înapoi la conținutul cărții Cursul OBIECTIVUL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE PROCESUL ISTORIC ISTORIA CULTURII SAU CIVILIZATIEI SOCIOLOGIE ISTORICĂ DOUĂ PUNCTE DE VEDERE ÎN STUDIUL ISTORIC - CULTURAL-ISTORIC ȘI SOCIOLOGIC COMODITATEA METODOLOGICĂ ȘI EXPECTABILITATEA DIDACTICĂ A AL DOILEA DINTRE LOR ÎN STUDIUL ISTORIEI LOCALĂ SCHEMA PROCESULUI SOCIO-ISTORIC SEMNIFICAȚIA COMBINAȚILOR LOCALE ȘI TEMPORARE A ELEMENTELOR PUBLICE ÎN STUDIUL ISTORIC CONVENITĂȚIA METODOLOGICĂ A STUDIILOR ISTORIEI RUSEI DIN ACEST PUNT DE VEDERE Ați urmat deja mai multe cursuri de istorie mondială și v-ați familiarizat cu sarcinile și metodele de studiu universitar ale acestei științe Începând cursul istoriei Rusiei, îl voi prefața cu câteva dintre cele mai generale considerații elementare, al căror scop este să conecteze observațiile pe care le-ați făcut și impresiile pe care le-ați făcut asupra istoriei generale cu sarcina și metodele unui studiu separat studiul istoriei Rusiei OBIECTIVUL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE Interesul practic care ne determină să studiem istoria Rusiei într-un mod special, evidențiind-o din componența istoriei generale este de înțeles: la urma urmei, aceasta este istoria patriei noastre Dar acest interes educațional, adică practic, nu exclude cel științific, dimpotrivă, ar trebui doar să-i dea mai multă putere didactică Deci, începând un curs special de istoria Rusiei, se poate pune următoarea întrebare generală: ce scop științific poate avea un studiu special al istoriei oricărei țări, a oricărui popor individual? Acest scop trebuie derivat din sarcinile generale ale studiului istoric, adică din sarcinile studierii istoriei generale a omenirii PROCESUL ISTORIC În limbajul științific, cuvântul istorie este folosit într-un dublu sens:) ca mișcare în timp, un proces și) ca cunoaștere a procesului Prin urmare, tot ceea ce se întâmplă în timp are propria sa istorie Conținutul istoriei ca știință separată, o ramură specială a cunoașterii științifice, este procesul istoric, adică cursul, condițiile și succesele societății umane sau viața omenirii în dezvoltarea și rezultatele sale Coexistența umană este același fapt al existenței lumii ca și viața naturii care ne înconjoară, iar cunoașterea științifică a acestui fapt este aceeași nevoie inevitabilă a minții umane, ca și studiul vieții acestei naturi Viața comunală umană se exprimă în diverse uniuni umane, care pot fi numite corpuri istorice și care apar, cresc și se înmulțesc, trec unele în altele și, în cele din urmă, sunt distruse - într-un cuvânt, se nasc, trăiesc și mor ca corpurile organice a naturii Apariția, creșterea și schimbarea acestor uniuni cu toate condițiile și consecințele vieții lor este ceea ce numim proces istoric DOUĂ SUBIECTE DE STUDIU ISTORIC Procesul istoric se dezvăluie în fenomenele vieții umane, informații despre care s-au păstrat în monumente sau surse istorice Aceste fenomene sunt nemărginit de diverse, ele privesc relațiile internaționale, viața externă și internă a popoarelor individuale, activitățile indivizilor între unul sau altul Toate aceste fenomene se adaugă la o mare luptă în viață, pe care umanitatea a dus-o și o duce , luptă pentru scopurile pe care și le-a propus Din această luptă, care își schimbă constant metodele și caracterul, se depune însă ceva mai solid și mai stabil: este o anumită ordine cotidiană, un sistem de relații umane, interese, concepte, sentimente, moravuri Oamenii se țin de ordinea stabilită până când mișcarea continuă a dramei istorice o înlocuiește cu alta În toate aceste schimbări, istoricul este ocupat cu două subiecte principale, pe care încearcă să le discerne în fluxul ondulat al vieții istorice, așa cum se reflectă în izvoare Acumularea de experiențe, cunoștințe, nevoi, obiceiuri, conforturi cotidiene, îmbunătățirea, pe de o parte, a vieții

personale private a unui individ și, pe de altă parte, stabilirea și îmbunătățirea relațiilor sociale între oameni - într-un cuvânt, dezvoltarea unei persoană și comunitate umană - acesta este un subiect de studiu istoric Gradul acestei dezvoltări atins de unul sau altul popor se numește de obicei cultura sau civilizația sa; trăsăturile prin care studiul istoric determină acest grad constituie conținutul unei ramuri speciale a cunoașterii istorice, istoria culturii sau civilizației Un alt subiect de observație istorică este natura și acțiunea forțelor istorice care construiesc societățile umane, proprietățile acelor fire diverse, materiale și spirituale, cu ajutorul cărora unități umane aleatorii și diverse cu o existență trecătoare se formează în societăți armonioase și dense care trăiesc secole întregi Studiul istoric al structurii societății, al organizării uniunilor umane, al dezvoltării și funcțiilor organelor lor individuale - într-un cuvânt, studiul proprietăților și acțiunii forțelor care creează și dirijează societatea umană, constituie sarcina unui ramură specială a cunoașterii istorice, știința societății, care se poate distinge și de studiul istoric general sub denumirea de sociologie istorică Diferența sa esențială față de istoria civilizației este aceea că conținutul acesteia din urmă este rezultatul procesului istoric, în timp ce în primul, forțele și mijloacele de realizare a acestuia, ca să spunem așa, cinetica lui, sunt supuse observației În funcție de diferența de subiecți, metodele de studiu sunt și ele diferite ATITUDINE FAŢĂ DE EI DE ISTORIE GENERALĂ ŞI LOCALĂ Care este relația dintre istoria generală și locală cu aceste obiecte de cunoaștere? Ambele obiecte de studiu istoric se disting mai ușor în clasificarea abstractă a cunoștințelor decât în procesul de studiu însuși De altfel, atât în general, cât și în istoria locală, atât succesele vieții comunitare, cât și structura societății sunt observate în același timp, de altfel, în așa fel încât prin însăși succesele vieții comunitare se studiază natura și acțiunea forțele care o construiesc și, invers, succesele vieții comunitare sunt măsurate prin structura dată a societății Cu toate acestea, se poate observa că în istoria generalului și în istoria localului ambele subiecte nu sunt în echilibru, iar într-un studiu predomină un subiect, în celălalt - celălalt Să comparăm ce grad de anvergură și ce material găsește istoricul culturii pentru cercetarea sa în limitele istoriei universale și în limitele istoriei locale și atunci ne vom da aceeași relatare în raport cu istoricul care și-a pus întrebări de natură sociologică Succesele comunității umane, dobândirea culturii sau civilizației, care sunt folosite într-o măsură mai mare sau mai mică de către popoarele individuale, nu sunt numai roadele activității lor, ci sunt create prin eforturile comune sau succesive ale tuturor popoarelor culturale și cursul acumulării lor nu poate fi descris în cadrul restrâns al oricărei istorii locale, care poate indica doar legătura civilizației locale cu universalul, participarea unui popor individual la munca culturală generală a omenirii sau cel puțin la roade a acestei lucrări Sunteți deja familiarizați cu cursul acestei lucrări, cu imaginea generală a succeselor societății umane: popoarele și generațiile s-au schimbat, scenele vieții istorice s-au mutat, ordinea societății s-a schimbat, dar firul dezvoltării istorice nu a fost întrerupt, popoarele și generațiile s-au legat în verighe într-un lanț neîntrerupt, civilizațiile s-au alternat succesiv, ca popoare și generații, născându-se unul din celălalt și dând naștere unei treimi, o anumită rezervă culturală s-a acumulat treptat, iar ceea ce s-a depus și a supraviețuit din aceste secole -vechea rezervă a ajuns până la noi și a devenit parte a existenței noastre, iar prin noi va trece la cei

care ne vor înlocui Acest proces complex devine subiectul principal de studiu în istoria lumii: pragmatic, în ordine cronologică și într-o conexiune consecventă de cauze și efecte, el înfățișează viața popoarelor care, prin eforturi comune sau succesive, au obținut orice succes în dezvoltarea viata comunitara Având în vedere fenomene la scară foarte mare, istoria generală se concentrează în principal pe cuceririle culturale pe care cutare sau cutare oameni au reușit să le realizeze Pe de altă parte, atunci când istoria unui popor individual este studiată în mod specific, orizontul studentului este constrâns de însuși subiectul de studiu Aici, nici interacțiunea popoarelor, nici semnificația lor culturală comparativă, nici succesiunea lor istorică nu sunt supuse observației: popoarele înlocuite succesiv sunt considerate aici nu ca momente succesive ale civilizației, nu ca faze ale dezvoltării umane, ci sunt considerate în sine, ca indivizi etnografici separați în care, prin repetarea lor, procesele cunoscute ale vieții comunitare, anumite combinații ale condițiilor vieții umane, au fost modificate Progresul treptat al căminului în legătură cu cauze și efecte se observă într-un domeniu restrâns, în limite geografice și cronologice cunoscute Gândirea se concentrează asupra altor aspecte ale vieții, pătrunde adânc în însăși structura societății umane, în ceea ce produce această legătură cauzală a fenomenelor, adică în însăși proprietățile și acțiunea forțelor istorice care construiesc viața comunității Studiul istoriei locale oferă materialul gata făcut și cel mai abundent pentru sociologia istorică DOUĂ PUNCTE DE VEDERE Deci, diferența este în puncte de vedere și comoditatea lor comparativă Aceste puncte de vedere nu se exclud în niciun caz reciproc, ci dimpotrivă, se completează reciproc Nu numai istoria generală și locală, ci și faptele istorice individuale pot fi studiate dintr-o parte sau alta, la discreția cercetătorilor În legea antică din Maine și comunitatea orașului antic din Fustel de Coulanges, subiectul este același - o uniune de clan; dar pentru cei din urmă, această unire este considerată ca un moment al civilizației antice sau ca bază a societății greco-romane, iar pentru cei dintâi, ca epoca omenirii, ca element principal al comunității umane Desigur, pentru o cunoaștere cuprinzătoare a subiectului, este de dorit să combinați ambele puncte de vedere în studiul istoric Dar o serie de considerente îl împing pe istoric, în studiul istoriei locale, să fie sociolog prin excelenţă DOMINAREA PUNCTULUI DE VEDERE SOCIOLOGIC ÎN ISTORIA LOCALĂ Istoria universală a fost creată, cel puțin până acum, nu de viața cumulativă a întregii omeniri care a existat la un anumit moment, și nu de interacțiunea monotonă a tuturor forțelor și condițiilor vieții umane, ci de popoare individuale sau grupuri de câteva popoare, care au reușit în succesiune cu o selecție locală și temporală diversă de forțe și condiții care nu se repetă nicăieri altundeva Această schimbare continuă a popoarelor pe scena istorică, această selecție în continuă schimbare a forțelor și condițiilor istorice poate părea un joc de noroc, privând viața istorică de orice planificare și regularitate La ce se poate folosi studiul combinațiilor și situațiilor istorice care s-au dezvoltat odată și din anumite motive în cutare sau cutare țară, nicăieri mai unice și neprevăzute? Dorim să știm din aceste combinații și poziții cum s-a dezvăluit natura interioară a omului în comunicarea cu oamenii și în lupta cu natura înconjurătoare; vrem să vedem cum în fenomenele care alcătuiesc conținutul procesului istoric, omenirea și-a desfășurat forțele ascunse - într-un cuvânt, urmând lanțul nemărginit al generațiilor dispărute, vrem să împlinim porunca oracolului antic - să ne cunoaștem pe noi înșine , proprietățile și forțele noastre

interne, pentru a ne aranja propria viață pământească Dar, după condițiile existenței sale pământești, natura umană, atât în indivizi cât și în națiuni întregi, nu se dezvăluie deodată, în întregime, ci parțial și intermitent, supusă circumstanțelor locului și timpului În aceste condiții, popoarele individuale care au avut rolul cel mai proeminent în procesul istoric, au manifestat în mod clar în mod deosebit cutare sau cutare forță a naturii umane Grecii, fragmentați în multe republici orașe slabe, au dezvoltat creativitatea artistică și gândirea filozofică cu o forță și o integritate de neegalat, iar romanii, care au întemeiat un imperiu militar fără precedent din lumea pe care au cucerit-o, i-au oferit drepturi civile uimitoare În ceea ce au făcut ambele popoare, își văd vocația istorică Dar a existat ceva fatal în soarta lor? Ideea de frumusețe și adevăr a fost destinată Greciei și Italiei simțului adevărului? Istoria răspunde la asta în mod negativ Vechii romani erau imitatori mediocri Dar urmașii lor, amestecați cu barbarii care i-au cucerit, au reînviat mai târziu arta antică greacă și au făcut din Italia un atelier de artă exemplar pentru toată Europa, iar rudele acestor barbari, care au rămas în pădurile Germaniei, secole mai târziu au adoptat dreptul roman cu zel deosebit Între timp, Grecia, cu succesorul Romei căzute, Bizanțul, împrospătat și el de afluxul de barbari, după Codul lui Iustinian și Catedrala Sf Sofia, nu a lăsat exemple memorabile nici în artă, nici în jurisprudență Să luăm un exemplu din vremurile recente La sfârșitul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea în Europa nu a existat un popor mai pașnic, idilic, mai filozofic și mai neglijat de vecini decât nemții Și la mai puțin de o sută de ani de la apariția lui Werther și la doar o generație după Jena, acest popor aproape a cucerit întreaga Franță militantă, a proclamat dreptul la forță ca principiu al relațiilor internaționale și a pus sub arme toate popoarele continentale Europa SCOPUL IDEAL AL STUDIULUI SOCIOLOGIC Aceasta înseamnă că secretul procesului istoric, de fapt, nu se află în țări și popoare, cel puțin nu exclusiv în ele, în trăsăturile lor interne, constante, date o dată pentru totdeauna, ci în acele combinații diverse și schimbătoare fericite sau nereușite de conditii externe si interne de dezvoltare, care se formeaza in anumite tari pentru cutare sau cutare oameni pentru mai mult sau mai putin timp Aceste combinații sunt subiectul principal al sociologiei istorice Deși sunt imprimate cu un caracter local și sunt unice în afara acestui loc, acest lucru nu îi lipsește de interes științific Prin societățile care au căzut sub influența lor, au chemat anumite proprietăți ale omenirii, și-au dezvăluit natura din diferite părți Toate societățile formate istoric sunt toate combinații locale diferite ale diferitelor condiții de dezvoltare În consecință, cu cât studiem mai mult astfel de combinații, cu atât vom cunoaște mai pe deplin proprietățile și efectul acestor condiții, fiecare separat sau într-o selecție specifică dată Deci, în acest fel, poate, va fi posibil să aflăm cum este regula generală atunci când, de exemplu, capitalul ucide libertatea muncii fără a-și crește productivitatea și când ajută munca să devină mai productivă fără a o înrobi Studiind istoria locală, aflăm compoziția comunității umane și natura elementelor sale constitutive Din știința modului în care a fost construită societatea umană, în timp - și acesta va fi triumful științei istorice - se poate dezvolta o parte sociologică generală a acesteia - știința legilor generale ale structurii societăților umane, aplicabile indiferent de trecătoare condiţiile locale După ce am stabilit relația dintre punctele de vedere cultural-istoric și sociologic în studiul istoriei locale, să trecem

acum la o examinare mai atentă a acestei probleme a condițiilor de dezvoltare a societăților umane, a anumitor combinații ale acestor condiții PRINCIPALUL PUNT FORT AL HOSTELULUI Procesul istoric, așa cum l-am definit, este alcătuit din munca comună a mai multor forțe, care leagă indivizii în uniuni sociale În domeniul cunoașterii experiențiale sau observaționale, și nu contemplative, cunoașterii teologice, distingem două forțe primare principale care creează și mișcă viața comună a oamenilor: acesta este spiritul uman și natura externă sau așa-numita fizică Dar istoria nu observă activitatea spiritului uman abstract: acesta este tărâmul metafizicii În același mod, nu cunoaște persoana singuratică, detașată de societate: o persoană în sine nu este un obiect de studiu istoric; subiectul acestui studiu este viața comună a oamenilor Observația istorică are acces la tipuri sau forme specifice pe care spiritul uman le ia în viața comună a oamenilor: aceasta este o personalitate umană individuală și o societate umană Înțeleg societatea ca o forță istorică, nu în sensul vreunei uniuni umane speciale, ci pur și simplu ca faptul că oamenii trăiesc împreună și în această viață comună se influențează reciproc Această influență reciprocă a oamenilor care trăiesc împreună formează un element special în structura căminului, care are proprietăți speciale, propria sa natură, propria sa sferă de activitate Societatea este formată din persoane; dar indivizii care alcătuiesc societatea, fiecare în sine, sunt departe de a fi toți împreună, în componența societății: aici manifestă intens unele proprietăți și ascund altele, dezvoltă aspirații care nu-și au locul într-o viață singuratică, prin adaos de forțe personale, produc acțiuni insuportabile pentru fiecare angajat în parte Se știe ce rol important îl joacă în relațiile umane prin exemplu, imitație, invidie, rivalitate, și totuși aceste izvoare puternice ale vieții comunitare sunt chemate în acțiune doar atunci când ne întâlnim cu vecinii noștri, adică ne sunt impuse de societate Exact în același mod, natura exterioară nu afectează nicăieri și niciodată în același mod întreaga umanitate, cu totalitatea mijloacelor și influențelor ei Acțiunea sa este supusă diverselor schimbări geografice: în funcție de locația sa pe glob, eliberează o cantitate inegală de lumină, căldură, apă, miasme, boli - daruri și dezastre pentru diferite părți ale umanității, iar caracteristicile locale ale oamenilor depind de această denivelare Nu vorbesc despre cunoscutele rase antropologice - alb, galben închis, maro etc , a căror origine, în orice caz, nu poate fi explicată doar prin influențe fizice locale; Mă refer la acele condiții preponderent de viață și caracteristici spirituale care se dezvoltă în masele umane sub influența evidentă a naturii înconjurătoare și a căror totalitate constituie ceea ce numim temperamentul național În mod similar, natura exterioară este observată în viața istorică ca natura unei țări în care trăiește o anumită societate umană și este observată ca o forță, în măsura în care afectează viața și forma spirituală a oamenilor ELEMENTELE SALE Deci, personalitatea umană, societatea umană și natura țării - acestea sunt cele trei forțe istorice principale care construiesc comunitatea umană Fiecare dintre aceste forțe contribuie la alcătuirea vieții comunitare propria sa aprovizionare de elemente sau conexiuni, în care se manifestă activitatea sa și prin care se leagă și se țin uniunile umane Elementele vieții comunitare sunt fie proprietățile și nevoile naturii noastre, fizice și spirituale, fie aspirațiile și scopurile care se nasc din aceste proprietăți și nevoi cu participarea naturii externe și a altor oameni, adică societatea, sau, în cele din urmă , relațiile care se nasc între oameni din scopurile și aspirațiile lor După cutare sau cutare origine, unele

dintre aceste elemente pot fi recunoscute ca simple sau primare, altele ca derivate ale formațiunilor secundare și ulterioare din acțiunea comună a celor simple În funcție de proprietățile și nevoile de bază ale unei persoane, aceste elemente pot fi împărțite în fiziologice - gen, vârstă, relație de sânge, economic - muncă, capital, credit, juridic și politic - putere, drept, drept, îndatoriri, spiritual - religie, știință, artă, simț moral SCHEMA PROCESULUI SOCIO-ISTORIC Comunitatea este formată din elementele sale și susținută de două mijloace, comunicare și succesiune Pentru a face posibilă comunicarea între oameni, este necesar ceva în comun între ei Acest lucru comun este posibil în două condiții: ca oamenii să se înțeleagă și că au nevoie unul de celălalt, să simtă nevoia unii de alții Aceste condiții sunt create de două facultăți comune: mintea, care acționează după aceleași legi ale gândirii și în virtutea nevoii generale de cunoaștere, și voința, care determină acțiunile care satisfac nevoile Acest lucru creează interacțiunea oamenilor, capacitatea de a percepe și comunica acțiunea Printr-un astfel de schimb de acțiuni, indivizii cu rațiune și vor deveni capabili să conducă treburile comune, să se contopească în societăți Fără concepte și scopuri comune, fără sentimente, interese și aspirații împărtășite de toți sau de majoritatea, oamenii nu pot forma o societate stabilă; cu cât apar astfel de conexiuni și cu cât câștigă mai multă putere asupra voinței oamenilor cu care se leagă, cu atât societatea devine mai puternică Așezându-se și întărindu-se cu timpul, aceste legături se transformă în obiceiuri și obiceiuri În virtutea acelorași condiții, comunicarea este posibilă nu numai între indivizi, ci și între generații întregi alternante: aceasta este succesiunea istorică Constă în faptul că proprietatea unei generații, materială și spirituală, este transferată alteia Mijloacele de transmitere sunt moștenirea și educația Timpul consolidează moștenirea asimilată cu o nouă legătură morală, tradiția istorică, care, acționând din generație în generație, transformă legămintele și binecuvântările moștenite de la părinți și bunici în proprietăți și înclinații ereditare ale urmașilor Astfel, persoanele individuale se formează în asociații permanente care trăiesc prin existențe personale și formează tipuri istorice mai mult sau mai puțin complexe Legătura succesivă a generațiilor a dezvoltat un lanț de uniuni, care s-a complicat din ce în ce mai mult datorită faptului că uniunile ulterioare au inclus succesiv noi elemente ale învățământului secundar apărute din interacțiunea celor primare Familia primitivă a fost construită pe bazele fiziologice ale legăturilor de sânge Familiile care proveneau dintr-o rădăcină formau un clan, o altă uniune de sânge, care includea deja elemente religioase și juridice, venerația strămoșului, autoritatea bătrânului, proprietatea comună, autoapărarea circulară (răzbunarea familiei) Genul prin generație a crescut într-un trib, a cărui legătură genetică s-a exprimat în unitatea limbii, în obiceiuri și tradiții comune, iar din trib sau triburi, prin separare, unire și asimilare, s-a format un popor, când moralul , conștiința unității spirituale, crescută printr-o viață comună și activitate cumulativă, comunitate de destine și interese istorice În fine, poporul devine stat atunci când sentimentul unității naționale își găsește expresie în legăturile politice, în unitatea puterii supreme și a legii În stat, poporul devine nu doar o personalitate politică, ci și o personalitate istorică, cu un caracter național mai mult sau mai puțin clar exprimat și conștiința semnificației sale mondiale Acestea sunt principalele forme ale hostelului, reprezentând momentele succesive ale creșterii acestuia Începând cu legătura de sânge a unei familii

apropiate, procesul s-a încheiat cu o uniune de stat complexă În același timp, fiecare uniune anterioară făcea parte din următoarea, care s-a dezvoltat din ea La cel mai înalt nivel, în stat, aceste uniuni au fost combinate: familia cu rămășițele uniunii tribale a devenit printre sindicatele private ca principală celulă de organizare socială; triburile și popoarele fie au constituit baza diviziunii de clasă, fie au rămas simple grupuri etnografice cu legături morale și amintiri istorice comune, dar fără semnificație juridică, așa cum era cazul statelor multitribale, multietnice Dar, conturându-se din uniuni de consanguinitate, componența socială a statului a fost supusă procesului invers de dezmembrare internă în funcție de diverse interese private, materiale și spirituale Astfel, au apărut diverse sindicate private, care fac parte din societatea civilă INTERES ŞTIINŢIFIC ÎN DIVERSE COMBINAŢII SOCIALE V-am amintit de această binecunoscută schemă generală a procesului socio-istoric pentru a arăta pe ea ce fenomene se observă în acest proces atunci când este studiat local Varietatea infinită de uniuni care alcătuiesc societatea umană provine din faptul că elementele de bază ale vieții comunitare în locuri diferite și în momente diferite nu se află în aceeași selecție, vin în combinații diferite și se creează varietatea acestor combinații, la rândul său, nu numai prin numărul și selecția componentelor , complexitatea mai mare sau mai mică a uniunilor umane, ci și un raport diferit al acelorași elemente, de exemplu, predominanța uneia dintre ele față de altele În această diversitate, a cărei cauză principală se află în schimbările nesfârșite în interacțiunea forțelor istorice, cel mai important lucru este că elementele vieții comunității în diverse combinații și poziții dezvăluie proprietăți și acțiuni inegale, se întorc în fața observatorului cu aspecte diferite de natura lor Datorită acestui fapt, chiar și în alianțe omogene, aceleași elemente stau și acționează diferit Se pare că într-un cămin uman poate fi mai simplu și mai monoton decât o familie? Dar care este diferența dintre o familie creștină și una păgână, sau între o familie veche, care includea slujitorii ca rude și în care toți membrii gospodăriei tăceau servil în fața gospodarului și noua familie, bazată exclusiv pe consanguinitate și în care poziția tuturor membrilor este asigurată nu doar de definiții legale, ci chiar mai morale, unde puterea părinților nu este atât un set de drepturi asupra membrilor gospodăriei, cât un set de îndatoriri și griji pentru copii Prezența elementelor invizibile în componența familiei păgâne primitive a schimbat natura unirii Aceleași elemente, am spus, acționează diferit în combinații diferite Dacă observăm că în aceeași țară, în momente diferite, capitalul fie a aservit munca, fie a ajutat la dezvoltarea activității sale libere, sporindu-i productivitatea, fie a servit ca sursă de onoare, respect pentru bogăție, fie a aprins ura sau disprețul din partea cei săraci - avem dreptul de a concluziona că componența socială și starea morală a societății din acea țară au fost supuse unor schimbări profunde Sau luați în considerare modul în care începutul cooperării se schimbă în familie, în artel, într-o societate comercială bazată pe acțiuni, într-un parteneriat bazat pe credință Vezi, de asemenea, cum se schimbă modul de acțiune al puterii de stat față de starea societății în diferite perioade ale vieții statului: ea acționează fie independent de societate, fie în unitate trăind cu aceasta, fie consolidează inegalitățile existente și chiar creează altele noi, fie egalizează clasele și menține un echilibru între forțele sociale Chiar și aceleași persoane, formând uniuni cu caracter diferit datorită diversității intereselor care le călăuzesc, acționează diferit într-un birou

comercial, într-o societate științifică, artistică sau caritabilă Alt exemplu Munca este o datorie morală și baza ordinii morale Dar munca este diferită Se știe că munca în servici, munca iobagului, produce departe de a fi același efect asupra vieții economice și morale a oamenilor ca munca liberă: ucide energia, slăbește întreprinderea, corupă morala și chiar strică fizic rasa În ultimele decenii înainte de eliberarea țăranilor, creșterea naturală a populației iobagilor a început să se oprească în țara noastră, adică o întreagă jumătate din Rusia rurală a început să se stingă, astfel încât abolirea iobăgiei a încetat să mai fie o problemă de dreptate sau de filantropie, dar a devenit o chestiune de necesitate spontană Ultimul exemplu Se știe că într-o uniune de sânge primitivă, o persoană a dispărut sub jugul unui bătrân, iar eliberarea sa din acest jug trebuie considerată un succes semnificativ în cursul civilizației, necesar pentru ca societatea să se așeze pe principiile egalității și libertate personala Dar înainte ca aceste începuturi să aibă timp să triumfe, libertatea omului solitar lăsat pentru el însuși pe alocuri a contribuit la succesul sclaviei, a dus la dezvoltarea sclaviei personale, uneori mai severă în comparație cu asuprirea vechilor relații tribale Aceasta înseamnă că libertatea personală într-un anumit mod de viață poate duce la suprimarea individului, iar când citim articolul din Codul țarului Alexei Mihailovici, care amenință cu biciul și exilarea lui Lena o persoană liberă care a devenit personal dependent de altul, nu știm ce să facem, dacă să simpatizăm cu gândurile egalitare ale legii, sau să plângem pentru mijloacele răcoroase prin care a transformat unul dintre cele mai valoroase drepturi ale omului într-un serviciu greoi de stat Din exemplele citate, vedem că alcătuirea societății în diverse combinații stabilește o relație inegală între elementele constitutive, iar odată cu modificarea relației reciproce, elementele însele dezvăluie proprietăți diferite și acționează diferit SCOPUL GENERAL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE Știind ce întrebări să puneți despre fenomenele istorice, ce să căutați în ele, se poate determina și semnificația științifică a istoriei unui anumit popor în raport cu studiul istoric general al omenirii Această semnificație poate fi dublă: pe de o parte, este determinată de energia dezvoltării poporului și, în legătură cu aceasta, de gradul influenței sale asupra altor popoare și, prin intermediul acestora, asupra mișcării culturale generale a omenirii; pe de altă parte, o istorie individuală a unui popor cunoscut poate fi importantă datorită unicității fenomenelor sale, indiferent de semnificația lor culturală, atunci când oferă elevului posibilitatea de a observa astfel de procese care dezvăluie în mod deosebit de clar mecanica vieții istorice , în care forțe istorice apar în condiții de acțiune rar repetate sau nicăieri altundeva, neobservabile, chiar dacă aceste procese nu au avut un impact semnificativ asupra mișcării istorice generale Din acest punct de vedere, interesul științific pentru istoria unui sau aceluia popor este determinat de numărul de combinații locale deosebite și de proprietățile anumitor elemente ale comunității pe care le dezvăluie În acest sens, istoria unei țări, care ar reprezenta o repetare a unor fenomene și procese care s-au petrecut deja în alte țări, dacă un astfel de caz este posibil în istorie, ar prezenta puțin interes științific pentru observator CONVENIȚIA ISTORIEI RUSEI PENTRU STUDIUL SOCIOLOGIC Istoria Rusiei prezintă unele avantaje metodologice pentru un studiu sociologic separat Aceste comodități constau:) în simplitatea comparativă a proceselor care predomină în ea, ceea ce ajută la deslușirea suficient de clară a muncii forțelor istorice, a

acțiunii și semnificației diferitelor izvoare care au făcut parte din compoziția relativ simplă a căminului nostru;) într-o combinație deosebită a condițiilor de viață populară care au funcționat în istoria noastră Simplitatea comparativă a structurii vieții noastre istorice nu a interferat cu originalitatea structurii sale În ea observăm acţiunea aceloraşi forţe istorice şi elemente ale vieţii comunitare ca şi în alte societăţi europene; dar la noi aceste forţe acţionează cu intensitate inegală, aceste elemente apar într-o selecţie diferită, iau dimensiuni diferite, dezvăluie proprietăţi imperceptibile în alte ţări Datorită tuturor acestora, societatea capătă o compoziție și un caracter deosebit, viața oamenilor capătă un ritm special de mișcare, cade în situații neobișnuite și combinații de condiții Voi da câteva exemple În fiecare țară, sistemul râurilor a dat direcție comerțului, natura industriei a fost determinată de proprietățile solului În primele secole ale istoriei noastre, când cea mai mare parte a populației ruse era concentrată în regiunea de pământ negru a Niprului mijlociu cu afluenții săi reciproci, cele mai importante râuri din sudul Rusiei au direcționat comerțul rusesc către Marea Neagră, Azov și Volga -pietele caspice, unde se cerea miere, ceara, blanuri - produse forestiere si intr-o mai mica masura paine Acest lucru a făcut ca comerțul exterior să fie forța dominantă în economia națională a slavilor ruși și a provocat o dezvoltare intensificată a silviculturii, vânătorii și apiculturii Dar apoi, sub presiunea venită din aceleași stepe de-a lungul cărora străbăteau rutele comerciale rusești, cea mai mare parte a populației ruse s-a mutat în regiunea Volga superioară, în lut alunian Distanța față de piețele de coastă a slăbit vânzările externe și a redus industria lemnului, iar acest lucru a condus la faptul că agricultura arabilă a devenit baza economiei naționale Și așa s-a întâmplat că pe cernoziomul deschis al Niprului, Rus a exploatat intens resursele forestiere și a făcut comerț, iar pe lut împădurit Volga Superioară a început să ardă intens pădurea și ară Relațiile internaționale externe, care au influențat distribuția populației în țară, s-au împletit cu trăsăturile sale geografice interne într-un nod atât de complicat încât munca oamenilor, supusă unei anumite condiții, a primit o direcţie care nu corespundea altora În viața economică națională, care s-a dezvoltat într-un mod atât de ciudat, este firesc să ne așteptăm la fenomene care nu se potrivesc cu normele obișnuite În , Petru cel Mare a ordonat negustorilor ruși să facă comerț, întrucât aceștia comerțează în alte state, cu companii, însumându-și capitalurile Din cauza neobișnuinței și a lipsei de încredere, lucrurile mergeau încet Între timp, vechiul Rus și-a dezvoltat propria formă de parteneriat comercial, în care nu erau unite capitalurile, ci persoanele bazate pe rudenie și inseparabilitatea proprietății Sub îndrumarea și responsabilitatea bătrânului, rudele neseparate au desfășurat afacerile comerciale nu ca tovarăși-acționari, ci ca agenți subordonați ai proprietarului Aceasta este o casă de comerț, formată dintr-un comerciant-proprietar cu "frații săi negustori", "fiii de negustor" etc Această formă de cooperare arată în mod clar modul în care nevoia de activitate colectivă, cu lipsa de încredere reciprocă în societate, înseamnă căutată de satisfacție sub acoperișul casei lipite de rămășițele unei uniuni de sânge Astfel, în trecutul nostru, sociolog-istoricul se va confrunta cu multe fenomene care dezvăluie flexibilitatea versatilă a societății umane, capacitatea ei de a se adapta la condițiile date și de a combina fondurile disponibile în concordanta cu nevoile Tocmai am văzut cum, sub influența necesității economice, ideea unei case de comerț s-a dezvoltat dintr-o veche uniune

de rudenie rusă Vom vedea acum cum ideea unei ordini morale, sub influența condițiilor locale, a servit ca mijloc de satisfacere a nevoilor economice ale populației Împreună cu creștinismul, ideea renunțării la lume a fost adusă Rus'ului din Orient, ca cea mai sigură cale spre mântuire și cea mai dificilă ispravă a creștinismului Această idee a fost percepută de societatea rusă atât de viu, încât în mai puțin de o sută de ani Mănăstirea Peșterilor din Kiev a arătat exemple înalte de asceză monahală Trei-patru secole mai târziu, același gând a condus șirurile de pustnici în pădurile dese din regiunea Trans-Volga de nord Dar numeroasele mănăstiri forestiere pe care le-au întemeiat acolo, împotriva voinței lor, au căpătat un sens care nu corespundea spiritului schitului Thebaid și Athos Ideea inițială a monahismului nu s-a stins, dar nevoile locale au complicat-o cu interese care nu au urmat direct din ea, transformând mănăstirile deșertice de acolo parțial în biserici parohiale rurale și adăposturi pentru bătrâni din populația din jur, parțial în moșieri fără familie și comunități industriale și fortărețe, un fel de stații de strămutare ale mișcării de colonizare țărănească CONCLUZIE Și așa, repet, cu simplitatea comparativă a sistemului, societatea noastră s-a construit în felul ei sub influența selecției locale și a corelării condițiilor de viață ale oamenilor Examinând aceste condiții la o dată foarte timpurie, în comparație cu cele predominante în Europa de Vest, vom găsi și sursa inițială a ambelor trăsături ale istoriei noastre, care facilitează astfel studiul fenomenelor sale sociale Cu o rezerva culturala primitiva care a apartinut tuturor triburilor ariene si a fost cu greu multiplicata semnificativ in epoca migratiei popoarelor, slavii estici, inca de la primii pasi in interiorul Rusiei, s-au trezit intr-o situatie geografica si internationala cu totul diferita de cel în care rudele lor ariene căzuseră ceva mai devreme, triburile germanice care au început o nouă istorie a Europei de Vest Acolo, germanul rătăcitor s-a stabilit printre ruine, care i-au plasat direct obiceiurile și ideile, scoase din păduri, sub influența unei culturi puternice, printre romanii cuceriți de ei sau provincialii romanizați ai imperiului căzut, care au devenit pt el vii dirijori şi interpreţi ai acestei culturi Slavii răsăriteni, dimpotrivă, se vedeau pe o câmpie nesfârșită, care cu râurile ei îi împiedica să se aseze bine, cu pădurile și mlaștinile ei îngreunându-le aranjarea gospodăriei pentru deschiderea casei, printre vecinii de origine străină și inferioare în dezvoltare, de la care nu era nimic de împrumutat și cu care trebuiau să lupte constant, într-o țară neatinsă și neatinsă, al cărei trecut nu a lăsat noilor veniți adaptări lumești și tradiții culturale, nici măcar nu a lăsat ruine, ci doar nenumărate morminte sub formă de tumule, cu care este presărată Rusia de stepă și pădure Aceste condiții primare de viață ale slavilor ruși au determinat atât lentoarea comparativă a dezvoltării lor, cât și simplitatea comparativă a compoziției lor sociale, precum și originalitatea semnificativă atât a acestei dezvoltări, cât și a acestei compoziții Să ne amintim cu atenție acest moment inițial al istoriei noastre: ne va ajuta să ne orientăm chiar la începutul drumului care ne este în fața Capitolul următor" înapoi la conținutul cărții Cursul OBIECTIVUL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE PROCESUL ISTORIC ISTORIA CULTURII SAU CIVILIZATIEI SOCIOLOGIE ISTORICĂ DOUĂ PUNCTE DE VEDERE ÎN STUDIUL ISTORIC - CULTURAL-ISTORIC ȘI SOCIOLOGIC COMODITATEA METODOLOGICĂ ȘI EXPECTABILITATEA DIDACTICĂ A AL DOILEA DINTRE LOR ÎN STUDIUL ISTORIEI LOCALĂ SCHEMA PROCESULUI SOCIO-ISTORIC SEMNIFICAȚIA COMBINAȚILOR LOCALE ȘI TEMPORARE A ELEMENTELOR PUBLICE ÎN STUDIUL ISTORIC CONVENITĂȚIA

METODOLOGICĂ A STUDIILOR ISTORIEI RUSEI DIN ACEST PUNT DE VEDERE Ați urmat deja mai multe cursuri de istorie mondială și v-ați familiarizat cu sarcinile și metodele de studiu universitar ale acestei științe Începând cursul istoriei Rusiei, îl voi prefața cu câteva dintre cele mai generale considerații elementare, al căror scop este să conecteze observațiile pe care le-ați făcut și impresiile pe care le-ați făcut asupra istoriei generale cu sarcina și metodele unui studiu separat studiul istoriei Rusiei OBIECTIVUL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE Interesul practic care ne determină să studiem istoria Rusiei într-un mod special, evidențiind-o din componența istoriei generale este de înțeles: la urma urmei, aceasta este istoria patriei noastre Dar acest interes educațional, adică practic, nu exclude cel științific, dimpotrivă, ar trebui doar să-i dea mai multă putere didactică Deci, începând un curs special de istoria Rusiei, se poate pune următoarea întrebare generală: ce scop științific poate avea un studiu special al istoriei oricărei țări, a oricărui popor individual? Acest scop trebuie derivat din sarcinile generale ale studiului istoric, adică din sarcinile studierii istoriei generale a omenirii PROCESUL ISTORIC În limbajul științific, cuvântul istorie este folosit într-un dublu sens:) ca mișcare în timp, un proces și) ca cunoaștere a procesului Prin urmare, tot ceea ce se întâmplă în timp are propria sa istorie Conținutul istoriei ca știință separată, o ramură specială a cunoașterii științifice, este procesul istoric, adică cursul, condițiile și succesele societății umane sau viața omenirii în dezvoltarea și rezultatele sale Coexistența umană este același fapt al existenței lumii ca și viața naturii care ne înconjoară, iar cunoașterea științifică a acestui fapt este aceeași nevoie inevitabilă a minții umane, ca și studiul vieții acestei naturi Viața comunală umană se exprimă în diverse uniuni umane, care pot fi numite corpuri istorice și care apar, cresc și se înmulțesc, trec unele în altele și, în cele din urmă, sunt distruse - într-un cuvânt, se nasc, trăiesc și mor ca corpurile organice a naturii Apariția, creșterea și schimbarea acestor uniuni cu toate condițiile și consecințele vieții lor este ceea ce numim proces istoric DOUĂ SUBIECTE DE STUDIU ISTORIC Procesul istoric se dezvăluie în fenomenele vieții umane, informații despre care s-au păstrat în monumente sau surse istorice Aceste fenomene sunt nemărginit de diverse, ele privesc relațiile internaționale, viața externă și internă a popoarelor individuale, activitățile indivizilor între unul sau altul Toate aceste fenomene se adaugă la o mare luptă în viață, pe care umanitatea a dus-o și o duce, luptă pentru scopurile pe care și le-a propus Din această luptă, care își schimbă constant metodele și caracterul, se depune însă ceva mai solid și mai stabil: este o anumită ordine cotidiană, un sistem de relații umane, interese, concepte, sentimente, moravuri Oamenii se țin de ordinea stabilită până când mișcarea continuă a dramei istorice o înlocuiește cu alta În toate aceste schimbări, istoricul este ocupat cu două subiecte principale, pe care încearcă să le discerne în fluxul ondulat al vieții istorice, așa cum se reflectă în izvoare Acumularea de experiențe, cunoștințe, nevoi, obiceiuri, conforturi cotidiene, îmbunătățirea, pe de o parte, a vieții personale private a unui individ și, pe de altă parte, stabilirea și îmbunătățirea relațiilor sociale între oameni - într-un cuvânt, dezvoltarea unei persoană și comunitate umană - acesta este un subiect de studiu istoric Gradul acestei dezvoltări atins de unul sau altul popor se numește de obicei cultura sau civilizația sa; trăsăturile prin care studiul istoric determină acest grad constituie conținutul unei ramuri speciale a cunoașterii istorice, istoria culturii sau

civilizației Un alt subiect de observație istorică este natura și acțiunea forțelor istorice care construiesc societățile umane, proprietățile acelor fire diverse, materiale și spirituale, cu ajutorul cărora unități umane aleatorii și diverse cu o existență trecătoare se formează în societăți armonioase și dense care trăiesc secole întregi Studiul istoric al structurii societății, al organizării uniunilor umane, al dezvoltării și funcțiilor organelor lor individuale - într-un cuvânt, studiul proprietăților și acțiunii forțelor care creează și dirijează societatea umană, constituie sarcina unui ramură specială a cunoașterii istorice, știința societății, care se poate distinge și de studiul istoric general sub denumirea de sociologie istorică Diferența sa esențială față de istoria civilizației este aceea că conținutul acesteia din urmă este rezultatul procesului istoric, în timp ce în primul, forțele și mijloacele de realizare a acestuia, ca să spunem așa, cinetica lui, sunt supuse observației În funcție de diferența de subiecți, metodele de studiu sunt și ele diferite ATITUDINE FAŢĂ DE EI DE ISTORIE GENERALĂ ŞI LOCALĂ Care este relația dintre istoria generală și locală cu aceste obiecte de cunoaștere? Ambele obiecte de studiu istoric se disting mai ușor în clasificarea abstractă a cunoștințelor decât în procesul de studiu însuși De altfel, atât în general, cât și în istoria locală, atât succesele vieții comunitare, cât și structura societății sunt observate în același timp, de altfel, în așa fel încât prin însăși succesele vieții comunitare se studiază natura și acțiunea forțele care o construiesc și, invers, succesele vieții comunitare sunt măsurate prin structura dată a societății Cu toate acestea, se poate observa că în istoria generalului și în istoria localului ambele subiecte nu sunt în echilibru, iar într-un studiu predomină un subiect, în celălalt - celălalt Să comparăm ce grad de anvergură și ce material găsește istoricul culturii pentru cercetarea sa în limitele istoriei universale și în limitele istoriei locale și atunci ne vom da aceeași relatare în raport cu istoricul care și-a pus întrebări de natură sociologică Succesele comunității umane, dobândirea culturii sau civilizației, care sunt folosite într-o măsură mai mare sau mai mică de către popoarele individuale, nu sunt numai roadele activității lor, ci sunt create prin eforturile comune sau succesive ale tuturor popoarelor culturale și cursul acumulării lor nu poate fi descris în cadrul restrâns al oricărei istorii locale, care poate indica doar legătura civilizației locale cu universalul, participarea unui popor individual la munca culturală generală a omenirii sau cel puțin la roade a acestei lucrări Sunteți deja familiarizați cu cursul acestei lucrări, cu imaginea generală a succeselor societății umane: popoarele și generațiile s-au schimbat, scenele vieții istorice s-au mutat, ordinea societății s-a schimbat, dar firul dezvoltării istorice nu a fost întrerupt, popoarele și generațiile s-au legat în verighe într-un lanț neîntrerupt, civilizațiile s-au alternat succesiv, ca popoare și generații, născându-se unul din celălalt și dând naștere unei treimi, o anumită rezervă culturală s-a acumulat treptat, iar ceea ce s-a depus și a supraviețuit din aceste secole -vechea rezervă a ajuns până la noi și a devenit parte a existenței noastre, iar prin noi va trece la cei care ne vor înlocui Acest proces complex devine subiectul principal de studiu în istoria lumii: pragmatic, în ordine cronologică și într-o conexiune consecventă de cauze și efecte, el înfățișează viața popoarelor care, prin eforturi comune sau succesive, au obținut orice succes în dezvoltarea viata comunitara Având în vedere fenomene la scară foarte mare, istoria generală se concentrează în principal pe cuceririle culturale pe care cutare sau cutare oameni au reușit să le

realizeze Pe de altă parte, atunci când istoria unui popor individual este studiată în mod specific, orizontul studentului este constrâns de însuși subiectul de studiu Aici, nici interacțiunea popoarelor, nici semnificația lor culturală comparativă, nici succesiunea lor istorică nu sunt supuse observației: popoarele înlocuite succesiv sunt considerate aici nu ca momente succesive ale civilizației, nu ca faze ale dezvoltării umane, ci sunt considerate în sine, ca indivizi etnografici separați în care, prin repetarea lor, procesele cunoscute ale vieții comunitare, anumite combinații ale condițiilor vieții umane, au fost modificate Progresul treptat al căminului în legătură cu cauze și efecte se observă într-un domeniu restrâns, în limite geografice și cronologice cunoscute Gândirea se concentrează asupra altor aspecte ale vieții, pătrunde adânc în însăși structura societății umane, în ceea ce produce această legătură cauzală a fenomenelor, adică în însăși proprietățile și acțiunea forțelor istorice care construiesc viața comunității Studiul istoriei locale oferă materialul gata făcut și cel mai abundent pentru sociologia istorică DOUĂ PUNCTE DE VEDERE Deci, diferența este în puncte de vedere și comoditatea lor comparativă Aceste puncte de vedere nu se exclud în niciun caz reciproc, ci dimpotrivă, se completează reciproc Nu numai istoria generală și locală, ci și faptele istorice individuale pot fi studiate dintr-o parte sau alta, la discreția cercetătorilor În legea antică din Maine și comunitatea orașului antic din Fustel de Coulanges, subiectul este același - o uniune de clan; dar pentru cei din urmă, această unire este considerată ca un moment al civilizației antice sau ca bază a societății greco-romane, iar pentru cei dintâi, ca epoca omenirii, ca element principal al comunității umane Desigur, pentru o cunoaștere cuprinzătoare a subiectului, este de dorit să combinați ambele puncte de vedere în studiul istoric Dar o serie de considerente îl împing pe istoric, în studiul istoriei locale, să fie sociolog prin excelenţă DOMINAREA PUNCTULUI DE VEDERE SOCIOLOGIC ÎN ISTORIA LOCALĂ Istoria universală a fost creată, cel puțin până acum, nu de viața cumulativă a întregii omeniri care a existat la un anumit moment, și nu de interacțiunea monotonă a tuturor forțelor și condițiilor vieții umane, ci de popoare individuale sau grupuri de câteva popoare, care au reușit în succesiune cu o selecție locală și temporală diversă de forțe și condiții care nu se repetă nicăieri altundeva Această schimbare continuă a popoarelor pe scena istorică, această selecție în continuă schimbare a forțelor și condițiilor istorice poate părea un joc de noroc, privând viața istorică de orice planificare și regularitate La ce se poate folosi studiul combinațiilor și situațiilor istorice care s-au dezvoltat odată și din anumite motive în cutare sau cutare țară, nicăieri mai unice și neprevăzute? Dorim să știm din aceste combinații și poziții cum s-a dezvăluit natura interioară a omului în comunicarea cu oamenii și în lupta cu natura înconjurătoare; vrem să vedem cum în fenomenele care alcătuiesc conținutul procesului istoric, omenirea și-a desfășurat forțele ascunse - într-un cuvânt, urmând lanțul nemărginit al generațiilor dispărute, vrem să împlinim porunca oracolului antic - să ne cunoaștem pe noi înșine , proprietățile și forțele noastre interne, pentru a ne aranja propria viață pământească Dar, după condițiile existenței sale pământești, natura umană, atât în indivizi cât și în națiuni întregi, nu se dezvăluie deodată, în întregime, ci parțial și intermitent, supusă circumstanțelor locului și timpului În aceste condiții, popoarele individuale care au avut rolul cel mai proeminent în procesul istoric, au manifestat în mod clar în mod deosebit cutare sau cutare forță a naturii umane Grecii, fragmentați în

multe republici orașe slabe, au dezvoltat creativitatea artistică și gândirea filozofică cu o forță și o integritate de neegalat, iar romanii, care au întemeiat un imperiu militar fără precedent din lumea pe care au cucerit-o, i-au oferit drepturi civile uimitoare În ceea ce au făcut ambele popoare, își văd vocația istorică Dar a existat ceva fatal în soarta lor? Ideea de frumusețe și adevăr a fost destinată Greciei și Italiei simțului adevărului? Istoria răspunde la asta în mod negativ Vechii romani erau imitatori mediocri Dar urmașii lor, amestecați cu barbarii care i-au cucerit, au reînviat mai târziu arta antică greacă și au făcut din Italia un atelier de artă exemplar pentru toată Europa, iar rudele acestor barbari, care au rămas în pădurile Germaniei, secole mai târziu au adoptat dreptul roman cu zel deosebit Între timp, Grecia, cu succesorul Romei căzute, Bizanțul, împrospătat și el de afluxul de barbari, după Codul lui Iustinian și Catedrala Sf Sofia, nu a lăsat exemple memorabile nici în artă, nici în jurisprudență Să luăm un exemplu din vremurile recente La sfârșitul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea în Europa nu a existat un popor mai pașnic, idilic, mai filozofic și mai neglijat de vecini decât nemții Și la mai puțin de o sută de ani de la apariția lui Werther și la doar o generație după Jena, acest popor aproape a cucerit întreaga Franță militantă, a proclamat dreptul la forță ca principiu al relațiilor internaționale și a pus sub arme toate popoarele continentale Europa SCOPUL IDEAL AL STUDIULUI SOCIOLOGIC Aceasta înseamnă că secretul procesului istoric, de fapt, nu se află în țări și popoare, cel puțin nu exclusiv în ele, în trăsăturile lor interne, constante, date o dată pentru totdeauna, ci în acele combinații diverse și schimbătoare fericite sau nereușite de conditii externe si interne de dezvoltare, care se formeaza in anumite tari pentru cutare sau cutare oameni pentru mai mult sau mai putin timp Aceste combinații sunt subiectul principal al sociologiei istorice Deși sunt imprimate cu un caracter local și sunt unice în afara acestui loc, acest lucru nu îi lipsește de interes științific Prin societățile care au căzut sub influența lor, au chemat anumite proprietăți ale omenirii, și-au dezvăluit natura din diferite părți Toate societățile formate istoric sunt toate combinații locale diferite ale diferitelor condiții de dezvoltare În consecință, cu cât studiem mai mult astfel de combinații, cu atât vom cunoaște mai pe deplin proprietățile și efectul acestor condiții, fiecare separat sau într-o selecție specifică dată Deci, în acest fel, poate, va fi posibil să aflăm cum este regula generală atunci când, de exemplu, capitalul ucide libertatea muncii fără a-și crește productivitatea și când ajută munca să devină mai productivă fără a o înrobi Studiind istoria locală, aflăm compoziția comunității umane și natura elementelor sale constitutive Din știința modului în care a fost construită societatea umană, în timp - și acesta va fi triumful științei istorice - se poate dezvolta o parte sociologică generală a acesteia - știința legilor generale ale structurii societăților umane, aplicabile indiferent de trecătoare condiţiile locale După ce am stabilit relația dintre punctele de vedere cultural-istoric și sociologic în studiul istoriei locale, să trecem acum la o examinare mai atentă a acestei probleme a condițiilor de dezvoltare a societăților umane, a anumitor combinații ale acestor condiții PRINCIPALUL PUNT FORT AL HOSTELULUI Procesul istoric, așa cum l-am definit, este alcătuit din munca comună a mai multor forțe, care leagă indivizii în uniuni sociale În domeniul cunoașterii experiențiale sau observaționale, și nu contemplative, cunoașterii teologice, distingem două forțe primare principale care creează și mișcă viața

comună a oamenilor: acesta este spiritul uman și natura externă sau așa-numita fizică Dar istoria nu observă activitatea spiritului uman abstract: acesta este tărâmul metafizicii În același mod, nu cunoaște persoana singuratică, detașată de societate: o persoană în sine nu este un obiect de studiu istoric; subiectul acestui studiu este viața comună a oamenilor Observația istorică are acces la tipuri sau forme specifice pe care spiritul uman le ia în viața comună a oamenilor: aceasta este o personalitate umană individuală și o societate umană Înțeleg societatea ca o forță istorică, nu în sensul vreunei uniuni umane speciale, ci pur și simplu ca faptul că oamenii trăiesc împreună și în această viață comună se influențează reciproc Această influență reciprocă a oamenilor care trăiesc împreună formează un element special în structura căminului, care are proprietăți speciale, propria sa natură, propria sa sferă de activitate Societatea este formată din persoane; dar indivizii care alcătuiesc societatea, fiecare în sine, sunt departe de a fi toți împreună, în componența societății: aici manifestă intens unele proprietăți și ascund altele, dezvoltă aspirații care nu-și au locul într-o viață singuratică, prin adaos de forțe personale, produc acțiuni insuportabile pentru fiecare angajat în parte Se știe ce rol important îl joacă în relațiile umane prin exemplu, imitație, invidie, rivalitate, și totuși aceste izvoare puternice ale vieții comunitare sunt chemate în acțiune doar atunci când ne întâlnim cu vecinii noștri, adică ne sunt impuse de societate Exact în același mod, natura exterioară nu afectează nicăieri și niciodată în același mod întreaga umanitate, cu totalitatea mijloacelor și influențelor ei Acțiunea sa este supusă diverselor schimbări geografice: în funcție de locația sa pe glob, eliberează o cantitate inegală de lumină, căldură, apă, miasme, boli - daruri și dezastre pentru diferite părți ale umanității, iar caracteristicile locale ale oamenilor depind de această denivelare Nu vorbesc despre cunoscutele rase antropologice - alb, galben închis, maro etc , a căror origine, în orice caz, nu poate fi explicată doar prin influențe fizice locale; Mă refer la acele condiții preponderent de viață și caracteristici spirituale care se dezvoltă în masele umane sub influența evidentă a naturii înconjurătoare și a căror totalitate constituie ceea ce numim temperamentul național În mod similar, natura exterioară este observată în viața istorică ca natura unei țări în care trăiește o anumită societate umană și este observată ca o forță, în măsura în care afectează viața și forma spirituală a oamenilor ELEMENTELE SALE Deci, personalitatea umană, societatea umană și natura țării - acestea sunt cele trei forțe istorice principale care construiesc comunitatea umană Fiecare dintre aceste forțe contribuie la alcătuirea vieții comunitare propria sa aprovizionare de elemente sau conexiuni, în care se manifestă activitatea sa și prin care se leagă și se țin uniunile umane Elementele vieții comunitare sunt fie proprietățile și nevoile naturii noastre, fizice și spirituale, fie aspirațiile și scopurile care se nasc din aceste proprietăți și nevoi cu participarea naturii externe și a altor oameni, adică societatea, sau, în cele din urmă , relațiile care se nasc între oameni din scopurile și aspirațiile lor După cutare sau cutare origine, unele dintre aceste elemente pot fi recunoscute ca simple sau primare, altele ca derivate ale formațiunilor secundare și ulterioare din acțiunea comună a celor simple În funcție de proprietățile și nevoile de bază ale unei persoane, aceste elemente pot fi împărțite în fiziologice - gen, vârstă, relație de sânge, economic - muncă, capital, credit, juridic și politic - putere, drept, drept, îndatoriri, spiritual - religie, știință, artă, simț moral SCHEMA PROCESULUI SOCIO-ISTORIC

Comunitatea este formată din elementele sale și susținută de două mijloace, comunicare și succesiune Pentru a face posibilă comunicarea între oameni, este necesar ceva în comun între ei Acest lucru comun este posibil în două condiții: ca oamenii să se înțeleagă și că au nevoie unul de celălalt, să simtă nevoia unii de alții Aceste condiții sunt create de două facultăți comune: mintea, care acționează după aceleași legi ale gândirii și în virtutea nevoii generale de cunoaștere, și voința, care determină acțiunile care satisfac nevoile Acest lucru creează interacțiunea oamenilor, capacitatea de a percepe și comunica acțiunea Printr-un astfel de schimb de acțiuni, indivizii cu rațiune și vor deveni capabili să conducă treburile comune, să se contopească în societăți Fără concepte și scopuri comune, fără sentimente, interese și aspirații împărtășite de toți sau de majoritatea, oamenii nu pot forma o societate stabilă; cu cât apar astfel de conexiuni și cu cât câștigă mai multă putere asupra voinței oamenilor cu care se leagă, cu atât societatea devine mai puternică Așezându-se și întărindu-se cu timpul, aceste legături se transformă în obiceiuri și obiceiuri În virtutea acelorași condiții, comunicarea este posibilă nu numai între indivizi, ci și între generații întregi alternante: aceasta este succesiunea istorică Constă în faptul că proprietatea unei generații, materială și spirituală, este transferată alteia Mijloacele de transmitere sunt moștenirea și educația Timpul consolidează moștenirea asimilată cu o nouă legătură morală, tradiția istorică, care, acționând din generație în generație, transformă legămintele și binecuvântările moștenite de la părinți și bunici în proprietăți și înclinații ereditare ale urmașilor Astfel, persoanele individuale se formează în asociații permanente care trăiesc prin existențe personale și formează tipuri istorice mai mult sau mai puțin complexe Legătura succesivă a generațiilor a dezvoltat un lanț de uniuni, care s-a complicat din ce în ce mai mult datorită faptului că uniunile ulterioare au inclus succesiv noi elemente ale învățământului secundar apărute din interacțiunea celor primare Familia primitivă a fost construită pe bazele fiziologice ale legăturilor de sânge Familiile care proveneau dintr-o rădăcină formau un clan, o altă uniune de sânge, care includea deja elemente religioase și juridice, venerația strămoșului, autoritatea bătrânului, proprietatea comună, autoapărarea circulară (răzbunarea familiei) Genul prin generație a crescut într-un trib, a cărui legătură genetică s-a exprimat în unitatea limbii, în obiceiuri și tradiții comune, iar din trib sau triburi, prin separare, unire și asimilare, s-a format un popor, când moralul , conștiința unității spirituale, crescută printr-o viață comună și activitate cumulativă, comunitate de destine și interese istorice În fine, poporul devine stat atunci când sentimentul unității naționale își găsește expresie în legăturile politice, în unitatea puterii supreme și a legii În stat, poporul devine nu doar o personalitate politică, ci și o personalitate istorică, cu un caracter național mai mult sau mai puțin clar exprimat și conștiința semnificației sale mondiale Acestea sunt principalele forme ale hostelului, reprezentând momentele succesive ale creșterii acestuia Începând cu legătura de sânge a unei familii apropiate, procesul s-a încheiat cu o uniune de stat complexă În același timp, fiecare uniune anterioară făcea parte din următoarea, care s-a dezvoltat din ea La cel mai înalt nivel, în stat, aceste uniuni au fost combinate: familia cu rămășițele uniunii tribale a devenit printre sindicatele private ca principală celulă de organizare socială; triburile și popoarele fie au constituit baza diviziunii de clasă, fie au rămas simple grupuri etnografice cu legături morale și

amintiri istorice comune, dar fără semnificație juridică, așa cum era cazul statelor multitribale, multietnice Dar, conturându-se din uniuni de consanguinitate, componența socială a statului a fost supusă procesului invers de dezmembrare internă în funcție de diverse interese private, materiale și spirituale Astfel, au apărut diverse sindicate private, care fac parte din societatea civilă INTERES ŞTIINŢIFIC ÎN DIVERSE COMBINAŢII SOCIALE V-am amintit de această binecunoscută schemă generală a procesului socio-istoric pentru a arăta pe ea ce fenomene se observă în acest proces atunci când este studiat local Varietatea infinită de uniuni care alcătuiesc societatea umană provine din faptul că elementele de bază ale vieții comunitare în locuri diferite și în momente diferite nu se află în aceeași selecție, vin în combinații diferite și se creează varietatea acestor combinații, la rândul său, nu numai prin numărul și selecția componentelor , complexitatea mai mare sau mai mică a uniunilor umane, ci și un raport diferit al acelorași elemente, de exemplu, predominanța uneia dintre ele față de altele În această diversitate, a cărei cauză principală se află în schimbările nesfârșite în interacțiunea forțelor istorice, cel mai important lucru este că elementele vieții comunității în diverse combinații și poziții dezvăluie proprietăți și acțiuni inegale, se întorc în fața observatorului cu aspecte diferite de natura lor Datorită acestui fapt, chiar și în alianțe omogene, aceleași elemente stau și acționează diferit Se pare că într-un cămin uman poate fi mai simplu și mai monoton decât o familie? Dar care este diferența dintre o familie creștină și una păgână, sau între o familie veche, care includea slujitorii ca rude și în care toți membrii gospodăriei tăceau servil în fața gospodarului și noua familie, bazată exclusiv pe consanguinitate și în care poziția tuturor membrilor este asigurată nu doar de definiții legale, ci chiar mai morale, unde puterea părinților nu este atât un set de drepturi asupra membrilor gospodăriei, cât un set de îndatoriri și griji pentru copii Prezența elementelor invizibile în componența familiei păgâne primitive a schimbat natura unirii Aceleași elemente, am spus, acționează diferit în combinații diferite Dacă observăm că în aceeași țară, în momente diferite, capitalul fie a aservit munca, fie a ajutat la dezvoltarea activității sale libere, sporindu-i productivitatea, fie a servit ca sursă de onoare, respect pentru bogăție, fie a aprins ura sau disprețul din partea cei săraci - avem dreptul de a concluziona că componența socială și starea morală a societății din acea țară au fost supuse unor schimbări profunde Sau luați în considerare modul în care începutul cooperării se schimbă în familie, în artel, într-o societate comercială bazată pe acțiuni, într-un parteneriat bazat pe credință Vezi, de asemenea, cum se schimbă modul de acțiune al puterii de stat față de starea societății în diferite perioade ale vieții statului: ea acționează fie independent de societate, fie în unitate trăind cu aceasta, fie consolidează inegalitățile existente și chiar creează altele noi, fie egalizează clasele și menține un echilibru între forțele sociale Chiar și aceleași persoane, formând uniuni cu caracter diferit datorită diversității intereselor care le călăuzesc, acționează diferit într-un birou comercial, într-o societate științifică, artistică sau caritabilă Alt exemplu Munca este o datorie morală și baza ordinii morale Dar munca este diferită Se știe că munca în servici, munca iobagului, produce departe de a fi același efect asupra vieții economice și morale a oamenilor ca munca liberă: ucide energia, slăbește întreprinderea, corupă morala și chiar strică fizic rasa În ultimele decenii înainte de eliberarea țăranilor, creșterea naturală a populației iobagilor a

început să se oprească în țara noastră, adică o întreagă jumătate din Rusia rurală a început să se stingă, astfel încât abolirea iobăgiei a încetat să mai fie o problemă de dreptate sau de filantropie, dar a devenit o chestiune de necesitate spontană Ultimul exemplu Se știe că într-o uniune de sânge primitivă, o persoană a dispărut sub jugul unui bătrân, iar eliberarea sa din acest jug trebuie considerată un succes semnificativ în cursul civilizației, necesar pentru ca societatea să se așeze pe principiile egalității și libertate personala Dar înainte ca aceste începuturi să aibă timp să triumfe, libertatea omului solitar lăsat pentru el însuși pe alocuri a contribuit la succesul sclaviei, a dus la dezvoltarea sclaviei personale, uneori mai severă în comparație cu asuprirea vechilor relații tribale Aceasta înseamnă că libertatea personală într-un anumit mod de viață poate duce la suprimarea individului, iar când citim articolul din Codul țarului Alexei Mihailovici, care amenință cu biciul și exilarea lui Lena o persoană liberă care a devenit personal dependent de altul, nu știm ce să facem, dacă să simpatizăm cu gândurile egalitare ale legii, sau să plângem pentru mijloacele răcoroase prin care a transformat unul dintre cele mai valoroase drepturi ale omului într-un serviciu greoi de stat Din exemplele citate, vedem că alcătuirea societății în diverse combinații stabilește o relație inegală între elementele constitutive, iar odată cu modificarea relației reciproce, elementele însele dezvăluie proprietăți diferite și acționează diferit SCOPUL GENERAL ŞTIINŢIFIC AL STUDIILOR ISTORIEI LOCALE Știind ce întrebări să puneți despre fenomenele istorice, ce să căutați în ele, se poate determina și semnificația științifică a istoriei unui anumit popor în raport cu studiul istoric general al omenirii Această semnificație poate fi dublă: pe de o parte, este determinată de energia dezvoltării poporului și, în legătură cu aceasta, de gradul influenței sale asupra altor popoare și, prin intermediul acestora, asupra mișcării culturale generale a omenirii; pe de altă parte, o istorie individuală a unui popor cunoscut poate fi importantă datorită unicității fenomenelor sale, indiferent de semnificația lor culturală, atunci când oferă elevului posibilitatea de a observa astfel de procese care dezvăluie în mod deosebit de clar mecanica vieții istorice , în care forțe istorice apar în condiții de acțiune rar repetate sau nicăieri altundeva, neobservabile, chiar dacă aceste procese nu au avut un impact semnificativ asupra mișcării istorice generale Din acest punct de vedere, interesul științific pentru istoria unui sau aceluia popor este determinat de numărul de combinații locale deosebite și de proprietățile anumitor elemente ale comunității pe care le dezvăluie În acest sens, istoria unei țări, care ar reprezenta o repetare a unor fenomene și procese care s-au petrecut deja în alte țări, dacă un astfel de caz este posibil în istorie, ar prezenta puțin interes științific pentru observator CONVENIȚIA ISTORIEI RUSEI PENTRU STUDIUL SOCIOLOGIC Istoria Rusiei prezintă unele avantaje metodologice pentru un studiu sociologic separat Aceste comodități constau:) în simplitatea comparativă a proceselor care predomină în ea, ceea ce ajută la deslușirea suficient de clară a muncii forțelor istorice, a acțiunii și semnificației diferitelor izvoare care au făcut parte din compoziția relativ simplă a căminului nostru;) într-o combinație deosebită a condițiilor de viață populară care au funcționat în istoria noastră Simplitatea comparativă a structurii vieții noastre istorice nu a interferat cu originalitatea structurii sale În ea observăm acţiunea aceloraşi forţe istorice şi elemente ale vieţii comunitare ca şi în alte societăţi europene; dar la noi aceste forţe acţionează cu

intensitate inegală, aceste elemente apar într-o selecţie diferită, iau dimensiuni diferite, dezvăluie proprietăţi imperceptibile în alte ţări Datorită tuturor acestora, societatea capătă o compoziție și un caracter deosebit, viața oamenilor capătă un ritm special de mișcare, cade în situații neobișnuite și combinații de condiții Voi da câteva exemple În fiecare țară, sistemul râurilor a dat direcție comerțului, natura industriei a fost determinată de proprietățile solului În primele secole ale istoriei noastre, când cea mai mare parte a populației ruse era concentrată în regiunea de pământ negru a Niprului mijlociu cu afluenții săi reciproci, cele mai importante râuri din sudul Rusiei au direcționat comerțul rusesc către Marea Neagră, Azov și Volga -pietele caspice, unde se cerea miere, ceara, blanuri - produse forestiere si intr-o mai mica masura paine Acest lucru a făcut ca comerțul exterior să fie forța dominantă în economia națională a slavilor ruși și a provocat o dezvoltare intensificată a silviculturii, vânătorii și apiculturii Dar apoi, sub presiunea venită din aceleași stepe de-a lungul cărora străbăteau rutele comerciale rusești, cea mai mare parte a populației ruse s-a mutat în regiunea Volga superioară, în lut alunian Distanța față de piețele de coastă a slăbit vânzările externe și a redus industria lemnului, iar acest lucru a condus la faptul că agricultura arabilă a devenit baza economiei naționale Și așa s-a întâmplat că pe cernoziomul deschis al Niprului, Rus a exploatat intens resursele forestiere și a făcut comerț, iar pe lut împădurit Volga Superioară a început să ardă intens pădurea și ară Relațiile internaționale externe, care au influențat distribuția populației în țară, s-au împletit cu trăsăturile sale geografice interne într-un nod atât de complicat încât munca oamenilor, supusă unei anumite condiții, a primit o direcție care nu corespundea altora În viața economică națională, care s-a dezvoltat într-un mod atât de ciudat, este firesc să ne așteptăm la fenomene care nu se potrivesc cu normele obișnuite În , Petru cel Mare a ordonat negustorilor ruși să facă comerț, întrucât aceștia comerțează în alte state, cu companii, însumându-și capitalurile Din cauza neobișnuinței și a lipsei de încredere, lucrurile mergeau încet Între timp, vechiul Rus și-a dezvoltat propria formă de parteneriat comercial, în care nu erau unite capitalurile, ci persoanele bazate pe rudenie și inseparabilitatea proprietății Sub îndrumarea și responsabilitatea bătrânului, rudele neseparate au desfășurat afacerile comerciale nu ca tovarăși-acționari, ci ca agenți subordonați ai proprietarului Aceasta este o casă de comerț, formată dintr-un comerciant-proprietar cu "frații săi negustori", "fiii de negustor" etc Această formă de cooperare arată în mod clar modul în care nevoia de activitate colectivă, cu lipsa de încredere reciprocă în societate, înseamnă căutată de satisfacție sub acoperișul casei lipite de rămășițele unei uniuni de sânge Astfel, în trecutul nostru, sociolog-istoricul se va confrunta cu multe fenomene care dezvăluie flexibilitatea versatilă a societății umane, capacitatea ei de a se adapta la condițiile date și de a combina fondurile disponibile în concordanta cu nevoile Tocmai am văzut cum, sub influența necesității economice, ideea unei case de comerț s-a dezvoltat dintr-o veche uniune de rudenie rusă Vom vedea acum cum ideea unei ordini morale, sub influența condițiilor locale, a servit ca mijloc de satisfacere a nevoilor economice ale populației Împreună cu creștinismul, ideea renunțării la lume a fost adusă Rus'ului din Orient, ca cea mai sigură cale spre mântuire și cea mai dificilă ispravă a creștinismului Această idee a fost percepută de societatea rusă atât de viu, încât în mai puțin de o sută de ani Mănăstirea Peșterilor din Kiev a arătat exemple

înalte de asceză monahală Trei-patru secole mai târziu, același gând a condus șirurile de pustnici în pădurile dese din regiunea Trans-Volga de nord Dar numeroasele mănăstiri forestiere pe care le-au întemeiat acolo, împotriva voinței lor, au căpătat un sens care nu corespundea spiritului schitului Thebaid și Athos Ideea inițială a monahismului nu s-a stins, dar nevoile locale au complicat-o cu interese care nu au urmat direct din ea, transformând mănăstirile deșertice de acolo parțial în biserici parohiale rurale și adăposturi pentru bătrâni din populația din jur, parțial în moșieri fără familie și comunități industriale și fortărețe, un fel de stații de strămutare ale mișcării de colonizare țărănească CONCLUZIE Și așa, repet, cu simplitatea comparativă a sistemului, societatea noastră s-a construit în felul ei sub influența selecției locale și a corelării condițiilor de viață ale oamenilor Examinând aceste condiții la o dată foarte timpurie, în comparație cu cele predominante în Europa de Vest, vom găsi și sursa inițială a ambelor trăsături ale istoriei noastre, care facilitează astfel studiul fenomenelor sale sociale Cu o rezerva culturala primitiva care a apartinut tuturor triburilor ariene si a fost cu greu multiplicata semnificativ in epoca migratiei popoarelor, slavii estici, inca de la primii pasi in interiorul Rusiei, s-au trezit intr-o situatie geografica si internationala cu totul diferita de cel în care rudele lor ariene căzuseră ceva mai devreme, triburile germanice care au început o nouă istorie a Europei de Vest Acolo, germanul rătăcitor s-a stabilit printre ruine, care i-au plasat direct obiceiurile și ideile, scoase din păduri, sub influența unei culturi puternice, printre romanii cuceriți de ei sau provincialii romanizați ai imperiului căzut, care au devenit pt el vii dirijori şi interpreţi ai acestei culturi Slavii răsăriteni, dimpotrivă, se vedeau pe o câmpie nesfârșită, care cu râurile ei îi împiedica să se aseze bine, cu pădurile și mlaștinile ei îngreunându-le aranjarea gospodăriei pentru deschiderea casei, printre vecinii de origine străină și inferioare în dezvoltare, de la care nu era nimic de împrumutat și cu care trebuiau să lupte constant, într-o țară neatinsă și neatinsă, al cărei trecut nu a lăsat noilor veniți adaptări lumești și tradiții culturale, nici măcar nu a lăsat ruine, ci doar nenumărate morminte sub formă de tumule, cu care este presărată Rusia de stepă și pădure Aceste condiții primare de viață ale slavilor ruși au determinat atât lentoarea comparativă a dezvoltării lor, cât și simplitatea comparativă a compoziției lor sociale, precum și originalitatea semnificativă atât a acestei dezvoltări, cât și a acestei compoziții Să ne amintim cu atenție acest moment inițial al istoriei noastre: ne va ajuta să ne orientăm chiar la începutul drumului care ne este în fața Capitolul următor" înapoi la conținutul cărții Cursul PLANUL CURSULUI COLONIZAREA ȚĂRII CA FACT PRINCIPAL AL ISTORIEI RUSII PERIOADE DE ISTORIE RUSĂ CA PRINCIPALELE MOMENTE DE COLONIZARE FAPTE DOMINANTE DIN FIECARE PERIOADA PLAN INCOMPLET VIZIBIL FAPTURI ISTORICE ȘI AȘA-ZISE IDEI ORIGINE ȘI INTERACȚIUNE DIFERITĂ A ACESTEȘTI ȘI A ALLALOR CÂND O IDEIE DEVINE FAPT ISTORIC? ESENȚA ȘI SEMNIFICAȚIA METODOLOGICĂ A FAPTURILOR POLITICE ȘI ECONOMICE SCOPUL PRACTIC AL STUDIILOR ISTORIEI NAȚIONALE PLANUL CURSULUI Am vorbit despre sarcinile științifice ale studierii istoriei locale Am constatat că sarcina principală a unui astfel de studiu este cunoașterea naturii și acțiunii forțelor istorice în combinații locale de elemente sociale Acum, ghidați de această sarcină, vom stabili un plan de curs De-a lungul istoriei noastre, observăm mai multe forme sau depozite ale căminului, înlocuite succesiv în acesta Aceste forme de pensiune au fost create prin diferite combinații de elemente sociale

Principala condiție care a ghidat schimbarea acestor forme a fost atitudinea particulară a populației față de țară - atitudine care a fost în vigoare în istoria noastră de secole întregi și este încă în vigoare COLONIZAREA CA FAPT DE BAZĂ Vasta câmpie est-europeană, pe care s-a format statul rus, la începutul istoriei noastre, nu este locuită în întregul său spațiu de oamenii care până acum își fac istoria Istoria noastră se deschide cu fenomenul că ramura răsăriteană a slavilor, care mai târziu s-a transformat în poporul rus, pătrunde în câmpia rusă dintr-unul din colțurile sale, dinspre sud-vest, de pe versanții Carpaților Timp de multe secole, această populație slavă a fost departe de a fi suficientă pentru a ocupa întreaga câmpie cu o oarecare uniformitate Mai mult, în funcție de condițiile vieții sale istorice și de situația sa geografică, s-a răspândit în câmpie nu treptat prin generație, nu prin așezare, ci deplasându-se, purtată de zborurile păsărilor din regiune în regiune, părăsind locurile familiare și instalându-se în altele noi Cu fiecare astfel de mișcare, ea a devenit supusă unor noi condiții care decurg atât din caracteristicile fizice ale regiunii nou ocupate, cât și din noile relații externe care s-au stabilit în locuri noi Aceste particularități și relații locale, la fiecare nouă distribuție a oamenilor, confereau vieții oamenilor o direcție specială, o structură și un caracter deosebit Istoria Rusiei este istoria unei țări care este colonizată Zona de colonizare din ea sa extins odată cu teritoriul său de stat În cădere, apoi în creștere, această mișcare veche continuă până în zilele noastre S-a intensificat odată cu desființarea iobăgiei, când a început ieșirea populației din provinciile centrale de pământ negru, unde a fost condensată artificial mult timp și reținută forțat De aici, populația s-a dus în pâraie cu mai multe fețe până în Novorossia, în Caucaz, dincolo de Volga și mai departe dincolo de Marea Caspică, în special dincolo de Urali până în Siberia, până la țărmurile Oceanului Pacific În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când colonizarea rusă a Turkestanului abia începea, acolo se stabiliseră deja peste de ruși, iar dintre aceștia aproximativ formau până la de așezări rurale formate din coloniști țărani și pe locuri reprezentand semnificative insule cu o populaţie agricolă aproape continuă Fluxul de migranți către Siberia este și mai intens Se știe oficial că numărul anual de migranți în Siberia, care până în anii nu a depășit mii de oameni, iar la începutul ultimului deceniu al secolului trecut a ajuns la de mii, din , datorită căii ferate siberiene, a a crescut la de mii de oameni, iar în doi ani și jumătate (din până în iulie) au trecut în Siberia circa milioane de migranți Toată această mișcare, venită în principal din provinciile centrale de pământ negru ale Rusiei europene, cu creșterea anuală a populației de un milion și jumătate, pare încă nesemnificativă, nu se lasă resimțită ca șocuri tangibile; dar în timp, va răspunde în mod inevitabil la starea generală a lucrurilor cu consecințe importante PERIOADE DE ISTORIE RUSĂ CA PRINCIPALELE MOMENTE DE COLONIZARE Deci strămutarea, colonizarea țării a fost principalul fapt al istoriei noastre, cu care toate celelalte fapte ale acesteia erau în strânsă sau îndepărtată legătură Să ne oprim asupra faptului în sine, fără a atinge originea lui El a pus populația rusă într-o relație deosebită cu țara, care s-a schimbat de-a lungul secolelor și, prin schimbarea ei, a provocat o schimbare a formelor de viață comunitară Acest fapt va sta la baza planului de curs Împărțim istoria noastră în diviziuni sau perioade în funcție de mișcările oamenilor observate în ea Perioadele istoriei noastre sunt etapele trecute succesiv de poporul nostru în ocuparea și dezvoltarea țării pe care a moștenit-o până în momentul în

care, în cele din urmă, prin nașterea naturală și absorbția străinilor care se apropiau, s-a răspândit în câmpie și chiar și-a traversat frontiere Unele dintre aceste perioade sunt o serie de popasuri sau tabere care au întrerupt mișcarea poporului rus prin câmpie și la fiecare din care căminul nostru a fost amenajat diferit decât era amenajat în tabăra anterioară Voi enumera aceste perioade, indicând în fiecare dintre ele faptele dominante, dintre care unul este politic, celălalt este economic și, în același timp, desemnând zona câmpiei pe care se afla masa populației ruse concentrat într-o perioadă dată - nu întreaga populație, ci masa principală a acesteia care a făcut istorie Aproximativ din secolul al VIII-lea AD, nu mai devreme, putem urmări cu oarecare certitudine creșterea treptată a poporului nostru, observam situația externă și structura internă a vieții lor în câmpie Deci, din secolul al VIII-lea până în secolul al XIII-lea masa populației ruse s-a concentrat pe Niprul mijlociu și superior cu afluenții săi și cu continuarea sa istorică a apei - linia Lovat - Volhov În tot acest timp, Rus' a fost împărțit politic în regiuni separate, mai mult sau mai puțin izolate, în fiecare dintre acestea centrul politic și economic este un mare oraș comercial, primul organizator și conducător al vieții sale politice, care a întâlnit apoi un rival în noul prinț, dar nici cu el nu și-a pierdut importanța Faptul politic dominant al perioadei este fragmentarea politică a pământului sub conducerea orașelor Faptul dominant al vieții economice în această perioadă este comerțul exterior din care rezultă silvicultură, vânătoare și apicultură (apicultura forestieră) Acesta este Nipru Rus, urban, comercial Din secolul al XIII-lea până la mijlocul secolului al XV-lea Aproximativ, printre confuzia și ruptura generală a naționalității, masa principală a populației ruse se află pe Volga de sus cu afluenții săi Această masă rămâne politic fragmentată nu mai în zone urbane, ci în destine princiare Destinul este o formă complet diferită de viață politică Faptul politic dominant al perioadei este fragmentarea specifică a Rusiei din Volga Superioară sub stăpânirea prinților Faptul dominant al vieții economice este exploatarea agricolă, adică agricolă, a lutului alunian prin muncă țărănească gratuită Acesta este Rus' din Volga de Sus, specific domnesc, liber-agricol De la mijlocul secolului al XV-lea până în al doilea deceniu al secolului al XVII-lea cea mai mare parte a populației ruse din regiunea Volga Superioară se întinde spre sud și est de-a lungul solului negru Don și Volga Mijlociu, formând o ramură specială a poporului - Marea Rusia, care, împreună cu populația, se extinde dincolo de regiunea Volga Superioară Dar, extinzându-se geografic, Marele trib rus se unește pentru prima dată într-o singură entitate politică sub stăpânirea suveranului Moscovei, care își conduce statul cu ajutorul aristocrației boierești, formată din foști prinți și boieri apanagi Deci, faptul politic dominant al perioadei este unificarea statală a Marii Rusii Faptul dominant al vieții economice rămâne dezvoltarea agricolă a vechiului lut Volga Superioară și a noilor angajați Volga Mijlociu și Cernoziomul Don prin muncă țărănească liberă; dar voința lui începe deja să fie îngreunată, întrucât proprietatea asupra pământului este concentrată în mâinile clasei de serviciu, clasa militară, recrutată de stat pentru apărarea externă Acesta este Rus' cel Mare, Moscova, țarist-boier, militar-moșier De la începutul secolului al XVII-lea până la mijlocul secolului al XIX-lea Poporul rus s-a răspândit pe toată câmpia de la Marea Baltică și Marea Albă până la Marea Neagră, până la Lanțul Caucaz, Caspic și Urali și chiar a pătruns spre sud și est cu mult dincolo de Caucaz, Caspic și Urali Din punct de vedere politic, aproape toate

părțile naționalității ruse sunt unite sub o singură autoritate: Rusia Mică, Bielorusia și Novorossia se învecinează una după alta cu Marea Rusie, formând Imperiul All-Rusian Dar această adunare a puterii întregi rusești nu mai acționează cu ajutorul aristocrației boierești, ci al clasei de serviciu militar formată de stat în perioada anterioară - nobilimea Această adunare politică și unificare a unor părți ale pământului rusesc este faptul politic dominant al perioadei Faptul de bază al vieții economice rămâne munca agricolă, devenită în cele din urmă muncă de iobag, la care se alătură industria prelucrătoare, fabrica și fabrica Aceasta este perioada integrală rusească, perioada imperială-nobilă, perioada iobăgiei, a agriculturii și a fabricii Așa sunt perioadele istoriei noastre pe care le-am trăit, care au reflectat schimbarea depozitelor de la pensiune care s-au dezvoltat istoric în țara noastră Să recalculăm din nou aceste perioade, notându-le în funcție de regiunile câmpiei, în care masa principală a populației ruse s-a concentrat în diferite momente:) Nipru,) Volga Superioară,) Marea Rusă,) All- Rusă FAPTE ȘI IDEI Mi-e teamă că schița cursului pe care l-am schițat vă va provoca o nedumerire importantă Vă voi prezenta fapte politice și economice cu diversele lor consecințe și moduri de manifestare - și nimic mai mult Și unde, poate, vă întrebați, este viața de acasă, obiceiurile, succesele în cunoaștere și artă, literatură, interese spirituale, fapte ale vieții mentale și morale - într-un cuvânt, ceea ce se numește de obicei idei în limba noastră de zi cu zi? Nu au ele un loc în istoria noastră sau nu sunt ei factori în procesul istoric? Desigur, nu vreau să spun nici una, nici alta Nu cunosc o societate lipsită de idei, oricât de puțin dezvoltată ar fi ea Societatea în sine este deja o idee, pentru că societatea începe să existe din momentul în care oamenii care o compun încep să realizeze că ei sunt societate Îmi este și mai greu să cred că ideile sunt lipsite de participare la procesul istoric Dar tocmai în chestiunea viabilității istorice a ideilor mă tem că nu ne înțelegem unul pe celălalt și, prin urmare, sunt obligat în prealabil să vă exprim părerea mea cu privire la acest subiect În primul rând, rețineți că faptele politice și economice diferă de așa-numitele idei prin originea și formele sau modurile de manifestare Aceste fapte sunt interese și relații publice, iar sursa lor este activitatea societății, eforturile conjugate ale indivizilor care o alcătuiesc Ele se manifestă în acte nu cu caracter individual, ci de natură colectivă, în legislație, în activitățile diverselor instituții, în tranzacții juridice, în întreprinderi industriale - în cifra de afaceri guvernamentală, civilă, economică Ideile sunt roadele creativității personale, produse ale activității solitare a minților și conștiințelor individuale și, în forma lor originală, pură, apar în monumentele științei și literaturii, în lucrările studioului solitar al unui artist sau în isprăvile de activitate personală dezinteresată în folosul aproapelui Deci, în fenomenele unui ordin sau altul, observăm activitatea diferitelor forțe istorice - indivizi și societate INTERACȚIA LOR Între aceste două forțe, individual și societate, între mintea individuală și conștiința colectivă, există un schimb constant de servicii și influențe Ordinea publică hrănește reflecția solitară și educă personajele, servește ca obiect al convingerilor personale, sursă de reguli și sentimente morale, excitații estetice; fiecare ordin are propriul cult, propriul gedo, propria sa poezie Pe de altă parte, convingerile personale, devenind dominante în societate, intră în conștiința generală, în moravuri, în drept, devin reguli care sunt obligatorii pentru cei care nu le împărtășesc, adică devin fapte sociale CONDIȚII PENTRU

DEZVOLTAREA IDEEI ÎN FAPT ISTORIC Astfel, ideile sunt puse deoparte din relațiile sociale, iar ideile sunt procesate în relații sociale Dar în studiul istoric nu trebuie să le confundăm pe cele două, deoarece sunt fenomene de ordine diferită Istoria nu se ocupă de om, ci de oameni; se ocupă de relațiile umane, lăsând activitatea solitare a omului în seama altor științe Veți înțelege când o idee personală devine un fapt social, adică un fapt istoric: atunci ea depășește limitele existenței personale și devine o proprietate comună, și nu doar una comună, ci și una obligatorie, adică , o regulă sau o credință general recunoscută Dar pentru ca o idee personală să primească o astfel de acțiune obligatorie este nevoie de un întreg set de mijloace care să susțină această acțiune - opinia publică, cerința legii sau a decenței, asuprirea poliției Ideile devin factori istorici, la fel cum forțele naturii le devin Câte secole de la crearea lumii, fulgerele, aparent, inutil și chiar distructiv au luminat întunericul nopții, înspăimântând imaginația și nu mărind cantitatea de lumină consumată de o persoană, nici măcar înlocuind o lampă de noapte la leagăn! Dar apoi scânteia electrică a fost prinsă și îmblânzită, disciplinată, înhămată de un proiectil inventat pentru ea și forțată să lumineze străzile și holurile, să trimită scrisori și să ducă lucruri grele - într-un cuvânt, au transformat-o într-un instrument cultural Iar ideile au nevoie de o prelucrare similară pentru a deveni factori cultural-istoric Câte gânduri frumoase care au apărut în mințile individuale au pierit și pier fără urmă pentru umanitate doar pentru că nu primesc procesarea și organizarea corespunzătoare la timp! Ei decorează existența privată, revarsă multă lumină și căldură într-un cerc familial sau prietenos, ajutând vatra, dar nu ridică temperatura bunăstării generale cu un grad vizibil, deoarece nu găsesc un dispozitiv adecvat, instituție sau întreprindere, fie în drept, fie în circulația economică, care i-ar scoate din tărâmul bunelor speranțe, adică visele cu ochii deschiși, și le-ar permite să acționeze asupra ordinii sociale Asemenea idei brute, cum să spun, nu sunt fapte istorice: locul lor este în biografie, în filozofie și nu în istorie Acum vă rog să reveniți la programul cursului Studiind faptele politice și economice, vom găsi la baza fiecăruia dintre ele o idee care, poate, a rătăcit mult timp în mințile individuale înainte de a obține recunoașterea generală și de a deveni liderul politicii, legislației sau cifrei de afaceri economice Numai astfel de idei pot fi recunoscute ca fenomene istorice În acest fel, viața însăși ajută la studiul istoric: ea produce o analiză practică a ideilor, separându-le pe cele de afaceri sau fericite de cele inactive sau nereușite În literatură găsim un reziduu din ceea ce a fost regândit și resimțit de oamenii gânditori individuali dintr-un anumit timp Dar departe de tot acest stoc de gândire și sentiment personal intră în circulația cotidiană, devine proprietatea societății, un stoc cultural și istoric Ceea ce este asimilat din acest stoc de către comunitate este întruchipat într-o instituție, într-o relație juridică sau economică, într-o cerere socială Această întruchipare, adică această prelucrare practică a ideii, este cea care o introduce ca factor în procesul istoric Ideile fulgerătoare și stinse în mințile individuale, în existența personală privată, adaugă la fel de puțin la aprovizionarea unei comunități la fel de puțin pentru a îmbogăți inventarul economiei naționale complicate mori mici pe care copiii le construiesc pe pâraiele de ploaie Deci, nu mă gândesc deloc să ignor prezența sau semnificația ideilor în procesul istoric, sau să le refuz capacitatea de acțiune istorică Vreau doar să spun că nu orice idee intră în acest proces și,

atunci când o face, nu își păstrează întotdeauna forma originală pură În această formă, doar ca idee, rămâne un impuls personal, un ideal poetic, o descoperire științifică - și nimic mai mult; dar devine un factor istoric atunci când acaparează o forță practică, putere, masă populară sau capital - o forță care o transformă într-o lege, într-o instituție, într-o întreprindere industrială sau de altă natură, într-un obicei, în cele din urmă, într-o masă generală hobby sau artistic o structură tangibilă pentru toată lumea, când, de exemplu, o reprezentare pioasă a înălțimilor raiului este aruncată în cupola Catedralei Sf Sofia SEMNIFICAȚIA METODOLOGICĂ A FAPTURILOR ECONOMICE ȘI POLITICE Să tragem câteva concluzii metodologice din considerentele care explică planul de curs Asumând procesele politice și economice ca bază a studiului istoric, nu vreau să spun că viața istorică constă numai din aceste procese și că studiul istoric ar trebui limitat la birouri și piețe Viața istorică se mișcă nu numai de birouri și piețe; dar cu ei este mai convenabil să începi studiul acestei vieţi Abordând în studiul unei anumite societăți din partea politică și economică a vieții ei, intrăm în cercul acelor concepte și interese mentale și morale care au încetat deja să fie o chestiune a minții individuale, conștiințe personale și au devenit proprietate ai întregii societăţi, factori ai vieţii comunitare În consecință, ordinea politică și economică a unui anumit timp poate fi recunoscută ca un indicator al vieții sale mentale și morale: una și cealaltă ordine pot fi recunoscute ca astfel de indicatori în măsura în care sunt impregnate de concepte și interese care au triumfat în viața mentală și morală a unei societăți date, în măsura în care aceste concepte și interese au devenit directori ai relațiilor sale juridice și materiale Dar în mințile individuale, în viața privată de zi cu zi, vom găsi întotdeauna un depozit de alte gânduri și aspirații care nu au atins o asemenea dominație, care au rămas fără utilizare practică Da, iar ordinea vieții, politică și economică, bazată pe ideile dominante și întărirea dominației acestora prin mijloacele sale coercitive, poate trezi în mințile individuale sau într-o anumită parte a societății gânduri, sentimente, aspirații care nu sunt de acord cu fundamentele sale, chiar și protestând direct împotriva lor; fie ies afară, fie își așteaptă timpul Avem, de exemplu, în secolul al XVIII-lea plângerile cu privire la nedreptatea iobăgiei au fost auzite din rândul iobagilor înșiși chiar mai devreme decât în societatea educată; dar multă vreme aceste plângeri au atras şi mai puţină atenţie guvernamentală decât ideile emancipatoare ale oamenilor educaţi Mai târziu, însă, fricile inspirate de starea de spirit a mediului iobag au influențat cursul cauzei eliberării mai puternic decât orice considerație de ordin superior FAPTELE AMBELE COMENZI ÎN INTERACȚIUNEA LOR Să ne adâncim în esența faptelor politice și economice pentru a vedea ce pot oferi ele pentru studiul istoric Viața politică și economică nu constituie ceva integral, omogen, vreo sferă specială a vieții umane, unde nu există loc pentru cele mai înalte aspirații ale spiritului uman, unde doar instinctele de bază ale naturii noastre domnesc În primul rând, viața politică și viața economică sunt domenii diferite ale vieții care au puține în comun unele cu altele în esența lor În ambele domină principii polar opuse: în politic - binele comun, în interesul economic - personal; un principiu necesită un sacrificiu constant, celălalt hrănește egoismul nesățios În al doilea rând, ambele principii implică mijloacele spirituale disponibile ale societății în activitatea lor Privat, interesul propriu, prin însăși natura sa, tinde să se opună binelui comun Între timp, comunitatea umană este construită prin

interacțiunea ambelor principii care se luptă veșnic O astfel de interacțiune devine posibilă deoarece există elemente în componența interesului privat care îi înfrânează pasiunile egoiste Spre deosebire de ordinea de stat bazată pe putere și supunere, viața economică este domeniul libertății personale și al inițiativei personale ca expresie a liberului arbitru Dar aceste forţe, care animă şi direcţionează activitatea economică, constituie şi sufletul activităţii spirituale Da, iar energia interesului material personal este excitată nu de acest interes în sine, ci de dorința de a asigura libertatea personală, atât externă, cât și internă, mentală și morală, iar aceasta din urmă, în stadiul cel mai înalt al dezvoltării sale, se exprimă în conștiința intereselor comune și în sensul datoriei morale de a acționa în beneficiul generalului Pe acest temei moral se stabilește acordul dintre principiile veșnic luptate, întrucât conștiința socială în curs de dezvoltare reține interesul personal în numele binelui comun și clarifică cerințele binelui comun, fără a restrânge sfera legitimă cerută de personal interes În consecință, relația reciprocă a ambelor principii, politic și economic, triumful unuia dintre ele asupra celuilalt, sau echilibrul just al ambelor, măsoară nivelul vieții comunitare, iar cutare sau cutare relație între ele se stabilește prin gradul de dezvoltarea conștiinței sociale și a simțului datoriei morale Dar în ce fel, prin ce semne poate fi determinat acest nivel ca indicator al forței elementelor spirituale ale comunității? În primul rând, este relevat de însuși cursul evenimentelor din viața politică și legătura dintre fenomenele vieții economice, iar în al doilea rând, observațiile acestor evenimente și fenomene își găsesc verificarea în legislație, în practica administrației și a instanțelor Să luăm un exemplu nu dintre cele mai expresive În Rusia antică, influențele morale care veneau din partea bisericii au contracarat dezvoltarea intensificată a sclaviei și uneori au primit sprijin din partea guvernului, care a încercat să înfrâneze și să fluidizeze această dorință de aservire în numele binelui statului Lupta dintre biserică și stat împotriva interesului privat în acest domeniu a decurs cu succes diferit, în funcție de condițiile vremii Aceste fluctuații, reflectate în monumentele dreptului și economiei, ajută la măsurarea forței ideilor umane și prin aceasta a nivelului moral al vieții comunitare într-o anumită perioadă Astfel, avem ocazia de a determina starea morală a societății nu în funcție de impresiile sau presupunerile noastre subiective și nu în funcție de opiniile contemporanilor, care sunt la fel de subiective, ci în funcție de corelarea practică a elementelor comunității, conform gradul de acord al intereselor eterogene care acţionează în ea SEMNIFICAȚIA LOR PENTRU STUDIUL ISTORIC Vreau să spun că consider că faptele politice și economice stau la baza cursului în ceea ce privește semnificația lor nu în procesul istoric, ci doar în studiul istoric Această valoare este pur metodologică Munca mentală și realizările morale vor rămâne întotdeauna cei mai buni constructori ai societății, cele mai puternice motoare ale dezvoltării umane; ele pun bazele cele mai solide ale unei ordini cotidiene corespunzătoare adevăratelor nevoi ale omului și scopului cel mai înalt al omenirii Dar, după condițiile vieții istorice, aceste forțe nu sunt întotdeauna la fel de intense și nu acționează întotdeauna asupra ordinii vieții în măsura intensității lor, ci intră în procesul istoric general prin acțiunea lor asupra ordinii vieții și , conform acestei actiuni, sunt supuse studiului istoric Ordinea studiului nu coincide cu ordinea vieții; ea trece de la efecte la cauze, de la fenomene la forțe Care, însă, exact ce subiecte vor apărea în fața noastră într-un studiu

care pleacă de la fapte politice și economice și cât de complet va îmbrățișa viața oamenilor? Aceste obiecte sunt statul și societatea, structura și relațiile lor reciproce, oamenii care au condus structura unuia și celuilalt, condițiile externe, internaționale și interne, fizice și morale, stabilind relația dintre unul și celălalt, internă luptele pe care a trebuit să le îndure poporul, forțele productive prin care s-a construit economia națională, formele în care s-a modelat starea și viața economică a poporului Toate acestea le vom atinge cu mai mult sau mai puțin timp liber, altele chiar în treacăt Poate fi necesar să vă atrageți atenția asupra unora dintre profundele schimbări sociale și morale pe care le-a experimentat societatea noastră Dar cel mai mult mi-aș dori ca din cursul meu să vă faceți o idee clară asupra celor două procese prin care s-au pus bazele vieții noastre politice și naționale și în care, mi se pare, combinațiile și situațiile care alcătuiesc particularitatea istoriei noastre au fost dezvăluite cel mai clar Studiind unul dintre aceste procese, vom urmări cum s-a dezvoltat conceptul de stat în practica vieții și s-a clarificat în mintea oamenilor și cum s-a exprimat acest concept în ideea și activitatea puterii supreme; Un alt proces va arăta cum, în legătură cu creșterea statului, s-au legat și împletit principalele fire care au format naționalitatea noastră cu țesătura lor complexă Dar acesta este un program prea restrâns, ați putea crede Nu voi contesta acest lucru și voi rămâne cu programul meu Cursul istoriei nu este nicidecum întreaga istorie: încadrat în limitele înguste ale anului universitar, în cadrul orelor și minutelor academice, cursul nu poate acoperi întreaga lățime și profunzime a vieții istorice a poporului În cadrul acestor limite, profesorul nu poate urmări cu ascultătorii săi decât acele curente ale istoriei care i se par a fi principalele, dominante, îndreptându-se către alte fluxuri ale acesteia doar în măsura în care au atins sau s-au contopit cu aceste autostrăzi Și dacă scoateți din prezentarea mea, cu toate lacunele ei, cel puțin în contur general, imaginea poporului rus ca personalitate istorică, voi considera scopul științific al cursului meu atins SCOPUL PRACTIC AL STUDIILOR ISTORIEI NAȚIONALE Din sarcina generală a studiului istoric, am derivat scopul științific de a studia istoria locală, iar acest scop ne-a dat baza pentru planul cursului, a indicat ordinea și metodele de studiu a istoriei Rusiei În legătură cu aceeași sarcină, se rezolvă o altă întrebare: dincolo de pur științific, ce alt rezultat practic se poate obține din studiul istoriei locale? Această întrebare este cu atât mai importantă cu cât istoria locală, al cărei studiu îl întreprindem, este istoria patriei noastre Ar trebui ca observațiile și concluziile științifice pe care le vom trage în această lucrare să rămână în domeniul cunoașterii pure sau pot ele să-l părăsească și să ne influențeze aspirațiile și acțiunile? Poate istoria științifică a patriei să aibă partea ei aplicată pentru copiii ei? Cred că poate și ar trebui să aibă, pentru că prețul oricărei cunoștințe este determinat de legătura ei cu nevoile, aspirațiile și acțiunile noastre; în caz contrar, cunoașterea devine un simplu balast al memoriei, potrivit pentru slăbirea tanajului lumesc, cu excepția unei nave goale care se duce fără o încărcătură de valoare reală Care ar putea fi acest scop practic, aplicat? O voi indica acum, ca să nu menționez în prezentarea cursului: va fi un stimul tăcut al muncii noastre STAT ȘI NAȚIONALITATE - SUBIECTE PRINCIPALE ALE CURSULUI Tocmai am vorbit despre identitatea istorică a poporului: acesta este subiectul principal de studiu al istoriei sale Semnificația unui popor ca personalitate istorică constă în vocația sa istorică, iar această vocație a poporului se exprimă în poziția mondială pe care și-o creează

prin eforturile sale și în ideea pe care se străduiește să o realizeze prin activitatea sa în acest domeniu poziţie Își îndeplinește rolul pe scena mondială cu forțele pe care a reușit să le dezvolte în sine prin creșterea sa istorică Idealul educației istorice a poporului constă în dezvoltarea completă și armonioasă a tuturor elementelor vieții comunitare și într-o asemenea corelație în care fiecare element să se dezvolte și să acționeze în măsura semnificației sale normale în componența socială, fără a se slăbi pe sine sau oprimându-i pe alţii Numai studiul istoric poate verifica cursul acestei educații Istoria poporului, reprodusă științific, devine cartea ei de venituri-cheltuieli, în funcție de care se calculează neajunsurile și supraexpunerea trecutului său Sarcina imediată a viitorului apropiat este de a reduce supraexpunerea și de a completa arierate, de a restabili echilibrul sarcinilor și mijloacelor oamenilor Aici studiul istoric, cu concluziile sale finale, abordează nevoile practice ale momentului actual, care cere de la fiecare dintre noi, de la fiecare rus, o înțelegere clară a mijloacelor acumulate de oameni și a neajunsurilor admise sau forțate ale educației sale istorice Noi, rușii, trebuie să înțelegem asta mai mult decât oricine altcineva Prin secole de eforturi și sacrificii, Rusia a format un stat, al cărui compoziție, dimensiune și poziție mondială nu a mai fost văzut de la căderea Imperiului Roman Dar oamenii care au creat acest stat, din punct de vedere al mijloacelor lor spirituale și materiale, nu sunt încă în fruntea altor popoare europene Din cauza condițiilor istorice nefavorabile, creșterea sa internă nu a ținut pasul cu poziția sa internațională, ba chiar a fost întârziată uneori de această poziție Încă nu am început să trăim în cea mai mare măsură forțele noastre populare, simțite, dar încă nedezvoltate pe deplin, nu putem concura cu alții nici în științific, nici în socio-politic, nici în multe alte domenii Nivelul atins al forțelor oamenilor, stocul acumulat de fonduri ale oamenilor - acestea sunt roadele muncii de secole ale strămoșilor noștri, rezultatele a ceea ce au reușit să facă Trebuie să știm ce nu au făcut; restanțele lor sunt sarcinile noastre, adică sarcinile generației tale și ale celor care te urmăresc CONCLUZIE Cum, deci, pot ajuta la rezolvarea acestor probleme combinațiile de elemente sociale care s-au format cândva în istoria noastră, pe care le vom studia? Oamenii simt uneori stânjenia poziției lor, severitatea ordinii sociale în care trăiesc, dar nu sunt în stare nici să definească, nici să explice clar această severitate și stângăcie Studiul istoric dezvăluie nereguli în structura societății, simțite dureros și vag de oameni, indică corelarea anormală a oricăror elemente sociale și originea acesteia și face posibilă descoperirea mijloacelor de restabilire a echilibrului perturbat Dacă observăm, de exemplu, că în trecutul nostru unele elemente sociale s-au dezvoltat excesiv în detrimentul și în detrimentul altora, la fel de legitime, vom înțelege pe care trebuie să le dezvoltăm intens pentru a realiza posibila armonie și dreptate a compozitia sociala Pentru fiecare națiune, istoria atribuie o activitate culturală dublă - asupra naturii țării în care este destinat să trăiască și asupra propriei sale naturi, asupra forțelor spirituale și a relațiilor sale sociale Dacă poporul nostru, de-a lungul secolelor, a fost nevoit să se lupte cu pădurile și mlaștinile țării lor, încordându-și forțele pentru munca de pregătire a civilizației, atunci trebuie, fără a pierde rezistența lumească dobândită în această lucrare, să muncim din greu la noi înșine, ne dezvoltăm forțele mentale și morale, cu grijă deosebită pentru a stabili relațiile lor sociale Astfel, studiul istoriei noastre ne poate ajuta să înțelegem sarcinile

și direcția activității practice pe care o avem în fața noastră Fiecare generație poate avea propriile sale idealuri, a mea are propriile sale, a ta are altele și e păcat de generația aceea care nu are niciunul Energia acțiunii, entuziasmul persuasiunii sunt necesare pentru realizarea idealurilor; în implementarea lor, lupta și sacrificiul sunt inevitabile Dar asta nu este tot ceea ce este necesar pentru triumful lor: sunt necesare nu numai nervi puternici și caractere altruiste, ci și minți iute Cât de ușor este să strici orice faptă bună și câte idealuri înalte au reușit oamenii să scape și să apuce cu mâini stângace sau neîngrijite! Idealurile noastre nu ne aparțin exclusiv și nu ne-au fost destinate doar nouă: ne-au trecut prin moștenire de la părinții și bunicii noștri sau ne-au venit prin succesiune culturală din alte societăți, creată de experiențele cotidiene și eforturile mentale ale altor popoare care au lucrat mai devreme sau mai mult decât ai noștri, iar atunci când le-am creat, nu s-au referit la forțe, mijloace și poziții complet diferite de ale noastre, ci Prin urmare, nu sunt potrivite pentru toată lumea, nu întotdeauna și nu peste tot Pentru a ști care dintre ele și în ce măsură se poate desfășura într-o anumită societate și la un anumit moment, este necesar să se studieze bine rezerva de forțe și mijloace disponibile pe care această societate și-a acumulat pentru sine; și pentru aceasta este necesar să cântărim și să evaluăm experiențele și impresiile istorice pe care le-a trăit, obiceiurile și obiceiurile pe care le-a adus Acest lucru este cu atât mai necesar pentru că trăim într-un timp bogat în idealuri, dar idealuri luptă între ele, ireconciliabil ostile Acest lucru face dificilă alegerea în cunoștință de cauză Cunoașterea trecutului facilitează o astfel de alegere: nu este doar o necesitate a minții gânditoare, ci și o condiție esențială pentru o activitate conștientă și corectă Conștiința istorică dezvoltată din ea conferă societății care o posedă acel ochi al situației, acel simț al momentului, care o protejează atât de inerție, cât și de grabă În definirea sarcinilor și direcției activităților noastre, fiecare dintre noi trebuie să fie măcar un mic istoric pentru a deveni un cetățean conștient și conștiincios Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții
Începând studiul istoriei oricărei națiuni, întâlnim o forță care ține în mâinile ei leagănul fiecărei națiuni - natura țării sale În conturul geografic al țării, care precede trecerea în revistă a istoriei sale, este necesar să se noteze acele condiții fizice care au avut cel mai puternic efect asupra cursului vieții sale istorice FORMA SUPRAFEȚEI RUSIEI EUROPENE Spunem Europa de Est sau Rusia europeană atunci când dorim să indicăm relația geografică a Rusiei cu țările situate la vest de ea sau să distingem posesiunile rusești de pe această parte a Uralilor de cele dincolo de Urali Lanțul Ural, repetăm, separă Asia de Europa Suntem atât de obișnuiți cu aceste expresii încât nu ne asumăm posibilitatea și nu simțim nevoia să ne exprimăm în alt mod, mai precis Cu toate acestea, reprezentările geografice ale lumii educate nu au coincis întotdeauna cu aceste expresii obișnuite ale noastre Geografii greci antici, de exemplu, au trasat o linie de despărțire între Europa și Asia de-a lungul râului Tanais (Don), astfel încât o parte semnificativă a Rusiei europene actuale să fie în afara Europei, iar orașul Moscova să fie la granița sa de est , dacă a existat atunci Viziunea geografiei antice a găsit justificare istorică într-un fenomen care venea de la polul opus al dezvoltării umane Asia însăși, adevărata

Asia nomadă, din timpuri imemoriale, inundând cu căruțele și turmele ei sudul Rusiei de astăzi, aparent, nu avea prea mult sentimentul că se prăbușește în Europa După ce au trecut Carpații, în Ungaria actuală, hoardele sale au devenit incapabile să-și continue vechiul mod de viață asiatic și au devenit curând sedentare Pe câmpurile largi dintre Volga și Nistru, de ambele maluri ale Donului, ei nu au simțit această nevoie și au trăit aici de secole, așa cum trăiseră în stepele Asiei Centrale Nu degeaba practica de zi cu zi a unui asiatic sălbatic a convergit cu perspectiva geografică a unui grec educat Două caracteristici geografice deosebesc Europa de alte părți ale lumii și, în principal, de Asia: aceasta este, în primul rând, varietatea formelor de suprafață și, în al doilea rând, conturul extrem de sinuos al coastelor mării Se știe ce efect puternic și versatil au ambele caracteristici asupra vieții țării și a locuitorilor acesteia Europa are primatul în puterea cu care acţionează aceste condiţii în ea Nicăieri lanțurile muntoase, platourile și câmpiile nu se înlocuiesc atât de des, în spații atât de relativ mici, ca în Europa Pe de altă parte, golfuri adânci, peninsule mult proeminente, cape formează, parcă, o dantelă de coastă a Europei de vest și de sud Aici există o milă de malul mării pentru fiecare de mile pătrate de pământ, în timp ce în Asia există o milă de malul mării pentru fiecare de mile pătrate de pământ O țară tipic europeană în ambele privințe este partea de sud a Peninsulei Balcanice, Grecia antică: nicăieri marea nu și-a brăzdat țărmurile atât de bizar ca pe latura ei de est; există o asemenea varietate în aranjarea suprafeței încât în spațiul de aproximativ două grade de latitudine se pot găsi aproape toate speciile de arbori care cresc în Europa, iar Europa se extinde până la de grade de latitudine CARACTERISTICI DE SIMILITATE CU ASIA Rusia - vorbesc doar despre Rusia europeană - nu împărtășește aceste trăsături naturale avantajoase ale Europei, sau mai exact, le împărtășește în aceeași măsură cu Asia Marea formează doar o mică parte din granițele sale, linia de coastă a mărilor sale este nesemnificativă în comparație cu spațiul său continental, și anume, o milă de coastă se întinde pe mile pătrate de continent Monotonia este semnul distinctiv al suprafeței sale; o formă domină aproape toată lungimea sa: această formă este o câmpie, un plan ondulat cu un spațiu de aproximativ de mii de mile pătrate (mai mult de de milioane de acri), adică o zonă egală cu mai mult de nouă Franța și foarte joasă (în general, sazhens cu -) ridicat deasupra nivelului mării Chiar și în Asia, printre vastele sale întinderi continue ale aceleiași formațiuni, câmpia noastră nu ar ocupa ultimul loc: platoul iranian, de exemplu, are aproape jumătate din dimensiunea sa Pentru a completa afinitatea geografică cu Asia, această câmpie trece în sud în stepa nemărginită, puțin adâncă și fără copaci, cu o suprafață de mii de mile pătrate și o altitudine de numai de brazi deasupra nivelului mării În structura sa geologică, această stepă este complet asemănătoare cu stepele din Asia interioară, iar geografic constituie o continuare directă, continuă a acestora, conectându-se cu stepele din Asia Centrală printr-o poartă largă între creasta Uralului și Marea Caspică și care se întinde de la în spatele Uralilor, mai întâi fâșie largă, apoi din ce în ce mai îngustă de-a lungul direcției spre vest, pe lângă Mările Caspice, Azov și Neagră Este, parcă, o pană asiatică împinsă în continentul european și strâns legată de Asia din punct de vedere istoric și climatic Aici, din timpuri imemoriale, era un drum mare, prin care prin porțile Ural-Caspice mergeau spre Europa oaspeți îngrozitori din adâncurile Asiei, toate aceste hoarde de nomazi, nenumărate ca iarba pene de stepă sau nisipul deșertului asiatic Moderata, consistenta in toate, Europa de Vest nu cunoaste

secete de vara atat de debilitante si furtuni de zapada atat de cumplite ca pe aceasta campie de stepa, dar sunt aduse aici din Asia sau sunt sustinute de ea Atât de multă Asia în Rusia europeană Din punct de vedere istoric, Rusia, desigur, nu este Asia, dar nici geografic nu este tocmai Europa Este o țară în tranziție, un mediator între cele două lumi Cultura a legat-o indisolubil de Europa; dar natura a pus asupra ei particularități și influențe care au atras-o întotdeauna în Asia sau au atras-o Asia în ea CLIMAT Clima țării, distribuția căldurii și umidității în aer și parțial direcția vântului depind în mare măsură de uniformitatea formei suprafeței Pe o zonă vastă de la punctul nordic extrem al țărmului continental al strâmtorii Vaigach (Yugorsky shar), aproape la ° latitudine nordică, până la vârful sudic al Crimeei și la poalele nordice ale Lanțului Caucaz, aproximativ până la ° , pe o distanță de de verste ne-am aștepta la diferențe climatice mari În funcție de caracteristicile climei, câmpia noastră este împărțită în patru zone climatice: arctic - de cealaltă parte a Cercului polar, nordic sau rece, - de la , la ° latitudine nordică (aproximativ până la paralela Kostroma), mediu sau moderat, care acoperă în mijloc o fâșie de câmpii până la ° latitudine nordică (linia Harkov-Kamyshin) și o latitudine sudică, caldă sau de stepă, până la ° latitudine nordică Dar caracteristicile climatice ale acestor centuri sunt mult mai puțin ascuțite decât în spațiile corespunzătoare ale Europei de Vest: uniformitatea formei suprafeței face tranzițiile climatice de la nord la sud și de la vest la est mai blânde În interiorul Rusiei europene nu există munți meridionali semnificativi care să producă o diferență puternică în cantitatea de umiditate pe versanții lor vestici, estici, reținând norii care vin din Oceanul Atlantic și forțându-i să fie rezolvați prin ploi abundente pe versanții vestici; Nu există munți transversali semnificativi în Rusia, care să curgă de la vest la est, ceea ce ar produce o diferență semnificativă în cantitatea de căldură în nordul și sudul acestora Vânturile, năvălind liber peste toată câmpia și împiedicând aerul să stagneze, reunesc din punct de vedere climatic locuri foarte îndepărtate între ele ca poziție geografică și contribuie la o distribuție mai uniformă a umidității de la vest la est și a căldurii din nord spre sud Prin urmare, înălțimea deasupra nivelului mării nu contează prea mult în clima țării noastre Mările care mărginesc Rusia de la unele margini, de la sine, indiferent de forma suprafeței sale și de mișcarea vântului, produc, de asemenea, un efect slab asupra climatul spațiului interior al țării; dintre acestea, Negru și Baltic sunt prea nesemnificative pentru a avea un efect sesizabil asupra climei unei câmpii atât de întinse, iar Oceanul Arctic, cu golfurile sale adânc incizate, afectează semnificativ clima doar în nordul îndepărtat și, în plus, rămâne sub gheață pentru o parte semnificativă a anului (cu excepția părții de vest - de-a lungul coastei Murmansk) Aceste condiții explică trăsăturile care caracterizează clima Rusiei europene Diferența de temperatură dintre iarnă și vară aici, pe continent, departe de mări, este de cel puțin °, pe alocuri ajungând la ° Temperatura medie anuală este de la ° la ° Dar latitudinea geografică are un efect redus asupra acestei diferențe Nicăieri în vastele întinderi continentale îndepărtate de mări nu se schimbă temperatura de la nord la sud la fel de lent ca în Rusia europeană, în special până la ° latitudine nordică (paralela lui Harkov) S-a calculat că ridicarea sa în această direcție este de numai , ° pentru fiecare grad de latitudine Longitudinea geografică are un efect mult mai vizibil asupra schimbării temperaturii Această acțiune este asociată cu o creștere a diferenței

de temperatură dintre iarnă și vară pe direcția de la vest la est; cu cât mai departe spre est, cu atât iarna devine mai rece, iar diferența de frig de iarnă în longitudine depășește diferența de căldură de vară în latitudine, de la nord la sud Harta izotermei arată clar aceste fenomene Izotermele anuale, la vest de Vistula, deseori curbate în zig-zag de la nord la sud, se îndreaptă vizibil spre est de îndată ce intră în câmpia noastră, dar în același timp se înclină puternic spre sud-est Prin urmare, locurile separate de un număr semnificativ de grade de latitudine și longitudine au aceeași temperatură anuală Orenburg se află la ° la sud de Petersburg, dar temperatura sa anuală este aceeași cu cea a Sankt-Petersburgului, chiar și puțin mai scăzută (cu , °), deoarece se află la ° la est de Petersburg; diferența de temperatură de iarnă (ianuarie) a ambelor orașe (- °) depășește vara (iulie + °) Panta sud-estică a izotermelor din ianuarie este și mai decisivă Izoterma ianuarie (- °) a aceluiași Orenburg, a cărei temperatură anuală este aproape aceeași cu Sankt Petersburg, nu mai trece prin acest oraș, ci la ° nord și ° est - lângă Ust-Sysolsk, adică în sud-estul său direcția de la acest oraș deviază mai abruptă spre sud în comparație cu izoterma anuală St Petersburg-Orenburg: distanța meridianului Orenburg de la Ust-Sysolsky este de cinci ori mai mică decât de la Sankt Petersburg Lunile de iarnă din Orenburg sunt mai reci decât chiar și în Arhangelsk, a cărui latitudine este de ° la nord de Petersburg, deși temperatura anuală din Arhangelsk este incomparabil mai scăzută decât cea din Orenburg (, ° și , °) Pe de altă parte, vara în Orenburg este mult mai caldă decât Sankt Petersburg (în iulie cu °), mai în concordanță cu latitudinea sa, iar izoterma lui iulie merge mult la sud de Sankt Petersburg, până la Saratov și Elisavetgrad Vara, temperatura depinde mai mult de latitudine, iarna - de longitudine Prin urmare, izotermele iulie se îndreaptă în direcția de la vest la est, tind să coincidă cu paralelele INFLUENȚA DIRECȚIEI VÂNTULUI Direcția vântului, care este una dintre trăsăturile climatice caracteristice ale țării noastre, are o influență puternică asupra climei Rusiei europene Schimbarea temperaturii de-a lungul longitudinii în timpul iernii este slăbită, printre altele, de faptul că vânturile calde de vest predomină apoi în fâșia de nord a câmpiei noastre și vânturile mai reci de est în sud Aceasta provine din distribuția vântului în Rusia europeană Raportul vântului de vest și de est în țara noastră variază în funcție de anotimpuri și latitudini S-a remarcat că vânturile de vest predomină vara și pe banda de nord, iar vânturile de est iarna și pe banda de sud, iar cu cât mai la sud, cu atât în această iarnă crește predominanța vântului de est Participarea activă a vânturilor asiatice este diferența climatică dintre Rusia europeană și Europa de Vest, impusă țării noastre prin apropierea de Asia Vom vedea în curând efectul inegal al ambelor direcții ale vântului opuse unul față de celălalt asupra vieții țării, efectul benefic al direcției vest-europene și efectul nociv al celui din Asia de Est Această luptă aeriană dintre Asia și Europa din câmpiile noastre amintește involuntar de acele vremuri istorice străvechi când Rusia a servit ca o arenă largă pentru lupta popoarelor asiatice cu popoarele europene și când tocmai în zona de stepă de sud a Asiei ei a triumfat asupra Europei , s-ar aminti poate de vremuri de mai târziu, când în zona de nord a izbucnit o luptă morală între tendințele vestice și cele orientale, dacă acest fenomen nu ar fi atât de departe de meteorologie Limitându-se la zona de mijloc a Rusiei europene, etapa principală a istoriei noastre antice, fără stepele sudice și nordul extrem, clima acestei zone, așa cum a fost determinată de condițiile indicate, este de obicei

caracterizată de astfel de trăsături generale: iarna nu este deosebit de severă, ci lungă, acoperind pământul cu zăpadă și apele cu gheață, cu o ușoară diferență de temperatură în latitudine și cu o modificare mai vizibilă a longitudinii; primăvara târzie, cu reveniri frecvente de vreme rece; vara este moderat caldă, favorabilă agriculturii; temperatura se schimba frecvent si rapid iarna si primavara, mai rar si mai treptat vara si toamna ORIGINEA GEOLOGICĂ A CÂMPII RUSICE Forma descrisă a suprafeței țării se explică prin originea sa geologică Solul unui bazin plat, pe care îl reprezintă țara noastră, este format din straturi aluvionare libere din ultima formațiune, care se întind pe o zonă de granit și alte roci antice, acoperind întreaga suprafață a câmpiei cu o grosime continuă și formând cote deluroase care îi conferă un aspect ondulat Aceste straturi, formate în principal dintr-un amestec de argilă și nisip, în unele locuri din centura de stepă de sud sunt lipsite de orice densitate Acest sol în mișcare are o structură atât de uniformă, care a fost posibilă numai cu aceeași origine În straturile sale aluviale, reprezentând sedimente marine, există trunchiuri de copaci și schelete de animale antediluviane, iar scoici caspice sunt împrăștiate în stepă Aceste trăsături i-au determinat pe geologi să presupună că suprafața câmpiei noastre a unei formațiuni relativ noi și, dacă nu a întregii, atunci pentru cea mai mare parte a spațiului său, era fundul mării, expus într-una dintre perioadele geologice târzii Munții Ural și Carpați au servit drept țărmuri ale acestei mări, ceea ce explică prezența depozitelor abundente de sare gemă în aceste lanțuri muntoase Apele care acopereau câmpia s-au revărsat în rezervoare uriașe formate de mările Caspice și Aral Refluxul s-a datorat probabil coborârii fundului acestor mari depresiuni Ambele mări, împreună cu Marea Neagră, sunt recunoscute ca rămășițe ale apelor unui vast bazin maritim care acoperea odată sudul Rusiei și ținuturile joase din Caspic Sedimentele depuse din marea trecută au format acele straturi de nisip-argilo regulate, uniform situate, care alcătuiesc solul câmpiei pe o vastă întindere La nordul zonei care era acoperită de această mare, straturi similare de nisip, argilă și lut s-au depus în timpul topirii de la vastele ghețari care acopereau întregul nord și cea mai mare parte a Rusiei centrale Dacă ar fi posibil să privim suprafața câmpiei rusești de la o înălțime suficientă, ne-ar apărea sub formă de ondulații cu model, care este fundul nisipos expus al unui râu sau suprafața mării într-un vânt ușor Cu toată monotonia care deosebește natura câmpiei noastre, uitându-ne mai în detaliu în ea, se pot observa câteva trăsături locale care sunt, de asemenea, strâns legate de formarea geologică a țării și au avut un efect tangibil asupra istoriei poporului nostru SOL Potrivit geologilor, marea care acoperea cândva sudul și sud-estul Rusiei nu s-a retras imediat, ci în doi pași Ei găsesc urme care indică faptul că coasta de nord a acestei mări, cu colțul ei de nord-est, se afla la aproximativ ° latitudine nordică, oarecum la sud de confluența Kama, mai departe, deviând de la aceasta spre sud Apoi marea s-a retras cu grade, astfel încât Common Syrt, un pinten care mergea de la vârful sudic al Uralului până la Volga în direcția sud-vest, a devenit țărmul său nordic Așa se explică diferența accentuată a solului și a florei de pe laturile nordice și sudice ale Sirtului Comun și, mai ales, faptul că nivelul suprafeței la sud de această creasta este mult mai scăzut decât la nord: de la ultimele margini sudice ale Sirtului , înălțime de de sazhens, terenul coboară rapid la Spațiul cuprins între ° și ° latitudine nordică, linia sudică extremă a Sirtului, eliberată anterior de mare, aproape coincide cu zona celui mai adânc și mai puternic

cernoziom Acest cernoziom, după cum cred ei, s-a format din degradarea prelungită a vegetației abundente, cauzată aici de condițiile climatice favorabile: peste % din humus se găsește în cernoziomul gras Dimpotrivă, spațiul de la sud de această centură, care formează o centură de stepă și a ieșit ulterior de sub mări, a reușit să fie acoperit doar cu un strat subțire de vegetație întins pe sol nisipos solonchak, care a rămas din marea plecată , și cu un conținut mult mai slab de humus Mai aproape de Marea Caspică, în stepele Astrahanului, solul este lipsit chiar și de o acoperire atât de subțire și de multe ori ies solonchak-uri goale Dacă stepele pontice de sud sunt încă abundente în iarbă și chiar produc plante de cereale, atunci pe câmpia Caspică există doar vegetație extrem de rară sub formă de tufișuri sau smocuri și lăstari târâtori Dar chiar și stepa sudică ierboasă, din cauza subțirii stratului vegetativ de cernoziom și cu vânturi constante puternice și uscate predominând în ea, nu este capabilă să hrănească vegetația lemnoasă semnificativă în spații deschise: acesta este principalul motiv pentru lipsa de copaci a stepei centura Astfel, în fâșia de sud a câmpiei noastre au supraviețuit urme destul de clare ale originii sale geologice și ale formării solului său Tipul și compoziția solului stepelor caspice, așa cum am menționat deja, fac posibilă presupunerea că refluxul mării din jumătatea de sud a Rusiei europene s-a încheiat relativ târziu, poate deja în memoria oamenilor, într-un moment istoric Marea Caspică, împreună cu Marea Aral, care la un moment dat probabil era una cu ea, continuă să scadă până în prezent Există o amintire vagă a acestei tulburări în legenda geografilor greci antici și arabi medievali că Marea Caspică este conectată, pe de o parte, cu Oceanul de Nord și, pe de altă parte, cu Marea Azov? Acesta din urmă, prin conturul și caracterul său, este foarte asemănător cu restul strâmtorii, conectând probabil Marea Caspică cu Marea Neagră într-un moment geologic destul de târzie și chiar consideră că ținutul Kuma-Manych este fundul acestei strâmtoare strâmtoare În ceea ce privește Oceanul de Nord, potrivit geologilor, între acesta și Marea Caspică în câmpia noastră a existat odată un bazin de apă continuu paralel cu Munții Urali, dar numai în epoci geologice foarte îndepărtate STRADA BOTANICĂ Astfel, în legătură cu structura geologică a Rusiei europene, se pot distinge în ea, fără a intra într-o împărțire mai fracționată, două regiuni principale de sol, deosebit de importante din punct de vedere istoric: regiunea nordică de lut nisipos și lut cu o mai mare sau mai mică amestec de podzol și regiunea cernoziomului sudic Aceste zone de sol corespund, însă, necoincidend cu ele, două centuri botanice, pădure și stepă, care au avut o puternică influență asupra istoriei poporului nostru Refluxul mării din partea de sud a câmpiei a avut loc de-a lungul versantului, pe care îl face spre Marea Neagră și Caspică Direcția sud-estică a acestui versant a marcat conturul geografic al spațiului de stepă creat de acest reflux Aici caracterul de stepă al solului se intensifică în aceeași direcție sud-est: cu cât o anumită parte a acestui spațiu a ieșit mai târziu de sub mări, cu atât fostul fund al mării a avut mai puțin timp să fie acoperit cu noi formațiuni de sol Cu direcția de sud-est a pantei, marginea de nord-vest a acestui fund ar fi trebuit să fie expusă mai devreme decât cea de nord-est, astfel încât coasta de nord a mării în retragere să se încline mai spre sud în partea de vest decât în cea de est Și banda de stepă are aceeași formă: are forma unui triunghi, a cărui bază este orientată spre Urali; având cea mai mare lățime în partea sa de nord-est, se îngustează treptat spre sud-vest, sprijinindu-se ca o pană pe cursul inferior al Dunării STEPĂ Stepa nu reprezintă un spațiu fără

copaci, uniform ca compoziție a solului și vegetație În ambele privințe, poate fi împărțit în două fâșii, cea de nord, luncă, și cea de sud, gazon În primul, acoperișul de gazon, lunca, acoperă complet solul și pământul negru se caracterizează prin cea mai mare obezitate; în al doilea, printre gazon rămân poieni goale, iar pământul negru devine mai subțire și mai sărac în humus spre sud Iar pădurile din prima fâșie sunt împrăștiate cu insule frecvente, pentru care se caracterizează prin denumirea de silvostepă, iar în a doua se desfășoară ici și colo în petice separate, înghesuindu-se în văi sau pe versanții munților, unde condiţiile de teren îi favorizează Și în aceste schimbări locale, se reflectă dependența solului și florei din sudul Rusiei de direcția refluxului mării, care a expus anterior părțile de nord-vest ale sudului Rusiei PĂDURE O centură largă de pădure se învecinează cu regiunea de stepă dinspre nord și nord-vest, formată aici ca urmare a ieșirii mai devreme a acestui spațiu de sub mări sau ghețar, ceea ce a dat timp să acumuleze aici un strat de vegetație mai puternic Cu toate acestea, este greu de trasat o linie între cele două centuri: așadar, treptat și imperceptibil, caracteristicile lor climatice, solului și botanice se amestecă și se contopesc unele cu altele În centura forestieră sunt insule de stepă înconjurate de păduri, iar printre stepe pădurile ies în porțiuni rupte și chiar raioane continue Acum pădurea primitivă continuă din centrul Rusiei nu mai există; centura forestieră, ca urmare a tăierilor și arăturii, s-a retras semnificativ dinspre sud, iar stepa începe spre nord decât a început înainte Kievul este acum aproape în zona de stepă, iar cronica îl amintește ca fiind încă un oraș complet forestier: "Și era o pădure mare și o pădure în apropierea orașului " Dar ei cred că stepa a mers cândva spre nord, mai departe decât în prezent și a fost împins spre sud de speciile forestiere răspândite dinspre nord, iar apoi de mâna unui om întors la fosta graniță Începând aproximativ între Perm și Ufa, o fâșie destul de îngustă șerpuiește totul în aceeași direcție de sud-vest de-a lungul Kamei inferioare, ocolind Nijni Novgorod, Ryazan, Tula, Cernigov, Kiev și Jitomir din sud, sol de tranziție, aproape de cernoziom, argilos cu un adaos semnificativ de humus dintr-o pădure de foioase și de aceea se numește lut forestier Întinsă între luturile și gresiile din regiunea de nord și cernoziomul obișnuit de stepă și adesea întreruptă de acestea, această fâșie este o linie de despărțire între pădure și curele de stepă: lut nisipos și lut cu cernoziom, pădure cu stepă se întâlnesc și se luptă aici După compoziția solului și natura vegetației, această centură forestieră este împărțită în două benzi: cernoziom și pădure la sud hrănesc pădurea de foioase, lut și la nord produc pădure de conifere Moscova a apărut, se pare, în nodul botanic al acestor benzi sau aproape de acesta Cu toate acestea, speciile de foioase sunt atât de amestecate cu coniferele încât nu putem vorbi decât despre predominanța locală a uneia asupra celeilalte, și nu despre diferențierea lor geografică exactă În ciuda activităților omului, mai mult, un rus care nu era obișnuit să protejeze pădurile, zona forestieră a Rusiei europene, până de curând, a păstrat încă dimensiuni semnificative Conform datelor oficiale din anii , din de milioane de acri, de milioane, adică aproximativ %, erau acoperite cu pădure Conform datelor Comitetului Central de Statistică, colectate în , din milioane de acri, suprafața forestieră a Rusiei europene fără Finlanda și provinciile suburbane ocupa , milioane de acri, sau aproape % Umbrele de apă majore Procesul de formare a suprafeței câmpiei noastre, al cărui efect este atât de vizibil în clima țării, în structura solului și în distribuția

geografică a vegetației, a influențat nu mai puțin activ distribuția apelor curgătoare și stagnante Aici, unele caracteristici ale reliefului câmpiei noastre sunt importante Fără a încălca caracterul general plat al țării, în interiorul acesteia ies înălțimi separate, care se dezvoltă pe alocuri în dealuri plate continue sau creste de dealuri cu o întindere considerabilă, dar mai degrabă înălțime moderată, în punctele cele mai înalte nu mai mari de de sazhens deasupra nivelului mării Studiile hipsometrice recente ale lui Tillo au arătat că zonele muntoase interioare ale Rusiei europene urmează o direcție mai meridională decât latitudinală Acestea sunt așa-numitele Munții Ruse Centrale, care pornesc din provincia Novgorod și se întind aproape la sud pe mai mult de de mile până la provincia Harkov și Regiunea Armatei Don, atingând acolo dealul plat Donețk, care trece de-a lungul Donețului de Nord până la Don-ul; Muntele Volga, urmând în aceeași direcție de la Nijni Novgorod de-a lungul malului drept al Volgăi și, de asemenea, continuând în sud cu un șir de dealuri - Ergeney; Avratynskaya, care, începând din Galiția, dar complet separată de Carpați, trece în mai multe ramuri prin provinciile Volyn și Podolsk, umplând provinciile învecinate cu pintenii săi și formând repezirile Niprului Aceste zone înalte sunt separate una de alta de zone joase, dintre care cele mai importante din punct de vedere istoric sunt zonele joase de sud-vest, care se întinde de la Polisia de-a lungul Niprului până la Mările Negre și Azov și bazinul central al Moscovei sau câmpia Oka-Don cu Oka , Klyazma, văile Volga Superioară și Don Țările de înaltă numite cu diferitele lor ramuri servesc drept bazine hidrografice ale principalelor bazine hidrografice din Rusia Centrală și de Sud, iar râurile principale ale acestor bazine curg de-a lungul zonelor joase și, astfel, aceste zone de înaltă și zone joase sunt conectate cu hidrografia Rusiei europene APĂ Muntele Rusiei Centrale în partea sa de nord formează Podișul Alaun și Munții Valdai Acești munți, care se ridică la până la de picioare și ajung rareori la o mie de picioare, sunt de cea mai importantă importanță hidrografică pentru câmpia noastră: aici se află nodul său hidrografic central Rețeaua fluvială a câmpiei noastre este una dintre caracteristicile sale geografice remarcabile Timp de patru secole și jumătate î Hr , ea a atras atenția observatorului Herodot; descriind Scythia, adică sudul Rusiei, observă că nu este nimic neobișnuit în această țară, cu excepția râurilor care o iriga: sunt numeroase și maiestuoase Și nicio altă trăsătură a țării noastre nu a avut un efect atât de versatil, profund și în același timp atât de vizibil asupra vieții poporului nostru ca această rețea fluvială a Rusiei europene Forma suprafeței și compoziția solului câmpiei ruse au dat bazinelor sale fluviale o direcție aparte; aceleași condiții le asigură sau le susțin cu mijloace abundente de hrănire Câmpia noastră nu este lipsită nici de sol, nici de apă atmosferică în comparație cu Europa de Vest Abundența acestor și a altor ape în limitele sale depinde, de asemenea, parțial de forma suprafeței sale în legătură cu formarea sa geologică În adâncurile dintre dealurile din nordul și centrul Rusiei, din vechiul ghețar au rămas rezervoare abundente de apă dulce sub formă de lacuri și mlaștini; lacurile sărate din provinciile Astrakhan și Tauride, rămășițele mării drenate din sudul Rusiei nu au nicio importanță în sistemul său fluvial Lacuri, lacuri mici și mlaștini se găsesc aproape în întreg spațiul din nordul și centrul Rusiei Provinciile Volga Superioară Tver, Yaroslavl și Kostroma sunt presărate cu mlaștini și lacuri: acolo sunt numărate în sute În districtul Molozhsky din provincia Yaroslavl, una dintre numeroasele mlaștini ocupa până de

curând până la de mile pătrate În fiecare an însă, acest tărâm al lacurilor și mlaștinilor se diminuează În fața ochilor noștri continuă procesul de lungă durată al dispariției acestor păduri de apă: lacurile de-a lungul marginilor sunt acoperite cu mușchi și alge, se îngustează, devin puțin adânci și se transformă în mlaștini, care, la rândul lor, se usucă odată cu defrișarea și coborârea apa din sol În ciuda faptului că zona lacurilor și mlaștinilor din Rusia europeană este încă foarte extinsă Există peste mii de lacuri în el și două regiuni sunt deosebit de bogate în mlaștini: aceasta este așa-numita regiune Ozernaya și Polissya În prima regiune, în provinciile Novgorod, Petersburg și Pskov, fără a număra Arhangelsk, Oloneț și Tver, care, prin abundența lacurilor, pot fi, de asemenea, clasate printre ele, mlaștini - doar mlaștini, fără a număra lacurile - ocupă până la milioane de acri În Polissya, adică în părțile adiacente din provinciile Grodno, Minsk și Volyn, zona mlaștină a fost estimată la aproape milioane de acri Cât de greu este să lupți cu mlaștinile o arată cursul secăturii Polesie În s-a format o expediție specială în acest scop În de ani de muncă, ea a reușit să scurgă până la de mii de acri, adică aproximativ un sfert din întreaga zonă mlaștină a Polesie Apele subterane, apele subterane sunt strâns legate de apele de suprafață deschise: acestea din urmă sunt alimentate de prima sau sunt alimentate Legea generală a distribuției lor în Rusia europeană: în direcția de la nord la sud, apele subterane se adâncesc treptat La latitudinile nordice, sunt foarte aproape de suprafață și se contopesc cu apele deschise, formând mlaștini Pe banda din mijloc, se adâncesc deja de câteva strânse - până la , iar în Novorossia se află la o adâncime de și mai mult Ele se lipesc în roci argiloase, nisipoase și calcaroase, formând pe alocuri din banda mijlocie vene puternice de apă frumoasă, incoloră, transparentă, inodoră și cu un amestec mineral nesemnificativ, cum ar fi, de exemplu, apa Mytishchi care alimentează sistemele de alimentare cu apă al Moscovei Cu cât mai la sud, amestecul mineral în compoziția apei din sol crește Apele din sol sunt menținute activ prin precipitații, a căror distribuție depinde în mare măsură de direcția vântului Vara, din mai până în august, vânturile de vest și predominant de sud-vest, cele mai ploioase, domină în nordul și centrul Rusiei Uralii întârzie norii duși până la noi de aceste vânturi din direcția Oceanului Atlantic și îi clarifică cu ploi abundente peste câmpia noastră; li se alătură evaporarea locală din topirea zăpezii de primăvară Vara, de obicei plouă mai mult în nordul și centrul Rusiei decât în Europa de Vest și, prin urmare, Rusia este în general considerată o țară a precipitațiilor de vară În sudul stepei Rusiei, dimpotrivă, predomină vânturile uscate de est, cărora stepa deschisă, cu legătura continuă cu deșerturile Asiei Centrale, le dă acces liber aici Prin urmare, cantitatea de precipitații de vară în centrul și sudul Rusiei crește de la sud și mai ales de la sud-est la nord și nord-vest Numărul lor anual în provinciile baltice și vestice este de - milimetri, în centrul - - , estul - - , stepa de sud, Astrakhan și Novorossiysk - - : minimul provinciilor vestice este maximul de cele sudice RÂU La poalele dealurilor Valdai, din mlaștini și lacuri situate între dealuri și alimentate din belșug de precipitații, care cad aici mai ales, ploi și zăpadă, se nasc principalele râuri ale Rusiei europene, care curg în diferite direcții de-a lungul câmpiei: Volga, Nipru, Dvina de Vest Prin urmare Muntele Valdai constituie bazinul hidrografic central al câmpiei noastre și are o influență puternică asupra sistemului râurilor sale Aproape toate râurile din Rusia europeană își au originea în lacuri sau mlaștini și sunt alimentate dincolo de sursele lor de topirea zăpezii

de primăvară și ploaia Aici și numeroasele mlaștini ale câmpiei își iau locul obișnuit în economia acvatică a țării, servind drept rezervoare de rezervă pentru râuri Atunci când hrana furnizată râurilor prin mijloacele auxiliare de zăpadă și ploaie se epuizează, iar nivelul râurilor scade, mlaștinile, în măsura în care pot, compensează pierderea apei de râu consumate Amplasarea solului face posibil ca apele stagnante să-și găsească calea de a ieși din osprey în direcții diferite, iar planeitatea țării permite râurilor să ia o varietate de direcții Prin urmare, nicăieri în Europa nu vom găsi un sistem atât de complex de râuri cu ramuri atât de diverse și cu atâta apropiere reciprocă a bazinelor: ramurile diferitelor bazine, ale căror magistrale curg uneori în direcții opuse, se apropie atât de mult unul de celălalt încât bazinele par să se împletească între ele, formând o rețea de râuri extrem de modelată, aruncată peste câmpie Această trăsătură, cu bazine de apă înguste și blânde, portaje, a facilitat canalizarea țării, întrucât în vremuri mai vechi le-a făcut mai ușor navigatorilor să tragă micile vase fluviale dintr-un bazin în altul Ieșind din lacuri și mlaștini cu o înălțime mică deasupra nivelului mării, râurile rusești au o cădere scăzută, adică o curgere lentă, și întâlnesc sol afanat, care este ușor spălat De aceea fac curbe serpentine Râurile de origine montană, alimentate de topirea zăpezii în munți și căzute de la înălțimi considerabile printre roci dure, cu curgerea lor rapidă, sunt înclinate spre o direcție rectilinie, iar acolo unde întâlnesc un obstacol în aceste roci, fac o pantă la un unghi drept sau ascuțit Acesta este, în general, fluxul râurilor din Europa de Vest La noi, din cauza caderii mici si a compozitiei instabile a solului, raurile sunt extrem de sinuoase Volga curge pe mile, iar distanța directă de la sursă până la gura este de mile Prin urmare, râurile principale captează zone vaste cu bazinele lor: Volga, de exemplu, cu afluenții săi, se varsă într-o zonă de mile pătrate VERSĂRI DE PRIMAVARĂ În concluzie, remarcăm încă două caracteristici ale hidrografiei rusești, care, de asemenea, nu sunt lipsite de semnificație istorică Unul dintre ele este inundațiile de primăvară în plin curgere ale râurilor noastre, atât de benefice pentru navigație și agricultura de pajiști, care au influențat și distribuția de coastă a populației O altă trăsătură aparține râurilor care curg într-o direcție mai mult sau mai puțin meridională: malul lor drept, după cum știți, este în general înalt, cel din stânga este jos Știți deja că pe la jumătatea secolului trecut, academicianul rus Baer a explicat acest fenomen prin rotația zilnică a Pământului în jurul axei sale Ne vom aminti că această trăsătură a avut efect și asupra distribuției populației de-a lungul malurilor râurilor și mai ales asupra sistemului de apărare al țării: s-au ridicat fortificații de-a lungul malurilor înalte ale râurilor, iar populația s-a concentrat în aceste fortificații sau în apropierea lor Să ne amintim locația celor mai multe dintre orașele rusești fortificate antice de-a lungul râului Volga Ne vom limita la detaliile date și vom încerca să le aducem în ceva întreg Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul INFLUENȚA NATURII ȚĂRII ASUPRA ISTORIEI OAMENILOR SĂI SCHEMA RELAȚIEI UMANE CU NATURA SEMNIFICAȚIA SOLULUI ȘI A FÂNȚILOR BOTANICE ȘI A REȚELULUI DE FLIU DIN CÂMPIA RUSĂ SEMNIFICAȚIA INTERFLUENȚEI OKA-VOLGA CA NOD COLONIZANT, ECONOMIC ȘI POLIT PĂDURĂ, STEPĂ ŞI RÂURI: ÎNsemnificaţia LOR ÎN ISTORIA RUSĂ ŞI ATITUDINA OMULUI RUS FĂRĂ ELE SE POATE JUDECA ASUPRA EFECTUL NATURII ȚĂRII ASUPRA STODEI OMULUI VECHI DIN IMPRESII MODERNE? UNELE FENOMENE PERICULOASE DIN NATURA CAMPIEI În ultima oră, cu toții am adunat material pentru a

răspunde la întrebarea pusă despre influența naturii țării noastre asupra istoriei poporului nostru Acum, înțelegând materialul colectat, vom încerca să răspundem la această întrebare NATURA ȚĂRII ȘI ISTORIA OAMENILOR O remarcă preliminară nu va fi de prisos aici Întrebarea pusă nu este lipsită de anumite dificultăți și pericole împotriva cărora sunt necesare precauții metodologice Gândirea noastră este obișnuită să împartă obiectul studiat în părțile sale componente, dar naturii, nici în sine, nici în acțiunea ei asupra oamenilor, nu-i place o astfel de împărțire; în ea conlucrează toate forțele, în fiecare acțiune factorul dominant este asistat de colaboratori neprevăzuți, la fiecare fenomen participă condiții eterogene În studiul nostru, suntem capabili să facem distincție între acești participanți, dar este dificil pentru noi să determinăm cu exactitate ponderea și natura participării fiecărui angajat la cauza comună și este și mai dificil să înțelegem cum și de ce au intrat într-o astfel de interacțiune Integritatea vitală a procesului istoric este subiectul cel mai puțin maleabil al studiului istoric Nu există nicio îndoială că o persoană se adaptează constant și alternativ la natura din jurul său, la forțele și metodele ei de acțiune, apoi le adaptează la sine, la nevoile sale, la care nu poate sau nu vrea să renunțe, iar în această luptă dublă cu sine și cu natura își dezvoltă propria ingeniozitate și propriul caracter, energie, concepte, sentimente și aspirații, precum și parțial și relațiile cu ceilalți oameni Și cu cât natura dă mai mult stimulare și hrănire acestor abilități ale omului, cu atât mai mult își dezvăluie forțele interioare, cu atât mai puternică trebuie recunoscută influența acesteia asupra istoriei populației din jurul său, chiar dacă această influență a naturii s-a reflectat în activitatea de om, entuziasmat de ea și îndreptat spre ea același lucru Prin legile vieții, natura fizică are propria sa sferă de influență în soarta istorică a omenirii și nu toate aspectele activității sale sunt supuse în mod egal acțiunii sale Aici este necesar să ne asumăm o anumită gradualitate sau, cum să spunem, un alt grad de influență; dar este foarte greu de stabilit această relație, chiar dacă cu o oarecare distincție științifică Raționând teoretic, nu pe baza exactă a experienței istorice, s-ar părea că natura fizică ar trebui să acționeze cu o forță deosebită asupra acelor aspecte ale vieții umane cu care omul însuși intră direct în zona sa ca ființă fizică sau cu care intră strâns în contact Cu acesta Așa sunt nevoile materiale ale omului, pentru satisfacerea cărora mijloacele sunt asigurate de natura fizică și din care se naște viața economică; aceasta include și modalitățile prin care se reglementează satisfacerea acestor nevoi, se asigură securitatea internă și externă necesară, adică relațiile juridice și politice Trecând de la aceste considerații generale la întrebarea pusă, nu vom căuta intens în istoria noastră confirmarea schemei tocmai schițate, ci vom observa fenomene care nu pot fi explicate fără participarea naturii țării sau în care gradul de participarea sa este destul de evidentă Aici trebuie remarcate, în primul rând, trei trăsături geografice sau, mai precis, trei combinații de condiții favorabile din punct de vedere cultural pentru viața istorică a țării care s-au dezvoltat din aceste trăsături:) împărțirea acesteia în benzi de sol și botanice cu sol inegal compoziția și vegetația inegală,) complexitatea rețelei sale de apă cu direcții diversificate ale râurilor și apropierea reciprocă a bazinelor hidrografice și) un nod botanic și hidrografic comun sau principal în zona centrală Alaun-Moscova SEMNIFICAȚIA SOLULUI ȘI A FÂZILOR BOTANICE Fâșiile de sol și proprietățile indicate ale bazinelor hidrografice au avut un efect puternic asupra istoriei țării, iar

efectul nu este același asupra diferitelor aspecte ale vieții populației sale Diferența de compoziție a solului din diferite părți ale câmpiei cu vegetație inegală a determinat caracteristicile economiei naționale, au dezvoltat tipuri economice locale, în funcție de ce fâșie, pădure sau stepă, a concentrat cea mai mare parte a populației ruse Dar efectul acestei afecțiuni nu a afectat imediat Slavii estici, în timpul așezării lor de-a lungul câmpiei, au ocupat ambele fâșii adiacente ale Rusiei centrale, lut de pădure și partea de nord a cernoziomului stepei Este de așteptat ca în ambele zone să se dezvolte diferite tipuri de economie națională vânătoare și agricultură Cu toate acestea, cronica noastră antică nu observă o asemenea diferență Adevărat, Kiy și frații săi, care au întemeiat orașul Kiev printre "pădurea mare și pădurea de pini", erau vânători, "prinzând fiara sălbatică" Dar toate triburile din centura de sud a așezărilor slave, care s-au stabilit în păduri, s-au angajat în vânătoare și în a plăti tribut prinților Kievului sau khazarilor în blănuri, în același timp, conform analelor, erau și cultivatori Vyatichi, înghesuit în pădurile dese dintre Desna și Oka de sus, a adus un omagiu khazarilor "din ral", de la plug Lesoviki, pe numele lor, Drevlyans, de la care Oleg a primit tribut în blănuri, în același timp "și-au făcut propriile câmpuri și propriul pământ" În primele secole, diferențele economice între sol și zonele botanice au fost imperceptibile IMPACTUL REȚELEI DE FLUIURI Rețeaua fluvială, aparent, a avut un efect mai devreme și mai puternic asupra diviziunii muncii oamenilor în funcție de condițiile naturale locale De-a lungul râurilor mari, ca principale rute comerciale, populația s-a condensat, participând cel mai activ la mișcarea comercială care a început aici devreme; de-a lungul lor au apărut centre comerciale, cele mai vechi orașe rusești; populația, îndepărtată de ei, a rămas la agricultură și silvicultură, livrând articole de export negustorilor fluviali, miere, ceară și blănuri Cu o asemenea influență asupra schimbului economic național, râurile au dobândit timpuriu o semnificație politică și mai importantă Bazinele hidrografice au direcționat distribuția geografică a populației, iar această distribuție a determinat împărțirea politică a țării Servind drept drumuri primitive gata făcute, bazinele râurilor împrăștiau populația de-a lungul ramurilor lor în direcțiile lor cu mai multe laturi Potrivit acestor bazine, au fost identificate devreme diferite grupuri locale de populație, triburi, în care cronica antică împarte slavii ruși din secolele IX-X; după ei, s -au format mai târziu regiuni politice, pământuri în care țara a fost împărțită mult timp, iar principii au luat în considerare această împărțire în relațiile lor reciproce și în administrarea lor În diviziunea tribală inițială, precum și în diviziunea regională, zemstvo-principală a Rusiei Antice, care a înlocuit-o, această bază hidrografică este ușor de observat Cronica antică plasează triburile ruso-slave pe câmpie chiar de-a lungul râurilor În același mod, ținutul antic Kiev este regiunea Niprului Mijlociu, ținutul Cernigov este regiunea afluentului său al Desnei, Rostov este regiunea Volga Superioară etc Aceeași bază hidrografică este și mai vizibilă în împărțirea specifică ulterioară a secolelor XIII - XV destul de exact în concordanță cu ramificarea complexă a bazinelor Oka și Volga Superioară Dar această acțiune centrifugă a rețelei fluviale a fost înfrânată de cealaltă caracteristică a ei Apropierea reciprocă a principalelor bazine hidrografice ale câmpiei, cu ajutorul formei uniforme a suprafeței, nu a permis părților populației situate de-a lungul acestora să se izoleze unele de altele, să se închidă în celule hidrografice izolate, să

susțină comunicarea între ele, au pregătit unitatea națională și au contribuit la unificarea statală a țării INTERFLUENȚA OKA-VOLGA ȘI SEMNIFICAȚIA EI Sub acțiunea combinată a condițiilor de mai sus, botanice și hidrografice, de-a lungul timpului, pe câmpie s-a conturat un nod complex de relații între diferite persoane Am văzut deja că Podișul Alaun a servit drept punct cheie în rețeaua fluvială a țării noastre Părțile adiacente ale acestui platou și bazinul central al Moscovei, care formau regiunea Oka și Volga Superioară, au devenit un astfel de nod popular de zi cu zi Când masa populației ruse din bazinul Niprului a început să se deplaseze aici, în acest interfluviu Oka-Volga s-a format un centru de așezare, punct de colectare pentru mișcarea de strămutare dinspre sud-vest: aici s-au converjat coloniștii și de aici s-au depărtat în direcții diferite, spre nord dincolo de Volga, apoi spre est și sud-est dincolo de Oka Aici, de-a lungul timpului, a început să se dezvolte un nod economic național Când diviziunea muncii oamenilor a început să coincidă cu diferențele geografice naturale, în această regiune s-au întâlnit tipurile emergente de silvicultură și economie de stepă, pescuit și agricultură Pericolele externe, mai ales din partea stepei, au introdus un nou element de diviziune Când separarea oamenilor din serviciul militar de masele s-a intensificat, în aceeași regiune populația muncitoare rurală s-a amestecat cu clasa înarmată, care a servit ca paznic de stepă al pământului De aici, el a fost așezat ca un gard viu defensiv pe moșiile și închisorile din zona de stepă de nord, așa cum a fost cucerită de tătari Malul, ca cursul Oka, limita de sud a acestei regiuni nodale, era numit pe vremuri, a servit drept bază operațională a luptei de stepă și, în același timp, linie de sprijin a acestei colonizări militare de stepă Coloniștii din diferite regiuni ale vechii Rusii Kievene, după ce au absorbit finlandezii nativi, au format aici o masă densă, omogenă și de afaceri, cu o viață economică complexă și o compoziție socială din ce în ce mai complicată - masa care a servit drept bob marelui trib rus De îndată ce centrul de apărare a oamenilor a fost stabilit în acest spațiu central geografic și etnografic, un nod politic a început să se dezvolte din diversele relații și interese care s-au întâlnit și s-au împletit aici Puterea de stat, stabilindu-se în regiunea izvoarelor principalelor râuri ale câmpiei, a căutat în mod firesc să extindă sfera stăpânirii sale până la gurile lor, deplasând în direcția principalelor bazine hidrografice populația necesară protecției lor Deci centrul teritoriului statului era determinat de cursurile superioare ale râurilor, circumferința - de gurile lor, de așezarea ulterioară - de direcția bazinelor hidrografice De data aceasta, istoria noastră a mers în suficientă armonie cu condițiile naturale: râurile și-au conturat în mare măsură programul PRINCIPALELE ELEMENTE ALE NATURII CÂMPII RUSICE Până acum am luat în considerare efectul cumulativ al diferitelor forme ale suprafeței câmpiei noastre, condițiile orografice, pedografice și hidrografice care au influențat viața economică și sistemul politic al poporului rus Pădurea, stepa și râul - acestea sunt, s-ar putea spune, principalele elemente ale naturii rusești în ceea ce privește semnificația lor istorică Fiecare dintre ei, și individual, a avut un rol viu și unic în structura vieții și conceptele poporului rus Bazele statului rus în care trăim au fost puse în pădure Rusia: vom începe o trecere în revistă parțială a acestor elemente din pădure PĂDURE Pădurea a jucat un rol major în istoria noastră A fost decorul de secole al vieții rusești: până în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea viața celei mai mari părți a poporului rus a continuat în centura forestieră a câmpiei noastre Stepa a invadat această viață doar prin

episoade malefice, invazii tătarilor și revolte cazaci În secolul al XVII-lea Pentru un vest-european care a călătorit la Moscova la Smolensk, Moscova Rusia i se părea o pădure continuă, printre care orașele și satele apăreau doar ca poieni mari sau mici Chiar și acum, orizontul mai mult sau mai puțin spațios, mărginit de o dungă albăstruie de pădure, este cel mai familiar peisaj al Rusiei Centrale Pădurea a oferit omului rus o varietate de servicii - economice, politice și chiar morale: l-a căptușit cu pin și stejar, l-a încălzit cu mesteacăn și aspin, și-a luminat coliba cu o torță de mesteacăn, l-a încălțat cu pantofi de liban, cu condiția el cu vesela casnică şi puf Multă vreme în nord, ca și până acum în sud, a hrănit economia națională cu animale purtătoare de blană și albine de pădure Pădurea a servit drept cel mai sigur refugiu împotriva dușmanilor externi, înlocuind munții și castelele pentru poporul rus Statul însuși, a cărui primă experiență la granița cu stepa a eșuat din vina acestui cartier, nu a putut să câștige un punct de sprijin decât în nordul îndepărtat de Kiev, sub acoperirea pădurilor din marginea stepei Pădurea i-a servit pustnicului rus drept deșertul Thebaid, un refugiu împotriva ispitelor lumii De la sfârşitul secolului al XIV-lea oamenii, în tăcerea deșertului, căutând mântuirea sufletelor lor, s-au repezit în jungla forestieră din nordul regiunii Trans-Volga, unde numai ei puteau deschide calea Dar, fugind din lume în deșert, acești pădurari au purtat lumea cu ei acolo Țăranii le-au călcat pe urme, iar numeroasele mănăstiri care au apărut acolo au devenit fortărețe ale așezării țărănești, slujind pentru noii coloniști ca biserici parohiale, și împrumutători și case de pomană pentru bătrânețe Astfel, pădurea a dat un caracter special vieții sălbatice din nordul Rusiei, făcând-o o formă particulară de colonizare a pădurilor În ciuda tuturor acestor servicii, pădurea a fost întotdeauna dificilă pentru o persoană rusă Pe vremuri, când era prea mult, întrerupea potecile cu desișurile lui, provoca lunca și câmpul care fuseseră cu greu defrișate cu un desiș și amenința atât vitele, cât și ursul cu lupul Prin păduri se răsuceau și cuiburi de jaf Munca grea cu toporul și cremenul, care se folosea la cultivarea pădurii la toamnă, s-a defrișat de sub o pădure tăiată și arsă, obosită, enervată Aceasta poate explica atitudinea neprietenoasă sau neglijentă a poporului rus față de pădure: nu și-a iubit niciodată pădurea O timiditate inexplicabilă a pus stăpânire pe el când a pășit sub baldachinul ei sumbru Tăcerea somnoroasă, "desasă" a pădurii îl înspăimânta; ceva de rău augur se simțea în zgomotul surd și fără sunet al vârfurilor sale vechi; În fiecare minut așteptarea unui pericol neașteptat, neprevăzut, încorda nervii, excita imaginația Și vechiul popor rus locuia în pădure cu tot felul de temeri Pădurea este tărâmul întunecat al spiridușului cu un singur ochi și spiritul rău - o persoană răutăcioasă căreia îi place să se prostească cu un călător care a rătăcit în domeniul său Acum, pădurea din fâșia de sud a Rusiei centrale este o reamintire a pădurilor care au fost odată aici, care este prețuită ca un lux, iar la nord este un element de venit pentru fermele private și trezorerie, care câștigă - milioane anual din exploatarea bogăției sale forestiere STEPĂ Stepa, câmpul, a făcut alte servicii și a făcut alte impresii Se poate presupune o dezvoltare timpurie și semnificativă a agriculturii pe cernoziom deschis, creșterea vitelor, în special a turmelor, pe pășunile de stepă ierboasă Semnificația istorică bună a stepei din sudul Rusiei constă în principal în apropierea sa de mările sudice, care au creat-o, în special de Marea Neagră, cu care Rus Niprului a intrat devreme în contact direct cu lumea culturală din sudul Europei; dar stepa își

datorează acest înțeles nu atât pentru sine, ci acelor mări și marilor râuri rusești care curg prin ea Este greu de spus cât de largă este stepa, deoarece cântecul ei mărește, cu întinderea sa, la care nu există margine, a adus în vechiul sudic rusesc un sentiment de lățime și distanță, o idee de un orizont spațios, o fereastră, așa cum se spunea pe vremuri; în orice caz, nu Rusia pădurilor a fost cea care a format această idee Dar stepa conținea și inconveniente istorice importante: alături de daruri, a adus aproape mai multe dezastre unui vecin pașnic Ea a fost o amenințare veșnică la adresa Rusiei antice și a devenit adesea un flagel pentru ea Lupta cu nomadul de stepă, Polovchin, răul tătar, care a durat din secolul al VIII-lea aproape până la sfârșitul secolului al XVII-lea, este cea mai dificilă amintire istorică a poporului rus, care este îndeosebi adânc înrădăcinată în memoria sa și cea mai mare exprimat clar în poezia sa epică Cartierul de o mie de ani și ostil cu stepa asiatică prădătoare este o astfel de circumstanță încât se poate acoperi mai mult de un neajuns european în viața istorică rusă Produsul istoric al stepei, care corespundea caracterului și semnificației sale, este cazacul, conform sensului integral rusesc al cuvântului - o persoană fără adăpost și fără adăpost, "mergător", care nu este atribuită nici unei societăți, care nu are anumite ocupații și reședința permanentă, dar după înfățișarea sa originală și cea mai simplă sud-rusă un "om liber", tot un fugar din societate, care nu recunoștea nicio legătură socială în afara "tovărășiei", un om îndrăzneț care s-a dedicat în întregime luptei împotriva necredincioși, un maestru al distrugerii totul, dar care nu iubea și nu știa să construiască nimic - succesorul istoric al eroilor antici de la Kiev, stând în stepă "la avanposturile eroicului" pentru a păzi pământul rus de murdar și un contrast moral complet cu călugărul pădurii de nord De pe vremea necazurilor, pentru Rusia Moscovei, cazacul a devenit o imagine urâtă a unui petrecător, a unui "hoț" RÂU Deci pădurea și mai ales stepa au avut un efect ambiguu asupra poporului rus Pe de altă parte, nu a avut nicio ambiguitate, nicio neînțelegere cu râul rusesc Pe râu, el a prins viață și a trăit cu ea suflet la suflet Își iubea râul, niciun alt element al țării sale nu a rostit cuvinte atât de afectuoase într-un cântec - și pe bună dreptate La mișcare, râul îi arăta calea, la așezare, ea era vecina lui constantă: el se agăța de ea, pe malul ei impenetrabil și-a așezat locuința, satul sau satul Într-o parte semnificativă a anului, ea l-a hrănit Pentru un comerciant, este un drum înghețat de vară și chiar de iarnă, nu a amenințat nici cu furtuni, nici cu capcane: doar întoarceți volanul în timp cu serpentinele capricioase constante ale râului și amintiți-vă de bancuri și rupturi Râul este chiar un fel de educator al ordinii și spiritului public în rândul oamenilor Ea însăși iubește ordinea, regularitatea Inundațiile sale magnifice, care au loc corect, la ora stabilită, nu au nimic asemănător în hidrografia vest-europeană Arătând unde nu ar trebui să se stabilească, ele transformă temporar râurile modeste în adevărate pâraie de plută și aduc nenumărate beneficii navigației, comerțului, pășunilor și grădinăritului Inundațiile rare cu o mică cădere a râului rus nu pot fi comparate cu inundațiile neașteptate și distructive ale râurilor de munte din Europa de Vest Râul rusesc și-a obișnuit locuitorii de pe coastă cu un cămin și sociabilitate În Rusia Antică, așezările s-au desfășurat de-a lungul râurilor, iar zonele rezidențiale erau deosebit de dense de-a lungul malurilor râurilor pline de viață navigabile, lăsând păduri goale sau spații mlăștinoase în interfluvii Dacă s-ar putea privi de sus spre centrul Rusiei, de exemplu, a secolului al XV-lea, spectatorului i-ar

părea ca o pânză complexă cu modele bizare de dungi subțiri de-a lungul liniilor de apă și cu goluri întunecate semnificative Râul a adus la suprafață spiritul de întreprindere, obiceiul de a acționa în comun, artel, forțat să gândească și să concepe, a reunit părți împrăștiate ale populației, a învățat să se simtă ca membru al societății, să trateze străinii, să le respecte obiceiurile și interesele , să facă schimb de bunuri și experiență, să știe să se înțeleagă Atât de divers era serviciul istoric al fluviului rusesc IMPRESIA CÂMPIA RUSĂ Studiind influența naturii unei țări asupra omului, încercăm uneori să concluzionam prin înțelegerea modului în care aceasta trebuie să fi constituit populația antică și, în același timp, comparăm adesea țara noastră în ceea ce privește influența psihologică a oamenilor săi cu Europa de Vest Acest subiect este foarte curios, dar nu lipsit de pericole științifice grave Încercând să pătrundem în procesul misterios prin care omul antic a perceput impresiile naturii din jurul său, suntem în general dispuși să-i transferăm propriile senzații Amintindu-ne de la înălțimea Kremlinului Nijni Novgorod, am admirat vederea puternicului pârâu care se mișca în fața ochilor noștri și perspectiva distanței plate Trans-Volga, suntem gata să credem că vechii fondatori ai Inferioarei, poporul rus din secolul al XIII-lea, alegând o fortăreață pentru lupta împotriva mordovienilor și a altor ne-ruși din Volga, și-au dat și ei liberul de a sta în fața acestui peisaj și, printre altele, sub farmecul lui, au decis să întemeieze un oraș fortificat la confluenţa Oka cu Volga Dar se poate foarte bine ca omul antic să nu fi avut timp pentru estetică, nici timp pentru perspectivă Acum, un călător din Câmpia Europei de Est, care trece pentru prima dată prin Europa de Vest, este uimit de varietatea speciilor, de claritatea contururilor, cu care nu era obișnuit acasă Din Lombardia, atât de reminiscentă de patria sa cu relieful ei, în câteva ore ajunge în Elveția, unde există deja o altă suprafață, deloc familiară lui Tot ceea ce vede în jurul său în Occident îi impune cu insistență impresia unei granițe, a unei limite, a unei certitudini exacte, a unei distincții stricte și a fiecărei minute, prezență omniprezentă a omului cu semne impresionante ale muncii sale grele și lungi Atentia calatorului este continuu ocupata, extrem de incantata Își amintește de monotonia speciilor natale de Tula sau Oryol la începutul primăverii: vede câmpuri plate deșertice care par să se cocoare la orizont, ca marea, cu crăpături ocazionale și un drum negru de-a lungul periferiei - iar această imagine îl însoțește din nord la sud din provincie în provincie, exact unul și același loc se mișcă împreună cu el timp de sute de verste Totul se distinge prin moliciune, evazivitatea contururilor, insensibilitatea tranzițiilor, modestia, chiar timiditatea tonurilor și culorilor, totul lasă o impresie nedefinită, calm obscure Locuința nu este vizibilă în spații vaste, nu se aude niciun sunet de jur împrejur - iar observatorul este cuprins de un sentiment ciudat de pace imperturbabilă, somn profund și gol, singurătate, care conduce la o reflecție plictisitoare fără sens, fără un gând clar și distinct Dar este acest sentiment cu adevărat o observație istorică a omului antic, a atitudinii sale față de natura înconjurătoare? Acesta este unul dintre două lucruri: fie impresia stării culturale generale a poporului, în măsura în care se reflectă în aspectul țării sale, fie obiceiul observatorului modern de a transfera observațiile geografice la dispozițiile sale spirituale și retrospectiv transformă acestea din urmă în stări morale care excită sau relaxează energia generațiilor trecute Un alt lucru este apariția locuințelor umane: există mai puțin subiectiv aici și mai perceptibil istoric decât

în impresii percepute din natura exterioară Locuințele sunt construite nu numai după mijloace, ci și după gusturile constructorilor, în funcție de starea lor de spirit dominantă Dar formele, odată stabilite după condițiile vremii, le supraviețuiesc de obicei datorită inerției inerente gusturilor nu mai puțin decât altor dispoziții ale sufletului uman Așezările țărănești de-a lungul Volgăi și în multe alte locuri din Rusia europeană de până acum, prin primitivitatea lor, lipsa celor mai simple facilități cotidiene, produc, mai ales pentru un călător din Occident, impresia de tabere temporare, aleatorii, de nomazi, care nu merg să-și părăsească locurile abia locuibile azi sau mâine pentru a se muta în altele noi Acest lucru a fost afectat de vagabondajul migrator îndelungat din vremuri trecute și de incendiile cronice - circumstanțe care, din generație în generație, au adus o indiferență disprețuitoare față de îmbunătățirea locuinței, față de confortul din viața de zi cu zi FENOMENE PERICULOASE Având în vedere influența naturii asupra omului, este necesar să vedem acțiunea omului asupra naturii: în această acțiune se dezvăluie și unele trăsături ale acesteia din urmă Prelucrarea culturală a naturii de către om pentru a-și satisface nevoile are limitele ei și necesită o anumită prudență: prin creșterea și reglarea energiei forțelor fizice nu se poate să le epuizeze și să le dezechilibreze, încălcând corelația lor naturală Altfel, natura va intra în conflict cu ea însăși și se va opune speciei omului, distrugând cu o mână ceea ce a creat cu cealaltă, iar condițiile geografice, în sine favorabile culturii, dacă sunt tratate cu imprudență, se pot transforma în obstacole în calea fântânii -fiinţa poporului Natura țării noastre, în ciuda aparentei sale simplități și uniformități, se caracterizează printr-o lipsă de stabilitate: este relativ ușor să o dezechilibrezi Este dificil pentru o persoană să distrugă sursele de hrană pentru râurile de munte din Europa de Vest; dar în Rusia nu trebuie decât să se dezgolească sau să se usuce cursurile superioare ale râului și afluenții săi superiori, iar râul va deveni puțin adânc În cernoziomurile și locurile nisipoase ale Rusiei există două fenomene care, fiind în întregime sau parțial produse ale culturii, mai precis, retrospectiva umană, au devenit, parcă, trăsăturile geografice ale țării noastre, trăsăturile sale fizice permanente dezastre: acestea sunt ravene și nisipuri zburătoare Pământul afânat, din care arătura a smuls stratul de gazon care îl ținea împreună, este ușor spălat de ploaie și zăpadă care coboară de pe dealuri și se formează râpe, mergând în cele mai diverse direcții Deja cele mai vechi înregistrări de teren care au ajuns până la noi indică abundența unor astfel de râpe și coșuri Acum formează o rețea vastă și complicată, care se extinde din ce în ce mai mult și devine mai complexă, privând agricultura arabilă în complexitate de o suprafață imensă de sol agricol În sud, ravenele sunt deosebit de numeroase în partea cultivată a stepei, în provinciile Volyn, Podolsk, Basarabia, Herson, Ekaterinoslav și în Regiunea Don Cazack Cauzând un mare prejudiciu agriculturii prin ele însele, prin numărul lor mare, ravenele aduc un alt dezastru: ele constituie, parcă, un sistem de drenaj natural și accelerează scurgerea precipitațiilor din câmpurile înconjurătoare, atrag umiditatea din solul zonele adiacente acestora, nu lasă timp acestui sol să înmuieze zăpada și apa de ploaie și astfel, împreună cu sărăcirea pădurilor, contribuie la scăderea nivelului apei din sol, care este din ce în ce mai accentuată la secetele mai frecvente Nisipurile zburătoare, care traversează cernoziomul Rusiei în fâșii semnificative, nu sunt mai puțin dezastruoase Deplasându-se pe distanțe lungi, ei umplu drumuri, iazuri, lacuri, râuri, distrug

culturile și transformă moșii întregi în deșerturi Suprafața lor în Rusia europeană este estimată la peste , milioane de acri, iar această zonă, conform observațiilor, se extinde anual cu un procent, adică cu aproximativ de mii de acri Nisipurile sunt acoperite treptat cu cernoziom, pregătind în timp sudul Rusiei pentru soarta Turkestanului Acest proces este asistat de pășunatul vitelor în stepă: cu copitele lor sparg stratul solid superior de nisip, iar vântul suflă substanțele organice care le țin împreună, iar nisipul devine volatil Acest flagel este luptat cu măsuri variate și costisitoare, gard viu, garduri și plantații În ultimii ani, Ministerul Agriculturii a întărit sistematic nisipurile prin plantarea de plante lemnoase și arbustive, iar în cinci ani (-) a întărit peste de acri de nisipuri Aceste cifre vorbesc convingător despre dificultatea și încetineala luptei împotriva nisipurilor Am finalizat lucrările preliminare care ne vor fi de folos în studiul istoriei Rusiei, am convenit asupra sarcinilor și metodelor de studiu, am întocmit un plan de curs și am repetat câteva lecții despre geografia Rusiei, care sunt strâns legate de istoria acesteia Acum putem începe cursul în sine Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CRONICA INIȚIALĂ CA SURSA PRINCIPALĂ PENTRU STUDIAREA PRIMEI PERIOADE DIN ISTORIEI NOASTRE CRONICI ÎN Rus' antic; CRONICI ȘI CRONICI PRIMARE CELE MAI VECHI LISTE ALE CRONICEI INIȚIALE URME ALE CRONICEI ANTICE DE LA Kiev ÎN CODUL CRONICEI INIȚIALE CINE ESTE ASTA CRONICA? PRINCIPALELE COMPONENTE ALE CRONICEI INIȚIALE CUM SUNT CONECTATE ÎNTR-UN COD COMPLET PLAN CRONOLOGIC AL VOD NESTOR SI SYLVESTRE CRONICA INIȚIALĂ Revenind la studiul primei perioade a istoriei noastre, este imposibil să nu mai ducem la bun sfârşit o sarcină pregătitoare: este necesar să luăm în considerare componenţa şi natura Letopiseţei primare, principala sursă a informaţiilor noastre despre această perioadă Avem informații destul de diverse și versatile despre primele secole ale istoriei noastre Acestea sunt în special știrile străine ale patriarhului Fotie din secolul al IX-lea, ale împăratului Constantin Porfirogenitus și ale lui Leon Diaconul din secolul al X-lea, legendele sagălor scandinave și ale unui număr de scriitori arabi din aceleași secole, Ibn Khordadbe, Ibn Fadlan, Ibn Dasta, Masudi și alții Nu vorbim de monumente scrise autohtone, care s-au întins într-un lanț din ce în ce mai extins încă din secolul al XI-lea, și de monumente materiale, despre temple, monede și alte lucruri care au supraviețuit din acele vremuri Toate acestea sunt detalii separate care nu se adună la nimic întreg, împrăștiat, uneori puncte luminoase care nu luminează întreg spațiul Cronica Primară face posibilă unirea și explicarea acestor date separate La început, prezintă o poveste intermitentă, dar, pe măsură ce trece timpul, din ce în ce mai consistentă poveste despre primele două secole și jumătate ale istoriei noastre, și nu o poveste simplă, ci luminată de viziunea integrală, atent elaborată a compilatorului a începutului istoriei Rusiei CAZUL CRONICĂ ÎN Rus' ANTIC Scrierea cronicilor era o distracție preferată a vechilor noștri cărturari După ce au început prin imitarea ascultătoare a metodelor exterioare ale cronografiei bizantine, ei i-au asimilat curând spiritul și conceptele, de-a lungul timpului au dezvoltat anumite trăsături de prezentare a cronicii, propriul stil, o perspectivă istorică solidă și integrală, cu o evaluare uniformă a evenimentelor istorice și, uneori, au realizat artă remarcabilă în munca lor Scrierea cronicilor era considerată o faptă de binefacere, edificatoare Prin urmare, nu numai indivizii au consemnat pentru ei înșiși, uneori sub formă de însemnări fragmentare pe manuscrise, evenimente individuale care au avut loc în patrie, ci și la instituții

individuale, biserici și mai ales mănăstiri, înregistrările meteo ale incidentelor memorabile au fost păstrate în folosul comun Pe lângă astfel de evidențe private și bisericești, la curțile domnești se țineau și cronici oficiale Din scrisoarea domnitorului Volyn Mstislav, păstrată în cronica Volyn, datând din , reiese limpede că la curtea acestui principe s-a păstrat o asemenea cronică oficială, care avea un fel de scop politic După ce i-a pedepsit pe locuitorii din Berestye pentru răzvrătire, Mstislav adaugă în scrisoare: "și am vopsal în cronicarul komolyu ei" Odată cu formarea statului moscovit, cronica oficială la curtea suveranului a primit o dezvoltare deosebit de largă Cronicile erau păstrate în principal de clerici, episcopi, călugări simpli, preoți, cronica oficială de la Moscova era păstrată de grefieri Odată cu evenimentele importante pentru întreg pământul, cronicarii au intrat în evidențele lor în principal în treburile regiunii lor De-a lungul timpului, un stoc semnificativ de înregistrări locale private și oficiale s-a acumulat sub mâinile vechilor scribi ruși Cronicarii care i-au urmat pe cronicarii locali inițiali au adunat aceste înregistrări, le-au redus la o singură poveste de vreme continuă despre întreg pământul, la care, la rândul lor, au adăugat o descriere a mai multor ani următori Așa au fost compilate analele secundare sau codurile analistice integral rusești, compilate de cronicarii ulterioare din înregistrările antice, primare Cu corespondență ulterioară, aceste anale sumare au fost reduse sau extinse, completate cu noi știri și inserții de legende întregi despre evenimente individuale, viața sfinților și alte articole, iar apoi analele au luat forma unei colecții analistice sistematice de diverse materiale Prin rescrieri, abrevieri, completări și inserții s-a acumulat un număr aproape neobservabil de liste, necunoscute încă pe deplin până acum și cuprinzând cronici în diferite compoziții și ediții, cu opțiuni variate în textul cronicilor raportate în compunere Acesta este cursul scrisului analistic rus în general și, prin urmare, caracteristici nu sunt complet exacte Pentru a înțelege acest stoc destul de haotic al scrierii cronicilor rusești, pentru a grupa și clasifica listele și edițiile, pentru a afla sursele, compoziția și relația reciprocă a acestora și pentru a le reduce la principalele tipuri de cronici - aceasta este lucrarea critică complexă preliminară asupra cronicii ruse scrierea, începută cu mult timp în urmă, continuată activ și cu succes de un număr de cercetători și încă neterminată Înregistrările primare păstrate în diferite locuri ale patriei noastre au pierit aproape toate; dar cronicile întocmite din ele au supraviețuit Aceste coduri au fost, de asemenea, compilate în momente diferite și în locuri diferite Dacă le combinăm într-un întreg cod general, obținem o poveste meteorologică aproape continuă despre evenimentele din patria noastră de-a lungul a opt secole, povestea nu este peste tot la fel de completă și detaliată, ci diferă în același spirit și direcție, cu metode monotone și aceeași viziune asupra evenimentelor istorice Și s-au făcut experimente cu un set atât de complet, în care povestea începe aproape de la jumătatea secolului al IX-lea și se întinde într-un fir neuniform, ocazional întrerupt de-a lungul secolelor întregi, oprindu-se în cele mai vechi bolți la sfârșitul secolului al XIII-lea sau începutul secolului al XIV-lea și pierzându-se în bolțile celor mai târzii la sfârșitul secolului al XVI-lea și uneori alergând în secolul al XVII-lea, chiar în secolul al XVIII-lea Comisia Arheografică, o instituție științifică specială care a apărut în cu scopul de a publica monumente scrise din istoria antică a Rusiei, a început publicarea Colecției complete de cronici rusești în și a publicat volume din

această colecție CELE MAI VECHI LISTE ALE CRONICEI INIȚIALE În aceeași prezentare compozită, consolidată, ne-a ajuns cea mai veche poveste despre ceea ce s-a întâmplat în țara noastră în secolele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și la începutul secolului al XII-lea până la inclusiv Povestea evenimentelor din acest timp păstrată în cronicile antice, odinioară se numea Cronica lui Nestor, iar acum este mai des numită Cronica primară În biblioteci, nu cereți Cronica primară - probabil că nu vă vor înțelege și vă vor întreba din nou: "De ce listă a cronicii aveți nevoie?" Atunci, la rândul tău, vei rămâne perplex Până acum nu s-a găsit nici măcar un singur manuscris în care Cronica Primară să fie plasată separat în forma în care a ieșit din condeiul compilatorului antic În toate listele cunoscute, se îmbină cu povestea succesorilor săi, care în colecțiile ulterioare ajunge de obicei la sfârșitul secolului al XVI-lea Dacă doriți să citiți Cronica primară în cea mai veche compoziție a ei, luați copia lui Lavrentiev sau Ipatiev Lista Laurențiană este cea mai veche copie care a supraviețuit a cronicii întregi rusești A fost scrisă în de "un slujitor subțire, nevrednic și păcătos al lui Dumnezeu, Mnich Lavrenty" pentru prințul lui Suzdal Dimitri Konstantinovici, socrul lui Dimitri Donskoy, și apoi a fost păstrat la Mănăstirea Nașterii Domnului din orașul Vladimir pe Klyazma În această listă, Cronica Primară este urmată de știri din sud Kiev și cam la nord Suzdal Rus, întreruptă de O altă listă, Ipatiev, a fost scrisă la sfârșitul secolului al XIV-lea sau la începutul secolului al XV-lea și a fost găsită în Mănăstirea Kostroma Ipatiev, de la care și-a luat numele Aici, Cronica Primară este urmată de o poveste detaliată și excelentă în simplitate, vioicitate și dramatism despre evenimentele din țara rusă, în principal din sud Kievan Rus din secolul al XII-lea, iar din până în există o poveste la fel de excelentă și adesea poetică a Cronicii Volyn despre evenimentele din două principate adiacente - Galiția și Volyn Povestea de la mijlocul secolului al IX-lea până la inclusiv conform acestor două liste este cea mai veche formă în care Letopisețul primar a ajuns până la noi Anterior, până la jumătatea secolului trecut, critica la adresa acestui monument capital a pornit de la presupunerea că totul a fost o lucrare integrală a unui singur scriitor și, prin urmare, și-a concentrat atenția asupra personalității cronicarului și pe restaurarea textului original al Dar, uitându-se mai îndeaproape la monument, au observat că el nu este o adevărată cronică antică Kieveană, ci reprezintă același cod analistic ca și celelalte ulterioare, iar cronica antică Kievană este doar una dintre componentele acestui cod URME ALE CRONICEI ANTICE Până la mijlocul secolului al XI-lea în Cronica primară nu găsim urme ale acestui vechi cronicar Kievan; dar în a doua jumătate a secolului se dăruiește de mai multe ori Așadar, sub anul , vorbind despre un copil ciudat tras de pescarii din râul Setomly de lângă Kiev, cronicarul spune: " va fi dezonorat până seara" Dacă era atunci deja călugăr la Mănăstirea Peșterilor sau alerga de băiat să se uite la curiozitate, este greu de spus Dar la sfârșitul secolului al XI-lea a locuit în Mănăstirea Peșterilor: povestind despre raidul Polovtsy asupra Mănăstirii Peșterilor de sub , spune: " și venind la Mănăstirea Peșterilor, noi cei care ne aflăm în chilii ne odihnim dimineața" Mai departe, aflăm că cronicarul era încă în viață în : în acest an, scrie el, a murit bătrânul bun Yang, care a trăit de ani, la o bătrânețe venerabilă, a trăit după legea lui Dumnezeu, nu a fost mai rău decât primul drept, "de la el și am auzit multe cuvinte, arici și înscrise în această anală Pe baza acestui fapt, este posibil să se formeze un concept al cronicarului inițial din Kiev În tinerețe, a trăit deja la Kiev, la

sfârșitul secolului al XI-lea și la începutul secolului al XII-lea a fost probabil călugăr al Mănăstirii Peșterilor și a ținut o cronică De la mijlocul secolului al XI-lea, chiar și puțin mai devreme, povestea cronicii devine mai detaliată și pierde amprenta legendară care se află pe știrile cronicii de până atunci CINE A FOST? Cine a fost acest cronicar? Deja la începutul secolului al XIII-lea, în mănăstirea Kiev-Pechersk exista o legendă că era un călugăr al aceleiași mănăstiri Nestor Despre acest Nestor, "scris deja de cronicar", călugărul aceleiași mănăstiri Policarp, care a scris la începutul secolului al XIII-lea, menționează în mesajul său către arhimandritul Akindin (-) Istoriograful Tatishchev știa cumva că Nestor s-a născut pe Beloozero Nestor este cunoscut în literatura noastră antică ca autor a două narațiuni, viața Sfântului Teodosie și legenda sfinților prinți Boris și Gleb Comparând aceste monumente cu locurile corespunzătoare ale Cronicii primare cunoscute nouă, am găsit contradicții ireconciliabile De exemplu, în cronică există o legendă despre întemeierea Mănăstirii Pechersk, unde naratorul spune despre sine că însuși călugărul l-a primit în mănăstire, iar în viața lui Teodosie, biograful notează că el, "păcătosul Nestor ", a fost deja acceptat în mănăstire de succesorul lui Teodosie, egumenul Ştefan Aceste contradicții între cronică și monumentele numite se explică prin faptul că legendele despre Boris și Gleb, despre Mănăstirea Peșterilor și Călugărul Teodosie, citite în cronică, nu aparțin cronicarului, au fost introduse în cronică de către compilator al codului și scris de alți autori, primul de un călugăr din secolul al XI-lea Iacov și ultimele două, plasate în analele sub și , împreună cu a treia poveste sub despre transferul moaștelor călugărului Teodosie, reprezintă părți rupte dintr-o poveste întreagă scrisă de tunsul și discipolul Teodosiev, care , ca martor ocular, îl cunoștea pe Teodosie și despre mănăstirea vremii sale mai mult decât pe Nestor, care scria după poveștile fraților mai mari ai mănăstirii Cu toate acestea, aceste contradicții au făcut ca unii savanți să se îndoiască că Letopisețul primar îi aparține lui Nestor, mai ales că povestea evenimentelor din din lista Laurențiană este urmată de o astfel de neașteptată adăugare: "Egumenul Silvestru al Sfântului Volodimir, care a domnit peste el Kiev, iar pe vremea aceea eram stareță la Sfântul Mihail, în Îndoindu-se că vechea cronică Kievană ar fi aparținută lui Nestor, unii cercetători se opresc la această postscriptie ca dovadă că cronicarul original din Kiev a fost Sylvester, starețul Mănăstirii Mihailovski Vydubitsky din Kiev, care a trăit anterior ca călugăr în Mănăstirea Pechersky Dar și această presupunere este îndoielnică Dacă cronica antică din Kiev s-a încheiat în , iar Sylvester a făcut o adăugare în , atunci de ce a sărit peste anii care au trecut fără a nota evenimentele care au avut loc în ei sau de ce a făcut o adăugare nu simultan cu sfârșitul anale, dar cinci sau șase ani mai târziu? Pe de altă parte, în secolele XIV - XV în scrisul nostru, se pare că ei au deosebit cronicarul inițial de la Kiev de Sylvester, ca succesor al său Într-una dintre colecțiile târzii, Nikonov, după o poveste senzațională despre nefericirea invaziei rusești a prințului Hoardei Edigey în , un cronicar contemporan face următoarea remarcă: "Am scris aceasta să nu enervez pe nimeni, ci urmând exemplul cronicar inițial de la Kiev, care, fără ezitare, povestește "toată vremea vieții zemstvei" (toate evenimentele petrecute în țara noastră); iar primii noștri domnitori, fără mânie, au permis să descrie tot ce s-a întâmplat bine și rău în Rus', așa cum a descris-o sub Vladimir Monomakh, fără înfrumusețare, marele Sylvester Vydubitsky Aceasta înseamnă că Sylvester nu a fost luat în considerare la

începutul secolului al XV-lea cronicarul inițial al Kievului Analizând componența Cronicii primare, se pare că putem ghici atitudinea acestui Silvestru față de aceasta Această cronică este o colecție de material istoric foarte divers, ceva ca un cititor istoric Combină scurte înregistrări meteorologice individuale și povești îndelungate despre evenimente individuale scrise de diferiți autori și documente diplomatice, cum ar fi tratatele dintre Rus și greci din secolul al X-lea sau scrisoarea lui Monomakh către Oleg de Cernigov în , confundată cu propria sa Învățătură pentru copii (sub), și chiar lucrările păstorilor spirituali, de exemplu, învățătura lui Teodosie din Peșteri Trei narațiuni integrale speciale au stat la baza codului ca componente principale Le vom analiza în ordine în cod PĂRȚI COMPONENTE ALE CRONICEI Povestea anilor trecuti Citind primele pagini ale cronicii, observăm că aceasta este o poveste coerentă și integrală, lipsită de tehnici de cronică Ea povestește despre împărțirea pământului după potop între fiii lui Noe cu o listă a țărilor pe care le-au primit fiecare, despre strămutarea popoarelor după pandemoniu, despre așezarea slavilor pe Dunăre și strămutarea lor de acolo, despre slavii răsăriteni și relocarea lor în Rusia, despre călătoria apostolului Andrei în Rusia, despre întemeierea Kievului cu o nouă schiță a așezării slavilor răsăriteni și a triburilor finlandeze învecinate cu ei, despre invazia diferitelor popoare de pe Slavi cu al treilea eseu despre strămutarea slavilor răsăriteni și cu o descriere a obiceiurilor lor, despre invazia khazarilor asupra lor, despre tributul pe care unii dintre ei l-au plătit varangilor, iar alții khazarilor, despre expulzare din primul, despre chemarea lui Rurik și a fraților săi de peste mare, despre Askold și Dir și despre aprobarea lui Oleg la Kiev în Povestea este modelată după crongrafele bizantine, care de obicei își încep povestea cu un Vechi Testament poveste Unul dintre aceste cronografe - George Amartola (secolul al IX-lea cu o continuare până în) a devenit cunoscut devreme în Rus' în slavonă, în special în bulgară, traducere Povestea chiar îl numește direct drept una dintre sursele sale; de aici, apropo, a fost împrumutată povestea despre campania lui Askold și Dir împotriva grecilor sub Dar împreună cu fragmente din George, ea transmite o serie de tradiții despre slavii răsăriteni, în care, în ciuda prezentării în proză, caracteristicile cântecului popular istoric au supraviețuit, de exemplu, legenda invaziei avarilor asupra slavilor duleb La început, Povestea este o poveste continuă fără semne cronologice Indicații cronologice apar abia din , dar nu pentru că Povestea ar avea ceva de spus despre slavi din acest an: nu își amintește un singur eveniment care i-a preocupat pe slavi în acest an și vom vedea că întregul articol din acest an este inserat în Povestea este mai târziu de mâna altcuiva Mai mult, primele știri rusești, marcate în Povestea după an, sunt de așa natură încât nu pot fi datate cu niciun an: abia sub Povestea spune că varangii au primit tribut de la triburile nordice, iar khazarii de la sud Când a început acesta și acel tribut, când și cum au cucerit varangii triburile din nord, despre care aflăm aici pentru prima dată, Povestea nu își amintește nimic despre asta este și mai stânjenit plasat Sub acest an, citim o serie lungă de știri: despre izgonirea varangilor și luptele dintre clanurile slave, despre chemarea prinților de peste mare, despre sosirea lui Rurik cu frații săi și despre moartea acestuia din urmă, despre plecarea a doi boieri Rurik, Askold și Dira, la Kiev din Novgorod Aici, sub un an, evident, evenimentele de mai mulți ani sunt legate: Povestea în sine prevede că frații Rurik au murit la doi ani de la sosirea lor Povestea despre se termină cu următoarele cuvinte: "Rurik domnind în

Novgorod, - în vara anului , , , - Askold și Dir merg la greci", adică inserarea de ani goali a rupt propoziția principală de la cel subordonat Evident, notele cronologice găsite în Povestea în timpul evenimentelor din IX-a în "nu aparțin autorului poveștii, ci sunt introduse mecanic de o mână ulterioară În acest Tale găsim o indicație a timpului când a fost compilat Povestind cum Oleg s-a stabilit la Kiev și a început să stabilească tribut de la triburile supuse, naratorul adaugă că tributul a fost impus și novgorodienilor în favoarea varangiilor la trei sute de grivne pe an, "chiar înainte de moartea lui Yaroslavl, un varangian dayash " Deci este scris în lista Laurentiană; dar într-una dintre colecțiile ulterioare, Nikonovsky, întâlnim această știre într-o prezentare diferită: Oleg l-a instruit pe Novgorod să aducă un omagiu varangilor, "chiar și acum ei dau" Evident, aceasta este forma originală, adevărată, a știrii În consecință, Povestea a fost întocmită înainte de moartea lui Iaroslav, adică înainte de Dacă este așa, atunci cronicarul inițial de la Kiev nu ar fi putut fi autorul său Este greu de spus cum s-a încheiat această poveste, la ce eveniment a fost întreruptă povestea ei Numărând popoarele care i-au atacat pe slavi, naratorul spune că după teribilul obry, care a chinuit atât de mult tribul slav al dulebilor, au venit pecenegii, iar apoi, deja sub Oleg, au trecut ugrienii pe lângă Kiev Într-adevăr, în însăși povestea Poveștii, acest eveniment este atribuit timpului lui Oleg și pus sub anul Deci, conform Poveștii, pecenegii i-au precedat pe unguri Dar mai departe în cod citim că numai sub Igor în , adică după trecerea ugrienilor pe lângă Kiev, pecenegii au venit pentru prima dată pe pământul rus Deci, naratorul despre vremurile lui Igor avea idei istorice oarecum diferite decât naratorul despre vremurile premergătoare domniei lui Igor, adică evenimentele din și anii următori nu mai sunt descrise de autorul Poveștii Această Povestea poartă următorul titlu în boltă: "Iată poveștile anilor trecuti, de unde a venit pământul rusesc, cine la Kiev a început să domnească primul și de unde a venit pământul rusesc" Deci, autorul promite să povestească cum a început pământul rusesc Vorbind despre aprobarea lui Oleg la Kiev în , naratorul remarcă: " beșa de la el varangii și slovenii și alții, supranumit Rus" Iată începutul Rus'ului, pământul rus - împlinirea promisiunii date de narator Așadar, Povestea anilor trecuti este un titlu care nu se referă la întregul set, ci doar la povestea care îi constituie începutul și, aparent, a fost întreruptă de domnia lui Oleg Această poveste a fost compilată nu mai târziu de moartea lui Yaroslav; chemarea prinților și aprobarea lui Oleg la Kiev sunt punctele sale principale II Legenda botezului Rusului sub Vladimir Este împărțit în trei ani: , și Dar nici aceasta nu este o poveste de cronică: este lipsită de tehnici de cronică, se remarcă printr-o colorare polemică, o dorință de a huli toate credințele, cu excepția celor ortodoxe Și această legendă, evident, nu aparține cronicarului inițial, ci a fost introdusă în cod de către compilatorul acestuia A păstrat un indiciu al timpului compilației sale Când evreii au venit la Vladimir cu o ofertă a credinței lor, prințul i-a întrebat: "Unde este țara voastră?" Misionarii au răspuns: "În Ierusalim" - "Plenă, nu-i așa?" i-a întrebat prinţul Atunci misionarii au spus răspicat: "Dumnezeu s-a mâniat pe părinţii noştri şi ne-a risipit în ţările păcatelor de dragul nostru, iar pământul nostru a fost trădat creştinilor" Dacă naratorul se referea la primul care a cucerit pământul evreilor, ar trebui să-i numească pe păgâni romani; dacă se referea la conducătorii Ierusalimului, contemporani lui Vladimir, atunci ar trebui să-i numească pe mahomedani; dacă vorbește de creștini, este clar că a scris

după cucerirea Ierusalimului de către cruciați, adică la începutul secolului al XII-lea (după) Sursa principală a Poveștii Botezului Rusiei și a activității creștine a domnitorului Vladimir a fost, alături de tradiția populară care încă nu se ofilise, viața străveche a sfântului principe, scrisă de un necunoscut la câțiva ani după el moartea, judecând după expresia vieții despre timpul domniei sale: înainte de acești ani" Această viață este unul dintre cele mai vechi monumente ale literaturii ruse, dacă ar fi fost scrisă de un rus, și nu de un grec care a trăit în Rusia III Cronica Kievo-Pecersk A fost scrisă la sfârșitul secolului al XI-lea și la începutul secolului al XII-lea călugărul de la Mănăstirea Pechersk Nestor, după cum spune tradiția monahală timpurie, nu există motive suficiente pentru a o respinge Cronica a fost întreruptă în Dar în ce an a început? Se poate doar ghici că cronicarul și-a condus povestea din evenimentele care au avut loc cu mult înainte de a intra în mănăstire, unde a intrat nu mai devreme de Așadar, se pare că deține povestea despre evenimentele din plasată în boltă Polotsk pe masa tatălui său, cronicarul amintește de bandajul cu care acest prinț și-a acoperit ulcerul de pe cap Cronicarul remarcă despre acest bandaj: " chiar și Vseslav îl poartă până astăzi pe el însuși", și a murit în Dacă da, atunci putem presupune că cronica lui Nestor a început pe vremea lui Yaroslav Cu mai multă certitudine, se poate crede că cronica a fost întreruptă tocmai în și că postscriptia finală a lui Sylvester nu este plasată întâmplător sub acest an Acest lucru este indicat de însăși descrierea anului din lista Laurențiană, care a păstrat postscriptia lui Sylvestrov Fie pentru că vestea celor întâmplate nu ajungea întotdeauna la cronicar curând, fie din alte motive, el trebuia uneori să noteze evenimentele dintr-un anumit an deja în anul următor, când se cunoșteau consecințele sau evoluția ulterioară a acestora, ceea ce a prevenit când descriem anul precedent ca și cum ar fi ante factum Cu toate acestea, uneori a făcut rezerva că aceasta nu a fost o previziune, ci doar o întârziere în înregistrare: "va fi, să spunem mai târziu, în vara care a venit", adică când vom descrie anul care vine Același lucru s-a întâmplat în Un semn a apărut peste Mănăstirea Pechersky, un stâlp de foc, pe care "l-a văzut toată lumea" Cronicarul Peșterilor a interpretat fenomenul astfel: stâlpul de foc este înfățișarea unui înger trimis prin voia lui Dumnezeu să conducă oamenii pe căile providenței, așa cum în zilele lui Moise stâlpul de foc conducea pe Israel noaptea Așa că acest fenomen, concluzionează cronicarul, a prefigurat, "nu ar fi trebuit să fie", ce avea să se adeverească și ce s-a întâmplat: în vara următoare, nu era acest înger (nostru) conducător împotriva străinilor și adversarilor? Cronicarul a scris acest lucru deja în , după teribila înfrângere din martie provocată de rusul Polovtsy, și a auzit povestea învingătorilor despre îngerii care se pare că i-au ajutat în luptă, dar din anumite motive, probabil din cauza morții, nu au avut timp pentru a descrie aceste evenimente de la , asupra cărora s-au făcut aluzii în descrierea anului În lista Ipatiev este înfățișat același semn ca și în Laurențian, cu doar câteva abateri în prezentare Dar sub , în povestea victoriei miraculoase a rușilor, același semn este descris a doua oară și diferit, cu alte cuvinte și cu detalii noi, deși cu referire la descrierea anului precedent și, în plus, este cronometrat pe fața lui Vladimir Monomakh, care este figura principală în isprava la care au participat prinți Acest an este evident descris de un alt cronicar și, poate, deja după moartea lui Svyatopolk, când Monomakh a devenit Marele Duce Așadar, cronica lui Nestor a fost finalizată în și s-a încheiat în Cum ar putea un cronicar să-și păstreze cronica? Așa cum a scris viața

Sfântului Teodosie, pe care nu l-a cunoscut în timpul vieții sale, pe baza poveștilor unor oameni cunoscători, martori oculari și participanți la evenimente Mănăstirea Peșterilor a fost centrul în care curgea tot ceea ce era puternic și influent în societatea rusă de atunci, tot ceea ce a făcut istoria pământului rus la acea vreme: prinți, boieri, episcopi care veneau în catedrală la Mitropolitul Kievului, negustori care treceau anual de-a lungul Niprului pe lângă Kiev până în Grecia şi înapoi Ian, un boier, o fostă mie de Kiev, prieten și închinător al călugărului Teodosie și bun cunoscut al cronicarului, fiul lui Vyshata, căruia Iaroslav I i-a încredințat lucruri mari - acesta Jan Vyshatich, care a murit în , de ani, a fost o cronică vie de o sută de ani pentru cronicar, din care a auzit "multe cuvinte" consemnate de el în analele sale Toți acești oameni au venit la mănăstirea Sfântul Teodosie pentru o binecuvântare înainte de începerea lucrării, pentru o rugăciune de mulțumire la final, s-au rugat, au cerut rugăciuni monahale, dăruite "din averile lor spre mângâierea fraților și pentru zidirea mănăstirii", au spus ei, gândindu-se cu voce tare, mărturisind gândurile egumenului și fraților lor Mănăstirea Pechersk a fost un centru colectiv care a unit razele împrăștiate ale vieții rusești și, cu această iluminare concentrată, călugărul observator putea vedea lumea rusă din acea vreme mai mult decât oricare dintre laici CONECTAREA PĂRȚILOR CRONICEI ÎNTR-UN COD Acestea sunt cele trei părți principale care alcătuiesc codul inițial al cronicii:) Povestea anilor trecuti, întreruptă de domnia lui Oleg și întocmită înainte de ;) Legenda despre botezul Rus'ului, aşezată în boltă sub anii - şi întocmită la începutul secolului al XII-lea, şi) Cronica Kiev-Pecersk, care descrie evenimentele din secolele XI şi XII până la inclusiv Vedeți că există mari decalaje cronologice între aceste părți constitutive ale codului Pentru a vedea cum s-au umplut aceste goluri, luați în considerare domnia lui Igor, care face parte din intervalul de de ani care desparte domnia lui Oleg de momentul în care începe Povestea Botezului Rusului (-) Cele mai importante evenimente pentru Rusia sunt relatate în decursul anilor: , care include prima campanie a lui Igor împotriva grecilor, stabilită conform cronografului lui Amartol și parțial conform vieții grecești a lui Vasile cel Nou, sub - anul a doua campanie, în descrierea căreia participarea la legendele populare este evidentă, și sub , unde este plasat textul tratatului lui Igor cu grecii și apoi se spune și, conform tradiției populare de la Kiev, despre ultima plimbare Drevlyan a lui Igor pentru tribut, despre moartea prințului și despre primele acte ale răzbunării Olgăi Sub alți opt ani sunt plasate știri despre relațiile bizantine, bulgare și ugrice care nu privesc pe Rus, preluate din același cronograf Amartol, iar între ele patru scurte note despre relațiile lui Igor cu drevlyenii și pecenegii, care ar putea fi păstrate în memorie a societății de la Kiev Seria acestor ani descriși este întreruptă în mai multe locuri de un număr mai mare sau mai mic de ani goali, deși puse în ordine sub formă de tăblițe: pentru acești ani, care s-au dovedit a fi în timpul domniei de de ani a lui Igor , compilatorul codului nu a putut găsi niciun material adecvat în sursele sale Cealaltă jumătate a acestui gol este umplut într-un mod similar, precum și golul dintre legenda botezului lui Rus' și presupusul început al Cronicii Peșterilor Pe lângă lucrările traduse în greacă și sud-slavă care au circulat în Rus', sursele pentru aceasta au fost și acordurile cu grecii, primele încercări de scriere narativă rusă, precum și tradiția populară, care uneori s-a dezvoltat într-o întreagă legendă poetică, într-o saga istorică, de exemplu, despre răzbunarea

Olgăi Această saga populară din Kiev se desfășoară ca un fir luminos, ca una dintre principalele surse ale bolții, prin secolul al IX-lea și pe tot parcursul secolului al X-lea; urme ale acesteia se remarcă chiar la începutul secolului al XI-lea, tocmai în povestea luptei lui Vladimir cu pecenegii Conform acestor fragmente din epopeea Kievului care au supraviețuit în boltă, se poate concluziona că la mijlocul secolului al XI-lea un întreg ciclu de tradiții istorice și poetice se conturase deja în Rusia Kieveană, al cărui conținut principal erau campaniile Rusiei împotriva Bizanțului; un alt ciclu, mai târziu, de epopee eroice, care slăvește lupta eroilor lui Vladimir cu nomazii de stepă, s-a format tot în Rusia Kieveană și se păstrează încă pe alocuri printre oameni, în timp ce fragmente din primul au supraviețuit doar în anale și sunt găsit ocazional în colecții de manuscrise vechi PLAN CRONOLOGIC AL VOD Rândurile de ani goale dezvăluie în mod clar metoda de compilare a unui cod din sursele enumerate În aranjarea materialului de cronică adunat, compilatorul s-a ghidat după planul cronologic care stă la baza întregii colecții Pentru a construi acest plan, compilatorul a avut, pe de o parte, indicațiile cronografelor bizantine și datele tratatelor rusești cu grecii și, pe de altă parte, numărul de ani ai principatelor Kievene, păstrat în memoria lui societatea Kievană În Povestea Începutului Țării Ruse, în urma legendei invaziei khazarilor în poieni, găsim o astfel de inserție sub anul : spunând că sub împăratul Mihail al III-lea "țara rusă a început să se numească", pentru că atunci Rusia a atacat Tsargradul, așa cum se povestește în analele grecești, autorul insertului continuă: "vom începe din același loc și vom pune numerele" Această inserare este în mod evident făcută de compilatorul codului El își conduce cronologia de la potop, indicând câți ani au trecut de la potop la Avraam, de la Avraam până la ieșirea evreilor din Egipt etc Calculând diferite perioade cronologice, întocmătorul codului ajunge la momentul în care (în)) Oleg s-a stabilit la Kiev: "din prima vară a lui Mihailov până în prima vară a lui Olgov, prințul rus, de ani, și din prima vară a lui Olgov, mai aproape de gri la Kiev, până la prima vară a lui Igor, ani", etc până la moartea Marelui Duce de Kiev Svyatopolk: "și de la moartea lui Yaroslavl până la moartea lui Svyatopolchi de ani" Moartea lui Svyatopolk, care a avut loc în , servește drept limită a calculului cronologic pe care este construită bolta Deci, codul a fost deja compilat sub succesorul lui Svyatopolk, Vladimir Monomakh, nu mai devreme de Dar am văzut că Cronica Kiev-Pechersk a fost întreruptă chiar și sub Svyatopolk, în ; prin urmare, calculul cronologic al bolții nu aparține cronicarului inițial de la Kiev, care nu a trăit pentru a vedea moartea lui Svyatopolk, sau cel puțin și-a terminat cronica înaintea lui, ci a fost făcut de mâna care a scris în timpul domniei lui Svyatopolk succesorul Vladimir Monomakh, adică între și Tocmai în acest moment cade postscriptia lui Sylvester din , pe care am citat-o, consider că acest Sylvester este compilatorul codului NESTOR SI SYLVESTRE Acum putem explica atitudinea acestui Sylvester atât Cronicii primare, cât și cronicarului Nestor Așa-numita Cronică primară, pe care o citim din Lavrentiev și listele aferente, este o cronică, și nu cronica originală a călugărului Kiev-Pechersk Această cronică de la Kiev-Pecersk nu a ajuns la noi în forma ei inițială, dar, parțial prescurtată, parțial completată cu inserții, a intrat în cronica inițială ca ultimă și principală parte Aceasta înseamnă că nu se poate spune că Sylvester a fost cronicarul inițial din Kiev și nici că Nestor a întocmit cea mai veche cronică pe care o citim, adică cronica inițială: Nestor a fost compilatorul celei mai vechi cronici

Kievene, care nu a ajuns până la noi în forma sa originală și Sylvester - compilatorul codului analistic inițial, care nu este cea mai veche cronică din Kiev; a fost, de asemenea, redactorul tradițiilor populare orale și al narațiunilor scrise incluse în colecție, inclusiv al Cronicii Nesterov în sine Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ANALIZA ISTORICĂ ŞI CRITICĂ A CRONICEI INIŢIALE SEMNIFICAȚIA EI PENTRU CRONICILE RUSE ULTE, EROREA BAZEI CRONOLOGICE A CODULUI ȘI ORIGINEA ERORILOR PRELUCRAREA PĂRȚILOR COMPONENTE ALE CODULUI DE CĂTRE COMPILATORUL SĂU INCOMPLETEZA CELE MAI VECHI LISTE ALE CRONICEI INIȚIALE IDEEA DE UNITĂȚIE SLAVĂ AșEZATĂ ÎN BAZA SA ATITUDINEA FĂRĂ CRONICA STUDIANTULUI CRONICILE secolului XII VIZIUNI ISTORICE ALE CRONICERULUI Am examinat originea, compoziția și sursele celui mai vechi cod analistic, care se numește în mod obișnuit Cronica primară, și l-am recunoscut pe starețul Sylvester drept cel mai probabil compilator al acestuia Trebuie să evaluăm acest monument ca izvor istoric, pentru a ne ghida după această apreciere în studiul celor mai vechi știri ale sale despre pământul rusesc Acest monument, important în sine ca cea mai veche și principală sursă a istoriei Rusiei, devine și mai valoros pentru că a fost în adevăratul sens al cuvântului cronica inițială: cronica ulterioară i-a alăturat, ca continuare directă și imitație fezabilă; compilatorii ulterioare de cronici o pun de obicei în fruntea timpului lor În analiza Cronicii primare, atenția noastră se va concentra asupra compilatorului codului însuși, asupra faptului că a contribuit la munca colectivă de informare de material eterogen care a fost inclus în cod El deține baza cronologică a codului, metoda de prelucrare a surselor și o privire asupra fenomenelor istorice, efectuată în întregul cod BAZA CRONOLOGICĂ A CODULUI Schița cronologică, conform căreia este derivată povestea codului, servește drept una dintre legăturile care conferă o oarecare integritate părților sale eterogene și eterogene și știrilor extrase din surse atât de diverse La punctul de plecare al acestui plan se află o greșeală în care cronicarul rus a fost introdus de o sursă grecească În secolul al XI-lea în Rus' era deja cunoscut în traducerea slavonă a așa-numitului Cronicar curând sau pe scurt al Patriarhului Constantinopolului Nicefor (decedat în) cu o continuare Am văzut de ce compilatorul colecției noastre a încercat să atașeze punctul de plecare al cronologiei ruse la anul urcării împăratului Mihai al III-lea Nikiforov este un cronicar și l-a introdus într-un calcul eronat Academicianul Chess a aflat în detaliu cum s-a întâmplat acest lucru În tabelul cronologic al cronicarului Nikiforov, conform căruia redactorul codului nostru și-a construit planul, din r X înaintea împăratului Constantin, mai precis, înaintea primului sinod ecumenic, s-au fixat în mod greșit ani în loc de , adică pentru anul conciliului s-a luat numărul părinților care s-au așezat pe el și suma anilor de la conciliu la aderarea lui Mihai a fost derivat din inexactitatea termenilor din în loc de ; adăugând la și s-a dovedit pentru urcarea lui Mihai la un an de la râu X , iar de la crearea lumii , din moment ce cronicarul Nicefor a considerat de la crearea lumii la r X exact , și nu de ani, așa cum credem noi A fost o greșeală la vârsta de ani Fără a ține cont de participarea cronologiei Nikiforov la formarea anului , scăzând din aceasta , au primit anul de la râu pentru urcarea lui Mihai X în loc de , iar prin această neînțelegere au redus din neatenție eroarea cu ani, neatingând la adevăr, adică până în , doar ani Cu toate acestea, această eroare în determinarea punctului cronologic inițial a făcut puțin rău calculelor ulterioare ale cronologului rus din secolul al XII-lea data tratatelor cu grecii i-a servit drept corectiv Reținându-

și propria socoteală și referindu-se la urcarea lui Mihai la de la crearea lumii, dar știind prin tradiție sau motiv că Oleg a murit în anul celui de-al doilea tratat cu grecii, redactorul codului pentru vremea respectivă de la urcarea lui Mihai până la moartea lui Oleg, adică până în primul an de domnie a lui Igor, a numărat în tabelul său exact atâția ani ( ) cât se cere la data contractului - Am decis să vă prezint doar aceste detalii cronologice astfel încât să puteți vedea cu ce dificultăți a avut de înfruntat compilatorul codului și cum să vă referiți la indicațiile sale cronologice timpurii Trebuie să-i dăm cuvenitul: cu mijloace slabe, a ieșit din greutăți cu mare succes El s-a referit la la atacul Rusului asupra Constantinopolului, care, după cum se știe acum, a avut loc în În consecință, evenimentele anterioare pe care le-a povestit, discordia între triburile nordice asupra expulzării varangilor, chemarea prinților, aprobarea lui Askold și Dir la Kiev, este necesar să se împingă puțin înapoi, până la jumătatea secolului al IX-lea Inexactitățile din anii individuali nu interferează cu nimic, iar compilatorul codului însuși a dat anilor săi un sens condiționat, divinatoriu Întâlnind în Povestea antică o serie de evenimente strâns legate între ele și neputând să marcheze pe fiecare dintre ele cu un an special, a pus un număr de ani deasupra totalității lor, în care, după calculul său, ar fi trebuit să se petreacă Deci, expulzarea varangilor, care au primit tribut de la triburile nordice, lupta dintre aceste triburi, chemarea prinților, moartea fraților Rurik la doi ani după chemare și plecarea lui Askold și Dir la Kiev, el a marcat în total trei ani, , și , și nu-l înțelegem bine, cronometrand toate aceste evenimente, inclusiv chemarea prinților, la ultimul din Meritul redactorului codului este că , având date inconsecvente din surse bizantine, a reușit să surprindă capătul inițial al firului tradițiilor domestice - afluentul triburilor nordice la varangi, iar pe o distanță de două secole și jumătate, greșit timp de - ani , atașați acest capăt unui punct cronologic corect calculat, la mijlocul secolului al IX-lea METODA DE PRELUCRARE Legând întreaga colecție pe o bază cronologică și aruncând o rețea analistică peste părțile ei non-analistice, Sylvester a adus și mai multă unitate și uniformitate în munca sa, reelaborand articolele sale constitutive folosind aceleași metode Revizuirea a constat în principal în faptul că imaginile istorice ale cronografului Georgy Amartol au fost efectuate în toată bolta Acest cronograf i-a servit nu numai ca sursă de știri despre Rus, Bizanț și slavii din sud, ci și ca ghid pentru gândirea sa istorică Așadar, la începutul Poveștii anilor trecuti, el a schițat împărțirea pământului între fiii lui Noe, împrumutat de la Amartol, și a completat această clasificare geografică, sau tabel, cu propria sa listă de slavi, finlandezi și Triburi varangie, dându-le un loc în partea Afetova Pentru a explica fenomene domestice importante, el caută analogii de la același Amartol și introduce astfel un dispozitiv istoric comparativ în prezentarea lor El a completat locul caracteristic al Poveștii obiceiurilor și obiceiurilor slavilor ruși cu un extras din Amartol despre obiceiurile sirienilor, vaktirienilor și altor popoare și le-a adăugat o notă despre Polovtsy, despre care autorul necunoscut din Povestea abia aveau habar: au devenit cunoscuti in Rus' dupa Yaroslav În general, această parte a codului poartă urmele unei revizuiri atât de zeloase din partea compilatorului său, încât este dificil să se separe textul original de inserțiile și modificările lui Sylvester La aceasta trebuie să adăugăm și mai multă minuțiozitate cu care Sylvester a încercat să folosească pentru codul său tot stocul disponibil de scriere narativă rusă El cunoștea vechea cronică Novgorod

și din aceasta a oferit o poveste despre acțiunile lui Yaroslav la Novgorod în , după moartea tatălui său El a descris evenimentele de la Kiev din acel an conform legendei despre Boris și Gleb, compilată de călugărul Iacov la începutul secolului al XII-lea Este aproape ca și cum el însuși ar fi compus legenda botezului Rusului, conform vieții străvechi a principelui Vladimir, folosind pe scară largă Palea, o expunere polemică a Vechiului Testament îndreptată împotriva mahomedanilor și a unei părți a catolicilor, pe care Filosoful-mision grec îl învață pe Vladimir El a introdus în boltă sub o poveste detaliată despre orbirea principelui Terebovl Vasilko, scrisă de Vasily, un apropiat al lui Vasilko De asemenea, a plasat în trei locuri în Cronica Nestor părți din Povestea de care am menționat despre Mănăstirea Peșterilor și Călugărul Teodosie, scrise poate de el Conducându-și gândirea într-o lumină istorică comparativă, redactorul codului nu s-a temut să introducă dezordinea pragmatică în prezentarea analistică, a unit fenomene de vremuri diferite, dar omogene, sub un an Amintindu-și că în jurul anului a apărut la Kiev un vrăjitor, despre care în Cronica Peșterilor nu existau știri, a introdus în ea, alături de povestea despre acest vrăjitor, o întreagă doctrină despre "instigarea și acțiunea demonică", despre limitele puterea demonilor asupra oamenilor și despre metodele acțiunilor lor asupra oamenilor, în special prin Magi Această demonologie este ilustrată de câteva povești curioase despre vrăjitori și vrăjitori din Rusia din acea vreme și exemple biblice paralele Timpul evenimentelor spuse de Sylvester sub este indicat prin expresii cronice: "în aceste vremuri, în acești ani"; dar două cazuri din cele povestite au fost, fără îndoială, ulterioare anului Așa că un simplu cronicar, ca Nestor, care consemna întâmplări de la an la an, nu putea scrie Impresia unui scrib învățat, produsă de cunoștința largă a compilatorului codului cu sursele străine și sursele proprii și modul în care acestea le folosesc, este sporită și mai mult de scărcări ale gândirii critice Compilatorul este împotriva părerii că fondatorul Kievului nu a fost altceva decât un transportator peste Nipru, iar într-o inserție critică făcută în Povestea anilor trecuti, el dovedește prin tradiție că Kyi a fost un prinț în familia sa și a plecat la Constantinopol , unde a fost primit cu mare cinste de insusi tarul; doar compilatorul nu știe numele acestui rege, căruia îi mărturisește La fel, au existat diverse zvonuri despre locul botezului principelui Vladimir; compilatorul alege dintre ele cea mai de încredere tradiție LISTE ANTICHI INCOMPLETE Dar numai această inteligibilitate critică poate explica cu greu incompletitudinea sesizabilă a codului: în listele ulterioare ale Cronicii primare găsim o serie de știri care nu și-au găsit loc în listele celor mai vechi, deși în sine nu se află trezesc neîncrederea criticilor În cea mai mare parte, acestea sunt știri scurte despre evenimente care nu pot fi inventate sau nu a existat niciun motiv pentru a le inventa Așadar, lipsește vestea că în prinții numiți au construit orașul Ladoga și cel mai mare dintre ei, Rurik, a stat aici, că în fiul lui Askold a fost ucis de bulgari, în Askold și Dir cu un mic suita și a fost o mare plângere la Kiev că în același an "a fost o netezime la Kiev", iar Askold și Dir au bătut pe mulți pecenegi În cele mai vechi liste din , a fost lăsat necompletat, iar în listele ulterioare au fost plasate sub el două știri curioase despre prințul peceneg, care l-a bătut cu fruntea pe Yaropolk despre serviciu și a primit "oraș și putere" de la el și despre sosirea ambasadorilor greci la Yaropolk, care "au luat lumea și dragostea este cu el și îi datorează tribut, ca și tatălui și bunicului său De pe vremea prințului Vladimir lipsesc o serie de știri

despre principii pecenegi și bulgari care au fost botezați la Kiev și despre ambasadele venite la Kiev din Grecia, Polonia, Cehia, Ungaria, de la papă Astfel de omisiuni pot fi urmărite în alte domnii de-a lungul secolului al XI-lea Aceste lacune pot fi parțial atribuite listei laurentine, care, fiind cea mai veche, nu poate fi recunoscută ca cea mai utilă: din vina scribului, multe locuri sunt omise din ea care au fost păstrate în alte liste care sunt cele mai apropiate de aceasta în compoziție și text Alte știri puteau fi omise din motivele compilatorului codului, dar incluse în el de către cei mai apropiați cărturari din timp, care erau parțial editorii lucrărilor rescrise și puteau umple golurile din sursele pe care Sylvester le avea la îndemână și nu reuşise încă să se piardă Dar în unele cronici, în special cele de origine novgorodică, primele secole ale istoriei noastre sunt prezentate atât de diferit de codul pe care l-am asimilat stareţului Silvestru, încât o asemenea diferență nu poate fi explicată prin incompletitudinea listelor sau edițiilor Acest lucru l-a determinat pe academicianul Șahmatov să sugereze existența unui cod de cronică special, mai vechi, compilat la sfârșitul secolului al XI-lea și a servit drept "nucleu principal", din care la începutul secolului al XII-lea a compilat un cod pe care l-am citit în lista Laurentianelor Toate acestea duc la ideea că codul Sylvester departe de a absorbi întregul stoc de povești care au circulat în societatea rusă despre primele secole ale istoriei noastre sau, din întâmplare, au fost cele mai vechi liste care au păstrat Cronica Primară într-o formă prescurtată formă, iar cele de mai târziu într-o compoziție mai completă, după cum credea S M Solovyov IDEA DE UNITATE SLAVA Cel mai important lucru din boltă este ideea că luminează începutul istoriei noastre: aceasta este ideea unității slave Compilatorul este atât de ocupat cu etnografie pentru că vrea să adune toate părțile slavilor, să indice locul lor real internațional și să găsească legăturile care îi leagă Descriind strămutarea slavilor, el notează: "limba slovenă este atât de răspândită; la fel și scrisoarea a fost supranumită slovenă Ea a fost una dintre acele conexiuni Scriitorul rus de zi cu zi și-a amintit de momentul istoric fatal de la care a început distrugerea unității slave: aceasta a fost așezarea maghiarilor pe Dunărea de mijloc la începutul secolului al X-lea, care a rupt legăturile dintre slavii occidentali și sudalii, legați de primii profesori slavi În ceea ce privește știrea trecerii maghiarilor pe lângă Kiev în , el amintește de activitățile lui Chiril și Metodie și semnificația acesteia pentru slavi A existat o singură limbă slavă - slavii dunăreni, cuceriți de maghiari, moravi, cehi, polonezi și poiana - Rus' În primul rând, moravilor li s-a dat o hristă slavă, care se află acum în Rus' şi printre bulgarii dunăreni Metodie a fost episcop în Panonia pe masa apostolului Andronic, ucenic al apostolului Pavel Și apostolul Pavel a predat în Iliria, unde locuiau slavii: așadar, învățătorul slav Pavel Și noi, Rus', suntem și slavi: așadar și Pavel este un profesor pentru noi, Rus' Iar tribul slavului și cel rusesc sunt un singur trib: de la varangi au fost supranumiti Rus, iar de la început au fost slavi; nu se numeau decât poieni, dar vorbeau slavonă; Li s-au numit poieni pentru că stăteau pe câmp și au aceeași limbă cu alți slavi Cu un astfel de lanț dialectic de concluzii și un scrib rus atât de persistent de la începutul secolului al XII-lea și-a atașat patria întunecată nu numai de familia popoarelor slave, ci și de tradițiile apostolice ale creștinismului Este remarcabil că într-o societate în care se făceau sacrificii umane idolilor cu o sută de ani în urmă, gândirea învața deja să se ridice la conștiința legăturii fenomenelor lumii Ideea

unităţii slave la începutul secolului al XII-lea a cerut o mai mare tensiune a gândirii, care nu era deloc susţinută de realitatea modernă Când această idee a fost exprimată cu atâta credinţă sau încredere pe malurile Niprului, slavii au fost divizaţi şi o parte semnificativă a compoziţiei lor a fost înrobită: statul Morav a fost învins de maghiari la începutul secolului al X-lea, primul bulgar regatul a fost învins de Bizanţ la începutul secolului al XI-lea, polabienii şi balticii slavii au cedat presiunii germane şi, împreună cu cehii şi polonezii, influenţei catolice ATITUDINEA FĂRĂ CRONICA STUDIANTULUI Toate aceste trăsături ale Cronicii primare îi plasează într-o relaţie specială cu ea pe cei care studiază începutul istoriei noastre din ea Atunci când o grămadă de material divers este aranjată după un plan elaborat luând în considerare date eterogene, supuse reluării după metode cunoscute, chiar cu participarea inteligibilităţii critice şi luminate de o idee istorică călăuzitoare, atunci nu mai avem de-a face cu o cronică simplă, dar şi cu o lucrare învăţată la care să atragă atenţia nişte drepturi ştiinţifice Aici, nu numai materia primă istorică este supusă studiului, ci şi o viziune integrală, chiar şi cu unele tehnici metodologice Aprofundând în legătura şi sensul fenomenelor descrise într-o astfel de lucrare, suntem datori să ţinem cont de modul în care cronica însăşi înţelege această legătură şi acest sens, căci în ea avem un monument care arată modul în care gânditorii care au studiat-o au imaginat primul vremurile istoriei noastre oameni de carte din Rus' la inceputul secolului al XII-lea Cronica primară este direct adiacentă continuărilor sale, care vorbesc despre evenimentele din ţara rusă secolul al XII-lea până la sfârşitul primei perioade a istoriei noastre CRONICI XII V După adăugarea lui Sylvester din , atât cele mai vechi liste, Lavrentiev şi Ipatiev, cât şi listele ulterioare, diferă unele de altele mult mai semnificativ decât până în acest moment: evident, acestea sunt deja colecţii de cronici diferite şi nu liste diferite a aceluiasi cod Până la sfârşitul secolului al XII-lea în codurile ambelor liste antice, în cea mai mare parte, sunt descrise aceleaşi evenimente şi conform aceloraşi surse, care sunt principalele cronici şi legende locale despre indivizi sau evenimente scrise de contemporani, uneori chiar martori oculari şi participanţi la cazurile descrise Dar, folosind în mod inegal surse comune, ambele seturi descriu evenimentele în felul lor Colecţia listei Ipatiev este în general mai completă decât cea Lavrentiev Mai mult, se poate observa că în prezentarea evenimentelor, în explicarea cauzelor şi consecinţelor acestora, compilatorul Codului Ipatiev a aderat la surse mai sudice ruse, compilatorul Lavrentiev - mai multe surse din nord, Suzdal, deşi pe alocuri în primele evenimente nordice sunt spuse chiar mai detaliat decât în al doilea şi invers - cele sudice sunt descrise mai detaliat în al doilea decât în primul În fine, pe lângă sursele generale, fiecare set avea propriile sale speciale, pe care celălalt nu le cunoştea Prin urmare, ambele seturi reprezintă, parcă, o cronică integrală rusească în două compoziţii sau tratamente diferite În acest sens, cronica secolului al XII-lea conform listei Ipatiev, ni se numeşte uneori codul rusesc de sud, iar cronica aceluiaşi secol conform listei Lavrentiev se numeşte codul nordic, Suzdal Studiind cutare şi cutare cod, aproape la fiecare pas întâlnim în ele urme ale cronicarilor din Kiev, Cernigov, Suzdal, Volyn Judecând după aceste urme, s-ar putea crede că în toate principalele oraşe regionale ale Rusiei în secolul al XII-lea au existat cronicari locali, ale căror însemnări au fost cuprinse într-una sau alta culegere cu mai mult sau mai puţin completitudine în măsura în care semnificaţia fiecărui oraş

în viața generală a pământului rusesc Primul loc în această privință i-a revenit Kievului, iar ambele seturi extrag cel mai mult din cronica de la Kiev, notând doar ocazional în treacăt știrile venite dintr-un colț îndepărtat al Rusiei, din Poloțk sau Riazan Deci analele secolului al XII-lea s-a dezvoltat, aparent, în aceeași direcție cu viața zemstvo de atunci, ca și cum ar fi fost împărțită în centre locale, localizate Cum au putut compilatorii ambelor colecții să colecteze o cantitate atât de abundentă de anale și legende locale și cum au reușit să le reducă într-o poveste meteorologică consecventă - aceasta poate fi subiectul surprizei sau nedumeririi În orice caz, ei au oferit un serviciu de neprețuit istoriografiei ulterioare prin faptul că au păstrat pentru aceasta o mulțime de date istorice care ar fi dispărut fără urmă fără ele Aceste compendii sunt cu atât mai mult cu cât compilatorii lor, în timp ce întocmeau înregistrări locale, le-au cruțat trăsăturile regionale, tonul și culoarea, judecățile politice și relațiile sociale sau dinastice ale cronicarilor locali Cronicarii de atunci nu erau observatorii nepăsionali și chiar imparțiali ai evenimentelor care au avut loc, așa cum suntem înclinați să ni le imaginăm: fiecare dintre ei avea propriile sale interese politice locale, propriile simpatii și antipatii dinastice și regionale Astfel, cronicarul de la Kiev îi reprezintă de obicei cu ardoare pentru monomahovicii iubiți, Cernigov - pentru oponenții lor Olgoviches, iar Suzdal este bucuros să-i înjunghie pe novgorodieni pentru "infidelitatea lor diabolică", mândrie și revoltă, pentru obiceiul lor de a-și încălca jurământul și de a conduce prinţii departe Apărându-și prinții și interesele locale, cronicarul nu s-a sfiit de dorința de a înfățișa cursul evenimentelor în felul său, legând și interpretând în mod tendențios detaliile, cauzele și efectele acestora Varietatea surselor locale informează ambele seturi despre semnificația cronicii întregi rusești, iar varietatea intereselor și simpatiilor locale aduce multă viață și mișcare ambelor seturi, făcându-le o oglindă fidelă a dispoziției, sentimentelor și conceptelor de societatea rusă de atunci Citind, de exemplu, conform listei Ipatiev, o poveste despre lupta zgomotoasă a lui Izyaslav Mstislavich cu prinții Cernigovi (-), auzim pe rând vocea cronicarului de la Kiev, simpatic cu Izyaslav, apoi cronicarului Cernigov, preocupat de interesele oponenților săi și, de la intervenția prinților în luptă, Iuri de Suzdal și Vladimir al Galiției se alătură corului cronicarilor centrale cu vocile scriitorilor vieții de zi cu zi din aceste periferii îndepărtate ale țării rusești Datorită acestui fapt, citind ambele bolți, vă simțiți ca într-un flux larg de evenimente întregi rusești, format din confluența pâraielor locale mari și mici Sub condeiul cronicarului secolului al XII-lea totul respiră și trăiește, totul se mișcă neobosit și vorbește neîncetat; el nu descrie pur și simplu evenimentele, ci le dramatizează, le joacă în fața ochilor cititorului Lista Ipatiev se remarcă în special printr-o asemenea prezentare dramatică În ciuda discordanței sentimentelor și a intereselor, a zgomotului și a agitației evenimentelor descrise, în povestea cronicii nu există haos: toate evenimentele, mici și mari, se încadrează armonios sub o singură vedere, cu care cronicarul privește fenomenele lumii VIZIUNI ISTORICE ALE CRONICERULUI Această viziune istorică este atât de îmbinată cu starea de spirit, cu întreaga alcătuire spirituală a cronicarului, încât poate fi numită cronicar, deși era împărtășită de oameni de aceeași dispoziție sau gândire ca și cronicarul, care nu au luat parte în opera cronicarului Această viziune are o mare importanță în istoriografie, deoarece a supraviețuit scrisului de cronici și a

controlat mult timp gândirea istoricilor învățați: ei au continuat să privească fenomenele vieții umane prin ochii unui cronicar pentru o lungă perioadă de timp, chiar și atunci când au a abandonat metodele cronice de prelucrare şi prezentare a acestora Prin urmare, mi se pare, această viziune merită atenția noastră Sarcina științifică a istoricului, așa cum este înțeles acum, este de a explica originea și dezvoltarea societăților umane Cronicarul este mult mai interesat de omul însuși, de viața lui pământească și mai ales de cea de apoi Gândul lui nu este îndreptat către cauzele inițiale, ci către cauzele finale ale existenței și ființei Istoricul pragmatic studiază geneza și mecanismul comunității umane; cronicarul caută sens moral și lecții practice pentru viață în evenimente; subiectele atenţiei sale sunt teleologia istorică şi morala lumească Privește evenimentele lumii cu privirea încrezătoare în sine a unui gânditor, pentru care mecanica căminului nu este un mister: înțelege forțele și izvoarele care mișcă viața umană Două lumi se opun și se luptă una cu cealaltă pentru a aduce triumful principiilor lor ireconciliabile ale binelui și răului Luptătorii sunt îngeri și demoni Ziua și noaptea, lumina și întunericul, zăpada și grindina, primăvara, vara, toamna și iarna au propriul lor înger; îngerii sunt alocați tuturor, tuturor creațiilor Așadar, fiecărei persoane, fiecărei țări, chiar și păgâni, îngerii sunt desemnați să-i protejeze de rău, să-i ajute împotriva celui rău Iar partea opusă are mijloace și metode de acțiune puternice: acestea sunt intrigi demonice și oameni răi Demonii împing o persoană la rău și ei înșiși râd de el, cufundându-l în abisul morții Ei seduc cu viziuni, vrăjitorie, mai ales femeile, și prin diverse intrigi conduc oamenii la rău Și o persoană rea este mai rea decât demonul însuși: demonii se tem chiar de Dumnezeu, iar o persoană rea "nu se teme de Dumnezeu și nici nu rușine de om" Dar demonii au și propria lor slăbiciune: fiind capabili să inspire oameni cu gânduri rele, ei nu cunosc gândurile omenești, pe care numai Dumnezeu le cunoaște și, prin urmare, trăgând la întâmplare cu săgețile lor viclene, de multe ori le dor Lupta ambelor lumi se datorează omului Unde, în ce scop este vârtejul lumesc produs de luptă și cum rămâne o persoană în el - acesta este principalul subiect de atenție pentru cronicar Viața dă persoanei instrucțiuni care avertizează și admonestează; trebuie doar să le poți observa și să le înțelegi Cronicarul descrie invaziile murdarilor pe pământul rusesc, necazurile pe care le suferă ea De ce permite Dumnezeu pe necredincioși să triumfe asupra creștinilor? Să nu credeți că Dumnezeu îi iubește pe cei dintâi mai mult decât pe cei din urmă: nu, el îngăduie pe cei murdari să triumfe asupra noastră, nu pentru că îi iubește, ci pentru că are milă de noi și vrea să ne învrednicească de mila Lui, pentru ca noi , luminat de nenorociri, părăsește calea răutății Cele murdare sunt batogul cu care providența își îndreaptă copiii "Dumnezeu își va executa slujitorii cu diverse nenorociri, foc și apă și oști și alte diverse execuții; Căci țăranul, prin multe nenorociri, intră în împărăția cerurilor Astfel, viața istorică servește ca școală moral-religioasă în care omul trebuie să învețe să cunoască căile Providenței Vai de el dacă se abate de la aceste cărări Igor și Vsevolod Svyatoslavich, după ce i-au învins pe Polovtsy, visează la gloria care îi așteaptă atunci când îi conduc pe murdari până la mare, "unde bunicii noștri nu au plecat încă, dar ne vom duce gloria și onoarea până la capăt" Ei vorbeau așa, neștiind "cladirea lui Dumnezeu", care le-a destinat înfrângerii și captivității Totul proclamă aceste moduri, nu numai evenimente istorice, ci și fenomene fizice, mai ales semne extraordinare din cer De aici interesul intens

al cronicarului pentru fenomenele naturii În acest sens, programul său este și mai larg decât cel al istoricului modern: pentru el natura este direct implicată în istorie, nu este o sursă de influențe spontane, adesea fatale, fie emoționante, fie deprimante spiritul uman, nici măcar un mediu prost pentru viața umană; ea însăși este o față vie, care acționează a istoriei, trăiește împreună cu o persoană, are grijă de el și îi spune prin semne voia lui Dumnezeu Cronicarul are o întreagă doctrină despre semnele cerului și pământului și relația lor cu treburile umane Semnele sunt fie pentru bine, fie pentru rău Cutremurele, eclipsele, stele extraordinare, inundațiile - toate aceste fenomene rare și semnificative nu se întâmplă definitiv, ele arată fie o armată, ceartă, foamete, ciumă, fie a cărei moarte Orice pământ păcătuiește - Dumnezeu îl va executa cu foame, o invazie a murdarului, căldură sau altă execuție Deci cronicarul este un moralist care vede în viața omului lupta a două principii, binele și răul, providența și diavolul, și consideră o persoană doar material pedagogic pe care Providența îl educă, îndreptându-l către scopurile înalte care i-au fost destinate Bine și rău, dezastre externe și interne, înseși semnele raiului - totul în mâinile providenței servește ca instrument educațional pentru om, material potrivit pentru "zidirea lui Dumnezeu", ordinea morală mondială creată de providență Cronicarul povestește mai ales despre evenimente politice și relații internaționale; dar punctul său de vedere este în esenţă eclesiastic-istoric Gândirea sa nu se concentrează asupra naturii forțelor care funcționează în istorie, cunoscute de el din alte surse, ci asupra modului de acțiune a acestora în raport cu omul și asupra lecțiilor pe care omul ar trebui să le tragă pentru sine din acest mod de acțiune Această sarcină didactică de a croniciza dă calm și claritate poveștii cronicarului, armonie și fermitate judecăților sale După ce v-am prezentat sursa principală pentru studierea celei mai vechi perioade a istoriei noastre, voi trece la prezentarea faptelor acestei perioade Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRINCIPALE FAPTE ALE PERIOADAI I A ISTORIEI RUSII Două vederi la începutul lui OAMENII DIN SUDUL RUSIEI ÎNAINTE DE SCLAVII ORIENTAȚI ȘI RELAȚIA LOR CU ISTORIA RUSĂ CE FAPTE POT FI RECUNOSCATE CA INIȚIALE ÎN ISTORIA OAMENILOR? TRADIȚIA CRONICEI INIȚIALE DESPRE AȘEZAREA SCLAVILOR DIN DUNĂRE YORNAND DESPRE CAZAREA SCLAVILOR ÎN SECOLUL VI UNIREA MILITARĂ A SCLAVILOR ORIENTATIC ÎN CARPAȚI ASEZAREA SCLAVILOR ORIENTALI ÎN CÂMPIA RUSĂ, TIEMUL ȘI SEMNE SEPARAREA SLAVILOR ORIENTATORI CA O CONSECINȚĂ A AȘEZĂRII Începând să studiez prima perioadă a istoriei noastre, permiteți-mi să vă reamintesc limitele ei și combinația dominantă de elemente sociale care ghidau viața rusească la acea vreme PERIOADA DE ISTORIE RUSIA Conduc această perioadă din cele mai vechi timpuri până la sfârșitul secolului al XII-lea sau începutul secolului al XIII-lea Nu pot identifica mai precis limita sa finală Niciun punct de cotitură nu separă brusc această perioadă de următoarea Invazia mongolilor nu poate fi recunoscută ca un astfel de eveniment aparte: mongolii l-au găsit pe Rus într-o campanie, în timpul unei mișcări, pe care au accelerat-o, dar pe care nu au chemat-o; înaintea lor a început un nou mod de viață Aproximativ jumătate a secolului al XI-lea teritoriul pe care era concentrată cea mai mare parte a populației ruse se întindea într-o fâșie lungă și destul de îngustă de-a lungul Niprului mijlociu și superior cu afluenții săi și mai la nord peste bazinul apelor până la gurile Volhovului Acest teritoriu este fragmentat politic în regiuni, "volosturi", în fiecare dintre ele un mare oraș comercial, primul organizator și conducător al vieții politice a regiunii sale, a

servit drept centru politic Vom numi aceste orașe volost, iar regiunile pe care le guvernează oraș În același timp, aceleași orașe volost au servit ca centre și conducători ai mișcării economice care a condus viața economică a Rusiei de atunci, comerțul exterior Toate celelalte fenomene ale vremii, instituțiile, relațiile sociale, moravurile, progresul în cunoaștere și în artă, chiar și în viața morală și religioasă, au fost consecințe directe sau îndepărtate ale acțiunii combinate a celor doi factori indicați, orașul de comerț al volost și comerțul exterior Prima și cea mai dificilă întrebare care se ridică la studierea acestei perioade se referă la modul și în ce condiții a fost creat depozitul indicat de relații politice și economice, când a apărut populația slavă în fâșia indicată și ce a determinat ambii acești factori să acționeze Două vederi la începutul lui Literatura noastră istorică este dominată de două viziuni diferite despre începutul istoriei noastre Una dintre ele este prezentată într-un studiu critic al cronicilor rusești vechi, întocmit de un membru al Academiei Ruse de Științe a secolului al XVIII-lea, celebrul om de știință german Schlözer, în limba germană și publicat la începutul secolului trecut Iată principalele caracteristici ale vederii lui Schlozer, pe care le-au susținut Karamzin, Pogodin, Solovyov Până la mijlocul secolului al IX-lea, adică înainte de sosirea varangilor, în întinderea vastă a câmpiei noastre, de la Novgorod până la Kiev de-a lungul Niprului în dreapta și în stânga, totul era sălbatic și gol, acoperit de întuneric: oameni locuiau aici, dar fără guvernare, ca animalele și păsările care le umpleau pădurile În acest vast deșert, locuit de sălbatici săraci, împrăștiați, slavi și finlandezi, rudimentele cetățeniei au fost aduse pentru prima dată de către nou-veniți din Scandinavia - varangii pe la mijlocul secolului al IX-lea Imaginea binecunoscută a manierelor slavilor estici, așa cum a fost desenată de compilatorul Poveștii începuturilor țării ruse, a justificat aparent această opinie Aici citim că slavii răsăriteni, înainte de adoptarea creștinismului, trăiau "într-un mod bestial, bestial", în păduri, ca toate animalele, se omorâu, mâncau tot ce era necurat, trăiau singuri, împrăștiați și ostili unul altuia clanuri: " Eu trăiesc unul cu altul cu mine prin naștere și în locurile lor, deținând pielea de felul lor Deci, istoria noastră ar trebui să înceapă nu mai devreme de jumătatea secolului al IX-lea o descriere a acelor procese istorice primare care au început peste tot comunitatea umană, o imagine a unei ieșiri dintr-o stare sălbatică primitivă O altă viziune asupra începutului istoriei noastre este direct opusă primei A început să se răspândească în literatura noastră ceva mai târziu decât prima, de către scriitorii secolului al XIX-lea Cea mai deplină expresie a acesteia poate fi găsită în lucrările profesorilor de la Universitatea din Moscova Belyaev și ale domnului Zabelin, în volumul din Istoria vieții rusești din vremuri străvechi Iată principalele caracteristici ale aspectului lor Slavii răsăriteni din vremuri imemoriale trăiau acolo unde îi cunoaște Cronica noastră primară; aici, în câmpiile rusești, s-au așezat, poate cu câteva secole înaintea fluviului X După ce și-au desemnat punctul de plecare în acest fel, oamenii de știință din această direcție descriu un proces istoric lung și complex prin care triburi întregi au crescut din mici uniuni tribale primitive printre slavii estici, orașe au apărut printre triburi, din mijlocul acestor orașe s-au ridicat orașele principale, sau mai vechi, care s-au format cu orașele sau suburbiile mai tinere, uniuni politice tribale de poieni, drevlyani, nordici și alte triburi și, în sfârșit, orașele principale ale diferitelor triburi, aproximativ în timpul chemării prinților, a început să se

unească într-o singură uniune integrală rusească Cu claritate și consecvență schematică, această teorie complică oarecum studentul prin faptul că un proces istoric atât de complex se dezvoltă în afara timpului și a condițiilor istorice: nu este clar până la ce punct cronologic ar putea fi cronometrat începutul și momentele ulterioare ale acestui proces și cum , în ce situație istorică s-a dezvoltat Urmând acest punct de vedere, trebuie să ne începem istoria cu mult înainte ca r x , aproape din vremea lui Herodot, în orice caz, cu multe secole înainte de chemarea prinților, căci deja înainte de sosirea lor, slavii răsăriteni au reușit să stabilească un sistem social destul de complex și dezvoltat, turnat în forme politice solide Să intrăm în analiza știrilor și legendelor supraviețuitoare despre slavii noștri și apoi vom avea ocazia să evaluăm ambele opinii prezentate acum POPULAȚIA PRESLAVĂ DIN SUD RUSIEI Ce se înțelege prin începutul istoriei unui popor? De unde să-și înceapă povestea? Scriitorii antici greci și romani ne povestesc despre stepa de sud a Rusiei o serie de știri, inegal de sigure, primite de ei prin coloniile grecești de-a lungul țărmului nordic al Mării Negre de la comercianți sau din observații personale Înainte de epoca noastră, aici dominau unul după altul diverse popoare nomade venite din Asia, cândva cimerienii, apoi sub Herodot sciții, mai târziu, în timpul stăpânirii romane, sarmații Pe la începutul erei noastre, schimbarea noilor veniți devine mai frecventă, nomenclatura barbarilor din Scitia antică devine mai complicată, mai confuză Sarmații au fost înlocuiți sau dintre ei s-au remarcat geții, iazigii, roxalanii, alanii, bastarnii, dacii Aceste popoare se înghesuie până la Dunărea de jos, până la limitele nordice ale imperiului, uneori invadează regiunile acestuia, se înghesuie în mase libere de diferite triburi, formează posesiuni vaste, dar trecătoare între Nipru și Dunăre, care se aflau înaintea fluviului X regatele geților, apoi dacii și roxalanii, cărora romanii au fost chiar nevoiți să plătească tribut sau răscumpărare Se vede că se pregătea o mare migrație a popoarelor Sudul Rusiei a servit ca o escală temporară pentru acești exploratori asiatici, unde s-au pregătit să joace cutare sau cutare rol european, făcându-și drum spre Dunărea de jos sau traversând Carpații Aceste popoare, care au trecut în lanț de-a lungul secolelor de-a lungul stepelor din sudul Rusiei, au lăsat aici în urmă nenumărate tumule, cu care sunt presărate întinderile vaste dintre Nistru și Kuban Arheologia lucrează cu sârguință și succes peste aceste movile funerare și descoperă în ele indicii istorice curioase care completează și clarifică vechii scriitori greci care au scris despre țara noastră Unele popoare care au trăit multă vreme în stepele pontice, precum sciții, au intrat prin coloniile locale în contact destul de strâns cu cultura antică În apropierea coloniilor grecești a apărut o populație mixtă eleno-scitică Regii sciți au construit palate în orașele grecești, nobilimea scită a călătorit chiar în Grecia pentru a studia; în movilele scitice se găsesc lucruri de o muncă deosebit de artistică a maeștrilor greci, care serveau drept mobilier pentru locuințele sciților SEMNIFICAȚIA EI Toate aceste date au o mare valoare istorică; dar ele aparţin mai mult istoriei ţării noastre decât istoriei poporului nostru Știința nu este încă capabilă să surprindă legătura istorică directă a acestor vizitatori asiatici din sudul Rusiei cu populația slavă care mai târziu a apărut aici, precum și influența împrumuturilor lor artistice și a succeselor culturale asupra vieții polienilor, nordici și curând Prezența slavilor printre aceste popoare antice este imperceptibilă Și aceste popoare înseși rămân mistere etnografice Etnografia istorică, studiind originea tuturor

acestor popoare, a încercat să afle care dintre ele aparținea celticului și care tribului germanic sau slav Se pare că există o neînțelegere metodologică în această formulare a întrebării Aceste grupuri tribale, în care împărțim acum populația europeană, nu sunt esența vreunei diviziuni primitive, eterne a omenirii: s-au format istoric și fiecare a devenit izolat la timpul său A le căuta în antichitatea scitică înseamnă a data triburile antice la cea mai recentă clasificare etnografică Dacă aceste triburi au avut o legătură genetică comună cu populația ulterioară a Europei, atunci este dificil pentru popoarele europene individuale să-și găsească strămoșii speciali direcți printre ei și să-și înceapă istoria de la ei FAPTE INIȚIALE ÎN ISTORIA OAMENILOR Începutul istoriei poporului ar trebui să fie indicat prin câteva semne mai clare, perceptibile Ele trebuie căutate, în primul rând, în memoria poporului însuși Primul lucru pe care oamenii și l-au amintit despre ei înșiși și ar trebui să indice calea către începutul istoriei lor O astfel de amintire nu este întâmplătoare, nerezonabilă Un popor este o populație care nu numai că trăiește împreună, ci acționează și colectiv, având un limbaj comun și destine comune Așadar, în memoria poporului, de obicei se păstrează mult timp evenimente, care au atins pentru prima dată întregul popor, la care toți au luat parte și prin această participare cumulativă s-au simțit pentru prima dată a fi un singur întreg Dar astfel de evenimente nu trec, de obicei, neobservate, nu numai pentru memoria poporului, ci și pentru viața poporului: ele scot părțile constitutive ale poporului din starea lor împrăștiată, își unesc forțele pentru un scop comun și stabiliți această legătură printr-o formă obligatorie, obligatorie pentru toate pensiuni Acestea, în opinia mea, sunt două caracteristici strâns legate desemnând începutul istoriei poporului; cea mai timpurie amintire despre sine și cea mai timpurie formă socială care l-a unit într-un fel de acțiune cumulativă Putem găsi astfel de semne în istoria poporului nostru? ASEZAREA SCLAVILOR DIN DUNARE Compilatorul Cronicii primare nu ne va ajuta în această căutare Are un alt punct de vedere: este panslavist; pornind de la ideea sa despre unitatea primitivă a slavilor, el încearcă în primul rând să conecteze soarta timpurie a Rusiei natale cu istoria comună a slavilor Cronica inițială nu amintește de momentul sosirii slavilor din Asia în Europa În eseul savant etnografic din fruntea Poveștii anilor trecuti, ea îi găsește pe slavi deja pe Dunăre Din această țară dunăreană, pe care ea o numește țara maghiară și bulgară, slavii s-au așezat în diferite direcții De acolo au venit și acei slavi care s-au așezat de-a lungul Niprului, afluenții acestuia și mai spre nord Letopisețul povestește că atunci când magii i-au atacat pe slavii dunăreni, s-au așezat printre ei și au început să-i asuprească, doar slavii au plecat și s-au așezat de-a lungul Vistula, numindu-se polonezi, alții au venit la Nipru și au fost supranumiți poieni, iar cei care s-au așezat în păduri - Drevlyans etc Volkhs sau Volokhi sunt, conform cercetătorilor, romani Vorbim despre distrugerea regatului dac de către împăratul Traian, căruia predecesorul său Domițian a fost obligat să-i plătească tribut Acesta este un indiciu al prezenței slavilor în regatul dac și al mișcării unei părți a acestora de la Dunăre la nord-est de la invazia romană de la începutul secolului al II-lea de-a lungul raului X - una dintre cele mai timpurii amintiri istorice ale slavilor și este remarcată, dacă nu mă înșel, doar de analele noastre; este greu de ghicit dintr-o astfel de sursă că este împrumutat Dar ea nu poate fi luată drept începutul istoriei noastre: nu i-a vizat doar pe slavii răsăriteni și, în plus, vorbește despre dezordinea slavilor și nu despre formarea vreunei

uniuni între ei ANUNȚ IORNANDA Letopisețul nostru nu-și amintește clar că slavii răsăriteni s-au oprit oriunde multă vreme în drumul lor de la Dunăre la Nipru; dar, comparând amintirile ei vagi cu știrile străine, aflăm despre o astfel de oprire intermediară În secolul III de-a lungul raului X țara noastră a fost supusă unei noi invazii, dar dintr-o latură neobișnuită, nu dinspre est, din Asia, ci din Europa, dinspre Marea Baltică: aceștia erau bravi marinari goți care au pătruns în Marea Neagră de-a lungul râurilor câmpiei noastre și au zdrobit Imperiul de Răsărit În secolul al IV-lea conducătorul lor Germanaric, prin cucerire, a format un vast regat din locuitorii țării noastre A fost primul stat istoric cunoscut fondat de un popor european în Rusia actuală Acesta a inclus diverse triburi din Europa de Est, ale căror nume pot fi recunoscute ca estonieni, Merya, mordovieni - toți viitorii vecini ai slavilor estici Veneții sau Wends, așa cum au numit scriitorii latini occidentali ai slavilor de la începutul erei noastre, au fost și ei subjugați de germanaric Istoricul got Iornand, care relatează aceste știri despre regatul Germanarich, nu indică unde locuiau atunci acești veneți, al căror nume propriu Σχλαβα apare în știrile bizantine de la sfârșitul secolului al V-lea î Hr Pe de altă parte, acest scriitor latin din secolul al VI-lea, care cunoaște bine lumea barbarilor transdanubieni și el însuși barbar de origine, VENIT din Misia, din Dunărea de jos, conturează în detaliu distribuția geografică contemporană a slavilor Descriind Scitia vremii sale, el spune că pe versanții nordici ai munților înalți de la izvoarele Vistulei, un populat popor din Veneți stă în spații vaste Deși acum, continuă Iornand, sunt numiți cu denumiri diferite după diferența de clanuri și locuri de așezare, dar numele lor principale sunt Sclavveni și Antes Primii locuiesc la nord până la Vistula și la est până la Nistru (usque ad Danastrum); pădurile și mlaștinile înlocuiesc orașele pentru ele Al doilea, cel mai puternic dintre veneți, se întinde de-a lungul coastei curbe a Mării Negre de la Nistru până la Nipru Deci, slavii, de fapt, au ocupat apoi regiunea carpatică Carpații erau un cuib slav obișnuit, din care slavii s-au împrăștiat ulterior în direcții diferite Acești slavi carpați de la sfârșitul secolului al V-lea, când grecii au început să-i cunoască sub numele lor, și pe tot parcursul secolului al VI-lea au zdrobit Imperiul de Răsărit, trecând Dunărea: nu degeaba același Iornand notează cu tristețe că slavii, pe vremea Germanaricului neînsemnat ca războinicii și puternici numai în număr, "acum se înfurie peste tot din cauza păcatelor noastre " Consecința acestor invazii intensificate, al căror început datează din secolul al III-lea, a fost așezarea treptată a Peninsulei Balcanice de către slavi Deci, înainte ca slavii răsăriteni de la Dunăre să ajungă la Nipru, au rămas multă vreme pe versanții carpaților; aici era oprirea lor intermediară UNIREA MILITARĂ A SCLAVILOR DIN CARPAȚI ÎN SECOLUL VI Presiunea armată prelungită a slavilor carpați asupra imperiului i-a închis în alianțe militare Slavii Carpați au invadat Imperiul de Răsărit nu de triburi întregi, deoarece germanii au inundat provinciile Imperiului de Apus, ci de bande înarmate, sau echipe, care s-au remarcat din diferite triburi Aceste echipe au servit ca o legătură militară între triburi separate dezbinate Găsim urme ale unei astfel de alianțe, care i-a cuprins tocmai pe slavii răsăriteni Povestea anilor trecuti, după toate indicațiile, a fost întocmit la Kiev: compilatorul său tratează poienile Kievului cu o simpatie deosebită, distingând "obligația lor blândă și liniștită" de obiceiurile bestiale ale tuturor celorlalte triburi slave de Est și știe mai multe despre ele decât despre alte triburi Ea nu spune nimic

despre goții din Germanaric și nici despre huni, care la scurt timp după el și-au inundat regatul Dar își amintește o serie de invazii inamice ulterioare experimentate de slavi, vorbește despre bulgari, oberi, khazari, pecenegi, ugri Cu toate acestea, înaintea khazarilor, ea nu și-a amintit nimic despre poienile ei preferate, cu excepția legenda despre întemeierea Kievului Fluxurile de oameni care au străbătut sudul Rusiei și deseori i-au făcut pe slavii estici să se simtă dureros, de parcă nu ar fi atins de tribul slav de est, care se afla cel mai aproape de ei, poienile În memoria naratorului Kiev din secolul al XI-lea legenda unui singur trib slav de est a supraviețuit din acele vremuri îndepărtate, dar unul care a trăit departe de Kiev și în secolul al XI-lea nu a avut un rol important în cursul evenimentelor Povestea spune despre invazia avarilor asupra dulebilor (în secolele VI - VII): "Aceeași obry s-a luptat cu slavii și i-a cucerit pe dulebi, de asemenea slavi, și a asuprit femeile din dulebi: când se pregătea să plece, obrynul nu a îngăduit să înhame nici un cal, nici un bou, ci a poruncit să pună , , femei într-o căruță și l-au purtat; asa ca i-au chinuit pe dulebi Erau grozavi la trup, dar mândri la minte, și Dumnezeu i-a exterminat, toți au murit, n-a mai rămas nici măcar un obryn, și în Rus' se spune până astăzi o vorbă: dacă ai murit, ai primit-o Probabil, datorită acestui proverb istoric, legenda despre imagini a intrat în Povestea, care poartă trăsăturile unei epopee, un cântec istoric, care, poate, este un ecou îndepărtat al unui întreg ciclu de cântece slave despre avari care s-a dezvoltat pe versanţii Carpaţi Dar unde au fost poienile în timpul acestei invazii și de ce unii dulebi au trebuit să sufere atât de mult din cauza artificiilor? Dintr-o dată, răspunsul la această întrebare ne vine din cealaltă parte În anii patruzeci ai secolului al X-lea, cu o sută de ani înainte de compilarea Poveștii anilor trecuti, Arab Masudi a scris despre slavii estici în lucrarea sa geografică Golden Meadows Aici povestește că unul dintre triburile slave, înrădăcinat printre ele, le-a dominat cândva pe ceilalți, regele suprem era cu el și toți ceilalți regi s-au supus acestui rege; dar apoi a început cearta între triburile lor, uniunea lor s-a prăbușit, au fost împărțiți în triburi separate și fiecare trib și-a ales un rege separat pentru sine Acest trib slav odată dominant Masudi îl numește Valinan (Volyniens), iar din Povestea noastră știm că Volynienii sunt aceiași dulebi și au trăit de-a lungul Bugului de Vest Se poate ghici de ce legenda de la Kiev și-a amintit niște dulebi din vremea invaziei avari Apoi dulebii i-au dominat pe toți slavii estici și i-au acoperit cu propriul nume, deoarece mai târziu toți slavii estici au început să se numească Rus după regiunea principală din țara rusă, căci inițial doar regiunea Kiev a fost numită Rus În timpul invaziei avari, încă nu existau poieni, nici Kievul însuși, iar masa slavilor răsăriteni s-a concentrat spre vest, pe versanții și poalele Carpaților, la marginea unui vast bazin de apă, de unde Nistrul, atât Bugul , afluenții Pripyat-ului superior și Vistulei superioare merg în direcții diferite Așadar, găsim printre slavii răsăriteni din Carpați în secolul VI o mare alianţă militară condusă de prinţul duleb O lungă luptă cu Bizanțul a legat această alianță, i-a închis pe slavii răsăriteni în ceva întreg În Rus', pe vremea lui Igor, ei își aminteau încă bine această primă încercare a slavilor răsăriteni de a se uni, de a-și uni forțele pentru o cauză comună, astfel încât geograful arab de atunci a reușit să noteze o știre destul de completă despre acest O sută de ani mai târziu, pe vremea lui Iaroslav I, naratorul rus a notat doar un fragment poetic din această memorie istorică Această alianță militară este un fapt care poate fi plasat chiar la începutul istoriei

noastre: ea, repet, a început în secolul al VI-lea chiar pe marginea, în colțul de sud-vest al câmpiei noastre, pe versanții nord-estici și la poalele Carpaților ASEZARE PE CAMPIA RUSIA De aici, de pe acești versanți, slavii răsăriteni în secolul al VII-lea răspândit treptat peste câmpie Această relocare poate fi recunoscută ca fiind al doilea fapt inițial al istoriei noastre Și acest fapt a lăsat câteva urme în Povestea noastră, care sunt, de asemenea, semnificativ mai clare în comparație cu știrile din străinătate Scriitori bizantini din secolul al VI-lea și începutul secolului al VII-lea ii gasesc pe slavii transdanubieni intr-o stare de miscare extraordinara Împăratul Mauritius (-), care s-a luptat multă vreme cu acești slavi, scrie că ei trăiesc ca niște tâlhari, mereu gata să se ridice aşezări împrăştiate prin păduri şi de-a lungul malurilor numeroaselor râuri ale ţării lor Procopius, care a scris ceva mai devreme, observă că slavii trăiesc în bordeie proaste, împrăștiați unul câte unul, la distanță departe unul de celălalt și se mișcă constant Cauza acestei mobilități este dezvăluită din consecințele ei Bizantinii vorbesc despre invaziile slavilor transdanubieni în Imperiu în al doilea sfert al secolului al VII-lea; aproximativ din acest moment, atât aceste invazii, cât și știrile bizantine despre slavii transdanubieni au încetat în același timp: aceștia din urmă dispar undeva și reapar în legendele bizantine deja în secolul al IX-lea, când încep din nou să atace Bizanțul de cealaltă parte, prin mare, si sub nou nume pentru Rus' Despre soarta slavilor răsăriteni în această perioadă lungă a secolelor VII-IX găsim puține știri sigure de la bizantini Încetarea raidurilor slavilor asupra imperiului a fost o consecință a refluxului slavilor din Carpați, care a început sau s-a intensificat din al doilea sfert al secolului al VII-lea Acest reflux coincide în timp cu invazia avară a slavilor estici, în care se poate vedea cauza SEMNELE EI Povestea anilor trecuti nu vorbește despre tabăra carpatică de cinci secole a slavilor și nici despre mișcarea lor secundară de acolo în direcții diferite; dar ea notează unele dintre semnele și consecințele sale individuale În schița așezării slavilor de pe Dunăre, ea distinge clar slavii occidentali, moravii, cehii, polonezii, pomeranii, de cei răsăriteni - croați, sârbii și khorutanii Îi conduce pe slavii care s-au așezat de-a lungul Niprului și a altor râuri ale câmpiei noastre din ramura răsăriteană, iar reședința triburilor care o alcătuiau, unde scriitorii bizantini îi cunosc mai târziu pe acești croați și sârbi, a fost țara Carpaților, prezent- ziua Galiţia cu regiunea Vistulei superioare Cronica noastră primară îi cunoaște pe croații de aici chiar și în secolul al X-lea: ei participă la campania lui Oleg împotriva grecilor în ; Vladimir s-a luptat cu ei în Fără să-și amintească clar sosirea slavilor niprului din Carpați, cronica și-a amintit însă unul dintre ultimele momente ale acestei strămutare Plasând triburile slave de est de-a lungul Niprului și afluenților săi, ea spune că au fost doi frați în polonezi, Radim și Vyatko, care au venit cu clanurile lor și s-au așezat - Radim pe Sozh și Vyatko pe Oka; Radimichi și Vyatichi au plecat de la ei Așezarea acestor triburi dincolo de Nipru dă anumite motive să credem că sosirea lor a fost una dintre valurile târzii ale colonizării slave: noii veniți nu și-au mai găsit loc pe malul drept al Niprului și au fost nevoiți să se deplaseze mai spre est, dincolo de Nipru Niprul Pe această parte, Vyatichi s-au găsit cel mai extrem trib de slavi ruși Dar de ce cronica deduce aceste triburi "de la polonezi"? Aceasta înseamnă că au venit din țara carpatică: zona de bazin a apei indicată, Chervonnaya Rus, țara antică a croaților în secolul al XI-lea, când Povestea anilor trecuti care povestește despre aceasta, era

deja considerată un Lyash tara si a fost subiectul luptei Rus' cu Polonia TIMPUL LUI Astfel, comparând amintirile vagi ale acestei Povești cu fiarele străine, nu fără efort și nu fără participarea unor presupuneri, avem ocazia să ne imaginăm cum au fost pregătite ambele fapte inițiale ale istoriei noastre În jurul secolului al II-lea de-a lungul raului X pâraiele populare i-au bătut în cuie pe slavi la Dunărea de mijloc și de jos Anterior, s-au pierdut în populația diversă a regatului dac și abia în această perioadă au început să iasă în evidență din masa sarmaților, să se deosebească în ochii străinilor, precum și în propriile amintiri Tacitus încă se întreabă cine este mai înrudit cu wendii: germanii sau nomazii sarmați, iar Iornand își amintește că Nikopolul de pe Dunăre a fost întemeiat de Traian după victoriile asupra sarmaților Însă cronica noastră amintește că de la Volohovi, adică de la romanii lui Traian, s-au dus greu slavilor, care au fost nevoiți să-și părăsească locuințele dunărene Dar slavii răsăriteni, care au adus această amintire în Nipru, nu au venit aici direct din Dunăre, făcând o migrație continuă: a fost o mișcare lentă cu oprire în Carpați, care a durat din secolele II până în secolele VII Avarii au dat impuls mișcării ulterioare a slavilor carpați în direcții diferite În secolele al V-lea și al VI-lea în Europa Centrală și de Est, multe locuri au fost curățate, abandonate de triburile germanice, pe care invazia hună le-a mutat spre sud și vest în provinciile romane Invazia avarilor a avut un efect similar asupra triburilor slave, mutându-le în locuri goale Povestea lui Constantin Porphyrogenitus despre chemarea sârbilor și croaților în Peninsula Balcanică de către împăratul Heraclius în secolul al VII-lea căci lupta împotriva avarilor este suspectată de critica istorică și plină de detalii dubioase; dar pare să existe ceva real la baza ei În orice caz, secolul al VII-lea a fost momentul în care, într-o legătură sau alta cu mișcarea avară, au apărut o serie de state slave (cehă, croată, bulgară) În același secol, slavii răsăriteni au început să se stabilească în locurile în care mai înainte dominaseră goții, ca într-o țară în care s-au așezat anterior vandalii și burgunzii, în același timp s-au stabilit și polonezii SEPARAREA SCLAVILOR DE EST Studiind începutul istoriei noastre, am văzut acum cum slavii s-au remarcat din masa etnografică cu înfățișări tribale nedefinite care locuia cândva estul Europei Pontice În secolul al VII-lea, când denumirea generică propriu-zisă a slavilor era deja cunoscută, observăm semne ale diviziunii interne a speciilor, locale și tribale Este greu de determinat cu exactitate momentul la care s-ar putea data separarea ramurilor lor vestice și estice; dar până în secolul al VII-lea vedem că destinele lor se formează în strânsă legătură reciprocă, în funcție de circumstanțe și influențe aceleași sau similare Din acest secol, de când în viața slavilor răsăriteni au apărut fenomene care pot fi recunoscute drept faptele inițiale ale istoriei noastre, acești slavi, așezându-se din Carpați, intră sub influența condițiilor locale deosebite care le însoțesc și le ghidează viața pentru mulți veacuri ce vor urma Observând modul în care s-au instalat în noile lor locuri de reședință, vom urmări originea și funcționarea acestor noi condiții Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINȚELE ASEZĂRII SCLAVILOR ORIENTATORI ÎN CÂMPIA RUSĂ) LEGAL VIAȚA SCLAVILOR ORIENTATIC ÎN ERA AȘEZĂRILOR INFLUENȚA COLONIZĂRII ASUPRA DISTRUGEREI UNIUNII GENERALE ȘI ASUPRA abordării reciproce a copiilor; SCHIMBARE DE FAP PE CURTE REFLECTAREA ACESTE FAPTE ÎN MITOLOGIA SCLAVILOR RUSI ESEUL MITOLOGII LOR CULTUL NATURII ÎNCHINAREA Strămoșilor REFLECTAREA ACEAȘI FAPTE ÎN FORMELE CĂSĂTORII PĂGANI LA Sclavii RUSI ȘI ÎN LEGEA LOR

FAMILIEI) CONSECINȚE ECONOMICE MIȘCAREA VECHE DE COMERȚ DE-A lungul DNIEPERULUI COLONII GRECI DE PE COASTELE DE NORD ALE MĂRII NEGRE URME ALE RELATIILOR COMERCIALE TIMPURII ALE SCLAVII RUSI CU HOZARUL SI ESTIUL ARAB SI CU BYZANTIA IMPACTUL KHOZAR YOG ASUPRA SUCCESULUI ACESTUI COMERȚ ORIGINEA ORĂȘELOR VECHILOR RUSICE CONSECINTELE DECONTARIILOR În cursul secolelor al VII-lea și al VIII-lea, în timpul stăpânirii avarilor de pe ambele maluri ale Carpaților, est și vest, ramura de est a slavilor, care ocupa versanții de nord-est ai acestei creste, alungată încetul cu încetul spre est și nord-est Iată că am studiat A fost însoțită de diverse consecințe pentru slavii răsăriteni: juridice, economice și politice Din aceste consecințe s-a format viața slavilor răsăriteni, pe care o observăm citind povestea Cronicii primare despre pământul rusesc din secolele IX-XI Să ne oprim în primul rând asupra consecințelor juridice care au însoțit strămutarea slavilor estici URME ALE VIEȚII GENERALE În Carpați, acești slavi, se pare, încă trăiau în uniuni tribale primitive Trăsăturile unei astfel de vieți fulgeră în știrile obscure și slabe bizantine despre slavii din secolul al VI-lea și începutul secolului al VII-lea Potrivit acestei știri, slavii erau conduși de numeroși regi și filarhi, adică prinți tribali și bătrâni tribali, și aveau obiceiul de a se aduna pentru întâlniri cu privire la treburile comune Aparent, vorbim despre adunări de familie și întâlniri tribale În același timp, știrile bizantine indică o lipsă de înțelegere, lupte frecvente între slavi - un semn comun de viață în clanurile mici, dezbinate Dacă se poate învăța ceva din aceste indicații, atunci există o singură presupunere că deja în secolul VI micile clanuri slave au început să se contopească în uniuni, triburi sau triburi mai mari, deși izolarea tribală a predominat încă O tradiție vagă a transmis de atunci numele unui singur trib slav oriental - dulebii, care era în fruntea unei întregi alianțe militare Este greu de imaginat cum, în mijlocul luptei tribale și tribale predominante, a fost formată și operată această alianță L-am adus în legătură cu raidurile continue ale slavilor carpați asupra Imperiului de Răsărit În ceea ce privește obiectivele și componența sa, reprezenta o asociație atât de diferită de uniunile tribale și tribale, încât putea acționa alături de acestea fără a le atinge direct fundațiile Acestea erau miliții de oameni luptători care s-au remarcat din diferite clanuri și triburi pe toată durata campaniei, după care tovarășii supraviețuitori s-au împrăștiat, revenind în mediul rudelor lor, sub influența relațiilor familiare În mod similar, și ulterior, triburile slavilor estici au participat la campaniile prinților de la Kiev împotriva grecilor Odată cu invazia avarilor, când raidurile slavilor asupra imperiului au încetat și a început așezarea slavilor, această alianță era obligată să se dezintegra de la sine NECLARE FORME DE HOSTEL Este și mai greu de înțeles ce formă de viață comunitară a predominat printre slavii estici în epoca așezării lor pe câmpia noastră Povestea începutului pământului rusesc, descriind locația lor, relatează triburile în care au fost împărțiți, indicând unde s-a stabilit fiecare Îți amintești cum plasează ea toate aceste pajiști, drevlieni, volinii, nordici, radimichi, vyatichi, krivici, polochan, dregovici, slavi din Novgorod peste câmpie Cunoaștem deja baza hidrografică a unei astfel de distribuții: triburile s-au așezat de-a lungul bazinelor hidrografice din jumătatea de vest a țării, luând ca linie separată a ambelor jumătăți linia de-a lungul cursului meridional superior al râului Oka Dar este greu de decis care erau aceste triburi, dacă erau alianțe politice dense sau simple populații geografice care nu erau în niciun fel legate politic Masudi scrie că, după prăbușirea

uniunii sub conducerea Volhynienilor, slavii estici au fost împărțiți în triburi separate și fiecare trib și-a ales un rege special pentru sine În Povestea anilor trecuti, la această legendă răspunde vestea că, după Kyi și frații săi, familia lor a început să domnească printre poieni, iar Drevlyanii au avut propria lor domnie, Dregovichi a avut-o pe a lor etc Povestea, contestând opinia că Kyi era un simplu purtător al Niprului, îl reprezintă ca pe o persoană nobilă care a domnit în felul său Se dovedește că acest clan, după strămoșul său, a domnit în întregul trib Polyan, a fost, așa cum ar fi, o dinastie tribală Polyan și că dinastii similare au existat și printre alte triburi Dar nu este clar sub ce forme a fost exprimată semnificația suverană a acestor dinastii tribale Tradiția nu și-a amintit numele unui singur prinț tribal Mal, nefericitul logodnic al văduvei lui Igor, este unul dintre prinții Drevlyan, proprietarul Iskorosten, și nu întregul trib Drevlyan Khodota, vreo persoană influentă printre Viatichi, împotriva căreia Vladimir Monomakh a întreprins două campanii de iarnă, nici măcar nu este numit prinț în Învățăturile sale și este menționat în treacăt, astfel încât fizionomia sa politică rămâne complet în ceață Poate că micii prinți tribali ai unuia sau altui trib, considerându-se descendenți ai unui strămoș comun, asemănător Kiy-ului polian, au menținut orice legături genealogice între ei, s-au adunat pentru întâlniri tribale, așa cum făceau filarhii carpați, sau pentru festivități memoriale în cinstea lui strămoșul îndumnezeit Într-o întrebare istorică, cu cât sunt mai puține date, cu atât soluțiile posibile sunt mai diverse și sunt date mai ușor IMPACTUL ASUPĂRII ASUPRA VIEȚII GENERALE Aparent, în epoca așezării, uniunea de clan a rămas forma dominantă de viață în rândul slavilor estici Cel puțin Povestea anilor trecuti descrie doar această formă cu o oarecare distincție: " trăiesc fiecare cu felul meu și în locurile lor, stăpânindu-mă unul pe altul cu felul meu" Aceasta înseamnă că rudele trăiau în așezări speciale, nu intercalate cu extratereștri Dar acestea nu erau uniuni tribale solide primitive: cursul reinstalării trebuia să distrugă un astfel de cămin Uniunea gentilă ține atâta timp cât rudele trăiesc împreună în grămezi dese; dar colonizarea și proprietățile regiunii în care se îndrepta au distrus viața comună a rudelor ei Stabilindu-se peste câmpie, slavii estici au ocupat în principal fâșia ei de pădure Cuprinde remarca lui Iornand, care, descriind spațiul de la est de Nistru, de-a lungul Niprului și Donului, spune că aceasta este o țară foarte vastă acoperită cu păduri și mlaștini impenetrabile (terra vastissima, silvis consita, paludibus dubia) Kievul însuși a apărut pe marginea de sud a acestei păduri vaste În această regiune împădurită pustie, nou-veniții s-au apucat de prinderea animalelor purtătoare de blană, de apicultura forestieră și de agricultura arabilă Spaţiile potrivite acestor meserii nu mergeau în vaste fâşii continue: printre păduri şi mlaştini a fost nevoie să se caute locuri mai deschise şi mai uscate şi să le degajeze pentru teren arabil sau să se facă anumite dispozitive pentru vânătoare şi apicultura în pădure Astfel de locuri erau insule izolate printre mării de păduri și mlaștini Pe aceste insulițe, coloniștii și-au așezat curțile singuratice, le-au săpat și au defrișat câmpuri pentru teren arabil din vecinătate, adaptând scânduri și capcane în pădure În granițele vechii Rusii Kievene, rămășițele vechilor sate fortificate, așa-numitele așezări, au supraviețuit până în zilele noastre Acestea sunt de obicei spații rotunjite, mai rar unghiulare, uneori conturate de un metereze ușor vizibil Astfel de așezări sunt împrăștiate în întregul Nipru la o distanță de - mile una de cealaltă Originea lor în vremuri păgâne este

dovedită de vecinătatea movilelor funerare, vechi movile funerare Săpătura acestor movile a arătat că morții care zăceau în ele erau încă îngropați într-un mod păgân Să nu credeți că aceste așezări sunt rămășițele unor adevărate orașe semnificative: spațiul conturat de meterezul în formă de inel este de obicei abia suficient pentru a găzdui o bună gospodărie țărănească Cum au apărut aceste așezări și care au fost? Cred că acestea sunt rămășițele unor curți fortificate singuratice, pe care slavii răsăriteni le-au așezat cândva și pe care le indică scriitorul bizantin Procopius, spunând că slavii transdanubieni din vremea lui trăiau în colibe proaste, împrăștiate Astfel de curți singuratice, sau, cu alte cuvinte, sate cu o curte, au fost înființate de coloniști slavi, stabilindu-se de-a lungul Niprului și de-a lungul afluenților săi Astfel de sate cu o curte au colonizat ulterior regiunea superioară a Volga Curțile erau săpate cu metereze de pământ, probabil cu o palisadă pentru apărarea de inamici și mai ales pentru protejarea animalelor de animalele sălbatice Orașul Kiev însuși a crescut din curți atât de singuratice Povestea anilor trecuti amintește de fundația acestui oraș - semn că a apărut într-un moment relativ apropiat de el Legenda spune că pe malul muntos al Niprului, pe trei dealuri învecinate, s-au stabilit trei frați, angajați la vânătoare în pădurile din jur Au construit aici un oraș, pe care l-au numit după Kyi, fratele lor mai mare, Kiev Așadar, Kievul a luat naștere din trei sate cu o singură curte, cu un adăpost comun fortificat, care au fost înființate de trei vânători care s-au stabilit cândva pe malul Niprului Ca un frate mai mare Kiy era un prinț în sensul inițial al unui bătrân tribal; legenda locală sau presupunerea unui erudit redactor al cronicii l-au transformat într-un strămoș nobil al unei familii suverane din tribul Glade, într-un prinț, așa cum era înțeles acest cuvânt în secolul al XI-lea SCHIMBARE DE FAP PE CURTE Un astfel de curs de așezare a trebuit inevitabil să zguduie uniunile tribale puternice de până acum ale slavilor estici Uniunea tribală se sprijinea pe doi piloni: pe puterea maistrului tribal și pe inseparabilitatea proprietății tribale Cultul strămoșesc, venerarea strămoșilor au sfințit și au întărit ambii acești stâlpi Dar puterea sergentului-major nu se putea extinde cu aceeași forță asupra tuturor gospodăriilor înrudite, împrăștiate pe o vastă întindere printre păduri și mlaștini Locul stăpânului clanului în fiecare curte urma să fie luat de gospodar, proprietarul curții, capul familiei În același timp, natura economiei forestiere și agricole care a început în regiunea Niprului a distrus ideea inseparabilității proprietății tribale Pădurea a fost adaptată comerțului prin eforturile gospodăriilor individuale, câmpul a fost defrișat prin munca familiilor individuale; astfel de terenuri de pădure și câmp urmau să dobândească devreme importanța proprietății private a familiei Rudele își puteau aminti relația lor de sânge, puteau onora un bunic ancestral comun, păstra obiceiurile și tradițiile tribale; dar în domeniul dreptului, în relaţiile practice cotidiene, legătura juridică obligatorie între rude era din ce în ce mai bulversată Ne vom aminti de această observație sau această presupunere când vom căuta și nu găsim urme clare ale ordinii patrimoniale a moștenirii în cele mai vechi monumente de drept civil rus În structura unei pensiuni civile private, o veche curte rusească, o familie complexă a unui gospodar cu o soție, copii și rude neseparate, frați, nepoți, a servit ca pas de tranziție de la o familie veche la o familie simplă mai nouă și a corespuns cu o veche familie romană Această distrugere a uniunii tribale, dezintegrarea ei în gospodării sau familii complexe au lăsat în sine unele urme în

credințele și obiceiurile populare CULTUL NATURII În trăsăturile slabe ale mitologiei slavilor răsăriteni păstrate de monumentele antice și de mai târziu, se pot distinge două ordini de credințe Unele dintre ele pot fi recunoscute ca rămășițe ale venerației naturii vizibile În monumentele rusești, urme de închinare a cerului sub numele de Svarog, soarele sub numele de Dazhbog au supraviețuit Cal, Beles, tunet și fulger sub numele de Perun, zeul vântului Stribog, foc și alte forțe și fenomene naturale Dazhbog și zeitatea focului au fost considerați fii ai lui Svarog, au fost numiți Svarozhichs Astfel, pe Olimpul rusesc s-au distins generații de zei - semn că încă momente ale procesului mitologic s-au păstrat în memoria poporului; dar acum este dificil să plasăm aceste momente în limite cronologice Deja în secolul al VI-lea, conform lui Procopius, slavii au recunoscut un zeu al tunetului, adică Perun, ca conducător al universului Potrivit Cronicii noastre primare, Perun este principala zeitate a slavilor ruși alături de Veles, care este caracterizat prin numele de "zeu vitelor" în sensul de patron al turmelor și poate în sensul zeului bogăției: în limba acestei cronici, cuvântul vite a păstrat încă sensul antic al banilor În monumentele scrise antice rusești nu există indicii clare despre familiile zeilor, cu excepția fiilor lui Svarog Dar arabul Ibn Fadlan la începutul secolului al X-lea Am văzut pe debarcaderul Volga, cel mai probabil lângă orașul Bolgar, o imagine mare a vreunui zeu, înconjurat de mici idoli reprezentând soțiile și fiicele acestui zeu, cărora negustorii ruși le ofereau jertfe și rugăciuni; este doar neclar care negustori sunt înțeleși aici, varani sau slavi Închinarea publică nu a fost încă stabilită și chiar și în ultimele timpuri ale păgânismului nu vedem decât începuturile sale slabe Insesizabil nici temple, nici clasa preotească; dar existau vrăjitori individuali, vrăjitori, cărora li s-a apelat pentru ghicire și care au avut o mare influență asupra oamenilor În locuri deschise, mai ales pe dealuri, erau așezate imagini ale zeilor, în fața cărora se făceau anumite ritualuri și se făceau treburi, sacrificii, chiar și umane Așadar, la Kiev, pe un deal, stătea idolul lui Perun, în fața căruia Igor în a depus jurământul de a respecta acordul încheiat cu grecii Vladimir, stabilindu-se la Kiev în , a așezat aici, pe deal, idolii lui Perun cu un cap de argint și o mustață de aur, Khors, Dazhbog, Stribog și alți zei, cărora prințul și poporul le făceau jertfe ÎNCHINAREA Strămoșilor Aparent, cealaltă serie de credințe, cultul strămoșilor, a primit mai multă dezvoltare și s-a ținut mai strâns În monumentele antice rusești, accentul acestui cult este, cu semnificația de gardian al rudelor, clanul cu femeile sale în travaliu, adică Bunicul cu bunicile - un indiciu de poligamie care a dominat cândva printre slavi Același strămoș îndumnezeit a fost cinstit sub numele de chura, în forma slavonă bisericească de schura; această formă a supraviețuit până în zilele noastre în cuvântul compus strămoși Semnificația acestui bunic-strămoș ca gardian al rudelor a fost păstrată până în zilele noastre într-o vrajă a spiritelor rele sau a unui pericol neașteptat: stai departe de mine! adică păstrează-mă, bunicule Protejând rudele de orice greutăți, el a păzit și moștenirea lor ancestrală Tradiția, care a lăsat urme în limbă, conferă bisericii un sens identic cu termenul roman, sensul de gardian al câmpurilor și granițelor strămoșești Încălcarea hotarului, a hotarului propriu-zis, a măsurii legale, exprimăm acum cuvântul prea mult; înseamnă chur - măsură, hotar Această semnificație a lui chur poate explica, se pare, o trăsătură a ritului funerar în rândul slavilor ruși, așa cum este descrisă de Cronica primară Răposatul, după ce a săvârșit o sărbătoare funerară asupra lui, a fost ars, oasele i-au fost strânse într-un vas

mic și așezate pe un stâlp la răscruce, unde se încrucișează potecile, adică converg granițele diferitelor posesiuni Stâlpii de la marginea drumului, pe care stăteau vasele cu cenușa strămoșilor lor, sunt semne de hotar care păzeau hotarele câmpului strămoșesc sau moșiei bunicului De aici și frica superstițioasă care l-a cuprins pe rus la răscruce: aici, pe pământ neutru, ruda se simțea într-o țară străină, nu acasă, în afara câmpului natal, în afara sferei de putere a ocrotirilor săi Toate acestea, aparent, vorbesc despre lățimea primitivă, integritatea uniunii tribale Și totuși, în legendele și credințele populare, acest chur-bunicul, păstrătorul clanului, apare și cu numele bunicului brownie, adică păstrătorul nu a întregii familii, ci a unei curți separate Astfel, fără a zdruncina credințele populare și tradițiile asociate cu uniunea tribală primitivă, relocarea trebuia să distrugă legătura juridică a clanului, înlocuind rudenia cu vecinătatea Și această înlocuire a lăsat o urmă în limbaj: syabr, shaber, după sensul original, rădăcină, o rudă (cf lat consobrinus), apoi a primit sensul de vecin, tovarăș FORME DE CĂSĂTORIE PĂGÂNĂ Această descompunere legală a uniunii tribale a făcut posibilă apropierea reciprocă a clanurilor, unul dintre mijloacele cărora era căsătoria Cronica inițială a notat, deși nu complet și clar, momentele acestei apropieri, care s-au reflectat în formele căsătoriei și au avut o oarecare legătură cu cursul aceleiași așezări Odnodvorki originale, familii complexe de rude apropiate care i-au găzduit pe slavii estici, au crescut de-a lungul timpului în sate înrudite care și-au amintit originea lor comună, a căror amintire a fost păstrată în numele paterne ale unor astfel de sate: Zhidchichi, Miryatichi, Dedich, Dedogostich Pentru astfel de sate, formate doar din rude, era important să obțineți mirese Sub stăpânirea poligamiei, nu erau suficienți ai lor, iar rudele lor nu cedau străinilor în mod voluntar și gratuit De aici și nevoia de răpiri Ele erau săvârșite, potrivit cronicii, "la jocurile dintre sate", la sărbători religioase în cinstea zeilor comuni non-clan "lângă apă", la izvoare sacre sau pe malurile râurilor și lacurilor, unde locuitorii și s-au adunat locuitori din diferite sate Cronica inițială descrie diferite forme de căsătorie ca diferite grade de umanitate, cultura triburilor ruso-slave În acest sens, ea pune toate triburile la un nivel inferior în comparație cu poienile Descriind obiceiurile păgâne ale Radimichi, Vyatichi, Severyans, Krivichi, ea observă că la acele "veseli demonice, soțiile soției se seduc singure, dar oricine se petrece cu ea" Umychka era, în ochii scriitorului antic al vieții de zi cu zi, cea mai joasă formă de căsătorie, chiar negarea ei: "frații nu trăiesc în ei", ci doar cei mici Cunoscutul joc al tinerilor rurali de ambele sexe în arzători este o rămășiță târzie a acestor trucuri de căsătorie pre-creștină Vrăjmășia dintre clanuri, cauzată de viclenia mireselor străine, a fost eliminată printr-o venă, compensare, răscumpărare a miresei răpite de la rudele ei De-a lungul timpului, filonul s-a transformat într-o vânzare directă a miresei către mire de către rudele ei prin acordul comun al rudelor ambelor părți: actul de violență a fost înlocuit cu o înțelegere cu ritul de mers pașnic al fiului în- lege (mirele) asupra miresei, care, se pare, era însoțită și de plata venei Cronica a remarcat un alt moment de apropiere a clanurilor printre pajiști, care, după imaginea sa, părăsiseră deja starea sălbatică în care au rămas alte triburi Ea observă că printre poieni "Nu vreau ginere pentru mireasă, ci aduc seara (au adus-o la mire seara), iar dimineața o aduc, ce mai, " adică a doua zi au adus-o după ea ce au dat: în aceste cuvinte ei văd un indiciu de zestre Așa se citește acest loc în lista laurențiană a cronicilor În Ipatievskoye

există o altă lectură: "Mâine aduc ceea ce este asupra ei (pentru ea) în viitor" Această expresie vorbește mai degrabă despre o venă Deci ambele lecturi au marcat două noi faze în evoluția căsătoriei Așadar, mersul mirelui după mireasă, care a înlocuit lychka, a fost înlocuit la rândul său cu aducerea miresei la mire cu o venă sau cu eliberarea unei zestre, motiv pentru care soția legitimă în Rus păgân era numită condusă Din aceste două forme de căsătorie, mersul mirelui și aducerea miresei, provin, se pare, expresiile a se căsători și a da în căsătorie: limba și-a amintit multă antichitate, suflată de timp din memoria omenească Umychka, veno, în sensul de răscumpărare pentru venă, venă ca vânzare a miresei, mergând după mireasă aducerea miresei cu plata unui filon și apoi cu eliberarea unei zestre - toate aceste forme succesive de căsătorie au fost momente succesive de distrugere a legăturilor familiale, pregătindu-se pentru convergența reciprocă a nașterii Căsătoria a deschis clanul, ca să spunem așa, de la ambele capete, făcând mai ușor nu numai părăsirea clanului, ci și alăturarea acestuia Rudele mirilor au devenit poporul celuilalt, cumnati; proprietatea a devenit un fel de rudenie Aceasta înseamnă că deja în vremurile păgâne căsătoria a reunit clanuri străine unul de altul În componența sa primară, neatinsă, clanul reprezintă o uniune închisă, inaccesibilă străinilor: o mireasă dintr-un clan străin a rupt rudenia cu rudele ei de sânge, dar, devenind soție, nu le-a făcut rude cu rudele soțului ei Satele înrudite, despre care vorbește cronica, nu erau astfel de uniuni primare: s-au format din ruinele clanului, au crescut din gospodării separate în care clanul s-a despărțit în epoca așezării CARACTERISTICI ALE DREPTULUI FAMILIEI Am intrat în câteva detalii despre formele căsătoriei păgâne printre slavii noștri pentru a arunca o privire mai atentă asupra urmelor slăbirii timpurii a uniunii lor tribale, care a început în epoca așezării Acest lucru ne va ajuta să explicăm unele dintre fenomenele dreptului familiei întâlnite în cele mai vechi monumente ale noastre Ultima dintre aceste forme este deosebit de importantă aici Zestrea a servit drept bază pentru proprietatea separată a soției; Odată cu apariția zestrei, definirea legală a poziției unei fiice sau surori în familie, a început relația ei juridică cu proprietatea familiei Potrivit Russkaya Pravda, o soră nu este o moștenitoare cu frații ei; dar fraţii sunt obligaţi să-i aranjeze soarta, să o dea în căsătorie, "cum pot", cu o zestre fezabilă Ca obligaţie generală care cade asupra moştenirii, zestrea nu putea fi o instituție plăcută pentru moștenitori Acest lucru s-a reflectat într-un proverb, care descrie expresiv diferitele sentimente trezite în membrii familiei de apariția unui ginere: "Socrul iubește cinstea, ginerele îi place să ia, mama cumnatului îi place să dăruiască, iar cumnatul își mijește ochii, nu vrea să dea " În absența fraților, o fiică este moștenitoare cu drepturi depline a proprietății tatălui ei într-o familie de serviciu de proprietari de pământ și își păstrează dreptul la o parte din proprietatea țărănească dacă rămâne necăsătorită după tatăl ei Toate relațiile de moștenire sunt închise în limitele înguste ale unei simple familii; moștenitorii din laterale nu sunt prevăzuți ca participanți accidentali la moștenire Construind o astfel de familie și curățind-o cu grijă de rămășițele uniunii tribale păgâne, biserica creștină a avut materiale casnice pentru aceasta, pregătite încă din vremurile păgâne, de altfel, în căsătorie cu zestre MIŞCAREA COMERŢĂ ÎN DNIEPRU Și mai importante sunt o serie de consecințe economice care au însoțit relocarea slavilor estici Amintindu-ne cum Povestea Începutului Țării Ruse plasează triburile slave în câmpia noastră, este ușor de observat că masa populației slave și-a ocupat

jumătatea vestică Viața economică a populației din această regiune era condusă de un puternic pârâu, Nipru, care îl străbate de la nord la sud Cu importanța de atunci a râurilor ca mijloc de comunicare cel mai convenabil, Niprul a fost principala arteră economică, un drum comercial pilon pentru fâșia de vest a câmpiei: cu porțiunile sale superioare se apropie de Dvina de Vest și de Lacul Ilmen bazin, adică la cele mai importante două drumuri către Marea Baltică, iar gura de vărsare leagă Ținutul Alaun central de coasta de nord a Mării Negre; afluenții Niprului, de departe mergând în dreapta și în stânga, asemenea căilor de acces ale drumului principal, apropie regiunea Niprului pe de o parte, la bazinele carpatice ale Nistrului și Vistula, pe de altă parte, la bazinele Volgăi și Donului, adică la mările Caspice și Azov Astfel, regiunea Niprului acoperă întreaga jumătate vestică și parțial de est a câmpiei rusești Datorită acestui fapt, o mișcare comercială plină de viață a mers de-a lungul Niprului din timpuri imemoriale, impuls căreia i-au dat grecii COLONII GRECECI Malurile nordice ale Mării Negre și țărmurile estice ale Azovului, cu mult înaintea erei noastre, erau presărate cu colonii grecești, dintre care principalele erau: Olbia, derivată din Milet cu secolele î Hr x , în adâncurile estuarului Bugului de Est (împotriva lui Nikolaev), Tauric Chersonesos pe coasta de sud-vest a Crimeei, Teodosie și Panticapaeum (acum Kerci) pe malul său de sud-est, Phanagoria pe Peninsula Taman, pe partea asiatică a strâmtoarea Kerci sau vechiul Bosfor Cimmerian și, în cele din urmă, Tanais la gura Donului Datorită activității industriale a acestor colonii grecești, Niprul cu mult înaintea fluviului X a devenit o mare rută comercială, despre care Herodot știa și prin care grecii, de altfel, primeau chihlimbar de pe țărmurile Mării Baltice Povestea noastră străveche a începutului Rusiei amintește și de vechea semnificație comercială a Niprului De îndată ce a așezat slavii răsăriteni pe câmpie, înainte de a trece la prezentarea celor mai străvechi tradiții despre pământul rusesc, se grăbește să descrie acest drum de-a lungul Niprului: era "calea de la varangi la greci și de la grecii de-a lungul Niprului, iar vârful Niprului a fost târât la Lovot, de-a lungul Lovotului intră în marele lac Ilmen, din același lac va curge și Volhovul și va curge în marele lac Nevo și acel lac, intră gura în Varangian Mare, și mergi de-a lungul acelei mări până la Roma, și de la Roma mergi pe aceeași mare până la Țarigorod și de la Țarigorod vino la Marea să bei, în care se varsă râul Nipru Semănând de-a lungul Niprului, slavii răsăriteni s-au trezit pe această cale navigabilă foarte circulară care înconjura toată Europa Acest Nipru cu afluenții săi a devenit pentru slavii estici o puternică arteră hrănitoare a economiei naționale, atragându-i în complexa mișcare comercială care se desfășura atunci în colțul de sud-est al Europei Cu afluenții săi în aval și stângi, Niprul a atras coloniștii slavi în piețele Mării Negre și Caspice Această mișcare comercială a recunoscut exploatarea bogăției naturale a țării ocupate de coloniști Slavii estici, după cum știm, ocupau în principal fâșia forestieră a câmpiei Această fâșie de pădure cu bogăția ei de blană și apicultura forestieră (apicultura) a livrat slavilor material abundent pentru comerțul exterior De atunci, blănurile, mierea, ceara au devenit principalele articole de export rusesc; de atunci, cu agricultură pentru sine sau cu export nesemnificativ, a început exploatarea intensificată a pădurii, care a durat secole întregi și a lăsat o adâncă amprentă asupra vieții economice și sociale și chiar asupra caracterului național al poporului rus Capcanul de pădure și apicultorul este cel mai timpuriu tip care a apărut în mod clar în

istoria economiei naționale ruse MEDIERE HOZAR O circumstanță externă a contribuit în special la succesul acestui comerț S-a întâmplat că, pe vremea când slavii răsăriteni din vest au intrat în hotarele câmpiei noastre, așezându-se în pădurile sale, din partea estică opusă, din cauza Volgăi și Donului, o nouă hoardă asiatică s-a răspândit în stepele rusești de sud, khazarii, care rătăciseră de mult între Marea Neagră și Marea Caspică Ei au început să se stabilească pe țărmul nordic al Pontului și în stepele dintre Don și Nipru tocmai din secolul al VII-lea, când a început așezarea slavilor pe câmpia noastră Khozars sunt un trib nomad de origine turcă; dar nu a fost ca hoardele asiatice care l-au precedat și au urmat-o, dominând succesiv stepele din sudul Rusiei Khazarii au început curând să părăsească viața nomade cu prădarea ei și să se îndrepte către meșteșuguri pașnice Aveau orașe în care s-au mutat pentru iarnă de la nomazi de stepă de vară În secolul al VIII-lea evrei industriali și arabi s-au stabilit printre ei din Transcaucazia Influența evreiască aici a fost atât de puternică încât dinastia kaganilor khazari cu curtea lor, adică clasa superioară a societății khazari, a adoptat iudaismul Răspândiți pe stepele libere de-a lungul malurilor Volgăi și Donului, khazarii și-au întemeiat centrul statului lor în cursurile inferioare ale Volgăi Aici, capitala lor, Itil, a devenit curând o piață uriașă multilingvă, unde mahomedanii, evreii, creștinii și păgânii trăiau unul lângă celălalt Khazarii, împreună cu bulgarii din Volga, au devenit mediatorii unui schimb comercial plin de viață, care a început între nordul baltic și estul arab, aproximativ de la jumătatea secolului al VIII-lea, pe vremea când, sub abbazidi, centrul califatului s-a mutat de la Damasc la Bagdad În secolul al VIII-lea Khazarii au cucerit triburile slavilor răsăriteni, care trăiau aproape de stepe, poieni, nordici, Vyatichi O tradiție antică din Kiev a remarcat impresia făcută de khazari asupra slavilor niprului cuceriți de ei - impresia unui popor nebeligerant și necrud, blând Povestea anilor trecuti povestește cum khazarii au început să primească tribut din poieni Khazarii au găsit poieni așezate pe acești munți (de-a lungul malului drept înalt al Niprului), în păduri, iar khazarii au spus: "Plătiți-ne tribut" Poiana s-a gândit și a dat "din fum" (din fiecare colibă) câte o sabie Iar khazarii au adus acest tribut prințului lor și bătrânilor și le-au spus: "Aici am găsit un nou tribut" Au întrebat: "Unde?" - "În pădurea de pe munții de-a lungul râului Nipru" - "Ce ti-au dat?" Au arătat săbii Iar bătrânii khazari au spus: "Acest tribut nu este bun, prințe; am căutat-o cu o armă unilaterală, adică săbii, în timp ce aceste arme au o armă cu două tăișuri, adică o sabie; vor primi tribut de la noi și din alte țări Și așa s-a adeverit: rușii îi dețin pe khazari și până astăzi Ironia care sună în această legendă arată că jugul khazar nu a fost deosebit de dificil sau înfricoșător pentru slavii niprului Dimpotrivă, prin privarea slavilor estici de independență externă, le-a adus mari beneficii economice De atunci, pentru Nipru, afluenți ascultători ai khazarilor, s-au deschis drumurile fluviale de stepă, care duceau spre Marea Neagră și piețele Caspice Sub auspiciile khazarilor, de-a lungul acestor râuri a început un comerț vioi din Nipru Întâlnim o serie de indicii destul de timpurii ale succesului acestui comerț Scriitor arab al secolului al IX-lea Khordadbe, un contemporan al lui Rurik și Askold, observă că negustorii ruși transportă mărfuri din ținuturile îndepărtate ale țării lor până la Marea Neagră în orașele grecești, unde împăratul bizantin ia o zecime (taxa comercială) de la ei; că aceiași negustori de-a lungul Don și Volga coboară în capitala Khazarului, unde conducătorul Khazaria ia și o zecime de la ei, ies în

Marea Caspică, pătrund pe țărmurile ei de sud-est și chiar își transportă mărfurile pe cămile la Bagdad, unde Khordadbe i-a văzut Această știre este cu atât mai importantă cu cât este datată din prima jumătate a secolului al IX-lea, nu mai târziu de , adică cu două decenii mai devreme decât vremea chemării lui Rurik și a fraților săi sugerată de cronicar De câte generații au fost necesare pentru a întinde rute comerciale atât de îndepărtate și versatile de pe malurile Niprului sau Volhovului! Comerțul estic al Niprului, așa cum îl descrie Khordadbe, ar fi putut începe cu cel puțin o sută de ani înainte de acest geograf arab, adică aproximativ jumătate a secolului al VIII-lea Cu toate acestea, există o indicație mai directă a timpului când a început și s-a dezvoltat acest comerț În regiunea Niprului s-au găsit multe comori cu monede arabe antice, dirhem de argint Majoritatea aparțin secolelor al IX-lea și al X-lea, în perioada celei mai mari dezvoltări a comerțului răsăritean al Rusiei Dar există tezaure în care cele mai recente monede nu sunt mai târziu de începutul secolului al IX-lea, iar cele mai vechi datează de la începutul secolului al VIII-lea întâlnesc ocazional monede din secolul al VII-lea și apoi numai în ultimii ani ai vieții sale Această cronică numismatică arată clar că a fost în secolul al VIII-lea a apărut și a întărit comerțul slavilor niprului cu Orientul khazar și arab Dar acest secol a fost momentul înființării khazarilor în stepele rusești de sud: este clar că khazarii erau intermediarii comerciali între acest Est și slavii ruși ORAȘELE VECHI Rezultatul succesului comerțului estic al slavilor, care a început în secolul al VIII-lea, a fost apariția celor mai vechi orașe comerciale din Rus' Povestea începutului pământului rus nu își amintește când au apărut aceste orașe: Kiev, Pereyaslavl Cernigov, Smolensk, Lyubech, Novgorod, Rostov, Polotsk În momentul de la care își începe povestea despre Rus', majoritatea acestor orașe, dacă nu toate, aparent, erau deja așezări semnificative O scurtă privire asupra distribuției geografice a acestor orașe este suficientă pentru a vedea că ele au fost create de succesul comerțului exterior al Rusiei Majoritatea s-au întins într-un lanț lung de-a lungul traseului fluvial principal "de la varangi la greci", de-a lungul liniei Nipru - Volhov; doar câțiva, Pereyaslavl pe Trubej, Cernigov pe Desna Rostov, în regiunea Volga Superioară, a avansat spre est de la aceasta, cum să spun, baza operațională a comerțului rusesc ca avanposturi estice, indicând direcția de flanc către Mările Azov și Caspice Apariția acestor mari orașe comerciale a fost finalizarea unui proces economic complex care a început printre slavi în noi locuri de reședință Am văzut că slavii răsăriteni s-au așezat de-a lungul Niprului și afluenților săi în curți întărite singuratice Odată cu dezvoltarea comerțului, printre aceste curți unice au apărut și posturi de comerț prefabricate, locuri de schimb industrial, unde capcanii și apicultorii convergeau pentru comerț, pentru oaspeți, cum se spunea pe vremuri Astfel de puncte de colectare se numesc cimitire Ulterior, odată cu adoptarea creștinismului, în aceste piețe rurale locale, ca adunări obișnuite de oameni, s-au ridicat în primul rând biserici creștine: apoi cimitirul a primit semnificația locului în care se află biserica parohială rurală Morții erau îngropați la biserici: de aici a venit semnificația curții bisericii ca cimitir Împărțirea administrativă rurală coincidea sau coincidea cu parohiile: aceasta informa cimitirul despre importanța unui volost rural Dar toate acestea sunt semnificațiile ulterioare ale termenului: inițial, locurile de cumpărături prefabricate, "cameră de zi" au fost numite așa Piețele rurale mici au fost atrase de cele mai mari care au apărut de-a lungul

rutelor comerciale deosebit de aglomerate Din aceste piețe mari, care au servit drept intermediari între industriașii nativi și piețele străine, cele mai vechi orașe comerciale ale noastre au crescut de-a lungul rutei comerciale greco-varangiene Aceste orașe au servit drept centre comerciale și principalele puncte de depozitare pentru cartierele industriale care se formau în jurul lor Acestea sunt două consecințe economice importante care au însoțit așezarea slavilor de-a lungul Niprului și a afluenților săi: aceasta este) dezvoltarea comerțului extern sudic și est, Marea Neagră-Caspică a slavilor și a industriilor forestiere cauzate de acesta,) apariţia celor mai vechi oraşe din Rus' cu cartiere comerciale şi industriale Ambele fapte pot fi atribuite secolului al VIII-lea RENUNȚAREA RESPONSABILITĂȚII DE CUVINTE RUS Voi încheia prezentarea consecințelor economice ale așezării slavilor răsăriteni cu o singură rezervă pentru a preveni o eventuală neînțelegere din partea dumneavoastră Dând vești despre comerțul slavilor răsăriteni în secolele al VIII-lea și al IX-lea, i-am numit slavi ruși, am vorbit despre Rus', despre negustorii ruși, de parcă aceste expresii ar fi lipsite de ambiguitate și actuale Dar despre Rus' printre slavii răsăriteni din secolul al VIII-lea nu s-a auzit deloc, ci în secolele al IX-lea și al X-lea Rus' printre slavii răsăriteni - nu încă slavi, se deosebea de ei, ca o clasă străină și conducătoare din populația indigenă și supusă În următoarea oră, vom atinge acest subiect important din istoria noastră, iar acum mă voi limita la observația că, folosind cuvântul obișnuit și vorbind despre slavii ruși din acele secole, mă refeream la slavi, care mai târziu au început a fi numit rus După ce s-a stabilit printre slavii răsăriteni, Rus' a început să dirijeze și să extindă mișcarea comercială, pe care a găsit-o aici; dar la succesele industriale obținute de ea au participat și slavii nativi, a căror muncă a fost entuziasmată și dirijată de cererea ei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul) CONSECINȚELE POLITICE ALE ASĂZĂRII SCLAVILOR ORIENTAȚI ÎN CÂMPIA RUSĂ PECHENEGS ÎN STEPELE SUD RUSICE ORĂȘELE COMERCIAȚE RUSICE SE ÎRMĂ VARYAGI; ÎNTREBAREA DESPRE ORIGINEA LOR ŞI TIMPUL APARIŢIEI ÎN Rus' FORMAREA ZONELOR URBANE ȘI RELAȚIA LOR CU TRIBURI PRINCIPATE VARIAGIENE LEGENDA DESPRE CHEMAREA PRINȚILOR; BAZA SA ISTORICĂ COMPORTAMENTUL VIKINGILOR SCANDINAVI DIN SEC IX ÎN EUROPA DE VEST FORMAREA MARElui PRINCIPAT DE Kiev CA PRIMA FORMA A STATULUI RUS SEMNIFICAȚIA Kievului ÎN FORMAREA STATULUI REVIZIA STUDIULUI cookie-uri Consecințele economice ale așezării slavilor răsăriteni pe câmpia rusă conturate în ceasul trecut au pregătit și consecințele politice, care devin sesizabile ceva mai târziu, de la începutul secolului al IX-lea Din acel moment, stăpânirea khazarului, care părea atât de puternică până atunci, se pare că a început să se clatine Motivul pentru aceasta a fost că din est, în spatele khazarilor, au apărut noi hoarde de pecenegi și uz-torci care îi urmau Khozarii cu greu au putut stăpâni presiunea acestor noi sosiți Pentru a controla această presiune, în jurul anului , la cererea kaganului Khazar, inginerii bizantini au construit undeva pe Don, probabil acolo unde Donul se apropie de Volga, cetatea Sarkel, cunoscută în cronicile noastre sub numele de Belaya Vezha Dar această fortăreață nu a oprit presiunea asiatică În prima jumătate a secolului al IX-lea barbarii, evident, au străbătut așezările khazăre de la vest dincolo de Don și au împânzit drumurile de stepă până acum curate ale slavilor niprului Există două indicii ale acestui lucru care vin din direcții diferite Într-o cronică latină occidentală a secolului al IX-lea, așa-numita Bertinskaya, sub există o poveste curioasă despre modul în care ambasadorii poporului Rusiei,

care au venit la Constantinopol pentru a confirma prietenia, adică pentru a reînnoi acordul comercial, nu voiau să se întoarcă acasă la fosta lor dragă din cauza popoarelor barbare crude care trăiau de-a lungul ei (qui se, id est gentem suam, Rhos vocali dicebant) Din sursa noastră aflăm ce fel de oameni trecători barbari erau Una dintre primele știri despre Kiev din unele ediții ale Povestea Începutului Țării Ruse spune că Askold și Dir în au bătut mulți pecenegi Aceasta înseamnă că pecenegii sunt deja aproximativ jumătate din secolul al IX-lea a reușit să se apropie de Kiev, decupând Niprul de mijloc de piețele sale de la Marea Neagră și Caspică Un alt dușman al Rusiei Kievene au fost atunci bulgarii de culoare, care cutreierau stepele de coastă dintre Don și Nipru: a supraviețuit vestea că în fiul lui Askold a murit în război cu ei Autoritățile Khozar, evident, nu mai erau în stare pentru a proteja negustorii ruși din est ARMAMENTUL ORĂȘELOR Principalele orașe comerciale ale Rusiei au trebuit să-și asume protecția rutelor comerciale și comerciale Din acel moment au început să se înarmeze, să se încingă cu ziduri, să introducă un dispozitiv militar, să se aprovizioneze cu militari Deci centre industriale, depozite de mărfuri, transformate în puncte fortificate, adăposturi armate VARYAGI O circumstanță externă a ajutat la acumularea de oameni militar-industriali în aceste orașe De la începutul secolului al IX-lea, de la sfârșitul domniei lui Carol cel Mare, bandele înarmate de pirați din Scandinavia au început să cutreiere țărmurile Europei de Vest Deoarece acești pirați au venit în principal din Danemarca, au devenit cunoscuți în Occident sub numele de danezi Cam în aceeași perioadă, pe traseele fluviale ale câmpiei noastre au început să apară noi veniți de peste mări din Marea Baltică, care au primit aici numele de varangi În secolele X și XI acești varangi veneau constant la Rus' fie în scop comercial, fie la chemarea prinților noștri, care își recrutau trupele militare din ei Dar prezența varangiilor în Rusia devine vizibilă mult mai devreme de secolul al X-lea: Povestea anilor trecuti îi cunoaște pe acești varangi din orașele rusești de aproximativ jumătate din secolul al IX-lea Tradiția Kieveană a secolului al XI-lea avea chiar tendința de a exagera numărul acestor extratereștri de peste mări Potrivit acestei legende, varangii, locuitori obișnuiți ai orașelor comerciale rusești, le-au umplut de mult timp în așa număr încât au format un strat dens în populația lor, acoperind băștinașii Deci, conform Poveștii, novgorodienii au fost la început slavi, iar apoi au devenit varangi, ca și cum ar fi fost întoarse din cauza afluxului crescut de nou-veniți de peste mare Erau mai ales aglomerați în țara Kievului Potrivit legendei cronicii, Kievul a fost fondat chiar de varangi și au fost atât de mulți, încât Askold și Dir, stabilindu-se aici, au putut recruta o întreagă miliție dintre ei, cu care au îndrăznit să atace Constantinopolul MOMENTUL APARIȚIEI LOR Așadar, o vagă amintire a cronicii noastre pare să împingă înapoi apariția varangilor în Rus' încă din prima jumătate a secolului al IX-lea Întâlnim știri străine, din care vedem că într-adevăr varangii, sau cei care au fost numiți așa cu noi în secolul al XI-lea, au devenit cunoscuți Europei de Est în prima jumătate a secolului al IX-lea, cu mult înainte de momentul la care Cronica noastră primară datează apariția lui Rurik la Novgorod Menţionii ambasadori din poporul Rus', care nu voiau să se întoarcă acasă de la Constantinopol pe acelaşi drum, au fost trimişi în cu o ambasadă bizantină la împăratul german Ludovic cel Cuvios, iar acolo, după investigarea cazului, după verificarea identitatea lor, ei s-au dovedit a fi Sveoni, Suedezi, adică Varangi, la care Povestea noastră include și Suedezi În urma

acestei mărturii a cronicii occidentale, știrile din Orientul bizantin și arab că deja în prima jumătate a secolului al IX-lea Rus' era bine cunoscută acolo pentru comerțul cu ea și pentru atacurile sale asupra țărmului de nord și de sud al Mării Negre Studiile critice exemplare ale academicianului Vasilevski asupra vieții sfinților Gheorghe de Amastrid și Ștefan de Surozh au relevat acest fapt important din istoria noastră În prima dintre aceste hagiografii, scrisă înainte de , autorul povestește cum Rus', un popor pe care "toată lumea îl cunoaște", după ce a început devastările coastei de sud a Mării Negre din Propontis, a atacat Amastris În a doua viață citim că după câțiva ani de la moartea Sf Ștefan, care a murit la sfârșitul secolului al VIII-lea, o mare armată rusă cu un puternic prinț Bravlin, după ce a captivat țara de la Korsun la Kerci, după o bătălie de zece zile a luat Surozh (Sudak în Crimeea) Alte știri au pus acest Rus' în prima jumătate a secolului al IX-lea în legătură directă cu străinii de peste mări, pe care cronica noastră îi amintește printre slavii săi în a doua jumătate a aceluiași secol Rus' din Cronica Vertinsky, care s-a dovedit a fi suedezi, s-a ambasada la Constantinopol în numele regelui său Khakan, cel mai probabil Khazarul Khagan, care controla atunci pe slavii niprului și nu dorea să se întoarcă în patria lor prin cel mai apropiat Drum din cauza pericolelor de la popoarele barbare - un indiciu al nomazilor din stepele Niprului Arabul Khordadbe îi consideră chiar slavi direct pe negustorii "ruși" pe care i-a întâlnit la Bagdad, veniți din cele mai îndepărtate părți ale țării slavilor În cele din urmă, Patriarhul Fotie numește Rusia pe cei care au atacat Constantinopolul sub el și, conform cronicii noastre, acest atac a fost efectuat de către Varangii de la Kiev Askold și Dir După cum puteți vedea, în același timp cu raidurile danezilor în Occident, rudele lor, varangii, nu numai că s-au împrăștiat aglomerat în jurul marilor orașe ale traseului greco-varang din Europa de Est, dar se obișnuiseră deja cu Marea Neagră și țărmurile sale, că a început să fie numită rusă și, potrivit arabilor, nimeni, în afară de Rus, nu a navigat pe ea la începutul secolului al X-lea ORIGINEA LOR Acești varangi baltici, precum Rusul Mării Negre, în multe privințe erau scandinavi, și nu locuitori slavi ai coastei baltice de sud sau a Rusiei de sud de astăzi, așa cum cred unii savanți Povestea anilor trecuti recunoaște Varangii ca un nume comun pentru diferite popoare germanice care au trăit în Europa de Nord, în principal de-a lungul Mării Varangie (Baltice), care sunt suedezi, norvegieni, goți, unghii Acest nume, potrivit unor oameni de știință, este o formă slavo-rusă a cuvântului scandinav vaering sau varing, al cărui sens nu este suficient de clar Bizantini în secolul al XI-lea cunoscut sub numele de βαραγγοι al normanzilor, care au servit ca bodyguarzi angajați pentru împăratul bizantin La începutul secolului al XI-lea germanii care au participat la campania regelui polonez Boleslav împotriva prințului rus Iaroslav în , după ce s-au uitat atent la populația ținutului Kievului, i-au spus mai târziu episcopului de Merseburg Titmar, care atunci își completa cronica, că în Kiev pe pământ existau o mulțime de oameni, formați în principal din sclavi fugari și "danezi ageri" (ex velocibus danis), iar germanii cu greu își puteau amesteca semenii scandinavi cu balticii, slavii În Suedia, multe inscripții antice se găsesc pe pietre funerare care vorbesc despre campanii maritime antice din Suedia până în Rusia Saga scandinave, uneori datând din vremuri foarte străvechi, povestesc despre aceleași campanii în țara Gardarik, așa cum o numesc Rus', adică în "regatul orașelor" Acest nume în sine, care se îndreaptă atât de puțin cu Rus' rural, arată că noii veniți varangi au rămas mai

ales în marile orașe comerciale din Rus' În cele din urmă, numele primilor prinți ruși varangi și ale războinicilor lor sunt aproape toate de origine scandinavă; întâlnim aceleași nume în saga scandinave: Rurik sub forma lui Hrorek, Truvor - Thorvardr, Oleg, conform pronunției antice Kievan despre despre - Helgi, Olga - Helga, Constantine Porphyrogenitus - Ελγα, Igor - Ingvarr, Oskold - Hoskuldr , Dir - Dyri, Frelaf - Frilleifr, Svenald - Sveinaldr etc Cât despre Rusia, scriitorii arabi și bizantini din secolul al X-lea ei îl deosebesc ca un trib special de slavi, peste care domina, iar Konstantin Porphyrogenitus în lista rapidurilor Niprului distinge clar numele lor slave și rusești ca cuvinte aparținând unor limbi foarte speciale EDUCAŢIA CLASEI MILITAR-INDUSTRIALE ÎN ORASE Acești varangi-scandinavi au devenit parte a clasei militaro-industriale, care a început să se contureze în secolul al IX-lea în marile oraşe comerciale ale Rus' sub influenţa pericolelor externe Varangii au venit la noi cu scopuri diferite și cu o fizionomie diferită, nu cu cea purtată de danezi în Occident: acolo Dan este un pirat, un tâlhar de coastă; avem un varan - un negustor predominant înarmat, care merge la Rus' pentru a pătrunde mai departe în Bizanțul bogat, pentru a-l sluji pe împărat cu profit, pentru a se târgui cu profit și, uneori, pentru a jefui un grec bogat, dacă se prezintă ocazia Acest caracter al varangiilor noștri este indicat de urme în limbă și în legenda antică În lexiconul rus regional, Varangianul este un vânzător ambulant, un mic comerciant, Varangian - se angajează în negocieri mărunte Este curios că atunci când un varangian înarmat necomercial trebuia să-și ascundă identitatea, el se prefăcea a fi un negustor venit din Rus sau spre Rus: aceasta a fost masca care a inspirat cea mai mare încredere, cea mai familiară, căreia toată lumea aruncat o privire mai atentă Se știe cum Oleg și-a înșelat compatrioții Askold și Dir pentru a-i atrage din Kiev A trimis să le spună: "Sunt negustor, plecăm în Grecia din Oleg și prințul Igor: veniți la noi, compatrioții voștri" Excelenta saga scandinavă a lui St Olaf, plin de trăsături istorice, povestește cum acest erou scandinav, care l-a slujit de mult și cu zel pe regele rus Valdamar, adică pe Sf Vladimir, întorcându-se acasă cu alaiul pe corăbii, a fost adus de furtună în Pomerania, în stăpânirea prințesei văduve Geira Burislavna și, nevrând să-și dezvăluie gradul, s-a prefăcut negustor al Gardei, adică un Rusă Stabilindu-se în marile orașe comerciale ale Rusiei, varanii au întâlnit aici o clasă a populației, înrudită social cu ei și care avea nevoie de ei, o clasă de negustori înarmați, și făceau parte din aceasta, intrând într-un parteneriat comercial cu băștinașii sau angajarea de mâncare bună pentru a proteja rutele comerciale rusești și oamenii de comerț , adică pentru a escorta rulotele comerciale rusești ORAȘELE ȘI POPULAȚIA ÎN împrejurimi De îndată ce o astfel de clasă s-a format din elemente native și nou-venite în marile orașe comerciale și s-au transformat în puncte armate, atitudinea lor față de populația din jur a trebuit să se schimbe și ea Când jugul khazar a început să se clătească, aceste orașe au devenit independente între triburile care plăteau tribut khazarilor Povestea anilor trecuti nu-și amintește cum au fost eliberate pajiștile de jugul Khazar Ea spune că Askold și Dir, după ce s-au apropiat de Kiev pe lângă Nipru și au aflat că acest oraș plătește un tribut khazarilor, au rămas în el și, după ce au recrutat mulți varangi, au început să dețină pământul pajiștilor Aparent, aceasta a marcat sfârșitul stăpânirii khazarului la Kiev Nu știm cum au fost conduse Kievul și alte orașe sub khazari; dar se poate vedea că, luând în propriile mâini protecția mișcării comerciale, ei și-au subjugat curând

districtele comerciale Această subordonare politică a zonelor comerciale față de centrele industriale, acum înarmate, a început se pare chiar înainte de chemarea prinților, adică înainte de mijlocul secolului al IX-lea Povestea începutului pământului rusesc, vorbind despre primii prinți, dezvăluie un fapt curios: un oraș mare este urmat de cartierul său, de un întreg trib sau de o parte din el Oleg, plecând la sud de Novgorod după moartea lui Rurik, a luat Smolensk și și-a instalat guvernatorul în el: din această cauză, fără lupte suplimentare, Smolensk Krivichi a început să recunoască autoritatea lui Oleg Oleg a ocupat Kievul, iar poienile Kievului, ca urmare, i-au recunoscut și autoritatea Astfel, cartiere întregi sunt dependente de orașele lor principale, iar această dependență, aparent, s-a stabilit pe lângă şi mai devreme prinţi Este greu de spus cum a fost instalat Poate că districtele comerciale s-au supus de bunăvoie orașelor, ca adăposturi fortificate, sub presiunea unui pericol exterior; este şi mai probabil că cu ajutorul clasei armate care se acumulase în oraşele comerciale, acestea din urmă au luat cu forţa în stăpânire districtele lor comerciale; ar putea fi în locuri diferite și asta și alta FORMAREA ZONELOR URBANE Oricum ar fi, în știrile obscure din Povestea noastră este indicată prima formă politică locală, care s-a format în Rus' pe la mijlocul secolului al IX-lea aceasta este o zonă urbană, adică un cartier comercial, controlat de un oraș fortificat, care a servit în același timp și ca centru industrial pentru acest cartier Aceste zone au fost numite cu numele de orașe Când s-a format principatul Kiev, care a absorbit triburile slavilor de est, aceste regiuni urbane antice - Kiev, Cernigov, Smolensk și altele, anterior independente, au devenit parte din el ca districte administrative, au servit ca unități gata făcute ale diviziune regională care s-a înfiinţat în Rus' sub primii principii de la Kiev până la mijlocul secolului al XI-lea Se pune întrebarea: s-au format aceste zone cu adevărat sub influența orașelor comerciale, aveau o origine tribală? Povestea noastră străveche a începutului Rusiei, după cum am văzut, împarte slavii estici în mai multe triburi și indică destul de precis locația lor Poate că zona principatului Kiev secolele X - XI Au existat triburi unite politic de poieni, nordici etc , și nu districte industriale ale vechilor orașe comerciale din Rus'? O analiză a compoziției etnografice a zonelor urbane antice oferă un răspuns negativ la această întrebare Dacă aceste zone ar fi de origine tribală, formate din legături tribale, fără participarea intereselor economice, fiecare trib ar forma o zonă separată, sau, cu alte cuvinte, fiecare zonă ar fi compusă dintr-un trib Dar acest lucru nu s-a întâmplat în practică: nu a existat o singură regiune care să fie formată dintr-un singur trib și, în plus, un trib integral; majoritatea regiunilor erau formate din diferite triburi sau părți ale acestora; în alte zone, părți rupte ale altor triburi s-au alăturat unui întreg trib Deci, regiunea Novgorod era formată din slavi ilmenieni cu o ramură a Krivici, al cărei centru era orașul Izborsk Jumătatea de nord a nordicilor cu o parte din Radimichi și un întreg trib de Vyatichi a intrat în regiunea Cernihiv, iar jumătatea de sud a nordici a alcătuit regiunea Pereyaslav Regiunea Kiev era formată din toate pajiștile, aproape toți Drevlyani și partea de sud a Dregovici cu orașul Turov pe Pripyat Partea de nord a Dregovici cu orașul Minsk a fost tăiată de ramura vestică a Krivici și a devenit parte a regiunii Polotsk Regiunea Smolensk era alcătuită din partea de est a Krivichi cu partea adiacentă a Radimichi Astfel, diviziunea tribală antică nu a coincis cu diviziunea orașului sau regională, care s-a format la mijlocul secolului al XI-lea Aceasta înseamnă că

granițele zonelor urbane nu au fost conturate prin plasarea triburilor Din componența tribală a acestor regiuni, nu este greu de văzut ce forță le-a tras împreună Dacă între trib s-au ridicat două orașe mari, acesta a fost rupt în două regiuni (Krivichi, nordici) Dacă nu exista nici măcar un astfel de oraș printre trib, el nu forma o regiune specială, ci făcea parte din regiunea orașului străin În același timp, observăm că apariția unui oraș comercial semnificativ în rândul tribului a depins de localizarea geografică a acestuia din urmă: astfel de orașe, care au devenit centre ale regiunilor, au apărut în rândul populației care trăia de-a lungul liniilor comerciale fluviale principale ale Nipru, Volhov și Dvina de Vest Dimpotrivă, triburile îndepărtate de aceste linii nu aveau propriile orașe comerciale semnificative și, prin urmare, nu constituiau regiuni speciale, ci au devenit parte a regiunilor orașelor comerciale străine Deci, nu sunt vizibile orașe comerciale mari printre Drevlyans, Dregovichi, Radimichi și Vyatichi; nu existau zone speciale ale acestor triburi Aceasta înseamnă că forța care a adunat toate aceste regiuni au fost tocmai orașele comerciale care au apărut de-a lungul principalelor rute fluviale ale comerțului rusesc și care nu se aflau printre triburile îndepărtate de ele Dacă ne imaginăm slavii estici, așa cum s-au stabilit în a doua jumătate a secolului al IX-lea, și comparăm această structură cu vechea lor diviziune tribală, atunci vom găsi opt triburi slave în întreg spațiul de la Ladoga la Kiev Patru dintre ei (Dregovichi, Radimichi, Vyatichi și Drevlyans) treptat, parțial deja sub primii prinți Kievi și parțial chiar înaintea lor, au devenit parte din regiunile tribale străine și alte patru triburi (Ilmen slavi, Krivichi, Severyans și Polyana) formau șase zone urbane independente, dintre care niciuna, cu excepția lui Pereyaslav, nu avea o compoziție integrală, dintr-un singur trib, fiecare absorbind, pe lângă un trib dominant sau partea dominantă a unui trib, încă părți subordonate ale altor triburi care nu aveau lor propriile orașe mari Acestea au fost regiunile Novgorod, Polotsk, Smolensk, Cernigov, Pereyaslav și Kiev Așadar, repet, marile orașe armate care au devenit conducătorii regiunilor au apărut tocmai printre acele triburi care au luat cel mai activ parte în comerțul exterior Aceste orașe au subjugat populațiile vecine ale tribului lor, pentru care anterior serviseră ca centre comerciale și au format din ele uniuni politice, zone în care au fost atrași, parțial chiar înainte de apariția prinților Kievului și parțial sub ei, și așezările învecinate ale triburilor străine fără orașe PRINCIPATE VARIAGIENE Formarea acestei prime forme politice în Rus' a fost însoţită în alte locuri de apariţia unei alte forme, secundare şi totodată locale, principatul varangian În acele centre industriale, în care nou-veniți înarmați de peste mare au revărsat cu o forță deosebită, ei au părăsit cu ușurință semnificația camarazilor de comerț sau au angajat paznici ai rutelor comerciale și s-au transformat în conducători În fruntea acestor străini de peste mări, care constituiau companii militar-industriale, se aflau lideri care, într-o asemenea lovitură de stat, au primit importanța comandanților militari ai orașelor pe care le protejau Astfel de lideri din saga scandinave sunt numiți konings sau vikingi Ambii acești termeni au trecut în limba noastră, după ce au primit formele slavo-ruse de prinț și cavaler Aceste cuvinte se află și printre alți slavi, care le-au împrumutat de la triburile germanice din Europa Centrală; au trecut în limba noastră de la scandinavi, germanii din nord, care ne erau mai aproape în antichitate Transformarea varangilor din aliați în conducători în circumstanțe favorabile a fost destul de simplă Povestea Cronicii

primare este cunoscută despre modul în care Vladimir, după ce l-a învins pe fratele său Kiev, Yaropolk, în , s-a stabilit la Kiev cu ajutorul varangiilor chemați de peste mare Tovarășii săi de arme de peste ocean, simțindu-și puterea în orașul pe care l-au ocupat, i-au spus mercenarului lor: "Prințule, până la urmă, orașul este al nostru, noi l-am luat; așa că vrem să luăm o rambursare de la orășeni - o despăgubire - două grivne de persoană Vladimir numai prin viclenie a scăpat din mâinile acestor mercenari enervanti, escortându-i la Tsargrad Așa că alte orașe înarmate cu regiunile lor, în anumite circumstanțe, au căzut în mâinile extratereștrilor de peste mări și s-au transformat în posesiunile koning-ilor Varangian Întâlnim mai multe astfel de principate varange în Rus' în secolele al IX-lea şi al X-lea Deci ele apar în a doua jumătate a secolului al IX-lea în nordul Principatului Rurik în Novgorod, Sineusovo pe Lacul Alb, Truvorocho în Izborsk, Askoldovo în Kiev În secolul al X-lea Devin cunoscute alte două principate de aceeași origine, Rogvolodovo în Polotsk și Turovo în Turov pe Pripyat Letopiseţul nostru antic nu-şi aminteşte de vremea apariţiei ultimelor două principate; însăși existența lor se notează în ea doar în treacăt, de altfel De aici putem concluziona că asemenea principate au apărut în alte locuri din Rus', dar au dispărut fără urmă Un fenomen asemănător a avut loc la acea vreme în rândul slavilor de pe coasta baltică de sud, unde au pătruns și varangii din Scandinavia Pentru un observator din afară, astfel de principate varangie păreau a fi o problemă de cucerire reală, deși fondatorii varangiilor lor apăreau de obicei fără un scop de cucerire, ei căutau pradă, și nu locuri de așezare Evreul Ibrahim, un om cu experiență în Germania, bine familiarizat cu afacerile Europei Centrale și de Est, a cărui notă a fost păstrată în opera unui scriitor arab din secolul al XI-lea Al-Bekri, aproximativ jumătate a secolului al X-lea a scris că "triburile din nord (inclusiv Rus') au luat stăpânire pe unii dintre slavi și încă trăiesc printre ei, chiar și-au învățat limba, amestecându-se cu ei" Această observație, evident, este surprinsă direct din principatele slavo-varangie care au apărut la acea vreme de-a lungul țărmurilor Mării Baltice și de-a lungul traseelor fluviale din Rus' LEGENDA DESPRE CHEMAREA PRINȚILOR Apariția acestor principate varangie explică pe deplin și legenda despre chemarea prinților de peste mare, care este inclusă în Povestea noastră despre începutul Rusiei Potrivit acestei legende, chiar înainte de Rurik, varangii s-au stabilit cumva printre novgorodieni și triburile slave și finlandeze vecine, Krivichi, Chud, Mary, Vesi și au primit tribut de la ei Apoi afluenții au refuzat să-l plătească și i-au alungat pe varangi înapoi peste mare Rămași fără conducători străini, băștinașii s-au certat între ei; nu era adevăr între ei, un clan s-a răzvrătit împotriva altuia și a început ceartă între ei Sătui de aceste certuri, băștinașii s-au adunat și au spus: "Să căutăm un prinț care să ne stăpânească și să ne judece de drept" Hotărând astfel, au trimis ambasadori peste mare la familiarii varangi, la Rus', invitând pe cei care doreau să vină de la ei să dețină un teren spațios și abundent, dar lipsit de veșminte Trei frați au răspuns la apel și au venit "din familiile lor", adică cu echipe de compatrioți Dacă scoatem vălul oarecum idilic cu care este acoperită această legendă, atunci se va deschide în fața noastră un fenomen foarte simplu, chiar grosolan, care s-a repetat de mai multe ori printre noi în acele secole Conform diferitelor ediții ale codului analistic inițial, trăsăturile legendei sunt împrăștiate, permițând restabilirea cazului în forma sa actuală După ce le-au strâns, aflăm că extratereștrii nu au fost chemați pentru o ținută internă, adică un

dispozitiv de control Tradiția spune că frații prinți, de îndată ce s-au așezat la locurile lor, au început "să doboare orașe și să lupte peste tot" Dacă chemații s-au pus să construiască fortificații de frontieră și un război total, atunci ei au fost chemați să-i apere pe băștinași de niște dușmani externi, ca apărători ai populației și paznici ai granițelor Mai departe, frații prinți, aparent, nu tocmai de bunăvoie, nu imediat, dar cu ezitare, au acceptat oferta ambasadorilor slavo-finlandezi, "abia fiind aleși, după cum scrie într-una din cronici, temându-se de obiceiul lor bestial și dispoziție " Vestea supraviețuitoare este de acord cu aceasta că Rurik nu s-a așezat direct la Novgorod, ci a preferat la început să stea departe de el, chiar la intrarea în țară, în orașul Ladoga, ca și cum așteaptă să fie mai aproape de el patria, unde se putea ascunde în caz de nevoie În Ladoga, s-a grăbit să "dărâme orașul", să construiască o fortăreață, tot pentru orice eventualitate, pentru a-i proteja pe băștinași de tovarășii pirați sau să se protejeze de băștinașii înșiși, dacă nu se putea înțelege cu ei După ce s-a stabilit în Novgorod, Rurik a stârnit curând nemulțumirea băștinașilor împotriva sa: în aceeași cronică este scris că doi ani mai târziu, după ce au chemat, novgorodienii "au fost jignați, spunând: vom fi sclavi și vom suferi mult rău din partea lui Rurik și a lui compatrioți " A existat chiar și un fel de conspirație: Rurik l-a ucis pe liderul sediției, "curajosul Vadim", și a ucis mulți novgorodieni, complicii săi Câțiva ani mai târziu, mulți alți soți din Novgorod au fugit de la Rurik la Kiev la Askold Toate aceste trăsături nu vorbesc despre o invitație binevoitoare a străinilor de a stăpâni peste nativii dezbrăcați, ci mai degrabă despre angajarea militară În mod evident, prinții de peste mări cu un alai au fost chemați de novgorodieni și triburile aliate cu ei pentru a proteja țara de niște dușmani externi și au primit o anumită cantitate de hrană pentru serviciile lor de gardă Dar paznicii angajați păreau să vrea să hrănească prea mult Apoi, în rândul plătitorilor de hrană, se ridică un murmur, înăbușit de o mână înarmată Simțindu-și puterea, mercenarii s-au transformat în conducători și și-au transformat salariile angajate în tribut obligatoriu cu creșterea salariului Iată un simplu fapt prozaic, aparent ascuns în legenda poetică despre chemarea prinților: regiunea liberă Novgorod a devenit principat varangian VIKINGI SCANDINAVI ÎN EUROPA DE VEST Evenimentele despre care povestește legenda noastră despre chemarea prinților nu au cuprins nimic deosebit, fără precedent, care s-a întâmplat doar la noi Ele aparțineau ordinului fenomenelor destul de comune în Europa de Vest la acea vreme Secolul al IX-lea a fost o perioadă de desfătare devastatoare intensă a piraților de mare din Scandinavia Este suficient să citești cronicile secolului al IX-lea mănăstirile Bertinsky și Vaastsky, pentru a vedea că în Orient, cu unele schimbări locale, s-a repetat același lucru care s-a întâmplat atunci în Occident Din anii până la sfârșitul secolului, aproape niciun an nu a trecut acolo fără o invazie normandă Pe sute de corăbii, râuri care se varsă în Marea Germaniei și Oceanul Atlantic, Elba, Rinul, Sena, Loara, Garona, danezii au pătruns în adâncurile uneia sau aceleia țări, devastând totul în jur, au ars Köln, Trier, Bordeaux, Parisul însuși, au pătruns în Burgundia și Auvergne, uneori de mulți ani s-au stabilit și găzduit în țară din locuri fortificate undeva pe o insulă de la gura râului, iar de aici au ieșit să colecteze tribut de la locuitorii subjugați , sau, după ce au primit o rambursare cât au vrut, într-un loc, au urmat același lucru în altă țară În , după mulți ani de invazii în Scoția, au forțat țara să le plătească tribut, așezându-se pe insulele din apropiere; dar un an mai târziu, scoțienii

nu le-au dat tribut și i-au alungat, așa cum au făcut novgorodienii cu compatrioții lor cam în aceeași perioadă Carolingienii neputincioși au încheiat tratate cu ei, în unele condiții care amintesc în mod viu de tratatele principilor de la Kiev din secolul al X-lea cu grecii, plătiți de la ei cu mii de lire de argint sau cedați conducătorilor lor în zone întregi de graniță de in cu obligația de a apăra țara de proprii compatrioți: așa s-a născut în Occident un fel de principate varange Au fost cazuri când un partid de danezi, care domnea de-a lungul unui râu din Franța, s-a angajat față de regele franc, pentru o anumită taxă, să alunge sau să omoare compatrioții care jefuiau de-a lungul altui râu, i-a atacat, și-a luat răsplata și de la ei , apoi dușmanii s-au unit și s-au împrăștiat în partide prin țară pentru pradă, cum Askold și Dir, slujitorii pașnicului numit Rurik, după ce i-au cerut să meargă la Constantinopol, în drum spre Kiev, i-au recrutat pe varangi și au început să dețină poieni independent de Rurik În a doua jumătate a secolului al IX-lea mult zgomot " de-a lungul Elbei și Rinului, un contemporan și omonim al nostru Rurik, poate chiar și conaționalul său, vagabondul viking danez Rorich, așa cum îl numește Cronica Bertin L-a recrutat pe norman wagshi pentru jafurile de coastă, l-a forțat pe împăratul Lothair să-i cedeze mai multe județe din Friesland ca feud, i-a jurat în mod repetat credință și și-a schimbat jurământul, a fost expulzat de frizi, a căutat puterea regală în patria sa și, în cele din urmă, a fost pus undeva în jos capul împovărat de aventuri Și este de remarcat faptul că, la fel ca echipele primilor prinți de la Kiev, aceste trupe de pirați erau formate din botezați și păgâni; primul, prin tratate, a intrat în slujba regilor franci, ale căror posesiuni tocmai fuseseră devastate VARGIANI BALTIC PE VOLHOV SI DNIPER Aceste fapte occidentale fac lumină asupra evenimentelor de pe Volhov și Nipru Aproximativ jumătate a secolului al IX-lea o echipă de varangi baltici a pătruns în Golful Finlandei și Volhov până în Ilmen și a început să primească tribut de la triburile slave și finlandeze din nord Băștinașii, după ce și-au adunat puterile, i-au alungat pe noii veniți și au angajat un grup de alți varangi, care se numeau Rus, pentru a se apăra de atacurile lor ulterioare După ce s-au întărit în țara apărată, au tăiat "orașe", locuri fortificate, paznicii angajați s-au comportat ca niște cuceritori Asta e tot ce sa întâmplat Faptul a constat în două momente, dintr-un contract de mercenar cu străinii pe apărare externă și dintr-o preluare violentă a puterii asupra băștinașilor Povestea noastră despre chemarea prinților a pus în umbră al doilea punct și l-a declarat explicativ pe primul ca un act de transfer voluntar al puterii către străini de către băștinași Ideea de putere a fost transferată din al doilea moment, din solul forței, în primul, pe baza legii, iar construcția juridică combinată a începutului statului rus a ieșit foarte bine Au existat motive pentru asta Să nu uităm că legenda chemării prinților, la fel ca toate cele mai vechi legende despre țara rusă, a ajuns până la noi în forma în care a fost cunoscută și înțeleasă de oamenii cărtiști și învățați ruși din secolul al -lea și începutul celui de-al XII-lea secole, căruia îi aparținea autorul necunoscut al Poveștii anilor trecuti și hegumenul Sylvester, compilatorul codului analistic inițial, care a prelucrat această poveste și a pus-o în fruntea lucrării sale istorice savante În secolul al XI-lea vikingii au continuat să vină la Rus ca mercenari, dar nu s-au mai transformat aici în cuceritori, iar preluarea forțată a puterii, încetând să se mai repete, părea puțin probabilă Mai mult, societatea rusă din secolul al XI-lea a văzut în prinții săi instauratorii ordinii de stat, purtătorii autorității legitime, sub umbra căreia trăia și și-

a ridicat începutul chemării prinților Autorul și editorul Poveștii anilor trecuti nu se putea mulțumi cu detaliile needificatoare ale a ceea ce se întâmplase cândva în Novgorod, care supraviețuise în legendă: ca scriitori gânditori ai vieții de zi cu zi, ei doreau să înțeleagă faptul prin consecințele sale, să luminează cazul cu o idee De fapt, statele sunt întemeiate în diverse moduri, dar momentul legal al apariției lor este considerat a fi recunoașterea publică a forței de conducere de către putere prin lege Ideea unei astfel de puteri legitime este inclusă în legenda vocației Veche a triburilor aliate din nord, s-a adunat cumva în mijlocul luptei tribale și a hotărât să caute un prinț care să "dețină și să judece de drept", și o invitație adresată Rusiei de către deputații vechei de a merge "să domnească și stăpânește" pământul mare și abundent, dar neîmpodobit - ce este, cum ar fi, nu o formulă stereotipă, ideea puterii legitime care decurge dintr-un contract - o teorie foarte veche, dar actualizată constant în ceea ce privește accesibilitatea sa la gândire, care face primele experimente de asimilare a conceptelor politice? Legenda despre chemarea prinților, așa cum se spune în Povestea, nu este deloc o tradiție populară, nu poartă semnele ei obișnuite: este o pildă schematică despre originea statului, adaptată înțelegerii școlii copii FORMAREA MARELE PRINCIPAT AL Kievului Din combinarea principatelor varange și a regiunilor orașului care și-au păstrat independența, a apărut o a treia formă politică care a început în Rus': acela a fost Marele Ducat al Kievului Formarea acestui principat a fost pregătită de faptele economice și politice de mai sus În orice moment al lumii industriale ruse au apărut prinții Varangie, ei au fost atrași în mod constant de orașul de la marginea de sud a acestei lumi, care a închis lanțul de orașe comerciale rusești de-a lungul liniei fluviale greco-variene a Niprului - Volhov - spre Kiev Aici, cei care caută locuri de muncă profitabile și profituri comerciale de peste mări ar putea profita cel mai mult Kievul a fost punctul de raliu pentru comerțul rusesc; bărci comerciale erau atrase la el de pretutindeni, din Volhov, Dvina de Vest, Niprul de Sus și afluenții săi De aici, în cronica poveste despre evenimentele din secolele al IX-lea și al X-lea două fapte evidențiază destul de clar: atragerea noilor veniți varangi de la Marea Baltică la Kiev și dependența economică a orașelor rusești de Kiev Cine deținea Kievul ținea în mâini cheia principalelor porți ale comerțului rusesc De aceea toți prinții varangi care au apărut în nord au fost atrași de Kiev Din cauza lui, s-au întrecut între ei și s-au exterminat unul pe altul Așa că prințul Novgorod Oleg și-a ucis compatrioții Askold și Dir pentru Kiev, așa că un alt prinț din Novgorod, Vladimir, și-a ucis propriul frate Yaropolk pentru același Kiev Pe de altă parte, toate orașele comerciale rusești erau dependente economic de Kiev La Kiev, firele bunăstării lor au convergit; le-ar putea submina comerțul prin tăierea arterei principale a cifrei de afaceri economice a țării, împiedicând ambarcațiunile comerciale să treacă pe Nipru către piețele Azov și Marea Neagră Prin urmare, interesul comun al acestor orașe era să trăiască în prietenie cu Kievul, pentru a avea acces liber de la Kiev la drumurile comerciale ale stepei Acest interes comun se vede clar în povestea Cronicii primare despre primii prinți care s-au stabilit la Kiev Askold și Dir, despărțiți de echipa lui Rurik, au coborât liber pe Nipru la Kiev și, fără o luptă vizibilă, au luat stăpânire pe el împreună cu tot pământul pajiștilor Activitatea ulterioară a acestor vikingi Varangie la Kiev explică motivele succesului lor Cronica notează că după Kiy, fondatorul Kievului, poienile au fost jignite de drevlyans și de alte triburi

giratorii Prin urmare, Askold și Dir, de îndată ce s-au stabilit la Kiev, au intrat într-o luptă cu aceste triburi, drevlyenii, pecenegii, bulgarii, iar apoi, după ce i-au adunat pe varangi, au întreprins o campanie împotriva Constantinopolului Un contemporan și martor ocular al acestui atac, Patriarhul Fotie al Constantinopolului, spune într-o predică rostită cu această ocazie că Rusul a făcut un raid foarte inteligent, s-a strecurat în liniște până la Constantinopol, când împăratul Mihail al III-lea cu o armată și o flotă a mers la sarazini, lăsându-şi capitala fără apărare faţă de mare Aceasta înseamnă că Rusia Kievană nu numai că cunoștea bine ruta maritimă către Constantinopol, dar știa și cum să obțină informații în timp util despre afacerile Bizanțului; grecii înșiși s-au mirat de neașteptarea și viteza extraordinară a atacului Ea a fost cauzată, potrivit lui Fotie, de faptul că poporul grec a încălcat acordul, a fost întreprinsă de Rusia pentru a marca infracțiunea adusă compatrioților săi, negustorii ruși, aparent pentru neplata datoriilor, prin urmare, scopul restabilirii relaţiilor comerciale cu forţa, întrerupte cu forţa de greci Aceasta înseamnă că încă înainte de existau relații comerciale între Rusia și Bizanț, fixate printr-un act diplomatic, iar Kievul a fost nodul acestor relații, de unde a ieșit raidul îndrăzneț din Aflam mai departe că aceste relații erau destul de vechi, a început înapoi în prima jumătate a -a Ambasadori din poporul Rus', despre care cronica Bertinskaya vorbește sub , au venit la Constantinopol pentru a stabili sau a restabili prietenia, adică pentru a încheia un acord Aceeași serie de fenomene s-a repetat în istoria lui Oleg, care a călcat pe urmele lui Askold De asemenea, a coborât nestingherit din Novgorod de-a lungul Niprului, a capturat fără prea multe dificultăți Smolensk și Lyubech de-a lungul drumului și, fără o luptă, a pus stăpânire pe Kiev, ucigându-și compatrioții Askold și Dir După ce s-a stabilit la Kiev, a început să dărâme noi orașe în jurul său pentru a proteja pământul Kievului de raidurile din stepă, iar apoi, împreună cu forțele combinate ale diferitelor triburi, a întreprins o nouă campanie împotriva Constantinopolului, care s-a încheiat și cu încheierea a unui acord comercial Aceasta înseamnă că această campanie a fost întreprinsă și cu scopul de a restabili relațiile comerciale dintre Rus și Bizanț, care au fost din nou întrerupte de ceva Ambii conducători, se pare, au fost susținuți în unanimitate în aceste campanii de toate triburile interesate de comerțul exterior, care trăiau în principal de-a lungul liniei fluviului Nipru-Volhov, adică de locuitorii marilor orașe comerciale din Rus' Cel puțin în cronica despre campania lui Oleg, citim că, pe lângă triburile supuse lui Oleg, i s-au alăturat de bunăvoie triburi care nu erau supuse lui Oleg, dulebi îndepărtați și croați, care locuiau în regiunea Nistrului de Sus și atât Bug, de-a lungul versanților de nord-est și de la poalele Carpaților Protecția țării de nomazii de stepă și campaniile militare îndepărtate împotriva Constantinopolului pentru menținerea relațiilor comerciale au determinat, evident, o cooperare comună și amicală în întreaga lume industrială de-a lungul liniilor comerciale ale Niprului - Volhov și ale altor râuri ale câmpiei Acest interes comun a unit orașele comerciale de coastă sub stăpânirea prințului Kievului, lider în această chestiune după poziția care i-a fost creată de dubla semnificație a Kievului DUBLA ÎNsemnificație a orașului Kiev Kievul a servit ca principal avanpost defensiv al țării împotriva stepei și ca punct central de export al comerțului rusesc Pentru că, căzut în mâinile varangilor nu putea rămâne un simplu principat varangian local, precum au fost principatele care au apărut în același timp în Novgorod,

Izborsk și Beloozero, sau mai târziu în Polotsk și Turov Relațiile comerciale stabilite cu Bizanțul și Orientul Arab, cu piețele Mării Negre, Azov și Caspice, direcționând munca oamenilor spre dezvoltarea resurselor forestiere ale țării, și-au atras cea mai importantă cifră de afaceri economică la Kiev Dar pentru a asigura aceste rulaje a fost necesar să existe granițe sigure și rute comerciale deschise de-a lungul râurilor de stepă, chiar să se exercite uneori presiuni armate asupra piețelor însele pentru a dobândi condiții comerciale favorabile Toate acestea nu puteau fi realizate decât prin forțele combinate ale tuturor triburilor slave răsăritene, adică prin subjugarea forțată a acelora dintre ele care, trăind departe de principalele rute comerciale, nu aveau niciun stimulent să sprijine voluntar prinții Kievului De aceea, știrile proprii și ale altora vorbesc despre faptele războinice ale primilor prinți ai Kievului Studiile academicianului Vasilevski asupra vieții sfinților Gheorghe de Amastrid și Ștefan de Surozh au dovedit destul de convingător că Rusia se afla deja în prima jumătate a secolului al IX-lea a făcut raiduri pe țărmurile Mării Negre, chiar și pe cele sudice Dar înaintea Patriarhului Fotie, ea nu a îndrăznit să atace însuși Constantinopolul Câteva zvonuri au ajuns la Fotie despre începutul unei răsturnări importante în Rus', venind tocmai de la Kiev, iar în predicile sale cu ocazia atacului Rus'ului asupra Constantinopolului şi în trimisul care a urmat, explică originea acestei insolenţe ruseşti Poporul, necunoscut de nimeni înainte de acest atac, nesemnificativ, după spusele lui Fotie, a devenit dintr-o dată notoriu, s-a glorificat după această faptă curajoasă, iar curajul i-a fost inspirat de faptul că a înrobit de curând triburile vecine, iar acest succes l-a făcut prea mândru și obrăznicie Aceasta înseamnă că, de îndată ce la Kiev a fost fondat principatul Varangian, de aici a început concentrarea forțelor țării și a ieșit prima întreprindere integral rusească, cauzată de un interes comun, asigurarea relațiilor comerciale PRINCIPITATEA KIEV - PRIMA FORMA A STATULUI RUS Acestea au fost condițiile în care a luat naștere Marele Ducat de Kiev A fost la început unul dintre principatele varangie locale: Askold și fratele său s-au stabilit la Kiev ca simpli koning varangi, păzind securitatea externă și interesele comerciale ale posesiunii pe care le-au confiscat Oleg le-a călcat pe urme și și-a continuat munca Dar situația militaro-industrială de la Kiev le-a dat tuturor o semnificație mai largă Ținutul Kievului acoperea toată țara dinspre sud de-a lungul drumului greco-varang; interesele sale comerciale erau împărtășite de întreaga țară acoperită de acesta Prin urmare, sub stăpânirea prințului Kievului, vrând-nevrând sau nu, alte principate varange și regiuni urbane din Rus' au fost unite, iar apoi principatul Kiev a primit semnificația statului rus Această supunere a fost forțată de dependența politică și economică de Kiev, în care aceste principate și regiuni au devenit odată cu căderea stăpânirii khazarului în stepă Prin urmare, apariția lui Rurik la Novgorod, mi se pare, este incomod să luăm în considerare începutul statului rus: atunci a apărut în Novgorod un principat local și, în plus, un varangian pe termen scurt Statul rus a fost fondat prin activitățile lui Askold și apoi Oleg la Kiev: de la Kiev, și nu de la Novgorod, a venit unificarea politică a slavilor ruși; Principatul Varangian de la Kiev al acestor cavaleri a devenit bobul acelei uniuni dintre triburile slave și finlandeze vecine, care poate fi recunoscută ca forma originală a statului rus MILITAR SI INDUSTRIAL ORIGINEA SA Statul devine posibil atunci când, într-o populație divizată în părți incoerente cu aspirații divizate sau chiar ostile, există fie o forță armată capabilă să adună cu forța aceste

părți incoerente, fie un interes comun suficient de puternic pentru a subjuga voluntar aceste aspirații divizate sau ostile La formarea statului rus au participat ambii acești factori, interesul comun și forța armată Interesul comun a fost că toate orașele comerciale ale Rusiei, odată cu apariția pecenegilor inundand stepa, au simțit nevoia unei forțe armate capabile să protejeze granițele țării și drumurile sale comerciale de stepă de atacurile externe Principalul punct de plecare de la care caravanele comerciale rusești au plecat spre Marea Neagră și piețele Caspice de-a lungul râurilor de stepă a fost Kiev De îndată ce a apărut aici o forţă armată, dovedindu-şi capacitatea de a satisface nevoile indicate ale ţării, toate oraşele comerciale din Rus' cu regiunile lor s-au supus de bună voie acestei forţe Această forță era prințul Varangian cu alaiul său Devenit purtător și paznic al interesului comun care îi subordona orașele comerciale ale țării, acest prinț cu alaiul său se transformă dintr-o forță armată într-o putere politică Dar, folosind noile mijloace pe care i le-a oferit această putere prințul a început să supună cu forța alte triburi care nu împărtășeau acest interes comun și a participat slab la afacerile comerciale ale țării Cucerirea acestor triburi, îndepărtate de drumul fluvial central, a completat unificarea politică a slavilor răsăriteni Deci, repet, la formarea statului rus au participat atât interesul general, cât și forța armată de cucerire, pentru că interesul comun s-a îmbinat cu forța de cucerire: nevoile și pericolele comerțului rus au chemat în acțiune pentru apărarea acestuia o echipă înarmată cu un prinț în frunte, iar această echipă, bazându-se pe unele triburi, le-a cucerit pe altele Citiți cu atenție povestea Cronicii primare despre prinții Kievului din secolele IX și X, iar această dublă origine militaro-industrială a principatului Kiev, cea mai veche formă a statului rus, vă va fi dezvăluită Primele triburi care s-au alăturat principatului Kiev și i-au susținut cu zel pe prinții în campaniile de peste mări au fost tocmai triburile care locuiau de-a lungul drumului fluvial principal al Niprului - Volhov și gravitau către marile orașe comerciale Aceste triburi s-au supus cu ușurință puterii prințului Kievului Slavii din Novogorod, care au chemat prinți, au încercat să se răzvrătească împotriva lui Rurik și apoi au fost abandonați de Oleg și Igor pentru Kiev, i-au ascultat cu blândețe Pentru a subjuga alte triburi, uneori era suficientă o singură campanie, chiar și fără luptă: așa au fost cuceriți Smolensk Krivichi și nordici Dimpotrivă, triburile care locuiau departe de acest drum fluvial, printre care nu existau orașe comerciale mari, adică comercianți înarmați semnificativi, au rezistat multă vreme puterii noilor conducători și s-au supus acestora numai după o încăpățânare, mai mult decât o dată luptă reînnoită Deci, după multe campanii grele, Drevlyans și Radimichi au fost cuceriți; cu aceleași eforturi, Vyatichi au fost cuceriți și la sfârșitul secolului al X-lea, la un secol după întemeierea principatului Kiev Acesta a fost ultimul fapt care a finalizat o serie de procese juridice, economice și politice complexe care au început odată cu așezarea slavilor estici pe câmpia rusă Voi enumera din nou aceste procese REVIZIA STUDIULUI Slavii răsăriteni îi găsim în secolele al VII-lea și al VIII-lea într-o campanie, într-o stare de decădere socială din ce în ce mai mare Alianța militară formată între ei în Carpați s-a destrămat în triburile care o alcătuiau, triburile s-au descompus în clanuri, chiar și clanurile au început să se împartă în gospodării mici, sau ferme familiale, pe măsură ce acești slavi au început să trăiască pe deschiderea casei Nipru Dar aici, sub influența noilor condiții, a început între ele un proces invers de coeziune reciprocă treptată; doar

elementul de legătură în noile construcţii sociale nu mai era sentimentul de consanguinitate, ci interesul economic, chemat la acţiune de proprietăţile ţării şi împrejurările externe Râurile sudice ale câmpiei și jugul impus din lateral i-au atras pe slavii răsăriteni într-un comerț exterior plin de viață Acest comerț a atras curțile singuratice împrăștiate în centrele comerciale rurale, curțile bisericilor, apoi în marile orașe comerciale cu regiunile lor Noi pericole externe de la începutul secolului al IX-lea a declanșat o nouă serie de răsturnări Orașele comerciale s-au înarmat; apoi s-au transformat din principalele depozite comerciale în centre politice, iar districtele lor comerciale au devenit teritoriile lor de stat, zone urbane; unele dintre aceste regiuni au devenit principate varangie, iar din combinarea ambelor s-a format marele principat al Kievului, cea mai veche forma a statului rus Așa este legătura dintre faptele economice și cele politice din istoria noastră timpurie: interesele economice s-au transformat succesiv în legături sociale, din care au crescut alianțele politice Acum, după ce am studiat o serie dintre cele mai vechi fenomene ale istoriei noastre, să ne amintim întrebarea inițială de la care am plecat în acest studiu Revenind la prima perioadă a istoriei noastre, am prezentat două puncte de vedere asupra începutului ei Unii o încep destul de târziu, nu mai devreme de mijlocul secolului al IX-lea, odată cu sosirea varangiilor, care i-au găsit pe slavii răsăriteni într-o stare sălbatică, fără nici un fel de rudimente de cetățenie; alții împing înapoi începutul istoriei noastre la distanța ceață a antichității precreștine Reamintind faptele pe care le-am studiat și concluziile desprinse din acestea, ne putem stabili atitudinea față de ambele puncte de vedere Istoria noastră nu este atât de veche pe cât cred unii, a început mult mai târziu decât începutul erei creștine; dar nu a întârziat atât de mult pe cât cred alții: pe la jumătatea secolului al IX-lea nu a început, dar avea deja în spate ceva trecut, doar nu vechi de secole, numărând în sine două secole și jumătate Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ACTIVITĂȚI PRIMILOR PRIȚI Kiev UNIREA TRIBURILOR SLAVE ORIENTALE SUB AUTORITATEA PRINȚULUI Kiev DISPOZITIV DE CONTROL TAXELE; CARURI SI POLYUDYA LEGĂTURA MANAGEMENTULUI CU CIFRE DE AFACERI COMERCIALE ACTIVITATEA EXTERNĂ A PRINȚIILOR Kievului ACORDURI ȘI RELAȚII COMERCIALE ALE Rusiei CU BIZANTIA SEMNIFICAȚIA ACESTE ACORDURI ȘI RELAȚII ÎN ISTORIA DREPTULUI RUS DIFICULTĂȚI EXTERNE ȘI PERICOLE ALE COMERȚULUI RUS APĂRAREA FRONTEILOR DE STEPĂ PĂMÂNT RUS ÎN JUMĂTATEA SECOLULUI XI POPULAȚIE ȘI LIMITE SEMNIFICAȚIA MARELE DUCE DE Kiev ECHIPĂ DE PRIȚI: PROXIMITATEA SA POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ DE COMERCIȚITORII ORĂȘELOR MARI ELEMENT VARIAZH ÎN COMPOZIȚIA ACESTEI NEGOZII PROPRIETATEA DE SCLAVI CA BAZĂ ORIGINALĂ A DIVISIUNII ESTATE ELEMENT VARIAZH CA PARTE A ECHIPĂRII DIFERITE ÎNțelesuri ale cuvântului RUSS TRANSFORMAREA TRIBURILOR ÎN MOȘIE Am încercat să luăm în considerare faptul ascuns în povestea Cronicii primare despre primii prinți de la Kiev, care ar putea fi recunoscut drept începutul statului rus Am constatat că esența acestui fapt este următoarea: pe la mijlocul secolului al IX-lea relațiile externe și interne din lumea comercială și industrială a orașelor rusești s-au dezvoltat într-o astfel de combinație, în virtutea căreia protecția granițelor țării și a comerțului său exterior a devenit interesul lor comun, subordonându-le prințului Kievului și făcându-le Kiev Principatul Varangian bobul statului rus Acest fapt trebuie pus pe seama celei de-a doua jumătăți a secolului al IX-lea: mai precis, nu îndrăznesc să-i indică timpul DIRECȚIA ACTIVITĂȚII PRIȚILOR Kievului Interesul comun care a creat

Marele Ducat al Kievului, protecția granițelor și comerțul exterior, a direcționat dezvoltarea lui ulterioară, a direcționat atât activitățile interne, cât și cele externe ale primilor prinți Kiev Citind analele inițiale, întâlnim o serie de basme semi-istorice și semi-zâne în care adevărul istoric strălucește prin țesătura transparentă a sagăi poetice Aceste legende povestesc despre prinții Kievului în secolele IX și X - Oleg, Igor, Svyatoslav, Yaropolk, Vladimir Ascultând cu atenție aceste tradiții vagi, fără prea mult efort critic, se pot înțelege motivele de bază care au ghidat activitățile acestor prinți CUCERIREA SLAVILOR ORIENTATIC Kievul nu putea rămâne capitala unuia dintre principatele varangie locale: avea o semnificație integrală rusească ca punct nodal al mișcării comerciale și industriale și, prin urmare, a devenit centrul unificării politice a întregului pământ Activitatea lui Askold, se pare, s-a limitat la îngrădirea securității externe a regiunii Kiev: nu reiese clar din cronică că a cucerit vreunul dintre triburile ocolitoare de care și-a apărat poienile, deși cuvintele lui Fotius despre Rosa, care era mândră a aservirii triburilor din jur, par să sugereze acest lucru Primul lucru pe care l-a făcut Oleg la Kiev, cronica expune extinderea posesiunilor, adunarea slavilor estici sub conducerea sa Cronica conduce această afacere cu o secvență suspectă, adăugând un trib la Kiev în fiecare an Oleg a ocupat Kievul în ; în drevliani au fost cuceriți, în - nordicii, în - Radimichi; după aceea, un șir lung de ani este lăsat necompletat Evident, aceasta este ordinea amintirilor cronice, sau a considerațiilor, și nu evenimentele în sine Până la începutul secolului al XI-lea toate triburile slavilor răsăriteni au fost aduse sub brațul prințului Kievului; În același timp, denumirile tribale apar din ce în ce mai rar, fiind înlocuite cu cele regionale bazate pe numele principalelor orașe Extindendu-și posesiunile, prinții Kievului au stabilit ordinea de stat în țările supuse, în primul rând, desigur, administrarea impozitelor Vechile zone urbane au servit drept bază pregătită pentru împărțirea administrativă a terenului În regiunile subordonate orașelor din orașele Cernigov, Smolensk și altele, prinții și-au plantat guvernatorii, posadnici, care erau fie războinicii lor angajați, fie propriii lor fii și rude Acești guvernatori aveau propriile lor echipe, detașamente armate speciale, acționau destul de independent, stăteau doar în legătură slabă cu centrul statului, cu Kievul, existau aceleași konings ca și prințul Kievului, care era considerat doar cel mai în vârstă dintre ei și în acest sens sens a fost numit "marele prinț rus" în contrast cu prinții locali, guvernatorii Pentru a spori importanța prințului Kiev, acești deputați au fost numiți și "mari prinți" în documentele diplomatice Deci, conform unui acord preliminar cu grecii din , Oleg a cerut "ordine" pentru orașele rusești Kiev, Cernigov, Pereyaslavl, Polotsk, Rostov, Lyubech și alte orașe, "deoarece orașul Sedyakh, marii prinți există sub Olga " Acestea erau încă principate varangie, aliate doar cu Kievul: prințul și-a păstrat atunci fosta semnificație militar-druzhină, neavând încă timp să dobândească semnificație dinastică Cearta genealogică pe care Oleg a început în apropierea Kievului, reproșându-i lui Askold și lui Dir că au domnit la Kiev, nefiind prinți, "nu un fel de prinț", este afirmația lui Oleg care a împiedicat cursul evenimentelor și chiar mai probabil - aceeași presupunere a compilatorului boltei analistice Unii dintre guvernanți, după ce au cucerit Unul sau altul trib, l-au primit de la prințul Kiev care deținea controlul cu dreptul de a colecta tribut de la el în favoarea lor, la fel ca în Occident în secolul al IX-lea Vikingii danezi, după ce au capturat una sau alta regiune de coastă a Imperiului lui Carol

cel Mare, l-au primit de la regii franci în in, adică în hrănire Igor voievodul Sveneld, după ce a învins tribul slav al Uluchilor, care locuia de-a lungul Niprului de jos, a primit tribut în favoarea lui nu numai de la acest trib, ci și de la Drevlyani, astfel încât echipa sa, tinerii, a trăit mai bogat decât echipa al lui Igor însuși TAXELE Scopul principal al administrației domnești era colectarea impozitelor Oleg, de îndată ce s-a stabilit la Kiev, a început să stabilească tribut de la triburile supuse Olga a călătorit pe ținuturile supuse și a introdus, de asemenea, "statute și quitrents, tributuri și cimitire", adică a înființat circumscripții judiciare și administrative rurale și a stabilit salarii impozabile Tributul se plătea de obicei în natură, mai ales în blănuri, "ambulanță" Cu toate acestea, din analele aflăm că Radimichi și Vyatichi necomercializau în secolele al IX-lea și al X-lea au adus un omagiu khazarilor, iar apoi prinților Kievului "pe o pălărie din ral", dintr-un plug sau un plug Sub pălării (skilling) trebuie să se înțeleagă probabil tot felul de bani din metal străin care circulau atunci în Rusia, în principal dirhem arabi de argint, care apoi s-au revărsat în Rusia din belșug prin comerț Tributul a fost obținut în două moduri: fie triburile supuse l-au adus la Kiev, fie prinții înșiși au mers după el prin triburi Prima modalitate de a colecta tribut a fost numită căruță, a doua - polyud Polyudye este o călătorie administrativă și financiară a prințului către triburile supuse Împăratul Konstantin Porphyrogenitus, în eseul său Despre popoare, scris la mijlocul secolului al X-lea, realizează o imagine picturală a poliudului prințului rus contemporan De îndată ce a venit luna noiembrie, prinții ruși "cu toată Rusia" μετα παντων των Πωζ, adică cu un alai, au plecat de la Kiev ειζ τα πολοδια spre orașe, adică pe poliudie, despre care povesteau povestitorii săi slavo-ruși el şi pe care el a coincis în mod consonant cu acest cuvânt grecesc Prinții s-au dus pe ținuturile slave ale Drevlyanilor, Dregovici, Krivichi, Severians și alți slavi care plăteau tribut Rus'ului și s-au hrănit acolo pe tot parcursul iernii, iar în luna aprilie, când gheața a trecut pe Nipru, au coborât din nou la Kiev În timp ce prinții cu Rus rătăceau prin ținuturile supuse, slavii, care plăteau tribut Rusului, tăiau copaci în timpul iernii, făceau din ei bărci cu un singur copac, iar primăvara, când se deschideau râurile, pluteau Niprul şi afluenţii săi la Kiev, i-au tras pe ţărm şi i-au vândut Rusului, când ea se întorcea din poliudya de-a lungul apei scobite După ce a echipat și a încărcat bărcile cumpărate, Rus' le-a coborât în iunie de-a lungul Niprului până la Vitichevo, unde a așteptat câteva zile, în timp ce bărcile comerciale din Novgorod, Smolensk, Lyubech, Cernigov, Vyshgorod mergeau pe același Nipru Apoi toată lumea s-a îndreptat pe Nipru spre mare la Constantinopol Citind această poveste a împăratului, este lesne de înțeles cu ce mărfuri și-a încărcat Rus' caravanele comerciale de bărci care pluteau spre Constantinopol vara: era un tribut în natură, adunat de prinț și echipa sa în timpul ocolului de iarnă, produse de meșteșuguri forestiere: blănuri, miere, ceară La aceste bunuri li s-au alăturat slujitorii, prada trupei cuceritoare Aproape tot secolul al X-lea a continuat cucerirea triburilor slave și finlandeze vecine de la Kiev, însoțită de transformarea masei învinșilor în sclavie Arabul Ibn-Dasta, care a scris în prima jumătate a acestui secol, spune despre Rus' că ea năvăleste pe slavi, se apropie de ei pe corăbii, debarcă, îi ia pe locuitori prizonieri și îi vinde altor popoare Bizantinul Leu Diaconul are o veste foarte rară că împăratul Tzimiskes, în baza unui acord cu Svyatoslav, i-a permis lui Rus să aducă pâine în Grecia pentru vânzare Principalii negustori erau guvernul de la Kiev, prințul și

"soții", boierii Bărcile și negustorii de rând s-au alăturat caravanei de comerț domnesc și boieresc pentru a ajunge la Constantinopol sub acoperirea escortei domnești În înțelegerea lui Igor cu grecii, citim, printre altele, că Marele Voievod rus și boierii săi pot trimite anual la marii regi greci câte corăbii doresc, cu ambasadori și oaspeți, adică cu proprii lor funcționari și cu negustori ruşi liberi Această poveste a împăratului bizantin ne arată clar legătura strânsă dintre rulajul anual al vieții politice și economice a Rus'ului Tributul pe care prințul Kievului l-a încasat în calitate de conducător a fost în același timp materialul cifrei de afaceri ale sale comerciale: devenind suveran, ca un koning, el, ca un varangian, nu a încetat să fie un comerciant înarmat El a împărtășit tributul cu alaiul său, care i-a servit ca instrument de guvernare, a constituit clasa guvernamentală Această clasă a acționat ca pârghie principală, în ambele moduri, atât politice cât și economice: iarna conducea, se plimba printre oameni, cerșea, iar vara făcea comerț cu ceea ce aduna în timpul iernii În aceeași poveste, Constantin subliniază în mod viu semnificația centralizatoare a Kievului ca centru al vieții politice și economice a țării ruse Rus, clasa guvernamentală condusă de prinț, cu cifra de afaceri din comerțul de peste mări a susținut comerțul cu nave în populația slavă a întregului bazin al Niprului, care și-a găsit o piață la târgul de primăvară al unui copac de lângă Kiev și în fiecare primăvară a tras aici bărci comerciale din diferite colţuri ale ţării de-a lungul traseului greco-varang cu bunurile vânătorilor de pădure şi apicultorilor Printr-un ciclu economic atât de complex, un dirhem arab de argint sau o clemă de aur de lucru bizantin a căzut din Bagdad sau Constantinopol pe malurile Oka sau Vazuza, unde arheologii le găsesc LEGĂTURA MANAGEMENTULUI CU COMERȚUL Așa s-a organizat viața politică internă în principatul Kiev în secolele al IX-lea și al X-lea Este ușor de observat principalul interes economic care a călăuzit această viață, adunând și unind părțile îndepărtate și împrăștiate ale pământului: tributul care i-a fost adus prințului Kievului împreună cu alaiul său a alimentat comerțul exterior al Rusului Același interes economic a dirijat și activitățile externe ale primilor prinți Kieveni Această activitate a fost îndreptată spre două obiective principale:) achiziționarea de piețe de peste mări,) curățarea și protejarea rutelor comerciale care duceau către aceste piețe Cel mai proeminent fenomen din istoria externă a Rus'ului până la mijlocul secolului al XI-lea conform Cronicii primare, au existat campanii militare ale prinților Kieveni împotriva Constantinopolului Înainte de moartea lui Yaroslav, șase dintre ei pot fi numărați, cu excepția campaniei lui Vladimir împotriva coloniei bizantine Tauric Chersonese din : Askoldov, care a fost programat să coincidă cu și acum aparține lui , Olegov , doi Igorev - și , a doua campanie bulgară a lui Svyatoslav în , care s-a transformat într-un război cu grecii și, în cele din urmă, campania lui Iaroslav, fiul lui Vladimir, în Este suficient să cunoaștem motivul primei și ultimei dintre aceste campanii pentru a să înțeleagă principala motivație care le-a cauzat Sub Askold, Rus' a atacat Constantinopolul, iritat, potrivit Patriarhului Fotie, cu uciderea compatrioților săi, aparent negustori ruși, după ce guvernul bizantin a refuzat să satisfacă această insultă, reziliind astfel acordul său cu Rusia În , Iaroslav și-a trimis fiul la greci cu o flotă, deoarece negustorii ruși au fost bătuți la Constantinopol și unul dintre ei a fost ucis Așadar, campaniile bizantine au fost cauzate, în cea mai mare parte, de dorința Rusului de a menține sau de a restabili relațiile comerciale întrerupte cu Bizanțul De aceea se terminau de obicei în

tratate comerciale Toate tratatele Rusiei cu grecii din secolul al X-lea care au ajuns la noi au un asemenea caracter comercial Dintre acestea, două dintre tratatele lui Oleg au ajuns la noi, unul I Gorev și un tratat scurt, sau doar începutul tratatului lui Sviatoslav Tratatele au fost întocmite în limba greacă și, cu modificările corespunzătoare de formă, au fost traduse într-o limbă pe care rusul o înțeleagă Citind aceste tratate, este ușor de observat ce interes a legat în secolul al X-lea Rus' cu Bizanţul În total, ele definesc mai detaliat și mai precis procedura pentru relațiile comerciale anuale ale Rusiei cu Bizanțul, precum și procedura pentru relațiile private ale rușilor din Constantinopol cu grecii: din această parte, tratatele se disting prin o dezvoltare remarcabilă a normelor juridice, în special a dreptului internaţional CONTRACTE ȘI COMERȚ CU BYZANTIA În fiecare vară, negustorii ruși veneau la Tsargrad pentru sezonul comercial, care dura luni; conform acordului lui Igor, niciunul dintre ei nu avea dreptul să stea acolo iarna Negustorii ruși s-au oprit la marginea Constantinopolului la St Maica, unde mănăstirea Sf Mamanta Din vremea aceluiași tratat, oficialii imperiali au luat carta princiară de la comercianții sosiți cu desemnarea numărului de nave trimise de la Kiev și au rescris numele ambasadorilor princiari și ale negustorilor obișnuiți, oaspeți, "da, și noi, " adaugă grecii de la ei înșiși în contract, "fii în pace vino": era o precauție pentru ca sub masca agenților prințului Kievului, pirații ruși să nu se strecoare în Constantinopol Ambasadorii și oaspeții ruși pe tot parcursul șederii lor la Constantinopol au folosit hrană gratuită și o baie gratuită de la guvernul local - un semn că aceste călătorii comerciale ale Rusului la Constantinopol au fost privite nu ca întreprinderi industriale private, ci ca ambasade comerciale ale curții aliate de la Kiev Potrivit lui Leo Deacon, această semnificație a expedițiilor comerciale rusești în Bizanț a fost stipulată direct în tratatul lui Tzimiskes cu Svyatoslav, unde împăratul s-a angajat să-i accepte pe rușii veniți la Constantinopol pentru comerț ca aliați, "cum a fost întotdeauna obișnuit" χαυαπερ ανεχαυεν ευιμον ην De remarcat totodată că Rus' a fost un aliat plătit al Bizanţului, obligat prin acorduri pentru "tributul" convenit să asigure grecilor unele servicii defensive la graniţele imperiului Așa că contractul lui Igor îl obliga pe prințul rus să nu-i lase pe bulgarii negri să intre în Crimeea să "murdărească" în țara Korsun Ambasadorii comerciali ai Rusiei își primeau salariile de ambasador la Constantinopol, iar negustorii obișnuiți primeau o lună, o lună de mâncare, care le era împărțită într-o anumită ordine în funcție de vechimea orașelor rusești, mai întâi Kiev, apoi Cernigov, Pereyaslavl și din alte orase Grecii se temeau de Rus, chiar și când veneau cu înfățișare legală: negustorii intrau în oraș cu marfa fără arme, în cete de cel mult de persoane, cu o singură poartă, cu un executor judecătoresc imperial care supraveghea corectitudinea comerțului tranzacții între cumpărători și vânzători; in contractul lui Igor se adauga: "Cand Rus' intra in oras, sa nu faca trucuri murdare" Conform acordului lui Oleg, comercianții ruși nu plăteau nicio taxă Comerțul era predominant troc: acest lucru poate explica cantitatea relativ mică de monede bizantine găsite în comorile antice și movilele din Rusia Rus' a făcut comerț cu blănuri, miere, ceară și servitori pentru perdele (țesături de mătase), aur, vinuri și legume După expirarea perioadei de tranzacționare, plecând acasă, Rus' primea de la vistieria greacă pentru drum hrană și unelte de navă, ancore, funii, pânze, tot ce avea nevoie SEMNIFICAȚIA LOR ÎN ISTORIA DREPTULUI Această ordine a relațiilor comerciale dintre Rus și Bizanț a fost stabilită

prin tratatele de la Oleg și Igor Semnificația lor culturală multifațetă pentru Rusia se explică de la sine: este suficient să ne amintim că ele au fost principalele mijloace care au pregătit adoptarea creștinismului de către Rusia și tocmai din Bizanț Dar acum este necesar să remarcăm în ele o latură care ar fi putut avea efect chiar înainte de adoptarea creștinismului - latura juridică Au fost stabilite relațiile juridice dintre ruși și greci din Constantinopol, infracțiunile penale și civile care au avut loc între ei au fost tratate "conform dreptului elen și conform cartei și conform dreptului rus" Așa au apărut norme mixte, combinate din cele două drepturi care au fost stabilite în tratate În ele este uneori dificil să se facă distincția între elementele constitutive, romano-bizantină și rusă, în plus, rusă duală, varangă și slavă Tratatele în sine, ca documente diplomatice aflate în arhiva princiară de la Kiev, nu puteau avea un efect direct asupra dreptului rus Ele au o mare importanță științifică ca cele mai vechi monumente scrise, în care apar trăsăturile acestei legi, deși, prin studiul lor, nu este întotdeauna posibil să decidem dacă avem în fața noastră o normă rusă pură sau un amestec bizantin diluat Dar relațiile în care a ajuns Rus, care avea relații cu Constantinopolul, nu puteau rămâne fără influență asupra conceptelor sale juridice și în sine, ca spre deosebire de ceea ce era pe Nipru sau pe Volhov În gândirea juridică a acestor oameni, un concept diferit, greco-roman, ar putea cădea la fel de întâmplător pe cât terminologia dreptului greco-roman s-a strecurat în unele articole din tratatul Oleg cu grecii La Constantinopol, o mare parte din Rusia, atât botezată, cât și murdară, consta în serviciul imperial Potrivit unui articol din Tratatul de la Oleg, dacă unul dintre acești ruși moare fără a-și organiza moșia, fără a lăsa testament și "nu are a lui", moșia sa este transferată "la micii vecini din Rus'" Al nostru este sui roman, descendent, și mic se închide, sau doar se închide, după cum citim în unele monumente antice rusești - proximi οι πχησιον, lateral Rus', care făcea comerț cu Bizanțul, era acasă clasa conducătoare, care s-a despărțit de slavii autohtoni, mai întâi prin origine străină, apoi, după ce a devenit glorificată, prin privilegii de clasă Cele mai vechi monumente scrise rusești reproduc în primul rând legea acestui Rus privilegiat și doar parțial, prin contact, obiceiul legal autohton, popular, care nu trebuie confundat cu această lege Ne vom aminti de această remarcă când vom studia Adevărul Rusiei PROTECȚIA RUTELOR COMERCIALE O altă preocupare a prinților Kiev a fost sprijinirea și protecția rutelor comerciale care duceau către piețele de peste mări Odată cu apariția pecenegilor în stepele din sudul Rusiei, aceasta a devenit o sarcină foarte dificilă Același împărat Constantin, descriind călătoriile comerciale ale Rusiei la Constantinopol, desenează în mod viu dificultățile și pericolele pe care a trebuit să le depășească pe drum Caravana de bărci princiare, boierești și comerciale adunate sub Kiev, lângă Vitichev, a pornit în iunie Rapidurile Niprului i-au prezentat primul și cel mai dificil obstacol Știți că între Ekaterinoslav și Aleksandrovsk, unde Niprul face o curbă mare și ascuțită spre est, este străbătut timp de de verste de pinteni din Munții Avratyn, care îl obligă să facă acest cot Acești pinteni iau aici diferite forme; stânci uriașe sub formă de munți individuali sunt împrăștiate de-a lungul malurilor Niprului; malurile înseși se ridică în stânci abrupte până la de brazi deasupra nivelului apei și comprimă un râu larg; canalul său este aglomerat cu insule stâncoase și blocat de creste largi de pietre care ies din apă cu vârfuri ascuțite sau rotunjite Dacă o astfel de creastă blochează complet râul de la coastă

la coastă, acesta este un prag; crestele care lasa un pasaj pentru nave se numesc garduri Lățimea rapidurilor în aval este de până la de brazi; unul chiar se întinde pe de brazi Viteza curgerii râului în afara rapidurilor nu este mai mare de de brazi pe minut, în rapid - până la de brazi Apa, lovind pietre și pietre, se repezi cu zgomot și emoție largă Pragurile semnificative se numără acum până la zece, pe vremea lui Constantin Porfirogenitus se număra până la șapte Dimensiunea mică a unui singur copac rușii le-a făcut mai ușor să treacă prin repezișuri Pe lângă unii, Rus', după ce a debarcat servitorii pe mal, și-a împins bărcile cu stâlpi, alegând locuri în râu lângă mal unde erau mai puține pietre În fața altora, mai periculoase, a aterizat pe mal și a înaintat un detașament înarmat în stepă pentru a proteja caravana de pecenegii care o așteptau, a tras bărci cu mărfuri din râu și le-a târât sau le-a cărat pe umeri și a condus servitorii înlănţuiţi După ce a ieșit în siguranță din repezi și a făcut sacrificii de mulțumire zeilor ei, ea a coborât în estuarul Niprului, s-a odihnit câteva zile pe insula Sf Eleutheria (azi Berezan), a fixat echipamentul navei, pregătindu-se pentru o călătorie pe mare și, ținându-se de țărm, s-a îndreptat spre gurile Dunării, tot timpul urmărit de pecenegi Când valurile au spălat bărcile pe mal, rușii au aterizat pentru a-și proteja camarazii de urmăritorii care le pândeau Drumul mai departe de gurile Dunării era sigur Citind o descriere detaliată a acestor călătorii din Tsargrad ale Rus' de către împărat, simțiți în mod viu cum comerțul rus avea nevoie de gărzi înarmate atunci când comercianții ruși s-au mutat pe piețele lor de peste mări Nu e de mirare că Konstantin își încheie povestea cu observația că aceasta este o călătorie dureroasă, plină de greutăți și pericole APĂRAREA FRONTEILOR DE STEPĂ Dar, împrăștiind drumurile de stepă ale comerțului rusesc, nomazii au tulburat și granițele de stepă ale pământului rusesc De aici a treia preocupare a prinților de la Kiev - să protejeze și să apere granițele Rusiei de barbarii de stepă De-a lungul timpului, această chestiune devine chiar dominantă în activitățile prinților Kievului din cauza presiunii din ce în ce mai mari a nomazilor de stepă Oleg, conform poveștii din Povestea anilor trecuti, de îndată ce s-a stabilit la Kiev, a început să construiască orașe în jurul său Vladimir, devenit creştin, a spus: "Este rău că sunt puține orașe în apropierea Kievului", și a început să construiască orașe de-a lungul râurilor Desna, Trubezh, Stugna, Sula și alte râuri Aceste puncte fortificate erau populate de oameni luptători, "cei mai buni oameni", potrivit cronicii, care au fost recrutați din diferite triburi, slave și finlandeze, care locuiau câmpia rusă De-a lungul timpului, aceste locuri fortificate au fost legate între ele prin metereze de pământ și poieni de pădure Așadar, de-a lungul granițelor sudice și sud-estice a ceea ce era atunci Rus', pe malurile drepte și stângi ale Niprului, au fost crescuți în secolele X și XI rânduri de tranșee de pământ și "avanposturi" de santinelă, orașe, pentru a descuraja atacurile nomazilor Întreaga domnie a lui Vladimir cel Sfânt a trecut într-o luptă încăpățânată cu pecenegii, care s-au întins pe ambele maluri ale Niprului de jos în opt hoarde, fiecare împărțită în cinci triburi Aproximativ jumătate a secolului al X-lea, conform mărturiei lui Constantin Porphyrogenitus, pecenegii rătăceau la distanța de o zi de călătorie de Rus', adică din regiunea Kievului Dacă Vladimir a construit orașe de-a lungul râului Stugne (afluentul din dreapta al Niprului), ceea ce înseamnă că granița de stepă sudică fortificată a țării Kievului mergea de-a lungul acestui râu la o distanță de nu mai mult de o zi de călătorie de Kiev La începutul secolului al XI-lea întâlnim un indiciu al succesului luptei Rus' cu

stepa În - Misionarul german Bruno a trecut prin Kiev, îndreptându-se spre pecenegi pentru a predica Evanghelia S-a oprit să stea la prințul Vladimir, pe care, într-o scrisoare către împăratul Henric al II-lea, îl numește domnul Russ (senior Ruzorum) Prințul Vladimir l-a convins pe misionar să nu meargă la pecenegi, spunând că nu va găsi suflete pentru mântuire de la ei, ci mai degrabă el însuși va muri de o moarte rușinoasă Prințul nu l-a putut convinge pe Bruno și s-a oferit voluntar să-l escorteze cu alaiul său (cum exercitu) până la hotarele pământului său, "pe care l-a împrejmuit din toate părțile cu o puternică palisadă pe o zonă foarte mare din cauza inamicilor care rătăceau în jurul lor" Într-un loc, prințul Vladimir a condus nemții cu o poartă prin această linie de fortificații și, oprindu-se pe un deal de stepă de santinelă, i-a trimis să spună: "V-am adus în locul unde se termină pământul meu și începe inamicul" Tot acest drum de la Kiev până la granița fortificată a fost acoperit în două zile Am notat mai sus că la mijlocul secolului al X-lea linia de fortificații de-a lungul graniței de sud se afla la o distanță de o zi de călătorie de Kiev Aceasta înseamnă că, în decursul a jumătate de secol de luptă încăpățânată sub Vladimir, Rus' a reușit să pătrundă în stepă pentru o călătorie de o zi, adică să mute granița fortificată pe linia râului Ros, unde succesorul lui Vladimir, Yaroslav, "ar fi a înființat orașe", populându-le cu polonezi captivi Așa că primii prinți de la Kiev au continuat activitatea orașelor comerciale înarmate Rus', care începuseră încă dinaintea lor, menținând relații cu piețele de pe litoral, protejând rutele comerciale și granițele Rus'ului de vecinii săi de stepă POPULAȚIA ȘI LIMITELE PĂMÂNTULUI RUS ÎN SECOLUL XI După ce am descris activitățile primilor prinți din Kiev, haideți să rezumam rezultatele acesteia și să aruncăm o privire rapidă asupra stării Rusiei la mijlocul secolului al XI-lea Cu sabia lor, primii prinți de la Kiev au conturat o gamă destul de largă de țări, al căror centru politic era Kievul Populația acestui teritoriu era destul de pestriță; a cuprins treptat nu numai toate triburile slave de est, ci și unele dintre cele finlandeze: Chud baltic, întreaga Belozerskaya, Rostov Merya și Muroma de-a lungul Oka inferioară Printre aceste triburi străine, orașele rusești au apărut devreme Astfel, printre Chudul baltic sub Yaroslav, a apărut Yuryev (Derpt), numit după numele creștin al lui Yaroslav; chiar mai devreme, există centre guvernamentale ruse printre triburile finlandeze din est, printre Muroma, Meri și Vesi Murom, Rostov și Belozersk Yaroslav a construit un oraș pe malul Volgăi, numit după numele său princiar Iaroslavl Teritoriul rus se întindea astfel de la Lacul Ladoga până la gurile râului Ros, afluentul drept al Niprului, și Vorskla sau Pela, afluenții stângi; de la est la vest, s-a dus de la gura Klyazma, pe care a luat naștere orașul Vladimir (Zalessky) sub Vladimir Monomakh, până în regiunea cursurilor superioare ale Bugului de Vest, unde și mai devreme, sub Vladimir Sfântul, un alt a apărut orașul Vladimir (Volynsky) Țara vechilor croați, Galiția, a fost în secolele al X-lea și al XI-lea o regiune disputată care a trecut între Polonia și Rusia din mână în mână Cursurile inferioare ale râului Oka, care era granița de est a Rusiei, și cursurile inferioare ale râurilor sudice ale Niprului Bugul de Est și Nistrul erau, aparent, în afara puterii prințului Kievului În afară de aceasta, Rus' a păstrat încă vechea colonie Tmutorokan, cu care comunicarea a fost menținută prin căi navigabile de-a lungul afluenților stângi ai Niprului și râurilor Mării Azov CARACTERUL STATULUI Populația multitribală, care a ocupat întreg acest teritoriu, a devenit parte a Marelui Ducat de la Kiev, sau statul rus Dar acest

stat rus nu era încă statul poporului rus, pentru că acest popor în sine nu exista încă: până la mijlocul secolului al XI-lea erau pregătite doar elemente etnografice, din care naționalitatea rusă să se dezvolte apoi printr-un proces lung și anevoios Toate aceste elemente eterogene au fost până acum conectate pur mecanic; legătura morală, creștinismul, s-a răspândit încet și nu reușise încă să cucerească nici măcar toate triburile slave din țara rusă: de exemplu, viatichii nu erau creștini la începutul secolului al XII-lea Principala legătură mecanică între părți ale populației țării ruse a fost administrația domnească cu posadnicii, tributurile și îndatoririle sale Această administrație era condusă de Marele Duce de Kiev Cunoaștem deja natura puterii sale, precum și originea ei: el provenea dintre acei vikingi varangi, conducători de companii militar-industriale, care au început să apară în Rus' în secolul al IX-lea; a fost inițial un paznic înarmat angajat al Rusului și al comerțului ei, al rutelor sale comerciale de stepă și al piețelor de peste mări, pentru care primea hrană de la populație Cuceririle și ciocnirile cu forme politice străine au pus trăsături împrumutate puterii acestor paznici militari angajați și au complicat-o, dându-i natura puterii supreme de stat: de exemplu, în secolul al X-lea prinților noștri, sub influența khazarului, le plăcea să fie numiți "kagani" Din cuvintele lui Ibn-Dasta se poate observa că în prima jumătate a secolului al X-lea numele obișnuit pentru un prinț rus era "khakan-rus", kaganul rusesc Mitropolitul rus Ilarion, care a scris la mijlocul secolului al XI-lea, într-un elogiu către Vladimir cel Sfânt, îi dă chiar și acestui prinț titlul de kagan de khazar Odată cu creștinismul, un flux de noi concepte și relații politice a început să pătrundă în Rus' Clerul nou sosit a transferat prințului Kievului conceptul bizantin al unui suveran numit de Dumnezeu nu numai pentru protecția externă a țării, ci și pentru stabilirea și menținerea ordinii sociale interne Același mitropolit Ilarion scrie că principele Vladimir "deseori, cu mare smerenie, se sfătuia cu părinții săi, cu episcopii săi, cu privire la modul de a stabili legea în rândul oamenilor care de curând îl cunoșteau pe Domnul" Iar povestea cronicii inițiale îl aduce pe Vladimir în consultare cu episcopii, care îi inspiră ideea necesității ca prințul să execute tâlharii, pentru că a fost desemnat de Dumnezeu să execute răul și să ierte binele SOȚIE Acum să aruncăm o privire la componența societății ruse, care a fost condusă de Marele Duce de Kiev Clasa superioară a acestei societăți, cu care prințul a împărțit munca de gestionare și protejare a pământului, era echipa prințului Era împărțit în mai sus și mai jos: primul era format din soți domnești, sau boieri, al doilea din copii sau tineri; cel mai vechi nume colectiv al echipei de juniori este grid sau gridba (scandinav grid - servitor de curte) a fost ulterior înlocuit cu cuvântul curte sau servitori Această echipă, împreună cu prințul ei, provenea, după cum știm, din rândul negustorilor înarmați ai marilor orașe În secolul al XI-lea încă nu se deosebea de această clasă de negustori prin trăsături ascuțite, fie politice, fie economice Brigada principatului era, de fapt, o clasă militară; dar marile orașe comerciale erau organizate în mod militar, formau fiecare regiment organizat integral, numit o mie, care era subdivizat în sute și zeci (batalioane și companii) O mie au fost comandate de o mie, care a fost ales de oraș, iar apoi numit de prinț, sute și zeci au fost, de asemenea, aleși sotsky și al zecelea Acești comandanți aleși alcătuiau administrația militară a orașului și a regiunii care îi aparținea, maistrul militar-guvern, care este numit în anale "bătrânii orașului" Regimentele orașului, mai precis, orașele înarmate au luat parte

constant la campaniile prințului împreună cu echipa sa Pe de altă parte, alaiul i-a slujit prințului ca instrument de guvernare: membrii cortegiului superior, boierii, constituiau duma principelui, consiliul său de stat "Bo Volodymyr", spune cronica despre el, "iubind echipa și gândindu-se cu ei la sistemul pământesc, la armată și la carta pământească" Dar în această druzhină, sau boier, duma, se aflau și "bătrânii orașului", adică autoritățile militare alese ale orașului Kiev și, poate, alte orașe, mii și sotsky Deci, însăși problema acceptării creștinismului a fost decisă de prinț la sfatul boierilor și al "bătrânilor orașului" Acești bătrâni, sau bătrâni de oraș, sunt mână în mână cu domnitorul, împreună cu boierii, în chestiuni de administrație, ca în toate serbările de curte, formând, parcă, o aristocrație zemstvo alături de serviciul domnesc La sărbătoarea domnească cu ocazia sfințirii bisericii din Vasilevo în anul , împreună cu boierii și posadnicii, au fost chemați "bătrânii din tot orașul" În același mod, din ordinul lui Vladimir, trebuia să vină la sărbătorile sale de duminică în Kiev boieri, gridi, sotsky, zecelea și toți oamenii deliberați Dar, constituind clasa militaro-guvernamentală, alaiul domnesc a rămas în același timp în fruntea clasei comerciale ruse, de care s-a despărțit, a luat parte activ la comerțul de peste mări Această clasă de comercianți ruși este de aproximativ jumătate a secolului al X-lea departe de a fi rus slav ELEMENT VARIAZH Tratatul lui Igor cu grecii a fost încheiat în de ambasadorii guvernului de la Kiev și de oaspeți, negustori care făceau afaceri cu Bizanțul Amândoi spun despre ei în contract: " am mâncat de la familia rusă și de la oaspete" Toți aceștia erau vikingi Nu există un singur nume slav în lista celor de ambasadori; din sau de negustori, doar unul sau doi pot fi recunoscuți ca slavi Subliniind apropierea negustorilor ruși de atunci față de guvernul de la Kiev, care a cerut comercianților să participe la un act diplomatic atât de important, acordul dezvăluie, de asemenea, rolul varangiilor în comerțul rus de peste mări din acea vreme: așa cum oamenii au experimentat și obișnuiți cu marea, varangii, care făceau parte din negustorii autohtoni, îi serveau comisionari, intermediari între aceasta și piețele de peste mări Pentru observatorii din afară, ambele clase, echipa princiară și negustorii orașului, păreau a fi un singur strat social, care purta numele general al Rusiei și, conform observației scriitorilor răsăriteni din secolul al X-lea, era angajat exclusiv în război și comerț, nu avea nici sate, nici teren arabil, adică nu a reușit încă să devină o clasă de proprietari de pământ Urme de proprietate asupra pământului în rândul oamenilor de serviciu apar în monumente nu mai devreme de secolul al XI-lea; tocmai aceasta a trasat linia economică și juridică dintre alaiul domnesc și negustorii orașului, dar puțin mai târziu: într-un timp mai devreme, poate, negustorii orașului erau proprietari de pământ, așa cum vedem mai târziu în Novgorod și Pskov În Pravda rusă, diviziunea de clasă se bazează pe atitudinea persoanelor față de prinț, ca conducător suprem Soțul principelui, boierul, dobândind pământ, a devenit un proprietar privilegiat, ca un slujitor privilegiat al principelui ROBIE Dar baza inițială pentru diviziunea de clasă a societății ruse, poate chiar înainte de prinți, a fost aparent sclavia În unele articole din Russkaya Pravda, este menționată o clasă privilegiată, purtând numele antic de ognischan, care în alte articole este înlocuit cu termenul de mai târziu prinți oameni; uciderea pompierului, ca și prințul soțului ei, este plătită cu viră dublă În monumentele antice ale scrierii slavo-ruse, cuvântul foc are sensul de slujitori; prin urmare, pompierii erau proprietari de sclavi Se poate crede că acesta era

numele dinaintea prinților din clasa superioară a populației din marile orașe comerciale din Rus', care făceau comerț în principal cu sclavi Dar dacă echipa princiară din secolul al XI-lea nu a reușit încă să se separe brusc de negustorii urbani nici politic, nici economic, se poate observa o diferență tribală între ei Echipa princiară a inclus și forțe native, în principal din militarii orașului și maiștri guvernamentali Dar, conform listelor ambasadorilor de la Kiev care au încheiat tratate cu grecii în secolul al X-lea, se poate observa că majoritatea decisivă în componența de atunci a trupei princiare aparținea "găsitorilor", așa cum îi numește cronica, varangii de peste mări Aparent, elementul varangian a prevalat în componența echipei chiar și în secolul al XI-lea Societatea rusă de atunci era obișnuită să-l considere pe boierul rus un varangian Există un monument curios referitor la primele timpuri ale creștinismului în Rusia: acestea sunt cuvintele pentru sfântul fortecost cu săptămânile premergătoare acestuia Într-una dintre aceste lucrări incontestabile rusești, într-o predică pentru săptămâna unui vameș și a unui fariseu, de aceea, pe tema smereniei, întâlnim o indicație curioasă a predicatorului Inspirând nobilimea să nu se laude cu noblețea lor, predicatorul spune: "Nu te lăuda cu familia ta, nobile, nu spune: tatăl meu este boier, iar martirii lui Hristos sunt frații mei" Aceasta este o aluzie la creștinii varangi, un tată și un fiu care au suferit din cauza păgânilor de la Kiev sub prințul Vladimir în Deci, societatea rusă din secolul al XI-lea boierul rus a fost prezentat cu siguranță ca un rude, conațional al martirilor Varangi de la Kiev, deși în secolul al X-lea și începutul secolului al XI-lea se cunoaște din anale o mulțime de soți domnești din slavii autohtoni Cuvântul a fost scris când avea loc reînnoirea tribală a trupei princiare, dar ideile sociale obișnuite nu avuseseră încă timp să se schimbe în consecință CUVÂNT "RUS" Suita domnească, servind drept instrument de administrare în mâinile prințului Kievului, făcând comerț împreună cu negustorii marilor orașe, purta cu el numele special de Rus Până acum, nici originea istorică, nici sensul etimologic al acestui cuvânt misterios nu au fost explicate satisfăcător Conform ipotezei autorului Povestea antică a Țării Rusiei, semnificația sa inițială era tribală: acesta era numele tribului Varangian din care provin primii noștri prinți Atunci acest cuvânt a căpătat un sens de clasă: în secolul al X-lea, conform lui Konstantin Porphyrogenitus și al scriitorilor arabi, Rus era numele clasei superioare a societății ruse, în principal echipa princiară, care era formată în mare parte din aceiași varangi Mai târziu, Rus', sau ținutul rusesc, - o expresie care apare pentru prima dată în Tratatul de la Igor din - a căpătat un sens geografic: acesta a fost numele în principal al regiunii Kiev, unde varangii nou-veniți s-au stabilit mai dens ("poiana, care se numeşte acum Rus", în cuvintele Letopiseţei primare) În sfârşit, în secolele XI - XII, când Rus' ca trib s-a contopit cu slavii autohtoni, atât aceşti termeni Rus, cât şi ţinutul rusesc, fără a-şi pierde sensul geografic, au un sens politic: aşa se face că întregul teritoriu supus rusului au început să fie chemați prinți, cu toți slavii creștini - populația sa rusă TRANSFORMAREA TRIBURILOR ÎN MOȘIE Dar în secolul al X-lea din clasa superioară mixtă, numită Rus, militară și industrială, la un număr însemnat de străini, populația autohtonă inferioară, oamenii de rând slavi, care plăteau tribut Rus'ului, se deosebeau încă puternic În curând, acest popor de rând va apărea și în monumentele noastre nu ca o masă indigenă care plătește tribut străinilor, ci sub forma claselor inferioare ale societății ruse, care diferă în drepturi și obligații de straturile superioare ale aceleiași societăți ruse ale aceleiași trib

Deci în istoria noastră observați procesul de transformare în moșii ale triburilor reunite de soartă pentru a trăi împreună într-o uniune de stat, cu predominanța unui trib asupra altora Se remarcă acum o trăsătură care deosebește procesul nostru de cele paralele cunoscute de tine din istoria Europei de Vest: la noi, tribul dominant care a venit la noi, înainte de a se transforma în moșie, a fost foarte diluat cu amestec autohton Acest lucru a privat depozitul public de contururile clasei de relief, dar a atenuat antagonismul social În asemenea termeni, starea pământului rus ne apare pe la mijlocul secolului al XI-lea Din acest moment până la sfârșitul secolului al XII-lea, adică până la sfârșitul primei perioade a istoriei noastre, ordinea politică și civilă, ale cărei baze au fost puse de vechile orașe volost și apoi de primii prinți Kiev, este dezvoltată în continuare Să trecem la studiul fenomenelor în care s-a scos la iveală această dezvoltare și, în primul rând, vom studia faptele politice, adică ordinea stăpânirii domnești, care a fost instituită în Rus' după moartea lui Iaroslav Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ORDINUL PRINȚULUI DE POSARE A PĂMÂNTULUI RUS DUPĂ YAROSLAV NECLARITATEA ORDINULUI ÎNAINTE DE YAROSLAV Împărțirea pământului între fiii lui Yaroslav și întemeierea lui ALTE MODIFICĂRI ÎN REGULAMENTUL ALOCĂRILOR COADA DE SENIORITATE ÎN POSSIUNE CA BAZĂ DE ORDINE SCHEMA LUI ORIGINEA URMĂTOAREI COMANDI PRACTIC ACȚIUNEA SA CONDIȚII CARE L-A DEPURAT: RANGURI ȘI LUPTE PRIȚILOR; GÂNDUL LA TATĂL; SELECȚIA Prinților Rogue; VALOAREA PERSONALĂ A PRINȚILOR; INTERVENȚIA ORASELOR REGIONALE VALOAREA COMANDEI Trebuie să studiem sistemul politic care s-a înființat în țara rusă de la mijlocul secolului al XI-lea, după moartea lui Yaroslav La crearea acestui ordin au participat diverse forțe sociale și condiții istorice; dar baza ei era ordinul de stăpânire princiară a pământului rusesc, care era în vigoare la acea vreme Să ne concentrăm asupra ei în primul rând POSESIUNEA PRINȚELOR ÎNAINTE DE YAROSLAV Este destul de dificil de spus ce ordin de stăpânire princiară a existat în Rus sub predecesorii lui Yaroslav și chiar dacă a existat vreo ordine definită Uneori puterea părea să treacă de la un prinț la altul în funcție de vechime; Deci, succesorul lui Rurik nu a fost tânărul său fiu Igor, ci o rudă Oleg, conform legendei, nepotul său Uneori, întregul pământ era condus, se pare, de un singur prinț; dar se poate observa că acest lucru s-a întâmplat când nu mai erau prinți adulți ruși În consecință, autocrația până la mijlocul secolului al XI-lea a fost un accident politic, nu o ordine politică De îndată ce mai mulți fii au crescut cu prințul, fiecare dintre ei, în ciuda vârstei, a primit de obicei o anumită zonă pentru administrare chiar și în timpul vieții tatălui lor Svyatoslav, care a rămas minor după tatăl său, dar a domnit în Novgorod în timpul vieții sale Același Svyatoslav apoi, plecând într-o a doua campanie împotriva Dunării împotriva bulgarilor, a împărțit voloste în Rus' celor trei fii ai săi; Vladimir a făcut exact același lucru cu fiii săi Sub tatăl, fiii conduceau regiunile ca posadnici (deputați) ai săi și, ca și posadnici, plăteau tribut din regiunile lor Marelui Duce-Tată Așadar, despre Iaroslav, cronica notează că el, conducând Novgorod sub tatăl său, i-a dat lui Vladimir un tribut anual fix de de grivne: " așa," adaugă cronicarul, "și toți posadnicii din Novgorod au plătit" Dar când un tată a murit, atunci, se pare, toate legăturile politice dintre fiii săi au fost rupte: dependența politică a prinților regionali mai tineri de fratele lor mai mare, care s-a așezat după tatăl său la Kiev, era imperceptibilă Dreptul familiei aplicat între tată și copii; dar se pare că nu a existat un drept stabilit, recunoscut între frați, care să poată explica cearta dintre fiii lui

Svyatoslav și Vladimir Cu toate acestea, un gând vag despre dreptul la vechime pâlpâie Această idee a fost exprimată de unul dintre fiii lui Vladimir, prințul Boris Când, după moartea tatălui său, echipa l-a sfătuit să ia masa de la Kiev pe lângă fratele său mai mare Svyatopolk, Boris a răspuns: "Nu mă trezi să pun mâna pe fratele meu mai mare; dacă moare și tatăl meu, atunci trezește-mă în locul tatălui SECTIUNEA DUPA YAROSLAV După moartea lui Iaroslav, puterea asupra pământului rus nu mai este concentrată într-o singură persoană: autocrația, care s-a întâmplat uneori înainte de Iaroslav, nu se repetă; niciunul dintre urmașii lui Yaroslav nu acceptă, în cuvintele cronicii, "toată puterea rusă", nu devine "autocratul Rusului pământului" Acest lucru se datorează faptului că familia lui Yaroslav se înmulțește din ce în ce mai mult cu fiecare generație, iar pământul rusesc este împărțit și redistribuit printre prinții în creștere Este necesar să urmați aceste diviziuni continue pentru a discerne ordinea în curs de dezvoltare și pentru a înțelege fundamentele ei În același timp, ar trebui să distingem între schema sau norma de ordine și dezvoltarea sa practică Primul trebuie respectat în practica primelor generații de Yaroslavichs, iar apoi rămâne doar în conceptele prinților, fiind forțat să iasă din practică prin schimbarea circumstanțelor Iată ce se întâmplă de obicei în viață: abaterea de la regula obișnuită, întărită sub jugul împrejurărilor, oamenii o poartă mult timp în mintea lor, care este în general mai conservatoare, mai stângace decât viața, pentru că există un singuratic, individual materie, iar viața este schimbată de eforturile și greșelile colective ale unor mase întregi Să vedem în primul rând cum a fost împărțit pământul rus între iaroslavici imediat după moartea lui Iaroslav Erau șase atunci: cinci fii ai lui Yaroslav și un nepot Rostislav din fiul lui Vladimir, cel mai mare Iaroslav, care a murit în timpul vieții tatălui său Frații s-au împărtășit, bineînțeles, după voința tatălui lor, iar cronica îi atribuie lui Yaroslav un testament verbal pe moarte, în care el împarte fiii săi pământul rusesc în aceeași ordine în care l-au deținut după tatăl lor Bătrânul Yaroslavich, Izyaslav, s-a stabilit la Kiev, anexându-i volost-ul Novgorod: înseamnă că ambele capete ale traseului fluvial "de la varangi la greci" erau concentrate în mâinile lui Al doilea fiu al lui Iaroslav, Svyatoslav, a primit regiunea afluentului Niprului Desnei, ținutul Cernigovului cu periferia Muromo-Ryazan învecinată de-a lungul râului Oka și cu îndepărtata colonie Azov a Rus' Tmutorokan, care a apărut pe locul vechii colonii bizantine Tamatarkha (Taman) Al treilea Yaroslavich, Vsevolod, s-a stabilit în Pereyaslavl Russian (acum un oraș de județ al provinciei Poltava) și a primit, pe lângă acest volost relativ mic și îndepărtat, separat geografic de acesta, regiunile Suzdal și Belozersky de-a lungul regiunii Volga Superioară Al patrulea, Vyacheslav, s-a stabilit la Smolensk, al cincilea, Igor, în Volyn, unde orașul Vladimir, construit sub Vladimir Sfântul (pe râul Luga, afluent al Bugului de Vest), a devenit centrul guvernamental Nepotul-orfan a primit de la unchiul său regiunea îndepărtată Rostov, printre posesiunile lui Vsevolod Pereyaslavsky, deși tatăl său a domnit la Novgorod Evident, zonele orașului, vechi și noi, au fost împărțite între frați Este ușor de observat dubla considerație după care s-a ghidat Yaroslav într-o astfel de împărțire a pământului rus: el și-a împărțit părțile între fiii săi, coordonând relația lor reciprocă din punct de vedere al vechimii cu rentabilitatea comparativă a acestor părți Cu cât prințul era mai în vârstă, cu atât era mai bun și mai bogat volost Pe scurt, împărțirea s-a bazat pe reconcilierea relației genealogice a principilor cu semnificația

economică a zonelor urbane Este curios că cele trei orașe mai vechi, Kiev, Cernigov și Pereyaslavl, după distribuția lui Yaroslav, se succed în exact aceeași ordine în care au fost enumerate în tratatele cu grecii și acolo sunt situate în ordinea de importanţa lor politică şi economică Kiev, moștenit de fratele mai mare, în secolul al XI-lea a fost, ca centru al comertului rusesc, cel mai bogat oras din Rus' Străinii secolului al XI-lea chiar înclinat să exagereze bogăția și populația acestui oraș Scriitor de la începutul secolului al XI-lea Titmar din Merseburg consideră Kievul un oraș extrem de mare și puternic, cu aproximativ de biserici și piețe Un alt scriitor occidental al aceluiași secol, Adam de Bremen, numește Kievul rival al Constantinopolului, "podoaba strălucită a Greciei", adică Orientul ortodox Și în cronicile noastre întâlnim știrea că în marele incendiu din de la Kiev, au ars până la de biserici Kievul a fost urmat de Cernigov în bogăția și importanța sa, care a mers la al doilea Iaroslavich etc ALTE SCHIMBĂRI Acum apare întrebarea: cum au deținut Yaroslavichs pământul rusesc cu modificări ulterioare în compoziția de numerar a familiei lor? După ce a primit fiecare în funcție de împărțire, au rămas proprietari permanenți ai suprafețelor pe care le-au moștenit și cum au fost moștenite suprafețele lor? Tocmai am menționat testamentul pe moarte al lui Yaroslav Probabil ai citit-o în liceu și nu o repet Este patern sincer, dar foarte sărac în conținut politic; involuntar se intreaba daca cronicarul vorbeste aici prin gura lui Iaroslav Printre instrucțiunile către fii să rămână îndrăgostiți unul de celălalt, pot fi prinse doar două indicații ale ordinii ulterioare a relațiilor dintre frații moștenitori După ce a enumerat cetățile atribuite fiecăruia, testamentul îi inspiră pe frații mai mici să se supună celui mai mare, așa cum au ascultat de tatăl lor: " da, vei fi în locul meu" Atunci tatăl i-a spus fiului său cel mare: "Dacă un frate jignește un frate, îl ajuți pe cel jignit" Asta e tot Dar există două completări importante la acest testament În legenda despre Boris și Gleb, călugărul Iacov, deja cunoscut de noi, citim că Iaroslav nu i-a lăsat pe toți cei cinci fii, ci doar pe trei mai mari, ca moștenitori și succesori ai tronului său Aceasta este o normă binecunoscută a relațiilor tribale, care a devenit ulterior unul dintre fundamentele parohialismului Conform acestei norme, într-o familie complexă formată din frați cu familiile lor, adică din unchi și nepoți, prima generație puternică este formată din doar trei frați mai mari, iar restul, frații mai mici sunt retrogradați la a doua generație, subordonată, sunt echivalați cu nepoții: conform relatării locale, nepotul cel mai mare până la al patrulea unchi la o milă distanță, iar tatăl nepotului era considerat printre unchi Apoi, cronicarul, după ce a povestit despre moartea celui de-al treilea Iaroslavich - Vsevolod, și-a amintit că Iaroslav, iubindu-l mai mult decât pe ceilalți fii ai săi, i-a spus înainte de moarte: "Dacă Dumnezeu îți va da să accepți puterea mesei mele după frații tăi cu adevăr, și nu cu violență, atunci, când moartea vine la tine, spune-mi să mă așez unde mă voi culca, lângă mormântul meu Deci, Yaroslav și-a imaginat clar ordinea pe care fiii săi o vor urma după el în ocuparea mesei Kiev: aceasta este ordinea în ordinea vechimii Să vedem dacă așa a fost de fapt și cum a fost aplicată schema generală a acestui ordin În , al patrulea Iaroslavich, Vyacheslav de Smolensk, a murit, lăsându-și fiul Mai mare Iaroslavichi l-a transferat pe Igor de la Volyn la Smolensk, iar în locul lui, nepotul lui Rostislav, Rostislav, a fost transferat de la Rostov la Volyn În , un alt Iaroslavich mai tânăr, Igor de Smolensk, a murit, lăsându-și fiii în același mod Frații mai mari nu le-au dat

Smolensk nici acestor fii, nici lui Rostislav Acesta din urmă, însă, considerându-se îndreptățit să se mute la rândul său din Volhynia la Smolensk, s-a înfuriat pe unchiul său și a fugit la Tmutorokan pentru a-și aduna puteri pentru răzbunare În , Yaroslavichi Svyatoslav și Vsevolod l-au suspectat pe fratele lor mai mare Izyaslav de unele intrigi împotriva fraților și l-au expulzat din Kiev Apoi Svyatoslav din Cernigov s-a așezat la Kiev în funcție de vechime iar Vsevolod din Pereyaslavl s-a mutat la Cernigov în locul lui În Svyatoslav a murit, lăsându-și fiii; în locul său din Kiev, Vsevolod s-a mutat din Cernigov Dar în curând Izyaslav s-a întors la Rus' cu ajutorul polonez Apoi Vsevolod i-a cedat de bunăvoie Kievul, ca cel mai mare, iar el însuși s-a întors la Cernigov Nepoții lipsiți doreau să obțină posesia prin forță Într-o luptă cu ei, Izyaslav a căzut în Apoi, Vsevolod, singurul dintre fiii lui Yaroslav care a rămas în viață, s-a mutat din nou la masa seniorilor din Kiev În Vsevolod a murit A doua generație de Yaroslavich, nepoții lui Yaroslav, sunt acum pe scenă, iar fiul celui mai mare Yaroslavich, Svyatopolk Izyaslavich, stă pe masa Kievului COADA DE SENIORITATE Cazurile enumerate sunt suficiente pentru a vedea ce ordine de proprietate a fost stabilită de Yaroslavichs Prinții-rudele nu sunt proprietari permanenți, imobiliari, ai suprafețelor pe care le-au încadrat în diviziune: cu fiecare schimbare în componența numerarului familiei domnești, are loc o schimbare, rudele mai tinere care au urmat defunctului s-au mutat din volost în volost, din volost junior la masa de seniori Această mișcare a urmat o binecunoscută coadă, s-a desfășurat în aceeași ordine de vechime a prinților ca și prima secțiune Această coadă a exprimat ideea inseparabilității stăpânirii princiare a pământului rusesc: Yaroslavichi a deținut-o, nefiind divizată, ci redistribuită, alternând în vechime Coada, stabilită prin raportul de vechime a prinților și care exprimă ideea inseparabilității posesiunilor princiare, rămâne, conform concepțiilor prinților, baza ordinului lor posesor în al -lea și până la sfârșitul secolul al XII-lea În tot acest timp, prinții nu au încetat să exprime ideea că întreaga lor, întreaga familie a lui Yaroslav ar trebui să dețină moștenirea taților și bunicilor lor în mod inseparabil - la rândul lor A fost o întreagă teorie care s-a conturat treptat în conștiința politică a Yaroslavicilor, cu ajutorul căreia ei au încercat să navigheze în confuzia intereselor lor intersectate și au încercat să corecteze practica relațiilor lor atunci când au devenit prea complicate În povestea cronicii, această teorie este uneori exprimată destul de clar Vladimir Monomakh, după ce și-a îngropat tatăl în , a început să se gândească, probabil, la sfatul de a lua masa Kievului pe lângă vărul mai mare Svyatopolk Izyaslavich: "Voi sta pe această masă - voi avea o armată cu Svyatopolk, pentru că tatăl lui stătea pe acea masă înaintea tatălui meu" Și, gândindu-se așa, a trimis să cheme Svyatopolk la Kiev În , strănepotul lui Monomakh, prințul Smolensk Rurik cu frații săi, recunoscând vechimea în linia sa pentru nepotul lui Monomakh Vsevolod al III-lea de Suzdal, s-a îndreptat către prințul Cernigov Yaroslav, vărul al patrulea al acestui Vsevolod, cu următoarele cere: "Sărută-ne crucea cu toți frații tăi, care nu te caută pe tine Kiev și Smolensk sub noi, nici sub copiii noștri, nici sub întregul nostru neam Vladimirov; bunicul nostru Iaroslav ne-a împărțit de Nipru, de aceea nu vă pasă de Kiev" Rurik a inventat o împărțire fără precedent: Iaroslav nu și-a împărțit niciodată fiii Vsevolod și Svyatoslav de Nipru; ambii acești fii au primit regiuni de pe partea de est a Niprului, Cernigov și Pereyaslavl Deoarece această cerință a lui Rurik i-a fost insuflată de șeful de linie, Vsevolod de

Suzdal, Iaroslav de Cernigov i-a adresat această cerere direct lui Vsevolod al III-lea, trimițându-l să-i spună: "Am avut un acord să nu căutăm Kievul sub tine și sub menitorul tău Rurik; suntem pe acest acord; dar dacă ne spui să renunțăm la Kiev pentru totdeauna, atunci nu suntem popoare ugrice și nu polonezi, ci nepoți ai aceluiași bunic: câtă vreme sunteți amândoi în viață cu Rurik, noi nu căutăm Kievul, iar după voi - căruia Dumnezeu va da Să nu uităm că rude destul de îndepărtate, Yaroslaviches din generația a -a și a -a, acționează în această ciocnire și, totuși, ei exprimă în mod clar ideea următoarei ordini de proprietate, bazată pe unitatea familiei princiare și inseparabilitatea moştenirii paterne şi buniceşti a prinţilor SCHEMA URMĂTOAREA COMANDĂ O astfel de ordine deosebită de stăpânire princiară a fost stabilită în Rus' după moartea lui Yaroslav Să o punem în cea mai simplă schemă posibilă Prințul rus avea deja o semnificație dinastică: acest titlu a fost dobândit doar de urmașii Sfântului Vladimir Nu exista nici puterea supremă unică, nici succesiunea ei personală prin voință Yaroslavichi nu au împărțit proprietatea taților și bunicilor lor în acțiuni permanente și nu au transferat cota pe care fiecare a primit-o fiilor lor prin testament Erau proprietari mobili care se mutau din volost în volost după o anumită linie Această coadă era determinată de vechimea persoanelor și stabilea un raport constant fluctuant, variabil, între numărul real de prinți și numărul de volosturi sau posesiuni princiare Toți prinții cash, după gradul de vechime, formau o singură scară genealogică La fel, întregul pământ rusesc reprezenta o scară de regiuni după gradul de importanță și rentabilitate a acestora Ordinea stăpânirii domnești se baza pe corespondența exactă a treptelor acestor două scări, genealogică și teritorială, scara persoanelor și scara regiunilor În vârful scării de fețe stătea cel mai în vârstă dintre prinții cash, Marele Duce de Kiev Această vechime îi dădea, pe lângă faptul că poseda cel mai bun volost, anumite drepturi și avantaje față de rudele mai tinere, care "umblau în ascultarea lui" El purta titlul de mare, adică prinț senior, tatăl numit al fraților săi A fi în locul tatălui - această ficțiune juridică a susținut unitatea politică a familiei princiare în timpul dezintegrarii sale naturale, refacerea sau corectând cursul firesc al treburilor Marele Duce a împărțit bunuri între rudele mai tinere, le-a "înzestrat", le-a rezolvat disputele și le-a judecat, a avut grijă de familiile lor orfane, a fost administratorul suprem al pământului rus, "se gândea, se întreba despre pământul rus", despre el onoare și rudele lui Deci, Marele Duce aparținea ordinului posesiunilor, curții rudelor, tutelei rudelor și tutelei all-zemstvo Dar, conducând Rusia și rude, Marele Duce, în cazuri mai importante, nu a acționat singur, ci a adunat prinții pentru un consiliu general, somn sau ordine, s-a ocupat de punerea în aplicare a hotărârilor acestui consiliu înrudit, a acționat în general ca un reprezentant si executor al vointei intregii familii domnesti suverane Deci este posibil să se formuleze relații inter-principale, care au fost recunoscute drept corecte În literatura noastră istorică, acestea au fost studiate pentru prima dată în detaliu de S M Solovyov Dacă nu mă înșel, nicăieri în istorie nu avem ocazia să observăm o astfel de ordine politică deosebită După baza sa principală, ordinea de vechime, o vom numi în continuare, spre deosebire de specificul ulterior, stabilit în secolele XIII și XIV ORIGINEA SA Să ne oprim asupra problemei originii acestui ordin Pentru a vedea ce trebuie explicat într-o întrebare, să ne amintim fundamentele ordinii Sunt două dintre ele:) puterea supremă era colectivă, aparținea întregii familii domnești;) prinți individuali dețineau temporar anumite părți ale

pământului În consecință, în depozitul posesiei domnești în cauză, este necesar să se facă distincția între dreptul de posesie care a aparținut întregii familii domnitoare și ordinea proprietății într-o anumită ordine ca mijloc de exercitare a acestui drept Originea ordinului tribal al posesiunii princiare se explică prin influența vieții native private asupra sistemului politic al pământului: principii varangie nou-veniți au adoptat conceptele și relațiile tribale care predominau printre slavii estici și și-au aranjat propria ordine de guvernare a țară O astfel de explicație a originii dreptului de proprietate colectivă nu poate fi acceptată decât cu o anumită rezervă: conceptele și relațiile native erau deja în stare de distrugere atunci când prinții au început să le asimileze Cu toate acestea, această parte a întrebării necesită puține explicații Prezența normelor dreptului privat al familiei în ordinea statului este un fenomen destul de comun: astfel, de exemplu, în monarhii este succesiunea puterii supreme în ordinea descrescătoare a priorității sau ereditatea drepturilor de clasă etc Acest lucru se explică prin proprietatea instituțiilor înseși, indiferent de viața populației Poziția exclusivă a dinastiilor, desigur, le închide pe fiecare într-un cerc familial separat Prinții ruși din secolul al XI-lea nu aveau încă ideea unei monarhii pure; coproprietatea cu un senior în frunte părea mai ușoară și mai de înțeles Dar relațiile tribale nu explică însăși ordinea posesiei princiare pe rândul vechimii cu mișcarea posesorie a prinților: nu vedem o astfel de ordine mobilă în viața privată de atunci a slavilor ruși Dreptul familiei poate fi exprimat în diferite ordine de proprietate Unul mai în vârstă dintr-o familie princiară putea deține pământ, ținând rudele mai tinere în poziția de angajați sau executori ai instrucțiunilor lor pentru administrația generală și nu făcându-i conducători teritoriali permanenți: Vladimir a făcut asta cu fiii săi, trimițându-i să administreze regiunile ca ai lui deputati si transferul lor dintr-o zona in alta A fost posibilă odată pentru totdeauna împărțirea proprietății ancestrale comune în părți ereditare permanente, așa cum a fost cazul merovingienilor sub urmașii lui Clovis, sau căci descendenții lui Vsevolod al III-lea au stăpânit patria noastră Unde și cum a apărut ideea unei ordini mobile de proprietate în ordinea vechimii și că corespondența dintre ordinea de vechime a prinților și semnificația politică și economică a regiunilor ar trebui menținută și restabilită în mod constant cu fiecare schimbare în componența prințul posesor, făcând o mișcare constantă de proprietari? Acesta este ceea ce trebuie explicat Pentru a înțelege acest fenomen, trebuie să intri în conștiința politică a prinților ruși din acea vreme Totalitatea lor constituia o dinastie, a cărei autoritate asupra pământului rusesc era recunoscută de toți Dar conceptul prințului ca proprietar teritorial, proprietar al oricărei părți a pământului rus, care are legături permanente cu teritoriul pe care îl deține, nu este încă remarcat Yaroslavicii, în mare măsură, au rămas la fel ca strămoșii lor din secolul al IX-lea, vikingii fluviali, care cu greu au fost forțați să se schimbe de la barcă la cal de pericolele venite din stepă Nu avuseseră încă timp să abandoneze complet vechea concepție varangiană despre ei înșiși, ei vedeau în ei înșiși nu atât pe stăpânii și conducătorii pământului rusesc, ci angajați, paznici de furaj ai țării, obligați să "vegheze pământul rusesc și ai o armată cu cei murdari" Hrănirea era dreptul lor politic, apărarea pământului era datoria lor politică, care a servit drept izvor al acestui drept, iar aceste două idei par să fi epuizat întreaga conștiință politică a prințului de atunci, conștiința cotidiană,

umblatoare, nu solemnă , care a fost împrumutat din cărți sau inspirat de cler Vrăjiturile prinților și amestecul orașelor volost în treburile lor îi făceau să simtă din ce în ce mai viu toată fragilitatea terenului politic sub picioarele lor Cel mai apropiat succesor al lui Yaroslavov, Marele Duce Izyaslav, a fost expulzat de la Kiev de două ori, mai întâi de locuitorii din Kiev, apoi de propriii săi frați Svyatoslav și Vsevolod De ambele ori s-a întors cu ajutorul polonez Expresivă este conversația sa cu fratele său Vsevolod, când acesta, la rândul său, alungat din Cernigov de nepoții săi, a fugit îndurerat la Izyaslav la Kiev Un om bun și simplu și, prin urmare, mai bun decât alții care au înțeles starea lucrurilor, Izyaslav a spus: "Nu te întrista, frate! amintește-ți ce mi s-a întâmplat: oamenii din Kiev m-au alungat, jefuindu-mi moșia; apoi m-ai izgonit, frații mei; N-am rătăcit, lipsit de toate, pe pământuri străine, fără să fac vreun rău? Și acum să nu ne întristăm, frate! vom avea "comuniune în pământul rusesc" - deci amândoi; Dacă o pierdem, atunci amândoi, iar eu îmi voi lăsa capul pentru tine " Nu autocratul pământului rus era cel care putea vorbi așa, ci un servitor angajat, nici azi, nici mâine, așteptându-și o demisie neașteptată Iar Yaroslavicii, ca și strămoșii lor, conducătorii companiilor militare-industriale varangie, se întreceau între ei pentru orașe și volosturi bogate; abia acum, constituind un cerc familial apropiat, si nu o multime de intalniri aleatoriu cu cautatori de profit comercial si mancare bine hranita, au incercat sa inlocuiasca actiunea aleatorie si dezordonata a priceperii personale sau a norocului personal cu dreptul obligatoriu de vechime ca permanent stăpânesc și se considerau paznici ai pământului, nu pentru chirie, prin acord, ci prin drept sau prin datorie ereditară care cădea asupra fiecăruia dintre ei după gradul de aptitudine militară, defensivă Această potrivire a copiilor a fost determinată de voința tatălui, de potrivirea fraților - de gradul de vechime în rândul rudelor După gradul de vechime, prințul avea dreptul să primească un volost mai mult sau mai puțin profitabil; după același grad de vechime, era obligat să protejeze o regiune mai mult sau mai puțin amenințată din exterior, pentru că atunci gradul de vechime măsura atât dreptul de proprietate, cât și autoritatea guvernamentală, cât și capacitatea de apărare a principelui Dar la acea vreme, gradul de rentabilitate al regiunilor corespundea gradului de necesitate a acestora de apărare externă, deoarece ambele depindeau de apropierea lor de stepă, de dușmanii de stepă ai Rusului și de piețele sale comerciale aflate dincolo de stepă Rentabilitatea regiunilor era invers proporțională cu securitatea lor: cu cât regiunea se întindea mai aproape de stepă, adică de mare, cu atât era mai profitabilă și, în consecință, cu cât era mai profitabilă, cu atât mai deschisă atacurilor externe În funcție de cât de curând prințul a urcat o treaptă pe scara vechimii, drepturile sale de posesie ar fi trebuit să se ridice la înălțimea corespunzătoare și, în același timp, guvernarea lui, îndatoririle defensive ar fi trebuit să crească, adică să treacă dintr-un mediu mai puțin profitabil și mai puțin amenințat volost într-unul mai profitabil și mai amenințat Se poate crede că următoarea ordine de proprietate a fost indicată prinților prin această combinație ciudată a poziției strategice și a importanței economice a regiunilor, cu ajutorul altor condiții ACȚIUNEA SA După ce am indicat începutul, schema ordinului următor, așa cum s-a manifestat în practica primelor generații de Yaroslavichs, vom studia acțiunea sa istorică, mai precis, dezvoltarea ei în practica generațiilor următoare Ce a fost acest ordin? A fost doar o schemă ideală, care circulă în mintea prinților, călăuzindu-le

conceptele politice, sau a fost o realitate istorică, o regulă politică care stabilea însăși relațiile prinților? Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să distingem cu strictețe începuturile, fundamentele ordinii și dezvoltarea sa cauzală, adică aplicarea la cazuri individuale în cursul relațiilor princiare - într-un cuvânt, să distingem între drept și politică, înțelegerea prin politica totalitatea mijloacelor practice de aplicare a legii CAUZELE TULBURĂRILOR DE ORDINE Am văzut că temeliile legale ale acestui ordin erau:) puterea comună a familiei domnești asupra întregului pământ rusesc și) ca mijloc practic de exercitare a acestei puteri, dreptul fiecărui relativ la posesia temporară a unui anumit parte a terenului în ordinea vechimii proprietarilor rude Ordinul de proprietate, construit pe astfel de temeiuri, Yaroslavichi până la sfârșitul secolului al XII-lea considerate singurele corecte și posibile: au vrut să stăpânească pământul ca proprietate ancestrală Dar primelor generații ale Yaroslavicilor, doar aceste fundamente generale ale ordinii, care determinau cele mai simple relații posibile într-un cerc apropiat de rude apropiate, păreau clare și incontestabile Pe măsură ce acest cerc s-a extins și, în același timp, relațiile de rudenie au devenit mai complicate și confuze, au apărut întrebări, a căror soluție nu era ușor de extras din aceste temeiuri comune Apoi a început dezvoltarea întâmplătoare a acestor baze în detaliu Aplicarea motivelor la cazuri individuale a provocat dispute între prinți Principala sursă a acestor dispute a fost problema metodei de determinare a vechimii relative a principilor, pe care se baza ordinea posesiei După moartea lui Yaroslav, când următoarea comandă a început să funcționeze, această metodă, probabil, nu a fost încă suficient de înțeleasă de copiii săi Nici de ei nu era nevoie: nu puteau prevedea toate cazurile posibile și, chiar dacă ar fi prevăzut, nu ar fi predeterminat Relațiile de vechime le erau încă prezentate în cea mai simplă schemă, care poate fi scoasă din cercul familial apropiat al unui tată cu copii: tatăl trebuie să meargă înaintea fiilor săi, fratele mai mare - înaintea celor mai mici Dar această schemă simplă a devenit dificil de aplicat generațiilor ulterioare ale familiei Iaroslavl, când s-a înmulțit și s-a rupt în mai multe ramuri paralele, când mulți semeni au apărut în mediul princiar și a devenit dificil să recunoști cine era mai în vârstă decât cine și cu cât , cine a fost adus cui În a doua jumătate a secolului al XII-lea este greu chiar să numărăm toți prinții disponibili din anale, iar acești prinți nu mai sunt rude apropiate, ci în cea mai mare parte veri ai doi și al patrulea și Dumnezeu știe ce frați și nepoți Prin urmare, cu aproape fiecare schimbare în componența numerarului familiei domnești, s-au născut dispute:) despre ordinea de prioritate și) despre ordinea proprietății Voi sublinia un caz controversat, care a apărut mai ales des și s-a certat cu prinții Vechimea era determinată de două condiții:) ordinea generațiilor, adică distanța față de strămoș (vechimea genealogică),) ordinea nașterilor, sau vârsta comparativă a persoanelor din fiecare generație (vechimea fizică) Inițial, în cadrul unei simple familii, atât vechimea genealogică, cât și cea fizică coincid: cel mai mare dintr-o ordine este mai în vârstă în alta Dar odată cu extinderea unei familii simple, adică odată cu apariția unei a treia generații de nepoți cu tați și copii, această coincidență încetează de obicei Vechimea fizică diferă de cea genealogică, vârsta comparativă a indivizilor nu corespunde întotdeauna cu distanța de la strămoș De obicei se întâmpla și se întâmplă ca unchiul să fie mai în vârstă decât nepotul, să se fi născut înaintea lui; de aceea, unchiul, în virtutea rangului său foarte

genealogic, este mai înalt decât nepotul și era considerat tatăl numit pentru el Dar cu obiceiul de atunci al prinților de a se căsători devreme și de a muri târziu, un anume nepot a ieșit cu ani mai în vârstă decât un alt unchi Monomakh a avut opt fii; al cincilea dintre ei, Viaceslav, i-a spus odată celui de-al șaselea, Iuri Dolgoruky: "Eram deja bărbos când te-ai născut" Fiul cel mai mare al acestui al cincilea frate cu barbă, și cu atât mai mult primul - Mstislav, s-ar putea naște înaintea unchiului său Yuri Dolgoruky De aici a apărut întrebarea: cine este mai sus pe scara vechimii, unchiul este mai tânăr în ani sau mai tânăr în generație, dar nepot mai mare? Majoritatea luptei princiare din secolele XI și XII a apărut tocmai din ciocnirea nepoților mai mari cu unchii mai tineri, adică din ciocnirea vechimii fizice și genealogice care a coincis inițial Prinții nu știau să dezvolte o modalitate de a determina cu exactitate vechimea, care să rezolve toate disputele din relațiile lor genealogice Această incapacitate a dat naștere la o serie de condiții care au împiedicat aplicarea pașnică a următoarei ordine de posesie Aceste condiții erau fie consecințe care decurgeau în mod firesc chiar din această ordine, fie obstacole care veneau din afară, dar care nu ar fi avut forță dacă prinții ar fi fost întotdeauna capabili să rezolve pașnic neînțelegerile posesorii lor Enumerăm principalele acestor și alte condiții RÂNDURI ȘI FORTE Rânduri și ceartă a prinților Disputele apărute între prinți cu privire la vechime și ordinea de proprietate au fost soluționate fie prin rânduri, prin înțelegeri ale principilor la congrese, fie, dacă înțelegerea a eșuat, prin arme, adică ceartă Luptele domnești aparțineau aceleiași ordine de evenimente cu rânduri, aveau origine legală, erau exact în aceeași modalitate de soluționare a litigiilor politice între prinți, care era atunci terenul, un duel judiciar în litigiile penale și civile între persoane fizice; de aceea, lupta armată a prinților pentru vechime, ca și câmpul, a fost numită "judecata lui Dumnezeu" Dumnezeu va fi între noi, sau Dumnezeu ne va judeca - acestea erau formulele obișnuite pentru declararea războiului intestin Aceasta înseamnă că cearta princiară, ca o serie, nu a fost o negare a dreptului inter-principal, ci doar un mijloc de restaurare și întreținere a acesteia Aceasta este semnificația rangurilor princiare și a luptei în istoria ordinului următor: scopul ambilor a fost de a restabili funcționarea acestui ordin și nu de a pune în locul ei unul nou Dar ambele mijloace au introdus în ordine elemente contrare naturii sale, zdruncinandu-l, și anume, pe de o parte, condiționalitatea înțelegerii în ciuda naturaleței relației de consanguinitate, pe de altă parte, preponderența accidentală de forţă materială în ciuda autorităţii morale a vechimii Un prinț cunoscut a dobândit vechime nu pentru că a devenit de fapt senior în ordinea nașterii și dispariției prinților, ci pentru că aceștia au fost de acord să-l recunoască ca senior sau pentru că el însuși s-a forțat să fie recunoscut ca atare Prin urmare, cu vechimea fizică și genealogică, a apărut un al treilea - legal, condiționat sau contractual, adică pur fictiv GÂNDUL LA PĂRINȚI II Gândul la paternitate Puterea supremă aparținea clanului, nu indivizilor Ordinea persoanelor aflate în coada de proprietate se baza pe faptul că generațiile viitoare trebuiau să repete relația strămoșilor lor, fiii trebuiau să urce pe scara familiei și să alterneze în posesia volostelor în aceeași ordine în care tații lor i-au urmat pe fiecare alte Deci copiii ar trebui să meargă în ordinea părinţilor; locul din acest lanț de rude, moștenit de copii de la tatăl lor, era patria lor Deci patria a avut inițial un sens genealogic: acest cuvânt însemna un loc printre rude pe scara vechimii, moștenit de

tată prin naștere și transmis copiilor săi Dar un astfel de loc este un concept pur matematic Discrepanța dintre ordinea nașterilor și ordinea deceselor, caracteristicile personale ale oamenilor și alte accidente i-au împiedicat pe copii să repete ordinea taților lor Prin urmare, cu fiecare generație, relațiile care s-au stabilit inițial s-au confundat, fiii au fost nevoiți să-și schimbe locurile, să înceapă o ordine care nu semăna cu a tatălui lor Datorită acestei dificultăți, patria a căpătat treptat un alt sens - teritorial, ceea ce a facilitat ordinea posesiunilor între prinți: patria pentru fii a început să fie considerată zona pe care o deținea tatăl lor Acest înțeles s-a dezvoltat de la primul prin legătura dintre locurile genealogice cu cele teritoriale: când fiilor le-a fost greu să-și calculeze relația genealogică reciprocă după părinții lor, ei au încercat să se stabilească în volosturile în care stăteau tații lor Această semnificație a patriei a găsit sprijin în decizia unui congres princiar Yaroslavichi Izyaslav și Vsevolod au deposedat mai mulți nepoți orfani, nu le-au dat bunurile tatălui lor După moartea ultimului fiu al lui Iaroslav, Vsevolod, când nepoții lui Iaroslav au început să stăpânească Rusia, au vrut să pună capăt pașnic luptei stârnite de orfanii jigniți, iar la congresul de la Lyubech din au decis: " fiecare să-și păstreze patrie " adică, fiii fiecărui Yaroslavich ar trebui să dețină ceea ce tatăl lor a deținut conform secțiunii Yaroslav, Svyatopolk Izyaslavich - Kiev, Svyatoslavichi Oleg cu frații săi - pământul Cernigov Monomakh Vsevolodovich - Pereyaslavskaya etc După cum se poate observa din evenimentele ulterioare, congresul nu a dat o regulă permanentă, nu a înlocuit o dată pentru totdeauna următoarea posesie separată, a fost calculat numai pe prinții de numerar și relațiile lor și, deoarece acestea au fost toți copiii taților, între care Întrucât pământul rus a fost împărțit prin voința lui Iaroslav, a fost ușor să restabiliți această împărțire în noua generație de prinți, astfel încât patria lor teritorială să coincidă cu cele genealogice Chiar și înainte de congres, Monomakh a procedat exact în același mod, când Oleg Svyatoslavich, căutând volosta tatălui său, sa apropiat de Cernigov în , unde a fost plantat de tatăl său, nu de partea tatălui său Monomakh i-a dat de bunăvoie lui Oleg "locul tatălui său", iar el a mers "la locul tatălui său" în Pereyaslavl Dar atunci, când relațiile genealogice au început să se încurce, prinții au aderat din ce în ce mai ferm la ordinea teritorială a părinților, chiar și atunci când aceasta nu coincidea cu relațiile genealogice Din această cauză, pe măsură ce clanul Yaroslav s-a despărțit în ramuri, fiecare dintre ele a devenit din ce în ce mai izolat într-una dintre zonele mari inițiale deținute de fiii lui Yaroslav Aceste zone au început să fie considerate patrie ale liniilor princiare individuale Vsevolod Olgovici din Cernigov, după ce a ocupat Kievul în , a vrut să transfere un Monomahovici din Pereiaslavl-ul său tată la Kursk, dar nu l-a ascultat și i-a răspuns lui Vsevolod: "Este mai bine pentru mine să mor pe patrie și pe bunicul meu decât pe domnia Kursk; tatăl meu nu a stat la Kursk, ci la Pereyaslavl: vreau să mor în patria mea A existat chiar și o încercare de a extinde acest sens în regiunea mai veche a Kievului Din până în , Monomakh și fiii săi Mstislav și Yaropolk s-au așezat unul după altul pe masa Kiev, împingând liniile mai vechi ale Izyaslavichs și Svyatoslavichs de la el: această masă a devenit patria și bunicul Monomakhovichilor După moartea lui Yaropolk, locuitorii din Kiev l-au pus pe masă pe al treilea Monomakhovich, Vyacheslav Dar când reprezentantul liniei Svyatoslavichs, respins de mult de la Kiev, Vsevolod de Cernigov, a cerut ca Viaceslav să părăsească Kievul cu

bunăvoință, el a răspuns: "Am venit aici conform testamentului părinților noștri în locul fraților; dar dacă ai vrut această masă, părăsind patria ta, atunci, poate, voi fi mai puțin decât tine, îți voi da Kievul Când un alt Sviatoslavici, Izyaslav Davidovich, s-a așezat la Kiev ( ), al cărui tată nu a stat la Kiev, Monomahovici Yuri Dolgoruky a cerut îndepărtarea lui, trimițându-l să spună: "Kiev este patria mea, nu tu" Aceasta înseamnă că monomahovicii au încercat să transforme pământul Kiev în același feud al liniei lor, care a devenit pământul Cernigov pentru linia lui Svyatoslav Este ușor de observat că semnificația teritorială a patriei a facilitat ordinea posesiunilor între prinți, care erau confuzi în conturile de vechime Mai mult, această valoare a avertizat un pericol politic Pe măsură ce liniile familiei princiare au devenit izolate, disputele și ciocnirile lor au căpătat caracterul luptei posibilelor dinastii pentru stăpânirea pământului rusesc Un reprezentant îndrăzneț al oricărei linii ar putea, în circumstanțe favorabile, să vină cu ideea de a "ține el însuși întregul pământ" cu cei mai apropiați frați ai săi, așa cum sa întâmplat cu menționatul Vsevolod de Cernigov, și, devenind mare duce, el ar putea amesteca rudele în jurul volosturilor în acest scop; dar rudele lui i-ar fi răspuns cu cuvintele lui Monomahovici: " tatăl nostru nu a stat la Kursk" Dar este, de asemenea, evident că semnificația teritorială a patriei a distrus fundația rădăcină a următoarei ordine, inseparabilitatea proprietății tribale: sub influența sa, pământul rus s-a destrămat în mai multe teritorii genealogice, pe care prinții le dețineau deja prin moștenirea paternă, iar nu după ordinea vechimii Prinți necinstiți III Selecție de prinți necinstiți Conform ordinii obișnuite a societății umane, două generații, tați și copii, sunt active în fiecare minut În ordinul posesor al Yaroslavicilor, copiii au intrat în lanțul avansat pe măsură ce tații lor au renunțat și au luat locuri în acest lanț în ordinea taților lor; nepoții au luat locul părinților lor pe măsură ce aceștia au încetat să mai fie copii, adică pe măsură ce au plecat bunicii Aceasta înseamnă că cariera politică a prințului a fost determinată de mișcarea tatălui său într-un număr de generații Dar ordinea nașterilor nu corespunde cu ordinea morților; prin urmare, când tatăl prințului a murit înaintea bunicului său, nepotul nu a avut locul tatălui său în prima linie, pentru că tatăl său nu a stat în ea A devenit un prinț orfan, un proscris, un nepot etern sărac, un tupus genealogic Fără o patrie genealogică, a pierdut și dreptul la una teritorială, adică și-a pierdut participarea la următorul ordin posesor deoarece nu a intrat în coadă Astfel de prinți, prematur orfani, care și-au pierdut tații în timpul vieții bunicilor lor, au fost evidențiați de rudele lor mai mari, le-au dat anumite voloste în posesie permanentă și i-au lipsit de participarea la rutina generală a tribului, aruncați din coadă Acești prinți orfani au devenit bucăți tăiate în familia princiară Astfel de prinți proscriși încă din secolul al XI-lea au devenit copiii nepotului lui Yaroslav, Rostislav Volodar și Vasilko, care au luat orașele Chervonnaya Rus din Polonia și au întemeiat din ele un principat special În secolul al XII-lea, următoarele principate s-au distins din ordinea generală obișnuită de posesie: Muromo-Ryazan, moștenit de cel mai tânăr dintre prinții Cernigovi Iaroslav Svyatoslavich, principatul Turov-Pinskoye pe Pripyat, care a intrat în linia orfană a lui Yaroslav nepotul Svyatopolk Izyaslavich, în cele din urmă, principatul Gorodenskoe (Grodno), care a devenit un descendent permanent al lui Igor Yaroslavich, pe care l-am văzut mai întâi la Volyn și apoi la Smolensk Chiar înaintea tuturor acestor proscriși, principii de

Polotsk, urmașii fiului cel mare al Sfântului Vladimir de la Rogneda, s-au trezit în postura de prinți evidențiați nu din cauza orfelinatului prematur, ci din cauza unor împrejurări speciale Separarea prinților proscriși de coada posesive a fost o consecință firească a ordinii bazate pe aceasta, încălcată constant de fizica socială, și era necesară pentru menținerea în sine a acestei cozi; dar, evident, a restrâns cercul de oameni și zone pe care următorul ordin le-a capturat și a introdus în el un depozit de relații care îi era străin și ostil Excepțiile susțin regula atunci când sunt accidentale, dar o încalcă atunci când devin necesare Atenție la poziția geografică a acestor principate distinse, care au îngreunat treptat spațiul de acțiune al ordinului următor: toate sunt marginale Următoarea ordine de stăpânire princiară, încălzită de sentimentul familial al prinților, se baza pe corespondența treptelor celor două scări, genealogic și teritorial Acum această corespondență, pe care s-a odihnit, se repetă în procesul distrugerii sale Prinții, care, dacă o astfel de comparație este permisă, au devenit extremități genealogice, întârziate de orfanitatea prematură chiar la baza scării familiei, din ce în ce mai departe de numitul lor tată, Marele Duce de Kiev, s-au trezit proprietari ai extremităților a teritorialului, periferia pământului rusesc, cea mai îndepărtată de "mama orașelor rusești": cum parcă sentimentul cald de rudenie al prinților, încă bătând cu oarecare forță lângă inima pământului, Kievul, s-a răcit și a înghețat la extremităţile ei, departe de această inimă Condițiile enumerate, care au bulversat următoarea ordine de proprietate, au urmat din temelii proprii și au fost mijloacele la care au recurs principii pentru a o menține Aceasta a fost contradicția internă a acestei ordini, că consecințele care au izvorât din propriile sale fundații și au servit ca mijloace de menținere a ei, au distrus în același timp chiar aceste fundații Aceasta înseamnă că următorul ordin sa distrus singur, nu a putut rezista la acțiunea propriilor consecințe În plus, aceste condiții de distrugere, care decurg din ordinea în sine, au chemat în acțiune forțe exterioare care și-au supărat-o OBSTACULE LATERALE Măria personală, care i-a distins pe unii prinți, le-a creat o mare popularitate în Rus', cu ajutorul căreia acești prinți au concentrat în mâinile lor zone pe lângă linia familiei În secolul al XII-lea, cea mai mare parte a pământului rusesc era în posesia unei linii princiare - Monomahovici, cei mai abundenți în talente Unul dintre acești Monomakhoviches, curajosul nepot al lui Monomakh, Izyaslav Mstislavich Volynsky, în timpul luptei cu unchii săi, a luat mesele cu o luptă, "le-a luat cu capul" nu în ordinea vechimii și le-a privit ca pe o achiziție personală, militară pradă Acest prinț a fost primul și și-a exprimat o opinie asupra ordinii posesiunii princiare, care era complet contrară tradiției stabilite El a spus odată: "Nu este locul care merge la cap, ci capul spre locul", adică nu este locul care caută un cap potrivit, ci capul unui loc potrivit Astfel, a pus importanța personală a prințului mai presus de drepturile de vechime II În cele din urmă, o altă forță exterioară a intervenit în relatările reciproce ale prinților și le-a încurcat rândul în posesie Acestea erau principalele orașe ale regiunilor Scorurile princiare și cearta care le-a însoțit au rănit interesele acestor orașe Printre disputele domnești constante, orașele și-au dezvoltat propriile simpatii dinastice, legându-le de anumiți prinți Așadar, Monomakhoviches au fost populari chiar și în orașele sfinte care au aparținut Svyatoslavicilor Cernigovi Purtate de aceste simpatii si aparandu-si interesele locale, orasele volost mergeau uneori impotriva socotirilor domnesti, invitandu-si la mesele

lor printii preferati pe langa celelalte Această intervenție a orașelor, derutând ordinul princiar de vechime, a început la scurt timp după moartea lui Iaroslav În , locuitorii Kievului l-au expulzat pe Marele Duce Izyaslav și l-au pus în locul lui pe proscrisul Vseslav de Polotsk, care a fost închis de Yaroslavici într-o închisoare din Kiev Mai târziu, în , oamenii din Kiev, după ce l-au recunoscut în mod arbitrar pe Rostislav de Smolensk ca co-conducător al unchiului său, marele duce Vyacheslav, i-a spus: " Kievul este al tău până la burtă", adică au recunoscut el ca prinț pe viață, indiferent de drepturile prinți seniori Novgorod a simțit în mod deosebit dureros consecințele relatărilor princiare ale disputelor Novgorod era condus de obicei de fiul cel mare sau de o altă rudă apropiată a Marelui Duce de Kiev Cu schimbări frecvente de prinți în Kiev, prinții s-au schimbat adesea și în Novgorod Aceste ture au fost însoțite de mari neplăceri administrative pentru oraș La mai puțin de de ani de la moartea lui Yaroslav, șase prinți s-au schimbat în Novgorod, iar Novgorod a început să se gândească la cum să-și obțină propriul prinț permanent În , fiul lui Monomakh Mstislav, plantat în copilărie și "hrănit" de Novgorod, a stat acolo Marele Duce Svyatopolk și Monomakh au decis să-l retragă pe Mstislav din Novgorod și, conform obiceiului stabilit, să-l pună în locul lui pe fiul marelui duce Aflând acest lucru, novgorodienii au trimis ambasadori la Kiev, care la curtea princiară i-au spus marelui duce: "Novgorod ne-a trimis și iată ce a ordonat să vă spună: nu vrem nici pe Svyatopolk, nici pe fiul său; dacă fiul tău are două capete, trimite-l la Novgorod; Mstislav ne-a fost dat de Vsevolod (bunicul), l-am hrănit pentru noi înșine Marele Duce s-a certat mult cu ambasadorii, dar aceștia s-au păstrat, l-au luat pe Mstislav și au plecat cu el la Novgorod Prinții nu s-au supus întotdeauna cu ascultare intervenției orașelor, ci au trebuit involuntar să se conformeze posibilității și consecințelor probabile ale acesteia VALOAREA COMANDEI Toate condițiile de mai sus ne permit să răspundem la întrebarea pusă despre funcționarea ordinii următoare, adică despre sensul ei: dacă să o considerăm doar teoria politică a prinților, idealul lor, sau a fost o ordine politică reală și dacă deci, atunci în ce putere și cât timp a funcționat? El a fost ambele: în decursul a mai bine de un secol și jumătate de la moartea lui Yaroslav, a acționat întotdeauna și niciodată - întotdeauna parțial și niciodată complet Până la sfârșitul acestei perioade, el nu și-a pierdut puterea, în măsura în care temeiurile sale erau aplicabile relațiilor domnești încurcate; dar nu a primit niciodată o asemenea dezvoltare, o asemenea dezvoltare practică, care să-i dea ocazia să dezlege aceste relații, să elimine tot felul de conflicte dintre prinți Aceste ciocniri, nerezolvate de el, l-au obligat să se retragă de la el sau să-l denatureze, în orice caz l-au supărat Prin urmare, acțiunea ordinului următor a fost un proces de autodistrugere, a constat în lupta sa cu propriile sale consecințe, care l-a supărat Acesta este un fenomen frecvent în istoria societăților: oamenii trăiesc mental într-o ordine lumească, care este recunoscută ca fiind singura corectă și este încălcată la fiecare pas Dar în cursul treburilor descrise, se întreabă ce fel de ordine ar putea fi stabilită în țara rusă și ar putea fi menținută orice ordine? Răspunzând la această întrebare, este necesar să se facă distincția strictă între ordinea relațiilor domnești și ordinea zemstvo din Rus' Acesta din urmă era susținut nu numai de prinți, nici măcar de aceștia în principal, avea propriile fundații și suporturi Prinții nu și-au stabilit ordinea de stat în Rus' și nu au putut-o stabili Nu au fost chemați pentru asta și nu au venit pentru asta Pământul i-a chemat

pentru apărare externă, avea nevoie de sabia lor, și nu de mintea fondatoare Pământul a trăit după ordinele sale locale, totuși, destul de monoton Prinții au alunecat peste acest sistem zemstvo, care era construit fără ei, iar conturile lor de familie nu sunt relații de stat, ci desfășurarea remunerației zemstvo pentru serviciul de securitate Prescripția serviciului i-ar putea inspira ideea de putere, s-ar putea imagina ca proprietari, suverani ai pământului, așa cum spune uneori un vechi funcționar: "Oficiul meu" Dar aceasta este imaginație, nu lege și realitate Cu toate acestea, vom atinge acest subiect în următoarea Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINTA A ALTE COMANDI SI CONDITII DE OPOZERE A ESTE DIVIZIUNEA POLITICĂ A PĂMÂNTULUI RUS ÎN SECOLUL XII CONTRIBUIREA ORAȘELOR VECHI DE ȚĂRĂ; VECHA LOR ȘI RANDURI CU PRIȚI ELEMENTE ALE UNITĂȚII ZEMSKOY A Rusiei ÎN SECOLUL XII EFECTUL RELAȚIILOR DE PRIȚ ASUPRA DISPOSIȚIEI ȘI CONȘTIINȚEI PUBLICE; SEMNIFICAȚIA GENERALĂ A ECHIPĂȚII PRINȚICELOR; IMPORTANȚA Kievului PENTRU PRINȚI ȘI OAMENI; GENERALIZAREA FORMELOR ŞI A INTERESELOR GOSPODĂRIEI, ORDINEA POLITICĂ A PĂMÂNULUI RUS ÎN SECOLUL XII TREZIREA SENTIMENTULUI DE UNITATE NAȚIONALĂ ESTE FAPTUL FINAL AL PERIOADEI Studiind următoarea ordine de stăpânire princiară, am luat în considerare nevoile și conceptele sociale care au provocat-o și au susținut-o, precum și obstacolele care au contracarat-o Trebuie să vedem la ce a dus acțiunea combinată a acestor condiții opuse DEZINTEGRAREA POLITICĂ De aici au apărut două serii de consecințe, care au pus capăt depozitului politic al Rusului până la sfârșitul perioadei I Una dintre ele a fost dubla fragmentare politică a Rus', dinastic şi zemstvo Pe măsură ce prinții s-au înmulțit, liniile individuale ale familiei princiare s-au îndepărtat din ce în ce mai mult una de alta, înstrăinate una de alta În primul rând, tribul Yaroslavich se împarte în două ramuri ostile, Monomakhoviches și Svyatoslavichs: apoi linia Monomakhovichi, la rândul său, s-a împărțit în Volyn Izyaslavichs, Smolensk Rostislavichs și Suzdal Yurievichs și linia Svyatoslavichs Chernigov în David și David soţii Novgorod-Seversky Olgovici Fiecare dintre aceste ramuri, ceartandu-se cu celelalte din cauza cozii de proprietate, s-a stabilit din ce in ce mai dens pe posesia permanenta intr-o anumita zona Prin urmare, pe de altă parte, odată cu dezintegrarea familiei princiare în linii locale, pământul rus s-a dezintegrat și în regiuni separate, pământuri După cum știm, primii prinți ai Kievului au stabilit dependența politică a regiunilor de Kiev Această dependență a fost susținută de posadnicii princiari și a fost exprimată în tribut, care zone au fost plătite Marelui Duce de Kiev După moartea lui Yaroslav, această dependență este imperceptibilă Posadnikii prințului Kievului din principalele orașe ale regiunilor dispar, făcând loc prinților din ce în ce mai înmulțiți Prinții regionali sau locali încetează să plătească tribut Kievului, în contradicție cu relația rudelor mai tinere cu tatăl numit, Marele Duce de Kiev În loc de un tribut constant, prinții mai tineri îi dădeau bătrânului din când în când daruri voluntare Odată cu separarea clanului conducător, s-a rupt și legătura politică a regiunilor Dar, devenind mai puțin dependenți de sus, prinții regionali au devenit din ce în ce mai constrânși de jos Mișcarea constantă a prinților de la masă la masă și disputele care o însoțeau au coborât autoritatea zemstvo a prințului Prințul nu era atașat de locul stăpânirii, de cutare sau cutare masă, nici prin legături dinastice, nici chiar personale A venit și a plecat curând, a fost o întâmplare politică pentru zonă, o cometă rătăcitoare Populația regională, desigur, căuta o

forță locală asiduă, în jurul căreia să se poată concentra, care rămânea constant pe loc, nu venea și pleca, ca un prinț O astfel de forță a fost creată de multă vreme de cursul istoriei noastre Acestea erau principalele orașe ale regiunilor ORASE REGIONALE Odată, chiar înainte de sosirea prinților, ei singuri stăpâneau regiunile lor Dar apoi a fost o mare schimbare În secolul al IX-lea conducerea orașului și a regiunii a fost concentrată în mâinile maistrului militar, comandanții militari ai orașului principal, miile, sotsky etc , care au ieșit din mediul nobilimii orașului comercial Odată cu apariția prinților, această aristocrație urbană a trecut treptat în echipa princiară, în clasa soților princiari sau a rămas pe loc fără afaceri guvernamentale Administrația militară a orașelor, care în ceea ce privește personalul său era înainte, poate, electivă, în orice caz, autohtonă în ceea ce privește originea personalului său, a devenit acum un serviciu ordonat, trecut în mâinile soților princiari prin numire a prințului Pe măsură ce autoritatea prinților a scăzut din cauza conflictelor, importanța principalelor orașe regionale a început să crească din nou; totodată, în locul nobilimii guvernamentale dispărute, întreaga masă urbană care s-a adunat la veche a apărut ca forță politică în aceste orașe Astfel, adunarea națională a principalelor orașe regionale a fost succesorul vechii aristocrații urbane comerciale și industriale Aceste vechas de orașe volost, în Kiev și Novgorod, apărute conform analelor încă de la începutul secolului al XI-lea, de pe vremea luptei dintre Iaroslav și Svyatopolk din , încep să facă zgomot din ce în ce mai tare de la sfârșit al acestui secol, devenind un fenomen omniprezent, amestecându-se în relațiile domnești Prinții trebuiau să ia în calcul această forță, să încheie înțelegeri cu ea, să încheie "rânduri" cu orașe, acorduri politice Aceste tratate au determinat ordinea pe care prinții locali trebuiau să o urmeze în activitățile lor guvernamentale Deci puterea prinților locali este limitată de întâlnirile orașelor volost Întâlnim cazuri de astfel de acord chiar la Kiev În , după moartea Marelui Duce Vsevolod din linia prinților Cernigovi, fratele său Igor urma să stea pe masa Marelui Duce prin înțelegere cu oamenii din Kiev Dar oamenii din Kiev, care au suferit mult sub Vsevolod din cauza judecătorilor orășenești princiari, Tiun, s-au răzvrătit și au cerut de la Igor ca el însuși să judece de acum înainte pe orășeni, fără a încredința curtea grefierilor săi Prințul Igor trebuia să dea oamenilor din Kiev obligația ca de acum înainte judecătorul orașului să fie numit prin înțelegere cu orașul, adică cu consiliul său RÂNDURI CU ORAȘE Aceste rânduri de prinți cu orașe volost au fost un nou fenomen în Rus' în secolele XI și XII şi au făcut o schimbare importantă în viaţa sa politică sau, mai precis, au fost expresia unei asemenea schimbări, pregătită de cursul treburilor din Rus' Întreaga familie princiară a rămas purtătoarea puterii supreme în țara rusă; prinți individuali erau considerați doar proprietari temporari ai principatelor, pe care le primeau pe rând de vechime Sub fiii și nepoții lui Yaroslav, această linie de proprietate s-a extins pe întregul pământ rusesc În generațiile ulterioare ale familiei Yaroslavl, când s-a despărțit în ramuri separate, fiecare ramură și-a început propria linie locală de proprietate în acea parte a pământului rus unde a fost stabilită Aceste părți, pământuri, așa cum le numește cronica secolului al XII-lea, erau aproape toate aceleași zone urbane care s-au format în jurul vechilor orașe comerciale chiar înainte de chemarea prinților: Kiev, Pereyaslav Cernigov, Smolensk, Polotsk, Novgorod, Rostov Aceste regiuni antice li s-au alăturat regiunile Volyn, Galician, Muromo-Ryazan care s-au format mai târziu Dintre

aceste pământuri, Kiev, Pereyaslav și Novgorod au rămas în posesia comună a familiei princiare sau, mai precis, a servit drept punct de dispută pentru prinți; în rest, s-au înființat linii separate ale familiei princiare: în Polotsk - urmașii fiului lui Vladimir Izyaslav, în Cernigov - linia fiului lui Iaroslav Svyatoslav, în Volyn, Smolensk și Rostov - ramuri ale urmașilor lui Monomakh etc Organizatorii inițiali dintre aceste regiuni erau vechile cetăţi comerciale Rus', după numele cărora erau numite Odată cu formarea Principatului Kiev, împărțirea administrativă a țării s-a bazat pe aceste zone urbane, iar apoi ordinea dinastică a posesiunilor dintre primii Yaroslavichs Dar în ambele, prinții au fost ghidați de propriile lor opinii guvernamentale sau genealogice Acum toate relațiile prinților, nu numai între ei, ci și cu principalele orașe ale regiunilor, au devenit contractuale Orașul volost cu vechea sa a devenit un participant imperios la considerațiile politice ale prinților Prințul, așezat la Kiev, a trebuit să întărească masa seniorului sub el însuși prin acord cu vechea Kievului; altfel, boierii i-au amintit: " încă nu ai întărit Kievul cu oamenii" Fără a încălca drepturile supreme ale întregii familii princiare, orașele veche se considerau îndreptățite să se îmbrace cu prinți-rude individuali CONTRIBUIREA ORAȘELOR Protejându-și interesele politice locale prin tratate cu prințul, aceste orașe au dobândit treptat în regiunile lor importanța unei forțe politice de conducere care a concurat cu prinții, iar până la sfârșitul secolului al XII-lea le-a preluat decisiv Pe atunci, societățile regionale se uitau mai mult la adunările de veche din principalele lor orașe decât la prinții locali care apăreau în ele pentru o perioadă scurtă de timp În plus, în fiecare țară exista un singur oraș volost și, de obicei, erau mulți prinți Conducerea întregului pământ era rareori concentrată în mâinile unui singur prinț: era de obicei împărțit în mai multe principate în funcție de numărul de prinți adulți disponibili dintr-o anumită linie, iar în posesia acestor principate se respecta aceeași ordine de vechime , însoțită de obișnuitele dispute și ceartă Aceste posesiuni schimbătoare au fost numite volosturi, sau dotări ale prinților: de exemplu, în ținutul Cernigov existau principatele Cernigov, Seversky (regiunea Novgorod Seversky), Kursk, Trubcevskoe Astfel, în fiecare regiune, două autorități concurente s-au împotrivit - vechea și prințul, iar vechea orașului, reprezentând forța centrifugă, a prevalat prințului, care, ca membru al familiei conducătoare, deținea în comun toate pământ, a menținut o legătură între regiunea guvernată și de către alții, zonele urbane au devenit din ce în ce mai izolate politic Datorită acestui fapt, pământul rusesc în secolul al XII-lea dezintegrat în mai multe lumi regionale locale, slab conectate O astfel de ordine politică este descrisă în cronica rusă din a doua jumătate a secolului al XII-lea Cu o ocazie, ea observă că novgorodienii de la început, atât smolnienii, cât și Kievenii, și toate "autoritățile" (volost, orașele principale) pentru o vecha, ca pe un gând, converg, "ceea ce cel mai vechi (mai vechi) orașe) cred că în suburbia respectivă (orașe mai tinere) vor deveni Aceasta înseamnă că hotărârile veche ale vechiului oraș volost aveau forță obligatorie pentru suburbiile sale, ca sentințe ale puterii legislative supreme din regiune Înfățișând ordinea politică instaurată în vechile regiuni, publicistul-cronicar a notat adunarea orașelor mai vechi, dar a uitat sau nu a considerat necesar să-l pomenească pe prinț Astfel a căzut autoritatea politică a prințului înaintea semnificației vechului Așadar, următoarea ordine de stăpânire princiară, cu ajutorul condițiilor care l-au supărat, a dus la o dublă fragmentare politică a

Rusului:) la dezintegrarea treptată a familiei domnești conducătoare în linii care se îndepărtau din ce în ce mai mult unele de altele genealogic , și) la dezintegrarea pământului rusesc în zone urbane, din ce în ce mai despărțite între ele politic ELEMENTE DE UNITATE Dar aceeași ordine, cu condițiile care i s-au opus, a creat sau a pus în acțiune o serie de legături care legau părți ale pământului rus într-un singur, dacă nu într-un întreg politic, apoi într-un întreg zemstvo cotidian Aceasta este a doua serie de consecințe ale următoarei ordine Să enumeram aceste link-uri PRIȚI Primele dintre aceste legături cotidiene sunt principalii vinovați ai fragmentării politice a Rus'ului, prinții înșiși, mai exact, impresia pe care și-au făcut-o asupra pământului rusesc cu relațiile lor posesive Următoarea ordine de proprietate, cuprinzând direct sau indirect toate părțile pământului rusesc, a stabilit o comunicare involuntară între ele, a trezit pretutindeni aceleași gânduri, gânduri binecunoscute, a introdus sau a afectat aceleași sentimente și preocupări În ciuda declinului pe scară largă a autorității princiare, multe interese locale semnificative au fost asociate prințului în fiecare zonă Lumile regionale erau împovărate de dispute princiare, erau indiferente la relatările princiare despre vechime; dar nu puteau rămâne indiferenți la consecințele acestor dispute, care uneori răsunau puternic asupra populației regionale Astfel, datorită mișcării prinților de la volost la volost, toate părțile pământului în mod involuntar și imperceptibil pentru ei și prinți s-au închis într-un lanț, ale cărui verigi individuale erau strâns legate între ele Schimbarea prințului într-un volost răspundea sensibil la poziția celorlalți, chiar îndepărtați Marele Duce din Monomakhoviches se așează la Kiev - își va trimite fiul să conducă Novgorod Va veni cu boierii săi, alaiul său, care va ocupa toate funcțiile guvernamentale importante din regiune Cu acești boieri, prințul, în limba monumentelor antice rusești, va "judeca curțile, va alinia rânduri, va nota tot felul de scrisori" Dar o rudă din Cernigov sau din Volyn îl va alunga pe Marele Duce de la masa Kievului, iar fiul celui condus va trebui să părăsească Novgorod împreună cu alaiul său În locul celui plecat, va apărea un nou prinț, de obicei ostil celui precedent Pentru novgorodieni s-a ridicat o întrebare importantă dacă noul prinț cunoștea ordinul novgorodian, datoria locală a antichității, chiar dacă dorea să o cunoască Poate că, din vrăjmășie față de predecesorul său, va judeca instanțele și va vâsli rândurile nu în modul vechi, repovestind scrisorile vechi Astfel, ciclul domnesc a atras în viața locală, interesele locale ale regiunilor, împiedicându-le să devină prea izolate Aceste zone au fost implicate involuntar în frământările generale ale vieții, pe care prinții le-au produs Erau încă departe de a fi pătrunși de un singur spirit național, de conștiința intereselor comune, de un gând comun zemstvo, dar cel puțin erau obișnuiți să se gândească din ce în ce mai mult unul la altul, să urmărească îndeaproape ceea ce se întâmplă în regiunile vecine sau îndepărtate Astfel, grație următorului ordin de stăpânire princiară s-a creat o stare generală, în care la început s-a reflectat clar, poate, doar un sentiment de dificultăți generale, dar care în timp a trebuit să fie procesat în conștiința legăturilor reciproce dintre toate părțile pământului rusesc OAMENII LOR II Urmatoarele lor aveau aceeași semnificație generală zemstvo ca și prinții Cu cât familia domnească s-a înmulțit mai mult și cu cât lupta cu stepa s-a declanșat mai mult, cu atât mai mult clasa de serviciu creștea în număr Nu avem suficiente informații despre numărul de echipe ale prinților individuali Se poate observa doar că prinții mai în vârstă și mai tineri bogați aveau curți

destul de numeroase Svyatopolk, Marele Duce de Kiev, s-a lăudat că are până la de tineri numai, adică slujitori juniori ai tribunalului În Galich, un bogat principat al secolelor XII-XIII, în timpul unei lupte ( ), numai de boieri au fost uciși; dar mulți dintre ei au fugit Prinții seniori și bogați au condus echipe de două și trei mii de oameni pe teren Numărul mare al acestei clase poate fi judecat și prin faptul că fiecare prinț adult a avut o echipă specială, deși uneori mică, și în a doua jumătate a secolului al XII-lea au existat câteva zeci de astfel de prinți, dacă nu o sută întreagă Echipa avea încă o compoziție tribală mixtă În secolele X - XI, după cum știm, era încă dominată de vikingii nou-veniți În secolul al XII-lea include și alte elemente terțe: alături de băștinași și de descendenții rusificati ai varangilor, vedem în ea oameni din străinii estici și occidentali care au înconjurat Rusia, Torks, Berendeys, Polovtsians, Khazars, chiar evrei, ugriens, polovtsians , lituanieni și Chuds Următorul ordin de stăpânire princiară, forțându-i pe prinți să se miște constant dintr-un loc în altul, a făcut echipa princiară la fel de mobilă Când prințul trecea pe rând de la cea mai proastă masă la cea mai bună, era benefic ca boierii și slujitorii săi să-l urmeze, părăsind fosta parohie Când prințul, spre deosebire de coadă, a părăsit cea mai bună masă pentru cel mai rău din cauza conflictului, era mai profitabil pentru echipa sa să-l părăsească pe prinț și să rămână în fostul volost Unitatea familiei princiare a permis combatantului să treacă de la prinț la prinț, iar unitatea pământului - din regiune în regiune, fără a deveni trădător în niciunul dintre cazuri Așa că următorul ordin de stăpânire princiară a învățat trupa să schimbe volosturile, așa cum prinții le schimbau, să schimbe prinții, așa cum schimbau volosturile Mai mult, datorită acestei mobilități, războinicii de rang înalt, prinți, boieri, care ocupau cele mai înalte funcții guvernamentale, nu le-au putut ocupa multă vreme în aceleași volosturi și prin aceasta dobândesc o puternică semnificație politică locală într-o anumită zonă, totuși ei puteau transforma pozițiile lor în ereditare, așa cum a fost în Occidentul feudal și în Polonia vecină Ei au numărat toți combatanții menționați în analele de la moartea lui Yaroslav până în și au numărat până la de nume Din tot acest număr, nu s-au găsit mai mult de șase cazuri când, după moartea prințului-tată, pe care l-a slujit, combatantul a rămas în slujba fiului său și nu mai mult de șase cazuri când combatantul a rămas în primul volost în timpul schimbării princiare; numai în două cazuri în poziția importantă a miei, comandantul militar al orașului principal regional, au fost succesiv membri ai aceleiași familii boierești În principal datorită acestei mobilități, boierii au dezvoltat cea mai strânsă legătură cu locul - proprietatea pământului În secolele XI și XII găsim indicii ale pământurilor boierilor şi combatanţilor juniori Dar este ușor de observat că proprietatea pământului boieresc s-a dezvoltat slab, nu a constituit principalul interes economic pentru oamenii de serviciu Combatanții au preferat alte surse de venit, au continuat să ia parte activ la comerț și au primit salarii bănești de la prinții lor Știm chiar și cea mai comună sumă a acestui salariu Cronicarul secolului al XIII-lea, amintindu-și cum trăiau pe vremuri, observă că înainte boierii nu i-au spus prințului: "Nu-mi ajunge, prințe, de grivne" Aceste de kuna grivne (cel puțin de lire de argint) existau evident în secolul al XII-lea cel mai comun salariu al salariului boierilor Aceasta înseamnă că majoritatea boierilor, nedobândind o poziție guvernamentală puternică în regiuni, nu au avut o semnificație economică locală influentă Astfel, un militar nu s-a atașat puternic

nici de locul de serviciu, nici de persoana sau familia prințului pe care îl slujea Nelegat strâns de niciun prinț, de niciun principat, boierul s-a obișnuit să se conștientizeze ca slujitor al întregii familii domnești, "soțul de față" al întregului pământ rusesc Nu a putut stabili interese locale puternice într-o zonă sau alta, nici legături dinastice puternice cu una sau alta linie princiară Împreună cu cealaltă clasă superioară a societății, clerul, și poate chiar mai mult decât această moșie, numeroasa clasă a urmat a fost un purtător mobil al ideii de indivizibilitate a pământului rus, de unitate zemstvo Kiev III Următorul ordin de posesiuni princiare a susținut și a întărit semnificația generală zemstvo a centrului politic al Rusiei, orașul Kiev Kievul era nodul central al relațiilor domnești: circulația domnească era îndreptată acolo: de acolo s-a normalizat Confortul vieții la Kiev, legende de familie onoarea vechimii, numită patronimică, semnificația bisericească a acestui oraș a făcut din acesta un vis prețuit pentru fiecare prinț Tânărul prinț, dând târcoale în regiuni îndepărtate, nu și-a luat ochii de la el, a dormit și l-a văzut O expresie poetică excelentă a acestui dor de Kiev, care l-a copleșit pe tânărul prinț, se găsește în Campania Laicului lui Igor În , oamenii din Kiev s-au răzvrătit împotriva Marelui Duce Izyaslav și l-au alungat, iar Vseslav de Polotsk, care fusese întemnițat de prinții seniori, a fost ridicat la masa Marelui Duce Vseslav a stat pe masa Kievului doar șapte luni, a atins-o doar cu o suliță și a trebuit să fugă la Polotsk Dar toată viața nu a putut uita Kievul Se întâmpla ca dimineața devreme să sune pentru utrenie la St Sofia în Polotsk, iar prințul încă mai aude sunetul familiar al Sf Sofia de la Kiev Ponderea acestor sentimente princiare pentru Kiev a fost comunicată și populației din regiunile rusești, chiar și celor mai îndepărtate De asemenea, a învățat din ce în ce mai des să se gândească la Kiev, unde stătea prințul senior al pământului rusesc, de unde toate campaniile domnești bune mergeau în stepa pe cele murdare, unde cel mai înalt pastor al bisericii ruse, Mitropolitul tuturor Rus', a trăit, și s-au concentrat cele mai venerate sanctuare ale pământului rusesc Expresia acestei atitudini populare față de Kiev o găsim în binecunoscutul vers spiritual despre Cartea Porumbeilor Răspunzând la întrebarea care oraș este mama tuturor orașelor, el uneori, uitând de Ierusalim, cântă: "Și Kievul este orașul tuturor orașelor-mamă" IMPACTUL CULTURAL AL RELAȚIILOR PRINCIPALE IV Întărind semnificația zemstvo a orașului principal al pământului rusesc, următorul ordin de stăpânire princiară a contribuit la succesul căminului și al cetățeniei în cele mai îndepărtate colțuri ale Rusiei Cu cât deveneau mai mulți prinți, cu atât pământul rusesc era zdrobit mai mic Fiecare prinț adult primea de obicei o parohie specială de la rudele sale mai mari Datorită acestui fapt, pădurile îndepărtate s-au transformat treptat în principate speciale Fiecare dintre aceste principate avea propria sa capitală, unde venea principele cu alaiul său, boierii săi Orașul a fost construit, prinții l-au împodobit cu temple, mănăstiri; printre simplele case filistene au apărut conace mari și curți de prinți și boieri, iar totul a fost aranjat în stil Kiev Astfel, condițiile și formele de viață, prelevate dintr-un eșantion, au fost aduse în diferite colțuri ale Rusiei Astfel, Kievul, izvorul dreptului, bogăției, cunoștințelor și artei pentru tot acest timp, a servit drept lider al vieții locale Datorită răspândirii prinților pe teritoriul Rusiei, a avut loc o anumită generalizare a relațiilor cotidiene, nivelarea vieții locale: aceleași forme cotidiene, aceleași gusturi și concepte sociale s-au stabilit în toate părțile pământului Păsările

călătoare ale pământului rusesc, prinții cu alei lor, au purtat peste tot semințele culturii, care au crescut și au înflorit în centrul pământului, la Kiev PRINȚII ȘI PĂMÂNTUL Cele două serii opuse de consecințe studiate de noi, apărute în urma luptei ordinului următor cu condițiile care l-au distrus, ne oferă posibilitatea de a determina sistemul politic al pământului rus de atunci, de a desemna forma vieții sale politice cu terminologia care ne este familiară Care a fost pământul rusesc în secolul al XII-lea cum este compoziția politică? A fost un stat unic, integral, cu o singură putere supremă, purtătorul unității politice a țării? În Rus' era atunci o singură putere supremă, dar nu singura Avea un sens mai degrabă condiționat, restrâns Prinții nu erau suverani suverani ai pământului, ci doar conducătorii săi de poliție militară Ei erau recunoscuți ca purtători ai puterii supreme, în măsura în care apărau pământul din exterior și mențineau ordinea existentă în el; numai în aceste limite puteau legifera Dar nu era treaba lor să creeze o nouă ordine zemstvo: nu exista o asemenea autoritate a puterii supreme nici în legea în vigoare, nici în conștiința juridică a pământului Prinții au introdus o mulțime de lucruri noi în relațiile zemstvo ale Rusului, dar nu în virtutea puterii lor, ci prin cursul firesc al lucrurilor: aceste știri s-au născut nu numai din funcționarea ordinului domnesc de proprietate, ci și din opoziţia faţă de ea, de exemplu, din intervenţia oraşelor volost Printre aceste știri se numără și faptul că familia princiară a devenit un element al unității pământului rusesc Succesiunea naturală a generațiilor a dat urmașilor Sfântului Vladimir aspectul unei dinastii și a conferit paznicilor plătiți ai Rusiei monopolul stăpânirii ereditare asupra pământului Era un fapt simplu, niciodată confirmat de recunoașterea pământului, care nici măcar nu avea o autoritate pentru o asemenea recunoaștere: la înlocuirea meselor, orașele volost negociau cu prinți individuali, și nu cu întreaga familie domnească Ordinul stăpânirii princiare în comun a devenit unul dintre mijloacele de unire a pământului; dar nu a fost un act al puterii lor constitutive, ci rezultatul incapacității lor de a se diviza, așa cum s-au împărțit mai târziu descendenții Suzdal ai lui Vsevolod al III-lea Așa că două forțe sociale s-au împotrivit, prinții cu unitatea lor tribală și pământul împărțit în regiuni La prima vedere, pământul rus apare ca o federație zemstvo, o uniune de regiuni și pământuri independente Cu toate acestea, ei au fost uniți politic doar de familia domnească, în afară de care nu exista altă legătură politică între ei Dar unitatea familiei domnești nu era o instituție de stat, ci un obicei cotidian, căruia pământul era indiferent și care se opunea uneori Aceasta a fost diferența esențială dintre Rus' în secolul al XII-lea ca unire zemstvo dintr-o federație în sensul obișnuit al cuvântului Fondarea unei federații este un contract politic permanent, un moment legal; la baza stăpânirii comune princiare a stat faptul originii, moment genealogic, din care au apărut acorduri personale în continuă schimbare Acest fapt impunea prinților solidaritatea acțiunilor, fără a le da norme permanente, fără a indica o anumită ordine a relațiilor Mai mult, într-o federație trebuie să existe instituții aliate care să-și extindă activitățile pe întreg teritoriul aliat Adevărat, în Rus' din secolul al XII-lea existau două astfel de instituții: puterea Marelui Duce de Kiev și congresele princiare Dar puterea Marelui Duce de Kiev, care decurge dintr-un fapt genealogic, și nu dintr-un contract permanent, nu a fost definită cu precizie și ferm asigurată, nu avea suficiente fonduri pentru acțiune și s-a transformat treptat într-o distincție onorabilă, a primit o condiție foarte bună valoare Ce fel de relație

politică certă și obligatorie ar putea proveni dintr-o sursă apolitică precum titlul de tată numit? Aceasta este o ficțiune genealogică, nu o putere politică reală Fiecare rudă mai tânără, prințul regional, se considera îndreptățit să se opună Marelui Duce de Kiev, dacă își considera faptele greșite, neopatristice Pe de altă parte, la chemarea Marelui Duce, se țineau adesea congrese princiare pentru a discuta despre treburile comune Astfel de afaceri comune erau de obicei chestiuni de legislație, mai des întrebări despre relațiile reciproce ale prinților și despre mijloacele de protejare a pământului rus de inamicii externi Dar aceste congrese nu au unit niciodată toți prinții disponibili, iar semnificația deciziilor lor nu a fost niciodată determinată cu precizie Prinții, care nu erau prezenți la congres, cu greu considerau hotărârile lor obligatorii; chiar și prinții care au participat la congres s-au considerat îndreptățiți să acționeze contrar deciziei sale, la propria discreție La un congres de la Vitichev din , verii mai mari Svyatopolk, Monomakh, David și Oleg (Svyatoslavichs), după ce l-au condamnat pe David Igorevich Volynsky să fie pedepsit pentru orbirea lui Vasilko, au decis să-și ia volost-ul lui Terebovlsky de la acesta din urmă ca incapabil să conducă aceasta Dar Rostislavichi Volodar și Vasilko nu au recunoscut această decizie Prinții seniori au vrut să-i oblige să facă acest lucru cu forța; dar cel mai proeminent dintre membrii congresului, Monomakh, care a participat la această decizie, a refuzat să intre în campanie, recunoscând dreptul Rostislavicilor de a nu se supune congresului pe baza deciziei congresului anterior de la Lyubech ( ) , unde Terebovl a fost aprobat pentru Vasilko Deci nici puterea Marelui Duce, nici congresele domnești nu au informat pământul rus despre natura unei federații politice, a unui stat de uniune în sensul exact al cuvântului Pământul rus nu era o unire de prinți sau regiuni, ci o unire de regiuni prin prinți Nu a fost o federație politică, ci genealogică, dacă se poate combina într-o singură definiție conceptele unor ordine atât de diferite, o federație construită pe faptul rudeniei conducătorilor, o uniune involuntară la origine și care nu se leagă de nimic în acțiunea sa - una dintre acele structuri sociale medievale, în care relațiile politice au luat naștere dintr-o bază de drept privat Pământul rusesc nu era împărțit în părți, complet izolat unul de celălalt, nu reprezenta o grămadă de regiuni legate doar prin vecinătăți Existau conexiuni în ea care legau aceste părți într-un întreg; numai că aceste legături nu erau politice, ci tribale, economice, sociale și morale bisericești Nu exista o unitate de stat, ci zemstvo, unitatea poporului se instaura Firele din care s-a țesut această unitate nu erau legi și instituții, ci interese, obiceiuri și relații care nu avuseseră încă timp să se îmbrace în legi și instituții ferme Să enumerăm încă o dată aceste legături:) comunicarea reciprocă involuntară a regiunilor, forțată de acțiunea următorului ordin de stăpânire princiară,) caracterul atotterestre, asimilat de clasele superioare conducătoare ale societății, cler și alaiul princiar,) semnificația atotterestră a Kievului ca centru al Rusiei, nu numai comercial și industrial, ci și ecleziastic și moral și) aceleași forme și condiții de viață ale ordinii civile, stabilite în toate părțile Rusia cu ajutorul următorului ordin de stăpânire princiară DUBLA ACȚIUNE A ORDINEI REGULARE Dubla acțiune a ordinului următor și condițiile care l-au supărat au dus la un rezultat dublu:) a distrus integritatea politică, unitatea statală a pământului rus, pe care, se pare, primii prinți de la Kiev au lucrat cu atât de mult succes și) a contribuit la trezirea în societatea rusă a sentimentelor de unitate zemstvo, nașterea poporului rus În acest al doilea rezultat,

se pare, este necesar să căutăm indicii despre atitudinea particulară față de vechea Rus Kiev din partea poporului nostru și a istoriografiei noastre Atât oamenii, cât și istoricii tratează în continuare acest Rus cu o simpatie deosebită, ceea ce pare neașteptat având în vedere impresia haotică pe care o avem din studiul acestei perioade În viața rusă modernă există foarte puține urme ale vechii Rusii Kievene, ale modului său de viață S-ar părea că nu ar putea exista urme ale ei în memoria oamenilor, ci doar amintiri mai puțin recunoscătoare Cum ar putea Rusia Kievană, cu frământările ei, veșnicele lupte ale prinților și atacurile celor murdari de stepă, să merite o amintire recunoscătoare printre oameni? Între timp, pentru el, vechiul Kiev al Sfântului Vladimir este doar subiectul amintirilor poetice și religioase Limbajul aduce la Kiev: această zicală populară nu înseamnă că drumul spre Kiev este necunoscut, ci că toată lumea îți va arăta drumul până acolo, pentru că oamenii merg la Kiev pe toate drumurile; spune același lucru ca și proverbul occidental medieval: toate drumurile duc la Roma Oamenii încă își amintesc și cunosc vechiul Kiev cu prinții și eroii săi, cu St Sofia și Lavra Pechersk, îl iubesc și îl onorează fără prefăcători, așa cum nu a iubit și nu a onorat niciuna dintre capitalele care l-au înlocuit, nici Vladimir de pe Klyazma, nici Moscova, nici Petersburg A uitat de Vladimir și la vremea lui l-a cunoscut puțin; Moscova a fost grea pentru oameni, ei o respectau puțin și le era frică, dar nu o iubeau sincer; Nu-i place Petersburg, nu respectă și nici măcar nu se teme Istoriografia noastră este la fel de simpatică Rusiei Kievene Acest Rus nu a dezvoltat o ordine politică stabilă, capabilă să reziste loviturilor externe; cu toate acestea, cercetătorii de diferite tendințe sunt în general înclinați să picteze viața Rusiei Kievene cu culori deschise Unde este motivul acestei atitudini? În vechea viață Kieveană au fost multe frământări, multe forfote fără sens; "Luptele princiare fără sens", în cuvintele lui Karamzin, au fost un dezastru național direct Dar la prinții din acea vreme, un sentiment înrudit, mai precis, genealogic era atât de viu, atât de multă pricepere, dorința de "oricum să obții glorie pentru tine, dar este frumos să-ți pui capul pentru țara rusă", există atâta mișcare la suprafața societății, iar oamenii în general nu sunt indiferenți față de vremuri, plini de sentiment și mișcare Dar noi, observatorii târzii, găsim plăcerea estetică în mișcarea plină de viață descrisă în analele secolelor XI-XII Înșiși participanții la mișcare au îndurat probabil o impresie oarecum diferită de zgomotul pe care l-au făcut și pe care l-au experimentat Ei se vedeau în mijlocul dificultăților și pericolelor din ce în ce mai complicate, interne și externe, și simțeau din ce în ce mai puternic că nu pot face față acestor treburi cu forțe locale dezbinate, dar că acțiunea unitară a întregului pământ era necesară Această nevoie ar fi trebuit să fie simțită în mod deosebit după Yaroslav și Monomakh Acești prinți puternici au putut să ia în mâinile lor forțele întregului pământ și să le îndrepte într-o direcție sau alta Fără ei, pe măsură ce rudele și descendenții lor slabi s-au încurcat în propriile interese și relații, societatea a văzut din ce în ce mai limpede că trebuie să găsească o cale de ieșire din dificultăți, să se apere de pericole Gândindu-se la mijloacele pentru aceasta, Kieverul s-a gândit din ce în ce mai des la Cernigov, iar Cernigov la Novgorod și toți împreună la pământul rusesc, la cauza comună Zemstvo Trezirea în întreaga societate a gândirii pământului rusesc ca ceva integral, despre o cauză comună zemstvo, ca o chestiune inevitabilă, obligatorie pentru toată lumea și pentru toată lumea - acesta a fost faptul fundamental, cel mai profund al vremii,

căruia îi sunt diverse, dezagreabile si stingheri, deseori opunand unul altuia aspiratiile printilor, boierilor, clerului, oraselor volost, toate fortele sociale ale vremii Epoca istorică, la treburile la care a luat parte întregul popor și prin această participare s-a simțit a fi ceva integral, făcând o cauză comună, este întotdeauna deosebit de adânc înrădăcinată în memoria poporului Ideile și sentimentele predominante ale vremii, cu care toată lumea s-a obișnuit și care au constituit piatra de temelie a conștiinței și stării lor de spirit, de obicei aruncate în expresii stereotipizate, repetate cu fiecare ocazie În secolele XI - XII la noi, un astfel de stereotip a fost pământul rusesc, despre care prinții și cronicarii vorbesc atât de des În aceasta se vede faptul fundamental al istoriei noastre, care s-a petrecut în acele secole: pământul rusesc legați mecanic de primii prinți Kiev din elemente etnografice eterogene într-un singur întreg politic, acum, pierzând această integritate politică, pentru prima dată a început să se simtă ca o compoziție populară integrală sau zemstvo Generațiile următoare și-au amintit de Rusia Kievană drept leagănul poporului rus SENTIREA PĂMÂNTULUI Acest fapt, desigur, nu poate fi dovedit prin nici un citat, cutare sau cutare loc al unui monument istoric; dar strălucește peste tot, în fiecare manifestare a spiritului și dispoziției vremii Citiți sau amintiți-vă povestea lui Daniil Pelerinul din ținutul Cernihiv despre cum era el la începutul secolului al XII-lea a pus o lampă rusească pe Sfântul Mormânt din Ierusalim A venit la regele Baldwin cu o cerere de a rezolva această problemă pentru el Regele l-a cunoscut pe starețul rus și l-a întâlnit cu bunăvoință, pentru că era un om bun și umil - Ce vrei, hegumena rusă? l-a întrebat pe Daniel "Prinț și domn", i-a răspuns Daniel, "aș vrea să pun o lampă pe mormântul Domnului din toată țara rusă, pentru toți domnitorii și pentru toți creștinii țarii rusești În cursul afacerilor politice din Rusia, regiunea Cernigov a început devreme să se separe de alte regiuni rusești, iar sentimentele zemstvo rusești, prin natura și relațiile celor din Cernigov Svyatoslavichs, au putut găsi hrană pentru ei înșiși mai puțin decât oriunde altundeva la mese domnești locale Nimic din toate acestea nu s-a reflectat în Cuvântul despre regimentul lui Igor, al cărui cântăreț aparținea trupei domnești Cernigov Întreaga poezie este impregnată de un sentiment viu atotterestre și este străină de simpatiile și predilecțiile locale Când regimentele ei din Seversk și Kursk au intrat în stepă, ea exclamă: "O, pământ rusesc! ești deja în spatele dealurilor Aceste regimente sunt numite în el Rusiks, regimente rusești; stricați, s-au întins pentru pământul rusesc; dorul se răspândește pe tot pământul rus când s-a răspândit vestea acestei înfrângeri Nu Sviatoslavicii lui Cernigov, ci Monomahovici, Vsevolod din Suzdal, Rurik și David din Smolensk, Roman din Volyn, cântărețul Seversky cheamă să lupte pentru ofensa timpului său, pentru pământul rusesc LIMITELE SALE Peste tot este pământul rusesc și nicăieri, în niciun monument, nu întâlnim expresia poporului rus Sentimentul de trezire al unității naționale s-a lipit de limitele teritoriale ale pământului, și nu de caracteristicile naționale ale poporului Poporul este un concept prea complex, care conține semne spirituale și morale care nu erau încă date conștiinței vremii sau chiar nu avuseseră încă timp să fie suficient dezvăluite în însăși populația rusă Mai mult decât atât, rămășițele vechii diviziuni tribale nu avuseseră încă timp să se netezească, iar în țara rusă existau multe asimilări neatinse de străini care nu puteau fi încă introduse în conceptul de societate rusă Dintre toate elementele care alcătuiesc statul, teritoriul este cel mai accesibil înțelegerii; a servit drept definiție a naționalității Prin

urmare, sentimentul unității naționale a fost încă exprimat doar în ideea unei patrii comune, și nu în conștiința caracterului național și a scopului istoric și nu în gândul la datoria de a servi bunăstarea poporului, deși gândul la responsabilitatea morală față de patrie împreună cu altarul se trezea deja La Congresul de la Lyubetz, prinții, după ce au sărutat crucea pentru ca toată lumea să poată sta împreună împotriva celui care încalcă acordul, și-au pecetluit decizia cu o vrajă împotriva instigatorului: " crucea să fie sinceră cu el și cu toți rușii teren " Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SOCIETATEA CIVILĂ RUSĂ SECOLELE XI ŞI XII ADEVĂRUL RUS CA REFLECTIA SA DOUĂ VEDERI LA ACEST MONUMENT CARACTERISTICI ALE PRAVDA RUSĂ INDENTĂ LA ORIGINEA SA NECESITATEA UNUI COD REVIZUT AL OBICEILOR JURIDICE LOCALE PENTRU JUDECĂTORUL BISERICII DIN SECOLELE XI ŞI XII SEMNIFICAȚIA CODIFICARII ÎNTR-UN NUMĂR DE FORME DE BAZĂ DE DREPT CODIFICAREA BIZANTINĂ ŞI INFLUENŢA EI ASUPRA RUSĂ BISERICA-JUDECAT ORIGINEA ADEVARULUI CONTUL DE BANI AL ADEVĂRULUI ȘI TIMPUL COMPILĂRII EI SURSE DE ADEVĂR LEGEA RUSĂ LEGISLAȚIA PRINȚICELOR SENTENTE JUDICIARELE PRINCIILOR PROIECTE LEGISLATIVE ALE clericilor BENEFICII PE CARE EI FOLOSEȘTE Am terminat de înfățișat ordinea politică instaurată în Rus' în secolele XI și XII Acum trebuie să mă îndrept către o sferă a vieții mai profundă, dar mai ascunsă de ochii observatorului, la ordinea civilă, la relațiile private zilnice de la persoană la persoană și la acele interese și concepte prin care aceste relații au fost îndreptate și fixate Cu toate acestea, mă voi limita la partea juridică frontală a vieții civile Până acum, în literatura noastră istorică predomină convingerea că această viață juridică privată a Rusiei antice se reflectă cel mai deplin și corect în cel mai vechi monument al dreptului rus, din Pravda rusă Înainte de a privi relațiile juridice private prin această oglindă, trebuie să luăm în considerare cât de deplin și corect a reflectat aceste relații în sine În acest scop, vă voi atrage mai întâi atenția asupra problemei originii și compoziției Pravdei ruse și apoi voi sublinia conținutul acesteia în principalele sale trăsături DOUĂ VEDERI Literatura noastră despre istoria dreptului rus este dominată de două puncte de vedere asupra originii Pravdei ruse Unii văd în el nu un document oficial, nu un veritabil monument al legislației, așa cum a ieșit din mâinile unui legiuitor, ci o colecție juridică privată întocmită de un vechi avocat rus sau mai mulți avocați pentru propriile lor nevoi private Alții consideră Pravda rusă un document oficial, o adevărată operă a puterii legislative ruse, doar coruptă de cărturari, în urma căreia au apărut multe liste diferite ale Pravdei, care diferă prin numărul, ordinea și chiar textul articolelor Să analizăm Adevărul Rusiei pentru a verifica și a evalua ambele puncte de vedere Citind Russkaya Pravda, recunoașteți în primul rând după titlul de mai sus primul articol al monumentului din cele mai vechi liste că aceasta este "curtea" sau "carta" lui Yaroslav În monumentul în sine, există de mai multe ori o remarcă conform căreia Yaroslav a "judecat" sau "a stabilit" astfel Prima concluzie la care conduc aceste instrucțiuni este că Russkaya Pravda este un cod alcătuit de Yaroslav și a servit drept ghid pentru judecătorii princiari din secolul al XI-lea Și în scrierea noastră antică, memoria lui Yaroslav a fost păstrată ca institutor al adevărului, al legii: uneori i s-a dat porecla de Justiție Privind mai de aproape monumentul, vom aduna un stoc semnificativ de observații care distrug această primă concluzie URME DE YAROSLAVICH SI MONOMAH I Întâlnim la Pravda mai multe decrete emise de urmașii lui Iaroslav, copiii săi și chiar nepotul său Monomakh, care deține legea îndreptată

împotriva cămătării și listată în Pravda Deci, Adevărul a fost rodul activității legislative a mai multor Iaroslav PARAFRASE II Textul unor articole nu reprezintă cuvintele originale ale legiuitorului, ci prezentarea lor, o parafrază aparținând codificatorului sau naratorului, care a povestit modul în care a fost redactată legea Acesta este, de exemplu, cel de-al doilea articol al Pravdei după ediția lungă Acest articol este o completare, mai precis, un amendament la primul articol despre vrăjirea de sânge și spune: "După Iaroslav, fiii săi Izyaslav, Svyatoslav, Vsevolod și oamenii lor s-au adunat și au anulat răzbunarea pentru crimă și au stabilit o răscumpărare bănească, totul altfel, după cum judeca Yaroslav, căci fiii lui au obosit și ei Vedeți că acesta nu este textul original al legii fiilor lui Iaroslav, nici măcar textul vreunei legi, ci procesul-verbal al congresului domnesc sau prezentarea istorică a legii în cuvintele codificatorului INFLUENȚA clericului III În Russkaya Pravda nu există nici măcar o urmă a unei trăsături importante a vechiului proces rusesc, una dintre probele criminalistice - un duel în instanță, un teren Între timp, în izvoarele antice ale istoriei noastre s-au păstrat urme, ceea ce indică faptul că domeniul a fost practicat atât înainte de Adevărul Rusiei, cât și cu mult timp după acesta scriitor bizantin din secolul al X-lea Leo Deacon, în povestea sa despre campania bulgară a lui Svyatoslav, spune că rușii din vremea lui obișnuiau să rezolve dispute reciproce cu "sânge și crimă" Sub această expresie nedefinită, se poate înțelege și vâlvă de sânge tribal; dar scriitorul arab Ibn-Dasta, care a scris ceva mai devreme decât Leo, ne pictează un tablou pictural al unui duel în Rus' în prima jumătate a secolului al X-lea Potrivit lui, dacă cineva din Rus are un dosar împotriva altuia, atunci îl cheamă în judecată în fața prințului, în fața căruia ambele părți se ceartă Cazul este hotărât prin verdictul prințului Dacă ambele părți sunt nemulțumite de acest verdict, decizia finală este lăsată în sarcina armei: a cui sabie este mai ascuțită, el preia În timpul luptei sunt rude de ambele părți, înarmate Cine prevalează în luptă câștigă cazul Deci, nu există nicio îndoială că cu mult înainte de Russkaya Pravda din Yaroslav, un câmp, un duel, a fost practicat în procedurile judiciare rusești Pe de altă parte, indicii ale practicii domeniului apar în monumentele dreptului rusesc încă de la începutul secolului al XIII-lea De ce nu cunoaște Adevărul acest important remediu judiciar, la care îi plăcea atât de mult să recurgă în vechile curți rusești? Ea îl cunoaște, dar îl ignoră, nu vrea să-l recunoască Găsim și o explicație pentru această nerecunoaștere Clerul nostru s-a răzvrătit cu insistență timp de secole împotriva duelului ca rămășiță păgână, chiar s-a îndreptat către pedepse bisericești pentru a-l scoate din practica curților ruse: dar mult timp, aproape până la sfârșitul secolului al XVI-lea, eforturile sale au rămas fără succes Așadar, se remarcă o oarecare solidaritate între Adevărul Rusiei și conceptele juridice ale vechiului cler rus PRAVDA RUSĂ - PARTEA DIN VIZIUNEA BISERICII IV Potrivit diferitelor liste, Adevărul Rusiei este în două ediții principale, pe scurt și lung În scris, aceasta din urmă devine cunoscută mai devreme: o întâlnim deja pe lunga Pravda în Pilotul Novgorod de la sfârșitul secolului al XIII-lea, în timp ce cea mai veche listă a ediției scurte se găsește în lista cronicii Novgorodului de la sfârșitul secolului al XV-lea secol Acest lung Adevăr apare întotdeauna în același, ca să spunem așa, mediu, în aceeași societate literară Adevărul lung îl întâlnim în cea mai mare parte în Piloți, vechile coduri rusești ale legilor bisericești, uneori în colecții de conținut canonic, numite Măsura Drepților Astfel, Pravda rusă a trăit

și a acționat într-o societate juridică ecleziastică: o întâlnim printre monumentele juridice de origine bisericească sau bizantină, aduse Rus'ului de cler și având semnificație practică în curțile bisericești Voi enumera membrii acestei societăți juridice ecleziastice din Pravda Știți că vechiul pilot rus Πηδαλιον este o traducere a Nomocanonului bizantin Nomocanonul este un set de reguli ecleziastice Κανοννεζ și legile νομοι ale împăraților bizantini cu privire la biserică Prin acest cod s-a ghidat Biserica Rusă și este încă parțial ghidată în administrarea sa, și mai ales în curtea pentru probleme spirituale Nomocanonul bizantin, Pilotul nostru, apare în scrisul nostru cu o serie de articole suplimentare incluse în a doua parte a acestuia, în departamentul de legi imperiale Principalele sunt:) extragerea din legile lui Moise;) Eglog (Εχλογη των νομων, selecția legilor) - cod întocmit sub co-împărații iconoclaști din prima jumătate a secolului al VIII-lea Leo Isaurianul și fiul său Constantin Copronim; acest cod conține în principal hotărâri de drept civil și de familie, dar are și o secțiune privind pedepsele pentru infracțiunile penale ";) Legea judecății de către oameni, sau Sudebnik-ul țarului Constantin: aceasta este o modificare slavă a aceleiași eglogă, în principal din articolele sale despre pedepse, această modificare este în scrierea slavă chiar înainte de traducerea Eclogului în sine și, se pare, a fost făcută pentru bulgari la scurt timp după adoptarea creștinismului, adică în secolul al IX-lea; același secol;) în întregi sau fragmentate, actele bisericești ale primilor noștri prinți creștini Vladimir și Iaroslav Printre aceste articole suplimentare ale Piloților întâlnim de obicei lungul nostru Adevăr Astfel, nu este un monument independent al legislației antice rusești, ci unul dintre articolele suplimentare la codul legilor bisericii CARACTERISTICI ALE DREPTULUI BIZANTIN V Analizând articole suplimentare de origine bisericească-bizantină, observăm o oarecare legătură internă între acestea și Pravda noastră: unele dintre hotărârile acesteia din urmă par să fi fost întocmite cu sprijinul primei De exemplu, într-un extras din Legile lui Moise citim un articol despre furtul pe timp de noapte Acest articol, împrumutat din cartea Ieșire, din Biblia noastră tipărită spune următoarele: dar dacă soarele răsare deasupra lui, el este vinovat mor pentru el" Sensul acestui articol este următorul: dacă noaptea o capturează pe mătușa la locul crimei și o ucid, aceasta nu este considerată o crimă: dacă este ucis la răsăritul soarelui, atunci ucigașul este vinovat, el însuși trebuie să fie supus pedeapsa cu moartea Pravda noastră citește următorul articol despre un tatba de noapte: "Cine este prins noaptea la cușcă sau pe ce furt, poate ucide ca un câine: dacă îl țin pe hoțul prins până în zori, trebuie să-l conducă la curtea prințului, la tribunal: dacă hoțul se dovedește a fi ucis și terți l-au văzut deja legat, atunci plătiți o amendă de grivne pentru crimă Simți legătura interioară a acestui articol cu locul citat al legii mozaice, dar vezi și cum decretul mozaic s-a rusificat în Pravda, s-a adaptat la societatea locală și a căpătat forme de exprimare autohtone deosebite Alt exemplu Printre articolele menționate de Eclogue și Prochiron, găsim o scurtă rezoluție: " sclavul nu se va supune" (nu este permis în instanță ca martor) În Rus', pe lângă sclavi, exista și o clasă de semiliberi numită cumpărături În Russkaya Pravda citim un astfel de articol, "mărturie în instanță despre ascultare: "un iobag) nu poate fi martor (iar ascultarea nu se adaugă unui iobag); dacă nu există un martor de la oameni liberi, atunci, de necesitate, poți chema un boier tiun (grefier), dar nu și alți iobagi (simpli) ca martori: numai într-o mică cerere, și apoi de nevoie, poți

și consultați dovezile achiziției Din nou, gândirea lui Eclogue este dezvoltată în Pravda în raport cu componența societății ruse, exprimată într-o formă pur rusească Sau printre articolele Legii de judecată de către oameni mai sus amintite, găsim un decret privind modul de pedepsire a unei persoane care, fără să întrebe, stă pe calul altcuiva: " se pedepsește cu trei lovituri În Pravda noastră există un decret pentru același caz, care sună așa: "Cine stă pe calul altcuiva fără să ceară, trei grivne pentru asta" Rus' din vremurile Pravdei nu-i plăceau pedepsele corporale, iar loviturile bizantine au fost traduse în Pravda în amenda noastră bănească obișnuită, în grivne Ultimul exemplu În Legea Judecății există un articol preluat din Eclog sau Prochiron despre un sclav care a comis un furt pe margine, nu de la stăpânul său: dacă stăpânul unui astfel de sclav-hoț vrea să-l păstreze, el este obligat să răsplătească victima , altfel trebuie să-l dea în posesia deplină a victimei În Pravda noastră există un articol conform căruia stăpânul unui iobag care a jefuit pe cineva trebuie să răscumpere hoțul să plătească toate daunele și penalitățile cauzate de acesta sau să le dea victimei; dar în articolul nostru, la aceasta se adaugă un decret, cum să te descurci cu familia unui hoț iobag și cu oamenii liberi care au participat la furt Așa că observăm că redactorul Pravdei ruse, care nu împrumută nimic literal de la monumentele bisericii și ale dreptului bizantin, s-a ghidat însă de aceste monumente Ei i-au indicat cazuri care necesită definire, au pus întrebări legislative, răspunsurile la care le-a căutat în dreptul autohton CONCLUZII Observațiile de mai sus aruncă o lumină asupra originii Russkaya Pravda Observăm că Russkaya Pravda, legea a mai multor Iaroslav, a fost întocmită tot în secolul al XII-lea, mult după moartea lui Iaroslav, că nu prezintă întotdeauna textul original al legii, ci de multe ori doar prezentarea sa narativă, că rusă Pravda ignoră luptele judiciare, care, fără îndoială, s-au practicat în procedurile judiciare rusești din secolele al XI-lea și al XII-lea, dar spre deosebire de biserici, că Pravda rusă nu este un cod judiciar independent special, ci doar ca unul dintre articolele suplimentare ale Kormcha și că această Pravda a fost întocmită nu fără influența monumentelor de drept bisericesc-bizantin, printre care s-a învârtit Care este rezultatul acestor observații? Cred că textul Pravdei ruse pe care îl citim s-a format nu în sfera unei curți domnești, ci a unei curți bisericești, într-un mediu de jurisdicție bisericească, ale căror nevoi și scopuri s-a ghidat în lucrarea sa redactorul Pravdei Codificatorul bisericesc a reprodus legea în vigoare în Rus', ţinând cont de nevoile şi fundamentele jurisdicţiei bisericeşti, şi a reprodus-o numai în măsura acestor nevoi şi în spiritul acestor ctitorii De aceea, Adevărul nu vrea să cunoască marginile De aceea ea tace despre crimele politice care nu intrau de competenta instantei bisericesti, si despre calomnii, despre jignirea femeilor si copiilor, despre jignirile intr-un cuvant: aceste cauze au fost judecate de instanta bisericeasca, dar pe baza nu a Adevărului rusesc, ci a legilor speciale ale bisericii, după cum vom vedea Pe de altă parte, până la mijlocul secolului al XI-lea, judecătorul domnesc abia avea nevoie de un cod de legi scris Judecătorul domnesc se putea lipsi de un astfel de cod din multe motive:) vechile obiceiuri legale care îl călăuzeau pe prinț și pe judecătorii săi în practica judiciară erau încă puternice:) atunci domina procesul contradictoriu, chiar dacă judecătorul uitase sau nu doresc să-și amintească obiceiul legal, atunci i-ar fi amintit cu insistență de el de către justițiabilii înșiși, care, de fapt, au condus cauza și la care judecătorul a fost prezent ca un spectator mai indiferent sau un președinte pasiv decât

conducătorul cauzei; în sfârşit,) prinţul putea oricând, în caz de nevoie, prin puterea sa legislativă, să reînnoiască memoria juridică sau să rezolve nedumerirea cauzală a judecătorului Dar dacă domnitorul judecă până la jumătate sau până la sfârşitul secolului al XI-lea se putea lipsi de un cod de legi scris, atunci un astfel de cod era absolut necesar pentru judecătorii bisericii De la adoptarea creștinismului, Bisericii Ruse i s-a acordat dublă jurisdicție Ea, în primul rând, i-a judecat pe toți creștinii, clerici și laici, în unele chestiuni de natură spirituală și morală, iar în al doilea rând, i-a judecat pe unii creștini, clerici și laici, în toate cazurile, bisericești și neecleziastice, civile și penale Aceşti anumiţi creştini, în toate chestiunile aflate sub jurisdicţia Bisericii, formau o comunitate bisericească specială, a cărei componenţă o vom vedea în curând Curtea bisericească în materie spirituală asupra tuturor creștinilor s-a desfășurat pe baza Nomocanonului, adus din Bizanț, și a hărților bisericești emise de primii prinți creștini ai Rusiei Curtea bisericii în cauzele civile și penale non-bisericești, care s-au extins numai la oamenii bisericii, a trebuit să fie efectuată în conformitate cu legislația locală și a cauzat necesitatea unui set scris de legi locale, care a fost Russkaya Pravda Necesitatea unui astfel de set s-a datorat a două motive:) primii judecători bisericești din Rus, greci sau slavi din sud, nu erau familiarizați cu obiceiurile juridice rusești;) aceşti judecători aveau nevoie de un astfel de cod scris al legilor autohtone, în care unele obiceiuri autohtone să fie eliminate sau măcar înmuiate, ceea ce dezgusta mai ales sentimentele morale şi juridice ale judecătorilor creştini, aduse în discuţie asupra dreptului bisericesc şi civil bizantin În însăși limba Russkaya Pravda, se pot găsi câteva indicii că ar proveni dintr-un mediu familiarizat cu terminologia dreptului bizantin și sud-slav: de exemplu, întâlnim cuvântul bratuchado, străin de limba rusă, în sensul unui verișor, reprezentând o traducere destul de mecanică a termenului codurilor bizantine αδελφοπαιζ, și cuvântul vrăjmășie în sensul unei pedepse pentru omor sau a unei pedepse judiciare în general, care este destul de comună în monumentele juridice sud-slave, printre altele, în Cartea de lege a lui Dushan și în Legea Vinodolsky În fine, apariția Adevărului Rusiei indică și legătura acestuia cu legislația bizantină Acesta este un mic codex sinoptic precum Eclogue și Prochiron Însăși această formă de drept, codificarea, ne-a fost adusă de avocații bisericești, care singuri au înțeles sensul și necesitatea ei FORMA DE CODIFICARE Există două forme principale de drept: obiceiul juridic și dreptul Cutuma legală este forma originală, naturală a dreptului: la primii pași ai căminului, toată legea este cuprinsă în obiceiul legal Ea se construiește treptat prin aplicarea prelungită la cazuri sau relații identice a unei anumite reguli elaborate de conștiința juridică a oamenilor sub influența condițiilor istorice ale vieții sale Acordul cu opiniile juridice și religioase ale poporului și durata acțiunii conferă acestei reguli forța coercitivă fiziologic a obiceiului, a tradiției Legea este o regulă stabilită de puterea supremă a statului pentru a satisface nevoile actuale ale statului și sub presiunea acestora devine imediat obligatorie, susținută de toate mijloacele puterii de stat Legea este mai târzie decât obiceiul legal și inițial doar o completează sau o corectează, apoi o înlocuiește și o înlocuiește cu o nouă lege Codificarea este încă ulterioară și de obicei combină ambele forme anterioare de drept Conform înțelegerii sale general acceptate, ea nu dă noi norme juridice, ci doar pune în ordine regulile stabilite de obiceiurile și legislația juridică, sau le

aplică obiceiurilor și opiniilor juridice în schimbare ale oamenilor sau nevoilor statului Dar chiar această ordonare și aplicare a normelor existente le schimbă în mod insensibil și pregătește o nouă lege În Bizanț, conform tradiției venite din jurisprudența romană, s-a prelucrat cu sârguință o formă specială de codificare, care poate fi numită codificare sinoptică Modelul său a fost dat de Instituțiile lui Iustinian, iar alte exemple sunt vecinii Russkaya Pravda conform Cărții Pilotului Eclog și Prochiron Acestea sunt scurte expuneri sistematice de drept, mai degrabă lucrări de jurisprudență decât legislație, nu atât un cod, cât manuale de drept adaptate la cea mai ușoară cunoaștere a legilor Capitolele sau paragrafele titlurilor în care sunt împărțite aceste coduri sunt similare cu notițele de curs de la un curs de drept civil Pe lângă manualele de acest fel, emanate din legiuitor, s-au întocmit coduri private după tipul lor, prelucrându-le sau reînnoindu-le, cunoscute sub denumirile "Eclog privat", "Epanagogă, redusă la Prochiron", "Eclog revizuită după Prochiron" ", etc Aceste manuale private au fost folosite în rândul grecilor în aceleași secole al XI-lea și al XII-lea, când în țara noastră se desfășurau lucrări similare de codificare după modele bizantine Nevoile jurisdicției ecleziastice locale au condus la această lucrare, iar codificarea sinoptică bizantină ia dat o formă și tehnici pregătite Cu asemenea beneficii, nevoile declarate au provocat încercarea în mediul bisericesc de a întocmi un cod care să reproducă obiceiurile legale în vigoare în Rus' în raport cu conceptele şi relaţiile aduse de biserică sau modificate sub influenţa acesteia Fructul acestei încercări a fost Russkaya Pravda Deci, repet Pravda rusă s-a născut în sfera jurisdicției ecleziastice SORTEA MONUMENTULUI Analiza de mai sus a Pravdei ruse ne oferă posibilitatea de a răspunde la întrebarea pusă chiar la începutul studiului său: a fost un document oficial, afacerea puterii legislative princiare sau o colecție juridică privată care nu avea nici origine oficială, nici efect obligatoriu ? Nici una, nici alta: Russkaya Pravda nu a fost produsul puterii legislative princiare; dar nu a rămas o colecție juridică privată, a primit acțiune obligatorie ca cod legislativ într-o parte a societății ruse: tocmai în aceea care extindea jurisdicţia bisericească asupra chestiunilor neecleziastice şi într-un sens atât de obligatoriu era recunoscut chiar de puterea domnească Cu toate acestea, s-ar putea crede că efectul Russkaya Pravda cu trecerea timpului a trecut dincolo de limitele jurisdicției bisericii Până la mijlocul secolului al XI-lea obiceiul antic încă puternic a dat curților domnești posibilitatea de a se descurca fără un set scris de legi Dar diverse împrejurări, succesele cetățeniei, în special apariția Bisericii creștine cu drept ecleziastic și bizantin străin de Rus, cu concepte juridice și relații noi pentru aceasta - toate acestea ar fi trebuit să zdruncine vechiul obicei juridic autohton și să întunece dreptul judecătorului memorie Acum practica judiciară la fiecare pas punea judecătorului întrebări la care nu găsea răspuns în vechiul obicei autohton sau răspunsul la care putea fi extras din acest obicei doar prin interpretarea sa intensă Aceasta avea să determine în rândul judecătorilor domnești necesitatea unei declarații scrise a procedurii judiciare actuale, adaptată stării de fapt schimbate Russkaya Pravda a eliminat unele dintre aceste dificultăți judiciare: a dat răspunsuri la multe dintre aceste noi întrebări, a încercat să se aplice la noi concepte și relații Cred că de-a lungul timpului, Adevărul Rusiei, care avea un efect obligatoriu doar în sfera jurisdicției bisericești, a început să servească drept ghid pentru judecătorii princiari, dar abia obligatoriu, mai degrabă,

avea valoarea unui ajutor juridic, așa cum spunea , o interpretare de referință a legii în vigoare Deci, Pravda rusă este un monument al codificării rusești vechi propriu-zise, și nu al legislației rusești vechi În aceasta trebuie să căutăm o explicație a aparentei ciudățeni că monumentele de drept nu numai de stat, ci și bisericești din vremurile de mai târziu, reproducând normele Adevărului, nicăieri, din câte îmi amintesc, nu se referă la el TIMP DE COMPILARE Când a avut loc această lucrare de codificare? Răspunsul la această întrebare este o completare necesară la ceea ce s-a spus despre originea Pravdei ruse În vechea cronică din Novgorod citim că, în , Iaroslav, trimițând acasă pe novgorodieni care l-au ajutat în lupta împotriva Svyatopolk, le-a dat "adevărul și a anulat carta", spunându-le: " urmați această carte , ca și cum ți-ar fi scris, ține și tu " Aceste cuvinte sunt urmate de o scurtă ediție a Russkaya Pravda cu decrete suplimentare ale fiilor lui Yaroslav Această știre sau legendă a apărut, evident, ca urmare a dorinței de a explica de ce acest monument a fost plasat în analele sub Știm deja că decretul Marelui Duce Vladimir Monomakh a fost inclus în ediția lungă a Pravdei; în consecință, a continuat să fie alcătuit în prima jumătate a secolului al XII-lea Acest decret nu este încă într-o versiune scurtă: se poate crede că a fost întocmit înainte de marea domnie a lui Monomakh, nu mai târziu de începutul secolului al XII-lea Dar compoziția finală, în care Pravda este conform unei ediții îndelungate, a primit-o mai târziu de jumătatea secolului al XII-lea Un indiciu în acest sens îl găsim în contul de bani, care este ținut de Adevăr Aceasta este o întrebare destul de confuză în istoria monumentului Permiteți-mi să vă prezint cu el fără a intra în detalii inutile CONT DE BANI AL ADEVĂRULUI Principalul tip de pedeapsă, nu numai pentru infracțiuni civile, ci și penale, după cum vom vedea, sunt pedepsele bănești în Russkaya Pravda Ele sunt calculate în kuna grivne și părțile lor Grivna înseamnă liră înainte de apariția în limba noastră a acestui cuvânt german, care la rândul său provenea din latinescul pondus; grivna de argint - lira de argint Kunas - bani: cuvântul nostru actual bani este de origine tătară, înseamnă o monedă vocală și a intrat în limba noastră nu mai devreme de secolul al XIII-lea O grivna kun, adică o liră de bani, era un lingou de argint de diferite forme, de obicei alungit, care a servit drept cea mai mare marcă de schimb de argint pe vechea piață rusă până în secolul al XIV-lea sau puțin mai devreme, când a fost înlocuită cu rublă Hrivna kuna a fost împărțită în nogat, kuna, reza; tăietura a fost împărțită în vekshi, cât de mult - acest lucru nu este stabilit exact Nu există indicii directe în monumente despre care blănurile au fost numite nogați, kuns, rezans, dar știm că acestea erau unități monetare de blană, așa cum cuvântul kuna în sensul de bani însemna în general blănuri care au ieșit pe piață ca banii În vechile controverse deja cunoscute de tine cu privire la sfântul fortecost, predicatorul condamnă bogăția care este ascunsă în pământ, printre altele, "kuns și ports (rochie) pentru îndepărtarea moliei": această expresie nu merge la metal bani Dar și banii metalici au apărut devreme în circulația rusă Am spus deja că o mulțime de comori cu dirgems, monede arabe din secolele VIII - X au fost găsite și se găsesc în Rusia europeană Un dirham este o monedă de argint de mărimea piesei noastre de cincizeci de copeici, doar mai subțire decât aceasta Tezaurele sunt în mare parte mici, conținând monede nu mai mari de o liră Comori precum cele găsite în Murom care cântăresc mai mult de două lire (mai mult de mii de monede) sunt o raritate Este remarcabil faptul că în aceste tezaure, lângă dirhem-uri întregi, de obicei s-au găsit multe dintre părțile,

jumătățile, sferturile și părțile mai mici ale acestora Într-un tezaur cu monede din secolul al X-lea, găsit lângă Ryazan, erau până la de piese cu dirhem întregi, dintre care cele mai mici erau egale cu o patruzecime de dirhem Acest lucru a dat naștere la presupunerea foarte probabilă că dirhem-urile au fost tăiate și zdrobite în țara noastră pentru a obține o mică schimbare Am început să batem propria noastră monedă, "rebrennici" ruși care cântăresc nu mai mult de un dirhem, doar sub Sfântul Vladimir și apoi, se pare, în cantități mici S-a stabilit o anumită relație de piață a dirhem-urilor și părților lor cu valorile blănii, de la care și-au primit numele: partea din dirhem, pentru care au cumpărat blană de rezanu, se numea rezana etc Astfel, s-au făcut calculele, parcă, pentru două valute - blană și metal Monumente de mai multe ori și comparați acelea și alte unități monetare: " și cinci picioare pentru o vulpe, iar pentru trei vulpi de kuna fără picior", după cum citim într-una document din secolul al XII-lea În Russkaya Pravda găsim o indicație a raportului constant al valorilor de blană și metal Stabilește o taxă suplimentară la amenzile judecătorești de kuna - "pentru blană nogata": aceasta înseamnă că kuna metalice pot fi înlocuite", cu două nogata de blană Deci, un mech-nogata era egal cu doi kun metal și jumătate Este curios că un raport similar dintre aceste și alte valori se găsește și printre bulgarii din Volga Pieţele de atunci erau caracterizate de preţuri stabile, iar odată cu relaţiile comerciale vii dintre Rus' şi regiunea bulgărească Volga, pecetluite prin acorduri, preţurile pieţei ruseşti ale mărfurilor exportate puteau avea o strânsă legătură cu cele bulgare Arabul Ibn-Dasta, care a scris în prima jumătate a secolului al X-lea, spune despre acești bulgari că blănurile de jder înlocuiesc speciile, iar fiecare blană costă doi dirhem și jumătate Dacă este posibil să se adună date separate printr-un astfel de spațiu și timp, atunci o kuna de metal în Rus' în timpul Pravdei ruse a servit ca un dirgem SCHIMBĂRILE EI DE-A lungul veacurilor În diferite momente, în conformitate cu schimbarea valorii argintului în Rusia, kuna grivnei avea o greutate inegală În secolul al X-lea, după cum se poate vedea din tratatele lui Oleg și Igor cu grecii, era egală cu aproximativ o treime de liră Multe grivne cântărind o jumătate de liră și ceva, au ajuns la noi: conform datelor despre istoria circulației banilor în Rusia, astfel de grivne trebuie atribuite secolului XI și începutul secolului al XII-lea, vremurilor lui Yaroslav, Monomakh și Mstislav I Dar în a doua jumătate a secolului al XII-lea împrejurările cunoscute de noi au constrâns comerţul exterior al Rus'ului; afluxul de metale prețioase din străinătate s-a diminuat, argintul a crescut la preț și de la monumentele sfârșitului XII și începutul lui XIII în vedem că greutatea kunei grivne sa redus la jumătate, la un sfert de liră Această modificare a schimbat și contul de bani Kuna grivnei, devenită mai ușoară ca urmare a creșterii prețului argintului, și-a păstrat fosta putere de cumpărare, deoarece, în legătură cu aceasta și proporțional cu aceasta, mărfurile au scăzut prețul Dar moneda străină de argint, care a servit ca piese de schimb ale hrivnei kun, a venit la noi cu aceeași greutate, iar blănurile, ca bani, și-au păstrat puterea de cumpărare anterioară în circulația rusă și, prin urmare, relația lor de piață și relația dintre toate mărfurile în unități metalice s-au schimbat: fur-nogata, înainte de a costa două și jumătate dirgems-kuna întregi, acum a început să coste două și jumătate dirgems-rezas și jumătate dirgems, rezana noastră cumpără acum în piață același lucru care a plătit anterior o întreagă dirgem, kuna noastră Din obișnuință, au început să desemneze o monedă străină cu numele native ale blănurilor echivalente cu ea, rezanu, iar acum au

început să o numească kuna și să numere , nu , kunas în hrivna Astfel, se poate explica de ce în amenzile exprimate în ediția scurtă a Russkaya Pravda cu rezany, ediția lungă de pretutindeni înlocuiește rezany cu kunas, fără a modifica însăși cifra pedepsei: pentru o turnă furată în prima ediție a penalty-ului , rezany, în al doilea kunas etc Deci, Russkaya Pravda și-a primit compoziția finală în a doua jumătate a secolului al XII-lea sau la începutul secolului al XIII-lea Dacă începutul compilației sale poate fi atribuit timpului lui Yaroslav, atunci înseamnă că a fost dezvoltat timp de cel puțin un secol și jumătate SURSE După ce am aflat originea Pravdei rusești, adică necesitatea care a determinat compilarea ei și determinând aproximativ momentul în care a fost compilată, obținem o bază pentru a răspunde la o altă întrebare pusă la începutul studiului său: cât de complet și corect a fost aceasta reflectat în ea acționând asupra ordinii juridice a Rusiei? Dar este necesar să avem un alt motiv pentru aceasta: este necesar să vedem ce surse și cum a folosit codificatorul, sau mai degrabă, un număr de codificatori care au lucrat la cod Sursele Adevărului Rusiei au fost determinate de însăși originea și scopul său Era un ofițer judiciar desemnat să judece oamenii bisericești în chestiuni non-biserice A trebuit să tragă norme din două feluri de surse, ecleziastice și neecleziastice Să începem cu cea din urmă LEGEA RUSĂ Conform tratatelor Rus' cu grecii din secolul al X-lea pentru o lovitură cu sabia sau altă armă dată de un rus unui grec sau de un grec asupra unui rus, se aplică o pedeapsă bănească "conform legii ruse" Această lege rusă, adică legea cutumiară a Rusiei păgâne, a stat la baza Adevărului Rusiei, a fost principala ei sursă Mă tem că, identificând această sursă drept drept cutumiar al Rusiei păgâne, am spus-o neclar și chiar inexact Subiectul este mai complex decât ar părea prin această definiție Este aceeași lege a tratatelor rusești și aceeași lege a vremurilor Pravdei rusești, când ea a folosit-o ca sursă? Împăcându-se cu grecii de sub zidurile Constantinopolului, Oleg, încă un adevărat varan, cu soții săi, cei mai mulți, dacă nu exclusiv, și varangi, "după legea rusă" au jurat să respecte lumea de către zeii slavi, Perun, "ai lui" zeu", și Volos Aceasta înseamnă că legea rusă este obiceiul legal al Rus', o clasă mixtă varang-slavă care i-a dominat pe slavii răsăriteni și a făcut afaceri cu Bizanțul Acest obicei era de aceeași origine și compoziție mixtă ca și clasa a cărei viață a standardizat Dar ar fi dificil să distingem în ea elementele constitutive, varangie și slave, și tocmai după Pravda rusă Două secole de conviețuire a ambelor triburi este timp suficient pentru ca obiceiurile diferitelor triburi să se contopească într-un întreg organic inseparabil Mai mult decât atât, în orașele comerciale de-a lungul Niprului și a altor râuri ale câmpiei, atât nou-veniții-varani, cât și slavii autohtoni înșiși au intrat în astfel de condiții și relații care au apărut pentru prima dată în aceste orașe și, prin urmare, nu au putut găsi norme gata făcute pentru ei înşişi fie în varangiană fie în obiceiul juridic slav În secolul al IX-lea vikingii din aceste orașe au devenit clasa conducătoare, cel puțin elementul ei cel mai proeminent, la începutul secolului al X-lea, sub Oleg, au jurat pe zeii slavilor supuși lor ca ai lor, prin serviciul și comerțul bizantin au devenit conducătorii conceptelor și obiceiurilor juridice bizantine în populația urbană a Rusiei Kievene, au introdus câteva dintre conceptele lor administrative și juridice în managementul și legislația sa, împreună cu termenii yabetnik, tiun, grid, vira, din timpul domniei lui Igor, au fost primii dirijori a creștinismului din Rusia, sub păgânul Vladimir i-au dat primii martiri creștini din

mijlocul lor, iar în epoca alcătuirii Pravdei rusești, descendenții lor îngusti, glorificați, se uitau la colegii lor de trib, la varangii proaspăt veniți, care se rugau într-un mod catolic, ca la străinii nebotezați, "Varani care nu au botez", după spusele unuia dintre redactorii Pravdei ruse În această compoziție, legea rusă a ajuns la codificatorii Pravdei ruse Legea rusă reflecta modul de viață care s-a dezvoltat în orașele comerciale rusești din secolele IX - XI Avea rădăcini îndepărtate în obiceiurile populare păgâne ale varangilor și slavilor; dar aceste rădăcini, sub influențe diverse, au primit o asemenea dezvoltare, atât de copleșite de noi formațiuni cotidiene în două secole de coabitare și contopire tribală a varangiilor împrăștiați prin orașele rusești cu slavii autohtoni, încât reprezentau deja o formațiune cotidiană deosebită, diferită de obiceiul popular străvechi, încă păstrat în populația rurală slavă rusă și poate undeva în Scandinavia Adevărul Rus, reproducând legea efectivă a Rus'ului vremii sale, a avut în vedere acest nou depozit gospodăresc al claselor urbane superioare, remarcând trăsăturile obiceiului popular doar în ceea ce priveşte legătura sa cu acest depozit sub forma trăsăturilor de clasă sau cum acesta din urmă a intrat în contact cu mediul rural al oamenilor prin proprietatea pământului și comunicarea comercială Permiteți-mi să vă dau un exemplu pentru a ilustra ideea mea Articole legate de dreptul familiei Adevărul Rusiei înțelege familia creștină creată prin căsătoria bisericească Un articol definește și poziția unei familii nelegitime, "copii timizi" cu mama lor după moartea tatălui lor: ei primesc libertate Dintr-un alt monument aflăm că, în același timp, i s-a repartizat din proprietatea părintelui decedat "partea adulteră" Dar din regulile mitropolitului Ioan al II-lea vedem că la o sută de ani de la botezul lui Rus, "oamenii de rând", nu prinți sau boieri, își întemeiau de obicei familii după vechiul obicei păgân, fără nuntă la biserică, iar biserica recunoștea astfel de familii ca nelegitime, ilegale Este incredibil că în aceste familii norma "părții adultere" a fost aplicată și ordinii de moștenire: atunci în marea masă a oamenilor de rând rus nu ar exista nici familii legitime, nici moștenitori direcți legitimi Între timp, din carta bisericii lui Iaroslav, vedem că o "soție fără căsătorie", ilegală din punct de vedere bisericesc, era recunoscută ca legală din punct de vedere legal, dacă soțul nu avea o soție "căsătorită" cu ea : divorțul neautorizat al unor astfel de soți neconjugali a fost supus recuperării, precum și divorțul legal neautorizat; doar recuperarea a fost de două ori mai ușoară Pravda rusă ignoră aceste, cum să spun, căsătoriile extraconjugale, care au fost bazate pe obiceiurile legale străvechi și chiar tolerate de noua lege a Rusiei Creștine Deci, în dreptul rus, în măsura în care a servit drept sursă pentru Adevărul rus, trebuie văzut nu obiceiul juridic primitiv al slavilor răsăriteni, ci legea Rus'ului urban, format din elemente destul de diverse în secolele IX - XI LEGISLAȚIA PRINȚICELOR Alături de lege, codificatorul rus a atras și din alte surse care s-au deschis sau s-au extins odată cu adoptarea creștinismului, care i-a dat norme care au schimbat sau dezvoltat această lege Cele mai importante dintre ele trebuie recunoscute ca fiind decretele legislative ale prinților ruși: de exemplu, în al doilea articol al lungii Pravda, este expusă legea fiilor lui Yaroslav, care înlocuiește răzbunarea familiei pentru uciderea amenzilor cu o prezentare detaliată în articole ulterioare a taxei pedepselor bănești și a altor detalii procedurale legate de cazurile de omor Însuși ideea unei obligații legislative, încredințată de sus suveranului, ideea posibilității și chiar nevoii de a reglementa viața publică prin voința

autorităților ne-a fost adusă odată cu creștinismul, inspirat din biserică latură A doua sursă au fost sentințele judecătorești ale prinților în cazuri particulare, care s-au transformat în precedente: acesta este cel mai comun mod de legislație antică Acesta este verdictul lui Izyaslav Yaroslavich, care i-a condamnat pe locuitorii din Dorogobuzh la o pedeapsă dublă pentru uciderea "bătrânului mire" princiar, adică a șefului sau a funcționarului: echipa principală a prințului La ambele surse este necesar să se adauge încă o treime - proiectele legislative ale clerului, adoptate de prinți INFLUENȚA clericului Remarcăm urme ale acestei lucrări legislative a clerului deja în cronica despre principele Vladimir Când s-au intensificat jafurile în țara rusă, episcopii au sugerat ca acest principe să înlocuiască pedeapsa bănească pentru tâlhărie cu o pedeapsă guvernamentală mai grea: în Russkaya Pravda noi găsiți un decret în virtutea căruia tâlharul este pedepsit nu cu pedepse bănești, ci cu "pârâu și pradă", confiscarea tuturor bunurilor infractorului și vânzarea lui în sclavie în străinătate cu întreaga familie Această sursă a servit drept una dintre căile, chiar și calea principală, prin care influența bisericii-bizantine și prin ea dreptul roman a pătruns în societatea rusă Această influență este importantă nu numai pentru noile norme juridice pe care le-a introdus în dreptul rus, ci și pentru conceptele și definițiile juridice generale care stau la baza conștiinței juridice Zona relațiilor de familie, care trebuia reconstruită din nou, era deschisă jurisdicției legale a clerului Aici i s-au acordat puteri semnificative, nu numai judiciare, ci și legislative, în virtutea cărora a reglementat viața de familie în mod destul de independent, aplicând reglementările sale canonice la condițiile locale Prin urmare, este foarte probabil ca secțiunea de articole din Pravda rusă despre ordinea moștenirii, tutela, poziția văduvelor și atitudinea acestora față de copii a fost întocmită sub influența directă sau indirectă a acestei surse Deci, în componența averii văduvei se disting cu precizie partea văduvei, alocată acesteia din moștenirea copiilor pentru a trăi până la moarte sau recăsătorire, și ceea ce i-a dat soțul ei în deplină proprietate, și care se exprimă chiar într-o formulă care amintește de termenul roman pentru deplină proprietate (dominium): " și ce-și pune un soț nud, există o amantă pentru aceeași" BENEFICII Ajutoarele pe care jurisdicția bisericească și codificarea bisericească le-au folosit pentru soluționarea și formularea cazurilor pe care le-au întâlnit pot fi numărate și printre izvoarele Pravdei rusești, în măsura în care astfel de cazuri și-au găsit un loc în ea În primul rând, acele articole suplimentare ale Piloților, printre care a fost plasată Russkaya Pravda, au servit drept astfel de beneficii Însăși prezența lor în componența unui monument precum Pilot Chai a servit drept dovadă suficientă a autorității lor ca izvoare ale dreptului Dar vechii avocați ai bisericii ruși nu au neglijat sursele mai puțin autorizate dacă au găsit în ele material adecvat; doar greu să-i prinzi Se pare că s-a păstrat o urmă a unuia dintre ele Există o serie de articole în Russkaya Pravda despre bătăi și răni la braț, picior și alte membre ale corpului În așa-numita "Eglogă revizuită după Prochiron", un manual privat de drept, datat de binecunoscutul canonist Tsakhariye cu un timp mai târziu decât începutul secolului al X-lea, există o serie de articole cu același conținut Pedepsele impuse în unele dintre aceste articole dau naștere la o presupunere involuntară dacă redactorul Russkaya Pravda nu a avut aceste articole în fața ochilor când a formulat amenzi pentru bătăi și automutilare Deci, pentru deteriorarea ochiului și a nasului, această

Eglogă stabilește în favoarea victimei o penalizare de de șekeli (monedă orientală); în Pravda, pentru același lucru, amenzile și recompensele pentru victimă sunt de grivne; pentru doborârea unui dinte în Eclog monede de aur (nomisma), în Pravda kuna grivne Această compilație greacă privată a fost puțin cunoscută de vechii juriști ruși și, dacă nu mă înșel, nu a lăsat o urmă notabilă în scrisul juridic antic Dacă această similitudine nu este o coincidență întâmplătoare, atunci compilatorii Russkaya Pravda pot fi suspectați de surse destul de diverse și chiar neașteptate Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ÎNTREBĂRI URMĂTOARE DESPRE COMPILAREA PRAVDA RUSĂ URME DE CODIFICARE PARȚIALĂ ÎN SCRIEREA JURIDICĂ VECHE RUSĂ CONSOLIDAREA SI PRELUCRAREA ARTICOLELOR PARTIAL COMPILATE COMPOZIȚIA ȘI COMPOZIȚIA PRAVDA RUSĂ; RELAȚIA MUTUALĂ A PRINCIPALELOR EDIȚII RELAȚIA ADEVĂRULUI CU LEGEA ÎN ACTIVITATE ORDINE CIVILĂ DUPA ADEVĂRUL RUS NOTĂ PRELIMINARĂ PRIVIND SEMNIFICAȚIA MONUMENTULUI DE LEGĂ PENTRU STUDIUL ISTORIC AL SOCIETĂȚII CIVILE LINIE SEPARATĂ ÎNTRE DREPT PENAL ȘI CIVIL DUPĂ PRAVDA RUSĂ SISTEMUL DE PEDEȘE BAZA ANTICĂ A ADEVĂRULUI ȘI ASPUNĂRII TARZIEI EVALUAREA COMPARATIVA A PROPRIETĂȚII ȘI A PERSONALității DUBLĂ DIVIZIUNE A SOCIETĂȚII TRANZACȚII ȘI OBLIGAȚII DE PROPRIETATE PRAVDA RUSĂ - CODUL CAPITALULUI PRELUCRAREA MATERIALULUI DIN MONUMENT Am examinat sursele notabile ale Pravdei ruse Dar nu putem aborda conținutul cotidian al acestui monument fără a rezolva o întrebare încă și foarte dificilă - cum a fost alcătuit Aceasta este o întrebare despre cum compilatorii Adevărului și-au folosit sursele și cum, prin ce proces de codificare și din ce părți a fost compus Adevărul METODA FORMALA În Pravda se remarcă o dublă modalitate de utilizare a surselor, formală și materială; fie au luat de la sursă doar un incident juridic, care a fost normalizat conform altor surse, fie au împrumutat însăși norma juridică Prima metodă a predominat în raport cu sursele străine, bizantine, a doua - în raport cu cele proprii, autohtone Analizând în ultima oră semnele originii sale păstrate în Pravda, am dat deja câteva exemple de o astfel de atitudine casuală articolelor suplimentare traduse de Kormchas Această metodă, desigur, a avut o semnificație didactică proprie și importantă în dezvoltarea jurisprudenței ruse: i-a învățat pe juriști să distingă și să definească relațiile umane, să aprofundeze în sensul și spiritul jurisprudenței în legătură cu dreptul la viață - într-un cuvânt , a dezvoltat și rafinat gândirea juridică Din aceasta, Russkaya Pravda a adoptat și o trăsătură internă a codificării sinoptice bizantine Această codificare s-a aflat sub dubla influență a jurisprudenței romane și a predicării creștine Primul a introdus în el metoda unui tratat juridic, al doilea - metoda edificării religioase și morale Ambele metode se contopesc în codificatorul bizantin într-o tendință de a justifica, de a motiva legea Monumentul nostru a imitat această înclinație cât mai bine Motivele sunt foarte diverse: sunt atât motive psihologice și morale, cât și scopuri practice, calcule de zi cu zi Un articol din Russkaya Pravda spune că iobagii pentru furt nu sunt supuși amenzilor în favoarea prințului, "pentru că nu sunt liberi" Conform unui alt articol, un creditor care a împrumutat mai mult de grivne fără martori și-a pierdut dreptul de a revendica Judecătorul a fost obligat să explice reclamantei respingerea cererii printr-o rezoluție, al cărei sens, aderând la forma dramatică a acesteia, poate fi transmis astfel: "Ei, frate, îmi pare rău, este vina mea că Am ajuns atât de bine, încât am crezut atât de mulți bani în datorii fără martori" MATERIAL Oricât de important este modul formal de utilizare a surselor de către Russkaya Pravda în sine, un alt mod, material, este mai important

pentru istoria dreptului pozitiv; dar este mai puțin perceptibil Este ușor să găsești un articol în sursă normalizarea aceluiași incident juridic ca și cunoscutul articol din Pravda; este mult mai dificil de ghicit cum a fost creată însăși norma, spre deosebire de articolul corespunzător al sursei, în aceasta din urmă Să ne oprim în primul rând asupra unei singure observații bibliografice externe NORME ORIGINALE VECHI RUSICE În scrierea juridică rusă antică, predominant bisericesc-juridică, întâlnim articole singuratice de origine rusă, parcă din întâmplare au ajuns în locul în care le găsim, neavând nicio legătură organică cu monumentul de care sunt atașate În literatura noastră veche circula o compilație numită Cărțile de drept, cercetată și publicată de regretatul profesor de drept canonic A S Pavlov Aceasta este o colecție alcătuită din mai multe monumente de drept bizantin în traducere slavonă; între ele s-a pus Legea execuțiilor, traducere a unui titlu penal din Prochiron cunoscut de noi Dreptul greco-roman nu permitea căsătoria unei amante cu sclava ei Sub articolul din titlul amintit, o văduvă fără copii care s-a apropiat de sclava ei a fost supusă bărbieritului și pedepselor corporale, iar dacă avea copii legitimi, era și lipsită de proprietatea ei în favoarea lor, cu excepția cotei necesare pt un trai Un traducător rus sau altcineva a adăugat la acest articol bizantin propriul său articol, ceea ce este complet incompatibil cu legea bizantină: potrivit acesteia, căsătoria unei văduve cu sclavul ei nu este numai posibilă, ci este însoțită pentru ea doar de consecințele legale obișnuite a unei a doua căsătorii Acest articol nu a ajuns la departamentul rus Pravda de drept al familiei Articolul rusesc, care se numără printre articolele Eglogului dintr-o listă veche a Meryl of the Rights și poartă titlul "Despre Ordinul Tatba", nu a intrat în Pravda Aici se stabilește competența cazurilor de furt, când înroșitul și hoțul însuși se vor afla în alt raion (volost), nu în cel în care s-a săvârșit furtul Alte astfel de articole vagabonde au fost incluse doar în unele liste ale Pravdei de mai târziu, fără a intra în cele mai vechi Deci, într-o listă a Pravdei din secolul al XV-lea există un articol despre o persoană care înșală, sub pretextul unei întreprinderi sau comision, care a ademenit bani de la cineva ("având jumătate de kuna de la oameni") și a fugit într-o țară străină: această infracțiune este echivalată prin prezumție cu impozitare și nu cu insolventa comerciala, nefericita sau oricare alta, pedepsita diferit de un tatba Articolul nu a fost plasat la locul lui, nu printre articolele despre tatba, ci la sfârșit, ca adaos, alături de altul, de asemenea, negăsit în locul lui, articol ulterior despre recompensa unei persoane care a fost arestată sau pedepsită pe nedrept cu biciul pe pretenția cuiva În unele liste din Pravda găsim și alte articole inserate sau atribuite care nu și-au găsit loc în alte liste Unul dintre ei, despre dezonoare, a fost plasat mai ales fără succes în Pravda: acesta, după cum vom vedea când analizăm cartea bisericii lui Iaroslav, este un scoliu sau, mai precis, o notă la unul dintre articolele sale, fără de care este complet de neînțeles, nu are nicio legătură cu niciun articol Pravda, însă, de obicei, i-a fost atribuită acestuia din urmă și, din câte știu eu, nu a fost pusă în locul ei în Carta de la Iaroslavl în nicio listă În sfârșit, întâlnim articole, chiar și grupuri întregi de articole, care au fost scrise separat și în același timp incluse în toate listele lungii Pravda cu unele modificări textuale sau în revizuire editorială, păstrând însă esența conținutului Există un articol în secțiunea Adevărul despre iobăgie care limitează sursele de robie: o persoană căreia i se dă sau este intrat în muncă pe termen determinat pentru datorie, pentru mâncare sau pentru un împrumut

pentru muncă nu este considerată iobag, poate părăsi proprietarul înainte de termenul limită, doar este obligat să-l recompenseze, adică să plătească o datorie sau un împrumut, sau să plătească alimente Unul dintre aceste cazuri, excluzând înrobirea, este formulat în mod similar într-una dintre completările rusești la compilația bulgară Legea judecății: cine se predă la muncă în vremuri de foamete nu devine un iobag plin, adică plin, "nu are nevoie de gazon" poate pleca doar plătind grivne, desigur, dacă nu a câștigat mâncare, iar munca depusă nu contează "a servit ca dar" SFERA UNDE AU FOST PRODUCE Am citat departe de toate articolele cunoscute de acest gen Studiul suplimentar al scrierii rusești veche va crește probabil numărul acestora, iar acum este deja destul de semnificativ Ele dezvăluie procesul care aruncă lumină asupra compilației Pravdei rusești Vedem că codificarea sistematică, din care au ieșit monumente precum Russkaya Pravda, a fost precedată de dezvoltarea parțială a normelor individuale, care apoi au fost selectate în coduri mai mult sau mai puțin complete sau după care au fost procesate coduri compilate anterior Unde, în ce mediu social a avut loc această lucrare importantă pentru istoria legii noastre străvechi? Probabil că puteți ghici ce mediu voi numi: era sfera jurisdicției bisericești, adică acea parte a clerului, nou-veniți și băștinași, care, concentrându-se în apropierea scaunelor episcopale, sub conducerea episcopilor, slujeau ca cea mai apropiată instrument de administrare și judecată ecleziastică Nicio altă clasă a societății ruse nu deținea la acea vreme mijloacele necesare pentru o astfel de muncă, fie educație generală, fie mijloace legale speciale Din secolele al XI-lea și al XII-lea mai multe monumente au ajuns până la noi, luminând puternic progresul acestei lucrări Tranziția de la păgânism la creștinism a fost plină de mari dificultăți pentru creștinii fără experiență și pentru conducătorii lor Conducătorii bisericii subordonați, judecătorii, mărturisitorii, s-au îndreptat către episcopi cu întrebări pe chestiuni de competența lor, care au stârnit nedumerire și au primit răspunsuri îndrumătoare de la episcopi Întrebările s-au referit în principal la practica bisericii și disciplina creștină, dar deseori se refereau la chestiuni pur juridice, creșterea și lăcomia, pedepsele bisericești pentru omor și alte infracțiuni penale, căsătoria, divorțul și conviețuirea extraconjugală, sărutul crucii ca dovadă judiciară, servilitatea și atitudinea bisericii fata de aceasta curte Împreună cu întrebarea cu ce haine este potrivit ca un creștin să umble și cu răspunsul - în ceea ce își doresc, nu există probleme, chiar și într-un urs - au întrebat cum să pedepsească sclavii care au comis crimă și au primit răspunsul : jumătate din pedeapsă și chiar mai ușor decât atât, pentru că nu sunt liberi Regulile pastorale au fost aplicate practicii judiciare, au devenit norme legale și au găsit o declarație scrisă sub forma unor articole separate, care au fost consemnate acolo unde era necesar Aceste articole împrăștiate au fost apoi adunate în grupuri și în colecții întregi, uneori cu o nouă revizuire, într-o versiune mai mult sau mai puțin modificată SELECTAREA LOR ÎN DIFERITE LISTE DE ADEVĂR Există semne care ne permit să presupunem participarea la o astfel de dezvoltare și selecție parțială de articole în diferite momente la compilarea Russkaya Pravda Acest lucru poate explica diferența dintre listele Pravda în ceea ce privește numărul, ordinea și prezentarea articolelor Deosebim două ediții principale ale monumentului, scurtă și extinsă Cea scurtă constă din două părți: una conține un număr mic de articole ( ) despre omor, bătăi, încălcarea dreptului de proprietate și modalități de refacere și despăgubiri pentru daunele aduse lucrurilor altor persoane; al doilea

stabilește o serie de rezoluții adoptate la Congresul înalților Iaroslavici, privind amenzile și recompensele pentru aceleași infracțiuni împotriva vieții și proprietății, precum și cu privire la taxele și cheltuielile judiciare În ediția îndelungată a scurtului articol, acesta este dezvoltat și prezentat într-un mod mai armonios și mai detaliat, iar hotărârile congresului domnesc sunt cuprinse în rutina generală a codului Ar fi posibil să luăm ediția scurtă ca o selecție din cea lungă, dacă două obstacole nu ar interfera cu acest lucru Un articol dintr-o ediție scurtă pentru un iobag care a dat o lovitură unui om liber, Doamne; plătește o amendă dacă nu vrea să-l extrădeze și apoi, acolo unde victima se întâlnește cu acel lacheu, "să-l bată (să omoare)" Reproducând acest articol, ediția lungă adaugă că, atunci când s-a întâlnit cu acel iobag, Iaroslav a ordonat să-l omoare, dar fiii lui Yaroslav l-au lăsat pe persoana jignită fie să-l bată pe iobag, fie să adune bani de la stăpânul său "pentru gunoi" Aceasta înseamnă că articolul ediției scurte a fost considerat o expresie a chartei lui Yaroslav însuși Pe de altă parte, după cum am văzut, partea a doua a ediției scurte în sancțiuni pentru infracțiuni ține la un cont bănesc mai vechi decât cel lung Deci, o ediție scurtă poate fi recunoscută ca prima experiență de reproducere prin codificare a ordinii juridice care a fost instituită sub Iaroslav și fiii săi Dar din aceasta, desigur, nu rezultă că acesta este adevăratul Adevăr al lui Yaroslav Ediția lungă este o altă experiență, mai procesată, de reproducere a aceleiași ordine cu adăugarea normelor stabilite de legislația din Monomakh și practica ulterioară Dar este dificil să separă distinct în componența acestei ediții toate componentele sale din vremuri diferite În listele antice, acest lucru se făcea destul de mecanic Aproape în mijlocul monumentului, după articolul "despre tăietura lunară" (creștere), a urmat într-o prezentare narativă un decret de limitare a creșterii, care a avut loc la o întâlnire a Marelui Voievod Vladimir Monomakh cu mii și alți boieri Aici au tras o linie de demarcație între cele două părți în care a fost împărțită Pravda: articolelor dinaintea acestei hotărâri li s-a dat titlul Curte sau Carta lui Yaroslavl Volodimerich, iar următoarele articole au primit titlul: Carta lui Volodimer Vsevolodich Dar aceste titluri se referă doar la primele articole din ambele părți Titlul primului articol despre crimă înseamnă: așa a fost judecată crima de Yaroslav, sau sub Yaroslav - rudele lui de sânge l-au răzbunat pe bărbatul ucis: frate, tată, fiu etc , și în absența unor astfel de răzbunători legitimi , s-a plătit amendă, vira Dar, spune al doilea articol, fiii lui Yaroslav au anulat răzbunarea și au legalizat virusul De fapt, Adevărul nu constă din două părți în momente diferite, ci este mult mai complicat: acest lucru poate fi văzut comparând unele articole din diferitele sale părți unele cu altele În unele articole s-au păstrat chiar și indicații indirecte ale momentului în care au fost editate Deci, un articol atribuie grivne amendă pentru o lovitură cu o sabie nedesfăcută, iar altul - doar grivne pentru o lovitură cu o sabie goală, chiar dacă a provocat o rană, dacă numai nu fatală Un articol pedepsește kuna grivne pentru lovirea cu batog, iar celălalt doar grivne pentru lovirea cu un stâlp, ceea ce nu este mai puțin jignitor pentru onoare În scurta Pravda se atribuie aceeași pedeapsă pentru ambele infracțiuni Aparentul dezacord dintre articole se explică prin componența Pravdei În listele antice ale Piloților și Meril cel Drept exista un set parțial de articole "despre zvonuri", extrase din surse bizantine; dar unele articole sunt evident de origine rusă De aici se iau articolele amintite din Pravda cu amenzi de grivne; doar amenzile

în sine sunt definite aici diferit Pentru lovirea unui stâlp, articolul din codul zvonurilor nu necesită o anumită sancțiune, lăsând acest lucru la latitudinea judecătorilor, "ce vor impune" Acesta este un semn al unei ediții mai vechi Dar pentru o lovitură cu o sabie goală, nu sunt necesare , ci grivne Deci, conform unei liste de cod; pentru alții - grivne Nu există nici un dezacord aici Articolul Pravda cu o penalizare de grivne pentru o lovitură cu o sabie nedesfăcută a fost editat în a doua jumătate a secolului al XII-lea, când hrivna kun era în circulație la un sfert de liră Acest lucru dă motive să presupunem că, cu o jumătate de liră kuna grivne, a fost aplicată o amendă de kuna grivne pentru o astfel de insultă; tocmai această taxă a fost păstrată în tratatul de la Novgorod cu germanii din : pentru o lovitură cu "arma" grivne "vechi", adică jumătate de liră Nomes va vedea în timp util că în intervalul dintre kunas-uri grivne în jumătate și un sfert de liră, exact pe la mijlocul secolului al XII-lea erau kuna grivne cântărind aproximativ o treime de liră Articolele rusești din colecția de zvonuri au fost editate pe la jumătatea secolului al XII-lea, cu o a treia kuna grivne: penalitatea de grivne a fost convertită în grivne, iar într-o altă ediție a fost transferată în lire sterline, în grivne de argint , iar în această formă aceste articole au ajuns în Pravda în urma unor articole care formulau deja infracțiuni similare, doar cu amenzi calculate pentru o unitate monetară diferită (kuna grivne sferturi) Și din moment ce decretele lui Monomakh privind creșterea au fost, fără îndoială, calculate pe baza unei kuna grivne de jumătate de liră, se poate spune că toate ratele monetare experimentate de piața rusă în secolul al XII-lea s-au reflectat în rata penalităților monetare a Russkaya Pravda Compoziția multitemporală a Pravdei este relevată din analiza celorlalte pasaje ale sale Deci, conform unui articol pentru furtul comis de un iobag, nu există nicio pedeapsă în favoarea prințului, deoarece hoțul nu este o persoană liberă, iar stăpânul său plătește victimei de două ori valoarea furtului Potrivit unui articol altundeva în Pravda, pentru furtul unui cal de către un iobag, desigur, se cere aceeași plată de la stăpânul său ca de la un om liber pentru aceeași crimă Potrivit celui de-al treilea articol, la sfârșitul Pravdei, domnul hoțului iobagului este dat fie să-l "răscumpere", să plătească pentru el, fie să-l dea victimei, despre care alte articole tac Ai putea crede că fiecare articol următor îl anulează pe cel precedent Dar nu este așa: presupunerea se apropie mai mult de natura monumentului că aceste articole aparțin unor părți ale acestuia din timpuri diferite și formulează cazuri similare, dar nu identice, a căror diferență nu este clar exprimată de editorii articole Trebuie amintit că în Pravda rusă nu avem de-a face cu o legislație care înlocuiește unele norme cu altele, ci cu o codificare consolidată care a încercat să adune într-un întreg toate normele pe care le-a găsit în izvoarele sale NATURA COLECTIVĂ A LISTELOR În diverse liste ale Pravdei, acest efort este prea clar exprimat Printre articolele despre dreptul familiei sunt introduse taxe pentru remunerarea gorodnikului care se ocupa de fortificațiile orașului și constructorul de poduri pentru construirea și repararea podurilor, iar la sfârșitul Pravdei, conform unor liste, o carte este atribuită distribuției serviciului de punte între părți din Novgorod și, după cum am văzut, mai multe articole legate de diferite departamente ale Adevărului Un articol din Pravda definește o creștere anuală de % din capitalul angajat În conformitate cu această schemă, un fermier, se pare din regiunea Rostov, pe baza inventarului satului său, a făcut un calcul matematic, adică cărți de fân, precum și cât de multă plată pentru ani

de muncă rurală va fi datorată unei femei cu ea fiica Acest calcul, bogat în trăsături curioase ale agriculturii rusești în secolul al XIII-lea și judecând după contul monetar, chiar și în secolul al XII-lea, este în unele liste ale Pravdei o completare neașteptată la articolul menționat despre creștere Astfel de inserții fac dificilă distingerea cu precizie a părților constitutive ale monumentului și de a surprinde ordinea în aranjarea articolelor sale Doar unele grupuri de articole sunt publicate cu semne că acestea erau colecții parțiale separate ale unei singure ediții Așa sunt, de exemplu, secțiunile Adevărului privind deteriorarea sau furtul diverselor obiecte și accesorii de uz casnic, despre dreptul familiei și despre servitute În ordinea subiectelor, se poate observa o tendință de a trece de la cele mai grave infracțiuni la cele mai ușoare, iar de la acestea să se treacă la hotărâri care ar putea fi atribuite domeniului dreptului civil Deci, Russkaya Pravda este o colecție de colecții parțiale din timpuri diferite și articole individuale, care a fost păstrată, în plus, în mai multe ediții, de asemenea, din timpuri diferite Ceea ce poate fi numit Adevărul lui Yaroslav în el este un număr mic dintre cele mai vechi articole ale codului, care reproduc ordinea juridică a vremurilor acestui prinț Acum se pare că suntem suficient de pregătiți pentru a aborda scopul principal al analizei istorice și critice a Pravdei rusești, la întrebarea cât de complet și corect reproduce legea care era în vigoare la vremea sa Aceasta este, de fapt, întrebarea cum a folosit Pravda conținutul material al surselor sale, în special pe cea principală, acea lege rusă, despre care am vorbit data trecută SFERA ADEVĂRULUI Prin însăși originea și scopul său, Russkaya Pravda, așa cum am spus, nu a putut capta întreaga zonă a dreptului rus contemporan A fost menținută în limitele jurisdicției ecleziastice asupra chestiunilor neecleziastice, care s-au extins la cler și laicii bisericești Pentru că, pe de o parte Adevărul nu se aplică cazurilor politice care nu erau de competența bisericii, ci, pe de altă parte, problemelor de natură spirituală și morală, care erau judecate după legi speciale bisericești În alte cazuri, ea trebuia să reproducă practica curții domnești cu acele abateri pe care curtea bisericească le-a permis în virtutea autorității care i-a fost dată Relația Pravdei ruse cu dreptul rus contemporan, în special cu practica de atunci a curții domnești, este un subiect care merită un studiu cu totul special Mă voi limita la câteva indicații care mi se par cele mai caracteristice ADEVĂRUL ȘI CURTEA PRINȚULUI Pravda rusă, așa cum știm deja, nu recunoaște un domeniu, un duel judiciar, decât dacă nu vedem un indiciu al acestui tip de judecată divină într-un articol obscur din cea mai veche ediție scurtă În acest articol se precizează că dacă o persoană bătută se prezintă în instanță cu semne de bătăi, răni sau vânătăi, plângerea sa este acceptată chiar și fără martor; dacă nu sunt semne de bătaie, este nevoie de un martor; altfel, treaba se termină cu nimic, "asta e sfârșitul" Dacă, adaugă articolul, persoana bătută nu este capabilă să se răzbune, să recupereze de la infractor grivne "pentru infracțiune" și "medicului pentru mită", o recompensă pentru medic pentru tratament Aceste ultime cuvinte arată că articolul se referă la cazul când bărbatul bătut s-a prezentat în instanță cu semne care indicau în mod evident necesitatea tratamentului, adică atunci când plângerea sa a fost satisfăcută de instanță, iar satisfacția a constat în permisiunea judiciară pentru cel ofensat persoană să se răzbune pe infractor Dar ce este răzbunarea, adică represaliile personale printr-un verdict judecătoresc? Dacă era combinată cu privarea acuzatului de posibilitatea de a se apăra, era pedeapsa

corporală, al cărei executant era însuși ofensatul; dacă infractorul a avut ocazia să-l respingă pe răzbunător, a ieșit o luptă a părților conform verdictului instanței, adică ceva ca un duel judiciar În orice caz, ediția lungă a Pravda, care reproduce acest caz legal, elimină orice indiciu de represalii personale printr-un verdict judecătoresc Cei care și-au dovedit infracțiunea prin semne sau printr-un martor au primit o recompensă bănească în instanță; dacă la proces s-a dovedit că a fost instigatorul unei lupte, nu i s-a acordat o recompensă, chiar dacă a fost rănit: inculpatul nu a fost acuzat de săvârșirea de răni, drept apărare necesară Aceeași tendință a unui editorial îndelungat de a elimina represaliile private a fost reflectată și într-un alt caz Ediția scurtă admite răzbunarea copiilor pentru tatăl mutilat: "Copiii se vor smeri" Varianta lungă înlocuiește răzbunarea copiilor cu o pedeapsă de jumătate din amenda pentru crimă și o recompensă pentru mutilați într-un sfert din această amendă Astfel, la început, curtea bisericească a făcut concesii semnificative cutumei legale locale, dar apoi, treptat, întărindu-se, a început să implementeze cu mai multă hotărâre principiile juridice pe care le învățase în practica sa Adevărul rus nu cunoaște pedeapsa cu moartea Dar dintr-o lucrare de la începutul secolului al XIII-lea, care a fost inclusă în Pechersk Patericon, știm că la sfârșitul secolului al XI-lea pentru infractiuni grave au fost condamnati la spanzurare daca condamnatul nu era in stare sa plateasca pedeapsa aplicata pentru o astfel de infractiune Tăcerea Adevărului în acest caz poate fi explicată în două moduri În primul rând, infracțiunile cele mai grave, cum ar fi omorul și infracțiunile în flagrant, au fost examinate de instanța bisericii cu participarea judecătorului domnesc, care, probabil, a pronunțat condamnarea la moarte în cauza respectivă Mai mult, viziunea creștină asupra unei persoane este ireconciliabilă cu ideea pedepsei cu moartea, iar Monomakh a înțeles-o atunci când, în Învățătura sa, le dădea copiilor instrucțiuni persistente să nu ucidă nici pe cel drept, nici pe cel vinovat, chiar dacă cineva era vinovat de moarte Același impuls poate explica tăcerea Adevărului despre imputarea stăpânului a morții iobagului său, care a murit din cauza bătăilor sale Eclogue și Prochiron au formulat acest drept sau privilegiu de impunitate, cu restricții menite să separe uciderea neintenționată a unui sclav de uciderea deliberată, care era supusă pedepsei obișnuite Legea noastră, aparent, nu a recunoscut aceste restricții; macar Carta Dvin din spune pe scurt, fără rezerve, că dacă conducătorul "păcătuiește", își lovește iobagul sau sclavul și are loc moartea, el nu este dat în judecată pentru asta; Despre aceasta vorbește și o veche compilație, care poartă titlul "Despre dreptatea de către mitropolit" și întocmită conform Russkaya Pravda și carta bisericii din Iaroslav, dar cu câteva completări din practica judiciară: dumnezeu" Justiția bisericească nu putea recunoaște un astfel de privilegiu, dar nici nu putea să-l îndepărteze proprietarilor de sclavi Biserica nu putea să-i pedepsească decât în duh cu pedeapsă bisericească, penitență și cu carta pedepselor bisericești atribuită mitropolitului rus din secolul al XI-lea George, prescrie hotărât: " dacă cineva ucide un servitor, ca un tâlhar, va primi un epitem" În articolul din Peșterile Patericon menționat acum, există o poveste despre tortură, pe care fiul Marelui Duce Svyatopolk a supus doi călugări ai Mănăstirii Peșterilor pentru a afla despre locul în care a fost îngropată comoara Varangiană în peștera lor Poate că aceasta a fost doar o manifestare a arbitrarului princiar Dar dacă tortura era chiar o metodă obișnuită de investigare a curții domnești de atunci, este de înțeles de ce Adevărul tăce despre asta IMPERFECȚII

DE CODIFICARE Tăcerile enumerate din Pravda rusă pot fi recunoscute ca un protest surd al unui avocat creștin împotriva unui vechi obicei păgân sau a unei cruzimi nou inventate Dar există omisiuni și omisiuni în ea, care nu pot fi explicate prin acest impuls Ele trebuie puse pe seama imperfecțiunii codificării de atunci: era greu să se ia o normă juridică în plenitudinea raporturilor cuprinse în ea, să se prevadă modificări cotidiene ale unui incident juridic Așadar, Pravda nu indică faptul că preotul, în ceea ce privește mărimea pedepsei care i-a protejat viața, a fost echivalat cu bărbați domnești, membri ai lotului superior și boieri Spunând că un sclav cu copii adoptați de la stăpân a fost eliberat după moartea acestuia, Pravda nu termină să spună că, în același timp, "partea adulteră" i-a fost alocată ei și copiilor "prin decret" din bunurile mobile ale stăpânului În afară de aceasta, Pravda nu indică alte cazuri de eliberare obligatorie a persoanelor încarcate În Legea judecății a fost introdus un articol, care a ordonat eliberarea unui sclav al cărui proprietar îi scosese un ochi sau îi tăiase un dinte Din alte surse știm că oamenii forțați care au fost mutilați din vina stăpânilor lor au fost în mod necesar eliberați; sclavul rușinat a primit și libertatea Cu toate acestea, este suficient să ne amintim cum a fost compilat Adevărul pentru a nu căuta în el completetitatea și armonia sistematică Nu a fost rodul unui gând integral, ci a fost modelat mozaic din diferite părți, care au fost compilate în funcție de nevoile practicii judiciare bisericești La sfârșitul lungimii ediții, articolele despre servitute menționează doar trei izvoare ale servilismului privat, complet: vânzarea în captivitate în prezența martorilor, căsătoria cu un sclav "fără rânduială", fără o înțelegere cu stăpânul sclavului care protejează libertatea mirelui și intrarea în serviciul casnic fără același acord Între timp, din alte articole ale aceleiași Pravda vedem că robia a luat naștere și din alte surse, din anumite infracțiuni (tâlhărie, furt de cai), din insolvență comercială, iar din alte monumente știm că servilismul a fost creat chiar și prin captivitate și dizgrația domnească, ca să nu mai vorbim de descendența unui iobag Aceste articole despre servitute sunt o secțiune specială, una dintre cele mai târziu introduse în Pravda, un cod parțial despre servitute, întocmit fără a ține seama de întregul în care a căzut: compilatorul ei, pentru nevoile practicii, a vrut să formuleze doar cele mai importante surse de servilism care au apărut din tranzacțiile private, fără a atinge sursele criminale și politice DIFICULTATEA CONDIȚILOR EI Când studiem atitudinea Pravdei ruse față de legislația rusă contemporană, nu trebuie să uităm de prevederile codificatorului rus de atunci S-a ocupat de practica judiciară dezordonată, în care vechiul obicei se lupta cu noile concepte și cerințe juridice, iar relațiile umane apăreau în fața instanței în combinații neprevăzute nici de lege, nici de practica judiciară, iar judecătorul trecea alternativ de la nedumerire la discreție, adică la arbitrar şi înapoi Într-o asemenea stare de dreptate, multe norme erau chiar greu de înțeles și formulat Permiteți-mi să vă dau un exemplu pentru a clarifica problema Atenția principală a Pravdei este atrasă asupra definițiilor de bază, elementare ale dreptului material, care au fost solicitate cel mai persistent de viață, de interesele sale dominante, de pedepse și pedepse, amenzi princiare și recompense private pentru infracțiuni În procesul de la Pravda, procedura de revendicare a unui lucru dispărut sau furat, în special a unui iobag fugit sau furat, este cel mai minuțios procesată Dar în Pravda nu găsim indicii directe care să răspundă la o întrebare foarte importantă pentru caracterizarea ordinii sociale și a conștiinței juridice a

vremii: urmărirea penală a unei infracțiuni a fost întotdeauna inițiată printr-o acuzație privată, sau în absența unui reclamant, a făcut însăși autoritatea publică preia acest caz? Este necesar să ne asumăm pe acesta din urmă, deoarece denunțarea judiciară a oricărei infracțiuni era combinată cu amenzi, venituri în favoarea justiției Să ne întoarcem la monumente contemporane cu Pravda sau apropiate în timp de aceasta În vechea poveste despre călugării Kiev-Pechersk, la care m-am referit deja de mai multe ori, există o poveste despre un ucenic al Sfântului Teodosie, călugărul Grigorie Hoţii aveau să-l jefuiască; dar nu au reușit: Grigore i-a reținut, i-a iertat și i-a eliberat "Conducătorul orașului", după ce a aflat despre asta, i-a băgat pe hoți la închisoare Grigory, regretând că au suferit din cauza lui, a plătit orașul pentru ei și le-a lăsat să plece, "lasă-l pe tatye" - nu un judecător, ci Grigory: asta poate însemna doar că Grigory a refuzat recuperarea privată pentru "infracțiunea" sa , care putea să-i rețină pe hoți în arest, iar judecătorul, primind "vânzarea", pedeapsă pentru tentativă de omor, nu avea niciun motiv să-i mai rețină Din istoria literaturii ruse, cunoașteți un monument curios al secolului al XII-lea, care conține întrebările lui Kirik și ale altor clerici cu răspunsuri la acestea de către episcopul Nifont de Novgorod și alți ierarhi Apropo, Kirik a întrebat dacă este posibil să numiți o persoană care a comis un furt ca preot și a primit răspunsul: dacă furtul este mare și nu va fi rezolvat fără publicitate, "nu o vor pune jos, dar o vor întări în fața prințului și a poporului", atunci nu se cuvine ca un om să fie făcut diacon; dacă furtul este rezolvat fără publicitate, atunci poți paria Episcopul nu a considerat reprobabil, a găsit posibil, adică lucru obișnuit, să prevină un litigiu chiar și pentru o sumă mare de bani, făcând în secret o înțelegere de pace cu reclamantul Dacă mai ținem cont de faptul că, potrivit Pravdei ruse, partea câștigătoare, fie că este reclamantul sau pârâtul, a plătit judecătorului "ajutor" pentru asistență, atunci justiția din vremurile Pravdei îmbracă următoarea formă: în orice infracțiune, s-au ciocnit trei părți, reclamantul, pârâtul și judecătorul; fiecare parte a fost ostilă ambelor celorlalte, dar unirea celor două a decis chestiunea despre a treia CARACTERUL GENERAL AL MONUMENTULUI Acum, în sfârșit, putem răspunde la întrebarea, pentru a cărei soluție am întreprins o analiză destul de detaliată a Pravdei rusești: cât de deplin și corect a reflectat ea ordinea juridică care era în vigoare în Rus'? În ea se remarcă urme de disimpatie pentru unele din obiceiurile legale ale Rusiei, care aminteau prea mult de antichitatea păgână Însă, reproducând ordinul care era în vigoare la curtea domnească, ea nu constată abateri de la acest ordin, pe care instanța bisericească le-a permis în cazuri nebisericești, nu corectează obiceiul legal local prin introducerea de noi norme care să le înlocuiască pe cele în vigoare Are alte remedii În primul rând, pur și simplu păstrează tăcerea asupra a ceea ce consideră necesar să elimine din practica judiciară și a ceea ce instanța bisericească nu a aplicat, așa cum a făcut cu un duel judiciar și represalii private, iar în al doilea rând, poate completează legea în vigoare prin formularea unor astfel de legi cazuri și raporturi la care acest drept nu a dat răspunsuri directe, ceea ce se poate presupune cu privire la articolele sale referitoare la moștenire și servitute Ea nu a surprins mare lucru în legea în vigoare, fie pentru că nu era nevoie practică de a o formula, fie pentru că, în starea dezordonată a procesului judiciar princiar, era greu de formulat Prin urmare, Pravda rusă poate fi recunoscută ca fiind destul de fidelă, dar nu o reflectare integrală a ordinii juridice a vremii sale

Ea nu a introdus o nouă lege care să o înlocuiască pe cea existentă; dar nu toate părțile legii în vigoare sunt reproduse în ea, dar părțile reproduse sunt completate și dezvoltate, prelucrate și expuse la fel de clar pe cât, poate, judecătorul princiar de atunci nu ar fi putut să facă Pravda rusă este o oglindă bună, dar spartă, a legii rusești din secolele XI-XII Să ne întoarcem la studiul societății civile în conformitate cu Pravda rusă Am recunoscut ca una dintre consecințele următorului ordin de stăpânire princiară binecunoscuta generalizare a relațiilor cotidiene în diferite părți ale Rusiei în secolele XI și XII Așadar, studiind viața civilă a Rus'ului din acea vreme observăm unul dintre elementele zemstvoi sau unității naționale, pe care acest ordin de stăpânire domnească a introdus-o în societatea rusă MONUMENTE DE DREPT ÎN STUDII ISTORICE Societatea civilă este formată din relații juridice, economice, familiale și morale foarte complexe Aceste relații sunt construite și conduse de interese personale, sentimente și concepte Acesta este în primul rând domeniul personalității Dacă totuși, cu toată varietatea arcurilor în mișcare, aceste relații păstrează armonia și se adună la ordine, aceasta înseamnă că în interesele personale, sentimentele și conceptele unui anumit timp există ceva în comun, împacând și armonizat, care este recunoscut de toată lumea ca fiind universal obligatoriu Din aceasta, se dezvoltă un cadru prin care sunt înfrânate relațiile private, reguli prin care sunt reglementate jocul și lupta intereselor personale, sentimentelor și conceptelor Totalitatea acestor cadre și reguli constituie drept; protejează interesele comune și exprimă relațiile sociale, înclinând atât în cerințe, cât și în reglementări, cutume sau lege Aspirațiile personale sunt de obicei arbitrare, sentimentele și conceptele personale sunt întotdeauna accidentale, ambele sunt evazive; nu pot fi folosite pentru a determina starea generală de spirit, nivelul de dezvoltare socială Parametrul pentru aceasta poate fi doar relațiile care sunt recunoscute ca normale și în general obligatorii și sunt formulate în lege și prin aceasta devin disponibile pentru studiu Astfel de relații sunt create și menținute de motivele și interesele dominante ale vremii, iar în aceste motive și interese se exprimă poziția materială și conținutul moral al acesteia Astfel, monumentele dreptului dau studentului un fir către cele mai adânci fundamente ale vieții studiate SISTEMUL DE PEDEȘE DUPĂ PRAVDA RUSĂ Cu aceste considerații preliminare, să ne întoarcem la analiza conținutului Russkaya Pravda Cu toate acestea, nu o voi reproduce în întregime, ci o voi atinge doar pentru a putea surprinde în ea principalele motive și interese cotidiene care erau atunci în vigoare în societatea rusă Conținutul principal al monumentului este definirea legală a actelor prin care o persoană provoacă alteia prejudicii materiale, fizice sau economice Pentru unele dintre aceste fapte, legea presupune doar o recompensă privată în favoarea victimei, pentru altele, în plus, pedeapsa guvernamentală din partea prințului Evident, Adevărul Rusesc distinge între lege, penal și civil; recunoaște faptele de primul fel ca infracțiuni civile, faptele de al doilea fel ca infracțiuni penale Numai acest lucru este deja important, dat pentru caracterizarea societății ruse din acea vreme Granița dintre dreptul penal și dreptul civil nu este în general suficient de clară: este dificil să izolați elementul de infracțiune într-o infracțiune civilă, să surprindeți ceea ce avocații germani numesc Schuldmoment; acest caz se pretează mai ușor simțului moral decât analizei juridice Prin urmare, metodele de pedeapsă pentru o faptă penală sau pentru momentul și gradul de vinovăție în dreptul antic erau diferite Conform înțelegerii lui Oleg

cu grecii, un hoț, prins la locul crimei și predându-se fără rezistență, este supus unei triple răzbunări, returnează lucrul furat cu un dublu suplimentar din valoarea sa; un hoț neprins, ci doar condamnat, este supus, în acordul lui Igor, unei duble pedepse, în cazul vânzării furtului "pentru a-i da pur și simplu prețul" Potrivit Russkaya Pravda, stăpânul iobagului care a comis furtul plătește victimei dublul valorii a ceea ce a fost furat sub formă de pedeapsă pentru connivență sau supraveghere neglijentă Chiar și în infracțiunile pur civile, au fost cerute despăgubiri multiple cu valoarea unei amenzi pentru o încălcare arbitrară a tranzacției Linia pe care Adevărul Rusiei o trasează între o infracțiune și o infracțiune civilă este o pedeapsă bănească în favoarea prințului pentru prima Aceasta înseamnă că, dacă Russkaya Pravda a înțeles responsabilitatea pentru o crimă, și chiar nu numai în fața victimei, ci și în fața societății în persoana prințului, atunci numai responsabilitatea externă, materială, fără participarea unui motiv moral Adevărul, însă, nu este străin de motivele morale: el deosebește omorul neintenționat, "în nuntă" sau "infracțiune", de o infracțiune comisă cu intenție premeditată, "în tâlhărie", o crimă care dezvăluie o voință rea, de o infracțiune comisă din ignoranță, o acțiune care provoacă vătămări fizice sau amenință viața, de exemplu, tăierea unui deget, o lovitură cu o sabie, care nu a fost însoțită de moarte, deși a provocat o rană, diferă de o acțiune mai puțin periculoasă , dar jignitoare la cinste: de la o lovitură cu un bât, un stâlp, o palmă, sau dacă se smulge mustața sau barba, iar pentru ultimele acțiuni pedepsește amenzi de patru ori mai scumpe decât pentru prima; în cele din urmă, nu impută deloc acțiuni periculoase pentru viață, ci săvârșite în caz de apărare necesară sau în iritarea onoarei ofensate, de exemplu, o lovitură cu sabia dată ca răspuns la o lovitură cu băț, "netolerând împotriva acesteia " Aici, în primul rând, legea arată clar că acordă o atenție sporită onoarei oamenilor care au în permanență o sabie pregătită cu ei, adică clasa militară, pentru ca această atenție să nu fie dreptul tuturor, dar privilegiul doar a câtorva BAZĂ ANTICĂ ȘI STRATURI ULTERIORI Apoi, aceste distincții subtile de insulte în funcție de acțiunea lor morală au fost aproape introduse în Pravda mai târziu, întrucât un alt articol atribuie o pedeapsă simplă, nu cvadruplă, pentru lovirea cu un stâlp și în față (mâna) Acesta este un nou strat de concepte juridice, stabilite pe baza antică a dreptului reprodusă de Pravda, și se poate vedea din ce parte a fost aplicat acest strat Pedeapsa complicată pentru infracțiunile cele mai grave ține și de noul strat: pentru tâlhărie, incendiere și furt de cai, infractorul a fost supus nu unei anumite pedepse bănești în favoarea prințului, ci pierderii tuturor bunurilor cu închisoare Știm deja că și sub domnitorul Vladimir s-a aplicat o amendă pentru tâlhărie, ca pentru o simplă crimă, înlocuită, la sfatul episcopilor, cu "execuție", adică cu inundație și jaf Această fundație veche este denunțată de faptul că, în caz de insolvență, pedeapsa pentru tatba a fost înlocuită cu spânzurare: hrivna kun a servit ca singura măsură de înțeles nu numai a simțului onoarei, ci și a vieții unei persoane în sine Pentru toate celelalte fapte penale, cu excepția celor trei menționate, legea a pedepsit o anumită pedeapsă bănească în favoarea principelui și o recompensă bănească în favoarea victimei Penalitățile princiare și recompensele private reprezintă un întreg sistem în Russkaya Pravda; au fost calculate în kuna grivne Nu putem determina atunci valoarea de piață a argintului, dar putem estima doar valoarea în greutate În secolul al XII-lea argintul era mult mai scump decât este acum Economiștii politici estimează că acum este nevoie de cel

puțin de patru ori mai mult argint decât înainte de descoperirea Americii pentru a cumpăra același lucru Dacă o liră de argint este estimată, să zicem, la de ruble, atunci hrivna kuna în secolul al XI-lea și începutul secolului al XII-lea în greutate, metalul a costat aproximativ ruble, iar la sfârșitul secolului al XII-lea - aproximativ ruble Pentru crimă, a fost aplicată o pedeapsă bănească în favoarea prințului, numită vira, și o recompensă în favoarea rudelor celor uciși, numită golovnichestvo Vira a fost triplă: de grivne duble pentru uciderea unui soț princiar sau a unui membru al echipei princiare senior, de grivne simple pentru uciderea unui simplu om liber, jumătate sau jumătate de virya de grivne pentru uciderea unei femei și grav răni, pentru tăierea unui braț, picior, nas, pentru rănirea ochilor Golovnichestvo era mult mai divers, în funcție de semnificația socială a ucișilor Astfel, capitularea pentru uciderea unui soț princiar era egală cu dublu vir, capitația pentru un țăran liber era de grivne Pentru toate celelalte fapte penale, legea pedepsită cu vânzare în favoarea principelui și o lecție, pentru insultă în favoarea victimei Așa era sistemul de pedepse conform Adevărului Rusiei Este ușor de văzut care este punctul de vedere pe care s-a bazat acest sistem Adevărul rus a distins o insultă personală, o insultă provocată printr-o acțiune asupra unei persoane, de prejudiciul cauzat proprietății sale; dar vătămarea corporală, adică vătămarea fizică, era considerată de lege în primul rând din punctul de vedere al prejudiciului economic El a pedepsit mai aspru pentru tăierea unei mâini decât pentru tăierea unui deget, pentru că în primul caz victima a devenit mai puțin capabilă să muncească, adică să dobândească proprietate Privind crimele în principal ca prejudicii economice Adevărul i-a pedepsit cu o pedeapsă corespunzătoare prejudiciului material pe care l-au produs Când domina răzbunarea tribală, răzbunarea se baza pe regula: viață pentru viață, dinte pentru dinte Apoi răzbunarea a fost transferată pe o altă bază, care poate fi exprimată în cuvinte: grivne pentru grivna, rublă pentru rublă Această bază a fost realizată în mod constant în sistemul de pedepse conform Adevărului Rusiei Adevărului nu îi pasă nici de prevenirea infracțiunilor, nici de îndreptarea voinței criminale Are în vedere doar consecințele materiale imediate ale infracțiunii și pedepsește infractorul pentru acestea cu un prejudiciu material, patrimonial Legea pare să-i spună criminalului: bate, fură cât vrei, plătești doar impozitul obișnuit pentru tot Mai mult decât atât, punctul de vedere al dreptului primitiv, care stă la baza Adevărului Rusiei, nu sa extins PROPRIETATE SI PERSOANA Este interesant să comparăm câteva dintre articolele Pravdei despre vânzări sau penalități în favoarea prințului, precum și despre recompense sau lecții private Pravda a reflectat viața de comerț, vânătoare și agricultură Aceeași pedeapsă de grivne amenință pentru răpirea unui castor dintr-o capcană și pentru distrugerea graniței unui câmp, pentru doborârea unui dinte și pentru uciderea iobagului altcuiva Aceeași pedeapsă de grivne și aceeași lecție de o grivne se pedepsesc cu tăierea unui deget și lovirea față sau cu o sabie nu până la moarte și deteriorarea frânghiei în exces (prin prinderea păsărilor) și răpirea unui câine de vânătoare dintr-un loc de pescuit și "chin" autoguvernat (privare de libertate) a unui țăran liber, fără verdictul unui judecător Incendierea și furtul de cai sunt pedepsite cu cea mai severă pedeapsă, mult mai aspră decât mutilarea severă și chiar crima Aceasta înseamnă că proprietatea unei persoane din Adevăr este evaluată nu mai ieftin, ci chiar mai scump decât persoana însuși, sănătatea sa, siguranța personală Munca muncii este mai importantă pentru lege decât

instrumentul viu al muncii - forța de muncă a omului Aceeași viziune asupra unei persoane și proprietăți este realizată într-o altă serie de decrete ale Adevărului Este de remarcat faptul că securitatea proprietății, integritatea capitalului, inviolabilitatea proprietății este asigurată în lege de personalitatea unei persoane Un comerciant care a făcut comerț pe credit și a devenit faliment din vina lui ar putea fi vândut ca sclav de către creditori Un muncitor rural angajat care, la angajare, a primit un împrumut de la proprietar cu obligația de a lucra pentru acesta, și-a pierdut libertatea personală și s-a transformat într-un sclav complet pentru că a încercat să fugă de proprietar fără să plătească Aceasta înseamnă că legea a apreciat mai mult securitatea capitalului și a prevăzut-o cu mai multă atenție decât libertatea personală a unei persoane Personalitatea unei persoane este considerată o simplă valoare și merge în locul proprietății Nu numai atât: chiar și semnificația socială a unei persoane era determinată de bogăția sa Acest lucru poate fi văzut studiind componența societății (laică, nu ecleziastică) conform Pravdei ruse DUBLĂ DIVIZIUNE A SOCIETĂȚII Pravda denotă o dublă diviziune a societății, politică și economică Din punct de vedere politic, în raport cu prințul, persoanele sunt împărțite în două clase, în oameni de serviciu și neservici, în soți și oameni princiari sau oameni obișnuiți Cel dintâi i-a slujit personal prințului, a alcătuit echipa sa, cea mai înaltă clasă privilegiată și militar-guvernamentală, prin care prinții își stăpâneau principatele, le apăra de dușmani; viaţa prinţului soţului ei era păzită de o dublă viră Oamenii, oamenii de rând liberi, plăteau tribut prințului, formând societăți plătitoare de impozite, urbane și rurale Greu de spus Este posibil să se claseze printre aceste două moșii o altă treime, mai jos - iobagii Potrivit Russkaya Pravda, iobagii nu sunt de fapt o moșie, nici măcar persoane, ci lucruri, cum ar fi vitele de lucru; prin urmare, pentru uciderea iobagului altcuiva, nu s-a acuzat vira și golovnichestvo, ci doar o vânzare în favoarea prințului și o lecție în favoarea proprietarului în ceea ce privește paguba adusă lucrul altcuiva, iar uciderea iobagului cuiva nu a fost pedepsit de instanţa de stat deloc Dar biserica avea deja o viziune diferită asupra iobagului ca persoană și l-a pedepsit cu pedeapsa bisericească pentru uciderea lui Legislația domnească a început să se supună acestui punct de vedere În Russkaya Pravda însăși, se observă o încercare de a schimba atitudinea anterioară a legii față de sclavi Înainte de moartea lui Yaroslav, iobagul altcuiva care a lovit un om liber putea fi ucis de el Yaroslavichi a interzis acest lucru, lăsând victima fie să bată iobagul, fie să colecteze o amendă pentru "așternut", desigur, de la stăpânul său Așadar, cred că iobagii pot, dacă nu în conformitate cu legea statului, atunci conform practicii cotidiene, care este alcătuită dintr-o combinație de relații juridice și morale, pot fi considerați o clasă specială în societatea rusă, care diferă de ceilalți prin faptul că nu a plătit impozite și a slujit nu prințului, ci persoanelor private Aceasta înseamnă că societatea rusă din secolele al XI-lea și al XII-lea în raport cu persoanele prințului, a fost împărțit în liberi, care slujeau personal prințului, în liberi, care nu slujeau prințului, ci îi plăteau tribut în pace și, în cele din urmă, în cei neliberi, care slujeau privat indivizii Dar pe lângă această împărțire politică, observăm un alt lucru în Pravda - unul economic Între clasele de stat au început să fie legate straturi de tranziție Astfel, printre soții princiari, a apărut o clasă de proprietari privați privilegiați În Russkaya Pravda, această clasă se numește boieri Boierii din Pravda nu sunt un grad de curte, ci o clasă de proprietari privilegiați Exact

în același mod, între oameni, adică între oamenii de rând liberi, neslujitori, și anume în populația rurală, se formează două clase Unul dintre ei era cultivatorii, care locuiau pe pământul domnesc, adică pe pământul statului, care nu constituia proprietatea privată a nimănui; în Russkaya Pravda se numesc smerds O altă clasă era formată din muncitorii rurali care s-au stabilit pe pământurile proprietarilor privați cu împrumuturi de la proprietari Această clasă se numește în Pravda angajări sau achiziții de rol Acestea au fost cele trei noi clase care au apărut în componența societății ruse și nu au coincis cu diviziunea sa politică Între ei era de fapt o diferență de proprietate Deci un smerd, un țăran de stat, a cultivat pământ de stat cu inventarul său și un rol de cumpărare este un muncitor rural care cultivă o bucată de pământ pe care a primit-o de la proprietar cu inventarul stăpânului, a împrumutat semințe, unelte agricole și vite de lucru de la proprietar Dar această diferență economică a fost combinată cu o inegalitate juridică Clasa boierilor moșieri se bucura de privilegiul pe care bunurile mobile și imobile de după boier, în lipsa fiilor, puteau trece fiicelor sale Smerd, care lucra pe pământ domnesc cu inventarul său, nu putea transfera decât fiicelor sale bunuri mobile, în timp ce restul, adică un teren și o curte, după un smerd care nu a lăsat fii, a fost moștenit de prinț Dar smerzii, ca și boierii, sunt persoane libere; a angajat, dimpotrivă, o persoană semiliberă, apropiindu-se de iobag, ceva ca un țăran obligat temporar Această stare de semiliberă este relevată în Pravda de următoarele semne:) proprietarul a folosit dreptul de a-și pedepsi corporal cumpărarea;) cumpărare - persoană inferioară: la proces, putea fi martor numai în procese minore și numai în caz de nevoie, când nu existau martori din persoane libere;) achiziția în sine nu a fost responsabilă pentru unele infracțiuni, de exemplu, pentru furt: proprietarul a plătit o penalitate pentru aceasta, care pentru asta l-a transformat în sclavul său complet Este ușor de observat că clasele economice, deși nu coincid cu principalele moșii ale statului, totuși, la fel ca acestea din urmă, diferă unele de altele în drepturi Moșiile politice au fost create de prinț, puterea domnească; clasele economice au fost create de capital, de inegalitatea de avere a oamenilor Astfel, în Pravda, alături de puterea domnească, este o forță socială activă care a introdus în componența politică a societății propria diviziune socială specială, pe care legea domnească trebuia să o recunoască În Pravda, capitalul este fie un angajat, fie un rival al legii domnești, așa cum în analele vremii capitalistul orașului este fie un angajat, fie un rival veche al prințului-legislator TRANZACȚII ȘI OBLIGAȚII Semnificația la fel de importantă a capitalului este relevată în decretele Pravdei referitoare la domeniul dreptului civil, în articolele sale privind tranzacțiile și obligațiile imobiliare Adevărul, adică legea reprodusă de el, înțelege vag crimele împotriva ordinii morale; gândul la nedreptate morală abia pâlpâie în el; pe de altă parte, distinge subtil și definește cu precizie relațiile de proprietate Se distinge cu strictețe restituirea proprietății pentru păstrare (bagaj, se pare, o traducere din grecescul χαταυηξη) de un împrumut, un împrumut simplu, un împrumut dezinteresat, o favoare în prietenie, de returnarea banilor pentru creștere dintr-un anumit acord procent, un împrumut cu dobândă pe termen scurt dintr-un împrumut pe termen lung și, în final, un împrumut dintr-un comision de tranzacționare și o contribuție la o societate comercială dintr-un profit sau dividend nespecificat Mai departe, în Pravda găsim o procedură precis definită de colectare a datoriilor de la un debitor

insolvabil în lichidarea afacerilor sale, adică procedura unui concurs comercial cu distincția între insolvența rău intenționată și nefericită Observăm urme ale unei dezvoltări semnificative a operațiunilor de tranzacționare pe credit Russkaya Pravda distinge destul de clar între mai multe tipuri de rulaj de credit Oaspeții, comercianți din afara orașului sau străini, "mărfuri lansate" pentru comercianții autohtoni, le vindeau pe credit Negustorul îi dădea oaspetelui său, un negustor-țărănesc care făcea comerț cu alte orașe sau pământuri, "kuns for buy", pentru un comision, pentru cumpărarea de mărfuri pentru el în lateral; capitalistul i-a încredințat comerciantului "kuns ca oaspete", pentru cifra de afaceri din profit Pravda consideră ambele tranzacții din urmă drept tranzacții ale camarazilor de încredere; particularitatea lor juridică este că atunci când principalul a transferat bani administratorului, comisionarului sau tovarășului, prezența martorilor, "zvonuri", nu era necesară, ca în cazul unui împrumut din procentul convenit: în cazul unui litigiu , proces din partea mandantului, cauza se decide prin jurământul mandatarului În timpul competiției, se acordă preferință oaspeților, creditorilor din alte orașe și țări străine sau trezoreriei, dacă comerciantul falimentat se dovedește a fi "prinți de kuns": aceștia primesc bani de la proprietatea falimentului în ruble integrale, iar restul se împarte între creditorii "de origine" Adevărat, se pare, nu prevede întâlniri ale oaspeților cu trezoreria în competiție și, prin urmare, nu este clar dacă acordă preferință trezoreriei față de străini, așa cum a fost stabilit în legislația ulterioară sau, dimpotrivă, precum Tratatul de la Smolensk într-un caz similar s-au pronunțat germanii din În același timp, se remarcă o oarecare disproporție internă în Pravda rusă: reproducând statutul juridic al individului, ea se mulțumește cu cazurile cele mai simple, securitate elementară; pe de altă parte, în formularea raporturilor de proprietate, protejând interesele capitalului, ea dezvăluie distincție și previziune, remarcabile pentru vârsta sa juridică, o abundență de norme și definiții dezvoltate Se poate observa că practica cotidiană și judiciară a oferit codificatorilor un material inegal de valoros în ambele domenii PRAVDA RUSĂ - CODUL CAPITALULUI Acestea sunt principalele trăsături ale Pravdei, în care se poate vedea expresia intereselor lumești predominante, principalele motive ale vieții vechii societăți Kiev Russkaya Pravda este prin excelență Codul Capitalului Capitalul este o chestiune care preocupă în special legiuitorul; munca în sine, adică personalitatea unei persoane, este privită ca un instrument al capitalului: se poate spune că capitalul este persoana cea mai privilegiată din Pravda rusă Capitalul indică cele mai importante raporturi juridice care formulează legea: acesta din urmă pedepsește mai aspru pentru faptele îndreptate împotriva proprietății decât pentru încălcarea siguranței personale Capitalul servește și ca mijloc de pedeapsă pentru anumite infracțiuni și infracțiuni civile: pe el se bazează însuși sistemul de pedepse și pedepse Persoana însăși este considerată în Pravda nu atât ca membru al societății, cât ca proprietar sau producător de capital: o persoană care nu-l deține și nu-l poate produce pierde drepturile unei persoane libere sau depline; viața unei femei este protejată doar de jumătate din viră Capitalul este extrem de scump: cu un împrumut pe termen scurt, valoarea creșterii lunare nu era limitată prin lege; procentul anual este determinat de un articol din Pravda "într-o treime", cu două treimi, adică la % Doar Vladimir Monomakh, devenit Marele Duce, a limitat durata colectării creșterii anuale la jumătate din capital: o astfel de creștere putea fi luată doar pentru doi ani, iar după aceea creditorul

putea căuta doar capital de la debitor, adică datoria a devenit în continuare fără dobândă; care a avut o astfel de creștere în al treilea an, și-a pierdut dreptul de a căuta capitalul în sine Totuși, cu un împrumut pe termen lung, Monomakh a permis o creștere anuală de % Dar cu greu aceste decrete restrictive au fost executate În întrebările menționate ale lui Kirik, episcopul îi instruiește pe laici să se intereseze cu milă, mai ușor - pentru kuna sau kuna Dacă vorbim de un împrumut anual, atunci la scurt timp după Monomakh, sau % a fost considerată o creștere milostivă, de o dată și jumătate sau de două ori mai mult decât legalizat Ceva mai târziu, în secolul al XIII-lea, când orașul comercial și-a pierdut predominanța în viața economică națională, păstorii spirituali au găsit posibil să ceară o creștere "ușoară" - " kunas per grivna sau rezan", adică sau % O asemenea valoare a capitalului în Pravda rusă îi conferă un caracter mic-burghez dur Este ușor de observat mediul social care a dezvoltat legea care a servit drept bază pentru Adevărul Rusiei: era un mare oraș comercial Satul din Russkaya Pravda rămâne pe fundal, pe fundal: o serie scurtă de articole sunt alocate împrejmuirii proprietății rurale în părțile ulterioare ale Pravdei În fruntea tuturor, cel puțin în secțiunile cele mai vechi ale codului, se află interesele și relațiile claselor urbane bogate, adică relațiile lumii sclavagiste și comerciale și industriale Deci, studiind ordinea civilă, raporturile juridice private ale oamenilor conform Pravdei ruse, aici ne întâlnim și cu aceeași forță care a acționat atât de puternic asupra instaurării ordinii politice pe toată durata primei perioade pe care o studiem: acolo, în politica viața, o astfel de forță era un oraș de comerț cu vechemul lui; si aici, intr-un hostel privat civil, apare acelasi oras cu ceea ce a lucrat - cu capital comercial si industrial Am terminat un studiu destul de lung și detaliat al Pravdei rusești Participând la ea în urma analizei Cronicii primare, probabil că nu te-ai întrebat pentru prima dată dacă respect proporționalitatea în prezentarea cursului, limitându-mă la o trecere în revistă superficială a faptelor istorice și oprindu-ți atâta timp atenția asupra unor lucruri istorice surse Văd această disproporție, dar o recunosc nu fără calcul Urmărind studiul meu asupra faptelor istorice, veți asimila concluzii gata făcute; Analizând în detaliu cu participarea dumneavoastră cele mai importante și străvechi monumente ale istoriei noastre, am vrut să vă arăt clar cum se obțin aceste concluzii În următoarea oră, vom face un alt experiment de analiză similară Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul HARTELE BISERICELOR PRIMILOR PRIMI CREŞTINI DIN Rus' DEPARTAMENTUL BISERICII CONFORM CARTA LUI VLADIMIR SFÂNTUL SPAȚIUL TRIBUNALULUI BISERICII ȘI TRIBUNALULUI COMUNIT BISERICII ȘI POPORULUI CONFORM CARTA LUI YAROSLAV MODIFICĂRI ÎN CONCEPTUL DE CRIMINALITATE, ÎN DOMENIUL IMPUTĂRII ȘI ÎN SISTEMUL DE PEDEȘE CONTUL DE BANI AL CARTEI YAROSLAV: MOMENTUL COMPILĂRII EI BAZA ORIGINALĂ A CARTEI PUTERI LEGISLATIV ALE BISERICII PROGRESUL CODIFICARII BISERICII URME ALE RECEPȚILOR EI ÎN CARTA LUI YAROSLAV RELAȚIA CARTEI CU PRAVDA RUSĂ INFLUENŢA BISERICII ASUPRA ORDINEI POLITICE DEPOZIT PUBLIC ŞI VIAŢA CIVILĂ ORGANIZAREA UNEI FAMILII CREŞTINE ADĂUGAREA DATELOR PRAVDEI RUSE ÎN MONUMENTELE BISERICII Analizând Adevărul Rusiei, l-am numit o reflectare destul de fidelă a realității juridice rusești din secolele XI și XII, dar o reflecție departe de a fi completă Reproduce o serie de raporturi juridice private construite pe un interes material, economic; dar în acest domeniu al interesului material a tăiat din ce în ce mai adânc de la sfârşitul secolului al X-lea un nou sistem de raporturi juridice, abia

atins de Adevărul Rusiei, care a fost construit pe o altă bază, pe un simț moral Aceste relații au fost duse în viața rusă de către biserică Monumentele, care reflectă această nouă ordine a relațiilor, luminează viața rusească a acelor secole din cealaltă parte, pe care Adevărul Rusiei o lasă la umbră Cu o trecere în revistă a celui mai vechi dintre aceste monumente, vă voi atrage atenția pentru scurt timp STATUL SFÂNTULUI VLADIMIR Letopisețul inițial, povestind cum Sf Vladimir în și-a alocat o zecime din veniturile sale pentru întreținerea bisericii catedrală a Zeciilor construită de el la Kiev, adaugă: " și pune jurământ scris în această biserică" Acest jurământ îl întâlnim în cartea bisericească supraviețuitoare a lui Vladimir, unde acest principe îi conjură pe urmașii săi să respecte inviolabil decretele întocmite de el pe baza regulilor conciliilor ecumenice și a legilor regilor greci, adică asupra baza Nomocanonului grecesc Cea mai veche dintre numeroasele liste ale acestei carti o găsim în același Pilot Novgorod de la sfârșitul secolului al XIII-lea, care ne-a salvat cea mai veche listă cunoscută a Pravdei rusești Timpul a stricat foarte mult acest monument, acoperind textul original cu un strat gros de creșteri ulterioare Există multe amendamente, modificări, inserări, actualizări, într-un cuvânt, variante în listele acestei carte - semn al efectului practic îndelungat al cartei Cu toate acestea, este ușor de restabilit, dacă nu textul original al monumentului, atunci temeiul său legal, cel puțin suficient pentru a înțelege ideea principală dusă în el de către legiuitor Carta definește poziția bisericii într-o stare nouă pentru aceasta Biserica din Rus' se ocupa atunci nu numai de mântuirea sufletelor: i s-au încredinţat multe preocupări pur pământeşti, potrivite îndeaproape sarcinilor statului Ea este colaboratoare și adesea chiar conducătoarea puterii de stat laice în organizarea societății și menținerea ordinii de stat Pe de o parte, bisericii i s-a acordat o jurisdicție largă asupra tuturor creștinilor, care includea probleme de familie, cazuri de încălcare a sfințeniei și inviolabilității bisericilor și simbolurilor creștine, cazuri de apostazie, insulte asupra sentimentelor morale, păcate nefirești, atacuri la onoarea femeii, despre insulte într-un cuvânt Așa că biserica a fost lăsată să aranjeze și să respecte ordinea familială, religioasă și morală Pe de altă parte, a fost pusă în grija ei specială o societate specială, care s-a despărțit de turma creștină și a primit numele de oameni de biserică sau de pomană Această societate era responsabilă și judecată de autoritatea bisericească în toate treburile ecleziastice și neecleziastice Era format:) din clerul alb și negru cu familiile primilor,) din laici care slujeau biserica sau îi satisfaceau diversele nevoi lumești, precum, de exemplu, medici, moașe, nalbe și, în general, slujitori inferiori ai bisericii, de asemenea oameni sufletești și practicanți, adică sclavi eliberați conform unei voințe spirituale sau lăsați moștenire bisericilor pentru amintirea sufletului și de obicei așezați pe pământurile bisericii sub numele de proscriși ca țărani semiliberi,) de la oameni fără adăpost și nenorociți, îngrijiți de biserică, ce erau rătăcitorii, cerșetorii, orbii, în general incapabili de muncă Desigur, biserica cuprindea și acele instituții duhovnicești și caritabile în care oamenii bisericești și-au găsit refugiu: mănăstiri, spitale, ospicii, case de pomană Toată această alcătuire diversă a departamentului bisericesc este definită în carta lui Vladimir doar în termeni generali, adesea doar indicii; treburile bisericești și oamenii sunt indicate prin liste scurte și seci CARTA YAROSLAV Dezvoltarea practică a începuturilor jurisdicției ecleziastice conturate în statutul lui Vladimir se regăsește în

statutul bisericesc al fiului său Iaroslav Aceasta este deja o carte de coduri a bisericii destul de lungă și bine proporționată El repetă aproape aceleași cazuri și persoane aflate în jurisdicția bisericii care sunt enumerate în carta lui Vladimir, dar listele uscate ale acestuia din urmă sunt deja dezvoltate aici în articole împărțite întâmplător și clar formulate, cu un sistem complex de pedepse și pe alocuri cu desemnarea însăşi ordinea procesului judiciar Acest sistem și această ordine sunt construite pe distincția și corelarea conceptelor de păcat și crimă Păcatul cunoaște biserica crima este statul Biserica consideră fiecare crimă un păcat, dar nu orice păcat este considerat o crimă de către stat Păcatul - nedreptate morală sau neadevăr, încălcarea legii divine; Crima este un neadevăr antisocial, o încălcare a legii umane O infracțiune este un act prin care o persoană provoacă un prejudiciu material sau ofensă moral altuia Păcatul nu este doar un act, ci și gândul unui act prin care un păcătos provoacă sau poate cauza un prejudiciu material sau moral nu numai aproapelui, ci și lui însuși Prin urmare, orice crimă este păcat, în măsura în care strică voința criminalului; dar păcatul este o crimă, în măsura în care face rău altuia sau îl jignește și supără căminul Pe combinarea acestor concepte de bază este construită ordinul instanței ecleziastice în Carta lui Yaroslav Acesta este un catehism moral tradus în prescripții disciplinare și legale Biserica are jurisdicție asupra păcatelor tuturor creștinilor și asupra actelor ilegale ale oamenilor dintr-un departament special al bisericii Această dublă compoziție a jurisdicției bisericii este indicată de cartă, vorbind în numele prințului-legislator: " gândește-te la lucrurile păcătoase și dă-i bisericii lucruri spirituale (de exemplu, moșie spirituală) Conform acestei combinații, toate cauzele juridice atribuite prin carte departamentului bisericii pot fi reduse la trei categorii CLASIFICAREA CAZURILOR CONSILIUL BISERICII Numai cauzele păcătoase, fără element de criminalitate, erau judecate exclusiv de autoritatea bisericească, ele erau tratate de curtea ierarhică, adică episcopală, fără participarea unui judecător domnesc, conform legilor ecleziastice Acestea includ cazurile care încalcă porunca bisericii, dar nu fac parte din competența curții domnești: vrăjitorie, vrăjitorie, căsătorii în grade apropiate de rudenie, comuniunea alimentară cu păgânii, folosirea hranei ilegale, divorțul prin acordul reciproc al soților, etc II Cazuri păcătoase-criminale, în care un element păcătos, o încălcare a unei reguli bisericești, este combinată cu violența, cu vătămarea fizică sau morală a altuia sau cu o încălcare a ordinii publice - cazuri precum încălcarea legii de stat au fost tratate de un judecător princiar cu participarea unui judecător bisericesc O astfel de alcătuire și ordin al instanței era indicată prin formula: mitropolitul în vin sau mitropolitul are atâtea grivne de amenzi, iar prințul execută, judecă și pedepsește, împărțind amenzile cu mitropolitul În această categorie intră cazurile de viclenie ale fetelor, insultarea onoarei femeii prin cuvânt sau faptă, divorțul neautorizat al soțului de soția sa prin voința primei fără vina celei din urmă, încălcarea fidelităţii conjugale etc III În sfârşit, faptele "duhovniceşti", clasa aferentă persoanelor departamentului spiritual, erau fapte ilegale obişnuite săvârşite de oameni bisericeşti, atât duhovniceşti, cât şi laici Conform carta lui Vladimir, astfel de oameni erau în sarcina tuturor cauzelor judecătorești de către autoritățile bisericești, bineînțeles, conform legilor și obiceiurilor care erau în vigoare la curțile domnești; dar prințul, ca executor al sentinței judecătorești, instrument polițienesc al pedepsei și ca gardian suprem al ordinii

publice, și-a rezervat o oarecare parte în procesul oamenilor din departamentul bisericesc Această participare este exprimată în carte în cuvintele prințului: " i-au dat ierarhului tya curți spirituale, îi judecă cu laici (fără judecători laici, domnești), risipi zdrențurile înroșite, apoi judecă cu ai mei (judecător)), tazh și crimă, și în alte lucruri nu sunt pentru mine să intervin Astfel, cele mai grave infracțiuni comise de oamenii bisericești erau judecate de un judecător bisericesc cu participarea unui judecător domnesc, cu care împărțea pedepse bănești O astfel de ordine a procedurilor legale este exprimată în carta lui Yaroslav prin formulele: mitropolitul este în vin cu prințul în jumătate sau îl plătesc pe prinț cu domnitorul în jumătate, adică penalitățile bănești sunt împărțite la jumătate între ambele autorități SCOPUL ESTE Din această clasificare a cauzelor, normalizată de Carta bisericească a lui Iaroslav, se poate observa că scopul său principal este de a face distincția între două jurisdicții, domnească și ierarhică, pentru a evidenția cauzele în instanța bisericii care sunt soluționate în comun de reprezentanții ambelor Carta stabilește în ce cazuri ar trebui să judece un judecător ecleziastic și în care funcționează o instanță comună bisericească-laică, în care, folosind limba carte, au fost admiși în instanța ierarhului "laici", judecători laici O astfel de compoziție mixtă a instanței a fost cauzată de proprietatea cauzelor sau a persoanelor; cauze cunoscute cu caracter dual, penal-ecleziastic, săvârșite de persoane aflate în jurisdicția curții domnești, au atras un judecător ecleziastic să participe la analiza lor cu elementul lor ecleziastic; persoane cunoscute aflate în competența instanței bisericești l-au atras pe judecătorul domnesc să participe la judecarea lor atunci când comiteau cauze de competența acesteia din urmă În primul caz, judecătorul bisericesc era asistent al celui domnesc, în al doilea, invers Această instanță comună trebuie să se deosebească de cea care a fost numită ulterior comună sau mixtă: aceasta este o instanță în cazurile în care părțile de jurisdicții diferite s-au confruntat, de exemplu, domnească și ecleziastică Carta lui Vladimir îl menționează pe scurt, enumerând categoriile de oameni ai bisericii în toate chestiunile aflate în competența mitropolitului sau episcopului: " dacă o altă persoană vorbește cu acea persoană, atunci o instanță comună", adică dacă nu -bisericesc concurează cu un bisericesc, judecă-l într-o instanță comună Instanța comună, despre care vorbește în Carta lui Iaroslav, este o combinație specială și destul de ciudată: el era responsabil de cauzele care făceau parte dintr-o jurisdicție, dar comise de persoane supuse unei alte jurisdicții ȘTIRI INTRODUSE DE CARTA YAROSLAV Curtea Bisericii, așa cum este organizată sau, mai precis, descrisă de Carta de la Iaroslavl, aprofundând conceptul de infracțiune, a introdus în lege și alte știri semnificative Aici, în primul rând, a extins semnificativ aria de responsabilitate Aproape toată competența sa generală, care s-a extins asupra tuturor credincioșilor și a îmbrățișat viața familială, religioasă și morală, era alcătuită din cazuri pe care vechiul obicei legal nu le-a imputat sau nu le prevedea: așa este șmecheria, blasfemia, încălcarea inviolabilitatea templelor și a simbolurilor sacre, insulta cu un cuvânt (a numi un eretic sau un vânzător de legume, un compilator de otrăvuri și poțiuni vrăjitoare, a numi o femeie un cuvânt rușinos) Stabilirea acestor trei tipuri de insulte prin cuvânt a fost prima experiență de trezire la un păgân botezat a simțului respectului față de demnitatea morală a personalității unei persoane - un merit al dreptății bisericești, nediminuat de inutilitatea eforturilor sale în această direcție Nu mai puțin

importante sunt inovațiile în metodele de pedeapsă judiciară pentru infracțiuni Vechiul obicei legal se uita doar la consecințele materiale imediate ale unui act ilegal și le pedepsea cu amenzi și recompense, vânzări și lecții Viziunea legiuitorului creştin este mai largă și mai profundă, urcând de la consecințe la cauze: legiuitorul nu se limitează la suprimarea infracțiunii, ci încearcă să o prevină acționând după voința infractorului Carta lui Yaroslav, reținând pedepse bănești, impune și pedepse morale și corective pentru unele fapte, arestarea la o biserică, probabil combinată cu munca forțată pentru biserică, și penitența, adică privarea temporară a unor foloase bisericești, fie cunoscută exerciţii morale penitenţiale Pentru pruncucidere, pentru bătaia părinților de către copii, carta prescrie vinovații sau vinovații "du-te la biserică"; căsătoria într-un grad apropiat de rudenie se pedepsește cu o pedeapsă bănească în favoarea autorităților bisericești, "dar despărțiți-i, dar să primească beție" Nu există nicio indicație directă în Carta a încă un alt remediu moral al răzbunării judiciare, cel mai puțin reușit și cel mai puțin potrivit pentru păstorirea spirituală, dar admis în practica curții bisericești din acea vreme: acestea sunt pedepse corporale Acest remediu a fost împrumutat din legislația bizantină, care l-a iubit foarte mult și l-a dezvoltat cu grijă, complicând durerea fizică cu mutilarea corpului uman, orbire, tăierea mâinii și alte cruzimi inutile Există un articol în Carta de la Iaroslavl, conform căruia o femeie care era angajată în orice fel de vrăjitorie urma să fie "executată în cele din urmă", iar Mitropolitul trebuia să plătească o pedeapsă de grivne Una dintre regulile mitropolitului rus Ioan al II-lea (-) explică în ce ar fi trebuit să constea această "execuție": cei angajați în vrăjitorie trebuiau mai întâi să fie îndepărtați de la păcat prin îndemn verbal, iar dacă nu se supuneau, " executați cu înverșunare, dar nu ucideți până la moarte și nici tăiați împrejur aceste trupuri " Sub execuția "violentă", severă, care nu lipsește de viață și nu "circumcizä", adică nu desfigurează trupul, se poate înțelege doar pedeapsa corporală simplă Acesta este, în termeni generali, conținutul Cartei de la Iaroslavl Nu este greu de văzut ce concepte noi a introdus în dreptul și conștiința juridică rusă: el) a complicat conceptul de infracțiune ca prejudiciu material cauzat altuia, cu ideea păcatului ca nedreptate morală sau vătămare morală care un penal cauzează nu numai altei persoane, ci şi faţă de sine,) supuse imputarii legale acte păcătoase, pe care vechiul obicei legal nu le considera sănătoase, în sfârşit) în conformitate cu noua viziune asupra infracțiunii, a complicat sistemul punitiv existent de pedepse cu măsuri morale și corective menite să îmbunătățească și să întărească o voință bolnavă sau o conștiință zguduită, care sunt: penitența, arestarea la o biserică, pedeapsa corporală CARTA YAROSLAVOV ESTE MODERNĂ PRAVDA RUSĂ Astfel, peste ordinea intereselor și raporturilor materiale, bazate pe vechiul obicei juridic, carta lui Iaroslav a construit o nouă ordine superioară a intereselor și a relațiilor moral-religioase Curtea Bisericii, așa cum se precizează în cartă, trebuia să servească drept conducător în societatea rusă a noilor concepte juridice și morale care au stat la baza acestor interese și relații Din această parte, Pravda rusă, ca reflectare a raporturilor juridice predominante, este un ofițer judiciar, care deja începea să devină învechit, să se descompună; dimpotrivă, statutul lui Iaroslav reprezintă o lume de concepte și relații juridice care tocmai au început și încep să trăiască Dar, reprezentând diverse momente ale dezvoltării juridice a societății ruse ca monumente ale dreptului Russkaya Pravda și carta bisericii lui

Yaroslav sunt egali ca monumente de codificare Privind mai îndeaproape textul cartei, caracteristicile arheologice cruțate în ea de timp, se poate stabili aproximativ când a fost întocmită Și în acest monument, ca și în Russkaya Pravda, amenzile bănești oferă firul călăuzitor pentru rezolvarea problemei În diferitele liste ale statutelor, la prima vedere, ele prezintă cea mai dezordonată varietate O listă numește o grivnă de argint pentru un act bine-cunoscut în favoarea autorității bisericești, o alta - o rublă, o a treia - "o grivnă de argint sau o rublă", iar acestea sunt unități monetare de timpuri diferite Pentru una și aceeași vină se percep fie , fie de grivne, pentru alta - uneori , alteori de grivne Această diversitate a reflectat fluctuații ale cursului de schimb, semne ale cărora le-am observat și în Russkaya Pravda; dar în Carta de la Iaroslavl au fost reflectate mult mai deplin și mai clar Am văzut că în versiunea scurtă a Pravda, unele amenzi sunt determinate de o anumită cantitate de rezan, iar în versiunea extinsă de aceeași cantitate de kuna Și în carta lui Yaroslav, care a jignit o țărancă, o soție "rurală" cu un cuvânt nepotrivit, îi plătește de rezan după unele liste, de kuna după altele Motivul acestei înlocuiri, după cum știm deja, a fost că grivna kun, care cântărea la începutul secolului al XII-lea jumătate de kilogram, la final era de două ori mai ușor Rata pedepselor judiciare a fost inversată în funcție de schimbările din circulația monetară: dar, în același timp, acestea nu erau întotdeauna în concordanță cu valoarea de piață a banilor, dar au avut grijă ca, cu o pondere redusă a unităților monetare, aceeași sumă de metalul a fost reținut în spumă judiciară Pentru a face acest lucru, ei fie au reținut sumele anterioare ale penalităților cu plata "vechilor lor kuna", fie au ridicat aceste sume în funcție de scăderea ponderii unităților monetare Această ultimă metodă de convertire a fost folosită și de judecătorii bisericești, care s-au ghidat în practica lor de Carta Iaroslav, coordonând mărimea pedepselor punitive cu fluctuațiile ratei bănești Dacă într-o listă a carta pentru bigamie o pedeapsă în favoarea autorității bisericești este de de grivne, iar în celelalte , aceasta înseamnă că prima listă a reprodus carta în ediția sau, așa cum am spune, în ediția prima jumătate a secolului al XII-lea, cu o jumătate de liră kuna grivne , iar a doua listă - în ediția celei de-a doua jumătate, cu o grivnă cântărind de două ori mai ușor Dar această scădere a greutății hrivnei a fost precedată, după cum se poate presupune din unele indicații ale monumentelor, de un moment intermediar, care poate fi atribuit celui de-al doilea sfert al secolului al XII-lea, timpului de după moartea lui Mstislav ( ), când pe piață circulau grivne cântărind aproximativ o treime de liră și astfel de grivne se întâlnesc și în comori Revizuirea statutului, care se aplică și acestei perioade de tranziție, și-a lăsat amprenta pe listele sale: conform unuia dintre ei, participanții la locul fecioarei, "oamenii mici", plătesc o grivnă amendă de argint, potrivit altele - nogat, iar aceasta este kuna grivne Pe de altă parte, în al doilea sfert al secolului al XIII-lea au intrat în circulație, așa cum am spus într-una din lecturile anterioare, hrivna kuna, care au fost turnate șapte și jumătate dintr-o liră de argint: înseamnă că au fost de două ori și jumătate mai ușoare decât a treia grivne Întâlnim exact același raport între amenzi pentru aceleași infracțiuni în diferite revizuiri ale cartei: conform unor liste, de grivne kuna, după altele, de grivne Scribii de mai târziu au combinat în aceleași liste ale cartei taxele revizuirilor sale în momente diferite și au confundat complet sistemul de penalități bănești, plasând unități monetare din

secolele al XIV-lea și al XV-lea lângă vechiul hrivna kun din timpul lui Monomakh Dar cu ajutorul istoriei circulației monetare în Rusia antică se poate rezolva această confuzie și se poate ajunge la concluzia că cea mai veche formă pe care o găsim în listele de carte care au ajuns până la noi, acest monument primit la începutul secolului al XII-lea, în orice caz, chiar înainte de jumătatea acestui secol Aceasta înseamnă că Carta lui Yaroslav a fost elaborată în același timp cu Russkaya Pravda Comparând ambele monumente ale codificării rusești, aflăm în continuare că nu sunt doar semeni, ci și compatrioți, ca să spunem așa: au o singură patrie, au crescut pe același teren de jurisdicție bisericească PROCESUL DE REDACERE A CARTEI Diferența textului în diferite liste, urmele evidente ale modificărilor și renovărilor din acesta ridică două întrebări în critica istorică a Cartei de la Iaroslavl: despre autenticitatea acestuia și despre restabilirea bazei sale originale Ținând cont de metodele legislației și codificării ruse din acele secole, ne putem îndoi dacă aceste întrebări obișnuite de critică istorică sunt aplicabile unui astfel de monument precum carta lui Iaroslav În scurta introducere cu care începe și care este, de asemenea, expusă diferit în diferite liste, Marele Voievod Iaroslav spune că a "ghicit" "ghici" tatălui său cu Mitropolitul Ilarion, conform Nomocanonului grec, pentru a asigura mitropolitul și episcopii acele instanțe care sunt scrise în regulile bisericești, în Nomocanon, și anume tribunalele pentru cauzele păcătoase și pentru cele ale clerului, prevăzându-se acele cazuri în care legiuitorul a păstrat o anumită participare pentru puterea seculară Această introducere nu dă niciun motiv să presupunem că Iaroslav a aprobat orice proiect gata făcut de carte bisericească care i s-a propus: este vorba doar de o înțelegere între două autorități, laică și spirituală, care a delimitat fundamental, în spiritul Nomocanonului grec , departamentele judiciare ale uneia și celeilalte autorități Se poate crede că acordul s-a limitat la această dezvoltare fundamentală generală a ambelor jurisdicții și o scurtă introducere în cartă a fost baza sa inițială: într-o formă atât de scurtă, o cronică ulterioară (Arkhangelogorodskaya) o citează Conform acordului, s-a stabilit practica Curții Bisericii, care a fost codificată treptat, îmbrăcată în reguli scrise; din totalitatea acestor reguli s-a întocmit carta, care a primit numele Iaroslavov prin originea bazei sale Astfel, legislația de atunci a trecut de la practică la cod, și nu invers, cum a fost mai târziu Un astfel de proces de redactare a făcut cartea deosebit de susceptibilă la schimbările pe care condițiile schimbătoare ale locului și timpului le-au introdus în practica curții bisericești PUTERI LEGISLATIV ALE BISERICII În explicarea originii domniei Iaroslavl în acest fel, am în vedere atitudinea bisericii ruse față de stat, care s-a înființat în prima perioadă a vieții creștine a Rus'ului Întorcându-se către biserică pentru asistență în stabilirea ordinii sociale pe motive creștine, guvernul domnesc i-a asigurat afaceri și relații care erau neobișnuite pentru societatea păgână, care au apărut doar odată cu adoptarea creștinismului, treburile și relațiile, al căror concept a fost primul introdus în mințile nou iluminate ale clerului creștin În aranjarea unor astfel de afaceri și relații, clerul s-a ghidat după regulile lor bisericești, iar autoritățile statului le-au dat autoritatea corespunzătoare de a lua acele măsuri constitutive și administrative pe care le-au recunoscut ca fiind necesare, aplicând regulile lor bisericești la condițiile vieții rusești Ca cel mai apropiat colaborator al guvernului în organizarea ordinii de stat, ierarhia bisericească a legiferat în sfera care i-a fost repartizată pe

ordinea statului Vom afla ce a cauzat și cum, sub ce formă i-a fost atribuit acest ordin legislativ Nepotul lui Monomakh, Vsevolod, într-un postscript la carta bisericii, pe care l-a dat lui Novgorod când a domnit acolo, spune că trebuie se ocupă de procese de moștenire între copii din același tată și mame diferite și a hotărât astfel de procese "prin poruncile după tradiția Sf tată", adică conform instrucțiunilor cuprinse în Nomocanon Prințul s-a gândit însă că nu este treaba lui să hotărască astfel de litigii și a adăugat într-o postfață la cartă o declarație despre toate cauzele judecătorești de acest fel: " Conștiința prințului a fost îngreunată de îndoiala dacă avea dreptul de a decide astfel de chestiuni care necesitau înțelegere și autoritate canonică, iar el a făcut apel la autoritățile bisericești cu un apel să înlăture din sufletul său responsabilitatea morală pentru problemele pe care ea le înțelegea mai bine și să facă după propria înțelegere, în conformitate cu Nomocanonul și cu obiceiurile rusești Dar a reflecta dreptul bizantin cu realitatea rusă însemna a reelabora atât această lege, cât și această realitate, introducerea unui principiu juridic împrumutat în relațiile autohtone, adică a însemnat crearea unei noi legi O astfel de lucrare legislativă a fost încredințată ierarhiei bisericești Astfel insensibil puterea judecătorească a bisericii s-a transformat într-una legislativă Prințul Vsevolod povestește într-o postfață cum a hotărât cazurile de moștenire; dar nu a dat deciziilor sale puterea precedentelor obligatorii, lăsând astfel de chestiuni în sarcina episcopului Cineva a introdus o notă în postscriptia prințului în care afirmă că, potrivit regulilor bisericești, pe care prințul le-a urmat în practica sa judiciară, proprietatea paternă este împărțită în mod egal între fii și fiice Această normă era străină de legea moștenirii rusă și nu a acționat niciodată în ea, în plus, nu avea legătură cu problema juridică discutată în postscriptie; a fost adăugat în registry, chiar și ca în numele prințului-instalator, pentru orice eventualitate, în așteptarea că ar putea fi de folos CODIFICAREA BISERICII Toate acestea luminează în mod viu cursul procedurilor legale, legislației și codificării în Rusia în secolele XI și XII Creștinismul a complicat viața prin introducerea de noi interese și atitudini în ea Prinții, autoritățile, cu vechile lor concepte și moravuri, nu s-au aflat în culmea noilor sarcini de curte și administrație, iar cu greșelile și abuzurile lor "au înecat sufletul prințului", în cuvintele aceluiași statut Vsevolodov În efortul de a îmbunătăți starea de fapt, principii au delimitat departamente, au stabilit competențe, au căutat noi norme juridice, organe de guvernare mai bune, iar pentru toate acestea s-au îndreptat către ierarhia bisericească, către instrucțiunile morale și mijloacele legale ale acesteia Judecătorii și avocații bisericești au adunat lucrări bisericești-bizantine despre instanță și administrație, au scris reguli potrivite de la ei, au adresat întrebările lor celor mai înalți ierarhi cu întrebări și au primit răspunsuri instructive de la ei, din aceste reguli și răspunsuri au întocmit norme legale, mai mult sau mai puțin s-au adaptat cu succes la viața rusă și, pe măsură ce aceste norme au intrat în practica curții bisericești, le-au îmbrăcat sub formă de articole pozitive pentru drept care au fost introduse în cartele rusești publicate anterior sau combinate în coduri noi, acoperindu-le cu numele de principele care a pricinuit această lucrare de codificare sau care a consacrat un asemenea cod cu recunoașterea sa legislativă În vechile cârmaci scrise de mână ruși, măsuri ale drepților și alte colecții de conținut juridic, rămășițele acestei lucrări legislative și de codificare îndelungate și evazive au fost păstrate sub formă de

coduri integrale, care sunt cartele prinților Vladimir și Yaroslav, sau în sub formă de articole separate, nu se știe când și cu ce ocazie au fost compilate, servind ca scholia sau completări la un cod întreg După cum vedem, acesta este același proces prin care a fost compilată Pravda rusă URMELE EI ÎN REGULAMENTUL LUI JAROSLAV Carta lui Yaroslav în listele sale a păstrat urme destul de clare ale unei astfel de origini În conformitate cu scopul său, în calitate de judecător bisericesc penal-disciplinar, el a stat mai aproape de izvoarele bisericești-bizantine de drept decât Russkaya Pravda Acest lucru este de înțeles: el a introdus în viața rusă principii creștine, care se bazau pe obiceiul păgân, în timp ce Russkaya Pravda a reprodus obiceiul păgân, asezonându-l ușor cu concepte creștine Principala sursă a cartei au fost codurile bizantine Eclog și Prochiron, care au fost plasate împreună cu el în cârmacii noștri, în principal departamentul lor criminal sau titlurile "despre execuții" Dar carta nu le copiază, ci le reface, dând normelor împrumutate o prelucrare nativă, ținând cont de obiceiurile și relațiile locale, dezvoltând prevederile generale ale sursei în detalii întâmplătoare, introducând uneori noi cazuri juridice determinate de fenomenele vieții locale Am observat astfel de trucuri și în Russkaya Pravda Ne limităm la câteva exemple pentru a explica aceste tehnici EXEMPLE Potrivit unui articol al lui Prochiron, care a răpit o femeie căsătorită sau o fată fără deosebire de stat, chiar și propria sa mireasă, cu complicii, complicii, complicii și disimulatorii săi, este supusă unei pedepse mai mult sau mai puțin crude, în funcție de faptul că răpitorii au fost înarmat sau nu Primul articol al statutului de la Iaroslavl vorbește despre obișnuitul de atunci în virajul fecioarei lui Rus și impune o amendă mai mult sau mai puțin grea răpitorului, în funcție de starea celui răpit, fie că este fiica "boierilor mai mari sau mai mici" adică o persoană dintr-o echipă princiară mai în vârstă sau mai tânără, sau aceiași "oameni buni", un locuitor al orașului bogat și calm; sunt supuşi spumei şi "scrubbers", complici ai schelei Ulterior, acest articol a fost clarificat: amenzile atribuite în el se percep dacă "fata se așează" și nu se căsătorește cu răpitorul ei Se presupune că dacă micuța văduvă, care era una dintre formele de căsătorie înainte de adoptarea creștinismului, era însoțită de o căsătorie creștină, făptuitorul acesteia nu era supus unei instanțe bisericești și unei pedepse bănești, ci a fost pedepsit împreună cu soția răpită numai cu penitență "nu au fost mai înainte combinate după legea lui Dumnezeu", așa cum ar trebui să fie despre acest caz în învățătura către clerul secolului al XII-lea, atribuită arhiepiscopului Novgorod Ilya-Ioan În plus, clarificarea adaugă celor trei clase sociale ale primului articol încă o al patrulea - "copilul de rând", oamenii de rând Apoi s-a făcut o completare la această precizare: ceea ce s-a hotărât în articol și în clarificare are loc în cazul în care "cine va implora fata singur și o va da la curățenie", adică atunci când cineva o răpește pe fată într-o mulțime , "curățare", cu acordul ei, fiind de acord în prealabil cu ea, ca de obicei, au avut loc trucuri Se presupune că dacă fata este răpită cu forța, fără acordul ei, cazul ar trebui să meargă într-o altă ordine și să conducă la alte consecințe Atât explicația, cât și completarea sunt rupte din articolul la care se referă, sunt plasate în statut ca articole separate (al -lea și al -lea), stabilind cazuri speciale, iar în această dispoziție sunt complet de neînțeles Vă prezint aceste detalii cu un dublu scop, pentru a arăta printr-un exemplu special, în primul rând, cum a fost dezvoltat incidentul altcuiva prin codificarea nativă în raport cu obiceiurile locale și, în al doilea rând, ce dificultăți

veți construi în monumentele antice rusești când trebuie sa te descurci cu ei caz Să-l explic pe ultimul cu un alt exemplu La Legea judecății deja cunoscută de noi și de Pravda rusă, în liste a fost adăugat un articol de neînțeles despre dezonoarea unui astfel de conținut: pentru o grivnă de aur dezonorantă, dacă bunica și mama erau în aur, luați de kuna grivne pentru grivne de aur, iar dacă bunica a fost în aur, iar mama nu ar trebui să ia aur, să ia o grivnă de argint, iar pentru o grivnă de argint, o jumătate de optime (șapte și jumătate) kunas grivne Din acest articol, în primul rând, este dezvăluit raportul dintre unitățile monetare de aur și argint: de kuna grivne au fost considerate într-o liră de aur, șapte grivne și jumătate într-o liră de argint Articolul aparține secolului al XIII-lea și arată că atunci aurul era prețuit printre noi doar de șase sau șapte (șase și două treimi) ori mai scump decât argintul Dar despre ce fel de bunică și mamă în aur vorbește articolul? Semnificația lui este dezvăluită în comparație cu articolul din Carta lui Yaroslav, conform căruia cel care numește soția altcuiva un cuvânt rușinos îi plătește "de rușine" grivne sau grivne de aur, dacă aceasta este soția unui mare sau mai mic boier, iar dacă jignit este soția unui simplu locuitor al orașului, atunci îi este rușine grivne argint Un articol rătăcitor înseamnă: o persoană care a fost insultată de un cuvânt cu o mențiune ireverentă a părinților săi, solicită o grivnă de aur de la infractor pentru dezonoare dacă bunica și mama lui erau căsătorite cu oameni din echipa prințului; dacă mama lui este o simplă orășeană de către soțul ei, el are dreptul să caute doar o grivnă de argint pe infractor, chiar dacă bunica era în spatele combatantului prințului CHARTER YAROSLAV ȘI PRAVDA RUSĂ Studiind carta lui Iaroslav, găsim practica judiciară bisericească și codificarea bisericească, ca să spunem așa, din mers, într-o stare de ezitare și primele experimente, eforturi dezordonate Pentru o faptă păcătoasă binecunoscută, conform unei liste din carte, se impune o anumită pedeapsă, iar după alta, pare că nu este încă gata, este lăsată la latitudinea autorităților bisericești: "episcopul este în vin, cu ce îi va îmbrăca" Carta nu epuizează toată practica bisericească-judiciară a vremii sale, nu prevede multe acte, despre care autoritățile bisericești din secolele XI și XII a dat linii directoare clare și precise Aceste lacune pot fi observate cu ușurință comparând regulile cu canoanele Mitropolitului Ioan al II-lea, pe care le-am menționat deja, și răspunsurile episcopului Nifont la întrebările lui Kirik și al altora În ciuda faptului că Carta lui Yaroslav rămâne singurul monument al timpului studiat în gândirea și conținutul său Statutele bisericești date de urmașii lui Iaroslav aveau o semnificație locală sau specială: fie repetau, cu unele modificări pentru o anumită eparhie, statutul general al lui Vladimir cel Sfânt, ca statutul bisericii din Novgorod al nepotului lui Monomahov, Vsevolod, fie determinau situația financiară relațiile bisericii cu statul într-o anumită zonă, care sunt statutele prințului din Novgorod Svyatoslav în și ale principelui Rostislav de Smolensk în Carta lui Iaroslav este un cod judiciar destinat întregii biserici ruse, încercând să tragă o linie separată şi în acelaşi timp să stabilească puncte de contact între stat şi instanţele bisericeşti Din această parte, carta are o strânsă relație juridică și istorică cu Pravda rusă Într-adevăr, ce este Adevărul Rusiei? Acesta este un ofițer judiciar al bisericii pentru afaceri non-spirituale ale persoanelor dintr-un departament spiritual; Carta lui Yaroslav este ofițerul judecătoresc al bisericii pentru afacerile spirituale ale persoanelor din departamentele spirituale și laice Pravda rusă - un set de hotărâri privind infracțiunile penale și

infracțiunile civile, în măsura în care un astfel de set era necesar pentru ca un judecător ecleziastic să judece afacerile non-spirituale ale oamenilor bisericii; Carta lui Yaroslav - un set de decrete privind actele păcătoase și criminale, al căror proces asupra tuturor creștinilor, spirituali și laici, a fost încredințat autorităților bisericești ruse Principalele surse ale Adevărului sunt obiceiurile legale locale și legislația domnească cu participarea indirectă a dreptului bisericesc-bizantin; principalele izvoare ale cartei sunt Nomocanonul grecesc cu alte monumente de drept bisericesc-bizantin și carta bisericii Vladimir cu participarea indirectă a obiceiurilor legale locale și a legislației domnești Pravda a găsit mostre de codificare în sursele bizantine ale cartei, iar carta a luat din sursele rusești ale Pravda baza sistemului său de pedepse, pedepse bănești, iar ambele monumente au fost împrumutate din mostrele lor bizantine Eglogi și Prochiron, aceeași formă de cod sinoptic, concis de legi Astfel, Carta Bisericii Russkaia Pravda și Iaroslav sunt, parcă, două părți ale unui cod juridic al bisericii INFLUENŢA BISERICII ASUPRA ORDINEI POLITICE Conform documentelor bisericești examinate, cu ajutorul altor monumente contemporane, se poate face o judecată generală asupra efectului pe care l-a avut biserica asupra vieții și obiceiurilor societății ruse în primele secole ale vieții sale creștine mitropolitul rus-grec al secolului al XI-lea Ioan al II-lea, în regulile sale bisericești, a instruit un duhovnic care l-a întrebat despre diverse subiecte ale practicii bisericești: " aderă mai mult la lege decât la obiceiurile pământului" Nici practica judiciară ecleziastică rusă, nici codificarea rusă, în măsura în care ambele s-au manifestat în Pravda rusă și în carta lui Iaroslav, nu au justificat această instrucțiune, acordând prea multă atenție obiceiurilor pământului Biserica nu a încercat să reconstruiască nici formele, nici bazele ordinii de stat, pe care le-a găsit în Rusia, deși noua ierarhie bisericească, obișnuită cu puterea monarhică strictă și cu centralizarea politică, ordinea de stat rusă, lipsită de ambele, nu a putut inspira simpatie Ierarhia bisericească a încercat doar să elimine sau să slăbească unele dintre consecințele dureroase ale ordinii native, de exemplu, lupta domnească, și să inspire concepte politice mai bune, explicând principilor adevăratele sarcini ale activității lor și indicând mijloacele cele mai potrivite și pure de acțiune Administrația și învățătura bisericească, fără îndoială, au introdus în guvernarea domnească și practica legislativă, și poate în conștiința politică a prinților, unele îmbunătățiri tehnice și morale, concepte despre lege, despre domnitor, începuturile unui proces de anchetă, oficiu scris lucrare: nu fără motiv un scrib, un funcţionar Din timpuri imemoriale, am adoptat numele grecesc de Dyaka Dar cu nivelul scăzut de sentiment moral și civic din biserica domnească rusă de atunci, aceasta nu putea aduce nicio îmbunătățire semnificativă ordinii politice Când s-a început o soră între prinți și se pregătea o ceartă sângeroasă, mitropolitul, în numele celui mai vechi oraș al Kievului, a putut rosti discursuri impresionante rivalilor: "Vă implorăm, nu distrugeți pământul rusesc: dacă luptați între voi, cei murdari se vor bucura și ne vor lua pământul, pe care l-au dobândit părinții și bunicii noștri prin marea lui osteneală și curaj; luptând pe pământul rusesc, ei căutau pământuri străine și vrei să le distrugi și pe ale tale Prinți buni, ca Monomakh sau David de Cernigov, plângeau la astfel de cuvinte, dar lucrurile au mers ca de obicei, ordinea impresiilor bune și ordinea relațiilor obișnuite s-au dezvoltat în paralel, fără a se amesteca unul cu celălalt și întâlnindu-se doar în personalități excepționale pentru

un scurt timp, după care calomniile rudelor au acoperit rapid urmele activităților rodnice ale indivizilor A ajuns la noi din secolul al XII-lea înflăcăratul "Lay despre prinți", rostit într-un oracol bisericesc în memoria sfinților prinți Boris și Gleb Tema, desigur, este iubirea frăţească şi liniştea; scopul lecției este de a denunța cearta domnească, în mijlocul căreia, se pare, s-a spus "Ascultați, prinți care se împotrivesc fraților mai mari și ridică oastea și îi îndreptați pe cei murdari împotriva fraților lor! Te va mustra Dumnezeu la judecata cumplită? Sfinții Boris și Gleb i-au permis fratelui lor să le ia nu numai puterea, ci și viața Dar nu poți îndura un cuvânt către fratele tău și, pentru o mică ofensă, trezești o dușmănie de moarte, chemând pe cei murdari să ajute împotriva fraților tăi Să-ți fie rușine că ești în dușmănie cu frații tăi și cu toți credincioșii tăi!" Această indignare stă la baza judecării oamenilor de atunci: ar trebui să fie apreciați foarte jos dacă dintre ei nu s-ar auzi un glas indignat împotriva tulburărilor domnești Și totuși predicatorul s-a entuziasmat în zadar: sursa tulburărilor era însăși ordinea administrației princiare a pământului Prinții înșiși erau obosiți de acest ordin, dar nu și-au dat seama de posibilitatea de a-l înlocui cu altul și nu ar fi putut să-l înlocuiască dacă ar fi făcut-o Iar ierarhia însăși nu poseda nici autoritate, nici energie suficientă pentru a reține entuziasmul genealogic al prinților Erau mulți extratereștri în clasa sa conducătoare superioară Nu cei mai buni greci au mers în îndepărtata și întunecată metropolă scitică Au fost indiferenți față de nevoile locale și au avut grijă să trimită mai mulți bani în țara lor decât și-a ciulit în treacăt domnitorul Novgorod din secolul al XII-lea Ioan instruindu-și clerul Deja în acea vreme, cuvântul grec avea o semnificație neplăcută pentru noi - un ticălos: era plin de înșelăciune, pentru că era grec, notează cronica unui episcop rus AL SOCIETATII Ierarhia ecleziastică a acționat nu atât prin forța indivizilor, cât prin regulile și instituțiile pe care le aducea și a acționat nu atât asupra ordinii politice, cât asupra relațiilor private civile și mai ales familiale Aici, fără a rupe direct obiceiurile și prejudecățile adânc înrădăcinate, biserica a inculcat treptat noi concepte și atitudini în modul de viață nativ, reeducand mințile și obiceiurile, pregătindu-le pentru perceperea noilor norme și, în acest fel, a pătruns adânc în depozitul legal si moral al societatii Am văzut compoziția acestei societăți conform Russkaya Pravda Era împărțit după drepturi și solvabilitatea proprietății în clase politice și economice, superioare și inferioare, situate una deasupra celeilalte, adică a fost împărțită pe orizontală Biserica a început să dezmembreze societatea într-o altă direcție, de sus în jos, pe verticală Amintiți-vă componența societății de oameni ai bisericii Nu a fost o clasă stabilă și omogenă cu semnificație ereditară, nu a existat o nouă proprietate în componența societății ruse: persoane din diferite clase ale societății civile au căzut în numărul de oameni ai bisericii, iar apartenența la aceasta a fost determinată nu de origine, ci prin voința sau poziția temporară a persoanei, uneori prin circumstanțe accidentale (mizerabil și fără adăpost, rătăcitori etc) Chiar și prințul s-ar putea încadra în numărul de oameni ai bisericii Carta bisericească a prințului Vsevolod, întocmită pe baza carta Vladimir și dată Catedralei din Novgorod Sofia în al doilea sfert al secolului al XII-lea, se numără printre oamenii bisericești și proscriși, oameni care, din nenorocire sau din alte motive, au pierdut drepturile statului lor, care s-au abătut de la calea lumească pe care au mers părinții Carta distinge patru tipuri de proscriși: acesta este fiul unui preot care nu

a învățat să scrie și să citească, un negustor în faliment, un iobag care s-a cumpărat gratuit și un prinț care a rămas prematur orfan Așadar, alături de împărțirea socială după drepturi și solvabilitatea proprietății, biserica și-a introdus o împărțire proprie, bazată pe alte principii Ea a unit oameni din diferite state într-o singură societate, fie în numele unui scop, scop lumesc, serviciu religios și moral, fie în numele unui sentiment de compasiune și milă Cu o asemenea alcătuire, societatea bisericească nu era o nouă clasă de stat cu clerul în frunte, ci o societate specială, paralelă cu statul, în care se uneau oameni din diferite clase de stat în numele egalității și al motivelor religioase și morale PENTRU FAMILIE Nu mai puțin profund a fost efectul bisericii asupra formelor și spiritului unei comunități civile private, și anume asupra uniunii sale principale - familia Aici ea a finalizat distrugerea uniunii tribale păgâne, care începuse înaintea ei Creștinismul a găsit în Rus' doar rămășițele acestei uniri, de exemplu, vâlvă de sânge: o familie întreagă nu mai exista Unul dintre semnele integrității este absența moștenirii prin testament, iar din înțelegerea lui Oleg cu grecii, am văzut că deja cu trei sferturi de secol înainte de botezul lui Vladimir, riturile scrise, un testament, erau forma dominantă de moștenire, cel puțin în acele clase ale societăţii ruse care aveau relaţii directe cu Bizanţul Construită pe temelii păgâne, uniunea tribală era respingătoare pentru biserică, iar din primul minut al înființării ei în Rus', a început să o rupă, construind din fragmentele ei o uniune familială, sfințită de ea Principalul mijloc pentru aceasta a fost legislația bisericească privind căsătoria și moștenirea Știm deja că cronica nota lângă pajiști în vremuri păgâne sosirea miresei la mire seara, o formă de căsătorie, pe care ea chiar a decis să o recunoască drept căsătorie Dar din învățătura clerului atribuită arhiepiscopului Ioan de Novgorod, vedem că și în timpul său, la aproape două secole de la adoptarea creștinismului, diferite forme de căsătorie păgână au funcționat în diferite clase ale societății - atât un impuls, cât și un linșaj, înlocuind căsătoria creștină Prin urmare, soțiile "nenunte" în rândul oamenilor de rând erau atât de comune, încât biserica a fost nevoită să le suporte într-o anumită măsură, să le recunoască, dacă nu complet legale, apoi tolerante, iar carta lui Yaroslav chiar impune o pedeapsă asupra soțul pentru divorțul neautorizat de o astfel de soție, iar acum a menționat că arhiepiscopul cere în mod persistent de la preoți să se căsătorească cu astfel de cupluri chiar și cu copii Mult mai sever decât pentru eludarea unei nunți în biserică, aceeași cartă pedepsește căsătoriile în grade apropiate de rudenie Mitropolitul Ioan al II-lea în a doua jumătate a secolului al XI-lea impune penitență căsătoriilor chiar și între verii al patrulea; dar apoi au permis căsătoria între veri ai doi Căsătoria creștină nu este permisă între rude apropiate, între proprii; în consecință, restrângând treptat cercul de rudenie, în cadrul căruia căsătoria era interzisă, biserica le-a învățat pe rudele mai îndepărtate să se privească unii pe alții de parcă ar fi fost străini Așa că biserica a scurtat rudenia păgână, tăindu-i ramurile care erau prea răspândite DEZVOLTAREA ÎNCEPUTULUI FAMILIEI Sarcina dificilă a bisericii în organizarea familiei a fost să stabilească noi principii juridice și morale în ea Aici a fost necesar să se introducă legea și disciplina în relațiile care erau cel mai puțin susceptibile de normalizare, îndreptate anterior de instinct și arbitrar, pentru a lupta împotriva poligamiei, concubinajului și divorțurilor obținute, prin care soții erau eliberați de soțiile care îi plictiseau, forțând ei să plece la o mănăstire Familia creștină, fiind legată ca o uniune

civilă prin consimțământul reciproc al mirilor, se bazează pe egalitatea legală și pe interacțiunea morală dintre soț și soție O consecință necesară a egalității civile a soției este asimilarea ei a dreptului de proprietate În secolul al X-lea alaiul și comerțul Rus' era familiarizat cu separarea proprietății soților: conform înțelegerii dintre Oleg și greci, responsabilitatea pentru crima soțului nu cădea în proprietatea soției Biserica a trebuit să susțină și să întărească această instituție: carta bisericească a Sfântului Vladimir îi permitea să rezolve disputele dintre soț și soție "despre stomac", despre proprietate Influența bisericii asupra vieții de familie nu s-a limitat însă la sfera instanței bisericești formale, reglementate de statut: au existat relații pe care le-a lăsat în seama instanței pur morale a mărturisitorului Carta lui Yaroslav pedepsește o soție care își bate soțul, dar cazul opus este trecut în tăcere Mărturisitorul nu trebuie uitat atunci când analizează articolele actelor bisericești privind relația dintre părinți și copii Aici legea se limitează, parcă, la cele mai simple, mai puțin tolerabile nereguli ale vieții de familie, reținând arbitrariul părinților în materie de căsătorie sau căsătoria copiilor, făcându-și pe părinți responsabilitatea pentru castitatea fiicelor lor, pedepsirea copiilor care își bat părinţii, nu numai bisericeşti, ci şi civili, "execuţia imperioasă", ca infractori serioşi Pe de altă parte, soțului și tatălui i s-a dat o sferă deplină în calitate de testator: cele mai vechi monumente ale dreptului rus nu impun nicio restricție asupra voinței sale pe moarte, neurmând în acest sens modelele lor bizantine "Așa cum cineva, pe moarte, își va împărți casa cu copiii, pe asta și va sta"; care este baza dreptului succesoral conform Pravda rusă Legea nu presupune că orice alți moștenitori vor fi posibili cu copii din afara familiei Rudele apropiate acționează doar în cazul tutelei, când mama văduvă s-a recăsătorit cu copii mici, iar în contractul lui Oleg sunt moștenitorii legali, când după defunct nu a avut copii sau testament Să ne amintim că, în această victorie a principiului familial asupra păgânului, legislația bisericească nu a completat decât lucrarea începută în vremurile păgâne de alte influențe, pe care le-am subliniat mai devreme (în prelegerile VIII și X) Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRINCIPALELE FENOMENE ALE PERIOADAI A II-A A ISTORIEI RUSII CONDIȚII A perturbat ORDINEA PUBLICA ȘI BUNĂSTAREA Rusiei Kievului VIAȚA ÎNLTEI SOCIETĂȚI SUCCESELE CETĂȚENIEI ȘI EDUCAȚIEI POZIȚIA CLASELE INFERIOARE; SUCCESELE DEPRIMĂRII DE SCLAVI ȘI sclaviei ATACURI POLOVETSKY SEMNELE DEPRECIERĂRII DNIPRO Rus' DRENARE BILATERALĂ A POPULAȚIEI DE ACOLO SEMNELE MAREA JOSĂ Spre VEST O privire asupra soartei în continuare a Rusiei de SUD-VEST ȘI ÎNTREBAREA ORIGINEI MICULUI TRIB RUS SEMNELE POPULAȚIEI SĂ SE SUPĂRĂ LA NORD-EST SEMNIFICAȚIA ACESTEI MARE JOSE ȘI FAPTUL DE RĂDĂDINĂ A PERIOADEI PERIOADA II Mă întorc la studiul celei de-a doua perioade a istoriei noastre, care a durat din secolul al XIII-lea până în jumătatea secolului al XV-lea Voi nota dinainte principalele fenomene ale acestui timp, care vor constitui subiectul studiului nostru Acestea au fost schimbări fundamentale în viața rusă, dacă le comparăm cu principalele fenomene din prima perioadă În prima perioadă, cea mai mare parte a populației ruse a fost concentrată în regiunea Niprului; în al doilea, se află în regiunea Volga Superioară În prima perioadă, organizatorul și conducătorul ordinii politice și economice a fost un mare oraș comercial; în al doilea, prințul devine un astfel de organizator și conducător - patrimoniul ereditar al moștenirii sale Deci, în perioada studiată, apar o nouă scenă istorică, un nou teritoriu și o altă forță

politică dominantă; Rus Niprului este înlocuit de Rus Volga de Sus; orașul volost cedează loc prințului, cu care concurase anterior Această dublă schimbare, teritorială și politică, creează o viață economică și politică complet diferită în Rusia de Sus din Volga, spre deosebire de Kiev Conform noii puteri politice, această Rus Volga Superioară este împărțită nu în zone urbane, ci în destine princiare; în conformitate cu noul teritoriu, adică cu situația externă în care se află cea mai mare parte a populației ruse, și forța motrice a economiei naționale de pe Volga de sus, în locul comerțului exterior, exploatarea agricolă a pământului cu ajutor al muncii libere a ţăranului arendaş devine Cum, în ce ordine vom studia aceste fapte noi? Amintiți-vă cum ați studiat fenomenele istoriei noastre în secolele al XII-lea și al XIII-lea pe banca gimnaziului, adică așa cum sunt prezentate într-un scurt ghid educațional Până pe la jumătatea secolului al XII-lea, înainte de Andrei Bogolyubsky, atenția studentului se concentrează asupra Rusiei Kievene, asupra prinților ei, asupra evenimentelor care au avut loc acolo Dar de la mijlocul sau de la sfârșitul secolului al XII-lea atenția ta s-a îndreptat destul de brusc în cealaltă direcție, spre nord-est, s-a îndreptat spre ținutul Suzdal, către prinții săi, către fenomenele care au avut loc acolo Scena istorică se schimbă cumva brusc, pe neașteptate, fără o pregătire suficientă a privitorului pentru o asemenea schimbare Sub prima impresie a acestei schimbări, nu ne putem da o socoteală clară nici despre unde s-a dus vechea Rusie Kievană, nici despre unde a crescut noua Rus Volga Superioară Revenind la a doua perioadă a istoriei noastre, trebuie să începem prin a explica ce a fost responsabil pentru această rearanjare a scenei istorice De aici și prima întrebare în studiul celei de-a doua perioade - când și cum s-a mutat masa populației ruse în noua regiune Această mișcare a fost rezultatul unei căderi a ordinii publice, care a fost stabilită în Rusia Kieveană Cauzele tulburării erau destul de complexe și erau ascunse atât în țesutul vieții din această Rus', cât și în mediul ei extern Voi sublinia pe scurt principalele dintre aceste motive BUNĂSTARE EXTERNĂ A Rusiei Kievului De la mijlocul secolului al XII-lea, efectul condițiilor care au distrus ordinea socială și bunăstarea economică a Rusiei Kievene a devenit vizibil Dacă judecăm acest Rus după viața claselor superioare, putem presupune în ea succese semnificative în mulțumire materială, cetățenie și educație Forța călăuzitoare a economiei naționale, comerțul exterior, a dat vieții multă mișcare, a adus mare bogăție Rusului Bancnotele circulau din belșug Ca să nu mai vorbim de argint, erau multe grivne de aur în circulație, lingouri cântărind un litru grecesc (de bobine) În marile orașe ale Rusiei Kievene secolele XI și XII în mâinile prinților și boierilor se remarcă prezența unor fonduri semnificative, a unor mari capitale Era necesar să aveți la dispoziție multă bogăție gratuită pentru a construi dintr-un material atât de scump și cu un asemenea lux artistic un templu asemănător cu Catedrala Sfânta Sofia a lui Yaroslav din Kiev La mijlocul secolului al XII-lea prințul Smolensk a primit doar tribut de la principatul său, fără a număra alte venituri, mii de kuna grivne, care, la valoarea de piață a argintului de atunci, reprezenta o sumă de cel puțin de mii de ruble Vladimir Monomakh i-a dat odată tatălui său un cadou la cină de de grivne de aur, iar Vladimirko, Prințul Galiției, i-a dat Marelui Duce Vsevolod de grivne de argint în pentru a-l convinge să ajungă la pace Intalnim indicii de sume mari de bani de la persoane fizice Fiul bogatului Varangian Shimon, care a slujit ca o mie sub conducerea lui Yuri Dolgoruky, dorind să înlănțuiască sicriul călugărului Teodosie, a donat pentru

aceasta de lire de argint și de lire de aur Carta bisericii din Iaroslav a găsit posibilă acordarea unei amenzi marelui boier pentru un divorț neautorizat de soția sa: ea era "murdară", de kuna grivne pentru insultă și grivne de aur în favoarea mitropolitului Pe lângă bani, mai sunt știri despre bunuri de uz casnic și stocuri pe moșiile private ale prinților, unde lucrau sute de servitori, despre turme de mii de capete de iepe și de cai, despre mii de lire de miere, vreo zeci de ulcioare de vin; în satul prințului Igor Olgovici, care a fost ucis la Kiev în , erau de stive de pâine pe treier SUCCESUL CULTURAL Profitând de afluxul de bogății autohtone și de peste mări către Kiev și alte centre comerciale și administrative, clasa conducătoare și-a creat o viață liberă, s-a îmbrăcat inteligent și s-a stabilit spațios în orașe Timp de secole, oamenii din Rus' și-au amintit de sărbătorile duminicale ale prințului Kievului, iar până acum amintirea lor răsună în epopeea eroică, pe care o cântă țăranii Oloneți sau Arhangelsk Mulțumirea materială s-a exprimat în succesul artelor, educației de carte Bogăția a atras artistul de peste mări și decorațiunile de peste mări ale vieții La masa prințului Kiev din secolul al XI-lea oaspeții au fost distrați cu muzică Până acum, în mormintele antice și comorile din sudul Rusiei se găsesc obiecte de aur și argint, adesea de operă foarte artistică, referitoare la acele secole Rămășițele supraviețuitoare ale clădirilor din secolele XI și XII în orașele antice ale Rusiei Kievene, templele cu frescele și mozaicurile lor uimesc prin priceperea lor al cărui ochi artistic a fost antrenat asupra arhitecturii și picturii Kremlinului din Moscova Împreună cu bogăția și artele, în Rus' din Bizanț s-au scurs și concepte civile și morale; de acolo în secolul al X-lea a adus creștinismul cu cărțile sale, cu legile, cu clerul și cultul său, cu iconografia, muzica vocală și predicile bisericești Artera de-a lungul căreia se scurgeau aceste bogății materiale și morale către Rus' la Kiev a fost Niprul, acel "părinte Dnepr Slovutich", despre care cântă cântecul rusesc, venit din acele secole Știri din secolele al XI-lea și al XII-lea vorbesc despre cunoștința prinților ruși de atunci cu limbi străine, despre dragostea lor de a colecționa și de a citi cărți, despre zelul pentru răspândirea educației, despre înființarea de școli chiar cu greacă și latină, despre atenția pe care o acordau oamenilor învățați care veneau din Grecia si Europa de Vest Această știre nu vorbește de cazuri rare, izolate sau de fenomene excepționale care nu au avut niciun efect asupra nivelului general de educație; s-au păstrat roadele evidente ale acestor griji şi eforturi iluminatoare Cu ajutorul scrisului tradus, s-a dezvoltat o limbă rusă livrescă, s-a format o școală literară, s-a dezvoltat literatura originală și cronica rusă a secolului al XII-lea în ceea ce priveşte stăpânirea prezentării nu este inferioară celor mai bune anale ale Occidentului de atunci ROBIE Dar toate acestea au constituit partea din față a vieții, care avea reversul, care este viața de jos social, a claselor inferioare ale societății Bunăstarea economică a Rusiei Kievene în secolele al XI-lea și al XII-lea ținut de sclavie Pe la mijlocul secolului al XII-lea sclavia a atins acolo proporții enorme Deja în secolele X - XI servitorii au constituit principalul articol al exportului rusesc către piețele Mării Negre și Volga-Caspice Negustorul rus de atunci apărea invariabil peste tot cu produsul său principal, cu servitorii săi Scriitori orientali ai secolului al X-lea într-un tablou viu ne pictează un negustor rus care vinde servitori pe Volga; după ce a descărcat, și-a așezat pe bazarurile Volga, în orașele Bolgar sau Itil, băncile, băncile, pe care așeza bunuri vii - sclavi Cu aceleași bunuri se afla la Constantinopol

Când un grec, locuitor al Tsargradului, a trebuit să cumpere un sclav, a mers la piață, unde "comercianții ruși își vând servitorii" - așa citim într-un miracol postum al lui Nicolae Făcătorul de Minuni, datând de la mijlocul lui secolul al XI-lea Proprietatea de sclavi a fost unul dintre cele mai importante subiecte asupra cărora s-a atras atenția legislației antice rusești, din câte se poate judeca din Russkaya Pravda: articolele despre proprietatea sclavilor constituie una dintre cele mai mari și mai detaliate secțiuni din componența sa Proprietatea de sclavi a fost, aparent, sursa legală și economică inițială a proprietății pământului rusesc Până la sfârșitul secolului al X-lea clasa conducătoare a societății ruse rămâne urbană în ceea ce privește locul și caracterul vieții Managementul și comerțul i-au oferit atât de multe beneficii lumești, încât nu se gândise încă la proprietatea pământului Dar, bine așezat în marele oraș al Niprului, a atras atenția asupra acestei surse economice Campaniile militare au acumulat în mâinile lui o mulțime de servitori După ce și-a umplut curțile orașului cu ele, a vândut surplusul peste mări: din secolul al X-lea servitorii, după cum știm, împreună cu blănurile, era principalul articol al exportului rusesc Acum oamenii din înalta societate au început să pună slujitori pe pământ, să aplice sclavia proprietății pământului Semne de proprietate privată a pământului în Rus' apar nu mai devreme de secolul al XI-lea În secolul al XII-lea găsim mai multe referiri la proprietari privați Astfel de proprietari sunt:) principii și membrii familiilor lor,) bărbați domnești,) instituții bisericești, mănăstiri și departamente episcopale Dar în toate știrile despre proprietatea privată a terenurilor din secolul al XII-lea proprietatea funciară are o trăsătură distinctivă: era locuită și exploatată de sclavi; acesta este "sate cu slujitori" Slujitorii erau, aparent, un accesoriu economic necesar al proprietății private de pământ, laici și ecleziastici, mari și mici Din aceasta putem concluziona că însăși ideea dreptului de proprietate asupra pământului, a posibilității de a deține pământ, ca orice alt lucru, a apărut din sclavie, a fost o dezvoltare a ideii dreptului de proprietate asupra unui iobag Acesta este pământul meu, pentru că poporul meu, care îl cultivă - așa se pare că a fost procesul dialectic prin care s-a format ideea legală a dreptului de proprietate asupra pământului în țara noastră Fermierul iobag, "suferitorul", așa cum era numit în limbajul economic al Rusiei antice, a servit ca conducător al acestei idei de la proprietar la pământ, o legătură legală între ei cum același iobag era pentru proprietar un instrument de exploatare a pământului său Așa a luat naștere vechiul patrimoniu boieresc rusesc: un privilegiat negustor pompier și cavaler-prinț, soț al secolului al X-lea transformat în boier, așa cum se numește proprietarul privilegiat în limba rusă Pravda Datorită faptului că în secolele XI și XII sclavul a început să fie plantat la pământ, a crescut în preț Știm că înainte de moartea lui Yaroslav, legea permitea uciderea sclavului altuia pentru o lovitură dată de acesta unui om liber Copiii lui Yaroslav l-au interzis ROBIREA LUCITORILOR LIBERI Conceptele și obiceiurile de sclavie ale vechilor proprietari ruși de pământ au început ulterior să fie transferate în relațiile acestora din urmă cu muncitorii liberi, cu țăranii Russkaya Pravda cunoaște clasa "regale", adică angajații agricoli sau cumpărătorii Cumpărarea era apropiată de iobag, deși legea îl deosebea de acesta din urmă: așa cum am văzut, acesta este un țăran inferior, obligat temporar, care lucra pe pământ străin cu echipamentul stăpânului și pentru unele infracțiuni (pentru furt și evadare din proprietar) transformat într-un iobag complet, văruit În această

poziție juridică asuprită de cumpărare, se poate observa efectul obiceiurilor de deținere de sclavi ale vechilor proprietari ruși de pământ, care au transferat țăranului liber profesionist aspectul pe care obișnuiau să-l privească pe fermierul lor sclav Sub influența unui astfel de punct de vedere, în monumentele antice de natură juridică, un angajat, contrar legii, este numit direct "slujitor" Această amestecare a unui muncitor-cumpărător liber cu un iobag poate explica o trăsătură a contractului dintre Sfântul Vladimir cel Sfânt și bulgarii din Volga, încheiat în și descris de Tatișciov în Istoria Rusiei, care nu a ajuns până la noi: Negustorilor bulgari care făceau comerț în orașele rusești le era interzis să călătorească de-a lungul satelor rusești și să vândă mărfuri "ognevtinei și smerdinei" Smerdina - țărani liberi care locuiau pe pământuri domnești sau de stat; artificii - populația muncitoare a terenurilor proprietate privată, fără distincție între servitori și angajați Severitatea cu care vechea lege rusă a urmărit rolul de angajare pentru a scăpa de proprietar fără pedeapsă, transformându-l într-un sclav complet, mărturisește la un moment dat atât nevoia proprietarilor de pământ în mâinile de lucru, cât și dorința muncitorilor angajați, cumpărături, pentru a ieși din situația lor juridică dificilă Astfel de relații au evoluat din interesele predominante ale vremii Îmbogățirea și înrobirea au creat poziția socială a unei persoane Într-o lucrare a mitropolitului rus din secolul al XII-lea Kliment Smolyatich este înfățișat ca un bărbat rus contemporan care se străduiește pentru faimă și noblețe: el leagă casă de casă, sat de sat, câștigă scânduri și soții, "proscriși și syabrs", oameni forțați Astfel, bunăstarea economică și succesul căminului Rusiei Kievene au fost cumpărate cu prețul aservirii claselor inferioare; viaţa liberă a înălţimilor sociale s-a bazat pe umilirea legală a maselor de oameni de rând Această umilință a fost agravată de inegalitatea puternică a proprietății dintre clasele societății ruse din marile orașe din secolele al XI-lea și al XII-lea Cronica inițială ne dezvăluie această trăsătură socială, o trăsătură comună a vieții de zi cu zi, construită prin munca intensificată a capitalului comercial și industrial În , novgorodienii au decis să formeze o întâlnire pentru a angaja varangii de peste ocean pentru a-l ajuta pe Yaroslav în lupta sa cu fratele său din Kiev, Svyatopolk Conform aspectului public, s-a decis să se colecteze kuna de la oameni obișnuiți și kune grivne de la boieri Kun în grivna a fost considerat : înseamnă că clasa superioară a societății a fost impozitată de o sută douăsprezece ori și jumătate mai greu în comparație cu cetățenii obișnuiți Această poziție juridică și economică coborâtă a clasei muncitoare a fost una dintre condițiile care au zguduit ordinea socială și bunăstarea Rusiei Kievene Acest ordin nu avea sprijin în clasele inferioare ale populației, cărora s-a făcut simțită doar prin consecințele sale nefavorabile PRINȚUL PUNTURI FORTE Prinții, prin relațiile lor posesorii, au dat un efect intensificat acestei stări nefavorabile Următorul ordin de stăpânire princiară a fost însoțit de consecințe extrem de dezastruoase pentru economia națională În lupta lor constantă, principii s-au gândit puțin la achizițiile de pământ, la extinderea teritorială a regiunilor lor, în care erau proprietari temporari; dar, împovărați de rarefia moșiilor lor private, au încercat să le populeze artificial Cel mai bun mediu pentru asta a fost plin Prin urmare, era obiceiul lor militar comun să invadeze o țară ostilă, să o devasteze și să ia cât mai mulți prizonieri Captivii, conform legii ruse de atunci, s-au transformat în sclavie și s-au stabilit pe pământurile private ale prințului și ale echipei sale, cu care prințul și-a împărțit prada Prințul orbit

Vasilko, în durere, și-a amintit cum a intenționat cândva să-i captureze pe bulgarii dunăreni și să-i planteze în principatul său Terebovl O vorbă care spunea despre prințul de la sfârșitul secolului al XII-lea Romane Volynsky ("tu trăiești subțire, vei ucide Lituania"), arată că a plantat prizonieri lituanieni pe pământurile sale princiare ca iobagi sau muncitori obligați Aceste preocupări coloniale cu privire la vecinii străini au fost incomode doar pentru că au provocat represalii corespunzătoare din partea opusă Era mult mai rău că prinții aplicau metode similare de război cu ale lor în timpul luptei Prima lor sarcină a fost, după ce au intrat în principatul unei rude rivale, să-și dea foc satelor și să-i ia sau să-i distrugă "viața", adică proviziile sale economice, pâine, vite, servitori Vladimir Monomakh a fost cel mai bun și mai deștept dintre Yaroslavichs din secolele XI-XII, dar nu era străin de această prădare În Învățătura copiilor, el povestește cum, după ce a atacat Minsk o dată prin surprindere, nu a lăsat acolo "nimic, nici vite" Altă dată, fiul său Yaropolk ( ) a cucerit Drutsk în același principat Minsk și i-a transferat pe toți locuitorii acestui oraș în volosta lui Pereyaslav, după ce le-a construit un oraș nou la confluența Suda cu Nipru Cronicarul secolului al XII-lea, vorbind despre invazia reușită de către prinț a unui volost străin, încheie uneori povestea cu observația că învingătorii s-au întors, "plini de slujitori și vite" Compatrioții capturați au fost, de asemenea, înrobiți: după atacul nereușit al lui Andrei Bogolyubsky rati pe Novgorod în , suzdalienii capturați au fost vânduți acolo cu nogata de persoană Polovtsienii au făcut același lucru cu Rus captiv, pe care prinții ruși în lupta lor nu s-au rușinat să-l aducă pe pământul rus Transformându-se într-o luptă prădătoare a muncitorilor, însoțită de scăderea populației libere, luptele domnești au sporit și mai mult severitatea situației claselor inferioare, deja subjugate de legislația aristocratică din secolele XI-XII ATACURI Polovtsiene Relațiile externe ale Rusiei Kievene au adăugat la condițiile indicate ceva nou, care a avut cel mai dezastruos efect asupra ordinii și bunăstării sale sociale Studiind viața acestui Rus, nu trebuie să uităm nicio clipă că se întemeia la periferia lumii cultural-creștine, pe coasta Europei, în spatele căreia se întindea o mare nemărginită de stepe care servea drept prag spre Asia Aceste stepe cu populația lor nomadă au fost un flagel istoric pentru Rusia antică După înfrângerea adusă de Iaroslav pecenegilor în , stepa rusă s-a limpezit de ceva vreme; dar după moartea lui Iaroslav, din , au început atacurile continue asupra Rus'ului de către noii săi vecini de stepă, Polovtsy (Kuman) Rus' a luptat cu încăpăţânare cu aceşti polovţieni în secolele al XI-lea şi al XII-lea Această luptă este subiectul principal al poveștii cronicii și epopeei eroice Atacurile polovtsiene au lăsat urme teribile în Rusia Citind analele vremii, vom găsi în ea atâtea culori strălucitoare câte ne place să înfățișăm dezastrele pe care Rus le-a trăit din partea stepei Câmpurile erau părăsite, acoperite cu iarbă și pădure; unde pasceau turmele, acolo s-au instalat fiarele Polovtsy a știut să se strecoare până la Kiev însuși: în , Khan Bonyak "mangy" aproape a intrat cu mașina în oraș, a pătruns în Mănăstirea Peșterilor, când călugării dormeau după utrenie, a jefuit și i-a dat foc Orașele, chiar și regiuni întregi, erau goale În secolul al XI-lea Porosie (o regiune de-a lungul râului Ros, afluentul vestic al Niprului sub Kiev) este o țară bine populată încă de pe vremea lui Iaroslav Aici locuia o populație mixtă: alături de captivul Polovtsy, pe care Iaroslav l-a plantat aici, s-au așezat imigranți ruși și nomazi pașnici, Torci, Berendei, chiar și Pecenegi, care scăpaseră din Polovtsy și s-au

alăturat Rusului pentru a-i lupta Aceşti străini paşnici duceau un mod de viaţă semi-nomad: vara rătăceau în stepele învecinate cu turmele şi vezhurile lor (corturi sau căruţe), iar iarna sau pe timp de primejdie se refugiau în taberele şi oraşele lor fortificate de-a lungul Ros, care constituiau aşezări militare de pază de-a lungul graniţei stepei Ruşii, spre deosebire de sălbaticul Polovtsy, i-au numit "cele lor murdare" La sfârşitul secolului al XI-lea, Porosye a devenit o eparhie specială, al cărei scaun se afla la Iuriev pe Ros, oraş construit de Iaroslav şi numit după numele său de creştin (Iaroslav - George sau Yuri) Locuitorii din Porosye au trăit într-o nelinişte constantă de la un atac din stepă În , iurieviţii au fost supuşi unui nou atac şi, plictişiţi de pericolele constante din Polovtsy, toată lumea s-a dus la Kiev, iar Polovtsy a ars oraşul pustiu Marele Duce Svyatopolk a construit un nou oraş pentru colonişti pe Nipru sub Kiev Svyatopolch; li s-au alăturat curând alţi fugari de la frontiera stepei Pericole şi mai mari au fost experimentate şi de pământul Pereyaslav adiacent stepei: de-a lungul râurilor locale Trubej, Supoya, Suda, Khorol, au fost aproape anuale, în alţi ani, întâlniri repetate ale Rusului cu Polovtsy; în cursul secolului al XII-lea această zonă s-a golit treptat Sub jugul acestor nelinişti şi pericole, odată cu luptele tot mai mari ale prinţilor, pământul ordinii sociale din Rusia Kieveană a devenit instabil, fiecare minut ameninţă cu pogrom: exista îndoială cu privire la posibilitatea de a trăi în astfel de condiţii În , când Izyaslav, expulzat de oamenii din Kiev pentru nehotărâre în lupta împotriva Polovtsy, a mers la Kiev cu ajutorul polonez, vecheul din Kiev le-a cerut fraţilor săi Svyatoslav şi Vsevolod să protejeze oraşul tatălui lor: "dacă faci" "Nu vreau", a adăugat locuitorii din Kiev, "nu mai avem nimic, nu mai este nimic de făcut - vom da foc oraşului nostru şi vom pleca spre ţara grecească Rus' era epuizat în mijloacele de combatere a barbarilor Nicio pace şi niciun tratat nu le-a putut înfrâna prădarea, care era comerţul lor obişnuit Monomakh a încheiat lumi cu ei, le-a dat o mulţime de haine şi vite, - şi toate în zadar Cu acelaşi scop, prinţii s-au căsătorit cu fiicele hanului; dar socrul încă a jefuit zona ginerelui său rus fără nicio atenţie asupra proprietăţii Rus', săpat în jurul graniţelor stepei cu metereze, împrejmuit cu un lanţ de închisori şi aşezări militare, a întreprins campanii în stepe; echipele din regiunile limitrofe stepei trebuiau să-şi ţină aproape constant caii de frâiele în aşteptarea campaniei Această luptă obositoare a dezvoltat un tip special de erou - nu eroul despre care cântă epopeea eroică, ci originalul său istoric, care se află în analele Demyan Kudenevich, care a trăit în Pereyaslavl rus la mijlocul secolului al XII-lea El, cu un slujitor şi cinci semeni, a călărit împotriva unei armate întregi şi a pus-o la fugă, de vreme ce a mers singur la armata polovtsiană, chiar îmbrăcat acasă, fără coif şi armură, a ucis pe mulţi Polovtsy, dar el însuşi a fost împuşcat de duşmani şi s-a întors puţin viu în oraş Astfel de "bărbaţi viteji" au fost numiţi atunci poporul lui Dumnezeu Aceştia au fost cei mai apropiaţi urmaşi ai cavalerilor varangi, care s-au mutat de la o barcă fluvială la un cal de stepă, şi predecesorii îndepărtaţi ai cazacilor niprului, care au luptat cu tătarii şi turcii din Crimeea atât călare, cât şi pe o barcă Mulţi astfel de eroi au muncit şi au pierit în regiunile ruseşti din secolele al XI-lea şi al XII-lea adiacente stepei O descriere geografică antică a Rusiei de sud-vest din secolul al XVI-lea înfăţişează o zonă pe drumul dintre Pereyaslavl Rusul şi Kiev sub forma unui cimitir eroic: " şi aici eroii ruşi sunt aşezaţi" chiar adâncurile stepelor polovtsiene; dar odată cu moartea acestui

monomahovici activ, ea a devenit evident în imposibilitatea de a reține presiunea nomazilor și a început să se retragă în fața lor Desigur, populația rurală de frontieră, care nu era protejată de inamici prin zidurile orașului, a suferit cel mai mult de pe urma acestor atacuri La congresul princiar din , Vladimir Monomakh i-a înfățișat în mod viu Marelui Duce Svyatopolk viața zbuciumată a țăranilor din regiunile de la marginea stepei "Primăvara", a spus prințul, "smerdul va ieși pe câmp să arate pe un cal și vor sosi polovchinii va lovi cu sageata smerdul si-si va lua calul, apoi va veni in sat îi va lua nevasta, copiii și toate averile lui și va da foc în aria" Această luptă de aproape două secole a Rusului cu Polovtsy are propria ei semnificație în istoria europeană În timp ce Europa de Vest a întreprins o luptă ofensivă împotriva Orientului Asiei cu cruciade, când aceeași mișcare împotriva maurilor a început în Peninsula Iberică, Rus', cu lupta sa de stepă, a acoperit flancul stâng al ofensivei europene Dar acest merit istoric al Rusiei a costat-o scump: lupta a mutat-o din locurile ei așezate pe Nipru și i-a schimbat brusc direcția vieții viitoare DESCĂTORAREA KIEVANULUI Rus' Sub presiunea acestor trei condiții nefavorabile, degradarea juridică și economică a claselor inferioare, luptele domnești și atacurile polovțiene, de la mijlocul secolului al XII-lea semne de dezolare a Rusiei Kievene, regiunea Nipru devin vizibile Fâșia fluvială de-a lungul Niprului mijlociu cu afluenți, care a fost mult timp atât de bine populată, se golește de atunci, populația sa dispare undeva Cea mai expresivă indicație a acestui lucru este un episod din istoria luptei princiare În , a murit Monomakhovich, Marele Duce Yuri Dolgoruky, care stătea la Kiev; locul lui pe masa mare-ducală a fost luat de cel mai mare dintre prinții Cernigovi, Izyaslav Davidovich Acest Izyaslav, la rândul său de vechime, a trebuit să cedeze loc mesei Cernigov cu regiunea vărului său mai tânăr, vărul său Svyatoslav Olgovich, care a domnit la Novgorod Seversky Dar Izyaslav i-a dat lui Svyatoslav nu întreaga regiune Cernigov, ci doar orașul mai vechi Cernigov cu alte șapte orașe În , Izyaslav s-a adunat într-o campanie împotriva dușmanilor săi, prinții Galiției Yaroslav și Volhynia Mstislav, și l-a chemat în ajutor pe Svyatoslav, dar Svyatoslav a refuzat Atunci fratele mai mare i-a trimis o astfel de amenințare: "Uite, frate! Când, dacă voiește Dumnezeu, mă descurc în Galich, atunci nu mă învinovăți pentru felul în care te târăști de la Cernigov înapoi la Novgorod Seversky Svyatoslav a răspuns acestei amenințări cu cuvinte atât de semnificative: "Doamne, vezi smerenia mea, cât de mult am sacrificat-o pe a mea, nevrând să vărs sânge creștin, pentru a-mi distruge patria; Am luat orașul Cernigov cu alte șapte orașe și chiar și atunci erau goale: în ele locuiesc câini și polovțieni Aceasta înseamnă că în aceste orașe erau oameni de curte domnească și Polovtsy pașnici care trecuseră la Rus Spre surprinderea noastră, printre aceste șapte orașe pustii ale pământului Cernihiv, întâlnim și unul dintre cele mai vechi și mai bogate orașe din regiunea Nipru - Lyubech Concomitent cu semnele refluxului populației din Rusia Kievană, observăm și urme ale scăderii bunăstării sale economice: Rus, golindu-se, s-a sărăcit în același timp Un indiciu în acest sens se găsește în istoria circulației banilor în secolul al XII-lea Studiind Russkaya Pravda, am văzut deja că greutatea semnului de schimb, kunul grivnei de argint, sub Yaroslav și Monomakh conținea aproximativ jumătate de liră de argint, de la mijlocul secolului al XII-lea a început să cadă rapid - semn că canalele prin care metalele prețioase curgeau spre Rus', adică căile de comerț exterior, au început să se înfunde, iar argintul s-a scumpit În a doua jumătate a secolului al

XII-lea greutatea hrivnei kun a scăzut deja la de bobine, iar în secolul al XIII-lea cade și mai jos, astfel că în Novgorod circulau în jur de de kuna grivne cântărind - bobine Cronicarul ne explică și motivul acestei creșteri a prețului argintului Cifra de afaceri din comerţul exterior al Rus'ului a fost din ce în ce mai stânjenită de nomazii triumfători; Un indiciu direct al acestui lucru îl găsim în cuvintele unui prinț sudic din a doua jumătate a secolului al XII-lea Celebrul rival al lui Andrei Bogolyubsky, Mstislav Izyaslavich din Volyn, a încercat în să-și mute frații de prinți într-o campanie împotriva barbarilor de stepă El a arătat spre situația lui Rus: "Păcat", a spus el, "pentru țara rusă, despre patria sa: în fiecare vară murdarii duc pe creștini în lojele lor, iar acum ne iau cărările" și a enumerat imediat Traseele Mării Negre ale comerțului rusesc, menționând între ele și greacă În cursul secolului al XII-lea aproape în fiecare an, prinții coborau de la Kiev cu detașamente înarmate pentru a-i întâlni și a-i desprinde pe "grecii", negustorii ruși care mergeau la țar-grad și alte orașe grecești sau se întorceau de acolo Această escortă înarmată a caravanelor comerciale rusești a fost o preocupare importantă guvernamentală a prinților Evident, în a doua jumătate a secolului al XII-lea, principii cu alei lor deveneau deja neputincioși în lupta împotriva presiunii stepei și încercau, cel puțin, să țină în mâinile lor rutele fluviale ale comerțului exterior rusesc care circulau prin stepă Iată o serie de fenomene care indică ce tulburări au fost ascunse în adâncul societății ruse sub suprafața strălucitoare vizibilă a vieții Kievene și ce dezastre au venit la ea din exterior Acum este necesar să rezolvăm problema unde s-a dus populația Rusiei Kievene goale, în ce direcție au renunțat clasele muncitoare inferioare, cedând locul lor în regiunea Niprului curților domnești și polovțienilor pașnici DRENAREA POPULAȚIEI LA VEST Refluxul populației din regiunea Nipru a mers în două direcții, în două pârâuri opuse Un jet era îndreptat spre vest, spre Bugul de Vest, spre regiunea Nistrului de sus și Vistula superioară, adânc în Galiția și Polonia Așa că populația din sudul Rusiei din regiunea Nipru s-a întors în locuri de mult uitate, abandonate de strămoșii lor încă din secolul al VII-lea Urme de reflux în această direcție se găsesc în soarta a două principate periferice, Galiția și Volyn După poziția lor în ierarhia politică a regiunilor rusești, aceste principate aparțineau celor mai tinere Principatul Galician, unul dintre cei izolați, orfan de poziția genealogică a prinților săi, care aparținea uneia dintre liniile mai tinere ale familiei Yaroslavl, deja în a doua jumătate a secolului al XII-lea devine unul dintre cei mai puternici și mai influenți din sud-vest: prințul său deschide porțile la Kiev, așa cum spune Cuvântul despre regimentul lui Igor despre Yaroslav Osmomysl De la sfârșitul secolului al XII-lea, sub domnii Roman Mstislavovici, care a anexat Galiția la Volinia sa, și fiul său Danilo, principatul unit a crescut vizibil, dens populat, prinții săi s-au îmbogățit rapid, în ciuda tulburărilor interne, au dispărut de treburile lui sud-vestul Rusiei și Kievul însuși; Cronica îl numește pe Roman "autocratul întregului pământ rusesc" Acest aflux de coloniști ruși, poate, explică știrile din secolele al XIII-lea și al XIV-lea despre bisericile ortodoxe din regiunea Cracovia și din alte zone din sud-estul Poloniei MIC TRIB RUS În legătură cu acest reflux al populației spre vest, se explică un fenomen important în etnografia rusă, și anume formarea unui trib Mic Rus Putirea Rusiei Niprului, care a început în secolul al XII-lea, a fost finalizată în secolul al XIII-lea Pogromul tătar din - De atunci, regiunile străvechi ale acestei Rus', cândva atât de dens populate, s-

au transformat multă vreme într-un deșert cu o mică rămășiță din fosta populație Și mai important a fost faptul că sistemul politic și economic al întregii regiuni s-a prăbușit La scurt timp după pogromul tătarilor, în , misionarul papal Plano-Carpini a călătorit din Polonia prin Kiev până la Volga până la tătari În notele sale, el notează că, pe drumul de la Vladimir Volynsky la Kiev, a călătorit cu frică constantă de Lituania, care atacă adesea aceste părți ale Rusiei, dar că era complet ferit de Rus, foarte puțin din Rusia a rămas aici: cea mai mare parte a fost fie ucisă, fie luată prizonier de tătari De-a lungul întregului spațiu al Rusiei de sud pe care îl străbătuse în ținuturile Kievene și Pereyaslavl, Plano-Carpini a întâlnit pe drum doar nenumărate oase și cranii umane împrăștiate pe câmpuri În Kiev însuși, pe vremuri un oraș atât de vast și populat, sub el abia erau de case, ai căror locuitori au suferit o oprimare teribilă De atunci, în cursul a două sau trei secole, Kievul a trecut prin multe vicisitudințe, a căzut și s-a ridicat de mai multe ori Așadar, abia revenindu-și după înfrângerea din , în a fugit din nou de violența tătarilor Rămășițele vechilor săi vecini, pecenegi, polovți, torki și alți străini, au rătăcit de-a lungul granițelor de stepă pustie ale Rusiei Kievene Regiunile sudice ale Kievului, Pereyaslav și o parte din Cernigov au rămas într-o astfel de dezolare aproape până la mijlocul secolului al XV-lea După sud-vestul Rus' cu Galiţia în secolul al XIV-lea a fost capturat de Polonia și Lituania, deșerturile Niprului au devenit periferia de sud-est a statului unit polono-lituanian În documentele secolului al XIV-lea pentru Rus' de sud-vest apare denumirea Mica Rusia Din secolul al XV-lea se remarcă aşezarea secundară a regiunii Niprului mijlociu, facilitată de două împrejurări:) periferia sudica de stepă a Rus'ului a devenit mai sigură datorită dezintegrarii Hoardei şi întăririi Rus'ului moscovit;) în hotarele statului polonez, fosta economie țărănească centrentă în secolul al XV-lea a început să fie înlocuită cu corvée, iar iobăgia a primit o dezvoltare accelerată, intensificând în populația rurală aservită dorința de a lăsa jugul domnului pentru mai multe locuri libere Acțiunea combinată a acestor două împrejurări a determinat o ieșire sporită a populației țărănești din Galiția și din regiunile interioare ale Poloniei către periferia sud-estică a Niprului a statului polonez Conducătorii acestei colonizări au fost nobilii polonezi bogați, care au dobândit vaste moșii în această Ucraina Datorită acestui fapt, regiunile până acum goale ale vechii Rusii Kievene au început să fie rapid populate Konetspolsky, Pototsky, Vishnevsky, pe vastele lor moșii de stepă, au scos în scurt timp zeci și sute de orașe și orașe cu mii de ferme și sate Publiciștii polonezi ai secolului al XVI-lea se plâng, indicând două fenomene simultane: așezarea incredibil de rapidă a ținuturilor deșertice de-a lungul Niprului, Bugului de Est și Nistrului și dezolarea orașelor și satelor anterior populate din regiunile centrale ale Poloniei Când Niprul Ucraina a început să fie populat în acest fel, s-a dovedit că masa populației care a venit aici era de origine pur rusă De aici putem trage concluzia că majoritatea coloniștilor veniți aici din adâncurile Poloniei, din Galiția și Lituania, erau descendenți ai acelei Rus care a părăsit Niprul spre vest în secolele al XII-lea și al XIII-lea iar în cursul a două-trei secole, trăind printre lituanieni și polonezi, ea și-a păstrat naționalitatea Această Rusie, acum revenită la vechea cenușă, s-a întâlnit cu rămășițele vechilor nomazi Torks, Berendeys, Pecenegii etc , rătăciți aici Nu afirm în mod hotărât că amestecând Rusia să se întoarcă la vechile ei locuințe Niprului sau să rămână aici cu acestea

străini estici, s-a format un Trib Mic Rus, pentru că eu însumi nu am și în literatura istorică nu găsesc temeiuri suficiente pentru a accepta sau respinge o astfel de presupunere; Încă nu pot spune dacă este suficient de clar când și sub ce influențe s-au format trăsăturile dialectice care deosebesc dialectul mic rus atât de vechiul dialect Kievan cât și de cel mare rus Spun doar că în formarea tribului Micul Rus, ca ramură a poporului rus, o parte a fost dezvăluită sau intensificată din secolul al XV-lea mișcarea inversă către Nipru a populației ruse, care s-a mutat de acolo spre vest, spre Carpați și Vistula, în secolele XII - XIII Un alt flux de colonizare din regiunea Nipru a fost îndreptat spre colțul opus al pământului rusesc, la nord-est, peste râul Ugra, în interfluviul Oka și Volga superioară Această mișcare este puțin observată de observatorii moderni: a mers liniștit și treptat în clasele inferioare ale societății și, prin urmare, nu a fost observată curând de oamenii care s-au aflat în fruntea societății Dar există urme care indică această mișcare ASAZUL Drumului DIRECT LA NORD-EST, LA REGIUNEA SUZDAL Până la jumătatea secolului al XII-lea nu se observă nicio comunicare directă a Rusiei Kievene cu îndepărtatul Teritoriu Rostov-Suzdal Așezarea acestei periferii de nord-est a Rusiei de către slavi a început cu mult înainte de secolul al XII-lea, iar colonizarea rusă a acesteia a procedat inițial în principal din nord-vest, din ținutul Novgorod, căruia îi aparținea această regiune sub primii prinți ruși Aici înainte de secolul al XII-lea au apărut câteva orașe rusești, precum Rostov, Suzdal, Iaroslavl, Murom și altele, în principal, prinți ruși au apărut din când în când Deci, sub Vladimir la Rostov, fiul său Boris stătea, la Murom pe Oka un alt fiu, Gleb Este curios că atunci când prințul de la Rostov sau Murom a trebuit să meargă spre sud, la Kiev, nu a mers drept, ci a făcut un lung ocol în lateral În , Gleb din Murom, după ce a aflat despre boala tatălui său, a mers la Kiev să-l viziteze Felul în care a călărit este indicat de știrea că pe Volga, la gura râului Întuneric, calul prințului s-a împiedicat și i-a rănit piciorul călărețului: râul Întuneric este afluentul stâng al Volgăi deasupra Tverului Ajuns la Smolensk, Gleb a vrut să coboare Niprul la Kiev, dar apoi a fost depășit de asasinii trimiși de Svyatopolk Este și mai curios că epopeea eroică populară și-a amintit de vremea în care nu exista un drum direct de la Murom la Kiev Ilya Muromets, sosit la Kiev, le-a spus eroilor de la masa prințului pe ce drum a mers din patria sa: "Și am condus direct pe drum / Din capitala de la Murom, / Din acel sat Karacharov / Eroii puternici spun aici: / Și soarele e blând Domnesc Vladimir! / În ochii copilului, minte: / Și pe unde să treacă drumul drept; / Că drumul a stat treizeci de ani / Din acel privighetor al tâlharului Pe la jumătatea secolului al XII-lea un drum direct de la Kiev la îndepărtatul Suzdal Nord începe să fie așezat treptat Vladimir Monomakh, un călăreț neobosit care în timpul vieții a călătorit în lung și în lat pământul rusesc, spune în Învățătura copiilor cu un strop de lăudăroși că odată a călătorit de la Kiev la Rostov "prin Vyatichi" Înseamnă că nu a fost o sarcină ușoară să conduci prin această regiune de la Nipru până la Rostov Țara lui Vyatichi era o țară de pădure îndepărtată; a merge în păduri la Vyatichi însemna a se ascunde ca să nu găsească nimeni Prinții Cernigov, care aparțineau tribului Vyatichi, au căutat adesea refugiu aici, bătuți de frații lor În spațiul dintre Oka de sus și Desna, de la orașul Karachev până la Kozelsk și mai la nord, adică într-o parte semnificativă a actualelor provincii Oryol și Kaluga, se întindeau păduri dese, așa cunoscute în legendele noastre despre tâlhari sub numele lui Brynsky (Bryn este un vechi volost, acum satul districtului

Zhizdrinsky de pe Brynka, sau Bryni, un afluent al Zhizdra, provincia Kaluga) Orașul Bryansk de pe Desna, în chiar numele său, a păstrat memoria acestei regiuni împădurite și surde de atunci: Bryansk - de fapt Debriansk (din sălbăticie) De aceea, ținutul Suzdal era numit în vechime Zalesskaya: acest nume i-a fost dat de Rusia Kievană, de care era despărțit de pădurile dese ale Vyatichi Aceste păduri dese au început să fie defrișate de la mijlocul secolului al XII-lea Dacă Monomakh încă a călătorit cu greu aici la Rostov cu o mică suită, atunci fiul său Iuri Dolgoruky, în timpul unei lupte încăpățânate cu nepotul său Volyn Izyaslav (-), a condus deja regimente întregi pe un drum direct de la Rostov la Kiev Aceasta sugerează un fel de mișcare a populației, degajând drumul în această direcție prin pădurile de nepătruns COLONIZAREA REGIUNII SUZDAL II Găsim un indiciu al acestei mișcări Pe vremea când au început să se plângă de pustiirea sudului Rusiei, în îndepărtata regiune Suzdal observăm intensificarea lucrărilor de construcție Sub prinții Yuri Dolgoruky și Andrey, noi orașe au apărut aici unul după altul În , Yuri a construit orașul Ksnyatin la confluența Marelui Nerl cu Volga (lângă Kalyazin) În , orașul Moscova devine cunoscut În , Iuri a construit Iuriev "pe câmp" (sau Polsky, acum un oraș de județ al provinciei Vladimir) și a transferat într-un loc nou orașul Pereyaslavl-Zalessky care a apărut cam în aceeași perioadă În , a întemeiat orașul Dmitrov de pe râul Yakhroma, numit după fiul lui Iuriev Dmitri-Vsevolod, care s-a născut în același an în timpul "poliudiei", când prințul și soția sa au călătorit în jurul parohiei lor pentru a colecta tribut În jurul anului , Andrei Bogolyubsky a fondat orașul Bogolyubov, sub Vladimir, pe Klyazma Știrile despre întemeierea orașelor sunt însoțite în anale de știri despre construcția de biserici Ambii prinți, tată și fiu, sunt cei mai zeloși constructori de temple din ținutul Suzdal Apariția acestor orașe este remarcată în cronica antică Din alte surse aflăm că în același timp au apărut multe alte orașe în ținutul Suzdal Potrivit cronicilor, Tver devine cunoscut nu mai devreme de secolul al XIII-lea; dar este deja un oraș decent în legenda despre minunile icoanei Vladimir a Maicii Domnului, întocmit în timpul vieții lui Andrei, adică până în Tatișciov în analele sale spune că din timpul domniei lui Iuri Dolgoruky în surse, acum dispărute, el a început să cunoască o serie de alte orașe noi din nordul Rusiei, care nu erau cunoscute până în acel moment: cum ar fi, de exemplu, Gorodets pe Volga, Kostroma, Starodub pe Klyazma, Galich, Zvenigorod, Vyshgorod la confluența Protvei în Oka (lângă Serpuhov), etc Andrei însuși Bogolyubsky se lăuda cu activitatea sa colonială După ce a decis să întemeieze o metropolă rusă specială în Vladimir pe Klyazma, independentă de Kiev, prințul le-a spus boierilor săi: "Am populat întreaga Rusă Albă (Suzdal) cu orașe și sate mari și am făcut-o populată" SURSELE EI III În continuare, întâlnim un semn care indică direct de unde provine populația, umplând aceste noi orașe Suzdal și sate mari Este necesar să ascultăm cu atenție numele noilor orașe Suzdal: Pereyaslavl, Zvenigorod, Starodub, Vyshgorod, Galich - toate acestea sunt nume din sudul Rusiei care clipesc aproape pe fiecare pagină a vechei cronici Kievene în povestea evenimentelor din sudul Rusiei '; erau mai mulţi Zvenigorozi în ţinutul Kievului şi Galiţiei Numele râurilor Kiev Lybed și Pochaina se găsesc în Ryazan, în Vladimir pe Klyazma, în Nijni Novgorod Râul Irpen este cunoscut în ținutul Kievului, afluent al Niprului, pe care, potrivit legendei (totuși, îndoielnică), Gediminas i-a învins pe prinții din Rusia de Sud în ; Irpen mai este numit și un afluent al Klyazma din districtul Vladimir Numele Kievului în sine nu a fost uitat în ținutul Suzdal:

satul Kievo de pe râpa Kiev este cunoscut pentru actele antice din secolul al XVI-lea în districtul Moscovei; Kievka - un afluent al râului Oka în districtul Kaluga, satul Kievtsy lângă Aleksin din provincia Tula Dar cel mai curios lucru din istoria mișcării numelor geografice este nomadismul unui grup de nume În Rusia antică, erau cunoscuți trei Pereyaslavl: sudic sau rusesc (acum un oraș de județ al provinciei Poltava), Pereyaslavl Ryazan (actualul Ryazan) și Pereyaslavl Zalessky (orașul de județ al provinciei Vladimir) Fiecare dintre aceste trei orașe cu același nume se află pe râul Trubej Acest transfer al nomenclaturii geografice a Rusiei de Sud în îndepărtatul Suzdal de Nord a fost opera coloniștilor care au venit aici din sudul Kievului Există un obicei binecunoscut al tuturor coloniștilor de a lua cu ei în locuri noi numele locuințelor abandonate: în orașele Statelor Unite ale Americii, se poate repeta geografia unei părți bune din Lumea Veche Într-o sursă ulterioară găsim o altă urmă care indică aceeași direcție a colonizării ruse Tatishchev spune în codul său că Yuri Dolgoruky, după ce a început să construiască noi orașe în volosta lui Suzdal, le-a populat, adunând oameni de pretutindeni și dându-le "un împrumut considerabil" Datorită acestui fapt, în orașele sale au venit în număr mare nu numai ruși, ci și bulgari, mordoveni și maghiari și "au umplut granițele cu multe mii de oameni" Cum au putut chiar și ungurii să se regăsească printre acești nou-veniți? Adversarul lui Yuri Dolgoruky în lupta sa împotriva nepotului său din Volhynian a fost aliatul acestuia din urmă, regele maghiar Evident, Yuri s-a transferat la nord, în noile sale orașe, maghiari capturați care i-au întâlnit în luptele din sud INSTRUCȚIUNI BYLIN IV În cele din urmă, întâlnim un alt indiciu al aceleiași direcții de colonizare și, în plus, acolo unde ne-am aștepta cel mai puțin la o astfel de indicație - în poezia populară rusă Se știe că ciclul de epopee despre puternicii eroi ai vremii lui Vladimir s-a dezvoltat în sud, dar acum ei nu își amintesc de aceste epopee acolo și au uitat de mult despre eroii Vladimir Acolo, locul lor a fost luat de Dumasul cazac, lăudând isprăvile cazacilor în lupta împotriva polonezilor, tătarilor și turcilor Prin urmare, aceste gânduri reflectă în sine o epocă istorică complet diferită - secolele al XVI-lea și al XVII-lea Pe de altă parte, epopee eroice s-au păstrat cu o prospețime surprinzătoare în nordul îndepărtat, în Urali și Zaonezhye, în provinciile Oloneț și Arhangelsk, de unde, împreună cu coloniștii, au pătruns în îndepărtata Siberia Eroii lui Vladimir sunt amintiți și în centrul Rusiei Mari, dar aici nu mai cunosc epopee eroice, nu știu să le cânte, au uitat depozitul de versuri epice; aici legendele despre eroi s-au transformat în simple povești în proză Cum s-a putut întâmpla ca o epopee istorică populară să înflorească acolo unde nu a fost semănată și să dispară acolo unde a crescut? Evident, aceste legende poetice au trecut în îndepărtatul Nord odată cu însăși populația care le-a compus și cântat Acest transfer a avut loc chiar înainte de secolul al XIV-lea, adică înainte de apariția Lituaniei și a polonezilor în sudul Rusiei, deoarece în cele mai vechi epopee eroice nu se menționează încă despre acești dușmani de mai târziu ai Rus'ului CONCLUZII Acestea sunt o serie de indicii care ne duc la presupunerea că la îndepărtata periferie nord-estică a Rus'ului a existat o mişcare asemănătoare cu ceea ce am observat la periferia sud-vestului Faptul general este că de la mijlocul secolului al XII-lea a început sau, mai exact, s-a intensificat refluxul populației dinspre centrul Rusiei Niprului până la cele două periferii opuse ale pământului rusesc, iar acest reflux a marcat începutul unui nou, a doua perioadă a istoriei noastre, la fel cum perioada anterioară a început cu afluxul slavilor

în regiunea Niprului cu versanții carpați După ce am marcat acest fapt, vom studia consecințele acestuia Mă voi limita în acest studiu la fluxul de nord-est al colonizării ruse Ea este sursa tuturor fenomenelor principale întâlnite în viața Rusiei din Volga Superioară de la mijlocul secolului al XII-lea; întreaga viaţă politică şi socială a acestui Rus' s-a format din consecinţele acestei colonizări Aceste consecințe au fost extrem de variate Voi nota doar două din seriile lor:) consecințe etnografice și) politice GAP DE NAȚIONALITATE Dar acum voi indica semnificația generală a acestei direcții de nord-est de colonizare Toate consecințele sale, pe care le voi prezenta, se reduc la un singur fapt fundamental ascuns al perioadei studiate: acest fapt constă în faptul că naționalitatea rusă, care a început în prima perioadă, a fost ruptă în două în timpul celei de-a doua Masa principală a poporului rus, retrăgându-se înaintea pericolelor externe copleșitoare de la Nipru sud-vest până la Oka și Volga de sus, și-a adunat acolo forțele învinse, s-au întărit în pădurile din centrul Rusiei, și-au salvat poporul și, după ce l-au înarmat cu puterea unui stat coeziv, a venit din nou în sud-vestul Niprului, spre vest, pentru a salva cea mai slabă parte a poporului rus care a rămas acolo de un jug și influență străină Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINȚE ETNOGRAFICE ALE COLONIZĂRII RUSE A REGIUNII VOLGA SUPERIOARE CHESTIUNEA ORIGINEI MARILOR TRIBURI RUSICE Străinii dispăruți ai interfluenței OKA-VOLGA și URMELOR LOR ATITUDINA COLONISTILOR RUSI FAȚĂ DE NATIVI FINLANDEZI URME DE INFLUENȚĂ FINLANDEZĂ ASUPRA TIPULUI ANTROPOLOGIC DE VELIKOROSS PENTRU FORMAREA TALENTELOR MARILOR DIRECTOR RUS, PENTRU CREDINȚA POPORULUI DIN MARE RUSIE ȘI PENTRU COMPOZIȚIA MARII SOCIETĂȚI RUSICE INFLUENȚA NATURII REGIUNII SUPERIOARE VOLGA ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE A MARII RUSIE ȘI ASUPRA CARACTERULUI CRESCĂTOR AL VELIKOROSS FORMAREA MARILOR TRIBURI RUSICE Trebuie să studiem consecințele etnografice ale colonizării rusești a regiunii Volga Superioară, Teritoriul Rostov-Suzdal Aceste consecințe se rezumă la un fapt important din istoria noastră, la formarea unei alte ramuri în cadrul naționalității ruse - Marele trib rus Pentru a aprecia importanța acestei ramificații în istoria noastră, este suficient să reamintim raportul numeric al celor trei ramuri principale ale poporului rus: există aproximativ de trei ori mai mulți Ruși Mari decât Ruși Mici (în interiorul Rusiei) și sunt aproape trei ori mai mulți ruși mici decât bieloruși Aceasta înseamnă că marele trib rus alcătuiește nouă treisprezecele, sau puțin mai mult de două treimi, din populația rusă totală a Rusiei Revenind la studiul originii marelui trib rus, este necesar să înțelegem în prealabil esența problemei pe care începem să o rezolvăm Fără îndoială, până în secolul al XIII-lea au existat câteva trăsături cotidiene locale care s-au dezvoltat sub influența împărțirii regionale a țării ruse și chiar, poate, moștenite din viața tribală mai veche a poienilor, drevlyanilor etc Dar au fost șterse din timp și relocate sau au stat în depozitul vieții populare la o asemenea adâncime până la care greu de pătruns observația istorică Nu mă refer la aceste trăsături tribale sau regionale străvechi, ci la dezintegrarea poporului în două noi ramuri, care a început aproximativ din secolul al XIII-lea, când populația din fâșia centrală a Niprului Mijlociu, care a servit drept bază pentru poporul rus original , dispersate în direcții opuse, când ambele ramuri divergente și-au pierdut centrul de legătură și generalizare, care era Kievul, a ajuns sub influența unor condiții noi și diferite și au încetat să mai trăiască o viață comună Marele trib rus nu a ieșit din dezvoltarea continuă a acestor vechi trăsături regionale, ci a fost rezultatul

diferitelor noi influențe care au început să opereze după această ruptură a naționalității, de altfel, într-o regiune care se afla în afara vechii Rus' autohtone iar în secolul al XII-lea era mai străină decât regiunea rusă Condițiile în care colonizarea a plasat coloniștii ruși în regiunea Oka mijlocie și Volga superioară au fost duble: etnografice, cauzate de întâlnirea coloniștilor ruși cu străinii în interfluviul Oka-Volga, și geografice, care au fost afectate de acțiunea natura regiunii în care a avut loc această întâlnire Deci, la formarea Marelui Trib Rus, doi factori au lucrat împreună: amestecul tribal și natura țării STRĂINI AI INTERDRIVE OKA-VOLGA Străinii, pe care i-au întâlnit coloniștii ruși în interfluviu, erau triburi finlandeze Finlandezii, conform cronicii noastre, au fost vecini cu slavii răsăriteni încă de când aceştia din urmă au început să se stabilească în câmpia noastră Triburi finlandeze s-au stabilit printre pădurile și mlaștinile din centrul și nordul Rusiei chiar și într-o perioadă în care nu erau vizibile urme ale prezenței slavilor aici Deja Iornand în secolul VI a cunoscut unele dintre aceste triburi: în numele lui denaturate ale popoarelor nordice care făceau parte din secolul al IV-lea în componența regatului gotic Germanarich, puteți citi estonii, toți, măsura, mordovenii, poate Cheremis În regiunea Oka și Volga superioară în secolele XI - XII au trăit trei triburi finlandeze: Muroma, Merya și întregul Cronica inițială de la Kiev indică destul de exact locurile de reședință ale acestor triburi: ea cunoaște mouroma pe Oka de jos, măsoară pe lacurile Pereyaslav și Rostov, toate în regiunea Beloozero Acum, în centrul Rusiei Mari nu mai există rămășițe vii ale acestor triburi, dar au lăsat o amintire în nomenclatura lor geografică În zona vastă de la Oka până la Marea Albă, întâlnim mii de nume non-rusești de orașe, sate, râuri și zone Ascultând aceste nume, este ușor de observat că sunt preluate dintr-un singur lexic, că odată în acest spațiu a existat o singură limbă căreia îi aparțineau aceste nume și că este legată de acele dialecte vorbite de populația nativă din prezent zi Finlanda și străinii finlandezi Regiunea Volga Mijlociu, mordovenii, Cheremis Deci, atât în acest spațiu, cât și în fâșia de est a Rusiei europene întâlnim multe râuri ale căror nume se termină în va: Protva, Moscova, Sylva, Kosva etc Un Kama poate număra până la de afluenți ale căror nume au o astfel de terminație Va înseamnă apă în finlandeză Numele Oka în sine este de origine finlandeză: este o formă rusificată a finlandezului joki, care înseamnă un râu în general Nici măcar numele tribale Meri și Vesi nu au dispărut fără urmă în centrul Rusiei Mari: sunt multe sate și râuri care le poartă numele Orașul județean din provincia Tver Vesyegonsk și-a primit numele de la satul Egonskaya care a locuit aici (pe râul Egona) Determinând prin aceste urme în nomenclatura geografică hotarele așezării Meri și Vesi, constatăm că aceste triburi au trăit cândva de la confluența Suhovei cu Sudul, de la Lacul Onega și râul Oyat până la mijlocul Oka, capturând nordul părți ale provinciilor Kaluga, Tula și Ryazan Așadar, coloniștii ruși care se îndreptau spre regiunea Rostov s-au întâlnit cu nativii finlandezi chiar în centrul Rusiei Mari actuale ÎNTÂLNIREA LUI Rus' ȘI CHUD Cum s-au întâlnit și cum a afectat-o o parte pe cealaltă? În general, această întâlnire a avut un caracter pașnic Nici în monumentele scrise, nici în legendele populare ale marilor ruși nu au supraviețuit amintirile luptei încăpățânate și răspândite a noilor veniți cu băștinașii Însăși natura finlandezilor a contribuit la o astfel de apropiere pașnică a ambelor părți Finlandezii, la prima lor apariție în istoriografia europeană, au fost marcați de o trăsătură caracteristică - liniștea, chiar timiditate, opresiune Tacitus, în Germania, spune despre

finlandezi că sunt un trib surprinzător de sălbatic și sărac, care nu cunosc nici case, nici arme Iornand îi numește pe finlandezi cel mai blând trib dintre toți locuitorii nordului european Finlandezii le-au făcut asupra rușilor aceeași impresie de un trib pașnic și înțelegător Rus' antic a unit toate triburile mici finlandeze sub un singur nume comun Chud Rușii, cunoscând locuitorii finlandezi din câmpia noastră, par să-și fi simțit imediat superioritatea asupra lor Acest lucru este indicat de ironia care sună în cuvintele rusești derivate din chud nativ - chudit, chudno, excentric etc Soarta finlandezilor pe pământ european justifică această impresie Odată, triburile finlandeze au fost distribuite mult la sud de linia râurilor Moscova și Oka - unde nu le găsim urmele mai târziu Dar pâraiele de oameni, măturand prin sudul Rusiei, au aruncat acest trib din ce în ce mai spre nord; s-a retras din ce în ce mai mult și, retrăgându-se, a dispărut treptat, contopindu-se cu vecini mai puternici Procesul acestei dispariții continuă până în zilele noastre Și coloniștii înșiși nu i-au provocat pe băștinași să lupte Ei aparțineau în majoritate populației rurale pașnice, părăsind sud-vestul Rusiei din greutățile locale și căutând printre pădurile din Nord nu pradă, ci locuri sigure pentru agricultură și meșteșuguri A existat o așezare, și nu cucerirea regiunii, nu înrobirea sau strămutarea băștinașilor Ar putea fi certuri și lupte între vecini; dar monumentele nu amintesc nici de invazii agresive, nici de revolte defensive O indicație a unui astfel de curs și a naturii colonizării ruse poate fi văzută într-o trăsătură a aceleiași nomenclaturi geografice a Marii Rusii Numele finlandeze și rusești ale satelor și râurilor nu merg în dungi continue, ci intercalate, alternând unul cu celălalt Aceasta înseamnă că coloniștii ruși nu au invadat pământul finlandezilor în mase mari, ci, cum să spun, s-au infiltrat în pâraie subțiri, ocupând goluri vaste care au rămas între satele finlandeze împrăștiate printre mlaștini și păduri Un astfel de ordin de desfășurare a coloniștilor nu ar fi fost posibil dacă aceștia ar fi luptat din greu împotriva băștinașilor Adevărat, în legendele Marii Rusii au supraviețuit niște amintiri vagi ale luptei începute pe alocuri, dar aceste amintiri vorbesc despre o luptă nu între două triburi, ci între două religii Ciocnirile au fost cauzate nu de însăși întâlnirea străinilor cu nativii, ci de încercările de a răspândi creștinismul în rândul acestora din urmă Urme ale acestei lupte religioase se găsesc în două vieți străvechi ale sfinților din Rostovi, episcopul Leonty și arhimandritul Avraamy, care au muncit în a doua jumătate a secolului al XI-lea: conform vieții primului, rostoviții s-au încăpățânat să reziste creștinismului, au alungat primii doi episcopi, Teodor și Hilarion, și l-au ucis pe al treilea, Leonty; din viața lui Avraam, care a muncit la scurt timp după Leontius, se vede că la Rostov a existat un capăt, numit Chudsky, semn că majoritatea populației acestui oraș era rusă Acest sfârșit Chudsky a rămas în păgânism chiar și după Leontius, venerând idolul "zeului vitelor" slav Veles Aceasta înseamnă că încă înainte de introducerea creștinismului, măsura locală începuse deja să adopte credințele păgâne ale slavilor ruși Conform vieții lui Leonty, toți păgânii din Rostov s-au încăpățânat împotriva predicatorilor creștini, adică, împreună cu Chud, și Rostov Rus a luat parte la această luptă Există chiar și o legendă consemnată în secolul al XVII-lea că o parte din populația păgână, aparent meriană a ținutului Rostov, fugind "de la botezul rusesc", s-a mutat la granițele regatului bulgar de pe Volga la înrudită Maria Cheremis Asta înseamnă că pe alocuri și uneori a izbucnit o luptă, dar nu tribală, ci religioasă: creștinii s-au luptat cu păgânii, iar nu

străinii cu băștinașii, nu Rusii cu o minune CARACTERISTICI FINLANDEZE Întrebarea interacțiunii dintre Rus și Chud, cum ambele triburi, s-au întâlnit, s-au influențat reciproc, ce a împrumutat un trib de la celălalt și ce a transmis celuilalt, este una dintre întrebările curioase și dificile ale istoriei noastre Dar din moment ce acest proces s-a încheiat cu absorbția unuia dintre triburile întâlnite de altul, și anume absorbția Chud-ului de către Rus, doar o latură a acestei interacțiuni este importantă pentru noi, adică influența finlandezilor asupra noului venit Rus În această influență se află nodul etnografic al întrebării despre originea Marelui trib rus, format dintr-un amestec de elemente slave și finlandeze, predominând primele Această influență a pătruns în mediul rusesc în două moduri:) noua Rus, stabilindu-se printre băștinașii Chud, a trebuit inevitabil să împrumute ceva din viața ei prin comunicare, vecinătate,) Chud-ul, devenind treptat rusey, cu toată masa ei, cu toate trăsăturile sale antropologice și etnografice, cu aspectul, limba, obiceiurile și credințele sale, făceau parte din poporul rus În ambele moduri, multe trăsături fizice și morale, moștenite de la finlandezii care s-au dizolvat în ea, au pătruns în mediul rus TIP Este necesar să se admită o anumită participare a tribului finlandez la formarea tipului antropologic al Marelui Rus Marea noastră fizionomie rusă nu reproduce cu exactitate trăsăturile comune slave Alți slavi, recunoscând aceste trăsături la ea, observă însă și un amestec de terți: este vorba de pomeții înalți ai Marelui Rus, predominanța tenului și a părului negru și mai ales nasul tipic al Marelui Rus, sprijinit pe un larg de bază, care cel mai probabil sunt puse în detrimentul influenței finlandeze VORBI II Aceeași influență, se pare, nu a fost indiferentă față de schimbarea dialectului rus vechi În dialectul vechii Rusiei Kievene se remarcă trei trăsături:) ea vorbea în o, okala;) sunetele c și h au interferat, s-au înlocuit unul pe altul;) în combinația de vocale și consoane s-a observat o anumită armonie fonetică: sunetele guturale consoane r, k și x au fost combinate cu vocalele solide a, o, s, y, e și cu o semivocală ь, și dentare, sau șuieratoare , z, s și c și palatin, sau șuierat, zh, h și sh - cu vocale moi i, e, i, u și cu o semivocală b; aici puteți include și terminația soft a verbelor la persoana a -a a ambelor numere (scrie, ai) Urmele acestor trăsături se găsesc în rămășițele scrierilor antice din secolele XII și XIII În cuvinte străine, când au fost transferate în limba rusă, sunetele neaccentuate a și c au fost înlocuite cu sunetul o: Torvard - Truvor, Elena - Olena Kievan Rus a combinat k gutural cu s tare, iar q dentar sau h palatal cu moale și sau b: ea a spus Kiev, nu Kiev, așa cum spunem, contrar regulilor foneticii rusești antice, care cerea ca atunci când se întâlnește cu și , ar trebui să răsune în c sau h: de aici forma într-un manuscris sud-rusesc din secolul al XII-lea "Evanghelia lui Lucino" (din Luca) Această fonetică străveche s-a păstrat parțial în dialectul Micilor Ruși, care vorbesc: în luncă, cazacul Noi, Marii Ruși, dimpotrivă, nu combinăm ts și șuieratul w și w cu vocale moi, zicem: ring, shyr, life, și nu vom putea pronunța vocalele moi legate de aceste consoane la fel de subtil precum Micul Rus pronunță: ottsya, gorobtsya În plus, în vechiul dialect sudic, se observă un amestec sau o înlocuire reciprocă a sunetelor ts și ch: în Povestea campaniei lui Igor, vetsi și vechi, galichky Aceleași trăsături au avut și în secolul al XII-lea și a păstrat parțial dialectul din Novgorod până în ziua de azi: în învățătura arhiepiscopului Ilie-Ioan către cleric să piară (piere), să ierte și să ierte, să mintă (minciuna), sau în acordul din cu germanii germani și

germani, auzite si ascultati Semne ale aceleiași fonetici observăm și în dialectul de pe Niprul de sus: în tratatul de la Smolensk din , germană, Vertsi (argo slavon bisericesc - a târâ), Goch (gotic) Aceasta înseamnă că odată de-a lungul întregului drum greco-varang a sunat un dialect, dintre care unele trăsături au supraviețuit până astăzi în dialectul Novgorod Dacă acum din Volga de mijloc, de exemplu din Samara, trageți o linie diagonală ușor curbată de-a lungul Velikorossia spre nord-vest, astfel încât Moscova, Tver, Vyshny Volochok și Pskov să rămână puțin la stânga, iar Korcheva și Porkhov la dreapta , vei împărți întreaga Rusie Mare în două benzi, nord-est și sud-vest: în prima, sunetul caracteristic al dialectului este o, în al doilea - a, adică sunetele o și e fără accent trec în a și i (vtaroy, samoy) Locuitorii din Vladimir, Nijni Novgorod, Yaroslavl, Kostroma și Novgorod locuiesc, vorbesc din adâncul laringelui și, în același timp, își construiesc buzele ca un ulcior, în cuvintele dialectologului și lexicografului rus Dahl Ryazan, Kaluga, Smolny, Tambov, Orlovtsy, parțial moscoviți și tveriți kayut, deschid gura larg, pentru care locuitorii din Vladimir și Yaroslavl îi numesc "poloroți" Întărindu-se treptat spre vest de la Moscova, dialectul aking se transformă în dialectul belarus, care nu tolerează deloc o, înlocuindu-l chiar cu un accent cu sunetele a sau u: masa - a devenit sau scaunul Primul dialect din dialectologia rusă se numește nordul, iar al doilea subdialectul sudic al Marii Ruse Alte trăsături ale ambelor subdialecte: în g sudic se pronunță ca h latin aspirat, e este aproape de y și terminația moale a persoanei a -a de verbe (t), ca în rusul mic actual și în rusă veche (vekou - secole, în acordul din take u Rize - take in Riga); în r nordic se pronunță ca g latin, la sfârșitul cuvintelor este ferm, ca f, desinența solidă a persoanei a III-a a verbelor (t) Dar chiar și în subdialectul nordic se disting două nuanțe, dialectele din vestul Novgorod și din estul Vladimir Primul este mai aproape de rusă veche, și-a păstrat mai bine fonetica și chiar vocabularul - novgorodienii vorbesc bine și folosesc multe cuvinte vechi rusești uitate în alte părți ale Rusiei: hohote (groș), prinde din urmă (ating), ascultă Dialectul Vladimir este mai îndepărtat de cel antic, sunetul dominant o pronunță aproximativ trag, a pierdut vechea combinație de vocale cu consoane, în cazul genitiv al singularului pronumelor și adjectivelor r înlocuiește sunetul în (bun) Moscova s-a dovedit a fi același nod de legătură în termeni dialectologici, ca și în ceea ce privește economia politică și națională Ea a stat la punctul de întâlnire al diferitelor dialecte: în nord-vestul ei, la Klin, se spune în Novgorod, în est, la Bogorodsk, în Vladimir, în sud-vest, la Kolomna, se spune în Ryazan, în vest, până la Mozhaisk, - în Smolensk Ea a preluat trăsăturile dialectelor învecinate și și-a format propriul dialect special, în care a combinat sunetul dominant al dialectului sudic cu terminația hard nordică a persoanei a -a de verbe și cu r tare, transformându-se la sfârșitul cuvintelor în k (sapok), iar în cazul genitiv al numărului singular de pronume și adjective în c Pe de altă parte, dialectul de la Moscova, asimilat de societatea rusă educată ca exemplar, s-a abătut în anumite privințe și mai mult de la dialectul vechii Rusiei Kievene: a vorbi în Maskovia înseamnă a încălca regulile foneticii antice rusești mai mult decât Vladimir sau Yaroslaveții le încalcă Dialectul moscovit este relativ recent, deși semnele sale apar în monumente destul de devreme, în prima jumătate a secolului al XIV-lea, în același timp cu primele succese politice ale Moscovei Se pare că în spiritualul Ivan Kalita din , găsim momentul trecerii de la aproximativ la aproximativ, când alături de formele părintelui, singur, citim: Andrei, chiar în

locul vechiului Auger - dacă Astfel, dialectele Marelui dialect rus s-au dezvoltat prin deteriorarea treptată a dialectului rus original Formarea dialectelor și adverbelor este o cronică sonoră, vocală, a mișcărilor oamenilor și a grupurilor locale de populație Fonetica antică a Rusiei Kievene s-a schimbat în mod deosebit în direcția nord-est, adică în direcția colonizării ruse, care a format Marele trib rus prin fuziunea populației ruse cu finlandeză Aceasta sugerează o legătură între cele două procese Dal a admis ideea că dialectele aka ale Marii Rusii s-au format în timpul rusificării triburilor Chud Străinii orientali, rușii, au alterat în general limba dobândită, i-au stricat fonetica, debordând-o cu vocale dure și combinații disonante de vocale cu consoane Chud-ul rusificat nu a îmbogățit lexicul rusesc: academicianul Grot a numărat doar aproximativ de cuvinte finlandeze, care au fost incluse în cea mai mare parte în limba rusă a provinciilor din nord; doar câteva au fost auzite în centrul Rusiei Mari, de exemplu, furtuna de zăpadă, sutana, kulepnya (sat) Dar, fără un vocabular variat, amestecul Chud a stricat dialectul, introducând în el sunete străine și combinații de sunete Vechiul dialect rusesc a fost păstrat în cea mai mare puritate în dialectul Novgorod; în dialectul lui Vladimir vedem primul moment al corupției limbii ruse sub influența finlandeză, iar dialectul moscovit reprezintă un alt moment al acestei corupții CREDE III Relația reciprocă a ambelor triburi întâlnite în domeniul credințelor apare ceva mai clar în monumente și legende Aici observăm urme de schimb live, mai ales din partea finlandeză Obiceiurile și credințele populare ale marilor ruși păstrează încă semne clare ale influenței finlandeze Triburile finlandeze, care au trăit și parțial încă trăiesc în zona de mijloc și de nord-est a Rusiei europene, păreau să rămână în stadiul inițial de dezvoltare religioasă până la momentul întâlnirii cu Rusia Mitologia lor nu a atins încă antropomorfismul înainte de a se familiariza cu creștinismul Aceste triburi venerau forțele și obiectele naturii exterioare, fără a le personifica: mordvinii sau Cheremis idolatrizau direct pământul, pietrele, copacii, nevăzând în ele simboluri ale ființelor superioare; pentru că cultul său este cu caracter de fetișism grosolan Elementele au fost locuite de spirite mai târziu sub influența creștinismului Finlandezii din Volga au un cult deosebit de dezvoltat al apei și pădurilor Mordvin, un chuvaș, aflându-se în desișul unei păduri sau pe malul unui râu de pădure surdă, se simte în sfera sa religioasă natală Unele trăsături ale acestui cult au trecut complet în mitologia marilor ruși Ei, la fel ca finlandezii, o figură proeminentă pe Olimpul mitologic este spiridușul și apare în ambele cu aceleași trăsături: el păzește copacii, rădăcinile și iarba, are un obicei prost de a râde și de a țipa ca un copil și, prin urmare, îi sperie și înșela călătorii În epopeea Balticii de Vest finlandezii mai dezvoltați (Kalevale) întâlnim imaginea regelui apei Acesta este un bătrân cu barbă ierboasă, îmbrăcat în spumă; este stăpânul apelor și al vânturilor, trăiește în adâncurile mării, îi place să ridice furtuni și să scufunde corăbii; este un mare vânător de muzică, iar când eroul din Kalevala, înțeleptul Veinemeinen, și-a aruncat harpa (kantele) în apă, zeul apei a ridicat-o pentru a se juca cu ea în regatul său subacvatic Aceste trăsături seamănă în mod viu cu imaginea apărătorului, sau a regelui mării, din binecunoscuta epopee din Novgorod despre Sadko, un bogat negustor și gusler invitat, care cu harpa sa a căzut în regatul subacvatic al apărătorului și acolo l-a amuzat cu jocul său până în punctul în care omul de apă a început să danseze, uitând de demnitatea sa regală Însăși fizionomia vodnikului, așa cum este descrisă în epopeea Novgorod, este foarte

asemănătoare cu aspectul zeului apei Kalevala Vodyanoy este cunoscut și în alte părți ale Rusiei; dar mitul dat despre ciurș se găsește doar în regiunea Novgorod Acest lucru dă motive să credem că novgorodienii l-au împrumutat de la finlandezii baltici vecini și nu invers În sfârșit, în legendele cuprinse în viețile străvechi ale Marilor sfinți ruși, se mai pot găsi urme de închinare la pietre și copaci, slab acoperite de forme creștine și invizibile în sudul și vestul Rusiei DOUA POVESTI În Cronica primară de sub citim două povești, care, în comparație cu indicațiile ulterioare, arată clar modul în care Rus a tratat credințele păgâne ale Chudului vecin și cum a privit Chud la creștinism, pe care l-a văzut în Rus Voi descrie pe scurt aceste povești A fost o foamete în țara Rostov, iar acum doi înțelepți din Iaroslavl au mers de-a lungul Volgăi, dezvăluind: " știm cine deține abundența" (recolta întârzie) Vor veni în curtea bisericii, vor numi cele mai bune femei și vor spune: "Ea păstrează viața acea miere, și acel pește Și le-au adus o soră, una mamă, una pe soția lui Magii și-au făcut o fantă în spatele umerilor și au scos o secară sau un pește, le-au ucis pe femei și și-au luat proprietatea pentru ei Au venit la Beloozero În același timp, Jan, boierul Marelui Voievod Sviatoslav, a venit aici pentru a colecta taxe Auzind că vrăjitorii au bătut deja multe femei de-a lungul Sheksna și Volga, Yan a cerut ca Belozersk să ia și să-i dea vrăjitorii: " altfel nu te voi părăsi toată vara" (adică, mă voi hrăni la tine cheltuială), amenințat boier Locuitorii din Belozersk s-au speriat și i-au adus pe Magi la Jan El i-a întrebat: "De ce ați ucis atât de mulți oameni?" Magii au răspuns: "Dar ei păstrează belșug, dacă îi distrugem, nu va fi foamete; Dacă doriți, le vom scoate live, pește sau altceva în prezența dumneavoastră Yang a obiectat: "Toți mințiți; Dumnezeu l-a creat pe om din pământ, el este format din oase, trăit și sânge, și nu este nimic altceva în el și nimeni în afară de Dumnezeu nu știe cum a fost creat omul "Dar știm cum a fost creat omul", au spus magii "Cum?" - "Dumnezeu s-a spălat în baie, s-a uscat cu o cârpă și a aruncat-o pe pământ; iar Satana s-a certat cu Dumnezeu, care dintre ei să creeze un om, iar diavolul a creat trupul unui om, iar Dumnezeu i-a pus sufletul în el; de aceea, când un om moare, trupul lui merge pe pământ, iar sufletul lui se duce la Dumnezeu" Acești magi sunt finlandezi din Rostov Mary Legenda despre crearea omului, spusă de ei lui Jan, a supraviețuit până astăzi printre mordovenii din Nijni Novgorod, doar într-o compoziție mai completă și mai înțeleasă, fără omisiuni, pe care a făcut-o cronicarul de la Kiev, trecând-o din cuvintele lui Jan , și cu urme evidente de influență creștină Iată conținutul acestuia Mordovenii au doi zei principali, cel bun Champas și cel rău Shaitan (Satana) Omul a decis să creeze nu Champas, ci Satana A strâns lut, nisip și pământ și a început să sculpteze corpul unui om, dar nu a putut să-l aducă la o înfățișare bună: fie ghipsul ar ieși ca un porc, fie un câine, iar Shaitan a vrut să creeze un bărbat în chipul și asemănarea lui Dumnezeu S-a luptat, s-a luptat, a chemat în cele din urmă pasărea-șoarecele - apoi șoarecii încă zburau - și i-a ordonat să zboare spre cer, să facă un cuib în prosopul Champas și să scoată copiii Tocmai asta a făcut șoarecele-pasăre: a scos șoarecii la un capăt al prosopului cu care Champas s-a șters în baie, iar prosopul a căzut la pământ din cauza greutății șoarecilor Shaitan și-a șters gipsul cu ea, care a primit asemănarea lui Dumnezeu Apoi Shaitan a început să investească un suflet viu într-o persoană, dar nu știa cum să facă asta și era pe cale să-și rupă modelul Atunci Champas a venit și a spus: "Ieși, blestemat Shaitan, în abisul de foc; Voi crea un om fără tine " - "Nu", a obiectat Shaitan,

"lasă-mă să stau aici și să văd cum pui un suflet viu într-o persoană; la urma urmei, am lucrat pentru el și trebuie dat ceva pentru partea mea, altfel, frate Champas, va fi jignitor pentru mine și necinstit pentru tine S-au certat, s-au certat, s-au hotărât în cele din urmă să împartă persoana; Champas i-a luat sufletul și i-a dat trupul lui Shaitan Shaitan a cedat, pentru că - Champas nu este un exemplu mai puternic decât Shaitan De aceea, atunci când o persoană moare, sufletul cu chipul și asemănarea lui Dumnezeu merge în cer la Champas, iar trupul, pierzând sufletul, pierde asemănarea lui Dumnezeu, putrezește și merge pe pământ la Shaitan Și Champas l-a pedepsit pe șoarecele pasăre pentru obrăznicie, i-a luat aripile și i-a dat o coadă goală și aceleași labe ca ale lui Shaitan De atunci, șoarecii au încetat să zboare La întrebarea lui Jan, pe care o cred zeul Magii, ei au răspuns: "Antihrist" - "Și unde el?" întrebă Jan "El stă în prăpastie", au răspuns ei "Ce fel de zeu este el așezat în abis! acesta este un demon, dar Dumnezeu este în cer, stai pe tron În urma poveștii magilor din Iaroslavl, cronica spune o altă poveste I s-a întâmplat unuia din Novgorodian să meargă la Chud și a venit la magician să-l vrăjească Vrăjitorul, după obiceiul său, a început să cheme demoni Novgorodianul stătea pe prag, iar magicianul zăcea în nebunie, iar demonul l-a lovit Vrăjitorul s-a ridicat și i-a spus novgorodianului: "Zeii mei nu îndrăznesc să vină; ai ceva asupra ta de care se tem " Atunci novgorodianul și-a amintit că avea o cruce pe el, a scos-o și a scos-o din colibă Vrăjitorul a început să cheme din nou demonii, iar ei, după ce l-au mângâiat, au spus despre ce întrebase novgorodianul Acesta din urmă a început apoi să-l întrebe pe magician: "De ce le este frică zeilor tăi de cruce?" - "Și acesta este semnul zeului ceresc, de care se tem zeii noștri" - "Unde locuiesc zeii tăi și cum sunt ei?" - "Sunt negri, cu aripi și cozi, trăiesc în abis, zboară și ascultă pe zeii tăi sub cer: și zeii tăi sunt în rai; dacă moare unul din poporul tău, el este dus la cer, iar oricine dintre noi moare, este dus la zeii noștri în prăpastie - "Așa este", adaugă cronicarul din sine, "păcătoșii trăiesc în iad, așteaptă la chinuri veșnice, iar cei drepți trăiesc într-o locuință cerească cu îngerii" INTERACȚIUNEA CREDINȚLOR Poveștile prezentate reproduc în mod clar procesul de interacțiune dintre noii veniți ruși și nativii finlandezi în domeniul credințelor religioase Apropierea ambelor părți în această zonă a fost la fel de pașnică ca și în cămin: părțile întâlnite nu au simțit ostilitate, opoziția ireconciliabilă a convingerilor lor Este de la sine înțeles că nu vorbim despre dogma creștină, ci despre credințele populare rusești și finlandeze Ambele triburi au găsit în contemplația lor mitologică un loc potrivit pentru ambele credințe, finlandeză și slavă, păgână și creștină Zeii ambelor triburi s-au împărtășit pe cale amiabilă: zeii finlandezi stăteau mai jos în prăpastie, rușii mai sus pe cer și, astfel, împărtășind, au trăit împreună mult timp, fără a interfera unul cu celălalt, chiar știind să aprecieze reciproc Zeii finlandezi ai abisului au fost ridicați la titlul creștin de demoni și sub adăpostul acestui titlu au primit un loc în cultul ruso-creștin, s-au rusificat, și-au pierdut caracterul finlandez străin în ochii Rusului: același lucru li s-a întâmplat lor ca și admiratorilor lor inițiali, finlandezii, îmbrățișați de Rusia De aceea, cronicarul rus din secolul al XI-lea, vorbind despre magi, credințe sau obiceiuri, evident finlandeză, nici nu lasă de înțeles că vorbește despre un trib străin, despre Chud: păgânismul, mizeria rusă sau finlandeză este exact la fel pt el; nu este deloc interesat de originea tribală sau de diferențele etnografice ale credințelor păgâne Pe măsură ce cele două triburi se

apropiau, această diferență a devenit evident din ce în ce mai netezită în mintea populației mixte formată ca urmare a acestei convergențe Pentru a explica această indiferență tribală a credințelor, voi cita o nuvelă păstrată în manuscrisul Mănăstirii Solovetsky, unică ca formă și conținut Aici, cu ingenuitate și în legendara semi-lumină, este descrisă construcția primei biserici din țara Belozersky pe râul Sheksna Biserica s-a dovedit a fi pe locul unui loc de rugăciune păgân, evident finlandez Întregul trib finlandez a trăit în Teritoriul Belozersk; piatra și mesteacănul sunt obiecte de cult finlandez; dar în poveste nu există nicio urmă de ceva străin, chudskoe POVESTE DESPRE PRIMA BISERICA DIN SHEKSNA "Dar pe Beleozero locuiau oameni nebotezați și cum au învățat să fie botezați și să recunoască credința creștină, și au construit o biserică și nu știu în numele cui este sfântul Și dimineața s-au adunat și s-au dus la biserică să sfințească și să numească sfântul, iar când au venit la biserică, era o navetă în râu sub biserică, un scaun în navetă, iar pe scaun icoana lui Vasile cel Mare, iar în fața icoanei Prosphyra Și au luat icoana și au numit biserica în numele Marelui Vasile Și cineva ignorant a luat prosphyra aceea și a vrut să o muște; în caz contrar, din acea prosphyra a fost că Shiblo, iar prosphyra s-a transformat în piatră Și au sfințit biserica și au învățat liturghia să cânte, dar de îndată ce au început Evanghelia de cinste, aceasta a izbit, nu după obicei, de parcă a izbucnit un tunet groaznic și mare și tot poporul s-a speriat (înspăimântat), ei nădăjduiau că biserica a căzut, și au sărit și au învățat să se uite: altfel, în anii de dinainte, era un loc de rugăciune în spatele altarului, un mesteacăn și o piatră, și acel mesteacăn a fost smuls, și piatra a fost luată din pământ și în Sheksna și s-a înecat Iar pe Beleozero, prima biserică este Vasile cel Mare dintr-o vreme în care a devenit credința ASIMILARE GOspodărească Dar creștinismul, așa cum l-a perceput Chud din Rus, nu a dezrădăcinat credințele păgâne chudiene: credințele populare creștine, fără a le înlătura pe cele păgâne, au fost construite deasupra lor, formând stratul superior al ideilor religioase care se întindeau asupra păgânului fundație Pentru populația amestecată ruso-chudiană, creștinismul și păgânismul nu sunt religii opuse care se neagă una pe cealaltă, ci doar părți ale uneia și aceleiași credințe care se completează reciproc, referitoare la diferite ordini de viață, la două lumi, una cu cea cerească, lumea cerească, cealaltă - la lumea interlopă, la "abis" Conform credințelor populare și ritului religios, care până de curând s-au păstrat în satele mordoviane și rusești învecinate din provinciile Volga, se poate vedea clar cum s-a dezvoltat o astfel de atitudine: procesul religios care a început cândva la prima întâlnire a slavilor estici cu Chud-ul continuă fără schimbări semnificative de-a lungul secolelor, în timp ce rusificarea finlandezilor din Est durează Sărbătorile din Mordovia, rugăciunile mari, erau programate pentru a coincide cu festivitățile populare rusești sau bisericești, semik, ziua Treimii, Crăciunul și Anul Nou În rugăciunile adresate zeilor mordovieni, creatorul suprem Champas, mamei zeilor Ange-Patyai și copiilor ei, pe măsură ce stăpâneau limba rusă, s-au introdus cuvinte rusești: lângă "scoate puterea" (ai milă) asupra noastră), s-a auzit "să ne dea sănătate" În urma cuvintelor, au fost împrumutate și idei religioase: Champas a fost numit "zeul de sus", Ange-Patyai "mama Maicii Domnului", fiul ei Nishkipas (pas-zeu) Ilya cel Mare; în ziua de Anul Nou, întorcându-se către zeul porcilor, s-au rugat: "Taunsyai Belki Vasyay (Basile cel Mare), dă-ne purcei alb-negri, pe care tu însuți îi iubești" Rugăciunea păgână adresată

elementelor era îmbrăcată în forma ruso-creștină: Apă mamă! dă sănătate tuturor botezaților În același timp, simbolurile păgâne au fost înlocuite cu cele creștine: în loc de mătură de mesteacăn atârnată cu eșarfe și prosoape, ei au așezat o icoană cu o lumânare de ceară aprinsă în fața ei în colțul din față și în genunchi și-au spus rugăciuni Champas și Anga-Patyai în rusă, uitând textele lor antice mordoviene Văzând atâtea lor, rusă și creștină, în rugăciunile publice mordoviene, vecinii ruși au început să le asista, apoi să participe la ele și chiar să repete unele dintre ritualurile lor și să cânte cântecele care le însoțeau Toate acestea au dus la faptul că, în cele din urmă, niciuna dintre părți nu a putut fi conștientă de obiceiurile și ritualurile cui respectă, rusă sau mordoviană Când Magii din Iaroslavl, ca răspuns la întrebarea lui Jan Vyshatich, au spus că ei cred în Antihrist, care stă în prăpastie, Jan a exclamat: "Ce fel de dumnezeu este acesta! acesta este un demon ", iar magicianul Chud, ca răspuns la o întrebare a unui novgorodian, a descris aspectul zeilor săi înaripați și cu coadă, luate, evident, dintr-o icoană rusă, pe care erau înfățișați demonii În , un Cheremis din Kazan, întrebat de Olearius dacă știe cine a creat cerul și pământul, a dat un răspuns înregistrat de Olearius după cum urmează: "tzort sneit" Păgânul râdea de "zeii ruși", dar îi era frică de diavolul rus Iezuitul Avril, călătorind din Saratov în anii , a văzut cum mordovenii păgâni se îmbătau în ziua lui Nikolin, imitându-i pe ruși DIVERSUL CONȘTIINȚEI RELIGIOASE Recunoașterea reciprocă a credințelor altora a contribuit, desigur, la asimilarea cotidiană și la apropierea de afaceri a ambelor părți, chiar și, poate, la succesul creștinismului în rândul străinilor Cu o asemenea recunoaștere, Chud au trecut imperceptibil linia de separare dintre creștinism și păgânism, fără a-și trăda vechii zei nativi, iar Rus, adoptând credințele și obiceiurile Chud, a continuat cu conștiință să se considere creștini Așa se explică fenomenele de mai târziu, de neînțeles la prima vedere: un străin din Volga, Mordvin sau Cheremisin din secolele XVI-XVII, purtând un nume de creștin, scrie o scrisoare de contribuție la o mănăstire din apropiere cu condiția ca dacă ar fi botezat și ar vrea să fie tunsurat în acea mănăstire, atunci ar trebui să fie primit și tunsurat pentru acea contribuție Dar o asemenea împletire de concepte eterogene a introdus o mare confuzie în conștiința religioasă, care s-a manifestat în multe fenomene nedorite din viața morală și religioasă a oamenilor Adoptarea creștinismului nu a fost o cale de ieșire din întuneric la lumină, nu o trecere de la minciună la adevăr, ci, parcă, un transfer de la puterea zeilor inferiori la jurisdicția celor mai înalți, chiar și pentru cei abandonați zeii nu au fost desființați ca o ficțiune a superstiției, ci au continuat să fie considerați o realitate religioasă, doar ordine negativă Această confuzie care decurge din reelaborarea mitologiei păgâne c Demonologia creștină, deja în secolul al XI-lea, când se desfășura chiar în interiorul Rusiei, ar putea fi numită credință dublă, aplicându-se expresiei potrivite a Sfântului Teodosie al Peșterilor despre oameni care laudă credința proprie și a altora; dacă ar fi văzut cum mai târziu, împreună cu păgânismul rus, tot miraculosul a fost insuflat în creștinism, ar putea numi o asemenea conștiință religioasă pestriță triveritate CARACTER RURAL DE COLONIZARE IV În cele din urmă, este necesar să recunoaștem influența semnificativă a nativilor finlandezi asupra compoziției societății, care a fost creată de colonizarea rusă a regiunii superioare a Volga Populația nativă finlandeză a umplut în principal satele Suzdal Din viața menționată mai sus a călugărului Avraam, este clar că în secolul al XI-lea în orașul

Rostov, doar un capăt a fost locuit de un miracol, cel puțin i-a purtat numele Numele rusești ale majorității orașelor antice ale ținutului Rostov arată că acestea au fost fondate de ruși sau apar nu mai devreme decât Rus și că Rus a format elementul dominant în populația lor Mai mult, nu observăm în populația nativă finlandeză semne de divizare socială semnificativă, semne de divizare în clase superioare și inferioare: toată această populație pare a fi o masă rurală continuă, monotonă În acest sens, probabil, o parte a Mariei, care a fugit de la botezul rusesc, este numită în monumentul care relatează această știre "mulțimea Rostovului" Dar am văzut că colonizarea a adus și mase predominant rurale în interfluviul Oka și Volga de sus Datorită acestui fapt, populația rusă și rusificată din regiunea Volga Superioară avea să devină mult mai rurală ca compoziție decât era în sudul Rusiei CONCLUZII Așadar, am răspuns la întrebarea cum s-au întâlnit și s-au influențat reciproc nou-veniții ruși și nativii finlandezi în regiunea Volga de sus Această întâlnire nu a avut ca rezultat o luptă încăpățânată, nici tribală, nici socială, nici măcar religioasă: nu a dus la dezvoltarea unui antagonism sau contrast ascuțit, nici politic, nici etnografic, nici moral-religios, care se dezvoltă de obicei din cucerire Din această întâlnire a rezultat un triplu amestec:) religios, care a stat la baza viziunii mitologice asupra lumii a Marilor Ruși,) tribal, din care s-a dezvoltat tipul antropologic al Marelui Rus și) social, care, în componență a populației din Volga Superioară, a dat o preponderență decisivă claselor rurale INFLUENȚA NATURII Rămâne să observăm efectul naturii Marii Rusii asupra populației mixte care s-a format aici prin colonizarea rusă Amestecul tribal este primul factor în formarea Marelui trib rusesc Influența naturii Marii Rusii asupra populației mixte este un alt factor Marele trib rus nu este doar o compoziție etnografică binecunoscută, ci și un sistem economic deosebit și chiar un caracter național special, iar natura țării a lucrat mult atât asupra acestui sistem, cât și asupra acestui caracter Regiunea Volga Superioară, care constituie regiunea centrală a Marii Rusii, se deosebește încă în caracteristicile fizice vizibile de Rus Nipru; în urmă cu șase sau șapte secole era și mai diferit Principalele trăsături ale acestei regiuni sunt: abundența pădurilor și mlaștinilor, predominarea lutului în compoziția solului și rețeaua de păianjen de râuri și pâraie care curg în diferite direcții Aceste trăsături au lăsat o amprentă profundă atât asupra vieții economice a Marii Rusii, cât și asupra caracterului tribal al Marelui Rus Viața de gospodărie a lui VELIKOROSS În vechea Rusie Kievană, principalul izvor al economiei naționale, comerțul exterior, a creat numeroase orașe care au servit drept centre mari sau mici de comerț În Rusia de Sus din Volga, prea îndepărtată de piețele de coastă, comerțul exterior nu putea deveni principala forță motrice a economiei naționale De aceea vedem aici în secolele XV - XVI un număr relativ mic de orașe și chiar în acelea o parte semnificativă a populației era angajată în agricultură Așezările rurale de aici au primit un avantaj decisiv față de orașe Mai mult, aceste așezări se deosebeau foarte mult prin caracterul lor de satele din sudul Rusiei În aceasta din urmă, pericolele externe constante și lipsa apei în stepa deschisă au forțat populația să se stabilească în mase mari, să se înghesuie în sate uriașe, de o mie de tari, care încă constituie o trăsătură distinctivă a Rusiei de sud Dimpotrivă, în nord, un colonist în mijlocul pădurilor și mlaștinilor abia găsea un loc uscat unde să-și pună piciorul cu oarecare siguranță și comoditate, să-și construiască o colibă Astfel de locuri uscate, dealuri deschise, erau insule rare printre marea de

păduri și mlaștini Pe o astfel de insulă ar putea fi plasate una, două, multe trei gospodării țărănești De aceea, un sat cu una sau două gospodării țărănești a fost forma dominantă de așezare în nordul Rusiei aproape până la sfârșitul secolului al XVII-lea În jurul unor astfel de sate mici împrăștiate, era greu să găsești un spațiu continuu semnificativ care să poată fi arat convenabil Asemenea locuri convenabile din jurul satelor s-au întâlnit în zone nesemnificative Aceste zone au fost curățate de locuitorii unui mic sat A fost o muncă neobișnuit de dificilă: după ce s-a ales un loc uscat convenabil pentru teren arabil, a fost necesar să ardă pădurea care o acoperea, să smulgeți cioturile și să ridicați solul virgin Distanța de marile piețe externe, lipsa exporturilor nu le-a oferit cultivatorilor un stimulent pentru extinderea arăturii, care le era atât de greu Agricultura pe lut Volga de Sus a trebuit să satisfacă doar nevoile urgente ale cultivatorilor înșiși Ne-am înșela să credem că odată cu sărăcia populației, cu abundența pământului neocupat, țăranul din Rusia Mare antică a arat mult, mai mult decât în secolul trecut sau prezent Loturi arabile de uz casnic în Rusia Mare în secolele XVI-XVII in general nu mai sunt alocatii conform Regulamentului din februarie Mai mult, metodele de atunci de cultivare a pământului confereau un caracter mobil, agitat, nomad acestei agriculturi Prin arderea pădurii în noiembrie, țăranul a sporit fertilitatea lutului și, timp de câțiva ani la rând, a obținut o recoltă excelentă din aceasta, deoarece cenușa servește ca un îngrășământ foarte puternic Dar asta era o fertilitate forțată și trecătoare: după șase-șapte ani, solul era complet epuizat și țăranul trebuia să-l lase pentru o lungă odihnă, să-l lase să intre în pârghie Apoi și-a transferat curtea într-un alt loc, adesea îndepărtat, a ridicat altul nou, a făcut o nouă "reparație la pădure" Așa că, exploatând pământul, Marele țăran rus s-a deplasat din loc în loc și totul într-o singură direcție, spre nord-est, până a ajuns la granițele naturale ale câmpiei rusești, până la Urali și Marea Albă Pentru a compensa veniturile slabe din agricultura arabilă de pe lutul Volga de Sus, țăranul a trebuit să se orienteze către meșteșuguri Pădurile, râurile, lacurile, mlaștinile i-au oferit numeroase terenuri, a căror dezvoltare putea servi drept ajutor pentru câștigurile agricole slabe Iată sursa particularității care a distins viața economică a Marelui țăran rus din timpuri imemoriale: iată motivul dezvoltării meșteșugurilor rurale locale, numite meșteșuguri Lătratul, pescuitul la bast, vânătoarea de animale, apicultura (apicultura forestieră în scobiturile copacilor), pescuitul, fabricarea sării, fumatul gudronului, fierăria - fiecare dintre aceste ocupații a servit de mult ca bază, pepinieră a vieții economice pentru raioane întregi Acestea sunt trăsăturile Marii Economii Ruse, create sub influența naturii țării Acestea sunt:) dispersarea populației, dominația orașelor și satelor mici,) nesemnificația arăturii țărănești, micimea terenurilor arabile în gospodărie,) caracterul mobil al agriculturii, dominația agriculturii portabile sau mișcătoare, și) în sfârșit, dezvoltarea micilor industrii rurale, dezvoltarea sporită a pădurilor, râurilor și a altor terenuri CARACTERUL SĂU TRIBAL Odată cu influența naturii țării asupra economiei naționale a Marii Rusii, observăm urme ale efectului său puternic asupra caracterului tribal al Marii Ruse Marea Rusie secolele XIII - XV cu pădurile, mlaștinile și mlaștinile ei, la fiecare pas îi prezenta colonistului mii de mici primejdii, greutăți neprevăzute și necazuri, printre care era necesar să se găsească una, cu care trebuia să lupte în fiecare minut Acest lucru l-a învățat pe Marele Rus să urmeze cu vigilent natura, să privească în ambele părți,

în cuvintele sale, să meargă, să se uite în jur și să simtă pământul, să nu bage în apă fără să caute un vad, a dezvoltat în el ingeniozitatea în dificultăți și pericole minore, obiceiul de luptă răbdătoare cu adversitatea și greutățile În Europa nu există oameni mai puțin răsfățați și pretențioși, obișnuiți să aștepte mai puțin de la natură și soartă și mai rezistenți Mai mult, prin însăși natura regiunii, fiecare colț al acesteia, fiecare localitate punea colonistului o grea ghicitoare economică: oriunde s-a stabilit aici colonistul, trebuia în primul rând să-și studieze locul, toate condițiile lui, pentru a căuta pentru un teren, a cărui dezvoltare ar putea fi cea mai profitabilă De aici această observație uimitoare, care este dezvăluită în Marile semne populare rusești SEMNELE Aici sunt surprinse toate fenomenele caracteristice, adesea evazive ale cifrei de afaceri anuale a naturii Marii Ruse, se notează diversele sale accidente, climatice și economice, se conturează întreaga rutină zilnică anuală a economiei țărănești Toate anotimpurile, fiecare lună, aproape fiecare zi a lunii apar aici cu fizionomii climatice și economice deosebite bine definite, iar în aceste observații, adesea cu prețul unei experiențe amare, s-au reflectat în mod clar atât natura observată, cât și observatorul însuși Aici el observă mediul înconjurător, reflectă asupra lui însuși și încearcă să lege toate observațiile sale de calendarul sfânt, de numele sfinților și de sărbători Calendarul bisericesc este o carte memorială a observării sale asupra naturii și, în același timp, un jurnal al gândurilor sale asupra vieții sale economice Ianuarie este începutul anului, iarna este mijlocul Din ianuarie, Marea Rusă, care a îndurat frigul iernii, începe să-și bată joc de ea Înghețuri de Bobotează - le spune: "Crăpă, crăpă - au trecut creșonii; blow don't blow - nu a mers de Crăciun, ci de Ziua Mare (Paști) Cu toate acestea, ianuarie este încă ziua lui Atanasie și a lui Chiril; Înghețurile lui Afanasiev se fac simțite, iar Marele Rus mărturisește abătut o bucurie prematură: Athanasius și Kirillo sunt luați de bot ianuarie - amintirea călugărului Xenia - Aksinya - jumătate de pâine-jumătate de iarnă: jumătatea de iarnă a trecut, jumătate din pâinea veche a fost mâncată Semn: ce este Aksinya, așa este primăvara Februarie-bokogri, soarele este fierbinte din lateral; februarie, Crăciunul, dezghețurile Crăciunului: iarna se întâlnește cu vara Semn: la întâlnirea zăpezii - ploaie primăvara Martie este caldă, dar nu întotdeauna: iar martie stă pe nas martie Buna Vestire În această zi, primăvara a învins iarna La vestire, ursul se ridică Semn: care este vestirea, așa este sfântul Aprilie - in aprilie pamantul moare, bate vant si cald Țăranul avertizează atenția: se apropie timpul dureros al cultivatorului Un proverb: Aprilie urlă și suflă, promite căldură femeilor, iar țăranul arată, ceva se va întâmpla Iar stocurile de varză de iarnă se epuizează aprilie - Maria Egipteanca Porecla ei este Marya - supă de varză goală Am vrut ciorba de varza acra in aprilie! aprilie - Mucenic Fedul Moara de vant Fedul A venit Fedul, a suflat un vânt cald Fedul își făcu buzele (vreme rea) aprilie - Apostol Pud Regula: pentru a expune albinele de la omshanik de iarnă la casa de albine - au apărut florile Pe St Puda scoate albinele din tufiș aprilie - Sf George cel Învingător S-a remarcat corelația economică și climatică a acestei zile din mai: Egory cu rouă, Nikola cu iarbă; Egory cu căldură, Nikola cu mâncare Iată mai Au sosit proviziile de iarnă Ay mai, luna mai, nu frig, ci foame Și vin frisoanele, iar lucrul adevărat nu este încă pe câmp Spunând: Mai - dă fân calului și urcă-te singur pe sobă Semn: dacă în mai doge - va fi secară; mai rece este un an de creștere a cerealelor mai - Mare Muceniță Irina Pepiniera Arina: se

planteaza rasad (varza) si se arde iarba de anul trecut pentru ca cea noua sa nu interfereze Spunând: pe Arina este iarbă subțire de pe câmp mai - Sf Țarul Constantin și mama sa Helena Inul a contactat-o pe Alena în consonanță: acest in pe Alena și plantează castraveți; In Alena, castraveți Konstantin La fel, printre zicale, glume, semne casnice și, uneori, "inimi de replici triste", restul lunilor curg de la Marea Rusă: iunie, când pubelele sunt goale în așteptarea unei noi recolte și care, prin urmare, este numit June - ay! apoi iulie - un suferind, un muncitor; August, când secerele sunt încălzite la lucru fierbinte, iar apa este deja rece, când a doua este păstrată pentru transformare, luați mănuși în rezervă; urmat de septembrie - septembrie este rece, dar plin - după recoltare; atunci octombrie e unul murdar, nu-i plac roțile sau șarpele, nu poți trece pe o sanie sau pe căruță; Noiembrie este coș de găini, pentru că în ziua , de ziua lui Cosma și Damian, femeile taie găini, motiv pentru care această zi se numește - ziua numelui puiului, moartea puiului În sfârșit, iată decembrie-jeleu, prăbușirea iernii: se termină anul - începe iarna Afară e frig: e timpul să stai în colibă și să studiezi decembrie - profetul Naum cel alfabetizat: încep să învețe copiii să scrie și să citească Spunând: "Părinte Naum, adu-ți în minte" Și frigul se întărește, vin înghețuri amare, decembrie - St Mare Muceniță Barbara Spunând: "Varyukha crapă - ai grijă de nas și ureche" Astfel, cu calendarul sfânt în mână, sau, mai exact, în memoria tenace, Marele Rus a mers, observând și studiind, întregul ciclu anual al vieții sale Biserica l-a învățat pe Marele Rus să observe și să numere timpul Sfinții și sărbătorile au fost călăuzitorii lui în această observare și studiu Și-a amintit de ei nu numai în biserică: i-a luat din templu cu el la coliba lui, în câmp și pădure, atârnând pe numele lor semnele sale sub forma unor porecle fără ceremonie care sunt date prietenilor din sân: Atanasie Lomonos, Samson fânul, care în Iulie, fânul putrezește de ploaie, Fedul-anemone, Akulina-hrișcă, Martie Avdotya-udă pragul, Aprilie Marya-aprinde zăpada, joacă râpele etc fără sfârșit În semnele Marelui Rus și meteorologia lui, și manualul său economic și autobiografia lui de zi cu zi; în toate acestea a fost aruncat cu felul său de viață și orizonturile, cu mintea și inima; în ele se gândește, și observă, și se bucură și se plânge și el însuși râde atât de tristețile, cât și de bucuriile sale PSIHOLOGIA MARII RUSIE Prevestirile populare ale unui mare rus sunt capricioase, la fel cum natura Marii Rusii reflectată în ele este capricioasă Ea râde adesea la cele mai prudente calcule ale Marelui Rus; rătăcirea climei și a solului înșală așteptările sale cele mai modeste și, obișnuit cu aceste înșelăciuni, prudentul Mare Rus iubește uneori să aleagă cu capul nădejde cea mai deznădăjduită și necalculată decizie, opunând capriciul naturii cu capriciul propriului său curaj Această înclinație de a tachina fericirea, de a juca la noroc, este Marea șansă a Rusiei Marele Rus este sigur de un lucru - că este necesar să prețuiască o zi de lucru de vară limpede, că natura îi oferă puțin timp convenabil pentru munca agricolă și că scurta vară Mare Rusă poate fi încă scurtată de vremea rea prematură și neașteptată Acest lucru îl obligă pe Marele țăran rus să se grăbească, să muncească din greu pentru a face multe în scurt timp și să iasă din câmp la timp, apoi să rămână inactiv toamna și iarna Așa că Marele Rus s-a obișnuit cu efortul excesiv pe termen scurt al forțelor sale, s-a obișnuit să muncească rapid, febril și rapid, apoi să se odihnească în timpul lenevie forțate de toamnă și iarnă Nici un singur popor din Europa nu este capabil să muncească pentru o perioadă scurtă de timp pe cât se poate dezvolta un Mare Rus; dar nicăieri în Europa, se pare, nu vom

găsi o muncă atât de neobișnuită cu munca uniformă, moderată și măsurată, constantă, ca în aceeași Marea Rusie Pe de altă parte, proprietățile regiunii au determinat ordinea de așezare a marilor ruși Viața îndepărtată unele de altele, satele izolate, cu o lipsă de comunicare, desigur, nu l-au putut obișnui pe Marele Rus să acționeze în mari alianțe, mase prietenoase Marele Rus nu a lucrat în câmp deschis, în fața tuturor, ca un locuitor al Rusiei de sud: a luptat singur cu natura, în sălbăticia pădurii cu toporul în mână Era o muncă neagră tăcută asupra naturii exterioare, pe o pădure sau un câmp sălbatic, și nu asupra sinelui și a societății, nu asupra sentimentelor și atitudinilor cuiva față de oameni De aceea Marele Rus lucrează mai bine singur, când nimeni nu se uită la el, și cu greu se obișnuiește cu acțiunea amiabilă a forțelor comune Este în general retras și precaut, chiar timid, mereu în gând, nesociabil, mai bun cu el însuși decât în public, mai bun la începutul afacerii, când nu este încă sigur de sine și de succes, și mai rău la sfârșit, când a obținut deja un anumit succes și va atrage atenția: îndoiala de sine îi excită puterea, iar succesul le scapă Îi este mai ușor să depășească un obstacol, un pericol, un eșec decât cu rezista succesului cu tact și demnitate; este mai ușor să faci lucruri grozave decât să te obișnuiești cu ideea propriei tale măreții El aparține acelui tip de oameni inteligenți care devin proști din recunoașterea inteligenței lor Într-un cuvânt, Marele Rus este mai bun decât Marea Rusă Trebuie să fie firesc ca fiecare popor să perceapă din lumea înconjurătoare, precum și din destinele pe care le trăiește și să traducă în caracterul lor nu toate, ci doar anumite impresii, și de aici vine diversitatea depozitelor naționale, sau a tipurilor, doar întrucât sensibilitatea inegală la lumină produce diversitate culori În conformitate cu aceasta, oamenii se uită și la împrejurimile lor și ceea ce experimentează dintr-un anumit unghi, reflectă ambele în mintea lor cu o anumită refracție Natura țării, probabil, nu este lipsită de participare la gradul și direcția acestei refracții Incapacitatea de a calcula în avans, de a-și da seama în avans un plan de acțiune și de a merge direct la scopul propus, s-a reflectat vizibil în mentalitatea Marelui Rus, în modul de gândire al lui Denivelările și accidentele vieții l-au învățat să discute despre calea parcursă mai mult decât să se gândească la viitor, să privească mai mult înapoi decât să privească înainte În lupta împotriva furtunilor și dezghețurilor neașteptate, cu înghețurile neprevăzute din august și lapovița din ianuarie, a devenit mai prudent decât prudent, a învățat să sesizeze consecințele mai mult decât să-și fixeze scopuri, a cultivat capacitatea de a rezuma arta de a face estimări Această abilitate este ceea ce numim retrospectivă Proverbul că un rus este puternic în retrospectivă îi aparține în întregime unui mare rus Dar retrospectiv nu este același lucru cu retrospectiv Cu obiceiul său de a șovăi și de a manevra între denivelările căii și accidentele vieții, Marele Rus dă adesea impresia de indirectitate, de nesinceritate Marele Rus gândește adesea în două, iar asta pare o dublă minte Merge mereu către un scop direct, deși adesea nu bine gândit, dar se plimbă privind în jur și, prin urmare, mersul lui pare evaziv și ezitant La urma urmei, nu poți sparge un zid cu fruntea și doar corbii zboară drept, spun Marile proverburi rusești Natura și soarta l-au condus pe Marele Rus în așa fel încât l-au învățat să meargă la drumul drept pe căi giratorii Marele Rus gândește și acționează în timp ce merge Se pare că poți veni cu un drum strâmb și întortocheat de Marea Rusă? Ca un șarpe care s-a târât prin el Și încearcă să mergi mai drept: te vei pierde doar și vei ieși pe aceeași potecă șerpuitoare Acesta este modul în

care acțiunea naturii Marii Rusii a afectat viața economică și caracterul tribal al Marii Ruse Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINȚE POLITICE ALE COLONIZĂRII RUSE A REGIUNII VOLGA SUPERIOARE PRINȚUL ANDREY BOGOLYUBSKY ȘI RELAȚIA SA CU KIEVAN Rus': O ÎNCERCARE DE A TRANSFORMĂ PUTEREA PATRIARHALĂ A MARE-DEUCE ÎN PUTEREA DE STAT IMAGINEA ACȚIUNII LUI ANDREY ÎN ȚĂRUL ROSTOV: RELAȚIILE LUI CU CELE MAI APROPRIATE RUDE LA ORAȘELE VECHI ȘI LA ECHIPĂ DE SENIOR PRINȚE ȘI FORȚĂ SOCIALĂ ÎN ȚĂRUL ROSTOV DUPĂ MOARTEA PRINȚULUI ANDREY JUDECATA CRONICEI VLADIMIR DESPRE ACEASTĂ DIFERENȚĂ DOMINAREA RUSULUI VOLGA SUPERIOARĂ PENTRU DNEPRO RUS SUB VSEVOLOD III EFECTUL SUCCESELOR POLITICE ALE PRINCILOR ANDREI SI VSEVOLOD ASUPRA STODEI SOCIETATII SUZDAL LISTA FAPTELE STUDIATE Revenind la studiul consecințelor politice ale colonizării ruse a regiunii Volga Superioară, ne vom aminti constant că studiem cele mai vechi și profunde fundamente ale ordinii de stat, care vor apărea în fața lor în perioada următoare Voi indica acum aceste fundații, astfel încât să vă fie mai convenabil să urmăriți cum au fost dezvoltate și stabilite în noua ordine care se pregătea În primul rând, centrul de stat al regiunii Volga Superioară, care a rătăcit mult timp între Rostov, Suzdal, Vladimir și Tver, este în cele din urmă stabilit pe râul Moscova Apoi, în persoana prințului Moscovei, un nou tip suveran, creat prin eforturile numeroșilor prinți specifici din nordul Rusiei, capătă expresie deplină: acesta este prințul-patrimoniu, moșier așezat ereditar, care l-a înlocuit pe strămoșul său sudic, prinț-rudă, următorul co-conducător mobil al țării ruse Acest nou tip de conducere a devenit elementul fundamental și cel mai activ în puterea suveranului Moscovei Să trecem la o trecere în revistă a faptelor, în care s-au manifestat încet și treptat atât fundații, cât și un nou tip politic, apoi un nou centru de stat ANDREY BOGOLYUBSKY Consecințele politice ale colonizării rusești a regiunii Volga Superioară au început să fie dezvăluite deja sub fiul acelui prinț Suzdal, în a cărui domnie a mers intensificarea valului, sub Andrei Bogolyubsky Acest prinț Andrei însuși este o figură majoră, asupra căreia s-a reflectat clar efectul colonizării Tatăl său, Iuri Dolgoruky, unul dintre fiii mai tineri ai lui Monomakh, a fost primul dintr-o serie continuă de prinți ai regiunii Rostov, care, sub el, a devenit un principat separat: până atunci, această pădure Chud a servit ca o completare la principatul de sud Pereyaslavsky Aici, în nord, se pare că prințul Andrei s-a născut în A fost un adevărat prinț nordic, un adevărat Suzdal-Zaleshan în obiceiurile și conceptele sale, în educația sa politică A trăit în nord cea mai mare parte a vieții, nevăzut deloc sudul Tatăl său i-a dat controlul asupra lui Vladimir pe Klyazma, o mică suburbie recent apărută a Suzdalului, iar acolo Andrei a domnit treizeci de ani din viața lui fără a vizita Kievul Cronica de sud, ca și cea de nord, tace despre el până la începutul unei lupte zgomotoase care a urmat între tatăl său și vărul Izyaslav din Volyn din Andrei apare pentru prima dată în sud nu mai devreme de , când Iuri, având a triumfat asupra nepotului său, s-a așezat pe masa Kievului De atunci, rusul de sud vorbește despre Andrei, iar cronica rusă de sud spune mai multe povești care îi înfățișează viu fizionomia Andrei s-a remarcat curând din mulțimea prinților sudici de atunci prin particularitățile caracterului său personal și relațiile sale politice În priceperea luptei, nu era mai prejos decât îndrăznețul său rival Izyaslav, îi plăcea să se uite de sine în mijlocul bătăliei, să fie adus în cea mai periculoasă groapă, nu a observat cum i-a fost doborât casca de pe el Toate acestea erau foarte obișnuite în sud, unde pericolele externe constante și

luptele s-au dezvoltat îndrăzneală în prinți, dar capacitatea lui Andrei de a se trezește rapid de beția războinică nu era deloc obișnuită Imediat după o bătălie aprinsă, a devenit un politician prudent, prudent, un manager prudent Andrei avea mereu totul în ordine și gata; nu putea fi luat prin surprindere; știa să nu-și piardă capul în mijlocul zarvă generalului Obiceiul de a fi în garda în fiecare minut și peste tot pentru a aduce ordine, semăna cu bunicul său Vladimir Monomakh În ciuda priceperii sale militare, lui Andrei nu i-a plăcut războiul și, după o luptă reușită, a fost primul care s-a apropiat de tatăl său cu o cerere de a suporta inamicul învins Cronicarul sud-rusesc notează cu surprindere această trăsătură de caracter în el, spunând: "Andrei nu era demn pentru gradul militar, adică nu-i plăcea să fie mărit de priceperea militară, ci se aștepta la lauda numai de la Dumnezeu" La fel, Andrei nu împărtășea deloc pasiunea tatălui său pentru Kiev, era complet indiferent față de mama orașelor rusești și față de toată Rusia de sud Când în Iuri a fost învins de Izyaslav, acesta a plâns lacrimi amare, regretând că a trebuit să se despartă de Kiev Era cam toamna Andrey i-a spus tatălui său: "Acum, tată, nu mai avem nimic de făcut aici, să plecăm de aici cu căldură (cât timp este cald)" La moartea lui Izyaslav în , Iuri s-a așezat ferm pe masa Kievului și a stat până la moartea sa în L-a plantat pe cel mai de încredere dintre fiii săi, Andrei, sub braț la Vyshgorod, lângă Kiev, dar Andrei nu a locuit în sud fără să-l întrebe pe tată s-a dus în liniște spre nordul natal, Suzdal, luând cu el de la Vyshgorod icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului adusă din Grecia, care mai târziu a devenit principalul altar al ținutului Suzdal sub numele de Vladimir Un cod analistic de mai târziu explică acest act al lui Andrei în felul următor: "Prințul Andrei s-a stânjenit, văzând dezordinea fraților săi, a nepoților și a tuturor rudelor sale: ei sunt mereu în răzvrătire și neliniște, toți căutând marea domnie a Kievului, niciunul din au pace cu oricine și din această cauză toate principatele au fost pustiite și din partea stepei au fost izgoniți toți Polovții; Prințul Andrei a plâns mult despre asta în secretul inimii sale și, fără să-i spună tatălui său, a decis să meargă la locul său din Rostov și Suzdal - acolo este mai liniștit După moartea lui Yuri, mai mulți prinți s-au schimbat pe masa Kievului și, în cele din urmă, s-a așezat fiul rivalului lui Iuriev, vărul lui Andreev, Mstislav Izyaslavich Volynsky Andrei, considerându-se cel mai mare, a așteptat un moment convenabil și a trimis miliția Suzdal spre sud cu fiul său, căruia i s-au alăturat regimentele multor alți prinți nemulţumit de Mstislav Aliații au luat Kievul "cu o suliță" și "pe scut", prin atac și au jefuit-o (în) Câștigătorii, după povestea cronicarului, n-au cruțat nimic la Kiev, nici temple, nici soții, nici copii: "Atunci la Kiev au fost gemete și dureri pentru toți oamenii, dureri de neconsolat și lacrimi neîncetate" Dar Andrei, după ce a luat Kievul cu regimentele sale, nu a mers acolo să stea la masa tatălui și a bunicului său: Kievul a fost dat fratelui mai mic al lui Andreev, Gleb Andreevici, după ce și-a plantat unchiul la Kiev, cu regimentele sale s-a dus acasă la tatăl său în nord cu onoare și mare glorie, notează cronicarul nordic și cu un blestem, adaugă cronicarul sudic NOI CARACTERISTICI ALE RELATIILOR INTERPRINCII Niciodată până acum nu a existat o asemenea nenorocire cu mama orașelor rusești Jefuirea Kievului de către propriul popor a fost o manifestare ascuțită a declinului său ca zemstvo și centru cultural Era evident că viața politică curgea în paralel cu viața poporului și chiar după aceasta, de-a lungul canalului ei Prințul nordic tocmai începuse să rupă conceptele și relațiile princiare din sud moștenite de la părinții

și bunicii săi, iar o schimbare profundă în viața pământului însuși era deja dureroasă, decalajul de naționalitate era marcat de o dâră sângeroasă, înstrăinarea între coloniștii din nord și patria de sud pe care o abandonaseră era deja un fapt gata: timp de ani înainte de pogromul de la Kiev din , imediat după moartea lui Iuri Dolgoruky, în țara Kievului, oamenii Suzdal aduși acolo au fost bătuți în orașe și sate După moartea fratelui său Gleb, Andrei a dat pământul Kiev nepoților săi din Smolensk, Rostislavichs Cel mai mare dintre ei, Roman, s-a stabilit la Kiev, frații săi mai mici, David și Mstislav, s-au stabilit în cele mai apropiate orașe Andrei însuși purta titlul de Mare Duce, locuind în nordul său Suzdal Dar Rostislavici i-a arătat odată neascultare față de Andrei și le-a trimis un ambasador cu un ordin formidabil: "Nu mergeți Roman, în testamentul meu cu frații săi, așa a ieșit din Kiev, tu, Mstislav, din Belgorod, și tu, David, din Vyshgorod; mergeți cu toții la Smolensk și împărtășiți acolo, așa cum știți " Pentru prima dată, Marele Duce, numit tată pentru frații mai tineri, și-a tratat rudele într-un mod atât de nepatern și fratern Această schimbare de tratament a fost simțită cu o amărăciune deosebită de către cel mai tânăr și cel mai bun dintre Rostislavich, Mstislav Viteazul: ca răspuns la cererea repetă a lui Andrei, i-a tăiat barba și capul ambasadorului lui Andreev și l-a lăsat să se întoarcă, poruncindu-i să spună: Andrei: "Te-am recunoscut în continuare ca tatăl nostru prin dragoste; dar dacă ne trimiteți cu asemenea discursuri nu către prinți, ci către asistenți și oameni de rând, atunci faceți ceea ce aveți în minte și Dumnezeu ne va judeca Astfel, pentru prima dată, în mediul domnesc a fost rostit noul cuvânt politic podruchnik, adică pentru prima dată s-a încercat înlocuirea relațiilor de familie nedefinite, amiabile ale prinților prin vechime, cu subordonarea obligatorie a celui mai tânăr față de cel mai în vârstă, loialitatea lor politică împreună cu oamenii obișnuiți SEPARARE MARE REGULAMENT SUZDAL Acesta este un număr de fenomene neobișnuite care au fost dezvăluite în relația lui Andrei Bogolyubsky cu sudul Rusiei și alți prinți Până acum, titlul de mare duce senior era inseparabil legat de deținerea mesei seniori din Kiev Prințul, recunoscut drept cel mai mare dintre rudele sale, stătea de obicei la Kiev; prințul, care stătea la Kiev, era de obicei recunoscut ca cel mai mare dintre rudele sale: așa era ordinul, care era considerat corect Andrei a separat pentru prima dată vechimea de loc: forțându-l să se recunoască drept Mare Duce al întregului pământ rusesc, nu și-a părăsit volosta de la Suzdal și nu s-a dus la Kiev să stea la masa tatălui și a bunicului său Celebra frază a lui Izyaslav despre un șef care merge într-un loc a primit o aplicație neașteptată: contrar dorinței obișnuite a șefilor de juniori la locurile seniori, acum șeful seniorului rămâne în mod voluntar pe locul de juniori Astfel, vechimea domnească, desprinsă de loc, a căpătat o semnificație personală și parcă fulgeră gândul să-i dea autoritatea puterii supreme În același timp, s-a schimbat și poziția regiunii Suzdal printre alte regiuni ale țării ruse, iar prințul său a devenit într-o atitudine fără precedent față de aceasta Până acum, prințul, ajuns în vechime și stătea pe masa de la Kiev, își părăsește de obicei fosta parohie, trecând-o pe rând altui proprietar Fiecare volost princiar era o posesie temporară, regulată a unui prinț faimos, rămânând proprietate ancestrală, nu proprietate personală Andrei, devenit Mare Duce, nu și-a părăsit regiunea Suzdal, care, ca urmare, și-a pierdut semnificația tribală, primind caracterul proprietății personale inalienabile a unui prinț și, astfel, a părăsit cercul regiunilor rusești, deținut de ordinea vechimii Așa sunt o serie de

fenomene noi relevate în activitățile lui Andrei în relația cu Rusia de sud și cu alți prinți: această activitate a fost o încercare de a face o revoluție în sistemul politic al țării ruse Așa s-au uitat cronicarii antici asupra mersului lucrurilor, reflectând în ochii lor impresia contemporanilor lui Andrei Bogolyubsky: în opinia lor, de pe vremea acestui prinț, marea domnie, până acum un singur Kievan, a fost împărțită în două părți: Prințul Andrei, cu Rusia de nord, despărțită de Rusia de sud, a format o altă mare domnie Suzdal și a făcut din orașul Vladimir o masă mare princiară pentru toți prinții RELAȚIILE LUI ANDREY CU RADE, ORĂȘE ȘI ECHIPĂ Având în vedere evenimentele petrecute în ținutul Suzdal sub conducerea lui Andrei și care au urmat morții acestuia, întâlnim semne ale unei alte răsturnări care a avut loc în structura internă a ținutului Suzdal însuși Prințul Andrei acasă, în conducerea propriei parohii, nu a procedat în vechiul mod După obiceiul care a început odată cu destrămarea familiei domnești în linii și cu încetarea ordinii generale de proprietate, prințul senior dintr-o anumită linie împărțea administrația regiunii aparținând acestei linii cu rudele mai apropiate mai tinere a plantat în jurul lui în orașele mai tinere ale acestei regiuni Dar în ținutul Rostov, în mijlocul fermentului migrației, toate obiceiurile și atitudinile au șovăit și s-au încurcat Iuri Dolgoruky a atribuit pământul Rostov fiilor săi mai mici, iar orașele mai vechi Rostov și Suzdal în avans, nu conform obiceiului, i-au sărutat crucea ca să-i accepte pe fiii săi mai mici, dar după moartea lui Yuri l-au numit pe fiul lor mai mare Andrei El, la rândul său, a onorat cu evlavie amintirea tatălui său și totuși, împotriva voinței sale, a mers la chemarea celor care încalcă sărutul crucii Dar nu a vrut să împartă regiunea pe care o moștenise cu rudele sale cele mai apropiate și și-a alungat frații mai mici din ținutul Rostov ca rivali, de la care a interceptat moștenirea și, împreună cu ei, apropo, și-a alungat nepoții Regiunile indigene ale orașelor mai vechi din ținutul rusesc erau conduse, după cum știm, de două aristocrații, de serviciu și industriale, care aveau valoare de unelte guvernamentale sau de consilieri, angajați ai prințului Aristocrația de serviciu era formată din combatanți princiari, boieri, aristocrația industrială era formată din stratul superior al populației fără serviciu a orașelor mai vechi, care era numită cei mai buni, sau modelați, soți și conducea societățile regionale printr-un consiliu municipal compus democratic A doua aristocrație, însă, apare în secolul al XII-lea rival mai de opoziție decât un angajat al prințului Întâlnim aceste două aristocrații în țara Rostov, deja sub tatăl lui Andreev, Iuri, dar Andrei nu se înțelegea cu ambele clase de conducere ale societății Suzdal Conform ordinii stabilite, el trebuia să stea și să conducă în orașul senior al parohiei sale cu asistența și de comun acord cu consiliul său În ținutul Rostov existau două astfel de orașe veche mai vechi Rostov și Suzdal Lui Andrei nu i-a plăcut nici unul, nici celălalt oraș și a început să locuiască în mica suburbie a lui Vladimir de pe Klyazma, cunoscută de la o vârstă fragedă, unde adunările de veche nu erau obișnuite, și-a concentrat toate grijile asupra lui, întărit și împodobit, "puternic aranjat" acesta, conform cronicii, a zidit în ea o magnifică biserică catedrală a Adormirii Maicii Domnului, "minunata Maica Domnului cu vârf de aur", în care a așezat icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului adusă de el din sud Lărgând acest oraș, Andrei l-a umplut, după remarca unei cronici, cu negustori vicleni, meșteșugari și tot felul de aci Datorită acestui fapt, suburbia Vladimir sub Andrei a depășit orașele mai vechi ale regiunii sale ca bogăție și populație Un astfel de transfer neobișnuit

al mesei princiare din orașele mai vechi în suburbii i-a înfuriat pe locuitorii din Rostov și Suzdal, care au mormăit pe Andrei, spunând: "Aici sunt orașele mai vechi din Rostov și Suzdal, iar Vladimir este suburbia noastră" La fel, lui Andrei nu i-a plăcut lotul tatălui mai mare Nici măcar nu și-a împărțit distracția cu boierii, nu i-a luat cu el la vânătoare, le-a ordonat, după spusele cronicii, "să creeze mai ales bucurie acolo unde le convine", iar el însuși a plecat la vânătoare doar cu câțiva tineri , oameni din echipa mai tânără În cele din urmă, vrând să stăpânească fără dezbinare, Andrei a alungat din pământul Rostov după frații și nepoții săi "soții de față" ai tatălui său, adică marii boieri ai tatălui său Așa că Andrei a acționat, potrivit cronicarului, dorind să fie "autocratul" întregului ținut Suzdal Pentru aceste aspirații politice neobișnuite, Andrei a plătit cu viața A căzut victima unei conspirații cauzate de severitatea sa Andrei l-a executat pe fratele primei sale soții, unul dintre nobilii servitori ai curții sale, Kuchkovich Fratele bărbatului executat, împreună cu alți curteni, au complot, din care Andrei a murit în PERSOANA PRINȚULUI ANDREY Din toată figura lui Andrei respiră ceva nou; dar această noutate era cu greu bună Prințul Andrei a fost un stăpân sever și răzvrătit, care a acționat în felul său în toate, și nu după vremurile și obiceiurile vechi Contemporanii au observat în el această dualitate, un amestec de putere cu slăbiciune, putere cu capriciu "Un om atât de înțelept în toate problemele", spune cronicarul despre el, "atât de viteaz, prințul Andrei și-a stricat sensul prin necumpătare", adică o lipsă de stăpânire de sine După ce a arătat atât de multă pricepere militară și prudență politică în tinerețea sa în sud, el mai târziu, în timp ce locuia la Bogolyubovo, a făcut o mulțime de fapte rele: a adunat și a trimis armate mari să jefuiască fie Kievul, fie Novgorod, a împrăștiat o rețea de putere - intrigi flămânzi în toată țara rusă din colțul său întunecat de pe Klyazma Conducerea afacerilor în așa fel încât de novgorodieni de pe Beloozero să pună la fugă cea de-a șapte mii armată Suzdal, apoi organizând o astfel de campanie împotriva lui Novgorod, după care novgorodienii i-au vândut pe suzdalienii capturați de trei ori mai ieftin decât oile - toate acestea se puteau face fără mintea lui Andreev Alungandu-i pe marii boieri paterni din tara Rostov, s-a inconjurat de asemenea slujitori, care, in semn de recunostinta pentru favorurile sale domnesti, l-au ucis cu dezgust si i-au pradat palatul Era foarte evlavios și iubitor de săraci, a înființat multe biserici în zona sa, înainte de utrenie el însuși a aprins lumânări în templu, ca un bătrân de biserică grijuliu, a ordonat ca mâncare și băutură să fie livrate pe străzi pentru bolnavi și săraci și-a iubit cu drag orașul Vladimir, a vrut să facă din el un alt Kiev, chiar și cu un al doilea mitropolit rus special, a construit în el celebrele Porți de Aur și a vrut să le deschidă pe neașteptate pentru sărbătoarea orașului Adormirea Maicii Domnului , spunând boierilor: "Aici se vor aduna de sărbătoare şi vor vedea poarta Dar varul nu a avut timp să se usuce și să se întărească de sărbătoare, iar când oamenii s-au adunat de sărbătoare, poarta a căzut și a acoperit spectatori Domnitorul Andrei s-a rugat la icoana Preasfintei Maicii Domnului: "Dacă nu îi mântuiești pe acești oameni, eu, păcătosul, voi fi vinovat de moartea lor" Au ridicat poarta și toți oamenii zdrobiți de ei erau în viață și sănătoși Iar orașul Vladimir a fost recunoscător patronului său: sicriul prințului ucis a fost întâmpinat de lamentări izbucnind locuitorii din Vladimir, în care se aude germenul unui cântec istoric despre eroul care tocmai se stingea Din momentul evadării sale din Vyshgorod, în , pe parcursul a aproape de ani în care a stat fără

pauză în volost, Andrei a înființat o astfel de administrație în ea, încât imediat după moartea sa s-a instalat acolo o anarhie completă: peste tot au avut loc jafuri și crime , posadniks, tiuns și alții au fost bătuți funcționari princiari, iar cronicarul le reproșează cu regret ucigașii și tâlharilor că și-au făcut faptele degeaba, pentru că acolo unde este lege, sunt "insulte", sunt multe nedreptăți Niciodată în Rus' o moarte princiară nu a fost însoţită de asemenea fenomene ruşinoase Sursa lor trebuie căutată într-un mediu prost, pe care prințul Andrei și-a creat-o prin arbitrariul său, promiscuitatea față de oameni, nesocotirea obiceiurilor și tradițiilor Chiar și a doua soție, originară din Kama Bulgaria, a luat parte la conspirația împotriva lui, răzbunându-se pe el pentru răul pe care Andrei îl făcuse patriei ei Cronica sugerează înfundat cât de proastă era societatea în care se învârtea Andrei "Familia lor îl ura pe prințul Andrei", spune ea, "și au fost abuzuri aprige în ținuturile Rostov și Suzdal" Contemporanii erau gata să vadă în Andrei un dirijor de noi aspirații statale Dar modul său de acțiune ridică întrebarea dacă a fost ghidat de principii suficient de deliberate ale autocrației responsabile sau doar de instinctele tiraniei În persoana Prințului Andrei, Marele Rus a apărut pentru prima dată pe scena istorică, iar această performanță nu poate fi considerată reușită În momentele dificile, acest prinț a reușit să dezvolte o forță enormă și a fost schimbat cu fleacuri și greșeli în ani calmi și inactiv Nu totul în modul de acțiune al lui Andrei a fost un fenomen întâmplător, o chestiune de caracter personal, temperament excepțional Se poate presupune că conceptele sale politice și obiceiurile guvernamentale au fost în mare măsură educate de mediul social în care a crescut și a acționat Acest mediu era suburbia lui Vladimir, unde Andrei și-a petrecut cea mai mare parte a vieții Suburbiile Suzdal constituiau atunci o lume aparte creată de colonizarea rusă, cu relații și concepte care nu erau cunoscute în vechile regiuni ale Rusiei Evenimentele care au urmat morții lui Andrei luminează cu strălucire această lume FORTA DUPA MOARTEA SA După moartea lui Andrei, în ținutul Suzdal a izbucnit o ceartă, la origine foarte asemănătoare cu lupta domnească din vechea Rusie Kievană Ceea ce s-a întâmplat acolo s-a întâmplat adesea: unchii mai tineri se certau cu nepoții mai mari Frații mai mici ai lui Andrei Mihail și Vsevolod s-au certat cu nepoții lor, copiii fratelui lor mai mare, care murise de mult, cu Mstislav și Yaropolk Rostislavich Astfel, populația locală a avut ocazia să aleagă între prinți Orașele mai vechi Rostov și Suzdal, cu boierii pământului Rostov, îi numeau pe nepoții lui Andreev, dar orașul Vladimir, devenit recent capitală grand-ducală, îi chema pe frații Andrei, Mihail și Vsevolod: acesta era rezultatul conflictului În luptă, nepoții au câștigat mai întâi și s-au așezat - cel mai mare din cel mai vechi oraș al regiunii, Rostov, cel mai tânăr din Vladimir, dar apoi Vladimir s-a ridicat la nepoții săi și la orașele mai vechi și a chemat din nou unchii săi , care de data aceasta au triumfat asupra rivalilor lor și au împărțit ținutul Suzdal între ei, lăsând orașele mai vechi și împrăștiate peste cele mai tinere, în Vladimir și Pereyaslavl După moartea celui mai mare unchi, Mihail, s-a reluat cearta între mai tânărul Vsevolod, căruia Vladimir și Pereyaslavtsy i-au jurat credință, și nepotul mai mare Mstislav, pentru care rostoviții și boierii au devenit din nou Mstislav a pierdut cazul, învins în două bătălii, lângă Yuryev și pe râul Koloksha După aceea, Vsevolod a rămas singur ca stăpân în ținutul Suzdal Așa a fost cursul luptei de la Suzdal, care a durat doi ani (-) Dar pe parcursul ei, această ceartă nordică nu a fost în toate asemănătoare cu cele sudice: a fost

complicată de fenomene care sunt imperceptibile în lupta domnească din sud În regiunile din sudul Rusiei, populația locală neslujitoare era de obicei mai degrabă indiferentă la conflictele princiare De fapt, prinții și trupele lor au luptat, și nu țările, nu societăți regionale întregi, monomahovicii au luptat împotriva olgovicilor, iar nu ținutul Kiev sau Volyn împotriva Cernigovului, deși societățile regionale, voiți sau nu, au fost implicat în lupta prinţilor şi a echipelor Dimpotrivă, în ținutul Suzdal, populația locală a luat parte activ la cearta prinților lor În spatele unchiului se afla fosta suburbie a lui Vladimir, care devenise recent capitala Marelui Duce Nepoții au fost susținuți în unanimitate de orașele mai bătrâne din țara Rostov și Suzdal, care au acționat și mai energic decât prinții înșiși, au arătat o amărăciune extremă împotriva lui Vladimir În alte regiuni, orașele mai vechi și-au arogat dreptul de a alege posadnici pentru suburbiile lor la veche Rostov în timpul luptei a spus și despre Vladimir: "Aceasta este suburbia noastră: o vom arde sau ne vom trimite posadnikul acolo; acolo locuiesc iobagii-masonii noștri Rostovii, evident, au făcut aluzie la artizanii cu care Andrei l-a populat pe Vladimir Dar nici măcar această suburbie a lui Vladimir nu a acționat singură în luptă: alte suburbii ale ținutului Suzdal i-au învecinat "Și cu Pereyaslavtsy", remarcă cronicarul, "volodymyrs sunt una la inimă" Iar al treilea oraș nou, Moscova, a tras în aceeași direcție și numai de frica nepoților prinți nu au îndrăznit să ia parte deschisă la luptă Vrăjmășia zemstvo nu s-a limitat nici măcar la orașele și suburbiile mai vechi: a mers mai adânc, a capturat întreaga societate de sus până jos De partea nepoților și a orașelor mai vechi, a stat și întreaga echipă de seniori a ținutului Suzdal; până și trupa orașului Vladimir, formată din de oameni, la ordinul rostoviților, s-a alăturat orașelor mai vechi și a acționat împotriva prinților, care erau sprijiniți de orășenii lui Vladimir Dar dacă echipa de seniori, chiar și în suburbii, a stat de partea orașelor mai vechi, atunci populația inferioară a orașelor mai vechi a luat partea suburbiilor Când unchii au triumfat pentru prima dată asupra nepoților lor, poporul Suzdal a venit la Mihail și i-a spus: "Noi, prinț, nu ne-am luptat împotriva ta cu Mstislav, dar boierii noștri au fost singuri cu el; deci nu te supăra pe noi și vino la noi" Acest lucru a spus, evident, deputații din oamenii de rând ai orașului Suzdal Aceasta înseamnă că întreaga societate a pământului Suzdal a fost împărțită în luptă pe orizontală, și nu pe verticală: ambele aristocrații locale, echipa de seniori și stratul superior al populației neslujitoare din orașele mai vechi, stăteau de o parte, iar lor populație mai mică alături de suburbii, pe de altă parte Această diviziune socială a fost subliniată direct de unul dintre participanţii la luptă, unchiul Vsevolod În ajunul bătăliei de la Iuriev, a vrut să rezolve problema fără vărsare de sânge și a trimis un mesaj nepotului său Mstislav: "Dacă tu, frate, ai fost adus de o echipă mai în vârstă, atunci mergi la Rostov, acolo vom face pace; Rostovii te-au adus pe tine și pe boieri, dar Dumnezeu ne-a adus pe mine și pe fratele meu și pe poporul lui Vladimir și Pereyaslavl" OSTIBILITATEA DE CLASĂ LA BAZĂ Astfel, în conflictul descris, s-au scos la iveală diverse elemente ale societății locale cu relațiile lor ostile reciproce Vedem că prinți-unchii se luptă cu prinți-nepoți, orașe veche mai vechi cu suburbii, orașe mai tinere, clasele superioare ale societății locale, militari și negustori, cu populația inferioară de "iobagi-masoni", așa cum o numesc rostoviții Dar în adâncul acestei lupte triple a pândit o dușmănie zemstvo, care a apărut din componența societății locale Pentru a înțelege originea acestei vrăjmășii, trebuie

să ne amintim că nobilimea urbană din Rostov și Suzdal a aparținut vechii populații ruse din regiune, care a fost adusă aici de un flux timpuriu de colonizare, cu mult timp în urmă, chiar înainte de domnia lui Yuri, s-au stabilit aici și s-au obișnuit să conducă societatea locală Împreună cu Yuri Dolgoruky, adică la începutul secolului al XII-lea, boierii, echipa de seniori, s-au stabilit în ținutul Suzdal Era o clasă diferită, veche și conducătoare a societății locale; împreună cu negustorii bogați din Rostov și Suzdal, a intrat în luptă cu suburbiile Acestea din urmă, dimpotrivă, erau locuite în principal de coloniști recenti veniți din sudul Rusiei Acești coloniști proveneau în mare parte din clasele inferioare ale populației din sudul Rusiei, urbane și rurale Fiind în ținutul Suzdal, noii veniți s-au întâlnit aici cu populația nativă finlandeză, care constituia și clasa de jos a societății locale Astfel, colonizarea a oferit un avantaj decisiv claselor inferioare, oamenilor de rând urban și rural, ca parte a societății Suzdal: nu degeaba, în vechea epopee eroică, care a păstrat ecouri de suită, concepte și relații aristocratice ale Rusiei Kievene, Locuitorii din ținutul Rostov-Zalessky sunt numiți "bărbați Zaleshan", iar eroul principal al țării Oka-Volga este Ilya Muromets - "fiul țăran" În nordul Volgăi superioare, această preponderență a bulversat echilibrul elementelor sociale pe care s-a menținut ordinea socială în vechile regiuni din sudul Rusiei Această ordine, după cum știm, purta o amprentă aristocratică: clasele superioare de acolo au predominat politic și au zdrobit populația de jos Comerțul exterior a susținut semnificația socială a nobilimii comerciale și industriale; luptă externă și internă constantă a întărit poziția politică a nobilimii serviciului militar, trupă princiară În nord, izvoarele care alimentau puterea ambelor clase s-au secat Mai mult, mișcarea de strămutare a rupt tradiția, i-a eliberat pe coloniști de obiceiurile și legăturile care țineau relațiile sociale din vechile lor case Însăși antipatia sudicilor față de nordici, care s-a manifestat atât de puternic deja în secolul al XII-lea, a avut inițial, aparent, nu o bază tribală sau regională, ci o bază socială: s-a dezvoltat din enervarea orășenilor și combatanților din sudul Rusiei la smerzii și iobagii care au scăpat din mâinile lor și au plecat la Nord; au plătit, desigur sentimentele corespunzatoare ale boierilor si ale poporului "lepsh", atat sudici cat si al lor Zalessky Prin urmare predominanța politică a claselor superioare în ținutul Rostov și-a pierdut sprijinul material și moral chiar și cu un aflux sporit de împuțit, colonizare țărănească, care a schimbat vechile relații și condiții ale vieții locale trebuia să provoace antagonism și ciocnire între partea de jos și cea de sus a societății locale Acest antagonism a fost izvorul ascuns al luptei descrise între frații și nepoții lui Andrei Clasele inferioare ale societății locale, care tocmai începuseră să prindă contur prin contopirea coloniștilor ruși cu băștinașii finlandezi, chemate la acțiune de luptele princiare, s-au răzvrătit împotriva celor mai înalți, împotriva liderilor vechi și obișnuiți ai acestei societăți și a adus triumful asupra lor prinților, pentru care au reprezentat Aceasta înseamnă că nu a fost o simplă ceartă princiară, ci o luptă socială Astfel, această răsturnare internă din ținutul Suzdal, care a scăpat ambele aristocrații locale, ca o schimbare a poziției sale exterioare, separarea de ordinul următor, este strâns legată de aceeași colonizare CRONICĂ DESPRE FORȚĂ Cum cursul și semnificația evenimentelor descrise au fost privite de observatorii moderni, oamenii din țara Suzdal, ca lupta a diferitelor pături ale societății locale Lupta domnească descrisă este spusă de un cronicar modern, un locuitor

al orașului Vladimir, prin urmare, un susținător al unchilor și al suburbiilor El atribuie succesul orașului Vladimir în luptă ajutorului miraculos al Maicii Domnului, a cărei icoană făcătoare de minuni a stat în Catedrala Vladimir Povestind despre primul triumf al unchiului asupra nepoților săi și despre întoarcerea lui Mihail la Vladimir, acest cronicar, transformându-se în publicist, își însoțește povestea cu reflecții atât de curioase: "Și era mare bucurie în orașul Vladimir când l-a văzut din nou pe Marele Duce al întregului pământ Rostov Să ne minunem de minunea noii, marii și slăvitei Născătoare de Dumnezeu, cum și-a ferit orașul de mari necazuri și cum își întărește cetățenii: Dumnezeu nu i-a pus în frică, nu s-au temut de doi prinți cu boierii lor , nu s-au uitat la amenințările lor, punându-și toată nădejdea pe sfânta Născătoare de Dumnezeu și pe propriul tău adevăr Novgorodienii, Smolnianii, Kievenii, Polochanii și toate autoritățile (volost și orașele mai vechi) converg pentru totdeauna, așa cum cred ei, și ceea ce îmbracă bătrânii, în asta vor deveni suburbiile Și aici orașele mai vechi Rostov și Suzdal și toți boierii au vrut să pună propriul adevăr, dar nu au vrut să împlinească adevărul lui Dumnezeu, au spus: "Cum ne place, vom face, Vladimir este suburbia noastră" Ei s-au împotrivit lui Dumnezeu și Sfintei Născătoare de Dumnezeu și adevărului lui Dumnezeu, au ascultat de răufăcătorii răi care nu ne-au dorit binele din invidia față de acest oraș și de cei care locuiesc în ea Oamenii din Rostov și Suzdal nu au fost în stare să îndrepte adevărul lui Dumnezeu, credeau că, dacă sunt mai mari, ar putea face totul în felul lor; dar noii, micii (mici sau mai tineri) oameni ai lui Vladimir au înțeles unde este adevărul, au început să se țină strâns de el și și-au spus: "Ori îl vom lua singuri pe prințul Mikhalka, fie ne vom pune capul pt sfânta Născătoare de Dumnezeu și pentru domnitorul Mihailok" Și așa i-au mângâiat Dumnezeu și Sfânta Născătoare de Dumnezeu: poporul Vladimir s-a slăvit pe tot pământul pentru adevărul lor, Dumnezeu ajutându-i Aceasta înseamnă că un observator modern a văzut și în lupta descrisă nu atât o luptă princiară, ci o luptă a elementelor sociale locale, o revoltă a "noilor oameni mici" împotriva claselor superioare, împotriva vechilor lideri obișnuiți ai societății locale, care erau ambele aristocrații, de servicii și industriale Așadar, una dintre consecințele colonizării rusești a ținutului Suzdal a fost triumful de jos social asupra vârfurilor societății locale Se poate prevedea că societatea din ținutul Suzdal, ca urmare a unui astfel de rezultat al luptei sociale trăite de ea, se va dezvolta într-o direcție mai democratică în comparație cu sistemul social din regiunile vechii Rusii Kievene și această direcție va fi mai favorabil pentru puterea domnească, care a căzut în sud ca urmare a conflictelor și a dependenței prinților de orașele veche senior O astfel de întorsătură a fost afectată în mod expres deja în timpul luptei Suzdal descrise La moartea unchiului lor mai mare, Mihail, oamenii lui Vladimir i-au jurat imediat credință celui mai tânăr, Vsevolod, și nu numai lui, ci și copiilor săi, ceea ce înseamnă că au stabilit ereditatea puterii princiare în linia descendentă, contrar ordinului următor și pretenției orașelor mai vechi care au apărut din ea de a alege între prinți în comun DOMINAȚIA VOLGA SUPERIOARĂ Rus' Să mai facem un pas înainte și din nou vom întâlni un nou fapt - predominanța decisivă a regiunii Suzdal asupra restului regiunilor ținutului rusesc După ce a triumfat asupra nepotului său în , Vsevolod al III-lea a domnit în țara Suzdal până în Domnia sa a fost în multe privințe o continuare a activităților externe și interne ale lui Andrei Bogolyubsky La fel ca fratele său mai mare, Vsevolod a fost forțat să se recunoască drept Marele Duce al

întregului pământ rusesc și, ca și el, nu a mers la Kiev să stea la masa tatălui și a bunicului său El a condus sudul Rusiei de pe malurile îndepărtatei Klyazma; la Kiev, marii duci s-au așezat din mâna lui Marele Duce de Kiev se simțea nesigur pe această masă, dacă nu mergea în testamentul lui Vsevolod, nu era asistentul său Au fost doi mari prinți, Kiev și Vladimir-Klyazma, în vârstă și mai în vârstă, nominali și actuali Un astfel de asistent al Marelui Duce, care s-a așezat la Kiev la ordinul lui Vsevolod, a fost nepotul său din Smolensk, Rurik Rostislavovich Acest Rurik i-a spus odată ginerelui său Roman din Volyn: "Tu însuți știi că era imposibil să nu faci după voia lui Vsevolod, nu putem fi fără el: toți frații i-au pus vechime în tribul Vladimir " Presiunea politică a lui Vsevolod s-a simțit în cea mai îndepărtată periferie de sud-vest a țării ruse Prințul galic Vladimir, fiul lui Yaroslav Osmomysl, după ce a întors masa tatălui său cu ajutorul polonez, s-a grăbit să pună picior pe ea, ajungând sub protecția îndepărtatului său unchi Vsevolod de Suzdal El a trimis să-i spună: "Tată și stăpân! ține Galich sub mine și eu sunt al lui Dumnezeu și al tău cu tot Galich și mereu în voia ta Iar vecinii lui Vsevolod, prinții din Ryazan, și-au simțit mâna grea asupra lor, au mers în voia lui, prin decretul său și-au trimis regimentele în campanie împreună cu regimentele sale În , Vsevolod, după ce a constatat intenția unor prinți din Ryazan de a-l înșela, i-a capturat și i-a trimis lui Vladimir, și-a plantat posadnicii în orașele Ryazan și a cerut ca ryazanienii să extrădeze restul prinților și prințeselor lor, să-i țină în captivitate până la moartea sa, iar la Ryazan și-a pus fiul să domnească Când riazanienii violenți și recalcitrați, așa cum îi caracterizează cronicarul Suzdal, au ieșit din ascultare față de Vsevolod și și-au trădat fiul, atunci prințul Suzdal a ordonat să intercepteze toți orășenii cu familiile lor și cu episcopul și i-a risipit în diferite orașe și a ars orașul Ryazan Pământul Ryazan a fost, parcă, cucerit de Vsevolod și anexat Marelui Ducat al Vladimir Și alți vecini le-au fost greu de la Vsevolod Prințul de Smolensk și-a cerut iertare pentru un act inacceptabil Vsevolod a domnit în mod arbitrar în Novgorod cel Mare, i-a dat prinți cu toată voința, și-a încălcat vechile vremuri, și-a executat "soții" fără să-și declare vinovăția Numai numele lui, în cuvintele cronicarului nordic, a cutremurat toate țările, gloria lui a cuprins tot pământul Iar cântărețul Lay despre campania lui Igor, poetul și publicistul rus de sud de la sfârșitul secolului al XII-lea, cunoaște puterea politică a prințului Suzdal Înfățișând dezastrele care s-au abătut asupra țării ruse după înfrângerea eroilor săi din Seversk în stepă, el se adresează lui Vsevolod cu următoarele cuvinte: "Marele Duce Vsevolod! ai zbura de departe de unde să păzești masa de aur: la urma urmei, poți stropi Volga cu vâsle Pune căști pentru a scoate În dimensiuni atât de exagerate din punct de vedere poetic, flota Volga a lui Vsevolod și armata sa terestră au fost prezentate cântărețului de la Cernigov Prin urmare Regiunea Suzdal, la începutul secolului al XII-lea colțul provincial de nord-est al pământului rusesc, la începutul secolului al XIII-lea este un principat care domină decisiv restul Rusiei Centrul de greutate politic se deplasează în mod clar de la malurile Niprului mijlociu la malurile Klyazma Această mișcare a fost o consecință a ieșirii forțelor ruse din regiunea Niprului mijlociu către regiunea Volga Superioară RĂCIRE LA Kiev În același timp, se dezvăluie un alt fenomen curios: în societatea Suzdal și printre prinții locali, se dezvăluie indiferența față de Kiev, visul prețuit al foștilor prinți, se instaurează o atitudine față de Rusia Kievană, impregnată de dispreț

plin de compasiune Acest lucru era deja vizibil la Vsevolod, a devenit și mai vizibil la copiii săi După moartea lui Vsevolod în țara Suzdal, a avut loc o nouă ceartă între fiii săi, cauza căreia a fost un ordin neobișnuit din partea tatălui său: Vsevolod, supărat pe fiul său cel mai mare Konstantin, a transferat vechimea celui de-al doilea fiu al său, Yuri Prințul Toropetsk Mstislav Udaloy, fiul oponentului lui Andreev, Mstislav Rostislavich Viteazul, l-a susținut pe fratele mai mare ofensat și a invadat însuși ținutul Suzdal cu regimentele din Novgorod și Smolensk Mai tinerii Vsevolodovici Yuri, Yaroslav și Svyatoslav au vorbit împotriva lui În , conflictul a fost rezolvat prin bătălia de pe râul Lipitsa lângă Yuryev Polsky Înainte de bătălie, mai tinerii Vsevolodovici, ospătând cu boierii, au început să împartă în avans pământul rusesc între ei, ca pradă neîndoielnică Bătrânul Yuri, prin drept de vechime, a luat pentru sine cel mai bun volost din Rostov-Vladimir, al doilea frate Yaroslav - volost din Novgorod, al treilea Svyatoslav - volost din Smolensk și pământul Kiev - ei bine, lăsați acest pământ să plece la cineva din Cernigov După cum puteți vedea, ținuturile nordice ale Rostovului și Novgorodului erau acum considerate cele mai vechi și cele mai bune regiuni, care în urmă cu un secol și jumătate, conform diviziunii Yaroslavl, au servit doar ca completări la regiunile sudice mai vechi În conformitate cu aceasta, starea de spirit a societății locale s-a schimbat și: "oamenii mici ai lui Vladimir" au început să privească cu dispreț alte regiuni ale țării ruse La aceeași sărbătoare, un bătrân boier i-a convins pe frații mai mici să facă pace cu bătrânul, care era sprijinit de un cavaler atât de îndrăzneț ca Mstislav Un alt boier din Vladimir, mai tânăr și probabil mai beat, a început să se opună acestui lucru, spunând prinților: "Nu s-a întâmplat nici sub bunicul tău, nici sub tatăl tău ca cineva să intre în țara tare Suzdal cu o oaste și să plece din el intactă, măcar tot pământul rusesc s-a adunat aici - și galițiană, și Kiev, și Smolensk, și Cernigov, și Novgorod și Riazan; nu există nicio modalitate de a putea rezista împotriva puterii noastre; iar regimentele astea - da, le vom arunca cu șeile și le vom bate cu pumnii Lyuba a fost acest discurs către prinți O zi mai târziu, bouncerii au suferit o înfrângere teribilă, pierzând peste mii de oameni în luptă Aceasta înseamnă că, concomitent cu neglijarea prinților Suzdal față de pământul Kievului, în societatea Suzdal au început să se dezvolte îngâmfarea și aroganța locală, crescute de succesele politice ale prinților Andrei și Vsevolod, care au făcut ca această societate să simtă puterea și semnificația regiunea lor în pământul rusesc FAPTE ÎNVĂȚATE Studierea istoriei ținutului Suzdal din jumătatea secolului al XII-lea înainte de moartea lui Vsevolod al III-lea, am întâlnit fapte noi și neașteptate la fiecare pas Aceste fapte, desfășurate în două serii paralele, au creat o poziție fără precedent în țara rusă pentru regiunea Suzdal: unii dintre ei și-au schimbat relația cu alte regiuni rusești, alții și-au reconstruit depozitul intern Să le enumerăm din nou În primul rând, prinții Andrei și Vsevolod încearcă să separe titlul de Mare Duce de Marele Duce de Kiev și să transforme pământul Suzdal în posesia lor permanentă, scoțându-l din cercul de pământuri deținute pe rând de vechime; în același timp, prințul Andrei face prima încercare de a înlocui înțelegerea amiabilă înrudită a prinților cu subordonarea obligatorie a rudelor mai tinere, ca asistenți, față de prințul senior, ca suveran autocratic al acestuia După moartea lui Andrei la Suzdal, cade predominanța politică a orașelor mai vechi și a claselor conducătoare ale societății locale, trupa domnească și cetățenia veche, iar una din suburbii, capitala Marelui Duce Andrei, în

timpul luptei cu cetăţile mai vechi instaurează o domnie ereditară În timpul domniei lui Vsevolod, această regiune capătă o predominanță decisivă asupra întregului pământ rusesc, iar prințul ei face prima încercare, prin sechestrare în forță, pe lângă orice coadă, de a anexa o întreagă regiune străină la patria sa În același timp, în prinții și societatea Suzdal, împreună cu conștiința puterii lor, se dezvăluie disprețul față de Kiev, înstrăinarea față de Rusia Kievană Aceasta înseamnă că legăturile interne care legau anterior periferia de nord-est a pământului rusesc cu vechiul centru zemstvo, cu Kievul, au fost rupte Toate aceste fapte sunt consecințe directe sau indirecte ale colonizării rusești a pământului Suzdal Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul O privire asupra situației țării rusești în secolele XIII și XIV ORDINUL SPECIFIT DE POSIEREA PRINȚULUI ÎN OFERTA DE VSEVOLOD III PRINȚE DOMNUL PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE COMANDEI SPECIFICE ORIGINEA SA GÂNDUL DE POSSIUNE EREDITARĂ SEPARĂ ÎNTRE PRIȚII SUDICI TRANSFORMAREA PRINȚILOR REGIONAȚI RUSI ÎN PRIȚI DE SERVICIU SUB AUTORITĂȚIA LITUANIEI PUTEREA LEGENDII GENERALE ÎNTRE YAROSLAVICII LINIILOR SENIOR: RELAȚII DINTRE PRIȚII OKA SUPERIOR ȘI RYAZANI LA sfârșitul secolului al XV-lea PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE COMANDEI SPECIFICE, MOTIVELE DEZVOLTĂRII SA SUCCES ÎN OFERTA VSEVOLOD III FĂRĂ OBSTACULE LA ACEST COMANDĂ ÎN REGIUNEA SUZDAL DEPUIREA LUI KIEVAN Rus' Consecințele politice ale colonizării rusești a regiunii Volga Superioară, pe care tocmai am studiat-o, au stabilit un nou sistem de relații sociale în acea regiune În istoria ulterioară a Rusiei din Volga Superioară, trebuie să urmărim dezvoltarea bazelor puse pe vremea lui Iuri Dolgoruky și a fiilor săi Trecând la studiul acestei evoluții, să ne amintim că în secolele XIII și XIV, când se înființa acest nou sistem, nu mai existau urme ale situației istorice în care a funcționat, pe care se baza ordinea regulată anterioară O singură țară rusească a lui Yaroslav și Monomakh nu a existat: a fost sfâșiată de Lituania și de tătari Genul St Vladimir, care a unit acest pământ în ceva asemănător unui întreg politic, s-a prăbușit Liniile sale seniori s-au stins sau s-au ofilit și, împreună cu rămășițele din posesiunile străbunicului lor, au devenit parte a statului lituanian, unde noi relații politice străine și influențe culturale au căzut asupra lor Nu exista nici o cauză comună, nici interese comune între ei, chiar și vechile scoruri ale familiei și disputele despre vechime și ordinea deținerii au încetat Kievul, principalul nod al relațiilor princiare și populare, al intereselor politice, economice și bisericești ale țării ruse, în creștere după înfrângerea tătarilor, se vedea ca un oraș de stepă de graniță al unui stat străin, gata în fiecare minut să se împrăștie de violența cuceritori Un sistem lumesc extraterestru se pregătea să se stabilească în vechile cuiburi goale sau dărăpănate ale vieții rusești, iar forțele ruse, care urmau să restaureze și să continue cauza națională distrusă a Rusiei Kievene, și-au căutat refugiu printre pădurile finlandeze din Oka și de Sus Volga Noua societate rusă care s-a stabilit aici a trebuit să fie condusă de trei ramuri mai mici ale familiei princiare ruse, cu tradiții tribale dispărute și legături de familie rupte Aceștia au fost Iaroslavichi din Ryazan din tribul lui Iaroslav din Cernigov, Vsevolodovici din Rostov-Suzdal și Fedorovichi din Yaroslavl din filiala Smolensk a tribului Monomakh Acesta este tot ceea ce noua Rusia Volga Superioară a moștenit de la urmașii mici ai lui St Vladimir, care a dobândit vechiul pământ rusesc al Niprului "cu marea sa muncă" Aceasta înseamnă că fostul ordin din regiunea Volga Superioară nu avea nici un sol genealogic sau geografic, iar dacă ar

exista ceva din care să iasă dintr-un nou sistem social, nu ar fi trebuit să lupte împotriva rămășițelor tenace ale vechii ordini O serie de consecințe politice care au rezultat din colonizarea rusă a regiunii Volga Superioară nu se limitează la faptele pe care le-am studiat Trecând la fenomenele care au urmat morții lui Vsevolod, întâlnim un alt fapt nou, poate mai important decât toate precedentele, care este rezultatul acțiunii lor combinate ORDIN SPECIFIC DE PROPRIETARE ÎN VOLGA SUPERIOARĂ Rus' Ordinea stăpânirii princiare în vechea Rusie Kievană a fost păstrată în conformitate cu vechimea Ordinul lui Vsevolod, care a transferat vechimea de la fiul cel mare la cel mai mic, arată că vechimea aici, după ce și-a pierdut sensul genealogic real, a primit un sens condiționat, nu a devenit un avantaj prin naștere, ci un simplu rang prin salariu sau prin însușire, captură Privind relațiile de proprietate ale descendenților lui Vsevolod, observăm că în ținutul Suzdal se stabilește o nouă ordine de proprietate princiară, spre deosebire de cea anterioară Studiind istoria apariției acestui ordin, să uităm pentru o vreme că înainte de a părăsi scena prima generație de Vsevolodoviches, Rus' a fost cucerit de tătari, nordul în / , sudul în / Fenomenele pe care le observăm în ţinutul Suzdal după această înfrângere se dezvoltă constant, fără întrerupere, din condiţiile care au început să opereze încă înainte de înfrângere, în secolul al XII-lea Kievul, care până la sfârșitul acestui secol și-a pierdut semnificația ca centru terestru comun, cade în cele din urmă după invazia tătarilor Vladimir pe Klyazma pentru descendenții lui Vsevolod ia locul Kievului în sensul mesei mare-ducale senior și centru politic al Rusiei de Sus din Volga; căci Kievul rămâne, și apoi doar pentru scurt timp, doar semnificația centrului bisericesc-administrativ În ocupația mesei senior Vladimir, Vsevolodovici au urmat în general ordinea anterioară de vechime După ce Konstantin Vsevolodovici și-a restabilit vechimea, îndepărtat de el de tatăl său, copiii lui Vsevolod s-au așezat pe masa lui Vladimir în ordinea vechimii: mai întâi Konstantin, apoi Iuri, urmat de Iaroslav, în cele din urmă Svyatoslav Aceeași linie a fost observată și în generația nepoților lui Vsevolodov Deoarece toți fiii bătrânului Vsevolodovich Konstantin și Yuri au căzut în lupta împotriva tătarilor (cu excepția unuia, mai tânărul Konstantinovich), masa lui Vladimir a trecut la rândul său fiilor celui de-al treilea Vsevolodovich, Yaroslav: dintre ei s-au așezat în Vladimir (după expulzarea celui de-al doilea Yaroslavich, Andrei, de către tătari) bătrânul Alexandru Nevski, apoi al treilea Iaroslav din Tver, urmat de mai tânărul Vasily de Kostroma (decedat în) Deci, până în ultimul sfert al secolului al XIII-lea în ocuparea mesei Vladimir s-a respectat fosta ordine de vechime; au fost abateri de la acest ordin, dar le vedem aici, în ținutul Suzdal, nu mai mult decât am văzut în vechea Rus Kievană În apropierea regiunii mai vechi Vladimir, care era proprietatea comună a Vsevolodovichilor și deținută la rândul său prin vechime, în ținutul Suzdal s-au format mai multe volosturi juniori, care erau deținute de mai tinerii Vsevolodoviches În posesia acestor regiuni junioare se instituie o altă ordine, care nu s-a păstrat pe ordinea vechimii Volostele mai tinere nu sunt transmise în ordinea nașterilor în ordinea vechimii, ci în ordinea generațiilor de la tată la fiu, cu alte cuvinte, trec din mână în mână în linie dreaptă descendentă, și nu în linie întreruptă - de la un frate mai mare la unul mai mic, de la un unchi mai mic la un nepot mai mare etc O astfel de ordine de proprietate schimbă caracterul juridic al volosturilor juniori Anterior, în sud, principatele, cu excepția orfanilor alocați, erau

proprietatea comună a familiei domnești, iar prinții lor erau la rândul lor proprietari temporari Acum, în nord, principatul mai tânăr este proprietatea separată permanentă a unui prinț celebru, proprietatea sa personală, care se transmite din tată în fiu din ordinul personal al proprietarului sau după obicei Odată cu schimbarea naturii juridice a posesiunii domnești, îi apar noi nume În vechea Rusie Kievană, părțile din pământul rusesc care mergeau către unul sau altul prinți erau de obicei numite volosturi sau alocații în sensul de posesie temporară Volosturile mai tinere, în care s-a desfășurat pământul Suzdal în tribul Vsevolodov din secolul al XIII-lea, sunt numite moșii, mai târziu apanaje în sensul unei posesiuni separate, permanente și ereditare Vom numi această nouă ordine de stăpânire princiară, stabilită în nord, apaanaj, spre deosebire de următoarea Semne ale acestui ordin apar deja în secolul al XIII-lea, sub fiii lui Vsevolod CARACTERISTICILE PRINCIPALE Ordinea specifică a proprietății este faptul principal și inițial, din care sau sub influența căruia se dezvoltă toate fenomenele ulterioare din istoria Suzdal Rusului, de la care a început viața politică, care se contura aici la mijlocul secolului al XV-lea În primul rând, afirmarea acestui ordin a fost indicată prin două semne În primul rând, transferul de proprietate asupra prinților încetează: aceștia devin proprietari stabiliți, trăiesc și mor în mod constant în orașele lor specifice, pe care nu le părăsesc nici măcar atunci când ocupă pe rând masa marelui prinț În al doilea rând, ordinea moștenirii princiare, modul de transfer al volosturilor către succesori, se schimbă În vechea Rusie Kievană, prințul nu-și putea transfera volosta prin ordin personal nici măcar fiului său, dacă ea nu-l urma în ordinea vechimii; prințul nordic din secolele XIII - XIV, proprietarul permanent al volost-ului său, l-a transferat prin ordin personal fiilor săi și, în lipsa de fii, putea să-și refuze soția sau fiica, chiar și o rudă îndepărtată din nou În monumentele secolelor XIII și XIV vom găsi multe cazuri de astfel de transferuri excepționale în absența moștenitorilor direcți În , Vasily Vsevolodovich, prințul Iaroslavlului, strănepotul lui Vsevolod al III-lea, a murit, lăsând în urmă o fiică, prințesa Maria În același timp, prinții din Smolensk, împărțindu-și patrimoniul, l-au jignit pe fratele lor mai mic Fiodor din Mozhai Acesta din urmă a mers la Iaroslavl, s-a căsătorit cu o prințesă orfană și, împreună cu mâna ei, a primit principatul Iaroslavl, devenind astfel strămoșul unei noi linii domnești specifice Yaroslav, al treilea fiu al lui Vsevolod al III-lea, a primit volost Pereyaslav, care după el a trecut succesiv din tată în fiu cel mare În , prințul Pereyaslav fără copii Ivan Dmitrievich a murit, refuzând moștenirea vecinului său, prințul Moscova Danila Marele Duce al Moscovei Semyon cel Mândru, decedat în , i-a refuzat toată moștenirea soției sale, care a transferat-o apoi cumnatului ei, fratele lui Semyonov, Ivan Acestea sunt semnele care au scos la iveală înființarea unei noi ordini de stăpânire princiară a regiunilor mai tinere din ținutul Suzdal ORIGINEA SA Acum să încercăm să aflăm singuri originea istorică a acestui ordin Urmărind cursul raporturilor de proprietate dintre prinți în secolele XI - XIII în sudul Niprului și în nordul Volga Superioară, observăm o aparentă inconsecvență În vechea Rusie Kievană secolele XI - XII ideea unei posesiuni princiare comune inseparabile a fost recunoscută ca normă, baza relațiilor posesorii chiar și între prinți îndepărtați unii de alții prin rudenie Verii doi, verii al patrulea ai lui Yaroslavich încă se recunosc în mod viu ca membri ai unei familii de proprietari, nepoții unui singur bunic, care trebuie să dețină patria și bunicul lor, pământul rusesc, împreună, la

rândul lor O astfel de solidaritate posesorie, gândul proprietății indivizibile nu se observă la descendenții lui Vsevolod și între rude apropiate, veri și chiar rude: în ciuda relației lor strânse, Vsevolodovichi se grăbesc să-și împartă patrimoniul în părți ereditare separate Nepoții lui Vsevolod par să-și fi uitat mai degrabă bunicul decât pe nepoții lui Yaroslav - ai lor Care a fost motivul pentru stabilirea atât de rapidă a proprietății separate în urmașii lui Vsevolod? Ce condiții au determinat această înstrăinare reciprocă a prinților nordici prin posesie în ciuda proximității familiale a proprietarilor? Și acum, în primul rând, este necesar să clarificăm esența întrebării puse, așa cum am făcut atunci când am decis întrebarea despre originea următoarei ordine PRINȚII SUDICI Apanage domnesc - patrimoniul ereditar al unui anumit prinț Cuvântul patrimoniu era familiar și prinților din sud-vestul Rusiei din trecut și avea semnificații diferite în limba lor Întregul pământ rusesc era considerat "patria și bunicul" întregii familii domnești; în special, o anumită regiune a fost recunoscută ca patrie a liniei princiare stabilită în ea; chiar mai des, prințul numea patria sa domnia pe care stătea tatăl său, chiar dacă între tată și fiu existau proprietari intermediari Cu toate aceste semnificații, conceptul de patrie nu includea un singur semn - posesia personală și ereditară neîntreruptă prin testament Dar ideea unei astfel de posesiuni nu era străină de mințile prinților din sud-vest Prințul Vladimir Vasilkovici de Volyn, care a murit fără copii în , înainte de moartea sa și-a transferat principatul vărului său mai tânăr, Mstislav Danilovici, trecut de Leo mai mare, conform unui testament scris Se pune întrebarea: voința testatorului a fost considerată aici singura sursă a dreptului de proprietate? Moștenitorul a considerat necesar să-i convoace pe boieri și cetățeni la biserica catedrală din orașul Vladimir și să le citească un frate bolnav duhovnicesc Însă cronica nu a rostit nici măcar un cuvânt pentru a explica semnificația juridică a acestei promulgari solemne a voinței testatorului; se spune doar că "toată lumea de la tineri până la bătrâni" a auzit spiritualul A fost nevoie de acordul boierilor și cetățenilor, chiar dacă era tacit, sau era doar un mesaj de informare? Orașul Brest nu și-a ascultat prințul Vladimir, și-a jurat credință nepotului său Yuri, dar moștenitorul a privit acest act ca pe o "răzvrătire", o crimă împotriva statului Tatăl acestui Yuri l-a amenințat pe fiul său că îl va lipsi de moștenirea sa, că va da principatul său propriului său frate, același Mstislav, dacă Yuri nu va părăsi Brest Gândurile despre ordinea proprietății în funcție de vechime nu sunt vizibile Cu toate acestea, conform tuturor acestor fenomene, este încă imposibil de presupus în Volhynia în secolul al XIII-lea acţiuni de o anumită ordine în sensul exact al cuvântului Ordinul lui Vladimir este sigilat cu acordul seniorului ocolit Danilovici Lev; Danilovicii se adresează lui Vladimir ca pe un Mare Duce local; un văr mai mic și un nepot îi spun că îl cinstesc ca pe un tată; bătrânul Leo și fiul său îi cer lui Vladimir să-i dea Brest, să-i înzestreze, ca înainte ca marii prinți ai Kievului să-și înzestreze rudele Testamentul în sine nu este un act unilateral de voință a testatorului, ci "în apropiere", contractul acestuia cu moștenitorul ales, căruia îi trimite să spună: "Frate! vino la mine, vreau să mă disput cu tine despre toate Toate acestea sunt rămășițele fostului ordin al relațiilor princiare din Kiev Tatishchev în codul său analistic citează dintr-o sursă necunoscută o circulară trimisă tuturor principilor locali de bunicul acestui principe Vladimir Roman, când a ocupat Kievul în Romanul propunea, printre altele, modificarea

procedurii de înlocuire a mesei mare-ducale de la Kiev, "cum este în alte state respectabile", și ca prinții locali să nu-și împartă regiunile între copii, ci să dea tronul conform ei înșiși unui fiu mai mare cu toate posesiunile, dând în același timp mai puțin pentru a se hrăni cu oraș sau volost, dar "să fie sub autoritatea fratelui mai mare" Prinții nu au acceptat această propunere La începutul secolului al XIII-lea ereditatea prinților în linia descendentă nu a fost nici un fapt general, nici o regulă general recunoscută, iar ideea de majorat a fost în mod evident inspirată de Europa feudală la Roman Dar conceptul de principat ca proprietate personală a prințului era deja la început în mințile domnești din Rusia de Sud, doar cu semnificația unei pretenții revoluționare și a unei mari nenorociri pentru țara rusă Există un loc minunat în Campania Povestea lui Igor: "Lupta prinților împotriva celor murdari s-a slăbit, pentru că fratele i-a spus fratelui: acesta este al meu, și acesta este al meu, și prinții au început să spună atât de mare vorbesc despre un cuvânt mic, și se revoltă asupra lor, iar murdarii din toate părțile au venit cu victorii în țara rusă PRINȚII DE VEST În Rusia de Vest, ideea nu s-a dezvoltat în ordine din cauza circumstanțelor și este greu de spus dacă ar fi putut primi o astfel de dezvoltare acolo chiar și în alte circumstanțe În orice caz, subordonarea Lituaniei a introdus în relațiile domnești locale condiții care le-au dat o direcție cu totul specială Oricât de succes s-a descentralizat în statul lituano-rus, ea nu a atins gradul de fragmentare specifică Marele Voievod s-a ținut în fruntea prinților locali, și nu a intrat în rândurile lor, nu era doar cel mai mare dintre cei specifici, ceea ce este una dintre trăsăturile esențiale ale ordinului specific din cealaltă jumătate a Rusiei Marii Duci ai Lituaniei au acordat domnii patrimoniului "pentru totdeauna" sau numai până la "voința domnitorului lor", aflat în posesia temporară Primul act a distrus următoarea posesie sau și-a asumat absența, al doilea a negat însăși temeiul ordinului specific și ambele l-au redus pe proprietarul reclamat la poziția de prinț slujitor, combinat cu obligația: " și vom sluji el cu fidelitate din asta " Dar atât prințul rudă-coproprietar, cât și prințul specific, în esența lor juridică, nu erau slujitorii nimănui Aceasta înseamnă că prinții locali din statul lituano-rus din secolele XIV - XV poate fi numit apanage doar într-un sens foarte condiționat, din lipsa unui termen care să exprime mai exact relațiile particulare care s-au dezvoltat acolo PRIȚI VERHNEOKSKIY În această stare a existat un colț care, prin condițiile excepționale ale vieții sale, ne dă ocazia să ghicim cum s-ar fi așezat prinții din sud-vestul Rusiei dacă în acele secole ar fi fost lăsați în voia lor Aceasta este regiunea Oka de sus, unde descendenții lui St Mihail de Cernigov, prinții Belevski, Odoevski, Vorotinski, Mezețki și alții De la mijlocul secolului al XIV-lea erau subordonați Lituaniei, dar, profitând de poziția de frontieră, slujeau "pe ambele părți", iar Lituania și Moscova, cu patriile lor Salvați de nesemnificația lor de intervenția terților, ei au fost pe cuiburile tatălui și bunicului lor până la sfârșitul secolului al XV-lea și-au scos vechile tradiții ereditare, au continuat să se certe "despre o mare domnie prin familie, prin bătrânețe", îmbrăcându-se despre "cine este mai potrivit să fie într-o mare domnie și cine într-o moștenire" În consecință, deținerea de apanaje, domnii minore, era determinată nu de legea ereditară, ci de un acord care stabilea o linie de familie, naturală sau condiționată, așa cum se făcea în secolul al XII-lea Evident, acești prinți nu au putut în niciun fel să adapteze la situația lor actuală conceptele pe care le-au moștenit din cele mai vechi timpuri: forța lucrurilor i-a

înclinat spre proprietate separată, iar ei, stând pe "dolnița lor", mici părți din micile lor patrii, încă se frământau și se certau despre domnia "după familie, după vechime", despre linia clanului după vechime Ei au continuat politica strămoșilor lor strămoși, susținând antichitatea tribală căzută cu acorduri, un mijloc care, deși o susțineau, în același timp și-a eliminat baza naturală de sub ea PRIȚI RYAZAN Vă voi atrage atenția asupra unui alt exemplu separat, chiar mic, pentru a arăta insolubilitatea conștiinței politice princiare în rândurile seniori ale tribului Yaroslav Filiala Cernigov, prinții din ținutul Ryazan, periferii și despărțiți de posesiunea obișnuită comună, ca și prinții Galiției, înainte ca următorii coproprietari, rude, să poată asimila ideea de posesie ereditară separată Mai mult, în lupta acestor prinți, care s-au distins printr-o sălbăticie neobișnuită chiar și pentru rurikovicii din Rusia de Sud, se părea că toate gândurile de proprietate fraternă comună a patriei și a bunicului ar fi trebuit să se stingă complet În cele din urmă, principatul Ryazan încă de pe vremea lui Vsevolod al III-lea a fost în strânsă legătură, adesea sub presiunea puternică din partea principatelor vecine Vladimir, apoi Moscova, unde ordinea specifică era ferm stabilită La sfârşitul secolului al XV-lea Terenul Ryazan era deținut de doi frați Ivan și Fedor Vasilyevich; primul, ca cel mai mare, era numit cel mare, al doilea specific Cu toate acestea, au fost de acord că ambele domnii ar trebui să fie strict separate, ereditare într-o linie descendentă Dar frații au prevăzut posibilitatea ca unul dintre ei să moară fără copii Odată cu acțiunea ordinului următor, gândul unui principat escheat nu a putut apărea: prințul, care nu și-a lăsat urmași, a avut întotdeauna un succesor din partea laterală pregătit Odată cu căderea cozii în ordine specifică, principatele evadate au provocat inevitabil neînțelegeri și dispute Conform ideii dreptului de apariție, prințul, în calitate de proprietar deplin, putea, murind fără copii, să-și refuze principatul oricărei rude, nestingherită de gradele de rudenie Dar rudele cele mai apropiate, desigur, erau interesate de faptul că o parte din patria lor comună și din bunicul lor nu au părăsit mijlocul lor și erau dispuși să se opună dreptului pur de proprietate cu cererea morală de solidaritate rude Din întâlnirea de idei ale unor ordine atât de diferite, în tribul Vsevolodov, în special în filiala sa Tver, s-a născut lupte crude pentru principatele evadate La Moscova, acest caz era deja reglementat de Dimitri Donskoy în legătură cu componența familiei care a rămas după el: fiii-moștenitori în caz de lipsă de copii erau constrânși în dreptul de dispunere postumă a bunurilor lor; moștenirea fiului cel mare, Marele Duce, fără împărțire a trecut următorului frate în vechime, care a devenit Mare Duce; moștenirea mai tânără, care a devenit scăpată, a fost împărțită între restul fraților proprietarului decedat, la discreția mamei lor Acest substitut nu este un ecou al proprietății tribale comune, ci negarea sa completă, inspirată de o previziune plină de resurse: ieșirea moștenirii din familia Donskoy a devenit imposibilă și orice legătură cu alte rude a fost ruptă din partea ei Prinții Ryazan menționați mai sus au acționat altfel la o sută de ani după Donskoy Moștenirea unui frate fără copii care a murit fără testament a trecut în mod natural altui frate sau copiilor săi Dar amândoi, cu răceală și neîncredere reciprocă, se temeau că fratele, murind fără copii, nu va refuza partea sa din patria lor comună unei rude terțe și, prin urmare, printr-un acord din , s-au legat unul pe celălalt cu un obligația reciprocă în caz de lipsă de copii de a nu da moștenirea dincolo de frate "cu nicio șmecherie" Dar nu au prevăzut sau nu au îndrăznit prudent să stipuleze cazul când unul dintre ei moare,

lăsând copii, înaintea unui frate fără copii Fratele mai mare a murit mai devreme, lăsându-și fiul, iar cel mic, fără copii, Fiodor, profitând de o neglijență sau de o omisiune deliberată a contractului, fără nicio viclenie, i-a refuzat moștenirea Marelui Duce al Moscovei, unchiul său matern, dincolo de nepot de la propriul său frate Dreptul specific de voință a susținut aici indirect tradiția proprietății tribale a solidarităţii: rudenia maternă, în numele căreia se putea face un principe spiritual Fedor, putea prevala asupra rudeniei paterne, de altfel, în linie descendentă, numai pe baza unei familii comune legătura dintre prinții Ryazan și Moscova ca membri ai unei singure familii conducătoare ruse: ar proceda astfel prințul Fiodor dacă mama lui nu ar fi sora lui Ivan al Moscovei, ci a lui Cazimir al Lituaniei? PUTEREA LEGENDII GENERALE ÎN SUD-VEST Am intrat în detalii pentru a vă arăta mai clar momentul de cotitură politică care a început în ambele jumătăți ale pământului rusesc la răsturnarea a două perioade ale istoriei noastre Spiritul spiritual al prințului Ryazan amintește de actul lui Vladimir Vasilkovici din Volyn, care și-a lăsat moștenirea principatului vărului său mai tânăr, după cel mai mare Dreptul de a transfera bunurile ancestrale prin testament personal în secolul al XIII-lea era încă doar o creanță sau sechestru în sud, dar Vladimir a acoperit actul de voință personală cu formele vechiului ordin cutumiar, o înțelegere cu moștenitorul, consimțământul altor rude apropiate, precum și boierii și orașul capitală Revendicarea, trecând sub stindardul legii, a devenit un precedent, primind puterea nu numai de a înlocui, ci și de a anula legea Astfel, următorul ordin din sudul Niprului, care se descompunea atent și strâns, renaște într-un nou ereditar Însă procesul renașterii nu a avut timp să se încheie, fiind capturat de stăpânirea lituaniană, care l-a întors deoparte Cu toate acestea, chiar și fără această presiune externă, noua ordine din sud-vestul Rusiei s-ar fi întâlnit cu opoziția forțelor sociale interne, a boierilor, a orașelor și a multor prinți, cărora le-a fost neprofitabilă Boierii și orașele erau obișnuite să se amestece în relațiile domnești, au înțeles importanța lor în cursul treburilor și au reușit să se adapteze situației sistem și nu mai puțin decât majoritatea prinților se distingeau prin conservatorismul gândirii politice PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE COMANDEI SPECIFICE ÎN NORD-EST În regiunea Volga Superioară, mințile și faptele s-au dovedit a fi mai mobile și mai flexibile Și aici nu au putut abandona complet antichitatea Kieveană Orașul Vladimir a fost multă vreme pentru Vsevolodoviches din Suzdal ceea ce Kievul a fost pentru vechii Yaroslavichs - o proprietate comună, deținută la rândul său de vechime Acest lucru nu este suficient Când, odată cu ramificarea tribului Vsevolodov, apanajele formate sub fiii lui Vsevolod au început să se dezvolte în grupuri întregi de apanaje, dintre ele s-au evidențiat principate seniori, așa cum a fost cazul în Nipru: sub Marele Duce de Vladimir, local Au apărut și mari duci - Tver, Nijni Novgorod, Yaroslavl Dar aici tradiția de la Kiev a fost întreruptă: după unele dispute și ezitare, liniile senior ale diferitelor ramuri ale tribului erau de obicei aprobate la mesele locale de seniori cu drept de moștenire specific în ordine descrescătoare Ici-colo, lucrurile au mers în direcții opuse: pe Nipru, principatele mai vechi mențineau pe rând ordinea coproprietății în volosturile mai tinere; pe Volga Superioară, ordinea posesiunii ereditare separate prin testament s-a extins de la volosturile mai tinere, apanaje, până la domniile mai vechi Această diferență a fost o schimbare destul de bruscă a dreptului de proprietate princiar: subiectul de drept și ordinea, modul de

proprietate s-au schimbat Anterior, pământul rus era considerat patria comună a familiei princiare, care era purtătorul colectiv al puterii supreme în ea, iar prinții individuali, participanți la această putere colectivă, erau proprietari temporari ai principatelor lor Dar în componența acestei puteri nu se observă ideea dreptului de proprietate asupra pământului ca pământ - dreptul care aparține unui proprietar privat asupra pământului său Stăpânindu-și domniile pe rând, sau prin înțelegere între ei și cu orașele volost, principii au practicat în ele drepturi supreme, dar nici toți împreună, nici fiecare în mod individual nu le-a aplicat metodele de dispoziție care decurg din dreptul de proprietate , nu le-au vândut și nu le-au ipotecat, nu le-au dat ca zestre pentru fiicele lor, nu le-au lăsat moștenire etc Pământul Rostov era o patrie comună pentru Vsevolodovich; dar nu a rămas o patrie colectivă, comună S-a rupt în domnii separate, una independentă de alta, ale căror teritorii erau considerate proprietate personală și ereditară a proprietarilor lor; ei au condus populația liberă a principatelor lor ca suverani și au stăpânit teritoriile lor ca proprietari privați cu toate drepturile de dispoziție care decurg din această proprietate Numim o astfel de posesie în cea mai pură formă și dezvoltare deplină, iar în această formă și dezvoltare o observăm numai în patria lui Vsevolodovichi, în regiunea Volga Superioară din secolele XIII - XV Deci, în ordinea specifică, purtătorul puterii este o persoană, nu un clan, posesiunea princiară devine separată și, fără a pierde drepturile supreme, se combină cu drepturile de proprietate personală privată În această combinație complexă este necesar să se afle condițiile locale care au contribuit la această separare a posesiunilor princiare în moșia Vsevolodovici și la apariția unei concepții asupra moștenirii ca proprietate personală a prințului BAZA GEOGRAFICĂ În primul rând, să căutăm aceste condiții în proprietățile țării în care a fost stabilită comanda în studiu Inseparabilitatea tribală a posesiunilor princiare din Rusia Kieveană a fost susținută de caracteristicile sale geografice, adică de condițiile existenței sale materiale Vechea Rusie Kievană era o țară integrală, ale cărei părți erau strâns legate între ele prin diverse fire - geografice, economice, juridice și morale bisericești Această Rusă, de fapt, era formată din bazinul unui râu, Niprul, pe care l-am comparat deja cu marea autostradă a mișcării economice naționale ruse din acele secole, și numeroșii săi afluenți, mergând în dreapta și în stânga, erau numite căile de acces ale acestei autostrăzi Pe această bază geografică s-a păstrat sistemul economic și politic al vechii Rusii Kievene Să ne imaginăm acum Rusia de Sus din Volga așa cum era în secolul al XIII-lea Aici vedem, în primul rând, o rețea frecventă de râuri și pâraie care curg în diferite direcții De-a lungul acestei rețele fluviale, populația s-a răspândit în diferite direcții O populație atât de împrăștiată nu a permis să se înființeze un centru stabil, nici politic, nici economic, în Suzdal Aici impulsurile centrifuge au prevalat decisiv asupra condițiilor de centralizare Populația, împrăștiată de-a lungul pânzei râului, s-a așezat în primul rând de-a lungul malurilor uscate ale râurilor Deci, de-a lungul râurilor, au apărut fâșii lungi de locuri rezidențiale, care păreau a fi insule alungite printre o mare de păduri și mlaștini Regiunile fluviale care au apărut în această ordine au fost separate unele de altele de vaste păduri sălbatice inaccesibile Astfel, colonizarea a scos în evidență mici zone fluviale în Volga de Sus, care au servit drept cadre gata făcute pentru zdrobirea specifică și au susținut-o Când un anumit prinț trebuia să-și împartă patrimoniul între moștenitorii săi, distribuția

geografică a populației îi oferea o bază pregătită pentru anumite diviziuni și subdiviziuni Un astfel de curs de reglementare a cauzat o lipsă de comunicare, ceea ce a dus la separarea politică Ordinea politică în forma sa finală reflectă întotdeauna în ea însăși totalitatea și caracterul general al intereselor umane private și relațiile pe care le întreține și pe care ea însăși se sprijină Ordinea specifică a fost o reflectare și o parte a produsului dezbinării în care populația nou venită din Rusia Volga Superioară se afla la momentul înființării ei în locuri noi, până când noii coloniști s-au obișnuit cu condițiile neobișnuite ale regiunii și ale împrejurimilor bătrâni Aceasta înseamnă că ordinea posesiunilor domnești separate acolo s-a dezvoltat în strânsă corelație cu distribuția geografică a populației, iar această distribuție, la rândul ei, a fost dirijată de proprietățile regiunii și de cursul colonizării acesteia Natura generală a vieții care s-a dezvoltat în astfel de condiții, cu o rotație economică națională lentă, cu interese și relații fragmentate și încă necoordonate, cu o dispoziție publică coborâtă, slăbită în mediul princiar, în primele generații ale tribului Vsevolodov , un sentiment de solidaritate înrudită Așa este fundamentul geografic al ordinii specifice, un fundament de natură mai negativă, care nu atât a întărit noua ordine a vieții, cât a ajutat la distrugerea celei vechi BAZA ESTE POLITICĂ În alte condiții, puse în acțiune de aceeași colonizare a regiunii, este necesar să se caute sursa însăși ideii de apariție ca proprietate personală privată a unui prinț de apanaj Colonizarea i-a pus pe principii din regiunea Volga Superioară într-o relație diferită cu principatele lor, care nu existau în vechea Rusie Kievană Acolo, primii prinți, după ce au apărut în țara rusă, au intrat în sistemul social gata făcut, care se dezvoltase înaintea lor Stăpânind pământul rusesc, l-au apărat de dușmanii externi, au menținut ordinea socială în el, l-au completat, stabilind detaliile acestei ordini în funcție de nevoile vremii, dar nu au putut spune că au pus chiar bazele acestei ordini , nu se puteau numi creatorii unei societăți pe care o conduceau Vechea societate de la Kiev era mai veche decât prinții săi Sub influența colonizării, prinții din Volga de Sus au adoptat o viziune complet diferită despre ei înșiși, o atitudine diferită față de o societate controlată Aici, mai ales dincolo de Volga, așezat pe o moștenire, primul său prinț găsea de obicei în posesia sa nu o societate gata făcută, pe care urma să o conducă, ci un deșert care tocmai începuse să fie așezat, în care totul trebuia să fie adus și aranjat pentru a crea o societate în ea Pământul a prins viață în fața ochilor prințului său: jungla surdă a fost curățată, nou-veniții s-au instalat pe "novy", au început noi așezări și meșteșuguri, noi venituri s-au turnat în vistieria prințului Prințul a condus toate acestea, a considerat că toate acestea sunt opera propriilor mâini, creația sa personală Așadar, colonizarea a adus într-un număr de generații princiare același gând, o viziune asupra atitudinii lor față de moștenire, a semnificației lor guvernamentale în ea Yuri Dolgoruky a început să construiască pământul Suzdal; fiul său Andrei Bogolyubsky a continuat munca tatălui său; Nu e de mirare că s-a lăudat că a populat ținutul Suzdal cu orașe și sate mari, l-a făcut populat Reamintindu-și munca tatălui său și propriile sale eforturi, prințul Andrei putea spune pe bună dreptate: "La urma urmei, eu și tatăl meu am lucrat Suzdal Rus, am aranjat o societate în ea" Acest punct de vedere a fost probabil motivul principal al înstrăinării lui Andrei Bogolyubsky de sudul Rusiei și dorința lui de a-și izola parohia de nord de aceasta Simțindu-se un desăvârșit stăpân în această volost, nu a avut nicio

dorință de a o împărtăși altora, de a o introduce în cercul posesiunii patrimoniale generale a principilor Ca un frate mai mare, Vsevolod al III-lea s-a uitat la pământul Suzdal și a acționat în el, iar modul lor de a gândi și de a acționa a devenit un legământ pentru Vsevolodovici Gândul: acesta este al meu, pentru că a fost inițiat de mine, dobândit de mine - aceasta este viziunea politică pe care colonizarea i-a învățat pe primii prinți ai Rusiei din Volga Superioară să privească principatul lor Această idee a stat la baza conceptului de moștenire ca proprietate personală a proprietarului, acest punct de vedere a trecut de la tată la copii, a devenit un obicei ereditar, de familie al monomahovicilor Suzdal și s-au ghidat după aceasta în aranjarea moșiilor lor, ca precum şi în eliminarea lor Aceasta este baza politică a ordinului specific: ideea posesiunii princiare personale și ereditare a apărut din atitudinea prinților stabiliți prin colonizare față de principatele lor din regiunea Volga Superioară din secolele al XIII-lea și al XIV-lea FORMULĂ Astfel, ordinea specifică a fost păstrată pe două temeiuri, geografică și politică: a fost creată prin acțiunea comună a naturii țării și a colonizării acesteia) Cu ajutorul trăsăturilor fizice ale Rusiei din Volga Superioară, colonizarea a adus aici mici districte fluviale, izolate unele de altele, care au servit drept bază pentru împărțirea politică a țării, adică fragmentarea ei specifică Mici destine din Volga Superioară din secolele XIII și XIV sunt bazine hidrografice) Sub influența colonizării țării, primul prinț al moștenirii s-a obișnuit să vadă în stăpânirea sa nu o societate gata făcută, suficient aranjată, ci un pustiu, pe care l-a populat și organizat în societate Conceptul prințului ca proprietar personal al moștenirii a fost o consecință juridică a importanței prințului ca colonist și organizator al moștenirii sale Așa explic originea istorică a ordinului specific de stăpânire princiară, care a fost înființată în nordul Volga Superioară din secolul al XIII-lea FĂRĂ OBSTACULE La cele spuse, trebuie adăugat că aici noua ordine nu a trebuit să se lupte cu opoziţia, care în sud se putea întâlni la primele încercări de implementare a ideii de posesie ereditară separată de boieri, numeroşi orașe vechi și influente, chiar și prinții înșiși; chiar și printre ei au existat campioni ai antichității dezinteresați, dar nu întotdeauna isteți, cum ar fi războinicul vagabond, mereu gata să-și arunce capul în jos pentru confuzie, a încurcat și el, întârziatul cavaler rus Varangian Mstislav Mstislavovich Udaloy, prințul Toropetsky din Smolensk În ținutul Rostov-Suzdal, puterea boierilor, deja nu deosebit de puternică, și doar două orașe veche mai vechi Rostov și Suzdal, a fost subminat de conflictele sociale, care au fost pregătite de colonizarea țării și prinții din această parte în secolul al XIII-lea toți - puii unui cuib mare, așa cum l-au numit Vsevolod III, toți au fost crescuți în conceptele și obiceiurile aceluiași proprietar Vsevolodovichi aveau o populație la îndemână, în cea mai mare parte mobilă și împrăștiată, încă neașezată pe luminițe proaspete, neavând timp să se închidă în uniuni locale și de clasă strânse, simțindu-se pe o latură străină, nesocotind nimic al lor, totul primit de la prinţul-proprietar local Pe un teren social atât de flexibil, a fost posibil să se înceapă orice fel de management politic Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul OBSERVAȚIE ÎN SEMNIFICAȚIA VÂRSTELOR SPECIFICE ÎN ISTORIA RUSEI CONSECINTELE ORDINEI SPECIFICE DE POSITIE PRINCIPALĂ ÎNTREBĂRI ÎN STUDIUL LOR PROCEDURA SPECIFICA DE SRACIRE SĂRACIREA PRINȚILOR APARENȚI ALIENAREA LOR RECIPROCĂ SEMNIFICAȚIA PRINȚULUI RELATIA SA JURIDICA CU patrimoniale PRIVATE IN LOTUL SA COMPARAREA RELATIILOR SPECIFICE CU RELATIILE FEUDALE

COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII ÎN PRINCIPITATE DECLINUL CONȘTIINȚEI ZEMSKOY ȘI AL SIMȚULUI CIVIL PRIN PRIȚII SPECIALE CONCLUZII Trebuie să studiem consecințele ordinii specifice a posesiunii princiare Dar mai întâi să ne uităm din nou la cauza, a cărei acțiune o vom lua în considerare VÂRSTE SPECIFICE După ce aruncăm o privire scurtă asupra soartei Rusiei de sud-vest în perioada studiată, am lăsat-o mult timp din vedere pentru a ne concentra toată atenția asupra jumătatei de nord-est a pământului rusesc, asupra patriei Volga Superioară a soţii Suzdal Vsevolodovich Această limitare a câmpului de observație este o concesie inevitabilă față de condițiile studiilor noastre Nu putem decât să urmărim mișcările dominante ale istoriei noastre, să navigăm, ca să spunem așa, pe șanul său, fără a ne abate la curenții de coastă În regiunea Volga Superioară, s-au concentrat din secolul al XIII-lea cele mai puternice forțe populare și acolo este necesar să se caute legăturile fundamentelor și formelor de viață ale oamenilor, care au căpătat ulterior semnificație dominantă Am văzut deja în ce direcție a început să se schimbe viața socială aici sub influența refluxului forțelor populare în această direcție Vechiul mod de viață stabilit a fost supărat În noua situație, sub jugul noilor nenorociri exterioare, aici totul era localizat, izolat: legăturile sociale largi s-au rupt, interesele majore s-au fragmentat, toate relațiile s-au îngustat Societatea s-a estompat sau s-a dezintegrat în mici lumi locale; fiecare s-a dus în colțul său apropiat de țară, limitându-și gândurile și atitudinile la interese înguste și legături de vecinătate sau ocazional Statul, bazat pe interese comune stabile, pe legături sociale largi, cu o viață atât de fragmentată și dezordonată, devine imposibil sau adoptă forme și metode de acțiune neobișnuite pentru el: se desface și în corpuri mici, în structura cărora, cu indiferenta naiva, elementele ordinii de stat se contopesc cu normele societatii civile drepturi Feudalismul a apărut din această stare a societății în Occident; același stat de pe Volga Superioară a servit drept bază pentru ordinea specifică În studiul istoriei, cineva este reticent să acorde atenție unor astfel de epoci, care oferă prea puțină hrană pentru minte și imaginație: este greu să extragi orice idee mare din evenimente neimportante; fenomenele slabe nu se adună la nicio imagine strălucitoare; nu există nimic distractiv sau instructiv Pentru Karamzin, perioada de peste de ani de la moartea lui Iaroslav I părea a fi un timp, "o faptă slabă de glorie și bogată în lupte neînsemnate a numeroși conducători, ale căror umbre, pătate de sângele supușilor săraci, pâlpâie amurgul secolelor îndepărtate " Cu Solovyov, însă, însuși sentimentul de greutate pe care îl îndure istoricul în urma studierii monumentelor slabe și incolore din secolele al XIII-lea și al XIV-lea a fost îmbrăcat într-o descriere scurtă, dar vie a perioadei "Personajele acționează în tăcere, se luptă, se împacă, dar ei înșiși nu vor spune, nici cronicarul nu va adăuga de unul singur, de ce se luptă, în urma căruia se împacă; în oraș, în curtea domnească, nu se aude nimic, totul este liniște; toți stau închiși și gândesc un gând pentru ei înșiși; ușile se deschid, oamenii vin pe scenă, fac ceva, dar fă-o în tăcere Totuși, astfel de epoci, atât de plictisitoare de studiat și aparent atât de inutile pentru istorie, au o semnificație istorică proprie și nu mică Acestea sunt așa-numitele timpi de tranziție, care se află adesea în dungi largi și întunecate între două perioade Astfel de epoci reciclează ruinele unei ordini moarte în elemente ale ordinii care iese după ele Secolele noastre specifice aparțin și ele unor astfel de timpuri de tranziție, trecând prin etape istorice: semnificația lor nu este în sine, ci în consecințele lor, în

ceea ce a ieșit din ele RELATII SOCIALE Ordinea specifică, ale cărei consecințe trebuie să le studiem, a fost ea însăși una dintre consecințele politice ale colonizării ruse a regiunii Volga Superioară, cu participarea naturii regiunii Această colonizare a adus în acea regiune aceleași elemente sociale care alcătuiau societatea Niprului Rus: aceștia erau prinții, echipele lor, clasa comercială și industrială urbană și populația rurală mixtă din diferite regiuni vechi Cunoaștem relația lor reciprocă în vechiul Rus: primele trei elemente erau forțe dominante și lupte cu participarea clerului, de obicei pacificatoare Orașele regionale veche, conduse de "oamenii răi" ai lor, nobilimea capitalului comercial, au izolat regiunile în lumi locale, iar echipele, aristocrația armelor, cu prinții lor, au alunecat peste aceste lumi, cu greu să mențină comunicarea între ele Apar întrebările: ce corelație s-a stabilit între aceste elemente sociale sub acoperișul ordinii specifice și ce rol a luat fiecare dintre ele în funcționarea acestei noi forme politice? Aceste întrebări ne vor ghida în studiul consecințelor ordinii specifice În acest studiu, vom lua în considerare moștenirea în sine, fără relația ei cu alte moșteniri: vom atinge aceste relații în istoria Principatului Moscovei Consecințele acestui ordin devin vizibile deja în secolul al XIII-lea și cu atât mai mult în secolul al XIV-lea DIVIZIUNEA DEITĂȚILOR În primul rând, acest ordin a fost însoțit de o fragmentare specifică din ce în ce mai mare a Rus'ului de nord, o măcinare treptată a apanasurilor Vechea Rusie Kievană a fost împărțită în posesiuni princiare în funcție de numărul de prinți adulți disponibili, uneori chiar și cu participarea minorilor; astfel, în fiecare generație, pământul rusesc a fost redistribuit între prinți Acum, odată cu dispariția următoarei comenzi, aceste redistribuiri au început să se oprească Membrii liniei princiare, care se înmulțea prea mult, nu au putut să ocupe mese libere în alte principate și au fost nevoiți să-și despartă tot mai mult feudul ereditar Din această cauză, pe alocuri moștenirile domnești erau împărțite între moștenitori în cote microscopice Voi face o scurtă trecere în revistă a acestei diviziuni specifice, limitându-mă doar la primele două generații de Vsevolodovici După moartea lui Vsevolod, patrimoniul său din Volga Superioară, după numărul fiilor săi, s-a rupt în părți Sub principatul senior al lui Vladimir, care era considerat proprietatea comună a tribului Vsevolodov, existau moșteniri: Rostov, Pereyaslav, Yuryevsky (cu capitala Yuryev Polsky) și Starodubsky pe Klyazma Când nepoții lui Vsevolod au luat locul părinților lor Terenul Suzdal a fost împărțit în părți mai mici Principatul Vladimir a continuat să fie moștenit în ordinea vechimii, dar din acesta au apărut noi destine: Suzdal, Kostroma și Moscova Principatul Rostov s-a prăbușit și el: din el s-au evidențiat apanațiile mai tinere ale lui Iaroslavl și Uglițki Moștenirea Pereyaslavsky s-a împărțit, de asemenea, în mai multe părți: lângă moștenirea mai veche Pereyaslavsky, din ea au ieșit doi mai tineri, Tver și Dmitrov-Galitsky Doar cnezatele lui Yuryevsky și Starodubsky au rămas nedespărțite, pentru că primii lor prinți au lăsat doar câte un fiu Așadar, pământul Suzdal, care s-a destrămat sub copiii lui Vsevolod în părți, sub nepoții săi, a fost împărțit în Într-o progresie similară, fragmentarea specifică a avut loc în generațiile ulterioare ale tribului Vsevolodov Pentru claritate, voi recalcula pentru dumneavoastră părțile în care a fost împărțit succesiv cel mai vechi dintre principatele specifice originale, Ostovo Din acest principat, la început, așa cum am spus, s-au remarcat apanaturile lui Iaroslavl și Uglițki, dar apoi restul principatului Rostov s-a împărțit în alte două jumătăți, Rostov, de fapt, și

Belozersky În secolele al XIV-lea și al XV-lea jumătatea Belozersky, la rândul ei, se desparte în astfel de destine: Kemsky, Sugorsky, Ukhtomsky, Sudskoy, Sheleshpansky, Andozhsky, Vadbolsky și alții Principatul Iaroslavl în continuarea secolelor XIV și XV de asemenea, subdivizat în destine Molozhsky, Shekhonsky, Sitsky, Zaozersky, Kubensky alături de cel precedent, Kurbsky, Novlensky, Yukhotsky, Bokhtyugsky și alții După cum puteți vedea din numele acestor destine, cele mai multe dintre ele constau din mici districte ale râurilor Trans-Volga City, Suda, Mologa, Kema, Ukhtoma, Andoga, Bokhtyuga etc SĂRĂCIA PRIȚILOR O altă consecință a fost strâns legată de aceasta - sărăcirea majorității prinților specifici zdrobiți din nordul Rusiei Pe măsură ce unele linii ale tribului Vsevolodov s-au înmulțit, moștenitorii au primit de la tații lor părți tot mai mici din moșiile lor familiei Datorită acestei fragmentări, majoritatea prinților specifici secolelor XIV și XV se află într-un mediu nu mai bogat decât cel în care au trăit proprietarii privați mediocri din vremurile de mai târziu Principatul Zaozerskoye (pe malul de nord-est al lacului Kubenskoye) aparținea apanajesului Iaroslavl La începutul secolului al XV-lea acest principat era stăpânit de prințul apanaj Dimitri Vasilevici Unul dintre fiii acestui prinț a mers la Mănăstirea de Piatră de pe insula Lacul Kubenskoye și a făcut jurămintele acolo sub numele de Joasaph În viața antică a acestui prinț-călugăr, găsim o imagine picturală a reședinței tatălui său, prințul Zaozersky Această capitală a constat dintr-o curte princiară singuratică, nu departe de confluența râului Kubena în lac Lângă această moșie domnească se afla o biserică pe numele lui Dimitrie al Tesalonicului, evident, de același principe și construită în cinstea îngerului său, iar la distanță se afla satul Chirkovo, care a servit drept parohie acestei biserici: " vin toată chemarea lui Chirkov către el " Aceasta este întreaga reședință a "derzhavtsa" specifică de la începutul secolului al XV-lea ALIENAREA LOR RECIPROCĂ Ordinea specifică a posesiunii princiare, în esența sa, a introdus înstrăinarea reciprocă între prinți, care nu exista între prinții vechii Rusii Kievene Conturile și disputele despre vechime, despre ordinea proprietății pe rând a vechimii, mențineau o strânsă solidaritate între acești prinți: toate relațiile lor se bazau pe modul în care un prinț era adus la altul De aici și obiceiul lor de a lucra împreună; chiar și vrăjmășia din cauza onoarei vechimii, din cauza Kievului, i-a apropiat mai mult decât i-a înstrăinat unul de celălalt Dintre prinții specifici din nordul Rusiei, dimpotrivă, nimănui nu-i păsa de celălalt Odată cu separarea proprietății între ei, nu puteau exista nici interese comune puternice: fiecare prinț, retras în patrimoniul său, s-a obișnuit să acționeze singur, de dragul foloaselor personale, amintindu-și de ruda vecinului numai atunci când îl amenința sau când a existat ocazia de a profita pe cheltuiala lui Această dezbinare reciprocă a prinților specifici i-a făcut incapabili de alianțe politice prietenoase și strânse; congresele princiare, atât de frecvente în secolul al XII-lea, devin rare și întâmplătoare în secolul al XIII-lea și aproape încetează în secolul al XIV-lea PRINȚUL SPECIAL Odată cu această izolare posesivă a prinților, cade și semnificația lor politică Semnificația politică a suveranului este determinată de măsura în care își folosește drepturile supreme pentru a atinge scopurile binelui comun, pentru a proteja interesele comune și ordinea publică Semnificația prințului în vechea Rusie Kievană a fost determinată în principal de faptul că el a fost în primul rând gardianul securității externe a țării ruse, paznicul armat al granițelor sale Este suficient să aruncăm o privire superficială asupra

relațiilor sociale din principatele specifice pentru a vedea că prințul specific avea un alt sens De îndată ce conceptul de bine comun dispare în societate, ideea suveranului ca putere universal obligatorie iese în minte, iar în destinul unui astfel de concept nu era nici măcar nimic de atașat Nu era nici un clan, nici o uniune funciară; nu era deloc o societate, ci o adunare întâmplătoare de oameni cărora li s-a spus că se află în limitele spațiului aparținând unui cutare prinț În lipsa unui interes comun, unificator, prințul, încetând să mai fie suveran, a rămas doar un proprietar de pământ, un simplu proprietar, iar populația moștenirii s-a transformat în locuitori separati, temporari ai acesteia, nimic altceva decât vecinătate, fără legătură cu unul pe celălalt, indiferent cât de mult au stat, cel puțin chiar și ereditar au stat la locurile lor Numai iobagii prințului erau legați de teritoriul principatului specific; locuitorii liberi aveau doar legături personale temporare cu prințul local Ei s-au împărțit în două clase: militari și oameni de culoare OAMENI SLUJTORI Slujitorii erau boieri și slujitori liberi, care se aflau în serviciul personal al domnitorului prin înțelegere cu acesta Ei i-au recunoscut autoritatea asupra lor atâta timp cât l-au slujit; dar fiecare dintre ei putea să-l părăsească pe prinț și să meargă în slujba altuia Aceasta nu a fost considerată o trădare a prințului Apanaturile nu erau lumi politice închise cu granițe stabile, inviolabile, s-au îngustat și s-au extins, păreau a fi părți aleatorii ale unor întregi rupte, dar neuitate încă: rătăcind în jurul lor, populația era puțin deranjată de granițele lor, pentru că au rămas în pământul rusesc, printre ai lor, sub stăpânirea acelorași prinți ruși Prinții, în acordurile lor reciproce de multă vreme, nu au îndrăznit să încalce această rămășiță cotidiană a unității țării ruse, care, încetând să mai fie un fapt politic, a rămas încă o amintire sau o senzație populară După ce l-au părăsit pe prinț, servitorii săi liberi și-au păstrat chiar drepturile asupra pământurilor dobândite de ei în principatul părăsit PERSOANE DE CULOARE Așa erau relațiile negrilor, adică persoanele impozabile, cu prințul specific Așa cum relațiile dintre oamenii de serviciu erau de serviciu personal, tot așa și relațiile negrilor erau pământ personal Un negru, urban sau rural, recunoștea puterea prințului, îi plătea tribut, se supunea jurisdicției sale, doar în timp ce își folosea pământul, dar se putea muta și într-un alt principat când găsea condițiile locale de folosire a pământului incomode , iar apoi toate legăturile lui cu primul s-au rupt prince Aceasta înseamnă că, la fel cum un soldat era un servitor militar angajat al unui prinț, tot așa și un negru era un chiriaș plătitor de impozite al pământului său Se poate înțelege ce semnificație a primit prințul specific într-o astfel de relație În moștenirea sa, el a fost, de fapt, nu un conducător, ci un proprietar; principatul lui nu era pentru el o societate, ci o economie; nu a condus-o, ci a exploatat-o, a dezvoltat-o Se considera proprietarul întregului teritoriu al principatului, dar numai al teritoriului cu terenurile sale economice Persoanele, oamenii liberi, nu făceau parte legal din această proprietate: o persoană liberă, de serviciu sau de culoare, a venit în principat, a slujit sau a muncit și a plecat, nu a fost o unitate politică în societatea locală, ci un accident economic în principat Prințul nu l-a văzut supus în sensul nostru al cuvântului, pentru că nici în acest sens nu se considera suveran Aceste concepte nu existau într-o anumită ordine și nici relațiile care decurg din ele nu existau Cuvântul suveran exprima atunci puterea personală a unei persoane libere asupra celor neliberi, asupra iobagului, iar prințul specific se considera suveran doar pentru servitorii săi, ceea ce era

cazul proprietarilor privați de pământ NATURA DREPTURILOR STATULUI Nefiind un suveran în adevăratul sens al cuvântului, prințul specific nu era, totuși, un simplu proprietar privat, nici măcar în sensul vremii El se deosebea de acesta din urmă prin drepturi suverane, le folosea doar într-un mod specific Din proprietatea sa asupra moștenirii nu au rezultat și nici nu au fost izvorul acestui drept Ei au fost moșteniți de prințul specific de la strămoșii nespecifici ai vremii, când fiecare prinț, neconsiderându-se proprietarul domniei deținute temporar de el, era un participant la puterea supremă asupra pământului rus aparținând Yaroslavicilor Când unitatea familiei princiare a fost distrusă, drepturile suverane ale prinților specifici nu și-au pierdut fostul sprijin dinastic, care intrase deja parte din obiceiul politic și primise recunoașterea populară; doar sensul lor și viziunea oamenilor despre ele s-au schimbat Prințul apanaj era recunoscut ca purtător al puterii supreme prin origine, pentru că era prinț, dar deținea o anumită moștenire, tocmai asta, și nu asta, nu ca acționar al puterii supreme all-zemstvo care aparținea întregului familie princiară, ci prin voința personală a tatălui, a fratelui sau a altei rude Puterea sa ereditară nu a putut găsi o bază nouă, pur politică, în ideea unui suveran, gardian al binelui comun ca scop al statului: o asemenea idee nu putea fi înființată într-un principat anume, unde ordinea publică era construit pe interesul privat al prințului proprietar, iar relațiile persoanelor libere cu acesta erau determinate nu de o lege generală obligatorie, ci de un acord personal voluntar Prin urmare, de îndată ce ideea că apaanajul aparținea prințului cu privire la dreptul de proprietate a fost ferm stabilită, puterea sa suverană s-a bazat pe acest drept și s-a contopit cu el, a devenit parte a economiei sale de apanage Apoi a rezultat o combinație de relații, care este posibilă numai acolo unde nu există o graniță între dreptul privat și cel public Drepturile supreme ale principelui patrimonial erau considerate elemente de venit ale economiei sale patrimoniale, iar acestora li se aplicau aceleasi modalităţi de folosinţă, zdrobite, înstrăinate, lăsate în moştenire; posturile guvernamentale au fost date în posesie temporară, pentru a fi hrănite sau cultivate, vândute; în acest sens, poziția de judecător al unui volost rural nu se deosebea de pescuitul de palat, care se afla acolo Așadar, dreptul privat de proprietate asupra apanajului a devenit baza politică a puterii suverane a prințului apanajului, iar contractul era un intermediar legal care lega această putere cu locuitorii liberi ai apanajului Prințul secolului al XII-lea a rămas fără volost, nu și-a pierdut "comuniunea în țara rusă", dreptul la posesia suverană a unei părți a pământului care l-a urmat în funcție de poziția sa în familia domnească Prințul-patrimoniu apanas din secolul al XIV-lea, pierzându-și patrimoniul, și-a pierdut în același timp orice drept suveran, pentru că prinții apanaj, rude rămase, nu constituiau un clan o uniune înrudită: prințul neputincios nu trebuia decât să intre în slujba propriei rude sau a Marelui Duce al Lituaniei TREI RANGURI LA SOL Natura proprietarului personal al moștenirii cu drepturi suverane s-a exprimat în raportul domnitorului cu cele trei categorii de pământuri care alcătuiau patrimoniul său specific Acestea erau ținuturi palate, negre și boierești; prin acestea din urmă se înțeleg în general pământurile proprietarilor privați, laici și ecleziastici Diferența dintre aceste categorii a provenit dintr-un motiv pur economic, din faptul că proprietarul a aplicat diferite metode de exploatare economică diferitelor părți ale proprietății sale apanatice Terenurile palatului din economia pământului domnesc sunt asemănătoare cu ceea ce

era arătura domnească în economia unui proprietar privat: veniturile din ele în natură mergeau direct la întreținerea palatului domnesc Aceste pământuri erau exploatate prin munca obligatorie a oamenilor neliberi ai principelui, iobagi de curte plantați pe pământ arabil, suferinzi, sau erau date oamenilor liberi, țăranilor, cu obligația de a pune o anumită cantitate de pâine, fân, pește, căruțe etc pe palat această categorie de pământ a fost o cotă, lucrare naturală pentru prinț, livrare la palat pentru folosirea pământului palatului Pământurile negre erau arendate sau închiriate țăranilor individuali sau comunităților țărănești întregi, uneori unor oameni din alte clase, la fel ca proprietarii privați; ei, de fapt, erau numiți carentrenți Relația prințului cu cea de-a treia categorie de pământuri din apanaj pare mai complicată Întreaga moștenire era proprietatea ereditară a prințului său; dar acesta din urmă a împărțit proprietatea efectivă a acesteia cu alte moșii private În fiecare moștenire semnificativă, s-a întâmplat ca primul prinț care s-a așezat pe ea să găsească deja în ea proprietari privați, laici sau ecleziastici, care s-au stabilit aici înainte ca regiunea să devină un principat separat Atunci primul principe sau succesorii săi înșiși au cedat alte pământuri din moștenirea lor patrimoniului persoanelor și instituțiilor bisericești de care aveau nevoie pentru slujire sau rugăciune Astfel, în patrimoniul Marelui Duce au apărut și alte moșii private Odată cu comasarea drepturilor suveranului și a patrimoniului în persoana principelui, o astfel de combinație a drepturilor mai multor proprietari a fost posibilă din punct de vedere juridic Prințul, desigur, a renunțat la drepturile de dispunere privată a moșiilor proprietarilor privați și a păstrat doar drepturile supreme asupra acestora Dar întrucât aceste drepturi supreme erau considerate posesorii și, în egală măsură cu altele, erau incluse în componența juridică a proprietății domnești specifice, apariția în repartizarea unui teren care aparținea unui proprietar privat nu l-a împiedicat pe prinț să se considere el însuși proprietarul întregului lot Astfel, sub influența unor relații din ce în ce mai complicate, elemente de natură diferită au fost separate în alcătuirea mixtă a proprietății domnești specifice și s-a dezvoltat conceptul de proprietar suprem comun al unui aparatură în raport cu proprietarii privați și parțiali Prințul a cedat uneori boierului, votchinnik-ul în moștenirea sa, împreună cu proprietatea asupra patrimoniului său și o parte din drepturile sale supreme asupra acestuia FĂRĂ MOMENT FEUDAL Au apărut relații, care amintesc de ordinea feudală a Europei de Vest Dar aceste fenomene nu sunt asemănătoare, ci doar paralele În relațiile boierilor și slujitorilor liberi cu prințul specific, mult a lipsit pentru o asemenea asemănare, lipsind, de altfel, două trăsături feudale de bază:) legătura raporturilor de serviciu cu raporturile funciare și) ereditatea ambelor În moșii, relațiile funciare ale servitorilor liberi erau strict separate de raporturile de serviciu Această separare este urmărită cu insistență în tratatele domnești din secolul al XIV-lea Boierii și slujitorii liberi treceau liber de la un prinț în slujba altuia; servind într-o moștenire, ar putea avea patrimonii în alta; schimbarea locului de serviciu nu a vizat drepturile patrimoniale dobândite în moștenirea abandonată; slujind sub contract acolo unde voia, servitorul liber "trăgea curtea și tributul asupra pământului și apei", slujea datoriile funciare la locul de proprietate asupra pământului; prinții erau obligați să-i observe pe slujitorii străini, care dețineau pământ în destinele lor, ca pe al lor Toate aceste relaţii s-au redus la o singură condiţie generală a înţelegerilor

domneşti: " iar boierii şi slujitorii dintre noi vor fi liberi" Momentul feudal poate fi văzut doar în sensul juridic al prințului specific însuși, care a îmbinat în persoana sa suveranul și proprietarul suprem al pământului În aceasta arată ca un domn, dar boierii și slujitorii săi liberi nu sunt deloc vasali DIFERENTA DE PROCES Feudalismul, vorbind schematic, a fost construit din două capete, prin două procese contrare: pe de o parte, conducătorii regionali, profitând de slăbiciunea guvernului central, stăpâneau zonele controlate și deveneau proprietarii lor ereditari suverani; pe de altă parte, marii proprietari, proprietari de pământ alodiali, deveniti vasali regali prin laude și profitând de aceeași slăbiciune, au dobândit sau și-au însușit puterea guvernamentală ca reprezentanții ereditari ai regelui Ambele procese, împărțind puterea statului din punct de vedere geografic, localizând-o, au spart statul în mari domnii, în care prerogativele suverane s-au contopit cu drepturile de proprietate asupra pământului Aceste domnii, pe aceleași temeiuri, s-au despărțit în mari baronii cu vasali secundari, care datorau serviciul ereditar pe jurământ baronului lor, iar toată această ierarhie militaro-proprietaria s-a sprijinit pe pământul imobil al populației rurale de ticăloși, pământ puternic sau așezat ereditar pe el Lucrurile au mers puțin diferit pentru noi Domniile temporare schimbătoare ale Rusiei Kievene au fost înlocuite cu apanaturile Volga Superioară Suzdal, principate ereditare, care, sub autoritatea supremă a îndepărtatului Han Volga de Jos, au devenit în secolul al XIV-lea independent de marii duci locali Un prinț specific semnificativ și-a condus moștenirea prin boieri și slujitori liberi, cărora le-a împărțit pentru hrănire, pentru administrarea temporară a veniturilor, orașe cu raioane, volosturi rurale, sate individuale și obiecte economice profitabile cu puteri guvernamentale, drepturi judiciare și financiare Unii boieri și slujitori aveau, în plus, moșii în apanaj, pentru care prințul apanaj asigura uneori anumite foloase, imunități, proprietarilor de moșii, sub forma scutirii de anumite îndatoriri sau sub forma unor drepturi, judiciare și financiare Dar districtele de hrănitori nu au devenit niciodată proprietatea lor funciară, iar drepturile suverane acordate patrimoniilor privilegiați nu le-au fost niciodată atribuite ereditar Astfel, baroniile nu s-au dezvoltat nici din hrănire, nici din moșiile boierești În istoria principatului Moscovei, vom vedea că în secolul al XV-lea unii mari duci s-au străduit să-și așeze apaanajele în relații de parcă ar fi fost vasali, dar această dorință nu era un semn al fragmentării feudale a puterii, ci un prevestitor și un mijloc al concentrării ei statale În ordinea specifică se regăsesc multe trăsături asemănătoare relațiilor feudale, juridice și economice, dar, având sub ele un alt sol social, o populație rurală mobilă, aceste relații similare formează combinații diferite și sunt momente ale unor procese cu totul diferite Semnele de asemănare nu vorbesc încă despre identitatea comenzilor, iar elemente similare, mai ales la începutul procesului, combinându-se în moduri diferite, formează formațiuni sociale complet diferite în depozitul final De interes științific nu sunt aceste elemente, ci condițiile diferitelor lor formațiuni Odată cu formarea feudalismului, vedem ceva asemănător cu hrănirea și beneficiile noastre patrimoniale, dar la noi ambele nu s-au dezvoltat, așa cum au făcut, în norme generale stabile, rămânând premii mai mult sau mai puțin aleatorii și temporare cu caracter personal În Occident, un om liber, asigurându-și libertatea, s-a protejat, ca un zid de castel, cu un lanț de relații permanente, ereditare, a devenit punctul central al forțelor sociale locale

inferioare, a creat în jurul său o lume mică, ghidată și sprijinită de l Slujitorul liber al anumitor secole, negăsind elemente pentru un mediu atât de puternic în societatea locală mobilă, a căutat o vreme sprijin pentru libertatea sa într-un contract personal, în dreptul de a-l rupe mereu și de a merge la o parte, a conduce la servi într-un alt destin, unde nu avea legături de mult stabilite CLASA SERVITORULUI DEVINE CLASA PROPRIETARILOR DE Pământ Juxtapunerea istorică de mai sus ne va ajuta să ne imaginăm ce formă a luat societatea în ordinea specifică Aici, în primul rând, atenția boierilor și a slugilor liberi, trupa domnească, se oprește asupra lor Între societatea specifică secolului al XIV-lea această clasă superioară este în mare măsură un anacronism social și politic În poziția sa socială găsim trăsături care nu mergeau deloc către ordinea specifică, spre direcția generală a vieții specifice Distincția strictă între relațiile oficiale și funciare ale servitorilor liberi, care a fost realizată prin scrisorile contractuale ale prinților din secolele XIV și XV, nu era prea de acord cu dorința firească a economiei domnești specifice de a combina serviciul personal al libertății slujitori cu proprietatea pământului în apaaj, pentru a-i consolida pe cei dintâi cu cei din urmă și astfel să asigure satisfacerea nevoilor importante și costisitoare ale economiei domnești, nevoia de militari Capacitatea unui servitor liber de a se alătura serviciului în același principat cu stăpânirea pământului într-un altul contrazicea dorința prinților specifici de a se izola pe cât posibil, de a se separa politic unii de alții Din această parte, boierii și slujitorii liberi s-au remarcat simțitor din componența societății civile specifice Poziția celorlalte clase în apanage a fost determinată mai ales de relațiile funciare cu principele, de patrimoniul apanajului Deși proprietatea pământului devenea acum din ce în ce mai mult la baza statutului social pentru boieri, totuși, ei singuri au continuat să mențină relații pur personale cu principele, izvorâte dintr-un acord de serviciu cu acesta și formate într-un moment în care semnificația socială a acestui clasa nu se baza pe proprietatea asupra pământului Astfel de trăsături în poziția oamenilor de serviciu nu au putut fi create din ordinea specifică a secolelor XIII - XIV: ei, evident, erau rămășițele vremurilor vechi, când nici prinții, nici echipele lor nu erau strâns conectați cu lumile regionale locale ; nu s-au dus la Rus'ul Volga de Sus, care cu fiecare generaţie era supus unei fragmentări din ce în ce mai specifice Însuși dreptul de a alege un loc de serviciu, recunoscut în tratatele prinți pentru boieri și slujitori liberi și care era una dintre formele politice în care s-a exprimat unitatea zemstvo a Rusiei Kievene, a devenit acum intempestiv: această clasă din nord a rămas încă un reprezentant ambulant al ordinii politice, deja distrusă, a continuat să servească drept fir de legătură între părțile pământului, care nu mai constituia un întreg Învățătura bisericească din secolul al XIV-lea exprimă părerea vremii sale, convingându-i pe boieri să slujească cu credincioșie prinților lor, să nu treacă de la moștenire la moștenire, considerând o astfel de trecere a fi o trădare sfidând obiceiul în continuare În aceleași hrisoave domnești contractuale care recunosc boierilor și slujitorilor liberi dreptul de a sluji într-un principat altul decât acolo unde au pământuri, întâlnim o cu totul altă condiție, care exprima mai bine realitatea specifică, care s-a abătut de la obiceiul moștenit din vechime : aceasta conditie ingreuna printi si boierii lor, dobandirea de pamant in destinele altora si le interzicea sa tina acolo ipoteci si cetreni, adica interzicea locuitorilor judetului sa intre in dependenta personala sau

patrimoniala fata de altcineva principe sau boier Pe de altă parte, viața la curțile domnești nordice ale secolului al XIV-lea era plină de departe de acele fenomene care dominau curțile foștilor prinți sudici și asupra cărora s-a ridicat spiritul de luptă al echipelor de atunci Acum, cursul afacerilor le-a oferit echipei puține oportunități de a căuta onoare pentru ei înșiși și glorie pentru prinț Lupta domnească a timpului anume nu a fost mai puțin grea pentru populația civilă decât înainte, dar ea nu mai avea caracterul militar de odinioară: aveau mai multă barbarie decât militantism Iar apărarea externă a pământului nu a dat aceeași hrană spiritului de luptă al echipelor: din cauza graniței cu Lituania până în a doua jumătate a secolului al XIV-lea nu a existat o ofensivă energetică spre est, iar jugul Hoardei a îndepărtat multă vreme de la prinți și de la oamenii lor de serviciu nevoia de a apăra periferia de sud-est, care a servit principilor sudici din secolul al XII-lea pepiniera principală a slujitorilor militanti, și chiar și după bătălia de la Kulikovo, de la Rus' în această direcție au venit mai mulți bani decât militari Dar puterea condițiilor reale a depășit conceptele și obiceiurile întârziate Știm deja că în secolul al XII-lea oamenii de serviciu primeau salarii bănești de la prinți - semn că comerțul exterior acumula capital de lucru abundent în mâinile prinților În regiunea Volga de Sus din secolul al XIII-lea această sursă s-a epuizat și agricultura de subzistență a început să domine din nou În secolul al XIV-lea la curțile domnești locale, principala modalitate de remunerare a militarilor era "hrănirea și raționamentul", ocupând funcții judiciare și administrative profitabile în administrația centrală și regională Studiind structura principatului Moscovei în acele secole, vom vedea cât de dificilă a fost această administrație și ce număr semnificativ de oameni a dat o ocupație de pâine Dar hrănirea nu era o sursă suficient de sigură, ei împărtășeau fluctuația generală de atunci a relațiilor politice și economice La acea vreme, averile domnești se schimbau rapid și, cu câteva excepții, se schimbau în rău: unele ferme specifice abia începeau, altele se prăbușeau deja și niciuna nu stătea pe o fundație solidă; nicio sursă de venit princiar nu părea de încredere Această variabilitate a pozițiilor sociale i-a forțat pe oamenii de serviciu să caute securitate într-o sursă economică mai de încredere decât altele, deși, împreună cu altele, a experimentat efectul dezordinei în ordinea socială, în proprietatea pământului: ea, cel puțin, a făcut ca poziția boierului mai puțin dependentă de accidentele economice și de capriciile prințului, decât de salariile în numerar și de hrana administrativă Astfel, clasa de serviciu din nord și-a asimilat interesul care a dominat viața specifică, dorința de a deveni proprietari rurali, de a dobândi proprietăți funciare, de a locui și de a curăța pustiul și de a reuși în această afacere, de a munci și de a înrobi oamenii, de a începe așezări de sclavi agricoli - suferinzi de pe pământurile lor, cerșesc privilegiile proprietarilor de pământ și împreună cu ei să ademenească țăranii liberi la pământ Și în Rusia Kievană a vremurilor vechi, în echipă erau oameni care dețineau pământul; acolo s-a dezvoltat și tipul juridic inițial al boierului-moșier, ale cărui trăsături principale au locuit în Rus' multă vreme și au avut un efect puternic asupra dezvoltării și naturii iobăgiei de mai târziu Dar, probabil, proprietatea pământului boieresc de acolo nu a atins o dimensiune semnificativă sau a fost închisă de alte interese ale lotului, astfel încât nu a produs un efect notabil asupra rolului său politic Acum a căpătat o semnificație politică importantă în soarta clasei de serviciu și, de-a lungul timpului, și-a schimbat poziția atât

la curtea prințului, cât și în societatea locală Slăbiciunea CAPITALULUI Iar restul societății din Volga Superioară a Rusiei era în multe privințe diferită de fostul Nipru În primul rând, această societate este mai săracă decât prima, sud-rusă Capitala care a fost creată și întreținută de comerțul exterior plin de viață și de lungă durată din sudul Kievului, în nordul Suzdal în acele secole, este atât de nesemnificativă încât încetează să aibă un efect vizibil asupra vieții economice și politice a oamenilor În proporție cu aceasta, a scăzut și cantitatea de muncă a oamenilor, care a fost cauzată de mișcarea acestei capitale și a dat o astfel de revigorare industrială orașelor Niprului și afluenților săi Această reducere a cifrei de afaceri economice, după cum am văzut, s-a manifestat printr-o creștere treptată a prețului banilor Agricultura cu ramurile ei, meșteșugurile rurale au rămas acum, dacă nu complet singuratice, atunci mai mult decât fosta forță economică dominantă a țării; dar foarte multă vreme a fost o economie mobilă, semi-nomadă pe novi, care se mută dintr-un loc abia așezat în altul, neatinsă, iar un număr de generații au fost nevoite să taie și să ardă pădurea, să muncească cu plugul și să ducă gunoi de grajd pentru a crea un sol adecvat pe lutul Volga Superioară pentru o agricultură stabilă, așezată În legătură cu această schimbare, pare posibil să explic fenomenul pe care l-am remarcat deja în analiza Russkaya Pravda, care pare neașteptat În Rusia monetară din Kiev, capitalul era foarte scump: cu un împrumut pe termen lung, legea lui Monomakh permitea o creștere de %, dar în realitate creditorii percepeau mult mai mult În anumite secole, predicarea bisericii a învățat să se ia "ușor" - % sau % fiecare S-ar putea crede că o astfel de ieftinitate a capitalului monetar a fost rezultatul unei scăderi puternice a cererii pentru acesta, atunci când economia naturală a predominat SLABICUL CLASEI URBANE În același timp, clasa care a lucrat predominant ca capital comercial a renunțat la forțele sociale din nord - clasa care era formată din locuitorii industriali ai marilor orașe volost din trecut În Suzdal Rus, el nu a avut noroc chiar din momentul în care viața rusă a început să scadă vizibil aici din sud-vestul Niprului Vechile orașe volost ale regiunii locale Rostov și Suzdal, după înfrângerea politică pe care au suferit-o în lupta împotriva oamenilor "noi" și "mici", adică cu populația străină și inferioară din Zalesye, imediat după moartea lui Andrei Bogolyubsky, nici atunci nu s-au ridicat din punct de vedere economic; dintre noile orașe, multă vreme niciunul nu și-a luat locul în viața economică a țării și nici unul nu a preluat-o vreodată în viața politică, nu a devenit un centru zemstvo original și lider al lumii regionale locale, pentru că în nici un fel Oamenii orășenii convergeau la o veche, ca la un gând, și, în virtutea vechimii orașului lor, nu luau decizii obligatorii pentru orașele afiliate mai mici din regiune Acest lucru servește ca un semn clar că în Suzdal Rus' în secolele al XIII-lea și al XIV-lea izvoarele din care fostul oraș senior volost și-a tras puterea economică și politică s-au secat Odată cu ieșirea orașului regional din sistem, forțele active ale societății au dispărut din circulația vieții publice și acea serie de interese care fuseseră create anterior de relațiile locuitorilor orașului volost cu alte forțe sociale Deci, din secolul al XIII-lea societatea din nord-estul Suzdal Rusului, formată sub influența colonizării, a devenit mai săracă și mai simplă ca compoziție FAUNA SALBATICA PRINCIILOR În fine, nivelul dezvoltării sale civile corespundea și semnificației politice a prințului specific O ordine socială imperfectă conduce cu mai mult succes moralele și sentimentele în spiritul ei decât se perfecționează în ascensiunea lor Interesul

propriu și contractul personal, bazele ordinului specific, ar putea fi educatori răi în acest sens Ordinea specifică a fost cauza declinului conștiinței zemstvo și a sentimentului moral și civil în prinți, precum și în societate, a stins ideea unității și integrității pământului rus, a binelui comun al poporului Din viziunea asupra lumii Poshekhonian sau Ukhtom, a fost cu adevărat ușor să te ridici la ideea pământului rusesc al Sf Vladimir și Yaroslav cel Bătrân! Însuși cuvântul pământ rus apare rar în paginile analelor unor secole specifice Fragmentarea politică a dus inevitabil la rafinarea conștiinței politice, la răcirea sentimentului zemstvo Stând în cuiburile lor specifice și zburând din ele doar pentru pradă, cu fiecare generație devenind din ce în ce mai săracă și mai sălbatică singură, acești prinți s-au înțărcat treptat de la gândurile care se ridicau mai presus de grija pentru pui În condițiile exterioare dificile ale stăpânirii princiare și odată cu singurătatea prinților, fiecare dintre ei s-a obișnuit din ce în ce mai mult să acționeze după instinctul de autoconservare Prinții specifici din nordul Rusiei sunt mult mai puțin beligeranți în comparație cu strămoșii lor din sudul Rusiei, dar în conceptele lor sociale și modul de acțiune ei sunt în mare parte mai barbari decât aceia Asemenea calități ne fac de înțeles îndemnurile cu care cronicarii de atunci s-au adresat prinților anumiți, convingându-i să nu se lase captivați de gloria deșartă a acestei lumi, să nu o ia pe a altcuiva, să nu fie vicleni unii cu alții, să nu jignească mai tineri rude FORMULĂ Acestea au fost principalele consecințe ale ordinului specific Ele pot fi rezumate în următoarea formulă scurtă: sub influența ordinii specifice, nordul Rusiei era din ce în ce mai fragmentat politic, pierzându-și vechile legături slabe de unitate politică; ca urmare a acestei fragmentari, printii au devenit din ce in ce mai saraci; devenind mai săraci, închiși în moșiile lor, înstrăinați unul de celălalt; înstrăinându-se, s-au transformat, în concepțiile și interesele lor, în proprietari rurali privați, și-au pierdut semnificația de paznici ai binelui comun și, odată cu această pierdere, a căzut în ei și conștiința zemstvo Toate aceste consecințe au avut o mare importanță în istoria politică ulterioară a Rusiei de nord: au pregătit condiții favorabile pentru unificarea sa politică Când un proprietar puternic s-a ridicat din mijlocul prinților apanagi sărăciți și zdrobiți, el, în primul rând, nu a întâmpinat o respingere unanimă din partea vecinilor apanaj față de aspirațiile sale unificatoare, le-a luptat unul la unul, profitând de înstrăinarea lor reciprocă, neobișnuită a acționa împreună; în al doilea rând, acest prinț-unificator s-a întâlnit și în societățile locale specifice, cu deplină indiferență față de conducătorii săi micșorati și sălbatici, de care erau legați de fire atât de slabe și, înlăturându-i unul câte unul, nu a provocat o revoltă prietenească în aceste societăți în favoarea unor prinți anumiți Toate acestea determină semnificația ordinii specifice în istoria noastră politică: prin consecințele ei și-a facilitat propria distrugere Vechea Rusie Kievană nu a aranjat o unitate politică puternică, ci a stabilit legături puternice de unitate zemstvo În specific Rus', aceste legături s-au întărit; amestecate cu colonizarea, caracteristicile locale s-au contopit într-un trib dens Marele Rus; dar unitatea politică a fost în cele din urmă distrusă Dar ordinea specifică care a distrus această unitate era, prin natura ei, mult mai puțin capabilă să se apere decât ordinea succesivă care a precedat-o și era mai ușor să o distrugă pentru a restabili unitatea statului pe ruinele ei Prin urmare, ordinea specifică a devenit o formă politică de tranziție, prin care pământul rus a trecut de la unitate națională la unitate politică Istoria

acestei tranziții este istoria unuia dintre principatele specifice - Moscova Ne întoarcem acum la studiul soartei acestui principat Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CULEGEREA XXI MOSCOVA ÎNCEPE SĂ CULEGEAZE SPECIFICIILE lui Rus PRIMA VESTIERE DESPRE ORAȘUL MOSCOVA SPAȚIUL ORIGINAL AL KREMLINULUI DE LA MOSCOVA BENEFICII ECONOMICE ALE POZIȚIEI GEOGRAFICE A ORAȘULUI MOSCOVA ORAȘUL MOSCOVA ESTE UN PUNCT CHEIE AL CĂILOR VERSATILE URME ALE POPULAȚIEI TIMPURIE A REGIUNII MOSCOVA MOSCOVA ESTE CENTRUL ETNOGRAFIC AL MAREI RUSIE Râul Moscova - Drum de tranzit CONSECINȚE POLITICE ALE POZIȚIEI GEOGRAFICE A ORAȘULUI MOSCOVA MOSCOVA - DEDIȚIA JUNIOR IMPACTUL ACESTUI ACEST ASUPRA RELAȚIILOR EXTERNE ȘI ACTIVITĂȚILOR INTERNE ALE PRIȚILOR DE LA MOSCOVA I EXTINDEREA TERITORIULUI PRINCIPATULUI II ACHIZIȚIONAREA MASEULUI MARE III CONSECINȚELE ACESTUI SUCCES: SUSPENDAREA INVAZIILOR tătarilor; UNIUNEA PRINȚILOR DE LA MOSCOVA IV TRANSFERAREA SCAUNULUI METROPOLIC LA MOSCOVA IMPORTANȚA ACESTEI SCHIMBĂRI PENTRU PRIȚII MOSCOVEI CONCLUZII MOSCOVA COLECTEAZĂ SPECIFICE Rus' Trebuie să studiem cel de-al doilea proces care a avut loc în Rusia de Sus din Volga în anumite secole Primul proces, pe care l-am luat deja în considerare, a zdrobit acest Rus în moșii domnești în urmașul lui Vsevolod al III-lea O ramură a acestui urmaș a trebuit să înceapă afacerea opusă - să colecteze aceste părți zdrobite în ceva întreg Moscova a devenit centrul statului format astfel PRIMA VESTIERE DESPRE ORAȘUL MOSCOVA Cronica enumeră Moscova printre noile orașe ale ținutului Rostov care au apărut în timpul domniei lui Iuri Dolgoruky Este curios că acest oraș apare pentru prima dată în povestea cronică cu semnificația punctului de graniță dintre regiunile de nord Suzdal și cele de sud Cernigov-Seversky Aici, în , Yuri Dolgoruky și-a invitat aliatul prințul Svyatoslav Olgovich de Novgorod-Seversky la o întâlnire, trimițându-l să spună: "Vino la mine, frate, la Moscova" Aceasta este prima știre despre Moscova păstrată în anale Se pare că așezarea era atunci o moșie rurală domnească sau, mai precis, o curte a gării, unde prințul Suzdal se opri în timpul călătoriilor sale spre sudul Kievului și înapoi Curtea trebuia să aibă un echipament de uz casnic important A doua zi, după sosirea lui Svyatoslav, gazda a oferit oaspetelui o "cina puternică" și și-a tratat bine suita, pentru care era necesar să aibă la îndemână suficiente provizii și spații, deși Svyatoslav a ajuns într-o "echipă mică" În , conform cronicii, prințul Yuri Dolgoruky "a așezat orașul Moscova" sub gura Neglinnaya, adică și-a înconjurat curtea Moskvoretsky cu ziduri de lemn și a transformat-o într-un oraș SPAȚIUL ORIGINAL AL KREMLINULUI DE LA MOSCOVA Era Kremlinul din Moscova în conturul său inițial: ocupa, așa cum a aflat I E Zabelin în Istoria Moscovei, colțul de vest al muntelui Kremlin, care se termina cu un cap abrupt până la gura Neglinnaya la actuala Poartă Borovitsky, în numele căreia se păstrează memoria pădurii, o pădure de conifere care acoperea cândva muntele Kremlin Spațiul înconjurat de zidurile prințului Yuri și având forma unui triunghi, potrivit domnului Zabelin, ocupa cu greu jumătate, mai degrabă o treime, din actualul Kremlin Orașul a luat naștere la intersecția dintre sudul Niprului și nordul Volga Superioară Cu aceeași semnificație a orașului de graniță Suzdal, Moscova apare în cronicile ulterioare Am vorbit despre lupta zgomotoasă care a apărut după moartea lui Andrei Bogolyubsky între frații și nepoții săi mai mici În anul , unchii, după ce au triumfat asupra nepoților lor, și-au chemat soțiile de la Cernigov, care se ascundeau acolo Prinții s-au dus să-l alunge pe fiul domnitorului Cernigov Oleg; le-a dus pe mătuși la Moscova și de acolo s-a întors la "volosta lui" Lopasnya Lopasnya - un sat la de mile de Moscova la sud

de-a lungul drumului Serpuhov: granița de atunci Cernigov a ajuns atât de aproape de orașul Suzdal din Moscova Din povestea aceleiași cronici, se poate observa că Moscova avea și un alt nume anterior, Kutskova Ea a primit acest nume din patrimoniul local, boier și, potrivit legendei, al miilea Suzdal Stepan Kutsk sau Kuchka, care a deținut satele și satele din jur și a cărui amintire, remarc în trecere, s-a păstrat mai târziu în numele tractului de la Moscova Câmpul Kuchkov (acum străzile Sretenka și Lubyanka) Soarta politică ulterioară a Moscovei este strâns legată de momentul apariției sale și de poziția geografică Ca oraș nou și departe de centrele Suzdal - Rostov și Vladimir, Moscova, mai târziu decât alte orașe Suzdal, ar putea deveni capitala unui principat deosebit și, în plus, ar fi trebuit să treacă la prințul mai tânăr Într-adevăr, în cea mai mare parte a secolului al XIII-lea la Moscova, domnia permanentă nu se observă: prinții au apărut la Moscova doar pentru o perioadă scurtă de timp, iar toți aceștia erau fiii mai tineri ai părinților lor Mai întâi, unul dintre cei mai tineri Vsevolodovici, Vladimir, a stat aici de ceva vreme; apoi vedem aici un alt Vladimir, unul dintre fiii mai mici ai Marelui Duce Yuri Vsevolodovich, - acesta este Vladimir, care a fost capturat de tătarii din Batu când au capturat Moscova în iarna anului - Mai târziu, din fiii lui Yaroslav Vsevolodovici, Moscova a mers la cel mai tânăr - Mihail Khorobrit, după a cărui moarte în din nou, timp de mulți ani, nici un prinț special nu a fost remarcat la Moscova În cele din urmă, deja în generația strănepoților lui Vsevolod al III-lea, după moartea lui Alexandru Nevski ( ), fiul său cel mai mic și tânăr, Daniel, a venit la Moscova De atunci, Moscova a devenit capitala unui principat deosebit cu un prinț permanent: Daniel a devenit fondatorul casei domnești din Moscova Acestea sunt știrile timpurii despre Moscova Din ele ar fi greu de ghicit soarta sa politică ulterioară Soarta ei a fost, de asemenea, neașteptată pentru generațiile viitoare ale societății din nordul Rusiei Punându-și întrebarea cum a crescut atât de repede Moscova și a devenit centrul politic al Rusiei de Nord-Est, vechea societate rusă i-a fost greu să găsească un răspuns: ascensiunea politică rapidă a Moscovei i se părea o ghicitoare istorică Această impresie s-a reflectat într-una dintre numeroasele basme populare, al căror subiect este soarta inițială a acestui oraș și a prinților săi Una dintre aceste legende, înregistrată deja în secolul al XVII-lea, începe aproximativ pe următorul ton: "Cine a crezut, a ghicit că Moscova va fi un regat și cine știa că Moscova va fi cunoscută ca stat? Boierii roșii ai bunului Kuchka Stepan Ivanovici stăteau pe râul Moscova Simți că basmul popular consemnat de regretatul scrib nu și-a pierdut încă semnele vorbirii măsurate, versului epic Motivul misterului primelor succese ale orașului Moscova constă în faptul că monumentele antice ale istoriei noastre au marcat nu primele momente ale creșterii sale, ci deja mari achiziții externe, pe care Moscova le-a realizat după eforturi pregătitoare îndelungate și imperceptibile Dar au supraviețuit niște indicii indirecte, care dezvăluie forțele istorice misterioase care au lucrat la pregătirea succeselor principatului Moscova încă din primele minute ale existenței sale Acțiunea acestor forțe s-a exprimat în primul rând în condițiile economice care au alimentat creșterea orașului, iar aceste condiții au urmat din poziția geografică a regiunii sale în legătură cu cursul colonizării rusești a interfluviului Volga-Oka POZIȚIA GEOGRAFICĂ A MOSCOVEI ȘI BENEFICIILE EI În cursul așezării între râurile Oka și Volga Superioară, pot fi observate două direcții, între care este mai ușor să se tragă o linie separată geografică, decât cronologică Aparent, principalele râuri care

mărginesc interfluviu au fost populate mai devreme și mai intens De-a lungul ambelor linii curbe, de-a lungul Volgăi Superioare de la Rzhev la Nijni și de-a lungul Oka de mijloc de la Kaluga la Murom, până la momentul invaziei tătarilor, s-au întins două lanțuri destul de dense de orașe, ale căror verigi principale erau vechile așezări rusești din Iaroslavl, Ryazan și Murom Prima linie a fost afluxul de colonizare din nord-vestul Novgorod și vestul Smolensk, de-a lungul celei de-a doua - dinspre Nipru sud-vest și din partea de sus a Oka la sud, din țara Vyatichi Urmând autostrăzile fluviale marginale, afluenții lor interni, tăind prin interfluviu, au fost și ei așezați, deși aici existau centre antice precum Rostov și Suzdal Majoritatea orașelor locale au apărut de la mijlocul secolului al XII-lea sau putin mai devreme Apariția unui oraș pe un afluent a servit ca semn al acumulării unei populații rurale semnificative de-a lungul râului , care avea nevoie de un adăpost fortificat Locația geografică a orașelor interioare ale interfluviului, a căror construcție poate fi atribuită secolelor XII și XIII, arată că populația nou venită s-a stabilit de-a lungul afluenților întregului interfluviu în dungi împrăștiate (mergând de la vest la est: Volok Lamsky , Vyshgorod și, poate, Borovsk pe Protva, Zvenigorod , Moscova, Klin, Dmitrov, Pereyaslavl, Yuryev Polskoy, Vladimir, Bogolyubov, Nerekhta, Starodub, Gorokhovets) Cu goluri spațioase împădurite și mlăștinoase între afluenți, așezările care au apărut la capetele unor scurte treceri de la un afluent la altul aveau o mare importanță: aici se legau noduri de comunicație terestră și fluvială MOSCOVA - PUNCT CHEIE În acest sens, poziția geografică a orașului Moscova a fost deosebit de avantajoasă Cu afluentul său superior, Istra, râul Moscova se apropie de Lama, un afluent al râului Shosha, care se varsă în Volga Astfel, portul râului Moscova Lamsky a conectat Volga Superioară cu Oka de mijloc Pe de altă parte, orașul Moscova a luat naștere chiar la ruperea râului, la rândul său spre sud-est, unde, cu afluentul său, Yauza, aproape până la Klyazma, de-a lungul căruia trecea traseul transversal Moscova de la vest la est În , Andrey Bogolyubsky a mers pe această cale cu icoana miraculoasă a Maicii Domnului, îndreptându-se prin câmpurile Rogozhsky de pe Klyazma către Vladimir s R Vazuza, unde a urcat pe Nipru de la Vyshgorod lângă Kiev La sfârşitul secolului al XIV-lea de la Moscova, trecând prin câmpul Kuchkov, "drumul cel mare al lui Volodimer", despre care o veche cronică menționează cu ocazia întâlnirii icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului de către moscoviți în În cele din urmă, din partea a treia , prin Moscova, drumul de la Lopasnya mergea de la Kiev și Cernigov la sud până la Pereyaslavl -Zalessky și Rostov Așa că orașul Moscova a apărut la intersecția a trei drumuri majore Această locație geografică a avut drept rezultat beneficii economice importante pentru oraș și regiunea sa POPULAȚIA TIMPURIE A REGIUNII MOSCOVA În primul rând, această situație a contribuit la populația relativ mai timpurie și mai densă a regiunii Moscova a apărut la granița dintre sud-vestul Niprului și nord-estul Rusiei Volga, pe o linie separată de dialecte despre și i Aceasta a fost prima regiune în care au ajuns coloniştii din sud-vest, trecând Ugra; aici, așadar, s-au așezat în cele mai mari mase, ca la prima lor oprire Urme palide ale acestui sediment intensificat de colonizare în regiunea râului Moscova se găsesc în vechile tradiții genealogice Listele genealogice ale familiilor vechi de boieri, care de-a lungul timpului s-au stabilit la Moscova, încep de obicei cu o poveste despre cum și unde au venit strămoșii acestor familii să-l slujească pe prințul Moscovei Combinând aceste tradiții individuale de familie, obținem un fapt istoric cu totul important: de la sfârșitul

secolului al XIII-lea, chiar înainte ca orașul Moscova să înceapă să joace un rol semnificativ în soarta Rusiei de Nord, oamenii nobili de serviciu se adună în el din toate laturi din Murom, Nijni, Rostov, Smolensk, Cernigov, chiar și din Kiev și Volyn Deci, chiar și prințului Iuri Danilovici, nobilul boier Rodion, care a devenit strămoșul familiei Kvashnin, a venit să slujească de la Kiev și a adus cu el toată curtea sa de de oameni, care a costat un oraș fortificat Slujitorii nobili au mers cu fluxul maselor Legendele genealogice ale genealogiilor boierești reflectau doar mișcarea generală care domina populația rusă de atunci La Moscova, ca și în rezervorul central, de pe toate marginile pământului rusesc, amenințate de inamicii externi, forțele populare s-au adunat datorită poziției sale geografice MOSCOVA ESTE CENTRUL ETNOGRAFIC AL MAREI RUSIE Moscova este adesea numită centrul geografic al Rusiei europene Dacă luăm Rusia europeană în limitele ei actuale, această denumire nu se va dovedi a fi destul de exactă nici în sens fizic, nici în sens etnografic: pentru a fi adevăratul centru geografic al Rusiei europene, Moscova ar trebui să fie situată oarecum pentru a la est şi oarecum spre sud Dar trebuie să ne imaginăm cum a fost distribuită masa populației ruse, și anume Marele trib rusesc, în secolele al XIII-lea și al XIV-lea Colonizarea a aglomerat această populație în interfluviul Oka și Volga Superioară, iar aici populația a fost reținută forțat o lungă perioadă de timp, neputând pleca de aici în nicio direcție Așezarea la nord, dincolo de Volga, a fost împiedicată de mișcarea de tăiere a colonizării Novgorod, care i-a speriat pe coloniștii pașnici cu trupele lor de tâlhari, care au răspândit granițele Novgorodului la est de Novgorod Orașul Liber în acele secole a trimis de la bandele Volkhov de tâlhari îndrăzneți ușkuin, care pe bărcile lor fluviale, ushkuy, jefuiau de-a lungul Volgăi Superioare și afluenților săi din nord, interferând cu jafurile lor cu răspândirea liberă a populației civile din nordul Trans - Regiunea Volga Paisy Yaroslavov, în cronica sa Mănăstirii Spaso-Piatră de pe lacul Kubenskoye (secolul al XV-lea), a avut în vedere tocmai aceste secole XIII și XIV, când scria că la acea vreme nu era botezat tot ţinutul Trans-Volga și că existau mulţi oameni nebotezaţi: voia să spună că populaţia creştină rusă era săracă acolo Dinspre nord-est, est și sud, populația rusă care s-a acumulat în interfluviu a fost reținută de străinii care dominau acolo, mordovenii și cheremisi, precum și vyathanii care jefuiau dincolo de Volga și, în final, tătarii; populația rusă nu s-a putut răspândi spre vest și sud-vest, deoarece de la începutul secolului al XIV-lea Lituania, deja unită, a stat acolo, pregătindu-se pentru primul atac intensificat asupra Rusiei de Est Astfel, masa populației ruse, înghesuită în interfluviul central, nu a mai avut cale de ieșire de aici multă vreme Moscova a luat naștere în mijlocul spațiului în care se concentra atunci cea mai densă populație rusă, adică în centrul zonei în care s-a răspândit atunci Marele trib rusesc Aceasta înseamnă că Moscova poate fi considerată, dacă nu geografic, atunci centrul etnografic al Rus'ului, deoarece această Rus' era situată în secolul al XIV-lea Această poziție centrală a Moscovei a acoperit-o din toate părțile de inamicii externi; loviturile externe au căzut asupra principatelor vecine - Ryazan, Nijni Novgorod, Rostov, Iaroslavl, Smolensk - și au ajuns foarte rar la Moscova Datorită acestei acoperiri, regiunea Moscovei a devenit un refugiu pentru populația din periferia rusă, care peste tot a suferit atacuri externe După pogromul tătarilor de mai bine de un secol, până la primul atac al lui Olgerd din , țara Moscovei a fost, poate, singura regiune a Rusiei de Nord care nu a suferit sau a suferit atât de puțin din cauza

devastărilor inamice; cel puțin în tot acest timp aici, cu excepția invaziei tătarilor care a cucerit Moscova în , nu se aude despre astfel de dezastre din anale O astfel de pace rară a provocat chiar o mișcare inversă a colonizării rusești a interfluviului de la est la vest, de la vechile așezări Rostov până la colțurile pustii ale principatului Moscovei Întâlnim semne ale acestei întorsături în viața Sf Serghie din Radonezh Tatăl său, boierul bogat din Rostov, Kirill, s-a sărăcit din călătoriile ruinoase cu prințul său la Hoardă, din raiduri tătarilor frecvente și alte dezastre, a părăsit totul și, împreună cu alți rostoviți, s-a mutat în îndepărtatul și pașnic oraș Moscova Radonezh Cam în aceeași perioadă, mulți oameni din orașele și satele Rostov s-au mutat la Moscova Fiul lui Chiril, hotărând să renunțe la lume, s-a retras nu departe de Radonezh în pădurea deasă a unei trecători abia udate de la Klyazma de sus la Dubna, Sora și Volga Rev a locuit aici timp de ani Sergius cu câțiva asociați; dar apoi adăpostul lor forestier s-a schimbat repede: de undeva au găsit o mulțime de țărani, au venit din acele păduri în sus și în jos și au început să stea în jurul mănăstirii și să taie păduri fără restricții, au instruit reparații, curți și sate, au amenajat câmpuri curate și " a distorsionat deșertul", adaugă cu tristețe un biograf și asociat al lui Serghie, descriind una dintre revărsările populației rurale în regiunea Moscovei, aparent nelipsită de nicio legătură cu emigrația de la Rostov spusă de acesta Aceasta este o condiție care a rezultat din poziția geografică a regiunii Moscovei și a contribuit la așezarea cu succes a acesteia Râul Moscova - Drum de tranzit Aceeași poziție geografică a Moscovei conținea o altă condiție care a favorizat succesele sale industriale timpurii Tocmai am menționat râul Moskva ca o cale navigabilă între Volga Superioară și Oka de mijloc Pe vremuri, acest râu avea o mare importanță comercială Tăiind prin Principatul Moscovei de la nord-vest la sud-est cu o diagonală curbă și legând orașul Moscova de bazinul Oka cu cursul său inferior și apropiindu-se aproape de afluenții din dreapta ai Volgăi Superioare prin cursurile sale superioare, a servit ca un coardă de legătură care strângea capetele unui vast arc fluvial format din două căi interfluviale principale comerciale și industriale Un fenomen indică o astfel de semnificație comercială a râului Moskva Foarte devreme, chiar pe trecerea de la Volga de Sus la Moscova, a apărut un post comercial Volok pe Lama (Volokolamsk) Acest oraș a fost construit de novgorodieni și le-a servit ca depozit în relațiile lor comerciale cu bazinul Oka și cu regiunea Volga de mijloc Așadar, poziția geografică a Moscovei, făcând-o punctul de intersecție a două mișcări de trecere - relocarea către nord-est și comerțul și tranzitul către sud-est, a adus importante beneficii economice prințului Moscovei Densitatea populației din lotul său a crescut numărul plătitorilor de impozite directe Dezvoltarea traficului de tranzit comercial de-a lungul râului Moscova a reînviat industria regiunii, a atras-o în această mișcare comercială și a îmbogățit vistieria prințului local cu taxe comerciale CONSECINȚE POLITICE Alături de aceste consecințe economice, care decurgeau din poziția geografică și etnografică a Moscovei, din aceeași sursă au apărut o serie de consecințe politice importante Poziția genealogică a prințului său era strâns legată de poziția geografică a orașului Moscova MOSCOVA - DEDIȚIA JUNIOR SEMNIFICAȚIA ACESTUI ACEST PENTRU PRINȚII EI Ca oraș nou și periferic, Moscova a căzut într-una dintre liniile mai tinere ale tribului Vsevolodov Prin urmare, prințul Moscovei nu putea spera să se ridice la nivelul vechimii și să ia pe rând masa marelui prinț senior Simțindu-se lipsit de drepturi, mai

precis, lipsit de rude și neavând sprijin în obiceiurile și tradițiile antichității, trebuia să-și asigure funcția prin alte mijloace, indiferent de relațiile de pedigree, din ordinea vechimii Datorită acestui fapt, prinții Moscovei dezvoltă o politică deosebită devreme, de la primii pași încep să acționeze în afara obișnuit, mai devreme și mai hotărât decât alții părăsesc rutina obișnuită a relațiilor princiare, caută noi moduri, fără să se gândească la vechile conturi , tradiții politice și decență Acest lucru se dezvăluie atât în relațiile lor cu alți prinți, cât și în conducerea treburilor interne ale principatului lor Ei sunt observatori vigilenți a ceea ce se întâmplă în jurul lor, caută cu atenție ceea ce este rău și curăță Primii prinți ai Moscovei acționează ca niște prădători îndrăzneți Nu e de mirare că unul dintre ei, Mihail Yaroslavich, a trecut în posteritate cu porecla Horobrit, adică bătăuși: în l-a atacat prin surprindere pe unchiul său, Marele Duce Svyatoslav și, contrar tuturor dreptului, l-a alungat de la masa lui Vladimir Primul prinț din Moscova al tribului Alexandru, Daniil, conform cronicarului, și-a atacat prin surprindere vecinul din Ryazan, prințul Konstantin, l-a învins prin "un fel de viclenie", adică prin înșelăciune, l-a luat prizonier și l-a luat Kolomna de la el Fiul acestui Daniel, Yuri, în , după ce a atacat un alt vecin, prințul din Mozhai, l-a capturat și el și a pus mâna pe moștenirea Mozhai în cursul foarte sus al râului Moscova, apoi l-a ucis pe captivul tatălui său Konstantin și l-a ținut pe Kolomna în spatele lui: acum întregul râu Moscova, până la desfășurare, a devenit Moscova Prințul Moscovei este un dușman pentru fiecare mare prinț, oricare ar fi el: se părea că însuși pământul Moscovei hrănea în prinții ei lipsa de respect față de vechile concepte și relații de vechime Daniel s-a luptat îndelung și cu încăpățânare cu marii duci, proprii frați mai mari - cu Dimitri Pereyaslavsky, apoi cu Andrei Gorodetsky Dar după moartea lui Dimitrie, el a devenit aproape de fiul său bun și fără copii Ivan și a devenit atât de prietenos încât Ivan, decedând în , a refuzat moștenirea vecinului său din Moscova și unchiului mai tânăr, pe lângă rudele sale mai în vârstă Daniel a acceptat moștenirea și a apărat-o de pretențiile fratelui său mai mare, Marele Duce Andrei Dar dușmanii vechimii, prinții Moscovei erau oameni de afaceri flexibili și iute la minte Cât de repede s-au schimbat circumstanțele și și-au schimbat cursul de acțiune Înfrângerea tătarilor pentru o lungă perioadă de timp, pentru întregul secol al XIII-lea, a cufundat economia națională a Rusiei de Nord într-un haos teribil Dar din secolul al XIV-lea relațiile frustrate aici au început să se stabilească, economia națională a început să intre într-o anumită ordine De atunci, prinții moscoviți, după ce și-au început afacerea ca prădători nerușinați, o continuă ca proprietari pașnici, tezaurizatori, organizatori gospodari ai moștenirii lor, se ocupă de stabilirea unei ordini de durată în ea, o populează cu oameni industriali și muncitori, care sunt numiți pentru ei înșiși din principate străine, ei cumpără în mulțime în Hoarda de captivi ruși și în condiții preferențiale îi pun pe amândoi pe pustii lor Moscove, construiesc sate, sate, așezări Din secolul al XIV-lea putem urmări cursul acestei case-construiri economice a prinților moscoviți într-o serie lungă de scrisorile lor spirituale, începând cu două testamente ale celui de-al treilea prinț moscovit din tribul Alexandru - Ivan Kalita Aceste scrisori ne explică de ce până la mijlocul secolului al XV-lea în Rusia de Nord sunt obișnuiți să-l privească pe prințul Moscovei ca pe un proprietar exemplar, la principatul Moscovei - ca pe cel mai confortabil lot Urmele acestei vederi se găsesc într-un monument din jumătatea secolului al XV-lea

Aceasta este o listă genealogică uscată a prinților ruși, pornind de la Rurik Aici, de altfel, citim că Vsevolod cel Mare l-a născut pe Iaroslav, Iaroslav l-a născut pe Alexandru cel Mare, Viteazul, Alexandru l-a născut pe Daniel, iar Daniel l-a născut pe Ivan Kalita, "și corectează pământul rusesc din mătușile" Așadar, societatea din nordul Rusiei l-a considerat pe Ivan Kalita un conducător care a știut să-și curețe țara de hoți și să-l instaleze în el siguranța publică Direcțiile din cealaltă parte sunt îndreptate către această vedere Într-un postscript pe un manuscris, scris la Moscova la sfârșitul domniei lui Ivan Kalita, citim laude pentru dragostea de adevăr a acestui prinț, care a dat pământului rus "o mare tăcere și o judecată dreaptă" Canonistul A S Pavlov atribuie aceluiași principe introducerea Legii Agricole, a zemstvo-poliției bizantine și a reglementărilor penale, întocmite, după cum se spune, de împărații iconoclaști în secolul al VIII-lea Dacă da, atunci se poate crede că Ivan Kalita era preocupat în special de aranjarea populației rurale în posesiunile sale Astfel, datorită poziției sale genealogice, simțindu-se cel mai lipsit de drepturi de prinț dintre rudele sale, conducătorul specific Moscovei și-a stabilit devreme un curs de acțiune care se baza nu pe tradițiile antichității, ci pe o analiză prudentă a circumstanțelor din momentul actual SUCCESELE PRINCIPATULUI MOSCOVĂ PÂNĂ PÂNĂ JUMĂTATEA SECULUI XV V Acestea au fost condițiile inițiale pentru creșterea rapidă a principatului Moscova Aceste condiții erau două: poziția geografică a Moscovei și poziția genealogică a prințului său Prima condiție a fost însoțită de beneficii economice, care i-au oferit prințului Moscovei resurse materiale abundente, iar a doua condiție i-a indicat cum era cel mai profitabil să pună aceste fonduri în circulație, l-a ajutat să dezvolte un fel de politică bazată nu pe sentimente înrudite și amintiri, ci despre folosirea cu pricepere a minutei curente Având astfel de mijloace la dispoziție și aderând la o astfel de politică, prinții Moscovei în secolul al XIV-lea și în prima jumătate a secolului al XV-lea a reuşit să obţină succese politice foarte importante Să le enumerăm EXTINDEREA TERITORIULUI Folosind propriile mijloace, prinții Moscovei și-au scos treptat principatul din limitele sale înguste inițiale Chiar la începutul secolului al XIV-lea în nordul Rusiei, probabil, nu era cu mult mai puțin important decât Moscova Limitele sale nici nu coincideau cu granițele actualei provincii Moscova Dintre orașele care existau la acea vreme în această provincie, Dmitrov, Klin, Volokolamsk, Mozhaisk, Serpuhov, Kolomna, Vereya nu au fost incluse în teritoriul specific Moscovei Moștenirea prințului Daniel înainte de capturarea lui Mozhaisk și Kolomna a ocupat spațiul de mijloc al acestei provincii - de-a lungul cursului mijlociu al râului Moscova cu o continuare spre est de-a lungul Klyazma superioară, care mergea ca o pană între Dmitrovsky și Kolomna, adică Ryazan, volosturi În acel moment, în acest lot nu existau mai mult de două orașe, Moscova și Zvenigorod: Ruza și Radonezh erau atunci, se pare, încă simple volosturi rurale Din cele districte actuale ale provinciei aflate în posesiunile prințului Daniel, doar patru pot fi presupuse: Moscova, Zvenigorod, Ruz și Bogorodsky cu o parte din Dmitrevsky Chiar și după ce al treilea prinț al Moscovei din tribul Alexandru Nevski, Ivan Kalita, a devenit Marele Duce, moștenirea Moscovei a rămas foarte nesemnificativă În prima carte spirituală a acestui principe, scrisă în , sunt trecute toate bunurile sale patrimoniale Ele constau din cinci sau șapte orașe cu județe Erau: Moscova, Kolomna, Mozhaisk, Zvenigorod, Serpuhov, Ruza și Radonezh, dacă aceste ultime două volosturi ar fi atunci orașe (Pereyaslavl nu este menționat în cartă) În aceste judeţe

existau de volosturi rurale şi până la de sate palate Aceasta este toată lumea lui Kalita când a devenit Marele Duce Dar în mâinile lui erau resurse materiale abundente, pe care le-a pus în circulație profitabilă Condițiile dificile de atunci ale dreptului de proprietate i-au obligat pe proprietarii de pământ să-și vândă moșiile Datorită ofertei crescute de pământ au fost ieftine Prinții moscoviți, având bani gratuiti, au început să cumpere pământ de la persoane fizice și de la instituții bisericești, de la mitropolit, de la mănăstiri, de la alți domni Cumpărând sate și sate din destinele altor oameni, Ivan Kalita a cumpărat până la trei orașe specifice cu raioane - Belozersk, Galich și Uglich, lăsând, totuși, aceste destine deocamdată foștilor prinți în orice condiții de dependență Urmașii săi au continuat această colecție mozaică de pământuri În fiecare cartă spirituală ulterioară a Moscovei, sunt enumerate satele și volosturile nou achiziționate, care nu sunt menționate de cea anterioară Noi "imaginații" apar în aceste scrisori una după alta pe neașteptate, realizate printr-un fel de proces de achiziție continuu, dar ascuns, fără un plan vizibil și, în cea mai mare parte, fără a indica modul în care au fost dobândite Dimitri Donskoy l-a scos cumva pe Medyn din poporul Smolensk; dar nu se știe cum au fost dobândite înaintea lui Vereya, Borovsk, Serpuhov, jumătate din Volokolamsk, Kashira și până la o duzină de sate împrăștiate în întreaga regiune princiară Vladimir și diverse destine străine Sub Kalita și fiii săi, achizițiile de terenuri se făceau prin înțelegeri private pe cale amiabilă, de obicei prin achiziții; dar apoi, pentru a ajuta aceste metode pașnice, a fost lansată din nou o sechestrare violentă cu ajutorul Hoardei sau fără ea Dimitri Donskoy a capturat Starodub pe Klyazma și Galich și Dmitrov, alungând prinții locali din moșiile lor Fiul său Vasily i-a "înțeles" pe prinții tătari și pe hanul însuși, iar pentru "mult aur și argint" a cumpărat o etichetă pentru Murom, Tarusa și întregul principat Nijni Novgorod, prinții lor au supraviețuit din posesiunile lor sau le-au acordat propriile moșii cu condiția serviciului de roabă De la sfârşitul secolului al XIV-lea în extinderea aparent dezordonată, întâmplătoare, a teritoriului Moscovei, devine remarcabil un anumit plan, care poate să fi luat contur de la sine Prin capturarea lui Mozhaisk și Kolomna, prințul Moscovei a dobândit întregul curs al Moscovei; dobândirea marii regiuni princiare și apoi a principatului Starodub l-au făcut stăpânul întregii Klyazma Odată cu achiziționarea lui Kaluga, Meshchera la Donskoy, Kozelsk, Likhvin, Aleksin, Tarusa, Murom și Nizhny sub fiul său, întregul curs al Oka - de la confluența Upa și Zhizdra la Kolomna și de la Gorodets Meshchersky la Nizhny - era în puterea prințului Moscovei, astfel încât principatul Ryazan s-a găsit pe trei părți printre volosturile Moscovei și Vladimir, care din Kalita erau în mâinile Moscovei În același mod, odată cu achiziționarea lui Rzhev, Uglich și Principatul Nijni Novgorod sub aceiași prinți și Romanov sub Vasily cel Întunecat, cu stăpânirea constantă a Kostroma ca parte a regiunii mari princiare Vladimir, aproape o porțiune mai mare a Volga de Sus aparținea Moscovei; iar aici principatele Tver și Iaroslavl erau acoperite de posesiunile Moscovei din diferite părți Deci, în primul rând, prințul Moscovei a încercat să stăpânească principalele rute fluviale ale interfluviului, interne și marginale În cele din urmă, odată cu achiziționarea principatelor Belozersky și Galiție, s-a deschis un domeniu larg pentru terenurile Moscovei din regiunea superioară Trans-Volga Acolo, prințul Moscovei a găsit multe facilități pentru afacerea sa Spații împădurite întinse și surde de-a lungul Sheksna cu afluenții săi, de-a lungul afluenților lacurilor Beloye și

Kubenskoye, de-a lungul Sukhona superioară în prima jumătate a secolului al XV-lea au fost împărțiți între numeroșii prinți ai liniilor Belozersky și Yaroslavl Slabi și săraci, sărăciți din ce în ce mai mult din cauza diviziunilor familiale și a greutăților tătarilor, deținând uneori în comun un oraș de familie sau chiar un simplu volost rural cu patru sau cinci persoane, nu au fost capabili să mențină drepturile suverane și atmosfera dominatoare a unor prinți anumiți și cu insensibilitate coborât la nivelul proprietarilor privați și chiar mijlocii Pentru a-i aduce sub mâna lui, prințul Moscovei nu avea nevoie de arme și nici măcar de bani: ei înșiși au căutat serviciul Moscovei și au renunțat cu ascultare la moșiile lor, pe care le-au primit înapoi de la noul suveran sub forma unei subvenții oficiale Așadar, Vasily Întuneric dispune deja de moșiile prinților Zaozersky, Kubensky, Bokhtyugsky ca invenții proprii POPULAȚIA REGIUNII VOLGA Răspândirea cu succes a teritoriului Moscovei în această direcție a fost mult ajutată de o mișcare populară Odată cu întărirea Moscovei, regiunea superioară a Volga a devenit mai sigură atât din partea Novgorod, cât și din partea tătară Acest lucru a făcut posibil ca surplusul de populație care se acumulase de mult timp în zona interfluvială să se reverse dincolo de Volga în deșerturile forestiere spațioase ale regiunii locale Cercetașii din această mișcare de migrație erau de la sfârșitul secolului al XIV-lea călugării mănăstirilor centrale, în principal Treime Serghie; făcându-și drum în sălbăticia Kostroma și Vologda, ei au întemeiat mănăstiri de-a lungul râurilor Komele, Obnora, Pelshma, Avenga, Glushitsa, care au devenit bastioane pentru migrațiile țărănești: după câțiva ani, au apărut de-a lungul unor volosturi cu același nume cu zeci de sate aceste râuri Cu aceste mănăstiri-colonii s-a repetat același lucru care a experimentat mitropolia lor, mănăstirea Sf Serghie: au plantat așezări țărănești care le-au distorsionat deșertul dens iubit Odată cu stăpânirea comună a Vologdei cu novgorodienii și în calitate de conducător al regiunii Kostroma, în rangul său mare ducal, prințul Moscovei avea dreptul de a considera aceste voloste, stabilite de imigranții din posesiunile Moscovei, drept ale sale MODALITĂȚI DE EXTINDERE A PRINCIPITATII MOSCOVEI Așadar, puteți distinge cinci metode principale folosite de prinții Moscovei pentru a-și extinde principatul: au fost cumpărarea, sechestrul armat, confiscarea diplomatică cu ajutorul Hoardei, un acord de serviciu cu un anumit prinț și strămutarea din posesiunile Moscovei dincolo de Volga Conform scrierilor spirituale ale lui Vasily cel Întunecat, compilate în jurul anului , se pot vedea roadele unui secol și jumătate de eforturi de tezaurizare ale prinților Moscovei de a aduna pământuri străine În această lume spirituală, marele cnezat al lui Vladimir s-a amestecat pentru prima dată cu principatul Moscovei, cu vechi posesiuni patrimoniale și noi invenții, într-o masă indiferentă de proprietari În întregul spațiu al interfluviului Oka-Volga, doar părți din principatele Tver și Iaroslavl și jumătate din Rostov, dintre care cealaltă jumătate a fost cumpărată de Vasily Întuneric, au rămas nemoscove Dar posesiunile Moscovei au depășit granițele interfluviului spre sud în sus pe Oka și Tsna, iar în nord-est s-au adâncit în ținutul Vyatka și au ajuns la Ustyug, care la sfârșitul secolului al XIV-lea aparținea deja Moscovei Posesiunile prințului Daniel erau departe de a include mp mile, deoarece în întreaga provincie Moscova nu mai mult de de metri pătrați mile Dacă schițați limitele posesiunilor Moscovei conform spiritualității lui Vasily the Dark, veți vedea că acestea pot fi considerate cel puțin mii de metri pătrați mile Așa au fost succesele teritoriale obținute de prinții moscoviți până la mijlocul

secolului al XV-lea Datorită acestor succese, până la sfârșitul domniei Întunericului, principatul Moscovei a depășit ca mărime pe oricare dintre marile principate care mai existau în Rus' ACHIZIȚIONAREA MASEULUI MARE II Folosind propriile mijloace și o politică familială prudentă, prinții Moscovei în secolul al XIV-lea treptat, ei înșiși au ieșit din postura de prinți lipsiți de drepturi Mai tineri, dar bogați, acești prinți au întreprins o luptă îndrăzneață cu rudele mai în vârstă pentru masa marelui prinț Principalii lor rivali erau prinții din Tver, rudele lor mai mari Acționând în numele forței, nu al legii, prinții moscoviți nu au avut succes multă vreme Prințul Yuri al Moscovei a disputat marea domnie cu vărul său unchi Mihail din Tver și și-a ucis rivalul din Hoardă, dar apoi el însuși și-a lăsat capul acolo, ucis de fiul lui Mihail Cu toate acestea, triumful final a rămas cu Moscova, deoarece mijloacele părților de luptă erau inegale De partea principilor din Tver se aflau dreptul de vechime si virtutile personale, mijloacele legale si morale; de partea moscoviților erau banii și capacitatea de a profita de circumstanțe, mijloace materiale și practice, dar apoi Rus' trecea printr-o perioadă în care ultimele mijloace erau mai eficiente decât primele Prinții de la Tver nu au putut înțelege adevărata stare a lucrurilor la începutul secolului al XIV-lea considera încă posibil să lupte cu tătarii Un alt fiu al lui Mihail de Tver, Alexandru, le-a chemat pe frații săi, prinții ruși, "să se susțină unul pentru altul și frate ca frate, dar să nu-i extrădeze pe tătari și să le reziste pe toți împreună, să apere pământul rus și pe toți creștinii ortodocși " Așa a răspuns îndemnului prinților ruși de a se supune tătarilor, când s-a refugiat la Pskov ca exilat după ce, în , neputând să îndure violența tătară, el, împreună cu tot orașul Tver, s-a ridicat împotriva tătari și au distrus ambasada tătarilor care se afla atunci la Tver Prinții Moscovei priveau starea de lucruri diferit Nu s-au gândit deloc la lupta împotriva tătarilor; văzând că este mult mai profitabil să acționezi asupra Hoardei cu "înțelepciune umilă", adică servilism și bani decât cu armele, au îngrijit cu sârguință de khan și l-au făcut un instrument al planurilor lor Niciunul dintre prinți nu mergea mai des decât Kalita să se încline în fața hanului și acolo era întotdeauna un oaspete binevenit, pentru că nu venea acolo cu mâinile goale În Hoardă, ei sunt deja obișnuiți să se gândească că atunci când sosește prințul Moscovei, va fi "mult aur și argint" pentru marele han-țar și pentru hanii săi și pentru toate murzele eminente ale Hoardei de Aur Datorită acestui fapt, prințul Moscovei, prin genealogie cel mai tânăr dintre frații săi, a atins masa marelui prinț senior Khan a instruit-o pe Kalita să-l pedepsească pe prințul din Tver pentru răscoală El a îndeplinit în mod corespunzător ordinul: sub conducerea sa, tătarii au devastat principatul Tver "și doar spun", adaugă cronica, "toată pământul rusesc este pus în gol", fără să atingă, desigur, Moscova Ca recompensă pentru aceasta, Kalita a primit în masa marelui prinț, care de atunci nu a părăsit prințul Moscovei CONSECINTELE ACESTUI SUCCES III Achiziționarea mesei marelui prinț de către prințul Moscovei a fost însoțită de două consecințe importante pentru Rus', dintre care una poate fi numită morală, cealaltă politică Morala a constat în faptul că proprietarul aparatului de la Moscova, devenit Marele Duce, a fost primul care a început să scoată populația rusă din deznădejdea și stupoarea în care nenorocirile externe i-au cufundat Organizator exemplar al moștenirii sale, care a știut să stabilească în ea siguranța publică și liniștea, prințul Moscovei, primind titlul de mare, a făcut ca beneficiile politicii sale să se simtă și în alte părți ale Rusiei de Nord-Est Prin aceasta, el

și-a pregătit o mare popularitate, adică terenul pentru succes în continuare SUSPENSIONAREA INVAZIILOR TATARILOR Cronicarul notează că, de când prințul Moscovei a primit titlul de mare ducal de la han Northern Rus' a început să ia o pauză de la pogromurile tătare constante pe care le-a îndurat Vorbind despre întoarcerea lui Kalita de la Han în cu o subvenție, cronicarul adaugă: " de atunci s-a făcut o mare tăcere în toată țara rusă timp de patruzeci de ani și tătarii erau gata să lupte cu țara rusă" Aceasta este evident o notă a unui observator care a trăit în a doua jumătate a secolului al XIV-lea Privind înapoi peste patruzeci de ani, acest observator a remarcat cum s-a simțit dominația Moscovei în nordul Rusiei în aceste decenii: perioada dintre și , când Olgerd al Lituaniei a atacat pentru prima dată Rusia de Nord-Est, a fost considerată uneori o perioadă de odihnă pentru populaţia acestei Rus', care a mulţumit Moscovei În acești ani liniștiți, au reușit să se nască și să crească două generații întregi, pe ai căror nervi impresiile copilăriei nu au insuflat groaza inexplicabilă a taților și bunicilor dinaintea tătarilor: au ieșit pe câmpul Kulikovo UNIUNEA PRINȚILOR DE LA MOSCOVA Consecința politică a dobândirii marii domnii de către prințul Moscovei a fost că prințul Moscovei, devenit mare, a fost primul care a început să retragă Rusiei de Nord din starea de fragmentare politică în care îi adusese ordinea specifică Până atunci, prinții specifici, în ciuda rudeniei lor, au rămas străini unii altora, conducători izolați Sub fiii mai mari ai lui Alexandru Nevski, marii duci Dimitri și Andrei, s-au format alianțe de prinți apanaj împotriva ambilor frați, s-au adunat congrese princiare pentru a rezolva cazurile disputate Dar acestea au fost încercări aleatorii și de moment de a restabili unitatea familiei și a proprietății Îndreptate împotriva prințului senior, care, teoretic, ca tată numit, trebuia să-i unească pe cei mai tineri, aceste uniuni nu au susținut, ci mai degrabă au slăbit legăturile de familie ale soților Vsevolodovici De la domnia lui Kalita, în jurul Moscovei s-a format o uniune princiară pe baze mai solide, condusă de însuși prințul Moscovei La început, această unire a fost financiară și forțată După cucerirea Rus'ului, la început tătarii înșiși au încasat tributul pe care l-au impus Rus'ului - ieșirea Hoardei, pentru care în primii de ani jugul a fost efectuat de trei ori prin numerele trimise de la Hoardă, cu excepția al clerului, un recensământ al poporului, un număr; dar atunci hanii au început să încredințeze marelui duce de Vladimir colectarea ieșirii Ivan Danilovici a primit și un astfel de ordin de a colecta tributul Hoardei de la mulți, dacă nu de la toți, prinți și de a-l livra Hoardei când a devenit Marele Duce al Vladimir Această autoritate a servit în mâinile Marelui Duce ca un instrument puternic pentru unificarea politică a Rusiei specifice Nu un vânător și nici un maestru în a-și bate frații cu o sabie, prințul Moscovei a avut ocazia să o bată cu o rublă Această unire, la început doar financiară, apoi a luat o bază mai largă, căpătând mai multă semnificație politică Un simplu funcționar responsabil al Hanului pentru colectarea și livrarea tributului, prințul Moscovei a fost ulterior numit conducătorul plenipotențiar și judecător al prinților ruși Cronicarul spune că atunci când copiii lui Kalita, după moartea tatălui lor în , au venit la Han Uzbek, i-a întâlnit cu cinste și dragoste, pentru că l-a iubit și l-a onorat foarte mult pe tatăl lor și a promis că nu va da marea domnie oricui trecu de ei Fiul cel mare Semyon, care a fost numit Mare Duce, a fost dat "sub brațele" tuturor prinților ruși Cronicarul adaugă că Semyon a fost în mare cinste cu hanul și toți prinții Rusiei, Riazan, Rostov și chiar Tver, i-au fost atât de îndemânatici, încât au

făcut totul conform cuvântului său Semyon a știut să folosească beneficiile funcției sale și le-a făcut simțite de alți prinți, așa cum arată titlul de Mândru care i-a fost atribuit La moartea lui Semyon în , fratele și succesorul său Ivan a primit de la han, împreună cu titlul de mare duce, putere judiciară asupra tuturor prinților Rusiei de Nord: hanul le-a ordonat să se supună Marelui Duce Ivan în toate și dă-l în judecată, iar în insulte se plânge de el khanului În timpul domniei fiului lui Ivanov Dimitri, această alianță princiară cu Moscova în frunte, gata să se transforme în hegemonia Moscovei asupra principilor ruși, s-a extins și s-a întărit și mai mult, căpătând semnificație națională Când sub Dimitrie s-a reluat lupta dintre Moscova și Tver, prințul Tver Mihail Alexandrovici a căutat sprijin în Lituania și chiar în Hoardă, ceea ce a ruinat popularitatea de care se bucuraseră pînă acum prinții Tver în rândul populației Rusiei de Nord Când în prințul Moscovei a plecat la Tver, prinți s-au alăturat regimentelor sale Mulți dintre ei, de exemplu, prinții de la Rostov, Belozersky, Starodub, toți descendenți ai lui Vsevolod al III-lea, erau bătrâni sau recenti ai prințului Moscovei; dar unii dintre ei i s-au alăturat de bună voie dintr-un impuls patriotic Așa erau prinții din linia Chernigov a Sviatoslavicilor: Bryansk, Novosilsk, Obolensky S-au supărat pe domnitorul Tverului pentru că a adus în repetate rânduri Lituania în Rus', care făcuse atât de mult rău creștinilor ortodocși, și chiar s-a unit cu murdara Mamai În cele din urmă, aproape toată Rusia de Nord, sub conducerea Moscovei, a stat împotriva Hoardei pe câmpul Kulikovo și, sub steagul Moscovei, a câștigat prima victorie a poporului asupra agarianismului Aceasta l-a informat pe prințul Moscovei despre importanța liderului național al Rusiei de Nord în lupta împotriva dușmanilor externi Deci Hoarda a devenit o unealtă oarbă, cu ajutorul căreia a fost creată o forță politică și populară, îndreptată împotriva ei TRANSFERUL SCAUNULUI METROPOLIC LA MOSCOVA IV Cel mai important succes al prințului Moscovei a fost că a dobândit pentru capitala sa semnificația capitalei bisericii Rus' Și în această achiziție a fost ajutat de poziția geografică a orașului Moscova Înfrângerea tătarilor a devastat în cele din urmă vechiul Rus Kievan, care era gol de la mijlocul secolului al XII-lea În urma populației, cel mai înalt ierarh al bisericii ruse, Mitropolitul Kievului, a plecat și el la nord Cronicarul povestește că în mitropolitul Maxim, neputând să îndure violența tătarilor, s-a adunat cu toți klirosurile sale și a părăsit Kievul spre Vladimir pe Klyazma; în același timp, întreg orașul Kiev a fugit, adaugă cronica Dar rămășițele din turma sud-rusă se îngrămădesc în acea perioadă dificilă, nu mai puțin, chiar mai mult decât cele dintâi, aveau nevoie de grija celui mai înalt pastor al bisericii ruse Mitropolitul din Vladimir trebuia să viziteze din când în când eparhiile din sudul Rusiei În timpul acestor călătorii, s-a oprit la o răscruce din orașul Moscova Așadar, rătăcind prin Rus', trecând prin locuri și orașe, după expresia vieții sale, urmașul lui Maxim, mitropolitul Petru, a vizitat și a locuit deseori la Moscova multă vreme Datorită acestui fapt, a dezvoltat o prietenie strânsă cu prințul Ivan Kalita, care a condus Moscova în timpul vieții fratelui său mai mare Yuri în timpul absențelor sale frecvente Amândoi au pus împreună biserica catedrală de piatră a Adormirii Maicii Domnului din Moscova Poate că sfântul nici măcar nu s-a gândit să transfere scaunul mitropolitan de la Klyazma pe malurile Moscovei Orașul Moscova a aparținut eparhiei lui Vladimir, episcopul căreia a fost același mitropolit de la momentul strămutării sale în Klyazma În timp ce se afla la Moscova, Mitropolitul Petru a stat la prințul local, a locuit

în orașul său diecezan, în curtea străveche a principelui Iuri Dolgoruky, de unde s-a mutat ulterior în locul în care a fost fondată în curând Catedrala Adormirea Maicii Domnului S-a întâmplat ca în acest oraș domnul să moară și să-l depășească (în) Dar acest accident a devenit un legământ pentru viitorii mitropoliți Succesorul lui Petru, Teognost, nu a mai vrut să locuiască în Vladimir, s-a stabilit în noua curte mitropolitană din Moscova, la sicriul făcător de minuni din nou-construita Catedrală Adormirea Maicii Domnului Deci, Moscova a devenit capitala ecleziastică a Rusiei cu mult înainte de a deveni capitala politică SEMNIFICAȚIA ACESTEI SCHIMBĂRI Firele vieții bisericești, care s-au îndepărtat departe de scaunul mitropolitan pe teritoriul Rusiei, au atras acum părți din ea la Moscova, iar resursele materiale bogate pe care biserica rusă le avea la acea vreme au început să curgă la Moscova, contribuind la îmbogățirea acesteia Și mai importantă a fost impresia morală pe care a făcut-o acest transfer al scaunului mitropolitan asupra populației Rusiei de Nord Aici, au început să-l trateze pe prințul Moscovei cu mare încredere, crezând că toate acțiunile sale sunt îndeplinite cu binecuvântarea ierarhului suprem al bisericii ruse Urma acestei impresii se remarcă în povestea cronicarului Povestind transferul catedralei de la Vladimir la Moscova, acest cronicar remarcă: " pentru mulți alți prinți este puțin mai dulce, dacă orașul Moscova este mitropolitul numelui, trăiește în sine" Această impresie moral-ecleziastică apare și mai strălucitoare în monumentele vremurilor de mai târziu Mitropolitul Petru a murit martir pentru pământul rus, a călătorit la Hoardă pentru a mijloci pentru turma lui și a îndurat multă muncă în îngrijirea sa pentru turma lui Biserica Rusă l-a clasat printre găzduirea reprezentanților sfinți ai țării ruse, iar poporul rus a jurat pe numele lui deja în secolul al XIV-lea Viața acestui sfânt este descrisă de prietenul și contemporanul său, episcopul Prokhor de Rostov Acest biograf spune pe scurt și simplu cum Sf Petru în absența prințului Ivan Kalita La sfârşitul secolului al XIV-lea sau la începutul secolului al XV-lea unul dintre urmașii lui St Petru, un sârb ciprian, a scris o biografie mai ornamentată a sfântului Aici găsim o altă descriere a morții sale: Sf Petru moare în prezența lui Ivan Kalita, îl îndeamnă pe prinț să finalizeze construcția bisericii catedrale Adormirea Maicii Domnului întemeiată de amândoi și, în același timp, sfântul rostește domnitorului următoarea profeție: " Dacă, fiule, mă asculți și ridici un templu al Fecioarei și mă liniștești în cetatea ta, atunci tu însuți vei fi slăvit mai mult decât alți prinți și fiii vor fi slăviți și nepoții tăi, și acest oraș va fi glorios printre toate orașele rusești și sfinții vor începe să locuiască în ea, mâinile lui se vor urca pe umerii vrăjmașilor săi și oasele mele vor fi puse în ea Evident, Cyprian a împrumutat acest detaliu, necunoscut lui Prohor, dintr-o basm populară care prinsese contur sub influența evenimentelor din secolul al XIV-lea Comunitatea bisericească rusă a început să simpatizeze cu prințul, care a acționat mână în mână cu pastorul suprem al bisericii ruse Această simpatie a societății bisericești, probabil, l-a ajutat pe prințul Moscovei mai ales să-și întărească semnificația națională și morală în Rusia de Nord POVEȘTI despre PAFNUTIA Urme ale acestei simpatii le găsim într-un alt monument, ceva mai târziu Aproximativ jumătate a secolului al XV-lea Călugărul Pafnuty Borovsky, unul dintre cele mai unice și puternice personaje cunoscute în Rusia Antică, a început să facă asceză în mănăstirea pe care a fondat-o Îi plăcea să spună studenților săi ceea ce văzuse și auzise în timpul vieții sale Aceste povești, înregistrate de ascultători, au ajuns până la noi De altfel, Rev Pafnuty a povestit

că în a fost o mare ciumă în Rus', au murit cu "coșul dureros"; poate a fost ciuma Atunci o călugăriță era pe moarte și, trezindu-se, a povestit pe cine văzuse în rai și pe cine în iad, și despre cine vorbise, judecând după viețile lor, au constatat că acest lucru este adevărat L-a văzut pe Marele Voievod Ivan Danilovici Kalita în paradis: așa era poreclit, a adăugat naratorul, pentru sărăcia lui, pentru că purta mereu la brâu o pungă cu bani (kalita), din care dădea săracilor, cât mâna i-ar apuca Se poate ca porecla ironică pe care contemporanii i-au dat-o prințului tezaurizator, generațiile ulterioare au început să asimileze o interpretare morală Odată un cerșetor se apropie de prinț și primește de la el pomană; vine alta data, iar printul ii mai da de pomana; cerșetorul nu s-a lăsat și a venit a treia oară; atunci prințul n-a mai suportat și, dându-i a treia pomană, i-a spus cu inimă: "Ia-o, zenki nemulțumit!" "Voi înșivă sunteți zenks nemulțumiți", a obiectat cerșetorul, "și domniți aici și vreți să domniți în lumea următoare" Aceasta este o laudă subtilă într-o formă grosieră: cerșetorul a vrut să spună că prințul încearcă să-și câștige împărăția cerurilor prin milostenie, dragoste de sărăcie Din aceasta a ieșit limpede, a continuat naratorul, că cerșetorul a fost trimis de Dumnezeu să-l ispitească pe prinț și să-l vestească că "pentru Dumnezeu, fapta lui s-a făcut" Călugărița l-a văzut și pe regele lituanian Vytautas în iad sub forma unui om mare, căruia un murin negru teribil (demon) i-a pus bucăți de aur înroșite în gură cu clești, spunând: "Sătul, al naibii!" Umorul bun, de care sunt impregnate aceste povești, nu permite să se îndoiască de originea lor națională Nu vă jenați de cronologia poveștii, nu vă opriți asupra faptului că în călugărița, chiar și în iad, nu l-a putut întâlni pe Vytautas, care a murit în Memoria populară are propria cronologie și pragmatică, propriul concept de fenomene istorice Legenda populară, uitând cronologia, l-a pus în contrast pe regele lituanian, dușmanul Rusiei și al Ortodoxiei, cu Ivan Danilovici Kalita, un prieten al fraților mai mici și săraci, al cărui strănepot Vasily Dimitrievich a reținut presiunea acestui rege formidabil asupra Rusiei ortodoxe ' Gândirea populară a perceput în mod viu această apropiere a ambelor autorități, domnești și bisericești, și a adus participarea sentimentelor la dezvoltarea legendară a imaginilor purtătorilor lor, Kalita și primatul Moscovei În aceleași povești, pr Paphnutia este un narator scurt, dar expresiv Odată Kalita a văzut în vis un munte înalt acoperit de zăpadă; zăpada s-a topit, iar apoi muntele a dispărut Kalita l-a întrebat pe St Petru despre sensul somnului "Muntele", a răspuns sfântul, "tu ești, prințe, iar zăpada de pe munte sunt eu, bătrâne: voi muri înaintea ta" Culoarea ecleziastică care colorează aceste povești indică participarea clerului la crearea lor Evident, succesele politice ale prințului Moscovei au fost sfințite în imaginația populară prin asistența și binecuvântarea celei mai înalte autorități bisericești din Rus' Datorită acestui fapt, aceste succese, obținute nu întotdeauna prin mijloace pure, au devenit proprietatea de durată a prințului Moscovei CONCLUZII Combinând toate faptele prezentate, ne putem imagina atitudinea care, în cursul secolului al XIV-lea stabilit în rândul populației nordice a Rusiei la principatul Moscovei și prințul său: sub influența evenimentelor din secolul al XIV-lea în această populație s-a stabilit o perspectivă triplă asupra lor) Ei sunt obișnuiți să-l privească pe bătrân, Marele Duce al Moscovei ca pe un conducător-proprietar exemplar, la instauratorul tăcerii zemstve și al ordinii civile, iar la principatul Moscovei - ca punct de plecare pentru un nou sistem de relații zemstvo, primul rod al căruia a fost instituirea unei mai mari tăceri interne și

a unei securități externe) Obișnuiau să-l privească pe prințul senior al Moscovei ca pe liderul poporului Rus' în lupta împotriva dușmanilor externi, iar Moscova ca vinovatul primelor succese populare asupra Lituaniei necredincioase și a agarienilor murdari "devoratorii de crudități") În cele din urmă, în prințul Moscovei, Rusul de Nord este obișnuit să-l vadă pe fiul cel mare al bisericii ruse, cel mai apropiat prieten și colaborator al ierarhului șef rus, și consideră Moscova orașul asupra căruia binecuvântarea specială a celui mai mare sfânt al pământului rusesc se sprijină şi cu care se leagă interesele religioase şi morale ale întregului popor rus ortodox Această valoare a dobândit până la mijlocul secolului al XV-lea anume prinț moscovit, care acum o sută cincizeci de ani se comporta ca un mic prădător, la pândă pe vecinii săi de după colț Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRELEGEREA XXII RELAȚII RECIPROCE ALE PRIȚILOR DE LA MOSCOVA ORDINUL DE SUCCESSERE INDIFERENTA JURIDICA VIZIBILA A BUNURILOR MOBILE SI A POSSIUNILOR INDIVIDUALE RELAȚIA ORDINULUI PRINCIPAL DE MOȘTENIRE A MOSCOVEI CU OBIECTUL JURIDIC AL RUȘII ANTICE RELAȚIA PRINȚIILOR DE LA MOSCOVA PE RELATIE ȘI POSSIUNE ÎNTĂRIREA BĂTRÂNULUI MOȘTENIT FORMA DE SUPUNEREA LUI PRIȚILOR SPECIALE JUNIOR INFLUENȚA JUGUULUI TĂTAR ASUPRA RELAȚIILOR PRINCIPALE INSTABILIREA SUCCESORII MARI AUTORITĂȚI DUCHE DE LA MOSCOVA ÎN LINIE DESCENSĂ DIRECTE ÎNTÂLNIREA STRINDERILOR FAMILIEI ALE PRINȚILOR DE LA MOSCOVA CU NEVOILE POPORULUI DIN MARE RUSIE SEMNIFICAȚIA FORȚEI DE LA MOSCOVA SUB VASILY ÎNTUNEC CARACTERUL PRINȚILOR MOSCOVEI RELAȚII RECIPROCE ALE PRINȚIILOR MOSCOVEI După ce am început să studiem istoria principatului Moscovei în secolul al XIV-lea și în prima jumătate a secolului al XV-lea, am urmărit achizițiile teritoriale și creșterea semnificației politice și naționale a prinților săi Dar acesta a fost doar unul dintre procesele care au creat puterea Moscovei - un proces care a marcat succesele externe ale prinților moscoviți, extinderea posesiunilor lor și influența lor dincolo de granițele inițiale ale patrimoniului lor Dar creșterea teritorială și națională a principatului Moscovei a fost însoțită și de ascensiunea politică a unuia dintre prinții săi - cel care purta titlul de mare și a fost recunoscut ca cel mai mare din familia princiară a Moscovei Pe vremea când principatul moscovit a absorbit părțile dezbinate ale pământului rusesc, acest prinț senior, de fapt sau fictiv, a adunat în mâinile sale elementele fragmentate ale puterii supreme și, așa cum primul proces a transformat principatul Moscovei într-un stat național rus, deci rezultatul celui de-al doilea a fost transformarea Marelui Duce al Moscovei, doar cel mai mare, după rang din specific, în singurul, adică autocratic, suveran rus Într-o perioadă în care Moscova se ridica, absorbind alte principate rusești, Marele Duce al acesteia se ridica, subjugându-i pe cei mai apropiați frați ai săi, prinții specifici Moscovei Această supunere a devenit posibilă deoarece au fost obținute succese externe Principatul Moscovei, cea mai mare parte a acestuia a revenit Marelui Duce, care, cu moștenirea sa din Moscova, a combinat posesiunea și regiunea mare-ducală Vladimir Acest al doilea proces, care a marcat succesele politice interne ale principatului Moscova, este ceea ce trebuie să studiem Pentru a o înțelege mai bine, trebuie să ne imaginăm încă o dată ordinul de stăpânire princiară care a funcționat la Moscova, ca și în alte principate În urma ascensiunii Moscovei, vedem în prim plan activitățile Marelui Duce al Moscovei; dar Marele Duce al Moscovei nu a fost singurul, ci doar cel mai mare dintre prinții moscoviți Patrimoniul Danilovicilor din Moscova nu era o unitate integrală de proprietate: ca și patrimoniul altor linii

princiare, el reprezenta un grup de principate specifice independente La momentul în care a început rolul unificator al Moscovei, vechile relații de aparatură erau încă pe deplin în vigoare în familia prinților săi Dar pe măsură ce posesiunile și semnificația externă ale Moscovei s-au extins, relațiile interne dintre Marele Duce al Moscovei și rudele sale specifice mai tinere s-au schimbat și s-au schimbat în favoarea primei Pentru a studia cursul acestei schimbări, vom lua în considerare mai întâi ordinea succesiunii care a fost în vigoare în familia prinților Moscovei până la mijlocul secolului al XV-lea, iar apoi relațiile reciproce ale prinților - comoștenitori prin proprietate ORDINUL DE SUCCESSERE Ordinea de moștenire care a funcționat în linia prinților moscoviți în secolele al XIV-lea și al XV-lea este dezvăluită dintr-o serie lungă de scrisorile lor spirituale care au ajuns până la noi Începând cu Kalita și terminând cu Ivan al III-lea, aproape fiecare prinț al Moscovei lăsat în urmă unul spiritual; unii dintre ei au lăsat chiar două-trei spirituale, astfel că doar până la dintre ei au supraviețuit în perioada studiată Acesta este un material destul de abundent pentru studierea ordinii moștenirii de la Moscova Însuși aspectul acestor litere îl caracterizează suficient După cum știți, există două ordine de moștenire: prin lege sau obicei și prin testament Prima constă în reguli care stabilesc un transfer uniform și obligatoriu de proprietate, indiferent de discreția moștenitorului, chiar dacă împotriva voinței acestuia Dacă moștenirea prinților Moscovei a fost întotdeauna determinată de un testament, atunci nu existau astfel de reguli cutumiare obligatorii sau s-au stabilit reguli noi care nu erau de acord cu obiceiul Deci, testamentul testatorului este baza legală pentru ordinea de moștenire care a fost în vigoare în casa domnească din Moscova, precum și în alte linii ale tribului Vsevolodov Această bază corespundea pe deplin esenței juridice a posesiunii specifice, care consta în conceptul de principat ca proprietate personală a principelui proprietar Dacă prințul este proprietarul personal al moștenirii pe care o deține, atunci succesiunea posesiei ar putea fi determinată numai de voința personală a proprietarului Acest ordin s-a extins numai asupra patrimoniului și invențiilor prinților Moscovei, împărțite în destine, dar nu și asupra marelui volost domnesc Vladimir, care, după vechiul obicei, mergea la prințul cel mai mare, iar acum cel mai mare era cel căruia khan recunoscut ca atare Moștenitorii, conform scrisorilor spirituale de la Moscova, sunt în primul rând fiii testatorului, în lipsa de fii - frații săi și, în sfârșit - soția, singură sau cu fiicele ei, chiar și cu fii și frați Marele Voievod Ivan Kalita și-a împărțit patrimoniul în patru părți, dintre care trei le-a dat celor trei fii ai săi, iar a patra celei de-a doua soții și fiicelor sale; una dintre ele, chiar și după moartea mamei sale, a continuat să dețină o parte din moștenirea comună lăsată în moștenire Fiul lui Kalita, Marele Duce Semyon, murind fără copii, și-a lăsat moștenire întreaga moștenire soției sale, pe lângă frații săi Prințesele văduve participă în mod constant la moștenire prin testament, deși nu la fel cu moștenitorii direcți Ei primesc de la principii-testatori, soții lor, posesiuni de două feluri:) oprichnina, adică bunuri care le-au aparținut în întregime și) subzistență, pe care o foloseau doar "până la burtă", pe viață Această participare constantă a prințeselor văduve la moștenire în virtutea unui testament a constituit a doua trăsătură a naturii juridice a posesiunii domnești specifice ca proprietate privată a proprietarului Acest caracter de drept privat al unui principat aparent se dezvăluie și mai clar în aranjamentele testamentare pentru părțile sale între

moștenitori Patrimoniul testatorului nu a fost împărțit conform testamentului în spații continue; secțiunea a fost dominată de dungi extreme Motivul pentru aceasta a fost însăși metoda de împărțire Principatul Moscovei era alcătuit din mai multe straturi sau categorii de posesiuni, diferite unele de altele prin semnificația lor economică sau originea istorică Marele Duce Dimitri Donskoy enumeră aceste trepte în cartea sa spirituală în următoarea ordine: orașul Moscova, satele palate din apropierea Moscovei, satele palate din străinătate, apanații non-moscove și în marea regiune princiară a lui Vladimir, apoi restul posesiunilor , orașe și volosturi rurale, în plus, mai întâi posesiunile Moscovei antice și, în cele din urmă, achizițiile non-moscove mai târziu Fiecare moștenitor a primit o cotă specială în fiecare dintre aceste categorii de posesiuni de la Moscova, la fel cum a primit o cotă specială în fiecare categorie de bunuri mobile ale testatorului Așa cum tatăl-testator a desemnat fiecărui fiu o pălărie specială, o haină de blană și un caftan cu o eșavă din vechiturile sale casnice, la fel fiecare moștenitor a primit un lot special în orașul Moscova și în satele palate de lângă Moscova, o cotă specială în vechile posesiuni ale Moscovei și în noi invenții De aici a venit dungile posesiunilor princiare Nepăsarea în împărțirea bunurilor mobile, a bunurilor menajere și a bunurilor patrimoniale este a treia trăsătură a naturii juridice, cu care proprietatea specifică este în Moscova spirituală Prințul-testator și-a împărțit patrimoniul într-un mod atât de dungat, evident, din motive economice, și nu de stat, după socoteala familiei sale, și nu interese publice El a privit bunurile sale doar ca diverse articole ale economiei sale, și nu ca o societate întreagă, gestionată de el în numele binelui comun Chiar și în forma lor, scrisorile spirituale ale prinților Moscovei erau complet asemănătoare cu voința persoanelor private din acea vreme Să deschidem, de exemplu, prima scrisoare spirituală a celui de-al doilea Mare Duce al Moscovei - Ivan Kalita, întocmită în jurul anului , când era pe punctul de a merge la Hoardă Această scrisoare începe cu următoarele cuvinte: "În numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt, se az, slujitorul păcătos și subțire al lui Dumnezeu Ivan, scriu o scrisoare spirituală, mergând la Hoardă, nimeni nu are nevoie (nu forțat de nimeni), cu toată mintea, în sănătatea mea Chiar dacă Dumnezeu ghicește despre stomacul meu, îi dau un rând fiului meu și prințesei mele Îmi ordonez patria fiului meu Moscova, le-am făcut o împărțire (adică dau orașul Moscova tuturor fiilor mei împreună și, în plus, asta le dau fiecăruia separat) Apoi sunt enumerate orașele, satele și volosturile care au constituit lotul fiecărui fiu Așa cum testamentele persoanelor private erau făcute în fața martorilor și sigilate de autoritățile bisericești, tot așa scrisorile spirituale ale Marilor Duci de Moscova au fost scrise în prezența "audizilor", care erau de obicei boierii lor, și semnate de Mitropolitul Moscovei Deci, principalele trăsături ale ordinii de moștenire care a predominat printre prinții Moscovei au fost: voința personală a testatorului ca singura bază pentru acest ordin, participarea la împărțirea moștenirii a tuturor membrilor familiei testatorului - prinț, fără a-și exclude soția și fiicele, și aparenta indiferență juridică a bunurilor mobile și imobile, a resturilor menajere și a posesiunilor teritoriale MOBILĂ ŞI patrimoniu în testamente Dintre toate aceste trăsături, această indiferență este cea care te poate deruta cel mai mult, ca semn al grosolanei conștiinței publice Dar este necesar să cercetăm cu atenție documentele antice studiate, pentru a nu fi greșit în înțelegerea oamenilor care le-au compilat Și Kalita, desigur, a înțeles că a deține Moscova cu

populația sa este departe de a fi același cu a-și deține pieptul cu conținutul ei Înțelegerea acestui lucru este atât de simplă în sine, încât este dificil să o tăgăduiți cuiva, chiar și oamenilor din secolul al XIV-lea Kalita distingea în persoana sa proprietarul și domnitorul, proprietarul și domnitorul El considera că terenul din apropierea orașului Moscova cu terenurile sale este proprietatea sa personală, dreptul de a ridica clădiri pe acest teren, de a face comerț și comerț sau de a-și asuma taxe pentru toate acestea El dispune de toate acestea în cele spirituale la egalitate cu îmbrăcămintea și ustensilele Dar încă i-a judecat și pedepsit pe locuitorii Moscovei pentru crime și contravenții, le-a examinat pretențiile, a emis ordine obligatorii pentru a menține ordinea publică, i-a impozitat cu taxe pentru nevoi publice, de exemplu, tribut pentru plata producției Hoardei El a considerat totul nu proprietatea lui, ci lucrarea conducătorului, numit de Dumnezeu "să-și îndepărteze poporul de obiceiul năprasnic", după cum spune Sf Kirill Belozersky unuia dintre prinții specifici Moscovei Prin urmare, Kalita nu spune nimic despre aceste drepturi suverane în cele spirituale: aceste scrisori sunt dispoziții testamentare private și nu hărți zemstvo Iar marele cnezat al lui Vladimir, unde prinții moscoviți erau doar conducători, nu au contribuit la cele spirituale, până când de la Dimitri Donskoy au început să și-l însușească pe drepturi patrimoniale Lucrurile, gospodăriile, au fost moștenite prin testament, iar nu persoanele și nu societățile ca uniuni politice, care și atunci se deosebeau de articolele economice Și totuși, potrivit scrisorilor spirituale considerate, prințul Moscovei nu poate fi recunoscut ca suveran în sensul politic real al cuvântului din două motive: spațiul principatului Moscovei era considerat patrimoniul prinților săi, și nu teritoriu de stat; drepturile lor suverane, care constituie conţinutul puterii supreme, au fost zdrobite şi înstrăinate odată cu patrimoniul împreună cu articolele economice Cu acești prinți nu se poate nega prezența conceptelor de stat, ci concepte care nu au avut încă timp să obțină forme și mijloace de acțiune care să corespundă naturii lor Deci, indiferența indicată între bunurile mobile și imobile în testamentele prinților moscoviți caracterizează nu atât conștiința lor socială, cât și obiceiurile lor posesorii, care nu au fost încă eliberate de amestecul specific al proprietății cu managementul PRINȚE MOȘTENIREA ȘI OBIECTUL Dacă în prințul Moscovei din secolele XIV-XV, chiar și Marele Duce, au existat atât de mulți proprietari privați care au acoperit suveranul în el, atunci se poate întreba: cum s-a raportat ordinea de moștenire stabilită la Moscova testamentele princiare la legalitatea obicei care a funcționat în căminul privat al Rusiei Antice, în circulația sa civilă? Acest lucru ar fi cel mai convenabil judecat prin cazurile de moștenire legitimă; dar nu întâlnim un asemenea caz cu împrejurări suficient de clarificate în casa domnească din Moscova a perioadei studiate În scrisorile spirituale vedem atât asemănări, cât și abateri de la acest obicei Prințesele, pe lângă oprichnina numită de soții testatori, mai primesc pe viață acțiuni din moștenirile fiilor lor, în deplină concordanță cu Adevărul rus, conform căruia văduva "ia parte din copiii tăi", se înțelege , "până la burtă", și ceea ce i-a dat soțul ei, ea "Stăpână", adică proprietar deplin La fel, nu întâlnim la Moscova cazuri spirituale de participare la moștenirea fraților cu copii, așa cum nu era obișnuit în Rusia Antică să chemați moștenitori laterali atunci când sunt cei direcți Dar în aceleași duhovnicești soțiile și fiicele sunt moștenitori, de altfel, uneori pe drept de deplină proprietate, cu fii și frați, contrar vechiului obicei rusesc Acest lucru înseamnă că moștenirea sub voința

prinților Moscovei nu a coincis în totalitate cu moștenirea conform legii Acest dezacord poate fi explicat prin considerente familiale, similare cu cele care i-au determinat pe principii moscoviți, contrar principiului specific al strictei separări a proprietății, să lase moștenirea orașului Moscova nu unuia, și anume celui mai mare, ci tuturor fiilor, totuși , cu împărțire în parcele separate Cu dorința generală a prinților specifici de izolare și înstrăinare reciprocă, părinții doreau ca fiii lor să se întâlnească mai des într-un cuib familial comun, la mormintele părinților și nu uitau că sunt copiii unui singur tată și ai unuia mamă RELAȚIILE PRINȚILOR PE RELATIE ȘI POSSIUNE Acum să vedem ce fel de relații s-au stabilit între prinți-comoștenitori, când tatăl lor-testator a închis ochii și au luat în stăpânire parcelele din patrimoniul tatălui lor pe care le-au moștenit Aceste relații pot fi studiate din scrisorile de tratat ale prinților Moscovei, dintre care până la noi au ajuns și câteva zeci din secolele XIV și XV Potrivit acestor scrisori, fiecare prinț comoștenitor este proprietarul deplin al moștenirii pe care a moștenit-o; el o deține în mod independent, deoarece tatăl său a deținut patria sa Formula acestei independențe poate fi recunoscută drept cuvintele Marelui Duce Dimitri Donskoy în scrisoarea sa contractuală din cu vărul său, Vladimir Andreevici, prinț al lui Serpuhov: "Tu cunoști patria ta, iar eu cunosc patria mea" Pe baza acestei formule se determină relațiile reciproce ale prinților - comoștenitori prin proprietate Fiecare prinț era obligat să nu se amestece în treburile aparente ale altuia, nu putea, fără permisiunea proprietarului, să dobândească pământ în moștenirea altcuiva, nici măcar nu putea trece prin posesiunile sale "pentru propria plăcere", adică să vâneze fără permisiunea proprietarului local Dar cu procedura de mai sus pentru împărțirea moșiilor domnești între moștenitori și cu metode private de dobândire a pământului de către prinți, de obicei se întâmpla ca un prinț să dețină sate și sate în moștenirea altuia Astfel de posesiuni aveau doi proprietari, cum să spun teritorială și personală Poziția unor astfel de sate era determinată de condiția actelor tratatelor, care aveau caracterul regulii obișnuite: "trageți tribunalul și tributul asupra pământului și apei", adică astfel de sate erau sub jurisdicție și plăteau tribut, impozit direct pe teren , proprietarului teritorial local în a cărui moștenire se aflau, și nu domnului lor, care se mulțumea să primească de la ei cotizații private Cu toate acestea, această regulă permitea o excepție: uneori satele princiare, care se aflau în moștenirea altcuiva, aduceau doar tribut proprietarului teritorial local și, potrivit curții, depindeau de proprietarul prințului lor Deci, fiecare prinț anume era un proprietar independent al moștenirii sale Dar este ușor de înțeles că prinții apanagi ai unei linii princiare binecunoscute nu puteau deveni proprietari complet străini unul de celălalt, deoarece erau rude apropiate unul cu celălalt De obicei erau frați sau veri sau unchi și nepoți Afinitatea familială a stabilit anumite legături involuntare între prinți Supunându-se acestei apropieri, ei s-au angajat de obicei în scrisori contractuale "să fie toți pentru unul până la stomac" Conform testamentului tatălui, care a poruncit pe fiul cel mare fraților săi mai mici, pentru ca el să fie "întristatul", mandatar, prinții specifici mai tineri erau obligați să cinstească pe cel mai mare în locul tatălui, cel mai mare era obligat să ține pe frații mai mici în frăție fără supărare și îngrijește copiii lor dacă au rămas orfani Odată cu triumful relațiilor de familie asupra relațiilor tribale dintre prinți anumiți, văduva-mamă a fost deosebit de importantă în familia domnească Testatorii au ordonat copiilor să se

supună mamei lor în toate, să nu acționeze din voia ei în nimic, să o cinstească în locul tatălui lor Dar este ușor de observat că toate acestea sunt relații de rudenie, și nu de proprietate, mai degrabă legăminte morale sau promisiuni satisfăcute, decât obligații politice reale Rudenia a legat și relațiile de proprietate: bunurile văduvei pe tot parcursul vieții erau împărțite între fiii sau nepoții ei după moartea ei; soacrele își lăsau de obicei oprichnina nuroarelor, mamele fiilor etc Dar acestea erau relații private civile și nu întotdeauna obligatorii Au existat relații de proprietate obligatorii cu natura legăturilor politice? Conform scrisorilor contractuale ale prinților de la Moscova din secolul al XIV-lea și din prima jumătate a secolului al XV-lea, marele duce în vârstă, numai în virtutea vechimii sale, nu avea autoritate permanentă obligatorie, adică politică, pentru rudele sale mai tinere, nu i-a înzestrat, nu i-a judecat, ca înainte, dacă nu erau copiii lui Mai mult, atunci nu mai era un singur mare duce în Rus' Odată cu dezvoltarea ordinii specifice de proprietate, demnitatea mare-ducală a fost și ea împărțită Prinții, conducătorii Rusiei de Nord de atunci, aparțineau unor linii princiare, majoritatea provenind de la Vsevolod al III-lea de Suzdal Fiecare linie princiară izolată și-a început propriul mare duce: prinții din Tver și-au avut propriul mare duce, Rostov, Yaroslavl, Ryazan și alte linii au avut propriile lor linii Adevărat, primul dintre acești mari prinți, cel mai în vârstă dintre bătrâni, ar putea fi considerat Marele Duce al Moscovei, deoarece de la Ivan Kalita a deținut continuu și marele regiune domnească Vladimir, care în secolul al XIII-lea era proprietatea comună a tribului Vsevolodov și pe care bătrânii Vsevolodovici o dețineau pe rând Dar în secolul al XIV-lea sub influența principiilor pe care s-a construit ordinea specifică de proprietate, Marele Ducat al lui Vladimir și-a pierdut și fostul caracter tribal În anul său spiritual din , Marele Duce Dimitri Donskoy și-a binecuvântat fiul cel mare cu această domnie ca patrie, iar nepotul său, Vasily cel Întunecat, a inclus regiunea Vladimir în moșia sa ereditară din Moscova Astfel, ultima rămășiță din fosta posesiune domnească indiviză a dispărut Nu existau legături politice permanente în ceea ce privește proprietatea între prinții seniori și juniori din fiecare linie, precum și între principii de diferite linii, judecând după scrisorile contractuale de la Moscova; s-au stabilit doar legături de familie temporare, cum ar fi sprijinul pe tot parcursul vieții pentru mamă etc Dimitry Donskoy în viața sa spirituală a stabilit pentru prima dată o oarecare solidaritate în proprietate între fiii săi, dar de natură accidentală, restrângând dreptul unui fiu fără copii a dispune de moștenirea sa în caz de deces: moștenirea escheat se împarte între restul fraților defunctului la discreția prințesei-mame; numai soarta fratelui mai mare, cel mare prințul, în acest caz, trece nedivizat la următorul frate, iar mama împarte moștenirea acestuia din urmă între fiii disponibili Aceleași legături temporare și întâmplătoare au apărut din nevoile de apărare externă și din relațiile cu Hoarda În interesul securității externe, prinții-rude, de obicei cei mai apropiați, formau o alianță ofensivă și defensivă între ei În scrisorile de tratat, prinții mai tineri de apariție i-au spus bătrânului lor: "Fii cu noi, iar noi cu tine" Marele Duce s-a angajat să nu încheie acorduri fără știrea celor mai tineri și invers Marele Duce și rudele sale mai tinere erau obligați să aibă prieteni comuni și dușmani comuni Bătrânul le-a spus într-o scrisoare către cei mai tineri: "Voi așeza pe un cal (voi merge în campanie), iar voi veți ședea pe cai; când eu însumi nu mă duc, ci te trimit, tu mergi fără neascultare Dar acestea au fost

acorduri temporare, precum cele încheiate între proprietari independenți în temeiul dreptului internațional Prin urmare, aceste condiții s-au schimbat cu fiecare generație de prinți, chiar și cu fiecare schimbare în componența uniunii domnești, sau pur și simplu cu o schimbare a circumstanțelor Datorită acestei variații a relațiilor princiare, atât de multe scrisori de tratat au ajuns la noi Marele Duce Vasili cel Întunecat numai cu verii săi, prinții specifici ai lui Mozhaisk Ivan și Mihail Andreevici, au încheiat tratate în cursul domniei sale; chiar mai multe contracte trebuiau să fie încheiate de același Mare Duce cu unchiul său Yuri al Galiției și fiii săi Vasily Kosy și Dimitri Krasny O altă serie de relații de proprietate între prinți a început sub influența dependenței lor de Hoardă Hanul Hoardei, așa cum am spus deja, a colectat mai întâi tribut din țara rusă prin agenții săi, apoi a considerat mai convenabil să încredințeze colectarea acestui tribut marelor duce rusi Fiecare Mare Duce a colectat indemnizații tătărești, rezultate, de la prinții specifici din linia lui și le-a livrat Hoardei; Kalita a fost instruită să colecteze tribut chiar și de la prinții din alte linii Acest avantaj, care le-a dat marilor prinți posibilitatea de a-i menține în dependență pe principii apanajului, primii au fost foarte apreciați și au încercat să nu permită rudelor mai tinere să aibă relații directe cu Hoarda Această dorință a fost exprimată în hărțile domnești prin cuvintele Marelui Duce, adresate apanatului: " Cunosc Hoarda, dar tu nu cunoști Hoarda" Dependența financiară a prinților specifici de cei mari s-ar putea transforma în cele din urmă într-o dependență politică Dar prinții și-au amintit foarte bine că această legătură le-a fost impusă din afară și au rămas ferm pe ideea că ar trebui să dispară odată cu dispariția acestei forțe terțe De aceea, în acordul menționat mai sus dintre Dimitri Donskoy și prințul specific Serpuhov îndeplinim condiția: " Dumnezeu ne va mântui, slăbiți de Hoardă, altfel am două loturi de tribut, iar voi aveți un al treilea", adică Marele Duce își va păstra tributul Hoardei de două treimi în mâinile lor și specific - al treilea în propriile lor Aceasta înseamnă că prinții moscoviți au presupus că, de îndată ce jugul tătar a căzut, ar trebui să dispară și dependența financiară a prinților specifici de cei mari Astfel, având în vedere scrisorile de tratat din secolele XIV și XV, nu găsim nicio legătură politică permanentă care să-i subordoneze pe prinții apanași celor mari Cu astfel de relații, în ce mod ar putea începe dependența politică a prinților specifici față de cel mare? Aceasta este întrebarea, a cărei rezolvare dezvăluie procesul de formare a puterii supreme de stat în principatul Moscovei SCRISOILE CONTRACTUALE NU SE ÎNCONTINCĂ REALITATEA Pentru studierea relațiilor reciproce ale prinților Moscovei din secolele XIV și XV scrisorile lor de tratat sunt o sursă destul de insidioasă Condițiile lor declarate nu mai corespundeau realității contemporane Din acest punct de vedere, scrisorile de tratat de la Moscova reprezintă, într-un anumit sens, un anacronism istoric: ele reproduc relații domnești care au funcționat, fără îndoială, la un moment dat, tocmai la prima dată a ordinului specific, în al XIII-lea și poate la început al secolului al XIV-lea, nu mai târziu De când Moscova a început să dobândească un avantaj decisiv față de alte principate, aceste condiții au devenit curând depășite și s-au repetat în scrisori contractuale, ca niște formule întărite, după vechea amintire, din cauza lentei obișnuite a gândirii birourilor, a incapacității lor de a ține pasul cu viață Prinții înșiși au împărtășit acest neajuns cu funcționarii lor Acesta este pericolul care îl amenință pe cercetătorul scrisorilor de tratate Această întârziere a

conceptelor față de realitate este deosebit de evidentă în acordurile princiare Aici prinții nordici ai secolului al XIV-lea continuă să vorbească limba de rudenie, pe care strămoșii lor sudici din secolele XI - XII defini relația lor Dar expresiile înrudite au un sens pur convențional Unchiul specific, cel mai mare, dar cel mai slab prinț, se angajează să ia în considerare ruda mai tânără, nepot, dar Marele Duce, fratele său mai mare; gradele de rudenie măsoară inegalitatea forței și puterii Nu s-au găsit încă cuvinte potrivite pentru noile relații, iar aceste relații s-au îndepărtat de conceptele actuale, ceea ce înseamnă că au fost create de condiții care au acționat în afara conștiinței oamenilor captați de acțiunea lor ÎNTĂRIREA BĂTRÂNULUI MOȘTENIT Relațiile reale ale prinților Moscovei cu Dimitri Donskoy, sau chiar sub predecesorii săi imediati, erau deja pe alte temeiuri Sub masca terminologiei de rudenie condiționată, a început transformarea treptată a prinților specifici din proprietari independenți în servitori ai rudei lor condiționate sau cu adevărat mai în vârstă, Marele Duce Marele Duce al Moscovei, după cum am văzut, câștiga din ce în ce mai multă predominanță asupra rudelor mai tinere specifice Este curios că această predominanță a Marelui Duce senior, care a distrus ulterior ordinul specific, a fost creată din condițiile aceluiași ordin Am văzut din scrisorile spirituale de la Moscova că ordinea moștenirii printre prinții moscoviți era determinată numai de voința personală a testatorului Dar acești testatori au dezvoltat și asimilat treptat reguli demne cunoscute, care i-au ghidat în împărțirea patrimoniului lor între moștenitori Deci, încă din prima carte spirituală a Moscovei scrisă de Ivan Kalita, observăm dorința prinților testatori de la Moscova de a-și împărți patrimoniul în părți inegale: mărimea fiecărei părți corespundea gradului de vechime al moștenitorului care a primit-o Cu cât era mai în vârstă moștenitorul, cu atât cota moștenirii îi revenea mai mare În această inegalitate de împărțire, evident, o vagă amintire a ordinii de proprietate care odinioară funcționa între prinți pe rândul vechimii afectate Dar chiar și în acest caz, vechea legendă a fost amintită, deoarece corespundea considerentelor de familie: fiul cel mare după tatăl său a devenit pentru frații săi mai mici în locul tatălui său și, prin urmare, ar trebui să fie mai puternic decât ei Datorită acestui obicei, adoptat de testatorii de la Moscova, moștenitorul cel mai în vârstă, adică fiul cel mare al testatorului, a primit o mare parte din moștenirea tatălui său în comparație cu frații mai mici-comoștenitori Acest surplus i-a fost dat "pe calea cea mai veche", adică prin dreptul de vechime La început este foarte neînsemnat, constând din câteva orașe sau sate în plus, din câteva venituri în plus; dar din voința lui Dimitry Donskoy, acest surplus pentru cea mai veche cale devine din ce în ce mai mare Potrivit spiritualului Dimitrie din Don, posesiunile lui au fost împărțite între cei cinci fii ai săi; în spiritual se determină şi profitabilitatea fiecărui lot Testatorul indică cât de mult ar trebui să contribuie fiecare dintre moștenitorii săi la fiecare mie de ruble din tributul Hoardei Evident, contribuția fiecărui moștenitor era proporțională cu rentabilitatea moștenirii sale Fiul cel mare, Marele Duce Vasily, a trebuit să contribuie nu cu o cincime, ci cu de ruble, adică mai mult de o treime din suma totală, la o mie După Dimitry Donskoy, cu fiecare generație, surplusul moștenitorului senior al celei mai vechi căi crește din ce în ce mai mult Să-l luăm pe Marele Duce spiritual Vasili cel Întunecat, întocmit în Vasili și-a împărțit și patrimoniul între cei cinci fii ai săi Cel mai mare, Marele Duce Ivan, i-a dat unuia orașe cu județe, de altfel, cele mai semnificative, iar celorlalți fii,

toți împreună, doar sau Pentru a ne imagina și mai clar acest proces, vom depășește perioada studiată și răsfoiește scrisoarea spirituală a Marelui Duce Ivan al III-lea, întocmită în jurul anului Ivan al III-lea și-a împărțit și patrimoniul între cei cinci fii ai săi Cel mai mare dintre moștenitori, Marele Duce Vasily, i-a refuzat unul de orașe cu județe, iar restul împreună doar Iar acest testator stabilește cota fiecărui moștenitor în fiecare mie de ruble pentru cheltuielile Hoardei Doar Marele Duce, cel mai mare moștenitor, a trebuit să contribuie cu ruble, adică aproximativ din întreaga sumă, aproape de trei ori mai mult decât toți frații mai mici împreună Acesta a fost rezultatul obiceiului adoptat devreme de testatorii moscoviți de a încălca egalitatea împărțirii patrimoniului între moștenitori în favoarea celui mai mare dintre ei Surplus pe cel mai vechi mod, la început atât de puțin vizibil, la începutul secolului al XV-lea ajunsă la mărimea ce i s-a dat bătrânului predominanţa materială decisivă moştenitoare asupra celor mai tineri Prinții testatori nu le-au acordat fiilor lor mai mari nici un drept politic suplimentar, nu i-au pus pe frații lor mai mici în dependență politică directă de ei; dar ei au concentrat treptat în mâinile celui mai în vârstă moștenitor o astfel de masă de resurse de proprietate care le-a făcut posibil să-și subjugă rudele mai tinere, fără drepturi politice inutile O asemenea predominanță pur materială a proprietății a pus bazele puterii politice a Marelui Duce al Moscovei, cel mai în vârstă moștenitor Printr-o astfel de predominanță patrimonială actuală, fără avantaje politice, acest Mare Duce s-a transformat într-un suveran nu numai pentru locuitorii obișnuiți ai apanajelor Moscovei, ci și pentru prinții apanagi înșiși Aceasta înseamnă că puterea politică a Marelui Duce de Moscova, care ulterior a desființat ordinea specifică a proprietății, a fost creată din condițiile aceluiași ordin, cu ajutorul dreptului prinților testatori de a dispune de moșiile lor la propria discreție FORME DE SUPUNEREA PRINȚILOR JUNIOR Întărirea celui mai în vârstă moștenitor prin calea cea mai veche a fost însoțită la Moscova, ca și la Tver, de dorința celui mai puternic de a subjuga pe cei mai slabi prinți specifici Această subordonare, după împrejurări, a luat diferite forme, ajungând la grade inegale de dependență Cea mai simplă formă a fost slujirea personală a prințului apanaj către cei mari în baza unui acord Această formă o întâlnim în acordul lui Dmitri Donskoy cu vărul său Vladimir de Serpuhov în : aici prințul specific, rămânând independent în moștenirea sa, se obligă să-i slujească pe cei mari fără neascultare "după iad" - de comun acord, iar marele prinț - "hrană", răsplătește servitorul prin serviciul său Aici obligația de serviciu nu este în nici un fel legată de apanajul servitorului O altă formă era reprezentată de poziția de prinți plătiți, de la care Marele Duce și-a cumpărat destinele, lăsând în urma lor folosirea fostelor lor moșii cu anumite obligații oficiale La fel a făcut și Kalita cu prinții de Belozersky și Galiția, Vasili cel Întunecat - cu cei de la Rostov: aici dependența posesivă era o sursă de obligații oficiale Într-o poziție asemănătoare se aflau principii, cărora Marele Duce le-a luat moșteniri, dar le-a acceptat în slujba lui, restituind, în condiția ei, moșiile confiscate sau părți din ele sub formă de grant Prinții din Starodub sub Donskoy, Tarusa și Murom - sub fiul său Vasily, au ajuns într-o astfel de poziție În cele din urmă, marii duci s-au străduit să-i subjugă pe prinții apanagi în virtutea cerinței de principiu generală ca principii apanagi să se supună marelui tocmai pentru că erau apanagi - se supuneau, asigurând ascultarea cu patrimoniile lor Expresia cea mai hotărâtoare a acestei cereri o întâlnim în înțelegerea dintre Marele Duce de Tver Boris

Alexandrovici și Vitovt din : toți principii din Tver, unchii, frații, nepoții Marelui Duce, sunt obligați să fie în ascultarea sa; este liber să favorizeze pe cine, pe cine să execute; care dintre ei intră în slujba altui prinț, este lipsit de feudul său În asemenea condiții, cu unele modificări, prinții din Suzdal s-au supus lui Vasily Întunericul Aici, moșiile prinților anumiți nu au fost luate și nu au fost cumpărate, iar principii înșiși, prin înțelegere, le-au refuzat și le-au primit înapoi ca grant; spre deosebire de a doua formă de subordonare, aici obligațiile de serviciu au devenit o sursă de dependență posesorie; dar spre deosebire de prima formă, contractul de prestări servicii era prevăzut cu o moștenire, cu care erau asociate relațiile de serviciu proprietate În principatul Moscovei, ultimele două forme de dependență ale unor prinți anumiți au găsit o aplicare deosebit de reușită, iar Vasily cel Întunecat, la sfârșitul domniei sale, a putut, cu oarecare exagerare, să spună domnului din Novgorod că i s-a dat putere asupra tuturor prinți ruși Am urmărit două procese care au creat semnificația politică și națională a principatului Moscova și a prințului său senior Un proces a extins teritoriul și influența externă a acestui principat, celălalt a adunat elemente de putere supremă în persoana celui mai mare dintre prinții moscoviți Aceste succese au fost consolidate de întrunirea condițiilor favorabile care au căzut în sarcina acestor prinți și au susținut acțiunea motivelor originare pentru întărirea Moscovei INFLUENȚA YOGULUI TĂTAR În primul rând, tătarii au început să se relaționeze cu Rusii pe care i-au înrobit, eliminând sau atenuând multe dintre dificultățile pe care prinții din nordul Rusiei le-au creat pentru ei și pentru țara lor Hanii Hoardei nu au impus niciunul din ordinele lor Rusului, mulțumindu-se cu tribut, au înțeles chiar prost ordinul care opera acolo Da, și a fost greu să aprofundezi în ea, pentru că în relațiile dintre prinții locali era imposibil să vezi vreo ordine Pe această parte, Volga Superioară Vsevolodovici stătea mult mai jos decât strămoșii lor, niprunii Yaroslavichs Cel puțin idei șubrede despre vechime și datorie zemstvo le treceau prin cap; aceste idei le ghidau uneori relațiile și le dădeau măcar o umbră de drept Vsevolodovich secolul XIII în majoritate își aminteau prost vechea tradiție tribală și zemstvo și o onorau și mai puțin, erau eliberați de sentimentul de rudenie și datorie socială Yuri al Moscovei din Hoarda i-a revoltat chiar și pe tătari cu nesimțirea lui înrudită la vederea cadavrului mutilat al lui Mihail din Tver, care zăcea gol lângă cort În conștiința publică devastată, nu era loc decât pentru instinctele de autoconservare și captare Numai imaginea lui Alexandru Nevski acoperea oarecum oroarea sălbăticiei și a furiei fraterne care izbucneau prea des printre conducătorii ruși, rudele sau verii, unchii și nepoții Dacă ar fi lăsați complet în voia lor, și-ar sparge Rusul în zdrențe incoerente, veșnic ostile Dar principatele Rusiei de Nord de atunci nu erau posesiuni independente, ci "ulus" tributare ale tătarilor; prinții lor erau numiți iobagi ai "regelui liber", așa cum l-am numit noi pe Horde Khan Puterea acestui khan a dat cel puțin spectrul unității colțurilor patrimoniale mai mici și înstrăinate reciproc ale prinților ruși Adevărat, chiar și în Volga Sarai a fost în zadar să cauți drepturi Masa Marelui Prinț al lui Vladimir a fost acolo subiect de târguire și relicitare; eticheta hanului cumpărat acoperea toate minciunile Dar ofensatul nu a luat întotdeauna imediat o armă, ci a mers să caute protecție de la khan și nu întotdeauna fără succes Furtuna mâniei lui Khan l-a oprit pe bătăuş; prin har, adică arbitrar, khanul a fost avertizat de mai multe ori sau a oprit o ceartă

devastatoare Puterea khanului era un cuțit tătar aspru, care tăia nodurile în care descendenții lui Vsevolod al III-lea au putut să încurce treburile pământului lor Nu degeaba cronicarii ruși i-au numit pe agarii murdari batogul lui Dumnezeu, mustrându-i pe păcătoși pentru a-i conduce pe calea pocăinței Marii prinți ai Moscovei au folosit această barcă cu cel mai mare succes împotriva fraților lor Acest lucru a fost dezvăluit în mod clar în timpul singurei lupte de la Moscova, desfășurată în timpul domniei lui Vasily Întuneric Această ceartă a avut loc ca urmare a pretențiilor prințului Yuri al Galiției, unchiul lui Vasiliev, de a duce masa marelui duce pe lângă nepotul său Acest unchi, bazându-se pe vechimea sa și referindu-se la spiritualitatea tatălui său, Dimitry Donskoy, nu a vrut să-și recunoască nepotul de zece ani ca mai mare și în a mers la Hoardă pentru a concura cu el Succesul pretențiilor lui Iuriev ar fi transferat marea domnie într-o altă linie a casei princiare a Moscovei, ar fi supărat ordinea care fusese stabilită de Moscova timp de un secol întreg și ar fi amenințat cu lupte nesfârșite Hanul a tăiat nodul: întunecat de discursul măgulitor și batjocoritor al boierului moscovit Vsevolozhsky, care a susținut că izvorul dreptului era favoarea hanului său, și nu vechii cronicari și nu literele moarte (adică, spiritualul Donskoy), hanul a hotărât cauza în favoarea lui Vasily SUCCESIE ÎN LINIE DIRECTĂ O altă condiție favorabilă a fost noua ordine de succesiune a puterii mare-ducale Semnificația pe care a dobândit-o principatul Moscovei cu succesele sale i-a revenit Marelui Duce, cel mai mare dintre prinții Moscovei, care, pe lângă moștenirea sa moscovită, deținea în continuare regiunea marelui prinț Vladimir De la Ivan Kalita timp de o sută de ani, un astfel de mare duce a devenit aproape întotdeauna fiul cel mare al marelui duce anterior, care în momentul morții de obicei nu avea frați mai mici S-a întâmplat ca casa domnească din Moscova să nu crească în ramuri laterale, unchii mai tineri au părăsit scena la timp, fără să stea în calea nepoților lor mai mari Prin urmare, trecerea demnității de mare ducal în linia descendentă până la moartea lui Kalitin, strănepotul marelui duce Vasily Dimitrievich, nu a provocat o dispută între prinții Moscovei și prinții din alte linii, care au concurat cu Moscova, nici Suzdal, nici Tver, nu au reușit să întrerupă marea lor domnie Accidentul, repetându-se, devine un precedent, care, prin forța obișnuinței, se transformă într-o cerință obligatorie, într-o regulă Transferul incontestabil al puterii mare-ducale de la tată la fiu, repetat de-a lungul mai multor generații, a devenit, după spusele cronicii, "patronimic și bunicitate", un obicei sfințit de exemplele părinților și bunicilor, pe care societatea a început să-l facă priviți ca ordinea corectă, uitând de fosta ordine de succesiune după vechime Și această condiție a fost dezvăluită brusc în aceeași ceartă de la Moscova Continuat după moartea lui Yuri de către fiii săi, a entuziasmat întreaga societate rusă, ale cărei clase conducătoare - clerul, prinții, boierii și alți oameni de serviciu - l-au susținut cu hotărâre pe Vasily Prinții galici au fost întâlniți la Moscova ca niște străini și ca hoți ai altcuiva și s-au simțit singuri aici, înconjurați de neîncredere și rea voință Când fiul lui Yuri Shemyak, după moartea tatălui său, moștenitorul pretențiilor sale, și-a încălcat contractul cu Vasily, acesta din urmă a înaintat cazul clerului Un sobor duhovnicesc de cinci episcopi cu mai mulți arhimandriți (atunci nu era mitropolit în Rus') în s-a adresat încălcatorului acordului cu un mesaj formidabil, iar aici ierarhii și-au exprimat părerile asupra ordinii politice care ar trebui să existe în Rus' Clerul s-a răzvrătit cu hotărâre împotriva pretențiilor tatălui lui Shemyakin la masa Marelui

Duce, recunoscând dreptul exclusiv asupra acesteia nepotului său, fiul cel mare al Marelui Duce precedent Pretenția lui Yuri, care s-a gândit fără lege la marea domnie, mesajul se compară cu păcatul strămoșului Adam, care avea dorința de "zeitate egală", inspirată de Satana "Câtă muncă a îndurat tatăl tău", scriau episcopii, "câtă slăbiciune a suferit creștinismul de la el, dar tot nu a primit masa mare-ducală, pe care Dumnezeu nu i-a dat-o, nici impozitul pe pământ de la început" Deci, clerul a considerat succesiunea mesei mare-ducale în linie descendentă, și nu în ordinea vechimii, ca fiind singura ordine corectă și chiar contrar istoriei, au recunoscut un astfel de ordin drept datorie zemstvo inițială, că este, vechiul obicei al pământului rusesc Această nouă ordine a deschis calea pentru instaurarea autocrației, întărind o linie directă de seniori a casei princiare a Moscovei, eliminând și slăbind pe cele laterale juniori Iar cearta nu se terminase încă, iar șeful ierarhiei ruse proclama deja autocrația marelui duce legitim al Moscovei ca un fapt împlinit, în fața căruia toată societatea rusă, atât prinți, cât și oameni de rând, era obligată să se încline Mitropolitul Iona, proaspăt sfințit, în anunțul districtual al sfințirii sale în , le cheamă pe prinți, domni, boieri, guvernator și pe toți "poporul" numit de Hristos să-și înfrunte domnul, Marele Voievod Vasily, să se predea voinței sale ; dacă nu vor face asta și nu vor permite lui Shemyak să reia cearta, tot sângele creștin vărsat va fi cerut de la ei, în pământul lor nimeni nu va mai fi numit creștin, nici un preot nu va preot, toate bisericile lui Dumnezeu nu vor mai fi preot fi închis PRIȚII MOSCOVEI ȘI MAREA RUSIE Sprijinul activ oferit de societate în timpul luptei pentru noua ordine de succesiune a puterii marelui duce a fost cea mai importantă condiție care a întărit succesele politice și naționale ale principatului Moscovei De îndată ce s-a ridicat din rândul prinților apanași cu mijloacele pe care le poseda, cu aspirațiile pe care și le-a urmărit șirul succesiv al marilor prinți ai Moscovei, gândurile politice și interesele populare ale întregii populații din nordul Rusiei au început să se concentreze în jurul lui Această populație aștepta un astfel de lider, iar această așteptare se manifesta zgomotos în ceartă Aici eforturile de familie ale Marilor Duci ai Moscovei au întâlnit nevoile și aspirațiile poporului Forța motrice inițială din spatele activităților acestor prinți a fost interesul dinastic, în numele căruia au mers atât întărirea externă a principatului lor, cât și concentrarea internă a puterii într-o singură persoană Dar acest interes egoist al familiei a fost susținut viu de întreaga populație a Rusiei de Nord, cu clerul în frunte, de îndată ce au simțit aici că coincide cu "binele comun al întregului nostru creștinism ortodox", așa cum a spus același Mitropolit Iona scris într-o singură epistolă Acest sprijin se explică prin faptul că s-a desfășurat în liniște în nordul Rusiei, sub zgomotul luptei princiare și a pogromurilor tătare Știm ce împrejurări au forțat masa populației ruse să se mute din vechiul Nipru Rus în regiunea Volga superioară Această mișcare a fost însoțită de fragmentarea forțelor poporului, exprimată în fragmentarea specifică a Rusiei din Volga Superioară Aflându-se în condiții noi, într-un mediu necunoscut, în rândul populației indigene străine de ei, noii veniți din sud nu au putut nici reface vechiul, nici instaura în curând o nouă ordine generală și împrăștiați pe destine numeroase, din ce în ce mai mici Dar ei nu s-au contopit în lumi specifice închise, înstrăinate unele de altele, așa cum prinții specifici erau înstrăinați Tulburările populare au continuat, iar prinții înșiși au susținut-o cu luptele lor: cronicile spun direct că certurile din Tver și ale altor prinți i-au

forțat pe locuitorii principatelor lor să plece spre ținuturi mai calme Și de la sfârșitul secolului al XIV-lea o mișcare de migrație intensificată s-a ridicat de la interfluviu spre nord, dincolo de Volga Stabilindu-se în așezări mici, desfășurând peste două secole de muncă fracționată pe alocuri, dar în condiții economice și juridice similare, coloniștii s-au dezvoltat în cele din urmă peste tot în tipuri sociale similare, s-au obișnuit unul cu celălalt, au dezvoltat legături și relații reciproce binecunoscute, juridice viata si cifra de afaceri economica pe suprafete mari , obiceiurile, au asimilat strainii din jur, iar din toate aceste elemente etnografice, mai inainte risipite si deconectate, pana la mijlocul secolului al XV-lea în mijlocul fragmentării politice, a apărut o nouă formațiune națională Astfel, a început o întreagă naționalitate densă și a devenit mai puternică în componența populației ruse - Marele trib rus A fost greu și răbdător În cursul a de ani (-), Rusia de Nord a îndurat de lupte interne și până la de războaie externe, cu mofturi frecvente, scăderi de recoltă și nenumărate incendii Crescut in mijlocul furtunilor externe si a necazurilor interne, care au distrus rapid roadele multor ani de munca asidua, a simtit nevoia unei concentrari politice a fortelor sale neasteptate, intr-o ordine de stat solida, pentru a iesi din specific dezordinea si inrobirea tatarilor Această nevoie a fost un nou motiv ascuns, dar puternic pentru succesul Marelui Duce al Moscovei, care s-a alăturat celor inițiale și principale, care au fost: beneficiile economice ale poziției geografice a orașului Moscova și a principatului Moscovei, cea bisericească semnificație dobândită de Moscova cu ajutorul aceleiași condiții și a convenit cu împrejurările vremii modul de acțiune al prinților moscoviți, inspirat de poziția lor genealogică SEMNIFICAȚIA FORȚEI DE LA MOSCOVA Aceeași nevoie explică rezultatul neașteptat și extrem de important al luptei de la Moscova pentru Rusia de Nord După ce și-a început domnia aproape de copil, blândul și binevoitor Vasily părea complet nepotrivit pentru rolul de luptă căruia îi era destinat Bătut de mai multe ori, jefuit și întemnițat, în cele din urmă orbit, el a ieșit însă dintr-o luptă de ani cu achiziții care au lăsat în urmă tot ceea ce tatăl și bunicul său câștigaseră cu eforturi îndelungate Când a intrat în controversata masă mare-ducală, patrimoniul Moscovei a fost împărțit într-o duzină de apanaje, iar când și-a scris pe cel spiritual, tot acest patrimoniu era în mâinile lui, cu excepția unei jumătăți dintr-unul dintre fostele apanaje (jumătatea Vereisk din principatul Mozhaisk) Mai mult decât atât, el deținea Principatul Suzdal, ale cărui patrimonii l-au servit sau au fugit în țări străine, guvernatorii Moscovei stăteau în orașele Ryazan, Novgorod cel Mare și Vyatka erau în toată voia sa În cele din urmă, nu numai că și-a binecuvântat fiul cel mare cu o mare domnie, pe care tatăl său încă ezita să o facă, ci și-a inclus direct regiunea mare ducală în feudul său ereditar Astfel de succese i-au revenit Celui Întunecat pentru că tot ceea ce era influent, gânditor și bine intenționat în societatea rusă era pentru el, pentru succesiunea puterii marelui duce în linia descendentă Adepții lui Vasile nu le-au dat odihnă rivalilor săi, i-au bătut cu plângeri, proteste și intrigi, au depus jurământul asupra sufletului lor, au pus toate mijloacele materiale și morale de care dispun în cauza apărării sale Nepotul lui Donskoy s-a trezit într-o poziție atât de fericită, nu creată de el, ci doar moștenită de el, în care scopurile și metodele de acțiune au fost suficient de clarificate, au fost direcționate forțele, au fost pregătite mijloace, au fost adaptate și instalate unelte și mașina ar putea funcționa deja automat, indiferent de mecanicul șef De îndată ce populația din nordul

Rusiei a simțit că Moscova este capabilă să devină un centru politic, în apropierea căruia își putea aduna forțele pentru a lupta împotriva dușmanilor externi, că prințul Moscovei poate fi liderul poporului în această luptă, a avut loc un punct de cotitură în mințile și relațiile Rusiei apanage, care a decis soarta ordinii apanage: toate așteptările și simpatiile naționale și politice ascunse sau adormite ale Marelui trib rusesc, îndelung și fără succes în căutarea unui punct de atașament de încredere, apoi au convergit cu dinastia eforturile Marelui Duce al Moscovei și l-au dus la înălțimea suveranului național al Marii Rusii Deci, este posibil să se desemneze principalele momente ale creșterii politice a principatului Moscova CARACTERUL PRINȚILOR MOSCOVEI Adesea acordați importanța predominantă în cursul ascensiunii principatului Moscova calităților personale ale prinților săi După ce am finalizat revizuirea creșterii politice a Moscovei, putem aprecia și importanța acestor calități în istoria sa Nu este nevoie să exagerăm această semnificație, să considerăm puterea politică și națională a principatului Moscovei doar opera prinților săi, crearea creativității lor personale, talentele lor Monumente istorice din secolele XIV și XV nu ne da ocazia de a reproduce viu înfățișarea fiecăruia dintre acești prinți Marii duci de Moscova sunt figuri destul de palide în aceste monumente, înlocuite succesiv pe masa marelui duce sub numele de Ivan, Semyon, alt Ivan, Dimitri, Vasily, alt Vasily Privindu-le, este ușor de observat că nu ne confruntăm cu personalități unice, ci cu repetiții monotone de același tip de familie Toți prinții moscoviți dinaintea lui Ivan al III-lea sunt ca două picături de apă asemănătoare unul cu celălalt, astfel încât observatorului uneori îi este greu să decidă care dintre ei este Ivan și care este Vasily Unele caracteristici individuale sunt vizibile în activitățile lor; dar se explică prin diferența de vârstă a prinților sau prin împrejurările exterioare excepționale în care au căzut unii dintre ei; aceste caracteristici nu depășesc măsura în care activitatea uneia și aceleiași persoane se modifică în asemenea condiții În urma schimbării succesive a prinților moscoviți, putem surprinde în aspectul lor doar trăsături tipice ale familiei Pentru observator, ei nu apar ca persoane vii, nici măcar ca portrete, ci mai degrabă ca manechine; el consideră în fiecare poziția lui, costumul său, dar chipurile lor spun puțin privitorului În primul rând, Danilovichii din Moscova se disting printr-o mediocritate remarcabil de stabilă - nici deasupra, nici sub nivelul mediu Tribul lui Vsevolod cel Mare Cuib nu a strălucit deloc cu o abundență de talente remarcabile, cu excepția poate unuia Alexandru Nevski Moscova Danilovichi, chiar și printre acest trib, nu a mers pe primul plan în ceea ce privește calitățile personale Aceștia sunt prinți fără nicio strălucire, fără semne de măreție eroică și morală În primul rând, sunt oameni foarte pașnici; sunt reticenți să intre în lupte și, intrând în ele, adesea le pierd; ei știu să stea departe de inamic în spatele stejarilor și de Dimitri Donskoy în spatele zidurilor de piatră ai Kremlinului din Moscova, dar și mai binevoitor, când inamicul atacă, pleacă la Pereyaslavl sau undeva departe, pe Volga, pentru a adună regimente, lăsând Mitropolitul Vlădica și soția sa cu copii Ne strălucind nici cu talente mari, nici cu vitejie strălucitoare, acești prinți nu se distingeau la fel de vicii sau pasiuni majore Acest lucru i-a făcut, în multe privințe, modele de moderație și curățenie; nici măcar înclinația lor de a bea prea mult la cină nu s-a ridicat la o pasiune atât de cunoscută a unui rus străvechi, exprimată prin buzele Sfântului Vladimir Aceștia sunt oamenii obișnuiți ai Rusiei Antice, cum să spun, mai multe semne cronologice decât figuri istorice Cea mai bună

caracteristică a familiei lor pot fi trăsăturile care îl caracterizează pe Marele Duce Semyon cel Mândru una dintre cronicile ulterioare: "Marele Duce Simeon a fost supranumit Mândrul, pentru că nu-i plăcea neadevărul și răzvrătirea și el însuși i-a pedepsit pe toți cei vinovați, a băut miere și vinul, dar nu se îmbăta și nu suporta bețivii, nu-i plăcea războiul, dar ținea armata la îndemână În șase generații, un singur Dimitry Donskoy s-a remarcat cu mult înaintea liniei strict aliniate a predecesorilor și succesorilor săi Tinerețe (a murit la de ani), circumstanțe excepționale care l-au pus pe un cal de război de la vârsta de ani, o luptă în patru părți cu Tver, Lituania, Ryazan și Hoarda, care i-a umplut domnia de de ani de zgomot și anxietate, și mai presus de toate, marele măcel de pe Don a fost pus asupra lui o reflectare strălucitoare a lui Alexandru Nevski, iar cronica, cu o înălțare vizibilă a spiritului, spune despre el că era "puternic și curajos și cu o privire minunată" Un biograf contemporan a remarcat și alte calități pașnice ale lui Dimitrie - evlavia, virtuțile familiei, adăugând: " dacă cărțile nu sunt un bun cărturar, dar cărțile spirituale sunt în inima ta" Cu această singură excepție, artistul de stil înalt are, în general, puțin de-a face cu prinții Moscovei Dar nu strălucind cu o vitejie deosebită, acești prinți combinau multe calități mai puțin costisitoare, dar mai profitabile, s-au remarcat printr-o abundență de talente, care sunt de obicei înzestrate cu oameni netalentați În primul rând, acești prinți trăiesc în armonie unul cu celălalt Ei se țin ferm de legământul părinților: "a trăi pentru unul" Pe parcursul a patru generații, de la moartea lui Daniel până la moartea lui Vasily Dimitrievich, principatul Moscovei a fost, poate, singurul din Rusia de Nord care nu a suferit de pe urma luptei propriilor prinți Atunci prinții Moscovei sunt fii foarte respectuoși: ei venerează cu sfințenie memoria și testamentul părinților lor Prin urmare, printre ele se formează un stoc ereditar de concepte, obiceiuri și metode de domnie timpurie, un obicei de familie, tradiție paternă și bunic, care le-a înlocuit mintea personală, deoarece pregătirea școlară înlocuiește adesea gândirea amator pentru noi De aici fermitatea pașilor prinților moscoviți, uniformitatea mișcării, succesiunea acțiunilor; acţionează mai mult din memorie, după testamentul confirmat al părinţilor lor, decât după un plan personal, şi de aceea acţionează cu siguranţă, fără întreruperi capricioase şi cu succes constant, întrucât o memorie puternică permite unui elev netalentat să răspundă mai mult la lecţie ferm în comparație cu un băiat vioi, care este obișnuit să vorbească cu propriile cuvinte Lucrarea prinților de la Moscova continuă într-un fir uniform și neîntrerupt, pe măsură ce firul din mâinile soțiilor lor mergea, supunând mișcării fusului Fiul se agață cu tenacitate de cauza tatălui său și, pe cât posibil, îl conduce mai departe Respectul pentru legământul părintelui în scrisorile lor spirituale reci se încălzește uneori până la gradul unui sentiment cald evlavios "Și vă scriu acest cuvânt", așa își încheie Semyon cel Mândru testamentul față de frații săi mai mici, "pentru ca amintirea părinților noștri să nu înceteze și lumânarea noastră să nu se stingă" Care a fost această tradiție de familie, această politică ereditară a prinților Moscovei? Sunt gazde bune-acumulare pe fleacuri, încetul cu încetul Nu degeaba, primul dintre ei, care a obținut succesul într-o luptă neprevăzută din punct de vedere moral, a trecut în memoria posterității cu porecla Kalita, o poșetă cu bani Pregătindu-se să se înfățișeze în fața tronului Prea Înaltului Judecător și dictând diaconului o scrisoare duhovnicească, cât de atenți sunt acești prinți la toate detaliile economiei lor, cât de bine își amintesc fiecare

lucru mărunt din ea! Nu vor uita o haină de blană, sau o turmă, sau o curea de aur, sau o cutie de cornelian, vor nota totul, vor găsi un loc pentru toate și un moștenitor Să salveze achizițiile tatălui lor și să adauge ceva nou la ele, să construiască o haină nouă, să cumpere un sat nou - spre asta se îndreptau, se pare, gândurile guvernamentale, așa cum se regăsesc în scrisorile lor spirituale Aceste proprietăți au ajutat la succesul lor politic Fiecare timp are propriii eroi, potriviti pentru ea, și secolele XIII și XIV au fost uneori un declin general al Rus'ului, o vreme de sentimente înguste şi interese meschine, caractere meschine, nesemnificative În mijlocul dezastrelor externe și interne, oamenii au devenit timizi și lași, au căzut în deznădejde, au abandonat gândurile și aspirațiile înalte; în analele secolelor XIII - XIV nu vom auzi vechile discursuri despre pământul rusesc, despre nevoia de a-l proteja de murdărie, despre ceea ce nu a părăsit limba prinților și cronicarilor din sudul Rusiei din secolele XI-XII Oamenii s-au închis în cercul intereselor lor private și au ieșit doar pentru a profita de ceilalți Când interesele comune cad într-o societate și gândurile conducătorilor ei sunt închise într-o cutie de carneliană, starea de lucruri este de obicei sesizată de cei care acționează mai energic decât alții în numele intereselor personale, iar acestea de cele mai multe ori nu sunt cele mai înzestrați, dar cei mai amenințați, cei care sunt cel mai amenințați de această toamnă interesele comune Prinții moscoviți se aflau tocmai în această poziție: în semnificația lor genealogică, ei erau cei mai dezamăgiți, cei mai umiliți prinți, iar condițiile poziției lor economice le-au oferit mijloace abundente pentru a acționa în numele câștigului personal Prin urmare, ei au fost mai buni decât alții capabili să se adapteze la natura și condițiile timpului lor și au început să acționeze mai hotărât de dragul interesului personal Cu ei a fost la fel cum se întâmplă cu industriașii, la care meșteșugul dezvoltă intens ascuțirea și inventivitatea în detrimentul altor calități și aspirații superioare Comerciantul, cu cât intră mai energic în afacerile comerciantului său, uitând alte interese, cu atât o conduce cu mai mult succes Vreau să spun că caracterul familial al prinților Moscovei nu a aparținut numărului de condiții fundamentale pentru succesul lor, ci a fost el însuși un produs al acelorași condiții: proprietățile lor familiale nu au creat puterea politică și națională a Moscovei, ci au fost ele însele opera forțelor și condițiilor istorice care au creat această putere, au fost aceeași cauză secundară, derivată a ascensiunii principatului Moscovei, care, de exemplu, a fost asistența boierilor denși din Moscova, atrași la Moscova de convenabilul său poziție geografică - boierii, care nu o dată și-au salvat prinții în vremuri grele Condițiile de viață sunt adesea atât de capricioase încât oamenii mari sunt schimbați cu lucruri mărunte, precum prințul Andrei Bogolyubsky, iar oamenii mici trebuie să facă lucruri mari, precum prinții Moscovei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRELEGEREA XXIII COMUNITĂȚI ORAȘEANE LIBERE NOVGOROD CEL MARE LOCALIZAREA SA; LĂTURI ŞI CAPĂTURI REGIUNEA NOVGOROD: PIATINE ŞI VOLOSTI CONDIȚII ȘI DEZVOLTAREA NOVGOROD Liberty RELAȚII CONTRACTUALE ALE NOVGOROD CU PRIȚI CONTROL VECHE ȘI ATITUDINEA SA FAȚĂ DE PRINȚI Posadnik și mii TRIBUNALĂ SFATUL DOMNULUI MANAGEMENT REGIONAL SENTENTE RELAȚIA LOR CU ORAȘUL PRINCIPAL CONCLUZIE Am terminat de studiat ordinea specifică a proprietății și procesul prin care unul dintre principate specifice s-a ridicat deasupra altora și apoi le-a înghițit pe toate celelalte Ne oprim la mijlocul secolului al XV-lea, în acel moment din istoria principatului

Moscovei, când se pregătea să finalizeze acest proces și să absoarbă ultimele principate independente care au mai rămas în Rusia de Nord Dar principatul Moscovei, cândva unul dintre multele apanaje și apoi absorbind toate apanajul, nu a fost singura formă politică a Rusiei în acele secole Alături, mai existau două forme în care elementele sociale se aflau în combinații complet diferite Erau:) cazacii,) comunități urbane libere Cazacii în secolul al XV-lea tocmai începea Dimpotrivă, comunitățile urbane libere își trăiau deja zilele Pentru a finaliza studiul societății ruse, construind pământul rusesc în anumite secole, vom face o trecere în revistă a istoriei și structurii acestor comunități Erau trei în Rusia la un moment dat: Novgorod cel Mare, "fratele său mai mic" Pskov și colonia sa Vyatka, fondată în secolul al XII-lea Fără a studia istoria fiecăreia dintre aceste comunități separat, le vom cunoaște după soarta celui mai mare dintre ele Novgorodskaya, menționând doar cele mai importante caracteristici ale depozitului și ale vieții liberului Pskov Novgorod cel Mare a fost strămoșul și reprezentantul tipic al celorlalte două comunități urbane libere LOCALIZARE NOVGOROD CEL MARE Structura politică a lui Novgorod cel Mare, adică cel mai vechi oraș din țara sa, a fost strâns legată de locația orașului Este situat pe ambele maluri ale râului Volhov, nu departe de izvorul său de lacul Ilmen Novgorod a fost alcătuit din mai multe așezări sau așezări, care la început au fost societăți independente, apoi au fuzionat într-o singură comunitate urbană mare Urmele acestei existențe independente a părților constitutive ale Novgorodului au fost păstrate mai târziu în distribuția orașului până la capete PETRECERI Volkhov împarte Novgorod în două jumătăți, sau laturi: în dreapta - de-a lungul malului estic și în stânga - de-a lungul vestului; primul s-a numit Trading, pentru că aici era principala piață a orașului - târgul; al doilea a purtat numele de Sofia încă de pe vremea când, la sfârșitul secolului al X-lea, după adoptarea creștinismului de către Novgorod, biserica catedrală Sf Sofia Ambele părți erau legate printr-un pod mare Volhov, situat nu departe de piață și numit, spre deosebire de celelalte, grozav Adiacent pieței se afla o piață numită Curtea lui Yaroslav sau Curtea Prințului, deoarece ferma lui Iaroslav a fost odată situată aici când a domnit la Novgorod în timpul vieții tatălui său Pe această piață s-a înălțat un grad - o platformă de pe care demnitarii din Novgorod au adresat discursuri oamenilor care s-au adunat la veche Aproape de grad se afla un turn de veche, de care atârna un clopot de veche, iar dedesubt era amplasat un birou de veche Partea comercială a constat din două capete - Plotnitsky la nord și Slavensky la sud SE TERMINĂ Sfârșitul Slavensky și-a primit numele de la așezarea antică care a devenit parte din Novgorod, Slavna și, prin urmare, întreaga parte comercială a fost numită și Slavenskaya Piața orașului și curtea lui Yaroslav erau situate la capătul Slavensky Pe partea Sofia, imediat după trecerea podului Volhov, se afla o cetate - un loc zidit unde se află biserica catedrală Sf Sofia Partea Sofia a fost împărțită în trei capete: Nerevsky la nord, Zagorodsky la vest și Goncharsky, sau Lyudin, la sud, mai aproape de lac Numele capetelor lui Goncharsky și Plotnitsky indică caracterul meșteșugăresc al așezărilor antice din care s-au format capetele Novgorodului Nu e de mirare că oamenii din Kiev în secolul al XI-lea numit novgorodieni porecla disprețuitoare a tâmplarilor În spatele meterezei și șanțului de șanț, care înconjura toate cele cinci capete, erau împrăștiate numeroasele așezări și așezări ale mănăstirilor care constituiau continuarea orașului, care înconjura Novgorod într-un lanț Populația din Novgorod poate fi judecată

aproximativ după faptul că în partea din oraș arsă în erau de gospodării Novgorod, cu cele cinci capete ale sale, era centrul politic al unui vast teritoriu care se întindea spre el Acest teritoriu era format din părți din două categorii: din piatine și volosturi; combinația dintre aceștia și altele a constituit regiunea, sau pământul, St Sofia LOC Peticele erau următoarele: la nord-vest de Novgorod, între râurile Volhov și Luga, peticcul Votskaya se întindea spre Golful Finlandei, care și-a luat numele de la tribul finlandez Vodi, sau Voti, care locuia aici; la nord-est, la dreapta Volhovului, Obonezhskaya pyatina a mers departe până la Marea Albă de pe ambele maluri ale Lacului Onega; spre sud-est, între râurile Mstoyu și Lovat, se întindea Derevskaya pyatina; la sud-vest, între râurile Lovatyu și Luga, pe ambele maluri ale râului Shelon, se afla Shelon Pyatina; la plecare, dincolo de piatinele Obonezhskaya și Derevskaya, pyatina de Bezhetskaya se întindea mult spre est și sud-est, care și-a primit numele de la satul Bezhichi, care a fost cândva unul dintre centrele sale administrative (în actuala provincie Tver) Această piatina a capturat partea de nord a actualei provincii Tver, partea de vest a Iaroslavlului și colțul de sud-est al Novgorodului Această a cincea diviziune a regiunii Novgorod apare deja în documentele vremii Moscovei, de la sfârșitul secolului al XV-lea, dar este necunoscută din monumentele din Novgorod liber Potrivit acestor monumente, regiunea Novgorod a fost mult timp împărțită în districte care purtau același nume cu cinci; numai că s-au numit nu pyatine, ci pământuri, în secolul al XII-lea - în rânduri: pământul Votskaya, rândul Obonezhsky și Bezhetsky sau pur și simplu Shelon, Copaci O urmă obscure a celei de-a cincea diviziuni sau corespunzătoare a anilor înainte de căderea lui Novgorod se găsește în viața Sf Varlaam Vazhsky, compilat la sfârșitul secolului al XVI-lea, unde citim: "Atunci (în jurul anului) Marele Novgorod a fost împărțit prin loturi, chiar și cinci cinci au fost chemați" Probabil, Moscovei, neplăcându-i să spargă antichitatea locală, a păstrat diviziunea regională gata făcută și în Novgorod O caracteristică a celei de-a cincea diviziuni a regiunii Novgorod a fost că toate cincimile, cu excepția Bezhetskaya, au început chiar la Novgorod sau, ca și Derevskaya, nu departe de aceasta și au fugit în toate direcțiile sub formă de dungi radiale în expansiune Deci, curtea bisericii Derevyanitsky a pyatinei Obonezhskaya era la două verste de Novgorod, iar curtea bisericii Spassky a aceleiași pyatinei era la de verste, pe Vygoozero, lângă Marea Albă Numai în Bezhetskaya Pyatina, conform cărților din secolul al XVI-lea, cea mai apropiată curtea bisericii era la de verste de Novgorod Acest lucru sugerează că districtele, mai devreme sau mai târziu numite Pyatin, constau din cele mai vechi și mai apropiate posesiuni de Novgorod și s-au extins treptat REGIUNI Posesiunile, mai îndepărtate și dobândite ulterior, nu au fost incluse în divizia a cincea și formau un număr de volosturi care se aflau într-o poziție specială Deci, orașele Volok-Lamsky, Bezhichi, Torzhok, Rzhev, Velikiye Luki cu districtele lor nu aparțineau niciunui cinci Poziția acestor orașe avea particularitatea că erau deținute în comun de Novgorod - primele trei cu marii duce de Vladimir și apoi Moscova, iar ultimele două cu prinții din Smolensk și apoi lituanieni, când Smolensk a fost capturat de Lituania În spatele peticelor Obonezhskaya și Bezhetskaya, volost Zavolochye, sau pământul Dvinskaya, se întindea spre nord-est Se numea Zavolochye, deoarece se afla în spatele portajului - un vast bazin de apă care separă bazinele Onega și Dvina de Nord de bazinul Volga Cursul râului Vychegda cu afluenții săi a determinat poziția ținutului Perm Dincolo de ținutul Dvina și Perm,

mai la nord-est se afla Pechora volost pe ambele maluri ale râului cu acest nume, iar pe cealaltă parte a creastului nordic Ural - volost Ugra Pe malul de nord al Mării Albe se afla volost Tre, sau coasta Tersky Acestea au fost principalele volosturi din Novgorod, care nu au fost incluse în divizia a cincea Au fost achiziționate devreme de Novgorod; Deci, deja în secolul al XI-lea Novgorodienii au mers să colecteze tribut pentru Dvina, Pechora și în secolul al XII-lea - pe coasta Tersky Teritoriul Novgorod s-a extins în principal prin colonizarea militaro-industrială În Novgorod, s-au format companii de industriași înarmați, care au mers de-a lungul râurilor în direcții diferite de la oraș, cel mai adesea spre nord-estul finlandez, au fondat așezări acolo, au impus tribut băștinașilor cuceriți și au început silvicultură și alte industrii DEZVOLTAREA NOVGOROD VOLOST Acum să studiem condițiile și cursul dezvoltării libertății Novgorod La începutul istoriei noastre, pământul Novgorod era complet asemănător ca structură cu alte regiuni ale pământului rus În același mod, relațiile lui Novgorod cu prinții diferă puțin de cele în care se aflau alte orașe mai vechi ale regiunilor De când primii prinți au părăsit-o la Kiev, Novgorod a fost impus tribut în favoarea Marelui Duce de Kiev După moartea lui Yaroslav, pământul Novgorod a fost atașat Marelui Ducat al Kievului, iar Marele Duce și-a trimis de obicei fiul sau ruda apropiată acolo să guverneze, numind un posadnik ca asistent Până în al doilea sfert al secolului al XII-lea în viața ținutului Novgorod, nu sunt imperceptibile trăsături politice care să- l distingă de o serie de alte regiuni ale țării ruse; abia mai târziu, în tratatele cu principii, novgorodienii s-au referit la scrisorile lui Yaroslav I, potrivit cărora plăteau tribut marilor duce Era o definiție scrisă a relațiilor financiare, care în alte orașe mai vechi au fost stabilite prin înțelegeri orale între prinți și veche Dar de la moartea lui Vladimir Monomakh, novgorodienii au dobândit cu succes avantaje care au devenit baza libertății novgorodiene Dezvoltarea cu succes a acestei izolări politice a pământului Novgorod a fost ajutată de diferite condiții, care nicăieri, în nicio altă regiune rusă, nu au intrat într-o combinație atât de ciudată, deoarece au acționat în soarta Novgorodului Unele dintre aceste condiții erau asociate cu poziția geografică a regiunii, altele proveneau din situația istorică în care a trăit Novgorod, din relațiile sale externe Voi indica mai întâi condițiile geografice) Novgorod a fost centrul politic al regiunii, care constituia colțul îndepărtat de nord-vest a ceea ce era atunci Rus' Această poziție îndepărtată a lui Novgorod a plasat-o în afara cercului ținuturilor rusești, care erau principala arena pentru activitatea prinților și a echipelor lor Acest lucru a eliberat Novgorodul de presiunea directă a prințului și a urmașilor lui și a permis modului de viață din Novgorod să se dezvolte mai liber, la scară mai largă) Novgorod era centrul economic al regiunii, plin de păduri și mlaștini, în care agricultura arabilă nu putea deveni niciodată baza economiei naționale În cele din urmă,) Novgorod se află aproape de principalele bazine fluviale ale câmpiei noastre - Volga, Nipru și Dvina de Vest, iar Volhov îl leagă printr-o cale navigabilă directă cu Golful Finlandei și Marea Baltică Datorită acestei apropieri de marile rute comerciale ale Rusiei, Novgorod a fost atras devreme în afaceri comerciale versatile Astfel, industria și comerțul au devenit baza economiei naționale locale Relațiile externe au fost la fel de favorabile pentru dezvoltarea libertății Novgorodului În secolul al XII-lea lupta prinților a scăpat de autoritatea domnească Acest lucru a făcut posibil ca lumile locale zemstvo să-și determine mai liber

relația cu prinții Novgorod a profitat la maximum de acest beneficiu Fiind la marginea Rusiei, înconjurat pe mai multe părți de străini ostili și, în plus, fiind angajat în principal în comerțul exterior, Novgorod a avut mereu nevoie de prinț și de trupa lui de luptă pentru a-și apăra granițele și rutele comerciale Dar tocmai în secolul al XII-lea, când conturile încurcate ale prințului au renunțat la autoritatea prințului, Novgorod avea nevoie de prinț și de suita lui mult mai puțin decât avea nevoie înainte și decât a început să aibă nevoie mai târziu Apoi, doi inamici periculoși au apărut la granița Novgorod - Ordinul Livonian și Lituania unită În secolul al XII-lea nici unul, nici celălalt pericol nu amenințase încă: Ordinul Livonian a fost fondat chiar la începutul secolului al XIII-lea, iar Lituania a început să se unească de la sfârșitul acestui secol Efectul cumulat al tuturor acestor condiții favorabile a determinat relațiile lui Novgorod cu prinții și structura guvernării sale și structura sa socială și, în cele din urmă, natura vieții sale politice Din aceste patru părți vom lua în considerare istoria orașului GARANȚIA LIBERTĂȚII În secolele X și XI prinții apreciau încă foarte puțin pământul Novgorod: interesele lor erau legate de sudul Rusiei Când Svyatoslav, pregătindu-se pentru a doua campanie bulgară, a început să împartă pământul rusesc între fiii săi, novgorodienii au venit și ei la el să ceară prinț Svyatoslav, conform cronicii, le-a spus: "Va veni cineva la voi?" Această desconsiderare față de orașul îndepărtat de Kiev a fost unul dintre motivele pentru care Novgorod nu a devenit proprietatea nici unei ramuri a tribului Yaroslavl, deși novgorodienii, împovărați de schimbările frecvente ale prinților lor în vizită, au muncit din greu pentru a dobândi un prinț permanent Un alt motiv a fost că regiunea Novgorod, după moartea lui Yaroslav, nu a format un principat special, ci a servit ca anexă marelui principat Kiev și a împărtășit vicisitudinile soartei acestui principat, care era considerat proprietate comună a Yaroslavicii Mai târziu, prinții au început să acorde mai multă atenție orașului bogat Dar imediat după moartea lui Monomakh, de îndată ce i-a căzut mâna grea, circumstanțele au ajutat Novgorod să câștige beneficii politice importante Lupta domnească a fost însoțită de schimbări frecvente ale prinților pe masa din Novgorod Profitând de aceste lupte și schimbări, novgorodienii au introdus în sistemul lor politic două principii importante, care au devenit garanții ale libertății lor: selectivitatea celei mai înalte administrații și o serie, adică o înțelegere, cu principii Schimbările frecvente ale prinților din Novgorod au fost însoțite de schimbări în personalul administrației din Novgorod Prințul a domnit la Novgorod cu ajutorul asistenților numiți de el sau de Marele Duce de Kiev - posadnikul și miile Când prințul a părăsit orașul de bunăvoie sau involuntar, iar posadnikul numit de el și-a demisionat de obicei din funcția, deoarece noul prinț și-a adus sau și-a numit posadnikul Dar în intervalul dintre cele două domnii, novgorodienii, rămași fără un guvern superior, s-au obișnuit să aleagă un posadnik care și-a corectat pentru o vreme poziția și să ceară noului prinț să-l confirme în funcție Astfel, chiar în cursul lucrurilor, obiceiul de a alege un posadnik a început în Novgorod Acest obicei începe să funcționeze imediat după moartea lui Monomakh, când, conform cronicii, în novgorodienii "au dat posadnichestvo" unuia dintre concetățenii lor După alegerea posadnikului a devenit un drept permanent, pe care oamenii din Novgorod îl apreciau foarte mult Este de înțeles că schimbarea în însăși natura acestei poziții, care s-a produs datorită faptului că a fost dată nu la curtea prințului, ci pe piața Veche

Dintr-un reprezentant și gardian al intereselor prințului înainte de Novgorod, posadnikul a trebuit să se transforme într-un reprezentant și gardian al intereselor lui Novgorod înaintea prințului După o altă funcție importantă - al miilea - a devenit și ea electivă Episcopul local a jucat un rol important în administrarea Novgorodului Până la mijlocul secolului al XII-lea a fost hirotonit de un mitropolit rus cu o catedrală de episcopi la Kiev, prin urmare, sub influența Marelui Duce Dar din a doua jumătate a secolului al XII-lea Novgorodienii au început să aleagă dintre clerul local și stăpânul lor, adunându-se "cu tot orașul" la veche și trimițând pe cel ales la Kiev la mitropolit pentru hirotonire Primul astfel de episcop electiv a fost starețul uneia dintre mănăstirile locale, Arkadi, care a fost ales de novgorodieni în De atunci, mitropolitul Kievului a avut doar dreptul să hirotonească un candidat trimis din Novgorod Deci în al doilea și al treilea sferturi ale secolului al XII-lea cea mai înaltă administrație din Novgorod a devenit electivă În același timp, novgorodienii au început să-și definească mai precis relația cu prinții Lupta prinților i-a oferit lui Novgorod ocazia și l-a învățat să aleagă între prinții rivali și să impună prințului ales anumite obligații, ceea ce i-a restrâns puterea Prinții înșiși au susținut acest obicei Împreună cu succesele autoguvernării, viața socială din Novgorod a luat un curs din ce în ce mai agitat și zgomotos și a făcut ca poziția prințului Novgorod să fie din ce în ce mai puțin sigură, astfel încât prinții înșiși au refuzat uneori să conducă orașul cu voință proprie, chiar a rămas fără ea în secret noaptea Un prinț în secolul al XII-lea a spus altuia, chemat să domnească asupra Volhovului: "Nu vă faceți griji pentru Novgorod, lăsați-i să se descurce cât pot de bine și căutați un prinț oriunde vor " Vsevolod al III-lea, care a încălcat fără ceremonie toate libertățile dobândite de Novgorod, le-a permis uneori să aleagă un prinț de liberă voință, iar în , el și alți prinți i-au dat lui Novgorod libertate - "oriunde vor, ei iau prințul pentru ei înșiși", ei iau prințul din orice vor ei linia princiară ACORDURI CU PRINȚII Gradurile din Novgorod, care au conturat circumstanțele acceptate de prințul ales și i-au determinat importanța în administrația locală Urme obscure ale unor astfel de înțelegeri, pecetluite de sărutul crucii din partea prințului, apar deja în prima jumătate a secolului al XII-lea Mai târziu sunt indicate mai clar în povestea cronicarului În , novgorodienii l-au ajutat cu sârguință pe Marele Duce Vsevolod de Suzdal în campania sa împotriva pământului Ryazan Drept răsplată pentru aceasta, Vsevolod le-a spus novgorodienilor: "Iubiți pe cine este bun cu voi și executați-i pe cei răi" În același timp, adaugă cronicarul, Vsevolod le-a dat novgorodienilor "toate voința și hărțile vechilor prinți, ceea ce doreau" Deci, Vsevolod a restaurat unele statute vechi ale prinților, care au asigurat drepturile novgorodienilor și a acordat orașului putere judiciară în anumite cazuri, mai precis, dreptul la represalii arbitrare împotriva concetățenilor inacceptabili În , prințul Mstislav Mstislavich Udaloy, prințul de Toropetsk, care a condus-o, a părăsit Novgorod În locul lui a sosit ruda lui Smolensk, Svyatoslav Mstislavich Acest prinț a cerut înlocuirea alesului Novgorod posadnik Tverdislav "Și pentru ce", au întrebat novgorodienii, "care este vina lui?" - Deci, fără vină, răspunse prinţul Apoi Tverdislav a spus, întorcându-se către veche: "Mă bucur că nu am nicio vină pe mine, iar voi, fraților, sunteți liberi atât în posadnici, cât și în prinți" Atunci vechea i-a spus prințului: "Iată-l privezi pe soțul tău de funcția lui și totuși ne-ai sărutat crucea fără vina soțului de funcție, nu-l priva de funcția lui" Deci, deja la începutul secolului

al XIII-lea prinții cu sărutul crucii au pecetluit binecunoscutele drepturi ale novgorodienilor Condiția de a nu priva un demnitar din Novgorod de postul său fără vinovăție, adică fără proces, este una dintre principalele prevederi pentru libertatea Novgorodului în tratatele ulterioare Beneficiile pe care le-au obținut novgorodienii au fost expuse în scrisori contractuale Primele scrisori de tratat, care stabilesc beneficiile politice ale Novgorodului, au ajuns la noi din a doua jumătate a secolului al XIII-lea Sunt trei dintre ele: ele conțin condițiile în care Yaroslav Yaroslavich din Tver a condus ținutul Novgorod Două dintre ele au fost scrise în și unul - în Scrisorile de tratat ulterioare, cu unele modificări și completări, repetă termenii acestor acorduri cu Yaroslav Studiindu-le, vedem fundamentele structurii politice din Novgorod, principalele condiții pentru libertatea acesteia Aici, novgorodienii îl obligă pe prinț să sărute crucea, pe care s-au sărutat bunicii și tații și tatăl său Yaroslav Principala obligație generală care a căzut asupra prințului a fost ca el să conducă, "să țină Novgorod pe vremuri la datorie", conform vechiului obicei Aceasta înseamnă că condițiile expuse în scrisorile lui Yaroslav nu au fost o inovație, ci un testament al antichității Acordurile determinau:) relațiile judiciare și administrative ale prințului cu orașul,) relațiile financiare ale orașului cu prințul,) relațiile prințului cu comerțul Novgorod PRINȚUL ÎN CONDUCERE ȘI CURTĂ Prințul a fost cea mai înaltă autoritate guvernamentală și judiciară din Novgorod, a condus administrația și curtea, a determinat relațiile civile private în conformitate cu obiceiurile și legea locală, a sigilat tranzacțiile și a afirmat drepturi Dar el nu a efectuat toate aceste acțiuni judiciare și administrative singur și nu la propria discreție, ci în prezența și cu acordul alesului Novgorod posadnik: " fără posadnik, prinț, nu judeca curtea, nici împărțiți volosturile, nici nu dați scrisorile de dat" Pentru pozițiile inferioare, ocupate nu prin alegere veche, ci prin numire princiară, prințul alegea oameni din societatea din Novgorod și nu din echipa sa Toate astfel de poziții, "volosți", le-a înmânat cu acordul posadnikului Prințul nu putea să ia o funcție de la o persoană aleasă sau numită fără un proces El a efectuat personal toate acțiunile judiciare și guvernamentale în Novgorod și nu a putut dispune de nimic de jos, din ținutul Suzdal, fiind în feudul său "Și din țara Suzhdal ty Novgorod, nu vâsliți și nici nu dați volosturi " Deci, toate activitățile judiciare și guvernamentale ale prințului au trecut sub supravegherea constantă și vigilentă a reprezentantului din Novgorod RELAȚII FINANCIARE Cu o mică suspiciune, novgorodienii și-au determinat relațiile financiare cu prințul, veniturile acestuia, încercând în acest sens să-i lege cât mai strâns mâinile Prințul a primit un "cadou" de la volosturile din Novgorod, care nu făceau parte din cele mai vechi posesiuni indigene din Novgorod, cum ar fi Volok, Torzhok, Vologda, Zavolochye etc , l-au primit, părăsind ținutul Novgorod Temându-se căderea sau capturarea lui Zavolochie, novgorodienii au încercat să-l împiedice pe prinț să aibă relații directe cu acest vast și important volost pentru ei și au cerut prin contracte ca prințul să-și predea datoriile lui Zavolotsky la mila novgorodienilor Dacă el însuși ar fi vrut să le adune, atunci și-ar trimite colectorul din Novgorod la Zavolochye, iar acest colector nu ar duce tributul adunat direct la fund, adică în pământul Suzdal, în patrimoniul prințului, ci l-ar aduce în avans la Novgorod, de unde avea să fie transferat prințului: așa a primit Novgorod ocazia de a controla această operațiune După invazia tătarilor, ieșirea Hoardei a fost impusă și lui Novgorod - un tribut Tătarii i-au încredințat marelui

duce de Vladimir, care de obicei conducea și Novgorodul, colectarea acestei ieșiri, numită pădurea neagră, adică impozitul general, de cap Înșiși novgorodienii au adunat pădurea neagră și au predat-o Marelui Duce, care a predat-o Hoardei În plus, prințul folosea taxe de navă și de călătorie în ținutul Novgorod și diverse pescuit, fânețe, scânduri, șanțuri pentru animale; dar a folosit toate aceste venituri si terenuri dupa reguli precis definite, la momentul stabilit si in sumele convenite Prințul, conform acordurilor, nu putea avea propriile sale surse de venit în țara Novgorod, independent de Novgorod Novgorodienii au încercat mai ales să împiedice prințul să stabilească legături juridice și economice directe în țara Novgorod, care să depășească autoritățile alese din Novgorod și să-i ofere prințului posibilitatea de a-și pune rădăcini puternice aici În chartele tratatului, o condiție specială îi interzicea prințului împreună cu prințesa, boierii și nobilii săi să dobândească sau să întemeieze sate și așezări în pământul Novgorod și să accepte oamenii ca gaj, adică în dependență personală RELAȚII COMERCIALE Cu aceeași precizie, a fost determinată relația prințului cu comerțul din Novgorod Comerțul, intern și extern, era nervul vital al orașului Novgorod avea nevoie de prinț nu numai pentru a apăra granițele, ci și pentru a le asigura interesele comerciale: trebuia să ofere negustorilor din Novgorod o cale liberă și sigură în principatul său Prințul era obligat să-i lase în posesiunile sale "să viziteze fără frontieră", fără întârziere S-a stabilit cu exactitate ce taxe ar trebui să colecteze prințul de la fiecare barcă din Novgorod sau căruță comercială care venea în principatul său Negustorii de peste mări din Occident apar devreme în Novgorod Pe la jumătatea secolului al XII-lea Aici s-au stabilit negustori din insula Gotland din orașul Visby, care era atunci centrul comerțului de-a lungul țărmurilor baltice Gotlanderii au construit o curte în Novgorod pe partea comercială a pieței cu biserica Sf Olaf scandinav, cu "zeița Varangiană", așa cum o numeau novgorodienii Apoi, comercianții din orașele germane, care au constituit o companie comercială în același Gotland, au construit o altă curte în aceeași parte a Novgorodului, pe care în a fost ridicată o "ropată germană" - biserica Sf Petru Odată cu întărirea Hansei în secolul al XIV-lea germanii din Novgorod i-au înlăturat pe goți și au început să-și angajeze curtea din Novgorod, iar apoi conducerea de vârf a comerțului german din Novgorod a trecut de la Visby la Lübeck, șeful Ligii Hanseatice Novgorodienii au apreciat foarte mult comerțul lor baltic și au oferit mari beneficii ambelor birouri externe, deși cu o coeziune corporativă și o procedură de afaceri dezvoltată cu prudență, companiile comerciale de peste mări au obținut beneficii incomparabil mai mari de la Novgorod decât a putut să extragă Novgorod din ele Potrivit scrisorilor contractuale, prințul putea participa la comerțul orașului cu comercianții de peste mări doar prin intermediari din Novgorod; nu putea să tacă curtea comercială germană și nici să-și pună executorii judecătorești pe ea Astfel, comerțul exterior al lui Novgorod a fost protejat de arbitrar din partea prințului SCRISORI DE CONTRACTUL INCOMPLETE Nu se poate spune că în chartele tratatelor stabilite, relațiile reale ale prințului cu Novgorod au fost pe deplin și cuprinzător determinate Unul dintre obiectivele principale, dacă nu cel principal, pentru care a fost nevoie de prințul Novgorod, este protecția împotriva dușmanilor externi și nu există niciun cuvânt despre asta în acordul cu Yaroslav din Tver și abia mai târziu se spune în treacăt că în caz de pace cu nemţii, cu Lituania sau cu vreun alt pământ, prinţul este obligat să ajute Novgorod fără viclenie Semnificația prințului conform tratatelor este

neclară, deoarece numirea sa, exprimată în drepturile și îndatoririle sale, este neclară Dar drepturile și obligațiile prințului în scrisori nu sunt enunțate direct, ci sunt doar asumate; chartele formulează doar limitele drepturilor și consecințele îndatoririlor, adică metodele de remunerare pentru îndeplinirea lor, alimentează serviciile militare și guvernamentale ale prințului Greutatea neîncrezătoare, scrupulos detaliată a articolelor de furaje este conținutul principal al tratatelor de la Novgorod cu prinții Să ne amintim importanța prințului, conducătorul trupei, în vechile orașe comerciale din Rus' în secolul al IX-lea Era un paznic militar angajat al orașului și al comerțului său Exact același sens a fost păstrat pentru Novgorod de către prințul timpului specific Această semnificație a prințului este exprimată în cronica Pskov, care este un prinț din Novgorod din secolul al XV-lea numește "guvernatorul, prințul hrănit, despre care trebuia să stea și să grape" Valoarea prințului ca mercenar, novgorodienii, fideli vremurilor lor vechi - datorie, au încercat să susțină contractele până la sfârșitul libertății lor Așa că tații și bunicii lor s-au uitat la prinț; altfel, copiii și nepoții nu voiau sau nu puteau să se uite la el Dar o astfel de viziune de modă veche a lui Novgorod despre prințul unui anumit timp, după cum vom vedea, nu era deloc de acord cu punctul de vedere al prințului de atunci despre Novgorod DEPARTAMENTUL NOVGOROD CEL MARE Trecem la dispozitivul administrației Novgorod și al curții Au fost construite în legătură cu definirea relației orașului liber cu prințul Aceste relaţii, am văzut, erau determinate de tratate; dar contractele au fost stabilite încă din secolul al XII-lea si relatia altor orase mai vechi din Rus' cu principii În consecință, Novgorod în anumite secole a dezvoltat doar ordinea relațiilor politice, care a început peste tot în Rus' mult mai devreme; dar acest ordin a murit prematur în alte regiuni, iar în Novgorod a avut timp să se dezvolte într-un sistem complex de instituții guvernamentale Aceasta este asemănarea sa cu orașele volost ale Rusiei Kievene și, în același timp, diferența față de acestea Luați în considerare bazele acestui sistem NOVGOROD - COMUNITATEA POWER UNION Novgorod nu a avut prinții săi permanenți În teorie, proprietatea comună a familiei princiare, deținută, la rândul său, de înalți reprezentanți ai acesteia, marii duce, a devenit o remiză în practică Alegând prinți în mod arbitrar din punct de vedere al angajării și al hranei, era un străin pentru toată lumea și toți prinții îi erau străini Pe măsură ce a stabilit relații contractuale cu prinții, prințul Novgorod a ieșit treptat din societatea locală, pierzând legăturile organice cu aceasta El și alaiul lui au intrat în această societate doar mecanic, ca forță temporară terță parte A locuit în afara orașului, pe Gorodische, așa cum i se spunea ferma Datorită acestui fapt, centrul de greutate politic din Novgorod a trebuit să se mute de la curtea domnească la mediul societății locale, la piața veche De aceea, în ciuda prezenței prințului, Novgorod în anumite secole a fost de fapt o comunitate suverană Mai departe, la Novgorod întâlnim același sistem militar, care, chiar înainte de prinți, se dezvoltase în alte orașe mai vechi ale Rusiei Novgorod a fost o mie - un regiment înarmat sub comanda a o mie Această mie a fost împărțită în sute - părțile militare ale orașului Fiecare sută, cu sotsky-ul său ales, reprezenta o societate specială care se bucura de o anumită cotă de autoguvernare, care avea propria sa adunare, propria sa veche Pe timp de război era district de recrutare, pe timp de pace era district de poliție Dar suta nu era cea mai mică parte administrativă a orașului: era subdivizată în străzi, fiecare dintre ele, cu șef de stradă ales, constituia și o lume locală

specială, care se bucura de autoguvernare Pe de altă parte, sute s-au format în uniuni mai mari - capete Fiecare capăt de oraș era format din două sute În fruntea finalului a fost șeful ales al lui Konchan, care a condus afacerile curente ale finalului Dar el nu a condus singur sfârșitul, ci cu asistența unui consiliu de locuitori nobili ai sfârșitului, care a constituit consiliul Konchan Acest consiliu era o instituție executivă care funcționa sub supravegherea Konchan veche, care avea putere administrativă Unirea capetelor a constituit comunitatea Veliky Novgorod Astfel, Novgorod a reprezentat o combinație în mai multe etape de lumi locale mici și mari, dintre care cele mai mari erau formate din cele mai mici VECHE ȘI ATITUDINEA SA FAȚĂ DE PRIȚ Voința combinată a tuturor acestor lumi aliate a fost exprimată în consiliul general al orașului Prin origine, vechea Novgorod era o întâlnire de oraș, complet omogenă cu adunările altor orașe mai vechi ale Rusiei S-ar putea presupune că amploarea politică mai mare a permis Vechului Novgorod să prindă contur în forme mai elaborate Cu toate acestea, în poveștile cronicii antice din Novgorod, datorită acestei spații, vechea este doar mai zgomotoasă și mai arbitrară decât oriunde altundeva Lacune importante au rămas în structura sa până la sfârșitul libertății orașului Veche era uneori convocat de prinț, mai des de unul dintre principalii demnitari ai orașului, un posadnik sau o mie Cu toate acestea, uneori, mai ales în timpul luptei partidelor, vechea era convocată și de persoane particulare Nu era o instituție permanentă, se convoca doar când era nevoie de ea Nu a existat niciodată un timp limită fix pentru convocarea acestuia Veche s-a adunat la sunetul clopotului de veche Sunetul acestui clopot a fost bine distins de urechea din Novgorod de sunetul clopotelor bisericii Vechea se întâlnea de obicei în piața numită Curtea lui Iaroslav Locul veche obișnuit pentru alegerea domnului Novgorod a fost piața de lângă Catedrala Sf Sofia, pe tronul căreia au fost așezate loturile electorale Vechea nu era o instituție reprezentativă în componența sa, nu era formată din deputați: oricine se considera cetățean cu drepturi depline a fugit în piața vechelor Veche era alcătuit de obicei din cetățeni ai unui oraș în vârstă; dar uneori locuitorii din orașele mai tinere ale pământului au apărut pe el, totuși, doar doi, Ladoga și Pskov Aceștia erau fie deputați suburbani care au fost trimiși la Novgorod atunci când a apărut o întrebare la o veche cu privire la una sau alta suburbie, fie vizitatori întâmplători ai Novgorodului din suburbii care au fost invitați la veche În , orășenii din Orekhov și Korela au ajuns la Novgorod pentru a se plânge de hrănitorul plantat de novgorodieni, prințul lituanian Patricius S-au adunat doi vechas, unul pentru prinț, celălalt pentru orășeni Era, evident, apelul provincialilor jigniți pentru dreptate la capitala suverană, și nu participarea lor la puterea legislativă sau judecătorească a vechei Întrebările care urmau să fie discutate de vecha i-au fost propuse cu o diplomă de către prinț sau demnitari superiori, un posadnik sedat sau o mie Veche s-a ocupat de întregul domeniu al legislației, de toate problemele de politică externă și de structură internă, precum și de instanța pentru infracțiuni politice și alte infracțiuni majore, combinate cu cele mai severe pedepse, privarea de viață sau confiscarea proprietății și exilul (curgerea și jefuirea Adevărului Rusiei) Vechea a decretat legi noi, l-a invitat pe prinț sau l-a expulzat, a ales și a judecat principalii demnitari ai orașului, a rezolvat disputele lor cu prințul, a hotărât asupra problemei războiului și păcii etc Prințul a luat parte și la activitatea legislativă a vechea; dar aici, în competenţa ambelor autorităţi, este greu de trasat o linie separată între relaţiile legale

şi cele reale Potrivit tratatelor, prințul nu putea pune la cale războaie "fără cuvântul Novgorod"; dar nu întrunim condițiile ca Novgorod să nu pună la cale un război fără acordul prințului, deși apărarea externă a țării era treaba principală a prințului Novgorod Conform acordurilor, prințul nu putea distribui poziții profitabile, volosturi și hrăniri fără posadnik, dar în realitate s-a întâmplat ca vechea să ofere hrăniri fără participarea prințului La fel, prințul nu putea să-și ia funcții "fără vină", și era obligat să declare vinovăția unui funcționar la o ședință, care apoi a efectuat un proces disciplinar asupra acuzatului Dar uneori rolurile acuzatorului și ale judecătorului s-au schimbat: vechea a adus în judecată în fața prințului un alimentator regional incomod Potrivit tratatelor, prințul nu putea, fără un posadnik, să emită scrisori prin care să confirme drepturile funcționarilor sau ale persoanelor fizice; dar adesea astfel de scrisori veneau de la veche pe lângă prinț și chiar fără numele său și numai prin înfrângerea decisivă a ratiului din Novgorod Vasily Întuneric i-a forțat pe novgorodieni în să abandoneze "literele eterne" CARACTER ANARHIC AL VECHA La ședință, prin însăși componența ei, nu putea exista nici o discuție corectă a problemei, nici un vot corect Decizia a fost întocmită cu ochii, mai bine să spunem după ureche, mai degrabă prin puterea strigătelor decât prin majoritatea voturilor Când vechea a fost împărțită în partide, verdictul s-a dat cu forța, printr-o luptă: partea care a prevalat a fost recunoscută de majoritate Era o formă deosebită a câmpului, judecata lui Dumnezeu, la fel cum aruncarea celor condamnați prin sentința veche de pe podul Volhov a fost o relicvă a străvechii încercări de apă Uneori, întregul oraș era "sfâșiat" între partidele de luptă, apoi două vechas se întâlneau simultan, una la locul obișnuit, pe partea de Comerț, cealaltă pe partea Sofia; dar acestea erau deja adunări intestine rebele și nu vechas normale S-a întâmplat de mai multe ori, cearta s-a încheiat cu faptul că ambele vechas, mișcându-se una împotriva celeilalte, s-au îndreptat spre marele pod Volhov și au început un masacru dacă clerul nu a reușit să despartă la timp adversarii Această semnificație a podului Volhov ca martor ocular al conflictului orașului a fost exprimată în formă poetică într-o legendă inclusă în unele cronici rusești și în însemnările unui străin care a vizitat Rusia la începutul secolului al XVI-lea, baronul Herberstein Potrivit poveștii sale, când novgorodienii sub Sfântul Vladimir au aruncat idolul lui Perun în Volhov, un zeu furios, ajuns la pod, i-a aruncat un băț cu cuvintele: "Iată, novgorodieni, de la mine ca amintire " De atunci, la ora stabilită, novgorodienii converg cu bastoane pe podul Volkhov și încep să lupte ca nebunii Posadnik și mii Organele executive ale vechei erau doi cei mai înalți demnitari aleși care conduceau afacerile curente ale administrației și curții, posadnikul și miile În timp ce își dețineau funcțiile, au fost numiți sedați, adică în picioare, și după ce au părăsit serviciul de putere, au primit titlul de posadniki și mii de bătrâni Este destul de dificil să se facă distincția între departamentele ambilor demnitari: posadnicii sedenți și bătrâni comandă regimentele din Novgorod în campanii; Mii de oameni fac aceleași lucruri cu posadnikii Se pare că posadnikul era de fapt un guvernator civil al orașului, iar al miilea era militar și polițist; de aceea germanii în anumite secole l-au numit pe posadnik burggrave, iar al miilea - duce Ambii demnitari și-au primit puterile guvernamentale pe o perioadă nedeterminată: unii au condus un an, alții pentru mai puțin, alții câțiva ani Se pare că nu mai devreme de secolul al XV-lea a stabilit un termen determinat pentru aceste posturi Cel puțin un

călător flamand, Gui Uebert de Lannoy, care a vizitat Novgorod la începutul secolului al XV-lea, vorbește despre primar și despre miile pe care acești demnitari erau înlocuiți anual Posadnikul și tysyatsky au condus cu ajutorul unui întreg personal de agenți inferiori subordonați lor, numiți executori judecătorești, birichs, podvoiskys, oale, izvetniks, care au executat diverse ordine judiciare și administrativ-polițiale, au anunțat deciziile veche, numite la tribunal, a informat instanța despre infracțiunea comisă, a efectuat percheziții etc În favoarea posadnikului și a miei pentru serviciul lor a existat o poralie de impozit pe teren (ralo - un plug) TRIBUNALĂ Pe lângă treburile guvernului propriu-zis, posadnikul și cei o mie au luat parte activ la procedurile judiciare Imaginea curții din Novgorod se găsește în partea care a supraviețuit din Carta Hotărârii Novgorod - carta întocmită și aprobată de veche în ultimii ani ai libertății Novgorodului Sursele sale sunt "vremuri vechi", adică obiceiul legal și practica judiciară de lungă durată a Novgorodului, decretele vechei și tratatele cu prinții În sistemul judiciar din Novgorod, în primul rând, atenția este concentrată pe abundența jurisdicțiilor Curtea nu era concentrată într-un departament special, ci era distribuită între diferite autorități guvernamentale: constituia un element de venit de care aveau nevoie toate departamentele Domnitorul din Novgorod avea propria sa curte, guvernatorul princiar, posadnikul o avea pe a sa, al miilea o avea pe a sa Apariția instanțelor a introdus o nouă complicație în procedurile judiciare Potrivit documentelor tratatelor, prințul nu putea judeca fără posadnik, iar conform Cartei de judecată, posadnikul judecă cu adjunctul prințului, dar fără guvernatorul curții nu o termină, prin urmare, doar o începe În practică, această jurisdicție comună a posadnikului și a guvernatorului a fost rezolvată prin faptul că organismele autorizate ale ambelor, tiuni, au examinat fiecare separat cazurile care le fac obiectul în propriile celule, sau camere, cu asistența a doi executori judecătorești, evaluatori aleși de justițiabili, dar nu au hotărât definitiv cauzele, ci au fost trecuți la o autoritate superioară sau la un raport, adică la întocmirea unei hotărâri definitive, sau la o rejudecare, adică la un audit, la reconsidera cazul și aprobă hotărârea dată de tiun jurați s-au așezat în tiunile lor, câte un boier și câte unul de la fiecare capăt Ei au constituit o comisie permanentă de vorbitori, așa cum erau numiți, și s-au adunat în curtea arhiepiscopului de Novgorod "în camera stăpânului" de trei ori pe săptămână, sub pena de amenzi pentru neprezentare În cele din urmă, procedurile judiciare au fost complicate și mai mult de combinații de jurisdicții diferite în cazuri mixte în care părți din jurisdicții diferite s-au întâlnit Într-un proces între o persoană bisericească și un laic, judecătorul orașului judeca împreună cu guvernatorul suveran sau tyunul său Un domnesc cu un novgorodian a fost judecat la Gorodishche de o comisie specială formată din doi boieri, domnesc și novgorodian, iar dacă nu puteau fi de acord asupra deciziei, cazul a fost raportat prințului însuși când a venit la Novgorod, în prezența lui posadnikul Tysyatsky, se pare, a judecat cazurile de natură predominant polițienească, dar a fost și primul dintre cei trei maiștri din consiliu, care era în fruntea secolului al XII-lea la biserica Sf Ioan Botezătorul pe Opoki al societății comerciale și era responsabil de curtea negustorilor Același consiliu, cu participarea posadnikului, de altfel, s-a ocupat de cazurile dintre novgorodieni și comercianții curții germane din Novgorod O justiție atât de atent divizată, aparent, a asigurat ferm legea și liniștea publică Dar articolele Cartei Judecății despre amenzi uriașe pentru

jafuri și raiduri pe terenurile contestate și pentru bacșiș, instigarea mulțimii de a ataca instanța, dau o altă impresie Severitatea crescută a legislației în menținerea ordinii publice nu înseamnă că societatea se bucură de suficientă ordine SFAT DOAMNE Veche era o instituție legislativă, posadnikul și tysyatsky erau organele sale executive judiciare și administrative Prin natura sa, vechea nu putea să discute corect întrebările care i-au fost propuse, cu atât mai puțin să le ridice, să aibă o inițiativă legislativă; putea răspunde doar la întrebare, un simplu da sau nu Era nevoie de o instituție specială care să dezvolte preliminar chestiunile legislative și să ofere consiliului proiecte de legi sau decizii gata făcute O astfel de instituție pregătitoare și administrativă a fost consiliul de domni din Novgorod, Negrenrath, așa cum îl numeau germanii, sau domnii, așa cum se numea la Pskov Domnul Orașului Liber s-a dezvoltat din vechea duma boierească a prințului cu participarea bătrânilor orașului Un astfel de gând îl întâlnim sub Sfântul Vladimir la Kiev prinții Novgorod pentru a discuta probleme importante în secolul al XII-lea invitaţi la sfatul lor împreună cu boierii lor, soţii oraşului şi bătrânii Pe măsură ce prințul a pierdut legăturile organice cu societatea cinstită, el și boierii au fost alungați treptat din consiliul guvernamental local Atunci președintele permanent al acestui consiliu de domni a rămas episcopul local - arhiepiscopul, în ale cărui camere s-a întâlnit Consiliul din Novgorod, după aceea, a fost format din guvernatorul princiar și autoritățile orașului: din posadnik sedat și mii, din bătrânii din Konchan și sotsk Dar lângă cei liniștiți din consiliu stăteau bătrânii posadnici și miile Schimbările frecvente ale demnitarilor de rang înalt sub influența luptei partidelor au fost motivul pentru care au existat întotdeauna mulți posadnici vechi și mii în consiliul domnilor De aceea, consiliul de la Novgorod din secolul al XV-lea, în ajunul căderii libertății Novgorod, era format din peste de membri Toți, cu excepția președintelui, se numeau boieri Consiliul, spuneam noi, a pregătit și a introdus întrebări legislative în adunare, a prezentat proiecte de legi gata făcute, fără a avea voce proprie în legislație; dar după natura sistemului socio-politic din Novgorod, acest consiliu era de fapt mai important Format din reprezentanți ai clasei superioare Novgorod, care a avut o influență economică puternică asupra întregului oraș, acest consiliu pregătitor a predeterminat adesea întrebările pe care le aducea vechei, transmitând printre cetățeni răspunsurile pregătite de acesta În istoria vieții politice din Novgorod, consiliul boieresc a fost mult mai important decât vechea, care era de obicei instrumentul său ascultător: era un izvor ascuns, dar foarte activ al guvernului Novgorod MANAGEMENT REGIONAL Administrația centrală și curtea din Novgorod au fost complicate de dualitatea autorităților - veche și domnească În administrația regională întâlnim dualitatea de principii - centralizare și autonomie locală Novgorod era un oraș suveran, stăpânind un teritoriu vast; dar a dat unor părți din acest teritoriu o independență considerabilă Odată cu antagonismul reciproc al acestor principii, s-a stabilit o relație destul de ciudată între administrația regională și cea centrală RAPORTUL PĂTULUI LA SFÂRȘIT Au fost păstrate urme, deși neclare, indicând faptul că regiunile indigene, care mai târziu au devenit parte a diviziunii Pyatina a pământului Novgorod, depindeau în administrare de părțile din Novgorod, între care erau pictate Baronul Herberstein, pe care l-am menționat, indică această dependență; totuși, această dovadă este foarte vagă Îi transmit cuvintele în prezentare cât mai aproape de original Aproximativ de ani mai târziu, după căderea

Novgorodului, lui Herberstein i s-a spus la Moscova că odată, în timpul libertății sale, acest oraș avea o suprafață vastă, împărțită în cinci părți; fiecare dintre aceste părți nu numai că se referea, în toate problemele publice și private, cu autoritățile supuse părții sale (quanim quaelibet pars non solum de publicis ac privatis rebus cognoscendis ad ordinarium ac competentem suae partis magistratum referebat), dar toată lumea putea, de asemenea, să facă tranzacții cu colegii cetățeni numai în partea sa din oraș și nimeni nu avea voie să adreseze nimic celorlalte autorități ale aceluiași oraș (venim in sua dum taxat civitatis regione contrahere res quiscumque ac commode cum aliis civibus suis conficere poterat etc) Herberstein a vrut să spună sau i s-a spus că fiecare parte teritorială a pământului Novgorod în toate problemele se îndrepta către administrarea părții sale de oraș, adică capătul orașului Aceeași relație între părți ale teritoriului și capetele orașului a existat în țara Pskov Aici, vechile suburbii au fost de mult distribuite între capetele orașului În , când s-au acumulat multe suburbii noi, s-a hotărât la veche să le împărțim și la sorți între capete, câte două suburbii la fiecare capăt Și în documentele Novgorod există câteva indicii ale dependenței administrative a terenurilor suburbane de capetele orașului Deci, conform cărților de scriitori de la sfârșitul secolului al XV-lea Sunt cunoscuți chiriașii terenurilor suburbane din Votskaya Pyatina, care au tras cu o taxă până la capătul Nerevsky, cu care a intrat în contact Carta judiciară din Novgorod vorbește despre oameni din volost din mediul rural, "Konchan și oameni ai străzii", pe care bătrânii de la capete și străzi erau obligați să-i judece în pretenții împotriva lor de către terți Cu toate acestea, piatina sau districtul corespunzător nu era o unitate administrativă integrală, nu avea propriul centru administrativ local SUBURBIE S-a rupt în suburbii în părți, numite volosturile lor, iar în timpul Moscovei - județe sau premii; fiecare volost avea propriul său centru administrativ special într-o suburbie binecunoscută, astfel încât administrația Konchan era singura legătură care lega piatinele într-un singur întreg administrativ Suburbia cu volost era aceeași lume autonomă locală ca și capetele Novgorod și au fost sute Autonomia sa a fost exprimată în consiliul local suburban Cu toate acestea, în această seară a fost condusă de un posadnik, care era de obicei trimis din orașul mai vechi Numirea posadnikilor suburbani din Novgorod a fost una dintre formele în care s-a exprimat dependența politică a suburbiilor de orașul mai vechi Odată cu aceasta, și alte forme sunt dezvăluite în povestea modului în care Pskov a devenit un oraș independent Până la mijlocul secolului al XIV-lea a fost o suburbie a Novgorodului, în , prin acord cu Novgorod, a primit independența față de el, a început să fie numit fratele său mai mic Conform acestui acord, novgorodienii au renunțat la dreptul de a trimite un posadnik la Pskov și de a chema pe pskoviți la Novgorod pentru curtea civilă și ecleziastică; domnul din Novgorod, a cărui eparhie îi aparținea Pskov, a trebuit să numească un Pskov natural ca guvernator acolo pentru curtea bisericii Aceasta înseamnă că instituțiile judiciare ale orașului mai vechi au servit drept cea mai înaltă autoritate pentru suburbani Conform scrisorilor contractuale, Sotsky și Ryadovichi nu sunt judecați nicăieri fără un guvernator princiar și posadnik Aceasta înseamnă că bătrânii orașului și a satului, precum tiuns-ul din Novgorod ai posadnikului și guvernatorul, au început doar procese în justiție, pentru decizia finală, i-au transferat în raport către curtea reporterilor din Novgorod A treia formă de dependență politică a suburbiilor față de orașul mai vechi era

dreptul acestuia din urmă de a impozita populația suburbană cu taxe pentru nevoile lor Mai mult, Novgorod și-a dat suburbiile pentru a hrăni prinții pe care i-a chemat în slujba lui; în timpul războiului, suburbiile, la ordinul lui Novgorod, și-au trimis milițiile, care erau uneori comandate de guvernatorii din Novgorod Pentru neascultare, Novgorod a pedepsit suburbiile cu amenzi și chiar "execuție", care a constat într-o execuție militară care a ars satele și volosturile suburbiilor rebele Astfel, în Rzhev și Velikie Luki au fost executați pentru că au refuzat să plătească tribut lui Novgorod În ciuda faptului că dependența politică a suburbiilor, exprimată în forme atât de diverse, a fost întotdeauna foarte slabă: suburbiile refuzau uneori să accepte posadnik-uri trimise de orașul principal; Torzhok s-a certat de mai multe ori cu Novgorod și a primit prinți împotriva voinței sale; în , întregul pământ Dvina a "căutat" la prima sa chemare pe Marele Duce al Moscovei Vasily și i-a sărutat crucea, căzând departe de Novgorod În general, în structura administrației regionale a ținutului Novgorod se remarcă o preponderență decisivă a forțelor centrifuge, care au paralizat acțiunea centrului politic CONTRADICȚII POLITICE La începutul lecturii de astăzi, am spus că organizarea pământului Novgorod în anumite secole a fost o dezvoltare ulterioară a fundamentelor care se aflau în viața socială a orașelor mai vechi ale Rusiei Kievene; numai că această dezvoltare a fost complicată de condițiile locale Ici și colo întâlnim aceeași dualitate de putere - vechea și prințul - și aceleași relații contractuale între ei Dar la Novgorod aceste relații sunt elaborate și definite mai detaliat, modelate în formulele stereotipe ale unui contract scris, managementul este împărțit și împletit într-o rețea complexă, chiar complicată de instituții, iar toate acestea, atât relații, cât și instituții, sunt direcționate în o singură direcție, împotriva prințului, fără de care, însă, orașul liber nu s-ar descurca Prințul trebuia să stea lângă Novgorod, slujindu-l, și nu în fruntea acestuia, conducând-o Pentru Novgorod, el este fie un mercenar, fie un inamic; în caz de vrăjmășie față de el, ca față de o putere ostilă, au trimis un ultimatum Așezământului, o scrisoare, "scriindu-și toată vina", cu concluzia: " îndepărtează-te de noi și vom asigura prințul pentru noi înșine" Dar din moment ce prințul din Novgorod era singura forță centralizatoare care putea uni și direcționa interesele de clasă și locale către un scop comun, slăbirea puterii sale a contribuit la acumularea în viața publică a Novgorodului a unei surse abundente de contradicții și condiții de dispută Elementele vitale ale ținutului Novgorod s-au conturat într-o astfel de combinație care a făcut din el un ansamblu extins de lumi locale mari și mici, aranjate după modelul centrului, cu o cotă mai mare sau mai mică de suveranitate cedată sau însușită - un set instabil în interior şi numai comprimat mecanic de pericolele exterioare Era nevoie de o forță morală interioară pentru a da pământului ceva putere Vom căuta o asemenea putere în compoziția publică a Novgorodului Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CLASELE SOCIETĂŢII NOVGOROD BOIERII NOVGOROD SI ORIGINEA SEI OAMENI RESIDENTIAL NEGOȚITORI ȘI NEGRI Sclavi, smerds și oale ZEMTSY; ORIGINEA ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTEI CLASI FUNDAȚIA DIVISIUNII DE STAT A SOCIETĂȚII NOVGOROD VIAȚA POLITICĂ DIN NOVGOROD ORIGINEA ȘI LUPTA PRINȚULUI ȘI PARTIDELOR SOCIALE CARACTERUL ȘI SEMNIFICAȚIA PUNCTELOR TARI NOVGOROD CARACTERISTICI ALE SISTEMULUI POLITIC ȘI VIAȚII PSKOV CARACTER DIFERIT AL ORDINII POLITICE PSKOV SI NOVGOROD DEFECTELE VIEȚII POLITICE DE LA NOVGOROD CAUZA GENERALĂ A CĂDERII LIBERTĂȚII LUI NOVGOROD PREDICȚIUNI Am studiat formele politice de viață din Veliky Novgorod Acum să intrăm

în conținutul său și, în primul rând, să ne oprim asupra compoziției societății din Novgorod COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII Scrisoarea judiciară din Novgorod, în care se poate vedea fapta finală a gândirii juridice din Novgorod, în primul său articol despre curtea bisericii pune, parcă, o regulă generală: "Judecă pe toți în mod egal, atât pe boier, cât și pe viața lui, și pe tânăr"; în baza unui acord cu Cazimir al Lituaniei, această regulă este obligatorie și pentru instanța comună a posadnikului și guvernatorului S-ar putea crede că această formulă a egalității tuturor statelor în fața legii a exprimat dezvoltarea veche a societății din Novgorod într-o direcție democratică În acest caz, Novgorod trebuie recunoscut ca fiind spre deosebire de semenii săi, orașele mai vechi volost ale Rusiei Kievene, în care viața socială se distingea printr-un caracter aristocratic, patrician În componența societății din Novgorod, este necesar să se facă distincția între clasele urbane și cele rurale Populația din Novgorod cel Mare era formată din boieri, oameni vii, negustori și oameni de culoare ORIGINEA BOIERILOR În fruntea societății din Novgorod se aflau boierii Știm că în alte zone ale pământului rusesc, boierii au fost creați prin serviciu gratuit către principe În Novgorod, prințul cu alaiul său era o forță străină terță parte, care nu era o parte organică a societății locale Cum au putut, deci, să se nască boierii la Novgorod, când tocmai rădăcina din care a crescut această clasă în alte regiuni ale Rusiei nu exista aici? Răspunzând la această întrebare, trebuie amintit că și înainte de prinți, orașele mai vechi din Rus' erau conduse de un sergent-major militar care provenea din nobilimea industrială locală Din aceeași clasă erau formați boierii din Novgorod În alte regiuni ale Rusiei, odată cu apariția prinților, nobilimea militaro-industrială urbană a fost înlăturată din conducerea trupei domnești Din diverse motive, în Novgorod această nobilime nu și-a pierdut semnificația guvernamentală nici măcar sub prinți Deja în secolul al XI-lea prinții care au condus Novgorod au numit oameni din societatea locală în posturi ale guvernului local Astfel, în ceea ce privește personalul, administrația Novgorod a devenit nativă chiar înainte de a deveni electivă Prin astfel de numiri de la demnitari princiari de origine autohtonă, până la începutul secolului al XII-lea în Novgorod s-a format o clasă influentă, sau un cerc de familii nobiliare, care avea un dublu rol de conducere în societatea locală: membrii săi dețineau funcții guvernamentale în oraș prin numirea prințului și în ciocnirile dintre acesta din urmă și oraș , această clasă a devenit șeful orășenilor împotriva prințului Ocupând funcții prin numirea prințului, care în alte zone erau date boierilor princiari, nobilimea din Novgorod a căpătat și semnificația și titlul de boieri Prințul Vsevolod în carta bisericii dată lui Novgorod ( ) îi numește direct pe Novgorod Sotsky "soții săi", iar bărbații prinți sunt boierii Aceasta înseamnă că la Novgorod boierii au ieșit din aceeași sursă politică din care au ieșit în alte regiuni ale ținutului rusesc: această sursă era serviciul domnitorului, ocuparea înaltelor posturi guvernamentale prin numirea prințului Dobândind titlul de boieri în serviciul domnesc, nobilimea administrației locale l-a păstrat și după aceea, când au început să-și primească puterile guvernamentale nu de la prinț, ci de la consiliul local OAMENI VII Nu apare atât de clar în monumentele din Novgorod a doua clasă aflată pe scara socială a Novgorodului - oamenii vii sau vii De remarcat că în conducere această clasă era mai apropiată de boierii locali decât de păturile inferioare ale populaţiei Semnificaţia ei se explică oarecum în legătură cu semnificaţia economică a boierilor locului Conducând orașul prin alegere veche, acești boieri au condus în

același timp economia națională în ținutul Novgorod Aceștia erau mari proprietari de pământ și capitaliști, care au luat parte la comerț în două moduri Proprietățile extinse de teren le-au servit nu atât terenul arabil, cât și zonele de pescuit: de aici puneau pe piața din Novgorod mărfuri care erau principalele articole de export rusesc peste ocean: blănuri, piele, ceară, gudron, frasin, cherestea etc ca intermediari intre ei si negustorii straini din Novgorod În același mod, își foloseau capitalul nu pentru operațiuni de tranzacționare directă, ci pentru tranzacții de credit, împrumutându-le comercianților sau desfășurând afaceri prin agenți comerciali În monumentele și legendele din Novgorod, boierul local apare cel mai adesea cu fizionomia unui capitalist - un discounter La un posadnik în secolul al XIII-lea cei care i-au prădat casa au găsit "scânduri" de datorii pe care erau trecuți banii împrumutați "fără număr" O astfel de participare indirectă la comerț poate explica absența șefului din boieri în consiliul societății comerciale din Novgorod, care s-a format în jurul anului la biserica Sf Ioan Botezătorul în Gostiny Dvor Zhiti erau, se pare, oameni de o condiție medie, zhiletsky mijlociu în terminologia socială de la Moscova - care se aflau între boieri și tineri sau oameni de culoare Ei au luat o parte mai directă în comerț și ei, împreună cu oamenii de culoare, erau reprezentați în consiliul societății comerciale cu o mie Capitaliști din clasa mijlocie și locuitori permanenți ai orașului, proprietari de case - aceștia erau și proprietari de pământ, uneori foarte mari Cavalerul Lannoy, pe care l-am pomenit deja, scrie că la Novgorod, pe lângă boieri, mai sunt și astfel de orășeni (burgezi) care dețin pământuri de de leghe în lungime, extrem de bogați și influenți Această mărturie se poate aplica numai oamenilor vii În conformitate cu proprietatea personală a pământului ca trăsătură cea mai caracteristică a statutului social al oamenilor vii, Moscova, reinstalându-i în mii în regiunile lor după căderea Novgorodului, nu i-a transformat în orășeni, ca negustori, ci în oameni de serviciu cu un local alocare Proprietatea personală i-a adus mai aproape de boierii din Novgorod; dar nu aparțineau acelui cerc închis timpuriu al familiilor nobiliare, din care vechea obișnuia să aleagă cei mai înalți demnitari ai orașului, deși împreună cu boierii îndepliniu, ca reprezentanți ai scopurilor, atribuții judiciare, diplomatice și de altă natură guvernamentală NEGOȚITORI Clasa comercianților adevărați a fost numită comercianți Ei stăteau deja mai aproape de oamenii obișnuiți din oraș, slab separați de masa oamenilor de culoare urbane Aceștia lucrau cu ajutorul capitalului boierilor, fie luând împrumuturi de la boieri, fie servindu-i drept comisionari în cifra de afaceri comercială Cu toate acestea, nu exista egalitate în organizarea lor de clasă Societatea Comercială la Biserica Sf Ioan Botezătorul a format cel mai înalt rang, un fel de prima breaslă a negustorilor din Novgorod Conform statutului acestei societăți, dat de prințul Vsevolod în jurul anului , pentru a deveni "negustor vulgar", membru cu drepturi depline și ereditar al "clasei negustorului Ivan", era necesar să se acorde o contribuție de de grivne de argint - un întreg capital cu valoarea de atunci a acestui metal Societății au primit privilegii importante; iar consiliul său, format din doi bătrâni negustori, conduși de o mie, era responsabil de toate treburile comerciale și de tribunalul comercial din Novgorod, indiferent de posadnik și consiliul stăpânilor Există urme ale altor trepte, sau bresle, care erau mai mici decât "clasa negustorului Ivan": așa este "suta de negustor", menționată în spiritualul unui novgorodian din secolul al XIII-lea PERSOANE DE CULOARE Negrii erau mici artizani și

muncitori care luau muncă sau bani pentru a lucra din clasele superioare - boieri și oameni vii Așa este componența societății în orașul principal Intalnim aceleasi clase in suburbii, cel putin pe cele mai importante iobagi și țărani În adâncurile societății rurale, precum și urbane, din ținutul Novgorod, vedem iobagi Această clasă era foarte numeroasă acolo Dezvoltarea lui a fost facilitată în special de boieri și de moșie Marile moșii au fost așezate și exploatate în principal de iobagi Toată populația țărănească liberă din ținutul Novgorod purta numele comun de smerds; dar se deosebesc în componența sa două categorii: smerds în sensul restrâns al cuvântului, care cultivau pământurile statului Novgorod cel Mare și oale, care stăteau pe pământurile proprietarilor privați Oalele și-au primit numele de la termenii obișnuiți de arendă a pământului în Rusia Antică - pentru a cultiva pământul la jumătate, de la jumătatea recoltei Cu toate acestea, în pământul Novgorod, oalele au închiriat pământ în condiții mai favorabile - de la al treilea sau al patrulea snop, în funcție de valoarea pământului și a muncii agricole dintr-un anumit loc Oalele, ca și cumpărăturile Russkaya Pravda, au apărut în pământul Novgorod într-o stare mai servilă în comparație cu țăranii liberi din Rus' domnesc, au stat într-o poziție apropiată de iobagi, iar această dependență nu a fost primordială, ci s-a stabilit în secolele XIII - XV , în perioada de glorie a libertății Novgorod Acest lucru se poate vedea din tratatele de la Novgorod cu prinții La început, aici s-a hotărât că judecătorii prințului nu vor judeca un iobag fără conducătorul său Atunci această condiție se complică prin adăugarea unui oală la iobag: proprietarului i se atribuie indirect jurisdicție patrimonială asupra țăranului său Un acord cu prințul Yaroslav din a decis să nu creadă denunțarea iobagilor împotriva stăpânilor lor; tratatele ulterioare extind aceasta conditie la smerds În cele din urmă, acordul cu prințul din Tver Mihail din impune returnarea oalurilor din Novgorod, care au fugit în regiunea Tver, împreună cu iobagii În pământul Moscovei, astfel de restricții asupra tranziției țărănești, și apoi sub forma unei măsuri private sau locale, au devenit cunoscute nu mai devreme de mijlocul secolului al XV-lea În Carta Judecății de la Novgorod apar urme de obligații scrise care limitau libertatea țăranilor și erau, de asemenea, necunoscute în Rus'ul domnesc al vremii Scrisoarea vorbește despre volost, oameni rurali ai suveranului (arhiepiscopului), monahului, boierului, vii, pe care domnitorii, proprietarii lor, sunt obligați să-i pună în judecată în cazul unei acuzații private de infracțiune Acești oameni nu erau iobagi, dar erau "dați la litera" proprietarilor de pământ, au intrat în dependență personală de anumite condiții Aceasta înseamnă că în pământul liber Novgorod, populația rurală, care lucra pe pământurile stăpânului, a fost făcută mai dependentă de proprietari decât oriunde în Rusia contemporană ZEMTSY O altă trăsătură a proprietății de pământ din Novgorod a fost clasa proprietarilor țărani Nu întâlnim această clasă în toată întinderea Rusiei domnești: acolo toți țăranii lucrau fie pe pământuri de stat, fie pe pământ privat În zonele orașelor libere, dimpotrivă, întâlnim o clasă rurală a populației, foarte asemănătoare țăranilor, dar care deținea pământul prin drept de proprietate Se numea Zemstvo sau Svoezemtsi Această clasă din ținutul Novgorod, aparent, era destul de numeroasă Conform registrului funciar din Novgorod, întocmit în , în județele Novgorod, Ladoga și Orekhovsky există aproximativ de zemstvos, pe ale căror terenuri au fost cultivate peste mii de acri; pentru fiecare proprietar de pământ nativ exista o medie de acri de pământ arabil Deci, aceștia sunt în general proprietari de pământ mici cu

ferme mici Dar proprietatea asupra pământului a zemstvos s-a distins prin unele trăsături deosebite Rareori dețineau singuri pământ Cel mai adesea, nativii stau în cuiburi, parteneriate de proprietari de pământ legate prin rudenie sau contract Mulți dețin și ară în comun, alții separat, locuind împreună într-un sat sau în sate separate, dar de obicei dobândesc pământ în comun, într-un bazin; proprietatea separată este deja o consecință a împărțirii terenurilor dobândite în comun Întâlnim o moșie, în care erau doar de hectare de teren arabil și care aparținea a coproprietari Proprietarii de pământ fie și-au cultivat ei înșiși pământurile, fie le-au închiriat la oale țărănești În ceea ce privește ocupația și dimensiunea parcelelor, băștinașii nu se deosebeau în niciun fel de țărani; dar ei dețineau pământurile lor pe drepturi de deplină proprietate Această natură a dreptului de proprietate asupra terenului lor este clar indicată în cărțile cadastrale Băştinaşii şi-au schimbat şi şi-au vândut pământurile, le-au răscumpărat de la rudele lor, le-au dat ca zestre pentru fiicele lor; chiar și femeile, văduvele și surorile, sunt proprietari și coproprietari ai unor astfel de pământuri În cele din urmă, cronicile din Pskov, în povestea evenimentelor care au însoțit căderea Pskovului, numesc direct pământurile băștinașilor "moșiile lor patrimoniale" Care a fost originea acestei clase deosebite în zonele comunităților urbane libere? Urme ale acestei origini se mai păstrează în cărțile funciare ale orașului, întocmite de scribii moscoviți după căderea Novgorodului, în ultimii ani ai secolului al XV-lea În orașul Oreshka, conform cărții din , lângă "orășeni" sunt indicați de metri de băștinași, dintre care unii aparțineau categoriei celor mai buni oameni Acești nativi se disting clar în carte de orășeni, chiar și de cei "mai buni" orășeni Citind descrierea curților rurale ale județului, constatăm că acești proprietari de curte din Oreșkovo, proprii proprietari de terenuri, dețineau și terenuri în Orekhovsky și în alte județe din apropiere Unii dintre ei locuiau în oraș, închiriindu-și pământurile țăranilor; alții erau înscriși doar în societatea urbană și locuiau în satele lor, închiriind curțile orașului unor "conducători" (oaspeți), care pentru ei extrageau taxa de oraș împreună cu orășenii Este curios că în cartea funciară sunt enumerate terenuri "negustor" din aceeași categorie cu pământurile băștinașilor Din când în când printre băștinași apar preoți, ai căror părinți slujeau la bisericile orașului Deci, clasa rurală de băștinași s-a format în principal din orășeni: aceștia nu erau locuitori rurali care dobândeau gospodării în orașe, ci mai des orășeni care dobândeau pământ în județ În ținuturile Novgorod și Pskov, dreptul de proprietate asupra pământului nu era un privilegiu al celui mai înalt serviciu sau al clasei guvernamentale, ca în Rusia princiară; a fost asimilat de alte clase ale populaţiei libere Locuitorii din mediul urban, precum și din mediul rural, au dobândit mici terenuri în scopul exploatării nu numai agricole, ci și industriale, plantarea de in, hamei și scânduri forestiere, prinderea peștilor și animalelor; dar, oameni săraci fiind, în acest scop s-au conturat în parteneriate, în societăți proprietari de pământ În ținuturile Novgorod și Pskov, astfel de asociații de proprietari de terenuri aveau denumiri legale speciale de syabrs (vecini) și skladniks Proprietatea zemstvo a aparținut și ea tipului de astfel de proprietate, iar în acest mod colectiv de dobândire și deținere se deosebea de boierul personal și de viața lui Aceasta înseamnă că capitalul industrial urban, principala pârghie a economiei naționale în ținutul Novgorod, a creat și aici o clasă specială, deosebită de proprietari de pământ, care nu se găsește în Rus' princiar BAZA DIVIZIUNEI ESTATE După ce am revizuit componența

societății din ținutul Novgorod, rămâne de rezolvat întrebarea: au fost clasele sociale enumerate - state simple sau economice sau moșii în sensul juridic al cuvântului, cu drepturi și obligații speciale, cu legitime inegale și nu doar semnificație reală în managementul și viața unui oraș liber? Ambele: în istoria Novgorodului observăm un caz destul de rar de coincidență a clasificării economice și politice a societății Mi-e teamă că explicația posibilității unei astfel de coincidențe vi se va părea oarecum complicată și chiar confuză În studierea fundamentelor pe care s-a sprijinit diviziunea socială din Novgorod, atenția se concentrează în primul rând pe diferența aparentă puternică dintre sistemul politic și social din Novgorod, între formele vieții sale politice și relațiile sociale reale Formele vieții sale politice purtau o amprentă democratică: fețele tuturor statelor libere erau egale în fața curții; toti locuitorii liberi au avut loc si voturi egale la veche Dar viața socială din Novgorod nu a fost construită pe baza egalității Importanța fiecărei clase în viața politică din Novgorod depindea de poziția sa economică; autoritatea politică a fiecărei averi era de fapt determinată de ponderea sa comercială În vârful societății se afla clasa boierilor, marii capitaliști, cărora li s-au alăturat capitaliștii din clasa de mijloc, oameni vii: ambele clase erau liderii politici ai societății locale Sub ei erau negustorii, adevărați negustori: lucrau cu capitalul altcuiva Chiar mai jos se afla un strat de oameni de culoare, artizani și muncitori, care depindeau și economic de clasele superioare Chiar mai puțin decât acestea din urmă erau clasele rurale în viața politică a pământului, mai departe decât cele urbane de principala sursă de putere și bogăție, de capitalul comercial, cu excepția poate zemstvo-ilor, care, prin origine, aparțineau mai mult urban societate Astfel, scara socio-politică din Novgorod a fost aliniată în conformitate cu inegalitatea proprietății a averilor Această corespondență a fost reflectată și în definițiile juridice de clasă Boierii formau o clasă guvernamentală, care exclusiv, monopol, recruta personalul celei mai înalte administrații la alegerile vechei Era doar un obicei, iar vecheul putea alege un posadnik din orice clasă îi plăcea Dar obiceiul politic a înlocuit apoi legea, iar vechea democratică, onorând vremurile de demult, niciodată, din câte se știe, nu a dat posadnichestvo nici unui negustor, nici unui smerd Boierii, împreună cu locuitorii, desemnau din mijlocul lor reprezentanți de la capăt, vorbitori jurați la curte, la posadnik și la guvernator, precum și la comisiile electorale pentru relații externe și afaceri interne, desfășurate cu participarea deputaților din orasul suveran Toate acestea sunt drepturi politice importante, create de obicei, garantate printr-o serie lungă de tratate cu prinți și parțial prin Carta Judecății Se poate presupune că ambele clase conducătoare s-au bucurat de anumite privilegii și scutiri în îndeplinirea îndatoririlor lor și în impozitare Același sens a fost exprimat în relațiile private Tratatele cu prinții și Carta Judecății stabilesc regula de bază "de a judeca pe toți în mod egal"; totuși, un negustor sau un negru nu putea să apară cu pretenția sa în "tiunya odrina" fără un executor judecătoresc pe care îl găsise de la "oameni buni", adică de la aceiași boieri și oameni vii Negustorii aveau propria lor structură moșială, propria lor instanță comercială și propria lor administrație aleasă, aceștia au dat în judecată numai la Novgorod, fiecare în suta sa, și, de asemenea, împărtășeau cu clasele superioare avantajul de a avea iobagi și oale pe pământurile lor cu drepturi a supravegherii poliției și a participării la judecarea acestora Un smerd și un oală nu pot fi recunoscute ca stări egale cu un boier sau cu un

viu Nu vorbim despre clerici, care la Novgorod, ca și în alte părți în Rus', aveau propria lor structură de clasă precis definită, propriile drepturi și legi Astfel, inegalitatea economică a claselor sociale a servit drept bază și suport al inegalității juridice, iar ambele erau acoperite de puterea supremă a poporului, care în forma ei nu corespundea deloc unei asemenea structuri a societății, nici cu cea socială poziție a celor mai înalți demnitari, învestiți cu putere din ajun Să ne amintim această contradicție importantă din istoria Novgorodului, care nu este singura, spre nenorocirea novgorodienilor Am examinat relația dintre Novgorod și prinți, structura administrației sale și structura societății, principalele elemente ale vieții sale politice Acum să ne uităm la această viață, cum s-a desfășurat în acțiunea comună a forțelor sale, cum a fost dezvăluit cursul ei în fenomenele notate de cronica antică VIAȚA POLITICĂ Condițiile externe și interne în care a trăit orașul liber au înrădăcinat două contradicții în viața sa politică, care au informat natura particulară a vieții sale politice și nu au rămas indiferente în a decide soarta libertății sale Tocmai am subliniat una dintre aceste contradicții, care a constat în dezacordul dintre sistemul politic din Novgorod și cel social Mai devreme, a început să apară o altă contradicție, care consta în relațiile lui Novgorod cu prinții Orașul avea nevoie de un prinț pentru apărarea externă și menținerea ordinii interne, l-a căutat, a fost uneori gata să-l țină cu forța și în același timp l-a tratat cu o neîncredere extremă, a încercat să-i îngrădească drepturile, să-i lase cât mai puțin spațiu posibil în viața sa de guvern, l-a alungat de el când era nemulțumit de el Aceste contradicții au provocat zgomot și mișcare neobișnuite în viața politică a orașului Niciunul dintre orașele antice ale Rusiei Antice nu a oferit o poveste atât de alarmantă precum Novgorod Din cele mai vechi timpuri vedem aici o luptă vie a partidelor politice; în momente diferite caracterul său nu era același În acest sens: viața politică internă a orașului poate fi împărțită în două perioade PETRECERI PRINȚE Până în secolul al XIV-lea prinții se schimbau frecvent în Novgorod, iar acești prinți se întreceau între ei, aparținând liniilor princiare ostile Sub influența acestor schimbări domnești, la Novgorod s-au format cercuri politice locale, care reprezentau diverși prinți și erau conduse de șefii celor mai bogate familii de boieri din oraș Așadar, prima perioadă din istoria vieții politice din Novgorod a fost marcată de lupta partidelor princiare Dar nu prinții înșiși au provocat această luptă: aceștia acopereau interese locale importante, pentru care principii ostili unii altora serveau doar ca unelte sau stindarde Novgorod avea nevoie de prinț nu numai pentru apărarea externă, ci și pentru extindere și asigurarea cifrei de afaceri În acordurile cu prinții, novgorodienii au cerut insistent să nu comploteze o "frontieră", să nu rețină negustorii din Novgorod pe pământurile lor, să le dea "o cale clară" În timpul unei certuri cu Novgorod, prințul Suzdal a prins negustorii din Novgorod care făceau comerț cu posesiunile sale, iar apoi partidul din Novgorod, căruia îi aparțineau comercianții reținuți, s-a ridicat pentru a forța vechea să-l suporte pe prințul Suzdal Aceste relații comerciale i-au împărțit pe capitaliștii din Novgorod - boieri și negustori - în lupta pentru prinți în partide ostile Casele de comerț bogate, care se ocupau în principal de Teritoriul Suzdal sau Smolensk, reprezentau Suzdal sau Smolensk Monomakhovich, iar Cernigov Olgovich era nevoie atunci când prințul din linia Cernigov stătea pe masa Kievului, acei capitaliști din Novgorod care făceau afaceri în principal cu Teritoriul Cernigov sau din pământul Kievului Aceasta

înseamnă că lupta partidelor princiare, care a umplut istoria Novgorodului cu tulburări până în secolul al XIV-lea, a fost de fapt o luptă a caselor comerciale din Novgorod care au concurat între ele PARTIRI SOCIAL Din secolul al XIV-lea schimbarea frecventă a prinților pe masa din Novgorod încetează; în același timp, se schimba și caracterul vieții politice din Novgorod Citind povestea cronicii locale, este ușor de observat această schimbare De la moartea lui Yaroslav I până la invazia tătarilor, cronica Novgorodului, potrivit S M Solovyov, descrie până la tulburări în oraș; dintre acestea, doar două nu au fost legate de schimbări domnești, adică nu au fost cauzate de lupta cercurilor politice locale pentru unul sau altul prinț De la invazia tătarilor până la urcarea lui Ivan al III-lea la masa marelui prinț, în cronica locală sunt descrise peste de necazuri; dintre acestea, doar patru sunt asociate cu schimbări princiare, au fost cauzate de lupta partidelor din Novgorod pentru unul sau altul prinț; toți ceilalți aveau o sursă complet diferită Această nouă sursă de neliniște, care a fost dezvăluită în mod vizibil încă din secolul al XIV-lea, a fost discordia socială - lupta claselor inferioare și sărace ale societății din Novgorod cu cele mai înalte și bogate De atunci, societatea din Novgorod a fost împărțită în două tabere ostile, dintre care într-una stăteau oamenii neglijenți sau vyatshie, așa cum o numește cronica din Novgorod nobilimea bogată locală, iar în cealaltă, oameni mai mici, adică gloata Deci în secolul al XIV-lea lupta caselor de comerț din Novgorod este înlocuită de lupta claselor sociale Această nouă luptă și-a avut rădăcinile și în structura politică și economică a orașului; aici a intrat în joc o altă contradicție, pe care am menționat-o Inegalitatea accentuată a proprietății între cetățeni este o întâmplare foarte comună în marile orașe comerciale, în special în formele republicane de organizare În Novgorod, această inegalitate, dată fiind egalitatea politică și formele democratice de organizare, a fost resimțită în mod deosebit de puternic, a căpătat un caracter acut și a produs un efect iritant asupra claselor inferioare Această acţiune a fost intensificată de dependenţa economică grea a populaţiei muncitoare mai joase de boierii capitalişti Săracii, care erau datori, scăpând din robia datoriei, s-au adunat în bande și, cu iobagi fugiți, au pornit să jefuiască de-a lungul Volgăi, certându-și orașul cu prinții Nizovski, în special cu Moscova Întâlniți la Veche, concetățeni egali - oamenii mai mici din Novgorod, au simțit cu atât mai amar opresiunea economică din partea celor câteva familii bogate, iar pe vremuri trebuiau să-și aleagă conducătorii dintre ei Acest lucru a insuflat în clasele inferioare ale societății din Novgorod un antagonism încăpățânat împotriva claselor superioare Oamenii mici sunt de două ori supărați pe oamenii mari atunci când au nevoie de banii lor și sunt împovărați de puterea lor Bifurcația dintre partea de sus și de jos a societății din Novgorod s-a manifestat de mai multe ori înainte de secolul al XIV-lea Așa că, în , din cauza unei certuri între oraș și Alexandru Nevski, cei mai tineri s- au separat de bătrâni și au conspirat să-i bată pe cei mai mici Dar aici cei mai mici nu sunt încă un partid politic, ci o moșie aservită, recalcitrantă, o gloată pe care clasa conducătoare a vrut să o pedepsească pentru neascultare Ei au căpătat caracterul unui astfel de partid atunci când boierii înșiși s-au despărțit și unele familii boierești bogate au ajuns și ele în fruntea poporului de rând din Novgorod, despărțindu-se de frații lor în lupta politică DOMINIA BOIERILOR Așadar, boierii din Novgorod au rămas conducătorii vieții politice locale de-a lungul istoriei orașului liber Drept urmare, de-a lungul timpului, toată administrația locală a trecut

în mâinile câtorva case nobiliare Dintre aceștia, vechea din Novgorod a ales posadnici și mii; membrii lor au ocupat consiliul guvernamental din Novgorod, care, de fapt, a dat direcție vieții politice locale Citind cronica Novgorodului, este ușor de observat această dominație a aristocrației boierești din Novgorod, care dă chiar semne ale unei oligarhii guvernamentale închise În cursul secolului al XIII-lea Vechea din Novgorod l-a ales pe posadnik de de ori Pentru această funcție au fost aleși persoane, întrucât unii posadnici au fost deplasați de mai multe ori și realeși în funcție Zece dintre ei aparțineau a două familii nobiliare, dintre care una provenea de la boierul din Novgorod Mikhalk Stepanich, iar cealaltă avea ca strămoș un alt boier din Novgorod, Miroshka Nezdinich; amândoi erau posadnici în Novgorod la sfârșitul secolului al XII-lea iar la începutul secolului al XIII-lea Ambele familii erau în mod constant în dușmănie una cu cealaltă, stând în fruntea a două partide politice ostile: Mikhalchichi erau liderii părții Sofia, unde nobilimea boierească din Novgorod era concentrată predominant, iar Nezdinichi conducea partea democratică a Comerțului, unde răscoale de obicei ale poporului mai mic din Novgorod împotriva boierilor Aceasta înseamnă că poziția de lider a posadnikului Novgorod în continuarea secolului al XIII-lea a rămas aproape exclusiv în mâna a două familii de boieri De la numele de familie Mikhalchich timp de două secole, de la sfârșitul secolului al XII-lea până la sfârșitul secolului al XIV-lea s-au ales doar posadnici, fără a mai vorbi de alte funcții importante care au fost ocupate de membrii aceleiași case boierești Așadar, contradicția care a prins rădăcini în sistemul politic din Novgorod a dus la faptul că acest oraș liber, sub formele democratice ale structurii sale, a devenit o republică aristocratică, iar societatea locală, veșnic neliniștită și neîncrezătoare în nobilimea sa, a rămas în mâini a câtorva familii nobiliare ale bogaţilor în tot timpul libertăţii sale politice capitalisti DIFERENȚE Vechea cronică din Novgorod, cu prezentare uscată și plictisitoare, nu se zgâriește cu culorile în descrierea "trupelor confortabile" din orașul său natal și descrie în mod clar cum s-a jucat pe piață inconsecvența internă a vieții politice din Novgorod Autonomia comunităților Konchan și Ulitsky s-a manifestat în desconsiderare față de vechea supremă a orașului suveran În , posadnikului Andreyan Zakharyinich nu i-a plăcut finalul slav, iar finalul a numit în mod arbitrar un altul împotriva voinței orașului Profitând de apropierea de piața vechelor, slavii în armură s-au "prins" de veche și i-au împrăștiat pe zarecanii neînarmați din partea Sofia, mulți boieri au fost bătuți și "pe jumătate beți", jefuiți, iar unul a fost ucis Podul Volhov a fost măturat; ambele părți au stat una față de cealaltă de-a lungul malurilor râului timp de zile, până când clerul i-a convins să se împrăștie Cu toate acestea, multe sate au fost jefuite de la slavi, mulți oameni nevinovați au murit, posadnikul a fost dat celui de-al treilea boier și s-au împăcat: "Dumnezeu nu a permis diavolului să se bucure până la capăt, dar creștinismul a fost înălțat în generație și generație" - asa isi incheia cronica povestea Amărăciunea reciprocă a ambelor părți, oamenii de rând ai Comerțului și boierii din Sofia, s-a exprimat tranșant și caracteristic în răscoala din "Un oarecare om" Stepanko, un om foarte simplu, mic, a apucat un boier în stradă și strigă trecătorilor: "Domnilor! ajută-mă cu ticălosul ăsta " Boierul a fost târât în veche, bătut aproape de moarte și aruncat de pe pod ca infractor de stat Un pescar care s-a întâmplat la pod i s-a făcut milă de boier și l-a dus la canoea lui Pentru aceasta, oamenii au jefuit casa pescarului Salvat de la executarea poporului, boierul a vrut să

răzbune infracțiunea și l-a apucat pe infractor Apoi s-a convocat o veche la Curtea lui Iaroslav, iar "noimii" și "boierii" s-au ridicat unul împotriva celuilalt Mulțimea în armură cu un banner a jefuit casa boierului și strada Kuzmodemyanskaya, unde locuia Temându-se de ce e mai rău, boierii au silit-o pe Stepanka să fie eliberată, iar la cererea lor arhiepiscopul l-a trimis cu preotul și boierul său la veche Beată de sărbătoarea politică, mulţimea vechelor nu s-a mai liniştit şi a început să pună socoteală cu nobilimea, a prădat mai multe străzi boiereşti, dar şi mănăstirea Sf Nicolae, unde se aflau grânarele boierești Doar strada Prusac, cuibul principal al nobilimii, a ripostat Apoi mulțimea a alergat spre partea lor de negustor, strigând: "Partea Sofia vrea să ne jefuiască casele" Clopotul a urcat prin tot orașul; din ambele părți, bărbați înarmați s-au revărsat pe podul principal A urmat o adevărată bătălie, morții au început să cadă În plus, a izbucnit o furtună groaznică Ambele părți au fost îngrozite Apoi Vladyka cu o catedrală a clerului în veșminte bisericești și-a făcut drum spre pod și a stat în mijlocul acestuia, binecuvântând cu o cruce de ambele părți care luptau, apoi și-a trimis binecuvântarea la curtea lui Yaroslav la posadnikul sedat și al miilea, care a condus partea Comerțului, iar la cuvântul sfântului, ambele părți s-au despărțit SEMNIFICAȚIA LOR În timpul acestor lupte, vechea din Novgorod a căpătat o semnificație pe care nu o avea în cursul normal al treburilor În maniera obișnuită, a legiferat și a supravegheat parțial cursul administrației și al curții, a înlocuit demnitarii aleși, de care a fost nemulțumit; într-un litigiu funciar care s-a târât din vina judecătorilor, reclamantul putea oricând să ia executori judecătorești de la instanță pentru a obliga instanța să soluționeze cauza în termenul legal Dar când oamenii bănuiau sau vedeau planuri sau acțiuni din partea autorităților alese sau a întregii clase conducătoare care li s-au părut criminale sau periculoase, atunci vechea, transformându-se în instanța supremă, a primit nu un tot poporul, ci un simplu oamenii, au devenit unilaterali, au reprezentat doar partea neagră comercială în condusă de boierii Partidului Democrat Întrucât mișcarea în astfel de cazuri a mers împotriva autorităților existente, a căpătat aspectul unei revolte populare Caracterul său anarhic a fost intensificat prin aplicarea unor forme străvechi de proceduri judiciare crimelor politice care depășiseră sensul lor: aruncarea de pe podul Volhov era o rămășiță a vechii forme a judecății lui Dumnezeu - încercarea prin apă și în jaful caselor boierești , forțând proprietarii de case să părăsească orașul, o amintire vagă a execuției antice pentru infracțiuni grave, care în Pravda rusă este numită pârâu și jaf Desigur, nu se poate numi o ordine socială stabilă care trebuie menținută prin anarhie; dar printre vechele din Novgorod, rebeliunea a fost singurul mijloc de a restrânge guvernul atunci când, în opinia poporului, a amenințat bunăstarea poporului Nu numai Novgorod a recurs la un astfel de mijloc, după cum știți din istoria Europei medievale Rădăcina acestor deficiențe ale sistemului politic și ale vieții din Novgorod nu se afla în natura comunității orașului liber, ci în condiții care ar fi putut să nu fi existat Pskov poate servi drept dovadă în acest sens Fostă suburbie a Novgorodului și din secolul al XIV-lea un oraș liber precum Novgorod, Pskov era departe de a fi o copie a lui În treacăt, îi voi nota trăsăturile înainte de a termina de vorbit despre fratele lui mai mare PSKOV Trecând în studiul istoriei orașelor libere de la cronicile din Novgorod la cronicile de la Pskov, se simte un sentiment de calm, de parcă te-ai muta de la o piață aglomerată pe o stradă laterală liniștită Cronicarii din Pskov descriu

în principal fenomene pașnice, căutarea prințului, construirea de biserici, ziduri și turnuri ale orașului, semne din icoane, incendii și ciumă, ocazional neînțelegeri cu domnul Novgorod, episcopul eparhial de Pskov, din cauza curții bisericii şi onorarii de la cler Știrile despre construirea templului sunt deosebit de frecvente: la vârsta de ani (-) locuitorii din Pskov au construit biserici de piatră La Pskov nu se remarcă nici scene furtunoase și bătălii de pe piața veche din fața Catedralei Treimii, nici fervoarea din Novgorod în relațiile cu prinții, nici antagonismul social și lupta de partid Odată i-au pironit pe posadnici la veche pentru o măsură nereușită; altă dată aveau să-i dezonoreze pe preoții din Pskov la o veche, care protestau împotriva participării clerului la cheltuielile militare; odată au împins un guvernator al Moscovei, care nu a fost întrebat de Pskov, de la gradul de veche Cu toate acestea, astfel de excese sunt cazuri rare în istoria politică a Pskovului Dar cu un curs destul de pașnic al vieții interne, acest oraș în afaceri externe a primit o soartă dificilă de luptă De când Lituania s-a unit în vecinătatea pământului Pskov și s-a întemeiat Ordinul Livonian, Pskov, stând la granița pământului rusesc, duce de trei secole o luptă bilaterală încăpățânată cu ei, având mijloacele micii sale zone, întinzându-se pe de verste într-o fâșie îngustă de la sud la nord, de la izvoarele râului Grozav pentru râu Narova Cu atitudinea ambiguă și adesea direct ostilă a lui Novgorod, pentru care Pskov cu zidurile sale pe patru rânduri a servit drept fortăreață avansată din vest și sud, această luptă a fost un merit istoric major nu numai pentru Novgorod, ci și pentru întregul ținut rusesc ale acelor secole Aceeași luptă în legătură cu spațiul limitat al regiunii a creat principalele trăsături ale sistemului politic și ale vieții din Pskov MANAGEMENT Aceste condiții, în primul rând, Pskov datora o concentrație mai mare de administrare și compoziție zemstvo a regiunii sale în comparație cu Novgorod Ca și Novgorod, Pskov a fost împărțit în capete, dintre care șase sunt cunoscute din cronică, cu o subdiviziune în sute Între capete pentru administrare militară au fost repartizate, câte două pentru fiecare, suburbiile, care în a doua jumătate a secolului al XV-lea erau (Izborsk, Gdov, Ostrov, Opochka etc) Acestea erau mici așezări fortificate; cea mai mare parte a rețelei lor defensive a fost plasată în colțul de sud-vest al regiunii, lângă cele mai amenințate granițe cu Lituania și Livonia Fiecăruia dintre ele i-au fost atribuite voloste rurale; dar acestea erau districte administrative mici, spre deosebire de zonele vaste ale celor mai importante suburbii ale Novgorodului Iar suburbiile Pskovului se bucurau de o parte de autoguvernare; dar, fiind puncte mai strategice decât centrele zemstvo locale, nu au putut obține independența, lucru pe care și-au găsit-o unele suburbii din Novgorod Sub influența acelorași condiții, administrația centrală din Pskov a primit mai multă unitate și putere Ca suburbie, Pskov nu era o mie, o unitate militară a orașelor mai vechi și nu i se potrivea atunci când el însuși a devenit un oraș liber; prin urmare, în administrația sa nu exista o poziție de miime Dar din acel moment, sau ceva mai târziu, Pskov a început să aleagă doi posadniki, care, împreună cu vechii posadnici și sotsky, și probabil și cu bătrânii capetelor, sub președinția prințului sau a guvernatorului său, au constituit un consiliu guvernamental asemănător cu Novgorod și în compoziție strânsă, fără bătrâni Konchansky, - un consiliu judiciar, domnilor, corespunzător curții de reporteri din Novgorod și care stă în instanță "la senehul prințului" Poziția suburbană a Pskovului s-a reflectat în autoritatea prințului său, când orașul a devenit liber Până atunci, prințul Pskov, fie că este trimis din Novgorod sau chemat

de Pskov însuși, era guvernatorul sau asistentul prințului sau vechei din Novgorod El a păstrat în continuare același sens; doar atitudinea sa anterioară a trecut la vechea din Pskov: el nu a împărțit puterea cu această veche, ci l-a servit ca lider angajat al unei echipe de luptă, a fost obligat să apere țara, îndeplinind instrucțiunile lui Pskov la egalitate cu posadnicii, iar pentru asta a primit o anumită cantitate de mâncare Drepturile prințului Novgorod, participarea la legislație și administrație, la numirea și schimbarea funcționarilor nu au fost transferate prințului Pskov, ci au mers nedivizat consiliului local, care, pe lângă legislație și instanța pentru cazuri de urgență și politice , a mai participat activ la actuala administrație Pericolele externe au făcut necesară o astfel de concentrare a puterii și posibile limitele înguste ale regiunii COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII Efectul acestor condiții, care a informat densitatea zemstvo și integritatea regiunii Pskov, s-a reflectat și mai clar în componența societății din Pskov Iar la Pskov exista o clasă boierească influentă care forma o clasă guvernamentală, în numele căreia cele mai înalte funcții guvernamentale se transmiteau succesiv din generație în generație; iar la vechea Pskov au avut loc ciocniri puternice între oamenii de rând și nobilime Dar aristocrația boierească din Pskov nu degenerează într-o oligarhie; ciocnirile politice nu se transformă în antagonism social, nu aprind lupta de partid; neliniștile și neregulile obișnuite ale guvernelor populare sunt cuprinse și netezite Se pot observa, de asemenea, câteva motive pentru o astfel de direcție a relațiilor sociale, cum să spunem un ton atât de blând al vieții politice din Pskov Spațiul limitat al pământului Pskov nu a oferit un astfel de spațiu pentru dezvoltarea proprietății pe scară largă a pământului boieresc, care s-a deschis pentru cea din regiunea nemărginită Novgorod Prin urmare, puterea politică a boierilor din Pskov nu a găsit suficient sprijin în situația sa economică, iar acest lucru a restrâns pretențiile politice ale clasei guvernamentale În acest sens, nici inegalitatea accentuată de clasă, nici conflictele sociale cronice, ca în Novgorod, nu sunt imperceptibile Boierii, împreună cu alte clase, au fost "tăiați", purtau poveri militare de pe pământurile lor după repartizarea vechelor Pskov, ca și Novgorod, trăia din comerț, iar capitalul latifundiar s-a retras aici și mai mult decât acolo, înaintea capitalului comercial Aceasta a reunit clasele puternic împărțite la Novgorod: negustorii din Pskov, conform cronicii locale, sunt printre cei mai buni oameni și, mai mult, alături de boieri, mai presus de cei vii Dar cele mai caracteristice trăsături se regăsesc în componența populației negre, predominant rurală Și în ținutul Pskov, s-a dezvoltat proprietatea de pământ a lui Zemstvo și Syabry Dar nu există urme de servilism și state semi-libere, precum oalele Novgorod În acest sens, regiunea Pskov era, probabil, singura excepție din Rusia la acea vreme În legislația de la Pskov, se remarcă chiar și o atenție sporită pentru interesele isornikului, așa cum era numit acolo țăranul, care lucra pe pământul unui proprietar privat Acesta este un plugar liber care a închiriat teren în baza unui contract anual de la al patrulea sau al doilea snop și s-a bucurat de dreptul de a se transfera de la un proprietar la altul Un împrumut este o condiție obișnuită și omniprezentă pentru ca un țăran să închirieze pământ de la un proprietar privat în vechea Rus'; peste tot ea îi pune pe primul într-o dependență personală mai mare sau mai mică de cel din urmă Și izornikul din Pskov a luat de obicei un împrumut de la proprietarul terenului - cool Dar biletul la ordin nu a împiedicat libertatea personală a isornikului Potrivit Russkaya Pravda, un cumpărător care a fugit de proprietar fără pedeapsă

a devenit iobagul său complet Potrivit legii Pskov, în cazul unui fugar fără retur, proprietarul terenului, în prezența autorităților și a persoanelor din afară, a luat proprietatea abandonată de fugar pentru a rambursa împrumutul conform evaluării, iar dacă nu a făcut-o să acopere datoria, stăpânul putea solicita plăți suplimentare pentru fugar la întoarcerea din fugă și numai , fără alte consecințe pentru fugar PSKOVSKAYA ADEVĂRUL Acestea sunt hotărârile asupra isornikului din Scrisoarea de judecată de la Pskov, sau Pravda Acest monument remarcabil al legislației veche din Pskov și-a primit alcătuirea finală în a doua jumătate a secolului al XV-lea Sursa sa principală a fost "datoriile Pskov" - obiceiurile legale locale Scrisoarea este foarte greu de explicat: singura listă completă cunoscută până acum a acesteia suferă de greșeli de scriere și omisiuni, în unele locuri confundă ordinea cuvintelor; în limba sa există multe idiomuri locale - termeni care nu se găsesc în alte monumente antice rusești; cazurile prevăzute de lege sunt adesea expuse prea sumar, doar în indicii, la un moment dat clare pentru toată lumea, dar acum obscure Dar dificultatea studiului este răsplătită de interesul conținutului Împreună cu alte carte legislative sau coduri juridice similare ale Rusiei Antice, Pskovskaya Pravda acordă un loc semnificativ sistemului judiciar și procedurilor judiciare, dar oferă în același timp o abundență de norme și drept material, în special drept civil Întâlnim rezoluții detaliate privind contractele de vânzare, închiriere și împrumut, cu privire la parteneriate comerciale și de proprietate funciară, cu privire la relațiile familiale privind proprietatea În înregistrările împrumutate, valoarea dobânzii era de obicei indicată - un cadou Creditorul care a cerut plata anticipată a datoriei este lipsit de dobânda convenită; în plată anticipată la cererea debitorului, se percepe dobândă conform calculului timpului Debitorul nu a putut plăti datoria prin refuzul ipotecii cu care este garantat împrumutul; dar îşi putea cere ipoteca prin jurământ sau prin luptă legală dacă creditorul renunţă la datorie pentru a intra în posesia ipotecii Cel care a primit imobil prin testament pentru folosință, pentru hrană, și care l-a vândut este obligat să-l răscumpere, iar pentru o vânzare ilegală își pierde dreptul de folosință, ca și pentru furt: "Mi-am furat mâncarea" Adevărul distinge conceptele juridice care necesitau un simț dezvoltat al justiției, prevede cazuri juridice care ar putea apărea în circulația civilă plină de viață și complexă a unui oraș comercial În definițiile ei ale relațiilor de proprietate și obligație, se reflectă flerul Adevărului, străduindu-se să stabilească un echilibru al intereselor private care se luptă și să construiască o ordine pe el, protejată nu numai de legi, ci și de moravuri Prin urmare, într-o serie de probe judiciare, ea dă semnificația preferată jurământului, lăsând de obicei în voința reclamantului să soluționeze procesul în felul acesta: "vrea să-l sărute el însuși sau să-l pună la cruce" adică să sărute inculpatul crucea, punând la cruce lucrul controversat sau prețul ei O astfel de încredere a legii în conștiința justițiabililor ar fi trebuit susținută în natura vieții însăși Herberstein, care și-a adunat observațiile și informațiile despre Rusia la câțiva ani după căderea libertății Pskovului, vorbește cu mare laudă despre bunele maniere și drepturile omului ale pskoviților, spunând că aceștia se distingeau prin onestitate și directitate în tranzacțiile comerciale , fără a pierde cuvinte de prisos pentru a dezamăgi cumpărătorul și arătând pe scurt și clar afacerea reală PSKOV ȘI NOVGOROD Morala pskovică conținea și o forță morală care atenua efectul contradicțiilor pe care le-am observat în viața politică din Novgorod, deși elementele

lor erau prezente și la Pskov: prințul, acum chemat, acum alungat, boieri influenți și prosperi, care a condus administraţia, capitalul comercial, capabil să asuprească masele muncitoare, şi Consiliul Popular, care a dat maselor muncitoare posibilitatea de a-i asupri pe capitalişti Dar la Pskov, aceste elemente nu au crescut prea mult, și-au păstrat capacitatea de acord reciproc și de acțiune prietenoasă și, astfel, au dezvoltat un anumit tact politic, această forță morală, care se regăsea în starea de spirit a societății și în relația armonioasă a socialului clase, în moravuri umane şi maniere, care au fost observate la Pskov de către străini observatori Și în Novgorod, această forță a fost concentrată într-o singură clasă, în cler, și a acționat ca ieșiri solemne către podul Volhov, intruziuni conciliante în masacrele din Novgorod Diferența de ordine politică din ambele orașe s-a exprimat cel mai clar în atitudinea boierilor față de veche din ambele orașe Conform Cartei de judecată de la Pskov, vechea decide noi legi la propunerea posadnicilor ca reprezentanți ai consiliului boieresc al domnilor, care au discutat anterior proiectele de lege La Novgorod, "cuvântul Novgorod", legea, a fost recunoscut ca rezoluție care avea loc la o veche în prezența și cu acordul autorităților orașului, nobilimii guvernamentale, conduse de același consiliu boieresc de domni; altfel, hotărârea vechei a fost un act ilegal, rebel, un act al unei gloate nerezonabile, după cum a exprimat într-un document consiliul de domni Dar cu antagonismul constant dintre oamenii de rând veche și nobilimea guvernamentală, nu oamenii de rând au fost cei care trebuiau să caute o înțelegere cu guvernul, ci, dimpotrivă, boierii, prin intrigi, să atragă o parte din oamenii de rând de partea lor pentru a da hotărârii vechei înfăţişarea voinţei poporului Deci, la Pskov, sfatul domnilor cu boierii în spate era unul dintre organele puterii legislative, iar la Novgorod boierii, cu sfatul domnilor în frunte, erau un partid politic, nimic mai mult Prin urmare, ordinea politică din Pskov poate fi numită o aristocrație relaxată, moderată, în timp ce cea din Novgorod poate fi numită o democrație falsă, fictivă DEFECTELE POLITICE LUI NOVGOROD Contradicțiile ireconciliabile ale vieții politice din Novgorod au devenit o cauză fatală a distrugerii interne a libertății sale În nicio altă regiune a Rusiei Antice nu vom găsi o selecție atât de fericită de condiții favorabile dezvoltării largi a vieții politice Novgorod s-a eliberat devreme de presiunea puterii princiare și s-a ferit de luptele princiare și de jafurile polovtsiene, nu a experimentat opresiunea directă și frica de tătari, nu a văzut Hoarda Baskak în ochii săi, a fost centrul economic și politic al unui vast regiune industrială, a intrat devreme în relații comerciale active și a putut intra în strânse legături culturale cu Occidentul european, a fost timp de câteva secole un intermediar comercial între acest Occident și Orientul asiatic Spiritul de libertate și întreprindere, conștiința politică a "oamenilor liberi", ridicat de ideea unei comunități puternice a "domnului Veliky Novgorod", - nicăieri în Rusia antică nu s-au combinat atât de multe mijloace materiale și spirituale pentru cultiva in societate aceste calitati necesare construirii unei societati sociale puternice si drepte ordine Dar Veliky Novgorod a folosit atât de mult darurile destinului istoric care îi veniseră, încât condițiile externe și interne, în combinația lor inițială creând libertatea politică a orașului, au fost aduse într-o nouă combinație de-a lungul timpului, pregătindu-se pentru distrugerea lui Vom arunca din nou o privire superficială asupra soartei Novgorodului, pe care am studiat-o, într-o scurtă trecere în revistă a neajunsurilor care au prins rădăcini în viața sa politică DIFERENTA SOCIALA Natura pământului Novgorod, care a

provocat timpuriu o cifră de afaceri comercială și industrială plină de viață și versatilă, a deschis surse abundente de îmbogățire pentru populație Dar bogăția a fost distribuită cu o neuniformitate extremă, care, înrădăcinată în inegalitatea politică, a spart societatea în părți fracționale și a creat discordie socială, antagonism profund între cei care au și cei care nu au, între clasele conducătoare și muncitoare Tulburările cu care această ceartă a umplut viața din Novgorod timp de secole i-a învățat pe partea liniștită, sau indiferentă, a societății să nu prețuiască libertatea orașului care a costat atât de mult și să se întoarcă cu reticență către prinț, să aștepte de la el instaurarea ordinii și dreptate pentru mulțimea veche voită și interesată de sine DIFERENTA ZEMSKAYA Libertatea politică a ajutat Novgorod să-și desfășoare pe scară largă forțele sociale, în special în domeniul comercial și industrial Începutul autonomiei a stat la baza vieții politice a lumilor locale, din care s-a format pământul Novgorod Dar datorită tratamentului inept sau egoist al centrului cu lumile locale, această bază politică comună a devenit cauza urii Zemstvo în regiunea Novgorod Necazurile și abuzurile care au mers de la Novgorod la suburbii și volosturi i-au determinat să lupte pentru izolare, iar autonomia locală a făcut posibil acest lucru, iar Novgorod nu a arătat nici dorința, nici capacitatea de a le lega de sine prin legături puternice guvernamentale sau interese zemstvo puternice Descriind abuzurile din Novgorod, cronicarul notează cu amărăciune că în Novgorod nu exista la acea vreme adevăr și dreptate, au fost dese devastări și rechiziții în toată regiunea, strigând și țipând "și toți oamenii ne-au blestemat bătrânii și orașul nostru" Mari regiuni ale ținutului Novgorod au căutat de mult să se desprindă de centrul lor: Pskov deja în secolul al XIV-lea a obținut independența politică deplină; îndepărtata colonie din Novgorod din Vyatka a devenit încă din primele zile de viață o relație independentă cu metropola; Pământul Dvina a încercat și el de mai multe ori să se desprindă de Novgorod În momentul ultimei lupte decisive a lui Novgorod pentru libertatea sa, nu numai Pskov și Vyatka, ci și ținutul Dvina nu i-au oferit niciun sprijin și nici nu și-au trimis regimente împotriva lui pentru a ajuta Moscova DEPENDENȚĂ DE BASE Am văzut cât de mult a contribuit izolarea politică a Novgorodului de Rusul domnesc la succesul libertății lui Novgorod Dar a rămas dependența economică de Niz, de Marea Rusie domnească centrală Novgorod a avut întotdeauna nevoie de pâine importată din Niz Acest lucru l-a forțat să mențină constant relații bune cu Nizovaya Rus Prinții de Suzdal, în dușmănie cu Novgorod, l-au forțat cu ușurință să se supună, reținând la Torzhok căruțele cu pâine care se îndreptau spre Novgorod Prin urmare, novgorodienii nu puteau fi mult timp în vrăjmășie cu prinții de jos: în cuvintele cronicarului, atunci "nu le-ar veni o viață de nicăieri" La Novgorod au început prețurile mari, s-a instalat foametea: oamenii de rând s-au ridicat împotriva boierilor și i-au obligat să facă pace cu prințul În , încetarea furnizării de cereale de către Ivan al III-lea și răscoala oamenilor de rând din Novgorod au încheiat triumful Moscovei, care a început cu victoria de la Shelon Dar Novgorod nu știa cum și nu putea dobândi prieteni sinceri și de încredere nici printre prinți, nici în Rusia de Jos Străin de prinți, mai exact, nimeni, dar bogatul Novgorod a fost pentru ei o știință care le- a stârnit pofta de mâncare, iar sistemul Novgorod a fost un obstacol nefericit pentru ei, împiedicându-i să folosească această piesă Diverse motive au stabilit devreme în populația Rusiei domnești o atitudine foarte ostilă față de Novgorod Aceste motive au fost: viața politică deosebită a Novgorodului,

campaniile frecvente ale "fraților" din Novgorod care au ruinat orașele care se apropiau din Rusia de Jos de-a lungul Volgăi și afluenților săi, legăturile comerciale și culturale timpurii și strânse ale Novgorodului cu catolicii germani Vest, și în cele din urmă, și mai ales, o alianță cu regele lituanian - un tată Așa se explică bucuria cu care Rusiei Inferioare a salutat înfrângerea Novgorodului sub Ivan al III-lea Aici oamenii sunt obișnuiți să privească oamenii din Novgorod ca pe niște sedițioși și apostați, înălțați de mândrie În ochii cronicarului de bază, novgorodienii sunt mai răi decât necredincioșii "Necredincioșii", după el, "de la început nu-L cunosc pe Dumnezeu; aceiași novgorodieni erau în creștinism de atât de mult timp și în cele din urmă au început să se retragă în latinism; Marele Duce Ivan i-a atacat nu ca creștini, ci ca străini și apostați În timp ce regimentele Ivanov i-au zdrobit pe novgorodieni din regiunile inferioare, oamenii înșiși s-au adunat de bunăvoie în mulțimi mari și s-au dus la pradă în țara Novgorodului, astfel încât, potrivit cronicarului, întreaga regiune a fost devastată până la mare SLABĂCIUNEA FORȚELOR MILITARE În cele din urmă, un dezavantaj semnificativ al sistemului Novgorod a fost slăbiciunea forțelor militare Novgorod la începutul secolului al XIII-lea a trebuit să ducă o luptă externă multilaterală cu suedezii, germanii livonieni, Lituania și prinții ruși, care au concurat din cauza lui Apoi, el însuși și-a complicat în mod nerezonabil dificultățile externe prin certuri cu fosta sa suburbie a Pskovului În această luptă, Novgorod a elaborat pentru sine un sistem militar cu o mie de oameni în frunte Forța principală a fost miliția populară, regimentul, recrutat pe durata războiului prin tăiere, împărțire, de la locuitorii orașului principal, suburbii la volosturile rurale Lupta exterioară a fost înlesnită pentru Novgorod de către prinții cu alei lor, pe care i-a chemat la sine, la Pskov, asupra căruia, datorită poziției sale la graniță, a căzut cea mai mare povară a luptei De la mijlocul secolului al XIV-lea în relaţiile externe de la Novgorod a avut loc o pauză, întreruptă uneori de ciocniri la graniţele vestice Dar nu a profitat de cei o sută de ani de pace pentru a-și reînnoi și a-și întări vechiul sistem militar, dimpotrivă, aparent, i-a permis să scadă în speranța obișnuită printre prinții rivali că își va găsi întotdeauna un aliat Dar pe la mijlocul secolului al XV-lea in Rus' nu mai existau rivali care luptau pentru Novgorod: doar Moscova si Lituania luptau pentru ea Nefiind pregătit suficient de forță pentru apărare, Novgorod a manevrat deocamdată între ambii rivali, dând roade de la unul și celălalt Moscova a amenințat Novgorod cu distrugerea libertății Pentru a o salva, a rămas să caute mântuirea din Lituania; dar alianța cu Lituania părea ca o trădare a credinței native și a pământului în ochii nu numai ai restului Rusiei, ci și a unei părți semnificative a societății din Novgorod În ultimii ani ai independenței, novgorodienii și-au simțit dureros supravegherea În campania din , de moscoviți de lângă Rusa au învins complet mii de războinici cai din Novgorod, care nu știau deloc să lupte cu formarea cailor În , după ce a început o luptă decisivă cu Moscova și a pierdut deja doi rati de picioare, Novgorod a pus în grabă cai și a mutat pe câmp de mii de tot felul de oameni, olari, dulgheri și alți artizani care, conform cronicii, aveau nu am fost niciodată călare Pe Shelon, mii de rati moscoviți au fost suficienți pentru a spulberă această mulțime, punând la fața locului mii CAUZA GENERALĂ A CĂDERII ORAȘULUI LIBER Acestea sunt deficiențele sistemului de stat Novgorod și ale modului de viață Să nu credeți că le-am declarat pentru a explica căderea Novgorodului Aceste neajunsuri sunt importante pentru noi nu ca

motive ale căderii sale, ci ca o consecință a contradicțiilor alcătuirii sale politice, ca dovadă că în cursul treburilor istorice există o anumită logică, o anumită regularitate Aproximativ jumătate a secolului al XV-lea Oamenii gânditori din Novgorod, anticipând căderea ei, erau dispuși să vadă cauza dezastrului care se apropia în conflictul orașului Arhiepiscopul de Novgorod Iona, descurajându-l pe Vasily cel Întunecat, cu puțin timp înainte de moartea sa, să nu meargă la Novgorod, i-a promis Marelui Duce că va cere lui Dumnezeu pentru fiul său Ivan eliberarea de Hoardă pentru păstrarea libertății Novgorodului și, în același timp, brusc plângând, a spus: "Cine poate amărăci atât de mulți din poporul meu, să smerească măreția orașului meu? Numai cearta îi va încurca, discordia îi va doborî Dar în soarta Novgorodului, cearta, precum și alte neajunsuri ale modului său de viață, pot fi explicate doar prin ușurința cuceririi sale de către Moscova Novgorod ar fi căzut dacă ar fi fost liber de ei: soarta unui oraș liber a fost decisă nu de condițiile locale, ci de o cauză mai generală, de un proces istoric mai larg și mai opresiv Am subliniat acest proces, terminând istoria principatului Moscovei în anumite secole Pe la mijlocul secolului al XV-lea formarea Marelui Popor Rus a fost deja finalizată; îi lipsea doar unitate politică Această națiune a trebuit să lupte pentru existența sa în est, sud și vest Ea căuta un centru politic în jurul căruia să-și adune forțele pentru această luptă grea și periculoasă Am văzut cum Moscova a devenit un astfel de centru cum aspiraţiile dinastice specifice ale principilor moscovi s-au întâlnit cu nevoile politice ale întregii mari populaţii ruseşti Această întâlnire a decis soarta nu numai a lui Novgorod cel Mare, ci și a altor lumi politice independente care au rămas încă în Rus' până la mijlocul secolului al XV-lea Distrugerea particularităților unităților zemstvo, indiferent de forma lor politică, a fost un sacrificiu cerut de binele comun al pământului, care acum devenea un stat strict centralizat și uniform structurat, iar suveranul Moscovei era executorul acestei cereri Și Novgorod, conform bazelor vieții sale populare, o parte organică a Marii Rusii, a trăit o viață separată de ea și a vrut să continue să trăiască așa, fără a-și împărtăși interesele și greutățile: în , vorbind cu Ivan al III-lea, Novgorodienii au pus condiția ca "să meargă pe tărâmul Nizov la țărm ", nu au fost trimiși la serviciu - pentru a proteja periferia de sud a statului Moscova de tătari Novgorod, cu un sistem politic mai bun, ar fi putut duce o luptă mai încăpățânată cu Moscova, dar rezultatul acestei lupte ar fi fost același: orașul liber ar fi căzut inevitabil sub loviturile Moscovei PREDICȚIUNI Când un organism fizic puternic este distrus, distrugerea lui se manifestă prin suspine și gemete grele; când o uniune socială care a dus o viață lungă și puternică piere, moartea ei este de obicei precedată sau însoțită de o legendă, în care se revarsă munca intensificată de gândire a contemporanilor asupra a ceea ce se așteptau sau a ceea ce li s-a întâmplat Există puține astfel de catastrofe în istoria noastră care ar fi înconjurate de un astfel de roi de legende precum căderea Novgorodului, dintre care unele nu sunt lipsite de o bază faptică Chiar și la începutul domniei lui Ivan al III-lea, așteptarea unui dezastru iminent a adus mințile și nervii lui Novgorod într-o stare tensionată; această tensiune a fost dezvăluită în profețiile despre soarta apropiată a orașului În mănăstirea Novgorod de pe tractul suburban Klopsk în anii ai secolului al XV-lea, a lucrat fericitul Mihail, cunoscut la sfinții noștri sub numele de Klopsky În , arhiepiscopul local Evfimy l-a vizitat Fericitul i-a spus lui Vladyka: "Și astăzi este mare bucurie la Moscova" - "Ce,

tată, bucurie?" - "Marele duce al Moscovei i s-a născut un fiu, căruia i s-a dat numele Ivan; el va distruge obiceiurile ținutului Novgorod și va aduce moartea orașului nostru Cu puțin timp înainte de căderea lui Novgorod, întemeietorul Mănăstirii Solovetsky, Sf Zosima să mijlocească la autorități cu privire la nevoile mănăstirii sale A mers și la nobila Martha Boretskaya, văduva posadnikului, care s-a bucurat de o mare influență în societatea din Novgorod; dar ea nu l-a acceptat pe bătrân și a poruncit iobagilor să-l alunge Ieșind din curtea nobilei arogante, Zosima a clătinat din cap și a spus tovarășilor săi: "Vor veni zile când cei care locuiesc în această curte nu o vor călca cu picioarele, când porțile ei vor fi închise și nu vor deschide niciuna mai mult și această curte va deveni goală", ceea ce s-a întâmplat, adaugă biograful profesor Zosima Marfa s-a răzgândit mai târziu, după ce a aflat cât de cordial îl primesc boierii din Novgorod pe pustnic jignit de ea Ea a rugat-o pe Zosima să vină la ea și să o binecuvânteze Zosima a fost de acord Marfa i-a aranjat o cină cu oaspeți distinși, primii demnitari din Novgorod, lideri ai partidului lituanian, al cărui suflet Marfa era În mijlocul cinei, Zosima a aruncat o privire către oaspeți și deodată, uimit, și-a lăsat în tăcere ochii în pământ Aruncând o altă privire, a făcut din nou la fel; se uită a treia oară - și din nou, aplecându-se, clătină din cap și vărsă lacrimi Din acel moment, nu s-a mai atins de mâncare, în ciuda solicitărilor gazdei La ieșirea din casă, discipolul Zosimei l-a întrebat ce înseamnă comportamentul lui la masă Zosima a răspuns: "M-am uitat la boieri și văd - unii stau fără capete" Aceștia erau acei boieri din Novgorod cărora Ivan al III-lea, în , după bătălia de la Shelon, le-a ordonat să le taie capul ca principali adversari Gândindu-se să se predea regelui lituanian, novgorodienii l-au implorat pe locotenentul său, prințul Mihail Olelkovich, de la el ca guvernatori Pregătit să lupte cu Moscova Posadnikul Nemir, care aparținea partidului lituanian, a venit la mănăstirea Klopsky la fericitul Mihail menționat mai sus Mihail l-a întrebat pe posadnik de unde este "Era, tată, cu stră-soacra (soacra) " - "Ce ai, fiule, ca un gând, la ce te vei gândi cu femeile?" "Am auzit", a spus posadnikul, "prințul Moscovei ne va ataca în vară și avem propriul nostru prinț Mihail" "Acela, fiule, nu este un prinț, ci noroi", a obiectat fericitul, "trimite ambasadori la Moscova cât mai curând posibil, sfârșește-l pe prințul Moscovei cu fruntea ta din vina ta, altfel va veni la Novgorod cu tot putere, vei ieși împotriva lui și Dumnezeu nu te va ajuta și pe mulți dintre voi vă va ucide și chiar mai mulți vă va aduce la Moscova, iar prințul Mihail vă va lăsa în Lituania și nu vă va ajuta cu nimic Totul s-a întâmplat așa cum a prezis cel binecuvântat Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRINCIPALELE FENOMENE ALE PERIOADAI A III-A A ISTORIEI RUSII POZIȚIA PĂMÂNTULUI RUS ÎN JUMĂTATEA SECOLULUI XV FRONTIERE PRINCIPATULUI MOSCOVĂ O SCHIMBARE ÎN CURSUL ULTERIOR DE COLECTARE MOCKBA lui Rus ACHIZIȚII TERRITORIALE ALE IVAN III ȘI A SUCCESORULUI SĂU ASOCIAȚIA POLITICĂ DIN MARE RUSIE ESTE PRINCIPALUL FAPT AL PERIOADEI III CONSECINTELE IMMEDIATE ALE ACESTUI FAPTE O SCHIMBARE ÎN SITUAȚIA EXTERNĂ A PRINCIPATULUI MOSCOVĂ ȘI ÎN POLITICA EXTERNĂ A MARILOR SĂI DUCI GÂNDUL STATULUI POPORULUI RUS ȘI EXPRIMAREA SA ÎN POLITICA EXTERNĂ A LUI IVAN III Să ne întoarcem la studiul celei de-a treia perioade a istoriei noastre Începe la mijlocul secolului al XV-lea, mai exact, odată cu urcarea lui Ivan al III-lea la masa marelui prinț în anul și continuă până la începutul secolului al XVII-lea ( ), când pe tronul Moscovei apare o nouă dinastie Am numit această perioadă timpul Moscovei Rus', sau Marele stat rus PRINCIPALE FENOMENE Rus' de Nord,

împărțit până acum în lumi locale independente, este unit sub o singură putere de stat, al cărei purtător este suveranul Moscovei, dar el domnește cu ajutorul unei noi clase care s-a format în jurul său - boierii Baza economiei naționale în acest stat este încă munca agricolă a unui țăran liber care lucrează pe pământ de stat sau privat, dar pământul de stat trece din ce în ce mai mult în mâinile unei noi clase militare create de stat și, în același timp, libertatea muncii țărănești este din ce în ce mai restrânsă, fiind înlocuită de dependența economică a țăranului de proprietarul de serviciu Acestea sunt principalele fenomene pe care trebuie să le studiem în această perioadă În primul rând, să încercăm să elucidăm faptul de bază, ca să spunem așa central, de la care au pornit sau la care s-au redus toate aceste fenomene Ce ne dă dreptul să tragem linia unei noi perioade la mijlocul secolului al XV-lea? De atunci, în țara rusă au avut loc schimbări importante, iar toate aceste schimbări vin de la statul moscovit și de la suveranul moscovit care a condus acest stat Iată principalele forțe active care, pe parcursul unui an și jumătate din această perioadă, au pus pământul rusesc într-o nouă poziție Dar când Ivan al III-lea i-a succedat tatălui său pe masa Moscovei, în țara rusă nu mai exista nici statul moscovit în limitele pe care le avea la sfârșitul secolului al XVI-lea, nici suveranul moscovit cu semnificația politică cu care apare ani mai tarziu Ambii acești factori nu erau încă pregătiți în , ambii sunt rezultatul unui proces lent și dificil care se desfășoară chiar în această perioadă Pentru a înțelege mai bine apariția acestor factori, trebuie să ne imaginăm situația politică a pământului rusesc pe la mijlocul secolului al XV-lea PĂMÂNT RUS ÎN JUMĂTATEA SECOLULUI XV Aproape tot nordul câmpiei noastre, cu colțul de nord-vest până la Golful Finlandei, constituia regiunea liberului Novgorod cel Mare, către care, în sud-vest, din partea Livoniei, o mică regiune a unui alt oraș liber, Pskov, alăturat Toată Rusia de Vest, adică Belarus, împreună cu o parte a Marii Rusii, regiunea Smolensk și Mica Rusă cu regiunile învecinate din actualele provincii Mari Ruse - Kursk, Orel, chiar și cu părți din Tula și Kaluga făceau parte din Lituania -Statul polonez În spatele pământului Tula și Ryazan a început un vast spațiu de stepă, care se întindea până la țărmurile Mării Negre, Azov și Caspice, pe care populația așezată din Rus' nu a putut fi stabilită ferm și unde tătarii, care cuibăreau în Crimeea și pe Volga de jos, dominată În est, dincolo de Volga mijlocie și superioară, au dominat tătarii regatului Kazan, care s-au separat de Hoarda de Aur în prima jumătate a secolului al XV-lea, apoi Vyatchans, care nu s-au supus prea mult prințului Moscovei, deși Vyatka era enumerate în posesiunile sale și diverși străini ai ținutului Perm De fapt, spațiul central al câmpiei reprezenta o grămadă de principate mari și mici, printre care se număra și principatul Moscovei MOSCOVIA Să-i conturăm granițele Partea de nord a actualei provincii Moscova, și anume districtul Klin, aparținea principatului Tver Mai departe spre nord și nord-est, dincolo de Volga, posesiunile Moscovei au atins sau s-au intercalat cu posesiunile Novgorod, Rostov și Yaroslavl, extinzându-se până la confluența Sukhona și Sud Pe latura de sud-vest, granița cu Lituania trecea de-a lungul Ugra, în provincia Kaluga; Kaluga era situat la marginea de sud-vest a principatului Moscova și se află la numai de mile de Moscova Cursul mijlociu al Oka, între Kaluga și Kolomna, principatul Moscovei se învecinează cu Marele Ducat de Ryazan, și cursul inferior al Oka, de la gura Tsna, și cursul Volga de la Inferioară până la gura din Sura și Vetluga o despărțiră de mordovieni și Cheremis, care se aflau sub stăpânirea tătarilor din Kazan Acest

colț înghesuit de sud-vest al teritoriului era partea de cap a principatului, fortăreața sa avansată, indicând în ce direcții erau îndreptate forțele sale de luptă: centrul lor era situat aici Orașul Moscova la mijlocul secolului al XV-lea se întindea lângă cele trei periferii ale principatului: în nord, la de verste, începea principatul Tver, cel mai ostil Moscovei dintre principatele ruse; în sud, la aproximativ de verste de-a lungul malurilor Oka de mijloc, era o linie de pază împotriva celui mai neliniştit inamic - tătarilor; în vest, la aproximativ de verste dincolo de Mozhaisk în regiunea Smolensk, se afla Lituania, cel mai periculos dintre dușmanii Moscovei Dinspre nord, vest și sud, regimentele inamice au avut nevoie de doar câteva traversări pentru a ajunge la Moscova Dacă vom studia istoria Moscovei de la mijlocul secolului al XV-lea, să ne amintim bine acest inconvenient al poziției sale exterioare la acea vreme Deci, pământul rus a fost împărțit în multe lumi politice mici și mari, independente una de cealaltă, iar dintre aceste lumi principatul Moscovei era departe de a fi cel mai mare: principatul lituanian, care de către majoritatea populației era format din Rus, și regiunea Novgorod cel Mare erau mult mai extinse decât ea Fragmentat în interior, pământul rus a fost împărțit în două jumătăți în funcție de poziția sa politică externă: jumătatea de sud-vest era sub stăpânirea Poloniei și Lituaniei unite, jumătatea de nord-est plătea tribut Hanului Hoardei de Aur Aceasta înseamnă că poziția pământului rusesc la mijlocul secolului al XV-lea poate fi definită prin două trăsături: înrobirea politică din exterior și fragmentarea politică în interior În tot spațiul câmpiei noastre, unde locuia doar Rus, cu excepția lui Vyatka, nu exista niciun sat care să nu fie sub un jug străin străin COMPOZIȚIA POLITICĂ A Rusiei de Est Într-un astfel de mediu, Ivan al III-lea a continuat munca predecesorilor săi - Marii Duci ai Moscovei Chiar înaintea lui, timp de un secol și jumătate, am observat două procese paralele în istoria Rusiei de Nord: strângerea pământului și concentrarea puterii, extinderea teritorială treptată a patrimoniului prinților Moscovei în detrimentul altora principate și întărirea materială treptată a Marelui Duce al Moscovei în detrimentul apanajului Oricât de mari au fost succesele obținute de Moscova, nici unul, nici celălalt dintre aceste procese nu fusese încă încheiat când Ivan al III-lea a intrat pe masa tatălui și a bunicului său Adunarea teritorială a Rusiei de către Moscova nu a avansat încă suficient pentru a captura toate lumile locale independente care au existat în Rusia Centrală și de Nord Aceste lumi, care așteaptă rândul lor să fie absorbite de Moscova, pot fi împărțite în două categorii după structura lor politică: erau fie orașe libere (Novgorod, Pskov, Vyatka), fie principate Acesta din urmă aparținea a două linii princiare - vechiul Svyatoslav al Cernigovului și Vsevolod al III-lea al Suzdalului - și formau grupuri de principate specifice, cu un mare prinț special în fruntea fiecăruia: erau principatele Ryazan, Rostov, Yaroslavl și Tver Pe de altă parte, nici Ivan al III-lea, nici fiul său cel mare Vasily nu erau singurii conducători ai principatului Moscovei, ei împărtășeau posesiunea cu rudele lor cele mai apropiate, anumiți prinți moscoviți, iar puterea Marelui Duce nu crescuse suficient pentru a-i transforma pe aceștia proprietari specifici în simpli supuși ai suveranului Moscovei Marele Duce s-a ridicat până acum deasupra specificului nu a puterii, ci doar a puterii, a spațiului posesiunilor și a veniturilor Ivan al III-lea a avut frați anumiți și un văr specific unchi Mihail din Vereya; Vasily III a avut și frați Relațiile dintre ele erau încă determinate prin tratate și aici întâlnim toate definițiile anterioare, se repetă

formulele familiare ale relațiilor domnești, care de mult nu mai corespund realității Părțile contractante continuă să pretindă că nu observă schimbările care au avut loc, de parcă totul a rămas ca până acum între ele, deși Ivan al III-lea, cu o ocazie goală, l-a amenințat pe fiul lui Mihai de Vereya cu închisoare și i-a luat moștenirea de la bătrânul unchi pentru scăparea acestui fiu în Lituania O SCHIMBARE ÎN COLECȚIA MOSCOVĂ A Rus'ului Ivan al III-lea a continuat vechea afacere a adunării teritoriale a Rus'ului, dar nu în vechea manieră În vremuri specifice, achizițiile teritoriale ale prinților Moscovei erau fie de tip sechestru, fie de tranzacții economice private cu prinții vecini Societățile locale nu au luat încă un rol activ notabil în această asociație teritorială a Rusiei, deși uneori s-a manifestat atracția lor morală pentru Moscova De la mijlocul secolului al XV-lea intervenţia directă a societăţilor locale înseşi în materie devine sesizabilă Se poate observa că nu peste tot aceleași clase de societăți locale prezintă o atracție deschisă pentru Moscova La Novgorod, partidul moscovit era format preponderent din oameni de rând, cu câțiva boieri în frunte; această parte caută dreptate pentru măiestria nobilime din Novgorod de la Marele Duce al Moscovei În Rus' princiar, pe de altă parte, clasele superioare de serviciu ale societății gravitează spre Moscova, tentate de beneficiile slujirii unui prinț bogat și puternic Așadar, la Tver, cu mult înainte de ultima lovitură dată de Moscova, boierii locali și oamenii obișnuiți de serviciu au început să treacă la serviciul de la Moscova Când Ivan al III-lea tocmai era pe cale să plece în campanie împotriva lui Tver pentru alianța ei cu Lituania, mulți boieri și copii boieri din Tver au început să-și părăsească prințul și să plece la Moscova în mulțime; chiar și doi prinți specifici lui Tver au trecut apoi la serviciul de la Moscova Când Ivan al III-lea s-a apropiat de Tver ( ), o nouă mulțime de prinți și boieri din Tver s-a mutat în tabăra de la Moscova și l-a bătut pe Ivan în serviciu Cronicarul Tver numește aceste zboruri sediționase și le consideră principalii vinovați pentru căderea principatului Tver Potrivit unui alt cronicar, Ivan a luat Tver prin trădarea boierilor Același fenomen s-a repetat într-un alt Mare Ducat - Ryazan Acest principat a fost atașat Moscovei sub succesorul lui Ivanov în Dar cu mult înainte de asta, suveranul Moscovei a avut sprijin acolo în boierul șef Ryazan Korob'in, care a pregătit depunerea prințului său Mai departe, uniunea prinților, formată sub mâna suveranului moscovit din rudele sale apropiate și îndepărtate în secole specifice, sa extins acum și a fost întărită de noi interese care au întărit autoritatea suveranului moscovit Anterior, în această alianță, care a început la voința hanului, a fost remarcat efectul forței predominant materiale sau ale relațiilor temporare aleatorii: prinții aliați au ajuns în cea mai mare parte sub brațul suveranului Moscovei, cedând presiunii sale materiale și influența sa în Hoardă sau condusă de motive patriotice, conform cărora unii dintre ei s-au unit cu Dimitri Donskoy împotriva lui Tver și Mamai Acum această uniune s-a extins sub influența unei noi conexiuni care face parte din ea - interesul religios Efectul acestui interes se găsește printre principii ortodocși supuși Lituaniei Am părăsit Rusia de sud-vest în momentul înfrângerii acesteia de către tătari în De la mijlocul secolului al XIII-lea, principatul Lituaniei a început să se ridice în vecinătatea acestei Rusii În secolele XIII și XIV Prinții lituanieni subjug treptat principatele divizate și devastate ale Rusiei de Vest Acest Rus' cu prinții săi nu a opus rezistență deosebit de încăpățânată Lituaniei, care a eliberat-o de captivitatea tătară De atunci, începe puternica influență culturală și

politică a Rusiei de Vest asupra Lituaniei Deja la sfârșitul secolului al XIV-lea Lituania, atât în ceea ce privește componența populației, cât și modul de viață, era mai mult rusă decât lituaniană, principatul Dar în , Marele Duce Lituanian Jagello (Iakov), crescut în Ortodoxie de mama sa, născută Prințesa Juliana de Tver, s-a căsătorit cu moștenitoarea regatului polonez Jadwiga și s-a convertit la catolicism Această unire dinastică a Lituaniei și Poloniei a legat un nod religios și politic fatal pentru statul unit De atunci, cu ajutorul guvernului polono-lituanian, a început propaganda catolică în Rusia de Vest Această propagandă s-a intensificat mai ales în a doua jumătate a secolului al XV-lea, când fiul lui Jagiello, Cazimir al IV-lea, a condus Lituania Societatea rusă ortodoxă a oferit o opoziție fermă față de misionarii catolici În Rusia de Vest a început o fermentație puternică, o "mare gem" între catolici și ortodocși "Ei vor să boteze tot creștinismul nostru ortodox", au scris ei de acolo, "pentru aceasta, Rusia și Lituania noastră nu sunt iubite" Fascinați de această mișcare religioasă, prinții ortodocși ai Rusiei de Vest, care nu și-au pierdut încă independența anterioară în posesiunile lor sub stăpânirea ușoară a Marelui Duce al Lituaniei, au început să rămână unul după altul la Moscova ca centru religios Cei dintre ei care puteau să se alăture Moscovei cu posesiunile lor de-a lungul apropierii de granițele Moscovei au acceptat condițiile de dependență dezvoltate la Moscova pentru a ceda în mod voluntar anumitor prinți: au devenit aliați permanenți și subordonați ai suveranului Moscovei, s-au angajat să-l slujească, dar și-au păstrat instanțele, echipele și nu numai că au rămas sau au devenit patrimonii ale proprietăților lor, dar s-au bucurat și de drepturi administrative în ele, și-au păstrat propria conducere specială Proprietarii micilor principate de-a lungul Oka superioară, descendenții lui St Mihail de Cernigov, prinții Belevsky, Novosilsky, Vorotynsky, Odoevsky și alții Exemplul lor a fost urmat de descendenții lui Vsevolod al III-lea, prinții de la Cernigov și Novgorod-Seversky, fiul lui Ivan Andreevici Mozhaisky și nepotul lui Shemyaka Părinții lor, când cauza lor în lupta împotriva lui Vasily cel Întunecat a fost pierdută, au fugit în Lituania și acolo au primit posesiuni extinse de-a lungul Desnei, Semi, Soj și Nipru cu orașele Cernigov și Novgorod-Seversky Tatăl unuia și bunicul celuilalt au fost cei mai mari dușmani ai lui Vasily cel Întunecat, vărul său, iar fiul și nepotul, susținând Ortodoxie, și-au uitat dușmănia lor ereditară și au devenit aliați subordonați ai fiului lui Vasily Așadar, uniunea de prinți de la Moscova, în expansiune, s-a transformat în hegemonia militară a Moscovei asupra prinților aliați ACHIZIȚII LUI IVAN III ȘI VASSIL III Acestea sunt fenomenele noi care se remarcă în adunarea teritorială a Rus'ului de la Moscova de la mijlocul secolului al XV-lea Societățile locale înseși încep să se întoarcă deschis către Moscova, târându-și guvernele cu ele sau fiind purtate de ele Datorită acestei gravitații, adunarea Rus' de la Moscova a căpătat un alt caracter și un curs accelerat Acum a încetat să mai fie o chestiune de cucerire sau acord privat, dar a devenit o mișcare național-religioasă O scurtă listă a achizițiilor teritoriale făcute de Moscova sub Ivan al III-lea și fiul său Vasily este suficientă pentru a vedea cum s-a accelerat această unificare politică a Rusiei De la mijlocul secolului al XV-lea și orașe libere cu regiunile lor, iar principatele devin repede parte a teritoriului Moscovei În , toți prinții din Iaroslavl, marele prinț cu apanage, l-au bătut pe Ivan al III-lea cu o sprânceană pentru a-i accepta în serviciul de la Moscova și au renunțat la independența lor În anii , Novgorod cel Mare, cu suprafața sa vastă în nordul Rusiei, a

fost cucerit În , pământul Perm a fost adus sub mâna suveranului Moscovei, în parte din care (de-a lungul râului Vychegda) începutul colonizării rusești a fost așezat înapoi în secolul al XIV-lea , în timpul Sf Ştefan din Perm În , prinții de la Rostov au vândut Moscovei jumătate din principatul Rostov care a rămas în urma lor; cealaltă jumătate fusese achiziţionată de Moscova chiar mai devreme Această înțelegere a fost însoțită de intrarea prinților din Rostov în boierii Moscovei În , Tver, asediat de el, i-a jurat credință lui Ivan al III-lea fără luptă În , Vyatka a fost în cele din urmă cucerită În anii , prinții Vyazemsky și un număr de prinți mici ai liniei Cernigov - Odoevski, Novosilsky, Vorotynsky, Mezețki, precum și fiii acum menționați ai fugarilor de la Moscova, prinții de la Cernigov și Seversky, toți cu propriile lor posesiuni, care a capturat fâșia de est a Smolenskului și cea mai mare parte a ținuturilor Cernigov și Seversky, au recunoscut asupra lor, după cum sa menționat deja, puterea supremă a suveranului Moscovei În timpul domniei succesorului lui Ivanov, Pskov cu regiunea sa a fost anexat la Moscova în , în - principatul Smolensk, cucerit de Lituania la începutul secolului al XV-lea, în - principatul Riazan; în cele din urmă, în - principatele Cernigov și Seversk au fost incluse în numărul posesiunilor directe ale Moscovei, când Seversky Shemyachich și-a expulzat vecinul și tovarășul din Cernigov din posesiunile sale, iar apoi el însuși a ajuns într-o închisoare din Moscova Nu vom enumera achizițiile teritoriale făcute de Moscova în timpul domniei lui Ivan al IV-lea în afara Marii Rusii de atunci, de-a lungul Volgăi Mijlocii și Inferioare și în stepele de-a lungul Donului și afluenților săi Este suficient ceea ce a fost dobândit de tatăl și bunicul țarului pentru a vedea cât de mult s-a extins teritoriul principatului Moscovei În afară de posesiunile nefortificate trans-urale din Yugra și țara Voguli, Moscova a stăpânit de la Pechora și munții Uralului de Nord până la gurile Nevei și Narovei și de la Vasilsursk pe Volga până la Lyubech pe Nipru La momentul aderării lui Ivan al III-lea la masa Marelui Duce, teritoriul Moscovei nu conținea cu greu mai mult de de mile pătrate Achizițiile lui Ivan al III-lea și fiul său au mărit acest teritoriu cu cel puțin de mii de mile pătrate FAPT DE BAZĂ Aceasta este schimbarea care a avut loc în poziția principatului Moscova Expansiunea teritorială în sine este un succes pur extern, geografic; dar a avut un efect puternic asupra poziției politice a principatului Moscova și a prințului său Nu numărul de spații noi a contat La Moscova, ei au simțit că se termina o mare lucrare de lungă durată, care privea profund structura internă a vieții zemstvo Acest sentiment a fost exprimat de organele de atunci ale jurnalismului moscovit, cronică și prost sfânt Cronica îl numește pe Marele Voievod Vasily al III-lea ultimul colecționar al Rusului Tocmai menționatul Shemyachich Seversky a fost ultimul prinț al Moscovei care nu era din familia Întunericului, care era în postura de specific Când a fost închis, fericitul a apărut pe străzile Moscovei cu o mătură în mâini Întrebat de ce avea mătură, acesta a răspuns: "Statul nu este încă complet curat; este timpul să măturăm ultimele gunoaie" Dacă vă imaginați noile granițe ale Principatului Moscovei, create de achizițiile teritoriale enumerate, veți vedea că acest Principat a absorbit o întreagă naționalitate Știm cum în anumite secole, prin colonizarea în Rusia Centrală și de Nord, s-a format un nou trib ca parte a populației ruse, s-a format o nouă naționalitate - Marele Rus Dar până la mijlocul secolului al XV-lea această naționalitate a rămas doar un fapt etnografic, fără semnificație politică: a fost împărțită în mai multe părți politice independente și divers aranjate; unitatea

naţională nu s-a exprimat în unitate statală Acum toată această naționalitate este unită sub o singură putere de stat, întregul este acoperit de o singură formă politică Acest lucru dă un nou caracter principatului Moscova Până acum, a fost unul dintre câteva mari principate ale Rusiei de Nord; acum rămâne singurul aici și, prin urmare, devine național: granițele sale coincid cu granițele Marii naționalități ruse Fostele simpatii populare care au tras-o pe Marea Rusă spre Moscova s-au transformat acum în legături politice Acesta este faptul de bază din care au provenit restul fenomenelor care umplu istoria noastră din secolele al XV-lea și al XVI-lea Acest fapt poate fi exprimat în felul următor: finalizarea adunării teritoriale a Rusiei de nord-est de către Moscova a transformat principatul Moscovei într-un stat național Mare Rus și astfel l-a informat pe Marele Duce al Moscovei despre semnificația unui mare suveran național rus Dacă vă amintiți principalele evenimente ale istoriei noastre din secolele al XV-lea și al XVI-lea, veți vedea că poziția externă și internă a statului moscovit la acea vreme este alcătuită din consecințele acestui fapt de bază O SCHIMBARE ÎN SITUAȚIA EXTERNĂ ȘI ÎN POLITICA MOSCOVEI Ca urmare, în primul rând, poziția externă a principatului Moscova s-a schimbat Până acum, a fost protejat de inamicii externi din aproape toate părțile de alte principate rusești sau ținuturi ale comunităților urbane libere: din nord - de principatul Tver, din nord-est și est - de Yaroslavl, Rostov și până la sfârșit al secolului al XV-lea Nijni Novgorod, iar din sud - Ryazan și principate mici de-a lungul Oka superioară, de la vest - Smolensk (până când a fost capturat de Vitovt în), din nord-vest - ținuturile Novgorod și Pskov De la mijlocul secolului al XV-lea toate aceste acoperiri exterioare dispar, iar principatul Moscovei devine ochi în ochi cu state străine care nu aparțineau familiei principatelor ruse În legătură cu această schimbare a poziției exterioare a principatului, s-a schimbat și politica externă a prinților Moscovei Acum, acționând pe o scenă mai largă, dobândesc noi sarcini pentru ei înșiși, care nu s-au confruntat cu prinții moscoviți din anumite secole Până acum, relațiile externe ale prinților moscoviți erau limitate la un cerc apropiat al propriilor frați, alți prinți ruși, mari și apanagi și tătari De la Ivan al III-lea, politica Moscovei merge pe un drum mai larg: statul moscovit începe relații diplomatice complexe cu statele străine din vestul Europei - Polonia și Lituania, Suedia, cu ordinele teutonice și livoniene, cu împăratul german și altele IDEA STATULUI NAȚIONAL Odată cu extinderea scenei diplomatice, se schimbă și programul de politică externă Această schimbare este strâns legată de o idee care s-a trezit în societatea moscovită în această perioadă - ideea unui stat național Această idee necesită cu cât mai multă atenție din partea noastră, cu atât mai rar trebuie să observăm participarea directă a ideilor la formarea faptelor istoriei noastre antice Conștiința sau, mai degrabă, sentimentul unității naționale a pământului rus nu este un fapt nou al secolelor XV - XVI: este cazul Rusiei Kievene din secolele XI - XII și, terminând studiul sistemului politic a pământului rusesc în acele secole, am subliniat acest sentiment, chiar am încercat să notez unele dintre trăsăturile sale Am spus că la vremea aceea se exprima nu atât în conștiința caracterului și a scopului istoric al poporului, cât în gândirea pământului rusesc ca patrie comună (lectura XII) Este greu de spus ce efect au avut asupra ei anxietățile din anumite secole Dar, fără îndoială, a mocnit printre oameni, hrănit din biserică și alte legături Ruptura naționalității ruse în două jumătăți, sud-vest și nord-est, fragmentarea specifică a acesteia din urmă, jugul străin -

aceste condiții nefavorabile cu greu au putut ajuta la clarificarea ideii de unitate națională, dar au putut să trezească sau susțin o nevoie vagă de ea, și știm deja, ce rol major a jucat ea în cursul succeselor principatului Moscova Nu vorbesc despre această nevoie, ci despre ideea unui stat-națiune, despre lupta pentru unitatea politică pe bază populară Această idee apare și este intens dezvoltată în primul rând în mediul guvernamental de la Moscova, deoarece Rusia Mare a fost unită sub stăpânirea Moscovei Este interesant de urmărit sub ce formă și cu ce grad de înțelegere a materiei s-a manifestat această idee, care nu a putut decât să influențeze cursul vieții principatului Moscova Se poate observa, în primul rând, că se dezvoltă sub presiunea relațiilor externe în schimbare ale Marelui Duce de la Moscova Prin urmare, diplomația Moscovei din vremea lui Ivanov este primul ei vestitor și deja de aici, din palatul suveranului și biroul Kremlinului, pătrunde în societatea moscovită În trecut, ciocnirile dintre Marii Duci ai Moscovei și vecinii lor ruși au afectat doar interesele și sentimentele locale ale moscoviților, tveriților și riazanilor, care îi separau unul de celălalt Moscova s-a luptat cu Tver, Ryazan; acum Rus' se lupta cu Polonia, cu Suedia, cu nemtii Fostele războaie ale Moscovei sunt lupta prinților ruși; acum este o luptă a națiunilor Relațiile externe ale Moscovei cu vecinii săi străini capătă aceeași semnificație generală pentru întregul mare popor rus: nu s-au separat, ci și-au reunit părțile locale în conștiința intereselor și pericolelor comune și au stabilit ideea că Moscova este un post comun de pază, de unde sunt monitorizate aceste interese și pericole, la fel de aproape atât de moscovit, cât și de tverit, pentru fiecare rus Afacerile externe ale Moscovei au evocat puternic ideea de naționalitate, de stat al poporului Această idee avea să-și lase amprenta asupra conștiinței publice a prinților Moscovei Și-au condus afacerile în numele interesului lor familial Dar indiferența sau simpatia tăcută cu care societățile locale au tratat curățarea prinților lor de la Moscova, asistența deschisă a clerului superior, eforturile Moscovei în lupta împotriva aservitorilor poporului - toate acestea au dat muncii egoiste a colectorilor de pământ din Moscova caracterul cauzei unui popor, o ispravă patriotică și coincidența constrângerii lor pământești cu granițele Marii Rusii, vrând-nevrând, i-au obligat să-și îmbine interesul dinastic cu binele poporului, să acționeze ca luptători pentru credință și naționalitate După ce a absorbit întreaga Rusie Mare în patrimoniul său specific și a fost forțat să acționeze în numele interesului poporului, suveranul Moscovei a început să ceară ca toate părțile pământului rus să facă parte din acest patrimoniu Marea Rusie unită a dat naștere ideii unui stat popular, dar nu i-a pus limite, care în orice moment au fost un accident, depărtându-se odată cu succesele armelor moscovite și cu mișcarea de colonizare a Marelui Rus oameni EXPRESIA EI ÎN POLITICA LUI IVAN SH Această idee a început să-și facă loc din ce în ce mai mult în documentele diplomatice de la Moscova încă de pe vremea lui Ivan al III-lea Voi cita câteva dintre ele, poate nu cele mai expresive caracteristici Ivan al III-lea a luptat de două ori cu vecinul său lituanian, Marele Duce Alexandru, fiul lui Cazimir al IV-lea Ambele războaie au fost cauzate de același motiv - transferul prinților mici ai pământului Cernigov la serviciul de la Moscova Primul război a început imediat după moartea lui Casimir, în , și a fost întrerupt în Căsătoria lui Alexandru cu fiica sa Ivanova nu a împiedicat al doilea război (-), când transferul prinților de serviciu din Lituania a reluat la o creștere sporită grad Mediator între părțile în conflict a

fost ambasadorul venit la Moscova de la papă și regele maghiar Vladislav, fratele mai mare al lui Alexandrov În același timp ( ) Alexandru al Lituaniei a fost ales la moartea unui alt frate, Jan Albrecht, și pe tronul Poloniei Ambasadorul s-a plâns la Moscova că suveranul Moscovei pune mâna pe moșiile din Letonia, la care nu avea niciun drept Guvernul de la Moscova s-a opus acestei plângeri: "Regii maghiari și lituanieni declară că vor să stea împotriva noastră pentru patrimoniul lor; dar cum își numesc feuda? Nu sunt acele orașe și volosturi cu care au venit prinții ruși să le slujească sau pe care poporul nostru le-a luat din Lituania? Papa, sperăm, știe bine că regii Vladislav și Alexandru sunt patrimoniul Regatului Poloniei și al pământului lituanian din strămoșii lor, iar pământul rusesc este patrimoniul nostru din strămoșii noștri din antichitate Tata și-ar pune în minte, cât de mult fac regii că nu vor să lupte cu noi pentru propriul lor patrimoniu Potrivit acestei dialectici diplomatice, întregul pământ rusesc, și nu numai Marea sa jumătate rusească, a fost declarat patrimoniu al suveranului moscovit Aceeași afirmație a fost repetată de Moscova după încheierea unui armistițiu cu Alexandru în , când Marele Duce al Lituaniei a început să se plângă de cel de la Moscova pentru că nu i-a restituit pământurile confiscate din Lituania, spunând că lui, Alexandru, îi pare rău pentru patrimoniul său "Dar pentru mine", a obiectat Ivan, "nu-i păcat de patrimoniul meu Pământ rusesc, care se află în spatele Lituaniei - Kiev, Smolensk și alte orașe? În timpul negocierilor de pace din , boierii de la Moscova, în numele lui Ivan al III-lea, au repetat cu încăpățânare ambasadorilor polono-lituanieni: "Nu este doar patria noastră, care orașe și voloste sunt acum în spatele nostru: și întregul pământ rusesc din antichitate din strămoșii noștri sunt patria noastră" În același timp, Ivan al III-lea a anunțat în Crimeea că nu va putea exista o pace durabilă între Moscova și Lituania până când prințul Moscovei își va întoarce patria, întreaga țară rusă dincolo de Lituania, că lupta va fi presărată doar cu armistițiu pentru a restabili puterea, a lua o respirație Această idee a unității statale a țării ruse se transformă acum din memoria istorică într-o revendicare politică, pe care Moscova s-a grăbit să o declare în toate direcțiile drept dreptul său inalienabil RĂZBOIILE CU POLONIA Acestea au fost cele două consecințe imediate care au reieșit din acest fapt fundamental Datorită noilor achiziții teritoriale ale prinților Moscovei) poziția externă a principatului Moscova s-a schimbat;) s-au complicat sarcinile politicii externe a Moscovei, care acum, când Marea Rusă a format o singură entitate politică, a pus pe ordinea de zi problema unificării politice a întregului pământ rus; din această problemă a venit lupta veche a două state slave vecine - Rus' şi Polonia O listă simplă a războaielor Moscovei cu Polonia-Lituania sub Ivan al III-lea și cei doi succesori imediati ai săi arată cât de multă previziune istorică a fost în declarația sa din Crimeea: două războaie sub el însuși, două sub fiul său Vasily, un război sub văduva lui Ivan Vasilyeva, sub Ivan IV război cu Livonia, însoțit de un lung război, mai exact, două războaie cu Polonia, care i-au înghițit aproximativ de ani de domnie Din cei de ani (-), cel puțin au mers la lupta împotriva Lituaniei - Poloniei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINȚELE INTERNE ALE PRINCIPALULUI FAPT AL PERIOADEI III CREȘTEREA CONȘTIINȚEI DE SINE POLITICĂ A GUVERNULUI DE LA MOSCOVA PALEOLOGIA SOFIA ȘI SEMNIFICATIA LUI LA MOSCOVA TITLURI NOI GENEALOGIE ȘI LEGENDĂ NOUĂ DESPRE ÎNCUNAREA LUI VLADIMIR MONOMAKH IDEEA ORIGINII DIVINE A MARII PUTERI PRINCIALE patrimoniu si stat VASCULARE ÎNTRE AMBELE FORME DE GUVERNARE ORDINUL DE

SUCCESSERE EXTINDEREA PUTERII MARElui DUCE ÎNTÂRZIERE ȘI PREJUDARE A PROPRIETĂȚII SPECIFICE ATITUDINEA INDECISĂ A LUI IVAN III ȘI A SUCCESORILOR LUI FAȚĂ DE EL COMPOZIȚIA SUPREMEI PUTERI A GUVERNULUI DE LA MOSCOVA O SCHIMBARE ÎN VIZIUNEA SOCIETĂȚII DE LA MOSCOVA ASUPRA SUVERANULUI LOR CONCLUZII Am subliniat consecințele externe imediate care au reieșit din faptul de bază al perioadei studiate Dar acest fapt a avut efect și asupra sferelor mai ascunse ale vieții de stat a Moscovei, asupra conceptelor politice și a relațiilor interne ale statului, iar această acțiune necesită o atenție deosebită CREȘTEREA CONȘTIINȚEI POLITICE Acest fapt a afectat în mod semnificativ conștiința de sine politică a suveranului Moscovei și a Marii Societăți Ruse Nu ne putem aștepta, desigur, ca noua situație în care se află suveranul moscovit, oricât de puternic ar fi resimțită, să evoce imediat în mintea guvernului de la Moscova o serie corespunzătoare de concepte politice noi și distincte Nu vom găsi o expresie directă și integrală a conceptelor depuse în minte sub influența situației schimbate în niciunul dintre monumentele vremii Oamenii de afaceri politici de atunci nu erau obișnuiți în activitățile lor nici să plece de la teorii abstracte, nici să treacă rapid de la fapte noi la idei noi Noua idee s-a dezvoltat încet, rămânând mult timp în faza unui gând vag sau a unei dispoziții șubrede Pentru a înțelege oamenii în această stare, trebuie să căutați manifestări mai simple, primare ale sufletului uman, să priviți detaliile exterioare ale vieții lor, la costumul pe care își construiesc mersul, la mediul din jurul lor, pe care își construiesc mersul alegeți-și postura: aceste semne le dau deoparte gânduri și senzații, încă neclare pentru ei înșiși, necoapte pentru o expresie mai înțeleasă Simțindu-se într-o poziție nouă, dar încă neconștiente clar de noul lor înțeles, autoritățile de stat din Moscova au bâjbâit acasă și pe partea laterală formele care ar corespunde acestei poziții și, după ce au pus deja aceste formulare, au încercat cu ajutorul dintre ei pentru a-şi clarifica poziţia nouă valoare Din această parte, anumite formalități diplomatice și noi ceremonii de curte care apar în timpul domniei lui Ivan al III-lea primesc un important interes istoric SOFIA PALEOLOG Ivan a fost căsătorit de două ori Prima soție a fost sora vecinului său, Marele Duce de Tver, Marya Borisovna După moartea ei ( ), Ivan a început să-și caute o altă soție, mai departe și mai importantă Atunci a locuit la Roma nepoata orfană a ultimului împărat bizantin Sophia Fominichna Paleolog În ciuda faptului că grecii de pe vremea unirii florentine s-au coborât foarte mult în ochii ortodocșilor ruși, în ciuda faptului că Sofia a trăit atât de aproape de urâtul papă, într-o societate bisericească atât de suspectă, Ivan al III-lea, depășind dezgustul religios în însuși, a comandat prințesa din Italia și s-a căsătorit pe ea în Această prințesă, cunoscută atunci în Europa pentru plinătatea ei rară, a adus la Moscova o minte foarte subtilă și a primit aici o importanță foarte importantă Boierii secolului al XVI-lea i-au atribuit ei toate inovațiile care le erau neplăcute, care de atunci au apărut la curtea de la Moscova Un observator atent al vieții moscovite, baronul Herberstein, care a venit de două ori la Moscova ca ambasador al împăratului german sub succesorul lui Ivanov, după ce a auzit multe discuții boierești, observă despre Sofia în însemnările sale că era o femeie neobișnuit de vicleană, care o mare influență asupra Marelui Duce, care, la sugestia ei, a făcut multe Chiar și hotărârea lui Ivan al III-lea de a arunca jugul tătarului a fost atribuită influenței ei În poveștile și judecățile boierești despre prințesă, nu este ușor să despărțim observația de suspiciune sau exagerare, ghidată de ostilitate

Sophia a putut inspira doar ceea ce ea însăși prețuia și ceea ce au înțeles și apreciat la Moscova Putea aduce aici tradițiile și obiceiurile curții bizantine, mândria de origine, supărarea că se căsătorește cu un afluent tătar La Moscova, nu-i plăcea deloc simplitatea situației și aroganța relațiilor de la curte, unde însuși Ivan al III-lea a trebuit să asculte, după spusele nepotului său, "multe cuvinte de reproș și reproș" de la boieri îndrăzneți Dar la Moscova, și fără ea, nu numai Ivan al III-lea a avut dorința de a schimba toate aceste ordine vechi, care erau atât de neconforme cu noua poziție a suveranului Moscovei, și Sofia, cu grecii pe care i-a adus, care văzuseră atât bizantini, cât și Vederi romane, ar putea oferi instrucțiuni valoroase despre cum și prin ce mijloace mostre pentru a introduce modificările dorite Nu i se poate nega influența asupra decorului decorativ și a vieții din culise a curții din Moscova, asupra intrigilor curții și a relațiilor personale; dar putea acţiona în problemele politice numai prin sugestii care făceau ecou gândurilor secrete sau vagi ale lui Ivan însuşi Ideea că ea, prințesa, prin căsătoria ei la Moscova îi face pe suverani moscoviți succesori ai împăraților bizantini cu toate interesele Orientului ortodox, care se ținea de acești împărați, putea fi percepută în mod deosebit de inteligibil Prin urmare, Sophia a fost apreciată la Moscova și s-a apreciat nu atât ca Marea Ducesă a Moscovei, ci ca o prințesă bizantină În Mănăstirea Treime Serghie se păstrează un văl de mătase, cusut de mâinile acestei Mari Ducese, care și-a brodat numele pe el Acest voal a fost brodat în La vârsta de de ani, Sophia, se pare, era timpul să uite de copilărie și de fostul ei titlu bizantin; cu toate acestea, în semnătura de pe voal, ea se numește încă "Țarina de Tsaregorodskaya", și nu Marea Ducesă a Moscovei Și acest lucru nu a fost fără motiv: Sofia, ca prințesă, se bucura de dreptul de a primi ambasade străine la Moscova Astfel, căsătoria lui Ivan și Sofia a căpătat semnificația unei demonstrații politice, care a declarat lumii întregi că prințesa, în calitate de moștenitoare a casei bizantine căzute, și-a transferat drepturile suverane la Moscova, în ceea ce privește noul Constantinopol, unde împărtășește ei cu soțul ei TITLURI NOI Simțindu-se într-o poziție nouă și încă aproape de o soție atât de nobilă, moștenitoarea împăraților bizantini, Ivan a găsit mediul fostului Kremlin, în care strămoșii săi nepretențioși trăiau, înghesuiti și urâți În urma prințesei, din Italia au fost trimiși meșteri, care au construit pentru Ivan o nouă Catedrală Adormirea Maicii Domnului O cameră fațetată și un nou palat de piatră în locul fostelor coruri de lemn În același timp, la Kremlin, la curte, a început să înceapă acel ceremonial complex și strict, care comunica atâta rigiditate și rigiditate a vieții curții de la Moscova La fel ca acasă, la Kremlin, printre slujitorii săi de curte, Ivan a început să acționeze cu un pas mai solemn în relațiile externe, mai ales că jugul Hoardei a căzut de la sine, fără luptă, cu ajutorul tătarilor , gravitând asupra nord-estul Rusiei pentru secolul al II-lea (-) De atunci, în documentele guvernamentale de la Moscova, în special diplomatice, a apărut un nou limbaj, mai solemn, se formează o terminologie magnifică, necunoscută funcționarilor din Moscova din anumite secole Apropo, pentru conceptele și tendințele politice abia percepute, nu au întârziat să găsească o expresie potrivită în titluri noi, care apar în acte cu numele suveranului Moscovei Acesta este un întreg program politic care caracterizează nu atât situația reală, cât și cea dorită Se bazează pe aceleași două idei extrase de mințile guvernului Moscovei din evenimentele care au avut loc și ambele idei sunt revendicări politice:

aceasta este ideea suveranului Moscovei ca conducător național al întregii țări ruse și al idee despre el ca succesor politic și ecleziastic al împăraților bizantini O mulțime de Rus' a rămas cu Lituania și Polonia și, totuși, în relațiile cu instanțele occidentale, fără a exclude lituanianul, Ivan al III-lea a îndrăznit pentru prima dată să arate lumii politice europene pretențiosul titlu de suveran al tuturor Rus'ului, anterior folosit doar în uz casnic, în acte de guvernare internă, iar în tratatul din a forțat chiar guvernul lituanian să recunoască oficial acest titlu După ce jugul tătar a căzut de la Moscova, în relațiile cu conducătorii străini neimportanti, de exemplu, cu stăpânul livonian, Ivan al III-lea s-a intitulat rege al întregii Rusii Acest termen, după cum știți, este o formă abreviată din slava de sud și rusă a cuvântului latin tsesar, sau conform ortografiei vechi tsesar, deoarece Kaiserul german provine din același cuvânt într-o pronunție diferită Titlul de rege în actele de administrare internă sub Ivan al III-lea a fost uneori, sub Ivan al IV-lea, combinat de obicei cu titlul de autocrat, similar în sens - aceasta este traducerea slavă a titlului imperial bizantin αυτοκρατωρ Ambii termeni din Rusia antică nu însemnau ceea ce au început să însemne mai târziu, ei exprimau conceptul nu al unui suveran cu putere internă nelimitată, ci al unui conducător care nu era dependent de nicio putere externă terță, care nu plătea tribut catre oricine În limbajul politic de atunci, ambii acești termeni erau opuși cu ceea ce înțelegem prin cuvântul vasal Monumentele scrisului rusesc dinaintea jugului tătar sunt uneori numite țari, dându-le acest titlu în semn de respect, nu în sensul unui termen politic Țari în cea mai mare parte a Rusiei antice până la mijlocul secolului al XV-lea numiți împărații și hanii bizantini ai Hoardei de Aur, conducătorii independenți cei mai cunoscuți de ea, iar Ivan al III-lea putea lua acest titlu numai prin încetarea a mai fi afluent al hanului Răsturnarea jugului a eliminat obstacolul politic în calea acestui lucru, iar căsătoria cu Sofia a oferit o justificare istorică pentru aceasta: Ivan al III-lea se putea considera acum singurul suveran ortodox și independent rămas din lume, așa cum erau împărații bizantini, și supremul conducător al Rusiei, care era sub stăpânirea khanilor Hoardei După ce a dobândit aceste noi titluri pompoase, Ivan a constatat că acum nu era mai convenabil pentru el să fie numit în actele guvernamentale pur și simplu în rusă ca Ivan, Marele Duce Suveran, ci a început să fie scris în formă de carte bisericească: "Ioan, de către harul lui Dumnezeu, suveran al Rusiei întregi " Acestui titlu, ca justificare istorică, i se atașează o serie lungă de epitete geografice care denotă noile limite ale statului moscovit: altele", adică pământuri Simțindu-se atât din punct de vedere al puterii politice, cât și din punct de vedere al creștinismului ortodox și, în sfârșit, din punct de vedere al relației de căsătorie, succesorul casei căzute a împăraților bizantini, suveranul Moscovei a găsit și o expresie clară a legăturii sale dinastice cu aceștia : de la sfârşitul secolului al XV-lea Pe sigiliile sale apare stema bizantină - un vultur cu două capete GENEALOGIE RURICKA Apoi au gândit nu în idei, ci în imagini, simboluri, ritualuri, legende, adică ideile dezvoltate nu în combinații logice, ci în acțiuni simbolice sau fapte presupuse, pentru care au căutat justificări în istorie Au apelat la trecut nu pentru a explica fenomenele prezentului, ci pentru a justifica interesele actuale, căutând exemple pentru propriile pretenții Politicienii moscoviți la începutul secolului al XVI-lea înrudirea căsătoriei cu Bizanţul nu era suficientă: voiam să mă înrudesc prin sânge, de altfel, cu însăşi rădăcina sau modelul mondial al puterii

supreme - cu Roma însăşi În cronica de la Moscova a acelui secol, apare o nouă genealogie a prinților ruși, conducându-și familia direct de la împăratul roman Aparent, la începutul secolului al XVI-lea a existat o legendă că Augustus, Cezar al Romei, proprietarul întregului univers, când a început să slăbească, a împărțit universul între frații și rudele săi și l-a plantat pe fratele său Prus pe malul râului Vistula de-a lungul râului numit Neman, care până astăzi este numit țara prusacului după numele său, "și din Prus al paisprezecelea trib este marele suveran Rurik" Diplomația Moscovei a folosit această legendă în practică: în , boierii țarului Ivan, justificându-și titlul regal în negocierile cu ambasadorii polonezi, au citat tocmai această genealogie a Moscovei Rurikovici în cuvintele analelor LEGENDA DESPRE VLADIMIR MONOMAKH Au vrut să evidențieze istoria și ideea moștenirii bizantine Vladimir Monomakh era fiul fiicei împăratului bizantin Constantin Monomakh, care a murit cu mai bine de de ani înainte ca nepotul său să intre pe tronul Kievului În cronica de la Moscova, întocmită sub Groznî, se spune că Vladimir Monomakh, după ce a domnit la Kiev, și-a trimis guvernatorul la Constantinopol să lupte cu același rege al grecului Constantin Monomakh, care, pentru a opri războiul, a trimis la Kiev cu mitropolitul grec o cruce dintr-un copac dătător de viață și o coroană împărătească din cap, adică o pălărie de Monomahov, cu o cupă de cornelie, din care se distra Augustus, regele Romei, și cu un lanț de aur Mitropolitul, în numele țarului său, i-a cerut domnitorului Kievului pace și dragoste, pentru ca toată Ortodoxia să rămână în pace "sub autoritatea generală a regatului nostru și a marii tale autocrații, Mare Russ" Vladimir a fost încoronat cu această coroană și a început să fie numit Monomakh, regele încoronat divin al Marii Rusii "De acolo", se termină povestea, "toți marii prinți ai lui Vladimir sunt încoronați cu acea coroană regală" Legenda a fost provocată de nunta lui Ivan al IV-lea cu regatul în , când titlurile de țar și autocrat au fost solemn acceptate și introduse atât în relațiile externe, cât și în administrația internă, care au apărut sub Ivan al III-lea ca sub forma unui test numai în unele acte, în principal diplomatice Ideea principală a legendei: semnificația suveranilor de la Moscova ca succesori ecleziastici și politici ai țarilor bizantini se bazează pe conducerea comună a țarilor autocrați greci și ruși asupra întregii lumi ortodoxe stabilite sub Vladimir Monomakh De aceea, Ivan al IV-lea a considerat necesar să se întărească adoptarea titlului regal cu o binecuvântare scrisă conciliară a sfinților greci conduși de patriarhul ecumenic al Constantinopolului: Actului de la Moscova din i s-a dat semnificația unui act bisericesc ecumenic în Kremlin Este curios că legenda de la Moscova despre nunta regală a lui Vladimir Monomakh a fost inclusă și în acest act al ierarhilor răsăriteni Există un raport bizantin din secolul al XIV-lea conform căruia Marele Duce rus avea rangul de administrator (το του επι τραπεζης οφφικιον) la curtea regelui grec, conducătorul universului (η της οικουμενης καινας καινας) ierarhia a învățat despre el, iar Vasily cel Întunecat, într-un mesaj adresat împăratului bizantin, se autointitulează "marebritorul regatului său sfânt" Acum, conform teoriei Moscovei din secolele XV - XVI acest ispravnic și potrivitor al regelui universal s-a transformat în tovarășul său și apoi în succesor Aceste idei, asupra cărora gândirea politică de la Moscova și-a încercat mâna timp de trei generații, au pătruns și în societatea gânditoare rusă Călugărul uneia dintre mănăstirile din Pskov, Filoteu, și-a exprimat cu greu doar gândurile personale când i-a scris părintelui Groaznic că toate regatele creștine converg într-unul dintre regatele sale, că el este

singurul suveran ortodox din întregul Imperiu Celest, că Moscova a fost a treia și ultima Roma IDEEA ORIGINII DIVINE A PUTERII Detaliile conturate, nu toate la fel de importante în sine, sunt toate curioase ca un fel de simboluri ale gândirii politice, ca expresie a muncii intensificate a gândirii politice, care a început în mintea statului moscovite în noile condiții ale situației În noile titluri și ceremonii cu care autoritățile s-au împodobit sau s-au mobilat, mai ales în legendele genealogice și arheologice, cu care au încercat să-și lumineze trecutul, s-au reflectat succesele conștiinței lor politice de sine La Moscova, ei simțeau că au crescut semnificativ și căutau o măsură istorică și chiar teologică pentru a le determina creșterea Toate acestea au condus la încercarea de a pătrunde în esența puterii supreme, în temeliile, originea și scopul ei Văzându-se într-o nouă poziție, suveranul moscovit a găsit insuficientă fosta sursă a puterii sale, care era patria și bunicul, adică succesiunea dintre tată și bunic Acum voia să-și pună puterea pe o fundație mai înaltă, să o elibereze de orice sursă legală pământească Ideea originii divine a puterii supreme nu a fost străină strămoșilor lui Ivan al III-lea; dar niciunul dintre ei nu a exprimat această idee atât de ferm ca atunci când s-a prezentat ocazia În , un anume cavaler german Poppel, rătăcind prin tărâmuri îndepărtate puțin cunoscute în Europa, a ajuns cumva la Moscova Vederea capitalei necunoscutei Moscove i-a părut o descoperire politică și geografică În Occidentul catolic, ei cunoșteau în principal Rus polono-lituanian și mulți nici măcar nu bănuiau existența Rusiei moscovite Întorcându-se acasă, Poppel i-a spus împăratului german Frederic al III-lea că în spatele Rusului polono-lituanian se află o altă Rus, Moscova, independentă fie de Polonia, fie de tătari, al cărui suveran ar fi poate mai puternic și mai bogat decât însuși regele polonez Surprins de o asemenea veste neașteptată, împăratul l-a trimis pe Poppel la Moscova pentru a-i cere lui Ivan mâna uneia dintre fiicele sale pentru nepotul său și, în schimb, să ofere prințului Moscova un titlu regal Ivan a mulțumit pentru oferta bună, dar ca răspuns la aceasta i-a ordonat ambasadorului să spună: "Și ce ne-ai spus despre împărăție, atunci prin harul lui Dumnezeu suntem suverani pe pământul nostru de la început, de la primii noștri strămoși , și avem o numire de la Dumnezeu, ca și strămoșii noștri, deci Și noi Ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea nouă și copiilor noștri până la vârsta care urmează, deoarece acum suntem suverani pe pământul nostru și nu am vrut să fim numiți de la nimeni înainte, iar acum nu vrem Asemenea bunicului său, țarul Ivan, într-o discuție cu ambasadorii polono-lituanieni, plângându-se că regele Sigismund-August nu-și recunoaște titlurile și drepturile exprimate de ei, a spus că aceste drepturi i-au fost date de Dumnezeu și nu au nevoie de nimănui recunoaştere patrimoniu si stat Acestea sunt succesele obținute de conștiința de sine politică a Moscovei prin eforturi atât de diverse Unificarea Marii Rusii a condus la ideea unirii tuturor Rusiei sub o singură autoritate și la dorința de a acorda acestei autorități nu numai semnificație rusească, ci și universală Dar în numele a ce au unit Rusia Mare și au vrut să unească toată Rusia? Ivan al III-lea a declarat insistent, iar urmașii săi au repetat că întregul pământ rusesc este patria lor Aceasta înseamnă că noua unire formată prin unirea Rusiei Mari a fost adusă sub vechea formă politică: nimic nu arată că Ivan al III-lea a înțeles patria în alt fel, nu în felul în care strămoșii săi specifici au înțeles această formă Dar uniunile sociale au propria lor natură, necesitând forme politice corespunzătoare În patrimoniul specific, în care locuitorii liberi se aflau prințului în relații contractuale temporare, fiecare

minut capabil să se rupă, prințul era proprietarul numai al teritoriului, spațiu de teren cu terenuri economice O țară locuită de un întreg popor, pentru care a devenit patrie, unindu-se sub o singură autoritate, nu putea rămâne proprietatea patrimonială a purtătorilor acestei autorități La Moscova, ei au revendicat întregul pământ rusesc ca un întreg popor în numele principiului statului și au vrut să-l posede ca patrie pe un drept de apanage privat Aceasta a fost contradicția internă a lucrării unificatoare pe care Ivan al III-lea și succesorul său o îndeplineau cu atât de aparent succes Ivan al III-lea, primul dintre prinții moscoviți, declarând cu voce tare întregul pământ rusesc patrimoniul său, pare să fi simțit această contradicție și a căutat o ieșire din ea, intensificându-se pentru a-și armoniza puterea patrimonială cu cerințele situației schimbate Văzându-se suveranul unui întreg popor ortodox, era conștient, deși vag, de noile îndatoriri care îi reveneau ca gardian al bunăstării poporului, numit de sus Gândul la aceasta a fulgerat cu o ocazie, pe care, însă, aflăm departe de prima sursă În , în baza unui acord, Ivan le-a ordonat fraților săi specifici să-și trimită regimentele pentru a-și ajuta aliatul din Crimeea, Khan Mengli Giray Prințul specific Andrei de Uglițki nu s-a supus, nu și-a trimis regimentele La început au tăcut la Moscova, iar când prințul Andrei a ajuns în capitală, l-au primit cu afecțiune, dar apoi l-au prins pe neașteptate și l-au băgat în închisoare Mitropolitul, în datoria demnității, a mijlocit la Marele Voievod pentru persoana arestată; dar Ivan a refuzat să-i dea libertate, spunând că acest prinț a complotat împotriva lui de mai multe ori înainte "Da, nu ar fi nimic", a adăugat Ivan, "dar când voi muri, el va căuta o mare domnie sub nepotul meu și chiar dacă nu va obține o domnie, îi va face pe copii mei de rușine și se vor lupta unii pe alții, iar tătarii vor fi ruși, pământul va fi bătut, ars și capturat, iar tributul va fi impus din nou, și sângele creștin va curge ca înainte și toate ostenelile mele vor rămâne în zadar, iar voi veți continua să fiți sclavi a tătarilor Așa povestește Tatișciov în cronica sa, fără a indica de unde a împrumutat cuvintele Marelui Duce În orice caz, de când a fost asigurat succesul adunării de la Moscova a Rus'ului, Ivan al III-lea, fiul și nepotul său cel mare, a început să lupte cu patrimoniul și suveranul, stăpânul autocrat și purtătorul puterii supreme de stat Această fluctuație între două principii sau ordine s-a relevat în soluționarea celor mai importante întrebări puse de această adunare în sine - despre ordinea succesiunii puterii, despre volumul și forma ei Cursul vieții politice a Marii Rusii unite a fost stricat timp de mai bine de un secol de această ezitare, care a dus statul la șocuri profunde, iar dinastia colecționarilor la moarte SUCCESSEREA LA TRON Știm deja cum, chiar înainte de Ivan, ordinea de succesiune a puterii mare-ducale în linie descendentă directă a fost stabilită în casa domnească din Moscova într-un mod real, nu legal Totul depindea de circumstanțe și de khan; dar circumstanțele și voința hanului s-au dezvoltat de obicei în favoarea unei astfel de ordine și au format un obicei, în virtutea căruia marea domnie deja de la Dimitri Donskoy a devenit nu numai patria Moscovei, ci tocmai patria fiului cel mare al Marele Duce Moscova Vasili cel Întunecat, care suferise atât de mult în lupta pentru acest ordin, a găsit un mijloc de a-l întări numindu-l pe fiul său cel mare Ivan Marele Duce co-conducător în timpul vieții sale Ivan a vrut să urmeze exemplul tatălui său și fiul său cel mare de la prima sa soție Ivan și-a numit și co-conducător Dar co-conducătorul a murit, lăsându-l pe fiul său Dimitrie, când și fiul Sofiei, Vasily, creștea Ivan al III-lea a primit două linii descendente și echivalente:

reprezentantul celui mai mare (nepotul) era cu un genunchi mai jos decât reprezentantul celui mai mic (fiul) Boierii, din neplăcere pentru Sophia, erau pentru nepotul lor Sophia și fiul ei au început o intriga întunecată a curții, care s-a deschis, iar un Ivan furios a decis să-și numească nepotul drept co-conducător și moștenitor Nu s-a mulțumit însă cu o simplă exprimare a voinței sale: recentul obicei de a numi un moștenitor, după ce l-a declarat co-domnitor, a vrut să-l sfințească pe alesul pentru marea domnie cu o nuntă bisericească solemnă Ceremoniile adecvate au fost selectate din ceremoniile de încoronare bizantine, completate cu detalii potrivite pentru ocazie, și a fost compilat "rangul" de a pune Dimitri Ivanovici la marea domnie, care a ajuns până la noi într-un manuscris modern Nunta a avut loc în Catedrala Adormirea Maicii Domnului în Marele Duce-bunicul i-a pus pe Marele Duce-nepot o pălărie, o coroană și barmas, o manta, un guler larg răsturnat În timpul nunții, mitropolitul, referindu-se la bunicul său, l-a numit "gloriosul autocrat țar" Momentul solemn a trezit prințului Moscovei nevoia de a privi înapoi și de a apela la antichitate, la istorie, pentru a justifica noua ordine de succesiune la tron - în linie direct descendentă Întorcându-se către Mitropolit, Ivan a spus: "Părinte Mitropolit! prin voia lui Dumnezeu de la strămoșii noștri, marii prinți, bătrânii noștri de acolo și până în acest loc: părinții noștri, marii prinți, au dat fiilor lor mai mari o mare domnie; și am avut cu mine primul fiu, Ivan, binecuvântat cu o mare domnie; dar prin voia lui Dumnezeu, fiul meu Ivan a murit; l-a lăsat pe primul fiu Dimitri, iar acum îl binecuvântez cu mine și după mine cu marea domnie a lui Vladimir, Moscova și Novgorod, iar tu, părinte, l-ai binecuvânta pentru marea domnie În sensul literal al acestor cuvinte, Ivan a decis, la numirea unui succesor, să rămână la o linie dreaptă descendentă în sensul cel mai strict al cuvântului O nuntă bisericească solemnă, consacrând o astfel de ordine de succesiune la tron, poate fi considerată forma de atunci a emiterii legilor fundamentale Asemenea legi, și înaintea tuturor legii cu privire la succesiunea la tron, au fost deosebit de necesare în momentul transformării patrimoniului exorbitant extins al danilovicilor în statul moscovit: statul se deosebește de patrimoniu prin aceea că în el voința de patrimoniul cedează dreptului statului Dar Ivan însuși și-a încălcat instituția atât de solemnă Sophia a reușit să-și îmbunătățească afacerile: nepotul căsătorit a fost retrogradat și luat în custodie, iar fiul ei a fost acordat și pus pe o mare domnie ca "autocrat" "Nu sunt eu liber în nepotul meu și în copiii mei? Cui vreau, îi voi da domnia ", a spus Ivan odată cu altă ocazie; aici a vorbit în el moșierul rătăcit, și nu suveranul, care a publicat primul Sudebnik Același gând despre alegerea arbitrară a unui succesor între descendenți este exprimat în acordul încheiat între Vasily și Iuri, fiii cei mai mari ai lui Ivan al III-lea, în timpul vieții sale și conform voinței sale: tatăl binecuvântează cu marele principat pe fiul pe care îl dorește , indiferent de vechime Succesorul lui Ivan al III-lea a dat un exemplu, pe care l-au urmat cu tristă constanță - să creeze cu o mână și să-și distrugă creația cu cealaltă, până când au distrus statul pe care l-au creat EXTINDEREA PUTERII MARElui DUCE Aceeași ezitare se observă în determinarea sferei și formei puterii supreme Munca intensificată a gândirii politice a dus nu numai la acumularea de noi decorații în jurul Marelui Duce și al titlului său; din această lucrare au rămas câteva resturi practice Noul sens al puterii supreme, devenind treptat mai clar, s-a reflectat nu numai în ceremonialul instanței, ci și în dreptul statului Știm cum Marii Duci ai Moscovei deja din prima

jumătate a secolului al XIV-lea a sporit treptat predominanța patrimonială a moștenitorului lor cel mai în vârstă față de principii mai tineri de apariție Ivan al III-lea în testamentul său a adus această întărire în proporții fără precedent: fiului său mai mare și moștenitor al marii domnii, el singur a lăsat moștenire peste de orașe cu județe sau pământuri întregi cu orașe și suburbii, iar patru dintre frații săi, toți împreună, au fost dat nu mai mult de de orașe și, în cea mai mare parte, nesemnificative Acum, Marele Duce al Moscovei a devenit mult mai bogat și mai puternic decât toate rudele sale specifice reunite Acesta a fost un mijloc practic, la care au recurs și predecesorii lui Ivan al III-lea pentru a asigura predominanța politică a celui mai mare moștenitor Ivan al III-lea a făcut și aici o inovație importantă, care a afectat acțiunea ideilor de stat, care au pătruns intens în conștiința suveranului Moscovei Întărind predominanța materială a fiului său cel mare, Marele Duce, în viața sa spirituală, el i-a oferit și avantaje politice semnificative față de frații săi mai tineri de apariție În acest sens, spiritualul Ivan este primul act de acest fel din istoria dreptului nostru de stat: în el vedem o încercare de a determina componența puterii supreme Voi enumera aceste avantaje politice acordate Marelui Duce față de unele specifice) Până acum, toți prinții comoștenitori dețineau în comun orașul Moscova în acțiuni sau parcele, colectau tribut și taxe, impozite directe și indirecte de la acesta; în spiritualul Ivan al III-lea, cele mai importante elemente de gestionare financiară a capitalului, taxele comerciale și taxele de la spațiile comerciale au fost furnizate unui singur Mare Duce, care a dat doar de ruble dintre ele (cel puțin mii de ruble pentru banii noștri) o an fiecăruia dintre frații săi specifici) Pînă în prezent, prinții specifici au desfășurat curți și represalii în toate cazurile, fiecare în secțiunea sa a capitalei și în satele de lângă Moscova care i-au aparținut; după spiritualul lui Ivan al III-lea, instanța pentru cele mai importante cauze penale din toată Moscova și din lagărele de lângă Moscova, moștenite de frați, aparținea exclusiv Marelui Duce) Până în prezent, fiecare prinț suveran, atât mare cât și appanage, își bătea sau putea să-și bată moneda, iar în cabinetele noastre numismatice veți găsi multe exemplare de monede de apanage din secolele XIV și XV; conform spiritualului lui Ivan al III-lea, dreptul de a bate o monedă a fost acordat unui mare Duce al Moscovei) Până în prezent, în conformitate cu ordinea specifică a proprietății, anumiți prinți puteau dispune de moșiile lor prin testamente la propria discreție Dimitri Donskoy a introdus pentru prima dată o anumită restricție în acest drept, după ce a decretat în clerul său că prințul specific, murind fără fiu, nu putea lăsa moștenirea nimănui, care, la moartea proprietarului fără fiu, a fost împărțită între frații rămași la latitudinea mamei În viața spirituală a lui Ivan al III-lea, această restricție a fost îndreptată exclusiv în favoarea Marelui Duce: întregul escheat, fără dezbinare, a trecut la acesta din urmă O parte din moștenirea alocată prințesei văduve "pentru a trăi" a rămas în folosința ei doar până la moartea ei, "până la burtă", iar apoi a mers și la Marele Duce VALUAREA POSSIUNII PERSONALE Vedem că spiritualul lui Ivan al III-lea determină puterea supremă a Marelui Duce doar dintr-o parte - în raport cu principii specifici Marele Duce, care înainte depășise rudele sale specifice doar prin mărimea bunurilor sale, cantitatea de resurse materiale, concentra acum în persoana sa cel mai mare număr de drepturi politice Succesorul lui Ivan al III-lea a intrat pe masa Marelui Duce mai suveran decât Ivan însuși Frații specifici, în prima jumătate a domniei Ivanov, erau încă capabili să cauzeze mari

necazuri Marelui Duce, apoi erau conducători neputincioși și lipsiți de drepturi înaintea lui Au devenit mai săraci și au căzut din ce în ce mai mult, au condus un management prădător în destinele lor și încă aveau nevoie, nu au putut suporta cheltuielile pentru tătari, au împrumutat bani de la cine și cât au putut, uneori câte ruble pentru sare și nu au făcut plătesc dobândă, au murit cu datorii mari, punându-și plata asupra Marelui Duce, căruia i-au fost refuzate moștenirile În astfel de trăsături, poziția lor economică este desenată în scrisorile lor spirituale Și mai tristă era poziția fraților specifici ai Marelui Duce Vasily S-au gândit uneori să evadeze în Lituania, dar la descoperirea planului, au cerut cu umilință iertare prin mitropolit, călugări, boieri moscoviți, autodenominați iobagi ai Marelui Duce, "suveranul" lor Nu s-au stânjenit la Moscova nici sub Ivan, nici sub Vasily: ei știau că pentru neascultare și pentru răzvrătire pe un denunț, chiar și numai de suspiciune, îi aștepta o închisoare din Moscova Însă dreptul de apariție a fost recunoscut oficial de ambii acești mari duci, ei au încheiat acorduri cu apanații în vechile condiții, ca și cu conducătorii independenți, obligându-i doar să fie perseverenți de la marii duce "nimic pentru nimeni cu vreo treabă", nu sa incheie intelegeri cu nimeni, sa nu comunice deloc fara stirea marilor duce si sub copiii lor, nepotii lor, mari principate nu se gasesc: obligatiile personale inca functioneaza in locul legii Cu toate acestea, în siguranță în ei înșiși, din cauza slăbiciunii lor politice și morale, incapabili să-și organizeze propriile destine, nu doar să conducă regatul, așa cum a vorbit Marele Duce Vasily despre frații săi specifici, ei nu au încetat să fie dăunători în cursul de atunci a treburilor şi în depozitul acelei societăţi timp Legendele locale erau încă prea proaspete și capete specifice slabe se învârteau cu fiecare ocazie Prințul specific era un sedițios, dacă nu prin fire, atunci prin poziție: fiecare intrigă împletită în gloata mulțimii curții se agăța de el În Kremlinul din Moscova, de la el se aștepta tulburări în fiecare minut; mai ales se temeau de evadarea lui în străinătate, în Lituania, deși acest pericol era, poate, cel mai bun mod de a elibera statul de aceste rămășițe inutile ale antichității dezbrăcate, așa cum aceasta înseamnă că l-a salvat pe Vasily Întuneric de cei mai mari dușmani ai săi, prinții lui Mozhaisk și Shemyachich Recunoașterea formală, adică prefăcută, a drepturilor aparente, care nu corespundeau relațiilor reale, introducând falsitatea în viața publică, i-a împiedicat pe suveranii de la Moscova să înțeleagă și să pună în aplicare unul dintre principiile de bază ale ordinii de stat - unitatea, integritatea supremei putere Experiența tristă a tatălui său și a lui l-a făcut pe Ivan al III-lea să se gândească cu nerăbdare la ideea unei astfel de puteri Trimisul Moscovei, în numele său, i-a vorbit la Vilna fiicei sale, Marea Ducesă a Lituaniei: "Am auzit ce dezordine era în țara lituaniei, dacă erau mulți suverani, dar și în țara noastră, ați auzit în ce dezordine se afla tatăl meu și după tatăl meu cum au fost lucrurile între mine și frații mei, sper că ai auzit, dar tu însuți îți amintești altceva INDECIZIE A GUVERNANȚILOR DE LA MOSCOVA Dar, receptivi la ideea de autocrație, suveranii moscoviți aveau o înțelegere foarte lentă a ideii de autocrație Vom vedea în curând cum Ivan al IV-lea, acceptând solemn titlul permanent de țar și autocrat, într-o polemică cu prințul Kurbsky, a pornit la dezvoltarea intensă a unei noi viziuni asupra autocrației, necunoscută Rusiei Antice; dar nici măcar el nu putea renunța la obiceiuri specifice În anul spiritual , numindu-l pe fiul său cel mare, Ivan, drept succesor, i-a refuzat întregul regat al Rusiei, dar, în același timp, a alocat

celui de-al doilea fiu al său, Fedor, o moștenire recrutată din orașe din diferite părți ale stat (Suzdal, Kostroma, Volokolamsk, Kozelsk, Mtsensk și etc) Adevărat, această moștenire nu a devenit un principat special independent; proprietarul ei nu a primit statutul de suveran autonom, ca prinții apanaj din trecut, ci era subordonat țarului în toate, iar chiar moștenirea lui a rămas sub autoritatea supremă a fratelui său mai mare ca singur suveran, a constituit un inseparabil parte a unui singur regat rus indivizibil; "Și moștenirea fiului meu Fedor", a spus cel spiritual, "el (fiul cel mare, țarul Ivan) într-o stare mare" În mintea testatorului, evident, a existat o idee despre inseparabilitatea puterii supreme și a teritoriului statului În aceeași spiritualitate, pentru prima dată în istoria dreptului nostru de stat, s-a exprimat decisiv conceptul de prinț anume ca simplu slujitor al suveranului În termenii cei mai stăruitori, tatăl îi inspiră fiului mai mic supunere necondiționată și neîndoielnică față de cel mai mare, îi poruncește să nu-l contrazică în nimic, să trăiască din cuvântul său în toate, să fie în voia lui în toate până la sânge și să moartea, chiar și în caz de ofensă de la fratele mai mare al ratii nu ridicați și nu vă apărați, ci bateți-l cu fruntea, ca să se demnească să-și depună mânia Într-un cuvânt, prințul specific este un subiect suveran al suveranului și nimic mai mult Dar ideea era chiar în titlul prințului specific, și nu în gradul de subordonare a acestuia față de suveran conform instrucțiunilor paterne testamentare, care nu aveau nicio semnificație practică Când fiul cel mare al lui Grozny a murit, al doilea i-a luat locul ca moștenitor, iar țareviciul Dimitri, care s-a născut cu puțin timp înainte de moartea tatălui său, a primit o mică moștenire - Uglich Dar tatăl încă nu avusese timp să închidă ochii, iar la leagănul acestui prinț anume începuse deja o frământare, care, mocnind multă vreme, a izbucnit în cele din urmă într-un asemenea dezastru care aproape a distrus toate fructele de ani de muncă răbdătoare a lui Davidoviches din Moscova Așadar, până la sfârșitul dinastiei la Kremlin, ei nu s-au putut desprinde de ideea că fiecare membru al unei familii conducătoare ar trebui să aibă multe, deși mici și chiar cu o putere iluzorie, dar totuși propriul lor sor, și un asemenea gânditor îndrăzneț și reformator ca Ivan cel Groaznic a rămas fidel familiei logicii și politicii Moscovei - logica semi-gândurilor și politica semi-măsurilor Să rezumăm tot ce s-a spus pentru a vedea cum s-a format puterea supremă în statul moscovit până la sfârșitul perioadei studiate COMPOZIȚIA PUTERII SUPREMEI Pentru unul dintre micile destine ale interfluviului Oka-Volga, o combinație fericită de diferite condiții a ajutat la extinderea în întreaga zonă a distribuției de atunci a Marelui trib rus O astfel de extindere reușită i-a determinat pe proprietarii acestui lot să-și extindă treptat viziunea despre ei înșiși, asupra puterii lor, pentru a o aduce la măsura unei situații în continuă îmbunătățire În această lucrare a gândirii politice moscovite au fost implicate o varietate de ajutoare: vederi creștine generale și tradiții bizantine, amintiri istorice autohtone și lecții învățate din evenimentele trăite, chiar și aspirațiile viitorului Din acest material s-a dezvoltat o imagine destul de complexă, dar insuficient definită a puterii supreme, în care au fost identificate cu o oarecare claritate trei trăsături: originea divină, reprezentarea universală a Ortodoxiei pe baza unei legături istorico-bisericesc cu Bizanțul căzut în semnificația națională integral rusească pe baza succesiunii directe de la Marele Duce Vladimir Monomakh Dar aceste trăsături au fost introduse în componența puterii și nu s-au dezvoltat din conținutul ei stabilit istoric Acest

conținut a constat în dreptul patrimonial al suveranului Moscovei asupra pământului rusesc, atât aparținându-i, cât și trebuind să-i aparțină în viitor În acest drept se pot distinge trei definiții: suveranitatea patrimonială, independentă de puterea terților, exprimată în titlurile împrumutate de țar și autocrat; moștenire testamentară în linie descendentă directă cu alegerea unui moștenitor dintre descendenți la latitudinea testatorului; indivizibilitatea regatului ca putere și ca regiune, menținând în același timp apanajul subordonat regelui Pe baza unor considerente pur patrimoniale, aceste definiții, cu o corespunzătoare prelucrare legislativă și epurare de impuritățile patrimoniale, ar putea deveni fundamentele ordinii de stat; dintre acestea, ultimele două teme au fost cauzate de faptul că patrimoniul s-a extins în măsura în care nu a putut rămâne patrimoniu și s-a transformat în stat VIZIUNEA SOCIETĂŢII ASUPRA SUVERANULUI Am enumerat până acum consecințele faptului principal, care s-au relevat, pe de o parte, în poziția externă și în politica externă a statului moscovit, pe de altă parte, în conștiința politică a suveranului moscovit și în componența lor a puterii sale supreme Dar acest fapt s-a reflectat și în atitudinea societății moscovite față de suveranul lor Până la sfârșitul secolului al XV-lea această relație se distingea prin simplitatea timpului specific și încă nu existau urme ale acelei venerații, un fel de cult, cu care suveranul Moscovei a fost înconjurat ulterior În , în timpul invaziei Hanului Akhmat, Ivan al III-lea, după ce a stat alături de regimentele de pe Oka, a părăsit armata și s-a întors la Moscova Capitala era în frământare; orășenii și-au dus bunurile la Kremlin, așteptând un asediu tătăresc Văzându-l pe Marele Voievod întorcându-se, s-au apropiat de el cu plângeri și i-au spus, potrivit cronicii: "Când tu, suveran, vei domni peste noi în vreme de pace, atunci ne împovărești cu stoluri în zadar, iar acum tu însuți, mâniindu-l pe khan, nu i-ai plătit o ieșire, ne predai tătarilor Bătrânul Arhiepiscop Rostov Vassian l-a întâmpinat pe Marele Duce cu reproșuri și mai aspre, a început să-i "vorbească de rău", numindu-l "alergător", un laș și amenințându-l că sângele creștin va fi vărsat de la tătari asupra lui Iată un alt episod din timpul domniei succesorului lui Ivanov Și în acest moment, fostele simple relații ale supușilor cu suveranul nu dispăruseră încă Apoi, la Moscova, l-au suspectat pe fratele suveranului, specificul prințului Dmitrovski Yuri, de o denunțare a intenției răutăcioase, și au decis să aștepte sosirea lui în capitală pentru a-l aresta După ce a aflat acest lucru, Yuri s-a îndreptat către hegumenul Volokolamsk, Ven Iosif, plângându-i că la Moscova îi ascultau pe acuzatori și rugându-i pe stareț să meargă la Moscova să mijlocească pentru el în fața Marelui Duce Iosif l-a convins pe prințul specific să nu se opună celor mari: "Înclină-ți capul înaintea unsului lui Dumnezeu, eu mă supun lui" Yuri a răspuns: "Fii pentru mine în locul propriului meu tată; Eu, după instrucțiunile tale, nu voi fi împotriva suveranului, sunt gata să suport totul de la el, chiar și moartea însăși, doar mergi la el Iosif a trimis la Marele Duce doi bătrâni ai mănăstirii sale Nerespectând regulile obișnuite de curtoazie, fără a saluta și fără a întreba de sănătatea starețului, Vasily a întâlnit solii cu cuvinte supărate: "De ce ați venit, ce vă pasă de mine?" Atunci, unul dintre bătrâni a început să-i reproșeze marelui duce că nu se cuvine ca suveranul să-și piardă cumpătul așa, fără să afle mai întâi care se întâmplă, ci că trebuie să-l întrebe temeinic și să asculte cu blândețe și smerenie Marele Duce a fost rușinat, s-a ridicat și a spus zâmbind: "Ei bine, scuzați-mă, bătrâni, am glumit" Apoi, scoțându-și pălăria, s-a înclinat în fața bătrânilor

și a întrebat de sănătatea stareţului Atunci chestiunea a fost deja discutată, iar Marele Duce a respectat cererea lui Iosif, împăcat cu fratele său Aceasta a fost înainte de , când a murit Iosif Deci la începutul secolului al XVI-lea uneori au apărut simple relaţii specifice ale subiecţilor cu suveranul lor; dar aceste relaţii au dispărut rapid odată cu ultimul lot Deja sub Ivan al III-lea, cu atât mai mult sub Vasily, puterea supremă s-a înconjurat de acel halou care despărțea atât de puternic suveranul Moscovei de restul societății Ambasadorul împăratului german Herberstein, care a observat Moscova sub Vasily, observă că acest Mare Duce a terminat ceea ce a început tatăl său și, cu puterea sa asupra supușilor săi, îi depășește pe aproape toți monarhii din lume El adaugă că la Moscova se spune despre Marele Duce: voința suveranului este voia lui Dumnezeu, suveranul este executorul voinței lui Dumnezeu Când moscoviții sunt întrebați despre vreo chestiune necunoscută sau dubioasă, ei răspund cu expresii împietrite: noi nu știm asta, Dumnezeu știe asta și marele suveran Potrivit lui Herberstein, ei chiar l-au numit pe suveranul lor deținătorul cheii și patul lui Dumnezeu, aplicând limbajul curții din Moscova unor astfel de relații exaltate Deci, pe vremea succesorului lui Vasily, Ivan al IV-lea, la Moscova, acel cod de concepte politice era gata, pe care Rusul Moscovit a trăit atunci atât de mult timp CONCLUZII Reamintind fenomenele pe care le-am studiat astăzi, nu putem spune că un secol și jumătate de la moartea lui Vasily Întuneric a fost un dar pentru conștiința politică și puterea suveranului Moscovei Ideea unificării de stat a întregului pământ rusesc, semnificația națională a suveranului Moscovei, dincolo de autoritatea învestită în el de a observa bunăstarea poporului - aceste idei, împreună cu primele încercări de a stabili componența puterii supreme , una și indivizibilă, trebuie recunoscută drept succese semnificative pentru mințile moscovite din acea vreme Însă, semnificația acestor succese s-ar limita la istoria conceptelor, dacă nu ar fi însoțite de o mișcare corespunzătoare în ordinea socială și statală, la studiul căreia ne întoarcem Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul MOSCOVA BOYARSTVO MODIFICĂRI ÎN COMPOZIȚIA SA DIN JUMĂTATEA SECOLULUI XV CONDIȚII ȘI REGULI ALE REGULAMENTULUI PEDIGREI AL PRENUMELOR DE BOIER DISPOZIȚIA POLITICĂ A BOYARTS ÎN NOUA SA COMPOZIȚIE DEFINIȚIA BOIERISTIVITĂȚII DE LA MOSCOVA CA CLASĂ LOCALITATE PATRIA LOCALĂ CONTUL LOCAL ESTE SIMPLU SI COMPLEX LIMITARI LEGISLATIV ALE LOCALITATII IDEEA DE LOCALITATE CÂND A FOST ÎN SISTEM SEMNIFICAȚIA SA CA GARANȚIE POLITICĂ PENTRU BOYARTS Defecte ale acesteia IN ACEST RESPECT RELAȚII INTERNE Studiind consecințele politice ale faptului principal al perioadei - transformarea principatului Moscovei într-un mare stat rus, am subliniat efectul acestui fapt asupra conștiinței politice a suveranului Moscovei și a societății Marii Ruse Acest fapt a confirmat în mintea suveranului moscovit o nouă viziune asupra puterii sale, precum și în mintea Marelui popor rus o nouă viziune asupra suveranului său Simțindu-se la înălțimea conducătorului național, suveranul Moscovei a crescut teribil în ochii săi, precum și în ochii poporului său Dar, după ce a plantat noi concepte politice în minte, același fapt a creat noi relații politice Unificarea politică a Marii Rusii a schimbat profund poziția și relațiile reciproce ale claselor societății ruse unite și, mai ales, compoziția și starea de spirit a stratului său superior, boierii, precum și schimbarea compoziției și dispoziției acestei clase i-au schimbat atitudinea față de suveran și i-a schimbat în direcția greșită restul societății COMPOZIȚIA BOYARTS Pentru a înțelege această schimbare, trebuie să ne amintim poziția

boierilor din Moscova în anumite secole Chiar și atunci, Moscova a atras o mulțime de boieri străluciți, care nu se afla în nicio altă curte domnească a Rusiei de Nord De la sfârșitul secolului al XIII-lea, slujitori nobili s-au înghesuit pe malurile râului Moscova din toate părțile, atât din principatele vecine nordice, cât și din îndepărtatul sud rus, de la Cernigov, Kiev, chiar din Volinia, și din străinătate, din vestul german și sud-estul tătar, din Crimeea și chiar din Hoarda de Aur Datorită acestui val, până la mijlocul secolului al XV-lea Marele Duce al Moscovei era înconjurat de un zid dens de familii boierești nobiliare Potrivit vechilor cărți genealogice ale boierilor din Moscova, astfel de nume de familie pot fi numărate până la patru duzini Cei mai proeminenti dintre ei au fost Koshkins, Morozovs, Buturlins and Chelyadnins, Velyaminovs and Vorontsovs, Khovrins and Golovins, Saburovs și alții, sub prinții secolului al XII-lea De la mijlocul secolului al XV-lea alcătuirea boierilor moscovi s-a schimbat profund Picturi genealogice boierești din secolul al XVI-lea dezvăluie această schimbare Până la sfârșitul secolului al XVI-lea conform acestor cărți în serviciul de la Moscova, se pot număra până la de familii nobiliare Excluzând din acest număr numele care au fost întemeiate la Moscova chiar înainte de Ivan al III-lea, constatăm că peste de familii au intrat în parte din boierii moscoviți de la mijlocul secolului al XV-lea Prin origine, acesti boieri erau foarte colorati Vechile sale cărți genealogice dau impresia unui catalog al unui muzeu etnografic rusesc Întreaga Câmpie Rusă cu periferia ei a fost reprezentată de acesti boieri în toată plinătatea și diversitatea compoziției sale multitribale, cu toate elementele sale rusești, germane, grecești, lituaniene, chiar tătare și finlandeze Cel mai important dintre toate, majoritatea decisivă în această nouă componență a boierilor aparținea unor familii domnești cu titlul Adunarea intensificată a Rus'ului de către Moscova de la Ivan al III-lea a fost însoțită de intrarea în serviciul Moscovei a multor prinți care au părăsit mesele mari ducale și specifice desființate De atunci, în toate ramurile administrației moscovite, în Duma suverană, toți prinții și principii au fost consilieri în ordine, judecători, adică miniștri, în regiuni, guvernatori, guvernatori în regimente Prințul slujitor, dacă nu zdrobit, apoi a închis vechiul strat al boierilor fără titlu de la Moscova Acești prinți, cu câteva excepții, erau rurikovicii sau gediminovicii lituanieni În urma prinților, boierii lor Rostov, Yaroslavl, Ryazan au plecat la Moscova REGULAMENT PEDIGREE Asemenea elemente etnografice și sociale variate și agitate nu s-au putut contopi în curând într-o masă densă și monotonă Noii boieri moscoviți formau o scară ierarhică lungă, pe care numele de familie boierești nu mai erau așezate prin acord, ci după demnitatea lor oficială Această demnitate a fost determinată de diferite condiții Ideea a triumfat la Moscova că un prinț, doar pentru că este prinț, ar trebui să stea deasupra unui simplu boier, chiar dacă a fost slujitorul de ieri al suveranului Moscovei, iar boierul a avut un lung șir de strămoși care au slujit la Moscova Deci prescripția serviciului a fost sacrificată nobilimii de origine Asta a fost prima condiție Dar prinții nu s-au aliniat cu toții într-o singură linie în serviciul de la Moscova: descendenții foștilor mari duci au devenit mai înalți, descendenții fostului apanage - mai jos Prinții Penkovs s-au ridicat întotdeauna în rândurile rudelor lor cele mai apropiate, prinții Kurbsky sau Prozorovsky, deoarece Penkovs proveneau de la marii prinți ai Iaroslavlului, iar Kurbskys și Prozorovskys - din prinții din Iaroslavl appanage Așadar, poziția oficială a unui servitor cu titlul la Moscova

a fost determinată de importanța sa în momentul tranziției la serviciul de la Moscova Aceasta este a doua condiție Aplicarea consecventă a acestei a doua condiții a dus la o excepție de la prima, adică a plasat alți prinți sub simpli boieri Mulți prinți și-au pierdut apanajul chiar înainte de a se transfera la serviciul de la Moscova S-au mutat deja la Moscova din serviciul la o altă curte, mare-ducală sau specifică Ca slujitori ai prinților juniori, la Moscova au devenit mai mici decât boierii antici locali, care slujeau pe cel mai mare dintre toți prinții, deoarece Marele Duce al Moscovei era considerat proprietarul celei mai vechi regiuni Vladimir De aici a urmat a treia condiție: poziția de la Moscova a prinților, care au încetat să mai fie suverani înainte de a trece la serviciul de la Moscova, precum și poziția boierilor de rând, care s-au transferat la Moscova din alte principate, a fost determinată de importanța comparativă a curțile domnești, în care au slujit amândoi înainte de a se transfera la serviciul de la Moscova Pe aceste condiții, s-au întemeiat regulile ordinii genealogice a servitorilor cu titlu și obișnuiți din Moscova Poziția în slujba de la Moscova era determinată pentru principii suverani de semnificația meselor pe care stăteau, pentru boierii obișnuiți și principii slujitori - de semnificația curților în care slujeau În consecință,) descendentul marilor voievi a devenit mai mare decât descendentul apanajului,) descendentul suveran al prințului apanajului - deasupra boierului simplu,) boierul marelui prinț al Moscovei - deasupra prințului de serviciu și boierului apanajului Datorită acestei rutine, boierii moscoviți în noua lor compoziție s-au rupt în mai multe straturi ierarhice Stratul superior a fost format din descendenții foștilor mari duci ai Rusiei și Lituaniei Aici îi întâlnim pe prinții Penkov de Yaroslavl, prinții lui Shuisky de Suzdal, prinții seniori de Rostov, prinții lituanieni de Belsky, Mstislavsky și Patrikeyevs, din care au descins prinții Golitsyn și Kurakins Dintre vechii boieri fără titlu ai Moscovei, în acest strat au rămas doar Zakharyinii, o ramură a vechii familii de boieri din Moscova a Koshkins Al doilea strat a fost alcătuit din descendenții prinților specifici semnificativi Mikulinsky din Tver, Kurbsky din Iaroslavl, Vorotynsky, Odoevsky și Belevsky din Cernigov Pronsky din Ryazan Lor li s-au alăturat cele mai nobile familii ale vechilor boieri din Moscova: Velyaminov, Davydov, Buturlins, Chelyadnins și alții Boierii secundari de la Moscova și urmașii micilor prinți de apană, împreună cu boierii din principatele Tver, Rostov și altele, au format a treia și următoarele categorii Totuși, vom vedea acum că, conform relațiilor stabilite în cel mai înalt mediu de serviciu din Moscova, a fost mai ușor să se determine ponderea oficială relativă a indivizilor și familiilor decât să se traseze linii separate precise între categorii întregi DISPOZITATE POLITICĂ În noua sa compoziție, boierii moscoviți au început să fie impregnați de o nouă dispoziție politică Nobilimea supremă, care a devenit capul acestor boieri, provenea de la foștii mari și specifici principi Să nu credeți că odată cu dispariția marilor și specifice principate, ordinea specifică care exista în Nordul Rusiei a dispărut imediat fără urmă Nu, acest ordin a continuat să funcționeze multă vreme sub mâna autocratică a suveranului moscovit Unificarea politică a Rusiei de Nord s-a exprimat la început doar în unitatea puterii supreme de la Moscova, dar nu a fost însoțită de o restructurare radicală imediată a guvernului local, unde rămășițele ordinii specifice erau încă destul de stabile Puterea suveranului moscovit nu a luat locul autorităților apanice, ci deasupra acestora, iar noua ordine de stat s-a așezat deasupra celei anterioare, fără a o distruge, ci doar formând

o nouă serie superioară de instituții și relații Nici cele mai înalte administrații locale din Tver, Rostov, Nijni Novgorod etc , nu au fost desființate, ci doar transferate la Moscova și au continuat să funcționeze aici pe cont propriu, fără a fuziona cu instituțiile centrale ale Moscovei În același mod, prinții specifici, încetând să mai fie proprietari independenți ai destinelor lor, au rămas de obicei în ei simpli proprietari de pământ patrimoniali, uneori foarte mari, și de multe ori chiar au continuat să se bucure de o cotă din fosta lor putere guvernamentală, judecată și condusă după vechile obiceiuri și legi locale, și-au păstrat regimentele specifice, altele chiar au fost numite oficial specific, și nu prinți de serviciu Chiar și sub Groznîi, până la oprichnina, s-au întâlnit proprietari de pământ din cea mai înaltă nobilime, care au condus și au judecat categoric în vastele lor moșii, fără să dea măcar socoteală țarului Datorită acestui fapt, trecerea prințului la serviciul de la Moscova de la apanage și chiar masa marelui prinț nu a fost o schimbare drastică pentru el, pierderea a tot ceea ce avea înainte La curtea suveranului Moscovei, la Kremlin, s-a văzut într-un mediu nou, cu care strămoșii săi suverani nu erau obișnuiți; dar acasă, printre slujitorii săi de gospodărie, în CERCUL economiei sale patrimoniale, acest prinț nu a încetat să se simtă un nod în vechea relație, a păstrat vechile concepte și obiceiuri Pe de altă parte, boierii titulari au ocupat toate cele mai înalte poziții în administrația de la Moscova, au comandat regimentele Moscovei, au condus regiunile statului Moscova Există cazuri când fostul prinț suveran a continuat să-și conducă principatul în calitate de guvernator al suveranului Moscovei Toate acestea i-au ajutat pe noii boieri moscoviți, intitulați, descendenții marilor prinți apanagi, să adopte o viziune despre ei pe care vechii boieri moscoviți, fără titlu, nu o aveau Aceştia din urmă erau slujitori liberi şi trecabili ai prinţului conform contractului; primii au început să vadă în ei înșiși conducătorii puternici ai țării statului după origine Conducând totul în Rusia de Nord unită, urmașii foștilor prinți mari și specifici de la Moscova au continuat să se considere aceiași stăpâni ai pământului rusesc, ca și strămoșii lor suverani; numai strămoșii, împrăștiați după destinele lor, stăpâneau pe părți și rând pe rând pământul rusesc, iar urmașii, strânși la Moscova, au început să stăpânească tot pământul și pe toți împreună Dintre boierii intitulati ai secolului al XVI-lea se afirmă o viziune asupra semnificației lor guvernamentale nu ca un premiu de la suveranul Moscovei, ci ca drept de moștenire, moștenit de la strămoșii lor, independent de acest suveran, stabilit de el însuși, de cursul evenimentelor Suveranii Moscovei înșiși au susținut această opinie printre ei, fără a atinge ordinele și tradițiile lor specifice, și chiar și tatăl Groaznicului, căruia nu-i plăceau boierii nobili, și-a recunoscut dreptul ereditar de guvernare, chemându-și consilierii în discursul său pe moarte către ei " veşnicii boieri" ai casei sale Văzându-se adunați în jurul Kremlinului din Moscova, noii boieri intitulați s-au privit ca pe o colecție de conducători ereditari și obișnuiți, adică recunoscuți universal, ai țării ruse, iar la Moscova ca un punct de raliu de unde vor continua să conducă pământul rusesc, numai că nu pe părți și nu singur, așa cum au condus strămoșii, ci împreună și colectiv, ei vor stăpâni pe toți împreună și întregul pământ în agregat Aceasta înseamnă că la noii boieri de la Moscova, tradiția puterii, care a venit din anumite secole, nu a fost întreruptă, ci doar schimbată Acum, că urmașii foștilor prinți suverani s-au adunat la Moscova, fosta lor putere, moștenită de la părinții lor, s-a transformat dintr-un singuratic, personal și local într-un

colectiv, moșier și all-zemstvo Astfel, nobilimea boierească de la Moscova, în noua sa componență, a adoptat o nouă viziune asupra semnificației sale politice, necunoscută boierilor din anumite secole, și însă această viziune a fost adaptată politic LOCALITATE Deci, revenind la studiul compoziției societății în statul moscovit din secolele XV-XVI, ne întâlnim cu o altă consecință a faptului principal al acestei perioade Formarea unui mare stat național rus s-a reflectat în conștiința boierească ca un fel de teorie a unui guvern aristocratic Poziția principală a acestei teorii poate fi exprimată astfel: suveranul Moscovei, pentru a gestiona pământul rus unit sub autoritatea sa, apelează la angajați bine născuți, ai căror strămoși au deținut cândva părți din acest pământ Unificarea Marii Rusii, după ce l-a informat pe Marele Duce al Moscovei despre importanța unui suveran național all-zemstvo și a conducătorilor locali adunați sub mâna sa, a inspirat ideea unei clase guvernamentale all-zemstvo O asemenea viziune a boierilor asupra semnificației lor nu a rămas doar o revendicare politică, ci îmbrăcată într-un întreg sistem de relații de serviciu, cunoscut în istoria noastră sub denumirea de parohialism Înainte de a trece la studiul ei, voi explica ce vreau să spun prin boierii moscoviți BOYARSTVO CA CLASA Folosesc acest cuvânt nu în sensul pe care îl avea în limba oficială a Moscovei din secolul al XVI-lea Atunci ei desemnau nu clasa socială, ci rangul oficial cel mai înalt al boierului: să spună cui au vrut boierii să declare oficial persoanei că i se acordă boierului Vorbesc despre boieri în sensul convențional al păturii superioare a numeroasei clase de serviciu militar în statul moscovit al perioadei studiate Pentru a determina compoziția acestui strat, se poate lua ca bază cartea genealogică oficială, care conținea listele de nume ale celor mai importante familii de servicii în ordinea generațiilor Această genealogie suverană, așa cum a fost numită, a fost compilată sub Grozny și s-au bazat pe ea în analiza disputelor genealogice dintre oamenii de serviciu din Moscova Numele de familie plasate în această genealogie au fost numite genealogii Numim această genealogie boierii Moscovei Se remarcă două condiții sau semne de apartenență la această nobilime Numele de familie a fost inclus în cercul genealogic, dacă aproximativ până la începutul secolului al XVI-lea, când s-a conturat acest cerc, în rândurile sale generaționale avea persoane care au slujit la Moscova ca boieri, okolnichy și în alte trepte superioare Apoi, pentru ca numele de familie să nu iasă din acest cerc, a fost necesar ca membrii săi să rămână în serviciul capitalei, ocupând cele mai înalte funcții în administrația centrală, regională și militară Voi schița principalele fundamente ale localismului Acest cuvânt, în sensul propriu, ar trebui numit ordinea relațiilor de serviciu care s-a dezvoltat între arborii genealogici în statul moscovit din secolele XV și XVI PATRIA LOCALĂ Pentru a înțelege un fenomen atât de complex și confuz precum vechiul localism moscovit, este necesar să renunțăm la unele concepte moderne de serviciu public sau, mai bine spus, să comparăm condițiile de atunci și actuale pentru numirea în funcții guvernamentale Acum, atunci când oamenii sunt numiți să servească într-un departament, ei sunt plasați într-o relație de egalitate sau subordonare unul față de celălalt în funcție de capacitatea lor comparativă de funcționare, iar această aptitudine este determinată de abilități, gradul de pregătire școlară și de serviciu, merit, adică durata și succesul serviciului anterior și, în general, calitățile personale; cel puțin alte considerente sunt recunoscute ca secundare și nerostite În orice caz, raportul de serviciu dintre persoanele desemnate se stabilește chiar din numirea acestora în

funcții și se stabilește pe baza unei evaluări comparative a calităților personale necesare serviciului, făcută de autorități la Moscova în secolul al XVI-lea la înlocuirea funcțiilor superioare cu oameni de serviciu, au luat în considerare nu calitățile personale ale celor numiți, ci semnificația oficială relativă a numelor de familie cărora le aparțineau și poziția genealogică a fiecăruia dintre ei în numele său de familie Prinții Odoevski în slujba unui departament erau în general plasați deasupra Buturlinilor: așa era relația ierarhică reciprocă a acestor două nume de familie Dar buturlinii mai în vârstă i-au putut aborda pe principii mai tineri Odoevski, chiar să-i egaleze, iar relația lor oficială s-a schimbat în consecință Aceasta înseamnă că fiecare arbore genealogic al numelui de familie și fiecare persoană individuală a unui astfel de nume de familie ocupa o poziție certă și permanentă printre alte familii și persoane, cu care numirile lor oficiale trebuiau să fie consecvente și care, prin urmare, nu depindeau de aceste numiri Relația ierarhică dintre colegi nu a fost stabilită în momentul în care aceștia au fost numiți în funcții la latitudinea autorității care i-a numit, ci a fost indicată în prealabil, pe lângă aceasta, de funcția familială a celor numiți Acest sens familial al unei persoane în relație cu alte persoane, atât numele de familie proprii, cât și numele altor persoane, a fost numită patria sa Acest sens a fost dobândit de strămoși și a devenit proprietatea ereditară a tuturor membrilor familiei CONT LOCAL SIMPLU Așadar, repet, patria parohială este relația moștenită de la strămoși în slujba unei persoane de serviciu și a unui întreg nume de familie de serviciu cu alte persoane și familii de serviciu A fost dezvoltată o modalitate specială de a determina patria cu precizie matematică Patria fiecăruia a fost calculată Regulile acestui calcul sunt un întreg sistem care poate fi numit aritmetică parohială Conform scopului dublu al patriei, care indica relația unei persoane cu rudele și străinii săi, relatarea locală era dublă: simplă - după genealogie, sau scară, și dublă - după genealogie și categorii împreună Suntem deja familiarizați cu pedigree-ul Gradurile au fost numite liste de numiri în cele mai înalte funcții ale curții, în administrația centrală și regională, șefi de ordine, adică ministere, guvernatori și guvernatori de orașe, precum și guvernatori de marș de regiment etc Aceste evidențe erau păstrate în Ordinul de rang corespunzător actualului Minister Militar sau, mai precis, Marelui Stat Major, și s-au redus la cărți de biți meteo În , după cum a aflat domnul Milyukov, a fost întocmită categoria Suveranului - cartea oficială a categoriilor de acum de ani, începând cu Relația genealogică a determinat relația genealogică a unei persoane cu rudele sale; această relatare a fost scoasă din relațiile dintre membrii unei vechi case rusești, adică o familie formată dintr-un tată cu fii căsătoriți sau din frați care locuiesc împreună cu familii Membrii unei familii atât de complexe au respectat cu strictețe relația de vechime, exprimată, printre altele, în așezarea lor la masă Luați o familie de frați cu copii Primul loc i-a aparținut fratelui mai mare, gospodarului, autostrada, următorii doi - celor doi frați ai săi mai mici, al patrulea - fiului său cel mare Dacă Bolșakul avea un al treilea frate, nu putea sta nici mai sus, nici mai jos decât nepotul său mai mare, era egalul lui (aceeași vârstă) Această egalitate a fost probabil indicată de ordinea obișnuită a nașterii: al patrulea frate s-a născut de obicei în timpul nașterii primului fiu al fratelui mai mare și, prin urmare, a fost dedus deja de a doua generație - copii, în timp ce cei trei frați mai mari au făcut până la prima generație - tați Această aranjare a locurilor explică regulile de bază ale aritmeticii

locale Conform acestei aritmetici, fiul cel mare de la tatăl său se află pe locul al patrulea, adică între unul și celălalt ar trebui să existe două locuri libere pentru al doilea și al treilea frate patern Fiecare frate următor este un loc mai jos decât cel mai mare anterior, ceea ce înseamnă că frații stau unul lângă altul, în ordinea vechimii Din aceste două reguli a urmat o treime: al patrulea dintre frați sau al treilea unchi este egal cu nepotul cel mai mare Această regulă a fost exprimată prin formula: "fiul primului frate este la o milă de cel de-al patrulea (numărător tată) unchi", adică egal, egal, egal (verst - măsură, ecuație) Aceasta înseamnă că nu s-au așezat unul lângă celălalt, ci au trebuit să stea separat sau opus Baza generală a acestor reguli: patria fiecărei rude a fost determinată de distanța comparativă față de un strămoș comun Această distanță a fost măsurată de unități locale speciale - locuri De aici chiar numele localității Potrivit legăturii parohiale a genealogiei cu serviciul, locul avea un dublu sens: genealogic și oficial În sens genealogic, aceasta este treapta ocupată de fiecare membru al prenumelui pe scara familiei de vechime în funcție de distanța acestuia față de strămoș, măsurată prin numărul de nașteri care îl precedă în linie ascendentă directă Conceptul inițial de loc în sensul de serviciu, evident, s-a dezvoltat în rândul boierilor la masa domnească, unde erau așezați în ordinea serviciului-vechimea genealogică; dar apoi acest concept a fost transferat la toate relațiile de serviciu, la funcțiile guvernamentale De aici expresia pe care o folosim pentru a căuta locuri Distanța genealogică dintre persoanele cu nume de familie identice sau diferite numite în funcții cunoscute în același departament trebuia să corespundă distanței ierarhice dintre aceste funcții În acest scop, fiecare sferă a relațiilor de serviciu, fiecare departament guvernamental, scaunele în Duma suveranului, funcțiile administrative, guvernatorii orașului, precum și funcțiile de guvernatori de regiment, erau de asemenea situate într-o anumită ordine de prioritate, constituiau o scară ierarhică De exemplu, iată ordinea în care posturile de guvernatori de regiment au urmat una după alta Armata Moscovei, mare sau mică, mergea de obicei într-o campanie în cinci regimente sau detașamente Acestea erau un regiment mare, mâna dreaptă, regimentele avansate și de santinelă, adică avangarda și ariergarda, și mâna stângă Fiecare regiment avea unul sau mai mulți comandanți, în funcție de puterea regimentului, în funcție de numărul de sute de companii din el Acești voievozi erau numiți mari sau întâi, alții sau al doilea, al treilea etc Posturile acestor voievozi urmate în această ordine de vechime: primul loc aparținea primului voievod al unui mare regiment, al doilea - primului voievod al mâna dreaptă, a treia - la primii voievozi ai regimentelor înaintate și de santinelă care erau egale, a patra - la primul guvernator al mânii stângi, al cincilea - la al doilea guvernator al regimentului mare, al șaselea - la al doilea guvernator de mâna dreaptă etc Dacă din două rude numite guvernanți în aceeași armată, cel mai în vârstă, după genealogie, după patrie, era pe alocuri cu doi mai mare decât cel mai tânăr, atunci când l-a numit pe senior ca prim guvernator al unei mari regiment, cel mai tânăr ar fi trebuit să fie numit primul guvernator al santinelei sau regimentului avansat, nici mai mare, nici mai jos Dacă i s-a numit un loc mai înalt, mare voievod al dreptei, ruda mai mare îl bătea cu fruntea încât o asemenea sporire a rudei mai tânără îl amenință pe el, petentul, cu "pierderea" onoarei, patriei, că toți, ai lui și alții, care erau considerați egali, vor începe să-l "târească", să coboare, consideră-te cu un loc deasupra lui, din moment ce stătea lângă el, un loc deasupra

unei persoane care se află la două locuri sub ei Dacă cel mai tânăr era numit mai jos, ca un mare guvernator al mâinii stângi, s-a trântit pe frunte din cauza dezonoarei, spunând că "nu este potrivit" să slujească cu ruda lui, că va "pierde", iar ruda ar "găsi" în fața lui, ar câștiga un loc Dau acest exemplu schematic pentru a arăta cum, în numărul de scări, genealogia persoanelor trebuia să corespundă ierarhiei locurilor CONTUL ESTE DIFICIL Mai dificilă a fost relatarea care a determinat relațiile locale dintre extratereștri Dacă în serviciu erau numiți membri din două familii diferite, unde trebuiau să acționeze împreună cu subordonarea uneia față de cealaltă, ei calculau distanța dintre ei în patria oficială pentru a verifica numirea, luând ca bază de obicei serviciul de "părinții", adică rudele din linie ascendentă, atât directe cât și laterale Pentru a face acest lucru, au luat rânduri și au căutat o oportunitate, un precedent, o astfel de numire din anii precedenți, în care strămoșii lor să fie numiți să slujească împreună După ce au întâlnit un astfel de caz, au calculat distanța de rang care se afla între posturile moștenite de părinți Această distanță a fost luată ca bază pentru a lua în considerare relația oficială a ambelor nume de familie, patria lor comparativă, onoarea familiei După ce au determinat acest raport al numelor de familie în funcție de rang, ambii "lucrători în comun" numiți și-au luat genealogiile și și-au calculat distanța genealogică fiecare față de cea a strămoșului său care s-a întâlnit în serviciu în cazul găsit cu strămoșul altui colaborator Dacă această distanță era aceeași pentru ambii parteneri, atunci aceștia puteau fi numiți în aceleași poziții, adică cu aceeași distanță ierarhică ca și între pozițiile strămoșilor lor Dar dacă unul dintre colegii de muncă era mai departe de strămoșul său decât era rivalul său de al său, trebuia să coboare sub rival cu numărul corespunzător de locuri Dacă în cazul găsit strămoșii partenerilor comune, prințul Odoevski și Buturlin, au servit ca primul mare guvernator al unui regiment mare, iar celălalt mare guvernator al mâinii stângi, înseamnă că prințul Odoevski, prin onoarea familiei, l-a tratat pe Buturlin ca tată pentru fiul său, "a fost ca un tată pentru el", adică separat de el în două locuri, pentru că marele guvernator al mâinii stângi este locul al patrulea, ca fiul cel mare din tatăl său După ce s-a stabilit relația generală de serviciu a numelor de familie pe ranguri, a fost încă necesar să se determine poziția genealogică privată a indivizilor, fiecare cu numele său de familie, după pedigree Dacă un descendent al Prințului Odoevski a apărat șase locuri față de strămoșul său și un descendent al lui Buturlin din cinci locuri, atunci descendentul lui Buturlin nu ar putea servi ca prim voievod al mâinii stângi când descendentul Prințului Odoevski a fost numit primul voievod al un regiment mare: Buturlin trebuia să se ridice cu un loc mai sus În relația parohială constantă a numelor de familie după rang a fost introdus un coeficient variabil de generații, care a determinat poziția genealogică a fiecărui individ în numele său de familie Deci, pedigree-ul a determinat relația de serviciu reciprocă a persoanelor cu același nume de familie, rangurile - relația dintre diferite nume de familie, pedigree-ul și rangurile împreună - relația persoanelor cu nume de familie diferite RESTRICȚII LEGALE Schema conturată a contului local cred că este suficientă pentru a înțelege cum localismul a complicat numirile oficiale Mai ales în ordinea locurilor guvernatorilor de regiment, diaconilor din Ordinul Descarcerării le-a fost greu să alcătuiască o selecție de persoane care să asigure toate diferitele relații genealogice și de eliberare, să concilieze toate revendicările familiale posibile Un tablou rar de regiment a făcut fără dispute,

petiții despre numărul de locuri, fără lăcomie de "prada în patrie" Confuzia a fost sporită și mai mult de faptul că tinerii nobili nobili erau localnici cu comandanți de regiment, la care erau detașați la sediu sau pentru sarcini speciale Aceste dificultăți au determinat restricții legislative asupra parohialismului Deci, prin verdictul suveranului și al dumei boierești din , cu participarea chiar și a mitropolitului, unele funcții ale guvernatorilor de regiment au fost retrase din contul local, declarate "fără locuri" De exemplu, s-a hotărât că marele voievod al dreptei, care era cu trei locuri mai sus decât al doilea voievod al marelui regiment, nu avea nicio treabă și socoteală înainte de asta, iar primul voievod al regimentelor de avans și de gardă nu era mai puțin decât voievodul mâinii drepte De asemenea, serviciul nobililor nobili sub comanda unui guvernator mai puțin nobil nu a fost pus pe seama lor pentru numiri ulterioare, când ei înșiși au devenit guvernatori Uneori, toate numirile comandanților de regiment sau la orice sărbătoare de curte erau anunțate fără locuri IDEA LOCALITATE Ideea de localism, strict conservatoare și aristocratică, se deschide din aceeași relatare parohială Generațiile ulterioare de oameni de linie de sânge urmau să fie puse în slujba și la masa suveranului, la fel ca și primele generații Relațiile dintre nume de familie, odată stabilite, nu urmau să fie schimbate Așa cum tații și bunicii au stat cândva în serviciu, la fel ar trebui să stea copiii și toți viitorii descendenți Deci, localismul nu a stabilit ereditatea familială a funcțiilor oficiale, așa cum era cazul în ordinea feudală, ci ereditatea relațiilor oficiale între nume de familie Aceasta explică importanța pozițiilor guvernamentale în localism Poziția în sine nu însemna nimic aici: la fel era în raport cu patria, ce servește un număr aritmetic în raport cu o expresie algebrică, adică un accident concret Prințul Odoevski era gata să ocupe orice poziție, dacă numai Buturlin împreună cu el s-ar afla în poziții și mai inferioare și au existat cazuri când aceeași persoană din campanii a ocupat în mod constant poziții de voievodat regimentar, toate în ordine descrescătoare - aceasta nu a fost o retrogradare a unei persoane în serviciu, dar depindea de atitudinea sa parohială față de tovarăși, guvernatorii altor regimente Totul nu era în poziție, ci în relația reciprocă a persoanelor în funcție de pozițiile lor În consecință, pozițiile în localism aveau un sens complet opus față de ceea ce au acum Acum, semnificația guvernamentală a unei persoane este determinată de poziția sa, adică gradul de putere și responsabilitate asociat cu acesta; în localism, poziția genealogică a unei persoane indica poziția pe care a primit-o Acum, după o zicală binecunoscută, un loc colorează o persoană; atunci s-a crezut că un om ar trebui să-și picteze locul CAND S-A INTAMPLAT Prinții Odoevski au devenit mai înalți decât Buturlinii și multe alte familii antice ale boierilor moscoviți datorită uneia dintre regulile ordinului genealogic din Moscova pe care le-am indicat, deoarece la sfârșitul secolului al XV-lea aceşti prinţi au venit la Moscova direct din lotul lor Localismul de la Moscova a fost o aplicare practică a acestor reguli la relațiile de serviciu ale oamenilor de serviciu din Moscova Prin urmare, este posibil să se determine aproximativ momentul în care a luat forma Vom întâlni elemente de parohialism în anumite secole la Moscova, precum și la alte curți domnești, vom observa prezența ideii de vechime oficială, vom găsi indicații ale mesei și plasamentului oficial al boierilor conform această vechime, cererea lor ca ei să fie așezați la masa domnească, așa cum au așezat Părinții, cu privire la recunoașterea cauzelor ca precedente obligatorii Dar odată cu vagabondajul specific al oamenilor

de serviciu gratuit, rutina lor oficială a fost lipsită de stabilitate Poziția lor la curțile domnești era determinată de acorduri personale temporare cu prințul De îndată ce boierii se așează, se așează în locuri și serviciu, un nou nobil nou venit va aranja cu prințul "la rând și va lua o cetate", "va chema", se va așeza deasupra multor militari bătrâni și va încurca pe cei stabiliti ordinea locurilor În , nepotul lui Gediminas al Lituaniei, prințul Patrikey, a venit la Moscova pentru a sluji Fiul său, Iuri, care a devenit strămoșul prinților Golițin și Kurakin la Moscova, "a condus", a fost plantat mai sus decât mulți boieri moscoviți, deoarece Marele Duce al Moscovei, trecându-și sora pentru el, "l-a rugat pentru un loc" de la boierii lui Yuri avea un frate mai mare, prințul Fiodor Khovansky La nunta Sfântului Gheorghe, a fost "așezat", a stat mai sus, de către bătrânul boier moscovit Fiodor Sabur, al cărui stră-străbunic a intrat în slujba Moscovei sub Kalita Prințul Khovansky i-a spus în același timp lui Sabur: "Stai jos mai sus decât fratele meu, prințul mai mic Yuri" "Fratele tău are un zeu într-o lovitură (fericirea este într-o kichka, într-o soție), dar tu nu ai un zeu într-o lovitură", a obiectat Sabur și s-a așezat mai sus decât Khovansky Oportunitatea de a câștiga locuri înalte cu kichka unei soții, această aroganță, a încetat la Moscova, când, cu un aflux masiv de prinț de serviciu aici, care a înlocuit cursele unice anterioare, a fost necesar să se înlocuiască acordul personal al prințului cu un noul servitor în vizită cu un "cod", un mod general de evaluare a demnității oficiale a oamenilor de serviciu Numai la Moscova elementele localismului au reușit să se formeze într-un întreg sistem, iar formarea lui trebuie pusă pe seama epocii în care avea loc acest aflux, adică domniei lui Ivan al III-lea și fiului său Vasily Până atunci, două fundamente ale parohialismului au devenit gata: un acord personal a fost înlocuit cu un cod; s-a îndeplinit un set de nume de familie între care au funcționat relații locale De atunci, familiile boierești adunate la Moscova au ajuns în rânduri ordonate Prin urmare, liniile strămoșilor, pe relațiile de serviciu ale căror descendenți în disputele parohiale din secolele al XVI-lea și al XVII-lea citate pentru a-și justifica pretențiile genealogice și de descărcare de gestiune, de obicei nu au urcat înainte de domnia lui Ivan al III-lea Cele mai multe dintre cele mai nobile familii din Moscova, care au servit drept verigă principale în lanțul local, nu au fost încă incluse în genealogia Moscovei înainte de Ivan al III-lea SEMNIFICAȚIA POLITICE Acum putem înțelege semnificația politică a parohialismului pentru boierii moscoviți A făcut ca relațiile de serviciu ale boierilor să depindă de slujirea strămoșilor lor, adică a făcut ca semnificația politică a unei persoane sau a unui nume de familie independentă fie de discreția personală a suveranului, fie de meritele sau succesele personale ale oamenilor de serviciu Așa cum au stat strămoșii, așa și urmașii trebuie să rămână pentru totdeauna și nici mila suveranului, nici meritele statului, nici măcar talentele personale nu trebuie să schimbe acest aranjament ereditar fatal Rivalitatea oficială a devenit imposibilă: poziția oficială a fiecăruia era predeterminată, nu câștigată, nu meritată, ci moștenită Cariera oficială a unei persoane nu era afacerea sa personală, interesul său privat Întreaga familie i-a urmat mișcarea oficială, pentru că fiecare dintre câștigurile sale oficiale, fiecare descoperire locală a crescut toate rudele sale, deoarece orice pierdere oficială le-a coborât Fiecare clan a acționat ca o singură entitate în ciocnirile de serviciu; relații de clan stabilite între rude și solidaritate oficială, responsabilitate reciprocă, garanție reciprocă a onoarei

tribale, sub jugul căreia relațiile personale erau subordonate celor familiale, motivele morale erau sacrificate intereselor clanului În , prințul Repnin-Obolensky, conform picturii, a ocupat un loc în campanie sub prințul Iv Sitsky, ceea ce nu ar fi trebuit să facă din cauza poziției oficiale a familiei sale, și nu l-a bătut pe țar că a fost jignit de Sitsky, deoarece el și Sitsky erau "socri și mari prieteni" Apoi toate rudele sale au fost jignite, iar prințul Nogotkov-Obolensky "în toți prinții Obolensky există un loc" l-a bătut pe țar cu fruntea, ceea ce a făcut prințul Repnin, fiind prieten cu prințul Ivan, astfel încât, cu nepetiția hoților săi , el ar provoca pagube și reproș tuturor familiilor lor de prinți Obolensky de la nașterea tuturor străinilor Țarul a examinat chestiunea și a decis că prințul Repnin se află în slujba principelui Iv Sitsky, din prietenie și, prin urmare, cineva este "vinovat" față de prințul Ivan, adică el singur s-a coborât în fața lui Sitsky și a rudelor sale, iar familia sa - față de toți prinții Obolensky - nu există nimeni în patrie în acea ruină Astfel, localismul avea un caracter defensiv Nobilii care i-au slujit s-au apărat atât de arbitrariul de sus, din partea suveranului, cât și de accidente și intrigi de jos, din partea unor indivizi ambițioși care căutau să se ridice deasupra patriei lor - o poziție ereditară De aceea, boierii au prețuit atât de mult localismul: pentru locuri, spuneau ei în secolul al XVII-lea, părinții noștri au murit Un boier putea fi bătut, alungat din serviciu, lipsit de proprietate, dar nu putea fi obligat să ia o funcție în guvern sau să stea la masa suveranului de sub patria sa Aceasta înseamnă că localismul, limitându-și sfera de acțiune la oamenii de origine, a scos în evidență o clasă din masa serviciului militar, din care puterea supremă, vrând-nevrând, trebuia să aleagă mai ales persoane care să ocupe posturi guvernamentale și, în acest fel, a creat pentru această clasă un drept politic sau, mai precis, un privilegiu de a participa la conducere, adică la activitățile puterii supreme Prin acest localism a comunicat boierilor natura clasei conducătoare sau a aristocrației moșiale Guvernul însuși a susținut o asemenea viziune asupra localismului, ceea ce înseamnă că i-a recunoscut pe boieri ca o asemenea aristocrație Iată unul dintre numeroasele cazuri în care s-a exprimat punctul de vedere al localismului ca sprijin sau garanție a poziției politice a boierilor În , prințul Volkonsky, un om nenăscut, dar care a slujit mult, l-a bătut pe suveran cu fruntea că era deplasat în serviciul său mai puțin decât boierul Golovin Golovin i-a răspuns petiționarului printr-o contraplângere că prințul Volkonsky l-a dezonorat și l-a dezonorat pe el și rudele sale și i-a cerut suveranului "să-i dea apărare" Prin decret al suveranului, boierii din Duma au rezolvat cazul și au condamnat să-l trimită pe prinț la închisoare, spunându-i că este un om fără pedigree, iar conform decretului suveranului, oameni fără pedigree cu pedigree ale curte și socoteală nu există în patrie; În ceea ce privește serviciul lui Volkonsky, atunci "pentru serviciu, suveranul favorizează moșia și banii, și nu patria" Deci, suveranul își poate îmbogăți slujitorul, dar nu îl poate face bine născut, pentru că cel bine născut vine din strămoși, iar strămoșii decedați nu mai pot fi făcuți nici mai mult, nici mai puțin născuți decât erau în timpul lor durata de viață Așadar, când boierii de la Moscova au început să prindă contur din elemente pestrițe și nebunești într-o clasă guvernamentală integrală, depozitul său s-a dovedit a fi deosebit de aristocratic DEFECTELE EI O amprentă deosebită a fost pusă asupra semnificației aristocratice a boierilor de două neajunsuri de care suferea localismul Introducând calificarea de rasă în serviciul public, ea a limitat

puterea supremă în prerogativa ei cea mai delicată, în dreptul de a alege îndrumătoare și executori potriviți ai voinței sale: căuta slujitori capabili și ascultători, iar localismul i-a înlocuit pursânge și de multe ori oameni prosti prosti Evaluarea utilității prin originea sau serviciul strămoșilor însemna subordonarea serviciului public unui obicei care avea rădăcini în obiceiurile și conceptele vieții private, iar în sfera dreptului public a devenit esențial antistatal Localismul era un astfel de obicei, iar puterea de stat putea să-l tolereze până când, fie ea însăși și-a înțeles sarcinile reale, fie nu a găsit oameni potriviti pentru serviciu în clasele fără pedigree Petru cel Mare privea localismul cu o privire strict statală, numindu-l "un obicei foarte crud și vătămător, care era venerat ca o lege" Astfel, localismul a susținut supărarea tăcută din fiecare minut a suveranului Moscovei față de boierii săi Dar, pregătindu-se pentru vrăjmășie, nu a sporit, ci mai degrabă a slăbit, puterea clasei pentru care a servit ca principal, dacă nu singurul, sprijin politic Adunând rudele în corporații familiale responsabile, a separat familiile înseși, prin litigiu mărunt pentru locuri a introdus rivalitate, invidie și ostilitate în mijlocul lor, cu un sentiment de onoare a familiei înțeles în mod strict, a stins instinctul de interes public, chiar și patrimonial și astfel a distrus moșia din punct de vedere moral și politic Asta înseamnă că localismul era dăunător atât statului, cât și boierilor înșiși, care îl prețuiau atât de mult Acum trebuie să vedem cum s-a exprimat starea de spirit politică a boierilor de la Moscova, care și-a găsit un sprijin atât de nesigur pentru sine Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ATITUDINA BOIERILOR ÎN NOUA SA COMPOZIȚIE FAȚĂ DE GUVERNUL LOR ATITUDINA BOIERILOR DE LA MOSCOVA FAȚĂ DE MARELE DUCE ÎN VORILE SPECIFICE SCHIMBAREA ACESTE RELAȚII CU IVAN III COLIZIUNE NECLEARITATEA CAUZEI DIZOLĂRII CONVERSAȚIILE LUI BERSEN CU MAXIM GREC GUVERNUL BOIER CORESPONDENȚA Țarului Ivan cu Prințul Kurbsky JUDECĂȚILE PRINȚULUI KURBSKY OBIECTII ALE REGElui NATURA CORESPONDENȚEI ORIGINEA DINASTICĂ A DISOLVĂRII Am văzut cum, ca urmare a unificării politice a Marii Rusii, s-a schimbat și compoziția și starea de spirit a boierilor moscoviți Această schimbare trebuia inevitabil să schimbe bunele relații care au existat între suveranul Moscovei și boierii săi în anumite secole ATITUDINEA BOIERILOR FAȚĂ DE MARELE DUCE ÎN VORILE SPECIFICE Această schimbare de atitudine a fost o consecință inevitabilă a aceluiași proces prin care s-a creat puterea suveranului moscovit și a noilor săi boieri În anumite secole, boierul a mers să slujească la Moscova, căutând aici beneficii de serviciu Aceste beneficii au crescut pentru omul de serviciu odată cu succesul stăpânului său Aceasta a stabilit unitatea de interese între ambele părți De aceea boierii de la Moscova de-a lungul secolului al XIV-lea ei l-au ajutat în unanimitate pe suveranul lor în afacerile sale externe și l-au îngrijit cu zel în administrația internă Legătura strânsă, sinceritatea relațiilor dintre ambele părți sunt o caracteristică vie a monumentelor de la Moscova din acel secol Marele Voievod Semyon cel Mândru scrie, adresându-se fraților săi mai mici în spiritualitate cu instrucțiuni pe moarte: "Ar fi trebuit să asculți în toate pe tatăl domnului nostru Alexei și pe bătrânii boieri, care au vrut bine pentru tatăl nostru și pentru noi" Aceste relații sunt și mai sincere în biografia Marelui Duce Dimitri Donskoy, scrisă de un contemporan, care le datora boierilor săi tronul Marelui Duce Adresându-se copiilor săi, Marele Duce le-a spus: "Iubește-ți boierii, dă-le o onoare vrednică în slujba lor, nu faci nimic fără voia lor" Întorcându-se apoi spre boieri înșiși, Marele

Voievod le-a amintit cu cuvinte pline de simpatie cum a lucrat împreună cu ei în treburile interne și externe, cum au întărit domnia, cum au devenit groaznici pentru dușmanii țării ruse Apropo, Dimitrie le-a spus angajaților săi: "V-am iubit pe toți și v-am ținut în cinste, m-am distrat cu voi, cu voi și am jelit și nu v-am numit boieri, ci prinți ai pământului meu" SCHIMBAREA RELATIEI Aceste bune relații au început să se rupă de la sfârșitul secolului al XV-lea Noii boieri intitulați au mers la Moscova nu pentru noi beneficii de serviciu, ci în cea mai mare parte cu un sentiment amar de regret pentru beneficiile pierdute ale independenței specifice Acum doar nevoia și robia i-au legat pe noii boieri moscoviți de Moscova și nu au putut să iubească acest nou loc al serviciului lor Fiind divergenți în ceea ce privește interesele, ambele părți s-au separat și mai mult în ceea ce privește sentimentele politice, deși aceste sentimente proveneau din aceeași sursă Aceleași împrejurări, pe de o parte, l-au plasat pe Marele Duce al Moscovei la înălțimea unui suveran național cu o putere largă, pe de altă parte, i-au impus o clasă guvernamentală cu gusturi și aspirații politice pretențioase și cu o organizare de clasă care era penibil pentru puterea supremă Simțindu-se într-o adunare în jurul Kremlinului din Moscova, boierii intitulați au început să se uite la ei înșiși, așa cum boierii moscoviți din timpul anume nu îndrăzneau să se uite Simțindu-se suveranul unei Mari Ruse unite, Marele Duce al Moscovei a putut cu greu să suporte relațiile sale anterioare cu boierii ca slujitori liberi în temeiul unui acord și nu se putea înțelege deloc cu noile lor pretenții de împărțire a puterii Unul și același motiv - unificarea Marii Rusii - a făcut ca puterea supremă de la Moscova să fie mai puțin răbdătoare și complice, iar pe boierii moscoviți mai pretențioși și aroganți Astfel, aceleași împrejurări istorice au distrus unitatea de interese dintre cele două forțe politice, iar separarea intereselor a bulversat armonia relațiilor lor reciproce De aici au venit o serie de ciocniri între suveranul Moscovei și boierii săi Aceste ciocniri aduc o animație dramatică vieții monotone și ceremoniale a curții moscovite din acea vreme și dau impresia unei lupte politice între suveranul Moscovei și boierii săi recalcitranți Cu toate acestea, a fost o luptă destul de ciudată atât în ceea ce privește metodele luptătorilor, cât și în ceea ce privește motivele care au ghidat-o Apărându-și pretențiile, boierii nu s-au ridicat în mod deschis împotriva suveranului lor, nu au luat armele, nici nu au condus împotriva lui o opoziție politică prietenoasă Ciocnirile au fost de obicei rezolvate prin intrigi de curte și rușine, rușine, a cărei origine este uneori greu de identificat Este mai mult o ceartă de curte, uneori destul de tăcută, decât o luptă politică deschisă, mai mult o pantomimă decât o dramă COLIZIUNE Aceste ciocniri cu o forță deosebită au fost dezvăluite de două ori și de fiecare dată cu aceeași ocazie - în problema succesiunii la tron Ivan al III-lea, după cum știm, l-a numit mai întâi pe nepotul său Dimitrie drept moștenitor și l-a căsătorit cu o mare domnie, apoi l-a detronat, numindu-și fiul de la a doua soție, Vasily, drept succesor al său În această ciocnire familială, boierii au susținut nepotul lor și s-au opus fiului lor din neplăcere față de mama lui și față de concepțiile și sugestiile bizantine pe care le aducea, în timp ce toți oamenii mici și slabi de serviciu s-au dovedit a fi de partea lui Vasily Ciocnirea a ajuns la punctul de iritare puternică de ambele părți, a provocat certuri zgomotoase la curte, bătăi ascuțite din partea boierilor, ba chiar pare a fi ceva asemănător cu sediția Cel puțin fiul lui Vasily, țarul Ivan, s-a plâns ulterior că boierii, împreună cu nepotul acestuia din urmă, Dimitrie, "au contemplat multe morți dăunătoare" împotriva

tatălui său, chiar și suveranului-bunicul "a spus multe cuvinte de reproș și de reproș" Dar cum au mers lucrurile, la ce anume se străduiau boierii, în detaliu acest lucru nu rămâne în întregime clar; la numai un an după nunta lui Dimitrie ( ), cei mai nobili boieri moscoviți au suferit pentru că s-au opus lui Vasily: prințul Semyon Ryapolovsky-Starodubsky a fost decapitat, iar susținătorii săi, prințul I Yu Aceeași vâlvă de curte surdă, însoțită de rușine, a mers la domnia lui Vasily Acest Mare Duce i-a tratat pe boieri cu neîncredere de înțeles, ca pe un suveran pe care nu voiau să-l vadă pe tron și cu greu l-au îndurat Apropo, din anumite motive l-au băgat în închisoare pe boierul primar, prințul V D Kholmsky, care era căsătorit cu sora Marelui Duce și al cărui tată era încă un anumit conducător al Tverului, iar persoana gânditoare de mâna a doua Bersen-Beklemishev era decapitat pentru discursuri nepotrivite despre Marele Duce și mama lui Dar vrăjmășia s-a aprins deosebit de puternic sub Groznîi și, din nou, cu aceeași ocazie, în chestiunea succesiunii la tron La scurt timp după cucerirea regatului Kazanului, la sfârșitul anului sau la începutul lui , țarul Ivan s-a îmbolnăvit periculos și a ordonat boierilor să jure credință fiului lor nou-născut, țarevici Dimitri Mulți boieri de prim rang au refuzat jurământul sau l-au depus fără tragere de inimă, spunând că nu vor să slujească "pe cel mic trecut cel vechi", adică vor să-l slujească pe vărul țarului, prințul apanat Vladimir Andreevici Staritsky, pe care au vrut să-l pună în regat în caz de moarte rege Mânia țarului împotriva boierilor, trezită de această ciocnire, a dus în câțiva ani la o ruptură completă între ambele părți, însoțită de cruntă dizgrație și execuții la care au fost supuși boierii NECLEARITATEA CAUZEI DIZOLĂRII În toate aceste ciocniri care au izbucnit de-a lungul a trei generații, se pot discerne motivele care le-au provocat, dar motivele care au condus părțile aflate în ceartă, au alimentat ostilitatea reciprocă, nu sunt exprimate suficient de clar de niciuna dintre părți Ivan al III-lea s-a plâns înăbușit de intransigența și încăpățânarea boierilor săi Trimițând ambasadori în Polonia la scurt timp după cazul moștenitorului, Ivan, printre altele, le-a dat următoarele instrucțiuni: cum prințul Semyon Ryapolovsky era foarte inteligent cu prințul Vasily, fiul lui Ivan Iurievici (Patrikeev) Sentimentele și aspirațiile nobilimii boierești de opoziție din timpul lui Vasily sunt oarecum mai clare Din acel moment, a ajuns până la noi un monument care dezvăluie starea de spirit politică a părții boierești - acesta este un extras din dosarul de anchetă despre numitul duma Ivan Nikitich Bersen-Beklemishev ( ) Bersen, departe de a aparține nobilimii supreme, era un om încăpățânat, neînduplecat În acea vreme, călugărul învățat Maxim Grek, un om experimentat, educat, familiarizat cu Occidentul catolic și știința acestuia, care studiase la Paris, Florența și Veneția, a fost chemat de la Athos pentru a traduce din Psaltirea explicativă greacă din explicația greacă Psaltire A atras oameni iscoditori din nobilimea Moscovei care veneau la el să vorbească și să se certe "despre cărți și obiceiuri de la Țaregrad", astfel încât chilia lui Maximov din Mănăstirea Simonov de lângă Moscova a devenit ca un club învățat Este curios că cei mai obișnuiți oaspeți ai lui Maxim au fost toți oameni din nobilimea opoziției: printre aceștia îl întâlnim pe prințul Andr Hholmsky, văr-nepot al numitului boier dezonorat, și V M Tuchkov, fiul boierului Tuchkov, care a fost cel mai nepoliticos cu Ivan al III-lea, după Groaznicul Dar cel mai apropiat oaspete și interlocutor al lui Maxim a fost Ivan Nikitich Bersen, cu care a stat deseori și mult timp ochi în ochi Bersen era la acea vreme în dizgrație și departe de curte, justificându-și porecla

înțepătoare (bersen - agrișe) Ivan Nikitich, odată ajuns la Duma, s-a opus aspru la adresa suveranului când a discutat despre problema Smolensk Marele Duce s-a supărat și l-a dat afară din consiliu, spunând: "Du-te, smerd, ieși afară, nu am nevoie de tine" În conversațiile cu Maxim, Bersen și-a revărsat sentimentele necăjite, în care se poate vedea o reflectare a gândurilor politice ale boierilor de atunci Voi transmite conversațiile lor așa cum au fost înregistrate în timpul interogatoriilor Este o ocazie foarte rară când putem auzi o conversație politică intimă în Moscova secolului al XVI-lea CONVERSAȚIILE LUI BERSEN CU MAXIM GREC Consilierul dezonorat este, desigur, foarte enervat Nu se mulțumește cu nimic în statul moscovit: nici oameni, nici ordine "Despre localnicii, Esmi a spus că acum nu există adevăr în oameni " Este cel mai nemulțumit de suveranul său și nu vrea să-și ascundă nemulțumirea în fața unui străin "Iată", i-a spus Bersen bătrânului Maxim, "ai acum regi la Constantinopol, necredincioși, persecutori; Au venit vremuri rele pentru tine și cumva te înțelegi cu ele? "Este adevărat", a răspuns Maxim, "țarii noștri sunt nelegiuiți, dar nu intervin în treburile bisericești cu noi" "Ei bine", a obiectat Bersen, "chiar dacă ai regi răi, dacă ei fac asta, atunci tot ai un zeu" Și parcă pentru a justifica gândul înghițit că nu mai este Dumnezeu la Moscova, sfătuitorul dezonorat s-a plâns lui Maxim de mitropolitul Moscovei, care, pentru a fi pe placul suveranului, nu a mijlocit pentru datoria demnității celor dezamăgiți și deodată , dând drum la pesimismul său entuziasmat, Bersen a căzut asupra interlocutorului său: "Da, iată-vă, domnule Maxim, am luat din St Munții și ce folos au primit de la tine? "Sunt orfan", a răspuns Maxim, emoționant, "la ce pot fi bun?" "Nu", a obiectat Bersen, "ești o persoană rezonabilă și ne-ar putea beneficia și ne-ar fi mai convenabil să te întrebăm cum să-ți aranjezi pământul pentru suveran, cum să răsplătești oamenii și cum să te comporți ca mitropolit " "Ai cărți și reguli", a spus Maxim, "poți să te stabilești " Bersen a vrut să spună că suveranul, în amenajarea pământului, nu a cerut și nu a ascultat sfaturi rezonabile și, prin urmare, l-a construit nesatisfăcător Acest "non-sfat", "aroganță", se pare, l-a supărat pe Bersen cel mai mult în maniera de acțiune a Marelui Duce Vasily Era încă condescendent față de tatăl lui Vasiliev: Ivan al III-lea, după el, era bun și afectuos cu oamenii, și de aceea Dumnezeu l-a ajutat în toate; îi plăcea "întâlnirea", obiecţia faţă de sine "Și actualul suveran", s-a plâns Bersen, "nu este așa: nu prea favorizează oamenii, este încăpățânat, nu-i plac întâlnirile împotriva lui însuși și este enervat pe cei care îi spun să se întâlnească" Deci, Bersen este foarte nemulțumit de suveran; dar această nemulțumire are un caracter în întregime conservator; recent, vechiul ordin al Moscovei a început să se clatine, iar suveranul însuși a început să le clatine - de asta s-a plâns în special Bersen În același timp, a expus o întreagă filozofie a conservatorismului politic "Tu însuți știi", i-a spus lui Maxim, "și am auzit și de la oameni rezonabili că pământul își rearanjează obiceiurile, că pământul nu durează mult, dar aici actualul Mare Duce ne-a schimbat vechile obiceiuri: deci la ce bine putem astept de la noi? Maxim a obiectat că Dumnezeu pedepsește națiunile pentru încălcarea poruncilor sale, dar că obiceiurile regale și zemstvo sunt schimbate de suverani pentru a ține seama de circumstanțe și de interesele statului "Așa stau lucrurile", a obiectat Bersen, "dar totuși este mai bine să rămânem la vechile obiceiuri, să favorizăm oamenii și să-i onorăm pe bătrâni; iar acum suveranul nostru, încuiat lângă pat, face tot felul de lucruri Odată cu această schimbare a

obiceiurilor, Bersen explică dificultățile externe și necazurile interne pe care le trecea atunci pământul rusesc Primul vinovat al acestei apostazii de la vechile obiceiuri, semănătorul acestei trădări a antichității natale, Bersen o consideră mama Marelui Duce "Cum au venit grecii aici", i-a spus el lui Maxim, "așa țara noastră s-a amestecat, iar până atunci țara noastră rusească a trăit în pace și liniște Cum mama Marelui Duce, Marea Ducesă Sofia, a venit aici cu grecii voștri, așa au început mari discordii cu noi, așa cum ați avut la Tsaregorod sub regii voștri Maxim Grek a considerat că era de datoria lui să-și susțină conaționala și a obiectat: "Marea ducesă Sophia de ambele părți era dintr-o familie grozavă - de către tatăl ei, familia regală a Tsaregorod, iar de mama ei, marele duxus al țării italiene Ferrari "Domnule! orice ar fi, dar a ajuns la dezordinea noastră", și-a încheiat conversația Bersen Așadar, dacă Bersen a exprimat cu acuratețe părerile boierilor de opoziție ai vremii sale, aceștia erau nemulțumiți de încălcarea procedurilor cutumiare de guvernare stabilite, de neîncrederea suveranului față de boierii săi și de faptul că, alături de duma boierească, a deschis un oficiu intim special al câtorva persoane de încredere cu care discutase anterior și chiar predeterminate probleme de stat care erau supuse ascensiunii la duma boierească Bersen nu cere nici un drept nou pentru boieri, ci doar apără vechile obiceiuri încălcate de suveran; este un conservator de opoziție, un adversar al suveranului, pentru că se opune schimbărilor introduse de suveran GUVERNUL BOIER După moartea lui Vasily, în prima copilărie a fiului său, care a necesitat o tutelă prelungită, puterea a căzut multă vreme în mâinile boierilor Acum ei puteau dispune de stat în felul lor, să-și pună în aplicare idealurile politice și, în conformitate cu acestea, să reconstruiască ordinea statului Dar nu au încercat să construiască vreo nouă ordine de stat Împărțiți în partide ale prinților Shuisky și Belsky, boierii s-au luptat aprige între ei din conturi personale sau de familie, și nu pentru orice ordin de stat În decurs de zece ani de la moartea domnitorului Elena ( ), au purtat aceste lupte, iar acest deceniu a trecut nu numai în zadar pentru poziția politică a boierilor, ci și-a renunțat și autoritatea politică în ochii societății ruse Toată lumea a văzut ce forță anarhică sunt boierii dacă nu sunt înfrânați de o mână puternică; dar motivul dezacordului său cu suveranul nu era clar nici de data aceasta CORESPONDENȚA ȚARULUI CU KURBSKII În timpul domniei lui Ivan cel Groaznic, când ciocnirea a reluat, ambele părți care se certau au avut ocazia să-și exprime mai clar opiniile politice și să explice motivele antipatiei lor reciproce În , prințul boier A M Kurbsky, egal și favorit al țarului Ivan, erou al războaielor din Kazan și Livonia, la comanda regimentelor moscovite din Livonia, a pierdut acolo o bătălie și, temându-se de mânia regală pentru acest eșec sau pentru legătura cu Silvestru și Adashev căzuți, au fugit la regele polonez, plecând la Dorpat, unde era guvernator, soția și fiul său tânăr A luat parte activ la războiul polonez împotriva regelui și a patriei sale Dar boierul fugar nu a vrut să se despartă în tăcere de suveranul său părăsit: dintr-o țară străină, din Lituania, i-a scris lui Ivan un mesaj tăios, reproș, "enervant", reproșându-i tratamentul crud față de boieri Țarul Ivan, el însuși "retor al înțelepciunii verbale", așa cum l-au numit contemporanii săi, nu a vrut să rămână îndatorat fugarului și i-a răspuns cu un mesaj justificativ lung, "transmis și zgomotos", așa cum l-a numit prințul Kurbsky, la care acesta din urmă a obiectat Corespondența cu pauze lungi a continuat în - Prințul Kurbsky a scris doar patru scrisori, țarul Ivan două; dar prima sa scrisoare reprezintă

mai mult de jumătate din toată corespondența în volum (din de pagini conform ediției lui Ustryalov) În plus, Kurbsky a scris în Lituania o Istorie acuzatoare a Marelui Prinț al Moscovei, adică Țarul Ivan, unde și-a exprimat părerile politice ale fraților săi boieri Astfel, ambele părți, parcă, s-au mărturisit una față de cealaltă și ar fi de așteptat ca ele să-și exprime pe deplin și sincer opiniile politice, adică să dezvăluie motivele ostilității reciproce Dar nici în această controversă, condusă de ambele părți cu mare ardoare și talent, nu găsim un răspuns direct și clar la întrebarea acestor motive și nu scoate cititorul din nedumerire Scrisorile prințului Kurbsky sunt pline în principal cu reproșuri personale sau patrimoniale și plângeri politice; în Istorie, el exprimă şi câteva judecăţi politice şi istorice generale HOTĂRÂRI LUI KURBSKY Își începe Istoria țarului Ivan cu o reflecție jalnică: "De multe ori m-au deranjat cu întrebarea: cum s-au întâmplat toate acestea de la un țar atât de bun și frumos, care și-a neglijat sănătatea pentru patrie, a suferit trude și necazuri în lupta împotriva vrăjmașilor crucii lui Hristos și din toți a folosit slava bună? Și de multe ori, cu un oftat și cu lacrimi, am tăcut la această întrebare - n-am vrut să răspund; în cele din urmă am fost nevoit să spun măcar ceva despre aceste incidente și așa am răspuns la întrebările frecvente: dacă aș spune mai întâi și în ordine, ar trebui să scriu multe despre cum a semănat diavolul morale rele în prinții ruși buni, mai ales răul lor soții - vrăjitoare, așa cum a fost cazul regilor lui Israel, dar mai ales cele care au fost luate de la străini Deci, privind trecutul imediat al Moscovei, prinţul Kurbsky stă și din punctul de vedere al lui Bersen, vede rădăcina răului în Prințesa Sofia, urmată de aceeași străină Elena Glinskaya, mama țarului Cu toate acestea, familia prinți ruși cândva amabil, cândva, a degenerat într-una din Moscova, "această familie a voastră băutoare de sânge de mult timp", așa cum a spus Kurbsky într-o scrisoare către țar "Obișnuința prinților de la Moscova a fost de mult", scrie el în Istorie, "să dorească sângele fraților lor și să-i distrugă de dragul moșiilor nenorocite și blestemate, de dragul propriei lor nesățiuni" Kurbsky se întâlnește și cu judecăți politice care sunt asemănătoare principiilor, teoriei El consideră normală doar o astfel de ordine de stat, care se bazează nu pe discreția personală a autocrației, ci pe participarea "sinclitului", consiliului boieresc, la conducere; pentru a conduce treburile de stat cu succes și decent, suveranul trebuie să se consulte cu boierii Se cuvine ca țarul să fie șeful și să-și iubească sfetnicii înțelepți, "ca ud-urile sale", - așa exprimă Kurbsky atitudinea corectă, de protopopiat a țarului față de boieri Întreaga sa istorie este construită pe un singur gând - despre efectul benefic al sfatului boieresc: țarul a domnit cu înțelepciune și glorie, în timp ce era înconjurat de sfetnici nobili și veridici Cu toate acestea, suveranul ar trebui să-și împărtășească gândurile regale nu numai cu consilieri nobili și veridici - Prințul Kurbsky permite, de asemenea, participarea populară la guvernare, reprezintă beneficiul și necesitatea Zemsky Sobor În Istoria sa, el exprimă următoarea teză politică: "Dacă regele este onorat de împărăție, dar nu a primit niciun dar de la Dumnezeu, trebuie să caute sfaturi bune și utile nu numai de la consilierii săi, ci și de la oamenii tuturor oamenilor , pentru că darul duhului este dat nu după bogăția exterioară și nu după puterea puterii, ci după dreptatea sufletului Prin acești oameni ai poporului, Kurbsky nu putea să înțeleagă decât o întâlnire de oameni chemați la sfaturi din diferite clase, din întreaga lume: întâlnirile private cu indivizi erau cu greu de dorit pentru el Acestea sunt aproape toate opiniile politice

ale lui Kurbsky Prințul reprezintă semnificația guvernamentală a consiliului boieresc și participarea zemstvo sobor la guvernare Dar visează ieri, întârziat cu visele lui Nici semnificația guvernamentală a consiliului boieresc, nici participarea zemstvo sobor la guvernare nu erau deja idealuri la acea vreme, nu puteau fi vise politice Consiliul boieresc și Zemsky Sobor erau deja fapte politice la acea vreme, primul un fapt foarte vechi, iar al doilea un fenomen încă recent și ambele fapte bine cunoscute publicistului nostru Din timpuri imemoriale, suveranii Rusiei și Moscovei s-au gândit la tot felul de lucruri, legiferate cu boierii lor În , a fost convocat și primul consiliu zemstvo, iar prințul Kurbsky trebuie să-și fi amintit bine acest eveniment, când țarul s-a îndreptat pentru sfaturi către "oamenii poporului", către simpli oameni zemstvi Deci, prințul Kurbsky reprezintă faptele existente; programul său politic nu depășește limitele actualei ordini de stat: nu cere nici noi drepturi pentru boieri, nici noi prevederi pentru vechile lor drepturi, nu cere deloc o restructurare a statului existent În acest sens, el merge doar puțin mai departe decât predecesorul său I N Bersen-Beklemishev și, condamnând aspru trecutul Moscovei, nu este în stare să vină cu ceva mai bun decât acest trecut OBIECȚIILE REGElui Acum să auzim cealaltă parte Țarul Ivan scrie mai puțin calm și lin Iritația îi înghesuie gândul cu o multitudine de sentimente, imagini și gânduri, pe care nu știe să le încadreze în cadrul unei prezentări consistente și calme O frază nouă, apărută de altfel, îl face să-și întoarcă discursul în cealaltă direcție, uitând ideea principală, neterminând ceea ce a început Prin urmare, nu este ușor să înțelegi gândurile și tendințele sale principale în această spumă a dialecticii nervoase Arde, vorbirea lui devine arzătoare "Scrisoarea ta a fost primită", scrie regele, "și citește cu atenție Veninul aspidului este sub limba ta, iar scrisoarea ta este plină de mierea cuvintelor, dar conține amărăciunea pelinului Ești atât de obișnuit, creștin, să slujești unui suveran creștin? Scrii la început, ca să înțeleagă cel care se găsește contrar Ortodoxiei și are conștiința leproșă Ca demonii, din tinerețe ai zdruncinat evlavia și ai furat puterea suverană dată mie de Dumnezeu Această obiecție este motivul principal din scrisorile regelui Ideea răpirii puterii regale de către boieri îl revoltă cel mai mult pe Ivan El nu se opune expresiilor individuale ale prințului Kurbsky, ci întregului mod politic de gândire al boierilor, al căror apărător Kurbsky a acționat "La urma urmei, tu", îi scrie țarul, "în scrisoarea ta necompusă repeți totul la fel, întorcând "cuvinte diferite", și așa, și așa, gândul tău, pentru ca sclavii, pe lângă stăpâni, să aibă putere , "deși în scrisoarea lui Kurbsky nu era scris nimic din toate acestea "Este", continuă regele, "conștiința unui lepros să-și păstreze regatul în mână și să nu-și lase sclavii să conducă? Este contrar rațiunii să nu vrei să fii stăpânit de sclavii cuiva? Este această Ortodoxie strălucitoare - să fii sub stăpânirea sclavilor? Toți sclavii și sclavii, și nimeni altcineva decât sclavii Kurbsky vorbește cu țarul despre sfetnici înțelepți, despre sinclit, dar țarul nu recunoaște niciun sfetnic înțelept, pentru el nu există sinclit, ci sunt doar oameni care slujesc la curtea lui, iobagi de curte El știe un lucru, că "pământul este stăpânit de mila lui Dumnezeu și de binecuvântarea părinților noștri, apoi de noi, suveranii noștri, și nu de judecători și guvernanți, nu de hypați și strategii" Toate gândurile politice ale regelui sunt reduse la o singură idee - la ideea puterii autocratice Autocrația pentru Ivan nu este doar o ordine de stat normală, stabilită de sus, ci și un fapt primordial al istoriei noastre, venit din adâncul secolelor "Autocrația

noastră a început de la Sfântul Vladimir; ne-am născuți și am crescut într-o împărăție, ne deținem pe a noastră și nu am furat-o pe a altcuiva; Autocrații ruși de la început dețin înșiși regatele lor, și nu boierii și nobilii Țarul Ivan a fost primul care a exprimat o astfel de viziune asupra autocrației în Rusia: Rusia antică nu cunoștea o astfel de viziune, nu a conectat relațiile interne și politice cu ideea de autocrație, luând în considerare doar suveranul, independent de puterea externă , a fi un autocrat Țarul Ivan a atras prima atenție asupra acestei laturi interioare a puterii supreme și a fost profund impregnat de noua sa înfățișare: prin întreaga sa lungă, lungă primă epistolă, el duce la îndeplinire această idee, încheind un cuvânt, prin propria sa recunoaștere, "semo și ovamo", acum acolo, apoi aici Toate ideile sale politice sunt reduse la acest ideal, la imaginea unui țar autocrat, necontrolat nici de "preoți", nici de "sclavi" "Cum se numește autocratul, dacă nu se construiește singur?" Multi-regula este o nebunie Ivan dă acestei puteri autocratice o origine divină și îi indică nu numai un scop politic, ci și un înalt scop religios și moral: "Încerc cu zel să călăuzesc oamenii în adevăr și în lumină, pentru ca ei să-l cunoască pe cel adevărat Dumnezeu, slăvit în trinitate, și de la Dumnezeu suveranul dat lor, dar din ceartă intestină și din viața obstinată lăsați-i să rămână în urmă, cu care împărățiile sunt distruse; căci dacă regele nu se supune supușilor, atunci lupta intestină nu se va opri niciodată O astfel de înaltă numire a puterii trebuie să corespundă numeroaselor calități diferite cerute autocratului Trebuie să fie prevăzător, să nu aibă nici mânie bestială, nici smerenie fără cuvinte, trebuie să pedepsească hoții și tâlharii, să fie și milostiv și crud, milostiv cu cei buni și crud cu cei răi: altfel nu este rege "Regele este o furtună nu pentru bine, ci pentru fapte rele; dacă vrei să nu te temi de putere - fă binele, dar dacă faci răul - te temi, că regele nu poartă sabia degeaba, ci să pedepsească răul și să încurajeze binele Niciodată înainte de Petru cel Mare puterea supremă în conștiința de sine abstractă nu s-a ridicat la o expresie atât de distinctă, cel puțin la o expresie atât de energică a sarcinilor sale Dar când a fost vorba de autodeterminarea practică, această fugă a gândirii politice s-a încheiat cu eșec Întreaga filozofie a autocrației în țarul Ivan a fost redusă la o singură concluzie simplă: "Suntem liberi să ne favorizăm lacheii și suntem liberi să-i executăm" Pentru o astfel de formulă, un asemenea efort de gândire nu era deloc necesar, prinții specifici au ajuns la aceeași concluzie fără ajutorul unor înalte teorii ale autocrației și chiar s-au exprimat aproape în aceleași cuvinte: "Eu, prinț cutare și cutare, sunt liber, pe care îl favorizez, pe care îl execut " Aici și în țarul Ivan, ca odinioară la bunicul său, votchinnikul a triumfat asupra suveranului NATURA CORESPONDENȚEI Acesta este programul politic al țarului Ivan Cu toate acestea, o astfel de idee clară și deosebit de exprimată a puterii autocratice nu se dezvoltă în el într-o ordine politică definită dezvoltată; din ea nu se trag implicaţii practice Nicăieri țarul nu spune dacă idealul său politic este de acord cu sistemul de stat existent sau necesită unul nou, dacă, de exemplu, puterea sa autocratică poate acționa mână în mână cu boierii disponibili, doar schimbându-le obiceiurile și obiceiurile politice, sau ar trebui creează instrumente de guvernare complet diferite Nu se poate decât simți că țarul este îngreunat de boierii săi Dar împotriva autocrației, așa cum se înțelegea atunci la Moscova, autocrația, venind de la St Vladimir, nici boierii nu s-au ridicat direct Boierii au recunoscut puterea autocratică a suveranului Moscovei, așa cum a creat-

o istoria Ei au insistat doar asupra necesității și beneficiului participării la conducerea unei alte forțe politice create de aceeași istorie - boierii și chiar au cerut un terț care să ajute ambele forțe - reprezentanța Zemstvo A fost nedrept din partea țarului să-i acuze pe boieri de voința proprie a "preotului ignorant" Sylvester și a "câinelui" Adashev: Ivan nu putea decât să se învinovățească pentru aceasta, deoarece el însuși a dat putere nepotrivită acestor oameni, care nu erau ai boierilor, i-au făcut muncitori temporari De ce a existat o ceartă? Ambele părți au apărat existentul Se simte că nu păreau să se înțeleagă pe deplin, că un fel de neînțelegere i-a despărțit pe cei doi disputați Această neînțelegere constă în faptul că nu două mentalități politice, ci două dispoziții politice s-au ciocnit în corespondența lor; nu se ceartă între ei, ci se mărturisesc unul altuia Kurbsky a numit atât de răspicat epistola regală o mărturisire, remarcând în batjocură că, nefiind presbiter, nu se consideră vrednic să asculte mărturisirea regală cu marginea urechii Fiecare dintre ei își repetă pe a lui și ascultă prost inamicul "De ce ne bateți pe noi, slujitorii voștri credincioși?" - întreabă prințul Kurbsky "Nu", îi răspunde țarul Ivan, "autocrații ruși de la început dețin înșiși regatele lor, și nu boierii și nu nobilii" În această formă cea mai simplă poate fi exprimată esența celebrei corespondențe Dar, înțelegându-se prost unul pe celălalt și situația lor prezentă, ambii adversari s-au certat să prevadă viitorul, spre profeție și - și-au prezis reciproc moartea reciprocă În mesajul din , amintindu-i regelui de moartea lui Saul cu casa sa regală, Kurbsky continuă: " nu te distruge pe tine și casa ta cei acoperiți de sânge creștin vor dispărea în curând odată cu toată casa" Kurbsky și-a reprezentat frații născuți ca un fel de trib ales, pe care se sprijină o binecuvântare specială, și a ciulpat ochii regelui cu jena pe care și-a creat-o, după ce i-a ucis și împrăștiat pe "puternicii din Israel", Dumnezeul său -a dat guvernatori, și a rămas cu "voevodishki", născuți săraci, care sunt speriați nu numai de apariția inamicului, ci și de foșnetul frunzelor legănate de vânt Regele a răspuns acestor reproșuri cu o amenințare istorică: "Dacă ați fi fiii lui Avraam, atunci lucrările lui Avraam ar funcționa; dar Dumnezeu poate ridica copii din pietre la Avraam Aceste cuvinte au fost scrise în , chiar în momentul în care țarul a conceput o întreprindere îndrăzneață - pregătirea unei noi clase conducătoare, care urma să-i înlocuiască pe boierii urâți ORIGINEA DINASTICĂ A DISOLVĂRII Așadar, ambele părți la argument au fost nemulțumite una de cealaltă și de ordinea statului în care au acționat, pe care chiar au condus-o Dar niciuna dintre părți nu a putut veni cu o altă comandă care să se potrivească dorințelor lor, pentru că tot ceea ce și-au dorit a fost deja practicat sau încercat Dacă totuși s-au certat și s-au certat între ei, aceasta se datora faptului că adevărata cauză a disputei nu era problema ordinii statului Judecățile și reproșurile politice au fost exprimate doar pentru a justifica nemulțumirea reciprocă venită din altă sursă Știm deja că disensiunile cu o forță deosebită s-au dezvăluit de două ori și cu aceeași ocazie - în chestiunea moștenitorului tronului: suveranul îl numea, boierii voiau altul Deci, discordia de ambele părți nu a fost de fapt o sursă politică, ci o sursă dinastică Nu era vorba despre cum să conducă statul, ci despre cine îl va conduce Și aici, de ambele părți, obiceiurile timpului anume, refractate de cursul treburilor, au avut efect Atunci boierul și-a ales un prinț, trecând de la o curte domnească la alta Acum că nu mai era unde să plece din Moscova sau că era incomod, boierii au vrut să aleagă între moștenitorii tronului

atunci când se prezenta ocazia Ei își puteau justifica pretenția prin absența unei legi privind succesiunea la tron Aici au fost ajutați de însuși suveranul Moscovei Recunoscându-se suveran național al întregii Rusii, a rămas jumătate din conștiința sa de sine ca patrimoniu specific și nu a vrut să renunțe nimănui la dreptul său de a dispune de patrimoniul înainte de moarte, nici să-și limiteze prin lege voința personală : "Cui vreau eu, voi da principatul" Amestecul unei terțe părți în această voință personală a suveranului l-a atins mai dureros decât ar putea atinge orice problemă generală de ordine a statului De aici neîncrederea și iritația reciprocă Dar când a fost necesar să se exprime oral sau în scris aceste sentimente, s-au ridicat și întrebări generale, apoi s-a dovedit că ordinea de stat existentă suferea de contradicții, întâmpina parțial interese opuse și nu satisfacea pe deplin pe nimeni Aceste contradicții au fost dezvăluite în oprichnina, în care țarul Ivan căuta o cale de ieșire dintr-o situație neplăcută Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRELEGA XXIX CIRCUMSTANȚE CARE AU PREGĂTIT ÎNFIINȚIA OPRICHNINEI PLECAREA EXTRAORDINARĂ A ŢARULUI DIN MOSCOVA ŞI MESAJUL SĂU ÎN CAPITALĂ INTOARCEREA REGELUI DECRET PRIVIND OPRICHNINA VIAȚA ȚARULUI ÎN ALEXANDROVSKAYA SLOBODA ATITUDINA OPRICHNINEI FAȚĂ DE ZEMSHCHINA DENUMIREA OPRICHNINEI CONTRADICȚIE ÎN STRUCTURA STATULUI MOSCOVA GÂNDUL SCHIMBĂRII BOYARTLOR CU NOBILITATEA SCOPUL OPRICHNINEI JUDECĂTA DESPRE CONTEMPORANUL EI CIRCUMSTANȚE CARE AU PREGĂTIT OPRICHNINA Voi preciza dinainte împrejurările în care a apărut această nefericită oprichnina Abia ieşit din copilărie, nu împlinise încă de ani, ţarul Ivan, cu o energie extraordinară pentru vârsta lui, s-a apucat de treburile guvernului Apoi, la instrucțiunile conducătorilor deștepți ai țarului Mitropolit Macarie și a preotului Silvestru, din boieri, care se sparseseră în cercuri ostile, mai mulți sfetnici eficienți, bine intenționați și talentați au mers înainte și au stat lângă tron - "sfatul ales ", așa cum numește prințul Kurbsky acest consiliu, care, evident, a primit dominație reală în Duma boierească, în general, în administrația centrală Cu acești oameni de încredere, regele a început să conducă statul În această activitate guvernamentală, care a fost evidentă încă din , întreprinderile îndrăznețe externe au mers mână în mână cu planuri ample și bine gândite de transformare internă În , a fost convocat primul Zemsky Sobor, la care s-a discutat despre modul de aranjare a guvernului local și s-a decis revizuirea și corectarea vechiului Cod de legi al lui Ivan al III-lea și dezvoltarea unei noi proceduri mai bune pentru procedurile judiciare În , a fost convocat un mare consiliu bisericesc, căruia țarul i-a propus un amplu proiect de reforme bisericești, care avea ca scop să pună ordine în viața religioasă și morală a poporului În , regatul Kazanului a fost cucerit și imediat după aceea au început să dezvolte un plan complex pentru instituțiile locale zemstvo, care urmau să înlocuiască guvernatorii regionali ai coroanei - "alimentatorii": a fost introdusă autoguvernarea zemstvo În , a fost declanșat Războiul Livonian pentru a pătrunde în Marea Baltică și a stabili relații directe cu Europa de Vest, pentru a profita de bogata ei cultură În toate aceste întreprinderi importante, repet, Ivan a fost ajutat de angajați care s-au concentrat în jurul a două persoane care erau deosebit de apropiate de țar - preotul Silvestru și Alexei Adashev, șeful Ordinului Petițiilor, în secretarul nostru de stat pentru acceptarea petițiilor adresate cel mai înalt nume Diverse motive - parțial neînțelegeri interne, parțial dezacord în privința opiniilor politice - l-au răcit pe rege la consilierii săi aleși Ostilitatea lor arzătoare față de

rudele țarinei, Zakharyins, a dus la îndepărtarea lui Adashev și Sylvester de la curte, iar țarul a atribuit moartea Anastasiei, care s-a petrecut în astfel de împrejurări în , durerii pe care a suferit-o defunctul din cauza acestor palate dispute "De ce m-ai despărțit de soția mea? - a întrebat dureros Ivan Kurbsky într-o scrisoare către el ani mai târziu, după această nenorocire a familiei "Dacă nu mi-ar fi luat de la mine juniorii, nu ar exista victime ale coroanei (execuții boierești) " În sfârșit, zborul prințului Kurbsky, cel mai apropiat și mai talentat colaborator a produs pauza finală Nervos și singuratic, Ivan și-a pierdut echilibrul moral, care este mereu tremurător la oamenii nervoși când sunt lăsați singuri PLECAREA TARULUI DIN MOSCOVA SI MESAJUL LUI În această stare de spirit a țarului, la Kremlinul din Moscova s-a întâmplat un eveniment ciudat, fără precedent Odată la sfârșitul anului , acolo au apărut o mulțime de sănii Regele, fără să spună nimic nimănui, s-a adunat cu toată familia și cu niște curteni undeva într-o lungă călătorie, a luat cu el ustensile, icoane și cruci, o rochie și întreaga sa vistierie și a părăsit capitala Era evident că acesta nu era nici un pelerinaj obișnuit, nici o călătorie de plăcere a regelui, ci o întreagă relocare Moscova a rămas în pierdere, fără a ghici ce face proprietarul După ce a vizitat Treimea, țarul cu toate bagajele s-a oprit la Aleksandrovsky Sloboda (acum este Alexandrov, oraș de județ al provinciei Vladimir) De aici, la o lună după plecarea sa, țarul a trimis două scrisori la Moscova Într-una, descriind fărădelegea stăpânirii boierești în copilăria sa, a pus mânia suveranului său asupra tuturor clerului și boierilor asupra tuturor militarilor și funcționarilor, acuzându-i fără excepție că nu-i pasă de suveran, de stat și de tot creștinismul ortodox, din dușmani nu au fost apărați, dimpotrivă, ei înșiși au asuprit creștinii, au jefuit vistieria și pământurile suveranului, iar clerul i-a acoperit pe vinovați, i-a apărat, mijlocind pentru ei în fața suveranului Și astfel țarul, se spunea în scrisoare, "din mare milă a inimii", neputând să îndure toate aceste trădări, și-a părăsit împărăția și s-a dus să se stabilească undeva unde i-ar fi arătat Dumnezeu Este ca și cum ai abdica de la tron pentru a testa puterea puterii sale în rândul oamenilor Țarul a trimis o altă scrisoare oamenilor de rând din Moscova, negustorilor și tuturor muncitorilor din capitală, care le-a fost citită public în piață Aici regele a scris că nu ar trebui să aibă îndoieli, că nu a existat nici o rușine regală și mânie împotriva lor Totul a înghețat, capitala și-a întrerupt instantaneu activitățile obișnuite: magazinele au fost închise, comenzile au rămas goale, cântecele au tăcut Îngrozit și îngrozit, orașul a țipat, cerându-i mitropolitului, episcopilor și boierilor să meargă la așezământ, să-l bată cu frunte pe suveran ca să nu părăsească statul În același timp, oamenii obișnuiți strigau că suveranul s-a întors în regat pentru a-i apăra de lupi și oameni de pradă, dar nu au reprezentat trădătorii și ticăloșii suveranului și îi vor extermina ei înșiși INTOARCEREA REGELUI O deputație a celui mai înalt cler, boieri și funcționari în frunte cu Arhiepiscopul Pimen de Novgorod, însoțită de mulți negustori și alți oameni, s-a dus la așezare pentru a bate fruntea suveranului și a striga pentru ca suveranul să conducă după bunul plac, potrivit toată voința lui suverană Țarul a acceptat petiția zemstvo, a fost de acord să se întoarcă în regat, "să preia din nou statele sale", dar în condițiile pe care a promis să le anunțe mai târziu Un timp mai târziu, în februarie , țarul s-a întors solemn în capitală și a convocat un consiliu de stat al boierilor și al clerului superior Nu l-au recunoscut aici: ochii lui mici și cenușii pătrunzători i-au ieșit,

fața lui mereu plină de viață și prietenoasă era rătăcită și privea nesociabil, pe cap și în barbă au supraviețuit doar rămășițe din părul de odinioară Evident, țarul a petrecut două luni de absență într-o stare de spirit groaznică, neștiind cum se va termina ideea lui În consiliu, el a propus condițiile în care a acceptat înapoi puterea pe care o abandonase Aceste condiţii constau în faptul că trebuia să pună de ocară trădătorii şi neascultătorii săi, şi să execute pe alţii, să le ducă bunurile la visterie, pentru ca clerul, boierii şi funcţionarii să pună toate acestea după voia lui suverană, să nu fie amestecat Țarul părea să cerșească pentru sine o dictatură polițienească de la Consiliul de Stat - un fel de înțelegere între suveran și popor! DECRET PRIVIND OPRIKHNINE Pentru a face față trădătorilor și neascultătorilor, regele a propus să înființeze o oprichnina Era o curte specială pe care țarul și-a format pentru sine, cu boieri speciali, cu majordomi speciali, vistierni și alți administratori, grefieri, tot felul de grefieri și oameni de curte, cu un întreg personal de curte Cronicarul lovește cu putere la această expresie "curte specială", că țarul a condamnat tot ce se afla în această curte "să-ți impuți mai ales" Dintre oamenii de serviciu, a selectat o mie de oameni la oprichnina, care în capitală, în așezarea din afara zidurilor Orașului Alb, în spatele liniei actualelor bulevarde, au primit străzi (Prechistenka, Sivtsev Vrazhek, Arbat și stânga) parte a orașului Nikitskaya) cu mai multe așezări la Mănăstirea Novodevichy; foștii locuitori ai acestor străzi și așezări din militari și funcționari au fost evacuați din casele lor pe alte străzi din suburbia Moscovei Pentru întreținerea acestei curți, "pentru uzul lui de zi cu zi" și a copiilor săi, prinții Ivan și Fedor, a alocat din statul său până la de orașe cu județe și mai multe voloste separate, în care terenurile erau împărțite paznicilor, iar foștii proprietari de pământ au fost îndepărtați de pe moșiile și moșiile lor și au primit pământ în județele neoprichnyh Până la dintre acești deportați, în timpul iernii, împreună cu familiile lor, s-au plimbat de la moșiile luate de la ei la moșiile goale care le-au fost alocate Această parte a oprichninei desprinsă de stat nu era o regiune integrală, un teritoriu continuu, alcătuit din sate, volosturi și orașe, chiar și doar părți din alte orașe împrăștiate ici și colo, în principal în județele centrale și nordice (Vyazma, Kozelsk) , Suzdal, Galich, Vologda, Staraya Rusa, Kargopol etc ; după aceea, partea comercială a Novgorodului a fost luată în oprichnina) "Statul este Moscova lui", adică restul pământului supus suveranului Moscovei, cu armata, curtea și administrația sa, țarul a ordonat boierilor să fie la conducere și să facă tot felul de treburi zemstvo, iar această jumătate a statului a primit numele zemstvos Toate instituțiile guvernamentale centrale care au rămas în zemshchina, ordinele, urmau să acționeze ca înainte, "repararea administrației în mod vechi", transferând toate treburile importante zemstvo către duma boierilor zemstvo, care conducea zemstvo, raportând la suveranul numai despre afaceri militare si importante zemstvo Deci întregul stat a fost împărțit în două părți - în zemshchina și oprichnina; duma boierească a rămas în fruntea primului, țarul însuși a devenit direct șeful celui de-al doilea, fără a renunța la conducerea supremă a dumei boierilor zemstvi "Pentru creșterea lui", adică pentru a acoperi costurile părăsirii capitalei, țarul a cerut de la zemstvo, așa cum ar fi, pentru o călătorie de afaceri în afacerea ei, ridicând bani - de mii de ruble (aproximativ milioane de ruble pentru bani) Așa descria vechea cronică "decretul asupra oprichninei" care nu a ajuns până la noi, pregătit aparent în prealabil la Aleksandrovskaya Sloboda și citit la o ședință

a Consiliului de Stat de la Moscova Țarul se grăbea: fără întârziere, chiar a doua zi după această întâlnire, folosindu-se de autoritatea care i-a fost acordată, a început să-și pună dizgrația asupra trădătorilor și să execute pe alții, începând cu cei mai apropiați susținători ai prințului fugar Kurbsky; într-o zi, șase din nobilimea boierească au fost tăiați capul, iar al șaptelea a fost tras în țeapă VIAȚA ÎN SLOBODA A început eliberarea oprichninei În primul rând, țarul însuși, în calitate de prim oprichnik, a ieșit grăbit din ordinea ceremonială și decoroasă a vieții suveranului, stabilită de tatăl și bunicul său, și-a părăsit palatul ereditar de la Kremlin, s-a mutat într-o nouă curte fortificată, pe care a ordonat-o să o facă construindu-se undeva printre oprichnina sa, între Arbat și Nikitskaya, în același timp a ordonat boierilor și nobililor oprichninei să înființeze curți în Aleksandrovskaya Sloboda unde urmau să locuiască, precum și clădiri ale locurilor guvernamentale destinate să administreze oprichnina Curând, el însuși s-a stabilit acolo și a început să vină la Moscova "nu pentru o perioadă grozavă" Astfel, printre pădurile dese a apărut o nouă reședință - capitala oprichnina cu un palat înconjurat de șanț și metereze, cu avanposturi de-a lungul drumurilor În acest bârlog, țarul a făcut o parodie sălbatică a mănăstirii, a ridicat trei sute dintre cei mai cunoscuți gardieni care alcătuiau frații, el însuși a acceptat titlul de stareț, iar domnitorul Af L-a investit pe Vyazemsky la rangul de pivniță, i-a acoperit pe acești tâlhari cu normă întreagă cu calote monahale, sutane negre, le-a alcătuit un hrisov cenobitic, el însuși cu prinții dimineața a urcat în clopotniță să sune pentru utrenie, în biserică a citit și cânta pe kliros și făcea atât de pământești plecăciuni încât de pe frunte nu-i învineți După liturghie la masă, când frații veseli mâncau și beau, țarul citea învățăturile părinților bisericii despre post și abstinență la pupitru, apoi lua masa singur, după cină îi plăcea să vorbească despre lege, moțea sau mergea la temniţă pentru a fi prezent la tortura suspectului PROPRIETATE SI TEREN Oprichnina la prima vedere, mai ales cu un asemenea comportament al regelui, pare a fi o instituție lipsită de orice sens politic De altfel, după ce a declarat în mesajul său pe toți boierii trădători și jefuitori ai pământului, țarul a lăsat administrarea pământului în mâinile acestor trădători și prădători Dar oprichnina avea propriul ei sens, deși unul destul de trist Trebuie să facă distincția între teritoriu și scop Cuvântul oprichnina în secolul al XVI-lea era deja un termen învechit, pe care cronica de la Moscova de atunci îl traducea ca o curte specială Țarul Ivan nu a inventat acest cuvânt, împrumutat din vechiul limbaj specific Într-un anumit timp, acesta era numele posesiunilor speciale alocate, în principal cele care erau date dreptului de proprietate deplin al prințeselor văduve, spre deosebire de cele date pentru folosință pe viață, din subzistență Oprichnina țarului Ivan a fost o instituție economică și administrativă a palatului responsabilă de terenurile alocate pentru întreținerea curții regale O instituție asemănătoare a apărut în țara noastră mai târziu, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, când împăratul Pavel, prin lege din aprilie , asupra familiei imperiale, a alocat "moșii speciale imobile din posesiunile statului" în valoare de peste mii de suflete de bărbați țărani, care erau "în calcul de stat sub numele de palat volosts și sate" și au primit numele de specific Singura diferență a fost că oprichnina, cu anexări ulterioare, a cucerit aproape jumătate din întregul stat, în timp ce doar / din populația de atunci a imperiului a intrat în departamentul de apanage al împăratului Paul Însuși țarul Ivan a privit oprichnina stabilită de

el ca proprietate privată, o instanță specială sau moștenire pe care a separat-o de stat; el a atribuit după sine zemshchina fiului său cel mare ca rege, iar oprichnina fiului său mai mic, ca prinț specific Există știri că un tătar botezat, țarul captiv din Kazan Ediger-Simeon, a fost plasat în fruntea Zemshchinei Mai târziu, în , țarul Ivan l-a încoronat pe un alt tătar, Khanul Kasimov Sann-Bulat, în botezul lui Simeon Bekbulatovici, dându-i titlul de Suveran al Marelui Duce al Întregii Rusii Traducând acest titlu în limba noastră, putem spune că Ivan i-a numit pe ambii Simeoni președinți ai dumei boierilor zemstvi Simeon Bekbulatovici a condus regatul timp de doi ani, apoi a fost exilat la Tver Toate decretele guvernamentale au fost scrise în numele acestui Simeon ca un adevărat țar al Rusiei, iar Ivan însuși s-a mulțumit cu titlul modest de prinț suveran, nici măcar mare, ci pur și simplu prințul Moscovei, nu toată Rusia, a mers la Simeon pentru a se înclină ca un simplu boier și în cererile sale îl numea pe însuși pe Simeon Prințul Moscovei, Ivaneț Vasiliev, care își bate fruntea "cu copiii", cu prinții S-ar putea crede că nu totul aici este o mascarada politică Țarul Ivan s-a opus suveranului întregii Rusii, care era în fruntea zemșchinei, ca prinț al apanajului Moscovei; prezentându-se ca un prinț special, oprichny al Moscovei, Ivan părea să admită că restul pământului rus era departamentul consiliului, care era format din descendenții foștilor săi conducători, prinți mari și appanage, dintre care cel mai înalt Moscova boieri, care stăteau în Duma Zemstvo, constau După ce Ivan a redenumit oprichnina în curte, boierii și oamenii de serviciu din oprichny - în boierii și oamenii de serviciu din curte Țarul în oprichnina avea propriul său gând, "proprii boieri"; Regiunea oprichnina era guvernată de ordine speciale, asemănătoare celor vechi zemstvo Afacerile statului, cum să spun imperiale, au fost conduse cu un raport către țar de către Duma Zemstvo Dar țarul a ordonat ca alte probleme să fie discutate de toți boierii, zemstvo și oprichny, iar "tapetul boierilor" a luat o decizie generală DENUMIREA OPRICHNINEI Dar, cineva se întreabă, de ce a fost necesară această restaurare sau această parodie a destinului? O instituție cu o formă atât de dărăpănată și cu un nume atât de arhaic, țarul a indicat o sarcină fără precedent înainte: oprichnina a primit semnificația unui azil politic, unde țarul dorea să se ascundă de boierii săi sedițioși Gândul că ar trebui să fugă de boierii săi ia stăpânit treptat mintea, a devenit gândul lui neînduplecat În spiritualul său, scris în jurul anului , regele se înfățișează serios ca un exilat, un rătăcitor Aici scrie: "Pentru mulțimea fărădelegilor mele, mânia lui Dumnezeu s-a răspândit peste mine, am fost izgonit de boieri din cauza arbitrarului lor din averea mea și rătăcesc prin țări" I s-a atribuit intenția serioasă de a fugi în Anglia Deci, oprichnina era o instituție care trebuia să protejeze siguranța personală a regelui I s-a dat un scop politic, pentru care nu exista o instituție specială în sistemul de stat existent de la Moscova Acest scop era exterminarea revoltei care se cuibărea în pământul rusesc, mai ales printre boieri Oprichnina a primit numirea celui mai înalt polițist în cazuri de înaltă trădare Un detașament de o mie de oameni, înscris în oprichnina și apoi crescut la mii, a devenit un corp de supraveghetori ai sediției interne Malyuta Skuratov, adică Grigory Yakovlevich Pleshcheev-Belsky, rudă cu Sf Mitropolitul Alexie, a fost, parcă, șeful acestui corp, iar țarul a implorat pentru sine de la cler, boieri și tot pământul o dictatură de poliție pentru a lupta împotriva acestei revolte Ca detașament special de poliție, oprichnina a primit o uniformă specială: oprichnikul avea un cap de câine și o mătură legată de șa - acestea erau semnele

poziției sale, care constau în urmărirea, adulmecarea și măturarea trădării și a roade ticăloși suverani-sediţioși Oprichnikul a călărit tot în negru din cap până în picioare, pe un cal negru în ham negru, pentru că contemporanii o numeau oprichninei "întuneric întuneric", spuneau despre ea: " ca noaptea, e întuneric" Era un fel de rânduială de pustnici, ca monahii care s-au lepădat de pământ și au luptat cu pământul, precum călugării se luptă cu ispitele lumii Însăși admiterea în echipa oprichnina era prevăzută cu ceva care era fie solemnitate monahală, fie conspirativă Prințul Kurbsky, în Istoria țarului Ivan, scrie că țarul din toată țara rusă a adunat pentru sine "oameni răi și plini de tot felul de răutate" și i-a obligat cu jurământ teribil să nu cunoască nu numai prieteni și frați, ci și cu părinţii lor, ci să-i slujească numai lui şi pe aceasta i-a făcut să sărute crucea În același timp, să ne amintim ce am spus despre rânduiala monahală a vieții, pe care Ivan a stabilit-o în așezământul pentru frații săi aleși oprichnina CONTRADICȚIA ÎN STRUCTURA STATULUI Aceasta a fost originea și scopul oprichninei Dar, după ce i-am explicat originea și scopul, este încă destul de greu de înțeles sensul său politic Este ușor de văzut cum și de ce a apărut, dar este greu de înțeles cum ar fi putut să apară, cum însăși ideea unei astfel de instituții i-a putut veni regelui La urma urmei, oprichnina nu a răspuns la întrebarea politică care era atunci la coadă, nu a eliminat dificultățile pe care le-a provocat Dificultatea a fost creată de ciocnirile apărute între suveran și boieri Sursa acestor ciocniri nu au fost aspirațiile politice contradictorii ale ambelor forțe statale, ci o contradicție în însuși sistemul politic al statului moscovit Suveranul și boierii nu s-au dezacordat ireconciliabil între ei în idealurile lor politice, în planurile pentru ordinea statului, ci au dat peste o singură neconcordanță în ordinea de stat deja stabilită, cu care nu știau ce să facă Cum era de fapt Moscovia în secolul al XVI-lea? Era o monarhie absolută, dar cu administrație aristocratică, adică personal guvernamental Nu exista o legislație politică care să definească limitele puterii supreme, dar exista o clasă guvernamentală cu o organizare aristocratică pe care puterea însăși o recunoștea Această putere a crescut împreună, în același timp și chiar mână în mână cu o altă forță politică care a constrâns-o Astfel, natura acestei puteri nu corespundea cu natura instrumentelor guvernamentale prin care trebuia să opereze Boierii s-au închipuit ca sfetnici puternici ai suveranului întregii Rusii chiar în momentul în care acest suveran, rămânând fidel concepției patrimoniului specific, în conformitate cu legea antică rusească, le-a acordat drept slujitori ai săi în curte titlul de slujitori ai suveranului Ambele părți s-au găsit într-o relație atât de nefirească una cu cealaltă, pe care nu păreau să o observe în timp ce lua forma și cu care nu știau cu ce să facă când au observat-o Atunci ambele părți s-au simțit într-o poziție incomodă și nu au știut cum să iasă din ea Nici boierii nu au putut să se aranjeze și să organizeze ordinea de stat fără putere suverană, cu care erau obișnuiți, nici suveranul nu a știut să-și administreze regatul în noile sale limite fără asistență boierească Ambele părți nu puteau nici să se înțeleagă una cu cealaltă, nici să se descurce una fără cealaltă Incapabili să se înțeleagă sau să se despartă, au încercat să se despartă - să trăiască unul lângă altul, dar nu împreună Oprichnina a fost o astfel de ieșire din dificultate GÂNDUL SCHIMBĂRII BOYARTLOR CU NOBILITATEA Dar această soluție nu a eliminat dificultatea în sine A constat în poziţia politică a boierilor, incomodă pentru suveran, ca clasă guvernamentală, care l-a împiedicat Erau două modalități de a ieși din dificultate: era

necesar fie eliminarea boierilor ca clasă de guvernare și înlocuirea acesteia cu alte instrumente de guvernare, mai flexibile și mai ascultătoare, fie separarea acesteia, atragerea celor mai de încredere oameni de la boieri la tron și domni cu ei, așa cum a domnit Ivan la începutul domniei sale Primul nu l-a putut face curând, al doilea nu a putut sau nu a vrut să îl facă În discuțiile cu străini apropiați, țarul și-a recunoscut din neatenție intenția de a schimba întreaga administrație a țării și chiar de a-i extermina pe nobili Dar ideea de a reforma guvernul s-a limitat la împărțirea statului în zemshchina și oprichnina, iar exterminarea angro a boierilor a rămas un vis absurd al unei imaginații entuziasmate: era înțelept să izolăm și să exterminăm o întreagă clasă de societate, împletită cu diverse fire cotidiene cu straturi întinse sub el La fel, țarul nu a putut crea curând o altă clasă guvernamentală care să-i înlocuiască pe boieri Astfel de schimbări necesită timp, pricepere: este necesar ca clasa conducătoare să se obișnuiască cu puterea și ca societatea să se obișnuiască cu clasa conducătoare Dar, fără îndoială, țarul se gândea la un astfel de înlocuitor și a văzut în oprichnina sa o pregătire pentru aceasta A luat acest gând din copilărie, din frământarea stăpânirii boierești; tot ea l-a îndemnat să-l aducă pe A Adashev mai aproape de ea, luându-l, în expresia regelui, de la insectele stick, "din puroi", și făcând serviciu direct cu nobilii în așteptarea lui Așa că Adashev a devenit prototipul gardianului Cu modul de gândire care a dominat mai târziu oprichnina, Ivan a avut ocazia să facă cunoștință chiar la începutul domniei sale În sau cam așa ceva, un anume Ivan Peresvetov a părăsit Lituania la Moscova, crezându-se că aparține familiei eroului-călugăr Peresvet, care a luptat pe câmpul Kulikovo Acest nativ era un aventurier-condotieri care a slujit într-un detașament polonez de mercenari la trei regi - polonez, ungur și ceh La Moscova, a suferit de oameni mari, și-a pierdut "câinele", proprietatea dobândită de serviciu, iar în sau a înaintat țarului o petiție amplă Acesta este un pamflet politic ascuțit îndreptat împotriva boierilor, în favoarea "războinicilor", adică a nobilimii obișnuite de serviciu militar, căreia îi aparținea însuși petentul Autorul îl avertizează pe țarul Ivan să nu fie prins de vecini, fără de care nu poate "să nu fie o oră"; nu va mai exista un asemenea rege în toată floarea-soarelui, dacă numai Dumnezeu l-ar împiedica să "prindă nobilii" Nobilii regelui sunt slabi, ei saruta crucea, dar se schimba; țarul "a lăsat războiul intestin să intre în împărăția sa", numindu-i guvernatori de orașe și voloste, iar ei se îmbogățesc și mai leneși din sângele și lacrimile creștinilor Cine se apropie de rege cu măreție, și nu cu merit militar sau vreo altă înțelepciune, este vrăjitor și eretic, îi ia regelui fericirea și înțelepciunea, trebuie ars Autorul consideră exemplară rânduiala stabilită de țarul Mahmet-Saltan, care va ridica domnitorul sus, "și-l va lovi peste tot", spunând: nu a știut să trăiască în bună slavă și să slujească cu credincioșie pe suveran Se cuvine ca suveranul să adune venituri din toată împărăția pentru vistieria lui, să bucure inimile soldaților din vistierie, să-i lase să se apropie de el și să-i creadă în toate Petiția părea să fi fost scrisă din timp pentru a justifica oprichnina: așa că ideile ei erau în mâinile "creșnikilor cu mintea slabă", iar țarul însuși nu a putut să nu simpatizeze cu direcția gândurilor lui Peresvetov El i-a scris unuia dintre oprichniki, Vasyuk Gryazny: "S-a făcut pentru păcatele noastre și cum putem ascunde că tatăl nostru și boierii noștri ne-au învățat să înșelam și v-am adus pe voi, cei suferinzi, mai aproape, așteptând serviciu și adevăr de la voi " Acești suferinzi de oprichnina, oameni

născuți subțiri din nobilimea obișnuită, trebuiau să servească drept acei copii ai lui Avraam făcuți din piatră, despre care țarul i-a scris prințului Kurbsky Deci, potrivit țarului Ivan, nobilimea urma să înlocuiască boierii ca clasă conducătoare sub formă de paznici La sfârşitul secolului al XVII-lea această schimbare, după cum vom vedea, a avut loc, doar într-o formă diferită, nu atât de odioasă SCOPUL OPRICHNINEI În orice caz, alegând într-un fel sau altul, era necesar să se acționeze împotriva poziției politice a întregii clase, și nu împotriva indivizilor Țarul a făcut exact invers: bănuind pe toți boierii de trădare, s-a repezit la bănuiți, smulgându-i unul câte unul, dar a lăsat clasa în fruntea administrației zemstvei; nefiind capabil să zdrobească sistemul guvernamental care era incomod pentru el, a început să extermine persoane suspecte sau urâte Gardienii nu au fost puși în locul boierilor, ci împotriva boierilor, ei puteau fi, prin însăși desemnarea lor, nu domnitori, ci doar călăi ai pământului Aceasta a fost lipsa de scop politic a oprichninei; cauzat de o coliziune, a cărei cauză a fost ordinul, și nu persoanele, a fost îndreptată împotriva persoanelor, și nu împotriva ordinului În acest sens, se poate spune că oprichnina nu a răspuns la întrebarea care era la coadă Nu putea fi insuflat țarului decât printr-o înțelegere incorectă a poziției boierilor, precum și a propriei sale poziții Ea a fost în mare măsură produsul imaginației prea timide a regelui Ivan a îndreptat-o împotriva teribilei revolte, parcă cuibărându-se în mediul boieresc și amenințând cu exterminarea întregii familii regale Dar era pericolul într-adevăr atât de teribil? Puterea politică a boierilor, și pe lângă oprichnina, a fost subminată de condițiile create direct sau indirect de adunarea Rus' de la Moscova Posibilitatea unei plecări legale, permise, pilonul principal al libertății oficiale a boierului, dispăruse deja pe vremea țarului Ivan: nu mai era de unde să plece decât în Lituania, singurul prinț al apanajului care supraviețuia Vladimir Staritsky și-a angajat acorduri să nu nu accepta nici prinți, nici boieri și nici popor să părăsească țarul Slujirea boierilor din liber a devenit obligatorie, involuntară Localismul a lipsit clasa de capacitatea de acțiune comună unanimă Amestecarea de pământ a celor mai importanți prinți de serviciu, efectuată sub Ivan al III-lea și nepotul său prin schimbul vechilor moșii domnești cu altele noi, i-a mutat pe principii Odoevski, Vorotinski, Mezețki din periferiile periculoase, de unde puteau stabili relații cu inamicii străini din Moscova, undeva pe Klyazma sau pe Volga de sus, într-un mediu străin pentru ei, cu care nu aveau legături Cei mai nobili boieri stăpâneau regiunile, dar în așa fel încât prin conducerea lor nu dobândeau decât ura oamenilor Astfel, boierii nu aveau sub ei un teren solid nici în guvernare, nici în rândul poporului, nici măcar în organizarea lor de clasă, iar țarul trebuia să știe asta mai bine decât boierii înșiși Pericol grav amenința cu repetarea cazului din , când mulți boieri nu au vrut să-i jure credință copilului, fiul unui țar periculos de bolnav, în sensul să-l troneze pe specificul Vladimir, unchiul principelui Țarul, care abia se biruise, le-a spus direct boierilor jurați că, în cazul morții sale, a prevăzut soarta familiei sale sub unchiul țar Aceasta este soarta pe care o avea de obicei prinți rivali în despotismele orientale Strămoșii țarului Ivan, prinții Moscovei, s-au purtat exact în același mod cu rudele lor, care le-au stat în cale; Însuși țarul Ivan a tratat cu vărul său Vladimir Staritsky exact în același mod Pericolul anului nu s-a repetat Dar oprichnina nu a prevenit acest pericol, ci l-a întărit În , mulți boieri au luat partea prințului, iar catastrofa dinastică poate să nu fi avut loc În , în cazul morții țarului,

moștenitorul său direct cu greu ar fi avut destui susținători: oprichnina i-a adunat pe boieri instinctiv - cu un sentiment de autoconservare OPINII CONTEMPORANE DESPRE EA Fără un asemenea pericol, răzvrătirea boierească nu a depășit gândurile și încercările de a fugi în Lituania: contemporanii nu vorbesc de conspirații sau tentative de asasinat din partea boierilor Dar chiar dacă a existat într-adevăr o răzvrătire boierească, ţarul ar fi trebuit să acţioneze altfel: trebuia să-şi îndrepte loviturile exclusiv către boieri, şi a bătut nu numai pe boieri, nici măcar pe boieri predominant Prințul Kurbsky în Istoria sa, enumerand victimele cruzimii lui Ivan, are mai mult de Contemporanii-străini au numărat chiar și pentru mii La săvârșirea execuțiilor, țarul Ivan, din evlavie, a trecut numele celor executați în cărți de comemorare (sinodik), pe care le trimitea la mănăstiri pentru a pomeni sufletele defuncților cu contribuții comemorative Aceste memoriale sunt monumente foarte curioase; în unele dintre ele numărul victimelor se ridică la mii Însă sunt relativ puține nume de boier în aceste martirologii, dar aici au fost aduse în curte oameni uciși de mase și deloc vinovați de răzvrătire boierească, funcționari, psari, călugări și călugărițe - "creștini decedați ai bărbaților, femeii și copilului rang, ale cărui nume Tu însuți, Doamne, le cântărești", în timp ce sinodistul se plânge jale după fiecare grupă de bătuți de mase În cele din urmă, a venit rândul chiar "întunericului": au murit cei mai apropiați oprichny favoriți ai țarului - prințul Vyazemsky și Basmanov, tată și fiu Pe un ton profund coborât, reținut indignat, contemporanii povestesc despre confuzia pe care oprichnina a adus-o în minte neobișnuită cu astfel de răsturnări interne Ei descriu oprichnina ca pe o ceartă socială Țarul, scriu ei, a ridicat răzvrătire intestină, în același oraș i-a pus pe unii oameni asupra altora, i-a chemat pe unii oprichniki, și-a săvârșit pe al său și i-a chemat pe restul zemshchina și a poruncit părții sale să violeze o altă parte a poporului omorâți și prădați-le casele Și a existat o strângere și ură față de rege în lume, și vărsare de sânge și au fost comise multe execuții Un contemporan observator înfățișează oprichnina ca un fel de joc politic de neînțeles al țarului: el și-a tăiat întregul stat în jumătate ca un topor și i-a făcut de rușine pe toți, jucând astfel poporul lui Dumnezeu, devenind un conspirator împotriva lui însuși Țarul a vrut să fie suveran în zemshchina, iar în oprichnina să rămână un patrimoniu, un prinț de apanage Contemporanii nu puteau înțelege această duplicitate politică, dar au înțeles că oprichnina, scoțând la iveală sediția, a introdus anarhia, protejând suveranul, a zdruncinat înseși temeliile statului Îndreptată împotriva sediției imaginare, a pregătit-o pe cea reală Observatorul, ale cărui cuvinte tocmai le-am citat, vede o legătură directă între Timpul Necazurilor, când a scris, și oprichnina) pe care și-a amintit: "Regele a creat marea despicare a întregului pământ și această împărțire, cred , a fost un prototip al actualei dezacorduri terestre " O astfel de acțiune a regelui ar putea fi rezultatul nu al calculului politic, ci al unei înțelegeri politice distorsionate Confruntat cu boierii, pierzându-și toată încrederea în ei după boala din și mai ales după evadarea prințului Kurbsky, țarul a exagerat pericolul, s-a speriat: " ai devenit pentru tine" Atunci problema ordinii de stat s-a transformat pentru el într-o problemă de securitate personală, iar el, ca un om excesiv de speriat, a închis ochii și a început să bată în dreapta și în stânga, fără a-și face prieteni și dușmani Aceasta înseamnă că în direcția pe care țarul a dat-o ciocnirii politice, de vină este în mare măsură caracterul său personal, ceea ce capătă deci o oarecare semnificație în istoria

statului nostru Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CARACTERISTICI TARULUI Ivan cel Groaznic COPILĂRIE Țarul Ivan s-a născut în Din natură, a primit o minte vioaie și flexibilă, gânditoare și puțin batjocoritoare, o adevărată minte Mare Rusă, Moscova Dar împrejurările, printre care a trecut copilăria lui Ivan, au stricat această minte devreme, i-au dat o dezvoltare nefirească, dureroasă Ivan a rămas orfan devreme - în al patrulea an și-a pierdut tatăl, iar în al optulea și-a pierdut mama Din copilărie s-a văzut printre străini Un sentiment de orfanitate, de abandon, de singurătate i s-a păstrat timpuriu și profund în suflet, iar toată viața a păstrat un sentiment de orfanitate, de abandon, de singurătate, despre care repetă cu fiecare ocazie: "Rudelor mele nu le păsa de mine" De aici timiditatea lui, care a devenit principala trăsătură a caracterului său La fel ca toți oamenii care au crescut printre străini, fără supravegherea tatălui și salutările materne, Ivan și-a dobândit devreme obiceiul de a se plimba să privească în jur și să asculte Acest lucru a dezvoltat în el suspiciunea, care de-a lungul anilor s-a transformat într-o neîncredere profundă în oameni În copilărie, a trebuit adesea să experimenteze indiferența sau neglijarea celorlalți El însuși și-a amintit mai târziu, într-o scrisoare către Prințul Kurbsky, că el și fratele său mai mic, Yuri, au fost constrânși în toate în copilărie, ținuți ca niște oameni nenorociți, prost hrăniți și îmbrăcați, nu au dat liberul arbitru în nimic, au forțat ca totul să fie făcut de către forta si nu in functie de varsta La ocaziile solemne, ceremoniale - la ieșirea sau primirea ambasadorilor - era înconjurat de splendoare regală, stătea în jurul lui cu smerenie servilă, iar în zilele săptămânii aceiași oameni nu stăteau la ceremonie cu el, uneori îl răsfățau, alteori îl tachinau Obișnuiau să se joace cu fratele lor Yuri în dormitorul răposatului lor tată, iar boierul conducător, prințul I V Shuisky, se destrăma pe banca din fața lor, își sprijinea cotul pe patul regretatului suveran, tatăl lor, și a pus piciorul pe el, fără să acorde nicio atenție copiilor, nici paterni, nici măcar dominatori Amărăciunea cu care Ivan și-a amintit acest lucru de ani mai târziu face să simți cât de des și de puternic a fost supărat în copilărie A fost mângâiat ca un suveran și insultat ca un copil Dar în mediul în care a trecut copilăria lui, nu a putut întotdeauna să dezvăluie imediat și direct un sentiment de enervare sau furie, să-și rupă inima Această nevoie de a se reține, de a se îmbufna în mânecă, de a-și înghiți lacrimile, a hrănit în el iritabilitate și mânie ascunsă, tăcută împotriva oamenilor, mânie cu dinții strânși În plus, era speriat în copilărie În , când a domnit partidul prinților de Belsky, susținătorii prințului I Shuisky l-au atacat noaptea fără să știe pe mitropolitul Ioasaph, care a reprezentat oponenții lor Vladyka s-a ascuns în palatul Marelui Duce Răzvrătiții au spart ferestrele mitropolitului, s-au repezit după el în palat și, în zori, au spart cu zgomot dormitorul micului suveran, l-au trezit și l-au speriat INFLUENȚA GUVERNULUI BOIER Scenele urâte ale voinței și violenței boierești, printre care a crescut Ivan, au fost primele sale impresii politice I-au schimbat timiditatea în frică nervoasă, din care, de-a lungul anilor, a dezvoltat tendința de a exagera pericolul, a format ceea ce se numește frică cu ochi mari Veșnic îngrijorat și suspicios, Ivan s-a obișnuit curând să creadă că este înconjurat doar de dușmani și a cultivat în sine o tendință tristă de a căuta o rețea nesfârșită de intrigi care se țesea în jurul lui, care, i se părea, încercau să le facă încurcă-l din toate părţile Acest lucru îl făcea în permanență în gardă; gândul că un inamic s-ar năpusti asupra lui de după colț devenea

așteptarea lui obișnuită, în fiecare minut Instinctul de autoconservare a lucrat cel mai puternic la el Toate eforturile minții sale vioaie au fost îndreptate către dezvoltarea acestui sentiment grosolan DEZVOLTARE TIMPURIE ȘI EXCITABILITATE La fel ca toți oamenii care au început lupta pentru existență prea devreme, Ivan a crescut rapid și a crescut prematur La - de ani, când a părăsit copilăria, i-a uimit deja pe cei din jur cu un număr exorbitant de experiențe și gânduri chibzuite, la care strămoșii săi nici nu s-au gândit la vârsta adultă În , pe când avea ani, printre jocurile copilăreşti, el, conform cronicii, a vorbit deodată boierilor despre căsătorie, şi a vorbit atât de voit, cu considerente politice atât de prudente, încât boierii au izbucnit în plâns de tandreţe, încât țarul era atât de tânăr și m-am gândit atât de mult, fără să mă sfătuiesc cu nimeni, ascunzându-mă de toată lumea Acest obicei timpuriu de a reflecta anxios, solitar la sine, pe furiș, a sfâșiat gândurile lui Ivan, a dezvoltat în el o impresionabilitate și o excitabilitate dureroasă Ivan și-a pierdut devreme echilibrul forțelor sale spirituale, capacitatea de a le dirija atunci când este necesar, de a-și separa munca sau de a-și reține una contracarându-l pe cealaltă, devreme s-a obișnuit să introducă participarea sentimentelor în activitatea minții Cu ajutorul unei astfel de autohipnoze, el a putut să-și aprindă capul la gânduri îndrăznețe și înalte, să-și aprindă discursul până la o elocvență strălucitoare, apoi din limba sau de sub condei, ca din fierul fierbinte sub ciocanul unui fierar, scântei de povestiri, batjocuri ascuțite au plouat, cuvinte bine țintite, întorsături neașteptate Ivan este unul dintre cei mai buni oratori și scriitori moscoviți ai secolului al XVI-lea, pentru că a fost cel mai iritat moscovit din acea vreme În lucrările scrise sub dictarea pasiunii și iritației, el infectează mai mult decât convinge, lovește cu căldura vorbirii, flexibilitatea minții, ingeniozitatea dialecticii, strălucirea gândirii, dar aceasta este o strălucire fosforescentă, lipsită de căldură, asta nu este inspirație, dar o febră a capului, agilitate nervoasă, o consecință excitare artificială Citind scrisorile țarului către Prințul Kurbsky, cineva este surprins de schimbarea rapidă în autor a unei mari varietăți de sentimente: izbucniri de generozitate și pocăință, sclipici de sinceritate profundă alternează cu glume grosolane, furie aspră și dispreț rece față de oameni Minute de muncă intensificată a minții și a sentimentelor au făcut loc unei scăderi complete a forței mentale epuizate, iar apoi din toată inteligența lui nu a mai rămas un simplu bun simț În aceste momente de epuizare mentală și omisiune morală, el era capabil de acțiuni lipsite de orice inteligență iute Arde rapid, astfel de oameni, de-a lungul timpului, când excitabilitatea lor slăbește, recurg de obicei la un remediu artificial, la vin, iar Ivan în anii oprichninei, se pare, nu s-a sfiit de acest remediu Asemenea denivelări morale, alternanța ascensiunilor înalte ale spiritului cu cele mai rușinoase căderi, explică activitatea de stat a lui Ivan Regele a făcut sau a plănuit o mulțime de lucruri bune, deștepte, chiar mărețe și, pe lângă acestea, a făcut și mai multe fapte care l-au făcut un obiect de groază și dezgust pentru contemporanii săi și generațiile următoare Înfrângerea lui Novgorod dintr-o suspiciune de trădare, execuții de la Moscova, uciderea fiului său și a mitropolitului Filip, ultraje cu paznicii din Moscova și în Alexander Sloboda - citind despre toate acestea, veți crede că a fost o fiară naturală DEZECHILIBRUL MORAL Dar el nu era așa Prin natura sau prin educație, el a fost lipsit de un echilibru moral stabil și, la cea mai mică dificultate lumească, s-a înclinat mai ușor într-o direcție proastă În fiecare minut se putea

aștepta la un truc grosolan de la el: nu știa să facă față celui mai mic eveniment neplăcut În , pe strada din orașul Livonian cucerit Kokenhausen, el a vorbit amabil cu pastorul despre subiectele sale teologice preferate, dar aproape că a ordonat executarea lui când l-a comparat din neatenție pe Luther cu apostolul Pavel, l-a lovit pe pastor în cap cu un bici și a plecat cu cuvintele: "Du-te dracului cu Luther al tău" Altă dată, a ordonat să taie un elefant trimis la el din Persia, care nu voia să îngenuncheze în fața lui Îi lipsea noblețea interioară, naturală; era mai susceptibil la impresii rele decât la bune; el a aparținut numărului acelor oameni nebunești care sunt mai iute și mai dispuși să observe slăbiciuni și neajunsuri la alții decât talente sau calități bune În toți cei pe care i-a întâlnit, a văzut în primul rând inamicul Cel mai greu a fost să-i câștige încrederea Pentru a face acest lucru, astfel de oameni trebuie să simtă în fiecare minut că sunt iubiți și respectați, devotați complet lor și care a reușit să-l convingă pe țarul Ivan de acest lucru, s-a bucurat de încrederea în exces Apoi i s-a dezvăluit o proprietate care ușurează povara unei dispoziții rele constant intense pentru astfel de oameni - aceasta este afecțiunea El și-a iubit prima soție cu un fel de dragoste deosebit de sensibilă, non-domostroy La fel de inconștient, s-a atașat de Sylvester și Adashev, iar apoi de Malyuta Skuratov Această combinație de afecțiune și neîncredere s-a exprimat expresiv în spiritual Ivan, unde îi instruiește pe copii "cum să iubească și să respecte oamenii și cum să aibă grijă de ei" Această dualitate de caracter și l-a lipsit de stabilitate Relațiile lumești l-au tulburat și l-au înfuriat mai mult decât l-au forțat să gândească Dar în momentele de calm moral, când era eliberat de impresiile exterioare iritante și rămânea singur cu el însuși, cu gândurile sale sincere, era cuprins de tristețe, de care sunt capabili doar oamenii care au trecut prin multe pierderi morale și dezamăgiri lumești Se pare că nimic nu poate fi mai formal și mai lipsit de suflet decât carta spirituală a vechiului Mare Duce al Moscovei, cu aranjamentul său mărunt de bunuri mobile și imobile între moștenitori Țarul Ivan și-a menținut caracterul liric chiar și în acest act stereotip O începe pe aceasta spirituală cu înalte reflecții teologice și continuă cu cuvinte atât de sincere: "Trupul este epuizat, duhul este bolnav, rănile sufletului și trupului s-au înmulțit și nu există doctor care să mă vindece, am așteptat, care s-ar întrista împreună cu mine, și nimeni nu a apărut să mângâie nu am găsit, mi-au plătit rău pentru bine, ura pentru dragoste Bietul suferind, martirul regal - veți gândi, citind aceste rânduri plângătoare de jale, și acest suferind, cu doi ani înainte, fără să cerceteze nimic, dintr-o singură bănuială, așa că, în zadar, inuman și fără Dumnezeu a învins un mare oraș antic cu un întreg regiune, cum nu a distrus niciodată vreun oraș rusesc al tătarilor În cele mai rele momente, a știut să se ridice la această sinceritate artificială, la strigătul unui crocodil În mijlocul execuțiilor, el intră în Catedrala Adormirea Maicii Domnului din Moscova Mitropolitul Filip îl întâlnește, gata să plângă pentru datorie, să mijlocească pentru nefericiți, sortiți execuției "Tăceți", a spus regele, abia reținându-se de la mânie, "un lucru vă spun - tăceți, părinte sfinte, tăceți și binecuvântează-ne" "Tăcerea noastră", a răspuns Filip, "impune păcatul asupra sufletului tău și provoacă moartea" "Vecinii mei", a obiectat regele cu jale, "stă peste mine, îmi caută rău; ce-ți pasă de planurile noastre regale! Proprietățile descrise ale țarului Ivan în sine ar putea servi doar ca material curios pentru un psiholog, mai degrabă pentru un psihiatru, alții vor spune: la urma urmei, este atât de ușor să recunoaștem licențialitatea

morală, mai ales la distanță istorică, pentru boli mintale și, sub acest pretext, eliberați memoria unor presupusi bolnavi de responsabilitatea istorică Din păcate, o împrejurare conferită proprietăților a descris o semnificație mult mai importantă decât ceea ce au de obicei curiozitățile psihologice care apar în viața umană, mai ales una la fel de bogată în tot felul de curiozități spirituale precum rusă: Ivan era un rege Trăsăturile caracterului său personal au dat o direcție specială modului său de gândire politică, iar modul său de a gândi politic a avut o influență puternică și, în plus, dăunătoare asupra modului său de acțiune politică, l-a stricat Gândire timpurie la putere: Ivan devreme și mult, mai devreme și mai mult decât ar fi trebuit, a început să se gândească cu gândul său tulburător că el este suveranul Moscovei și al întregii Rusii Scandalurile domniei boierești au susținut în mod constant acest gând în el, i-au dat un caracter alarmant, ascuțit A fost supărat și jignit, împins afară din palat și a amenințat că va ucide oamenii de care s-a atașat, neglijând rugăciunile și lacrimile din copilărie, în fața ochilor au arătat lipsă de respect pentru memoria tatălui său, poate că au vorbit urât despre defunctul în prezenţa fiului său Dar toată lumea l-a recunoscut pe acest fiu ca fiind un suveran legitim; de la nimeni nu a auzit un indiciu că dreptul său regal ar putea fi pus la îndoială, contestat Fiecare din cei din jur, referindu-se la Ivan, îl numeau mare suveran; fiecare caz care l-a deranjat sau iritat l-a făcut să-și amintească același lucru și să se îndrepte cu dragoste către ideea demnității sale regale ca mijloc politic de autoapărare Ivan a fost învățat să citească și să scrie, probabil în același mod în care au fost învățați strămoșii săi, așa cum ei în general predau să citească și să scrie în Rus' antic, forțându-i să repete Cartea Orelor și Psaltirea cu o repetare nesfârșită a spatelui care fusese trecută înainte Zicerile din aceste cărți s-au solidificat mecanic, pentru tot restul vieții au fost gravate în memorie Se pare că gândul copilăresc al lui Ivan a început devreme să pătrundă în această înghesuială mecanică a Cărții Orelor și a Psaltirii Aici a întâlnit rânduri despre rege și împărăție, despre unsul lui Dumnezeu, despre sfătuitori nelegiuiți, despre un soț binecuvântat care nu merge la sfatul lor etc De când Ivan a început să-și înțeleagă poziția de orfan și să se gândească la relația lui cu ceilalți , aceste rânduri ar fi trebuit să-i afecteze viu atenția El a înțeles aceste aforisme biblice în felul său, aplicându-le lui însuși, poziției sale I-au dat răspunsuri directe și dorite la întrebările care i-au trezit în minte prin ciocnirile lumești, i-au sugerat o justificare morală pentru sentimentul de furie pe care aceste ciocniri l-au stârnit în el Este ușor de înțeles ce progrese rapide a avut de făcut Ivan în studiul Sfintei Scripturi, aplicând exegezei sale o metodă atât de nervoasă, subiectivă, studiind și tâlcuind cuvântul lui Dumnezeu sub dictarea unui sentiment iritat, capricios De atunci, cărțile aveau să devină subiectul lui preferat de studiu De la psaltire, a trecut la alte părți ale scripturilor, a recitit multe pe care le-a putut obține din stocul de cărți din acea vreme, care circula în societatea rusă de lectură A fost cel mai bine citit moscovit al secolului al XVI-lea Nu degeaba contemporanii l-au numit "un retor al înțelepciunii verbale" Îi plăcea să vorbească despre subiecte teologice, mai ales la masă, și, potrivit cronicii, avea o ascuțime și o memorie deosebită din scrierile divine Odată în , a aranjat în camerele sale o conversație solemnă despre credință cu pastorul ambasadei Poloniei, cehul evanghelic Rokita, în prezența ambasadei, a boierilor și a clerului Într-un lung discurs, el a subliniat punctele acuzatoare împotriva învățăturii sale către

teologul protestant și i-a ordonat să se apere "liber și îndrăzneț", fără nicio teamă, a ascultat cu atenție și răbdare discursul defensiv al pastorului și apoi a scris o lungă infirmare a acestuia, care a ajuns până la noi Acest răspuns al țarului se distinge pe alocuri prin vivacitate și imagine Gândirea nu urmează întotdeauna o cale logică directă, când întâlnește un subiect dificil, se întunecă sau se rătăcește în lateral, dar uneori dezvăluie o mare flexibilitate dialectică Textele scripturii nu sunt întotdeauna date de altfel, dar erudiția extinsă a autorului este evidentă nu numai în scripturi și creații paterne, ci și în cronografiile grecești traduse, apoi manualele rusești de istorie generală Principalul lucru pe care l-a citit cu o atenție deosebită a fost conținutul spiritual; peste tot a găsit și a notat aceleași gânduri și imagini care corespundeau stării sale de spirit, și-au ecou propriile gânduri El a citit și recitit pasajele lui preferate, iar acestea au fost gravate de neșters în memoria lui Nu mai puțin decât alți oameni de știință actuali de remarcat, lui Ivan îi plăcea să-și uimească scrierile cu citate de altfel și inoportun În prima sa scrisoare către Prințul Kurbsky, la fiecare pas el inserează rânduri separate din Scriptură, scrie uneori capitole întregi la rând din profeții Vechiului Testament sau din epistolele apostolice și de foarte multe ori denaturează textul biblic fără nicio nevoie Acest lucru nu a venit din nepăsare în copiere, ci din faptul că Ivan, evident, a scris citate pe de rost IDEEA DE PUTEREA Așa că în capul lui Ivan s-a născut reflecția politică timpurie - o ocupație pe care strămoșii săi din Moscova nu o cunoșteau nici printre jocurile copiilor, nici în preocupările de afaceri ale maturității Se pare că această ocupație s-a desfășurat în secret, pe ascuns de cei din jur, care multă vreme nu au ghicit în ce direcție se îndrepta gândul îngrijorat al tânărului suveran și, probabil, nu ar fi aprobat atenția sa asiduă pentru cărţi dacă ar fi ghicit De aceea au fost atât de surprinși când, în , Ivan, în vârstă de șaisprezece ani, le-a vorbit brusc că plănuia să se căsătorească, dar că înainte de a se căsători voia să caute obiceiuri ancestrale, precum strămoșii săi, regii și marii duci și ai lui rudă Vladimir Vsevolodovich Monomakh despre regat, s-au așezat pe o mare domnie Loviți de neașteptarea gândurilor suveranului, boierii, adaugă cronicarul, s-au mirat că suveranul era atât de tânăr și a căutat obiceiuri strămoșești Primul gând al lui Ivan la părăsirea guvernului de tutela boierilor a fost să ia titlul de rege și să se căsătorească cu regatul cu o ceremonie bisericească solemnă Gândurile politice ale țarului au fost elaborate în secret de la cei din jur, la fel cum caracterul său complex se dezvolta în secret Cu toate acestea, conform scrierilor sale, este posibil să se restabilească cu o oarecare acuratețe cursul autoeducației sale politice Scrisorile sale către Prințul Kurbsky sunt jumătate tratate politice despre puterea țaristă și jumătate pamflete polemice împotriva boierilor și a revendicărilor lor Încearcă să răsfoiești primul său mesaj lung, lung - te va uimi prin variația și dezordinea vizibilă a conținutului său, varietatea materialului de carte adunat cu migări de autor și împrăștiat cu generozitate pe aceste pagini nesfârșite Ce nu este aici, ce nume, texte și exemple! Extrase lungi și scurte din Sfintele Scripturi și Părinții Bisericii, rânduri și capitole întregi din profeții Vechiului Testament - Moise, David, Isaia, de la profesorii bisericești din Noul Testament - Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz, Ioan Gură de Aur, imagini din clasicul mitologie și epopee - Zeus, Apollo, Antenor, Eneas - alături de numele biblice ale lui Iosua, Ghedeon, Abimelech, Ievphthai, episoade incoerente din istoria

evreiască, romană, bizantină și chiar din istoria popoarelor vest-europene cu numele medievale de Zinzirich ale vandalilor, goților, savromaților, francezi, scăzuți din cronografi și, în cele din urmă, uneori o linie aruncată la întâmplare din cronica rusă - și toate acestea, confuze, debordante de anacronisme, cu pestriță caleidoscopică, fără succesiune logică vizibilă, iese și dispare în fața cititorului, supunând întorsăturii capricioase ale gândurilor și imaginației autorului, și toate acestea, scuzați-vă expresia, este științific terciul este aromat cu aforisme teologice sau politice, plantat insistent, iar uneori sărat cu ironie subtilă sau aspră, uneori bine -sarcasm îndreptat Ce amintire haotică, plină cu un set de tot felul de lucruri, crezi, răsfoind acest mesaj Nu e de mirare că prințul Kurbsky a numit scrisoarea lui Ivan o vorbăreală a femeilor, unde textele scripturii se împletesc cu discursuri despre costumele și paturile pentru femei: prin toate aceste pagini aparent discordante Din copilărie, textele biblice preferate și exemplele istorice confirmate de autor răspund toate la aceeași temă - toate vorbesc despre puterea regală, despre originea ei divină, despre ordinea statului, despre relațiile cu consilierii și supușii, despre consecințele dezastruoase ale lipsei de putere și lipsă de autoritate Nu există putere, dacă nu de la Dumnezeu Fiecare suflet să asculte de cei care au putere Vai de oraș, mulți îl dețin etc Citind cu insistență textele lui preferate și gândindu-se la ele la nesfârșit, Ivan și-a creat treptat și pe nesimțite o lume ideală din ele, în care a mers, ca Moise pe muntele său, să se odihnească de lumești frici și durere El a contemplat cu dragoste aceste imagini maiestuoase ale aleșilor din Vechiul Testament și ale unșilor lui Dumnezeu - Moise, Saul, David, Solomon Dar în aceste imagini, el, ca într-o oglindă, a încercat să se vadă pe sine, propria lui figură regală, să prindă în ele o reflexie a strălucirii sale sau să-și transfere o reflexie a luminii și măreției lor Este clar că s-a admirat pe sine însuși, că propria lui persoană într-o asemenea reflecție i-a apărut luminată de strălucire și măreție, pe care strămoșii săi, simpli prinți-maeștri ai Moscovei, nu le-au mirosit de la sine Ivan al IV-lea a fost primul dintre suveranii Moscovei care a văzut și a simțit viu în sine un rege în adevăratul sens biblic, unsul lui Dumnezeu Aceasta a fost o revelație politică pentru el și, de atunci, eul său regal a devenit pentru el un obiect de închinare pioasă El a devenit un altar pentru sine și în gândurile sale a creat o întreagă teologie a auto-adorării politice sub forma unei teorii științifice a puterii sale regale Pe un ton de inspirație de sus și alături de obișnuita ironie subtilă, în timpul negocierilor de pace, i-a scris dușmanului său Stefan Batory, ciulind ochii cu puterea sa electorală: " LIPSA DE PRACTIC DEZVOLTAREA SA Cu toate acestea, din toate aceste eforturi ale minții și ale imaginației, țarul a scos la iveală doar o idee simplă, goală, despre puterea regală, fără concluzii practice, pe care orice idee le cere Teoria a rămas nedezvoltată în ordinea statului, în programul politic Purtat de ostilitate și temeri imaginare, a pierdut din vedere sarcinile și nevoile practice ale vieții de stat și nu a știut să-și adapteze teoria abstractă la realitatea istorică locală Fără această dezvoltare practică, înalta sa teorie a puterii supreme s-a transformat într-un capriciu al autocrației personale, distorsionat într-un instrument al furiei personale, al arbitrarului inconștient Prin urmare, problemele practice pendinte ale ordinii de stat au rămas nerezolvate În tinerețe, după cum am văzut, după ce a început să conducă statul, țarul, împreună cu consilierii săi aleși, a dus o politică externă și internă îndrăzneață,

al cărei scop era, pe de o parte, realizarea coastei Mării Baltice Marea și să intre în relații comerciale și culturale directe cu Europa de Vest, iar pe de altă parte - să pună în ordine legislația și să organizeze administrația regională, să creeze pace zemstvo locale și să le încurajeze să participe nu numai la afacerile judiciare și administrative locale, ci și în activitatea guvernului central Zemsky Sobor, reunit pentru prima dată în , dezvoltându-se și devenind un organism obișnuit în administrație, trebuia să întărească în mintea ideii țarului Zemstvo în locul patrimoniului specific Dar regele nu s-a înțeles cu consilierii săi Cu un sentiment de putere suspect și dureros de entuziasmat, el a considerat un sfat bun direct o încălcare a drepturilor sale supreme, dezacordul cu planurile sale - un semn de răzvrătire, conspirație și trădare Îndepărtând de la sine buni consilieri, s-a predat direcției unilaterale a gândirii sale politice îndoielnice, care pretutindeni bănuia intrigi și sediție și ridica din neatenție vechea întrebare despre atitudinea suveranului față de boieri - întrebare pe care el nu era în măsură să rezolve și care, prin urmare, nu ar fi trebuit să fie ridicat Ideea era o contradicție istorică, în dezacord între poziția guvernamentală și starea politică a boierilor cu natura puterii și conștiința de sine politică a suveranului Moscovei Această întrebare a fost insolubilă pentru oamenii din Moscova în secolul al XVI-lea Așadar, a fost necesar deocamdată să o tăcem, netezind contradicția care a provocat-o printr-o politică prudentă, iar Ivan a vrut să taie problema deodată, ascuțind însăși contradicția, punând-o la capăt cu cea a lui teorie politică laterală, deoarece tezele sunt puse pe dispute științifice, în principiu, dar impracticabile După ce și-a asimilat o idee extrem de exclusivă și nerăbdătoare, pur abstractă a puterii supreme, a decis că nu poate conduce statul, așa cum conduceau tatăl și bunicul său, cu ajutorul boierilor, dar cum altfel ar trebui să conducă, el însuși nu putea înțelege acest lucru Transformând chestiunea politică a ordinii într-o dușmănie amară cu indivizii, într-un masacru fără scop și fără discriminare, a adus o confuzie teribilă în societate cu oprichnina sa și a pregătit moartea dinastiei sale prin filicid Între timp, întreprinderile externe lansate cu succes și reformele interne au fost supărate, au rămas neterminate din vina ostilității interne agravate din neatenție Prin urmare, este clar de ce acest rege a fost împărțit în mințile contemporanilor care au supraviețuit domniei sale Așadar, unul dintre ei, descriind faptele glorioase ale țarului până la moartea țarinei Anastasia, continuă: este un rebel în propriul său stat "Un alt contemporan, care îl caracterizează pe formidabilul rege, scrie că a fost "un om cu un raționament minunat, în știința venerației cărților este mulțumit și grăitor, este îndrăzneț față de miliție și susține patria sa, sclavilor dăruiți de Dumnezeu lui, cu inima împietrită, căci vărsarea sângelui este obrăzătoare și implacabilă, a distrus mulţi oameni de la mic până la mare în împărăţia lui, au cucerit multe din cetăţile lui şi au făcut multe alte lucruri asupra sclavilor săi; dar același țar Ivan a făcut o mulțime de lucruri bune, și-a iubit foarte mult armata și i-a asigurat cu generozitate din vistieria lui pentru nevoile ei SEMNIFICAȚIA REGElui IVAN Astfel, semnificația pozitivă a țarului Ivan în istoria statului nostru este departe de a fi atât de mare pe cât s-ar putea crede, judecând după planurile și angajamentele sale, după zgomotul pe care l-au făcut activitățile sale Redutabilul țar a conceput mai mult decât el, a avut un efect mai puternic asupra imaginației și nervilor contemporanilor săi decât asupra ordinii sale de stat contemporane Viața statului moscovit s-ar fi așezat chiar și

fără Ivan în același mod în care a fost construită înaintea lui și după el, dar fără el acest aranjament ar fi mers mai ușor și mai uniform decât a mers sub el și după el: cel mai probleme politice importante ar fi fost rezolvate fără acele răsturnări pe care le-au pregătit Mai important este sensul negativ al acestei domnii Țarul Ivan a fost un scriitor minunat, poate chiar un gânditor politic plin de viață, dar nu era un om de stat Direcția unilaterală, egoistă și suspectă a gândirii sale politice, cu entuziasmul lui nervos, l-a lipsit de tact practic, ochi politic, simțul realității și, după ce a întreprins cu succes finalizarea ordinii de stat stabilite de strămoșii săi, el , imperceptibil pentru sine, a ajuns să zdruncine înseși temeliile acestui ordin Karamzin a exagerat foarte puțin, plasând domnia lui Ivan - una dintre cele mai frumoase la început - în ceea ce privește rezultatele sale finale, alături de jugul mongol și de dezastrele vremii specifice Țarul s-a sacrificat pe sine, dinastia sa și statul binele dușmăniei și arbitrarului El poate fi comparat cu acel erou orb al Vechiului Testament care, pentru a-și distruge dușmanii, a dărâmat clădirea pe deasupra căreia stăteau acești dușmani Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul COMPOZIȚIA FIRMEI SPECIFICE COMPOZIȚIA CLASEI SERVICIILOR DE LA MOSCOVA ELEMENTE SERVITE ELEMENTE NESERVITE; CETĂȚENI-PROPRIETARI DE Pământ, FUNCȚIONARI, SERVICII PE INSTRUMENT Străinii RAPPORTUL CANTITATIV AL ELEMENTELOR COMPONENTE PE ORIGINEA TRIBALA SCARA OFITERILOR NUMERELE CLASEI MILITARE STARE EXTERNĂ A STATULUI RĂZBOIILE ÎN NORD-VEST LUPTA IMPOTRIVA CRIMEI SI NOGAI Apărarea frontierelor de nord-est SERVICIUL DE COASTĂ LINII DE FORTIFICARI DEFENSIVE SERVICIUL PAZĂ ȘI STAȚIE GREUL LUPTEI CHESTIUNEA ORGANIZAREA ECONOMICA SI MILITARA A CLASEI DE SERVICII SI A SISTEMULUI LOCAL Am studiat poziția pe care boierii moscoviți au luat-o cu noua lor componență în raport cu suveranul și în administrația de stat Însă semnificația politică a boierilor nu s-a limitat la activitățile sale guvernamentale Boierul nu era doar cel mai înalt demnitar, consilier guvernamental și angajat, ci și un aliat al suveranului său După această semnificație militară, boierii erau doar stratul superior al numeroasei clase de serviciu militar care s-a format în statul moscovit în cursul secolelor al XV-lea și al XVI-lea Ca strat de guvernământ, boierii s-au remarcat din această clasă, dar făcea parte din ea ca strat de serviciu militar, constituind cartierul general și comandamentul de vârf Să studiem acum componența și poziția acestei clase de serviciu militar, înțelegând pe boieri ca parte integrantă a ei COMPOZIȚIA FIRMEI SPECIFICE Compoziția clasei de serviciu militar în statul moscovit din acele secole era foarte complexă Pentru a înțelege elementele sale constitutive, trebuie să ne amintim compoziția societății într-un anumit principat Ideea de fidelitate, așa cum am văzut, nu a existat în principatul apanajului: relațiile contractuale dintre locuitorii liberi ai apanajului și prințul său, bazate pe beneficii reciproce, dominau Societatea era împărțită în clase în funcție de tipul de servicii pe care persoanele le prestau prințului specific: unii îl slujeau în serviciul militar și erau numiți boieri și slujitori liberi; alții slujeau în economia palatului prințului, erau oamenii din curtea lui și erau numiți slujitori la ușă; în sfârşit, alţii şi-au închiriat de la prinţ pământurile sale, urbane sau rurale, pentru care îi plăteau un impozit, o taxă şi se numeau taxători, zemstvo sau negru Acestea sunt cele trei clase principale care alcătuiau o societate civilă liberă într-un anumit principat: slujitorii liberi în frunte cu boieri, slujitorii nobililor și oamenii de culoare, urbani și rurali Kholops, ca nu oameni

liberi, nu a constituit o clasă socială în sensul legal al cuvântului O poziție deosebită o ocupau diverse categorii de persoane care se aflau la biserică, cu clerul în frunte: nu era o clasă specială, ci o întreagă societate de oameni bisericești, paralelă cu cei laici, cu administrație și curte proprie, cu privilegii exclusive; cuprindea clase omogene cu cele seculare, boieri şi slujitori bisericeşti, ţărani pe pământurile bisericeşti etc ELEMENTE DE SERVICII ALE CLASEI DE SERVICII Toate straturile societății specifice fie au intrat în întregime, fie și-au adus contribuția la componența clasei de serviciu în statul moscovit Nucleul său a fost format din boieri și slujitori liberi care au slujit la curtea domnească din Moscova în anumite secole, doar relațiile contractuale au fost înlocuite acum de îndatoririle de stat obligatorii prin lege De la mijlocul secolului al XV-lea Compoziția acestei curți inițiale din Moscova, adică clasa de serviciu militar, a fost complicată de noi elemente militare care au intrat în ea din exterior Ei au fost:) urmașii prinților celor mari și specifici, redusi sau coborât de la mesele lor și au devenit parte a curții Moscovei;) boieri și slujitori liberi ai foștilor prinți mari și specifici, care, împreună cu stăpânii lor, s-au transferat la serviciul de la Moscova Ambele elemente au devenit complet parte a clasei, deși pentru o vreme și-au păstrat izolarea locală și chiar în actele secolului al XVI-lea scriau: principii de Rostov, principii de Starodub, curtea de la Tver etc Pe lângă acești slujitori militari, sau liberi, clasa cuprindea mai multe elemente, nemilitare și involuntare prin origine Acelea erau:) fost palat, în cea mai mare parte chiar slujitori neliberi ai marilor și anumiți prinți, diverși funcționari și meseriași care au slujit la curțile domnești pentru nevoi gospodărești, menajeri, vistiernici, tiuni, grefieri cu funcționari, tore, psari, grădinari etc Aproximativ din jumătatea secolului al XV-lea acești slujitori de palat au început să primească pământ de la suveranul Moscovei pe picior de egalitate cu oamenii din serviciul militar și au intrat în aceeași categorie cu aceștia, servind serviciul militar la sol) Foştii boieri şi nobili specifici aveau proprii slujitori de curte înarmaţi, iobagi, cu care domnii mergeau în campanie Guvernul de la Moscova îi selecta uneori pe acești slujitori boieri, obișnuiți cu armele, slujitori (foști slujitori), pentru serviciul public, înzestrându-i cu pământ și obligându-i să efectueze serviciul militar pe teren în condiții de egalitate cu ceilalți oameni de serviciu Deci, după cucerirea lui Novgorod cel Mare la Moscova, de familii de astfel de servitori au fost luate de la curțile domnești și boierești, care au fost plasate în Votskaya Pyatina și au devenit ulterior parte a nobilimii locale ELEMENTE NESERVICE) Și societatea netaxată de zemstvo sau negru, împreună cu clerul, au contribuit și ei la componența clasei de serviciu militar de la Moscova Persoanele impozabile, împreună cu preoții, au pătruns în această clasă în diverse moduri a) De la mijlocul secolului al XV-lea se stabileşte regula că toţi proprietarii personali trebuie să efectueze serviciul militar pe teren Cucerind orașele libere - Novgorod, Pskov, Vyatka, guvernul de la Moscova a găsit acolo orășeni care dețineau pământ, boieri, oameni vii, oameni zemstvi și, ca proprietari de pământ, și-au aranjat serviciul, lăsând pe unii pe loc și transferându-i pe alții în districtele centrale ale statul Moscova, unde se înzestrau cu moșii sau moșii în schimbul pământurilor părăsite Am vorbit deja la un moment dat despre migrațiile în masă ale novgorodienilor la Moscova În , aici au fost transferați peste mii de oameni vii Mulți dintre ei au fost probabil tratați în același mod ca și cu boierii, oamenii vii și negustorii din Novgorod,

care au fost relocați în regiunea Moscovei anul viitor în număr de peste o mie de "capete", conform cronicii: ei au primit toate moșii în Moscova, Vladimir, Murom, Rostov și alte județe centrale În locul lor, acei slujitori boieri despre care tocmai am vorbit au fost trimiși în țara Novgorodului Aceleași migrații au fost făcute din Pskov și Vyatka după cucerirea lor Deci un număr semnificativ de proprietari de pământ-orășeni din orașele libere s-au regăsit în componența nobilimii locale de-a lungul Oka mijlocie și inferioară, în Aleksin, Borovsk, Murom etc s-a inmultit si clasa de functionari cu functionari Ei erau recrutați în principal dintre oameni alfabetizați care aparțineau clerului sau oamenilor de rând din oraș Chiar și prințul Kurbsky, cu supărare boierească, a scris că majoritatea grefierilor moscoviți ai timpului său, cei mai devotați slujitori ai suveranului Moscovei, proveneau din "preoți și oameni simpli" Acești grefieri cu grefieri primeau sau dobândeau moșii și moșii pentru serviciul lor clerical și, de regulă, ca proprietari de pământ, erau obligați să facă serviciul militar, punând în locul lor războinici angajați sau iobagi Copiii lor nu mai stăteau adesea în birouri, dar din moșiile și moșiile lor au făcut serviciul militar personal la egalitate cu alți oameni de serviciu, războinici pentru apărare externă, i-au recrutat pe toată durata războiului și din clasele de draft, urbane și rurale Moșierii bisericești și laici care nu au trimis serviciul militar personal, departamente episcopale, mănăstiri, boieri angajați la curte, văduve au trimis un număr corespunzător de slujitori înarmați de pe pământurile lor în campanie, dacă nu au angajat vânători pentru o perioadă Din locuitorii din mediul urban și din mediul rural, impozabile și neimpozabile, militarii erau recrutați uneori unul câte unul dintr-un anumit număr de gospodării, "din tații de copii și din frați în frați, și de la unchi la nepoți" În orașele sudice adiacente stepei, în special de-a lungul râului Don, locuiau cazaci, pe care guvernul i-a dat și pentru serviciul militar Toate aceste categorii de oameni reprezentau o abundentă rezervă de forțe de luptă, din care guvernul, la nevoie, punea în ordine militari, completând rândurile oamenilor de serviciu permanent din patrie cu acești oameni conform dispozitivului Astfel, în , în districtul Epifansky, de cazaci Don au fost promovați simultan la rangul de copii boieri, care era cel mai de jos rang al nobilimii provinciale, și au primit alocații locale acolo Kotoshikhin, în descrierea sa despre statul Moscova, amintește că în trecutul vechi, când existau războaie între stat și vecinii săi, guvernul Moscovei recruta războinici dintre oameni de toate gradele, chiar și dintre iobagi și țărani, mulți dintre care erau pentru slujba lor militară și pentru "răbdare deplină" au părăsit iobăgia și țărănimea, au primit de la guvern mici loturi de pământ în moșie sau stăpânire patrimonială și au intrat astfel în rândurile copiilor boieri Acestea au fost diversele fluxuri native care au adus forțe de luptă din diferite clase ale societății în componența oamenilor de serviciu de la Moscova Străinii Dar, ca în anumite secole, la fel și acum afluxul de militari din străinătate, din hoardele tătare, din Polonia, mai ales din Lituania, nu a încetat Guvernul moscovit primea uneori acești servitori în vizită în masă Sub Vasily, tatăl Teribilului, o mulțime de ruși occidentali a părăsit Lituania împreună cu prințul Glinsky, care au fost așezați într-un întreg cuib în districtul Murom și au fost numiți "oameni Glinsky" sau pur și simplu "Lituania" La fel, în , în timpul domniei Elenei, de familii din "Lituania" cu soțiile și copiii lor au plecat în slujba suveranului Moscovei Conform listelor nobililor de provincie, păstrate din timpul lui Grozny, întâlnim printre proprietarii de pământ

din Kolomenskoye și alte județe "Litviacii noilor migranți" Și mai abundent era valul dinspre tătară În urma lui Vasily cel Întunecat, când a părăsit captivitatea Kazanului, prințul Kazan Kasim a venit să-l slujească cu un detașament de tătari Aproximativ jumătate a secolului al XV-lea acestor tătari li s-a dat Meshchersky Gorodets pe Oka cu districtul, unde printre neamuri Meshchera și Mordovieni pentru de mile în jurul orașului a fost plasat echipa lui Kasimov; de atunci, orașul însuși a început să fie numit numele prințului În același mod, sub Groznîi, multe murze tătare au fost plasate lângă orașul Romanov de pe Volga, veniturile din care au mers la întreținerea acestor coloniști Mulți tătari, devenind proprietari ruși, au fost botezați și fuzionați cu oamenii de serviciu ruși În aceleaşi liste provinciale de la începutul secolului al XVII-lea întâlnim în raioanele Moscova, Borovsk, Kaluga și județele adiacente sute de proaspăt botezați din tătari - Ivan Saltanov, fiul lui Turchaninov sau Fiodor Devletkozin, fiul lui Rezanov etc , ale căror patronimime arată că tații lor, devenind moșieri și patrimonii de acolo, încă în secolul al XVI-lea au rămas mahomedani O petiție a fost păstrată, aruncând puțină lumină pe calea acestui revărsare a forțelor tătare în componența oamenilor de serviciu rusi În , tătarul proaspăt botezat, Kireyka, un nou-venit proaspăt botezat, l-a bătut cu fruntea pe suveran că a părăsit Crimeea pentru Don către cazaci și l-a slujit pe suveran cu cazacii de acolo timp de ani, a jefuit poporul Crimeea și s-a dus la lupta cu poporul Crimeea cu cazacii, si a venit la Putivl din Don si s-a casatorit aici ani; deci suveranul ar fi avut milă, ar fi poruncit curții sale din Putivl să "albi", să-l elibereze de taxe și să-l slujească în serviciul regal împreună cu Palatul Alb Putivl COMPOZIȚIA CRESCĂTORĂ A CLASEI Atât de eterogene erau elementele constitutive ale clasei de serviciu militar de la Moscova Este destul de dificil de determinat relația cantitativă dintre aceste elemente La noi a ajuns o carte oficială de genealogie, întocmită în timpul domniei Prințesei Sofia după desființarea localismului pe baza vechii genealogii moscovite și a picturilor murale generaționale depuse Ordinului de descărcare de către oameni de serviciu cu diferite nume de familie Această așa-numită Carte de catifea enumeră până la de familii de servicii, care au constituit, parcă, corpul principal al clasei de serviciu din Moscova, acel strat care mai târziu a devenit cunoscut sub numele de nobilimea stâlpului Cartea nu oferă suficiente indicații prin care s-ar putea determina relația cantitativă dintre nume de familie în funcție de originea socială a strămoșilor lor, dar oferă date, fără îndoială incomplete și nu întotdeauna exacte, care să permită să se formeze cel puțin un concept aproximativ de alcătuirea clasei după originea tribală a numelor sale de familie Conform acestui calcul, numele de familie ale rușilor, adică marii ruși, se dovedesc a fi %, origine polono-lituaniană, adică în mare parte rusă de vest, - %, germană, vest-europeană - %, tătară și în general estică - % și % rămâne nedeterminat SCARA OFITERILOR Varietatea elementelor constitutive, sociale și etnografice, trebuia să informeze clasa servitoare din Moscova din secolele al XV-lea și al XVI-lea vehemență extremă În timp, aceste elemente atât de diverse, cu ajutorul acelorași drepturi și îndatoriri, se vor contopi într-o singură moșie, iar drepturile și îndatoririle succesorale, cu ajutorul aceleiași creșteri, aceleași concepte, obiceiuri și interese, vor închide acest lucru moșie într-un strat dens omogen al populației, care sub numele nobilimii va deveni pentru mult timp în fruntea societății ruse și va lăsa urme adânci ale influenței sale în ea Dar în secolul al XVI-lea nu era încă nimic asemănător:

vorbind de oamenii din serviciul militar de atunci, nu se poate vorbi de o clasă densă omogenă Diversitatea elementelor constitutive ale clasei s-a reflectat în organizarea sa oficială Diferite straturi ale acestuia până la sfârșitul secolului al XVI-lea au alcătuit o ierarhie de serviciu, de-a lungul treptelor căreia oamenii de serviciu erau așezați "după patrie și după serviciu" - după pedigree-ul nobilimii și în funcție de aptitudinea de luptă, formând mai multe trepte, sau ranguri Acești pași formau trei grupuri de rânduri, întinse orizontal unul peste altul Iată o listă, începând de sus:) gradaţii duma, boierii, sensul giratoriu şi nobilii duma;) Gradele de serviciu din Moscova, adică cele capitale, - ispravnici, avocați, nobili moscoviți, rezidenți;) gradele de oraș sau de județ, provincial - aleși nobili, copiii curților boierești și copiii funcționarilor orașului boieresc Nobilii aleși erau cei mai prosperi și utili în serviciul lor, selectați dintre copiii boieri de raion, care nu se găseau în fiecare district, erau chemați pe rând la Moscova pentru o anumită perioadă de timp pentru a îndeplini misiuni de capital, servind ca juniori în componența regimentului țarului erau incluși ofițerii din detașamentele lor raionale, împreună cu gradele moscovite, când suveranul însuși mergea în campanie, ei constituiau, în general, o etapă de tranziție de la rangurile orașului la rangurile metropolitane Scara gradelor de serviciu listate din secolul al XVI-lea foarte asemănător cu tabelul de ranguri de mai târziu, dar diferă de acesta prin faptul că gradele oficiale ale timpului nostru sunt dobândite, desigur, legal, prin pregătire profesională, calificări educaționale și apoi serviciu personal, iar în statul moscovit li s-au acordat nu așa mult pentru serviciul personal ca "în patrie", în slujba părinților și bunicilor, care constituia calificarea genealogică; în consecință, rândurile acelei vremuri erau în mare măsură ereditare O persoană dintr-o familie boierească nobilă și-a început de obicei serviciul în gradul de nobil al Moscovei, de ofițer de stat major sau chiar de administrator, de colonel și a crescut treptat mai sus Un oraș ignorant, fiul unui boier, putea ajunge la rangul de chiriaș sau de nobil al Moscovei, dar extrem de rar se ridica mai sus Aceasta înseamnă că o persoană bine născută a început cu ceea ce uneori și foarte rar a terminat cu o persoană nenăscută NUMERE DE CLASĂ Este dificil de determinat dimensiunea întregii clase de serviciu militar din Moscova la sfârșitul secolului al XVI-lea, când a fost finalizată recrutarea acesteia Ambasadorul englez Fletcher, care s-a aflat la Moscova în - , are până la de mii de războinici care primeau un salariu anual și erau în serviciu permanent, dar nu indică numărul numeroșilor copii orașului boier care au fost mobilizați doar pentru o anumită perioadă campanie și apoi concediați la casele lor Fletcher nu vorbește despre militarii străini - tătarii din Kazan, Cheremis și mordovenii, pe care Margeret, puțin mai târziu decât Fletcher, numără până la de mii Potrivit cărții de categorii a campaniei Polotsk din , rati, pe care țarul îl conducea cu el în apropierea acestui oraș, număra peste de mii de oameni luptători Dar cartea nu a ținut cont de oamenii de curte înarmați cu care proprietarii de terenuri de serviciu și proprietarii de proprietăți au plecat în campanie și, prin urmare, cifra de descărcare de gestiune a armatei care a luat Polotsk trebuie dublată, dacă nu triplată; contemporanii exagerau evident, ducându-și puterea la de mii, chiar până la de mii În , când Bathory a asediat Pskovul cu o garnizoană de cel puțin de mii de oameni, iar prințul Golițin a stat la Novgorod cu de mii, sub Staritsa țarul avea, conform cronicii, de mii adunați La aceste mase trebuie adăugate multe alte mii care au apărat Polotsk,

Sokol, Velikie Luki și alte orașe, luate cu puțin timp înainte de Batory, și dintre care majoritatea au murit în timpul cuceririi acestor orașe Același căpitan francez Marzherst, enumerând diferitele componente ale ratii moscovite, spune că împreună ajung la un număr incredibil (un nombre incroyable) STARE EXTERNĂ A STATULUI Recrutarea unei clase de serviciu militar atât de mare a fost însoțită de schimbări profunde în structura socială a statului moscovit Acest set, cu toate consecințele sale, era strâns legat de același fapt de bază din care au reieșit fenomenele acelor secole deja studiate de noi, adică expansiunea teritorială a statului moscovit Noile granițe ale statului l-au pus în imediata apropiere a dușmanilor externi străini ai Rusiei - suedezi, lituanieni, polonezi, tătari Acest cartier a pus statul într-o poziție care l-a făcut să arate ca o tabără înarmată, înconjurată pe trei laturi de dușmani A trebuit să lupte pe două fronturi întinse și curbe, nord-vestul european și sud-estul, cu fața spre Asia În nord-vest, lupta a fost ocazional întreruptă de scurte armistițiu; în sud-est în acele secole nu a fost întrerupt nici un minut Această stare de luptă continuă a devenit deja normală pentru stat în secolul al XVI-lea Herberstein, care a observat Moscovia sub părintele cel Groaznic, a îndurat impresia că pentru ea lumea a fost un accident, nu un război RĂZBOIILE ÎN NORD-VEST Pe frontul european a avut loc o luptă cu Suedia și Livonia pentru țărmurile estice ale Mării Baltice, cu Lituania - Polonia pentru Rusia de Vest În - au fost trei războaie cu Suedia și șapte războaie cu Lituania - Polonia împreună cu Livonia Aceste războaie au înghițit cel puțin de ani, prin urmare, în vest în acești ani am luptat timp de un an și ne-am odihnit un an ÎN SUD-EST Dar pe partea asiatică a fost o luptă continuă epuizantă Nu existau pace, armistițiu, războaie regulate, dar exista o eternă intriga reciprocă Fletcher, care ne este deja cunoscut, scrie că războiul cu tătarii din Crimeea, nogaiii și alți străini estici are loc la Moscova în fiecare an Hoarda de Aur în secolul al XV-lea deja dezintegrat și în cele din urmă prăbușit la începutul secolului al XVI-lea Din ruinele sale s-au format noi cuiburi tătare, regatele Kazanului și Astrahanului, Hanatul Crimeei și hoardele Nogai dincolo de Volga și de-a lungul țărmurilor Mării Azov și Negre, între Kuban și Nipru După cucerirea Kazanului și Astrahanului, Crimeea a provocat Moscova cea mai mare anxietate din cauza legăturii sale cu turcii, care au cucerit-o în și au pus capăt stăpânirii genovezilor de aici, care dețineau Kafa-Feodosia, Sudak-Surozh și alte colonii de-a lungul coastei Crimeei Acoperită de stepe largi deșertice, desprinsă de continent de o perekopya - un șanț larg și adânc de șase verste care tăia printr-un istm îngust cu un meterez înalt fortificat, Crimeea a format un bârlog de tâlhar inexpugnabil de pământ Litvin Mikhalon, care a scris despre tătari, lituanieni și moscoviți la mijlocul secolului al XVI-lea, nu are mai mult de de mii de războinici cai în Crimeea, dar nenumărați uluși tătari erau întotdeauna gata să li se alăture, cutreierând vastul aproape pontic și Stepe caspice de la Urali până la Dunărea de jos În și Hanul Crimeei a atacat Moscova de două ori cu hoarde de de mii de oameni Hanatul Crimeei a fost o bandă uriașă de tâlhari, bine adaptată pentru raiduri în Polonia, Lituania și Moscovia Aceste raiduri erau principalul ei mijloc de trai Același Fletcher scrie că tătarii din Crimeea atacă de obicei granițele statului moscovit o dată sau de două ori pe an, uneori în preajma Zilei Treimii, mai des în timpul recoltei, când era mai ușor să prinzi oamenii împrăștiați pe câmpuri Dar raidurile de iarnă nu erau neobișnuite, când înghețul făcea mai ușor traversarea râurilor și mlaștinilor La începutul secolului al XVI-lea

stepa de sud, care se întindea între statul moscovit și Crimeea, a început curând dincolo de Staraya Ryazan pe Oka și dincolo de Yelets pe Pinul Bystraya, un afluent al Donului Tătarii, înarmați cumva cu arcuri, săbii curbate și cuțite, rar stiuci, pe caii lor mici, dar puternici și rezistenți de stepă, fără vagon, mâncând o cantitate mică de mei uscat sau brânză și iapă, cărați ușor prin această stepă imensă , alergând aproape o mie de mile de potecă în deșert Cu raiduri frecvente, ei au studiat perfect această stepă, s-au adaptat la caracteristicile ei, au căutat cele mai convenabile drumuri, sakmas sau poteci și au dezvoltat tactici excelente pentru raidurile în stepă; evitând traversările râurilor, au ales poteci de-a lungul bazinelor hidrografice; Principala lor cale către Moscova era Calea Muravsky, care mergea de la Perekop la Tula între cursurile superioare ale râurilor a două bazine, Nipru și Doneț de Nord Ascunzându-și mișcarea de patrulele stepei din Moscova, tătarii s-au strecurat de-a lungul golurilor și râpelor, nu făceau foc noaptea și trimiteau cercetători inteligenți în toate direcțiile În acest fel, au reușit să se strecoare până la granițele rusești neobservați și să facă devastări teribile Adâncindu-se într-o masă densă în țara populată timp de de verste, s-au întors și, desfășurând aripi largi din corpul principal, au măturat totul în cale, însoțindu-și mișcarea cu jaf și incendii, prinzând oameni, vite, toate valoroase și ușor proprietate transportabilă Acestea erau raidurile anuale obișnuite, când tătarii zburau brusc în Rus', în stoluri separate de câteva sute sau mii de oameni, înconjurând granițe, ca niște gâște sălbatice, după cuvintele lui Fletcher, repezindu-se acolo unde se simțea prada Plin este prada principală pe care o căutau, în special băieții și fetele Pentru a face acest lucru, au luat cu ei frânghii de centură pentru a lega prizonierii și chiar coșuri mari în care puneau copiii luați Captivii au fost vânduți în Turcia și în alte țări Kafa era principala piață de sclavi, unde se puteau găsi mereu zeci de mii de captivi și captivi din Polonia, Lituania și Moscovia Aici au fost încărcate pe nave și transportate la Constantinopol, Anatolia și alte părți ale Europei, Asia și Africa În secolul al XVI-lea în orașele de pe țărmurile Mării Negre și Mediterane, se puteau întâlni mulți sclavi care legănau copiii stăpânului cu cântece de leagăn poloneze sau rusești În toată Crimeea nu existau alți slujitori, cu excepția captivilor Pentru capacitatea lor de a alerga, polonii din Moscova erau apreciați pe piețele din Crimeea mai ieftin decât cele poloneze și lituaniene; aducând în piață mărfuri vii în pisă unică, în zeci, încătuși de gât, vânzătorii strigau cu voce tare că sunt sclavi, cei mai proaspeți, cei mai simpli, necomplicați, tocmai aduși de la poporul regal, polonez și nu moscoviți Prizonierii au ajuns în Crimeea în așa număr încât un schimbător de bani evreu, conform poveștii lui Michalon, așezat la singura poartă a săpăturii care ducea în Crimeea și văzând șiruri nesfârșite de prizonieri conduși acolo din Polonia, Lituania și Moscovia, a întrebat Michalon dacă ar fi mai sunt oameni în acele țări, sau nu a mai rămas nimeni SERVICIUL DE COASTĂ Scorurile reciproce și neînțelegerile care au împărțit Polonia-Lituania și Moscova, miopia guvernelor lor și nesocotirea pentru interesele popoarelor lor au împiedicat ambele state să organizeze o luptă amicală împotriva prădătorilor de stepă Statul moscovit, la rândul său, și-a încordat toate forțele și a inventat diverse metode de apărare a granițelor sale sudice Primul dintre acestea a fost serviciul de coastă: în fiecare primăvară, pe malurile Oka erau mobilizate forțe semnificative Cărți de biți din secolul al XVI-lea înfățișează în mod viu viața zbuciumată de la granițele sudice

ale statului și eforturile guvernului de a le apăra La începutul primăverii, munca aglomerată a început să fiarbă în Ordinul de descărcare Grefierii și grefierii trimiteau somații în raioanele centrale și ucrainene cu ordin de adunare a militarilor, nobililor orașului și copiilor boieri, atribuindu-le puncte de adunare și o dată de colectare, de obicei martie - ziua vestirii Cei trimiși, după ce i-au adunat pe războinici după lista tuturor în întregime, au mers cu ei în slujba suveranului; ascunzându-se, căutând, bătut cu biciul Nobilii orașului și copiii, boierii, mergeau într-o campanie "cai, înghesuiți și înarmați", cu un număr determinat de cai, oameni de curte înarmați și în arme specificate După ce le-au revizuit la punctele de adunare, guvernanții trimiși de la Moscova, în cazul unor vești alarmante din stepă, au unit războinicii în cinci corpuri, regimente; un mare regiment stătea la Serpuhov, mâna dreaptă - la Kaluga, stânga - la Kashira, regimentul avansat - la Kolomna, santinelă - la Aleksin În plus, al șaselea regiment, un ertoul zburător, a mers înainte pentru patrule de recunoaștere Cu alte vești tulburătoare, aceste regimente, într-o anumită ordine, au pornit din Oka și s-au întins până la granița stepei Astfel, până la de mii de rati se ridicau în picioare anual Dacă din stepă nu veneau vești tulburătoare, regimentele stăteau uneori la locul lor până la sfârșitul toamnei, până când alunecarea de noroi le înlocuia pentru a păzi statul moscovit de dușmanii externi CARACTERISTICI DE DEFENSARE Un alt mijloc de apărare a fost construirea de linii fortificate pe frontierele periculoase, care să nu permită tătarilor să pătrundă în interiorul țării până când regimentele nu vor fi adunate Astfel de linii, trăsături, așa cum se numeau atunci, constau dintr-un lanț de orașe, forturi și forturi, înconjurate de ziduri tăiate sau de un tyn, bușteni în picioare, rindeauți de sus, cu șanțuri, metereze, poieni, blocaje de copaci tăiați în locuri protejate păduri - toate acestea cu scopul de a împiedica deplasarea hoardelor de cavalerie de stepă Pe partea de sud-est, cea mai veche dintre aceste linii, și cea mai apropiată de Moscova, mergea de-a lungul Oka de la Nijni Novgorod la Serpukhov, de aici a cotit spre sud spre Tula și a continuat până la Kozelsk Înaintea acestei linii, se întindea pe de verste de la Oka de lângă Ryazan, trecând de Venev, Tula, Odoev, Likhvin până la râul Zhizdra de lângă Kozelsk, un lanț pătat cu șanțuri și metereze în goluri fără copaci, cu garduri și porți fortificate A doua linie, construită în timpul domniei Groznîi, mergea din orașul Alatyr de pe râul Sura, capturând în lanțul său Temnikov, Shatsk, Ryazhsk, Dankov, Novosil, Orel, a continuat spre sud-vest până la Novgorod-Seversky și de aici s-a întors brusc spre Rylsk și Putivl, având și ei în față, unde era posibil, crestături, șanțuri, garduri Sub țarul Fedor la sfârșitul secolului al XVI-lea a apărut o a treia linie, extrem de ruptă, mai precis, reprezentând trei rânduri de orașe, adâncindu-se treptat în stepă: Kromy, Livny și Yelets, Kursk, Oskol și Voronezh, Belgorod și Valuyki - ultimele două în părțile sudice ale actualelor provincii din Kursk și Voronej Odată cu construirea orașului Borisov în , lanțul de orașe fortificate ucrainene s-a apropiat de cursul mijlociu al Donețului de Nord, în aproximativ ani s-a mutat la sud de la Oka și Tikhaya Sosna de sus cu - de verste până la linie, dincolo de care în apropiere au început taberele de nomazi tătari Populația inițială, indigenă a acestor orașe și închisori era formată din militari, cazaci, arcași, copii de boieri, diverse servicii de oameni de serviciu, dar li s-au alăturat și locuitori obișnuiți din orașele din apropiere Povestea veche despre miraculoasa icoană Kursk a Maicii Domnului oferă mai multe indicii ale construcției și așezării

acestor orașe ucrainene Kursk, împreună cu Livni și Voronej, făcea parte din a treia linie defensivă, un lanț de orașe numite "poloneze" sau "de pe câmp", din partea stepei A apărut pe locul unui oraș antic care purta același nume și era deja cunoscut în secolul al XI-lea În timpul invaziei Batu, a fost distrusă până la pământ, iar de atunci întreaga regiune a fost o lungă perioadă de timp pustie, acoperită cu păduri mari, în care au abundat animale și albine sălbatice, atrăgând industriașii din Rylsk și din alte orașe din jur Dar raidurile tătarilor au împiedicat stabilirea unei așezări stabile aici, în ciuda faptului că nu departe de așezarea Kursk în secolul al XV-lea a apărut o icoană făcătoare de minuni, adunând la sine mulți pelerini În cele din urmă, zvonul despre minuni de la icoană, care stătea într-o colibă mică în mijlocul deșertului, a ajuns la țarul Fedor, iar în a poruncit să construiască un oraș pe străvechea așezare care fusese goală de / secole Auzind că acea regiune era plină de tot felul de mulțumire, pâine și animale și miere, mulți oameni au venit din Mtsensk, Orel și din alte orașe din jur și s-au stabilit în Kursk și districtul său SERVICIUL PAZĂ ȘI STAȚIE Concomitent cu liniile fortificate s-a înființat un serviciu de pază și stanitsa, care era al treilea și foarte important mijloc de apărare Voi descrie cum a fost pornită în jurul anului , când s-a format o comisie specială care să o reglementeze, condusă de principele boier M I Vorotynsky, care a întocmit hrisovul pentru ambele servicii Din orașele avansate ale celei de-a doua și o parte a celei de-a treia linii defensive, gărzile și satele au fost înaintate în direcții diferite către posturi de observație cunoscute în doi, patru sau mai mulți războinici cai, copii ai boierilor și cazacilor, pentru a observa mișcările Nogai și tătari din Crimeea în stepă, "pentru ca militarii de pe suveranii ucrainenilor să nu vină fără urmă în război Posturile de observare au fost îndepărtate din orașe timp de patru zile sau cinci zile Înainte de , existau de astfel de paznici și formau lanțuri, care se întindeau de la râul Sura până la râul Seima și de aici întorcându-se spre râurile Vorskla și Doneț de Nord Avanposturile erau separate unul de celălalt timp de o zi, mai des pentru o jumătate de zi de călătorie, astfel încât să existe o comunicare constantă între ele Vegherii erau aproape și departe, numite după orașele din care au plecat Mai aproape de Oka, în rândul din spate, erau paznicii lui Dedilovsky, unul dintre Epifanskaya, Mtsensk și Novosilsky, la stânga lor - Meshchersky, Shatsky și Ryazsky, la dreapta - Orlov și Karachev, la sud, mai departe stepa - Sosensky (de-a lungul râului Fast Pine), de la Yelets și Liven - Don, Rylsk, Putivl și, în sfârșit, Donețk, cel mai îndepărtat Paznicii trebuiau să stea la locurile lor nemișcați, "nu descălecau de pe cai", păzind în principal vadurile râului, stilurile, unde tătarii urcau peste râuri în raidurile lor Totodată, stanița, doi câte doi, ocoleau tracturile lor, spațiile încredințate protecției lor, șase, zece și cincisprezece verste în dreapta și stânga postului de observație După ce a observat mișcarea tătarilor, stanitsa a anunțat imediat orașele învecinate despre aceasta și ei înșiși, lăsându-i pe tătari să treacă, au condus în jur, au recunoscut sakmas pe lângă inamicul pentru a-și marca numărul după adâncimea urmei de cai A fost dezvoltat un întreg sistem pentru transmiterea știrilor de stepă de către paznici și săteni Căpitanul Margeret spune că paznicii stăteau de obicei la copacii mari de stepă singuratic, unul dintre ei privea din vârful copacului, ceilalți hrăneau caii înșeuți Observând praful de pe sakma de stepă, paznicul a urcat pe un cal gata și s-a îndreptat în galop către un alt copac de gardă, al cărui paznic, abia văzându-l pe

cel în galop, a galopat până la al treilea etc Astfel, vestea inamicului a ajuns repede în orașele ucrainene și Moscova însăși GREUL LUPTEI Așa că pas cu pas au cucerit stepa de la tâlharii stepei În cursul secolului al XVI-lea de la an la an, mii de populație de graniță au dispărut pentru țară, iar zeci de mii dintre cei mai buni oameni ai țării au ieșit la granița de sud pentru a-i acoperi de captivitate și ruină pe locuitorii regiunilor centrale Dacă vă imaginați cât de mult timp și putere, materială și spirituală, au pierit în această urmărire monotonă, grosolană și dureroasă a prădătorului viclean de stepă, aproape nimeni nu se va întreba ce făceau oamenii din Europa de Est când Europa de Vest și-a atins succesul în industrie și comerț , într-un cămin, în științe și arte ÎNTREBARE DESPRE DISPOZITIVUL CLASEI SERVICII Structura economică şi militară a clasei de serviciu era coordonată atât cu condiţiile luptei externe, cât şi cu mijloacele economice disponibile ale statului Pericolele externe constante au creat pentru guvernul de la Moscova nevoia unei forțe armate mari Pe măsură ce această forță creștea, se punea întrebarea și cerea mai insistent cum să se mențină această masă armată În anumite secole, conținutul puținilor oameni de serviciu de la curțile domnești era furnizat din trei surse principale Acestea erau:) salarii băneşti,) patrimonii, a căror dobândire de către oamenii de serviciu era facilitată de prinţi,) hrănire, venituri din posturi guvernamentale cunoscute, la care erau numiţi oameni de serviciu În secolele al XV-lea și al XVI-lea aceste surse specifice erau deja insuficiente pentru susţinerea economică a clasei de servicii în continuă creştere Era nevoie urgentă de noi mijloace economice Dar unificarea Rusiei de Nord de la Moscova nu a oferit astfel de fonduri, nu a fost însoțită de o creștere vizibilă a bunăstării oamenilor; comerțul și industria nu au făcut progrese semnificative Agricultura de subzistență a continuat să domine Odată cu adunarea cu succes a Rusiei Moscovei, suveranul maestru a dobândit o nouă capitală: acestea erau vaste întinderi de pământ, goale sau locuite, locuite de țărani Numai acest capital l-a putut pune în circulație pentru a-și asigura oamenii de serviciu Pe de altă parte, proprietățile inamicilor cu care statul moscovit trebuia să lupte, în special ale tătarilor, necesitau mobilizare rapidă, disponibilitate constantă de a întâlni inamicul la granițe De aici a apărut în mod firesc ideea de a împrăștia oamenii de serviciu în interior, în special la periferie, cu densitate mai mare sau mai mică, în funcție de gradul nevoii lor de apărare, pentru a face gard viu împotriva raidurilor de stepă ale proprietarilor de pământ Pentru aceasta, vastele suprafețe de teren dobândite de statul Moscova au venit la îndemână Astfel, pământul a devenit în mâinile guvernului de la Moscova un mijloc de sprijin economic pentru serviciul militar; proprietatea de serviciu a devenit baza sistemului de apărare al oamenilor Din această combinație de apărare populară și proprietatea pământului s-a dezvoltat sistemul boieresc Acest sistem a fost în istoria sistemului social rus de la mijlocul secolului al XV-lea al doilea fapt fundamental care a ieșit din extinderea teritorială a statului moscovit, având în vedere primul fapt recrutarea sporită a unei numeroase clase de serviciu Puține sunt faptele din istoria noastră care să aibă atâta importanță în formarea ordinii de stat și a vieții sociale precum a avut acest sistem boieresc Ne întoarcem la studiul ei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PROPRIETATE LOCALA DE TERENURI OPINII PRIVIND ORIGINEA DREPTULUI LOMESTIC ORIGINEA PROPRIETĂȚII TERENULUI SISTEM LOCAL REGULILE EI SALARIUL LOCAL SI NUMERAR SETARE LOCAL VIAŢĂ PROPRIETATE LOCALA DE TERENURI Prin sistemul local

înțelegem ordinea serviciului, adică obligată la serviciul militar, proprietatea pământului, stabilită în statul moscovit din secolele XV și XVI La baza acestui ordin se afla succesiunea O moșie în Rusia moscovită era o bucată de pământ de stat sau de biserică dată de un suveran sau de o instituție bisericească în posesia personală a unei persoane de serviciu sub condiția slujirii, adică ca recompensă pentru serviciu și împreună ca mijloc pentru serviciu La fel ca serviciul în sine, acest mandat era temporar, de obicei pe viață Prin natura sa condiționată, personală și temporară, proprietatea moșială se deosebea de patrimoniul, care constituia proprietatea funciară ereditară completă a proprietarului său OPINII PRIVIND ORIGINEA DREPTULUI LOMESTIC Originea și dezvoltarea proprietății terenurilor este una dintre cele mai greu de studiat și cele mai importante probleme din istoria dreptului și guvernului rus Este clar că istoricii noștri juridici s-au ocupat mult de această problemă Dintre opiniile exprimate de ei, le voi cita pe cele două cele mai autoritare Nevolin, în Istoria legilor civile ruse, admite existența unei astfel de drepturi de proprietate condiționată și chiar guvernează pentru aceasta până la mijlocul secolului al XV-lea, până la domnia lui Ivan al III-lea Dar bazele dreptului local, în opinia sa, apar doar din vremea acestui Mare Duce, când chiar cuvântul moșie intră în uz, iar la dezvoltarea sistemului local din aceste fundații, Nevolin consideră că este posibilă participarea Influența greacă, dreptul de stat bizantin, al cărui conducător în viața de stat a Moscovei a fost căsătoria lui Ivan al III-lea cu prințesa greacă "Cel puțin", spune Nevolin, "cuvântul moșie este compus după exemplul grecului τοπιον: acesta era numele în Imperiul Bizantin al terenurilor care erau date persoanelor din guvern sub condiția serviciului militar și trecute sub aceeași condiție de la tată la copii " Dar adjectivul din cuvântul moșie apare în limba rusă veche înainte de apariția prințesei Sofia în Rus'; în epistola districtuală a mitropolitului Iona din , prinții apanagi sunt numiți locali, spre deosebire de mari Prin urmare, este puțin probabil ca termenul și conceptul moșiei rusești să fi fost o imitație a cuvântului și instituției dreptului de stat bizantin Un alt istoric - Gradovsky oferă o soluție mai complexă problemei Proprietatea locală presupune un proprietar suprem, căruia terenul îi aparține ca proprietate inalienabilă Viața de stat rusă din prima perioadă a istoriei noastre nu a putut dezvolta ideea unui astfel de proprietar suprem: prințul rus din acea vreme era considerat suveran, dar nu proprietarul pământului Conceptul de prinț ca proprietar suprem a apărut abia în perioada mongolă Prinții ruși, ca reprezentanți ai puterii hanului, s-au bucurat în destinele lor de drepturile pe care le-a avut hanul în tot spațiul supus acestuia Apoi, prinții ruși au moștenit aceste drepturi de stat de la khan în deplina lor proprietate, iar această moștenire a zguduit începutul proprietății private Dar Gradovsky, ca și Nevolin, explicând originea sistemului local, vorbește de fapt despre originea dreptului local, ideea proprietății locale, condiționate a pământului Dar dreptul și sistemul de relații sociale bazat pe acesta sunt două momente istorice complet diferite Fără a intra într-o analiză a controversatei probleme a originii dreptului, vă voi concentra atenția doar asupra faptelor care explică dezvoltarea sistemului ORIGINEA PROPRIETĂȚII TERENULUI Ca orice altceva în statul moscovit, proprietatea pământului a apărut în vremuri specifice; îşi avea sursa iniţială în economia funciară a prinţului Moscovei Pentru a explica originea unei asemenea proprietăți de pământ, trebuie să ne amintim din nou compoziția societății într-un anumit principat Am văzut că la curtea prințului

specific erau două feluri de slujitori:) servitori liberi, militari,) servitori ai curții, palatului, numiți și "slujitori peste curte" Servitorii liberi alcătuiau trupa de luptă a prințului și îl slujeau conform contractului Obligațiile pe care și le-au asumat nu s-au extins la fiefurile lor: relațiile de serviciu ale servitorilor liberi erau complet izolate de relațiile funciare Un slujitor liber putea să-l părăsească pe prințul pe care l-a slujit și să treacă în slujba altui principe, fără a-și pierde drepturile de proprietate asupra patrimoniului aflat în principatul părăsit Această împărțire a serviciului și a raporturilor funciare ale servitorilor liberi este realizată foarte precis și persistent în scrisorile contractuale ale prinților din timpul anume Deci, în contractul fiilor lui Kalita din , frații mai mici îi spun celui mai mare, Semyon: "Și boierii și slujitorii sunt liberi; oricine merge de la noi la tine sau de la tine la noi, să nu ne țină cu antipatie " Aceasta înseamnă că dacă un slujitor liber părăsește slujba la curtea unui frate și se duce la altul, fratele stâng nu trebuie să se răzbune pentru aceasta asupra slujitorului care l-a părăsit Deci, serviciul gratuit nu a fost asociat cu proprietatea asupra terenului Slujitorii de sub curte, majordomul, erau serviciul economic al prințului Acest serviciu, pe de altă parte, era de obicei condiționat de proprietatea asupra terenului Slujitorii casnici erau menajeri, tiuni, diverși funcționari de palat, psari, miri, grădinari, apicultori și alți artizani și oameni muncitori Se deosebeau net de slujitorii celor liberi, militarii, iar prinții în contracte s-au angajat să nu-i accepte, ca oamenii de culoare, adică țăranii, în serviciul militar Unii dintre acești slujitori de gospodărie erau oameni liberi personal, alții aparțineau iobagilor prințului Ambelor, prințul specific pentru serviciul lor sau pentru a le asigura serviciul corespunzător a dat terenuri pentru folosință Relația unor astfel de slujitori cu prințul de pe pământ este descrisă în carta spirituală a prințului apanat al lui Serpuhov Vladimir Andreevici din Prințul testator vorbește aici despre oamenii din curte, cărora li sa dat pământ spre folosință, care dintre cei apicultorii, grădinarii, canisa nu ar dori să trăiască pe acele pământuri, "în pământul este lipsit, pleacă, dar fiul prințului Ivan înșiși nu are nevoie, pentru care nu vor fi scrisori pline, ci pământul pentru fiul lor Prințul Ivan " Oamenii care nu au avut o carte completă sunt slujitori, liberi personal, nu iobagi completi Scrisoarea prințului Vladimir vrea să spună că pentru aceștia și pentru alți slujitori ai palatului, atât liberi, cât și iobagi, folosirea pământului de către prinț era indisolubil legată de serviciul gospodăriei prințului Chiar și slujitorii liberi personal, în îndatoririle lor de palat, au devenit incompleti, nu puteau, de exemplu, să dobândească pământ în deplină proprietate, pe drepturi patrimoniale, asupra cărora slujitorii liberi dețineau pământul În aceeași carte spirituală a prințului Vladimir de Serpuhov, citim condiția: "Și că tinerii mei nu au fost cumpărați, ci au cumpărat satele pentru cheia mea, stăpânii înșiși nu au nevoie de copiii mei, iar satele lor de copiii mei, în al cui se vor afla" Deci, acești paznici de chei erau oameni liberi; slujind prințului, au cumpărat sate în principatul său, adică le-au dobândit ca proprietate, dar această proprietate nu a fost recunoscută ca fiind completă: de îndată ce dobânditorii au părăsit serviciul sub domnie, ei, în ciuda libertății personale, au fost lipsiți a satelor pe care le cumpăraseră Vechea normă juridică rusă "cu privire la cheia iobagului rural", fără a-i priva de libertatea personală, le-a limitat dreptul la proprietatea asupra pământului Astfel, diferite tipuri de servicii la curtea unui

anumit prinț au fost răsplătite în moduri diferite Aceasta a fost una dintre diferențele dintre serviciul gratuit și serviciul casnic Slujitorii liberi primeau de la prinț hrană și argumente pentru serviciul lor, adică funcții administrative și judiciare profitabile: conform scrisorilor contractuale ale principilor, acel servitor era recunoscut ca liber, "care era în hrănire și în ceartă" Dimpotrivă, servitorii domestici nu erau numiți în astfel de posturi profitabile; serviciul lor a fost răsplătit cu dachas de pământ numai cu condiția serviciului sau dreptul de a dobândi pământ prin cumpărare în aceeași condiție De la mijlocul secolului al XV-lea Odată cu unificarea Rusiei de Nord de la Moscova, au avut loc schimbări importante în structura clasei de serviciu În primul rând, serviciul slujitorilor liberi, deși rămân militar, încetează să mai fie liber, devine obligatoriu: ei sunt lipsiți de dreptul de a părăsi serviciul Marelui Duce de Moscova și de a se muta în aparatură, și cu atât mai mult dincolo de granița cu Rusia Totodată, suveranul moscovit dă terenuri pe un drept special, diferit de cel patrimonial, militarilor care au încetat să mai fie liberi La început, astfel de terenuri nu erau încă numite moșii, dar proprietatea lor era deja condiționată Acest personaj este deosebit de clar dezvăluit într-o remarcă a scrisorii spirituale a Marelui Duce Vasili cel Întunecat din Unul dintre cei mai zeloși slujitori militari ai acestui prinț în lupta împotriva lui Shemyaka a fost un anume Fyodor Basenok Mama Marelui Duce Sofia Vitovtovna i-a dat acestui Basenok două dintre satele ei din districtul Kolomna, lăsându-l pe fiul ei să dispună de aceste sate după moartea ei Fiul din viața sa spirituală scrie despre satele din Basenka, că după burta lui Basenkov, acele sate ar trebui să meargă la marea lui soție-ducesă Aceasta înseamnă că satele acordate slujitorului liber i-au fost date numai pentru stăpânire pe viață - acesta este unul dintre semnele și un semn esențial al proprietății locale În sfârşit, în al treilea rând, serviciul palatului, care în anumite secole a fost atât de puternic despărţit de liber, militar, de la mijlocul secolului al XV-lea a început să se amestece cu acestea din urmă, să se conecteze cu serviciul militar Slujitorii curții, precum și foștii slujitori liberi, au început să fie de asemenea numiți oameni de serviciu ai suveranului Moscovei și să meargă în campanii la egalitate cu ei Aceștia și altor slujitori, guvernul le-a împărțit terenuri de stat pentru a fi folosite în exact același drept cu care și slujitorii din secolul al XIV-lea și-au primit servitorii, doar cu condiția serviciului militar, pe care aceștia din urmă nu-l îndepliniseră anterior De îndată ce aceste schimbări au avut loc în relațiile de serviciu și în proprietatea funciară de serviciu, această proprietate a căpătat caracter de localnic Dachas de pământ, datorită palatului și serviciului militar al foștilor slujitori liberi și de palat, primite în secolele al XV-lea și al XVI-lea numele moșiilor SISTEM LOCAL Deci, repet, proprietatea locală s-a dezvoltat din proprietatea funciară a slujitorilor palatului sub domnii specifici și s-a diferit de această proprietate a pământului prin faptul că era stipulată nu numai de palat, ci și de serviciul militar Această diferență devine sesizabilă de la mijlocul secolului al XV-lea; nu mai devreme de această dată, moșia dobândește semnificația unui mijloc de a asigura atât serviciul de palat, cât și serviciul militar - totuși, în același timp, ambele tipuri de serviciu fuzionează, își pierd distincția juridică Din acel moment, a apărut ideea juridică a proprietății ca teren, oferind serviciul de stat al unei persoane de serviciu, militar sau palat - nu contează Din aceeași perioadă, adică din a doua jumătate a secolului al XV-lea, proprietatea

funciară s-a conturat într-un sistem coerent și complex, s-au elaborat reguli precise de repartizare, împărțire a pământului în proprietate Aceste reguli au devenit necesare atunci când guvernul, după ce a creat o mare masă armată prin recrutare întărită, a început să-și organizeze întreținerea prin dachas terestre Urmele unei împărțiri intensificate și sistematice a pământurilor statului în stăpânirea boierească apar deja în a doua jumătate a secolului al XV-lea Cartea de recensământ a pământului Votskaya Pyatina din Novgorod, întocmită în , a ajuns la noi în două districte ale acestei Pyatina Ladoga și Orekhovsky, conform acestei cărți întâlnim deja proprietari de pământ moscoviți, pe ale căror pământuri erau aproximativ mii de gospodării cu mii de țărani și oameni din curte care locuiau în ele Aceste cifre arată cât de grăbită s-a desfășurat distribuirea oamenilor de serviciu și ce dezvoltare a atins posesiunea moșcadă în periferia de nord-vest a statului, în ținutul Novgorod, în aproximativ de ani de la cucerirea Novgorodului În districtele numite Votskaya Pyatina, conform cărții indicate, aproape mai mult de jumătate din terenul arabil era deja în posesia proprietarilor de terenuri transferați din centrul Rusiei Moscovei Urme ale aceleiași dezvoltări sporite a proprietății funciare se găsesc și în districtele centrale ale statului Din primii ani ai secolului al XVI-lea s-au păstrat mai multe litere de hotar, care delimitează Moscova și județele cele mai apropiate de aceasta De-a lungul hotarelor acestor raioane, scrisorile indică o mulțime de mici proprietari de pământ pe lângă moșii: ei erau funcționari cu funcționari, psari, miri - într-un cuvânt, aceiași slujitori de palat, care în secolul al XIV-lea prinții au dat pământ pentru folosință în serviciu În secolul al XVI-lea oamenii de serviciu erau uneori plasați simultan în mase întregi Cel mai cunoscut caz al unei astfel de misiuni datează din Pentru diferite servicii la curte, guvernul a recrutat apoi din diferite raioane o mie dintre cei mai servici oameni de serviciu din nobilii orașului și copiii boieri Oamenii de serviciu, pe care serviciul îi era legat de capitală, aveau nevoie de moșii sau moșii în apropierea Moscovei pentru nevoile gospodărești La această mie de militari recrutați din raioane pentru serviciul capitalei, guvernul a împărțit moșii în Moscova și districtele învecinate, adăugând la această masă mai mulți oameni de rang înalt, boieri și okolniki, care nu aveau suburbiile Moscovei Dimensiunile parcelelor de moșie nu erau aceleași și corespundeau rangurilor moșierilor: boierii și okolnichy primeau de sferturi de pământ arabil pe câmp (de acri în câmpuri); boierii şi copiii poliţiştilor boieri, împărţiţi în mai multe articole sau categorii, primeau câte , şi de sferturi în fiecare domeniu Astfel, de oameni slujitori de diferite ranguri în acel an au fost împărțiți deodată de acri de pământ arabil în câmpuri La scurt timp după cucerirea Kazanului, guvernul a pus în ordine proprietatea locală și serviciul terenului, a întocmit liste de oameni de serviciu, împărțindu-i în articole în funcție de mărimea proprietății imobiliare și în funcție de salariile salariului monetar, care din acel moment a fost adus în raportul corect cu mărimea serviciului militar La noi au ajuns fragmente din aceste liste, întocmite în jurul anului Aici, cu numele fiecărei persoane de serviciu, se indică cât patrimoniu și moșie are, cu ce număr de oameni din curte este obligat să vină la slujbă și în ce arme și cât de mare este salariul de bani salariu care i se atribuie De atunci, proprietatea boierească este un sistem armonios și complex bazat pe reguli precis definite și permanente Voi schița într-o formă schematică fundamentele acestui sistem, așa cum au fost stabilite la începutul secolului al XVII-lea REGULI DE SISTEM Aranjamentul

funciar și toate relațiile funciare ale oamenilor de serviciu erau în sarcina unei instituții centrale speciale - Ordinul Local, deoarece Ordinul Razryadny era responsabil de relațiile lor de serviciu militar, în măsura în care acele și alte relații erau apoi delimitate Oamenii slujitori au stăpânit pământul la locul de serviciu, așa cum au slujit la locul unde au deținut pământul - așa poate fi înțeles cuvântul moșie, indiferent de originea acestui termen și, se pare, a fost înțeles în țara noastră la fel și pe vremuri Serviciul lega oamenii de serviciu fie de capitală, fie de o regiune cunoscută Prin urmare, oamenii de serviciu au fost împărțiți în două categorii Primul a inclus rangurile superioare care au servit "de la Moscova", precum și alegerea din orașe, despre care am discutat deja A doua categorie era formată din gradele inferioare, care slujeau "din orașe", nobilii de oraș sau district și copiii boieri Gradurile Moscovei, pe lângă moșii și moșii din județele îndepărtate, erau obligate prin lege să aibă case lângă Moscova Nobilii orașului și copiii boieri primeau moșii în principal acolo unde slujeau, adică acolo unde trebuiau să apere statul, formând o miliție locală de proprietari de pământ Îndatoririle oficiale ale unui militar au căzut nu numai asupra moșiei sale, ci și asupra patrimoniului său, prin urmare, serviciul nu era local, ci terestru La mijlocul secolului al XVI-lea însăși măsura serviciului de pe pământ a fost determinată cu precizie, adică severitatea serviciului militar care a căzut asupra unui militar de pe pământul său Potrivit legii din septembrie , pentru fiecare de copii de pământ arabil bun, plăcut în testament, i e de la de acri de pământ arabil bun, un războinic "pe un cal și în armură completă" trebuia să apară într-o campanie și într-o campanie lungă - cu doi cai Moșierii care aveau peste de sferturi de pământ arabil în moșii și moșii, luau cu ei în campanie sau ridicau, dacă nu mergeau pe cont propriu, un număr de curți înarmate pe măsura terenului arabil Salariile sau alocațiile locale erau atribuite "după patrie și serviciu", în funcție de noblețea persoanei de serviciu și de calitatea serviciului său și, prin urmare, erau foarte diverse Mai mult decât atât, unui novice care a început serviciul nu i se dădea de obicei întregul salariu deodată, ci doar o parte din acesta, ulterior făcând creșteri ale serviciului Prin urmare, salariile diferă de dachas Dimensiunile acestora și ale altora au fost determinate de condiții diferite Salariile erau direct proporționale cu gradele: cu cât gradul de militar era mai mare, cu atât salariul local era mai mare Mărimea daciei era determinată de mărimea patrimoniului și vechimea în muncă; dachas erau invers proporționale cu votchinele: cu cât patrimoniul unui militar era mai semnificativ, cu atât dacha moșială era mai mică, căci moșia era, de fapt, un ajutor sau un înlocuitor pentru patrimoniu În cele din urmă, s-au făcut adăugări la salariu și la dacha în ceea ce privește durata și funcționalitatea serviciului Toate aceste conditii pot fi exprimate schematic astfel: salariu - dupa rang, cabana - dupa patrimoniu si varsta de serviciu, adaos atat la salariu cat si cabana - in functie de cantitatea si calitatea serviciului SALARIUL LOCAL Acestea sunt caracteristicile generale ale sistemului local Revenind la detalii, găsim indicii că oameni de rang înalt, boieri, nobili giratori și duma, au primit moșii de la la de sferturi (- de acri), ispravnici și nobili ai Moscovei - de la la de sferturi (-) acri) În timpul domniei lui Mihai, a fost adoptată o lege care interzicea numirea stolnicilor, avocaților și nobililor moscoviți cu salarii locale de peste o mie de sferturi Salariile nobililor de provincie și ale copiilor boieri erau și mai variate în funcție de rang, durata serviciului, densitatea populației de serviciu și oferta de pământ

convenabil folosirii într-unul sau altul județ; de exemplu, în districtul Kolomna, conform cărții din , cel mai mic salariu este de de sferturi, cel mai mare este de ; de sferturi, după cum am văzut, erau recunoscute ca măsură, ca o unitate de măsură a îndatoririi oficiale a unui militar Dacă, conform aceleiași cărți, calculăm salariul mediu al unui militar Kolomna, obținem de acri de teren arabil, dar în districtul Ryazhsky, care avea o populație de serviciu mai densă, salariul mediu scade la de acri Cu toate acestea, mărimea salariului local avea o semnificație economică foarte condiționată, chiar fictivă: dachas locale erau departe de a-i corespunde Potrivit cărții Kolomna din , primul fiu de boier de pe listă, ca fiind cel mai util, i s-a atribuit cel mai mare salariu de de sferturi de pământ arabil, dar de fapt, în moșiile Kolomna care îi aparțineau, erau doar sferturi de teren arabil real și "copășit cu pârghii și pădure" - sferturi Terenul arabil a fost pus în funcțiune sub pârghie și chiar sub meșteșugari și pădure din lipsa mijloacelor economice, a utilajului și a forței de muncă de la fermier, dar și atunci a fost luat în calcul ca alocație arabilă la atribuirea unui salariu local și la calculul raportul dintre salariul local și dacha Să pășim puțin dincolo de limitele timpului studiat pentru a vedea mai clar diferența dintre salarii și dachas Conform cărții districtului Belevsky din , există de persoane alese, care constituiau cea mai înaltă categorie de oameni de serviciu județean; aceștia erau cei mai bogați și mai deserviți oameni de serviciu ai județului, care primeau cele mai mari salarii locale și dahas Potrivit acelei cărți, salariile pentru nobilii aleși Belevsky au fost atribuite în valoare de până la de cupluri Suma salarială de teren alocată acestor nobili ajunge la mii de sferturi (de acri); între timp, în dachas, adică în posesia efectivă, aveau doar de cupluri (de acri) Aceasta înseamnă că dachas a reprezentat doar % din repartizarea salariului Să luăm, de asemenea, cărțile a două raioane care făceau parte din aceeași zonă economică cu Belevsky, pentru a vedea cum, în aceleași sau similare condiții geografice și economice, s-au diversificat vilele domnișoare: moșia medie într-o vilă pentru toți copiii orașului dintre boierii din districtul Belevsky este de de acri, Yeletsky - de acri, Mtsensk - de acri În cele din urmă, din cărțile acelorași uyezd, se poate vedea raportul dintre proprietatea patrimonială și locală, cel puțin în aceleași uyezds Upper Oka: în Belevsky uyezd, votchinas reprezentau % din totalul proprietății de terenuri din orașul de serviciu, în Mtsensk - % , în Yelets - , %, iar în Kursk, să adăugăm chiar , %, în timp ce în districtul Kolomna, judecând doar după un singur castr mare, conform cărții cadastrale din , conform cărții cadastrale din , patrimoniile de % din proprietatea pământului întregului oraș serviciu, în afară de ceea ce dețineau acolo instituțiile bisericești și oamenii din cele mai înalte ranguri mitropolitane Deci, cu cât mai la sud, adânc în stepă, cu atât mai mult posesiunea patrimonială s-a retras înaintea localnicului Să ne amintim această concluzie, ne va explica multe atunci când studiem structura socială și relațiile economice din raioanele sudice și centrale ale statului BANI SALARII Salariul local era de obicei suplimentat cu bani într-o anumită proporție Herberstein, ale cărui știri datează de pe vremea tatălui lui Grozny, vorbește deja despre salariile bănești pentru oamenii de serviciu - este posibil ca acest ajutor pentru serviciul local să fi fost făcut mai devreme, chiar și sub bunicul lui Grozny Sumele salariilor în numerar depindeau de aceleași condiții care determinau salariile locale, deci trebuie să fi existat o anumită relație între unul și celălalt Conform documentelor

din secolul al XVI-lea este greu de înțeles această atitudine, dar în secolul al XVII-lea devine vizibil Cel puțin în listele oamenilor de serviciu ale acelui secol, găsim remarca că o persoană cunoscută "a fost plătită cu un salariu local contra unui salariu în bani" Totodată, s-a stabilit o regulă de majorare a salariului cash în legătură cu localul: "un adaos bănesc fără local nu se întâmplă" Persoană ordonată din jumătatea secolului al XVII-lea Kotoshikhin spune că salariul monetar a fost stabilit la o rublă pentru fiecare cinci sferturi din salariul local Documentele arată însă că nici atunci această proporție nu a fost menținută neschimbată Și salariile monetare, ca și salariile locale, nu au corespuns întotdeauna cu dachas reale, au fost asociate cu natura și cursul serviciului în sine Persoanele de grad superior, angajate permanent în serviciul metropolitan sau mobilizate anual, primeau salariile bănești care le-au fost atribuite integral și anual; dimpotrivă, copiii polițiștilor boieri i-au primit în timpul Herberstein doi ani mai târziu în al treilea, conform Sudebnikului din - fie în al treilea, fie în al patrulea an, și un monument de la Moscova de la începutul secolului al XVII-lea observă că atunci când nu există serviciu, copiilor boieri din oraș li se acordă un salariu bănesc o dată la cinci ani și chiar mai rar În general, salariile bănești, ca indemnizație pentru veniturile locale, erau date oamenilor de serviciu atunci când era nevoie să-i pună pe picioare, pentru a-i pregăti de campanie Odată cu slăbirea sarcinii serviciului, salariul bănesc a fost emis cu o scădere, de exemplu, la jumătate, "jumătate", sau chiar deloc eliberat dacă militarul deținea o funcție care îi dădea venituri sau îl elibera de serviciul militar Despre oamenii de serviciu de grade superioare care primeau un salariu anual, în cărți scria că "primă un salariu dintr-un sfert", iar despre funcționarii de jos ai orașului - "primă un salariu la oraș" Cheturile erau înțelese ca comenzi financiare, între care se distribuia întreținerea bănească a oamenilor de serviciu Acestea au fost cuplurile Ustyug, Galician, Vladimir, Kostroma, Novgorod Copiii orașului boier primeau un salariu "la oraș" atunci când era nevoie să-i pregătească pentru mobilizare DISPOSARE LOCALĂ Deja în secolul al XVI-lea serviciul nobil a devenit o datorie de clasă și ereditară Potrivit Sudebnikului din , numai acei copii boieri și fiii lor care nu intraseră încă în slujbă, care au fost concediați din serviciu de însuși suveranul, erau scutiți de această datorie Totodată, a fost stabilită procedura de transfer a acestei îndatoriri de la tați la copii Moșierii care slujeau din moșii și moșii, dacă erau, țineau cu ei până la bătrânețe și își pregăteau fiii pentru slujbă Nobil al secolului al XVI-lea De obicei și-a început cariera la vârsta de ani Înainte de aceasta, a fost catalogat ca minor După ce a ajuns la timp pentru serviciu și a fost înregistrat în lista de servicii, a devenit novice Apoi, în funcție de prima experiență de serviciu, a fost alcătuit de moșie, iar după succese ulterioare și un salariu bănesc, noul venit la care apoi au fost adaosuri pentru serviciu, până când noul venit a devenit un adevărat militar cu unul plin; salariu completat Structura noilor veniți era dublă: la retragere și la alocație Fiii cei mai mari, care erau la timp pentru slujbă, când tatăl încă mai păstra puterea de a sluji, au fost compensați pentru retragere, despărțiți de tată, înzestrându-i cu moșii deosebite; unul dintre cei mai tineri, care a ținut pasul cu slujba când tatăl său era deja decrepit, a fost primit la el pe moșie ca adjunct, care, după moartea tatălui său, împreună cu pământul, urma să moștenească îndatoririle sale oficiale ; de obicei, în timpul vieții tatălui său, el a făcut campanii pentru el, "slujit din moșia tatălui său" Uneori,

mai mulți fii dețineau împreună moșia tatălui, având propriile părți în aceasta VIAȚĂ Acestea au fost regulile principale ale compoziției locale De-a lungul timpului, s-au dezvoltat măsuri pentru a asigura familiile lăsate în urmă de oamenii de serviciu Când un militar a murit, moșia lui era deja în secolul al XVI-lea erau adesea lăsați în urmă de orfani minori, dacă nu exista fiu adult care să nu fi fost alcătuit, cărora, împreună cu moșia tatălui său, după moartea tatălui său, le-au transferat și îngrijirea fraților și surorilor tineri Dar anumite cote-părți erau repartizate din moșie pentru trai (pensie) văduvei și fiicelor defunctului, văduvei - până la moarte, recăsătorire sau înainte de tonsura, fiice - până la ani, când se puteau căsători; în s-a indicat "să nu se păstreze moșia mai mult de ani pentru fete" Dar dacă până atunci mirele căuta un mire de la aceiași oameni de serviciu, ea își putea gestiona mijloacele de existență pentru el Deci, într-o familie de serviciu, toți copiii au slujit: împlinit vârsta militară, fiul - pe un cal, pentru a apăra patria, fiica - sub coroană, pentru a pregăti o rezervă de apărători Mărimea subzistenței depindea de tipul decesului proprietarului care a părăsit pensionarii Dacă a murit de moarte naturală acasă, % din averea lui era alocată văduvei sale, câte % fiecare fiicelor sale; dacă era ucis într-o campanie, aceste salarii de subzistență erau dublate Acestea sunt principalele baze ale sistemului local Acum să-i studiem acțiunea Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul Am conturat bazele sistemului local în forma pe care a luat-o la începutul secolului al XVII-lea Dezvoltarea acestui sistem de proprietate funciară de serviciu a fost însoțită de consecințe variate și importante, care s-au simțit puternic în viața economică statală și națională nu numai a Rusiei antice, ci si a noii Rus', si se simt si pana in zilele noastre Există foarte puține fapte în istoria noastră care ar produce o revoluție mai profundă atât în structura politică, cât și în viața economică a societății Voi enumera acum doar cele mai imediate dintre aceste consecințe, care deveniseră deja evidente la sfârșitul secolului al XVI-lea MOSIE SI MOSIE I Proprietatea funciară locală a schimbat natura juridică a proprietății funciare patrimoniale Această schimbare s-a realizat prin extinderea la proprietatea patrimonială a pământului a principiului pe care s-a construit proprietatea locală În vremuri anume, după cum am văzut, serviciul public, mai precis, serviciul gratuit la curtea principelui, nu avea legătură cu proprietatea pământului Relațiile funciare ale unui boier și ale unui slujitor liber erau strict separate de relațiile sale personale de serviciu cu prințul: un servitor liber putea sluji într-un apanage și deține pământ în altul Această împărțire strictă a pământului și a relațiilor de servicii în anumite secole a determinat semnificația statală a pământului la acea vreme Atunci pământul a plătit, a suportat impozitul, doar persoane deservite Această regulă a fost aplicată cu atâta consecvență încât boierii și slujitorii liberi care cumpărau pământurile oamenilor de culoare, adică țăranii care locuiau pe pământul domnesc de stat, erau obligați să tragă impozitul împreună cu țăranii, altfel ar pierde pământurile cumpărate, care au fost returnați oamenilor de culoare gratuit La fel, pământul arabil domnesc, pe care moșierul de serviciu și-l ară cu oamenii din curte, era supus unor obligații funciare comune, și numai din a doua jumătate a secolului al XVI-lea o parte din ea, proporțional cu salariul local al proprietarului, a fost văruită - scutită de impozit În ambele cazuri, poziția privilegiată a proprietarului terenului de serviciu în serviciu nu s-a reflectat în dreptul său de proprietate asupra

terenului Acum serviciul era legat de pământ, adică sarcinile de serviciu erau distribuite persoanelor de pe teren Prin urmare, acum, lângă pământul plătitor, a apărut pământul de slujire, sau, mai precis, pământul plătitor aflat în mâinile unei persoane slujitoare a devenit pământul de slujire Datorită acestei legături de serviciu cu terenul, a avut loc o dublă schimbare în proprietatea patrimonială a terenului:) a fost constrâns dreptul de a dobândi patrimonii, adică a fost limitat cercul persoanelor care aveau acest drept;) dreptul de a dispune de avere a fost restrâns De îndată ce serviciul public ca îndatorire a început să cadă asupra oamenilor de pe teren, s-a stabilit ideea că cine servește să aibă pământ Pe acest gând s-a construit sistemul local O consecință directă a acestui gând a fost o altă regulă: cel care deține pământul trebuie să slujească Într-un timp anume, dreptul de proprietate asupra pământului a aparținut în Rus' tuturor claselor libere ale societății, dar, de îndată ce regula indicată, introdusă de principiul proprietății locale, a triumfat, proprietatea asupra pământului asupra drepturilor patrimoniale personale avea să devină privilegiul militarilor De aceea în statul moscovit din secolul al XVI-lea nu mai întâlnim în societatea civilă proprietari patrimoniali care nu aparțin clasei de serviciu Moșiile bisericești nu erau proprietate personală, ci aparțineau instituțiilor bisericești; ei au îndeplinit însă serviciul militar și prin slujitorii lor bisericești, care, ca și slujitorii suveranului, primeau moșii de la aceste instituții Deci, cine deținea pământ în statul moscovit pe drept patrimonial, trebuia să servească sau înceta să mai fie patrimoniu funciar În plus, dreptul de a dispune de proprietăți era limitat Taxa de serviciu a fost impusă asupra proprietății funciare patrimoniale în aceeași măsură ca și asupra proprietății funciare locale În consecință, doar o persoană fizică sau juridică putea deține un feud, mai capabil să îndeplinească personal sau prin slujitorii săi înarmați serviciul militar Prin urmare, legea a început să restrângă dreptul de a dispune de proprietăți pentru a le împiedica să treacă în mâinile incapabile de serviciu sau pentru a le împiedica să părăsească mâinile celor apți, adică pentru a preveni slăbirea utilității serviciului familii Această constrângere a afectat dreptul de înstrăinare și dreptul de a lăsa moștenire patrimonii, și anume patrimoniale, adică ereditare, și nedobândite Statul a încercat să asigure și să mențină funcționalitatea nu numai a indivizilor, ci și a întregilor familii de servicii De aici au urmat restricţiile la care era supus dreptul de înstrăinare şi testament al patrimoniilor strămoşeşti Aceste restricții sunt cele mai pe deplin expuse în două legi - și Ambele decrete au limitat dreptul de a înstrăina moșiile prinților și boierilor Prinții și boierii, conform acestor legi, nu puteau să vândă, să schimbe sau să înstrăineze în vreun fel vechile lor moșii ereditare De fapt, erau admise cazuri în care patrimonialii își puteau vinde patrimoniul patrimonial, însă, în nici un caz mai mult de jumătate, dar această înstrăinare permisă era constrânsă de dreptul de răscumpărare a patrimoniilor strămoșești de către rude Acest drept este deja definit în Sudebnikul țarului Ivan și în decrete suplimentare ale acestuia Înstrăinarea averilor patrimoniale a fost determinată prin acordul tacit al rudelor Votchinnikul, vânzând patrimoniul strămoșesc, a renunțat la dreptul de a-l răscumpăra pentru el și pentru urmașii săi Rudele laterale, semnând actul de vânzare în calitate de martori, au renunțat astfel la dreptul de a răscumpăra averea vândută, dar acest drept era rezervat celorlalte rude, care nu și-au dat semnătura la actul de vânzare: puteau răscumpăra bunul vândut moșie timp de de ani Mai mult, o rudă care și-a răscumpărat patrimoniul

strămoșesc era deja lipsită de dreptul de a-l înstrăina în continuare altui clan și era obligat să-l transfere prin vânzare sau testament numai membrilor familiei sale Și mai constrânsă era moștenirea moșiilor patrimoniale Votchinnikul își putea refuza patrimoniul descendenților sau, în lipsa celor mai apropiate rude laterale ale acestora, adică prin aceste din urmă grade de rudenie care nu permit căsătoria; dar dreptul la testament, ca și dreptul la moștenire, prin lege, era limitat la câteva generații, nu se putea extinde decât până la a patra generație, adică nu mai departe de nepoții laterali: "și apoi nepoții moșiile nu trebuie date familiei " Proprietarul putea refuza moșia sa sau numai o parte din avere, dacă era mare, soției sale, dar numai pentru existență, pentru posesia temporară, fără a-i da dreptul la dispoziție ulterioară; la încetarea acestei posesiuni, moștenitul merge la suveran, iar sufletul văduvei "ordonează suveranului să aranjeze din vistieria lui" În cele din urmă, prin legea din , era interzis votchinnicilor să-și refuze votchinele "după bunul lor" în mănăstiri mari, "unde sunt multe votchine" Datorită acestor restricții, proprietatea funciară patrimonială s-a apropiat mult de proprietatea funciară a localului După cum puteți vedea cu ușurință, toate restricțiile de mai sus au fost cauzate de două obiective: menținerea capacității de funcționare a familiilor de servicii și prevenirea transferului terenurilor de serviciu în mâini incapabile de serviciu sau neobișnuite cu aceasta Ultimul scop a fost exprimat direct în decretele secolului al XVI-lea, care limitau dreptul la testament Aceste decrete au justificat restricțiile impuse de ei spunând că "nu a existat nicio pierdere în serviciu, iar terenul nu va ieși din serviciu" Aceasta a fost prima consecință a sistemului moșiar, care s-a reflectat în semnificația juridică a proprietății patrimoniale a terenurilor O votchina, ca o moșie, a încetat să mai fie proprietate privată completă și a devenit o posesie obligatorie, condiționată MOBILIZAREA MOSIEI Cu toate acestea, trebuie remarcat că această restrângere a drepturilor de proprietate patrimonială funciară nu era o chestiune exclusivă de proprietate funciară locală: cel puțin, aproape majoritatea moșiilor domnești din secolul al XVI-lea a fost supusă unei alte condiții care limita și aceste drepturi Ultimii pași accelerați ai unificării de stat a Rusiei moscovite au produs o mobilizare rapidă a proprietății funciare în rândul principilor de serviciu și a unei părți semnificative a boierilor fără titlu Această mișcare a implicat nu numai calculele de stat ale guvernului de la Moscova, ci și motivele economice ale proprietarilor de terenuri de serviciu înșiși Atunci patrimoniile deținute din timpuri imemoriale, moștenite de la părinți și bunici, au dispărut într-o mulțime, au început să apară în mulțime patrimonii noi, recent cumpărate, schimbate, cel mai adesea acordate Datorită acestei mișcări, conceptul juridic de patrimoniu civil privat, care a început în perioada de fragmentare specifică a Rusiei sau moștenit din secolele precedente, dar nu avusese încă timp să se stabilească, se întărește sub dominația recentă a proprietății tribale , acum acest concept a devenit din nou confuz și șovăit Motivul acestei ezitări s-a reflectat și în legea din , în care moșiile "tributului de stat", adică, acordate de suveran, se deosebeau de vechile moșii boierești, și s-a hotărât despre acestea ca în eventualitate a decesului fără copii a proprietarului, ei trebuie tratați așa cum este indicat într-o carta acordată: în cazul în care carta aprobă patrimoniul boierului cu dreptul de a-l transmite soției, copiilor și familiei sale, atunci procedați astfel; dacă în hrisov moşia este scrisă numai boierului însuşi, atunci după moartea lui

revine suveranului Totuși, această condiție avea și o oarecare legătură internă cu proprietatea locală a pământului, rezultând din considerente sau interese ale serviciului de stat Ambele condiții au condus și la faptul că patrimoniul, ca și moșia, a încetat să mai fie proprietate privată completă și a devenit o posesie obligatorie, condiționată DEZVOLTAREA ARTIFICIALA A PROPRIETATEI PRIVATE DE TERENURI II Proprietatea funciară locală a devenit un mijloc de dezvoltare artificială a proprietății funciare private în Rus' O cantitate imensă de teren deținut de stat a fost distribuită oamenilor de serviciu conform legii locale În analiza actuală a istoriei proprietății funciare rusești, este imposibil să se determine cu exactitate raportul cantitativ dintre terenurile conacului și terenurile patrimoniale fie în secolul al XVI-lea, fie în secolul al XVII-lea Se poate doar ghici că până la sfârșitul secolului al XVI-lea proprietatea locală a depășit cantitativ cu mult patrimonial Chiar și acolo unde se poate presupune o dezvoltare de lungă durată și intensificată a proprietății funciare patrimoniale, a fost în prima jumătate a secolului al XVII-lea inferior localului: în districtul Moscovei, conform cărților din / , % din toate terenurile de serviciu enumerate acolo erau înregistrate la proprietarii de terenuri Pe baza acestor date, voi face un calcul oarecum fantastic, care nu are valoarea unei concluzii istorice, ci doar a unui dispozitiv metodologic care ajută imaginația să-și imagineze măcar dimensiunile aproximative ale faptului studiat Am citat deja știrea cronicii despre de mii de războinici adunați de țarul Ivan lângă Starița la sfârșitul războiului cu regele Batory În această masă, probabil că erau destul de mulți contingenți, recruți din clasele non-servicii, așa că să o reducem cu o treime Pentru fiecare războinic slujitor din campanie, conform legii, erau presupuse de acri de teren arabil, fără să socotească terenul de luncă Mai știm că moșiile erau foarte rare în rândul nobilimii de provincie, iar boierimea capitalei, chiar și majoritatea boierilor, nu erau deosebit de bogate în ele Prin urmare, în componența a de milioane de acri de teren arabil, care poate fi asumat în spatele armatei de adunate lângă Starița, poate fi luată în considerare mult mai mult de jumătate din terenul local Cu teritoriul de atunci al statului moscovit, și mai ales cu dimensiunea de atunci a suprafeței de pădure de pe acesta, se poate imagina, printr-un calcul atât de aproximativ, ce cantitate relativ mare de teren arabil plăcut, prin folosire, a trecut în serviciu oameni până la sfârșitul secolului al XVI-lea, adică în de ani cu orice Ar fi de dorit să se calculeze cel puțin aproximativ câți muncitori rurali au ocupat toată această cantitate de pământ care a trecut la proprietarii de servicii Să ne întoarcem din nou la știrile secolului al XVII-lea Kotoshikhin însuși refuză să estimeze chiar și aproximativ câți țărani erau în spatele tuturor oamenilor de serviciu ai timpului său; spune doar că în spatele altor boieri erau , sau mai multe mii de gospodării țărănești Dar el oferă câteva cifre pentru a ajuta la clarificarea cazului Înainte de a spune, erau deja puține pământuri de stat și palate în timpul domniei lui Alexei: de stat, sau negru, - nu mai mult de de mii, palat - nu mai mult de de mii de gospodării țărănești Toate celelalte pământuri locuite erau deja în posesia privată; dintre acestea, de gospodării aparțineau autorităților bisericești, patriarhului și episcopilor, iar aproximativ de mănăstiri Dar, conform cărților de recensământ din / , din toate gospodăriile țărănești erau de mii sau mai mult; excluzând de gospodării bisericești, guvernamentale și palate, aproximativ , adică mai mult decât întregul număr de gospodării țărănești, pot fi socotiți ca oameni de serviciu de

toate gradele Pentru noi acum nu contează câți erau considerați proprietari de pământ și câți țărani patrimoniali în timpul Kotoshikhin și conform recensământului din / În a doua jumătate a secolului al XVII-lea procesul bilateral de mult început de transformare a moșiilor în moșii și de comasare a moșiilor cu moșii se apropia deja de sfârșit În primul rând, proprietatea funciară s-a transformat treptat direct în proprietate patrimonială prin vechimea în muncă Meritele importante ale statului acordate de un funcționar erau răsplătite prin faptul că o anumită cotă din salariul său local, de obicei %, i se plângea în moșie În plus, proprietarii aveau voie să cumpere proprietăți funciare de la trezorerie Odată cu aceste tranziții separate de la un tip de proprietate asupra terenului la altul, a existat o fuziune generală treptată a ambelor tipuri Dacă începuturile proprietății moșiale au pătruns în patrimoniu, atunci moșia a perceput și trăsăturile patrimoniului Terenurile, imobilele, au fost nevoite să joace rolul banilor, să înlocuiască salariile bănești pentru serviciu Prin urmare, succesiunea, contrar naturii sale juridice de posesie personală și temporară, s-a străduit să devină efectiv ereditară Conform stabilit deja în secolul al XVI-lea după ordinea de amenajare și dispunere, moșia fie era împărțită între toți fiii moșierului, fie administrată numai pentru cei mai mici, care se maturizau pentru serviciu, fie trecea copiilor mici sub formă de trai Chiar din s-a păstrat una spirituală, în care testatorul cere executorilor să ceară transferul moșiei sale către soția și fiul său, iar într-un an spiritual , frații moștenitori, împreună cu patrimoniul părintelui, și-au împărțit moșie între ei Legea din , plasând o mie de militari bine-cunoscuti lângă Moscova, a stabilit, de regulă, transferul unei proprietăți în apropierea Moscovei de la un tată la un fiu apt pentru serviciu Au fost cazuri de moștenire mai puțin directă: o moșie a trecut de la tată la fiu, după care a fost administrată de mama lui, iar după ea a trecut la nepotul ei De la începutul secolului al XVII-lea moșiile sunt uneori lăsate moștenire direct soțiilor și copiilor, precum moșiile, iar sub țarul Mihai, transferul unei proprietăți către un clan a fost legalizat în cazul morții fără copii a unui proprietar de pământ De aici, deja sub Mihai, o expresie complet nelocală apare în decrete - moșii familiale Pe lângă testament, a devenit treptat un obicei și a fost facilitat de legea schimbului de moșii Apoi s-a permis să închirieze moșii ginerilor sub formă de zestre sau rude, și chiar și străinilor cu obligația de a hrăni pe mântuitor sau pe cedator, iar în proprietarii pensionari au primit dreptul de a închiria moșii pentru bani , adică să le vândă Deci, dreptului de folosință, care inițial era limitat la proprietatea funciară, i s-a alăturat dreptul de a dispune, și dacă până la sfârșitul secolului al XVII-lea legea a apropiat moșia de patrimoniu, apoi în conceptele și practica proprietarilor de pământ între ambele tipuri de proprietate funciară a dispărut orice diferență În fine, în secolul al XVIII-lea conform legilor lui Petru cel Mare și al împărătesei Ana, moșiile au devenit proprietatea proprietarilor, în cele din urmă s-au contopit cu moșiile, iar chiar cuvântul moșier a primit de la nobilime sensul de moșier, înlocuind cuvântul moșie; mai arată că moşia era tipul predominant de proprietate a pământului în statul moscovit Asta înseamnă că fără sistemul moșier, prin rulaj economic natural, nu ne-am fi format atât de mulți proprietari de pământ privați cât erau în secolul al XVIII-lea În acest sens, sistemul funciar avea pentru nobilimea rusă aceeași semnificație ca și Regulamentul din februarie pentru țărani: prin acest Regulament, proprietatea țărănească a pământului a fost creată în mod artificial,

cu ajutorul statului, adică, o cantitate imensă de pământ a fost transferată societăților țărănești pe baza drepturilor de proprietate SOCIETATE NOBILE JUDEŢEANE III Dezvoltarea proprietății funciare a creat societăți nobiliare județene - corporații locale de proprietari de pământ În zadar, formarea unor astfel de societăți este considerată o chestiune de legislație a secolului al XVIII-lea, în principal de către împărăteasa Ecaterina a II-a Societățile nobile locale erau deja pregătite în secolul al XVI-lea Când a fost necesar să se "demonteze" nobilii și copiii boierilor unui oraș cunoscut, adică să-i revizuiască, să-i repare cu salarii locale sau să le dea un salariu în numerar, și dacă acest lucru s-a întâmplat pe loc, și nu în lateral, nu la Moscova sau într-un alt punct de adunare, oamenii din serviciul orașului s-au adunat în orașul lor de județ Aici au ales salarii din mijlocul lor - oameni de încredere și cunoscători, , sau mai mult pe județ, și i-au condus la cruce asupra a ceea ce ar trebui să spună despre tovarășii lor comandanților care analizau sau tapetau sau erau autorizați despre toate cu adevărat Acești plătitori jurați au arătat despre oamenii de serviciu județean, cine este ce prin patrie și serviciu, care sunt moșiile și moșiile pentru cine, pentru ce fel de serviciu, pentru regiment, marș, ecvestru sau oraș, asediu, picior, câți copii și cum mari sunt cum slujește cineva, fie că este în campanie cu ținuta de serviciu adecvată, adică cu numărul prescris de militari și cai și în arme legale, "cine e leneș la servicii din cauza sărăciei și cine este leneș fără sărăcie", etc La primirea unui salariu bănesc, oamenii de serviciu ai judeţului comunicau între ei prin garanţie De obicei, unul dintre plătitori garanta pentru fiecare "în serviciu și în bani", astfel încât din fiecare plătitor se alegea câte un detașament legat de garanția sa, ca plutonul său Cu toate acestea, atât nobilii de rând, cât și copiii boieri erau garanți Uneori cauțiunea a căpătat o formă mai complexă: trei colegi au garantat pentru Venyukov; el, la rândul său, a garantat pentru fiecare dintre garanții săi și, de asemenea, pentru al patrulea tovarăș; la fel a făcut fiecare dintre acești patru Așa că cauțiunea s-a dezvoltat într-un lanț de garanți, acoperind întreg districtul de servicii Se poate crede că cartierul în proprietate funciară a participat la selecția verigilor acestui lanț, precum și la garanția plătitorilor Nu era o garanție circulară, ca în societățile țărănești plătitoare de impozite, unde toată lumea garanta pentru toată lumea și totul pentru toată lumea, ci o garanție a vecinului, parcă, în lanț, mână în mână sau umăr în umăr, după armată și pământ sistem de oameni de serviciu În cele din urmă, nobilimea județului, prin reprezentanții lor, a avut un rol destul de larg în administrația locală Asemenea reprezentanți erau grefieri, care erau aleși câte unul sau doi pe județ de către nobili și copii boieri "de tot orașul" sau "de tot pământul", adică de întreaga societate de clasă județeană În calitate de reprezentant al societății militare și de latifundări locale, polițistul, funcționarul se ocupa de fortificațiile orașului și se ocupa de impozitele și taxele care cădeau asupra proprietății terenurilor și erau legate direct sau indirect de apărarea orașului de județ și de treburile nobilimii locale, obligate să-și apere orașul ca garnizoană cea mai apropiată; grefierul distribuia aceste impozite și taxe și monitoriza colectarea și deservirea lor, supraveghea construcția și repararea fortificațiilor orașului și procurarea proviziilor militare, colecta "oameni de pământ" de la populația impozabilă pentru nevoi militare etc Mai mult, grefierul era un asistent nobil la curtea guvernatorului, ca bătrâni și sărutători iubiți, au fost prezenți la aceeași curte din societățile zemstvo

taxabile El a îndeplinit, de asemenea, temporar, uneori, îndatoririle judiciare ale guvernatorului și diverse misiuni de poliție, a păzit proprietățile în litigiu și a protejat proprietarii de terenuri de arbitrariul guvernatorului Într-un cuvânt, el a condus o varietate de afaceri curente ale guvernului local, într-un fel sau altul legate de societatea nobiliară locală și de proprietatea terenurilor de serviciu, a fost un fel de mareșal de district al nobilimii De-a lungul timpului, societățile nobiliare județene au căpătat și o oarecare semnificație politică: nobilii de comitat din tot orașul s-au îndreptat către suveran cu petiții despre nevoile lor; salariile nobiliare erau deputați la zemstvo sobors și mijloceau la guvernul central cu privire la nevoile societăților lor Astfel, serviciul și proprietatea de serviciu legată de acesta au fost legăturile care țineau împreună societățile nobiliare ale județului APARIȚIA PROLETARIATULUI DE PÂNIRE SERVIST IV Dezvoltarea intensificată a proprietăților funciare a creat în mediul de serviciu un strat, până atunci invizibil, care poate fi numit proletariatul latifundiar de serviciu Cu cât clasa de serviciu s-a înmulțit mai mult, cu atât resursele de teren ale guvernului de la Moscova au fost epuizate Această epuizare a venit din diverse cauze Distribuția locală includea inițial terenuri de palat care erau la dispoziția directă a suveranului pentru nevoile palatului său, precum și moșii care, din diverse motive, și-au pierdut proprietarii, de exemplu, confiscate Apoi, în circulația locală au intrat și terenurile negre, proprietate de stat, din care veniturile mergeau spre nevoi naționale O astfel de tranziție a pământurilor negre în proprietate privată se explică prin faptul că moșiile, ca mijloc de păstrare a oamenilor de serviciu, au înlocuit hrănirea: în inventarele funciare din secolele XV-XVI întâlnim interdicția de a da anumite pământuri moșiei, pentru că de la ele se găsea hrană pentru guvernator Dezvoltarea tuturor acestor terenuri a fost foarte slabă: după un calcul aproximativ bazat pe date fragmentare, doar o cincime din aceste terenuri au fost exploatate - munca agricolă era epuizată în fața pădurii și a mlaștinilor Mai mult, amplasarea geografică a terenurilor apte de folosință nu corespundea obiectivelor strategice pentru care a fost proiectat sistemul imobiliar Proprietarul, mai mult un războinic decât un proprietar rural, avea nevoie de pământ care să fie plăcut, cu pământ arabil profitabil și pământuri și să trăiască, locuit, cu suficiente mâini țărănești lucrătoare, iar pământurile care combinau aceste două avantaje erau atunci la mijloc Oka și nordul ei nu este deloc abundent Dar odată cu cucerirea regatului Kazan, pe măsură ce liniile defensive avansate s-au mutat adânc în stepele pustii, deși fertile, ambele facilități au fost combinate din ce în ce mai puțin, iar utilizarea a devenit din ce în ce mai dificilă: pe terenuri care aveau nevoie atât de un războinic și un fermier, a fost necesar să se planteze o masă proprietarilor de pământ care nu aveau timp de agricultură La aceasta s-a adăugat un nou inconvenient creat de aceeași extindere a teritoriului statului spre sud și sud-est Din jumătatea secolului al XVI-lea se constată o ieșire sporită a populației rurale din lut central către cernoziomurile sudice ale Donețului, Donețului de Sus și Volga Mijlociu Acest reflux promitea sprijin economic oamenilor de serviciu care erau staționați acolo, dar la prima întâlnire pe un câmp de stepă sălbatică, atât țăranul-noul colonist, cât și moșierul-transfer, având la fel de nevoie unul de celălalt, nu s-au putut înțelege imediat cu fiecare altul în relaţia proprietarului terenului şi a quitrent-chiriaşului Vom vedea acum cum s-au așezat Același reflux a extins suprafața terenurilor goale din județele centrale, relativ

dens populate Dar astfel de terenuri neechipate au fost demontate fără tragere de inimă în moșii: aveau nevoie de capital, vânătoare și capacitatea de a le dezvolta; toate acestea le lipseau oamenilor de serviciu de atunci De aceea, dachas-ul domnișor rareori egalează salariile și, prin urmare, în documentele din a doua jumătate a secolului al XVI-lea întâlnim o mulțime de noi veniți care au slujit în mod regulat timp de câțiva ani, dar au rămas fără loc de muncă, nu au putut găsi sau obține moșii confortabile O comparație va indica în mod clar cât de mult a depășit nevoia de teren adecvat pentru utilizare La analizarea, aranjarea și distribuirea salariilor bănești s-au întocmit cărți sau liste ale oamenilor de serviciu județeni, numite zeci, cu împărțirea oamenilor de serviciu în trepte și articole, categorii și cu desemnarea salariilor lor locale și în numerar, precum și serviciul lor (arme, servitori de câmp și cai) Conform zecimii Kolomnei din , nobilii au repartizat de zecimi copiilor boierilor din districtul Kolomna Însă în acest județ, o mulțime de terenuri era trecută pentru mănăstiri, boieri și alte trepte de către oameni care nu aparțineau societății nobiliare a județului Spațiul cartierului Kolomna în secolul al XVI-lea cu greu și-a depășit limitele actuale, iar conform statisticilor anilor , în acest județ erau doar mii de acri de pământ arabil Este puțin probabil ca dachasul Kolomnichanilor să poată fi aduse la salarii de pe pământurile districtului Kolomna Până la sfârșitul secolului al XVI-lea lipsa terenului potrivit pentru cazare era deja resimțită puternic, iar Moscova s-a plâns de acest lucru lui Fletcher în timpul domniei lui Fedor Guvernul a fost nevoit să taie din ce în ce mai multe case de pământ și chiar salarii La sfârșitul acestui secol, în rândul nobilimii provinciale întâlnim moșieri extrem de mici, ale căror salarii scădeau sub măsura maximă prevăzută de lege pentru aprovizionarea unui războinic cal înarmat (de acri): li s-au atribuit și de acri de salariu Dachas erau și mai sărace, apropiindu-se deja de parcelele țărănești: sunt proprietari de pământ cu , , chiar și cu acri de pământ arabil Astfel, s-a format o masă însemnată de nobili provinciali săraci, deposedați sau mici plasați Nobilimea districtului al X-lea din secolul al XVI-lea cu recenziile salariilor notate în ele, ele dau multe indicii expresive ale succesului cu care s-a dezvoltat acest nobil proletariat Mulți moșieri nu aveau o singură gospodărie țărănească pe moșiile lor, trăiau cu propriile curți, "odnodvorka"; de aici a apărut mai târziu clasa și titlul lui odnodvortsev În zeci întâlnim astfel de declarații ale plătitorilor: cutare și cutare fiu de boier este "subțire (scărtat, prost înarmat), nu slujește, a părăsit serviciul, merge la serviciu pe jos"; celălalt este "subțire, nu slujește, a părăsit serviciul și nu are ce să slujească dinainte și nu mai este nicio moșie în urma lui"; al treilea este "subțire, nu slujește și nu este nicio moșie în spatele lui și nu este nimic de slujit, locuiește în orașul lângă biserică, stă ca un diacon pe kliros"; al patrulea "nu slujește, a părăsit serviciul, serviciul este subțire, nu este nimic să-l slujească înainte și nu există nicio garanție pentru el, moșia a spus cupluri"; al cincilea "s-a sărăcit, târât printre curte"; al șaselea "locuia printre țărani în spatele lui Protasov, zicea de moșii în urma lui"; al șaptelea - "un bărbat, a trăit cu Frolov ca un servitor, un maestru croitor; boierii au fost cercetaţi şi condamnaţi să fie daţi afară din serviciu MOȘIE ȘI ORAȘ V Proprietatea locală a pământului a avut un efect nefavorabil asupra altor clase ale societății ruse În primul rând, a subminat dezvoltarea orașelor rusești și a industriei urbane În secolul al XVI-lea întâlnim în raioanele centrale și nordice ale statului multe orașe cu o

populație importantă de localitate, comercială și industrială Cu cât mai la sud, cu atât această populație devenea mai săracă; în orașele cele mai apropiate de stepă, în regiunea Oka de sus și Donul de sus, nu întâlnim deloc orășeni Orașele acestei regiuni sunt așezări pur militare, fortificate, pline de oameni de serviciu de diferite grade Dar și mai târziu, când granița de sud s-a mutat mult spre sud, populația comercială și industrială s-a stabilit în aceste orașe Sistemul local, atrăgând o masă de oameni de serviciu din oraș în mediul rural, a lipsit industria urbană și artizanatul urban de vânzări și cerere, principalii consumatori cei mai profitabili Oamenii de serviciu, stabilindu-se în moșiile și moșiile lor, au încercat să-și obțină proprii artizani de curte, să obțină tot ce le trebuia pe loc, fără să se îndrepte către oraș Astfel, o întreagă clasă de clienți și consumatori a dispărut din comercianții urbani, artizani și muncitori Acest lucru, apropo, explică creșterea neobișnuit de lentă și rece a orașelor noastre și a industriei urbane în secolele al XVI-lea și al XVII-lea, și nu numai în sudul trans-Oka, ci și în zona centrală, Oka-Volga ȚĂRANȘI ȘI ȚĂRANI VI Și mai important este efectul sistemului moșiar asupra poziției populației țărănești: a pregătit o schimbare radicală, chiar fatală, în soarta acestei clase Încă o dată vă reamintesc că cucerirea regatelor Kazanului și Astrahanului a deschis întinderi vaste de câmpuri sălbatice, cernoziomuri de stepă necultivate de-a lungul Oka superioară, Donul superior și de ambele maluri ale Volgai mijlocii pentru munca agricolă rusă La periferie au fost construite noi linii fortificate, care se îndepărtau din ce în ce mai mult, unde oamenii de serviciu erau transferați din interiorul orașelor și unde primeau moșii Pentru a-și popula casele de stepă pustii, ei căutau chiriași și muncitori țărani Pentru a veni în întâmpinarea acestor căutări din vechile regiuni centrale a avut loc o mișcare de migrație intensificată a țăranilor care căutau pământ negru Dar de la mijlocul secolului al XVI-lea guvernul, din motive financiare și polițienești, a început să restrângă libertatea migrației țărănești "Bătrânilor contribuabili", care se așezaseră deja la locurile lor și erau înscriși în cărțile cadastrale ca gospodari responsabili, și de aceea erau numiți "oameni scrisi", li se interzicea mutarea pe alte meleaguri; celor care treceau li s-a ordonat să se întoarcă în satele pe care le părăsiseră Aceasta nu a fost înrobirea personală a țăranilor, ci atașamentul lor polițist față de locul lor de reședință, care, după cum vom vedea, nu este deloc același lucru și chiar se exclude unul pe altul Dar gospodăria țărănească avea atunci o structură foarte complexă: sub gospodarii, care erau înscriși în evidență și răspundeau de serviciul taxabil al gospodăriilor, pe lângă copiii lor, frați încă nedespărțiți, nepoți, și coloana vertebrală, vecini și vecini, oameni "nu greu și nescris" trăiau în spatele impozitului lor Proprietarii de terenuri aveau voie să cheme astfel de oameni în terenurile lor pustii și în vechile așezări Dar acești oameni, care până acum locuiau la gospodăriile altora, s-au așezat în locuri noi cu mâinile goale, având nevoie de mobilă, împrumuturi și ajutor Acești oameni au populat în principal numeroase moșii noi pe o fâșie vastă la sud de mijlocul Oka, între prima și a doua linie defensivă și chiar la sud, de-a lungul Bystraya Pine, Oskol superior și Doneț superior Așa că masa zakhrebetnikilor, care trăia din impozitul altcuiva, a devenit stăpâni independenți Aceasta înseamnă că dezvoltarea sistemului moșiar de la marginea stepei a dus la o rarefacție a gospodăriei țărănești, la simplificarea personalului acesteia în raioanele centrale Dar de unde au luat moșierii de stepă fondurile pentru amenajarea gospodăriei

locuitorilor fără adăpost din moșiile lor părăsite? Știm deja că și în timpul domniei lui Grozny, militarii primeau periodic salarii bănești În anii , când o sursă atât de importantă de întreținere a fost închisă pentru ei odată cu desființarea hrănirii, s-au stabilit noi salarii bănești, evident crescute După zecimi din a doua jumătate a secolului al XVI-lea se poate observa că salariile băneşti au fost stabilite invers proporţional cu rentabilitatea bunurilor imobile ale oamenilor de serviciu, astfel că moşierii marginali de stepă erau stivuite mai sus în comparaţie cu proprietarii din judeţele interioare populate Zeci de cinci județe poksky și zaoksky (Muromsky, Kolomensky, Kashirsky, Ryazhsky și Epifansky) au ajuns la noi de atunci cu desemnarea salariilor monetare Cărțile datează din anii , cu excepția Kolomnei ( ) Potrivit acestor cărți, suma medie a fost o singură dată cash dacha de de ruble pe județ Conform legii din , nobililor orașului și copiilor boieri li se acordau salarii în numerar o dată la patru sau trei ani, dar în a doua jumătate a domniei Grozníului, când era un război aproape continuu, cu mobilizări dese și extinse, salariile erau distribuite locuitorilor orașului și în perioade mai scurte Vom lua o distribuție pe trei ani pentru calcul În astfel de distribuții din până la sfârșitul secolului, fiecare dintre cele cinci județe a primit o sumă medie de de ruble, iar în ceea ce privește banii noștri (în raport de :) aproximativ mii de ruble Să luăm aceste județe drept exemple Pe fâșia indicată dintre prima și a doua linie fortificată, adică între mijlocul Oka și înălțimea Alatyr-Orel, în actualele provincii Ryazan, Tula și Oryol cu părți adiacente ale provinciilor învecinate la sfârșitul secolului al XVI-lea pot fi numărate până la de județe Deci, în cei de ani indicați, trezoreria s-a transferat în Oka de mijloc și mai la sud la moșii până la de milioane de ruble (cu banii noștri), iar dacă luăm în considerare județele stabilite în același timp în spatele liniei a doua, în provinciile Kursk, Tambov, Voronezh, Simbirsk , atunci această sumă poate fi mărită cu cel puțin încă jumătate Din acest fond monetar, atât de însemnat pentru bugetul Moscovei de atunci, proprietarii Zaoksky și-au aranjat moșiile pe un câmp sălbatic cu , , , , de acri de teren moșiar, pe care au plantat și echipat sate de țărani nou-veniți de la oameni "analfabeti și neimpozabili" Ca o chestiune de eforturi economice, coloniale ale proprietarilor, aceste conace au căpătat caracterul de moșii ereditare, de obicei trecute în întregime văduvelor cu fiii tineri ai organizatorilor lor, iar dacă acestea din urmă erau ucise în serviciu, atunci cu salariul bănesc al soțului lor ; un fiu subdimensionat, la împlinirea vârstei de muncă, era obligat să slujească din "moșia conacului tatălui și să-și hrănească mama" În aceste moșii Zaoksky, s-au manifestat în mod deosebit în mod clar două trăsături caracteristice ale sistemului imobiliar: predominanța hotărâtoare a micilor proprietari de pământ și dorința de a asigura obligațiile pământului ale țăranilor prin dependența de datorii personale Coloana vertebrală a unei mari gospodării țărănești, transformată într-o gospodărie independentă printr-un împrumut neplătit al domnului, s-a trezit într-o situație fără speranță pe stepa novi În apropiere nu existau moșii mari, nici bisericești, nici boierești, ai căror proprietari să beneficieze de susținerea dreptului țărănesc de retragere prin chemarea țăranilor străini la locul lor; nu era nimeni care să-l răscumpere pe colonist, care datora bani unui mic moșier, și nu era nimic de mers "pe câmp", în stepă, în "cazaci liberi" din lipsă de arme și pricepere pentru el Se poate crede că în moșiile moșiere Zaoksky, mai devreme decât oriunde altundeva, au fost îndeplinite condițiile care au legat primul nod de iobăgie a țăranilor, a căror

poziție în secolele al XV-lea și al XVI-lea va face obiectul studiilor noastre viitoare Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ÎNTREBARE DESPRE MOȘIILE MĂNĂSTIILOR DISTRIBUȚIA MĂNĂȘTIRILOR MĂNĂȘTIRI DIN NORD-ESTUL RUSIEI MĂNĂȘTIRI DEșERT MĂNĂȘTIRI-COLONII ACTIVITĂȚI DE COLONIZARE ALE MĂNĂTIRII TROITSKY SERGIEV SEMNIFICAȚIA MĂNĂȘTIRILOR DEșERT VECHI LUNILE RUSICE AGIOGRAFIE VECHE RUSĂ COMPOZIȚIA ȘI CARACTERUL VECHII VIEȚI RUSICE MĂNĂȘTIRI PACE Ctitori ai MĂNĂȘTIRILOR DEșERT Rătăcirea și așezarea unui pustnic în deșert MĂNĂSTIRE COMUNITATEA DEșERT ÎNTREBARE DESPRE MOȘIILE MĂNĂSTIILOR În ultima oră, expunând consecințele sistemului local, am evidențiat dificultatea care a apărut în dispensarea acestuia până la sfârșitul secolului al XVI-lea: aceasta este lipsa terenului propice folosinței Acest neajuns a fost resimțit din două părți În sudul stepei, unde statul avea nevoie de un număr deosebit de mare de oameni din serviciul militar, guvernul a dispărut de vaste întinderi de pământ pentru sprijinul lor economic, fertil, dar slab populat, încă în nevoie de echipamente economice îmbunătățite În uyezd-urile centrale, pământurile mai puțin fertile erau suficient așezate și mobilate, dar puține dintre ele au rămas la dispoziția guvernului Aici domina o mare proprietate patrimonială, boierească și bisericească În perioada pe care o studiem, în care se instaura sistemul local, s-a dezvoltat cu succes în special în Rusia moscovită moşierea monahală, creând mari dificultăţi statului în asigurarea clasei de serviciu militar Acest lucru a adus guvernul de la Moscova în conflict cu ierarhia bisericii: a fost pusă problema moșiilor bisericești, de fapt, monahale Dar cu această întrebare, în semnificația ei pentru stat, s-au împletit doar interese economice, agrare, atât de diverse, politice, sociale, ecleziastice și morale, chiar teologice, încât a crescut într-o întreagă mișcare statală și ecleziastică, care a adus o mulțime de renașterea vieții Rusiei moscovite, a dat un caracter aparte unui întreg secol al istoriei noastre Prin urmare, această mișcare este importantă în sine, indiferent de legătura ei cu nevoile economice ale statului Digresiunea pe care mă îndrăznesc să o fac va corecta oarecum lacunele din studiul nostru Până acum ne-am concentrat atât de insistent atenția asupra faptelor politice și economice încât acum, când tocmai aceste fapte ne implică în alte curente, mai profunde ale vieții sociale, ne este greu să refuzăm să le urmăm Începând să studiem problema moșiilor monahale, în primul rând ne întrebăm involuntar cum s-a putut întâmpla ca societăți de oameni care au renunțat la lume și la toate binecuvântările ei să fie printre noi proprietarii unor vaste bogății funciare care constrângeau statul Condițiile pentru o astfel de îmbogățire a pământului a mănăstirilor antice rusești sunt clarificate în istoria distribuirii și distribuirii lor Vă voi face cunoștință cu cursul ambelor, înainte de a trece la întrebarea în sine DISTRIBUȚIA MĂNĂȘTIRILOR Monahismul a apărut în Rus' odată cu creştinismul Mitropolitul Ilarion, primul rus consacrat la acest rang (în), amintind de vremea instaurării creștinismului sub Sfântul Vladimir aproape de el, a scris într-una dintre scrierile sale că chiar și atunci "o mănăstire pe munții Stash" Ce fel de mănăstiri avea în vedere mitropolitul, câte erau sub domnitorul Vladimir și cum au fost aranjate - acest lucru rămâne necunoscut Din timpul domniei lui Iaroslav I apar știri scrise despre mănăstiri individuale În urma răspândirii mănăstirilor aduse la cunoștință, observăm că ele urmăresc inițial viața ruso-creștină, și nu o duc în urma lor, nu o aduc în limite până acum străin de el Așadar, în primele două secole ale vieții creștine a Rusiei, întâlnim cel mai mare număr de mănăstiri în fâșia centrală a

pământului rus de atunci de-a lungul Niprului mijlociu și superior, de-a lungul râului Lovat și Volhov, unde populația rusă era cea mai mare concentrat și creștinismul s-a răspândit cu cea mai mică dificultate Din cele de mănăstiri cunoscute înainte de sfârșitul secolului al XII-lea, pe această fâșie se încadrează până la În total, cele mai vechi centre publice care dominau capetele râului antic "calea de la varangi la greci" - Kiev și Novgorod - dobândesc mănăstiri cu mai multă sârguință: până la sfârșitul secolului al XII-lea în prima se cunosc mănăstiri, în a doua - până la ; restul sunt împrăștiate în jurul centrelor regionale secundare din sudul și nordul Rusiei, cum ar fi Galich, Cernigov, Pereyaslavl-Rusian, Smolensk, Polotsk, Rostov, Vladimir-on-Klyazma și altele, departe în stepa sau sălbăticia pădurii Dar, fiind până acum tovarăși și nu conducători ai creștinismului, mănăstirile reflectau astfel jocul vieții istorice cu o sensibilitate deosebită În acest sens, urmărind repartizarea geografică a mănăstirilor, observăm o mare diferență între primele secole de viață creștină din Rus' Din cele de mănăstiri cunoscute înainte de secolul al XII-lea, doar se găsesc în nordul Rusiei, separând-o de linia de sud de-a lungul latitudinii Kaluga; dimpotrivă, din cele de mănăstiri noi cunoscute din secolul al XII-lea Doar aparțin Rusiei de Sud Am văzut că Novgorod a depășit Kievul însuși la numărul de mănăstiri, dar aproape toate mănăstirile cu care a fost umplut și încins aparțin deja secolului al XII-lea Odată cu viața ruso-creștină, cercul mănăstirilor se extinde rapid și în alte părți ale Rusiei de Nord: ele apar la Smolensk, Pskov, Staraya Rusa, Ladoga, Pereyaslavl-Zalessky, Suzdal, Vladimir-on-Klyazma MĂNĂSTIRI DIN NORD-EST Arătând modul în care mișcarea mănăstirilor a marcat începutul în secolul al XII-lea reflux al vieții rusești de la sud la nord, în revizuirea mea ulterioară mă voi limita la mănăstirile din nord-estul Rusiei, din care s-a format ulterior statul moscovit și unde s-a pus problema proprietății monahale a pământului aici în secolul al XIII-lea cercul mănăstirilor urbane și suburbane continuă să se extindă, indicând multiplicarea centrelor vieții sociale În orașele din nord deja menționate, mănăstirilor care existau înainte se adaugă altele noi și, în același timp, apar primele mănăstiri în alte orașe - Tver, Yaroslavl, Kostroma, Nijni Novgorod, Ustyug, Moscova La această răspândire a mănăstirilor contribuie fragmentarea specifică a Rusiei de nord-est În multe orașe, unde prinții nu stăteau înainte, se înființează mese domnești Primul principe al noii moșteniri a încercat să-și împodobească reședința cu cel puțin o mănăstire: orașul, în special cea atât de domnească, nu era considerat confortabil dacă nu avea mănăstire și catedrală MĂNĂȘTIRI DEșERT Dar din secolul al XIV-lea remarcăm o schimbare importantă în modul de răspândire a mănăstirilor, și tocmai în nord Până acum, aproape toate mănăstirile, atât din sudul, cât și din nordul Rusiei, am spus, erau construite în orașe sau în imediata lor apropiere Rareori au apărut deșerturile - mănăstiri care au apărut departe de orașe, într-o zonă pustie, nelocuită, de obicei în mijlocul unei păduri dese În primele secole ale vieții noastre creștine, viața în pustiu sa dezvoltat cu noi foarte încet; mănăstirea din deșert pâlpâie ca un eveniment rar, întâmplător, între orașe și mănăstiri suburbane Din cele peste de mănăstiri cunoscute înainte de sfârșitul secolului al XIII-lea, nu există nici măcar o duzină de astfel de deșerturi și chiar și dintre acestea, majoritatea se încadrează tocmai în secolul al XIII-lea Dar din secolul al XIV-lea mișcarea în deșertul forestier se dezvoltă rapid și puternic în rândul monahismului din nordul Rusiei: mănăstirile deșertice care au apărut în acest secol erau egale ca număr cu noile

urbane (și), în secolul al XV-lea le-a depășit de peste două ori (și), în secolul al XVI-lea - / ori (si) Astfel, în aceste trei secole, din câte se știe, în cadrul Rusiei Moscovei au fost construite de mănăstiri deșertice și de orașe și suburbii MĂNĂȘTIRI-COLONII Mănăstirile orașe și deșertice se deosebeau una de cealaltă nu numai prin mediul lor exterior, ci și prin semnificația lor socială, spiritul de viață care s-a dezvoltat în ambele și chiar în majoritatea cazurilor prin însăși originea lor Mănăstirile orașe și suburbane au fost construite de obicei prin râvna evlavioasă a celor mai înalți ierarhi bisericești, precum și prinți, boieri, cetățeni înstăriți - oameni care au rămas departe de mănăstirile pe care le-au întemeiat, nu făceau parte din frăția monahală pe care o convocau Ktitorii au construit mănăstirea, au chemat frații și le-au dat mijloacele pentru a-i întreține Trăind în mijlocul lumii, în comuniune zilnică cu ea și pentru nevoile ei religioase, astfel de mănăstiri erau numite "lumești" Alții aveau o origine mai originală, întemeiată de oameni care, renunțând la lume, s-au dus în deșert, acolo au devenit conducători ai frăției care se aduna la ei și, împreună cu aceasta, căutau fonduri pentru construirea și întreținerea unei mănăstiri Unii ctitori ai unor astfel de mănăstiri pustii au devenit pustnici chiar ieșiți din lume, chiar înainte de tonsura lor, precum Sfântul Serghie de Radonezh, dar majoritatea a trecut prin proba monahală într-o mănăstire, de obicei pustie, și apoi au plecat în singurătatea pădurii și au creat noi mănăstiri deșertice, care au apărut așa cum ar fi coloniile vechi Trei sferturi din mănăstirile deșertice din secolele XIV și XV erau astfel de colonii, formate prin evacuarea ctitorilor lor din alte mănăstiri, în mare parte pustii Mănăstirea pustie a adus în frăția sa, cel puțin în cei mai receptivi membri ai săi, o dispoziție aparte; a dezvoltat o viziune specială asupra sarcinilor monahismului Fondatorul ei a mers odată în pădure pentru a scăpa într-o singurătate tăcută, convins că în lume, printre "zvonurile" oamenilor, este imposibil Aceiași căutători de tăcere s-au adunat la el și au amenajat un schit Severitatea vieții, gloria faptelor au atras aici de departe nu doar pelerini și investitori, ci și țărani care s-au stabilit în jurul mănăstirii înstărite ca sprijin religios și economic, au tăiat pădurea din jur, au făcut reparații și sate, au defrișat câmpurile și "deformat deșertul", în cuvintele profesorului de viață Serghie din Radonezh Aici colonizarea monahală s-a întâlnit cu colonizarea țărănească și i-a servit drept ghid involuntar Așa că, pe locul unui schit singuratic, a crescut o mănăstire aglomerată, bogată și gălăgioasă Dar printre frați s-a dovedit adesea a fi un ucenic al ctitorului, împovărat de acest zgomot și bogăție nemonahală ; credincios spiritului și tradiției dascălului său, cu propria sa binecuvântare, l-a părăsit spre pustiul neatins și acolo, în aceeași rânduială, a luat naștere o nouă mănăstire de pădure Uneori, chiar de mai multe ori, însuși ctitorul a făcut acest lucru, părăsind mănăstirea pentru a-și repeta experiența anterioară în pădurea nouă Astfel, din fenomene locale unice, izolate, s-a dezvoltat o amplă mișcare de colonizare, care, pornind din mai multe centre, timp de patru secole a pătruns în cele mai inexpugnabile colțuri de urs și a presărat cu mănăstiri vasta junglă forestieră din centrul și nordul Rusiei MĂNĂSTIREA TROITSKY SERGIEV Unele mănăstiri erau metropole deosebit de active Primul loc între ele a fost ocupat de Mănăstirea Treime Serghie, care a apărut în anii ai secolului XIV Rev Serghie a fost un mare organizator de mănăstiri: cu smerenia sa, cu atenția răbdătoare la nevoile și slăbiciunile omenești și cu o stăruință neclintită, a putut nu numai să întemeieze o rânduială exemplară de

comunitate monahală în mănăstirea sa, ci și să cultive în frații săi spiritul a abnegaţiei şi a energiei ascezei A fost chemat să construiască mănăstiri la Moscova, la Serpuhov și la Kolomna A folosit orice ocazie pentru a întemeia o mănăstire acolo unde a considerat că este necesar În , Marele Duce Dimitri Donskoy l-a trimis la Nijni Novgorod pentru a-i împăca pe prinții certați - frații Konstantinovici, iar pe drum, în treacăt, a găsit timp în sălbăticia districtului Gorohovsky, într-o mlaștină de lângă râul Klyazma, pentru a amenajează un schit, ridică o biserică Sf Trinity și așezează "bătrânii pustnicilor pustnici, și au mâncat puț și au cosit fân în mlaștină" Mănăstirea lui Serghie și a dezvoltat o amplă activitate colonială În secolul al XIV-lea Din el au ieșit mănăstiri-colonii deșertice și - în secolul al XV-lea Apoi activitatea ei slăbită în acest sens a fost continuată de coloniile ei și coloniile de colonii, în principal mănăstirea Sf Kirill Belozersky, care a ieșit din fondul Rev Serghie de la Mănăstirea Simonov de lângă Moscova (la sfârșitul secolului al XIV-lea) În general, în secolele XIV și XV Din Mănăstirea Serghie sau din coloniile acesteia s-au format de mănăstiri deșertice, ca să nu mai vorbim de mănăstiri orășenești Aceste colonii au marcat principalele direcții de colonizare monahală în acele două secole și parțial chiar în secolul al XVI-lea Dacă trasezi două linii de la Mănăstirea Trinity Sergius, una de-a lungul râului Kostroma până la râul Vychegda, cealaltă de-a lungul râului Sheksna până la Beloozero, aceste linii vor contura spațiul de la sfârșitul secolului al XIV-lea colonizarea monahală a fost dirijată intens din mănăstirile din interfluviul central al Oka-Volga și coloniile acestora Mici râuri forestiere, afluenți ai Kostroma, Sukhona superioară și Lacul Kubenskoye, Nurma - Obnora, Monza, Liying with Komela, Pelshma, Glushitsa, Kushta, au fost umiliți de zeci de mănăstiri, fondatorii cărora au venit de la Mănăstirea Trinity Sergius, de la Rostov (Sf Ștefan din Perm), de la mănăstirile Kamenny de pe lacul Kubenskoye și Kirillov Belozersky Bazinul hidrografic Kostroma și Sukhona, acoperit atunci de pădurea densă Komel, a devenit Thebaid Trans-Volga rusă Mișcarea a mers în dungi de-a lungul râurilor, nerespectând succesiunea geografică, făcând salturi largi de la Mănăstirea Trinity Sergius la Beloozero (mănăstirea lui Cyril Belozersky), și de la Beloozero direct la Insula Solovetsky, contopindu-se cu un curent lateral care mergea acolo , până la Marea Albă, din Novgorod În a doua jumătate a secolului al XV-lea colonizarea monahală s-a mutat din regiunea Belozersky în bazinul râului Onega; tonsurată la Mănăstirea Kirillov, st Alexandru Oșevnev a înființat Mănăstirea Oshevensky la nord de Kargopol, pe un afluent al Onegăi, după ce a primit o indemnizație de la paznicii din Novgorod și, între timp, în , un tunsurer anterior al aceleiași mănăstiri, Savvaty, a înființat prima chilie pe insula Solovetsky, unde la scurt timp după moartea sa, un originar din Novgorod Zosima a amenajat celebra mănăstire de la Marea Albă O colonie anterioară mergea uneori mai departe într-o anumită direcție decât cele ulterioare În golurile dintre metropole și aceste colonii timpurii și între dungile coloniilor au rămas multe colțuri, la fel de pustii ca și spațiile ulterioare, în care nu pătrunsese încă nici colonizarea țărănească, nici măcar cea monahală Nativii diferitelor mănăstiri, în căutările lor în deșert, se îndreptau din când în când către aceste păduri intermediare ocolite Aceasta a continuat până în secolul al XVI-lea În pădurile latente, dar încă dense de-a lungul Sheksna și afluenții săi, de-a lungul Kostroma cu Nurma-Obnora, de-a lungul Sukhona cu afluenții săi Pesya Denga și Markush, apar noi puncte monahale Vechile metropole trimit aici noi

colonii; alte colonii devin la rândul lor zone metropolitane active Fondată la sfârșitul secolului al XV-lea pe râul Nurma mănăstirea Sf Cornelius Komelsky, originar din mănăstirea Sf Cyril Belozersky, în secolul al XVI-lea a nominalizat fondatorii a noi mănăstiri pe malurile Obnorei, Beloozero, un afluent al Sheksna Andoga și chiar al Soyga, un afluent al Vychegda Necunoscutul călugăr Pahomie, probabil chiar la începutul secolului al XVI-lea A lăsat Sheksna mult în urma lui și a înaintat de-a lungul Onega dincolo de Kargopol, înființând o mănăstire pe râul Ken la de verste la nord, iar Antony, un țăran din Dvina care a fost tunsurat de Pakhomi, s-a mutat în Dvina lângă Kholmogory și la de verste spre sud dintre ele întemeiate printre lacuri pe un afluent al Mănăstirii Dvina Sii Siy (circa) SEMNIFICAȚIA MĂNĂȘTIRILOR DEșERT Deci, cu abateri locale versatile, mișcarea mănăstirilor din deșert și-a păstrat direcția generală spre nordul Mării Albe, "până la marea înghețată-okiyanu", așa cum sunt exprimate viețile pustnicilor trans-Volga Această mișcare a fost foarte importantă în vechea colonizare rusă În primul rând, mănăstirea deșertică forestieră însăși, în gardul ei îngust de lemn sau de piatră, reprezenta o așezare agricolă, deși nu semăna cu sate laice, țărănești; călugării au defrişat pădurea, au plantat grădini de legume, au arat, au cosit, la fel ca ţăranii Dar acțiunea mănăstirii s-a extins și asupra populației care locuiește în afara gardului acesteia Vom vedea în curând cum s-au format în jurul mănăstirii pustii sate laice, țărănești, care, împreună cu frații monahali, constituiau o singură parohie, atrasă de biserica mănăstirii Ulterior, mănăstirea a dispărut, dar a rămas parohia țărănească cu biserica mănăstirii Astfel, mișcarea mănăstirilor deșertice este mișcarea viitoarelor parohii rurale, care, de altfel, în majoritate, au fost primele din raionul lor În al doilea rând, acolo unde mergeau călugării mergea și populația țărănească; în fața amândurora se întindea un singur drum - spre pustiul liber din nord și nord-est, unde țăranul își putea scoate degetul în aer liber - curățând pădurea sălbatică pentru pământ arabil, iar călugărul - să-și facă tăcerea Nu se poate indica întotdeauna unde care dintre cele două mișcări mergea înaintea celeilalte, unde călugării conduceau țăranii și unde era opusul, dar legătura dintre una și cealaltă mișcare este evidentă Aceasta înseamnă că direcțiile de-a lungul cărora s-au deplasat mănăstirile din deșert pot servi drept indicatori ai acelor căi necunoscute pe care s-a împrăștiat populația țărănească Ce a fost o mănăstire antică din deșertul rusesc, cum a apărut și s-a stabilit, care au fost condițiile pentru îmbogățirea pământului și de ce a apărut problema secularizării pământurilor monahale în mijlocul ei? Înainte de a răspunde la toate aceste întrebări, trebuie să vă prezint principala sursă despre istoria vechilor mănăstiri rusești - hagiografia antică rusă VECHI LUNILE RUSICE În diferite momente, Biserica Rusă a canonizat asceții nativi sfinți-vii, adică i-a canonizat ca sfinți, instituind o sărbătoare bisericească a memoriei lor În timpul domniei lui Grozny, mitropolitul Macarie s-a reunit în și consilii bisericești deliberate, care au stabilit sărbători bisericești pentru de sfinți ruși, încadrându-i printre sfinții domestici, canonizați anterior, al căror număr istoriografia bisericească rusă crede că este de până la Nu ar fi de prisos să notăm statutul social al tuturor acestora asceții, ale căror nume au format baza timpurie a calendarului sfinților ruși Aici întâlnim prinți și prințese, boier și martiri lituanieni care au fost în slujba domnitorului Olgerd, ierarhi superiori, mitropoliți și episcopi, sfinți proști și ctitori și asceți de mănăstiri Numele sfinților din această ultimă clasă, canonizati după conciliile Makariev

înainte de înființarea Sf Sinod, ocupă un loc și mai proeminent în calendarul rus: din - mai mult de jumătate dintre aceste nume, și anume AGIOGRAFIE VECHE RUSĂ Vechea hagiografia rusă a încercat să perpetueze în viața lor, pentru edificarea posterității, amintirea tuturor asceților domestici ai evlaviei; despre unele, au fost compilate mai multe vieți și legende separate Nu toate aceste povești au ajuns până la noi; multe merg mână în mână pe alocuri, rămânând necunoscute istoriografiei bisericești ruse Cunosc până la de lucrări hagiografice despre peste de sfinți ruși antici Citez aceste cifre pentru a vă oferi o idee despre stocul disponibil de hagiografie rusă Viețile și legendele rușilor antice care au ajuns până la noi, în cea mai mare parte nepublicate încă, sunt citite în multe liste - semn că au făcut parte din cea mai îndrăgită lectură a Rusiei antice Această prevalență se explică prin trăsăturile literare ale hagiografiei VIAȚA VECHE RUSĂ În fiecare dintre noi există o nevoie mai mult sau mai puțin intensă de creativitate spirituală, exprimată într-o tendință de generalizare a fenomenelor observate Spiritul uman este îngreunat de varietatea haotică a impresiilor pe care le percepe, plictisit de fluxul lor neîncetat; ni se par accidente obsesive, si vrem sa le punem intr-un canal, conturat de noi insine, pentru a le da directia indicata de noi Realizam acest lucru prin generalizarea fenomenelor concrete Generalizarea este dublă Cine unește aceste fenomene mărunte, rupte sau sfâșiate cu un gând abstract, reducându-le într-o perspectivă integrală a lumii, spunem despre el că filosofează Ale cărui impresii lumești sunt îmbrățișate de imaginație sau simțire, transformându-se într-o clădire armonioasă de imagini sau într-o stare de viață întreagă, îl numim poet În rezerva spirituală, pe care o avea Rusiei Antice, nu existau fonduri suficiente pentru a dezvolta o înclinație spre gândirea filozofică Dar avea suficient material pe care sentimentul și imaginația puteau funcționa Era viața poporului ruși care, după exemplul asceților creștini răsăriteni, s-au dedicat luptei împotriva ispitelor lumii Vechea societate rusă era foarte sensibilă și simpatică față de astfel de asceți, la fel cum asceții înșiși erau foarte receptivi la modelele orientale Poate că amândoi au făcut-o din același motiv: tentațiile vieții lor rusești erau prea elementare sau prea greu de obținut, iar oamenilor le place să lupte cu o viață neînduplecată sau solicitantă Viețile, biografiile unor astfel de asceți au devenit lectura preferată a vechiului alfabet rus Viețile descriu viețile sfinților prinți și prințese, cei mai înalți ierarhi ai Bisericii Ruse, apoi slujitori subordonați ai acesteia, arhimandriți, stareți, simpli călugări, cel mai adesea oameni din clerul alb, cel mai adesea ctitori și asceți de mănăstiri venite din diferite clase ale societății antice rusești, inclusiv din țărani: întemeietorul Mănăstirii Siya din Dvina de Nord, Sf Anthony a fost chiar un iobag prin contract printre țărani Oamenii despre care se povestesc viețile au fost toți personaje mai mult sau mai puțin istorice care au atras atenția contemporanilor lor sau memoria urmașilor lor imediati, altfel nu am fi știut despre existența lor În memoria poporului, ei au format o mulțime de noi oameni puternici, care i-au umbrit pe eroi, în care Rusul păgân și-a întruchipat ideea de om puternic Dar viața nu este o biografie și nici o epopee eroică Se deosebește de acesta din urmă prin faptul că descrie viața reală, trecută doar cu o anumită selecție de material, în manifestările tipice, s-ar putea spune stereotipe, ale acesteia Hagiograful, compilatorul vieții sale, are propriul său stil, propriile sale dispozitive literare, propria sa sarcină specială Viața este o întreagă construcție literară, în unele detalii asemănătoare unei

clădiri arhitecturale De obicei, începe cu o prefață lungă și solemnă, care exprimă o viziune asupra semnificației vieții sfinte pentru comunitatea umană Lampa nu este ascunsă sub un buchet, ci este pusă pe vârful unui munte pentru a lumina tuturor oamenilor; este util să povestim cu râvnă viața oamenilor divini; dacă ne este prea lene să ne amintim de ele, atunci minunile strigă despre ele; drepții chiar și după moarte trăiesc pentru totdeauna: cu astfel de reflecții hagiograful își pregătește cititorul pentru înțelegerea instructivă a vieții sfinte înfățișate Apoi se povestește activitatea sfântului, destinată încă din pruncie, uneori chiar înainte de naștere, să devină un vas ales de Dumnezeu cu înalte talente; această activitate este însoțită de minuni în timpul vieții și este întipărită de minuni chiar și după moartea sfântului Viața se termină cu un cuvânt laudativ către sfânt, exprimând de obicei recunoștință Domnului Dumnezeu pentru că a trimis în lume o lampă nouă care a luminat calea vieții oamenilor păcătoși Toate aceste părți sunt îmbinate în ceva solemn, liturgic: viața a fost destinată a fi citită în biserică la priveghrerea de toată noaptea din ajunul zilei de pomenire a sfântului Viața se adresează de fapt nu celui care ascultă sau cititor, ci celui care se roagă Mai mult decât învață: în predare, se acordă, se străduiește să transforme un moment de suflet într-o înclinație către rugăciune Descrie o personalitate individuală, o viață personală, dar această șansă nu este apreciată în sine, nu ca una dintre diversele manifestări ale naturii umane, ci doar ca întruchipare a unui ideal etern Scopul vieții este de a arăta clar pe o existență separată că tot ceea ce porunca ne cere nu este doar executabil, ci s-a împlinit de mai multe ori, de aceea, este obligatoriu pentru conștiință, din cauza tuturor cerințelor bunătății, doar imposibilul nu este necesar pentru conștiință O operă de artă, în forma ei literară, o viață își prelucrează subiectul didactic: este edificare în chipuri vii și, prin urmare, chipurile vii sunt tipuri instructive în ea Viața nu este o biografie, ci un panegiric edificator în cadrul unei biografii, așa cum imaginea unui sfânt într-o viață nu este un portret, ci o icoană Prin urmare, printre principalele surse ale istoriei antice a Rusiei, viața sfinților Rusiei Antice ocupă un loc aparte Cronica rusă veche notează evenimentele actuale din viața țării lor; poveștile și legendele transmit evenimente individuale care au avut un efect deosebit de puternic asupra vieții sau imaginației oamenilor; monumentele de drept, actele și scrisorile judiciare formulează norme juridice generale sau stabilesc raporturi juridice private care au izvorât din ele: doar viața antică rusă ne oferă posibilitatea de a observa viața personală în Rusia antică, deși ridicată la un ideal, reelaborată într-un tip din pe care hagiograful corect a încercat să scuture totul de micile accidente concrete ale existenței personale, care conferă o asemenea prospețime vitală unei biografii simple Detaliile lui stereotipe despre creșterea providențială a sfântului, despre lupta cu demonii în deșert sunt cerințele unui stil hagiografic, nu date biografice Nu a ascuns-o Neștiind nimic despre originea și viața timpurie a sfântului său, uneori își începea cu sinceritate povestea: și din ce oraș sau sat și din ce părinți provine o astfel de lampă, nu am găsit-o în Scriptură, Dumnezeu știe, dar este suficient pentru să știm că este cetățean al Ierusalimului de sus, are un tată Dumnezeu și o mamă - o biserică sfântă, rudele sale - toată noaptea rugăciuni pline de lacrimi și suspine neîncetate, vecinii săi - munci vigilente în pustie Dar timpul isprăvilor sfântului era de obicei bine cunoscut hagiografului din tradiția orală, amintirile scrise ale martorilor oculari, chiar și din

observațiile personale; de multe ori el însuși stătea aproape de sfânt, chiar "își turna apă pe mâini", adică locuia cu el în aceeași chilie, era novice, și, prin urmare, cu toată reverența lui din viața de apoi pentru amintirea cerescului, fermecător caracteristicile privesc prin convențiile stricte ale personalității vii de prezentare hagiografică În sfârşit, minunile postume ale sfântului, care îi însoţesc adesea viaţa, sunt foarte valoroase pentru istoriografie, mai ales că a muncit într-o mănăstire pustie Acesta este adesea un fel de cronică locală a unui colț îndepărtat, care nu a lăsat nicio urmă de sine nici în cronica generală, nici măcar în nicio scrisoare Asemenea înregistrări ale minunilor erau ținute uneori în numele stareţului și al fraților de către persoane speciale desemnate pentru asta, cu o cercetare a celor vindecați și mărturii, cu o prescripție a împrejurărilor cazului, fiind mai mult documente de afaceri, cărți de protocoale formale decât opere literare În ciuda faptului că acestea reflectă uneori în mod viu viața lumii locale, curgând spre mormânt sau spre mormântul sfântului cu nevoile și bolile lor, necazurile familiale și necazurile sociale MĂNĂȘTIRI PACE Nu voi vorbi despre măsura în care vechile mănăstiri rusești corespundeau ideii inițiale a monahismului creștin și ce influență avea asupra lor mănăstirile grecești din epoca în care creștinismul adoptiv al Rusiei: acestea sunt întrebări speciale ale istoriei bisericii ruse Voi atinge doar condițiile care au contribuit la dezvoltarea proprietății pământești monahale În acest sens, cum și unde au apărut mănăstirile a însemnat foarte mult Am văzut deja în parte cum au apărut Cel mai înalt ierarh, mitropolit sau episcop, a construit o mănăstire pentru a se odihni acolo de muncile pastorale și pentru a se odihni după părăsirea turmei Prințul suveran și-a împodobit capitala, principatul său cu mănăstiri pentru a crea un "refugiu" pentru locuitorii din jur și, în același timp, să aibă închinători constanti pentru el, familia și părinții săi, fiind uneori ghidat de îndemnuri speciale pentru a împlini un jurământ dat într-un caz dificil sau pentru a comemora un eveniment fericit al domniei tale Un boier sau un negustor înstărit și-a făcut un loc în mănăstire unde nădăjduia, cu cel mai mare folos pentru suflet, să se roage și să facă bine în viață și să se culce după moarte După ce a construit biserica și chiliile și a adunat frații, ctitorul a asigurat întreținerea mănăstirii sale cu moșii imobile sau fonduri pentru dobândirea lor Boierul Novgorod Svoezemtsev, un proprietar bogat, în secolul al XV-lea a construit o mănăstire în apropierea orașului său de pe râul Vaga, în care el însuși a luat jurămintele sub numele de Varlaam, atribuindu-i pământuri importante din moșiile sale importante și lăsând fraților un legământ postum în fiecare an, în ziua morții sale, pentru a se hrăni destul de săraci, oricât s-au adunat în mănăstire pentru sărbătoare; după masă, când au fost eliberați de la mănăstire, li se dădea totuși pâine coptă și de cereale Uneori, mănăstirea a fost construită cu ajutorul unei întregi societăți, urbane sau rurale Mănăstirea era nevoie de oraș și de cartierul rural, pentru ca orășenii să aibă un loc în care să se tundă la bătrânețe și la moarte și "aranja sufletul" cu o comemorare postumă Dintr-o scrisoare din aflăm că pe Dvina de Nord, lângă Kholmogory, a existat o mănăstire "nenorocită", despre care țăranii din localitatea locală Chukhchenem volost au arătat că are sate, că acea mănăstire a fost construită și satele au fost "admise și cumpărat" de către străbunici, și bunici, și tați, dându-l lor și copiilor lor și nepoților lor "pentru tonsura și pentru pomenire"; ei, ţăranii volost, erau în fruntea mănăstirii şi a satelor ei şi ţineau vistieria monahală în volost Tezaurul unei astfel de mănăstiri era alcătuit în principal

din contribuții pentru tunsura și pomenirea sufletească și s-a îndreptat și spre achiziționarea de imobile cu diverse terenuri și instituții profitabile În secolul al XVI-lea a fost construită o mănăstire, care poate fi numită nu numai lumească, ci și "zemstvo" Rev Trifon, care a muncit în țara Permiană, după ce a aflat că nu există mănăstire în țara vecină Vyatka, populată și bogată, a fost aprins de dorința de a-i oferi acest mijloc de mântuire spirituală El a sugerat ca bătrânii și judecătorii din Vyatka zemstvo să-i încredințeze această chestiune, ca bătrân care lucrase deja în construcția mănăstirii Vyatchanii au acceptat cu bucurie oferta, iar Trifon s-a dus la Moscova pentru a pleda pentru construirea unei mănăstiri din tot pământul Vyatka, "din toate orașele Vyatka" Dar în curând Vyatchanii s-au răcit și au încetat să-l ajute pe Tryphon El a fost salvat de guvernatorul Vyatka Ovtsyn În prima zi de Paște, el a chemat la el pe toți nobilii și bogații Vyatchans Trifon a fost și el aici Când toată lumea era "în bucurie", guvernatorul i-a invitat pe oaspeți să-l ajute pe Tryphon cât au putut Oaspeții au fost fericiți de acord Imediat a apărut un "anumite scrib" cu o carte semnată Guvernatorul a fost primul care a semnat o sumă semnificativă, oaspeții nu au rămas în urma lui Botezul la voievod și tratatul de voievodat cu abonament a continuat încă două zile și s-au strâns peste de ruble (aproximativ de mii de ruble pentru banii noștri) La Moscova, Trifon a procurat pentru mănăstirea sa "sate și sate cu oameni", lacuri, pescuit și cosit fân Frații pe care constructorii i-au recrutat în astfel de mănăstiri seculare pentru slujba bisericească aveau valoarea pelerinilor angajați și primeau un salariu "servit" din vistieria mănăstirii, iar pentru deponenți mănăstirea slujea ca pomană, în care cumpărau cu contribuțiile lor dreptul la "hrană și odihnă" pe tot parcursul vieții Oamenii care, la bătrânețe, căutau pacea din preocupările lumești într-o mănăstire seculară, nu puteau îndeplini regulile stricte, active ale hărții monahale Când au încercat să introducă astfel de reguli într-o astfel de mănăstire, călugării i-au spus plângând constructorului că noile cerințe sunt peste puterea lor; acești frați, după cum a explicat însuși constructorul, sunt coloniști și bătrâni, neobișnuiți cu rânduiala de viață a călugărilor adevărați, îmbătrâniți în obiceiuri simple În mănăstirea Vyatka zemstvo, lucrurile au mers și mai deplorabil Trifon a introdus în el o hrisovă strictă, le-a interzis călugărilor să țină o masă cu vin în chilii, ordonându-le să se mulțumească cu aceeași mâncare la o masă comună Frații, înghesuiți într-o mănăstire bogată, au fost de așa natură încât cerințele stricte ale starețului i-au ridicat la răzvrătire deschisă: Trifon a fost certat în față, închis și chiar bătut și, în cele din urmă, alungat din mănăstire Ctitori ai MĂNĂȘTIRILOR DEȘERT Realizarea ideii de monahism real trebuie căutată în mănăstirile din deșert Fondatorii lor au ieșit pe isprava lor după o vocație interioară și de obicei încă în tinerețe Viețile rușilor vechi descriu condiții variate și adesea caracteristice pentru trecerea ascezei deșertului în Rusia antică, dar chiar calea pe care o urmau asceții a fost destul de monotonă Viitorul ctitor al unei mănăstiri în deșert s-a pregătit pentru munca sa printr-o lungă încercare, de obicei într-o mănăstire în deșert, sub îndrumarea unui bătrân cu experiență, adesea însuși ctitorul acestei mănăstiri A trecut prin diferite slujbe monahale, începând cu cea mai amenințătoare lucrare, cu postul strict, "purtându-și trupul toată ziua, treaz și rugându-se toată noaptea" Astfel, a fost asimilată prima și principala calitate a unui călugăr - renunțarea la voința cuiva, ascultarea fără raționament Trecând prin această școală a muncii fizice și a

sacrificiului de sine moral, ascetul, adesea încă tânăr, a evocat zvonuri uluite în rândul fraților, un "zvon" periculos pentru smerenie, iar zvonul deșert, conform unei singure povești de viață, nu este diferit de răzvrătit glorie urbană Ascetul ispitit a fost nevoit să fugă de la mănăstirea care l-a crescut, să caute liniște într-un adevărat pustiu surd, iar starețul l-a binecuvântat de bunăvoie pentru aceasta Întemeietorii mănăstirilor din deșert și-au încurajat chiar ucenicii, în care au observat putere duhovnicească, să meargă în deșert la capătul ispitei de a întemeia acolo noi mănăstiri Mănăstirea deșertului a fost recunoscută ca cea mai perfectă formă de viață obștească, temelia unei astfel de mănăstiri - cea mai înaltă ispravă a unui călugăr Viața veche a Rusiei nu clarifică suficient ce motive practice au format o astfel de viziune, fie că a fost căutarea tăcerii în deșert de dragul mântuirii sufletului sau dorința unui călugăr care și-a simțit puterea de a avea propria mănăstire, de a se întoarce de la un novice într-un maestru sau, în cele din urmă, o dorință de a satisface nevoile sociale Am văzut deja că din secolul al XIV-lea mișcarea monahală a fost îndreptată intens din regiunile centrale spre nord, dincolo de Volga Motivul este clar: regiunea Trans-Volga de nord era atunci regiunea cea mai liberă pentru locuitorii deșertului, unde, atunci când se stabilesc, ei se puteau teme cel mai puțin de ciocnirile cu proprietarii de pământ și comunitățile rurale Dar în aceeași direcție, din aceeași și din aceeași vreme, s-a îndreptat colonizarea ţărănească; călugărul şi ţăranul erau însoţitori care mergeau unul lângă altul sau unul în faţa celuilalt Motivele locuitorilor deșertului indicate acum nu s-au exclus unul pe altul, ci fie au trecut unul în celălalt, fie s-au contopit unul cu celălalt, în funcție de circumstanțele locale Cel puțin în vieți există indicii că pustnicii, atunci când construiau biserici și mănăstiri atașate acestora, aveau adesea în minte să ofere coloniștilor care se împrăștiau prin pădurile Volga posibilitatea de a se ruga, de a se tuns și de a fi îngropați într-o biserică din apropiere cu o manastire Legătura dintre mișcarea deșertului și colonizarea țărănească este destul de clară în hagiografie O tonsură a Mănăstirii de piatră de pe lacul Kubenskoye, St Dionisie, ascet la sfârșitul secolului al XIV-lea și la începutul secolului al XV-lea în sălbăticia surdă de-a lungul râului Glushitsa, afluentul stâng al Sukhona de sus, el ridică biserică după alta în diferite locuri "pentru venirea creștinismului ortodox", pentru că "nu erau biserici în acel loc atunci" și satele în jur se înmulțeau Cam în aceeași perioadă, un alt călugăr - Teodor, ocolind deșerturile de lângă Beloozero, a găsit acolo la gura râului Kovzha "locuri de reparații proaspăt arate" - poieni proaspete pentru teren arabil, a implorat aceste reparații de la prințul specific cu cosit și pescuit și a construit o mănăstire, care a devenit pentru noii coloniști din jur ca loc prefabricat de rugăciune și tonsuri ASEZARE IN DESERT Dar sihastrul nu a plecat întotdeauna de la mănăstirea care l-a ridicat direct în pustie, unde era sortit să-și întemeieze mănăstirea Mulți au rătăcit multă vreme în alte mănăstiri și pustii: un discipol al lui Serghie de Radonezh, Pavel, care a luat tunsura de de ani, a rătăcit prin diferite pustii timp de de ani înainte de a-și întemeia mănăstirea pe râul Obnora Rătăcirea a fost larg răspândită în rândul monahismului rus din nordul acelor secole și este înfățișată în viața de trăsături vii Străinul mergea uneori pe ascuns să vadă obiceiurile diferitelor mănăstiri și să se închine la locurile sfinte ale pământului rusesc Kirill Novoezersky, rătăcind prin deșerturi, a mers desculț, a mâncat iarbă, rădăcini și scoarță de pin și "a trăit cu animale timp de de

ani", a început în cele din urmă să se gândească la pace și și-a fondat mănăstirea în regiunea Belozersk ( ) Găsirea unui loc în care "să se retragă din oameni" era o preocupare importantă pentru pustnic, sălbăticia făcea semn, unde să fie "păduri negre, blata, mușchi și desișuri de nepătruns" La locul ales s-a amenajat o mică celulă sau pur și simplu s-a amenajat o pirogă Pavel Obnorsky a trăit trei ani în scobitura unui tei bătrân și mare, iar Cornelius, ajungând în pădurea Komel, s-a așezat într-o colibă singuratică abandonată de tâlhari Dar sihastrul a trebuit rareori să tacă multă vreme: a fost deschis de țăranii din jur și de alți pustnici, mulți dintre ei ascunși în pădurile Trans-Volgă Lângă chilia pustnicului s-au construit altele pentru cei care doreau să conviețuiască cu el și s-a format o frăție de pustnic MĂNĂSTIRE COMUNITATEA DEșERT În Rusia antică se distingeau trei tipuri de viață monahală: un cămin, o viață specială și o risipă O mănăstire cenobitică este o comunitate monahală cu proprietate indivizibilă și gospodărie comună, cu aceeași hrană și îmbrăcăminte pentru toți, cu împărțirea lucrării monahale între toți frații; să nu consideri nimic ca fiind al tău, dar să ai totul în comun este regula principală a hostelului Oamenii s-au dedicat risipei vieții, străduindu-se să trăiască într-o singurătate completă în deșert, post și liniște; era considerată cea mai înaltă treaptă a monahismului, accesibilă doar celor care au atins desăvârșirea monahală în școala vieții comune O viață specială în general a precedat obștea monahală și a fost un pas pregătitor pentru aceasta Era foarte obișnuită în Rusia antică ca cea mai simplă formă de monahism și a luat diferite forme Uneori, oamenii care s-au lepădat sau s-au gândit să renunțe la lume își construiau chilii lângă biserica parohială, chiar și-au început un stareț ca conducător spiritual, dar locuiau în gospodării separate și fără o carte definită O astfel de mănăstire-"conac" nu era o frăție, ci un parteneriat unit prin vecinătate, o biserică comună și uneori un mărturisitor comun Alții s-au stabilit în deșert doi, trei sau mai mulți oameni în chilii separate din cartier, formând mici sate pustnicești Dar când în mijlocul lor a apărut un ascet puternic, căpătând faimă, aceste pustii împrăștiate s-au concentrat în jurul lui, s-a format o așezare aglomerată, au început lucrările generale, noii veniți l-au ajutat pe proprietar în muncile peste pădurea din jur, "tacând copacii și curățând pământul pentru semănat fructele pământului", au început pustnicii "să mănânce împreună într-un singur templu", conform unei vieți, a fost nevoie de a construi un templu spațios pentru frații care se înmulțesc cu o masă comună Astfel, o viață specială a trecut într-un hostel În cele din urmă, frații au trimis o cerere la Moscova despre structura monahală, după cum citim în viața lui Antonie de Siisk, "suveranul avea să acorde, să ordone pelerinajului să-și ridice mănăstirea pe un loc gol, într-o pădure sălbatică, să adune fraţilor şi ară pământul arabil" Permisiunea de a ara pământul arabil însemna că pădurea sălbatică de stat din jurul mănăstirii i-a fost dată ca posesie pentru defrișarea terenului arabil Din momentul acordării acestui premiu, parteneriatul conacului fără formă s-a transformat în instituție, a devenit persoană juridică La început, când mănăstirea a fost așezată și dobândită, frații au dus o viață grea muncitoare, au îndurat "suferința monahală" Conform sarcinilor monahismului, călugării trebuiau să mănânce din munca lor - "să mănânce și să bea ostenelile lor", și să nu trăiască din milostenia laicilor Printre ctitorii și frații de rând ai mănăstirilor din deșert care s-au adunat pentru ei se numărau oameni din diferite clase ale societății - nobili, negustori, industriași și artizani, uneori oameni

de origine spirituală, foarte adesea țărani Mănăstirea cenobitică, sub conducerea unui ctitor activ, reprezenta o comunitate muncitoare, în care cursurile erau împărțite cu strictețe între toți, fiecare își cunoștea meseria și munca fiecăruia mergea "de nevoie frățească" Carta mănăstirilor Belozersky din Chiril și Ferapont, așa cum este prezentată în viața acestuia din urmă, descrie în mod viu această rutină a studiilor monahale, "ordinea tuturor lucrărilor de ac": cine scrie cărți, cine studiază cărți, cine țese pescuitul plase, care construiește celule; niște lemne de foc și apă au fost duse la brutărie și bucătărie, unde alții pregăteau pâine și băutură; deși în mănăstire erau multe slujbe, toți frații le-au corectat ei înșiși, nepermițând în niciun caz mirenilor, slujbelor mănăstirii, să facă asta Dar prima preocupare economică a întemeietorului mănăstirii deșertului a fost dobândirea pământului din jur, cultivarea acestuia - principala afacere economică a fraților care s-au adunat în el Până s-au așezat țăranii pe pământul monahal, mănăstirea și-a cultivat-o singură, cu tot toiagul, cu ziditorul în frunte, ieșind la silvicultură și la muncile câmpului Agricultura a trebuit să înceapă într-o pădure sălbatică, neatinsă, defrișând-o pentru teren arabil și grădini de legume Într-o legendă a mănăstirii din secolul al XVI-lea astfel de trăsături înfățișează activitatea exemplară a ctitorului mănăstirii deșertului: destul de câțiva ani a muncit în mănăstirea sa, a construit biserici și a ridicat chilii, "și a împrejmuit multe după rânduiala mănăstirii și a dobândit câmpuri și pământ arabil pentru mănăstire, și mulți oameni (slujitori mireni), și vite aranjează această mănăstire pentru slujire, și nu te opri din munca ta, chiar dacă ești în mulți ani de păr cărunt, și nu dai trupului tău cel puțin odihnă, alta al doilea despre bose este contemplarea, pentru ca Dumnezeu să-i dea un loc necesar pentru pescuit Așa că gândurile de tăcere în deșert s-au încheiat cu formarea unei comunități agricole monahale Motivul pentru aceasta, cum să spun, părtinirea monahismului a fost legătura sa cu colonizarea țărănească Sihastrii i-au urmat pe tarani sau le-au deschis calea in padurile Volga; mănăstirea cenobitică din deșert a servit nevoilor religioase și economice ale coloniștilor, a folosit pe scară largă munca lor, și-a completat frații din mijlocul lor Același motiv, împreună cu alte condiții, a contribuit și la abaterea în continuare a majorității mănăstirilor rusești de la ideea monahismului, despre care voi vorbi în ora următoare Capitolul următor""Capitolul precedent\ înapoi la conținutul cărții Cursul CĂI DE ÎMBOGĂȚIRE A PĂMÂNTURII A MĂNĂȘTIRILOR TEREN ÎNSOȘIT CONTRIBUȚII PE placul tău și pentru tunsoare CUMPĂRĂRI ȘI ALTE TRANZACȚII CONSECINȚE DĂUNATĂ ALE PROPRIETĂȚII PENTRU PĂMÂNTURILE MĂNĂȘTIRII PENTRU MĂNĂSTIREA ÎNSĂȘI Mâncarea mănăstirii DECLINUL DISCIPLINEI MĂNĂSTURIALE INCONVENIENȚII ALE PROPRIETĂRII PENTRU PĂMÂNTURILE MĂNĂSTIILOR PENTRU OAMENII SERVITORI ȘI STAT ÎNTREBARE DESPRE MOȘIILE MĂNĂSTIILOR NIL SORSKY ȘI JOSEPH VOLOTSKY CATEDRALA DIN DISCUȚIE LITERARĂ PE ÎNTREBARE ÎNCERCARE LEGISLATIVĂ DE PĂSTRARE A ÎMBOGĂTIREA PĂMÂNĂRII MĂNĂSTRĂRILOR Am văzut cum o veche mănăstire cenobitică rusă a devenit o comunitate agricolă Acum trebuie să ne gândim câte dintre aceste mănăstiri au devenit mari proprietari de pământ TEREN ÎNSOȘIT Viața îl înfățișează pe străvechiul locuitor al deșertului rus în momentele vieții sale, când se apropia de idealul său monahal Dar s-au păstrat documente în care același locuitor al deșertului apare în viața de zi cu zi, printre necazurile sale cotidiene Aici el este un proprietar grijuliu, având grijă să hrănească frații adunați Aproximativ jumătate a secolului al XVI-lea pe malul sudic al lacului Ilmen, în apropierea pustiului lui Leokhnov, a început

să muncească pustnicul Antonie de la nobilii din Tver Atunci s-au adunat la el mai mulți asociați și până la sfârșitul secolului s-a ridicat o mănăstire Viața lui Anthony este descrisă în viața sa de trăsăturile obișnuite ale unui schit strict Dar din actele supraviețuitoare ale mănăstirii reiese clar cu câtă grijă și cu ce dificultate a aranjat Antonie gospodărirea terenului schitului său Înghesuit de pământurile moșierilor, s-a plâns că nu are unde să elibereze animalul mănăstirii, a solicitat pentru el câmpuri de fân părăsite de țărani și pline de pădure, precum și pustii palate părăsite de moșieri, le-a luat "din quitrent pt teren arabil și eliberarea animalelor", cu obligația de a le ară și dota, "pune conace" Pajiștile și terenurile pustiite sunt denumite în documente "pământul acordat suveranului" Între moșierul slujitor și cultivatorul harnic, mănăstirea pustie funcționează cu pământul, ca o rivală a ambelor, cu singura diferență importantă că mănăstirea a putut să-și întărească mai bine pământurile dobândite decât amândoi Metodele acestei întăriri sunt deosebit de evidente într-un alt caz În , la Mănăstirea Trinity Sergius, bătrânul Trifilly și țăranul Ivashka au cerșit pentru ei înșiși la Moscova în departamentul palatului "pentru o clădire în deșert" tractul forestier Pelegovo peste râul Unzha într-un loc sălbatic, "departe de oameni " Antreprenorii au luat tractul pentru un beneficiu de ani cu obligația în acești ani de grație de a "construi un deșert, să ridice un templu, să cheme frați și țărani pentru teren arabil, să curățească pădurea și să ară teren arabil în acel deșert și să dețină tot felul de teren", iar după expirarea perioadei de grație, plătim la trezorerie anual aproximativ ruble pentru banii noștri După ani, constructorul și-a dat schitul Mănăstirii Serghie, care a luat o evidență de la țăranii din volosta vecină - nu începe nicio dispută cu privire la pământul cu deșertul și nu-i spune clădirea ta Între timp, schitul făcuse deja reparații și plantase țărani pe pământul său și chiar a profitat de "pământul intermediar" - zona neutră care se întindea între el și volost, și a început să "construiască curți și să cheme bob" acolo, stânjenind vecinii săi Cu o asemenea economie colonială, vistieria a cedat de bunăvoie vaste spații sălbatice constructorilor de mănăstiri deșertice pentru a le introduce în circulația economică națională La sfârşitul secolului al XV-lea Mănăstirii lui Pavel Obnorsky i s-a acordat pădurea Komel "necultivată", neatinsă din regiunea Vologda, lungă de verste și lățime de - verste La începutul secolului al XVI-lea un oarecare bătrân Efraim a întemeiat o mănăstire într-o zonă îndepărtată de pe Vaga de sus; În , țarul i-a dat succesorului ctitorului o hrisovă cu dreptul de a "taia o pădure din acel deșert și de a planta oameni în acea pădure sălbatică și de a ară pământ arabil pe toate părțile mănăstirii timp de cinci mile" Iar egumenul Teodor, care a construit un schit într-o pădure sălbatică undeva între Vologda, Kargopol și Vaga, în i s-a permis să defrișeze pădurea și să o populeze la mile de mănăstire în toate direcțiile Asemenea cedări nediscriminatorii de pământ au fost combinate cu beneficii judiciare și fiscale generoase pentru țăranii care s-au stabilit pe pământurile acordate și, prin urmare, așezarea lor a avut un mare succes Când Rev Pavel la sfârșitul secolului al XIV-lea a început să facă asceză în Obnora pustie, departe în jurul chiliei sale nu era nici o locuință lumească În , când mănăstirii i s-au acordat până la de verste pătrate din pădurea Komel, țăranii din sate monahale au primit ordin să "nu plătească taxe", iar de ani mai târziu, în pădurea alocată mănăstirii, erau deja la de sate vechi și noi și reparații, de la sine puse de mânăstire Succesele moșiere ale

mănăstirii, cu o asemenea generozitate a guvernului evlavios și cu incertitudinea de atunci a relațiilor funciare, au dus adesea la ciocniri regretabile Moșierii și țăranii din jur spuneau despre constructor: "Acest bătrân s-a așezat lângă noi, în puțin timp va lua stăpânire pe noi și pe satele noastre; pe pământul nostru s-a înființat o mănăstire și construiește pământ arabil și vrea să ia în stăpânire pământurile și satele noastre care sunt în apropierea mănăstirii La începutul secolului al XVII-lea Țăranul patrimonial al Mănăstirii Iosif Volokolamsky, Simon, care a fost părăsit de tatăl său în timpul Necazurilor și a mers să se hrănească în Ustyug, s-a stabilit într-o pădure deasă de pe râul Kichmenga, un afluent al râului Yuga, în tractul Volmakh , de unde cele mai apropiate așezări țărănești se aflau la cel puțin de mile distanță A trăit, ca toți pustnicii pădurii, "în multe munci și munci, tăind pădurea și curățând pământul", iar când colegii de cameră au început să se adune pentru el, s-a dus la Moscova pentru a cere permisiunea "de a face o mănăstire într-un negru de nepătruns pădure și adunați frați " Țarul i-a dat o scrisoare de laudă cu dreptul de a deține acea pădure pentru verste în toate direcțiile din celula lui arshin ("ca un singur cot") de pe râul Kichmenga Atunci țăranii din jur s-au temut că pădurea liberă, unde vânau în aer liber, să le scape din mâini Simon a construit o biserică în pustia lui: au ars-o Simon a construit altul: țăranii l-au prins singuri în deșert, cu cereri, amenințări și chiar torturi, au încercat să atragă de la el carta regală și în cele din urmă l-au ucis cu brutalitate Poveștile despre atitudinea amărâtă a locuitorilor din jur față de constructorii mănăstirilor de frica de a pierde pământul și pământul nu sunt rare în viețile antice ruși Conducătorii harnici au justificat uneori o astfel de frică, împotriva voinței constructorilor înșiși, impunându-le chiar și pământuri locuite Rev Cornelius Komelsky, care a întemeiat mănăstirea pe râul Nurma, a fost un pustnic strict și neposesiv Tatăl lui Grozny l-a onorat foarte mult pe bătrân, care în tinerețe a slujit la curtea bunicii sale Viața lui Cornelius transmite o scurtă conversație între el și Marele Duce Vasily "Am auzit, părinte, că mănăstirea ta nu are sate și sate; cere și îți voi da ceea ce ai nevoie " Corneliu i-a răspuns că nu are nevoie de nimic, ci doar i-a cerut să-i dea niște pământ cu pădure lângă mănăstire, pentru ca el și frații săi să "și poată mânca pâinea din sudoarea feței" Marele Voievod a îndeplinit cererea bătrânului și a adăugat în numele său satele adiacente mănăstirii și reparații "cu toată favoarea", eliberându-și locuitorii de toate taxele și rechizițiile Scrisoarea acordată atunci lui Corneliu a supraviețuit, întărind în spatele mănăstirii de sate și reparații, ai căror locuitori "sunt conducători și judecători de către bătrânul Kornily și frații săi în toate" Sihastrul, căruia propria mănăstire i se părea prea zgomotoasă și care căuta liniștea deplină, vrând-nevrând a devenit conducătorul aproape a unui întreg volost rural cu toate bătăile sale CONTRIBUȚII pe placul DVS Moșiile acordate, solicitate de la autoritățile seculare, constituiau principalul fond al bogăției funciare a mănăstirilor Sate și reparații acordate de Pr Corneliu, pe lângă cererea sa, avea deja natura contribuției Contribuțiile au fost o altă sursă și mai abundentă de îmbogățire a pământului pentru monahii monahali Ele făceau parte dintr-un sistem destul de complex al structurii sufletului, elaborat de vechea evlavie rusă, mai precis, de vechiul cler rus În viața spirituală a Rusiei antice, nu cunosc nicio altă trăsătură care să dezvăluie atât de proeminent gradul de înțelegere a creștinismului de către poporul ruși antic A construi un suflet însemna a oferi unei persoane rugăciunea

bisericii pentru păcatele sale, pentru mântuirea sufletului său Vă amintiți ce notează Catehismul Ortodox în expunerea părții a XI-a a crezului despre sufletele celor care au murit în credință, dar nu au avut timp să dea roade demne de pocăință: pentru a realiza o înviere binecuvântată, ei pot să fie ajutați de rugăciunile făcute pentru ei, mai ales de cele combinate cu jertfa fără sânge, și de a face bine, făcut cu credință în memoria lor Vechea conștiință obișnuită a Rusiei nu a înțeles învățătura ortodoxă despre rugăciunea pentru morți suficient de gândit și de precaut: posibilitatea de a se ruga pentru sufletele morților care nu au avut timp să dea roadele pocăinței a încurajat gândul că nu este nevoie să te grăbești cu chestia asta, că există un timp pentru toate Într-o epopee, un erou străvechi rus, mergând la bătrânețe la Ierusalim pentru a-și desăvârși decent faptele necuvenite, spune: Din tinerețe, multe au fost bătute, jefuite, iar acum este timpul să-i salveze sufletul Solicitarea plină de compasiune a bisericii pentru cei care nu au avut timp să se îngrijească de ei înșiși a servit drept pretext pentru o conștiință ispititoare și lașă să creadă că este posibil să se roage rugăciunea altcuiva, dacă ar exista doar mijloace de a o angaja, și dacă nu ar fi fost un fel de rugăciune, ci serioasă, îmbunătățită din punct de vedere tehnic Mănăstirile erau recunoscute ca atelierele privilegiate ale unei astfel de rugăciuni angajate: lumina pentru călugări sunt îngerii, lumina pentru mireni sunt călugării, se spunea ei în Rusia antică O astfel de viziune asupra mănăstirilor, care a prins rădăcini în societatea rusă antică, a fost o mare nenorocire pentru monahismul monahal, bulversându-i viața și împiedicându-l să-și înțeleagă adevăratul scop Contribuțiile de dragul mântuirii sufletului, "la moștenirea binecuvântărilor veșnice" au servit ca mijloc de angajare a rugăciunilor monahale Au luat diferite forme și au fost transformate în tot felul de lucruri, obiecte bisericești, clopote, lumânări, vase, călugări, cărți liturgice, obiecte de uz casnic, pâine, vite, îmbrăcăminte, cel mai frecvent bani și imobile Beneficiile pe care ei sperau să le obțină prin depozite au fost și ele diferite Cel mai apropiat lucru de învățătura bisericească despre rugăciunea pentru morți erau contribuțiile la suflet, pentru pomenirea înmormântării O astfel de contribuție a fost inclusă ca normă în alcătuirea legii antice rusești a moștenirii: o cotă a fost alocată în mod necesar din proprietatea unui decedat bogat pentru a-și aminti sufletul, chiar dacă nu a lăsat singur ordin pe moarte; voința sa tacită în materie a fost presupusă a fi o prezumție legală necesară Pentru un bătrân rus, să-și imagineze pe sine în lumea cealaltă fără o comemorare personalizată pe pământ era la fel de înfricoșător ca un copil să rămână fără mamă într-un loc deșert necunoscut S-a stabilit o taxă detaliată pentru serviciile funerare, requiem-uri "mai mari și mai mici", litiu și prânzuri Comemorarea conform senanikului (synodicus) era diferită de "comemorarea anuală pentru viitor", care costa mai mult; în funcție de contribuție, defunctul era consemnat în veșnicii senanici - prelevare, turnătorie, altar, zid, cotidian și sat de la săteni, adică morți, pentru care existau contribuții de către sate În Mănăstirea Trinity Serghis în anii , de ruble (cel puțin de ruble pentru banii noștri) au fost luate de la fiecare nume pentru o intrare în sinodicul turnătoriei Rev Joseph Volotsky, într-o scrisoare către prințesa văduvă Golenina, a conturat un fel de dogmă a contribuțiilor comemorative Timp de ani, prințesa a donat peste de ruble (cel puțin din banii noștri) mănăstirii lui Iosif pentru tatăl ei, soțul și cei doi fii în bani și alte contribuții Ea dorea ca morții ei să fie pomeniți într-un mod special,

și nu la slujbe comune de pomenire împreună cu alți contribuitori decedați, iar numele lor să fie incluse în sinodicul etern De la mănăstire i s-a spus că aceasta necesita o contribuție deosebită semnificativă Prințesa din inimile ei a numit această cerere "tâlhărie" Joseph în scrisoarea sa și respinge această expresie iute El calculează cu precizie că la "panafidas" obișnuite, litiile funerare și misele zilnice, prințesa moartă este comemorată în complexitate de cel puțin ori pe zi, iar în altă zi de ori, că cântatul pentru toată lumea la o slujbă specială de pomenire și liturghie este un lucru imposibil; Preotul nu slujește degeaba o singură liturghie sau pomenire, dar toată lumea trebuie să plătească mai mult de rublă pentru liturghie într-o sărbătoare (cu banii noștri) și jumătate în zilele lucrătoare La sfârșitul scrisorii, Iosif spune că ei nu notează "fără un rând" în comemorarea anuală - un acord special cu condiția fie a unei contribuții anuale la lecție în bani sau pâine, fie a unei contribuții unice din partea sat CONTRIBUȚII PENTRU TUNS Pe lângă contribuțiile la suflet, mănăstirile erau îmbogățite cu contribuții pentru tonsura O astfel de contribuție, așa cum spunea, a asigurat întreținerea pe tot parcursul vieții tunsurilor în mănăstire Această sursă s-a extins ca obiceiul de a te tuns înainte de bătrânețe sau înainte ca moartea să devină mai puternică în societatea rusă antică: ei credeau că ar conta pentru ceva dacă ai renunța la lume cu cel puțin câteva minute înainte ca natura însăși să închidă ochii unei persoane la acest lucru lume Un suveran rar din Rusia antică a murit fără a lua o tonsura, cel puțin chiar înainte de moartea sa; la fel făceau, dacă se putea, persoane private, mai ales nobili și înstăriți Intrarea în monahism era de obicei combinată cu o contribuție la mănăstire în momentul tunsurii propriu-zise, sau cu o contribuție stabilită dinainte în cazul tunsurii; în acest din urmă caz, deponentul și-a stipulat contribuția cu condiția: "Dacă vreau să mă tund, iar starețul să mă tonsureze pentru aceeași contribuție" Iosif Volotsky a recunoscut că mănăstirea sa a început să se construiască de când oamenii buni din kiyazi, boieri, nobili și negustori au început să se tundă în ea, care au dat mult, de la la de ruble (până la mii pentru banii noștri) Pe Trifon, care a fondat la sfârșitul secolului al XVI-lea mănăstirii de pe Vyatka, s-au plâns că a cerut o contribuție pentru tonsura și nu ar lua mai puțin de ruble (mai mult de de ruble) de la un om sărac Contribuția în timpul tonsurii era considerată cu atât mai obligatorie cu cât, la decesul cotizatorului, s-a transformat într-una memorială Într-o scrisoare către prințesa văduvă, Joseph Volotsky exprimă ca regulă generală că, dacă o persoană bogată nu dă o contribuție conform puterii sale în timpul tonsurii, nu i se ordonă să fie pomenită în acea mănăstire Uneori, contractul de depozit a fost dotat cu condiții eterogene, a primit o structură juridică destul de complexă Un colaborator, de exemplu, împreună cu soția și cei fii, a dat în micul său patrimoniu de lângă Moscova Mănăstirii Treime Serghie, iar pentru aceasta, la Treime, "călugărește-l și dă-i chilie să se odihnească și familiei sale (soția) tunsează-l de asemenea în mănăstirea alăturată lui Serghie și primește chilia ei și primește pe cei doi fii ai lor ca slujitori ai mănăstirii și le primește un sat în care să locuiască, "iar cine vrea să se tundă, ia un văl și de asemenea, construiți o celulă pentru aceeași contribuție Astfel, o întreagă familie nobiliară s-a alăturat mănăstirii cu o contribuție, dându-i gata și viitori tunsieri și chiar slujitori-moșieri militari Uneori se aducea o contribuție la o mănăstire cu condiția nu numai de a pomeni, ci și de a înmormânta depunătorul în acea mănăstire; unele mănăstiri au devenit

cimitire familiale ale familiilor nobiliare, ai căror membri din generație în generație au adus în mănăstirile "odihnirii veșnice" pentru suflete și morminte satele lor patrimoniale, satele și lanurile de fân CUMPĂRĂ Nu toată lumea din Rusia antică s-a uitat la comemorarea bisericii și contribuțiile pentru aceasta, așa cum Sf Iosif Într-un manuscris din secolul al XVII-lea în prefața la Sinodikonul mănăstirii Siysky, am dat peste următoarea instrucțiune pentru stareți: "Dacă moare un călugăr din turma voastră sau un mirean care a trăit în sărăcie, nu spune: nu a contribuit, deci nu scrie ea în amintire; atunci nu mai sunteți păstori, ci salariați și mituitori; dacă o persoană bogată, pe moarte, nu dă nimic bisericii lui Dumnezeu, nici părintelui său duhovnicesc, ci lasă totul în seama felului său trupesc - acesta nu este păcatul tău, dar tu, păstorul oilor verbale, ai grijă de sufletele lor Cu toate acestea, punctul de vedere al lui Iosif a rămas dominant și a susținut afluxul continuu de bani și depozite de pământ în mănăstiri Cu toate acestea, contribuțiile bănești mergeau în primul rând la achiziționarea de moșii, iar investitorii înșiși căutau terenuri pentru mănăstire pentru a le cumpăra cu banii investiți: comemorarea lor era asociată cu contribuția, iar capitalul bănesc putea fi cheltuit cu ușurință, în timp ce pământul mănăstirii era inalienabil și trebuia să amintească de pomenirea depunătorului săteanului, "pentru ca sufletul său să nu fie uitat pentru totdeauna", așa cum era scris în note Din diferite mănăstiri ale Rusiei Antice s-au păstrat un număr mare de negustori de pe uscat; în arhivele Mănăstirii Treime Serghie, un număr dintre ele provin de la urmașul lui Serghie, egumenul Nikon Dar adesea cumpărarea și vânzarea au fost înlocuite cu tranzacții de alt fel sau combinate cu acestea Deci, uneori moșia era înstrăinată mănăstirii pentru bani sub pretextul unei ipoteci: proprietarul moșiei împrumuta bani din garanția moșiei; în caz de neplată la termen sau în caz de refuz de plată, obligaţiunea ipotecară, conform condiţiei, s-a transformat în act de vânzare Schimbul de moșii a primit și o natură asemănătoare unei vânzări ascunse: mănăstirea a cumpărat pământ de mică valoare și l-a schimbat cu unul mai valoros, plătind diferența de valoare cu bani Depunerile după bunul plac cu schimbare arătau și ele ca un astfel de schimb cu un plus sau suprataxă Depozitele imobiliare erau de obicei făcute în avans cu condiția ca deponentul să locuiască pe proprietatea depozitului până la moarte sau până la tunsura Era un fel de subzistență sau vie, așa cum se numea o astfel de posesie temporară în legea locală Dar de multe ori votchinnikul primea schimbare de la mănăstire chiar din aportul patrimoniului, în valoarea căreia, astfel, se distingeau două părți componente: una - de fapt un depozit pentru pomenirea sufletului, cealaltă - de vânzare, plătită căci prin schimbare Toate astfel de tranzacții se bazau pe normele generale ale dreptului civil rus antic; dar odată cu participarea motivelor religioase în practica monahală, ei s-au dezvoltat în combinații atât de complexe, care erau greu posibile în circulația legală extra-bisericească Voi da un exemplu din arhivele Mănăstirii Treime Serghie, cel mai mare și mai descurcăreț moșier dintre mănăstirile Rusiei Antice În , o văduvă de naștere nobilă i-a dat soțului ei un vechi feud Treimii cu condiția să-l pomenească pe el, copiii și părinții lor, iar după moarte să o pună la Treime, cu o intrare în senanik etc Totodată, contribuitorul a luat o sumă importantă de la mănăstire pentru a-și achita datoriile, și a pus o condiție: cine din familia ei dorește să răscumpere patrimoniul depus trebuie să plătească suma luată de văduva de la mănăstire și, în plus, să aducă o mare contribuție bănească în schimbul acelei cote-parte din

valoarea patrimoniului de răscumpărat, care a fost atribuită spre amintire Deponentul locuiește în moșia depozitului până la moartea ei, iar după aceasta mănăstirea îl va da unei persoane din satul de depozit sau în orice moșie a mănăstirii, acolo unde persoana respectivă dorește, pământ alb, neimpozabil, pe care el și familia lui va fi hrănită până la moartea sa Ea îmbină norme morale juridice și ecleziastice eterogene: o contribuție la suflet cu condițiile sale obișnuite și beneficiile spirituale dobândite cu acesta, și predarea și răscumpărarea patrimoniului strămoșesc cu obligațiile care îi revin și o viață întreagă nu numai pentru depunătoarea însăși, dar și pentru slujitorul ei iobag cu familia sa CONSECINȚE DĂUNATĂ Am enumerat departe de toate operațiunile moșiere ale mănăstirilor: aceasta este o chestiune pentru un studiu special În literatura noastră istorică există un astfel de studiu, publicat și acum de ani și care păstrează încă o mare valoare științifică - aceasta este opera lui Vl Miliutina Despre bunurile imobiliare ale clerului din Rusia; se vorbeşte despre mănăstiri într-o serie de alte instituţii bisericeşti vorbesc numai despre moşii monahale Ceea ce am spus, cred, este suficient pentru a observa ce direcție a luat viața vechilor mănăstiri cenobitice din deșert la mijlocul secolului al XVI-lea Din comunități agricole muncitoare, hrănite cu propriile munci, unde fiecare frate a lucrat pentru toată lumea și fiecare și-a susținut spiritual pe fiecare dintre frații săi, multe dintre aceste mănăstiri, dacă nu cele mai multe, au crescut în mari societăți proprietari de pământ, cu o economie complexă și un management economic privilegiat, cu diverse agitații lumești, litigii pământești și relații lumești complicate Înconjurată de așezări monahale, așezări și sate, frăția unei astfel de mănăstiri era o nobilime cernoriskică, pentru care au lucrat sute și mii de mâini țărănești, și a domnit cu stăpânire cu numeroșii ei slujitori, acoliți și țărani și apoi s-a rugat pentru întreaga lume, si mai ales pentru contribuatorii laici manastirea sa În mănăstiri mari, ca Trinity Serghiev, Iosifov Volokolamsky, au fost mulți prinți, boieri și nobili tunsori bine născuți, care, chiar și sub sutana monahală, au păstrat sentimentele și obiceiurile oamenilor din clasa conducătoare crescuți în lume Ideea greșit înțeleasă a rugăciunii bisericești pentru cei plecați a dus la îmbogățirea exorbitantă a pământului a mănăstirilor și le-a plasat într-un cerc fără speranță de contradicții Deja la începutul secolului al XVI-lea, pe vremea lui Iosif Volotsky, după cum scria el însuși, în toate mănăstirile era mult pământ pentru că prinții și boierii le-au dat sate pentru veșnica amintire Lumea a transformat societățile de pustnici care au fugit din lume în case privilegiate de rugăciune angajate pentru păcatele lumești și au izbucnit în mănăstiri pașnice cu ordinele lor Aceasta a fost principala contradicție care le-a exacerbat pe toate celelalte Călugărul, care considera că smerenia și ascultarea stau la baza faptei sale, "chiar dacă nu ai voință proprie", se vedea ca membru al unei corporații care conducea populația numeroasă de pământuri monahale Mănăstirile mari erau societăți foarte bogate, fiecare membru al cărora, totuși, făcea un jurământ de sărăcie, renunțând la orice proprietate Singura justificare pentru proprietatea monahală a pământului era indicată de regula bisericească: "bogăția bisericească este bogăția săracilor" Lumea, adică societatea și statul, înzestrand cu generozitate mănăstirile cu patrimonii, le-a pus astfel datoria de a organiza caritate publică Ziditorii de mănăstiri, cei mai venerați din Rusia Antică, erau profund impregnați de conștiința sfințeniei acestei îndatoriri monahale față de lume, care făceau astfel de jertfe monahismului: răspundeau nevoilor oamenilor, nu refuzau pe

cei care a întrebat și a hrănit pe cei flămânzi în anii slabi Iată ce a făcut Mănăstirea Kirillo-Belozersky sub fondatorul ei și urmașii săi imediati: în timpul unei foamete, peste de oameni au fost hrăniți în mănăstire în fiecare zi până la noua recoltă Rev Iosif, calculând cheltuielile mănăstirii sale către Principesa Golenina, a scris că cheltuiește anual de ruble (aproximativ mii) în bani pe cerșetori și rătăcitori, uneori mai mulți, și mii sferturi de pâine, că de ruble sunt hrănite în fiecare zi în el masa - suflete Viața lui povestește că, în timpul foametei, până la mii de oameni din satele din jur s-au apropiat de porțile mănăstirii, cerând pâine Alții și-au lăsat copiii flămânzi în fața mănăstirii, în timp ce ei înșiși s-au împrăștiat Iosif i-a ordonat pivniței să ia copiii și să-i țină în ospițiul monahal și să împartă pâine adulților Câteva zile mai târziu, pivnița a raportat: nu era secară și nu era nimic cu care să hrănească frații Iosif i-a ordonat vistierului să cumpere secară El a răspuns: nu sunt bani Stareţul a poruncit să împrumute bani și să cumpere secară și să reducă masa frățească la sărăcia extremă Frații au murmurat: "Cum este posibil să hrănești atât de mulți oameni! Doar ne va ucide, dar nu va hrăni oamenii " Dar despre isprava lui Iosif, proprietarii de pământ din jur, precum și prinții specifici Moscovei și însuși Marele Duce Vasily, au aflat despre ispravă și l-au salvat pe stareț cu ajutor generos Multe mănăstiri au uitat curând porunca iubitoare de sărăcie a ctitorilor lor, iar activitățile lor caritabile nu s-au dezvoltat în instituții stabile, în timp ce pomana întâmplătoare și dezordonată a pelerinilor monahali a creat o clasă specială de cerșetori profesioniști în mănăstiri mari La câteva mănăstiri erau pomeni, iar când țarul de la Catedrala Stoglavy a pus problema cerșetorilor fără adăpost, a nenorociților și a infirmilor, părinții catedralei au dat sfaturi să adune astfel de oameni în case de pomană și să-i păstreze pe cheltuiala regalului vistierie și despre jertfele iubitorilor de Hristos, dar ei au păstrat tăcerea cu privire la participarea instituțiilor bisericești la întreținerea lor Ce făceau mănăstirile bogate cu banii lor, care se revărsau în ele din belșug de la deponenți și din moșii întinse? acuzatorii din secolul al XVI-lea ei repetă cu insistență că mănăstirile, contrar regulilor bisericești, reduceau - dădeau bani cu dobândă, mai ales în împrumuturi țăranilor lor Vassian Kosoy îi înfățișează ca pe niște creditori severi care au impus "mai mult decât mai mult decât mai mult", dobânda la dobândă, o vacă sau un cal a fost luat de la un debitor țăran insolvabil, iar el însuși, împreună cu soția și copiii săi, au fost alungați din pământul lor sau adusă la ruină definitivă printr-o hotărâre judecătorească Această acuzație de "împrumut cu multe frunze de către o persoană săracă" a fost susținută parțial la Catedrala Stoglavy Regele a întrebat: "Vistieria bisericii și mănăstirii este dată cu dobândă - este plăcut lui Dumnezeu?" Părinții catedralei au răspuns prin decret: să dea bani și pâine episcopilor și mănăstirilor țăranilor din satele lor fără de creștere, ca țăranii să trăiască în spatele lor, să nu fugă de ei și satele lor să nu fie gol Deci, parțial din vina bogăției pământului, mănăstirile au început să se transforme din adăposturi ale fraților săraci în birouri de împrumut Mâncarea mănăstirii Nimic nu a manifestat atât de clar și de tranșant contradicția vieții patrimonial-monastice față de legământul monahal, ca în pupile monahale Era o întreagă instituție bazată pe obiceiuri vechi și chiar pe bază contractuală O contribuție semnificativă de pământ la suflet era combinată de obicei cu condiția ca mănăstirea, adică consiliul său, să amenajeze anual fraților un furaj în memoria celui pentru sufletul căruia se aducea aportul, uneori

și două furaje, în ziua de îngerul și în ziua amintirii, moartea depunătorului Deci, mâncarea a făcut parte din comemorarea bisericii Uneori votchina era refuzată mănăstirii, pentru ca aceasta să nu plătească cotizații, ci doar să livreze mănăstirii hrană și bani pentru urma contribuitorului Furaje distinse mari, medii și mici; toate erau considerate, ca niște înregistrări, în diferite sinodice Dintr-o scrisoare din vedem că o hrănire anuală mare în Mănăstirea Trinity Sergius costa de ruble (cel puțin de ruble) Pe lângă nutreţul de înmormântare anual, mai existau şi slujbe ocazionale de rugăciune, când pelerinii nobili veneau la mănăstire pentru a sluji o slujbă de rugăciune pentru sănătate, conform unui jurământ dat cu orice ocazie, sau pur şi simplu din râvnă pentru sfânt şi la în același timp, stabilește un frați, adică hrănește-l bine și dă-i o donație Oamenii bogați și-au adus proviziile la mănăstire pentru astfel de furaje Da, omul este slab și nu a fost în stare să amenajeze o astfel de instituție Un tânăr curtean al Marelui Duce Vasili cel Întunecat, cu un jurământ, s-a gândit să întemeieze numeroși frați ai Mănăstirii Treime Serghie Dar apoi a fost cuprins de reflecție: dacă își împlinește jurământul, va fi complet ruinat, nu va avea nici măcar jumătate din avere Zilelor monahale de la pupa mai trebuie adăugate sărbătorile Domnului, Maicii Domnului și "sfinții mari", dintre care erau până la într-un an, când frații primeau și o masă întărită Mâncarea diferă de mâncarea zilnică, de zi cu zi a fraților prin faptul că calitatea alimentelor s-a îmbunătățit și numărul de "mâncăruri", feluri de mâncare a crescut: în loc de pâine neagră, se servea grâu alb, nu erau sau mese la cină, dar , "mâncau de două ori pe zi cu pește" , se beau cvas de aramă sau sychyny, și nu "cvas frățesc simplu", etc În mănăstiri se țineau cărți speciale de furaje, care enumerau zilele de nutreț pentru morți și de sărbătoare , uneori cu o descriere a compoziției tabelului întărit și indicând ce contributor ar trebui să aibă furajul mort în număr cunoscut Potrivit unei cărți severe a Mănăstirii Iosif Volokolamsky din prima jumătate a secolului al XVI-lea sunt de zile pe an cu furaje funerare În cartea furajeră scrisă de mână a Mănăstirii Solovetsky, datând din vremea țarului Alexei, sunt de zile furajere pentru morți și sărbători, mai mult de jumătate de an În general, obiceiurile de luat masa în mănăstirile proprietarilor de pământ au fost dezvoltate cu o grijă deosebită În statutele cu privire la mesele mănăstirilor Trinity Sergius și Tikhvin de la sfârșitul secolului al XVI-lea s-a făcut o listă detaliată zilnică pentru tot anul, ce ar trebui să mănânce și să bea călugării la prânz și la cină; Aici sunt indicate până la de alimente diferite, calde și reci, făină, pește și altele, din băuturi - kvas, miere, bere, vin DECLINUL DISCIPLINEI MĂNĂSTURIALE Citez aceste detalii pentru a explica nedumerirea stârnită de documentele amintite despre mesele monahale Călugărul, condamnându-se la un post strict și la tot felul de abstinențe, s-a așezat la o masă care a satisfăcut cerințele rafinate ale gastronomiei de atunci și a servit drept sfârșit al unei rugăciuni frățești pentru odihna sufletului unui contribuabil generos Aceasta a fost una dintre acele contradicții în care au fost plasate mănăstirile de moșiile lor Declinul disciplinei în vechile mănăstiri este un fenomen general al secolului al XVI-lea, puternic remarcat în monumentele literare și în actele guvernamentale ale vremii Acest declin a fost rezultatul unei schimbări în selecția frăției monahale, iar schimbarea a fost adusă de proprietatea pământului monahal La pustnicii de pădure care au întemeiat aceste mănăstiri au venit oameni care doreau să împartă cu ei osteneala schitului și "să le mântuiască

sufletele" Pustnicul i-a întâmpinat pe nou-veniți cu o întrebare severă: "Vreți și puteți îndura ostenelile acestui loc, foamea și setea și tot felul de neajunsuri?" Când Rev I-au răspuns lui Serghie că vor și pot, el le-a spus noilor veniți: "Să știți ce aveți de făcut aici, fiți gata să îndurați necazurile, necazurile, necazurile, toate greutățile și nevoile, pregătiți-vă nu pentru pace și nepăsare, ci pentru muncă, post, tot felul de ispite și isprăvi spirituale" Acești oameni au venit la Serghie cu mâinile goale, fără contribuții, așa cum a venit el la locul lui O conversație cu totul diferită a avut loc cu Rev Iosif cu frații săi, formați din investitori înstăriți, când s-a hotărât să-și părăsească mănăstirea deja bogată: " și ne vom împrăștia din casă în casă, dar toate averile noastre am dat acestei mănăstiri și vouă și am sperat că voi ne-ar odihni până la moarte, dar după moarte, adu-ți aminte, și câtă putere am avut, am epuizat-o în lucrarea pentru mănăstire și, cum acum nu avem nici proprietate, nici putere, vrei să ne părăsești, dar nu avem nimic a pleca cu Cu cât ascetul era mai onorat, cu atât mai multe contribuții curgeau din lume în mănăstirea sa și, pe măsură ce s-au acumulat depozite de pământ, oamenii care nu căutau munca și tăcerea în deșert, ci pacea și mulțumirea monahală, se înghesuiau din ce în ce mai mult în ea Au scăpat-o în secolul al XVI-lea disciplină monahală strictă din vremurile lui Serghie de Radonezh și Chiril Belozerski Țarul Ivan a subliniat direct acest declin Catedralei Stoglavy: "Ei fac jurăminte în mănăstiri nu de dragul mântuirii sufletului, ci pentru liniștea sufletească de dragul trupului, ca să poată ieși mereu " Și părinții catedralei au confirmat afirmația regelui, recunoscând că hrisovul nu este aplicabil Mănăstirii Serghie, pentru că "locul acela este miraculos și oaspeții sunt neîncetat zi și noapte"; catedrala s-a hotărât și în alte mănăstiri mari domnitorilor și boierilor, care sunt tunsurați cu mari contribuții, să nu impună legi, să-i odihnească cu mâncare și băutură, să-i păstreze "cvasul dulce și învechit și acru, cine cere ce" Astfel, o idee bună, neînțeleasă și aplicată, în dezvoltarea ei succesivă duce la o defalcare a ordinii care a asimilat-o cu o astfel de înțelegere și aplicare incorectă MOȘIILE MĂNĂSTIILOR ȘI STATUL Nu atât de evident, dar nu mai puțin puternic, proprietatea monahală a pământului a afectat interesele statului și ale clasei de serviciu, similare în raport cu această proprietate a pământului Abundența de bani a dat mănăstirilor posibilitatea, prin creșterea prețurilor de cumpărare, să întrerupă vânzarea pământurilor de la alți cumpărători, mai ales de la oameni slabi de slujire, și a dat mănăstirilor dominație pe piața funciară: copiii boieri s-au plâns guvernului că " dincolo de mănăstirile de moșii, este cu neputință să cumpere cineva de la cineva" Am văzut deja ce fel de tranzacții funciare au fost efectuate de mănăstiri prin depozite cu schimb și schimb cu adaos Cu o preocupare nemoderată pentru dispensarea sufletului, depozitele de pământ erau adesea combinate cu pagube aduse moștenitorilor legitimi, rudelor și chiar propriei familii și deponenților și dobândeau un caracter odios Alții și-au refuzat votchinele la mănăstiri după bunul lor plac, pentru ca aceste votchine "să nu se ducă la familia lor apropiată" și pentru ca rudele să nu-și poată exercita dreptul de răscumpărare, testatorii sau contribuatorii au stabilit prețuri de răscumpărare atât de mari pentru votchinele depuse încât răscumpărarea lor devenit imposibil Un altul a tăgăduit mănăstirii toate averile sale, lăsându-și soția fără nicio prevedere, și le-a cerut fraților doar "să-și înzestreze soția, după cum le va informa Dumnezeu, suverani" Contribuția ( ) a unei văduve este deosebit de greu de citit: patrimoniul ei, binecuvântarea tatălui ei, a refuzat

să intre în mănăstire după sufletul tatălui ei și al ei; a avut doi fii, unul de ani, celălalt de șase luni, și îi întreabă pe arhimandrit și pe frați "te rog, nu-i lăsa pe copiii ăia ai mei să intre în curte" Într-o asemenea varietate de moduri, patrimoniile de serviciu, care erau sprijinul moșiilor, au părăsit mâinile de serviciu pentru mănăstiri, obligând guvernul să mențină aptitudinea militară a slujitorilor săi pentru a compensa sărăcirea lor patrimonială cu salarii locale și bănești sporite Pentru a opri, sau măcar doar pentru a eficientiza această plecare a pământului din mediul de serviciu în mediul neservicios, în secolul al XVI-lea au început să interzică mănăstiri fără un raport către suveran să cumpere, să ia ca gaj și ca moșiile de la oameni de serviciu Proprietatea monahală a creat încă o dificultate pentru stat și pentru clasa de serviciu Am văzut deja cum țăranii de stat se temeau pentru pământurile lor, în vecinătatea cărora a apărut o mănăstire Această teamă era împărtășită de proprietarii vecini și era adesea justificată pentru ambii: pământurile lor au mers cumva către mănăstire Cerând privilegii largi în ceea ce privește impozitele și taxele, mănăstirile își puteau popula terenurile pustiite în condiții preferențiale, chemând țărani de pe pământurile vecine de stat și de proprietate, luând plătitorii de impozite și de renunță de la societățile țărănești și de la slujirea proprietarilor de pământ Deja pe la mijlocul secolului al XVI-lea proprietatea monahală a atins o dimensiune împovărătoare pentru stat Unul dintre englezii care se aflau în acea vreme la Moscova scria că în Moscova se construiau multe mănăstiri, primind venituri mari din pământurile lor, deoarece călugării dețin o treime din toate proprietățile funciare din stat (tertiam fundorum partem totius imperii tenent monachi) Aceasta este o proporție înțeleasă cu ochii, și nu obținută prin calcul exact; dar inventarele terenurilor incomplete, păstrate din acel secol, arată că nu este deosebit de departe de realitate în general, dar pe alocuri s-a apropiat de ea Unele mănăstiri s-au evidențiat față de o serie de altele prin bogăția pământului În spatele mănăstirii Kirillov Belozersky, în , se aflau până la de mii de acri de pământ arabil, fără a număra terenurile pustii și pădurile Ambasadorul englez Fletcher, care a sosit la Moscova în , scrie că mănăstirile rusești au reușit să ocupe cele mai bune și mai plăcute locuri din stat, că unele dintre ele primesc venituri funciare de la mie la mii de ruble (cel puțin - mii de ruble) cu banii noștri) Dar Fletcher recunoaște Mănăstirea Trinity Sergius ca fiind primul cel mai bogat dintre toți proprietarii bisericii, care se presupune că a primit pământ și alte venituri de până la de mii de ruble anual (până la milioane de ruble) O asemenea masă de bogăție funciară a scăpat de la dispoziție directă a autorităților statului într-un moment în care dezvoltarea intensificată a proprietății funciare a făcut-o să simtă din ce în ce mai dureros lipsa terenurilor convenabile pentru sprijinul economic al forțelor armate ale țării ÎNTREBARE DESPRE MOȘIILE MĂNĂSTIILOR Proprietatea monahală a fost un sacrificiu dublu neglijent făcut de o societate evlavioasă ideii insuficient înțelese a monahismului: a interferat cu bunăstarea morală a mănăstirilor înseși și, în același timp, a deranjat echilibrul forțelor economice ale statului Anterior, s-a simțit pericolul moral interior Deja în secolul al XIV-lea Strigolniki s-a răzvrătit împotriva contribuțiilor pentru suflet și a oricărui fel de daruri către biserici și mănăstiri pentru morți Dar erau eretici Curând, șeful ierarhiei ruse însuși și-a exprimat îndoielile dacă este potrivit ca mănăstirile să dețină sate Un egumen l-a întrebat pe Mitropolitul Ciprian ce să facă cu satul pe care domnitorul l-a dat

mănăstirii sale Sfinţii părinţi, a răspuns mitropolitul, nu i-au trădat pe călugări să stăpânească oameni şi sate; când negrii stăpânesc satele și sunt legați de griji lumești, cu ce se vor deosebi de laici? Dar Ciprian se oprește înainte de o concluzie directă din poziția sa și face o înțelegere: se oferă să accepte satul, dar nu unui călugăr, ci unui laic care să aducă de acolo la mănăstire totul pregătit, vite și alte provizii Iar călugărul Chiril de Belozersky a fost împotriva stăpânirii satelor și a respins depozitele de pământ propuse, dar a fost forțat să cedeze insistențelor deponenților și mormăielii fraților, iar mănăstirea a început deja să dobândească moșii sub el Dar îndoiala, odată trezită, a dus la faptul că părerile șovăitoare au fost separate în două puncte de vedere puternic diferite, care, întâlnindu-se, au ridicat o întrebare zgomotoasă care a îngrijorat societatea rusă aproape până la sfârșitul secolului al XVI-lea și a lăsat urme strălucitoare în literatura și legislația de atunci În disputa care a apărut, au apărut două direcții ale monahismului, emanând din aceeași sursă - din ideea necesității de a transforma mănăstirile existente Căminul a prins rădăcini în ele foarte strâns; chiar și în acelea dintre ele care erau considerate cenobitice, viața comună era distrusă printr-un amestec de special Unii au vrut să transforme radical toate mănăstirile pe bază de neposesivitate, eliberându-le de moșii; alții sperau să îmbunătățească viața monahală prin restabilirea strictă a vieții obștești, care să împace proprietatea monahală cu renunțarea monahală la orice proprietate Prima direcție a fost condusă de Rev Nil Sorsky, al doilea - Rev Iosif Volotsky NEÏL SORSKY Monah tonsurat al Mănăstirii Chiril, Nil a trăit multă vreme pe Athos, a observat schițele de acolo și Constantinopol și, întorcându-se în patria sa, a întemeiat primul schit din Rusia pe râul Sora, în teritoriul Belozersk Reședința Skete este forma de mijloc de asceză între un cămin și un schit solitar Schitul este asemănător unui conac cu alcătuirea sa apropiată de două sau trei celule, rareori mai multe, și cu un cămin prin care frații au mâncare, îmbrăcăminte, muncă - totul în comun Dar trăsătura esențială a vieții skete este în spiritul și direcția ei Nile era un locuitor strict în deșert; dar a înțeles viața deșertului mai profund decât se înțelegea în vechile mănăstiri rusești Regulile vieții skete, extrase din lucrările vechilor asceți răsăriteni, pe care le-a studiat bine și din observațiile sketelor grecești moderne, le-a conturat în carta sa skete Potrivit acestei carte, asceza nu este o rezistență disciplinară a unui călugăr prin prescripții pentru comportamentul exterior, nici o luptă fizică cu trupul, neepuizarea cu tot felul de greutăți, postul până la înfometare, munca trupească super-puternică și nenumărate plecăciuni de rugăciune "Cine se roagă numai cu buzele, dar își neglijează mintea, se roagă văzduhului: Dumnezeu ascultă mintea" Isprava lui Skete este o activitate inteligentă, sau mentală, o lucrare internă concentrată a spiritului asupra lui însuși, care constă în "vizionarea inimii cu mintea" din gândurile și pasiunile care sunt evocate din exterior sau iau naștere din natura umană dezordonată Cea mai bună armă în lupta împotriva lor este rugăciunea mentală, spirituală și tăcerea, observarea constantă a minții tale Această luptă realizează o asemenea educație a minții și a inimii, prin puterea căreia impulsurile întâmplătoare și trecătoare ale sufletului credincios se adaugă la o stare de spirit stabilă, făcându-l inexpugnabil pentru neliniştile și ispitele lumeşti Adevărata respectare a poruncilor, conform stăpânirii Nilului, nu constă numai în a nu le încălca cu fapta, ci nici în a nu vă gândi în gând la posibilitatea de a le încălca Se realizează astfel o stare spirituală

mai înaltă, că, în cuvintele cartei, "bucurie de nedescris", când limba tăce, chiar și rugăciunea zboară din gură și mintea, cârmaci al sentimentelor, își pierde puterea asupra ei înșiși, călăuzită de "o altă forță", ca un prizonier; atunci "mintea nu se roagă cu rugăciune, ci este mai presus decât rugăciunea"; această stare este o premoniție a fericirii eterne și, atunci când mintea este capabilă să o simtă, uită atât pe sine, cât și pe toți cei care există aici pe pământ Așa este skete-ul "smart doing" conform regulii Nilului Înainte de moartea sa ( ), Neil le-a lăsat moștenire discipolilor săi să-și arunce cadavrul într-un șanț și să-l îngroape "cu toată dezonoarea", adăugând că s-a străduit din răsputeri să nu primească nicio onoare și glorie nici în timpul vieții, nici în timpul morții Vechea hagiografie rusă i-a împlinit testamentul, nu i-a constituit nici viața, nici slujba sa bisericească, deși biserica l-a clasat printre sfinți Veți înțelege că în societatea rusă de atunci, mai ales în monahism, direcția Sf Nilul nu putea deveni o mișcare puternică și largă Ar putea aduna un cerc strâns de discipoli și prieteni asemănători în jurul pustnicului, ar putea să reverse un flux dătător de viață în curentele literare ale secolului fără a le schimba cursul, să arunce câteva idei strălucitoare care ar putea lumina pe toți săracii vieții spirituale rusești , dar erau prea neobișnuite pentru ea Nil Sorsky și în deșertul Belozersky au rămas un rătăcitor contemplativ Athos, muncind pe un pământ "inteligent, mental", dar străin Iosif Volotsky Pe de altă parte, pământul natal, complet nativ, era sub picioarele adversarului său, Rev Iosif Contemporanii ne-au lăsat suficiente trăsături pentru a defini această personalitate complet reală, complet pozitivă Discipolul și nepotul său Dositeu, în discursul său funerar pentru Iosif, îl înfățișează cu acuratețe portretistică și detalii, deși pe un ton ușor ridicat și un limbaj rafinat Trecând prin școala aspră a monahismului din mănăstirea Pafnuty Borovsky, Iosif s-a înălțat peste toți studenții săi, combinând, ca nimeni altul în mănăstire, diverse calități spirituale și fizice, îmbinând ascuțimea și flexibilitatea minții cu soliditatea, avea o limpede și limpede pronunție, o voce plăcută, cânta și citea în biserică ca o privighetoare strigătoare, încât aducea emoție ascultătorilor: nimeni nu citea nicăieri și nu a cântat ca el Știa Sfânta Scriptură pe de rost, în convorbiri totul era în limba lui, iar în lucrarea monahală era cel mai priceput dintre toți din mănăstire Era de înălțime medie și chipeș la față, cu o barbă rotundă și nu prea mare, cu părul blond închis, apoi cărunt, era vesel și prietenos la maniere, simpatic cu cei slabi El a săvârșit la vremea potrivită stăpânirea bisericii și a chiliei, rugăciunile și închinarile, dedicând restul orelor slujbelor monahale și lucrărilor manuale El a respectat măsura în mâncare și băutură, a mâncat o dată pe zi, uneori o dată la două zile, iar gloria vieții sale virtuoase și bunele calități de care era umplut s-au răspândit peste tot Se vede că a fost un om de ordine și disciplină, cu un puternic simț al realității și al relațiilor umane, cu o părere scăzută asupra oamenilor și cu mare încredere în puterea cartei și a obiceiului, care înțelegea mai bine nevoile și slăbiciunile de oameni decât calitățile și aspirațiile înalte ale sufletului uman Putea cuceri oameni, îndrepta și admonesta, referindu-se la bunul lor simț Într-una din viețile sale, scrisă de contemporanii săi, citim că puterea cuvintelor sale a înmuiat moravurile sălbatice ale multor demnitari care vorbeau adesea cu el și au început să trăiască mai bine: "Întreaga țară Voloțk a fost apoi convertită într-un bun viaţă " De asemenea, povestește cum Iosif i-a convins pe stăpâni de beneficiile atitudinii lor condescendente față de țăranii lor O corvee

împovărătoare va ruina plugarul, iar un plugar sărac va fi un muncitor sărac și plătitor Pentru a plăti cotizațiile, își va vinde vitele: pe ce va ară? Complotul lui va deveni gol, va deveni neprofitabil, iar ruina țăranului va cădea asupra stăpânului însuși Toate considerentele agricole inteligente - și nici un cuvânt despre motive morale, despre filantropie Cu un astfel de tratament al oamenilor și al treburilor, Iosif, care, conform mărturisirii sale, nu avea nimic al său când s-a stabilit în pădurea Volokolamsk, a putut lăsa în urmă una dintre cele mai bogate mănăstiri din Rusia la acea vreme Dacă la toate acestea adăugăm o voință inflexibilă și neobosit fizic, obținem o imagine destul de completă a starețului - proprietarul și administratorul - tip pe care majoritatea întemeietorilor de mănăstiri cenobitice rusești antice îl potrivesc cu mai mult sau mai puțin noroc În timpul construcției mănăstirii, când nu avea încă o moară, pâinea era măcinată cu pietre de moară de mână După Utrenie, Iosif însuși s-a angajat cu sârguință în această chestiune Un călugăr nou venit, găsindu-l odată pe stareț făcând o astfel de muncă indecentă pentru rangul său, a exclamat: "Ce faci, părinte! dă-mi drumul" - și i-a luat locul A doua zi, l-a găsit din nou pe Iosif la pietrele de moară și l-a înlocuit din nou Acest lucru a durat multe zile În cele din urmă, călugărul a părăsit mănăstirea cu cuvintele: "Nu-mi măcina pe acest stareț" CATEDRALA La consiliul bisericesc din , ambii luptători s-au întâlnit și s-au ciocnit Viziunea Skete asupra Nilului era complet împotriva proprietății monahale asupra pământului A fost revoltat, așa cum scria, de acești călugări, dând târcoale de dragul achizițiilor; din vina lor, viața monahală, odată înălțată, a devenit "abominabilă" Nu există nicio trecere de la acești falși călugări în orașe și sate; proprietarii de case sunt jenați și indignați, văzând cât de nerușinați se înghesuie acești "proshaks" la ușile lor Nil a început să-l roage pe Marele Duce că nu vor exista sate în apropierea mănăstirilor, ci că negrii vor trăi în pustii și se vor hrăni cu acul Marele Duce a ridicat această întrebare la consiliu Nilul și pustnicii Belozersk care stăteau în spatele lui au vorbit despre adevăratul sens și rostul monahismului; Iosif a făcut referire la exemple din istoria bisericilor răsăritene și ruse și, în același timp, a exprimat următorul număr de considerații practice: "Dacă nu există sate în apropierea mănăstirilor, atunci cum se poate tunde un om cinstit și nobil și dacă nu există bătrâni buni, de unde să iei oameni pentru mitropolie, pentru arhiepiscopi, episcopi și alte locuri de autoritate ecleziastice? Deci, dacă nu există bătrâni cinstiți și nobili, atunci credința va fi zguduită" Acest silogism a fost exprimat pentru prima dată în discuția despre chestiunea bisericească-practică Autoritățile bisericești nu au pus mănăstirilor sarcina de a fi creșe și creșe ale celor mai înalți ierarhi bisericești și nu au recunoscut ierarhia de origine nobiliară ca fortăreață indispensabilă a credinței, așa cum a fost cazul în Polonia Iosif a împrumutat prima poziție din practica bisericii rusești, în care cei mai înalți ierarhi părăseau de obicei mănăstirile; a doua poziție a fost un vis personal sau o prejudecată personală a lui Iosif, al cărui strămoș, originar din Lituania, a devenit un nobil-patrimoniu Volokolamsk Sinodul a fost de acord cu Iosif și i-a prezentat concluzia lui Ivan al III-lea în mai multe rapoarte, întocmite foarte învățat, cu referințe canonice și istorice Dar iată ce stârnește nedumerire în aceste rapoarte: la sfat s-au disputat doar proprietatea pământului monahal, iar părinții sfatului i-au declarat Marelui Voievod că nu sunt în favoarea dării pământurilor ierarhale, împotriva cărora nimeni nu a vorbit la consiliu Cazul se explică prin tactica tăcută a părții care a

triumfat la consiliu Iosif știa că însuși Ivan al III-lea se afla în spatele Nilului și a neposedatorilor acestuia, care aveau nevoie de pământuri monahale Apărarea acestor pământuri era greu: soborul a legat cu ele patrimoniile episcopilor, care nu erau contestate, a generalizat problema, extinzând-o la toate pământurile bisericești, pentru a-și complica hotărârea cu privire la patrimoniile monahale Ivan al III-lea s-a retras în tăcere în fața catedralei Deci, cazul secularizării moșiilor monahale, ridicat de un cerc de pustnici transvolgăni din motive religioase și morale, s-a întâlnit cu o justificare tacită în nevoile economice ale statului și a fost spulberat de opoziția celei mai înalte ierarhii bisericești, care a transformat-o într-o întrebare odioasă despre a lua de la biserică toate imobilele DISCUȚIE LITERARĂ După Sinod, problema moșiilor monahale a fost transferată de la un teren practic la unul mai sigur, literar A izbucnit o controversă vie, care a durat aproape până la sfârșitul secolului al XVI-lea Este foarte curios: s-a ciocnit cu diverse și importante interese care ocupau societatea rusă de atunci; au vorbit cele mai gânditoare minți ale secolului; cele mai strălucitoare fenomene ale vieții spirituale rusești de atunci erau legate direct sau indirect de aceasta Dar prezentarea lui nu este inclusă în planul cursului meu Vă puteți face o idee bună despre cursul său din lucrarea excelentă a regretatului profesor A S Pavlov, Schița istorică a secularizării pământurilor bisericești din Rusia Mă voi limita la câteva caracteristici Cei mai proeminenți oponenți ai osifienilor, așa cum erau numiți adepții lui Iosif, au fost prințul călugăr Vassian Kosoy și noul venit din Athos Maxim grecul în controversă Scrierile lui Vassian sunt pamflete acuzatoare: depășind pe profesorul său Nile Sorsky, cu trăsături strălucitoare, adesea cu adevărat ascuțite, el înfățișează viața nemonahală a mănăstirilor patrimoniale, agitația economică a călugărilor, obsechiozitatea lor față de cei puternici și bogați, lăcomia, lăcomia și cruzimea tratarea țăranilor lor Vorbește nu numai despre indignarea pustnicului-neposedator, ci de multe ori despre iritația fostului boier din familia prinților Patrikeyev împotriva oamenilor și instituțiilor care au devastat proprietatea pământului boieresc Vassian își tinde discursul către aceleași acuzații pe care le-a exprimat mai târziu prințul său asemănător Kurbsky: călugării lacomi au distrus pământurile țărănești cu gestionarea lor rurală și, cu sugestii despre salvarea contribuțiilor la suflet, au făcut un grad militar, proprietarii de terenuri de serviciu sunt mai rău decât săracii Kaliks Scrierile lui Maximus grecul împotriva proprietății monahale sunt lipsite de excese polemice El analizează cu calm subiectul în esență, deși pe alocuri nu se descurcă fără remarci tăioase Prin introducerea unei vieți obștești stricte în mănăstirea sa, Iosif nădăjduia să corecteze viața monahală și să elimine contradicția dintre renunțarea monahală la proprietate și averea pământului a mănăstirilor printr-o combinație mai mult dialectică decât practică: în cămin totul aparține mănăstirii și nimic pentru călugări individuali Tot la fel, obiectează Maxim, de parcă cineva, s-a alăturat unei bande de tâlhari și a jefuit averea cu ei, atunci cel prins a început să se justifice prin tortură: nu e vina mea, pentru că asta a rămas cu tovarășii mei, dar eu nu a luat nimic de la ei Calitățile unui călugăr adevărat nu vor fi niciodată compatibile cu atitudinile și obiceiurile monahismului lacom: aceasta este ideea principală a controversei lui Maximus grecul Literatura a însemnat atunci și mai puțin pentru activitatea guvernamentală decât a făcut-o mai târziu Cu toate eforturile și succesele polemice ale neposedatorilor, după consiliul

din , guvernul de la Moscova a abandonat planurile ofensive împotriva moșiilor monahale și s-a limitat la apărare, mai ales după încercarea țarului Ivan în jurul anului de a folosi pământurile mitropoliei cele mai apropiate de Moscova pentru organizarea economică a oamenilor de serviciu a întâmpinat o rezistență decisivă din partea mitropolitului O serie lungă de decrete și discuții îndelungate la Catedrala Stoglav despre tulburările monahale, fără a rezolva problema pe fond, au încercat diverse măsuri pentru a opri în continuare îmbogățirea pământului a mănăstirilor pe cheltuiala clasei de serviciu, "pentru ca să nu fie pierdere în serviciu și pământul să nu iasă din serviciu"; Supravegherea guvernamentală asupra veniturilor și cheltuielilor monahale a fost, de asemenea, întărită Toate măsurile individuale s-au încheiat cu verdictul unui sobor bisericesc cu participarea boierilor la ianuarie S-a hotărât: episcopii și mănăstirile să nu cumpere moșii de la oameni de slujire, să nu le ia drept gaj și pentru inimile lor și nu-și spori în niciun fel posesiunile; șunci cumpărate sau luate ca pion de la oamenii de serviciu de către episcopi și mănăstiri înainte de acest verdict, pentru a fi luate de suveran, care va plăti sau nu pentru ele - testamentul său Acesta este tot ceea ce guvernul de la Moscova din secolul al XVI-lea a putut sau realiza cu pricepere de la cler în cazul moşiilor bisericeşti În următoarea oră, vom vedea legătura dintre acest deznodământ și soarta țăranilor, la care ne întoarcem în studiul nostru Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul RELAȚIA PROPRIETĂȚII PĂMÂNURILOR MĂNĂȘTIERE CU iobăgia ȚĂRANI ÎN SECOLELE XV-XVI TIPURI DE ASEZARI RURALE ATITUDINA TERENULUI FERMEL REZIDENȚIAL FAȚĂ DE NUL RANGURI DE PROPRIETARI DE TERENURI RELAȚIILE ȚĂRANILOR) CU PĂMÂNIRII,) CU STAT DEZVOLTAREA PUBLICA A TARANILOR ÎNTREBAREA COMUNITĂȚII RURALE UN ȚĂRAN ÎN FERMA SA AGRICOLĂ SPRIJIN, CREDIT, BENEFICII PARCELE ȚĂRĂNISTE ATRIBUȚIILE CONCLUZIE PROPRIETAREA PĂMÂNURILOR ȘI iobăgiei mănăstirii Am încheiat ultima mea lectură cu promisiunea de a sublinia legătura dintre problema moșiilor monahale și soarta țăranilor Ce legătură, probabil te-ai întrebat, ar putea fi între astfel de ordine eterogene de fenomene? A existat o legătură și a fost dublă În primul rând, moșiile monahale erau alcătuite din pământurile oamenilor de slujire și pământurile de stat și palate, care constituiau un fond de rezervă pentru asigurarea oamenilor de slujire În cazul eșecului încercărilor de a restitui vistieriei sau slujbei pământurile cedate mănăstirilor, tot ce pierdea economia de stat din cauza proprietății pământului monahal, el trebuia să ajute cu munca țărănească, sporindu-i sarcina fiscală Și atunci, pământurile privilegiate ale mănăstirilor reprezentau o amenințare constantă la adresa rentabilității pământurilor statului și serviciului, ademenind țăranii cu beneficiile lor din ambele Pentru a diminua acest pericol, guvernul a fost obligat să restrângă dreptul de trecere al țăranilor prin măsuri polițienești Această constrângere nu este încă iobăgia țăranilor; dar, după cum vom vedea, a pregătit terenul poliției pentru această captivitate Astfel, moșia monahală a contribuit în același timp atât la creșterea poverii muncii țărănești, cât și la scăderea libertății acesteia Această legătură internă a ambelor fapte poate explica asemănarea istoriei lor externe Toate aceste dispute literare inutile despre moșiile monahale și eforturile legislative timide de a le restricționa expansiunea - cât de viu amintesc de discuțiile la fel de zadarnice din presă despre pericolele iobăgiei și preocupările agitate ale guvernului cu privire la atenuarea acesteia în timpul domniei Ecaterinei a II-a, Alexandru I și Nicolae I Să ne întoarcem la țăranii din secolele XV - XVI ASEZĂRI

RURALE Dacă începi să studiezi populația țărănească rurală după evidența funciară din secolul al XVI-lea, această populație îți va apărea din exterior sub această formă În jurul satului cu biserica, format din - gospodării țărănești, rar mai multe, și uneori doar din moșia conacului cu curțile clerului și mai multe chilii ale bătrânilor și bătrânilor, săracii, mâncând de la biserică, împrăștiați pe ici pe colo sate, reparatii si pustii care se intindeau pana la acest sat cat pana la biserica si centrul economico-administrativ Un sat cu biserică, în care erau doar curți ale clerului și chilii ale săracilor, în regiunile centrale, precum și în nordul Novgorodului, a fost numit curtea bisericii Un sat fără biserică, dar cu o curte de moșier sau cu vreuna din anexe, măcar fără curți țărănești, se numea sat Așezările care au apărut pe cel nou, pe pământul ridicat pentru prima dată, au fost numite pochinkovs; Pochinok consta de obicei dintr-o gospodărie țărănească Odată cu trecerea timpului, reparația s-a așezat și a crescut, alți unul sau doi au apărut lângă curtea inițială; apoi a devenit sat Satul se transforma într-un pustiu dacă nu mai erau curți rezidențiale în el și terenul arabil era abandonat sau susținut doar de o parte din el dintr-un sat din apropiere În volost Vokhne din districtul Moscovei, care a aparținut prințului specific Vladimir Andreevici, iar apoi a trecut la Mănăstirea Treime Serghie, la sfârșitul secolului al XVI-lea erau cimitire de locuit și goale, unde bisericile "stăteau fără să cânte" și fără duhovnic, sat rezidențial, unde funcționarul mănăstirii și-a arat de acri de pământ sărac sate și pustii TERMENI FERMEL REZIDENȚIAL ȘI GOLT Loturile arabile adiacente ale satelor învecinate, conform legii, urmau să fie împrejmuite de ambele părți "pe jumătate" pentru a se evita deteriorarea Fiecare gospodărie țărănească avea propriul teren special cu un spațiu corespunzător de pajiște, fâneț, care se măsura în căți de fân (de copeici pe zeciuială) Apoi a dominat agricultura cu trei câmpuri Pământul arabil era împărțit în trei câmpuri: iarnă, primăvară și pârghie Dar rareori acolo unde întregul teren arabil a fost cu adevărat arat: din cauza epuizării solului și a revărsării populației, suprafețe mari sau mai mici de teren arabil au fost abandonate, puse în pârghie pe o perioadă nedeterminată În regiunile centrale și în nord-vestul Novgorod-Pskov, terenurile neputincioase au depășit în mod decisiv "pământul arat": acolo, în moșii, era o zecime de teren arabil pentru - acri de pământ neputincios, în moșii - pentru - acri, pe pământurile monahale - pentru - acri, iar pe pământurile episcopilor chiar și pentru - acri Dar "vidul" nu consta dintr-o singură pârghie proaspătă: cuprindea suprafețe vaste de pădure arătă și neară, adică crescută pe o pârghie veche sau într-un loc nearat Pentru a vă prezenta în mod clar relația pământului arabil cu golul pădurii mișcătoare, voi cita câteva cifre din cartea cadastrală din , descriind terenurile raionului Kolomna Aici, pe terenurile mănăstirii și slujbei, teren arabil local și patrimonial cu pajiști, erau de mii de acri în trei câmpuri, iar sub pârghie și pădure - de mii de acri, adică terenul "rezidențial", cultivat, a alcătuit o șaseme din gol, cu alte cuvinte, din acri, doar unul a fost prelucrat (aproximativ %) Calculând acest raport în funcție de tipul proprietarilor de teren, constatăm că serviciul votchinniki avea teren arabil cu o pajiște de acri la - acri de teren cu pânză și pădure (- %), proprietarii de teren aveau una la - (- %), mănăstiri - una la acri (%) Așa a fost într-unul din județele centrale vechi populate Aproape aceeași predominanță a golului se găsește și în județul și mai central: conform cărții din , în tabăra Surozh din comitatul Moscovei, votchinnicii care servesc au arat și cosit zecime

pentru zecimi de pâine și pădure (%), moșieri - zecime pentru (%), mănăstiri - zecime pentru (%) În dezvoltarea terenului, mănăstirile de aici, după cum vedeți, rămân în urma proprietarilor seculari în total Dar în alte locuri întâlnim pe pământurile lor o atitudine mai favorabilă: de exemplu, în amintitul volost Vokhne al Mănăstirii Treime Sergius, conform cărții de la sfârșitul secolului al XVI-lea, zecime era procesată pentru zecimi de gol (%), iar din de mii de zecimi ale aceleiași mănăstiri din județul Pereyaslavl-Zalessky, de acri (%) au fost arate și cosite Dacă acesta a fost cazul în regiunile centrale, atunci mai departe de la Moscova spre nord și est ne putem aștepta la dimensiuni și mai deprimante ale golului, care în alte locuri a ajuns la % Cu toate acestea, aici întâlnim excepții ascuțite Volostul Nerekhta din districtul Kostroma a fost o posesie veche a Mănăstirii Treime Serghie În acest volost, dincolo de satul Fedorovsky cu sate, conform cărții din , erau % pârghii și pădure - un raport opus față de ceea ce am văzut în zonele mai apropiate de Moscova Aceasta arată că gradul de dezvoltare a terenului depindea nu atât de calitatea solului, cât de alte condiții locale și istorice În ciuda agriculturii excepționale, terenul arabil în multe locuri părea a fi insule nesemnificative și împrăștiate printre vaste pustii neatinse sau abandonate Din datele prezentate se vede că, la studierea evidențelor funciare ale Moscovei din secolul al XVI-lea, avem de-a face cu o populație rurală rătăcitoare și fin împrăștiată, care, neavând mijloace sau stimulente pentru a dezvolta pe scară largă și cu sârguință vastele spații forestiere situate în în fața ei, trăia din terenuri arabile slabe și, după ce smulsese câteva recolte din ele, le-a aruncat pe o odihnă nedeterminată pentru a repeta operațiunile anterioare pe alte pământuri virgine PROPRIETARI DE TERENURI Pământurile pe care locuiau țăranii erau împărțite în categorii după tipul proprietarilor de pământ: pământuri bisericești, aflate în proprietatea instituțiilor bisericești, pământuri de slujire sau boierești, deținute de oameni de serviciu și suverani Acestea din urmă au fost împărțite în categorii: palatul suveranului, atribuit palatului și, parcă, constituie proprietatea sa privată, și negru al suveranului, adică de stat, nu în posesia privată a nimănui Diferența dintre pământurile palatului și cele negre era mai mult economică decât legală: veniturile din acestea erau destinate special întreținerii palatului suveranului și veneau mai mult în natură decât în bani Prin urmare, pământurile unei categorii au trecut adesea în alta, iar în secolul al XVII-lea amândoi amestecați, uniți sub o singură administrație de palat Astfel, în statul moscovit din secolul al XVI-lea Erau categorii de proprietari de pământ: suveranul, instituțiile bisericești și oamenii de serviciu În toată întinderea statului moscovit nu întâlnim alți proprietari privați, adică nu existau proprietari țărani Țăranii de pretutindeni trăiau pe pământuri străine: biserică, slujbă sau stat; chiar stând pe pământurile negre, care nu constituiau proprietatea privată a nimănui, țăranii nu considerau aceste pământuri ale lor Despre astfel de pământuri, un țăran din secolul al XVI-lea a spus: "Acea țară a Marelui Duce, dar stăpânirea mea"; "Țara aceea este a lui Dumnezeu și a suveranului, dar noi arăm și lepădăm pe a noastră" Astfel, țăranii de culoare distingeau foarte clar dreptul de a deține pământ de dreptul de a-l folosi Aceasta înseamnă că, în funcție de poziția sa pe pământ, adică în funcție de atitudinea juridică și economică față de pământ, țăranul secolului al XVI-lea era un fermier fără pământ care lucra pe pământ străin Din această situație s-au dezvoltat relații juridice, economice și de stat deosebite ȚĂRANȚI ȘI PĂMÂNIRI Să luăm în

considerare în primul rând raporturile juridice ale țăranilor cu privire la pământ, adică relațiile lor cu moșierii Țăranul era un plugar liber care stătea pe pământ străin în baza unei înțelegeri cu moșierul; libertatea lui s-a exprimat în ieșirea sau refuzul țăranului, adică în dreptul de a părăsi un teren și de a se muta în altul, de la un moșier la altul Inițial, acest drept nu a fost restricționat prin lege; însă însăși proprietatea raporturilor funciare impunea o restrângere reciprocă atât asupra acestui drept al țăranului, cât și asupra arbitrarului proprietarului de pământ în raport cu țăranul: proprietarul, de exemplu, nu putea alunga pe țăran de pe pământ înainte de recoltare, la fel cum ţăranul nu putea să-şi părăsească parcela fără să plătească proprietarul la sfârşitul recoltei Din aceste relații naturale ale agriculturii a reieșit necesitatea unei perioade uniforme, statutare, pentru ieșirea țărănească, când ambele părți să-și poată achita conturile între ele Codul de legi al lui Ivan al III-lea a stabilit o perioadă obligatorie pentru aceasta - cu o săptămână înainte de ziua de toamnă a Sfântului Gheorghe (noiembrie) și săptămâna următoare acestei zile Cu toate acestea, în ținutul Pskov în secolul al XVI-lea a existat un alt termen legal pentru ieșirea țăranilor, și anume, conspirația filipiană (noiembrie) Aceasta înseamnă că țăranul putea părăsi șantierul atunci când toate lucrările de câmp se terminau și ambele părți puteau stabili conturi reciproce Libertatea ţăranului s-a exprimat şi prin faptul că, aşezându-se pe pământul altcuiva, a încheiat un acord funciar cu moşierul Termenii acestui contract de închiriere au fost stabiliti în scrisori de ordin sau înregistrări Țăranul a negociat cu moșierul ca persoană liberă, egală din punct de vedere juridic cu el A luat de la proprietar un teren mai mare sau mai mic, în conformitate cu mijloacele sale de lucru Pentru că aceste zone erau extrem de diverse Țăranul a închiriat o anumită parte din obzhi sau vyti Obzha și urletul sunt unități impozabile de măsură a terenului, dintre care prima a fost determinată de spațiul de teren arabil din nordul Novgorod, iar a doua - în regiunile centrale Obzhey a fost numit în general un teren de până la acri în trei câmpuri, în funcție de calitatea solului Urletul era o unitate ceva mai semnificativă, deși, de asemenea, foarte variabilă din același motiv sau obiceiuri locale Dimensiunea normală sau oficială a terenului bun este de acri, mediu - , subțire - de acri în trei câmpuri Cu toate acestea, în circulația economică s-au auzit urlete atât de dimensiuni mai mari, cât și de dimensiuni mai mici Țăranul, am spus, a luat de la proprietar o anumită parte din obzhi sau vyti, rareori un întreg vyt sau obzhu și, într-o carte decentă, a stabilit condițiile în care a arendat pământul Noul "venit" a fost primit cu atenție, cu analiză: de multe ori trebuia să prezinte mai mulți garanți care să-i "garanteze" că va trăi din garanția lor într-un astfel de sat sau sat "ca țărani" - să arate pământul și curtea să construiască, să ridice conace noi și să le repare pe cele vechi și să nu fugă Garanții erau fie țărani ai aceluiași proprietar, cărora străinul se îmbrăca, fie chiar terți Dacă chiriașul s-a așezat pe pământ și nu a intrat în curtea finisată cu un teren rezidențial, dezvoltat, el era obligat să înființeze un conac și să ară teren arabil, câmpuri cu gard, să secereze și să degajeze pajiști, să trăiască liniștit și liniștit, nu tine taverne si nu fura prin niciun furt; în caz de neîndeplinire a obligaţiilor, ţăranul sau garanţii săi plăteau avanpostului - o penalitate Atunci ordonatorul stabilea plățile și taxele pe care țăranul trebuia să le suporte pentru folosirea pământului închiriat Noul colonist fie s-a supus poziției generale pe picior de egalitate cu alți țărani printre care s-a

stabilit, fie a intrat în condiții personale speciale În alte moșii, toate îndatoririle țăranului erau combinate într-o anumită taxă în numerar sau cereale; în altele, în loc de plăţi în numerar şi în natură, ţăranul s-a angajat să execute munca convenită pentru moşier Dar mai des întâlnim condiții mixte: pe lângă quitrentul în bani sau pâine, țăranul s-a angajat să slujească în favoarea moșierului corvee, care se numea afacere de produs sau boier Combinația dintre quitrent și corvee se explică prin faptul că au provenit din surse economice diferite Numerarul și pâinea cedată în Rusia Antică era de fapt închiriată pentru folosirea pământului străin Produsul avea o cu totul altă origine Un țăran, așezat pe un pământ străin, lua adesea un împrumut sau ajutor de la proprietar; pentru aceasta, în loc să plătească dobândă, țăranul era obligat să lucreze suplimentar pentru proprietar, cel mai adesea pentru a cultiva o anumită cantitate din pământul domnului Așadar, corvée în Rus' antic a apărut din combinarea chiriei pământului cu un cash sau alt împrumut Dar acesta a fost doar sensul inițial al produsului: de-a lungul timpului, a devenit parte din îndatoririle obișnuite ale țăranului, la fel cum împrumutul a devenit condiția obișnuită pentru contractele țărănești de pământ Vom avea în vedere mărimile și tipurile de cotizații țărănești atunci când vorbim despre situația economică a țăranilor Deci, țăranii secolului al XVI-lea conform relațiilor lor cu proprietarii de pământ, ei erau chiriași liberi și trecabili ai pământului altcuiva - suveran, biserică sau serviciu ȚĂRANII ȘI STATUL Acum luați în considerare relația țăranilor cu statul În secolul al XVI-lea ţărănimea nu era încă o moşie în sensul politic al cuvântului Era atunci un stat liber temporar, mai exact, o funcție, și nu un grad permanent obligatoriu cu drepturi și îndatoriri speciale atribuite numai lui Caracteristica ei esențială era ocupația: un om liber a devenit țăran din momentul în care "preda plugul" pe un teren impozabil și a încetat să mai fie țăran, de îndată ce a renunțat la agricultura arabilă și a preluat o altă ocupație În consecință, obligațiile la acea vreme îi revin persoanei odată cu renunțarea la drepturile asociate acestora Cu totul altceva vedem în moșiile formate mai târziu, renunțarea la drepturile succesorale sau pierderea drepturilor lor nu a eliberat o persoană de obligațiile succesorale; țăranul și-a tras impozitul, chiar dacă nu și-a cultivat parcela; nobilul a slujit, măcar a rămas fără pământ În secolul al XVI-lea impozitul funciar care a căzut asupra țăranului nu poate fi numit datorie la moșie Aici s-au observat diferențe destul de subtile, care au fost șterse treptat odată cu formarea moșiilor Impozitul pe pământ țărănesc a căzut, de fapt, nu asupra țăranului pe pământul impozabil pe care l-a cultivat, ci pe pământul cel mai impozabil, indiferent cine îl deținea și cine îl cultiva mai repede Boier, în secolul XV care cumpăra pământ impozabil de la o societate țărănească, trebuia să tragă impozit din acesta pe picior de egalitate cu țăranii, fără să devină țăran, pentru că avea o altă ocupație care îi determina poziția socială - serviciul militar-guvernamental de stat La fel, un iobag care a arat pământul muncit cu greu al stăpânului său nu a devenit țăran, pentru că nu era un om liber Legătura dintre îndatoririle și rangul cu ocupația este indicată și în Sudebnikul din : deosebește obligațiile funciare ale unui țăran de cele personale, care de obicei însoțeau, dar nu stipulau, un contract de pământ Un țăran care și-a abandonat parcela în perioada legală de toamnă, dar a lăsat pe ea secară de iarnă, a plătit un impozit pe teren și o taxă pentru aceasta chiar și după refuz, până a recoltat recolta; dar în acest timp, de la refuzul din noiembrie până la sfârşitul recoltei din iulie a anului următor, nu era obligat să

lucreze pentru moşier, căci aceasta era obligaţia lui personală, care nu constituia o condiţie indispensabilă a ordinului ţărănesc : contractele de teren erau și erau posibile fără această condiție, iar bobul putea să-și asume o astfel de obligație instalându-se pe moșia proprietarului, dar neînchiriind de la acesta un teren arabil În același mod, un țăran se putea vinde din pământ arabil în servitute completă chiar înainte de termen și să lase pâine de iarnă sau de primăvară pe parcela sa; din această pâine a plătit impozitul țărănesc, deși deja ca iobag, a încetat să mai fie țăran, muncitor; dar când a trecut la servitute, nu a plătit pe moşierul în vârstă sau pe gospodar pentru gospodăria ţărănească pe care a abandonat-o: aceasta este obligaţia lui personală, acoperită de servilism Acest sens al judecății Sudebnikului se explică și prin cazul opus, nestandardizat în acest cod, dar citat într-un act nepublicat al Mănăstirii Makhrishchi pentru , când nu un țăran a părăsit moșierul, ci moșierul și-a părăsit țăranii La începutul acestui an, votchinnikul și-a vândut satul mănăstirii, unde deja semănase recolte de iarnă, cu drept de a semăna iar și de a rămâne în sat până la sfârșitul anului (până la nașterea lui Hristos), plătind impozite pe teren pentru iarna si culturile de iarna Țăranii satului erau obligați să-și arate pământul arabil domnesc conform înțelegerii personale anterioare cu acesta, dar nu putea trimite pe niciunul dintre ei din sat fără știrea mănăstirii după dreptul proprietarului său, iar pe unii dintre ei lăsat de bunăvoie, bătrânii și alte taxe plătite mănăstirii, și nu vânzătorului, care și-a pierdut deja dreptul de a face acest lucru Vânzătorul putea să semene secară în august pentru anul și să plătească impozit de stat doar pentru recoltele de iarnă, "până când iese secara din pământ" Așadar, statul a început să-l cunoască pe țăran drept contribuabil de stat, plătitor de impozit pe pământ, de îndată ce acesta, după ce s-a așezat pe pământ impozabil, a început să-l lucreze, a aruncat semințe în terenul impozabil arat de el Dacă nu stătea pe un teren fiscal, nu cultiva pământ fiscal, nu plătea impozite, la fel cum terenul fiscal nu tragea, dacă nu mergea, era transferat Aceasta înseamnă că impozitul țărănesc din Rusia Antică nu cădea pe munca țărănească și nu pe pământ în general, ci pe aplicarea muncii țărănești asupra pământului impozabil DISPOZITIV PUBLIC Acest impozit de stat a servit și ca bază pentru structura socială a țăranilor Pentru a plăti impozite și a-și servi îndatoririle, țăranii s-au unit în districte administrative, care au fost numite tabere și volosturi Vom vedea mai târziu diferența dintre cele două Stans și volosts au constituit inițial comunități rurale, lumi țărănești, legate de responsabilitatea reciprocă în plata impozitelor Aceste districte erau conduse de guvernatori și volostels - organisme ale guvernului central, dar aveau și propria lor administrație laică, propriile lor adunări administrative laice care alegeau consilii executive Guvernul volost era format dintr-un șef sau sotsky cu plătitori care "s-au așezat pe marcaj" - cu privire la repartizarea impozitelor și taxelor între membrii societății Departamentul de administrație seculară consta în afacerile economiei funciare a volostului, în care articolul cel mai important erau impozitele și taxele Aleșii conduceau actualitatea, la nevoie, de vorbă cu volost, "cu toți țăranii" Pe lângă repartizarea impozitelor și taxelor, șeful "în fața tuturor fraților" a împărțit plătitorilor, conform verdictului adunării, loturi goale în volost noilor coloniști, le-a cerut și le-a oferit beneficii, a încasat și depus a închiriat bani din terenuri închiriate în fața acestui frați "de pe capitală", a apărat terenul volost în instanță de confiscări și revendicări ale

terților, a adresat o petiție guvernului central cu privire la nevoile volost-ului său sau s-a plâns de nedreptățile autorităților sale locale, dacă volosta era neagră, care nu avea un mijlocitor în patrimoniu Cea mai grea afacere a păcii volost, care a pus în acțiune responsabilitatea reciprocă, a fost plata impozitelor de către lume pentru membrii falimentați sau pensionari ai societății Cuantumul obișnuit cunoscut de impozite era atribuit întregii societăți în funcție de numărul de unități salariale ale terenului rezidențial enumerat pentru aceasta conform recensământului, "teren arabil" Societatea a repartizat această sumă către șantierele fiscale individuale, în conformitate cu terenul fiecărei curți Dar alți țărani și-au părăsit parcelele și au părăsit societatea; alții s-au trezit în imposibilitatea de a plăti cotele din plățile sociale care le-au căzut pe terenul arabil și au trecut la loturi mai mici sau la bob nearat Înainte de noul recensământ, întreaga societate trebuia să plătească pentru ambele O astfel de structură de volost a existat în anumite secole și a persistat până aproximativ în secolul al XVI-lea Odată cu unificarea statului moscovit și odată cu dezvoltarea slujbei și a funcționării bisericești, volosta ca societate rurală integrală a fost treptat distrusă Proprietari privați, moșieri de serviciu și votchinnici, instituții bisericești, care dobândiseră pământ în volosturi negre și de palat și plătiseră anterior același impozit cu țăranii din volost vecini, acum aprovizionate pentru pământurile lor cu diverse beneficii: autorități locale, guvernatori și volosti, nu s-au judecat nici pe ei înșiși, nici în decât, nici țăranii lor, cu excepția celor mai grave cauze penale, iar executorii judecătorești "n-au fost turnați în ei pentru nimic"; ei înșiși au primit dreptul de a judeca și de a supraveghea poliția asupra țăranilor lor, care, în același timp, erau uneori eliberați de obligația de a-și trage semnele lumești pe picior de egalitate cu ceilalți țărani ai volostei lor Satul unui asemenea moșier privilegiat cu sate și reparații ce i-au fost atribuite s-a remarcat din componența volostului ca circumscripție judiciară și administrativă specială, cu administrare patrimonială proprie, cu un grefier de domn sau un bătrân de ambasada mănăstirii; dar alături de ei sunt șeful satului și alți aleși seculari care conduc afacerile funciare ale lumii lor cu participarea administratorilor patrimoniali, stabilesc impozite, închiriază pământ de la proprietarii terți și chiar sigilează astfel de tranzacții cu garanția nu a patrimoniul lor, ci al nobililor vecini Astfel de sate au format noi comunități rurale în care vechile tabere și volosturi s-au destrămat Sudebnikul din ia indiferent pentru o societate rurală atât întregul volost, cât și un sat separat, iar aceasta marchează epoca în care volost ca societate a început să se descompună în sate Cu toate acestea, descompunerea era departe de a fi universală: numai proprietarii mari sau mai ales patronați au primit privilegii care le separau pământurile de sistemul volost; restul ţăranilor şi la sfârşitul secolului al XVI-lea "Impozitul statului a fost târât împreună cu parohia împreună" Dar societatea patrimonială rurală a ținut și ea aceeași bază care a unit fosta volost: era același impozit funciar de stat Aceasta înseamnă că atât pentru sate, cât și pentru volosturi, impozitul pe teren, și nu direct pământul în sine, a servit ca o legătură care le-a conectat în societăți: acestea erau uniuni rurale financiare, plătitoare de impozite, și nu pământ propriu-zis ÎNTREBAREA COMUNITĂȚII RURALE Ascultându-mi cuvintele despre societățile rurale din secolele XV-XVI, probabil v-ați gândit că nu am spus totul și sunteți gata să mă întrebați: care au fost aceste societăți în ceea ce privește natura proprietății asupra pământului,

sunt asemănătoare? comunităților rurale de astăzi cu proprietate comună asupra pământului? Problema originii comunității rurale ruse a stârnit odinioară o dispută vie în literatura noastră și s-au stabilit două puncte de vedere pe acest subiect, care sunt încă deținute Unii, în urma lui Chicherin, care a pus această întrebare în anii cincizeci ai secolului al XIX-lea, cred că Marea noastră comunitate rurală rusă este o instituție de o perioadă destul de târzie și a primit educația finală abia în ultimul sfert al secolului al XVIII-lea sub influenţa întăririi pământului a ţăranilor şi a impozitului electoral Alții vor urma un alt profesor al universității noastre, Belyaev, care, argumentând împotriva lui Cicherin, a susținut că comunitatea rurală este un fenomen primordial al vieții rusești, că principiile pe care se bazează instituțiile comunitare din vremea noastră funcționează încă din cele mai vechi timpuri a vieții istorice a Rusiei, cu mult înainte de sosirea lui Rurik Pentru a fi printre aceste opinii, trebuie să fii conștient de subiectul controversat În Rusia antică, societatea rurală se numea lume și nu cunoștea cuvântul comunitate, așa cum au început să-l numească în literatura secolului trecut, adică prin acest cuvânt societate rurală, așa cum se dezvoltase în epoca țăranului reformă, cu toate trăsăturile sistemului funciar al comunității Caracteristicile esențiale în care a fost exprimat principiul său principal, proprietatea comunală asupra pământului, pot fi recunoscute:) egalizarea obligatorie a loturilor,) semnificația strict patrimonială a comunității și) responsabilitatea reciprocă Pământul era împărțit proporțional cu puterea muncitoare și impozabilă a țăranilor: pe lângă repartizarea formală, numărabilă după sufletele de revizie, mai exista și o alocație valabilă după impozite, adică pământul era împărțit între gospodării după forța de muncă disponibilă a fiecărei gospodării și a fost împărțită forțat, impusă Acest lucru se datorează faptului că mărimea alocației determina pentru fiecare țăran ponderea corespunzătoare a taxelor de moșie care cădeau asupra țărănimii; de îndată ce această corespondență a fost încălcată de cursul nașterii și dispariției, pământul a fost redistribuit pentru a restabili echilibrul Astfel, terenul nu era o sursă de îndatoriri, ci un mijloc auxiliar pentru executarea acestora Nici această egalizare forțată a parcelelor cu redistribuirea lor, nici caracterul de clasă al taxelor ţărăneşti la pământ nu se regăsesc în societățile rurale din secolele XV-XVI Țăranul și-a luat un complot "după puterea lui", adică la propria discreție, convenindu-se dacă pe moșia proprietarului sau a palatului cu proprietarul însuși sau cu funcționarul său fără participarea societății rurale Gravitatea impozabilă a unui chiriaș liber era determinată de mărimea suprafeței închiriate; în consecinţă, pământul a servit ca izvor al îndatoririlor ţărăneşti, şi nu numai ca mijloc auxiliar pentru îndeplinirea acestora Secțiunile în sine aveau o compoziție constantă, neschimbătoare În cea mai mare parte, erau sate separate în una sau două curți cu pământuri aparținând fiecăruia dintre ele, ale căror limite erau determinate de la secol la secol de expresia obișnuită a actelor pământului: "unde mergeau plugul, coasa și securea " Țăranul însuși nu era atașat nici de parcelă, nici de societatea rurală, nici măcar de stat, și-a schimbat liber pământul arabil cu altul, a părăsit societatea și chiar țărănimea Dintr-un act al secolului al XV-lea aflăm că un sat în decurs de de ani a schimbat șase proprietari din țărani Deci în societățile rurale din secolele XV - XVI nu găsim două semne esenţiale de proprietate comunală a pământului Poate că germenul unei astfel de posesiuni ar trebui văzut într-un fenomen foarte rar, pe care îl întâlnim în inventarul pământurilor

Mănăstirii Treime Serghis din din districtul Dmitrovsky Dar ce germen slab! Pe aceste terenuri, sărace în sol și pământ arabil, țăranii, care arău sau chiar doar / de acri de pământ sărac pe curte, pe lângă pământul arabil gospodăresc, tot satul sau tot satul, doi-patru curți , arat "la cel mai bun sopcha" pentru - / acri, iar într-un sat gospodării au arat împreună de acri, / pe curte Este ca un miros public de probă Însăși ordinea de a sluji îndatoririle funciare îi învăța pe țărani să vadă în pământ o legătură care îi lega între ei: îndatoririle erau așezate rând pe rând și erau îndeplinite împreună de țărani, care stăteau pe aceeași bancă; împărțirea se făcea de către sate alese sau volosti Responsabilitatea reciprocă a acționat și ea în aceeași direcție Ea a servit ca mijloc de a asigura funcționarea taxabilă a societăților rurale, dar nu a fost exclusiv o caracteristică a vieții comunale rurale: după cum vom vedea, întreaga administrație locală zemstvo a fost construită pe ea în secolul al XVI-lea Totuși, această garanție a dus și atunci, dacă nu la redistribuiri generale periodice, atunci la împărțiri parțiale ale pământului În alte sate, conform inventarelor, întâlnim curți goale, iar acestea nu au teren arabil "deșeu", ceea ce înseamnă că terenul gol a fost fie împărțit între curți de locuit, fie dat la o curte împreună cu impozitul aferent vidul Cu toate acestea, vreau să spun că în societățile rurale ale secolului al XVI-lea este imposibil să se găsească proprietatea comunală asupra pământului cu o procedură obligatorie de distribuire a acestuia și li s-a dat numai dispoziție de pământ țărănesc, atât cât era necesar pentru a le facilita plata regulată a impozitelor Dar acest ordin a adus în discuție concepte și obiceiuri, care mai târziu, în alte condiții, au stat la baza proprietății comunale asupra pământului Astfel de condiţii erau, după părerea lui Chicherin, munca obligatorie şi însuşirea forţată a pământului în funcţie de forţa de muncă disponibilă Efectul acestor condiții devine vizibil deja în secolul al XVI-lea și nu este greu de ghicit că ar fi trebuit să se manifeste mai întâi nu în mediul țărănesc, apoi nu încă înrobit, ci la iobagi Din timpuri imemoriale, proprietarii de pământ au obligat o parte din gospodăria lor să lucreze pământul arabil al domnului, le-au asigurat curți și gospodării și le-au alocat pământ Documente din secolul al XVI-lea găsim indicii că acest lot nu era o parcelă gospodărească, ci "din unul", pentru toate gospodăriile laolaltă, fără discernământ, și, probabil, acești "sufericiți", așa cum se numeau iobagii arabi, au fost date fie pentru a aloca, a împărți și a redistribui pământul dat acestora între ei sau să împartă recolta proporțional cu participarea la prelucrarea sa în comun ECONOMIA AGRICOLĂ A ȚĂRANILOR Acum să intrăm în situația economică a țăranilor, să luăm în considerare cum au trăit ei în cercul apropiat al economiei lor Țăranul era chiriaș liber și itinerant al pământului altcuiva, a cărui libertate era asigurată prin dreptul de ieșire și dreptul de rând, acord cu proprietarul pământului Așa era poziția țăranului sub lege, dar deja în secolul al XVI-lea era departe de a fi cazul Chiriaș liber și accesibil, țăranul a venit în cea mai mare parte pe pământ străin cu mâinile goale, fără capital, fără unelte agricole Răspândirea proprietății pământului în câmpurile dincolo de Oka și Volga Mijlociu a crescut semnificativ masa țărănimii fără inventar; După cum am văzut (Lectura XXXIII), moșiile vacante de acolo erau recrutate din uyezd-urile centrale în cea mai mare parte de către oameni "analfabeti" care nu aveau propriile ferme Așezându-se pe pământ străin, un astfel de țăran avea nevoie de asistență din partea proprietarului, mai ales când s-a stabilit pe un teren pustiu, pe un loc neatins sau abandonat de mult Un colonist rar a făcut fără această

adaptare A fost aproape o condiție generală a contractelor de pământ țărănesc și a luat diferite forme Așezat toamna, în ziua lui Egoriev, pe un teren "rezidențial", deja plantat și arat, țăranul a intrat în curtea finisată cu clădiri și a primit ajutor de la proprietar sau un împrumut în bani, animale, mai des pâine "pentru semințe și pentru semințe", pentru semănat și pentru furaj până la recoltare Asistența și împrumuturile sunt uneori amestecate în ordine țărănească; dar era o diferență între ei Ajutorul se acorda, de fapt, pentru amenajarea inițială a curții, pentru locuințe și anexe, pentru grădina de legume a câmpurilor, și era un împrumut nerambursabil dacă țăranul a achiziționat, așa cum trebuia în contract Un împrumut de vite și alte utilaje sau bani pentru achiziționarea acestuia era atribuit conducerii economiei și era înregistrat la țăran ca datorie plătibilă când acesta a părăsit proprietarul Împrumut în numerar în secolul al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea se numea argint lucrat manual, deoarece era legat de produs - munca unui țăran (un argintar lucrat manual, așa cum se numea cel care primea argintul) pentru proprietar; prin aceasta a fost diferit de argint de creștere - un împrumut cu plata creșterii, dobânzii De aceea proprietarii de pământ au distins "bani în sate în creștere și în pământ arabil" Dacă un țăran s-a așezat pe un teren gol care trebuia arat și construit, atunci, pe lângă ajutor și împrumuturi, mai primea și beneficii totale sau parțiale și mai mult sau mai puțin lungi, în funcție de "gol", potrivit gradul de abandonare a șantierului, care a necesitat lucrări pregătitoare mai mult sau mai puțin complexe Privilegiul se dădea pentru un an, pentru doi sau mai mult, și elibera chiriașul atât de "taxul suveran", impozitele de stat, cât și de stăpânul stăpânului de bani și cereale și orice produs, sau numai de unele din aceste taxe Gradul de necesitate a unui împrumut poate fi judecat din cazuri individuale: Alekseev, proprietari de proprietăți mijlocii din districtele Moscova și Borovsky, în și-au avut țăranii în distribuirea a până la mii de ruble pentru banii noștri Economia țărănească se caracterizează mai ales expresiv prin abundența de instrucțiuni în actele secolului al XVI-lea asupra ţăranilor care îşi semănau ogoarele cu seminţe de stăpân În cartea patrimonială a Mănăstirii Kirillov Belozersky, întocmită în a doua jumătate a secolului al XVI-lea iar enumerarea satelor şi satelor monahale cu desemnarea pământului închiriat de ţăranii monahali, arată circa / mie; % din aceste viță de vie țărănească erau semănate cu semințe monahale, adică erau în uz de oameni care, fără ajutorul votchinnikului, nu aveau cu ce să-și semene câmpurile Calculând pe prețurile curente la cereale toate semințele care conform cărții erau enumerate pentru țărani, secară, grâu, orz și ovăz, constatăm că au fost emise pentru cel puțin de mii de ruble Acest împrumut de sămânță a rămas la țăran în timp ce acesta a locuit pe pământul mănăstirii, chiar trecut din tată în fiu, a fost înregistrat la gospodăria țărănească ca datorie permanentă, dobânda la care se plătea ca parte a datoriei anuale de pământ către mănăstire; înseamnă că împrumutatul de semințe a fost împovărat de returnarea împrumutului de cereale PARCELE ȚĂRĂNISTE Baza economiei pentru țăran era terenul pe care îl cultiva Schițarea raporturilor juridice ale țăranilor din secolul al XVI-lea proprietarilor de pământ, le-am spus că țăranul, negociind cu moșierul, ia luat de la el o parte din vyti și obzha, rareori un vyti sau obzhu plin, chiar mai rar mai mult decât atât Pentru a studia agricultura țărănească, este necesar să se determine cu mai multă precizie dimensiunea terenurilor țărănești Erau foarte diverse, schimbându-se în loc și timp, în calitatea solului, în forța de muncă a gospodăriilor țărănești și în alte

condiții greu de perceput pentru un observator îndepărtat Să urmărească această diversitate în tot spațiul statului moscovit al secolului al XVI-lea - în prezent, problema este imposibilă din cauza stării de dezvoltare științifică a monumentelor legate de acest subiect O serie de cercetători au contribuit și introduc în circulația științifică o masă de documente de arhivă care furnizează material abundent pentru studierea distribuției terenului arabil între mâinile țăranilor, cu alte cuvinte, pentru o imagine de ansamblu completă a gospodăriilor țărănești din diferite regiuni ale țării Statul moscovit din secolele al XVI-lea și al XVII-lea Dar este totuși dificil să unim toate acestea, să le reducem la concluzii coerente, iar în tot acest material amplu lipsesc încă multe pentru o revizuire atât de completă Rămâne să ne limităm la indicațiile individuale ale monumentelor, cele mai mari și cele mai mici valori și medii derivate din ghicituri Intalnim parcele gospodaresti la , chiar si la de acri, si la acri; chiar și de la același proprietar Mănăstirea Treime Serghie, într-o moșie țăranii foloseau acum uriașul lot indicat de de acri, în cealaltă se mulțumeau cu doar / acri în trei câmpuri Până la sfârșitul secolului al XVI-lea există o tendință vizibilă de reducere a alocațiilor În districtul Tver, conform inventarelor din prima jumătate a secolului, dominau alocațiile destul de mari, de acri și ceva, și, apropo, în volost Kushalin, dimensiunea medie a unui teren de gospodărie a ajuns la / acri , iar conform cărţii cadastrale din , nu se contabiliza nici măcar hectare pe curte În general, arătura medie a unei gospodării țărănești în secolul al XVI-lea Se recunosc - zecimi, iar până la sfârșitul secolului chiar - / zecimi și puțin mai mult pentru județele de stepă din sud Dar, având în vedere mobilitatea din acea vreme și distribuția extrem de inegală a muncii țărănești, cifrele medii nu oferă o idee exactă a realității Conform inventarelor detaliate ale unor moșii dintr-un sat cu zeci de sate și reparații, nu găsim două sate cu terenuri gospodărești identice: într-un sat sunt alocate curții hectare, iar alături - sau chiar / acri În general, din studiul documentelor funciare din secolul al XVI-lea rămâne impresia că parcelele ţărăneşti obişnuite erau mai puţin semnificative decât s-ar fi putut aştepta Dacă ar fi posibil să se calculeze aceste parcele gospodărești pentru sufletele de revizuire, amintindu-ne că componența pe cap de locuitor a gospodăriei țărănești de atunci era mult mai complicată decât cea modernă, s-ar putea dovedi că sub mâinile țăranului rus de atunci nu mai exista , dacă nu mai puțin, teren arabil decât cel alocat descendentului său îndepărtat prin Statutul din februarie ATRIBUȚIILE Este și mai greu de cântărit povara taxelor care revin asupra parcelei țărănești impozabile Principala dificultate constă în complexitatea lor: complotul suporta impozitul suveranului în bani, în natură și forță de muncă, apoi plătea proprietarului o cerință în numerar și pâine și diverse mici rechiziții suplimentare în ouă, găini, brânzeturi, piei de oaie etc și, în cele din urmă, a făcut un produs de maestru Charta Mănăstirii Solovetsky explică țăranilor dintr-unul dintre satele sale în ce fel de muncă a constat acest produs: țăranii au arat și au semănat pământul arabil al mănăstirii, au reparat curtea mănăstirii și aria, au construit conace noi în loc de cei dărăpănați, au dus lemne de foc și o așchie în curtea mănăstirii, au pus căruțe să ducă pâinea mănăstirii la Vologda, iar de acolo să aducă sare Dacă renunțarea poate fi totuși transferată cumva, cu un anumit grad de acuratețe, în banii noștri, atunci aceste taxe de produs și rechiziții suplimentare în natură nu pot fi nici măcar aproximate Dificultatea este crescută și mai mult de vechile unități salariale -

obzhi și voti, schimbătoare și nu peste tot la fel ca mărime și, în plus, complet neobișnuite pentru noi, împiedicându-ne să înțelegem în mod clar gravitatea chiar și a impozitului pe teren calculat cu precizie din ele, și prin urmare trebuie să le transferăm la curți sau zecimi, ceea ce nu este întotdeauna reușit Mă voi limita la câteva date care fac posibilă un astfel de aranjament Dar iar aici voi face o scurtă oprire metodologică Vă voi da câteva cifre cu privire la taxele funciare ale țăranilor, vă voi indica cât și-au plătit proprietarii de pământ Dar te întrebi: ce este - mult sau puțin? Cea mai înțeleasă măsură pentru noi a situațiilor din viața trecută este o comparație cu prezentul Cu ce vom compara plățile pământului din secolul al XVI-lea? Cu prețuri moderne de închiriere, în primul rând credeți Cu greu Chiria modernă este un act de drept pur civil Dar țăranul secolului al XVI-lea, închiriind un teren impozabil de la un proprietar de pământ sau de la o comunitate rurală, prin această tranzacție civilă privată încheiată cu anumite obligații față de stat, și-a asumat întreaga povară a impozitului suveranului, taxe de stat care cădeau pe terenul impozabil Mai târziu, când cultivatorii liberi de pe pământ străin au devenit iobagi, impozitul suveranului a fost transformat într-o taxă electorală, iar condițiile de arendare ale țăranilor și proprietarilor de pământ au fost înlocuite cu taxe și corvée obligatorii Chiar și mai târziu, odată cu desființarea iobăgiei, taxele iobagilor și corvee au fost înlocuite cu răscumpărare și plăți suplimentare către ei Așa este succesiunea faptelor istorice Indică faptul că valorile comparabile din studiul nostru sunt îndatoririle țăranilor din secolul al XVI-lea în favoarea proprietarilor de pământ și a plăților de răscumpărare ale țăranilor care au ieșit din iobăgie O astfel de perspectivă istorică ne va ajuta să vedem mai clar cele câteva fenomene care dezvăluie situația economică a țăranilor în secolul al XVI-lea Sarcina noastră are următoarea formulare: în ce măsură, în ajunul înrobirii, munca țărănească a fost împovărată în favoarea proprietății private de pământ în comparație cu poverile pe care aceasta le-a lăsat asupra țăranilor, la eliberare, care au procedat la cumpărarea lor? Voi începe cu cele mai simple relații În anii , unele sate din districtul Nijni Novgorod îi plăteau proprietarului toate cotizațiile a sferturi de secară și ovăz de la vyti: după transferarea acestei taxe la prețurile cerealelor de la începutul anilor , când plățile de răscumpărare nu erau încă facilitate , aproximativ / ruble ar trebui să fie o zecime - puțin mai mult decât plata medie de răscumpărare dintr-o zecime din acea provincie (rublă de copeici) Apoi un sat din districtul Dmitrovsky a plătit ( ) Mănăstirii Treime Serghie din țara mijlocie rublă, adică ruble din zecimea pe banii noștri, iar în alte sate ale aceleiași mănăstiri și în același loc au plătit niște vyti bani un quitrent de de ruble dintr-o risipă de pământ sărac și mici cotizații de ruble de copeici, în total ruble copeici dintr-o zecime, alții, în loc de o rentă în numerar, au arat pământ arabil monahal la acri în fiecare câmp dintr-un vyti, adică s-au făcut complet două zecimi circulare, au arat, au grapat, au fertilizat, au recoltat iarna, primăvara și zecimii de pânză Din aceasta vedem că plata în numerar din zecimea Dmitrov a fost chiar puțin mai mică decât plata de răscumpărare în provincia Moscova (ruble copeici) și că elaborarea zecimii circulare, care a înlocuit rentul (ruble copeici) , la sfârşitul secolului al XVI-lea era de două sau trei ori mai ieftin decât în anii , când în provinciile centrale costa de la la de ruble Aceasta înseamnă că forța de muncă agricolă a fost apreciată mult mai ieftin decât trei secole mai târziu Voi da un alt exemplu din regiunea Trans-Volga de nord În , un militar a refuzat

Mănăstirii Kirillov satul său Voskresenskoye din districtul Belozersky, cu de sate și reparații și cu de gospodării țărănești Din inventarul detaliat supraviețuitor, vedem cât de variate erau parcelele gospodărești aici: erau curți cu , și cu , chiar și cu / acri, adică cu parcele de trei până la patru ori mai mici decât alocarea medie pe cap de locuitor în provincia Novgorod În medie, erau acri pe yard în trei câmpuri Atribuţiile patrimoniale constau într-un quitrent de bani şi pâine, din bani de vacanţă şi din veveriţe, cinci bucăţi dintr-un vyti Transferând toate acestea în bani moderni, cu excepția veverițelor, pe care nu le pot evalua, constatăm că plățile de rublă de copeici au scăzut la zecime, puțin mai mult decât plata de răscumpărare din provincia Novgorod (rublă de copeici) Cazurile citate nu provoacă confuzie Dar întâlnim date care pot nedumeri elevul În satul Kushalin, care aparținea ținuturilor palatului Tver ale Marelui Duce Simeon Bekbulatovici, conducătorul pe termen scurt al zemstvei în timpul oprichninei, conform cărții din , toate taxele în numerar și cereale au scăzut la ruble copeici pe zecime - o sumă mai mare de trei ori plata de răscumpărare din zecimi a foștilor țărani moșieri din provincia Tver În același timp, terenul arabil reprezenta aproape acri pe curte; dacă această parcelă medie gospodărească este descompusă în suflete conform compoziției medii pe cap de locuitor a curții, derivată pentru provincia Tver din datele celei de-a -a revizuiri din (, suflete), atunci nu va cădea mai mult de / acri pe cap de locuitor, de aproape trei ori mai mică decât alocarea medie pe cap de locuitor din acea provincie conform Regulamentului din februarie, și totuși componența gospodăriei țărănești în secolul al XVI-lea era probabil mai semnificativă decât în secolul al XIX-lea În aceleași pământuri palate erau sate în care gospodăria reprezenta mai puțin de acri, adică nu mai mult de un acre pe cap de locuitor În sfârșit, ne întâlnim cu ordonatorul, în care țăranii au ordonat să plătească o renunțare în numerar, de - ori mai mare decât plățile de răscumpărare O astfel de înălțime a cotizațiilor nu poate fi explicată decât prin unele terenuri deosebit de profitabile sau alte beneficii ale parcelelor care nu sunt specificate în contracte Cu datele fragmentare care au ajuns până la noi, este greu să facem distincția între cazurile normale și cele excepționale Cu toate acestea, există indicii care înclină mai degrabă spre ideea dominației ratelor ridicate ale cotizațiilor Căpitanul francez Margeret, care i-a slujit pe țarii Boris și falsul Dmitri , în eseul său despre Rusia a descris starea de fapt în statul moscovit la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea A avut în vedere, se pare, palatul și pământurile negre, când scria că în loc de cotizații în natură, se adună bani de la țăranii din zonele îndepărtate de capitală la salarii foarte mari: după el, urlă în - acri a plătit atât de mult încât, pe baza banilor noștri, a reprezentat plăți de - de ruble pe zecime Aici s-au înțeles atât taxele, cât și impozitele de stat, care până la sfârșitul secolului al XVI-lea numărați până la / ruble pe zecime și chiar mai mult În epoca eliberării țăranilor, plățile de răscumpărare cu impozit de cap, impozit social de stat și taxe lumești aproape că nu atingeau nicăieri suma minimă de plăți conform lui Margeret În secolul al XVI-lea de multe ori țăranul se obliga să dea pentru pământ în loc să cedeze o parte din recoltă, al cincilea, al patrulea sau al treilea snop Din restul, a trebuit să aloce semințe pentru semănat, să-și actualizeze inventarul de vii și morți, să plătească taxe de stat și să se hrănească pe sine și familia lui Este greu de înțeles cum s-a eschivat de nevoile sale, mai ales cu dominația alocațiilor nesemnificative

Severitatea îndatoririlor și lipsa fondurilor l-au lipsit pe țăran de vânătoare și de posibilitatea de a-și extinde parcela salarială slabă; dar a căutat ajutor în pământurile și meseriile care scăpau de impozite și industrii, care aduceau apă din belșug, păduri și pârghii Acest lucru poate explica semnele unei oarecare prosperitate, apoi vizibile chiar și în fermele mici Nu lipsită de interes este un mic document inedit, care însă se află în afara perioadei studiate, dar aruncă o lumină retrospectivă asupra sfârșitului de secol al XVI-lea, este un inventar întocmit în al "burtelor țărănești", vite, stupi, albine, pâine în cuști și secară semănată într-un sat al Mănăstirii Treimea Serghie din raionul Murom În sat sunt gospodării țărănești, în care locuiau de bărbați Au semănat secară la de acri; în consecință, ei aveau aproximativ de acri din tot terenul arabil în trei câmpuri, , acri pe curte și , acri pe cap de locuitor - o alocare de cerșetor; Acum de ani, satul ară de aproape trei ori mai mult Totuși, chiar și într-o curte fără pământ care a semănat / - / acri din câmpul de iarnă, găsim - stupi de albine, - cai cu mânji, - vaci cu călcâi, - oi , - porci, în cuști - sferturi din orice pâine Doar două curți conduceau un arat mare de și acri în trei câmpuri; aveau si stupi, si cai, cate vaci cu calcai, si oi, si porci, iar in custi si sferturi de tot felul de paine CONCLUZIE Rezumând trăsăturile evidențiate, se poate imagina situația economică a unui țăran din secolul al XVI-lea în felul următor: era în mare parte un cultivator sărac în pământ și indolent, foarte îndatorat, în a cărui economie totul, atât curtea, cât și inventarul, și parcela, a fost angajat sau împrumutat, care a construit și a lucrat cu ajutorul capitalului străin, plătindu-l cu forță de muncă personală și care, sub jugul îndatoririlor, era înclinat să reducă, mai degrabă decât să extindă, arătura lui scump plătită În următoarea oră vom vedea ce situație se dezvoltase până la începutul secolului al XVII-lea pentru țărănime din toate condițiile vieții sale Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul OPINIREA ASUPRA ATAȘAMENTULUI ȚĂRANILOR LA sfârșitul secolului al XVI-lea LEGEA DIN PRIVIND ȚĂRANULUI FURGĂTOR ȘI PROPUNEREA DE DECRET PRIVIND ATASAMENTUL GENERAL AL ȚĂRANILOR RATE DE LA SFÂRȘITUL SECOLULUI ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI CONDIȚII ECONOMICE CARE AU PREGĂTIT iobăgia ȚĂRANILOR ATASAREA TERANTULUI A TARANILOR NEGRI SI DE PALAT CREȘTEREA ÎMPRUMURILOR ȘI ÎNDARIREA DEPENDENȚEI PERSONALE A ȚĂRANILOR DE PROPRIETARE CONDUCEȚI ȚĂRINIȘTI ȘI Evadari ȘI MĂSURI LEGISLATIVĂ ÎMPOTRIVA LOR SITUAȚIA ȚĂRĂNIMII PROPRIETE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XVII CONCLUZII OPINIE DESPRE ATASAMENTUL ȚĂRANILOR Să ne întoarcem la studiul uneia dintre cele mai importante și mai dificile întrebări din istoriografia noastră - întrebarea când și cum a apărut iobăgia țăranilor Subliniind consecințele sistemului moșiar, am spus că acesta a pregătit o schimbare radicală în soarta țărănimii Această schimbare este de obicei reprezentată de astfel de caracteristici Până la sfârșitul secolului al XVI-lea ţăranii erau cultivatori liberi, bucurându-se de dreptul de a se muta liber de la o parcelă la alta, de la un moşier la altul Dar aceste tranziții au provocat mari neplăceri atât pentru ordinea publică, cât și pentru economia de stat, și mai ales pentru economia micilor proprietari de pământ de serviciu, de la care bogații patrimoniali și proprietari de pământ ademeneau țăranii, lăsându-i fără muncitori, și deci fără mijloace de a sluji regulat statul serviciu Ca urmare a acestor dificultăți, guvernul țarului Fedor a emis un decret prin care a desființat dreptul țăranilor de a pleca, privându-i pe țărani de posibilitatea de a părăsi pământurile ocupate cândva de ei Toate consecințele triste ale iobăgiei, care au fost

dezvăluite mai târziu, au ieșit din acest atașament al țăranilor față de pământ Întrucât primul decret care a desființat dreptul țăranului de secesiune a fost emis când statul a fost condus în numele țarului Fiodor de către cumnatul său Boris Godunov, atunci toată responsabilitatea pentru aceste consecințe revine acestui domnitor: el este primul vinovat al iobăgiei, întemeietorul feudal În această viziune asupra originii iobăgiei, se pot distinge două prevederi principale:) la sfârșitul secolului al XVI-lea, guvernul, printr-o măsură legislativă generală, a schimbat poziția juridică a țăranilor, lipsindu-i de dreptul de ieșire , atașându-i de pământ, și) ca urmare a acestui atașament, țăranii au căzut în robie la proprietarii de pământ LEGEA În prezentarea cazului, nu totul este clar și precis Se dovedește, în primul rând, că atât atașamentul pământesc al țăranilor, cât și iobăgie au fost stabilite simultan prin unul și același act Dar acestea sunt două stări cu caracter și origine diferită, în multe privințe chiar excluzându-se una pe cealaltă În istoria averilor nelibere, atașarea pământului a țăranilor este înțeleasă ca o măsură de stat care leagă țăranii de pământ, indiferent de relația lor personală cu proprietarul pământului, sau, mai exact, subordonează această relație atașării pământului; iobăgia este înțeleasă drept dreptul unei persoane față de persoana altuia, întemeiat inițial, chiar la începutul ei, pe un act juridic privat, pe o cetate, indiferent de raportul iobagului cu pământul - dreptul care i-a dat iobagului , în cuvintele Codului nostru de legi, "la puterea privată și posesia" comandantului Aceasta înseamnă că opinia pe care am exprimat-o combină la un moment dat acțiuni atât de diferite ca atașamentul la pământ și o fortăreață personală Acesta este primul Mai mult, nu numai că nu a fost păstrat niciun decret general care a desființat ieșirea țăranilor, dar nu există nicio indiciu în actele care au supraviețuit că un astfel de decret a fost emis vreodată Primul act, în care ei văd indicii ale atașării țăranilor de pământ ca măsură generală, este considerat decretul din noiembrie Dar acest decret nu justifică legendele despre atașamentul general al țăranilor de la sfârșitul anului secolul al XVI-lea prin conținutul său Din acest act, aflăm doar că dacă un țăran a fugit de moșier nu mai devreme de ani înainte de septembrie (anul nou de atunci), , iar moșierul îi depune un proces, atunci potrivit instanței și asupra ancheta unui astfel de țăran, el trebuie înapoiat la fostul moșier, "unde locuia cineva", cu familia și averea, "cu soția și copiii și cu toate burtile" Dacă țăranul a fugit înainte de ani, iar moșierul atunci, înainte de septembrie , nu a formulat o cerere împotriva lui, un astfel de țăran nu ar trebui să fie returnat și pretențiile și petițiile cu privire la ancheta lui să nu fie acceptate Nu se mai spune nimic în decretul regal și verdictul boieresc din noiembrie Decretul vorbește, evident, doar despre țăranii fugari care și-au părăsit moșierii "nu la timp și fără refuz", adică nu de Sfântul Gheorghe și fără o înfățișare legală a țăranului despre plecare, legată de mutuală aşezarea ţăranului şi a moşierului Acest decret a instituit pentru revendicarea și întoarcerea fugarilor o prescripție provizorie, ca să spunem așa, inversă, extinzându-se doar înapoi, dar fără a stabili un termen permanent pentru viitor O astfel de măsură, după cum a clarificat Speransky înțelesul decretului, a fost adoptată pentru a opri dificultățile și tulburările apărute în procedurile judiciare ca urmare a numeroaselor și întârziate pretenții despre țăranii fugari Decretul nu a introdus nimic nou în lege, ci doar reglementa procedurile judiciare cu privire la țăranii fugari Și mai devreme, chiar în secolul al XV-lea, guvernele domnești specifice au luat măsuri

împotriva țăranilor care i-au lăsat pe moșierii fără pedeapsă Totuși, din decretul din noiembrie s-a tras concluzia că cu ani înainte de publicarea lui, în , ar fi trebuit să urmeze o prevedere legală generală, care să-i lipsească pe țărani de dreptul de ieșire și să-i atașeze de pământ Deja Pogodin, și după el Belyaev, au obiectat temeinic că decretul din noiembrie nu dă dreptul de a asuma o astfel de ordine generală cu ani înainte de ; numai Pogodin nu a văzut cu exactitate în acest decret din noiembrie instituirea unei prescripții de cinci ani pentru pretențiile despre țăranii fugari și pentru viitor Cu toate acestea, Belyaev s-a gândit și că, dacă nu în , atunci nu mai devreme de , ar fi trebuit să fie emis un ordin general care să anuleze ieșirea țăranilor, deoarece s-a păstrat un act din în care țăranii încă recunoșteau dreptul de ieșire și este posibilă speranţa că în timp un asemenea decret se va găsi în arhive Se poate spune cu certitudine că nici unul, nici celălalt decret, nici , nici , nu se va găsi vreodată, pentru că nici unul, nici celălalt decret nu a fost dat Unii chiar și-au exprimat ideea că decretul din noiembrie a fost chiar legea prin care țăranii au fost atașați mai întâi de pământ, dar nu direct, ci indirect: fără interdicție prealabilă, guvernul a declarat ilegale toate tranzițiile țărănești care au avut loc în ultimii ani înainte de publicarea acestui decret, și a permis ca țăranii care și-au părăsit parcelele să le fie înapoiați ca fugari Pogodin, nerecunoscând atașamentul țăranilor sub țarul Fedor sub o lege generală specială, a considerat că iobăgia a fost instituită ceva mai târziu, treptat, cumva de la sine, nu legal, în afară de lege, prin cursul vieții în sine Să examinăm fenomenele pe care le întâlnim în documentele funciare din secolul al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea pentru a vedea ce s-a întâmplat, de fapt, cu țăranii la acea vreme Secolele XVI - XVII ordinare Un număr semnificativ de înregistrări regulate au ajuns până la noi, în care țăranii negociază cu proprietarii de pământ, stând pe pământurile lor Aceste ordine provin din jumătatea secolului al XVI-lea până la mijlocul secolului al XVII-lea si chiar mai departe Dacă citiți aceste înregistrări, uitați legenda despre atașamentul țăranilor sub țarul Fedor, atunci înregistrările nu vă vor aminti de acest lucru Țăranii la începutul secolului al XVII-lea negociază cu proprietarii de pământ exact în același mod în care au negociat în a doua jumătate a secolului al XVI-lea În caz de plecare, țăranul era obligat să plătească proprietarului bătrânului pentru folosința curții, să restituie împrumutul și să-l răsplătească pe proprietar pentru folosul pe care îl folosea Posibilitatea țăranului de a părăsi moșierul este asumată în decentul de la sine, ca drept al țăranului Presupunerea că la sfârșitul secolului al XVI-lea ţăranii au fost lipsiţi de acest drept şi ataşaţi pământului, ceea ce face de neînţeles o serie întreagă de ordine întocmite după o formă legalizată Deci, o mănăstire, în , transferându-și țăranii de la o moșie la alta, încheie un nou contract cu aceștia, îmbrăcându-se cu ei ca cu chiriași liberi Un alt act al aceluiași an spune că mănăstirea își căuta de multă vreme pe unul dintre țăranii săi, care a fugit fără pedeapsă și, în cele din urmă, găsindu-l în patrimoniul unui slujitor, a cerut înapoi Văduva moșierului l-a trădat pe fugar În timpul Adevărului Rusiei, un țăran pentru o astfel de evadare ar fi fost transformat într-un sclav complet Acum, după presupusa anexare, mănăstirea nu numai că nu pedepsește fugarul, dar încheie un nou contract cu acesta și chiar îi acordă un nou împrumut și beneficiu de dobândit Aceleași fenomene le observăm și în timpul domniei lui Mihai Conform unui acord încheiat în , un țăran s-a stabilit pe pământul Mănăstirii Tikhvin cu beneficii și asistență,

a fost eliberat timp de un an de impozitele de stat și taxele patrimoniale, a luat de la mănăstire ruble (mai mult de o sută de ruble pentru banii noștri)) și sferturi de pâine diferită În ordine, îndeplinim condiția: "Dacă", spune țăranul, "nu locuiesc în spatele mănăstirii pe terenul meu conform propriei sentințe, sau dacă încep să mă îmbrac în țărani pe undeva pe margine, mănăstirea va ia de ruble asupra mea pentru bani și ajutor pentru cereale și pentru beneficii , conform acestei evidențe ordonate, "și nimic mai mult Este decent și nu implică gândul la ilegalitatea plecării țăranului de pe parcela pe care l-a închiriat de la mănăstire; ţăranul se obligă doar să plătească o pedeapsă pentru a-l răsplăti pe moşier pentru cheltuielile sale Deci, conform scrisorilor obișnuite, atașamentul general al țăranilor față de pământ este insesizabil în prima jumătate a secolului al XVII-lea, cel puțin în timpul domniei lui Mihai Pe de altă parte, unii țărani sunt atașați de pământ, lipsiți de dreptul de a pleca cu mult înainte de propunerea de decret privind sechestrul general al țăranilor În , țăranilor negri din districtul Vazhsky le-a fost dată o carte regală, care dădea comunităților rurale din acel district dreptul de a-și returna "vechiul", adică li se acordă imediat dreptul de a-și chema țăranii pustiului din afară Acest ordin îi privea pe țăranii negri de stat Dar toți țăranii harnici sunt în același timp, parcă, atașați de pământ sau de impozit În anii , bogaților Stroganov li s-au oferit vaste terenuri goale de-a lungul Kama și Chusovaya, cu dreptul de a le popula cu noi veniți, apelând pe aceștia din toate părțile Stroganovii nu puteau să accepte doar țărani "taxați și scrisi", adică puși la impozit și înscriși în cărțile funciare impozabile: stroganovii erau obligați să elibereze astfel de coloniști înapoi la cererea autorităților locale cu familiile și cu toate bunurile Așadar, asumarea unui decret care a desființat ieșirea țărănească și a atașat țăranii de pământ la sfârșitul secolului al XVI-lea nu este justificată de nicio parte, nici prin fenomene anterioare, nici ulterioare CONDIȚII CARE AU PREGĂTIT MEDIUL ȚĂRANILOR Pentru a înțelege care este problema, este necesar în primul rând să ne oprim asupra întrebării: a avut legiuitorul secolului al XVI-lea ceva de desființat? Studiind cu atenție contractele funciare din acea vreme, întâlnim indicii ale unui "refuz" țărănesc, al unui transfer liber și perfect legal al unui țăran de la un moșier la altul; dar este ușor de observat că astfel de cazuri erau extrem de rare Înregistrările succesive în care o astfel de tranziție este indicată direct sau subînțeles sunt fenomene excepționale: astfel de contracte au fost făcute de acei puțini țărani care puteau plăti proprietarii de pământ sau care s-au așezat pentru prima dată pe impozitul țărănesc de la oameni liberi Majoritatea înregistrărilor decente cunoscute de noi au fost scrise de astfel de oameni liberi care au trecut în categoria taxabile O masă uriașă de țărani harnici nu se mai bucura de dreptul de transfer, nu pentru că acest drept ar fi fost desființat printr-o lege generală, ci pentru că țăranii înșiși au fost privați sau au fost lipsiți de posibilitatea de a-l folosi prin măsuri private Această privare a fost opera unui proces lung și complex, în care au început condițiile de bază, primare, ale iobăgiei Voi descrie acest proces în termenii cei mai generali Aproximativ de la sfârșitul secolului al XIV-lea până la începutul secolului al XVII-lea în rândul țărănimii din centrul Oka-Volga Rus' există o mișcare de migrație neîntreruptă, mai întâi unisens - spre nord, dincolo de Volga superioară, apoi, de la mijlocul secolului al XVI-lea, odată cu cucerirea Kazanului și Astrahanului, două -drum - tot spre sud-est, de-a lungul Donului, de-a lungul Volgăi mijlocii și

inferioare Printre această mișcare au fost identificate două straturi în componența țărănimii: sedentarii, așezați - aceștia sunt bătrâni și rătăcitorii, rătăciți - enoriașii Aceia și alții au avut o altă soartă pe pământurile negrului și palatului, care diferă foarte puțin unul de celălalt, și pe pământurile proprietarului, slujbei și bisericii Locuința de vechime însemna prescrierea unui loc de reședință sau aparținând unei societăți, urban sau rural Dar inițial nu a fost determinat de numărul exact de ani: atât țăranii care au stat pe terenurile lor timp de ani, cât și țăranii care vorbeau despre pământurile pe care le ocupau, că părinții lor stăteau pe acele pământuri, erau considerați bătrâni În sine, vechii nu aveau nicio semnificaţie juridică în sensul restrângerii libertății personale a vechilor; dar a căpătat o asemenea semnificaţie în legătură cu vreo altă obligaţie În societățile de țărani de culoare și de palat, aceasta era responsabilitatea reciprocă în plata impozitelor În astfel de societăți, bătrânii formau componența principală, pe care le ținea serviciul fiscal; confuzia bătrânilor a dus la povara celor rămași și la restanțe Nevoia urgentă a acestor societăți era să îngreuneze vechii lor rezidenți să se mute pe pământuri mai favorabile, în special pe cele bisericești Ieșirea a fost îngreunată și de plata unui vechi vechi destul de semnificativ, care a fost calculat în funcție de numărul de ani în care vechiul plecat a trăit pe site; calculul a devenit chiar imposibil dacă tatăl și fiul au locuit succesiv în curte zeci de ani Spre nevoile de proiect ale societăților negre și de palat, a mers și guvernul, deja în secolul al XVI-lea care a început să întărească oamenii pentru averi, pentru impozit sau serviciu, pentru a-și asigura un contingent stabil de oameni harnici și de serviciu Condițiile bilaterale au dus la faptul că măsurile private și temporare, fiind generalizate, au încetat până la începutul secolului al XVII-lea atașamentul general al bătrânilor nu numai față de stat, ci față de locul de reședință Dintr-un act din vedem că regula generală era întoarcerea țăranilor pensionari în satele palate, dacă erau vechii locuitori ai acelor sate Alături de această însemnătate a reședinței de altădată, la sfârșitul secolului al XVI-lea, se pare că i s-a stabilit și o prescripție exactă Carta statutară dată orașului Toropets în vorbește despre "anii rezervați", timp în care locuitorii din Toropets puteau să-și returneze vechii contribuabili care îl lăsaseră la vechile lor locuri Dacă prin acești ani rezervați se înțelege termenul de prescripție, care dădea persoanei harnice titlul de vechi, atunci s-ar putea crede că această perioadă a fost dezvăluită într-un act întocmit puțin mai târziu În , Mănăstirii Spassky din Iaroslavl a primit o carte cu privire la cazul unei note la impozitul comunității pentru oamenii și țăranii care locuiau pe pământul mănăstirii din Iaroslavl În , în timpul inventarierii orașului Iaroslavl, a fost indicat să se afle ce fel de oameni locuiau pe pământul mănăstirii din așezământ și dacă se dovedește că erau oameni liberi sau oameni antici monahali, și nu cei ai suveranului impozite, sau deși erau în impozitul pentru suveran, "dar au plecat din cauza suveranului, mai mult de zece ani, sau în locul lor, chiriașii persoanelor impozabile au fost lăsați în locurile lor", să scrie acei oameni în spatele mănăstire ca înainte și să nu atribuie așezământului, precum și despre poporul Iaroslavl care a părăsit așezarea, aflați unde și când au plecat și dacă "nu mai mult de zece ani" au trecut, întoarceți-i la Iaroslavl și puneți-i în locurile pe care le-au părăsit Înlocuirea, echivalată aici cu cei mai vechi, indică direct responsabilitatea reciprocă ca sursă de atașament a celor mai vechi În cele din urmă, toți oamenii impozabil și scrisi din

volosturile negre, înscriși în impozit conform cărților, erau recunoscuți ca vechi, atașați pământurilor sau societăților lor În ordinul anului către Levshin, administratorul așezării Chukhloma și al volostelor negre din districtul Chukhlomsky, acest atașament este exprimat în mod decisiv și este indicată sursa sa - dorința de a menține funcționalitatea taxabilă a plătitorilor și de a opri reducerea terenul arabil impozabil Levshin a fost instruit să nu lase țăranii să iasă nicăieri din volosturile suveranului și să nu scoată țăranii pentru suveran din cauza nimănui până la decret; din moment ce "țăranii-gorlani de subzistență au redus de la ei înșiși pământul arabil, din vyti au început să trăiască cu o jumătate de vyti sau cu o treime, fără să plătească nici măcar taxele suverane, ci și-au conturat cotele pentru tineri, iar în loc de asta pământul arabil ei ară pe terenuri pustii și cosi fânul pe părți goale, "atunci Levshin ar trebui să investigheze acest lucru și să ordone ca țăranii să ară terenul arabil scăpat, să nu reducă terenul arabil impozabil de la ei înșiși, să plătească din vraja lor în stomac și pentru meserii Astfel, țăranii de stat și de palat erau atașați de pământ și formau o clasă închisă: nu aveau voie să intre în pământul proprietarilor, nici proprietarii țăranilor nu erau lăsați să intre în mijlocul lor, iar această izolare este un ajutor reciproc responsabilitatea de a asigura funcționalitatea fiscală a societăților rurale Un asemenea atașament, desigur, nu avea nimic de-a face cu iobăgie Aceasta este o măsură pur polițienească împrumuturi Așa cum pe pământurile statului responsabilitatea reciprocă a dus la atașarea țăranilor de pământ, tot așa și pe pământurile proprietarilor de pământ, împrumuturile au pregătit calea iobăgiei Aproximativ jumătate a secolului al XV-lea găsim țărani proprietari de pământ cu semne ale unei poziții destul de privilegiate, în ciuda utilizării pe scară largă a împrumuturilor sau a argintului artizanal Trecerea țăranilor nu era constrânsă nici de termenul limită, nici de obligația de a plăti imediat argintul împrumutat: țăranul de argint își putea achita datoria către moșier în doi ani de la plecarea fără dobândă Bătrânii se bucurau chiar de avantaje speciale pentru că stăteau cu sârguință la locul lor sau se întorceau voluntar la ei Dar de la sfârşitul secolului al XV-lea poziţia acestor ţărani este înfăţişată într-o cu totul altă lumină Călugărul Iosif de Volokolamsk îi convinge pe proprietarii vecini de răul suprasolicitarii și a cotizațiilor, cu care sunt obișnuiți să-și împovăreze țăranii Vassian Kosoi, într-o polemică cu monahismul moșieresc, îl atacă cu cruzime pentru că și-a ruinat țăranii cu cămătărie lacomă și i-a doborât în mod inuman pe cei ruinați din satele lor Herberstein, care a venit de două ori la Moscova în timpul domniei tatălui lui Grozny și cunoștea bine ordinul din statul său, scrie că țăranii de aici lucrează pentru stăpânii lor șase zile pe săptămână, că situația lor este cea mai mizerabilă și proprietatea lor nu este protejat de arbitrariul oamenilor născuți și chiar al oamenilor de serviciu obișnuiți În prima jumătate a secolului al XVI-lea ţăranii încă se deplasau liber din loc în loc În viața lui Gerasim Boldinsky citim că, atunci când țăranii din volosturile înconjurătoare au început să se turmeze la mănăstire, el a întemeiat lângă Vyazma, auzind despre îmbunătățirea economică a mănăstirii și a întemeiat o așezare în apropierea ei, un demnitar din Moscova care trecea prin Vyazma, aflând despre asta, s-a supărat de ce acești locuitori ai mănăstirii nu au scos impozite împreună cu țăranii lumești, au poruncit să fie chemați la el și bătuți fără milă, iar când Gherasim s-a ridicat pentru ai lui, boierul l-a certat pe reverend, trimițându-l " verbe absurde", și a ordonat ca coloniștii reținuți să

fie bătuți mai mult ca niciodată Diverse condiții au contribuit la deteriorarea poziției țăranilor proprietari de pământ: atât întărirea sarcinilor fiscale odată cu extinderea statului, cât și dezvoltarea proprietății funciare de serviciu cu agravarea serviciului proprietarilor de pământ din războaie mai dese, cât și răspândirea a economiei țărănești împrumutate, în special pe terenurile funciare și bisericești, și neglijența legislației privind reglementarea raporturilor funciare ale țăranilor, cărora li s-a ordonat doar să-și asculte proprietarul în toate, să-i arate pământ arabil și să-i plătească rentă , cu care le-ar inventa Dar până la mijlocul secolului al XVI-lea în inventarele funciare și actele raioanelor centrale ale statului, țărănimea este o populație care stătea destul de densă în sate mari și sate pe loturi bune, cu o cantitate limitată de pârghii și pustie Străini care trec la mijlocul secolului al XVI-lea de la Yaroslavl la Moscova, se spune că această regiune este presărată de sate, remarcabil de aglomerate de oameni În a doua jumătate a secolului, mai ales în ultimele sale decenii, tabloul se schimbă dramatic Populația rurală a centrului se rărește: vechile sate se transformă în pustie; reparațiile sunt rare sau complet absente; în orașe, sate și sate, înregistrările consemnează un număr fără precedent de curți și locuri de curte goale, unde clădirile au dispărut deja; la Murom, în aşezarea la vârsta de ani (-), din de gospodării impozabile, au mai rămas doar ; englezul Fletcher, pe drumul dintre Vologda și Moscova, a întâlnit sate care se întindeau pe o verstă, cu bordeie pe marginile drumului, dar fără un singur locuitor; suprafața de teren arabil care este în mișcare și acoperită cu păduri se extinde; țăranii care au rămas în vechile lor locuri stau pe terenuri arabile reduse; concomitent cu reducerea arăturii ţărăneşti creşte şi pământul arabil domnesc, cultivat de iobagi din lipsa mâinilor ţărăneşti Pe cheltuiala centrului au fost așezate periferia de sud-est, Oka superioară, regiunea superioară a Donului, regiunile Volga mijlocie și inferioară Odată cu o astfel de schimbare în distribuția populației, poziția țărănimii proprietarii centrale a devenit mai dificilă atât din punct de vedere economic, cât și juridic Taxele de stat și de proprietate au devenit mai grele pe măsură ce forța de muncă a scăzut Economia de împrumut s-a extins și odată cu aceasta a crescut și dependența de datorii a țăranilor Iar vechii moșieri din regiunile centrale, probabil, au susținut cauza noilor proprietari de stepă - rarefierea vechii gospodării țărănești, formând noi gospodari din membrii neseparați ai vechilor familii - din fii, frați mai mici și nepoți Pe terenurile proprietarului, precum și pe cele negre și palate, era un strat de vechi, dar cu alt caracter Acolo, bătrânii, cadrele principale care susțineau capacitatea de proiect a comunităților rurale, purtau pe umerii lor greul responsabilității reciproce; aici sunt cei mai îndatorați, neplătiți debitori Am spus deja cum vechile societăți volost, legate prin garanție reciprocă, au decăzut odată cu apariția printre ele a unor moșii, moșii și moșii private privilegiate, care au format societăți speciale, noi persoane juridice În , toți țăranii moșiei Astafya Orlovsky din districtul Vologda au împrumutat de la un alt nobil "pentru cheltuielile lumești pe întreaga proprietate" ruble (mai mult de de ruble pentru banii noștri) și au făcut un împrumut fără nicio participare a proprietarului lor de pământ Însă proprietarul pământului trebuia să ia parte la garanția țărănească reciprocă pentru plata impozitelor: impozitarea țăranilor cu munca și cotizațiile la discreția sa, având adesea dreptul la supraveghere judecătorească și polițienească asupra lor, chiar și dreptul de a-i

scuti de stat impozit, el a devenit inevitabil un mediator responsabil în treburile lor cu privire la plățile și taxele de stat, chiar și atunci când volost-ul și-a păstrat integritatea proiectului, iar toți țăranii volost, fără distincție ca proprietari de pământ, "făceau fiecare impozit de stat cu volost împreună, conform volost uniformitate", adică conform repartizării egalizatoare Această separare de moșii și moșii este începutul și motivul responsabilității proprietarilor de pământ pentru plățile de stat ale țăranilor lor, care a devenit ulterior una dintre normele constitutive ale iobăgiei Deja în secolul al XVI-lea moşierul trebuia uneori să plătească el însuşi impozite pentru ţăranii săi În , autoritățile mănăstirii Mikhalitsky s-au plâns țarului că țăranii lor sufereau multe insulte din partea moșierilor și patrimoniilor vecini, iar ei, autoritățile, au fost nevoiți să acorde constant țăranilor lor distruși beneficii în îndatoririle monahale, "și mulți impozitați (impozite de stat) de mulți ani, epuizanți și împrumutându-se, au plătit ei înșiși pe acei țărani Interesul propriu l-a determinat pe proprietarul prudent să devină administratorul economic al țăranilor săi înainte ca legea să-i dea dreptul de a fi proprietarul lor Așa se explică poziția bătrânilor pe terenurile proprietarului Moşierul nu i-ar fi făcut ţăranului o favoare prea generoasă şi nici măcar nu i-ar fi plătit taxe dacă ar fi văzut în el un deţinut pe termen scurt, pe care a doua zi de toamnă de Sfântul Gheorghe să-l poată lua de pe parcela lui Preocuparea lui era să-l așeze pe țăran cât mai ferm posibil, să-l facă un bătrân Motivele naturale l-au condus pe țăran însuși la aceasta După ce s-a așezat și s-a așezat în locul său, cultivatorul gospodar nu a putut avea dorința de a-și abandona inutil parcela, în care și-a investit multă muncă, în moșia din care s-a născut adesea Unele semne indică prezența unei clase semnificative de vechi pe terenurile proprietarului până la mijlocul secolului al XVI-lea Apoi, odată cu cucerirea regiunii Volga, țărănimea a fost agitată de mișcarea de migrație din lut central spre solul negru sudic Plecarea membrilor mai tineri ai familiei, oameni nealfabetizați, în locuri noi a slăbit vechea gospodărie țărănească și a obligat-o să reducă arat Pe terenurile proprietarului, multe gospodării țărănești, cotate ca rezidențiale după inventarele primei jumătate a secolului, sunt goale la sfârșitul acestuia: motocul, care se plictisise să lucreze la pădurea neclintită, deși lut patern, era atras de stepa pământul negru nou cu noi credite și beneficii Spre pericolul de a rămâne fără "persoană vie", doar cu "păștinii care erau sate", proprietarii centrali au venit cu împrumuturi sporite, beneficii și penalități; și un împrumut și o pedeapsă pentru plecare și pentru neîndeplinirea obligațiilor până la sfârșitul secolului al XVI-lea crește treptat: primul de la jumătate crește la ruble (ruble), al doilea - de la rublă la și ruble Pe exemple separate, se poate observa cât de greu era pentru un țăran să-și regleze conturile cu un proprietar până la vechea lui reședință, adică, care a petrecut mai mult de ani Să luăm cele mai ușoare condiții de calcul Țăranul a comandat complotul și a luat un împrumut de ruble fără beneficii, ceea ce se întâmpla rar După ce a trăit ani și a devenit bătrân, când a plecat, a trebuit să ramburseze împrumutul și să-și plătească curtea veche, în locuri forestiere cu copeici pe an (în locurile de câmp, unde era departe de " conac", cherestea, - de două ori), și taxe copeici Toate aceste plăți în a doua jumătate a secolului al XVI-lea s-ar fi ridicat la peste de ruble cu banii noștri Mai puțin decât asta ar trebui să plătească un vechi rar Permiteți-mi să vă dau un exemplu de scaun pe termen scurt În , doi țărani de stat sau de palat s-au

stabilit într-un sat mănăstiresc gol, cu obligația de a înființa o curte și conace în trei ani de grație, să construiască, să ară și să îngrășească pământul arabil pustiu, iar pentru aceasta au primit un împrumut de ruble Dacă slujeau ani de har fără să-și îndeplinească obligațiile și voiau să plece, ar fi trebuit să plătească bătrânețea pentru trei ani, un împrumut și ruble de pedeapsă, așa cum s-a convenit cu mănăstirea: toate acestea cu banii noștri ar însemna aproximativ de ruble Cu greu ar fi fost în stare să plătească o asemenea datorie Ca oameni liberi, puteau pleca fără pedeapsă; dar atunci mănăstirea le-ar fi depus o cerere de recuperare, instanța i-ar fi condamnat la plată și, din cauza insolvenței, i-ar fi dat mănăstirii "până la răscumpărare", adică i-ar fi transformat în iobagi urgenti ai creditorului care isi castiga datoria multi ani Astfel, împrumutul a creat relații în care țăranul posesiv trebuia să aleagă între țărănimea obligată la nesfârșit și servitutea temporară Acesta nu a fost un atașament polițienesc față de pământ, care s-a stabilit prin responsabilitate reciprocă pentru țăranii negri suverani, ci dependența de datorii economice față de o persoană, de un proprietar-creditor, conform dreptului civil comun Această diferență trebuie luată în considerare în mod special pentru a evita neînțelegerile CONDUCEȚI ȘI Escape Deci, dreptul țăranului de a ieși până la sfârșitul secolului al XVI-lea a înghețat de la sine, fără nicio abolire legislativă A continuat să fie folosit doar de câțiva țărani, a căror așezare nu era legată de nicio cheltuială pentru proprietarii de pământ și pentru care le-a fost așadar ușor să-și închidă conturile cu aceștia, plătind doar pe cei vechi Pentru restul țăranilor liberi, tranziția a degenerat în trei forme: evadare, colectare și predare - înlocuirea plecării cu un alt chiriaș În documentele funciare ale secolului al XVI-lea primele două dintre aceste forme sunt indicate prin expresiile: "a fugit", "a fugit" sau "a fugit fără urmă", "rătăcește", "scos" de ceva sau acolo A existat o diferență calitativă și cantitativă între aceste forme Evadarea a redat libertatea țăranului care datora bani, dar era ilegal; livrarea era permisă prin lege, dar nu restituia libertatea țăranului; Predarea a redat libertatea și a fost permisă de lege, dar era dificilă în sine și posibilă doar în cazuri rare Pe pământurile de palat ale Marelui Duce Simeon Bekbulatovici din districtul Tver, conform cărții din , din cazuri de tranziție țărănească, nu s-a notat nici o singură înlocuire Cazurile de tranziție normală fără ajutor extern și încălcarea legii sunt destul de rare: sunt % De cele mai multe ori au fost evadări nu la timp și fără refuz, fără o prezență stabilită, fără să plătească bătrânii, fără să plătească deloc proprietarul terenului: au fost % Forma dominantă de tranziție a fost transportul: pe ținuturile lui Bekbulatovici au fost observate mai mult de % din astfel de cazuri Este clar Țăranul putea să plătească rar pe moșier; de obicei era salvat de un alt moșier, care plătea pentru el bătrânețea și împrumutul și l-a scos pe pământul său Un astfel de țăran, schimbându-și parcela, nu și-a schimbat poziția juridică, ci doar a trecut de la un creditor la altul Exporturile de țărani au crescut enorm în cursul secolului al XVI-lea La această operațiune au participat moșieri de toate treptele, și mănăstiri, și boieri, și moșii mici și moșieri; chiar și volosturile negre și de palat au adus țărani de la moșieri seculari, de altfel, prin "violență", împotriva voinței stăpânilor, în nevoie de contribuabili să golească terenurile Datorită acestei urmăriri a țăranilor în secolul al XVI-lea a avut loc o luptă acerbă a proprietarilor de pământ pentru mâinile ţăranilor Perioada din jurul zilei de noiembrie, ziua Sf Gheorghe din toamnă, a fost uneori când

scenele de violență și tulburări se jucau în sate și sate Funcționarul unui moșier laic bogat, slujitor sau ambasada unei mănăstiri bogate, mergea în satele țăranilor negri sau micilor moșieri și "refuza" țăranii, îndemnându-i să se strămute, plătea împrumutul și bătrânii pentru ei și aducea stăpânul său la pământ Societățile țărănești și micii proprietari de pământ, pierzându-și contribuabilii și muncitorii, au încercat să-i țină cu forța, au falsificat țăranii pe care i-au adus în fier, le-au calculat plăți suplimentare și le-au jefuit bunurile, altfel își adunau oamenii și se întâlneau cu refuznicii cu orice arme puteau în mâinile lor Plângerile micilor proprietari și ale țăranilor de stat descriu în mod viu aceste ciocniri Iuriev MĂSURI ÎMPOTRIVA LOR Ambele forme, în care a degenerat dreptul țărănesc de tranziție, și nu acest drept în sine, guvernul de la Moscova de la sfârșitul secolului al XVI-lea a încercat să restrângă sau chiar să distrugă Atât evadarile, cât și transporturile, fără a îmbunătăți situația țăranilor, au fost însoțite de inconveniente importante pentru stat și economia statului, și mai ales pentru societățile rurale cu responsabilitate reciprocă și pentru micii proprietari de pământ obligați să slujească Retragerea țăranilor s-a transformat într-un privilegiu unilateral sau într-un joc al marilor proprietari de pământ, care nu a susținut libertatea țăranilor, ci a prejudiciat foarte mult interesele statului Societățile rurale ale țăranilor de stat, pierzându-și contribuabilii, au devenit plătitori de impozite ineficienți; micii proprietari de terenuri de serviciu, pierzându-și mâinile, au încetat să mai fie războinici utili În cele din urmă, transporturile și evadarile țărănești au contribuit indirect la trecerea țăranilor harnici în clasa iobagilor Sudebnikul din , definind condițiile pentru o ieșire țărănească, îi desemnează doar un termen cu plata bătrânilor pentru curte În Sudebnik din , găsim o completare importantă: "Și care țăran din pământ arabil va fi vândut cuiva în totalitate în sclavie, și el va pleca la infinit, și nu mai este nicio persoană în vârstă de la el" Țăranul, încurcat în obligațiile sale de datorii cu livrările, care și-a distrus economia cu lăstari, putea să caute involuntar o cale de ieșire din greutățile sale în acest supliment al Sudebnikului Dar, devenind un sclav complet, țăranul harnic a încetat să mai fie plătitor de impozite, a dispărut pentru vistierie Împotriva acestor consecințe nefavorabile ale ieșirii țăranilor a fost îndreptată legislația de la Moscova de la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea În timpul domniei lui Boris Godunov, la noiembrie , a fost emis un decret conform căruia numai micii proprietari de pământ, slujitori de ranguri secundare și inferioare, li se permitea să ia țărani unii de la alții, iar apoi nu mai mult de doi țărani la un moment dat ; proprietarii de pământ din districtul Moscovei, în majoritate oameni de rang înalt și mari proprietari, precum și instituții bisericești, precum și voloștii negri și de palat, au fost complet lipsiți de dreptul de a lua țăranii oricui pe pământurile lor Acest decret este o măsură îndreptată împotriva moșierilor în favoarea țăranilor: se spune că regele le-a permis țăranilor să iasă din cauza impozitelor și a pedepselor cu care moșierii le împovăau Decretul începe cu un anunț că țăranii au voie să plece, iar apoi nu se vorbește deloc despre ieșire, ci despre îndepărtarea țăranilor de către proprietari; prin ieșire au înțeles doar exportul, care a înlocuit ieșirea Decretul din noiembrie a repetat restricția din anul precedent la export, dar a motivat-o nu prin vreo lege generală emisă anterior, ci prin dorința de a opri luptele și tâlhăria care însoțeau de obicei transferul țăranilor de către un moșier de la altul Întrucât aceste

tulburări au apărut din lipsa de dorință a proprietarilor de a elibera țăranii care au fost chemați înapoi, ambele decrete, atât , cât și , trebuie înțelese în sensul că ele stabilesc cui i se dă dreptul de a exporta țăranii de la care, adică, să exporte fără acordul proprietarilor lor, numai prin înțelegere cu țăranii exportați În consecință, a fost recunoscută ca o regulă permanentă îndepărtarea țăranilor cu permisiunea proprietarilor lor, excepția căreia era permisă prin aceste decrete ca măsură temporară doar pentru cei doi ani în care au fost emise Mai mult, al doilea decret permitea exportul țăranilor "la țărani", adică, chiar și în limitele permise, exportul nu putea scoate țăranii din starea lor impozabilă: țăranul trebuia să rămână țăran chiar și cu noul proprietar, fără a se transforma într-o curte neimpozabilă oameni Sub primul impostor, decretul din februarie interzicea în mod expres trecerea țăranilor la servitute În cursul anilor - in Rus' au fost esecurile recoltelor Acest lucru i-a forțat pe mulți țărani să fugă de proprietarii lor, care au refuzat să-și susțină economia în anii foametei Mulți fugari, primiți de alți proprietari de pământ, au venit la ei ca iobagi Decretul de la februarie a ordonat ca toți țăranii care fugiseră înainte de anii foametei și s-au predat sclaviei, să fie înapoiați vechilor proprietari, ca și până acum, țărănimii Acest lucru a anulat articolul din Sudebnik din , care permitea țăranilor să se vândă din pământ arabil în servitute Țăranii, care au fugit de moșierii lor, care au refuzat să-i hrănească în anii foametei, nu s-au mai întors la locurile de odinioară, rămânând în starea în care au intrat după evadare Toate aceste decrete nu recunosc țăranii atașați nici pământului, nici proprietarilor de pământ, nu privesc nici dreptul de ieșire, ci vorbesc doar despre țăranii care au fost aduși și fugiți Fără a desființa dreptul la secesiune, legislaţia era îndreptată numai împotriva consecinţelor acestui drept care erau nefavorabile ordinii de stat:) s-a încercat să oprească trecerea ţăranilor într-un stat neimpozabil, în servitute;) a încercat să distrugă jocul țăranilor pe care îl fac marii proprietari de pământ, ademenindu-i de pe pământurile societăților țărănești de stat sau ale micilor proprietari; în sfârşit,) pe pretenţiile proprietarilor de pământ, a urmărit evadarile ilegale ale ţăranilor, care au încălcat drepturile de proprietate ale proprietarilor de pământ Această atitudine a legislației, care nu se amesteca în esența juridică a tranzacțiilor dintre proprietarii de pământ și țărani, ci urmărea doar prevenirea abuzurilor, susținea caracterul pur civil al acestor tranzacții Același lucru este indicat de termenul de prescripție de cinci ani, stabilit prin lege la februarie pentru cazurile de evadare a țăranilor: "Dar țăranii fugiți nu dați judecată cinci ani" Măsurile legislative împotriva țăranilor fugari s-au încheiat cu un decret la martie , prin care s-a încercat pentru prima dată să îndepărteze evadarile țăranilor din zona infracțiunilor civile urmărite din inițiativa privată a victimei, transformându-le în infracțiune, în o chestiune de ordine de stat: căutarea și întoarcerea țăranilor fugari, indiferent de pretențiile proprietarilor de pământ pe care le-a impus administrației regionale sub pedeapsa grea răspundere pentru neîndeplinirea acestei noi îndatoriri pentru aceasta și pentru primirea fugarilor, anterior nepedepsiți, a aplicat o amendă mare în favoarea vistieriei în favoarea vistieriei de ruble (aproximativ de ruble pentru banii noștri) pentru fiecare curte sau pentru un țăran singuratic, iar cel care a convins să scape pe lângă pedeapsa bănească era și el supus unei executii comerciale (bici) Acest decret permitea însă și termenul de prescripție a pretențiilor împotriva țăranilor fugari, prelungit

doar la ani Pe de altă parte, el a recunoscut direct atașamentul personal, și nu pământesc, al țăranilor proprietari de pământ: cei dintre aceștia care, cu ani înainte de decret, erau înscriși în inventarele funciare, în cărțile cadastrale din - , au fost instruiți " să fie în spatele celor pentru care au fost scrise" Totuși, decretul fie a eșuat, fie a fost înțeles doar în sensul interzicerii evadărilor și exporturilor țăranilor, și nu ca desființare a ieșirii legale a țăranilor Ordinele țărănești și după aceea au fost făcute în aceleași condiții; însăși asumarea unui termen de prescripție de ani pentru fugari a susținut caracterul relațiilor pur civile din spatele contractelor de pământ țărănesc Decretul a fost emis în momentul în care a izbucnit o frământare, care, fără îndoială, a împiedicat acțiunea acestuia A strâns nodul raporturilor obligatorii dintre țărani și stăpâni, când toate temeliile ordinii de stat se clătinau, când clasele taxabile și nelibere își lepădau vechile obligații și erau și mai puțin stânjenite de altele noi ŢĂRANI DE PROPRIETATE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XVII Astfel, problema țăranilor posesori a rămas nerezolvată până la sfârșitul Necazurilor Dependența lor economică de proprietarii terenurilor a devenit din ce în ce mai puternică, lipsindu-i efectiv de dreptul de ieșire Însă legislația nu a desființat acest drept în mod direct și hotărâtor, ci doar a constrâns formele în care a degenerat, care erau nefavorabile statului; fără a stabili iobăgie țăranilor, a încercat să prevină încălcarea raporturilor juridice dintre ambele părți Această stare de lucruri a ajutat la începutul secolului al XVII-lea prinde rădăcini printre proprietarii de pământ pentru a-i privi pe țărani ca pe iobagii lor Expresia acestui punct de vedere se găsește deja în timpul domniei lui Boris Godunov, în știrile unui observator modern, un străin Shil, care a scris că chiar și sub foștii suverani ai Moscovei proprietarii de pământ erau obișnuiți să-și considere țăranii ca iobagi (Die Bauern von ihren Herren fur Leibeigene gehalten worden) Potrivit acestui punct de vedere, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea proprietarii de pământ din clerul lor ordonă țăranilor lor, împreună cu gospodarii, să lucreze pentru văduvele lor până la moartea acestora din urmă Până la sfârșitul frământărilor, în întrebare au apărut două idei:) despre necesitatea opririi ieșirii, adică exportul țăranilor fără acordul proprietarilor lor, ca principală sursă de neliniște și abuz în viața rurală, și) că țăranul posesiv, dacă este puternic, atunci nu pământul, ci proprietarul pământului Interzicerea ieșirii țăranilor este cerută de acordul dintre Saltykov și Sigismund din februarie și acordul dintre boierii moscoviți și acesta din august același an și sentința zemstvo a miliției Lyapunov (iunie)), care s-a adunat lângă Moscova pentru a o salva din mâinile polonezilor Ideea de atașament personal apare persistent într-o serie de scrisori monahale depozitare de la începutul secolului al XVII-lea, în care deponenții, în cazul răscumpărării patrimoniului depus de către rude, le pun o condiție: ca autoritățile monahale plantați țăranii, amenajați curți, arați pământul arabil, curățați pădurea și tăiați fânul, preluați apoi, conform basmului lor, clădirea patrimonială a devenit ceva, "și scoateți țăranii plantați în patrimoniul Treimii" Dar aceasta nu era norma, ci doar o practică tolerabilă prin lege, care putea fi oricând anulată de instanță În , Larionov și-a vândut patrimoniul lui Mamatov cu condiția ca, în cazul unei răscumpări de către rudele sale, Larionov să plătească împrumuturile acordate de Mamatov țăranilor pe care i-a plantat, "și să scoată țăranii (Mamatov) afară, iar dacă țăranii aceia cu patrimoniu ar fi dați în judecată din votcich", apoi pe Larionov să ia pentru țărani, pentru om și pentru burți, uitându-se la pântecele

țărănești Această rezervă arată că la începutul deceniului al treilea al secolului al XVII-lea chestiunea unei cetăţi ţărăneşti personale nu a fost rezolvată nici în principiu CONCLUZII Deci, până la sfârșitul perioadei studiate, legislația nu a instituit iobăgie A atașat țăranii de stat și de palat de pământ sau de comunități rurale din motive polițienești și fiscale, asigurându-le serviciul taxabil și facilitând astfel acțiunea de responsabilitate reciprocă Nu i-a atașat pe țărani de pământ, nici nu i-a lipsit de dreptul de ieșire, adică nu s-a atașat direct și necondiționat de proprietarii înșiși Dar dreptul de ieșire a acționat deja foarte rar în forma sa originală pură: deja în secolul al XVI-lea sub influența împrumutului, acesta a început să capete forme care îl denaturau mai mult sau mai puțin Legislația a avut în vedere doar aceste forme de degenerare a dreptului țărănesc, a urmărit dezvoltarea acestora și a adus un amendament împotriva fiecăreia pentru a preveni prejudiciul cu care amenința vistieria sau ordinea publică Ca urmare a datoriilor neplătite ale țăranilor, odată cu intensificarea mișcării de strămutare, evadarile țărănilor au devenit mai frecvente și revendicările despre fugari s-au confundat: prin întărirea măsurilor împotriva fugarilor și acceptarea acestora, guvernul a încercat să slăbească și să fluidizeze revendicările și litigii din cauza fugarilor prin legile privind limitarea acțiunilor Dreptul la export a provocat tulburări și litigii complicate între proprietarii de pământ: exportul a fost constrâns de clasificarea oficială a refuzanților și consimțământul proprietarului, care a fost refuzat de țărani Sudebnikul din a permis țăranului să se vândă din pământ arabil în sclavie, lipsind vistieria de plătitorul de impozit; decretele din si a stabilit eternitatea țăranului, deznădejdea condiției împovărătoare a țăranului Așa că țăranul, care era legal considerat liber cu dreptul său depășit de a pleca, era de fapt înconjurat din toate părțile, nu putea pleca nici cu sau fără refuz, nu putea schimba proprietarul prin export și nici măcar să-și schimbe rangurile refuzându-și libertatea În această situație, nu putea decât să renunțe Dar întrebarea țărănească a primit o asemenea soluție ceva mai târziu, în afara perioadei pe care o studiem În primele două decenii ale secolului al XVII-lea, când erau deja în vigoare toate condițiile economice pentru robia țăranilor posesori, nu se găsise încă nicio normă legală care să consolideze această robie propriu-zisă, transformând-o în iobăgie Voi indica în prealabil această normă necesară, a cărei explicație ne va servi drept punct de plecare în continuarea studiului nostru asupra istoriei iobăgiei: ea a constat în faptul că țăranul, îmbrăcându-se cu moșierul de pe pământul său cu un împrumutat de la acesta, el însuși a renunțat pentru totdeauna la evidența obișnuită de la dreptul unora sau unei modalități de a înceta obligațiile asumate Includerea unei astfel de condiții în ordin și i-a spus valoarea unei cetăți personale Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul GESTIUNEA ÎN STATUL MOSCOVA Secolele XV - XVI CONDIȚII DEFAVORABILE ALE DISPOZITIVULUI SĂU VEDERE GENERALĂ PRIVIND DISPOZITIVUL ȘI CARACTERUL SĂU MANAGEMENTUL PRINCIPATULUI BOYAR INTRODUS SI BOIER DUMA GUVERNANȚI ȘI VOLOSTELI VALOAREA hranei MODIFICĂRI ÎN ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ A STATULUI MOSCOVA DIN JUMĂTATEA SECOLULUI AL XV-lea ORDINILE SI BOIERUL DUMA NATURA ACTIVITĂȚILOR LOR REVIZUIRE Am studiat poziția externă a statului moscovit și structura sa socială internă de-a lungul unui secol și jumătate, am văzut cum s-a extins teritoriul său și cum s-au stabilit în el poziția și relațiile reciproce ale claselor sociale Este ușor de văzut legătura internă dintre cele două procese Războaiele externe au devenit mai dese și mai dificile, necesitând sacrificii din

ce în ce mai intense din partea poporului; relaţiile sociale dezvoltate sub jugul tuturor îndatoririlor de stat acumulate; împărțirea impozitului oficial și impozabil a servit ca mijloc principal al dezmembrării clasei de început a societății Un astfel de curs ar putea oferi puține condiții favorabile pentru succesul muncii și a bunăstării sociale a oamenilor Cel mai important este că efortul forțelor materiale ale poporului pentru lupta externă a lăsat prea puțin loc pentru dezvoltarea intereselor spirituale, a zdrobit gândirea socială, împiedicând-o să înțeleagă noile sarcini cu care se confrunta statul național în curs de dezvoltare Și am văzut cum, din vina dificultăților exterioare și a inerției morale interne, întâmplător, timid, adesea contradictoriu, s-au rezolvat chestiunile de îmbunătățire socială care s-au ridicat, cu ce slabă rezervă de idei și cu ce neînțelegeri situația statală și economică a boierilor și a întregii clase de slujire au fost aranjate clerul monahal și țărănimea CONDIȚII DEFAVORABILE Toate aceste dificultăți nu puteau decât să se reflecte în structura administrației de stat, la care ne întoarcem acum Și au fost la fel de puține condiții favorabile pentru această chestiune: nu și-au putut pregăti ordinele și conceptele cu mai multe unități cu care suveranii de la Moscova și Marea societate rusă s-au îmbarcat în organizarea statală a Marii Rusii unite Minți crescute în conceptele de patrimoniu domnesc, în obiceiurile unei anumite moșii, a fost greu de asimilat interesele comune ale oamenilor, care sunt chemați să se ocupe de administrația statului Însuși conceptul de popor ca uniune politică și morală în anumite secole s-a împărțit în idei despre comunitățile teritoriale din Tver, moscoviți, novgorodieni și despre atelierele publice profesionale ale boierilor și slujitorilor liberi, "pelerinii selensky", involuntari și semiliberi " servitori care se află sub instanță", plătitori negri impozabile, urbani și rurali Nu existau surse terțe din care să se tragă considerații politice utile, să se ia mostre și exemple adecvate Occidentul catolic și protestant era prea străin și suspicios pentru Marea Rusie ortodoxă în ceea ce privește credințele, obiceiurile și practicile sale Vechiul profesor al Rusiei în materie de religie, retorică și intrigi de curte este Bizanțul, dar nu mai exista în momentul în care a început înființarea Marelui stat rus Și chiar înainte, țargradul era politic un invalid decrepit și șchiop pentru Rus, învățând mersul potrivit unui copil care abia se ridica în picioare VEDERE GENERALA Condiția cea mai puțin favorabilă pentru aranjarea guvernării în statul moscovit este atitudinea în care a devenit suveranul moscovit față de principalul său instrument de guvernare, boierii Această clasă a fost cel mai gelos și mai încăpățânat gardian al tradițiilor și prejudecăților specifice pe care le-au adus la Moscova și sunt atât de neplăcute aici, conform multor amintiri încă proaspete Aceste legende și amintiri nu promiteau o colaborare prietenoasă în organizarea guvernului de la Moscova Relația stabilită între cele două părți, după cum am văzut, dacă nu a fost o luptă directă și deschisă, poate fi numită antagonism plictisitor sau "antipatie", așa cum se spunea pe vremuri Statul moscovit se construia când această antipatie s-a înrădăcinat din ce în ce mai profund, s-a transformat într-un obicei politic prost de ambele părți, iar în timpul domniei lui Ivan cel Groaznic, țarul rău a amenințat să se transforme în anarhie O astfel de atitudine nefirească a proprietarului, constructorul-șef al statului, față de colaboratorii săi cei mai apropiați a afectat însăși structura statului, cursul și caracterul acestuia? Acest lucru nu se observă S-a format, a acţionat şi s-a transformat administraţia de stat; suveranul si boierii lui au condus

aceasta afacere; dar nici în educație și nici în activitățile instituțiilor guvernamentale nu au supraviețuit urme clare ale discordiei care i-a despărțit pe constructori Din activitățile administrației de la Moscova în secolul al XVI-lea au rămas un număr semnificativ de documente; studiindu-le, nu s-ar crede că forțele politice care au condus această activitate nu s-au înțeles întotdeauna între ele Discordia mergea undeva în culisele managementului În camerele palatului Kremlinului, în gospodăriile boierești din Moscova, în literatură s-au auzit plângeri reciproce sau acuzații ale adversarilor, s-au propovăduit diverse teorii politice, s-au făcut planuri de evadare în străinătate, s-au studiat genealogii pentru a-și justifica gândurile sau pretențiile politice cu umbrele unor strămoși reali sau fictivi precum Augustus Caesar - într-un cuvânt, se certau, se înfuriau, se gândeau și se certau Sub țarul Ivan, piața Moscovei a devenit un martor al acestei cearte politice: multe capete de boier, adesea de familii întregi, au fost așezate aici pe toca Dar totul era liniștit pe scena guvernului de afaceri; în birouri, în ordine, nu s-au certat și nu s-au certat, ci au poruncit și au scris, mai ales au scris Se desfășura o muncă lină, fără zgomot, ghidată de obicei și nu de idei Oamenii care au compilat documentele clericale care au ajuns până la noi posedau, evident, o mare pricepere practică, cunoșteau afacerea, știau să stabilească ordinea și formele muncii de birou și prețuiau forma odată stabilită, erau oameni de rutină, nu teoreticieni și ideile și simpatiile lor politice, aparent, nu au luat parte la dezvoltarea acestei rutine, a acestor forme de guvernare și ordine Totul s-a făcut în numele și prin decret al Suveranului, Marelui Voievod al Întregii Rusii; voinţa acestui suveran era motorul cel mai înalt şi indiscutabil al mecanismului guvernamental, s-a implicat interesul poporului întregului Rus', fără a se manifesta ca cel mai înalt scop al mişcării sale, în mod egal recunoscut şi înţeles de toată lumea CONTROL SPECIFICA O astfel de impresie generală este produsă de documentele de afaceri ale agențiilor guvernamentale care au stabilit și menținut ordinea de stat la Moscova în secolul al XVI-lea Acum să intrăm în câteva detalii, să facem o schiță a formelor guvernamentale în care a fost modelat depozitul social în statul moscovit de atunci Administrația de la Moscova din acea vreme s-a dezvoltat totul din specific Pentru a-l imagina pe acesta din urmă, trebuie să ne amintim structura principatului specific și caracterul prințului specific După cum am văzut deja (lectura XX), principatul apanat nu era, de fapt, un stat, ci economia prințului: cu alte cuvinte, statul la acea vreme nu era altceva decât economia prințului Prin urmare, managementul specific a fost, de fapt, exploatarea diverselor elemente ale acestei economii Populația moștenirii pentru domn nu este o societate, nu o alianță de supuși pentru realizarea anumitor scopuri ale binelui comun și ordinii publice, a fost doar un instrument sau subiect de exploatare economică a principatului Acțiunile guvernamentale vizau protejarea legii și bunăstării publice, menținerea ordinii juridice, precum: instanța de judecată, poliția, chiar parte a legislației în sine, erau considerate elemente de venit pentru economia domnească, erau asociate cu anumite taxe în favoarea guvernului și agenții săi; așa au luat naștere toate acele îndatoriri judiciare, comerciale, de nuntă și de altă natură care intrau în vistieria domnească sau pentru întreținerea conducătorilor individuali ai vremii Pe un astfel de sistem al principatului specific s-a construit și întreținut administrația specifică Diverse instituții din sistemul său aveau ca scop extragerea de venituri din diferite pământuri și pământuri din principat, iar oamenii care lucrau pe aceste

pământuri erau, parcă, clasați printre pământuri, constituind o forță mecanică vie care a introdus aceste pământuri moarte și terenurile în circulație economică De asemenea, am văzut deja (aceeași prelegere) că toate pământurile din apanaj erau împărțite în trei categorii în funcție de relațiile lor economice cu principele: unele dintre ele erau repartizate palatului princiar, cultivate direct prințului, care primea de la acestora proviziile necesare palatului; alte terenuri erau date în anumite condiţii proprietăţii private de către persoane sau instituţii (ecleziastice), constituie proprietatea lor privilegiată; în cele din urmă, cei trei au fost predați folosirii orășenilor și țăranilor pentru anumite îndatoriri Primele pământuri au fost numite pământuri de palat, al doilea - boier și biserică, al treilea - impozit sau negru După natura acestor terenuri, administrația centrală și cea locală diferă AU INTRODUS BOIEII SI DUMA Palatul princiar era centrul guvernării specifice Diferite părți ale economiei palatului au fost încredințate unor boieri individuali și slujitori liberi, chiar și iobagilor prințului Slugile palatului și pământurile palatului cu pământuri constituiau departamentul majordomului boier; caii de palat, mirele si pajistile palatului sunt catedra boierului grajd Diverse ținuturi de pe ținuturile domnești, pădurile laterale (apicultura forestieră), pescuitul, rutele animalelor, erau în sarcina unor demnitari speciali de palat - un melon, un ispravnic, un vânător Astfel, la palatul specific s-a format un întreg sistem de departamente administrative, toate având origine și scop economic Principalii conducători cărora le-au fost încredințate aceste departamente se numesc boieri introduși în actele de timp anume, iar totalitatea departamentelor lor constituiau palatul, sau administrația centrală a principatului în sensul specific al cuvântului Afaceri guvernamentale deosebit de importante, care nu au putut fi rezolvate de către boieri individuali introduși, au vizat nu una, ci mai multe departamente palatului sau au depășit competența tuturor, au urcat la însuși prinț și au fost hotărâte de acesta împreună cu acei boieri ale căror departamente le priveau , sau cu sfatul tuturor boierilor cash Cazuri de ultimul fel, extraordinare, care adună pe toți pentru sfat, chiar și cu participarea clerului superior, au fost întrebări despre război și pace, despre testamentul spiritual al prințului, despre aranjamentele pentru soarta membrilor individuali ai familiei princiare , etc Acesta este gândul domnesc de timp specific, sfaturi boieri sub domnitor, variabil în compoziție, întocmit special pentru fiecare caz curent sau de urgență care a revenit la domnitor Această Duma nu avea formele unei instituții de stat familiare nouă cu o cartă și o componență permanentă a participanților, cu competență precis definită și o ordine invariabilă a muncii de birou, cu un birou și protocoale Nu era un consiliu de stat, ci mai degrabă obiceiul domnesc de a discuta cu boierii orice chestiune extraordinară Dar din aceste conferințe, evocate de cazuri particulare de practică guvernamentală, au ieșit ordine private, separate, care au servit însă ca precedente pentru alte cazuri similare și, repetându-se, s-au transformat într-o normă generală, într-o lege Așa s-a format legislația apanatică, al cărei corp era duma boierească cu domnitorul în frunte Așa era structura administrației centrale a apanajului, care consta din departamente de palat separate ale boierilor introduși și din sfatul boieresc, care se aduna într-o alcătuire mai mult sau mai puțin apropiată sau largă, din doi sau trei sau din toți boierii disponibili Hranitoare Terenurile care nu erau atribuite palatului domnesc, proprietate privată și de culoare neagră, erau incluse în cercul guvernării locale, care era

prevăzut în principat cu tot ceea ce palatul domnesc nu-și exploata singur Această administrație era în mâna guvernanților și a volostelilor Principate importante au fost împărțite în districte administrative numite județe Cu toate acestea, județul nu era un district administrativ în sensul nostru al cuvântului, subordonat unei singure autorități locale cu instrumentele sale Județul era format dintr-un oraș și comunități rurale numite volosturi și tabere Stan - acelasi volost rural, doar suburban, cel mai apropiat de orasul judetului, situat in suburbii, dupa cum spun documentele Cu toate acestea, vastele voloste au fost împărțite în tabere, precum și vastele tabere - în voloste În cartierul Kolomna, conform cărților secolului al XVI-lea, întâlnim tabere și volosturi Guvernatorul conducea orașul și taberele suburbane; volosturile erau guvernate de volosts, care de obicei nu depindeau în niciun fel de guvernatorul orașului lor de judeţ; numai în unele judeţe guvernatorul deţinea o instanţă pentru cele mai importante cauze penale petrecute în volosturile judeţului său Viceregii și volostelii au condus cu ajutorul agenților subordonați lor: tiuni, care țineau tribunalul în numele lor, închișii, chemându-i în instanță și dreptaci care executau pedepsele judecătorești: în unele dintre funcțiile lor, apropiații seamănă cu judiciarul nostru anchetatori, și dreptaci - executorii judecătorești Tiunii, apropiații și cei de dreapta nu sunt funcționari de stat: de obicei erau oameni de curte, lachei ai guvernanților și voloști Scopul principal al administrației regionale specifice a fost obținerea de venituri din raionul administrat Fiecare act guvernamental al guvernatorului și volost, precum și agenții lor subordonați, era asociat cu o anumită colectare, astfel încât administrațiile guvernamentale contau nu atât ca acțiunile menite să mențină ordinea și protejarea legii, cât ca importanța surselor de venit sau elemente de venit pentru guvernatori În acest sens, funcția de guvernator regional se numea hrănire: guvernatorul era hrănit pe cheltuiala guvernatului în sensul literal al cuvântului Întreținerea acestuia consta în furaje și taxe Furajele erau aduse de societăți întregi în anumite momente, iar indivizii plăteau pentru actele guvernamentale de care aveau nevoie cu taxe Pupele erau constante de intrare, o singură dată și anuale, și anume: Crăciunul, Petru și, în unele locuri, Velikodensky - "într-o zi mare" Mâncarea de intrare era adusă la intrarea ispravnicului pentru hrănire, chiar în momentul în care acesta a preluat funcția: hrănitorul primea de la orășeni și de la rural "orice aduc" Crăciunul și alte hrană festivă erau determinate cu precizie de scrisori statutare, care erau date unor raioane întregi, sau de salarii - hrănitorilor individuale pentru raioanele reclamate acestora pentru hrănire Aceste pupe erau întinse peste pluguri Un plug este o unitate impozabilă care includea un anumit număr de gospodării orașului impozabile, determinat de prosperitatea acestora, sau o anumită suprafață de teren arabil țărănesc impozabil, care variază în funcție de calitatea terenului și de tipul proprietarilor de pământ de acri de teren mediu și de acri de pământ sărac; plugurile de palat, pământurile monahale și negre au fost ceva mai mici, cu o scădere de - % Deci, erau de acri de pământ bun în mănăstire și plug de palat în trei câmpuri, în negru - ; numărul de acri de pământ mediu și sărac din fiecare dintre aceste sokhuri a crescut proporțional În anumite vremuri, furajele erau în general colectate în natură: de exemplu, nutrețul de Crăciun guvernatorului Belozerski, conform carta din , din fiecare plug (fără distincție de categorii) mergea o jumătate de carne (buruiană - o zecime dintr-o carne de vită) banner), pâini coapte, un butoi de ovăz Furaje similare,

doar într-o dimensiune redusă, au mers către volosts, tiuns și alți agenți subordonați de control Furaj - taxe salariale percepute într-o anumită sumă constantă, în funcție de salariu O altă sursă de venit, nu mai puțin abundentă pentru hrănitori, erau taxele nesalariale, taxele, care includeau pedepse pentru infracțiuni Activitatea guvernamentală a guvernanților regionali s-a limitat la afacerile propriu-zise ale poliției și judiciare, la depistarea infracțiunilor, la urmărirea penală a infractorilor și la judecarea cauzelor penale și civile Așadar, onorariile erau:) judiciare, care se ridicau fie la un anumit procent (de exemplu, % din valoarea creanței), fie un pan împotriva reclamantului, adică o pedeapsă de la vinovat, egală cu valoarea creanței în sine;) vamă - din mărfurile vândute;) taxe de nuntă, percepute la căsătoria cu o laică în raion sau în afara acestuia: în primul caz, hrănitorul a primit un voal de nuntă (șal), în al doilea - un jder (blană) Să ne limităm la un exemplu, deși unul destul de excepțional, pentru a ne forma o idee aproximativă a rentabilității hrănirii În timpul Moscovei, furajele naturale au fost transferate în bani, așa cum se face în carta statutară Belozersky menționată mai sus În , militarul Kobyakov a fost dat să hrănească volost din Soltsa Malaya, care era angajat în producția de sare În charterul acordat volost, sunt enumerate până la articole de venit, furaje și taxe, fără a lua în considerare feedul de intrare Aproape toate veniturile de aici sunt transferate în bani Conform calculului minim pentru banii noștri, acolo unde un astfel de calcul este posibil, volost a primit aproximativ de ruble pe an numai din articole de furaje - aceasta a fost aproape jumătate din venit Cu toate acestea, hrănitorul, cel puțin în volosturile palatului, nu a încasat toate taxele exclusiv asupra lui: partea lor mergea la vistierie în favoarea principelui și a domnitorilor centrali, introduși boierii, care foloseau și veniturile din posturile lor Acest lucru este indicat de diploma spirituală a Marelui Duce al Moscovei, Semyon cel Mândru: refuzând toată moștenirea prințesei sale, testatorul face un ordin pe care boierii săi, care vor rămâne în slujba prințesei sale și vor stăpâni volostii, să-l dea ei jumătate din venitul din raioanele pe care le administrează VALOAREA hranei Viceregii erau de obicei dați unor oameni de serviciu mai nobili, boieri, voloști - oamenilor care erau mai puțin născuți printre servitorii liberi Hrănirea nu este o recompensă pentru munca guvernamentală, ci o recompensă pentru serviciul judiciar și militar, care revenea pe o persoană de serviciu și era trimisă gratuit: conducerea unui oraș sau volost nu era considerată un serviciu Un astfel de premiu era unul dintre mijloacele de menținere a unui militar și se deosebea de salariul oficial în sensul nostru prin faptul că era primit direct de la populație, care era condusă de un alimentator, și nu era emis din venitul general al trezoreriei statului Pe vremuri, probabil, hrănitorii își strângeau propriile furaje, pentru care, la ora stabilită, în sărbătorile stabilite, călătoriau prin raioanele lor, așa cum făceau în primele secole ale istoriei noastre prinții și guvernatorii lor regionali când mergeau la câmpuri Cu conceptele noastre sociale, nu ne mai este ușor să pătrundem în sensul și natura posturilor guvernamentale furajere ale vremii anume, care purtau un astfel de nume care ne taie urechile Totuși, un exemplu clar al acestor străvechi ocoliri administrative pot fi plimbările festive familiare ale clerului către parohii, de asemenea venite din cele mai vechi timpuri și care au loc aproape în aceleași sărbători Hrănirea corespundea economiei de subzistență care predomina atunci și poziției oficiale a oamenilor de serviciu, precum și conceptelor lor sociale

Odată cu concentrarea taxelor alocate întreținerii administrației locale, vistieria județeană s-ar transforma în depozite pentru carne, pâine coaptă și fân: toate acestea s-ar strica înainte să ajungă în mâinile consumatorului Din același motiv, și cu lipsa bancnotelor, remunerația periodică - din când în când - era mai convenabilă decât una permanentă pe termen scurt După ce a petrecut în serviciu, guvernatorul sau volost din județ se va hrăni timp de un an sau doi, își va umple "pântecele" și se va întoarce în capitală cu prosperitatea restaurată pentru a servi, pentru a îndeplini ordinele militare neprofitabile și alte ordine ale suveranului în anticiparea unei noi cozi de furaje Hrănirea specifică, ca și salariul actual, era un mijloc de serviciu; dar exista o diferență esențială în viziunea de atunci și prezentă a relației dintre acest mijloc și însăși activitatea cu care era asociat Pentru alimentator, acțiunile sale guvernamentale au servit doar ca o scuză pentru obținerea de venituri, care era scopul real al hrănirii Iar angajatul actual este de obicei dispus să-și privească salariul ca obiectiv real al serviciului său și munca sa oficială - doar ca un pretext pentru a primi un salariu, nevoi și interese, iar salariul oficial este doar o remunerație calificată oficial pentru muncă, cunoștințe, timp și costuri, pe care, în măsura cerută de stat, angajatul le sacrifică suveranului și patriei, la fel cum fiecare cetățean indirect, în măsura în care poate, le sacrifică la fel sub formă de impozite COMENZI Managementul specific în raport cu ceea ce a existat în el între centru și regiune nu se încadrează în niciuna dintre principalele ordine administrative: nu era nici centralizare, nici autoguvernare locală Activitățile autorităților locale de zemstvo rămân discrete și chiar mai puțin influente sub guvernatori și volosti, cărora prințul le-a transferat aproape toată puterea asupra a două categorii de pământ din principat fără un cont, control și hrisov, astfel încât centrul, de fapt, gestionând doar una dintre cele trei categorii de pământ, ea însăși era, parcă, o regiune care își găsea legătura cu alte regiuni doar în persoana prințului Dar, pe măsură ce principatul Moscovei s-a transformat într-un mare stat rus, sarcinile administrative s-au complicat în el și, în același timp, inconvenientele unei anumite ordine s-au simțit din ce în ce mai viu: ambii au fost nevoiți să schimbe conducerea atât în centru, cât și în regiunea Restructurarea administrației centrale a început cu departamentele palatului Aceste departamente erau, de fapt, atribuții guvernamentale unice și temporare: fiecare dintre ele era controlată de una sau alta persoană introdusă de boier, căruia prințul îi instruia, "ordona" o anumită parte a economiei palatului său Aceste singure atribuții ale funcționarilor principali s-au transformat acum în birouri guvernamentale complexe și permanente, numite cabane sau ordine Era ceva de genul ministerelor sau departamentelor moderne, în care sunt împărțite ministerele Sudebnikul din înfățișează ordine în chiar momentul transformării lor din sarcini personale în instituții, în departamente permanente El poruncește să judece boierii și okolnichy și să aibă grefieri la procesul lor și să nu ia "promisiune" nici de la tribunal, nici din "triste", adică dintr-o cerere sau serviciu privat altul decât instanța, poruncește să da dreptate oricărui "reclamant" care caută dreptate și care este "inapt" să guverneze, adică pe care judecătorul nu are dreptul să-l judece, să-i spună Marele Duce despre asta sau să-l trimită la acel judecător, pe care oamenilor li se ordonă să fie la conducere" Judecătorii sunt șefii ordinelor, așa cum au fost numiți mai târziu Fiecare judecător are propriul său grefier, secretar, desigur, cu grefieri, adică propriul său birou și propriii oameni,

adică afacerile pe care i s-a ordonat să le gestioneze, departamentul său S-a remarcat și relația ordinelor cu puterea supremă: un caz care depășea competența unui judecător, necesitând o decizie legislativă, a fost raportat Marelui Duce ca putere legislativă Dar nici în Sudebnik urmele fostului ordin al misiunilor personale temporare nu au fost încă netezite Îi interzice judecătorului de ordin să rămână ceea ce a fost până de curând - un mijlocitor imperios în cauze private pentru o remunerație convenită: promisiune - promisiune, promisiune Cauzele care au fost supuse instanței Marelui Duce, conform articolului din Sudebnik, puteau fi soluționate de persoane "cărora le ordonă Marele Duce": aceștia sunt, evident, grefieri ad hoc, în speță Astfel, Sudebnikul din indică cu siguranță epoca apariției primelor ordine, momentul în care a avut loc trecerea de la conducere prin indivizi la conducere prin instituții Totuși, această tranziție nu a fost o înlocuire drastică a unui ordin de administrație cu altul bazat pe principii diferite Schimbarea a fost mai mult tehnică, mai precis, birocratică, decât politică: ordinele erau o dezvoltare treptată, o complicație a departamentelor palatului În secolul al XIV-lea cu o simplă economie domnească, o persoană era suficientă pentru a conduce una sau alta dintre ramurile sale, care acționa mai mult prin ordine orale sau apelând la acte scrise cu ajutorul unui mic stat major de grefieri de palat Pe măsură ce economia de stat a devenit mai complexă, sarcinile administrative s-au diversificat și s-a dezvoltat munca de birou scrisă Atunci boierul introdus avea nevoie de un birou special cu un funcționar și un funcționar, un secretar și subsecretari, uneori și un tovarăș pentru afaceri comune Imediat ce s-a format un astfel de personal în catedră, din acel moment ordinul a luat naștere ca instituție permanentă Așadar, departamentul majordomului aparatului s-a transformat în ordinul Marelui Palat, departamentul călăriei boierești - în ordinul Stabil etc Dar pe lângă ordinele care s-au dezvoltat din fostele departamente ale palatului, au apărut noi ordine, pentru care nu existau părți corespunzătoare la palatul appanage Aceste ordine au fost cauzate de noile nevoi ale vieții publice Acum, pe de o parte, au apărut astfel de sarcini guvernamentale care nu se încadrau în cadrul restrâns al economiei palatului, pe de altă parte, a existat o nevoie din ce în ce mai puternică de a trage în centru astfel de afaceri guvernamentale care anterior fuseseră în situația de nerăspundere eliminarea conducătorilor regionali Astfel, multe noi afaceri guvernamentale și sarcini s-au acumulat în centru Pe măsură ce s-au acumulat, noi ordine au apărut una după alta în cursul secolelor al XV-lea și al XVI-lea În vremuri specifice, prințul în relațiile sale externe simple se făcea fără o persoană specială desemnată pentru ele: fiecare problemă de politică externă era rezolvată de însuși prințul cu boierii introduși Când relațiile externe ale statului moscovit s-au complicat, la Moscova a apărut un ordin care se ocupa de ei - coliba Ambasadei, Ministerul Afacerilor Externe În vremuri specifice, treburile serviciului militar al oamenilor de serviciu, datorită lor simplitate, de asemenea, nu necesita departamente speciale În secolele al XV-lea și al XVI-lea, când clasa de serviciu a crescut din ce în ce mai mult, iar războaiele au devenit mai frecvente, un loc special, numit Descarcare, sau Ordinul de descarcerare, a început să gestioneze treburile militare și clasa Odată cu dezvoltarea regimului funciar de serviciu, local și patrimonial, a luat naștere Ordinul Local Aceasta este o serie de comenzi noi aduse de complicația administrației centrale O altă serie a apărut ca urmare a centralizării guvernamentale În vremuri specifice, multe afaceri guvernamentale au fost date la

depunerea necontrolată a conducătorilor regionali; acum interesele ordinului de stat cereau instituirea unei anumite supravegheri asupra acţiunilor hrănitorilor Guvernatorii și volostelii anumiți erau responsabili de toate cazurile penale; acum cele mai importante infracțiuni au fost scoase din competența lor și a fost creat un ordin special pentru soluționarea unor astfel de cazuri - Tâlhărie Conducătorii regionali specifici erau responsabili de toate treburile iobagilor; acum aceste cazuri erau subordonate unei instituții centrale speciale - ordinul lui Kholop Deci noile ordine au fost atașate mozaic de cele vechi, iar până la sfârșitul secolului al XVI-lea au format o clădire complexă a administrației prikaz de la Moscova, în care au fost luate în considerare cel puțin de instituții speciale Administrația de la Moscova a luat forma în același mod în care au fost construite palatele suverane din Moscova: odată cu creșterea familiei regale și a economiei, clădirii principale au fost adăugate anexe și suprastructuri, turnuri, svetlitsy, noi pridvoruri și pasaje Din cele spuse, este clar că ordinele de la Moscova au avut o triplă origine: unele s-au dezvoltat din departamentele palatului din timp specific; altele au fost cauzate de noi sarcini guvernamentale apărute odată cu formarea statului moscovit; în cele din urmă, încă altele au fost create din dorința de a trage cele mai importante afaceri guvernamentale din regiuni în centru Este mult mai dificil să se facă o grupare exactă a ordinelor în funcție de natura cauzelor aflate în jurisdicția lor Întrucât ordinele nu au apărut brusc, după un plan, ci au apărut treptat, la nevoie, cu complicarea sarcinilor administrative, repartizarea treburilor guvernamentale între ele pare extrem de incorectă și confuză în opinia noastră, obișnuită cu reglementarea strictă și repartizarea precisă a cauzelor pe fond Prin urmare, este extrem de dificil să aduci comenzi într-un sistem; indicați baza repartizării cazurilor între ele În această distribuție, oamenii de stat de la Moscova s-au ghidat nu de principii politice, ci de facilități practice Deci, gândul de a separa instanța și administrația este imperceptibil: deși au existat patru ordine speciale ale instanței pentru cauze civile - Moscova, Vladimir, Dmitrovsky și Ryazan, cu toate acestea, cauzele civile și cauzele civile dintre ei au fost, de asemenea, tratate în alte ordine, aparent de natură pur administrativă În esență, comenzile pot fi împărțite în două categorii principale, întrucât Nevolin le-a distribuit încă din anii patruzeci ai secolului trecut Primul departament includea ordine de stat, care se ocupau de afacerile generale ale statului în întregul stat sau într-o parte semnificativă a acestuia: acestea erau ordinele Posolsky, Descărcarea, Jaful, Kholopy, ordinul Marii Parohii, care era în sarcina veniturilor statului, în cea mai mare parte neplătite etc O altă grupă era formată din ordine care pot fi numite teritoriale: se ocupau de tot felul, sau, mai bine zis, de diverse, afaceri, dar numai în anumite părți ale statului Acesta include cel mai mare număr de comenzi Astfel au fost Palatul Kazan, care a apărut după cucerirea Kazanului și a condus fostele regate ale Kazanului, Astrahanului și Siberiei, apoi s-a separat de acesta ordinul siberian, precum și palatele locale, care, sub conducerea ordinului Marelui Palatul, se ocupau de treburile palatului în regiunile statului care anterior erau principate sau regiuni independente Novgorodsky, Tverskoy și alții Nici acuratețea și completitudinea suficientă, nici o semnificație specială nu pot fi atribuite acestei grupări Clasificarea sistematică a ordinelor nu a avut, în general, succes pentru cercetătorii lor, la fel cum nu a fost posibilă pentru creatorii lor, suveranii de la Moscova Pentru noi este

mai important să vedem în ce ramuri ale ordinelor administrației se înmulțeau mai intens și în care mai puțin Atenția relativă a guvernului în acest sens este un indicator atât al nivelului de conștiință politică, cât și al celor mai stringente nevoi ale statului Ne vom extinde calculul la ordinele secolului al XVII-lea: natura construcției statului sa schimbat foarte puțin chiar și sub noua dinastie; iar multe dintre ordinele care apar pentru prima dată în documentele secolului al XVII-lea au existat probabil sau probabil mai devreme Numărăm până la comenzi pentru administrația militară, cel puțin pentru economia de stat și până la pentru departamentul palatului La vederea unei astfel de organizații, direcția activității guvernamentale de la Moscova devine clară Vedem că eforturi deosebite au fost îndreptate spre organizarea ramurilor guvernamentale care alcătuiesc aria nedivizată a statului, precum și către extinderea situației specifice Kremlinului, care l-a înconjurat pe suveranul Moscovei cu imensul său palat economie Între timp, în zona vastă a îmbunătățirii interne și a protopopiatului, direct în contact cu nevoile și interesele oamenilor, găsim doar comenzi, și chiar dintre acestea, unele, precum Aptekarsky și Tipărirea cărților, au fost nesemnificative birouri cu o anvergură foarte restrânsă, altele serveau doar nevoilor capitalei sau administrației: acestea erau cele două instanțe Zemsky - departamentele de poliție ale orașului Moscova - și cunoscute de la începutul secolului al XVI-lea Yamskoy prikaz - Ministerul Poștelor, numit în principal pentru distribuirea documentelor de ordine și pentru transportul funcționarilor pentru nevoi publice Grija pentru bunăstarea generală, mijloacele de comunicare, sănătatea publică și alimentația, caritatea publică, promovarea industriei și comerțului și, în final, învățământul public - toate aceste condiții elementare pentru bunăstarea publică nu au găsit organe directe în sistemul de administrare de comandă, ci din partea bisericii, mai precis, autoritatile bisericesti, in ceea ce priveste bunastarea lor generala, statul nu a intalnit nu doar incurajare, ci chiar sprijin in chestiuni de acest gen Am văzut deja cât de rece a reacționat Catedrala Stoglavy la problema carității publice ridicată de țar Ordinul de a construi case de pomană a apărut abia în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, apoi din inițiativa și pe cheltuiala țarului, și executarea sentinței aceleiași Catedrale Stoglavy privind înființarea școlilor bisericești din oraș, se pare , a fost cea mai mică dintre preocupările părinților catedralei, care au hotărât să înființeze aceste școli și dețineau prea multe pentru acele mijloace materiale Statul și guvernul ecleziastic au cerut totul de la oameni și nu le-au dat nimic sau aproape nimic ar însemna a preveni timpul; dar a stabili absenţa a ceea ce ar fi de dorit să se aştepte de la ei, indiscutabil, înseamnă a determina vârsta lor politică, precum şi măsura forţei lor morale şi sociale interne BOYAR DUMA Activitățile ordinelor erau unite de cea mai înaltă instituție guvernamentală care conducea departamentele individuale - duma boierească suverană La vremuri anume, după cum am văzut, această Duma era compusă din unul sau altul, în general, câțiva boieri, chemați de domn mai ales pentru fiecare chestiune importantă Acum, această Duma s-a transformat dintr-un consiliu apropiat și schimbător, cu un departament fluctuant, într-o instituție complexă permanentă, cu o compoziție mai stabilă și o anumită gamă de afaceri Cei mai înalți demnitari și slujitori nobili care stăteau în Duma specifică purtau cu toții titlul de boieri Când în statul moscovit boierii s-au rupt în mai multe straturi, inegale ca origine și semnificație politică, atunci a avut loc o împărțire în rânduri ierarhice în componența personală a Dumei, corespunzătoare

nobilimii genealogice a consilierilor Dumei Reprezentanți ai celor mai nobile familii de boieri stăteau în duma cu fostul titlu de boieri; oameni ai nobilimii minore, formate în principal din descendenți ai vechilor boieri moscovi fără titlu, au fost introduși în consiliu cu rangul de sens giratoriu, ridicându-se uneori la rangul de boier; în cele din urmă, sub Marele Duce Vasily Ivanovici, și poate chiar mai devreme, a apărut în Duma un nou rang, numit "copiii boierilor care locuiesc în Duma", numiti apoi pe scurt - nobili Duma; de obicei erau oameni de afaceri care urcau într-o poziție în Duma din familiile boierești prăbușite sau din masa nobilimii care nu aparțineau boierilor Aceasta înseamnă că rândurile dumei au reprezentat diferite straturi genealogice ale clasei de serviciu care s-au dezvoltat în secolele XV-XVI La Duma au participat și grefieri, secretari de stat și vorbitori ai Dumei Cu o asemenea organizare nouă, duma boierească nu mai era formată din - boieri introduși, ca în timp anume, ci din câteva zeci de membri care purtau grade diferite Toți au fost numiți la Duma de către suveran În componența sa se pot distinge două elemente - aristocratic și birocratic Reprezentanții înalți ai celor mai importante familii de boieri erau de obicei numiți în rîndurile boierilor și în sensurile giratorii; de îndată ce au împlinit o anumită vârstă, li s-a "spus un gând" - li s-au prezentat consiliului, în conformitate cu obiceiurile și relațiile locale Dimpotrivă, nobilii duma și grefierii duma, în cea mai mare parte oameni fără nobilime, primeau numiri la discreția suveranului pentru calități personale sau merite de stat Acest al doilea element este încă puțin observat și are o influență redusă; pe tot parcursul secolului al XVI-lea Duma a păstrat o compoziție strict boierească, aristocratică Dar semnificația guvernamentală a poporului Dumei nu s-a limitat la locul lor în Duma Toți oamenii de serviciu care purtau titlul de boieri, giratori și nobili duma, în virtutea gradelor lor, erau membri ai consiliului de stat și se numeau oameni duma; dar aceeași duma controla ordinele Moscovei, comanda regimente în campanii și conducea regiunile ca guvernatori și guvernatori Un voievod de regiment sau un guvernator de district, desigur, nu putea sta permanent în Duma de la Moscova; prin urmare, în cea mai mare parte, doar șefii ordinelor Moscovei, judecătorii, așa cum erau numiți, a căror funcție îi lega de capitală, au apărut la întâlnirile sale zilnice Grefierii Dumei înșiși nu erau exclusiv secretari și reporteri ai Dumei: fiecare dintre ei controla o anumită ordine Aceștia erau, de obicei, funcționarii șefi sau șefii celor mai importante ordine - Ambasadorul, Descărcarea, Local și uneori fie categoria Novgorod, fie Palatul Kazan, astfel încât erau de obicei trei sau patru grefieri duma Ambasada, descărcarea de gestiune și afacerile locale erau conduse direct de Duma însăși; prin urmare, ordinele în care erau concentrate aceste cazuri erau, parcă, filiale ale cancelariei Dumei; de aceea erau în frunte cu funcţionari, iar nu de boieri sau smecheri Locul principal între aceste ordine aparținea categoriei Marii Moscove: responsabil de numirile oficiale ale oamenilor de serviciu, el a informat alte ordine despre ordinele suveranului și sfaturile sale cu privire la acestea, precum și a adus în Duma chestiunile care au urcat la suveran în plus față de ordine, astfel încât grefierul de descărcare de gestiune Dumny avea valoarea de secretar de stat Prezența constantă în Duma a șefilor celor mai importante ordine a informat-o despre apariția Consiliului de Miniștri Duma era responsabilă de o gamă foarte largă de cauze judiciare și administrative; dar, corect vorbind, era un organism legislativ Fiecare lege nouă a plecat din duma cu nota obișnuită: "Suveranul a indicat și boierii au fost condamnați" Semnificația

legislativă a Dumei nu se mai baza doar pe un obicei de lungă durată, ci a fost aprobată direct în Sudebnikul din , dintre care un articol spune: toți boierii sunt condamnați, iar acele cazuri sunt atribuite în acest Cod de legi Toate decretele suplimentare față de Sudebnik au fost sentințele Dumei În plus, Duma a condus acțiunile ordinelor și a avut control asupra administrației regionale De asemenea, ea a hotărât multe cauze judecătorești, ca instanță supremă sau unică Membrii Dumei se adunau pentru întâlniri la palat, la Kremlin sau unde se afla suveranul, de obicei dimineața devreme, vara la răsăritul soarelui, iarna înainte de zori; adunările durau cinci-șase ore, între dimineața și liturghia, și se reluau adesea seara, când poporul Dumei, după ce dormea după masă, cu primul lovitură al clopotului se aduna din nou la palat pentru vecernie La şedinţă, consilierii se aşezau după rândurile lor, sensurile giratorii erau mai jos decât boierii etc , iar oameni de acelaşi rang - după rasa lor, în ordinea locală; funcţionarii erau prezenţi în picioare; uneori regele le-a plantat şi el Ședința Dumei era desemnată prin expresiile "să se așeze la afaceri" sau, dacă țarul însuși era prezent la ședință, "să asculte de afaceri de la boieri" A merge cu rapoarte la Duma însemna "a urca cu afaceri până sus în fața boierilor" Recepția și spațiile de locuit ale palatului erau în general numite călare Duma însăși a ridicat foarte rar întrebări care au făcut obiectul discuției sale Inițiativa legislativă venea de obicei de jos sau de sus, și nu din rândul consiliului însuși Afacerile curente au fost aduse în Duma de către șefii de ordine, fiecare în departamentul său; ceea ce nu a putut fi raportat din nici un ordin, ceea ce nu a fost inclus în lucrarea clericală actuală a ordinului, apoi însuși suveranul l-a prezentat Dumei; a aparţinut iniţiativei în cele mai importante chestiuni de politică externă şi structura internă a statului Deseori însuși suveranul prezida duma, "stătea cu boierii de afaceri"; deseori le poruncea boierilor "să stea fără ei înșiși" despre un caz binecunoscut Uneori, boierii nu îndrăzneau, fără suveran, să pronunțe verdictul definitiv asupra a ceea ce "nu puteau executa fără decretul suveranului", apoi cazul era raportat suveranului absent Dar dacă boierii, stând fără suveran, au găsit cu putință să rezolve chestiunea legislativă prin autoritatea care le-a fost dată, atunci sentința lor a primit putere de lege, fără a se urca la suveran spre aprobare Așa era ordinea obișnuită a legislației Dumei Şeful ordinului a înaintat Dumei o cerere pentru o nouă lege adresată suveranului în formula obişnuită: "Şi ce va indica marele suveran despre asta?" Suveranul, dacă nu decide el însuși sau cu boierii, a indicat să stea boierii, a căror sentință a devenit lege Decretul preliminar al suveranului, care a pus întrebarea la coadă, și verdictul boieresc - acestea sunt cele două momente necesare ale procesului legislativ; sunt indicați în formulă, suveranul a indicat, iar boierii au fost condamnați; al treilea moment, aprobarea verdictului tuturor boierilor de către suveranul absent, pare a fi un accident sau o excepție Au existat, se pare, doar două feluri de sentințe boierești, care erau întotdeauna prezentate spre aprobare de către suveran în cazul absenței acestuia de la ședință - sunt sentințe pe treburile locale și pedeapsa pentru infracțiuni grave; revizuirea cazurilor de al doilea fel era de obicei însoțită de desființarea sau atenuarea pedepsei Uneori, în cazuri deosebit de importante, componența obișnuită a Dumei sa extins și a inclus un factor guvernamental terț - șeful ierarhiei bisericești ruse, singur sau cu clerul superior, episcopii Acest cel mai înalt ierarh, până la sfârșitul secolului al XVI-lea mitropolitul, iar apoi patriarhul, împreună cu episcopii săi, au format un consiliu

guvernamental special care se ocupa de treburile bisericii ruse și se numea Catedrala Consacrată Acest consiliu a acţionat fie independent de Duma suveranului, fie împreună cu aceasta, fie sub conducerea acesteia Acțiunea comună sau subordonată a Catedralei Consacrate a fost cauzată de treburile bisericești care atingeau îndeaproape interesele statului, sau treburile de stat care intrau în contact cu departamentul bisericii Pentru soluționarea unor astfel de cazuri au fost convocate ședințe comune ale dumei boierești și ale Catedralei Consacrate Astfel de adunări purtau numele special de catedrale, care trebuie distinse de cele zemstvo NATURA ACTIVITĂȚILOR SA Discuția despre treburile din Duma a fost prezentată de grefierii Dumei în protocoale sau "liste către scaunul suveranului pentru fiecare decret Zemstvo"; dar aceasta nu pare să fi fost o regulă permanentă, iar din secolul al XVI-lea nicio astfel de înregistrare nu a ajuns până la noi Numai litigiile parohiale pe care Duma le-a decis au fost consemnate în detaliu pentru referire ulterioară Grefierii marcau întotdeauna doar sentințele Dumei, care erau apoi îmbrăcate sub forma unui decret sau a unei legi De exemplu, voi cita un caz din secolul al XVII-lea, care clarifică suficient nu numai relația mărcii cu decretul, ci și temperamentul administrativ al vremii Pe raportul inept al incompetentului guvernator de district, a fost pusă o notă: "Dezabonează-te cu rușine" Așternutul a fost transformat într-un decret, care începe cu cuvinte impresionante: "Și tu, nebun, guvernator subțire! Scrii," etc Din cauza lipsei de protocoale, știm puțin despre cum au decurs ședințele din Duma și cum au decurs au fost întocmite verdicte Dar se știe că au fost dezbateri, chiar obiecții la adresa suveranului însuși, "întâlniri" S-a spus despre Marele Duce Ivan al III-lea că i-a plăcut întâlnirea și s-a plâns pentru ea Fiul său Vasily nu a fost atât de reținut și de respectuos față de părerile altora: din conversațiile lui Bersenya-Beklemishev aflăm despre scena furtunoasă amenajată de Marele Duce pentru oponentul obstinat, pe care l-a alungat din consiliu cu abuz, punându-l în dizgrație Uneori, în vremuri tulburi, în timpul luptei părților de judecată, dezbaterea s-a aprins, potrivit cronicii, în "o mare mustrare, și un mare strigăt și zgomot și multe cuvinte abuzive" Acestea au fost cazuri rare, excepționale Cursul obișnuit al afacerilor în Duma se distingea prin decor strict, fermitatea formelor și a relațiilor Cel puțin, o astfel de impresie vine din rămășițele supraviețuitoare ale activității Dumei Structura, autoritatea și ordinea obișnuită a muncii de birou păreau a fi concepute pentru încrederea reciprocă de nezdruncinat a președintelui și a consilierilor săi, mărturiseau că nu poate exista nicio dezacord în ceea ce privește interesele între suveran și boierii săi, că aceste forțe politice au crescut împreună, au fost obișnuiți să acționeze pe cale amiabilă, merg mână în mână și că nu pot și nu știu cum să meargă altfel Au fost ciocniri; dar au depășit gândul și s-au reflectat foarte slab în structura și activitățile sale Au fost dispute, dar nu despre putere, ci despre fapte; opiniile de afaceri se ciocnesc, nu revendicările politice După structura sa istorică, Duma boierească nu a devenit o arenă de luptă politică Cotidianul suveran a făcut multe treburi de guvern fără participarea consiliului boieresc, la fel cum consiliul boieresc a hotărât multe cazuri fără participarea suveranului Acest lucru s-a datorat unor considerente de conveniență guvernamentală și nu o chestiune de drepturi și prerogative politice, a fost o simplă diviziune a muncii, nu o diviziune a puterii Cazul lui Bersen este una dintre puținele izbucniri de iritabilitate nervoasă care a izbucnit din acest laborator zgomotos și închis al legii și ordinii statului Moscova

Aici, se pare, fiecare își cunoștea locul după rang și rasă, iar fiecare știa prețul după demnitatea minții, după cap Pe față, părea că în această atmosferă întărită nu mai era loc pentru pasiunile și entuziasmele politice, gândul la o luptă pentru putere și semnificație nu putea intra în niciun cap; persoanele și partidele cu intențiile lor egoiste sau egoiste au trebuit să dispară sub presiunea interesului statului și a corectitudinii sau obiceiurilor politice Activitățile ordinelor de la Moscova se distingeau și prin același caracter În această grămadă de instituții apărute în vremuri diferite, fără un plan comun, după indicațiile și nevoile momentului actual, a fost multă confuzie și forfotă, multă hârtie și timp pierdut, s-au săvârșit multe păcate administrative; dar nu se aud ecouri ale luptei politice În cea mai mare parte, ordinele se dădeau în fruntea unor oameni care stăteau și în duma boierească și acolo erau aceiași oameni de afaceri de rutină ascultători ca aici erau consilieri loiali și discreti Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul MODIFICĂRI ÎN GUVERNANȚĂ REGIONALĂ REGLEMENTAREA ALIMENTĂRILOR RAPORTAȚI ȘI JUDECAREA BĂRBAȚILOR CONTROLUL BUZELOR COMPOZIȚIA SA BIROUL ȘI PROCESUL CARACTER ŞI SEMNIFICAŢIE DOUĂ ÎNTREBĂRI ATITUDINA GUVERNULUI PROBAL FĂRĂ FEEDERS REFORMA ZEMSKAYA MOTIVE UE INTRODUCEREA INSTITUȚIILOR ZEMSKIY DEPARTAMENTUL ŞI RESPONSABILITATEA AUTORITĂŢILOR ZEMSK MANAGEMENT ADEVĂRAT NATURA ŞI SEMNIFICAŢIA REFORMEI MODIFICĂRI ÎN GUVERNANȚĂ REGIONALĂ Am schițat schimbările care au avut loc în administrația centrală a statului moscovit de la mijlocul secolului al XV-lea Nu este greu de văzut direcția generală în care a mers perestroika guvernamentală În timpul specific, administrația centrală era de fapt palatul, protejând și urmărind interesele personale și economice ale prințului specific De la mijlocul secolului al XV-lea în statul moscovit părăsește treptat sfera îngustă a economiei palatului domnesc și se adaptează la nevoile statului, asimilând sarcinile binelui public Desigur, această schimbare nu a fost rezultatul vreunei schimbări în conceptele politice ale suveranului Moscovei sau ale clasei de guvernare a Moscovei Dimpotrivă, tocmai aceste concepte s-au schimbat sub influența restructurării managementului, care a fost forțată de cursul lucrurilor, după cum se spune, de forța lucrurilor Acest proces, cum să spunem, de extorcare istorică a noilor concepte s-a reflectat mai ales clar în schimbările care au avut loc în administrația regională a statului moscovit de la mijlocul secolului al XV-lea Aici, prin noile nevoi ale statului în instituțiile și relațiile guvernamentale din ce în ce mai complexe, idei neobișnuite pentru mințile de atunci despre diferența dintre interesele generale și cele locale, centru și regiuni, despre necesitatea supravegherii autorităților locale și despre modalități de reglementare activitățile lor, străpung Aceste idei sunt încă de natură primară, elementară, par a fi încercări parțiale; cu toate acestea, ele se adaugă treptat la un întreg plan care vizează jena, iar apoi abolirea hrănirilor Astfel, posturile din administrația regională, care erau mijloacele specifice de menținere a oamenilor de serviciu, s-au transformat în organe ale administrației centrale locale REGLEMENTAREA ALIMENTĂRILOR Pe parcursul acestei reorganizări a administrației regionale se pot distinge trei puncte principale Primul moment a fost indicat de faptul că guvernul central a început să stabilească mai precis prin mijloace legislative drepturile și responsabilitățile administrațiilor regionale stabilite prin obicei sau practică și, prin reglementarea procedurii de hrănire, a constrâns arbitrariul hrănitorilor Întâlnim astfel de reglementări ale administrației regionale atât în legalizările generale ale ambelor

Sudebnik, cât și în cartele locale, pe care guvernul central le-a acordat regiunilor întregi sau comunităților urbane și rurale individuale Chiar apariția unor astfel de legalizări și carte care reglementează activitățile conducătorilor locali a arătat că guvernul central a început să se ocupe de protejarea intereselor locuitorilor locali de proprii agenți, adică a început să-și dea seama de scopul său de a proteja binele societății Hrănitorul, guvernatorul sau volost, primea, atunci când era desemnat să hrănească, un impozit sau o listă de venituri, un fel de impozit, care îi determina în detaliu veniturile, hrana și obligațiile În plus, hrana naturală a fost transferată în bani: de exemplu, conform chartei Belozersky din , guvernatorul a primit bani de la un plug în loc de pâini coapte sau un covor pentru mâncarea de Crăciun (aproximativ ruble), în loc de un cărucior de fân - altyns (aproximativ ruble) etc Apoi li s-a interzis hrănitorilor să-și adune propriile furaje de la populație: acesta a fost instruit să fie ales din societăți, sotsk - în orașe și tabere suburbane, bătrâni - în alte zone rurale volosturi De-a lungul timpului, chiar momentul hrănirii a devenit mai precis În secolul al XVI-lea guvernul de la Moscova, aparent, a căutat să le reducă: în epoca celui de-al doilea Sudebnik, regula generală era, se pare, un mandat de un an, deși au existat cazuri de hrănire a copiilor de doi ani și de trei ani Măsurile evidențiate au împiedicat guvernatorii și volostelii ca alimentatori, eficientizând relația lor cu plătitorii, prevenind sau atenuând nemulțumirile reciproce și ciocnirile dintre părți RAPORTAȚI ȘI JUDECAREA BĂRBAȚILOR Al doilea moment în transformarea administrației locale poate fi pus pe seama măsurilor în care s-a încercat să se confere alimentatorilor caracterul de guvernanți locali în sensul statal al cuvântului și în această direcție să-și schimbe activitățile judiciare și administrative Aceste măsuri au restrâns nu numai arbitrariul, ci și însuși domeniul de aplicare al puterii alimentatorului, eliminând cele mai importante aspecte din competența lor Mijlocul acestei limitări a fost dubla supraveghere a acțiunilor lor, venite de sus și de jos Supravegherea de sus a fost exprimată în raport Acesta era numele în documentele antice rusești pentru transferul unui caz judiciar sau administrativ de la o instanță inferioară la una superioară, de la o instituție subordonată la o instituție de guvernare pentru hotărârea definitivă, executarea, în limba acestor acte Deci, pe cale de raport, cazurile au fost transferate de la ordinele "la vârf", la Duma Boierească sau la suveran; la fel, guvernanţii regionali erau obligaţi să raporteze anumite cazuri la ordinele centrale Guvernatorul regional a luat în considerare doar cazul, dar decizia asupra cazului a fost dată de instituția centrală, sub rezerva ordinului, sau chiar de Duma Boierească și, bineînțeles, toate actele au fost revizuite din punctul de vedere al conștiinciozității acesteia si corectitudinea În secolele al XV-lea și al XVI-lea un număr tot mai mare de cazuri care au fost tratate anterior la fața locului, în regiune, trec de la alimentatoarele regionale pentru un raport către instituțiile centrale Deci raportul a limitat puterea guvernatorilor regionali În a doua jumătate a secolului al XV-lea, conform primului Sudebnik, doar unii dintre guvernatori și volosteli au fost obligați să trimită în capitală cazuri cunoscute de servilism și cele mai importante dosare penale spre denunț - jaf, omor și roșie dat tatba Potrivit celui de-al doilea Sudebnik, această restricție se aplică tuturor guvernanților și volostelilor În mod similar, de la sfârșitul secolului al XV-lea aproape majoritatea cauzelor terenurilor judecătorești sunt soluționate

în centru, și nu în regiune Pe de altă parte, acțiunile judiciare ale guvernanților și volostelilor erau supuse supravegherii reprezentanților comunităților locale Actele supraviețuitoare ale unui anumit timp descriu activitățile doar ale autorităților princiare, cum ar fi guvernatorii și volostelii din administrația locală Dar abia sesizabil fulgeră în scrisorile de atunci o altă serie de autorități, în care s-a exprimat inițiativa societăților locale Orașele și taberele suburbane și-au ales de mult soții, voloștii rurali - bătrânii lor Este greu de spus din actele de timp anume care a fost semnificația acestor autorități zemstvo; probabil, ei au condus afacerile economice ale lumii lor și, de asemenea, au păzit siguranța publică "de oamenii năucitori", de hoți și tâlhari Odată cu unificarea Rusiei moscovite, acești aleși zemstvo au început să fie implicați în afacerile economiei de stat: după cum am văzut, sotskiilor, bătrânilor și plătitorilor aleși li s-a încredințat structura impozitelor și taxelor de stat, precum și colectarea furajelor care mergeau la guvernatorii regionali Poate că, datorită unui obicei îndelungat, aceste autorități aveau și o semnificație judiciară, se ocupau de orice afaceri judiciare ale societăților lor care nu se aflau sub jurisdicția alimentatorilor Dar până în a doua jumătate a secolului al XV-lea monumentele de legislație supraviețuitoare nu indică o asemenea semnificație a aleșilor laici, nici jurisdicția lor specială, nici participarea la curtea guvernatorilor regionali Dar de atunci, instituțiile zemstvo au devenit din ce în ce mai activi participanți la administrația locală și la instanțe În primul rând, aleșii zemstvo sunt prezentați la curtea guvernatorilor și a volostelilor Primul Sudebnik și scrisorile statutare ale vremii sale prescriu ca la procesul hrănitorilor regionali să fie prezenți bătrâni, bătrâni și oameni buni sau cei mai buni Sudebnik adaugă, de asemenea, un tribunal, administrator ales, care era responsabil de închisori și alte clădiri guvernamentale din unele orașe și a aprobat, de asemenea, unele tranzacții civile, de exemplu, transferul de bunuri imobiliare dintr-o mână în alta Numind pe acești zemstvo "bărbați care judecă" la tribunalul alimentatorilor regionali, legea a restabilit sau a generalizat vechiul obicei popular, care impunea prezența martorilor atunci când se executa un act juridic pentru a certifica autenticitatea sau valabilitatea acestuia Același a fost sensul inițial al judecătorilor: ei au fost prezenți la proces ca martori - asistenți ai săi Dacă cazul luat în considerare de guvernator sau volost mergea la un raport către o autoritate superioară și o parte a contestat - a "mințit" lista instanței, protocolul instanței, atunci conducătorul cu alți oameni ai instanței era chemat să depună mărturie dacă instanța procedează ca este inscris in lista de judecata, pe care, in acelasi timp, l-au comparat cu o tava de copt, copie a procesului-verbal care a fost eliberat judecatorilor in cadrul primelor proceduri la alimentatorul sub sigiliul acestuia În cazul în care judecătorii au arătat că instanța a procedat așa cum se prevede în lista instanței, iar această listă convergea cu copia "cuvânt cu cuvânt", partea care contesta procesul verbal a pierdut cauza; în caz contrar, răspunderea pentru judecată greșită revine judecătorului Oameni buni au fost aleși special pentru fiecare caz ca martori În secolul al XVI-lea se transformă într-o instituție permanentă, inițial în unele localități, mai ales în nordul Novgorodului, și apoi peste tot: conform celui de-al doilea Sudebnik, aleși speciali ar fi trebuit să fie prezenți în curtea guvernatorilor regionali - bătrâni zemstvo cu jurați - sărutători, care trebuie să se distingă de foștii sotsky, bătrâni și zecimi, care se ocupau de colectarea și distribuirea impozitelor și, în general, de

afacerile economice ale lumii lor Acum, competența juraților s-a extins: ei au început să ia un rol mai activ în administrarea justiției Aceștia au fost acuzați de datoria la curtea alimentatoarelor de a "păstra adevărul" sau "să se ocupe cu adevărat de fiecare afacere, sărutând cartierul, fără niciun truc" Astfel, ei trebuiau să respecte corectitudinea procedurilor judiciare, protejând ordinea juridică, obiceiul juridic local de arbitrariul sau lipsa de experiență a alimentatorilor care nu cunoșteau sau nu doreau să cunoască adevărul local - într-un cuvânt, să fie purtători de conștiință lumească In afara de asta Sudebnikul din le-a dat dreptul de a respecta interesele drepte ale justițiabililor Această semnificație este exprimată în două din hotărârile sale: una cerea ca bătrânii și sărutatorii acelorași volosti, dintre care reclamantul și pârâtul erau, să fie prezenți la instanța de hrănitori; conform altui decret, când executorul judecătoresc al guvernatorului sau volost-ului dădea pe cauțiune acuzatul sau condamnat și totodată nu găsea garanți, acesta nu avea dreptul să falsească această persoană în fier fără să-i arate pe bătrân și pe sărutători ; în caz contrar, la cererea rudelor, acestea din urmă ar putea elibera persoana arestată și chiar să solicite dezonoare din partea executorului judecătoresc pentru arestare pe nedrept Astfel, zemstvoi aleși, deveniti jurați permanenți la curtea guvernatorilor și a volostelilor, sunt intermediari între alimentatori și lumile lor zemstvo În sfârșit, ambele controale, de sus și de jos, la care au fost supuse acțiunile hrănitorilor, au fost combinate în ordinea depunerii plângerii împotriva acestora de către orășeni, stabilită prin Codul de legi și scrisorile statutare Oamenii înșiși au stabilit o dată la care guvernatorul sau volost trebuia să devină sau să-și trimită persoana în judecată în fața Marelui Duce pentru a răspunde acuzației din ordinul de la Moscova sau în fața Dumei suveranului CONTROLUL BUZELOR Așadar, repet, al doilea moment în reorganizarea managementului a fost marcat de instituirea supravegherii bilaterale asupra acțiunilor alimentatoarelor regionale Participarea aleșilor zemstvo la administrarea justiției a fost doar un corector auxiliar al instanței de alimentație Deja în prima jumătate a secolului al XVI-lea a fost indicat și al treilea moment al procesului studiat, care a constat în încredințarea lumilor locale a conducerii independente a afacerii, care a fost condusă nesatisfăcător de către alimentatori, respectiv protecția siguranței publice Acesta a fost începutul înlocuirii alimentatoarelor de către autorități alese zemstvo Înaintea țarului Ivan al IV-lea, guvernatorii și voloștii se ocupau și de cauzele penale, la început fără raport, iar apoi transferându-le pe cele mai importante dintre ele spre revizuire, decizie sau aprobare în capitală Cele mai grave infracțiuni penale - tâlhărie, omor, tatba, incendiere etc - toate astfel de cazuri atrăgătoare, așa cum se numeau atunci, erau cele mai profitabile articole judiciare pentru guvernanți și voloști, le aduceau cele mai importante onorari: pentru astfel de infracțiuni , persoana condamnată a fost supusă "vânzării" - confiscarea tuturor bunurilor în favoarea alimentatorului, minus remunerația reclamantului, în timp ce alte infracțiuni i-au dat doar "pan împotriva reclamantului" sau "jumătate reclamantului", că este, o penalitate egală cu cererea sau jumătate din aceasta Aceasta înseamnă că interesul personal al conducătorului regional l-a determinat să urmărească fapte izbitoare și să pedepsească pentru ele; dar nu avea niciun motiv sau nici măcar mijloace să-i avertizeze Când se comite o crimă, volost, și mai des guvernatorul, care aparținea de obicei de instanța penală, cereau de la societatea pe terenul căreia s-a comis

crima, extrădarea criminalului; în rest, societatea îi plătea ruble pentru vir (la sfârșitul secolului al XV-lea și la începutul secolului al XVI-lea, cel puțin de ruble pentru banii noștri) Au fost persecutate faptele individuale de furie, dar nu a existat nicio instituție care să ducă o luptă constantă și organizată împotriva oamenilor năucitori, a recidiviștilor, a tâlharilor profesioniști și a hoților Hrănitoarele nu erau în mod evident potrivite pentru o astfel de luptă Între timp, dezvoltarea teribilă a jafului, despre care vorbesc monumentele acelor secole, a necesitat organe de conducere speciale pentru protejarea siguranței publice și prevenirea criminalității Guvernul a încercat mai întâi să trimită detectivi speciali în regiune pentru a-i urmări pe oameni deștepți; dar acești detectivi, cerând pentru ei înșiși ajutorul societăților locale, au căzut asupra lor cu o nouă povară, provocând mari pierderi orășenilor și birocrație mare Prin urmare, la Moscova au decis să încredințeze poliția criminală comunităților locale În copilăria orașului Groznîi, în timpul domniei boierești, guvernul a început să dea comunităților urbane și rurale așa-numitele hârte, care le asigurau persecuția și execuția unor oameni nebunești Astfel, vechea datorie a societăților zemstvo de a preda criminalii viceregelui s-a transformat acum în dreptul lor responsabil de a prinde și executa tâlhari Și această chestiune a fost aranjată foarte treptat, cu mari fluctuații În alte locuri, guvernul a instruit "cazurile de tâlhărie" să fie aleși jurați la curtea alimentatoarelor sau a celulelor de numerar și a bătrânilor sub îndrumarea funcționarilor orașului deja cunoscuți nouă; în alte locuri, a dispus selecția unor autorități speciale, speciale pentru această problemă Districtul de poliție criminală, în care persecuția oamenilor năucitori a fost lăsată în seama societății însăși, a fost numit o buză Inițial, împărțirea raionului labial a coincis cu diviziunea administrativă mică Așadar, conform documentelor din , Belozersk și Kargopol, cele mai timpurii acte de acest fel care au ajuns până la noi, orășenii din toate clasele, "adunându-se toți pentru unul", pentru capturarea și executarea tâlharilor au ales şefii de copii din fiecare volost a acelor judeţe boieri, câte sau persoane pe volost, şi să-i ajute - bătrâni, zecimi şi cei mai buni oameni care au fost aleşi din populaţia impozabilă Astfel, în afacerile de gură s-a constituit activitatea comună a societății de servicii și impozite cu subordonarea celei din urmă față de prima Dar, în același timp, s-au format buze deosebite din satele marilor proprietari privilegiați, independente de volosti, cu propriile buze și sărutători Așadar, din sate ale Mănăstirii Kirillov din raionul Belozersky, s-a format în o buză specială cu bătrâni labiali, "șefi aleși" din oamenii de slujire și cu sărutători de la țăranii din aceleași sate Dar aceste capete de buze monahale pe chestiuni importante de buze au trebuit să vină împreună cu volost și capete de buze din orașul Belozersk, unde au făcut astfel de lucruri împreună Aceste congrese, în mod firesc, au dus la unificarea micilor unități provinciale, la stabilirea unui guvern provincial pentru toate districtele În a doua jumătate a secolului al XVI-lea o astfel de putere a apărut sub forma unor bătrâni labiali all-uyezd, unul sau doi pentru întregul uyezd, care acum formau o buză întreagă Deasupra capetelor labiale de lagăr și volost Belozersky, înființate în , o carte din a plasat doi bătrâni labiali din tot județul O asociație asemănătoare de instituții labiale a avut loc și în moșiile marilor proprietari privați În numeroasele sate ale Mănăstirii Treime Serghie, împrăștiate în de raioane centrale, erau mai multe buze monahale cu grefieri labiali aleși și sărutatori, cu bordei labiale, adică

scânduri, și cu închisori atașate de hoți și tâlhari - toate pe conţinutul monahal În anul , peste toate aceste buze monahale, a fost numit un prezbiter labial comun din poporul slujirii monahale COMPOZIȚIA SA Devenind all-uyezd, administrația provincială a format o rețea complexă de organe de poliție conducătoare și subordonate, răspândite în întregul uyezd Erau în frunte cu bătrâni labiali, aleși la congresul județean al întregii moșii, dar numai din oameni de serviciu, unul sau doi pe județ Au făcut afaceri împreună cu sărutatorii de buze, care erau aleși din mijlocul lor de niște oameni harnici, orășeni și săteni, în fostele cartiere mici, suburbii, volosturi, tabere și sate Bătrânii erau subordonați secțiilor de poliție sot, cincizeci și zece, selectați de sute, cincizeci și zeci, în care raioanele lip erau împărțite după numărul de curți BIROUL ȘI PROCESUL Creșterea gradului de conștientizare a sarcinilor statului s-a reflectat în instituțiile labiale: acestea au fost rodul ideii că infracțiunea nu este o chestiune privată, ci privește întreaga societate, afectează binele comun și, prin urmare, urmărirea ei este datoria statului și necesită organe și metode speciale de management Dezvoltarea acestei idei a dus la extinderea treptată a departamentului de buze, care acoperea o gamă tot mai mare de acte criminale Conform celui de-al doilea Sudebnik și al primelor litere de buze, dintre toate faptele atrăgătoare, acestui departament a fost asigurat doar jaf, la care s-a adăugat ulterior tatba și în secolul al XVII-lea - Crima, incendierea, insultarea părinților și altele Pentru cazurile de buze, a fost stabilită o procedură specială pentru munca de birou Feeders au condus cauzele în justiție printr-un proces acuzator sau contradictoriu, care, de fapt, a fost numit instanță Cauza a fost inițiată prin cerere sau învinuire privată și decisă prin mărturisirea inculpatului, mărturii, teren, jurământ, înscrisuri Șeful labial a condus cazurile într-un ordin de percheziție sau de investigație Dosarul a fost inițiat și fără un proces privat - prinderea mătușii în flagrant, o percheziție generală - o anchetă a orășenilor despre comportamentul anterior al acuzatului, despre fiabilitatea sa publică și o calomnie - indicându-l pe infractor cu tortură ca complici la crimă Aceste probe aveau puterea probelor criminalistice în sine, fără o evaluare criminalistică comparativă a fiecăruia dintre ele O acuzație privată de tâlhărie, nesusținută nici de calomnie sau de probe directe, a dus la o percheziție generală, iar o persoană care a fost acuzată de percheziție, chiar și fără probe, a fost totuși supusă torturii și, dacă nu a mărturisit la un infracțiune, "prin percheziție" a fost condamnat la închisoare pe viață, iar reclamantul a fost recompensat din proprietatea sa Scopul procesului buzelor este strict poliția - prevenirea și suprimarea "liniuței", eradicarea oamenilor năucitori Carta buzelor amenința buzele autorităților: "Și pe lângă ei se găsesc oameni nebunești și li se ordonă să depună procese împotriva lor fără proces, dar ar trebui să fie executați de noi (suveranul)" Prin urmare, șeful labial nu era preocupat de restabilirea dreptului în fiecare caz de încălcare a acestuia, ci de asigurarea siguranței publice Preluând funcția, a fost obligat să convoace în orașul de județ pentru un congres rezidenți din județ din toate clasele societății: din clerul alb și negru, din nobilime, din populația urbană și din mediul rural - și să-i întrebe sub jurământ pe cine aveau oameni frumoși pe buzele lor, tati și tâlhari sau ascunzătorii lor, și cei care au fost numiți oameni năruitori în această căutare generală preliminară, ei au fost luați și așezați înaintea capului gurii, iar proprietatea lor, după ce a fost copiată, a fost protejată până la sfârșitul anului cazul Astfel

a început o procedură de buze complexă și zgomotoasă în tot județul cu arestări, calomnii prin tortură, confruntări, "pretenții de revendicare", percheziții generale și torturi repetate, confiscări, spânzurătoare CARACTER ŞI SEMNIFICAŢIE În această organizație greoaie și activitățile sale supărătoare, a fost urmărită în mod persistent o dublă tendință În primul rând, toate clasele societății au fost chemate să ajute autoritățile provinciale alese, să prindă și să incrimineze oameni năuciți; a fost o mobilizare generală a lumilor locale pentru protecția siguranței publice, care era interesul comun al tuturor claselor În al doilea rând, persecuția oamenilor năuciți, care la început a fost acordată fiecărei lumi și orașelor individuale ca un drept conform petiției lor, apoi, odată cu transformarea afacerii gurii într-o instituție universală și pentru toată țara, a devenit o datorie responsabilă pentru lor Această natură a instituției s-a relevat, pe de o parte, în faptul că prin alegerea pe tot moșia a șefului labial, societatea județeană a garantat pentru alesul său, iar aceasta era o garanție obligatorie, care era cerută și pentru conducător, care uneori era numit chiar de guvern, obligând alegătorii să fie răspunzători pentru activitățile sale, să plătească pentru eșecul celor numiți, precum și a celor aleși; pe de altă parte, printr-o percheziție preliminară generală, locuitorii districtului guba s-au garantat în fața guvernului și unul față de celălalt că nu vor permite să se prăbușească în mijlocul lor, sub amenințarea de a plăti altfel amenzi și pretenții victimelor unei abateri caz pe care nu l-au împiedicat "fără proces de două ori" Astfel, începutul responsabilității statului a fost pus la baza administrației provinciale, exprimat în dubla garanție obligatorie a lumilor locale - pentru aleșii lor și pentru ei înșiși, pentru fiecare dintre membrii lor DOUĂ ÎNTREBĂRI Acesta a fost un nou început în sistemul de stat de la Moscova, care încă se baza pe un amestec specific de drept privat cu dreptul de stat Dar sunt două întrebări aici Protecția siguranței publice nu este o chestiune locală, ci națională: de ce au considerat necesar să încredințeze această chestiune aleșilor comunităților locale, și nu autorităților centrale direcționate? Mai mult, societatea din statul moscovit din secolul al XVI-lea A fost împărțit în multe state economice, diferite în ocupație, tip, dimensiune și parțial în proprietatea capitalului Acestea erau stări instabile, mobile: indivizii puteau trece de la o categorie la alta și puteau schimba sau combina ocupațiile Statul abia începea să impună o amprentă de clasă asupra acestor clase, distribuindu-și serviciile și îndatoririle între ele în funcție de diferențele lor economice În această diferențiere socio-politică au început să se identifice trei state principale, în care, prin natura îndatoririlor, clasele sociale fracționate s-au închis: erau proprietari de terenuri de serviciu obligați de serviciul militar, orășeni impozabile, oameni comerciali și industriali, care au tras impozit "pe stomacuri (proprietate) și meșteșuguri", iar județul impozabil, oamenii arabi din mediul rural care au tras impozitul pe teren arabil Nu vorbim despre cler, care a fost mult timp izolat de slujirea sa bisericească A fost caracterul integral al administrației provinciale un semn că statul sau poporul au simțit nevoia să susțină sau să întărească activitatea comună a moșiilor emergente în administrație? Găsim răspunsul la aceste întrebări în originea și structura instituțiilor zemstvo ale țarului Ivan al IV-lea GUVERNANȚA BUZA ȘI FEEDERS Odată cu introducerea administrației provinciale, aparent, nu s-a intenționat încă să anuleze hrănirea sau chiar să restrângă drepturile hrănitorilor Legislația a încercat să facă distincția corectă între cele două departamente,

labială și severă, și să definească în mod inofensiv relațiile lor reciproce Sudebnik-ul din protejează cu grijă competența hrănitorilor de intervenția bătrânilor labiali, care sunt lăsați să se ocupe doar de cazurile de tâlhărie, dar ordonă să judece cazurile de tatba în conformitate cu lip charters, care fie dau cazuri de tatin împreună cu tâlhari competența bătrânilor labiali, sau dispune acestora din urmă să judece aceste cauze împreună cu alimentatorii, iar participarea ambilor la o astfel de instanță este strict delimitată: alimentatorii au decis asupra condamnatului "vânzările", pedepsele, iar labialele au satisfăcut reclamanții din proprietatea sa și l-au supus pedepsei penale, biciului etc Dar societatea a înțeles inovația ca pe o măsură îndreptată direct împotriva hrănitorilor Cu un sentiment de profundă satisfacție interioară, cronicarul din Pskov povestește despre acest lucru sub El scrie că suveranul a arătat milă față de patria sa, a început să dea scrisori orașelor și volostelor - oamenii năuciți caută între ei pe țăranii înșiși sărutând crucea și execută-i prin moarte, fără să-i conducă la guvernanți și tiuni lor, iar "guvernatorii aveau o mare antipatie față de creștini" Pskoviții au luat și ei o astfel de scrisoare (care nu a ajuns până la noi), iar pupatorii din Pskovi și Sotsky au început să judece și să execute oameni nebunești Guvernatorul Pskovului era foarte supărat pe pskoviți pentru faptul că "au, ca o oglindă, scrisoarea suveranului", ca un ghimpe în ochiul guvernatorului, a vrut probabil să spună cronicarul "Și să fii o bucurie țărănească și să beneficiezi de pe urma oamenilor năucitori", adaugă naratorul și îi pune pe guvernatorii înșiși împreună cu slujitorii lor pe lista acestor oameni atrăgătoare REFORMA ZEMSKAYA Reforma Zemstvo a fost al patrulea și ultimul moment în reorganizarea administrației locale A constat în încercarea de a desființa complet hrănirea, înlocuirea guvernanților și volostelilor cu autorități publice alese, încredințând lumile zemstvo înseși nu numai poliției penale, ci și întregii administrații locale zemstvo, împreună cu instanța civilă MOTIVELE EI Diverse motive au dus la această schimbare Sistemul de alimentare a fost asociat cu mari inconveniente atât pentru serviciul militar, adică pentru apărarea țării, cât și pentru administrația locală Știm deja că clasa de serviciu militar în statul moscovit avea o dublă semnificație, că a constituit principala sa forță de luptă și împreună a servit ca organ de conducere Locurile de hrănire au hrănit o mulțime de militari Dar în secolul al XVI-lea statul era obligat aproape în fiecare an să ridice forțe semnificative la una sau alta din periferiile sale Mobilizarea a fost extrem de îngreunată de faptul că o mulțime de militari erau împrăștiați în jurul hrănirii, iar ordinul de conducere a avut de suferit din cauza faptului că organismele sale au fost nevoite să părăsească afacerile pentru campanie Astfel, ambele ramuri ale guvernului s-au amestecat una cu cealaltă: militarii au devenit administratori greșiți, iar când au devenit administratori, au încetat să mai fie militari utili În plus, noile nevoi ale ordinii sociale, complicând sarcinile de conducere, cereau guvernanților o atenție din ce în ce mai mare la interesele statului și nevoile populației, la care hrănitorii nu aveau nici obiceiul, nici dorința De aici s-au dezvoltat diversele abuzuri ale conducătorilor și nemulțumirea teribilă a celor guvernați Printre măsurile pe care le-a propus guvernul moscovit pentru a reduce apetitul prea înfloritor al hrănitorilor, ordinea specifică a răspunderii oficiale, dezvoltată din dreptul străvechi al guvernaților de a se plânge guvernului superior cu privire la acțiunile ilegale ale administratorului subordonat, a fost deosebit de important La sfârșitul

hrănirii, locuitorii, care sufereau din cauza arbitrarului conducătorilor, se puteau plânge în ordinea civilă obișnuită de acțiunile alimentatorului, pe care le-au găsit greșite Domnitorul acuzat într-un asemenea proces era un simplu inculpat civil, obligat să-și răsplătească foștii supuși pentru infracțiunile ce li se pricinuiau, dacă reclamanții știau să-și justifice pretențiile; în același timp, alimentatorul plătea atât penalități judecătorești cât și protori Potrivit ordonanței de judecată de atunci, reclamanții puteau chiar să-și conteste fostul steward la un duel, un teren Litvin Mikhalon, care este familiarizat cu ordinele contemporane ale Moscovei din jumătatea secolului al XVI-lea, indignat de arbitrariul nepedepsit al tigăilor din patria sa, scrie cu entuziasm în eseul său despre o astfel de metodă moscovită de a menține administrația regională în limitele legale decenţă Dar aceasta era decență păzită de scandal: din punct de vedere al disciplinei sociale, ce poate fi mai condamnabil și mai seducător decât spectacolul unei încălcări judiciare între un fost guvernator sau adjunctul său, servitorul său, cu un luptător angajat demascat de oameni cărora domnise recent în numele puterii supreme? Modul stabilit de a proteja societățile guvernate de arbitrariul conducătorilor a servit drept sursă de litigii nesfârșite Congresul din funcția de feeder, care nu știa să se înțeleagă cu domnia, a fost semnalul pentru depunerea unor revendicări complicate pentru busturi și alte nemulțumiri Magistrații de la Moscova nu și-au calmat frații guvernamentali Reprezentând starea de lucruri dinaintea reformei guvernului local, cronicarul spune că guvernanții și volosturile au devastat multe orașe și volosti cu faptele lor insidioase, nu au fost pentru ei păstori, nici dascăli, ci persecutori și distrugători, care, la rândul lor, a fost și "mascul" acelor orașe și volosturile au făcut multe înșelătorie hrănitorilor și chiar crime oamenilor lor: de îndată ce hrănitorul părăsește hrănirea, țăranii îl caută cu multe procese și, în același timp, un se comite multă "vărsare de sânge și profanare a sufletelor", bineînțeles din dueluri și sărutări încrucișate, astfel încât mulți guvernatori și voloști, pierzând astfel de litigii, au fost lipsiți nu numai de stomacurile dobândite prin hrănire, ci și de vechile lor proprietăți ereditare , moșii, plata pierderilor reclamanților și a pedepselor judecătorești INTRODUCEREA INSTITUȚIILOR ZEMSKIY Pentru a opri acest litigiu seducător, țarul, la Zemsky Sobor din , "a poruncit" boierilor, funcționarilor și hrănitorilor săi să facă pace cu "toți țăranii" regatului său pentru o perioadă, adică a invitat oamenii de serviciu să încheie litigiile lor administrative cu zemstvo oameni nu proces obișnuit, luptă, dar ordinea mondială fără păcat Porunca țarului a fost împlinită cu atâta acuratețe, încât în următorul a putut deja să-i informeze pe părinții bisericii, așa-numita Catedrală Stoglavy, că boierii, funcționarii și hrănitorii "s-au împăcat cu toate pământurile în toate chestiunile" Această eliminare globală a litigiilor administrative a fost o măsură pregătitoare pentru eliminarea hrănirii Conform metodei obișnuite de transformare a guvernului de la Moscova, au fost făcute experimente preliminare În februarie , când tocmai s-a întrunit Catedrala Stoglavy, țăranilor din volosta Plyosskaya din districtul Vladimir a fost dată o hrisovă, din care vedem că țăranii din acest volost "s-au logodit" - au decis să plătească cotizații la vistierie în schimbul hranei și îndatoririlor guvernatorului, pentru care li s-a acordat dreptul de a da în judecată "între ei" cu bătrânii și sărutatorii, "pe care îi vor alege prin toată volost" Țăranii din Plyos și-au procurat acest beneficiu doar pentru un an, dar apoi l-au continuat pentru anul următor, dublând cotizațiile În

, cu trei luni înainte de campania de la Kazan, orășenii și țăranii din districtul Vazhsky din nordul Pomeraniei au primit aceeași cartă, care a anulat administrația guvernatorului și a transferat guvernul în toate problemele șefilor lor favoriți La scurt timp după cucerirea Kazanului, guvernul, cu mâinile dezlegate pentru afacerile interne și cu un spirit neobișnuit de înalt, a început să elaboreze în continuare problema hrănirii Opinia dumei boierești, căreia țarul i-a încredințat această chestiune, a înclinat în favoarea desființării hrănirii, astfel încât în noiembrie țarul putea deja să anunțe oficial decizia luată de guvern de a aranja administrația locală fără hrănitori Apoi a fost elaborat planul general al autoguvernării zemstvei Printre sărbătorile care au urmat cu ocazia căderii regatului Kazan și premiile generoase acordate eroilor isprăvii - oameni de serviciu - nu a fost uitat zemstvo-ul neslujitor, care a suferit dificultățile financiare ale campaniei "Și hrănindu-se", notează cronicile, "suveranul a dat toată țara" Aceasta înseamnă că s-a decis ca autoguvernarea zemstvo să fie o instituție universală, lăsând lumile zemstvo să mijlocească pentru eliberarea lor, dacă doreau așa, din alimentatori Societățile zemstvo una după alta au început să treacă la o nouă ordine de conducere Convins de experimentele preliminare ale reformei că zemstva avea nevoie de ea, guvernul a decis să facă din aceasta măsură generală și a dat în o lege care nu ne-a ajuns în forma ei inițială, ci doar în prezentarea cronicarului O asemenea măsură generală de reformă se află deja în carta dată așezării pescarilor Pereyaslav la august , în care țarul spune că a poruncit "în toate orașele și volosturile să-i facă bătrâni iubiți pe care țăranii între ei va iubi și va alege cu toată țara" și care ar putea să-i judece în adevăr, "promițător și fără întârziere", și, de asemenea, ar putea să adune și să predea la vistieria suveranului cotizațiile stabilite în schimbul cotizațiilor guvernatorului De aici se pot vedea temeiurile sau condițiile reformei Trecerea la autoguvernare a fost acordată lumilor zemstvo ca un drept și, prin urmare, nu era obligatorie pentru ele, a fost dată voinței fiecărei lumi Dar hrănirea slujitorilor era o datorie zemstvo, pe care lumile zemstvo, care doreau să înlocuiască hrănitorii cu aleșii lor, erau obligate să o răscumpere, la fel cum au fost răscumpărate mai târziu pământurile nobiliare alocate țăranilor ieșiți din iobăgie Toate veniturile hrănitoarelor, furajele și taxele, au fost transferate într-un stat permanent, pe care Zemstvo-ul îl plătea direct la trezorerie Acest transfer s-a numit agricultură, iar scrisorile de acordare pentru scutire de la hrănitori au fost numite agricultură Datoria Zemstvo a fost strâns legată și introdusă simultan cu reorganizarea generală a serviciului obligatoriu al oamenilor de serviciu: apoi au fost stabilite sumele normale ale acestei obligații și remunerația pentru aceasta - salariile locale și bănești Proprietatea locală de pământ, care se dezvoltase intens de la desființarea hrănirii, a devenit principalul mijloc de menținere a clasei de serviciu; o nouă sursă de venit, creată prin achitarea plăților, a servit drept ajutor de mobilizare Din noile cotizații de stat, oamenii de serviciu primeau "lecții de dreptate" - salarii constante în numerar "după patrie și după naștere", adică prin naștere și prin funcționare BIROUL SI RESPONSABILITATE Reforma Zemstvo a fost un punct de cotitură politică bruscă; dar practic a fost simplificat de al doilea Sudebnik, instituind prezența obligatorie și universală a bătrânilor și sărutatorilor zemstvo în curtea hrănitorilor Tot ce a rămas a fost să îndepărteze alimentatorii înșiși din instanța locală, transferându-le funcțiile acestor evaluatori zemstvo și transformându-i într-un colegiu

judiciar independent Aceasta a fost, de fapt, reforma, care nu a necesitat nici noi organe, nici o nouă diviziune judiciară-sector Aleșii Zemsky au acționat în orașe, lagăre, volosturi și așezări - în fostele districte fracționale de guvernatori și volosturi; numai în nord întâlnim districte mari zemstvo, care conțin mai multe volosturi, chiar districte întregi, precum Vazhsky sau Hholmogorsky în ținutul Dvina Fiecare district a ales unul, doi sau mai mulți bătrâni favoriți cu mai multe sărutări Departamentul a variat în funcție de condițiile locale Acesta includea cauzele judiciare propriu-zise, adică cauzele civile, și cele penale, care, precum bătăile (bătăile) și tâlhăria, au fost conduse într-o ordonanță contradictorie, proces, și nu într-una labială, investigativă Dar în alte locuri, cazurile labiale - incendiere, omor, tâlhărie și tatba - erau tratate de judecătorii zemstvo împreună cu bătrâni labiali, iar în Nord, în ținutul Dvina, unde, din lipsă de oameni de serviciu, nu era nimeni pentru a alege bătrânii labiali din, cazurile labiale au fost încredințate unui zemstvo bătrâni Judecătorii aleși din Zemstvo au fost, de asemenea, responsabili pentru colectarea chiriilor, care a plătit autoguvernarea zemstvo; dar uneori erau însărcinaţi şi cu încasarea şi livrarea la trezorerie a altor taxe Bătrânii preferați sau judecătorii aleși cu sărutări conduceau treburile judiciare și de stat care le-au fost încredințate sub răspundere personală și cauțiune seculară: îndeplinirea necinstă sau ineptă a atribuțiilor judiciare și administrative era pedepsită cu pedeapsa cu moartea "fără a cere" și confiscarea averii făptuitorilor , care s-a îndreptat către reclamanții care au suferit din cauza defecțiunii lor în aceea , "care îi va aduce la"; s-a înțeles că întreaga societate, care a ales șeful și sărutatorii, era răspunzătoare pentru activitățile lor defectuoase în cazul eșecului lor Cu o responsabilitate atât de strictă, judecătorii aleși zemstvo au desfășurat cauzele care le-au fost încredințate nu numai fără milă și fără birocrație, ci și gratuit: scrisorile promit doar în numele țarului că, dacă judecătorii zemstvo își fac treaba cum trebuie, ei va judeca direct și va colecta decretul statului și îl va aduce la timp și în întregime, "atât nouă, cât și pământului administrarea lor va fi iubită, suveranul nu ordonă să fie luate taxe și impozite de pe pământurile lor și mai mult decât atât , el va acorda " MANAGEMENT ADEVĂRAT Am evidențiat cele mai importante schimbări în structura administrației locale din Moscova în perioada studiată Acestea s-au desfășurat într-o direcție strict definită: determinarea drepturilor hrănitorilor sau impozitarea furajelor, raportul - introducerea evaluatorilor zemstvo la curtea hrănitorilor, în cele din urmă, înlocuirea acestora din urmă cu bătrâni aleși, labiali și apoi favoriți - toate acestea au fost, aparent, momente consecutive ale unui proces - dezvoltarea autoguvernării locale Dar au fost aceste momente succesele activităților comunității locale? Natura autoguvernării zemstvo, introdusă sub țarul Ivan, a fost exprimată cel mai clar în participarea pe care același țar a forțat societățile zemstvo locale să o ia în managementul financiar Bătrânii Zemstvo colectau taxe directe Încasarea impozitelor indirecte, taxelor vamale, precum și exploatarea obiectelor profitabile ale statului (băutură, sare și pescuit etc) s-au dat pe credință În acest scop, societățile de impozite zemstvo erau obligate să aleagă dintre ele sau să numească, după numirea guvernului, credincioșii, adică juriul, șefii și sărutatorii, cărora li se încredința încasarea unor astfel de venituri Funcționalitatea colecției era asigurată, pe lângă credință, jurământul, și prin răspunderea patrimonială a colecționarilor și garanția societății zemstvo care i-a

plasat În centrele comerciale semnificative, astfel de comenzi erau atribuite unor oameni de încredere de la comercianții din Moscova și din clasa comercianților locale Guvernul a început să încerce această nouă metodă de exploatare a articolelor statului chiar în momentul în care se gândea la dezvoltarea instituțiilor zemstvo Așadar, în , taxele vamale din orașul Belozersk au fost date pe credință la doi moscoviți și douăzeci de locuitori din Belozersk timp de un an Dacă capul credincios cu sărutatorii nu ajungea în avans la suma taxei de stat stabilită sau preconizată conform devizului, trebuia să plătească de două ori lipsa din fonduri proprii; când au eșuat, alegătorii au plătit pentru ele De-a lungul timpului, această administrație fidelă s-a dezvoltat într-o întreagă rețea de instituții care a încurcat puternic societățile zemstvo În fiecare an, mulți oameni s-au desprins de treburile lor private pentru a, prin alegere, la rândul lor, sau prin numire, să îndeplinească aceste sarcini guvernamentale grele cu pericolul ruinării NATURA ŞI SEMNIFICAŢIA REFORMEI Acum ne este clară natura reformei Zemstvo a țarului Ivan Autoguvernarea locală este de obicei opusă centralizării; dar ambele sisteme de guvernare pot fi plasate într-o asemenea relație între ele care denaturează esența unuia și a celuilalt Autoguvernarea locală în adevăratul sens al cuvântului este o conducere mai mult sau mai puțin independentă a treburilor locale de către reprezentanții comunităților locale cu dreptul de a impozita populația, de a dispune de proprietăți publice, venituri locale etc Așa cum nu există o centralizare reală unde autoritățile centrale locale desemnate de acesta acționează în mod independent și inconștient, deci nu există o autoguvernare reală în care autoritățile locale alese nu conduc treburile locale, ci naționale la instrucțiunile și sub supravegherea guvernului central În primul caz, avem de-a face cu descentralizare, care a fost conducerea guvernanților și volostelilor; în al doilea, autoguvernarea locală este un instrument de centralizare Ideea nu este atât în alegerea sau numirea autorităților locale, cât în natura însăși funcțiile pe care le îndeplinesc și în gradul de dependență a acestora de guvernul central Având în vedere gama de afaceri ale bătrânilor zemstvo labiali și iubiți, colectarea taxelor de stat, instanța și poliția, vedem că acestea nu erau toate afaceri locale, zemstvo în sensul propriu, ci la nivel național, care anterior erau gestionate de localuri organe ale guvernului central, guvernatori și volosti În consecință, esența autoguvernării zemstvo a secolului al XVI-lea a constat nu atât în dreptul societăților de a-și gestiona afacerile locale zemstvo, cât în obligația de a îndeplini ordinele binecunoscute la nivel național, de a alege executori responsabili din mijlocul lor "pentru afacerile suveranului" Era o nouă datorie zemstvo, un tip special de serviciu public atribuit populației impozabile Desigur, un astfel de serviciu a fost combinat cu supravegherea strictă și responsabilitatea autorităților locale față de guvernul central Izvorul principal al instituțiilor zemstvo a fost începutul responsabilității lumești, responsabilității reciproce, desfășurate cu strictețe și consecvență, și, prin urmare, principala motivație pentru introducerea lor trebuie luată în considerare necesitatea de a stabili responsabilitatea statului pentru guvernatorii locali, care nu a fost supus alimentatorilor, care avea responsabilitatea civilă numai în fața societăţilor locale guvernate Această combinație de centralizare și autoguvernare a fost forțată de necesitatea politică Unificarea cu succes a Marii Rusii i-a pus pe unificatori în mare dificultate Pământul adunat trebuia nu numai apărat, ci și organizat și nu existau suficiente mijloace gata făcute

și instrumente potrivite pentru organizare Colecționarii din Moscova au fost luați prin surprindere de propriile succese, nu au fost pregătiți pentru consecințele muncii lor, au rămas în urmă sarcinilor pe care le-au stabilit Apoi, guvernul de la Moscova a apelat la metoda obișnuită a politicii sale dispensaționale - să ceară de la populație însăși materialele de dispensare lipsă: era necesară o nouă cheltuială - a introdus o nouă taxă; au fost necesare noi organisme responsabile și gratuite ale administrației locale - furnizarea lor obligatorie a fost atribuită societății locale Pentru a asigura responsabilitatea acestor recruți judiciar-administrativi publici, aceștia au fost făcuți aleși: a alege atunci însemna a răspunde aleșilor Deci, autoguvernarea Zemstvo din secolul al XVI-lea a fost cauzată de insuficiența și inadecvarea fostelor instituții locale relevate în noile sarcini și nevoi ale statului Pentru a rezolva aceste noi sarcini, Zemstvo cu responsabilitatea sa reciprocă a fost chemat să ajute guvernul central Așa că am răspuns la una dintre întrebările puse - despre administrațiile locale cu departamente non-locale O altă întrebare - despre caracterul de clasă al instituțiilor locale - vom aborda în lectura următoare Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul MANAGEMENT ŞI SOCIETATE DIVIZIUNEA ȘI CARACTERUL STATAL AL AUTOGUVERNĂRII LOCALE EȘECUL ÎNCEPUTULUI TOT-ORIGINAL NECESITATEA DE COMBINARĂ INSTITUȚIILE LOCALE CATEDRALELE ZEMSKAYA LEGENDA DESPRE CATEDRALA ANALIZA LEGENDEI COMPOZIȚIA CATEDRALELOR DIN ȘI SERVICII SI OAMENII COMERCIATI SI INDUSTRIALI IN COMPOZITIA LOR CATEDRALA ZEMSKY ȘI Pământ SEMNIFICAȚIA REPREZENTANTULUI CATEDRALA ORDINEA ȘEDINȚILOR COLECTIVE SEMNIFICAȚIA TRUCĂRII CATEDRALA LEGĂTURA CATEDRALELOR CU LUMI LOCALE ORIGINEA ȘI SEMNIFICAȚIA zemsky sobors GÂNDUL CONSILIULUI PĂMÂNTULUI STATUL MOSCOVA LA sfârșitul secolului al XVI-lea DIVIZIUNEA DE GUVERNANȚĂ LOCALĂ După ce am studiat administrația provincială, zemstva și credincioasă, să încercăm acum să ne imaginăm cum s-a format societatea în cadrul acestor noi instituții Aceste instituţii, după cum am văzut, aveau un caracter dublu: erau locale în ceea ce priveşte sursa din care organele de autoguvernare locală, poporul ales, îşi primeau atribuţiile; dar ei nu erau locale în natura afacerilor, care erau responsabil de aceste lumi zemstvo locale alese - afaceri ale statului, ordine și nu zemstvo locale Ca instituții locale în ceea ce privește proveniența personalului lor, acestea au fragmentat administrația locală și mai mult decât înainte și, mai mult, atât în plan teritorial, cât și departamental Județul din statul Moscova nu era înainte o unitate administrativă complet integrală: conducerea volosturilor rurale era slab legată de conducerea guvernatorilor orașelor, a căror putere, și chiar și atunci nu peste tot, se extindea la întregul județ doar în cel mai important infractor cazuri Acum, lumile zemstvo locale, rurale și urbane, cu bătrânii lor iubiți și șefii credincioși, s-au despărțit complet unul de celălalt, împărțindu-se în mici unități zemstvo, așezări, volosturi, tabere, așezări și sate separate cu sate, fără a avea o unificare organism în județ Doar două departamente, cea labială și cea nobiliară, conduse de reprezentanți ai lumilor locale de serviciu - bătrânii labiali și funcționarii orașului, erau unite în districte mari, aveau un focus în orașul județean Totuși, nici asta nu a fost peste tot: în districtul Ryazan, oamenii de serviciu erau împărțiți în societăți, conform taberelor, iar în Novgorod erau districte labiale cu bătrâni labiali speciali în jumătate din fiecare cincime Această fragmentare teritorială a administrației locale a fost combinată cu complexitatea sa departamentală Erau în ea departamente: labiala, biserica, care se

extindea și la laici, care erau în slujba instituțiilor bisericești sau locuiau pe pământurile bisericești, slujitorul nobilimii și zemstvo în sens propriu, căruia îi aparținea întreaga populație impozabilă care locuiește în orașe și sate pe terenurile statului, palatului și proprietatea privată, nu bisericii Mai mult, departamentul zemstvo s-a ramificat în trei departamente speciale: judiciar, economic și credincios Afacerile economice ale societăților urbane și volost impozabile pentru amenajarea și colectarea impozitelor de stat și deservirea taxelor, conform dispoziției terenurilor publice, erau conduse de vechii bătrâni zemstvo, sotsk și zece Ei au continuat să funcționeze sub noile instituții judiciare ale țarului Ivan: Sudebnik-ul din îi deosebește definitiv de bătrâni și sărutatori, "care stau la tribunal cu guvernanții și voloștii și tiunii lor" CARACTERUL LUI DE MOȘIE Toate aceste departamente, cu excepția celei labiale, erau bazate pe clasă Bătrânii zemstvi și tselovalniks erau subordonați zemstvo-ului propriu-zis, persoane impozabile și terenuri impozabile; de ei depindeau proprietarii de terenuri bisericești și de slujbă sau, mai precis, intrau în contact cu aceștia doar pe terenurile lor locuite de persoane impozabile, sau în gospodăriile aflate pe teren intravilan impozabil, dacă scrisorile de preferință nu îi scuteau de participarea la impozitul pe teren: aceasta a fost dependența de pământ, dar nu personală sau de clasă Între timp, în legislația țarului Ivan cu privire la structura guvernului local, și pe lângă instituțiile labiale ale întregului stat, a existat un efort de a stabili o conexiune între diferite departamente și, prin urmare, de a sprijini activitățile sociale comune ale claselor izolate Prin decret al Catedralei Stoglavy, în curtea boierilor episcopilor în cauze civile și unele penale - pe lupte și tâlhări - trebuiau să stea lângă bătrânii preoți, decani și bătrâni zemstvi cu pupători și cu grefierul zemstvo În mod similar, în , în țara Novgorod, a fost prescris pentru toate moșiile - clerul, oamenii de serviciu și țăranii - să colecteze taxe de stat pentru a alege câte o persoană de serviciu din fiecare cinci și trei, patru persoane dintre cei mai buni oameni din alte clase și de la curțile bisericilor rurale până la o persoană și acești "bătrâni aleși" sub jurământ și sub pedeapsa de proprietate pentru a colecta tot felul de taxe guvernamentale O astfel de organizare a taxelor de stat era foarte asemănătoare cu dispozitivul poliției provinciale Însă direcția de construire a statului nu a favorizat introducerea unui principiu al întregului stat în administrația locală S-a realizat repartizarea atribuţiilor de stat între clasele sociale; a închis statele civile mobile, schimbătoare, în uniuni dense de stat, obligate să slujească nevoilor și intereselor statului, și nu nevoilor societăților locale Statul căuta în pământ nu doar resurse materiale pentru activități, ci și figurile în sine, organele locale responsabile Furnizarea unor astfel de organe revenea și asupra comunităților locale ca o datorie specială, pentru executarea căreia s-a pus în funcțiune un mecanism electiv Din clasele separate de propriile interese și îndatoriri speciale, a fost dificil să se formeze un Zemstvo integral cu activitate comună prietenoasă Guvernul este de obicei organizat mai mult sau mai puțin în conformitate cu componența societății și cu relația acesteia cu statul În statul moscovit, societatea era împărțită în grupuri moșiale în funcție de tipul de sarcini impuse acesteia de către stat: iar autoguvernarea locală, devenită un instrument de centralizare, s-a dezintegrat în departamente moșiale O astfel de fragmentare este principalul dezavantaj al instituțiilor locale din secolul al XVI-lea S-a stabilit o relație foarte incomodă între

administrația locală și administrația centrală Nimic unit pe loc, lumile imobiliare dezunite nu și-au găsit un focus nici în centrul guvernamental Autoritățile locale alese, toți acești bătrâni labiali, grefieri, judecători favoriți, bătrâni zemstvo și șefi credincioși, au aplicat direct prikazului din Moscova în afacerile lor și, în plus, altora, după natura cauzelor sau în funcție de ordinul teritorial al departamentelor prikaz Această lipsă de unitate a fost parțial compensată de corpul politic care a apărut în strânsă legătură cu instituțiile locale din secolul al XVI-lea și în care guvernul central s-a întâlnit cu reprezentanții comunităților locale CATEDRALELE ZEMSKAYA Acest organism în literatura noastră a adoptat numele de Zemsky Sobor și în monumentele secolului al XVII-lea este numit uneori "sfatul întregului pământ" Până la sfârșitul secolului al XVI-lea Zemsky Sobor a fost convocat de patru ori: în , , și Este necesar să spunem în ce împrejurări și în ce componență au fost convocate aceste ședințe pentru a înțelege natura și semnificația lor POVESTIREA CATEDRALAILOR Primul consiliu a fost convocat de Ivan al IV-lea pe vremea entuziasmului extrem de guvernator al țarului Încoronarea regatului cu adoptarea titlului regal, căsătoria și după aceea groaznicele incendii de la Moscova, răscoala populară, raidurile din Kazan și Crimeea - toate aceste griji de la începutul anului au ridicat sau au cufundat alternativ spiritul său instabil în deznădejde Multă vreme nu a putut să-și revină din impresia incendiilor de la Moscova, iar mai bine de trei ani mai târziu, la Catedrala Stoglavy, și-a descris frica de atunci cu vivacitatea minutei pe care tocmai îl trăise: apoi "frica mi-a intrat în suflet și tremurând în oasele mele, și duhul meu s-a smerit, și m-am mișcat și cunosc păcatele voastre " Apoi s-a hotărât să pună capăt stăpânirii boierești și, cu tinerețea sa frivolă și necăjită, s-a ocupat de treburile statului A început să caute în jurul său oameni și mijloace care să-l ajute să îmbunătățească situația În această stare de spirit a țarului a fost convocat consiliul din Niciun act sau protocol al acestui consiliu nu a ajuns la noi și nu cunoaștem nici componența lui, nici detaliile activităților sale Dar există o poveste despre el În al douăzecilea an de vârstă, țarul Ivan, văzând starea în mare tensiune și întristare din cauza violenței celor puternici, a intenționat să-i aducă pe toți în dragoste După ce s-a consultat cu mitropolitul despre cum să distrugă răzvrătirea și să stingă vrăjmașia, țarul "a ordonat să-și adune statul din orașele de orice rang" Duminică, țarul a ieșit cu cruci în Piața Roșie a Moscovei și, după o slujbă de rugăciune, i-a spus mitropolitului de la locul execuției: "Te implor, Sfinte Doamne, fii-mi ajutorul și campionul iubirii Știu că ești un dor de fapte bune și dragoste Însuți știi că am rămas patru ani după tatăl meu și opt ani după mama mea După ce a înfățișat apoi cu trăsături vii tulburările stăpânirii boierești din timpul minorității sale, țarul a aruncat brusc cuvinte pasionale în ochii boierilor prezenți în piață: Ce răspuns ne vei da acum - tu care ai ridicat multe lacrimi pentru tine? Sunt curat de acest sânge; așteaptă răsplata ta" Atunci regele s-a închinat din toate părțile și a continuat: "Popor al lui Dumnezeu și dat nouă de Dumnezeu! Mă rog credința ta în Dumnezeu și dragostea pentru noi; acum ne este imposibil să vă corectăm insultele, ruinele și impozitele Vă implor, lăsați-vă vrăjmășia și poverile unii altora Eu însumi voi fi judecătorul și apărarea voastră, voi distruge minciunile și voi întoarce hoția " ANALIZA POVESTIEI Această poveste ridică multe neînțelegeri În primul rând, cum să înțelegi expresia a poruncit să-ți aduni statul din orașe de orice rang? Există mai multe indicii decât cuvinte aici Dezvăluind

aceste indicii, această frază lapidară poate fi tradusă astfel: regele a ordonat ca reprezentanți de toate gradele să fie chemați din regiunile statului său Dar nu este clar dacă aceștia erau aleși și ce fel de ranguri, trepte sau clase reprezentau De asemenea, este greu de înțeles de ce discursul de la tron, cu care țarul a deschis catedrala, a fost rostit nu în camera palatului Kremlinului, ci în Piața Roșie A fost doar prima întâlnire publică a catedralei în atmosfera unui miting popular rusesc antic cu procesiune și slujbă de rugăciune, sau întreaga activitate a catedralei a fost limitată la discursul țarului? Legenda supraviețuitoare nu spune nimic mai mult despre catedrală, ci doar citează un alt discurs pe care țarul l-a rostit în aceeași zi lui Alexei Adashev, instruindu-l să accepte și să ia în considerare petițiile celor săraci și jigniți Probabil că atunci s-a înființat Ordinul de petiții, adică Comisia de petiții, în numele cel mai înalt adus, iar șef al acestui nou ordin a fost numit Adashev Și însuși discursul regelui face o impresie ciudată Are mult temperament, dar ar putea fi mai consecventă Citind-o, veți crede în primul rând că a fost chemarea regală a întregului popor, a tuturor claselor sale, la iertarea reciprocă și la activitate prietenească pentru binele comun: luând frâiele guvernării în propriile mâini, suveranul a stat drept în fața poporului său și l-a chemat pe cel mai înalt pastor al bisericii și al întregului său pământ în persoana reprezentanților săi să-l ajute în instaurarea ordinii și dreptății publice; puterea supremă dorea să vorbească direct şi sincer cu poporul, să le arate direcţia în care va acţiona, să împace aspiraţiile ostile ale diverselor elemente Dar, după ce l-a chemat pe mitropolit să fie un "campion al iubirii", țarul a continuat cu o denunțare ascuțită și frământată a întregului boier în autocrație și prădare, iar consiliul, întrunit cu scopul de a împăca pe toți, a deschis cu un apel aproape la un război intestin Mai mult, întrebarea este dacă acest discurs este un fapt istoric, și nu doar opera oratorică a cuiva, asemănător discursurilor pe care istoriografia antică îi plăcea să le pună în gura lui Themistocles și Catoni Faptul este că în prima jumătate a domniei lui Ivan, sub mitropolitul Macarie și cu participarea sa, a fost continuată și completată o mare colecție istorico-rusă - Cartea Puterilor, numită așa deoarece povestea din ea este aranjată de mari prinți , și mari prinți - pe grade, adică pe generații, în ordine genealogică În lista Puterii, scrisă pe vremea lui Macarie, nu există nici un discurs regal și nicio veste despre consiliul din ; dar ambele s-au dovedit a fi în lista târzie a Puterii secolului al XVII-lea, și, mai mult, ca prof Platonov, și pe o foaie specială lipită în textul manuscrisului și scrisă cu o altă scriere de mână Oricum, indiferent de originea discursului regal conciliar, este greu de bănuit evenimentul în sine În anul următor, pentru organizarea administrației bisericești și a vieții religioase și morale a poporului, a fost convocat un mare sobor bisericesc, numit de obicei Stoglav, după numărul de capitole în care faptele sale sunt rezumate într-o carte specială, în Stoglav La acest consiliu, de altfel, s-a citit "scriptura" proprie a regelui și a ținut și un discurs Această scriptură cuprinzătoare, compusă în spiritul ornatei bizantino-moscove, are o strânsă legătură internă cu discursul din Piața Roșie: în ea se aud aceleași note discordante de pocăință, iertare și iritare, pace, smerenie și dușmănie Iar într-o cuvântare adresată consiliului bisericesc, țarul a spus că în vara anterioară el și boierii i-au plimbat pe părinții soborului despre păcatul său și sfinții l-au binecuvântat și l-au iertat pe el și pe boieri în vinurile lor Țarul, evident, însemna consiliul precedentului, din , la care au participat

și ierarhii ruși Pentru toate aceste caracteristici, primul Zemsky Sobor din Moscova pare a fi un fel de act fără precedent în istoria europeană a pocăinței la nivel național a țarului și a guvernului boieresc pentru păcatele lor politice Îmlinirea poporului și a țarului însuși, alarmați de necazurile externe și interne, a fost, evident, cel mai important moment moral, explicând scopul și semnificația primului Zemsky Sobor Dar din cuvintele ulterioare ale regelui la Catedrala Stoglavy vedem că în au fost inițiate multe alte cazuri, pur practice, au fost discutate și rezolvate probleme legislative importante Țarul a raportat sfinților că s-a împlinit porunca lui de anul trecut către boieri de a se împăca pentru o perioadă de timp cu toți creștinii împărăției în toate treburile anterioare Știm deja că acesta era un ordin adresat hrănitorilor de a pune capăt în grabă tuturor litigiilor cu societățile zemstvo cu privire la hrănirea într-o ordine mondială și că tocmai aceasta este ordinea care trebuie înțeleasă în rugămintea țarului adresată oamenilor de pe Piața Roșie "să-și părăsească unii pe alții vrăjmășiile și poverile" Apoi țarul a depus un nou Sudebnik la Catedrala Stoglavy, reprezentând o ediție corectată și distribuită a vechiului Cod de legi al bunicului din , pentru a cărui revizuire a primit o binecuvântare de la sfinți la același sinod de anul trecut La aceasta, țarul a adăugat că a aranjat pentru toate pământurile statului său, bătrâni și tselovalniks, Sotsk și penticostali, și "a semnat scrisori de hârtos", și a cerut părinților catedralei să ia în considerare aceste acte și, după ce le-au discutat, să semneze Sudebnik și carta charter, "care este în trezorerie să fie" Aceasta înseamnă că o serie de măsuri legislative, pe care le-am studiat deja, au fost legate direct sau indirect de Zemsky Sobor din , un întreg plan de restructurare a guvernului local Acest plan a început cu eliminarea urgentă a litigiilor zemstvo cu alimentatorii, a continuat cu revizuirea Sudebnikului cu introducerea universală obligatorie a bătrânilor aleși și a sărutătorilor în instanță și s-a încheiat cu charte care au anulat hrănirea Câteva dintre aceste hârte, după cum știm, apar tocmai din februarie , când țarul a raportat asupra lor la Catedrala Stoglav Din spusele țarului, se poate concluziona că la întocmirea actelor statutare locale s-a elaborat o carte statutară generală, cum să spun, normală, care, ca exemplară, urma să fie păstrată în arhiva statului și pe care țarul oferit părinților Catedralei Stoglavy spre a fi luate în considerare împreună cu Sudebnikul recent corectat: conținea, aparent, prevederi generale de bază aplicate în charte separate condițiilor locale De asemenea, documentele locale indică acest lucru, instruindu-i pe judecătorii favoriți "să judece și să repare justiția conform Codului de Legi și conform Cartei, așa cum am fost pus în judecată în tot pământul" Din tot ceea ce s-a spus, se poate concluziona că subiectul principal al primului Zemsky Sobor a fost întrebările despre îmbunătățirea administrației locale și a instanțelor Consiliile din și Astfel, se dezvăluie legătura dintre primul Zemsky Sobor și guvernul local Dar trebuie să vedem și atitudinea lui Zemsky Sobor față de comunitățile locale înseși: abia atunci va fi posibil să se clarifice suficient cum s-a născut ideea reprezentării conciliare în mintea Moscovei Pentru aceasta, este necesar să se ia în considerare compoziția catedralelor zemstvo din secolul al XVI-lea Materialele pentru un astfel de studiu sunt furnizate de catedralele din și Prima a fost convocată în timpul războiului cu Polonia asupra Livoniei, când guvernul dorea să cunoască părerea oficialilor cu privire la întrebarea dacă să se supună condițiilor propuse de regele polonez Al doilea consiliu urma să aleagă

un rege când dinastia Kalitei, care domnea până atunci, a luat sfârșit S-au păstrat actele sau protocoalele ambelor consilii - lista sentințelor din și carta aprobată din privind alegerea lui Boris Godunov în regat Ambele acte conțin liste cu numele membrilor acestor consilii La primul consiliu au participat de membri, al doilea - Ambele consilii au fost conduse de două instituții guvernamentale superioare, biserică și de stat - Catedrala Consacrată și Duma Boierească; au fost chemați șefii și subordonații instituțiilor centrale, ordinele Moscovei cu funcționarii lor, precum și organele locale ale guvernului central, guvernatorii orașului Toți aceștia erau oameni guvernamentali și nu reprezentanți ai societății, nu oameni zemstvo SERVIREA OAMENII LA CATEDRALE Dintre toate clasele societății de la ambele consilii, clasa de serviciu era cea mai puternic reprezentată: la consiliul din , oamenii din serviciul militar, fără a număra cei care făceau parte din instituțiile guvernamentale, reprezentau aproape % din întregul personal al adunării, la sfatul din - % Reprezentarea acestei clase în funcție de sursa puterilor reprezentative a fost dublă - oficială și electivă Această dualitate se explică prin organizarea clasei de serviciu, a nobilimii de atunci Știm deja că în componența sa trebuie să se distingă două straturi: gradele superioare ale serviciului militar formau nobilimea Moscovei, capitala, cea inferioară - nobilimea orașului, provincială Rândurile capitalei formau un corp special, care executa diverse misiuni militare și administrative ale guvernului central Reînnoit cu vechimea în serviciu din rândurile nobilimii urbane, acest corp în secolul al XVI-lea nu a pierdut comunicarea oficială cu acesta din urmă Nobilii de capital în campanii erau de obicei numiți comandanți, șefi de sute de județe, companii, fiecare dintre oamenii de serviciu ai unuia dintre județe În secolul al XVI-lea De regulă, cei din nobilii capitalei care aveau moșii și moșii în aceleași județe erau de obicei numiți șefi de sute de județ Ei pot fi numiți conducători de marș ai nobilimii de district, la fel cum noi numiam funcționarii orașului conducătorii nobilimii în sens administrativ (mai sus, p) La consiliul din , societățile nobiliare ale județului erau reprezentate doar de proprii șefi - conaționali, nobilii capitalei, care întrețineau o legătură terestră cu aceștia Acești șefi au comandat detașamentele mutate împotriva Poloniei și au venit la Moscova direct din teatrul de război, cu ocazia căruia a fost convocat consiliul Unii dintre ei au indicat acest lucru în opinia lor conciliară, declarând că nu vor să moară închiși la Polotsk "Noi, iobagii suveranului, stăm acum pe cai și vom muri pentru calul suveranului său", au adăugat ei De aceea au fost chemați în consiliu, pentru că cunoșteau mai bine decât alții starea de lucruri care ocupa catedrala Dar nimic nu arată că detașamentele raionale i-au ales ca reprezentanți în consiliu Voievodul regimentar i-a numit pe fiecare din campanie în fruntea județului suta ca cel mai bun moșier de serviciu din județ, iar ca șef a fost chemat sau trimis în consiliu ca reprezentant al sutei sale, adică al județului societatea nobilă Numirea într-o funcție pe bază de serviciu și recrutare sau trimiterea la catedrală în funcție de funcție - așa este construcția reprezentării catedralei de atunci, atât de departe de conceptele și obiceiurile noastre politice Vom vedea că această caracteristică dezvăluie cel mai expresiv natura și semnificația Zemsky Sobor din secolul al XVI-lea În acest sens, consiliul electoral a făcut, este adevărat, un anumit pas înainte, în direcția concepțiilor noastre de reprezentare Și erau mulți nobili mitropolitani care reprezentau societățile nobiliare raionale conform poziției lor oficiale Dar alături de ei întâlnim un număr

destul de nesemnificativ de nobili (aproximativ pentru de membri ai catedralei) din oameni din serviciul militar, care cu oarecare probabilitate pot fi considerați deputați în consiliu aleși ai societăților nobiliare județene din mijlocul lor Acesta este un element nou în componența catedralei din , insesizabil față de precedenta, dar este atât de neînsemnat încât este, parcă, un accident local sau o excepție care nu a încălcat principiul de bază al reprezentării catedralei OAMENI COMERCIALE SI INDUSTRIALE Reprezentarea catedrală a clasei urbane comerciale și industriale s-a construit pe aceleași fundații ca și reprezentarea proprietarilor de teren de serviciu, iar în ea s-au exprimat și mai clar aceste fundații Numai negustorii mitropolitani au fost chemați în consiliul din , și doar gradele cele mai înalte, inclusiv de oameni Nu este clar, și este de necrezut, că aceștia erau aleși reprezentanți ai articolelor lor sau ai oricăror corporații în general: mai degrabă, toți banii de la cei mai înalți comercianți moscoviți puteau fi chemați la consiliu la un moment dat Dar în spatele acestei clase de negustori stătea întreaga lume comercială și industrială, la fel cum societățile nobiliare ale județului stăteau în spatele nobilimii capitalei La fel ca aceeași nobilime, nobilimea comercială a Moscovei a fost recrutată dintre cei mai buni oameni care s-au remarcat dintre oamenii negustori obișnuiți, din capitală și provincii Și această nobilime de comerț a servit și ea, doar într-o zonă diferită de conducere Știm deja cum era serviciul credincios: era un întreg sistem de misiuni financiare, a cărui execuție trezoreria o încredința claselor zemstvo, fără a avea organe de comandă potrivite pentru aceasta Cei mai înalți negustori mitropolitani din acest serviciu public au avut același rol de conducere ca în serviciul militar al nobilimii mitropolitane: li s-au încredințat cele mai importante și puternice, dar și cele mai responsabile sarcini de stat Acest serviciu l-a ținut în legătură cu societățile urbane locale din care a fost recrutat Iaroslavl sau capitalistul Kolomna, ridicat la rangul de musafir al Moscovei, consilier comercial, a continuat să locuiască și să facă comerț în orașul său, iar guvernul ia încredințat conducerea unor operațiuni importante ale statului, de obicei în propriul ținut natal, cu viața economică a pe care-l cunoştea bine cu propriile sale treburi Astfel, șefii piețelor locale au devenit agenți responsabili ai administrației financiare centrale și au fost în orașele regionale directorii celor mai valoroase operațiuni de stat - băuturi, vamă și altele, au recrutat orășeni locali cu salarii impozabile, au cumpărat bunuri locale pentru suveranul, și în general a condus diverse întreprinderi comerciale și industriale ale trezoreriei Era un fel de sediu financiar al guvernului de la Moscova, care conducea lumea comercială și industrială regională Dacă, așadar, actul conciliar din reflecta semnificația fiscală și oficială a negustorilor capitalei, atunci lista reprezentanților acesteia la consiliul din exprima cu oarecare modificare principiul de bază al reprezentării conciliare În acel moment, negustorii mitropolitani, ca și nobilimea, au primit organizarea finală de clasă, împărțită în rânduri în funcție de urina lor capitalistă și de aptitudinea oficială Clasa superioară de negustori era alcătuită din oaspeți și două sute de negustori, sufragerie și stofă, bresle de un fel; masa comercială și industrială obișnuită a capitalei a format câteva sute și așezări negre, care pot fi echivalate cu atelierele de pescuit La catedrală în , au fost chemați de oaspeți, bătrânii sutelor mai mari și societăți sotsk de sută neagră Oaspeții, evident, erau chemați fără excepție, după rangul lor, câți dintre ei puteau fi

chemați atunci: erau și în secolul al XVII-lea nu erau multe, de obicei două sau trei duzini Dar centurionii și soții erau chemați sau trimiși la consiliu după poziția lor oficială; numai că ei și-au primit funcțiile prin alegere publică, și nu prin numirea autorităților, ca șefii sutelor de nobili Așa că apelul sumar din a fost acum înlocuit pentru sutele de comercianți cu chemarea reprezentanților lor oficiali CATEDRALA ZEMSKY ȘI Pământ În componența complexă descrisă a ambelor catedrale se pot distinge patru grupuri de membri: unul era cea mai înaltă administrație bisericească, celălalt era cea mai înaltă administrație a statului, a treia era formată din oameni din serviciul militar, al patrulea - din oameni comerciali și industriali Aceleași grupuri se disting clar în componența catedralei din de către un cronicar modern El scrie că suveranul de la catedrală a vorbit cu pelerinii săi, arhiepiscopii și cu întreaga Catedrală Sfințită, "și cu toți boierii și cu slujitorii, și cu domnitorii și cu copiii boierilor și cu oamenii de slujire, și cu oaspeții si cu negustorii si cu toti negustorii Primele două grupuri erau agenții guvernamentale; ultimele două erau formate din persoane din două clase sociale Numai persoanelor din aceste ultime grupuri li se poate acorda o semnificație reprezentativă Dar aceste persoane nu erau reprezentanți ai claselor lor în sensul nostru al cuvântului, deputați aleși special împuterniciți să-i reprezinte doar la consiliu Aceștia erau toți oficiali sau de serviciu care erau plasați în fruntea societăților locale prin numire sau alegere și care executau ordine militar-administrative sau financiare de la guvern Aceasta înseamnă că baza reprezentării conciliare nu a fost o alegere publică de încredere, ci o chemare a guvernului după poziție sau rang Am făcut deja rezerva că excepția observată la Sinodul din nu a zdruncinat acest fundament Dacă compoziția catedralei din a fost cel puțin aproximativ aceeași, atunci se clarifică fizionomia generală a consiliilor zemstvo din secolul al XVI-lea La ei, guvernul sa întâlnit cu societatea, a apelat la sfatul oamenilor din cele două clase ale sale - nobilimea capitalei și clasa de comercianți a capitalei Dar oamenii din aceste clase au apărut la consiliu nu ca reprezentanți ai societății sau ai pământului, ci ca purtători de serviciu, instrumente publice ale guvernului central Cu alte cuvinte, ambele clase aveau atunci semnificația de reprezentanți ai pământului doar prin poziția lor guvernamentală, și nu prin autoritatea zemstvo: acestea erau vârfurile societăților locale, îndepărtate de guvern, transplantate în capitală pentru a servi drept suplimentar instrumente pentru gestionarea acestor aceleași societăți Deci, Catedrala Zemsky din secolul al XVI-lea era în sensul exact al unei întâlniri a guvernului cu proprii agenți Acesta este tipul principal de reprezentare zemstvo în Rus' La acea vreme, reprezentarea oamenilor nu era înțeleasă altfel, ca în sensul unei întruniri a diverșilor deținători de putere, organe de conducere, și nu reprezentanți ai societății sau ai poporului Dar, conform concepțiilor de atunci, o astfel de adunare era încă o adunare reprezentativă a poporului care avea puterea de a decide soarta poporului O astfel de viziune asupra reprezentării populare s-a format pentru că atunci oamenii erau înțeleși departe de așa cum sunt astăzi Astăzi se înțelege că reprezentarea populară este expresia voinței poporului prin reprezentanții aleși ai săi și că poporul ca întreg politic este statul, iar guvernul este doar o organizație care leagă poporul într-un asemenea întreg și este creată de către oamenii înșiși la Moscova în secolul al XVI-lea au crezut că nu se cuvine ca poporul să numească purtători de cuvânt ai voinței lor, că pentru aceasta existau gata

făcute, înființate prin voia lui Dumnezeu, autorități veșnice - guvernul cu slujitorii săi subordonați, care este statul real; pentru a spune simplu, oamenii nu pot avea voință proprie, ci sunt obligați să vrea prin voința autorităților care îi reprezintă La consiliul care l-a ales pe tron pe Boris Godunov, au fost prezenți doar sotski din clasele neprivilegiate și, în plus, doar din societățile metropolitane de la Suta Neagră; între timp, actele electorale vorbesc despre participarea la această lucrare a "mulțimii de oameni", "toți creștinii ortodocși din toate orașele statului rus" și chiar "întregul nenumărat creștinism popular de la un capăt la altul al tuturor statelor din regatul rus" Aici vorbește mai mult de o elocvență livrescă, o boală a celor mai înalte cancelarii moscovite: se presupunea că mulțimea poporului era prezentă spiritual la consiliu și vorbea prin gura reprezentanților lor nealeși, născuți ai capitalei Ficțiunile juridice ocupau mult mai mult spațiu în conștiința publică a poporului rus de atunci decât acum Ficțiunea de reprezentare a maselor obișnuite a poporului de către cele mai înalte ranguri ale capitalei nu a luat contur fără participarea avocaților bisericești ruși, așa cum însăși Catedrala Zemstvo a fost construită parțial după asemănarea Catedralei Consacrate, din care a fost construită și-a împrumutat numele de catedrală În societatea bisericească rusă antică, a prevalat ideea că adevărata biserică activă este o ierarhie Prin urmare, consiliul bisericesc în componența sa era o colecție de doar pastori și profesori ai bisericii Și Zemsky Sobor din secolul al XVI-lea a apărut ca o întâlnire a conducătorilor din toate părțile administrației de stat, reprezentanți ai tuturor departamentelor care acționau separat în afara catedralei, în cercul sarcinilor lor speciale În Catedrala Zemstvo au văzut, cum să spun, o reprezentanță a unei organizații de stat Acel conținut viu, concret, care trăia și funcționa în cadrul acestei organizații, al unei societăți controlate sau al unui popor, a fost considerat nu ca o forță politică capabilă să vorbească la consiliu prin gura reprezentanților săi, nu ca cetățenie, ci ca o forță politică turmă, a cărei bunăstare nu poate fi gândită decât împreună superiorii ei Zemsky Sobor era purtătorul de cuvânt al intereselor ei, dar nu al voinței ei; membrii consiliului constituiau societatea în măsura în care o guvernau A fost necesar să trecem prin șocul teribil experimentat de stat la începutul secolului al XVII-lea pentru a inversa această viziune asupra reprezentării poporului și pentru a-i informa pe viitorii Zemsky Sobors despre compoziția reprezentativă reală, nu fictivă REPREZENTANT CATEDRALA Având în vedere componența consiliilor așa cum este descrisă, nu poate fi nicio îndoială cu privire la sistemul de reprezentare a consiliului, fie că a fost reprezentarea moșiilor, a rangurilor sau altceva Dacă catedrala reprezenta ceva, era doar capitala; dar în această capitală erau concentrate elementele conducătoare ale întregului pământ Prin urmare, se poate spune că catedrala reprezenta pământul prin capitală și reprezenta capitala însăși doar în măsura în care reprezenta pământul Aceeași compoziție a catedralei a determinat semnificația reprezentantului catedralei A mers la catedrală după poziție, după rang oficial sau funcție Prin urmare, fie că guvernul l-a chemat la consiliu, fie că a fost trimis acolo de către societatea în fruntea căreia se afla, era în esență același lucru cu cât de curând o persoană care a devenit șeful unei anumite societăți din mijlocul său, prin numire sau prin alegere, în virtutea funcției sale, a fost recunoscut ca un reprezentant firesc, indispensabil al societății sale în toate cazurile când avea nevoie de un reprezentant Ambele surse ale puterilor reprezentative - alegerea publică și conscripția

guvernamentală - nu s-au opus apoi ca niște principii ostile, ci au servit unul altuia ca mijloace auxiliare; când guvernul nu știa pe cine să numească pentru o anumită cauză, a cerut o alegere și, dimpotrivă, când societatea nu avea pe cine să aleagă, a cerut o numire Ideea nu era în izvorul puterilor conciliare, ci în găsirea unui executor de încredere al hotărârii conciliare Ceea ce era nevoie la consiliu nu era un petiționar laic, autorizat să mijlocească la autorități cu privire la nevoile și dorințele alegătorilor lor, ci un om de afaceri guvernamental sau public, capabil să răspundă solicitărilor autorităților, să dea sfaturi în ceea ce privește problemele ea ar cere Prin urmare, oamenii au fost chemați la adunare din societate, nu oameni care se bucurau de încrederea lumilor și claselor sociale locale în calitățile și relațiile lor personale, ci oameni care stăteau în fruntea acestor lumi sau clase, care, prin poziția lor, erau familiarizat cu treburile și opiniile lor și au putut duce la îndeplinire decizia luată asupra catedralei O astfel de poziție în rândul societăților locale a fost ocupată de nobilimea capitalei și de comercianții capitalei cele mai înalte Exprimându-și părerea la consiliu sau luând hotărârea în prezența guvernului central, oamenii acestor clase, ca organe executive ale acesteia, s-au angajat prin aceasta să ducă la îndeplinire această opinie sau hotărâre în acele posturi oficiale pe care guvernul le-ar indica Acest tip de reprezentant s-a format prin practica catedralelor din secolul al XVI-lea Petiționarul-reprezentant "despre toate nevoile fraților săi", care era preponderent o persoană aleasă la consiliile zemstvo din secolul al XVII-lea, nu este încă deloc remarcat la catedralele secolului al XVI-lea Deci, scopul catedralei secolului al XVI-lea a fost de a uni opiniile și acțiunile guvernului superior și ale organelor din subordinea acestuia, să ofere primele informații despre ceea ce cred aceștia despre starea de fapt și modul în care oamenii care vor fi conducători responsabili ai deciziei luate de autorități pe baza a anchetelor și a opiniilor ascultate se referă la problema conciliară ÎNTÂLNIRI CATEDRALE Acest scop este cel mai clar exprimat în verdictul catedralei din Din el vedem că catedrala a fost deschisă prin discursul regelui, care a pus întrebarea cum ar trebui să se opună dușmanului său, dacă să suporte, să se retragă din orașele Livoniene luate sub protecția sa de rege sau continuă războiul pentru ele Actul Consiliului a fost compus din avize scrise transmise ca răspuns la această întrebare de către grupurile în care a fost împărțit Consiliul Aceste grupuri formau:) cler monahal, arhiepiscopi, episcopi, arhimandriți, stareți și bătrâni, inclusiv de persoane, adică Catedrala sfințită,) boieri, okolnichy și alți demnitari cu grefieri de rangul cel mai înalt, inclusiv de persoane Duma boierească,) nobili de primul articol sau grad, inclusiv de persoane și) nobili și copii ai boierilor din articolul al doilea, inclusiv de persoane - ambii aparțineau nobilimii capitalei,) trei proprietari de pământ Toropetsky și) șase Velikolutsky - aceia și alți nobili mitropolitani, despărțiți în două grupuri locale speciale,) grefieri ai ordinelor Moscovei, de oameni și) oaspeți și negustori, moscoviți și Smolnya, ambii sunt negustori mitropolitani de cele mai înalte două ranguri, corespunzător sute de camere de zi și pânză în cartea catedralei - toate cu oaspeți de persoane Un membru al Dumei, tipografia Viskovaty, nu a fost de acord cu restul poporului Dumei și "și-a spus propriul gând" separat, a depus o opinie separată, iar breasla Smolensk, împărtășind opinia fraților săi - restul negustorii capitalului, a făcut o remarcă suplimentară de la sine Vedem că membrii catedralei erau grupați cu totul diferit: după

instituții, după ranguri, clase sociale și chiar parțial după localități Remarcăm în continuare că consiliul a fost bine informat cu privire la problema pe care i s-a cerut să o discute: grupurile superioare, chiar și clerul, intră în astfel de detalii internaționale, politice, geografice și strategice încât, evident, guvernul a furnizat consiliului date suficiente pentru o judecată versatilă asupra problemei Membrii fiecărui grup au discutat problema separat, "între ei au vorbit despre cazul lituanian" Dar atât în rezoluții, cât și în motivațiile lor, chiar și în expresii separate, există atât de multe asemănări încât ne întrebăm dacă discuția în grup a problemei a fost precedată de adunări generale la care au fost elaborate considerentele cele mai de mare greutate, asimilate de toate grupurile sau de majoritatea lor Dar, în același timp, opiniile grupurilor nu și-au pierdut originalitatea profesională: fiecare grup a privit întrebarea din punctul său de vedere, indicat de poziția sa socială Opinia clerului este foarte hotărâtoare, ei iau în considerare problema în primul rând din punct de vedere moral-religios și nu fără dialectică Mare este smerenia suveranului: în tot ce cedează Atâtea orașe au cedat ici și colo; eliberează gratuit captivii din Polotsk, îi răscumpără pe ai săi Mare este adevărul lui înaintea regelui; nu se mai poate renunța la nimic A ceda regelui cetățile livoniene este ruina bisericilor pe care suveranul le-a ridicat în Livonia Pskov va fi supraaglomerat, iar comerțul va fi închis pentru toți comercianții Neadevărul regelui este că, după ce s-a angajat să apere orașele livoniene de Moscova, le-a luat cu mâinile Moscovei Germanii livonieni s-au predat lui, epuizați de ofensiva de la Moscova; și fără asta, ar putea să ia măcar un oraș din Livonia? Iar pământul Livonian de la strămoși, de la marele suveran Iaroslav Vladimirovici, este proprietatea suveranului nostru Așadar, clerul ajunge la o concluzie militantă - nu să susțină, să susțină cetățile livoniene, "ci cum să stea, aceasta este voia lui suverană, cum va raționa Dumnezeu cu el: este datoria noastră să ne rugăm pentru suveran lui Dumnezeu, și nu este bine pentru noi să sfătuim despre asta " Boierii și alți demnitari ai Dumei sunt mai interesați de opiniile politice și diplomatice Ei prevăd pericolele unui armistițiu, în timpul căruia regele își va aduna puteri și se va întări în Livonia Este mai bine să continuăm războiul, mai ales având în vedere dificultățile externe ale Poloniei, "și toți punem capul pentru suveran" Cu toate acestea, în toate voia lui Dumnezeu și a suveranului, "și ni s-a părut, așa că ne exprimăm gândurile către suveran" Nobilii din diferite grupuri îmbină în felul lor considerațiile bătrânilor, ale clerului și ale poporului Dumei Par chiar jenați că sunt întrebați despre o chestiune publică atât de importantă Voința suveranului, cum să facă lucrarea suveranului lor, iar ei, lacheii suveranului, până la urmă, doar oameni de serviciu, stau pe cai și mor de pe un cal pentru suveran; suveranului poruncește și ei sunt pregătiți pentru lucrarea lui, pentru o zecime din pământul cucerit de la dușman își vor pune capetele O considerație mai ales îi convinge de adevărul suveranului în timp ce suveranul ținutului Livonian nu a luptat, regele nu a știut să mijlocească pentru asta și acum intervine Opinia grefierilor este, de asemenea, foarte militantă: suveranul a luat Polotsk și orașele Livoniene cu sabia lui, iar alte orașe au fost epuizate de propriul nostru război, de aceea regele lor s-a așezat; deci de ce ar trebui suveranul să se abată de la ele? Neavând capete de luptă, grefierii scriu în concluzie: " iar noi, lacheii, pentru care îi vom fi de folos pentru treburile lui de stat, suntem gata cu capul" Oaspeții și comercianții au privit problema din punct de vedere economic Suveranul

și tot poporul "și-au pus stomacul jos", și-au cheltuit averea, căutând orașele Livoniene: cum pot renunța la ele? Suntem oameni care nu slujesc, se termină nota, nu cunoaștem slujbele, dar nu stăm nu numai de burtă, ci ne punem capul peste tot pentru suveran, astfel încât mâna suveranului să fie peste tot sus De asemenea, este de remarcat diferența în termenii în care sunt indicate opiniile grupurilor conciliare în scrisoarea de sentință: clerul își dă sfatul suveranului; toți ceilalți membri ai consiliului doar își exprimă gândurile Aceasta este, evident, o evaluare comparativă a părerii clerului și a tuturor membrilor laici ai catedralei Încurajat de disponibilitatea exprimată în unanimitate a întregului consiliu de a servi cauzei suveranului, țarul a încălcat cererile exorbitante ale regelui, care au fost toate respinse de guvernul polonez, iar războiul a continuat Dar în , fără a convoca un nou consiliu, țarul a încheiat un armistițiu cu condiția status quo-ului, deși boierii au insistat asupra verdictului conciliar anterior SĂRUTUL CATEDRALA Așa au mers lucrurile la consiliu Dar cel mai esențial moment din carta conciliară este rezoluția generală cu care se încheie Aici clerul declară că "și-au pus mâna la această scrisoare, la discursurile lor", iar ceilalți membri ai catedralei "pe această scrisoare, în discursurile lor" au sărutat crucea suveranului lor A săruta crucea în discursurile cuiva însemna a te angaja sub jurământ să duci la îndeplinire verdictul conciliar Asaltul clerului a înlocuit jurământul, care i-a fost interzis Ambele forme de fixare a verdictului consiliului arată că acest verdict nu avea doar semnificație morală, ci și juridică, nu era doar rezultatul unei ședințe, ci o obligație formală și, în plus, una generală, circulară, care leagă toți membrii consiliul în ceva întreg, într-o corporație de un fel, cel puțin în raport cu verdictul conciliar: la sfârșitul rezoluției, toți s-au angajat să-și slujească suveranul cu adevăr și bunătate, să-l dorească pe el și pe copiii lui "și pământurile lor" și să stea împotriva vrăjmașilor săi, "care îi va veni de folos, până la burtă, după acest sărut al crucii" Acest angajament ne aduce direct la problema originii și semnificației consiliilor zemstvo din secolul al XVI-lea CATEDRALA ȘI LUMI LOCALE Nefiind o adunare reprezentativă în sensul nostru al cuvântului, catedrala nu și-a pierdut însă dreptul de a fi considerată zemstvo Este ușor să distingem două elemente în componența sa: administrativ și executiv Prima a fost exprimată în cele mai înalte instituții centrale, a doua - în chipurile nobilimii capitalei și ale clasei de comercianți a capitalei celei mai înalte Lumile locale, serviciul și zemstvo, nu aveau reprezentare directă la consiliul din , nu erau reprezentate nici de comisari conciliari speciali, nici măcar de propriile autorități alese Dar ambele clase metropolitane și-au păstrat legătura cu catedrala, nu doar socială, ci și administrativă Autoguvernarea locală a fost creată prin alegere seculară, nobilimea metropolitană și comercianții au fost creați prin recrutare guvernamentală: aceștia au fost scoși din societățile locale pentru a completa personalul metropolitan oficial Însă, devenind instrumente ale guvernării centrale, ei nu au rupt contactul cu lumile locale, și-au continuat acolo afacerile economice, iar capitala le-a impus noi preocupări și relații locale, trimițându-i în județe cu diverse atribuții responsabile Și tocmai această responsabilitate, pecetluită de sărutul încrucișat conciliar, a adus guvernul central mai aproape de autoguvernarea locală prin comunitatea principiului principal: era responsabilitatea față de stat - un nou principiu introdus în administrația locală sub Grozny, în locul lui fosta răspundere civilă, căreia i-au fost supuse alimentatorii la plângerile

vinovatului Numai că această responsabilitate la catedrală a fost stabilită oarecum altfel decât în administrația locală Acolo jos, lumea locală a garantat pentru administratorul său ales în fața guvernului, dar aici, mai sus, agenții guvernamentali au garantat corporativ pentru punerea în aplicare a judecății conciliare asupra acelor lumi locale în care guvernul le-a trimis Dar cu această diferență, scopul guvernului a fost același ici și colo - să angajeze executori responsabili O astfel de combinație de putere cu serviciu prin sărutul încrucișat conciliar a fost cea mai înaltă formă de responsabilitate a statului sau garanție corporativă, care a stat la baza autoguvernării locale ORIGINEA CATEDRALELOR Catedrala Zemsky din secolul al XVI-lea nu a fost reprezentarea populară, ci o extensie a guvernului central Această expansiune s-a realizat prin faptul că în cazuri deosebit de importante a fost introdus un element în componența dumei boierești, adică consiliul de stat, element care nu era de origine guvernamentală, ci public, dar cu numire guvernamentală: aceștia erau vârfurile societăților locale, de servicii și industriale, atrase în capital La consiliu, ei nu constituiau o adunare sau o conferință specială, care devenea sau acționa separat de guvernul central, ci făceau parte direct din acesta, și numai atunci când prezentau opiniile formau mai multe grupuri paralele guvernului, votând împreună cu Consacrații Catedrală, boieri și funcționari Catedrala Zemsky din secolul al XVI-lea - aceasta este o dumă boierească, adică un guvern cu participarea oamenilor din clasele superioare ale pământului sau ale societății O astfel de reaprovizionare a guvernului era nevoia vremii Țarul Ivan a îndurat din subordinea boierească un sentiment dureros de deprimant de inutilitate a sistemului de alimentație guvernamentală: în el a văzut sursa tuturor dezastrelor externe și interne ale poporului și deja visa la moartea statului Apoi a început să se gândească nu la înlocuirea hrănitorilor bine născuți cu o nouă clasă guvernamentală, ci doar la așezarea întregului guvern pe baze noi și la reîmprospătarea guvernului cu noi forțe luate de jos, dintr-o societate controlată În , i-a spus lui A Adashev, numindu-l șeful Ordinului Petiției: "Te-am luat din cei mai mici oameni, auzind despre faptele tale bune, și te-am apropiat de mine și nu doar de tine, ci de alții ca tine, cine ar fi tristețea că am stins-o pe a mea și i-am privit de sus pe oamenii înmânați de Dumnezeu; adu-ne adevărul, alege judecători adevărați dintre boieri și nobili Într-o scrisoare către Catedrala Stoglavy, el a rugat și clerul și "iubitul prinților și nobililor săi", soldaților și întregului creștinism ortodox: "Ajută-mă și ajută-mă pe toți dintr-un acord" Știm deja cum a fost implementat acest apel în reforma administrației publice locale: treburile atribuite departamentului instituțiilor locale urmau să fie gestionate de organe guvernamentale din rândul societăților locale alese și sub dublă responsabilitate, personală - aleșii înșiși și circulară - toți alegătorii În centru, lucrurile au fost ceva mai complicate Aici, pentru a ajuta administrația boierească și prikază, din societățile locale au fost aranjate două cadre ale organelor executive - militar-administrativ și trezorerie-financiar Trimiteți din centru, aceștia au acționat pe plan local cu ajutorul aleșilor locali din subordinea acestora Pentru nobilii capitalei, ei erau plătitori de nobili județeni, pentru oaspeții și negustorii capitalei - sărutători locali Pentru agenții capitalei, alegerea lumească a fost înlocuită cu o misiune guvernamentală; responsabilitatea personală a căzut asupra celor și altora, asupra capitalei și agenților locali, asigurându-le diligența În chestiunile de extremă importanță, care necesitau energia deosebit de unanimă a

tuturor forțelor guvernamentale disponibile, guvernul și-a chemat cei mai apropiați agenți din capitală să vadă ce ar putea întreprinde, ce pot face și ce nu Sărutul în cruce conciliar special al unui asemenea agent a înlocuit pentru puterea supremă alegerea specială a unui adjunct al poporului conciliar: ia creat un executor responsabil care, având garanție de executarea sentinței conciliare, urma să-și execute responsabilă pe terenul, fiind acolo un indicator al voinței supreme și unind astfel activitățile disparate ale lumilor moșiale și instituțiile locale fracționate Acesta este ceea ce a distins catedralele noastre prin originea lor de adunările reprezentative ale Europei de Vest, cu care sunt de obicei comparate Acolo, aceste întâlniri au apărut din necesitatea stabilirii unei relații pașnice între moșiile medievale, statornice pentru libertățile lor, între ele și față de guvern Consiliile noastre au fost motivate de necesitatea guvernului de a calcula, împreună cu organele sale, fondurile publice disponibile necesare pentru o anumită cauză, și de a asigura pentru sine executarea exactă a hotărârii luate Catedrala noastră nu s-a născut din luptă politică, ca reprezentarea populară în Occident, ci din nevoie administrativă Deci, soborurile zemstvo au apărut în țara noastră în același timp și în legătură cu reformele locale ale țarului Ivan și sunt întâlniri comune ale dumei boierești, adică a guvernului central, cu oameni din clasele mitropolitane care l-au slujit ca cele mai apropiate organisme responsabile; astfel de conferințe au fost aranjate pentru elaborarea unei rezoluții generale cu privire la probleme deosebit de importante ale vieții publice și pentru ca membrii consiliului să accepte o garanție responsabilă cu totul în executarea sentinței consiliului SEMNIFICAȚIA LOR Mă tem că ați putea vedea în viziunea mea despre originea Zemstvo Sobors o dorință de a le diminua semnificația De multe ori îi abordăm cu așteptări mari Adunarea reprezentativă a Zemstvo la Moscova secolul al XVI-lea! Dar pentru ca o astfel de adunare să fie posibilă, este necesar să ne asumăm o serie întreagă de concepte politice și juridice - despre popor și stat, despre putere și libertate, despre drepturile personale și politice, despre interesul general și privat, despre reprezentare politică și autoritate privată - trebuie presupusă în acel moment prezența unor astfel de concepte complexe în mintea Moscovei, în întreaga țesătură a vieții rusești contemporane - un întreg depozit de condiții care sunt date doar la un nivel semnificativ de dezvoltare socială Cum ar fi putut apărea astfel de condiții, unde ar fi putut crește astfel de concepte pe lutul Volga Superioară, atât de slab echipat de natură și istorie? Studiind zemstvo soborurile din secolul al XVI-lea, nu întâlnim astfel de concepte și condiții, ci doar vedem că soborul nu era o instituție permanentă, nu avea nici autoritatea obligatorie pentru guvernare, nici competența definită de lege și, prin urmare, avea nu asigură drepturile și interesele fie ale întregului popor sau ale claselor individuale ale acestuia și chiar și elementul electiv este imperceptibil sau greu de observat în componența sa Ce fel de adunare reprezentativă, vă întrebați, în care toți funcționarii erau reprezentanți ai poporului? Zemsky Sobor din secolul al XVI-lea, desigur, nu a satisfăcut cerințele abstracte ale reprezentării de clasă sau populare Din acest punct de vedere dogmatic, ai dreptate și sunt gata să spun după tine: ce fel de adunare reprezentativă este aceasta, în care nu au fost reprezentanți adevărați? Dar, pe lângă dogma dreptului, pe lângă formele și principiile generale ale ordinii de stat, există și politica - un set de diverse mijloace practice pentru atingerea scopurilor statului În acest domeniu, se pot contura astfel

de forme de participare publică la guvernare care nu se potrivesc cu tipurile obișnuite de reprezentare populară Din această parte, catedralele noastre zemstvo din secolul al XVI-lea găsi sensul lor politic, justificarea lor istorică În perioada studiată a istoriei noastre, observăm ceva asemănător cu ceea ce s-a întâmplat înainte și s-a repetat după O anumită ordine guvernamentală, cauzată de nevoile oportune ale țării, a durat mult timp și după ce au trecut drept anacronism, iar clasa socială care a condus și a folosit această ordine învechită, a pus o povară inutilă asupra țării, conducerii ei publice a devenit un abuz De la mijlocul secolului al XV-lea suveranii moscoviți au continuat să stăpânească Marea Rusie unită prin intermediul unui sistem de hrănire care trecuse din anumite secole, la care, odată cu formarea ordinelor de la Moscova, s-a alăturat diaconatul care se înmulțea rapid Ambele la mijlocul secolului al XVI-lea închis într-un sistem dens de comandă, hrănind o mulțime pestriță de boieri și nobili cu iobagii, funcționarii și funcționarii lor de la aceiași nobili și cei mai mulți dintre ei "de la preoți și simpli la nivel național", în cuvintele prințului Kurbsky Spre deosebire de această administrație de comandă, care, prin obiceiurile ei de hrănire, nu corespundea deloc sarcinilor statului, în administrația regională s-a pus un principiu electiv, iar în cea centrală o recrutare guvernamentală: prin ambele mijloace, un S-a deschis afluxul constant al forțelor publice locale în administrație, cărora s-a putut încredința serviciul administrativ-judiciar liber și responsabil În societatea de pe vremea lui Grozny, ideea rătăcea despre necesitatea de a face din Zemstvo Sobor lider în această chestiune de corectare și actualizare a administrației de comandă Într-o postscriptie la Convorbirea făcătorilor de minuni din Valaam, un pamflet alcătuit la acea vreme împotriva proprietății monahale a pământului, un publicist necunoscut invită autoritățile spirituale să binecuvânteze țarii Moscovei pentru o faptă atât de bună - să convoace un "consiliu ecumenic" din toate orașele și județele, de la oameni de toate treptele și "vreme" țin-o pentru el însuși, în fiecare zi întrebând temeinic despre fiecare chestiune lumească, și atunci regele va putea să-și țină guvernatorul și poporul ordonat de comemorare, promisiuni și de orice nedreptate, din "numeroasele păcate suverane", iar împărăția lui va fi aranjată în prosperitate în acest adevăr De fapt, Zemsky Sobor din secolul al XVI-lea nu a ieșit nici printr-o ședință atotterestră, nici printr-o ședință permanentă convocată anual și nu a preluat controlul administrației în propriile mâini Cu toate acestea, nu a trecut fără urmă nici pentru legislație și administrație, nici măcar pentru conștiința de sine politică a societății ruse Revizuirea Sudebnikului și planul reformei Zemstvo sunt fapte care, după cum am văzut, nu au fost realizate fără participarea primului consiliu După moartea lui Grozny, Zemsky Sobor a completat chiar golul din legea de bază, mai precis, în ordinea obișnuită a succesiunii la tron, adică a primit o valoare constitutivă Puterea supremă în statul moscovit, după cum știți, a fost transferată prin ordine patrimonială specifică, prin testament Potrivit spiritualului , țarul Ivan l-a numit pe fiul său cel mare Ivan drept succesor al său Dar moartea moștenitorului din mâna tatălui său în a desființat această dispoziție testamentară, iar țarul nu a avut timp să întocmească un nou testament Așa că al doilea fiu al său, Fedor, devenit cel mai mare, a rămas fără titlu legal, fără un act care să-i dea dreptul la tron Acest act dispărut a fost creat de Zemsky Sobor Știrile rusești spun că în , după moartea țarului Ivan, "oameni eminenti" ai întregului stat au venit la Moscova din toate orașele și s-au rugat prințului "să fie

rege" Pentru englezul Horsey, care locuia atunci la Moscova, acest congres de oameni eminenti i se părea un parlament compus din cel mai înalt cler și "toată nobilimea care era (toată nobilimea de orice fel)" Aceste expresii vorbesc pentru faptul că catedrala din era asemănătoare ca compoziție cu catedrala din , care era formată din guvern și oameni din cele două clase superioare ale capitalei Deci, la consiliul din , locul testamentului personal al testatorului moșier a fost mai întâi înlocuit de actul de alegere de stat, acoperit de forma obișnuită a petiției zemstvo: ordinea specifică de succesiune la tron nu a fost anulată, ci confirmat, dar sub un alt titlu juridic și, prin urmare, și-a pierdut caracterul specific Consiliul din a avut aceeași semnificație fondatoare atunci când a fost ales Boris Godunov Convocări rare, accidentale, ale unui consiliu în secolul al XVI-lea nu s-a putut abține să nu lase în urmă o importantă impresie folk-psihologică Numai aici guvernul boier-prikaz a stat alături de oameni din societatea controlată ca la egalii lor politici pentru a-și exprima gândurile suveranului; numai aici s-a înțărcat de a se gândi la sine ca o castă atotputernică și numai aici nobilii, oaspeții și negustorii, adunați în capitala din Novgorod, Smolensk, Iaroslavl și multe alte orașe, legați de o obligație comună "de a dori bine pentru suveranul lor și pământurile lui", a învățat pentru prima dată să se simtă oameni uniți în sensul politic al cuvântului: doar la consiliu Rusia Mare s-a putut recunoaște ca stat integral GÂNDUL CONSILIULUI PĂMÂNTULUI În cele din urmă, ideea de a implica societatea în management, care a condus reformele regionale în timpul domniei lui Ivan al IV-lea, a informat mișcarea politică, creșterea istorică și Zemsky Sobor Compoziția sa a devenit mai complexă cu fiecare convocare, a capturat societatea din ce în ce mai mult - semn că însăși ideea de reprezentare socială devenea clară Numai nobilii capitalei și negustorii de cele mai înalte grade au fost chemați în consiliu în după funcție sau rang - aceștia erau reprezentanți fictivi ai societății; reprezentanții aleși nu sunt vizibili Un observator al evenimentelor de la Moscova din Epoca Necazurilor, germanul Bussov, spune că Boris Godunov a fost ales și de oficialii de stat care se aflau atunci la Moscova Dar din actul din vedem că această catedrală nu mai avea fosta compoziție pur mitropolitană, eminentă Printre Catedrala Consacrată, altădată exclusiv monahală, apar protopopi moscoviți La catedrală se remarcă prezența aleșilor din nobilimea provincială, prima moșie, care a obținut reprezentare directă la catedrală În plus, sutele de negustori sau bresle din Moscova, care reușiseră deja să se contureze într-o corporație, au fost chemați la consiliu nu fără excepție, ca în , ci în persoana autorităților lor alese, bătrânii Reprezentarea coboară în adâncurile societății: populația metropolitană obișnuită a Sutelor Negre, tot în persoana aleșilor lor, este chemată la catedrală Adevărat, capitala a păstrat o predominanță covârșitoare și la acest consiliu: nu vedem un singur reprezentant din populația comercială și industrială a orașelor de provincie Dar ideea unui consiliu întreg terestru fulgeră deja în mintea oamenilor Cel puțin Boris Godunov, potrivit lui Margeret, înainte de alegerea sa a cerut, deși pretins, convocarea funcționarilor de stat, din fiecare oraș de sau persoane, pentru ca întregul popor să decidă în unanimitate pe cine să ridice la tron Suprimarea dinastiei ar fi trebuit să accelereze mișcarea acestui gând Țarul ales nu putea privi statul cu ochi ereditari, ca la patrimoniul său, iar puterea sa, încetând să mai fie proprietate, a primit caracterul unei funcții care i-a fost atribuită printr-o voință exterioară, exprimată într-un verdict conciliar S-a născut o nouă idee

a poporului - nu ca turmă supusă îngrijirii educaționale a guvernului, ci ca purtător al acestei voințe de stat, care a fost transferată țarului ales la consiliu Odată cu creșterea acestei idei, s-a extins și componența reprezentării elective la consiliu, ale cărei prime semne le întâlnim după înăbușirea vechii dinastii, la consiliul electoral din Tulburările care au început, strângând mai mult societatea și mai mult, a împins această idee Primul impostor s-a plimbat sub masca unui rege ereditar; totuși, pentru procesul prinților Shuisky, care au fost acuzați că au răspândit zvonuri despre impostura sa, a convocat un consiliu, la care, potrivit știrilor rusești, nici autoritățile, adică clerul, nici boierii și niciunul dintre oamenii obișnuiți au mijlocit pentru acuzați, dar la toți au fost strigați Margeret asigură că la acest consiliu au participat persoane alese din toate gradele sau clasele (personnes choisies des tout estat) În secolul al XVII-lea, după cum vom vedea, studiind istoria noastră din acest secol, catedrala se va dezvolta într-o adevărată adunare reprezentativă; dar condițiile fatidice ale vieții rusești, pentru a contracara cei care au fost convocați Zemsky Sobors, îi vor copleși și pentru o lungă perioadă de timp vor îneca gândul care a încercat să pună picior în ei - ideea de a stabili un aflux constant, normalizat din punct de vedere legal, de forțe sociale sănătoase în componența clasei conducătoare, care în fiecare minut se străduiește să o transforme într-o clasă închisă în țara noastră de la popor la castă, într-o plantă străină care se înfășoară în jurul trupului poporului PROGRESUL DEZVOLTĂRII STATULUI Am studiat originea și cursul dispensației statului moscovit și am văzut că discordia politică dintre suveran și boieri nu a avut un efect sesizabil asupra cursului dispensației de stat Reformele țarului Ivan, care au schimbat atât de mult administrația regională, au fost îndreptate nu împotriva boierilor, ci împotriva alimentatorilor, s-au luptat nu cu pretenții politice, ci cu abuzuri birocratice, cu arbitrariul administrativ Dimpotrivă, structura statală nu a avut un efect asupra discordiei politice dintre suveran și boieri, nu explică aceasta modul de acțiune al ambelor partide certate? Țarul întreprinde exterminarea angro a boierilor, mâna sa dreaptă la guvernare, dar nu se îndepărtează din treburile acestei clase, fără de care n-ar putea, iar această clasă rezistă și tăce, gândindu-se timid doar la evadarea în Lituania Din țarul amărât curge și sânge non-Yar, o turmă de paznici, anarhiști uniformi legitimați, care au revoltat simțul moral al societății creștine, atacă tot pământul în numele lui, iar această societate dăinuie și tace Tuga și ura s-au ridicat, potrivit unui contemporan, în lume împotriva regelui, au mormăit și au fost supărați, totuși - nu o privire de protest Numai mitropolitul a vorbit pentru turma lui, dar în curând a tăcut cu forța Ca și cum o parte și-ar fi pierdut sentimentul de frică și responsabilitatea pentru excesele arbitrarului, iar cealaltă parte, de milioane de puternice, ar fi uitat măsura răbdării și sentimentul de durere, înghețată într-o amețeală de frica a șase mii de mulțimi de oameni răutăcioși care cuibăresc în bârlogul pădurii Aleksandrovskaya Sloboda Era ca și cum un interes mai înalt plutea asupra societății, peste scorurile și disputele forțelor sociale în război, nepermițându-le o pauză finală, forțându-i să acționeze împreună împotriva voinței lor Acest interes suprem este apărarea statului de dușmanii externi Moscovy s-a născut în secolul al XIV-lea sub jugul unui jug exterior a fost construita si extinsa in secolele XV si XVI în mijlocul unei lupte încăpățânate pentru existența lor în vest, sud și sud-est Această luptă externă a ținut în frâu ostilitatea internă Rivalii interni, interni, s-au împăcat în fața

dușmanilor externi comuni, dezacordurile politice și sociale au tăcut când s-au întâlnit cu pericole naționale și religioase CARACTERISTICI ALE DEPOZITULUI SAU Așa s-a format statul moscovit S-a conturat încet și greu Cu greu putem înțelege acum, și cu atât mai puțin putem simți, ce sacrificii a costat depozitul lui pentru bunăstarea oamenilor, cum a zdrobit existența privată Pot fi remarcate trei caracteristici principale Acesta este, în primul rând, sistemul de luptă al statului Moscovia este înarmată Rusia Mare, luptând pe două fronturi: în vest pentru unitatea națională, în sud-est pentru civilizația creștină, ici și colo pentru existența ei A doua caracteristică a fost proiectul, caracterul nelegal al administrației interne și componența socială cu moșii puternic izolate Conducerea era condusă de organe obligate, la vârf - oameni de serviciu, în jos - clasa responsabilă aleasă Moșiile diferă nu în drepturi, ci în îndatoririle repartizate între ele Fiecare era obligat fie să apere statul, fie să lucreze pentru stat, adică să hrănească pe cei care îl apără Erau comandanți, soldați și muncitori, nu erau cetățeni, adică un cetățean transformat în soldat sau muncitor pentru a apăra patria sub conducerea comandantului sau a lucra pentru el Exista o moșie, care, după scopul ei, putea să-i lumineze atât pe soldați, cât și pe muncitori, iar la Catedrala Stoglavy țarul l-a obligat să promită că va aranja educația publică; dar nu ştim dacă după acest consiliu s-a înfiinţat măcar o singură şcoală parohială A treia trăsătură a ordinii de stat de la Moscova era puterea supremă cu un spațiu de acțiune nedefinit, adică nelimitat și cu problema nerezolvată a atitudinii față de propriile trupuri, și anume față de principalul dintre acestea, aristocrația boierească Cursul lucrurilor a indicat vechii dinastii un curs democratic de acțiune, o relație directă cu poporul; dar ea a construit statul împreună cu boierii, era obișnuită să acționeze cu ajutorul genealogiei nobilimii Din modul de acțiune al lui Grozny se vede clar că ea avea aspirații democratice, dar obiceiurile aristocratice au rămas Ea nu a putut împăca aceste contrarii și a pierit în lupta cu această contradicție POZIȚIA SA ÎN EUROPA Acum să vedem ce loc a luat statul moscovit între alte state europene Europa de Vest de atunci nu ar fi dat un răspuns la această întrebare, pentru că cu greu a observat însăși existența acestui stat Acest lucru nu l-a împiedicat însă să fie foarte util pentru Europa Fiecare națiune are propriul destin și propriul său scop Soarta unui popor este alcătuită din totalitatea condițiilor exterioare în care trebuie să trăiască și să acționeze Scopul oamenilor se exprimă în utilizarea pe care o face oamenii de aceste condiții, ceea ce rezultă din ele pentru viața și activitatea sa Oamenii noștri au fost așezați de soartă la porțile de est ale Europei, păzind Asia prădătoare nomadă care izbucnea prin ei Timp de secole și-a epuizat forțele, reținând această presiune a asiaticilor, pe unii i-a respins, fertilizând stepele largi ale Don și Volga cu oasele lui și ale lor, pe alții prin ușile bisericii creștine introduse pașnic în societatea europeană Între timp, Europa de Vest, eliberată de presiunea mahomedană, s-a întors peste ocean, spre Lumea Nouă, unde a găsit un câmp larg și plin de satisfacții pentru munca și mintea sa, exploatându-și bogățiile neatinse Întorcându-și fața spre vest, către bogățiile ei coloniale, către scorțișoară și cuișoare, această Europă a simțit că nimic nu o amenință din spate, dinspre estul Ural-Altai și cu greu a observat că acolo se desfășoară o luptă încăpățânată , că, după ce au schimbat două apartamente principale de luptă - pe Nipru și Klyazma, sediul acestei lupte s-a mutat pe malurile Moscovei și aici, în secolul al XVI-lea s-a format centrul statului, care a trecut în cele din urmă de la apărare

la atacul asupra cuiburilor asiatice, salvând cultura europeană de atacurile tătarilor Așa că ne-am trezit în ariergarda Europei, protejând spatele civilizației europene Dar serviciul de pază este pretutindeni nerecunoscător și se uită curând, mai ales când este în stare bună: cu cât paznicul este mai vigilent, cu atât este mai calm somnul păzit și cu atât sunt mai puțin înclinați să aprecieze victimele liniștii lor Așa era poziția europeană a statului moscovit la sfârșitul secolului al XVI-lea Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRIVIND PERIOADA A IV-A A ISTORIEI RUSEI PRINCIPALE FAPTE ALE PERIOADEI CONTRADICȚII VIZIBILE LEGATE DE ACESTE FAPTE INFLUENȚA POLITICII EXTERNE ASUPRA VIEȚII INTERNE A STATULUI PROGRESE ÎN PERIOADA A IV-A ÎN LEAGĂ CU ACEASTĂ INFLUENȚĂ STATUL ŞI CONŞTIINŢA POLITICĂ A SOCIETĂŢII ÎNCEPUTUL PROBLEMEI SFÂRȘIT AL DINASTIEI TARUL FEDOR SI BORIS GODUNOV MOTIVE ALE PROBLEMEI IMPOSTIE PERIOADA IV Ne-am oprit înaintea celei de-a patra perioade a istoriei noastre, ultima perioadă accesibilă studierii pe toată durata ei Prin această perioadă mă refer la timpul de la începutul secolului al XVII-lea înainte de începerea domniei împăratului Alexandru al II-lea (-) Momentul plecării în această perioadă poate fi luat drept anul urcării pe tron a primului rege al noii dinastii Epoca tulbure a impostorilor este un timp de tranziție la cumpăna a două perioade adiacente, fiind legată de cauzele sale anterioare, cu cea ulterioară - cu consecințele sale Această perioadă ne interesează în mod deosebit Aceasta nu este doar o perioadă istorică, ci un întreg lanț de epoci prin care trec o serie de fapte importante, care formează baza profundă a structurii moderne a vieții noastre - baza, totuși, în descompunere, dar neînlocuită încă Aceasta, repet, nu este una dintre perioadele istoriei noastre: aceasta este întreaga noastră istorie nouă În conceptele și relațiile formate în aceste / secole, observăm germenii timpurii de idei care vin în contact cu conștiința noastră, observăm începutul unor ordine care au fost primele impresii sociale ale oamenilor de vârsta mea Studiind fenomenele din acest timp, simți că cu cât mergi mai departe, cu atât intri mai mult în domeniul autobiografiei, abordezi studiul tău, propriul tău conținut spiritual, în ce măsură este legat de trecutul patriei noastre Toate acestea tensionează atenția și avertizează mintea împotriva hobby-urilor Obligați în toate să fim căutători sinceri ai adevărului, cel mai puțin ne putem înșela atunci când dorim să ne măsurăm creșterea istorică, să ne determinăm maturitatea socială FAPTE GENERALE Trec la lista fenomenelor din perioada studiată; dar mai întâi, să privim înapoi încă o dată la secolele studiate ale istoriei noastre, să ne imaginăm cursul într-o scurtă schiță Știm deja că cele care au apărut la noi până la sfârșitul secolului al XVI-lea forme de viaţă politică au evoluat în strânsă legătură cu distribuţia geografică a populaţiei Statul moscovit a fost creat de populația rusă, care s-a concentrat chiar în mijlocul câmpiei est-europene, în joncțiunea sa hidrografică, în regiunea Volga superioară, și a format aici un mare trib rusesc În acest stat, sub mâna lui Kalitin, marele trib rus s-a unit ca popor politic Suveranul Moscovei a stăpânit Marea Rusie unită cu ajutorul boierilor Moscovei, care era alcătuită din vechile familii de boieri moscoviți, din foștii prinți apanaj și boierii lor Ordinea statului s-a mutat din ce în ce mai hotărât la baza impozitului, împărțirea forțată a sarcinilor speciale de stat între clasele societății Cu toate acestea, prin această repartizare, munca țărănească, care era principala forță productivă a țării, a rămas în continuare liberă din punct de vedere legal, deși în realitate o parte semnificativă a populației țărănești

era deja dependentă de datorii față de proprietarii de pământ, ceea ce îi amenința cu iobăgie legală Din al doilea deceniu al secolului al XVII-lea în istoria noastră apar în mod consecvent o serie de fapte noi, care deosebesc vizibil timpul următor de cel precedent În primul rând, o nouă dinastie stă pe tronul Moscovei Mai mult, această dinastie operează într-un domeniu care se extinde din ce în ce mai mult Teritoriul statului, închis până acum în hotarele așezării inițiale a Marelui trib rus, depășește acum cu mult aceste limite și absoarbe treptat întreaga câmpie rusească, răspândindu-se atât la granițele sale geografice, cât și aproape peste tot până la limitele populației ruse În componența statului rus include treptat Rus' Little, White și, în final, Novorossia, o nouă regiune rusă, formată prin colonizarea în stepele din sudul Rusiei Întinzându-se de la țărmurile Mării Albe și Baltice până la Neagră și Caspică, până la crestele Ural și Caucazian, teritoriul statului trece cu mult dincolo de creasta caucaziană în sud, dincolo de Urali și Caspică în est În același timp, în structura internă a statului are loc o schimbare importantă: se formează o nouă clasă guvernamentală care marșează mână în mână cu noua dinastie Bătrânii boieri se prăbușesc treptat, slăbând genealogic și înclinându-se economic, iar odată cu dispariția ei se prăbușesc și acele relații politice care, anterior, în virtutea obiceiului, înfrânau puterea supremă În locul ei în fruntea societății se află o nouă clasă, nobilimea, formată din fostii oameni de serviciu mitropolitan și provincial, iar boierii care se răresc sunt dizolvați în masa ei pestriță, eterogenă Între timp, fundamentul pus anterior al sistemului politic, repartizarea în clasă a îndatoririlor, se întărește, transformând clasele sociale în moșii separate și chiar treptat, mai ales în timpul domniei lui Petru cel Mare, se extinde, complicând stocul acumulat de îndatoriri speciale cu noi sarcini care cădeau asupra claselor individuale În mijlocul acestei tensiuni neîntrerupte a forțelor poporului, și libertatea muncii țărănești piere în cele din urmă: țăranii posesori cad în iobăgie și chiar această robie devine o nouă datorie specială de stat care cade asupra acestei clase Dar, constrânsă politic, munca oamenilor se extinde economic: fostei exploatări agricole a țării i se alătură acum dezvoltarea industrială; alături de agricultură, care rămâne principala forță productivă a statului, industria prelucrătoare, fabrică și industria ubrică, sporind bogăția naturală neatinsă până acum a țării, are o importanță tot mai mare în economia națională RAPPORTUL LOR Acestea sunt principalele fapte noi care sunt dezvăluite în perioada pe care urmează să o studiem: aceasta este o nouă dinastie, noi granițe ale teritoriului statului, un nou sistem de societate cu o nouă clasă guvernamentală în frunte, un nou depozit a economiei nationale Relația dintre aceste fapte poate fi confuză La prima vedere, este ușor de observat în ele doi curenți paraleli:) până la mijlocul secolului al XIX-lea expansiunea teritorială externă a statului este invers proporţională cu dezvoltarea libertăţii interne a poporului;) poziția politică a claselor muncitoare se stabilește invers proporțional cu productivitatea economică a muncii lor, adică această muncă devine cu cât mai puțin liberă, cu atât devine mai productivă Relația economiei naționale cu structura socială a poporului, care este dezvăluită în al doilea proces, contrazice ideea noastră obișnuită despre legătura dintre productivitatea muncii oamenilor și libertatea acesteia Suntem obișnuiți să credem că munca sclavă nu poate fi egală ca energie cu munca liberă și că puterea de muncă nu se poate dezvolta în detrimentul statutului juridic al clasei muncitoare Această contradicție economică

este agravată și mai mult de cea politică Comparând psihologia popoarelor cu viețile oamenilor individuali, suntem obișnuiți să ne gândim că, pe măsură ce activitatea de masă, ca și individuală, se intensifică și pe măsură ce câmpul ei se extinde, conștiința puterii sale crește în mase, precum și în indivizi, iar această conştiinţă este sursa unui sentiment de putere politică libertate Influența expansiunii teritoriale a statului relevată în istoria noastră asupra atitudinii puterii statului față de societate nu justifică nici această opinie: în țara noastră, pe măsură ce teritoriul s-a extins, odată cu creșterea forței externe a poporului, libertatea internă devenea din ce în ce mai restrânsă Tensiunea activității populare a atenuat puterea poporului în popor, în domeniul extins de cuceriri, sfera puterii a crescut, dar forța înălțătoare a spiritului poporului a scăzut Succesele exterioare ale noii Rusii amintesc de zborul unei păsări purtate de un vârtej și aruncată în sus dincolo de puterea aripilor sale Un al treilea este legat de ambele contradicții Tocmai am vorbit despre absorbția boierilor moscoviți de către nobilime Legea din , care a desființat localismul, a consolidat această absorbție, a egalat formal ambele clase de serviciu în serviciu Boierii, aristocrația rasei, erau clasa conducătoare Abolirea parohialismului a servit drept prim pas spre democratizarea guvernului Dar mișcarea nu s-a oprit aici: primul pas a fost urmat de alții În epoca lui Petru cel Mare, vechea nobilime din Moscova "în patrie" este completată din toate categoriile sociale, chiar și de la străini, cu oameni de diferite grade, nu numai "albi" neimpozabile, ci și "negri" impozabile , chiar iobagi care s-au ridicat după vechimea în serviciu: un tabel al gradelor din deschide pe scară largă ușile oficiale către "cea mai bună nobilime senior" acestor "raznochintsy" S-ar putea aștepta ca toată această amestecare socială a clasei conducătoare să ducă la o nivelare democratică a societății Dar, în timp ce pierdea în greutate din punct de vedere genealogic, clasa conducătoare a crescut politic exorbitant de bună: raznochintsy înnobilat a primit drepturi personale și sociale, pe care vechii boieri bine născuți nu le aveau Moșiile au devenit proprietatea nobilimii, țăranii - iobagii acesteia; sub Petru al III-lea, serviciul obligatoriu a fost scos din moșie; sub Ecaterina a II-a, a primit o nouă structură corporativă cu autoguvernare de clasă, cu o largă participare la administrația locală și instanțele și cu dreptul de a "depune declarații și plângeri" la puterea supremă însăși; sub Nicolae I, acest avantaj a fost extins prin dreptul adunărilor nobiliare de a face reprezentări la autorități cu privire la nevoile tuturor celorlalte clase ale societății locale Odată cu astfel de achiziții de moșii, a crescut și puterea politică a moșiei Deja în secolul al XVII-lea guvernul de la Moscova începe să conducă societatea prin nobilime, iar în secolul al XVIII-lea această nobilime însăși încearcă să conducă societatea prin guvern Dar principiul politic, sub firma căreia voia să conducă, l-a înclinat în felul său: în secolul al XIX-lea nobilimea era atașată de birocrație ca fiind cel mai fertil teren de înmulțire al acesteia, iar la mijlocul acestui secol Rusia era condusă nu de aristocrație și nu de democrație, ci de birocrație, adică acționând în afara societății și lipsită de orice aspect social , o grămadă de indivizi de diverse origini, uniți doar de birocrație Astfel, democratizarea managementului a fost însoțită de creșterea inegalității sociale și de fragmentare Această inegalitate socială a fost intensificată și mai mult de înstrăinarea morală a clasei conducătoare de masele conduse Ei spun că cultura aduce oamenii împreună, egalizează societatea Nu a fost chiar așa pentru noi Toată comunicarea din ce în

ce mai mare cu Europa Occidentală ne-a adus idei, moravuri, cunoștințe, multă cultură, dar acest aflux a alunecat pe vârfurile societății, fiind precipitat în jos de reforme parțiale, mai mult sau mai puțin prudente și inutile Iluminismul a devenit un monopol de clasă al stăpânilor, pe care oamenii de rând neluminați nu l-au putut atinge fără pericol pentru stat până nu au fost iluminați La sfârşitul secolului al XVII-lea oamenii care plănuiau să înființeze o academie la Moscova, prima noastră școală superioară, au găsit posibil să deschidă accesul la ea pentru "orice rang, demnitate și vârstă oamenilor" fără rezerve O sută cincizeci de ani mai târziu, sub Nicolae I, comitetul secret al c Kochubeya, căruia i s-a încredințat o sarcină pur transformatoare, a vorbit decisiv despre sinuciderea unui om din curte care studia pictura pentru răul de a admite iobagii "în astfel de școli, unde sunt obișnuiți cu modul de viață, cu un mod de a gândire și concepte care nu corespund condiției lor " Cele trei procese schițate, pline de astfel de contradicții și surprinzând toate fenomenele principale ale perioadei, nu au fost anomalii, o negare a regularității istorice: să le numim mai bine antinomii istorice, excepții de la regulile vieții istorice, produse ale unei particularități locale depozit de condiții, care însă, odată format, în acțiunea sa viitoare se supune deja legilor generale ale vieții umane, la fel cum un organism cu sistemul nervos perturbat funcționează conform normelor generale ale vieții organice, nu produce decât fenomene anormale corespunzătoare tulburarea acesteia POLITICA EXTERNĂ ŞI VIAŢA INTERNĂ Explicațiile acestor antinomii ale istoriei noastre moderne trebuie căutate în relația pe care am stabilit-o între nevoile statului și mijloacele poporului pentru a le satisface Atunci când statul european se confruntă cu sarcini noi și dificile, el caută noi mijloace în rândul oamenilor săi și, de obicei, le găsește, pentru că poporul european, ducând o viață normală, consecventă, liber muncind și gândind, fără niciun efort deosebit, se dedică în sprijinul lor afirmă surplusul pregătit dinainte de resurse proprii muncă și gândire - un exces de muncă sub formă de taxe majorate, un exces de gândire în persoana unor oameni de afaceri de stat instruiți, pricepuți și conștiincioși Ideea este că într-un astfel de popor munca culturală este desfășurată prin eforturi invizibile și evazive, dar unite ale indivizilor și asociațiilor private, independent de stat și, de obicei, previn nevoile acestuia Al nostru a fost invers Când țarul Mihai, așezat pe un regat devastat, a apelat la pământ pentru ajutor prin Zemsky Sobor, a întâlnit supuși loiali și ascultători în reprezentanții Zemstvo care îl aleseseră, dar nu a găsit în ei nici angajați potriviți, nici plătitori bogați Atunci a apărut gândul despre necesitatea și mijloacele de a-i instrui pe amândoi, despre cum se obțin oameni de afaceri și bani acolo unde sunt foarte mulți dintre amândoi; apoi comercianții din Moscova au vorbit guvernului despre beneficiile străinilor care pot livra "hrană", câștiguri oamenilor săraci ruși, învățându-i abilitățile și meseriile De atunci, același fenomen s-a repetat în repetate rânduri Statul s-a încurcat în dificultățile emergente; guvernul, care de obicei nu îi prevedea și nici nu-i avertizează, a început să caute în societate idei și oameni care să-i ajute și, negăsind nici una, nici alta, s-a îndreptat fără tragere de inimă către Occident, unde a văzut o veche și complexă cultură dispozitiv care a fabricat și oameni și idei, a chemat în grabă meșteri și oameni de știință de acolo care aveau să înceapă ceva asemănător cu noi, au construit în grabă fabrici și au înființat școli, unde conduceau elevii Dar nevoia statului nu a suportat nicio

întârziere, nu a așteptat până când școlarii mânați și-au terminat amorsele și a trebuit să fie satisfăcut, ca să spunem așa, cu materii prime, cu sacrificii forțate care subminau bunăstarea oamenilor și împiedicau libertatea publică Cererile statului, încordând cu totul forțele poporului, nu le-au ridicat, ci doar le-au epuizat: iluminarea pentru nevoile statului, și nu pentru nevoile interne, a dat roade subțiri, înghețate, iar aceste impulsuri neîntrerupte pentru educație au dat naștere la tinerele generații doar la plictiseala și aversiunea față de știință, cât și față de recrutare Educația publică a căpătat caracterul unui ordin guvernamental sau al unei oferte guvernamentale de adolescenți pentru formare conform unui program specific S-au înființat corpuri nobiliare scumpe de cadeți, școli de inginerie, societăți de învățământ pentru fete nobile și mic-burgheze, academii de arte, gimnazii, au fost crescute plante tropicale în serele maestrului, dar timp de două secole nu a fost o singură școală generală sau agricolă pur populară deschis Noua Rusie europeanizată timp de patru sau cinci generații a fost Rusia a cazărmilor de gardă, a birourilor guvernamentale și a moșiilor conacului: acestea din urmă au fost conduse la prima și a doua prin distilare ușoară în școlile autohtone sau internatele exotice a tufișurilor lor, iar în înapoi au primit brigadieri pensionari cu uniforme de acolo Strângând astfel din populație oamenii de afaceri necesari, statul și-a înrădăcinat în societate o viziune grosolan utilitaristă asupra științei ca cale către ranguri și mită și, în același timp, a format din clasele superioare, mai ales din nobilime, un noua castă de serviciu, smulsă din popor prin avantaje și prejudecăți de clasă și birocrație, și chiar mai multe abuzuri oficiale S-a întâmplat că extinderea teritoriului statului, încordând peste măsură și epuizând mijloacele poporului, nu a făcut decât să întărească puterea de stat, fără a ridica conștiința poporului, a împins elemente noi, mai democratice în administrație și, în același timp, a agravat inegalitatea și luptele din componența socială, au complicat munca economică națională cu producție nouă, îmbogățind nu oamenii, ci vistieria și întreprinzătorii individuali și, în același timp, au slăbit clasele muncitoare din punct de vedere politic Toate aceste nereguli aveau o sursă comună - relația nefirească a politicii externe a statului cu creșterea internă a poporului: forțele populare în dezvoltarea lor au rămas în urmă sarcinilor cu care se confruntau statul ca urmare a creșterii sale externe accelerate, munca spirituală a poporului nu a ținut pasul cu activitățile materiale ale statului Statul este plin, iar oamenii sunt bolnavi PROGRES GENERAL Cu greu în istoria vreunei alte țări, influența poziției internaționale a statului asupra structurii sale interne a fost mai puternică și în nicio perioadă a istoriei noastre nu a fost dezvăluită atât de clar ca în cea la care ne întoarcem acum Să ne amintim principalele sarcini ale politicii externe a statului moscovit în secolele XV-XVI și originea lor, legătura lor cu destinele trecute ale țării noastre În prima perioadă a istoriei noastre, sub presiunea dușmanilor externi, elementele eterogene și împrăștiate ale populației s-au micșorat cumva în ceva integral; Naționalitatea rusă era legată În a doua perioadă, pe fondul loviturilor externe intensificate din partea tătară și lituaniană, această naționalitate s-a spart în două ramuri, Marele Rus și Micul Rus, iar de atunci fiecare dintre ele și-a avut soarta specială Marea ramură a Rusiei din pădurile din regiunea de sus a Volga și-a păstrat puterea și a dezvoltat-o într-o luptă răbdătoare împotriva naturii dure și a dușmanilor externi Datorită acestui fapt, a reușit să se închidă într-o stare marțială destul de stabilă În perioada a III-a,

acest stat, care a unit Marea Rusie, și-a pus sarcina restabilirii unității politice și naționale a întregului pământ rusesc Punerea acestei probleme și încercarea de a o rezolva - doar un atac - au fost faptele principale ale vechii dinastii de suverani moscoviți Cunoaștem deja eforturile populare depuse pentru această cauză și succesele obținute în această direcție până la sfârșitul secolului al XVI-lea În lupta pentru acest scop, societatea din statul moscovit a adoptat organizarea politică grea pe care am studiat-o în perioada anterioară În secolul al XVII-lea, după pierderile teritoriale din Epoca Necazurilor, lupta externă a devenit și mai grea; sistemul social s-a schimbat și el în aceeași direcție Sub poverile războaielor cu Polonia și Suedia, fostele averi economice fracționate, rândurile, care își păstrau încă libertatea de muncă și de circulație, au fost reduse la mari moșii în interesul vistieriei și serviciului, iar cea mai mare parte a populației rurale a căzut în iobăgie Sub Petru I, izvorul principal al ordinii de stat a atins cel mai înalt grad de tensiune: însuşirea de clasă a îndatoririlor speciale a devenit chiar mai dificilă decât era în secolul al XVII-lea El a adăugat noi poveri vechilor sarcini de clasă și le-a extins pe cele mai grave din trecut, recrutarea și impozitul, la clasele până acum libere de poverile statului, la "oameni liberi" și sclavi Așa se naște în legislație ideea vagă a îndatoririlor comune, dacă nu a tuturor moșiilor, atunci a multor moșii, care, în dezvoltarea sa ulterioară, promitea o schimbare semnificativă a sistemului social În același timp, a existat un punct de cotitură în politica externă a statului Până acum, războaiele sale din Occident au fost esențial defensive, menite să recâștige terenuri care i-au fost smulse recent sau care erau considerate proprietatea sa inițială Din Poltava capătă un caracter ofensiv, îndreptându-se spre întărirea dominației Rusiei câștigate de Petru în Europa de Est, sau spre menținerea echilibrului european, așa cum au exprimat elegant diplomații ruși De când a pornit pe această cale pretențioasă, statul a început să coste poporul de câteva ori mai mult decât înainte și fără ascensiunea puternică a forțelor productive ale Rusiei realizată de Petru, oamenii nu ar fi plătit pentru rolul pe care trebuia să-l joace în Europa După Petru, o altă condiție importantă intră în viața internă a statului Sub nedemnii succesori și succesori ai reformatorului, tronul a șovăit și a căutat sprijin în societate, în primul rând în nobilime În schimbul susținerii legislației, în loc de ideea îndatoririlor de toate clasele care a fulgerat sub Peter, a început să se gândească insistent despre drepturile speciale ale clasei Nobilimea se emancipează, se scutește de cea mai gravă obligație a serviciului obligatoriu și nu numai că își păstrează vechile drepturi, ci dobândește și altele noi Boabele acestor daruri cad și în ponderea clasei superioare de comercianți Așadar, cu toate beneficiile și beneficiile la care autoritățile puteau renunța, vârfurile societății au fost plosate, iar pe funduri s-au îngrămădit doar poveri și lipsuri Dacă poporul ar fi îndurat cu răbdare un astfel de ordin, Rusia ar fi căzut din rândurile țărilor europene Dar de la mijlocul secolului al XVIII-lea în masa poporului se trezeşte un ferment alarmant cu un caracter deosebit Secolul al XVII-lea a fost și el plin de revolte, iar apoi au fost îndreptate împotriva guvernului, boierilor, guvernanților și funcționarilor Acum capătă o conotație socială, merg împotriva stăpânilor Pugachevismul însuși a acționat sub un steag legal, a purtat cu sine ideea puterii legitime împotriva uzurpării Ecaterinei cu complicii săi - nobilii Când pământul s-a zguduit sub picioare, în sferele conducătoare, la inițiativa Ecaterinei a II-a, apare ideea

egalizării societății, a atenuării iobăgiei Încruntate și timide, mestecând aceleași planuri și amânând chestiunea de la domnie la domnie, încercări lași de îmbunătățire, care nu justificau titlul de putere înalt, au adus problema la mijlocul secolului al XIX-lea până la punctul în care permisiunea sa a devenit o cerință de necesitate spontană, mai ales când Sevastopolul a lovit mințile stagnante Așadar, mersul lucrurilor în perioada a IV-a poate fi descris astfel: pe măsură ce tensiunea luptei defensive externe s-a intensificat, îndatoririle speciale ale statului care reveneau asupra diferitelor clase ale societății s-au complicat și pe măsură ce lupta defensivă s-a transformat într-o ofensivă unul, clasele sociale superioare au fost înlăturate îndatoririle lor speciale, fiind înlocuite cu drepturi speciale de clasă, înghesuite în clasele inferioare; dar pe măsură ce sentimentul de nemulțumire populară față de o astfel de inegalitate creștea, guvernul a început să se gândească la o ordine mai justă a societății Să încercăm acum să ne amintim schema schițată: ea conține semnificația esențială a perioadei studiate, cheia explicării celor mai importante fenomene ale acesteia; această schemă ne va servi drept formulă, a cărei dezvăluire va fi ocupată de studiul nostru al perioadei a patra CREȘTEREA CONȘTIINȚEI POLITICE Așa sunt ordinea fenomenelor din perioada IV și relația lor Strâns legată de această ordine este creșterea conștiinței politice în societatea rusă, mișcarea conceptelor relevate în aceste fenomene Până la sfârșitul secolului al XVI-lea Statul moscovit s-a așezat, a dobândit formele și instrumentele obișnuite ale vieții de stat, a avut putere supremă, legislație, administrație centrală și regională, o birocrație birocratică însemnată, din ce în ce mai înmulțită, diviziune socială, din ce în ce mai dezmembrată, o armată, chiar o idee vagă de reprezentare populară; imperceptibil doar datoria publică Dar instituțiile în sine sunt doar forme: pentru funcționarea lor cu succes este nevoie și de conținut, sunt necesare concepte care să le ajute figurile să-și înțeleagă sensul și scopul și, în sfârșit, sunt necesare norme și moravuri care să le ghideze activitatea Toate acestea nu sunt date imediat în formă terminată, ci sunt dezvoltate prin gândire intensă, experiență dificilă, uneori dureroasă Instituțiile de stat din Moscova erau pregătite când vechea dinastie se stingea; Dar au fost mințile statului moscovite pregătite să desfășoare afaceri în ele în conformitate cu sarcinile statului, în beneficiul poporului? Să facem, cum să spunem, un calcul sumar al conștiinței politice a poporului moscovit de atunci și pentru aceasta aplicăm acestei conștiințe cea mai simplă definiție posibilă a statului pentru a vedea în ce măsură au înțeles elementele de bază necesare ale ordinea statului în conformitate cu esenţa şi sarcinile statului Aceste elemente de bază sunt: suveranitatea, poporul, legea și binele comun Puterea supremă în statul moscovit, după cum am văzut (lectura XXVI), a dobândit pentru sine în titluri și legende câteva definiții sublime; dar acestea nu erau prerogative politice, ci mai degrabă ornamente solemne sau anticipări diplomatice precum suveranul întregii Rusii În viața de zi cu zi, în fluctuația zilnică a conceptelor și a relațiilor, a dominat vechea normă specifică, care a servit drept bază reală, stabilită istoric, a acestei puteri și a constat în faptul că statul suveranului Moscovei era considerat feudul său, proprietatea ereditară Noi concepte politice, impuse de cursul evenimentelor, gândire încăpățânată înclinată în direcția acestei norme obișnuite Unificarea Marii Rusii de la Moscova a dat naștere în mintea ideii unui stat rus al poporului; dar această idee, care cu toată esența ei neagă patrimoniul, s-a exprimat în fosta

schemă patrimonială, care făcea ca suveranul întregii Rusii să nu fie gândit ca conducătorul suprem al poporului rus, ci doar ca un proprietar ereditar, teritorial proprietar al pământului rusesc: "Și toată pământul rusesc din antichitate de la strămoșii noștri este Patria noastră", a repetat Ivan al III-lea Gândirea politică a rămas în urmă cu achizițiile teritoriale și revendicările dinastice, transformând prejudecățile specifice în neînțelegeri politice Iar alte elemente ale ordinii de stat au fost refractate în conștiința de atunci sub influența acestei anomalii, care îmbina într-o singură esență de putere supremă cele două proprietăți ireconciliabile ale regelui și ale patrimoniului Ideea de popor nu s-a contopit încă în înțelegerea vremii cu ideea de stat Statul era înțeles nu ca o uniune populară, controlată de puterea supremă, ci ca o economie suverană, care cuprindea, în sensul de articole economice, și clasele de populație care locuia pe teritoriul patrimoniului suveranului Prin urmare, binele poporului, scopul statului, era subordonat interesului dinastic al proprietarului pământului, iar legea însăși era în natura unei ordini economice care provenea din moșia Kremlinului din Moscova și stabilea procedura pentru activitățile unui guvern subordonat, în principal regional, și cel mai adesea - ordinea îndeplinirii diferitelor sarcini de stat de către orășeni În legislația de la Moscova până în secolul al XVII-lea nu întâlnim decrete care ar putea fi recunoscute drept legi fundamentale care determină structura și drepturile puterii supreme, drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor Astfel, elementele de bază ale ordinii de stat nu erau încă susținute de concepte corespunzătoare naturii lor Formele sistemului de stat care s-au dezvoltat istoric, prin forța legilor spontane ale vieții oamenilor, nu au avut timp să fie umplute cu conținutul propriu-zis, s-au dovedit a fi mai înalte decât conștiința politică reală a oamenilor care au acționat în ele Acesta este cel mai mare interes al perioadei studiate, de a urmări modul în care conceptele care lipseau în ele, constituind sufletul ordinii politice, se dezvoltă în conștiința publică și se revarsă în aceste forme, cum a animat scheletul statului și hrănit de ele, se transformă treptat într-un organism de stat Atunci antinomiile pe care le-am schițat își vor pierde aparenta inconsecvență și vor primi explicația lor istorică Acestea sunt o serie de fapte pe care trebuie să le studiem, o serie de probleme pe care trebuie să le rezolvăm Vom observa faptele enumerate ale noii perioade din momentul în care pe tronul Moscovei domnește o nouă dinastie ÎNCEPUTUL PROBLEMEI Dar înainte să aibă loc această aderare, statul moscovit a trăit un șoc teribil care i-a zdruncinat cele mai adânci temelii De asemenea, a dat primul și foarte dureros impuls mișcării noilor concepte care lipseau în ordinea statală construită de dinastia dispărută Acest șoc a avut loc în primii ani ai secolului al XVII-lea și este cunoscut în istoriografia noastră sub numele de Necazurile sau Timpul Necazurilor, după cuvintele lui Kotoshikhin Poporul rus care a supraviețuit acestei perioade dificile a numit-o, și tocmai ultimii ei ani, "marea devastare a statului moscovit" Semnele necazurilor au început să apară imediat după moartea ultimului țar al vechii dinastii, Fiodor Ivanovici; Tulburările au încetat din momentul în care oficialii Zemstvo, care s-au adunat la Moscova la începutul anului , l-au ales pe tron pe strămoșul noii dinastii, țarul Mihai Deci, Timpul Necazurilor din istoria noastră poate fi numit - ani din până în ; ani în această epocă de "confuzie" a pământului rusesc este considerat și de un contemporan, pivnița Mănăstirii Treimii Avraamy Palitsyn, autorul legendei despre asediul de către polonezi a Mănăstirii Treimei Serghie Înainte de a

trece la studiul perioadei IV, trebuie să ne oprim asupra originii și semnificației acestui șoc De unde au venit aceste Necazuri sau această "tragedie de la Moscova" (tragoedia moscovitis), așa cum au exprimat-o contemporanii străini Iată intriga acestei tragedii SFÂRȘIT AL DINASTIEI Redutabilul țar Ivan Vasilevici, cu vreo doi ani înainte de moartea sa, în , într-unul din momentele rele care se găseau adesea asupra lui atunci, și-a bătut în cuie nora pentru că ea, fiind însărcinată, la intrarea tatălui ei- socrul în ea, camera s-a dovedit a fi îmbrăcată prea lejer, simple veste induta, după cum explică cazul iezuitul Anthony Possevin, care a sosit la Moscova la trei luni după eveniment și l-a cunoscut în urmărire Soțul bărbatului bătut, moștenitorul tronului tatălui său, țareviciul Ivan, a susținut soția jignită, iar tatăl în flăcări, cu o lovitură tristă de succes a unei cârje de fier în cap, și-a pus fiul pe loc Țarul Ivan aproape că a înnebunit de durere pentru fiul său, cu un strigăt frenetic a sărit noaptea din pat, a vrut să abdice de la tron și să se tundă; oricum, oricum, în urma acestui accident, al doilea fiu al său, țareviciul Fedor, a devenit succesorul lui Ivan cel Groaznic TAR FEDOR Un fenomen instructiv în istoria vechii dinastii moscovite este prezentat de ultimul său țar Fiodor Tribul Kalitino, care a construit statul moscovit, s-a remarcat întotdeauna prin capacitatea sa uimitoare de a-și gestiona treburile de zi cu zi, a suferit de un exces familial de preocupare pentru lucrurile pământești și chiar acest trib, pe cale de dispariție, a strălucit cu o renunțare completă la tot pământesc, stins de țarul Fedor Ivanovici, care, potrivit contemporanilor, toată viața sa evitat deșertăciunea lumească și dokuki, gândindu-se doar la lucrurile cerești Ambasadorul polonez Sapega îl descrie pe Fyodor astfel: țarul este mic de statură, destul de slab, cu o voce liniștită, chiar obsequioasă, cu o față ingenuă, mintea lui este slabă sau, după cum am auzit de la alții și am observat eu însumi, nu are niciuna , căci, stând pe tron în timpul primirii ambasadei, nu s-a oprit din zâmbet, admirând când la sceptrul său, când la orb Un alt contemporan, suedezul Petrey, în descrierea sa despre statul moscovit (-) mai notează că țarul Fedor era din fire aproape lipsit de rațiune, își găsea plăcere doar în subiectele spirituale, alerga adesea prin biserici pentru a suna clopotele și a asculta la masă Tatăl său i-a reproșat cu amărăciune acest lucru, spunând că arată mai mult ca un sacristan decât ca un fiu de rege În aceste recenzii, desigur, există o oarecare exagerare, se simte o parte de caricatură Gândul evlavios și respectuos al contemporanilor ruși a încercat să facă din țarul Fedor o imagine a unui tip aparte de asceză, familiară ei și iubită de ea Știm de ce semnificație și de ce cinste nebunia de dragul lui Hristos de care se bucura în Rusia antică Nebunul sfânt, binecuvântat, a renunțat la toate binecuvântările vieții, nu numai de la mângâierea trupească, ci și de la mângâierea și momeala duhovnicească, de la cinste, slavă, respect și afecțiune de la vecini Mai mult, a făcut o provocare militară acestor beneficii și momeli: cerșetor și fără adăpost, umblând pe străzi desculț, în zdrențuri, acționând neomenesc, urât, rostind discursuri nepotrivite, disprețuind decența general acceptată, a încercat să devină un haz pentru nerezonabil și cum s-ar bate joc de bunurile pe care oamenii le iubesc și le apreciază și de oamenii înșiși care le iubesc și le apreciază Într-o asemenea smerenie până la înjosirea de sine, vechiul Rus a văzut dezvoltarea practică a unei înalte porunci despre binecuvântarea celor săraci cu duhul, cărora le aparține Împărăția lui Dumnezeu Această sărăcie spirituală în fața sfântului nebun era o conștiință lumească umblătoare, un "facial" într-

o imagine vie de expunere a patimilor și viciilor omenești, și se bucura de mari drepturi în societate, de deplină libertate de exprimare: puterile care sunt, nobili și regi, însuși Ivan cel Groaznic, a ascultat cu răbdare discursurile curajoase, batjocoritoare sau certate ale unui vagabond străzii fericiți, fără să îndrăznească să pună un deget pe el Iar țarului Fiodor i s-a dat această înfățișare obișnuită și iubită de către contemporanii ruși: în ochii lor a fost binecuvântat pe tron, unul dintre acei săraci cu duhul, căruia i se cuvine împărăția cerurilor, și nu pământească, pe care biserica i-a plăcut atât de mult include în calendarul său, în reproș la gândurile murdare și înclinațiile păcătoase ale poporului rus "El a fost nobil din pântecele mamei sale și nu a avut grijă, cu excepția mântuirii spirituale", - așa vorbește despre Fedor un contemporan, prințul I M Katyrev-Rostovsky, apropiat de curte Potrivit unui alt contemporan, la țarul Teodor împărăția s-a împletit cu regatul fără dezbinare, iar unul a servit drept podoabă celuilalt A fost numit "regele sfințit", rânduit de sus la sfințenie, la cununa cerului Într-un cuvânt, într-o celulă sau peșteră, ca să folosim expresia lui Karamzin, țarul Fedor ar fi mai mult pe loc decât pe tron Și în vremea noastră, țarul Fedor a devenit subiectul prelucrării poetice: de exemplu, îi este dedicată a doua tragedie a trilogiei dramatice a contelui Al Tolstoi Și aici imaginea țarului Fedor este foarte aproape de imaginea sa antică rusă; poetul, evident, a pictat un portret al fericitului țar dintr-o veche icoană analistică rusă a acestuia De-a lungul acestui portret este trasată o linie subtilă și o înclinație pentru o glumă binevoitoare, cu care bătrânul binecuvântat rus și-a înmuiat denunțurile dure Dar prin evlavia exterioară, care a fost atinsă de contemporani în țarul Fedor, Al Sensibilitatea morală a lui Tolstoi este clar vizibilă: acesta este un nebun profetic care, cu un instinct inconștient, misterios luminat, a fost capabil să înțeleagă lucruri pe care cei mai mari înțelepți nu le pot înțelege niciodată Este trist să audă despre conflictele de partid, despre dușmănia dintre susținătorii lui Boris Godunov și prințul Shuisky; vrea să trăiască până în punctul în care toți vor fi susținători ai unei singure Rusii, vrea să împace toți dușmanii, iar îndoielile lui Godunov cu privire la posibilitatea unei astfel de lumi mondiale la nivel național obiectează cu ardoare: "Nici, nici!\ Tu nu înțelegi asta, Boris! după cum știi, statul, \ Ești bun la asta, dar aici înțeleg mai multe, \ Aici trebuie să cunoști inima unei persoane În alt loc, îi spune aceluiași Godunov: "Ce fel de țar sunt eu? Trebuie - nu voi fi înșelat" Nu trebuie să pierdem din vedere căptușeala istorică a reprezentărilor edificatoare sau poetice ale unei persoane istorice de către contemporani sau scriitori de mai târziu Țareviciul Fedor a crescut în Alexander Sloboda, printre urâțenia și ororile oprichninei Dis de dimineață, tatăl său, egumen al mănăstirii Shutov Sloboda, l-a trimis la clopotniță să sune la utrenie Născut slab de mama sa, Anastasia Romanovna, care începuse să se îmbolnăvească, el a crescut orfan orfan într-un mediu dezgustător de oprichnina și a crescut devenind un minor mic și palid, predispus la hidropizie, cu o stare neuniformă, senil lent mers din cauza slăbiciunii premature a picioarelor Așa îl descrie pe rege când era în al -lea an, care l-a spânzurat în - Ambasadorul britanic Fletcher În persoana țarului Fedor, dinastia se stingea cu propriii ochi Zâmbea mereu, dar un zâmbet fără viață Cu acest zâmbet trist, parcă cerșând milă și milă, prințul s-a apărat de mânia capriciosului tată Expresia jalnică calculată a feței de-a lungul timpului, mai ales după moartea cumplită a fratelui său mai mare, prin forța obișnuinței, s-a transformat într-o grimasă automată

involuntară, cu care Fedor a urcat pe tron Sub jugul tatălui său, el și-a pierdut voința, dar și-a păstrat pentru totdeauna expresia învățată a ascultării apăsate Pe tron, el căuta o persoană care să devină stăpânul voinței sale: cumnatul inteligent Godunov a luat cu grijă locul tatălui său turbat B GODUNOV Murind, țarul Ivan și-a recunoscut solemn succesorul "căptușit de smerenie" ca incapabil să guverneze statul și a numit o comisie guvernamentală care să-l ajute, cum să spun, o regență a mai multor dintre cei mai apropiați nobili La început, după moartea lui Ivan cel Groaznic, Nikita Romanovici Yuryev, unchiul matern al țarului, a folosit cea mai mare putere dintre regenți; dar în curând boala și moartea lui au deschis calea către putere pentru un alt tutore, cumnatul țarului Boris Godunov Profitând de caracterul regelui și de sprijinul surorii-reginei sale, el a alungat treptat pe alți regenți din afaceri și el însuși a început să conducă statul în numele ginerelui său Nu este suficient să-l numim prim-ministru; era un fel de dictator sau, parcă, un co-conducător: țarul, în cuvintele lui Kotoshikhin, l-a făcut conducător asupra statului în toate chestiunile, predându-se pe el însuși "smereniei și rugăciunii" Atât de enormă a fost influența lui Boris asupra țarului și asupra treburilor Conform cărții deja menționate Katyrev-Rostovsky, el a preluat o astfel de putere, "de parcă aș fi ascultător de țar însuși în toate" A condus inteligent și cu grijă, iar domnia de paisprezece ani a lui Fedor a fost un timp de odihnă pentru stat de pogromuri și frici de oprichnina Același contemporan scrie, Domnul a avut milă de poporul Său și le-a dat un timp prosper, a permis țarului să domnească în liniște și senin, iar tot creștinismul ortodox a început să se consoleze și să trăiască în liniște și seninătate Războiul de succes cu Suedia nu a tulburat această dispoziție generală Dar cele mai tulburătoare zvonuri au început să circule la Moscova După țarul Ivan, a rămas fiul cel mic Dimitri, căruia, după vechiul obicei al suveranilor moscoviți, tatăl său i-a dat o mică moștenire, orașul Uglich cu districtul Chiar la începutul domniei lui Fedor, pentru a preveni intrigile și tulburările de curte, acest prinț împreună cu rudele sale materne Nagimi a fost îndepărtat de la Moscova S-a spus la Moscova că acest Dimitri, în vârstă de șapte ani, fiul celei de-a cincea soții căsătorite a țarului Ivan (fără a număra cei necăsătoriți), prin urmare, un prinț de legalitate îndoielnică din punct de vedere canonic, se va dovedi a fi să fie preot de pe vremea oprichninei și că acest prinț era în mare pericol din partea celor apropiați de tron, care ei înșiși vizează tronul în cazul foarte probabil al morții fără copii a țarului Fedor Și astfel, ca și cum ar fi să justifice aceste zvonuri, în s-a răspândit în toată Moscova vestea că prințul apanat Dimitry a fost înjunghiat până la moarte la Uglich în plină zi și că ucigașii au fost imediat uciși de către orășenii în ascensiune, astfel încât să nu mai fie nimeni a lua probe din timpul anchetei Comisia de anchetă trimisă lui Uglich, condusă de prințul V I Shuisky, dușmanul secret și rivalul lui Godunov, a condus cazul prostesc sau cu rea-credință, a întrebat cu atenție detalii minore și a uitat să investigheze cele mai importante împrejurări, nu a aflat contradicțiile din mărturia, în general, a încurcat îngrozitor cazul În primul rând, ea a încercat să se asigure pe ea și pe alții că prințul nu a fost înjunghiat, ci s-a înjunghiat într-o criză de epilepsie, căzând pe un cuțit cu care se juca cu copiii Prin urmare, uglicanii au fost aspru pedepsiți pentru represaliile lor arbitrare împotriva ucigașilor imaginari Primind un astfel de raport de la comisie, Patriarhul Iov, un prieten al lui Godunov, cu ajutorul lui și

ridicat la rangul de patriarh în urmă cu doi ani, a anunțat consiliului că moartea prințului a avut loc prin judecata lui Dumnezeu Acesta este sfârșitul problemei deocamdată În ianuarie , țarul Fedor a murit După el nu a mai rămas nimeni din dinastia Kalitinei care să poată lua tronul gol Au jurat credință văduvei defunctului, țarina Irina; dar ea și-a tuns părul Deci, dinastia s-a stins nu pur, nu prin propria moarte Zemsky Sobor, condus de același patriarh Iov, l-a ales în regat pe domnitorul Boris Godunov BORIS PE TRON Boris a domnit pe tron la fel de inteligent și de precaut ca înainte, stând la tron sub țarul Fedor Prin origine, el aparținea unui boier mare, deși nu de prim rang Godunovii sunt ramura mai tânără a unei vechi și importante familii de boieri din Moscova, descendentă din Murza Chet, care a părăsit Hoarda la Moscova sub conducerea lui Kalita Cea mai în vârstă ramură a aceleiași familii, Saburovii, ocupa un loc foarte proeminent în boierii moscoviți; dar Godunov s-a ridicat abia recent, în timpul domniei Teribilului, iar oprichnina, se pare, a ajutat foarte mult la ascensiunea lor Boris a fost un tată plantat la una dintre numeroasele nunți ale țarului Ivan în timpul oprichninei, în plus, a devenit ginerele lui Malyuta Skuratov-Belsky, șeful paznicilor, iar căsătoria țareviciului Fyodor cu sora lui Boris mai departe şi-a întărit poziţia la tribunal Înainte de înființarea oprichninei în Duma boierească, nu-i întâlnim pe Godunov; apar în ea abia din ; dar de la moartea lui Ivan cel Groaznic, s-au revărsat acolo, și toți în rândurile importante de boieri și de vicleni Dar Boris însuși nu a apărut pe listele gardienilor și, astfel, nu s-a lăsat în ochii societății, care îi privea ca pe niște oameni proscriși, "kromeshniks" - așa că contemporanii lor au glumit despre ei, jucându-se cu sinonimele oprich și except Boris și-a început domnia cu mare succes, chiar și cu strălucire, iar cu primele sale acțiuni pe tron a stârnit aprobarea universală Modern Vitii Curly a scris despre el că el, cu politica sa internă și externă, "este o dovadă de înțelepciune cu râvnă prudentă față de popoare" Ei au găsit în el "o minte înțeleaptă și prudentă", l-au numit un soț minunat, cu limba dulce și un grand constructiv, îngrijit de starea lui Ei au vorbit cu încântare despre aspectul și calitățile personale ale țarului, au scris că "nimeni altcineva din sinclitasul țarului nu este ca el în splendoarea feței și în raționamentul minții sale", deși au observat cu surprindere că aceasta era primul din Rusia suveran fără cărți, "învățătură alfabetizată nu redusă la mic din tinerețe, de parcă nu ar fi obișnuit cu litere simple Dar, recunoscând că a întrecut pe toți oamenii la înfățișare și la minte și a făcut o mulțime de lucruri lăudabile în stat, a fost ușoară, milostiv și sărac iubitor, deși era fără experiență în treburile militare, au găsit și unele neajunsuri la el : a înflorit cu virtuți și ar putea deveni ca regii străvechi, dacă invidia și răutatea nu ar fi întunecat aceste virtuți I s-a reproșat pofta sa nesățioasă de putere și tendința de a asculta cu încredere căștile și de a urmări oameni calomniați fără discernământ, pentru care și-a luat pedeapsa Considerându-se incapabil de afaceri militare și neavând încredere în guvernanții săi, țarul Boris a urmat o politică externă nehotărâtă, ambiguă, nu a profitat de dușmănia amară a Poloniei față de Suedia, ceea ce i-a oferit posibilitatea de a dobândi Livonia din Polonia prin alianța cu regele suedez Atenția sa principală a fost acordată organizării ordinii interne în stat, "corectării tuturor lucrurilor necesare regatului", după spusele cramerului A Palitsyn, iar în primii doi ani ai domniei sale, pivnițarul note, Rusia a înflorit cu toate binecuvântările Regele a avut mare grijă de săraci și de săraci, le-a oferit favoruri, dar a persecutat cu cruzime oamenii răi și prin

astfel de măsuri a câștigat o imensă popularitate, "fiți buni cu toată lumea" În dispensa ordinii interne de stat, el a dat dovadă chiar de un curaj neobișnuit Conturând istoria țăranilor în secolul al XVI-lea (lectura XXXVII), am avut ocazia să arăt că opinia despre instituirea iobăgiei pentru țărani de către Boris Godunov aparține basmelor noastre istorice Dimpotrivă, Boris era pregătit pentru o măsură care să întărească libertatea și bunăstarea țăranilor: el, se pare, pregătea un decret care să definească cu precizie îndatoririle și cotizațiile țăranilor în favoarea proprietarilor de pământ Aceasta este o lege asupra căreia guvernul rus nu a decis până la emanciparea iobagilor DISCUTII SI ZvonURI DESPRE BORIS Așa că Boris a început să domnească Cu toate acestea, în ciuda multor ani de experiență guvernamentală, în ciuda favorurilor pe care le-a prospat cu generozitate accesării la toate clasele, în abilități guvernamentale, care l-au surprins, popularitatea sa a fost fragilă Boris făcea parte din numărul acelor nefericiți care s-au atras de ei înșiși și s-au respins de ei înșiși - atrași de calitățile vizibile ale minții și talentului, respins de invizibili, dar au simțit lipsuri ale inimii și ale conștiinței A știut să stârnească surprinderea și recunoștința, dar nu a inspirat încredere nimănui; era întotdeauna suspectat de duplicitate și înșelăciune și era considerat capabil de orice Fără îndoială, teribila școală din Grozny, prin care a trecut Godunov, a lăsat asupra lui o amprentă tristă de neșters Chiar și sub țarul Fyodor, mulți și-au format o viziune despre Boris ca fiind o persoană inteligentă și de afaceri, dar capabilă de orice, fără a se opri la nicio dificultate morală Observatori atenți și imparțiali, precum grefierul Yves Timofeev, autorul unor note curioase despre vremea necazurilor, care îl caracterizează pe Boris, trece direct de la cenzurii severe la laude entuziaste și doar se întreabă de unde a venit tot ceea ce a făcut bine, dacă a fost un dar al naturii sau o chestiune de voință puternică, care până atunci era în stare să poarte cu pricepere orice deghizare Acest "țar muncitoresc", regele sclavilor, le părea un amestec misterios de bine și rău, un jucător ale cărui cupe pe cântarul conștiinței fluctuau constant Având o astfel de vedere, nu exista nicio suspiciune și reproș că zvonul popular nu ar fi gata să se agațe de numele lui L-a adus pe Hanul Crimeei lângă Moscova și l-a ucis pe bunul țar Fedor împreună cu fiica sa, copilul Fedosya, propria nepoată, și chiar și-a otrăvit propria soră, țarina Alexandra; iar fostul țar zemsky, slujbașul pe jumătate uitat al Grozniului, Semyon Bekbulatovici, orbit la bătrânețe, este orbit de același B Godunov; Apropo, a ars și Moscova imediat după uciderea țareviciului Dimitri, pentru a distrage atenția țarului și a societății metropolitane de la atrocitatea Uglich B Godunov a devenit victima favorită a tot felul de calomnii politice Cine, dacă nu el, ar trebui să-l omoare pe țarevici Dimitri? Așa că zvonul a decis, și de data aceasta cu un motiv Buze invizibile au purtat în întreaga lume acest zvon fatal pentru Boris Se spunea că nu era lipsit de păcat în această materie întunecată, că el a fost cel care a trimis asasini la prinț pentru a-și deschide calea către tron Cronicarii moderni au vorbit despre participarea lui Boris la caz, desigur, conform zvonurilor și presupunerilor Desigur, nu aveau și nu puteau avea dovezi directe: oamenii puternici în astfel de cazuri pot și pot ascunde capetele în apă Dar în poveștile analistice nu există confuzie și contradicții, ceea ce este plin de raportul comisiei de anchetă Uglich Cronicarii au înțeles corect situația dificilă a lui Boris și a susținătorilor săi sub țarul Fedor: i-a determinat să bată pentru a nu fi bătuți La urma urmei, Nagy nu i-ar fi cruțat pe Godunov dacă ar fi domnit prințul de

Uglich Boris știa foarte bine de la sine că oamenii care se târăsc până la treptele tronului nu iubesc și nu știu să fie mărinimoși Doar cronicarii ridică unele îndoieli: aceasta este sinceritatea nepăsătoare cu care se poartă Boris printre ei Aceștia îl acuză pe conducător nu numai cu participarea directă și activă, ci chiar și ca și cum ar fi o inițiativă în materie: încercări nereușite de a otrăvi prințul, consultări cu rudele și prietenii despre alte mijloace de executare a lui Demetrius, prima alegere nereușită a interpreților, tristețea lui Boris despre eșecul, mângâierea lui de către Kleshnin, promițând să-i împlinească dorința - toate aceste detalii, fără de care, s-ar părea, oamenii atât de obișnuiți cu intrigi ar putea lipsi Cu un astfel de maestru al meșteșugului său precum Kleshnin, care îi datorează totul lui Boris și este liderul crimei Uglich, nu era nevoie să fii atât de sincer: un indiciu transparent, un gest tăcut, impresionant, era suficient pentru a fi înțeles În orice caz, este greu de imaginat că această chestiune s-a făcut fără știrea lui Boris, a fost aranjată de o mână prea blândă, care a vrut să facă ceea ce îi plăcea lui Boris, ghicindu-i gândurile secrete și chiar mai sigură poziția lui partidul, care a fost susținut de Boris Au trecut șapte ani - șapte ani senini din domnia lui Boris Timpul a început să șteargă pata Uglich de pe chipul lui Borisov Dar odată cu moartea țarului Fedor, zvonul popular suspect a reînviat Au existat zvonuri că alegerea lui Boris în regat a fost necurată, că, după ce l-a otrăvit pe țarul Fiodor, Godunov a ajuns pe tron prin trucuri ale poliției, pe care zvonurile le-au ridicat într-o întreagă organizație Au fost trimiși agenți în toate părțile Moscovei și în toate orașele, chiar și călugări din diferite mănăstiri, îndemnându-i pe oameni să-i ceară lui Boris împărăția "cu toată lumea"; chiar și regina-văduvă și-a ajutat cu sârguință fratele, ademenindu-i în secret pe ofițerii de tir cu arcul cu bani și măgulitoare promisiuni de a acționa în favoarea lui Boris Sub amenințarea unei amenzi grele pentru rezistență, poliția din Moscova i-a condus pe oameni la Mănăstirea Novodevichy pentru a-și bate fruntea și a cere țarinei tonsurate ca fratele ei să domnească Numeroși executori judecătorești au urmărit cererea acestui popor adusă cu strigăte și lacrimi mari, iar mulți, neavând lacrimi la îndemână, și-au uns ochii cu salivă pentru a abate de la ei bețișoarele executorilor judecătorești Când regina s-a apropiat de fereastra chiliei, pentru a constata rugăciunea publică și plânsul, după semnul dat din chilie, toți oamenii au fost nevoiți să cadă prosternat la pământ; cei care nu aveau timp sau nu voiau să facă asta, executorii judecătorești erau nevoiți să se plece la pământ cu lovituri în gât din spate, iar toți, ridicându-se, urlău ca lupii Pântecele celor care țipau s-au deschis dintr-un țipăt frenetic, fețele lor s-au transformat în violet de la efort, a fost necesar să-și astupe urechile de la țipătul general Acest lucru s-a întâmplat de multe ori Atinsă de spectacolul unui asemenea devotament al poporului, regina și-a binecuvântat în sfârșit fratele pentru regat Amărăciunea acestor povești, poate exagerată, exprimă în mod clar gradul de amărăciune pe care Godunov și susținătorii săi au încercat să-l instaleze în societatea lor În cele din urmă, în , s-a răspândit cel mai teribil zvon De trei ani deja la Moscova șopteau despre o persoană necunoscută care se numea țarevici Dimitri Acum s-a răspândit vestea tare că agenții lui Godunov au ratat în Uglich, au măcelărit un copil fictiv, iar adevăratul prinț este în viață și vine din Lituania pentru a obține tronul strămoșesc Mințile poporului rus au devenit confuze la aceste zvonuri și a început Vremea Necazurilor Țarul Boris a murit în primăvara anului , șocat de succesul impostorului, care, stabilindu-se

la Moscova, a fost ucis în curând IMPOSTIE Astfel, Necazurile au fost pregătite și au început După cum puteți vedea, a fost cauzată de două motive: suprimarea violentă și misterioasă a vechii dinastii și apoi învierea ei artificială în persoana primului impostor Suprimarea violentă și misterioasă a dinastiei a fost primul imbold al Necazurilor Suprimarea unei dinastii este, desigur, o nenorocire în istoria unui stat monarhic; nicăieri, însă, nu a fost însoțită de consecințe atât de devastatoare ca la noi Dinastia se va stinge, se va alege altul și ordinea va fi restabilită; în același timp, impostorii de obicei nu apar, sau nu acordă atenție celor care apar și dispar de la sine Și la noi, cu mâna ușoară a primului Fals Dmitry, impostura a devenit o boală cronică a statului: de atunci, aproape până la sfârșitul secolului al XVIII-lea o domnie rară a avut loc fără impostor, iar sub Petru, din lipsa acestora, zvonul popular a transformat un adevărat rege într-un impostor Deci, nici suprimarea dinastiei, nici apariția unui impostor nu puteau servi în sine drept cauze suficiente ale Necazurilor; au existat și alte condiții care au dat acestor evenimente o putere atât de distructivă Aceste cauze reale ale Necazurilor trebuie căutate sub cauzele externe care le-au cauzat Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul INTRAREA SUCCESIVĂ ÎN PROBLEME A TOATE CLASELE SOCIETĂȚII TARUL BORIS SI BOIERII FALS DEMITRY EU SI BOIERII Țarul Vasily și Marii Boieri SUB-CROSS RECORD AL ȚARULUI ȘI SEMNIFICAȚIA SA BOIERI MIJLOCII ŞI NOBILITATEA CAPITALĂ ACORDUL DIN FEBRUARIE ȘI ACORDUL DE LA MOSCOVA DIN AUGUST COMPARAȚIA LOR NOBILITATEA PROVINCIALĂ ŞI SENTINTA ZEMSKIY IUNIE PARTICIPAREA CLASELE INFERIOARE ÎN NECESARE Cauzele ascunse ale Necazurilor sunt dezvăluite la trecerea în revistă a evenimentelor din Timpul Necazurilor în dezvoltarea lor secvențială și conexiunea internă O trăsătură distinctivă a Epocii Necazurilor este că toate clasele societății ruse apar în mod constant în ea și acționează în aceeași ordine în care se aflau în componența de atunci a societății ruse, deoarece au fost plasate în importanța lor comparativă în statul de pe scara socială a rândurilor În vârful acestei scări stăteau boierii; a fost începutul Necazurilor TARUL BORIS Țarul Boris a urcat legal pe tron prin alegeri conciliare zemstvo și ar putea deveni fondatorul unei noi dinastii atât prin calitățile sale personale, cât și prin meritele sale politice Dar boierii, care suferiseră mult sub Groznîi, acum sub țarul ales de la frații lor, nu voiau să se mulțumească cu simplul obicei pe care se întemeia semnificația lor politică sub dinastia anterioară Ei așteptau de la Boris o garanție mai durabilă a acestui înțeles, adică limitarea puterii sale printr-un act formal, "astfel încât să sărute statul crucea în conformitate cu carta prescrisă", ca știrile care au venit din acel moment în hârtiile istoricului secolului al XVIII-lea spune Tatișciov Boris a acționat cu dublitatea lui obișnuită: a înțeles bine așteptarea tăcută a boierilor, dar nu a vrut nici să cedeze, nici să refuze direct, iar toată comedia pe care a început să refuze cu încăpățânare puterea propusă a fost doar o șmecherie pentru a se sustrage condițiilor asupra căruia s-a oferit această putere Boierii au tăcut, așteptând ca însuși Godunov să le vorbească despre aceste condiții, despre sărutarea crucii, în timp ce Boris a tăcut și a renunțat la putere, sperând că Zemsky Sobor îl va alege fără nicio condiție Boris i-a tăcut pe boieri și a fost ales fără nicio condiție Aceasta a fost greșeala lui Godunov, pentru care el și familia lui au plătit scump El a dat imediat prin aceasta o declarație extrem de falsă a puterii sale Ar fi trebuit să se țină mai strâns decât orice de importanța sa ca ales al zemstvoi și a încercat să se potrivească cu

vechea dinastie conform ordinelor testamentare fictive Hotărârea Consiliului asigură cu îndrăzneală că Teribilul, încredințându-l pe fiul său Fiodor lui Boris, a spus: "După moartea lui, îți poruncesc acest regat" Era ca și cum Teribilul ar fi prevăzut atât moartea țareviciului Dimitri, cât și moartea fără copii a lui Fiodor Și țarul Fedor, murind, parcă "și-ar fi predat împărăția" aceluiași Boris Toate aceste invenții sunt rodul zelului prietenesc al Patriarhului Iov, care a editat definiția conciliară Boris nu a fost un patrimoniu ereditar al statului moscovit, ci o alegere a poporului, a început o serie specială de țari cu o nouă semnificație statală Pentru a nu fi ridicol sau plin de ură, ar fi trebuit să se comporte diferit și să nu parodieze dinastia pierdută cu obiceiurile și prejudecățile ei specifice Marii boieri, în frunte cu principii Şuisky, erau împotriva alegerii lui Boris, temându-se, după spusele cronicarului, că "oamenii şi ei înşişi vor fi persecutaţi de el" Era necesar să risipim această frică și de ceva vreme marii boieri, se pare, se așteptau la asta Un susținător al țarului Vasily Shuisky, care a scris la sugestia sa, observă că marii boieri, prinții lui Rurikovici, rudele genealogiei foștilor regi ai Moscovei și ai succesorilor lor vrednici, nu au vrut să aleagă un țar din mijlocul lor, dar a dat această chestiune voinței poporului, deoarece fără aceasta, sub foștii țari, ei erau mari și glorioși, nu numai în Rusia, ci și în țările îndepărtate Dar această măreție și glorie trebuia asigurată de arbitrariul, care nu recunoștea nici pe mare, nici pe glorios, iar prevederea nu putea consta decât în limitarea puterii țarului ales, ceea ce așteptau boierii Boris ar fi trebuit să preia conducerea în chestiune, transformând Zemsky Sobor dintr-o adunare oficială ocazională într-o reprezentare permanentă a poporului, a cărui idee fermenta deja, după cum am văzut (lectura XL), în mintea lui Moscova sub Groznîi și a cărei convocare a cerut însuși Boris pentru a fi ales popular Asta ar împăca cu el pe boierii de opoziție și - cine știe? - ar fi evitat necazurile care l-au abătut cu familia și Rusia, făcându-l strămoșul unei noi dinastii Dar "cel viclean", cu o lipsă de conștiință politică, s-a întrecut pe sine Când boierii au văzut că speranțele lor sunt înșelate, că noul țar era dispus să conducă la fel de autocratic precum a domnit Ivan cel Groaznic, au decis să acționeze în secret împotriva lui Contemporanii ruși explică direct nenorocirile lui Boris prin indignarea oficialităților întregului pământ rus, din care s-au ridicat împotriva lui multe rele rele Simțind murmurul înfundat al boierilor, Boris a luat măsuri pentru a se proteja de mașinațiile lor: s-a țesut o rețea complexă de supraveghere secretă a poliției, în care rolul principal îl aveau iobagii boieri care își denunțau stăpânii și hoții eliberați din închisori, care , năvălind pe străzile Moscovei, au auzit ce se spunea despre rege și au prins pe toți cei care spuneau o vorbă nepăsătoare Denunțul și calomnia au devenit rapid ulcere sociale teribile: oameni de toate clasele, chiar și cele spirituale, se denunțau reciproc; membrilor familiei le era frică să vorbească între ei; a fost groaznic să pronunți numele regelui - detectivul a apucat și a dus în temniță Denunțurile au fost însoțite de rușine, torturi, execuții și distrugeri de case "Sub un singur suveran astfel de nenorociri nu s-au întâmplat", potrivit contemporanilor Cu o furie deosebită, Boris a atacat un cerc boieresc semnificativ condus de Romanov, în care, la fel ca în verii țarului Fiodor, și-a văzut răuvoitorii și rivalii Cinci Nikitici, rudele și prietenii lor cu soțiile, copiii, surorile, nepoții au fost împrăștiați prin colțurile îndepărtate ale statului, iar bătrânul Nikitich, viitorul Patriarh Filaret, a fost și el tuns, ca și soția sa

În cele din urmă, Boris era complet nebun, voia să cunoască gândurile căminului, să citească în inimi și să se descurce în conștiința altcuiva El a trimis peste tot o rugăciune specială, care în toate casele la masă ar fi trebuit să fie rostită la o ceașcă sănătoasă pentru rege și familia lui Citind această rugăciune ipocrită și lăudăroasă, cineva este pătruns de regret în ce măsură poate fi pierdută o persoană, chiar dacă este rege Prin toate aceste măsuri, Boris și-a creat o poziție plină de ură Nobilimea boierească cu legende veche s-a ascuns în ferme, moșii și închisori îndepărtate În locul ei, necunoscuții Godunov și tovarășii lor s-au târât din crăpături, au înconjurat tronul cu o bandă invidioasă și au umplut curtea În locul dinastiei erau rude, al căror șef era alesul Zemstvo, care s-a transformat într-un mic laș al poliției S-a ascuns în palat, rar ieșea la oameni și nu primea el însuși petiții, așa cum făceau foștii regi Bănuind pe toată lumea, chinuit de amintiri și temeri, a arătat că îi este frică de toată lumea, ca un hoț, în fiecare minut de frică să nu fie prins, așa cum spunea pe bună dreptate un străin care locuia la Moscova la vremea aceea DEMITERE FALSĂ I În cuibul boierilor cei mai persecutați de Boris, în frunte cu Romanov, după toate probabilitățile, s-a nascut ideea unui impostor Ei au dat vina pe polonezi că l-au înființat; dar a fost copt doar într-un cuptor polonez și fermentat la Moscova Nu e de mirare că Boris, de îndată ce a auzit de apariția lui Fals Dmitry, le-a spus direct boierilor că este treaba lor, că au pus la cale un impostor Acest necunoscut care a stat pe tronul Moscovei după Boris trezește un mare interes anecdotic Personalitatea sa rămâne în continuare misterioasă, în ciuda eforturilor oamenilor de știință de a o dezlega Multă vreme, a dominat opinia, venită de la însuși Boris, că ar fi fiul unui mic nobil galic, Yuri Otrepiev, monahul Grigory Nu voi vorbi despre aventurile acestui om, știți destule Voi menționa doar că la Moscova a slujit ca iobag pentru boierii Romanovilor și pentru prințul Cerkaski, apoi s-a călugărit, pentru cărnicia sa și adunând laude pentru făcătorii de minuni din Moscova a fost dus la patriarh ca scriitor de carte , și aici deodată de la ceva a început să spună că el, poate, va fi și țar la Moscova El urma să moară pentru asta într-o mănăstire îndepărtată; dar niște oameni puternici l-au acoperit și a fugit în Lituania chiar în momentul când rușinea a căzut asupra cercului Romanov Cel care se numea țarevici Dimitri în Polonia a recunoscut că a fost patronat de V Shchelkalov, un mare funcționar, care a fost persecutat și de Godunov Este greu de spus dacă acest Grigore sau altcineva a fost primul impostor, ceea ce, totuși, este mai puțin probabil Dar ceea ce este important pentru noi nu este identitatea impostorului, ci identitatea lui, rolul jucat de el Pe tronul suveranilor de la Moscova, el a fost un fenomen fără precedent Tânăr, înălțime sub medie, urât, roșcat, stingher, cu o expresie tristă și gânditoare pe față, nu și-a reflectat deloc natura spirituală în înfățișarea sa: bogat dotat, cu o minte vioaie, rezolvând cu ușurință cele mai dificile probleme în Duma boierească, cu un temperament plin de viață, chiar și înflăcărat, care în momentele periculoase i-a adus curajul la îndrăzneală, maleabil la hobby-uri, a fost un maestru al vorbirii și a dezvăluit o varietate de cunoștințe El a schimbat complet ordinea de viață a vechilor suverani ai Moscovei și atitudinea lor grea și apăsătoare față de oameni, a încălcat obiceiurile prețuite ale antichității sacre a Moscovei, nu a dormit după cină, nu s-a dus la băi, i-a tratat pe toată lumea simplu, politicos , nu regal S-a arătat imediat a fi un manager activ, a evitat cruzimea, a cercetat el însuși totul, a vizitat Duma boierească în fiecare zi și a predat el însuși

militarii Prin cursul său de acțiune, el a câștigat o afecțiune largă și puternică în rândul oamenilor, deși unii din Moscova l-au suspectat și l-au denunțat în mod deschis de imposturi Cel mai bun și mai devotat slujitor al său, P F Basmanov, a mărturisit străinilor la îndemână că țarul nu era fiul lui Ivan cel Groaznic, dar a fost recunoscut ca țar pentru că i-au jurat credință și, de asemenea, pentru că nu s-a putut găsi un țar mai bun acum Dar falsul Dmitri însuși s-a privit într-un mod complet diferit: s-a comportat ca un rege legitim, natural, destul de încrezător în originea sa regală; niciunul dintre cei care l-au cunoscut îndeaproape nu a observat pe chipul lui cea mai mică ridă de îndoială în legătură cu asta Era convins că tot pământul îl privea la fel Cazul prinților Shuisky, care au răspândit zvonuri despre impostura sa, problema lui personală, a dat curții întregului pământ și pentru aceasta a convocat un Zemsky Sobor, primul sobor care s-a apropiat de tipul oamenilor reprezentativi, cu reprezentanți aleși din toate treptele sau moşiile Falsul Dmitri a înlocuit condamnarea la moarte pronunțată de această catedrală cu exilul, dar în curând i-a înapoiat pe exilați și i-a înapoiat pe boieri Țarul, care s-a recunoscut drept un înșelător care a furat puterea, cu greu s-ar fi comportat atât de riscant și credul, iar Boris Godunov, într-un astfel de caz, probabil s-ar fi ocupat de cei care au fost prinși în privat într-o temniță și apoi i-ar fi ucis în închisorilor Dar cum s-a dezvoltat o astfel de viziune despre sine în False Dmitry rămâne un mister la fel de mult istoric, cât și psihologic Oricum ar fi, nu s-a așezat pe tron, pentru că nu s-a ridicat la înălțimea așteptărilor boierești Nu a vrut să fie un instrument în mâna boierilor, a acționat prea independent, și-a dezvoltat propriile planuri politice speciale, chiar și foarte îndrăznețe și ample în politica externă, a încercat să ridice toate puterile catolice cu Rusia ortodoxă în frunte împotriva turcilor şi tătarilor Din când în când le făcea să le pară consilierilor săi că nu văzuseră nimic, nu învăţaseră nimic, că trebuie să plece în străinătate pentru studii, dar făcea asta politicos, inofensiv Cel mai enervant lucru pentru boierii nobili a fost apropierea de tron a rudelor umile imaginare ale țarului și slăbiciunea lui pentru străini, mai ales pentru catolici În Duma Boierească, lângă o carte Mstislavsky, doi prinți Shuisky și o carte Golitsyn în grad de boieri stătea cât cinci dintr-un fel de Nagy, iar printre sensurile giratorii se aflau trei foști funcționari Nu numai boierii, ci toți moscoviții au fost și mai revoltați de polonezii voiți și nesăbuiți, cu care noul țar a inundat Moscova În notele hatmanului polonez Zolkiewski, care a luat parte activ la afacerile de la Moscova din vremea necazurilor, se povestește o mică scenă care a avut loc la Cracovia, înfățișând în mod expresiv starea de lucruri din Moscova La începutul anului , ambasadorul Bezobrazov a sosit acolo de la Fals Dmitry pentru a-l informa pe rege cu privire la urcarea noului țar pe tronul Moscovei După ce a verificat în ordine ambasada, Bezobrazov a clipit la cancelar în semn că vrea să vorbească cu el în privat, iar domnului desemnat să-l asculte, i-a informat ordinul dat de prinții Shuisky și Golitsyn - să-l asculte reproșează-i regelui că le-a dat ca rege o persoană joasă și frivolă, crudă, un cheltuitor dezordonat, nevrednic să ocupe tronul Moscovei și care nu știe să se comporte decent cu boierii; ei nu știu cum să scape de el și sunt mai bine pregătiți să-l recunoască pe prințul Vladislav drept țarul lor Evident, marea nobilime de la Moscova a pus ceva împotriva lui Fals Dmitry și nu se temea decât că regele va apărea pentru protejatul său Cu obiceiurile și trăsăturile sale, în special atitudinea sa ușoară față de tot felul de ritualuri, acțiuni și ordine

individuale, relații externe, falsul Dmitri a stârnit multe plângeri și nemulțumiri împotriva lui în diferitele pături ale societății moscovite, deși în afara capitalei, printre masele din Moscova oameni, popularitatea lui nu a slăbit vizibil Cu toate acestea, motivul principal al căderii sale a fost altul A fost exprimată de călărețul conspirației boierești împotriva impostorului, Prinț V I Shuisky La o întâlnire a conspiratorilor din ajunul revoltei, el a declarat sincer că l-a recunoscut pe Falsul Dmitri doar pentru a scăpa de Godunov Marii boieri au trebuit să creeze un impostor pentru a-l detrona pe Godunov, iar apoi să-l destituie pe impostor pentru a deschide calea către tron pentru unul dintre ei Ei au făcut tocmai asta, doar că în același timp au împărțit munca între ei: cercul Romanov a făcut primul lucru, iar cercul intitulat cu cartea V I Shuisky la cap a interpretat al doilea act Aceia și alți boieri au văzut în impostor păpușa lor costumată, pe care, după ce o țineau o vreme pe tron, au aruncat-o apoi în curțile din spate Cu toate acestea, conspiratorii nu sperau la succesul revoltei fără înșelăciune Mai presus de toate, au mormăit la impostor din cauza polonezilor; dar boierii nu au îndrăznit să ridice poporul împotriva falsului Dmitri și a polonezilor împreună, ci au împărțit ambele părți și la mai au condus poporul la Kremlin, strigând: "Polezii bat pe boieri și pe suveran" Scopul lor era să-l înconjoare pe False Dmitry ca pentru protecție și să-l omoare V SHUISKY După țarul impostor, prințul a ajuns pe tron V I Shuisky, țar conspirator Era un boier în vârstă, de de ani, de statură mică, nedescris, miop, un om nu prost, dar mai viclean decât deștept, mințit și intrigat complet, care trecuse prin foc și apă, care văzuse ciocan și nu a încercat-o doar prin grația impostorului împotriva căruia a acționat pe furiș, un mare vânător de căști și o mare teamă de vrăjitori Și-a deschis domnia cu o serie de scrisori publicate în tot statul, iar în fiecare dintre aceste manifeste era cel puțin o minciună Așa că, în intrarea pe care a sărutat crucea, a scris: "A lăsat crucea să sărute pentru faptul că nu va trăda pe nimeni la moarte, fără a condamna adevărata judecată cu boierii săi" De fapt, după cum vom vedea acum, când a sărutat crucea, a spus cu totul altceva Într-o altă scrisoare, scrisă în numele boierilor și al diferitelor rânduri de oameni, citim că după depunerea lui Grișka Otrepiev, Catedrala Consacrată, boierii și tot felul de oameni l-au ales pe suveran "de tot statul Moscova" și l-au ales prinț Vasily Ivanovici, autocratul Rusiei Actul vorbește clar despre alegerea conciliară a regelui, dar nu a existat o astfel de alegere Adevărat, după răsturnarea impostorului, boierii s-au gândit cum să ajungă la o înțelegere cu întregul pământ și să cheme tot felul de oameni din orașe la Moscova pentru a "la sfatul de a alege un suveran care să fie iubit de toata lumea " Dar prințul Vasily se temea de alegătorii orașului și provincial și el însuși a sfătuit să se descurce fără Zemsky Sobor A fost recunoscut ca țar în mod privat de câțiva susținători din marii boieri cu titluri, iar pe Piața Roșie numele său a fost strigat de mulțimea de moscoviți devotați lui, pe care i-a ridicat împotriva impostorului și a polonezilor; nici la Moscova, potrivit cronicarului, mulți nu știau despre această chestiune În cea de-a treia scrisoare, în numele său, noul țar nu a disprețuit mărturiile poloneze false sau false despre intenția impostorului de a ucide toți boierii și de a converti toți țăranii ortodocși la credința luthorică și latină Cu toate acestea, urcarea prințului Busuiocul a constituit o epocă în istoria noastră politică Asumându-și tronul, și-a limitat puterea și a conturat oficial condițiile acestei restricții într-o înregistrare trimisă regiunilor, pe care a sărutat crucea în timpul aderării V SUB-

RECORDUL LUI SHUISKY Intrarea este prea comprimată, neclară, dă impresia unei ciorchine pripite La sfârșitul acesteia, țarul dă tuturor creștinilor ortodocși un singur jurământ comun obligația de a-i judeca cu "o judecată adevărată, dreaptă", conform legii, și nu la discreția lor În prezentarea intrării, această afecțiune este oarecum disecată Cazurile celor mai grave infracțiuni, pedepsite cu moartea și confiscarea averii infractorului, țarul se obligă să administreze fără greșeală "de la boierii săi", adică cu gând, și în același timp renunță la dreptul de a confisca bunurile de la frații și familia infractorului care nu au participat la infracțiune În continuare, țarul continuă: "Da, și nu ascult argumente false (denunțuri), ci să caut tot felul de investigații cu fermitate și să pun ochi în ochi", iar pentru un denunț fals, potrivit anchetei, pedepseşte după vinovăţia înclinată pe cei calomniaţi Aici vorbim, parcă, despre fapte mai puțin criminale care au fost tratate de un singur rege, fără gândire, iar conceptul de judecată adevărată este definit mai precis Deci, înregistrarea, aparent, distinge între două tipuri de cea mai înaltă instanță: curtea regelui cu un gând și singura curte a regelui Intrarea se încheie cu o condiție de un fel aparte: regele se obligă "să nu-și depună dizgrația fără vină" Opala, rușinea suveranului, a căzut asupra oamenilor de serviciu care i-au provocat nemulțumiri cu ceva A fost însoțită de disfuncționalități corespunzătoare ale celor dezamăgiți sau de nemulțumirea suveranului cu privațiunile oficiale, îndepărtarea temporară din curte, din "ochii strălucitori" a suveranului, retrogradarea sau poziția, chiar pedeapsa proprietății, alegerea unei curți a proprietății sau a orașului Aici suveranul nu mai acționa ca o autoritate judiciară, ci ca o autoritate disciplinară, protejând interesele și ordinea serviciului Ca expresie a voinței stăpânului suveranului, dizgrația nu trebuia să fie justificată și, la vechiul nivel de umanitate de la Moscova, lua uneori forma unui arbitrar sălbatic, transformându-se dintr-o măsură disciplinară într-o pedeapsă penală: sub Grozny, unul îndoiala cu privire la devotamentul față de datorie ar putea duce pe cei dezamăgiți la bloc Țarul Vasily a făcut un jurământ îndrăzneț, pe care ulterior, bineînțeles, nu l-a împlinit, de a fi ars doar pentru o cauză, pentru vinovăție, iar pentru a se constata vinovăția a fost necesară instituirea unei proceduri disciplinare speciale CARACTERUL SI ORIGINEA SA Dosarul, după cum puteți vedea, este foarte unilateral Toate obligațiile asumate de țarul Vasile conform acestei evidențe aveau ca scop exclusiv protejarea securității personale și patrimoniale a subiecților de arbitrariul de sus, dar nu aveau legătură directă cu fundamentele generale ale ordinii de stat, nu s-au schimbat și nici măcar nu au definit mai precis sensul, competenţa şi relaţiile reciproce ale regelui şi ale instituţiilor guvernamentale superioare Puterea țaristă era limitată la sfatul boierilor, cu care acționa înainte; dar această restricție îl lega pe rege doar în cauzele judiciare, în raport cu indivizii Cu toate acestea, originea intrării în cruce a fost mai complicată decât conținutul său: avea propria sa istorie în culise Cronicarul spune că țarul Vasily, imediat după proclamarea sa, s-a dus la Catedrala Adormirea Maicii Domnului și a început să spună acolo, ceea ce de secole nu a fost important în statul moscovit: "Sărut crucea întregului pământ pe faptul că pot nu face nimic nimănui fără catedrală, nimic rău" Boierii și tot felul de oameni i-au spus țarului că nu trebuie să sărute crucea pe aceea, pentru că așa nu era obiceiul în statul moscovit; dar nu asculta de nimeni Fapta lui Vasily li s-a părut boierilor un truc revoluționar: țarul a cerut participarea la

represaliile sale judiciare regale nu din partea Dumei boierești, colaboratorul primordial al suveranilor în probleme de instanță și administrație, ci de la Zemsky Sobor, o instituție recent convocată ocazional pentru discuta problemele urgente ale vietii statului În acest truc au văzut o noutate fără precedent, o încercare de a pune catedrala în locul Dumei, de a muta centrul de greutate al vieții de stat din mediul boieresc în reprezentarea poporului Țarul, căruia îi era frică să domnească cu ajutorul său, a decis să conducă cu Zemsky Sobor Dar țarul Vasily știa ce face Angajându-se tovarășilor săi în ajunul răscoalei împotriva impostorului să stăpânească "prin sfat comun" cu ei, aruncați la pământ de un cerc de boieri nobili, a fost regele boierilor, partidul, nevoit să vegheze de la mâinile greșite Desigur, el căuta sprijinul lui Zemstvo pentru puterea sa incorectă și spera să găsească o contrabalansare la Duma boierească din Zemsky Sobor Făcând un jurământ înaintea întregului pământ să nu pedepsească fără un sfat, el spera să scape de tutela boierească, să devină țarul zemstvo și să-și limiteze puterea la o instituție neobișnuită pentru asta, adică să o elibereze de orice real restricţie Înregistrarea încrucișată în forma în care a fost făcută publică este rodul unei înțelegeri între țar și boieri Prin acord prealabil nerostit, țarul și-a împărțit puterea cu boierii în toate chestiunile de legislație, administrație și tribunal După ce și-au apărat gândul împotriva lui Zemsky Sobor, boierii nu au insistat să facă publice toate concesiunile pe care le-au forțat de la țar: era chiar nerezonabil din partea lor să arate întregii societăți cât de curat au reușit să-și smulgă bătrânul cocoș Intrarea în cruce a subliniat importanța Dumei boierești doar ca colaborator plenipotențiar al țarului în treburile celei mai înalte instanțe Pe vremea aceea, cei mai înalți boieri aveau nevoie doar de asta Ca clasă guvernamentală, a împărțit puterea cu suveranii de-a lungul întregului secol al XVI-lea; dar indivizii din mijlocul lui au suferit mult din cauza arbitrarului puterii supreme sub țarii Ivan și Boris Acum, profitând de ocazie, boierii s-au grăbit să elimine acest arbitrar, să protejeze persoanele private, adică ei înșiși, de o repetare a dezastrelor trăite, obligând țarul să cheme Duma boierească pentru a participa la o instanță politică , în încrederea că puterea guvernamentală va rămâne în continuare în mâinile lui în virtutea obiceiului SEMNIFICAȚIA SA POLITICĂ Cu toată caracterul său incomplet, înregistrarea încrucișată a țarului Vasily este un act nou, fără precedent până acum în legea statului Moscova: aceasta este prima încercare de a construi o ordine de stat pe baza unei puteri supreme limitate formal Un element, sau, mai precis, un act, a fost introdus în structura acestei puteri, schimbându-i complet caracterul și decorul Nu numai că țarul Vasily și-a limitat puterea: el și-a sigilat limitarea printr-un jurământ încrucișat și nu a fost doar un ales, ci și un țar jurat Jurământul a negat în însăși esența sa puterea personală a regelui din fosta dinastie, care s-a format din relațiile specifice ale suveranului-stăpân: oare gospodarii jură credință slujitorilor și oaspeților lor? În același timp, țarul Vasile a renunțat la trei prerogative în care această putere personală a țarului era cel mai clar exprimată Erau:) "căzut fără vină", dizgrație regală fără motiv suficient, la discreția personală;) confiscarea bunurilor de la familia și rudele infractorului neimplicat în infracțiune - vechea instituție a răspunderii politice a clanului pentru rude a fost desființată prin renunțarea la acest drept; în sfârșit,) o instanță de poliție de anchetă de urgență privind denunțurile cu tortură și calomnie, dar fără confruntări, mărturii și alte mijloace ale unui

proces normal Aceste prerogative au constituit conținutul esențial al puterii suveranului Moscovei, exprimat prin spusele bunicului și nepotului său, cuvintele lui Ivan al III-lea: pe cine vreau eu, îi voi da domnia, și cuvintele lui Ivan al IV-lea: suntem liber să ne favorizeze lacheii și suntem liberi să-i executăm Scuturând aceste prerogative cu un jurământ, Vasily Shuisky s-a transformat dintr-un suveran al iobagilor într-un rege de drept al supușilor săi, conducând conform legilor AL DOILEA STRAT AL CLASEI DOMINANȚE INTRE ÎN NECESURI Dar boierii, ca clasă guvernamentală, nu au acționat în unanimitate în timpul Necazurilor, împărțiți în două straturi: boierii de mijloc se separă vizibil de nobilimea supremă, de care se alătură nobilimea capitală și funcționarii, funcționarii Acest al doilea strat al clasei conducătoare intervine activ în Epoca Necazurilor odată cu aderarea lui Vasile Printre acesta a fost elaborat un alt plan de structură statală, bazat tot pe restrângerea puterii supreme, dar cuprinzând mult mai larg relații politice față de crucea țarului Vasile Actul în care este conturat acest plan a fost întocmit în următoarele împrejurări Puțini oameni au fost mulțumiți de țarul Vasile Principalele motive de nemulțumire au fost calea incorectă a lui V Șuisky către tron și dependența lui de cercul de boieri care l-au ales și l-au jucat ca pe un copil, în cuvintele unui contemporan Nemulțumit de țarul actual - prin urmare, este nevoie de un impostor: impostorismul a devenit o formă stereotipă a gândirii politice rusești, în care a fost modelată orice nemulțumire publică Și zvonuri despre mântuirea lui Fals Dmitry I, adică despre cel de-al doilea impostor, au mers din primele minute ale domniei lui Vasily, când al doilea Fals Dmitri nici măcar nu era în fabrică În numele acestei fantome, deja în , ținutul Seversk și orașele de dincolo de Okka, cu Putivl, Tula și Ryazan în frunte, s-au ridicat împotriva lui Vasily Rebelii, învinși de trupele țariste de lângă Moscova, s-au refugiat la Tula și de acolo s-au îndreptat către Pan Mnishch în atelierul său de imposturi rusești cu cererea de a le trimite orice persoană cu numele țareviciului Dimitri În cele din urmă, falsul Dmitri al II-lea a fost găsit și, întărit de detașamente polono-lituaniene și cazaci, în vara anului a stat în satul Tushino de lângă Moscova, aducând sub mâna hoților săi chiar miezul statului Moscova, Oka- Interfluviul Volga Relațiile internaționale au complicat și mai mult cursul afacerilor Moscovei Am menționat deja vrăjmășia care avea loc atunci între Suedia și Polonia din cauza faptului că tronul ereditar suedez a fost luat de la rege eletiv al Poloniei, Sigismund al III-lea, de către unchiul său Carol al IX-lea Deoarece cel de-al doilea impostor, deși tacit, a fost susținut destul de clar de guvernul polonez, țarul Vasily a apelat la Carol al IX-lea pentru ajutor împotriva tușinilor Negocierile, conduse de nepotul țarului, prințul Skopin-Shuisky, s-au încheiat cu trimiterea unui detașament auxiliar suedez sub comanda generalului Delagardie, pentru care țarul Vasily a fost nevoit să încheie o alianță eternă cu Suedia împotriva Poloniei și să facă alte concesii grele Sigismund a răspuns unei provocări atât de directe cu o rupere deschisă cu Moscova, iar în toamna lui a asediat Smolenskul Mulți polonezi au slujit în tabăra Tushino cu impostorul sub comanda generală a prințului Rozhinsky, care era hatmanul din tabăra Tushino Disprețuit și insultat de aliații săi polonezi, țarul, îmbrăcat în rochie de țărănesc și pe o sanie de bălegar, abia s-a strecurat la Kaluga de sub supravegherea vigilentă sub care era ținut la Tushino După aceea, Rozhinsky a încheiat un acord cu regele, care și-a chemat polonezii la locul său lângă Smolensk Tușii ruși au fost nevoiți să le urmeze exemplul și au ales ambasadori pentru negocierile cu Sigismund

cu privire la alegerea fiului său Vladislav la tronul Moscovei Ambasada era formată din boierul Mikh Ch Saltykov, de la mai mulți nobili din rândurile capitalei și de la o jumătate de duzină de funcționari majori ai ordinelor Moscovei În această ambasadă nu întâlnim un singur nume strălucitor distins Dar cei mai mulți dintre ei erau oameni de naștere nu slabă Abandonați de ambiția personală sau de frământările generale din tabăra rebelă Tushino, jumătate rusă, jumătate poloneză, ei și-au asumat însă rolul de reprezentanți ai statului moscovit pământ rusesc Aceasta a fost o uzurpare din partea lor, care nu le-a dat niciun drept la recunoașterea zemstvo a puterilor lor fictive Dar acest lucru nu îi lipsește de semnificația istorică Comunicarea cu polonezii, cunoașterea conceptelor și obiceiurilor lor iubitoare de libertate au extins orizonturile politice ale acestor aventurieri ruși și au făcut ca rege să-și aleagă fiul ca rege nu numai pentru a păstra drepturile și libertățile străvechi ale moscoviților oameni, dar și pentru a adăuga altele noi, de care acest popor încă nu se bucurase Dar aceeași comunicare, ispitindu-i pe moscoviți cu spectacolul libertății altcuiva, a ascuțit în ei simțul pericolelor religioase și naționale pe care îl purta cu ea: Saltykov plângea când vorbea în fața regelui despre păstrarea Ortodoxiei Această dublă motivație s-a reflectat în precauțiile cu care ambasadorii Tushino au încercat să-și protejeze patria de puterea numită din exterior, heterodoxă și străină CONTRACTUL FEBRUARIE În niciun act al Timpului Necazurilor, gândirea politică rusă nu ajunge la o asemenea tensiune ca în acordul dintre M Saltykov și camarazii săi și regele Sigismund Acest acord, încheiat la februarie lângă Smolensk, a stabilit condițiile în care reprezentanții Tushino l-au recunoscut pe prințul Vladislav ca țar al Moscovei Acest document politic prezintă un plan de guvernare destul de elaborat Ea, în primul rând, formulează drepturile și avantajele întregului popor moscovit și ale claselor sale individuale și, în al doilea rând, stabilește ordinea administrației superioare În tratat, în primul rând, este asigurată inviolabilitatea credinței ortodoxe ruse, iar apoi sunt determinate drepturile întregului popor și ale claselor sale individuale Drepturile care protejează libertatea personală a fiecărui subiect de arbitrariul puterii sunt dezvoltate aici într-un mod mult mai versatil decât în înregistrarea țarului Vasile Se poate spune că însăși ideea de drepturi personale, atât de puțin observată între noi înainte, apare pentru prima dată în tratatul din februarie cu contururi oarecum definite Toată lumea este judecată după lege, nimeni nu este pedepsit fără proces Tratatul insistă asupra acestei condiții cu o forță deosebită, cerând în mod repetat ca nimeni să nu fie pedepsit fără a se constata vinovăția și condamnarea de către instanță "de la boieri de toți" Se vede că obiceiul de a reprima fără proces sau anchetă era o boală deosebit de dureroasă a organismului de stat, de care doreau să vindece cât mai radical autoritățile Conform acordului, precum și conform dosarului țarului Vasile, responsabilitatea pentru vinovăția unui criminal politic nu revine fraților, soției și copiilor săi nevinovați, nu duce la confiscarea proprietății acestora Alte două condiții legate de drepturile personale sunt izbitoare în deplina lor noutate: rangurile înalte ale oamenilor fără vinovăție nu trebuie coborâte, ci rangurile scăzute ar trebui ridicate în funcție de meritele lor; Fiecare dintre oamenii din Moscova, de dragul științei, este liber să călătorească în alte state creștine, iar suveranul nu va lua proprietatea pentru asta Gândul chiar a fulgerat de toleranță religioasă, de libertate de conștiință Tratatul îi obligă pe regele și pe fiul său să nu deturneze pe nimeni de la credința greacă la cea

romană și la nimeni alta, pentru că credința este un dar al lui Dumnezeu și nu este bine să seducă cu forța sau să asuprească pentru credință: rusul este liber pentru a păstra credința rusă, Lyakh - Lyatsky În definirea drepturilor de proprietate, ambasadorii Tushino au dat dovadă de mai puțină libertate de gândire și dreptate Contractul obligă să respecte și să extindă după merit drepturile și avantajele clerului, dumei și grefierilor, nobililor mitropolitani și orășenești și copiilor boierilor, parțial și negustorilor Dar regele nu permite "țăranilor" să treacă nici din Rus' în Lituania, nici din Lituania în Rus', și nici între ruși de toate treptele, adică între proprietari de pământ Iobagii rămân în dependența lor anterioară de stăpâni, iar suveranul nu le va acorda libertăți Tratatul, spuneam noi, stabilește ordinea administrației supreme Suveranul își împarte puterea cu două instituții, Zemsky Sobor și Duma boierească Întrucât Duma boierească făcea parte din Zemsky Sobor, ultima din versiunea de la Moscova a tratatului din februarie, despre care vom spune acum, se numește duma boierilor și a întregului pământ Pentru prima dată, tratatul delimitează competența politică a ambelor instituții Semnificația lui Zemsky Sobor este determinată de două funcții În primul rând, corectarea sau adăugarea obiceiului curții, ca și Sudebnikul, depinde de "boierii și întregul pământ", iar suveranul își dă acordul pentru aceasta Obiceiul și Sudebnikul Moscovei, conform cărora se administra justiția la Moscova atunci, aveau forța unor legi fundamentale Aceasta înseamnă că Zemsky Sobor a primit autoritatea fondatoare prin tratat El a aparținut și inițiativei legislative: dacă patriarhul cu Catedrala Consacrată Duma boierească și toate rândurile poporului vor bate fruntea suveranului pe subiecte neprevăzute în contract, suveranul va rezolva problemele ridicate cu Catedrala sfințită, boierii și cu tot pământul "după obiceiul statul moscovit" Duma boierească are putere legislativă: împreună cu aceasta, suveranul conduce legislația curentă, emite legi ordinare Întrebările despre impozite, despre salariile oamenilor de serviciu, despre moșiile și moșiile lor sunt hotărâte de suveran cu boierii și duma; fără acordul Dumei, suveranul nu introduce noi taxe și în general nicio modificare a impozitelor stabilite de foștii suverani Duma are și cea mai înaltă putere judiciară: fără anchetă și judecată cu toți boierii, suveranul nu pedepsește pe nimeni, nu lipsește pe nimeni de onoare, nu exilează în exil, nu retrogradează în grade Și aici înțelegerea repetă cu insistență că toate aceste cazuri, precum și cazurile de moștenire după cei care au murit fără copii, să fie făcute de suveran după verdictul și sfatul boierilor și al poporului duma și fără gândul și verdictul boierii, asemenea cazuri nu trebuie făcute CONTRACTUL DE LA MOSCOVA DIN AUGUST Tratatul din februarie era treaba unui partid sau a unei clase, chiar a mai multor clase de mijloc, în principal a nobilimii mitropolitane și a diaconului Dar cursul evenimentelor ia dat un sens mai larg Nepotul țarului Vasily, prințul M V Skopin-Shuisky, cu un detașament auxiliar suedez, a curățat orașele din nordul Tushino și în martie a intrat în Moscova Tânărul guvernator talentat a fost succesorul bătrânului unchi fără copii, dorit de oameni Dar a murit brusc Armata regelui, trimisă împotriva lui Sigismund la Smolensk, a fost învinsă lângă Klushin de hatmanul polonez Zolkiewski Atunci nobilii, în frunte cu Zakhar Lyapunov, l-au adus pe țarul Vasily de pe tron și l-au tonsurat Moscova a jurat credință Dumei boierești ca guvern provizoriu A trebuit să aleagă între doi solicitanți la tron: Vladislav, a cărui recunoaștere a cerut Zholkevsky, care mergea la Moscova, și un impostor, care s-a apropiat și el de capitală, mizând pe favoarea poporului moscovit

Temându-se de un hoț, boierii moscoviți au încheiat un acord cu Zholkevsky în condițiile acceptate de rege lângă Smolensk Totuși, acordul prin care Moscova a jurat credință lui Vladislav la august nu a fost o repetare a actului din februarie Majoritatea articolelor sunt prezentate aici destul de aproape de original; altele au fost prescurtate sau extinse, altele au fost omise sau adăugate din nou Aceste omisiuni și completări sunt deosebit de caracteristice Boierii supremi au tăiat articolul despre ridicarea oamenilor ignobili în funcție de meritele lor, înlocuindu-l cu o nouă condiție, astfel încât "familiile domnești și boierești din Moscova să nu fie aglomerate și coborâte prin vizitarea străinilor în patrie și în onoare" Boierii mai înalți au tăiat și articolul despre dreptul moscoviților de a călători în state creștine străine pentru știință: nobilimea moscovită a considerat acest drept prea periculos pentru ordinea internă prețuită Nobilimea conducătoare s-a dovedit a fi la cel mai de jos nivel de concepte în comparație cu clasele mijlocii de serviciu, cele mai apropiate organe executive ale acestora - o soartă care se întâmplă de obicei în sferele publice care se ridică mult deasupra realității de bază Tratatul din februarie este întreaga lege fundamentală a unei monarhii constituționale, stabilind atât structura puterii supreme, cât și drepturile fundamentale ale supușilor, și, în plus, o lege complet conservatoare, păstrând cu insistență antichitatea, așa cum era înainte, sub fostul suverani, după vechiul obicei al statului moscovit Oamenii se agață de legea scrisă atunci când simt că obiceiul după care au umblat le alunecă de sub picioare Saltykov și tovarășii săi au simțit că schimbările au loc mai viu decât nobilimea supremă, au suferit mai mult din cauza lipsei unei carte politice și a arbitrarului personal al puterii, iar loviturile de stat și ciocnirile cu străinii le-au încurajat puternic să caute mijloace împotriva acestora inconveniente și au comunicat conceptele lor politice mai multă amploare și claritate Au încercat să consolideze vechiul obicei șovăitor cu o lege nouă, scrisă, care să-l cuprindă NOBILITATEA PROVINCIALĂ ŞI SENTINTA ZEMSKIY IUNIE În urma nobilimii mitropolitane mijlocii și superioare, nobilimea obișnuită, de provincie, este atrasă și ea în timpul necazurilor Participarea sa la Troubles devine, de asemenea, vizibilă de la începutul domniei lui Vasily Shuisky Prima care a acționat a fost nobilimea orașelor dincolo de Okka și Seversk, adică districtele sudice adiacente stepei Neliniștile și pericolele vieții din apropierea stepei au adus în nobilimea de acolo un spirit luptător și curajos Mișcarea a fost ridicată de nobilii orașelor Putivl, Venev, Kashira, Tula, Ryazan Primul care s-a ridicat în a fost voievodul îndepărtatului Putivl, prințul Shakhovskoy, un om nenăscut, deși avea titlul Cauza lui este preluată de descendenții vechilor boieri Ryazan, acum nobili obișnuiți, Lyapunov și Sunbulov Un adevărat reprezentant al acestei îndrăznețe nobilimi de semi-stepă a fost Prokofi Lyapunov, un nobil al orașului Ryazan, un om hotărât, arogant și impetuos; a simțit în fața altora cum se întoarce vântul, dar mâna sa apucat de chestiune înainte ca capul să aibă timp să se gândească la asta Când cartea Skopin-Shuisky tocmai se îndrepta spre Moscova, Prokofi trimisese deja să-l felicite ca rege în timpul vieții țarului Vasily, iar acest lucru a stricat poziția nepotului său la curtea unchiului său Tovarășul Prokofya Sunbulov deja în a ridicat o revoltă la Moscova împotriva țarului Răzvrătiții strigau că țarul este un om prost și nelegiuit, un bețiv și un desfrânat, că s-au ridicat pentru frații lor, nobilii și copiii boieri, pe care țarul, cu băieții săi, boierii mari, i-ar fi băgat în apă și bătut până la moarte Deci, a fost

o răscoală a nobilimii inferioare împotriva nobilimii În iulie , fratele lui Prokofy, Zakhar, cu o mulțime de adepți, toți nobili fără importanță, l-a adus pe țar de pe tron, iar clerul și marii boieri erau împotriva lor Aspirațiile politice ale acestei nobilimi provinciale nu sunt suficient de clare Acesta, împreună cu clerul, l-a ales pe tron pe Boris Godunov pentru răul nobilimii boierești, a fost foarte mulțumit de acest țar de la boieri, dar nu de boieri și s-a răzvrătit împreună împotriva lui Vasily Shuisky, un țar pur boieresc A citit la tron primul Prinț Skopin-Shuisky, apoi Prinț V V Golitsyna Cu toate acestea, există un act care dezvăluie oarecum starea de spirit politică a acestei clase După ce a jurat credință lui Vladislav, guvernul boieresc de la Moscova a trimis o ambasadă la Sigismund pentru a-i cere fiului său regatul și, de frica gloatei moscovite, care simpatiza cu cel de-al doilea impostor, a adus în capitală detașamentul lui Jholkevski; dar moartea hoțului Tușinski la sfârșitul anului a eliberat mâinile tuturor și a luat naștere o puternică mișcare populară împotriva polonezilor: orașele au fost eliminate și unite pentru a curăța starea de străini Primul care s-a revoltat, desigur, a fost Prokofi Lyapunov cu Ryazanul său Dar, înainte ca miliția adunată să se apropie de Moscova, polonezii s-au tăiat împreună cu moscoviții și au ars capitala (martie) Miliția, asediind Kremlinul supraviețuitor și Kitay-gorod, unde s-au stabilit polonezii, a ales un guvern provizoriu de trei persoane, din doi lideri cazaci, Prințul Trubetskoy și Zarutsky și liderul nobil Prokofy Lyapunov Verdictul a fost dat la iunie , pentru a conduce acești "comandanți tripli" Verdictul a fost întocmit în tabăra acestei nobilimi; cu toate acestea, se numește judecata "întregului pământ", iar cei trei conducători ar fi fost aleși "de tot pământul" Astfel, oameni dintr-o singură clasă, nobilii-miliții, s-au declarat reprezentanți ai întregului pământ, ai întregului popor Ideile politice din verdict sunt cu greu vizibile, dar revendicările de clasă ies la iveală Tripleții aleși, care erau obligați să "construiască pământ și să asigure tot felul de zemstvo și afaceri militare", cu toate acestea, conform verdictului, ei nu puteau face nimic important fără consiliul tabără all zemstvo, care este cea mai înaltă autoritate administrativă și își arogă o competență mult mai largă decât consiliul zemstvo în temeiul acordului din februarie Verdictul din iunie este ocupat mai ales să protejeze interesele oamenilor de serviciu, să le reglementeze pământul și relațiile de serviciu, vorbește de moșii, moșii și își amintește de țărani și de oameni din curte doar pentru a decide că oamenii care au fugit sau au fost scoși în timpul Timpul Necazurilor ar trebui să fie returnat foștilor lor proprietari Miliția a stat lângă Moscova timp de mai bine de două luni, nu a făcut încă nimic important pentru salvarea ei și a acționat deja ca administrator atotputernic al pământului Dar când Lyapunov și-a amărât aliații cazaci împotriva sa, tabăra nobiliară nu a putut să-și apere liderul și a fost ușor împrăștiată de săbiile cazaci PARTICIPAREA CLASELE INFERIOARE ÎN NECESARE În cele din urmă, urmând oamenii de serviciu provincial și agățându-se de ei, în Vremea Necazurilor intervin oamenii "rezidenți", oamenii de rând, duri și neduri După ce au ieșit mână în mână cu nobilii de provincie, aceste clase se separă apoi de ei și acționează la fel de ostile atât împotriva boierilor, cât și împotriva nobilimii Instigatorul unei revolte nobiliare din sud, prințul Shakhovskoy, "un crescător de tot sângele", în cuvintele unui cronicar contemporan, acceptă ca angajat un om de afaceri cu o analiză complet nenobilă: era Bolotnikov, un curajos și om cu experiență, un iobag boier care a fost prins de tătari, care a experimentat și munca grea turcească și s-a

întors în patrie ca agent al celui de-al doilea impostor, când nu era încă disponibil, ci a fost doar conceput Mișcarea ridicată de nobili, Bolotnikov a condus-o în adâncurile societății de unde venea el însuși, și-a recrutat echipele din orășeni săraci, cazaci fără adăpost, țărani fugiți și iobagi - din straturile care se aflau la fundul depozitului public și i-a pus împotriva guvernanților, domnilor și tuturor celor de la putere Sprijinit de nobilii rebeli din judetele sudice Bolotnikov, cu echipele sale de turme, a ajuns victorios chiar la Moscova, învingând de mai multe ori trupele țariste Dar aici a avut loc separarea acestora pentru o clipă și din cauza unei neînțelegeri a claselor ostile unite Bolotnikov a mers înainte: din tabăra lui din toată Moscova, au fost distribuite proclamații prin care se chemau iobagii să-și bată stăpânii, pentru care vor fi răsplătiți cu soțiile și moșiile negustorilor uciși, bătuți și jefuiți; hoților și escrocilor li s-a promis boierilor, voevodstvoi, toată cinstea și averea Prokofy Lyapunov și alți conducători nobili, după ce s-au uitat la cine au de-a face, ce fel de oameni forma armata lui Bolotnikov, l-au părăsit, s-au transferat de partea țarului Vasily și au făcut mai ușor ca armata țarului să învingă detașamentele de plebe Bolotnikov a murit, dar încercarea sa a găsit un răspuns peste tot: peste tot țărani, iobagi, străini din Volga - totul fugitiv și sărac s-a ridicat pentru un impostor Acțiunea acestor clase a prelungit Timpul Necazurilor și ia dat un alt caracter Până acum, a fost o luptă politică, o dispută asupra formei de guvernare, asupra sistemului statal Când s-a ridicat fundul social Tulburările s-au transformat într-o luptă socială, în exterminarea claselor superioare de către cele inferioare Însăși candidatura polonezului Vladislav a avut un oarecare succes doar datorită participării claselor inferioare la vremea necazurilor: oamenii liniștiți, fără tragere de inimă, au acceptat să-l accepte pe prinț, pentru a nu-l lăsa pe hoțul Tushinsky, candidatul mafiei, ia tronul În , domnii polonezi au spus la consiliul regal de lângă Smolensk că acum, în statul moscovit, oamenii de rând s-au ridicat, au stat împotriva boierilor, ținând aproape toată puterea în mâinile lor Apoi dezbinarea socială s-a dezvăluit peste tot, fiecare oraș semnificativ a devenit o arenă de luptă între partea de jos și vârf a societății; pretutindeni "bun", cetățenii prosperi spuneau, potrivit unui contemporan, că e mai bine să-l slujești pe prinț decât să fii bătuți de lacheii lor sau să suferi în captivitate veșnică, iar oamenii slabi din orașe, împreună cu țăranii, au fugit la Tushino hoț, sperând să scapi de el din toate necazurile tale Aspirațiile politice ale acestor clase nu sunt deloc clare; și este greu de presupus că au ceva asemănător gândirii politice Ei au căutat în vremea necazurilor nu o nouă ordine de stat, ci pur și simplu doar o cale de ieșire din situația lor dificilă, căutau beneficii personale, și nu securitatea proprietății Iobagii s-au ridicat pentru a iesi din servitute, pentru a deveni cazaci liberi, țărani - pentru a se elibera de obligațiile care îi legau de proprietarii de pământ, iar de impozitul țărănesc, orășeni - pentru a scăpa de impozitul orășenesc și a intra în serviciu sau a ordona oamenilor Bolotnikov a chemat sub steagurile sale pe toți cei care doreau să obțină libertate, onoare și bogăție Adevăratul rege al acestui popor a fost hoțul Tushinsky, personificarea oricărei tulburări și fărădelegi în ochii cetățenilor bine intenționați Așa a fost cursul Necazurilor Luați în considerare principalele sale cauze și consecințele imediate Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PRELEGEREA XLIII CAUZELE NECESULUI MOTIVUL SĂU DINASTIC: viziunea patrimonial-dinastică asupra statului Privind REGELE

ALEGERILOR MOTIVUL ESTE SOCIO-POLITICO: ORDINEA DE CIRCULAT A STATULUI ESTE DIFERENTA SOCIALA SEMNIFICAȚIA IMPOSESII ÎN TIMPUL NECESULUI CONCLUZII AL DOILEA MILITAR ŞI AUTORIZAREA MOSCOVEI DE LA ALEGEREA POLARULUI LUI MICHAEL MOTIVE ALE SUCCESULUI A explica cauzele Necazurilor înseamnă a indica circumstanțele care le-au cauzat și condițiile care le-au susținut atât de mult timp Circumstanțele care au provocat Necazurile ne sunt deja cunoscute: a fost suprimarea violentă și misterioasă a vechii dinastii și apoi restaurarea ei artificială în persoana impostorilor Dar atât aceste motive ale Necazurilor, cât și cauzele sale profunde interne, și-au câștigat puterea doar pentru că au apărut pe un sol favorabil, cultivat de eforturile atente, deși imprudente, ale țarului Ivan și ale domnitorului Boris Godunov în timpul domniei lui Fedor Era o stare de spirit dureroasă a societății, plină de nedumerire stupidă, care a fost creată de ultrajele nedisimulate ale oprichninei și intrigi obscure ale lui Godunov AFECTAȚI PROBLEME În timpul Necazurilor, cauzele sale sunt dezvăluite Tulburarea a fost cauzată de un eveniment accidental - suprimarea dinastiei Dispariția unei familii, a unui nume de familie, fie ea forțată sau naturală, este un fenomen pe care îl observăm aproape zilnic, dar în viața privată este greu de observat Un alt lucru este când se încheie o întreagă dinastie Avem la sfârșitul secolului al XVI-lea un asemenea eveniment a dus la o luptă politică și socială, mai întâi la una politică - pentru forma de guvernare, apoi la una socială - la lupta claselor sociale Ciocnirea ideilor politice a fost însoțită de o luptă a averilor economice Forțele din spatele țarilor, care se schimbau atât de des, și din spatele pretendenților care luptau pentru regat, erau diferite pături ale societății moscovite Fiecare clasă și-a căutat propriul rege sau și-a plasat propriul candidat pentru regat; acești țari și candidați au fost doar bannere sub care diferite aspirații politice mergeau unul împotriva celuilalt și apoi diferite clase ale societății ruse Tulburările au început cu intrigile aristocratice ale marilor boieri, care s-au răzvrătit împotriva puterii nelimitate a noilor țari Și-a continuat aspirațiile politice ale nobilimii de gardă a capitalei, înarmată împotriva planurilor oligarhice ale nobilimii de primă clasă, în numele libertății politice ofițerului În spatele nobililor capitalei s-a ridicat nobilimea obișnuită de provincie, care dorea să fie conducătorul țării; a târât de-a lungul claselor zemstvo neslujitoare, care s-au ridicat împotriva oricărei ordini de stat, în numele privilegiilor personale, adică în numele anarhiei Fiecare dintre aceste momente ale Necazurilor a fost însoțită de intervenția bandelor de cazaci și polonezi, ai gătițelor Don, Nipru și Vistula ai Moscovei și a societății de stat poloneze, care s-au bucurat de ușurința jafului într-o țară tulbure La început, boierii au încercat să unească clasele unei societăți care era gata să se destrame în numele unei noi ordini de stat; dar această ordine nu corespundea conceptelor altor clase de societate Apoi a apărut o încercare de a preveni dezastrul în numele individului, reînviind artificial o dinastie care tocmai murise, care singură a reținut dușmănia și a convenit asupra intereselor ireconciliabile ale diferitelor clase ale societății Impostura a fost o cale de ieșire din lupta acestor interese ireconciliabile Când această încercare a eșuat, chiar și în mod repetat, atunci, aparent, nu a mai rămas nicio legătură politică, niciun interes politic în numele căruia să poată fi împiedicată dezintegrarea societății Dar societatea nu s-a dezintegrat: doar ordinea statului a fost zguduită Când legăturile politice ale ordinii sociale au fost rupte, au rămas puternice legături naționale și

religioase: au salvat societatea Detașamentele cazaci și poloneze, avertizând încet, dar treptat populația ruinată de ei, au forțat în cele din urmă clasele în război ale societății să se unească nu în numele oricărui ordin de stat, ci în numele securității naționale, religioase și simple, care era amenințată de cazacii şi polonezii Prin urmare Tulburările, hrănite de luptele claselor societății zemstve, s-au încheiat cu lupta întregii societăți zemstve cu forțe terțe intervenind în conflictul intern, anti-zemstvo și străin stare patrimonială Vedem că în timpul Necazurilor, două condiții care au susținut-o ies deosebit de clar: aceasta este impostura și discordia socială Ele indică unde să căutați principalele cauze ale Necazurilor Am avut deja ocazia (cursul XLI) să subliniez o neînțelegere în conștiința politică a Moscovei: statul, ca uniune populară, nu poate aparține nimănui decât poporului însuși; iar atât suveranul moscovit cât și poporul Rusiei moscovite priveau statul moscovit ca pe patrimoniul dinastiei domnești, din ale cărei posesiuni creștea În această viziune patrimonial-dinastică a statului, văd una dintre cauzele principale ale Necazurilor Neînțelegerea tocmai menționată s-a datorat sărăciei sau nepregătirii generale a conceptelor politice, care au rămas cu mult în urma muncii spontane a vieții oamenilor În conștiința generală, voi repeta ceea ce s-a spus deja Statul moscovit era încă înțeles în sensul său specific inițial, ca economia suveranilor moscoviți, ca proprietatea familiei tribului Kalitin, care l-a început, l-a extins și l-a întărit pe parcursul a trei secole De fapt, era deja o alianță a Marelui Popor Rus și chiar legată în mintea ideii întregului pământ rusesc ca ceva întreg; dar gândirea nu s-a ridicat încă la ideea poporului ca uniune de stat Legăturile reale ale acestei uniuni au continuat să fie voința și interesul proprietarului terenului Și trebuie adăugat că o astfel de viziune patrimonială asupra statului nu era o revendicare dinastică a suveranilor moscoviți, ci pur și simplu o categorie a gândirii politice de atunci, moștenită din timp anume Atunci nu înțelegeam statul altfel decât în sensul patrimoniului, al economiei suveranului unei dinastii cunoscute și dacă moscovitului obișnuit de atunci i s-a spus că puterea suveranului este împreună cu datoria, poziția sa , că, conducând poporul, suveranul slujește statul, generalul Din fericire, aceasta ar părea o confuzie de concepte, o anarhie a gândirii Din aceasta se vede cum poporul moscovit de atunci își putea imagina atitudinea suveranului și a poporului față de stat Li s-a părut că statul moscovit, în care trăiesc, este statul suveranului moscovit, și nu al poporului moscovit sau rus Pentru ei, nu statul și poporul erau concepte inseparabile, ci statul și suveranul unei anumite dinastii; ei și-ar putea imagina mai degrabă un suveran fără popor decât un stat fără acest suveran Acest punct de vedere s-a exprimat într-un mod foarte ciudat în viața politică a poporului moscovit Când supușii, legați de guvern prin ideea de bine public, devin nemulțumiți de puterea de conducere, văzând că nu protejează acest bine, se răzvrătesc împotriva lui Când servitorii sau locatarii legați de gospodar prin prestații condiționate temporare văd că nu primesc aceste beneficii de la stăpân, ei părăsesc casa lui Cetăţenii, ridicându-se împotriva puterii, nu părăsesc statul, pentru că nu îl consideră străin pentru ei înşişi; un slujitor sau un locatar care este nemulțumit de stăpânul său nu stă în casa lui, pentru că nu-l consideră al lui Oamenii statului moscovit s-au comportat ca niște servitori sau chiriași nemulțumiți cu stăpânul lor, și nu ca cetățeni neascultători față de guvern Adesea au mormăit de acțiunile autorităților care i-au condus; dar atâta timp cât a trăit vechea dinastie, nemulțumirea

populară nu a ajuns niciodată la punctul de revoltă împotriva guvernului însuși Poporul moscovit a dezvoltat o formă specială de protest politic: oamenii care nu puteau să se înțeleagă cu ordinea existentă nu s-au răzvrătit împotriva ei, ci au părăsit-o, "au rătăcit în afară", au fugit din stat Poporul moscovit părea să se simtă străini în starea lor, locuitori ocazionali, temporari, într-o casă ciudată; când le-a fost greu, au considerat că este posibil să fugă de un proprietar inconfortabil, dar nu au putut să se simtă confortabil cu ideea de a se putea răzvrăti împotriva lui sau de a face alte aranjamente în casa lui Astfel, nodul care a legat toate relațiile din statul moscovit nu a fost ideea bunăstării poporului, ci fața unei dinastii binecunoscute, iar ordinea de stat a fost recunoscută ca posibilă numai sub un suveran din această dinastie specială Prin urmare, când dinastia a fost întreruptă și, în consecință, statul s-a dovedit a fi al nimănui, oamenii s-au încurcat, au încetat să mai înțeleagă ce sunt și unde sunt, au intrat în fermentare, într-o stare de anarhie Păreau chiar să se simtă anarhiști involuntar, din cauza vreunei datorii, triști, dar inevitabile: nu era nimeni de care să se supună - prin urmare, trebuiau să se răzvrătească REGELE ALEGERII A trebuit să-l aleg pe regele Zemsky Sobor Dar alegerea conciliară, prin însăși noutatea materiei, nu a fost considerată o justificare suficientă pentru noua putere de stat, a stârnit îndoieli și neliniște Decizia conciliară privind alegerea lui Boris Godunov prevede obiecția oamenilor care vor spune despre alegători: "Ne vom despărți de ei, pentru că și-au numit un țar" atunci va spune un asemenea cuvânt, actul conciliar îl numește nerezonabil și blestemat Un pamflet foarte răspândit din spune cum autorului său i s-a spus într-o viziune miraculoasă că Domnul însuși va indica cui să dețină statul rus; dacă numesc un rege din propria lor voință, "nu va mai exista rege pentru totdeauna " De-a lungul Necazurilor, ei nu s-au putut obișnui cu ideea unui rege ales; au crezut că regele ales nu este un rege, că doar un suveran născut, ereditar din descendența lui Kalita poate fi un rege real, legitim și au încercat să-l atașeze pe regele ales acestui trib prin toate mijloacele, ficțiune juridică, genealogică întindere, exagerare retorică Boris Godunov, la alegerea sa, a fost întâmpinat solemn de cler și popor ca un țar ereditar, "bună ziua lui în moșia sa suverană", iar Vasily Shuisky, care și-a limitat oficial puterea, a fost scris în actele oficiale drept "autocrat" precum erau intitulati suveranii naturali ai Moscovei Cu o asemenea inflexibilitate a gândirii în cercurile conducătoare, apariția unui țar ales pe tron ar fi trebuit să li se pară maselor de oameni nu rezultatul unei necesități politice, deși una tristă, ci ceva asemănător cu o încălcare a legilor naturii : un țar ales era pentru ea aceeași incongruență ca un tată ales, o mamă aleasă De aceea mințile simple nu puteau, nu puteau să se potrivească nici pe Boris Godunov, nici pe Vasily Shuisky, și cu atât mai mult pe prințul polonez Vladislav, în conceptul de "adevărat" țar: erau văzuți ca uzurpatori, în timp ce o fantomă a unui țar natural în faţa unui escroc de origine necunoscută liniştit dinastic -conştiinţă legitimă şi dispus să se încreadă Tulburarea s-a oprit abia atunci când a fost posibil să se găsească un țar care să poată fi înrudit prin rudenie, deși nu direct, cu dinastia dispărută: țarul Mihai s-a impus pe tron nu atât pentru că era o alegere populară zemstvo, cât pentru că era un nepot al ultimului tar al fostelor dinastii Îndoiala în alegerile populare, ca într-o sursă suficientă legitimă a puterii supreme, a fost o condiție importantă care a alimentat Vremea Necazurilor, iar această îndoială a izvorât din convingerea care era înrădăcinată în minte că

numai succesiunea patrimonială într-o anumită dinastie ar trebui să fie astfel o sursă Prin urmare, această incapacitate de a se obișnui cu ideea unui rege ales poate fi recunoscută ca o cauză derivată a Necazurilor, care a apărut din cea principală tocmai subliniată STRUCTURA TRAFICULUI A STATULUI Am remarcat discordia socială drept una dintre trăsăturile expres exprimate în mod clar ale Timpului Necazurilor Această discordie a fost înrădăcinată în natura împovărătoare a ordinii de stat de la Moscova și aceasta este o altă cauză principală a Necazurilor În orice ordine de stat aranjată în mod legal, unul dintre fundamentele acestei legalități se presupune a fi o corespondență adecvată între drepturile și îndatoririle cetățenilor, personale sau de clasă Moscovia în secolul al XVI-lea în acest sens, s-a remarcat printr-o combinație pestriță de relații socio-politice de timpuri diferite și caracteristici diferite Nu existau în ea nici persoane libere și cu drepturi depline, nici moșii libere și autonome Societatea nu reprezenta însă o masă indiferentă, ca în despotismele răsăritene, unde egalitatea tuturor se bazează pe o lipsă generală de drepturi Societatea este dezmembrată, împărțită în clase care s-au dezvoltat în anumite secole Atunci aveau doar semnificație civilă: acestea erau state economice, diferite ca ocupație Acum au căpătat un caracter politic: îndatoririle speciale ale statului erau împărțite între ei, corespunzătoare ocupațiilor lor Acestea nu sunt încă moșii, ci simple ranguri oficiale, în limba oficială a Moscovei numite ranguri Serviciul de stat care a căzut pe aceste trepte nu era același pentru toată lumea: un serviciu dădea claselor supuse acestuia mai mult sau mai puțină putere de a dispune, de a ordona; altor clase, serviciul lor nu lăsa decât datoria de a asculta, de a îndeplini O clasă avea datoria de a conduce, alte clase serveau ca instrumente de administrare superioară sau serveau în serviciul militar, iar altele încă purtau diferite taxe fiscale Evaluarea inegală a tipurilor de serviciu public a creat inegalitate în statul și statutul social al diferitelor clase Straturile inferioare, pe care stăteau straturile superioare, desigur, purtau cea mai mare povară și, bineînțeles, erau împovărate de ea Dar nici cea mai înaltă clasă guvernamentală, căreia serviciul public i-a dat posibilitatea de a comanda pe alții, nu a văzut sprijin legislativ direct pentru avantajele lor politice Domnea nu în virtutea dreptului care i-a fost atribuit, ci de fapt, după un vechi obicei: era meșteșugul său ereditar Legislația de la Moscova, în general, era îndreptată direct sau indirect către definirea și repartizarea îndatoririlor statului, dar nu formula și nu prevedea drepturile nimănui, fie personale, fie de clasă; poziţia de stat a unei persoane sau a unei clase era determinată numai de atribuţiile sale Ceea ce în această legislație este asemănător cu drepturile succesorale nu era altceva decât beneficii private care serveau ca mijloace auxiliare pentru îndeplinirea corectă a obligațiilor Da, iar aceste privilegii au fost acordate claselor nu în totalitate, ci societăților locale individuale, în funcție de condițiile speciale ale poziției lor O cunoscută societate urbană sau rurală a primit scutire de taxe sau scutire în jurisdicție, dar necesitatea stabilirii în legislație a drepturilor generale de proprietate pentru populația urbană sau rurală nu este încă remarcată Autoguvernarea proprietății locale în sine, cu autoritățile sale alese, se baza pe același principiu de recrutare și responsabilitate personală asociat cu acesta, propriul cap, sau public, întreaga lume; a fost, după cum am văzut, un instrument ascultător de centralizare Drepturile asigură interesele private ale persoanelor sau moșiilor În ordinea statului moscovit, dominația principiului

conscripției lăsa prea puțin loc intereselor private, personale sau de clasă, sacrificându-le cerințelor statului Aceasta înseamnă că în statul moscovit nu a existat o corespondență adecvată între drepturi și obligații, fie personale sau patrimoniale Cumva s-au înțeles cu ordinea dificilă sub jugul pericolelor exterioare, cu o slabă dezvoltare a spiritului individual și public Domnia lui Ivan cel Groaznic a făcut ca societatea să simtă cu o forță deosebită această deficiență a sistemului statal Arbitrarul țarului, execuțiile nerezonabile, dizgrația și confiscarea au provocat mormăi, și nu numai în clasele superioare, ci și în rândul maselor de oameni, "strângerea și ura față de țar în lume", și o nevoie vagă și timidă a apărut în societate pentru asigurarea legală a persoanei și proprietății din discreție și dispoziție de putere DIFERENTA PUBLICA Dar această nevoie, împreună cu un sentiment general de gravitate al ordinii statale, nu ar fi putut în sine să ducă la un șoc atât de profund al statului dacă nu ar fi fost înăbușită dinastia care a construit acest stat Ea a servit drept coroană în arcul clădirii statului; odată cu dispariția ei, s-a rupt nodul care ținea toate relațiile politice Ceea ce mai înainte fusese îndurat cu răbdare, supunându-se voinței maestrului obișnuit, părea de nesuportat acum, când stăpânul dispăruse În notele grefierului I Timofeev, citim o pildă ilustrată despre văduva fără copii a unui om bogat și puternic, a cărui casă este jefuită de slujitorii defunctului, care a părăsit "dispensația ei de sclav" și s-a dedat în voință proprie În imaginea unei văduve atât de neputincioase, publicistul a prezentat situația pământului său natal, rămas fără un rege-proprietar "natural", apoi toate clasele societății s-au ridicat cu nevoile și aspirațiile lor speciale de a-și atenua poziția în stat Numai în vârful societății această ascensiune nu a avut loc în același mod ca în partea de jos a acesteia Clasele superioare au încercat prin mijloace legislative să-și întărească și să-și extindă drepturile de clasă chiar și în detrimentul claselor inferioare; în acestea din urmă există un imperceptibil interes de clasă, dorința de a dobândi drepturi sau de a alina greutăți pentru clase întregi Aici fiecare a acţionat în capul lui, grăbindu-se să iasă din situaţia dificilă în care îl plasase distribuţia aspră şi neuniformă a îndatoririlor şi să sară într-o altă stare, mai favorabilă, sau să pună mâna pe ceva de la oamenii înstăriţi Contemporanii observatori notează cu tărie drept semnul cel mai ascuțit al Epocii Necazurilor această dorință a claselor sociale inferioare de a pătrunde în vârf și de a-i împinge pe lideri de acolo Unul dintre ei, cramarul A Palitsyn, scrie că la vremea aceea toată lumea aspira să se ridice deasupra rangului său, sclavii doreau să devină stăpâni, oamenii fără să vrea au sărit în libertate, un militar obișnuit a început să fie boieri, au fost puși oameni cu mintea puternică în nimic, "sunt sănătoși la minte prin cenușă" aceștia îndrăzneți și nu au îndrăznit să le spună nimic dezastruos Întâlnirea unor astfel de aspirații opuse de sus și de jos a dus inevitabil la o dușmănie de clasă acerbă Această dușmănie este o cauză derivată a Necazurilor, chemată la acțiune de cea de-a doua, principală Observatorii contemporani atribuie inițiativa în această distrugere a ordinii sociale înălțimii societății, claselor superioare și, mai ales, noilor purtători, neereditari, ai puterii supreme, deși Groznîi, cu oprichnina sa, a dat un exemplu încurajator în acest sens materie Reproșându-i cu răutate țarului Boris intenția sa arogantă de a reconstrui ordinea zemstvo și de a reînnoi administrația statului, acești observatori îl învinovățesc pentru faptul că pentru înșelăciune a început să ridice la ranguri înalte oameni slabi, neobișnuiți cu treburile guvernamentale și analfabeți, care abia știau

să facă semnați un act de afaceri, încet, cum să trageți mâna tremurândă peste hârtie, ca și cum ar fi a altcuiva Prin aceasta a sădit ura în oamenii de afaceri nobili și experimentați Alți regi neadevărați care l-au urmat au făcut la fel Învinovățind pentru aceasta, observatorii își amintesc cu regret de foștii suverani naturali, care știau ce fel de onoare și pentru ce să dea, "nici săracii" Țarul Boris a adus și mai multe necazuri în societate, ridicând iobagi împotriva stăpânilor cu denunțuri și scoțând în stradă mulțimile de servitori ai boierilor dezamăgiți, forțând-o astfel să se grăbească la jaf Iar țarul Vasily a semănat confuzie publică cu ambele mâini, întărind atașamentul țăranilor cu un decret, iar cu celălalt, restrângând puterea stăpânului asupra iobagilor Clasele superioare au asistat cu sârguință guvernul în creșterea discordiei sociale Potrivit lui A Palitsyn, sub țarul Fedor, nobilii, în special din rudele și susținătorii domnitorului Godunov, și urmând exemplul lor și alții, au fost cuprinsi de o pasiune violentă pentru înrobire, de dorința de a atrage pe oricine în robie prin toate mijloacele și pe oricine Dar a venit o foamete de trei ani (-), iar domnii, nevrând sau neputând să hrănească slujitorii angajați, i-au alungat din case fără plată de concediu, iar când iobagii flămânzi au poruncit altor domni, cei dintâi au urmărit ei pentru evadare si demolare IMPOSTIE În cursul imprudent al acțiunii guvernului și societății, atât de trist susținut de natura însăși, s-a dezvăluit o astfel de dezordine a relațiilor sociale, o asemenea confuzie socială, care, după suprimarea dinastiei, a fost dificil să facă față mijloacelor guvernamentale obișnuite Această a doua cauză a Necazurilor, socio-politică, în legătură cu prima, dinastică, a susținut puternic, deși indirect, Necazurile prin exacerbarea efectului primei, exprimat în succesele impostorilor Prin urmare, impostura poate fi recunoscută și ca o cauză derivată a Necazurilor, care a apărut din acțiunea combinată a ambelor rădăcini Întrebarea cum ar fi putut apărea însăși ideea de impostura nu implică nicio dificultate psihologică populară Misterul care a înconjurat moartea țareviciului Dimitri a dat naștere la zvonuri contradictorii, dintre care imaginația a ales pe cel mai de dorit și, mai ales, dorea un rezultat de succes, astfel încât prințul să fie în viață și să elimine dureroasa incertitudine care întuneca viitorul Erau dispuși, ca întotdeauna în astfel de cazuri, să creadă implicit că răutatea nu reușise, că Providența, și de această dată, a păzit adevărul lumii și a pregătit răzbunare pentru ticăloși Soarta teribilă a țarului Boris și a familiei sale a fost, în ochii oamenilor alarmați, o revelație izbitoare a acestui adevăr etern al lui Dumnezeu și, mai ales, a ajutat la succesul imposturii Sentimentul moral și-a găsit susținerea într-un instinct politic, pe atât de inexplicabil, cât și de accesibil maselor de oameni din cauza nerăspunderii lui Impostura era cea mai convenabilă cale de ieșire din lupta intereselor ireconciliabile, agitată de suprimarea dinastiei: ea a unit mecanic, forțat sub puterea obișnuită, deși falsă, elementele unei societăți gata să se destrame, între care un organic, acordul voluntar a devenit imposibil CONCLUZII Așa poate fi explicată originea Necazurilor Pământul pentru aceasta a fost starea de spirit dureroasă a oamenilor, sentimentul general de nemulțumire, dus de oamenii din timpul domniei Groznîului și întărit de domnia lui B Godunov Motivul Necazurilor a fost dat de suprimarea dinastiei, urmată de încercări de a o restaura artificial în fața impostorilor Cauzele fundamentale ale Epocii Necazurilor trebuie recunoscute ca viziunea populară a atitudinii vechii dinastii față de statul moscovit, care i-a împiedicat să se obișnuiască cu ideea unui țar ales și apoi însăși

structura statul cu baza sa de impozitare grea și repartizarea neuniformă a taxelor de stat, ceea ce a dat naștere discordiei sociale: primul motiv a provocat și a susținut nevoia de a resuscita familia regală decedată, iar această nevoie a asigurat succesul imposturii; al doilea motiv a transformat intriga dinastică în anarhie socio-politică La tulburare au contribuit și alte împrejurări: modul de acțiune al conducătorilor care au devenit șefii statului după țarul Fedor, aspirațiile constituționale ale boierilor, care erau contrare naturii puterii supreme de la Moscova și viziunea poporului asupra acesteia , nivelul scăzut al moralității publice, înfățișat de observatorii moderni, dizgrații boierești, foamete și ciumă în timpul domniei lui Boris, lupte regionale, intervenția cazacilor Dar toate acestea nu au fost cauze, ci fie doar simptome ale Necazurilor, fie condițiile care l-au alimentat, dar nu au dat naștere acestuia, fie, în cele din urmă, consecințele care au fost puse în acțiune de către acesta Necazul este la răsturnarea a două perioade adiacente ale istoriei noastre, asociate cu cauzele sale anterioare, cu consecințele ulterioare Necazurile au fost puse capăt prin urcarea pe tron a regelui, care a devenit fondatorul unei noi dinastii: aceasta a fost prima consecință imediată a Necazurilor A DOUA MILITARE La sfârșitul anului , statul moscovit a prezentat un spectacol de distrugere vizibilă completă Polonezii au luat Smolensk; detașamentul polonez a ars Moscova și a fortificat în spatele zidurilor supraviețuitoare ale Kremlinului și Kitai-gorod; suedezii au ocupat Novgorod și au prezentat unul dintre prinții lor ca candidat la tronul Moscovei; pentru a-l înlocui pe cel de-al doilea fals Dmitri ucis la Pskov, un al treilea, un fel de Sidorka, s-a așezat; prima miliție nobiliară de lângă Moscova a fost supărată de moartea lui Lyapunov Între timp, țara a rămas fără guvern Duma boierească, care a devenit șeful acesteia după depunerea lui V Shuisky, a fost desființată de la sine când polonezii au capturat Kremlinul, unde unii dintre boieri s-au așezat cu președintele lor, Prințul Mstislavsky Statul, după ce și-a pierdut centrul, a început să se dezintegreze în părțile sale componente; aproape fiecare oraș a acționat pe cont propriu, trimițând doar cu alte orașe Statul s-a transformat într-o federație fără formă și neliniştită Însă de la sfârșitul anului , când forțele politice au fost epuizate, au început să se trezească forțele religioase și naționale, care au mers în salvarea pământului pieritor Scrisori scrise de la arhimandritul Dionysius și pivnița Avraamy, împrăștiate de la Mănăstirea Treimii, i-au ridicat pe locuitorii Nijni Novgorod sub îndrumarea șefului lor, măcelarul Kuzma Minin Oamenii de serviciu, nobilii orașului și copiii boieri, care au rămas fără muncă și salarii, și adesea fără moșii, au început să se adună la chemarea poporului Nijni Novgorod, căruia Minin i-a găsit și un lider, prințul Dmitri Mihailovici Pojarski Astfel s-a format a doua miliție nobiliară împotriva polonezilor În ceea ce privește calitățile de luptă, nu s-a ridicat peste primul, deși era bine echipat datorită tezaurului monetar abundent strâns dezinteresat de orășenii din Nijni Novgorod și de alte orașe care li s-au alăturat Timp de patru luni, miliția s-a stabilit, timp de șase luni s-a deplasat spre Moscova, completată pe parcurs de mulțimi de oameni de serviciu care au cerut să fie acceptați pentru salariile zemstvo Lângă Moscova era un detașament de cazaci al Prințului Trubetskoy, rămășița primei miliții Cazacii erau mai groaznici pentru zemstvo nobili rati decât polonezii înșiși și la sugestia prințului Trubetskoy, ea a răspuns: "Nu ar trebui să stăm împreună cu cazacii" Dar curând a devenit clar că nimic nu se poate face fără sprijinul cazacilor, iar în

cele trei luni de parcare lângă Moscova, nimic important nu s-a făcut fără ei In ratia cartii Pozharsky, au fost mai mult de patruzeci de oameni inițiali, toți cu nume nobile de serviciu, dar doar doi oameni au făcut lucruri mari și chiar și aceștia nu erau oameni de serviciu: aceștia sunt călugărul A Palitsyn și negustorul de carne K Minin Primul la cererea cărții Pozharsky la un moment decisiv i-a convins pe cazaci să-i sprijine pe nobili, iar cel de-al doilea a implorat prințului Pozharsky - companii și cu ele au făcut un atac de succes asupra micului detașament al hatmanului Khotkevich, care se apropia deja de Kremlin cu provizii de hrană pentru compatrioții înfometați de acolo Asaltul îndrăzneț al lui Minin i-a înveselit pe nobilii-miliții, care l-au silit pe hatman să se retragă, pregătit deja de cazaci În octombrie , cazacii au luat cu asalt Kitai-Gorod Dar miliția Zemstvo nu a îndrăznit să asalteze Kremlinul; o mână de polonezi care stăteau acolo s-au predat, mânați de foame la canibalism Căpetenii cazaci, și nu guvernatorii Moscovei, l-au recapturat pe regele Sigismund de la Volokolamsk, care se îndrepta spre Moscova pentru a o preda în mâinile polonezilor și l-au obligat să se întoarcă acasă Miliția nobiliară de aici și-a arătat încă o dată în Vremea Necazurilor nepotrivirea sa pentru muncă, care era meșteșugul său de clasă și datoria de stat ALEGEREA LUI MIHAEL Liderii miliției zemstvo și cazaci, prinții Pozharsky și Trubetskoy, au trimis somații în toate orașele statului solicitând autorități spirituale și oameni aleși din toate gradele în capitală pentru consiliul zemstvo și alegerile de stat La începutul anului , reprezentanți aleși din întreaga lume au început să se adune la Moscova Mai târziu vom vedea că a fost primul zemsky sobor, fără îndoială, de toate clasele, cu participarea orășenilor și chiar a locuitorilor din mediul rural Când aleșii s-au adunat, a fost stabilit un post de trei zile, prin care reprezentanții țării ruse doreau să fie curățați de păcatele Vremurilor Necazurilor înainte de a săvârși o chestiune atât de importantă La sfârșitul postului au început întâlnirile Prima întrebare ridicată la consiliu, dacă să aleagă un țar din casele regale străine, s-a decis negativ, condamnat: nici un prinț polonez, nici un prinț suedez, nici alte credințe germane, nici din vreun stat neortodox către moscoviți statul să nu aleagă, precum și "fiul lui Marinka" Acest verdict a distrus planurile susținătorilor prințului Vladislav Dar nu a fost ușor să-ți alegi propriul suveran natural rus Monumente apropiate de acea vreme descriu cursul acestui caz la catedrală cu culori nu deschise Nu a existat unanimitate A fost mare entuziasm; fiecare a vrut să facă după gândul său, fiecare a vorbit pentru a lui; unii au sugerat asta, alții asta, toate au contrazis; au venit cu cine să aleagă, au trecut prin marile familii, dar nu s-au putut pune de acord cu nimeni și așa au pierdut multe zile Mulți nobili și chiar indigenți au mituit alegătorii, i-au trimis cu cadouri și promisiuni La alegerea lui Mihai, deputația conciliară, cerând călugăriței-mamă să-și binecuvânteze fiul pentru împărăție, spre reproșul ei că poporul moscoviți "sînt slab de inimă", a răspuns că acum sunt "pedepsiți", a dat o lecție, au venit în fire și au ajuns la unire Intrigile, intrigile și cearta conciliare nu au justificat deloc asigurările complezente ale ambasadorilor conciliari Catedrala s-a rupt în petreceri între căutători aristocrați, despre care știrile ulterioare se referă la prinții Golitsyn, Mstislavsky, Vorotynsky, Trubetskoy, Mikh F Romanova Însuși, modest în patria și caracterul său, și prințul Pojarski, spuneau ei, căuta tronul și a cheltuit mulți bani pe intrigi Cel mai serios candidat în ceea ce privește abilitățile și noblețea, Prințul V V Golitsyn, a fost în captivitate poloneză, Prinț

Mstislavsky a refuzat; nu erau altele din care să aleagă Statul moscovit a ieșit din cumplitul Timp al Necazurilor fără eroi; a fost scos din necaz de oameni buni, dar mediocri Carte Pojarski nu era Boris Godunov, iar Mihail Romanov nu era prinț Skopin-Shuisky Cu o lipsă de putere reală, chestiunea a fost decisă de prejudecăți și intrigi În timp ce catedrala se despartea în petreceri, neștiind pe cine să aleagă, una după alta intrau brusc în ea "scripturi", cereri pentru Mihai de la nobili, mari negustori, din orașele pământului Seversk și chiar de la cazaci; ultimii au decis chestiunea Văzând slăbiciunea nobililor rati, cazacii s-au revoltat în Moscova pe care au eliberat-o, au făcut ce au vrut, fără a fi stânjeniți de guvernul interimar al lui Trubetskoy, Pojarski și Minin Dar în chestiunea alegerii țarului, ei s-au declarat patrioți, s-au răzvrătit cu hotărâre împotriva țarului din afară, au planificat, au "probat" adevărați candidați ruși, un copil, fiul unui hoț Tușinski și Mihail Romanov, al cărui tată Filaret era un protejat al ambilor impostori, a primit rangul de mitropolit de la primul și a fost proclamat patriarh în al doilea lagăr de lângă Moscova Principalul suport al imposturii, cazacii, desigur, doreau să-l vadă pe tronul Moscovei fie pe fiul țarului lor Tushino, fie pe fiul patriarhului lor Tushino Cu toate acestea, fiul unui hoț a fost pus în competiție în mod frivol, mai mult din decența cazacului, iar cazacii nu au insistat asupra acestui candidat când Zemsky Sobor l-a respins În sine, Mihail, un băiat de ani, care nu s-a remarcat în niciun fel, putea avea puține puncte de vedere asupra tronului și, totuși, forțe ostile precum nobilimea și cazacii au convergit asupra lui Această înțelegere neașteptată s-a reflectat în catedrală În plină luptă a partidelor, un nobil din Galich, de unde s-a făcut primul impostor, a depus la consiliu un aviz scris, în care afirma că M F Mulți membri ai consiliului au fost împotriva lui Mihail, deși el fusese mult timp considerat candidat și Patriarhul Hermogenes l-a indicat ca un succesor de dorit al țarului V Shuisky Opinia scrisă a nobilului orașului din Galicia i-a iritat pe mulți S-au auzit voci supărate: cine a adus o astfel de scriptură, de unde? În acest moment, Don atamanul a ieșit în evidență din rândurile aleșilor și, apropiindu-se de masă, a pus și o scripturie pe ea "Ce scripturi ai trimis, ataman?" - l-a întrebat Prince D M Pojarski - Despre țarul natural Mihail Fedorovici, răspunse atamanul Acest ataman ar fi hotărât chestiunea: "citește scriptura atamanului și toată lumea va fi de acord și sfatul unanim", așa cum scrie un scriitor de zi cu zi Mihai a fost proclamat rege Dar acestea au fost doar alegeri preliminare, doar conturarea unui candidat conciliar Decizia finală a fost dată direct întregului pământ Au trimis în secret oameni loiali în orașe pentru a afla părerea oamenilor, pe care doresc să fie suveran asupra statului moscovit Oamenii erau deja bine pregătiți Mesagerii s-au întors cu un raport că toți oamenii, tineri și bătrâni, au aceeași idee: să fie suveran pentru M F Romanov și, pe lângă el, să nu vrea pe nimeni în stat Această anchetă secretă a poliției, combinată, poate, cu agitația, a devenit un fel de plebiscit electoral pentru catedrală Într-o zi solemnă, săptămâna Ortodoxiei, prima duminică a Postului Mare, februarie , au fost programate alegerile finale Fiecare rang a prezentat o opinie specială scrisă și, în toate opiniile, a apărut un nume - Mihail Fedorovich Atunci mai mulți clerici, împreună cu boierul, au fost trimiși în Piața Roșie și nu au avut timp să întrebe pe oamenii care se adunaseră în mulțime cine voiau să fie rege, în timp ce toți strigau: "Mihail Fedorovici" ROMANOVS Deci, alegerea conciliară a lui Mihail a fost pregătită și susținută la consiliu și în rândul poporului printr-o serie de mijloace

auxiliare: campanie electorală cu participarea numeroaselor rude ale Romanovilor, presiunea forței cazaci, anchetă nespusă în rândul poporului și strigătul mulțimii capitalei de pe Piața Roșie Dar toate aceste metode electorale au avut succes pentru că și-au găsit sprijin în atitudinea societății față de numele de familie Mihail a fost suportat nu de propagandă personală, ci de popularitatea familiei A aparținut unei familii de boieri, poate cea mai iubită atunci în societatea moscovită Romanovii sunt o ramură recent izolată a vechii familii boierești a Koshkinilor Multă vreme, încă condus carte Ivan Danilovici Kalita, a plecat la Moscova din "Țările Prusiei", după cum spune pedigree, un om nobil, care a fost supranumit Andrei Ivanovich Kobyla la Moscova A devenit un boier proeminent la curtea Moscovei Din al cincilea fiu al său, Fyodor Koshka, a venit "clanul pisicii", așa cum este numit în analele noastre Koshkinii au strălucit la curtea Moscovei în secolele al XIV-lea și al XV-lea Aceasta a fost singura familie de boieri fără titlu care nu s-a înecat în fluxul de noi servitori cu titluri care a inundat curtea Moscovei de la mijlocul secolului al XV-lea Dintre prinții Shuisky, Vorotynsky, Mstislavsky, Koshkins au știut să rămână în primul rând al boierilor La începutul secolului al XVI-lea un loc proeminent la curte a fost ocupat de boierul Roman Yuryevich Zakharyin, care provenea de la nepotul lui Koshkin Zakhary El a devenit fondatorul unei noi ramuri a acestei familii - Romanov Nikita, fiul lui Roman, fratele împărătesei Anastasia, este singurul boier din Moscova din secolul al XVI-lea care a lăsat o amintire bună în rândul oamenilor: numele său a fost amintit de epopeea populară, înfățișându-l în cântecele lor despre Groznîi ca un mediator mulțumit între oameni și țarul furios Dintre cei șase fii ai lui Nikita, cel mai mare, Fedor, s-a remarcat în mod deosebit Era un boier foarte amabil și afectuos, un dandy și o persoană foarte curios Englezul Horsey, care locuia atunci la Moscova, spune în însemnările sale că acest boier cu siguranță dorea să învețe latina și, la cererea lui, Horsey a alcătuit pentru el o gramatică latină, scriind în ea cuvinte latine cu litere ruse Popularitatea Romanovilor, dobândită prin calitățile lor personale, a crescut fără îndoială din persecuția la care a fost supus Nikitichi sub suspiciosul Godunov; A Palitsin pune chiar această persecuție printre acele păcate pentru care Dumnezeu a pedepsit cu Necazuri pământul rusesc Vrăjmășia cu țarul Vasily și legăturile cu Tușin le-au adus Romanovilor patronajul celui de-al doilea Fals Dmitry și popularitatea în lagărele cazaci Deci, comportamentul ambiguu al numelui în anii tulburi a pregătit sprijinul bilateral al lui Mihail, atât în Zemstvo, cât și în cazaci Dar, mai ales, rudenia Romanovilor cu fosta dinastie l-a ajutat pe Mihai la alegerile conciliare În timpul Epocii Necazurilor, poporul rus și-a ales fără succes noi țari de atâtea ori, iar acum doar acea alegere li s-a părut de durată, care a căzut pe față, deși oarecum legată de fosta casă regală Țarul Mihai a fost văzut nu ca un ales conciliar, ci ca nepotul țarului Fedor, un țar natural, ereditar Cronograful modern spune direct că lui Michael i s-a cerut să preia regatul "rudelor sale de dragul unirii scânteilor regale" Nu degeaba Avraamy Palitsyn îl numește pe Mihail "ales de la Dumnezeu înainte de nașterea lui", iar grefierul I Timofeev, într-un lanț neîntrerupt de țari ereditari, l-a plasat pe Mihail imediat după Fiodor Ivanovici, ignorând pe Godunov, Shuisky și pe toți impostorii Și țarul Mihail însuși în scrisorile sale îl numea de obicei pe Ivan cel Groaznic bunicul său Este greu de spus cât de mult a ajutat zvonul care circula atunci la alegerea lui Mihail, că țarul Fiodor, pe moarte, a lăsat moștenire verbal tronul vărului său

Fiodor, tatăl lui Mihail Dar boierii, care au condus alegerile, au trebuit să fie convinși în favoarea lui Mihail de o altă comoditate, față de care nu puteau fi indiferenți Există știri că F I Sheremetev a scris în Polonia cartea Golitsyn: "Misha-de Romanov este tânăr, nu a ajuns încă la minte și ne va fi familiar" Șeremetev, desigur, știa că tronul nu-l va priva pe Mihail de capacitatea de a se maturiza și că tinerețea lui nu va fi permanentă Dar au promis că vor arăta alte calități Că nepotul va fi un al doilea unchi, amintindu-i de fragilitatea sa psihică și fizică, va ieși ca un țar bun, blând, sub care încercările trăite de boieri în timpul domniei lui Ivan cel Groaznic și Boris nu se vor mai repeta Au vrut să aleagă nu pe cel mai capabil, ci pe cel mai convenabil Așa că a apărut fondatorul unei noi dinastii, punând capăt Necazurilor Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CONSECINȚELE IMMEDIATE ALE PROBLEMELOR NOI CONCEPTE POLITICE MANIFESTAȚIILE LOR ÎN NECESARE O SCHIMBARE ÎN COMPOZIȚIA CLASEI DE GUVERNANȚĂ TULBURARE LOCALĂ NOUA DECLARAȚIE A PUTERII SUPREMEI TARUL SI BOYARSTVO BOOYAR DUMA SI CATEDRALA ZEMSKIY SIMPLIFICAREA PUTERII SUPREMATE Încercarea boierească din O SCHIMBARE ÎN COMPOZIȚIA ȘI ÎNSEMNIFICAȚIA ZEMSKAYA SObor DEVASTARE STAREA SOCIETĂȚII DUPĂ NECAJURI Să ne întoarcem la studiul consecințelor imediate ale Epocii Necazurilor, care au format situația politică și morală în care trebuia să acționeze primul rege al noii dinastii Paisprezece ani tulburi trăiți de statul moscovit nu au trecut fără urmă Aceste consecințe, relevate încă din primele minute ale domniei lui Mihai, au provenit din două schimbări principale aduse de Epoca Necazurilor în poziția statului: în primul rând, a fost întreruptă tradiția politică, vechiul obicei în care se păstra ordinea la moscoviți starea secolului al XVI-lea; în al doilea rând, Epoca Necazurilor a pus statul în astfel de relații cu vecinii săi care au cerut o tensiune și mai mare a forțelor populare pentru lupta externă decât cea a trăit statul în secolul al XVI-lea Prin urmare, din aceste două schimbări au apărut o serie de concepte politice noi care au prins rădăcini în mintea Moscovei și o serie de fapte politice noi care constituie conținutul principal al istoriei noastre a secolului al XVII-lea Să le studiem pe amândouă NOI CONCEPTE POLITICE În primul rând, din șocul trăit în vremea necazurilor, oamenii statului moscovit au scos la iveală o cantitate abundentă de noi concepte politice cu care părinții lor, oamenii secolului al XVI-lea, nu erau familiarizați Acesta este beneficiul trist al vremurilor tulburi: ei fură oamenilor pacea și mulțumirea și, în schimb, oferă experiențe și idei Așa cum frunzele copacilor se întorc pe dos într-o furtună, tot atât de tulburi din viața populară, fațade sparte, dezvăluie curțile din spate și, atunci când le văd, oamenii care sunt obișnuiți să observe partea din față a vieții se gândesc și încep să se gândească involuntar că au văzut până acum departe de toate Acesta este începutul gândirii politice Cel mai bun, deși dificil, școala lui este revoltele populare Așa se explică fenomenul obișnuit - munca intensificată a gândirii politice în timpul și imediat după răsturnările sociale Conceptele cu care mințile moscovite au fost îmbogățite în timpul Necazurilor au schimbat profund vechea concepție obișnuită a societății asupra suveranului și a statului Suntem deja familiarizați cu acest punct de vedere Poporul Moscovei din secolul al XVI-lea ei vedeau în suveranul lor nu atât gardianul bunăstării poporului, cât proprietarul teritoriului statului Moscova și se priveau ca niște străini care trăiesc deocamdată pe acest teritoriu, ca un accident politic Voința personală a suveranului a servit ca unic izvor al vieții statului, iar

interesul personal sau dinastic al acestui suveran era singurul său scop Din cauza suveranului, nu au observat statul și poporul Confuzia a zguduit acea privire întărită În acești ani grei, oamenii statului moscovit au fost chemaţi nu o dată să-și aleagă suveranul; în alţi ani statul era complet fără suveran şi societatea era lăsată în pace Încă de la începutul secolului al XVII-lea Oamenii moscoviți au trăit astfel de situații, au văzut astfel de fenomene care, sub părinții lor, erau considerate imposibile, direct de neconceput Au văzut cum au căzut regii, pentru care poporul nu a rezistat, au văzut cum statul, rămas fără suveran, nu s-a destrămat, ci și-a adunat puterea și și-a ales un nou rege oameni din secolul al XVI-lea iar însăşi posibilitatea unor asemenea situaţii şi fenomene nu i-a trecut prin minte Odinioară, statul era conceput în mintea poporului numai cu prezenţa suveranului, întruchipat în chipul lui şi absorbit de el În vremea necazurilor, când uneori nu exista suveran sau nimeni nu știa cine este, conceptele anterior inseparabile au început să se separe de la sine Moscovia - aceste cuvinte din actele Epocii Necazurilor sunt o expresie de înțeles pentru toată lumea, ceva nu numai de imaginat, ci și de fapt existent chiar și fără un suveran O idee a ieșit cu ochiul din spatele feței, iar această idee a statului, separându-se de ideea de suveran, a început să se contopească cu conceptul de popor În aceleași acte, în loc de "Tarul Suveran și Marele Duce al Întregii Rusii" găsim adesea expresia "oameni ai statului moscovit" Am văzut cât de greu era pentru mințile moscovite să se obișnuiască cu ideea unui țar ales: motivul pentru aceasta a fost lipsa de gândire că voința poporului, în caz de nevoie, ar putea fi o sursă complet suficientă de putere supremă legitimă, iar neînțelegerea acesteia a provenit dintr-o lipsă de gândire despre popor ca forță politică În raport cu regele, toți supușii săi erau considerați iobagi, slujitorii săi sau orfani, oameni fără rădăcini și fără adăpost care trăiau pe pământul său Ce fel de voință politică pot avea iobagii și orfanii și cum poate deveni o sursă a puterii stabilite de Dumnezeu a celui uns al lui Dumnezeu? Timpul Necazurilor a atins pentru prima dată profund această conștiință politică stagnantă, făcându-i dureros să simți cât de departe rămânea mintea oamenilor în urma sarcinilor stabilite brusc și amenințător de cursul spontan al vieții oamenilor În timpul Necazurilor, societatea, lăsată în pace, a învățat involuntar să acționeze independent și conștient și a început să apară în ea ideea că ea, această societate, poporul, nu a fost un accident politic, așa cum obișnuia să simtă moscoviții, nu străini, nu locuitori temporari în cineva de atunci statul, ci că un astfel de accident politic este mai degrabă o dinastie: în cei ani de la moartea țarului Fedor, s-au făcut patru încercări nereușite de a întemeia o nouă dinastie și doar a cincea a reușit Alături de voința suverană, și uneori în locul ei, acum de mai multe ori a existat o altă forță politică, chemată la acțiune de Vremea Necazurilor - voința poporului, exprimată în verdictele lui Zemsky Sobor, în poporul Moscovei adunare, care a strigat țarul Vasily Shuisky, în congresele alese din orașe, ridicându-se împotriva hoțului Tușinski și a polonezilor Datorită acestui fapt, ideea unui suveran maestru în mintea Moscovei a fost treptat, dacă nu s-a retras, apoi complicată de noua idee politică a suveranului - alesul poporului Astfel, elementele de bază ale ordinii de stat au început să se schimbe în conștiință, să intre într-un alt raport: suveranul, statul și poporul Ca și înainte, din cauza suveranului, nu au observat statul și poporul și și-au putut imagina mai degrabă un suveran fără popor decât un stat fără suveran, așa că acum experiența ne-a convins că statul,

cel puțin de ceva timp, poate să fie fără suveran, dar nici suveranul, nici statul nu se pot descurca fără popor Aceeași ordine de concepte a fost abordată, doar din cealaltă parte, negativă, de către publiciștii moderni care au scris despre Necazuri, A Palitsyn, I Timofeev și alții, fără nume Ei au văzut rădăcina necazului în lipsa de forță curajoasă a societății, capacitatea de a se uni împotriva puternicilor încălcatori ai ordinii și ai legii Când B Godunov și-a săvârșit nelegiuirile, a distrus marii stâlpi cu care a fost întărit pământul, toți "cei mai nobili" au devenit muți, au fost muți ca peștii, nu a fost niciun puternic în Israel, nimeni nu a îndrăznit să spună adevărul conducătorului Pentru această conivență publică, pentru "tăcerea nebună a lumii întregi", după spusele lui A Palitsyn, pământul a fost pedepsit MANIFESTAȚIILE LOR Adevărat, la consiliul din , în mijlocul confuziei și discordiei generale, a triumfat vechea idee obișnuită a unui rege "natural", căruia Mihai îi era îndatorat pentru alegerea sa Această mișcare înapoi a fost un semn că mintea populară, reprezentată la consiliu de către aleși, nu a putut face față noii situații și a preferat să se întoarcă în antichitate, la fosta "liniște nebună a lumii întregi" Chiar mai târziu vom vedea de mai multe ori cum curgerea tulbure, spontană a vieții oamenilor a acoperit cu nămol adâncirile parțiale ale conștiinței publice Dar, în anumite cercuri ale societății, ideea necesității unei participări active și bine organizate a zemstvei la afacerile întregului pământ s-a manifestat în timpul Necazurilor, uneori cu mare forță Dacă ne adâncim în esența și semnificația acestui gând și ne amintim cât de greu este pentru oameni să obțină noi concepte politice, atunci putem prevedea că o astfel de schimbare a minții nu ar putea trece fără să lase urme Urme ale acțiunii sale se găsesc în unele fenomene din Epoca Necazurilor În , nobilul rebel din Ryazan Sunbulov a adunat o mulțime de oameni pe piața Moscovei și a cerut de la boieri depunerea țarului Vasily Dar în mulțime erau oameni care s-au opus răzvrătiților: "Chiar dacă țarul ți-a fost dezamăgit, este imposibil să-l cobori din regat fără boieri mari și o adunare populară" Aceasta înseamnă că adunarea națională cu boierii în frunte era considerată singura instituție abilitată să hotărască chestiuni atât de importante Noile guverne au recunoscut și au susținut această viziune asupra importanței voinței populare în rezolvarea problemelor politice fundamentale Aceeași idee pe care cetățenii de bun simț au exprimat-o rebelilor de pe piață a fost exprimată chiar de țarul Vasile Când Sunbulov și complicii săi au izbucnit în palat, regele i-a întâmpinat cu cuvintele: "De ce ați venit la mine, sperjuri, cu atâta zgomot și obrăznicie? Dacă vrei să mă omori, sunt gata să mor; dacă vrei să mă alungi de pe tron, atunci nu poți face asta până nu se adună toți boierii mari și toate rândurile oamenilor și ce sentință va decide întregul pământ, sunt gata să acționez după acea sentință Într-o societate care a fost chemată în repetate rânduri să rezolve probleme importante de stat, a început să pătrundă până și ideea că adunarea zemstvo formată în mod corect, formată în mod corect, avea dreptul nu numai să aleagă un țar, ci, uneori, să-l judece Cel puțin această idee a fost exprimată oficial în numele guvernului țarului Vasily Shuisky Chiar la începutul domniei sale, un anume prinț a fost trimis în Polonia Gr Volkonsky să justifice în fața guvernului polonez exterminarea primului impostor și bătaia polonezilor loiali lui Conform ordinului oficial care a fost dat ambasadorului, el le-a spus regelui și tigăilor că oamenii statului moscovit, condamnând adevărata curte, au dreptul să pedepsească un astfel de rege precum Falsul Dmitry pentru faptele rele și nelegiuite

Prințul Grigore a făcut un pas și mai îndrăzneț, dezvoltându-și părerile mandatate în fața guvernului polonez: a adăugat că cel puțin acum a apărut suveranul direct, născut, țareviciul Dimitri, dar dacă nu-l vor pentru stat, atunci nu poate fi o forță asupra statului Chiar la carte Andrew Mikh Kurbsky, un liberal politic al secolului al XVI-lea, i s-ar ridica părul dacă ar auzi o asemenea erezie politică CLASA CONDUCATOARE Evenimentele din Epoca Necazurilor nu numai că au plantat noi concepte politice în minte, dar au schimbat și componența clasei guvernamentale prin care au acționat regii din prima dinastie, iar această schimbare a contribuit în mare măsură la succesul acestor concepte în sine Vechii suverani moscoviți și-au condus statul cu ajutorul clasei boierești, strâns organizate, pline de spirit aristocratic și obișnuite cu puterea Semnificația politică a acestei clase nu era asigurată de legea directă, ci se baza pe un vechi obicei guvernamental Dar acest obicei era susținut de două suporturi indirecte Un articol din Sudebnik din a afirmat autoritatea legislativă a Dumei boierești, iar în Duma rolul predominant a aparținut boierilor Pe de altă parte, localismul a subordonat numirile oficiale în conducere unor relații genealogice, împingând în vârf aceeași nobilime boierească Un sprijin i-a susținut pe boieri ca cea mai înaltă instituție guvernamentală, celălalt - ca clasă guvernamentală În timpul domniei lui Mihai, unul dintre cei mai născuți reprezentanți ai acestei clase, prințul boier I M Vorotynsky a descris poziția guvernamentală a boierilor în trecut: "Au fost ocară asupra noastră de la foștii suverani, dar guvernele nu ne-au îndepărtat; în tot statul, toată lumea avea dreptate asupra noastră, dar nu am fost dezonorați de oameni răi Boierin a vrut să spună că indivizii din clasa boierească au fost uneori răniți de arbitrariul foștilor suverani, dar nu au lipsit clasa însăși de semnificația guvernamentală, nu au lăsat loc oamenilor slabi în fața ei Prințul Vorotynsky a exprimat bine puterea guvernamentală a clasei în fața neputinței politice a indivizilor Această clasă, care deținea toate drepturile în stat, a început să se prăbușească de la începutul Epocii Necazurilor, deși inițiativa în această chestiune îi aparține lui Ivan cel Groaznic Rândurile parohiale ordonate ale boierilor se răreau din ce în ce mai mult; noi oameni slabi au izbucnit în locurile goale, neobișnuiți cu puterea, fără tradiții familiale și abilități politice În preajma regilor noii dinastii nu se vede o serie întreagă de vechi familii nobiliare, care anterior s-au păstrat constant în vârf Sub țarii Mihail și Alexei nu mai există prinți Kurbski, nici prinți Hholmski, nici prinți Mikulinsky, nici prinți Penkov; prinții Mstislavsky și Vorotynsky vor părăsi în curând scena; in lista de boieri si duma de la intalnim ultima carte Shuisky și până acum - nici o singură carte Golitsyn În același fel, numele celor fără titlu, dar aparținând vechilor boieri moscoviți, nu se remarcă în vârf: nu sunt Tuchkov, Chelyadnins, Saburov, Godunov; în locul lor se află toți oameni de genuri noi, despre care nimeni nu știa sau puțini știau în secolul al XVI-lea - Streșnevii, Naryșkinii, Miloslavskiii, Lopuchinii, Boborykinii, Yazykovs, Chaadaevs, Chirikovii, Tolstoi, Viclenia etc , și din intitulat - prinții lui Prozorovsky, Mosalsky, Dolgoruky, Urusov și a multor foste familii bune, au supraviețuit doar genunchii subțiri Această schimbare în componența clasei guvernamentale a fost observată atât de cei din interior, cât și de cei din afară La începutul domniei lui Mihail, rămășița vechilor boieri moscoviți s-au plâns că, în vremea necazurilor, mulți dintre cei mai răi oameni, țăranii negustori și tinerii copii boieri, adică nobili provinciali născuți săraci, au fost ridicați la rândurile de vârf de către țari

aleatoriu și căutători ai regatului, ridicându-i la titlurile de okolnichih, nobili DUMA și funcționari Duma În , comisarii polonezi, care negociau cu ambasadorii Moscovei, ciuleau ochii boierilor Moscovei, spunând că acum la Moscova, din cauza păcatelor, s-a întâmplat ca țăranii de rând, copiii preoți și măcelarii, nepotriviți pentru mulți domnești și familiile boierești, nu sunt apte de mare stat şi treburile zemstvo sunt admise Sub noua dinastie, acești începători politici își croiesc tot mai îndrăzneț drum spre vârf și chiar urcă în Duma Boierească, care devine din ce în ce mai subțire, devenind din ce în ce mai puțin boierească Ei au fost înaintașii și înaintașii acelor oameni de afaceri de stat ai secolului al XVIII-lea, pe care contemporanii i-au numit atât de potrivit oameni "întâmplători", oameni "în caz" Deci, zic eu, prinții din fosta dinastie au domnit cu ajutorul unei întregi clase guvernamentale; regii secolului al XVII-lea a început să guverneze cu ajutorul unor indivizi care au plutit accidental în sus Aceste chipuri noi, eliberate de tradițiile guvernamentale, au devenit purtătorii și conducătorii noilor concepte politice care au pătruns în mintea Moscovei în timpul Necazurilor TULBURARE LOCALĂ Pătrunderea atâtor oameni noi în cercurile nobile conducătoare a încurcat relatările parohiale Localismul, așa cum am văzut deja (lectura XXVII), a construit nobilimea boierească într-un lanț închis de persoane și nume de familie, care, în disputele locale, s-a desfășurat într-o rețea complexă de relații oficiale și genealogice Doi colegi de muncă, neștiind cum comunicau între ei, și-au determinat patria lor parohială relativă, implicând a treia, a patra, a cincea persoană în cont, iar dacă unul dintre rivali era jignit din neglijență sau conformare, acesta a afectat onoarea tribală dintre aceştia al treilea sau al cincilea, care au intervenit în cauză pentru a se izola de încălcarea străină a onoarei lor Prințul D M Pozharsky trebuia să fie într-un caz mai mic decât B Saltykov În Duma, au calculat după cum urmează: Pozharsky rudă și egală cu Prince Romodanovsky - ambii prinți ai lui Starodubsky și Romodanovski au fost mai puțin decât M Saltykov, iar M Saltykov a fost în calea lui mai puțin decât B Saltykov - prin urmare, Prinț Pozharsky este mai mic decât B Saltykov Oameni noi au rupt acest lanț, intrând în el cu zale nepotrivite Au pătruns în rândurile vechii nobilimi pentru merite directe sau sub pretextul meritelor patriei; dar localismul nu a recunoscut faptele Care este pentru el meritul patriei? Ochiul cunoștea strămoșul cu un tabel generațional de descendenți și picturi murale la nivel de serviciu Avea propria sa patrie - o onoare de familie Dar nici oamenii noi nu au vrut să-și sacrifice meritele și serviciile, iar în istoria statului moscovit nu a existat o epocă atât de abundentă în certuri locale ca domnia lui Mihai Cel mai proeminent dintre nou-veniți, prințul D M Pozharsky, a experimentat însuși grea ciocnirilor care au avut loc de aici Degeaba a curățat statul moscovit de hoții cazaci și de dușmani polonezi, de la săracii stolnici care i s-a acordat boierilor, a primit "mari patrimonii": i-au găsit vina în orice caz, repetând un lucru că Pojarskii nu sunt de rang oameni, nu au funcții mari ocupate, cu excepția guvernanților și bătrânilor labiali, nu fuseseră niciodată nicăieri Când a fost luat în seamă înaintea lui B Saltykov, acesta nu s-a opus, dar nu a respectat decretul regal și sentința boierească Apoi Saltykov a intentat un proces împotriva lui pentru dezonoare, iar salvatorul patriei a fost "trimis cu cap" unui rival nesemnificativ, dar bine născut, a suferit o ceremonie umilitoare, a fost desfășurat cu o rușine solemnă pe jos sub brațe sub escortă de la curtea regală până la pridvorul rivalului Dar Tatishchev, care și-a bătut sprânceana pe

aceeași carte Pozharsky, în afara măsurării sale, a fost biciuit cu un bici și trimis la prinț cu capul Tulburarea parohialismului, care a început odată cu ciocnirea rasei cu meritul, a continuat cu respingerea rasei în sine ca bază a parohialismului Meritul, rangul înalt binemeritat nu a dat noblețe Regula de bază a parohialismului este că suveranul dă bani și moșii pentru serviciu, și nu patria Când a izbucnit litigiile parohiale și s-a renunțat fără dispută și neascultare la o numire oficială rară, guvernul a venit cu o modalitate de a elimina răul care venea de aici pentru serviciu: posturi care până atunci fuseseră înlocuite de oameni cu genealogii au început să fie numiți de oameni care nu erau genealogi, între care nu era loc de numărat Dar cei care nu sunt genealogici, după ce au ajuns în poziții de pedigree, s-au imaginat imediat că i-au acordat pedigree-ului și s-au certat unul cu altul nu mai rău decât pedigree-ul nobilimii, chiar au început să se ceartă cu oameni cu pedigree adevărat Pentru aceasta, au fost lipsiți de rândurile lor, închiși, biciuiți cu biciul, dar nu s-au lăsat, iar odată, scoși la iveală prin nesfârșita și enervantă sortare a unor asemenea dispute degeaba, grefierul duma și boierul, în chiar la mijlocul ședinței Dumei Boierești, l-a bătut personal pe neliniștitul, nobilul dezbatetor cu bețe, spunând: "Nu în fapte bătuți cu fruntea, cunoaște-ți măsura Dar această calomnie a săracilor a fost cauzată de împrejurările vremii The Time of Troubles a făcut o mare sortare a numelor de servicii, a ridicat unele, a redus altele Gradul de serviciu în sine însemna puțin în localism, nu a dat naștere; dar o persoană bine născută era de obicei ridicată la un rang înalt, ceea ce servea ca un indicator al generozității sale Oamenii mici care au urcat la trepte înalte în vremea necazurilor au încercat să transforme semnul generozității în izvorul său și au început să asimileze ideea că suveranul, conferind un rang înalt nobilului, îi conferă în același timp noblețe Acest gând, care neagă însăși baza parohialismului, aparținea noilor concepte politice apărute în vremea necazurilor și apoi a fost exprimat în mod clar de un servitor josnic, care a spus într-o dispută despre locuri nobilului său rival: marele și cei mici trăiesc din salariul suveranului Aceeași idee a dus la desființarea localismului în , apoi a stat la baza tabelului de ranguri al lui Petru în și, mai ales, a contribuit la absorbția vechii aristocrații boierești de către nobila birocrație TARUL SI BOYARSTVO Noile concepte politice apărute în minte în timpul Necazurilor au avut un efect direct și vizibil asupra ordinii statului sub noua dinastie și anume: asupra instaurării puterii supreme în cursul administrației superioare Totuși, schimbarea care a avut loc aici a fost doar o continuare sau realizare a aspirațiilor declarate în Timpul Necazurilor Am repetat deja de mai multe ori că relațiile reciproce ale suveranului și ale întregii clase boierești au fost stabilite prin practică, obicei, și nu prin lege, depinde de întâmplare sau arbitrar, aceea dintre suveranul-proprietar de la Moscova și boierii-slujitori din casa stăpânului acolo se putea vorbi despre condițiile de serviciu, dar nu despre menaj După suprimarea dinastiei, aceste relații interne au fost inevitabil transferate pe o bază politică: pentru țarul ales, din al său sau al altora, statul nu putea rămâne un feud, iar boierii-grefieri doreau să devină participanți la conducere Deja în timpul Necazurilor, boierii și nobilimea superioară au încercat de mai multe ori să stabilească o ordine de stat bazată pe un acord scris cu țarul, adică pe o restrângere formală a puterii supreme Am văzut astfel de încercări deja în timpul aderării lui V Șuisky și în tratatul Saltykov din februarie Aceste încercări sunt rezultatul unei ruperi în tradiția politică de la

Moscova, care a fost produsă de suprimarea vechii dinastii Nici acum, după ce Necazurile au trecut, boierii nu au vrut să renunțe la aspirațiile lor Dimpotrivă, odată cu entuziasmul politic pe care o înduraseră boierii din vremea lui Groznîi și Godunov, această dorință a izbucnit într-o nevoie arzătoare Mitropolitul Filaret, tatăl lui Mihail, după ce a aflat despre convocarea unui consiliu electoral la Moscova, a scris acolo din captivitatea poloneză că a restabili puterea foștilor țari înseamnă a expune patria la pericolul distrugerii definitive și este mai pregătit a muri într-o închisoare poloneză decât a asista la o asemenea nenorocire în libertate Nici măcar nu bănuia că la întoarcerea sa în patrie, unde mai târziu a stat alături de fiul său cu puterea și titlul de suveran, el însuși va trebui să țină seama de impulsul său constituțional În timpul urcării lui Michael, s-a întâmplat ceva care a răspuns la acest impuls Această nouă încercare, care mai târziu a fost spălată cumva de timp în mintea Moscovei și din ordinea statului, este relevată de dovezi venite din diferite direcții Un pskovit contemporan vorbește despre el, care a scris o poveste bună despre vremea necazurilor și urcarea lui Mihai Naratorul povestește indignat cum, după alegerea lui Mihail, boierii au domnit în țara rusească, nu l-au băgat pe țar în nimic și nu s-au temut de el El adaugă că atunci când Mihail a ajuns pe tron, boierii l-au obligat să sărute crucea pentru ca nici una dintre familiile lor nobile și boierești să nu fie executată pentru vreo crimă, ci doar trimisă la închisoare Omul din generația următoare, funcționarul Departamentului Ambasador, Grigory Kotoshikhin, transmite cazul mai clar El a fugit din Rusia în și în străinătate, în Suedia, a întocmit o descriere a statului moscovit După ce a părăsit Moscova ani mai târziu, după urcarea celui de-al doilea suveran al noii dinastii, el a putut, din amintiri personale sau din tradiție proaspătă, să-și amintească tot timpul de Mihail În descrierea sa, el pune pe acest rege la egalitate cu suveranii care, după înăbușirea vechii dinastii, au urcat pe tron nu prin moștenire, ci prin alegere populară Potrivit lui, toți acești regi aleși au venit la tron cu putere limitată Obligațiile pe care și le-au asumat, asupra cărora "au fost scrisori de la ei", după el, constau în "să nu fie cruzi și impalpabili, fără judecată și fără vină să nu execute pe nimeni pentru nimic și să se gândească la tot felul de fapte sopcha cu boierii și duma, și fără știrea lor, pe ascuns și evident nu fac nimic " Despre țarul Mihail Kotoshikhin adaugă că, deși a fost scris ca autocrat, nu putea face nimic fără sfatul boieresc Același lucru este confirmat de știrile venite din secolul al XVIII-lea Istoricul rus de atunci Tatishchev, care a folosit documente istorice care sunt acum necunoscute, a întocmit o mică notă istorică și politică despre cazul Conducătorilor Supremi în , în care îi mărturisește țarului Mihai că, deși alegerea sa la tron a fost "decent populară ", adică corect conciliar, dar cu aceeași înregistrare ca a fost luată de la țarul V Shuisky, prin care țarul Mihail nu a putut face nimic, dar s-a bucurat de pace, adică a lăsat tot controlul în seama boierilor Dar într-un alt eseu, același Tatișciov se îndoiește puternic de o astfel de înregistrare când analizează știrile despre ea de către Stralenberg, un suedez care a trăit în Rusia sub Petru I, spunând că nu cunoaște dovezi scrise sau orale în acest sens În descrierea sa despre Rusia, publicată în , Stralenberg a folosit amintiri și povești despre secolul al XVII-lea care erau încă proaspete în societatea rusă Din aceasta a aflat că țarul Mihai, la asumarea tronului, trebuia să depună un astfel de jurământ scris: să respecte și să protejeze credința ortodoxă, să uite scorurile anterioare și ostilitatea familiei, la propria discreție

să nu emită legi noi și să nu le schimbe pe cele vechi , sa nu declare razboi si sa nu incheie pacea, sa administreze cauze judecatoresti importante potrivit legii, in ordinea stabilita, si in final, sa-si dea patrimoniul stramosesc rudelor sau sa le ataseze de pamanturile coroanei Dosarul subsemnatului lui Michael este necunoscut, iar obligațiile pe care le-a acceptat nu se remarcă în documentele oficiale de atunci În lunga Cartă aprobată, prin care Zemsky Sobor a confirmat alegerea lui Mihail și în documentul prin care i-au jurat credință față de el, se pot surprinde trei trăsături care subliniază puterea noului țar:) a fost ales în regat , pentru că era nepotul ultimului țar al vechii dinastii, Fedor;) consiliul a jurat credință nu numai regelui pe care-l alesese, ci și viitoarei sale regine și viitorii lor copii, văzând în alesul său, dacă nu ereditar, atunci suveran ereditar;) oamenii de serviciu au făcut jurământul de a fi "fără controverse în nicio treabă suverană", așa cum îi ordonă suveranul în serviciul său S-ar putea să existe îndoieli cu privire la limitarea puterii lui Mihailov Cu toate acestea, tradiția despre aceasta a venit de la contemporanii lui Michael și a durat mai bine de un secol Sugestiile vagi ajută la ghicirea care a fost problema Povestea Pskov inspiră cea mai mare încredere, transmițând cazul în forma în care zvonurile care circulau nu avuseseră încă timp să se transforme într-o legendă, într-o legendă politică În primii cinci ani ai domniei lui Mihail, până la întoarcerea tatălui său din captivitatea poloneză, Romanov, Saltykov, Cherkassky, Sitsky, Lykovs și Sheremetevs, erau toți conducători la curte Dar marii boieri Golitsyns, Kurakin, Vorotynsky erau încă intacți, care i-au impus fratelui lor țar Vasily Shuisky un proces verbal de răstignire și apoi, cu Mstislavsky în frunte, l-au recunoscut pe prințul Vladislav Nu erau în siguranță pentru Romanov, puteau începe o nouă frământare dacă nu ar fi împărțit prada cu ei Da, iar pentru susținătorii lui Michael, puterea, obținută accidental sau necurat, era un os, din cauza căruia erau gata să se muște ocazional Interesul comun al ambelor părți era să se protejeze de o repetare a necazurilor deja trăite, când țarul sau lucrătorul temporar în numele său se ocupa cu boierii ca cu iobagii Așadar, în culisele lui Zemsky Sobor, a avut loc o înțelegere judecătorească nespusă, similară cu cea care a fost învinsă de Godunov și a reușit sub Shuisky Această înțelegere avea ca scop în primul rând asigurarea securității personale a boierilor de arbitrariul țarist Nu a costat nimic să-l lege pe Michael cu inima slabă cu astfel de jurăminte, mai ales cu ajutorul mamei sale, călugărița Martha, o intrigă capricioasă care își ținea fiul în mâini puternice Este dificil să decideți dacă lui Mihail i-a fost luat un proces verbal: povestea tace despre înregistrare, vorbind doar despre jurământ Primii ani ai domniei lui Mihailov justifică ideea unei astfel de înțelegeri Apoi au văzut și au povestit cum oamenii conducători din țară erau de sine stăpâni, "ocolindu-și" suveranul, care a fost obligat să se uite printre degete la faptele anturajului său De asemenea, se poate înțelege de ce procesul verbal al regelui nu a fost făcut public, dacă ar exista Din vremea lui V Shuisky, țarul ales cu putere limitată era privit ca un suveran de partid, un instrument al oligarhiei boierești Acum, în fața lui Zemstvo Sobor, a fost deosebit de jenant să scoți în lumină un asemenea act de partid Limitarea nespusă a puterii, oricare ar fi ea, desigur, nu l-a împiedicat pe Michael să-și păstreze titlul de autocrat și chiar să-l înfățișeze pentru prima dată pe noul sigiliu regal comandat de el BOOYAR DUMA SI CATEDRALA ZEMSKIY Duma boierească a servit drept cel mai înalt organism guvernamental al cercului conducător care convergea în liniște Dar în timpul domniei lui

Mihai, această Duma nu a fost singura instituție guvernamentală cea mai înaltă sub țar: lângă ea se află adesea un alt organism guvernamental cel mai înalt, Zemsky Sobor Vom vedea acum cum s-a schimbat în componența sa, a devenit o adevărată adunare reprezentativă Domnia lui Mihai a fost o perioadă de muncă intensă a guvernului împreună cu Zemsky Sobor Niciodată, nici înainte, nici după, nu s-au ales atât de des din toate rândurile poporului statului moscovit adunat Aproape fiecare problemă importantă de politică externă și internă a forțat guvernul să apeleze la asistența pământului Potrivit documentelor, în timpul domniei lui Mihail sunt cunoscute până la convocări ale lui Zemsky Sobor Mai important, Zemstvo Sobor la acea vreme a apărut cu o competență mai largă, pe care nu o avea înainte și pe care nici măcar tratatul de la Saltykov nu i-a dat-o Acum, Zemsky Sobor ia în considerare astfel de chestiuni care anterior erau responsabile doar de Duma boierească - afacerile curente ale administrației de stat, de exemplu, întrebări despre impozite, care, în conformitate cu acordul Saltykov, a decis țarul cu Duma Aceasta înseamnă că catedrala a fost inclusă direct în cercul de afaceri al Dumei boierești Însă încă din primele minute după alegerea sa, catedrala a devenit într-o relație specială cu regele Ca guvern provizoriu, el, cu boierii în frunte, gestionează totul în stat până la sosirea țarului nou ales la Moscova Cu toate acestea, el nu prescrie condiții alesului său, ci invers În negocierile din partea țarului, sau mai bine zis, a conducătorilor săi, o notă imperativă sună din ce în ce mai insistent: "Noi am devenit țar la cererea dumneavoastră și nu din propria noastră dorință, ne-am ales pe noi, suveranul, de către întreg ai sărutat crucea pentru noi cu voia ta, ai promis că ne vei sluji și ne îndrepti și că vei fi în conjuncție, iar acum tâlharii și crimele sunt peste tot, diverse tulburări de care ne deranjează; așa că ne luați aceste dokuki și puneți totul în ordine Și acest lucru se spunea ambasadorilor conciliari uneori "cu mare mânie și lacrimi" Ei înșiși mi-au cerut să domnesc, așa că dă-mi mijloacele să domnesc și nu mă împovăra cu necazuri inutile: așa a fost tonul dat negocierilor Adunarea Constituantă, care a fost consiliul electoral din în raport cu țarul, s-a transformat cumva într-o adunare executivă, responsabilă față de cei cărora le dădea puterea Având în vedere știrile de mai sus, se poate argumenta, în conformitate cu o știre, că puterea țarului Mihail a fost constrânsă de obligații similare cu cele impuse puterii țarului V Shuisky, adică a fost limitată de Duma boierească Dar după Epoca Necazurilor, când a fost necesar să se restabilească ordinea statului, Duma a întâmpinat la fiecare pas dificultăți cărora nu le-a putut face față singură și, vrând-nevrând, a trebuit să solicite ajutor de la Zemsky Sobor Participarea directă la activitățile guvernamentale, pe care pământul le-a luat în vremea necazurilor, nu s-a putut opri imediat după încheierea acesteia; țarul, ales prin voința poporului, de către sfatul întregului pământ, firește, trebuia să conducă cu ajutorul poporului, reprezentarea zemstvo Dacă Duma boierească a împiedicat puterea țarului, atunci Zemsky Sobor, ajutând Duma, a reținut-o singură, a servit drept contrabalansare Deci, sub influența conceptelor și nevoilor politice cauzate de Necazuri, care nu s-au stins nici după încetarea sa, puterea regelui a primit o structură de negociere foarte complexă și condiționată Era dual, chiar ambiguu atât în ceea ce privește originea, cât și compoziția sa Sursa reală a fost alegerea conciliară; dar a acţionat sub acoperirea ficţiunii politice a succesiunii ereditare prin rudenie Era legată printr-o înțelegere nespusă cu cea mai înaltă clasă guvernamentală, care conducea prin Duma

boierească, dar public, în fața poporului, în actele oficiale a fost autocratic în acel sens neclar, mai degrabă titular, decât legal, care nu a împiedicat nici măcar V Shuisky de la titlul în acte solemne autocrat Astfel, puterea noului rege era compusă din două ambiguități paralele: la origine era ereditar-selectivă, în compoziție - autocratică limitată SIMPLIFICAREA PUTERII SUPREMATE O astfel de stabilire a puterii supreme nu putea fi definitivă și de durată: nu putea rezista decât până când interesele și relațiile conflictuale, tulburate și derutate de Vremea Necazurilor, se vor potoli Această situație este un episod întâmplător din istoria statului moscovit Treptat, puterea supremă a fost simplificată, elementele eterogene din conținutul ei au fost asimilate și absorbite unele de altele Obligațiile politice asumate de țarul Mihai, din câte se poate aprecia, au fost în vigoare pe toată durata domniei sale Întors din robie, părintele suveranilor, înălțat la rangul de patriarh și al doilea suveran, cu mâna fermă a preluat cârma guvernării și nu se uita mereu la fețele boierilor; dar până la sfârșitul vieții lui Filaret, administrarea a fost efectuată de forțele comune ale ambilor suverani, cu participarea Dumei boierești și a Zemsky Sobor Această putere dublă era o mulțime de concepte de familie și considerații politice: era jenant pentru un părinte să devină pur și simplu un subiect al fiului său, iar fiul avea nevoie de o regență permanentă, ceea ce era cel mai firesc să-i încredințeze tatălui său titlul de al doilea suveran Ideea inseparabilității puterii supreme a fost împăcată cu ajutorul dialecticii Într-un caz parohial, întrebarea care dintre suverani este mai mare sau mai mic decât celălalt a fost rezolvată astfel: "ce este el, suveranul, așa este tatăl suveranilor săi; maiestatea lor suverană este de nedespărțit Țarul Mihai nu a lăsat și nu a putut lăsa un testament și este clar de ce Statul din noua dinastie a încetat să mai fie patrimoniul suveranului, iar fosta metodă legală de transfer al puterii, testamentul, a devenit invalidă Dar nu exista o lege cu privire la succesiunea la tron, prin urmare țarul Alexei, ca și tatăl său, a urcat pe tron într-un mod care nu era asemănător cu cel în care i-au mers regii dinastiei precedente A preluat puterea, ca să spunem așa, după două titluri legale - prin moștenire fără testament și prin alegere conciliară În , pământul a jurat credință lui Mihai și viitorilor săi copii Țarul Alexei a urcat pe tron ca succesor al tatălui său, iar contemporanii lui l-au numit "natural", adică rege ereditar Dar Zemsky Sobor a fost deja chemat de trei ori pentru alegerea țarilor (Fyodor, Boris, Mihail) Alegerea Consiliului, ca înlocuire a unui testament, a devenit un precedent recunoscut Acum pentru a patra oară au apelat la aceleași mijloace, pentru a transforma cazul într-o regulă, în ordine; alegerile conciliare au confirmat doar moștenirea prin lege, stabilită prin verdictul conciliar al jurământului din Contemporanii mărturisesc că, după moartea lui Mihail, s-a întâlnit un Zemstvo sobor oficial, care l-a ales pe tron pe fiul lui Mihailov, în vârstă de ani, și a jurat credință către el Un străin, ambasadorul Holstein Olearius, în descrierea sa despre statul moscovit, scrie că țarul Alexei a urcat pe tron cu acordul unanim al tuturor boierilor, domnilor nobili și întregului popor Grefierul moscovit Kotoshikhin, menționat mai sus, vorbește clar și despre convocarea unui consiliu pentru alegerea țarului Alexei El scrie că după moartea lui Mihail, clerul, boierii, nobilii și copiii boieri, oaspeții și negustorii și tot felul de trepte, oamenii și gloata, au fost "preluați" în regatul fiului său de către boieri, care au fost interogați fără discernământ despre regele de pe piață, ca în Însă

obligațiile asumate de Mihai nu au fost repetate de fiul său În alt loc, același Kotoshikhin notează: "Dar actualul țar a fost dus în regat, dar nu și-a dat nicio scrisoare, pe care foștii țari le-au dat și nu le-au cerut, pentru că l-au înțeles mult mai tăcut, și de aceea este scrisă de un autocrat și el își guvernează statul după voința lui" Dar Zemsky Sobor nu a limitat puterea supremă și numai boierii puteau cere scrisori lui Alexei Aceasta înseamnă că repetarea înțelegerii din culise a fost considerată posibilă în , dar a fost recunoscută ca fiind inutilă Țarul Alexei a justificat credulitatea boierilor, care nu au vrut să-l lege cu nicio obligație în timpul urcării sale Nu și-a încordat suveranitatea, a trăit în mare armonie cu această clasă, iar în noua generație boierească, cu care Alexei trebuia să acționeze, tendințele politice din vremea necazurilor, care au inspirat înțelegerea din , dispăruseră deja pe care a început să funcționeze o nouă dinastie, țarul Alexei a încercat să transforme alegerea conciliară într-un simplu rit simbolic Cu un an și jumătate înainte de moartea sa, la septembrie , țarul a anunțat solemn poporului pe prințul senior ca moștenitor al tronului de pe Piața Roșie din Moscova, în prezența clerului superior, a poporului duma și a locuitorilor străini care erau atunci la Moscova Acest anunț solemn al moștenitorului către popor a fost forma în care țarul a transferat puterea fiului său după moartea sa și singurul act care a dat o aparență legală aderării lui Fedor, care, la fel ca nepotul lui Mihailov, nu a fost supus sentința conciliară din Dar o astfel de metodă explicită de transfer al puterii în prezența poporului cu consimțământul tacit al acestuia nu a fost întărită După moartea fiului lui Alekseev, țarul Fedor, care nu a lăsat un moștenitor direct, s-a repetat o alegere activă, forțată de împrejurări, dar într-o formă simplificată, mai precis, distorsionată În aprilie , de îndată ce Fiodor a închis ochii, patriarhul, episcopii și boierii, care veniseră să-și ia rămas bun de la răposatul țar, s-au adunat într-o încăpere a palatului și au început să se gândească care dintre cei doi fii rămași ai țarului Alexei trebuia să fie țarul Ei au condamnat că această problemă ar trebui rezolvată de toate rândurile poporului statului Moscova Imediat din pridvorul palatului, patriarhul cu episcopii și boierii a poruncit tuturor rândurilor să se adune în curtea palatului, iar imediat din pridvor s-a adresat audienței cu un discurs în care a propus aceeași întrebare Cu toate acestea, nu chiar, cu o majoritate semnificativă de voturi, tânărul țarevici Petru, în vârstă de zece ani, a fost proclamat pe lângă bătrânul slab la minte Ivan Cu aceeași întrebare, patriarhul s-a întors către clerul superior și către boieri, care stăteau chiar acolo pe pridvor, și au vorbit în favoarea lui Petru După aceea, patriarhul a mers și l-a binecuvântat pe Petru pentru împărăție Vă prezint aceste detalii pentru a arăta cât de ușor era să faceți un lucru atât de important la Moscova la acea vreme Evident, la această ședință ordinară nu au fost nici aleși, nici ședințe conciliare Întrebarea a fost decisă de o mulțime de diferite ranguri, care a ajuns la Kremlin cu ocazia morții țarului De asemenea, este evident că oamenii care au hotărât în acel moment soarta statului cu patriarhul în frunte habar nu aveau nici despre lege, nici despre consiliu, nici despre statul însuși, sau au găsit astfel de concepte de prisos în acest caz Dar arcașii, ridicați de partidul Prințesei Sofia, ca răspuns la cursul de acțiune al celor mai înalte autorități, după revolta din mai , i-au obligat să aranjeze în grabă aceeași parodie a catedralei, care i-a ales pe ambii prinți tronul În actul acestei alegeri secundare, revoluționare, mai citim că toate rîndurile statului au fost bătute cu fruntea, astfel că "de dragul pacificării națiunii,

ambii frați au devenit regi pe tron și au fost în comun autocrați " ÎNCERCAREA BOIERĂ DIN Am urmărit cum s-a schimbat setarea puterii supreme în primele trei domnii ale noii dinastii și la ce au dus aceste schimbări după moartea celui de-al treilea rege Secolul, care a început cu preocupările intensificate ale claselor conducătoare cu privire la crearea legilor fundamentale, la structura constituțională a guvernării superioare, s-a încheiat cu țara rămasă fără legi de bază, fără o administrație superioară ordonată și chiar fără lege la succesiunea la tron Neavând puterea de a crea o astfel de lege, au evitat intrigile instanței, prezența simbolică la vot, falsificarea Zemsky Sobor și, în cele din urmă, o revoltă militară Cu toate acestea, boierii nu și-au abandonat tradiția politică La sfârşitul anului , când s-a pus problema desfiinţării localismului, adică a distrugerii unuia dintre fundamentele semnificaţiei politice a boierilor, a mai încercat în secret să-şi salveze poziţia Văzând prăbușirea speranțelor lor de lungă durată de dominație în centrul statului, a încercat să se stabilească în provincii S-a întocmit un plan de împărțire a statului în mari regiuni istorice care făceau parte din el și au fost cândva state independente În aceste zone, dintre reprezentanții disponibili ai nobilimii Moscovei, au fost numiți guvernatori eterni, inamovibili, de-a lungul vieții Astfel ar fi apărut conducători locali autorizați, "prințul boier și vicegerent" al regatului Kazanului sau al regatului Siberiei etc Țarul Fedor fusese deja de acord cu acest plan de descentralizare aristocratică a guvernului, dar patriarhul, pe a cărui binecuvântare proiectul a fost transmis, l-a distrus, arătând pericolele că amenință statul Zemsky Sobors din secolul al XVII-lea Schimbarea compoziției și semnificației zemstvo sobors este una dintre cele mai importante consecințe ale Epocii Necazurilor Catedralele secolului al XVI-lea au fost chemați oficiali, organe ale guvernului central și local Dar deja la consiliile din și se remarcă prezenţa aleşilor şi a celor "obişnuiţi" Timpul Necazurilor a creat condiții care au conferit elementului electiv o predominanță numerică decisivă asupra funcționarilor și, prin urmare, a conferit lui Zemsky Sobor caracterul unei adevărate adunări reprezentative Împrejurările au forțat atunci societatea să ia parte direct la treburile publice, iar guvernul însuși a implicat-o în această participare, făcând apel la oameni cu apeluri și îndemnuri pentru ajutor și poziție puternică pentru credința ortodoxă În biserica catedrală au fost citite solemn broșuri despre evenimentele actuale cu un amestec de miraculos Cuvinte necunoscute înainte - consiliul întregului pământ, consiliul general zemstvo, adunarea națională, gândirea puternică a lumii - au devenit o expresie ambulantă a noilor concepte care au pus stăpânire pe minți Dintre aceste concepte, ideea de a alege un suveran "de către consiliul întregului pământ" a fost cel mai profund tăiată în conștiința publică Extinderea, această idee a surprins toate treburile zemstvo; au considerat necesar să se înființeze un "consiliu general puternic" despre fiecare chestiune zemstvo și pentru acel oraș au organizat congrese, alegând din mijlocul lor "cei mai buni oameni" din toate gradele Când pământul a început să fie sfâșiat între regii rivali Vasily și False Dmitri II, ideea unității și integrității statului a fost trezită și au fost amintite dezastrele din anumite secole Fără reprezentanți aleși de toate gradele, aceștia nu au îndrăznit să facă niciun pas important Ambasada Mitropolitului Filaret și Prințului V V Golitsyn la Sigismund în a fost însoțit de o suită, care includea peste de oameni aleși din diferite grade Plec la Moscova, prinț Pojarski, cu scrisori către orașe, a chemat și reprezentanți aleși din toate gradele

în tabăra sa Ei doreau ca întregul pământ, reprezentat de reprezentanții săi, să fie prezent la fiecare act de importanță națională și, prin această prezență, mărturisesc că cazul a fost condus în mod deschis și direct, și nu printr-o conspirație privată, în temniță împotriva poporului, cum a fost Malyuta Skuratov , B Godunov și V însuși au acționat Shuisky În acest curs de acțiune, ei au văzut acum rădăcina necazurilor care s-au abătut asupra pământului rus Aceasta înseamnă că componența aleasă a Zemstvo Sobor a fost elaborată schematic în conștiința publică prin experimente de încercare chiar înainte de convocarea consiliului electoral din , care poate fi recunoscută ca prima experiență de încredere a reprezentării populare reale După ce au eliberat Moscova, boierii și guvernatorii celei de-a doua miliții au cerut cei mai buni aleși, "puternici și rezonabili", din toate gradele, fără a exclude orășenii și oamenii din județ, locuitorii comerciali și industriali ai orașelor de provincie și țăranii, pentru Consiliul Zemstvo și alegerile de stat; Nu vedem reprezentanți ai acestor două clase la Zemsky Sobors din secolul al XVI-lea Liderii miliției au vrut exact să pună în aplicare ideea unui "consiliu mondial" la nivel național, "ecumenic" sau "consiliu mondial", împins de o pană în mintea Epocii Necazurilor, în cuvintele actelor de atunci Odată cu compoziția, s-a schimbat și semnificația catedralei În secolul al XVI-lea guvernul a convocat un consiliu oficial pentru a găsi în el executorii responsabili ai verdictului consiliului sau ai decretului regal Conducătorii miliției a doua au scris în carta raională pentru orașe că fără suveran statul nu s-a construit în niciun fel Am văzut deja că consiliul electoral din , după ce și-a îndeplinit sarcina fondatoare - alegerea regelui, s-a transformat imediat într-o comisie administrativă, care, conform instrucțiunilor și cerințelor regelui nou ales, a luat măsuri prealabile pentru aranjarea teren până la formarea unui guvern permanent Imediat ce s-a format, catedralei i s-a indicat un alt scop În , pentru amenajarea pământului, s-a hotărât chemarea la Moscova din toate rândurile fiecărui oraș aleși, "oameni buni și rezonabili" care să poată spune nemulțumirile, violența și ruinele pe care le-au îndurat: după ce au auzit de la o petiție despre nevoile lor, condițiile înghesuite, ruina și despre orice neajunsuri, țarul, la sfatul tatălui său, patriarhul său, va avea grijă de stat, "pentru a corecta totul în cel mai bun mod" Astfel, aleșii au fost lăsați să inițieze măsuri legislative sub formă de petiții, iar administrația supremă și-a păstrat dreptul de a decide întrebările ridicate Zemsky Sobor s-a transformat dintr-un purtător al voinței poporului într-un purtător de cuvânt al plângerilor și dorințelor oamenilor, iar acesta, desigur, nu este același lucru Cu studiul suplimentar al fenomenelor din secolul al XVII-lea vom avea ocazia să vedem cum au fost determinate structura, activitatea și soarta zemstvo sobors pe baza celor două modificări prezentate DEVASTARE Toate consecințele Epocii Necazurilor prezentate și noile concepte politice cu o nouă compoziție reîmprospătată a clasei guvernamentale și o nouă instaurare a puterii supreme cu un nou caracter al Zemsky Sobor, aparent promiteau o dezvoltare fructuoasă a statului și a societății și a oferit noii dinastii o sursă abundentă de mijloace de acțiune, spirituale și politice, pe care vechea dinastie nu le avea Dar schimbările bruște în minți și ordine poartă întotdeauna cu ele un singur pericol: vor putea oamenii să le folosească în mod corespunzător, nu își vor crea noi dificultăți din mijloace noi? Consecințele Epocii Necazurilor au scos la iveală întreruperea forțată a vechii tradiții politice, distrugerea

obiceiurilor de stat, iar oamenii, chiar și care au stăpânit un stoc semnificativ de concepte corespunzătoare punctului de cotitură, se poticnesc de-a lungul tremurate până când aceste concepte, care au le smulse din vechiul obicei, ei înșiși sunt transformați în obiceiuri solide Din modul în care s-a răsturnat până la sfârșitul secolului al XVII-lea instaurarea puterii supreme, se poate observa că acest pericol a amenințat foarte mult statul moscovit Pericolul a fost intensificat de încă o serie de consecințe ale Necazurilor, destul de nefavorabile Furtunile din Epoca Necazurilor au produs o devastare profundă atât în situația economică a oamenilor, cât și în starea morală a societății ruse Țara era extrem de distrusă Străinii care au venit în Moscovia la scurt timp după urcarea lui Mihail ne pictează un tablou îngrozitor al satelor goale sau arse și al satelor cu colibe abandonate care erau pline cu cadavre care nu fuseseră încă îndepărtate ( ) Duhoarea îi forța pe călătorii de iarnă să petreacă noaptea în frig Oameni care au supraviețuit Epocii Necazurilor, fugind oriunde au putut; toată ordinea civilă era bulversată, toate relaţiile umane erau amestecate A fost nevoie de mult efort prelungit pentru a restabili ordinea, pentru a aduna oamenii împrăștiați, pentru a-i așeza în locurile lor inițiale, pentru a-i împinge în viața de zi cu zi, din care Necazurile îi smulseseră De pe vremea țarului Mihai, s-au păstrat multe liste județene de oameni de serviciu, zeci și inventare de terenuri, cărți de scriitori care descriu situația economică a proprietarilor de serviciu și a populației țărănești Ele descriu în mod viu dezordinea economică a statului moscovit și a poporului în prima domnie a noii dinastii În primul rând, se poate observa o modificare în componența populației țărănești rurale, care a servit drept principală sursă de venit a statului Conform cărților de scriitori din secolul al XVI-lea țărănimea era împărțită în două clase după averea proprietății: țăranii înșiși și fasolea Bobyls sunt aceiași țărani, doar cu randament redus, parcele arate de dimensiuni mai mici în comparație cu țăranii sau complet fără plug, care dețineau doar moșii În secolul al XVI-lea țărănimea a depășit decisiv țărănimea; conform cărților de scriitori din vremea lui Mihailov, după Vremea Necazurilor, se stabilește o relație diferită, pe alocuri chiar inversă, a beanie-ului cu țărănimea: prima este egalată cu cea din urmă sau chiar primește o mare superioritate numerică față de aceasta Așadar, în județele Belevsky, Mtsensk și Yelets pe pământurile oamenilor de serviciu din județ în găsim țărani și cai Aceasta înseamnă că Epoca Necazurilor a forțat un număr mare de țărani să abandoneze pământul arabil sau să-l reducă O astfel de creștere a bunăvoinței a servit ca un semn al expansiunii golului, terenului arabil abandonat și indicarea inventarului terenurilor din acea vreme către o tabără din districtul Ryazan, unde în moșiile aveau de de ori mai mult teren arabil, ar putea să nu fie considerat un caz excepțional Pivnița A Palitsyn, bun maestru monahal și bine informat despre situația economică a patriei, găsim o confirmare curioasă a unei asemenea pustiiri El scrie că, în timpul eșecului de trei ani de recoltă sub țarul Boris, mulți oameni au păstrat stocuri uriașe de pâine umplută în grânare, ariile erau pline de odon și șocuri, iar aceste stocuri vechi și-au hrănit propriile lor și pe alții timp de ani ani, când "strigând și semănând și secerând, voi pune mereu o sabie pe gâtul tuturor Această știre mărturisește și dezvoltarea agriculturii înainte de Necazuri, lipsa vânzărilor de cereale și căderea agriculturii în Necazuri Perturbarea agriculturii, însoțită de o asemenea schimbare a compoziției economice a populației rurale, trebuie să fi avut un efect puternic asupra proprietății private a pământului,

în principal asupra poziției economice a nobilimii provinciale Voi cita, nu pentru memorie, ci pentru referință, câteva date despre diferite districte luate la întâmplare din zecile anului , când erau deja măturate urme de ruină Aptitudinea la luptă a clasei de serviciu depindea de rentabilitatea moșiilor sale, de numărul și bogăția țăranilor care locuiau moșiile și moșiile ei Puțini nobili de comitat aveau feude; marea majoritate trăia din veniturile moșiilor Deci, în districtul Belevsky, moșiile reprezentau / din întreaga proprietate nobiliară a județului, în Tula - puțin mai mult de / , în Mtsensk - / , în Yelets - / , în Tverskoy chiar și la alegere, stratul cel mai bogat al nobilimii provinciale, - / Moșiile nobililor de comitat erau în general foarte mici și extrem de puțin populate: moșia medie din districtul Tula includea de acri de pământ arabil, în Yelets - dessiatini, în Belevsky - dessiatini, în Mtsensk - dess Erau persoane la de acri de teren local, adică de acri pentru fiecare muncitor, în aceste patru județe Dar să nu credeți că tot acest pământ arabil a fost cu adevărat cultivat de țărani și călăreți: o parte nesemnificativă din el a fost arat și chiar și atunci nu tot În Tver uyezd, un nobil ales bogat a cultivat doar de desyatini din de acri de pământ patrimonial și moșiar; din care dec moşierul s-a arat cu iobagii săi; restul de de zecimi au fost folosite de de țărani și bob, gospodari care locuiau în gospodării, astfel încât fiecare gospodărie avea un număr rotund de , dess Aratul țărănesc de dimensiuni mari era destul de rar Mai mult, în Yelets și în alte județe numite din sud erau mulți nobili care erau complet fără pământ, palate unice care aveau doar moșii, fără țărani și fasole și "oameni goali" care nici măcar nu aveau moșii Astfel, în Yelets uyezd, din de copii nobili și boieri, erau locuitori fără pământ și cu un singur palat și locuitori liberi Unii nobili și-au părăsit moșiile și moșiile, au intrat la cazaci sau au mers la curțile boierești ca slujitori și la mănăstiri ca acoliți sau, după observația celor zece, s-au întins în jurul cârciumilor Cu cât proprietatea de serviciu a scăzut, cu atât s-a intensificat nevoia de a mări salariile oamenilor de serviciu pentru a-i ridica în picioare pentru serviciu Creșterea salariilor bănești a dus la o creștere a impozitelor pe pământ care au căzut asupra țăranilor și, întrucât aceste taxe erau repartizate pe întinderea pământului arabil, țăranul, neputând suporta povara fiscală tot mai mare, și-a redus aratul pentru a putea plateste mai putin Așa că vistieria a căzut într-un cerc fără speranță DISPOZITIA SOCIETATII În cele din urmă, dificultățile interne ale guvernului au fost intensificate de o schimbare profundă a stării de spirit a oamenilor Noua dinastie a avut de-a face cu o societate diferită, departe de cea pe care o conduseseră regii anteriori Neliniștile Epocii Necazurilor au avut un efect devastator asupra ponderii politice a acestei societăți: de la aderarea unei noi dinastii pe tot parcursul secolului al XVII-lea toate statele sociale se plâng necontenit de nenorocirile lor, de sărăcirea, ruina lor, de abuzurile autorităților, se plâng de ceea ce au suferit înainte, dar despre care au tăcut cu răbdare înainte Nemulțumirea devine și rămâne până la sfârșitul secolului nota dominantă în starea de spirit a maselor Oamenii au ieșit din furtunile Epocii Necazurilor mult mai impresionați și mai iritabili decât fuseseră înainte, și-au pierdut acea rezistență politică de care erau surprinși observatorii străini ai secolului al XVI-lea în ei, nu mai erau fostul instrument blând și ascultător în mâinile guvernului Această schimbare s-a exprimat într-un fenomen pe care nu îl observasem până acum în viața statului moscovit: secolul al XVII-lea a fost în istoria noastră un timp de revolte populare Acest

fenomen este cu atât mai neașteptat cu cât se regăsește sub regi, care, prin calitățile lor personale și prin modul lor de acțiune, aparent l-au justificat cel mai puțin Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SITUAȚIA EXTERNĂ A STATULUI MOSCOVA DUPĂ PROBLEME OBIECTIVELE POLITICII EXTERNE SUB NOUA DINASTIE RUSIA DE VEST DE LA UNIREA LITUANIEI CU POLONIA MODIFICĂRI ÎN CONDUCEREA ȘI ÎN RELAȚIILE DE STAT ALE ORAȘULUI ȘI LEGEA MAGDEBURG UNIREA LUBLINULUI, CONSECINȚELE EI POPULAȚIA STEPEI UCRAINA ORIGINEA CASACILOR MICI COSACI RUSI ZAPORIZHIA Am subliniat consecințele Vremului Necazurilor, relevate în viața interioară a statului și a societății Să ne întoarcem la o altă serie de fenomene venite din aceeași sursă - la relațiile externe ale statului care s-au stabilit după Epoca Necazurilor OBIECTIVELE POLITICII EXTERNE Poziția internațională externă a statului s-a schimbat semnificativ sub influența Timpului Necazurilor, a devenit incomparabil mai dificilă decât înainte Timp de un secol și jumătate, vechea dinastie a urmat în mod constant o politică externă într-o direcție, a acționat ofensiv, extinzând încet, dar constant teritoriul statului său, adunând părțile împrăștiate ale pământului rusesc De îndată ce unificarea politică a Marii Rusii a început să fie finalizată, sarcinile ulterioare ale politicii externe au devenit imediat clare Marele Duce Ivan al III-lea, culegând ultimele lumi rusești independente, a declarat în același timp în lupta împotriva Poloniei că Marea Rusie unită nu își va depune armele până când nu va fi returnat toate celelalte părți ale pământului rusesc rupte de ea vecini, până când a adunat toată lumea Nepotul său, țarul Ivan, a căutat să extindă teritoriul statului rus până la limitele geografice naturale ale câmpiei rusești, ocupate de străini ostili Astfel, două sarcini de politică externă au fost puse pe ordinea de zi: finalizarea unificării politice a poporului rus și extinderea teritoriului statului până la limitele câmpiei ruse Vechea dinastie nu a rezolvat nici una, nici alta sarcină, fie națională, nici teritorială; cu toate acestea, s-au înregistrat progrese semnificative pe parcurs Bunicul și tatăl Teribilului au întors ținuturile Smolensk și Seversk, spărgând astfel până la Nipru Groznîi însuși s-a întors mai întâi în cealaltă direcție, a ocupat regiunea Volga de mijloc și de jos, extinzând granițele de est ale statului până la Urali și Caspică Mai puțin reușită a fost mișcarea lui ulterioară spre vest Din această parte, a vrut să dobândească Livonia, să înainteze granițele statului până la Marea Baltică, adică până la coasta ei de est, ca hotar natural al câmpiei Dar nu a reușit să stăpânească întregul curs al Dvinei de Vest și, în lupta împotriva Batory, a pierdut chiar și vechile orașe rusești de-a lungul Golfului Finlandei și a lacului Ladoga: Yama (Yamburg), Koporye, Korela (Kexholm) și Ivan- gorod Fiul său, țarul Fedor, după un nou război cu suedezii (-) a întors pierderile tatălui său și a rămas pe coasta Golfului Finlandei, străvechea Votskaya Pyatina din V Novgorod, căreia îi aparțineau aceste orașe Epoca Necazurilor a aruncat din nou statul moscovit din pozițiile vestice ocupate de acesta în secolul al XVI-lea Polonezii, după ce i-au smuls regiunile Smolensk și Seversk, au tăiat Moscova de la Nipru, iar suedezii au doborât-o de pe țărmurile Mării Baltice Primul rege al noii dinastii a fost forțat să cedeze Suediei în baza unui acord de la Stolbov ( ) orașele numite și, de asemenea, Oreșek (Shlisselburg), iar Poloniei în baza unui acord de la Deulin ( ) pământurile Smolensk și Severskaya Moscova a fost din nou forțată să se retragă departe de îndrăgitele granițe vestice Noua dinastie a început prost: nu numai că a abandonat cauza națională a vechii dinastii, dar a și pierdut mult din ceea ce a moștenit de la ea Poziția externă a

statului era înrăutățită și mai mult de dispreţul cu care vecinii săi începuseră să-l trateze încă din vremea Necazurilor Boierii moscoviți în scriau în carta districtuală pentru orașe: "Inamicul sfâșie statul moscovit din toate părțile; am devenit o rușine și reproș la toți suveranii vecini Noua dinastie a trebuit să încordeze forțele poporului și mai mult decât înainte pentru a returna ceea ce a fost pierdut: aceasta era datoria ei națională și condiția stabilității sale pe tron De la prima ei domnie, ea a purtat o serie de războaie menite să apere ceea ce deținea sau să recâștige ceea ce a fost pierdut Tensiunea populară a fost intensificată de faptul că aceste războaie, de origine defensivă, de la sine, imperceptibil, în ciuda voinței politicienilor moscoviți, s-au transformat în ofensive, într-o continuare directă a politicii de unificare a fostei dinastii, în luptă pentru astfel de părți ale pământului rusesc, pe care statul moscovit încă nu le-a deținut până acum Relațiile internaționale din Europa de Est s-au dezvoltat atunci în așa fel încât nu au permis Moscovei să tragă aer după primele eforturi nereușite și să se pregătească pentru altele În , Rusia Mică, care s-a răsculat împotriva Poloniei, s-a predat sub protecția suveranului Moscovei Aceasta a implicat statul într-o nouă luptă cu Polonia Așa că a apărut o nouă întrebare - Micul Rus, care a complicat și mai mult vechile conturi încurcate din Smolensk și Seversk ale Moscovei cu Commonwealth Problema Micii Ruse a fost punctul de plecare al politicii externe a Moscovei de la mijlocul secolului al XVII-lea Ne îndreaptă spre istoria Rusiei de Vest Dar o voi atinge doar cât să clarific condițiile de origine a acestei întrebări Aceste condiții au fost dezvăluite chiar de la începutul evenimentului care l-a stârnit În , centurionul Micilor armate înregistrate rusești Bogdan Khmelnitsky a ridicat Zaporojie împotriva Commonwealth-ului El a fost susținut în unanimitate de țărănimea Mică Rusă, care s-a răzvrătit împotriva stăpânilor lor, tigăile poloneze și rusești polonizate Cazacii înregistrați au trecut și ei de partea lui Bogdan și s-a format o forță formidabilă, cu care Hmelnițki în vreo cinci sau șase luni a avut aproape toată Rusia Mică în mâini Ce era Commonwealth, ce loc a ocupat Rusia Mica în ea, cum s-au găsit domnii polonezi în Rusia Mică, cum au apărut micii cazaci ruși și de ce țărănimea ucraineană li s-a alăturat revoltei - asta trebuie să aflați pentru a vedea rădăcinile mișcării Mici Ruse din Rusiei de VEST' Problema reunificării Rusiei de Vest a fost cea mai dificilă chestiune a politicii externe a Moscovei în secolul al XVII-lea S-a împletit din diverse dificultăți care s-au dezvoltat treptat în acea Rus' din înțelegerea politică dintre domnii polonezi și Marele Duce al Lituaniei Jagail la sfârșitul secolului al XIV-lea În virtutea acestui acord în , Marele Duce al Lituaniei, împreună cu mâna reginei poloneze Jadwiga, a primit regatul polonez Înțelegerea s-a bazat pe calcule reciproce ale părților: Jagiello spera, devenit rege și convertit la catolicism cu tot poporul său, să găsească sprijin în Polonia și pe papă împotriva periculoasei Ordini Teutonice, iar polonezii doreau să ia forțele și mijloacele a Lituaniei și mai ales a Rusiei de Vest prin Jagiello, Volyn, Podolia, Ucraina Deci statele vecine Lituania și Polonia au fost unite printr-o legătură dinastică A fost o legătură mecanică a două state eterogene şi chiar ostile, mai degrabă o intrigă diplomatică, calculată pe neînţelegeri reciproce, decât un act politic bazat pe unitatea intereselor reciproce Cu toate acestea, acest eveniment a adus schimbări importante în poziţia Rusiei de Vest Cucerirea acestei Rus de către prinții lituanieni a fost însoțită de subordonarea Lituaniei influenței ruse La începutul secolului al XV-lea regiunile rusești care au devenit parte a

Principatului Lituaniei, ținuturile Podolsk, Volyn, Kiev, Seversk, Smolensk și altele, atât ca spațiu, cât și ca populație, au depășit semnificativ statul lituanian care le-a cucerit În ceea ce privește compoziția sa tribală și culturală, acest principat lituano-rus a fost mai mult rus decât un stat lituanian Limba rusă și legea rusă, obiceiurile rusești, împreună cu Ortodoxia, se răspândiseră în Lituania păgână pe jumătate sălbatică de aproximativ o sută de ani Apropierea culturală a popoarelor unite sub influența predominantă a celor mai dezvoltate dintre ele ruse a avut atât de mult succes încât pentru încă două sau trei generații și până la începutul secolului al XVI-lea ne-am putea aștepta la o fuziune completă a Lituaniei cu Rusia de Vest Din momentul unirii Lituaniei cu Polonia, influența rusă în Principatul Lituaniei a început să fie înlocuită de cea poloneză, care a pătruns acolo în diferite moduri Una dintre ele a fost dietele, care hotărau treburile comune ale ambelor state aliate: nobilii lituano-ruși, întâlniți aici cu domnii polonezi, s-au familiarizat cu conceptele lor politice și cu ordinele care predominau în Polonia Pe de altă parte, influența poloneză a fost transferată Lituaniei-Rus prin hărțile marilor duci ai Lituaniei, care au fost numite privilegii și au stabilit în Lituania aceeași ordine de guvernare, aceleași drepturi și relații de moșii care dominau în Polonia Pătrunzând în aceste moduri, influența poloneză a schimbat profund atât structura guvernului, cât și structura societății în regiunile rusești care au devenit parte a principatului lituanian MANAGEMENT Prinții ruși, care dețineau aceste regiuni pe baza legii tribale străvechi, ca și strămoșii lor din secolele XI și XII, supunând autorității conduse prințul Lituaniei, ei s-au angajat să-l slujească cu credincioșie și să plătească tribut din posesiunile lor, iar el le-a acordat domnia lor în patrimoniul pe drept ereditar sau uneori în stăpânire temporară, până la "voința lui suverană" Acest lucru a distrus proprietatea familiei antice a prinților Până la începutul secolului al XVI-lea au devenit patrimonii de slujire, proprietari deplini ai principatelor lor și, împreună cu cei mai nobili boieri ruși și nobili lituanieni, au format o aristocrație latifundiară asemănătoare polonezei și chiar mai influentă Membrii acestei aristocrații, pans, alcătuiau consiliul guvernamental, sau consiliul condus prinț al Lituaniei, care i-a limitat puternic puterea Condus de privilegii carte Alexandru , suveranul lituanian nu putea, fără consimțământul domnilor, să conducă cu plăcere relații cu statele străine, să emită și să modifice legi, să gestioneze veniturile și cheltuielile statului și să numească în funcții; Regele a recunoscut opiniile celor bucuroși ca fiind obligatorii pentru el și chiar și în cazul dezacordului său cu ele, le-a acceptat pentru executare "pentru binele său și comun" În același timp, în Lituania, după exemplul Poloniei, au fost introduse cele mai înalte funcții guvernamentale - ordine, care au devenit în cele din urmă posesiunile pe viață ale hatmanului, conducătorul șef al trupelor, cancelarul, păstrătorul sigiliului statului, două trenuri de rulare, miniștrii de finanțe, zemstvo, care era responsabil de veniturile și cheltuielile naționale și economia palatului curții; Șefii regiunilor individuale, care anterior erau conduse de prinții ruși prin înțelegere cu orașele veche, erau numiți guvernatori, de care depindeau caștelanii, comandanții orașului, guvernatorii asistenți și bătrânii săracilor, districtele în care erau împărțite voievodate Deci administrația centrală și regională a Lituaniei-Rus s-a apropiat de cea poloneză și a primit un sistem aristocratic NOBILITATEA RUSO-LITUANĂ ŞI POLONĂ Priviley, atât general sau zemstvo, dat întregului principat, cât și local sau regional, în

Rus lituanian a stabilit drepturi de clasă și relații similare cu cele care existau în Polonia La Seym of Gorodel din , care a confirmat unirea Lituaniei cu Polonia, a fost emis un privilegiu conform căruia boierii lituanieni, care s-au convertit la catolicism, au primit drepturile și privilegiile noilor poloneze; Privilegiile lui Cazimir din au extins aceste drepturi asupra nobilimii ortodoxe Conform acestor privilegii, proprietarii de pământ lituano-ruși erau egalați cu polonezii în drepturile de proprietate asupra proprietăților și moșiilor și erau scutiți de impozite și taxe, cu excepția unora neimportante, care nu aveau atât o semnificație financiară, cât și simbolică, ca semn de cetățenie; țăranii stăpânului au fost scoși de la curtea ofițerilor mari ducali și supuși jurisdicției stăpânilor lor; mai mult, privilegiile lui Cazimir interziceau transferul țăranilor de pe pământurile proprietarilor particulari pe cele mare-ducale și invers; aceste decrete au marcat începutul înrobirii țăranilor în Principatul Lituaniei, după exemplul Poloniei, unde iobăgia a fost instituită încă din secolul al XIV-lea Privilegiile generale și locale au egalat treptat nobilimea lituano-rusă în drepturi și libertăți cu nobilimea poloneză și i-au conferit importanța moșiei conducătoare din principat, cu o putere extinsă asupra populației țărănești care trăiește pe pământurile sale și cu o participare influentă la legislație, instanta si administratia Această poziție a nobilii lituano-ruse a fost stabilită în secolul al XVI-lea Codul legislativ al Principatului Lituaniei, Statutul Lituaniei Începutul acestui cod a fost pus sub Sigismund I prin ediția Statutului din După ce acest prim cod a fost revizuit și completat în mod repetat, în acord cu dreptul polonez, drept urmare acest cod a reflectat puternica influență a dreptului polonez, amestecat în Statutul cu vechile obiceiuri legale rusești, care s-au păstrat în Rus lituanian din vremea Russkaya Pravda Versiunea finală a Statutului lituanian a fost publicată în limba rusă sub Sigismund al III-lea în Conform celui de-al doilea Statut, aprobat de Vilna Seimas în , în Principatul Lituaniei, au fost introduse sejmiks povet gentry, similare cu cele poloneze, care s-au adunat în fiecare povet (județ) pentru selecția judecătorilor zemstvi locali la tribunalul nobiliar moșier, precum și pentru alegerea ambasadorilor zemstvi, adică reprezentanți ai nobilității, la un regim general, sau liber, câte doi din fiecare district Seimas-ul lituanian, înființat prin Tratatul de la Horodel, era format inițial doar din prinți și boieri lituanieni Poziția privilegiată în care acest tratat a plasat nobilimea lituaniană, în mare parte catolică, înaintea ortodocșilor ruși, a determinat regiunile rusești anexate Lituaniei să se ridice împotriva guvernului lituanian, când, după moartea lui Vitovt ( ), a avut loc o nouă ceartă între cei Gediminovici În această luptă, prinții și boierii ruși au câștigat drepturile nobililor lituanieni și aproximativ jumătate din secolul al XV-lea a primit acces la Sejm, care a devenit general sau rampant, așa cum se numea acum Dar și după aceea, Seim-ul și-a păstrat caracterul aristocratic: din regiunile rusești, au apărut pe el doar nobilimea, prinții și tigăile, care erau chemați cu toții personal și aveau un vot decisiv În prima jumătate a secolului al XVI-lea, sub Sigismund I, nobilimea ruso-lituaniană a purtat o luptă zgomotoasă cu nobilimea lor și a căutat să fie încadrată în dietele generale Statutul din a aranjat o reprezentare Sejm a nobilii ruso-lituaniene pe modelul nobilității poloneze Sejm; în chestiunea continuării uniunii lituano-polone, ea a fost în favoarea unirii eterne cu Polonia: fuziunea Sejmului ruso-lituanian cu cel polonez conform decretelor de la Lublin din a egalat-o pe deplin în drepturi politice

cu nobilii polonezi ORASE Întărirea nobilimii în Principatul Lituaniei a fost însoțită de declinul orașelor antice din Rusia de Vest În vechea Rusie Kievană, regiunile cu orașele lor volost constituiau pământuri întregi, care erau supuse hotărârilor vechelor orașelor mai vechi Acum, odată cu introducerea ordinelor gospodar, orașul regional s-a desprins de regiunea sa; locul vechei a fost înlocuit de voievodul numit de Marele Voievod cu slujitorii săi, bătrânii, castelanii și alți domnitori; Guvernul orașului Zemstvo a fost înlocuit de coroană Totodată, terenurile suburbane, aflate în uz comunal al orașelor, erau împărțite de marii duceți în posesia privată cu obligația serviciului militar Slujind proprietarii de pământ, boieri și zemyanye, odinioară parte a societăților urbane, acum, cu privilegiile lor nobiliare, s-au separat de burghezi (un loc în orașul polonez, localitatea), populația urbană comercială și industrială și au început să părăsească orașele, stabilindu-se în moșiile lor și vechimea în muncă, moșii plătite Regiunile antice ale orașelor veche rusești s-au descompus treptat în moșii princiare și pan, iar orașul veche epuizat a rămas singur printre acești proprietari străini și adesea ostili care i-au prădat volosta inițială; vocea lui se închise mereu între zidurile ei, fără a ajunge la suburbiile ei Marii ofițeri de poliție princiari, guvernatori, castelani și bătrâni i-au asuprit pe orășeni Pentru a scoate orașele Rusiei de Vest din declin, suveranii polono-lituanieni le-au dat autoguvernarea orașului german, legea Magdeburg, care în secolele XIII și XIV a pătruns în Polonia împreună cu coloniştii germani care au inundat apoi oraşele poloneze În secolul al XIV-lea această autoguvernare a fost introdusă în orașele Galiției, care a fost anexată Poloniei de regele Cazimir cel Mare în ; din jumătatea secolului al XV-lea Legea Magdeburgului sa răspândit în alte orașe din Rusia de Vest În temeiul acestui drept, orășenii au primit unele privilegii comerciale și beneficii pentru administrarea îndatoririlor statului și au fost scutiți de jurisdicția guvernatorilor și a altor funcționari guvernamentali Conform legii Magdeburg, orașul era guvernat de două consilii, sau colegii, o lavă, ai cărei membri (lawniki - jurați), sub președinția unui voit (german Vogt) numit de rege, judecau orășenii și un consiliu cu radtsy (ratmans) aleși dintre orășenii și burmisterii din fruntea lor, care se ocupau de treburile gospodărești, comerțul, amenajarea și protopopiatul orașului UNIREA DIN LUBLIN Influența politică a Poloniei asupra Lituaniei, apropiind sistemul statal lituano-rus de cel polonez, în secolul al XV-lea și prima jumătate a secolului al XVI-lea a susținut cumva unirea dinastică a ambelor state, care a fost reînnoită în mod repetat prin noi tratate, uneori având suverani separați, alteori uniți sub stăpânirea unui singur În secolul al XVI-lea s-a conturat o nouă combinație de circumstanțe, care a consolidat uniunea polono-lituaniană și a conferit mai multă unitate statelor unite; această combinaţie a fost însoţită de consecinţe extrem de importante pentru toată Europa de Est şi mai ales pentru Rus' de Sud-Vest Mă refer la marea schismă a bisericii din Europa de Vest din secolul al XVI-lea, adică reforma bisericii S-ar părea că ceea ce a avut Europa de Est cu vreun doctor german Martin Luther, care în a început un fel de dispută despre adevărata sursă a dogmei, despre mântuirea prin credință și despre alte subiecte teologice! Cu toate acestea, această lovitură ecleziastică din Occident nu a trecut neobservată nici în Europa de Est; nu a atins-o cu consecințele sale moral-religioase directe, ci a atins-o prin reflecție sau ca un ecou îndepărtat Mișcări celebre de liber-gândire în societatea bisericească rusă a secolului al XVI-lea au avut o legătură destul de strânsă cu

reforma și au fost susținute de idei venite din Occidentul protestant Dar ezit să spun unde Reforma a avut un efect mai puternic asupra relațiilor internaționale, în Occident sau aici, în Est Din această parte, este un fapt important în istoria statului rus În general, accept cu mare rezervă ideea că vechiul Rus a trăit complet separat de Europa de Vest, ignorând-o și fiind ignorat de ea, nu a exercitat asupra ei și nu a perceput nicio influență din ea Europa de Vest nu cunoștea Rusia antică mai bine decât cea nouă Dar, ca și acum, cu trei sau patru secole în urmă, Rusia, dacă nu înțelegea cum ar fi trebuit mersul treburilor în Occident, atunci și-a experimentat uneori consecințele asupra ei mai puternic decât era necesar Acest lucru s-a întâmplat în secolul al XVI-lea Pentru a întări legătura dinastică dintre Lituania și Polonia, guvernul polonez, condus de cler, a întreprins o propagandă intensificată a catolicismului în rândul Rusiei ortodoxe lituaniene Această propagandă a fost deosebit de intensă sub cel de-al treilea Jagiellon - Casimir, pe la mijlocul secolului al XV-lea și a provocat imediat o puternică respingere din partea populației ortodoxe din Lituania Datorită acestui fapt, deja la sfârșitul secolului al XV-lea a început dezintegrarea principatului lituanian: prinții ortodocși ruși și chiar lituanieni au început să se îndepărteze din Lituania pentru a-i sluji pe Marele Duce al Moscovei Reforma a schimbat drastic relațiile Învățăturile protestante au găsit un teren receptiv în Polonia, pregătite de legăturile culturale strânse cu Germania Mulți tineri polonezi au studiat la Wittenberg și alte universități germane La trei ani după disputa de la Wittenberg, în , clerul polonez s-a adunat la Petrokow și le-a interzis polonezilor să citească scrierile protestante germane: acestea au fost atât de repede și cu succes distribuite aici Sprijinind clerul, guvernul polonez la Congresul de la Torun din același an a emis un decret prin care amenința cu confiscarea proprietăților și exilul veșnic oricui ar importa, vinde și distribuie în Polonia scrierile lui Luther și ale altor protestanți Aceste interdicții stricte au fost întărite: după câțiva ani, amenințarea cu confiscarea a fost înlocuită cu amenințarea cu pedeapsa cu moartea Dar toate acestea nu au ajutat Protestantismul a preluat societatea poloneză; chiar episcopul de Kiev Pac a predicat deschis modul de gândire luteran Din Polonia și alte țări vecine, protestantismul a pătruns și în Lituania Aproximativ jumătate a secolului al XVI-lea aici, în de parohii catolice, abia o mie dintre catolici au supraviețuit; restul enoriașilor s-au convertit la protestantism Ordinul teuton prusac a căzut din Biserica Romană în , împreună cu maestrul său, Albert, care și-a asumat titlul de duce În această ordine au început să apară traduceri ale scrierilor protestante în lituaniană Principalul propagator al protestantismului în Lituania a fost Avraham Kulva, un Litvin care a studiat în nordul Germaniei și și-a luat doctoratul acolo, care s-a găsit mai târziu succesor în preotul german Winkler Ambii predicatori au răspândit luteranismul Calvinismul a fost inculcat cu mai mult succes acolo, susținut de influentul magnat lituanian Nikolai Radziwil cel Negru, vărul reginei Barbara, mai întâi secretul, iar apoi soția explicită a regelui Sigismund-August La începutul celei de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea marea majoritate a nobilimii catolice se convertise deja la protestantism, atrăgând alături de o parte din nobilimea ortodoxă lituano-rusă - Vishnevetsky, Khodkeviches și alții Aceste succese ale protestantismului au pregătit Unirea de la Lublin în Influența protestantă a slăbit energia a propagandei catolice în rândul Rusiei lituaniene Ultimii Jagielloni de pe tronul Poloniei, Sigismund I și

Sigismund II August (-) - au fost indiferenți față de lupta religioasă care a urmat în statul lor unit Sigismund-August, un petrecător blând și leneș, crescut în rândul noilor tendințe, în măsura în care i-a permis poziția sa de stat, chiar a patronat noi învățături, el însuși dădea pentru lectură cărți protestante din biblioteca sa, în biserica de la curte a permis predici în spirit protestant; la fel i-a fost la ieșirea din palat într-o vacanță, unde să meargă, la biserică sau la biserică Patronându-i pe protestanți, i-a favorizat și pe ortodocși; În , a explicat decizia Seimului din Gorodel, care interzicea ortodocșilor să ocupe funcții de stat și publice, în așa fel încât explicația echivalează cu desființarea Odată cu slăbirea propagandei catolice, care a fost susținută de regii anteriori, populația ortodoxă a Lituaniei a încetat să fie teamă sau ostilă față de guvernul polonez Această schimbare a dispoziției populare a făcut posibilă continuarea uniunii politice a Lituaniei cu Polonia Sigismund-August se apropia de moarte fără copii; cu el s-a stins dinastia Jagiellonian și, în consecință, unirea dinastică a ambelor state a încetat de la sine În timp ce propaganda catolică, patronată de guvernul polonez, a acționat foarte tensionat în Lituania, populația ortodoxă lituano-rusă nici nu a vrut să se gândească la prelungirea uniunii A fost ridicată o întrebare alarmantă cu privire la relațiile ulterioare ale Lituaniei cu Polonia Dar datorită toleranței religioase sau indiferenței binevoitoare a lui Sigismund-August, ortodocșii au încetat să se mai teamă de acest gând Opoziția la extinderea unirii putea fi așteptată doar de la nobilii lituanieni, care se temeau că vor fi zdrobiți de nobilimea poloneză, nobilimea obișnuită, iar nobilimea lituano-rusă, tocmai din această cauză, dorea o unire veșnică cu Polonia În ianuarie , Dieta s-a întrunit la Lublin pentru a rezolva problema extinderii uniunii Când a fost descoperită opoziție față de aceasta din partea nobilimii lituaniene, regele a atras alături de el doi dintre cei mai influenți magnați ai Rusiei de Sud-Vest: ei erau prințul Rurikovici Konstantin Ostrozhsky, guvernator al Kievului și prințul Ghediminovici Oleksandr Czartoryski, voievod al Voliniei Ambii nobili erau conducători ai nobilimii ortodoxe ruso-lituaniene și puteau cauza multe necazuri regelui Prințul Ostrozhsky a fost un proprietar specific puternic, deși se recunoștea ca subiect al regelui; în orice caz, era mai bogat și mai influent decât acesta din urmă, avea posesiuni extinse care au capturat aproape întreaga provincie actuală Volyn și părți semnificative din provinciile Podolsk și Kiev Aici a avut de orașe și peste de sate, din care a primit venituri de până la milioane de zloți (mai mult de milioane de ruble cu banii noștri) Acești doi magnați au dus nobilimea rusă de sud-vest, gravitând deja spre nobilimea Poloniei, iar lituanianul a urmat, care a decis chestiunea unirii La Dieta de la Lublin, uniunea politică a ambelor state a fost recunoscută pentru totdeauna inseparabilă chiar și după suprimarea dinastiei Jageloniene În același timp, statul unit a primit aranjamentul final Polonia și Lituania au fost unite ca două jumătăți egale ale unui singur stat, numit prima Coroană, al doilea Principat și ambele au primit împreună numele de Commonwealth (respublica) Era o monarhie electivă republicană În fruntea administrației se afla regele, ales prin dieta generală a Coroanei și Principatului Puterea legislativă aparținea Sejm-ului, care era alcătuit din ambasadori zemstvo, adică deputați ai nobilității, numai nobilii, și Senatului, care era format din cei mai înalți demnitari laici și spirituali ai ambelor părți ale statului Dar sub un guvern suprem comun, ale cărui organe erau Sejm, Senatul și Regele, ambele părți aliate ale

Commonwealth-ului păstrau o administrație separată, aveau miniștri speciali, o armată specială și legi speciale Pentru istoria Rusiei de Sud-Vest, cele mai importante au fost acele decizii ale Seimului Lublin, conform cărora unele zone din această Rusă, care făceau parte din Principatul Lituaniei, treceau la Coroană: acestea erau Podlyakhia (partea de vest) a provinciei Grodno) Volinia și Ucraina (provincile Kiev și Poltava cu o parte din Podolsk și anume cu Voievodatul Braslav și cu o parte din Cernihiv) În asemenea împrejurări, a avut loc Unirea de la Lublin în Ea a fost însoțită de consecințe extrem de importante, politice și național-religioase, pentru Rusia de Sud-Vest și toată Europa de Est CONSECINTELE UNIUNII Rezoluțiile Sejmului de la Lublin au reprezentat pentru Rusia de Vest sfârșitul stăpânirii gediminizilor și influenței poloneze pe care aceștia o exercitau acolo Polonezii au realizat, pe care o căutau de aproape de ani, legătura eternă a statului lor cu Lituania și anexarea directă la Polonia a regiunilor Rusiei de Sud-Vest, tentantă din punct de vedere al resurselor naturale Gediminizii, sub influența poloneză, au distrus multă antichitate în supusul Rusiei și au introdus o mulțime de lucruri noi în structura și viața sa Regiunile vechii Rusii Kievene erau conduse de familia domnească a lui Rurikovici cu aleții lor în acord cu orașele veche senior ale regiunilor, având, odată cu dezvoltarea slabă a proprietății private a pământului, legături sociale și economice fragile cu lumile regionale Sub gediminizi, această clasă de guvernare instabilă a fost înlocuită de o aristocrație sedentară de mari proprietari de pământ, care includea prinți ruși și lituanieni cu boierii lor și odată cu întărirea ordinului Sejm, clasa militară a micilor proprietari de pământ, nobilimea obișnuită și nobilimea a început să preia această aristocrație Regiunile antice, sau ținuturile Rusiei Kievene, care au fost atrase de orașele lor mai vechi ca centre politice, în Rusia lituaniană au fost împărțite în districte administrative de mari ofițeri princiari, unite nu prin centre locale, ci printr-un centru comun de stat În cele din urmă, orașele înalte ale regiunilor înseși, prin ajunul lor reprezentând lumile lor regionale în fața prinților, au fost rupte de aceste lumi de administrația mare-ducală și de proprietatea privată a terenurilor, iar înlocuirea sistemului veche prin legea Magdeburg le-a transformat în societăți mici-burgheze de clasă îngustă, închise într-o așezare urbană apropiată și lipsite de semnificație zemstvo, participarea la viața politică a țării Dominația noilor, viața și, în unele locuri, ordinele ereditare și legea Magdeburgului - acestea sunt cele trei știri aduse Rusiei lituaniene de influența poloneză Unirea de la Lublin, prin consecințele sale, a anunțat un efect intensificat al celei de-a patra știri, pregătită anterior de influența poloneză, - iobăgie POPULAȚIA STEPEI UCRAINA Din jumătatea secolului al XVI-lea regiunea Niprului mijlociu, de mult goală, este vizibil populată Stepele libere de acolo au atras însăși coloniști; succesele iobăgiei în Lituania au susținut și intensificat acest flux migratoriu Până la începutul secolului al XVI-lea aici s-au format mai multe categorii ale populatiei agricole rurale, diferita prin gradul de dependenta fata de proprietari, incepand cu taranii, inveterati si nelocuitor, care s-au stabilit cu imprumut de la proprietar sau fara imprumut si isi pastreaza dreptul de mutare, și terminând cu servitorii involuntari, iobagii cultivatori ai fermei În epoca primului și celui de-al doilea Statut (-), pe măsură ce creșterea politică a nobilității, aceste categorii erau din ce în ce mai egalizate în direcția celei mai mici libertăți Unirea din a accelerat mișcarea în această direcție Sub regii electorali ai

Commonwealth-ului, legislația, precum și conducerea întregii vieți politice a țării, au intrat sub influența directă a nobilității polono-lituaniene, clasa conducătoare a statului Nu a omis să profite de predominanța sa politică în ceea ce privește populația rurală supusă ei Odată cu anexarea la Coroană a regiunilor rusești de pe ambele maluri ale Niprului mijlociu, aici a început să se stabilească administrația poloneză, înlocuind rusul nativ, iar sub acoperirea ei s-a mutat aici nobilimea poloneză, dobândind pământ aici și aducând cu ei iobăgie poloneză, care primise deja contururi ascuţite Nobilimea nativă lituano-rusă a adoptat de bunăvoie conceptele și obiceiurile proprietarilor de pământ ale noilor lor vecini din Vistula și regiunea Bugului de Vest Dacă, în interesul vistieriei, legea și guvernul încă s-au ocupat cumva de relațiile țăranilor cu proprietarii de pământ, atunci personalitatea țăranului a fost lăsată în totalitate la latitudinea pan-cavalerului său Nobilii și-au arogat dreptul la viață și la moarte asupra țăranilor lor: a ucide un iobag pentru o noră era ca și cum ai ucide un câine - așa spun scriitorii polonezi moderni Fugând din captivitate, care era strânsă ca un laţ puternic asupra ţăranului, populaţia rurală a refluat intens din regiunile interioare ale Coroanei şi Principatului către stepele nemărginite ale Ucrainei, coborând din ce în ce mai jos de-a lungul Niprului şi Bugului de Est, unde nobilii nu reușise încă să treacă Curând, speculațiile proprietarilor de pământ au început să profite de această mișcare, dându-i o nouă putere Tigăile și nobilii au implorat stăpânirea pe viață de starostvos în orașele ucrainene de graniță, în Braslav, Kanev, Cherkasy, Pereyaslav, cu vaste pustii suburbane, au procurat și pur și simplu au capturat întinderile nemăsurate ale stepei și s-au grăbit să le populeze, ademenind burgherii fugari și ţărani cu foloase generoase Stepele ucrainene au fost apoi eliminate, la fel ca în ultima vreme terenurile Bashkir sau de-a lungul coastei de est a Mării Negre Oamenii cei mai nobili și de rang înalt, prinții Ostrozhsky și Vishnevetsky, pans Pototsky, Zamoysky etc , nu s-au rușinat niciodată să participe cu zel la jefuirea deșertului statului de-a lungul Niprului și afluenților săi de stepă la dreapta și la stânga Dar speculatorii pământului de atunci au acționat încă mai conștiincios decât răposații lor imitatori din Urali și caucazieni Datorită lor, stepa Ucraina a prins rapid viață În scurt timp, aici au apărut zeci de orașe noi, sute și mii de ferme și sate Concomitent cu așezarea, stepele au fost întărite, fără de care era imposibil În fața lanțului de orașe vechi, Braslav, Korsun, Kanev, Pereyaslav, s-au aliniat șiruri de castele noi, sub acoperirea cărora au apărut mici orașe și sate Aceste așezări, în mijlocul unei lupte constante cu tătarii, s-au dezvoltat în societăți militare, amintind de acele "avanposturi eroice", care se aflau încă în secolele X-XI granițele de stepă ale Rusiei Kievene au fost împrejmuite Din aceste societăți s-au format Micii cazaci ruși ORIGINEA CASACILOR Cazacii au constituit un strat al societății rusești, odinioară răspândit în toată Rusia În secolul al XVI-lea Cazacii erau muncitori angajați care lucrau în gospodăriile țărănești de oameni, fără ocupații specifice și reședință permanentă Acesta a fost sensul general inițial al cazacului Mai târziu, această clasă rătăcitoare și fără adăpost din Rusia moscovită a dobândit titlul de oameni liberi, sau oameni liberi Acest popor a găsit un teren deosebit de favorabil dezvoltării în regiunile sudice ale Rusiei, adiacente stepei, ale cărei condiţii îi confereau un caracter aparte Când furtuna pogromului tătarilor a început să fie uitată, a urmat o luptă cronică meschină între granițele stepei rusești și tătarii care cutreiera stepele Orașele de frontieră fortificate au

servit drept puncte de plecare și fortărețe pentru această luptă Aici s-a format o clasă de oameni, cu armele în mână, plecând în stepă pentru pescuit și comerț cu animale Oameni curajoși și săraci, acești pescari și vânători înarmați, trebuie să ne gândim, au primit fonduri pentru meseriile lor periculoase de la negustorii locali, cărora le-au vândut prada În acest caz, nici aici nu și-au pierdut caracterul de muncitori agricoli care lucrau pe cheltuiala stăpânilor lor Ca războinici obișnuiți cu lupta de stepă, aceștia puteau fi sprijiniți și de guvernele princiare locale Acești oameni, în continuă ciocnire cu aceiași mineri de stepă tătară, au adoptat numele tătar al cazacilor, care s-a răspândit apoi la muncitorii fără adăpost din nordul Rusiei În fâșia de est a stepei de sud, astfel de ciocniri au început mai devreme decât oriunde altundeva De aceea, cred că cele mai vechi știri despre cazaci vorbesc despre cazacii din Ryazan, care și-au oferit orașului un serviciu într-o ciocnire cu tătarii în fenomene repetate care nu puteau apărea decât la nașterea cazacilor În zeci de districte de stepă ale secolului al XVI-lea întâlnim însemnări despre unul sau altul fiu de boier de raion: "A rătăcit în stepă, a coborât la cazaci" Asta nu înseamnă că a fost înscris în vreo societate permanentă de cazaci, de exemplu, pe Don; pur și simplu și-a găsit tovarăși la întâmplare și împreună cu ei, lăsând serviciul și moșia, a mers în stepă pentru a face o plimbare în sălbăticie, pentru a se angaja temporar în meserii libere de stepă, în special cu tătarii, apoi se întoarce în patria sa și se stabilește undeva Al zecelea Ieleți din marchează un lot întreg de moșieri ieleți care și-au părăsit moșiile și s-au dus la cazaci, iar apoi au poruncit în curțile boierești ca iobagi și slujitori la mănăstiri Patria inițială a cazacilor poate fi recunoscută ca linia orașelor rusești care se învecinează cu stepa, care mergea de la Volga de mijloc până la Ryazan și Tula, apoi se rupe abrupt spre sud și se sprijină pe Nipru de-a lungul liniilor lui Putivl și Pereyaslav Curând, cazacii au mai făcut un pas în atacul lor asupra stepei Acela a fost vremea slăbirii tătarilor, a împărțirii Hoardei Cazacii orașului, și în primul rând, probabil, cei din Ryazan, au început să se instaleze ca arteli de comerț militar în stepa deschisă, în regiunea Donului de sus Cazacii Don cu greu ar trebui să fie considerați prototipul cazacilor de stepă Cel puțin în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, când cazacii din Zaporojie abia începeau să se stabilească într-o societate militară, cazacii Don erau deja stabiliți Include și tătari botezați S-a păstrat o petiție a unui astfel de nou botezat din tătarii din Crimeea În , a părăsit Crimeea pentru Don și a slujit acolo pe suveranul Moscovei timp de ani, "a batjocorit poporul Crimeea împotriva poporului Crimeea și împotriva ulușilor Crimeii să lupte împotriva cazacilor Don, iar din Don a venit la Putivl " El îi cere suveranului să-și elibereze curtea din Putivl de taxe și impozite, "văruit" și să-i ordone să servească serviciul regal împreună cu Palatul Alb MICI COSACI RUSI Știrile despre cazacii Niprului vin mai târziu decât Ryazan, de la sfârșitul secolului al XV-lea Originea și apariția lor publică originală a fost la fel de simplă ca în altă parte Din orașele din regiunile Kiev, Volyn și Podolsk, chiar și din partea superioară a Niprului, grupurile de mineri au ieșit în stepa sălbatică pentru a "cazaci", a vâna albine, pești, animale și tătari Primăvara și vara, acești cazaci lucrau la "retragerea", zonele de pescuit de-a lungul Niprului și afluenților săi de stepă, iar pentru iarnă s-au adunat cu prada în orașele Niprului și s-au stabilit aici, în special în Kanev și Cherkasy, care au devenit bârlogurile timpurii și principale ale cazacilor Unii dintre acești cazaci, ca în nordul Rusiei, au fost

angajați ca muncitori la filisteni și proprietari de pământ Dar condițiile geografice și politice locale au complicat soarta cazacilor ucraineni A căzut în vârtejul ciocnirilor internaționale dintre Rusia, Lituania, Polonia, Turcia și Crimeea Rolul pe care au trebuit să-l joace cazacii Niprului în aceste ciocniri i-a dat semnificație istorică Tocmai am vorbit despre intensificarea colonizării regiunii Nipru, care a completat populația cazaci locală Acesta a fost un popor necesar pentru regiune și întregul stat, dar neliniștit, creând multe dificultăți guvernului polonez Industriașii de stepă, obișnuiți cu lupta, au asigurat cea mai bună apărare țării de raidurile tătarilor Dar era o sabie cu două tăișuri Unul dintre meseriile sezoniere de stepă, chiar și principalul comerț al cazacilor, a fost raidurile lor de răzbunare pe tărâmurile tătare și turcești Au atacat atât de pe uscat, cât și de pe mare: la începutul secolului al XVII-lea bărcile ușoare cazaci au spulberat orașele tătare și turcești de-a lungul țărmurilor de nord, de vest și chiar de sud ale Mării Negre, au pătruns în Bosfor, până la Constantinopol Ca răzbunare, turcii au amenințat Polonia cu un război, de care polonezii se temeau cel mai mult Încă de la începutul secolului al XVI-lea la Varşovia s-a întocmit un plan pentru a-i face pe cazaci inofensivi, fără a-i împiedica să fie folositori Planul era de a scoate cea mai de încredere parte din masa dezordonată și în continuă creștere a cazacilor și de a o duce la serviciul de stat cu un salariu și cu datoria de a apăra Ucraina, iar restul să-i îndrepte către vechiul lor mod de viață Există însă vești despre companii cazaci recrutate pentru serviciul de grăniceri chiar la începutul secolului al XVI-lea Probabil, acesta a fost unul dintre experimentele temporare în formarea grănicerilor din minerii înarmați de stepă Abia în au format un detașament permanent de de cazaci cu normă întreagă sau înregistrați, așa cum au fost numiți mai târziu Sub Stephen Batory, personalul a fost mărit la , apoi a crescut treptat și, în cele din urmă, în a adus la mii Dar creșterea statului cazac nu i-a diminuat câtuși de puțin pe cazacii provinciali Acești cazaci ilegali, în majoritate țărani, conducătorii locali și tigăile au încercat să se întoarcă la "ambasada", țărănimea, la îndatoririle abandonate; dar poporul, care gustase deja din testamentul cazacului, s-a împotrivit și s-a considerat îndreptățit să nu se supună, pentru că aceeași guvernare care i-a alungat, ca pe țărani, sub jugul tigaii, în timpul războaielor, a apelat la ei după ajutor și i-a chemat sub stindarde nu pe statul de plată ci zeci de mii O astfel de acțiune duplicitară a guvernului a insuflat amărăciune în supranumerarilor și a pregătit din ei o masă explozivă, care a izbucnit cu ușurință într-un incendiu, de îndată ce a apărut un lider eficient Între timp, pe Niprul de jos creștea un cuib cazaci, în care nemulțumirea cazacilor ucraineni și-a găsit refugiu și o pepinieră, transformându-l în răscoale deschise Asta a fost Zaporojie ZAPORIZHIA A luat naștere pe nesimțite de la cazacii pescari, "cazacii pe câmp", în stepă Locuitorii cazaci din orașele de graniță ale Ucrainei au coborât de-a lungul Niprului până în jos, dincolo de repezi Prof Lyubavsky a sugerat că embrionul lui Zaporizhzhya Sich era un mare artel cazac care vâna dincolo de pragurile de lângă nomazii tătari și găsește urme ale acestuia deja la sfârșitul secolului al XV-lea Când cazacii orașului au început să fie supuși restricțiilor din partea guvernului polonez, ei au fugit în locurile cunoscute din Zaporozhye, unde nici comisarii polonezi, nici echipele de execuție nu puteau trece Acolo, pe insulele pe care le formează Niprul, ieșind din repezișuri în stepa deschisă și revărsându-se într-un canal larg, fugarii au pus la cale lupte fortificate În

secolul al XVI-lea principala așezare a cazacilor a apărut pe insula Khortitsa, cea mai apropiată de praguri Acesta a fost cândva faimosul Zaporizhian Sich Mai târziu, a fost transferat de la Khortitsa pe alte insule Zaporozhye Sich-ul reprezenta aspectul unei tabere fortificate, inconjurata de blocaje de lemn, o crestatura Era echipat cu ceva artilerie, mici tunuri luate din fortificațiile tătarilor și turcești Aici s-a format un parteneriat militar-industrial din nou-veniți fără familie și eterogene, autointitulându-se "cavalerismul armatei Zaporizhian" Oamenii Sich locuiau în colibe din tufiș acoperite cu piei de cai Se deosebeau prin ocupații: unii erau în principal mineri, trăiau din pradă militară, alții vânau mai mult cu pești și animale, aprovizionându-i celor dintâi cu hrană Femeile nu aveau voie în Sich; s-au căsătorit cu cazaci, Sidney, cuiburi, au locuit separat în cartierele de iarnă și au semănat pâine, furnizându-le la Sich Până la sfârșitul secolului al XVI-lea Zaporizhzhya a rămas o societate mobilă, schimbătoare: pentru iarnă s-a dispersat în orașele ucrainene, lăsând câteva sute de oameni în Sich pentru a păzi artileria și alte proprietăți Sich În vremuri de calm vara, până la mii de oameni erau prezenți în Sich, dar s-a revărsat când ambasada Ucrainei a devenit insuportabilă de la tătari sau polonezi și s-a început ceva în Ucraina Apoi toți nemulțumiți, persecutați sau prinși de ceva, au fugit dincolo de praguri În Sich, nu l-au întrebat pe străin cine este și de unde vine, ce credință, ce fel de trib: acceptau pe oricine părea un tovarăș potrivit La sfârșitul secolului al XVI-lea în Zaporozhye, semnele unei organizații militare sunt vizibile, deși încă instabile, stabilite ceva mai târziu Frăția militară din Zaporozhye, kosh, era condusă de atamanul ales de Sich Rada, care, împreună cu căpitanul, judecătorul și grefierul ales, a constituit maistrul Sich, guvernul Kosh a fost plasat în detașamente, kurens, dintre care erau atunci , sub comanda unor căpetenii kuren aleși, care erau, de asemenea, clasați ca maiștri Cazacii apreciau mai ales egalitatea tovaraseasca; totul a fost hotărât de cercul Sich, cu bucurie, colo de cazac Acest colo a acționat ușor cu maistrul său, l-a ales și l-a înlocuit și i-a executat pe cei care nu erau de acord, l-a băgat în apă, turnând în sânul ei o cantitate suficientă de nisip În , un nobil pan din Galiția, aventurierul nesăbuit Zborovsky, a venit în Sich pentru a-i incita pe cazaci să atace Moscova Cavalerismul, plictisit de lenevia si lipsa banilor, a acceptat cu bucurie ideea tigaii si l-a ales imediat hatman În campanie, cazacii înșiși l-au molestat, întrebându-l când, cu voia lui Dumnezeu, se vor întoarce de la Moscova sănătoși, dacă are vreo altă afacere din care să poată face bani buni, dar când, după ce a părăsit Moscova, le-a oferit campanie în Persia, aproape că l-au ucis, certându-se între ei Această căutare a câștigurilor de lagăr, mai ușoară pentru jaf și pradă, s-a intensificat pe măsură ce oamenii cazaci s-au acumulat până la sfârșitul secolului al XVI-lea Acești oameni nu mai puteau subzista din comerțul cu pești și animale de stepă și rătăceau cu mii de-a lungul malului drept al Ucrainei, jefuind orășenii Autoritățile locale nu au putut să vândă nicăieri acești cazaci șomeri și ei înșiși nu știau unde să meargă și l-au urmat de bunăvoie pe primul conducător care i-a chemat în Crimeea sau în Moldova Dintre acești cazaci s-au format bande care au atacat statul moscovit atunci când acolo a început Vremea Necazurilor Raidurile în țările vecine au fost numite atunci "pâine cazac" în Ucraina Cazacilor nu le păsa de nimic altceva decât de pradă și au răspuns discursului lui Zborovski despre devotamentul față de rege și patrie cu un proverb comun: atâta timp cât se trăiește, transpira viața, se trăiește până

atunci, atâta timp cât acolo este ceva cu care să se hrănească Dar cazacii nu s-au descurcat cu toții cu o țară străină, Crimeea, Moldovenească sau Moscovită: deja în secolul al XVI-lea a venit rândul patriei Fiind finalizată inepuizabil din masa acumulată, Zaporozhye a devenit un focar pe care s-au produs revolte cazaci împotriva Commonwealth-ului însuși Deci, Unirea de la Lublin a adus trei consecințe strâns legate în sud-vestul Rusiei: iobăgie, colonizarea țărănească sporită a Ucrainei și transformarea Zaporojie într-un refugiu insurecțional pentru populația rusă aservită Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul CARACTER MORAL AL MICICILOR CAZACI RUSI CAZACII SUNT PENTRU CREDINCIOȘI ȘI NAȚIONALITATE DIFERENTA LA CASACI MICĂ ÎNTREBARE RUSĂ ÎNTREBĂRI ALE BALTICĂ ȘI ORIENTALĂ RELAȚIILE EUROPENE ALE STATULUI MOSCOVA SEMNIFICAȚIA POLITICII EXTERNE A MOSCOVEI ÎN SECOLUL CARACTERUL MORAL AL CASACILOR Am trasat în termeni generali istoria micilor cazaci ruși în legătură cu soarta Rusiei lituaniene până la începutul secolului al XVII-lea, când a avut loc un punct de cotitură important în poziția lor Am văzut cum s-a schimbat natura cazacilor: trupe de industriași de stepă au scos în evidență trupe de luptă din mijlocul lor, care trăiau prin raiduri în țările vecine, iar din aceste echipe guvernul a recrutat grăniceri Toate aceste rânduri ale cazacilor priveau în același fel spre stepă, căutând acolo hrană, iar cu aceste căutări, într-o măsură mai mare sau mai mică, au contribuit la apărarea periferiei de sud-est a statului, amenințate în mod constant Odată cu Unirea de la Lublin, Micii cazaci ruși și-au întors fața înapoi, asupra statului pe care o apăraseră până atunci Poziția internațională a Micii Rusii a demoralizat această masă nebunească și vagabondă și a împiedicat să apară în ea sentimentul civic Cazacii obișnuiau să privească țările vecine, Crimeea, Turcia, Moldova, chiar și Moscova, ca un obiect de pradă, ca "pâine cazacă" Ei au început să transfere acest punct de vedere în propriul lor stat, de îndată ce proprietatea asupra pământului pan și nobilii cu iobăgie a început să se stabilească la periferia sa de sud-est Atunci au văzut în statul lor un dușman și mai rău decât Crimeea sau Turcia, și de la sfârșitul secolului al XVI-lea a început să se întoarcă asupra lui cu o furie reduită Așa că Micii cazaci ruși au rămas fără patrie și, prin urmare, fără credință La acea vreme, întreaga lume morală a omului est-european se sprijinea pe aceste două temelii, indisolubil legate una de alta, pe patria și pe zeul pământului Commonwealth nu i-a dat cazacului nici pe unul, nici pe altul Ideea că era ortodox era pentru cazac o amintire vagă din copilărie sau o idee abstractă care nu-l obliga la nimic și nu se pretează pentru nimic în viața cazacului În timpul războaielor, ei i-au tratat pe ruși și cu bisericile lor nu mai bine decât tătarii și mai rău decât tătarii Rusul ortodox pan Adam Kisel, comisarul guvernamental al cazacilor, care îi cunoștea bine, scria despre ei în că erau foarte pasionați de religia greacă și de clerul acesteia, deși din punct de vedere religios se asemănau mai mult cu tătarii decât cu creștinii Cazacul a rămas fără niciun conținut moral În Commonwealth nu mai exista o altă clasă care să se găsească la un nivel inferior de dezvoltare morală și civică: cu excepția cazului în care cea mai înaltă ierarhie a Micii Biserici Ruse dinaintea uniunii bisericești ar putea concura cu cazacii în sălbăticie În Ucraina, cu o gândire extrem de strânsă, nu este încă obișnuit să vadă patria Acest lucru a fost împiedicat de alcătuirea extrem de grozavă a cazacilor Detașamentul de cazaci de cinci sute de pe listă, înregistrat, recrutat sub Ștefan Batory, includea oameni din de orașe și județe din Rusia de Vest și

Lituania, chiar la fel de îndepărtate ca Vilna, Polotsk, apoi din orașe poloneze, Poznan, Cracovia etc , în plus , moscoviți din Riazan și de undeva pe Volga, moldoveni și, pe deasupra, un sârb, un german și un tătar din Crimeea cu nume nebotezat Ce ar putea să unească această turmă? O tigaie stătea pe gât, iar o sabie atârna de o parte: să bată și să jefuiască o tigaie și să vândă o sabie - în aceste două interese întreaga viziune politică asupra lumii a unui cazac, toată știința socială predată de Sich, cazacul Academia, cea mai înaltă școală de vitejie pentru fiecare cazac bun și o groapă de revolte, așa cum o numeau polonezii Cazacii și-au oferit serviciile militare pentru o recompensă corespunzătoare împăratului german împotriva turcilor și guvernului lor polonez împotriva Moscovei și Crimeei și Moscovei și Crimeei împotriva guvernului lor polonez Primele revolte cazaci împotriva Commonwealth-ului au avut un caracter pur social, democratic, fără nicio conoaștere religioasă și națională Ei, desigur, au început în Zaporozhye Dar în primul dintre ele, chiar și liderul era un străin, dintr-un mediu ostil cazacilor, care își trădase patria și clasa, o noră umbroasă din Podlyakhia Kryshtof Kosinsky, că mercenarii nu au fost plătiți la timp salariile, recrutați cazacii și tot felul de turme de cazaci și au început să distrugă și să incendieze orașele, orașele, moșiile nobilii și tigăile ucrainene, în special pe cei mai bogați proprietari de pământ din Ucraina, prinții Ostrozhsky Prințul K Ostrozhsky l-a bătut, l-a luat prizonier, l-a iertat pe el și pe tovarășii săi din Zaporojie și i-a forțat să jure obligația de a sta în liniște la pragul ușii lor Dar două luni mai târziu, Kosinsky a ridicat o nouă revoltă, a jurat credință țarului moscovit, s-a lăudat cu ajutorul turcilor și tătarilor pentru a întoarce întreaga Ucraine cu susul în jos, a tăiat toată nobilimea de acolo, a asediat orașul Cerkasy, plănuind să taie scoateți toți orășenii cu șeful orașului, prin urmare prinț Vishnevetsky, care l-a implorat milă de la Prinț Ostrozhsky și, în cele din urmă, și-a întins capul într-o luptă cu acest șef Munca lui a fost continuată de Loboda și Nalivaiko, care până în au devastat malul drept al Ucrainei Și împrejurările au impus un steag religios-național pe această sabie coruptă fără Dumnezeu și patrie, considerat un rol înalt pentru a deveni un bastion al Ortodoxiei Ruse de Vest CAZACI - PENTRU CREDINCIOȘI ȘI NAȚIONALITATE Acest rol neașteptat a fost pregătit cazacilor de un alt sindicat, Biserica, care a avut loc la de ani după cel politic Permiteți-mi să amintesc în treacăt principalele împrejurări care au dus la acest eveniment Propaganda catolică, reluată odată cu apariția iezuiților în Lituania în , a rupt în curând protestantismul de aici și a atacat ortodoxia S-a întâlnit cu o respingere puternică, mai întâi în magnații ortodocși cu prințul K Ostrozhsky în frunte, iar apoi în populația urbană, în frății Dar printre ierarhia ortodoxă superioară, demoralizată, disprețuită de ei și asuprită de catolici, a apărut vechea idee a unirii cu Biserica Romană, iar la Catedrala din Brest în , societatea bisericească rusă s-a rupt în două părți ostile - ortodoxă și uniată Societatea ortodoxă a încetat să mai fie o biserică legală recunoscută de stat Odată cu moartea a doi episcopi care nu au acceptat unirea, clerul ortodox de rând avea să rămână fără episcopi; mica burghezie rusă pierdea sprijinul politic odată cu începutul tranziției angro a nobilimii ortodoxe la unire și catolicism A rămas singura forță pe care clerul și filistinismul au putut să o apuce - cazacii cu rezerva lor, țărănimea rusă Interesele acestor patru clase erau diferite, dar această diferență a fost uitată la întâlnirea cu un inamic comun Uniunea bisericească nu a unit aceste clase, ci a dat un

nou impuls luptei lor comune și le-a ajutat să se înțeleagă mai bine: atât cazacului, cât și bumbacului le-a fost ușor să explice că uniunea bisericească era uniunea regelui Lyash , pan, preot și agentul lor comun, evreul, împotriva zeului rus, pe care fiecare rus este obligat să-l protejeze Să-i spună unui țăran abătut sau unui cazac cu voință, care se gândea la pogromul tigaii, pe pământul căruia locuiau, că îl vor învinge pe zeul rus jignit cu acest pogrom, menit să le aline și să încurajeze conștiința, zdrobită de sentimentul care se agită undeva în fundul ei, că până la urmă și pogromul nu este o faptă bună Primele răscoale cazaci de la sfârșitul secolului al XVI-lea, după cum am văzut, nu aveau încă acel caracter religios-național Dar de la începutul secolului al XVII-lea cazacii sunt atrași treptat în opoziția Bisericii Ortodoxe Hatmanul cazac Sahaydachny, cu toată armata Zaporizhzhya, a intrat în frăția ortodoxă de la Kiev, în , prin patriarhul Ierusalimului, fără permisiunea, fără permisiunea guvernului său, a restabilit cea mai înaltă ierarhie ortodoxă, care acționa sub ocrotirea cazacilor În , șeful acestei ierarhii nou numite, Mitropolitul Kievului, el însuși a cerut apărarea Kievanilor ortodocși de către cazacii Zaporizhzhya, care au înecat golul Kievului pentru oprimarea ortodocșilor DIFERENTA LA CASACI Așa că cazacii au primit un banner, a cărui față a cerut lupta pentru credință și pentru poporul rus, iar reversul - pentru exterminarea sau expulzarea tigăilor și a nobililor din Ucraina Dar acest stindard nu i-a unit pe toți cazacii În secolul al XVI-lea printre ele a început o bifurcare economică Cazacii, care se înghesuiau în orașele de graniță și trăiau prin meserii sezoniere în stepă, apoi au început să se stabilească pe zonele de pescuit, să înceapă ferme și teren arabil La începutul secolului al XVII-lea alte districte de graniță, precum Kanevsky, erau deja pline de ferme cazaci Zaimka, așa cum se întâmplă de obicei atunci când terenurile goale sunt așezate, a devenit baza proprietății terenurilor Dintre acești proprietari de pământ cazaci stabiliți, cazacii înregistrați erau recrutați în principal, primind un salariu de la guvern De-a lungul timpului, diviziunile înregistrate au fost împărțite în detașamente teritoriale, regimente, după orașele care serveau drept centre administrative ale raioanelor în care locuiau cazacii Acordul cazacilor cu hatmanul coroanei Konetspolsky din a stabilit o armată cazaci înregistrată de mii de oameni; a fost apoi împărțit în șase regimente (Belotserkovsky, Korsunsky, Kanevsky, Cherkassky, Chigirinsky și Pereyaslavsky); sub B Hmelnițki existau deja regimente și numărau peste de sute Începutul acestei divizii regimentare este atribuit vremii hatmanului Sagaidachny (d), care este în general organizatorul Micilor Cazaci Ruși În cursul acțiunii acestui hatman, s-a scos la iveală discordia internă care pândea chiar în depozitul cazacilor Sahaidachny a vrut să despartă brusc cazacii înscriși, ca clasă privilegiată, de simplii țărani din Commonwealth care s-au transformat în cazaci și s-au plâns de el că este greu pentru ambasada de sub el Gentry însuși prin origine, și-a transferat conceptele nobiliare către cazaci Cu o asemenea atitudine, lupta cazacilor cu nobilimea ucraineană a căpătat un caracter aparte: scopul ei nu era să curețe Ucraina de nobilimea străină, ci să o înlocuiască cu clasa sa privilegiată nativă; în cazacii înscrişi se pregătea viitoarea nobilime cazacă Dar adevărata putere a cazacilor nu era în registru Registrul, chiar alcătuit din mii, a absorbit nu mai mult de o zecime din oamenii care se considerau cazaci și și-au însușit drepturi cazaci Era, în general, un popor sărac, fără adăpost, golota, cum li se spunea O parte semnificativă din el locuia în moșiile de pan și nobili și, ca cazaci liberi, nu voia să

aibă aceleași îndatoriri ca și țăranii din Commonwealth Conducătorii polonezi nu au vrut să cunoască libertățile acestui popor și au încercat să-i transforme pe oameni liberi în ambasadă Când guvernul polonez a avut nevoie de asistența militară a cazacilor, a permis tuturor să intre în miliția cazaci, înregistrați și neînregistrați, dar după ce nevoia a trecut, a șters, le-a scos pe cele în plus din registru pentru a le returna la locul lor starea anterioară Acești mâzgălitori, amenințați cu sclavia din bumbac, s-au acumulat în adăpostul lor Zaporozhye și de acolo au condus revolte Astfel au început revoltele cazaci care au loc din de ani sub conducerea lui Zhmail, Taras, Sulima, Pavlyuk, Ostranin și Guni În același timp, registrul fie s-a despărțit în două părți, fie întregul a devenit pentru polonezi Toate aceste revolte au fost fără succes pentru cazaci și s-au încheiat în cu pierderea celor mai importante drepturi ale cazacilor Registrul a fost actualizat și pus sub comanda nobilii poloneze; locul hatmanului a fost luat de un comisar al guvernului; cazacii stabiliți și-au pierdut pământurile ereditare; cele neînregistrate au fost returnate în robia domnului Cazacii liberi au fost distruși Apoi, în cuvintele Micului cronicar rus, toată libertatea a fost luată cazacilor, au fost impuse taxe grele fără precedent, biserici și slujbe bisericești au fost vândute evreilor MICĂ ÎNTREBARE RUSĂ Polonezi și ruși, ruși și evrei, catolici și uniați, uniați și ortodocși, frății și episcopi, nobili și ambasade, ambasade și cazaci, cazaci și filistinism, cazaci înregistrați și Golota liber, cazaci oraș și Zaporojie, bătrâni cazaci și cazaci final , hatmanul cazac și maistrul cazac - toate aceste forțe sociale, ciocnindu-se și încurcându-se în relațiile lor, erau în dușmănie în perechi, iar toate aceste vrăjmășii pereche, încă ascunse sau deja dezvăluite, împletite, au târât viața Micii Rusii într-un astfel de loc un nod complex, pe care nu l-a putut desface nici măcar o minte de stat nici la Varșovia, nici la Kiev Răscoala lui B Hmelnițki a fost o încercare de a tăia acest nod cu o sabie cazac Este greu de spus dacă Moscova a prevăzut această răscoală și necesitatea, vrând-nevrând, de a interveni în ea Nu și-au luat ochii de la ținuturile Smolensk și Seversk și după războiul nereușit din - pregătit pe ascuns ocazional pentru a corecta eșecul Mica Rusia se afla încă cu mult dincolo de orizontul politicii moscovite, iar amintirea lui Cherkasy Lisovsky și Sapieha era încă destul de proaspătă Adevărat, ei au fost trimiși de la Kiev la Moscova cu declarații de disponibilitate pentru a sluji suveranul ortodox al Moscovei, chiar și cu o petiție adresată lui de a lua Rusia Mică sub mâna lor înaltă, pentru că ei, poporul Mic Rus ortodox, nu au unde să meargă decât suveranul La Moscova, ei au răspuns cu prudență că atunci când va exista asuprire în credință din partea polonezilor, atunci suveranul se va gândi cum să scape credința ortodoxă de eretici Încă de la începutul revoltei Hmelnițki, s-au stabilit relații ambigue între Moscova și Rusia Mică Succesele lui Bogdan i-au depășit gândurile: nu s-a gândit deloc să se rupă de Commonwealth, a vrut doar să-i sperie pe domnii vanitosi, iar apoi, după trei victorii, aproape toată Rusia Mică a ajuns în mâinile lui El însuși a recunoscut că a reușit să facă ceea ce nici nu s-a gândit A început să se simtă amețit, mai ales la cină Și-a imaginat deja Principatul Ucrainean de-a lungul Vistulei cu Marele Voievod Bogdan în frunte; el s-a autocrat "singurul autocrat rus", a amenințat că îi va întoarce pe toți polonezii cu susul în jos, că va alunga toți nobilii dincolo de Vistula etc Era foarte enervat pe țarul Moscovei că nu l-a ajutat încă de la începutul cazului, căci nu a călcat imediat pe Polonia și, iritat, le-a spus lucruri nepotrivite

ambasadorilor Moscovei și până la sfârșitul cinei a amenințat că va sparge Moscova, că va ajunge la cel care stătea la Moscova Lăudăroșia nevinovată a făcut loc unei remușcări umilite, dar nu ingenue Această variabilitate de dispoziție a venit nu numai din temperamentul lui Bogdan, ci și din simțul minciunii poziției sale Nu a putut face față Poloniei doar cu forțele cazaci, iar ajutorul extern dorit de la Moscova nu a venit și a trebuit să se țină de Hanul Crimeei După primele sale victorii, el a făcut aluzie despre disponibilitatea lui de a-i sluji pe țarul moscovit dacă îi sprijină pe cazaci Dar la Moscova au ezitat, au așteptat, ca oamenii care nu au propriul plan, dar se așteaptă la el de la cursul evenimentelor Nu știau ce să facă cu hatmanul răzvrătit, dacă să-l accepte sub puterea lor sau să-l sprijine doar de după colț împotriva polonezilor Ca subiect, Hmelnițki a fost mai puțin convenabil decât ca aliat nespus: un subiect trebuie protejat, iar un aliat poate fi abandonat atunci când nu mai este nevoie de el Mai mult, mijlocire deschisă pentru cazacii implicați în războiul cu Polonia și în toată confuzia relațiilor Micilor Rusi Dar a rămâne indiferent la luptă însemna a trăda Ucraina ortodoxă dușmanilor și a-l face pe Bogdan dușman: dacă nu era sprijinit de la Moscova, a amenințat că o va ataca cu tătarii din Crimeea, altfel, luptând cu polonezii, să facă pace și se intoarce impotriva tarului impreuna cu ei La scurt timp după Tratatul de la Zboriv, realizând inevitabilitatea unui nou război cu Polonia, Bogdan i-a exprimat ambasadorului țarist dorința, în caz de eșec, de a se muta cu întreaga armată Zaporizhzhya la Moscova Abia un an și jumătate mai târziu, când Hmelnițki a pierdut a doua campanie împotriva Poloniei și a pierdut aproape toate beneficiile câștigate în prima, Moscova a recunoscut în sfârșit această idee a lui Bogdan ca fiind cea mai convenabilă cale de ieșire din dificultate și a sugerat că hatmanul cu toată armata cazaci se deplasează pe ținuturile vaste și abundente ale suveranului de-a lungul râurilor Doneț, Medveditsa și alte locuri plăcute: această strămutare nu a implicat războiul cu Polonia, nu i-a alungat pe cazaci sub stăpânirea turcilor Sultan și a dat Moscovei grăniceri buni din stepă Dar evenimentele nu au urmat ritmul prudent al politicii de la Moscova Hmelnițki a fost forțat să intre într-un al treilea război cu Polonia în condiții nefavorabile și l-a implorat cu sinceritate pe țarul moscovit să-l accepte ca subiect, altfel ar fi trebuit să se predea sub protecția de mult propusă a sultanului turc și a hanului Crimeii În cele din urmă, la începutul anului , la Moscova, au decis să ia Rusia Mică în cetățenie și să lupte cu Polonia Dar chiar și aici au amânat cazul aproape încă un an, doar vara și-au anunțat decizia lui Hmelnițki, iar în toamnă au convocat un Zemsky Sobor pentru a discuta problema în funcție de rangul lor, apoi au așteptat până când hatmanul a suferit un alt eșec lângă Zhvanets, trădat din nou de aliatul său, hanul, și abia în ianuarie a fost luat jurământul cazacilor După capitularea de lângă Smolensk din , ei au așteptat ani pentru o ocazie favorabilă de a spăla rușinea În , s-au ridicat micii cazaci ruși Polonia s-a trezit într-o situație disperată; din Ucraina au cerut Moscovei să ajute pentru a se descurca fără tătarii trădători și pentru a lua Ucraina sub puterea lor Moscova nu s-a mișcat, temându-se să rupă pacea cu Polonia, și timp de ani a urmărit cu o curiozitate neclintită cum afacerea Hmelnițki, stricată de tătari de lângă Zborov și Berestechko, tinde să decadeze, cum Mica Rusia a fost devastată de aliați-tătari și lupte brutal de feroce și, în cele din urmă, când țara nu mai este bună de nimic, au luat-o sub mâna lor pentru a transforma clasele ucrainene conducătoare din rebelii polonezi în supuși amărâți

ai Moscovei Acest lucru s-ar putea întâmpla doar dacă ar exista o neînțelegere reciprocă între părți Moscova dorea să-i preia pe cazacii ucraineni, chiar și fără teritoriul cazacului, și dacă cu orașele ucrainene, atunci fără greș cu condiția ca guvernatorii Moscovei cu funcționari să stea acolo, iar Bogdan Hmelnițki se aștepta să devină ceva asemănător ducelui de Chigirinsky, conducând Rusia Mică sub supravegherea suzerană îndepărtată a suveranului Moscovei și cu asistența nobilimii cazaci, a căpitanilor, colonelilor și a altor maiștri Neînțelegându-se unul pe celălalt și neavând încredere unul în celălalt, ambele părți în relații reciproce nu au spus ceea ce gândeau și au făcut ceea ce nu au vrut Bogdan se aștepta de la Moscova la o rupere deschisă cu Polonia și o lovitură militară împotriva acesteia dinspre est pentru a elibera Mica Rusie și a o lua sub braț, iar diplomația moscovei, fără a se rupe de Polonia, a așteptat cu calcul subtil până când cazacii au terminat Polonezii cu victoriile lor și i-au forțat să se retragă din țara răzvrătită, pentru ca apoi legal, fără a încălca pacea veșnică cu Polonia, să se alăture Micii Rusii cu Marea Răspunsul Moscovei lui Bogdan a sunat ca o batjocură cruntă când, cu două luni înainte de cazul Zborov, care trebuia să hotărască soarta Poloniei și a Rusiei Mici, l-a bătut cu umilință pe țar cu fruntea "pentru a-și binecuvânta armata să atace" dușmani comuni, iar în Ceasul lui Dumnezeu avea să meargă împotriva lor din Ucraina, rugându-se lui Dumnezeu ca suveranul adevărat și ortodox asupra Ucrainei să fie rege și autocrat La această petiție aparent sinceră de la Moscova i s-a răspuns: pacea veșnică cu polonezii nu poate fi încălcată, dar dacă regele hatmanului și întreaga armată din Zaporojie se eliberează, atunci suveranul hatmanului și întreaga armată îl vor primi, îl vor lua sub subordine mâna lui înaltă Cu o astfel de neînțelegere și neîncredere reciprocă, ambele părți s-au rănit dureros în legătură cu ceea ce au trecut cu vederea în timp Un curajos sabie cazac și un diplomat viclean, Bogdan era o minte politică obișnuită Odată beat, le-a exprimat comisarii polonezi baza politicii sale interne: "Prințul este vinovat, tăiați-i gâtul; cazacul va fi vinovat și și el - acesta va fi adevărul El a privit răscoala lui doar ca pe o luptă a cazacilor împotriva nobilimii, care i-a asuprit, ca pe ultimii sclavi, în cuvintele sale, și a recunoscut că el și cazacii săi urăsc de moarte nobilimea și tigăile Dar nu a eliminat și nici măcar nu a slăbit acea discordie socială fatală, deși a simțit-o, care pândea chiar în mediul cazac, s-a terminat înaintea lui și s-a manifestat brusc imediat după el: aceasta este vrăjmășia maistrului cazac cu Cazacii obișnuiți, "orașul și mulțimea Zaporizhzhya" , așa cum era numit atunci în Ucraina Această dușmănie a provocat tulburări nesfârșite în Rusia Mică și a dus la faptul că malul drept al Ucrainei a căzut în mâinile turcilor și s-a transformat într-un deșert Și Moscova a primit ceea ce merita pentru diplomația sa subtilă și prudentă Ei au privit anexarea Micii Rusii din punct de vedere politic tradițional, ca o continuare a adunării teritoriale a pământului rusesc, respingerea unei vaste regiuni rusești din Polonia ostilă către patrimoniul suveranilor moscoviți și după cucerire din Belarus și Lituania în , s-au grăbit să adauge la titlul regal "toată Rusia Mare și Maly și Albă a autocratului Lituaniei, Volyn și Podolsk Dar acolo au înțeles prost relațiile sociale interne ale Ucrainei și erau puțin angajați în ele ca o chestiune lipsită de importanță, iar boierii moscoviți erau perplexi de ce trimișii hatmanului Vyhovsky vorbeau despre cazaci cu atât de dispreț, ca de bețivii și jucătorii de noroc, și totuși toți cazacii și cu ei înșiși Hetmanul se numesc Ostia Zaporizhia, iar acești trimiși au fost

întrebați cu curiozitate unde locuiau foștii hatmani, în Zaporozhye sau în orașe și dintre cine au fost aleși și de unde Bohdan Hmelnițki însuși a fost ales Evident, guvernul de la Moscova, după ce a anexat Rusia Mică, se vedea în relațiile de acolo ca într-o pădure întunecată Pe de altă parte, problema Micii Rusiei, pusă atât de strâmb de ambele părți, a complicat și a stricat politica externă a Moscovei timp de câteva decenii, a legat-o de inextricabile dispute de Micul Rus, și-a împărțit forțele în lupta împotriva Poloniei, a forțat-o să abandoneze ambele Lituania și Belarus, Volyn și Podolia, și abia a făcut posibilă menținerea Ucrainei din stânga cu Kievul de cealaltă parte a Niprului După aceste pierderi, Moscova a putut să-și repete cuvintele pe care B Hmelnițki le-a spus odată, plângând, reproșându-i că nu a dat ajutor la timp: "Nu asta îmi doream și nu era ca afacerea asta" ÎNTREBARE BALTICĂ Problema Micii Ruse, prin efectul ei direct sau indirect, a complicat politica externă a Moscovei Țarul Alexei, după ce a început un război cu Polonia pentru Rusia Mică în , a cucerit rapid toată Belarus și o parte semnificativă a Lituaniei cu Vilna, Kovna și Grodna În timp ce Moscova ocupa regiunile de est ale Commonwealth-ului, un alt inamic a atacat-o din nord, regele suedez Carol al X-lea, care la fel de repede a cucerit toată Polonia Mare și Mică cu Cracovia și Varșovia, l-a alungat pe regele Jan Casimir din Polonia și s-a autoproclamat În cele din urmă, regele polonez a vrut chiar să ia Lituania de la țarul Alexei Așa că doi dușmani, care băteau Polonia din părți diferite, s-au ciocnit și s-au certat pentru pradă Țarul Alexei și-a amintit vechiul gând al țarului Ivan despre coasta Baltică, despre Livonia, iar lupta cu Polonia a fost întreruptă în de războiul cu Suedia Astfel, problema uitată a extinderii teritoriului statului moscovit până la limita sa naturală, până la coasta baltică, a apărut din nou în prim-plan Întrebarea nu a înaintat nici un pas către o soluție: Riga nu a putut fi luată, iar în curând țarul a oprit ostilitățile, apoi a făcut pace cu Suedia (în Kardis,), returnându-i toate cuceririle sale Oricât de inutil și chiar dăunător a fost acest război Moscovei prin faptul că a ajutat Polonia să-și revină după pogromul suedez, a împiedicat totuși cele două state să se unească sub stăpânirea unui singur rege, deși la fel de ostil Moscovei, dar slăbindu-și constant forțele prin duşmănie reciprocă ÎNTREBARE EST Deja murind Bogdan și apoi a stat în cale atât prietenilor cât și dușmanilor, ambelor state, și celui căruia i-a trădat, și celui căruia i-a jurat credință Înspăimântat de apropierea dintre Moscova și Polonia, a încheiat o înțelegere cu regele suedez Carol al X-lea și prințul transilvănean Ragotsi, iar cei trei au întocmit un plan de împărțire a Commonwealth-ului Adevărat reprezentant al cazacilor săi, obișnuit să slujească pe toate cele patru părți, Bogdan a fost un slujitor sau un aliat și uneori un trădător al tuturor conducătorilor vecini, și al Regelui Poloniei și al Țarului Moscovei, și al Hanului Crimeei și al Sultan turc, și domnitorul Moldovei, și prințul Transilvaniei și s-a încheiat cu ideea de a deveni un prinț liber al Rusiei Mici sub regele polono-suedez, ceea ce și-a dorit Carol al X-lea să fie Aceste viclenie ale lui Bogdan au forțat Țarul Alexei să pună capăt, cumva, războiului suedez Mica Rusia a târât Moscova în prima ciocnire directă cu Turcia După moartea lui Bogdan a început o luptă deschisă între bătrânii cazaci și gloată Succesorul său Vygovsky a fost transferat regelui și cu tătarii de lângă Konotop a distrus cea mai bună armată a țarului Alexei ( ) Încurajați de aceasta și eliberați de suedezi cu ajutorul Moscovei, polonezii nu au vrut să-i cedeze niciuna dintre cuceririle ei A început cel de-al doilea război cu Polonia, însoțit de două eșecuri teribile pentru Moscova, înfrângerea

prințului Khovansky în Belarus și capitularea lui Sheremetev lângă Chudnov în Volinia din cauza trădării cazacilor Lituania și Belarus au fost pierdute Succesorii lui Vyhovsky, fiul lui Bogdan Yuri și Teterya, s-au schimbat Ucraina a fost împărțită de-a lungul Niprului în două jumătăți ostile, stânga Moscova și dreapta poloneză Regele a capturat aproape toată Rusia Mică Ambele tabere de luptă au ajuns la epuizare extremă: la Moscova nu era nimic de plătit pe militari și s-au emis bani de aramă la prețul argintului, ceea ce a provocat revolta de la Moscova din ; Polonia Mare s-a răzvrătit împotriva regelui sub conducerea lui Lubomirski Moscova și Polonia păreau gata să bea reciproc ultimele picături de sânge Ei au fost salvați de inamicul ambilor hatman Doroșenko, care au cedat în fața sultanului din malul drept al Ucrainei ( ) Având în vedere formidabilul inamic comun, armistițiul de la Andrusovo din a pus capăt războiului Moscova a păstrat regiunile Smolensk și Seversk și jumătatea stângă a Ucrainei cu Kievul, a devenit un front larg întins pe Nipru de la porțiunea superioară până la Zaporojie, care, după natura sa istorică, a rămas într-o poziție intermediară, în slujba ambele state, poloneză și Moscova Noua dinastie a ispășit păcatele sale Stolbovsky, Deulinsky și Polyanovsky Tratatul Andrusov a făcut o întorsătură bruscă în politica externă a Moscovei În locul prudentului miop B I Morozov, a fost condus de autorul acestui tratat, A L Ordin-Nashchokin, care a știut să privească înainte A început să dezvolte o nouă combinație politică Polonia nu mai pare periculoasă Lupta veche cu ea a încetat de mult timp, un secol întreg Întrebarea Micului Rus a fost ascunsă de alte sarcini pe care el însuși și le pusese Au fost trimiși în Livonia, adică în Suedia și în Turcia Pentru a lupta cu ambele, era nevoie de o alianță cu Polonia, amenințată de ambele; ea însăși se agita cu putere în legătură cu această unire Ordin-Nashchokin a dezvoltat ideea acestei uniuni într-un întreg sistem Într-o notă înaintată țarului chiar înainte de Tratatul de la Andrusov, el a argumentat necesitatea acestei alianțe cu trei considerente: numai această alianță ar face posibilă patronarea ortodocșilor din Polonia; numai cu o alianță strânsă cu Polonia pot fi feriți cazacii de un război rău cu Marea Rusie la instigarea hanului și a suedezului; în sfârşit, moldovenii şi volohii, despărţiţi acum de Rus' ortodoxă de Polonia ostilă, cu alianţa noastră cu ea, se vor lipi de noi şi se vor depărta de turci, iar apoi din Dunăre însuşi prin Nistru din toţi Volohii, din Podolia , Chervonnaya Rus, Volyn, Mica si Marea Rus' se va forma un popor crestin numeros integral, copii ai unei mame, Biserica Ortodoxa Ultima considerație ar fi trebuit să întâmpine o simpatie deosebită în țar: gândul creștinilor turci îl ocupase de mult pe Alexei În , de Paști, după ce s-a botezat într-o biserică cu negustori greci care locuiau la Moscova, i-a întrebat dacă vor să-i elibereze din robia turcească și, ca răspuns la răspunsul lor înțeles, a continuat: "Când te vei întoarce în țara ta, rugați-i pe episcopii voștri, preoții și monahii voștri să se roage pentru mine și prin rugăciunile lor sabia mea va tăia gâtul dușmanilor mei Apoi, cu lacrimi abundente, a spus, adresându-se boierilor, că inima lui se plângea de înrobirea acestor sărmani de către necredincioși și Dumnezeu va cere de la el în ziua judecății pentru că, având ocazia să-i elibereze, a neglijat aceasta, dar și-a luat asupra sa obligația de a aduce jertfă armata lui, vistieria lui, chiar și sângele lui pentru eliberarea lor Așa au spus înșiși negustorii greci În tratatul din , cu puțin timp înainte de invadarea Poloniei de către sultan, țarul s-a angajat să-l ajute pe rege în cazul unui atac al turcilor și să trimită la sultan și la han pentru a-i descuraja de la

războiul cu Polonia Tipurile de aliați neobișnuiți erau departe de a fi aceleași: Poloniei ținea în primul rând de securitatea sa externă; pentru Moscova, la aceasta i s-a alăturat întrebarea coreligionilor și, în plus, o întrebare reciprocă - despre creștinii turci de partea rusă și mahomedanii ruși de partea turcă Așa s-au încrucișat relațiile religioase în Orientul european încă din secolul al XVI-lea Țarul Moscovei Ivan, după cum știți, a cucerit două regate mahomedane, Kazan și Astrahan Dar mahomedanii cuceriți, cu speranță și rugăciune, s-au întors către capul lor duhovnicesc, urmașul califilor, sultanul Turciei, îndemnându-l să-i elibereze de jugul creștin La rândul său, sub mâna sultanului turc, în Peninsula Balcanică locuia o populație numeroasă, de aceeași credință și de același trib cu poporul rus De asemenea, s-a întors cu speranță și rugăciune către suveranul Moscovei, patronul Orientului ortodox, îndemnându-l să-i elibereze pe creștinii turci de jugul mahomedan Ideea de a lupta împotriva turcilor cu ajutorul Moscovei a început apoi să se răspândească rapid printre creștinii din Balcani Conform acordului, ambasadorii Moscovei au mers la Constantinopol pentru a-l descuraja pe sultan de la războiul cu Commonwealth Vești semnificative pe care le-au adus din Turcia Călătorind prin Moldova și Țara Românească, au auzit astfel de zvonuri printre oameni: "Dacă Dumnezeu ar da creștinilor chiar și o mică victorie asupra turcilor și am începe imediat să vânăm necredincioșii" Dar la Constantinopol, ambasadorilor Moscovei li s-a spus că aici au venit recent ambasadori din tătarii Kazan și Astrahan și din Bashkir, care i-au cerut sultanului să ia în cetățenie regatele Kazanului și Astrahanului, plângându-se că poporul Moscovei, urându-și credință necredincioasă, bătuți pe mulți dintre ei până la moarte și distrugeți neîncetat Sultanul le-a ordonat tătarilor să mai aibă puțină răbdare și le-a acordat petiționarilor halate de toaletă RELAȚII EUROPENE Astfel, întrebarea Mica Rusă a tras cu ea și alte două: întrebarea baltică, despre achiziționarea coastei baltice, și cea estică, despre relațiile cu Turcia din cauza creștinilor balcanici Ultima întrebare a fost apoi clocită numai în idee, în gândurile binevoitoare ale țarului Alexei și Ordin-Nașciokin: la vremea aceea statul rus era încă dincolo de puterea unei abordări practice directe a acestei probleme și, deocamdată, era redus pentru guvernul de la Moscova la lupta împotriva inamicului care stă în drum spre Turcia, cu Crimeea Această Crimeea a stat ca un ghimpe în ochiul diplomației Moscovei, a fost un element enervant în fiecare combinație internațională Deja la începutul domniei lui Alexei, neavând încă timp să-și stabilească conturile regulate cu Polonia, Moscova a convins-o la o alianță ofensivă împotriva Crimeei Când armistițiul lui Andrusov din Tratatul de la Moscova din s-a transformat în pace veșnică și statul moscovit a intrat pentru prima dată într-o coaliție europeană, într-o alianță cvadruplă cu Polonia, Imperiul German și Veneția împotriva Turciei, Moscova și-a luat asupra sa în această întreprindere scorul cel mai învățat de acesta - lupta împotriva tătarilor, atacul asupra Crimeei Astfel, cu fiecare pas, politica externă a statului Moscova s-a complicat Guvernul a refăcut sau a reparat legăturile rupte cu o gamă largă de puteri de care avea nevoie din cauza relațiilor cu cei mai apropiați vecini ostili ai săi sau de care aveau nevoie din cauza relațiilor lor europene Iar statul moscovit s-a dovedit a fi util în Europa la acea vreme La momentul umilinței sale internaționale extreme, la scurt timp după Timpul Necazurilor, nu și-a pierdut o anumită greutate diplomatică Relațiile internaționale în Occident se dezvoltau atunci destul de favorabil pentru el Acolo a început Războiul de de ani și relațiile statelor și-au pierdut

stabilitatea; fiecare căuta sprijin extern, temându-se de singurătate Statului moscovit, cu toată neputința sa politică, s-a dat putere prin poziția sa geografică și semnificația ecleziastică Ambasadorul francez Courmenin, primul ambasador al Franței care a venit la Moscova, nu l-a numit pe țarul Mihai șeful țării din est și al credinței grecești doar din curtoazia francezului Moscova se afla în spatele tuturor statelor dintre Marea Baltică și Marea Adriatică, iar când aici relațiile internaționale s-au confundat și a izbucnit o luptă care a cuprins întregul Vest continental, fiecare dintre aceste state a avut grijă să-și asigure spatele dinspre est prin încheierea unui alianţă sau oprirea duşmăniei cu Moscova De aceea, încă de la începutul activității noii dinastii, cercul relațiilor externe ale statului moscovit s-a extins treptat chiar și fără eforturi din partea guvernului său Este implicat în diverse combinații politice și economice care se conturau atunci în Europa Anglia și Olanda îl ajută pe țarul Mihai să rezolve lucrurile cu Polonia și Suedia, ostile lui, pentru că Moscovia este o piață profitabilă pentru ei și o rută convenabilă de tranzit către Est, către Persia, chiar și către India Regele francez îi oferă lui Mihai o alianță și pe interesele comerciale ale Franței în Est, concurând cu britanicii și olandezii Însuși sultanul îl cheamă pe Mihai să lupte împreună cu Polonia, iar regele suedez Gustav Adolf, care a jefuit Moscova în temeiul Tratatului Stolbovsky, având dușmani comuni cu ea în Polonia și Austria, inspiră diplomaților moscoviți ideea unei alianțe anticatolice, îi tentează cu ideea de a face din patria lor umilită un membru organic și influent al politicii europene a lumii, numește armata suedeză victorioasă care operează în Germania, regimentul avansat care luptă pentru statul moscovit și este primul care înființează un rezident permanent la Moscova Statul țarului Mihai era mai slab decât statul țarilor Ivan și Fedor, dar era mult mai puțin singuratic în Europa Acest lucru se poate spune și mai mult despre statul țarului Alexei Sosirea unei ambasade străine devine atunci un eveniment obișnuit la Moscova Ambasadorii Moscovei merg la tot felul de tribunale europene, chiar și la cele spaniole și toscane Pentru prima dată, diplomația Moscovei intră într-un domeniu atât de larg Pe de altă parte, fie pierzând, fie câștigând pe granițele vestice, statul s-a mutat continuu spre Est Colonizarea rusă, în secolul al XVI-lea a traversat Uralii, în continuarea secolului al XVII-lea merge departe în adâncurile Siberiei și ajunge la granița cu China, extinzând teritoriul Moscovei până la mijlocul secolului al XVII-lea cel puțin o mie la de mile pătrate, dacă vreo măsură geometrică poate fi aplicată achizițiilor de acolo Aceste succese ale colonizării în Est au adus Moscovia în conflict cu China SEMNIFICAȚIA POLITICII EXTERNE Astfel, relațiile externe ale statului au fost complicate și dificile Ele au avut un efect cu mai multe fațete asupra vieții sale interioare Războaiele care au devenit mai dese făceau să simți din ce în ce mai palpabil nesatisfăcătoarea ordinii interne și obligau să privești cu atenție străinii Ambasadele mai frecvente au înmulțit cazurile pentru observații instructive O cunoaștere mai strânsă cu lumea vest-europeană a scos cel puțin sferele dominante din cercul conceptelor moscovite, fermecate de prejudecăți și singurătate Dar, mai presus de toate, războaiele și supravegherea făceau să simți lipsa resurselor materiale, lipsa preistorică a armelor și productivitatea scăzută a muncii oamenilor, inaptitudinea aplicării sale profitabile Fiecare nou război, fiecare înfrângere aducea noi sarcini și preocupări guvernului, noi poveri oamenilor Politica externă a statului a forțat forțele poporului să devină din ce în ce mai tensionate O scurtă listă a războaielor

purtate de primii trei regi ai noii dinastii este suficientă pentru a da o idee despre amploarea acestei tensiuni Sub țarul Mihai, au fost două războaie cu Polonia și unul cu Suedia; toate trei au esuat Sub succesorul lui Mihail, au fost din nou două războaie cu Polonia pentru Rusia Mică și unul cu Suedia; doi dintre ei au eșuat din nou Sub țarul Fiodor, a avut loc un război dificil cu Turcia, care a început sub tatăl său în și s-a încheiat cu armistițiul inutil de la Bakhchisarai din : vestul Zadneprovskaya Ucraina a rămas cu turci Dacă calculezi durata tuturor acestor războaie, vei vedea că de vreo de ani (-) sunt până la de ani de război, uneori simultan cu mai mulți inamici Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul VIBRAȚII ÎN VIAȚA INTERNĂ A STATULUI MOSCOVA A SECOLULUI XVII DOUĂ GAMA DE INOVAȚII DIRECȚIA LEGISLAȚIEI ȘI NECESITATEA UNUI COD NOUL DE LEGI REVOIA DE LA MOSCOVA DIN ȘI RELAȚIA SA CU COD SENTINTA DIN IULIE PRIVIND ELABORAREA REGULAMENTULUI ȘI IMPLEMENTAREA SENTINTEI SURSE SCRISE ALE STATULUI PARTICIPAREA ALEGERILOR COMBINATE LA COMPILAREA EI RECEPȚII DE COMPILARE VALOAREA REGULAMENTULUI IDEI NOI ARTICOLE NOI Ne întoarcem la viața interioară a statului Moscova Dintr-o trecere în revistă a consecințelor imediate ale Epocii Necazurilor și a politicii externe a statului, am văzut că guvernul noii dinastii s-a confruntat cu sarcini externe dificile cu bani, materiale și morale limitate Unde va căuta mijloacele care îi lipsesc și cum le va găsi - aceasta este întrebarea pe care trebuie să o studiem acum VASCULAREA Răspunzând la această întrebare, vom trece peste toate fenomenele cele mai proeminente din viața noastră interioară Sunt foarte complexe, merg în curenți diferiți, adesea se intersectează și uneori se apropie Dar se poate discerne sursa lor comună: a fost aceeași schimbare profundă produsă de Timpul Necazurilor în minți și atitudini, pe care am subliniat-o deja când vorbeam despre consecințele imediate ale Necazurilor A constat în faptul că s-a zdruncinat obiceiul pe care se păstra ordinea de stat sub vechea dinastie, s-a întrerupt tradiția care i-a călăuzit pe creatorii și paznicii acestui ordin Când oamenii încetează să acționeze din obișnuință, renunță la firul tradiției, încep să gândească intens și agitat, iar gândirea îi face să fie suspicioși și vacilați, îi face să încerce cu teamă diferite moduri de a acționa Oamenii de stat din Moscova din secolul al XVII-lea s-au remarcat și prin această timiditate În ele, abundența de concepte noi, rodul experienței grele și al reflecției intense, s-a îmbinat cu precaritatea pașilor politici, cu variabilitatea direcțiilor, semn de neobișnuit cu poziția proprie Dându-și seama de disproporția dintre fondurile disponibile și sarcinile care au venit la rândul lor, ei caută mai întâi fonduri noi în vechile surse naționale interne, încordează forțele poporului, repară și completează construcția sau restabilește ordinea lăsată de părinții lor și bunici Dar, observând epuizarea surselor interne, se grăbesc în lateral, atrag forțe străine pentru a-i ajuta pe cei epuizați și apoi cad din nou într-o reflecție înfricoșătoare, dacă au mers prea departe în abaterea de la antichitatea natală, este posibil să se descurce cu propriile lor remedii casnice, fără ajutorul altcuiva? Aceste direcții, înlocuindu-se una pe alta, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea merg unul lângă altul de ceva timp, iar spre finalul ei se ciocnesc, produc o serie de răsturnări politice și ecleziastice și, traversând în secolul al XVIII-lea, se contopesc în reforma petrină, care îi împinge cu forța într-un singur canal, direcționează ei spre un singur scop Iată, în termeni generali, cursul vieții interne a statului moscovit de la sfârșitul Necazurilor până la începutul secolului al XVIII-lea Acum să ne

întoarcem la studiul momentelor sale individuale DOUĂ GAMA DE INOVAȚII Oricât de mult a încercat noua dinastie să acționeze în spiritul vechii, pentru a o face să uite că este nouă și deci mai puțin legală, nu se putea lipsi de inovații Tulburările au rupt vechiul atât de mult încât însăși restaurarea a ceea ce a fost distrus a căpătat inevitabil caracterul de reînnoire, de reformă Inovațiile merg intermitent pe lângă prima domnie a noii dinastii până la sfârșitul secolului, pregătind transformarea lui Petru cel Mare În conformitate cu cele două direcții din viața statului moscovit care tocmai au fost indicate, în fluxul acestor inovații pregătitoare se pot distinge două fluxuri de origine și caracter inegal, deși uneori s-au atins și chiar păreau să se contopească unul cu celălalt Reformele unei serii au fost efectuate prin mijloace domestice, fără ajutorul altora, după indicațiile propriei experiențe și înțelegeri Și întrucât mijloacele interne au constat doar în extinderea puterii statului în ceea ce privește libertatea publică și în suprimarea interesului privat în numele cerințelor statului, fiecare reformă a acestui ordin a fost însoțită de un sacrificiu greoi pentru bunăstarea poporului și a publicului libertate Dar în treburile umane există o regularitate internă care nu este supusă la discreția oamenilor care le fac și este de obicei numită forța lucrurilor De la prima abordare a reformelor, în felul lor, a început să se simtă insuficiența sau eșecul lor și cu cât acest sentiment creștea, cu atât mai insistent își făcea drum gândul la nevoia de a imita pe altcineva sau de a împrumuta din exterior NEVOIA UNUI COD DE LEGI După însuși scopul inovațiilor originale menite să protejeze sau să restabilească ordinea distrusă de Epoca Necazurilor, ele s-au remarcat prin prudența și incompletitudinea Moscovei, au introdus noi forme, noi metode de acțiune, evitând noile începuturi Direcția generală a acestei activități de reînnoire poate fi indicată prin următoarele trăsături: trebuia să efectueze o revizuire în sistemul de stat fără o lovitură de stat, o reparație parțială fără restructurarea întregului În primul rând, a fost nevoie de eficientizarea relațiilor umane, încurcate de Vremea Necazurilor, pentru a le pune într-un cadru ferm, în reguli precise Aici, guvernul țarului Mihai a trebuit să se confrunte cu multe dificultăți: a fost necesar să restabilească totul, aproape să reconstruiască statul - înainte de asta, întregul său mecanism a fost rupt Autorul povestirii de la Pskov menționate mai sus despre vremea necazurilor spune direct că sub țarul Mihai, "regatul a început să fie construit din nou " Domnia lui Mihai a fost o perioadă de activitate legislativă plină de viață a guvernului, cu privire la cele mai diverse aspecte ale vieții statului Datorită acestui fapt, până la începutul domniei succesorului lui Mihailov, s-a acumulat o sursă destul de abundentă de noi legi și s-a simțit nevoia de a le rezolva Conform ordinii stabilite a legislației moscovite, noi legi au fost emise în principal la cererea unuia sau altuia ordin de la Moscova, cauzate de practica judiciară și administrativă a fiecăruia, și s-au îndreptat către conducerea și executarea ordinului, departamentele cărora le îngrijorat Acolo, conform unui articol din Sudebnik din , noua lege a fost atribuită acestui cod Deci codul principal, ca un trunchi de copac, a dat ramuri din el însuși în diferite ordine: aceste continuare ale Sudebnikului erau cărțile de ordine indicate A fost necesar să se unească aceste continuări departamentale ale Sudebnikului, să le aducă într-un singur set, pentru a evita o repetare a cazului, abia unul singur, care era sub Groznîi: A Adashev a înaintat o cerere legislativă boierului Duma din Ordinul său de petiție, care era deja decis la cererea ordinului

guvernului, și gândul, ca și cum ar fi uitându-se de recenta exprimare a voinței sale, le-a ordonat trezorierilor să noteze în registrul lor legea pe care au scris-o deja jos De asemenea, s-a întâmplat ca un alt ordin să fi căutat, după alții, o lege înscrisă în propriul său registru Este de înțeles cum un funcționar ignorant ar putea încurca lucrurile, iar un funcționar doctor le-ar învârti Această nevoie reală de codificare, întărită de abuzurile de ordine, poate fi considerată principalul impuls care a provocat noul cod și chiar i-a determinat parțial însăși natura Puteți observa sau presupune alte condiții care au influențat natura noului cod Situația extraordinară în care s-a aflat statul după Vremea Necazurilor a trezit inevitabil noi nevoi și a pus sarcini neobișnuite guvernului Aceste nevoi ale statului, mai degrabă decât noile concepte politice scoase din Necazuri, nu numai că au întărit mișcarea legislației, dar i-au și dat o nouă direcție, în ciuda tuturor eforturilor noii dinastii de a rămâne fidelă vremurilor de demult Până în secolul al XVII-lea Legislația de la Moscova a fost de natură ocazională, oferind răspunsuri la anumite întrebări curente puse de practica guvernamentală, fără a atinge însăși fundamentele ordinii de stat Înlocuirea legii în acest sens era vechiul obicei, familiar tuturor și recunoscut de toți Dar de îndată ce acest obicei a fost zdruncinat, de îndată ce ordinea statului a început să se abată de la calea obișnuită a tradiției, a apărut necesitatea înlocuirii obiceiului cu o lege exactă De aceea legislația din noua dinastie capătă un caracter mai organic, nu se limitează la dezvoltarea unor cazuri particulare, specifice ale administrației de stat și se apropie din ce în ce mai mult de înseși fundamentele ordinii de stat, încearcă, deși fără succes, să înțeleagă și să-și exprime începuturile MULTIPUL Este mai dificil de stabilit relația Codului cu rebeliunea de la Moscova din , care s-a petrecut cu o lună și jumătate înainte ca suveranul să fie condamnat cu gândul să întocmească un nou cod de legi În această rebeliune, poziția noii dinastii a fost clar dezvăluită Primii săi doi regi nu s-au bucurat de respect popular În ciuda originii sale zemstvo, această dinastie a intrat destul de curând în obiceiurile celei vechi, a început să privească statul ca pe un patrimoniu propriu și să-l administreze acasă, cu neglijența complezentă a unei moșii patrimoniale, în general, a adoptat cu succes neajunsuri ale dinastiei anterioare, poate pentru că nu mai era nimic de luat Din rămășițele rele ale boierilor învinși, cu un amestec de oameni noi, cercul curții nu a fost mai bun decât ei, care își doreau cu adevărat să devină clasa conducătoare Cea mai influentă parte a acestui cerc au fost regalii, și mai ales reginele, rudele și favoriții Tronul noii dinastii a fost multă vreme înconjurat de o atmosferă de favoare de curte; lucrătorii temporari se întind într-un șir lung prin primele trei domnii: Saltykovs, Prinț Repnin, din nou Saltykov sub Mihail, Morozov, Miloslavsky, Nikon, Khitrovo sub Alexei, Yazykov și Lihachev sub Fedor Însuși Patriarhul Filaret, cu titlul de cel de-al doilea mare suveran, a acoperit în sine cel mai obișnuit lucrător temporar, care nu semăna deloc cu boierul curtenitor care fusese înainte și care s-a numit succesor pe tronul patriarhal al unui om al cărui toata demnitatea consta doar in faptul ca era fiu de curte de boier, pur si simplu sluga lui Filaret Ca intenționat, primii trei regi au ajuns pe tron la o vârstă imatură, ambii primii - șaisprezece ani, al treilea - paisprezece Profitând mai întâi de tinerețea lor, și apoi de lipsa spinării, mediul conducător a dezvoltat arbitrariul și lăcomia în management la o scară care ar fi invidiată de cei mai răi funcționari ai vremurilor Groznîi, care l-au hrănit pe țar cu jumătate

din venitul statului și l-au economisit celălalt pentru ei înșiși, după spusele emigranților moscoviți de atunci Pedepsirea lor privilegiată a servit și ca o încurajare auxiliară pentru abuzurile guvernamentale: Țarul Mihai s-a angajat, după cum știm, să nu execute prin moarte oameni din familii nobile pentru vreo crimă, ci doar să-i trimită la închisoare, iar sub țarul Alexei au existat cazuri când pentru aceeași crimă, rangurile înalte au fost supuse numai mâniei regale sau resemnării, iar grefierii, funcționarii și oamenii de rând li s-au tăiat brațele și picioarele Aceste obligații, acceptate boierilor în culise, inedite, au constituit o minciună fundamentală în poziția noii dinastii și au dat urării acesteia pe tron înfățișarea unei conspirații țarist-boierești împotriva poporului Caracteristică în acest sens este expresia lui Kotoshikhin despre țarul Mihail că "deși a fost scris ca autocrat, nu putea face nimic fără sfatul boieresc", adaugă Tatișciov, s-a bucurat de pace, adică a lăsat tot controlul în seama boierilor Oamenii, cu instinctul lor spontan, au înțeles această minciună, iar urcarea unei noi dinastii a devenit o eră a revoltelor populare Domnia lui Alexei în special a fost "timp rebel", așa cum se numea atunci În acel moment, tipul de "om puternic" sau "temporar", în expresia de atunci, luase în sfârșit contur în componența societății și managementului moscoviți Acesta este o persoană puternică, un proprietar de pământ care are beneficii asigurate, un laic sau spiritual, sau un conducător plăcut la curte, puternic în credința în impunitatea sa și suficient de nerușinat pentru a fi întotdeauna gata, folosindu-și puterea și lipsa generală de drepturi, să folosească forța asupra oamenilor implacabil, "să asuprească și să rănească multe nemulțumiri" A fost poate cel mai caracteristic și mai ales de succes produs al politicii interne a noii dinastii, care a crescut în mediul guvernamental de la Moscova din ideea că țarul nu se poate descurca fără ea în mâinile ei Oamenii de rând i-au tratat pe acești lucrători temporari cu cea mai sinceră ură Rebeliunea din iunie de la Moscova din , care a avut ecou în multe alte orașe, a fost o expresie vie a acestui sentiment Oamenii de rând ai capitalei au fost bătuți mai ales de oameni puternici, laici și duhovnicești, care nu au rămas în urmă celor seculari, de către patriarh, episcopi, mănăstiri: pășuni ale orașului au fost jefuite și ocupate de așezări, curți de țară și grădini de legume, treceri către pădurile din jur au fost arate, astfel încât omul simplu din Moscova din stradă nu avea încotro, a devenit nici să alunge animalul, nici să conducă după lemne de foc, ceea ce din timpuri imemoriale nu se întâmplase sub foştii suverani Rebeliunea din iunie a fost răscoala "negrilor" împotriva "puternicilor", când "mulțimea s-a răscolit împotriva boierilor" și a început să jefuiască curțile boierești, nobiliare și diaconale și să bată pe cei mai urâți domnitori Ostrastka a avut un efect puternic: curtea s-a speriat; a început să liniștească armata și gloata capitalei; arcașilor li se dădea apă din ordinul regelui; timp de câteva zile la rând, socrul țarului s-a tratat la casa lui, aleși din Moscova, orășeni plătitori de impozite; însuși țarul, în timpul procesiunii, le-a vorbit oamenilor, sunând scuze, cu lacrimi "a implorat gloata" pentru cumnatul și persoana dragă Morozov; promisiunile nu erau zgârcite "Pacea" a început să fie de temut; se vorbea că suveranul devenise milos, că îi scotea pe cei puternici din împărăție, că cei puternici erau bătuți cu cioburi și pietre Sub vechea dinastie, Moscova nu a experimentat astfel de manifestări violente de mânie populară împotriva claselor conducătoare, nu a văzut o schimbare atât de rapidă a disprețului față de popor prin lingușirea mulțimii, nu a auzit discursuri atât de nepotrivite despre țar care au urmat

răzvrătire: "Țarul este prost, privește totul din gura boierilor Morozov și Miloslavsky, ei stăpânesc totul, iar suveranul însuși știe toate acestea și tăce, diavolul și-a luat mintea de la el Nu rebeliunea de vară de la Moscova din , care a răsunat curând în alte orașe, a inspirat ideea Codului - au existat motive pentru asta; dar el a îndemnat guvernul să implice reprezentanții zemstvi în această chestiune: guvernul s-a uitat la zemstvo sobor, convocat la septembrie a aceluiași an pentru a asculta și semna codul, ca mijloc de liniștire a poporului Se poate crede patriarhului Nikon, care a scris, de parcă ar fi fost o chestiune cunoscută de toată lumea, că acest consiliu nu a fost convocat de bunăvoie, "de dragul fricii și al luptei civile din partea tuturor negrilor, și nu de dragul adevărului adevărat " Fără îndoială, aceste rebeliuni, deși nu au fost cauza inițială a lucrării de codificare întreprinse, au afectat totuși cursul acesteia: frica guvernamentală a stricat problema SENTINTA IULIE Ideea de a întocmi Codul, inițiativa a venit de la suveran cu un consiliu apropiat, adică un consiliu guvernamental format din Catedrala Consacrată și Duma Boierească În scrisorile trimise regiunilor în vara anului , s-a anunțat că s-a poruncit să se scrie Cartea pusă prin decret al suveranului și al patriarhului, prin verdictul boierilor și prin cererea stolnicilor și a procuratorilor și tot felul de rânduri de oameni Este greu de ghicit când și cum a fost prezentată guvernului această petiție de toate gradele, chiar dacă a fost prezentată vreodată A vorbi în numele întregului pământ era un obicei al guvernelor moscovite, care au fost înlocuite cu suprimarea vechii dinastii Sub noii țari, petiția "tot felul de rânduri de oameni" a devenit o formulă stereotipă, cu care doreau să justifice orice mare afacere guvernamentală, nestânjenită de acuratețea expresiilor: era suficientă pentru un grup de oameni format la întâmplare de diferite ranguri să se aplice cu o petiție la numele suveranului pentru a provoca un decret "prin petiție toate rândurile poporului" Falsificarea ordonată a voinței poporului a devenit un fel de ficțiune politică, păstrată pentru cazurile cunoscute până acum sub forma unei relicve cu sens pur convențional Este de încredere că la iulie , suveranul cu Duma Boierească și Catedrala Consacrată a condamnat să aleagă "articole decente pentru treburile de stat și zemstvo" din regulile apostolilor și ale Sf părinților, din legile regilor greci, precum și să culeagă decretele foștilor suverani ruși și sentințe boierești, să "corecteze" aceste decrete și sentințe cu vechile dosare judiciare și pentru ce cazuri din evidențele judiciare ale foștii suverani nu existau decret și nu existau sentințe boierești, scrieți articole noi și faceți toate acestea prin "sfaturi generale" S-a încredințat întocmirea unui proiect de Cod unei comisii speciale de codificare formată din membri, din boierii principilor Odoevski și Prozorovski, prințul giratoriu Volkonsky și doi funcționari, Leontiev și Griboedov Toți aceștia nu erau oameni deosebit de influenți, care nu se remarcau în niciun fel din mediul de curte și de comandă; despre carte Odoevski, însuși țarul a vorbit cu dispreț, împărtășind opinia generală a Moscovei; doar diaconul Griboedov a lăsat o urmă în scrisul nostru, întocmit ulterior, probabil pentru copiii regali, primul nostru manual de istorie rusă, unde autorul creează o nouă dinastie prin țarina Anastasia din fiul nemaiîntâlnitului "suveran al pământului prusac"; Romanov, o rudă a lui Augustus, Cezar al Romei Cei trei membri principali ai acestei comisii erau oameni duma: înseamnă că acest "ordin al Prințului Odoevski și tovarășii, așa cum este numit în documente, pot fi considerați un comitet al Dumei Comisia a selectat articole din sursele indicate în

verdict și a alcătuit altele noi; acelea și altele au fost scrise "într-un raport", prezentate suveranului cu un gând spre considerație Între timp, până la septembrie , reprezentanți aleși din toate rândurile statului, orășenii de serviciu și comerciali și industriali, erau convocați la Moscova, aleși dintre locuitorii rurali sau județeni, ca dintr-o curie specială, nu erau chemați Din octombrie, țarul, împreună cu clerul și poporul duma, a ascultat proiectul Codului întocmit de comisie și, în același timp, a fost citit și aleșilor care au fost chemați la acel "consiliu general" de la Moscova și din orașe , "pentru ca întregul Cod să fie de acum înainte puternic și imobil" Apoi suveranul a instruit clerul superior, duma și poporul aleși să stabilească lista Codului cu propriile mâini, după care aceasta, cu semnăturile membrilor catedralei în , a fost tipărită și trimisă în toate ordinele și orașele Moscovei la oficiile voievodate pentru a "face tot felul de lucruri conform acelei reglementări" COMPILAREA UNUI COD Aceasta este istoria exterioară a monumentului, așa cum este relatată în prefața oficială a acestuia Comisiei i-a fost încredințată o dublă sarcină: în primul rând, de a colecta, dezasambla și reelabora într-un set coerent de legi în vigoare, la momente diferite, neacordate, împrăștiate pe departamente, iar apoi să normalizeze cazurile neprevăzute de aceste legi A doua sarcină a fost deosebit de dificilă Comisia nu s-a putut limita la propria sa previziune juridică și la propria înțelegere juridică pentru a stabili astfel de cazuri și a găsi reguli pentru determinarea lor Era necesar să se cunoască nevoile și relațiile sociale, să se studieze mintea juridică a oamenilor, precum și practica instituțiilor judiciare și administrative; Cel puțin așa am privi o astfel de sarcină În primul caz, comisiile alese ar putea ajuta cu instrucțiunile lor; pentru al doilea, ea trebuia să revizuiască activitatea de birou a birourilor de atunci pentru a găsi precedente, "cazuri exemplare", așa cum se spunea atunci, pentru a vedea cum au rezolvat conducătorii regionali, ordinele centrale, suveranul însuși cu Duma boierească aspecte care nu erau prevăzute de lege Era multă muncă de făcut, care avea să dureze ani și ani Cu toate acestea, lucrurile nu au venit la o astfel de întreprindere de vis: au decis să întocmească Codul într-un ritm accelerat, conform unui program simplificat Codul este împărțit în de capitole care conțin de articole Deja prin octombrie , i e în două luni și jumătate au fost pregătite primele capitole pentru raport, aproape jumătate din întregul set; iar suveranul a început să-i asculte din octombrie cu un gând Cele capitole rămase au fost compilate, ascultate și aprobate în Duma până la sfârșitul lunii ianuarie , când activitățile comisiei și ale întregului consiliu s-au încheiat și Codul a fost completat în manuscris Aceasta înseamnă că acest cod destul de extins a fost compilat în doar șase luni sau cam așa ceva Pentru a explica o astfel de viteză a lucrărilor legislative, trebuie amintit că Codul a fost întocmit printre veștile tulburătoare ale revoltelor izbucnite după revolta din iunie de la Moscova din Solvychegodsk, Kozlov, Talitsk, Ustyug și alte orașe și s-a încheiat în ianuarie sub influența zvonurilor despre viitoarea nouă răscoală din capitală Se grăbeau să pună capăt acestei chestiuni, pentru ca consilierii să se grăbească să răspândească în orașele lor povești despre noul curs al guvernului de la Moscova și despre Cod, care promitea tuturor o "liniște", doar represalii SURSE Într-adevăr, Codul a fost întocmit în grabă, a păstrat cumva urmele acestei grabii Fără să se afunde în studiul întregului material comandat, comisia s-a limitat la principalele surse indicate în verdictul din iulie Acestea au fost

Pilotul, și anume a doua parte, care conține codurile și legile regilor greci (lectura XIII), codurile judiciare de la Moscova, Codul de drept regal însuși și decretele și sentințele boierești suplimentare, adică cărțile de decrete ale Comenzi Aceste cărți indicate sunt cea mai abundentă sursă a Codului Din aceste cărți au fost întocmite un număr de capitole ale colecției cu fragmente textuale sau modificate: de exemplu, două capitole despre moșii și moșii au fost întocmite din cartea Ordinului local, capitolul "Despre curtea sclavilor" s-a bazat pe carte din ordinul Curții Sclavilor, capitolul "Despre tâlhari și treburile lui Tatin" conform cărții Ordinului Necinstiților Pe lângă aceste surse principale, comisia a folosit și altele auxiliare Ea a făcut o utilizare deosebită dintr-un monument al unei terțe părți, Statutul lituanian din În sulul original supraviețuitor al Codului, găsim referiri repetate la această sursă Elaboratorii Codului, folosind acest cod, l-au urmat, mai ales la alcătuirea primelor capitole, la aranjarea obiectelor, chiar în ordinea articolelor, la selecția incidentelor și a relațiilor care impuneau definirea legislativă, la formularea întrebărilor juridice, dar au căutat mereu răspunsuri în dreptul lor natal, au luat formulele însăși normelor, prevederilor legale, dar numai comune fie legii, fie indiferente, eliminând tot ce nu este necesar sau care nu are legătură cu legea și ordinea judiciară de la Moscova, au reelaborat în general tot ceea ce era împrumutat Astfel, Statutul a servit nu atât ca sursă legală a Codului, cât ca un manual de codificare pentru compilatori, oferindu-le un program gata făcut PARTICIPAREA LA ALEGERI COMBINATE Comisia trebuia să tragă dintr-o altă sursă auxiliară, cu atât mai importantă cu cât era o sursă vie, nu de arhivă; Mă refer la consiliul însuși, mai exact, consiliul ales, chemat să asculte și să semneze Codul Am văzut cum a fost întocmit codul: inițiativa cazului a venit de la suveranul cu Duma Boierească, proiectul de cod a fost elaborat prin ordin clerical, comitetul de gândire, cu asistența ordinelor care predau materiale și certificate, a fost elaborat considerat, corectat și aprobat de același gând, iar opțiunile conciliare l-au citit, raportat la notă și semnătură Cu toate acestea, reprezentarea zemstvo nu a rămas doar un ascultător pasiv al codului, în plus față de acesta pregătit Adevărat, din nimic nu reiese că articolele Codului, citite de către aleși, au fost discutate de aceștia; citindu-le articol după articol, nu li s-a cerut da sau nu; cu toate acestea, li s-a acordat o pondere semnificativă în caz, care a luat o varietate destul de mare de forme Verdictul din iulie nu a avut în vedere un nou cod: a însărcinat comisiei doar să reducă și să convină asupra stocului de legislație disponibil, "să facă față decretelor de stat și sentințelor boierești cu vechii judecători" Cu articole noi, comisia doar a completat golurile din legile existente Trebuia să-și facă treaba prin "consiliu general" cu zemstvo aleși, pe care i-au chemat pentru a fi la Moscova "pentru suveranul și afacerea zemstvo cu boierii suverani" Prinț Odoievski cu camarazii săi, sau "să fie la ordinele lor" Prin urmare, reprezentanții Zemsky au fost introduși în comisia de codificare sau au făcut parte din aceasta Făcând cunoștință cu proiectul în curs de pregătire, aleșii, ca oameni cunoscători, au indicat codificatorilor ce ar trebui schimbat sau completat în el, și-au declarat nevoile, iar comisia a îmbrăcat aceste declarații și instrucțiuni sub forma petițiilor zemstvo pe care le-au introdus la Duma Acolo, aceste petiții au fost "condamnate", au fost luate decizii, care au fost declarate elective ca legi și introduse în Cod Așadar, opțiunile au deschis calea participării la proiectul de Cod în sine Este greu de spus cum s-au desfășurat aceste ședințe ale

comisiei, fie în adunarea generală a aleșilor, dintre care au fost cel puțin , fie în vreo grupare Știm că la octombrie , aleși ai negustorilor de servicii și orașe au depus petiții separate la comisie cu privire la transformarea în taxă comunală a așezărilor suburbane, curților orașului și a unităților comerciale și industriale aparținând deținătorilor fără taxe Comisia a unit aceste două petiții și le-a introdus în Duma ca o petiție comună "din toată lumea" Din aceste petiții, rapoarte, extrase sau certificate, precum și sentințele Dumei cu privire la ele, s-a elaborat un întreg regulament privind componența societăților comunale și asupra atitudinii terților care vânau în orașe față de acestea Din această prevedere s-a întocmit capitolul XIX din Codul "Despre orășeni" Instrucțiuni consultative pentru membrii comisiei de codificare și depunerea petițiilor către Duma prin intermediul acesteia - acestea sunt cele două forme de participare a aleșilor la pregătirea Codului Dar a existat și o a treia formă, cea mai importantă, care punea alesul conciliar în relație directă nu cu comisia, ci cu Duma suveranului însuși: atunci țarul cu Duma a apărut printre aleși și împreună cu aceștia a pronunțat un sentință cu privire la problema ridicată Codul notează un astfel de caz, nu singurul în realitate Aleși de toate treptele s-au luptat cu fruntea din toată țara pentru a lua pământuri bisericești care trecuseră în stăpânirea clerului contrar legii din Un articol ( ) a fost introdus în capitolul XVII din Codul moșiilor, care afirmă că suveranul, la sfatul Catedralei Consacrate și după ce a discutat cu duma și cu oameni aleși de slujire, "catedralul a pus" să interzică orice înstrăinare de moșii în favoarea bisericii Aleșii de aici sunt incluși direct în legislativ, dar nu toți, ci doar militarii, în calitate de reprezentanți ai moșiilor, care au fost implicați în dosar, deși petiția a venit din toată lumea, din toate gradele Guvernul suprem, în ceea ce privește nivelul de conștiință politică, s-a dovedit a fi mai scăzut decât reprezentarea zemstvo: acesta din urmă înțelegea interesul all-zemstvo-ului, iar primul doar moșia Potrivit documentelor, încă două verdicte de consiliu cu participarea aleșilor nu sunt indicate direct în Cod La cererea aleșilor de serviciu, suveranul, cu Duma și cu petiționarii catedralei, a dispus desființarea "anilor de lecție", adică prescripția pentru întoarcerea țăranilor fugari; această propoziție este prevăzută în primele articole ale capitolului XI din Codul țăranilor Și mai important este Capitolul VIII "Despre mântuirea captivilor", care stabilește o taxă generală de curte pentru răscumpărarea prizonierilor și o taxă de răscumpărare; acest capitol este împrumutat din verdictul conciliar al suveranului cu un gând și "tot felul de trepte cu oameni aleși" De data aceasta, întreaga componență aleasă a catedralei avea putere legislativă În cele din urmă, un caz particular descrie în mod viu atitudinea aleșilor față de cauza Codului și atitudinea guvernului față de petițiile zemstvo Adjunctul nobilimii Kursk Malyshev, întorcându-se acasă la capătul catedralei, a implorat pentru el însuși salvacondutul regal "protejat" să-l protejeze - de la cine ai crede? - din propriii alegători Îi era frică de orice rău de la ei din două motive: pentru că nu a cheltuit toate "nevoile" alegătorilor la consiliu în Cod și pentru că era prea gelos pe evlavie, într-o petiție specială adresată țarului " a anunțat orice lucru rău", și-a blestemat compatrioții Kurchan în purtarea indecentă a duminicilor și a sărbătorilor Scrisoarea îl exonerează pe deputat în fața alegătorilor de prima acuzație că "nu și-a îndeplinit diferitele capricii din Cod", iar Malyshev plasează responsabilitatea pentru cel de-al doilea punct pe guvern, pe însuși țar, plângându-se într-o petiție că Codul indică

numai orele de muncă și comerț în zilele de sărbătoare (cap X, art), iar interzicerea și pedeapsa pentru indiscreția festivă conform cererii sale de decret nu este scrisă Țarul a respectat cererea moralistului neliniştit, a ordonat să trimită scrisori despre sărbătorirea demnă a sărbătorilor "cu mare interdicţie", dar nu a completat Codul RECEPȚII DE COMPILARE Acum putem înțelege cum a fost întocmit Codul A fost un proces complex în care se pot distinge momentele de codificare, consultare, revizuire, hotărâre legislativă și hand-clip: așa numim ultimul moment, aplicându-se limbajului hotărârii din iulie Aceste momente au fost împărțite între părțile constitutive ale catedralei Duma boierească și Catedrala Consacrată conduse de suveran, comisia de cinci membri a prințului Odoevski și aleși care erau de fapt în comisie, și nu în Duma; totalitatea acestor părți alcătuia consiliul din Partea de codificare a fost opera ordinului principelui Odoevski și a constat în selectarea și rezumarea legalizărilor din sursele indicate acestuia, precum și în editarea petițiilor aleșilor Momentul deliberativ a constat în participarea aleșilor la lucrările comisiei Această participare, am văzut, s-a exprimat în petiții, care aveau semnificația dezbaterilor, înlocuiau dezbaterile, discuțiile, și este cazul când o petiție aleasă a primit caracterul unei obiecțiuni directe, însoțită de anularea sau corectarea decretului suveran împotriva căruia era îndreptată Am menționat deja petiția alegătorilor de a transforma în așezări suburbane preferențiale fiscale ale proprietarilor privați A fost dat un decret de dezabonare a acestor așezări la suveran pentru impozit, "după ce a găsit", investigând de unde și când au venit locuitorii lor și nu a răspândit această anchetă înapoi pentru Aleșii, temându-se de întârzierea ordinului obișnuit de la Moscova și de intrigi detective, s-a întors cu o nouă petiție de dezabonare a așezărilor asupra suveranului "fără ani și fără anchetă, unde locuiește acum cineva" În aceeași zi, petiția a fost raportată suveranului și a primit deplină satisfacţie Revizuirea și decizia legislativă au aparținut suveranului cu Duma Auditul a constat în revizuirea legilor existente, acestea fiind reunite de comisie în proiectul acesteia Verdictul din iulie, parcă, a suspendat funcţionarea acestor legi, le-a redus la nivelul unor reguli temporare - până la noua lor aprobare legislativă Pierzând forța normelor juridice, aceste legi vechi, la elaborarea Codului, au păstrat, însă, semnificația izvoarelor dreptului În Duma, fie și-au corectat textul, fie au atins și conținutul, modificând sau anulând însăși normele, de cele mai multe ori completând proiectul cu un vechi decret ratat de comisie, fie o nouă legalizare care a dat o normă pentru un caz care nu prevăzute anterior; deci revizuirea a fost legată de redacţie Mă voi limita la un exemplu notat în Cod La începutul capitolului XVII despre patrimonii, comisia a plasat decrete ale țarului Mihail și ale patriarhului Filaret cu privire la ordinea în care să cheme moștenitorii să moștenească patrimoniile strămoșești și venerabile Duma a aprobat aceste articole ale proiectului, dar le-a adăugat o rezoluție privind cazurile în care mamele și văduvele fără copii ale votchinnicilor sunt asigurate în detrimentul votchinilor meritați Gândul sa bucurat nedivizat de revizuire; dar în cursul unei hotărâri legislative, după natura problemelor ce urmau să fie hotărâte, aceasta și-a asumat o compoziție diversă, împărțindu-și puterea legislativă cu alte părți ale catedralei Uneori verdictul era pronunțat doar de suveran cu gând, alteori cu participarea Catedralei Consacrate, uneori erau chemați aleșii doar ai unor trepte și și mai rar problema era hotărâtă de întregul consiliu cu aleși de toate gradele Dorind ca "întregul Cod să fie de acum înainte

puternic și imobil", a fost elaborat de o adunare lipsită de orice forță și imobilitate Treaba generală și obligatorie a consiliului, pentru care, de fapt, l-au convocat, era să asigure codul cu semnăturile tuturor membrilor, funcționarilor, precum și aleșilor: aceasta trebuia să servească drept garanție din partea a persoanelor conducătoare și a reprezentanților poporului că recunosc Codul ca fiind corect, satisfacându-le nevoile și că "orice faptă se va face conform acelui Cod" Patriarhul Nikon a greșit complet când a dezonorat acest cod de legi, numindu-l "o carte blestemată, o lege diavolească": de ce a tăcut în timp ce asculta și semna această carte blestemată în în gradul de arhimandrit al Mănăstirii Novospassky VALOAREA REGULAMENTULUI Conform ideii care poate fi presupusă în baza Codului, acesta trebuia să fie ultimul cuvânt al legii Moscovei, un set complet al tot ceea ce se acumulase în birourile Moscovei până la mijlocul secolului al XVII-lea rezerva legislativa Această idee apare în Cod, dar nu este implementată foarte bine Din punct de vedere tehnic, ca monument al codificării, nu i-a depășit pe vechii codificatori În așezarea obiectelor de legislație se dorește înfățișarea sistemului statal într-o secțiune verticală, coborând de sus, de la biserică și suveranul cu curtea sa până la cazaci și cârciumă, după cum vorbesc ultimele două capitole Cu eforturi considerabile este posibilă reducerea capitolelor Codului în departamente de drept de stat, justiție și proceduri judiciare, drept real și drept penal Dar astfel de grupări au rămas pentru codificatori doar impulsuri către sistem Sursele sunt epuizate incomplet și dezordonat; articolele luate din surse diferite nu sunt întotdeauna de acord între ele și uneori au căzut în locuri greșite, mai degrabă adunate decât adunate Dacă Codul a fost în vigoare la noi timp de aproape două secole înainte de codul de legi din , atunci aceasta nu vorbește despre meritele codului Alekseevsky, ci doar despre cât timp ne putem lipsi de o lege satisfăcătoare Dar, ca monument al legislației, Codul a făcut un pas semnificativ înainte în comparație cu Codul legilor Acesta nu mai este un simplu ghid practic pentru un judecător și administrator, care prezintă modalitățile și procedura de restabilire a unui drept încălcat, și nu dreptul în sine Adevărat, chiar și în Cod cea mai mare parte a spațiului este dedicat dreptului formal: capitolul X despre instanță este cel mai extins, din punct de vedere al numărului de articole, acesta constituie aproape o treime din întregul Cod A permis lacune importante, dar de înțeles și în dreptul material În ea nu regăsim legile de bază, care la vremea aceea la Moscova habar nu aveau, mulțumindu-se cu voința suveranului și presiunea împrejurărilor; nu există nici o prezentare sistematică a dreptului familiei, care este strâns legat de dreptul obișnuit și bisericesc: ei nu îndrăzneau să atingă nici obiceiul, care era prea somnoros și neîndemânatic, nici clerul, care era prea gâdilat și gelos pe spiritual lor și monopoluri departamentale Dar, totuși, Codul acoperă domeniul legislației mult mai larg decât judecătorii Deja încearcă să pătrundă în componența societății, să determine poziția și relațiile reciproce ale diferitelor sale clase, vorbește de oameni de serviciu și de proprietate pe pământ de serviciu, de țărani, orășeni, iobagi, arcași și cazaci Desigur, aici atenția principală este acordată nobilimii, ca serviciu militar dominant și clasă proprietarilor de pământ: aproape jumătate din toate articolele Codului se referă direct sau indirect la interesele și relațiile sale Aici, ca și în alte părți ale acestuia Codul încearcă să rămână pe terenul realității IDEI NOI Dar, având caracterul său general de protecție, Codul nu se putea abține de la două aspirații transformatoare, indicând în ce direcție

avea să meargă sau mergea deja construcția ulterioară a societății Una dintre aceste aspirații în verdictul din iulie a fost pusă direct ca sarcină a comisiei de codificare: aceasta a fost însărcinată să întocmească un proiect al unui astfel de Cod, astfel încât "orice trepte de oameni, de la cel mai înalt la cel mai mic rang, instanța și represaliile ar fi egale în toate problemele" Aceasta nu este egalitatea tuturor în fața legii, excluzând diferența de drepturi: aici ne referim la egalitatea instanței și represaliile pentru toată lumea, fără jurisdicție privilegiată, fără diferențe departamentale și privilegii și scutiri de clasă, care existau în sistemul judiciar de la Moscova de atunci , adică instanța este aceeași, imparțială și pentru boier, iar pentru omul de rând, cu aceeași competență și procedură, deși nu cu aceeași pedeapsă; să judece pe toți, chiar și pe străinii care vizitează, cu aceeași instanță în adevăr, "nu să-i fie rușine de fața celor puternici și să-l elibereze pe cel care este vinovat (ofensat) din mâna celor nedrepți" - așa prescrie capitolul X, unde o încercare este făcut să atragă o astfel de judecată și represalii egale pentru toți Ideea unei astfel de instanțe a pornit de la regula generală adoptată de Cod pentru eliminarea oricărui statut și atitudine preferențială, combinată cu prejudiciul adus statului, în special interesului public O altă aspirație, pornind din aceeași sursă, a fost realizată în capitolele despre moșii și a exprimat o nouă viziune asupra raportului persoanei libere cu statul Pentru a înțelege acest efort, trebuie să renunți oarecum la conceptele moderne de libertate personală Pentru noi, libertatea personală, independența față de o altă persoană, nu este doar un drept inalienabil protejat de lege, ci și o îndatorire cerută de drepturi Niciunul dintre noi nu va dori și, într-adevăr, nu poate deveni un sclav formal conform contractului, pentru că nicio instanță nu va acorda protecție unui astfel de acord Dar să nu uităm că studiem societatea rusă din secolul al XVII-lea - o societate de sclavi, în care a funcționat iobăgia, exprimată în diferite tipuri de servilism, și tocmai în epoca Codului, așa cum vom vedea în curând, era gata să fie un nou tip de dependență, robia țărănească iobag adăugate acestor tipuri Apoi, componența juridică a libertății personale includea dreptul unei persoane libere de a-și acorda libertatea pentru o perioadă sau pentru totdeauna altei persoane, fără dreptul de a opri această dependență după propria voință Pe acest drept s-au bazat diverse tipuri de servilism vechi rusesc Dar înainte de Cod, aveam dependență personală fără caracter de iobag, creată de o ipotecă personală A gaj pentru cineva însemna: în asigurarea unui împrumut sau în schimbul unui alt serviciu, de exemplu, pentru scutire fiscală sau protecție judiciară, a-și da personalitatea și munca la dispoziția altuia, dar păstrând dreptul de a înceta această dependență propria discreție, desigur, compensarea obligațiilor ipotecare asumate Astfel de persoane dependente au fost numite ipoteci în anumite secole, iar în timpul Moscovei, ipoteci Un împrumut pentru muncă era pentru un sărac din vechiul Rus cel mai profitabil mod de a-și plasa munca Dar, deosebindu-se de servilism, amanetul a început să-și dobândească un privilegiu servil, libertatea de îndatoririle statului, ceea ce era un abuz, pentru care legea a luat acum armele împotriva amanetilor și a acceptanților lor: transformarea amanetilor în taxe Codul (Capitolul XIX) i-a amenințat cu o "pedeapsă crudă", cu biciul și exilarea în Siberia, Lena, pentru o ipotecă repetată, și "marea rușine" și confiscarea pământului pe care vor continua să locuiască ipotecarii Între timp, pentru mulți oameni săraci, servilismul și și mai mult cerșetoria reprezentau o ieșire dintr-o situație economică dificilă

Odată cu ieftinitatea de atunci a libertății personale și cu lipsa generală de drepturi, beneficii și patronaj, o "pică", un receptor puternic erau bunuri de valoare; de aceea, desfiinţarea ipotecii i-a lovit cu o lovitură grea pe amanetişti, astfel că în au început o nouă revoltă la Moscova, hulindu-l pe ţar cu tot felul de abuzuri incomparabile Vom înțelege starea lor de spirit fără să o împărtășim O persoană, serviciu sau impozit liber, care acționa ca iobag sau amanet, a fost pierdut în fața statului Codul, restrângând sau interzicând astfel de tranziții, exprima norma generală, în virtutea căreia o persoană liberă, obligată printr-un impozit sau serviciu de stat, nu putea renunța la libertatea sa, renunțând în mod arbitrar la obligațiile sale față de stat ce revin unei persoane libere ; o persoană ar trebui să aparțină și să slujească numai statului și nu poate fi proprietatea privată a nimănui: "Oamenii botezați nu au ordin să fie vânduți nimănui" (cap XX) Libertatea personală a devenit obligatorie și a fost susținută de bici Dar dreptul, a cărui utilizare devine obligatorie, se transformă într-o datorie Nu simțim povara acestei îndatoriri, pentru că statul, nepermițându-ne să fim iobagi și chiar semi-iobagi, protejează în noi cel mai de preț bun al nostru - personalitatea umană, iar întreaga noastră ființă morală și civică reprezintă această constrângere asupra voia noastră de către stat, pentru această datorie, care este mai dragă decât orice drept Dar în societatea rusă a secolului al XVII-lea nici conștiința personală, nici obiceiurile sociale nu au susținut această datorie umană universală O binecuvântare care este mai presus de orice preț pentru noi, pentru negrul rus din secolul al XVII-lea nu avea valoare Da, iar statul, interzicând unei persoane de la dependența privată, nu a protejat o persoană sau un cetățean în el, ci și-a protejat soldatul sau plătitorul Codul nu a desființat robia personală în numele libertății, ci a transformat libertatea personală în robie în numele interesului statului Dar există o latură a interdicției stricte de amanet în care întâlnim amanetişti în aceeași ordine de concepte Această măsură a fost o expresie parțială a scopului general stabilit în Cod - stăpânirea grupării sociale, așezarea oamenilor în celule de clasă strâns închise, îngăduirea muncii oamenilor, comprimarea ei în cadrul îngust al cerințelor statului, aservirea intereselor private acestora Casatorii de amanet simțiseră abia mai devreme povara care revine și celorlalte clase A fost un sacrificiu al oamenilor de rând, forțat de poziția statului, după cum vom vedea, studiind structura guvernării și moșiilor după vremea Necazurilor ARTICOLE NOI Terminând activitatea legislativă din trecut, Codul a servit drept punct de plecare pentru continuarea activității legislative Neajunsurile sale au început să se simtă la scurt timp după intrarea sa în acțiune Acesta a fost completat și corectat în părți de noi articole de decret care au servit ca o continuare directă a acestuia: astfel sunt articolele despre tateb, tâlhărie și cazuri de crimă din , despre moșii și moșii în - etc Această revizuire detaliată, adesea meschină, a articolelor individuale ale Codului, plină de ezitare, acum anulând, apoi restabilind anumite legalizări ale codului din , este foarte curioasă ca o reflectare a momentului din viața de stat a Moscovei, când îndoielile cu privire la adecvarea normelor de drept și a metodelor de management au început să pună mâna pe conducătorii săi, în a căror bună calitate au crezut atât de mult, și ei au început, în mod jenant, să simtă nevoia de ceva nou, subgropat, "european" Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul DIFICULTĂȚI GUVERNARE CENTRALIZAREA GUVERNULUI LOCAL; GUVERNANȚI ȘI MARCI TARZIATE SORTEA INSTITUȚIILOR ZEMSKAYA GRADE

RAIONAL CONCENTRAREA MANAGEMENTULUI CENTRAL ORDINE DE NUMĂRARE ŞI CAZURI SECRETE CONCENTRAREA SOCIETĂŢII CLASE DE BAZĂ ŞI TRANZITORIE, FORMARE DE MOŞIUNI OAMENI SLUJTORI, POPULAŢIA POSADSKY; RETURNAREA GOSPOPANILOR LA TAXA POWARD Codul Consiliului din a finalizat o serie de procese din viața noastră interioară care au început odată cu Epoca Necazurilor și sub influența sa, a fixat prin lege poziția statului, care a fost creat din aceste procese până la mijlocul secolului al XVII-lea Sub noua dinastie, am observat noi concepte în minți și noi oameni în guvernare, o nouă instaurare a puterii supreme și o nouă componență a Zemsky Sobor Toate aceste noutăți au revărsat direct sau indirect dintr-o singură sursă tristă, din punctul de cotitură generală profundă din viața rusă, produs de Epoca Necazurilor, care a rupt puterea poporului și a zdruncinat poziția externă a statului Atunci a apărut în fața guvernului noii dinastii întrebarea cum să iasă din dificultățile în care se afla Am apelat la studiul monumentului capital al legislației noastre din secolul al XVII-lea pentru a vedea în ce direcție a acționat guvernul, unde și cum a căutat o ieșire dintr-o situație dificilă Am observat că, după ce a proclamat în instanță desființarea tuturor scutirilor preferențiale și interzicerea extinderii în continuare a averilor nelibere care au eliberat de poverile statului, a căutat să adune în mâinile sale toate forțele disponibile ale poporului În general, apoi a strâns tot ceea ce supraviețuise devastării și i-ar putea fi de folos, banii care îi lipseau, oameni care au fugit, plătitori de impozite și războinici, zemstvo aleși pentru consiliu și, în sfârșit - legile în sine VOIVOZI În lupta împotriva dificultăților, guvernul moscovit a dorit în primul rând să se unească cu propriile forțe, a simțit nevoia să dobândească mai multă unitate de voință și mai multă energie în acțiune În acest scop, după Vremea Necazurilor, a început să centralizeze administrația, să atragă în propriile mâini munca forțelor sale, locale și chiar centrale Cu toate acestea, la acel moment, la Moscova, centralizarea era înțeleasă în felul său, nu în sensul subordonării departamentale a organismelor locale față de guvernul central, ci ca o combinație într-o singură persoană sau instituție de obiecte eterogene care sunt reciproc contigue în viață: pt De exemplu, într-un magazin rural, sub un singur semn, diverse bunuri sunt puncte concentrate de cerere, mai degrabă decât împrăștiate în specialități Oamenii înșiși erau de același punct de vedere cu guvernul, preferau să aibă de-a face cu o singură instituție pentru toate nevoile lor și, uneori, declarau guvernului că sunt împovărați în mod nejustificat de ordine care îi cunoșteau în diferite chestiuni și că ar fi mai bine să-i cunoaștem în toate după o singură ordine pentru ca "să nu existe insulte deșarte și ruine" Această comoditate practică a ghidat restructurarea guvernului local sub țarul Mihai Vechea dinastie a lăsat guvernul regional într-o stare de fragmentare extremă Reforma zemstvo a țarului Ivan a împărțit regiunea, județul în mai multe departamente și în multe lumi imobiliare locale, urbane și rurale, servicii și impozite (prelegeri XXXIII și XXXIX) Fiecare astfel de lume locală a acționat separat, a avut propria sa administrație specială aleasă Toate aceste lumi nu s-au unit unele cu altele la fața locului, cu excepția rarelor alegeri ale bătrânilor labiali în toate moșiile și toate județele, iar fiecare dintre aceste lumi, prin conducătorii ei aleși, era direct legată de instituțiile centrale, ordinele Doar în orașele de graniță, unde era necesară o puternică putere militară, deja în secolul al XVI-lea au fost introduși guvernatori, care concentrau în mâinile lor puterea asupra întregului județ în toate chestiunile, cu excepția celor spirituale O astfel de

administrație regională aleasă fragmentată ar putea funcționa doar în vremuri de calm Odată cu suprimarea vechii dinastii, astfel de vremuri au trecut multă vreme În timpul Necazurilor, toate regiunile, chiar și cele interne, erau în pericol de atac inamic; de aceea, chiar şi în judeţele interioare au început să apară guvernatori La noi a ajuns un document întocmit în jurul anului : aceasta este o listă cu de orașe în care înainte nu au existat voievozi și unde au apărut din "parohia Rastrigin", adică din timpul domniei primului impostor, din Acestea sunt în principal orașe centrale, Zamoskovye, așa cum se numeau atunci, Vladimir, Pereyaslavl, Rostov, Belozersk și altele Din lista acestor orașe, în care nu a existat nici un guvernator înainte, dar erau judecători zemstvo, bătrâni și grefieri orașului , adică autoritățile moșiale alese, este clar că voievodatul sub țarul Mihai a devenit o instituție universală Guvernatorul era subordonat întregului județ cu toate clasele societății și în toate chestiunile; puterea sa s-a extins asupra orașului de județ și a tuturor comunităților rurale ale județului în materie atât financiară și judiciară, cât și polițienească și militară Din exterior, introducerea voievodatului ar putea părea a fi o îmbunătățire în administrația locală Lumi imobiliare locale diferite, unite sub o singură autoritate; Județul a devenit o unitate administrativă integrală Pe de altă parte, administrația locală era acum condusă de un reprezentant al guvernului central, o persoană ordonată prin numire și nu un conducător zemstvo la alegere Din această parte, voievodatul a reprezentat o întorsătură decisivă de la principiul zemstvo, care a stat la baza instituțiilor locale ale țarului Ivan, la ordinea birocratică a guvernului local Dar nu a fost o întoarcere la vechile guvernări Voievodul a fost desemnat să conducă districtul nu pentru el, ca un hrănitor, ci pentru suveran, ca o adevărată putere a coroanei Prin urmare, guvernanții erau furaje și îndatoriri indecente, care, conform scrisorilor de hrisov, mergeau în favoarea guvernanților Pentru ordinele centrale ale Moscovei, voievodatul era într-adevăr o comoditate Era mai convenabil să ai de-a face cu un singur conducător comun al districtului, în plus, protejatul său, decât cu numeroase autorități alese ale districtului Dar pentru populația locală, voievodatul a devenit nu doar o restaurare, ci și o deteriorare a guvernatului Guvernatorii secolului al XVII-lea erau fiii sau nepoții guvernatorilor secolului al XVI-lea Pe parcursul uneia sau două generații, instituțiile s-ar putea schimba, nu obiceiurile și obiceiurile Guvernatorul nu a încasat furaje și taxe în sumele indicate de hrisov, pe care nu i s-a dat; dar ofrandele voluntare "în cinste" nu erau interzise, iar guvernatorul le lua fără taxă statutară, atât cât putea mâna În petițiile lor pentru numire, solicitanții pentru locuri de voievodat au cerut atât de răspicat să li se permită să meargă într-un asemenea oraș din voievodat "pentru a se hrăni" De fapt, contrar ideii sale, voievodatul a devenit o continuare degradată a guvernatului Acesta din urmă, în teorie, era un salariu administrativ pentru serviciul militar, dar în realitate a devenit un serviciu administrativ sub pretextul unui salariu pentru serviciul militar, pentru că guvernatorul totuși guverna și judeca Au vrut să transforme voievodatul într-un serviciu administrativ fără salariu, dar în realitate s-a dovedit a fi un salariu nesalariat sub pretextul unui serviciu administrativ Lărgimea exactă vagă a puterii guvernatorului a încurajat abuzurile Ordinele jenant de detaliate pe care voievodul i-au fost date prin ordinul care l-a trimis, însă, l-au îndrumat să acţioneze în cele din urmă, "cum este convenabil, după caz, după cum va raţiona Dumnezeu", dându-i un arbitrar deplin Este clar de ce poporul zemstvo

din secolul al XVII-lea ulterior, cu regret, au amintit vremurile în care nu existau guvernatori Nedeterminarea drepturilor și obligațiilor, inevitabil cu o asemenea combinație de reglementare și arbitrar, a dispus să abuzeze de cele dintâi și să le neglijeze pe cele din urmă, iar în administrația voievodală, excesul de putere alterna cu inacțiunea acesteia RUJ Voievodul a judecat și s-a îmbrăcat într-o colibă de congres sau de comandă: acesta este guvernul nostru provincial Lângă voievod stătea o altă autoritate centrală din raion cu un scop special - conducătorul, care stătea în coliba laboratorului; în alte judeţe erau două sau chiar mai multe Această autoritate supremă judiciară și polițienească din județ, care a apărut încă din secolul al XVI-lea, după cum știm, era de natură mixtă, zemstvo în ceea ce privește sursa autorității și grefier în departament: șeful era ales la toate- congres local imobiliar, dar era responsabil nu de zemstvo local, ci de afacerile de stat pentru crime majore În secolul al XVII-lea departamentul labial s-a extins: pe lângă tâlhărie și tatba, i-au fost atribuite cazuri de crimă, incendiere, seducție de la ortodoxie, jignirea autorității părintești etc , iar acest lucru l-a apropiat pe șeful labial în natura postului de guvernator Dar această direcție nu era legată de un plan definit, era mai degrabă un impuls guvernamental decât un program, care se reflecta în fluctuațiile nesfârșite pe care le-a suferit relația reciprocă a ambelor posturi: bătrânii labiali fie au fost anulați, fie restaurați; în alte locuri, treburile labiale erau încredințate guvernanților, în altele, bătrânii labiali erau însărcinați cu treburile voievodale La cererea orăşenului, în locul voievodului, căpetenia labială a stăpânit oraşul, iar când a devenit opus oraşului, voievodul a fost numit din nou cu porunca să se ocupe de treburile labiale; șeful labial a acționat fie independent de guvernator, fie i-a fost subordonat SORTEA INSTITUȚIILOR ZEMSKAYA Ce sa întâmplat cu autoguvernarea proprie zemstvo, care era responsabilă de populația impozitată? Odată cu introducerea pe scară largă a guvernanților, ea nu a dispărut, ci a fost constrânsă și subordonată guvernatorilor, iar cercul acțiunii sale s-a restrâns Odată cu transferul puterii judiciare către guvernanți, consiliile judiciare ale capetelor favoriți cu sărutători au fost închise; numai în palatul și volosturile țăranilor negri și în raioanele "Pomor" din nord, în actualele provincii Arhangelsk, Oloneț, Vyatka și Perm, au supraviețuit judecători aleși zemstvo În cercul administrației alese zemstvo au rămas acum chestiuni financiare, adică taxele de stat și afacerile economice locale Taxele indirecte guvernamentale, vama, băutura etc , erau încă în sarcina capetelor credincioși cu sărutători Colectarea impozitelor directe și treburile economice ale societăților zemstvo, urbane și rurale, au rămas în mâinile bătrânilor zemstvo cu pupături Aceste afaceri economice constau în colectări pentru nevoi lumești, în dispoziția pământului lumesc, în alegeri pentru diferite funcții în administrația zemstvo și, de asemenea, în alegerea unui preot paroh cu cler Șeful zemstvo-ului își conducea treburile în coliba zemstvo, consiliul zemstvo oraș sau districtual, care era întotdeauna situat în suburbie, în afara zidurilor orașului Kremlin, unde se aflau colibe care se mutau și gura Cea mai atentă supraveghere a acțiunilor cabanei zemstvo a aparținut "oamenilor consiliului", consilierilor aleși ai orășeanului sau populației rurale a județului Odată cu introducerea voievodatelor, o nouă sarcină grea a căzut asupra administrației zemstve - hrănind guvernatorii și grefierii, funcționarii și funcționarii; această cheltuială a epuizat "cutia Zemstvo" poate cel mai mult Șeful lui Zemsky ținea o carte de conturi, în care nota tot ce

se cheltuiau banii lumești, pentru raportarea consiliului Aceste cărți ale bătrânilor arată clar ce a însemnat în secolul al XVII-lea hrănește domnul războiului De la o zi la alta, șeful nota ce a cheltuit pentru guvernator și funcționarii săi A dus la curtea voievodală tot ce era necesar pentru gospodăria și papetăria voievodului: carne, pește, plăcinte, lumânări, hârtie, cerneală De sărbători sau de onomastică mergea să-l felicite pe voievod și aducea daruri, suluri sau bani "în hârtie", atât pentru el, cât și pentru soție, copii, funcționari, slujitori de curte, umerași, chiar și sfinților prost care locuia cu voievodul Aceste cărți de conturi explică cel mai bine semnificația autoguvernării zemstvo sub voievozi Bătrânul zemstvo cu sărutatorii lui sunt doar instrumente ascultătoare ale administrației de comandă; li s-au încredinţat toată munca administrativă murdară, în care nu voiau să murdărească mâinile guvernatorului cu grefierul şi funcţionarii Zemstvo își conducea treburile sub supravegherea și instrucțiunile guvernatorului; Șeful zemstvei se află mereu pe coletele voievodului și doar ocazional decide să susțină lumea lui împotriva ordinelor sale, protestează, se duce la tribunalul voievodal pentru a "latra" voievodul, în limba opoziției zemstve de atunci Din această atitudine a administrației zemstvo față de grefieri s-au dezvoltat abuzuri extraordinare Hrănirea voievodatului a dus adesea la ruinarea lumilor zemstvo Guvernul, fără a recurge la măsuri radicale, a încercat pe cât posibil să elimine sau să slăbească acest rău, găsind diverse mijloace pentru aceasta, a numit în funcții la direcția lumii sau a lăsat lumea să aleagă funcționari ai grefierilor, a încredințat treburile voievodale bătrâni aleși ai guvernatorilor, amenințați în decrete și în Cod cu pedepse stricte pentru judecarea pe nedrept, au permis justițiabililor să-și declare suspiciunea guvernatorului lor, lăsându-le în acest caz să treacă cazul lor la hotărârea guvernatorului județului vecin Sub țarul Alexei, era interzisă numirea nobililor ca guvernatori în orașele în care aveau moșii sau moșii În timpul domniei țarului Mihai și succesorului său, tot felul de furaje bănești și în natură pentru guvernanți au fost interzise în mod repetat sub amenințarea de a recupera de două ori ceea ce luaseră Astfel, centralizarea administrației locale a renunțat la instituțiile zemstvo, le-a denaturat caracterul inițial, le-a lipsit de independență, fără a le diminua îndatoririle și responsabilitățile A fost și unul dintre sacrificiile făcute de societate statului GRADE RAIONAL Concentrarea administrației locale nu s-a limitat la județ: deja sub țarul Mihai s-a făcut un alt pas înainte în această direcție În timpul războaielor cu Polonia și Suedia, raioanele de graniță de-a lungul periferiei de vest, sud și sud-est a statului, pentru a organiza mai bine apărarea externă, guvernul s-a combinat în mari districte militare, numite categorii, în care guvernatorii de județ erau făcuți dependenți pe principalii guvernatori raionali ca cei mai înalți guvernatori locali militaro-civili și conducătorii militarilor care compuneau corpul raional Deci, chiar și la începutul domniei lui Mihai, sunt menționate categoriile Ryazan și ucraineană, care includeau Tula, Mtsensk și Novosil Sub țarul Alexei apar categoriile Novgorod, Sevsky sau Seversky, Belgorod, Tambov, Kazan Sub țarul Fiodor, s-a propus unirea județelor interioare în aceleași districte militare, formând categoriile Moscova, Vladimir, Smolensk Aceste districte militare au servit drept bază pentru diviziunea provincială introdusă de Petru cel Mare CONCENTRAREA MANAGEMENTULUI CENTRAL Centralizarea, deși într-o măsură mai mică, a afectat și administrația centrală, unde era chiar mai necesară decât în cea regională Apropo de ordinele de la Moscova din secolul al XVI-lea,

am avut deja ocazia să observ că au fost în secolul al XVII-lea au fost construite ca înainte (lectura XXXVIII) Complicația nevoilor statului și a transporturilor le-a îngrămădit până la cincizeci Este greu de găsit în ele vreun sistem: era mai degrabă o grămadă de instituții mari și mici, ministere, birouri și comisii temporare, așa cum le-am numi noi Numărul de comenzi și delimitarea dezordonată a departamentelor din acestea au făcut dificilă controlul și direcționarea activităților lor: uneori, guvernul însuși nu știa unde să lipească un caz neobișnuit și, fără să se mai gândească, a stabilit o nouă ordine pentru acesta De aici a apărut necesitatea înăspririi administrației centrale prea fragmentate Acesta a fost concentrat în două moduri: fie mai multe comenzi medii pentru departamente au fost subordonate unui singur șef, fie mai multe ordine au fost comasate într-o singură instituție; în primul caz, o conducere și direcție a fost raportată unui grup de ordine, în al doilea, aceeași organizație a fost raportată la mai multe ordine Socrul țarului Alexei, ID Miloslavsky, era șeful ordinului Marii Trezorerie, unul dintre departamentele Ministerului Finanțelor; dar a condus și ordinele care se ocupau de noile tipuri de trupe care au început în secolele al XVI-lea și al XVII-lea și anume: Streltsy, Reitarsky, Inozemsky și, de altfel, nemilitare, Aptekarsky, deoarece avea doctori, de asemenea străini Ordinul ambasadei, care se ocupa de afacerile externe, era subordonat altor nouă ordine care se ocupau de noile regiuni anexate, Micul Rus, Smolensky, Lituanian și altele, precum și Polonyanichny, care era responsabil de răscumpărarea lui prizonieri Probabil, aceste ordine, atribuite lui Posolsky, au fost plasate lângă el în clădirea lungă de ordine, care se întindea de la Catedrala Arhanghel de-a lungul stâncii Kremlinului până la Porțile Spassky Prin această concentrare s-au format mai multe departamente mari din multe instituții mici, care au servit ca precursori ai colegiilor lui Petru cel Mare În scopul supravegherii sub țarul Alexei, au apărut două noi ordine ORDINE DE NUMĂRARE ŞI CAZURI SECRETE Controlul financiar a fost încredințat ordinului Afaceri Contabile: a luat în considerare veniturile și cheltuielile statului în evidența tuturor celorlalte ordine centrale și instituții regionale și a strâns soldurile din cheltuieli curente, acolo unde s-au dovedit a fi, aplicate altor comenzi cu cereri pentru executarea creditelor date funcționarilor, ambasadorilor, guvernatorilor de regiment, a chemat sărutătorii zemstvo din orașe cu registrele lor de venituri și cheltuieli la un raport Era locul unde contabilitatea financiară s-a reunit Ordinul de numărare exista deja în Un altul era ordinul Afacerilor Secrete Numele acestui ordin este mai groaznic decât departamentul său: nu este poliția secretă, ci pur și simplu departamentul de sport al suveranului, "distracție", cum se spunea atunci Țarul Alexei era un șoim pasionat Ordinul Afacerilor Secrete era responsabil de de șoimi și girșoimi, peste de șoimi, șoimi, șoimi și până la de cuiburi de porumbei pentru hrana și antrenamentul păsărilor de vânătoare La acești șoimi și porumbei, țarul mulțumit și prudent a adăugat multe treburi diverse nu numai pentru uzul său personal, ci și pentru administrarea statului Prin Ordinul Secret, își conducea corespondența personală, în special pe probleme diplomatice și militare, urmărea economia unora dintre moșiile sale, sarea palatului și pescuitul; ordinul era responsabil de treburile iubitei mănăstiri regale Savvin Storozhevsky, de împărțirea pomanei regale etc Dar, prin același ordin, regele dădea ordine personale cu privire la tot felul de subiecte ale administrației generale, atunci când considera necesar să să intervină direct în cursul treburilor sau să preia conducerea și

conducerea într-o întreprindere sau într-o nouă întreprindere care încă nu a devenit parte a conducerii obișnuite: deci Ordinul secret era responsabil de minerit și fabricile de grenade Într-un cuvânt, acesta este biroul propriu al țarului A servit și ca organ de supraveghere țaristă specială asupra administrației, care a acționat pe lângă controlul general care venea de la Duma boierească Kotoshikhin descrie o metodă a acestei supravegheri: "Prezența ordinului a constat doar dintr-un funcționar cu o duzină de funcționari: ușile erau închise pentru oameni grijulii Țarul ia clasat pe acești funcționari drept ambasade care călătoreau în țări străine, ca guvernatori care au plecat într-o campanie pentru a-și respecta cuvintele și faptele: acei funcționari, scrie Kotoshikhin, se uită peste ambasadori și peste guvernatori și îi spun țarului când ajung Desigur, nobilii ambasadori și guvernatori au înțeles scopul acestor mici oameni de prisos din alaiul lor și i-au convins "dincolo de măsura lor", în cuvintele lui Kotoshikhin și ca un corp de supraveghere administrativă secretă, predecesorul Institutului Peter din Fiscali, ordinul Afacerilor Secrete a avut cu greu succes Mai mult, era lipsit de tact Kotoshikhin scrie că țarul Alexei a aranjat acest ordin "pentru ca gândul și faptele sale regale să fie împlinite și totul conform voinței sale, iar boierii și oamenii chibzuiți să nu știe despre nimic" Așa că țarul a acționat în secret față de cei mai apropiați executori ai voinței sale, pe care el însuși i-a chemat la putere și cu care a trăit într-un "consiliu" atât de vizibil, a conspirat împotriva propriului său guvern Conform atavismului, și complet fictiv, vechiul instinct de apanaj al oprichninei a fost exprimat în țar, ai cărui strămoși nu fuseseră niciodată prinți de apanage S-au grăbit să închidă ordinul secret imediat după moartea fondatorului COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII Odată cu centralizarea administrației, concentrarea societății a continuat într-un grad și mai mare Din activitatea organizatorică a vechii dinastii, societatea a ieșit la fel de fragmentată ca și managementul A fost împărțit în multe categorii, grade, care, în afară de cler, pot fi reduse la patru clase principale, sau state: acestea erau) oameni de serviciu,) orășeni impozabile,) rurali impozabile și) iobagi În raport cu statul, principalele clase diferă în ceea ce privește tipul de îndatoriri asociate statutului de proprietate al persoanelor, în clasa de serviciu - și cu originea, rangurile - în mărimea sau severitatea îndatoririlor omogene Deci, datoria oamenilor de serviciu ai proprietarilor de pământ era serviciul militar ereditar și serviciul judiciar și administrativ legat de acesta; în funcție de gradul de importanță și severitate, corespunzător mărimii proprietății terenurilor și rasei, clasa de servicii a fost împărțită în rândurile Duma, serviciul Moscova și oraș Orășenii comerciali și industriali Posad au atras impozitul orășenesc "după stomacul și meseriile lor", prin capitalul de lucru și ocupațiile comerciale, iar prin mărimea sau rentabilitatea ambelor și prin severitatea îndatoririlor comune asociate cu ei, au fost împărțiți în cei mai buni, mijlocii si tineri În aceleași categorii de impozit pe proprietate se încadreau și clasa de rurali, sau țărani, care trageau impozitul pe teren în funcție de mărimea terenului arabil Kholopii de drept nu aveau proprietăți protejate din punct de vedere legal și nici nu slujeau și nici nu trageau impozite către stat, dar erau în serviciul iobagilor persoanelor fizice, formând și mai multe tipuri de robie Dar aceste clase, ca și gradele, nu erau state obligatorii stabile și imobile Oamenii puteau trece de la o clasă sau un rang la altul, liberi prin voința lor sau a suveranului, iobagii prin voința stăpânilor sau prin

lege, puteau schimba sau combina activitățile economice: un militar putea face comerț în oraș, un țăran putea merge în servitute sau angajați în meșteșuguri urbane Cu o asemenea mobilitate între clasele principale s-au format mai multe straturi intermediare, de tranziție, de o compoziție socială eterogenă Așadar, între oamenii de serviciu și servilism, s-a înconjurat un strat de copii boieri mărunți sau deposedați, care fie făceau serviciul militar din moșiile lor sau ale tatălui lor, fie făceau ca iobagi în curțile boierilor și ale altor oameni de serviciu de trepte mai înalte, formând un strat special de oameni de serviciu boieresc Între clasa de serviciu și orășeni stăteau oameni de serviciu de "grade mai mici", care slujeau nu după patrie, în mod ereditar, ci după dispozitiv, prin serviciul de stat; aceștia erau fierari și dulgheri de stat, gulere, tunieri și tunieri, care erau atașați fortărețelor și artileriei de cetate; s-au alăturat clasei de serviciu, făcând serviciul militar-meșteșug, dar stăteau și aproape de orășeni, din care recrutau de obicei, și se ocupau cu meșteșugurile urbane, fără a suporta taxa de orășean În jurul proprietarilor privilegiați, laici și spirituali, s-au înghesuit, părăsind și suburbii, amanet, despre care am vorbit deja și o să mai vorbesc acum În cele din urmă, între iobagi și clasele libere s-a rătăcit un numeros strat mixt de oameni liberi sau umblători: includea rude înveterate ale gospodarilor harnici, fii, frați și nepoți neseparați și coloana vertebrală, care, de asemenea, nu aveau propriile lor gospodărie, lucrat cu altcineva, și copii clerici care nu s-au atașat de parohii, și copii boieri, care au fost lichidați și au părăsit slujba, dar nu au intrat în curtea nimănui, și țărani care au părăsit pământul arabil și nu au aleg un anumit fel de viață și iobagi care au ieșit liberi și nu și-au dat încă o nouă fortăreață Toți astfel de oameni, care trăiau în sat, nu aveau un teren și nu suportau impozitul pe teren, dar locuind în oraș, vânau, dar nu slujeau îndatoririle orașului FORMAREA MOSIEI Fragmentarea diviziunii oficiale și prezența straturilor intermediare rătăcitoare dădeau societății aspectul unei mase extrem de pestrițe și dezordonate O astfel de mobilitate și diversitate a compoziției sociale au susținut libertatea de muncă și de mișcare a oamenilor Dar această libertate a îngreunat extrem de mult guvernul de comandă și a contrazis dorința acestuia, realizată ulterior în Cod, de a-i atrage pe toți să lucreze pentru stat și de a reglementa strict munca oamenilor în interesul trezoreriei Deosebit de incomod pentru el au fost stările amanetilor și liberilor, care amenințau cu o sărăcire treptată a forțelor militare și cu uscarea însăși a surselor de venit ale statului: folosirea dreptului de a renunța la libertatea personală și a îndatoririlor de stat legate de aceasta, ambele statele au amenințat că vor deveni adăposturi sociale pentru militari și oameni harnici, care nu voiau să slujească sau să plătească taxe Eliminând aceste dificultăți și pericole, de la aderarea lui Mihai, legislația începe să înăsprească societatea, pe măsură ce a înăsprit managementul: a combinat grade fracționate cu atribuții omogene în clase mari închise, lăsând rangurile însele mobile în limitele unei clase sau alteia, și a condus straturile intermediare în aceste clase după cea mai mare asemănare de ocupații Ea a realizat această restructurare socială în două moduri: prin atașamentul ereditar al oamenilor față de condițiile în care le-a găsit legea care i-a întărit și prin privarea persoanelor libere de dreptul de a renunța la libertatea personală Astfel, structura socială a fost simplificată și întărită: serviciul și impozitarea, ca urmare a unui statut de proprietate fluctuant sau în funcție de o ocupație schimbătoare, transformate în sarcini fixe prin

naștere; fiecare clasă, rotunjindu-se, a devenit mai densă în sine și mai izolată de celelalte Aceste clase închise și obligate au primit pentru prima dată în istoria structurii noastre sociale caracterul de moșii, iar procesul însuși prin care au fost create poate fi numit fixarea, solidificarea stărilor Întrucât acest proces s-a desfășurat în detrimentul libertății muncii oamenilor, rezultatul obținut de acesta trebuie pus pe seama numărului de victime ale societății în favoarea statului OAMENI SLUJTORI Această întărire și izolare a moșiilor, aparent, a început cu clasa de serviciu, cea mai necesară statului ca forță de luptă Deja Sudebnikul din permitea doar copiilor boieri pensionari să fie acceptați ca iobagi, interzicând admiterea angajaților și a fiilor acestora, care nici măcar nu începuseră încă serviciul Era gradul de serviciu cel mai jos și sărac, în care erau mulți vânători care să intre în poporul boier Legea din lămuria că numai fiii de copii boier care împliniseră vârsta majoratului ( ) și nu fuseseră încă puși în serviciu puteau deveni iobagi, în timp ce minorii și adulții, dar deja înscriși în serviciu, nu puteau Necesitatea și severitatea serviciului au determinat încălcarea acestor restricții Sub țarul Mihail, nobilii și copiii boieri s-au plâns de exodul în masă al fraților, copiilor și nepoților lor în sclavi Printr-un decret din martie , s-a dispus ca astfel de iobagi nobili de la curțile boierești să fie luate în serviciu dacă aveau moșii sau moșii și erau deja înscriși în serviciu, iar de acum înainte s-a interzis primirea oricăror copii nobili și boieri ca iobagi Această interdicție este inclusă în Cod Așa că serviciul militar a devenit o datorie de clasă ereditară fără speranță a oamenilor de serviciu Totodată, au fost determinate și drepturile lor speciale de proprietate ca proprietari de terenuri Până atunci, boierii și slujitorii monahali care le corespundeau ca statut social se folosiseră de dreptul de proprietate asupra pământului; printre aceia si altii au intrat in serviciul suveranului oameni cu mosii si mosii Legea din ia îndreptat pe primul spre serviciul statului, iar Codul i-a lipsit pe amândoi de dreptul de a dobândi moșii Proprietatea funciară personală, patrimonială și locală, a devenit acum un privilegiu de clasă al clasei de serviciu, la fel cum serviciul militar a rămas îndatorirea sa moșială specială: în ambele cazuri, gradele de serviciu au fost unite într-o singură moșie și separate de alte clase POPULAȚIA POSADSKY Aceeași izolare au trecut și orășenii Am văzut deja cum s-a dezvoltat proprietatea de serviciu în secolul al XVI-lea a întârziat creșterea orașului (lectura XXXIII) Tulburările i-au ruinat și i-au împrăștiat pe orășeni Dificultățile care au venit odată cu noua dinastie amenințau cu noi distrugeri a așezărilor care tocmai începuseră să revină Pentru a fi plătitori eficienți de stat, societățile comunale, legate de obligația fiscală reciprocă, aveau nevoie de un set permanent suficient de membri și de vânzări asigurate de forță de muncă și bunuri Povara impozitelor i-a forțat pe cei slabi să părăsească așezarea, vânzându-și sau ipotecând curțile unor oameni albi, neimpozabili În același timp, de așezări erau atașați diverse persoane: arcași, țărani din satele suburbane, slujitori bisericești, preoți făceau comerț și vânătoare, bătând meserii și meșteșuguri de la orășenii rămași, dar neparticipând la impozitul acestora; chiar și preoții și diaconii, contrar regulilor bisericii, stăteau în magazine Evadarea de la taxa locală a găsit încurajări influente de sus Este de remarcat faptul că de fiecare dată când puterea supremă slăbea, clasele conducătoare din țara noastră s-au grăbit să profite de moment și au dezvoltat ample speculații cu privire la libertatea muncii populare Deci, sub țarul Fiodor Ivanovici,

contemporanii se plâng de dezvoltarea sporită a servilismului legat, la care însuși conducătorul Boris Godunov și rudele sale au participat activ PASTE Sub țarul Mihai, același lucru s-a întâmplat și cu miza Am vorbit deja despre acest tip de dependență privată, care se deosebește de servitute prin faptul că nu era iobag și era încetată la voința amanetului Majoritatea orășeni, negustori și meșteri, erau gajați, și de obicei "pentru oameni puternici", pentru boieri, patriarhi, episcopi, pentru mănăstiri A fost un mare dezastru pentru cei puternici închiși Așezări semnificative din statul moscovit au fost înconjurate de așezări de serviciu deținute de stat, streltsy, Pushkar, yamsky; militarii care le locuiau se întreceau în meserii și meșteșuguri cu orășenii, neîmpărțindu-și atribuțiile Casatorii de amanet erau rivali și mai periculoși Oameni puternici i-au luat în masă și s-au așezat în așezări întregi din suburbii sau din apropiere, nu numai pe cont propriu, ci și pe terenurile publice ale orașului În , peste de negustori și artizani nou-veniți locuiau în așezarea patriarhală din așezarea Nijni Novgorod, "care au venit în acea așezare din diferite orașe și s-au mulțumit pentru meșteșugul și ușurința lor", după cum s-au plâns reprezentanții aleși ai orășenilor Catedrala Laid A fost un nou tip de miză și chiar ilegal O ipotecă personală în cea mai simplă formă era un împrumut contra lucrării cu obligația de a-l câștiga prin serviciu în curte sau pe terenul împrumutătorului Acum, orășenii impozabil erau ipotecați fără împrumut sau cu un împrumut fictiv, de obicei pentru proprietarii privilegiați, laici și spirituali, și nu-i slujeau în slujba instanței, ci s-au stabilit pe terenurile lor preferențiale în curți și așezări întregi și și-au însușit beneficiile pământului, eliminând în mod arbitrar taxa de localitate și făcând "tot felul de meserii și licitații mari Aceștia erau capitaliști, nu săraci muncitori de curte împrumuți Astfel de condiții erau împotriva legii Deja Sudebnikul din a interzis orășenilor comercianților să trăiască pe terenuri bisericești neimpozabile în orașe, folosindu-se de beneficiile sale Sub țarul Mihai, legea a separat strict terenurile impozabile sau comunele negre de cele neimpozabile sau albe Așa cum era interzis pentru Belomest să văruiască curțile și locurile plătitoare de taxe posad pe care le-au achiziționat, tot așa nu era permis ca și plătitorii de impozite, stabilindu-se pe pământ alb, să se văruiască pe el Ipotecarea a fost un abuz direct: nefiind un iobag iobag care a scutit de taxă, a combinat beneficiile robiei iobagilor cu beneficiile comerțului pozad impozabil, fără a suporta impozit, se bucura de drepturi fără îndatoriri Deja sub țarul Mihai, acest rău a fost plâns, iar guvernul noii dinastii, în obiceiul dobândit de a nu avertiza nimic și de a ceda doar forței sau amenințărilor, a satisfăcut plângerile individuale fără a le combina într-o măsură comună Deci, în , orașele posade din Tobolsk se plâng de înmulțirea amanetilor în apropierea mănăstirii de acolo, care îi înghesuiau și îi jigneau în tot felul de meserii și, în același timp, petiționarii pretindeau guvernului că nu au pe nimeni servesc serviciile suveranului și plătesc cotizațiile Suveranul a indicat să ducă amanetii la așezare și le-a fost greu să tragă împreună cu orășenii Plângeri persistente cu privire la ipotecare în fața catedralei și la catedrală în , impresiile impresionante și încă nerecedate ale revoltei din iunie de la Moscova și teama pentru veniturile statului care erau accesibile chiar și guvernului de atunci de la Moscova, împreună cu dorința de a dobândi multe mii de noi plătitori - toate acestea au dus la o revizuire majoră a populației orașului compoziție Măsurile separate, apoi adoptate, sunt rezumate în capitolul XIX din Codul orășenilor Toate așezările proprietarilor

privați așezați pe pământul posad, cumpărate sau puse sub sechestru, au fost selectate pentru suveran și atribuite impozitului către posad gratuit pentru: "Nu construiți așezări pe pământul suveranului și nu cumpărați pământul posad " Înscrierile împrumutate și împrumutate, date lor de către agenții de amanet către administratori, sunt declarate nule Moșiile și moșiile suburbane, care convergeau cu așezările "curți cu curți", erau atribuite și așezărilor și schimbate cu sate de stat din alte locuri Luarea de ipoteci a fost de acum încolo interzisă sub amenințarea unei pedepse grele, iar orășenii erau atașați de impozitul lor și de localități cu atâta severitate încât decretul din februarie amenința cu pedeapsa cu moartea pentru mutarea din localitate în comună, chiar și pentru căsătorie în afara municipiului Așadar, taxa de localitate din licitații și meșteșuguri a devenit o datorie de clasă a orășenilor, iar dreptul la negocieri urbane și meșteșuguri a devenit privilegiul său de clasă Țăranii puteau vinde "tot felul de mărfuri" în oraș la Gostiny Dvor doar direct din cărucioare, fără să țină magazine în mall-uri Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ȚĂRANȚI PE PĂMÂNTUL DEȚINĂRILOR PRIVAȚI - CONDIŢIILE POZIŢIEI LOR Servilism în Rus' antic - ORIGINEA SERVICIULUI LUI KABAL DECRET APRILIE DIN - OAMENII EXTERIOR - APARIȚIA RECORDULUI ȚĂRANȘILOR CEȚIILOR - ORIGINEA SA - TERMENII SĂI - iobagi ȚĂRANI CONFORM REGULAMENTULUI DIN - PÂNTICE ȚĂRANI; RESPONSABILITATE FISCALĂ PENTRU iobagi DIFERENTA iobăgiei DE SLOARE ÎN EPOCA LEGATIEI Totodată, odată cu despărțirea claselor de serviciu și orășenesc, s-a determinat în cele din urmă poziția populației agricole rurale O schimbare semnificativă s-a produs însă doar în soarta țăranilor care locuiau pe pământurile proprietarilor privați și constituiau cea mai mare parte a populației rurale Această schimbare i-a despărțit mai puternic decât înainte, nu numai de alte clase, ci și de alte trepte ale populației rurale, de țăranii negri sau țăranii de stat și de palat: mă refer la instaurarea iobăgiei în rândul țăranilor proprietari de pământ Am părăsit clasele rurale la începutul secolului al XVII-lea (lectura XXXVII) Am văzut că țăranii de stat și de palat erau deja atașați de pământ sau de comunitățile rurale până în acel moment Poziția țăranilor deținători de pământ a rămas incertă, deoarece asupra ei se ciocneau interese diverse Citind despre țăranii în secolul al XVI-lea Am încheiat prin a remarca că la începutul secolului al XVII-lea toate condițiile economice pentru robia țăranilor stăpânului erau deja în vigoare și nu mai rămânea decât să găsim o normă juridică care să transforme robia lor efectivă în iobăgie conform legii În poziţia ţărănimii posesoare a secolului al XVI-lea Ca clasă socială trebuie să se distingă trei elemente: impozitul pe teren, dreptul de ieșire și necesitatea unui împrumut de master, adică elementele politice, juridice și economice Fiecare dintre ei a fost ostil amândoi celorlalți, iar cursul schimbător al luptei lor a produs fluctuații în legislație în determinarea poziției statului a clasei Lupta a fost cauzată de un element economic Din diverse motive, dintre care unele le-am studiat deja, de la mijlocul secolului al XVI-lea a început să crească numărul ţăranilor care aveau nevoie de un împrumut pentru dotarea şi conducerea gospodăriei Această nevoie l-a atras pe țăran la robia datoriei și, în fața dreptului său de ieșire, l-a biruit: acest drept, neabrogat de lege, a devenit o ficțiune juridică Apoi împotriva robiei țăranului a ieșit impozitul său pe pământ, de care s-a eliberat robia iobagului, și legislația de la începutul secolului al XVII-lea luptă împotriva transformării țăranului în iobag, stabilind veșnicia țăranului, deznădejdea condiției țărănești împovărătoare În combinarea

acestor elemente ale situației țărănești cu condițiile străvechii fortărețe personale rusești, s-a găsit o normă juridică care a stabilit robia iobagului țăranilor proprietari de pământ În legea antică rusă, o fortăreață era un act, simbolic sau scris, care afirma puterea unei persoane asupra unui lucru cunoscut Puterea, întărită printr-un astfel de act, a dat proprietarului un drept de iobag la acest lucru Subiectul iobăgiei în Rusia antică erau oamenii Astfel de iobagi erau numiți iobagi și haine În vechea limbă juridică rusă, un iobag se numea iobag, un halat era o femeie iobag Documentele nu conțin termenii "sclav" și "slujitor": un sclav se găsește numai în monumentele bisericești-literare Iobăgia a fost cea mai veche iobăgie din Rus', înfiinţată cu multe secole înainte de apariţia iobăgiei ţăranilor Până la sfârșitul secolului al XV-lea în Rus' era doar servitute privată, sau servitute completă, după cum a devenit cunoscută mai târziu Ea a fost creată în diverse moduri:) prin captivitate,) prin voluntar sau la voința părinților, vânzarea unei persoane libere în servitute,) prin anumite infracțiuni pentru care o persoană liberă transformată în servitute prin ordinul autorităților,) prin naștere dintr-un iobag,) prin insolvența datoriei unui comerciant din vina proprie,) intrarea voluntară a unei persoane libere în serviciul judiciar personal altuia fără un acord care să asigure libertatea servitorului și) căsătoria cu un sclav fără un astfel de acord Un iobag deplin nu depindea numai de suveranul său, așa cum era numit proprietarul unui iobag în vechiul Rus, și de moștenitorii săi, ci și-a transmis dependența copiilor săi Dreptul la un iobag complet este ereditar, robia unui iobag complet este ereditar O trăsătură juridică esențială a servituții, care o deosebea de alte tipuri de dependență privată, neservistică, a fost continuitatea ei la voința iobagului: iobagul nu putea ieși din robie decât la voința suveranului său TIPURI DE SERVICII INCOMPLETE În Rusia moscovită, din servilismul complet au apărut diverse tipuri de sclavie a iobagilor, înmuiate, condiționate Deci, din serviciul personal, și anume din slujirea unui funcționar în gospodăria stăpânului, tiun sau deținător de chei, a luat naștere la sfârșitul secolului al XV-lea sau la începutul secolului al XVI-lea raport de iobăgie, numit astfel pentru că actul de iobăgie pentru o asemenea servilitate, un memoriu, a fost aprobat din raportul către guvernator Această servitute se deosebea de cea deplină prin faptul că dreptul la un iobag raportabil și-a schimbat condițiile, uneori a încetat odată cu moartea stăpânului, alteori a fost transferat copiilor săi, dar nu mai departe Apoi, am vorbit deja despre cerșit A apărut în momente diferite în condiții diferite Forma sa originală și cea mai simplă a fost ipoteca personală, sau împrumut, cu obligația debitorului de a lucra pentru creditor, care locuiește în curtea lui Achiziționarea vremurilor Pravdei rusești, pionul unor secole specifice, ca și amanetul din secolul al XVII-lea, nu erau iobagi, deoarece captivitatea lor putea fi încetată la voința persoanei amanetate Datoria a fost rambursată fie prin plata acesteia, fie prin lichidare urgentă în baza contractului "Ei își vor servi lecția (termenul) și vor pleca, vor merita rubla, dar nu își vor servi lecția, o vor da altora", vor returna toți banii împrumutați, așa cum citim despre astfel de servitori ai datoriilor într-un act al secolului al XV-lea SERVICIUL DE FRONTIERĂ Dar existau credite ipotecare, conform cărora amanetul era obligat să nu ramburseze însuși datoria prin serviciu, ci doar să plătească dobânda, să servească "pentru creștere", iar după perioada convenită să returneze "adevărul" - capitalul împrumutat O scrisoare de împrumut în Rusia antică a fost numită împrumutată din cuvântul ebraic robie Robia personală, care a apărut

din obligația de a servi pentru creștere, a fost întărită printr-un act care, spre deosebire de robia împrumutată cu o ipotecă personală cu condiția de a lucra, a fost numită în secolul al XVI-lea robie de serviciu sau robie pentru creșterea serviciului De la sfârşitul secolului al XV-lea persoane legate apar în documente; dar în ei multă vreme semnele servilismului legat erau încă imperceptibile Serviciul împrumutat în temeiul unei ipoteci personale a fost de fapt în viață, a dat amanetului dreptul de a câștiga un împrumut luat în avans fără creștere, pentru a rambursa o datorie fără dobândă Potrivit robiei creșterii, care a primit un nume aparte ca militar, prin serviciul de robie în curtea împrumutătorului câștiga doar dobândă, nefiind scutit de restituirea capitalului la ora sau lecția convenită Cu un astfel de caracter, oamenii sunt legați în documente până la mijlocul secolului al XVI-lea și numai astfel de robie de serviciu cunoșteau Sudebnikul din , stabilind cea mai mare sumă de împrumut pentru o ipotecă personală de ruble (- de ruble pentru banii noștri) Dintr-o lege din se poate observa că persoanele obligate pentru sclavia serviciului de creștere erau supuse unor pretenții pentru plata unei datorii - semn că nu deveniseră încă iobagi, dar rămâneau ipoteci cu drept de răscumpărare dacă era posibil Din aceasta aflăm că alți sclavi, neputând plăti datoria de aservire, ei înșiși au cerut iobăgie deplină sau raportarea creditorilor lor Legea a interzis acest lucru, prescriind, ca și până acum, să se elibereze robie în insolvență reclamanților-creditori "un cap la răscumpărare", înainte de achitarea sau până la achitarea datoriei Această interdicție, împreună cu disponibilitatea sclavilor înșiși de a intra în servilism complet și cu vestea ambasadorului englez Fletcher, căruia i s-a spus la Moscova în că legea permitea creditorului să vândă soția și copiii debitorului dat lui el de către capul debitorului pentru totdeauna sau pentru o vreme - toate acestea arată că legații au fost atrași în direcții diferite, propria curte și obiceiurile de stăpânire la servilismul deplin obișnuit, legea - la captivitatea temporară non-iservie În această luptă, cerșirea cu condiția slujirii pentru creștere a fost reluată, este adevărat, în servilism, numai că nu în totalitate, ci în robie Emiterea unui head up până la răscumpărare, cu insolvența obișnuită a celor emise, i-a supus unei retrageri pe termen nedeterminat a creditului Așadar, serviciul de bonding pentru creștere a inclus și rambursarea datoriei în sine, o ipotecă personală la un împrumut transformată în leasing personal cu primirea chiriei în avans Această combinație de serviciu pentru creștere cu rambursarea datoriilor și natura personală a robiei a devenit bazele legale ale robiei de serviciu, ca o fortăreață; s-au bazat, de asemenea, pe limita serviciului obligat Ca obligație personală care lega o persoană de alta, robia de serviciu a expirat odată cu decesul uneia dintre părți În secolul al XVII-lea ne întâlnim în locurile de robie cu obligația de robie "de a sluji în curtea suveranului nostru până la moartea lui" Dar în cazul morții stăpânului înaintea iobagului, această condiție a încălcat natura personală a robiei, obligându-i pe robie să slujească soția și copiii defunctului, ca și cum ar fi ereditar Între timp, au existat două feluri de servitori domestici pentru care a fost stabilită o altă limită de serviciu - moartea stăpânului Deja legea din a decretat că un prizonier, eliberat ca iobag de către instanță, îl slujește pe stăpân "până la stomac" Pe de altă parte, unii, în aceeași condiție, au intrat pur și simplu în serviciul personal, nu doar fără împrumut, ci și fără închiriere Întâlnim robia de serviciu din , în care un om liber se obligă să slujească nu pentru creștere, fără

împrumut, "până la burta" stăpânului, care, după moartea sa, a lăsat slujitorul să plece liber cu soția, copiii "și ce va face stomacul lui și zestrea lui și nu da copii pentru copiii tăi " Aici avem trei condiții în care s-a exprimat caracterul personal al robiei de serviciu: deținerea pe viață a robiei, inalienabilitatea acestei posesiuni și dreptul de proprietate al robiei obținut în serviciu Aceste condiții, care sunt cuprinse și în structura juridică a serviciului în garanție, sunt aici stabilite prin contract; cel putin pana in nu se cunosc decrete care sa le legitimeze pentru cei care sunt in robia din afara, nu pentru poloni Odată cu instituirea mandatului pe viață, robia de serviciu a dobândit caracterul de cetate servil: cel însuși, prin acord, a renunțat la dreptul de a se răscumpăra, iar robia sa a încetat numai prin moartea sau voința stăpânului Deja în decretul din , robia de serviciu apare cu semnificația de fortăreață, act de iobag, alături de deplin și raportare, iar într-un testament din găsim și termenul de iobagi și robii în locul expresiei obișnuite până acum oameni în legătură sau pur și simplu legat În același timp, devine cunoscută și forma robiei de serviciu, care a rămas neschimbată timp de un secol întreg: un bărbat liber, singur sau cu soția și copiii săi, împrumutat de la o persoană celebră, de obicei de la o persoană de serviciu, mai multe ruble, întotdeauna exact pentru un an, de la cutare sau cutare dată până la aceeași dată anul viitor, angajându-mă "să slujesc la curte în toate zilele pentru creșterea suveranului meu, iar banii vor cădea la timp și pentru creșterea mea cu mine suveran, așadar, slujește toate zilele" Această formă stereotipă arată că a fost întocmită la rata unei ipoteci pe termen determinat, cu gaj al unei persoane, nu al unui lucru, și cu o previziune de întârziere Asemenea credite ipotecare nu sunt neobișnuite și sunt asemănătoare obligațiilor de serviciu în condiții și chiar în expresii În anul , părintele dăruiește fiul său împrumutătorului "să slujească un an" cu obligația, în caz de neplată la termen a banilor, să-și elibereze fiul împrumutătorului "în curte" DECRETUL DIN Într-o astfel de situație, decretul anunțat ordinului Kholop'y la aprilie a constatat servilitatea sclaviei Nu a introdus nimic nou în componența juridică a cetății lipite, doar aprobând și formulând relațiile deja existente Decizând că numai sclavile de serviciu, înregistrate în cărțile de sclavie din Moscova ale curții Kholopie și în orașele cu funcționari, au forță legală, legea prescrie persoanelor înrolați cu soțiile și copiii lor numiți în sclavie să rămână în robie și pentru acele sclavii în ceea ce privește rapoartele, adică până la moartea stăpânilor lor, și în cazul în care obligații oferă o răscumpărare, domnii pot să nu accepte bani de la ei, să nu asculte petiții despre lacheii curții, ci să le pună în slujba acelor robii până la moartea stăpânilor lor; copiii unui om sclav, înregistrați în robia lui sau născuți în timpul slujirii sale, sunt puternici și pentru suveranul patern până la moartea sa Dar această lege conține și noi prevederi care dezvăluie jocul din culise al claselor conducătoare în ceea ce privește munca liberă Alături de servitori erau servitori liberi care slujeau fără robie, precum funcționarii civili, sau "iobagii voluntari", cum îi numesc documentele Alții au slujit așa timp de ani sau mai mult, nevrând să se dea robie stăpânilor și păstrând dreptul, recunoscut prin decretul din , de a se îndepărta de ei când vor Legea din aprilie din a stabilit o perioadă pentru un astfel de serviciu voluntar - mai puțin de șase luni: cine a slujit șase luni sau mai mult era obligat să dea robie suveranului, care îl "hrănea, îmbrăca și încălța" Karamzin a apreciat destul de corect această decizie, numind-o lege, "nedemn de acest nume prin

nedreptatea ei evidentă", emisă " doar pentru a face plăcere nobilimii nobiliare" Cu toate acestea, această constrângere a serviciului gratuit nu a fost lipsită de ezitare legislativă: țarul boieresc Vasily Shuisky era pe cale să se întoarcă la legea din , dar Duma boierească a restabilit perioada de șase luni de serviciu voluntar, iar Codul a redus această perioadă scurtă cu jumătate În decretul din există un alt decret care arată ale cărui interese au prevalat sub slabul țar Fedor Legea din , contracarând extinderea servilismului complet, așa cum am spus deja, a interzis persoanelor obligate insolvente să se vândă creditorilor lor ca iobagi deplini și raportabili; conform legii din , sclavii fugari, prinși de stăpânii lor, li s-a permis să treacă într-o robie mai dificilă față de stăpânii lor, dacă ei înșiși doreau acest lucru Decretul din aprilie a agravat mai degrabă decât a ușurat iobăgia Un călugăr observator, pivnița Avraamy Palitsyn, ajută la explicarea acestei direcții de legislație Potrivit lui, sub țarul Fiodor, nobilii, în special rudele și susținătorii atotputernicului domnitor Godunov, precum și marea nobilime, au fost cuprinse de pasiunea de a înrobi pe oricine era posibil: au ademenit în captivitate în toate felurile posibile , cu mângâieri, daruri, stoarcat "slujind scrisul", slujind robia, prin forță și agonie; alții au fost invitați la locul lor "să bea doar vin"; un musafir nepăsător va bea trei-patru căni - iar iobagul este gata: "Cam trei-patru căni, sclavul era de încredere, prin captivitate" Dar țarul Fedor a murit, Boris a domnit și au început ani groaznici de foamete Domnii s-au uitat în jur și, văzând că nu pot hrăni pe numeroșii slujitori, unii au fost eliberați în sălbăticie, alții au fost alungați fără plată de concediu, alții au fugit singuri și toată această avere vie, atât de păcătosă dobândită, s-au prăbușit și s-au făcut praf, iar în vremea necazurilor mulți slujitori aruncați cu răul și-au răsplătit stăpânii ABORDAREA SERVICIULUI ȚĂRĂNIMII DE CUMPRUMUTUL ȘI OBLIGAȚIONARE Am abordat istoria servituții prin servitute până în măsura în care am explicat efectul acesteia asupra soartei țăranilor proprietari de pământ La prima vedere, este greu de observat punctele de contact dintre condiții sociale atât de diferite precum un iobag și un țăran: unul era o persoană neimpozabilă, celălalt tragea impozit; unul lucra în curtea stăpânului, celălalt pe pământul stăpânului Însă stăpânul era punctul de contact: el a servit ca un nod comun al relațiilor juridice și economice ale ambelor, dispuse de ambele După aderarea noii dinastii, după cum am văzut (sfârşitul Lecturii XXXVII), relaţia ţăranilor cu pământul şi cu moşierii a rămas nedefinită Legea țarului Vasily din privind atașamentul personal conform cărților de scriitori din vremea necazurilor a devenit invalidă Ordinea instituită până la începutul secolului al XVII-lea a funcționat în sat Înțelegerile țărănești s-au încheiat pe termenii anterioare ai unui acord voluntar: țăranii "îmi fac produse după înregistrări ordonate, deoarece voi încheia o înțelegere cu ei pe cale amiabilă și voi scrie în evidențe" - așa au scris în contracte Când moșiile și-au schimbat mâna, țăranii, nelegați de obligații de prescripție sau de împrumut, puteau merge oriunde doreau, noii proprietari nu le păsa de ei și de stomacul lor: "să plece cu totul", cum scria în acte În același timp, țăranii bătrâni, născuți pe parcelele lor sau în spatele stăpânilor, și bătrânii, care slujiseră cu zece ani în urmă, au rămas la locurile lor, iar proprietarul, care i-a plantat, i-a luat pe cei nou plantați cu un împrumut celorlalte moșii ale lui Țăranii au continuat să lucreze din creștere pentru împrumutul pe care l-au primit cu un produs, corvée Această dezvoltare a creșterii a început să aducă țărănimea împrumută mai aproape de servilismul legat Produsul unui

țăran era aceeași muncă personală pentru stăpân, ca și serviciul de lipire pentru creștere, numai acesta din urmă slujea în curte, iar primul lucra la curte, "mergea în curte, făcea treburile de curte, " așa cum era scris cu litere decente Apropierea economică a dus și la o apropiere juridică De îndată ce a fost stabilită prin lege ideea că obligația de aservire se extinde nu numai asupra acțiunii, ci și asupra persoanei înrobitului, făcându-l un iobag, această idee a început cu insistență să-și facă loc în conștiința proprietarilor de pământ și în conștiința lor atitudine față de ţărani O astfel de înțelegere pe scară largă a relațiilor țărănești a fost facilitată și din partea iobagilor: mișcarea țărănimii spre servilitate s-a întâlnit cu mișcarea opusă a servilismului față de țărănime După țăranul, care a lucrat pentru curtea conacului, apare o curte, care a devenit fermier Vremea Necazurilor a măturat țara ca un uragan, care a măturat masele țărănimii din regiunile centrale ale statului Era o nevoie acută de muncitori agricoli, ceea ce i-a forțat pe proprietarii de pământ să apeleze la vechile mijloace testate și testate de a căuta noi mâini pentru munca rurală în servitute Au început să-și planteze oamenii din curte pe teren arabil, să le acorde împrumuturi, să-i doteze cu curți, ferme și terenuri În același timp, a fost încheiat un acord special cu un iobag, care, ca un țăran, a fost numit un proces de împrumut OAMENI DE FOND Așadar, în rândul servilismului, s-a ivit o clasă rurală, care a primit numele de oameni din curte, pentru că s-au așezat în colibe speciale "în afara curții" moșierului Această clasă apare încă din a doua jumătate a secolului al XVI-lea: în actele din - întâlnim "curți", "curți" în spatele unei curti mari de conac Numărul acestei clase rurale nelibere a crescut considerabil în cursul secolului al XVII-lea În evidențele funciare ale primei jumătăți a secolului, ele nu sunt adesea notate, dar în a doua jumătate sunt în multe localități o parte comună și semnificativă a populației agricole În Belevsky uyezd, conform recensământului din anii , gospodăriile de iobagi "umane", care în niciun caz nu aparțineau toți credincioșilor, reprezentau puțin mai puțin de % din totalul populației agricole, țărani, bobylsky și iobagi, care trăiau pe terenurile proprietarilor de terenuri de serviciu în curți speciale; conform recensământului din , numai curțile din spate erau % De-a lungul timpului, li s-au alăturat o parte din gospodăria stăpânului, oameni de afaceri, care la recensăminte erau înregistrați ca locuitori în curțile proprietarilor și votcinnikov, dar se aflau într-o poziție economică și juridică care era exact aceeași cu oamenii din curte Zadvornye a ieșit din toate categoriile de servilism, în principal din servitute Dar poziția unui om din curte, ca proprietar iobag, gospodar, a avut și un anumit efect juridic: un om din curte, conform legii din , era responsabil pentru crima sa cu proprietatea sa, și nu stăpânul său Aceasta înseamnă că proprietatea sa a fost recunoscută drept proprietatea sa, chiar dacă nu este completă Zadvorny și întărit într-un mod special: și-a dat un dosar de împrumut, nu numai stabilindu-se în afara curții conacului din libertate, ci și atunci când trecea dincolo de curtea conacului din iobăgie Astfel, antecedentele au creat un tip special de servilism, care a servit ca trecere de la serviciul casnic la pământul arabil țărănesc RECORD ȚĂRANȘIT DE CETATE Într-o scrisoare din , proprietarul de pământ scrie că, în pustiul pe care l-a locuit, el "și-a plantat curtea pe oameni străvechi și legați ca țărani și le-a dat un împrumut" Asta nu înseamnă că și-a făcut din iobagi adevărați țărani: o astfel de schimbare a poziției l-a condus pe iobag la libertate și l-a transformat dintr-o persoană neimpozabilă într-un fermier impozabil; nici unul nu a fost

benefic pentru proprietar Și înainte ca iobagii să fie plantați pe teren arabil: aceasta era metoda obișnuită de deținere a terenurilor private Dar, în același timp, nu au spus înainte că au plantat iobagi "ca țărani" A pune un iobag într-un țăran este o expresie luată nu din lege, ci din noua practică a raporturilor funciare și arată cât de aproape se apropia atunci țăranul împrumutat de iobag Cam în acea perioadă a apărut o condiție pur iobag în contractele țărănești cu moșierii S-a păstrat un dosar de împrumut din același , în care un om liber se angajează "pentru suveranul său să trăiască ca țărani până la burtă fără ieșire" Această condiție de deznădejde a luat o varietate de forme de exprimare Anterior, un țăran, îmbrăcat pe pământ cu un împrumut, scria într-o înregistrare de împrumut că, dacă pleacă fără să-și îndeplinească obligațiile, atunci i-ar lua proprietarului împrumutul și pedeapsa sau pedeapsa "pentru pierderi și birocrație", pentru pierderi economice și pentru cheltuielile de judecată - și nimic mai mult Acum, la obligația țăranului de a plăti o pedeapsă pentru plecare, i s-a adăugat o condiție: proprietarului, suveranului, "du-mă liber de pretutindeni la tine", "și de acum înainte sunt țăran și arendaș și un contractant în acea zonă"; "și țărănimea va continua să devină țărănimea", pentru acel împrumut pentru suveran "locuiesc în țărănime pentru totdeauna și nu pot scăpa nicăieri", etc Toate aceste forme au însemnat un lucru: țăranul însuși a renunțat pentru totdeauna la dreptul de ieșire și pedeapsa care a stins obligatiile contractului, a transformat-o in penalitate pentru evadare, care nu i-a restituit acest drept si nu a distrus contractul Curând, această deznădejde a devenit condiția finală generală a înscrierilor în împrumut: ea a constituit cetatea țărănească sau eternitatea țărănească, după cum se spunea în secolul al XVII-lea Această condiție a informat pentru prima dată în procesul-verbal de împrumut țărănesc sensul actului iobagului, care afirma dependența personală fără dreptul persoanei aflate în întreținere de a o înceta ORIGINEA SA Coincidența cronologică a cetății țărănești cu debarcarea iobagilor "în țărani" în deceniul al treilea al secolului al XVII-lea Nu a fost un accident: ambele au avut o strânsă legătură cu marea schimbare în economia statală și latifundiară de atunci Tulburările au îndepărtat din casele lor masele de bătrâni, muncitori, din mediul urban și din mediul rural și au supărat vechile lumi zemstvo, care, prin garanție reciprocă, asigurau trezoreriei funcționalității taxabile membrilor lor Una dintre primele preocupări ale guvernului noii dinastii a fost restaurarea acestor lumi La Zemsky Sobor, în , s-a decis rescrierea și dezasamblarea locuitorilor impozabil și, în același timp, returnarea fugarilor la vechile lor locuri de reședință și transformarea amanetilor în taxe Multă vreme această lucrare nu a reușit din cauza nevredniciei interpreților, cărturarilor și veghetorilor Acest eșec, împreună cu marele incendiu de la Moscova din , care a distrus documentele funciare din ordinele capitalei, au obligat guvernul să ia măsuri în - un nou recensământ general pe un plan mai larg și mai deliberat Cărțile acestui recensământ aveau scopul polițienesc și financiar de a informa și întări forțele locale impozabile, pe care trezoreria le putea avea la dispoziție; în acest scop le-au folosit în relaţie cu ţăranii şi ulterior, din vremea Codului Recensământul a verificat relațiile funciare existente între țărani și proprietari, a rezolvat ciocniri, dispute; dar ea nu a introdus noi norme în aceste relații, nu a stabilit aceste relații acolo unde nu existau, lăsând acest lucru la acordul privat voluntar al părților Cu toate acestea, "nota scribului" de la locul de reședință a oferit o bază generală pentru astfel de

acorduri, le-a reglementat și le-a cauzat indirect Un plugar liber rătăcitor, prins de un scrib pe pământul proprietarului, unde a rătăcit pentru un "debarcader țărănesc" temporar și a înregistrat în spatele lui, vrând-nevrând îmbrăcat în țăran pentru el în condițiile unui acord voluntar și a fost dublu întărit de către el atât prin acest scrib, cât și printr-o înregistrare ordonată, pe care și-a dat-o el însuși TERMENII SĂI Aici atrag atenția contractele direct cu condiții de aservire Unii, înainte de a deveni țărani, au trăit câtiva ani cu moșierii "de bunăvoie", fără antecedente, așa cum au făcut cei contractuali Alții, mascandu-se fără împrumut, au scris în notițe că de acum înainte se vor angaja să trăiască după stăpânii lor în țărănime, după moartea stăpânului lor, și dacă ei, stăpâni, nu ar fi judecați de Dumnezeu în viața lor, era gratuit pentru ei, ţăranii, să plece unde vor: aceasta : - condiţia principală a robiei de serviciu Un altul, ca în ordinul citat din , s-a angajat să "trăiască în spatele suveranului său ca un țăran până la burtă fără ieșire": așa s-au îmbrăcat uneori oamenii legați Dar, de regulă, țăranii se îmbrăcau "din voință" ca înainte cu un împrumut, care uneori era obligat să ramburseze "în întregime" la timp, alteori cu rate, "ulterior"; de cele mai multe ori, contractele au tăcut asupra acestui subiect și au condiționat restituirea împrumutului doar de neîndeplinirea obligațiilor economice ale țăranului sau de evadarea acestuia Oricât de variate, de confuze și de inconsecvente ar fi fost condițiile evidențelor țărănești din acea vreme, se mai pot desluși în ele principalele fire din care s-a țesut cetatea țărănească: era un postscript al poliției la locul de reședință, datoria de împrumut, acţiune de servilism legat şi acord voluntar Primele două elemente au fost principalele izvoare ale iobăgiei, creând posibilitatea moșierului de a dobândi putere de iobag asupra țăranului; celelalte două aveau o valoare oficială, ca mijloc de dobândire efectivă a unei astfel de puteri Se pare că în contractele ţărăneşti se poate surprinde chiar momentul trecerii de la voinţă la cetate, iar acest moment indică legătura acestei treceri cu recensământul general din recensământ Aici "vechii" țărani ai moșierului încheie o nouă înțelegere cu acesta cu condiția de la el "să nu plece și să nu fugă, să rămână puternici în țărănime" Asemenea bătrânilor țărani, ei aveau relații hotărâte, stabilite cu moșierul; poate, din cauza vechii locuințe, erau deja deținuți fără speranță pe terenurile lor, nu puteau achita împrumuturile pe care le primiseră cândva; la alți țărani respectabili, ei se angajează direct față de vechiul lor proprietar de pământ să fie puternici "ca înainte" Aceasta înseamnă că noua iobăgie a fost doar o consolidare juridică a situației actuale Atribuirea poliției la o taxă sau la un stat de la locul de reședință a pus problema întăririi țăranului pentru proprietarul pe terenul căruia a fost înregistrat Nu existau norme legale gata făcute pentru aceasta și, datorită asemănării relațiilor economice, au început să se împrumute din eșantioane de la terți, din registrele de servici sau împrumuturi în curte, combinând în diferite locuri condițiile impozitului țărănesc și deservire curte in diferite locuri prin acord voluntar Însuși punctul de cotitură care a avut loc după Epoca Necazurilor în economia proprietarilor de pământ a dus la un astfel de amestec de raporturi juridice eterogene Anterior, pământul făcea obiectul unei tranzacții între un țăran chiriaș și un proprietar de pământ, cu condiția ca o cotă din produsele pământului sau un rente monetar echivalent în favoarea proprietarului pământului să fie alocată Împrumutul includea în calcul și munca personală țărănească pentru proprietar, corvee ca taxă suplimentară pentru datorie, și chiar

proprietatea țărănească, inventar realizat cu ajutorul unui împrumut După vremea necazurilor, condițiile pentru contabilitatea pământului s-au schimbat și mai mult: prețul pământului gol a scăzut, în timp ce munca țărănească și împrumuturile domnișoare au crescut; ţăranul avea nevoie de mai multe împrumuturi decât pământ; moşierul căuta mai mult un muncitor decât un chiriaş Această nevoie reciprocă poate explica o intrare în , când cetatea țărănească era deja consolidată și transformată din personal în ereditară: aici nu țăranul dă obligația de a nu părăsi moșierul, ci moșierul se obligă să nu alunge țăranul din vechiul său lot construit - altfel este liber pentru el, țăranul, de la latifundiar "departe să se îndepărteze pe toate cele patru laturi" Aceeași nevoie reciprocă de-a lungul timpului, sub presiunea recensământului general din , a transformat ordinele țărănești din acordurile de folosință a pământului stăpânului în tranzacții de muncă țărănească obligatorie, iar dreptul la muncă a devenit baza puterii asupra individului , peste voința lui; iar acest recensământ însuși, după cum vom vedea, a fost cauzat de necesitatea trezoreriei de a transfera impozitarea pământului din pământul arabil la însuși cultivatorul În noul depozit de relații economice, au început să se amestece fostele state de drept: iobagii au trecut în țărănime și, dimpotrivă, curțile erau luate pentru pământ arabil țărănesc, iar țăranii arabi făceau treburi gospodărești, iar din cetate țărănească a apărut o fortăreață țărănească această confuzie STATUL SI PROPRIETARII DE TERENURI Legea și moșierul, se pare, se sprijineau reciproc în urmărirea țăranului Însă înțelegerea a fost doar în exterior: ambele părți trăgeau în direcții diferite Statul avea nevoie de un contribuabil asiduu, care să se regăsească întotdeauna dintr-o carte cadastrală într-o anumită zonă și care să nu-și slăbească capacitatea impozabilă prin obligații private, iar proprietarul de teren căuta un iobag arabil care să facă în mod regulat "treburile proprietarului său" afaceri, pământ arabil și uman și curte" și plătea quitrent, care, de altfel, putea fi, uneori, vândut, ipotecat și dat ca zestre fără pământ Guvernul primului țar al noii dinastii, ales cu sprijinul celei mai înalte ierarhii bisericești și al nobilimii, dar legat de obligații față de boieri, în afacerile țărănești a trebuit să rezolve conturi cu marele moșiere, boierească și bisericească, iar cu mica nobilime Profitând de poziția grea a populației plătitoare de impozite după Vremea Necazurilor, marii moșieri, boieri, episcopi, mănăstiri au tras de la vistierie la ipotecile lor preferențiale, sub puternica lor "pică", o mulțime de oameni harnici, inclusiv ţăranii Încă din iulie , Zemsky Sobor a hotărât: "Acei amanetişti ar trebui să rămână acolo unde erau înainte de aceasta", să-i transforme în taxe în fostele lor locuri Dar timp de de ani, puternica nobilime din ambele rânduri, albă și neagră, a ripostat din acest verdict conciliar al întregului pământ și numai în Codul din nobilii și orășenii au ales articole decisive privind confiscarea boierului şi aşezări bisericeşti locuite de amanetişti În raport cu țăranii, legislația trebuia să rezolve multe probleme; dar nu se grăbea cu chestiunea asta Nu era un om de stat serios lângă Mihai, țarul care să fie complet frivol, iar guvernul a urmărit actualitatea, nedepășindu-le și lăsând viața însăși să facă noduri cu care generațiile viitoare nu știau ce să facă Odată cu apariția iobăgiei în contractele țărănești, legislația a trebuit să delimiteze granița exactă dintre interesele statului și cele private Caietul de scriituri îl lega pe țăran de stat, de impozitul de la locul de reședință, fișa de împrumut - de persoana în baza unui acord personal Această dualitate s-a reflectat în evidențele țărănești prin

precaritatea formulei iobagilor Cel mai adesea, țăranul spune vag că el "la această înregistrare și de acum înainte, căci suveranul său în țărani este puternic" Adesea, un țăran este atașat de o persoană de pe teren fără a desemna o zonă anume: țăranii s-au angajat să trăiască pentru suveranul lor într-un astfel de sat sau "unde ne va arăta"; ţăranul îmbrăcat pe parcela ţărănească, căruia "el, suveran, îmi va acorda după puterea mea, la care pot" Mai rar, un țăran și-a întărit suveranul "în parcela lui fiscală și conform acestei evidențe", legând fortificarea personală cu un teren, cu un loc pe un teren fiscal binecunoscut, angajându-se să locuiască pe acel teren fără ieșire și "nu poți merge nicăieri din acel complot" În fine, și mai rar, și apoi până la sfârșitul secolului al XVII-lea , întâlnim atașament față de un loc, față de un sat, indiferent de proprietar; în înregistrarea de împrumut din , la obligația obișnuită de iobagă a țăranului de a locui cu proprietarul într-un astfel de sat, s-a adăugat o condiție - acel țăran să locuiască în acel sat "și de acum înainte pentru cine va fi acel sat" La fel, legea nu a stabilit nici termenul cetății țărănești, nici cuantumul taxelor care decurg din aceasta, lăsând toate acestea la un acord voluntar, iar înscrierile de împrumut aici, după cum am văzut, au aderat la condițiile nedeterminate de robie de serviciu În unele locuri, judecând după înregistrările ordonate supraviețuitoare ale jumătății Zalessky din Shelon Pyatina - , corvée a fost definită cu precizie: bobyl era obligat să lucreze pentru boier, "să facă afacerile boierești într-o zi pe jos" o săptămână, țăranul - una sau două zile "cu un cal" sau o săptămână pentru o zi, iar cealaltă pentru două Dar acestea au fost obiceiuri locale care s-au dezvoltat independent de normalizarea legislativă a relațiilor funciare Norma generală stereotipă era obligația surdă a țăranului "de a face treburile oricărui moșier și de a plăti cotizații, cu ceea ce îmi va acorda, în parcela mea va inventa împreună cu vecinii săi" sau "ascultă pe moșier în toate, ară pământ arabil pe el și face afacerile de curte", etc Astfel, luptei dezordonate a intereselor private i s-a dat soluția uneia dintre cele mai importante chestiuni ale ordinii de stat - limitele dreptului proprietarului la munca sa iobag A fost fie o neglijare, fie o concesie lașă a unei legislații neglijente în favoarea intereselor nobilimii, care, ca parte cea mai puternică, nu a omis să profite de avantajul ei ANULAREA ANILOR DE LECȚIE O altă concesie guvernamentală a nobilimii în afacerile țărănești a fost desființarea anilor contingenți, termenul de prescripție pentru procesele cu privire la țăranii fugari De la începutul secolului al XVI-lea era în vigoare un termen de cinci ani, care a fost înlocuit cu un termen de cincisprezece ani conform legii din Dar după Necazuri s-au întors la fostul copil de cinci ani Cu o perioadă atât de scurtă, fugarul a dispărut cu ușurință pentru proprietar, care nu a avut timp să-l viziteze pe fugar pentru a-i face reclamație În , nobilii i-au cerut țarului "să lase deoparte verile fixe", dar, în schimb, termenul de prescripție pentru țăranii fugari a fost prelungit doar la zece ani, pentru țăranii exportați la cincisprezece În , ca răspuns la petiția repetată a nobililor, guvernul a confirmat decretul din În cele din urmă, în , întreprinzând un nou recensământ general, a ascultat cererile insistente ale nobilimii și în ordinul scribului din acest an promitea că "vor fi rescrise ca țărani și bob și curți, iar după acele cărți de recensământ, țărani și bobs și copiii și frații lor, și nepoții vor fi puternici chiar și fără ani fix Această promisiune a fost îndeplinită de guvern prin Codul din , care a legalizat întoarcerea țăranilor fugari conform cărților de scriitori din anii și

conform recensământului din - "fără ani de lecție" Desființarea termenului de prescripție în sine nu a schimbat natura juridică a cetății țărănești ca obligație civilă, a cărei încălcare a fost urmărită din inițiativa privată a victimei; a adăugat doar țărănimii încă un lucru în comun cu servilismul, pretenții pentru care nu erau supuse limitării Dar ordinul scribului, anulând limitarea acțiunilor, întărea în același timp nu indivizi, ci curți întregi, compoziții complexe de familie; postscriptul scribului către statul de la locul de reședință, care a pus mâna pe țăranii gospodarilor cu cei neseparați descendenți și laterali, în același timp i-a întărit pentru proprietar, care a primit acum dreptul de a-i căuta în caz de o evadare pe termen nelimitat, ca iobagii, și a transformat o fortăreață țărănească personală într-una ereditară Se poate crede, însă, că o asemenea extindere a cetății țărănești nu era decât o consolidare a unei situații de fapt stabilite de multă vreme: în masa țărănimii, fiul, cu moștenirea normală a curții și inventarul tatălui său, nu a încheiat un nou contract cu proprietarul ; numai când o fiică necăsătorită rămânea moștenitoare, proprietarul a încheiat o înțelegere specială cu logodnicul ei, care a intrat în casa ei "la tatăl ei până la tot burta" Ordinea din s-a reflectat și în contractele țărănești: de atunci, înregistrările care extindeau obligațiile țăranilor contractanți către familiile lor au devenit mai frecvente, iar un burlac eliberat, îmbrăcat pe pământul Mănăstirii Kirillov cu un împrumut, se extinde obligațiile asumate față de viitoarea sa soție cu copii, pe care "Dumnezeu îi va da după căsătorie" Ereditatea cetății țărănești a ridicat problema atitudinii statului față de proprietarul iobagilor Asigurarea intereselor vistieriei, legislatie inca din secolul al XVI-lea a atașat țăranii de stat la impozitul pe șantier sau la locul de reședință și a îngreunat circulația țăranilor proprietari de pământ De la începutul secolului al XVII-lea o întărire similară a proprietății s-a întâmplat cu alte clase Aceasta a fost o clasificare generală a societății în funcție de tipurile de sarcini ale statului În raport cu țăranii posesori, această sortare era complicată de faptul că între vistierie, în al cărui interese se desfășura, și țăran, se afla un moșier care avea propriile interese Legea nu a intervenit în tranzacțiile private ale unuia cu altul, atâta timp cât nu încălcau interesul public: așa era permisă iobăgia în evidențele de împrumut Dar acelea erau afaceri private cu gospodarii țărani individuali Acum întreaga populație țărănească de pe pământurile lor și cu membrii neseparați ai familiilor țărănești a fost întărită la nesfârșit în spatele proprietarilor de pământ O cetate personală țărănească, conform unei convenții, după un proces-verbal de împrumut, transformată în fortificație ereditară conform legii, conform unui scribi sau al cărții de recensământ; dintr-o obligație civică privată s-a născut un nou serviciu de stat pentru țărani Până acum, legislația și-a construit propriile norme prin colectarea și sintetizarea relațiilor care au apărut în urma tranzacțiilor dintre țărani și proprietari de pământ Prin ordinul scribului din , ea însăși a dat norma din care urmau să se nască noi relații economice și juridice Codul din trebuia să le îndrume și să le asigure CETATE PRIN REGULAMENT Acest Cod, după obiceiul său, ia tratat superficial pe iobagi, chiar de-a dreptul fals: articolul din capitolul XI precizează că "conform actualului decret suveran, nu existau porunci suverane ca nimeni să nu accepte țărani (vorbim despre fugari) pentru ei înșiși", în timp ce decretul spune clar: "Nu acceptați țăranii și fasolea altora" Aproape întreg capitolul XI al Codului se ocupă doar de evadarile țărănești, fără a lămuri nici esența

cetății țărănești, nici limitele puterii stăpânului, și este recrutat cu unele completări din legalizările anterioare, fără a epuiza însă izvoarele acesteia Atunci când se elaborează o schemă a unei cetăți țărănești conform articolelor ocazionale ale Codului, aceste legalizări ajută la completarea omisiunilor codului defectuos Legea din distinge trei părți ale revendicării în componența cetății țărănești: țărănimea, pântecele țărănești și proprietatea țărănească Deoarece proprietatea țărănească înseamnă dreptul proprietarului la munca unui iobag, iar pântecele țăranului sunt echipamentele sale agricole cu toate bunurile mobile, "ustensile de fermă și de curte", atunci prin țărănimitate rămâne de înțeles însăși apartenența țăranului la proprietar , adică dreptul celui din urmă la identitatea celui dintâi indiferent de situația economică și de utilizarea pe care proprietarul o făcea muncii țărănești Acest drept a fost întărit în primul rând de cărturari și cărți de recensământ, precum și de "alte cetăți", unde țăranul sau tatăl său era scris pentru proprietar Folosirea inofensivă a acestor trei componente ale unei cetăți țărănești depindea de gradul de precizie și de prevedere cu care legea determina condițiile pentru o fortificație țărănească Potrivit Codului, un țăran iobag era ereditar și ereditar puternic pentru o persoană, fizică sau juridică, pentru care a fost consemnat de un scrib sau de o carte asemănătoare acesteia; a fost tare pentru această persoană pe pământ, pe parcela din acea moșie, în moșie sau patrimoniu, unde l-a găsit recensământul; în sfârşit, a fost puternic în averea sa, impozitul ţărănesc, pe care îl ducea pe terenul său Niciuna dintre aceste condiții nu este îndeplinită în mod consecvent în Cod Ea interzicea transferul țăranilor locali pe terenuri patrimoniale, deoarece această proprietate ruinată a statului, care erau moșiile, interzicea proprietarilor să ia robia de serviciu țăranilor și copiilor lor și să elibereze țăranii locali în libertate, deoarece ambele acte i-au scos pe țărani din o stare dificilă, lipsind trezoreria de contribuabili; dar odată cu aceasta, a permis demiterea țăranilor patrimoniali (cap XI, cap XX, cap XV) În plus, Codul permitea tacit sau aprobarea direct tranzacțiile făcute la acea vreme între proprietari de pământ, care smulgeau țăranii de pe terenurile lor, permiteau înstrăinarea fără pământ și, mai mult, cu scoaterea stomacului, chiar dispuneau transferul țăranilor din de la un proprietar la altul fara nici un motiv din partea taraneasca, din vina domnilor Un nobil care și-a vândut patrimoniul după recensământ cu țărani fugari care erau supuși returnării, era obligat în schimb să dea cumpărătorului din celălalt patrimoniu "aceiași țărani", nevinovați de escrocheria stăpânului său, sau de la moșierul care a ucis un alt țăran fără intenție, l-au luat prin instanță "cel mai bun țăran cu familie" și l-au predat proprietarului ucisului (cap XI, cap XXI) Legea proteja doar interesele trezoreriei sau ale proprietarului; puterea proprietarului terenului a întâlnit o barieră legitimă numai atunci când a intrat în coliziune cu interesele statului Drepturile personale ale țăranului nu au fost luate în considerare; personalitatea sa a dispărut în mica cazuistica a relațiilor de stăpân; ea, ca detaliu economic, curtea a aruncat pe cântarul ei pentru a restabili echilibrul tulburat al intereselor nobiliare Pentru aceasta, familiile de țărani au fost chiar sfâșiate: un iobag fugar care s-a căsătorit cu un văduv, țăran sau iobag al unui stăpân străin a fost dat proprietarului ei împreună cu soțul ei, dar copiii lui din prima soție au rămas la fostul proprietar O astfel de fragmentare antibisericească a familiei era permisă prin lege să fie efectuată indiferent atât asupra țăranului, cât și asupra iobagului (Capitolul XI) Una dintre cele mai grave

neglijeri în consecințele sale asupra Codului a fost că nu a definit cu precizie esența juridică a inventarului țărănesc: nici întocmitorii codului, nici aleșii conciliari care l-au completat, printre care nu existau țărani proprietari de pământ , nu a considerat necesar să se stabilească clar cât de "pântece" îi aparțin țăranul și în măsura proprietarului său Ucigașul neintenționat al unui țăran străin, un om liber, a plătit "datoriile de robie" celor uciși, confirmate prin scrisori împrumutate (Capitolul XXI) Aceasta înseamnă că țăranul părea a fi considerat capabil să își asume obligații asupra proprietății sale Dar un țăran care s-a căsătorit cu o țărancă fugară a fost predat împreună cu soția sa fostului ei proprietar fără burtă, care era ținută de proprietarul soțului ei (cap XI) Se dovedește că inventarul țăranului era doar proprietatea gospodăriei lui, ca țăran, și nu proprietatea sa legală, ca persoană aptă juridic, iar țăranul l-a pierdut chiar și atunci când s-a căsătorit cu un fugar cu cunoștința și chiar din voia lui proprietar PÂNTICE ȚĂRĂNICE Practica, dezvăluită în acte private, clarifică această ambiguitate a legii Aici vedem compoziția și, în unele privințe, semnificația cea mai legală a burticilor țărănești Acestea sunt unelte agricole, bani, vite, pâine sămânțată și treierată, "fiecare rochie și fiecare stoc casnic" Din înregistrările ordonate vedem că pântecele de țărănesc au trecut de la țăran la fii, soție, fiică, sub formă de moștenire, la ginere, parcă, ca zestre, dar în toate cazurile cu acordul sau la voința proprietarului Adesea, un burlac liber mergea cu mâna goală, doar "cu trup și suflet", la casa unui țăran moșier "în ani și în stomac", căsătorindu-se cu fiica sa și angajându-se să locuiască într-o curte cu socrul său pentru un anumit număr de ani, de exemplu sau , cu dreptul, depășind anii fixați, să se despartă și să ia de la socrul sau după el de la fiul său jumătate sau o treime din tot, nu numai în stomacul, dar și "în conace și în pământ, în câmp arabile și în grădini" La fel s-au căsătorit cu fiicele țărănești și cu văduve, mergând la casele lor în stomacul părinților sau soților morți Aceste pântece erau "deținute" de țărani, ale căror fiice sau văduve se căsătoreau străinii; peţitorii însă le-au luat aceste burţi împreună cu miresele de la stăpânii lor, cărora le-au îmbrăcat în acelaşi timp în "ţărani", devenindu-le iobagi O astfel de combinație a doi proprietari diferiți într-o singură proprietate se explică prin originea dublă a pântecelor țărănești: acestea au fost de obicei create prin munca unui țăran cu ajutorul împrumutului unui domn Conform Codului, am văzut, soțul unei țăranci fugare și-a pierdut burta când și-a extrădat soția către proprietar În evidențele ordonate ale anilor întâlnim cazuri și mai expresive, neprevăzute de Cod: fugarii erau dați prin instanță proprietarilor lor împreună cu soțiile țărănești cu care se căsătoreau la fugă; dar proprietatea moștenită de aceste țăranci de la tații sau primii soți a fost păstrată de proprietarii lor, care le-au permis aceste căsătorii Domnii s-au considerat chiar îndreptăţiţi să înstrăineze pântecele ţăranilor lor în temeiul unei înţelegeri cu terţii: în , un om liber, căsătorindu-se cu doica ţărănească, a poruncit ţăranii proprietarului său prin lege de aservire până la moartea stăpânului cu condiţia , după ce a depășit anii fixați în curtea "socrului său", îi ia jumătate din stomac de la el sau de la fiul său și împreună cu soția "pleacă în libertate", spre paguba directă atât a gospodăriei țărănești, cât și a societatea taraneasca Evident, pântecele țărănești sunt proprietăți în care proprietatea efectivă și proprietatea diferă: primul aparținea unui iobag, al doilea unui proprietar de pământ Acesta este ceva asemănător cu peculium-ul sclav al dreptului roman, sau cu mama

dreptului rus antic; țăranul posesiv din epoca Codului, în ceea ce privește statutul său de proprietate, a revenit la poziția de strămoș social, rolul de cumpărare a Adevărului rus Astfel de burți, sau sobini, așa cum erau numiți și în secolul al XVII-lea, erau și printre iobagi, care puteau intra în tranzacții de proprietate cu ei chiar și cu stăpânii lor: într-o robie de serviciu în , un iobag, angajându-se să-l slujească pe stăpân " până la burtă" , obligă stăpânul, după burtă, să-l elibereze în sălbăticie cu faptul că el, iobag, "își va face burta din el" Iobagul de drept nu avea drept de proprietate și putea impune o asemenea obligație stăpânului său doar pe baza decenței sale morale Evident, Codul privea și pântecele iobagilor de parcă ar fi iobagi: doar cu o asemenea privire putea decide datoriile nobililor și copiilor boieri în caz de insolvență să stăpânească în moșiile și moșiile lor asupra poporului lor , adică iobagii, iar pe țărani (Ch X) Așa se explică posibilitatea "datoriilor înrobite" ale iobagilor menționate în Cod: un astfel de țăran putea să intre în obligații pe burtă, iar pedepsele li se puteau aplica, precum și pe burtele iobagilor credincioși Este de remarcat faptul că inventarul țărănesc apare cu caracter de pântece de sclav chiar în momentul în care iobăgia tocmai începuse să intre în evidența împrumutului: deja în - întâlnim moșieri care apar, că țăranii lor au fugit de ei și le-au "smuls burta", cai, etc , pentru cutare și cutare sumă Iobăgia nu avusese încă timp să se impună ca instituție de stat, iar proprietarii, numind ustensilele țăranilor, le căutau ca pe niște demolare, adică ca pe bunurile lor furate de fugari Demolarea este un termen al limbajului servil: este proprietatea stăpânului pe care un iobag fugar a dus-o cu el sau pe sine (rochie) Încă din primele minute de iobăgie, țăranii s-au văzut ca niște iobagi direct muncitori Aceasta înseamnă că recunoașterea pântecelui țărănesc ca proprietate a stăpânului, fără participarea legală a țăranului însuși la ea precis definită prin lege, nu a fost o consecință, ci unul dintre fundamentele iobăgiei țăranilor proprietari de pământ: aceasta este norma în care a fost inclusă datoria lor de împrumut de lungă durată RĂSPUNDEREA IMPOZABLE PENTRU iobagi Postscriptul unui scrib cu o înregistrare de împrumut ca mijloc legal de întărire ereditară a țăranului, un împrumut ca bază economică a dreptului stăpânului la burtă țărănească, la inventarul țăranului și impozitul domnului pentru alocarea pământului ca izvor al dreptului la dispunerea discreționară a muncii iobagului - acestea sunt cele trei noduri care s-au târât într-o buclă moartă numită cetate țărănească Târându-l, legislația a fost ghidată nu de simțul dreptății, nici măcar de un calcul al binelui comun, ci de luarea în considerare a posibilității; nu a creat un drept, ci doar o situație temporară O astfel de concepție a fost susținută chiar și sub Petru cel Mare și a fost exprimată cu hotărâre de țăranul Posoșkov în cartea sa Despre sărăcie și bogăție, unde scrie că proprietarii de pământ dețin temporar țăranii, "și ei sunt vechi de secole pentru țar" În consecință, iobagii erau priviți ca pământuri pământești: erau proprietatea statului cedată pentru un timp unor persoane și instituții private Dar cum a putut guvernul, chiar și temporar, să subordoneze cu atâta încredere munca masei uriașe a populației, cu care se hrănea statul, interesului privat? Aici guvernul miop s-a bazat pe starea actuală de lucruri, creată parțial de legislație, parțial de relațiile reale din trecut Din cele mai vechi timpuri, mulți proprietari de pământ au primit dreptul de a-și judeca țăranii în toate cazurile, cu excepția celor mai importante dosare penale - crimă, tâlhărie și tatba în flagrant Am văzut că deja în secolul al XVI-lea proprietarul a devenit un

intermediar între țăranii săi și vistierie în chestiuni de plăți guvernamentale și uneori plătea impozite pentru ei (vezi împrumuturi în prelegerea XXXVII) În secolul al XVII-lea fenomenele locale individuale au devenit relaţii generale obişnuite De la recensământul din anii , supravegherea polițienească a țăranilor care erau înregistrați la el a intrat în puterea judecătorească a proprietarului Pe de altă parte, viața economică a țăranilor deținători de pământ, prin intermediul împrumuturilor, beneficiilor, produselor și quitrents, s-a încurcat atât de mult cu economia domnilor, încât a devenit dificil pentru ambele părți să se distingă aici În ciocnirile dintre țăranii deținători de pământ și străini, mai ales în disputele pământului, moșierul a stat în mod firesc înaintea țăranilor săi, ca proprietar al subiectului în litigiu Codul (Capitolul XIII) notează doar ca un fapt general, de lungă durată și familiar al timpului său că "ei, nobili și copii boieri, caută și răspund pentru țăranii lor în toate chestiunile, cu excepția tatba și tâlhăria și înroșirea și crime muritoare"; aceasta înseamnă că moșierii își reprezentau țăranii în acele cauze judecătorești cu străini în care ei înșiși își judecau țăranii Instanța patrimonială, supravegherea poliției și petiția pentru treburile țăranilor lor erau funcții judiciar-administrative, în care proprietarul pământului îl înlocuia pe funcționarul guvernamental și aveau mai degrabă înțelesul de îndatoriri decât de drepturi La aceste trei funcții, care compensau lipsa instrumentelor guvernamentale, s-a adăugat o a patra, menită să asigure interesul public Cetatea țărănească a fost permisă cu condiția ca un țăran harnic, devenit iobag, să nu înceteze să fie impozabil și capabil de impozit de stat Țăranul a scos acest impozit din parcela sa impozabilă pentru dreptul la muncă agricolă De îndată ce munca țărănească a fost pusă la dispoziția proprietarului, acesta din urmă era obligat să-și mențină capacitatea de plată și să fie responsabil pentru prestabilitatea sa impozabilă Acest lucru l-a făcut pe moșier un inspector de cadou al muncii iobagilor și un colector responsabil al impozitelor de stat de la țăranii săi, iar aceste taxe s-au transformat pentru țărani într-unul dintre articolele impozitului domnului, întrucât economia țărănească din care proveneau aceste impozite făcea parte din proprietatea domnului Pentru țăranii fugiți, proprietarul plătea impozite până la următorul recensământ Codul recunoaște drept procedură deja stabilită regula "de a plăti tot felul de rechiziții ale suveranului de la patrimonii și proprietari de pământ pentru țărani", iar reținerea fugarilor stabilește o singură pedeapsă generală de la administrator atât pentru impozitele suveranului, cât și pentru veniturile proprietarilor de terenuri patrimoniale "zece ruble pe an" (cap xi) Diferențele dintre țărănime și servilism Recunoașterea legislativă a obligației fiscale a proprietarilor de pământ pentru țăranii lor a fost pasul final în construcția legală a iobăgiei țăranilor Pe această normă, s-au împăcat interesele trezoreriei și ale proprietarilor de terenuri, care diferă semnificativ Proprietatea privată a terenurilor a devenit poliția și agenții financiari ai trezoreriei statului împrăștiate în tot statul, din rivalul său transformat în angajatul său Reconcilierea nu putea avea loc decât în detrimentul intereselor țărănimii În acea primă formare de cetate țărănească, care a fost fixată prin Codul din , nu a fost încă comparată cu iobagii, după normele cărora a fost construită Dreptul şi practica încă îndeplineau, deşi palide, linii care îi despărţeau:) iobagul a rămas contribuabil de stat, păstrând un anumit aspect de personalitate civilă;) ca atare, proprietarul era obligat să-l doteze

cu o parcelă de teren și unelte agricole;) nu putea fi lipsit de pământ prin luare în curte, ci prin moșie și prin eliberare;) pântecele lui, deși erau doar în posesia lui forțată, nu i-au putut fi luate prin "violență", după spusele lui Kotoshikhin;) putea să se plângă de rechizițiile comandantului "prin forță și tâlhărie" și, prin hotărâre judecătorească, să-și întoarcă o percheziție violentă Legea prost elaborată a ajutat la ștergerea acestor trăsături separate și a condus iobagii în direcția iobăgiei Vom vedea asta când vom studia iobăgie, consecințele economice ale iobăgiei; până acum i-am studiat originea și compoziția Acum să observăm doar că, odată cu instituirea acestui drept, statul rus a pornit pe o cale care, sub acoperirea ordinii externe și chiar a prosperității, l-a dus la destrămarea forțelor populare, însoțită de o declin generală a vieții oamenilor , și din când în când, și răsturnări profunde Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul DOMNII ȘI iobagii Iobăgie și Catedrala Zemsky COMPOZIȚIA PUBLICĂ A CATEDRALEI ZEMSKAYA ÎN SECOLUL XVII COMPOZIȚIA NUMERICĂ, ALEGERIILE EI PROGRESUL MATERIALE LA CONSILII, CARACTERUL POLITIC AL CONSILIILOR, CONDIȚIILE EȘECULUI LOR GÂNDUL DESPRE CATEDRALA ZEMSKAYA ÎN CLASELE DE NEGOȘTI DEZINTEGRAREA REPREZENTAȚIEI CATEDRALE CE FACE CONSILIUL ZEMSKY DIN SECOLUL XVII? REVIZUIRE Una dintre consecințele separării moșiilor a fost o nouă victimă politică, o nouă pierdere pentru ordinea statului rus - încetarea convocării Zemsky Sobor DOMNUL SI iobagii Cel mai caustic element al înstrăinării reciproce de clasă a fost iobăgia, care era compusă din iobagi și robia țărănească Efectul moral al acestui drept a fost mai larg decât cel legal A scăzut profund nivelul cetățeniei noastre, care este deja foarte scăzut Toate clasele societății, într-o măsură mai mare sau mai mică, au participat direct sau indirect la iobăgie într-una sau alta cetate, ranguri "albe" privilegiate, laice și spirituale, în evidențele de împrumut pentru țărani, în robia de serviciu și alte acte împotriva iobagilor, obișnuiți oameni și chiar iobagi boieri, conform evidențelor rezidențiale, pentru verile atribuite Dar acest drept a avut un efect deosebit de nociv asupra poziției sociale și educației politice a claselor proprietarilor de pământ Admisă prin lege și susținută de forțele de poliție, iobăgia ia făcut pe proprietarii de suflete înșiși sclavi ai puterii disponibile, dispuși la un astfel de sprijin și dușmani ai oricărei puteri de altă direcție În același timp, interesul cel mai energic, vital al mediului moșier a devenit lupta meschină, litigioasă a stăpânilor cu iobagii și între ei din cauza iobagilor; degenerând treptat într-o profundă discordie socială, această luptă a întârziat multă vreme dezvoltarea corespunzătoare a forțelor poporului, iar din vina ei nobilimea latifundiară, ca clasă conducătoare, a dat o direcție pervertită, urâtă, întregii culturi rusești O astfel de acțiune de iobăgie deja în secolul al XVII-lea apăreau ca linii strălucitoare Ordinul iobagilor a fost copleșit de aparițiile stăpânului despre evadarile și demolările omenești și țărănești, despre conspirațiile și lăudarea lor, vom mătura, calomnii, incendiari, măcelări muritoare și tot felul de fapte rele Prezența la vot a fost necesară pentru a nu răspunde pentru fugar, dacă acesta începe să fure și să spargă în fugă Toți alergau și iobagii obișnuiți și funcționarii peste oameni și stomacuri, care au slujit timp de de ani, și secretarii lor de casă care stăteau cu stăpânii lor "în vârful scrisorii" Fugarii și-au dus pântecele, hainele, vitele și proprietatea directă a stăpânului, uneori pentru sume mari, două mii, trei mii (cu banii noștri) Mai ales cu sârguință au furat cutiile stăpânului cu fortărețe

umane pentru a ascunde dovezile revendicării, schimbându-și numele pe fugă Dar și domnii au excelat: în urmărirea fugarilor, au trimis câini de vânătoare de curte, care, la vederea cunoscuților lor depășiți, și-au trădat personalitatea cu mângâierile lor: "cunoașterea lor" S-au făcut evadari singuri și în mulțime, familii în cinci sau șase Un iobag cu familia sa a fugit din casa grefierului din Suzdal, punând stăpânire pe proprietatea stăpânului și a încercat să dea foc amantei și copiilor lui în conace Funcționarul, care se afla atunci în afaceri la Moscova, "a fugit de acolo urmărindu-i" pe fugari, iar imediat după plecarea sa, un alt iobag ai săi, care rămăsese acolo, a fugit din Moscova, "prinzându-și stomacul": toți asta s-a întâmplat în Suzdal și Moscova în zile Pozițiile și relațiile sociale, care în sine nu aveau nimic de-a face cu iobăgie, au fost atrase în ea și distorsionate În , sclavul său Vaska și soția sa au fugit de la funcționar, iar după ani s-a întors la el preotul Vasily, numit în acest rang de mâna Mitropolitului Kazanului și Sviyazhsk După Cod, astfel de clerici din iobagi, la costumele stăpânilor lor, erau trimiși la autoritățile bisericești pentru a se trata cu ei "după regulile Sf apostol si sf tată" (cap XX) Grefierul l-a primit pe preotul Vasily cu o numire necunoscută, iar în același an "că bărbatul său, preotul Vasily, și soția sa au fugit de el și au luat cu el de ruble din banii lui" Condițiile iobăgiei au înrobit chiar și problema educației publice în formele sale cele mai elementare Pentru a învăța priceperea de a scrie, un băiat a fost dat maestrului ca iobag pentru un cazier rezidențial pentru o perioadă determinată, cu dreptul de a smeri un student pentru neascultare cu "toată smerenia" În , pomana din Moscova l-a dat pe fiul ei preotului mănăstirii din Moscova pentru alfabetizare și, împreună cu bunica elevului, bătrâna din aceeași mănăstire, a garantat cu o pedeapsă pentru bunăstarea lui și pentru faptul că studentul , care locuiește cu profesorul său, ar avea "toți să facă treburi" Părintele Khariton l-a învățat pe elev să citească și să scrie la vârsta de ani, iar dosarul iobagului a fost luat pentru de ani Mama și bunica, văzând că părintele Khariton "a făcut bărbat pe acel omuleț, a învățat să citească și să scrie", iar pentru încă ani îl va chinui în captivitate iobag, au hotărât, "făcând întâlnire cu oameni potriviți, să-l fure pe acel mic din preotul și apoi pe el, preotul, caută-l Rezultatul cazului este necunoscut Viața fugarilor, așa cum este înfățișată în acte, ne face să uităm că avem de-a face cu o societate creștină, dotată cu tot felul de autorități, biserică și poliție Bărbatul din curte a fugit, lăsându-și soția și copiii, a rătăcit prin moșiile conacelor, spunând că este liber și singur, sub un nume fals Într-o moșie, el a fost căsătorit cu un funcționar de curte și l-au luat în robie în ordinea Kholop'y Noua soție nu s-a "îndrăgostit" de el; a abandonat-o și, "amintindu-și păcatul", s-a dus la fostul stăpân "să-i fure bătrâna soție și fiica", dar aici a dat peste Am citit o astfel de poveste într-un act din Asemenea aventuri ale iobagilor erau atât de comune încât au fost notate și de Cod (cap XX) Iobăgie și Catedrala Zemsky Înrobirea țăranilor a provocat duble pagube, politice și morale, reprezentării zemstve De îndată ce Zemsky Sobor a început să prindă contur într-o adunare reprezentativă aleasă a întregului popor, aproape întreaga populație agricolă rurală a căzut din componența sa Soborul zemsky a pierdut pământul zemstvo de sub el, a început să reprezinte doar serviciul și taxa comunală cu interesele lor de clasă îngustă Aducând pe tron gândul doar la câteva clase, nu putea să-și atragă nici atenția cuvenită de sus, nici încrederea largă de jos Trăsăturile mărunte ale vieții de iobag, pe care tocmai le-am citat din actele private, prin

însăși meschinătatea lor conturează clar nivelul și sfera acelor interese și relații lumești cu care purtătorul iobagiei a intrat în mijlocul reprezentanților oamenilor În clasa latifundiară conducătoare, înstrăinată de restul societății prin privilegiile ei, absorbită de disputele iobăgiei, relaxată de munca gratuită, simțul interesului zemstvo era stins și energia activității sociale era decrepită Moșia conacului, oprimând satul și înstrăinând imobilul, nu a putut face față biroului capitalei pentru a da lui Zemsky Sobor semnificația unui dirijor amator al gândirii și voinței Zemstvo COMPOZIȚIA PUBLICĂ A CATEDRALELOR XVII V "Zemsky Sobor", "Consiliul Zemsky", "Consiliul Ecumenic" al statului Moscova în secolul al XVII-lea a fost compus din "tot felul de rânduri de oameni" sau "din tot felul de oameni din toate orașele regatului rus", în cuvintele actelor conciliare Și acum, ca și în secolul al XVI-lea, două departamente inegale s-au distins în componența lui Zemsky Sobor, electiv și neales, oficial Acesta din urmă era alcătuit din două instituții guvernamentale superioare, care au apărut la consiliu în componență integrală și chiar extinsă, cu implicarea unor persoane care nu făceau parte din componența lor obișnuită: erau) Duma boierească cu grefieri de la ordine și) Catedrala sfințită a Patriarhului, Mitropoliților și Episcopilor cu arhimandriți, stareți și protopopi invitați Compoziția aleasă a Zemsky Sobor a fost destul de complicată Aceasta a venit din fragmentarea și varietatea unităților electorale, sau "articole" Astfel de unități au fost, în primul rând, cele mai înalte ranguri de serviciu ale capitalei, administratori, avocați, nobili și rezidenți ai Moscovei, precum și cele mai înalte ranguri comerciale metropolitane, oaspeți și sute de saloane și stofe (bresle); fiecare dintre aceste rânduri a trimis reprezentanți speciali la consiliu Gradurile mitropolitane au fost urmate de oras, nobilime de provincie Aici, nu gradul a servit ca unitate electorală, ci corporația moșie județeană, care era formată din trei trepte, o alegere, nobili și copii boieri; doar in doua zone Circumscripțiile electorale Novgorod și Ryazan nu sunt județe întregi, ci părți din ele, în primele cinci, în al doilea opt tabere Instrumente de serviciu Oamenii care nu aparțineau nobilimii ereditare, inclusiv străinii de serviciu, trimiteau opțiuni la catedrală - cei din capitală din unitățile lor de luptă, de exemplu, arcași din ordinele de tir cu arcul, regimente, județul din așezările suburbane, așa cum erau așezați acolo, arcași, cazac, Pușkar Era mai simplu să reprezinte populația impozabilă: aici domina o unitate electorală teritorială, o societate locală sau o lume zemstvo aglomerată, și nu o curie birocratică sau o corporație de clasă împrăștiată Posad al orașului Moscova, mai exact, posadele au fost împărțite în "sute negre și așezări"; acesta din urmă a fost considerat în prima jumătate a secolului al XVIII-lea La catedrale ne întâlnim aleși din sutele negre de Dmitrovskaya, Pokrovskaya, Sretenskaya, din cincizeci de Kozhevnitskaya, Myasnitskaya, din așezările Ogorodnaya, Sadovaya, Ordynskaya, Kuznetskaya Numele acestor societăți, păstrate încă în spatele străzilor Moscovei, indică atât semnificația lor teritorială, cât și comercială, de breaslă Localitățile provinciale, "oraș" reprezentau circumscripții electorale integrale Așadar, reprezentanții catedralei au fost aleși din cea mai înaltă nobilime metropolitană și comercianți după grad, dintre nobilii orașului prin corporații de clasă, dintre oamenii de serviciu instrumental din capitală pe unități de luptă, dintre polițiștii instrumentali, precum și din toți cei impozabil oameni, oficiali ai capitalei și orașelor din întreaga lume La consiliul din , pe lângă clasele enumerate, vedem și electivi din

clerul orașului și din "oamenii județeni", adică populația rurală Este dificil de ghicit ordinea selecțiilor lor Sub scrisoarea de alegere a țarului Mihai, protopopul orașului Zaraysk și-a pus mâna pentru el însuși "și în preoții aleși și scaunele de județ ale orașului" Dar cum și-au primit puterile acești preoți aleși de oraș și rural, în frunte cu un protopop de catedrală, fie la un congres general al întregului cleric Zaraisky, care a format curia spirituală a județului, fie în alt fel, acest lucru nu este clar din document Este și mai greu de înțeles reprezentarea județenilor În județ, mai ales în apropierea zidului de sud și de sud-est, oameni de serviciu instrumental, și anume cazacii, locuiau uneori în așezări mari Dar au fost clasați ca oameni de oraș, și nu oameni de județ, iar în semnăturile de sub scrisoarea din , ca și alte instrumente, sunt atât de direct prescriși cu titlul lor special de cazac Aceasta înseamnă că sub oamenii județeni rămâne să-și asume țăranii; de aceea, probabil, ei, ca și cei care nu plătesc taxe de serviciu, în aceste semnături stau mereu lângă orășeni Dar îi întâlnim aici în județe precum Kolomensky, Tula, unde deja la sfârșitul secolului al XVI-lea conform cărţilor cadastrale nu există ţărani de stat sesizabili Aceasta înseamnă că în oamenii județeni ai consiliului electoral se pot asuma și țăranii proprietarului: așadar, în erau încă recunoscuți ca liberi, suverani În orașele din nordul "Pomor", unde nu existau sau nu existau servicii de proprietate asupra pământului, țăranii județeni în materie de agricultură zemstvo și de îndeplinire a atribuțiilor de stat s-au unit într-o singură societate cu orășenii orașului lor, alcătuind cu ei un singur district de lume zemstvo, trimițându-i la oraș zemstvo hut, consiliu, "la consiliu", pentru ședințe comune, avocații lor aleși Ei au procedat în acest fel și la alegerea reprezentanților conciliari, printre care, așadar, ar putea apărea și țăranii județeni Dacă așa a fost și în orașele din sud în , sau dacă țăranii județeni au format acolo o curie electorală, separată de oraș, nu pot spune Dar la zemstvo soboruri mai departe dispar reprezentanții aleși ai clerului și ai județului, iar soborurile își pierd componența totală COMPOZIȚIA NUMERICALĂ Numărul aleșilor din fiecare articol electoral a variat și nu a contat La consiliul din , s-a condamnat să se convoace un nou consiliu la Moscova, alegând din fiecare oraș dintre oameni duhovnicești unul câte unul, dintre nobili și copii boieri, câte două persoane și tot atâtea dintre orășeni, și au chemat pentru consiliu din "din articole mari", curii înghesuite, de la la aleşi, şi "nu de la mulţi oameni" de la la persoane Pentru consiliul din , decretul chema doi reprezentanți din gradele de serviciu de la Moscova și din corporațiile nobiliare provinciale ale "marilor orașe", câte unul dintre cele "mai mici", din așezările urbane și din sutele și așezările negre ale capitalei - de asemenea câte unul, din sutele mai mari - doi și de la invitați - trei Completitudinea și uniformitatea reprezentării nu au fost căutate sau nu au putut fi realizate La catedrala din întâlnim printre cei de aleși ai săi de deputați din gradele de serviciu ale capitalei și anume ispravnici, de nobili din capitală, locuitori, iar la catedrala din , una dintre cele mai aglomerate și complete, la care au fost cel puțin de aleși, doar reprezentanți au fost chemați din gradele de serviciu ale capitalei La catedralele, a căror compoziție este cunoscută, nu există un număr de corporații și orașe nobiliare, deoarece puțini oameni veneau la congresele nobiliare locale și nu era "nimic din care să aleagă" sau "nimeni din care să aleagă dintre orășeni" , sunt puțini orășeni în oraș sau deloc, "și care, scria voievodul, sunt orășeni, și sunt în cazul tău, suverani, în cârciumă și în strângerea de vamă în

sărutatori" În general, alcătuirea catedralei era foarte schimbătoare, lipsită de o organizare solidă, stabilă În acest sens, este greu să ridicăm două catedrale asemănătoare între ele și este puțin probabil ca cel puțin un consiliu să întâlnească reprezentanți aleși din toate gradele și raioanele, din toate articolele electorale La consiliul din au participat reprezentanți aleși ai nobilimii și orășeni din orașe de județ, în timp ce la consiliul din au participat doar reprezentanți ai nobilimii și doar din de orașe În timpul unei convocări grăbite, chiar a fost considerat suficient să fie prezent la consiliul ales dintre nobilii regionali, care în acel moment își slujeau serviciul regulat la Moscova, iar uneori consiliul era compus doar din rândurile capitalei În , în cazul unei noi taxe pentru nevoi militare, țarul a indicat că la ianuarie ar trebui să existe o catedrală, iar a doua zi catedrala în sine s-a întrunit; la el, printre alți oficiali metropolitani, au participat "nobili care se află la Moscova" ALEGERI Membrii aleși ai catedralei erau aleși la adunările și congresele locale, în orașele de județ prin conscripție și sub supravegherea guvernatorilor orașului Decrete ordonau să aleagă "cei mai buni oameni, amabili, deștepți și perseverenți" Aceasta însemna că erau necesari oameni bogați, utili și inteligenți; prin urmare, au încercat să aleagă dintre cele mai bune articole: de exemplu, nobilii de provincie alegeau consilieri pentru catedrală din cel mai înalt rang de oraș, ceea ce se numea alegere Alfabetizarea nu era o condiție sine qua non pentru a fi ales Din cei aleși la consiliul din , nu se știe că membri să fi fost alfabetizați; din restul de de persoane, , adică mai mult de jumătate, erau analfabeți Protocolul electoral, semnat de alegători, "lista electorală la îndemână", a fost predat voievodului ca garanție pentru adecvarea aleșilor "pentru afacerile suverane și zemstve" Voievodul a trimis aleșii împreună cu răspunsul său oficial la Moscova la Ordinul de descărcare de gestiune, unde au verificat corectitudinea alegerilor Un voievod i-a scris Moscovei că a împlinit decretul țarului, a trimis la catedrala din pe doi dintre cei mai buni nobili ai comitatului său și, în ceea ce îi privește pe cei mai buni orășeni, dându-și seama că în orașul său erau doar trei orășeni și chiar și aceia subțire, rătăcind printre curți și nepotrivit unei asemenea afaceri, el însuși l-a numit pe fiul unui boier și al unui trăgar să reprezinte așezarea la catedrală Pentru aceasta, grefierul Ordinului de descărcare de gestiune, protejând libertatea alegerilor zemstvo, a pus un semn strict pe răspunsul formal: trimiteți voievodului o scrisoare "cu condamnare", cu o mustrare - "s-a ordonat nobililor să alegeți între ei nobili buni și să nu aleagă voievodul, și pentru asta va fi mult osândit; Da, l-a păcălit pe voievod, l-a trimis pe fiul de boier și de trăgaș la locul lor pe lângă orășeni Nu se vede că aleșii au adus consiliului instrucțiuni scrise, ordine de la alegătorii lor Abia în , guvernul provizoriu de la Moscova, în scrisorile către orașe cu privire la trimiterea reprezentanților aleși pentru a alege un țar, a scris că acești reprezentanți aleși ar trebui să ajungă la o înțelegere cu alegătorii lor și să ia de la ei "contracte complete" despre alegerea țarului A fost un caz de o importanță excepțională, care necesită unanimitate populară și voce populară directă Prin urmare, cartea Pozharsky și Minin în , mergând să salveze Moscova și convocând un Zemsky Sobor, au scris că orașele vor trimite cu oficiali aleși "consiliul lor după propriile mâini", instrucțiuni scrise și semnate de alegători, cum ei, liderii Zemstvoi miliția, ar trebui să stea împotriva dușmanilor comuni și să aleagă suveran Actele consiliilor ordinare nu menționează mandate scrise, iar cele elective nu se referă

la acestea Deputatului i s-a dat o anumită anvergură, iar reprezentantul nobiliar din Kursk la catedrala din a acționat chiar ca un acuzator al compatrioților săi, într-un memoriu către suveran, "Kurchans a anunțat întreg orașul cu tot felul de lucruri rele", acuzând ei de sărbătorirea ruşinoasă a sărbătorilor bisericeşti Un asemenea zel pentru bună conduită a fost un exces de puteri parlamentare, care a provocat un protest aprins din partea kurzilor, care au amenințat că vor "săvârși orice lucru rău" asupra acuzatorului Însăși sursa de autoritate îl obliga pe reprezentantul conciliar să acționeze în acord cu alegătorii fără un ordin oficial, să mijlocească "pentru nevoile fraților săi", care i-au fost declarate în timpul alegerilor și din cazul aceluiași deputat din Kursk vedem că alegătorii se considerau îndreptățiți să ceară socoteală aleșilor lor, de ce la consiliu nu despre toate nevoile poporului zemstvo, la cererea lor, a fost emis decretul suveran Așa l-a înțeles chiar guvernul reprezentantul conciliar În , a chemat reprezentanți aleși ai clerului, nobilimii și orășenilor, "care să poată spune nemulțumirile, violența și ruina", pentru ca regele să fie cunoscute "toate nevoile și strângerea lor și tot felul de neajunsuri ", iar regele, după ce a auzit cereri de la ei, avea să învețe "să îngrijească pentru tot binele" Petiționarul poporului ales la Zemsky Sobor din secolul al XVII-lea a înlocuit un agent guvernamental din secolul al XVI-lea; petiția conciliară a devenit norma reprezentării populare, cea mai înaltă ordine a interacțiunii legislative dintre puterea supremă și popor și știm deja cât de mult a fost completat și corectat proiectul clerical prost al Codului de la prin acest ordin PROGRESUL MATERILOR LA CATEDRALE Într-o asemenea atitudine față de putere din partea reprezentării poporului, nu putea exista nimic solicitant, putere obligatorie, nimic legal: problemele conciliare puteau fi rezolvate de ambele părți doar printr-un schimb reciproc de stări psihologice Acest lucru s-a reflectat și în discuția asupra chestiunilor conciliare Consiliul electoral din , ca excepțional, având semnificație constitutivă, desigur, nu poate fi introdus în norma generală Consiliul a fost convocat de fiecare dată printr-un decret regal special Doar o dată Catedrala Consacrată a preluat conducerea oficială în chestiunea Când tatăl țarului Mihai, care se întorsese din captivitate, a fost sfințit patriarhiei în , a venit la țar cu autoritățile spirituale și s-a consultat cu el despre diferite tulburări din statul moscovit Țarul cu tatăl său și cu toată Catedrala Sfințită, cu boierii și cu toți oamenii statului moscovit, "argând un sfat", au spus cum să aranjeze totul și să aranjeze pământul Acest caz se explică prin faptul că patriarhul nu a fost doar președintele Catedralei Consacrate, ci și suveranul-co-domuitor De obicei, țarul a indicat asupra chestiunii apărute, "faceți o catedrală" și o deschidea (în Cabana de mese sau în Camera cu fațete) prin faptul că el însuși "vorbea la catedrală" sau prin ordinul său și în prezența sa grefierul dumei "citea cu voce tare o scrisoare tuturor oamenilor" sau "discurs" cu o declarație a subiectului, care a fost supusă discuției conciliare Astfel, la consiliul din , s-a anunțat că pentru a continua războiul cu Polonia era nevoie de o nouă taxă de urgență, fără de care vistieria monetară a suveranului "nu ar putea fi" Propunerea regală s-a încheiat cu o declarație către consiliu conform căreia suveranul "îți va ajuta în mod memorabil și în niciun fel de neuitat și în prealabil va învăța să-și favorizeze salariul de stat în toate modurile posibile" Toate gradele catedralei, printre care nu s-au remarcat polițiști, ca răspuns la discursul citit, "au spus la catedrală că vor da bani, în funcție de

bunurile lor, ce i se poate da cui" Atât: se pare că problema s-a rezolvat într-o singură zi, la o adunare generală, într-o ședință, iar după zile, pentru a colecta un nou impozit "de la tot felul de oameni", țarul a înființat o comisie de un boier, un okolnichiy, un arhimandrit Chudovsky și doi funcționari Dar conform actului conciliar din , o chestiune asemănătoare a trecut printr-o procedură complexă, care, poate, a fost aplicată la alte consilii, dar a fost ștearsă în procesul-verbal sumar al actelor supraviețuitoare În , cazacii Don au luat Azov, au respins atacurile turcești și au oferit țarului cetatea capturată La consiliu, în prezența țarului, a autorităților spirituale și a Dumei boierești, grefierul consiliului a spus decretul țarului privind convocarea consiliului, iar apoi numai în prezența consiliului a citit scrisoarea electivă în care țarul le-a pus o dublă întrebare: să lupte cu turcii și crimeenii pentru Azov și, dacă se luptă, de unde să ia banii, care vor avea nevoie de mult? Scrisoarea îi instruia pe aleși "să se gândească cu fermitate la asta și suveranului să-și anunțe ideea într-o scrisoare, pentru ca el, suveranul, să știe despre toate" După citirea scrisorii țarului, "s-au împărțit aleșilor pentru adevărata cunoaștere separat sub boieri tot felul de trepte", iar autoritățile bisericești au fost trimise separat, pentru ca ei, după ce au vorbit separat despre aceasta, și-au anunțat gândurile suveranului în scris Grefierului Dumei i s-a ordonat să spună rânduielilor și să-i interogheze despre chestiunea conciliară Iar la alte consilii, gradații erau interogați "separat" și răspundeau cu "povesti" sau "amintiri" scrise Aceste "interogatori separat pe ranguri" au fost una dintre formele de vot conciliar O altă formă întâlnim la consiliul din , când rândurile au răspuns propunerii țarului și a patriarhului de a lupta cu Polonia printr-o petiție - să lupte Diferența dintre cele două forme, povestea interogatoriului și cererea de propunere, în măsura în care se poate aprecia din actele conciliare, a fost că memoria de interogatoriu nu conținea decât considerentele funcționarilor pe această temă, lăsând decizia suveranului , iar petiția a dat un răspuns mai hotărât propunerii puterii supreme și, în același timp, ar putea complica problema cu vreo propunere legată de aceasta și din partea gradelor, deși acest lucru era permis și în memoriile de interogatoriu La catedrala din , militarii aleși au fost împărțiți în trei grupuri, dintre care unul era format din stolniki, celălalt din nobilii moscoviți, șefii arcașilor și locuitorilor, al treilea de către toți nobilii orașului și un special fiecărei grupe i-a fost repartizat funcţionar, probabil pentru conducere şi mai ales pentru redactarea opiniei scrise a grupului; doar negustorilor capitalei nu li s-a dat funcţionar, iar orăşenii din judeţe nu se vedeau deloc la catedrală Dar nu au fost depuse opinii pentru această grupare În total, au fost prezentate "discursuri" sau "povestiri" scrise: de la autorități spirituale, de la ispravnici, de la nobili moscoviți, de la doi nobili care s-au remarcat din grupul lor cu o opinie divergentă, de la arcașii moscoviți (povestile chiriașilor sunt nu în fapt), de la nobilii orașului lui Vladimir, de la nobilii altor trei "din afara Moscovei", adică orașe centrale, din încă orașe centrale și vestice, din de orașe, majoritatea sudice, de la oaspeți și sute de camere de zi și pânză, în cele din urmă, de la Moscova sute negre și așezări În această ordine, notele sunt plasate în actul catedralei după lista de nume a de membri ai consiliului Potrivit basmelor, au fost aleși nobili din de orașe de județ în loc de indicați în listă; diferența a provenit din faptul că nobilii aleși din orașe menționate în listă nu au participat la depunerea notelor, dar au participat aleși din orașe care nu erau

menționate acolo Este greu de explicat cum s-a întâmplat Se poate observa că la întocmirea notelor au luat parte nu numai nobilii aleși ai orașului, ci și compatrioții lor, care apoi s-au întâmplat să se afle la Moscova pentru afaceri: de exemplu, în nota a trei orașe există "Lușani care sunt aici la Moscova ", în timp ce în lista de la domnul Lukha numase decât ales Da, iar deputații nobililor orașului numiți în lista catedralei, se pare, nu au fost chemați la consiliu din orașele lor, ci au fost aleși la Moscova dintre nobilii care își slujeau serviciul regulat aici Decretul de convocare a consiliului a avut loc pe ianuarie, iar din ianuarie a început depunerea basmelor Această grabă explică și absența aleșilor din așezările urbane de la catedrală Notele aleșilor au o legătură internă între ele: unii împrumută gânduri, expresii individuale, pasaje întregi de la alții Aceasta dezvăluie cursul conferințelor conciliare Aleșii s-au adunat undeva și cumva în grupuri, s-au conferit, au schimbat gânduri cu ceilalți, și-au completat și și-au schimbat notele după poveștile lor: de exemplu, povestea celor de orașe este în multe privințe asemănătoare cu nota , iar opinia Negrului Sute și așezări au fost compilate în funcție de povestea oaspeților și ambele sute de top cu aplicarea adecvată la clasă Între timp, adunările generale conciliare au trecut neobservate, iar verdictul conciliar general nu a avut loc Problema a fost rezolvată de țar cu boierii, și rezolvată în sens negativ, probabil sub influența tonului asuprit al însemnărilor depuse: nu acceptați Azov de la cazaci, nu luptați cu turcii și crimeii, pentru că există fara bani si nu are cine sa ii ia CARACTERUL LOR POLIT Nu toate consiliile au continuat ca în Dar procesele-verbale detaliate ale consiliului din acest an ajută la clarificarea semnificației politice a catedralelor din secolul al XVII-lea Și apoi, la fel ca în secolul al XVI-lea, au fost convocați în cazuri de urgență pentru a discuta cele mai importante chestiuni ale structurii interne a statului și ale politicii externe, în principal întrebări despre război și poverile asociate acestuia Schimbarea a avut loc nu în competența consiliului, ci în componența și natura reprezentării catedralei: acum guvernul trebuia să se ocupe nu cu agenții săi oficiali, ci cu mijlocitorii aleși cu privire la nevoile și neajunsurile alegătorilor lor Semnificația politică a reuniunilor conciliare depindea de participarea Dumei boierești la acestea, condusă de suveran Aici se poate observa o dublă ordine: Duma a acţionat fie împreună cu aleşii, fie separat de aceştia În acest din urmă caz, boierii și suveranul au fost prezenți numai atunci când propunerea guvernului a fost citită consiliului, dar apoi s-au separat de consiliu și nu au participat la lucrările ulterioare ale aleșilor Totuși, această activitate s-a limitat la întâlniri în grupuri și la prezentarea de opinii individuale, dar nu s-a întocmit nici o ședință generală finală, nici un verdict conciliar În această ordine, catedrala a primit doar o valoare consultativă sau informațională: suveranul și boierii au luat act de opiniile declarate de alegători, dar au păstrat momentul legislativ, soluția problemei Așa au mers lucrurile la sfatul din ; același lucru l-am văzut și la consiliul laic din Proiectul de Cod a fost citit simultan electivilor și raportat suveranului cu Duma, care stătea într-o altă cameră, separat de electivi, cu care, în același timp, a fost numit special boier cu doi tovarăşi "s-au aşezat" parcă formându-şi prezidiul Dar cu o astfel de separare a ocupațiilor, Duma și Catedrala nu semănau deloc cu camerele superioare și inferioare, așa cum sunt numite uneori Duma, condusă de suveran, nu era doar unul dintre corpurile legislative: era însuși guvernul suprem, care conținea întreaga putere legislativă Ascultând articolele Codului,

ea le-a corectat și aprobat, a creat legi Catedrala electivă nu stătea lângă Duma, ci era atașată comisiei de codificare a acesteia La audierea articolelor din Cod, aleșii făceau lobby suveranului cu privire la desființarea sau completarea lor, iar aceste petiții, printr-o comisie, s-au întors la suveran și la boieri, care, după ce au acceptat cererile tuturor treburilor de oameni cu respect , a condamnat noi legi asupra lor În alte cazuri, aleșii conciliari au primit o participare mai directă la legislație Acest lucru s-a întâmplat atunci când duma, cu suveranul în fruntea ei, făcea parte directă a catedralei, ca și cum s-ar fi contopit cu ea într-un singur corp legislativ Atunci boierii și-au prezentat părerea la egalitate cu aleșii și s-a întocmit un verdict conciliar general, care a primit putere de lege, iar Duma a devenit autoritatea administrativă care a luat măsuri pentru a duce la îndeplinire verdictul conciliar Un astfel de ordin este respectat la un număr de consilii ale țarului Mihai, în urma consiliului electoral din , și anume la consiliile din , , , și Acest ordin a fost deosebit de expresiv la consiliul din Turcia cu Crimeea și Suedia au chemat Moscova într-o coaliție împotriva Poloniei S-a prezentat o oportunitate tentantă de a ajunge la egal cu polonezii pentru vremea necazurilor La sfatul pe această chestiune, autoritățile spirituale s-au angajat să se roage "pentru biruință și biruirea tuturor dușmanilor", boierii și tot felul de oameni de slujire să lupte împotriva regelui, necruțându-și capetele, negustorii dau bani, cât se poate pentru oricine, în funcție de nivelul de trai A fost întocmit un verdict conciliar general pentru ca toate gradele să devină împotriva regelui polonez în alianță cu saltanul turc și cu regele Crimeei și cu regele Sveian În același timp, nobilii și copiii boieri îl bat pe suveran cu frunte pentru a-l dezasambla în orașe, care, cum poate sluji slujba suveranului, astfel încât "nu era om în exces" Dar decretul cu privire la dezmembrarea nobililor și la distribuirea de scrisori către orașe cu o notificare a verdictului conciliar și cu ordinul ca oamenii de serviciu să se pregătească pentru campanie, "să hrănească caii și să pască rezerva" suverani, tată și fiu, de departe, "vorbind cu boierii", conform verdictului, numai gânduri , fără participarea catedralei CONDIȚIILE EȘECULUI LOR Zemstvo sobor a păstrat această semnificație legislativă până în ultimii ani ai domniei lui Mihail, până în Se manifestă și mai târziu la consiliul din în cazul Micul Rus, când boierii au votat în consiliu la egalitate cu aleșii, care erau "interogați în funcție de rândurile lor, separat", ca în , dar decizia de a-l accepta pe Bohdan Hmelnițki în cetățenia Moscovei a fost luată de suveran la sfatul întregii catedrale, și nu numai prin verdictul boierilor Chiar și activitatea deliberativă a consiliului din a fost uneori întreruptă de un moment legislativ Deci, "consiliul a stabilit" să interzică instituțiilor bisericești să dobândească și să accepte în gaj moșii de serviciu (Cod, cap XVII) Dar însăși dualitatea vocii conciliare, când deliberativă, când legislativă, a scos la iveală fragilitatea politică a reprezentării conciliare Autoritatea legislativă a căzut asupra catedralei cu o lumină împrumutată, nu a fost prevăzută cu nimic, a servit nu ca o recunoaștere a voinței poporului ca forță politică, ci doar ca o extindere grațioasă și temporară a puterii asupra supușilor, care nu i-a scăpat de la ei plinătatea și, apropo, și-a slăbit responsabilitatea în caz de eșec A fost o fișă, nu o concesie De aici inconsecvențele vizibile ale catedralei Sunt alegeri, alegători și alegători, întrebări de la guvern și răspunsuri ale reprezentanților, ședințe, depunerea de opinii și sentințe - într-un cuvânt, există o procedură reprezentativă, dar nu

există definiții politice, nici măcar ordinea activității nu este stabilită , nu se stabilesc nici datele de convocare a consiliilor, nici componența și competența lor monotonă , nici raportul cu cele mai înalte funcții guvernamentale; formele apar fără norme, puterile fără drepturi și prevederi, iar între timp există motive și motive prin care se numesc de obicei atât normele, cât și prevederile; numai motivele rămân fără consecințe, motivele fără acțiune Se știe ce sursă activă a drepturilor de reprezentare populară în Occident a fost nevoia de bani a guvernului: a făcut necesară convocarea funcționarilor statului și solicitarea lor de ajutor Dar rândurile au ajutat vistieria nu în zadar, au stocat concesii, au cumpărat drepturi și provizii cu subvenții Și avem în secolul al XVII-lea nu au lipsit astfel de motive și motive Dintre toate consiliile acelui secol, ca să nu mai vorbim de cele electorale, doar trei nu aveau nicio legătură vizibilă cu finanțele - acestea erau consiliile din privind deplasarea prințului Vladislav la Moscova, despre cazul Codului și despre Pskov rebeliune, când guvernul a vrut să profite de influența morală a catedralei asupra rebelilor Mai des și mai impresionant, golul trezoreriei a amintit guvernului de Zemsky Sobor: până când echilibrul veniturilor și cheltuielilor obișnuite a fost restabilit după ruină, din când în când era necesar să se recurgă la taxe de urgență și la cereri de împrumut sau irevocabile de la capitaliști "pentru ajutor", fără de care vistieria suveranului "nu ar putea" Asemenea exigențe nu puteau fi justificate decât prin voința întregului pământ În , pe lângă impozitul pe salariu de , ei au cerut încă de ruble în avans de la bogații Stroganov pentru a compensa viitoarele lor plăți de stat, iar o cerere atât de mare, peste de mii de ruble cu banii noștri, susținut de "verdictul mondial" al catedralei: deci "autoritățile și toate orașele au fost condamnate de aleși", cărora le-a fost greu să ne supună Pentru persoanele neimpozabile, o astfel de cerere conciliară a căpătat caracterul unei abonamente voluntare la nevoile urgente ale statului: în , la începutul războiului polonez, consiliul a condamnat persoanele neimpozabile să încaseze de la neimpozitabili -impozabile pentru salariul armatei, "ce va da", iar autoritatile spirituale au anuntat imediat la catedrala, cat isi dau casa si banii de celule, iar boierii si toti oamenii de serviciu au promis ca vor aduce un tablou orice dau ei Verdictul conciliar a dat acordului voluntar sub formă de autoimpozitare obligatorie Catedrala a deschis surse de venit pentru visterie, fără de care nu se putea descurca și pe care, în afară de catedrală, nu le putea obține în niciun fel Aici vistieria era complet dependentă de catedrală Aleșii, plângându-se de conducere, au dat bani, dar nu au cerut, nici măcar nu au cerut drepturi, mulțumindu-se cu o promisiune binevoitoare, neobligatorie "de a face acel ajutor memorabil și în niciun caz de neuitat și înainte de a plăti cu dvs salariul de stat în toate modurile posibile" Evident, ideea de reprezentare legală, de garanții politice de legalitate, nu și-a luat încă naștere nici în guvern, nici în societate Ei priveau catedrala ca pe un instrument de guvernare A da sfaturi atunci când se cere de la pământ nu este dreptul politic al zemstvo-soborului, ci aceeași îndatorire a consilierilor zemstvi, precum și plata pe care vistieria o pretindea de la plătitorii zemstvi De aici indiferența față de reprezentarea zemstvo Aleși din orașe mergeau la catedrală, parcă la o slujbă, își îndeplineau datoria conciliară, iar alegătorii erau reticenți, de multe ori doar pe agenda secundară a voievodului, veneau în orașul lor la congresele electorale Neavând suport în concepte politice, catedrala nu a găsit-o nici în structura administrației care se contura la acea vreme, nici în

componența proprie Când au apărut întrebări dificile în fața societății ruse după Epoca Necazurilor, acestea trebuiau rezolvate nu de către o singură persoană, nici de niciun partid politic sau de un cerc închis de oficiali guvernamentali: mintea colectivă a întregului pământ a fost chemată să lucreze la rezolvarea acestora; ce au gândit mințile separate ale guvernului și ale populației, toate acestea au fost adunate într-o duma conciliară zemstvo și exprimate într-un verdict conciliar sau într-o petiție zemstvo Se putea aștepta ca cu o asemenea semnificație a catedralei în administrația centrală, principiul conciliar, zemstvo să fie susținut sau chiar întărit în administrația locală Reprezentarea populară este de neconceput fără autoguvernare locală Liberul ales și alegătorul forțat sunt o contradicție internă Între timp, epoca de creștere a activității soborurilor zemstvo a coincis cu momentul declinului instituțiilor zemstvo, subordonarea acestora față de puterea ordonată Activitatea legislativă sub noua dinastie s-a desfășurat în două fluxuri opuse; guvernul cu o mână a distrus ceea ce a creat cu cealaltă Într-o perioadă în care reprezentanții aleși zemstvi erau chemați din raioane pentru a rezolva probleme de administrație superioară alături de boierii și nobilii capitalei, alegătorii lor de district au fost dați în puterea acestor boieri și nobili Centrul de comandă a devenit un refugiu pentru principiul zemstvo, când funcționarul era responsabil în districtul zemstvo Aceeași contradicție s-a dezvăluit și de cealaltă parte: la scurt timp după ce a început să funcționeze consiliul tuturor rândurilor de oameni, care a creat o nouă dinastie, aproape întreaga populație rurală (%, iar cu țăranii de palat %) a fost retrasă din alcătuirea unei societăți libere, iar oficialii ei aleși au încetat să mai funcționeze apar la Zemsky Sobors, care prin aceasta și-au pierdut orice aparență de reprezentare zemstvo În cele din urmă, odată cu izolarea moșiilor, starea de spirit a claselor individuale s-a destrămat, relațiile lor reciproce au mers prost La consiliul din s-a auzit o discordie completă de opinii și interese Întrebată despre război, catedrala sfințită a dat un răspuns stereotip că este vorba despre o chestiune militară - "considerarea maiestății sale țariste și a boierilor suverani, iar ei, pelerinii suveranului, nu uită totul", însă, în cazul război, el a promis că va da militari după putere Ispravnicii și nobilii Moscovei, vârfurile nobilimii, viitoarele gărzi, s-au dezabonat pentru scurt timp, lăsând suveranului să decidă problema războiului, să găsească militari și fonduri pentru război și să ordone cazacilor să țină Azov, trimițând vânători să-i ajute Nobilii Beklemishev și Zhelyabuzhsky s-au rușinat să se alăture răspunsurilor fraților lor și au depus o notă întocmită judicioasă, vorbind cu hotărâre în favoarea acceptării Azovului și pentru egalarea greutăților războiului viitor între toate clasele, fără a lua mănăstirile Cele mai puternice voci s-au auzit din partea de jos a societății reprezentate la consiliu Două note ale nobililor orașului din de județe centrale și sudice sunt adevărate reportaje politice cu critici ascuțite la adresa ordinii actuale și cu un întreg program reformator Sunt plini de plângeri amare despre ruină, despre repartizarea neuniformă a poverilor oficiale, despre poziția privilegiată a nobililor capitalei, în special a celor care slujesc în departamentul palatului Un ghimpe în ochiul nobilimii urbane stătea diaconul de la Moscova, care se îmbogățise prin "mită nedreaptă" și și-au înființat astfel de camere de piatră în care nici măcar oamenii nobili nu trăiseră înainte Nobilimea orășenească a cerut să repartizeze îndatoririle de serviciu ale proprietarilor de pământ nu în funcție de spațiul terenului, ci în funcție de numărul

gospodăriilor țărănești, să calculeze cu exactitate câți țărani le aparțin pe moșii și moșii, să revizuiască averea funciară a clerului, să pună în circulaţie pentru nevoile statului "visteria mincinoasă" a patriarhului, episcopilor şi mănăstirilor Nobilimea este gata să lucreze împotriva dușmanilor "cu capul și cu tot sufletul", dar cere să adune militari din toate treptele, dar fără să-și atingă "iobagii și țăranii" Nobilimea își completează plângerile și proiectele cu o cenzură ascuțită la adresa întregii administrații: "și suntem distruși mai mult decât turcii și necredincioșii din Crimeea de birocrația de la Moscova și de neadevăruri și de curți nedrepte" Negustorii moscovi superiori și negustorii din Sutele Negre din Moscova și așezările, precum nobilimea urbană, sunt pentru adoptarea lui Azov, nu se tem de război, sunt pregătiți pentru sacrificii financiare, dar vorbesc mai modest, într-un mod minor , ei plănuiesc mai puțin, deși plâng amar și la sărăcirea lor din impozite, servicii de stat, de la guvernator, ei îi cer suveranului "să se uite la sărăcia lor", își amintesc cu tristețe de autoguvernarea zemstvo distrusă Tonul general al poveștilor catedralei din este destul de expresiv La întrebarea regelui, cum să fii, unii rânduri răspund sec: cum vrei; alții cu bunăvoință loială spun: de unde să iei oameni și bani, tu, suveran, ești liber și boierii tăi, "veșnicii noștri domni industriași", mandatari, știu asta, dar în același timp îi explică țarului zemstvo că domnia lui este foarte proastă, ordinele pe care le-au instituit nu sunt bune, serviciile și taxele de care au nevoie sunt insuportabile pentru oameni, conducătorii pe care au fost numiți, toți acești guvernatori, judecători și mai ales grefieri, prin mita și violența lor, au a adus oamenii la sărăcirea finală, au ruinat țara mai mult decât tătarii, iar pelerinii autorităților suverane, spirituale, doar acumulează vistieria mincinoasă - "aceasta este gândul nostru lacheu și basmul" Nemulțumirea față de conducere a fost exacerbată de discordia de clasă: clasele sociale nu sunt unanime, nemulțumite de poziția lor, se plâng de inegalitatea în dificultăți, cei de sus încearcă să transfere noua povară asupra celor de jos, comercianții își aruncă ochii spre cei care le-au servit multe moșii și moșii, iar cei care au slujit oamenilor negustori cu marile lor licitații, nobilimea mitropolitană reproșează orașului slujirea ușoară, iar nobilii orașului reproșează capitalei pozițiile profitabile și marile lor posesiuni, fără a uita să amintească de bogăția bisericii care este risipită pentru stat și inviolabilitatea propriilor iobagi și țărani Citind notițele depuse de reprezentanții clasei la acest consiliu, simțiți că acești reprezentanți nu au ce face împreună, nu au nicio cauză comună și rămâne doar vrăjmășia intereselor Fiecare clasă se gândește la sine, mai ales de la ceilalți, își cunoaște doar nevoile imediate și avantajele nedrepte ale celorlalți În mod evident, izolarea politică a moșiilor a dus la înstrăinarea lor morală reciprocă, în care activitatea lor conciliară comună nu putea decât să fie încheiată GÂNDUL ZEMSKAYA ÎN CLASELE COMERCIALE Dar, dispărând în straturile conducătoare și privilegiate, ideea unui zemstvo sobor a persistat încă de ceva timp în grupuri mici de zemstvo taxabile, care au rămas sub protecția legii după înrobirea țăranilor proprietari de pământ În declarațiile celor mai înalți negustori moscoviți și ale Sutelor negre și așezărilor din Moscova, asupra cărora a căzut munca neagră a conducerii, o linie abia vizibilă a strecurat, ridicându-i deasupra imperioselor "rânduri albe" Exprimându-și disponibilitatea de a-l sluji pe suveran cu capetele lor, negustorii și sutele negre declară că acceptarea Azovului nu este o chestiune de moșie, "a ajuns în toată

țara suverană, șefii creștini ortodocși", și în întregul pământ, fără nicio excepție, trebuie să poarte povara acestei chestiuni astfel încât nimeni în exces să nu fie Nimic de genul acesta nu se aude din partea nobilă a serviciului: acele rânduri doar perekoreyvatsya unul cu celălalt, se uită la gurile altora, indignați că piesele suplimentare cad în ea și încearcă să arunce noi sarcini de serviciu de pe umerii lor asupra altora Oamenii comerciali și industriali știu de ce au venit la consiliu, înțeleg interesul general al Zemstvo-ului, sufletul reprezentării Zemstvo-ului În aceste Sute Negre ale secolului al XVII-lea, care reprezentau fundul societății, încă mai strălucea un simț al datoriei civice, deja stins în straturile superioare care se îngrămădeau pe umerii lor Aceleași clase au exprimat ideea lui Zemsky Sobor și mai direct și mai insistent puțin mai târziu, când deja se stingea Dintr-o tranzacție de credit nereușită cu bani de aramă, emisă în , a rezultat un cost ridicat, care a stârnit mare murmur Criza a preocupat pe toată lumea și putea fi eliminată prin eforturile prietenești ale tuturor claselor societății împreună cu guvernul; dar guvernul s-a gândit să iasă din dificultate consultându-se numai cu negustorii capitalei În , Ilya Miloslavsky, socrul țarului, un boier complet fără scrupule, a primit ordin să-i interogheze despre cum să ajute durerea, în , împreună cu alții, care au exacerbat necazul cu abuzurile sale În poveștile scrise, acum, la fel ca la catedrala din , oaspeții și negustorii din salon și sutele de pânză, precum și sutele negre și așezările de la Moscova, au spus o mulțime de lucruri utile, au dezvăluit în detaliu relațiile economice existente la țară, inconsecvența lor, antagonismul de clasă al satului și orașului, proprietarul terenului și capitalul comercial, ei au spus mult adevăr amar guvernului însuși, subliniind lipsa de înțelegere a ceea ce se întâmplă în țară, incapacitatea sa de a menține ordinea juridică, indiferența sa față de vocea publică Potrivit legii, dreptul de negociere urbană și de comerț era legat de taxa comercială, de plata taxelor și impozitelor comerciale, cu care se reface vistieria suveranului, iar acum se plângeau negustorii, tot felul de meserii și meserii mai mari și mai bune , disprețuind orice guvern de stat, a luat în stăpânire gradul duhovnicesc și militar și judecătoresc, episcopi, mănăstiri, preoți, tot felul de slujitori și oameni ordonați comerțul "fără taxe în tarkhans", ceea ce provoacă o deșertăciune considerabilă statului, și un mare pierdere pentru trezorerie în taxe şi în tot felul de impozite Mai mult, siliți să vândă scump mărfurile pentru banii de aramă care scăzuseră în preț, negustorii au atras ura tuturor gradelor din cauza necugenței lor, "din lipsă de raționament" După ce și-au exprimat părerile, comercianții moscoviți au adăugat într-un glas că nu mai pot spune nimic despre cum să ajute cauza, pentru că "aceasta este o cauză mare a întregului stat, a întregului pământ, a tuturor orașelor și a tuturor rândurilor și ei îi cer mila suveranului, el i-ar fi indicat în acest sens să ia cei mai buni oameni din toate rândurile din Moscova și din orașe, iar fără oamenii orașului singuri nu ar fi în stare să rezolve această problemă Această solicitare a oamenilor cu cunoștințe comerciale de a convoca un consiliu este un protest voalat împotriva înclinației guvernului de a înlocui consiliul întregului pământ cu întâlniri cu oameni cunoscători ai clasei, pe care ei le-au văzut ca fiind opera necugenței guvernului Acum, reprezentanții comerțului de la Moscova indicau aceleași tulburări administrative și sociale pe care au anunțat-o cu atâta ardoare în urmă cu de ani la consiliul din Dar apoi au folosit consiliul pentru a protesta împotriva acestei tulburări, iar acum privesc consiliul ca pe un mijloc de a o

elimina Dar la urma urmei, consiliul era alcătuit din cei responsabili de acest necaz, din reprezentanți ai claselor care îl creaseră prin antagonismul lor reciproc Aceasta înseamnă că comercianții moscoviți au recunoscut catedrala ca singurul mijloc de reconciliere între forțele și interesele sociale dezbinate Acest lucru a indicat reprezentanței zemstvo o sarcină nouă, ulterioară A apărut din Necazuri pentru a restabili puterea și ordinea; acum trebuia să stabilească ordinea, pe care guvernul restaurat nu a putut să o creeze, să aranjeze societatea, așa cum aranjase anterior guvernul Dar o astfel de sarcină organizatorică era în puterea consiliului, când guvernul însuși era un factor activ în dezordinea socială? A fost posibil un astfel de acord, atunci când cercurile conducătoare și clasele privilegiate de serviciu nu aveau nevoie de el, ca autori ai frământărilor care le erau benefice și erau indiferenți față de discordia publică, atâta timp cât "iobagii și țăranii" lor nu erau atinși, iar oamenii mici "oaspeți și negustori" ai Moscovei, așa cum se numeau la catedrală, erau o cantitate prea ușoară pentru a echilibra relațiile sociale? Odată cu instaurarea iobăgiei, cu semnificația politică neglijabilă și lașitatea civilă a clerului, nevoile și beneficiile lumii zemstvo taxate au avut ghizi slabi la catedrală doar în capitala negustorului și orășenii Asupriți de poverile lor de clasă, acești oameni au stat la catedrală în fața majorității covârșitoare a oamenilor de serviciu și în fața aceluiași guvern boier-prikaz Consiliul, asupra căruia negustorii au insistat în , nu a fost întrunit, iar guvernul a trebuit să îndure o nouă revoltă a Moscovei, ridicată și înăbușită cu necugetarea obișnuită a Moscovei DEZINTEGRAREA REPREZENTAȚIEI CATEDRALE Dualitatea caracterului politic și dezordinea politică a catedralei, centralizarea și iobăgie, dezbinarea de clasă și, în cele din urmă, incapacitatea de a îndeplini sarcina ulterioară care a devenit coadă - acestea sunt cele mai vizibile condiții pentru fragilitatea Zemsky Sobor ; ele explică şi încetarea activităţilor sale, estomparea treptată a reprezentării catedralei Nu vorbesc de nivelul scăzut al conceptelor, obiceiurilor și nevoilor politice, cum să spun temperatură politică, - un nivel la care orice instituție a statului, desemnată prin natura sa să trezească spiritul de libertate, îngheață: această condiție se află la nivelul baza tuturor celorlalte, deoarece a permis toate inovațiile nereușite sau dăunătoare cu care noua dinastie și-a început activitatea în dezintegrarea treptată a componenței Zemsky Sobor, care a început foarte devreme Deja la consiliile care au urmat anului electoral , acesta a fost marcat de dispariția aleșilor din cler și din populația rurală Apoi, catedrala și-a pierdut sensul de zemstvo, toate moșiile, a început să reprezinte serviciul și impozitul comunității, și nu pământul Dar chiar și această reprezentare simplificată, ruptă din pământul popular, era uneori totuși tăiată: de nevoie sau la latitudinea guvernului, fără a deranja orășenii, chemau la sfaturi doar aleși dintre funcționarii capitalei și din acei nobili de oraș care în acel moment erau la Moscova pentru afaceri , iar la consiliul din , care a înființat o colecție extraordinară all-zemstvo "de la tot felul de oameni" și, apropo, al cincilea bani, care au căzut în principal asupra orășenilor, am nu văd aleși din orașe Astfel, Zemsky Sobor s-a prăbușit de jos: elementele sale inferioare, rădăcină Zemstvo, alese din societățile locale regionale, spirituale, urbane și rurale taxabile, chiar și cele de serviciu, au căzut din el, iar Zemsky Sobor, pierzând semnificația reprezentativă, s-a întors la vechiul tip al secolului al XVI-lea, la adunarea oficială a treptelor capitalei, serviciului și comerțului, precum și rangurile capitalei comerciale

combinate impozitul cu serviciul guvernamental La consiliul din nu existau nici orășeni, iar fiscalii comerciali ai capitalei erau reprezentați de funcționari, bătrâni și sotski, așa cum era cazul catedralelor din secolul al XVI-lea Odată cu reducerea teritorială a componenței conciliare, a continuat și descompunerea ei socială: în locul lui Zemsky Sobor, guvernul a apelat la o formă de întâlniri care i-a negat însăși ideea Ea a acordat o semnificație departamentală sau de clasă deosebită unei probleme binecunoscute a statului și, pentru dezbaterea ei, a apelat, prin alegere sau poziție, reprezentanți ai unei singure clase, care, în opinia sa, o privea mai îndeaproape Așadar, în , guvernul britanic s-a îndreptat către Moscova cu propuneri de a le permite comercianților englezi să călătorească de-a lungul Volgăi până în Persia și despre beneficiile comerciale și concesiile Duma boierească a răspuns acestor propuneri că acum "o astfel de chestiune nu poate fi rezolvată fără sfatul întregului stat sub nici un articol"; dar consiliul întregului stat s-a limitat la chestionarea doar pe oaspeții și negustorii din munți Moscova Nici la consiliul general zemstvo, alte probleme nu au fost rezolvate prin întreaga sa componență: de exemplu, hotărârea de consiliu menționată anterior privind moșiile de serviciu a fost adoptată de suveran și gândirea în consultare cu clerul și oamenii de serviciu, fără participarea reprezentanților alte clase Din , Zemsky Sobor nu a fost convocat până la moartea țarului Fiodor (aprilie) Afacerile de stat de o importanță extremă au fost decise de suveran cu Duma și Catedrala Consacrată fără Zemstvo Așadar, în , când teribila invazie a sultanului amenința, s-au desemnat colecții extraordinare prin verdictul suveranului numai cu Duma și cu cel mai înalt cler În , un incident similar, și mai puțin important, a forțat convocarea unui Zemsky Sobor Dar acum guvernul se îndreaptă din ce în ce mai mult la ședințe patrimoniale, iar acestea rămân singura formă de participare publică la treburile guvernamentale Pentru - cunoscute cel puţin astfel de apeluri ale guvernului la clasa aleasă În , pe problema reformei militare, au fost chemați la o ședință condusă de boierul, Principe V V Golitsyn ales dintre oficialii de serviciu; pentru toate celelalte ședințe de clasă pe probleme financiare, aleși numai dintre persoanele impozabile au fost convocate Astfel, guvernul însuși a distrus soborul zemstvo, înlocuind sau, mai precis, înlocuind reprezentarea zemstvo cu conferințe speciale fără angajare cu oameni cunoscători, transformând afacerile generale ale statului într-o problemă de clasă specială CE A FACUT CATEDRALA Deci, istoria lui Zemsky Sobor în secolul al XVII-lea există o istorie a distrugerii sale Acest lucru se datorează faptului că a apărut din nevoia temporară a pământului apatrid de a ieși din lipsa de ținută și apatridie, iar apoi s-a bazat pe nevoia temporară a noului guvern de a obține un punct de sprijin în pământ Noua dinastie și clasele pe care s-a bazat, clerul și nobilimea, au avut nevoie de Zemsky Sobor până când pământul s-a recuperat din autoproclamata zdruncinare: pe măsură ce statul s-a calmat, nevoia guvernului de a avea o catedrală a slăbit și ea Cu toate acestea, urmele activităților sale erau mai durabile decât el însuși Apărând în ca o adunare constituantă și de stat, a creat o nouă dinastie, a restabilit ordinea distrusă, a înlocuit guvernul timp de mai bine de doi ani, a fost gata să se transforme într-o instituție permanentă, apoi a primit din când în când semnificație legislativă , însă, neîntărit de nimic, s-a adunat sub țarul Mihai de cel puțin ori, uneori de la an la an, sub țarul Alexei doar de ori, iar apoi abia în primii ani ai domniei sale, desfigurandu-se treptat, pierzându-și una dintre ele organe după alta,

transformându-se dintr-o clasă de toate clase într-una de două clase și chiar de o singură clasă, nobil, în cele din urmă, s-a rupt în întâlniri de clasă de oameni cunoscători, nu a fost niciodată convocat sub țarul Fedor, adunat de două ori în grabă într-o compoziție aleatorie în pentru a-și așeza pe ambii frați mai mici pe tronul suveran alături de el și a fost convocat pentru ultima oară de Petru în , pentru a o judeca pe prințesa-conspiratoare Sophia Fiind nu o forță politică, ci un beneficiu guvernamental, catedrala a salvat de mai multe ori guvernul din dificultăți, a lăsat o amprentă legislativă slabă în mai multe articole din Cod, a păstrat o vreme în conștiința politică a negustorilor moscoviți și apoi a fost curând uitată, și doar puternica memorie istorică a Pomeranianului Severa a păstrat o amintire vagă despre el, povestind într-o epopee cum țarul Alexei Mihailovici, același care a scris în glumă că "au ascultat mereu discursuri lumești", dar care, de fapt, , l-a înghețat pe Zemsky Sobor, așa cum acest țar de la Terenul de execuție din Moscova s-a întors către supușii săi: "Ajută-l pe suveran să gândească gândul / Trebuie să te gândești la un gând puternic, nu te mai gândi la el" REVIZUIRE Consiliul Electoral Zemsky intră întâmplător în viața statului moscovit, prin impuls mecanic, care a fost dat de suprimarea vechii dinastii, iar apoi apare sporadic, din când în când Pe el, pentru prima dată, pe scena guvernamentală apare pământul, poporul, când nu există guvernare pe el, și apare mai târziu, când guvernul restaurat a simțit nevoia de ajutorul pământului, al poporului Dezastrele din Epoca Necazurilor au unit ultimele forțe ale societății ruse pentru a restabili ordinea de stat distrusă Prin această unanimitate publică forțată a fost creat un consiliu reprezentativ și l-a susținut Reprezentarea populară a apărut în țara noastră nu pentru a limita puterea, ci pentru a găsi și întări puterea: aceasta este diferența sa față de reprezentarea vest-europeană Dar, după ce a creat și menținut puterea, catedrala a devenit, desigur, participantul ei pentru o vreme și, în timp, ar putea deveni un angajat permanent prin forța obișnuinței Ea a împiedicat faptul că nevoile statului restaurat, cu metoda guvernamentală de a le satisface, au bulversat unanimitatea publică, chinuită de nenorocire, au obligat societatea să fie împărțită în moșii separate și, în același timp, să dea majoritatea țărănimea în iobăgie către proprietarii de pământ Acest lucru l-a lipsit pe zemsky sobor de caracterul zemstvo, l-a făcut o reprezentare numai a claselor superioare și, în același timp, a divizat aceste clase politic și moral, politic - prin inegalitatea drepturilor și îndatoririlor de clasă, moral - prin antagonismul rezultat al interese de clasă Pe de altă parte, încercările din timpul necazurilor și activitatea intensificată a lui Zemsky Sobor sub țarul Mihail nu au extins suficient de mult conștiința politică în societate pentru a face din reprezentarea Zemstvo o nevoie politică urgentă și a transforma catedrala dintr-un mijloc auxiliar temporar a guvernului într-un corp permanent de nevoi și interese ale oamenilor În societate nu s-a format o clasă influentă pentru care reprezentarea conciliară să devină o asemenea nevoie Odată cu instaurarea iobăgiei în rândul țăranilor, nobilimea, absorbind pe boieri, a devenit de fapt clasa conducătoare; dar, pe lângă catedrală, a găsit o cale mai convenabilă de a-și urmări interesele - un apel direct la autoritatea supremă cu cereri colective, iar cercurile boier-nobiliare, așezându-se succesiv pe tronul țarilor slabi, au înlesnit această cale Negustorii mitropolitani, stăpânind ideea reprezentării zemstvo, singuri nu au putut să o apere, iar reprezentanții lor aleși în s-au plâns că, conform ideilor lor, se

realizează puțin Astfel, sunt clarificate două seturi de condiții care au împiedicat reprezentarea conciliară să se impună în secolul al XVII-lea:) servind la început ca sprijin pentru noua dinastie și ca organ auxiliar de conducere, Zemsky Sobor a devenit din ce în ce mai puțin necesar de către guvernul pe măsură ce dinastia a fost consolidată și fondurile guvernamentale au crescut, în special birocrația;) societatea, împărțită de îndatoririle succesorale și de lupte de clasă, cu o suprimare generală a simțului dreptului, nu a putut transforma catedrala într-o instituție legislativă permanentă, ocrotită de prevederi politice și legată organic de ordinea statului Aceasta înseamnă că reprezentarea zemstvo a scăzut ca urmare a centralizării sporite în administrare și a aservirii de stat a moșiilor Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ROROCHNY, COMUNICAREA FENOMENELOR ARMATĂ ȘI FINANȚE IMPOZITE SALARIALE: INDIRECTE; DIRECT - DATE DE BANI ȘI PIT, POLONYANICHNYE STRELETSKIY Scribe CĂRȚI EXPERIENȚE ȘI REFORME GRATUITE TAXA SARE ȘI MONOPOLUL TUNUCULUI SEMNE DE CREDIT DE CURU SI REVOLA DE LA MOSCOVA DIN CARTER DE VIE TAXA RUTIERĂ ȘI CARTE DE RECENTAȚI DISTRIBUȚIA MOBILIERĂ A IMPOZITELOR DIRECTE FINANȚE ȘI ZEMSTVO PRELUNGIREA TAXEI PE PERSOANE DE FOND DISTRIBUȚIA MUNCII POPORULUI ÎNTRE FORȚELE DE STAT TAXELE EXTRAORDINARE LISTA VENITURILOR SI CHELTUIELILOR COMUNICAREA FENOMENELOR Reprezentarea zemstvo sobor a înghețat mai târziu decât autoguvernarea zemstvo locală Dispariția uneia și căderea celeilalte sunt consecințe paralele, deși nu concurente, ale celor două schimbări majore ale ordinii de stat pe care le-am menționat la sfârșitul ultimei lecturi Întărirea centralizării a zdrobit instituțiile zemstvo locale, iar declinul lor și dezbinarea moșiilor înrobite au spulberat zemstvo sobor, care a servit drept organul cel mai înalt pentru participarea lumilor imobiliare locale la legislație Ambele schimbări majore au provenit din aceeași sursă, din nevoile financiare ale statului; aceste nevoi au fost izvorul ascuns care a îndreptat atât măsurile administrative, cât și cele sociale ale guvernului, i-a trezit activitatea în organizarea guvernului, precum și a societății și a obligat-o să facă atâtea sacrificii pentru îmbunătățirea publică și bunăstarea oameni ARMATA ŞI FINANŢELE Finanțele au fost poate cel mai dureros punct al ordinii de stat de la Moscova sub noua dinastie Nevoile cauzate de războaie frecvente, costisitoare și rareori reușite au depășit decisiv fondurile disponibile ale guvernului și a fost în pierdere să ghicească cum să restabilim echilibrul Șobolanul a confiscat complet vistieria În , cerând ajutorul catedralei în continuarea războiului cu Polonia, țarul a anunțat că vistieria acumulată de el în anii pașnici "nu din pământ", nu din impozite directe, toate au plecat să se pregătească de război și acum să susține armata auxiliară "fără o trezorerie profitabilă", este imposibil să faci fără taxe extraordinare Eșecurile militare la întâlnirea cu trupele poloneze și suedeze l-au forțat să-și facă griji cu privire la îmbunătățirea forțelor armate după modele străine Două documente arată cum s-a transformat miliția nobiliară și cum, în același timp, întreținerea ei s-a scumpit în decurs de de ani În devizul din : sunt trecute forțele armate, care se țineau direct în contul statului, prin salarii locale, bănești sau cereale Conform listei estimate, există până la de mii dintre ei Aceștia sunt nobilii din capitală și oraș, trăgători, arcași, cazaci și străini în serviciu În regiunile fostului regat Kazan și Siberia, mai existau aproximativ mii de diverși străini estici, care slujeau pe Murzas și Tătari, Yasak Chuvash, Cheremis, Mordoviens și Bashkirs; dar nu aveau salarii bănești oficiale, erau

trimiși la serviciu doar în cazuri de urgență, când, conform listei de deviz, "există serviciu general pentru tot pământul", mobilizare generală În , Reitenfels a admirat recenzia regală ceremonială a miliției nobiliare de de oameni Acestea erau, evident, nu numai rândurile capitalei, ci și păturile superioare ale nobilimii de provincie, apte pentru campanii la distanță, cu oamenii lor de curte în marș Călăreții bine îmbrăcați l-au orbit pe străin cu strălucirea armelor și a costumului Dar lângă Moscova, au făcut o impresie mai puternică, mai ales asupra țarului sensibil din punct de vedere estetic, decât pe câmpurile de luptă din Lituania și Rusia Mică, deși le-a fost sacrificată o cantitate imensă de muncă a oamenilor Adecvarea la luptă a toată această masă pestriță care a apărat statul, nobili, cazac, tătari, ciuvaș, înflorind după campanie, poate fi determinată de cuvintele lui Kotoshikhin că "nu au exerciții de luptă și nu știu orice sistem " Doar arcașii, uniți în regimente permanente, ordine, aveau o înfățișare oarecum aranjată Reorganizarea acestui material de luptă a constat în faptul că sub comanda colonelor și căpitanilor străini, preponderent germani, care au fost eliberați în sute, din nobilii orașului și copiii boieri, preponderent de la rang inferior, goliți și deposedați, tot din vânători și recruți din alte clase, chiar și țărani și iobagi, companiile și regimentele erau compuse din sisteme de cal, reiter, picior, soldat și mixt cal-picior, dragoni Sate întregi de-a lungul periferiei sudice au fost transformate în așezări militare În , satul mănăstiresc cu aproape de gospodării țărănești din districtul Lebedyansky a fost pus în serviciul dragonilor Conform instrucțiunilor din , toți nobilii "magi" apți pentru serviciu au primit ordin să scrie soldaților pentru un salariu lunar, iar decretul din a înscris toți nobilii din categoriile Seversky, Belgorod și Tambov capabili să facă serviciul regimentar în serviciul de soldat Acestea au fost măsuri de urgență Pentru completarea normală a acestor regimente ale sistemului străin a fost pusă în aplicare o nouă și, în plus, o metodă dublă de recrutare, colectarea alocațiilor în funcție de numărul de gospodării țărănești, de exemplu, din de gospodării conform un reiter și un soldat, sau după componența familiei gospodăriilor, din doi sau trei fii nedespărțiți de un tată sau de un frate, din patru fii, sau doi frați au fost luați ca soldați Acestea erau deja adevărate truse de recrutare, menite să ajute fosta metodă de recrutare, dispozitivul Aceste seturi, conform calculului cercetătorilor în de ani (-), au smuls din componența populației muncitoare cel puțin de mii de oameni Regimentele noului sistem au primit arme de foc și antrenament Pictura soldaților din reprezintă rezultatele acestei lente restructurări a forțelor armate Toți militarii de aici sunt repartizați la categorii, corpuri raionale, despre care am vorbit deja (lectura XLVIII) Doar corpul metropolitan al Moscovei, care consta din de oameni din rândurile capitalei cu iobagii și servitorii lor în marș, inclusiv de oameni și mii de arcași, a rămas sub vechiul sistem autohton În alte corpuri, alături de ordine streltsy, existau regimente ale unui sistem străin de de Reiters și de soldați sub comanda colonelilor străini; numai trei regimente erau comandate de ruşi cu grad de generali Din întreaga miliție nobiliară, care, conform listei din , număra aproximativ de mii, acum doar mii au rămas în vechiul sistem; restul a intrat în componența a de regimente reformate în număr de până la de mii Nu era încă o armată complet regulată, deoarece nu era permanentă; la sfârșitul campaniei, noi regimente s-au dispersat la casele lor, lăsând în urmă doar cadre de ofițeri În total, cu cazacii, fără a număra de mii de ruși mici, conform listei din , erau de mii de oameni

Comparând, pe cât posibil, părți omogene ale trupelor conform listei și listei și omițând străinii estici, care nu sunt în listă, constatăm că din forțele armate aflate pe umerii vistieriei au crescut cu aproape de / ori Chiria, "hrana lunară", pentru numeroși colonei și căpitani străini era foarte mare și, când au rămas în serviciul de la Moscova, s-a transformat într-un salariu pe viață, din care jumătate a devenit după ei pensie pentru soțiile și copiii lor Reiters, soldați și dragoni, recrutați în mare parte din clasele insuficiente, au primit salarii mai mari, arme și muniții deținute de stat și alimente deținute de stat în timpul campaniei Costul armatei cu banii noștri de la milioane de ruble în a crescut cu la milioane Aceasta înseamnă că odată cu creșterea numerică a armatei de aproape ori și jumătate, costul acesteia a crescut de peste trei ori În proporție de aceasta, războaiele au crescut și în preț: o campanie nereușită de un an și jumătate lângă Smolensk sub țarul Mihail a costat - milioane la cel mai mic cost, iar primele două campanii împotriva Poloniei sub țarul Alexei (-), însoțit de cucerirea nu numai a pământului Smolensk, ci și a Belarusului cu Lituania, a costat până la - de milioane, care a fost aproape egal cu suma anuală a veniturilor pe care instituțiile financiare centrale le-au primit în VENITURI SALARIALE Bugetul de venituri a crescut odată cu creșterea costului armatei Pentru a ne explica cum a încercat guvernul să-și alinieze forțele financiare la cheltuielile tot mai mari ale statului, este necesar să ne imaginăm, deși în termeni generali, ordinea financiară stabilită anterior Fondurile ordinare ale trezoreriei erau alcătuite din venituri salariale și nesalariale Veniturile salariale se numeau taxe fiscale, care erau atribuite în avans în deviz o anumită sumă, obligatorie pentru plătitori, salariu Venitul salarial era alcătuit din impozite directe și indirecte Impozitele sau impozitele directe în statul moscovit cădeau fie asupra unor societăți întregi, fie asupra persoanelor fizice Totalitatea impozitelor plătite de societăți întregi, după structura generală, constituia un impozit, iar persoanele supuse unor astfel de plăți erau numite impozabile Principalele subiecte ale impozitării erau terenurile și curțile, care erau numite și impozabile Baza de impozitare a fost scrisoarea sosh, adică graficul terenurilor impozabile și curților pe pluguri Un plug este o unitate impozabilă care cuprindea un anumit număr de curți municipale impozabile sau o anumită suprafață de teren arabil țărănesc impozabil, și anume: terenul bun al unui teren local și patrimonial a fost considerat într-un plug de sferturi într-un câmp, adică acri în trei câmpuri (un sfert - jumătate de zeciuială), monahal - de sferturi, statul negru - Numărul de sferturi de pământ mediu și sărac din fiecare dintre aceste pluguri a crescut proporțional, iar calitatea pământului a fost determinată de rentabilitatea, și nu prin proprietatea solului în sine Compoziția plugului orașului era extrem de diversă: în Zaraysk, de exemplu, la sfârșitul secolului al XVI-lea cei mai buni, cei mai prosperi oameni, câte de gospodării, cei mijlocii, câte de gospodării, iar tinerii și săraci, câte de gospodării, au fost băgați în plug; în Vyazma, în prima jumătate a secolului al XVII-lea era considerat în plug de gospodării ale celor mai buni oameni, mijlocii și mai mici Enumerăm principalele venituri salariale și începem cu impozitele indirecte, dintre care principalele erau vama și taxele de cârciumă: era în secolul al XVII-lea cea mai abundentă sursă care a alimentat vistieria Moscovei Taxele vamale erau foarte diverse și se percepeau atât la transport, cât și la vânzarea mărfurilor; taxele de cârciumă se obțin din vânzarea băuturilor, care constituia un monopol de stat Iar

pentru aceste venituri, guvernul de obicei punea anumite salarii și le dădea fie din mila, fie pe credință, încredințând taxele vamale și vânzarea vinului unor capete și sărutători credincioși (jurati), care erau obligați să aleagă în acest scop din mijlocul lor locuitorilor locali plătitori de impozite, iar lipsurile au fost colectate de la aleși sau de la alegătorii înșiși, dacă aceștia din urmă nu au observat și nu au raportat la timp despre furtul sau neglijența primilor Capete și sărutători prinși de străini în furt și interes propriu, legea din amenința cu "pedeapsa cu moartea fără milă", adică i-a pedepsit pe interpreți pentru neglijența sau incapacitatea guvernului, care punea asupra orășenilor nu numai datoria, dar și supravegherea servirii acesteia care era responsabilitatea lui directă La mijlocul secolului al XVII-lea impozitele indirecte au fost combinate: în , în locul numeroaselor taxe vamale, a fost introdusă așa-numita taxă la rublă (bani pe rublă, adică % din prețul de vânzare al mărfurilor de la vânzător și bani pe rublă din suma adusă) de către cumpărător pentru cumpărarea de bunuri) DATE DE BANI ȘI ÎNCHIRIE Principalele impozite directe au fost datele monetare și taxele Diverse taxe directe au fost numite acești bani sau tribut, care cădeau asupra populației impozabile, comunitășii comerciale și industriale și rurale agricole și erau percepute în funcție de numărul de sokh enumerate în cărțile de scriitori pentru o cunoscută societate urbană sau rurală Omagiu avea un dublu sens Uneori, acesta era numele plății către guvern pentru acordarea unei persoane private a dreptului de a folosi terenuri, terenuri deținute de stat sau de a se angaja într-un fel de comerț În acest sens, s-au retras veniturile statului din vistieria piscicolă, fânețe, fânețe, precum și din magazinele de comerț din oraș, taverne, băi și alte așezăminte industriale, care aparțineau trezoreriei În alte cazuri, quitrent însemna un tribut comun, care era încasat de toți locuitorii unui anumit district în schimbul diferitelor alte impozite și taxe Deci, quitrent a fost o taxă care a înlocuit sternele și îndatoririle guvernatorilor și volostelilor în timpul desființării acestor posturi în timpul domniei lui Ivan cel Groaznic Doar cetănele de acest ultim fel erau incluse în impozit și erau încasate conform scrisorii Tributul și cotizațiile în sensul unui impozit general se plăteau întotdeauna în sumă constantă la un salariu fix, în timp ce sumele altor impozite de stat erau variabile, determinate prin prescripții regale speciale TAXE SPECIALE Venitul salarial includea și impozite speciale alocate nevoilor speciale ale statului: așa erau banii lui Yamsky, Polonyanichny și Streltsy Bani Yamsky au fost strânși pentru întreținerea urmăririi Yamsky pentru transportul ambasadorilor, mesagerilor, oficialilor și militarilor, pentru care au fost amplasate gropi de-a lungul drumurilor principale (gropi - o stație poștală) Acest impozit a fost colectat de la orășeni și de la țărani tot conform unei scrisori și a intrat într-o instituție centrală specială, Yamskoy Prikaz, care se ocupa de coșarii care primeau salarii și alergări pentru călărie, pentru care erau obligați să păstreze cai în gropi Banii Polonyanichnye sunt o gospodărie, și nu o taxă de câmp, alocată pentru răscumpărarea prizonierilor de la tătari și turci Chiar și în timpul domniei lui Mihai, ea sa întâlnit temporar prin ordin special al guvernului Apoi a devenit permanentă și, conform Codului din , se încasa anual "de la tot felul de oameni", atât impozabile, cât și neimpozabile, dar nu în aceeași sumă de la oameni de diferite condiții: orășeni și țărani bisericești plăteau bani din curte (cu banii noștri vreo de copeici), țăranii de la palat, negrii și moșierii sunt jumătate, iar arcașii, cazacii și alți oameni de serviciu din gradele

inferioare sunt doar câte bani Potrivit lui Kotoshikhin, la vremea lui, s-au adunat de mii de ruble (aproximativ milioane de ruble pentru banii noștri) în fiecare an Această taxă a fost colectată de Posolsky Prikaz, care era responsabil cu răscumpărarea lui Polonyaniki Taxa Streltsy a fost atribuită întreținerii arcașilor, infanteriei permanente, înființate în secolul al XVI-lea sub Marele Voievod Vasily La început a fost o mică taxă pe pâine; în secolul al XVII-lea impozitul streltsy era încasat atât în pâine, cât și în bani, iar pe măsură ce numărul trupelor streltsy a crescut foarte mult, astfel încât a devenit în sfârșit cel mai important impozit direct Potrivit lui Kotoshikhin, în timpul domniei lui Alexei Streltsy, chiar și pe timp de pace, la Moscova existau peste de ordine (regimente), câte - de oameni fiecare (în), și oraș, adică provincial, aproximativ același număr CĂRȚI DE SCENEARE Toate impozitele de mai sus, cu excepția celui polon, au fost percepute conform unei scrisori: guvernul punea o anumită sumă de taxe pe fiecare plug, un salariu, punând la dispoziție plătitorii, persoane impozabile ai plugului, să-l așeze între ei după mijloacele de plată ale fiecăruia, "să se compenseze între ei pe pântecele lor, pe meserii, pe pământ arabil și pe tot felul de pământ Cărțile scriburilor au servit drept bază pentru impozitare Din când în când, guvernul făcea inventariere ale bunurilor imobile impozabile, trimițând prin județe scribi care descriu obiectele de impozitare după mărturiile și documentele orășenilor, verificând atât cu inventarele anterioare, cât și cu inspecția personală Cartea scriburilor descrie orașul și județul său, populația lor, terenurile, terenurile, unitățile comerciale și industriale și îndatoririle care le revin Descriind așezări urbane și raionale, așezări, așezări, sate, sate, reparații, cartea de scriituri relatează în detaliu în fiecare așezare curțile impozabile și "oamenii" din acestea, gospodarii cu copiii lor și rudele care locuiesc cu ei, desemnează zona de arabil, teren gol al satului, fân și silvicultură, pune curțile municipiului impozabil și terenul arabil rural în pluguri și calculează din acestea cuantumul impozitului care cade asupra satului prin pământul și meșteșugurile locuitorilor săi impozabile Arhivele din Moscova ale Ministerului Justiției conțin multe sute de cărți de scriitori din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, care servesc ca sursă principală a istoriei structurii financiare și a vieții economice a statului Moscova Astfel de inventare au fost întocmite de multă vreme, dar doar câteva cărți au ajuns la noi de la sfârșitul secolului al XV-lea în Novgorod cel Mare Cu semnificația lor cadastrală și financiară, cărțile cadastrale au ajutat la realizarea diferitelor acte civile și de altă natură: au rezolvat litigiile funciare, au întărit dreptul de a deține imobile și au colectat date despre oameni Când tatăl țarului Mihai Filaret s-a întors din Polonia, ambii suverani au convocat un consiliu în și l-au condamnat să trimită cărturari și veghetori care să descrie toate orașele, să trimită locuitorii orașului și să-i așeze în locurile în care au trăit anterior și au tras impozit În virtutea acestui decret, în anii , a fost întreprins un recensământ general al populației impozabile din stat în vederea informării și organizării forțelor sale impozabile Tocmai aceste cărți de la sfârșitul anilor le stabilește Codul ca bază documentară a iobăgiei țăranului către proprietar, baza care acoperă toate celelalte cetăți; asupra lor s-au decis pretenții despre țăranii fugiți; Am văzut că acest recensământ a împins condiția de iobag în evidențele împrumuturilor țărănești TAXE NEDECLATATE A doua categorie de venituri ale statului - taxe neimpozabile constau în principal în plăți pentru satisfacerea diferitelor nevoi cu care persoanele fizice apelau la

instituțiile guvernamentale: astfel erau taxele din diferite tranzacții private, din cereri care au fost depuse de persoane fizice în plan administrativ și locuri judiciare, din scrisori, ce au fost emise de acolo, hotărâri judecătorești etc SARE ȘI TUTUN Pe baza acestei ordini financiare în secolul al XVII-lea două tipuri de întreprinderi au fost ridicate de trezorerie: acestea erau fie experimente, întreprinderi care bulversau ordinea stabilită, fie inovații care o reconstruiau În primul rând, vistieria a început să-și adune plătitorii confuzi Tulburările au scos din taxă o mulțime de oameni duri După restabilirea ordinii, ei și-au continuat munca grea, rămânând în afara impozitului O lungă luptă legislativă și polițienească a fost purtată împotriva acestor "surplus" De la Zemsky Sobor din , guvernul a urmărit amanetii și abia s-a înțeles cu ei cu ajutorul Soborului din - Totodată, Codul stabilea că persoanele neposade care vânau în posad erau obligate fie să renunțe la meșteșuguri, fie să participe la taxa de posad Pentru a asigura trezoreriei o alcătuire constantă de lucrători direcți sau indirecți, legislația, după cum am văzut, a doborât societatea în moșii închise, atașându-i pe fiecare de îndatoririle sale, a interzis ieșirea neautorizată din așezări și a transformat robia contractuală pe viață a latifundiarului ţăranii în iobăgie ereditară Dar oricât de atent au copiat și atașat orășenii capabili de impozitare, au rămas multe surplus, eludând îndatoririle statului Au vrut să folosească o singură măsură comună, ca peștele într-o plasă mare, pentru a captura întreaga populație, obișnuită și privilegiată, adulți și minori de ambele sexe, pentru muncă pentru trezorerie Chiar în momentul în care în Occident teoria politico-economică a mercantiliștilor insista să înlocuiască impozitele directe cu cele indirecte, să impoziteze consumul în locul capitalului și muncii, la Moscova s-a încercat să pornească pe aceeași cale într-un mod cu totul original, în direcția nu a unei teorii ciudate, ci a unei practici proaste de acasă În politica financiară a Moscovei, impozitele indirecte au prevalat în general asupra celor directe În secolul al XVII-lea guvernul a fost deosebit de sârguincios în a epuiza această sursă în așteptarea că plătitorul ar fi mai dispus să plătească excedentul pentru mărfuri decât să plătească un impozit direct: acolo primește măcar ceva utilizabil pentru plata în exces, dar aici nu primește altceva decât a răspunsuri de plată, chitanțe De aici, s-ar putea crede, s-a născut ideea, inspirată, după cum spuneau, de fostul oaspete, iar acum funcționarul Nazariy Chisty, de a înlocui cele mai importante taxe directe cu o taxă sporită la sare: toată lumea are nevoie de sare, așadar, fiecare va plăti vistieria proporțional cu consumul ei, iar excesul nu va face Până în , vistieria percepe taxe pe un pud de sare de copeici, aproximativ de copeici pe banii noștri Conform legii acelui an, taxa la sare era de patru ori, la de copeici pe pud, la o jumătate de copeică pe liră Echivalând prețurile cerealelor de la jumătate de copeck de atunci la copeici de astăzi, vedem că doar taxa de stat era de șase ori mai mare decât prețul actual de piață al unei lire de sare O serie întreagă de considerații ingenios de grosolane au justificat această măsură: banii Streltsy și Yamsky, impozitele directe cele mai grele și mai inegal distribuite, urmau să fie desființate; datoria va fi egală pentru toți; nu va fi nimeni în surplus; fiecare va plăti singur, fără dreptate, fără pedepse crunte; vor plăti și străinii care locuiesc în statul moscovit, fără să plătească nimic la vistierie Însă calculele subtile nu s-au adeverit: mii de lire de pește ieftin, pe care oamenii de rând le mânca în timpul Postului Mare, au putrezit pe malul Volgăi, pentru că pescarii nu au putut să-l săre; sarea scumpă s-a vândut mult mai puțin decât înainte,

iar vistieria a suferit pierderi mari Prin urmare, la începutul anului , s-a hotărât desfiinţarea noii taxe A intensificat foarte mult iritaţia populară împotriva administraţiei, care a provocat rebeliunea de vară a acelui an Omorându-l pe funcţionarul N Pure, răsculaţii au spus: "Iată-te, trădătoare, pentru sare" Aceeași nevoie financiară l-a forțat pe evlaviosul guvern să renunțe la prejudecata bisericească-popor: vânzarea tutunului a fost declarată monopol de stat, "poțiune urâtoare de Dumnezeu și nelegiuită", pentru utilizarea și comerțul căreia decretul din amenința cu moartea penalizare Trezoreria vindea tutun aproape în valoare de greutatea lui în aur, cu - de copeici o bobină pentru banii noștri După răscoala din a fost desființat și monopolul tutunului, restabilind legea din Neștiind ce să facă, guvernul a păcălit direct în ordinele sale BANI CREDIT DE CUPRU O altă întreprindere financiară s-a încheiat și mai deplorabil Nevoia de bani a făcut din Moscova finanțatorii secolului al XVII-lea extraordinar de inventiv Gândindu-se la ideea de a înlocui impozitele directe cu altele indirecte, au venit cu ideea unui împrumut de stat în același mod original În , când primul război victorios cu Polonia se termina și se pregătea o rupere cu Suedia, vistieria Moscovei nu avea suficienți bani cash de argint pentru a plăti armata, iar cineva, spuneau ei, apropiat țarului, F M Rtișchev, a sugerat ideea de a emite bani de cupru cu o rată forțată de argint Piața din Moscova era deja obișnuită cu bancnotele cu valoare nominală; deteriorarea monedei era un element de venit auxiliar, care era folosit de trezorerie în caz de nevoie În circulația monetară nu existau nici aur nativ, nici monede mari de argint: rubla și jumătate erau unități de numărare Copecii mici au servit ca monedă de mers, bani - jumătate de bănuț și jumătate de bănuț - jumătate de bani, cântărind de la la părți sau mai puțin În piață, cumpărătorii, fiind atenți la hoți de buzunare, țineau de obicei aceste monede mici stângace și monede ovale, oricât de neregulate, în gură, în spatele obrajilor Fără a-și extrage propriul argint, vistieria Moscovei a făcut această monedă din johimstalers germani importați, pe care i-am numit efimki Și în timpul acestei operațiuni, interesul statului nu a fost uitat: efimok de pe piața din Moscova a mers pentru - de copeici și s-a revărsat în de copeici, astfel încât trezoreria a făcut - % din transfuzie Uneori, modificarea s-a limitat la impunerea unei ștampile, "sigiliul regal" pe yefimok, iar dintr-o bucată de de copeici a devenit o bancnotă de de copecii Abia de la începutul primului război polonez, au început să fie bătute ruble și sferturi de argint în funcție de calculul valorii nominale a ștampilei efimka Acum au făcut o monedă mică de cupru de formă și greutate de argint La început, aceste carduri de credit din metal s-au bucurat de încredere deplină, au mers al pari, "cu bani de argint" Dar operațiunea seducătoare a căzut în mâini lacome de ispită Stăpânii banilor, nu oamenii bogați, s-au îmbogățit deodată și în fața tuturor au început să risipească banii, s-au așezat somptuos, și-au îmbrăcat nevestele ca niște boieri, au cumpărat mărfuri în rânduri fără a se târgui Comercianții bogați, chiar și oaspeții de la Moscova, desemnați ca supraveghetori jurați ai afacerii cu cupru, au cumpărat ei înșiși cuprul, l-au adus împreună cu banii statului la Curtea Banilor, l-au transformat într-o monedă de credit și l-au dus în curțile lor Piața a fost inundată de bani de aramă ai "hoților" furați din creditul de stat În cursul unei monede de aramă s-a format o mizerie, care a crescut rapid: începând cu copeici, diferența dintre banii de argint și de aramă a ajuns la punctul în care la sfârșitul anului se dau două ruble de cupru pentru o rublă de argint, în la început , și apoi chiar ruble cupru În consecință, prețul mărfurilor a

crescut O situație deosebit de dificilă a fost creată pentru militarii care primeau salarii în bani de aramă la rata maximă Ancheta a dezvăluit că șmecheria stăpânilor de bani și a oaspeților pentru mită mare a fost acoperită de administrația ordinului de la Moscova, care și-a arătat aici toată necinstea ordinii obișnuite, iar în fruntea acesteia se afla socrul țarului, boierul Ilya Miloslavsky , și soțul mătușii țarului de către mamă, nobilul Duma Matyushkin, cărora li s-au încredințat afacerile cu aramă; Miloslavsky a fost creditat cu participarea directă la acest furt Funcționarii, oaspeții și stăpânii banilor li s-au tăiat brațele și picioarele și au fost exilați, regele s-a supărat pe socrul său și l-a demis din funcție pe unchiul său Complicii furtului, văzând o asemenea impunitate a nobililor și profitând de murmurul general despre costul mare, au decis să creeze confuzie, să zdruncine pe boieri, așa cum a fost cazul în Apelurile lipite la Moscova i-au acuzat pe Ilya Miloslavsky și pe alții de trădare În iulie , când țarul locuia în satul Kolomenskoye de lângă Moscova, o mulțime rebelă de cinci mii s-a apropiat de țar, care a întâlnit-o, cerând ca trădătorii să fie judecați În același timp, regele a fost ținut de nasturii caftanului său și obligat să-i promită lui Dumnezeu și cu unul dintre rebeli să dea mâna pe promisiunea că el însuși va investiga cazul Dar când o altă mulțime de la Moscova, unită cu cea dintâi, a început să ceară nepoliticos trădători de la țar, amenințându-i că, dacă nu-i va trăda cu bunătate, îi vor fi luati cu forța, Alexei a strigat arcașilor și curtenilor și a început o bătaie angro a celor neînarmați, însoțită de torturi și execuții; masele au fost înecate în râul Moscova sau exilate de familiile lor în Siberia pentru viața veșnică Regina era bolnavă de mai bine de un an de la spaima din iulie La falsificarea banilor de aramă, precum și la rebeliune, au participat oameni de diferite condiții - preoți și funcționari, călugări, oaspeți, orășeni, țărani, iobagi; până și soldații și unii ofițeri s-au alăturat revoltei Contemporanii au fost peste mii de persoane care au fost executate prin moarte în acest caz, iar peste mii au fost pedepsite cu tăierea brațelor și picioarelor, exilul și confiscarea proprietăților Dar "hoții de-a dreptul", adevărați rebeli, erau considerați nu mai mult de de oameni; restul mulțimii care mergea la rege era formată din privitori curioși Operațiunea cu bani de aramă a bulversat foarte mult cifra de afaceri comercială și industrială, iar vistieria, scăpându-se din dificultate, a contribuit doar la această dezordine Moscova a făcut comerț cu oameni la întâlnirile deja cunoscute de noi în cu Streșnev și același Ilya Miloslavsky despre motivele costului ridicat a descris destul de expresiv poziția lor Pentru a reface oferta epuizată de argint monetar importat, vistieria cumpăra cu forța de la negustorii ruși pentru bani de cupru, exporta mărfuri rusești: blănuri, cânepă, potasiu, untură de vită și le revând străinilor pentru efimki În același timp, comercianții ruși cumpărau mărfuri importate de la străini pentru argint, deoarece nu acceptau bani de cupru și vindeau aceste mărfuri clienților lor pentru cupru Astfel, argintul pus în circulație de ei nu a revenit la ei, achizițiile ulterioare de mărfuri străine le-au devenit imposibile și au rămas atât fără argint, cât și fără bunuri, s-au dovedit a fi "neindustrializați" Eșecul complet al întreprinderii a forțat-o să fie lichidată Emisiunea notelor de credit din cupru, ca o datorie publică fără dobândă, sugera posibilitatea de a fi schimbate cu bani reali Decretul din a restabilit circulația argintului și a interzis deținerea și punerea în circulație a banilor de cupru, care au fost ordonați fie să fie turnați în lucruri, fie aduse la vistierie,

unde se plăteau monede de argint pentru o rublă de cupru, conform lui Kotoshikhin și prin decret din iunie g chiar numai bani fiecare Trezoreria a acționat ca un adevărat faliment, a plătit creditorilor copeici sau chiar copecă pe rublă Cu puțin timp înainte de revolta din iulie și la scurt timp după, conform tuturor comenzilor, aproape un milion și jumătate de ruble de bani de cupru (milioane pentru banii noștri) au fost încasate la rata lor nominală pentru cumpărarea tocmai menționată de către trezorerie de mărfuri de export din negustorii ruși Aceasta era, fără îndoială, doar o fracțiune din suma de cupru emisă de la Money Yard; zvonul a adus suma de bani de cupru emisă în ani la o cifră incredibil de mare de de milioane (aproximativ de milioane pentru banii noștri) CARTER DE LOCUIT Mult mai grave au fost inovațiile pe care guvernul a reușit să le realizeze în organizarea finanțelor Au fost trei dintre ele: o schimbare a unității salariale a impozitării directe cu un nou tip de inventar al terenurilor, o alocare de clasă a impozitelor directe și implicarea societăților zemstvo în managementul financiar În ordinea impozitării directe, au trecut de la scrisoarea sosh la numărul de curte, la impozitarea gospodăriei Dar această trecere nu a avut loc direct de la plug la curte, ca unitate salarială, ci printr-o treaptă intermediară, un loc de locuit Primul a observat și a examinat acest pas intermediar Domnul Lappo-Danilevsky în studiul său despre impozitarea directă în statul moscovit din secolul al XVII-lea Carnetele de scriitori ajută la clarificarea originii acestei unități salariale Plugul rural nu a fost o valoare de plată stabilă Economia în mișcare a scos în mod constant terenul arabil obosit de la impozit și a adus pe cei odihniți În a doua jumătate a secolului al XVI-lea Integritatea plugului a fost distrusă în regiunile centrale de mișcarea de strămutare la periferie și de reducerea arăturii țărănești: terenuri abandonate mult timp, "loturi de gunoi pentru nimic", toate au fost extinse în detrimentul "traiului" , adică teren arabil plătitor Scrisul sosni, în limbajul cărților cadastrale, nu a venit "de la gol la viu", ci invers Necazurile au întrerupt aproape complet munca agricolă la țară: după un contemporan, aproape peste tot s-au oprit din arat, făcându-și cumva existența cu pâinea veche Când țara s-a liniștit, țăranii, care supraviețuiseră pe câmp sau se întorseseră de la fugă, vedeau în jurul lor o mulțime de curți goale și locuri de curte cu terenuri arabile care nu avuseseră încă timp să se plimbe cu pădure Dobândind după pogrom, ei au arat bucăți minuscule din fostul lor teren arabil și au transformat surplusul de muncă în "pământul arabil sosit", în câmpurile foștilor lor vecini, abandonați și retras de la impozit, uciși, capturați sau dispăruți Conform cărților de scriitori vedem că unde la sfârșitul secolului al XVI-lea țăranii au arat de acri, acolo în erau de acri de pământ arabil impozabil viu, în timp ce erau de acri de pământ arabil neimpozabil Întâlnim o moșie în districtul Ryazan, unde în existau de acri de pământ arabil țărănesc, iar în gospodării țărănești stăteau pe acri impozabile, arand de acri la "curțile goale" învecinate la sosire În alte locuri întâlnim astfel de parcele încât erau - gospodării țărănești pe cartier de locuit, adică un hectar și jumătate în câmpuri, cu - de acri de pământ arabil O astfel de agricultură în treacăt, combinată pe alocuri cu reducerea extremă a terenurilor arabile impozabile, era nerentabilă pentru trezorerie, iar ea a vrut să pună această afacere în anumite limite Făcând un recensământ general al terenurilor în anii , guvernul a încercat printr-o serie de decrete să stabilească cel mai mare număr de gospodării din județe care erau obligate să tragă impozit din cartierul de locuit În același timp, a fluctuat și s-a îmbunătățit, și-a schimbat

picturile: de exemplu, pentru rândurile capitalei, a fost pus mai întâi un număr foarte preferențial în cartierul de locuit: gospodării țărănești și curți bobil sau curți țărănești, egalând un număr plin curte ţărănească la doi bobyl yards; apoi au mărit salariul de peste cinci ori, numind trei gospodării ţărăneşti pe trimestru, apoi au dat nişte beneficii, determinând gospodării pe trimestru Cotele gospodăriei din impozitul care a căzut pe sfertul de locuit se calculau în funcție de numărul de gospodării care i-au fost repartizate: dacă erau repartizate gospodării țărănești, iar țăranul ară o a opta cotă din sfertul de locuit, plătea dintr-un sfert din teren arabil Odată cu extinderea terenului arabil impozabil, cartierul de locuit și-a pierdut treptat semnificația ca o mică parte a plugului și a devenit o unitate de cont condiționată a impozitării Pentru o curte creditată la un cartier de locuit de curți era o plată dintr-un sfert de teren arabil, chiar dacă a arat - sferturi de impozit Bineînțeles, proporțional cu extinderea terenului arabil, salariul, care a scăzut pe locuința, adică pe grupul de gospodării care erau înscrise pe acesta, a crescut și în funcție de repartizarea sosh; dar acest salariu era repartizat în funcţie de părţile numărabile ale cartierului de locuit Pentru curte, care se plătea după cărți dintr-un sfert de pământ arabil, cu un salariu de două ruble pe sfert, era o plată de de copeici, oricât ar fi arat Dar aceasta a fost doar o plată calculată, și nu efectivă: la repartizarea impozitului, curtea, care plătea conform cărții dintr-un sfert de pământ arabil, adică din / zecimi în trei câmpuri, dar ară taxe zecimi, de fapt nu a plătit la egalitate cu curtea, de asemenea listată pe patrulater, dar a arat acri Împărțirea plății proporțional cu terenul arabil era deja o chestiune a societății țărănești însăși sau a proprietarului pământului, și nu a scribului-distribuitor TAXY CARD ȘI CĂRȚI DE RECENSĂMÂNT Nevoia financiară a condus la ideea de a se ține cont, la stabilirea impozitului pe teren, nu doar de terenul arabil disponibil, ci și de forța de muncă disponibilă și de condițiile agricole locale: s-au dorit să impoziteze nu doar terenul arabil, ci și plugarul el însuşi pentru a-l obliga să arat mai mult Această considerație a ghidat și instalarea unei compoziții diverse și schimbătoare de curte, care sa bazat pe locuința din diferite județe Nu este greu, însă, să presupunem că impozitarea, construită pe două temelii diferite, terenul și gospodăria, a derutat atât plătitorul, cât și colonistul Această dualitate a sporit inconvenientele tehnice ale scrierii sosh: dificultatea de a măsura suprafețele arabile și de a le adăuga la pluguri, cu excepția terenurilor de pânză, a terenurilor arabile îngroșate și supracrescute, calcule complicate ale cotelor plugului conform unui fel de aritmetică rusă veche de fracții, care recunoșteau doar unul ca numărător, și numai numere divizibile cu ca numitori da, cu , calculul pământului bun, mediu și rău, dificultatea verificării mărturiei filistei și greșelilor scribului însuși, nu să menționați trucurile pentru a evada taxa sau a o reduce - toate acestea au deschis o mare posibilitate de arbitrar, trucuri și neînțelegeri Impozitarea gospodăriei era mai simplă și putea fi mai uniformă La consiliul din , nobilii orașului au făcut o cerere urgentă guvernului de a strânge bani și tot felul de provizii pentru militari după numărul gospodăriilor țărănești, și nu după cărțile de scriitori Micii moșieri știau mai bine decât oricine că odată cu înrobirea țăranilor, forța agricolă, supusă exploatării, în locul pământului, lucra de mână cu uneltele lor În , a fost întreprins un recensământ general al gospodăriilor, care, fără excepție, întărind țăranii pentru proprietarii fără ani fixați, transfera în același timp impozitul

direct de la scrisul soshny la numărul de curte Recensământul gospodăriei a fost repetat în - Așa s-au întocmit inventarele salariale de tip special, cărți de recensământ, care se deosebeau de scribii anteriori prin aceea că aceștia din urmă descriau în principal pământuri, pământuri, meșteșuguri - mijloace economice pentru care populația era impozitată, iar în recensământ - forțele de muncă care taxe plătite, șantiere impozabile și locuitorii acestora Aceste cărți de recensământ au servit drept bază pentru impozitarea gospodăriei Dar chiar și cu noua unitate salarială, procedura de calcul și distribuire a impozitelor directe a rămas aceeași: guvernul a stabilit pentru fiecare raion impozabil salariul mediu pe gospodărie al impozitului și, pe baza numărului de gospodării impozabile, a calculat suma totală a impozitului plăți pentru fiecare raion, iar plătitorii înșiși distribuiau această sumă între gospodăriile individuale ale societății fiscale la fel ca și până acum între curțile plugului, după mijloacele de plată, după "impozitul și meșteșugurile" fiecărei curți DEZVOLTARE IMOBILĂ Trecerea la impozitarea gospodăriei a determinat necesitatea combinării impozitelor directe care se acumulaseră de-a lungul timpului: era greu să le aloce pe o unitate salarială atât de mică precum curtea Mai mult, prin combinarea impozitelor indirecte în s-a dat și un model pentru impozitele directe Dar a existat o diferență semnificativă: impozitul indirect cunoaște consumatorul, ignorând situația sa economică, cu care impozitul direct trebuie să ia în calcul Iobăgie a împărțit întreaga populație impozabilă în două categorii: locuitorii urbani și rurali liberi plătiți din capitalul și munca lor în întregime statului, iar iobagii își împărțeau munca între vistieria suveranului și oficiul moșier Impozitul direct combinat trebuia repartizat între ambele categorii de plătitori proporțional cu capacitatea lor inegală de impozitare a statului Au preferat un rezultat diferit, indicat de nevoile trezoreriei în sine Dintre impozitele directe care au devenit permanente în secolul al XVII-lea, banii pentru întreținerea corpului de tir cu arcul din ce în ce mai mare, banii de tir cu arcul, au crescut deosebit de rapid: din până în au crescut de aproape ori Arierate au fost rezultatul majorării impozitelor, care a fost insuportabilă pentru plătitori După recensământul gospodăriei din , adăugându-se la impozitul streltsy și alte impozite directe, printr-un decret din septembrie , acesta a fost trecut la numărul gospodăriei la salarii inegale, "articole diferite" Arieratele au crescut După ce i-au adunat, guvernul în a convocat pe doi aleși din oraș și i-a cerut: să le plătească salariul curent al banilor de tir cu arcul în abilitate sau nu în abilitate și de ce nu în abilitate? La această solicitare simplă și ignorantă, aleșii au răspuns că nu pot plăti din cauza ruinării diferitelor rechiziții și îndatoriri După aceea, comisia oaspeților de la Moscova a fost însărcinată să stabilească un salariu mai mic de impozit, iar oaspeții l-au redus cu % Guvernului de la Moscova nu s-a rușinat de incapacitatea sa, de necunoașterea stării de lucruri și chiar și-a prezentat de bunăvoie aceste calități ca deficiențele sale naturale, legale, pe care guvernanții erau obligați să le corecteze, așa cum erau obligați să compenseze deficiențele sale financiare : ambele erau indatoririle lor zemstvo Conform aceluiași decret din , banii polonezi și iamskyi au fost, de asemenea, fuzionați într-un singur impozit Aceste două impozite combinate au fost repartizate între două categorii de persoane impozabile: pentru orășenii impozabili din toate orașele și pentru țăranii negri din județele de nord și nord-est, în locul tuturor impozitelor directe anterioare, s-a stabilit un impozit streltsy,

împărțit în salarii de gospodărie de la ruble la de copeici după capacitatea de plată a raioanelor sau categoriilor impozabile, iar țăranii posesivi din celelalte județe în care se aflau, din cauza sarcinii îndatoririlor de stăpân, erau impozitați cu igname și bani poloni, combinați într-unul impozit, copeici de la curtea țăranilor bisericești, iar de la țăranii palatului și moșierii seculari la copeici, de sau ori mai puțin decât cel mai mic salariu al impozitului de tir cu arcul Aceasta arată la ce sursă uriașă de venit a renunțat trezoreria pentru folosirea neresponsabilă a proprietarilor iobagilor În mod similar, politica financiară a urmat planul general al luptei de clasă, conform căruia întreaga ordine socială din Moscova s-a conturat în secolul al XVII-lea FINANȚE ȘI ZEMSTVO Ingeniozitatea nereușită în găsirea de noi mijloace financiare a inspirat economisirea în gestionarea numerarului Dorința de a trage toate veniturile în trezoreria centrală a fost exprimată printr-o reducere a cheltuielilor locale, prin desființarea posturilor locale care cereau mâncare pentru ei înșiși și sunt acum recunoscute ca de prisos, diverși proprietari de orașe, detectivi, funcționari yamsky, șefi de hambar, chiar și bătrâni labiali Toate treburile din aceste funcții erau încredințate guvernatorului, pentru ca oamenii duri din furaj să nu aibă o povară în plus și să le fie mai ușor să plătească taxele de stat Dar s-au desființat și extorcările asupra guvernanților înșiși cu funcționarii și funcționarii lor În același scop, pentru a reduce costul perceperii taxelor pe plan local, voievozii au fost, de asemenea, eliminați de la colectarea unei noi taxe de tir cu arcul și de la amestecul în taxele de vamă și de cârciumă: conducerea acestor treburi era încredințată plătitorilor înșiși, localităților și județului , prin bătrânii lor aleși și capete credincioși cu pupători sub responsabilitatea alegătorilor Așa că s-au întors la instituțiile zemstvo din secolul al XVI-lea Aceasta nu a fost restabilirea autoguvernării zemstvo, ci doar transferul afacerilor de stat de la oficiali egoiști ai coroanei la executori locali liberi și responsabili TAXA FUNDALULUI Trecerea la impozitarea gospodăriei este importantă în încă două privințe pentru studierea structurii sociale a statului moscovit în secolul al XVII-lea: a extins limitele impozitării sau, mai exact, a complicat componența populației impozabile și, în plus, a lăsat date pentru a judeca repartizarea mâinilor de muncă ale oamenilor între forțele conducătoare ale statului Impozitarea gospodăriei a ajutat trezoreria să găsească un rang semnificativ de noi plătitori Am văzut deja (lectura XLIX) cum oamenii din curtea din spate, iobagii în semnificația lor juridică, erau asemănători țăranilor în ceea ce privește statutul economic și chiar în relațiile lor contractuale cu stăpânii lor, trăind în curți speciale, folosind alocațiile de pământ și îndeplinind îndatoririle țărănești în favoarea proprietarilor Când impozitul a fost transferat de pe terenul arabil în curți, oamenii din curte au început să fie creditați în curțile lor la egalitate cu țăranii și bobyls: conform instrucțiunilor îndeplinite de domnul Milyukov în răspunsurile de plată, o astfel de înscriere a început cu recensământul gospodăriilor Acesta este unul dintre primele momente ale fuziunii legale a iobagilor și a țăranilor proprietari de pământ într-o singură clasă de iobagi, care s-a încheiat sub Petru cel Mare cu prima revizuire DISTRIBUȚIA MUNCII POPORULUI Cărțile de recensământ din au lăsat în urmă totalul statului de șantiere fiscale, pe care ulterior, chiar și sub Petru cel Mare, guvernul a folosit la calcularea impozitelor Acest rezultat face posibilă prezentarea cu o oarecare claritate a structurii sociale a statului moscovit, așa cum s-a

dezvoltat până în ultimul sfert al secolului al XVII-lea, în ajunul reformei lui Petru Documentele au păstrat acest total în diverse cifre; cel mai de încredere dintre ele este cel mai mare: altele ar putea fi compilate din date incomplete; au existat îndemnuri de reducere a numărului de șantiere fiscale, dar nu a existat niciun motiv să-l exagerăm Conform acestui rezultat, recensământul din număra mii gospodării impozabile, urbane și rurale Kotoshikhin și decretele din și dați cifre ale curților orășenilor și negrilor, adică curțile țărănești libere, bisericești, palate și boierești, care aparțineau boierilor, duma și vecinilor, cea mai înaltă clasă guvernamentală Excluzând din totalul recensământului din suma gospodăriilor din toate aceste categorii, obținem numărul gospodăriilor țărănești aparținând oamenilor de serviciu ai capitalei și orașului, nobilimii în sensul propriu al cuvântului Repartizarea întregii mase de tiraj pe categorii de proprietari este prezentată în următoarea formă (în cifre rotunde): Posad și gospodării țărănești negre - mii (, %) Biserică, episcopi și mănăstiri - >> (, %) Palat - >> (, %) Boyarsky - >> (%) Nobili - >> (%) mii - % Această secțiune a muncii populare oferă câteva indicații curioase În primul rând, doar o zecime din întreaga povară fiscală, urbană și rurală, a păstrat libertatea de atunci, o relație directă cu statul Semnificativ, mai mult de jumătate din populația totală impozabilă a fost dată în serviciul oamenilor pentru datoria lor de a apăra țara de dușmanii externi, o zecime pentru clasa conducătoare pentru munca de guvernare a țării, mai puțin de o zecime aparținea palatului suveranului și semnificativ mai mult de o zecime la biserică, exact o șesime din întreaga țărănime bisericească, aproape de mii, au lucrat neapărat pentru ierarhia superioară, adică pentru monahism, care s-a lepădat de lume pentru a o stăpâni spiritual, și aproape cinci șesime (excluzând țăranii din bisericile catedrale și parohiale) - pentru mănăstiri, adică pentru monahism, care s-au lepădat de lume pentru a se ruga pe cheltuiala lui pentru păcatele sale În cele din urmă, aproape nouă zecimi din toți oamenii harnici erau în iobăgie din biserică, palat și militari Ar fi nedrept să ne așteptăm la creșterea dorită a politicii, economice, civile și morale de la organismul de stat care s-a dezvoltat în acest fel TAXELE EXTRAORDINARE Oricât de impozitare ar fi fost guvernul, de obicei nu era capabil să-și estimeze cu exactitate cheltuielile viitoare pentru a le echilibra cu veniturile curente și deja în mijlocul problemei în sine, în mișcare, a observat eroarea calculelor sale preliminare Apoi s-a recurs la mijloace de urgență În perioada cea mai dificilă, în primii ani ai domniei lui Mihail, aceasta, împreună cu Zemsky Sobor, a făcut împrumuturi forțate de la mari capitaliști precum Stroganov sau Mănăstirea Treime Serghie Acestea au fost însă cazuri rare Sursele obișnuite, ca să spunem așa, de venituri extraordinare au fost "consultările prin testament" și taxele pe dobânzi "Banii solicitați" au fost extrași din prima sursă, al cincilea, al zecelea, al cincisprezecelea și al douăzecilea bani din a doua Ambele surse au avut o valoare de clasă O cerere prin testament este o subscripție voluntară la care guvernul, prin verdict conciliar, a chemat clasele privilegiate de proprietari de pământ, cleri și militari, să acopere cheltuielile militare extraordinare Am văzut deja cum în , la începutul războiului cu Polonia, prin verdictul ambilor suverani cu catedrala, clerul și funcționarii de serviciu ai catedralei, unii imediat la ședință au declarat că sunt gata să dea, în timp ce alții au promis că vor aduce tablourile la ceea ce ar da oricine În mod asemănător s-a solicitat asistență voluntară și de la catedrala din Solicitarea banilor s-a încasat și de la țăranii

neservici, dar nu sub forma unui abonament voluntar, ci ca un anumit impozit pe salariu în valoare de rublă la copeici din curte (- ruble pentru banii noștri) Taxa pe dobânzi - o invenție financiară a catedralei care a ales o nouă dinastie - a căzut asupra negustorilor în valoare de o cincime din bani În , anul următor după alegerea lui Mihail, acest consiliu a condamnat să colecteze pentru militari "din surplusuri salariale, cine poate din burtă și providență pentru de ruble, din asta ia o a cincea cotă - douăzeci de ruble și cine poate mai mult sau mai puțin, iar din aceea ia după același calcul Astfel, în verdict sunt date deodată cel puțin trei temeiuri incompatibile de impozitare: stomacuri - proprietate, meșteșuguri - capital de lucru combinat cu forța de muncă, excedent salarial - venit net conform comisionului salarial și, în final, capacitatea de a da mai mult sau mai puțin - o declarație de conștiință despre averea cuiva Verdictul conciliar din circulara trimisă a fost prezentat de grefierii moscoviți după metoda grefierului monoton de toate vârstele - astfel încât să poată fi înțeles nu mai puțin decât în trei sensuri Ideea consiliului din a fost destul de simplă De ce a desemnat al cincilea bani, și nu al patrulea sau al șaselea? La acel moment, în discountul de tranzacționare când banii erau plasați în creștere, dobânda legală obișnuită și cea mai mare era "cu cinci șesime", adică % Împrumutatul putea împrumuta bani la un astfel de procent numai dacă ar fi posibil să salveze mult mai mult de % din capitalul împrumutat Aceasta înseamnă că această dobândă reprezenta la acea vreme cea mai mică rentabilitate netă a capitalului și, la cifra de afaceri normală, a dublat-o în cinci ani Verdictul conciliar privind al cincilea bani de la comercianți a cerut ca capitalul circulant să renunțe la un an din majorarea acestuia către trezoreria nevoiașă, amânând dublarea lui pe cinci ani pentru al șaselea an Aceasta este schema impozitului: nu a cerut o a cincea parte din nicio proprietate, nici din toate veniturile din aceasta, ci a luat cel mai mic venit net anual numai din capitalul de lucru comercial sau din bunurile imobiliare profitabile ale unui magazin, fabrică etc multe neînțelegeri și chiar revolte Pe alocuri, al cincilea bani era înțeles ca impozit pe proprietate, iar plătitorii au început să descrie orice proprietate, ceea ce a provocat rezistența plătitorilor; în altele se percepea din salariul unui impozit obișnuit, de exemplu, impozitul de tir cu arcul Ei s-au apropiat mai mult de sensul impozitului, unde era înțeles ca un impozit pe cifra de afaceri comercială și, după ce au calculat conform cărților vamale, "câte ruble din ale căror bunuri au fost aduse și în vacanță", au perceput o cincime din prețul lor Neînțelegerile și ciocnirile s-au repetat în cursul culegerii procentuale ulterioare, din cauza vagului expresiei stereotipe "din burtă și meșteșuguri" De fapt, însă, acestea erau impozite pe venit, ceea ce este observat direct de străinul Reitenfels, care se afla la Moscova în Aceste taxe au căzut asupra oamenilor comerciali și industriali de toate gradele, impozabile și neimpozabile, cu excepția clerului și Grade de serviciu "albe", pe arcași, trăgători, tot felul de țărani și căciuli, chiar și iobagi negustori, "a căror cine face comerț" A cincea colecție din s-a repetat în Al cincilea bani a fost strâns de două ori în timpul celui de-al doilea război polonez al țarului Mihai, în și În - pentru apărarea împotriva Crimeei, după ce a dublat impozitul streltsy, guvernul a cerut lui Zemsky Sobor un set de date de la palatul și țăranii proprietari și o colectare sporită de bani de la negustori - aproximativ de ruble din curte pentru banii noștri și jumătate de la țăranii negri; în s-a repetat strângerea extraordinară de bani Taxele veneau cu restanțe uriașe - semn că

plătitorii erau epuizați Ei s-au plâns că au fost "duri cu Velma" Dacă adăugăm la aceasta cumpărarea forțată de către trezorerie a celor mai profitabile bunuri, de exemplu, inul din Pskov la un preț specificat, vom înțelege amărăciunea plângerii cronicarului local: nu îndrăzni să cumperi sau să vinzi altcuiva decât Rechizițiile extraordinare sub țarii Alexei și Fedor au fost deosebit de frecvente și grele, când războaiele lungi și devastatoare cu Polonia, Suedia, Crimeea și Turcia au necesitat sacrificii grele în oameni și bani La de ani (-), au încasat al -lea și al -lea bani o dată (% și , %), de cinci ori pe al -lea și de două ori pe al -lea bani (% și %), fără să socotească taxele repetate de la an la an într-un anumit salariu uniform din curte Astfel, toate aceste impozite supranumerare au căpătat caracterul unor temporar-permanente Impozitele extraordinare erau un element special neplătit în componența venitului ordinar PICTURA Ce succese financiare a obținut guvernul în secolul al XVII-lea? prin impozitarea sa grea, schimbătoare și dezordonată? Kotoshikhin, referindu-se la anii , scrie că anual vin la vistieria țarului mii de ruble pentru toate comenzile de la Moscova din tot statul, cu excepția vistieriei de blană din Siberia, pe care nu știe să-l estimeze cu exactitate, ci doar îi alocă cu nerăbdare mai mult peste de mii de ruble la el Peste de ani mai târziu, agentul francez Neuville, care a sosit la Moscova în , a auzit aici că venitul anual al vistieriei Moscovei nu depășește - milioane de livre franceze De la livre în secolul al XVII-lea a fost evaluat la / din rublă, Neville raportează o sumă foarte apropiată de cifra venitului în numerar al lui Kotoshikhin (mii de ruble) și este, de asemenea, dificil să se determine veniturile din vânzarea bunurilor deținute de stat S-a păstrat lista veniturilor și cheltuielilor din ; a fost găsită și dezvoltată de domnul Milyukov în studiul său asupra economiei de stat a Rusiei în legătură cu reforma lui Petru cel Mare Suma venitului aici este calculată la aproape / milion de ruble (aproximativ de milioane cu banii noștri) Cel mai mare element de venit bănesc, și anume %, au fost impozitele indirecte, în principal taxele vamale și de la cârciumă Impozitele directe au dat %; cel mai mare element al lor este impozitele extraordinare (%) Aproape jumătate din veniturile în numerar au fost destinate nevoilor militare (aproximativ de mii de ruble) Palatul Țarului a absorbit % din bugetul de venituri Mai puțin de % s-au alocat pentru chestiuni legate de îmbunătățiri, pentru clădiri publice, pentru afacerile gropii, adică pentru mijloace de comunicare Cu toate acestea, pictura oferă doar o idee aproximativă a economiei de stat din acea vreme Nu toate încasările au ajuns la comenzile centrale: s-au primit și cheltuiți mulți bani la nivel local Deși lista anului a fost redusă cu un rest însemnat, adevărata semnificație a acestui buget s-a exprimat în faptul că salariile anuale estimative erau departe de a fi primite integral: restanțele acumulate până la depășeau milion, iar în au fost nevoiți să o adunăm Forțele de plată ale oamenilor, în mod evident, au fost încordate până la epuizare excesivă Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul NESATISFACȚIE CU STAREA PROBLEMEI ÎN STAT; MOTIVELE LUI MANIFESTAȚIILE LUI REVOLȚIILE POPORULUI REFLECTAREA NECULTURĂRII ÎN MONUMENTELE SCRISE KN I A HVOROSTININ PATRIARHUL NIKON GRIG KOTOSHIKHIN YURI KRIZHANICH MOTIVE DE INSATISFACȚIE Restabilind ordinea după Epoca Necazurilor, guvernul de la Moscova nu a conceput o ruptură radicală în ea, a vrut să-și păstreze vechile fundații, a întreprins doar modificări tehnice parțiale în ea, care i s-au părut amendamente, îmbunătățiri Încercările transformatoare privind organizarea administrației de stat, separarea moșiilor, ascensiunea economiei de

stat, au fost timide și inconsecvente, nu au rezultat din niciun plan general, larg conceput și practic dezvoltat, s-au inspirat, aparent, din indicii aleatorii de momentul actual Dar aceste indicații au mers într-o direcție, pentru că au plecat direct sau indirect dintr-o singură sursă, din dificultățile financiare ale guvernului, iar toate experimentele lui transformatoare de la sine, cu constrângerea unei nevoi fiziologice, au fost îndreptate spre eliminarea aceste dificultăți și toate au avut un rezultat la fel de trist, toate au fost fără succes Administrația mai strânsă, strict centralizată, nu a devenit mai ieftină sau mai eficientă, nu a scos din societățile fiscale grelele lor servicii guvernamentale; mai precis, sistemul delimitat de moșii nu face decât să sporească discordia intereselor și sentimentelor publice, iar inovațiile financiare au dus la epuizarea forțelor populare, la faliment și la acumularea cronică de restanțe Toate acestea au creat un sentiment general al gravității situației Curtea, personalul dinastiei și politica externă au adus acest sentiment la o profundă nemulțumire populară față de mersul treburilor din stat Guvernul de la Moscova în primele trei domnii ale noii dinastii dă impresia unor oameni care au căzut accidental la putere și au preluat alte afaceri decât propriile lor afaceri Cu trei sau patru excepții, toți erau oameni cu o ambiție foarte entuziasmată, dar fără talente care să o justifice, fără nici măcar abilități guvernamentale de a înlocui talente și - ce este mai rău decât toate acestea - complet lipsite de sentiment civic O circumstanță aparent accidentală a ajutat această selecție a oamenilor de afaceri de stat Ceva fatal a cântărit noua dinastie: soarta nu a vrut cu hotărâre ca purtătorii puterii supreme ieșiți din noua familie regală să ajungă la tron Dintre primii cinci regi, trei au domnit Mihail, Alexei și Ivan, abia ieșind din tufăr, având ani și doi chiar mai tineri: Fedor - ani, Petru - Și o altă trăsătură familială a distins această dinastie: Prințesele au ieșit de obicei fete puternice, tenace, uneori energice, curajoase, precum Sophia, iar prinții, repetându-și strămoșii, s-au dovedit a fi oameni fragili, de scurtă durată, uneori de-a dreptul mizerabili, precum Fedor și Ivan Chiar și sub chipul plin de viață înflorit al țarului Alexei, s-a ascuns o sănătate foarte fragilă, care a fost suficientă doar pentru de ani de viață Nu se știe ce ar fi ieșit din fratele mai mic al lui Alekseev, Dimitri, născut cu temperament în străbunicul său Ivan cel Groaznic Dar dacă este de crezut Kotoshikhin, apropiații tatălui regelui l-au otrăvit atât de atent pe băiatul rău, încât nimeni nu a ghicit despre asta, de parcă prințul ar fi murit de moarte naturală La fel, Petru nu poate fi luat în considerare: a fost o excepție de la toate regulile Noul rege a avut un mediu guvernamental înainte de a dobândi capacitatea și dorința de a-i recunoaște pe cei din jur, iar primii colaboratori au dat culoare și direcție întregii domnii Acest inconvenient a fost mai ales pronunțat în afacerile externe Politica externă a creat mai ales dificultățile financiare ale guvernului și a fost și domeniul în care, după pierderile teritoriale suferite ca urmare a Vremurilor Necazurilor, noua dinastie a trebuit să-și justifice alegerea pe tot pământul în primul rând Diplomația țarului Mihai, mai ales după campania de la Smolensk prost calculată și inept executată, s-a remarcat încă prin prudența obișnuită a bătuților Sub țarul Alexei, șocurile primite de tatăl său au început să fie uitate Împotriva voinței lor, implicați în lupta pentru Mica Rusie după o lungă ezitare, la Moscova s-au inspirat din strălucita campanie din - , când nu numai regiunea Smolensk a fost cucerită imediat, ci toată Belarus și Lituania Imaginația Moscovei mergea cu mult înaintea

prudenței: ei nu credeau că astfel de succese se datorau nu lor, ci suedezilor, care, în același timp, i-au atacat pe polonezi din vest și au deturnat cele mai bune forțe poloneze Politica Moscovei a luat un curs neobișnuit de mare: nu au cruțat nici oameni, nici bani pentru a învinge Polonia și a pus țarul Moscovei pe tronul Poloniei și a alunga suedezii din Polonia și a respinge pe Crimeea și pe turcii înșiși din Rusia Mică, și captura nu numai ambele părți ale regiunii Nipru, ci și Galiția însăși, unde a fost trimisă armata lui Sheremetev în - și cu toate aceste planuri împletite s-au încurcat și s-au slăbit atât de mult încât, după de ani de luptă obositoare pe trei fronturi și o serie de înfrângeri fără precedent, au abandonat atât Lituania, cât și Belarus, precum și Ucraina de pe malul drept, mulțumiți cu ținuturile Smolensk și Seversk și Mica Rusie pe malul stâng cu Kievul în dreapta și chiar și de la tătarii din Crimeea în Tratatul de la Bakhcisaray din au putut nu trasă nici o graniță convenabilă de stepă, nici abolirea rușinosului tribut anual adus hanului, nici recunoașterea cetățeniei moscovite din Zaporojie MANIFESTAȚIILE LUI Odată cu sentimentul de gravitate al sacrificiilor făcute și al eșecurilor suferite, a crescut și nemulțumirea față de mersul treburilor A căzut pe pământul entuziasmului general pregătit de Vremea Necazurilor și a îmbrățișat treptat întreaga societate de sus în jos, doar că s-a exprimat diferit în straturile sale superioare și inferioare În masele poporului, ea s-a exprimat printr-o serie întreagă de tulburări, care au dat un caracter atât de alarmant secolului al XVII-lea: aceasta este epoca revoltelor populare din istoria noastră Ca să nu mai vorbim de izbucnirile izbucnite ici și colo sub țarul Mihail, este suficient să enumeram rebeliunile din vremea lui Alekseyev pentru a vedea această forță a nemulțumirii populare: în , rebeliuni la Moscova, Ustyug, Kozlov, Solvychegodsk, Tomsk și alte orașe ; în , pregătirile pentru o nouă revoltă a ipotecilor de la Moscova, avertizat la timp; în revolte la Pskov și Novgorod; în o nouă rebeliune la Moscova din cauza banilor de aramă; în cele din urmă, în - uriașa răzvrătire a lui Razin în sud-estul Volga, care a avut originea printre cazacii Don, dar a căpătat un caracter pur social atunci când mișcarea încântată a oamenilor de rând împotriva claselor superioare s-a contopit cu ea; în - indignarea Mănăstirii Solovetsky împotriva cărților bisericești nou corectate În aceste răzvrătiri s-a dezvăluit cu claritate atitudinea oamenilor de rând față de putere, care a fost pictată cu grijă de învățătura oficială ceremonială și bisericească: nu numai o umbră de evlavie, ci și o simplă politețe și nu numai față de guvern, ci și față de însăşi purtătorul puterii supreme Nemulțumirea din clasele superioare s-a arătat oarecum diferit Dacă a stârnit nervii maselor de oameni, atunci în vârful societății a stârnit gândirea și a dus la critici intense la adresa ordinii interne și, așa cum acolo împinge mânia față de elitele sociale să se miște, aici nota dominantă a vocilor care protestează sună conștiința înapoierii și neputinței oamenilor Acum, poate pentru prima dată, întâlnim gândirea rusă în domeniul dificil și alunecos al jurnalismului, o atitudine critică față de realitatea înconjurătoare Declarații de această natură fuseseră deja făcute la Zemsky Sobor din și la o ședință a comisiei guvernamentale cu negustorii moscoviți cu privire la motivele costului ridicat din Fără a-și schimba disciplina politică, păstrând un ton respectuos, nepermițându-și strigă note de opoziție, poporul Zemstvo, totuși, ei au vorbit destul de entuziasmați despre dezordinea guvernării, despre încălcarea nestingherită a legilor de către privilegiați, despre desconsiderarea opiniei publice din partea guvernului, care, prin ordinul suveranului să interogheze

comercianții, să selecteze basme și să facă ceva mărunt în conformitate cu acele basme Acestea erau declarații colective prudente ale nevoilor și opiniilor clasei Judecățile personale ale unor observatori cu privire la starea de fapt în stat au fost exprimate cu mai multă energie Mă voi limita la câteva exemple pentru a arăta cum s-a reflectat realitatea rusă în aceste prime încercări de critică publică KN I A HVOROSTININ Prima astfel de experiență devine cunoscută încă de la începutul secolului al XVII-lea, în timpul Necazurilor și, fără îndoială, a fost inspirată de ea Prințul I A Khvorostinin a fost un tânăr proeminent la curtea primului impostor, s-a apropiat de polonezi, a învățat latină, a început să citească cărți latine și s-a infectat cu opiniile catolice, a onorat icoanele latine la egalitate cu cele ortodoxe Pentru aceasta, sub țarul Vasily Shuisky, a fost exilat pentru îndreptare la Mănăstirea Iosif, de unde s-a întors deja cu totul amărât și mort, a căzut în liberă gândire, a respins rugăciunea și învierea morților, "a clătinat în credință și a hulit credința ortodoxă , a rostit cuvinte hulitoare despre sfinții lui Dumnezeu" În același timp, a păstrat interesul pentru literatura slavonă bisericească, a fost un mare cititor în istoria bisericii, a dat dovadă de un entuziasm nestăpânit în dezbaterile de carte privată, s-a remarcat în general prin îngâmfarea savantă, "în mintea lui nu a pus nimănui nicio milă departe " A deținut și un stilou, în timpul domniei lui Mihai a scris notițe deloc rele despre timpul său, în care reflectă mai mult decât discuții despre evenimente și oameni Un amestec de opinii și hobby-uri atât de diverse, care s-au întâlnit într-o singură minte și abia au avut timp să se contopească într-o viziune integrală și solidă asupra lumii, dar la fel de dezgustați de tradițiile și conceptele ortodox-bizantine, a spus Prince Khvorostinin într-o atitudine ostilă față de tot ce este domestic A tratat riturile Bisericii Ruse cu dispreț sfidător, "nu ținea posturi și obiceiuri creștine", a interzis curților sale să meargă la biserică, în a băut toți pasionații "fără să se trezească", în dimineața strălucitoare de duminică s-a îmbătat înainte de zori înainte de ruperea postului de Paști, nu a mers la palat pentru a fi botezat cu suveranul, nu a asistat la utrenie și la liturghie Pusându-se într-un asemenea comportament și mod de a gândi într-o singurătate publică completă, a vrut să-și ia o pauză sau chiar să fugă în Lituania sau Roma și își vindea deja curtea și moșiile din Moscova Decretul regal, care stabilește toate aceste greșeli ale cărții Hvorostinina, cu o amărăciune deosebită, îl condamnă pentru păcatele împotriva compatrioților săi În timpul unei percheziții, "cărțile" scrise de mână ale prințului au fost scoase cu lucrările sale în proză și versuri, "în vers", în metru silabic polonez În aceste cărți, precum și în conversații, el și-a exprimat plictiseala și dorul pentru un pământ străin, disprețul pentru ordinele autohtone, a scris multe reproșuri la adresa tuturor oamenilor statului moscovit, i-a denunțat pentru închinarea fără sens la icoane, s-a plâns că "cum dacă nu ar exista oameni la Moscova, toți oamenii sunt proști, nu există cu cine să trăiască, ei seamănă pământul cu secară, dar toți trăiesc o minciună "și el nu poate avea nicio comunicare cu ei; Prin aceasta, a dezonorat pe toți oamenii din Moscova și pe părinții săi, din care s-a născut, le-a pus blasfemie și nebunie și nici nu a vrut să scrie titlul de suveran, așa cum ar trebui să fie, l-a numit "despot rus" , și nu țar și autocrat Prințul a fost exilat a doua oară "sub comandă" la Mănăstirea Kirillov, unde s-a pocăit, a fost întors la Moscova, a fost readus la nobilime și a primit acces la curte A murit în Prințul Khvorostinin este un fenomen timpuriu și curios în viața spirituală

rusă, care a devenit destul de comun mult mai târziu Acesta nu a fost un eretic rus de tipul secolului al XVI-lea cu o culoare protestantă, hrănindu-și gândul cu îndoieli și interpretări dogmatice și rituale bisericești - un ecou îndepărtat al furtunii reformei din Occident: era un fel de liber gânditor rus pe o căptușeală catolică, impregnat de o profundă antipatie față de biserica-bizantină ritualism insensibil și pentru toată viața rusă, saturată cu el - un strămoș spiritual îndepărtat al lui Chaadaev PATRIARHUL NIKON În mod destul de neașteptat, printre acuzatorii dezordinelor politice autohtone a apărut apariția gardianului suprem al ordinului autohton al moralei bisericești, cel mai întreg patriarh rusesc Dar nu a fost doar un patriarh, ci Patriarhul Nikon însuși Amintiți-vă cum s-a ridicat de la țărănime la tronul patriarhal, ce influență uriașă a avut asupra țarului Alexei, care l-a numit "prietenul pământului", cum s-au certat atunci prietenii, drept care Nikon în a părăsit în mod arbitrar tron patriarhal, sperând că țarul celor umiliți îl roagă, dar regele nu a făcut-o Într-o criză de sentimente iritate de mândrie jignită, Nikon a scris o scrisoare țarului despre starea de lucruri din stat Desigur, nu ne putem aștepta la o judecată imparțială de la un patriarh; dar culorile alese de patriarh pentru a picta un tablou sumbru al situaţiei actuale sunt curioase: toate sunt luate din dificultăţile financiare ale guvernului şi din dezordinea economică a poporului Nikon era cel mai supărat pe ordinul monahal înființat în , care judeca clerul în chestiuni non-spirituale și era responsabil de vastele moșii bisericești În această rânduială se aflau boierul și funcționarii; nu era un singur asesor din cler În , Nikon i-a scris țarului o scrisoare plină de denunțuri Făcând aluzie la rânduiala ură, patriarhul scrie, jucându-se cu cuvintele: "Judecătorii seculari judecă și violează, și de aceea ai adunat mare sobor împotriva ta în ziua judecății, strigând pentru nelegiuirile tale Tu propovăduiești tuturor să postească, iar acum nu se știe cine nu postește de dragul sărăciei pâinii; în multe locuri postesc până la moarte, pentru că nu este nimic de mâncare Nu există nimeni care să fie iertat: săracii, orbii, văduvele, negrii și negrii, toți sunt taxați puternic; pretutindeni plâns și mâhnire; nu este nimeni care să se bucure în aceste zile" Aceleași culori întunecate sunt pictate de Nikon asupra situației financiare a statului într-o scrisoare din către patriarhii estici, care a fost interceptată de agenții de la Moscova Plângându-se de confiscarea bunurilor bisericești de către țar, el scrie: "Se iau oameni la slujbă, pâine, bani, iau fără milă; toată neamul creștin a fost împovărat de rege cu tribute strict, strict și mai mult, - și totul este inutil GRIG KOTOSHIKHIN În împrejurări destul de excepționale, sub același țar, a fost făcută o altă încercare rusă de a înfățișa sistemul de la Moscova în deficiențele sale Grigory Kotoshikhin a servit ca funcționar al Departamentului Ambasadorial sau ca secretar junior în Ministerul Afacerilor Externe, a îndeplinit misiuni diplomatice neimportante, a suferit calomnii și în a fost bătut de batog pentru o greșeală la titlul de suveran În timpul celui de-al doilea război polonez, detașat la armata prințului Yuri Dolgoruky, nu a fost de acord să îndeplinească cerințele ilegale ale comandantului șef și, fugind de răzbunarea sa, a fugit în Polonia în , a vizitat Germania și apoi a ajuns la Stockholm Diferența dintre ordinele străine și cele interne, care l-au lovit în timpul rătăcirilor sale, l-a inspirat cu ideea de a descrie starea statului moscovit Cancelarul suedez, contele Magnus de la Gardie, a apreciat inteligența și experiența lui Selitsky, așa cum se numea Kotoshikhin în străinătate, și l-a încurajat în lucrarea pe care a

început-o, care a fost atât de bine executată încât a devenit unul dintre cele mai importante monumente istorice rusești ale secolul al -lea Dar Kotoshikhin s-a terminat prost A locuit la Stockholm aproximativ un an și jumătate, s-a convertit la protestantism, a devenit prea prietenos cu soția proprietarului, cu care locuia într-un apartament, ceea ce a stârnit suspiciunea soțului ei și, într-o ceartă, l-a ucis, pentru că pe care și-a lăsat capul pe blocul de tocat Traducătorul suedez al operei sale îl numește pe autor un om cu o inteligență incomparabilă Această lucrare a fost găsită la Uppsala în secolul trecut de un profesor rus și publicată în Cele capitole în care este împărțită descriu viața curții regale din Moscova, componența clasei de curte, procedura relațiilor diplomatice dintre Statul moscovit și străini, structura administrației centrale, armata, populația urbană comercială și rurală și, în sfârșit, viața domestică a celei mai înalte societăți moscovite Kotoshikhin argumentează puțin, mai mult descrie ordinea internă într-un limbaj de comandă simplu, clar și precis Cu toate acestea, peste tot are o privire disprețuitoare asupra patriei abandonate, iar o astfel de atitudine față de el servește drept fundal întunecat pe care Kotoshikhin pictează o imagine aparent imparțială a vieții rusești Cu toate acestea, judecățile directe străpung uneori în el, toate nefavorabile, expunând multe neajunsuri majore în viața și obiceiurile moscovitelor Kotoshikhin condamnă în ei o "natura care nu se teme de Dumnezeu", aroganța, tendința de a înșela și, mai ales, ignoranța Oamenii ruși, scrie el, "prin rasa lor sunt aroganți și neobișnuiți (neobișnuiți) cu orice afacere, deoarece în starea lor nu au o învățătură bună și nu acceptă altceva decât aroganță și nerușinare și ura și neadevărul față de știință și obicei (tratament cu oameni) în alte state nu-și trimit copiii, temându-se că: după ce au învățat credințele și obiceiurile și buna libertate a statelor de acolo, ei ar începe să-și anuleze (aruncă) credința și să-i necăjească pe alții și nu ar avea nicio grijă și ar să nu se gândească să se întoarcă la casele și rudele lor Kotoshikhin face o imagine caricaturală a reuniunilor Dumei Boierești, în care boierii, "obosindu-și propriii frați", nu răspund la întrebările țarului, nu îi pot da sfaturi bune în nimic, "pentru că țarul îi favorizează pe mulți dintre boieri nu în funcție de rațiunea lor, dar în funcție de marea rasă, iar mulți dintre ei sunt alfabetizați și nu oameni de știință și studenți" Kotoshikhin înfățișează sumbru viața de familie a rușilor Oricine este de părere că vechiul Rus, cu toate deficiențele ei politice și civile, a putut, cu ajutorul regulilor bisericești și al constructorilor de case, să dezvolte o familie puternică din punct de vedere juridic și moral, pentru asta, ultimul capitol al operei lui Kotoshikhin " Despre viața boierilor și a Dumei și a celor apropiate și a altor rânduri de oameni" se află ca o piatră de poticnire Arbitrarul părinților față de copiii lor, cinismul potrivirii și coluziunea în căsătorie, obscenitatea ceremoniei de nuntă, înșelăciunile grosolane din partea părinților unei fiice nereușite pentru a vinde cumva bunuri rele din mâinile lor, procesele care au apărut din aceasta, bătaia și tonsura forțată a soțiilor neiubite, otrăvurile sunt descrise aici cu nepătimire soțiile ca soți și soții ca soții, intervenția formală fără suflet a autorităților bisericești în certuri de familie Tabloul sumbru al vieții de familie l-a speriat pe autor însuși și își încheie imaginea simplă și impasibilă cu o exclamație emoționată: "Cititor prudent! nu vă mirați de asta: adevărat este adevărul că în toată lumea nu există nicăieri o fată atât de înșelătoare, ca în statul moscovit; dar nu aveau un astfel de obicei, ca în alte state, să se uite și să

negocieze timpul cu mireasa însuși " YURI KRYZHANYCH Este curios să comparăm judecata unui rus care și-a părăsit patria cu impresiile unui observator străin care a venit în Rusia cu speranța de a găsi o a doua patrie în ea Croat, catolic și părintele Yuri Krizhanich a fost un om cu o educație destul de versatilă, puțin filozof și teolog, puțin economist politic, mare filolog și mai ales patriot, mai precis, un înfocat panslavist, pentru că adevărata sa patrie nu a fost un stat cunoscut istoric, ci slavii uniți, adică un vis politic pur, care a fost purtat undeva în afara istoriei Născut subiect al sultanului turc, a fost dus ca un orfan sărac în Italia, a primit o educație spirituală și de seminar la Zagreb, Viena și Bologna și, în cele din urmă, a intrat în Colegiul Roman Sf Atanasie, în care Congregația Romană pentru Propagarea Credinței (de propaganda fide) a dezvoltat maeștri misionari speciali pentru schismaticii Orientului ortodox Krizhanich a fost destinat, ca slav, pentru Moscovia El însuși a fost atras de această țară îndepărtată; el adună informații despre ea, prezintă planuri complicate pentru convertirea ei la Congregație Dar avea propriul său gând ascuns: entuziasmul misionar îl slujea pe bietul student slav doar ca mijloc de a obține sprijin material din partea Congregației I-a considerat pe moscoviți nu ca eretici sau schismatici din superstiție, ci pur și simplu ca creștini, amăgiți de ignoranță, de simplitatea sufletească De la început, el a început să se gândească și să plângă profund despre situația slavilor învinși și înrobiți și trebuie să salutăm perspicacitatea politică a lui Krizhanich: el a ghicit calea cea bună către unirea slavilor Pentru ca oamenii să se înțeleagă între ei, trebuie în primul rând să se înțeleagă, iar acest lucru îi împiedică pe slavi să folosească diferitele lor limbi Și acum Krizhanich, încă în școala latină, încearcă să nu uite limba sa natală slavă, o studiază cu sârguință pentru a obține elocvență în ea, se zbârnește și se străduiește să o curețe de impurități, de deteriorarea locală, să o refacă astfel încât să fie de înțeles pentru toți slavii, pentru aceasta gândește și scrie gramatici, dicționare, tratate filologice Și altul, doar o presupunere mai îndrăzneață îi aparține: unificarea slavilor atot-zdrobiți trebuia condusă dintr-un centru politic, dar un astfel de centru nu exista încă, nu avusese încă timp să fie identificat, să devină un centru istoric De fapt, nici măcar nu a fost o aspirație politică pentru unii și sperietoare pentru alții, așa cum a devenit mai târziu Și această ghicitoare a fost rezolvată cu sensibilitate de Krizhanich El, croat și catolic, căuta acest viitor centru slav nu la Viena, nici la Praga, nici măcar la Varșovia, ci la Moscova, ortodox în credință și tătar în opinia Europei S-ar putea râde de asta în secolul al XVII-lea, poate că se poate zâmbi și acum; dar între atunci și vremea noastră au fost momente când era greu să nu-l apreciezi Ca viitor centru al slavilor, Krizhanich numește Rusia a doua sa patrie, deși nu a avut nici prima, ci doar patria turcă Este greu de spus cum a ghicit el acest centru, fie prin instinctul unui patriot-entuziast entuziasmat, fie prin reflecția unui politician Oricum ar fi, nu a rămas la Roma, unde Congregația l-a plantat pentru polemici cu schisma grecească, iar în a plecat fără voie la Moscova Aici, desigur, ideea romano-apostolică a fost abandonată; a trebuit să tacă în privința patronajului său, cu care nu i-ar fi fost permis să intre la Moscova și a fost acceptat pur și simplu drept "Iuri Ivanovici, originar din Serbia", alături de alți străini veniți în slujba suveranului Pentru a-și crea o poziție oficială puternică la Moscova, el i-a oferit țarului o varietate de servicii: s-a oferit voluntar să fie publicist moscovit și integral slav, bibliotecarul țarului, pentru

a scrie o istorie adevărată a regatului Moscovei și a întregului popor slav în grad de "istoric-cronicar" țarist; dar a rămas cu un salariu de până la / , apoi până la ruble pe zi cu banii noștri, cu lucrarea lui preferată despre gramatica și vocabularul slavului: până la urmă, se ducea la Moscova cu ideea de conducând acolo cauza unificării lingvistice și literare a slavilor El însuși a recunoscut că, cu gândul despre limba integral slavă, cu excepția Moscovei, nu avea încotro, pentru că din copilărie și-a dat toată inima unui singur lucru, să corecteze "limbajul nostru deformat, mai precis, moartă, să împodobească mintea lui proprie și populară" Într-un eseu, el scrie: "Ei mă numesc rătăcitor, vagabond; acest lucru nu este adevărat: am venit la regele tribului meu, am venit la poporul meu, la patria mea, într-o țară în care numai munca mea poate fi folosită și beneficia, unde bunurile mele pot avea preț și vânzare - mă refer la dicționare , gramatici, traduceri Dar un an mai târziu, nu se știe de ce a fost exilat la Tobolsk, unde a petrecut ani Exilul, însă, nu i-a ajutat decât la productivitatea științifică și literară: împreună cu întreținerea suficientă, i s-a asigurat un timp liber complet la Tobolsk, pe care chiar și-a deranjat, plângându-se că nu i-au dat nicio muncă, ci l-au hrănit bine, ca vitele pentru sacrificare În Siberia, a scris mult, iar acolo și-a scris și gramatica slavă, despre care a muncit atât de mult, la care, potrivit lui, s-a gândit și a muncit de ani Țarul Fiodor l-a adus pe Iuri înapoi la Moscova, unde a cerșit "pe pământul său", nemaiascuzându-și religia și gradul de canonic, "preot tuns", așa cum a fost explicat cuvântul la Moscova, iar în și-a părăsit patria numită KRIZHANICH DESPRE RUSIA Circumstanțele conturate din viața lui Krizhanich prezintă un oarecare interes, clarificând unghiul de vedere sub care au evoluat judecățile sale despre Rusia, pe care o citim în cea mai extinsă lucrare a lui și, de asemenea, siberiană, în Gânduri politice sau în Discuții despre dominație, adică despre politică Acest eseu este format din trei părți: în prima, autorul discută despre mijloacele economice ale statului, în a doua - despre mijloacele militare, în a treia - despre înțelepciune, adică despre mijloacele spirituale, de care se atașează obiecte de cea mai diversă natură, în principal politice Astfel, această amplă lucrare are forma unui tratat politic și economic, în care autorul a scos la iveală o mare și variată erudiție în literatura antică și modernă, o oarecare familiaritate chiar și cu scrierea rusă Pentru noi, cel mai important lucru în ea este că autorul compară pretutindeni starea statelor vest-europene cu ordinea statului Moscova Aici, pentru prima dată, Rusia este pusă față în față cu Europa de Vest Voi enunța principalele judecăți exprimate aici de Krizhanich Această lucrare are forma unor schițe grosiere, uneori în latină, alteori într-o limbă slavă specială, cu corecții, inserții și note fragmentare Krizhanich crede cu tărie în viitorul Rusiei și al tuturor slavilor: ei stau în următoarea linie în lume, cultivarea succesivă a înțelepciunii de către popoarele succesive, în tranziția științelor și artelor de la un popor la altul - un gând apropiat de ceea ce a fost exprimat mai târziu cu "ciclul de științe Leibniz și Petru Mare Nimeni nu va spune, scrie Krizhanich, înfățișând succesele culturale ale altor popoare, că noi, slavii, am fost opriți de o soartă cerească de la calea către știință Și cred că acum a venit vremea ca neamul nostru să învețe: acum în Rus' Dumnezeu a înălțat împărăția slavă, ceea ce în putere și slavă nu s-a întâmplat niciodată între neamul nostru; iar astfel de regate sunt focarele obișnuite ale iluminării "Adda și noi trebuie să învățăm, ca și cum sub onorabilul țar Alexei Mihailovici, putem, dacă vrem să ștergem

mucegaiul vechii divyachine, să știm să predăm și să începem să primim o comunicare mai lăudabilă și să devenim mai fericiți de tabăra lui " Iată un exemplu de limba pan-slavă, despre care Krizhanich era atât de îngrijorat Semnificația cuvintelor sale: înseamnă că trebuie să studiem și pentru a șterge din noi mucegaiul vechii sălbăticii sub conducerea țarului Moscovei, trebuie să învățăm științele pentru a începe să trăim într-un cămin mai decent și obținerea unui stat mai prosper Dar acest lucru este împiedicat de două nenorociri sau ulcere de care suferă toți slavii: "străinătate", o dependență frenetică de tot ce străin, așa cum interpretează însuși autorul acest cuvânt, iar consecința acestui viciu este "stăpânirea străină", un jug străin cântărind asupra slavilor De la Krizhanich se aude o notă rea de fiecare dată când începe să vorbească despre aceste ulcere, iar imaginația lui nu se zgâriește cu cele mai respingătoare imagini și culori pentru a-i înfățișa în mod adecvat pe sclavii urâți, în special pe germani "Nici un popor sub soare", scrie el, "din vremuri imemoriale nu a fost atât de bătut și încurcat de străini, precum noi, slavii, de germani; ne-au inundat mulți străini; ne păcălesc, ne duc de nas, mai mult decât atât - se așează pe coloana vertebrală și călare pe noi ca pe vite, ne spun porci și câini, se consideră ca niște zei, iar noi suntem proști Oricare ar fi taxele și opresiunea teribile care le stoarce din lacrimile, transpirațiile și posturile involuntare ale poporului rus, toate acestea sunt devorate de străini, negustorii greci, negustorii și coloneii germani, tâlharii din Crimeea Toate acestea sunt din străinătate: ne minunăm de toate lucrurile celorlalți, îi lăudăm și îi înălțăm, dar ne disprețuim viața de acasă Într-un întreg capitol, Krizhanich enumeră "rușinea și insultele" poporului, pe care slavii le suferă de la străini Rusia este destinată să-i scape pe slavi de ciumele de care ea însăși suferă nu mai puțin Krizhanich se adresează țarului Alexei cu următoarele cuvinte: "Tu, onorabil țar, ai căzut la sorți să îngrijești tot poporul slav; tu, rege, singur ne-ai fost dat de Dumnezeu ca să-i ajutăm pe transdanubieni, cehii și polonezii, ca să-și dea seama de asuprirea lor de la străini, de rușinea lor și să înceapă să dea jos jugul german de la gât Dar când Krizhanich a aruncat o privire mai atentă în Rusia asupra vieții salvatorilor întregi slavi, a fost lovit de numeroasele tulburări și vicii de care suferă ei înșiși El se răzvrătește cel mai puternic împotriva importanței de sine a rușilor, a predilecției lor excesive pentru propriile obiceiuri și mai ales împotriva ignoranței lor; acesta este motivul principal al eșecului economic al poporului rus Rusia este o țară săracă în comparație cu statele occidentale, pentru că este incomparabil mai puțin educată decât ele Acolo, în Occident, scrie Krizhanich, mințile popoarelor sunt viclene, ascuțite, sunt multe cărți despre agricultură și alte meșteșuguri, există porturi, comerț maritim extins, agricultura și meșteșugurile înfloresc Nu există așa ceva în Rusia Pentru comerț este închis din toate părțile fie de o mare incomodă, deșerturi, fie de popoare sălbatice; sunt puține orașe comerciale în el, nu există lucrări valoroase și necesare Aici mințile oamenilor sunt plictisitoare și inerte, nu există pricepere nici în comerț, nici în agricultură, nici în gospodărie; aici oamenii nu vor inventa ei înșiși nimic, dacă nu li se arată, sunt leneși, neindustriali, nu vor să-și facă bine, decât dacă sunt siliți să o facă cu forța; nu au cărți despre agricultură sau alte meserii; negustorii nici nu învață aritmetica, iar străinii în orice moment îi înșală fără milă Nu cunoaștem istoria, antichitatea și nu putem purta nicio conversație politică, pentru care străinii ne disprețuiesc Aceeași lene mentală se reflectă în croiala

urâtă a rochiei, în aspectul exterior și în uz casnic, în toată viața noastră de zi cu zi: capetele și bărbile neîngrijite îl fac pe rus ticălos, amuzant, un fel de pădurez Străinii ne condamnă pentru dezordine: ascundem bani în gură, nu spălăm vase; ţăranul îi dă oaspetelui un frate plin şi "înfige ambele sau două degete în el" În ziarele străine scriau: dacă negustori ruși intră în magazin, după ei nu poți intra o oră din cauza duhoarei Locuințele noastre sunt incomode: ferestrele sunt joase, nu există orificii de ventilație în colibe, oamenii orbesc din cauza fumului Krizhanich constată multe deficiențe morale în societatea rusă: beție, lipsă de vigoare, mândrie nobilă, animație, un sentiment de demnitate personală și națională În război, turcii și tătarii, deși vor alerga, nu se vor lăsa uciși degeaba, se apără până la ultima suflare, iar "războinicii" noștri dacă aleargă, aleargă fără să se uite înapoi - îi bate ca mortul Marea noastră cursă populară este nemoderația în putere: nu știm să păstrăm măsurile în nimic, să mergem pe calea de mijloc, dar cu toții ne străduim să rătăcim de-a lungul periferiei și abisurilor Guvernul nostru într-o altă țară este complet dizolvat, arbitrar, fără decorație, iar în alta este prea ferm, strict și crud; în întreaga lume nu există nici un stat atât de nepretențios și disolut ca cel polonez și un guvern atât de dur ca în gloriosul stat rus Dezamăgit de toate aceste neajunsuri, Krizhanich este gata să dea avantaj asupra rușilor chiar și turcilor și tătarilor, de la care îi sfătuiește pe ruși să învețe sobrietatea, dreptatea, curajul și chiar modestia Evident, Krizhanich nu și-a închis ochii la urgiile societății ruse; dimpotrivă, poate chiar a exagerat deficiențele observate Evident, Krizhanich, un slav, nu știa să păstreze măsurile în nimic, să privească direct și simplu lucrurile Dar Krizhanich nu numai că plânge, ci și reflectă, oferă mijloace pentru vindecarea bolilor plânse El a dezvoltat aceste mijloace într-un întreg program de transformare, care capătă o semnificație mai importantă pentru noi decât ceea ce ar putea avea gândurile inactive ale unui nou venit slav care a vizitat Moscova în secolul al XVII-lea Oferă remedieri Acestea sunt) iluminare, știință, cărți - morți, dar sfătuitori înțelepți și veridici;) reglementare guvernamentală, acțiune de sus; Krizhanich crede în autocrație: în Rusia, spune el, există "autonomie" completă; totul poate fi corectat de comanda regală și tot ce este util poate fi adus înăuntru, dar pe alte meleaguri acest lucru ar fi imposibil "Tu, țar", i se adresează Krizhanich țarului Alexei, "ții în mâinile tale toiagul miraculos al lui Moise, cu care poți face minuni minunate în guvernare: autocrația deplină este în mâinile tale"; Krizhanich are mari speranțe în această unealtă, deși sugerează moduri destul de ciudate de a-l folosi: de exemplu, un comerciant nu știe aritmetica - să-și închidă magazinul prin decret până învață;) libertatea politică Sub autocrație, nu ar trebui să existe cruzime în guvern, împovărând poporul cu exigențe insuportabile și mită, ceea ce Krizhanich numește "ludodom"; aceasta necesită "slobodine" cunoscute, drepturi politice, autoguvernare de clasă; Comercianților trebuie să li se acorde dreptul de a-și alege proprii bătrâni cu o curte de moșii, artizanii ar trebui să fie uniți în corporații de bresle, tuturor oamenilor industriali ar trebui să li se acorde dreptul de a cere guvernului nevoile lor și pentru protecție față de conducătorii regionali, iar țăranii ar trebui să aibă să fie garantată libertatea muncii Suburbiile moderate Krizhanich consideră un căpăstru care îi reține pe conducători de "poftele rele", singurul scut cu care supușii se pot apăra de mânia clerică și adevărul din stat poate fi protejat; nici interdicțiile, nici execuțiile nu-i vor ține pe

domnitorii, "dumniki", de gândurile lor ludoder, unde nu există suburbii;) diseminarea învăţământului tehnic; pentru a face acest lucru, statul trebuie să intervină cu putere în economia națională, să înființeze școli tehnice în toate orașele, să înființeze prin decret chiar și școli pentru femei de aci și cunoștințe economice cu obligația miresei să ceară miresei dovezi despre ceea ce a învățat de la meștere-profesoare, dau frâu liber iobagilor care au învățat meșteșugul, necesitând cunoștințe tehnice speciale, să traducă cărți germane despre comerț și meșteșuguri în rusă, să cheme meșteșugarii germani străini și capitaliștii din străinătate care să predea meșteșugul și comerțul rusesc Toate aceste măsuri ar trebui să vizeze intensificarea dezvoltării forțate a resurselor naturale ale țării și extinderea largi a noilor industrii, în special a metalelor Acesta este programul lui Yuri Krizhanich Este, după cum vedem, foarte complex și nu lipsit de o oarecare incoerență internă Krizhanich a permis destule contradicții în planul său, cel puțin ambiguități Este greu de înțeles cum a împăcat unul cu celălalt mijloacele pe care le-a propus pentru corectarea deficiențelor societății ruse, ce, de exemplu, a trasat granițele dintre reglementarea guvernamentală, fixată prin autoguvernare, și autoguvernarea publică, sau cum spera să scape de gâtul slavului de germanii care stăteau pe el, traducând cărți germane despre meșteșuguri și invitând artizani germani, întrucât avea "hostogonism", persecuția străinilor, coexista cu imposibilitatea pe care o recunoștea de a se descurca fără un maestru străin Dar, citind programul de reformă al lui Krizhanich, cineva exclamă involuntar: da, acesta este programul lui Petru cel Mare, chiar și cu neajunsurile și contradicțiile sale, cu credința sa idilică în puterea creatoare a decretului, în posibilitatea răspândirii educației și comerțului prin o carte germană tradusă despre comerț sau prin închiderea temporară a unui magazin la un comerciant care nu a învățat aritmetica Cu toate acestea, tocmai aceste contradicții și această asemănare acordă un interes deosebit judecăților lui Krizhanich El este singurul observator străin al vieții rusești de felul său, spre deosebire de mulți străini care au venit accidental la Moscova și și-au notat impresiile acolo Acesta din urmă a privit fenomenele acestei vieți ca ciudățenii curioase ale unui popor necult, distractiv pentru curiozitatea inactivă - nimic mai mult Krizhanich a fost în Rusia atât un străin, cât și al lui: un străin ca origine și educație, al lui în simpatii tribale și speranțe politice A mers la Moscova nu doar pentru a observa, ci pentru a predica, a propaganda ideea integral slavă și a chema la luptă pentru ea Acest scop este exprimat direct în epigraful latin al Convorbirilor: "În apărarea poporului! Vreau să-i alung pe toți străinii, îi ridic pe toți Niprul, polonezii, lituanienii, sârbii, pe oricine este un bărbat războinic printre slavi și care vrea să lupte în același timp cu mine A fost necesar să se numere forțele partidelor care au trebuit să se înfrunte în luptă și să compenseze neajunsurile propriei părți după modelele contrariului, urmărind și împrumutând de la ea ceea ce este mai puternic în De aici metodele preferate de prezentare ale lui Krizhanich: el compară și proiectează în mod constant, compară fenomene omogene între slavi și în Occident, care le este ostil, și își propune să păstreze unul de-al său, așa cum a fost, pentru a-l corecta pe celălalt într-un occidental cale De aici și aparentele sale inconsecvențe: acestea sunt contradicțiile vieții observate înseși, și nu greșelile observatorului: trebuia să împrumute pe ale altcuiva, să înveți de la dușmani El caută și notează de bunăvoie că în viața rusească este mai bine decât cea a străinilor, îl protejează de

calomniile și calomniile străine Dar nu vrea să se înșele nici pe sine, nici pe alții: așteaptă minuni de la autocrație; dar niciun străin cu prejudecăți nu descrie efectul distructiv al durului guvern de la Moscova asupra moralității, bunăstării și relațiilor externe ale poporului la fel de viu ca în capitolul Conversații despre volubilitatea Moscovei El nu este un fan al vreunei puteri și crede că dacă toți suveranii ar fi chestionați, mulți nu ar fi capabili să explice de ce există ei în lume El a apreciat puterea în ideea ei ca mijloc cultural și a crezut mistic în toiagul său din Moscova al lui Moise, deși probabil a auzit despre toiagul teribil al lui Ivan cel Groaznic și despre cârja țarului Mihail, care era bolnav de picioare Calculul general comparativ al observațiilor al lui Krizhanich era departe de a fi în favoarea propriei sale: el a recunoscut superioritatea decisivă a minții, cunoștințe, moravuri, facilități și întregul mod de viață al străinilor El ridică întrebarea: ce loc ocupăm noi, ruși și slavi, printre alte popoare și ce rol istoric ne este atribuit pe scena mondială? Poporul nostru este intermediar între popoarele "umane", civilizate și sălbaticii răsăriteni și, ca atare, trebuie să devină un intermediar între unul și celălalt Din observații mărunte și proiecte detaliate, gândirea lui Krizhanich se ridică la generalizări largi: Orientul rus slav și Occidentul străin sunt două lumi speciale, două tipuri culturale radical diferite Într-una dintre conversațiile pe care le introduce în tratatul său, proprietățile distinctive ale slavilor, în special ale rușilor, și ale popoarelor occidentale sunt destul de spirituale comparate Sunt frumoși în aparență și de aceea îndrăzneți și mândri, căci frumusețea dă naștere îndrăzneală și mândrie; nu suntem nici asta, nici asta, oameni de înfățișare medie Nu suntem elocvenți, nu știm să ne exprimăm, dar ei sunt elocvenți, îndrăzneți în limbaj, în înjurături, "latră", caustici Suntem rigizi la minte și simpli la inimă: sunt plini de tot felul de viclenie Nu suntem gospodari și nesăbuiți, nu ținem deviz de venituri și cheltuieli, ne împrăștiem marfa degeaba: sunt zgârciți, lacomi, zi și noapte se gândesc doar să-și umple pungile mai strâns Suntem leneși la muncă și la știință: sunt industriali, nu vor dormi nici măcar o oră profitabilă Suntem locuitorii unui pământ nenorocit: ei sunt originari din țări bogate, luxoase și ne prind pe produsele ispititoare ale pământurilor lor, ca vânători de animale Pur și simplu vorbim și gândim, pur și simplu acționăm, ne certam și ne împăcăm: sunt secreti, prefăcuți, răzbunători, nu vor uita un cuvânt jignitor până la moarte, odată ce s-au certat, nu se vor împăca niciodată sincer, dar după ce s-au împăcat , vor căuta mereu o oportunitate de răzbunare Krizhanich poate primi un loc special, dar proeminent printre izvoarele noastre istorice: de mai bine de o sută de ani nu am găsit în literatura noastră nimic asemănător observațiilor și judecăților pe care le-a exprimat Observațiile lui Krizhanich oferă studentului noi culori pentru a descrie viața rusă în secolul al XVII-lea, iar judecățile sale servesc ca un test al impresiilor făcute în urma studierii acesteia Nici scrisorile lui Nikon, nici scrierile lui Kotoshikhin și Krizhanich nu au primit faimă generală la vremea lor Lucrarea lui Kotoshikhin nu a fost citită de nimeni în Rusia până în al patrulea deceniu al secolului trecut, când un profesor rus a găsit-o în biblioteca Universității din Uppsala Cartea lui Krizhanich era "la etaj", în palatul țarilor Alexei și Fiodor; listele ei erau în posesia adepților influenți ai prințesei Sofia Medvedev și ai prințului V Golitsyn; se pare că sub ţarul Fedor aveau de gând să-l tipărească Gândurile și observațiile lui Krizhanich ar putea umple stocul de idei transformatoare care roiau în mintea

guvernului de la Moscova din acea vreme Dar toți acești oameni ai secolului al XVII-lea, ale căror judecăți le-am conturat, nu li se poate nega importanța pentru studenții acelui secol ca indicatori ai stării de spirit de atunci a societății ruse Cea mai ascuțită notă în această dispoziție a fost nemulțumirea față de poziția lor Din această parte, Krizhanich este deosebit de important, ca observator care, cu o suferință vizibilă, a descris fenomene neplăcute pe care nu și-ar dori să le întâlnească într-o țară care i s-a părut de departe un sprijin puternic al întregii slavism Această nemulțumire este un punct de cotitură extrem de important în viața rusă din secolul al XVII-lea: a fost însoțită de consecințe incalculabile, care constituie conținutul esențial al istoriei noastre ulterioare Cel mai apropiat dintre ele a fost începutul influenței Europei de Vest asupra Rusiei Pe originea și primele manifestări ale acestei influențe aș dori să vă concentrez atenția Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul INFLUENȚA VESTECĂ; ÎNCEPUTUL EI DE CE A ÎNCEPUT ÎN SECOLUL XVII ÎNTÂLNIREA A DOUĂ INFLUENȚE STRĂINE ȘI DIFERENTA LOR DOUĂ DIRECȚII ÎN VIAȚA MENTALĂ A SOCIETĂȚII RUSE INFLUENȚĂ GRADUALĂ VESTNICĂ RAFTURI DE CONSTRUCȚIE STRĂINĂ FABRICII GÂNDURI DESPRE FLOTĂ GÂNDIRE LA ECONOMIA NAȚIONALĂ NOUA LIBERTATE GERMANĂ CONFORT EUROPEAN TEATRU GÂNDIRE DESPRE CUNOAȘTERILE ȘTIINȚIFICE; PRIMII DIRITORI AI LUI LUCRĂRILE ȘTIINȚIFICE ALE OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DE LA Kiev LA MOSCOVA ÎNCEPUTUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ŞCOLAR ȘCOALA ACASA S POLOTSKY Revenind la începutul influenței occidentale în Rusia, este necesar să se definească în prealabil mai precis însuși conceptul de influență Și mai devreme, în secolele XV-XVI, Rusia era familiarizată cu Europa de Vest, a desfășurat unele afaceri cu ea, diplomatice și comerciale, a împrumutat roadele iluminării sale, a chemat artiștii, meșterii, medicii, militarii ei A fost comunicare, nu influență Influența apare atunci când o societate care o percepe începe să-și dea seama de superioritatea mediului sau a culturii care influențează și de nevoia de a învăța din el, de a-i asculta moral, împrumutând de la ea nu numai facilitățile cotidiene, ci și înseși fundamentele ordinii cotidiene, vederi, concepte, obiceiuri, relații sociale Astfel de semne apar în atitudinea noastră față de Europa de Vest abia din secolul al XVII-lea Acesta este sensul în care vorbesc despre începutul influenței occidentale de acum înainte ÎNCEPUTUL INFLUENȚEI VESTICE Aici ne întoarcem la originile curentelor din istoria noastră care continuă până în zilele noastre De ce nu în secolul al XVI-lea? a început această influență, supunere spirituală și morală? Sursa ei este nemulțumirea față de viața cuiva, de poziția cuiva, iar această nemulțumire a venit din dificultatea în care s-a aflat guvernul moscovit al noii dinastii și care a răspuns cu o povară mai mare sau mai mică în întreaga societate, în toate clasele ei Dificultatea constă în imposibilitatea de a face față nevoilor urgente ale statului cu resursele gospodărești disponibile, pe care ordinul existent le prevedea, adică în conștiința necesității unei noi restructurari a acestui ordin, care să asigure fondurile lipsă de stat Această jenă nu era nouă, nu era trăită în vremurile vechi; nevoia unei astfel de restructurari era acum resimtita nu pentru prima data in societatea moscovita Dar înainte nu a dus la ceea ce s-a întâmplat acum De la mijlocul secolului al XV-lea guvernul de la Moscova, unind Marea Rusie, a simțit din ce în ce mai viu imposibilitatea de a face față noilor sarcini stabilite de această asociație cu ajutorul vechilor fonduri de apanage Apoi a început să construiască o nouă ordine de stat, distrugând treptat apaanajul Ea a construit această nouă ordine fără

ajutor din afară, conform propriei sale înțelegeri, din materialele pe care le-a oferit viața oamenilor, ghidată de experiențele și indicațiile trecutului său Mai credea, ca și înainte, în testamentele nefolosite ale țării sale natale, capabile să devină bazele solide ale unei noi ordini Prin urmare, această restructurare nu a făcut decât să întărească autoritatea antichității native, a susținut la constructori conștiința puterii poporului lor, a hrănit încrederea în sine națională În secolul al XVI-lea în societatea rusă a existat chiar o vedere asupra Moscovei, unificatorul pământului rusesc, ca centru și fortăreață a întregului Orient ortodox Acum nu era deloc la fel: eșecul ordinii existente, care străpungea totul, și eșecul încercărilor de a o corecta, a dus la ideea că înseși temeliile acestei ordini erau de proastă calitate, a făcut pe mulți oamenii cred că stocul de forțe creatoare ale oamenilor și înțelegerea autohtonă a fost epuizat, că antichitatea nu ar da lecții potrivite pentru prezent și, prin urmare, nu mai este nimic de învățat din el, nu mai este nimic de care să te ții Apoi a început în minți un punct de cotitură profund: în mediul guvernamental de la Moscova și în societate, apar oameni care sunt asupriți de îndoiala dacă vremurile vechi au lăsat moștenire toată plinătatea fondurilor suficiente pentru o existență prosperă în continuare; își pierd fosta mulțumire națională și încep să privească în jur, să caute îndrumări și lecții de la străini, în Occident, devenind din ce în ce mai convinși de superioritatea lui și de propria lor înapoiere Astfel, în locul căderii credinței în antichitatea natală și în puterea poporului, există descurajarea, neîncrederea în forțele proprii, care deschide larg ușa influenței străine DE CE A ÎNCEPUT ÎN SECOLUL XVII Este greu de spus de ce s-a produs această diferență în cursul fenomenelor între secolele al XVI-lea și al XVII-lea, de ce înainte nu ne-am observat înapoierea și nu am putut repeta experiența creatoare a strămoșilor lor apropiați: poporul rus din secolul al XVII-lea S-au dovedit ei mai slabi în nervi și mai săraci în forță spirituală în comparație cu bunicii lor, oameni din secolul al XVI-lea, sau încrederea religioasă și morală a părinților a subminat energia spirituală a copiilor? Cel mai probabil, diferența a apărut pentru că atitudinea noastră față de lumea vest-europeană s-a schimbat Acolo în secolele XVI și XVII pe ruinele ordinului feudal s-au creat mari state centralizate; în același timp, munca oamenilor a apărut și din sfera îngustă a gospodăririi feudale a pământului, în care fusese anterior închisă cu forța Datorită descoperirilor geografice și invențiilor tehnice, i s-a deschis un domeniu larg de activitate, iar el a început să lucreze din greu în domenii noi și cu capital nou, urban sau comercial și industrial, care a intrat într-o competiție de succes cu capitalul feudal, latifundiar Ambele fapte, centralizarea politică și industrialismul urban, burghez, au condus la succese semnificative, pe de o parte, în dezvoltarea tehnologiei administrative, financiare și militare, în organizarea armatelor permanente, în noua organizare a impozitelor, în dezvoltarea teoriilor economiei naționale și de stat și, pe de altă parte, succese în dezvoltarea tehnologiei economice, în crearea de flote comerciale, în dezvoltarea industriei fabrici, în aranjarea vânzărilor comerciale și a creditului Rusia nu a participat la toate aceste succese, cheltuindu-și forțele și resursele pentru apărarea externă și pentru hrănirea curții, a guvernului, a claselor privilegiate, inclusiv a clerului, care nu au făcut nimic și nu au putut face nimic pentru dezvoltarea economică și spirituală a oamenii Prin urmare, în secolul al XVII-lea s-a dovedit a fi mai înapoiat din Occident decât era la începutul secolului al XVI-lea Astfel, influența

occidentală a ieșit dintr-un sentiment de neputință națională, iar sursa acestui sentiment a fost deficitul de resurse materiale și spirituale proprii în comparație cu vest-europenii, ceea ce s-a relevat din ce în ce mai clar în războaie, în relațiile diplomatice, în comerț schimb, care a dus la conștiința înapoierii lor RELAȚIA SA CU GRECUL Influența occidentală, pătrunzând în Rusia, s-a întâlnit aici cu o altă influență care o dominase până atunci - orientală, greacă sau bizantină Există o diferență esențială între aceste două influențe și acum le voi compara pentru a vedea ce a lăsat una dintre ele în Rusia și ce a adus cealaltă cu ea Influența greacă a fost adusă și realizată de către biserică și îndreptată către scopuri religioase și morale Influența occidentală a fost exercitată de stat și a fost chemată inițial să-și satisfacă nevoile materiale, dar nu a rămas în această sferă proprie, așa cum a făcut grecul în propria sa Influența bizantină departe de a capta toate aspectele vieții rusești: a dirijat doar viața religioasă și morală a poporului, a furnizat decorații și a susținut puterea statului nativ, dar a oferit puține îndrumări în problema organizării statului, a introdus mai multe norme în dreptul civil, și anume în relațiile de familie, s-a reflectat slab în viața de zi cu zi și chiar mai slab în economia națională, a reglementat starea de spirit festivă și distracția, și apoi numai până la sfârșitul liturghiei, dar a crescut puțin stocul de cunoștințe pozitive, nu a lăsat urme vizibile în obiceiurile și conceptele cotidiene ale poporului, oferind în tot acest spațiu liber creativității naționale originare sau ignoranței primitive Dar, fără să cuprindă întreaga persoană, fără să-l lipsească de caracteristicile sale naţionale natale, originalitatea sa, pe de altă parte, în propria sa sferă a cucerit întreaga societate de sus în jos, a pătruns cu aceeaşi forţă în toate clasele ei; a comunicat o asemenea integritate spirituală societății rusești antice Dimpotrivă, influența occidentală a pătruns treptat în toate sferele vieții, schimbând concepte și relații, apăsând la fel de puternic asupra ordinii statului, asupra vieții sociale și cotidiene, introducând noi idei politice, revendicări civice, forme de viață comunitară, noi domenii de cunoaștere , alterarea costumului, obiceiurilor, obiceiurilor și credințelor, remodelând aspectul și reconstruind depozitul spiritual al poporului rus Totuși, în timp ce captează întreaga persoană, ca persoană și ca cetățean, ea, cel puțin, nu a avut încă timp să captureze întreaga societate: cu o asemenea putere absorbantă, ea a acționat doar asupra unei subțiri, mereu în mișcare și strat perturbator care se află la suprafața societății noastre Deci, influența greacă a fost ecleziastică, occidentală - de stat Influența greacă a preluat întreaga societate fără a prelua întreaga persoană; apusul a capturat întreaga persoană, fără a captura întreaga societate DOUĂ DIRECȚII Întâlnirea și lupta acestor două influențe au dat naștere a două tendințe în viața mentală a societății ruse, două puncte de vedere asupra poziției culturale a poporului nostru Dezvoltându-se și devenind mai complexe, schimbând culorile, denumirile și metodele de acțiune, ambele direcții se desfășoară în două fluxuri paralele în istoria noastră Acum ascunși undeva, acum ieșind, ca niște râuri într-un deșert nisipos, ele însuflețesc mai ales viața socială leneșă, îndreptată de activitatea de stat întunecată, grea și goală, care, cu niște pauze strălucitoare, a zăbovit până la mijlocul secolul al -lea Pentru prima dată, ambele direcții au fost desemnate în a doua jumătate a secolului al XVII-lea în chestiunea momentului transsubstanțiarii darurilor sfinte și în controversa strâns legată despre avantajul comparativ al învățării greacă și latină, astfel încât adepții ambelor

direcții ar putea fi numiți eleniști și latiniști În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea Literatura educațională franceză a aruncat un măr de discordie în societatea rusă în legătură cu problema semnificației reformei lui Petru, a dezvoltării naționale originale Naționaliștii-originaliștii se numeau luboruși, iar oponenților li se reproșează poreclele de semi-francez ruși, galomani, liber gânditori, cel mai adesea voltairieni Cu aproximativ de ani în urmă, adepții unei opinii erau numiți occidentali; susținătorii celuilalt se numeau slavofili Se poate exprima astfel esența ambelor opinii în această ultimă etapă a dezvoltării lor Occidentalii au învățat: după fundamentele culturii noastre, suntem europeni, doar mai tineri în epoca noastră istorică, și de aceea trebuie să mergem pe drumul parcurs de frații noștri culturali mai mari, europenii de vest, asimilând roadele civilizației lor Da, au obiectat slavofilii, suntem europeni, dar estici, avem propriile noastre principii de viață native, pe care suntem obligați să le dezvoltăm cu eforturi proprii, nu mergând în lesă din vestul Europei Rusia nu este un student și nici un tovarăș, nici măcar o rivală a Europei: ea este succesorul ei Rusia și Europa sunt momente adiacente istorice mondiale, două etape succesive ale dezvoltării culturale a omenirii Presarata de monumente - imi permit sa parodiez usor tonul obisnuit, oarecum elevat, al slavofililor - Europa de Vest presarata de monumente este un vast cimitir unde, sub elegante monumente de marmura, dorm marii morti ai trecutului; pădure și stepă Rusia este un leagăn de sat neîngrijit în care viitorul lumii bâjbâie neliniștit și țipă neajutorat Europa se stinge, Rusia abia începe să trăiască și, din moment ce va trebui să trăiască după Europa, trebuie să poată trăi fără ea, cu mintea ei, cu principiile ei, care vin să înlocuiască principiile moribunde ale vieții europene, pentru a ilumina lumea cu lumină nouă Aceasta înseamnă că tinerețea noastră istorică ne obligă să nu imităm, să nu împrumutăm roadele eforturilor culturale ale altor oameni, ci să lucrăm independent la principiile propriei noastre vieți istorice, ascunse în adâncul spiritului nostru național și încă neusate de omenirea Astfel, ambele puncte de vedere nu numai că privesc diferit poziția istorică a Rusiei în Europa, ci indică și diferitele ei căi de mișcare istorică Nu este momentul să întreprindem o evaluare a acestor opinii, să analizăm care este scopul istoric al Rusiei, dacă este destinată să devină lumina Orientului sau să rămână doar o umbră a Occidentului În treacăt, se pot observa trăsăturile atractive ale ambelor direcții Occidentalii se distingeau prin disciplina gândirii, dragostea pentru studiul exact, respectul pentru cunoștințele științifice; Slavofilii au cucerit prin sfera largă a ideilor lor, prin credința lor viguroasă în forțele poporului și prin acel firicel de dialectică lirică, care a acoperit atât de frumos în ei gafele logicii și lacunele în erudiție Am prezentat ambele puncte de vedere în forma lor finală, complicată de diverse amestecuri native și terțe din secolul anterior și trecut Sarcina mea este să marchez momentul nașterii lor și aspectul lor original fără pretenții Degeaba sunt conduși de la reforma lui Petru: s-au născut în mintea oamenilor din secolul al XVII-lea și tocmai a oamenilor care au supraviețuit Necazurilor Poate că originea acestor tendințe a fost observată de grefierul Ivan Timofeev, care a scris la începutul domniei lui Mihail Vremennik, adică note despre timpul său, începând cu domnia lui Ivan cel Groaznic Acesta este un observator foarte inteligent: are idei și principii Este un conservator politic: explică nenorocirea timpului său ca pe o trădare a antichității, distrugerea instituțiilor juridice antice, motiv pentru care poporul rus a început să se învârtească ca o

roată; se plânge cu amărăciune de lipsa unei cetăți curajoase în societatea rusă, de incapacitatea sa de a preveni orice inovație arbitrară sau ilegală cu o respingere unită Rușii nu au încredere unul în altul, fiecare se întoarce cu spatele celuilalt: unii privesc spre est, alții spre vest Da, asta spune el în limbajul său pretențios: "Ne vom despărți unul de celălalt printr-o uniune de dragoste, de fiecare dată crestele noastre se vor întoarce spre noi înșine - ei văd la est, dar la vest" Ce este, dacă este o expresie reușită sau o observație bine îndreptată, nu pot spune; în orice caz, în al doilea deceniu al secolului al XVII-lea, când scria Timofeev, occidentalismul în țara noastră era mai degrabă șmecheria unor excentrici individuali precum prințul Hvorostinin decât o mișcare socială deliberată În orice societate vor exista întotdeauna oameni sensibili care, înaintea altora, încep să gândească și să facă ceea ce vor gândi mai târziu și să facă totul, fără să-și dea seama de ce încep să gândească și să facă asta, la fel cum există oameni dureros de sensibili care anticipează o schimbare în vreme mai devreme decât oamenii sănătoşi observă venirea ei IMPACT GRADUAL Acum să facem cunoștință cu primele manifestări ale influenței occidentale Această influență, în măsura în care a fost percepută și dusă la îndeplinire de către guvern, s-a dezvoltat destul de consistent, extinzându-și treptat câmpul de acțiune Această secvență a plecat din dorința, mai degrabă din nevoia guvernării, de a concilia nevoile statului, care împingea în direcția influenței, cu psihologia poporului și propria sa rigiditate, care îl respingea Guvernul a început să apeleze la străini pentru asistență, în primul rând, pentru a-și satisface nevoile materiale cele mai urgente legate de apărarea țării, treburile militare, în care înapoierea s-a simțit mai ales dureros A fost nevoie de îmbunătățiri militare, și apoi de alte tehnici din străinătate, fără tragere de inimă, fără a privi mult înainte, în posibilele consecințe ale angajamentelor sale și fără a se întreba ce eforturi a obținut mintea vest-europeană astfel de succese tehnice și ce viziune asupra universului și sarcinile de a fi dirijate aceste eforturi A fost nevoie de arme, arme, mașini, nave, măiestrie La Moscova, ei au decis că toate aceste subiecte sunt sigure pentru mântuirea spirituală și chiar și predarea tuturor acestor trucuri a fost recunoscută ca o chestiune inofensivă și indiferentă din punct de vedere moral: la urma urmei, carta bisericii permite, în caz de nevoie, abaterea de la prescripțiile canonice în detaliile vieții de zi cu zi Dar în zona prețuită a sentimentelor, conceptelor, credințelor, unde domină cele mai înalte, călăuzitoare interese ale vieții, s-a decis să nu cedeze niciun centimetru influenței străine RAFTURI DE CONSTRUCȚIE STRĂINĂ Această concesiune prudentă armata rusă a secolului al XVII-lea datorat inovații importante, industria de producție rusă - primele sale succese Nu o dată experiența amară a fost inconsecvența miliției noastre nobiliare ecvestre la întâlnirea cu infanteriei regulate din Occident, antrenate în formație și înarmate cu arme de foc De la sfârşitul secolului al XVI-lea guvernul de la Moscova a început să-și completeze rati cu forțe militare străine La început, s-au gândit să folosească echipamentul militar din Occident în mod direct, să angajeze războinici străini și să comande muniție reală din străinătate Încă din primii ani ai domniei lui Mihai, guvernul a trimis detașamente de mercenari împreună cu armata nativă în campanii, dintre care una era comandată de prințul englez Aston, plecat Apoi și-au dat seama că era mai profitabil să adopte formația de luptă de la străini decât pur și simplu să-i angajeze și au început să ofere militari ruși pentru pregătire ofițerilor străini, formându-și propriile regimente

organizate și antrenate corespunzător Această trecere dificilă a armatei ruse la sistemul regulat a fost întreprinsă în jurul anului , înainte de al doilea război cu Polonia Multă vreme și supărătoare, cu prudența celor bătuți, s-au pregătit pentru acest război Au fost o mulțime de vânători care să meargă la serviciul de la Moscova în Occident: în țările capturate direct sau indirect de Războiul de de ani, mulți oameni luptători rătăceau căutând de lucru pentru sabie Ei știau deja că termenul armistițiului (Deulinsky) dintre Moscova și Polonia se scurge și că va fi război În , colonelul mercenar Leslie a contractat să recruteze un detașament puternic de cinci mii de soldați de infanterie în Suedia, să le cumpere arme și să convingă meșteri germani pentru o nouă fabrică de tunuri înființată la Moscova de olandezul Coet În același timp, un alt antreprenor, colonelul Fandam, s-a angajat să angajeze un regiment de de soldați buni și învățați pe alte țări, precum și să aducă tunieri germani și instructori cu experiență pentru a pregăti militari ruși în treburile militare Echipamentul militar străin nu a fost ieftin pentru Moscova: a fost nevoie de până la un milion și jumătate de ruble pentru ca banii noștri să ridice, să echipeze și să întrețină regimentul Fandam timp de un an; comandantului regimentului de infanterie, angajat de Leslie, în baza contractului i s-a atribuit un salariu de cel puțin de mii de ruble pe an pentru banii noștri În cele din urmă, în , de soldați cu de tunuri au fost mutați la Smolensk Acest corp includea regimente de infanterie de sistem străin sub comanda colonelilor angajați În aceste regimente erau peste / mie germani angajați și până la mii de soldați ruși dintr-un sistem străin Un cronograf rus modern constată cu surprindere că niciodată în ratiul rusesc nu a existat atât de multă infanterie cu arme de foc, cu "luptă de foc", și tocmai infanterie rusă antrenată în formarea soldaților și luptă Eșecul tuturor acestor pregătiri de lângă Smolensk nu a oprit reorganizarea trupelor, al cărei curs ulterior îl știm deja Pentru a o întări, chiar și sub țarul Mihai, s-a întocmit o carte de pregătire a militarilor într-un sistem străin, tipărită sub țarul Alexei în sub titlul: Învățătura și viclenia structurii militare a oamenilor de infanterie FABRICĂ Înființarea unei armate semi-regulare a pus în sine problema mijloacelor armamentului acesteia Arme și obuze de artilerie au fost comandate din străinătate Înainte de războiul din , colonelului Leslie i s-a ordonat să cumpere din Suedia de muschete pentru armată cu încărcături și de săbii, iar în timpul războiului, zeci de mii de lire sterline de praf de pușcă și miezuri de fier au fost comandate din Olanda, plătind o taxă mare Era scump și supărător; au început să se gândească să-și facă propriile arme Necesitatea fabricilor de arme a obligat să acorde atenție bogăției minerale a țării Am produs fier în vecinătatea Tula și Ustyuzhna din minereuri locale; acest fier de călcat a fost transformat pe forje de casă în cuie și alte articole de uz casnic; în Tula se făceau chiar și arme, tunuri autopropulsate, adică tunuri Dar toate acestea nu au satisfăcut nevoile departamentului militar și au fost comandate mii de lire de fier din Suedia Pentru a desfășura afacerile metalurgice pe o scară mai largă, cunoștințele și capitalul străin au trebuit să fie chemate în ajutor Apoi a început o căutare intensificată a oricărui minereu și au început să cheme "exploratori de minereu" ai inginerilor minieri și meșteșugari din străinătate Deja în , inginerului englez Bulmerr i s-a permis să viziteze liber Rusia, care "cu meșteșugul și mintea lui știe și știe să găsească minereu de aur și argint și cupru și piatră scumpă și cunoaște destule astfel de locuri" Cu ajutorul maeștrilor de descărcare, expedițiile de explorare au fost echipate

pentru a căuta și dezvolta argint și orice alt minereu la Solikamsk, la Dvina de Nord, Mezen, la Kanin Nos, la Yugorsky Shar, dincolo de Pechora, până la râul Kosva, chiar și la Ieniseisk În , au trimis în Saxonia și Braunschweig să angajeze topitorii de cupru cu promisiunea că "vor face mult cupru în statul moscovit": înseamnă că au reușit să găsească zăcăminte abundente de minereu de cupru Au fost și crescători, capitaliști străini În anul , chiar înainte de războiul cu Polonia, negustorul olandez Andrei Vinius și tovarășii săi au primit o concesiune pentru a înființa fabrici în apropiere de Tula pentru fabricarea fontei și fierului, angajându-se să pregătească tunuri, ghiule, țevi de puști și tot felul de fier pentru vistierie la preturi mai ieftine Așa au apărut fabricile de arme Tula, după care au fost duse în vistierie Pentru a le asigura muncitori, le-a fost repartizat un întreg volost de palat: acesta a fost începutul clasei țăranilor de fabrică În , o altă companie de străini condusă de negustorul din Hamburg Marselis a primit o concesiune de de ani pentru a înființa fabrici de fier de-a lungul râurilor Vaga, Kostroma, Sheksna și în alte locuri în aceleași condiții În Moscova însăși, chiar și sub țarul Mihail, a existat o fabrică pe iazul Pogany, lângă râul Neglinnaya, unde meșteri străini aruncau un număr mare de tunuri și clopote; aici rușii au învățat destul de bine afacerea turnătoriei Crescătorii au fost însărcinați cu datoria indispensabilă a poporului rus, dată lor pentru instruire, de a preda fiecare afacere din fabrică și de a nu le ascunde nicio pricepere Odată cu cele de fier s-au construit fabrici de potasiu, sticlă și alte, în urma minerilor, maeștrii de tun, catifea, tun, ceasornicarie și "pluton de apă", zidari, turnători, pictori, au fost atrași la Moscova din străinătate la chemarea guvernului Ce fel de maeştri nu s-au abonat la Moscova atunci, şi toate cu condiţia: "statul nostru folosit, oamenii au adoptat acel meşteşug" Era nevoie chiar și de un savant din Europa de Vest: maestrul Universității din Leipzig, Adam Olearius, care fusese de mai multe ori la Moscova ca secretar al ambasadei Holstein și a alcătuit o descriere minunată a statului moscovit, în a primit o invitație la regal slujire în astfel de expresii: că ești mult învățat și obișnuit cu astrologia și geograful și zborul ceresc și topografia terestră și multe alte abilități și înțelepciune necesare și un astfel de maestru este potrivit pentru noi Moscova au circulat zvonuri ostile că în curând va sosi un magician care să cunoască viitorul din stele, iar Olearius a respins oferta GÂNDURI DESPRE FLOTĂ În Occident, oamenii și statele s-au îmbogățit prin comerțul maritim extins, care a fost condus de numeroase flote comerciale Gândurile despre flotă, despre porturi, despre comerțul maritim au început să ocupe foarte mult guvernul de la Moscova de la mijlocul secolului al XVII-lea: s-au gândit să angajeze dulgheri de corăbii și oameni în Olanda care să poată administra navele maritime; negustorul Vinius amintit de noi și-a propus să construiască o flotă de vâsle pentru Marea Caspică În anul , pe Oka, în raionul Kolomna, în satul Dedinovo, a fost construită nava Orel pentru Marea Caspică, chemând pentru aceasta constructorii navali din Olanda Nava cu mai multe vase mici a costat mii de ruble, aproximativ de mii de ruble pentru banii noștri și a fost lansată la Astrakhan; dar acolo acest prim-născut al flotei ruse, după cum se știe, a fost ars de Razin în În statul moscovit existau porturi pe Marea Albă lângă Arhangelsk, pe Murman la gura Kola, dar prea îndepărtate de piețele Moscovei și vest-europene; am fost tăiați de la Marea Baltică de către suedezi La Moscova, apare o idee ciudată de a închiria porturi străine pentru viitoarea flotă din Moscova În , ambasadorul Moscovei, în drum spre

Anglia, a discutat mult cu cancelarul Curlandei, dacă era posibil să ajungă într-un fel nave moscovite în porturile din Curland Cancelarul Curlandei a răspuns că era mai potrivit ca marele suveran să lanseze nave lângă orașul său Arhangelsk GÂNDIRE LA ECONOMIA NAȚIONALĂ În mijlocul tuturor acestor probleme de fabrică și minerit din guvernul de la Moscova, pare să iasă o idee, care i-a fost deosebit de dificilă Și-a construit economia financiară exclusiv pe un calcul îngust-fiscal, cunoștea doar profiturile statului și nu dorea să aibă nicio idee despre economia națională Când o nouă cheltuială nu a fost acoperită de încasări în numerar, a apelat la aritmetica financiară obișnuită, a recalculat plătitorii de pe listă, a distribuit suma necesară în funcție de numărul acestora și a ordonat să o încaseze cu amenințări de deficit sub forma unui "cerere" de timp sau o taxă permanentă, cu condiția ca plătitorii să se compenseze între ei, după cum știu ei, și să strângă bani pentru plată, cât pot de bine Arierate și plângeri enervante că era imposibil de plătit au fost singurele verificări ale unei astfel de politici financiare fără griji Prin creșterea impozitelor, guvernul nu a luat nicio măsură pentru creșterea capacității fiscale a muncii oamenilor Cu toate acestea, observațiile despre ingeniozitatea comercială și industrială și măiestria străinilor și instrucțiunile persistente ale oamenilor de afaceri ai lor, inspirate de aceleași observații, i-au atras treptat pe finanțatorii moscoviți într-un cerc de concepte și relații economice nefamiliare pentru ei și, împotriva voinței lor, și-au extins orizonturile guvernamentale, le-au impus greu minții ideea că creșterea impozitelor ar trebui precedată de o creștere a productivității muncii oamenilor, iar pentru aceasta să fie îndreptată către noi industrii profitabile, spre descoperirea și dezvoltarea țării bogăție zadarnică, care necesită stăpâni, cunoștințe, abilități și organizare a afacerilor Astfel de gânduri sunt prima impresie făcută de influența occidentală asupra guvernului de la Moscova și au găsit un ecou și în societate Necazurile guvernamentale cauzate de el, căutarea minereului, pădurilor de nave, locuri pentru saline, construcția de gatere, sondajele orășenilor despre terenurile profitabile pe care le conduceau, au stârnit populația cu vederi despre noi câștiguri și salariul suveranului pentru instrucțiuni Persoanelor care au indicat un depozit de minereu profitabil li s-a promis o recompensă de , de ruble sau mai mult cu banii noștri Vor raporta la Moscova despre un munte mare de alabastru din Dvina de Nord - de la Moscova trimit o expediție condusă de un german pentru a inspecta și a descrie muntele, a negocia cu comercianții cât de mult poate fi vândut un pud de alabastru în străinătate, angaja muncitori pentru a sparge Piatra Au existat zvonuri și zvonuri că au fost răsplătiți în vârf pentru orice știre utilă la care o găsește ori se gândește oricine Când apare o dorință într-o societate care satisface o nevoie urgentă, ea pune stăpânire pe oameni ca o modă sau o epidemie, agită imaginațiile cele mai receptive și provoacă infatuare morbidă sau aventuri riscante Organizarea apărării externe a țării, descoperirile și invențiile pentru întărirea acesteia au devenit probleme arzătoare încă de pe vremea pierderilor și umilințelor oamenilor cauzate de străini în vremea Necazurilor În , preotul din Tver Nestor a depus o petiție la țar cu o înștiințare "despre o mare faptă, pe care Dumnezeu nu a dezvăluit-o încă niciunui dintre oamenii care au mai trăit, fie la noi, fie în alte state, dar pe care a deschis-o lui, preot Nestor, pentru slava suveranului și pentru mântuirea pământului nostru chinuit, spre frica și surprinderea potrivnicilor ei Preotul Nestor i-a promis că-i va construi suveranului

un oraș ieftin de camping în care militarii să se poată apăra, ca într-o adevărată cetate imobilă Degeaba l-au rugat boierii pe inventator să facă o machetă sau un desen al redutei mobile inventate de el pentru a o arăta suveranului Preotul a anunțat că, fără să vadă ochii suveranului, nu va spune nimic, pentru că nu i-a crezut pe boieri A fost exilat la Kazan și ținut acolo în lanțuri timp de trei ani într-o mănăstire "pentru că a spus o faptă mare în spatele lui, dar nu a declarat fapte și a făcut-o ca pentru confuzie, nu în mintea lui" Așa că guvernul și societatea de la Moscova au simțit o nevoie urgentă de echipamente militare și industriale ale Europei de Vest, chiar și hotărârea de a învăța de la ambele Poate că, la început, nimic altceva decât această tehnologie a fost cerută de nevoile urgente ale statului; dar o mișcare socială, odată trezită de un anumit imbold, este de obicei complicată de noi motive în cursul propriu-zis, care o atrag dincolo de limita intenționată NOUL SLOBODA GERMAN Creșterea cererii a atras la Moscova mulți tehnicieni, ofițeri și soldați străini, medici, meșteri, negustori, crescători În secolul al XVI-lea sub Groznîi, de la noii veniți din Europa de Vest, s-a format o așezare germană lângă Moscova, de-a lungul râului Yauza Furtunile din vremea necazurilor au împrăștiat acest cuib străin De la urcarea lui Mihai, când afluxul de străini în capitală s-a intensificat, ei s-au stabilit aici oriunde, cumpărând curți de la băștinași, deschizând cârciumi, construind pick-up în interiorul orașului Contactul strâns al noilor veniți cu băștinașii, ispitele și ciocnirile care au apărut de aici, plângerile clerului moscovit cu privire la apropierea pieselor de bisericile rusești au stânjenit autoritățile moscovite, iar sub țarul Mihail a fost emis un decret care interzicea Nemții să cumpere șarzi de la moscoviți și să construiască pick-uri în interiorul Moscovei Olearius povestește despre unul dintre cazurile care au forțat guvernul să ia măsuri pentru separarea moscoviților de străini Soțiile ofițerilor germani, luați din familii de negustori străini de la Moscova, cu privirea de sus pe negustorii obișnuiți, voiau să stea în fața lor în târnăcop; dar nu s-au cedat și odată s-au luat la ceartă cu ofițerii din biserică, care s-a transformat într-o luptă Zgomotul care a apărut a ieșit în stradă și a atras atenția patriarhului, care, din păcate, trecea cu mașina pe lângă biserică la acea oră Aflând ce se întâmplă, Vlădica, în calitate de paznic al ordinii bisericești și printre neamuri, a poruncit ca târnăcopul să fie spart, iar în aceeași zi a fost dărâmat la pământ Acest caz ar trebui atribuit anului , când s-a ordonat spargerea vechilor pick-uri din Moscova și a fost alocat un loc pentru un nou pick în spatele lui Zemlyany Val, iar în toți germanii împrăștiați în jurul Moscovei au fost evacuați din capitala de dincolo de Pokrovka la Râul Yauza și acolo, pe locul curților de altădată germane, li s-au atribuit parcele în funcție de rangul și rangul fiecăruia Astfel a apărut o nouă așezare germană sau străină, care a devenit curând un oraș semnificativ și confortabil, cu străzi și alei drepte, largi, cu case frumoase din lemn Potrivit lui Olearius, în primii ani de existență au fost până la o mie de oameni în așezare, iar un alt străin, Meyerberg, care se afla la Moscova în , vorbește vag despre multitudinea de străini din așezare Erau trei biserici luterane, una reformată și o școală germană Populația multitribală, multilingvă și diversă s-a bucurat de prosperitate și a trăit vesel, neconstrâns în obiceiurile și obiceiurile lor Era un colț al Europei de Vest, adăpostit la periferia de est a Moscovei CONFORT EUROPEAN Această așezare germană a devenit conducătorul culturii vest-europene în astfel de zone ale vieții moscovite, unde nu era încă solicitată de nevoile

materiale stringente ale statului Stăpânii, capitaliștii și ofițerii, pe care guvernul i-a ordonat pentru apărarea externă și pentru nevoile economice interne, împreună cu echipamentele lor militare și industriale au adus la Moscova confortul vest-european, facilități și distracții de zi cu zi și este curios să urmărești elitele moscovite în timp ce acestea cu lăcomie se grăbesc spre luxul străin, pe momeală importată, rupându-le vechile prejudecăți, gusturi și obiceiuri Relațiile politice externe au susținut, fără îndoială, această înclinație către confortul și distracția străină Ambasadele dese care veneau la Moscova din străinătate au stârnit aici dorința de a se arăta observatorilor străini în cel mai bun mod posibil, de a arăta că și aici ei știu să trăiască, cât de buni trăiesc oamenii Mai mult, după cum știți, țarul Alexei a fost considerat de ceva timp un candidat la tronul polonez și a încercat să aranjeze viața de curte în propria sa țară, precum curtea regală poloneză Ambasadorii ruși care pleacă în străinătate au primit ordin de către guvern să privească atent atmosfera și distracțiile instanțelor străine și se poate observa cât de importanți acești ambasadori în rapoartele lor diplomatice atașate balurilor de teren și mai ales spectacolelor Nobilul Lihaciov, trimis în la Ducele de Toscana în misiune diplomatică, a fost invitat la un bal de curte cu spectacol la Florența În raportul ambasadei, acest "joc" sau "comedie" este descris în detaliu - semn că Moscova era interesată de un astfel de caz Moscoviții au încercat să nu rateze o singură scenă, nici un singur peisaj "Au apărut camerele și odată camera se dădea jos, și au fost șase schimbări; da, în aceleași camere a apărut marea, zguduită de valuri, și sunt pești în mare, iar oamenii călăresc peștii, iar la vârful camerei este cerul și oamenii stau pe nori Da, un bărbat cu părul cărunt într-un koret a coborât din cer pe un nor și împotriva lui într-un alt koret, o fată frumoasă și argamachki (troți)) sub koreți, așa cum sunt, își scutură picioarele Și prințul a spus că unul este soarele, iar celălalt este luna Și într-o altă schimbare, a apărut un bărbat cu de armuri și a început să taie cu sabii și săbii și împușcături din scârțâitori și parcă ar fi ucis un om cu trei Kotoshikhin, descriind viața claselor superioare din Moscova, spune că oamenii statului moscovit "trăiesc în casele lor nu bine aranjate", iar în casele lor trăiesc "fără ordine mare", fără comoditate și splendoare deosebite În desenele amintitului Meyerberg, îl vedem pe Mitropolitul Krutitsa călare într-o sanie incomodă și un vagon bine închis în care călărea regina Acum, imitând modele străine, țarul și boierii de la Moscova încep să călătorească în trăsuri deștepte germane tapițate în catifea, cu geamuri de cristal, decorate cu tablouri; boierii și negustorii bogați încep să construiască camere de piatră în locul corurilor de lemn proaste, încep amenajarea casei într-un mod străin, tapițeau pereții cu "piei de aur" de lucru belgian, decorează camerele cu picturi, ceasuri, pe care țarul Mihai, un home involuntar cu picioarele dureroase, care cu siguranță nu știa, ce să facă cu timpul lui, i-a plăcut atât de mult încât și-a aglomerat camera cu ei, se pun muzică, la ospețe: la palatul țarului Alexei la masa de seară, "nemții au cântat la orgă, au suflat țevi și au bătut timpanele" Arta străină a fost chemată pentru a înfrumuseța grosolănia nativă Țarul Alexei i-a dăruit favoritului său, îndrumător și mai târziu cumnatul, boierului B I Morozov, o trăsură de nuntă acoperită cu brocart de aur, căptușită cu samur scump și legat peste tot în loc de fier cu argint curat; chiar şi cauciucurile grase de pe roţi erau argintii În , în timp ce jefuiau casa lui Morozov, rebelii au dezbrăcat și deformat această bijuterie Același rege, la amintitul sărbătoare de

seară cu muzică germană, și-a favorizat oaspeții cu confesorul său, inclusiv, a îmbătat pe toți; a plecat mult după miezul nopţii Ambasadorii Moscovei au fost instruiți să-i convingă pe cei mai amabili și mai învățați trâmbiți din străinătate să slujească în slujba suveranului, care ar putea să sune cu dansuri pe o trâmbiță înaltă cu orice dovezi La curte și în cel mai înalt cerc se dezvoltă pasiunea pentru "spectacole de comedie" - spectacole de teatru Nu fără timiditate religioasă Moscova s-a aventurat în această distracție, "un joc demonic, o șmecherie murdară a sufletului", după părerile gardienilor stricti ai adevăratei evlavie Țarul Alexei și-a consultat mărturisitorul despre aceasta, care i-a permis spectacole de teatru, citând drept justificare exemplele împăraților bizantini "Comediile" erau jucate pe scena curții de o trupă dramatică, recrutată în grabă dintre copiii străinilor slujitori și negustori și oarecum instruite de pastorul bisericii luterane din Cartierul German, maestrul Johann Gottfried Gregory, căruia țarul în , peste bucuria nașterii țareviciului Petru, a ordonat "să facem o comedie" În acest scop, în satul Preobrazhensky de lângă Moscova, mai târziu un loc preferat pentru jocurile lui Petru, a fost construit un teatru, un "conac de comedie" Aici, la sfârșitul acelui an, țarul a vizionat comedia despre Estera pusă în scenă de pastor, care i-a plăcut atât de mult încât i-a acordat regizorului "pentru structura comică" sable în valoare de până la de ruble pentru banii noștri Pe lângă Estera, Grigorie a mai pus-o în scenă pe Judith la teatrul regal, o comedie "cool", adică vesel, despre Iosif, o comedie "plăcută" despre Adam și Eva, adică despre căderea și mântuirea omului etc În ciuda biblicei comploturi, acestea nu erau mistere moralizatoare medievale, ci traduse dintr-o piesă germană de un nou tip, lovindu-l pe spectator cu scene teribile de execuții, bătălii, focuri de tun și în același timp (cu excepția tragediei despre Adam și Eva) amestecat cu un amestec de comic, mai exact, farsă, element în fața unui bufon, personaj necesar într-o astfel de piesă, cu șmecherii grosolane, adesea obscene S-au grăbit să-și pregătească actorii naturali În , Grigore studia deja comedia cu de tineri recrutați ca comedianți de la Novomeshchanskaya Sloboda din Moscova Nu avuseseră încă timp să înceapă o școală primară de alfabetizare, dar deja se grăbeau să înființeze o școală de teatru De la comediile cu conținut biblic, s-au trecut curând la balet: în , țarul cu țarina, copiii și boierii au vizionat o comedie în Preobrazhensky, cum Artaxerxes a ordonat să fie spânzurat Haman, după care germanii și oamenii din curte ai ministrului de externe Afaceri Matveev, care a studiat și arta teatrală cu Grigore, a jucat "violeta, organe și straments și a dansat" Toate aceste știri și divertisment, repet, au fost un lux pentru cea mai înaltă societate din Moscova; pe de altă parte, au adus în el gusturi și nevoi noi, mai rafinate, necunoscute rușilor din generațiile precedente Se va opri societatea moscovită la aceste conforturi și distracții pe care le-a împrumutat cu atâta nerăbdare? GÂNDIRE LA CUNOAȘTERILE ȘTIINȚIFICE În Occident, confortul vieții și distracțiile elegante nu au venit din situația economică fericită a claselor prospere și de agrement ale societății, nu numai din capriciile gustului lor răsfățat: eforturile spirituale continue ale indivizilor și ale societăților întregi au participat la crearea acestui confort; ornamentele exterioare ale vieții s-au dezvoltat acolo mână în mână cu progresul gândirii și simțirii O persoană se străduiește să-și creeze un mediu de zi cu zi corespunzător gusturilor și perspectivei sale asupra vieții; dar trebuie să te gândești mult la gusturile tale și la viața însăși, pentru a stabili

corect această corespondență Împrumutând mediul altcuiva, asimilăm involuntar și insensibil gusturile și conceptele care l-au creat; fără asta, însăși situația va părea lipsită de gust și de neînțeles Strămoșii noștri din secolul al XVII-lea au gândit altfel: inițial, împrumutând confortul vest-european, s-au gândit că nu vor avea nevoie să dobândească cunoștințele și conceptele altora, nu ar trebui să renunțe la ale lor Aceasta a fost greșeala lor simplă, în care cad toți imitatorii dubioși și întârziați În Moscova secolului al XVII-lea, aruncându-se în momeli de peste mări, ei au început să simtă treptat și vag acele interese și eforturi spirituale prin care au fost creați și s-au îndrăgostit de aceste interese și eforturi, înainte de a înțelege relația lor cu conceptele și gusturile autohtone , s-a îndrăgostit de ei la început și ca distracție lumească, ca un exercițiu plăcut și încă neexperimentat al gândului care a stat pe Panglică În același timp cu împrumutul de "trucuri" amuzante străine și "ficțiuni" distractive în cele mai înalte cercuri moscovite, curiozitatea intelectuală, interesul pentru educația științifică, dorința de a se gândi la astfel de subiecte care nu erau incluse în orizonturile obișnuite ale Rusiei antice om, în cercul nevoilor sale stringente zilnice La curte se formează un cerc de iubitori influenți ai confortului și chiar educației vest-europene: unchiul țarului Alexei, afectuosul și vesel Nikita Ivanovici Romanov, primul bogat după țar și cel mai popular dintre boieri, patronul și iubitor de nemți, mare fan al muzicii și costumului lor și un mic liber gânditor; apoi profesorul și cumnatul țarului, Boris Ivanovici Morozov, care în anii înaintați s-a plâns cu amărăciune că nu a primit o educație adecvată în tinerețe, îmbrăcându-și animalul de companie cu semenii săi care erau cu el în haine germane; okolnichiy Fedor Mikhailovich Rtishchev, fanatic al științei și al educației școlare; șeful Departamentului Ambasadei, diplomatul educat Afanasy Lavrentievich Ordin-Nashchokin; urmașul său, boierul Artamon Sergheevici Matveev, fiul diaconului, un alt favorit al țarului, primul moscovit care a deschis ceva de genul zhurfiks în casa sa în stil european, întâlniri cu scopul de a vorbi, de a schimba gânduri și știri, cu participarea lui gazda si fara sa bea, organizatorul teatrului de curte Atitudinea societății ruse față de Europa de Vest s-a schimbat într-un mod atât de insensibil: anterior, ei o priveau doar ca pe un atelier de produse militare și de altă natură pe care le puteți cumpăra fără a întreba cum sunt făcute; acum a început să se stabilească o viziune asupra ei ca pe o școală în care se poate învăța nu numai aptitudini, ci și capacitatea de a trăi și de a gândi PRIMII CONDUCTORI AI INFLUENȚEI VESTICE Dar vechea Rusă nu și-a schimbat nici aici precauția obișnuită: nu a îndrăznit să împrumute educația occidentală direct din depozitele sale, de la stăpânii și muncitorii săi, ci a căutat intermediari care să-i transfere această educație într-o prelucrare neutralizată Cine ar putea deveni un astfel de intermediar? Între vechea Rusia moscovită și Europa de Vest se afla o țară slavă, dar catolică - Polonia Afinitatea ecleziastică și proximitatea geografică o legau de Europa romano-germanică, iar dezvoltarea timpurie și neîngrădită a iobăgiei în legătură cu libertatea politică a claselor superioare a făcut din nobilimea poloneză un teren inactiv și receptiv pentru educația occidentală; dar particularitățile țării și caracterul național au dat o notă locală deosebită culturii împrumutate Închisă în cercul unei moșii, care se bucura de o dominație exclusivă în stat, a adus o viziune plină de viață și veselă, dar îngustă și disolută Această Polonia a fost prima transmițătoare a influenței spirituale a Europei de Vest asupra Rus':

civilizația vest-europeană în secolul al XVII-lea a venit la Moscova în primul rând în prelucrarea poloneză, în haine nobile Totuși, la început, nici măcar un polonez pur nu ne-a adus-o O parte semnificativă a Rusiei Ortodoxe era legată de comunitatea poloneză prin legături politice violente Lupta națională și religioasă a societății ortodoxe rusești occidentale împotriva statului polonez și romano-catolicismului i-a forțat pe luptătorii ruși să apeleze la arme puternice de partea opusă, la școală, la literatură, la limba latină; în toate acestea, Rus' de Vest până la mijlocul secolului al XVII-lea mult înaintea estului Un călugăr ortodox rus occidental, educat în școala latină sau în școala rusă, aranjat după modelul său, a fost primul dirijor al științei occidentale chemat la Moscova E SLAVINETSKY ȘI A SATANOVSKY Acest apel a fost inițiat chiar de guvernul de la Moscova Aici influența occidentală s-a întâlnit cu mișcarea venită din cealaltă parte Studiind originea schismei bisericești rusești, vom vedea că această mișcare a fost cauzată de nevoile bisericii ruse și parțial îndreptată chiar și împotriva influenței occidentale; dar părțile opuse au convenit asupra unui interes comun - educația și și-au dat temporar mâna pentru activități comune În scrierea antică rusă nu exista un cod complet și corect al Bibliei Ierarhia bisericească rusă, care a făcut un zgomot dogmatic atât de aproape universal din cauza întrebărilor despre aleluia și secularizarea pământurilor monahale, timp de secole s-a descurcat destul de calm fără un text complet și corect al cuvântului lui Dumnezeu La mijlocul secolului al XVII-lea (-) călugării învățați Epiphanius Slavinetsky, Arsenii Satanovski și Damaskino Ptitsky au fost trimiși la Moscova de la Kiev de la academia de la Mănăstirea Frăției și de la Lavra Pechersk, instruindu-i să traducă Biblia din greacă în slavonă Oamenii de știință de la Kiev au fost răsplătiți mai moderat decât ofițerii germani angajați: Epiphanius și Arsenii aveau dreptul la hrană zilnică pentru altyns, aproximativ de ruble pe an cu banii noștri, fără a socoti o cameră liberă în Mănăstirea Miracle cu masă și băutură suplimentară de la palat pentru căni de vin și căni fiecare miere și bere pentru ziua; cu toate acestea, atunci salariul a fost dublat Oamenii de știință eliberați, pe lângă executarea sarcinii principale comandate de el, au trebuit să satisfacă alte nevoi ale guvernului și societății de la Moscova Din ordinul regelui sau al patriarhului, ei au întocmit și tradus diverse manuale educaționale și colecții enciclopedice, geografie, cosmografie, lexicone; toate aceste cărți au început să fie solicitate cu viteză de către societatea de lectură din Moscova, în special la curte și în Posolsky Prikaz; aceleași cărți au fost comandate prin ambasadorii ruși din străinătate, din Polonia Epifanie a tradus geografia Cartea de anatomie medicală Cetățenia și predarea moravurilor copiilor, adică un eseu de politică și pedagogie Satanovski a tradus cartea Despre orașul regal, o colecție de tot felul de lucruri, compilată din scriitori greci și latini, păgâni și creștini, și care cuprinde întregul cerc al cunoștințelor actuale de atunci în tot felul de științe, începând cu teologia și filozofia și terminând cu zoologie, mineralogie și medicină Au folosit tot felul de forțe literare care au venit la îndemână, implicându-i pe germani în cauză împreună cu oamenii din Kiev Un anume von Delden, care a lucrat ca traducător la Moscova, a tradus mai multe cărți din latină și franceză în rusă, iar Dorn, care era ambasadorul Austriei la Moscova, a tradus o scurtă cosmografie Raportând acest lucru, Olearius adaugă că astfel de cărți sunt citite de mulți dintre nobilimea iscoditoare a Moscovei Noua scriere de acest fel a fost încurajată nu numai de cereri pur științifice, ci și de cereri practice

În această perioadă, în el sunt distribuite cărți medicale de traducere În vechiul inventar al treburilor ordinului ambasador găsim un indiciu atât de curios: în , olandezul Fandergin, aflat în serviciul Moscovei, a înaintat ordinului un articol despre "înțelepciunea arhimesului și alte chestiuni"; după aceea, în , a depus o notă "despre cea mai înaltă alchimie filozofică" în aceeași ordine Evident, la Moscova, cu mare curiozitate, au adunat informații despre acea știință misterioasă și seducătoare, cu ajutorul căreia sperau să învețe arta de a face aur Dar însuși conținutul colecțiilor traduse și compilate de Slavinetsky și Satanovsky indică trezirea interesului științific, în măsura în care era accesibil minților moscovite de atunci ÎNCEPUTUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ŞCOLAR Astfel, nevoia de cunoaștere a cărții și de educație științifică a fost simțită de societatea moscovită, iar rudimentele școlii au fost semănate ca mijloc necesar pentru dobândirea unei astfel de educații Această nevoie a fost susținută de relațiile din ce în ce mai mari cu statele occidentale, forțând diplomația Moscovei să-și studieze poziția și relațiile reciproce La Moscova, atât guvernul, cât și persoanele private încearcă să deschidă școli Ierarhii greci de Est le-au subliniat de mult timp țarilor Moscovei de mai multe ori necesitatea înființării unei școli grecești și a unei tipografii la Moscova De la Moscova au căutat și au cerut, din Răsărit au oferit și au trimis profesori pentru această școală; dar cumva nu a ieșit Sub țarul Mihai, școala dorită a fost cu greu înființată În , călugărul Iosif a sosit de la Patriarhul Alexandriei A fost convins să rămână la Moscova și a fost instruit să traducă în slavonă cărți de polemică grecească împotriva ereziilor latine, precum și să "învețe copiii mici limba și alfabetizarea greacă" în curtea de predare Problema nu a urmat moartea iminentă a lui Iosif; cu toate acestea, ideea înființării unei instituții de învățământ la Moscova care să servească drept focar de iluminare pentru întregul Orient ortodox nu a fost abandonată nici la Moscova, nici în Orient Lângă curtea patriarhală (în Mănăstirea Miracolului) a fost înființată o școală greco-latină, care era condusă de grecul Arseniy, iar acest grec a ajuns la Moscova în , dar a fost în curând exilat sub suspiciunea de infidelitate față de Solovki Iar Epiphanius Slavinetsky și Arsenii Satanovsky au fost chemați la Moscova, de altfel, "pentru învățătură retorică"; dar nu se ştie dacă au avut studenţi la Moscova În , trei funcționari din Ordinele Secrete și Palatului au primit ordin să învețe "în latină" de la omul de știință rus occidental Simeon din Polotsk, pentru care a fost construită o clădire specială în Mănăstirea Spassky din Moscova, care în documente este numită "a şcoală de învăţare gramaticală" Să nu credeți că acestea au fost reale, bine organizate, după părerea noastră, școli cu o carte dezvoltată, programe și programe, personal didactic permanent etc Acestea erau misiuni aleatorii și temporare pentru cutare sau acel om de știință în vizită pentru a preda greacă sau latină tinerilor oameni care i-au fost trimiși de guvern sau care au vrut ei înșiși să învețe de la ei Așa a fost aspectul inițial al școlii de stat rusești în secolul al XVII-lea, care a fost o continuare directă a vechii metode rusești de predare a alfabetizării: clericii sau maeștrii speciali duceau copiii să învețe pentru o taxă convenită Pe alocuri, persoane fizice, și poate societăți, au construit clădiri speciale pentru asta: exista, parcă, o școală publică permanentă În anul , în orașul Borovsk, în apropierea pieței, era o "școală de predare a copiilor", construită de un preot local, lângă pomana orașului Se poate crede că au fost calculate și nevoile de educație la domiciliu sau școlar care au apărut pe la mijlocul secolului al XVII-

lea publicații educaționale: de exemplu, în , la Moscova a fost publicată gramatica slavă a savantului rus occidental Meletiy Smotrytsky, iar în , un scurt catehism al lui Peter Mohyla, rectorul Academiei din Kiev și mai târziu Mitropolitul Kievului, publicat la Kiev, a fost retipărită Persoanele private au concurat cu guvernul în promovarea iluminismului Cu toate acestea, chiar și acești fanatici ai iluminismului aparțineau de obicei clasei guvernamentale Cel mai înflăcărat dintre acești zeloți a fost consilierul de încredere al țarului Alexei, sensul giratoriu F M Rtișchev El a amenajat Mănăstirea Andreevski de lângă Moscova, unde în , pe cheltuiala sa, a chemat până la de călugări învățați de la Kiev-Pechersk și din alte mănăstiri Mici Ruse, care trebuiau să traducă cărți străine în rusă și să învețe pe cei care doreau greacă, latină și gramatica, retorica, filozofia și alte științe verbale slave Rtișchev însuși a devenit elev al acestei școli libere, a petrecut nopți în mănăstire, discutând cu oamenii de știință, învățând greaca de la ei și implorând pe Epiphanius Slavinetsky să alcătuiască un lexicon greco-slavon pentru nevoile acestei școli Unii dintre călugări și preoți învățați de la Moscova s-au alăturat, de asemenea, bătrânilor din Rusia de Sud Așa a luat naștere la Moscova fraternitatea științifică, un fel de academie liberă de științe Folosind importanța sa la curte, Rtișciov i-a forțat pe unii dintre tinerii moscoviți care slujeau să meargă la bătrânii Kievului din Mănăstirea Andreevsky pentru a învăța latină și greacă În , enoriașii Bisericii Sf Ioan Evanghelistul din Moscova (din Kitay-Gorod) au decis să înființeze o școală la biserica lor, nu o simplă școală parohială de alfabetizare, ci o instituție de învățământ generală care preda "sprețenia gramaticală, limbile de slavonă, greacă și latină și alte învățături libere" Ei au depus o petiție țarului cu privire la acest lucru și, în același timp, au bătut pe un "om cinstit și evlavios" să mijlocească în fața țarului în cazul lor, au cerut binecuvântări de la patriarhii Moscovei și ai Răsăritului, care se aflau atunci la Moscova cazul Nikon și, în cele din urmă, patriarhul Moscovei, în principal cu privire la rugăciunile necruțătoare ale acelui soț evlavios, aproape același Rtișciov, care a inspirat ideea unei școli, s-a demnit și a dat o binecuvântare, "da, studenți (studenți) harnici se bucură de libertatea exactității și de învățăturile gratuite ale înțelepciunii și se adună într-un gimnaziu comun de dragul minților sofisticate de la didascali bine pricepuți" Nu se știe dacă această școală a fost deschisă POLOTSKI Oamenii din clasa superioară a Moscovei au încercat să-și aprovizioneze fondurile pentru educația acasă a copiilor lor, luând în case profesori vizitatori, călugări ruși de vest și chiar polonezi Însuși țarul Alexei a dat un exemplu în acest sens Nu a fost mulțumit de educația elementară pe care fiii săi mai mari, Alexei și Fedor, au primit-o de la profesorul grefier din Moscova, a ordonat să li se predea limbi străine latină și poloneză și, pentru a-și finaliza educația, l-a chemat pe călugărul cărturar din vestul rus Simeon Sitianovici Polotsky, absolvent al Academiei din Kiev, care era familiarizat și cu școlile poloneze Simeon este un profesor plăcut care a îmbrăcat știința în forme atractive În versurile sale se poate vedea un rezumat poetic al lecțiilor sale Aici atinge și subiecte politice, încercând să dezvolte conștiința politică la elevii săi regali: "Ce cetățenie este mai favorabilă, \ Cetățenia (conducătorii) se potrivește nobilimii" El atrage către studenții săi idealul politic al relației regelui cu supușii săi sub forma unui păstor bun și o oaie: "Așa ar trebui să mănânce și să creeze șeful - \ Povara supușilor să fie iobag, \ Nu disprețuiește, nu ai câini, \ Mai

multă iubire, ca proprii copii tăi" Interesul pentru cărțile poloneze traduse și chiar autentice, împreună cu limba poloneză, cu ajutorul profesorilor de acasă, pătrunde în palatul țarului Moscovei și în casele boierilor moscoviți Fiii mai mari ai țarului Alexei, după cum am spus, au fost învățați limbile poloneză și latină; Țareviciul Fedor a învățat chiar arta compunerii de versuri și a fost colaborator al lui S Polotsky la transcrierea în versuri a Psaltirii, el a tradus doi psalmi Se spunea despre el că era un iubitor de științe, în special de cele matematice Una dintre prințese, Sophia, a studiat și poloneză și a citit cărți poloneze, chiar a scris litera y în latină Potrivit lui Lazăr Baranovici, arhiepiscopul Cernigovului, în timpul său "sinclitul țarist al limbii poloneze nu disprețuia, ci citea cu dulceață cărțile și poveștile lui Lyatsky" O parte din societatea moscovită a încercat să se bazeze pe știința occidentală din primele surse și cu atât mai mult cu cât a început să fie considerată necesară pentru succesul în serviciu Boyarin Matveev și-a învățat fiul latină și greacă Ordin-Nashchokin, predecesorul său în conducerea Posolsky Prikaz, și-a înconjurat fiul cu polonezi captivi, care i-au insuflat o asemenea dragoste pentru Occident, încât l-au tentat pe tânăr să fugă în străinătate Primul rezident rus în Polonia, Tyapkin și-a trimis fiul la o școală poloneză În , trimițându-l la Moscova într-o misiune diplomatică, tatăl său l-a prezentat regelui Jan Sobieski la Lvov Tânărul a rostit un discurs către rege în care i-a mulțumit "pentru pâine, pentru sare și pentru știința școlară" Discursul a fost rostit în argoul semi-polonez și semi-latin al școlii de atunci și, conform raportului tatălui său, "fiul și-a oferit orarea atât de clar și de elocvent încât nu s-a împiedicat într-un singur cuvânt" Regele i-a acordat vorbitorului o sută de zloți și arshine de catifea roșie Așa a simțit Moscova nevoia de artă și confort european, iar apoi de educație științifică Au început cu un ofițer străin și un tun german și s-au încheiat cu baletul german și gramatica latină Cauzată de nevoile materiale urgente ale statului, influența occidentală, alături de necesarul, a adus și ceea ce aceste nevoi nu au cerut, de ce se putea dispensa deocamdată, de ce se putea amâna Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ÎNCEPUTUL REACȚII LA INFLUENȚA VESTRICĂ PROTEST ÎMPOTRIVA NOII ŞTIINŢE schisma BISERICA; O POVESTE DESPRE ÎNCEPUTUL Ei CUM AMBELE PĂRȚI Își EXPLICA ORIGINEA PUTEREA RITURILOR ŞI TEXTELOR RELIGIOASE; BAZA PSIHOLOGICĂ Rus' SI BIZANTIA ECLIPSA IDEEI BISERICII UNIVERSULUI TRADIȚIE ȘI ȘTIINȚĂ PREOCUPARE NAȚIONALĂ BISERICEI INOVAȚII DE STAT PATRIARHUL NIKON ÎNCEPUTUL REACȚII LA INFLUENȚA VESTRICĂ Nevoia unei noi științe venite din Occident s-a întâlnit în societatea moscovită cu o irezistibilă antipatie și suspiciune care prinsese aici de secole tot ce venea din Occidentul catolic și protestant De îndată ce societatea moscovită a gustat din roadele acestei științe, ea încep deja să ia în stăpânire o reflecție grea, dacă este sigură, dacă va dăuna purității credinței și moravurilor Această reflecție este al doilea moment în starea de spirit a minții rusești din secolul al XVII-lea, care a venit după nemulțumirea față de poziția lor A venit și cu consecințe extrem de importante Un fragment dintr-un caz de anchetă, efectuat în , a ajuns la noi; descrie clar cum a început, ceea ce a evocat în primul rând această meditație La acest caz participă toți studenții tinerilor din Moscova Ei au fost Luchka Golosov (mai târziu un nobil duma, membru al consiliului de stat Lukyan Timofeevich Golosov), Stepan Alyabyev, Ivan Zasetsky și diaconul Catedralei Buna Vestire din Kostka, adică Konstantin Ivanov Era un cerc întunecat de prieteni uniți de aceleași

gânduri "Aici, F Rtishchev studiază lectura și scrierea greacă de la oamenii din Kiev și există erezie în acea lectură " Alyabyev a mărturisit în timpul interogatoriului că, atunci când bătrânul Arsenie grecul locuia la Moscova, el, Stepan, a vrut să învețe latină de la el, dar, deoarece acel bătrân a fost exilat la Solovki, el, Stepan, a încetat să mai studieze și a rupt alfabetul, pentru că au început rudelor sale și Luchka Golosov și Ivașka Zasetsky îi spuneau: "Nu mai învățați latina, e rău, dar nu au spus cât de rău este" Golosov însuși, la invitația autoritară a lui Rtișciov, trebuia să studieze limba latină în Mănăstirea Andreevsky de la bătrânii de la Kiev; dar era împotriva științei lor, a considerat-o periculoasă pentru credință și i-a spus diaconului Ivanov: "Spune protopopului tău (Ștefan Vonifatiev de la Catedrala Bunei Vestiri, mărturisitor al țarului) că nu vreau să învăț de la bătrânii Kievului, sunt bătrâni necunoscuți, n-am găsit bine la ei și nu au o învățătură bună;acum îmi place F M La aceasta Luchka a adăugat: "Da, și cine a studiat latina, s-a rătăcit de la calea cea bună" Cam în același timp, și cu ajutorul aceluiași Rtishchev, alți doi tineri din Moscova, Ozerov și Zerkalnikov, au mers la Kiev pentru a-și finaliza educația la academia de acolo Diaconul Kostka și interlocutorii săi nu au aprobat această călătorie, temându-se că odată ce acești tineri își vor termina studiile la Kiev și se vor întoarce la Moscova, aici vor fi multe necazuri cu ei și, prin urmare, ar fi bine să-i împiedicăm să ajungă Kievul și se întorc: ei deja reproșează tuturor și-i pun la nimic pe evlavioșii protopopi moscoviți, spun despre ei: "Mint, nu au ce să asculte și nu se cinstesc, doar învață că nu știu ceea ce predau ei " Aceiași zeloți ai evlaviei au șoptit despre boierul B I Morozov că l-a ținut cu el pe părintele său duhovnicesc doar "pentru înfățișările omenești", iar dacă a început să favorizeze oamenii din Kiev, evident, s-a abătut acolo, la propriile erezii PROTEST ÎMPOTRIVA NOII ŞTIINŢE Vedem că o parte a tinerilor studenți i-a reproșat celeilalte pentru importanța de sine adusă de noua știință și de critica arogantă a tuturor autorităților autohtone recunoscute Acesta nu este un mormăit protector senil despre noutăți, ci o reflectare a unei concepții asupra științei care își are rădăcinile în profunzimile conștiinței bisericești rusești antice Știința și arta erau apreciate în Rusia antică pentru legătura lor cu biserica, ca mijloc de cunoaștere a cuvântului lui Dumnezeu și mântuire spirituală Cunoștințele și podoabele artistice ale vieții, care nu aveau o asemenea legătură și o asemenea semnificație, erau considerate ca o curiozitate inactivă a unei minți superficiale sau ca distracție frivole de prisos, "distracție"; așa că s-au uitat la bahari, povestitori, bufoni Biserica i-a tolerat în tăcere ca pe jocuri recreative și jucăușe pentru copii, iar predicarea strictă a bisericii le-a condamnat uneori ca hobby-uri sau distracții periculoase care s-ar putea transforma cu ușurință în mașinații demonice În orice caz, nici unei astfel de cunoștințe și nici unei astfel de arte nu li sa dat putere educațională, nu li s-a dat un loc în sistemul de învățământ; erau atribuite ordinului inferior al vieții, erau considerate, dacă nu vicii directe, atunci slăbiciuni ale firii umane, lacomi de păcat Știința și arta, pe care influența occidentală le-a adus, au apărut cu o înfățișare diferită, mai pretențioasă: se numărau printre interesele de ordinul cel mai înalt, nu ca concesii la slăbiciunea umană, ci ca nevoi legitime ale minții și inimii umane, ca condiții necesare pentru o comunitate bine organizată și fină, care și-a găsit justificarea în ei înșiși și nu în slujirea nevoilor bisericii Un artist sau un om de știință occidental nu era un bufon rus sau un cititor de cărți

repudiate, ci un venerabil maestru al comediei sau al geographusului, pe care guvernul însuși îl recunoștea ca "mult priceput în multe abilități și înțelepciune necesare" Astfel, știința occidentală, sau, vorbind în general, cultura, a venit la noi nu ca un slujitor supus al bisericii și nu ca un inculpat, deși tolerat de aceasta, un păcătos, ci ca un rival sau, în cel mai bun caz, un colaborator al biserica în problema aranjarii fericirii oamenilor Gândirea antică rusă, încurcată în tradiție, nu putea decât să se retragă de frică de la un asemenea colaborator, darămite un rival Este ușor de înțeles de ce cunoașterea acestei științe a trezit imediat o întrebare alarmantă în societatea moscovită: este această știință sigură pentru credința și moralitatea corectă, pentru fundamentele de secole ale vieții naționale? Întrebarea a apărut chiar și în momentul în care conducătorii acestei științe erau proprii noștri oameni de știință ortodocși din Rusia occidentală Dar când profesorii erau străini, protestanți și catolici, problema avea să devină și mai agravată Îndoiala pe care a ridicat-o cu privire la securitatea morală și religioasă a noii științe și influența occidentală care a adus-o a dus la o cotitură severă în viața bisericească rusă, la o schismă mă face să-ți opresc atenția asupra originii schismei în Biserica Rusă DESCARCARE BISERICA Schisma bisericii ruse este separarea unei părți semnificative a comunității ortodoxe ruse de Biserica Ortodoxă Rusă dominantă Această diviziune a început în timpul domniei lui Alexei Mihailovici ca urmare a inovațiilor bisericești ale Patriarhului Nikon și continuă până în zilele noastre Schismaticii se consideră aceiași creștini ortodocși ca și noi înșine Vechii Credincioși, în sensul propriu-zis, nu sunt de acord cu noi în nicio dogma de credință, în nicio temelie a dogmei; dar ei s-au desprins de biserica noastră, au încetat să recunoască autoritatea guvernului nostru ecleziastic în numele "vechii credințe", presupus părăsit de acest guvern; de aceea nu-i considerăm eretici, ci doar schismatici, și de aceea ne numesc bisericești sau nikonieni, și pe ei înșiși Vechi credincioși sau Vechi credincioși, care aderă la vechiul rit și evlavia pre-Nikonian Dacă Vechii Credincioși nu sunt de acord cu noi în dogme, în temeiurile dogmei, atunci, se întreabă, de ce a avut loc divizarea bisericii, de ce o parte semnificativă a societății bisericești ruse s-a aflat în afara gardului guvernării ruse biserică Iată, în câteva cuvinte, povestea începutului schismei O POVESTE DESPRE ÎNCEPUTUL Ei Înainte de Patriarhul Nikon, societatea bisericească rusă era o singură turmă bisericească cu un singur mare pastor; dar în ea, în timpuri diferite și din surse diferite, au apărut și s-au stabilit anumite opinii, obiceiuri și ritualuri ecleziastice locale, diferite de cele acceptate în Biserica Greacă, de la care Rus a adoptat creștinismul Așa au fost semnul crucii cu două degete, felul în care a fost scris numele Iisus, slujirea liturghiei pe șapte, și nu pe cinci, prosforă, sărare umblată, adică după soare (de la mâna stângă până la dreapta, cu fața la altar), în unele rituri sacre, de exemplu, la botez în jurul cristelniței sau la nunta din jurul pupitrei, o lectură specială a unor locuri ale crezului ("împărăția lui nu are sfârșit", "și în duhul sfintei, adevărate și dătătoare de viață"), exclamație dublă a lui aleluia Unele dintre aceste rituri și trăsături au fost recunoscute de ierarhia bisericească rusă la consiliul bisericesc din și astfel au primit aprobarea legislativă de la cea mai înaltă autoritate bisericească Din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, când a început tipărirea cărților la Moscova, aceste ritualuri și discrepanțe au început să pătrundă din cărțile liturgice scrise de mână în edițiile lor tipărite și prin ele să se răspândească în toată Rusia

Astfel, tiparnița a dat o nouă valoare acestor variații ceremoniale și textuale locale și le-a extins utilizarea Unele dintre aceste diferențe au fost introduse în publicațiile lor de cărțile de referință ale cărților bisericești tipărite sub Patriarhul Iosif în - Întrucât, în general, textul cărților liturgice rusești era defectuos, succesorul lui Iosif, patriarhul Nikon, încă de la începutul conducerii sale a Bisericii Ruse, s-a străduit cu râvnă să elimine aceste greșeli În , la un consiliu bisericesc, a adoptat hotărârea de a republica cărțile bisericești, corectându-le după textele corecte, după pergamentul slav și cărțile grecești antice Din Orientul ortodox și din diferite colțuri ale Rusiei au fost aduse la Moscova munți de greacă veche și cărți scrise de mână în limba slavonă bisericească; ediții noi corectate după acestea au fost trimise la bisericile rusești cu ordin de selectare și distrugere a cărților defecte, tipărite și scrise vechi Poporul rus ortodox s-a îngrozit când s-a uitat în aceste cărți nou corectate și nu au găsit în ele nici dublură, nici Iisus, nici alte rituri și inscripții consacrate de timp: au văzut în aceste noi ediții o nouă credință, potrivit căreia străvechi sfinți părinți nu au fost mântuiți și au blestemat aceste cărți, ca eretice, continuând să slujească și să se roage conform cărților vechi Consiliul bisericesc de la Moscova din - , la care au participat doi patriarhi răsăriteni, a depus un jurământ (anatema) pe recalcitranți pentru că s-au opus autorității bisericești și i-a excomunicat din Biserica Ortodoxă, în timp ce cei excomunicați au încetat să recunoască ierarhia care i-a excomunicat ca autoritatea lor bisericească De atunci, societatea bisericească rusă s-a divizat, iar această scindare a continuat până în zilele noastre OPINII DESPRE ORIGINEA SA De ce s-a produs despărțirea? Conform explicației Vechilor Credincioși, din faptul că Nikon, corectând cărțile liturgice, a desființat în mod arbitrar riturile cu două degete și alte rituri bisericești care alcătuiesc tradiția patristică Veche Ortodoxă, fără de care este imposibil să fii mântuit, și când oameni credincioși evlaviei străvechi au susținut această tradiție, ierarhia rusă i-a excomunicat din propria lor biserică coruptă Dar această explicație nu este clară Și cum a devenit dublu-degetul sau mersul în sărare o tradiție patristică pentru Vechii Credincioși, fără de care este imposibil să fii mântuit? Cum ar putea un simplu obicei bisericesc, rit liturgic sau text să dobândească o asemenea importanță, să devină un altar inviolabil, o dogmă? Ortodocșii dau o explicație mai profundă Despărțirea a apărut din ignoranța schismaticilor, din înțelegerea lor îngustă a religiei creștine, din faptul că ei nu puteau distinge în ea esențialul de exterior, conținutul de rit Dar acest răspuns nu răspunde la întreaga întrebare Să presupunem că anumite rituri, consacrate de tradiție, de antichitatea locală, ar putea dobândi sensul unor dogme nepotrivite lor; dar până la urmă autoritatea ierarhiei bisericești este sfințită și de antichitate și, în plus, nu locală, ci universală, iar recunoașterea ei este necesară pentru mântuire: sfinții părinți nu s-ar putea mântui nici fără ea, ca fără două degete Cum au îndrăznit Vechii Credincioși să sacrifice o instituție bisericească pentru alta, cum au îndrăznit să se salveze fără îndrumarea ierarhiei legale, pe care au respins-o? În explicarea originii schismei, subliniem adesea, cu un accent deosebit și cu oarecare dispreț, atașamentul oarb al Vechilor Credincioși de rituri și texte, de litera Scripturii, ca de ceva foarte neimportant în materie de religie Nu împărtășesc o viziune atât de disprețuitoare asupra ritului și textului religios Nu sunt teolog și nu sunt chemat să dezvălui semnificația teologică a unor astfel de subiecte Dar un text și un rit religios, ca orice rit și text

cu acțiune practică, lumească, pe lângă una special teologică, are și o semnificație psihologică generală și din această parte, ca orice fenomen lumesc, adică istoric, poate face obiectul unui studiu istoric Numai din această latură popular-psihologică ating originea schismei PUTEREA RITURILOR ŞI TEXTELOR RELIGIOASE Textele și ritualurile religioase exprimă esența și conținutul dogmei Dogma este alcătuită din credințe de două ordine: unul este esența adevărului, care stabilește viziunea asupra lumii a credinciosului, rezolvându-i cele mai înalte întrebări ale universului; altele sunt cereri care ghidează acțiunile morale ale credinciosului, indicându-i sarcinile ființei sale Aceste adevăruri și aceste cerințe sunt deasupra mijloacelor cognitive ale minții care gândesc logic și deasupra înclinațiilor naturale ale voinței umane; prin urmare, amândoi sunt venerați de sus ca fiind sinceri Gândabile, adică accesibile înțelegerii, formulele adevărurilor religioase sunt dogme; formulele imaginabile ale cererilor religioase sunt porunci Cum sunt asimilate ambele când nu sunt accesibile nici gândirii logice, nici voinței naturale? Ele sunt asimilate de cunoștințele sau gândirea religioasă și educația religioasă Nu vă încurcați de acești termeni: gândirea sau cunoașterea religioasă este același mod de înțelegere umană, diferit de cel logică sau rațional, ca și înțelegerea artistică: este îndreptată doar către alte obiecte mai sublime O persoană în niciun caz nu înțelege totul prin gândire logică și, poate, chiar înțelege cu ea cea mai mică parte din ceea ce este de înțeles Prin asimilarea dogmelor și poruncilor, credinciosul asimilează anumite idei religioase și impulsuri morale, care sunt la fel de puțin susceptibile de analiză logică precum sunt ideile artistice Puteți aduce un motiv muzical care să vă fie de înțeles în scheme logice? Aceste idei și impulsuri religioase sunt credințe Ajutoarele pedagogice pentru asimilarea lor sunt activități bisericești binecunoscute, a căror totalitate constituie cult Dogmele și poruncile sunt exprimate în texte sacre, activitățile bisericești sunt îmbrăcate în ritualuri binecunoscute Toate acestea sunt doar forme de credințe, o coajă de dogmă și nu esența ei Dar înțelegerea religioasă, ca și înțelegerea artistică, diferă de înțelegerea logică și matematică prin aceea că în ea o idee sau un motiv este indisolubil legat de forma care le exprimă O idee dedusă logic, o teoremă demonstrată matematic, înțelegem, indiferent de modul în care ar fi formulat una sau alta, în orice limbă știm și în orice stil de înțeles, sau chiar doar un semn convențional Sentimentul religios și estetic nu funcționează în acest fel: aici o idee sau un motiv, conform legii asocierii psihologice, crește organic împreună cu textul, ritul, imaginea, ritmul, sunetul care le exprimă Dacă uiți o imagine sau o combinație muzicală de sunete care a evocat o anumită dispoziție în tine, nu vei putea reproduce acea dispoziție Transformă orice poem magnific în proză și farmecul lui va dispărea Textele sacre și riturile liturgice s-au dezvoltat istoric și nu au caracter de imuabilitate și inviolabilitate Este posibil să inventăm mai bine texte și rituri, mai perfecte decât cele care ne-au insuflat un sentiment religios; dar nu le vor înlocui pe cele mai rele ale noastre Când un preot rus ortodox exclamă în altar "Doamne, avem inimi", credinciosul ortodox experimentează o ascensiune obișnuită a dispoziției religioase, ajutându-l să lase deoparte toate grijile lumești Dar să facă același preot exclamația catolicului Pater Sursum corda - același credincios, oricât de bine știe că aceasta este aceeași exclamație, numai că în latină și stilistic și mai energică, credinciosul nu va fi ridicat de aceasta exclamație, pentru că nu m-am obișnuit Deci, perspectiva religioasă și starea de spirit a fiecărei

societăți sunt indisolubil legate de textele și ritualurile care le-au adus în discuție BAZA SA PSIHOLOGICĂ Dar, poate, o astfel de strânsă legătură între riturile și formele religioase în general cu esența dogmei este în sine doar o lipsă de educație religioasă, iar spiritul credincios se poate descurca fără aceste suprapuneri rituale grele și, prin urmare, este necesar să-l ajutăm să facă fără ei? Da, poate, în timp, într-o zi aceste suprapuneri vor deveni de prisos, când spiritul uman, prin perfecționare ulterioară, își va elibera sentimentul religios de influența impresiilor exterioare și de însăși nevoia de ele și se va ruga "în duh și în adevăr " Atunci psihologia religioasă va fi diferită, spre deosebire de cea adusă de practica tuturor religiilor cunoscute până acum Dar de când oamenii au început să-și amintească de ei înșiși, de mii de ani și până în zilele noastre, nu s-au putut descurca fără un ritual, nici în religie sau în alte relații morale cotidiene Este necesar să se facă distincția strictă între metoda de asimilare a adevărului de către conștiință și voință Pentru conștiință, un anumit efort de gândire și memorie este suficient pentru a înțelege și a aminti adevărul Dar acest lucru nu este suficient pentru a face din adevăr călăuza voinței, călăuza vieții unor societăți întregi Pentru a face acest lucru, este necesar să îmbrăcăm adevărul în forme, în ritualuri, într-un întreg dispozitiv care să ne aducă gândurile într-o anumită ordine, sentimentele noastre într-o anumită dispoziție, printr-un flux neîntrerupt de impresii adecvate, să ne zguduie și să înmoaie voința noastră aspră și, prin urmare, prin exercițiu și îndemânare continuu ar transforma cerințele adevărului într-o nevoie morală obișnuită, într-o dorință involuntară a voinței Câte adevăruri frumoase care au luminat spiritul uman și au fost capabile să lumineze și să încălzească societatea umană au pierit fără urmă pentru ea doar pentru că nu au avut timp să pună un astfel de dispozitiv și nu au fost suficient de învățate de oameni cu ajutorul lui! Deci nu într-o singură religie, așa în toate Orice motiv muzical magnific nu ne va face impresia artistică cuvenită în forma simplă schematică în care se naște în imaginația artistică a compozitorului; trebuie elaborat, pus pe un instrument sau pe o orchestră întreagă, repetat într-o duzină de moduri și variații și jucat în fața unei întregi adunări, unde mica încântare a fiecărui ascultător își va infecta vecinii din dreapta și din stânga și din aceste delicii personale în miniatură se va face o imensă impresie generală, pe care fiecare ascultător o va duce acasă și pentru multe zile se va apăra de greutățile și vulgaritățile cotidiene Oamenii care L-au auzit pe Hristos predicând pe munte au murit cu mult timp în urmă și au dus cu ei impresia pe care au experimentat-o; dar trăim și o parte din această impresie, deoarece textul acestei predici este inserat în cadrul închinării noastre Un rit sau un text este un fel de fonograf în care este înghețat un moment moral, care a evocat cândva fapte și sentimente bune în oameni Acești oameni au dispărut de mult, iar momentul nu s-a mai repetat de atunci; dar cu ajutorul unui rit sau al unui text în care a dispărut din uitarea umană, îl redăm atât cât ne dorim și, după gradul de susceptibilitate morală, experimentăm acțiunea ei Din astfel de ritualuri, obiceiuri, relații condiționate și decență, în care s-au turnat gânduri și sentimente, corectând viața oamenilor și servindu-le drept ideal, treptat, prin ezitare, dispute, luptă și sânge, s-a format o comunitate umană Nu știu cum va fi omul peste o mie de ani; dar ia de la o persoană modernă aceste bunuri dobândite și moștenite de ritualuri, obiceiuri și tot felul de convenții - și el va uita totul, va dezvăța totul și va trebui să o ia de la capăt Dar dacă psihologia religioasă a oricărei societăți ecleziastice este de așa

natură încât nu se poate lipsi de ritual și text, atunci de ce nu s-a ridicat nicăieri o dispută și o schismă atât de zgomotoasă asupra ritualului și textului, așa cum sa întâmplat cu noi în secolul al XVII-lea? Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să amintim anumite fenomene ale vieții noastre bisericești înainte de secolul al XVII-lea Rus' SI BIZANTIA Până în secolul al XV-lea biserica rusă era fiica ascultătoare a Bizanțului, metropola ei De acolo și-a primit mitropoliții și episcopii, legile bisericești, întregul rang al vieții bisericești Autoritatea ortodoxiei grecești a stat neclintit printre noi de multe secole Dar din secolul al XV-lea această autoritate a început să se clatine Marii Duci ai Moscovei, simțind semnificația lor națională, s-au grăbit să introducă acest sentiment în relațiile bisericești și nu au vrut să depindă de autoritățile din afară, nici de împărat, nici de patriarhul Constantinopolului, în treburile bisericești Au început obiceiul de a numi și de a consacra mitropoliți întregi ruși acasă, la Moscova și numai din clerul rus A fost cu atât mai ușor de realizat această schimbare cu cât ierarhii greci nu au fost onorați în mod deosebit în Rus' Rusia antică a apreciat foarte mult autoritatea bisericească și lucrurile Sfinte ale Orientului grecesc, dar grecul și ticălosul au fost întotdeauna considerați sinonime cu noi: "Era măgulitor, pentru că era grec", spune cronica noastră din secolul al XII-lea despre un episcop grec Această viziune s-a format foarte devreme și simplu În cea mai mare parte, nu cei mai buni oameni din ierarhia greacă au fost trimiși să planteze creștinismul în metropola îndepărtată și barbară a Patriarhiei Constantinopolului Înstrăinați de turmă prin limbaj, concepte și ceremonial demnitar, ei nu au putut dobândi influență pastorală, s-au mulțumit cu instalarea splendorii exterioare a bisericii, zelul prinților evlavioși și au trimis cu sârguință bani ruși în patria lor, pe care un venerabil domn al Novgorodului Secolul al XII-lea a considerat necesar să se facă aluzie de la ruşi în învăţătura pastorală către clerul eparhiei lor Mulți greci obișnuiți care au venit să profite de pe urma noilor iluminați s-au agățat de ierarhie Și apoi ierarhia greacă în secolul al XV-lea s-a coborât îngrozitor în ochii Rusului acceptând unirea florentină din , fiind de acord cu unirea Bisericii Ortodoxe cu cea catolica, amenajată la catedrala din Florența Ne-am ținut de ierarhia bizantină cu atâta încredere în lupta împotriva latinismului, iar ea, această ierarhie, ea însăși s-a predat Papei Romei, a trădat Ortodoxia Răsăriteană, plantată de apostoli, aprobată de Sfinții Părinți și de șapte sinoade ecumenice și dacă Marele Voievod al Moscovei Vasily Vasilyevici nu ar fi denunțat insidiosul dușman, fiul satanic al mitropolitului grec Isidor, care a adus unirea la Moscova; Câțiva ani mai târziu, Tsargradul a fost cucerit de turci Chiar și înainte, în Rus' erau obișnuiți să privească grecii cu suspiciune și condescendență Acum, la căderea zidurilor Constantinopolului în fața agarienilor fără zei, ei au văzut în Rus un semn al căderii definitive a ortodoxiei grecești Ascultă cât de încrezător explică mitropolitul rus Filip I legătura dintre evenimentele mondiale ale vremii sale În , le-a scris novgorodienilor care s-au stârnit împotriva Moscovei: De îndată ce a părăsit adevărul și s-a unit cu latinul, a căzut în mâinile celor murdari" Atunci lumina Răsăritului Ortodox s-a stins în ochii Rus'ului; Așa cum prima Roma antică a căzut din erezii și mândrie, tot așa și acum a doua Roma, Tsargrad, a căzut din inconstanță și mâncători de crudități fără Dumnezeu Aceste evenimente au făcut o impresie profundă, dar nu sumbră asupra lui Rus Vechii lumini ai Bisericii s-au stins, evlavia greacă era învăluită în întuneric Rusul Ortodox s-a simțit

singur în toată lumea cerească Evenimentele mondiale au forțat-o involuntar să se opună Bizanțului Moscova a aruncat jugul agarian aproape în același timp când Bizanțul i-a pus-o pe gât Dacă alte regate au căzut pentru trădarea Ortodoxiei, atunci Moscova va rămâne neclintită, rămânând fidelă acesteia Ea este a treia și ultima Roma, ultimul și singurul refugiu în lumea dreptei credințe, a adevăratei evlavie Aceste gânduri au ridicat și extins perspectiva istorică a gânditorilor ruși antici din secolul al XVI-lea și i-a umplut cu gânduri neliniştite despre soarta Rusiei Patria a primit atunci în ochii lor o nouă valoare ridicată Călugărul rus Filoteu i-a scris Marelui Voievod Vasily, părintele Groaznicului: "Fii atent la asta, Cuvios Țar! Au căzut două Rome, a treia este Moscova și nu va fi a patra S-au adunat împărății ortodoxe în singurul tău regat; pe tot pământul tu singur ești țarul creștin Credința ortodoxă din Constantinopol a fost coruptă de farmecul lui Makhmet al agarienilor fără de Dumnezeu, în timp ce aici, în Rus, sfinții părinți străluceau mai tare cu învățăturile lor: așa au scris cărturarii noștri din secolul al XVI-lea Și o astfel de viziune a devenit credința unei societăți rusești antice educate, a pătruns chiar în masele oamenilor și a provocat o serie de legende despre fuga sfinților și altarelor din ambele Rome căzute la noua, a treia Roma, către statul moscovit Așa ne-am dezvoltat în secolele XV-XVI povestile despre sosirea Sf Antonie Romanul pe mare pe o piatră cu altare la Novgorod, despre migrarea miraculoasă a miraculoasei Icoane Tihvin a Maicii Domnului din Orientul Bizantin în Rusia etc În plus, oameni care au venit din Orientul ortodox devastat în Rusia la cere pomană sau adăpost întărit această credinţă naţională În timpul domniei lui Fiodor Ivanovici, patriarhul țaregradului Ieremia a venit la Moscova pentru pomană, care în l-a sfințit pe Mitropolitul Moscovei Iov la rangul de Patriarh al Rusiei, ceea ce a consolidat în cele din urmă izolarea ierarhică de lungă durată a Bisericii Ruse de Patriarhie din Constantinopol Parcă acest ierarh vizitator a auzit gândurile sincere ale poporului rus din secolul al XVI-lea: cuvintele sale despre înființarea patriarhiei la Moscova, adresate țarului Moscovei, sunt atât de apropiate de gândurile lui Filotheus: căzut din erezii, al doilea Roma - Constantinopolul a fost preluat de nepoții lui Agar, turcii fără Dumnezeu, marele tău regat rus, a treia Roma, a depășit-o pe toate în evlavie; tu singur în tot universul ești numit țarul creștin ECLIPSA IDEEI UNIVERSALE Toate aceste fenomene și impresii pun societatea ecleziastică rusă într-un mod deosebit Până la începutul secolului al XVII-lea era impregnată de încredere în sine religioasă; dar această încredere în sine nu a fost adusă de succesele religioase, ci de succesele politice ale Rusiei Ortodoxe și de nenorocirile politice ale Orientului ortodox Motivul principal al acestei încrederi în sine a fost ideea că Rusul Ortodox a rămas în lume singurul proprietar și paznic al adevărului creștin, Ortodoxia pură Din această gândire, printr-o oarecare rearanjare a conceptelor, încrederea națională a condus convingerea că creștinismul, pe care îl posedă Rus', cu toate trăsăturile sale locale și chiar cu gradul nativ de înțelegere, este singurul creștinism adevărat din lume, că nu există altă ortodoxie pură, în afară de rusă, și nu va exista Dar conform dogmei noastre, păzitorul adevărului creștin nu este orice locală, ci biserica universală, unind în sine nu numai pe cei care trăiesc într-un anumit timp și într-un anumit loc, ci și pe toți credincioșii care au trăit oriunde și oricine De îndată ce societatea bisericească rusă s-a recunoscut ca singurul gardian al adevăratei evlavie, ei au recunoscut conștiința religioasă locală ca măsură a

adevărului creștin, adică ideea de biserică universală a fost închisă în limitele geografice înguste ale uneia dintre bisericile locale; conștiința creștină universală era închisă în perspectiva îngustă a oamenilor dintr-un anumit loc și timp Dogma creștină, am spus, este îmbrăcată în anumite forme, exprimată în anumite rituri de înțelegere directă, formulate în texte pentru studiu și puse în practică în regulile bisericești Înțelegerea textelor dogmei și practica regulilor bisericești este aprofundată și îmbunătățită odată cu succesul conștiinței religioase și al forței sale motrice - mintea înarmată cu credință Cu ajutorul ritualurilor, textelor și regulilor, gândirea religioasă se adâncește în misterele dogmei, clarificându-le treptat pentru ea însăși și direcționând viața religioasă Aceste rituri, texte și reguli, repet, nu constituie esența dogmei; dar prin natura înțelegerii și educației religioase, în fiecare societate bisericească ele sunt strâns îmbinate cu dogmele, ele devin pentru fiecare societate forme de viziune și stare de spirit religioasă, greu de separat de conținut Cu toate acestea, dacă într-o anumită societate denaturează sau se abate de la normele originale ale dogmei, există un mijloc de a le corecta Un astfel de mijloc de verificare și corectare, corectare a înțelegerii adevărului creștin pentru fiecare societate bisericească locală este conștiința religioasă a bisericii universale, a cărei autoritate corectează abaterile bisericii locale Dar de îndată ce Rusia Ortodoxă s-a recunoscut ca fiind singurul proprietar al adevărului creștin, nu a existat o astfel de modalitate de verificare pentru ea Recunoscându-se ca fiind biserica universală, societatea ecleziastică rusă nu putea permite verificarea credințelor și ritualurilor sale din exterior De îndată ce mințile ortodoxe ruse au ajuns la acest punct de vedere, s-a întărit în ei ideea că biserica locală rusă posedă plinătatea conștiinței creștine universale, că societatea bisericească rusă a acceptat deja tot ceea ce este necesar pentru mântuirea credincios și nu mai are nimic de învățat, nimic și nimic de învățat de la cine să împrumute mai mult în chestiuni de credință și tot ce rămâne este să păzească cu grijă comoara perceputā Apoi, în locul conștiinței universale, antichitatea bisericii naționale a devenit măsura adevărului creștin Societatea bisericească rusă a recunoscut ca o regulă că se cuvine să se roage și să creadă, așa cum s-au rugat și au crezut părinții și bunicii, că nu mai rămâne nimic pentru nepoți decât să păstreze fără reflecție tradiția bunicului și a tatălui Dar această tradiție este o înțelegere oprită și înghețată: a o recunoaște ca măsură de adevăr menită să respingă orice mișcare a conștiinței religioase, posibilitatea de a-și corecta greșelile și neajunsurile Din momentul unei astfel de recunoașteri, toate eforturile gândirii religioase ruse ar fi trebuit să fie îndreptate să nu pătrundă în misterele dogmei creștine, să asimileze conștiința religioasă universală cât mai fidel și pe deplin, mai vital, ci doar spre păstrarea acesteia stocul local de înțelegere religioasă cu toate riturile locale și să-l protejeze de schimbări și atingeri necurate din afară CREDINȚA ȘI ȘTIINȚA Două consecințe importante au reieșit dintr-o asemenea dispoziție și depozit de concepte religioase, cu care apariția unei schisme a fost strâns legată:) riturile bisericești, lăsate moștenire de antichitatea locală, au primit valoarea unui altar inviolabil și neschimbabil;) în societatea rusă a fost stabilită o atitudine suspectă și arogantă față de participarea rațiunii și a cunoștințelor științifice în problemele de credință Această știință, care a înflorit în alte societăți creștine - așa au început să gândească în Rus' - nu a salvat acele societăți de erezii, lumina

rațiunii nu a împiedicat credința să se estompeze acolo Amintindu-ne vag că rădăcinile științei lumești se află într-o țară păgână greco-romană, ne-am gândit cu dezgust că această știință încă se hrănește cu sucurile necurate ale unui pământ atât de rău Prin urmare, un sentiment dezgustător și timid a pus stăpânire pe vechiul rus rus la gândul înțelepciunii elene retorice și filozofice: toate acestea sunt opera unei minți păcătoase, lăsată la sine Într-o învățătură antică rusă citim: "Oricine iubește geometria este abominabil de Dumnezeu înaintea lui Dumnezeu; și acestea sunt păcate ale sufletului - să studieze astronomia și cărțile elene; după mintea lui, un credincios cade ușor în diverse erori; iubește simplitatea mai mult decât înțelepciunea, nu căuta ce este mai înalt decât tine, nu încerca ceea ce este mai adânc decât tine, ci ce învățătură gata făcută ți-a fost dată de la Dumnezeu, apoi păstrează-o În caietele școlii era pusă instrucțiunea: "Fraților, nu fiți aroganți! Dacă vă întreabă dacă știți filozofie, răspundeți: Ogarii eleni nu curg, astronomii retoric nu citesc, nu am fost cu filozofi înțelepți, am am văzut filozofie sub ochii mei; studiez cărțile Legii binecuvântate, așa cum ar fi fost posibil să-mi curăț sufletul păcătos de păcate Un astfel de punct de vedere a alimentat încrederea în sine a ignoranței: "Dacă nu sunt învățat prin cuvânt, dar nu prin rațiune", își scria vechiul scrib rus, "nu sunt învățat prin dialectică, retorică și filozofie, dar am mintea lui Hristos în mine însumi " Astfel, vechea societate ecleziastică rusă a pierdut mijloacele de autocorecție și chiar motivele pentru aceasta PREOCUPARE NAȚIONALĂ BISERICĂ Am subliniat punctele de vedere în care societatea bisericească rusă antică a fost întărită până în secolul al XVII-lea În forma lor naivă, acestea erau opiniile oamenilor obișnuiți, cu toate acestea, ei au capturat și masa clerului obișnuit, alb și negru În ierarhia conducătoare, ele nu erau exprimate atât de grosolan, dar făceau implicit parte din starea sa ecleziastică În concelebrarea cu un episcop grec în vizită, chiar patriarh, urmărindu-i cu vigilentă fiecare mișcare, "autoritățile" noastre i-au arătat imediat, cu generosă indulgență, abaterile pe care le-a permis în special de la ritul liturgic acceptat la Moscova: "Noi nu conducem acel rit, al nostru adevărata Biserică Creștină Ortodoxă nu a acceptat acest rit" Aceasta a susținut în ei conștiința superiorității lor rituale asupra grecilor și, mulțumiți de aceasta, nu se mai gândeau la ispita pe care o produceau în rândul închinătorilor, întrerupând riturile sacre cu ceartă rituală Nu era nimic extraordinar în atașamentul rușilor față de riturile bisericești în care au fost crescuți: ar trebui să vedem în el mai degrabă o inevitabilitate popular-psihologică, o condiție natural-istoric a înțelegerii religioase, decât o boală organică sau cronică a religioșilor ruși sentiment, este pur și simplu un semn al epocii istorice a oamenilor Viciul organic al vechii societăți bisericești rusești a constat în faptul că se considera singurul cu adevărat ortodox din lume, înțelegerea zeității era excepțional de corectă, îl prezenta pe creatorul universului ca pe propriul zeu rus, aparținând niciunei una alta si necunoscuta, si-a pus biserica locala in locul celei universale Mulțumit de această opinie, ea și-a recunoscut ritualul bisericii locale ca un altar inviolabil, iar înțelegerea sa religioasă ca normă și corectie a teologiei Întâlnirea acestor opinii cu ceea ce se întâmpla în stat le-a întărit caracterul entuziasmat INOVAȚII DE STAT Am văzut că odată cu aderarea unei noi dinastii au fost întreprinse în țara noastră inovații politice și economice, al căror subiect a fost organizarea apărării naționale și a economiei de stat Simțind nevoia de mijloace tehnice noi, împrumutate, statul a

chemat o mulțime de străini, luterani și calvini Adevărat, au fost chemați să antreneze soldați, să arunce tunuri, să construiască fabrici; toate acestea au avut foarte puțin de-a face cu conceptele morale și cu atât mai puțin cu opiniile religioase Dar omul rus antic, cu gândirea sa concretă, nu era obișnuit să facă distincția între relațiile lumești, nu știa cum și nu dorea să separe diferitele aspecte ale vieții Dacă un german comandă militari ruși și îi învață viclenia militară, atunci este necesar să se îmbrace și să-și rade barba în germană și să adopte credința germană, să fumeze tutun, să bea lapte miercurea și vinerea și să părăsești vechea ta evlavie Conștiința unui rus, în gândire, a devenit între antichitatea sa natală și așezarea germană Toate acestea au înființat societatea rusă la mijlocul secolului al XVII-lea extrem de anxios și suspicios, iar această dispoziție a fost dezvăluită cu fiecare ocazie În , când tânărul țar Alexei era pe cale să se căsătorească, zvonurile s-au răspândit brusc la Moscova că sfârșitul evlaviei antice va veni în curând și vor fi introduse noi obiceiuri străine Într-o astfel de dispoziție, o încercare de a corecta riturile bisericești și textul cărților liturgice ar putea părea cu ușurință pentru comunitatea bisericească stânjenită și timidă o încălcare a credinței însăși S-a întâmplat că ierarhul a pus la cale această corectare, care, prin însăși natura sa, era capabil să aducă această stare de spirit la un grad extrem de tensiune Patriarhul Nikon, hirotonit la acest rang în , merită în sine să i se acorde un minut de atenție într-un eseu despre originea schismei PATRIARHUL NIKON S-a născut în într-un mediu țărănesc, cu ajutorul alfabetizării a devenit preot de sat, dar datorită împrejurărilor vieții sale, a intrat devreme în monahism, s-a temperat cu arta severă de a trăi în pustia din nord mănăstirile și capacitatea de a influența puternic oamenii au câștigat încrederea nelimitată a regelui, a ajuns rapid la rangul de Mitropolit al Novgorodului și, în cele din urmă, la vârsta de de ani a devenit Patriarhul All-Rusiei De la poporul rus din secolul al XVII-lea Nu cunosc o persoană mai mare și mai ciudată decât Nikon Dar nu îl vei înțelege imediat: acesta este un personaj destul de complex și, mai presus de toate, un personaj foarte inegal În vremuri de liniște, în viața de zi cu zi, era greu, capricios, temperament iute și avid de putere, mai ales mândru Dar acestea nu erau proprietățile sale reale, rădăcină El a știut să facă o impresie morală extraordinară, iar oamenii îngâmfați sunt incapabili de asta Pentru amărăciune în luptă era considerat rău; dar era împovărat de orice vrăjmășie și își ierta cu ușurință dușmanii dacă observa în ei dorința de a-l întâlni la jumătatea drumului Cu dușmani încăpățânați, Nikon a fost crud Dar a uitat totul la vederea lacrimilor și suferințelor omenești; caritatea, ajutarea aproapelui slab sau bolnav era pentru el nu atât o datorie de slujire pastorală, cât o atracție inconștientă de bună fire În ceea ce privește forța mentală și morală, era un mare om de afaceri, dornic și capabil să facă lucruri mărețe, dar numai mari Ceea ce toată lumea știa să facă, el a făcut cel mai rău dintre toate; dar voia și știa să facă ceea ce nimeni altcineva nu putea întreprinde, indiferent dacă era o faptă bună sau rea Comportamentul său în cu răzvrătiții din Novgorod, cărora le-a permis să fie bătut pentru a-i raționa, apoi în timpul ciumei de la Moscova din , când, în absența țarului, și-a scos familia din infecție, dezvăluie în el un curaj rar și stăpânire de sine; dar era uşor de pierdut şi îşi pierdu cumpătul cu fleacuri lumeşti, prostii zilnice; impresia de moment a crescut într-o stare de spirit întreagă În cele mai grele momente, gânduri create de el și care necesită muncă din

plin, era ocupat cu fleacuri și din pricina fleacurilor era gata să înceapă o mare afacere zgomotoasă Condamnat și exilat la Mănăstirea Ferapontov, a primit daruri de la țar, iar când țarul i-a trimis o mulțime de pește bun, Nikon s-a jignit și i-a reproșat că nu a trimis legume, struguri în melasă, mere Cu o dispoziție bună, era plin de resurse și plin de duh, dar, jignit și iritat, și-a pierdut orice tact și a luat pentru realitate ciudateniile unei imaginații amărâte În captivitate, a început să trateze bolnavii, dar nu a putut rezista, ca să nu-l înțepe pe rege cu minunile sale vindecătoare, i-a trimis o listă cu cei vindecați și i-a spus trimisului regal că există un verb pentru el, patriarhia ți s-a luat, dar s-a dat un pahar medicinal: "tratează bolnavii" Nikon a aparținut numărului de oameni care îndură calm dureri teribile, dar geme și disperă de la o înțepătură de ac Avea o slăbiciune care îi afectează adesea pe oameni puternici, dar puțin reținuți: îi era dor de liniște, nu știa să aștepte cu răbdare; avea mereu nevoie de anxietate, fie că era un gând îndrăzneț sau o întreprindere largă, chiar și doar o ceartă cu o persoană urâtă Este ca o pânză, care numai în furtună este ea însăși, iar în calm flutură pe catarg ca o cârpă inutilă Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SITUAȚIA BISERICII RUSE LA ACORDAREA LUI NIKON LA TRONUL PATRIARIAL IDEEA SA DE BISERICA UNIVERSULUI; INOVAȚIILE LUI CE A CONTRIBUIT NIKON LA DESCARCAREA BISERICII? FRICĂ LATINĂ RECUNOAȘTERILE PRIMILOR VECHI CREDINȚINO RECENZIE OAMENI - COMPOZIȚIA PSIHOLOGICĂ A VECHIULUI RIT DIVIZIUNEA SI ILUMINAREA FACILITARE A SPLITĂRII LA INFLUENȚA VESTRICĂ STAREA BISERICII Aproape încă în floare și cu o rezervă neatinsă de forță, Nikon a devenit patriarhul Bisericii Ruse A căzut într-un vârtej turbulent și noroios de aspirații versatile, planuri politice, neînțelegeri bisericești și intrigi de curte Statul se pregătea să lupte cu Polonia, să-și regleze socotelile cu ea care duraseră încă de pe vremea Necazurilor și să rețină atacul catolic asupra Rusiei de Vest acoperită de steagul său Pentru a avea succes în această luptă, Moscova avea nevoie de protestanți, de arta lor militară și de instrucțiuni industriale Pentru ierarhia bisericească rusă a apărut o preocupare dublă: era necesar să se încurajeze guvernul țarist să lupte împotriva catolicilor și să-l împiedice să fie dus de protestanți Sub jugul acestei preocupări apar semne ale unor mișcări în viața bisericească stagnantă Pregătindu-se de luptă, societatea bisericească rusă a devenit alertă, s-a grăbit să facă ordine, curățenie, să adune puteri, să se uite mai atent la neajunsurile ei: se emit decrete stricte împotriva superstițiilor, obiceiurilor păgâne în rândul oamenilor, sărbătorirea urâtă a sărbătorilor, împotriva lupte cu pumnii, jocuri rușinoase, beția și ignoranța clerului, împotriva tulburărilor în cult S-au grăbit cât mai repede să măture gunoaiele care s-au acumulat neglijent împreună cu bogățiile bisericești ale secolelor / Au început să caute aliați Dacă statul avea nevoie de un maestru german, atunci biserica a simțit nevoia unui profesor grec sau Kievan Relațiile cu grecii se îmbunătățesc: în ciuda primei concepții neîncrezătoare și disprețuitoare asupra evlaviei lor pestrițe, ei sunt acum recunoscuți la Moscova ca fiind strict ortodocși Relațiile cu ierarhia răsăriteană se reînvie: ierarhii estici apar tot mai des la Moscova cu cereri și propuneri; din ce în ce mai des se îndreaptă de la Moscova la Răsărit către conducătorii greci cu cereri de nevoi și nedumeriri bisericești Biserica Autocefală Rusă tratează Biserica din Constantinopol cu respectul cuvenit ca fiind fosta sa metropolă; opiniile patriarhilor estici sunt luate în considerare la Moscova ca vocea bisericii

universale; nicio nedumerire ecleziastică importantă nu este rezolvată fără acordul lor Grecii au mers să întâmpine apelurile venite de la Moscova În timp ce Moscova căuta lumină în Orientul grecesc, de acolo au venit Moscova însăși sugestii de a deveni o sursă de lumină pentru Orientul Ortodox, o creșă și un focar de iluminare spirituală pentru întreaga lume ortodoxă, să înființeze o școală religioasă superioară și să înceapă o tipografie grecească În același timp, a folosit cu încredere lucrările și serviciile bursei Kiev Dar a fost mai ușor să aduni toate aceste forțe spirituale decât să se unească și să aranjeze pentru o muncă prietenească Academicienii de la Kiev și grecii învățați au venit la Moscova ca oaspeți aroganți, ciulind ochii gazdelor cu superioritatea lor științifică Susținătorii curții ai culturii occidentale, precum Morozov și Rtișciov, prețuindu-i pe germani ca stăpâni, i-au întâmpinat pe greci și pe Kieveni ca profesori bisericești și l-au ajutat pe predecesorul lui Nikonov, Patriarhul Iosif, care a aderat și el la direcția de reînnoire, împreună cu confesorul regal Stefan Vonifatiev, agitat de școală, de traducerea și publicarea de cărți educaționale și pentru a introduce concepte și morale decente în mase, Ștefan a chemat predicatori populari din diferite părți ale Rusiei, preoții Ivan Neronov din Nijni, Daniel din Kostroma, Loggin din Murom, Avvakum de la Yuryevets Povolsky, Lazar de la Romanov-Borisoglebsk Nikon s-a rotit și el în această companie, în timp ce se uita în tăcere la camarazii săi, primii săi viitori inamici, în mintea lui Dar Rtișciov a fost suspectat de erezie pentru înclinații științifice, iar mărturisitorul țarului, aparent binevoitor și umil educator al țarului, la prima ciocnire, a blestemat patriarhul și întreaga Catedrală Consacrată cu lupi și distrugători în fața lui, spunând că în Statul Moscova și Biserica lui Dumnezeu nu este deloc , astfel încât patriarhul l-a bătut pe țar cu fruntea conform puterii Codului, care condamnă pedeapsa cu moartea pentru blasfemie împotriva bisericii catolice și apostolice În cele din urmă, angajații aleși de confesor au încetat să se supună conducătorului lor, i-au vorbit "crud și dezgustător", au înjurat pur și simplu și, cu uitare de sine fanatică în numele aceluiași zeu rus, l-au atacat pe patriarh și pe toți inovatorii cu noile lor cărți, idei, ordine și profesori, fără să înțeleagă nici germani, nici greci, nici Kieveni Avea dreptate mărturisitorul țarului când spunea că în statul moscovit nu există biserică a lui Dumnezeu, dacă prin biserică înțelegem disciplina bisericesc-ierarhică și rânduiala liturgică Aici domnea dezordinea si indignarea Turma rusă evlavioasă, cu minte bisericească, s-a plictisit de vechimea în biserică Oferind-o, clerul a introdus în mod arbitrar o rânduială accelerată de închinare: au citit și au cântat lucruri diferite în două, trei voci sau, în același timp, diaconul a citit, diaconul a rostit ectenia, iar preotul a exclamat, ca să nu poată nimic să fie înțeles, dacă totul a fost citit și cântat conform cărții de serviciu Chiar și Catedrala Stoglavy a interzis cu strictețe o astfel de polifonie; dar clerul nu s-a supus decretului conciliar Pentru o asemenea ultraj, a fost suficient să supună clerul dezordonat la măsuri disciplinare Dar patriarhul, din ordinul țarului, a convocat în un întreg sobor bisericesc pe această chestiune, care, temându-se de mormăiala clerului și a mirenilor, a aprobat dezordinea În , nemulțumirea susținătorilor protopopiatului bisericii a obligat un nou consiliu să hotărască cazul în favoarea unanimității Înalții păstori ai bisericii se temeau de turma lor și chiar de clerul aservit, iar turma nu și-a băgat în nimic pastorii, care, sub jugul influențelor schimbătoare, s-au repezit dintr-o parte în alta, nerămînând în urma

guvernului statului în confuzie legislativă IDEA BISERICII UNIVERSULUI S-ar putea minuna de puterea spirituală a lui Nikon, care, în mijlocul acestei tulburări ecleziastice agitată de diverse tendințe, a reușit să dezvolte și să transmită tronului patriarhal o idee clară despre biserica universală și despre atitudinea bisericii locale ruse față de asta, dacă a introdus un conținut mai serios în această idee El a preluat administrarea Bisericii Ruse cu hotărârea fermă de a-i restabili deplina armonie cu Biserica Greacă, distrugând toate trăsăturile rituale care o deosebeau pe prima de cea din urmă Nu au lipsit sugestiile care l-au ținut conștient de necesitatea acestei unități Ierarhii Răsăriteni, care au vizitat Moscova cu o frecvență din ce în ce mai mare în secolul al XVII-lea, au arătat cu reproș pastorilor bisericești ruși aceste particularități, ca noutăți locale care ar putea deranja acordurile dintre bisericile ortodoxe locale Cu puțin timp înainte de aderarea lui Nikon la scaunul patriarhal, a avut loc un eveniment care a indicat un astfel de pericol Pe Athos, călugării din toate mănăstirile grecești, după ce au format o catedrală, au recunoscut degetul dublu drept o erezie, au ars cărțile liturgice din Moscova în care era așezată și au vrut să ardă chiar pe bătrânul de la care au fost găsite aceste cărți Se poate ghici impulsul personal care a făcut ca Nikon să se preocupe mai ales de întărirea comuniunii strânse a Bisericii Ruse cu Răsăritul, Patriarhul Rusiei cu Ecumenic El a înțeles că încălcările lențe ale reformatoarelor ale Patriarhului Iosif și ale poporului său cu gânduri similare nu vor scoate Biserica Rusă din situația ei sumbră A văzut cu ochii săi ce în plus jalnic a servit Patriarhul All-Rus pe scena curții, știa din proprie experiență cât de ușor poate o persoană persistentă să-l întoarcă pe tânărul țar în orice direcție, iar mândria lui explozivă a fost indignată de acest gând că el, patriarhul Nikon, putea deveni o jucărie în mâinile vreunui mărturisitor țar arogant, ca și predecesorul său, care aștepta de la o zi la alta demisia spre sfârșitul patriarhiei În apogeul tronului apostolic la Moscova, Nikon a trebuit să se simtă singur și să caute sprijin pe partea, în Orientul universal, în strânsă unitate cu cotronurile răsăritene, pentru autoritatea bisericii universale, pentru toată dificultatea această idee, pentru înțelegerea bisericii din Moscova, era încă un fel de sperietoare pentru conștiința evlavioasă, deși atotputernică din Moscova Prin obiceiul său de a dezvolta orice idee, orice sentiment care l-a captat, cu ajutorul imaginației, și-a uitat patria mordoviană din Nijni Novgorod și a vrut să se forțeze să devină grec La un consiliu bisericesc din , el a anunțat că, deși era rus și fiul unui rus, credința și convingerile lui erau grecești În același an, după o slujbă solemnă în Catedrala Adormirea Maicii Domnului, în fața tuturor oamenilor care se rugă, și-a scos gluga rusească și a îmbrăcat una grecească, care însă nu a stârnit un zâmbet, ci un murmur puternic, ca o provocare pentru toți cei care credeau că în Biserica Rusă totul a fost trădat de apostoli după infuzia duhului sfânt Nikon a vrut chiar să aibă o masă grecească În , arhimandritul mănăstirii grecești de pe strada Nikolskaya însuși, împreună cu pivnița, "a făcut mâncare pentru Suveranul Patriarh în limba greacă" și pentru asta au primit o jumătate de rublă, câte ruble fiecare din banii noștri După ce s-a întărit ca un sprijin în afara sferei puterii Moscovei, Nikon a vrut să nu fie doar un patriarh al Moscovei și al Rusiei, ci și unul dintre cei ecumenici și să acționeze independent El a vrut să dea forță reală titlului de "mare suveran", pe care l-a purtat pe picior de egalitate cu țarul, indiferent dacă a fost o uzurpare condescendentă sau o favoare regală acordată din neatenție

"prietenului însoțitorului său" El a plasat preoția nu numai la egalitate cu împărăția, ci și deasupra acesteia Când i s-a reproșat papism, el a răspuns fără jenă: "De ce să nu-l cinstim definitiv pe papa? Acolo sunt supremii apostoli Petru și Pavel, iar el le slujește" Nikon a contestat întregul trecut al bisericii ruse, precum și realitatea rusă din jur Dar nu a vrut să socotească cu toate acestea: tot ceea ce este temporal și local trebuie să dispară în fața purtătorului ideii eterne și universale Întreaga sarcină este de a stabili acordul și unitatea deplină a Bisericii Ruse cu alte biserici ortodoxe locale, iar acolo el, Patriarhul Întregii Rusii, își va putea ocupa locul cuvenit în cea mai înaltă ierarhie a Bisericii universale INOVAȚII Nikon a început să restabilească acest acord cu zelul și pasiunea lui obișnuite Asumând tronul patriarhal, a legat guvernul boieresc și poporul cu un jurământ solemn să le dea voința de a aranja treburile bisericești, a primit un fel de dictatură bisericească După ce a devenit patriarh, s-a închis multe zile în depozitul de cărți pentru a examina și a studia cărți vechi și texte controversate Aici, apropo, a găsit o scrisoare despre înființarea patriarhiei în Rusia, semnată în de patriarhii estici, în care a citit că patriarhul Moscovei, ca frate al tuturor celorlalți patriarhi ortodocși, ar trebui să fie de acord cu ei în totul și distruge orice noutate din gardul bisericii sale, deoarece noutățile sunt întotdeauna cauza disputei bisericești Atunci Nikon a fost cuprins de mare teamă la gândul că Biserica Rusă a permis o oarecare abatere de la legea grecească ortodoxă A început să examineze și să compare textul slav al crezului și cărților liturgice cu cel grecesc și peste tot a găsit schimbări și neasemănări cu textul grecesc Conștient de datoria sa de a menține acordul cu Biserica Greacă, a decis să înceapă corectarea cărților liturgice rusești și a ritului bisericesc El a început prin a spune că prin propria sa putere fără conciliu în , înainte de Postul Mare, a trimis un decret la biserici cu privire la câte prosternari trebuie făcute la citirea binecunoscutei rugăciuni a Sf Efraim Sirianul și, de asemenea, a prescris să fie botezat cu trei degete Apoi a luat armele împotriva pictorilor de icoane ruși ai vremii sale, care s-au retras de la modelele grecești în pictura icoanelor și au adoptat metodele pictorilor catolici Mai mult, cu asistența călugărilor din sud-vest, el a introdus un nou cânt de la Kiev partes în locul vechiului cânt la unison de la Moscova și, de asemenea, a început un obicei fără precedent de a ține predici din propria sa compoziție în biserică În Rus' antic, se uitau cu suspicios la asemenea predici, vedeau în ele un semn al îngâmfarii de sine a predicatorului; s-a considerat potrivit să se citească învățăturile sfinților părinți, deși de obicei nu erau citite, pentru a nu încetini slujba bisericească Nikon însuși a iubit și a fost un maestru în pronunțarea învățăturilor propriei sale compoziții La sugestia și exemplul lui, locuitorii din Kiev au început să-și rostească predicile în bisericile din Moscova, uneori chiar și pe subiecte moderne Este lesne de înțeles stânjeneala în care trebuie să fi căzut mințile rusești ortodoxe, deja neliniştite, din aceste noutăţi Ordinele lui Nikon au arătat comunității ortodoxe ruse că nu a putut încă să se roage sau să picteze icoane și că clerul nu a putut să îndeplinească slujbele divine în mod corespunzător Această jenă a fost exprimată în mod viu de unul dintre primii conducători ai schismei, protopopul Avvakum Când a fost dat ordinul de prosternare de post, "noi", scrie el, "ne-am adunat și ne-am gândit: vedem că vine iarna, inimile noastre sunt înghețate și picioarele ne tremură" Rușinea ar fi trebuit să se intensifice atunci când Nikon s-a apucat de corectarea

cărților liturgice, deși a purtat această problemă prin consiliul bisericesc din sub conducerea țarului însuși și în prezența Dumei boierești: consiliul a hotărât la tipărirea cărților bisericești să corecteze ei conform cărților antice slave și grecești Cărțile liturgice din Rusia antică erau puțin distinse de scrierile sacre La curent, întreprinderea lui Nikon a ridicat întrebarea: este scriptura divină greșită? Ce este atunci corect în Biserica Rusă? Neliniștea a fost intensificată de faptul că patriarhul și-a introdus toate ordinele impetuos și cu zgomot extraordinar, fără a pregăti societatea pentru ele și însoțindu-le cu măsuri crude împotriva celor neascultători A tăia, a certa, a blestema, a bate o persoană inacceptabilă - acestea erau metodele obișnuite ale păstorului său imperios Așa a făcut chiar și cu episcopul de Kolomna Pavel, care i s-a opus la consiliul din : fără o instanță conciliară, Pavel a fost lipsit de scaun, trădat de o "bătaie aprigă" și exilat, a înnebunit și a murit de o moarte necunoscută Un contemporan povestește cum a acționat Nikon împotriva noii iconografii În , când țarul era în campanie, patriarhul a ordonat o percheziție casă în casă la Moscova și să ia icoanele noii scrisori oriunde s-ar afla, chiar și în casele oamenilor nobili Ochii icoanelor selectate au fost scoși și purtati în jurul orașului în această formă, anunțând un decret care amenința cu o pedeapsă severă pentru oricine ar picta astfel de icoane La scurt timp după aceea, la Moscova a lovit o ciuma și a avut loc o eclipsă de soare Moscoviții erau în mare agitație, strângeau adunări și certau pe patriarh, spunând că ciuma și eclipsa sunt pedeapsa lui Dumnezeu pentru răutatea lui Nikon, care a blestemat icoanele, chiar aveau de gând să-l omoare pe iconoclast În , în săptămâna Ortodoxiei, patriarhul a săvârșit o slujbă solemnă în Catedrala Adormirea Maicii Domnului în prezența a doi patriarhi răsăriteni, antiohian și sârb, care s-au petrecut atunci la Moscova După liturghie, Nikon, după ce a citit o conversație despre venerarea icoanelor, a rostit un discurs puternic împotriva noii picturi de icoane rusești și i-a excomunicat pe toți cei care de acum înainte vor picta sau vor păstra icoane noi În același timp, i-au fost aduse icoane alese, iar el, arătând fiecare popor, a aruncat-o pe podeaua de fier cu atâta forță încât icoana a fost spartă În cele din urmă, a ordonat să fie arse icoanele defecte Țarul Alexei, care ascultase cu smerenie tot timpul patriarhului, s-a apropiat de el și i-a spus în liniște: "Nu, părinte, nu porunci să fie arși, ci porunci să fie mai bine îngropați în pământ" ASISTENȚA LUI NIKON PENTRU SCHIT Ceea ce era cel mai rău dintre toate, o asemenea amărăciune împotriva obiceiurilor și ritualurilor bisericești obișnuite nu a fost deloc justificată de convingerea lui Nikon de vătămarea lor spirituală și de salvarea sufletească excepțională a celor noi Ca și înainte de inițierea întrebărilor despre corectarea cărților, el însuși a fost botezat cu două degete, așa că după aceea a permis în Catedrala Adormirea Maicii Domnului atât o severă, cât și una severă aleluie Deja la sfârşitul patriarhiei sale, într-o convorbire cu un adversar al bisericii, Ivan Neronov, care se supuse bisericii, a spus despre cărţile vechi şi nou corectate: Ambele sunt bune; nu contează pe care vrei, slujești după acelea Deci, nu era o chestiune de rit, ci de a te împotrivi autorității bisericești Nero cu oameni asemănători și a fost blestemat la consiliul din nu pentru cărți cu două degete sau pentru cărți tipărite timpurii, ci pentru că nu s-a supus consiliului bisericesc Întrebarea a fost redusă de la rit la regulă, obligându-se să se supună autorităților bisericești Pe aceeași bază, Sinodul din / a depus un jurământ asupra Vechilor Credincioși Chestiunea a căpătat următorul

sens: autoritățile bisericești prescriu un ritual neobișnuit pentru turmă; cei care nu respectau prescripția erau excomunicați nu pentru vechiul rit, ci pentru neascultare; dar oricine s-a pocăit era reunit cu biserica și i se permitea să se țină de vechiul rit Este ca o alarmă de tabără de încercare, care îi învață pe oameni să fie mereu în alertă Dar o asemenea ispită a ascultarii bisericești este un joc pastoral al conștiinței religioase a turmei Protopopul Avvakum și alții nu au găsit în ei înșiși o conștiință atât de flexibilă și au devenit profesori de schismă Și dacă Nikon ar fi anunțat chiar de la începutul lucrării întregii biserici același lucru pe care l-a spus supusului Neronov, nu ar fi existat nicio schismă Nikon a ajutat foarte mult la reușita despărțirii prin faptul că a avut o înțelegere slabă a oamenilor cu care trebuia să socotiască, i-a prețuit prea jos pe primii săi adversari, pe Neronov, Avvakum și pe ceilalți foști prieteni ai săi Aceștia nu erau doar predicatori populari, ci și agitatori populari Ei și-au arătat darul de învățătură mai ales în învățăturile sfinților părinți, în special Ioan Gură de Aur, despre Margareta, așa cum se numea colecția învățăturilor sale Iar Nero, preot în partea de Jos, nu s-a despărțit de această carte, a citit-o și a tâlcuit-o de la amvonul bisericii, chiar și de-a lungul străzilor și piețelor, adunând mulțimi mari de oameni Nu se știe dacă a existat multă semnificație teologică în aceste improvizații exegetice, dar a existat, fără îndoială, mult temperament Mai mult, a fost un acuzator crunt de vicii lumești, de beție spirituală, de o furtună de bufoni, chiar de abuzuri voievodale, pentru care a fost bătut de mai multe ori Când a devenit rector al Catedralei Kazan din Moscova, întreaga capitală s-a adunat acolo pentru slujba sa, a revărsat templul și pridvorul, a tencuit ferestrele; însuşi regele cu familia a venit să-l asculte pe predicator Alții dintre frații mărturisitorului regal semănau și cu Nero Popularitatea și favoarea curții i-au umplut de o îndrăzneală exorbitantă Obișnuiți să se ocupe ușor de Nikon înaintea patriarhiei, acum au început să fie nepoliticoși cu el, să-l facă de rușine la catedrală, să-l informeze pe țar despre el Patriarhul le-a răspuns cu pedepse crunte Protopopul Loggin de Murom, binecuvântând în casa lui soția guvernatorului local, a întrebat-o dacă este văruită Gazda jignită și oaspeții au început să vorbească: tu, protopop, huliți văruit, și fără ei imaginea nu se poate scrie Dacă, a obiectat Loggin, compozițiile cu care sunt scrise imagini sunt puse pe fețele voastre, nu vă va plăcea; el însuși a mântuit, Preasfânta Maica Domnului și toți sfinții sunt mai cinstiți decât imaginile lor Acum există un denunț către Moscova de la guvernator: Loggin a hulit chipul Mântuitorului, Maicii Domnului și al tuturor sfinților Nikon, neexaminând acest caz absurd, l-a supus pe Loggin la o arestare crudă ca răzbunare pentru faptul că protopopul i-a reproșat anterior mândrie și aroganță Introducând vrăjmășia personală în treburile bisericii, Nikon și-a renunțat în același timp la autoritatea pastorală și și-a împodobit oponenții cu o coroană suferindă și, împrăștiindu-i prin Rusia, el a furnizat colțurile ei oarbe cu semănători iscusiți ai Vechilor Credincioși Deci Nikon nu și-a justificat dictatura, nu a aranjat treburile bisericești, dimpotrivă, i-a supărat și mai mult Puterea și societatea de curte au stins în el forțele spirituale care i-au fost dăruite de natură, generoase cu el Nu a introdus nimic reînnoitor, transformator în activitatea sa pastorală; mai puțin de toate aceasta a fost în corectarea cărților și ritualurilor bisericești pe care le-a întreprins Corectarea nu este o reformă Și dacă amendamentele de corectare au fost acceptate de o parte a clerului și a societății ca noi dogme și au provocat o revoltă a

bisericii, atunci Nikon însuși și întreaga ierarhie rusă sunt în primul rând vinovați pentru aceasta: de ce a întreprins el o astfel de revoltă lucru, obligat să știe ce va rezulta din el și ce au făcut ciobanii ruși timp de secole dacă nu și-au învățat turma să deosebească dogma de aleluia pură? Nikon nu a reconstruit ordinea bisericii într-un spirit și direcție nouă, ci a înlocuit doar o formă de biserică cu alta El a înțeles însăși ideea unei biserici ecumenice, în numele căreia această întreprindere zgomotoasă a fost întreprinsă, prea îngust, într-un mod schismatic, din partea ritualului extern, și nu a putut nici să aducă în conștiința societății bisericești rusești o viziune mai amplă asupra bisericii ecumenice, sau să o rezolve în vreun fel sau printr-o rezoluție conciliară ecumenica și a completat toată problema mustrându-i pe patriarhii răsăriteni care l-au judecat în față cu sclavii, vagabonzii și hoții sultanului: geloși pe unitate al bisericii universale, și-a împărțit pe cea locală Coarda principală a stării de spirit a societății bisericești rusești, inerția sentimentului religios, tras prea strâns de Nikon, s-a rupt și s-a biciuit dureros atât pe el însuși, cât și pe ierarhia rusă conducătoare, care a aprobat cauza lui FRICĂ LATINĂ Pe lângă propria sa acțiune, Nikon mai avea la dispoziție două mijloace auxiliare pentru combaterea încăpățânării Vechilor Credincioși, care, având în vedere formularea pe care o dăduse problemei, au contribuit la fel de bine la succesul Vechilor Credincioși În primul rând, cei mai apropiați colaboratori și conducători ai inovațiilor sale bisericești ai lui Nikon au fost oamenii de știință din Rusia de Sud, care erau cunoscuți la Moscova ca fiind în contact strâns cu lumea catolică poloneză, sau greci precum Arseniy, un vagabond, un fost catolic și, potrivit zvonurilor, chiar și un necredincios, grefierul de încredere al lui Nikon, scos de el de la departamentul de corecție Solovetsky, "un negru exilat al retragerilor întunecate romane", așa cum vorbeau despre el atunci Mai mult, introducerea inovațiilor bisericești a fost însoțită de reproșuri ascuțite din partea Micilor Ruși și Grecilor în vizită îndreptate împotriva Marilor Ruși Călugărul de la Kiev, stema, "nu hai", după cum spuneau atunci, ciulca la fiecare pas ochii Marii societăți rusești, în special a clerului, reproșându-i cu luptă ignoranță, repetându-și neîncetat despre nefamiliaritatea cu gramatica, retorica și alte științe școlare Simeon de Polotsk a proclamat solemn de la amvonul bisericii din Catedrala Adormirea Maicii Domnului din Moscova că înțelepciunea nu are unde să-și pună capul în Rusia, că învățăturile rusești sunt înstrăinate și înțelepciunea care vine la Dumnezeu este disprețuită, a vorbit despre ignoranții care îndrăznesc să fie numiți profesori, nefiind niciodată elevi nicăieri şi niciodată: "Cu adevărat, aceştia nu sunt profesori, ci chinuitori" Acești ignoranți însemnau, în primul rând, preoții moscoviți În paznicii evlaviei antice rusești, aceste reproșuri ridicau întrebări iritate: sunt ei într-adevăr atât de ignoranți și sunt oare aceste științe școlare importate într-adevăr atât de necesare pentru protejarea comorii încredințate bisericii ruse? Societatea era deja îngrijorată și suspicioasă ca urmare a afluxului de străini, iar la aceasta se adăuga un simț iritat al demnității naționale, insultat de propriii ei frați ortodocși În cele din urmă, ierarhii ruși și răsăriteni la consiliul din / , anatemizând riturile cu două degete și alte rituri recunoscute de Catedrala Stoglavy din , au anunțat solemn că "părinții acestui sinod și-au înțeles nechibzuința nechibzuită" Astfel, ierarhia rusă a secolului al XVII-lea a trădat până la condamnarea deplină antichitatea bisericească rusă, care pentru o parte semnificativă a societății ruse de atunci avea o semnificație

universală Este lesne de înțeles confuzia în care toate aceste fenomene au cufundat mințile rusești ortodoxe, crescute în complezența religioasă descrisă și atât de îngrijorate Această jenă a dus la o schismă, de îndată ce s-a găsit soluția la inovațiile bisericești de neînțeles Participarea la ele prin vizitarea grecilor și a oamenilor de știință din vestul rușilor, care erau bănuiți că ar fi legați de latinism, impunerea lor importunată a științelor școlare care au înflorit în Occidentul latin, apariția inovațiilor bisericești în urma inovațiilor occidentale, predilecția nerezonabilă a guvernului pentru împrumuturi aparent inutile din același Occident, de unde au strigat și atât de mulți eretici erau bine hrăniți - toate acestea au răspândit presupunerea în societatea obișnuită rusă că inovațiile bisericești erau o chestiune de propagandă latină secretă, că Nikon și colaboratorii săi greci și Kiev au fost instrumentul papei, care a plănuit din nou să latinizeze poporul ortodox rus RECUNOAȘTERILE PRIMILOR VECHI CREDINȚINO Este suficient să cercetăm cele mai vechi lucrări ale literaturii Vechilor Credincioși pentru a vedea că tocmai astfel de impresii și temeri au condus primii luptători ai schismei și adepții lor Printre aceste lucrări, un loc proeminent îl ocupă două petiții, dintre care una a fost înaintată țarului Alexei în de către călugărul Savvaty, iar cealaltă în de către frații Mănăstirii Solovetsky, care s-au răzvrătit împotriva inovațiilor lui Nikon Editorii de cărți liturgice corectate sub Nikon au ciulit ochii adepților cărților vechi defecte prin faptul că nu cunoșteau gramatica și retorica Ca răspuns la aceasta, călugărul Savvaty i-a scris țarului despre noii corectori de cărți: "Hei, domnule, erau cărți jenate și răsfățate, dar au început să rătăcească așa recent: gramatica lor imperfectă și nou-veniții i-au înnebunit" Inovațiile bisericești ale lui Nikon au fost justificate de aprobarea ierarhilor greci răsăriteni; dar grecii au trezit de multă vreme suspiciuni în societatea rusă cu privire la puritatea Ortodoxiei lor și, ca răspuns la un apel la autoritatea lor, petiția Solovetsky notează că profesorii greci înșiși își încrucișează frunțile "în asemănare", așa cum ar trebui să fie, ei nu știu cum și merg fără cruci; ei înșiși ar trebui să învețe evlavia de la poporul rus și nu să-l învețe pe acesta din urmă Inovatorii Bisericii au asigurat că riturile Bisericii Ruse erau greșite; dar aceeași petiție, amestecând ritul cu dogma și devenind antichitatea bisericească rusă, scrie: "Acum noi profesori religioși ne învață o credință nouă și nemaiauzită, de parcă am fi mordoveni sau Cheremis, care nu-L cunoaștem pe Dumnezeu; poate că vom fi trebuie să fie botezați a doua oară, iar sfinții lui Dumnezeu și să-i arunce pe făcătorii de minuni din biserică; așa că străinii deja râd de noi, spunând că nici măcar nu cunoșteam credința creștină până acum" Evident, inovațiile bisericești au atins cel mai sensibil șir din starea de spirit a societății bisericești rusești, încrederea ei națională-bisericească în sine Protopopul Avvakum, unul dintre primii și cei mai înflăcărați luptători pentru o scindare, este cel mai fidel interpret al punctului său de vedere principal și al motivelor sale În modul de acțiune și în scrierile acestui luptător vechi credincios, se exprimă întreaga esență a viziunii religioase asupra lumii vechi rusești, așa cum s-a dezvoltat până la momentul studiat Avvakum vede sursa nenorocirii bisericești care s-a abătut pe Rus în noile obiceiuri occidentale și în cărți noi: "O, bietul Rus'! - exclamă el într-un eseu - de ce ai vrut obiceiuri latine și fapte germane? Iar el este de părere că învățătorii bisericești răsăritene, care au fost chemați la Rus' ca să o învețe și să o instruiască în nedumeririle bisericești, au

nevoie ei înșiși de învățătură și îndemnuri, și tocmai din Rus' În autobiografia sa, el descrie scena incomparabilă care sa jucat la consiliul bisericesc care l-a judecat în , și anume comportamentul său în prezența patriarhilor răsăriteni Aceştia din urmă îi spun: "Tu eşti încăpăţânat, protopop: toată Palestina noastră, şi sârbii, şi albanezii, şi romanii şi polonezii - toţi se încrucişează cu trei degete; tu singur cu încăpăţânare stai singur şi încrucişează-te tu cu două degete; acest lucru nu este potrivit " Avvakum a obiectat: "Învățători ecumenici! Roma a căzut cu mult timp în urmă, iar polonezii au pierit odată cu ea, au rămas până la capăt dușmani ai creștinilor; iar ortodoxia voastră este pestriță, ați slăbit din violența turcului Mahmet și continuați să veniți la noi să studiem; avem autocrație prin harul lui Dumnezeu și înaintea lui Nikon apostatul, Ortodoxia era curată și fără vină, iar biserica era senină " Acestea fiind spuse, inculpatul s-a dus la ușa secției și pe o parte și a căzut, zicând: "Tu stai și eu mă voi culca" Unii râdeau zicând: "Protopopul este un prost și nu cinstește patriarhii" Avvakum a continuat: "Suntem ciudați pentru Hristos; voi sunteți glorioși, dar noi suntem dezonorați, voi sunteți puternici și noi suntem slabi" Avvakum a exprimat ideea principală care i-a condus pe primii conducători ai schismei astfel: "Deși sunt o persoană neinteligentă și foarte neînvățată, știu că tot ceea ce a fost dat de sfinții părinți ai Bisericii este sfânt și fără vină; - minți așa pentru totdeauna " Acestea sunt trăsăturile viziunii antice asupra lumii religioase rusești, la care evenimentele din secolul al XVII-lea a raportat o emoție extrem de dureroasă și o direcție unilaterală, complet transformată într-o schismă, a stat la baza viziunii sale religioase asupra lumii REVIZUIRE Așa explic originea diviziunii Să reamintim încă o dată observațiile de mai sus pentru a da socoteală despre acest fapt și semnificația lui Dezastrele exterioare care s-au abătut asupra Rusiei și Bizanțului au izolat Biserica Rusă, slăbind comuniunea ei spirituală cu bisericile din Orientul Ortodox Acest lucru a întunecat ideea de biserică universală în societatea ecleziastică rusă, înlocuind sub ea ideea de biserică rusă ca singura ortodoxă care a înlocuit biserica universală Apoi, autoritatea conștiinței creștine universale a fost înlocuită cu autoritatea antichității bisericii naționale locale Viața închisă a contribuit la acumularea de trăsături locale în practica bisericească rusă, iar o evaluare exagerată a antichității bisericii locale a dat acestor trăsături semnificația unui altar inviolabil Ispitele lumești și pericolele religioase aduse de influența occidentală au alertat atenția societății bisericești ruse și au trezit în liderii săi nevoia de a-și aduna putere pentru lupta viitoare, de a privi în jur și de a face ordine, de a fi susținut de asistența altor societăți ortodoxe și să se apropie de ei Deci, în cele mai bune minți rusești, aproximativ jumătate a secolului al XVII-lea a fost reînviat gândul stins al bisericii universale, care a fost dezvăluit la Patriarhul Nikon printr-o activitate nerăbdătoare și impetuoasă care vizează apropierea ritualică a bisericii ruse de bisericile răsăritene Această idee în sine, precum și circumstanțele trezirii ei, și mai ales metodele de implementare a ei, au provocat o alarmă teribilă în societatea bisericească rusă Ideea unei biserici universale a scos această societate din calmul ei mulțumire de sine religioasă, din îngâmfarea național-ecleziastică Persecuția impulsivă și iritată a ritualurilor obișnuite a jignit mândria națională, nu a permis conștiinței tulburate să-și răzgândească și să-și rupă obiceiurile și prejudecățile, iar observația că influența latină a dat primul impuls acestor impulsuri transformatoare a umplut mințile de

groază de panică la presupunerea că această antichitate nativă fragilă a fost condusă de o răutate ascunsă mână de la Roma OAMENI - COMPOZIȚIA PSIHOLOGICĂ A VECHIULUI RIT Deci, schisma ca stare religioasă și ca protest împotriva influenței occidentale a venit din întâlnirea mișcării transformatoare din stat și biserică cu semnificația folcloric-psihologică a ritului bisericesc și cu viziunea națională asupra poziției rusului Biserica în lumea creștină Din aceste aspecte, este un fenomen de psihologie populară - și nimic mai mult În alcătuirea popular-psihologică a Vechilor Credincioși este necesar să se distingă trei elemente principale:) îngâmfarea bisericească, din vina căreia Ortodoxia s-a transformat în monopol național în țara noastră (naționalizarea bisericii universale);) inerția și timiditatea gândirii teologice, care nu era în stare să asimileze spiritul noilor cunoștințe străine și se speria de el ca pe o obsesie necurată latină (teama latină) și) inerția sentimentului religios, care nu putea renunța modurile și formele obișnuite ale excitării și manifestării sale (ritualism păgân) Dar starea de spirit anti-bisericească protestată a schismei s-a transformat într-o rebeliune a bisericii, când Vechii Credincioși au refuzat să se supună pastorilor lor bisericești pentru presupusul atașament față de latinism, iar ierarhii bisericii ruși cu doi patriarhi răsăriteni i-au excomunicat pe Vechii Credincioși recalcitranți din Biserica Ortodoxă la Catedrala din Moscova în pentru opoziţia lor faţă de autoritatea canonică a bisericii păstori Din acel moment, schisma și-a primit existența nu doar ca o stare de spirit religioasă, ci și ca o societate bisericească specială care s-a separat de biserica dominantă DIVIZIUNEA SI ILUMINAREA Despărțirea s-a reflectat curând atât în cursul iluminismului rus, cât și în ceea ce privește influența occidentală Această influență a dat un impuls direct reacției care a dat naștere scindării, iar scindarea, la rândul său, a dat un impuls indirect învățământului școlar, împotriva căruia era atât de sus în arme Atât savanții greci, cât și ruși occidentali au continuat să vorbească despre ignoranța poporului rus ca fiind cauza principală a diviziunii Acum au început să se gândească la o școală adevărată Dar ce tip și direcție ar trebui să fie? Aici schisma a ajutat la divizarea punctelor de vedere care au fuzionat anterior printr-o neînțelegere În timp ce stăteau în fața ochilor lor ereticii externi, papezhnici și luthori, grecii și Kievenii, Epifanie de Slavinețki, care a venit cu limba greacă, și Simeon de Polotsk, cu latină, au fost chemați cordial să lupte cu ei Dar acum ereticii domestici, Vechii Credincioși care se îndepărtaseră de biserică pentru inovațiile sale latine și închinătorii pâinii care mărturiseau doctrina latină a timpului transsubstanțiarii darurilor sfinte, au fost lichidați, iar latinistul S Polotsky a fost considerat crescătorul acestei erezii la Moscova A apărut o dispută aprinsă cu privire la atitudinea față de ambele limbi, despre care dintre ele ar trebui să stea la baza educației școlare ortodoxe Aceste limbi nu erau atunci doar gramatici și lexicuri diferite, ci sisteme educaționale diferite, culturi ostile, viziuni ireconciliabile asupra lumii Latina este "învățături libere", "libertate de exactitate", libertate de cercetare, despre care binecuvântată scrisoare vorbește enoriașilor Bisericii Sfântul Ioan Teologul; acestea sunt științe care răspund atât celor mai înalte nevoi spirituale, cât și cotidiene ale unei persoane, iar limba greacă este "filozofia sacră", gramatica, retorica, dialectica, ca științe auxiliare, mijloace auxiliare pentru înțelegerea cuvântului lui Dumnezeu Desigur, eleniștii au triumfat În timpul domniei lui Teodor s-a scris un articol în apărarea limbii grecești, care începe cu o

întrebare și un răspuns la ea: "Ar trebui să învățăm mai folositor gramatica, retorica, filozofia și feologia și arta poetică și de acolo să învățăm divinitatea? scripturi, sau, fără a învăța această viclenie, în simplitate să-i placă lui Dumnezeu și din citirea minții sfintelor scripturi să învețe - și că este mai bine ca rușii să învețe limba greacă, și nu latină Învățătura latină din acest articol este, fără îndoială, dăunătoare și distructivă, amenințând cu două mari pericole: auzind de acceptarea acestei învățături la Moscova, vicleniі iezuiți se vor strecura cu silogismele lor de nerecunoscut și "argumentele sufocante" și apoi același lucru se va repeta cu Rusia Mare pe care a trăit-o Malaya, unde "erau puțini dintre toți uniații - redactorii au rămas în Ortodoxie"; atunci, dacă oamenii, în special "simpletonii", aud de învățătura latină, nu știu, scrie autorul, la ce bine să se aștepte, "Doamne ferește tot felul de contradicții" În , la tipografia din Moscova de pe Nikolskaya, a fost deschisă o școală cu două clase pentru studiul limbii greacă într-una și slavă în cealaltă Ieromonahul Timotei, care locuia de multă vreme în Orient, a condus această școală tipografică cu doi profesori greci Școala a fost frecventată de de elevi din diferite clase În erau deja Apoi a fost deschisă o școală superioară, Academia slavo-greco-latină, deschisă în în Mănăstirea Zaikonospassky de pe Nikolskaya Frații greci Likhud au fost chemați să o conducă Aici au fost transferați studenții seniori ai școlii de tipografie, care a devenit, parcă, cea mai de jos secție a academiei În , un student din Polotsk, Sylvester Medvedev, i-a oferit domnitorului, Prințesa Sofia, privilegii sau carta academiei, întocmită în timpul domniei țarului Fedor Natura și sarcinile academiei sunt indicate în mod clar de anumite puncte din cartă Era deschis oamenilor de toate condițiile și dădea gradele oficiale elevilor Numai rușii și grecii aveau voie să ocupe funcțiile de rector și profesori; Savanții ortodocși din Rusia de Vest ar putea ocupa aceste poziții numai pe baza mărturiei unor oameni evlavioși de încredere Era strict interzis să țină acasă profesori de limbi străine, să ai în case și să citești cărți de latină, poloneză, germană și alte cărți eretice; aceasta, precum și propaganda altor credințe în rândul ortodocșilor, a fost respectată de academie, care i-a judecat pe cei acuzați de hulirea credinței ortodoxe, fapt pentru care vinovații au fost arși Astfel, eforturile pe termen lung de a crea un focar de învățături gratuite la Moscova pentru întregul Orient ortodox s-au încheiat cu o instituție de învățământ bisericească-poliție, care a devenit prototipul școlii bisericești Pusă în paza Ortodoxiei împotriva tuturor ereticilor europeni, fără școli pregătitoare, academia nu a putut pătrunde în masele populare cu influența sa iluminatoare și era în siguranță pentru o scindare FACILITARE A SPLITĂRII LA INFLUENȚA VESTRICĂ Diviziunea în favoarea influenței occidentale care a provocat-o a avut un efect mai puternic Furtuna ecleziastică ridicată de Nikon a fost departe de a captura întreaga societate ecleziastică rusă A început o scindare între clerul rus, iar lupta a continuat la început între ierarhia de conducere rusă însăși și acea parte a societății bisericești care a fost dusă de opoziția împotriva inovațiilor rituale ale lui Nikon, condusă de agitatori din subordinea clerului alb și negru Nici măcar întreaga ierarhie de conducere nu a fost inițial pentru Nikon: episcopul Pavel de Kolomna, în exil, a arătat către încă trei episcopi care, ca și el, au păstrat evlavia străveche Unanimitatea s-a stabilit aici doar pe măsură ce disputa bisericească s-a mutat de la un teren ritual la cel canonic, s-a transformat într-o chestiune de opoziție a turmei față de pastorii legitimi Atunci toți cei din ierarhia

conducătoare au înțeles că nu era o chestiune de evlavie veche sau nouă, ci dacă să rămână în scaunul episcopal fără turmă sau să meargă cu turma fără amvon, ca Pavel din Kolomna Masa societății, împreună cu țarul, a avut o atitudine ambivalentă față de chestiune: au acceptat inovația ca o datorie de ascultare bisericească, dar nu l-au simpatizat pe inovator pentru caracterul său respingător și modul de acțiune; a simpatizat cu victimele intoleranței sale, dar nu a putut să aprobe bufniile obscene ale oponenților săi frenetici împotriva autorităților și instituțiilor care sunt obișnuite să considere stâlpii ordinii morale ecleziastice Oamenii puternici nu au putut să nu fie cufundați în gânduri de scena din catedrală la momentul demiterii protopopului Loggin, care, după ce și-a scos uniforma și caftanul cu abuz, a scuipat prin prag în altar în ochii lui Nikon și, sfâșiind de pe cămașă, a aruncat-o în fața patriarhului Oamenii gânditori au încercat să se gândească la esența problemei pentru a găsi un punct de sprijin pentru conștiința lor, pe care păstorii nu l-au dat Rtishchev, tatăl unui zelot al științei, a vorbit cu unul dintre primii suferinzi pentru vechea credință, Prințul Urusova: Un lucru mă încurcă - nu știu dacă suferi pentru adevăr Putea să se întrebe dacă erau torturați pentru adevăr Chiar și diaconul Fiodor, unul dintre primii luptători pentru schismă, și-a impus un post în închisoare pentru a afla ce era greșit în evlavia antică și ce era bine în noua Unii dintre acești îndoielnici au intrat în schismă; cei mai mulţi dintre ei s-au liniştit după o înţelegere cu conştiinţa lor, au rămas sincer devotaţi bisericii, dar au separat ierarhia bisericească de ea şi şi-au acoperit indiferenţa totală faţă de aceasta din urmă cu atitudinea lor obişnuită, în exterior, respectuoasă Sferele statului de conducere erau mai hotărâte Aici și-au amintit multă vreme cum șeful ierarhiei bisericești a vrut să devină mai înalt decât țarul, cum l-a făcut de rușine pe purtătorul de putere supremă din Moscova la procesul ecumenic din și, recunoscând că nu era nimic de așteptat de la această ierarhie , cu excepția confuziei, în tăcere, fără cuvinte, cu o dispoziție generală a decis să se lase singur, dar să nu permită participarea activă în administrația publică Aceasta a pus capăt rolului politic al vechiului cler rus, mereu prost pus în scenă și chiar mai rău interpretat Astfel, unul dintre principalele obstacole care au împiedicat succesul influenței occidentale a fost înlăturat Întrucât în această criză ecleziastică și politică cearta dintre țar și patriarh s-a împletit cu noduri evazive cu frământările ecleziastice ridicate de Nikon, atunci efectul său asupra semnificației politice a clerului poate fi recunoscut ca un serviciu indirect al schismei influenței occidentale Schisma i-a făcut și un serviciu mai direct, slăbind efectul unui alt obstacol care a împiedicat reforma lui Petru, care a fost realizată sub această influență O atitudine suspectă față de Occident era răspândită în întreaga societate rusă și chiar și în cercurile sale conducătoare, care erau deosebit de ușor influențate de influențele occidentale, antichitatea nativă nu și-a pierdut încă farmecul Acest lucru a încetinit mișcarea de transformare și a slăbit energia inovatorilor Schisma a coborât autoritatea antichității, ridicând în numele ei o răzvrătire împotriva bisericii, iar în legătură cu aceasta, împotriva statului Cea mai mare parte a societății ecleziastice ruse a văzut acum ce sentimente și înclinații rele poate stimula această antichitate și ce pericole amenință atașamentul orb față de ea Conducătorii mișcării reformiste, încă oscilând între antichitatea natală și Occident, acum, cu conștiința uşurată, au mers pe drumul lor mai hotărât și mai îndrăzneț Despărțirea convertorului în sine a avut un efect deosebit de

puternic în această direcție În , la scurt timp după alegerea lui Petru ca rege, Vechii Credincioși și-au repetat mișcarea rebelă în numele antichității, a vechii credințe (dispută în Camera Fațetată pe iulie) Această mișcare, ca o impresie a copilăriei, a tăiat în sufletul lui Petru pentru tot restul vieții și a legat indisolubil în mintea lui ideile despre antichitatea natală, scindare și rebeliune: antichitatea este o scindare; o scindare este o rebeliune; prin urmare, antichitatea este răzvrătire Este clar în ce raport cu antichitatea nativă o astfel de conexiune de idei pune convertorul Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul Țarul Alexei Mihailovici F M RTICHEV Am văzut mișcările care au avut loc în societatea rusă în secolul al XVII-lea Rămâne să ne uităm la oamenii care erau atunci în fruntea acesteia Acest lucru este necesar pentru caracterul complet al observației Dintre curentele opuse care au agitat societatea rusă, unul a respins-o până în antichitate, iar celălalt a dus-o mai departe, în întinderea întunecată a unui pământ străin necunoscut Aceste influențe opuse au dat naștere și au răspândit sentimente și stări vagi în societate Dar la oamenii individuali care au stat înaintea societății, aceste sentimente și aspirații au devenit clare, s-au transformat în idei conștiente și au devenit sarcini practice Mai mult, astfel de chipuri reprezentative, tipice, ne vor ajuta să studiem mai amănunțit compoziția vieții care le-a crescut Pe astfel de chipuri, interesele și proprietățile mediului lor, care s-au pierdut în viața de zi cu zi, rătăcind sporadic printre oameni obișnuiți, accidente împrăștiate și neputincioase, au fost adunate integral și au apărut în mod proeminent Vă voi concentra atenția doar asupra câtiva oameni care au fost în fruntea mișcării reformiste, care a pregătit cauza lui Petru În ideile lor și în sarcinile stabilite de ei, rezultatele esențiale ale acestei pregătiri se dezvăluie cel mai clar Acestea au fost ideile și sarcinile care au intrat direct în programul de reformă al lui Petru, ca un testament al predecesorilor săi Țarul Alexei Mihailovici Primul loc între acești predecesori îi aparține, fără îndoială, tatălui reformatorului Acest chip reflecta primul moment al mișcării de reformă, când liderii ei nu s-au gândit încă să rupă de trecutul lor și să rupă existentul Țarul Alexei Mihailovici a adoptat o poziție în mișcarea transformatoare corespunzătoare unei astfel de concepții asupra problemei: cu un picior se sprijinea încă ferm pe antichitatea sa ortodoxă natală, iar celălalt era deja adus dincolo de linia ei și a rămas în această poziție de tranziție nehotărâtă A crescut cu o generație care pentru prima dată a fost forțată de nevoia să privească cu atenție și neliniște Occidentul eretic în speranța de a găsi acolo mijloace de a ieși din greutăți domestice, fără a renunța la conceptele, obiceiurile și credințele evlavioasei antichități Aceasta a fost singura generație dintre noi care a gândit așa: ei nu au gândit așa înainte și au încetat să mai gândească mai târziu Oamenilor din generațiile anterioare le era frică să ia chiar și mângâieri materiale din Occident, pentru a nu deteriora legământul moral al părinților și bunicilor lor, de care nu voiau să se despartă, ca la un altar; după aceea, am început să neglijăm de bunăvoie acest legământ, pentru ca mângâierile materiale împrumutate din Occident să fie cu atât mai delicioase Țarul Alexei și semenii săi și-au prețuit antichitatea ortodoxă nu mai puțin decât strămoșii lor; dar de ceva vreme au fost siguri că este posibil să se etaleze într-un caftan german, chiar să se uite la distracție străină, o "acțiune de comedie", și, în același timp, să păstreze intacte acele sentimente și concepte care sunt necesare pentru a gândi cu evlavie teama de posibilitatea de a

întrerupe postul în Ajunul Bobotezei Crăciunului către Stele Țarul Alexei s-a născut în A absolvit un curs complet de educație rusă antică, sau predare verbală, după cum se spunea atunci Conform rutinei pedagogiei de atunci, în al șaselea an a fost întemnițat pentru un primer, special alcătuit pentru el de către grefierul patriarhal la ordinul bunicului său, Patriarhul Filaret, - un cunoscut primer rus antic cu titluri, porunci , un scurt catehism etc L-a învățat pe prinț, așa cum era obiceiul la curtea Moscovei, grefier al unuia dintre ordinele Moscovei Un an mai târziu, au trecut de la alfabet la citirea capelei, cinci luni mai târziu la psaltire, după alte trei au început să studieze Faptele Apostolilor, șase luni mai târziu au început să învețe cum se scrie, în anul al nouălea, grefierul cântător, adică regentul corului palatului, a început să învețe Okhta (Oktoih), o carte liturgică muzicală, din care opt luni mai târziu au trecut la studiul "cântului groaznic", adică cântările bisericești ale Patimilor Săptămâna, deosebit de grea în melodia lor - și de vreo zece ani prințul era pregătit, a parcurs întregul curs al vechiului învățământ gimnazial rusesc: putea să citească inteligent orele din biserică și, nu fără succes, să cânte cu diaconul în kliros după notele de cârlig ale sticherei și canonului În același timp, a studiat până la cel mai mic detaliu ritul slujbelor bisericești , în care se putea certa cu orice funcționar monahal și chiar de catedrală Prințul de pe vremuri s-ar fi oprit probabil acolo Dar Alexei a fost crescut într-o altă epocă, în poporul căruia o vagă nevoie de a păși mai departe în tărâmul misterios al înțelepciunii elene și chiar latină bătea cu insistență în cap, pe lângă care, evitându-se timid și făcând semn, evlaviosul alfabet rus de secolele trecute alergau Germanul, cu trucurile lui nou inventate, care urcase deja în rândurile militarilor ruși, a pătruns și el în camera copiilor din palatul suveranului În mâinile copilului Alexei era deja "distracție", un cal de muncă germană și "cărți" germane, poze cumpărate în Vegetable Row pentru altyn bani (o rublă și jumătate cu banii noștri), și chiar și pentru copii armură realizată pentru prinț de către meșterul german Peter Shalt Când prințul avea - ani, poseda deja o mică bibliotecă, compusă în principal din cadouri de la bunicul, unchii și un profesor, care conținea volume În cea mai mare parte, acestea erau cărți de scripturi și cărți liturgice; dar între ele erau deja o gramatică tipărită în Lituania, cosmografie și un fel de lexic publicat în Lituania În plus, principalul educator al principelui a fost boierul B I Morozov, unul dintre primii boieri ruși, care era puternic dependent de vestul european El a introdus metoda educației vizuale în programa țarevicului, l-a introdus în unele subiecte prin imagini gravate germane; a introdus și o altă noutate și mai îndrăzneață în palatul suveranului Moscovei, îmbrăcând țareviciul Alexei și fratele său în haine germane În anii săi de maturitate, țarul Alexei a reprezentat o combinație extrem de atractivă a calităților bune ale unui rus străvechi, credincios vremurilor de demult, cu înclinație pentru inovații utile și plăcute El a fost un model de evlavie, al acelei evlavie ordonate, precis măsurate și ferm învățate, la care a lucrat atât de mult și de mult timp simțământul religios al Rusiei antice iar sâmbăta regele mânca o dată pe zi, iar hrana lui consta din varză, ciuperci de lapte și fructe de pădure - toate fără ulei; în zilele de luni, miercuri şi vineri, în timpul tuturor posturilor, nu mânca şi nu bea nimic În biserică, stătea câteodată cinci sau șase ore la rând, făcea o mie de prosternari la pământ, iar în alte zile și o mie și jumătate Era un bătrân pelerin rus devotat care combina armonios și din toată inima munca trupească cu tensiunea

sentimentului religios în isprava mântuirii spirituale Această evlavie a avut o influență puternică atât asupra conceptelor de stat, cât și asupra relațiilor cotidiene ale lui Alexei Fiul și succesorul țarului, care se bucura de o putere limitată, dar el însuși un conducător complet autocrat, țarul Alexei s-a ținut ferm de acea concepție înaltă a puterii țarului, care a fost dezvoltată de vechea societate moscovită Legenda lui Ivan cel Groaznic sună în cuvintele țarului Alexei: "Dumnezeu ne-a binecuvântat și ne-a dat, suveran, să conducăm și să raționăm poporul nostru în est și în apus și în sud și în nord cu adevărat" Dar conștiința puterii autocratice în manifestările ei a fost înmuiată de blândețea pioasă, de smerenia profundă a țarului, care încerca să nu uite omul în sine În țarul Alexei nu există nici măcar o umbră de aroganță, acea poftă de putere gâdilată și suspectă, sensibilă, de care suferea Groznîi "Este mai bine să repari un pescuit în fața lui Dumnezeu cu lacrimi, zel și răutate (smerenie) decât prin forță și glorie (aroganță)", i-a scris el unuia dintre guvernatorii săi Această combinație de putere și blândețe l-a ajutat pe țar să se înțeleagă cu boierii, cărora, sub autocrația sa, le-a acordat o largă participare la guvernare; a împărți puterea cu ei, a acționa mână în mână cu ei, era pentru el un obicei și o regulă, și nu o victimă sau o concesie nefericită față de circumstanțe "Și noi, marele suveran", i-a scris el prințului Nikita Odoevski în , "în fiecare zi cerem creatorului și Preacuratei sale Născătoare de Dumnezeu și tuturor sfinților pe care Domnul Dumnezeu ni-i dăruiește nouă, marelui suveran și ție, boierii, cu noi în unanimitate oamenii lui de lumină guvernează într-adevăr totul în mod egal" S-a păstrat o notă a țarului Alexei, foarte caracteristică pentru acest gen, un scurt rezumat a ceea ce trebuia să fie discutat la o ședință a Dumei Boierești Acest document arată modul în care țarul se pregătea pentru ședințele Dumei: el nu numai că a notat ce întrebări să propună pentru discuție de către boieri, ci a subliniat și ce să vorbească despre el însuși, cum să rezolve cutare sau cutare problemă A făcut întrebări despre ceva, a notat cifrele; altfel, nu s-a format încă o părere și nu știe cum vor vorbi boierii; despre celălalt are o părere nehotărâtă, pe care o va refuza dacă se opun Pe de altă parte, asupra unor întrebări a făcut o judecată fermă și se va încăpățâna să o susțină în consiliu: acestea sunt tocmai întrebări de simplă justiție și conștiinciozitate oficială Guvernatorul Astrahanului, conform zvonurilor, le-a cedat kalmukilor captivii ortodocși pe care i-au capturat Țarul a hotărât să-i scrie "cu furtună și cu milă", iar dacă zvonul era adevărat, va fi executat de moarte, sau măcar să-i taie mâna și exilat în Siberia Această notă descrie cel mai clar simplitatea și directitatea atitudinii regelui față de consilierii săi, precum și atenția sa față de îndatoririle sale guvernamentale Obiceiurile și conceptele sociale în alte cazuri au depășit bunele calități și înclinații ale regelui Omul puternic din Rusia antică a uitat atât de ușor că nu era singura persoană din lume și nu a observat granița până la care se extinde voința lui și dincolo de care începe dreptul și decența obligatorie a altcuiva Vechea evlavie rusească avea un câmp de acțiune destul de limitat, susținea sentimentul religios, dar înfrâna slab voința Din fire, vioi, impresionabil și agil, Alexei suferea de un temperament, își pierdea ușor cumpătul și dădea prea mult loc limbii și mâinilor Odată, în vremea relațiilor deja tensionate cu Nikon, țarul, revoltat de aroganța patriarhului, s-a certat cu el în biserică în Vinerea Mare din cauza unui rit bisericesc și l-a certat cu abuzurile obișnuite de atunci asupra oamenilor puternici din Moscova, nu excluzându-l pe patriarh

însuși, numindu-l pe Nikon țăran, fiu Altă dată, în iubita sa mănăstire Savva Storozhevsky, pe care o reconstruise recent, țarul a sărbătorit amintirea sfântului ctitor al mănăstirii și renovarea mănăstirii în prezența Patriarhului Macarie al Antiohiei La utrenia solemnă, cititorul a început să citească din viața sfântului cu exclamația obișnuită: binecuvântează, părinte Țarul a sărit de pe scaun și a strigat: "Despre ce vorbești, omule, fiule: binecuvântează, părinte? Patriarhul este aici; spune: binecuvântează, domnule!" În timpul slujbei, regele se plimba printre călugări și îi învăța să citească cutare și cutare, să cânte cutare și cutare; daca au gresit, i-a corectat cu abuz, se comporta ca un insotitor si un paznic al bisericii, a aprins si stins lumanari, a scos funinginea din ele, in timpul slujbei nu a incetat sa vorbeasca cu patriarhul vizitator care stătea lângă el, el era în biserică ca acasă, de parcă nimeni nu era asupra lui nici bunătatea naturii, nici gândul la demnitatea demnității, nici efortul de a fi evlavios și cumsecade, nu l-au ridicat pe țar nici măcar un centimetru deasupra cel mai nepoliticos dintre supușii săi Sentimentul religios și moral a fost spulberat de un temperament prost manierat și chiar și mișcările bune ale sufletului au primit o expresie obscenă Irascibilitatea regelui a fost trezită cel mai adesea de o întâlnire cu ultraj moral, mai ales cu fapte în care se dezvăluiau lăudăroșenia și aroganța Cel ce umblă lăudându-se este întotdeauna rușinat: așa a fost observația lumească a regelui În , prințul Khovansky a fost învins în Lituania și și-a pierdut aproape toată armata de douăzeci de mii Țarul i-a întrebat pe boierii din Duma ce să facă Boierul I D Miloslavsky, socrul țarului, care nu fusese în campanii, a declarat pe neașteptate că, dacă suveranul i-ar acorda, îi va da comanda asupra armatei, în curând îl va aduce prizonier pe însuși regele Poloniei "Cum îndrăznești," i-a strigat țarul, "tu, un om suferind, un omuleț slab, te lauzi cu priceperea ta în treburile militare! Când mergeai cu regimente, ce victorii ai dat peste inamic?" Spunând acestea, țarul a sărit în sus, i-a dat bătrânului o palmă, i-a tras barba și, dându-l afară din cameră, a trântit cu forță ușile în urma lui Țarul va izbucni la un lăudăros sau un răufăcător, poate chiar să-și pună pumnii în acțiune dacă cel vinovat este la îndemână și, cu siguranță, îl va certa pe mulțumirea inimii: Alexei a fost un maestru al blestemului cu acel abuz rafinat că numai bună fire rusă indignată și neiertătoare o poate certa Vistitierul Mănăstirii Savvin Storozhevsky, părintele Nikita, după ce a băut, s-a luptat cu arcașii care stăteau în mănăstire, și-a pironit maistrul (ofițerul) și le-a ordonat să arunce armele și hainele de tir cu arcul în afara curții mănăstirii Țarul a fost indignat de acest act, "a început să plângă, a umblat în întuneric", conform propriei sale recunoașteri Nu a putut rezista și a scris o scrisoare formidabilă unui călugăr violent Adresa însăși a mesajului este caracteristică: "De la țarul și marele duce Alexei Mihailovici al întregii Rusii până la dușmanul lui Dumnezeu și uratorul lui Dumnezeu și vânzătorul de Hristos și distrugătorul casei făcătoare de minuni și Satana cu gânduri asemănătoare, inamicul blestemat, pinten inutil și răufăcător viclean, Trezorierul Mikita " Dar un val de mânie regală a izbucnit peste gândul care nu a părăsit niciodată țarul, că nimeni pe pământ nu este fără păcat în fața lui Dumnezeu, că în judecata lui toți sunt egali, atât regii, cât și supușii: în momentele de puternică iritare, Alexei încerca să nu uite fie în sine, fie într-un supus vinovat "Da, și știi că pentru tine, înger satanic", a scris regele într-o scrisoare către vistiernic, "că cinstea ta aici este potrivită și dragă numai ție și tatălui tău

diavolul și mie, păcătosul, această cinste este ca ţărâna, şi suntem dragi lui Dumnezeu Sunt gândurile noastre cu inima înaltă dragi ţie, atâta timp cât nu ne este frică de Dumnezeu Suveranul autocrat, care l-ar putea arunca pe părintele Mikita de pe fața pământului ca pe un fir de praf, scrie în continuare că el însuși, cu lacrimi, va cere milă de la făcătorul de minuni Ven Savva, pentru a-l apăra de vistiernicul rău minte: "În acest secol Dumnezeu ne va judeca împreună cu tine și, în afară de asta, nu am ce să mă apăr de tine" Cu bunătate și blândețe de caracter, acest respect pentru demnitatea umană într-un subiect a produs un efect fermecător asupra prietenilor și dușmanilor și i-a câștigat lui Alexei porecla de "cel mai tăcut țar" Străinii nu puteau fi surprinși că acest țar, cu puterea sa nelimitată asupra unui popor obișnuit cu sclavia completă, nu a încălcat proprietatea nimănui, nici viața nimănui, nici onoarea nimănui (cuvintele ambasadorului austriac Meyerberg) Faptele rele ale altora l-au cântărit foarte mult asupra lui, mai ales pentru că i-au impus o datorie contrară lui de a-i pedepsi Furia lui era iute la minte, trecută de o fulgerare de moment, nu se extinde mai departe de amenințări și lovituri, iar regele a fost primul care a întâlnit victima cu iertare și împăcare, încercând să-l mângâie pentru a nu se enerva Suferind de obezitate, țarul l-a numit cândva pe german "dokhtur" pentru a-și deschide sângele; simțindu-se ușurat, din obișnuința de a împărtăși fiecare plăcere cu ceilalți, el a sugerat ca și nobilii săi să facă aceeași operație Un boier Streșnev, o rudă maternă a țarului, nu a fost de acord cu acest lucru, referindu-se la bătrânețea lui Regele a izbucnit și l-a bătut pe bătrân, spunând: "Sângele tău este mai prețios decât al meu? Sau te consideri cel mai bun dintre toți?" Dar curând regele nu a știut să-l liniștească pe cel jignit, ce cadouri să-i trimită, ca să nu fie supărat, să uite ofensa Lui Alexei îi plăcea să aibă pe toți în jurul lui vesele și mulțumiți; Cel mai insuportabil dintre toate era gândul că cineva era nemulțumit de el, mormăi la el, că face pe cineva de rușine El a fost primul care a început să slăbească severitatea etichetei primare stabilite la curtea de la Moscova, care a făcut relațiile cu instanța atât de dificile și tensionate Condescendea la o glumă cu curtenii, mergea să-i viziteze cu ușurință, îi invita la ospețele lui de seară, le dădea apă, intra îndeaproape în treburile lor casnice Capacitatea de a intra în poziția celorlalți, de a înțelege și de a lua la inimă durerea și bucuria lor a fost una dintre cele mai bune trăsături ale caracterului regelui Este necesar să citiți scrisorile sale consolatoare către Prince Nick Odoievski cu ocazia morții fiului său și lui Ordin-Nashchokin cu ocazia evadării fiului său în străinătate - trebuie să citiți aceste scrisori sincere pentru a vedea până la ce culme de delicatețe și sensibilitate morală această capacitate de a fi impregnată de durerea altuia ar putea crește chiar și o persoană instabilă În , fiul Prințului Nick Odoevski, care a servit atunci ca guvernator la Kazan, a murit de febră aproape în fața regelui Țarul i-a scris bătrânului său tată să-l consoleze și, printre altele, a scris: "Și tu, boierul nostru, să nu te întristezi peste măsură, dar e imposibil, ca să nu te întristezi și să plângi, și trebuie să plângi , numai cu măsură, ca să nu se mânie Dumnezeu" Autorul scrisorii nu s-a limitat la o relatare detaliată a morții neașteptate și la un flux abundent de mângâieri pentru tatăl său; după ce a terminat scrisoarea, nu a putut rezista, a mai adăugat: "Prințul Nikita Ivanovici! nu te întrista, ci încrede-te în Dumnezeu și fii de încredere în noi" În , fiul lui Ordin-Nashchokin, un tânăr de mare promisiune, care a fost transformat de profesori străini cu povești despre Europa de Vest, a

fugit în străinătate Tatăl a fost teribil de stânjenit și zdrobit, el însuși i-a înștiințat regelui nenorocirea și i-a cerut demisia Regele a știut să înțeleagă astfel de situații și i-a scris tatălui său o scrisoare sinceră, în care îl apăra de el însuși Printre altele, el a scris: "Cereți să vă dați demisia; de ce ați ajuns să cereți asta? Cred că dintr-o tristețe incomensurabilă Și ce este surprinzător în faptul că fiul tău a păcălit? să privească lumea a lui Dumnezeu și a faptelor lui; precum o pasăre zboară încoace și încolo și, după ce a coborât, zboară spre cuibul ei, așa fiul tău își va aminti cuibul și afecțiunea lui spirituală și se va întoarce curând la tine Țarul Alexei Mihailovici a fost cel mai bun om, un suflet rusesc glorios Sunt gata să văd în el pe cel mai bun om al Rusiei antice, cel puțin nu cunosc un alt rus antic care să facă o impresie mai plăcută - dar nu pe tron A fost mai degrabă pasiv Natura sau creșterea a fost vina faptului că a dezvoltat în principal acele calități care au un astfel de preț în viața de zi cu zi, aduc atât de multă lumină și căldură relațiilor domestice Dar cu sensibilitate morală, țarului Alexei îi lipsea energia morală Iubea oamenii și le-a urat toate cele bune, pentru că nu dorea ca ei să-i supere bucuriile personale liniștite cu durerea și plângerile lor În el, ca să spunem așa, a existat mult din acel sibaritism moral care iubește bunătatea, pentru că bunătatea trezește senzații plăcute Dar era puțin capabil și puțin dispus să apere sau să ducă la îndeplinire ceva, precum și să se lupte mult timp cu orice Alături de oameni de afaceri talentați și cinstiți, a plasat în funcții importante oameni pe care el însuși îi prețuia foarte puțin Observatorii, fără prejudecăți, dar și nepărtinitori, au făcut impresii inconsecvente, din care s-a făcut o judecată atât de generală despre rege, că el era cel mai bun și mai înțelept suveran, dacă nu s-ar fi supus unor sfetnici răi și proști Nu era nimic marțial în țarul Alexei; mai puțin de toate avea dorința și capacitatea de a merge mai departe, de a îndemna și de a îndruma oamenii, deși uneori îi plăcea să "smilească" cu propria sa mână, adică să bată un servitor defect sau fără scrupule Contemporanii, chiar străini, recunoșteau în el talente naturale bogate; receptivitatea și curiozitatea l-au ajutat să dobândească o erudiție remarcabilă pentru acea vreme, nu numai în scrisul divin, ci și în scrierea laică; se spunea despre el că era "obișnuit cu multe științe filozofice"; spiritul vremurilor, nevoile momentului au trezit și gânduri, au pus întrebări noi Această emoție s-a reflectat în înclinațiile literare ale țarului Alexei Îi plăcea să scrie și a scris mult, mai mult decât oricare dintre țarii ruși antici după Ivan cel Groaznic A încercat să prezinte istoria campaniilor sale militare, a făcut chiar experimente în poezie: s-au păstrat câteva rânduri scrise de el, care i-ar putea părea autorului a fi poezie El a lăsat majoritatea scrisorilor unor persoane diferite În aceste scrisori există multă inocență, veselie, uneori tristețe sinceră și o înțelegere subtilă a relațiilor umane zilnice strălucește, o evaluare adecvată a fleacurilor de zi cu zi și a oamenilor obișnuiți, dar nici acele îndrăznețe și vioaie de gândire, nici acea ironie - nimic care să fie atât de abundent în mesajele lui Ivan cel Groaznic Cu țarul Alexei totul este dulce, elocvent, uneori vioi și figurat, dar în general totul este reținut, moale, plictisitor și puțin dulce Autorul este, evident, un om al ordinii, și nu al ideilor și al entuziasmului, gata să deranjeze ordinea în numele unei idei; era gata să se lase dus de tot ce este bun, dar de nimic exclusiv, pentru a nu distruge echilibrul calm nici în sine, nici în jurul lui Întoarcerea minții și a inimii lui s-a reflectat cu o acuratețe surprinzătoare în silueta sa plină, chiar

obeză, cu fruntea joasă, o față albă încadrată de o barbă frumoasă, cu obraji roșii plinuți, păr blond, cu trăsături blânde și ochi blânzi Acest țar a trebuit să stea în fluxul celor mai importante mișcări interne și externe Relațiile versatile, vechi și recente, suedeză, poloneză, crimeea, turcă, rusă occidentală, sociale, ecleziastice, parcă intenționat, s-au agravat în timpul acestei domnii, s-au întâlnit și s-au amestecat, s-au transformat în întrebări urgente și au cerut soluții, nerespectându-le ordinea istorică, iar peste toate, ca o cheie comună a soluționării lor, a stat întrebarea principală: dacă să rămână credincioși antichității native, sau să ia lecții de la străini? Țarul Alexei a rezolvat această problemă în felul său: pentru a nu alege între antichitate și inovație, nu s-a rupt de prima și nu s-a îndepărtat de cea din urmă Obiceiurile, rudenia și alte relații l-au legat de cei mai vechi; nevoile statului, receptivitatea la tot ce este bun, simpatia personală l-au tras de partea oamenilor deștepți și energici care, în numele binelui poporului, doreau să facă afaceri nu pe vechiul mod Țarul nu s-a amestecat cu acești inovatori, ba chiar i-a susținut, ci doar până la primul gând, până la prima obiecție energetică din mințile vechi Dus de noile tendințe, țarul s-a abătut în multe privințe de la ordinea vieții din Vechiul Testament, a mers într-o trăsură germană, și-a luat soția cu el la vânătoare, a dus-o pe ea și copiii la distracție străină, "spectacole de comedie" cu muzică și dansuri , dădeau de băut nobililor și mărturisitorului bețivii la sărbătorile de seară, mai mult, Nemchins sufla în pipă și cânta la orgă; le-a dat copiilor un profesor, un călugăr savant rus occidental, care a dus învățătura mai departe decât Cartea Orelor, Psaltirea și Oktoikh, le-a învățat pe prinți latină și poloneză Dar țarul Alexei nu a putut deveni șeful unei noi mișcări și să-i dea o anumită direcție, să găsească oamenii necesari pentru aceasta, să le arate căile și metodele de acțiune Nu s-a împotrivit să smulgă florile culturii străine, dar nu a vrut să-și murdărească mâinile în munca modestă de a o semăna pe pământul rusesc În ciuda caracterului său pasiv, a atitudinii sale bune și nehotărâte față de întrebările vremii, țarul Alexei a contribuit foarte mult la succesul mișcării reformiste Cu impulsurile sale adesea dezordonate și inconsecvente pentru nou și cu capacitatea sa de a netezi și a așeza totul, el a îmblânzit gândul rusesc timid la influențe venite dintr-o latură străină El nu a dat idei călăuzitoare pentru reformă, dar i-a ajutat pe primii reformatori să-și prezinte ideile, le-a dat ocazia să se simtă liberi, să-și arate puterea și le-a deschis un drum destul de spațios pentru a lucra: nu le-a dat fie un plan, fie o direcție pentru transformări, dar a creat o stare de spirit transformatoare Ne vom familiariza cu unul dintre acești oameni de afaceri ai direcției transformatoare, în plus, cu unul dintre cei mai apropiați angajați ai țarului Alexei, care pare să fie asemănător cu el în principalele trăsături ale caracterului său, și totuși - ce diferență în selecția lor , stoc general și manifestare de proprietăți similare! F M RTICHEV Aproape tot timpul domniei lui Alexei Mihailovici, Fiodor Mihailovici Rtișciov, patul său apropiat, și apoi majordomul și tutorele (unchiul) bătrânului țarevici Alexei, Fiodor Mihailovici Rtișciov, a fost inseparabil cu el, slujind în departamentul palatului Avea aproape aceeași vârstă cu țarul Alexei, s-a născut cu patru ani mai devreme decât el ( ) și a murit cu trei ani înainte de moartea sa ( ) Pentru observatorii din afară, el era greu de observat: să nu se prezinte, să rămână în umbră era obiceiul lui lumesc Este bine că unii contemporani ne-au lăsat o mică viață a lui Rtișchev, care arată mai mult ca un elogiu decât o biografie, dar cu câteva

trăsături curioase ale vieții și caracterului acestui "soț milostiv", așa cum îl numește biograful Era unul dintre acei oameni rari și puțin ciudați care nu au deloc ego Contrar instinctelor naturale și obiceiurilor primordiale ale oamenilor, Rtișciov, în porunca lui Hristos de a-și iubi aproapele ca pe sine însuși, a împlinit doar prima parte: nu s-a iubit pe sine de dragul aproapelui său - o persoană complet evanghelică, al cărei drept obrazul pur și simplu, fără lăudăroși și calcul, a fost înlocuit cu cel care lovește în stânga, de parcă ar fi fost o cerință a legii fizice, și nu o ispravă de smerenie Rtișchev nu înțelegea resentimentele și răzbunarea, la fel cum unii nu cunosc gustul vinului și nu înțeleg cum se poate bea un lucru atât de neplăcut Un anume Ivan Ozerov, odată favorizat de Rtișciov și educat la Academia de la Kiev cu ajutorul lui, a devenit mai târziu dușmanul său Rtișciov era șeful lui, dar nu a vrut să-și folosească puterea, ci a încercat să-și stingă vrăjmașia cu smerenie și bunăvoință încăpățânată; a venit la locuința lui, a bătut în liniște la ușă, a fost refuzat și a venit din nou Alungat din răbdare de o blândețe atât de persistentă și de enervantă, proprietarul l-a lăsat să intre, l-a certat și l-a strigat Fără să-i răspundă mustrării, Rtișciov l-a părăsit în tăcere și s-a întors din nou cu salutări, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat Acest lucru a continuat până la moartea unui inamic încăpățânat, pe care Rtișchev l-a îngropat, așa cum sunt îngropați prietenii buni Din întreaga rezervă morală, extrasă de Rusia antică din creștinism, Rtișciov a adus în sine cea mai dificilă și mai asemănătoare vitejie rusă antică - smerenia Țarul Alexei, care a crescut cu Rtișchev, desigur, nu a putut să nu se atașeze de o astfel de persoană Rtișciov și-a folosit influența ca favorit regal pentru a fi un făcător de pace la curte, pentru a elimina vrăjmășia și ciocnirile, pentru a reține oameni puternici și aroganți sau fără compromisuri precum boierul Morozov, protopopul Avvakum și însuși Nikon Rtișciov a reușit într-un rol atât de dificil cu atât mai ușor pentru că știa să spună adevărul fără supărare, nu ciupia ochii nimănui cu superioritate personală, era complet străin de pedigree și de vanitatea birocratică, ura scorurile parohiale și refuza pe boier demnitatea oferită lui de țar pentru creșterea unui prinț Combinația unor astfel de proprietăți a dat impresia unei prudențe rare și a unei fermități morale de nezdruncinat: cu prudență, conform remarcii ambasadorului Cezarului Meyerberg, Rtișciov, neavând încă de ani, a depășit mulți bătrâni, iar Ordin-Nashchokin îl considera pe Rtișciov cea mai puternică persoană din curtenii țarului Alexei; chiar și cazacii, pentru sinceritatea și politețea lor, doreau să-l aibă drept guvernator al țarului lor, "prințul Rusiei Mici" A fost foarte important pentru succesul mișcării de reformă faptul că Rtișciov i-a stat alături Purtând în sine cele mai bune începuturi și precepte ale vieții antice rusești, el a înțeles nevoile și neajunsurile ei și a ajuns în primul rând al liderilor în direcția reformei, iar cauza pentru care a devenit un astfel de om de afaceri nu putea fi nici rea, nici nereușită A fost unul dintre primii care și-a ridicat vocea împotriva ultrajelor liturgice deja cunoscute nouă Mai mult decât oricine sub țarul Alexei, îi pasă de instituirea educației la Moscova cu ajutorul oamenilor de știință de la Kiev și chiar a deținut inițiativa în această chestiune În fiecare minut în fața țarului și având deplina lui încredere, Rtișciov, însă, nu a devenit un lucrător temporar și nu a rămas un spectator indiferent al mișcărilor care se ridicau în jurul său A participat la o mare varietate de cazuri în numele sau din proprie inițiativă, a gestionat ordine, odată ce în a încheiat cu succes o misiune diplomatică Peste

tot s-a încercat să corecteze, să îmbunătățească starea de lucruri, Rtișciov a fost acolo cu ajutorul, mijlocirea, sfaturile sale, s-a îndreptat către orice nevoie de reînnoire, a stârnit-o deseori și a evitat-o imediat, a trecut în fundal pentru a nu jena oameni de afaceri, nu a întrerupt pe nimeni drumuri Iubitor de pace și binevoitor, nu a suportat ostilitatea, răutatea, s-a înțeles cu toți oamenii de afaceri remarcabili ai timpului său: cu Ordin-Nashchokin și cu Nikon și cu Avvakum, și cu Slavinetsky și cu Polotsky, cu toată diferența a caracterelor și tendințelor lor, el a încercat să-i țină pe Vechii Credincioși și Nikonieni în domeniul gândirii teologice, a disputei de carte, nepermițându-le să se dispute bisericești, a aranjat dezbateri în casa lui, la care Avvakum "s-a certat cu apostații", în special cu S Polotsky, până la epuizare, până la ebrietate Dacă credem știrea că ideea de bani de cupru a fost inspirată de Rtișchev, atunci trebuie să recunoaștem că influența sa guvernamentală s-a extins dincolo de limitele departamentului palatului în care a slujit Cu toate acestea, nu activitatea de stat în sensul exact al cuvântului a fost adevărata opera a vieții lui Rtișciov, căreia i-a lăsat o amintire: și-a ales un domeniu nu mai puțin dificil, dar mai puțin vizibil și mai altruist - slujind suferința și umanitate nevoiașă Biograful transmite câteva trăsături emoționante ale acestei slujiri Însoțindu-l pe țar în campania poloneză ( ), Rtișciov, pe drum, ia luat pe săraci, bolnavi și schilozi în trăsura sa, astfel încât, din aglomerație, el însuși a trebuit să se schimbe într-un cal, în ciuda multor ani de boală a picioarelor, în orașele care treceau iar sate le-au amenajat acestor oameni spitale provizorii, unde i-a tinut si i-a tratat pe cheltuiala lui si cu banii dati lui de regina pentru aceasta treaba La fel, la Moscova, a poruncit să-i adune pe cei beți și bolnavi întinși pe străzi într-un adăpost special, unde i-a ținut până la trezire și vindecare, iar pentru bolnavii terminali, bătrâni și săraci a înființat un pomană, pe care o ținea și pe cheltuiala lui A cheltuit mulți bani pentru a răscumpăra prizonierii ruși de la tătari, a ajutat prizonierii străini care locuiau în Rusia și prizonierii care erau în închisoare pentru datorii Filantropia lui a provenit nu numai din compasiune pentru oamenii neputincioși, ci și dintr-un simț al dreptății sociale A fost un act foarte amabil al lui Rtișciov când a prezentat orașului Arzamas terenul său suburban, de care orășenii aveau mare nevoie, dar pe care nu l-au putut cumpăra, deși Rtișciov avea un cumpărător privat profitabil care i-a oferit până la mii de ruble pentru el cu banii noștri În , auzind despre foametea din Vologda, Rtișciov a trimis acolo un vagon cu pâine, ca și cum i-ar fi fost încredințat de unii iubitori de Hristos, pentru a le împărți săracilor și nenorociților ca tribut pentru suflet, apoi a trimis aproximativ mii ruble către orașul în dificultate cu banii noștri, vânzând pentru acea parte din rochia și ustensilele sale Rtishchev, aparent, a înțeles nu numai nevoile altor oameni, ci și inconsecvențele sistemului social și a fost probabil primul care și-a exprimat activ atitudinea față de iobăgie Biograful își descrie îngrijorarea față de oamenii din curte, și mai ales față de țărani: a încercat să împerecheze munca și cotizațiile țăranilor cu mijloacele lor, le-a întreținut fermele cu împrumuturi, a redus prețul acesteia la vânzarea unuia dintre satele sale, forțând cumpărătorul să jure că nu le va spori munca corvée și quitrents, înainte de moarte a eliberat pe toți servitorii și a rugat moștenitorii săi, fiica și ginerele, pentru un singur lucru - pentru pomenirea sufletului său, este posibil ca să-i trateze mai bine pe ţăranii lăsaţi lui moştenire, "căci", a spus el, "sînt fraţii noştri" Nu se știe ce impresie a făcut

asupra societății atitudinea lui Rțișciov față de țăranii săi; dar faptele sale filantropice nu par să fi rămas fără influență asupra legislației În timpul domniei succesorului lui Alekseev s-a pus problema carității bisericești-stat Prin decret al țarului, cerșetorii și săracii, care mâncau de pomană, au fost desființați la Moscova, iar cei cu adevărat neputincioși au fost așezați pe conținut de stat în două cămine de pomană amenajate în acest scop, iar cei sănătoși au fost repartizați în diverse locuri de muncă La un consiliu bisericesc convocat în , țarul a propus patriarhului și episcopilor ca în toate orașele să fie înființate adăposturi și case de pomană similare, iar părinții consiliului au acceptat această propunere Deci, inițiativa privată a unei persoane influente și amabile a stat la baza unui întreg sistem de instituții bisericești și caritabile care au apărut treptat de la sfârșitul secolului al XVII-lea Iată de ce activitățile oamenilor de stat de atunci de o direcție transformatoare sunt deosebit de importante pentru că gândurile personale și eforturile lor private s-au transformat în probleme legislative care au fost dezvoltate în direcții politice sau instituții ale statului Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul A L ORDIN-NASCHOKIN Dintre personalul țarului Alexei, cel mai remarcabil dintre oamenii de stat moscoviți ai secolului al XVII-lea se remarcă ca o figură ascuțită Afanasie Lavrentievici Ordin-Nashchokin Om de stat din Moscova din secolul al XVII-lea! Expresia în sine poate părea un abuz de terminologie politică modernă Un om de stat - la urma urmei, aceasta înseamnă o minte politică dezvoltată, capabilă să observe, să înțeleagă și să dirijeze mișcările sociale, cu o viziune independentă asupra problemelor vremii, cu un program de acțiune dezvoltat și, în sfârșit, cu o anumită anvergură pentru politică activitate - o serie întreagă de condiţii a căror prezenţă nu suntem deloc obişnuiţi asumăm în vechiul stat moscovit Da, până în secolul al XVII-lea aceste condiții, într-adevăr, nu sunt vizibile în statul autocraților de la Moscova și este greu să cauți oameni de stat la curtea lor Cursul treburilor statului era apoi ghidat de rutină și de voința suveranului Mintea personală s-a ascuns în spatele ordinii, chipul a servit doar ca instrument al voinței suveranului; dar atât ordinea, cât și această voință erau supuse influenței și mai puternice a obiceiului, a tradiției În secolul al XVII-lea însă, viața statului moscovit a început să-și creeze alte căi Vechiul obicei, rutina, a fost zdruncinat; a început o cerere puternică de inteligență, de putere personală, iar voința țarului Alexei Mihailovici, pentru binele comun, era gata să se supună oricărei minți puternice și bine intenționate A L ORDIN-NASCHOKIN Țarul Alexei, am spus, creat în societatea rusă a secolului al XVII-lea starea de spirit transformatoare Primul loc în seria oamenilor de afaceri de stat, capturați de o astfel de dispoziție, aparține, fără îndoială, celui mai strălucit dintre angajații țarului Alexei, cel mai energic vestitor al aspirațiilor transformatoare ale vremii sale, boierului Afanasy Lavrentievich Ordin-Nashchokin Acest om de afaceri este de două ori curios pentru noi, pentru că a condus dubla pregătire a reformei lui Petru cel Mare În primul rând, niciunul dintre oamenii de afaceri de stat din Moscova din secolul al XVII-lea el nu a exprimat atât de multe idei și planuri transformatoare ca și el, pe care Peter le-a dus la îndeplinire ulterior Apoi, Ordin-Nashchokin a trebuit nu numai să acționeze într-un mod nou, ci și să creeze el însuși mediul pentru activitățile sale Prin origine, nu aparținea societății în care trebuia să acționeze Pepiniera privilegiată a oamenilor de afaceri politici din statul moscovit erau bătrânii boieri născuți, care priveau cu dispreț

masa nobilimii provinciale Ordin-Nashchokin a fost poate primul nobil de provincie care și-a făcut loc în cercul acestei nobilimi arogante, iar în spatele lui se întindea deja un șir de frați săi de provincie, rupând în curând rândurile dense ale aristocrației boierești Afanasi Lavrentievici era fiul unui proprietar de pământ din Pskov foarte modest; în districtele Pskov și Toropetsk din apropiere, s-a înghesuit o întreagă familie de cuib de Nașchokini, care provenea de la un militar proeminent de la curtea Moscovei din secolul al XVI-lea Din acest cuib, care devenise prăpădit după strămoșul său, a ieșit și Afanasy Lavrentievici al nostru A devenit celebru chiar și sub țarul Mihai: a fost numit în repetate rânduri în comisiile ambasadei pentru a delimita granițele cu Suedia La începutul domniei lui Alekseev, Ordin-Nashchokin era deja considerat în patria sa un om de afaceri proeminent și un slujitor zelos al guvernului de la Moscova De aceea, în timpul rebeliunii de la Pskov din , rebelii intenționau să-l omoare Când această rebeliune a fost calmată de regimentele de la Moscova, Ordin-Nashchokin a dat dovadă de multă zel și pricepere De atunci, a urcat în sus Când a izbucnit războiul cu Polonia în , i s-a încredințat un post extrem de dificil: cu forțe militare mici, a trebuit să păzească granița Moscovei de Lituania și Livonia A făcut o treabă excelentă cu sarcina care i-a fost atribuită În , a început războiul cu Suedia, iar țarul însuși a pornit într-o campanie lângă Riga Când trupele moscovite au luat unul dintre orașele livoniene de pe Dvina, Kokenhausen (vechiul Kukeynos rus, care a aparținut cândva prinților Polotsk), Nașchokin a fost numit guvernator al acestui oraș și al altor orașe nou cucerite În această funcție, Ordin-Nashchokin face afaceri militare și diplomatice foarte importante: păzește granița, cucerește orașele livoniene și corespondează cu autoritățile poloneze; nici o afacere diplomatică importantă nu se face fără participarea lui În , prin eforturile sale, a fost încheiat armistițiul Valiesar cu Suedia, ai cărui termeni au depășit așteptările țarului Alexei însuși În , Ordin-Nashchokin a servit ca guvernator în Pskovul său natal În cele din urmă, a făcut cel mai important și dificil serviciu guvernului de la Moscova: după negocieri obositoare de opt luni cu reprezentanții polonezi, a încheiat în ianuarie la Andrusovo un armistițiu cu Polonia, care a pus capăt devastatorului război de treisprezece ani pentru ambele părți În aceste negocieri, Nashchokin a dat dovadă de multă ingeniozitate diplomatică și capacitate de a se înțelege cu străinii și a scos din polonezi nu numai ținuturile Smolensk și Seversk și estul Rusiei Mici, ci și din vestul Kievului cu districtul Încheierea armistițiului Andrusovo l-a pus pe Atanasie foarte sus în guvernul de la Moscova, l-a făcut o faimă diplomatică puternică Făcând toate aceste lucruri, Nashchokin a urcat rapid pe scara oficială Nobil al orașului după patrie, după origine, la încheierea armistițiului menționat mai sus, i s-a acordat un boier și numit administrator șef al Ordinului Ambasadorial cu titlul tare de "marele sigiliu regal și marea ambasadă a statului afacerilor salvatorului" , adică a devenit cancelar de stat Aceasta a fost cariera de serviciu a lui Nashchokin Patria sa a avut o oarecare semnificație în destinul său Regiunea Pskov, care se învecinează cu Livonia, are de multă vreme relații strânse cu germanii și suedezii vecini Cunoașterea timpurie cu străinii și relațiile frecvente cu aceștia i-au oferit lui Nashchokin posibilitatea de a observa și studia cu atenție țările din Europa de Vest cele mai apropiate de Rusia Acest lucru a fost facilitat și de faptul că în tinerețe Ordin-Nashchokin a fost oarecum destul de norocos să primească o educație bună: știa, vorbeau, matematică, latină și germană Circumstanțele de serviciu l-au forțat să se familiarizeze

cu limba poloneză Așa că s-a pregătit devreme și temeinic pentru rolul unui om de afaceri în relațiile statului moscovit cu Occidentul european Tovarășii săi din serviciu au spus despre el că "cunoaște afacerile germane și cunoaște obiceiurile germane" Observarea atentă a comenzilor străine și obiceiul de a le compara cu cele interne l-au făcut pe Nașchokin un admirator înfocat al Europei de Vest și un critic crud al vieții domestice Astfel, a renunțat la izolarea națională și exclusivitatea și și-a dezvoltat propria gândire politică specială: a fost primul care a proclamat între noi regula că "nu este o rușine pentru un om bun să învețe din afară, de la străini, chiar și de la dușmanii săi " După el au rămas o serie de hârtii, rapoarte oficiale, note sau rapoarte către țar pe diverse probleme politice Acestea sunt documente foarte interesante pentru a-l caracteriza atât pe Nashchokin însuși, cât și mișcarea transformatoare a timpului său Se vede că autorul este un vorbitor și un condei vioi; nu fără motiv chiar şi duşmanii au recunoscut că Atanasie ştia să scrie "conjunctiv", lin Avea și o altă calitate, și mai rară - o minte subtilă, tenace și încăpătoare, capabilă să înțeleagă rapid o situație dată și să combine condițiile minutei în felul său A fost un maestru al construcțiilor politice ciudate și neașteptate Era greu să mă cert cu el Chibzuit și plin de resurse, făcea uneori diplomați străini cu care negocia din răbdare, iar aceștia îl învinovățeau pentru dificultatea de a avea de-a face cu el: n-ar fi ratat nici cea mai mică greșeală, nicio inconsecvență în dialectica diplomatică, acum agăța și încurca un dușman greșit sau miop, îl va otrăvi cu intenții pure, inspirate chiar de el, pentru care comisarii polonezi l-au învinuit cândva, vorbind cu el Această direcție a minții era combinată în el cu o conștiință neliniștită, cu obiceiul de a ciuli ochii oamenilor cu incompetența lor El a considerat că era de datoria lui să mormăie după adevăr și bunul simț și chiar a găsit o mare plăcere în asta În scrisorile și rapoartele sale către țar, o notă sună cel mai ascuțit: toate sunt pline de plângeri neîncetate și adesea foarte amare cu privire la poporul Moscovei și la ordinea Moscovei Ordin-Nashchokin mormăie mereu despre orice, este nemulțumit de orice: instituții guvernamentale și obiceiuri de ordine, organizare militară, obiceiuri și concepte ale societății Simpatiile și antipatiile sale, puțin împărtășite de alții, i-au creat o poziție incomodă, ambiguă în societatea moscovită Atașamentul său față de ordinea vest-europeană și cenzura proprie au fost plăcute de străinii care îi erau apropiați, care recunosc condescendent în el un "imitator inteligent" al obiceiurilor lor Dar același lucru l-a făcut mulți dușmani în rândul propriului său popor și a dat motiv pentru nebunia lui Moscova să râdă de el, să-l numească "străin" Ambiguitatea poziției sale a fost sporită de originea și caracterul său Prietenii și dușmanii l-au recunoscut ca pe un om cu o minte ascuțită cu care avea să ajungă departe; prin aceasta a jignit multe contra vanități, și cu atât mai mult cu cât nu a urmat calea obișnuită căreia i-a fost destinat de origine, iar dispoziția sa aspră și oarecum îndrăzneață nu a atenuat aceste ciocniri Nașciokin era un străin în lumea serviciului moscovite și, ca novice politic, a trebuit să lupte pentru a-și ocupa funcția oficială, simțind că fiecare pas înainte îi crește numărul dușmanilor săi, în special în rândul nobilimii boierești din Moscova Această situație a dezvoltat felul său particular de a se menține într-o societate ostilă El știa că singurul său sprijin era țarul, căruia nu-i plăcea aroganța și, încercând să-și asigure acest sprijin, Nașchokin s-a acoperit în fața țarului de dușmanii săi cu aspectul unei modestii conduse, până la smerenie

înjosire El nu-și prețuiește foarte mult serviciul, dar nu pune mai sus serviciul nobililor săi dușmani și peste tot se plânge amar de ei "În fața tuturor oamenilor", îi scrie țarului, "pentru cauza ta suverană, nimeni nu este urât la fel de mult ca mine", se autointitulează "un omuleț calomniat și urât, care nu are unde să-și pună capul păcătos " În cazul oricărei dificultăți sau ciocniri cu dușmani influenți, el cere regelui să-l destituie din serviciu, ca un slujitor incomod și inept, de care nu poate decât să sufere interesul statului "Ei urăsc afacerile suveranului de dragul meu, iobagul tău", îi scrie țarului și îi cere "să-l arunci pe iobagul tău dezgustat din afacere" Dar Atanasie își cunoștea propria valoare și despre modestia lui se putea spune că a fost o prefăcută smerenie mai mult decât mândrie, ceea ce nu l-a împiedicat să se considere direct un om nu al acestei lumi: "Dacă aș fi din lume, lumea și-ar iubi pe ale sale" - i-a scris țarului, plângându-se de rea-voința generală față de el Este dezgustător pentru oamenii chibzuiți să asculte rapoartele și sfaturile lui, pentru că "nu văd căile adevărului și inimile lor sunt amorțite de invidie" O ironie diabolică răsună în cuvintele lui când îi scrie țarului despre superioritatea guvernamentală a nobilimii boierești în comparație cu persoana sa handicapată "Oamenii chibzuiți nu au nevoie de mine, nu au nevoie de afaceri atât de mari de stat Se cuvine ca asemenea treburi să fie de la boierii din apropiere: sunt familii grozave, și mulți prieteni, știu să aibă o vastă sens în toate și să știu să trăiesc; îți dau, mare suveran, sărutarea crucii mele, nu îndrăznesc să țin în urma mea din lipsa minții mele mici Regele l-a susținut îndelung și cu insistență pe omul de afaceri rebel și impetuos, a îndurat cu răbdare plângerile și reproșurile sale plictisitoare, l-a asigurat că nu are de ce să se teamă, că nu va fi trădat nimănui, și-a amenințat dușmanii cu mare rușine pentru vrăjmășia cu Atanasie și a oferit el cu o marjă considerabilă de activitate Datorită acestui fapt, Ordin-Nashchokin a avut ocazia nu numai de a-și descoperi talentele administrative și diplomatice, ci și de a-și dezvolta, chiar și parțial, planurile sale politice În scrisorile sale către rege, el condamnă cele existente sau se ceartă cu oponenții mai mult decât își stabilește programul Cu toate acestea, în lucrările sale, se poate acumula un stoc semnificativ de idei și proiecte care, cu o dezvoltare practică adecvată, au putut și au devenit pentru mult timp principiile călăuzitoare ale politicii interne și externe Prima idee, asupra căreia se încăpățânează Nașchokin, a fost să luăm un model din Occident în toate, să facem totul "folosind exemplul țărilor străine terțe" Acesta este punctul de plecare al planurilor lui reformatoare; dar nu totul trebuie luat fără discernământ de la străini "Ce ne pasă de obiceiurile străine", spunea el, "rochia lor nu este pentru noi, iar a noastră nu este pentru ei" A fost unul dintre puținii occidentali care s-au gândit la ce se poate și ce nu trebuie împrumutat, care căutau acorduri între o cultură europeană comună și o identitate națională Atunci Nashchokin nu s-a putut împăca cu spiritul și obiceiurile administrației de la Moscova, ale cărei activități erau ghidate nemoderat de contururi și relații personale, și nu de interesul afacerilor de stat încredințate unuia sau aceluia om de afaceri "În țara noastră", scrie el, "ei iubesc munca sau o urăsc, în funcție nu de muncă, ci de persoana care o face: ei nu mă iubesc și, prin urmare, îmi neglijează munca " Când țarul și-a exprimat nemulțumirea lui Nașchokin pentru dezacordul său cu una sau alta persoană nobilă invidioasă, Atanasie a răspuns că nu are dușmănie personală, dar "ma doare inima pentru afacerile suveranului și nu mă lasă să tac când văd neglijența cuiva în afacerile suveranului" Deci,

ideea este în faptă și nu în fețe - aceasta este a doua regulă după care sa ghidat Nashchokin Cariera sa principală a fost diplomația, și a fost un diplomat de primă mărime, după părerea contemporanilor săi, chiar și străini; cel puțin a fost poate primul dintre oamenii de stat ruși care i-au făcut pe străini să-l respecte Englezul Collins, medicul țarului Alexei, îl numește direct pe Nașchokin un mare politician care nu va ceda niciunui dintre miniștrii europeni Dar și-a respectat și munca Diplomația este, în opinia sa, principala funcție a guvernului, și numai oamenii demni pot prelua așa ceva "Pentru afacerile de stat", a scris el, "este potrivit să îndreptăm ochii minții către oameni fără vină și aleși pentru a extinde statul din toate părțile, iar aceasta este treaba unui singur ordin Ambasador" Nashchokin avea propriile sale planuri diplomatice, opinii deosebite asupra sarcinilor politicii externe a Moscovei Trebuia să acţioneze în momentul în care cele mai delicate întrebări erau puse pe net, hrănind duşmănia ireconciliabilă a statului moscovit cu Polonia şi Suedia, întrebări despre Mica Rusie, despre coasta Baltică Circumstanțele l-au pus pe Nașchokin chiar în vârtejul relațiilor și al ciocnirilor cauzate de aceste întrebări Dar nu se simțea amețit în acest vârtej: în cazurile complicate, știa să separe importantul de zgomotos, atractivul de util, visul de realizabil A văzut că în situația de atunci și cu fondurile disponibile ale statului moscovit îi era imposibil să rezolve în totalitate problema Micăi Ruse, adică problema reunificării Rusiei de Sud-Vest cu Rusia Mare De aceea s-a înclinat spre pace și chiar spre o alianță strânsă cu Polonia și, deși cunoștea bine, așa cum spunea el, "poporul polonez zdruncinat, fără suflet și volubil", se aștepta la diverse beneficii de la o alianță cu el Apropo, spera el, creștinii turci, moldovenii și volokhii, auzind de această unire, se vor despărți de turci, iar apoi toți copiii Bisericii de Răsărit, trăind de la Dunăre până la granițele Rusiei Mari și acum despărțit de Polonia ostilă, s-ar contopi într-un popor creștin numeros, patronat de țarul ortodox al Moscovei, iar intrigile suedeze, care sunt posibile numai în timpul luptei ruso-polone, se vor opri de la sine În , ambasadorilor polonezi care au venit la Moscova pentru a confirma Tratatul Andrusov, Nașciokin, într-un discurs animat, și-a dezvoltat visele despre ce mare glorie vor acoperi toate popoarele slave și ce mari întreprinderi ar fi încununate cu succes dacă triburile care locuiesc pe noi s-au unit statele și aproape toți cei care vorbesc slava de la Adriatică până la Marea Germană și până la Oceanul de Nord, și ce glorie le așteaptă pe viitor pe ambele state, când ele, stând în fruntea popoarelor slave, se unesc sub o singură putere Ocupat cu o alianță strânsă cu un inamic vechi și chiar visând la o unire dinastică cu Polonia sub stăpânirea țarului moscovit sau a fiului său, Nașchokin a făcut o întorsătură extrem de bruscă în politica externă a Moscovei Avea propriile sale motive pentru a justifica o asemenea schimbare în cursul afacerilor Întrebarea Micul Rus în ochii lui era încă o chestiune de importanță secundară Dacă, a scris el, Cherkasy (cazacii) înșală, merită să-i susțină? Într-adevăr, odată cu anexarea estului Rusiei Mici, principalul nod al acestei probleme a fost dezlegat, Polonia a încetat să mai fie periculoasă pentru Moscova, care se stabilise ferm pe Niprul superior și mijlociu Mai mult, era imposibil să păstrezi pentru totdeauna Kievul cedat temporar și să anexezi vestul Rusiei Mici fără a comite un neadevăr internațional, fără a încălca armistițiul de la Andrusovo Iar Nashchokin a fost unul dintre rarii diplomați care posedau conștiinciozitate diplomatică, o calitate pe care diplomația a fost reticent să o suporte chiar și atunci El nu a vrut să facă nimic fără

adevăr: "Este mai bine să accept cu adevărat sfârșitul pântecelui meu rău și să fiu pentru totdeauna liber decât este contrar să fac adevărul" Prin urmare, când hatmanul Doroșenko cu Rusia Mică de vest, după ce s-a despărțit de Polonia, a cedat în fața sultanului turc și apoi și-a exprimat consimțământul de a deveni sub mâna înaltă a țarului Moscovei, Nașchokin, la cererea Moscovei dacă era posibil să acceptă pe Doroșenko în cetățenie, a răspuns cu un protest puternic împotriva unei astfel de încălcări a tratatelor, și-a exprimat chiar resentimente că i se adresează astfel de cereri incorecte În opinia sa, problema ar fi trebuit să fie condusă în așa fel încât polonezii înșiși, după ce au cântărit în mod rezonabil interesele proprii și ale Moscovei, pentru a întări alianța ruso-polonă împotriva necredincioșilor și pentru a calma Ucraina, să cedeze în mod voluntar Moscovei și Kiev, și chiar tot vestul Rusiei Mici, "și să scrie cu nebunie despre volum în Polonia este imposibil" Chiar înainte de armistițiul de la Andrusovo, Nașciokin l-a convins pe țar că "este necesar să-l suportăm cu moderație pe regele polonez", în termeni moderati, pentru ca polonezii să nu caute mai târziu prima ocazie de a se răzbuna: "luați Polotsk și Vitebsk, iar dacă polonezii devin încăpățânați, atunci aceste orașe nu sunt necesare" Într-un raport despre necesitatea unei alianțe strânse cu Polonia, Nașchokin chiar a scăpat de un indiciu neglijent cu privire la posibilitatea de a se retrage din toată Rusia Mică, și nu numai din vest, de dragul întăririi alianței Dar regele s-a răzvrătit cu înflăcărare împotriva unei astfel de lașități a favoritului său și și-a exprimat foarte energic indignarea "Acest articol", i-a răspuns țarul, "a fost dat deoparte și s-a ordonat să fie aruncat, pentru că era obscen și pentru faptul că au găsit în el o minte și jumătate, o minte puternică și o jumătate de secundă, s-a legănat de vânt Este nevrednic ca un câine să mănânce nici măcar o bucată de pâine ortodoxă (nu se cuvine ca polonezii să dețină nici măcar vestul Rusiei Mici): numai atunci, nu prin voința noastră, ci pentru păcate, el va fi vinovat Dacă ambele bucăți de pâine sfântă merg la câine - o, ce scuză va accepta cel care a permis acest lucru?Va fi răsplătit cu iad, foc al naibii și chin fără milă Omule, mergi în pace pe calea de mijloc regală, ca și tine a început, deci termină, nu te abate nici la dreapta, nici la stânga; Domnul este cu tine! Iar omul încăpățânat s-a predat suspinului evlavios al suveranului său, căruia uneori nu i-a ascultat direct, și s-a apucat ferm de o altă bucată de pâine ortodoxă, trăgând Kievul din vest, împreună cu estul Rusiei Mici, de la polonezii din Andrusovo Ideea de a uni toți slavii sub conducerea amiabilă a Moscovei și Poloniei a fost idila politică a lui Nashchokin Ca om de afaceri practic, era mai preocupat de interese de natură mai de afaceri Privirea lui diplomatică s-a întors în toate direcțiile, căutând cu atenție peste tot sau pregătind cu atenție noi profituri pentru vistierie și popor A încercat să aranjeze relații comerciale cu Persia și Asia Centrală, cu Khiva și Bukhara, a dotat o ambasadă în India, a privit spre Orientul Îndepărtat, spre China, gândindu-se la aranjarea colonizării cazaci a regiunii Amur Dar în aceste căutări, cea mai apropiată parte vestică, desigur, a rămas în prim-plan în ochii lui Marea Baltica Călăuzit de considerente economice nu mai puțin decât de cele național-politice, el a înțeles semnificația comercială, industrială și culturală a acestei mări pentru Rusia și, prin urmare, atenția sa s-a îndreptat intens către Suedia, și anume către Livonia, care, în opinia sa, ar fi trebuit fost obținută prin toate mijloacele a devenit: din această achiziție se aștepta la beneficii enorme pentru industria rusă și vistieria țarului Purtat de ideile omului de afaceri,

țarul Alexei a privit în aceeași direcție, agitat de revenirea fostelor posesiuni rusești, de achiziționarea de "paradisuri maritime" - porturile Narva, Ivan-gorod, Oreșka și întregul curs al Râul Neva cu cetatea suedeză Kantsy (Nienschanz), unde mai târziu a apărut Petersburg Dar Nashchokin a privit chestiunea mai larg și aici: el a susținut că, din cauza lucrurilor mărunte, nu trebuie să pierdem din vedere scopul principal, că Narva, Oreșek - toate acestea sunt puncte neimportante; trebuie să ajungeți direct la mare, să achiziționați Riga, al cărui debarcader deschide cea mai apropiată rută directă către Europa de Vest Să formeze o coaliție împotriva Suediei pentru a-i lua Livonia de la ea - acesta a fost gândul prețuit al lui Nașchokin, care a fost sufletul planului său diplomatic Pentru a face acest lucru, a făcut lobby pentru pace cu Hanul Crimeei, pentru o alianță strânsă cu Polonia, sacrificând vestul Rusiei Mici Acest gând nu a fost încununat de succes; dar Petru cel Mare a moștenit complet aceste gânduri ale slujitorului tatălui său Cu toate acestea, viziunea politică a lui Nashchokin nu s-a limitat la probleme de politică externă Nashchokin, în felul său, a privit ordinea administrației interne în statul moscovit: era nemulțumit atât de structura, cât și de cursul acestei administrații S-a revoltat împotriva reglementării excesive care domina administrația de la Moscova Aici totul se baza pe cea mai timidă tutelă a celor mai înalte instituții centrale asupra executorilor subordonați: organele executive erau instrumente oarbe ale ordinelor date de sus Nashchokin a cerut o anumită anvergură pentru interpreți: "nu este necesar să așteptăm decretul suveranului în orice", a scris el, "pretutindeni este necesară o revizuire voievodală", adică o acțiune din propria considerație a comisarului El a arătat exemplul Occidentului, unde un comandant informat este plasat în fruntea armatei, care el însuși trimite decrete comandanților subordonați și nu necesită un decret din capitală pentru fiecare fleac "Acolo unde ochiul vede și urechea aude, aici este necesar să se țină fără întârziere pescuitul", a scris el Dar, cerând independență pentru interpreți, le impune o mare responsabilitate Nu după un decret, nu după obicei și rutină, ci după împrejurări, administrația trebuie să acționeze în minute O astfel de activitate, bazată pe ingeniozitatea personală a omului de afaceri, Nashchokin numește "pescuit" Forța brută înseamnă puțin "Comerțul este mai bun decât orice forță; ideea este comerțul, și nu că ar fi mulți oameni; și sunt mulți oameni, dar nu există nici un industrial, așa că nu va rezulta nimic; aici este suedezul tuturor suveranilor vecini mai pustiu, dar prin comerț preia pe toți; nimeni nu-l are îndrăznește să ia voința industriașului; vinde jumătate din armată și cumpără industriașul - și asta va fi mai profitabil În cele din urmă, în activitățile administrative ale lui Nashchokin, observăm o trăsătură care, mai ales, ne mituiește în favoarea lui: aceasta este, cu exigență și diligență, atenție față de subordonați, fără egal în managementul Moscovei, participarea inimii, sentimentele umanității în relație celor aflați sub control, dorința de a-și cruța puterile, de a-i pune într-o asemenea poziție în care ei, cu cel mai mic efort, să poată aduce cel mai mult beneficiu statului În timpul războiului suedez din regiunea cucerită de-a lungul Dvinei de Vest, Reiters ruși și cazacii Don au început să jefuiască și să tortureze locuitorii orașului, deși au jurat deja credință țarului Moscovei Nashchokin, care stătea atunci ca guvernator în Kukeynos, era indignat până în adâncul sufletului său de un mod atât de prădător de a duce războiul; inima îi sângera din cauza plângerilor populației ruinate I-a scris regelui că trebuie să trimită ajutor atât împotriva dușmanilor, cât și împotriva

tâlharilor săi "Ar fi mai bine să văd răni pe mine, dacă oamenii nevinovați nu ar suporta un asemenea sânge; aș fi mai degrabă de acord să fiu în captivitate, dacă nu aș trăi aici și nu aș vedea astfel de nenorociri rele asupra oamenilor " Țarul Alexei a fost cel mai capabil să aprecieze această calitate în colaboratorul său Într-o carte din , care îl ridică pe Nashchokin la nobilii duma, țarul îl laudă pentru "că hrănește pe cei lacomi, pe cei însetați, îi îmbracă pe cei goi, este bun cu militarii și nu dezamăgește hoții" Acestea sunt opiniile și metodele administrative ale lui Nashchokin A făcut mai multe încercări de a-și pune ideile în practică Observațiile asupra vieții Europei de Vest l-au determinat să-și dea seama de principalul neajuns al administrației de stat de la Moscova, care consta în faptul că această administrație urmărea exclusiv exploatarea muncii oamenilor, și nu dezvoltarea forțelor productive ale țării Interesele economice naționale erau sacrificate în scopuri fiscale și evaluate de guvern doar ca mijloc auxiliar al trezoreriei Din această conștiință a izvorât veșnica discuție a lui Nașchokin despre dezvoltarea industriei și comerțului în statul moscovit A fost aproape primul care a înțeles ideea că economia națională în sine ar trebui să fie unul dintre subiectele principale ale administrației de stat Nashchokin a fost unul dintre primii economiști politici din Rusia Dar pentru ca clasa industrială să poată acționa mai productiv, a fost necesar să o eliberăm de jugul administrației de comandă Guvernând Pskov, Nashchokin a încercat să aplice aici proiectul său de autoguvernare urbană, luat "din exemplul pământurilor străine terțe", adică Europa de Vest Acesta este singurul caz de acest gen din istoria guvernului local de la Moscova din secolul al XVII-lea, care nici măcar nu este lipsit de vreo dramă și îl caracterizează în mod viu atât pe Nașchokin însuși, vinovatul său, cât și ordinea în care a trebuit să acționeze Ajuns la Pskov în martie , noul guvernator a găsit o tulburare cumplită în orașul său natal El a văzut o mare dușmănie între orășeni: "cei mai buni", cei mai bogați negustori, folosindu-și puterea în administrația publică a orașului, i-au jignit pe "oamenii mijlocii și mici" în distribuirea taxelor și în ținute pentru serviciile de stat, conduceau treburile orașului din propria voință", fără să știe restul societății; ambele au fost distruse de litigii și au ordonat neadevărul; mărfurile au fost transportate fără taxe vamale din străinătate la Pskov și din Pskov în străinătate; Comercianții cu venituri mici, neavând capital de lucru, au luat în secret bani de la germani pentru un contract, au cumpărat mărfuri rusești mai ieftine și le-au vândut ca ale lor sau, mai degrabă, le-au trecut administratorilor lor, mulțumindu-se cu un câștig nesemnificativ din comisioane " din mică subzistență"; în acest fel au doborât complet prețurile mărfurilor rusești, au subminat grav capitaliștii adevărați, au datorat bani străinilor neplătiți și au dat faliment Nashchokin, la scurt timp după sosirea sa, a propus societății orașului Pskov o serie de măsuri pe care bătrânii zemstvo din Pskov, strânși cu cei mai buni oameni în coliba zemstvo (consiliul orașului) "pentru un consiliu național comun", urmau să le discute cu toată diligența Aici, cu participarea voievodului, au fost elaborate "articole despre organizarea urbană", un fel de regulament privind administrația publică a orașului Pskov cu suburbiile sale în articole Regulamentul a fost aprobat la Moscova și a câștigat laudele pline de har de către țar guvernatorului pentru serviciu și zel, și bătrânilor zemstvo din Pskov și tuturor orășenilor "pentru sfaturile lor bune și zelul în toate faptele bune" Cele mai importante articole ale regulamentului se referă la transformarea administrației publice și a

instanței municipale și reglementarea comerțului exterior, unul dintre cei mai activi nervi ai vieții economice a regiunii Pskov Societatea comunală a orașului Pskov selectează persoane dintre membrii săi timp de trei ani, dintre care cinci conduc pe rând treburile orașului în cabana zemstvo timp de un an Acești "aleși zemstvo" se ocupă de conducerea economică a orașului, de supravegherea vânzării de băuturi alcoolice, de taxele vamale și de relațiile comerciale dintre pskoviți și străini; de asemenea, îi judecă pe orășeni în comerț și alte chestiuni; doar cele mai importante infracțiuni penale, trădarea, tâlhăria și crima, rămân sub jurisdicția guvernanților Așa că guvernatorul Pskov a renunțat voluntar la o parte semnificativă din puterea sa în favoarea guvernării orașului În treburile orășenești deosebit de importante, o altă treime din aleși se vorbește cu restul și chiar apelează la sfatul celor mai buni oameni din societatea localității Nashchokin a văzut principalele neajunsuri ale comerțului rusesc prin aceea că "oamenii ruși în comerț sunt slabi unul în fața celuilalt", instabili, neobișnuiți să acționeze la unison și cad ușor în dependență de străini Principalele motive pentru această instabilitate sunt lipsa capitalului, neîncrederea reciprocă și lipsa unui credit convenabil Articolele regulamentului de la Pskov privind comerțul cu străinii aveau drept scop eliminarea acestor neajunsuri Micii negustori sunt repartizați "după calitate și cunoștință" între marii capitaliști, care le supraveghează meseriile Cabana zemstvo le acordă împrumuturi din sume ale orașului pentru achiziționarea mărfurilor de export rusești Pentru comerțul cu străinii, în apropiere de Pskov sunt înființate două târguri duty-free de două săptămâni, pe ianuarie și mai Pentru aceste târguri, micii comercianți, cu împrumutul primit, cu sprijinul capitaliștilor cărora le sunt repartizați, cumpără mărfuri exportate, le înregistrează în coliba zemstvo și le transferă comandanților lor; le plătesc prețul de achiziție al mărfurilor acceptate pentru o nouă achiziție pentru următorul târg și le acordă un "excedent" la acest preț de cumpărare "pentru hrănire", iar după ce au vândut bunurile încredințate străinilor la prețuri fixe mari, le oferă clienților lor "profitul integral" datorat acestora, un dividend al companiei Un astfel de aranjament al clasei comercianților trebuia să concentreze cifra de afaceri din comerțul exterior în câteva mâini puternice care ar fi capabile să mențină prețurile mărfurilor native la o înălțime adecvată Astfel de parteneriate comerciale deosebite au fost concepute pentru a permite stratului comercial superior să se apropie de orășeni, ceea ce înseamnă să potolească dușmănia socială pe care Nașchokin o găsise la Pskov Calculul s-ar putea baza pe beneficiile reciproce ale ambelor părți, patroni și clienți: capitaliștii puternici au oferit profituri bune asociaților cu putere redusă, iar aceștia din urmă nu le-au stricat prețurile celor puternici De asemenea, este important ca aceste parteneriate să fie atașate guvernului orașului, care a devenit o bancă de împrumut pentru cei cu credit scăzut și control pentru patronii lor: societatea comunală a orașului Pskov, cu dependența suburbiilor de aceasta, a putut să gestioneze comerţul exterior al întregii regiuni prin organul său judiciar şi administrativ Dar conflictele sociale au împiedicat succesul reformei Orășenii săraci din Pskov au acceptat noua funcție ca pe o favoare regală, dar "oamenii de subzistență", bogații, magnații orașului, i-au rezistat și și-au găsit sprijin în capitală Ne putem imagina cât de "urată" întreprinderea lui Nașchokin a fost întâmpinată de boierii moscoviți și de lumea prikaz: aici ei au văzut în ea doar o încălcare îndrăzneață a drepturilor și obiceiurilor primordiale ale guvernanților și

funcționarilor de dragul țăranilor orășeni care impozitează Se poate minuna cum Nashchokin a reușit nu numai să se gândească la ideea și planul unei reforme complexe în luni de voievodat, ci și să posede detaliile agitate ale implementării acesteia Succesorul lui Nashchokin la Pskov, Prințul Hovanski, un campion nebun al boierului, susține "lovitură", așa cum i se spunea la Moscova, un vorbăreț și lăudăros, pe care "toată lumea îl numea prost", în cuvintele țarului Alexei, a prezentat suveranului cazul Pskov al lui Nașciokin în o astfel de lumină, încât țarul a anulat-o, în ciuda revizuirii sale asupra prințului, cedând slăbiciunii sale - pentru a decide lucrurile cu privire la ultima impresie Lui Nashchokin nu îi plăcea să se predea nici inamicilor, nici circumstanțelor ostile El a crezut atât de mult în reforma sa de la Pskov, încât a căzut în auto-amăgire cu mintea sa critică, atât de bine adaptată studiului greșelilor altora În regulamentul orașului Pskov, el își exprimă speranța că atunci când aceste "drepturi ale orașului în rândul oamenilor" din Pskov vor fi stabilite și aranjate, în ciuda acestui fapt, locuitorii altor orașe vor spera că li se va acorda aceeași dispensa Dar la Moscova au decis exact contrariul: la Pskov nu se cuvine să existe o comandă locală specială, "nu se poate avea o astfel de carte numai la Pskov" Cu toate acestea, în , devenind șeful Posolsky Prikaz, în introducerea sa în Carta Novotrade pe care a îndeplinit-o atunci, Nașchokin nu și-a refuzat plăcerea, deși complet inutilă, de a-și repeta gândurile lui Pskov despre acordarea de împrumuturi unor negustori insuficienti de la vama Moscovei și colibe zemstvo orașului, cam pentru ca negustorii cu venituri mici să facă echipă cu marii capitaliști pentru a menține prețuri ridicate la mărfurile exportate rusești etc În această cartă, Nașchokin a făcut un alt pas înainte în planurile sale de organizare a rusești industrie si comert Deja în , orășenii din Pskov au solicitat la Moscova să se ocupe de toate treburile lor într-o singură ordine și să nu-i tragă în jurul diferitelor instituții din Moscova, suferind insulte inutile și ruine În statutul Novotragovy, Nașchokin a sugerat un ordin special care să fie responsabil de oamenii comercianților și să-i servească în orașele de graniță ca apărare împotriva altor state și în toate orașele ca protecție și control împotriva hărțuirii voievodale Acest Ordin al afacerilor comerciale urma să devină predecesorul Primăriei Moscovei înființată de Petru cel Mare sau Camera Burmister, care era responsabilă de întreaga populație urbană comercială și industrială a statului Acestea sunt planurile și experimentele transformatoare ale lui Nashchokin Se poate minuna de amploarea și noutatea ideilor sale, de varietatea activităților sale: era o minte prolifică, cu o viziune directă și simplă asupra lucrurilor În orice sferă a administrației de stat a căzut Nașchokin, a criticat sever ordinea stabilită în ea și a dat un plan mai mult sau mai puțin clar pentru transformarea acesteia A făcut mai multe experimente militare, a observat neajunsuri în structura militară și a propus un proiect pentru transformarea acesteia El a recunoscut miliția ecvestră a nobililor orașului ca fiind complet nepotrivită pentru luptă și a considerat necesar să o înlocuiască cu o miliție instruită într-un sistem străin de "oameni de subzistență", recruți, pedestre și cai Evident, acesta este un gând trecător despre o armată obișnuită, completat cu seturi de recruți din toate clasele Indiferent ce lucruri noi sunt concepute la Moscova, fie că înființarea unei flote pe Marea Baltică sau Marea Caspică, organizarea de corespondență străină, chiar și pur și simplu cultivarea unor grădini frumoase cu copaci și flori eliberate din străinătate, Ordin-Nashchokin a fost întotdeauna în

picioare sau asumat în fiecare afacere nouă La un moment dat, la Moscova au existat chiar zvonuri că el revizuiește legile rusești, restructurează întregul stat și tocmai în spiritul descentralizării, în sensul slăbirii tutelei de comandă a capitalei asupra guvernelor locale, cu care Nașchokin a luptat toată viața Este de regretat că nu a reușit să facă tot ce a putut; caracterul său intransigent și obstinat a pus capăt timpuriu activităților sale statale Nashchokin nu a fost pe deplin de acord cu țarul în opiniile sale cu privire la sarcinile politicii externe Rămânând un diplomat complet corect, vinovatul tratatului Andrusov a susținut cu fermitate executarea lui exactă, adică posibilitatea returnării Kievului în Polonia, pe care țarul o considera indezirabilă, chiar de-a dreptul păcătoasă Acest dezacord l-a răcit treptat pe suveran la favoritul lui Numit în pentru noi negocieri cu Polonia, în care urma să-și distrugă propria afacere, să încalce acordul cu polonezii, pecetluit cu doar un an în urmă prin jurământul său, Nașchokin a refuzat să îndeplinească ordinul, iar în februarie , egumenul Schitul Pskov Krypetsk Tarasy l-a tonsurat pe Atanasie un călugăr sub numele de Antonie Și-a notat ziua demisiei, decembrie , când țarul, în fața tuturor boierilor, "l-a lăsat cu bunăvoință să plece și l-a scăpat de toată agitația lumească sau limpede" Ultimele preocupări lumești ale călugărului Anthony s-au concentrat asupra pomaniei pe care o înființase la Pskov A murit în Ordin-Nashchokin l-a avertizat pe Petru în multe feluri și a fost primul care a exprimat multe idei pe care reformatorul le-a implementat Era un birocrat îndrăzneț, încrezător în sine, care își cunoștea propria valoare, dar în același timp grijuliu și binevoitor față de cei guvernați, cu o minte activă și de afaceri; în toate şi mai presus de toate, avea în vedere interesul statului, binele comun Nu s-a așezat în rutină, peste tot a observat vigilent deficiențele ordinii existente, a considerat pe bună dreptate mijloacele de eliminare a acestora, a ghicit cu sensibilitate sarcinile care erau la coadă Deținând o puternică semnificație practică, nu și-a stabilit obiective îndepărtate, sarcini prea largi Știind să se regăsească în diverse domenii de activitate, încearcă să aranjeze orice afacere folosind numerar Dar repetând necontenit despre neajunsurile ordinii actuale, nu s-a atins de temeliile ei, s-a gândit să o corecteze pe părți În mintea lui, obscurele impulsuri transformatoare din vremea lui Alekseev au început pentru prima dată să fie îmbrăcate în proiecte distincte și să prindă contur într-un plan coerent de reformă; dar acesta nu era un plan radical care necesita o defalcare generală: Nashchokin era departe de a fi un inovator nerezonabil Programul său de reformă s-a rezumat la trei cerințe principale: îmbunătățirea instituțiilor guvernamentale și disciplina oficială, selectarea administratorilor conștiincioși și pricepuți și creșterea profiturilor și veniturilor statului prin creșterea bogăției naționale prin dezvoltarea industriei și comerțului Am început să citesc cu o remarcă despre posibilitatea apariției unui om de stat în țara noastră în secolul al XVII-lea Dacă vă gândiți la vicisitudinile, gândurile, sentimentele, toate vicisitudinile activității de stat descrise a unei minți și caracter departe de obișnuit, în lupta lui Ordin-Nashchokin cu condițiile care îl înconjoară, atunci veți înțelege de ce au fost astfel de accidente fericite rar printre noi RTISHTEV ȘI ORDIN-NASHTOKIN Cu toată diferența dintre personaje și activități, o trăsătură comună a reunit pe Rtișciov și Ordin-Nashchokin: amândoi erau oameni noi ai timpului lor și făceau fiecare lucru nou, unul în politică, celălalt în viața morală Prin aceasta se deosebeau de țarul Alexei, care crescuse în antichitatea

rusă antică cu toată mintea și inima și nu se amuza decât cu noutatea, decorandu-și situația cu aceasta sau stabilindu-și relațiile politice Rtișciov și Nașciokin, chiar în această antichitate, au știut să găsească ceva nou, să-și descopere mijloacele care nu fuseseră încă atinse și nefolosite și să le pună în circulație pentru binele comun Ei au îndreptat modelele și cunoștințele științifice occidentale nu împotriva antichității domestice, ci pentru a-și proteja fundamentele vitale de ea însăși, de înțelegerea ei îngustă și insensibilă, crescută în masele de oameni de conducerea proastă a statului și a bisericii, de rutina care i-a amortit Nashchokin, un diplomat, a urmărit cu insistență și certare ideea că succesele externe, diplomatice și militare, sunt fragile dacă nu sunt pregătite și susținute de îmbunătățirea structurii interne, că politica externă ar trebui să servească dezvoltării forțelor productive ale țării, dar nu le epuiza, iar bogatul curtean Rtishchev s-a umplut cu gândul la prietenul său fervent, sugerând cu blândețe prin cursul său de acțiune că succesele economice sunt de puțină valoare atunci când nu există condiții principale pentru o viață confortabilă a comunității, care sunt relațiile dintre clasele sociale construite asupra dreptății, un sentiment religios și moral luminat, neascuns de rituri și superstiții fictive, și caritate, care nu se manifestă în niște impulsuri personale aleatorii, ci aranjate într-o instituție publică Războinici singuratici pe câmp, Rtișciov și Nașciokin, însă, nu au strigat în deșert: amândoi încă țineau tari de formele și simpatiile Vechiului Testament, unul a întemeiat o mănăstire, celălalt a încheiat o mănăstire; ideile lor, pe jumătate înțelese și pe jumătate recunoscute de contemporani, au ajuns în altă perioadă și au ajutat la înțelegerea vechilor perversiuni rusești ale vieții politice, religioase și morale Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul KN V V GOLITSYN PREGĂTIREA ȘI PROGRAMUL REFORMEI KN V V GOLITSYN Cel mai tânăr dintre predecesorii lui Peter a fost prințul V V Golitsyn și s-a îndepărtat de realitate mult mai departe decât bătrânii săi Pe când era încă tânăr, el era deja o persoană proeminentă în cercul guvernamental sub țarul Fedor și a devenit unul dintre cei mai influenți oameni sub prințesa Sofia când, după moartea fratelui ei mai mare, aceasta a devenit conducătorul statului Prințesa înfometată de putere și educată nu putea să nu-l observe pe boierul inteligent și educat și prinț Golitsyn și-a legat cariera politică de această prințesă prin prietenie personală Golițîn a fost un admirator înfocat al Occidentului, pentru care a renunțat la multe dintre tradițiile prețuite ale antichității ruse La fel ca Nashchokin, vorbea fluent latină și poloneză În vasta sa casă din Moscova, pe care străinii o considerau una dintre cele mai magnifice din Europa, totul era aranjat într-un mod european: în sălile mari, digurile dintre ferestre erau umplute cu oglinzi mari, tablouri, portrete ale suveranilor ruși și străini și Hărți geografice germane în rame aurite atârnate pe pereți sistemul planetar a fost pictat pe tavane; multe ceasuri și un termometru artistic au completat decorul încăperilor Golitsyn avea o bibliotecă semnificativă și variată de cărți scrise de mână și tipărite în rusă, poloneză și germană: aici, între gramaticile poloneză și latină, se aflau cronicarul de la Kiev, geometria germană, Alkoran tradus din poloneză, patru manuscrise despre structura comediilor , un manuscris de Yuri Serbenin (Krizhanich) Casa lui Golițin a fost un loc de întâlnire pentru străinii educați care veneau la Moscova, iar în ospitalitatea față de ei proprietarul a mers mai departe decât alți moscoviți iubitori de lucruri străine, el i-a acceptat chiar pe iezuiți, cu care nu puteau suporta Desigur, o astfel

de persoană ar putea sta doar de partea mișcării de reformă - și tocmai în direcția latină, vest-europeană, nu Lihudov Unul dintre succesorii lui Ordin-Nashchokin în conducerea Ordinului Ambasadorului, Prințul Golitsyn a dezvoltat ideile predecesorului său Cu ajutorul acestuia, a avut loc în Tratatul de pace veșnică de la Moscova cu Polonia, conform căruia statul moscovit a luat parte la lupta de coaliție cu Turcia în alianță cu Polonia, Imperiul German și Veneția și astfel a intrat în mod oficial într-un concert european puteri, pentru care Polonia a pretins pentru totdeauna pentru Moscova, Kiev și alte achiziții de la Moscova, cedate temporar prin armistițiul Andrusovo Și în chestiuni de politică internă, Prince Golitsyn a mers înaintea foștilor oameni de afaceri din direcția reformei Chiar și sub țarul Fedor, a fost președintele comisiei, care a fost însărcinată să elaboreze un plan pentru transformarea sistemului militar de la Moscova Această comisie a propus introducerea sistemului german în armata rusă și desființarea localismului (legea din ianuarie) Golitsyn le-a repetat necontenit boierilor despre necesitatea de a-și învăța copiii, a obținut permisiunea de a-i trimite la școli poloneze, a sfătuit să invite tutori polonezi pentru educația lor Fără îndoială, planuri ample reformatoare i-au năvălit în cap Păcat că nu cunoaștem decât fragmente din ele sau eseuri obscure scrise de străinul Neville, un trimis polonez sosit la Moscova în , cu puțin timp înainte de căderea Sophiei și a lui Golitsyn Neville l-a văzut pe prinț, a vorbit cu el în latină despre evenimentele politice contemporane, în special despre revoluția engleză, a putut auzi ceva de la el despre starea de lucruri din Moscova și a adunat cu atenție zvonurile și informațiile despre el de la Moscova Golitsyn a fost foarte interesat de chestiunea armatei Moscovei, ale cărei neajunsuri le cunoștea bine, de mai multe ori comandând regimente El, după spusele lui Neville, dorea ca nobilimea să plece în străinătate și să învețe acolo arta războiului, pentru că s-a gândit să înlocuiască cu soldați buni pe țăranii luați în dăruitori și nepotriviți pentru muncă, ale căror pământuri au rămas necultivate în timpul războiului, iar în schimb pentru serviciul lor inutil de a impozita țărănimea taxă totală moderată Aceasta înseamnă că recruții temporari din iobagi și persoanele impozabile care au completat regimentele nobiliare au fost eliminați, iar armata, contrar gândului lui Ordin-Nashchokin, a păstrat o compoziție nobiliară strict imobiliară, cu o formație regulată sub comanda ofițerilor instruiți în treburile militare de la nobili Reforma militaro-tehnică în gândurile lui Golitsyn a fost combinată cu o revoluție socio-economică Goliţîn s-a gândit să înceapă transformarea statului prin eliberarea ţăranilor, dându-le pământurile pe care le cultivau în folosul ţarului, adică vistieria, printr-un impozit anual, care, după socoteala lui, sporea venitul trezorerie cu mai mult de jumătate Străinul a auzit greșit ceva și nu a explicat condițiile acestei operațiuni de teren Întrucât serviciul militar obligatoriu și ereditar a rămas la nobili, după toate probabilitățile, în ceea ce privește impozitul pe pământ de la țărani, acesta trebuia să majoreze salariile nobiliare ale salariilor bănești, care trebuiau să servească drept răsplată pentru veniturile pierdute de moşierii de la ţărani şi pentru pământurile care le plecaseră Astfel, conform planului lui Golițin, operațiunea de răscumpărare a forței de muncă iobagi și alocarea pământului țăranilor s-a realizat prin înlocuirea sumei de răscumpărare a capitalului cu venitul continuu al proprietarilor de pământ de serviciu primit de la trezorerie sub forma unui salariu mare pentru serviciu În același timp, arbitrariul proprietarilor de pământ în exploatarea muncii iobagilor, neconstrâns

de lege, a fost înlocuit de un anumit impozit pe teren de stat Asemenea gânduri despre rezolvarea problemei iobagilor au început să revină în mintea statului rus nu mai devreme de un secol și jumătate după Golitsyn Neville a auzit multe alte lucruri despre planurile acestui nobil, dar, fără să transmită tot ce a auzit, străinul se mărginește la o recenzie generală, oarecum idilică: "Dacă aș fi vrut să scriu tot ce am aflat despre acest prinț, nu aș fi avut niciodată terminat; este suficient să spunem că a vrut să populeze pustii, să îmbogăţească pe săraci, să transforme sălbaticii în oameni, laşii în viteji, colibe ciobanilor în camere de piatră " Citind poveștile lui Neville în raportul său despre Moscovia, ne putem minuna de îndrăzneala planurilor reformatoare ale "marelui Golitsyn", așa cum îl numește autorul său Aceste planuri, transmise de un străin fragmentar fără legătură internă, arată, însă, că ele s-au bazat pe un amplu și, aparent, destul de deliberat plan de reforme, care privea nu numai ordinea administrativă și economică, ci și structura de clasă a statului şi chiar învăţământul public Desigur, acestea au fost vise, conversații de acasă cu cei dragi și nu proiecte legislative Cartea relatii personale Golitsyn nici măcar nu i-a dat ocazia să înceapă dezvoltarea practică a planurilor sale de transformare: după ce și-a legat soarta cu Țarevna Sofia, a căzut cu ea și nu a luat parte la activitățile transformatoare ale lui Petru, deși el a fost cel mai apropiat predecesor al său și a putut au fost colaboratorul lui bun, dacă nu cel mai bun Spiritul planurilor sale s-a reflectat slab în legislație: condițiile de servitute pentru datorii au fost înmuiate, înmormântarea ucigașilor și pedeapsa cu moartea pentru cuvinte revoltătoare au fost desființate Întărirea măsurilor punitive împotriva Vechilor Credincioși nu poate fi pusă în întregime despre guvernarea Prințesei Sofia: aceasta era o ocupație profesională a autorităților bisericești, în care administrația de stat trebuia de obicei să servească doar ca instrument punitiv Până atunci, persecuția bisericească a crescut fanatici în rândul Vechilor Credincioși, conform cuvintelor cărora mii de oameni înșelați s-au ars de dragul mântuirii sufletelor lor, iar pastorii bisericii au ars predicatorii de auto-inchinare din același motiv Nu s-a putut face nimic pentru iobagi de către guvernul prințesei, care i-a momeat pe arcașii violenți cu nobili, până când a apărut ocazia de a-i speria pe nobili cu arcași și cazaci Cu toate acestea, ar fi nedrept să negem participarea ideilor lui Golitsyn la viața publică; numai că trebuie căutat nu în legi noi, ci în caracterul general al domniei de ani a țarevnei Cumnatul și cumnatul țarului Petru, așadar, adversarul Sophiei, Prinț B I Kurakin a lăsat în notele sale o recenzie minunată a acestei plăci "Domnia Țarevnei Sofia Alekseevna a început cu toată sârguința și dreptatea pentru toți și spre plăcerea poporului, astfel încât niciodată nu a existat un guvern atât de înțelept în statul rus; și întregul stat a venit în timpul domniei ei șapte ani mai târziu, în floare de mare bogăție, comerț și tot felul de meșteșuguri și științe au început să fie restaurate în limbile latină și greacă Și atunci mulțumirea oamenilor a triumfat Mărturia lui Kurakin despre înflorirea marii bogății este confirmată, se pare, de știrile lui Neville că în Moscova de lemn, care număra atunci până la jumătate de milion de locuitori, în ministerul lui Golițin au fost construite peste trei mii de case de piatră Ar fi imprudent să credem că Sophia însăși, prin cursul ei de acțiune, a forțat inamicului o revizuire atât de laudativă a domniei ei Această jumătate de fecioară grasă și urâtă, cu capul mare stângaci, cu fața aspră, cu talia largă și scurtă, la de ani părea de de ani, a sacrificat conștiința poftei de putere, iar rușinea

temperamentului; dar, după ce a atins puterea prin intrigi rușinoase și crime sângeroase, ea, ca o prințesă a "o minte mare și un mare politician", potrivit aceluiași Kurakin, trebuind să-și justifice capturarea, a putut să țină seama de sfatul primului ei ministru și "golant", tot un om cu "minte mare și iubit de toată lumea "S-a înconjurat de angajați care i-au fost complet devotați, toți oameni umili, dar eficienți precum Neplyuev, Kasogov, Zmeev, Ukraintsev, cu care a realizat succesele guvernamentale remarcate de Kurakin KN GOLITSYN ȘI ORDIN-NASCHOKIN Carte Golitsyn a fost succesorul direct al lui Ordin-Nashchokin Ca om de altă generație și educație, a mers mai departe decât ultimul în planurile sale de transformare Nu avea nici mintea lui Nashchokin, nici talentele sale guvernamentale și abilitățile de afaceri, dar era mai educat ca el, lucra mai puțin decât el, dar gândea mai mult Gândul lui Golitsyn, mai puțin înfrânat de experiență, era mai îndrăzneț, pătrunzând mai adânc în ordinea existentă, atingând chiar temeliile ei Gândirea lui era stăpânită cu întrebări generale despre stat, despre sarcinile lui, despre structura și structura societății: nu degeaba în biblioteca sa exista un fel de manuscris "despre viața civilă sau despre corectarea tuturor treburilor care aparțin oamenilor de rând" Nu s-a mulțumit, ca Nașciokin, cu reformele administrative și economice, ci s-a gândit la răspândirea educației și a toleranței religioase, la libertatea de conștiință, la intrarea liberă a străinilor în Rusia, la îmbunătățirea sistemului social și a vieții morale Planurile lui sunt mai ample, mai îndrăznețe decât proiectele lui Nashchokin, dar mai idilice decât ele Reprezentanți ai două generații alăturate, ambii au fost fondatorii a două tipuri de oameni de stat, care acționau în țara noastră în secolul al XVIII-lea Toți acești oameni erau fie de tipul Nașciokin, fie de tipul Golitsyn: Nașciokin a fost fondatorul oamenilor de afaceri practici din vremea lui Petrov; la Golitsyn se remarcă trăsăturile unui nobil al lui Catherine liberal și oarecum visător Am terminat de revizuit pregătirea reformei lui Petru; dați-mi voie să rezumă ce s-a spus PREGĂTIREA ȘI PROGRAMUL REFORMEI Am văzut cu ce ezitare au mers pregătirile poporul rus al secolului al XVII-lea a făcut un pas înainte și apoi s-au oprit să se gândească la ce au făcut, dacă ar fi mers prea departe Mișcare convulsivă înainte și reflecție cu o privire timidă înapoi - așa poate fi descris mersul cultural al societății ruse din secolul al XVII-lea Gândindu-se la fiecare pas, au mers mai puțin decât credeau ei înșiși Ideea de reformă a fost cauzată în ei de nevoile apărării poporului și a trezoreriei statului Aceste nevoi au necesitat transformări ample în sistemul de stat și viața economică, în organizarea muncii oamenilor În ambele cazuri, oameni din secolul al XVII-lea s-au limitat la încercări timide și la împrumuturi nehotărâte din Occident Dar printre aceste încercări și împrumuturi s-au certat mult, au certat, iar în aceste dispute s-au gândit la ceva Nevoile lor militare și economice s-au ciocnit cu credințele lor prețuite și cu obiceiurile adânc înrădăcinate, cu prejudecățile lor vechi S-a dovedit că au nevoie de mai mult decât pot și vor, decât sunt pregătiți să facă, că pentru a-și asigura existența politică și economică, trebuie să-și refacă conceptele și sentimentele, întreaga lor viziune asupra lumii Așa că s-au trezit în poziția incomodă de oameni care rămân în urmă propriilor nevoi Aveau nevoie de cunoștințe tehnice, militare și industriale, și nu numai că nu le aveau, dar erau convinși până acum că este inutil și chiar păcătos, pentru că nu ducea la mântuirea spirituală Ce succes au obținut în această dublă luptă cu propriile nevoi și cu ei înșiși, cu propriile lor preconcepții? Pentru a-și

satisface nevoile materiale, ei nu au făcut prea multe modificări reușite în ordinea statului Au numit câteva mii de străini, ofițeri, soldați și meșteri, cu ajutorul lor și-au pus cumva o parte semnificativă din rati pe picior regulat, apoi rău, fără adaptări corespunzătoare, și au construit mai multe fabrici și fabrici de arme, iar cu ajutorul acest rati ajustat și aceste fabrici, după multe necazuri și efort, au revenit cu greu cele două zone pierdute Smolensk și Seversk, și abia au ținut în mâinile lor jumătate din Mica Rusie care s-a predat de bunăvoie lor Acestea sunt toate roadele esențiale ale celor de ani de sacrificiu și efort! Nu au îmbunătățit ordinea statului, dimpotrivă, au făcut-o mai grea decât înainte, abandonând autoguvernarea zemstvo, întărind discordia socială prin separarea moșiilor și sacrificând libertatea muncii țărănești Dar în lupta cu ei înșiși, cu obiceiurile și prejudecățile lor, au câștigat câteva victorii importante care au ușurat această luptă pentru generațiile viitoare Acesta a fost meritul lor incontestabil în pregătirea reformei Ei au pregătit nu atât reforma în sine, ci ei înșiși, mintea și conștiința lor pentru această reformă, iar aceasta este o muncă mai puțin vizibilă, dar nu mai puțin dificilă și necesară Voi încerca să subliniez într-o scurtă listă aceste cuceriri mentale și morale În primul rând, ei au mărturisit că nu știau mare lucru din ceea ce trebuia știut A fost cea mai grea victorie asupra lor înșiși, asupra mândriei și trecutului lor Gândirea antică rusă a lucrat din greu la chestiuni de ordin moral și religios, la disciplina conștiinței și voinței, la subjugarea minții în ascultare de credință, la ceea ce era considerat mântuirea sufletului Dar ea a neglijat condițiile existenței pământești, văzând în el tărâmul legitim al sorții și al păcatului și, prin urmare, cu smerenie neputincioasă, l-a predat milei instinctului nepoliticos Ea se îndoia cum ar putea fi adus acest lucru și dacă merită să aducem binele în lumea pământească, care, conform Scripturilor, stă în rău și, prin urmare, este sortită să mintă în rău, și era convinsă că ordinea existentă a vieții depinde la fel de puțin pe eforturile umane, este la fel de neschimbat, ca și ordinea mondială Această credință în imuabilitatea fatală a ordinii lumești a început să fie zguduită de o influență bilaterală venită din interior și din exterior Influența internă a venit din răsturnările suferite de stat în secolul al XVII-lea Timpul Necazurilor pentru prima dată și a lovit dureros mințile rusești somnoroase, i-a forțat pe oameni capabili de gândire să deschidă ochii asupra împrejurimilor, să arunce o privire directă și clară asupra vieții lor Scriitorii de atunci, pivnița A Palitsyn, funcționarul I Timofeev, cartea I Hvorostinin strălucește limpede prin ceea ce se poate numi gândire istorică, înclinația de a pătrunde în condițiile vieții rusești, în înseși fundamentele relațiilor sociale stabilite, pentru a găsi aici cauzele dezastrelor trăite Iar după Epoca Necazurilor, până la sfârșitul secolului, poverile din ce în ce mai mari ale statului au susținut această înclinație, hrănind nemulțumirea care a izbucnit într-o serie de rebeliuni La zemstvo sobors și în întâlniri speciale cu guvernul, aleșii, arătând tot felul de tulburări, au arătat o înțelegere atentă a realității triste în mijloacele propuse pentru a o corecta Evident, gândul a fost mișcat și a încercat să aducă o viață stagnantă, nemaivăzând în el o ordine inviolabilă stabilită de sus Pe de altă parte, influența occidentală ne-a adus concepte care au îndreptat gândirea către condițiile și utilitățile comunității pământești și au făcut din îmbunătățirea acesteia o sarcină independentă și importantă a statului și a societății Dar pentru aceasta era nevoie de cunoștințe pe

care rusul antic nu le-a avut și a neglijat, în special studiul naturii și modul în care aceasta poate servi nevoilor umane: de aici și interesul sporit al societății ruse din secolul al XVII-lea la scrieri cosmografice și la alte scrieri similare Guvernul însuși a susținut acest interes, începând să se gândească la dezvoltarea bogăției neatinse a țării, căutând tot felul de minerale, care necesitau aceleași cunoștințe Noua tendință a captat chiar și oameni atât de slabi precum țarul Fedor, care era cunoscut ca un mare iubitor al tuturor științelor, în special al celor matematice și, potrivit lui Sylvester Medvedev, îi păsa nu numai de educația teologică, ci și de cea tehnică: el a adunat în ateliere regale "artişti de toate felurile" meşteşuguri şi aci", le plăteau un salariu bun şi le urmăreau cu sârguinţă munca Ideea necesității unei astfel de cunoștințe încă de la sfârșitul secolului al XVII-lea devine ideea dominantă a oamenilor progresiști ai societății noastre, plângerile despre absența lui în Rusia sunt un loc obișnuit în descrierea stării ei Să nu credeți că această conștiință sau această plângere a dus imediat la asimilarea cunoștințelor necesare, că această cunoaștere, devenind o altă întrebare, s-a transformat curând într-o nevoie urgentă Departe de asta: ne-a luat un timp extraordinar de lung și de precaut să ne apucăm de rezolvarea acestei întrebări; pe tot parcursul secolului al XVIII-lea iar cea mai mare parte a secolului al XIX-lea ne-am gândit și ne-am certat despre ce fel de cunoștințe ne sunt utile și ce sunt periculoase Dar nevoia trezită a minții și-a schimbat curând atitudinea față de ordinea existentă a vieții De îndată ce te-ai obișnuit cu ideea că cu ajutorul cunoașterii se poate aranja viața mai bine decât se desfășoară, încrederea în imuabilitatea ordinea vieții a început imediat să scadă și a apărut dorința de a aranja lucrurile în așa fel încât viața să fie mai bună; această dorință a apărut înainte ca ei să știe cum să o aranjeze Au crezut în cunoaștere înainte de a avea timp să o stăpânească Apoi au început să treacă în revistă toate colțurile ordinii existente și, ca într-o casă nereparată de mult timp, au găsit peste tot neglijență, dărăpănare, gunoaie și neglijențe Aspectele vieții care înainte păreau cele mai puternice au încetat să trezească încredere în forța lor Până acum, se considerau o credință puternică, care, fără gramatică și retorică, este capabilă să înțeleagă mintea lui Hristos, iar ierarhul răsăritean Paisius Ligarides a subliniat necesitatea educației școlare pentru combaterea schismei, iar Patriarhul rus Ioachim, făcându-i ecou, scria într-un eseu împotriva schismei că mulți și din oameni evlavioși au alunecat în schismă din cauza sărăciei minții, din cauza lipsei de educație Așadar, mintea, educația au fost recunoscute drept stâlpii evlaviei Traducătorul ordinului Ambasadoral Firsov în a tradus Psaltirea Iar acest oficial al Ministerului Afacerilor Externe recunoaște necesitatea reînnoirii ordinii bisericești cu ajutorul cunoașterii "Poporul nostru rus, - scrie el, - este nepoliticos și neînvățat; nu numai oamenii simpli, ci și oamenii de rang spiritual nu caută afirmații adevărate și rațiune și scripturi sfinte, oamenii învățați sunt defăimați și numiți eretici" În trezirea acestei credințe simple în știință și a acestei speranțe credule de a repara totul cu ajutorul ei, în opinia mea, a fost principalul succes moral în pregătirea reformei lui Petru cel Mare Această credință și speranță au călăuzit lucrarea reformatorului Aceeași credință ne-a susținut după reformator, ori de câte ori noi, epuizați în urmărirea succeselor Europei de Vest, eram gata să cădem cu gândul că nu ne-am născut pentru civilizație și ne-am aruncat cu înverșunare în înjosirea de sine Dar aceste achiziții morale au mers

către oamenii secolului al XVII-lea nu degeaba, au adus o nouă discordie în societate Până atunci, societatea rusă a trăit după influențe de origine autohtonă, după condițiile propriei sale vieți și după indicațiile naturii țării sale Când o cultură străină, bogată în experiență și cunoștințe, a suflat în această societate, aceasta, întâmpinându-se cu ordinele autohtone, a intrat într-o luptă cu ei, agitând poporul rus, confundându-și conceptele și obiceiurile, complicându-și viața, dându-i o mișcare sporită și neuniformă Producerea fermentației în minți cu afluxul de noi concepte și interese, influență străină deja în secolul al XVII-lea a provocat un fenomen care a încurcat și mai mult viața rusă Până atunci, societatea rusă se distingea prin omogenitatea și integritatea compoziției sale morale și religioase Cu toată diferența de statut social, vechii popori ruși în aspectul lor spiritual erau foarte asemănători unul cu celălalt, își satisfaceau nevoile spirituale din aceleași surse Boierul și iobagul, alfabetul și analfabetul au memorat un număr inegal de texte sacre, rugăciuni, imnuri bisericești și cântece demonice lumești, basme, legende străvechi, au înțeles lucrurile inegal de clar, și-au memorat inegal de strict catehismul lumesc Dar ei au repetat același catehism, au păcătuit în aceeași manieră frivolă la timpul rânduit și cu aceeași frică de Dumnezeu au trecut la pocăință și împărtășire până la următoarea permisiune "pentru toți" Asemenea curbe monotone ale conștiinței automate au ajutat vechiul popor rus să se înțeleagă bine, să formeze o masă morală omogenă, să stabilească o anumită armonie spirituală între ei în ciuda discordiei sociale și au făcut din generațiile succesive o repetare periodică de tip odată stabilit Ca și în camerele regale și conacele boierești, un plan arhitectural simplu al unei colibe țărănești din lemn a fost acoperit cu sculpturi și aurire complicate, așadar în prezentarea artistică a unui scrib rus din secolele XVI-XVII întrezărește conținutul spiritual ereditar fără pretenții al "neveglas-ului rural, simplu la minte, simplu la minte" Influența occidentală a distrus această integritate morală a societății antice rusești Nu a pătruns adânc în popor, dar în clasele sale superioare, prin însăși poziția de a fi cel mai deschis la influențele externe, a câștigat treptat dominația Pe măsură ce sticla crapă, încălzită neuniform în diferitele sale părți, așa și societatea rusă, impregnată inegal de influența occidentală în toate straturile ei, s-a despărțit Schisma care a avut loc în biserica rusă din secolul al XVII-lea a fost o reflectare ecleziastică a acestei scindări morale în societatea rusă sub influența culturii occidentale Apoi am avut două viziuni asupra lumii înfruntate, două ordine ostile de concepte și sentimente Societatea rusă era împărțită în două tabere, în admiratori ai antichității native și adepți ai noutății, adică străini, occidentali Clasele conducătoare ale societății, rămase în gardul Bisericii Ortodoxe, au început să fie impregnate de indiferență față de antichitatea lor natală, în numele căreia s-a ridicat schisma și s-au predat mai ușor influenței străine Vechii Credincioși, aruncați din gardul bisericii, au început să urască cu atât mai încăpățânat inovațiile importate, atribuindu-le pagube aduse vechii biserici ortodoxe ruse Această indiferență a unora și această ură a altora au intrat în componența spirituală a societății ruse ca noi izvoare care au complicat mișcarea socială, trăgând oamenii în direcții diferite O condiție deosebit de fericită pentru succesul aspirațiilor reformatoare trebuie recunoscută ca participarea activă a indivizilor la diseminarea lor Aceștia au fost ultimii și cei mai buni oameni ai Rusiei antice, care și-au pus amprenta asupra aspirațiilor pe care le-au dus mai întâi

sau doar le-au susținut Țarul Alexei Mihailovici a trezit o atracție generală și vagă pentru noutate și îmbunătățire, fără a se rupe cu antichitatea natală Binecuvântând cu compasiune inițiativele de reformă, el le-a îmblânzit gândirea rusă timidă, prin însăși complezența lui, forțându-i să creadă în securitatea lor morală și să nu-și piardă încrederea în propriile forțe Boierul Ordin-Nashchokin nu se distingea nici printr-o asemenea complezență, nici printr-o afecțiune evlavioasă pentru antichitatea natală și, cu mormăiala lui neastâmpărată la tot ce este rusesc, putea să ajungă din urmă cu melancolia și descurajare, să-l facă să renunțe Dar energia sa sinceră era involuntar captivantă, iar mintea sa strălucitoare a împărtășit impulsurilor și gândurilor vagi transformatoare aspectul unor astfel de planuri simple, distincte și convingătoare, în a căror caracter rezonabil și fezabil se dorea să se creadă, ale căror beneficii erau evidente pentru toată lumea Din instrucțiunile, presupunerile și experimentele sale, pentru prima dată, a început să se contureze un program integral de reformă, nu un program larg, ci mai degrabă distinct de reformă administrativă și economică Alți oameni de afaceri mai puțin importanți au completat acest program, introducând noi motive în el sau extinzându-l în alte sfere ale statului și ale vieții oamenilor, și astfel au avansat cauza reformei Rtishchev a încercat să introducă un motiv moral în administrația publică și a ridicat problema organizării carității publice Carte Golitsyn, vorbind visător despre nevoia de transformări versatile, a trezit gândul adormit al clasei conducătoare, care a recunoscut ordinea existentă ca fiind complet satisfăcătoare Cu aceasta îmi închei trecerea în revistă a fenomenelor din secolul al XVII-lea El a fost o epocă care pregătea transformările lui Petru cel Mare Am studiat cazurile și am văzut o serie de oameni crescuți de noile tendințe ale secolului al XVII-lea Dar aceștia au fost doar cei mai proeminenți oameni ai direcției transformatoare, în spatele cărora stăteau alții, mai puțin importanți: boierii B I Morozov, N I Romanov, A S Matveev, o întreagă falangă de oameni de știință de la Kiev și, deoparte, străinul și exilatul Yuri Krizhanich Fiecare dintre acești oameni de afaceri, care stăteau pe primul și al doilea rând, a realizat un fel de tendință transformatoare, a dezvoltat o idee nouă, uneori o serie întreagă de idei noi Judecând după ele, cineva se poate mira de abundența de idei transformatoare acumulate în mințile entuziasmate ale acelei epoci rebele Aceste idei s-au dezvoltat în grabă, fără legătură reciprocă, fără un plan general, dar, comparându-le unele cu altele, vedem că ele se adaugă de la sine într-un program transformator destul de coerent în care problemele de politică externă erau legate de cele militare, financiare, economice , social, educațional Iată cele mai importante părți ale acestui program:) pacea și chiar unirea cu Polonia;) lupta cu Suedia pentru coasta baltică de est, cu Turcia și Crimeea pentru sudul Rusiei;) finalizarea reorganizării trupelor într-o armată regulată;) înlocuirea vechiului sistem complex de impozite directe cu două impozite, pe cap de locuitor și impozite pe teren;) dezvoltarea comerțului exterior și a industriei prelucrătoare interne;) introducerea autoguvernării urbane în vederea creșterii productivității și bunăstării clasei comerciale și industriale;) eliberarea iobagilor cu pământ;) înființarea nu numai de școli de învățământ general cu caracter bisericesc, ci și de școli tehnice adaptate nevoilor statului - și toate acestea după modele străine și chiar cu ajutorul unor conducători străini Este ușor de observat că totalitatea acestor sarcini transformatoare nu este altceva decât programul transformator al lui Peter: acest program era complet

gata chiar înainte de începerea activității transformatoare Aceasta este semnificația oamenilor de stat moscoviți ai secolului al XVII-lea: ei nu numai că au creat atmosfera în care a crescut și a respirat reformatorul, ci și-au conturat programul activității sale, care în unele privințe a mers chiar mai departe decât a făcut el Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul VIAȚA LUI PETRU CEL MARE ÎNAINTE DE ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI DE NORD PRUNCIE PROFESORUL TRIBUNALĂ PROFESOR EVENIMENTE DIN PETER IN PREOBRAZHENSKOYE AMUZANT ȘCOALĂ GIMNAZIALĂ CREȘTEREA MORALĂ A LUI PETER CONSILIUL REGINEI NATALIA COMPANIA PETER VALOARE DISTRACȚIUNE, CĂLĂTORIE ÎN STRĂINĂȚINE ÎNTOARCERE PRUNCIE Peter s-a născut la Moscova, la Kremlin, la mai A fost al paisprezecelea copil al țarului multifamilial Alexei și primul copil din a doua căsătorie - cu Natalya Kirillovna Naryshkina Țarina Natalya a fost luată din familia occidentalului A S Matveev, a cărui casă era decorată în mod european și putea aduce la palat gusturile învățate în casa profesorului; în afară de aceasta, încă înaintea ei, noutățile de peste mări pătrunseseră deja în jumătatea țarinei, în camerele pentru copii ale palatului Kremlinului De îndată ce Petru a început să-și amintească de sine, a fost înconjurat în grădinița lui de lucruri străine; tot ce juca îi amintea de un neamț Unele dintre aceste jucării străine ne atrag în mod deosebit atenția: Peter, în vârstă de doi ani, s-a amuzat cu cutii muzicale, "chimvale" și "chimvale mari" de lucru german; în camera lui era chiar un fel de "clevichord" cu sfori de aramă verzi Toate acestea ne amintesc viu de societatea de curte a țarului Alexei, atât de lacom de lucruri artistice străine De-a lungul anilor, Petra pentru copii este plină de articole de afaceri militare În el apare un întreg arsenal de arme de jucărie, iar unele dintre lucrurile mărunte din acest arsenal pentru copii reflectau preocupările tulburătoare ale adulților din acea vreme Deci, în grădinița lui Petru, artileria Moscovei a fost destul de pe deplin reprezentată, întâlnim o mulțime de scârțâitori de lemn și tunuri cu cai În al patrulea an, Peter și-a pierdut tatăl Sub țarul Fedor, fiul lui Miloslavskaya, poziția mamei lui Petru cu rudele și prietenii ei a devenit foarte dificilă Alți oameni au plutit și au preluat controlul Țarul Alexei a fost căsătorit de două ori, așa că a lăsat în urmă două clicuri de rude și socri, care s-au supărat până la moarte unul împotriva celuilalt, fără a disprețui nimic în vrăjmășie aprigă Miloslavskii i-au învins pe Naryshkini, iar cel mai puternic om de partea lor, Matveev, nu a întârziat să se deplaseze mai spre nord, spre Pustozersk Tânăra regină văduvă a pășit înapoi în fundal, în umbră PROFESORUL TRIBUNALĂ De mai multe ori se poate auzi părerea că Petru nu a fost crescut în modul vechi, altfel și mai atent decât au fost crescuți tatăl său și frații mai mari Ca răspuns la această opinie, oamenii din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, spunând despre modul în care Petru a fost învățat să citească și să scrie, conform unei tradiții proaspete, declară clar că cel puțin până la vârsta de zece ani, Petru a crescut și a fost crescut, poate chiar mai în stil vechi decât frații săi mai mari decât chiar tatăl său Povestea a fost înregistrată de un anume Krekshin, un contemporan mai tânăr al lui Peter, care timp de de ani a fost muncitor, dar mai degrabă ilizibil, adunând tot felul de știri, ziare, zvonuri și legende despre veneratul convertitor Povestea lui Krekshin este curioasă, dacă nu ca un fapt de încredere documentat, atunci ca o imagine moralistă Conform vechiului obicei rusesc, Petru a început să fie învățat de la vârsta de cinci ani Fratele mai mare și nașul lui Petru, țarul Fedor, obișnuia să-i spună de mai multe ori mamei sale vitrege, țarina Natalya: "Este timpul,

împărătească, să-l înveți pe finul" Regina i-a cerut nașului să găsească un profesor, blând, smerit, care să conducă scriptura divină Ca intenționat, alegerea unui profesor a fost decisă de un om care mirosea prea mult a antichitate evlavioasă, boierul Fiodor Prokofievici Sokovnin Casa socovinilor a fost un refugiu pentru Vechii Credincioși: ei au aderat la schismă Două dintre surorile lui Sokovnin, Teodosia Morozova și Prințesa Avdotia Urusova, chiar și sub țarul Alexei, și-au martirizat evlavia veche: țarul le-a supus la închisoare severă în închisoarea de pământ din Borovo pentru atașamentul lor încăpățânat față de vechea credință și față de protopopul Avvakum Un alt frate al acestor boieri - Alexei și-a lăsat ulterior capul pe bloc pentru participarea la o conspirație împotriva lui Petru în numele antichității evlavioase Fiodor Sokovnin i-a arătat țarului un om blând și umil, plin de toate virtuțile, priceput la citit și la scris: era Nikita Moiseev, fiul lui Zotov, funcționar din ordinul Marii Parohii (departamentul taxelor neplătite) Povestea modului în care Zotov a fost introdus în postul de profesor de curte respiră atât de veche simplitate rusă încât nu lasă nicio îndoială cu privire la natura pedagogiei lui Zotov Sokovnin l-a adus pe Zotov la țar și, lăsându-l în sală, a pornit cu un raport Curând, un nobil a ieșit din camerele regelui și a întrebat: "Cine este Nikita Zotov aici?" Viitorul profesor de curte a devenit atât de timid încât în inconștiență nu se putea mișca, iar nobilul a trebuit să-l ia de mână Zotov a cerut să aștepte puțin, să-l lase să-și revină După ce s-a stabilit, și-a făcut cruce și s-a dus la țar, care i-a dat mâna și l-a examinat în prezența lui Simeon din Polotsk Învățatul educator al țarului a aprobat citirea și scrisul lui Zotov; apoi Sokovnin l-a dus pe profesorul atestat la regina-văduvă Ea l-a acceptat, ținându-l pe Petru de mână și i-a spus: "Știu că ești o viață bună și priceput în scrierea divină; îți încredințez singurul meu fiu" Zotov a izbucnit în plâns și, tremurând de frică, a căzut la picioarele reginei cu cuvintele: "Nu sunt vrednic, mamă împărătească, să accept o asemenea comoară" Regina i-a dat mâna și a ordonat în dimineața următoare să înceapă să predea Țarul și patriarhul au venit la deschiderea cursului, au slujit o slujbă de rugăciune cu binecuvântarea apei, au stropit noul studiu cu apă sfințită și, după ce au binecuvântat, s-au așezat la alfabet Zotov s-a închinat elevului său până la pământ și a început cursul învățăturii sale, iar el a primit imediat o taxă: patriarhul i-a dat o sută de ruble (mai mult de o mie de ruble pentru banii noștri), suveranul i-a acordat o curte, l-a făcut un nobil, iar regina-mamă a trimis două o pereche de rochii bogate de sus și de jos și "toată ținuta", în care, la plecarea suveranului și a patriarhului, Zotov s-a schimbat imediat într-un costum Krekshin a notat, de asemenea, ziua în care a început pregătirea lui Petru - martie , prin urmare, Petru nu avea nici măcar cinci ani După ce ai ascultat această poveste, nu spune că Zotov și-ar putea iniția studentul într-o nouă știință, învață-l un fel de "ogari greci și latini" PROFESOR Potrivit lui Kotoshikhin, pentru pregătirea prinților au ales dintre funcționari - "oamenii învățători, liniștiți și nebulosi" Că Zotov a fost un om instructiv, tăcut, este garantat de povestea tocmai citată; dar, spun ei, nu a îndeplinit pe deplin a doua cerință, îi plăcea să bea Ulterior, Petru l-a numit prinț-papă, președintele colegiului clovnesc al beției Istoricii lui Petru îl învinovățesc uneori pe Zotov pentru că nu are o influență educațională și în curs de dezvoltare asupra elevului său Dar, la urma urmei, Zotov nu a fost chemat la palat pentru a educa, ci pur și simplu pentru a preda alfabetizarea și, probabil, i-a transmis elevului său un curs de

formare a alfabetizării rusești antice, dacă nu mai bun, atunci nu mai rău decât mulți profesori de curte care l-a precedat, alfabetizat El a început, desigur, cu "învățătura verbală", adică a trecut cu Petru alfabetul, cartea orelor, psaltirea, chiar evanghelia și apostolul; totul a trecut după vechea regulă pedagogică rusă a fost luat pe de rost Ulterior, Petru s-a ținut liber de kliros, a citit și a cântat cu baritonul său rar, nu mai rău decât orice diacon; se spunea chiar că putea recita pe de rost Evanghelia și apostolul Așa a studiat țarul Alexei; aşa au început învăţătura şi fiii lui mai mari Dar învățătura lui Zotov nu s-a limitat la simpla pregătire în meșteșugul alfabetizat Evident, noile tendințe l-au atins și pe acest profesor improvizat din ordinul Marii Parohii Ca și profesorul țarului Alexei Morozov, Zotov a folosit metoda de învățare vizuală Prințul a studiat de bunăvoie și deștept În timpul liber, îi plăcea să asculte diverse povești și să se uite la cărți cu "kunshtami" și imagini Zotov i-a spus reginei despre acest lucru, iar ea i-a ordonat să dea "cărți istorice", manuscrise cu desene din biblioteca palatului și a comandat mai multe ilustrații noi de la maeștrii picturii din Armurerie Așa că Petru a alcătuit o colecție de "caiete amuzante", care înfățișează orașe, clădiri, corăbii, soldați, arme, bătălii și "povești cu chipuri cu inscripții", povești ilustrate și basme cu texte în aur și culori Toate aceste caiete, scrise cu cea mai bună măiestrie, Zotov le-a așezat în camerele prințului Observând când Peter a început să se obosească să citească cărți, Zotov i-a luat cartea din mâini și i-a arătat aceste imagini, însoțind recenzia cu explicațiile lor În același timp, după cum scrie Krekshin, a atins și antichitatea rusă, i-a spus prințului despre treburile tatălui său, despre țarul Ivan cel Groaznic și s-a întors la vremuri mai îndepărtate, Dimitri Donskoy, Alexandru Nevski și chiar lui Vladimir se Ulterior, Petru a avut foarte puțin timp pentru a studia istoria Rusiei, dar nu și-a pierdut interesul pentru ea, i-a acordat o mare importanță pentru educația publică și și-a dat o mulțime de probleme pentru a compila un manual popular pe acest subiect Cine ştie? Poate că amintirea lecțiilor lui Zotov s-a reflectat în toate acestea Și vă mulțumesc pentru asta! EVENIMENTE DIN De îndată ce Petru a împlinit zece ani, educația sa inițială a încetat, sau mai bine zis, a fost întreruptă Țarul Fedor a murit la aprilie Moartea sa a fost urmată de evenimente tulburi bine-cunoscute: proclamarea lui Petru ca rege dincolo de fratele său mai mare Ivan, intrigile Prințesei Sofia și ale soților Miloslavski, care au provocat o teribilă rebeliune streltsy în luna mai a lui în acel an, bătaia boierilor, apoi instaurarea dublei puteri și proclamarea Sophiei stăpânitoarea statului și în cele din urmă, o zgomotoasă mișcare schismatică cu bătăi violente a Vechilor Credincioși pe iulie în Camera Fațetată Petru, care a fost martor ocular la scenele sângeroase ale rebeliunii streltsy, a fost surprins de fermitatea pe care a păstrat-o în același timp: stând pe Pridvorul Roșu lângă mama sa, el, se spune, nu și-a schimbat fața când arcașii l-au ridicat pe lănci pe Matveev și pe ceilalți susținători ai săi Dar ororile din mai au fost gravate de neșters în memoria lui A înțeles mai multe despre ei decât ar sugera vârsta lui; un an mai târziu, Peter, în vârstă de ani, din punct de vedere al dezvoltării, i s-a părut ambasadorului străin un băiat de ani Bătrânul Rus aici s-a ridicat și s-a deschis înaintea lui Petru cu toată munca ei veche de secole și cu roadele ei Când palatul Kremlinului, împrejmuit de o furtună a călăului și a temniței, s-a transformat într-un hambar mare și arcași stupefiați au alergat și au scotocit în jurul lui, căutându-i pe Naryshkini, apoi au năvălit peste tot Moscova, bând prada luată de la boier bogat și

casele de negustori, clerul tăcea, făcând voia răzvrătiților, binecuvântând puterea duală, boierii și nobilii s-au ascuns și numai iobagii boieri s-au ridicat pentru ordinul călcat în picioare Degeaba arcașii i-au ademenit cu promisiunea libertății, au zdrobit ordinul Kholopy, au rupt și împrăștiat robia și alte fortărețe peste piață Kholops i-a liniștit pe rebeli, amenințându-i: "Întindeți-vă capetele în piață; la ce vă răzvrătiți? Pământul rusesc este grozav, nu puteți face față " Kholops, care erau de două ori mai mulți arcași în capitala boierească, așteptau doar un semn de la stăpânii lor pentru a-i liniști pe răzvrătiți și nu a așteptat Dintre forțele sociale, considerate stâlpii ordinii de stat, Peter s-a întors înainte să-și dea seama cum să se descurce fără ele și cu ce să le înlocuiască De atunci, Kremlinul din Moscova a devenit dezgustat de el și a fost condamnat la soarta unui conac abandonat cu antichitățile sale, conace palate complicate și prințese, mătuși și surori care își trăiesc viața în ele, doi Mihailovni și Alekseevna și cu sute dintre coriştii lor, grefierii lor şi "tot felul de rânduri de călărie" PETER ÎN PREOBRAZHENSK Evenimentele din au alungat-o în cele din urmă pe văduva țarina din Kremlinul din Moscova și au forțat-o să se izoleze în Preobrazhensky, satul preferat al țarului Alexei de lângă Moscova Acest sat era destinat să devină o reședință regală temporară, o curte a stației pe drumul spre Sankt Petersburg Aici, regina și fiul ei, îndepărtați de la orice participare la guvernare, în cuvintele unui contemporan al Prințului B I Kurakin, "trăiau din ceea ce i s-a dat din mâinile Prințesei Sofia", aveau nevoie și au fost nevoiți să accepte în secret asistență financiară de la Patriarhul Mănăstirii Treimi și Mitropolitul Rostovului Petru, țarul dezonorat, alungat din palatul natal de conspirația surorii sale, a crescut în spațiul deschis al lui Preobrazhensky Prin forța împrejurărilor, a fost lăsat singur prea devreme, de la zece ani s-a mutat din camera de studiu direct în curtea din spate Ne putem imagina cu ușurință cât de puțin se distra băiatul în camerele mamei sale: vedea în jurul lui fețe triste, curteni pensionari, auzea toate aceleași discursuri amare sau amărâte despre nedreptatea și răutatea umană, despre fiica lui vitregă și sfetnicii ei răi Plictiseala, pe care trebuie să o fi experimentat aici un băiat viu, trebuie să ne gândim, i-a supraviețuit din camerele mamei sale până în curțile și crângurile satului Preobrazhensky Din , călăuzit de nimeni, a început aici un lung joc, pe care și l-a aranjat și care a devenit pentru el o școală de autoeducație, și a jucat ceea ce joacă toți copiii observatori din lume, despre ce gândesc și vorbesc ei adultii Contemporanii atribuiau pasiunea lui Petru pentru afacerile militare, trezită în copilărie, unei înclinații firești Temperamentul a alimentat această vânătoare și a transformat-o într-o pasiune, zvonurile celor din jur despre trupele unui sistem străin, poate că poveștile lui Zotov despre războaiele tatălui său au dat sportului tineresc un obiectiv cert de-a lungul anilor, iar impresiile ascuțite ale rebelului intervenit în chestiune cu un sentiment de autoconservare personală și răzbunare pentru resentimente Săgetătorul i-a dat putere ilegală Prințesei Sophia: trebuie să-ți iei propriul soldat pentru a te apăra de o soră măiestrie Potrivit documentelor de la palat supraviețuitoare, se poate urmări ocupațiile lui Petru, dacă nu fiecare pas în acești ani Aici vedem cum jocul crește și devine mai complicat de-a lungul anilor, luând forme noi și absorbind diverse ramuri ale afacerilor militare Diverse lucruri sunt târâte de la Armeria Kremlinului la Peter în Preobrazhenskoye, majoritatea arme, din camerele sale scot fie o archebuză spartă, fie o tobă spartă pentru

reparație Împreună cu imaginea salvatorului, Peter ia de la Kremlin atât un ceas de masă cu un arab, cât și o carabină cu șurub german, din când în când necesită plumb, praf de pușcă, bannere regimentare, trestie, pistoale; arsenalul palatului Kremlin a fost transferat treptat în încăperile Palatului Schimbării la Față În același timp, Petru duce un stil de viață extrem de agitat, mereu în campanie: fie în satul Vorobiev, apoi în Kolomenskoye, apoi la Treime, apoi la Savva Storozhevsky, se plimbă prin mănăstiri și sate palate de lângă Moscova și în aceste campanii îl poartă uneori peste tot pe mai multe căruțe la vistieria lui de arme Urmându-l pe Petru în acești ani, vedem cu cine se petrece, cu cine este înconjurat, ce joacă; nu vedem doar dacă s-a așezat la o carte, dacă i-au continuat studiile În , Petru a luat din armurerie, împreună cu șaua Kalmyk, "marii glebos" De ce a fost nevoie de acest glob este necunoscut; numai că trebuie să fi făcut obiectul unor studii destul de intense de natură nu în întregime științifică, deoarece a fost în curând dat spre reparare unui ceasornicar Apoi, împreună cu maimuța amuzantă, îi trimit un fel de "carte de împușcături" AMUZANT Purtând lucrurile necesare pentru distracție din depozitele Kremlinului, Peter a adunat în jurul său o mulțime de camarazi de distracție Avea la îndemână material amplu pentru acest set Conform obiceiului stabilit, când țareviciul din Moscova a împlinit vârsta de cinci ani, din nobilimea curții i-au fost numiți semeni de rasă pură ca servitori, stolnici și saci de dormit, care au devenit "oamenii săi de cameră" Foștii regi trăiau într-o economie largă și aglomerată Pentru distracția de șoimă preferată a țarului Alexei, în curțile regale au fost ținute peste mii de șoimi, șoimi și alte păsări de vânătoare și peste de mii de cuiburi de porumbei pentru prinderea și hrănirea lor; pentru prinderea, antrenamentul si pastrarea acelor pasari in "modul soimii", adica catedra, au servit peste de soimi si girsoimi În secția de grajduri erau peste de mii de cai, cărora le-au fost repartizați peste de funcționari, oameni, stalpi, tore, etrier, curte, avocați, turmă și diverși artizani În cea mai mare parte, toți erau oameni de rasă "cinstit", nu simpli, li se acorda un salariu bănesc și îmbrăcăminte în funcție de vreme, și moșii și moșii, "au băut și au mâncat ale regelui" De la moartea țarului Alexei, în aceste departamente au mai rămas puține treburi sau deloc: era greu pentru țarul Fiodor și țareviciul Ivan să părăsească des palatul, iar prințesele nu aveau încotro și era obscen; Peter ura șoimul și îi plăcea să alerge pe jos sau să călărească ușor, pe orice Acestui oameni inactivi ai curții și palatului Petru le-a atribuit o muncă mai serioasă A început să recruteze tineri din sacii de dormit și din torele de curte, apoi șoimi și muncitori de botez, formând din ei două companii, care, folosind dispozitivul vânătorilor din nobili și alte trepte, chiar din iobagi boieri, s-au dezvoltat în două batalioane, de persoane fiecare Au primit numele amuzant Să nu credeți că aceștia erau soldați de jucărie, comici Regele juca soldații, iar camarazii jocurilor sale slujeau și primeau salarii pentru serviciul lor amuzant, ca niște adevărați oameni de serviciu Titlul de amuzant a devenit un rang special "Mi s-a acordat, - citim într-o petiție, - marele dumneavoastră rang de suveran, mirilor amuzanți" Recrutarea celor amuzanți a fost efectuată într-un ordin oficial, clerical: de exemplu, în , ordinul stabil a fost ordonat să-i trimită miri de curte lui Petru în Preobrazhenskoye pentru a fi înregistrați ca trăgători amuzanți Printre acești timpurii amuzanți se numără și Alexander Danilovici Menșikov, fiul unui mire de curte, "de cea mai de jos rasă, sub nobilime", potrivit prințului B Kurakin Cu toate acestea, mai târziu și

tineretul nobiliar a început să intre în cele distractive: de exemplu, în , I I Buturlin și prințul M M Golitsyn, viitorul mareșal de câmp, care s-a înscris la "știința tamburului", după cum spune palatul, s-au alăturat mulțimii de miri Cu aceștia amuzanți, Peter a făcut tam-tam neliniștit în Preobrazhensky, a construit o curte amuzantă, o colibă amuzantă glisantă pentru a conduce echipa, un grajd amuzant, a luat ham de la Ordinul Stabil pentru artileria sa Într-un cuvânt, jocul s-a transformat într-o întreagă instituție cu un personal deosebit, buget, cu o "vistieră distractivă" Jucând soldați, Peter a vrut să fie el însuși un adevărat soldat și să-i facă pe participanții la jocurile sale la fel, i-a îmbrăcat într-o uniformă verde închis, le-a dat arme de soldat complet, a numit ofițeri de stat major, ofițeri șefi și subofițeri din camera sa , totul "nume de familie grațioase", iar în crângurile lui Preobrazhensky a supus echipa aproape zilnic unui antrenament strict de soldați, iar el însuși a trecut prin toate rândurile soldaților, începând cu toboșarul Pentru a-i obișnui pe soldați să asedieze și să asalteze cetăți, pe râul Yauza, orașul Plesburh, a fost construită o "fortificație amuzantă", care a fost asediată cu mortare și cu toate metodele artei asediului În toate aceste exerciții militare care necesitau cunoștințe tehnice, Peter cu greu s-a descurcat doar cu informații locale În vecinătatea lui Preobrazhensky, a apărut de mult o lume mică, tentantă și ciudată, la care liderii statului Moscova priveau de sus de la Kremlin: era Cartierul German Sub țarul Alexei, a fost populat în special de militari: apoi câțiva generali, până la o sută de colonei și nenumărați ofițeri au fost chemați din străinătate pentru a comanda regimentele ruse ale unui sistem străin Aici Peter a apelat la noi distracții și trucuri militare, pe care nu le-a putut găsi cu cele amuzante În , meșterul străin Sommer i-a arătat tragerea cu grenade, distracția sa preferată după aceea La Preobrazhenskoye au fost aduși și ofițeri străini pentru a constitui o echipă amuzantă; cel puțin la începutul anilor , când batalioanele amuzante erau deja desfășurate în două regimente regulate stabilite în satele Preobrazhensky și Semenovsky și și-au primit numele de la ei, colonei, maiori, căpitani erau aproape toți străini și doar sergenți - de la ruși Însă comandantul șef al ambelor regimente era un rus, Avtamon Golovin, "un om mult prost, dar care cunoștea exercițiul soldatului", așa cum vorbește despre el semenovitul de atunci și cumnatul lui Petru, amintitul prinț Kurakin ȘCOALĂ GIMNAZIALĂ Pasiunea pentru curiozitățile străine l-a condus pe Petru la studii medii, necunoscute foștilor prinți Potrivit poveștii lui Petru însuși, în , prințul Ya F Dolgoruky, plecând ca ambasador în Franța, într-o conversație cu prințul a spus că are un instrument cu care "poți lua distanțe sau distanțe fără să ajungi în acel loc ", dar e păcat - a furat Petru i-a cerut prințului să-i cumpere acest instrument în Franța, iar în anul următor Dolgoruky i-a adus un astrolab Neștiind ce să facă cu ea, Peter s-a îndreptat în primul rând, desigur, către "Doctorul" german atotștiutor A spus că el însuși nu știe, dar că va căuta o persoană cu cunoștințe Peter cu "mare dorință" a ordonat să găsească o astfel de persoană, iar medicul l-a adus curând pe olandezul Timmerman Sub conducerea sa, Petru a început "cu mult de bună voie" să studieze aritmetica, geometria, artileria și fortificațiile Am primit caietele de studiu ale lui Peter cu probleme pe care le-a rezolvat și explicații scrise de propria sa mână Din aceste caiete, vedem în primul rând cât de prost a fost educat Petru în alfabetizare: scrie imposibil, nu respectă regulile de ortografie din acea vreme, desenează cu dificultate litere, nu știe să separe

cuvintele, scrie cuvinte prin pronunție, și din când în când bănuiește un semn solid între două consoane: mereu , rahat, take it Nu ascultă bine termenii matematici pe care nu îi înțelege: scrie addition (additio) acum aditskoe, apoi voditsia Iar profesorul însuși nu era un matematician lent; în caiete întâlnim probleme pe care el însuși le-a rezolvat, iar la problemele de înmulțire greșește de mai multe ori Dar aceleași caiete fac posibil să se vadă gradul de voință cu care Petru s-a apucat de matematică și științe militare A trecut rapid de aritmetica, geometria, artileria și fortificațiile, a stăpânit astrolabul, a studiat structura cetăților și a știut să calculeze zborul unei ghiulele Cu acest Timmerman, în timp ce inspecta hambarele bunicului Nikita Ivanovici Romanov în satul Izmailovo, Petru a găsit o barcă engleză întinsă în jur, care, potrivit lui Peter însuși, a servit drept fondator al flotei ruse, i-a trezit pasiunea pentru navigație , a dus la construirea unei flotile pe lacul Pereyaslavsky, iar apoi sub Arhangelsk Dar faimosul "bunic al flotei ruse" avea rude laterale necunoscute, pe care Petru nu a considerat necesar să le menționeze În , cu un an sau mai mult înainte de descoperirea bărcii, Petru a târât din Tezaurul Armureriei "nave mici", probabil modelele bătrânului părinte de nave rămase de la construcția "Vulturului" de pe Oka; chiar mai devreme, în , conform înregistrărilor palatului, în satul Preobrazhensky au fost construite corăbii amuzante Să ne amintim că guvernul țarului Alexei a muncit din greu pentru a înființa o flotă; pentru Petru acest caz a fost o tradiție ereditară CREȘTEREA MORALĂ A LUI PETER Trăsăturile conturate ale copilăriei și tinereții lui Petru fac posibilă reconstituirea primelor momente ale creșterii sale spirituale Până la vârsta de zece ani, el urmează o pregătire rusă cu totul străveche în stăpânirea scrisului bisericesc Dar acest antrenament a fost în mijlocul zvonurilor și fenomenelor deloc de caracter rusesc vechi Încă de la vârsta de zece ani, evenimentele sângeroase, impresiile iritante l-au împins pe Petru din Kremlin, l-au scăpat de rutina obișnuită a vieții antice rusești, au legat vechea ordine lumească pentru el cu cele mai amare amintiri și sentimente rele, l-au lăsat devreme singur cu jucării militare și Zotov kunshtov Ce a jucat în creșa lui de la Kremlin, acum a jucat în curți și în crângurile satului Preobrazhensky, nu mai cu păpuși străine, ci cu oameni vii și cu arme adevărate, fără plan și conducere, înconjurat de sacii de dormit si mirii Și așa a continuat până la vârsta de ani S-a desprins de concepte, sau mai degrabă, de obiceiurile și tradițiile palatului de la Kremlin, care constituiau viziunea politică asupra lumii a vechiului țar rus, știința sa de stat, dar nu existau altele noi în locul lor, nu era de unde să ducă ei și nu era nimic de rezolvat Antrenamentul, început cu indicatorul lui Zotov și întrerupt devreme din cauza împrejurărilor, a fost apoi reluat, dar sub îndrumări diferite și într-o direcție diferită Frații mai mari ai lui Petru au trecut de la funcționarii care i-au învățat alfabetizarea bisericească la un educator care, totuși, le-a introdus pe elevi în concepte politice și morale care au depășit perspectiva obișnuită a Moscovei, a vorbit despre cetățenie, despre guvernare, despre suveran și îndatoririle sale față de supuși Petru nu a primit un asemenea profesor: locul lui Simeon de Polotsk sau Rtishchev i-a fost luat de un maestru olandez cu stiintele sale matematice si militare, cu pregatire la fel de artizanala, tehnica ca a lui Zotov, doar cu un continut diferit Anterior, sub Zotov, memoria era predominant ocupată; acum ochii, dexteritatea, inteligența iute erau și ele implicate în lecții; mintea, inima au rămas inactiv ca înainte Conceptele și înclinațiile

lui Peter au luat o direcție extrem de unilaterală Toată gândirea lui politică a fost absorbită în lupta cu sora sa și cu Miloslavskii; întreaga lui stare civilă s-a format din ură și antipatii față de cler, boieri, arcași, schismatici; soldații, tunurile, fortificațiile, corăbiile au luat locul oamenilor, instituțiilor politice, nevoilor populare, relațiilor civile în mintea lui Necesar pentru fiecare persoană gânditoare, zona conceptelor despre societate și îndatoririle sociale, etica civică, a rămas mult, foarte mult timp un colț abandonat în economia spirituală a lui Petru A încetat să se mai gândească la societate înainte de a-și da seama ce ar putea fi pentru el CONSILIUL REGINEI NATALIA Între timp, Prințesa Sophia, cu noul ei "golant" Shaklovity, construia o nouă intenție de tir cu arcul împotriva fratelui și mamei ei vitrege În august , după miezul nopții, trezit brusc, Petru a plecat în galop în pădure și de acolo la Treime, lăsându-și mama și soția însărcinată Acesta a fost aproape singurul caz de frică extremă cu el, care arăta la ce orori era obișnuit să se aștepte de la sora lui Ideea a eșuat Regula celor trei puteri, care a fost surprinsă batjocoritor în străinătate, dar cu care toată lumea era fericită acasă, cu excepția satului Preobrazhensky, s-a încheiat: "a treia persoană rușinoasă", așa cum a numit-o Petru pe Sofia într-o scrisoare către fratele său Ivan, a fost închis într-o mănăstire Țarul Ivan a rămas o zi liberă, un rege ceremonial; Peter și-a continuat distracția Puterea a trecut de la fiica vitrega la mama vitrega Dar țarina Natalya, potrivit prințului Kurakin, "trebuia să conducă incapabil, cu mintea mică" Afacerile guvernamentale erau împărțite între rudele ei Cel mai bun dintre ei, prințul B A Golitsyn, care a desfășurat cu îndemânare ultima campanie împotriva prințesei, a fost un om inteligent și educat, vorbea latină, dar "bău neîncetat" și, conducând aproape nelimitat Palatul Kazan, a ruinat regiunea Volga Despre alți doi lucrători temporari, fratele țarinei Lev Naryshkin și ruda ambilor țari de la bunica Tihon Streșnev, același contemporan spune că primul a fost o persoană foarte îngustă la minte și beată, excentrică, care a făcut bine "fără motiv, potrivit umorul lui", iar al doilea - o persoană prea îngustă la minte, dar viclean și rău, "un intrigant de curte" Acești oameni au condus "un guvern foarte dezonorant", cu insulte și neadevăruri judiciare; a început "mită mare și furt de stat" Au învârtit Duma Boierească; boierii primelor case au rămas "fără nici un voivoir şi în sfat sau cameră nu erau decât spectacole" Băstuitul prinț Kurakin este indignat de această cădere a primelor familii, în special a celor domnești, de umilirea lor în fața unor Naryshkins, Streshnevs, "domni ai celei mai joase și nenorocite nobile", iar căsătoria lui Petru a adus la curte peste trei duzini Lopukhini de ambele sexe, întâlniți aici cu ură prietenoasă, ale căror capete, comandând docuri, erau "oameni răi, oameni zgârciți ai minții cele mai de jos" Mediul de conducere a fost destul de potrivit pentru societatea, serviciul și funcționarul din Moscova, care s-a manifestat într-o serie de scandaluri În notele sensului giratoriu Zhelyabuzhsky, un observator apropiat și participant la treburile Moscovei în acei ani, boierii, nobilii, duma și funcționarii simpli, au dat în judecată, torturați și diverse pedepsiți cu retrogradare, bici, batog, exil, confiscare, privare de viață pentru diverse crime și contravenții , pentru înjurări la palat, pentru "cuvinte frenetice" despre suveran, pentru omucidere, insulte la onoarea unei fete, fals de documente, pentru furtul de aur guvernamental cu participarea soției ministrului T Streshnev; iar prințul Lobanov-Rostovsky, care deținea câteva sute de gospodării țărănești, a recucerit vistieria regală de pe drumul

Troitskaya prin jaf, pentru care a fost bătut cu biciul și, totuși, după ani în campania Kozhukhovsky a fost căpitanul regimentul Preobrazhensky În această societate curtenească, este inutil să cauți împărțiri în partide vechi și noi, conservatoare și progresiste: instincte și obiceiuri sălbatice luptate, nu idei și tendințe COMPANIA PETER Peter s-a trezit într-un astfel de mediu după depunerea Sophiei Impresiile venite de aici nu i-au atras atenția asupra afacerilor guvernamentale și publice și s-a predat complet ocupațiilor sale obișnuite, totul a intrat în "distracția lui Marte" Acest lucru l-a adus mai aproape de Cartierul German: de acolo a chemat generali și ofițeri pentru antrenamentul de foraj și artilerie a celor distrași săi, pentru a ghida manevrele, de multe ori el însuși mergea ușor acolo, a luat masa și a luat masa cu vechiul militant general Gordon și alți străini Cunoștințele lui Sloboda au extins "campania" inițială a lui Peter Vagabondii din Kokuya s-au alăturat camerei stolnikilor și sacilor de dormit, mirilor amuzanți și tunerii Alături de marcatorul "Aleksashka" Menshikov, un om de origine obscure, ignorant, abia în stare să-și semneze numele și prenumele, dar agil și iute, și apoi "favoritul" atotputernic, a devenit Franz Yakovlevich Lefort, un aventurier din Geneva , care a plecat în tărâmuri îndepărtate în căutarea fericirii și care a venit la Moscova, ignorant puțin mai puțin decât Menșikov, dar un om experimentat, un vorbăreț vesel, un prieten veșnic vesel, devotat, un domn neobosit într-o sală de dans, un tovarăș de nerăbdare pentru o sticlă, un maestru al distracției și al veseliei, pentru a aranja o sărbătoare pentru glorie cu muzică, cu doamne și dansuri , - într-un cuvânt, omul-suflet sau "bătaia franceză", ca prințul Kurakin, unul dintre sacii de dormit regali în această companie, îl caracterizează sumar Uneori apărea aici un scoțian calm, un general în vârstă, precaut și precis, Patrick Gordon, o sabie angajată care a slujit în șapte hoarde de șapte regi, după cuvintele epopeei noastre Dacă străinii au fost acceptați în companie ca ai lor, ruși, atunci doi ruși au jucat rolul străinilor în ea Aceștia au fost generalisimi amuzanți, prințul F Yu un nedoritor al binelui pentru oricine, beat toată ziua, "dar ca un câine devotat lui Petru, iar eu I I Buturlin, regele Poloniei sau, în capitala sa, țarul Semenovsky, cel comandant al vechii armate, în principal de tir cu arcul", un om răuvoitor, beat și venal Ambele armate s-au urât cu o ură reală, nu amuzantă, care a fost rezolvată prin lupte reale, nu simbolice Această companie era un amestec de triburi, dialecte, state Pentru a vedea cum s-au explicat unul altuia, este suficient să cităm două rânduri dintr-o scrisoare rusă pe care Lefort i-a scris-o lui Petru cu litere franceze în , la douăzeci de ani după sosirea sa în Rusia: Slavou Bogh sto ti prechol sdorova ou gorrod voronets Daj Boc ifso dobro sauersit i che Moscva sdorovou buit (be healthy) Dar, până la urmă, Petru însuși, în scrisorile către Menshikov, a făcut astfel de inscripții germane cu litere rusești: mein libste kamarat, mein best frint, iar guvernatorul Arhangelsk F M Compania a făcut fără ranguri: din moment ce Peter i-a reproșat ferm acestui Apraksin că a scris "cu ranguri verzi, ceea ce nu-mi place, dar poți ști să scrii pentru compania noastră" Această companie a înlocuit treptat casa lui Peter Căsătoria lui Petru cu Evdokia Lopukhina a fost o chestiune de intrigă de către Naryshkins și Tikhon Streshnev: stupidă, superstițioasă și absurdă, Evdokia nu era deloc potrivită pentru soțul ei Înțelegerea a durat doar cât el și ea nu s-au înțeles, iar soacra, care nu-i plăcea nora, a grăbit inevitabila discordie În felul său de viață, Petru a fost adesea și mult timp departe de casă; s-a racit, iar racirea a crescut frecventa

absentelor În astfel de condiții, Peter și-a dezvoltat viața unui fel de student rătăcitor, fără adăpost Desfășoară exerciții militare întărite, el însuși fabrică și lansează artificii complicate și periculoase, efectuează recenzii și exerciții, întreprinde campanii, manevre mari cu bătălii exemplare care lasă în urmă mulți răniți, chiar uciși, testează arme noi, singur, fără meșteri și dulgheri, construiește un iahtul fluvial cu toată decorația de pe Yauza, împrumută cărți de la Gordon sau prin el din străinătate despre artilerie, studiază, observă, încearcă totul, întreabă străini despre treburile militare și despre afacerile europene și, în același timp, ia masa și petrece noaptea unde poate: apoi la cineva în Nemetskaya Sloboda, mai des la curtea regimentului din Preobrazhensky cu sergentul Buzheninov, cel mai rar acasă, doar din când în când vine să ia masa cu mama lui Într-o zi din , Peter i-a cerut lui Gordon să ia prânzul, cina și chiar să petreacă noaptea Au fost de invitați După cină, toți oaspeții s-au așezat pentru noapte într-un bivuac, unul lângă altul, iar a doua zi s-au mutat cu toții să ia masa la Lefort Acesta din urmă, deținând gradele de general și amiral, era, de fapt, ministrul sărbătorilor și distracției, iar în palatul construit pentru el pe Yauza, compania a fost uneori închisă timp de trei zile, potrivit prințului Kurakin " pentru beţie, atât de mare încât este imposibil de descris, şi mulţi au murit din cauza ei" Supraviețuitorii unor astfel de bătălii cu "Ivashka Khmelnitsky" s-au îmbolnăvit de câteva zile; doar Petru s-a trezit dimineața și a alergat la muncă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat VALOARE DE DISTRACȚIE Distracția militară l-a ocupat pe Peter până în al -lea an de viață, printre petreceri frecvente de băutură cu companie și excursii la Aleksandrovskaya Sloboda, Pereyaslavl și Arhangelsk De-a lungul anilor, jocul și-a pierdut imperceptibil caracterul de distracție copilărească și a devenit o chestiune serioasă: asta pentru că și în copilărie era foarte asemănătoare cu problema serioasă la care s-au gândit contemporanii mai în vârstă ai lui Peter Împreună cu regele, toate lucrurile imature care l-au înconjurat, atât armele cât și oamenii, au crescut Mulțimi de oameni amuzanți s-au transformat în adevărate regimente obișnuite cu ofițeri străini; artilerie adevărată și artileri adevărați au ieșit din pistoale de jucărie și artileri În zadar, Gordon, un lider informat al campaniilor amuzante, în jurnalul său le numește balet militar: în aceste campanii, ca în flotila de pe lacul Pereyaslavsky, aparent fără scop și ridicol, au fost dezvoltate cadre ale armatei în curs de dezvoltare și ale viitoarei flote Distracția avea o valoare educațională importantă Manevrele de trei săptămâni lângă Kozhukhov, pe malul râului Moscova, în , în care, conform mărturiei prințului Kurakin, cu greu, totuși, nu exagerat, au fost introduse până la de mii de oameni conform unui plan serios dezvoltat cu ajutorul aceluiași Gordon și a fost compilată o carte întreagă despre ei cu desene de tabere, convoai și bătălii Prințul Kurakin spune despre aceste exerciții că au contribuit foarte mult la pregătirea soldaților și remarcă despre campania lui Kozhukhov că aproape niciun monarh din Europa poate face mai bine decât atât, adăugând, totuși, că atunci " de oameni au fost uciși cu tapete și alte cazuri și rănit cu " Adevărat, Peter însuși a scris despre această ultimă distracție că lângă Kozhukhov nu avea nimic în minte în afară de joc, dar că acest joc a devenit un vestitor al lucrurilor reale, precum campaniile Azov din și Ei au justificat acest joc arătându-și beneficiile practice: Azov a fost luat cu ajutorul artileriei, pregătit prin exerciții amuzante, iar flota, construită într-o iarnă pe râul Voronej, sub supravegherea

directă a lui Petru, a fost dotată cu cunoștințele necesare pentru aceasta la șantierul naval Pereyaslav, iar cu ajutorul meșterilor, acolo au învățat PETER ÎN GERMANIA În , Peter, în vârstă de de ani, a văzut în sfârșit Europa de Vest, despre care au vorbit atât de mult prietenii și cunoscuții săi din Cartierul German, unde Lefort l-a convins să meargă Cu toate acestea, ideea unei călătorii în Occident s-a născut de la sine din întreaga situație și direcția activității lui Peter A fost înconjurat de nou-veniți din Occident, le-a studiat abilitățile, le-a vorbit limba, în scrisorile sale chiar și către mama sa, deja în a semnat "Petius", a numit cea mai bună galeră a flotei Voronezh, construită de el însuși, "Principium" " Trecând prin servicii terestre și maritime, el a făcut o regulă să fie primul care învață orice afacere nouă pentru a da exemplu și a-i învăța pe alții Trimițând zeci de tineri la studii în străinătate, a trebuit firesc să se trimită și acolo A plecat în străinătate nu ca un călător iscoditor și pe îndelete pentru a admira minunile unei culturi străine, ci ca un muncitor care dorea să se familiarizeze rapid cu abilitățile necesare care îi lipseau: căuta în Occident tehnologie, nu civilizație Pe scrisorile sale străine era un sigiliu cu inscripția: "Sunt în rangul celor care mă învață și mă învață" Acesta a fost scopul călătoriei Sub numele de Pyotr Mikhailov, s-a înrolat în alaiul unei ambasade solemne, care a mers la instanțele europene despre lupta de coaliție împotriva Turciei care se desfășura atunci, pentru a cimenta vechile sau a stabili noi relații de prietenie cu Occidentul state europene Dar acesta era scopul deschis al ambasadei Marii ambasadori Lefort, Golovin și grefierul Dumei Voznițîn au primit și o instrucțiune nespusă de a găsi căpitani buni în străinătate pentru serviciul naval, "care ar fi fost ei înșiși marinari și au ajuns la grad prin serviciu, și nu din alte motive", aceiași locotenenți și o grămadă de tot felul de stăpâni, "care fac tot felul de lucruri pe corăbii" Voluntarii trimiși pe țări străine au fost instruiți să "cunoască desenele sau hărțile mării, busola și alte semne ale mării", să dețină nava atât în luptă, cât și într-o simplă procesiune, să cunoască toate uneltele sau uneltele care sunt potrivite, căutați orice oportunitate de a fi pe mare în timpul luptei, asigurați-vă că vă aprovizionați de la comandanții navali cu un certificat de pregătire suficientă pentru caz și, la întoarcerea la Moscova, aduceți cu dvs doi meșteri marittimi calificați cu plata cheltuielilor de la trezorerie pentru executarea contractului; care dintre nobili va preda slujitorului său afaceri maritime în străinătate, va primi pentru el de ruble din vistierie (aproximativ o mie de ruble pentru banii noștri) Trimițând nobili la Veneția, Carta de la Moscova din l-a informat pe doge că intenția lor regală "în Europa de a arunca o privire mai atentă asupra noilor arte și comportamente militare"; dar din jurnalul prințului B I Kurakin, care a fost printre acești nobili, vedem că ei au studiat acolo matematică, o parte din astronomie, nautică, mecanică, fortificații defensive și ofensive și au înotat mult Marea ambasadă cu marea ei suită sub pretextul unei misiuni diplomatice a fost una dintre expedițiile în Occident echipate atunci la Moscova cu scopul de a căuta tot ce ai nevoie acolo, de a-l învăța, de a adopta abilități europene, de a ademeni un maestru european Voluntar al ambasadei Pyotr Mikhailov, de îndată ce a ajuns în străinătate, a început să-și termine studiile în artilerie La Koenigsberg, profesorul său, un colonel prusac, i-a dat un certificat în care, exprimându-și surprinderea față de succesul rapid al unui student la artilerie, a mărturisit că mai sus menționatul Piotr Mihailov putea fi recunoscut și onorat pretutindeni ca un prudent,

priceput, curajos și maestru și artist neînfricat de arme de foc În drum spre Olanda, în orașul Coppenburg, cina, care a fost oferită unui călător nobil de către alegătorii din Hanovra și Brandenburg, a fost, parcă, prima călătorie a lui Petru în marea societate europeană La început, confuz, Petru și-a revenit curând, a vorbit, a fermecat gazdele, le-a îmbătat cu alaiul lor în stilul Moscovei, a recunoscut că nu-i plăcea muzica sau vânătoarea, dar îi plăcea să navigheze pe mări, să construiască nave și artificii, și-a arătat calusul mâinile, au participat la dansuri, în plus, domnii moscoviți au luat corsetele doamnelor lor germane de coaste, le-au ridicat de urechi și au sărutat-o pe prințesa de ani, viitoarea mamă a lui Frederic cel Mare, stricându-și întreaga coafură Viitoarea mireasă de probă aranjată pentru diva de la Moscova de două vedete ale lumii doamnelor germane a mers destul de bine, iar mai târziu, desigur, prințesele nu s-au zgârcit cu poveștile despre impresia pe care au avut-o Ei au găsit la Petru multă frumusețe, o abundență de inteligență, un exces de grosolănie, o incapacitate de a mânca ordonat și și-au redus aprecierea la ambiguitate: acesta este un suveran foarte bun și, în același timp, unul foarte rău, complet reprezentant al tarii sale Toate acestea puteau fi scrise fără a pleca din Hanovra la Coppenburg sau cu două săptămâni înainte de cina de la Coppenburg PETER ÎN Olanda și Anglia În conformitate cu înclinațiile sale, Petru s-a grăbit să cunoască mai bine Olanda și Anglia, cu acele țări din Europa de Vest în care tehnologia navală și industrială era dezvoltată în mod deosebit Depășind ambasada cu câțiva însoțitori, Peter a lucrat timp de o săptămână ca simplu tâmplar la un șantier naval privat din orașul Saardam, în mijlocul construcțiilor navale olandeze, închiriind un dulap de la un fierar pe care l-a întâlnit accidental, pe care îl cunoștea de la Moscova, între ele vremuri au inspectat fabrici, mori, gatere, plinitori, vizitand familiile dulgherilor olandezi plecati la Moscova Cu toate acestea, jacheta roșie cu friză și pantalonii albi de in ai muncitorului olandez nu l-au ascuns pe Petru de dezvăluiri supărătoare și, în curând, nu a mai avut cum să treacă în Saardam de curioșii care urmau să se uite la regele tâmplar Lefort și tovarășii săi au ajuns la Amsterdam la august ; Pe august au fost într-o comedie, pe au participat la o cină de gală din oraș cu artificii, iar pe Petru, plecând noaptea la Saardam pentru instrumentele sale, s-a mutat cu tovarășii săi direct la șantierul naval din Est Compania olandeză din India, unde primarul din Amsterdam Witzen, sau "Vitsyn", un bărbat cu experiență la Moscova, a primit lui Peter permisiunea de a lucra Toți voluntarii ambasadei trimiși la studii au fost "distribuiți la locul lor", așa cum îi scria Petru Moscovei, repartizați în diverse locuri de muncă "pentru vânătoare": oameni împreună cu țarul însuși și A Menshikov au mers la șantierul naval din India de Est la tâmplărie, de restul de - unii pentru navigatie, altii pentru marinari, altii pentru confectionarea catargelor Pentru Peter, la șantier naval a fost pusă o fregată, care a fost făcută de "oamenii noștri", iar după săptămâni au lansat-o Peter este la serviciu toată ziua, dar în timpul liber stă rar acasă, inspectează totul, aleargă peste tot La Utrecht, unde a mers la o întâlnire cu regele Angliei și statholderul olandez William of Orange, Witzen a trebuit să-l însoțească peste tot Peter a ascultat prelegerile profesorului de anatomie Ruysch, a fost prezent la operații și, văzând în cabinetul său anatomic un cadavru excelent disecat al unui copil care zâmbea de parcă în viață, nu a putut rezista și l-a sărutat În Leiden, a privit în teatrul de anatomie al doctorului Boergava, luminarul medical al vremii, și, observând că unii dintre

alții ruși și-au exprimat dezgustul față de cadavrul, ia forțat să rupă mușchii cadavrului cu dinții Peter se află în permanență în mișcare, inspectând tot felul de rarități și obiective turistice, fabrici, fabrici, cabinete de curiozități, spitale, cămine de învățământ, nave militare și comerciale, urcă în observator, găzduiește sau vizitează străini, merge la comandanții navelor După ce a lucrat timp de patru luni în Olanda, Peter a aflat "ce trebuie să știe un dulgher bun", dar, nemulțumit de slăbiciunea maeștrilor olandezi în teoria construcțiilor navale, la începutul anului a plecat în Anglia pentru a studia arhitectura navelor care a înflorit acolo, a fost întâmpinat cordial de rege, care i-a oferit cel mai bun iaht nou-nouț al său, a vizitat Societatea Regală de Științe din Londra, unde a văzut "tot felul de lucruri minunate" și s-a mutat în apropiere, la șantierul naval regal din oraș din Deptford pentru a-și desăvârși cunoștințele de construcții navale și de la un simplu tâmplar pentru a deveni un maestru învățat De aici a călătorit la Londra, la Oxford, mai ales la Woolich, unde a observat pregătirea obuzelor de artilerie în laborator și "a gustat din aruncarea bombelor" În Portsmouth, a inspectat navele de război, notând cu atenție numărul de tunuri și calibrul acestora, greutatea ghiulelor Pe Insula Byte i s-a dat o bătălie navală exemplară Jurnalul de călătorie în străinătate de la o zi la alta notează cursurile, observațiile și vizitele lui Petru și ale camarazilor săi Au vizitat teatrul, au mers la "biserici", odată ce i-au primit pe episcopi englezi, care au stat o jumătate de oră și au plecat, au numit o femeie uriașă, de patru arshini înălțime, iar sub mâna ei întinsă orizontal Petru a trecut fără să se aplece, s-a dus la observator, a luat masa la diferite fețe și a venit acasă "vesel", a vizitat de mai multe ori Turnul, care a atras prin monetăria sa și închisoarea politică, "unde sunt puși de pază englezi cinstiți", și odată s-a uitat în Parlament S-a păstrat o legendă deosebită despre această vizită "secretă", se pare la Camera Superioară, unde Petru l-a văzut pe regele pe tron și pe toți nobilii regatului pe bănci După ce a ascultat dezbaterea cu ajutorul unui interpret, Peter le-a spus tovarășilor săi ruși: "Este distractiv să auzi când subiecții spun în mod deschis suveranului lor adevărul; asta trebuie să înveți de la englezi" Ocazional, Yurnal notează: "Am fost acasă și ne-am distrat destul", adică au băut toată ziua după miezul nopții Există un document care acoperă această distracție domestică În Deptford, Petru și anturajul său au primit cazare într-o casă privată din apropierea șantierului naval, echipată la ordinul regelui, așa cum se cuvine unui oaspete atât de distins Când, după o ședere de trei luni, regele și alaiul său au plecat, proprietarul casei a întocmit, acolo unde trebuia, o socoteală a prejudiciului cauzat de oaspeții plecați Groaza prinde când citești acest inventar, cu greu exagerat Pardoselile și pereții au fost scuipat și pătați cu urme de distracție, mobilierul s-a spart, draperiile au fost rupte, pozele de pe pereți au fost rupte pentru că serveau drept țintă pentru împușcături, gazonele din grădină erau atât de călcate în picioare un întreg regiment defila acolo în ghete de fier Toate daunele au fost socotite la de lire sterline, până la mii de ruble pentru banii noștri, conform raportului de atunci dintre rubla Moscova și lira sterlină Se poate observa că, plecând în Occident pentru știința sa, studenții de la Moscova nu s-au gândit la cum să se comporte în mediul de acolo Urmărind cu atenție măiestria de acolo, ei nu au considerat că este necesar să se uite la obiceiurile și obiceiurile de acolo, nu au observat că în cartierul lor german cunoșteau drojdia acelei lumi, pe care o întâlneau acum față în față la Amsterdam și Londra și , după ce

au invadat neobișnuitul, au o societate decentă, peste tot au lăsat aici urme ale obiceiurilor lor moscovite, forțând oamenii gânditori să se întrebe dacă aceștia erau cu adevărat puternici iluminatori ai țării lor Tocmai aceasta este impresia pe care a ieșit episcopul englez Burnet din conversația cu Peter Petru l-a impresionat în egală măsură cu abilitățile și neajunsurile sale, chiar și cu vicii, în special cu grosolănia, iar ierarhul englez învățat nu refuză cu devotament să înțeleagă căile inscrutabile ale Providenței, care a dat unei persoane atât de nestăpânite putere nelimitată asupra unei părți atât de semnificative a lumii ÎNTOARCERE Dar Peter nu avea chef de impresia pe care a lăsat-o în Europa de Vest când, după ce a angajat până la de oameni din tot felul de meșteșugari în Olanda, de la vice-amiral la bucătar de navă, și a cheltuit cel puțin / milioane ruble pe banii noștri într-o călătorie în străinătate, în mai s-a grăbit la Viena, iar de acolo, în iulie, brusc, refuzând să călătorească în Italia, a plecat în galop la Moscova, la știrea unei noi conspirații a surorii sale și a unei revolte streltsy Ne putem imagina cu ce stoc de impresii adunat în cele luni de ședere în străinătate, Peter s-a întors acasă Odată ajuns în Europa de Vest, s-a grăbit în primul rând să dea o fugă în atelierul culturii acesteia și, se pare, nu a vrut să meargă altundeva, cel puțin a rămas un spectator distrat, indiferent când i s-au arătat alte aspecte ale vieții europene Întors în Rusia, Peter a fost nevoit să-și imagineze Europa ca pe un atelier zgomotos și plin de fum, cu mașini, nave, șantiere navale, fabrici, uzine Imediat după sosirea sa la Moscova, a început o căutare crudă a unei noi rebeliuni Streltsy, timp de multe zile s-a cufundat în activități iritante cu vechii săi dușmani, crescuți din nou de o soră rebelă Acest lucru a reînviat în el impresiile copilăriei din Imaginea urâtă a surorii sale cu rudele și prietenii ei, Miloslavsky și Shaklovitys, a apărut din nou în imaginația lui nervoasă cu toate ororile pe care obișnuia să se aștepte din această parte Nu degeaba Petru a fost complet dezamăgit în timpul acestei căutări și în camera de tortură, după cum spuneau atunci, neputând suporta, el însuși a tăiat capetele arcașilor Și apoi, aproape fără pauză, Peter a trebuit să-și asume o altă sarcină, și mai grea: la doi ani de la întoarcerea sa din străinătate, a început Războiul Nordului Activitate grăbită și mobilă, febrilă, care a început de la sine în tinerețea timpurie, a continuat acum din necesitate și nu a fost întreruptă aproape până la sfârșitul vieții, până la vârsta de de ani Războiul din Nord, cu neliniștile sale, cu înfrângeri la început și cu victorii mai târziu, a determinat în cele din urmă modul de viață al lui Peter și a informat direcția, a stabilit ritmul activității sale transformatoare Trebuia să trăiască de la o zi la alta, să țină pasul cu evenimentele care se repezi pe lângă el, să se grăbească să îndeplinească noile nevoi și pericole ale statului care se iveau zilnic, neavând timpul să tragă aer, să se gândească din nou, să-și facă un plan de acţiune în avans Și în Războiul de Nord, Peter și-a ales un rol care corespundea ocupațiilor sale obișnuite și gusturilor învățate din copilărie, impresii și cunoștințe luate din străinătate Nu era rolul nici al conducătorului-suveran, nici al comandantului-șef militar Petru nu stătea în palat, ca foștii regi, trimițând peste tot decrete, dirijând activitățile subordonaților săi; dar rareori se lua în fruntea regimentelor sale, ca să le ducă în foc, asemenea adversarului său Carol al XII-lea Cu toate acestea, Poltava și Gangud vor rămâne pentru totdeauna în istoria militară a Rusiei ca monumente strălucitoare ale participării personale a lui Petru la afacerile militare pe uscat și pe mare Lăsându-și generalii și amiralii să

acționeze pe front, Petru și-a luat asupra sa partea tehnică mai puțin vizibilă a războiului: de obicei rămânea în spatele armatei sale, își organiza spatele, recruta recruți, făcea planuri pentru mișcări militare, construia nave și fabrici militare, a procurat muniție, provizii și obuze de luptă, a stocat totul, a încurajat pe toată lumea, a îndemnat, a certat, a luptat, a spânzurat, a sărit de la un capăt la altul al statului, a fost ceva ca un general feldzeugmeister, un comandant general de alimente și un comandant-șef de navă O astfel de activitate neobosită, care a durat aproape trei decenii, a format și a întărit conceptele, sentimentele, gusturile și obiceiurile lui Petru Petru aruncat unilateral, dar uşurat, a ieşit greu şi în acelaşi timp veşnic mobil, rece, dar în fiecare minut pregătit pentru explozii zgomotoase - exact ca tunul de fier al turnării lui de la Petrozavodsk Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul PETRU CEL MARE APARIȚIA LUI, OBICEIURI STILUL DE VIAȚĂ ȘI GANDURI CARACTER Petru cel Mare, în alcătuirea lui spirituală, a fost unul dintre acei oameni simpli pe care este suficient să-i privești pentru a-i înțelege Peter era un uriaș, înalt de aproape trei arshini, cu un cap întreg mai înalt decât orice mulțime printre care trebuise să stea vreodată Când a botezat de Paște, a fost nevoit să se aplece constant până îl doare spatele Din fire era un om puternic; mânuirea constantă a unui topor și a unui ciocan i-a dezvoltat și mai mult forța musculară și dexteritatea El nu putea doar să rostogolească o farfurie de argint într-un tub, ci și să taie o bucată de pânză cu un cuțit din mers La un moment dat am vorbit deja despre fragilitatea dinastică a urmașilor masculini ai Patriarhului Filaret Prima soție a țarului Alexei nu a depășit acest neajuns al numelui de familie Dar Natalya Kirillovna i-a dat o respingere energică Peter s-a născut în mama sa și semăna mai ales cu unul dintre frații ei, Fedor La Naryshkins, vivacitatea nervilor și vioarea gândirii erau trăsături de familie Ulterior, dintre ei au apărut o serie de inteligențe, iar unul a jucat cu succes rolul unui bufon în salonul Ecaterinei a II-a Peter, în vârstă de unsprezece ani, era un băiat plin de viață și frumos, așa cum este descris de ambasadorul său străin, care s-a prezentat în lui și fratelui său Ivan Între timp, în timp ce țarul Ivan, într-o pălărie monomah, tras chiar peste ochi, coborât și fără să se uite la nimeni, stătea ca o statuie de moarte pe fotoliul lui de argint sub imagini, lângă el pe același fotoliu într-o altă șapcă monomah , construit cu ocazia dublei regale, Petru privea pe toți vioi și încrezător în sine și nu putea să stea pe loc Ulterior, această impresie a fost stricată de urmele unei căderi nervoase puternice, a cărei cauză a fost fie o frică copilărească în timpul scenelor sângeroase de la Kremlin din , fie desfătări repetate prea des care au stricat sănătatea unui organism care nu era încă puternic și probabil amândoi împreună Foarte devreme, la vârsta de douăzeci de ani, capul a început să-i tremure și, în momentele de reflecție sau de emoție interioară, pe chipul lui rotund și frumos au apărut convulsii urâte Toate acestea, împreună cu o aluniță pe obrazul drept și obiceiul de a-și flutura larg brațele în mișcare, i-au făcut silueta vizibilă peste tot În , în frizeria Saardam, după aceste semne, raportate cu ajutor de compatrioții din Moscova, l-au recunoscut imediat pe țarul rus într-un tâmplar din Moscovia, care a venit să se bărbierească Obiceiul neobișnuit de a avea grijă de sine și de a se reține dădea ochilor săi mari rătăcitori o expresie ascuțită, uneori chiar sălbatică, care provoacă un tremur involuntar la o persoană slabă și nervoasă Cel mai adesea există două portrete ale lui Petru Unul a fost scris în în Anglia la cererea

regelui William al III-lea de către Kneller Aici Petru, cu părul lung și creț, se uită vesel cu ochii lui mari și rotunzi În ciuda oarecare dulceață a pensulei, artista pare să fi reușit să surprindă aspectul evaziv vesel, chiar aproape batjocoritor al feței, care amintește de portretul supraviețuitor al bunicii Streshneva Un alt portret a fost pictat de olandezul Karl Moore în , când Petru a călătorit la Paris pentru a grăbi sfârșitul Războiului de Nord și a pregăti căsătoria fiicei sale de ani, Elisabeta, cu regele francez Ludovic al XV-lea, în vârstă de ani Observatorii parizieni l-au portretizat pe Peter ca pe un conducător care-și învățase bine rolul imperios, cu aceeași privire vicleană, uneori sălbatică, și în același timp un politician care știa să se înțeleagă plăcut când se întâlnește cu persoana potrivită Petru era atunci deja atât de conștient de importanța sa, încât neglija decența: la ieșirea dintr-un apartament parizian, se urca calm în trăsura altcuiva, se simțea un maestru peste tot, pe Sena, ca pe Neva Nu este așa cu K Moor Mustața, parcă lipită, este mai vizibilă aici decât pe cea a lui Kneller În machiajul buzelor și mai ales în expresia ochilor, parcă dureroasă, aproape tristă, se simte oboseala: crezi că o persoană este pe cale să ceară permisiunea să se odihnească puțin Propria lui măreție l-a zdrobit; nu există nicio urmă de încredere în tinerețe în sine, nici o mulțumire matură cu munca sa Totodată, trebuie amintit că acest portret îl înfățișează pe Peter, care a venit de la Paris în Olanda, la Spa, pentru a fi tratat de o boală care l-a îngropat ani mai târziu Peter a fost un oaspete acasă A crescut și s-a maturizat pe drum și în aer liber La aproximativ de ani, obosindu-se să privească înapoi la viața lui trecută, avea să vadă că merge mereu undeva În timpul domniei sale, a călătorit în toată Rusia de la un capăt la altul - de la Arhangelsk și Neva la Prut, Azov, Astrakhan și Derbent Mulți ani de mișcare neobosit au dezvoltat în el mobilitatea, nevoia de schimbare constantă a locului, de schimbare rapidă a impresiilor Graba a devenit obiceiul lui Era mereu grăbit în toate Mersul lui obișnuit, mai ales cu dimensiunea de înțeles a pasului, era de așa natură încât tovarășul lui cu greu putea ține pasul cu el săritul Îi era greu să stea nemișcat mult timp: la ospețele lungi, de multe ori sărea de pe scaun și ieșea în altă cameră pentru a se întinde Această mobilitate l-a făcut un mare dansator la o vârstă fragedă A fost un oaspete obișnuit și vesel la sărbătorile de acasă ale nobililor, comercianților, maeștrilor, dansa mult și nu rău, deși nu făcea un curs metodic de artă dansului, ci îl adopta "dintr-o practică" la serile lui Lefort Dacă Petru nu dormea, nu conducea, nu se ospăta sau nu inspecta ceva, era sigur că va construi ceva Mâinile lui erau mereu la lucru, iar calusurile nu le părăseau niciodată A început munca manuală ori de câte ori se prezenta ocazia În tinerețe, când încă nu știa mare lucru, inspectând o fabrică sau fabrică, s-a apucat constant de cazul observat Îi era greu să rămână un simplu spectator al operei altcuiva, mai ales nou pentru el: mâna îi cerea instinctiv un instrument; voia să facă totul singur Vânătoarea de meșteșuguri a dezvoltat în el o inteligență rapidă și dexteritate: după ce a privit cu atenție o lucrare necunoscută, a stăpânit-o instantaneu Înclinația sa timpurie către meșteșuguri, spre munca tehnică s-a transformat într-un simplu obicei, într-un impuls inconștient: dorea să învețe și să stăpânească orice afacere nouă înainte de a avea timp să-și dea seama pentru ce ar avea nevoie de ea De-a lungul anilor, a dobândit o masă imensă de cunoștințe tehnice Deja la prima călătorie în străinătate, prințesele germane au concluzionat dintr-o conversație cu el că cunoștea perfect până la meșteșuguri Ulterior, a fost acasă în orice

atelier, în orice fabrică După moartea sa, aproape oriunde s-a dus, s-au împrăștiat lucruri mărunte făcute de el, bărci, scaune, vase, cutii de priza etc Progresele în artizanat i-au dat mare încredere în dexteritatea mâinii sale: se considera atât un chirurg cu experiență, cât și un bun stomatolog Se întâmpla ca oamenii apropiați care se îmbolnăveau de un fel de boală care necesita îngrijiri chirurgicale să fie îngroziți la gândul că regele va afla despre boala lor și va veni cu unelte și va oferi serviciile sale Se spune că după el a fost o pungă întreagă cu dinți scoși de el - un monument al cabinetului său stomatologic Dar mai presus de toate a pus măiestria navei Nicio afacere de stat nu l-a putut reține când s-a prezentat ocazia de a lucra cu toporul la șantierul naval Până în ultimii ani, când a fost la Sankt Petersburg, nu a ratat nicio zi, pentru a nu încheia două ore în Amiraalitate Și a dobândit o mare pricepere în această chestiune; contemporanii îl considerau cel mai bun constructor de nave din Rusia Nu a fost doar un observator atent și un lider cu experiență în construcția navei: el însuși putea lucra nava de la bază până la toate detaliile tehnice ale decorației sale Era mândru de arta sa în această abilitate și nu a crutat nici bani, nici efort pentru a o răspândi și întări în Rusia Din el a ieșit un adevărat marinar, originar din Moscova continentală, care avea nevoie de aer marin precum peștii aveau nevoie de apă Acestui aer, împreună cu activitatea fizică constantă, el însuși i-a atribuit un efect vindecător asupra sănătății sale, zguduită constant de diverse excese De aici, probabil, a venit apetitul lui invincibil, cu adevărat marinaresc Contemporanii spun că putea mânca mereu și oriunde; ori de câte ori venea în vizită, înainte sau după cină, era acum gata să se aşeze la masă Trezindu-se devreme, la ora cinci, a luat masa la sau , iar dupa ce a terminat ultima masa s-a culcat Chiar și la un ospăț la o petrecere, el nu și-a refuzat acest vis și, împrospătat de el, s-a întors la interlocutorii săi, din nou gata să mănânce și să bea Circumstanțele triste ale copilăriei și tinereții, care l-au scos pe Petru din vechea ordine primă a palatului de la Kremlin, societatea pestriță și nepretențioasă de care s-a înconjurat mai târziu, însăși proprietatea activităților sale preferate, forțându-l să-și asume alternativ un topor, apoi un ferăstrău sau un strung, apoi un club de corecție morală, cu un stil de viață mobil și agitat l-au făcut un dușman jurat al oricărui ceremonial Petru nu tolera rețineri și formalități în nimic Acest om puternic, obișnuit să se simtă un stăpân mereu și pretutindeni, era stânjenit și pierdut în atmosfera solemnă, respira greu, roșea și transpira când trebuia să asiste la o audiență, stând la tron în plină ținută regală, în prezența lui Curtea, ascultă prostii zburătoare de la trimisul care s-a prezentat A încercat să-și aranjeze viața de zi cu zi cât mai simplu și mai ieftin posibil Monarhul, care în Europa era considerat unul dintre cei mai puternici și mai bogați din lume, era adesea văzut în pantofi uzați și ciorapi reparați de propria soție sau fiice Acasă, ridicându-se din pat, primea într-un halat simplu chinezesc vechi de nanke, ieșea sau ieșea într-un caftan fără pretenții din pânză groasă, pe care nu-i plăcea să-l schimbe des ; vara, când ieșea nu departe, abia purta pălărie; de obicei, călătorea într-un vehicul cu o singură roată sau într-o pereche proastă și într-un astfel de decapotabil, în care, după observația unui martor ocular străin, nu orice negustor din Moscova ar îndrăzni să plece În ocazii solemne, când, de exemplu, a fost invitat la o nuntă, a închiriat o trăsură de la dandy procurorul general al Senatului Yaguzhinsky În viața domestică, până la sfârșitul vieții, Petru a rămas fidel obiceiurilor unei persoane antice ruse, nu

i-au plăcut sălile spațioase și înalte și a evitat palatele regale magnifice din străinătate El, originar din vasta câmpie rusească, era înfundat printre munți dintr-o vale îngustă germană Un lucru este ciudat: după ce a crescut în aer liber, obișnuit cu spațiul în toate, nu putea locui într-o cameră cu tavan înalt, iar când a intrat într-una, a ordonat să facă din lenjerie un tavan scăzut artificial Probabil, atmosfera apropiată a copilăriei i-a impus această trăsătură În satul Preobrazhensky, unde a copilărit, locuia într-o casă mică și veche de lemn, care, după observația aceluiași străin, nu costa nici măcar de taleri La Sankt Petersburg, Petru și-a construit și el însuși palate mici, iarnă și vară, cu camere înghesuite: țarul nu poate locui într-o casă mare, notează acest străin Aruncând conacele Kremlinului, Petru a scos în evidență și splendoarea încordată a fostei vieți de curte a țarilor Moscovei Sub el, în toată Europa, numai curtea regelui-avar prusac Friedrich Wilhelm I putea argumenta în simplitate cu cea din Sankt Petersburg; nu fără motiv Petru s-a comparat cu acest rege și a spus că amândurora nu le plac extravaganța și luxul În timpul lui Petru, în palat nu se vedeau nici şambelani, nici junkeri de cameră, nici feluri de mâncare scumpe Cheltuielile obișnuite ale curții, care absorbeau sute de mii de ruble, nu depășeau de mii pe an sub Petru Slujitorii obișnuiți ai regelui erau formați din - tineri nobili, majoritatea de origine umilă, numiți batmen Lui Peter nu-i plăceau livrele sau cusutul scump la rochii Cu toate acestea, în ultimii ani ai lui Petru, a doua sa regină a avut o curte numeroasă și strălucită, aranjată în mod german și nu inferioară ca splendoare nici unei curți din Germania de atunci Obosit de splendoarea regală, Peter a vrut să-și înconjoare a doua soție cu ea, poate pentru a-i face pe alții să uite de originea ei prea simplă Petru a adus aceeași simplitate și ușurință în relațiile sale cu oamenii; în relația cu ceilalți, a interferat cu obiceiurile unui bătrân maestru rus imperios cu manierele unui meșter fără ceremonii Când venea în vizită, se așeza oriunde, pe primul loc liber; când s-a fierbinte nu a ezitat să-și dea jos caftanul în fața tuturor Când a fost invitat la o nuntă în calitate de mareșal, adică conducătorul sărbătorii, își îndeplinea cu grijă și eficient îndatoririle; după ce s-a lăsat de mâncare, și-a pus bastonul de mareșal într-un colț și, întorcându-se spre bufet, în fața tuturor, a luat friptura din vas cu mâinile Obiceiul de a face fără cuțit și furculiță la masă le-a lovit pe prințesele germane la cina din Coppenburg În general, Peter nu se distingea prin subtilitate în manipulare, nu avea maniere delicate La adunările de iarnă pe care le-a înființat la Sankt Petersburg, printre frumoșii capitalei, care, la rândul lor, se adunau la unul sau altul demnitar, țarul s-a așezat cu ușurință să joace șah cu simpli marinari, a băut bere cu ei și și-a scos șaful dintr-un pipă lungă olandeză, fără să acorde atenție celor care dansează în această sau în sala următoare, doamnelor După ziua de muncă, în orele îndelete ale serii, când Petru, ca de obicei, fie mergea în vizită, fie primea oaspeți la el, era vesel, politicos, vorbăreț și îi plăcea să vadă în jurul lui interlocutori veseli, să audă un dezinvolt conversație la un pahar de maghiară, la care și el însuși a luat parte, plimbându-se în sus și în jos prin cameră, fără a-și uita paharul, și nu a suportat nimic care să deranjeze o astfel de conversație, fără răutate, prostie, bătaie și cu atât mai mult certuri și abuz; infractorul a fost pedepsit imediat, obligându-i să "bea o amendă", să golească pahare cu trei vinuri sau un "vultur" (căloș mare), pentru ca "să nu mintă și să nu bată prea mult" La aceste convorbiri de camarade, desigur, au fost evitate subiectele sensibile,

deși ușurința care predomina în societatea lui Petru i-a dispus pe oameni neglijenți sau prea simpli să exprime tot ce-i venea în minte Petru l-a iubit și apreciat foarte mult pe locotenentul de navă Mișukov pentru cunoștințele sale în domeniul afacerilor maritime și a fost primul dintre ruși care a încredințat o fregată întreagă Odată - acesta a fost chiar înainte de cazul țareviciului Alexei - la o sărbătoare la Kronstadt, așezat la masa de lângă suveran, Mișukov, care băuse deja o băutură decentă, se gândea și izbucni brusc în plâns Suveranul uluit l-a întrebat cu simpatie ce era cu el Mișukov a explicat sincer și public motivul lacrimilor sale: locul în care se află, noua capitală construită în apropierea ei, flota baltică, mulți marinari ruși și, în sfârșit, el însuși, locotenentul Mișukov, comandantul fregatei, simțind, simțind profund favorurile suveranului, - toate acestea sunt creația lui, mâinile suveranului; pe măsură ce îşi aducea aminte de toate acestea şi credea că sănătatea lui, suveranul, era din ce în ce mai slabă, nu se putea abţine de la lacrimi - Cui ne vei lăsa? el a adăugat - Cât despre cine? - a obiectat Petru, - "Am un țarevich moștenitor " - "O, dar e prost, va supăra totul" Lui Peter îi plăcea sinceritatea marinarului, care suna amarnic adevărat; dar trebuia să se impună grosolănia expresiei și nepotrivirea unei mărturisiri neglijente "Prostule!" îi remarcă Peter cu un rânjet, izbindu-l în cap, "nu spun asta în fața tuturor" Obișnuit să acționeze direct și simplu în toate, a cerut și fapte, franchețe și franchețe de la alții și nu suporta evaziunile Neplyuev povestește în notițele sale că, întorcându-se de la Veneția la sfârșitul pregătirii sale, a trecut însuși examenul țarului și a fost numit superintendent al navelor construite la Sankt Petersburg, motiv pentru care îl vedea pe Petru aproape zilnic Neplyuev a fost sfătuit să fie eficient și mai ales să spună întotdeauna țarului adevărul Odată, după ce a făcut o plimbare într-o zi onomastică, Neplyuev a adormit și a venit la muncă când țarul era deja acolo Speriat, Neplyuev a vrut să fugă acasă și să-și spună rău, dar s-a răzgândit și a decis să se pocăiască sincer de păcatul său - Și sunt deja aici, prietene, spuse Peter - "Îmi pare rău, domnule", a răspuns Neplyuev, "am stat ieri la o petrecere" Luându-l cu blândețe de umeri încât să tremure și abia s-a ținut în picioare, Petru a spus: "Mulțumesc, micuțule, că ai spus adevărul; Dumnezeu va ierta: cine nu este păcătos la Dumnezeu, cine nu este nepotul bunicii? Și acum să mergem în patria noastră " Am ajuns la tâmplarul a cărui soție a născut Regele i-a dat femeii în travaliu grivne și a sărutat-o, ordonându-i lui Neplyuev să facă același lucru, care i-a dat o grivnă "Hei, frate, văd că nu dai în străinătate", a spus Peter râzând - "Nu am ce să dau mult, domnule: sunt un nobil sărac, am soție și copii, și dacă n-ar fi salariul dumneavoastră regal, atunci, locuind aici, n-ar mai avea ce mânca" Petru a întrebat câte suflete de țărani are și unde este moșia lui Tâmplarul le-a adus oaspeților un pahar de vodcă pe o farfurie de lemn Regele a băut și a mâncat o plăcintă cu morcovi Neplyuev nu a băut și era pe cale să refuze tratarea, dar Petru a spus: "Bea cât poți de mult, nu jignești gazdele" și, rupând o bucată din plăcintă pentru el, a adăugat: "Iată, ia un mușcă, aceasta este mâncare nativă, nu italiană " Dar bun din fire ca om, Petru a fost nepoliticos ca rege, neobișnuit să respecte o persoană nici în sine, nici în ceilalți; mediul, deja familiar nouă, în care a crescut, nu putea să-i insufle acest respect Mintea naturală, ani, poziția dobândită mai târziu a acoperit acest decalaj al tinereții; dar uneori a strălucit chiar și în anii de mai târziu Preferatul Aleksashka Menshikov în tinerețe a experimentat de mai multe ori puterea pumnului lui Peter pe fața lui alungită La un

mare festival, un artilerist străin, un vorbitor enervant, într-o conversație cu Petru, s-a lăudat cu cunoștințele sale, nepermițând regelui să scoată o vorbă Peter l-a ascultat, l-a ascultat pe lăudăros, în cele din urmă nu a putut să suporte și, scuipându-i drept în față, s-a dat în tăcere în lături Simplitatea manierelor și veselia obișnuită îi făceau uneori tratamentul la fel de dificil ca irascibilitatea sau ocazional proastă dispoziție care îl cuprinse, exprimată în binecunoscutele lui convulsii Cei apropiați, simțind o furtună la vederea acestor semne, au sunat imediat pe Catherine, care l-a așezat pe Petru și l-a luat de cap, zgâriindu-l ușor Regele a adormit repede și totul în jur a înghețat, în timp ce Catherine îi ținea nemișcată capul în mâinile ei Două ore mai târziu s-a trezit vesel, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat Dar chiar și în afară de aceste atacuri dureroase, directul și sincerul Petru nu a fost întotdeauna delicat și atent la situația celorlalți, iar acest lucru a stricat ușurința pe care a adus-o în societatea sa În momentele bune, îi plăcea să se distreze și să glumească, dar adesea glumele lui treceau peste limită, deveneau indecente sau crude În zilele solemne de vară în grădina sa de vară din fața palatului, într-o livadă de stejari, plantată chiar de el, îi plăcea să vadă toată înalta societate a capitalei în jurul său, vorbea de bunăvoie cu oficiali laici despre politică, cu duhovnicești cei despre treburile bisericii, stând la mese simple pe mese de grădină din lemn, bănci și servind cu sârguință oaspeții ca o gazdă ospitalieră Dar ospitalitatea lui devenea uneori mai rea decât supa lui Demyan Obișnuit cu vodca simplă, a cerut ca oaspeții săi să o bea și ei, fără a exclude doamnele Uneori, participanții și participanții la sărbătoare erau îngroziți când paznicii apăreau în grădină cu căzi cu ulei de fusel, al cărui miros era larg răspândit de-a lungul aleilor, iar santinelelor li s-a ordonat să nu lase pe nimeni să iasă din grădină Maiorii gărzii, special desemnați pentru aceasta, erau obligați să-i înveselească pe toți pentru sănătatea regelui, iar el se considera norocos care a reușit să scape din grădină prin orice mijloace Numai autoritățile spirituale nu și-au întors fețele de la paharul amar și s-au așezat vesele la mesele lor; de la alţii mirosea departe a ridichi şi ceapă La una dintre festivități, străinii care treceau au observat că cei mai beți dintre invitați sunt duhovnicești, spre marea surprindere a predicatorului protestant, care nu și-a închipuit că acest lucru s-a făcut atât de grosolan și deschis În , la nunta unui bătrân văduv, prințul Yu Yu Trubetskoy, care s-a căsătorit cu Golovina în vârstă de de ani, când a fost servit un fel de mâncare mare cu pahare de jeleu, Petru i-a comandat tatălui miresei, un mare vânător pentru această delicatesă , să-și deschidă gura cât mai larg și a început să-și treacă bucată cu bucată în gât, chiar deschizând gura când nu a deschis-o suficient de larg În același timp, la o altă masă, fiica gazdei, o minunată femeie bogată și fashionistă Prințesa Cherkasskaya, stând în picioare în spatele scaunului fratelui ei, un tânăr bine educat, care a fost prieten la nunta tatălui ei, la un semn de la împărăteasa care stătea acolo, a început să-l gâdile, iar el a răcnit ca un vițel, care este măcelărit, cu râsul prietenesc al întregii societăți, cel mai elegant din Petersburgul de atunci Un asemenea umor al regelui dădea un caracter greu distracțiilor pe care le începea la curtea sa Până la sfârșitul Războiului de Nord, a fost întocmit un calendar semnificativ de sărbători anuale de curte propriu-zis, care includea sărbători victorioase, iar din li s-a alăturat sărbătorirea anuală a Păcii de la Nystadt Însă lui Peter îi plăcea mai ales să se distreze cu ocazia coborârii unei nave noi: era mulțumit de

noua navă, ca un nou-născut pe cap În secolul acela au băut mult peste tot în Europa, nu mai puțin decât acum, și în cele mai înalte cercuri, mai ales curtenii, poate chiar mai mult Curtea din Petersburg nu a rămas în urma modelelor sale străine Economisitor în toate, Peter nu a scutit costul băuturii, cu care au stropit un înotător nou construit Toată societatea superioară a capitalului de ambele sexe a fost invitată pe navă Erau adevărate petreceri de băut pe mare, acelea la care se spune sau din care se spune că marea este beată până la genunchi Bea până când generalul-amiralul bătrân Apraksin a început să plângă, plin de lacrimi arzătoare, că la bătrânețe a rămas orfan, fără tată, fără mamă, iar Ministrul de Război, Alteța Sa Prinț Menshikov, ar cădea sub masă și venea în fugă cu Jumătatea doamnei din speriata lui Prințesă Dasha, supărată și frecându-și soțul neînsuflețit Dar sărbătoarea nu se termină întotdeauna atât de simplu: Petru ardea la cineva de la masă și, iritat, fugea la jumătatea doamnelor, interzicând interlocutorilor să se împrăștie până se întoarce și punea soldatul la ieșire; până când Ecaterina l-a liniștit pe țarul împrăștiat, nu l-a culcat și nu l-a lăsat să doarmă, fiecare stătea la locul lor, bea și se plictisește Încheierea păcii de la Nystadt a fost sărbătorită cu o mascarada de șapte zile Petru era nemaipomenit de bucurie că pusese capăt războiului nesfârșit și, uitându-și anii și bolile, cânta cântece și dansa în jurul meselor Sărbătoarea a avut loc în clădirea Senatului În toiul ospăţului, Petru s-a ridicat de la masă şi s-a culcat pe iahtul care stătea pe malul Nevei, poruncindu-le oaspeţilor să-i aştepte întoarcerea Abundența de vin și zgomot la această lungă sărbătoare nu i-a împiedicat pe oaspeți să se simtă plictisiți și împovărați de distracția obligatorie de-a lungul liniei, chiar și cu o amendă pentru evaziune (de ruble, aproximativ de ruble pentru banii noștri) O mie de măști au mers, au împins, au băut, au dansat o săptămână întreagă, iar toată lumea s-a bucurat, fericit când au durat distracția de serviciu până la ora specificată Aceste festivități oficiale au fost grele, obositoare Dar și mai rău erau distracțiile, de asemenea regulate și obscene până la cinism Este greu de spus care a fost motivul pentru aceasta, dacă nevoia de împrăștiere murdară după o muncă ușoară sau cei neobișnuiți să se gândească la acțiunile lor Petru a încercat să-și îmbrace răsfățul cu angajați în forme clericale, pentru a face din aceasta o instituție permanentă Așa a apărut colegiul beției, sau "cea mai extravagantă, cea mai glumetă și cea mai beată catedrală" Era prezidat de cel mai mare bufon, care purta titlul de prinț-papă, sau cel mai zgomotos și mai glumeț patriarh al Moscovei, Kokui și tot Yauza Sub el s-a desfășurat un conclav de cardinali, bețivi și lăcomi notorii, cu un efectiv uriaș al acelorași episcopi, arhimandriți și alte trepte spirituale, care purtau porecle care nu aveau să apară niciodată, sub nicio carte de cenzură, tipărite Petru a purtat rangul de protodiacon în această catedrală și el însuși a alcătuit pentru el o carte, în care a găsit nu mai puțină deliberare legislativă decât în oricare dintre regulamentele sale În acest statut, rangurile alegerii și plasării papei și hirotonirea la diferite grade ale ierarhiei bețivului erau determinate până la cel mai mic detaliu Prima comandă a ordinului a fost să te îmbăți în fiecare zi și să nu te culci treaz Catedrala, al cărei scop era să-l glorifice pe Bacchus cu băutura exorbitantă, avea propria sa ordine de beție, "slujindu-l lui Bacchus și tratament cinstit cu băuturi tari", propriile sale veșminte, rugăciuni și imnuri, erau chiar și cele mai glumeţe mame, episcopi şi stareţe Așa cum în biserica antică celui care se boteza era întrebat: "Crezi?", tot așa și în acest sobor membrului proaspăt primit i s-a pus

întrebarea: "Bei?" Păcătoșii treji au fost excomunicați din toate cârciumile din stat; altfel, luptătorii beţi eretici care filozofau erau anatematizaţi Într-un cuvânt, a fost cea mai indecentă parodie a ierarhiei bisericești și a slujbelor bisericești, care părea oamenilor evlavioși a fi ruina sufletului, parcă apostazie, rezistență la care este calea către cununa martiriului Se întâmpla ca, în perioada Crăciunului, o companie de de oameni din Moscova sau Sankt Petersburg pe câteva zeci de sănii să plece de-a lungul nopții până dimineața pentru a "lauda"; în fruntea cortegiului se află patriarhul clovn în veșminte, cu toiagul și în mitră de tablă; o sanie plină cu co-slujitorii săi se năpustește în spatele lui, cântând și fluierând Proprietarii caselor cinstite de vizita acestor proslăvitori erau obligați să le trateze și să plătească pentru slăvire; au băut îngrozitor în același timp, notează un observator modern Sau, s-a întâmplat, în prima săptămână a Postului Mare, gluma lui cu catedrala sa va aranja o procesiune penitențială: pentru edificarea credincioșilor, vor pleca pe măgari și boi sau în sănii trase de porci, urși și capre, pe rând -out paltoane din piele de oaie Odată, la Shrovetide în , după o cină somptuoasă la curte, țarul a aranjat o slujbă pentru Bacchus; patriarhul, prințul-papă Nikita Zotov, fostul dascăl al țarului pe care îl cunoaștem deja, a băut și a binecuvântat pe oaspeții îngenunchiați în fața lui, umbrindu-i cu două cibouci îndoite în cruce, așa cum episcopii fac dikirium și trikirium; apoi, cu toiagul în mână, "stăpânul" a început să danseze Doar unul dintre cei prezenți la cină, și chiar și atunci un ambasador străin, nu a suportat spectacolul acestei nebunii și a părăsit bufonii ortodocși Observatorii străini erau gata să vadă în aceste scandaluri o tendință politică și chiar educațională, presupusă îndreptată împotriva ierarhiei bisericești ruse și chiar a bisericii însăși, precum și împotriva viciului beției: țarul a încercat să facă amuzant ceea ce voia pentru a slăbi atașamentul iar respectul dându-le oamenilor o șansă de a se distra, compania de bețivi l-a învățat să se combine cu dezgustul față de desfătarea murdară disprețul față de prejudecăți Este greu de cântărit sâmburele adevărului în acest punct de vedere; dar totusi este mai mult o scuza decat o explicatie Petru a jucat mai mult de o ierarhie sau un rit bisericesc De asemenea, el a făcut din propria sa putere subiectul unei glume, numindu-l pe prințul F Yu Romodanovsky rege, suveran, "maiestatea ta regală cea mai strălucitoare", și pe el însuși "întotdeauna sclav și iobag Piter'om" sau pur și simplu Petrushka Alekseev în rusă Evident, aici există mai mult sentiment decât tendințe Jucăușul a fost moștenit de Peter de la tatăl său, căruia îi plăcea și să glumească, deși era precaut să nu fie un bufon Peter și compania lui aveau mai mult un impuls pentru prostii decât pentru creativitate stupidă Au apucat de oriunde forme de bufonerie, necruțând nici legendele antichității, nici sentimentele oamenilor, nici propria demnitate, așa cum copiii parodiază în jocuri cuvintele, atitudinile, chiar și grimasele adulților, deloc gândindu-se să condamne sau trezindu-i În parodia ritualurilor bisericești, ei nu batjocoreau biserica, nici măcar ierarhia bisericească ca instituție: pur și simplu își dezvăluiau supărarea pe clasă, printre care vedeau mulți oameni enervanti Nu trebuie să ne minunem de nepăsarea extremă a consecințelor, a impresiei orgiilor Deși Petru s-a plâns că trebuie să aibă de-a face nu cu un bărbat cu barbă, ca tatăl său, ci cu mii de oameni, se puteau aștepta mai multe necazuri decât pericole din această parte Majorității ierarhiei de atunci i-a fost aplicabil reproșul adresat de adversarii inovațiilor ultimului patriarh Adrian, că

trăiește dintr-o bucată, ar dormi și mânca, păstrează mantale pentru o glugă albă și apoi nu expune Mai gravă era murmurul în rândul oamenilor, printre care zvonul despre țarul Antihrist rătăcea deja; dar chiar și din această parte ei sperau în puterea protectoare a biciului și a temniței și s-au gândit foarte puțin la modestia publică în sferele conducătoare de atunci Da, iar obiceiurile populare, dacă nu justifică, atunci explică parțial aceste distracții obscene Cine nu cunoaște obiceiul rusesc într-un moment vesel de a glumi despre obiectele bisericești, de a decora glumele nefolositoare cu o zicală sfântă? Se mai cunoaște relația legendei populare cu clerul și ritul bisericesc De vină pentru aceasta este chiar clerul: în timp ce cereau cu strictețe executarea exterioară a ordinului bisericesc, pastorii nu au știut să-i inspire respectul cuvenit, pentru că ei înșiși nu l-au respectat suficient Iar Petru nu a fost scăpat de această slăbiciune bisericească: era un om evlavios, plâns de necunoașterea clerului rus, de dezordinea bisericii, cinstea și cunoștea ritul bisericesc, nu-i plăcea deloc din plăcere să stea în picioare pe kliros în rândurile corărilor săi și a cântat lui cu voce puternică - și, totuși, a inclus în programul sărbătoririi Păcii de la Nystadt din nunta obscenă a prințului-papă, moș Buturlin, cu un bătrân femeie, văduva predecesorului său Nikita Zotov, ordonându-le să se căsătorească în prezența curții într-o atmosferă solemnă de bufon în Catedrala Trinității Ce scop politic poate fi găsit în această obscenitate, precum și într-un caz de vodcă, al cărei format semăna cu o evanghelie pentru un colegiu bețiv? Acesta nu este un calcul subtil sau viclean anti-bisericesc al politicienilor, ci pur și simplu un sentiment grosolan al petrecăreților puternici, care a relevat un fapt general, un declin profund al autorității bisericești Sub stăpânirea monahismului, care a umilit din ce în ce mai mult clerul, lucrarea de educație bisericească-pastorală a sentimentelor morale în rândul poporului s-a transformat în poliția conștiinței Dar Peter, prin natura sa, nu a fost lipsit de mijloacele necesare pentru a-si crea un divertisment mai decent Fără îndoială, a fost înzestrat cu un simț sănătos al eleganței, a cheltuit o mulțime de necazuri și bani pentru a obține picturi și statui bune în Germania și Italia: a pus bazele unei colecții de artă, care se află acum în Schitul Sankt Petersburg Avea un gust mai ales pentru arhitectură; acest lucru este dovedit de palatele de plăcere pe care le-a construit în jurul capitalei sale și pentru care a comandat maeștri de primă clasă din Occident pentru un preț mare, precum, de exemplu, celebrul Leblon din vremea lui, "o curiozitate directă", ca L-a sunat însuși Peter, care l-a ademenit de la curtea franceză pentru un salariu uriaș Palatul Peterhof Monplaisir, construit de acest arhitect, cu biroul său, decorat cu sculpturi excelente, cu vedere la mare și grădini umbroase, a evocat laudele binemeritate din partea străinilor care l-au vizitat Adevărat, este imperceptibil că Petru era un iubitor al stilului clasic: el căuta în artă doar mijloace pentru a menține o dispoziție ușoară, veselă; palatul Peterhof pe care l-a menționat a fost decorat cu excelente picturi flamande înfățișând scene rurale și maritime, în mare parte amuzante Obișnuit să trăiască cumva, într-o muncă ușoară, Peter și-a păstrat însă capacitatea de a fi indiferent față de un peisaj diferit, în special cu participarea mării, și a aruncat o mulțime de bani într-un palat de țară cu terase artificiale, cascade, fântâni dificile , paturi de flori etc Avea un simț estetic puternic; numai că s-a dezvoltat cu Peter oarecum unilateral, în conformitate cu direcția generală a caracterului și a modului său de viață Obiceiul de a

aprofunda în detaliile unui caz, de a lucra asupra detaliilor tehnice a creat în el o acuratețe geometrică a vederii, un ochi uimitor, un simț al formei și simetriei; i s-a dat cu ușurință artele plastice, îi plăceau planurile complexe ale clădirilor; dar el însuși a recunoscut că nu-i plăcea muzica și că a suportat cu greu cântarea orchestrei la baluri Din când în când, la întâlnirile zgomotoase de divertisment ale companiei lui Peter, se mai auzeau conversații serioase Cu cât treburile războiului și reformei se desfășurau mai pe scară largă, cu atât Petru și colaboratorii săi se gândeau mai des la sensul faptelor lor Aceste conversații sunt curioase nu atât pentru opiniile exprimate în ele, cât și pentru faptul că vă permit să priviți mai îndeaproape interlocutorii înșiși, motivele și atitudinile lor și, mai mult, atenuează impresia situației lor de beție și dezordine Prin fumul de tutun și clinchetul paharelor, o gândire politică răzbate, luminând pe acești oameni de afaceri dintr-o latură diferită, mai atractivă Odată în , într-un moment vesel, sub influența ochelarilor de limbă maghiară, Petru a vorbit cu străinii din jurul său despre primii ani grei ai activității sale, când a trebuit să înceapă deodată o armată și o flotă regulată, să-i insufle în inactiv , oameni nepoliticoși știință, un simț al curajului, fidelității, cinstei, că la început toate acestea l-au costat munci groaznice, dar acum, slavă Domnului, a trecut, și poate fi mai calm, că trebuie să muncești din greu ca să cunoști oamenii pe care îi guvernezi bine Acestea erau, evident, gânduri vechi, obișnuite despre Petru; aproape el însuși a început prelucrarea legendei despre activitatea sa creatoare, care a continuat după el Potrivit contemporanilor săi, această legendă a început chiar să capete forma artistică a unui motto înfățișând un sculptor care sculptează o figură umană dintr-o bucată brută de marmură și aproape pe jumătate și-a terminat lucrarea Aceasta înseamnă că până la sfârșitul războiului suedez, Petru și personalul său erau conștienți de faptul că succesele militare obținute și reformele efectuate nu și-au încheiat încă munca și erau ocupați cu întrebarea ce rămânea de făcut Tatishchev, în Istoria Rusiei, transmite o poveste despre o conversație la masă auzită, evident, de la interlocutori A fost în , când a fulgerat speranța pentru un sfârșit timpuriu al unui război dificil Stând la masă la un ospăț cu mulți oameni nobili, Petru a vorbit despre tatăl său, despre treburile sale din Polonia, despre greutățile pe care i le provocase Patriarhul Nikon Musin-Pușkin a început să-și laude fiul și să-și umilească tatăl, spunând că țarul Alexei a făcut puțin el însuși, dar mai mult Morozov cu alți mari miniștri; totul ține de miniștri: care sunt miniștrii suveranului, așa sunt treburile lui Suveranul era enervat de aceste discursuri; s-a ridicat de la masă și i-a spus lui Musin-Pușkin: "În cenzura ta față de faptele tatălui meu și în laudele mele, sunt mai multe abuzuri împotriva mea decât pot suporta" Apoi, urcându-se la prințul Ya F Dolgoruky, care nu se temea să se certe cu țarul în Senat și, stând în spatele scaunului său, îi spuse: "Iată, mă certați mai mult decât oricine și mă enervezi atât de dureros cu disputele tale, că deseori aproape că îmi pierd răbdarea; dar, pe măsură ce judec, voi vedea că mă iubești sincer pe mine și statul și vei spune adevărul, pentru care îți sunt recunoscător din interior; iar acum te voi întreba cum te gândești la treburile tatălui meu și ale mele și sunt sigur că nu ești ipocrit, spune-mi adevărul " Dolgoruky a răspuns: "Te rog, domnule, stai jos și mă voi gândi" Petru s-a așezat lângă el și, din obișnuință, a început să-și netezească mustața lungă Toți se uitau la el și așteptau ce avea să spună După o pauză, prințul a vorbit astfel: "Întrebarea ta nu poate primi un răspuns pe scurt,

pentru că tu și tatăl tău aveți treburi diferite: într-una meriți mai multă laudă și recunoștință, în cealaltă tatăl tău Există trei lucruri principale pentru regi: primul este represaliile interne și dreptatea; aceasta este afacerea ta principală Tatăl tău a avut mai mult timp liber pentru asta și nici tu nu ai avut timp să te gândești la asta și, prin urmare, tatăl tău a făcut mai mult decât tine în asta Dar când te vei ocupa cu asta, poate vei face mai mult decât tatăl tău să te gândești la asta Alt lucru este militar Prin această faptă tatăl tău a câștigat multe laude și a adus mare folos statului, prin organizarea de trupe regulate ți-a arătat calea, dar după el oamenii nerezonați i-au supărat toate angajamentele, așa că că aproape că ați început totul din nou și într-o stare mai bună " Totuși, deși m-am gândit mult la asta, încă nu știu cui dintre voi să acorde preferință în această chestiune: sfârșitul războiului îi va arăta acest lucru direct noi Al treilea lucru este organizarea flotei, alianțele externe, relațiile cu statele străine În aceasta ai adus mult mai mult folos statului și a meritat cinste pentru sine decât tatăl tău, cu care, sper, tu însuți vei fi de acord Și ce spun ei, se presupune că ce fel de miniștri au suveranii, așa sunt faptele lor, așa că mă gândesc dimpotrivă, că suveranii deștepți sunt capabili să aleagă consilieri inteligenți și să le observe fidelitatea Prin urmare, un suveran înțelept nu poate avea miniștri proști, căci poate judeca demnitatea fiecăruia și poate distinge sfaturile corecte " Petru a ascultat totul cu răbdare și, sărutându-l pe Dolgoruky, a spus: Bun slujitor credincios! În mala mi-a fost credincios, am te va pune peste multe "Acest lucru a fost foarte regretabil pentru Menshikov și alții - așa își încheie Tatișciov povestea - și au încercat prin toate mijloacele să-și amărească suveranul, dar nu au reușit să facă nimic" Petru și-a trăit viața într-o activitate fizică constantă și intensă, învârtindu-se pentru totdeauna într-un flux de impresii exterioare, apoi a dezvoltat în el însuși receptivitatea exterioară, observația uimitoare și dexteritatea practică Dar el nu era un fan al considerentelor generale inactiv; în orice caz, detaliile lucrării îi erau mai ușoare decât planul general al acesteia; a înțeles mai bine mijloacele și scopurile decât efectele; în toate a fost mai mult un om de afaceri, un maestru decât un gânditor Această întorsătură a minții s-a reflectat în caracterul său politic și moral Peter a crescut într-un mediu complet nefavorabil dezvoltării politice Aceia erau familia și societatea de curte a țarului Alexei, plină de dușmănie, interese meschine și oameni nesemnificativi Intrigile și răsturnările de curte au fost școala politică inițială a lui Petru Furia surorii lui l-a aruncat din mediul regal și l-a smuls de conceptele politice care crescuseră împreună cu ea Această ruptură în sine nu a fost o mare pierdere pentru Petru: conștiința politică a minților de la Kremlin din secolul al XVII-lea Era un gunoi dezordonat, parțial alcătuit din zdrențe ceremoniale și obiceiuri patrimoniale moștenite din dinastia anterioară, parțial din ficțiuni politice și ambiguități care i-au împiedicat pe primii regi ai noii dinastii să-și înțeleagă poziția în stat Nenorocirea lui Peter a fost că a rămas fără nicio conștiință politică, doar cu un sentiment vag și lipsit de sens că puterea lui nu avea granițe, ci doar pericole Acest gol nemărginit al conștiinței nu a fost umplut cu nimic mult timp Caracterul artizanal al lecțiilor învățate din copilărie, munca de servici manuală a interferat cu reflecția, a distras gândirea de la obiectele care alcătuiesc materialul necesar educației politice, iar la Petra a crescut un domnitor fără reguli care spiritualizau și justificau puterea, fără politică elementară concepte și constrângeri sociale

Lipsa judecății și instabilitatea morală, cu abilități de geniu și cunoștințe tehnice extinse, au fost evident pentru observatorii străini ai lui Peter, în vârstă de de ani, și li s-a părut că natura pregătește în el mai degrabă un bun tâmplar decât un mare suveran Din copilărie prost îndreptat moral și timpuriu răsfățat fizic, incredibil de nepoliticos în creștere și mod de viață și inuman în împrejurările cumplite ale tinereții sale, în același timp era plin de energie, sensibil și observator din fire Aceste calități naturale au reținut oarecum neajunsurile și viciile impuse lui de mediu și viață Deja în , episcopul englez Burnet a observat că Petru încerca cu mare efort să-și cucerească pasiunea pentru vin Oricât de puțin atent ar fi fost Petru la ordinea politică și la obiceiurile sociale ale Occidentului, el, cu sensibilitatea sa, nu putea să nu observe că popoarele de acolo sunt crescute și întărite nu de bici și temniță, ci de cruzi lecțiile primite de la primul Azov, lângă Narva și pe Prut, i-au arătat treptat nepregătirea sa politică, iar pe măsură ce aceasta a început și și-a intensificat autoeducația politică: a început să înțeleagă lacunele majore din educația sa și să se gândească la el concepte pe care nu le gândise la timp, despre stat, popor, despre lege și datorie, despre suveran și îndatoririle lui A știut să-și dezvolte simțul datoriei regale față de serviciul altruist, dar nu-și mai putea abandona obiceiurile și, dacă nenorocirile tinereții sale l-au ajutat să se desprindă de afectarea politică a Kremlinului, nu a putut să-și curețe sângele de singurul lider puternic al politicii moscovite, din instinctul arbitrarului Până la sfârșit, nu a putut înțelege nici logica istorică, nici fiziologia vieții populare Cu toate acestea, nu se poate învinovăți prea mult pentru asta: chiar și înțeleptul politician și consilier Peter Leibniz a înțeles asta cu greu, gândindu-se și, se pare, asigurându-l pe Petru că în Rusia, cu cât se poate insufla mai bine știința, cu atât este mai puțin pregătită pentru aceasta aceasta Toată activitatea sa transformatoare a fost ghidată de gândul la necesitatea și atotputernicia constrângerii imperioase: nu spera să impună oamenilor decât cu forța binecuvântările care îi lipseau și, în consecință, credea în posibilitatea de a înlătura viața oamenilor de la canalul său istoric și de a conduce ea spre noi țărmuri Prin urmare, îngrijindu-se de oameni, le-a încordat munca până la extrem, irosind resurse umane și vieți fără socoteală, fără nicio cumpătare Petru era un om cinstit și sincer, strict și exigent cu el însuși, corect și bun cu ceilalți; dar în direcția activității sale, era mai obișnuit să se ocupe de lucruri, de unelte de lucru, decât de oameni, și de aceea îi trata pe oameni ca pe niște unelte de lucru, știa să le folosească, ghicea repede cine e bun pentru ce, dar a făcut nu știa cum și nu le plăcea să intre în situația lor, să le salveze puterea, nu diferă în reacția morală a tatălui său Petru cunoștea oamenii, dar nu știa cum sau nu dorea întotdeauna să-i înțeleagă Aceste trăsături ale caracterului său s-au reflectat cu tristețe în relațiile sale de familie Un mare cunoscător și organizator al statului său, Peter nu cunoștea bine un colț al acestuia - propria sa casă, familia sa, unde era oaspete Nu s-a înțeles cu prima soție, a avut motive să se plângă de a doua sa și nu s-a înțeles deloc cu fiul său, nu l-a salvat de influențe ostile, care au dus la moartea prințului și au pus în pericol însăși existența a dinastiei Așa că Petru a ieșit spre deosebire de predecesorii săi, deși între ei se remarcă o oarecare legătură genetică, continuitatea istorică a rolurilor și a tipurilor Petru a fost un mare maestru, care a înțeles cel mai bine interesele economice, cel mai sensibil la sursele bogăției statului Predecesorii

săi, regii dinastiei vechi și noi, erau stăpâni similari; dar erau stăpâni Sidney, femei cu mâinile albe, obișnuite să se descurce cu mâinile altora, iar de la Petru venea un meșter-muncitor mobil, autodidact, meșter-țar Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul POLITICA EXTERNĂ ȘI REFORMA LUI PETRU CEL MARE OBIECTIVELE POLITICII EXTERNE RELAȚII INTERNAȚIONALE ÎN EUROPA ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI DE NORD PROGRESUL RĂZBOIULUI IMPACTUL SĂU ASUPRA PROGRESULUI REFORMEI ȘI LEGĂTURA REFORMEI ORDIN DE STUDIU REFORMA MILITARA FORMAREA ARMATEI REGULARE FLOTA BALTICĂ BUGET MILITAR POLITICA EXTERNA În ce măsură reforma lui Petru a fost gândită dinainte, sistematic și în ce măsură a fost realizată conform planului planificat - acestea sunt întrebările care ne întâlnesc în pragul istoriei lui Petru cel Mare Există tendința sau obiceiul de a crede că Peter s-a născut și a crescut cu un program transformator gata făcut, care este toată afacerea lui, crearea geniului său creator, că activitatea predecesorilor imediati ai lui Peter a fost doar o pregătire pentru reformă, i-a dat motive transformatoare, dar nu idei și mijloace transformatoare Terminând trecerea în revistă a activităților acestor predecesori, eu, dimpotrivă, am observat că însuși programul lui Petru a fost desenat complet de oamenii secolului al XVII-lea Dar este necesar să distingem sarcinile moștenite de Petru de asimilarea și îndeplinirea lor de către reformator Aceste sarcini erau nevoile statului și ale poporului, recunoscute de oamenii secolului al XVII-lea, iar reformele lui Petru erau ghidate de condițiile timpului său, care nu fuseseră în vigoare înaintea lui, parțial create de el, parțial intrând în afacerea lui din afară Programul nu consta în legăminte, nu în legende, ci în nevoi de stat, urgente și evidente pentru toată lumea SARCINILE EI Războiul a fost cea mai importantă dintre aceste condiții Petru aproape că nu cunoștea lumea: toată viața sa luptat cu cineva: fie cu sora lui, fie cu Turcia, Suedia, chiar și cu Persia Din toamna anului , când s-a încheiat domnia Prințesei Sofia, din cei de ani ai domniei sale, doar un an, , a trecut destul de liniștit, iar din alți ani nu poți obține mai mult de luni pașnice Mai mult, cu principalii săi dușmani, cu Turcia și Suedia, Petru nu a luptat ca predecesorii săi: acestea erau războaie de coaliție, aliate Pentru a înțelege semnificația lor, să ne uităm înapoi la politica externă a statului moscovit în secolul al XVII-lea Petru a moștenit de la predecesorii săi două sarcini, a căror rezolvare era necesară pentru a asigura securitatea externă a statului: în primul rând, era necesară finalizarea unificării politice a poporului rus, din care aproape jumătate se afla încă în afara statului rus ; în al doilea rând, a fost necesară corectarea granițelor teritoriului statului, care din alte părți, și anume dinspre sud și vest, erau prea deschise pentru atac Rezolvarea acestor probleme înainte de Petru tocmai a început A doua sarcină, teritorială, chiar înaintea lui a adus statul moscovit într-o ciocnire cu doi inamici externi: cu Suedia, de la care a fost necesară recucerirea coastei de est a Mării Baltice, și cu tătarii din Crimeea, adică cu Turcia La fel, prima sarcină, național-politică, constând în necesitatea unificării statale a poporului rus, cu mult înaintea lui Petru cel Mare, a provocat o serie de războaie încăpățânate cu al treilea dușman și cel mai apropiat vecin - Commonwealth Dar chiar înainte de Petru cel Mare, guvernul de la Moscova a recunoscut imposibilitatea rezolvării simultane a ambelor probleme Guvernul țarului Alexei experimentase deja imposibilitatea unei lupte simultane pe trei fronturi - cu Polonia, Suedia și Turcia De aceea oamenii de stat din Moscova din secolul al XVII-lea au început să aleagă între

dușmanii lor, să se apropie sau doar să suporte pe unul sau pe altul, pentru a se descurca cu cel de-al treilea cu atât mai fidel Necesitatea unei astfel de alegeri a produs un punct de cotitură brusc în politica externă a statului moscovit în timpul domniei lui Alexei Scopul principal al acestei politici a fost vecinul de vest - Polonia: forțele oamenilor au fost îndreptate să lupte împotriva ei timp de secole Armistițiul de la Andrusovo din a suspendat această luptă pentru o lungă perioadă de timp Polonia, slăbită de ea, a încetat să mai pară periculoasă și s-ar putea să o lase o vreme în pace, chiar să se apropie de ea Vestitorul persistent al acestei întorsături, după cum am văzut, a fost Ordin-Nashchokin În tratatul de la Moscova din , armistițiul s-a transformat într-o pace veșnică și chiar într-o alianță ofensivă Rusia, mână în mână cu Polonia, s-a alăturat ligii sfinte a Poloniei, Austriei și Veneției pentru a lupta împotriva Turciei Deci, chiar înainte de Petru cel Mare, ideea unei unificări național-politice a poporului rus a fost abandonată pentru o perioadă nedeterminată: pentru a menține relații bune cu un aliat și vecin, desigur, era imposibil să se atingă problema reunificarii Rusiei de sud-vest cu Rusia Mare Petru, începându-și activitatea, a intrat direct în această combinație de relații internaționale care fusese creată înaintea lui La începutul domniei și-a îndreptat, de asemenea, toate eforturile și forțele poporului spre sud, de aceea și-a pus ca sarcină imediată corectarea și protecția graniței de sud a teritoriului statului Pentru a face acest lucru, a fost necesar să se întărească și să se securizeze țărmurile Mării Negre și Azov Prima flotă rusă a apărut pe Marea Azov; erau șantiere navale și porturi Dar apoi relațiile internaționale ale Europei de Vest s-au inversat De la Războiul de de ani, mica Suedia a dominat relațiile internaționale din nordul și centrul Europei Predominanța sa a fost o povară grea mai ales asupra statelor din apropierea Mării Baltice, asupra Danemarcei, Poloniei și Moscovei Pentru Danemarca, Suedia a creat alături de ea un inamic implacabil, ducele de Schleswig-Holstein, pe care l-a patronat Polonia are Suedia în secolul al XVII-lea a reușit să taie semnificativ teritoriul, cucerind Livonia și chiar mai devreme Estonia Ambele țări s-au simțit crunt jefuite și jignite de partea suedeză și căutau un al treilea aliat în Moscovia, care se considera jefuită și jignită după pacea de la Cardis din , care nu ia returnat nici pe Ingria, nici pe Karelia Acest lucru l-a forțat pe Petru să-și îndrepte eforturile de pe țărmurile Mării Negre și Azov către Marea Baltică, pentru a depăși acolo forțele poporului, îndreptate spre lupta externă Noua capitală a statului era destinată să devină nu Azov sau Taganrog, ci Sankt Petersburg Astfel, sarcina de corectare a frontierei de sud a fost abandonată în favoarea gardului limitelor de nord-vest Așadar, Petru a urmat instrucțiunile predecesorilor săi, dar nu numai că nu s-a extins, ci chiar și-a restrâns programul de politică externă, și-a limitat sarcinile RELAȚII INTERNAȚIONALE Prin războaiele de coaliție cu Turcia și Suedia, statul moscovit a intrat pentru prima dată activ ca membru organic al familiei puterilor europene și s-a implicat în relațiile internaționale ale Europei de Vest Apoi, în Europa au existat trei state fervente, lupta cu care a doborât restul puterilor din coaliție: aceasta este Franța în vest, Suedia în nord și Turcia în sud Franța s-a unit împotriva ei Anglia, Olanda, Spania, Austria și Imperiul German, Turcia - aceeași Austria, Veneția și Polonia, Suedia - aceeași Polonia, Danemarca și Prusia, electoratul de atunci Brandenburg Statele participante la diferite coaliții nu le-au unit, ci doar au complicat relațiile internaționale Moscova, prin acordul din cu Polonia, a intrat

în alianța anti-turcă din sud-est Dar interesele Aliaților erau duble Austria, în așteptarea unui război uriaș pentru moștenirea spaniolă, se grăbea cu o pace favorabilă în la Karlovice pentru a-și dezlega mâinile în sud-est, dar era foarte ocupat pentru Petru singur să continue războiul de coaliție, protejându-i pe austriac din spate din partea turco-tătară Prietenul lui Petru, noul rege al Commonwealth-ului, August al II-lea s-a simțit pe tronul polonez, ca pe cărbuni încinși, iar în , în timpul negocierilor de pace ale ambasadorului Moscovei Ukraintsev la Constantinopol, ambasadorul polonez i-a implorat foarte mult pe turci să nu să-l suporte pe țarul rus, promițându-i să-l alunge pe prietenul său regele din regat Alianța s-a încheiat cu faptul că, potrivit Tratatului de la Karlovitsky din , venețienii și austriecii s-au bucurat bine: venețienii au luat Morea din Turcia, austriecii au luat Transilvania, Ungaria turcească și Slavonia și au închis gâtul turcilor, în cuvintele ambasadorului Moscovei Voznițîn, cu aliații lor, lăsând Podolia devastată, și moscoviților Azov cu orașe de coastă nou construite Peter se trezi într-o poziție incomodă Afacerea lui Voronej a fost distrusă; flota, care a meritat asemenea eforturi și cheltuieli și destinată Mării Negre, a fost lăsată să putrezească în porturile Azov; nu a fost posibil să se scoată Kerci, să se stabilească ferm în Crimeea; canalul dintre Volga și Don, început deja de mii de muncitori conduși, a fost abandonat Problema răsăriteană cu așteptările încântate ale creștinilor balcanici, securitatea Rusiei de sud față de tătari - toate acestea au fost lăsate deoparte Petru a trebuit să întoarcă brusc frontul de la sud la nord, unde s-a format coaliția baltică împotriva Suediei; noua conjunctură europeană l-a aruncat, ca o minge de jucărie, din gura Donului la Narova și Neva, unde nu avea nimic pregătit; el însuși, care se pregătea atât de mult pentru marinarii Mării Negre, cu toate cunoștințele sale de navigație Pereyaslavl, Marea Albă, olandeză și engleză, a fost nevoit să ducă mulți ani un război terestru pentru a străpunge o nouă mare străină ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI DE NORD Un război rar a prins Rusia atât de nevăzut, a fost atât de prost gândit și pregătit, ca și Nordul Care au fost aliații lui Petru la începutul acestui război? Regele polonez August al II-lea, nu Polonia însăși, ci electorul Imperiului German, un aventurier saxon complet lipsit de scrupule, s-a urcat cumva pe tronul Poloniei și pe care aproape jumătate din Polonia era gata să-l arunce de pe acest tron, apoi ceva Danemarca, incapabil să-l dea jos adună soldați pentru a-și apăra capitala de la de suedezi care au înotat pe neașteptate pe sub ea și, în câteva zile, au fugit rușinos din coaliția din întreaga lume în Travendal, iar sufletul uniunii a fost necinstitul livonian Patkul, care l-a desemnat pe Peter, singurul serios participant la această coaliție de operetă, rolul unui nebun complet farsan care pentru victoriile sale viitoare trebuie să se mulțumească cu mlaștinile Ingriei și Kareliei Războiul a început cumva, lasat Obiectivele imediate au fost conturate, dar nu a existat un plan bine dezvoltat Cu luni înainte de pauză, Peter a vândut arme de la suedezi, cu care urma să lupte Armata mutată la Narva, în număr de aproximativ de mii, era formată în mare parte din recruți sub comanda ofițerilor răi și a generalilor străini care nu se bucurau de încredere Nu existau căi strategice; de-a lungul drumurilor murdare de toamnă nu puteau aduce suficiente scoici sau mâncare Au început să bombardeze cetatea, dar armele s-au dovedit a fi inutile și au încetat curând să tragă din cauza lipsei de praf de pușcă Asediatorii, conform unui martor ocular, umblau în jurul cetății ca pisicile în jurul terciului fierbinte; nu s-au luat măsuri împotriva ofensivei lui Carol al XII-lea Într-un viscol

malefic din noiembrie, regele s-a strecurat în tabăra rusă, iar brigada suedeză a distrus corpul rus Cu toate acestea, victoria era în fiecare minut la un păr de necaz Regele se temea cel mai mult că cavaleria nobilă și cazacă a lui Sheremetev nu-l va lovi în spate; dar ea, după spusele lui Karl, era atât de bună încât s-a repezit să înoate peste râul Narova, înecând o mie de cai Câștigătorul i-a fost atât de frică de învins, încât în timpul nopții s-a grăbit să construiască un nou pod în locul celui care se prăbușise sub presiunea fugarilor, pentru a-i ajuta să scape cât mai repede de malul lor de râu Petru a părăsit tabăra în ajunul luptei, ca să nu-l facă de rușine pe comandantul șef, străin, și chiar nu a ezitat, a fost primul care s-a predat și a târât cu alți comandanți străini, înspăimântat de amărăciunea echipei sale ruse În Europa, era o medalie cu imaginea lui Petru alergând de sub Narva, aruncându-și sabia, într-o pălărie care i-a căzut de pe cap, ștergându-și lacrimile cu o batistă și cu semnătura Evangheliei: și a ieșit plângând amar Supraviețuind din luptă, din foame și frig în timpul zborului, războinicii ruși, în cuvintele unui contemporan, s-au târât la Novgorod, "jăfuiți de suedezi fără urmă", fără arme, corturi și toate bunurile lor Mai târziu, de ani mai târziu, deja glorificatul împărat Petru, pe cale să sărbătorească cea de-a treia aniversare a Păcii de la Nystadt, a avut curajul să recunoască în propriul program de sărbătoare că a început războiul suedez ca orb, neștiind nici el starea lui sau puterea inamicului PROGRESUL RĂZBOIULUI Aproximativ o treime din corpul de asediu, toată artileria și zeci de opt oameni inițiali, inclusiv zece generali, au fost pierduți Băiatul suedez de ani și-a exprimat deplina plăcere că a salvat atât de ușor Narva, a învins armata inamică și a capturat întregi generali După luni, a salvat Riga cu același atac neașteptat, învingând cu desăvârșire (pe Dvina de Vest) trupele săsești și ruse care urmau să o asedieze Dar Petru nu și-a pierdut inima din cauza eșecurilor nici din cauza statorniciei spiritului sau a slăbiciunii simțului responsabilității - a început imediat să se întărească, să completeze trupele cu recrutări sporite, a confiscat o pătrime din toate clopotele bisericii și mănăstirii pentru a arunca artilerie nouă Adevărat, Carol al XII-lea l-a ajutat cât a putut mai bine, urmărind pe Augustus al II-lea prin orașe și păduri poloneze și lăsând detașamente slabe la granița cu Rusia A început sugerea de sânge reciprocă intermitentă, care a durat ani Profitând de această petrecere a timpului liber, Petru a format o armată frustrată și cu mici lupte, raiduri, asedii, asalturi asupra cetăților slabe de graniță a pregătit-o pentru fapte majore Nu au cruțat victimele, nu au dat atenție situației oamenilor, au jucat nechibzuit și au pus în joc ultimele fonduri, au promis unui aliat o subvenție, neștiind cum să o plătească Cursul luptei externe a fost îngreunat și mai mult de lupta interioară care a apărut în legătură cu aceasta În vara anului , a izbucnit rebeliunea Astrahan, un ecou îndepărtat al rebeliunilor streltsy, care a deturnat o întreagă divizie de la teatrul de război Nu au avut timp să plătească, ca Carol al XII-lea răcit lângă Varșovia, în ianuarie a apărut brusc lângă Grodnoy, înghețând trei mii din corpurile sale de de oameni într-un marș rapid și a întrerupt mesajele principalelor forțe ale lui Petru concentrate aici, în număr de peste de mii Aceasta a fost o mișcare și mai răutăcioasă a lui Carol decât lângă Narva în La sud-est de Grodna, în Slonim, Mir, Nesvizh, au iernat mulți cazaci, iar Petru a putut aduce în grabă mii de trupe regulate la Minsk Dar nici pe partea rusă nu trecuse încă frigul din Narva din Petru era teribil de stânjenit, "într-o întristare infernală" s-a trezit, fiindu-i ordonat să

întărească în grabă granița cu un gard lung de la Smolensk la Pskov După ce l-a chemat însuși pe hatmanul Mazepa din Volinia cu cazacii, având forțe de trei ori mai mari decât Charles, Petru s-a gândit doar să-și salveze armata din Grodno și a întocmit el însuși un plan de retragere excelent gândit în toate detaliile, poruncând să ia cu el "foarte puțin, dar dacă e nevoie, chiar și să renunțe la tot" În martie, chiar în deriva de gheață, când suedezii nu au putut trece Nemanul în urmărirea retragerii, armata rusă, după ce a coborât până la o sută de tunuri cu încărcături în râu, a trecut Brest prin Volyn "cu mare nevoie și muncă ", dar s-a retras în siguranță la Kiev, rotunjind sudul - periferia vestică a impenetrabilei Polisia În , când Karl, după ce a avut de-a face cu Augustus, a devenit unul la unul cu Petru, el și-a condus armata sa perfect aranjată, de de oameni, de la Grodno direct la Moscova, iar erau gata să-i vină în ajutor din Livonia și Finlanda, la Peter în în spate, a izbucnit o rebeliune Bashkir, cuprinzând regiunea Trans-Volga Kazan și Ufa, iar după aceasta pe Don, rebeliunea Bulavin, provocată de investigarea fugarilor și răspândită la Tambov și Azov Aceste rebeliuni l-au stânjenit teribil pe Petru, l-au forțat să-și împartă forțele, l-au forțat să se uite înapoi, urmând inamicul din vest, l-au făcut să simtă câtă mânie populară acumulase la spate El, de altfel, bolnav, epuizat "de medicină, ca un bebeluș", după recunoașterea lui, a luat tot felul de măsuri împotriva acestor izbucniri populare, a vrut să-și abandoneze armata occidentală și să meargă la Don, a promis iertare rebelilor și la în acelaşi timp prescrise roţi şi ţăruşi, pentru a "să se compune liber de asemenea priviri în acest război" Dar și Karl a rămas fidel regulii sale - să-l ajute pe Peter în momentele dificile: erau doi dușmani îndrăgostiți unul de celălalt Când regele, trecând prin mlaștinile lituaniene, a ocupat Mogilev în iulie , Petru a trebuit să-l împiedice pe Karl, care petrecuse tot anul fără niciun rezultat, să se conecteze cu generalul său Lewenhaupt, care transporta provizii militare și alimente din Livonia către Karl, care nu avea nimic, nu are nimic de împușcat După ce s-a unit cu Lewenhaupt, Karl ar fi fost invincibil Dar regele, îndreptându-se spre Smolensk, s-a întors brusc spre sud, în prospera Rusie Mică, unde îl aștepta trădătorul inutil al lui Petru, hatmanul Mazepa, și l-a trădat pe Levengaupt lui Petru, care la septembrie a fost învins în satul Lesnaia pe Sozha de mii de ruși și a pierdut două treimi din cea de-a -a mie divizie cu tot ce i-a adus regelui, inclusiv încrederea invincibilă în sine suedeză Victoria Poltava de la Vorskla a fost câștigată lângă Lesnaya pe Sozh: după aceea, Peter însuși a recunoscut-o pe Lesnaya ca mama bătăliei de la Poltava, care a avut loc exact nouă luni mai târziu A fost păcat să pierd Poltava după Lesnaya Nu mă presupun să judec meritul strategic al acelei întorsături brusce, care a fost campania lui Carol de la Moghilev la sud-est până la Poltava Apoi s-a spus că Ucraina l-a atras pe Karl cu abundență de hrană, lipsa fortificațiilor, apropierea de Crimeea și Polonia, speranța de a găsi întăriri puternice la cazaci și cu ajutorul lor să ajungă în siguranță la Moscova, unde nu a îndrăznit să spargă trupele ţariste prin Smolensk Este greu de spus dacă a prevăzut calea fatidică a lui Napoleon pentru un secol întreg înainte În orice caz, lângă Poltava, o piatră veche de nouă ani a căzut de pe umerii lui Petru: armata rusă, creată de el, a distrus armata suedeză, adică de mii de suedezi slăbit, uzați, demoralizați, care erau târât aici de un vagabond scandinav de de ani Petru a sărbătorit Poltava ca un cuceritor mărinimos, a așezat generalii suedezi capturați la masa lui, a băut pentru sănătatea lor ca profesori, a uitat cu bucurie să urmărească

rămășițele armatei învinse, a fost încântat de panegiric care tună cu un inel roșu, care în forma unei predici rostite lui în Catedrala Sf Sofia din Kiev, Feofan Prokopovici, Prefectul Academiei Teologice Dar victoria din iunie nu și-a atins scopul, nu a grăbit pacea, dimpotrivă, a complicat poziția lui Petru și a târât indirect războiul Lesnaya și Poltava au arătat că singur Petru era mai puternic decât cu aliații, iar consecința imediată a Poltavei a fost renașterea fostei coaliții învinse de Charles Și părerile lui Petru s-au extins În , după ce Narva, în temeiul unui nou acord cu Augustus, împărțise pielea unui urs care nu fusese încă ucis, se limitează la Ingria și Karelia, renunțând în favoarea lui Augustus și Poloniei la orice pretenție asupra Livoniei și Estlandei; în , când Carol, după ce a terminat cu Augustus, era pe cale să plece la Moscova, Petru era gata să se mulțumească cu un singur port la Marea Baltică Acum, imediat după Poltava, l-a trimis pe Menșikov în Polonia pentru a-și reda dragul aliat pe tronul său pierdut și a ordonat lui Sheremetev să asedieze Riga și în a cucerit întreaga coastă baltică, de la gura Dvinei de Vest până la Vyborg Cu toate acestea, chiar și în baza acordului de la Thorn din octombrie , Petru a cedat Livonia proprietății ereditare a lui Augustus, ca elector al Saxonia Forțele lui Peter au început să se prăbușească din nou Atenția i s-a mutat dintr-o parte în alta Succesele militare ale rușilor au ridicat diplomația franceză în picioare, care, împreună cu Charles, l-a implicat pe Petru într-un nou război cu Turcia Cu o sursă excesivă de speranțe pentru creștinii turci, promisiuni goale din partea conducătorilor moldoveni și munteni și cu o cantitate semnificativă de încredere în propria sa Poltava, dar fără un convoi și un studiu suficient de împrejurări, Petru a pornit în vara lui în stepa înflăcărată pentru a nu apăra Rusia Mică de invazia turcească, și pentru a învinge Imperiul Turc și pe râul Prut, a primit încă o lecție, fiind înconjurat de cinci ori cea mai puternică armată turcească, a fost aproape luat prizonier și, prin înțelegere cu vizirul, le-a dat turcilor toate cetățile sale Azov, pierzând toate roadele efortului și sacrificiului lui Voronezh, Don și Azov, în vârstă de ani De data aceasta, Petru s-a consolat pe sine și pe guvernul său cu speranța că eșecul din sud va întări cealaltă parte, frontul de nord, care era incomparabil mai important Obișnuit să-i pară rău pentru nimeni și nimic, nu-i era milă de nimeni și nimic Dar Prutul a împins problema Mării Negre mai bine de o jumătate de secol, pentru că războiul victorios, dar stupid și inutil cu Turcia sub împărăteasa Anna nu a făcut-o nici un pas înainte Toate eforturile s-au îndreptat acum către Marea Baltică Petru a ajutat cu sârguință aliații să-i alunge pe suedezi din Germania, în , cu flota sa baltică în creștere, a învins flota suedeză, vechiul stăpân al Mării Baltice, la Gangud, iar în doi ani a cucerit singur toată Finlanda Spre ghinionul lui, apoi Brandenburg și Hanovra, al căror elector tocmai devenise regele englez, au venit la el ca aliați, iar Petru a avut un nou sport - dorința de a se amesteca în treburile Germaniei Răspândindu-și nepoatele în diferite colțuri îndepărtate ale lumii germane, trecând pe unul drept Duce de Curland, celălalt drept Duce de Mecklenburg, Peter a fost atras în certuri de curte și interese dinastice mărunte ale uriașei rețele feudale care încurca marea națiune cultivată Pe de altă parte, această interferență de la Moscova a speriat și a iritat Fără motiv, Petru s-a implicat în cearta nepotului său din Mecklenburg cu nobilimea sa, iar prin frații săi, care slujeau atât la curtea hanovrană, cât și la curtea daneză, Petru s-a certat cu aliații săi, care au început să-l insulte direct Relațiile germane au dat peste cap întreaga politică

externă a lui Petru, și-au făcut prietenii dușmani, nu făcând prieteni dușmani și a început din nou să se repeze dintr-o parte în alta, aproape că era încurcat în planul Holsteiner Hertz, care a servit regelui suedez, acest lucru Patkul pe dinafară, care dorea să împace Rusia cu Suedia, să-l răstoarne pe Electorul de Hanovra de pe tronul Angliei și să-i restaureze pe Stuart Când această idee fantastică a fost dezvăluită, Petru a plecat în Franța pentru a o impune pe fiica sa Elisabeta ca mireasă bebelușului rege Ludovic al XV-lea și pentru a găsi un aliat în oponentul său constant cu acest ajutor matrimonial al diplomației Așadar, sarcina principală cu care s-a confruntat Petru după Poltava, o lovitură decisivă asupra Mării Baltice pentru a forța pacea din Suedia, a fost schimbată cu fleacuri săsești, mecklenburg și daneze, care au prelungit războiul obositor de ani pentru încă ani Totul s-a încheiat cu Petru trebuind să se ocupe de propria lui afacere, să accepte pacea cu Carol al XII-lea, angajându-se să-l ajute să returneze posesiunile suedeze din Germania, pe care el însuși a contribuit mai mult decât alții la confiscare, și să-l alunge pe prietenul său Augustus Tronul polonez, care fusese atât de lung și sprijin platonic Dar soarta a râs din nou de Peter La moartea lui Karl, care a fost împușcat mort în lângă fortăreața norvegiană Friedrichsgall, suedezii au făcut pace cu aliații lui Petru, care a rămas din nou ochi în ochi cu inamicul său și din nou, în apropierea Poltavei, singur, i-au făcut un lovitură decisivă cu o dublă aterizare devastatoare în Suedia (și) Tratatul de la Nystadt din a pus capăt cu întârziere războiului de de ani, pe care Petru însuși l-a numit "școala lui de trei ori", unde studenții stau de obicei timp de șapte ani, iar el, ca un școlar greu de înțeles, a stat trei cursuri întregi, tot timpul agățat de aliați, temându-se de singurătate, și numai dușmanii suedezi i-au dezvăluit că întregul război al Nordului a fost purtat exclusiv de puterea rusă, și nu prin puterea aliaților IMPACTUL RĂZBOIULUI ASUPRA REFORMEI Cel mai profund efect al victoriei de la Poltava nu a fost în politica externă, condusă atât de prost, ci în cursul afacerilor interne Kurbatov, inspectorul șef al Consiliului Primăriei, cum să spun, ministrul orașelor și finanțelor, felicitându-l pe Petru pentru victoria sa cu o scrisoare compusă sub forma unui ikos bisericesc cu refrenul Bucură-te, ia amintit țarului că acum, când armata "a fost supraslefuită, ca aurul în creuzet", "guvernul civil" a urmat pe linie, că războiul victorios a adus poporul mai aproape de ruina definitivă și este necesar să slăbească colectarea restanțelor acumulate, din care provine "marele" strigăt popular" Poltava a făcut o întorsătură decisivă în activitatea interioară a lui Petru Până atunci, lucrurile se petreceau de la o zi la alta Principalul și formidabil izvor de control era stiloul lui Peter Corespondența sa nemărginită cu persoanele cărora le revin instrucțiunile pentru nevoile curente a cuprins întregul mecanism guvernamental Aceste scrisori au luat locul legilor; persoanele la care au fost trimise s-au transformat în instituţii ale statului Da, iar întreaga administrație a fost îndreptată spre scopurile războiului, transformată în stat major și casierie militară Toată activitatea transformatoare a fost închisă într-un cerc de subiecte, despre care Peter i-a scris pe ianuarie , artilerie generalului-maior Bruce, poruncindu-i să desemneze un om bun să facă cărucioare de stejar pentru tunuri și, în același timp, va ai grijă de stejar, nu l-ar toca pe cel mai mare și chiar și pe cel mai mic, l-ar fi văzut de-a lungul, și nu peste, "ca pădurea să nu fie irosită", iar Bruce a răspuns că, până la urmă, armele nu sunt de camping, nu ar trebui să cheltuiți stejar pe mașini pentru ei - și cei

de pin vor face, doar pentru a le vopsi bine Înainte de Poltava, se pot remarca doar două acte legislative de natură organizatorică: acestea sunt decrete din ianuarie - privind restabilirea instituțiilor zemstvo și decembrie - privind împărțirea statului în provincii Petru nu a primit o astfel de educație politică, încât "marele strigăt popular" din colectarea restanțelor să-l poată atinge în sine Dar alte considerații, mai puțin sensibile, l-au determinat să acorde atenție în această direcție El a rămas încă lent în a înțelege nevoile oamenilor, dar a devenit mai sensibil la condițiile poziției sale internaționale Victoriile de la Lesnaya și de lângă Poltava au arătat că principalul lucru a fost făcut, a fost creată o armată regulată; a fost creată și flota baltică Ambele forțe trebuiau menținute la nivelul atins, chiar și ridicate dacă era posibil Poltava l-a condus pe Petru pe marele drum european, care amenința cu noi cheltuieli El era temut în Occident Moscovia a acționat ca o nouă putere internațională, prin urmare, și-a dobândit dușmani în toți vechii prieteni Prestigiul militar și diplomatic trebuia plătit scump Între timp, sursele de venituri ale statului s-au epuizat, se acumulau mulți ani de restanțe; Kurbatov a amenințat că, cu o colectare strictă a acestora, mulți plătitori vor fi în curând epuizați complet La cinci luni după Poltava, Petru a ordonat să încaseze restanțe doar pentru ultimii doi ani (și) În , au numărat veniturile și cheltuielile pentru anii - si a descoperit ca vistieria si-a acoperit doar / din cheltuielile sale cu venituri anuale, din care / mergeau catre armata si marina Odată cu incapacitatea finanțatorilor de atunci de a găsi fondurile lipsă "prin măsuri în ordinea operațiunilor de credit", după cum se spune acum, deficitul a fost pur și simplu stabilit între plătitori sub forma unui impozit suplimentar Cu fiecare pas a devenit mai clar că ei jucau jocul peste posibilitățile lor Acest lucru a întors gândul de la frontiera de luptă spre interior, de la operațiuni militare la căutarea de noi surse de venit de stat Ele nu puteau fi găsite decât printr-o mai bună organizare a muncii oamenilor și a economiei de stat, care până atunci fusese neglijată din cauza lipsei de timp militar și diplomatic Această întorsătură este remarcată în colecția de materiale despre istoria Războiului de Nord, care a fost editată de Peter însuși și este cunoscută sub numele de Istoriile Războiului Svean Se spune aici că după sărbătorile de la Poltava, Petru a început să lucreze "în departamentul afacerilor civile" Chiar și într-un set atât de incomplet de monumente ale legislației ruse precum Colecția completă de legi a Imperiului Rus din , această creștere a activității legislative a fost reflectată Din , care din anumite motive i s-a părut lui Petru începutul unui nou secol, până în inclusiv, au fost puse în colecție de acte, iar în următorul deceniu, până la sfârșitul anului , numărul lor a ajuns la și aproape același număr au fost tipărite într-o perioadă de cinci ani - (până la moartea lui Petru la ianuarie); între ele găsim deja o serie lungă de legi, regulamente, state, instrucțiuni, tratate internaționale extinse Astfel, legislația a procedat cu un pas din ce în ce mai mare în legătură cu cursul războiului Înainte de Poltava, la noua nevoie provocată de război, la neajunsurile sau abuzurile relevate de acesta, Petru a răspuns printr-o scrisoare sau un decret grăbit în care se schițau măsuri prealabile de corectare, și astfel lucrurile au mers simultan în diferite ramuri ale activității guvernamentale Mai târziu, cu mai multă distracție și pricepere pentru construirea statului, măsurile provizorii, astfel cum au fost modificate, au fost dezvoltate în legi, regulamente, instituții cu totul noi și, de asemenea, în același timp în diferite departamente, fără ordine

aparentă Toate cele mai fundamentale prevederi legale ale lui Petru aparțin celei de-a doua jumătăți, post-Poltava, a domniei sale Legislația de reglementare a devenit treptat constitutivă datorită războiului, la fel cum l-a transformat pe Peter dintr-un comandant de nave și organizator militar într-un reformator multilateral PROGRESUL ȘI LEGĂTURA REFORMEI Acum putem afla singuri legătura dintre război și reformă La prima vedere asupra activității transformatoare a lui Peter, aceasta pare a fi lipsită de orice plan și succesiune Extindendu-se treptat, a capturat toate părțile sistemului de stat, a atins cele mai diverse aspecte ale vieții oamenilor Dar nici o singură unitate nu a fost reconstruită deodată, la un moment dat și în întreaga sa compoziție; fiecare reformă a fost abordată de mai multe ori, în momente diferite atingând-o pe părți, la nevoie, la cererea momentului actual Studiind una sau alta serie de măsuri reformative, este ușor de văzut la ce au condus, dar este greu de ghicit de ce au urmat în această ordine Obiectivele reformei sunt vizibile, dar nu întotdeauna prindem planul acesteia; pentru a o prinde, trebuie studiat reforma în legătură cu situația ei, adică cu războiul și diversele sale consecințe Războiul a indicat ordinea reformei, a informat-o asupra tempo-ului și a metodelor Măsurile transformatoare au urmat una după alta în ordinea în care au fost chemate de nevoile impuse de război Ea a pus pe primul loc transformarea forțelor militare ale țării Reforma militară a presupus două serii de măsuri, dintre care unele vizau menținerea ordinii obișnuite a armatei transformate și a flotei nou create, altele pentru a asigura menținerea acestora Măsurile de ordin fie au schimbat poziția și relațiile reciproce ale moșiilor, fie au crescut tensiunea și productivitatea muncii oamenilor ca sursă de venit de stat Inovațiile militare, sociale și economice au cerut o muncă atât de intensă și accelerată din partea conducerii, i-au pus sarcini atât de complexe și neobișnuite pe care nu le-a putut face cu sistemul și compoziția anterioară Așadar, alături de aceste inovații și parțial chiar înaintea acestora, a avut loc o restructurare treptată a managementului întregii mașini guvernamentale, ca o condiție generală necesară pentru implementarea cu succes a altor reforme O altă astfel de condiție generală a fost pregătirea oamenilor de afaceri și a minții pentru reformă Pentru funcționarea cu succes a noii conduceri, precum și pentru alte inovații, era nevoie de executori suficient de pregătiți pentru lucrare, deținând cunoștințele necesare pentru aceasta, precum și de o societate care să fie pregătită să susțină munca de transformare, înțelegere esența și scopurile sale De aici și preocupările intensificate ale lui Petru cu privire la diseminarea cunoștințelor științifice, cu privire la înființarea de școli generale de învățământ și profesionale, tehnice ORDIN DE STUDIU Acesta este planul general al reformei, mai precis, ordinea ei, stabilită nu prin planurile premeditate ale lui Petru, ci prin însuși cursul problemei, prin asuprirea împrejurărilor Războiul a fost principala forță motrice a activității reformatoare a lui Petru, reforma militară a fost punctul său de plecare, iar aranjarea finanțelor a fost scopul său final Opera lui Petru a început odată cu transformarea apărării statului, a fost îndreptată spre transformarea economiei de stat; toate celelalte măsuri au fost fie consecințe inevitabile ale muncii inițiale, fie mijloace pregătitoare pentru atingerea scopului final Petru însuși și-a pus activitatea transformatoare într-o asemenea legătură cu războiul pe care l-a purtat În ultimii ani ai vieții sale, adunând materiale despre războiul suedez, el a meditat asupra planului istoriei acestuia După el au fost note despre acest caz În , el nota: "să intre în istorie ce s-a

făcut în acest război, ce atunci când Zemstvo și ordinele militare, atât modalități de reglementare, cât și cele spirituale, de asemenea, structura fortărețelor, porturilor, flotelor de nave și galere și tot felul de fabrici și clădiri din Sankt Petersburg și din Kotlin și în alte părți" Cu o lună și jumătate înainte de moartea sa, Peter a făcut o notă: "să intre în istorie, la ce oră ce lucruri pentru război și alte arte și pentru ce motiv sau constrângere au fost concepute, de exemplu, o armă pentru ceea ce nu au lăsat prin, și despre alte lucruri " Aceasta înseamnă că trebuia să introducă în istoria războiului, ca aspecte strâns legate de acesta, măsuri pentru organizarea nu numai a forțelor militare, ci și a ordinii zemstvo-ului și a bisericii, pentru dezvoltarea industriei și comerțului Vom urma acest plan în studiul nostru; va include:) reforma militară;) măsuri de menținere a ordinii regulate a armatei terestre și a marinei, și anume, schimbări în poziția nobilimii, în scopul menținerii funcționalității acesteia;) măsuri pregătitoare pentru creșterea veniturilor statului, vizând creșterea cantității și ridicarea calității muncii impozabile;) inovații financiare; în sfârşit,) mijloace generale de asigurare a implementării cu succes a reformelor militare şi economice naţionale, şi anume, transformarea managementului şi organizării instituţiilor de învăţământ Repetarea acestui plan nu înseamnă că reforma a urmat tocmai această ordine, că, eliminând un domeniu de transformat, a trecut în altul Perestroika s-a desfășurat în diferite zone în același timp, în reprize și întrerupte, și abia spre sfârșitul domniei a început să prindă contur în ceva integral care ar putea fi pus în planul conturat REFORMA MILITARA Reforma militară a fost prima lucrare transformatoare a lui Petru, cea mai lungă și mai dificilă atât pentru el, cât și pentru popor, este de mare importanță în istoria noastră; aceasta nu este doar o chestiune de apărare națională: reforma a avut un efect profund atât asupra structurii societății, cât și asupra cursului ulterioar al evenimentelor ARMATA MOSCOVĂ ÎNAINTE DE REFORMĂ Conform picturii din (lectura LI), o parte mult mai mare a ratii Moscovei fusese deja transferată într-un sistem străin (mii până la mii fără Micii cazaci ruși) Reforma a continuat cu greu Armata de de oameni, care în prințul V V Golitsyn a condus a doua campanie a Crimeei, a inclus aceleași de regimente ale unui sistem străin, ca în pictura din , doar până la de mii, cu o compoziție redusă a regimentelor , deși miliția nobilă montată a sistemului rus a fost listată ca nu mai mult de mii, de ori mai puțin decât sistemul străin și, conform picturii din , a fost doar de - ori mai mică Prin urmare, componența forțelor trimise în la prima campanie Azov este complet neașteptată În corpul de de oameni care mergea cu Peter însuși, pe atunci bombardier de companie al Regimentului Preobrazhensky, nu se pot număra mai mult de de soldați dintr-un sistem străin, în timp ce o uriașă miliție de de oameni, trimisă prin sabotaj în Crimeea, toți a constat din războinici ai sistemului rusesc, adică, în esență, necombatanți, care nu cunoșteau gradele, după spusele lui Kotoshikhin, în principal din miliția nobiliară ecvestră De unde o asemenea masă necombatantă și unde s-au dus cei de soldați ai unui sistem străin, care, minus cei care au mărșăluit cu Petru lângă Azov, au participat la campania din Crimeea din ? Răspunsul la aceasta a fost dat la sărbătoarea din , cunoscută nouă, de prințul Ya F Dolgoruky, care cunoștea starea armatei Moscovei sub țarul Fiodor și prințesa Sofia, care a fost primul camarad al prințului V V Golitsyn în a doua campanie a Crimeei Apoi i-a spus lui Petru că tatăl său, țarul, i-a arătat calea organizând trupe regulate, "da, prin aceasta toate instituțiile sale nesimțite au fost distruse",

astfel încât Petru a trebuit să facă totul din nou și să o aducă într-o stare mai bună Rechemarea prințului Dolgoruky nu se putea aplica nici țarului Fedor, nici prințesei Sofia: în ajunul căderii prințesei, în a doua campanie din Crimeea, regimentele sistemului străin erau în stare bună Dar nobilimea a oferit sprijin activ mamei lui Petru în lupta împotriva Țarevnei Sophia și a arcașilor ei, iar odată cu căderea prințesei, toți acești Naryshkins, Streshnevs, Lopukhins au ieșit la suprafață la etaj, agățându-se de regina proastă, care nu era la înălțime a apărării statului Ei, se pare, au coborât nobilimea, îngreunată de sistemul străin, la mai ușor, rusă Și Petru a găsit recrutarea trupelor într-o dezordine completă Anterior, regimentele de soldați și reytar, desființate la casele lor în timp de pace, erau chemate la serviciu dacă era necesar A fost o chemare pentru vacanță sau pentru oameni cu experiență, deja familiarizați cu sistemul Când Petru forma o armată pentru a lupta cu Suedia, o astfel de rezervă nu mai era vizibilă Regimentele sistemului străin erau completate în două moduri: fie "oamenii liberi erau chemați în soldați", vânători, fie strângeau de la contingentul de proprietari, recruți, în funcție de numărul gospodăriilor țărănești Petru a ordonat să scrie soldaților iobagi eliberați și țărani apți pentru serviciu și chiar le-a dat iobagilor libertatea de a intra în regimentele de soldați fără permisiunea stăpânilor Cu o astfel de recrutare, regimentele de recruți întocmite în grabă, antrenate în grabă de germani, după spusele primului la Moscova în - Secretarul ambasadei austriece Korb, au fost o turmă dintre cei mai răi soldați recrutați dintre cei mai săraci oameni, "cei mai îndurerați oameni", după spusele unui alt străin care a locuit în Rusia în anii - , locuitorul din Brunswick Weber Prima armată a lui Petru cel Mare în Marele Război de Nord a fost compusă într-un mod similar: de regimente noi din regimente de oameni liberi și regimente de sclavi a câte de oameni fiecare au fost atașate la regimente vechi, de gardă și personal Narva și-a descoperit calitatea de luptă FORMAREA ARMATEI REGULARE Dar războiul însuși a transformat miliția de oameni liberi și sclavi într-o adevărată armată regulată În mijlocul luptei continue, noile regimente de instrumente, rămase mulți ani în serviciul de câmp, s-au transformat de la sine în unele permanente După Narva, a început o risipă incredibilă de oameni Regimentele adunate în grabă s-au topit rapid în lupte, de foame, boli, evadari în masă, mișcări accelerate pe distanțe mari - de la Neva la Poltava, de la Azov și Astrakhan la Riga, Kalisz și Wismar și, între timp, extinderea teatrului de operațiuni a necesitat o creştere a dimensiunii armatei Pentru a reface pierderea și a întări armata a stabilit, unul după altul, recrutați parțiali de vânători și slujitori din toate clasele societății, din copiii boierilor, din orășeni și din curți, din copiii de tir cu arcul și chiar din copiii șomeri ai clerului, urmat; numai în cursul anului au fost luați până la de mii de oameni Armata a devenit treptat de toate clasele; dar cumva îndreptate sau deloc materii prime de luptă erau puse în el cumva din mers De aici a apărut necesitatea unei alte ordini de cules, care să ofere un stoc prestabilit și corect pregătit Dispozitivul aleatoriu și dezordonat al vânătorilor și contribuitorilor a fost înlocuit cu truse de recrutare generală periodică, deși chiar și cu ele se repetau uneori vechile metode de recrutare Recruții singuri la vârsta de până la de ani, iar apoi căsătoriți de la la de ani, erau împărțiți între "gări", puncte de colectare, în cele mai apropiate orașe în partide de - de persoane, încadrați în hanuri, caporali numiți iar caporali de la ei pentru revizuire şi supraveghere zilnică şi le-au dat pensionarilor, pentru

răni şi boli, ofiţeri şi soldaţi "să înveţe necontenit formaţia de soldaţi militari conform articolului" Din aceste posturi de antrenament prefabricate, recruți erau trimiși acolo unde era nevoie, "în locurile căzute", pentru a completa vechile regimente și pentru a forma altele noi Potrivit lui Peter însuși, scopul unor astfel de canisa armatei este "atunci când cer în plus față de armată, astfel încât să fie mereu pregătiți pentru locurile căzute" Aceștia erau recruții și soldații "nemuritori", așa cum erau numiți atunci: decretul prevedea că unul dintre ei aflat la stația de antrenament sau aflat deja în serviciu va muri, va fi ucis sau va fugi, în loc să ia un nou recrut de la aceeași oameni de la care s-au pensionat, "astfel încât acei soldați să fie întotdeauna în plin și pregătiți pentru serviciul suveranului" Primul astfel de set general a fost produs în ; s-a repetat anual până la sfârşitul anului şi toate după aceeaşi normă, câte un recrut din de şantiere fiscale, care ar fi trebuit să dea de mii de recruţi sau chiar mai mult în fiecare set În total, s-a dispus colectarea a de mii de recruți în aceste primele cinci seturi; dar colectarea propriu-zisă este necunoscută, deoarece seturile au fost realizate cu restanțe mari De la începutul războiului suedez și până la prima recrutare generală, toți recruții cu oameni liberi și deputați au fost numărați până la de mii Aceasta înseamnă că primii ani ai războiului au costat cei aproximativ milioane de populație peste de mii de oameni Astfel, a fost creată a doua, armata regulată Poltava, al cărei set până la sfârșitul anului a fost ridicat de la mii în la mii doar în primele trei seturi Armata a fost completată și întărită în aceeași ordine în anii următori Weber menționat mai sus, care a analizat cu atenție sistemul militar rus, scrie în notele sale curioase despre Rusia transformată (Das veranderte Russland) că de obicei este prescris să recruteze de mii de recruți cu normă întreagă pe an De fapt, s-a întâmplat din ce în ce mai puțin: au adunat recruți de la , și de yarzi, câte mii, , fiecare, fără să socotească marinarii, iar în , după terminarea tuturor războaielor, a fost nevoie de personal regimente de armată și garnizoană, artilerie și flotă mii Seturi întărite au fost necesare nu numai pentru a mări setul, ci și pentru a reface pierderile din evadari, boli și mortalitate cumplită din regimente, din care reforma a aranjat mordanții soldaților, precum și din cauza lipsurilor mari În , erau de recruți conform seturii anterioare de recruți "sub-primiți", pe lista scurtă, iar erau în fugă Același Weber notează că, cu o aranjare proastă a conținutului, mult mai mulți recruți mor în anii lor de școală de foame și frig decât în bătăliile inamicului Până la sfârșitul domniei lui Petru, toate trupele regulate, infanterie și cavalerie, numărau de la la mii și mii cazaci și alți rati neregulați, fără a număra străinii Mai mult, a fost creată o nouă forță armată, necunoscută Rusiei antice - flota FLOTA BALTICĂ Odată cu începutul Războiului de Nord, escadrila Azov a fost abandonată, iar după Prut s-a pierdut și Marea Azov Toate eforturile lui Petru s-au îndreptat către crearea flotei baltice În , a visat că va avea aici până la de corăbii mari Un echipaj a fost recrutat în grabă: în , potrivit prințului Kurakin, "băieții tineri au fost chemați ca marinari și recrutați din mii de oameni" În , șantierul naval Lodeynopol a lansat fregate: aceasta a fost prima escadrilă rusă care a apărut pe Marea Baltică Până la sfârșitul domniei, flota baltică includea de nave de luptă și până la de galere și alte nave mici cu de mii de echipaj Pentru a gestiona, recruta, antrena, întreține și echipa această întreagă armată regulată, a fost creat un mecanism militar-administrativ complex cu Colegiile Militare și Amiralității, Cancelaria de Artilerie condusă de Generalul

Feldzeugmeister, cu Biroul Provizoriu sub comanda Provizoarei Maestru general, cu Comisariatul-șef sub control un comisar general-kriegs pentru primirea recruților și plasarea acestora în regimente, pentru repartizarea salariilor armatei și aprovizionarea acestora cu arme, uniforme și cai; aici mai trebuie să adăugăm și statul major, condus de generali, care, conform buletinului din , era format din doi mareșali de câmp, principele Menșikov și contele Șeremetev, și de generali, dintre care străini Trupele au primit uniforma specificată Dacă se întâmplă să vă uitați la publicații ilustrate despre istoria militară a Rusiei, opriți-vă atenția asupra gardianului lui Petru într-un caftan verde închis în stil german, într-o pălărie joasă, turtită, cu trei colțuri, înarmat cu o armă cu "baguinet" înșurubat de ea, o baionetă CHELTUIELI MILITARE Următoarele modificări tehnice au stat la baza reorganizării regulate a forțelor militare: în ordinea recrutării, echipamentul vânătorilor a fost înlocuit cu un set de recrutare; regimentele pașnice de personal, "alese", așa cum erau numite atunci, s-au transformat într-un ansamblu regimental permanent; în raportul de tipuri de arme, se dă o predominanță numerică decisivă a infanteriei asupra cavaleriei; a finalizat tranziția finală la conținutul oficial al forțelor armate Aceste schimbări, și mai ales ultima, au crescut foarte mult costul întreținerii armatei și marinei Estimarea numai pentru personalul general, care nu exista înainte de Petru, deja în a fost redusă la suma de mii de ruble (aproximativ mii pentru banii noștri) Conform estimărilor din , costul trupelor a ajuns la aproape milioane de ruble pentru banii noștri În timpul întregii domnii a lui Petru cel Mare, armata terestră a crescut și a devenit mai scumpă, iar până în cheltuielile cu ea s-au cvintuplat, au depășit milioane de ruble din acea vreme și / milion de ruble au mers la flotă; în complexitate, aceasta se ridica la - milioane de ruble cu banii noștri, cel puțin / din întregul buget de venituri din acea vreme Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SEMNIFICAȚIA REFORMEI MILITARE POZIȚIA NOBILITĂȚII CAPITAL DE NOBILITATE TRIPLA SEMNIFICAȚIE A NOBILITĂȚII ÎNAINTE DE REFORMĂ RECENZII ȘI ANALIZA NOBILITĂȚII LIPSA DE SUCCES A ACESTE MĂSURI ANTRENAREA OBLIGATORIE A NOBILITĂȚII PROCEDURA DE SERVICE SERVICE SPLIT SCHIMBARE ÎN COMPOZIȚIA GENEALOGICĂ A NOBILITĂȚII SEMNIFICAȚIA MODIFICĂRILOR EXPUNATE CONVERGENȚA MOSIILOR ȘI MOSIILOR DECRET PRIVIND PATRIMONIUL UNIFICAT FUNCȚIONAREA DECRETULUI Trecem acum la o trecere în revistă a măsurilor menite să mențină o formare regulată a armatei terestre și a marinei Am văzut deja metodele de încadrare a forțelor armate, care au extins serviciul militar la clasele care nu slujesc, la iobagi, la oameni harnici - urbani și rurali, la oameni liberi - mersul pe jos și la biserică, care au dat noii armate toată puterea - compunerea clasei Acum să ne oprim asupra măsurilor pentru dispozitivul comenzii; ele priveau cel mai îndeaproape nobilimea, ca clasă comandantă, și vizau menținerea funcționalității acesteia SEMNIFICAȚIA REFORMEI MILITARE Reforma militară a lui Petru ar fi rămas un fapt deosebit al istoriei militare a Rusiei, dacă nu s-ar fi întipărit prea clar și profund asupra alcătuirii sociale și morale a întregii societăți ruse, chiar și în cursul evenimentelor politice Ea a prezentat o dublă cauză, a cerut căutarea de fonduri pentru întreținerea forțelor armate transformate și scumpe și măsuri speciale pentru menținerea ordinii lor regulate Seturile de recrutare, extinderea serviciului militar la clasele non-servitoare, informarea noii armate cu privire la o compoziție de toate clasele, au schimbat relațiile sociale stabilite Nobilimea, care alcătuia cea mai mare parte

a fostei armate, a trebuit să ia o nouă poziție oficială, când rândurile armatei transformate au devenit slujitorii și iobagii ei, și nu însoțitori și slujitori ai stăpânilor lor, ci aceiași soldați ca și nobilii ei înșiși au început să slujească POZIȚIA NOBILITĂȚII Această poziție nu a fost în întregime o inovație a reformei: ea fusese pregătită cu mult timp în urmă de cursul afacerilor din secolul al XVI-lea Oprichnina a fost prima apariție deschisă a nobilimii într-un rol politic; a acţionat ca o instituţie de poliţie îndreptată împotriva zemstvei, în primul rând împotriva boierilor În vremea necazurilor, și-a susținut pe Boris Godunov, l-a detronat pe țarul boier Vasily Shuisky, în verdictul zemstvo din iunie într-un lagăr de lângă Moscova, s-a declarat nu un reprezentant al întregului pământ, ci un adevărat "întreg pământul" ", ignorând celelalte clase ale societății, dar ocrotindu-și cu grijă propriile interese și sub pretextul de a susține casa Sfintei Fecioare Maria și pentru credința creștină ortodoxă, s-a proclamat domnitorul țării sale natale Iobăgia, care a dus la îndeplinire această întreprindere de lagăr, înstrăinând nobilimea de restul societății și coborând nivelul sentimentului său zemstvo, a introdus totuși un interes unificator în ea și a ajutat straturile sale eterogene să se închidă într-o masă moșie Odată cu desființarea parohialismului, rămășițele boierilor s-au înecat în această masă, iar batjocura grosolană a lui Petru și a nobililor săi asociați asupra nobilimii nobiliare a aruncat-o moral în ochii poporului Contemporanii au notat cu sensibilitate ora morții istorice a boierilor ca clasă conducătoare: în , favoritul de rezervă al Prințesei Sofia dintre țărani, funcționarul duma Shaklovity, a anunțat arcașii că boierii sunt un copac rece și căzut, iar prințul B Kurakin a remarcat că domnia reginei Natalya (-) ca perioada "cel mai mare început al căderii primelor familii, și mai ales numele prinților, a fost urâtă și distrusă de moarte", când domnii "din cea mai joasă și nenorocită nobiliare" a dispărut de tot, precum Naryshkins, Streshnevs etc Încercarea aristocratică a conducătorilor supremi din era deja un strigăt înăbușit de dincolo de mormânt Absorbând boierii în ei înșiși și unindu-se, oamenii de serviciu "după patrie" au primit în legislația lui Petru un nume comun, de altfel, unul dublu, polonez și rus: au început să-i numească nobilimea sau nobilimea Această clasă era foarte puțin pregătită pentru a exercita orice fel de influență culturală Aceasta era de fapt o moșie militară, care considera ca datoria ei să apere patria de dușmanii externi, dar nu era obișnuită să educe poporul, să dezvolte practic și să ducă în societate orice idei și interese de ordin superior Dar el a fost destinat, de cursul istoriei, să devină cel mai apropiat conducător al reformei, deși Peter a smuls fără discernământ oameni de afaceri potriviți din alte clase, chiar și de la iobagi În dezvoltarea mentală și morală, nobilimea nu a stat mai presus de restul maselor de popor și, în cea mai mare parte, nu a rămas în urmă din cauza lipsei de simpatie pentru Occidentul eretic Meșteșugurile militare nu au dezvoltat în nobilime nici spiritul războinic, nici arta militară Observatorii proprii și străini descriu moșia ca pe o forță de luptă cu cele mai patetice trăsături Țăranul Posoșkov, în raportul său către boierul Golovin în Amintindu-se de vremurile recente, plânge amar de comportamentul militar al acestei armate de clasă "Mulți oameni vor fi duși în serviciu și, dacă îi privești cu ochi atent, nu vei vedea nimic în afară de gol Infanteria avea o armă proastă și nu știa cum să o mânuiască, au luptat doar cu manual luptă, cu sulițe și trestii, și apoi toci, și-au schimbat capetele pe capul unui inamic, trei sau patru, și multe altele nobilul

nici nu știe să încarce un scârțâit, cu atât mai puțin să tragă într-o țintă bine, nu au grijă să omoare dușmanul, ca să nu mă îmbolnăvesc de ea, altfel m-aș plânge de suveran pentru ea și, în slujba acesteia, se uită unde în timpul bătăliei din spatele tufișului și alți asemenea procurori trăiesc că se ascund în cete întregi în pădure sau în vale atunci am auzit de la mulți nobili: "Doamne ferește să-l slujești pe marele suveran, dar nu scoate săbiile din teacă" NOBILITATEA CAPITALĂ Cu toate acestea, stratul superior al nobilimii, în funcție de poziția lor în stat și societate, a dobândit obiceiuri și concepte care ar putea fi utile pentru o nouă afacere Această clasă a fost formată din familii de slujitori care s-au stabilit treptat la curtea Moscovei, de îndată ce curtea domnească a început la Moscova, chiar din anumite secole, când au început oameni de serviciu din alte principate rusești și din străinătate, din hoardele tătare de la germani să se înghesuie aici din diferite direcţii şi mai ales din Lituania Odată cu unificarea Rusiei moscovite, aceste prime rânduri au fost treptat completate cu recruți din nobilimea provincială, care s-au distins dintre frații lor obișnuiți prin merit, utilitate și solvabilitate economică De-a lungul timpului, prin natura îndatoririlor de curte, în această clasă s-a format o oficialitate destul de complexă și confuză: ei erau stolniki, care serveau mâncare și băutură la mesele regale ceremoniale, avocați, care purtau la ieșirile regelui și la biserică îi țineau bucătăria, sceptrul, pălăria și eșarfa, în campanii purtându-i carapacea și sabia, chiriașii "dormit" la curtea regală în loturi regulate Pe această scară birocratică dedesubtul ispravnicilor și avocaților și deasupra chiriașilor erau așezați nobilii Moscovei; pentru chiriași era gradul cel mai înalt, la care trebuia să se ridice, pentru stolnici și avocați - un grad de clasă, care se dobândește prin ispravnicie și solicitare: un ispravnic sau un avocat nu era din nobilimea boierească, care a slujit - de ani în rangul său și devenind nepotrivit pentru îndeplinirea îndatoririlor de curte unite cu el, și-a trăit viața ca nobil de la Moscova Acest titlu nu avea legătură cu nicio funcție specială a curții: un nobil din Moscova este un funcționar cu sarcini speciale, care a fost trimis, potrivit lui Kotoshikhin, "pentru tot felul de lucruri": la voievodat, la ambasadă, omul inițial a sutei de nobili provinciali, companie Războaiele țarului Alexei au sporit în special afluxul nobilimii provinciale în capitală Gradele de la Moscova erau acordate pentru răni și sânge, pentru răbdarea deplină, pentru moartea unui tată sau a rudelor în marș sau în luptă, iar aceste surse ale nobilimii capitalei nu au bătut niciodată cu o forță atât de sângeroasă ca sub acest țar: era suficient să înfrângerea lângă Konotop, unde a murit cea mai bună cavalerie a țarului, și capitularea lui Șeremetev cu întreaga armată lângă Chudnov în , pentru a umple lista Moscovei cu sute de noi administratori, avocați și nobili Datorită acestui aflux, nobilimea metropolitană de toate gradele a crescut într-un corp mare: conform listei din , număra de oameni, iar în de oameni au fost repartizați în campania de lângă Narva Mai mult decât atât, având moșii și moșii însemnate, rândurile capitalei, înainte de introducerea grupurilor de recrutare generală, își luau cu ei iobagii înarmați în campanie sau puneau zeci de mii de recruți din ei Legați prin slujba curții, rândurile Moscovei strânseră în Moscova și în suburbiile lor; în - la Moscova, din de gospodării au fost înregistrate peste din aceste trepte, împreună cu cele duma Aceste trepte metropolitane aveau îndatoriri oficiale foarte diverse Aceasta era curtea proprie a regelui Sub Petru, în actele oficiale, ei sunt numiți curteni, spre deosebire de "nobilimea de orice rang", adică de

la nobilii orașului și copiii boieri Pe timp de pace, nobilimea capitalei a format alaiul țarului, a îndeplinit diverse servicii de curte și a numit din mijlocul lor personalul administrației centrale și regionale În vreme de război, din nobilii capitalei se forma regimentul propriu al țarului, primul corp al armatei; au format și cartierele generale ale altor corpuri de armată și au servit ca comandanți ai batalioanelor nobiliare provinciale Într-un cuvânt, era clasa administrativă, și statul major și corpul de gardă Pentru serviciul lor dificil și costisitor, nobilimea metropolitană se bucura, în comparație cu salariile provinciale și ridicate, de salarii bănești și de dahas locale mai mari Rolul de conducere în management, împreună cu o poziție financiară mai sigură, a dezvoltat în nobilimea capitalei un obicei de putere, familiaritatea cu treburile publice și dexteritatea în relațiile cu oamenii A considerat serviciul public ca fiind vocația sa de clasă, singura sa numire publică Trăind în permanență în capitală, uitându-se rar în sălbăticia moșiilor și moșiilor lor împrăștiate în Rusia în vacanțe de scurtă durată, s-a obișnuit să se simtă în fruntea societății, în fluxul treburilor importante, a văzut îndeaproape relațiile externe ale guvernului și a fost mai bun decât alte clase familiarizate cu lumea străină, cu care statul a atins Aceste calități l-au făcut, mai mult decât alte clase, un dirijor la îndemână al influenței occidentale Această influență trebuia să servească nevoilor statului și trebuia dusă într-o societate care nu o simpatiza, obișnuită să dispună de mâini Când în secolul al XVII-lea În țara noastră au început inovații în stil occidental și a fost nevoie de oameni potriviți pentru ele, guvernul a pus mâna pe nobilimea metropolitană ca instrument cel mai apropiat, a luat ofițeri dintre ei, care au fost plasați lângă străini în fruntea regimentelor unui sistem străin, și a recrutat elevi din ea pentru școli noi Comparativ mai flexibilă și mai ascultătoare, nobilimea mitropolitană deja în acel secol a pus în față primii campioni ai influenței occidentale, precum prințul Hvorostinin, Ordin-Nashchokin, Rtișciov și alții Este clar că sub Petru această clasă avea să devină principalul instrument autohton a reformelor După ce a început să aranjeze o armată regulată, Petru a transformat treptat nobilimea capitalei în regimente de gardă, iar ofițerul de gardă, un Preobrazhenets sau Semenovets, a devenit executorul său pentru o mare varietate de misiuni de transformare: un administrator, apoi un ofițer de gardă a fost numit peste ocean, în Olanda, pentru a studia afacerile maritime și la Astrahan pentru a supraveghea producția de sare și la Sfântul Sinod ca "procuror șef" TRIPLA SEMNIFICAȚIE A NOBILITĂȚII Slujitorii orașului "în patrie", sau, așa cum îi numește Codul, "vechii copii naturali ai boierilor", împreună cu nobilimea capitalei, aveau în statul Moscova o însemnătate triplă: militară, administrativă și economică Ei au constituit principala forță armată a țării; au servit și ca principal instrument al guvernului, care din ei a recrutat personalul instanței și administrației; în cele din urmă, în mâinile lor o masă uriașă din capitalul fix al țării, pământul, a fost concentrată în secolul al XVII-lea chiar şi cu iobagii Această triplicitate a dat un curs dezordonat serviciului nobilimii: fiecare înțeles a fost slăbit și stricat de celelalte două În intervalul dintre "servicii", campanii, oamenii din serviciul orașului s-au desființat pe moșiile lor, iar capitala fie a plecat și ea într-o scurtă vacanță în satele lor, fie, ca unii orășeni, a ocupat funcții în administrația civilă, a primit sarcini administrative și diplomatice , vizitat "la fapte" și "în colete", cum se spunea atunci Astfel, serviciul public a fost comasat

cu cel militar, trimis de militari De asemenea, unele acte și parcele au fost scutite de serviciu în timp de război cu obligația de a trimite pentru ele însele pe campania datele pentru numărul gospodăriilor țărănești; Grefierii și funcționarii, angajați constant în ordine, erau înscriși ca în concediu de afaceri permanent sau într-o călătorie nedeterminată de afaceri și, ca și văduvele și minorii, își făceau acte dacă aveau moșii locuite Un astfel de ordin a dat naștere la multe abuzuri, facilitând sustragerea de la serviciu Greutățile și pericolele vieții de lagăr, precum și prejudiciul economic cauzat de absența constantă sau frecventă din sate, i-au determinat pe oameni cu legături să realizeze lucruri care i-au eliberat de serviciu sau pur și simplu "se întinse", ascunzându-se de chemarea în tabără și moșii îndepărtate în colțuri de urs au făcut posibilă Săgetător sau un funcționar va merge la moșii cu somație de mobilizare, dar moșiile sunt goale, nimeni nu știe unde s-au dus proprietarii și nu a fost nicăieri și nimeni să-i găsească RECENZII ȘI DISCUȚII Petru nu a înlăturat serviciul obligatoriu de la moșie, universal și nedeterminat, nici măcar nu a ușurat-o, dimpotrivă, a împovărat-o cu noi îndatoriri și a stabilit o procedură mai strictă de slujire a acesteia pentru a extrage toată nobilimea disponibilă din moșii și nu mai adăpostiți El a vrut să obțină statistici exacte despre rezerva nobiliară și a ordonat cu strictețe nobililor să depună la Descărcare de gestiune, iar mai târziu la Senat, liste cu copiii minori, copiii lor și rudele care au locuit cu ei în vârstă de cel puțin ani și orfanii înșiși să veniți la Moscova pentru înregistrare Aceste liste au fost revizuite și revizuite frecvent Așadar, în , Petru însuși a revizuit la Moscova peste mii de tufișuri, chemate din toate provinciile Aceste recenzii au fost însoțite de distribuirea adolescenților către regimente și școli În , minorilor, care locuiau acasă sau studiau la școli, li s-a ordonat să vină la biroul Senatului de la Moscova, de unde erau trimiși la Sf în același scop, iar bătrânii erau înrolați ca soldați, "în ce număr dincolo de mare şi eu, un păcătos, în prima nenorocire", notează plângător V Golovin în însemnările sale, una dintre victimele de vârstă mijlocie ale acestui perete Nobilimea nu a salvat de la revizuire: în , țarul însuși a demontat tufăturile "oamenilor nobili", iar - de tineri prinți Golitsyn, Cerkassky, Hovansky, Lobanov-Rostovsky etc au scris ca soldați regimentelor de gardă - "și servesc " , adaugă prințul B Kurakin Au ajuns și la grefieri, care s-au înmulțit peste măsură în ceea ce privește rentabilitatea ocupației: în s-a ordonat nu numai birourilor provinciale, ci și Senatului însuși să revizuiască grefierii și să ia pe cei mai tineri și apți pentru serviciul în soldați Împreună cu tufăturile, sau mai ales, nobilii adulți au fost chemați și ei la recenzii, pentru ca aceștia să nu se ascundă acasă și să fie mereu în stare bună de funcționare Petru a persecutat sever "neființa", neapariția la o revizuire sau la o întâlnire În toamna anului , toți nobilii cu vârste cuprinse între și de ani au primit ordin să se prezinte în iarna care urma pentru înregistrarea la Senat, cu amenințarea ca oricine raportează asupra celui care nu se prezenta, oricine ar fi el, chiar și propriul slujitor al neascultătorului , avea să primească toate bunurile şi satele lui Și mai nemiloasă a fost decretul din ianuarie : cei care nu s-au prezentat la revizuire au fost supuși "defăimării", sau "moartei politice"; a fost exclus din societatea oamenilor buni și scos în afara legii; oricine îl putea jefui, răni și chiar ucide; numele lui, tipărit, era bătut de călău cu tobă la spânzurătoarea din piață "pentru public", ca să știe toată lumea despre el ca neascultător de decrete și egal cu trădătorii;

oricui prindea și aducea un astfel de netchik i s-a promis jumătate din moșia sa mobilă și imobilă, chiar dacă era iobagul său LIPSA DE SUCCES A ACESTE MĂSURI Aceste măsuri drastice au avut puțin succes Posoșkov, în eseul său Despre sărăcie și bogăție, scris în ultimii ani ai domniei lui Petru, înfățișează în mod viu trucurile și întorsăturile la care au recurs nobilii pentru a se "scăpa" de la serviciu Nu numai nobilii orașului, ci și curtenii, atunci când erau îmbrăcați în campanie, erau atașați la un fel de "afacere inactivă", o misiune goală de poliție, și sub acoperirea ei trăiau în moșiile lor în timpul războiului; înmulțirea nemăsurată a tot felul de comisari și comandanți a înlesnit șmecheria O mulțime de oameni, potrivit lui Pososhkov, sunt în afaceri cu astfel de leneși, oameni buni, încât cineva ar putea conduce cinci dușmani, iar el, după ce a realizat o afacere cu momeală, trăiește pentru el și profită Un altul a ocolit chemarea cu daruri, a prefăcut boală sau prostie asupra sa, a urcat în lac până la barbă - du-l la slujbă "Unii nobili au îmbătrânit deja, trăiesc la sate, dar nu au fost niciodată în serviciu cu un picior" Cei bogați se eschivează de la serviciu, în timp ce cei săraci și bătrâni slujesc Alți cartofi de canapea pur și simplu batjocoreau decretele crude ale regelui cu privire la serviciu Nobilul Zolotarev "acasă este groaznic pentru vecinii săi, ca un leu, dar în serviciu este mai rău decât o capră" Când nu s-a putut eschiva de o campanie, a trimis un nenorocit nobil sub propriul său nume, i-a dat omul și calul său, iar el însuși a condus prin sate în șase și și-a ruinat vecinii Conducătorii apropiați sunt de vină pentru toate: cu rapoarte greșite ei vor smulge cuvântul din gura regelui și vor face ce vor ei, pacea lor Oriunde te uiți, remarcă Posoșkov cu descurajare, suveranul nu are gardieni direcți; toți judecătorii conduc strâmb; cei care urmau să fie slujiți sunt dați deoparte, iar cei care nu pot sluji sunt forțați Marele monarh lucrează, dar nu are timp; are putini complici; el însuși trage zece pe munte și trage milioane în jos: cum va avea succes afacerea lui? Fără a schimba vechea ordine, oricât ai lupta, va trebui să renunți Publicistul autodidact, cu toată evlavia sa reverență față de convertor, trage imperceptibil din el o imagine ridicol de jalnică EDUCATIE OBLIGATORIE Un astfel de observator precum Pososhkov are prețul unui indicator, cât de mult ar trebui luată în considerare valoarea reală a sistemului ideal, care a fost creat de legislația convertorului Putem aplica această relatare unor detalii precum procedura de slujire a serviciului nobil stabilit de Petru Petru și-a păstrat fosta vârstă de serviciu a unui nobil - de la ani; dar acum serviciul obligatoriu era complicat de o nouă îndatorire pregătitoare - educativă, care consta în învăţământul primar obligatoriu Conform decretelor din ianuarie și februarie , copiii nobililor și ordinelor, funcționarii și funcționarii, ar trebui să învețe tsifiri, adică aritmetica și o parte din geometrie, și trebuia să "amendă astfel încât să nu fie fiți liberi să vă căsătoriți până când vor afla asta"; amintirile coroanei nu se dădeau fără un certificat scris de învățare de la profesor În acest scop, s-a ordonat în toate provinciile la casele episcopale și în mănăstiri nobiliare să se deschidă școli, iar ca profesori să trimită acolo elevi ai școlilor de matematică înființate la Moscova pe la , apoi adevărate gimnazii; profesorului i se dădea un salariu de de ruble pe an din banii noștri Decretele din au introdus un fapt cu totul nou în istoria învățământului rusesc, educația obligatorie a laicilor Cazul a fost conceput la o scară extrem de modestă Doar doi profesori au fost repartizați în fiecare provincie dintre elevii școlilor de matematică care învățaseră geografia și

geometria Tsifir, geometria elementară și unele informații după legea lui Dumnezeu, așezate în amorsele vremii - asta este întreaga componență a învățământului elementar, recunoscut ca suficient pentru scopurile slujbei; extinderea lui ar fi în detrimentul serviciului Copiii trebuiau să treacă prin programul prescris la vârsta de până la ani, când predarea se termina cu siguranță, pentru că începea slujba Conform decretului din octombrie , oficialilor laici nu li s-a ordonat să țină oamenii în școli încă ani, "chiar dacă ei înșiși și-ar fi dorit ca sub numele acelei științe să nu se ascundă de inspecții și definiții pentru serviciu" Dar pericolul nu amenința deloc din această parte și aici se amintește din nou Pososkov: același decret spune că școlile episcopale din alte eparhii, cu excepția uneia din Novogorod, până în "nu au fost încă stabilite", iar digitalul școli care au apărut independent de episcopi și destinate, aparent, să devină toate clasele, cu greu au existat în unele locuri: inspectorul unor astfel de școli din Pskov, Novgorod, Yaroslavl, Moscova și Vologda în a raportat că doar de elevi din biserici erau trimis la școala Iaroslavl, "și în celelalte școli nu erau elevi", așa că profesorii stăteau degeaba și își primeau salariile degeaba Nobilii erau împovărați îngrozitor de serviciul digital, de parcă ar fi fost o povară inutilă și au încercat în orice mod posibil să se ascundă de el Odată, o mulțime de nobili care nu doreau să intre într-o școală de matematică s-au înscris la școala spirituală Zaikonospasskoe din Moscova Petru a ordonat ca iubitorii de teologie să fie duși la Sankt Petersburg la o școală navală și, drept pedeapsă, i-a forțat să bată grămezi pe Moika Generalul-amiralul Apraksin, fidel concepțiilor antice rusești de onoare tribală, a fost jignit de frații săi mai tineri și și-a exprimat protestul într-o manieră ingenuă Apărând pe Moika și văzând țarul care se apropia, și-a scos uniforma de amiral cu panglica Sfântului Andrei, a atârnat-o pe un stâlp și a început să bată asiduu grămezi împreună cu nobilii Piotr, apropiindu-se, întrebă surprins: "Cum, Fiodor Matveevici, fiind general amiral și domn, conduci singur în grămezi? Apraksin a răspuns în glumă: "Iată, domnule, toți nepoții și nepoții mei (fratele mai mic, în terminologia parohială) bat grămezi și ce fel de persoană sunt, ce fel de avantaj am?" PROCEDURA DE SERVICE De la vârsta de ani, un nobil a trebuit să servească ca soldat într-un regiment Tinerii din familii nobile și bogate erau de obicei înscriși în regimentele de gardă, mai săraci și mai săraci - chiar și în armată Potrivit lui Peter, un nobil este un ofițer al unui regiment obișnuit; dar pentru aceasta trebuie să servească cu siguranță câțiva ani ca soldat Legea din februarie interzice în mod expres promovarea ofițerilor la oameni "din rase nobile" care nu au slujit ca soldați în gardă și "nu cunosc bazele afacerii soldatului" Iar Carta militară din spune: "Gentry-ul rus nu are altă cale de a deveni ofițeri, decât să servească în gardă" Așa se explică componența nobilă a regimentelor de gardă sub conducerea lui Petru; erau trei până la sfârșitul domniei: în , celor două vechi infanterie li s-a adăugat "regimentul de viață" de dragoni, care a fost apoi reorganizat într-un regiment de gardă cai Aceste regimente au servit ca școală militaro-practică pentru nobilimea superioară și mijlocie și loc de reproducere pentru ofițeri: după ce a servit ca soldat în gardă, un nobil a devenit ofițer într-un regiment de infanterie de armată sau de dragoni În regimentul de viață, care consta exclusiv din "copii nobili", erau până la de prinți obișnuiți; la Sankt Petersburg, nu era neobișnuit să vezi pe vreun prinț Golițin sau Gagarin de pază cu un pistol pe umăr Nobilul-gardist a trăit ca un soldat în cazarma regimentului, a primit o rație de soldat și a

îndeplinit toată munca de soldat Derzhavin, în notele sale, povestește cum el, fiul unui nobil și al unui colonel, care a intrat în regimentul Preobrazhensky ca soldat, deja sub Petru al III-lea locuia în cazarmă cu soldați de la oamenii de rând și mergea să lucreze cu ei, curăța canalele, era pus de pază, ducea provizii și alerga la ordinele ofițerilor Deci, nobilimea din sistemul militar al lui Petru a trebuit să formeze personal instruit sau rezervă de comandă a ofițerilor prin gărzi pentru regimentele armatei de toate clasele și prin Academia Navală - pentru echipajul naval Serviciul militar în timpul războiului nesfârșit din Nord însuși a devenit permanent, în sensul exact al cuvântului, continuu Odată cu apariția păcii, nobililor au început să li se permită să meargă pe rând în vizite la sate, de obicei o dată la doi ani, timp de șase luni; demisia s-a dat numai pentru bătrânețe sau vătămare Însă pensionarii nu au dispărut complet pentru serviciu: au fost repartizați în garnizoane sau în treburile civile de către administrația locală: numai cei inapți și insuficienți au fost concediați cu ceva pensie din "banii spitalului", o taxă specială pentru întreținerea spitalelor militare, sau trimis la mănăstiri pentru hrană din venituri monahale SERVICE SPLIT Aceasta a fost cariera normală de serviciu militar a unui nobil, așa cum a subliniat Peter Dar de nobil era nevoie peste tot: atât în armată, cât și în serviciul public; între timp, în condiții mai stringente, primul și al doilea în noile instituții judiciare și administrative au devenit mai dificile, necesită și pregătire, cunoștințe speciale A devenit imposibil să se conecteze unul și celălalt; munca cu fracțiune de normă a rămas privilegiul ofițerilor de gardă și al generalilor superiori, care multă vreme după Petru au fost considerați apți pentru toate meseriile Serviciul "civil" sau "civil" de către personal a fost treptat separat de cel militar Dar alegerea cutare sau cutare domeniu nu a fost lăsată în seama clasei în sine: nobilimea, desigur, s-ar fi năpustit asupra serviciului public, deoarece era mai ușor și mai profitabil S-a stabilit o proporție obligatorie a personalului nobilimii în ambele servicii: instrucțiunea din către regele de arme responsabil de nobilime a ordonat să se uite, "astfel încât mai mult de o treime din fiecare nume de familie să fie în cetățenie, pentru a nu pentru a-i sărăci pe cei care servesc pe uscat și pe mare", pentru a nu deteriora personalul armatei și marinei Instrucțiunile exprimă și motivația principală a împărțirii serviciului nobiliar: aceasta este ideea că, pe lângă ignoranță și arbitrar, înainte de a exista condiții suficiente pentru buna administrare a unei poziții civile, acum se impun niște cunoștințe mai speciale Având în vedere lipsa sau aproape absența învățământului științific în materie civilă, și în special în economie, instrucțiunea îl îndrumă pe regele armelor "să înființeze o școală scurtă" și în ea să predea "cetățenie și economie" treimea indicată a nobililor și familii nobiliare mijlocii înscrise în serviciu SCHIMBARE ÎN COMPOZIȚIA GENEALOGICĂ A NOBILITĂȚII Separarea departamentelor a fost o îmbunătățire tehnică a serviciului Petru a schimbat, de asemenea, însăși condițiile mișcării serviciului, introducând astfel un nou element în componența genealogică a nobilimii În statul moscovit, militarii ocupau funcții în serviciu în primul rând "în patrie", în funcție de gradul de noblețe Pentru fiecare nume de familie s-a deschis o anumită serie de niveluri de serviciu, sau grade, iar persoana de serviciu, urcând pe această scară, ajungea la înălțimea accesibilă acestuia în funcție de rasa sa cu o viteză mai mare sau mai mică, în funcție de aptitudinea personală pentru serviciu sau dexteritate Aceasta înseamnă că mișcarea de serviciu a unei persoane de serviciu a

fost determinată de patrie și serviciul, meritul, iar patria mult mai mult decât meritul, care a servit doar ca ajutor pentru patrie: meritul în sine rareori a ridicat o persoană mai sus decât ar putea rasa a ridica Desființarea parohialismului a zdruncinat vechiul obicei pe care se baza această organizare genealogică a clasei de serviciu; dar ea a rămas în morală Peter a vrut să o alunge de aici și a acordat o preponderență decisivă serviciului asupra rasei El a repetat nobilimii că serviciul este principala lui datorie, de dragul căreia "este nobil și excelent din ticăloșie (oamenii de rând)"; a poruncit să anunțe toată nobilimea că fiecare nobil în toate cazurile, indiferent care ar fi numele lui de familie, va da cinste și primul loc fiecărui ofițer șef Acest lucru a dizolvat pe scară largă ușile către nobilime pentru oamenii de origine non-nobilă Nobilul, care începea serviciul ca soldat, trebuia să fie ofițer; dar prin decretul din ianuarie , chiar și un membru obișnuit al nenobililor, care se ridicase la gradul de ofițer șef, a primit noblețe ereditară Dacă un nobil cu vocație de clasă este ofițer, atunci un ofițer "în serviciu direct" este un nobil: aceasta este regula stabilită de Petru ca bază a ordinii oficiale Vechea ierarhie birocratică a boierilor, curtenilor, ispravnicilor, avocaților, bazată pe rasă, poziție la curte și în Duma Boierească, și-a pierdut semnificația odată cu rasa în sine și nu a mai existat vechea curte la Kremlin odată cu transferul de resedinta la malurile Nevei, nici Duma din institutie a Senatului Lista gradelor din ianuarie , Tabelul Rangurilor, a introdus o nouă clasificare a angajaților Toate posturile nou înființate - toate cu nume străine, latină și germană, cu excepția câtorva puține - sunt aliniate conform tabelului pe trei rânduri paralele, militar, civil și judecătoresc, cu împărțirea fiecăruia în rânduri, sau clase Acest act fondator al birocrației ruse reformate a pus ierarhia birocratică, meritul și serviciul, în locul ierarhiei aristocratice a rasei, cartea genealogică Într-unul dintre articolele atașate tabelului, se explică cu accent că nobilimea familiei în sine, fără serviciu, nu înseamnă nimic, nu creează nicio poziție pentru o persoană: oamenilor de o rasă nobilă nu li se acordă niciun rang până când ei arată meritul suveranului și patriei "și pentru acest caracter ("cinste și rang", după formularea de atunci) nu vor primi Descendenții rușilor și străinilor, înscriși în primele rânduri conform acestui tabel (până la evaluator major și colegial inclusiv), au fost clasați printre "cea mai bună nobilime senior în toate meritele și avantajele, chiar dacă erau de rasă scăzută" Datorită faptului că serviciul dădea acces tuturor la nobilime, s-a schimbat și componența genealogică a moșiei Din păcate, este imposibil să se calculeze cu exactitate cât de mare a fost elementul extraterestru, non-nobil, care a devenit parte a moșiei de la Petru La sfârşitul secolului al XVII-lea am avut până la de familii nobiliare, cuprinzând până la mii de proprietari, fără să-și socotească copiii Secretarul ambasadei Prusiei la curtea rusă de la sfârșitul domniei lui Petru, Fokkerodt, care a strâns informații detaliate despre Rusia, a scris în că, în timpul primei revizuiri a nobililor cu familiile lor, au fost numărați până la de mii de oameni, prin urmare , se pot presupune până la de mii de familii nobiliare Pe baza acestor date, este dificil să se răspundă la întrebarea cantității de amestec non-nobil care a intrat în nobilime după rang sub Petru SEMNIFICAȚIA MODIFICĂRILOR EXPUNATE Transformarea miliției locale nobile într-o armată regulată a tuturor moșiilor a produs o schimbare de trei ori în serviciul nobiliar În primul rând, s-au împărțit două tipuri de serviciu care au fuzionat anterior, serviciul militar și serviciul civil În al doilea rând,

ambele au fost complicate de o nouă îndatorire, pregătirea obligatorie A treia schimbare a fost poate cea mai importantă pentru soarta Rusiei ca stat Armata regulată a lui Petru a pierdut componența teritorială a unităților sale Anterior, nu numai garnizoanele, ci și părțile campaniilor la distanță care servesc "serviciul regimental" erau formate din compatrioți, nobili ai unui singur județ Regimentele unui sistem străin, recrutate din oameni de serviciu din diferite raioane, au început distrugerea acestei componente teritoriale Recrutarea vânătorilor și apoi seturile de recrutare au completat această distrugere, au dat regimentelor o compoziție eterogenă, luând compoziția locală Recrutul din Ryazan, pentru o lungă perioadă de timp, de obicei pentru totdeauna, despărțit de patria lui Pekhleți sau Zimarov, a uitat Ryazanul în sine și și-a amintit doar că era un dragon al regimentului de fuzerie al colonelului Famendin; barăcile a stins sentimentul de părtășie Același lucru s-a întâmplat cu Garda Fosta nobilime metropolitană, izolată de lumile nobiliare provinciale, s-a închis ea însăși în lumea nobiliară metropolitană locală a Moscovei Viața constantă la Moscova, întâlnirile zilnice la Kremlin, moșiile de cartier și moșiile de lângă Moscova au făcut din Moscova pentru acești "funcționari de curte" același cuib de district pe care orașul Kozelsk era pentru nobilii și copiii caprelor boierești Transformați în regimentele Preobrazhensky și Semenovsky și transferați în mlaștina finlandeză Neva, au început să uite de moscoviți în ei înșiși și s-au simțit ca doar paznici Odată cu înlocuirea legăturilor locale cu cazărmi de regiment, garda ar putea fi sub o mână puternică doar un instrument orb de putere, sub una slabă - de către pretorieni sau ieniceri În , în vremea necazurilor, în miliția nobiliară, s-a adunat lângă Moscova sub conducerea prințului Trubetskoy, Zarutskoy și Lyapunov, pentru a salva capitala de la polonezii care se stabiliseră în ea, ideea de cucerirea Rusiei sub pretextul apărării sale de dușmanii externi a avut un fel de poftă instinctivă Noua dinastie, prin instaurarea iobăgiei, a început această lucrare; Creând o armată obișnuită și mai ales o gardă, Petru i-a oferit un sprijin armat, fără a bănui ce folos îi vor face succesorii și urmașii săi și ce folos va face ea de succesorii și succesorii săi CONVERGENȚA MOSIILOR ȘI MOSIILOR Îndatoririle oficiale complicate ale nobilimii necesitau un sprijin material mai bun pentru funcționarea lor Această necesitate a adus o schimbare importantă în poziția economică a nobilimii ca clasă proprietarilor de pământ Sunteți conștient de diferența legală dintre principalele tipuri de proprietate funciară de serviciu rusă antică, dintre un patrimoniu, proprietate ereditară și o proprietate, condiționată, temporară, de obicei pe viață Dar cu mult înainte de Petru, ambele tipuri de proprietate funciară au început să convergă între ele: trăsăturile proprietății locale au pătruns în proprietatea patrimonială, iar localul a dobândit trăsăturile juridice ale patrimoniului În însăși natura moșiei, ca moșie funciară, erau condițiile convergenței acesteia cu patrimoniul Inițial, sub țărănimea liberă, conform ideii sale, obiectul proprietății funciare era de fapt venitul funciar din moșie, quitrent, sau munca locuitorilor săi impozabil, ca salariu pentru serviciu, asemănător hrănirii În această formă, transferul moșiei din mână în mână nu a creat dificultăți deosebite Dar proprietarul, bineînțeles, a achiziționat o fermă, și-a construit o moșie cu iobagi de inventar și de muncă, a înființat o curte a unui conac teren arabil, a defrișat pământ nou și a stabilit țărani cu un împrumut Așadar, pe terenul de stat dat unui soldat pentru posesia temporară, au apărut articole economice care căutau să devină

proprietatea ereditară deplină a proprietarului lor Aceasta înseamnă că legea și practica au tras patrimoniul în direcții opuse Cetatea țărănească a dat prioritate practicii în detrimentul dreptului: cum putea moșia să rămână o posesie temporară, când țăranul era întărit pentru totdeauna în spatele proprietarului prin împrumut și asistență? Dificultatea a fost atenuată de faptul că, fără a atinge dreptul de posesie, legea, cedând în practică, a extins drepturile de a dispune de avere, a permis cumpărarea proprietății într-un feud, depunând un proces, troc și predarea moșie unui fiu, rudă, mire pentru o fiică sau nepoată sub formă de zestre, chiar și unui străin cu obligația de a hrăni mântuitorul sau eliberatorul, sau de a se căsători cu mântuitorul și uneori direct pentru bani, deși dreptul a vinde a fost puternic refuzat Prin stabilirea retragerii și a indemnizației (sfârșitul Lecturii XXXII), a fost elaborată o regulă care a stabilit de fapt nu numai ereditatea, ci și moștenirea uniformă, indivizibilitatea moșiilor În cărțile verste, această regulă era exprimată după cum urmează: "Și fiii sunt la timp pentru slujire, cel mai mare ar trebui să fie repartizat în sarcină, iar cel mai mic să slujească cu tatăl din aceeași moșie", care, după moartea, a făcut față în întregime fiului-coleg În decretele deja sub țarul Mihai, apare un termen cu o combinație ciudată de concepte ireconciliabile: moșii familiale Acest termen a fost format din ordinele guvernului de atunci "de a nu da moșii dincolo de rudenie" Dar o nouă dificultate a apărut din ereditatea efectivă a moșiilor Salariile locale au crescut în funcție de gradul de rang și meritul proprietarului terenului De aici a apărut întrebarea: cum să transferați moșia tatălui, mai ales una mare, unui fiu care nu-și completase încă salariul tatălui său? Mintea grefierului de la Moscova a rezolvat această calomnie printr-un decret din martie , care prevedea ca marile moșii după morți să fie administrate în linie dreaptă descendentă pentru fiii și nepoții lor, alcătuite și compensate pentru serviciu, pe lângă salariile lor , adică indiferent de aceste salarii, complet fără tăieturi, dar să nu dea tăietură rudelor și străinilor, în lipsa moștenitorilor direcți, dați-o lateralilor în anumite condiții Acest decret a inversat ordinea dreptului de proprietate El nu a stabilit ereditatea moșiilor nici prin lege, nici prin testament, ci doar le-a întărit pentru nume de familie: aceasta poate fi numită familiarizarea moșiilor Amenajarea locală s-a transformat într-o repartizare a unui patrimoniu vacant între moștenitori în numerar abundenți, descendenți sau laterali, prin urmare, moștenirea unică a fost anulată, ceea ce a dus la fragmentarea moșiilor Formarea unei armate regulate a completat distrugerea fundamentelor proprietății locale: când serviciul nobilimii a devenit nu numai ereditar, ci și permanent, iar moșia trebuia să devină nu numai permanentă, ci și posesiunea ereditară, fuzionează cu moșia Toate acestea au dus la faptul că dahas-ul boieresc au fost înlocuite treptat de cedări de terenuri populate către patrimoniu În lista supraviețuitoare a satelor și satelor palate, distribuite mănăstirilor și diferitelor persoane în - , rar, și chiar și atunci numai până în , se notează dachas "în moșie"; de obicei moşiile erau împărţite "la patrimoniu" În total, în acești de ani, s-au împărțit circa de mii de gospodării țărănești cu jumătate de milion de hectare de pământ arabil, fără a număra pajiști și păduri Deci, la începutul secolului al XVIII-lea moşia s-a apropiat de patrimoniu la o distanţă imperceptibilă pentru noi şi era gata să dispară ca tip special de proprietate funciară de serviciu Această apropiere a fost marcată de trei semne: moșiile au devenit ancestrale, ca și moșii; erau împărțite în ordinea

împărțirii între cele descendente sau laterale, întrucât moșiile erau împărțite în ordinea moștenirii; compoziţia locală a fost înlocuită de premii patrimoniale DECRET PRIVIND PATRIMONIUL UNIFICAT Această stare de fapt a provocat decretul lui Petru, promulgat la martie Principalele trăsături ale acestui decret, sau "puncte", așa cum se numea, sunt următoarele:) "Lucruri imobile", moșii, moșii, curți , magazinele nu sunt înstrăinate, ci în gen") Bunul imobil trece spiritual unuia dintre fiii testatorului ales de acesta, iar restul copiilor sunt înzestrați cu bunuri mobile la voința părinților lor; în absența fiilor, procedați la fel cu fiicele; în lipsa proprietății spirituale, imobilul se duce la fiul cel mare sau, în lipsa de fii, la fiica cea mare, iar bunul mobil se împarte în mod egal între restul copiilor) Persoana fără copii lasă moștenire bunuri imobile unuia din familia sa, "oricine dorește", și transferă bunul mobil rudelor sau străinilor la propria discreție; fără testament, imobilul trece la unul din linia vecinului, iar restul la alții care se datorează, "în mod egal") Ultimul din clan lasă moștenire bunuri imobile uneia dintre persoanele de sex feminin cu numele său de familie sub condiția unei obligații scrise din partea soțului sau logodnicului său de a prelua și asupra moștenitorilor săi numele de familie al familiei dispărute, adăugându-l la al lui) Intrarea unui nobil defavorizat, "cadet", în clasa negustorului sau în orice artă nobiliară, și la împlinirea vârstei de de ani și în clerul alb, nu este pusă în dezonoare nici lui, nici numelui său Legea este temeinic motivată: unicul moștenitor al unei moșii indivizibile nu îi va strica pe "săracii supuși", țăranii săi, cu noi greutăți, așa cum fac frații dezbinați pentru a trăi ca un tată, ci va aduce beneficii țăranilor, făcându-i mai ușor pentru ei să plătească impozitele în mod regulat; familiile nobiliare nu vor cădea, "dar în limpezimea lor vor fi de nezdruncinat prin case glorioase și mărețe", iar din fragmentarea moșiilor între moștenitori, familiile nobiliare vor deveni mai sărace și se vor transforma în simpli săteni, "cum sunt deja multe dintre acelea exemple în rândul poporului rus" ; având pâine gratuită, deși mică, un nobil nu va sluji fără constrângere în folosul statului, se va eschiva și va trăi în lenevire, iar noua lege îi va obliga pe cadeți să "și caute pâinea" prin slujire, învățătură, licitație și alte lucruri Decretul este foarte sincer: atotputernicul legiuitor își mărturisește neputința de a-și proteja supușii de rapacitatea proprietarilor sărăciți și privește nobilimea ca pe clasa paraziților, nedispuși la vreo activitate folositoare Decretul a introdus modificări importante în proprietatea funciară de serviciu Aceasta nu este o lege privind primatul sau "primatul", presupus inspirat din ordinele moștenirii feudale vest-europene, așa cum este uneori caracterizată, deși Petru a făcut întrebări despre regulile de moștenire în Anglia, Franța, Veneția, chiar și la Moscova de la străini Decretul din martie nu a afirmat dreptul exclusiv pentru fiul cel mare; primatul a fost un accident care s-a produs doar în absența unuia spiritual: un tată putea lăsa moștenire imobile fiului său mai mic dincolo de cel mai mare Decretul nu a instituit o moștenire majoritară, ci uniformă, indivizibilitatea moșiilor imobile, și a mers spre dificultatea unei origini pur autohtone, a eliminat fragmentarea moșiilor, care s-a intensificat ca urmare a decretului din și a slăbit funcționalitatea proprietarii de pământ Structura juridică a legii din martie a fost destul de particulară Desăvârșind convergența moșiilor și moșiilor, a stabilit aceeași ordine de moștenire pentru ambele; dar, în același timp, a transformat moșiile în moșii, sau invers, așa cum credeau ei în secolul al XVIII-lea, numind punctele din martie cea mai

elegantă binefacere căreia Petru cel Mare i-a acordat proprietății moșii? Nici una, nici alta, ci o combinație a trăsăturilor juridice ale moșiei și ale patrimoniului a creat un nou tip de proprietate asupra pământului, fără precedent, care poate fi caracterizat prin denumirea de ereditar, indivizibil și veșnic răspunzător, cu care veșnicul ereditar și ereditar serviciul proprietarului este asociat Toate aceste trăsături au existat și în proprietatea veche a terenurilor rusești; doar două dintre ele nu s-au combinat: ereditatea era dreptul de proprietate asupra pământului patrimonial, indivizibilitatea - faptul obișnuit de proprietate asupra pământului al localului Moșia nu era indivizibilă, moșia nu era ereditară; serviciul obligatoriu a căzut în mod egal asupra ambelor posesiuni Petru a combinat aceste caracteristici și le-a extins la toate moșiile nobiliare și chiar a interzis înstrăinarea acestora Mandatul de serviciu este acum mai monoton, dar mai puțin liber Acestea sunt modificările aduse acestuia prin decret din martie În acest decret, s-a dezvăluit cu precădere metoda transformatoare obișnuită, asimilată în restructurarea societății și a administrației Acceptând relațiile și ordinele care se dezvoltaseră înaintea sa, așa cum le-a găsit, nu a introdus în ele principii noi, ci doar le-a adus în combinații noi, adaptându-le la condițiile schimbate, nu a anulat, ci a modificat legea în vigoare în raport cu noile nevoi ale statului Noua combinație a oferit comenzii transformate un aspect nou, fără precedent De fapt, noua ordine a fost construită din vechile relații DECRET DE ACȚIUNE Legea din martie, de atribuire a unui singur moștenitor, i-a scutit pe cadeți, frații fără pământ și adesea nepoții săi de la serviciul obligatoriu, lăsându-i să-și aleagă propriul mod de viață și ocupație Pentru serviciul militar, Petru nu avea nevoie de toți banii de serviciu ai familiilor nobiliare, care formau anterior masa miliției nobiliare În unicul moștenitor, el căuta un ofițer care să aibă mijloacele necesare pentru a servi în mod corespunzător și a se pregăti pentru serviciu, fără a-și împovăra țăranii cu rechiziții Acest lucru a fost în conformitate cu rolul pe care Petru l-a atribuit nobilimii în armata sa regulată de toate clasele - de a servi ca o echipă de ofițeri Dar chiar și în această lege, ca și în celelalte reforme ale sale sociale, reformatorul nu înțelegea prea mult obiceiurile, conceptele și obiceiurile de zi cu zi Când este aplicată cu strictețe, legea a împărțit nobilimea în două straturi, în fericiți proprietari ai cuiburilor tatălui lor și în proletari săraci, fără pământ și fără adăpost, frați și surori care trăiesc ca liberi și liberi în casa unicului moștenitor sau "trăgând prin curte" " Se pot înțelege nemulțumirile și conflictele familiale pe care legea ar fi trebuit să le provoace și, în plus, a făcut puțin pentru a facilita aplicarea acesteia Este prost prelucrat, nu prevede multe cazuri, dă definiții vagi care permit interpretări contradictorii: în primul paragraf interzice cu fermitate înstrăinarea imobilelor, iar în al -lea prevede și reglementează vânzarea acestora după caz; stabilirea unei diferențe accentuate în ordinea moștenirii bunurilor mobile și imobile, nu indică ce se înțelege prin unul și altul, iar acest lucru a dat naștere la neînțelegeri și abuzuri Aceste neajunsuri au provocat lămuriri repetate în decretele ulterioare ale lui Petru, iar după el decretul din în noi paragrafe la mai a fost supus unei dezvoltări cazuistice amănunțite, care a permis abateri semnificative de la acesta, ceea ce a făcut și mai dificilă implementarea lui Se pare că Petru însuși a văzut în decretul său nu o dispoziție finală, ci mai degrabă o măsură temporară: după ce a permis abateri importante de la aceasta, prescriind într-un decret suplimentar

din aprilie , alocarea celei de-a patra părți a proprietății indivize a soțul decedat către supraviețuitorul aflat în posesia veșnică, regele a marcat pe decret: "Până la vremea să fie în conformitate cu aceasta" Serviciul obligatoriu pentru cadeți nu a fost desființat: ca și până acum, toți minorii au fost duși în serviciul militar și atât primul născut, cât și cadeții au fost la fel de strict chemați la recenzii Mai mult decât atât, până la sfârșitul domniei lui Petru, împărțirile litigioase ale moșiilor au continuat între rude, pe care le-au moștenit chiar înainte de "punctele" conform legii din și, se pare, Pososkov vorbește despre aceste împărțiri în eseul său Despre sărăcie și bogăție, descriind în trăsături vii cum nobilii după pământurile vii și goale ale rudelor lor morți sunt împărțiți în părți fracționate, cu certuri, chiar și cu "acțiune criminală" și cu mare prejudiciu la vistierie, zdrobind un pustiu sau un sat în părți nesemnificative, ca și cum legea moștenirii unice nu a existat Aceste secțiuni au fost recunoscute și prin clauzele din Într-un cuvânt, legea din , fără a atinge scopurile urmărite, a introdus doar confuzie și dezordine economică în mediul latifundiar Deci, un ofițer al unui regiment de armată instruit și prevăzut cu bunuri imobiliare indivizibile sau un secretar al unei instituții colegiale - așa este numirea oficială a unui nobil obișnuit, potrivit lui Peter Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul TARANII I PRIMA REVIZIUNE COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII PRIN REGLAMENTE RECRUTARE SI RECRUTARE REcensământul PERIOADAI SQUARTERAREA REGIMENTELOR SIMPLIFICAREA COMPOZIȚIEI PUBLICE CENSĂMÂNT DE PERIOADA ŞI iobăgie SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ A CENSUMULUI DE SONDAJ Nobilimea, din punct de vedere juridic și economic, a intrat în cel mai strâns contact cu țărănimea; dar măsurile lui Petru, care au afectat populația rurală, au vizat ambele scopuri principale ale reformatorului, nu numai să consolideze reforma militară, ci, poate, cu atât mai mult, să rezolve problema care a constituit cea mai importantă preocupare a lui după reorganizarea armată, pentru a întări fondurile trezoreriei COMPOZIȚIA SOCIETĂȚII Codul determina drepturile și obligațiile celor trei clase principale ale societății civile: ei erau oameni de serviciu, orășeni, oameni comerciali și industriali și oameni din județ, adică țărănimea, împărțită în iobagi și mușchi negru, țărani de stat, cu pe care palatul i-a contopit Dar între acestea trei, și cu clerul și patru moșii, au rămas straturi intermediare, intermediare, care, în contact cu clasele principale, nu erau strâns incluse în componența lor și nu aveau ele însele densitate de clasă și stăteau în afara atribuțiilor directe ale statului, servind intereselor private Ei au fost:) sclavi completi, eterni, sclavi, temporari si rezidentiali, urgenti;) oameni liberi, oameni liberi, cum se mai spuneau și ei, formați din iobagi eliberați, din orășeni și țărani care au abandonat impozitul și ocupația lor, chiar și din oameni de serviciu, care au fost răniți de neputincioși sau și-au părăsit moșiile, în general de la oameni fără adăpost și fără stăpân - clasă de tranziție între iobagi și oameni liberi; cerșetori de profesie, o clasă aglomerată de paraziți eliminată neglijent de cler și laici prin caritate îndreptată în mod fals; Desigur, nu includ în această clasă oamenii săraci adevărați, săracii, bătrânii, bătrânii care și-au găsit adăpost la biserici și în case particulare;) slujitori și slujitori ierarhici și monahali, dintre care primii, slujind în conducerea pământurilor bisericești, erau foarte asemănători cu slujitorii suveranului, primeau pământ de la departamente și mănăstiri conform legii locale și uneori treceau direct în slujitorii suveranului , iar aceştia din urmă erau, parcă, iobagi bisericeşti,

deşi slujeau fără cetăţi;) numeroși copii ai clerului, bisericești, așa cum erau numiți, care așteptau sau nu își găseau loc în biserică, reușeau cumva să locuiască lângă părinții lor în biserici, uneori angajați în comerț și meșteșuguri din oraș, alteori intrând în serviciu privat Între aceste straturi, după poziţia lor în stat, se poate face următoarea distincţie: iobagii şi slujitorii bisericii erau personal iobagi care nu suportau impozitul de stat; plimbătorii și bisericii erau persoane libere, dar nici nu suportau taxa de stat; ţăranii cu părul negru erau şi ei persoane libere, dar purtau impozitul de stat; iobagi, iar printre iobagi, curțile din spate nu erau oameni liberi, dar duceau impozitul de stat Densitatea populației tuturor acestor straturi de tranziție, care dădeau o compoziție socială atât de variată, a făcut impresie asupra unui ochi neobișnuit: observatorii străini în secolul al XVII-lea se întreba câţi oameni leneşi în statul moscovit Această masă inactivă sau angajată neproductiv a căzut cu aproape toată povara întreținerii ei asupra acelorași clase muncitoare, plătitoare de impozite, din care trezoreria își obținea și veniturile și, în această privință, era rivala statului, interceptând din el fonduri care puteau să fie folosite pentru a completa trezoreria statului Petru, cu sensibilitatea sa economică firească, a vrut să-i atașeze pe acești oameni de afacerile adevărate, să-i folosească în interesul statului, pentru impozite și servicii Prin recrutarea de soldați și apoi prin sondajul recensământului, el a efectuat o epurare generală a societății, simplificând componența acesteia RECRUTARE SI RECRUTARE Oamenii liberi și servilismul au fost cei mai asidui furnizori de recruți atunci când a început să se formeze armata regulată Din aceste clase, personalul de rang inițial al regimentelor de gardă a fost recrutat preponderent, apoi a primit deja personalul de noblețe Pentru recrutarea lor, Petru a încălcat chiar iobăgia: iobagilor boieri li se permitea să intre în ele fără acordul stăpânilor Din aceleași clase au fost compuse preponderent noile regimente, care au fost mutate lângă Narva în Înainte de aceasta, s-a ordonat să se ia în soldați iobagii și iobagii care au fost eliberați în sălbăticie, care, după examinare, au rezultat pentru a fi apt pentru serviciul militar Prințul B Kurakin în autobiografia sa cronică scria că atunci "s-a spus testamentul oricărui grad, cine vrea să devină soldat, dacă vrea, atunci pleacă, și multe din case au plecat"; în același timp, flota baltică a fost echipată; pentru că "băieții tineri au fost chemați ca marinari și recrutați din de oameni" Astfel, o masă densă de oameni de prisos s-a rarefiat într-o societate care stagnase din cauza lipsei de muncă Epurarea a fost minuțioasă: dintre zecile de mii de acești vânători de luptă, aproape nimeni nu s-a întors acasă, sau mai bine zis, în fostul lor stat fără adăpost; cei care nu au avut timp să înceapă să alerge, toți au murit sub doi Narva, lângă Riga, Erestfer, Schlusselburg, și mai ales de foame, frig și boli epidemice Când au fost înființate seturi de recrutare periodică, acestea au capturat nu numai oameni harnici, urbani și rurali, ci și curți, plimbări, biserici, slujitori monahali, chiar funcționari Astfel, un început străin până acum a fost introdus în sistemul de stat - serviciu de toate clasele REcensământul PERIOADAI Recensământul electoral a fost un alt mijloc și mai puternic de simplificare a componenței societății Producția sa în sine este destul de caracteristică, luminând puternic metodele și mijloacele convertorului Când, odată cu cucerirea Livoniei, Estoniei și Finlandei, tensiunea Războiului de Nord a început să slăbească, Petru a trebuit să se gândească să pună armata regulată pe care o crease pe o bază pașnică Chiar și la sfârșitul războiului,

această armată trebuia ținută sub arme, în cartiere permanente și pe sprijinul statului, fără a fi trimisă acasă și nu era ușor să-ți dai seama unde să mergi cu ea Peter a întocmit un plan sofisticat pentru încadrarea și întreținerea regimentelor sale În , când la Congresul din Åland aveau loc negocieri de pace cu Suedia, el a dat un decret la noiembrie, afirmat, după obiceiul său, în primele cuvinte care i-au venit în minte Primele două paragrafe ale decretului, cu laconismul obișnuit grăbit și nepăsător al limbajului legislativ al lui Petru, suna: "Luați basme de la toți, dați-le un an, ca să aducă cei adevărați, câte suflete bărbătești în ce sat, declarând lor acel cine ascunde ce, apoi se va da celui care o anunta;sa picteze cate suflete de soldat privat cu o cota din companie si din cartierul general de regiment pe el, punand salariul mediu Apoi, la fel de vag, decretul prescriea ordinea executării lui, înspăimântând pe executori cu confiscări, mânie suverană cruntă și ruină, chiar pedeapsa cu moartea, decorațiile obișnuite ale legislației lui Petru Acest decret a stabilit o treabă agitată pentru administrațiile provinciale și rurale, precum și pentru proprietarii de terenuri A fost stabilită o perioadă de un an pentru depunerea basmelor despre suflete; dar înainte de sfârșitul anului , poveștile au venit doar din câteva locuri și apoi în cea mai mare parte defecte Atunci Senatul a trimis soldați de la Gărzi în provincii cu ordin să-i încarceze în fier pe funcționarii care strângeau basme și pe guvernatorii înșiși și să-i țină în lanțuri, fără să-i elibereze nicăieri, până când au trimis toate basmele și declarațiile întocmite din ele la biroul stabilit pentru recensământ din Sankt Petersburg Severitatea nu a ajutat prea mult cauza: prezentarea basmelor era încă în curs în Încetinirea s-a datorat în primul rând dificultății de a înțelege decretul confuz, care a necesitat o serie de explicații și completări La început s-a înțeles că însemna că privea doar țăranii proprietari de pământ; dar apoi s-a ordonat includerea în basme a curților care locuiau la sate și a cerut basme suplimentare A apărut o altă piedică: simțind că cazul duce la o nouă taxă grea, proprietarii sau funcționarii lor nu au scris sufletele în întregime, "cu mare ascundere" Până la începutul anului , peste de suflete ascunse fuseseră descoperite Voevodas și guvernanții au primit ordin să verifice personal poveștile prezentate pe teren Sfântul Sinod a chemat clerul parohiei să asiste la această verificare, revizuire, promițându-le privarea de locuri, rang, moșii pentru acoperirea ascunsului "și muncă silnică pentru pedeapsa fără milă asupra trupului, chiar dacă cineva nu era mic la bătrânețe " În cele din urmă, cu ajutorul celor mai stricte decrete, torturi, confiscări, care au fost folosite pentru a unge roțile ruginite ale mașinii guvernamentale, până la începutul anului , conform basmelor, au fost numărate milioane de suflete Apoi au început să pună în aplicare al doilea paragraf al decretului din noiembrie, "să așeze trupele la sol", la programul regimentelor după sufletul lor, care trebuia să le susțină generali și colonei cu un brigadier au fost trimiși ca împrăștiatori în provincii rescrise Regimentele urmau să fie plasate în "apartamente eterne" de către companie, în aşezări speciale, fără a le aşeza în gospodării ţărăneşti, pentru a preveni certuri între proprietari şi oaspeţi Răspânditorul trebuia să-i convoace pe nobilii districtului său și să-i convingă să construiască aceste așezări cu curți de companie pentru ofițeri și curți regimentare pentru cartierul general O nouă problemă: împrăștiatorilor li s-a ordonat să verifice mai întâi dușurile Aceasta a fost o revizuire secundară a basmelor și a dezvăluit un uriaș secret ascuns al sufletelor, care în alte locuri se ridica la jumătate din

sufletele disponibile Cifra fabuloasă calculată inițial de milioane a devenit imposibil de ghidat atunci când se distribuie regimentele în funcție de inimile lor Petru și Senatul s-au adresat proprietarilor de pământ, funcționarilor și bătrânilor cu amenințări și mângâieri, au stabilit termene pentru corectarea basmelor și toate aceste termene au fost ratate Mai mult, inspectorii înșiși, din cauza vagului instrucțiunilor sau a incapacității lor de a le înțelege, s-au încurcat în sortarea sufletelor Erau nedumeriți despre cine să scrie salariului șefului și cine să nu scrie și au deranjat guvernul cu cereri și nu aveau informații exacte despre componența reală a armatei și abia în au ghicit să colecteze certificate despre aceasta Cu toate acestea, inspectorilor li s-a ordonat "bineînțeles" să-și termine munca și să se întoarcă în capitală până la începutul anului , când Petru a ordonat să înceapă impozitul pe cap Niciunul dintre ei nu s-a întors până la termenul limită și toți au înștiințat Senatului în prealabil că problema nu va fi finalizată până în ianuarie ; au fost reprogramate până în martie, iar taxa de cap corectă a fost amânată până în Reformatorul nu a așteptat sfârșitul lucrării sale la șase ani: auditorii nu s-au întors nici până la ianuarie , când a închis ochii SQUARTERAREA REGIMENTELOR Regimentelor li s-a atribuit o poziție specială în locurile de încadrare Majoritatea proprietarilor au refuzat să construiască așezări regimentare, considerând că cel mai bine este plasarea soldaților în gospodării țărănești Apoi au fost obligați să construiască, iar aceasta a devenit o nouă "mare povară" pentru țăranii lor Construcția a început în grabă, dintr-o dată în toate locurile, smulgând țăranii de treburile casnice Pentru a cumpăra pământ pentru așezări, ei au suprapus sufletele cu o taxă unică; acest lucru a făcut dificilă primirea taxei electorale La scurt timp după moartea lui Petru, așezările, pe care el a ordonat să fie construite prin toate mijloacele până în , au fost programate pentru ani, pe alocuri au început construcția, dar nicăieri nu au fost terminate, iar materialul imens adus de țărani a dispărut; construit doar curti de sediu Totul s-a făcut în zadar, fără să țină cont de mijloace și consecințe Soldații și ofițerii erau găzduiți în case filistene din orașe și sate Însă rafturile nu erau doar oaspeți și freeloaders ai sufletelor de audit pe care au fost plasate Printr-un capriciu ciudat al unei imaginații obosite, Peter a văzut în ei un instrument convenabil de comandă și, pe lângă activitățile lor de luptă, le-a atribuit sarcini complexe de poliție și supraveghere Pentru a menține regimentele încartierate, nobilimea trebuia să formeze societăți de clasă județeană și, pentru a încasa taxa de vot, să aleagă anual comisari speciali din mijlocul lor, luându-i în seamă la congresele anuale cu drept de judecată și amendă pentru acțiuni ilegale Comisarul era obligat să respecte ordinea și decorul în raionul său mână în mână și chiar la instrucțiunile autorităților regimentului staționat în acesta Colonelul cu ofițeri trebuia să urmărească hoții și tâlharii din raionul său, să împiedice țăranii să scape și să prindă fugari, să elimine tavernele și contrabanda, să împiedice funcționarii guvernatorilor de provincie să ruineze populația județului, să o protejeze de orice jignire și impozite Puterile lor erau atât de largi încât, prin acord cu guvernanții și guvernatorii, puteau urmări comisarii aleși, chiar să observe acțiunile guvernanților și guvernanților înșiși în executarea decretelor, raportând defecțiunile capitalei Dacă aceste regimente și-ar fi păstrat componența teritorială și ar fi fost desfășurate în țările lor natale, probabil că le-ar fi de folos pentru ceva compatrioților Dar, rămânând extratereștri, împinși de un fel de pane

în societatea și administrația locală, nu s-au putut înțelege pașnic cu populația locală și au pus o povară grea și ofensivă nu numai asupra țăranilor, ci și asupra proprietarilor de pământ înșiși Ţăranul nu putea merge la muncă în alt judeţ, nici măcar cu o scrisoare de concediu de la moşierul său sau de la paroh, fără să se prezinte la curtea regimentului, unde scrisoarea de concediu era mărturisită şi consemnată în carte de către comisar, care emitea țăran un bilet de trecere semnat și ștampilat de colonel cu perceperea taxei Guvernul Ecaterinei I a fost nevoit să recunoască că țăranii săraci fugeau nu numai de lipsa recoltelor și a impozitului pe cap, ci și "de neînțelegerea ofițerilor cu administratorii zemstvi și a soldaților cu țăranii" Dar cel mai greu pentru populație a fost strângerea voturilor cu ajutorul regimentelor Chiar și primul decret privind recensământul din a încredințat această problemă unor comisari aleși, fără participarea regimentelor Dar nobilii s-au gândit să-i aleagă abia până în Cu credința sa irezistibilă în ofițer, Petru în a întocmit un scurt decret, prescriind de teamă că comisarii, la știrea cazului, "ce jenă nu au făcut ", pentru primul an de a colecta impozit cu participarea sediului și a ofițerilor șefi, "pentru a aduce un Anstalt bun" Dar această participare a continuat câțiva ani Multă vreme după ce plătitorii și-au amintit acest anstalt amabil Echipele regimentare care au condus colectarea tributului au fost mai ruinătoare decât tributul în sine Se strângea în treimi ale anului, iar fiecare expediție dura două luni: timp de șase luni pe an, satele și satele trăiau în groază de panică de colecționari înarmați, care erau ținuți pe cheltuiala orășenilor, printre pedepse și execuții Nu pot garanta dacă tătarii Baskak de pe vremea lui Batu s-au comportat mai rău în Rusia cucerită Atât Senatul, cât și demnitari individuali, după moartea lui Petru, au declarat cu voce tare că țăranii săraci se temeau de simpla intrare și trecere a ofițerilor, soldaților, comisarilor și altor comandanți, la care niciunul dintre ei nu se gândește la altceva decât să ia ultimul lucru de la țăran să se supună și, prin urmare, să obțină favoarea; țăranii de la aceste pedepse își dau nu numai bunurile și vitele, ci și pâine în pământ pentru o miză și fug de "granițele străine" Aceste proteste ale demnitarilor au fost spălarea rușinată a mâinilor lui Pilat: de ce să nu spui asta în timpul vieții lui Petru și în fața lui? De îndată ce regimentele au început să fie plasate în apartamente permanente, o scădere uriașă a sufletelor de revizuire a început să fie detectată din cauza mortalității crescute și a evadărilor: în provincia Kazan, la scurt timp după moartea lui Petru, un regiment de infanterie lipsea mai mult de jumătate din plătitorii de revizuire alocați întreținerii acesteia, de asemenea, mii de suflete Pentru a crea o armată victorioasă din Poltava și a o transforma în cele din urmă în de echipe de poliție nestăpânite împrăștiate în provincii într-o populație înspăimântată - în toate acestea nu vei recunoaște un reformator SIMPLIFICAREA COMPOZIȚIEI PUBLICE Amânând întrebarea semnificației financiare a taxei electorale până la citirea reformei financiare a lui Peter, voi vorbi acum despre efectul ei social și economic În redactarea primului său decret privind recensământul pe cap de locuitor, Peter nu avea o idee clară despre dimensiunea întreprinderii și s-a extins pe parcurs datorită logicii sale interne Petru, se pare, a avut în vedere la început doar iobagii posesivi, țăranii și curțile satului Dar, introducând o nouă unitate impozabilă, sufletul de revizuire, pentru aceste clase, a fost imposibil să se lase pe altele sub vechea impozitare gospodărească Prin urmare, recensământul pe cap de locuitor a fost extins treptat la țăranii palatului și ai statului,

la un singur palat, la orășenii impozabile Deosebit de importantă a fost extinderea recensământului la clasele intermediare Aici, în dispoziția arbitrară a persoanei umane, legislația lui Petru le-a depășit cu mult pe predecesorii săi În s-a dispus să se scrie la capul salariului fiilor care locuiau la biserici, nepoților, nepoților și altor socri, "foști și acum preoți, diaconi, diaconi și sacristani în biserici", anexându-i la proprietarii fără nici un motiv , pe terenurile în care se aflau acele biserici și unde "stă" curțile bisericii, nu pe terenul proprietarului, să atribuie astfel de biserici enoriașilor, cărora le doresc, - în ce condiții, decretul nu explică Legea nu a mers mai bine cu oamenii liberi Prin decretul din martie , iobagii care fugiseră de stăpâni și doreau să intre în serviciul militar au fost primiți în soldați, iar prin decretul din februarie a aceluiași an, slobozi și robi, care, potrivit legii, au fost eliberați după moartea stăpânilor lor, la inspecție, dacă erau apți, s-a ordonat înscrierea pentru soldați Prin decretul din martie , celor dintre ei care nu fuseseră încă inspectați din anul li s-a ordonat să examineze auditorii și să înroleze pe cei apți să fie soldați, iar cei inapți, de frica galerelor, să fie determinate "în alte slujbe sau cuiva în serviciul din curte", astfel încât niciunul dintre ei nu a fost pe plimbare și nu s-a clătinat fără serviciu, iar cine este apt să devină soldat nu vrea să se întoarcă la cineva ca sclav, primitorul va roagă-l să ia o altă persoană aptă pentru serviciu ca soldat în locul celui acceptat, astfel de adjunct să ia în soldați Ropitul bătrânului visa deja la o eliberare rapidă după moartea stăpânului, depășind vârsta de recrutare; dar stăpânul a acceptat un alt sclav, apt pentru serviciul de soldat, iar visătorul, împotriva voinței sale și contrar drepturilor înrobite, a căzut în serviciul de soldat pe termen nedeterminat, ceea ce nu era nimic mai bun decât servilismul Fie un soldat, fie un iobag, fie un condamnat la galeră - așa este alegerea carierei acordată unei întregi clase de oameni liberi S-a acţionat decisiv şi cu servilism Două tipuri de el, curți și oameni de afaceri, s-au stabilit pe teren arabil, cu alocații de pământ, cu mult înainte ca recensământul electoral să fie transformat în impozit împreună cu țăranii Acum alte tipuri de servitute, juridice și economice, slujitori ai stăpânilor seculari și ai autorităților spirituale, curți arate și nearate, urbane și rurale au fost doborâți într-o masă indiferentă din punct de vedere juridic și, printr-o rezoluție din ianuarie , au fost plasați în capitație salariu la egalitate cu țăranii, ca iobagi veșnici stăpânii lor Iobagia, ca stat juridic special, eliberat de îndatoririle statului, a dispărut, contopindu-se cu țărănimea iobagă într-o singură clasă de iobagi, pe care stăpânii erau lăsați să-i organizeze și să-i exploateze economic la discreția lor Iobăgie și recensământ de sondaj Recensământul pe cap de locuitor a completat cruda simplificare a compoziției sociale, realizată prin ordinele lui Petru: toate păturile intermediare au fost strânse în două state rurale de bază - țărani de stat și iobagi, fără a fi atent la legea în vigoare, iar prima dintre acestea statele includeau locuitori singuri, țărani cu mușchi negru, tătari, yasash și oameni de serviciu arat siberieni, lăncieri, reiters, dragoni etc Domeniul de aplicare a iobăgiei s-a extins semnificativ, dar a suferit iobăgie vreo modificare în componența sa juridică? Aici a avut loc o întreagă revoluție, doar de natură negativă: desființarea servituții, ca stat neimpozabil, nu a fost desființarea robiei iobagilor, ci doar trecerea acestora la impozitul de stat, și restricțiile de robie, care consta în condițiile de servitute de servitute și rezidențială, a dispărut ; o notă din povestea sufletului

proprietarului terenului a devenit o fortăreață care a înlocuit robia de serviciu și recordul rezidențial Această lovitură de stat, însă, a fost pregătită cu de ani înainte de prima revizuire Știm deja cât de prost a fost exprimată în Cod esența robiei iobagi a țăranilor și în ce fel se deosebea totuși în acea epocă de robia iobagilor (lectura XLIX) Soarta ulterioară a iobăgiei după Cod a fost determinată de formularea proastă a acestei instituții în codul din Potrivit Codului, iobagul este puternic în fața proprietarului sub condiția unei alocații de pământ, și nu față de teren sub condiția dependenței de proprietar în limitele raporturilor funciare și numai relații funciare Prin urmare, legislația ulterioară nu a dezvoltat limitele și condițiile iobăgiei ca drept, ci doar metode de exploatare a muncii iobagilor și exploatarea dublă: fiscală din partea trezoreriei și economică din partea proprietarului pământului În iobăgie de pe vremea Codului, nu proprietarii și muncitorii rurali în calitate de părți legale, ci sclavii și sclavii, sunt obligați să plătească despăgubiri arbitrare impuse stăpânilor și conducătorilor acestora, care au constituit guvernul Prin urmare, guvernul extinde sau permite extinderea puterii polițienești a proprietarului de pământ asupra iobagilor pentru a-l face agentul său financiar, inspector fiscal al muncii iobagilor și paznic al păcii și ordinii în sat gata să se împrăștie, iar latifundiarul frământă guvernul său al nobilimii cu cereri pentru adoptarea unor măsuri mai stricte pentru întoarcerea iobagilor săi fugari Lipsa legii a deschis un spațiu larg pentru practică, adică pentru arbitrariul celei mai puternice părți - proprietarii de pământ Din Cod, observăm un dublu proces în statul iobagi sub influența practicii: tipurile juridice de iobăgie dezvoltate anterior se amestecă în statele economice în care se încadrează iobagii și, în același timp, trăsăturile care deosebeau țărănimea iobagă din iobăgie sunt netezite Contrar Codului, țăranii sunt transferați în curte, iar copiii țărani duși în curte, decretul dispune, după moartea stăpânilor, să fie eliberați în sălbăticie, ca niște copii sclavi; oamenii din curte din iobagi deplini și contractați sunt repartizați propriilor stăpâni în condițiile unui împrumut țărănesc și, împreună cu oamenii din curte stabiliți pe teren arabil, sunt creditați la impozitul de stat; dintre țărani sunt iobagi de afaceri și de curte, iar oamenii robi și străvechi sunt plantați de domni în țărani cu împrumut și cu dreptul, când moșia trece în alte mâini, să-i transporte pe acești țărani cu burta oriunde vor Deja la sfârșitul secolului al XVII-lea în cercul relațiilor funciare, toate tipurile de servilism au început să se contopească într-un singur concept general de iobag; recensământul sondajului a confirmat doar situația reală creată de practica necontrolată de nimeni Pe de altă parte, tot sfidând Codul, proprietarii de terenuri își asumă jurisdicție penală asupra iobagilor lor, cu dreptul de a pedepsi la discreția lor Din treburile private de la sfârșitul secolului al XVII-lea aflăm că pentru furtul a două găleți de vin de la funcționar, pentru întocmirea unei cereri către stăpân în numele tuturor țăranilor din sat să-i pună în sărăcie și lipsă de pământ la cotizație "contra urinei lor" și să schimbe funcționarul, pentru expresia iobagului că nu este puternic pentru stăpân, s-a pronunțat o propoziție: "bate cu biciul fără milă, doar lasă puțin suflet în el" Societatea țărănească de iobăgi a supraviețuit, dar fără nicio forță reală, doar ca mijloc auxiliar de investigare a puterii moșierilor: stăpânul a ordonat "să se caute pe toți țăranii" și pe baza acestei căutări și-a pronunțat sentința Creșterea nesupravegheată a puterii proprietarilor a trezit ideea necesității limitării sale

legislative Până la sfârșitul domniei lui Petru, acest gând, s-ar putea crede, nu numai Posoșkov ajunsese la o convingere clară și fermă Țăran prin naștere, el a privit iobăgia țăranilor ca pe un rău temporar: "Moșierii nu sunt proprietari vechi pentru țărani; din acest motiv ei nu îi protejează cu adevărat, dar proprietarul lor direct este All-rusul autocrat și dețin temporar " Aceasta înseamnă că în rândul țărănimii care avea vreo idee de gândire, despre care Poșoșkov a acționat ca reprezentant literar, ideea încă mocnea sau deja ardea că puterea proprietarilor de pământ asupra țăranilor nu era un drept real, în ceea ce privește vitele de muncă , ci o comisie de stat, care în timp util ar fi înlăturată de la proprietarii terenurilor, ca să înlăture un post de la un funcționar pentru vechime în serviciu sau ca inutil Posoșkov este indignat de arbitrariul stăpânilor în dispunerea muncii țărănești și a proprietății El insistă asupra necesității de a stabili prin lege, "să instruiască proprietarii locația indicată, de ce ar trebui să aibă cetri și alte lucruri de la țărani și să lucreze pentru proprietarul lor un număr de zile pe săptămână" El plănuiește chiar un fel de congres întreg rusesc al "înalților domni și micilor nobili" pentru o conferință despre tot felul de rechiziții țărănești ale moșierilor și despre "munca la bucată", corvée, cum să impoziteze țăranii "de la consiliul general și din raportul Majestăţii Sale" Acesta a fost cel mai devreme vis în care țăranul rus a visat la nobilele comitete provinciale pe problema îmbunătățirii stării țăranilor, reunite și ele de ani mai târziu după încheierea lucrării lui Posoșkov Își duce planul și mai departe, propune separarea completă a terenului de alocație țărănească de pământul proprietarului și să nu-l mai socotească ca proprietari: odată cu "decretul de amplasare" s-au creat relații funciare, amintind de articolele Regulamentului din februarie, privind țăranii răspunzători temporar Evident, au început să se gândească la decuplarea nodului cetății Din ultimii ani ai domniei lui Petru au venit vești străine că țarul a fost sfătuit de mai multe ori să desființeze sclavia, să trezească și să încurajeze majoritatea supușilor săi acordându-le libertate moderată, dar țarul, având în vedere natura sălbatică a Rușii și faptul că fără constrângere nu vei duce la nimic, până acum a respins acest sfat Acest lucru nu l-a împiedicat să observe absurditățile ordinii stabilite și, în același timp, să le susțină indirect Codul din permitea cazuri de înstrăinare a iobagilor, ca iobagii, fără pământ și chiar cu amănuntul, cu defalcarea familiilor Cazurile excepționale s-au dezvoltat într-un obicei, o normă Petru era revoltat de comerțul cu amănuntul cu iobagi, ca vitele, "care nu se găsește în toată lumea și din care se aude un strigăt considerabil" În , a predat Senatului un decret - "să se oprească această vânzare de către oameni, iar dacă este imposibil să o oprească deloc, atunci măcar de necesitate ar vinde familii întregi sau familii, și nu separat" Dar aceasta nu era o lege de executare indispensabilă, ci doar un sfat bun, care să îndrume Senatul în elaborarea unui nou Cod, așa cum domnii senatori "gândesc spre bine" Autocratul, care nu-și cunoștea limitele puterii, se simte neputincios în fața nobilii mărunte, printre care se făcea comerț cu amănuntul cu iobagi Cu toate acestea, cu puțin timp înainte, Petru și-a confirmat decretul, care permitea iobagilor să se alăture soldaților de bunăvoie și a ordonat ca soții să le fie date cu copii sub ani, dar cu cei mai mari lăsați în captivitate Iobăgia a fost îndreptată către Petru nu prin latura ei legală, ci doar prin latura ei fiscală, iar aici el a înțeles bine interesul său de stat Până atunci, guvernul și moșierul dețineau satul iobagilor, parcă, în fâșii: primul se ocupa de iobagi și iobagi arabi,

în calitate de contribuabili, prin proprietarul terenului, în calitate de agent de poliție al acestora, plasând neimpozabile iobagi la dispoziția sa deplină, sub rezerva condițiilor restrictive ale robiei de un fel sau altul Acum această proprietate în dungi a fost înlocuită cu una comună Primele tipuri de robie iobag au dispărut odată cu condițiile restrictive care le deosebeau: au rămas doar categorii economice, sortate după voința proprietarului Dar, extinzând puterea proprietarului pământului, guvernul a pus mâna pe o parte din munca iobagilor neimpozabili pentru această concesiune Ce s-a întâmplat? Iobagii s-au transformat în iobagi, sau invers? Nici una, nici alta; s-a întâmplat același lucru care s-a întâmplat în soarta moșiilor și a moșiilor: dintr-o nouă îmbinare a vechilor relații iobagi, din contopirea țăranilor posesori cu iobagii și oamenii liberi, s-a format un nou stat, în spatele căruia, de-a lungul timpului, titlul de s-au înființat iobagi, stăpâni ereditar și ereditar puternici, ca foștii iobagi completi, și supuși impozitului de stat, ca foștii iobagi SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ A RECENSĂMÂNTULUI Rusia a ieșit din reforma lui Petru nu mai mult, dar nici mai puțin iobăgie decât fusese înainte Vechea lege rusă, care a început cu servilismul complet, văruit, al Pravdei ruse, asemănătoare sclaviei greco-romane, a dezvoltat apoi mai multe tipuri de sclavie condiționată În secolul al XVII-lea Sfera acordată proprietarilor de pământ de către guvernele slabe sau autoservitoare ale noii dinastii a ajutat clasele conducătoare, profitând de sărăcirea poporului, prin tranzacții economice pentru a netezi condițiile acestor tipuri de servilism care erau penibile pentru ei și chiar pentru a asigura majoritatea țărănimii libere Legislația lui Petru nu mergea direct împotriva acestor aspirații de stăpânire servil, dăunătoare statului, chiar a condus rânduri întregi de persoane libere în iobăgie și a echivalat toate tipurile de robie aproape de tipul servilismului complet Astfel, ea a aruncat societatea mult înapoi, la norma greco-romană cunoscută în Rusia din timpuri imemoriale: "Sclavia este indivizibilă; condiția sclavilor nu permite nicio diferență; despre un sclav nu se poate spune dacă este mai mult sau mai puțin un sclav " Dar, pe de altă parte, Petru a pus o taxă pe dreptul la sclavie, impunând o taxă de stat asupra sufletului fiecărui sclav de sex masculin aflat sub responsabilitatea proprietarului Petru s-a gândit la vistieria lui, și nu la libertatea oamenilor, nu căuta cetățeni, ci contribuabili, iar recensământul electoral i-a dat peste o sută de mii de noi contribuabili, deși cu mare pagubă legii și justiției Cu toată aparenta iraționalitate financiară a taxei sale electorale, însă, în secolul al XVIII-lea a avut un efect pozitiv asupra agriculturii Vechile impozite directe, impozitul pe terenuri agricole și impozitul pe gospodărie care l-a înlocuit, care era, de asemenea, practic de pământ, i-au obligat pe țărani și proprietarii de pământ să reducă cu greutatea terenului arabil, compensând pierderea veniturilor din terenuri prin diverse trucuri, ocolind interesul statului De aici și măcinarea parcelelor țărănești observată în secolele al XVI-lea și al XVII-lea Când guvernul noii dinastii, pentru a opri această reducere a arăturii, a trecut de la impozitarea câmpului la impozitarea gospodăriei, proprietarii de pământ și țăranii, fără a extinde terenul arabil, au început să înghesuie curțile, înghesuind în ele cât mai mulți oameni , sau împrejmuit trei, cinci, chiar zece curți țărănești într-una, lăsând o poartă pentru trecere și luându-le pe celelalte cu garduri Agricultura nu s-a îmbunătățit, iar veniturile statului au scăzut Odată cu deplasarea impozitului pe suflete, adică direct asupra muncii, asupra forței de muncă, ar fi trebuit să dispară

stimulentul de reducere a terenului arabil; ţăranul plătea tot atât de câte de copeici pe suflet, fie că a arat sau acri În istoria agriculturii rusești a secolului al XVIII-lea găsim indicii ale acestui succes, atins dacă nu exclusiv prin taxe electorale, atunci nu fără participarea acestuia Chiar în momentul introducerii taxei electorale, Pososkov a visat, ca ideal, ca o gospodărie țărănească plină să ară cel puțin acri în toate cele trei câmpuri: o astfel de alocație dădea doar / acri pe cap de locuitor, cu apoi compoziția obișnuită a gospodăriei de patru persoane La sfârşitul secolului al XVIII-lea astfel de parcele sunt deja relativ mici: de obicei țăranii au arat atunci mult mai mult, acri pe yard sau mai mult Deci, în Rus' antic, un impozit direct legat de pământ smulgea munca ţărănească din pământ; de pe vremea lui Petru impozitul electoral, desprins de pământ, lega tot mai strâns munca țărănească de pământ Datorită taxei de votare, nu numai ei, ci în orice caz ei pământ rusesc în secolul al XVIII-lea deschis ca niciodată înainte Cam asta este semnificația impozitului electoral: nefiind o revoluție în drept, a fost o întorsătură importantă în economia națională Decretele privind taxa electorală nu prevăd un asemenea efect, dar, poate, cu toată strângerea înțelegerii juridice, instinctul economic al lui Peter nu s-a schimbat nici de această dată; în orice caz, a fost salvat de o viață care știe să prelucreze rapid cele mai riscante măsuri ale legiuitorilor Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ESEUL CELE MAI IMPORTANTE REFORME ALE ALEXANDRU II POPULAȚIA DE CETATE CASA DE TEREN DISPOZITIE TARANICA ACORDAREA LA TRONUL LUI ALEXANDRU II PREGĂTIREA REFORMEI ȚĂRĂNINE COMISIE SECRETĂ PENTRU CHETIILE ȚĂRĂNINE COMITETE DE PROVINCIA PROIECTE DE REFORMĂ COMISIILE EDITORIALE PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE SITUAȚIEI FEBRUARIE DEZVOLTAREA TERMENILOR ȚĂRANILOR ATRIBUȚII ȚĂRĂNICE ȘI RESCUMPĂRARE DE Pământ ÎMPRUMUT PLĂȚI ÎN RECUPERARE REFORMA ZEMSKAYA CONCLUZIE ESEUL CELE MAI IMPORTANTE REFORME ALE ALEXANDRU II O scurtă trecere în revistă a domniei lui Nicolae a încheiat de fapt programul studiului nostru La februarie , adică ziua morții împăratului Nicolae, se poate pune granița finală a unei întregi perioade a istoriei noastre, care a început odată cu aderarea unei noi dinastii după Epoca Necazurilor În această perioadă au acționat anumite principii, care au servit drept bază pentru viața noastră politică și socială La februarie începe o nouă perioadă, în care apar alte începuturi de viață Cunoaștem aceste principii, cunoaștem originea și proprietățile lor, dar nu le cunoaștem consecințele și, prin urmare, nu pot face obiectul unui studiu istoric Totuși, la această dată, din februarie , au fost soluționate unele întrebări ridicate în perioada anterioară Am văzut cum au fost puse aceste întrebări, ce nevoi au condus la formularea lor; trebuie să știm măcar cum au fost rezolvate Ceea ce vreau să spun, adică o scurtă schiță a celor mai importante reforme ale lui Alexandru al II-lea, nu va fi decât o explicație a ceea ce am studiat în perioada anterioară Știm ce două trăsături caracterizează viața noastră politică și socială din perioada precedentă Aceste trăsături erau: munca obligatorie involuntară în favoarea statului tuturor claselor; de la mijlocul secolului al XVIII-lea această muncă obligatorie de iobăgi a rămas doar într-o singură clasă ţărănească Mai departe, o altă trăsătură care caracterizează viața acestei perioade a fost dezbinarea acestor moșii, încetarea activității lor politice comune De la mijlocul sau de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, cursul lucrurilor a ridicat două întrebări fundamentale, de a căror rezolvare depindea organizarea corectă a vieții politice și economice a Rusiei:) problema eliberării

populației țărănești de obligația munca iobagilor si) problema restabilirii activitatii comune intrerupte anterior a mo§iilor in treburile politice si economice Aceste două întrebări fundamentale au fost rezolvate într-un anumit fel în timpul domniei lui Alexandru al II-lea Prima a fost rezolvată prin eliberarea țăranilor cu pământ; al doilea - introducerea instituțiilor zemstvo Cu aceste două reforme ne vom încheia studiile Acum este imposibil ca istoricul să expună nici una sau cealaltă reformă: pentru aceasta nu există încă suficiente date istorice prin care să poată judeca semnificația cutare sau cutare reformă; nici una, nici alta nu și-au arătat consecințele, iar faptele istorice sunt apreciate mai ales pentru consecințele lor Deci, voi prezenta nu o istorie, ci o scurtă schiță a cursului și esenței ambelor reforme POPULAȚIA DE CETATE În trecerea în revistă a domniei lui Nicolae, am indicat parțial unde s-a oprit cazul cu privire la problema iobagilor Încercările de a o rezolva se pare că nu s-au terminat în nimic, dar în timpul acestei domnii au avut loc procese curioase în poziția țăranilor și în relațiile acestora cu proprietarii de pământ, datorită cărora soluționarea problemei a devenit nu o chestiune de înțelepciune politică, în funcție de indivizi , ci cererea unor influențe elementare care să o permită în orice caz, chiar și împotriva voinței persoanelor Pentru a vedea aceste procese, trebuie să vă familiarizați cu câteva numere În , ultima revizuire a fost făcută în tot imperiul X și este încă ultima revizuire Conform acestei revizuiri, populația din imperiu, fără a exclude Regatul Poloniei și Marele Ducat al Finlandei, s-a dovedit a fi , milioane de suflete de ambele sexe Marea majoritate a acestei populații erau clase rurale și anume: țăranii de apa, conform legii împăratului Paul din atribuită întreținerii membrilor familiei imperiale, erau , milioane de suflete de ambele sexe; țărani de stat cu includerea câtorva fermieri liberi - , milioane de suflete de ambele sexe Subiecte de revizuire a sufletelor, inclusiv , milioane; suflete reale ale ambelor sexe - mii Este curios că iobăgie în ultima perioadă a existenței sale a început să scadă vizibil din punct de vedere cantitativ La începutul anilor a fost făcută a VIII-a revizuire; conform acestei revizuiri, în Rusia și Siberia europeană, fără Transcaucazia, Regatul Poloniei și Finlandei, existau ceva mai mulți iobagi decât după X, așadar, în perioada de la începutul anilor până la sfârșitul anilor (aproape de ani) iobăgie populația nu numai că nu a avut o creștere naturală, ci și a scăzut Această scădere s-a datorat, în principal, trecerii iobagilor la funcția de țărani de stat Dar observatorii au observat o creștere naturală neobișnuit de strânsă - un semn că se aflau într-o poziție mai proastă în comparație cu alte clase Această scădere a fost exprimată în următoarele cifre: conform celei de-a -a revizuiri, în Rusia europeană populația iobagilor reprezenta aproape % din populația totală a imperiului; conform revizuirii X - , % (procentul populației iobagilor a scăzut cu , % în de ani) CASA DE TEREN Observăm un alt proces când avem în vedere repartizarea iobagilor între proprietari Condițiile care au început să funcționeze cu extrem de mult timp în urmă, chiar și atunci când se înființa vechiul sistem moșier rusesc, au contribuit la dezvoltarea micii moșieri nobiliare în țara noastră; de aceea nu vei fi surprins de numărul nobililor proprietari de pământ Conform revizuirii a VIII-a, în Rusia europeană (fără pământul armatei Don) erau doar de mii de nobili care dețineau suflete de iobagi (inclusiv nobili care nu aveau pământ, ci dețineau doar iobagi, adică curți, erau aproape mii , în mâinile cărora s-au concentrat de mii de suflete de iobagi), ceea ce înseamnă că erau mii de nobili proprietari de pământ Conform celei de-a

-a revizuiri, s-a dovedit că numărul proprietarilor de suflete a scăzut: erau aproape mii dintre ei (inclusiv nobilii care dețineau doar curți, fără pământ - mai puțin de mii; clasa proprietarilor de suflet fără pământ s-a topit atât de mult: au rămas în mâinile lor doar mii de ambele sexe) Aceasta înseamnă că erau aproximativ mii de nobili proprietari de pământ Este curios de văzut cum erau împărțite sufletele între ei: micii nobili pământeni, care nu aveau mai mult de de suflete, erau enumerați la de mii; nobili care au avut cel puțin de suflete, dar nu mai mult de de suflete - de mii; marii proprietari de pământ, care aveau peste o mie de suflete, erau în jur de mii; deci, mai mult de trei sferturi dintre proprietarii de pământ erau formați din mici proprietari de pământ În ciuda unei preponderenţe atât de mari a micilor moşieri, marea majoritate a sufletelor aparţineau marilor proprietari; dintre proprietarii de pământ, majoritatea aparțineau micilor proprietari de pământ, dar în ceea ce privește numărul de suflete, majoritatea populației iobagilor aparținea celor mari, în mâinile a de mii de mici proprietari de pământ erau doar de mii de bărbați suflete; în mâinile marilor proprietari de pământ, dintre care erau aproximativ mii, s-au concentrat milioane de suflete masculine În consecință, numărul proprietarilor nobili a scăzut; clasa nobililor - proprietarii de suflete fără pământ - a dispărut rapid Fără a crește numărul de cifre, voi spune că în intervalul dintre revizuirile a VIII-a și a X-a, clasa proprietarilor mijlocii a crescut considerabil și clasa proprietarilor mici și mari a scăzut, ceea ce înseamnă că, concomitent cu creșterea mijlocului, extremităţile au fost reduse În social, ca și în viața fizică, o astfel de estompare a extremităților cu concentrarea circulației sângelui către inimă, spre centru, servește întotdeauna ca semn că corpul va deveni în curând mort Mai mult, economia proprietarilor iobagilor, bazată pe muncă involuntară, era evident bulversată, în ciuda tuturor măsurilor artificiale prin care au încercat să o susțină Una dintre aceste măsuri a fost dezvoltarea unei economii corvée în detrimentul quitrentului Știm că în secolul al XVIII-lea economia quitrent pretutindeni a prevalat asupra corvée; în secolul moșierii transferă intens țăranii din quitrent în corvée; corvee a oferit proprietarului un venit în general mai mare în comparație cu taxele; moşierii au încercat să ia din munca iobagilor tot ce se putea lua de la ea Acest lucru a înrăutățit semnificativ poziția iobagilor în ultimul deceniu înainte de eliberare Un dezastru deosebit pentru iobagi a fost întoarcerea lor la fabrici ca muncitori; în acest sens, succesul activității fabricii din Rusia în secolul al XIX-lea comise în mod semnificativ în detrimentul iobagilor Moșiile funciare, în ciuda înlocuirii quitrent-ului cu corvée, au căzut una după alta; moșiile au fost ipotecate instituțiilor de credit de stat; dar capitalul luat de acolo în cele mai multe cazuri nu a primit locuri de muncă productive; deci moşiile nobilimii, împovărate cu datorii de stat, nu au sporit cifra de afaceri productivă în economia moşierească Cifre izbitoare mărturisesc această stare a economiei proprietarilor de pământ Am spus că, conform celei de-a -a revizuiri, în Rusia europeană existau mii de moșii nobiliare, în care erau enumerate , milioane de suflete de oameni Din , au fost gajate peste de mii de moșii cu peste milioane de suflete de revizuire, adică mai mult de două treimi din moșiile nobiliare și două treimi dintre iobagi au fost gajate, adică au fost ipotecate în principal moșii nobiliare dens populate Datoria acestor proprietăți ipotecate în era de peste de milioane de ruble Este necesar să amintim toate cifrele citate pentru a vedea cum treptat moșiile nobilimii, împovărate cu datorii neplătite, au trecut treptat

în mâinile statului Dacă am presupune probabilitatea existenței continue a iobăgiei pentru încă două sau trei generații, atunci chiar și fără un act juridic care să desființeze iobăgie, moșiile nobiliare ar deveni toate proprietatea statului Astfel, situația economică a nobilimii a pregătit calea desființării iobăgiei, pregătită și mai mult de necesitatea morală DISPOZITIE TARANICA Starea de spirit a țăranilor de la sfârșitul domniei lui Nicolae nu a lăsat niciun ochi sobru în nicio îndoială cu privire la nevoia iminentă de a dezlega nodul iobăgiei, dacă nu voiau să expună statul unui pericol teribil, catastrofă Un caz dezvăluie clar această stare de spirit În a început Războiul de Est; la începutul anului a fost publicat un manifest despre formarea unei miliții de stat, despre chemarea războinicilor de a ajuta trupele regulate; acesta este un manifest comun în timpul războaielor dificile și înainte de astfel de manifeste nu au dus la nicio consecință specială Dar acum nu era momentul potrivit; îndată s-a răspândit printre iobagi un zvon că oricine dintre ei s-ar înrola de bunăvoie în miliţie va primi testament cu tot pământul Țăranii (întâi în provincia Ryazan) au început să se adreseze autorităților cu o declarație a dorinței lor de a se alătura războinicilor Degeaba au afirmat autoritățile locale că nu există o astfel de lege; țăranii au hotărât că există o lege, dar proprietarii au renunțat-o Tulburările, care au fost dezvăluite în provincia Ryazan, au avut ecou în cele vecine: Tambov, Voronezh, Penza și s-au extins mai departe, în provincia Kazan Peste tot veneau țăranii în orașele de provincie și cereau autorităților legea suveranului asupra voinței pentru cei care se înscriu la miliție; a trebuit să recurgă la forța armată pentru a calma această tulburare ACORDAREA LA TRONUL LUI ALEXANDRU II Așa era starea de lucruri când, la februarie , a venit pe tron un nou împărat Era cunoscut ca un reprezentant al privilegiilor nobiliare, iar primele acte ale domniei sale au susținut această convingere în societatea nobilă Aceste acte exprimau și subliniau intenția noului guvern de a proteja inviolabil drepturile nobilimii De aceea cei care doreau o soluție la această problemă dificilă se așteptau puțin de la noua domnie Deocamdată, guvernul a fost distras de lupta externă moștenită de la domnia precedentă În cele din urmă, la martie , a fost încheiată Pacea de la Paris În acest interval, unele schimbări comparative au convins și mai mult nobilimea că drepturile lor vor rămâne inviolabile În timpul aderării noului împărat, Bibikov era ministrul de Interne, care ocupase cândva postul de guvernator general al Rusiei de Vest, adică în Kiev și provinciile adiacente, care s-a dovedit a fi un adept al intereselor țărănești ; apoi a dezvoltat în Rusiei de Vest și de Sud-Vest cunoscutele sale inventare, adică acte care determinau pentru fiecare moșie cât să plătească sau să muncească țăranii pentru moșier; inventarele, astfel, au constrâns arbitrariul proprietarilor de pământ în raport cu țăranii Inventarele au făcut un murmur puternic în nobilimea rusă de vest La scurt timp după urcarea pe tron a noului împărat, în august , Bibikov, mereu neplăcut pentru Alexandru, a fost înlăturat, iar în locul său a fost numit un om indiferent la problemă și considerat un prieten al nobililor, Lanskoy interiorul Bibikov, constrângând arbitrariul nobililor, a insistat la postul ministerial ca ofițerii de poliție, care fuseseră anterior aleși de nobilime, să fie numiți din coroană La începutul noii domnii, această lege a fost abrogată, iar poliția raională a fost din nou retrocedată nobilimii în persoana unui polițist ales Așadar, societatea nobilimii s-a hotărât pe ideea că noua domnie va fi domnia nobilimii și a întâlnit destul de calm manifestul despre pace, care chema societatea "să elimine

neajunsurile care se strecuraseră în ea" Acest lucru a fost luat pentru fraze care au fost scrise din decență și nu pentru programul unei noi domnii PREGĂTIREA REFORMEI ȚĂRĂNINE Deodată s-a întâmplat ceva neobișnuit În martie , adică la scurt timp după încheierea păcii, împăratul a plecat la Moscova Guvernatorul general local, cunoscutul proprietar de iobag Zakrevsky, a mijlocit la împărat cu privire la dorința nobilimii locale de a se prezenta suveranului despre un zvon care se răspândise printre el că guvernul complotează să desființeze iobăgie Împăratul l-a primit pe mareșalul provincial al nobilimii de la Moscova, prințul Șcerbatov, cu reprezentanți ai districtului, și cam așa le-a spus: "Un zvon s-a răspândit printre voi că vreau să desființez iobăgie; Nu am nicio intenție să fac asta acum, dar tu însuți înțelegi că ordinea existentă a proprietății sufletului nu poate rămâne neschimbată Spune-le asta nobililor tăi, ca să se poată gândi cum să facă asta " Aceste cuvinte, ca un tunet, i-au lovit pe ascultători, a apoi toată nobilimea, iar nobilii tocmai speraseră să-și întărească drepturile și se pregăteau cu atâta speranță să întâlnească încoronarea, programată pentru luna august a acelui an Noul ministru, Lanskoy, a apelat la împărat pentru informații despre ce înseamnă cuvintele sale de la Moscova Împăratul a răspuns că nu vrea ca aceste cuvinte să rămână fără consecințe Apoi au început lucrările pregătitoare în Ministerul de Interne, al căror scop încă nu a fost clarificat La încoronarea din august , ca de obicei, la Moscova s-au adunat conducătorii de provincie și districte ai nobilimii Tovarășul ministrul de interne Levshin a fost instruit să afle cum au reacționat la întrebarea "îmbunătățirea soartei iobagilor" (la vremea aceea, cuvântul "eliberare" era încă evitat) Levshin a cercetat și a raportat cu tristețe că nobilimea dintr-o parte sau alta nu a cedat; o anumită rază de speranță a fost dată de o singură nobilime rusă occidentală, în principal lituaniană Nemulțumiți de inventarul Bibikov, liderii acestor nobili păreau să-și exprime disponibilitatea de a ajuta guvernul, de ce guvernatorul general de la Vilna Nazimov a fost instruit să înființeze nobilii în așa fel încât ei înșiși să se adreseze guvernului printr-o declarație de dorința de a îmbunătăți situația țăranilor lor; asa s-a terminat treaba COMISIE SECRETĂ PENTRU CHETIILE ȚĂRĂNINE Între timp, conform vechiului obicei, s-a întocmit un comitet secret pentru treburile țărănești, asemănător celor care s-au întocmit în timpul domniei lui Nicolae Acest comitet a fost deschis la ianuarie sub conducerea personală a împăratului din persoane de încredere Comitetul a fost însărcinat să elaboreze un plan general de organizare și îmbunătățire a situației iobagilor Lucrările acestui comitet ne arată că în nu exista încă un plan, nu se strânsese încă informații despre starea de fapt, nici măcar principiile de bază ale eliberării nu fuseseră elaborate; de exemplu, încă nu s-au hotărât dacă îi eliberează pe țărani cu sau fără pământ Comitetul s-a pus pe treabă Între timp, în noiembrie, mult așteptatul guvernator general de la Vilna Nazimov a sosit la Sankt Petersburg cu rezultatele întâlnirilor sale cu nobilimea locală Nazimov a apărut aplecând capul; conducătorii nobilimii, poate sub influența impresiilor festive de la Moscova, au spus prea multe, pentru care au primit instrucțiuni cuvenite de la alegătorii lor, nobilii provinciilor lituaniene Comitetele provinciale locale, formate pentru a examina inventarul lui Bibikov, au anunțat hotărât că nu doresc [nici] eliberarea țăranilor, nici schimbarea poziției lor Când Nazimov a raportat acest lucru, în numele său a fost întocmit următorul rescript, marcat la noiembrie (vă rog să ascultați nu rescriptul, ci sensul) Rescriptul indica că suveranul a acceptat cu plăcere dorința

de nobilii lituanieni exprimați de Nazimov pentru a îmbunătăți situația iobagilor, de aceea permite nobilimii locale să formeze dintre ei un comitet pentru a elabora o prevedere prin care această bună intenție să fie realizată Aceste comitete ar trebui să fie compuse din deputați din nobilii de comitat ai provinciilor, câte doi din fiecare județ, și din proprietari de pământ experimentați numiți de guvernatorul general Aceste comitete nobiliare provinciale, după ce și-au elaborat proiectele pentru un nou aranjament al țăranilor, urmau să le supună comisiei sub conducerea guvernatorului general; ea, după ce a luat în considerare proiectul comitetelor provinciale, ar trebui să elaboreze un proiect comun pentru toate cele trei provincii lituaniene Rescriptul a indicat, de asemenea, începuturile pe care ar trebui să se bazeze aceste proiecte Acestea sunt cele trei principii: țăranii își cumpără reședința stabilită de la proprietari; folosesc terenul de câmp prin acord cu proprietarul terenului Organizarea ulterioară a țăranilor trebuie să fie astfel încât să asigure plata ulterioară de către țărani a impozitelor de stat și zemstvo Țăranii, după ce au primit moșia și pământul de la proprietari, sunt aranjați în societăți rurale, dar rămân sub stăpânirea proprietarului ca observator al poliției patrimoniale Nobilii locali au întâmpinat cu mare surprindere rescriptul dat lui Nazimov, înțelegând cu greu cum au oferit ocazia Dar apoi o altă scânteie a fulgerat în Petersburg S-a hotărât ca invitația adresată nobilimii lituaniene de a organiza situația țăranilor să fie adusă la cunoștința nobilimii celorlalte provincii în cazul în care nu și-ar dori același lucru pe care și-a dorit nobilimea lituaniană Ei spun că ideea generalizării cazului a fost depusă mai întâi de Marele Duce Konstantin, care fusese prezentat anterior comitetului secret; această idee a căpătat în curând expresie publică În acea perioadă, guvernatorul Voronezh Smirin s-a prezentat suveranului; suveranul i-a spus pe neașteptate că s-a hotărât să ducă la capăt munca iobagilor și a sperat că își va convinge nobilii să-l ajute în acest sens Smirin se adresează lui Lansky pentru clarificarea acestor cuvinte și cu întrebarea dacă nobilimea Voronezh va primi vreo comandă în această chestiune - Ia, răspunse Lanskoy râzând Cam în vremea aceea, cineva și-a amintit că unii nobili din Sankt Petersburg și-au exprimat dorința de a stabili mai precis poziția îndatoririlor țărănești în favoarea proprietarilor de pământ; actul a fost abandonat; acum a fost dezgropat, iar la decembrie a urmat un nou rescript: "Deoarece nobilimea din Sankt Petersburg și-a exprimat dorința de a îmbunătăți starea țăranilor, li se permite să înființeze un comitet etc " Nobilimea cu ochii mari a întâlnit acest rescript, dat în numele guvernatorului general din Sankt Petersburg, contele Ignatiev În cele din urmă, toate aceste rescripte către Nazimov și circularele ministrului de interne au fost trimise guvernatorilor tuturor provinciilor, pentru ca aceste acte să fie luate în considerare Cu mare nerăbdare se așteptau la Sankt Petersburg cum vor reacționa nobilii la acest mesaj COMITETE DE PROVINCIA Nobilimea Ryazan a fost prima care a vorbit, și-au exprimat dorința de a aranja un comitet din mijlocul lor pentru a dezvolta un proiect pentru un nou aranjament de iobagi Vrând-nevrând, una după alta, alte provincii au urmat acest exemplu, iar provincia noastră Moscova a fost printre ultimele Până la mijlocul lunii iulie , în toate provinciile au fost deschise comitete provinciale, întocmite în același mod în care s-a ordonat să alcătuiască comitetele provinciale pentru guvernatorii generali lituanieni, acestea fiind formate sub președinția liderului provincial din deputați - unul din nobilimea comitatului - si dintre cei numiti in

special guvernator mosier local Aceste comitete provinciale au lucrat aproximativ un an, elaborând reglementări locale privind aranjarea vieții țăranilor moșieri Astfel, s-a pus în mișcare un caz vag conceput, insuficient pregătit, care a dus la o imensă răsturnare legislativă În februarie , când au fost deschise primele comitete provinciale, atunci comitetul secret pentru treburile țărănești a primit și o existență oficială publică, ca principal conducător al întreprinderii Sub el, pe măsură ce au început să sosească proiectele elaborate de comitetele provinciale, s-au format două comisii editoriale, care trebuiau să dea dezvoltarea finală proiectelor provinciale Una dintre ele era să elaboreze prevederi generale privind "eliberarea" țăranilor, când, în cele din urmă, s-au hotărât să vorbească despre această chestiune; celălalt era să elaboreze prevederi locale pentru diferite părți ale Rusiei, care, conform condițiilor lor, necesitau modificări în prevederile generale Prima comisie de dispoziții generale era formată din funcționari implicați în problema eliberării departamentelor (aceștia erau Ministerul de Interne, Finanțe, Proprietatea Statului și a doua filială a Cancelariei E V Proprie, ca instituție de codificare); a doua comisie editorială era formată din reprezentanți ai nobilimii, dar nu aleși, ci din experți numiți de președintele comisiei din comitetele provinciale sau, în general, din rândul nobilimii Președintele comisiei editoriale era un om care se bucura de încrederea deosebită a împăratului, șeful instituțiilor militare de învățământ Rostovtsev, care cunoștea prost starea lucrurilor, nefiind niciodată studiat situația economică din Rusia, dar acum, după ce a descoperit un sincer dorința de a ajuta cauza, a inspirat încredere Rostovtsev și a alcătuit comisia editorială a reglementărilor locale, apelând la ea oameni cu experiență din comitetele provinciale; munca a fost concentrată în principal într-un cerc apropiat al celor mai gânditori și muncitori invitați în comisie; au fost noul ministru de interne, Nikolai Miliutin, și nobili-experți: din comitetul Samara - Yuri Samarin și comitetul Tula - prințul Cherkassky Împreună cu grefierii comisiei, Jukovski și Solovyov, au alcătuit cercul care, de fapt, a purtat greul muncii În comitetul principal, ei au fost sprijiniți de Marele Duce Konstantin; Opoziția față de caz a fost formată în principal din doi membri invitați în comisia editorială: mareșalul provincial al nobilimii din Sankt Petersburg, contele Shuvalov și prințul Paskevici, cărora li s-a alăturat și contele Bobrinsky, care aparținea nobilimii moscovite Aceste două comisii de redactare, după ce au elaborat prevederi generale și locale, urmau să le supună comisiei generale, care era de pe lângă comitetul principal, care urma să supună prevederea examinării finale Aceste lucrări au continuat în anii - , dezvoltând și clarificând în mod constant bazele noii legi Comitetele provinciale și-au terminat munca la mijlocul anului PROIECTE DE REFORMĂ Când au analizat proiectele comitetelor provinciale, au constatat că prin natura lor au prezentat trei soluții diferite la caz Unele proiecte erau împotriva oricărei emancipări, oferind doar măsuri de îmbunătățire a stării țăranilor; erau conduși de proiectul comitetului provincial din Moscova Alții au permis eliberarea țăranilor, dar fără răscumpărarea pământului; erau conduși de proiectul Comitetului din Sankt Petersburg În sfârşit, alţii au insistat asupra necesităţii eliberării ţăranilor cu pământul lor; primul comitet provincial, care a exprimat ideea necesității de a cumpăra pământul, care trebuia să intre în posesia țăranilor, a fost Tver, condus de liderul său provincial Unkovsky Acesta este mediul din care au reieșit principiile de bază, pe

care se bazează Regulamentul din februarie COMISIILE EDITORIALE Lucrările comisiei de redacție, adică cercul pe care l-am menționat, s-au desfășurat în mijlocul discuțiilor zgomotoase și amaroase ale nobilei societăți, care, nu știu cât de prinsă în chestiune, încerca acum să o oprească Întunericul adreselor, note înaintate comisiei, i-a atacat cu înverșunare pe liberalii din comisiile de redacție Potrivit decretului promulgat, comisiile de redactare urmau să supună proiectele de regulament pe care le elaboraseră spre discutare de către deputații nobilimii special convocați din comitetele provinciale Până în toamna anului , comisiile editoriale procesaseră proiecte pentru de provincii Deputaţii au fost chemaţi din aceste provincii; aceşti deputaţi au fost numiţi deputaţi de primă chemare Deputații au mers cu ideea că vor lua parte activ la elaborarea definitivă a prevederilor, constituind, ca să zicem așa, o reprezentanță patrimonială; in schimb, ministrul de Interne i-a intalnit in tinuta de dimineata in hol, le-a vorbit sec, si le-a sugerat ca, atunci cand este cazul, sa dea cateva informatii si explicatii comisiilor de redactare Deputații, care nici măcar nu erau chemați pe numele deputaților, s-au indignat și s-au îndreptat către guvern cu o cerere de a le permite să se adune la o ședință; li s-a permis să facă asta și au început să se adune în biroul lui Shuvalov Nu este nevoie să spunem despre ce au vorbit acolo; și acolo au vorbit despre multe care au depășit problema iobagilor Natura acestor zvonuri a fost de așa natură încât ulterior s-a sfătuit oprirea acestor întâlniri Deputații iritați ai primului apel au plecat acasă Până la începutul anului , restul proiectelor au fost procesate și au fost chemați noi deputați din comitetele provinciale: deputați de a doua chemare Între timp, relațiile tensionate dintre guvern și nobilime au avut un efect atât de puternic asupra președintelui comisiei editoriale, animatul și activul Rostovtsev, încât s-a îmbolnăvit și a murit în februarie Întreaga societate, care aștepta o rezolvare cu succes a problemei, a fost uimit să-și recunoască succesorul; era ministrul justiției, contele Panin Era un proprietar iobag la suflet, iar numirea a fost interpretată de nobilime ca o recunoaștere a faptului că guvernul stânjenit dorea să amâne chestiunea Dar chestiunea a fost continuată de sus, iar comisiile de redacție, conduse de Panin, au trebuit să elaboreze și să adopte poziția finală Deputații celei de-a doua chemare au fost primiți cu cordialitate; oricum, nimeni, nici măcar Şuvalov, nu i-a chemat la cină Acest al doilea recurs, deja prejudiciat cauzei, a fost mai conservator decât primul Comitetele de redacție au acceptat apoi în cele din urmă ideea necesității răscumpărării obligatorii a pământului moșierilor în posesia țăranilor; cei mai binevoitori proprietari de pământ nu doreau decât o răscumpărare pentru a scăpa cât mai repede de munca iobagilor Deputații celui de-al doilea proiect s-au răzvrătit hotărât împotriva răscumpărării obligatorii și au insistat asupra amenajării pământului a țăranilor prin acordul lor voluntar cu moșierii Acest principiu al acordului voluntar a fost introdus, așadar, de către reprezentanții nobilimii conservatoare, în sfidarea comisiilor După ce au ascultat comentariile adjuncților celui de-al doilea proiect, comisiile de redacție și-au continuat activitatea Nu se terminase încă când a sosit anul ; apoi urma cea mai înaltă ordine pentru a termina treaba până în ziua urcării pe tron În ritm accelerat, comisiile de redacție, după ce au dat forma definitivă prevederilor generale, le-au trecut mai întâi prin comisia generală, comitetului Consiliului de Stat, pentru ca până la februarie să fie posibilă tipărirea regulamentelor generale și locale , Așa s-a lucrat asupra acestei legi, sau mai bine zis, asupra

acestei legislații complexe care a rezolvat cea mai grea problemă din istoria noastră PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE SITUAȚIEI DIN FEBRUARIE Din păcate, nu pot decât să subliniez principalele trăsături ale actului, care merită un studiu atent În secolele care au precedat la februarie , nu am avut un act mai important; Vor trece secole și nu va exista niciun act atât de important, care să determine direcția celor mai diverse sfere ale vieții noastre într-o asemenea măsură Iată principalele caracteristici Prevederile generale încep prin a declara iobagii personal liberi fără răscumpărare; aceasta este o dezvoltare practică a unui gând ascuns, după cum am văzut, în legea țăranilor obligați din Dar țăranii, primind libertate personală, în același timp, în interesul plății regulate a obligațiilor de stat și a altor obligații, sunt dotat cu teren in folosinta permanenta Aceste alocații se fac prin acord voluntar între țărani și proprietari de pământ Acolo unde nu urmează un astfel de acord, furnizarea de pământ țăranilor se realizează pe baza prevederilor locale care au fost emise pentru provinciile Marii Ruse și Bieloruși Țăranii, care s-au eliberat de iobăgie și au primit de la proprietar o anumită parcelă de pământ pentru folosință permanentă, plătesc proprietarul în bani sau în muncă, adică plătesc cotizații sau suportă corvée Folosind terenul moșierilor într-o asemenea condiție, acești țărani constituie o clasă de persoane cu răspundere temporară La cererea lor, își răscumpără moșiile de la proprietar; pot cumpăra și terenuri de câmp, dar de comun acord cu proprietarul terenului Atunci când cumpără o proprietate sau un teren, aceștia folosesc un împrumut guvernamental binecunoscut; de îndată ce țăranii răscumpără pământul, ei ies din răspunderea temporară Până la răscumpărare, moșierul păstrează supravegherea patrimonial-moșierească asupra țăranilor; odată cu răscumpărarea, toate relațiile obligatorii dintre țărani și proprietarul pământului încetează și intră în postura de proprietari țărani Aceasta este baza generală pe care a avut loc emanciparea țăranilor Ieșiți din iobăgie, țăranii s-au stabilit în comunitățile rurale și au primit o anumită autoguvernare Astfel, întregul act de eliberare a fost compus din trei momente:) de organizarea societății rurale,) de dotarea țăranilor cu pământ în folosință permanentă și) de răscumpărarea acestui pământ alocat în folosință permanentă Pentru noi, structura administrației rurale zemstvo are o importanță secundară; Voi observa doar că toți iobagii erau aranjați în societăți rurale speciale O societate rurală este o așezare deținută de un proprietar sau o parte dintr-o așezare mare deținută de mai mulți proprietari Comunitățile rurale adiacente între ele sunt unite în volosturi; volost, parohie în general Uneori, însă, comunitățile rurale adiacente ale diferitelor parohii aparținând, de exemplu, unui singur proprietar de pământ, pot fi unite, dar în așa fel încât să fie nu mai puțin de și nu mai mult de mii de suflete de revizie în volost Societatea rurală, ca volost, reprezintă o instituţie economică şi administrativă Societatea rurală este condusă de şeful volost şi de adunarea satului; Volostul este guvernat de un maistru de volost ales și de o adunare de volost compusă din gospodarii volost Adunarea satului, ca și căpetenia satului, are o semnificație administrativă pur economică Administrația volost a concentrat în sine și o instanță de clasă, al cărei corp era un colegiu de judecători aleși DISPOZITIV TERESTIC AL ȚĂRANILOR Desigur, principalele dificultăți au fost în amenajarea poziției pământului a țăranilor; rezolvarea acestei întrebări a fost îngreunată de poziția variată a principalelor condiții create de istorie Iată bazele acestui dispozitiv Țăranii ieșiți din iobăgie erau în mod necesar înzestrați cu pământ în

cantitatea necesară pentru a-și asigura viața și plata regulată a taxelor de stat și zemstvo Această repartizare a pământului trebuia luată în considerare, desigur, cu densitatea populației iobagilor dintr-o anumită zonă, precum și cu calitatea solului; pentru aceasta, toată Rusia a fost împărțită în trei benzi: non-cernoziom (nord și parțial central), cernoziom și stepă; dupa calitatea solului si densitatea populatiei, fiecare banda a fost impartita in zone, dintre care pe toate cele trei benzi erau Pentru fiecare zona, datorita densitatii populatiei si a calitatii solului, doua au fost stabilite norme de repartizare prin capitație, adică un teren pentru fiecare suflet de revizuire, indiferent de numărul lucrătorilor efectivi; cifrele ultimei revizuiri X au fost luate ca bază pentru calcul O normă a reprezentat cea mai mare dimensiune a alocației de capitație, cealaltă cea mai mică Dimensiunea cea mai mică era peste tot egală cu o treime din cea mai mare De exemplu, voi da câteva numere din prima fâșie, non-cernoziom În unele districte ale provinciei Moscova, cea mai mare alocație pe suflet este de zecimi (desigur, zecimi de stat de de sazhens pătrați), prin urmare, cea mai mică alocație este de zecime; în alte districte ale Moscovei și provinciile adiacente, această alocare crește În zona non-cernoziom, cea mai mare alocație este de acri pe cap de locuitor; astfel, de exemplu, a fost realizat în unele districte din provinciile Vologda, Vyatka, Novgorod și Olonets Deci, cea mai mare alocație este de zecimi, cea mai mică este de zecimi, cea mai mare normă și nu cea mai mică În primii doi ani de la data promulgării Regulamentelor la februarie urmau să fie stabilite alocații efective pentru toate moșiile cu indicarea exactă a obligațiilor pe care țăranii cu răspundere temporară le vor suporta în favoarea proprietarului pământului Cantitatea de teren alocată alocației, precum și cuantumul taxelor în favoarea proprietarului pământului, era determinată printr-o convenție specială între țărani și moșieri, numită carta statutară; în cursul primilor doi ani de la data promulgarii Regulamentelor la februarie urmau să se întocmească scrisori statutare pe toate moșiile prin acord voluntar sau prin lege, dacă acordul voluntar nu avea loc În cele mai multe moșii, baza era luată ca fiind cantitatea de pământ pe care țăranii o foloseau sub iobăgie, dacă stăteau pe quitrent; guvernul a observat doar că această alocare nu a depășit dimensiunea cea mai mare și nu a scăzut sub cea mai mică, adică mai puțin de o treime; acesta din urmă nu era permis, primul nu putea fi decât cu acordul proprietarului terenului Proprietarul putea să cedeze țăranilor, dacă dorea, să pună chiar și cel mai înalt standard; acolo unde nu exista o astfel de dorință, se făceau tăieturi de la țărani astfel încât alocația să fie egală cu dimensiunea cea mai mare a parcelei pe cap de locuitor desemnată pentru acea zonă Aceste segmente în multe zone au stricat parcelele țărănești (loturi) Alocarea putea fi mai mică decât cea mai înaltă normă numai dacă nu scădea sub treimea ei Se știe acum că pe marile moșii țăranii primeau o alocație aproape egală cu cel mai scăzut standard ATRIBUȚII ȚĂRĂNICE ȘI RESCUMPĂRARE DE Pământ Pentru alocarea atribuită, s-a atribuit quitrent-ul corespunzător sau cantitatea corespunzătoare de muncă corvée Cea mai mare alocație pentru fiecare localitate a corespuns și cu cea mai mare sumă a cotizațiilor din alocarea capitativă a parcelei Iată normele de quitrent, care variau în funcție de natura localității, adică în funcție de calitatea și rentabilitatea terenului: pentru cea mai mare alocație de capitație pentru moșii situate la cel mult de mile de Sankt Petersburg - ruble Să aflăm cât de mare este alocația de capitație în provincia Petersburg Această alocare este de zecimi de de brazi pătrați pe cap, adică /

zecimi Dacă rentul este de ruble, atunci puteți calcula greutatea renunțului pentru fiecare zecime; este mai puțin de ruble În plus, pentru alte moșii (pentru provinciile Moscova, Yaroslavl și unele județe din Vladimir) - - ruble; pentru cele mai multe puncte de fabrică-industrial, taxa de capitație este de ruble; pentru restul localităților din prima, a doua și a treia fâșie, adică pentru restul Rusiei, cu excepția mai multor districte din unele provincii, - ruble (pentru aceste provincii excepționale - ruble) Dacă comunitatea rurală a primit de la proprietar o rată mai mică de alocare, atunci și cotizațiile pe cap de locuitor au scăzut în mod corespunzător Este curios cum a fost calculat acest quitren în funcție de numărul de zecimi în cazul în care a fost redus în comparație cu cea mai mare alocație Să nu credeți că atunci când, de exemplu, societatea pune acri în loc de acri, atunci cea mai mare cantitate de quitrent va scădea cu un sfert; calculul s-a făcut diferit și așa: în prima fâșie non-cernoziom, prima zecime a fost atribuită unui quitrent de ruble - ruble, adică jumătate din cotizațiile totale; cu ruble - ruble A doua zecime din alocarea alocată a inclus un sfert din cel mai mare quitrent, adică la ruble, de exemplu, ruble; Sfertul rămas din cele mai mari cotizații pe cap de locuitor a fost apoi calculat pentru toate zecimiile rămase din alocație Ei au acționat în mod similar la stabilirea cotizațiilor reduse în zona pământului negru Stepa se deosebea de cernoziom prin faptul că nu exista o dimensiune mai mică, dar exista una indicată; acest lucru se explică prin abundența pământului nelocuit din provinciile de stepă; în zona non-cernoziom și stepă au fost deduse ruble pentru prima zecime, iar apoi restul de ruble distribuite uniform peste părțile rămase ale pansamentului Veți înțelege diferența pe care a făcut-o acest calcul; dacă, de exemplu, țăranii ar trebui să plătească quitrent de ruble pentru acri din alocația primită, atunci dacă alocația ar fi redusă, și quitrent-ul ar trebui să scadă proporțional; de exemplu, dacă au primit jumătate din alocație - acri, atunci ar trebui să plătească ruble Conform Regulamentului, calculați cât au trebuit să plătească: pentru prima zecime - ruble, pentru a doua - - un total de ruble Ce s-ar întâmpla dacă în loc de zecimi ar primi doar ? Conform unui calcul proporțional simplu, ei trebuiau să plătească trei sferturi din quitrent, adică ruble Ce au plătit de fapt? Pentru prima - ruble, pentru a doua - ruble, restul ruble distribuite în mod egal celor două acri rămase, câte , ruble fiecare Deoarece nu au primit o zecime, cedarea lor este de ruble k în loc de ruble Evident, aceste articole au fost introduse pentru a păstra dorința țăranilor din zona necernoziom de a le reduce alocația Moşierii voiau să preţuiască prima zeciuială mai scump; luând prima zecime, țăranul nu avea de ce să refuze restul: prima zecime era grea Acest detaliu despre evaluarea primei zecimi a fost introdus de adjuncții celui de-al doilea proiect, care au acționat împotriva răscumpărării obligatorii Astfel, suntem datori deputaților celui de-al doilea proiect pentru două principii cuprinse în Regulament: principiul acordului voluntar, care s-a dovedit a fi dezavantajos pentru țărani în multe privințe, și legea primei zecimi Deci repartizarea s-a făcut pe moșiile corvée, s-a determinat și cea mai mare cantitate de muncă: pentru cea mai mare alocație de capitație - de zile bărbați și de femei Așa că țăranii au devenit răspunzători temporar, primind de la proprietar un teren de folosință permanentă Este lesne de înțeles semnificația acestei poziții temporar obligatorii, pe care țăranii au devenit într-o asemenea relație cu pământul și proprietarii de pământ, în care au fost plasați aproximativ de Codul țarului Alexei;

atașamentul funciar al țăranilor a fost restabilit odată cu eliberarea lor din iobăgie, dar cu păstrarea supravegherii polițienești patrimoniale a moșierului asupra țăranilor Ultimul moment de eliberare a fost răscumpărarea pământului țărănesc alocat pentru folosirea lor permanentă și inalienabilă Această răscumpărare este un proces complex Răscumpărarea terenurilor alocate în folosință permanentă a țăranilor s-a realizat pe baza unei cotizații stabilite prin hrisov Pământul pe care țăranii l-au cumpărat a fost evaluat prin valorificarea carentei atribuite pentru acesta la %; aceasta înseamnă că valoarea cotizațiilor indicate în cartă a fost înmulțită cu ruble k și, astfel, s-a obținut suma care a determinat costul terenului răscumpărat, fiecare rublă de quitrent îi corespundea p k capital Totodată, a fost instituită o procedură specială pentru răscumpărarea moșiei și a terenului de câmp Moșia a fost răscumpărată la cererea țăranilor, adică chiar și fără acordul proprietarului; valoarea moșiei, adică terenul de sub curtea și grădina țăranului, era determinată prin valorificarea părții din cerință dedusă pentru moșie Pentru aceasta, toate moșiile au fost împărțite în patru categorii și după valoarea lor; pe moșiile cu cea mai mică dimensiune, , ruble au fost deduse din quitrent, pe moșiile cu cea mai mare - , sau mai mult; acești , și , sau mai mult au fost înmulțiți cu p k , iar costul moșiei s-a obținut Alocarea terenului putea fi răscumpărată în două moduri: printr-un acord voluntar între țărani și proprietari de pământ și prin cererea unilaterală a proprietarului Răscumpărarea nu se putea face la cererea unilaterală a țăranilor Valoarea terenului a fost calculată exact în același mod ca și valoarea proprietății, adică valoarea cotizațiilor rămase după calcularea cotei care a căzut asupra proprietății a fost valorificată de la % Un împrumut Cine a plătit pentru pământul răscumpărat proprietarilor care l-au pierdut? Țăranii înșiși, desigur, nu aveau suficiente fonduri pentru aceasta, așa că statul s-a angajat să faciliteze operațiunea, acordând țăranilor o sumă de răscumpărare într-o anumită sumă O foarte mică parte din țărani și-ar putea răscumpăra loturile fără ajutorul acestui împrumut Mărimea acestui împrumut a fost de asemenea determinată într-un mod complex Dacă răscumpărarea s-a făcut prin acordul voluntar al ambelor părți și, în plus, țăranii au cumpărat întreaga alocație indicată în statutul statutar, atunci guvernul s-a asumat să plătească proprietarului pământului pentru țărani de copeici din rubla sumei de capital, furnizând restul de de copeici plătesc înșiși țăranii prin înțelegere cu moșierul Puteau plăti mai mult de de copeici, doar vistieria își lua asupra sa plata a patru cincimi din capitalul care a căzut pentru alocare Aceste de kop ca plată suplimentară făcută de țăranii înșiși, aceștia erau de obicei transferați la muncă, adică țăranii o plăteau nu cu bani, ci cu muncă; alţi proprietari au refuzat plata suplimentară Dacă răscumpărarea s-a făcut la cererea proprietarului fără acordul țăranilor, cu forța, atunci vistieria i-a dat de copeici pentru rublă, iar plata suplimentară a fost pierdută pentru el, deoarece țăranii care nu au fost de acord cu răscumpărarea nu erau obligați să o facă Se pare că aceasta a servit ca un stimulent indirect pentru a face o răscumpărare în baza unui acord voluntar Dacă moșierul, prin înțelegere cu țăranii, le dădea o parte din pământ, atunci ei puteau refuza restul alocației lor, care trecea în proprietatea proprietarului Ca regulă generală, lotul pe care țăranii l-au cumpărat nu putea fi mai mic de o treime din dimensiunea cea mai mare alocată pentru acea zonă; puteau accepta o alocare de cadou in valoare de cel putin un sfert din norma cea mai inalta; acesta este așa-numitul lot, sau cerșetor, pe care țăranii s-au

repezit în acele zone în care s-au atribuit cotizații prea mari pământului, adică unde acest pământ trebuie răscumpărat cu preț mare Proprietarul din provinciile pământului negru avea avantajul de a oferi țăranilor un sfert de loțiune și țăranii li s-a părut că este avantajos pentru ei să primească un mic lot fără răscumpărare Până acum, peste , milioane de suflete stau pe o astfel de parcelă, în principal, dacă nu exclusiv, în provinciile pământului negru PLĂȚILE CU RECUPERARE Împrumutul acordat de guvern proprietarului pentru pământ a căzut asupra țăranilor ca datorie publică a acestora Pentru această datorie, aceștia erau obligați să răscumpere plata, care era definită ca un procent din împrumutul luat de la trezorerie Plata de rascumparare - % din credit; acest % include atât creșterea din capital, cât și procentul de rambursare Plata de răscumpărare rambursează datoria de stat care revine țăranilor timp de de ani de la momentul răscumpărării Plățile de răscumpărare ale majorității localităților egalează sau chiar depășesc suma tuturor celorlalte plăți care revin țăranilor Atunci când acordau un împrumut guvernamental unui proprietar de teren, bancnotele deduceau datoria guvernamentală care se afla pe proprietate Am văzut că până la de milioane de astfel de datorii, aflate pe proprietăți ipotecate, se acumulaseră până în Până acum, operațiunea de răscumpărare a necesitat peste de milioane de împrumuturi de la trezorerie, prin urmare, răscumpărarea a costat mai mult de un miliard Până la sfârșitul domniei lui Alexandru al II-lea, peste % din toți țăranii cu răspundere temporară au fost răscumpărați, astfel încât , milioane de suflete de recensământ au rămas în poziția de răspunzător temporar La începutul domniei lui Alexandru al III-lea, tocmai printr-un decret din decembrie , aceste , milioane, sau aproximativ un milion de suflete, trebuiau să fie răscumpărate fără greș la cererea guvernului pentru a dezlega ultimul nod rămas din iobăgie Întrucât această răscumpărare nu s-a făcut la cererea moșierilor și nu prin acordul său voluntar cu țăranii, s-a pus întrebarea cine va plăti moșierului o bucată de doi copeici; are dreptul la ea proprietarul, întrucât nu a cerut răscumpărare, dar țăranii nu sunt obligați să o plătească, întrucât nu au consimțit la răscumpărare; vistieria a luat în cont aceste două copeici și acum se realizează această răscumpărare obligatorie a ultimilor țărani care încă își păstrează atitudinea obligatorie față de proprietarii de pământ Acesta a fost cursul general al reformei Datorită ei, societatea a devenit egală în fața legii Acum totul constă din cetățeni la fel de liberi, cărora le revin aceleași îndatoriri publice și de stat Am văzut că emanciparea țăranilor s-a realizat cu participarea puternică a nobilimii Această participare se bazează pe încrederea pe care guvernul sau statul au pus-o în clasa atât de puternic interesată de reformă, iar nobilimea, în majoritatea cazurilor, cu mare sacrificiu de sine, a dat guvernului o parte în chestiune Nu am avut timp să vă descriu chiar cursul reformei, detaliile implementării ei și participarea nobilimii în această chestiune REFORMA ZEMSKAYA Dacă o clasă superioară era chemată să asiste guvernul într-o întreprindere atât de importantă, atunci era imposibil să refuzi alte clase ale societății, acum la fel de libere în conducerea treburilor curente ale guvernului Dacă reforma din februarie a fost realizată nu exclusiv prin mijloace birocratice, atunci în organizarea ulterioară a societății era cu atât mai necesar să se apeleze la ajutorul acesteia din urmă; de aceea, consecința directă și imediată a reformei din februarie a fost chemarea tuturor claselor acum egalizate ale societății să participe la guvernare Instituțiile zemstvo au fost construite pe această bază la ianuarie Acestea sunt

principalele trăsături ale acestei legi Toate clasele societății locale au fost chemate să asiste în comun guvernul în conducerea afacerilor economice locale Această sarcină a fost încredințată instituțiilor zemstvo Departamentele acestor instituții: economia provinciilor sau districtelor cu afaceri care au avut un contact strâns cu economia, de exemplu, instituții caritabile, educaționale, igienice etc Instituțiile Zemstvo sunt formate din două straturi: din district și provincial Instituțiile zemstve județene sunt adunarea zemstvo județeană și consiliul zemstvo județean Adunarea zemstvo județeană este compusă din vocale de la locuitorii județului Acești locuitori sunt împărțiți în trei categorii: sunt proprietari de terenuri județene, locuitori urbani ai județului și comunități rurale de țărani Orășenii din fiecare dintre aceste categorii aleg vocali pentru adunările județene la congresele lor Orice persoană care deține o anumită suprafață de teren convenabil în județ are dreptul de a fi alegător la congresul proprietarilor județeni Mărimea acestei calificări de teren este determinată în mod specific pentru fiecare provincie; cea mai mică dimensiune - de acri; aceasta este secțiunea care dă dreptul de vot la congresul proprietarilor de pământ, de exemplu, în provincia Moscova În același mod, acest drept aparține unei persoane care nu deține un teren în uyezd, ci un bun imobil binecunoscut, de exemplu, o casă, a cărei valoare nu este mai mică de mii de ruble sau o unitate industrială, a cărei cifră de afaceri anuală nu este mai mică de mii de ruble Dreptul de vot la congresul alegătorilor orașului aparține tuturor comercianților, precum și tuturor proprietarilor de imobile cu valoare cunoscută din oraș sau unităților industriale cu o cifră de afaceri de cel puțin de ruble La congresul ţăranilor judeţeni sunt reprezentanţi ai societăţilor rurale; aceștia sunt membri ai adunării volost care sunt la congres printre nu mai mult de o treime din ultimii, adică adunarea rurală La aceste trei congrese se aleg vocalele adunării zemstvo judeţene; numărul de vocale este determinat în mod specific pentru fiecare uyezd proporțional cu numărul proprietarilor de pământ, capitaliști etc Adunarea uyezd zemstvo, compusă din astfel de vocale, are autoritate administrativă pentru afacerile economice ale uyezd-ului; se întrunește o dată pe an, cel târziu în septembrie și este valabil pentru cel mult zile Cu permisiunea specială a guvernului provincial local, poate fi convocată o reuniune districtuală de urgență Guvernul zemstvo uyezd, ales din rândul adunării uyezd zemstvo, rămâne agenția executivă, acționând permanent pe baza deciziei adunării uyezd zemstvo Este format dintr-un președinte și doi membri Acestea sunt instituțiile județene zemstvo Atât adunările publice, cât și membrii consiliului sunt aleși pentru trei ani Din adunările zemstve județene se întocmește adunarea zemstvo provincială; în această adunare se alege numărul deputaților sau consilierilor proporțional cu componența adunării județene; acest număr se determină împărțind componența adunării zemstvo județene la ; numărul de membri ai adunărilor zemstve județene este divizibil cu , iar coeficientul arată câte vocale din fiecare adunare zemstvo județeană trebuie incluse în adunarea provincială zemstvo Adunarea provincială zemstvo are o semnificație administrativă pentru economia întregii provincii; se întrunește o dată pe an, cel târziu în decembrie, iar ședințele sale nu durează mai mult de de zile Instituția permanentă care pune în aplicare hotărârile adunării zemstvo provinciale este consiliul zemstvo provincial; este format dintr-un președinte și membri aleși de adunarea provincială tot pentru trei ani Activitățile adunărilor zemstvo raionale și provinciale sunt supuse unei anumite supravegheri, supraveghere de către

autoritățile locale provinciale și prin intermediul acesteia de către ministrul de interne Nobilimii, care conducea anterior administrația locală, i s-a acordat mai multă participare onorifică în instituțiile zemstvo, pe lângă cea pe care o are la egalitate cu alte clase, președinții adunărilor raionale zemstvo sunt de obicei mareșali de district ai nobilimii, iar reprezentanții adunărilor zemstvo provinciale sunt mareșalii provinciali; ambii își îndeplinesc datoria în mod gratuit În această formă, s-a realizat ideea care s-a dezvoltat în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea - ideea restabilirii activității comune a claselor societății ruse distruse de nevoile statului cunoscute CONCLUZIE Am evidențiat ambele reforme doar pentru a vă da o idee despre cum au fost rezolvate cele mai importante două sarcini ale ordinii interne de stat, puse la coadă la sfârșitul secolului trecut Dar, dacă vă amintiți, mai exista o a treia întrebare, la fel de importantă, a cărei soluție urma să fie de mare importanță pentru ordinea socială și morală internă Am văzut că odată cu dezvoltarea iobăgiei și cu succesul educației, gândirea rusă a căpătat o atitudine deosebit de anormală față de realitatea rusă De la mijlocul secolului trecut, mintea unui rus educat a fost saturată cu un stoc considerabil de idei politice și morale; aceste idei nu au fost dezvoltate de el, ci au fost împrumutate din exterior Aceste idei, în curs de dezvoltare, au constituit rezerva politică și morală prin care încă trăiește societatea europeană; fiecare naționalitate vest-europeană și-a adus contribuția la acest stoc A fost împrumutat în întregime de mințile rusești, așa cum este împrumutat acum; dar ne este străin, pentru că nu aducem nicio contribuție la ea, am primit-o din întâmplare cronologică: când era în lucru, am apărut din afară cu curiozitatea noastră Această rezervă politică și morală din a doua jumătate a secolului trecut a pus mintea rusă într-o relație extrem de dificilă cu realitatea rusă Înainte de reformele lui Alexandru al II-lea, el nu avea nimic de-a face cu acestea din urmă Ideile politice și morale erau de aceeași ordine; viața, relațiile care s-au stabilit în societatea rusă, constituiau o ordine diferită și nu exista nicio legătură între una și alta Cum a ieșit mintea rusă din această dificultate? A încercat diverse moduri de a ieși În ultimul secol, această minte a decis că ideile sunt pentru ele însele și realitatea pentru sine; cineva poate fi purtat atât de egalitate, cât și de libertate și (ce este de făcut?) trebuie să fie purtat de ele în mijlocul unei societăți bazate pe sclavie Rusul educat al secolului trecut a decis că aceasta este relația fatalistă dintre gândire și realitate La începutul acestui secol, o generație crescută într-un anumit fel și-a pus gândurile într-o altă relație cu realitatea; a decis că este imposibil să trăiești între două ordine opuse, ordinea ideilor și ordinea relațiilor, că prima trebuia adusă în acord cu cea de-a doua Dar cum să reconciliezi libertatea cu sclavia? Și așa a gândit prost generația și și mai rău a pregătit o încercare în numele ideilor de a distruge realitatea rusă Știm cum s-a încheiat această încercare: după ea a urmat un interval destul de lung, când mintea rusă a divergeat în rezolvarea problemei atitudinii sale față de realitate Unii au decis că, deoarece nu există nimic în ordinea modernă care să corespundă ideilor dobândite, este necesar să se amâne implementarea acestor idei în viitorul îndepărtat și să se pregătească încet acest viitor Acesta este punctul de vedere principal al oamenilor care în anii erau numiți occidentali Alții au decis că, întrucât nu există nimic în ordinea modernă care să corespundă ideilor occidentale, este necesar să se caute dacă există germeni ai unor astfel de idei sau

altele asemănătoare în trecutul rus; aceasta a condus la un studiu intens al trecutului Acesta era punctul de vedere al oamenilor care în anii erau numiți slavofili De pe vremea acestor mari reforme, mintea rusă a luat o atitudine diferită față de realitatea înconjurătoare, față de cea în care ne aflăm acum Viața rusească a început să se miște pe o bază comună cu acele principii pe care se sprijină viața societăților vest-europene, prin urmare, ideile asimilate cu mult timp în urmă, care constituiau întregul stoc al culturii europene, și-au găsit acum temeiul înrudit Dar de îndată ce acest sol a apărut, în mintea rusă a început un dublu proces Pe de o parte, a observat că nu întregul stoc de idei pe care le-a asimilat putea fi aplicat atât de pe deplin realității ruse, că unele dintre aceste idei aveau o culoare locală, încât nu ar trebui să dispară, ci să se schimbe atunci când au fost aplicate în limba rusă realitate Am început să fim critici față de ideile civilizației vest-europene Pe de altă parte, o persoană gânditoare a observat că aceste idei nu pot fi însămânțate direct pe solul nou curățat, că este posibil să se continue munca prin care obiceiurile și conceptele morale rusești să fie adaptate la acele idei pe care ordinea creată a vieţii ruseşti ar trebui să devină Acest proces a condus la ideea necesității unui studiu atent al realității ruse, precum și a sursei sale, adică a trecutului său Acesta este punctul în care ne aflăm, sau mai bine zis, aceasta este dubla întrebare pe care trebuie să o rezolvăm În primul rând, trebuie să începi să lucrezi cu propria ta minte în loc să asimilezi pasiv roadele minții altcuiva Această lucrare ar trebui îndreptată în primul rând spre testarea ideilor altora pe care le-am asimilat și către un studiu atent al realității Generația care a fost crescută sub influența reformelor lui Alexandru al II-lea a simțit dureros urgența de a rezolva una sau alta problemă Trebuie să recunoaștem că această generație, căreia îi aparține vorbitorul, și-a rezolvat până acum prost problemele și trebuie să ne gândim că va părăsi domeniul fără să le rezolve, dar va pleca cu încrederea că tu și cei pe care îi vei educa le va rezolva pentru noi Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul INDUSTRIE ȘI COMERȚ PLANUL ȘI METODE ALE ACTIVITĂȚII LUI PETER ÎN ACEST ZONE I PROVOCAREA MUNCITORILOR STRĂINI ȘI A CONSTRUCȚILOR II TRIMITEREA RUSILOR ÎN STRĂINĂTATE III PROPAGANDĂ LEGISLATIVĂ IV COMPANII INDUSTRIALE, BENEFICII CREDITE SI SUBVENȚIUNI HOBB-URI, EșeC ȘI SUCCES COMERȚ ȘI COMUNICAȚII INDUSTRIE ȘI COMERȚ Recensământul sondajului a găsit mulți plătitori de taxe noi pentru trezorerie și a crescut volumul de muncă grea Măsurile care vizează industrie și comerț au avut ca scop ridicarea calității acestei forțe de muncă și întărirea muncii productive a oamenilor Aceasta a fost zona de activitate transformatoare, după armată, cea mai preocupată de reformator, cea mai apropiată de mintea și caracterul său și nu mai puțin militară bogată în rezultate Aici a descoperit atât o claritate uimitoare, cât și o amploare a viziunii, și diligență plină de resurse și energie neobosită și a fost nu numai adevăratul succesor al țarilor Moscovei, proprietari de patrimoniu care au știut să dobândească și să salveze, ci și un om de stat, un maestru- economist, capabil să creeze noi mijloace și să le pună în circulație publică Predecesorii lui Petru i-au lăsat numai gânduri și întreprinderi timide în acest domeniu; Petru a găsit un plan și mijloace pentru dezvoltarea largă a cauzei PLAN ȘI RECEPȚII Una dintre cele mai fructuoase idei care a început să se agite în mintea Moscovei în secolul al XVII-lea a fost conștientizarea deficienței fundamentale de care suferea sistemul financiar al statului Moscova Acest sistem, ridicând impozitele pe

măsură ce nevoile trezoreriei creșteau, a împovărat munca oamenilor, fără a-l ajuta să devină mai productiv Ideea unei creșteri preliminare a forțelor productive ale țării, ca o condiție necesară pentru îmbogățirea trezoreriei, a stat la baza politicii economice a lui Petru Și-a pus sarcina de a dota munca oamenilor cu cele mai bune metode și instrumente tehnice de producție și de a introduce noi industrii în circulația economică națională, transformând munca oamenilor pentru a dezvolta bogăția încă neatinsă a țării Întrebându-se această problemă, el a afectat toate ramurile economiei naționale; nu pare să mai existe o singură industrie, nici cea mai mică, căreia Petru să nu acorde o atenție deosebită: agricultura în toate ramurile ei, creșterea vitelor, creșterea cailor, creșterea oilor, sericultura, horticultură, cultura hameiului, vinificația, pescuitul , etc - totul i-a atins mâna Dar, mai ales, și-a cheltuit eforturile pe dezvoltarea industriei manufacturiere, a fabricilor, în special a mineritului, ca fiind cele mai necesare armatei Nu putea trece pe lângă munca utilă, oricât de modestă ar fi, ca să nu se oprească, să nu intre în detalii Într-un sat francez a văzut un preot lucrând într-o grădină; acum cu întrebări și cu o concluzie practică pentru mine: îi voi forța pe preoții mei leneși din sat să lucreze grădinile și câmpurile ca să primească pâinea cea mai de încredere și o viață mai bună După ce a făcut cunoștință cu Europa de Vest, Peter a rămas pentru totdeauna sub vraja succeselor sale industriale Această latură a culturii vest-europene, se pare, i-a atras atenția cel mai mult: a studiat fabricile și fabricile principalelor centre industriale ale Europei de Vest - Amsterdam, Londra, Paris, cu deosebită atenție, notându-și observațiile A făcut cunoștință cu Europa de Vest, când sistemul comercial domina statul și economia națională, ideea principală a cărei, după cum știți, era că fiecare națiune, pentru a nu deveni săracă, trebuie să producă tot ce consumă fără a avea nevoie de ajutor muncă străină, iar pentru a se îmbogăți trebuie să exporte cât mai mult și să importe cât mai puțin După ce și-a asimilat aceeași viziune, fie prin observație, fie de unul singur, Peter a încercat să înceapă tot felul de industrii acasă, fără să acorde atenție cât ar costa înființarea lor Se pare că admiratorul său Pososhkov și-a interpretat corect ideea, spunând că, deși în primii ani producția de casă nouă va costa mai mult decât peste mări, dar apoi, după ce a devenit mai puternică, va da roade Aici Petru s-a ghidat după două considerații:) Rusia nu este inferioară altor țări, ci le depășește prin abundența diverselor resurse naturale, încă neatinse și nici măcar făcute cunoscute;) dezvoltarea acestor bogății ar trebui să fie realizată de statul însuși prin măsuri coercitive Ambele considerații au fost exprimate în mod repetat de Petru în decretele sale Așa că a scris: "Statul nostru rus abundă înaintea multor alte țări și este binecuvântat că a avut nevoie de metale și minerale, care până acum au fost căutate fără nicio diligență" Începeți o nouă producție utilă, dud, viticultura, găsiți un element de venit neatins și dezvoltați-l astfel încât "binecuvântarea lui Dumnezeu sub pământ să nu rămână în zadar" - acesta a devenit subiectul principal al preocupărilor economice naționale ale lui Petru Dar, în același timp, era un proprietar extrem de gospodar, cu un ochi aprofundat în fiecare fleac economic: încurajând dezvoltarea resurselor naturale neatinse ale țării, le-a prețuit, le-a apărat de mâinile de pradă, de exterminarea fără scop, în special de țărm de cherestea, cunoscând atitudinea stupidă față de el a poporului rus, agitat cu combustibilii fosili, turbă și cărbune, s-a gândit la folosirea utilă a lucrurilor care au fost aruncate din inutilitate, a ordonat să facă axe și să ardă potasiu

din cioturile și ramurile de un copac de navă Cum amintește această măruntă frugalitate de Marele Duce al Moscovei Ivan al III-lea, care, trimițând berbeci pentru a hrăni ambasadorii străini la Moscova, a ordonat ca pieile să fie înapoiate! Pentru cheresteaua navei, Petru a constrâns chiar voința morților ruși, indiscutabil de lege și de sentiment evlavios, cărora le plăcea să se culce în odihnă veșnică în sicrie solide scobite, stejar sau pin În instrucțiunea din către Ober-Waldmeister, ministrul silviculturii la Consiliul Amiralității, erau permise numai sicrie solide de molid, mesteacăn și arin, iar sicriele de pin nu erau permise să fie cusute decât din scânduri, iar apoi de o anumită măsură; stejarului au fost interzise necondiționat Peter i-a urmat pe toți, a trezit forțe adormite și a contat foarte puțin pe inițiativa privată voluntară Cu timiditatea rusă în fața unei noi afaceri fără constrângere guvernamentală, Peter nu spera să reușească în industrie: "Deși ceea ce este bun și necesar, și o nouă afacere, oamenii noștri nu se vor lipsi de constrângere" El a ordonat Colegiului Manufacturii să trateze cu producătorii "nu printr-o singură ofertă, ci și prin constrângere, și să ajute cu instrucțiuni, mașini și tot felul de moduri", sprijinind industriașii-antreprenori pentru ca, "văzând acea mila suverană, a tuturor grade și popoare, oameni cu mare dorință și au intrat în siguranță în companie" Și-a comparat oamenii cu copiii: fără constrângere din partea profesorului, ei înșiși nu se vor așeza la alfabet și la început sunt enervați, dar când învață, mulțumesc "Nu totul a fost făcut involuntar", exclamă el gânditor în , uitându-se înapoi la cei peste treizeci de ani de activitate, "și deja pentru multă mulțumire se poate auzi din care a venit deja fructul" Din observațiile despre ordinea industriei vest-europene și din propriile considerații și experimente ale lui Peter, au apărut o serie de măsuri pe care le-a aplicat dezvoltării industriei ruse Iată o scurtă listă a acestora eu Provocarea meșterilor și producătorilor străini În urma lui Petru în , o mulțime pestriță de tot felul de artiști, meșteri și meșteri, pe care Petru i-a invitat în străinătate în slujba sa, a condus în Rusia; numai în Amsterdam, a angajat până la o mie de meșteșugari și artizani diferiți Una dintre principalele sarcini ale rezidenților ruși la instanțele străine a fost și recrutarea meșterilor străini pentru serviciul rus În , în Germania a fost publicat manifestul lui Petru, invitând capitaliștii, producătorii și artizanii străini în Rusia în condiții favorabile De atunci, în Rusia a început un aflux intens de fabrici și meșteșugari străini; străinii au fost tentați de condițiile favorabile care le-au fost oferite și de îndeplinirea precisă a acestor promisiuni de către guvernul rus Petru îi prețuia în special pe meșterii și artizanii francezi care câștigaseră o mare faimă în Europa încă de pe vremea lui Colbert În timp ce inspecta fabricile din Paris, Peter a fost mai ales captivat de tapiserie și a vrut să înființeze aceeași în Sankt Petersburg; în , a comandat patru maeștri și, în fruntea acestora, arhitectul francez Leblon, celebru la vremea lui, "o curiozitate directă", așa cum îl numea însuși Petru, îi dăruiește un apartament guvernamental la Sankt Petersburg pentru trei ani și un salariu de mii de ruble (aproximativ de mii de ruble pentru banii noștri) cu dreptul de a părăsi Rusia în cinci ani cu toate proprietățile scutite de taxe S-a început o fabrică de tapiserii, dar meșterii au fost nevoiți să stea inactiv din lipsă de lână potrivită pentru realizarea tapiserii de lână Peter nu s-a îngrijit de nici unul de-al său, ca și de maeștrii străini: conform instrucțiunilor Colegiului de Manufactură, dacă un maestru străin dorea să plece în străinătate înainte de perioada contractului, era efectuată

o investigație strictă, dacă avea vreo jenă , fie că cineva l-a jignit ceva, și chiar dacă nu și-a exprimat direct nemulțumirea, ci doar a arătat aparența de nemulțumire, era prescris pedepsirea aspru a vinovaților Astfel de beneficii au fost acordate maeștrilor și producătorilor străini cu o condiție indispensabilă: "învățați pe ruși fără niciun secret și cu sârguință" II Trimiterea rușilor în străinătate pentru formare de calificare În timpul domniei lui Petru, zeci de studenți ruși au fost împrăștiați în toate principalele orașe industriale ale Europei, pentru educația cărora Petru a plătit scump maeștrilor străini Ca și în afacerile militare, marinarii ruși au plecat să studieze în Olanda și de acolo au navigat în Turcia, atât în Indii, cât și în alte state, după spusele prințului Kurakin, "au fost împrăștiați în toată lumea", deci în industria industrială domeniu, poporul rus, din ordinul guvernului, a studiat peste tot în străinătate la tot felul de arte și meșteșuguri, de la "științe filozofice și prebisericești" la priceperea sobei și la arta tapițerii camerelor și a face paturi Petru era preocupat în special de învățarea să producă Meșteșugari străini angajați de urgență, care s-au angajat să-i învețe pe ruși, au făcut acest lucru fără tragere de inimă și nepăsător și, după ce au supraviețuit termenului lor, au plecat, lăsând "studenții fără perfecțiunea științei lor", stârnind bănuielile dacă nu dădeau o obligație jurată atelierelor lor în patria lor Peter a ordonat Colegiului de fabricație să trimită tineri predispuși la formare în producție în țări străine, promițându-le sprijin guvernamental în străinătate și privilegii pentru familiile lor în măsura succesului lor III Propaganda legislativă Conducerea statului și păstorirea bisericească au adus două conștiințe în vechiul rus rus: publică - pentru a se prezenta concetățenilor și privată - pentru sine, pentru uz casnic Primul cerea să respecte onoarea și demnitatea rangului în care se întâmplase cineva să fie; a doua permitea totul și nu cerea decât o curățare periodică a pocăinței de către mărturisitor cel puțin o dată pe an Această dualitate de conștiință a împiedicat foarte mult succesul industriei în Rusia O taxă grea "pe meserii și meserii" revenea asupra oamenilor comerciali și industriali din localitate; au plătit impozit direct pentru curțile orașului și unitățile de pescuit, au plătit o taxă de % din cifra de afaceri comercială și au efectuat servicii gratuite gratuite la comenzile de la trezorerie Potrivit Codului, oricine face comerț în oraș este obligat să se alăture societății de taxe municipale sau să participe la taxa de oraș Dar clasele privilegiate, oamenii de serviciu și clerul, în special mănăstirile bogate, desfășurau comerț fără taxe vamale, restrângând piața comercială, care era deja înghesuită sub dominația agriculturii de subzistență și a sărăciei populației rurale În ciuda necinstei lor civice, aceste clase, nerușinându-se de comerț, nedisprețuindu-și rangul, priveau cu dispreț pe negustori, ca pe "neamul ticălos al întregului popor", predispus la înșelăciune, la măsurare și subpondere, vicii, cu ajutorul căruia mulţi dintre ei l-au eschivat în situaţia lor grea oameni de comerţ În notele observatorilor străini, șmecheria comercianților din Moscova a devenit un loc obișnuit pe această temă: dacă nu înșeli, nu vei vinde Între timp, la zemstvo sobors din secolul al XVII-lea, de exemplu, în , precum și la conferințele de clasă cu guvernul, am văzut că oamenii comerciali și industriali, în persoana reprezentanților lor aleși, sunt singura clasă a societății ruse în care sensul politic încă strălucea, și-a făcut drum prin simțul civic, înțelegerea binelui comun Pososkov, un țăran industriaș care a avut timp să se gândească la multe lucruri la care clasele superioare nu au

putut să se gândească, sună un sentiment binemeritat de supărare profesională când scrie că nobilii, boierii și curțile lor, ofițerii, funcționarii bisericii, funcționarii , soldații și țăranii fac comerț , și comerț fără taxe vamale, batând pâinea de la un comerciant plătitor de taxe Comercianții ruși au trebuit să concureze cu comercianții străini experimentați și uniți, patronați de autoritățile corupte din Moscova E timpul, remarcă cu amărăciune Pososkov despre acești negustori străini din Moscova, e timpul să-și lase deoparte mândria de odinioară; le-a fost bine să spargă peste noi, când monarhii noștri înșiși nu interveneau în treburile negustorești, ci stăpâneau pe boieri Străinii, ajungând, "împinge un cadou de o sută de ruble oamenilor puternici, apoi pentru o sută de ruble ei, străini, au câștigat jumătate de milion, pentru că boierii nu au băgat negustorii într-o coajă de ou; schimbă toți negustorii cu un ban" Peter a fost probabil foarte mulțumit de aceste rânduri, dacă a citit opera lui Pososkov, scrisă pentru el De-a lungul domniei sale, a predicat în Rusia despre demnitatea, "onestitatea" și beneficiile statului ale ocupațiilor artizanale și industriale, a proclamat cu insistență în decretele sale că astfel de ocupații nu dezonorează pe nimeni, că licitațiile și meșteșugurile sunt la fel de utile pentru stat și onorabile ca serviciu public şi învăţare Probabil, mai mult de un nobil s-a încruntat când a citit în decretul privind moștenirea unică că cadeții privați de bunurile imobiliare ale tatălui lor nu vor fi inactivi, ci vor fi obligați să "și caute pâinea prin slujire, învățătură, licitație și altele" și acest lucru nu trebuie pus în nicio dezonoare pentru ei și familiile lor, nici verbal, nici în scris În jurnalul său de birou al ipotezelor legislative, împreună cu planurile de reformă a capitalului, Petru a intrat, de asemenea, într-un memorial despre trimiterea în Anglia pentru a învăța cum să facă cizme, să lucreze lăcătuș etc În , când Sf pentru a începe diverse meșteșuguri, iar în , când era deja cunoscut ca una dintre marile puteri din Europa, a ordonat ca copiilor nelegitimi să li se predea tot felul de arte în case special construite din Moscova și din alte orașe Ideea de a pune roadele nevinovate ale păcatului ca unul dintre fundamentele burgheziei ruse i-a venit, evident, pentru prima dată unui om de afaceri non-Catherine I I Cu stocul de concepte și gusturi din acea vreme, era necesar să existe o anumită putere de gândire și curaj civic pentru ca un soldat și meșter autocrat să propage ideile burgheze în acte legislative, care la vremea aceea păreau atât de puțin demne de atentia unui legiuitor serios Întreprindere industrială, începută în mod deliberat și condusă cu pricepere, Petru a recunoscut-o drept un merit de stat, deoarece creștea cantitatea de muncă folositoare a oamenilor și dădea pâine oamenilor înfometaţi Aici, instinctul fiscal al lui Peter s-a adâncit până la o înțelegere a fundamentelor fundamentale ale societății civile Mai târziu, în timpul domniei filozofice a Ecaterinei a II-a, Petru a primit multe de la oameni îngrijiți și eleganți, cum ar fi prințesa Dashkova, deoarece și-a petrecut timpul liber suveran cu artizanat și mărunțișuri comerciale și industriale Ar fi mai îngăduitori dacă și-ar aminti că Petru trebuia să trimită meșteri din străinătate care să-i învețe pe supușii săi pădurari cum să facă panicule și cutii și că clerul rus, în preocupările lor vechi de de ani cu privire la salvarea sufletelor rusești , nu a înființat o școală ieftină, accesibilă pentru oamenii din sat și pictură cu icoane decentă "Acolo unde a fost necesar să scrieți capul, ochii și gura, atunci s-au împiedicat doar punctele - și apoi imaginea a devenit", scrie Pososhkov despre pictorii de icoane din sat din timpul său IV Companii industriale, beneficii, împrumuturi

și subvenții Preocupările comerciale și industriale ale lui Peter, care aveau ca scop, printre altele, să înțărce clasele superioare pentru a disprețui oamenii industriali și afacerile, nu au fost inutile Sub el, oameni nobili și de rang înalt, corifei ai birocrației, sunt antreprenori industriali, producători și crescători, mână în mână cu simpli negustori Cele mai stimulatoare mijloace pentru întreprinderea industrială au fost beneficiile - subvenții de stat și împrumuturi; dar, în același timp, Peter a vrut să ofere industriei un dispozitiv care să justifice aceste preocupări guvernamentale După ce a văzut destule metodele și obiceiurile industriei vest-europene, Peter a încercat și el să-și obișnuiască capitaliștii să acționeze în mod european, să combine capitaluri, să se alăture companiilor Înainte de Petru cel Mare, Rus' dezvoltase mai multe tipuri sau forme de combinare a forțelor industriale Deci, printre marii negustori, forma obișnuită a unei astfel de conexiuni era o casă de comerț Aceasta este unirea rudelor indivize, tată sau frate mai mare cu fii, frați mai mici, nepoți Aici nu a existat nici un fel de capital, nici o conduită deliberativă a operațiunilor tovarășească: întreaga afacere era desfășurată prin capitala casei indivizibile a Bolșakului, care era responsabil în fața guvernului pentru slujitorii săi, membrii gospodăriei, acești fii, frați de negustor, nepoții, așa cum au devenit cunoscuți mai târziu, în egală măsură și pentru funcționarii de rând La sfârşitul secolului al XVI-lea Glorioasă a fost casa de comerț a lucrătorilor de sare a fraților Stroganov, în spatele cărora au numărat până la de mii de ruble de capital în numerar (cel puțin milioane de ruble pentru banii noștri) La sfârşitul secolului al XVII-lea cunoscută era casa constructorilor navale Arhangelsk Bazhenins, care aveau propriul lor șantier naval pe Dvina de Nord În plus, ne întâlnim în secolul al XVII-lea diverse tipuri de depozitare Acestea sunt de fapt sindicate pentru marketing, și nu pentru producție: un comerciant care a călătorit la târguri a luat mărfuri de la producătorii lor pe comision și le-a vândut împreună cu ai lui, împărțind veniturile cu principalii prin acord După cum am văzut (Lectura LVII), Ordin-Nashchokin a încercat să introducă una dintre formele de astfel de depozitare, conform planului căreia micii comercianți erau combinați cu cei mari pentru a menține prețurile ridicate pentru mărfurile exportate rusești La fel ca într-o casă de comerț, rudenia a servit ca bază a uniunii, deci într-un depozit de comision - încredere Nu vorbesc de artele, care reprezintă o combinație de capital și muncă Petru a lăsat aceste asociații de băștinași să acționeze cât au putut, deși a ținut cont de ele Dar le considera mijloace insuficiente în competiția comercială și industrială internațională În același an ( ), când orășenii au fost înlăturați din funcția de guvernator și au primit autoguvernare, un decret din octombrie a ordonat negustorilor să facă comerț, întrucât fac comerț în alte state, cu companii și "să aibă o stabilire între ei din consiliul general despre asta, cât de decent ar fi să răspândim meseriile" Olandezii s-au speriat, simțind în decret un pericol pentru dominația lor pe piața de la Moscova; dar moscovitul i-a liniștit, informându-i că rușii nu sunt deloc în stare să-și asume o nouă afacere și aceasta a căzut de la sine Dar Petru avea mijloacele pentru a-l ține pe picioare: acestea erau beneficii și constrângere Beneficiile, cu care Petru încuraja în general fabrica și întreprinderea fabricii, au fost în mod deosebit generos oferite companiilor Fondatorii unei fabrici sau fabrici erau scutiți de serviciile de stat și de oraș și alte îndatoriri, uneori cu fii și frați neseparați, funcționari, meșteri și studenții lor, puteau să-și

vândă mărfurile și să cumpere materiale fără taxe pentru un anumit număr de ani, au primit subvenții irevocabile și împrumuturi fără dobândă Consiliul de Fabrici era obligat să supravegheze fabricile companiei cu deosebită sârguință; Întreprinderile industriale erau protejate de concurența străină prin taxe prohibitive, care au crescut odată cu creșterea producției autohtone, astfel încât ajungeau la valoarea mărfurilor importate dacă producția acestui produs în fabricile rusești era egală cu importurile străine, iar muncitorii din civili și fabrici cauze, apoi trecute la colegiul sus-menționat, care judeca, împreună cu muncitorii fabricii, pe producătorii înșiși În interesul industriei, Petru și-a încălcat chiar propriile decrete: pe tot parcursul domniei sale, s-a înfuriat împotriva țăranilor fugari, poruncând cu strictețe să fie înapoiați proprietarilor lor și amendând pe primitori; dar prin decretul din (iulie) era interzis în mod expres predarea muncitorilor din fabrici, chiar dacă erau iobagi fugari În cele din urmă, printr-un decret din ianuarie , producătorilor comerciali și proprietarilor de fabrici li s-a dat dreptul nobil de a dobândi "sate" pentru fabricile și uzinele lor, adică pământuri locuite de iobagi, numai cu condiția "numai în această condiție că acele sate au fost întotdeauna deja la acele fabrici inseparabil" Astfel, producătorul-comerciant a avut ocazia să aibă mâinile de lucru necesare Toate acestea scot în evidență poziția extrem de privilegiată în care Peter a plasat clasa industriașilor de producție și fabrici Petru și-a plasat ocupația alături de serviciul de stat, în unele privințe chiar mai sus decât aceasta, a acordat fabricilor și uzinelor dreptul de a adăposti fugarii, pe care proprietarii de terenuri de serviciu nu îl posedau, a dat țăranului capitalist un privilegiu nobil, dreptul de a deține pământ cu o populaţie de iobagi Fabrica și uzina sub Petru sunt urmașii vechii mănăstiri rusești: ca și aceasta din urmă, primesc semnificația instituțiilor morale și corecționale Într-o serie întreagă de decrete, Petru a ordonat ca "femei și fetele vinovate" să fie trimise la fabrici și fabrici pentru corectare Astfel, pentru a-i înlocui pe vechii boieri, acum, alături de nobili, masa de rânduri a început să cunoască războaiele și cuptorul de topire a fierului HOBB-URI, EșeC, SUCCES În ce măsură și-a atins Petru obiectivele politicii sale economice naționale - de a trezi întreprinderea industrială rusă, de a o direcționa către dezvoltarea bogăției neatinsă a țării și de a elibera piața nativă de opresiunea importurilor străine? El credea în posibilitatea tuturor acestor lucruri, iar contemporanii patrioti i-au împărtășit credința Posoșkov, de exemplu, este convins cu îndrăzneală că ne putem descurca fără bunuri străine, iar străinii nu pot trăi nici ani fără ale noastre și, prin urmare, "se cuvine ca noi să le stăpânim, iar ei să fie sclavi înaintea noastră" Aparent, cu același scop de a ridica energia antreprenorială, Peter a implicat nu numai comercianți, ci și nobili și demnitari din companiile industriale Senina Sa Alteța Prințul Menșikov, care putea ciufuli barba oricărui comerciant eminent fără taxe, împreună cu câțiva negustori au format un parteneriat pentru prinderea codului, morselor și a altor animale pe Marea Albă Oameni care divergeseră mult în statutul lor social acum se întâlneau și mergeau mână în mână în domeniul industrial Cu toate acestea, un caz major nu ne permite să exagerăm abilitățile industriale ale "intereselor" de rang înalt, așa cum erau numiți atunci însoțitorii În , Peter din Franța a devenit interesat de produsele locale din mătase Curtenii înțelepți, vicecancelarul baronul Șafirov și consiliul privat, contele Tolstoi, s-au oferit voluntar să înființeze o companie și să înființeze o fabrică de mătase Prințul Menșikov însuși a fost

acceptat în companie Petru i-a oferit privilegii largi și beneficii generoase, iar fondatorii au pus lucrurile la scară mare, dar s-au certat curând: Menshikov a fost demis din companie și înlocuit de amiralul general contele Apraksin, iar companiei i s-au oferit noi beneficii, printre altele, dreptul la importul fără taxe vamale de mărfuri de mătase, pe care fondatorii nu au întârziat să le vândă negustorilor privați pentru de ruble, iar apoi, după ce au surplus trezoreria și s-au cheltuit, au abandonat complet afacerea O astfel de soartă a avut mai mult de o fabrică de amatori Da, iar Peter însuși, prețuindu-și companiile preferate cu beneficii, le-a înstrăinat treptat de modelele vest-europene și nu în direcția liberei întreprinderi, refăcându-le într-un mod moscovit Întreprinderea rusă nu a fost la înălțimea așteptărilor reformatorului: a fost necesar să se ordone capitaliștilor prin decrete să construiască fabrici, să formeze companii, să numească directori de companii și tovarășii lor Peter a construit de obicei noua fabrică sau uzina necesară pe cheltuială publică și apoi le-a închiriat în condiții favorabile, chiar le-a impus antreprenorilor privați Așa că în , s-a ordonat să înființeze fabrici de pânze de către trezorerie și să le dea negustorilor, după ce a adunat o companie, "dar dacă nu vor, deși în captivitate, pot lua bani pentru fabrică cu ușurință, așa că că ei pot face comerț cu acea afacere " Așadar, înființarea unei fabrici sau formarea unei companii a devenit un serviciu de-a lungul liniilor, un fel de datorie, iar fabrica și firma au primit caracterul unei instituții de stat Peter a folosit vechiul ordin pentru a-i remanipula termenii și pentru a-l aplica noilor nevoi fiscale Anterior, vistieria își exploata obiectele de venit, taverne, vamă, fie printr-o răscumpărare gratuită din licitații datorată unei suprataxe, fie prin serviciul fidel al agenților aleși Acum au aparut noi facilitati de productie, noi elemente de venit, care promiteau si, conform decretului privind firmele, "realimentare in colectiile trezoreriei", dar necesitau metode modificate de exploatare fiscala În fabricile și companiile sale, Peter a combinat constrângerea întreprinderii cu monopolul producției O astfel de educație de stat cu efect de seră a industriei a dus în mod inevitabil la intervenția guvernamentală, iar reglementările meschine și supravegherea capțioasă, dacă nu sunt obișnuiți cu afacerile, sperie vânătorii Mai era un obstacol în calea succesului industriei: era intimidarea capitalului Cu lipsa generală de drepturi dedesubt și arbitrariul în vârf, timiții nu și-au pus economiile în circulație: țăranii și industriașii obișnuiți le-au ascuns în pământ de proprietarii de pământ, de vameși și vamesi și de nobili, potrivit atunci stăpânirea curentă între ei, își tăiau țăranii goi, ca oile, nevrând să înțepe ochii altora cu astfel de surplusuri dobândite, își încuiau aurul în sicrie sau, care erau mai deștepți, îl trimiteau la băncile londoneze, venețiane și din Amsterdam Este ceea ce mărturisesc contemporanii lui Peter, adăugând că prințul Menshikov însuși a ținut peste un milion în depozit la Londra Astfel, o mulțime de capital a părăsit cifra de afaceri economică națională Dar capitalul care s-a abținut de la dreptul său de a crește cifra de afaceri a fost considerat atunci un parazit, privând trezoreria de profitul său legitim, o zecime de bani, % din impozitul pe cifra de afaceri, și a fost urmărit penal ca contrabandă, supus sechestrului poliției În primii ani ai Războiului de Nord, s-a dat un decret: cine îngroapă bani în pământ, și cine îi aduce și scoate banii, o treime din acești bani vor merge la escroc, iar restul la suveran La solicitarea instituțiilor de resort, toți locuitorii comerciali și industriali au fost obligați

să-și declare bunurile, fond de rulment, pentru care a existat o taxă publică Denunțul a servit atunci ca principal agent al controlului statului, iar trezoreria l-a onorat foarte mult În satul Dedinovo de pe Oka locuiau frații Shustov, oameni blânzi care nu se ocupau de niciun fel de comerț, trăiau pentru propria lor plăcere Ei au revendicat posesiuni de doar două mii trei mii Dar, în , un negustor necinstit a spus că erau oameni bogați care au moștenit bogății uriașe de la bunici, pe care le epuizează bând și nu le sporesc A urmat un sechestru de la Moscova, care a descoperit în camerele nelocuite ale curții șustovilor dintre etaje și bolți lire lire chervoneți și aur chinezesc și bani vechi din argint moscoviți lire După ce am mutat această masă de aur și argint în banii din acea vreme, iar aceștia din urmă în moneda actuală, aflăm că comoara acestui bunic din Shustov, descoperită prin săpături, a reprezentat un capital de peste de mii de ruble pentru banii noștri, care a fost confiscat pentru nedeclarat Aici capitalul, de teamă să nu piară în mijlocul lipsei de muncă, s-a ascuns de lucrarea la care a chemat reformatorul său; în alte locuri, material valoros, pregătit deja pentru caz, s-a pierdut pentru că convertizorul nu a știut cum sau nu a avut timp să-l arunce S-a ordonat să se pregătească ham pentru cai și alte provizii de regiment pentru campanie; au umplut două camere în Novgorod; acolo au putrezit din cauza nerespectării unui alt decret, iar acest putregai a fost apoi îndepărtat de acolo cu lopeți S-a ordonat aducerea pădurii de stejar la Petersburg de către sistemul Vyshnevolotsk pentru flota baltică: în acest stejar prețios, printre care un alt buștean a fost evaluat la o sută de ruble de atunci, se afla în munți întregi de-a lungul țărmurilor și insulelor lacului Ladoga, jumătate acoperit cu nisip, pentru că decretele nu prescriu să împrospăteze amintiri pentru amintirea obosită a reformatorului, care rătăcea în acea vreme prin Germania, Danemarca și Franța, aranjand afacerile Mecklenburg Aceasta este cealaltă parte a problemei De la un șantier mare de construcții rămâne întotdeauna o mulțime de gunoi și s-a pierdut mult bine în munca grăbită a lui Petru Întreprinderile sale economice au făcut o impresie puternică asupra observatorilor impresionabili și superficiali: Rusia le părea ca o singură fabrică; pretutindeni, din măruntaiele pământului se extrageau comori ascunse până acum; pretutindeni se auzea zgomotul ciocanelor și securelor; oameni de știință și tot felul de maeștri cu cărți, unelte, mașini curgeau acolo de pretutindeni, iar în toate aceste lucrări era vizibil monarhul însuși, ca un maestru și un pointer Dar chiar și străinii, care priveau cu neîncredere la eforturile industriale ale lui Peter, au recunoscut că, cu multe întreprinderi care s-au prăbușit, unele industrii nu numai că au satisfăcut cererea internă, ci au alimentat și piețele externe, de exemplu, cu fier și pânză Peter a lăsat în urmă de fabrici și fabrici din cele mai diverse industrii Mai presus de toate, era preocupat de producțiile legate de treburile militare, lenjerie, pânză, pânză: în a ordonat ca fabricile de pânze să fie înființate în așa fel încât în cinci ani să fie posibil "să nu cumpere un de peste mări uniformă", dar până la sfârșitul vieții nu a reușit acest lucru Cea mai reușită dezvoltare a fost sub el mineritul Sub el, uzinele miniere au format patru mari grupuri sau districte: Tula, Olonets, Ural si Sankt Petersburg În primele două, mineritul a început sub țarul Alexei, dar apoi a căzut în declin Petru a ridicat-o: au fost construite fabrici de fier, de stat și private, de către fierarii Batashov și Nikita Demidov, iar apoi a luat naștere la Tula o fabrică de arme de stat, care furnizează arme întregii armate, cu un arsenal extins și așezări de armurii și fierarii În regiunea

Oloneţ, pe malul lacului Onega, în s-a construit o turnătorie de fier şi o fierărie, care au devenit temelia oraşului Petrozavodsk În urma acesteia, în Povenets și în alte locuri din regiune au apărut mai multe fabrici de fier și cupru, de stat și private Mineritul s-a dezvoltat mai ales pe scară largă în actuala provincie Perm; în acest sens, Uralii pot fi numiți descoperirea lui Petru Chiar înainte de prima călătorie în străinătate, Peter a ordonat să exploreze tot felul de minereuri din Urali Revenind cu o grămadă de ingineri minieri și meșteri angajați, el, încurajat de căutări și experimente favorabile care au arătat că minereul de fier dă fier bun pur aproape jumătate din greutatea lui, a construit în pe râul Nevye, în districtul Verkhotursk, fabrici de fier pentru pe care vistieria a cheltuit de ruble, iar de ruble au fost adunate de la țărani pentru angajarea muncitorilor Încă din , sute de tunuri Tula de către meșterul Demidov au fost aduse la Preobrazhenskoye pentru distracția lui Petru; lui Petru în și a predat fabricile de fier Neviansk cu obligația de a furniza provizii de artilerie la nevoie În , Demidov avea peste jumătate de milion de grenade de mână doar într-un depozit din Moscova din fabricile sale Cu prețuri contractuale moderate, Demidov a gestionat lucrurile în așa fel încât sub împărăteasa Anna, fiul său a primit peste de mii de ruble de la fabricile tatălui său (aproximativ de mii de ruble pentru banii noștri) În urma fabricilor din Nevyansk, în Urali au apărut multe alte fabrici de stat și private, care au format un vast district minier Conducerea sa a fost concentrată în Ekaterinburg, un oraș construit pe râul Iset de către directorul fabricilor din Ural, generalul Genning, expert în minerit și artilerie și unul dintre cei mai nobili angajați ai lui Petru Orașul a fost numit în onoarea împărătesei Ecaterina I Până la de mii de suflete de țărani au fost repartizate fabricilor din district pentru muncă și protecție împotriva străinilor ostili, bașkiri și kirghizi Până la sfârșitul domniei lui Petru, în districtul Ekaterinburg existau fabrici de stat și private, fier și cupru, dintre care cinci aparțineau lui Demidov În , peste / milioane de puds de fontă și aproximativ de puds de cupru au fost topiți la toate fabricile rusești, private și de stat O astfel de extracție de minerale i-a permis lui Petru să înarmeze atât flota, cât și armata de câmp cu arme de foc din material rusesc și fabricație rusă După Petru au rămas peste mii de tunuri, fără a număra cele navale COMERȚUL CANALE Mișcând industria prelucrătoare cu mână puternică, Peter nu s-a gândit mai puțin la marketing, la comerțul maritim intern și mai ales extern, în care Rusia era sclava marinarilor occidentali Principala motivație a războiului cu Suedia a fost dorința de a achiziționa porturi, chiar și un singur port comercial pe Marea Baltică Dar aici, peste toate planurile lui Petru se afla problema rutelor de transport Înainte de campania de la Prut, pentru deplasarea constantă a trupelor și a proviziilor militare pe distanțe nesfârșite, Petru, cu sacrificii incredibile pentru populația din jur, a întins o rețea de drumuri de pământ de la Azov la Moscova și în alte direcții Odată cu întemeierea Sankt-Petersburgului, între cele două capitale se întindea un drum terestre întortocheat, întinzându-se pe de verste Pe acest drum, chiar și ambasadorii străini au călătorit de la Moscova la Sankt Petersburg timp de săptămâni din cauza noroiului și a podurilor sparte și au așteptat cai în stații timp de zile Petru a vrut să îndrepte această potecă, scurtând-o cu de verste prea mult, a construit deja de verste dintr-un drum nou de la Petersburg, dar apoi a abandonat-o, neputând face față pădurilor și mlaștinilor Novgorod Dificultatea comunicațiilor terestre și-a îndreptat gândurile către râul rusesc, iar Peter a

studiat cu o putere uimitoare de atenție această rețea unică de autostrăzi din lume, care era mereu în mișcare și nu necesita reparații, pe care natura îi dăduse comerțului rusesc în bazinele rusești râuri Timp de mulți ani, în mintea lui Petru a prins contur un plan magnific de canalizare a acestor piscine, atât de ingenios căptușit de natură Dar fluctuațiile din politica externă a lui Petru au avut un efect puternic asupra executării acestui plan La începutul activităţii sale, după capturarea Azovului, când, pentru a-şi întări poziţia Azov, s-a gândit să direcţioneze traficul comercial către porturile Azov şi chiar s-a gândit la Flota Mării Negre, a întreprins o dublă legătură a centralei căile navigabile cu Marea Neagră prin două canale, unul între afluenții Volga și Don, Kamyshinka și Ilovlya și altele - printr-un mic lac Ivan (districtul Epifansky), din care Don a ieșit pe o parte și pe celălalt - râul Shat, un afluent al Upa, care se varsă în Oka; lacul și râurile trebuiau canalizate, curățate și adâncite În ambele locuri au fost angajați zeci de mii de muncitori mulți ani, mult material irosit; Pe Canalul Ivansky au fost deja construite ecluze de piatră Dar Războiul de Nord a distras atenția lui Petru într-o altă direcție, iar pierderea lui Azov în l-a forțat să abandoneze toate structurile teribil de scumpe Azov și Don Odată cu întemeierea Sankt Petersburgului, firește, a apărut ideea de a lega noua capitală prin apă cu regiunile interioare Urcarea într-o barcă pe râul Moskva și aterizarea pe Neva fără transfer a devenit visul lui Peter Cu un țăran informat, Serdyukov, a mers în locurile surde adiacente ale regiunilor Novgorod și Tver, a explorat râuri și lacuri și a început să construiască sistemul de transport maritim Vyshnevolotsk, străpungând un canal care lega afluentul Volga Tvertsa de râul Tsna, care, formând lacul Mstino cu extinderea lui, îl lasă sub numele de râul Msta și se varsă în Ilmen În s-a încheiat munca de ani efectuată de de mii de muncitori; dar zece ani mai târziu, poarta de piatră a fost acoperită cu nisip din cauza neglijenței supravegherii și cu greu a fost posibil să elibereze drumul Mișcarea navelor de-a lungul acestei căi navigabile, care a stabilit legătura dintre Volga și Neva a fost împiedicată de furtunul Lac Ladoga, care a cauzat mari pierderi navelor Navele cu fund plat care treceau de-a lungul râurilor puțin adânci ale sistemului Vyshnevolotsk nu au putut rezista furtunilor de pe lac și au pierit în număr mare Pentru a evita aceste neplăceri, Petru a decis în să construiască un canal de ocolire Ladoga, prin care navele să treacă direct de la Volhov la gura sa de lângă Ladoga până la Neva de lângă Shlyusselburg, ocolind lacul Ladoga Petru însuși, împreună cu ingineri, a examinat zona dintre Ladoga și Shlusselburg și a încredințat problema prințului Menshikov, care nu înțelegea nimic despre asta, dar s-a amestecat în toate Menshikov și tovarășul său au gestionat problema în așa fel încât au cheltuit peste ( ) milioane de ruble, săpat inutil în pământ, înfometând mii de muncitori cu alimente proaste și boli și nu au făcut nimic Peter a predat lucrarea inginerului cu experiență Munnich, care a intrat apoi în serviciul rus, care a finalizat construcția de de verste după moartea lui Peter Planul lui Petru includea și un alt canal care trebuia să conecteze Volga cu Neva: trebuia să sape un bazin de apă între râurile Vytegra, un afluent al Lacului Onega, și Kovzha, care se varsă în Beloozero, unde mult mai târziu, deja în secolul al XIX-lea secolul, sistemul Mariinsky a fost aranjat Au fost făcute și căutări pentru a lega Marea Albă de Marea Baltică Toate aceste lucrări nici măcar nu au fost începute, așa că din cele șase canale concepute sub Petru, doar unul a fost finalizat - un succes foarte moderat Râurile și canalele au servit drept căi de acces

care au alimentat noua capitală și porturile baltice dobândite de Petru, contrapunctele comerțului exterior rusesc Războiul de Nord i-a dat lui Petru orașe-port baltice: Riga, Pernov, Revel, Narva, Vyborg, Kronstadt și Sankt Petersburg; ultimele două au fost construite de el Aceste achiziții deja în , dacă nu mai devreme, au ridicat problema necesității schimbării însuși direcția relațiilor comerciale cu Europa de Vest, care a trecut de Marea Albă prin Arhangelsk, singurul port maritim al statului moscovit către Petru La întemeierea Sankt-Petersburgului, pe măsură ce Petru s-a stabilit pe țărmurile baltice, a dorit să transfere comerțul exterior de pe drumul giratoriu al Mării Albe către Marea Baltică, îndreptându-l către noua capitală Dar această răsturnare a comerțului a implicat multe interese și obiceiuri; împotriva lui erau olandezii, care își făcuseră de multă vreme un cuib puternic în Arhangelsk, și negustorii ruși, obișnuiți cu șoseaua întortocheată Severodvinsk Senatorii i-au susținut pe amândouă, iar generalul-amiralul Apraksin chiar l-a amenințat în față pe Petru că va ruina negustorii cu angajamentul său și va lua lacrimi eterne, niciodată scurse, la gât Dar Petru a repetat un lucru, că aplicarea principiilor este întotdeauna dificilă, dar în timp toate interesele se vor împăca, iar el a rezistat luptei, la ani a răsturnat argumentul în favoarea sa Sankt Petersburg a câștigat avantajul asupra Arhangelsk, a devenit principalul port pentru comerțul exterior: în , de nave străine au venit la Arhangelsk, iar numărul de nave străine care au venit la Sankt Petersburg deja în a ajuns la , în a crescut la ; în toate porturile baltice, cu excepția Pernov și Kronstadt, în se aflau în parohie nave comerciale din diferite țări ale Europei de Vest Aceasta înseamnă că interesele s-au împăcat curând Dintre cele două sarcini pe care Petru și le-a propus în organizarea comerțului exterior, una a fost rezolvată cu succes: exporturile rusești au primit o predominanță semnificativă asupra importurilor; doi ani mai târziu, după moartea lui Petru, Rusia a exportat de mii de ruble și a importat de mii de ruble Dar o altă sarcină nu a avut deloc succes - să înființeze o flotă comercială rusă pentru a smulge comerțul exterior din mâinile străinilor care l-au capturat: nu existau antreprenori ruși pentru asta Persistența lui Peter în a transfera comerțul de la Arhangelsk la Sankt Petersburg este de înțeles Petersburg cu fortăreața sa, Kronstadt, a apărut ca avanpost militar împotriva Suediei Odată cu sfârșitul războiului, el ar fi pierdut dreptul la titlul de capital dacă nu și-ar fi păstrat semnificația centrului comerțului și a tuturor celorlalte relații cu Europa de Vest, iar războiul însuși a fost întreprins pentru a consolida aceste relații: nu putea rămâne doar un oraș de oficiali și o tabără de două regimente de gardă, staționate pe partea sa Moscova, și patru garnizoane stabilite pe insula Petersburg Dar noua capitală era extrem de scumpă A fost construită pe colecții extraordinare și de oameni care, conform ordinului de la an la an, au fost conduși aici din toate regiunile statului, chiar și din Siberia, și păstrați cumva După ani de muncă împovărătoare, în , până la mii de noi muncitori au fost trimiși la Sankt Petersburg din provincii ale vremii Aproape că există un masacru în istoria militară care să scoată din acțiune mai mulți luptători decât câți muncitori se întind în Sankt Petersburg și Kronstadt Petru a numit noua capitală "paradisul" lui; dar a devenit un mare cimitir pentru oameni Și cum a fost construită și hrană! În ea, cei mai înalți funcționari ai instituțiilor guvernamentale care au apărut sau au fost transferați acolo erau obligați să își construiască case; acolo s-au mutat nobili, negustori, meșteri cu familiile lor, sau mai bine zis, au fost distilați prin decrete, oarecum așezați și

așezați; toată această aşezare arăta ca o tabără de ţigani; Peter însuși locuia într-o colibă cu un acoperiș scurs Împrejurimile pustii ale Sankt-Petersburgului nu au putut hrăni oamenii care s-au acumulat acolo, și Dumnezeu știe cum, mii de căruțe din satele palate și moșii moșiere cu pâine și alte provizii pentru curte și nobili, alte mii - din orașe interioare cu mărfuri comerciale Și un astfel de bivuac, existență întâmplătoare a continuat până la sfârșitul domniei lui Petru, lăsând o amprentă profundă asupra depozitului și asupra vieții viitoare a capitalei Nevei Petru era deja cunoscut ca un conducător care, odată ce s-a gândit la ceva, nu va cruța nici bani, nici vieți Muncitorii care au murit în timpul construcției portului de lângă Taganrog, care ulterior a fost distrus în baza unei înțelegeri cu turcii, erau numărați la sute de mii, probabil o exagerare Același lucru s-a spus și despre porturile baltice Porturile Kronstadt și Sankt Petersburg au suferit deficiențe importante, îngheț prelungit, apă relativ dulce, care era dăunătoare pentru navele de lemn din acea vreme și apa puțin adâncă a căii de mers dintre aceste orașe După ce a cheltuit o mulțime de efort și bani în zadar pentru a elimina neplăcerile gheții și ale apei puțin adânci, Peter a căutat un alt port, mai convenabil pentru flota baltică decât Kronstadt, și a găsit un raid bun în Rogervik, la câteva mile de Revel Dar trebuia protejat de vânturile de vest prin baraje Au adus o cantitate incredibilă de bușteni, au devastat pădurile din Livonia și Estonia, au făcut cutii uriașe și, umplându-le cu pietruire, le-au coborât până în fundul adânc al raidului; dar furtuna a împrăștiat structura Lucrarea s-a repetat, dar cu același eșec, încât în cele din urmă afacerea teribil de scumpă a fost abandonată Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul FINANŢA DIFICULTĂȚI MĂSURI PENTRU ELIMINAREA LOR NOI TAXE; DEscoperitori și profitatori A sosit ORDINUL DE MĂNĂSTIRE MONOPOLII SERVICIU PERNE SEMNIFICAȚIA EI BUGETUL REZULTATELE REFORMEI FINANCIARE OBSTACELE REFORMEI FINANŢA După ce a trecut în revistă măsurile lui Petru pentru creșterea cantității și creșterea calității muncii oamenilor, adică pentru extinderea surselor de venit de stat, enumerăm rezultatele financiare ale acestora Nu a existat, se pare, nici o altă sferă de activitate în care Petru să fi întâmpinat mai multe dificultăți, parțial de către el și creat sau susținut, și în care ar fi dat dovadă de mai puțină ingeniozitate pentru a le elimina El însuși a recunoscut că dintre toate treburile guvernamentale, nimic nu este mai dificil pentru el decât o afacere comercială și că nu și-ar putea face niciodată o idee clară despre asta În mare măsură, această recunoaștere este aplicabilă politicii financiare A înțeles bine sursele bogăției naționale, a realizat că impozitele trebuie introduse fără a împovăra poporul, dar în dezvoltarea practică a acestor concepte nu a mers mai departe decât adevărul la fel de simplu, precum și inutil, exprimat în instrucțiunea către Senat nou înființat: pentru că banii sunt artera războiului " DIFICULTĂȚI În , Petru a ordonat să-și numere veniturile și cheltuielile S-a dovedit că, în funcție de complexitatea de ani, pentru - suma medie anuală a venitului cu profitul de sare nu a depășit mii de ruble Armata și marina au absorbit până la milioane; aproximativ de mii de ruble s-au dus la toate celelalte cheltuieli Deficitul anual sa extins până la de mii de ruble, reprezentând % din bugetul de cheltuieli Lipsa veniturilor de până acum a fost compensată cumva de rămășițele anilor anteriori, pe care tezaurul le-a acumulat pentru orice eventualitate; dar acum par să fi fost epuizate Conform estimării pentru , deficitul prevăzut de jumătate de milion trebuia să fie acoperit de o taxă suplimentară de jumătate de

rublă (ruble pentru banii noștri) de la tribunalul fiscal: sub Petru, ca și înaintea lui, era obișnuit tip de credit intern - un împrumut fără dobândă și irevocabil; nu era alt fel, pentru că nimeni nu avea încredere în vistierie nici acasă, nici în străinătate Peter spera să prevină această dificultate în viitor printr-o nouă revizuire a forțelor de plată Până în prezent, impozitarea directă se baza pe recensământul gospodăriilor din Dar nu găsim în acte un rezultat complet monoton al acesteia: numărul gospodăriilor date cu referire la acesta variază între și mii gospodării; diferite impozite au fost distribuite pe un număr inegal de gospodării În orice caz, în decurs de prea treizeci de ani, vechiul recensământ avea dreptul să devină învechit și doar cancelaria rusă se putea încânta cu gândul că face afaceri, punându-i impozit direct în După ce a dat peste un astfel de deficit, Petru a ordonat să fie efectuat un nou recensământ în speranța fermă a unei creșteri de de ani a plătitorilor și a suferit o înfrângere financiară egală cu înfrângerea militară de lângă Narva: în , Senatul a calculat că recensământul a scos la iveală o scădere a populației impozabile cu aproape un sfert, deși Un studiu mai atent al datelor din cartea domnului Milyukov despre economia de stat a Rusiei sub conducerea lui Petru a atenuat acest calcul înspăimântător de exagerat al statisticilor oficiale de atunci, a redus declinul la / Vinovatul pentru această pustiire a țării a fost însuși Petru, care a scos sute de mii de oameni sănătoși din populația muncitoare cu truse de recrutare, zeci de mii de muncitori în ținute la șantiere navale, pe canale, la construirea unei noi capitale , și zeci de mii care au fugit undeva de povara managementului și taxelor sau ascunse de recensământ din cauza incapacității de a găsi interpreți conștiincioși Petru a înțeles economia forțelor poporului în felul său: cu cât sunt mai multe oi înțepate, cu atât mai multă lână ar trebui să dea turma de oi Noul recensământ al gospodăriilor din și a arătat doar o nouă scădere a populației impozitate; Senatul însuși în a mărturisit că numai în provincia Kazan, din , au murit de mii de gospodării, ceea ce se ridica la aproape o treime din populația impozabilă a provinciei conform recensământului din NOI TAXE; DEscoperitori și profitatori Dificultățile financiare au devenit deosebit de grave de la începutul Războiului din Nord Sub fratele mai mare al lui Petru, așa cum am văzut deja (cursul LI), impozitarea directă a fost redusă la două taxe de clasă: unul, numit bani yamsky și polonyanichny, a căzut asupra iobagilor, celălalt, streltsy, de multe ori mai greu, a fost pus pe restul a populatiei grele Ambele taxe din același salariu au fost percepute sub Petru Dar armata obișnuită și marina au cerut noi fonduri: s- au introdus noi taxe militare, dragon, recrut, navă, bani submarin; taxa de dragon pentru cumpărarea cailor de dragon, care a căzut și asupra clerului, ajungea la ruble din curtea rurală și până la ruble de la orășean cu banii noștri Desigur, nici impozitarea indirectă, folosită atât de laborios de deja bătrânii finanțatori moscoviți, nu a fost ocolită Dar pentru a dezvolta această sursă seducătoare, Peter a apelat la un mijloc fără precedent Până în acel moment, puterea de stat inspirată de sus era recunoscută ca forță creatoare și omnipotentă pământească a structurii statului Peter însuși pentru o lungă perioadă de timp, dacă nu până la sfârșitul vieții sale, a împărtășit această viziune educată asupra leagănului Kremlinului Dar nevoia l-a determinat să ceară ajutorul autorităților, un mijloc de adaptare - mintea rusă Modul de acțiune al reformatorului a trezit gândirea politică în societate, iar Petru a primit un răspuns recunoscător la apelul său O serie de informatori, cum erau numiți

atunci, sau publiciști, așa cum i-am numi noi, au apărut din diferite clase ale societății, de la fiul nobilului Saltykov, de la colonelul Yurlov, de la fiul lui Petrov, profesorul Zotov, la orăşeanului Muromţev şi ţăranului industrial Posoşkov Ei au interpretat în "proiectele" lor o mare varietate de subiecte, de la cele mai înalte probleme ale ordinii de stat până la măiestria frânghiei, despre care maestrul Maxim Mikulin i-a trimis o notă lui Petru, iar Pososhkov i-a prezentat lui Petru o carte întreagă, îndrăzneață și strălucitoare, deși scrisă în cărbune, o imagine a situației actuale din Rusia cu o mulțime de moduri de a o remedia Oamenii harnici, înclinați să se odihnească după muncă, nu vor uita că acest publicist a fost poate primul producător de cărți de joc din Rusia Mână în mână cu proiectoarele erau realizatori de profit sau fictive, uneori schimbând roluri și alteori combinând ambele titluri În ambele rânduri, puteți număra până la de nume, cu excepția celor care rămân necunoscute Peter a analizat cu atenție tot felul de proiecte și le-a răsplătit chiar și pe cele mai absurde, spunând: "Au lucrat pentru mine, au vrut bine pentru mine" Lucrătorii cu profit sunt o poziție specială, o instituție, un întreg departament financiar; datoria profitatorului, prin decret, "de a sta și repara profiturile suveranului", adică de a inventa noi surse de venit de stat Este de remarcat faptul că în cea mai mare parte au ieșit din iobagi: am văzut deja că printre numeroasele gospodării boierești erau oameni mai alfabetizați și mai deștepți decât stăpânii lor Majordomul boierului Șeremetev, Kurbatov, călătorind cu stăpânul său în străinătate, a aflat despre taxa de timbru inventată acolo cu puțin timp înainte; întorcându-se acasă, într-o scrisoare anonimă din , i-a propus lui Petru să introducă în Rusia hârtie "vultur", care la început aducea vistieriei, după știrile foarte exagerate ale prințului Kurakin, până la de mii de ruble pe an; în taxa de timbru a fost calculată pentru doar mii de ruble Pentru această invenție, el a fost făcut ceva ca directorul departamentului de comerț și industrie, apoi viceguvernatorul Arhangelsk și a murit în instanță sub acuzația de delapidare de stat Kurbatov, strămoșul profitatorilor, a fost urmat de toți iobagii boieri, Erșov, fostul viceguvernator al Moscovei, Nesterov, șeful fiscal, parcă inspectorul general, cel mai îndrăzneț acuzator al nobililor delapidari de fonduri publice și, în cele din urmă, el însuși prins în mită și pentru roți, apoi Varaksin, Yakovlev, Startsov, Akinshin și mulți, mulți alții Fiecare dintre acești bărbați fictivi a căutat noi obiecte de impozitare, articole plutitoare care scăpau de ochii trezoreriei și a inventat un nou impozit, direct sau indirect, pentru care s-a înființat imediat un birou special cu un inventator în frunte În același timp, elementele de venit scutite de impozite ale proprietarilor privați, terenuri și unități de pescuit, au fost fie selectate pentru suveran, fie transformate în proprietatea trezoreriei, de exemplu, pescuitul, fie au format un quitrent până la un sfert din venit , așa cum era cazul hanurilor și morilor, iar articolele de quitrent erau convertite într-o sumă exaltată Producătorii de profit și-au servit bine suveranul: taxe noi, ca dintr-o sită subțire, au căzut în capul plătitorilor ruși Începând din s-au introdus taxe una după alta: teren, măsurare și cântărire, chompey, pălărie și pantof - din gulere de branding, pălării și cizme, arc, de la taximetriști - o zecime din închiriere, plantat, cosit, piele - de la cal și piele de cal, albină, baie, moară - din hanuri, din case de închiriere, din colțuri închiriate, probațiune, spargere gheață, pivniță, adăpare, țeavă - de la sobe, haltă și haldă - de la nave plutitoare, din lemn de foc, din

vânzarea de comestibile, din pepeni verzi, castraveți, nuci și "tot felul de alte taxe mărunte", spune tabloul în încheiere Au apărut taxe greu de înțeles chiar și pentru plătitorul moscovit, suficient de extinse de procedurile de impozitare anterioare, sau care l-au revoltat direct Nu numai pământurile și meșteșugurile erau impozitate, ci și credințele religioase, nu numai proprietatea, ci și conștiința Despărțirea a fost tolerată, dar plătită cu un salariu dublu de impozite, ca un lux abia suportabil; în același mod, au fost plătite barba și mustața, cu care vechiul rus a combinat ideea chipului și asemănării lui Dumnezeu Printr-un decret din , barba era privită după moșie: nobil și clerical - de ruble (aproximativ de ruble pentru banii noștri), negustor de primă clasă - de ruble (aproximativ de ruble), comerț obișnuit - de ruble, servitori, funcționari , etc p - de ruble; un țăran din satul său purta gratis barba, dar la intrarea în oraș, precum și la plecare, plătea pentru ea copeck (aproximativ copeici) În , a fost instituită o taxă uniformă pentru barba pentru bărbații ortodocși și schismatici la de ruble Cu barbă, o uniformă de modă veche obligatorie se baza Cu rușine, ați citit decretul țarului dat personal Senatului în , care s-a gândit la ideea libertății de conștiință: cu cât de serios și de forțat poruncește "să confirme cu fermitate vechiul decret asupra bărbilor, ca să plătească de ruble pe an și pentru a se asigura că acești bărbați și despărțitori nu au, nu purtau o altă rochie, ca cea veche, și anume un zipun cu un atu lipit în picioare (guler), un ferezi și un singur rând cu un colier mincinos! De la bărbatul cu barbă, care a apărut la comandă nu în rochia specificată, nu au acceptat nicio cerere și, în plus, imediat, "fără a se elibera de comandă", au încasat din nou aceeași plată de de ruble, chiar dacă anual unul fusese deja plătit; insolvenții au fost trimiși în portul de muncă silnică Rogervik pentru a stabili o amendă; oricine vedea un barbat care nu imbraca o rochie desemnata putea sa il apuce si sa-l aduca la autoritati, pentru care primea jumatate din amenda si o rochie nespecificata in plus A sosit Profitarii au dat dovadă de o mare ingeniozitate Din lista de taxe inventate de ei, "profituri emise", cum spuneau atunci, vedem că au făcut un raid general asupra mireanului, în special asupra micului industriaș, artizan și muncitor În căutarea profiturilor statului, au ajuns la virtuozitate, până la pierderea bunului simț, au oferit taxe de la nașteri și căsătorii Taxa de căsătorie era impusă mordovienilor, cheremisilor, tătarilor și altor străini nebotezați; aceste "nunti nereligioase" se ocupau de colectiile biroului de miere al profitatorului Paramon Startsov, care inventa si colecta taxe de la toti apicultorii Trebuie să ne întrebăm cum proiectorii și producătorii de profit ar putea trece cu vederea taxa pe înmormântare Datoria de nuntă a fost deja inventată de vechea administrație rusă sub forma unui halat de mireasă și a unui jder de clocire și în sine este încă de înțeles: căsătoria este, până la urmă, un mic lux; dar a impune o datorie unui rus pentru hotărârea de a se naște și pentru a-i permite să moară fără taxe este o inconsecvență financiară, oricât de corectată de cler Pentru a colecta profituri, au fost înființate birouri de pește, băi, hanuri, miere și altele, subordonate biroului principal Izhers sub comanda guvernatorului Izhers, prințul Menshikov Prin urmare, aceste taxe au fost numite "papetărie" Erau considerați mărunți; dar altele sunt fleacuri mari: de exemplu, biroul de pește, potrivit prințului Kurakin, a strâns de mii pe an, biroul de miere - de mii fiecare, lipsă de importanță financiară și un efect negativ asupra stării de spirit a oamenilor Ambele neajunsuri sunt remarcate de Pososhkov După ce a enumerat unele dintre

aceste taxe, el observă cu amărăciune că aceste taxe mărunte de bazar nu pot umple vistieria, "și doar pentru oameni trâmbița (turbația, jena) este grozavă: este o colecție măruntă de cretă" Aceste colectări au crescut tensiunea fiscală și iritarea, hărțuiau nu doar severitatea unora dintre ele, ci și mai mult cu cifrele lor, care au trecut de , frământându-l pe plătitor la fiecare pas ca un ticălos enervant de iulie Treptat, aceste taxe au scăzut, acumulând restanțe; conform buletinului pentru anul , salariul lor este în general mai mic decât cifrele prințului Kurakin, cu excepția poate unei băi și nu există una cu un set complet de echipamente conform estimării, deci din salariul total de mii, s-au strâns doar mii Apropo, o barbă cu o rochie nemarcată s-a dovedit a fi unul dintre cei mai greșiți plătitori: din cele de ruble de copeici puse pe ea, a dat doar de ruble de copeici Acest lucru a forțat trezoreria să-și modereze cererile Conform decretului din , oamenii duma și negustorii de primă clasă trebuiau să plătească ( ) ruble din băile de acasă, nobilii de rând, negustorii și tot felul de plebei - câte rublă, țăranii - câte copeici Dar în categoria mijlocie, mulți oameni slabi, soldați, diaconi, prosvireni etc , nu și-au putut plăti băile nici din dreapta sub batog, iar un an mai târziu băile le-au fost trecute la un salariu țărănesc Pe buletinul din , Petru însuși a pus cruci peste unele dintre aceste taxe Munca producătorilor de profit este curioasă prin faptul că dezvăluie una dintre regulile de bază ale politicii financiare a lui Peter: cere imposibilul pentru a obține cât mai mare posibil ORDINUL DE MĂNĂSTIRE O sursă cu totul specială de venit a fost bogăția pământului a bisericii Nevoia militară a indicat această sursă înainte de desfășurarea activității profiterilor, deși în biroul lor existau câteva colecții care cădeau asupra instituțiilor bisericești După Narva, turnând multe clopote de biserică în tunuri, Petru, prin decret la decembrie , a luat mănăstirilor dispunerea veniturilor lor patrimoniale pentru aceasta sau sub pretextul că actualii călugări, contrar exemplului strămoșilor iar jurământul lor, să nu hrănească săracii cu ostenelile lor, dimpotrivă, ei mănâncă munca altora Colectarea veniturilor din moșiile monahale era în sarcina Monastyrsky Prikaz, o instituție judiciară și administrativă de stat pentru treburile neclericale a departamentului spiritual, care a apărut sub țarul Alexei în , închisă sub țarul Fiodor și restaurată în ; atunci îi erau subordonaţi oamenii şi moşiile patriarhilor şi episcopilor Ordinul dădea bani și daha de cereale din venitul monahal, egal pentru toți monahii, fără deosebire de rang, ruble și sferturi de pâine pe frate (de ruble pentru banii noștri) Restul au fost repartizați prin decret pomanilor și mănăstirilor mizerabile fără patrimonii; dar trezoreria a fost curățată de mii de - de ruble pe an, potrivit prințului Kurakin Abia în ultimul an al războiului suedez, Ordinul Monahal a fost subordonat Sfântului Sinod nou înființat, iar autoritățile bisericești au primit înapoi controlul asupra veniturilor lor patrimoniale Pregătită prin ajutor obligatoriu de la mănăstiri înstărite în vremuri grele ale statului, măsura lui Petru a pregătit, la rândul său, secularizarea imobilelor bisericii MONOPOLII Fostelor monopoluri de stat - gudron, potasiu, rubarbă, lipici etc , li s-au adăugat altele noi - sare, tutun, cretă, gudron, ulei de pește și un sicriu de stejar: în acest ultim lux al unui vechi rus bogat persoană a fost dusă de la vânzători la trezorerie, care a vândut-o de patru ori mai scump, iar apoi, atunci când bunurile selectate au fost vândute, astfel de sicrie au fost complet interzise Decretul din a dispus ca sarea să fie acceptată în vistierie în mod gratuit și vândută numai din vistierie la dublul prețului față de prețul contractului Dar acest

monopol, care dădea vistieriei % din profituri, era atât de prost organizat încât l-a revoltat chiar și pe credinciosul Pososkov, care a cerut vânzarea gratuită a sării: în sate, după el, sarea devenea atât de rară și scumpă încât uneori au plătit mai mult de o rublă pe pud, iar la Moscova, la un preț contractual, un pud nu costa mai mult de de copeici; mulți au mâncat fără sare, fără pumnale și au murit Iar pasiunile umane au devenit un articol profitabil: cărțile, zarurile, șahul și alte instrumente de cânt, precum tutunul și vodca, au devenit monopoluri și au fost exploatate "După ce ați plătit o taxă, puteți juca liber", remarcă un contemporan Primul an fiscal a dat mii de ruble O sursă semnificativă de venit a fost alterarea, mai exact, falsificarea oficială - monede Înainte de Petru, aveam monede mici de argint, copeici și jumătate de copeici, numite bani Au fost formați în unități de numărare: altyns (copeici), grivne, cincizeci de dolari, jumătate de cincizeci de dolari și ruble Mai mult, erau atât de puține monede mici de argint încât în unele locuri erau folosite bucăți de piele pentru monedă Din , au început să emită atât monede mici - de cupru, cât și mari - de argint, acestea din urmă cu numele fostelor unități de numărare, scăzând treptat greutatea și finețea acesteia și introducând un element de credit în circulația monetară Pe atunci, deja ne uitam la creditul de stat cu aspectul patriotic și îndrăzneț al finanțatorilor moderni Pososkov, de exemplu, este destul de sigur că în Rusia, nu ca în alte state, cursul de schimb al banilor depinde numai de voința suveranului, care doar comandă ca un ban să fie o grivnă - și va deveni o grivnă Un fictiv a sugerat chiar o înșelăciune directă pentru acoperirea cheltuielilor militare: a sfătuit, după ce a depreciat o monedă cu %, să o păstreze în cel mai profund secret, ceea ce, "fără să deranjeze pe nimeni", ar putea împiedica exportul monedei în străinătate Dar piața nu a fost atât de loială și ingenuă La sfârșitul domniei, șantierele bănești au dat trezoreriei un profit de până la de mii (mai mult de milioane pentru banii noștri) Dar era un profit imaginar, treierat secară pe cap: cursul a scăzut, mărfurile au crescut în preț; în comparație cu prețul cerealelor, o copecă de argint la sfârșitul domniei lui Petru era aproape jumătate din prețul anilor și era egală cu aproximativ copeici astăzi, în timp ce Alekseevskaya costa - dintre noi SERVICIU PERNE O răsturnare radicală a avut loc sub impozitarea directă a lui Petru "Numărul curții" a devenit de mult o bază fără valoare pentru impozitare, iar noua cancelarie a lui Petru l-a stricat și mai mult A fost nerentabilă repartizarea impozitelor conform recensămintelor din și , care au arătat o scădere mare a gospodăriilor față de recensământul din Statisticile guvernamentale, protejând interesul guvernului, au venit cu o combinație ingenioasă: ca bază pentru noua diviziune provincială din , ea a pus lista numărului gospodăriei, întocmită în funcție de recensăminte din diferiți ani, alegând numere potrivite din recensămintele anterioare Rezultatul a fost strălucitor: numărul gospodăriilor de proiect, care, conform recensământului din , nu depășea , acum, după o scădere de două ori atestată, a depășit chiar și fără gospodării din oraș Această prostie statistică a biroului de atunci a lipsit impozitarea gospodăriei de orice sens practic și a obligat să caute o altă unitate salarială și recensămintele din și s-a semnalat direct, dezvăluind un fenomen curios, elucidat în cartea sus-menționată a domnului Milyukov: scăderea gospodăriilor a continuat pe alocuri concomitent cu creșterea populației Compoziția medie a instanței fiscale s-a condensat și a ajuns la cinci suflete și jumătate de bărbați în loc de cele trei sau patru obișnuite Odată cu o impozitare gospodărească a dispărut această

majorare pentru vistierie: a rămas să treacă la capitulare Ideea unei taxe universale a apărut în mintea financiară a Moscovei încă de pe vremea prințului Sof'in, prințul Golitsyn Publiciștii lui Peter nu au venit, de asemenea, cu nimic mai deștept decât un șef bărbat: cu această unitate salarială, ei sperau să elimine denivelarea ruinantă a impozitării gospodăriei Din acest punct de vedere, Nesterov a susținut o taxă de cap în interesul egalizării impozitării șefului fiscal Nesterov încă din ; în spatele lui, alții au scris despre beneficiile transferului impozitelor de la instanțe "la persoane", sau la familii Petru a fost, se pare, destul de indiferent la dezvoltarea economică și juridică a unui nou sistem de impozitare; era mai interesat de latura de comisar a problemei - indemnizația armatei și marinei Nu înțelegea problema coordonării cheltuielilor militare cu forțele de plată ale poporului Îl privea pe plătitorul rus cu cei mai veseli ochi, asumându-și în el o rezervă inepuizabilă de tot felul de taxe fiscale Proiectorii și făcătorii de bani i-au scris că "subiecții săi de jos" erau împovărați serios și, dacă ar fi împovărați mai mult, pământul va rămâne fără oameni, iar în a scris Senatului din Franța că "se poate găsi bani pentru oameni chiar și fără o povară mare"; va fi nevoie de bani - să se adauge temporar taxe la tot felul de meșteșuguri, să se introducă "capitalismul în orașe și altele de genul acesta, din care să nu fie nicio ruină pentru stat", și unde se va declara delapidarea, "ca să existe o inchiziție și o execuție imediată" Fără să se gândească la avantajele sau inconvenientele comparative ale diferitelor unități salariale: instanță, familie, muncitor, suflet, lăsând acest lucru în seama Senatului, Petru a văzut în problema fiscală doar două subiecte: soldatul care trebuie întreținut și țăranul care trebuie să întrețină soldatul În noiembrie , în timp ce se afla în Senat, Petru însuși a scris un decret, prezentat în acel stil de zbor care a cedat doar instinctului exegetic experimentat al senatorilor: ce va fi mai convenabil, un soldat și dragoni și un ofițer în alte grade decât generali, aplicandu-se la impozitele curente, pentru ca asa cum trebuie, vor fi scutiti de toate celelalte taxe si munca Deci, toate impozitele directe trebuiau să fie înlocuite cu una militară, fie prin impozit pe gospodărie sau prin vot, la fel sau încă nu a fost decis; acest impozit era distribuit țăranilor prin calcularea costului întreținerii unui soldat, dragon și ofițer Câteva zile mai târziu, era de preferat să se împartă după suflete, "persoanele muncitoare", iar Senatul, interpretând decretul lui Petru, la noiembrie a ordonat să enumere întreaga populație masculină arabilă rurală, toate "neocolind de la vechiul până la ultimul copil" Știm deja cât de încet și cu ce dificultăți s-a realizat recensământul cu verificarea și revizuirea lui Din ea s-au păstrat mai multe rezultate din vremuri diferite, printre care este dificil de sortat: numărul de suflete după ele variază între și aproape milioane S-a păstrat estimarea Senatului a impozitului electoral pentru anul , la care, în , Colegiul Camerei, prin decret al Consiliului Suprem Privat, a adăugat o listă a încasărilor efective ale impozitului electoral pentru anul estimat cu desemnarea de restanțe pe provincii Adoptat în ghidul pentru cantonarea regimentelor și pentru contabilitatea fiscală în , devizul Senatului cu pictura adăugată reprezintă o imagine verificată a sistemului pe cap de locuitor pentru primul an de funcționare și pentru ultimul an de viață al creatorul său, fără schimbările pe care le-a suferit la scurt timp după moartea sa Conform acestei liste, populația totală impozabilă este de de suflete, inclusiv urbane Salariul pe cap de locuitor a fost stabilit în legătură cu cursul recensământului: calculat la început în valoare de

de copeici, apoi a coborât la de copeici; pentru a egaliza în greutăți toate sufletele țăranilor de stat, în schimbul plăților către proprietari, s-a pus o taxă suplimentară de grivne; locuitorii din mediul urban impozabil plăteau rublă copeici pe suflet VALOAREA TAXEI DE SONDAJ Acest impozit, "pernă", cu unitatea ei de salariu, suflet de revizie, i-a stânjenit pe mulți Chiar și un apărător înflăcărat al reformatorului precum Posoșkov nu vede nicio utilitate în el și refuză să-l înțeleagă, "înainte ca sufletul să fie un lucru intangibil și de neînțeles cu mintea și nu are preț: lucrurile întemeiate trebuie evaluate", proprietatea pământului Posoșkov a privit chestiunea dintr-un punct de vedere economic național, complet străin lui Petru în această chestiune Nu există suflete în economia națională, ci doar capital și mâini de lucru; adevărații plătitori ar putea fi, desigur, doar muncitori, și nu bătrâni și bebeluși Petru avea la îndemână un eșantion gata făcut pentru impozitarea forței de muncă: acesta este impozitul țăranului baltic, sau impozitul, în care se numărau muncitori de la la de ani Petru nu s-a gândit la impozitarea rațională, ci la venitul fără impozite Cu interpretii și conceptele financiare pe care le avea, niciun sistem rațional de impozitare nu putea avea succes Cu imposibilitatea înregistrării complicate a forțelor productive, a rămas un simplu calcul aritmetic al numerarului vii al sexului masculin, fără a ocoli copiii născuți ieri Sufletul auditului era o astfel de unitate de decontare, repartizare a salariului, pur fictivă Nu era o chestiune de politică economică națională, nici măcar financiară, ci pur și simplu de contabilitatea fiscală a Colegiului de Cameră pentru departamentul de încasări de salarii Era la latitudinea plătitorilor înșiși să investească sensul vieții în această ficțiune și l-au investit în timp Sub sufletul de audit au început să înțeleagă o anumită măsură a forței de muncă și a mijloacelor aplicate de o persoană impozabilă terenului sau comerțului impozabil corespunzător, cu o cotă din impozitul de stat care li se datorează conform repartizării În acest sens, țăranul vorbește de jumătate, de un sfert, de o opta din suflet, fără să se gândească la ceartă cu psihologia Taxa electorală a fost succesorul impozitului pe gospodărie, care a fost distribuit și sub Petru conform recensământului învechit din Ficțiunea fiscală, care a durat până în zilele noastre, nu putea trece fără urmă pentru conștiința oamenilor Timp de două secole, contribuabilul a rămas nedumerit cu privire la ce și din ce, de fapt, plătește Posoșkov scrie că nici măcar domnii nobilimii nu înțelegeau ce este o curte țărănească ca unitate de plată: unii numărau curțile de la porți, în timp ce alții de la colibe, fără să se gândească că curtea țărănească era o "posedare de pământ", o teren Sufletul auditului era chiar mai de neînțeles decât curtea fiscală și, oricât de complicate interpretări le-au făcut oamenii în astfel de instituții financiare, rămânea întrebarea de ce oamenii ordonați au venit cu astfel de plătitori care nu se puteau plăti singuri Datoria de stat s-a transformat într-o cerere capricioasă a autorităților Statul, blocat de birou, s-a îndepărtat de oameni, ca ceva special, străin pentru ei: o școală proastă pentru a insufla simțul datoriei de stat în popor, iar sufletele moarte ale lui Cicikov au fost un epilog binemeritat al acestui "spiritual" prejudiciul exigențelor spirituale", întrucât taxa electorală a fost definită otrăvitor de același Posoșkov Implementarea reformei fiscale a lui Peter a întărit această impresie În justificarea impozitului electoral, s-a propus un dublu scop: egalizarea subiecților în plățile statului și creșterea veniturilor statului fără a împovăra poporul Dar decretele cu privire la impozitul electoral de la țărani nu explicau care este

sufletul de revizuire - dacă era doar o unitate de numărare sau o unitate de amenajare; doar decretul din privind impozitul de la orăşeni explica: "Şi ei alcătuiesc între ei cetăţi după averea lor" De la populația rurală, pe cap de locuitor se percepea după semnificația exactă a numelui său: nu era calculat doar în estimări după numărul de suflete, dar în timpul colectării era așezat direct după suflete, și nu după la muncitori Au fost plângeri despre "agravarea și inegalitatea în rândul oamenilor", că un țăran slab cu fii mici ar trebui să plătească de două ori mai mult decât unul bogat cu un fiu Taxa monotonă de egalizare a crescut de fapt inegalitatea naturală a componenței familiei și a averilor Este dificil de determinat gravitatea taxei de votare în comparație cu impozitul pe gospodărie din cauza incomensurabilității acestor unități salariale și a lipsei de date Se poate crede că Manstein, care și-a amintit și a auzit multe despre ultimii ani ai lui Peter, a transmis în însemnările sale părerea contemporanilor săi despre taxa de votare, scriind că Peter a fost obligat să colecteze o taxă dublă împotriva celui dintâi Aceasta este o concluzie luată cu ochii, și nu prin calcul exact Impozitul pe gospodărie era extrem de divers pe localităţi şi categorii de plătitori Curțile orașelor și palatelor erau mărginite puternic de curți tăiate în negru și biserici, iar acestea erau mai grele decât cele ale proprietarilor În plus, gospodăriile omogene din diferite regiuni au plătit diferit: în provincia Kazan, o medie de de copeici au căzut pe gospodăria proprietarului terenului, iar în Kiev - rublă de copeici Această aparentă disparitate digitală a egalat parțial diferența dintre condițiile economice locale Pierderea uriașă a gospodăriilor, relevată de recensământul din în provinciile centrale și nordice, a distrus orice nivelare Acolo, odată cu continuarea impozitării gospodăriilor conform recensământului din , gospodăriile supraviețuitoare au fost nevoite să plătească aproape de două ori, plătind pentru gospodăriile goale, iar în provinciile Kiev, Kazan, Astrakhan și Siberia, unde s-a înregistrat o creștere a gospodăriilor, plățile gospodăriei scăzut În condiții atât de complexe și chiar confuze, taxa de sondaj a răspuns diferit diferiților plătitori: în general, a crescut impozitul direct, dar pentru unii doar cu un procent insensibil, iar pentru alții de două ori, de trei ori sau chiar mai mult Impozitul mediu pe gospodărie pe o gospodărie țărănească din trei provincii Arhangelsk, Kazan și Kiev, în jurul anului , a depășit semnificativ jumătate din taxa de vot din gospodăria țărănească medie de persoane (și x = copeici) Țăranii moșieri deja cei mai săraci au suferit cel mai mult O taxă directă pe gospodărie i-a scutit de îndatoririle lor grele de domnie Taxa de vot a căzut asupra lor în aceeași sumă cu țăranii de palat și biserici mai bine așezați, crescând de trei ori și pe alocuri chiar de patru ori plățile lor salariale Justiția cerea ca proprietarii de pământ să-și reducă proporțional cotizațiile de la țărani, iar acest lucru, se pare, era așteptat de guvern În interesul egalizării, s-a propus să se impună o plată suplimentară pe lângă impozitul general de cap asupra țăranilor de stat, liberă de cerințele stăpânului, aplicându-se "cum vor primi moșierii de la țăranii lor sau în alt mod, întrucât este mai mult convenabil și fără jenă pentru oameni " Această taxă suplimentară a fost calculată la de copeici Dar proprietarii nici nu s-au gândit să se mulțumească cu vreo grivne Dimpotrivă, costurile crescute ale serviciului și plata taxelor de stat, care au căzut asupra oamenilor din curte fără venituri, proprietarii de pământ s-au mutat complet și chiar în exces la țăranii lor și au ridicat țăranul la o înălțime nerezonabilă, profitând de absența o rată legală de renunțare: în epoca

revizuirii, potrivit lui Pososhkov, "ruble pentru sau mai puțin" au părăsit gospodăria țărănească, iar rezidentul din Brunswick Weber, care în timpul șederii sale în Rusia (-) a strâns informații bune despre situația ei , în notele sale (Das veranderte Russland), notează că un țăran rar plătește unui proprietar de pământ mai mult de - ruble un quitrent; în consecință, un țăran care a plătit aproximativ ruble nu era rar Luând doar ruble cu ceva (de ruble din banii noștri) per gospodărie, constatăm că, cu o gospodărie de pe cap de locuitor, renunțarea proprietarului era de două ori mai mare decât taxa de vot și era de aproape cinci ori mai mare decât de copeici, cuantumul normal al cotizaţiei proprietarului conform decretului Nu se poate decât să se întrebe de unde au venit banii de la țărani pentru astfel de plăți, dat fiind spațiul înghesuit de atunci pentru câștigurile bănești ale țăranilor, cel puțin jumătate dintre aceștia erau acoperiți cu pâine sau cu muncă Aceasta înseamnă că taxa electorală, netezind vechile nereguli fiscale, a consolidat sau a introdus altele noi, a adus diferitele niveluri locale și de clasă de impozitare apărute din viață într-o singură măsură schematică, întocmită birocratic, în general, a agravat semnificativ povara impozitării directe și, astfel, nu și-au atins niciunul dintre scopurile lor - nici egalizarea plăților guvernamentale, nici creșterea veniturilor trezoreriei fără a împovăra poporul Există, de asemenea, dovezi oficiale și, în plus, foarte vii ale eșecului în atingerea acestui ultim obiectiv În declarația menționată a Colegiului de Cameră din citim că în anul nu s-au încasat mii pe cap de locuitor, iar aceasta reprezintă % din totalul impozitului pe cap de locuitor conform estimării acelui an Colegiul de Cameră a atașat la declarația sa următoarea notă plângătoare: "Și despre restanțele mai sus descrise la Colegiul de Cameră, guvernanții și viceguvernatorii, și voievozii, și camerarii și comisarii zemstvi anunță cu procese-verbale și rapoarte: pe cei decapitați banii pentru salarii trebuie strânși în totalitate în nici un fel imposibil, și anume din cauza sărăciei nesfârșite a țăranilor și a penuriei de cereale și a excluderii din carnetele de salarii scrise de două ori și de trei ori și în spatele golului existent și a ruinei incendiului și pentru morți și fugari fără urmă și pentru cei recrutați și pentru bătrâni și infirmi și orfani și orfani minori și fără adăpost bob din copiii neasfaltați ai soldaților Acesta este, parcă, un certificat postum eliberat lui Peter pentru o taxă electorală de către principala sa instituție financiară BUGET În alte taxe, salarii și non-salarie s-au repetat aceleași fenomene: pretenții exagerate ale trezoreriei, inspirate de nevoie și prejudecăți, de parcă banii se găsesc mereu, iar răspunsul tăcut al plătitorului este un deficit uriaș Factorii de profit au fost zeloși în a inventa diverse taxe și rechiziții din meșteșuguri și pământuri, iar salariile impozitelor din această categorie de la aproximativ , milioane în primii ani ai secolului au fost ridicate în la aproape , milioane, dar încasările, chiar și după deducerea bustului, a dat un deficit de jumătate de milion, aproape % față de estimare Succesele financiare obținute de Petru se deschid din ultimul său buget de venituri pe anul , care era alcătuit din impozitul electoral, care a început să fie încasat în acel an, și din alte taxe, vamă, taverne, comerț etc Din bugetul de cheltuieli , voi da doar articolul principal - cheltuielile militare Suflete de revizuire: Oameni servi - % țărani de stat - % Posad oameni - % Din ei pe cap de locuitor (de la k) ruble Alte venituri ruble ruble Cheltuieli militare: Pentru armata terestră (din capitație) ruble Către flotă ruble REZULTATELE REFORMEI FINANCIARE Aceste cifre incomplete, minime

ale documentelor din dau, însă, câteva rezultate expresive ale reformei financiare; în declarațiile din anii următori, cifrele cresc, dar proporțiile se schimbă puțin Legătura acestei reforme cu armata ca motor se evidențiază puternic: cheltuielile cu armată și marină ajung la % din totalul veniturilor estimate, iar în raport cu veniturile efective ale acelui an se ridică la , % Armata a început să coste țara mult mai mult decât costa în urmă cu de ani, când mai puțin de jumătate din venitul de atunci i-a mers Mai departe, venitul estimat din era de aproape trei ori mai mare decât cel din anul deficitar din Acest succes a fost obținut prin impozitul electoral, care a majorat veniturile salariale ale trezoreriei cu peste milioane Dar chiar în primul an, conform picturii camerale-colegie pe care am menționat-o, capitația a dat un deficit de mii Aceasta înseamnă că lupta de ani cu deficitul din de % din cheltuieli s-a încheiat cu un deficit de % din salariul pe cap de locuitor, adică un prejudiciu semnificativ adus însăși armei luptei În al treilea rând, până la sfârșitul domniei sale, Petru era de ori și jumătate mai bogat decât fratele său mai mare: a schimbat bugetele din și cu banii noștri, constatăm că primul s-a extins până la de milioane, iar al doilea - până la Dar Peter s-a îmbogățit cu o întorsătură bruscă a sistemului fiscal: impozitul pe sondaj a înclinat impozitul în cealaltă direcție Înainte de aceasta, impozitele directe erau inferioare impozitelor indirecte (sfârșitul cursului LI) Preocupările intensificate ale lui Peter cu privire la dezvoltarea comerțului și a industriei, cifra de afaceri economică națională a dat speranță pentru o creștere suplimentară a impozitelor indirecte S-a întâmplat altceva: pe cap de locuitor a câștigat un avantaj decisiv, ajungând la % din venitul estimat Aceasta înseamnă că, cu un deficit de capital și cifra de afaceri disponibilă pentru impozitare, a fost necesar să se împovăreze aceeași forță de muncă goală de oameni de rând, aceleași "persoane muncitoare", deja suficient de împovărate, și în această direcție să se ajungă la o limită de netrecut Între timp, observatorii proprii și străini au derivat din starea de lucruri impresia că, odată cu vastitatea statului și cu bogăția sa naturală, țarul, fără a împovăra poporul, ar fi putut primi mult mai multe venituri Petru însuși a gândit la fel; cel puțin în regulamentele Colegiului de Camere din se exprima o idee originală sau împrumutată că "nu există în lume stat care să nu poată suporta povara impusă, dacă, totuși, egalitatea și demnitatea în impozite și cheltuieli vor fi examinat " OBSTACELE REFORMEI Ghinionul lui Peter a fost că nu a putut găsi mijloacele pentru a-și crea acest lucru necesar succesului dacă Aceiași observatori spun în unanimitate că Petru avea doi dușmani ai vistieriei și ai binelui comun, cărora nu le păsa de niciun adevăr și egalitate, dar care erau mai puternici decât mâna grea și fără milă regală: acesta este un nobil și un funcționar, ambii de ei - crearea aceleiași puteri, pe care au servit-o atât de rău Despre nobili, acești observatori scriu că nimic din lume nu-i ocupă atât de mult decât să-și pese cât mai mult să-și elibereze țăranii de îndatoririle de stat - nu pentru a-i ușura pe țărani, ci pentru a-și spori propriile venituri, iar aici nu disprețuiesc nimic mijloace Oficialii sunt prezentați ca adevărați virtuozi ai meseriei lor Mijloacele de mită sunt incalculabile și la fel de greu de explorat pe cât este de a epuiza marea, în cuvintele rezidentului Weber Landrații aleși din nobilime, guvernatorii de birouri și angajații obișnuiți de birou cărora li s-a încredințat colectarea taxelor au fost deosebit de izbitori: acești oameni, după același Weber, nu pot fi priviți altfel decât păsările de pradă care își privesc pozițiile drept drept să-i sugă pe ţărani până la oase şi

pe ruina lor să le construiască bunăstarea Scribul, care, la preluarea funcției, abia avea cu ce să-și acopere trupul, la vârsta de - ani, primind - de ruble pe an de salariu din banii noștri, a împrăștiat raionul țărănesc din subordinea lui, dar a construit repede el însuși o casă de piatră Așa sunt părerile străinilor zguduiți și cu prejudecăți Dar chiar și în opinia lui Posoșkov, care a îndurat totul, judecătorii și grefierii săi contemporani sunt mai răi decât hoții și tâlharii pe care îi îngăduie Poporul rus, versat în întorsături birocratice, a calculat în mod serios sau în glumă atunci că din cele de ruble impozabile adunate, doar vor merge la vistieria țarului, iar restul ar fi împărțit între funcționari pentru munca lor Observatorii proprii și ai altora, minunându-se de măreția faptelor reformatorului, au rămas uimiți de întinderile întinse de pământ roditor necultivat, de multitudinea de pustii, cultivate cumva, la întâmplare, neintroduse în circulația economică națională normală Oamenii care s-au gândit la motivele acestei neglijeri au explicat-o, în primul rând, prin declinul poporului dintr-un război lung, iar apoi prin asuprirea funcționarilor și a nobililor, care au descurajat oamenii de rând de la orice dorință de a pune mâna pe ceva: asuprirea spiritului rezultată din sclavie, conform căreia Weber, însă, a întunecat fiecare simț al țăranului într-o asemenea măsură, încât a încetat să-și înțeleagă propriul beneficiu și se gândește doar la subzistența sa zilnică slabă În politica sa financiară, Peter era ca un șofer care își conduce calul slăbit din toată puterea, trăgând în același timp frâiele mai strâns Dar poate cea mai mare piedică pentru sufletul său a fost pusă de Peter însuși Oricât de grea era această taxă în comparație cu gospodăria, nu părea excesivă Cu o gospodărie țărănească de patru persoane, care atunci era considerată medie sau normală, capitația nu depășea ruble, după cum am văzut Posoșkov, care era atât de indignat de impozitul pe cap de locuitor, a insistat asupra unui impozit pe teren de la casă la casă, admite că este posibil să se pună - ruble pe o gospodărie țărănească plină cu o alocare de zecimi de tot felul de rechiziții Dar aici se compară doar plățile bănești, care, la impozitarea gospodăriei, nu se limitau deloc la povara salarială: și mai grele erau îndatoririle naturale și rechizițiile de urgență asociate acestora, care în timpul războiului cădeau ca zăpada pe cap Cât a costat o clădire din Sankt Petersburg fără fund! Aproape de la an la an, mii de muncitori și zeci, chiar sute de mii de ruble pentru întreținerea lor au fost așezate în provincii pentru a construi piramide egiptene pe mlaștinile Neva Din când în când se cerea de la țăranii și curțile, pentru care aceiași țărani plăteau, pâine, cai, taximetriști, granturi și bani de ajutor pentru echipament și aprovizionarea oamenilor și cailor solicitați Aceste taxe suplimentare au dus la faptul că în alte provincii exista o restanță de o treime întreagă din salariu și a fost stabilită în funcție de numărul de gospodării sub forma unui nou impozit în exces Un mare proprietar de pământ, prințul Kurakin, în autobiografia sa pentru , calculează că "în general, prea ruble pe an convergeau din fiecare gospodărie țărănească" Rechizițiile anuale pe termen lung de până la - de ruble din curte pe banii noștri ar fi părut incredibile dacă nu ar fi fost asistate de plătitorul responsabil însuși Taxa electorală, introdusă la sfârșitul războiului din Suedia, trebuia să fie o scutire semnificativă de povara fiscală din anii de război, înlocuind toate impozitele directe anterioare Deficitul uriaș care a apărut chiar în primul an de colectare a acestei taxe a scos la iveală epuizarea fiscală extremă a muncii oamenilor Peter nu a lăsat în urmă un ban din datorii de stat, deși un crescător care fusese în

străinătate ia oferit să emită semne de credit pentru milioane de ruble, nu cele de hârtie, ci cele de lemn - pentru putere În , Peter a decis să apeleze la faimosul și eșuat escroc bancar John Law cu o propunere de a înființa o companie comercială în Rusia în condiții atractive și i-a cerut doar un milion de ruble pentru asta pentru trezoreria sa Cazul nu a avut loc Declinul forțelor morale și plătitoare suprasolicitate ale poporului a meritat un împrumut mare și cu greu ar fi dat roade dacă Petru ar fi cucerit nu numai Ingria și Livonia, ci toată Suedia, chiar și cinci suedezi Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul TRANSFORMAREA CONTROLULUI ORDIN DE STUDIU BOYAR DUMA SI ORDINE REFORMA DIN VOYODE TOVARESI PRIMARIA MOSCVA SI KURBATOV PREGĂTIREA REFORMEI PROVINCIALE DIVIZIUNEA PROVINCIALA CONDUCEREA PROVINCIALA EŞECUL REFORMEI PROVINCIALE INFIINTAREA SENATULUI ORIGINEA ŞI ÎNsemnificaţia SENATULUI FISCAL SANDURI ORDIN DE STUDIU Transformarea managementului este poate cea mai ostentativă, fațadă a activității transformatoare a lui Peter; căci a apreciat mai ales de bunăvoie toată această activitate Dar, în același timp, au ținut cont nu atât de procesul lent și dificil de restructurare a instituțiilor guvernamentale, cât de sistemul lor în finalul final, dat lor până la sfârșitul domniei Reforma administrativă a avut un scop pregătitor - crearea condițiilor generale pentru implementarea cu succes a reformelor rămase; dar conducerea a primit un cadru potrivit când principalele reforme, militare și parțial financiare, erau deja în plină desfășurare Este necesar să vedem cum s-a reflectat această discordie între mijloace și scopuri în cursul întregii activități reformatoare Trăsăturile obișnuite ale întregii reforme a lui Petru, parțialitatea ei, lipsa de vizibilitate a întregului plan și dependența de cerințele în schimbare ale momentului actual fac mai ales dificilă studierea schimbărilor de guvernare făcute sub Petru La trecerea în revistă a acestora cronologic, firul muncii transformatoare scapă de sub control, în timp ce o trecere în revistă sistematică introduce în ea o regularitate pe care nu a mai primit-o de mult Cu toate acestea, în interesul unui studiu precis, este mai sigur să urmărești tranzițiile neregulate ale lui Petru de la o sferă de guvernare la alta decât să-și urmeze propria gândire înclinată către sistem Vom suporta o impresie vaga, dar o corectam la finalul revizuirii, privind inapoi la subiectul studiat, si apoi chemam in ajutor schemele de drept de stat, impartind de obicei guvernarea in central si local, cu subdiviziuni ramificate ale ambelor Însuși cursul problemei face posibilă începerea revizuirii, așa cum trebuie, de la administrația centrală BOYAR DUMA SI ORDINE De la căderea Prințesei Sofia timp de aproape douăzeci de ani, până la reforma provincială din , în cei mai grei ani, când s-au pregătit măsurile cele mai drastice - militare, industriale, financiare, nu vedem schimbări radicale nici la nivel central, nici în administrația regională: vechile instituții funcționează și acționează ca în modul vechi În centru, Duma boierească gestionează treburile în prezența suveranului, mai des fără el; numai că acum boierii nu "stă în vârf la treburi", cum se spunea ei, ci "se adună la conzil" Vechile ordine de la Moscova sunt de obicei combinate sau împărțite sub denumiri noi și li se atașează altele noi pentru cazuri noi, formate pe modelul celor anterioare: Preobrazhensky pentru Garzi și pentru afacerile poliției secrete Amiraalitate pentru flotă Marina militară pentru marinari angajați aduși din străinătate Dar, prin vechile forme de guvernare în declin, tendințele și-au făcut drum, dacă nu complet nou, atunci cu o vigoare reînnoită Tripla luptă dintre partidele de curte, întemeiată de

diverse regine, clasele conducătoare, boierii slăbit împotriva inovațiilor inferioare, tendințele politice, occidentalizatorii împotriva vechilor timpuri, a lărgit drumul dominației indivizilor în defavoarea instituțiilor În regența țariței Natalia, fratele ei Leo, șeful ordinului Posolsky, o persoană complet goală, era subordonat tuturor miniștrilor, cu excepția lui T Streshnev, ministrul afacerilor militare și interne, și a prințului B Golitsyn, care, stând în ordinul Kazan, după cuvintele prințului B Kurakin, a condus întreaga regiune Volga "la fel de absolut ca și cum ar fi un suveran", și a ruinat toată această regiune Sub boierii temporari din Duma, "erau doar ochelari" Plecând în străinătate în , Petru a ordonat tuturor boierilor și șefilor de ordine să vină la conducătorul ordinului Preobrazhensky, prințul F Romodanovski și "să sfătuiască când vrea" Acest "tiran rău, beat toată ziua", după spusele prințului Kurakin, "un om sărac în mintea lui, dar mare în domnia sa", potrivit lui Kurbatov, învestit cu puteri de urgență pentru căutări politice, a devenit șef de cabinet , președintele Dumei, deși nu avea grad de duma, era doar un administrator Vechea formulă legislativă "suveranul a indicat și boierii au fost condamnați" putea fi acum înlocuită cu alta: au indicat T Streșnev sau principele F Romodanovsky, iar boierii au tăcut O altă tendință, sau mai bine zis, nevoia s-a reflectat chiar în departamentul guvernamental al Dumei Boierești Hărțuit la fiecare pas de noi cheltuieli, Peter a vrut să-și cunoască în fiecare minut numerarul, dispersat după numeroase comenzi În acest scop, în , a fost restabilit Ordinul de Numărătoare, sau Oficiul Apropiat Acesta este un organism de control de stat: aici toate comenzile erau obligate să livreze declarații săptămânale și anuale despre veniturile și cheltuielile lor, despre oamenii și clădirile pe care le administrează etc Acest birou, conform rapoartelor comenzilor, a compilat veniturile consolidate și declarațiile de cheltuieli, dintre care un număr pentru - , atașate cărții domnului Milyukov, oferă material foarte abundent pentru studierea economiei de stat sub Petru Dar Duma însăși s-a concentrat foarte mult asupra statului, în special asupra economiei militare, când Petru a preluat operațiunile militare și politica externă sub controlul său direct Datorită afinității afacerilor, camera de control a devenit propriul birou și locul obișnuit de întâlnire pentru Duma boierească Așa că s-au schimbat treptat componența, gama treburilor și natura activităților consiliului boieresc Acest sfat, alcătuit inițial din oameni bine născuți, acum, odată cu destrămarea boierilor, a încetat să mai fie boieri, s-a transformat într-un comitet apropiat cu o alcătuire genealogică prăbușită și cu alt sens Duma boierească era obișnuită să acționeze sub suveran și împreună cu el, sub președinția sa și, ca tovarăș de guvernământ inseparabil, avea semnificație legislativă Acum, acţionând fără suveranul, care era plecat din când în când, ea putea să-şi păstreze doar semnificaţia administrativă, soluţionând treburile curente din ordine, precum şi elaborarea şi implementarea practic a instrucţiunilor speciale date în grabă ale suveranului pentru managementul intern Petru însuși a insistat ca boierii, în lipsa lui, să acționeze independent, fără să-i ceară de departe decizia asupra vreunei chestiuni Dar o asemenea separare a consiliului și a președintelui său suprem a provocat necesitatea stabilirii ordinii de răspundere a primului față de cel din urmă, ceea ce nu era necesar în acțiunea lor comună În , s-a poruncit consiliului boieresc să țină procese-verbale ale ședințelor, care vor fi cu siguranță semnate de toți membrii săi, "și fără aceasta nu s-ar stabili nicio treabă, căci orice nebunie se va dezvălui prin aceasta", confirma impresionant

prescripția , care nu a păcătuit cu un exces de respect pentru consilierii de stat, chemat să facă lucruri atât de importante REFORMA Camera de Control, devenită cancelaria Dumei Boierești, iar această Dumă, care s-a transformat într-un consiliu administrativ și executiv boieresc înghesuit și foarte puțin boieresc, și chiar "cancelaria" miniștrilor pentru afaceri militare, au servit drept indicatori expresivi ai direcției în care ar merge reforma administrativă: motoarele sale, evident, vor deveni armata obișnuită și marina, iar vistieria militară va fi scopul mișcării Primul pas în această direcție a fost încercarea de a folosi autoguvernarea locală ca instrument fiscal În secolul al XVII-lea la cererea societăților locale, îndatoririle guvernanților prea asupritori erau uneori transferate către bătrânii labiali aleși din nobilimea locală Potrivit lui Tatishchev, din moment ce guvernatorii de județ "au jefuit cu îndrăzneală", sub țarul Fedor a apărut ideea de a oferi nobilimii lor o alegere în așteptarea satisfăcută că încrederea și supravegherea compatrioților-alegători vor înfrâna curajul prădător al gardienilor locali ai ordinii De altfel, ei s-au limitat la faptul că încasarea taxei de tir cu arcul și a impozitelor indirecte în interesul siguranței de prădarea voievodală a fost transferată "de către voievod" bătrânilor și șefilor aleși aflați în responsabilitatea alegătorilor Decretele din ianuarie au făcut un alt pas înainte: având în vedere pierderile suferite de guvernanți și funcționari, li s-a permis să aleagă din mijlocul lor, "oameni buni și sinceri, după cum vrea oamenii", care să fie responsabil de aceștia nu numai în taxele guvernamentale, ci și în cauze civile și comerciale judiciare; restului orașelor, precum și societăților de țărani cu urechi negre și de palat, li s-a comunicat un decret de dragul multor nemulțumiri și mită voievodale către voievozi să nu-i cunoască, dar "dacă vor", ar trebui să le cunoască să fie responsabil de cazurile în justiție și taxele de stat de către aleșii lor laici în colibe zemstvo - să le plătească doar dublul salariului lor anterior Aceasta înseamnă că voievodul a fost plasat într-o societate fiscală la același preț cu statul Decretul oferea acum societăților fiscale regionale să plătească acești doi suverani prin dublarea salariului impozabil, la fel cum au plătit alimentatorii odată cu introducerea instituțiilor zemstvo ale țarului Ivan (cursul XXXIX) cu un quitren special de stat Timp de un secol și jumătate, guvernul nu a făcut niciun pas înainte în ingeniozitatea administrativă Dar cadoul oferit cu o asemenea condiție li s-a părut prea scump plătitorilor, iar din de orașe, doar l-au acceptat cu această condiție; restul au răspuns că nu pot plăti de două ori și că nu au pe cine să aleagă ca ispravnic; unii chiar şi-au exprimat satisfacţia faţă de voevozii şi funcţionarii lor "adevăraţi" Atunci guvernul a făcut reforma obligatorie, renunțând la salariul dublu Autoguvernarea orașului, evident, era mai necesară guvernului însuși decât orașelor și exprima direct această nevoie prin decrete; guvernanții cu "capriciile și rechizițiile inutile" lor au cauzat deficite mari în veniturile statului și au lansat multe restanțe, iar trezoreria se putea aștepta la profituri mari de la burmisii neplătiți și responsabili În reforma din vedem unul dintre numeroasele simptome ale bolii care a afectat guvernul rus de secole Aceasta este lupta guvernului, sau mai bine zis, a statului, din câte a înțeles-o guvernul cunoscut, cu propriile sale organisme, mai bune decât pe care însă nu le-a putut găsi Astfel, guvernanții, după ce au pierdut puterea judiciară și administrativă asupra populației urbane comerciale și industriale și rurale libere, au rămas conducătorii numai ai oamenilor

de serviciu și a țăranilor lor și au dispărut complet în nordul Pomeranian, unde aceste clase nu existau Tovarăși Voievodali Dar chiar și acolo unde guvernatorii au supraviețuit, guvernul a considerat că este necesar să-și lege mâinile încăpătoare de propriii frați Decretul din martie a desființat bătrânii labiali, aleși gardieni raionali ai securității din nobilimea locală Dar guvernul nu a vrut să lase societăţile nobiliare indiferente în administraţia locală: acelaşi decret dispunea "să se administreze tot felul de treburi de la voievod la nobili, acele cetăţi până la moşieri şi patrimoniali, oameni buni şi nobili, conform alegerilor din aceleași orașe de proprietari și patrimonii", de la la persoane la județ După ce a acordat administrație colegială electivă populației comerciale și industriale din oraș, a fost logic consecvent extinderea acestui ordin la clasa proprietarilor de pământ din județ, ai cărei conducători de moșii au rămas guvernatori în virtutea decretelor din Dar aici logica administrativă a mers mână în mână cu un neînțelegere totală sau neatenție la starea de lucruri Societățile nobiliare raionale ale vechii formațiuni Moscove, bazate pe compoziția teritorială a părților miliției nobiliare, s-au dezintegrat odată cu formarea unei armate regulate Toți banii nobilimii apți pentru serviciu au fost preluați din împrejurimile districtului în noi regimente permanente care operau în periferiile îndepărtate; pe teren a rămas pensionat pentru inaptitudine pentru serviciu și netchiki, ascunzându-se de serviciu Ideea de a construi o autoguvernare locală a nobilimii pe baza persoanelor cu dizabilități și a "cartofilor de canapea", care erau supuși privării de drepturi ale statului lor pentru că nu au apărut în serviciu, în sine nu a promis un implementare cu succes Documentele de arhivă despre tovarășii voievodali, aduse la cunoștința domnului Bogoslovsky, înfățișează practica acestei instituții, care corespundea pe deplin gradului de deliberare legislativă a acesteia Societățile nobiliare locale, adică rămășițele lor blocate pe moșii, au reacționat destul de indiferent la dreptul care le-a fost acordat și în niciun caz nu și-au ales tovarăși de voievodali pretutindeni; trebuiau să înlocuiască alegerea cu o numire din ordinul capitalei sau chiar la latitudinea guvernatorului, a cărui putere trebuia să o reglementeze; între guvernator și tovarășii săi a început ceartă, iar după - ani această experiență transformatoare, mai curioasă decât curioasă, s-a desființat pe nesimțite prin propria ei inutilitate PRIMARIA MOSCVA SI KURBATOV Mult mai serioasă și de succes a fost schimbarea structurii financiare a clasei urbane comerciale și industriale În acest sens, societățile de impozite urbane au fost unite numai prin ordinele Moscovei: taxele indirecte din momentul în care guvernatorul orașului a fost înlăturat din ele au fost plătite la ordinul Marelui Trezorerie, iar streletele directe au fost supuse ordinului Streletsky Însă guvernul dorea să-i pună în fruntea tuturor orașelor pe cei mai înalți negustori moscoviți, să le facă sediul financiar central al acestora, încredințându-le sarcini importante pentru organizarea și colectarea taxelor orașului Așadar, în , o comisie de oaspeți ai Moscovei a fost însărcinată să stabilească salariile taxei de tir cu arcul pentru toate orașele în funcție de forțele lor de plată Reforma din a îmbrăcat aceste ordine într-o instituție permanentă: printr-un decret din ianuarie a acelui an, colibele zemstvo ale orașului cu burmiștii lor "zemstvo" aleși au fost subordonate Camerei Burmisterului din Moscova, sau primăriei, în care burmiștii aleși din marea clasă de negustori din Moscova întâlnită Toate sumele încasate în orașe au fost primite aici și trimise la raport, care le-a încasat, burmiștii orașului, vămi și cârciumi,

subordonați zemstvos Ca cel mai înalt loc central pentru gestionarea clasei comerciale și industriale, Primăria Moscovei a intrat cu rapoarte direct către suveran pe lângă ordine și a devenit ceva ca un minister al orașelor și al taxelor orașului Tir cu arcul, vamă, taverna și alte taxe care au ajuns anterior în comenzi de la Moscova în valoare de salariu de peste un milion de ruble au fost transferate în jurisdicția sa, iar cu "dispozitivul" în plus față de salariu, veniturile primăriei deja în a crescut la mii, ceea ce a fost mai mult de o treime, aproape jumătate din venitul total estimat al acelui an Veniturile primăriei au mers către întreținerea trupelor Activitatea primăriei a fost animată în special de numirea în funcția de inspector al consiliului primăriei a producatorului de profit Kurbatov, adică președinte al consiliului primarilor din Primăria Moscovei Omul din curte, după ce a preluat postul de minister, nu a adus un spirit de sclav la o asemenea înălțime, dimpotrivă, văzându-se chiar în vârtejul de mită și delapidare angro, care a crescut nemăsurat în spatele țarului mereu absent, a ridicat un război neliniștit pentru interesul suveranului, indiferent de chipuri Oricare ar fi scrisoarea către rege, apoi o plângere despre abuzuri sau o denunțare a hoților de rang înalt El a raportat că la Moscova și în orașe au fost comise mari furturi în colecții, că funcționarii săi de la primărie - mari hoți și ispravnici aleși ai orașului nu erau mai buni decât ei, de mii au fost furate la Yaroslavl și la Pskov; Naryshkin a primit ordin să afle despre asta și a luat multe mită de la hoți și i-a acoperit Kurbatov, în plângerile sale către țar, a hărțuit oamenii puternici, chiar s-a înspăimântat, prințul maestru-șef F Yu Romodanovsky, apărând doar patronul prințului său Menșikov, un mare delapidator, și pentru a eradica răul chiar i-a cerut regelui o dictatură punitivă, permisiunea de a condamna la moarte "producători de furt" A scris despre sutele de mii pe care le adăugase la veniturile primăriei, despre ridicarea bugetului de venituri la / milion În ciuda acestor succese, primăria s-a străduit să-și plătească cheltuielile militare, iar reforma provincială a pus capăt conducerii financiare a lui Kurbatov și primăriei în sine PREGĂTIREA REFORMEI PROVINCIALE Reforma provincială din a fost cauzată de direcția activității lui Petru, care la rândul său a fost forțată de evenimente externe și interne legate direct sau indirect de război Foștii regi stăteau în capitală, plimbându-se ocazional într-un pelerinaj sau într-o campanie militară, iar toată administrația era în natura unei centralizări stricte Fondurile locale sub formă de impozite, directe sau indirecte, treceau prin guvernator către capitală, împrăștiindu-se conform diverselor ordine de la Moscova, iar majoritatea taxelor au fost absorbite aici, iar o pondere mai mică s-a răspândit în locuri sub formă de salarii către provincial oameni de serviciu și pentru alte nevoi locale Peter a zguduit această centralizare veche, stabilă și chiar stagnantă În primul rând, el însuși s-a descentralizat la circumferință, părăsind vechea capitală, a plecat spre periferie, iar aceste periferii au luat foc una după alta fie din activitatea lui arzătoare, fie din revoltele provocate de aceeași activitate După ce a încheiat o operațiune militară pe una sau alta graniță, într-un colț al statului, Petru nu l-a lăsat în pace, ci l-a ridicat în picioare cu o nouă întreprindere grea După prima campanie Azov, a început să construiască o flotă în Voronezh, iar o serie de orașe din bazinul Donului au fost atribuite Ordinului Afacerilor Amiralității stabilit la Voronezh Mii de muncitori au fost conduși aici și au fost aduse toate taxele locale pentru construcțiile navale, pe lângă comenzile de la Moscova Același lucru s-a întâmplat și după cucerirea Azovului, când un

alt număr de orașe au fost atribuite de taxe și forțe de muncă construcției unui port lângă Taganrog Același lucru s-a întâmplat și la celelalte periferii după cucerirea Ingriei, când a început construcția Sankt-Petersburgului și a fost înființat șantierul naval Oloneț pentru flota baltică În Astrakhan, în , a apărut o rebeliune împotriva inovațiilor lui Petru: pentru a pacifica și a aranja regiunea, veniturile locale au fost transferate din jurisdicția instituțiilor centrale la dispoziția autorităților locale pentru nevoile locale În același mod, după încheierea Tratatului de la Altranstadt de către regele Augustus în , când Petru a început să fie amenințat de invazia lui Carol al XII-lea din Polonia, care îi supusese, pentru apărarea graniței de vest, centre administrative de putere la Smolensk și Kiev s-au format în detrimentul guvernului central Astfel, în cursul treburilor, s-a dezvoltat ideea că în loc de un drum giratoriu prin ordinele Moscovei, unde au fost foarte dezghețate, ar fi mai profitabil să le îndreptăm către centre administrative regionale cu o extindere adecvată a competenței conducătorilor locali , care chiar se împodobesc cu noul titlu de guvernatori, deși districtele lor nu sunt încă numite provincii Dezvoltarea practică a acestei idei generale a fost facilitată atât de experimentele deja făcute, cât și de alte considerente La Moscova, existau o serie de ordine regionale, care concentrau administrarea financiară și parțial militară a districtelor vaste: așa erau ordinele Kazan, Siberian, Smolensk, Mica Rusie A rămas doar mutarea conducătorului unui astfel de ordin într-un district subordonat, aducându-l mai aproape de populația controlată și facilitându-i astfel conducerea guvernului local Necesitatea unei astfel de mișcări a fost cauzată de situația pe care Petru și-a creat-o prin războiul său El știa bine că, în timp ce conducea relațiile diplomatice și operațiunile militare pe teren printre treceri, nu era în stare să urmeze cursul afacerilor interne, a devenit un conducător rău Justificând înființarea provinciilor, Petru i-a scris lui Kurbatov: "Este dificil pentru o persoană să înțeleagă și să conducă totul pentru ochi" După ce și-a pierdut încrederea în capacitatea ordinelor centrale și a primăriei însăși de a satisface nevoile militare, Petru a vrut să numească guvernatori autorizați în fruntea raioanelor mari, care să poată găsi fondurile necesare chiar pe teren Mintea prea concretă a lui Peter l-a dispus să aibă mai multă încredere în oameni decât în instituții De aici planul de a împărți conținutul armatei în părți în astfel de districte, împărțind bugetul militar în ele Petru a întârziat să cerceteze beneficiile "guvernului unificat", unitatea trezoreriei statului, pe care i-a explicat Kurbatov, și a împărtășit opinia predominantă că fiecare cheltuială ar trebui să fie dedicată unei surse speciale de venit Mai târziu, explicând sensul reformei provinciale, a scris că a aranjat toate cheltuielile, militare și altele, după provincii, "ca să știe toată lumea de unde ar putea primi o anumită sumă" Acest plan a stat la baza diviziunii provinciale din DIVIZIUNEA PROVINCIALA Reforma a fost începută cu decretul obișnuit scurt și vag al lui Petru din decembrie , de a picta orașele până la Kiev, Smolensk și alte centre provinciale desemnate În anul următor, boierii din Biroul Mijlociu, după multe redesenări, au împărțit de orașe în noi districte mari: acestea erau provinciile Moscova, Ingermanland (numită mai târziu Sankt Petersburg), Kiev, Smolensk, Arhangelsk, Kazan, Azov și Siberian Dar deja în , un grup de orașe din provincia Azov, atribuite afacerilor navale în Voronezh, a apărut cu titlul provinciei Voronezh, astfel încât au existat provincii, exact câte rânduri locale au fost planificate sub țarul Fedor Dar această similitudine numerică,

și chiar, poate, structura administrativă, mai precis, ideea generală a unui district militar-administrativ mare, a limitat legătura dintre diviziunea provincială și fosta diviziune de rang (cursul XLVIII) Contururile teritoriale ale provinciilor nu coincideau nici cu aceste categorii, nici cu districtele ordinelor regionale de la Moscova: într-o altă provincie, mai multe astfel de districte au fost combinate, iar un alt district a fost rupt între mai multe provincii Pictura a fost ghidată de distanța orașelor față de centrele provinciale sau prin mijloace de comunicare: de exemplu, orașele au fost atribuite Moscovei, raze care se întindeau din capitală de-a lungul a drumuri majore: Novogorodskaya, Kolomna, Kashirskaya și altele Calculele personale ale guvernatorilor pre-numiți, toți oameni influenți precum prințul Menșikov, T Streșnev, F Apraksin, nu au rămas indiferenți la această remaniere administrativă După ce au planificat provinciile, a fost necesar să se descompună conținutul forțelor militare în funcție de acestea, să se calculeze suma cheltuielilor militare și să se calculeze ce cotă din acestea ar putea prelua fiecare provincie : acesta a fost scopul principal al reformei La această chestiune au lucrat Near Office și guvernatorii numiți; s-a discutat la ședințele Dumei și la congresele guvernamentale și s-a întins până în , când au găsit posibilă punerea în mișcare a mecanismului administrativ nou construit Peste reforma, pregătită de multă vreme, s-au bătut ani întregi, și nu fără păcat: principala instituție de control, Oficiul Apropiat, pictând regimente pe provincii, au ratat regimente din lipsă de informații Petru însuși, după Poltava, s-a gândit nu doar la descompunerea conținutului, ci după declanșarea unei păci iminente și la încartierarea regimentelor în provincii: a visat la încheierea apropiată a războiului, care să dureze încă ani CONDUCEREA PROVINCIALE Reforma provincială a pus un nou strat administrativ destul de dens peste administrația locală Potrivit statelor, în , locotenentul guvernator era sub guvernator ca asistent sau guvernator al unei părți a provinciei, landrichter pentru afaceri judiciare, proviantmeister șef și proviantmeister pentru colectarea veniturilor din cereale și diverși comisari Dar puterea guvernatorului nu a fost singura: încercarea, reprezentată de tovarășii voievodali, de a atrage societatea nobiliară să participe la administrația locală, eșuată în județ, se repeta acum într-un spațiu mai larg Decretul din aprilie a dispus ca "landratorii" să fie alături de guvernanți de la la persoane, în funcție de mărimea provinciei, iar guvernatorul să decidă toate problemele cu ei cu majoritate de voturi; în acest "concilium" guvernatorul a fost "nu ca un conducător, ci ca un președinte", folosind doar două voturi Landrats, o funcție împrumutată din regiunea Ostsee la cucerirea sa, au fost numiți de Senat dintr-un număr dublu de "candidați" specificat de guvernator Dar apoi, observând probabil stinghereala numirii în nume propriu a sfetnicilor guvernatorului, Petru s-a răzgândit și la ianuarie a ordonat: "lașierii din fiecare oraș sau provincie să fie aleși de toți nobilii la mâna lor" Senatul a lăsat acest ordin fără executare și a numit însuși landrații după listele trimise de guvernatori, iar în iar Petru însuși și-a anulat ordinul, respins deja de senatori, dând instrucțiuni Senatului să numească ofițeri pensionați din cauza bătrâneții sau a rănilor lalandraților Deci landrat nu a devenit un reprezentant ales al societății nobiliare provinciale sub guvernator, ci s-a transformat într-un funcționar pentru sarcini speciale ale Senatului și același guvernator S-a repetat povestea cu tovarășii voievodali Dar chiar înainte de decretul cu privire la invalizi, această poziție se abătuse și mai mult de la scopul său

inițial Provinciile lui Petru erau districte vaste care conțineau mai multe provincii moderne Deci, provincia Moscova de atunci cuprindea, în întregime sau parțial, provinciile actuale Moscova și provinciile Kaluga, Tula, Vladimir, Yaroslavl și Kostroma care o înconjoară Subdiviziunile unor zone atât de vaste au rămas fostele județe, în mare parte mici Această disproporție între părțile administrative și întreg a dat naștere la necesitatea unei unități regionale intermediare Din , județele au început să fie unite în provincii, nu ca măsură generală unică, ci treptat, din motive locale sau de altă natură Deci, majoritatea districtelor provinciei Moscova au format provincii Petru a tăiat ambele diviziuni ale provinciilor, district și provincial tot al treilea Provinciile au fost foarte diferite între ele în ceea ce privește profitabilitatea trezoreriei, în principal în ceea ce privește numărul de șantiere fiscale În provincia Moscova, de exemplu, erau de mii de gospodării, iar în provincia Azov doar de mii Contabilizarea șarzilor a fost prea minuțioasă Iubind cele mai simple scheme matematice, Peter a vrut să aducă aceste diferite valori provinciale la un numitor financiar și a venit cu o unitate mare de cont, o cotă, punând pe ea din anumite motive de gospodării și pentru suma tuturor gospodăriilor din statul, luând o cifră complet arbitrară de mii, ca și cum ar fi derivată conform cărților de recensământ din Numărul de astfel de acțiuni, numărate pentru fiecare provincie, a determinat participarea acesteia la taxele statului După ce a stabilit poziția landrats, Peter a transformat această unitate de cont într-un district administrativ, subdivând provinciile înșiși în acțiuni, și nu doar numărul lor de curte în tabelele financiare După eșecul administrației voievodale cu tovarăși aleși din nobilii locali din , odată cu introducerea instituțiilor voievodale provinciale unde au supraviețuit de la reforma din , sub numele de comandanți, aceștia apar cu puteri restaurate, concentrându-și în mâinile lor financiare iar puterea judecătorească nu numai asupra ruralului, ci și asupra orășenilor din județ Este greu de spus dacă această desființare a autoguvernării orașului a avut loc prin ordin de sus sau printr-o acțiune de jos, prin forța practicii și a obiceiului În același timp, după cum am văzut, uyezd-ii erau organizați local în provincii sub controlul comandanților-șefi, cărora le erau subordonați comandanții provinciali uyezd Decretul din ianuarie a desființat atât vechiul județ, cât și diviziunea provincială cu comandanți și comandanți șefi, iar provincia a fost împărțită în acțiuni, conducătorii cărora au devenit landrats cu putere financiară, polițienească și judecătorească, dar numai asupra județului , nu peste orăşeni , al căror decret le ordona landrats să nu ştie nimic şi să nu intervină în treburile lui Acest decret a făcut o nouă schimbare a administrației regionale odată cu distrugerea vechii fundații - județul Acțiunile Landrat uneori coincideau cu județe, alteori combinau mai multe județe, sfărâmau adesea un județ, nerecunoscând nici istoria, nici geografia în numele aritmeticii Mai mult, desigur, era imposibil de împărțit provincia în celule de exact de gospodării în fiecare, iar decretul prevedea guvernanților o cotă mai mare sau mai mică decât această normă, "pentru că ar fi mai convenabil în ceea ce privește distanța de locul " Prin urmare, într-o altă pondere erau mii de gospodării, în cea vecină aproape jumătate din câte, iar numărul acțiunilor efective se putea abate mult de la cel normal, iar numărul acțiunilor determina gradul de participare al provinciei în îndatoririle statului, și a fost determinată la întâmplare, "după raționamentul guvernatorului", care a fost distrusă întreaga matematică fracțională a legiuitorului În același timp, a

trebuit să crească numărul de landrat: în provincia Moscova, conform numărului de acțiuni calculate în ea, era nevoie de de landrat în locul celor desemnați inițial În cele din urmă, decretul din a supărat consiliul landrat sub guvernator, principalul sediu al guvernului din provincie După ce i-au trimis pe landrații la acțiunile lor, decretul se temea să-l lase pe guvernator în pace, neglijat: următorii doi landrats urmau să rămână cu el o lună sau două, iar până la sfârșitul anului toți landrații provinciei s-au adunat în oraș de provincie, a stabilit conturile anuale pentru provincie și a hotărât cazurile care erau supuse colectării lor complete Această procedură a creat o atitudine ambiguă a landrat-ului față de guvernator: în calitate de conducător al unei părți a provinciei, landrat-ul era subordonat guvernatorului, iar ca membru al consiliului landrat-ului era tovarășul său Cu semnificația plenipotențiară a guvernatorului ca ministru regional, desigur, a triumfat prima atitudine: guvernanții i-au tratat pe landrat "ca și cum ar fi suverani, și nu ca și cum ar fi președinte", le-a ordonat prin preajmă, i-au trimis din linie , chiar i-a arestat pe ei, camarazii lor, contrar legii Rearanjarea grăbită a instituțiilor a bulversat disciplina oficială: subordonații au răspuns exceselor de putere nesupunând conducătorilor La sfârşitul anului , de îndată ce landraţii au intrat în administrarea acţiunilor, li s-a ordonat să facă un nou recensământ, fiecare în cota lui Combinarea actualei conduceri cu o afacere atât de greoaie le-a încetinit pe amândouă: recensământul s-a prelungit pe tot parcursul anilor și , iar Senatul și țarul s-au grăbit Landraților li s-a ordonat să vină fără greșeală la Sankt Petersburg cu cărți de recensământ de-a lungul primei rute de iarnă la sfârșitul anului Nu toți au apărut pe tot parcursul anului decrete au fost trimise unui landrat: el nu s-a dus S-a ordonat trimiterea non-zvonurilor în lanț; unul a fost trimis cu ordin să-l aresteze dacă nu se ducea și să-i pună mâna pe oamenii lui; dar nu s-a dus și a anunțat: cine începe să ia oameni, îl va bate EŞECUL REFORMEI PROVINCIALE În reforma provincială, legislația lui Petru nu a scos la iveală nici un gând lent gândit, nici o minte creativă rapidă Scopul reformei a fost pur fiscal Instituțiile provinciale au primit caracterul respingător al presei pentru strângerea banilor din plătitori; mai puțin de toate s-a gândit la bunăstarea populației Dar nevoile vistieriei au crescut, iar guvernanții nu le-au ținut pasul Până în , flota a cerut aproape de două ori mai mult decât în Navele baltice de linie, din cauza lipsei de fonduri pentru echipamente, se temeau să plece în larg Regimentele nu și-au primit salariile la timp și s-au transformat în bande de tâlhari; ambasadorilor nu li s-au trimis bani si nu aveau cu ce sa se intretina sau sa faca mita necesara Petru i-a îndemnat pe executori cu "decrete crude", i-a amenințat pe guvernanți stângaci care "au urmat cu mare cancer", care ar fi "nu cu un cuvânt, ci cu mâinile să acționeze" Senatul a fost instruit guvernatorilor care nu au putut să caute noi venituri "fără povara poporului", "să nu crute în amenzi" De la landrații care nu au trimis bani de salariu în capitală, s-a încasat salariul anual de de ruble primit de ei Comisarii de provincie, care slujeau doar ca transmițători în relațiile Senatului cu guvernanții și care erau complet nevinovați de lipsa banilor din provinciile lor, erau bătuți de dreapta de două ori pe săptămână; nu se puteau gândi la alte mijloace de încurajare a făptuitorilor, în afară de amenzi și drepturi Alți guvernatori, îngrijiți de profiturile guvernamentale, au făcut orice Guvernatorul Kazanului Apraksin, fratele generalului-amiral, a prezentat declarații false despre noile venituri inventate de el, deoarece i-a dat lui Petru

de mii de ruble din astfel de venituri (aproximativ un milion pentru banii noștri) și, pentru a-și justifica ingeniozitatea financiară , s-a sprijinit pe străinii întunecați ai provinciei sale, printre altele, să cumpere tutun oficial cu ruble lira cu banii noștri; a fost introdusă vânzarea forțată a banilor noștri în valoare de o sută și jumătate de ruble Dar profitul s-a dovedit a fi mai scump pentru sine: străinii asupriți dintr-o masă de multe mii (mai mult de de mii de gospodării) au părăsit provincia, provocând trezorerie o pierdere anuală de aproape trei ori mai mare decât întregul profit Apraksinsky, pe care l-au voia să deraieze de la străini Au eschivat în toate modurile posibile, au redus costurile, au introdus taxe temporare de urgență; dar o astfel de colecție nu a fost primită și a treia cotă - semn că nu era nimic de luat În , simțind un deficit cronic și nemizând pe administrarea prikaz învechită, Petru a căutat o cale de ieșire în descentralizare și a mutat camerele statului din centru în provincii Mica avere a noii ordini l-a făcut să se gândească să se întoarcă spre centru, pentru a justifica pe deplin fabula despre muzicieni INFIINTAREA SENATULUI Caracteristicile învățate sub Petru de Duma boierească au fost, de asemenea, transferate agenției guvernamentale care a înlocuit-o Senatul a luat ființă cu caracterul unei comisii temporare, așa cum au fost separate de Duma la momentul plecării țarului și în care Duma însăși a început să se transforme în timpul absențelor frecvente și lungi ale lui Petru Plecând într-o campanie turcească, Petru a emis un scurt decret la februarie , în care scria: "Senatul de guvernare a fost hotărât să guverneze absențele noastre" Sau: "Pentru absențele noastre regulate în aceste războaie, a fost stabilit Senatul de guvernare", așa cum se spune într-un alt decret Deci, Senatul a fost înființat pentru un timp: la urma urmei, Petru nu se aștepta să trăiască în absență veșnică, ca Carol al XII-lea Apoi, decretul i-a numit pe senatorii nou numiți în număr de persoane, foarte aproape de componența obișnuită de atunci a odată populatei Dume Boierești; trei dintre membrii săi - contele Musin-Pușkin, Streșnev și Plemyannikov au intrat și ei în Senat Printr-un decret din martie , Petru, în timpul absenței sale, a încredințat Senatului cea mai înaltă supraveghere a curții și a cheltuielilor, preocuparea pentru înmulțirea veniturilor și o serie de instrucțiuni speciale pentru recrutarea tinerilor nobili și boieri în rezerva ofițerilor, pentru examinarea bunurilor guvernamentale, pentru facturi și comerț, iar printr-un alt decret a stabilit puterea și responsabilitatea Senatului: toate persoanele și instituțiile sunt obligate să-i asculte, ca însuși suveran, sub pedeapsa morții pentru neascultare; nimeni nu poate declara ordinele nedrepte ale Senatului până la întoarcerea suveranului, căruia îi dă socoteală despre faptele sale În , mustrând Senatul din străinătate pentru tulburările în guvern, "ceea ce îmi este imposibil să văd la o asemenea distanță și în spatele acestui război greu", Petru i-a inspirat pe senatori să urmărească cu strictețe totul, "nu ai altceva de făcut, doar un lucru guvern, care dacă acționați cu imprudență, atunci înaintea lui Dumnezeu, și atunci nu veți scăpa de tribunal aici " Petru chema uneori senatorii de la Moscova la reședința sa temporară, la Revel, Sankt Petersburg, cu toate declarațiile pentru raport, "ce s-a făcut conform acestor decrete și ce nu a fost finalizat și de ce" În competența inițială a Senatului nu sunt vizibile funcții legislative ale vechii Dume Boierești: ca și consiliul de miniștri, Senatul nu este un consiliu de stat aflat în subordinea suveranului, ci cea mai înaltă instituție administrativă și responsabilă pentru afacerile curente de conducere și pentru execuție de misiuni speciale ale suveranului

absent, un consiliu care s-a întrunit "în loc de prezența Majestății Sale însuși" Cursul războiului și politica externă nu au fost supuse conduitei sale Senatul a moștenit de la consiliu două instituții auxiliare: Camera de Pedeapsă, ca departament judiciar special, și Aproape Cancelaria, care era pe lângă Senat pentru contabilitate și auditare a veniturilor și cheltuielilor Dar comisia temporară, care este Senatul în , se transformă treptat într-o instituție supremă permanentă, așa cum sediul temporar de pe Neva s-a transformat în capitala imperiului, pe măsură ce conetabilul regimentului Preobrazhensky "Alexander" Menshikov a devenit duce din Izhora, "suveran în posesia sa", după cuvintele prințului Kurakin ORIGINEA ŞI ÎNsemnificaţia SENATULUI Originea, sau mai bine zis, o astfel de transformare a Senatului este strâns legată de reforma provincială din Această reformă a devastat sau a supărat administrația centrală de comandă: a desființat unele ordine, precum cele siberiene și kazane, mutându-și departamentele în departamentele corespunzătoare provincii și le-a transformat pe alții de la nivel național în instituții ale provinciei Moscova Primăria Moscovei, care acum a devenit pur și simplu Consiliul Local al Moscovei, aparținea acestuia din urmă S-a creat o stare de design rar, constând din vaste satrapii care nu se uneau în niciun fel în capitală, iar capitala în sine nu exista: Moscova a încetat să fie ea, iar Petersburg încă nu avusese timp să o devină Regiunea era unită de centrul nu geografic, ci personal și mobil, rătăcind de-a lungul razelor și periferiilor, suveranul însuși Consiliul de Miniștri s-a întrunit aleatoriu și într-o alcătuire aleatorie, în ciuda prescripțiilor care îi reglementau cu precizie activitatea clericală Conform listei din , erau de duma, boieri, sens giratoriu și nobili duma, iar la începutul anului , când Carol al XII-lea, cu o mișcare neașteptată din Polonia, a tăiat mesajele corpului rusesc de lângă Grodna, când acesta a fost necesar să se discute și să se ia măsuri decisive, sub țar la Moscova erau doar doi miniștri, oameni chibzuiți: restul erau "la serviciu", în împrăștiere oficială Din ordinele de la Moscova, au mai rămas doar cele care solicitau și cheltuiesc, precum Militară, Artilerie, Amiraalitate, Ambasador Consumul financiar era concentrat în capitală, iar administrația provincială îl mina; dar la Moscova nu a mai rămas nicio instituție pentru dispunerea supremă a câștigului financiar și pentru supravegherea supremă a consumatorilor financiari, adică nu a existat guvern Printre operațiunile sale militaro-strategice și diplomatice, Petru nu părea să observe că, înființând provincii, a creat birouri de recrutare și financiare pentru recrutarea și menținerea regimentelor în lupta împotriva unui inamic periculos, dar a lăsat statul fără o administrație internă centrală , și el însuși fără interpreți și dirijori cei mai apropiați direcți ai voinței lor suverane Un astfel de dirijor nu putea fi un congres ministerial în Aproape Cancelaria fără un departament definit și o componență permanentă, din administratori ocupați cu alte chestiuni și obligați să semneze procesul-verbal al ședinței pentru a-și dezvălui "prostia" Atunci Petru nu avea nevoie de o Duma de stat, deliberativă sau legislativă, ci de un simplu consiliu de stat alcătuit din câțiva oameni de afaceri inteligenți care să ghicească voința, să prindă gândul obscur al țarului ascuns în șarada laconică a unui decret nominal schițat în grabă, să-l dezvolte într-un mod de înțeles și ordine executabilă și îngrijită cu autoritate prin execuția sa, - un guvern atât de puternic încât toată lumea se teme de el și atât de responsabil încât el însuși se teme de ceva Alter ego-ul țarului în ochii poporului, simțind constant quos-ul regal asupra lui -

aceasta este ideea originală a Senatului, dacă doar orice idee a participat la crearea sa Senatul a trebuit să hotărască cazuri în unanimitate Pentru ca această unanimitate să nu fie storsă de presiunea personală a cuiva, niciunul dintre angajații de top ai lui Peter nu a fost introdus în Senat: nici Menșikov, nici Apraksin, nici Șeremetev, nici cancelarul Golovkin etc Acești "domni supremi", "principali", cum îi numește el decret, cei mai apropiați angajați ai regelui în afaceri militare și diplomatice, care nu erau de competența Senatului, erau plasați în afara departamentului său și îi puteau scrie "prin decret al maiestății regale" În același timp, Petru l-a anunțat pe Menșikov că el, prințul Izhora, în calitate de guvernator al Sankt-Petersburgului, era obligat să se supună Senatului în condiții de egalitate cu ceilalți guvernatori Vedem două guverne care au acționat în mod transversal, cu competențe care se intersectează reciproc, fie subordonate unul altuia, fie independent: conștiința politică de atunci era capabilă să combine astfel de combinații de relații incompatibile pur și simplu pentru că nu aveau timp sau nu erau capabili să se gândească la astfel de relații subiecte Majoritatea Senatului era alcătuită din oameni de afaceri de o nobilime birocratică departe de supremă: Samarin era un trezorier militar, prințul Grigori Volkonsky era directorul fabricilor de stat din Tula, Apukhtin era general de intenție etc Astfel de oameni înțelegeau economia militară , cel mai important subiect al jurisdicției Senatului, nu mai rău decât orice director și probabil că ar putea fura mai puțin decât Menșikov, dar dacă senatorul Prințul M Dolgoruky nu știa să scrie, atunci Menșikov era puțin înaintea lui în această artă , desenând cu dificultate literele numelui său de familie Deci, nevoile administrației au fost create de două condiții, care au determinat înființarea Senatului ca comisie temporară, iar apoi i-au întărit existența și i-au determinat departamentul, componența și semnificația: aceasta este defalcarea vechii Dume boierești și constanta absențe ale țarului Prima condiție, dispariția guvernului central, a dat naștere la necesitatea unei instituții guvernamentale superioare, cu o componentă permanentă și un departament specific, axat exclusiv pe treburile care i-au fost indicate Din a doua condiție a urmat natura administrativă și de supraveghere a instituției fără valoare consultativă și autoritate legislativă și responsabilitate strictă în utilizarea puterilor temporare de urgență FISCAL Cea mai importantă sarcină a Senatului, cea mai revelată de Petru la înființarea acestuia, a fost comanda supremă și supravegherea întregii administrații Biroul apropiat s-a alăturat biroului Senatului pentru contabilitate bugetară Unul dintre primele acte de echipare guvernamentală a Senatului a fost înființarea unui organ de control activ Printr-un decret din martie , Senatul a fost însărcinat să aleagă un șef fiscal, o persoană deșteaptă și bună, indiferent de gradul acesta, care să supravegheze și să verifice în secret toate cazurile de proces nedrept, "tot în strângerea vistieriei și alte lucruri" Șeful Fiscal l-a adus pe acuzat, "orice grad înalt", să dea socoteală în fața Senatului și acolo l-a prins Dovada acuzatiei sale, fiscalul a primit jumatate din amenda de la persoana condamnata; dar chiar și unei acuzații nedovedite i-a fost interzis să învinuiască fiscalul, chiar să fie enervat pe el pentru acest "sub crudă pedeapsă și ruinarea întregii moșii" Șeful Fiscal a acționat printr-o rețea de fiscală subordonată răspândită în toate regiunile și departamentele Întrucât, conform decretului, fiecare oraș ar trebui să fie echipat cu unul sau două fiscale, iar orașele erau apoi considerate până la , atunci toți astfel de detectivi, de capitală, de provincie și de oraș cu departamente,

puteau fi cel puțin într-un set Ulterior, această rețea a devenit și mai complicată: în flotă avea propriul fiscal șef cu fiscale subordonate speciale Iresponsabilitatea fiscalilor a făcut semn la arbitrar și abuz, care nu a întârziat să apară Însuși Ober-fiscal Nesterov, un dezvăluitor zelos al tot felul de minciuni, nici nu și-a cruțat superiorii direcți - senatori, gardieni supremi ai justiției, fără a exclude prințul Ya , - același războinic al adevărului a fost prins în mită, condamnat și condamnat până la moarte prin roată Vechile proceduri judiciare rusești permiteau calomnia ca mijloc privat de inițiere a unui proces în justiție, dar un instrument cu două tăișuri: prin aducerea sub tortură a persoanei care a fost calomniată, spionul putea fi el însuși supus acesteia Acum denunțul a devenit o instituție a statului, lipsită de orice risc Înființarea postului fiscal a introdus un motiv moral nefondat în management și societate Marii episcopi ruși, indiferenți și incapabili de educația morală a turmei lor, au tăcut ca de obicei; dar Micul Mitropolit Rus Stefan Yavorsky, gardianul tronului patriarhal, nu a suportat asta, iar in , de Ziua Tarului, in prezenta senatorilor, a numit direct decretul privind fiscalitatea drept vicios intr-o predica, adaugand la aceasta transparenta si aluzii de reproș la modul de viață al lui Petru însuși Senatorii i-au interzis lui Ştefan să predice; dar Petru nu s-a atins de acuzatorul său de rang înalt și, poate, și-a amintit chiar de predica din , dând sistemului fiscal un cadru mai prudent și mai responsabil în noul decret și, de altfel, punându-i asupra lui datoria procurorului de a căuta "cazuri ale poporului, pentru care nu există petiționar" Totuși, mai târziu, un alt Mic Rus, Feofan Prokopovici, a acoperit păcatul liberal al conaționalului, inserând în Reglementările sale spirituale o hotărâre sfioasă prin care clienții sau decanii special desemnați pentru aceasta, "ca fiscali spirituali", îl informează pe episcop despre tulburările bisericești și obiceiurile superstițioase Dar curând Sinodul nou înființat, lăsând falsă modestie și referindu-se la aceleași Regulamente Spirituale, introduse în departamentul său nu "pretins", ci adevărate fiscale spirituale pe modelul celor laice, nu le-a dat decât un altul, preluat din terminologia catolică și mai inteligibilă la auzul duhovnicesc, gradul - inchizitori și ordonat să recruteze oameni "cinstiți" pentru această funcție, bineînțeles din treapta monahală Ieromonahul Pafnutiy, constructorul Mănăstirii Danilov din Moscova, a fost numit proto-inchizitor Fără a limita denunțul la cercul relațiilor oficiale, legislația lui Petru a încercat să o aducă într-un domeniu mai larg de acțiune Fiscal a fost din punct de vedere juridic un instrument auxiliar al Senatului; dar senatorii au tratat fiscalii cu dispreț și nepoliticos, pentru că au informat pe țar și pe Senat; Prințul Ya Dolgoruky din Senat i-a numit antihriști și necinstiți Recunoscând rangul de fiscal ca fiind greu și urat și luându-l sub protecția sa specială, Peter a vrut să-i creeze sprijin în morala publică O serie de decrete anunțate public, de luare a armelor împotriva jafului și a oricărei încălcări viclene asupra interesului statului, chemau toate categoriile de oameni, "de la primii până la fermieri", să vină fără teamă și să raporteze țarului însuși despre tâlharii de oameni și autorii intereselor statului; perioada pentru astfel de rapoarte este din octombrie până în martie; un informator veridic "pentru un asemenea serviciu" va primi mobil și imobil, chiar și rangul de criminal Conform literei legii, țăranul prințului Dolgoruky, care l-a denunțat cu adevărat, și-a primit moșia și gradul de general-kriegsplenipotentiator; şi pe care, adăugă decretul, cunoscându-i pe

încălcatorii decretelor, nu-l înştiinţează, el însuşi "va fi executat sau pedepsit fără milă" Denunţul a devenit nu numai pentru fiscal, ci şi pentru simplul neprofesionist "serviciu", un fel de datorie firească; conștiințe filistene au fost duse la vistierie, ca caii la armată Încurajate de amenzi, ancheta și denunțul s-au transformat într-un meșteșug, în câștig, iar împreună cu o amendă amenințau să devină cea mai activă protecție a ordinii, chiar și a decenței Vechiul cler rus a reușit să sperie imaginația turmei lor cu ororile răzbunării vieții de apoi, dar nu au știut să-și inspire respect nici pentru ei înșiși, nici pentru templul lui Dumnezeu În biserică, în timpul slujbei, se purtau nepăsător, vorbeau; în , nu un sfat bisericesc, ci un decret regal pentru publicarea la Moscova - să stea în biserici cu tăcere și să numiți dintre oameni buni care să aibă grijă de asta, dezvăluind atrocitățile chiar de acolo, fără a-i lăsa să iasă din biserică, un rubla amendă BORD Senatul, în calitate de gardian suprem al justiției și al economiei de stat, a dispus încă de la începutul activității sale de organe subordonate nesatisfăcătoare Asta era în centru o grămadă de vechi și noi, Moscova și Sankt Petersburg, ordine, birouri, birouri, comisii cu departamente confuze și relații incerte, uneori cu origini aleatorii, iar în regiuni - guvernatori, care uneori nu se supuneau țarul însuși, nu numai Senatul Senatul era alcătuit din Camera de represalii, moștenită de la consiliul ministerial, ca departament judiciar al acesteia, și Biroul de Conturi de lângă Printre principalele atribuții ale Senatului a fost "se poate colecta bani" și ia în considerare cheltuielile guvernamentale pentru a le anula pe cele inutile, dar între timp nu i-au fost trimise facturi de bani de nicăieri, iar de câțiva ani nu a putut întocmi o declarație de cât a fost în tot statul în parohie, în cheltuială, în sold și în muls Această lipsă de responsabilitate, în mijlocul războiului și al crizei financiare, era cel mai probabil să-l convingă pe Peter de necesitatea unei restructurari complete a administrației centrale El însuși era prea puțin pregătit pentru această ramură a afacerilor publice, nu avea suficiente idei sau observații și, ca și înainte, în găsirea de noi surse de venit, a folosit ingeniozitatea profitorilor autohtoni, așa că acum a apelat la modele străine și experți pentru ajutor în gestionarea dispozitivului A făcut întrebări despre organizarea instituțiilor centrale din străinătate: în Suedia, Germania și alte țări, a găsit colegii; străinii i-au transmis note despre introducerea colegiilor, iar el a decis să adopte această formă de guvernare rusă Încă din , s-a încercat amenajarea unui "colegiu" pentru comerț cu ajutorul străinilor, pentru că, după cum scria Petru, "meseriile lor sunt incomparabil mai bune decât ale noastre" El le-a instruit agenților săi străini să adune reglementări privind colegiile străine și cărți de jurisprudență, în special să invite oameni de afaceri străini să slujească în colegiile rusești, iar fără oameni, "nu se va putea face o singură carte, pentru că toate împrejurările nu sunt scrise niciodată " Multă vreme și cu mari necazuri, în Germania și Cehia au fost recrutați avocați învățați și funcționari cu experiență, secretari și scribi, mai ales dintre slavi, care puteau aranja afaceri în instituțiile rusești; chiar și suedezii capturați care au reușit să învețe limba rusă au fost invitați să slujească Făcând cunoștință cu colegiile suedeze, care erau considerate atunci exemplare în Europa, Petru în a decis să le ia ca model în organizarea instituțiilor sale centrale Nu există nimic neașteptat sau capricios de văzut în această decizie Nici în trecutul statului Moscova, nici în oamenii de afaceri din jurul lui Petru, nici în propria sa gândire politică, nu a găsit vreun material pentru

construirea unui sistem original de instituții ale statului A privit aceste instituții cu ochii unui constructor de nave: de ce să inventăm o fregata rusă specială când navele olandeze și engleze navighează perfect pe Marea Albă și Marea Baltică O mulțime de nave rusești de casă au putrezit deja în Pereyaslavl Dar și de această dată lucrurile au mers în cursul obișnuit al tuturor reformelor lui Petru: o decizie rapidă a fost însoțită de o execuție lentă Peter l-a trimis în Suedia pe cameralistul Holstein Fick pe care îl angajase pentru a studia cel mai atent colegiile de acolo și l-a invitat în serviciul său pe baronul silezian von Luberas, un expert în instituțiile suedeze Ambii i-au adus sute de regulamente și declarații de la colegiile suedeze și propriile proiecte privind introducerea lor în Rusia, iar al doilea a angajat un vânător și jumătate în Germania, Cehia și Silezia pentru a servi în colegiile rusești Ambii, în special Fick, au luat parte activ la formarea acestor colegii În cele din urmă, până în , ei au întocmit un plan pentru o structură colegială, au stabilit componența oficială a fiecărui colegiu, au numit președinți și vicepreședinți, iar tuturor colegiilor li s-a ordonat să alcătuiască regulamente pe baza cartei suedeze și clauzele din Carta suedeză, incomod "sau diferită de situația acestui stat , înlocuiți cu altele noi conform raționamentului dumneavoastră În , președinții urmau să-și organizeze colegiile pentru a-și începe munca din ; dar au urmat întârzieri și întârzieri, iar colegiile nu au intrat în vigoare din , iar altele din Inițial au fost înființate colegii, pe care decretul din decembrie le enumeră în această ordine și cu următoarele denumiri:) Străini afaceri,) Kamor, departamentul veniturilor monetare ale statului,) Justiție,) Audit, "contul tuturor veniturilor și cheltuielilor statului", adică departamentul de control financiar,) Militar (colegiul), departamentul forțelor militare terestre,) Amiraalitate , Departamentul Forțelor Navale,) Comerț, Departamentul Comerțului,) Berg și Manufaktura, Departamentul de Mine și Industrii Fabricate și) Oficii de Stat, Departamentul Cheltuielilor Publice Din această listă, în primul rând, reiese clar ce interese de stat, ca prioritare, cereau, conform conceptelor de atunci, o implementare sporită în management: din nouă colegii, cinci erau responsabile de stat și economie națională, finanțe și industrie Consiliile au introdus în management două principii care le deosebeau de vechile ordine: o diviziune mai sistematică și mai concentrată a departamentelor și o ordine consultativă de a face afaceri Din cele nouă colegii, doar două au coincis din punct de vedere comercial cu vechile ordine: Colegiul de Afaceri Externe cu Ordinul Ambasadorial și Colegiul de Revizie cu Conturile; restul colegiilor reprezentau departamente din noua componenţă În această alcătuire a dispărut elementul teritorial inerent vechilor ordine, majoritatea fiind însărcinate cu treburi exclusiv sau preponderent cunoscute doar în parte a statului, în unul sau mai multe județe Reforma provincială a desființat multe astfel de ordine; în reforma colegială a dispărut şi ultimul dintre ei Fiecare consiliu din ramura guvernamentală care i-a fost atribuită și-a extins acțiunea la întreg spațiul statului În general, toate ordinele vechi care încă își trăiau viața erau fie absorbite de colegii, fie subordonate acestora: de exemplu, ordine au fost incluse în Colegiul Justiției Deci diviziunea departamentală din centru a fost simplificată și rotunjită; dar mai existau o serie de birouri si birouri noi, care fie erau subordonate colegiilor, fie constituiau departamente principale speciale: de exemplu, pe langa Colegiul Militar, existau birourile Principalului Provizoriu si Artileriei si Comisariatului Principal, care era însărcinat cu

recrutarea și echiparea armatei Aceasta înseamnă că reforma colegială nu a introdus în rutina departamentală simplificarea și rotunjirea pe care le promite pictura colegiilor Și Petru nu a putut face față obiceiului ereditar al zidurilor laterale administrative, standurilor și subsolurilor, pe care vechii constructori de stat din Moscova le plăcea să le introducă în conducerea lor, imitând construcția de locuințe private Cu toate acestea, în interesul unei repartizări sistematice și uniforme a dosarelor, planul inițial al colegiilor a fost modificat și în timpul execuției Ordinul Local, aflat în subordinea Colegiului de Justiție, din cauza poverii treburilor sale, s-a despărțit într-un Colegiu de Patronat independent, părțile constitutive ale Colegiului Berg și Manufactory au fost împărțite în două colegii speciale, iar Colegiul de Audit, ca control organ, fuzionat cu Senatul, cel mai înalt control, și separarea acestuia, conform admiterii sincere a decretului, "fără a lua în considerare atunci ce s-a făcut" ca o chestiune de necugetare Aceasta înseamnă că până la sfârșitul domniei existau zece colegii O altă diferență între colegii și ordine a fost ordinea deliberativă de a face afaceri Acest ordin nu era străin de vechea administrație prikaz: conform Codului, judecătorii sau șefii de prikaz trebuiau să decidă cauze împreună cu camarazi și grefieri superiori Dar colegialitatea de comandă nu a fost reglementată cu precizie și s-a stins sub presiunea unor șefi puternici Petru, care a îndeplinit acest ordin în consiliul ministerial, în administrația raională și provincială, iar apoi în Senat, a vrut să-l stabilească ferm în toate instituțiile centrale Puterea absolută are nevoie de sfaturi pentru a lua locul legii; "Toată cea mai bună dispensare se întâmplă prin sfaturi", spune Carta Militară a lui Petru; este mai ușor pentru o persoană să ascundă nelegiuirea decât pentru mulți camarazi: să o trădeze cineva Prezența consiliului a fost alcătuită din membri, președintele, vicepreședintele, consilieri și asesori, la care s-a adăugat încă un consilier sau evaluator din străini; dintre cei doi secretari ai biroului colegial era numit si unul dintre straini Cazurile au fost hotărâte cu majoritatea voturilor prezenței, iar pentru raportul la prezență au fost împărțite între consilieri și evaluatori, dintre care fiecare se ocupa de partea corespunzătoare a biroului, formând în fruntea acestuia o filială specială sau departamentul colegiului Introducerea străinilor în colegii a fost menită să pună lideri experimentați alături de noii veniți ruși În același scop, Peter a numit de obicei un vicepreședinte străin al președintelui rus Deci, în Colegiul Militar sub președintele prințului Menșikov, vicepreședintele este generalul Weide, în Colegiul de Cameră, președintele este prințul D M Golitsyn, Vicepreședinte - Revel Landrat Baron Nirot; numai în fruntea Colegiului de minerit întâlnim doi străini, savantul artilerist Bruce și mai sus amintitul Luberas Decretul din stabilea procedura ca președinții numiți să-și "compună colegiile", să-și compună prezența: pentru locurile de consilieri și asesori, ei înșiși alegeau doi-trei candidați, numai că nu dintre rudele și "propriile făpturi" "; conform acestor liste de candidați s-a desfășurat o ședință a tuturor colegiilor pentru ocuparea posturilor Așadar, repet, divizia colegială se deosebea de ordinea:) repartizarea departamentală a dosarelor,) sfera instituțiilor și) ordinea Afaceri Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul REFORMA SENATULUI SENATUL SI PROCURORUL GENERAL NOI SCHIMBĂRI ÎN GUVERNANȚA LOCALĂ COMISARI DIN PAMANT MAGISTRATI ÎNCEPUTUL NOI INSTITUȚII DIFERENTA IN BAZA MANAGEMENTULUI CENTRAL SI REGIONAL REGULI GESTIUNE NOUĂ ÎN CAZURI ROBOT REFORMA

SENATULUI Reforma colegială a adus mari schimbări în vârful și în josul guvernului, mai ales în poziția Senatului Timp de aproximativ nouă ani, numai Senatul a constituit întregul guvern și aproape întreaga administrație centrală: toate camerele de ordine, după cum scria secretarul-șef al Senatului, depindeau de domnii senatorilor, formând, parcă, birouri departamentale ale Senatului Primind decrete ale regelui privind treburile curente - financiare, militar-economice, recrutare, bilete la ordin, rambursare, el le-a explicat instituțiilor centrale și regionale subordonate, a indicat măsuri pentru punerea lor în aplicare și, în același timp, a analizat și soluționat multe administrative și judiciare cazuri care i-au venit de la aceste instituţii şi de la indivizi Dintre întreaga componență a puterii care i-a fost acordată, funcția sa administrativă și executivă a fost cea mai încordată "Acum totul este pus pe ei", "acum totul este în mâinile tale", a scris Petru, subliniind că totul ar trebui să fie adresat nu lui, ci senatorilor Colegiile au scos din Senat această muncă murdară, fiecare primind o anumită putere independentă în limitele departamentului său Cu mai mult timp liber, Senatul și-ar putea extinde puterile de conducere și de supraveghere Colegiile sunt plasate în dependență directă de Senat; acolo au adus chestiuni pe care nu le-au putut decide singuri; acolo s-au depus și persoane fizice cu plângeri privind întârzierea soluționării cauzelor lor de către colegii Și ordinele lui Petru însuși cu privire la problemele curente, pe măsură ce gândurile sale s-au adâncit în esența și sarcinile construcției statului, au devenit din ce în ce mai constitutive în natură, provocând necesitatea unei discuții preliminare, a dezvoltării legislative Decretele de executare s-au transformat în cereri sau propuneri de "considerare", iar Senatul, rămânând cel mai înalt gardian al justiției și economiei de stat, de la un grefier responsabil a devenit consilier competent Peter însuși a implicat Senatul într-un rol legislativ și legislativ Decretul său își pierde tonul hotărât, cere nu executare, ci un proiect de lege În , poruncește ca copiii țăranilor fugari să nu fie extrădați împreună cu tații lor, ci "să fie ei acolo unde s-au născut", dar adaugă: a fost" Sau în , el cere să discute chestiuni pe care Senatul nu le poate hotărî fără un raport în prealabil și, fără a eșua, să atașeze raportului opiniile exprimate în timpul discuției, "pentru că fără de acestea este greu doar pentru Majestatea Sa să le determine" Uneori, Petru însuși se alătura, parcă, în rândurile senatorilor, oferindu-și gândul pentru discuția lor Avea nevoie urgent să construiască o ocolire a Canalului Ladoga, dar i-a fost greu să se decidă cum să facă acest lucru, iar în a scris Senatului: "Îmi aplic opinia la aceasta și ți-o dau în considerare; dar este așa, sau altfel, totuși, desigur că este necesar Problema a fost rezolvată de Senat "altfel", nu în totalitate conformă cu opinia lui Petru, după cum se vede din decretul care a urmat la scurt timp Așadar, Senatul, rămânând cel mai înalt loc al administrației subordonate, ca autoritate administrativă și de supraveghere care acționează în virtutea acestei legi, a devenit participant la administrația supremă, ca instituție legislativă În același timp, a fost nevoie să se stabilească forma legii și diferența acesteia de o simplă ordine administrativă Petru și-a refuzat și Senatului dreptul de a emite decrete verbale Conform Regulamentului General din februarie , numai decretele scrise ale țarului și ale Senatului sunt obligatorii din punct de vedere legal pentru colegii Dar interpretarea explică diferența dintre decretele "a produce acțiune", pentru executare, și decretele "a alcătui o acțiune", pentru a stabili modalitatea de executare În acest din urmă caz, "este

și posibil să se comande verbal", astfel încât să se consulte despre aceasta; dar la aprobarea planului de execuție adoptat în ședință, nu se începe executarea fără un decret scris În caz de nevoie, Senatului, împreună cu Sinodul, avea voie să se descurce fără "aprobare": într-o scrisoare către Sinodul din din campania persană, țarul refuză să hotărască unele cazuri în lipsă, fără a consulta Sinodul și Senatul; cu alții, poți aștepta: "Dumnezeu va da, când ne întoarcem, le vom rezolva"; despre chestiuni urgente, să-i scrie doar "pentru cunoștință, dar puteți decide împreună cu Senatul înainte de aprobarea mea, deoarece este posibil să-mi dați decrete în chestiuni de la o asemenea distanță" Evident, această scrisoare este un decret "de a produce acțiune", și nu "de a compune o acțiune", iar regele promite în prealabil că va testa nu numai decizia, ci și execuția în sine: în caz contrar, fie chestiunile urgente și-au pierdut puterea de urgență, sau a ieșit o execuție prealabilă cu pericolul anulării ei Dubla semnificație a Senatului, ca participant la legislație și împreună ca cel mai înalt organ al puterii executive subordonate, sa reflectat și în cursul dispensării sale Nu i-a fost imediat posibil ca Peter să stabilească componența Senatului și a recunoscut sincer ezitările pe care le-a făcut drept greșeli În înființarea colegiilor, el a ordonat președinților acestora să stea în Senat; Senatul a luat forma unui comitet de miniștri Este greu de spus din ce parte a fost inspirat acest decret S-a întâmplat în Suedia; așa a sugerat un proiector de la străini Dar prezența șefilor de ordine era de obicei și în vechea Duma boierească, iar consiliul ministerial care o înlocuia era adesea compus numai din ei Din nou s-a creat o relație încrucișată, de data aceasta observată de Petru: președinții colegiilor, în calitate de senatori, au devenit șefii camarazilor lor colegiali, iar ca șefi ai instituțiilor responsabile în fața Senatului, ei se subordonau lor înșiși, ca senatori Mai mult, președinții-senatorii nu au putut face față atât problemelor Senatului, cât și cele ale colegiului În , președinților li s-a ordonat să rămână în Senat, iar alții să fie aleși în locurile lor; "Acest lucru s-a făcut fără să se uite mai întâi la asta, care acum trebuie corectată", a adăugat decretul, explicând că treaba senatorilor era să lucreze neîncetat la ordinea statului și la instanța potrivită și să privească colegiile, "de parcă ar fi eliberați de ele, iar acum ei înșiși sunt în ele, așa cum se pot judeca pe tine?" Doar președinții celor mai importante trei colegii Străini și ambii militari, au fost chemați la Senat cu ocazii speciale Dar chiar și în această schimbare a componenței Senatului, există din nou o șovăială: Peter a trebuit să se confrunte cu lipsa de oameni "obișnuiți" apți să fie senatori, iar patru luni mai târziu, președinții colegiali au fost ordonați "de dragul micilor oameni" să stea în Senat în egală măsură cu ceilalți, doar două zile pe săptămână mai rar SENATUL SI PROCURORUL GENERAL Senatul era învestit cu puteri foarte extinse Prin decret, chemat să lucreze necontenit "la ordinea statului", la structura guvernării, până acum "neordonată", neordonată, în restructurarea generală a managementului de sus în jos, întreprinsă de Petru în ultimii ani, a fost lider, s-a bucurat aproape de o valoare constitutivă, pe cât posibil sub un deținător al puterii precum Petru, a împărțit drepturi, a creat norme legale, în virtutea comenzii "să încaseze cât mai mult bani" a introdus noi taxe, a dezvoltat decrete trecătoare ale regelui, trebuia să ghicească gândul încă neformat al legiuitorului Fără acordul Senatului, era imposibil să se înceapă ceva, cu atât mai puțin să se administreze; este adjunctul propriei persoane a Majestății Sale în lipsa acesteia; legea l-a aşezat lângă cele mai înalte autorităţi de pe

pământ - Dumnezeu, regele şi "toată lumina cinstită" Dar a fost dificil să ridici poziția actuală a Senatului și a personalului său la nivelul unor astfel de definiții înalte, chiar înlăturându-le nuantele retorice El era conducătorul voinței autocratice, neavând-o pe a lui; puterile lui erau ale unui funcționar, și nu ale unui maestru, nu drepturi, ci sarcini responsabile; el este un dispozitiv de control mecanic, nu o forță politică Pentru fiecare greșeală sau neștiință, el a fost amenințat nu cu demisia ministerială, ci cu represaliile stăpânului: "Ai făcut-o de distracție, luând mită, după vechile prostii, și când vei veni la mine, vei fi întrebat despre asta în într-un mod complet diferit" Personalul instituțiilor a răspuns cu el la un astfel de tratament: la început a preluat funcționari obișnuiți și nu s-a îmbunătățit odată cu înființarea colegiilor, când a inclus demnitari de rang înalt și bine născuți: prințul Menshikov, prințul D Golitsyn și altele Trebuia să se îngrijească Senatul care supraveghea cea mai înaltă instituţie, care ea însăşi supraveghea întreaga administraţie, era o afacere dificilă; trebuia coordonat cu formele de responsabilitate Astfel de forme erau mustrarea regală la adresa întregului Senat și amenda aplicată senatorilor individuali împreună cu grefierii În , cinci senatori au fost amendați pentru greșeli Dar astfel de forme au coborât instituția și poziția în ochii subordonaților și au condus, iar Petru trebuia nu numai să-i corecteze pe senatori, ci și să protejeze autoritatea Senatului, ca o condiție necesară pentru activitatea sa de succes În interesul disciplinei oficiale, Peter a recurs la metoda tatăluită nespusă de a corecta demnitarii care îl enervau: după ce l-a bătut pe prințul Menșikov sau un om de afaceri asemănător în privat cu un club în atelierul său de strunjire, l-a chemat la cină de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat Pentru Senat, pentru a evita publicitatea, a înlocuit pedeapsa cu un avertisment Au fost încercate diverse mijloace de astfel de supraveghere Neascultarea funcționarilor față de instrucțiunile autorităților superioare și chiar față de decretele regale a devenit sub Petru un adevărat ulcer al conducerii, depășind chiar și curajul vechilor grefieri moscoviți, care, în decretul al -lea, aveau să trimită cu siguranță un funcționar pe un caz, remarcat cu fermitate: "Și după decretul marelui său suveran, grefierul a trimis" Nici amenzile, nici amenințările de a-l lipsi de rang și "foarte deoparte", sau chiar de a-l exila la muncă silnică nu au ajutat În , sub Senat, s-a înființat funcția de auditor general, sau supraveghetor al decretelor, la care fiul cunoscutului președinte general al Oficiului Apropiat și bufon șef de stat major Nikita Zotov, om educat care a studiat în străinătate , a fost numit Auditorul general, prin decret, s-a așezat la o masă specială "în aceeași colibă în care stă Senatul", a notat decretele Senatului, a monitorizat executarea lor la timp și a anunțat funcționarii vinovați Senatului, care era obligat să amendeze imediat cei vinovați și "finalizează afacerea neîmplinită", altfel denunțau senatorii suveranului Mai mult decât atât, decretul nu a extins influența auditorului asupra Senatului Sarcina principală a auditorului este "ca totul să fie făcut" Dar din rapoartele lui Zotov vedem că câmpul viziunii sale de supraveghere s-a extins involuntar, de la sine: senatorii înșiși, care erau obligați să pedepsească funcționarii defectuoși, s-au dovedit a fi cei mai defectuoși funcționari, nu au mers la Senat pe termenul prescris trei zile pe săptămână, în trei ani s-au hotărât doar trei cazuri, nu s-au corectat amenzi, nu s-au luat în seamă denunțurile profitatorilor și propriile sale propuneri În s-a făcut o presiune mai puternică asupra Senatului;

s-a ordonat să se observe că "totul s-a făcut decent și nu au fost discuții deșarte, strigăte și alte lucruri", dar ei aveau să procedeze astfel: "După citirea cazului, vorbiți și gândiți-vă jumătate de oră, este o chestiune grea și cer o întârziere "pentru gândire", apoi amână până mâine, iar pentru afaceri urgente adaugă o jumătate de oră, o oră, în cazuri extreme până la trei ore, iar de îndată ce ora expiră, trimite imediat documentul și cerneală pentru ca fiecare senator să-și noteze și să-și semneze părerea; care dintre senatori nu va face asta, imediat, lăsând totul, aleargă la țar, oriunde s-ar afla, "și așa mai departe Cine, credeai, era obligat să urmeze toate acestea, să mențină ordinea în Senat? Primul prezent, senator senior? Nu, secretarul șef al Senatului Shchukin, conducătorul biroului și vorbitorul Senatului - nimic mai mult Un an mai târziu, atribuțiile atât ale auditorului general, cât și ale secretarului-șef au fost atribuite armatei: unul dintre ofițerii de cartier general al gărzii era de serviciu în Senat în fiecare lună pentru a monitoriza ordinea și care dintre senatori a certat sau a procedat nepoliticos , acel ofițer de serviciu l-a arestat și l-a dus la cetate, dând, desigur, să-l cunoască pe suveran Un ofițer care îndeplinea nepăsător aceste îndatoriri era amenințat de decret cu privarea de tot și cu moartea sau defăimarea, privarea de onoare și cu toate drepturile statului În cele din urmă, un an mai târziu, au găsit un adevărat unchi pentru copilul conducător: era procurorul general de sub Senat, a cărui poziție a fost conturată prin decret la ianuarie Această poziție îl îngrijora foarte mult pe Petru Schimbându-și obiceiul de a improviza o lege, a cărei elaborare a fost lăsată în seama Senatului, Peter însuși a lucrat mult la această instituție fără asistența Senatului, împotriva căruia era îndreptată, a citit proiectele, a meditat asupra decretelor sale anterioare privind supravegherea Senatul - într-un cuvânt, a studiat cazul; a revizuit de mai multe ori instrucțiunea către procurorul general chiar și după aprobarea acesteia, iar rezultatul acestor eforturi a fost decretul din aprilie , privind postul de procuror general Multe dintre legile anterioare sunt repetate aici; dar există și știri importante În primul rând, se determină esența noii poziții: "Acest rang este ca ochiul nostru și un avocat în afacerile statului" Aceasta înseamnă că acesta este un reprezentant al puterii supreme și al statului în fața Senatului În al doilea rând, procurorul general a devenit șeful direct al Cancelariei Senatului, iar Senatul a rămas fără brațe și picioare, cu doar o clepsidră și cu dreptul de a cere amânare zilnică "pentru gând" Toate cauzele pe care colegiile nu le-au putut decide din cauza nedumeririi sau lipsei de competență, precum și rapoartele guvernanților și voievozilor despre cauze care nu erau supuse conducerii colegiilor, veneau la Senat prin mâinile procurorului general; fiscala, principalul instrument de supraveghere a Senatului, îi erau subordonate Procurorul General a stat între Senat și instituțiile subordonate acestuia; supravegherea întregii administrații a trecut de la Senat către Procurorul General, sub a cărui supraveghere se afla însuși Senatul În plus, procurorul general nu numai că a respectat ordinea și decența în Senat, ci și-a dat o hotărâre pe fond asupra acțiunilor sale și i-a dat indicii cu privire la greșeala sau părtinirea opiniilor și sentințelor sale și în caz de dezacord cu aceste instrucțiuni , a oprit cazul și l-a informat pe suveran imediat sau după ce s-a gândit, după ce s-a consultat, "cu cine vrea", dar nu mai mult de o săptămână Riscul unei coliziuni a unei opinii personale cu opinia colectivă a Senatului a fost slăbit pentru Procurorul General printr-o prevedere delicată a decretului că o încălcare neintenționată

a obligației "nu este de reproșat, este mai bine să greșim cu un raport decât tăcerea", deși o greșeală mai frecventă "nu va fi lipsită de vinovăție" Mai mult, nu era de dorit să admitem că ochiul său de Senat era strâmb În cele din urmă, Procurorului General i s-a dat o inițiativă legislativă În Duma boierească, întrebările legislative au fost ridicate într-o ordine deosebită: fie de sus, de către țar însuși, fie de jos, de șefii ordinelor, de obicei oameni duma Dar suveranul și Duma sa nu sunt autorități diferite, ci o singură autoritate supremă inseparabilă Astfel, inițiativa legislativă a venit din părțile organice ale Dumei Sub Petru, puterea supremă a fost separată de sfatul boieresc dispărut, iar Senatul a apărut cu puteri mari, dar numai administrative; inițierea întrebărilor legislative a rămas treaba unui singur rege, iar Petru a acționat într-un mediu care l-a împiedicat să țină inițiativa legislativă în mâinile sale Absorbit de război și de politica externă, el nu putea dirija cursul afacerilor interne, putea face cereri militare și financiare și nu ridica întrebări legislative Aici avea nevoie de aceiași "inventatori", proiectoare, care l-au ajutat să inventeze noi taxe Senatul a fost cel mai aproape de subiect și am văzut cum Petru însuși l-a împins pe această cale, refuzând să emită decrete de departe în lipsă, adresându-se la el cu întrebări dacă era necesar să facă acest lucru într-un anumit caz legislativ sau altfel Dar ceartă, ceartă goală, desfășurare ineptă și neglijentă a afacerilor, capacitatea de a acumula de cazuri nerezolvate până în - toate acestea au împiedicat Senatul să ia în timp firele controlului intern în propriile mâini, iar când Petru a avut mai mult timp liber, el a transferat inițiativa legislativă executorului său judecătoresc de la Senat Senatului a rămas cu un rol destul de pasiv în elaborarea legilor Procurorul general, văzând cazuri neexplicate prin lege, a sugerat Senatului să emită decrete clare împotriva acestora, precum și decretul din aprilie privind păstrarea drepturilor civile, care în toate locurile de prezență, de la Senat "până la ultimele locuri de judecată", ar trebui să stea mereu pe masă, "ca o oglindă în fața ochilor celor care judecă", avertizându-i să nu joace legea ca cărțile și să nu pună mine "sub fortificarea adevărului", - acest strict iar decretul programatic a stabilit procedura de completare a legii Ridicând o întrebare, procurorul general a transmis Senatului informații despre caz, iar Senatul, nu singur, ci strângând toate comisiile, "gândit și interpretat sub jurământ" și, cu aplicarea opiniei sale, raportat prin intermediul procurorului General la Suveran, a cărui rezoluție a devenit lege Astfel, procurorul general, și nu Senatul, a devenit volanta întregii administrații; fără a fi membru al acesteia, fără a avea vot senatorial, el era, totuși, adevăratul ei președinte, urmărea ordinea ședințelor sale, ridica întrebări legislative în ea, judeca când Senatul a procedat bine sau greșit, prin clepsidra lui îi ghida raționamentul și a transformat-o într-o clădire politică pe nisip Alte puteri ale Senatului au fost, de asemenea, restrânse Sub el, odată cu parchetul, au fost stabilite și funcțiile de racketmaster și rege al armelor Primul s-a ocupat de "administrarea treburilor petenților", a primit și a analizat plângeri cu privire la luarea lentă sau greșită a cauzelor lor în colegii, i-a obligat să soluționeze cauzele în termenele specificate, iar el însuși a verificat părtinire judiciară, mijlocirea pentru cel jignit Senatul era gardianul suprem al justiției; dar apelul la colegiu a trecut de Senat, prin maestru de racket direct la suveran, și numai prin înscrierea lui pe apel a trecut la Senat Regele de arme a fost succesorul Ordinului Ordinului, care mai târziu a devenit parte a

Cancelariei Senatului ca una dintre mesele sale și era responsabil de nobilime și de serviciul acesteia; printre altele, trebuia să-i reprezinte pe nobili pentru afaceri, "când i se cere", pentru a ocupa funcții și a îndeplini ordinele Senatul a ocupat multe funcții, începând cu cele foarte înalte, dar doar alegând dintre doi sau trei candidați care erau prezentați pentru fiecare loc nobiliar de către regele de arme ca vrednici societățile i-au servit drept metereze, apărând această "fortificare a adevărului" dar în acelaşi timp împiedicând extinderea acestuia NOI SCHIMBĂRI ÎN GUVERNANȚA LOCALĂ Renovarea instituţiilor centrale a dus la o nouă restructurare şi a celor regionale Acest lucru necesita unitate de guvernare După ce a reconstruit centrul după modele suedeze, a fost necesar să se coordoneze provincia cu acesta Mai mult, reforma provincială din nu a justificat calculele financiare pe baza cărora a fost construită: nici în lipsuri și lipsuri bănești, nici în abuzuri guvernanții nu au rămas în urmă ordinelor anterioare; unul dintre ei, guvernatorul siberian prințul Gagarin, a trebuit să fie spânzurat În , Petru a ordonat ca extrase din regulamentele instituțiilor regionale suedeze să fie aduse la Senat, "unde să fie trimise cu vama rusă" Senatul a decis să introducă instituții suedeze Petru a aprobat această hotărâre la noiembrie , dând instrucțiuni noilor instituții să dea "instrucțiuni și alte ordine, totul este împotriva suedezilor, sau orice ei traversează", iar din să înceapă o nouă administrație Senatul a început să picteze noua diviziune regională Ghidul și interpretul sistemului suedez, Fick, a avut un rol principal în lucrare și a insistat asupra necesității de a armoniza dimensiunea districtelor administrative și numărul de cazuri cu forțele guvernanților, așa cum s-a observat în cadrul regional suedez sistem Dar un astfel de punct de vedere era neobișnuit pentru punctul de vedere al funcționarului rus, care nu se temea de abundență, ci de lipsa faptelor, care să reducă accidentele de serviciu "pentru muncă", dar să facă lucruri cumva la fel de fezabile și în mari și mici raioane Mai mult, Suedia și Rusia erau atât de incomensurabile din punct de vedere al teritoriilor, încât împărțirea regională a uneia nu putea fi reprodusă cu exactitate în cealaltă După ce a tras cumva uniforma administrativă suedeză peste spațiile rusești Senatul a dat această formă noii structuri regionale S-a reținut cea mai mare unitate regională, provincia, care nu avea una corespunzătoare în Suedia; numai odată cu separarea provinciilor Nijni Novgorod și Astrakhan de Kazan, iar Revel din Petersburg acum sunt provincii Semnificația provinciei s-a schimbat: a devenit doar un district militar și judiciar și numai în aceste privințe au fost părți ale provinciei subordonate administrației provinciale Aceste părți și au încercat să le aranjeze pe cât posibil în suedeză Provincia a fost împărțită în provincii, subdivizată în districte Provinciile au înlocuit cotele landrat, doar că erau mult mai mari decât ele: erau până la de provincii în toate provinciile, iar cotele erau / Provinciile, am văzut, au început să prindă contur pe alocuri chiar și sub vechea ordine provincială; acum au devenit o subdiviziune omniprezentă a provinciei Mai mult, comandanții șefi, conducătorii fostelor provincii, erau complet dependenți de guvernatori În pictura provinciilor pe provincii (mai) despre acestea din urmă, cu unele excepții, s-a remarcat că "ar trebui să fie fiecare specială" Aceasta însemna că provincia, depinzând de guvernator ca conducător militar și președinte al curții provinciale, a constituit un district independent în toate celelalte cazuri Guvernatorii erau plasați în fruntea provinciilor, cărora li s-au încredințat afacerile financiare,

polițienești și economice Cu privire la aceste chestiuni, guvernatorii au comunicat cu instituțiile centrale pe lângă guvernanți, iar guvernatorul însuși a devenit unul dintre guvernatorii provinciali ai provinciei, ca guvernator al provinciei orașului provincial Exprimând această dualitate a poziției sale, un guvernator a scris că el și guvernatorii, fiecare în provincia sa, "au început să fie în mod special, și nu în dispoziția mea", adică el însuși, ca guvernator provincial, a renunțat la dispoziția guvernatorului său, a încetat să se mai gestioneze Sub voievod era un birou zemstvo Sub supravegherea și supravegherea sa, în calitate de tovarăș în subordinea lui, camelarul zemstvo sau supraveghetorul zemstvo al onorariilor, el gestiona în mod special veniturile statului, având la el un birou zemstvo, și stăpânul de chirie, sau trezorierul zemstvo, care păstra banii taxele statului în areria lui, vistieria provincială, depindea de el și de domnul proviant, care era responsabil de colecția de cereale de stat Cea mai inferioară unitate a diviziunii regionale a fost districtul Senatul a încercat să-i dea o uniformitate statistică, care în realitate nu a fost susținută, atribuindu-i nu mai mult de de șantii fiscale Unele raioane au coincis cu județe, altele au inclus mai multe județe; mai rar judetul a fost impartit in mai multe raioane Guvernatorul acestui district, comisarul zemstvo, după instrucțiuni, și-a asumat diverse atribuții: financiare, polițienești, economice, chiar morale și educaționale; dar principala dintre acestea a fost colectarea impozitelor, ceea ce l-a făcut agentul districtual al camerlanului provincial; de aceea, împreună cu acesta din urmă, a fost numit de Colegiul de Camere În partea de jos a administrației regionale se aflau vechile organe de poliție rurală, alese la adunările țărănești, sotsk și zecea Ei au fost aprobati și jurați de voievod și au servit ca instrumente auxiliare ale comisarului zemstvo, dar au stat în afara ierarhiei oficiale Senatul nu a îndrăznit să transplanteze o mică unitate zemstvo pe pământ administrativ rus, care era parohia bisericească suedeză cu vocht și țărani aleși pentru judecată și anchetă judiciară preliminară, pentru că "nu există oameni deștepți în județele țăranilor" Senatorii nu au găsit în sat acea minte anume, atribuită doar de stat, pe care o înțeleg atât de bine lucrătorii de la iobagi de atunci și țăranul Pososkov atât de direct, scriind că conducătorii ruși "pun Persoana rusă în nimic și în toate chestiunile moare pentru o firimitură", iar pierderea a mii de ruble nu valorează nimic Pe terenurile proprietarului, adevărata unitate zemstvo mică era moșia conacului, care a devenit deja în secolul al XVII-lea și a rămas la aproape un secol și jumătate după Petru COMISARI DIN PAMANT Populația regională pare să fi suportat destul de multe reorganizări administrative și remanieri în înființarea de provincii, acțiuni, provincii, raioane; cu toate acestea, o a cincea modificare i s-a întâmplat Am văzut cum a avut loc încartierarea regimentelor, care a început în odată cu introducerea taxei de vot; a introdus în administrația locală o serie de noi instituții care nu erau coordonate cu aceasta Sufletele de revizie alocate întreținerii regimentului, printre care se afla regimentul, formau un district regimental Costul întreținerii diferitelor regimente, câmp de armată și garnizoană, a fost foarte divers, oscilant între și mii de ruble și a necesitat un număr la fel de inegal de salarii pe cap de locuitor; prin urmare, districtele regimentare erau foarte diverse din punct de vedere al spațiului și al numărului de populație impozabilă, fără a coincide nici cu districtul provincial, nici cu districtul zemstvo, nici cu diviziile județene: un alt district regimentar era alcătuit din mai multe

districte sau județe zemstvo, sau din părți ale ambelor aparținea diferitelor provincii adiacente Regimentele au adus nu mai puțină confuzie guvernului local decât diviziunii regionale Taxele de capitație și trusele de recrutare au fost retrase din departamentul autorităților provinciale și provinciale și atribuite comisarilor speciali, care la sfârșitul anului au fost aleși de nobilii districtului regimental, iar în nordul Pomeranian, unde nu era nobilime, reprezentanţi ai locuitorilor impozabile din judeţele care făceau parte din circumscripţiile regimentare G Bogoslovsky, în cartea sa despre reforma regională a lui Petru cel Mare, a aflat din documente de arhivă că acest comisar ales din țară, așa cum a fost numit, trebuie să se distingă de comisarul zemstvo, care a fost pus în fruntea district prin reforma provincială din şi numit de Colegiul de Cameră: el şi celălalt acţionau concomitent, iar numai pe alocuri cel ales a înlocuit "camera colegială" Într-o chestiune specială, deși importantă a menținerii regimentelor, societățile locale, zemstvos, au fost chemate să asiste guvernul, ceea ce nu se observă deloc în reforma din , deși îi plăcea să decoreze instituțiile și funcțiile locale, spre deosebire de cele centrale, cu numele de zemstvos, traducând literal terminologia administrativă Ostsee (Landcommissar , Landrentmeister etc) Dar această participare la guvernarea locală nu a reînviat vechile societăți nobiliare de comitat, care se stinseseră sub jugul reformei militare a lui Petru: nu exista niciun interes corporativ intern, nici solidaritate de clasă, nici responsabilitate reciprocă, nici camaraderie de marș Un asemenea interes nu putea fi obligația de a ne aduna în fiecare an pentru a lua în calcul bătrânul comisar aflat sub comanda colonelului și a alege unul nou care să livreze bani și alocații de îmbrăcăminte maselor armate care au invadat viața locală Curtea regimentală a devenit un centru imperios și exigent al sectorului polițienesc și financiar, asuprind și derutând administrația regională, iar pentru populația rurală, așa cum am văzut deja, această încartierare a armatei a fost o invazie directă a peste o sută de regimente asupra lor compatrioti INSTITUȚII JUDICIARICE LOCALE În treacăt, voi remarca încă o trăsătură a reformei provinciale din , care este mai curioasă ca semn al conceptelor transformatoare decât ca fapt al sistemului statal: în administrația provincială există instituții judiciare speciale, fără precedent Un decret din ianuarie , a dispus înființarea a Hofgericht, curți de judecată, după cum acest termen este tradus în alte documente; acestor nouă li s-au alăturat tribunalele - Yenisei și Riga Din aceste circumscripții judiciare, doar au coincis cu provinciile; in provincii, Sankt Petersburg, Riga si Siberia, existau doua instante de judecata, dar in Arhangelsk si Astrakhan nu exista una singura Curțile inferioare au servit drept curți inferioare din două componențe: colegiale, numite provinciale, dispuse în cele mai importante orașe, conduse de ober-landrichters și cu mai mulți asesori, și individuale, orășenești sau zemstvo, tribunale pentru orașele minore cu județele lor Justiția suedeză a fost luată drept model pentru rusă Aici, în primul rând, este evocată ideea intenției lui Petru de a realiza ideea de separare a puterilor, separarea instanței de administrație Dar în mintea vremurilor de altădată trebuie să cauți cu atenție gândurile preferate Elaboratorii proiectelor și instrucțiunilor probabil nu au fost străini de ideea separării puterilor Dar Petru a înțeles cu greu instanțele în sensul unor organe speciale independente ale administrației de stat, libere de orice presiune exterioară Cel mai probabil, nu a avut timp să abandoneze vechea concepție rusă a curții ca ramură a aceleiași administrații; și chiar și în vechiul sistem de

ordine au existat mai multe ordine locale special adjudecate, care, sub conducerea lui Peter, au fuzionat într-un singur colegiu de justiție la nivel național La fel, în reforma provincială din , nu s-a înțeles separarea curții de administrație, ci posibila ramificare a administrației după natura cauzelor Peter, în interesul diligenței, a considerat că cele mai importante consilii de conducere internă ar trebui să aibă organe locale speciale: Colegiul de Cameră avea propriile sale, Colegiul Justiției avea ale sale El a despărțit instanța de administrație, la fel cum a despărțit departamentul camărului, care încasa venituri bănești, de biroul maestrului alimentar, colectorul de cereale Este oarecum mai ușor să împrumuți instituția altcuiva decât să asimilezi ideea care stă la baza acesteia Această diferență a afectat soarta instituțiilor judiciare provinciale Odată cu introducerea curților de judecată în , șefii administrațiilor locale, guvernatorii, viceguvernatorii și guvernanții au fost numiți președinți a șapte din unsprezece; în aceasta a devenit regula generală, iar în instanțele inferioare au fost desființate și puterea judecătorească a revenit conducătorilor provinciali singuri sau cu asesori Și aici ideile importate s-au ciocnit cu obiceiurile native; activitatea izolată a curții și a administrației nu a dus decât la certuri între ei: guvernanții și voievozii, amestecându-se în treburile Colegiului de Justiție, "reparau opoziția și nesupunerea și nebunia în treburi", de care colegiul s-a plâns cu amărăciune în Aşa că, părăsind vechiul voievod de district, recunoscut ca nepotrivit, într-un mod oricand de a încerca să se aşeze pe cale străină, s-au întors la acelaşi guvernator, mutându-l doar din judeţ în provincie MAGISTRATI În cele din urmă, în urma reformei colegiale și provinciale, administrația moșiei orașului a fost refăcută și ea după același model străin și cu aceleași dispozitive de casă Reforma provincială din , transformând Primăria Moscovei în consiliul orașului Moscova, a lipsit societățile comerciale și industriale ale orașului cu colibele lor zemstvo și au ales administratori de cea mai înaltă instituție de clasă care le-a unit Acum s-a decis restabilirea unui astfel de centru unificator și astfel "să colecteze templele împrăștiate ale negustorilor întregi ruși" Ca orice altceva, la început această chestiune i s-a părut lui Peter foarte ușoară Ca răspuns la sugestia lui Fick că magistrații orașului ar trebui să fie numiți și să fie dotați cu reglementări bune, el a pus o rezoluție în cu inimă ușoară: "Faceți acest lucru pe baza regulamentelor Riga și Reval pentru toate orașele" De un an și jumătate nu s-a făcut nimic La începutul anului , prințul Trubetskoy a fost instruit să formeze un magistrat la Sankt Petersburg, iar apoi, urmând modelul aceleiași instituții colegiale din alte orașe Dar nici în nu s-a făcut nimic din toate acestea La începutul anului , viitorului magistrat exemplar i s-a dat un regulament, conform căruia el, în grad de Magistrat-șef, subordonat direct Senatului, împreună cu președintele său șef, principele Trubetskoy, urma să aranjeze magistrații orașului, să dea le instrucțiuni și le conduce A trecut anul și iarăși nu s-a făcut nimic La începutul anului , după ce l-a încurajat pe neîndemânaciosul președinte șef cu perspectiva muncii forțate, Petru a ordonat să termine toată treaba în șase luni; însă instrucţiunea către magistraţi a fost întocmită doar la / ani după această perioadă Dispozitivul administrației magistratului era legat de o nouă împărțire de clasă a orășenilor impozabile Păturile superioare ale acestei populații formau două bresle: prima cuprindea bancheri, negustori mari, "nobili", medici, farmaciști, maeștri de meșteșuguri superioare, a doua - mici negustori și simpli artizani, cărora li s-a ordonat apoi să fie

plasați în ateliere Toți oamenii muncitori care trăiau prin angajare și muncă ușoară erau repartizați în clasa a treia - oameni ticăloși care, deși recunoscuți ca cetățeni în instrucțiunile magistratului, nu erau clasați printre "cetățeni nobili și obișnuiți" Observ în treacăt că oamenii răutăcioși se refereau atunci pur și simplu la clasele inferioare, aflate sub cele superioare, fără a avea semnificația morală neplăcută atașată mai târziu acestei expresii Reforma magistratului, unind societățile orașului, a schimbat natura guvernării orașului Conform decretelor din , burmiștii zemstvi erau aleși pentru un an, membrii magistratului erau pe termen nedeterminat, erau permanenți: evident, era nevoie de o alcătuire mai stabilă a guvernului orașului Burmiștii erau aleși de către întreaga societate comunală la adunarea orașului din toate rândurile populației orașului; conform regulamentului, membrii magistratului erau aleși numai de către burghi și "primul popor lumesc" și numai din "prima clasa", din prima breaslă Prezența magistratului în orașe semnificative a constat din președinte, mai mulți burghi și șotani Gama de activități ale magistratului era mult mai largă decât fosta colibă zemstvo: în orașele mari avea putere judiciară în societatea sa, egală cu competența instanței, nu numai în cauzele civile, ci și penale; numai pedepsele cu moartea au fost supuse aprobării Magistratului-șef, care a constituit și cea mai înaltă curte de apel pentru magistrații orașului Aceiași magistrați se ocupau de poliția orășenească și de economia orașului, ei erau obligați să se ocupe de reproducerea manufacturiilor și meșteșugurilor, înființarea școlilor primare orășenești, case de pomană etc Conform instrucțiunilor, magistrații nu au acționat închis, a făcut o mulțime de lucruri împreună cu cetățenii sau reprezentanții acestora Pentru aceasta, breslele alegeau din mijlocul lor pe maiștri, iar dintre ei pe bătrâni Magistratul urma să cheme aceste bresle alese și cetățenii înșiși în chestiuni importante pentru "consilii civile", să accepte propuneri de la bătrânii breslei cu privire la beneficiile orașului, să le dea maiștrilor și bătrânilor "permisiune" să retragă salariile fiscale și să selecteze colectorii de taxe" de comun acord cu cetăţenii" Dar în aceste consilii civile ale magistratului în chestiuni legate de "toată cetățenia", au participat doar cetățenii breslelor cu maiștrii și bătrânii lor, și apoi numai cu vot consultativ, și muncitorii, care nu erau clasați printre cetățenii "obișnuiți", cu drepturi depline , puteau prin bătrânii și zecile lor doar să "raporteze" magistratului, să mijlocească pentru nevoile lor Toate aceste trăsături ale reformei magistraților au făcut din cetățenia breslei clasa conducătoare a societății urbane, patriciatul urban Dar aceasta nu a făcut decât să legitimeze poziția negustorilor superiori, creați de ordinea financiară chiar înainte de Petru Conform aspectului public, cele mai mari salarii impozabile și cele mai dificile servicii la comenzi guvernamentale au căzut pe această clasă de comercianți Salvând concetățenii cu puterea sa capitalistă, a avut, desigur, și cea mai puternică voce în afacerile societății urbane Dar reforma magistrală a introdus o atitudine fără precedent a magistraților înșiși față de lumile urbane Magistratul nu a înlocuit autoritățile alese ale orașului, maiștri și bătrâni, ci le-a stat cu noi puteri, judiciare și administrative Ieșind din alegeri din aceeași cetățenie de breaslă care i-a ales pe acești maiștri și bătrâni, și chiar obligat să se consulte cu aceștia, magistratul a dispus în același timp de ei și cetățenii, alegătorii săi, ca putere, au devenit, cu perpetuitatea sa, autoritățile societății urbane, și nu și-au ales reprezentarea: în regulamentele din și în instrucțiunile din , membrii magistratului sunt

direct și numiți "șefii actuali" ai cetățenilor Cu un asemenea cadru de magistrați, membrii lor, acești președinți aleși, burgheri și șotani, au devenit simpli funcționari, iar legea însăși i-a pus pe calea oficială, promițându-le trepte conform tabelului de ranguri pentru serviciul lor și pentru președinți pt vechime în serviciu - chiar ridicare la nobilime Toate acestea trebuiau să înstrăineze magistrații de cetățenie, în special de masele muncitoare urbane Deci, după ce a început organizarea administrației urbane a colibelor moșie-zemstvo, Petru a finalizat reforma cu magistrații ordinului moșie-birocratic O astfel de întorsătură a venit dintr-o schimbare în viziunea lui Petru asupra sarcinilor guvernării orașului În , a avut în vedere să organizeze cea mai profitabilă procedură de încasare a veniturilor statului, eliberând plătitorii orașului de taxele voievodale și de asuprire Până în , când a fost întreprinsă reforma magistratului, viziunea lui s-a mutat dintr-un punct de vedere restrâns, fiscal, către un punct de vedere mai larg, economic: și-a dat seama că este necesar să se extindă și să aprofundeze însăși sursele de venit ale statului, și nu doar inventează numai în eforturile de a le epuiza; dar pentru aceasta a fost necesar, prin intermediul sondelor împrumutate, să se ajungă la vene mai adânci și mai abundente, de care să se poată hrăni aceste izvoare A găsit astfel de anchete pentru orașele sale sau i-a fost subliniat de magistrații care conduceau atât de bine orașele din Occident Impregnat de ideea că numai un popor bine organizat poate oferi vistieriei un venit fidel și bun, Petru le-a încredințat și magistraților preocupări economice și educaționale importante cu privire la reproducerea fabricilor, răspândirea alfabetizării și caritatea publică Asemenea sarcini depășeau puterea maselor urbane, cu administratori anuali aleși de ei, iar Petru a predat conducerea afacerilor urbane unor "oameni buni și inteligenți" din clasa comercianților "nobili" cu consilii puternice alese pe termen nelimitat din aceasta, care s-ar putea forța să asculte și să onoreze Instrucțiunea magistratului îi instruiește pe magistrații ruși "să se comporte cinstit și decor, astfel încât să fie într-o asemenea noblețe și respect ca în alte state" Evident, Peter a visat la fantoma bogatei și influentei burghezii vest-europene Calculele nu erau întemeiate, magistraţii burgmasteri s-au dovedit a fi cu nimic mai buni decât burgmasterii zemstvo; dar Petru nu a fost singurul vinovat pentru asta Am terminat în sfârșit revizuirea reformelor de management Ar fi putut fi mult mai scurt, dar nu mi-a păsat să-l scurtez În această ramură a activității sale, Petru a suferit cele mai multe eșecuri, a făcut multe greșeli; dar acestea nu au fost fenomene întâmplătoare, trecătoare Eșecurile transformatoare vor deveni, după Petru, o boală cronică a vieții noastre; greșelile guvernamentale, repetate, se vor transforma în abilități tehnice, în obiceiuri proaste ale conducătorilor următori; ambele vor fi mai târziu recunoscute ca testamentele sacre ale marelui reformator, deși el însuși și-a recunoscut uneori eșecurile și și-a mărturisit nu o dată greșelile Este necesar să aflăm cu atenție de unde provin metodele și obiceiurile de administrare, care au urmat viața rusă după Petru cel Mare timp de aproape două secole și nu au fost justificate de condițiile în care au fost forțați sub Petru ÎNCEPUTUL NOI INSTITUȚII Amintiți-vă de discuția de masă a lui Petru cu personalul său în , când prințul Ya Dolgoruky i-a subliniat lui Petru că, printre succesele sale militare și diplomatice, el a făcut încă foarte puțin pentru legislație, pentru organizarea internă a statului său Chiar din acest an, Petru a început o muncă legislativă intensivă: în vreo - ani, s-a făcut mai mult decât s-a făcut înainte și după în -

decenii Structura colegiilor, restructurarea, mai exact, finalizarea Senatului, a doua reformă provincială, instituțiile judiciare, reforma magistratului au dat conducerii depozitul definitiv pe care Petru a reușit să-l realizeze până la sfârșitul carierei În mijlocul ezitărilor și întoarcerilor înapoi sau în lateral, în mijlocul crizelor de reformă parțiale și recurente, când la o ramură a guvernului, când la alta, principiile care au fost fie deliberate, fie atinse bâjbâind, au început să se întâmple obiectivele reformei managementului apar Acestea erau:) o distincție mai precisă între guvernul central și regional, foarte vag trasată în vechea ordine de la Moscova;) experiența repartizării sistematice a secțiilor pe tip de cauze atât în administrația centrală, cât și în cea regională, cu o încercare hotărâtă de izolare a cauzelor judiciare în cadrul administrației;) o înclinație către sistemul colegial de instituții care a eșuat vechea administrație de la Moscova, desfășurată destul de ferm în centru și fără succes în provincii;) o idee implementată incomplet de a crea organe executive locale pentru colegiile centrale și) o diviziune regională în trei etape CENTRU SI PROVINCIA Peter nu numai că a făcut distincția între guvernul central și regional, dar a încercat și să le construiască pe ambele baze diferite Compoziția sa socială destul de particulară a instituțiilor guvernamentale din statul moscovit a dus la aceasta Din acest punct de vedere, este necesar să se facă distincția între două tipuri de guvernare - imobiliară-aristocratică, când conducerea este condusă de către o clasă conducătoare aleasă sau mai multe astfel de clase, și birocratică, când conducerea este predată de puterea supremă oamenilor care cunosc afacerea sau sunt considerați experți, fără distincție de proveniență În administrația de prim tip, sarcina principală este, desigur, promovarea și protejarea intereselor claselor conducătoare; cel de-al doilea tip a fost mult timp considerat și poate părea chiar teoretic mai potrivit pentru realizarea și asigurarea statului general și a intereselor populare Vechea administrație de la Moscova era de compoziție și caracter mixt În structura și metodele sale de acțiune, în relația cu conducătorul suprem-suveran și cu societatea controlată, era asemănătoare unei birocrații: organele sale de conducere erau funcționari de coroană numiți de puterea supremă, care conduceau afacerile într-o ordine clericală, fără participarea societății sau cu o participare foarte slabă, pasivă Am văzut deja cum în secolul al XVII-lea inițiativa instituțiilor zemstvo s-a stins treptat - de la conducătorul volost până la catedrala zemstvo Dar în ceea ce privește personalul, această administrație era una de clasă aristocratică: elementul de conducere în ea consta din oameni dintr-o clasă de serviciu privilegiată, care le-au moștenit privilegiile Grefierii și funcționarii, oamenii de afaceri-raznochintsy, un element de ordine, de fapt birocratic, aveau o valoare subordonată a grefierilor, iar reprezentanții aleși sau chemați ai zemstvo, populația impozabilă, erau doar un instrument auxiliar de conducere, executori responsabili ai financiar ordinele guvernului Aceasta înseamnă că vechea administrație de la Moscova se distingea printr-un caracter dublu: poate fi numită birocratică de clasă Petru a pus în prim-plan un dublu scop al managementului:) organizarea forțelor militare și a resurselor financiare ale statului,) organizarea economiei naționale, creșterea productivității muncii oamenilor ca mijloc necesar pentru realizarea cu succes a armatei -scop financiar Evident, acestea sunt două sarcini esențial diferite: prima este afacerea principală a statului; a doua se referă mai strâns la societate După natura ambelor sarcini, Peter a reconstruit vechea

administrație de la Moscova, pe care a numit-o "neadministrată" Fără a elimina fundamentul dublu pe care a fost construit, Petru a dorit să separe elementele constitutive ale acestei fundații de clasă-birocratie, indicând ambelor elemente un loc într-o sferă specială de administrație, pentru a da unuia un caracter birocratic, pentru a introduce un element moșiar în celălalt El a încredințat administrației centrale conducerea și asigurarea intereselor naționale, organizarea forțelor militare și a resurselor financiare Această sarcină cerea din partea autorităților administrative cunoștințele, aptitudinile și o anumită pregătire tehnică corespunzătoare, indiferent de statutul social, care este dat de origine Deci administrația centrală a primit o compoziție birocratică: aici nu vedem nici participarea societății, nici selecția moșiilor oamenilor de afaceri În cele mai înalte funcții guvernamentale sub conducerea lui Petru, întâlnim un boier bine născut și fostul său majordom, și nobili de diferite grade genealogice și "slujitorul fericirii al celor fără rădăcini", un fost funcționar și mulți străini diferiți Petru a considerat conducerea imediată a economiei naționale ca fiind opera administrației regionale sub supravegherea generală a instituțiilor centrale Două clase erau predominante în economia națională: nobilimea proprietarilor de pământ și clasa superioară a negustorilor breslei; în mâinile lor erau concentrate ambele capitale fixe ale ţării, funciare şi industriale, pe care se întemeia economia naţională, pe munca căreia se hrănea economia de stat După ce a încredințat guvernului central cu oamenii de afaceri-funcționari preocuparea pentru cele mai înalte interese ale statului, Petru, pentru a asigura interesele auxiliarului, reduse sub el la succesul economiei naționale, a încercat să apeleze pe ambii aceste clase la o participare influentă în administrația locală, dându-i un caracter imobiliar-aristocratic Nobilul din mediul rural și din provincii și cetățeanul breslei din oraș - acestea sunt cele două forțe sociale care, stând în fruntea societăților locale, trebuiau să conducă munca oamenilor în mână cu guvernul central local Aceasta înseamnă că reforma managementului a fost nu atât de natură politică, cât și tehnică: fără a introduce noi începuturi, noua ordine le-a adus pe cele vechi într-o nouă combinație sub forme împrumutate conform instrucțiunilor experților străini, descompunând elementele de management anterior comasate între diferitele sale sfere Așa că noua clădire a administrației a fost construită din materiale vechi - o tehnică observată în alte domenii ale activității transformatoare a lui Peter REGULI Reformele recente în management au fost pregătite foarte deliberat Instituțiile și funcțiile individuale - de la Senat la comisarul zemstvo și waldmeister - au fost furnizate cu instrucțiuni și regulamente În cea mai mare parte, acestea sunt traduceri sau adaptări ale statutelor suedeze sau baltice Ele se bazează pe o viziune strictă asupra statului, înțelegând în linii mari sarcinile guvernării Acestea detaliază și stabilesc punctual componența, gama de afaceri, îndatoririle, responsabilitățile și activitatea de birou a instituțiilor În ciuda originii lor străine, starea politică a lui Peter din ultimii ani i-a afectat, iar acesta este interesul lor principal Cu greu a reușit să citească toate numeroasele proiecte și note ale lui Fick și Luberas, statutele și declarațiile colegiilor suedeze; dar a luat parte activ la intocmirea regulamentelor si a urmat cu vigilenta cursul reformelor administrative Aceste lucrări l-au introdus într-un cerc de concepte și întrebări pe care până atunci nu avusese timpul liber să le gândească suficient A început să se simtă rămas în urmă cu poziția sa și a devenit mai ușor conștient de

greșelile sale, mai respectuos față de opiniile celorlalți Fermentarea gândirii care a urmat a produs o întorsătură în conștiința sa politică El, care înainte crezuse doar în chipuri, acum a început să aprofundeze în forța instituțiilor statului, în semnificația lor pentru educația politică a poporului Înțelesese anterior necesitatea unei astfel de educații: într-un decret din , el a exprimat ideea că, pentru a preveni încălcarea deliberată a intereselor statului, "este necesar să se explice cu precizie interesele statului pentru a-i lumina pe oameni" Acum a văzut că această explicație este opera legii și a instituțiilor astfel aranjate încât prin însăși construcția lor leagă arbitrariul funcționarilor, iar prin practică îi inspiră pe oameni simțul legalității și conceptul de interes de stat Peter a crezut că noile sale instanțe și colegii vor face treaba și și-a exprimat încrederea că oricine va găsi adevărul în ele, fără a apela la suveranul însuși pentru asta GESTIUNE NOUĂ ÎN CAZURI Această încredere a fost prematură Reglementările și instrucțiunile cu sarcini largi ale statului nu au făcut aceeași impresie asupra celor pe care trebuiau să-i îndrume, pe care legiuitorul însuși le-a scos din ele În legislația noastră, ele aveau un sens pur academic de tratate politice, fără a deveni norme administrative Formele îmbunătățite de guvernare nu i-au îmbunătățit imediat pe conducătorii înșiși Noile instituții erau dincolo de umerii acelor vremuri, aveau nevoie de oameni de afaceri pregătiți și disciplinați, care nu se regăseau în rezerva de serviciu disponibilă Peter a introdus aceste instituții, așa cum o mamă prudentă coase pentru copiii ei haine mai largi și mai lungi decât înălțimea lor: vor crește și se va potrivi Dar adolescenții birocratici ai lui Peter, toți acești consilieri și evaluatori colegi, adevărați, secreti, au început să-și rupă hainele înainte ca acestea să ajungă la dimensiunile sale de avertizare Practica noilor instituții, relevată din actele de arhivă ale muncii lor de birou, nu a justificat calculele fondatorului În primul rând, a fost greu să găsești oameni care să ocupe numeroasele posturi noi Peter s-a întors fără tragere la extrasul străinilor Ca răspuns la sugestia lui Fick cu privire la acest lucru în , el a pus o rezoluție că nu era nevoie de acte de descărcare de gestiune, "de căutat la îndemână" Pretutindeni erau căutați acoliți: la recenziile nobiliare, cei apți erau selectați și numiți în funcții în tribunale și alte instituții Regele de arme era responsabil de furnizarea obligatorie de candidați din nobilime la cererea colegiilor de stabilire a cazurilor A fost necesară pregătirea unei rezerve de serviciu Același Fick i-a scris lui Peter "despre pregătirea ușoară a copiilor mici ruși" pentru a se pregăti pentru serviciu: nu trebuie decât să începi școli adecvate Peter a răspuns: "faceți o academie", dar deocamdată căutați oameni de știință ruși și traduceți cărți de jurisprudență În căutarea oamenilor potriviți, Peter s-a agățat de toate fondurile disponibile, fie neglijând prejudecățile de clasă, fie supus acestora, a ordonat să recruteze ofițeri dintre sclavii competenți și secretari în birou de la noblețe Minorii nobili erau definiți ca "junkeri" în colegiu pentru priceperea în afaceri Recrutarea personalului a fost îngreunată de rivalitatea dintre serviciul militar și serviciul civil Principalul furnizor de candidați pentru funcții civile era încă nobilimea; dar din ea cei mai apţi pentru serviciu erau angajaţi în regimente, iar pentru prezenţe şi birouri nu exista decât plată de concediu, pensionar sau învechit pe moşii În plus, noile instituții au introdus multe funcții noi: Kirillov, secretar șef al Senatului la sfârșitul domniei lui Petru, în lucrarea sa de statistică The Blooming State of the All-Russian State (

) are angajați în toate departamentele, în cancelarii și birouri, administratori, funcționari și fiscali persoane - o cifră care ajunge cu greu la realitate Dar, odată cu complicația personalului oficial, s-au zgarcit cu noi cheltuieli și le-au permis angajaților "accidente", o linie evazivă de supraveghere, despărțiți de mită, chiar și în nevoie financiară au dedus până la % din salariile funcționarilor Pe deasupra, nu exista un set de legi care să răspundă nevoilor vremii Vechiul Cod din a fost demult depășit: s-au stabilit noi straturi de legislație asupra lui În , s-a format o comisie din cele mai înalte ranguri pentru a o completa; a muncit din greu și nu a făcut nimic Odată cu înfiinţarea Senatului, i-a fost încredinţată lucrarea de codificare; dar mulţi ani nu a înaintat nici un pas La sfârşitul anului , în epoca Suediei Senatul a fost însărcinat să elaboreze un cod, alegând articole potrivite din Codul suedez și din Codul său și, acolo unde era necesar, "să facă puncte noi" și să termine totul până la sfârșitul lunii octombrie în de ani și după nu va face față nici peste de ani! În lipsa de pregătire, în obiceiul de a face lucrurile cumva, în lipsa disciplinei oficiale, Senatul a dat un exemplu pentru administrația din subordine Conform programului Senatului provinciilor din , documentele oficiale au fost trimise de la Sankt Petersburg la Vologda prin Arhangelsk! Lupte aprige și scene obscene s-au jucat în Senat: procurorul șef Skornyakov-Pisarev era într-o dușmănie ireconciliabilă cu principalul său procuror general Yaguzhinsky, subcancelarul baronul Șafirov cu cancelarul contele Golovkin, senatori bine născuți, prinții naturali Golițyn și Dolgoruki nenăscut, dar cel mai strălucit salariu Prințul Menșikov și toată lumea, cu toate certurile lor personale și de partid, s-au îndreptat către țar Şedinţele Senatului se transformau uneori în mustrări; unul îl numea pe celălalt hoț Sau demnitari s-au adunat la Procurorul General pentru a sărbători prinderea lui Derbent în Procurorul-șef al Senatului, care se luptase deja de două ori cu procurorul Colegiului de Justiție, aproape că s-a bătut cu subcancelarul și apoi amândoi , denunțându-se reciproc Țarului și Țarinei, și-au cerut scuze - unul pentru faptul că era foarte gălăgios (beat), iar celălalt că era și mai gălăgios Cu o astfel de morală, era dificil pentru Senat să devină un gardian strict al adevărului, iar prințul Menșikov a declarat odată întregii prezențe a senatorilor că sunt angajați în fleacuri și neglijau interesele statului Mai mult, un senator rar a scăpat de proces sau de suspiciunea de fapte necurate, fără a-l exclude pe prințul Y Dolgoruky Însuși denunțătorul Senatului, și el senator, și aici a mers înaintea fraților săi Îmbogățit fără egal de Peter, acest om de origine întunecată a devenit un virtuoz al furtului Peter și-a mustrat favoritul, l-a bătut cu o bâtă, l-a amenințat și totul în zadar Menshikov s-a înconjurat de o bandă de prădători birocratici care s-au îmbogățit și și-au îmbogățit patronul în detrimentul trezoreriei Dintre aceștia, viceguvernatorul din Petersburg Korsakov și doi senatori, prințul Volkonsky și Opukhtin, au fost biciuiți public cu biciul Menshikov a fost salvat de represalii crude prin prietenia de lungă durată a lui Peter și a mijlocitoarei constante Catherine, care îi datorează și cariera ei Odată, Petru, supărat de trucurile animalului său de companie, i-a spus Ecaterinei, mijlocind pentru el: "Menșikov a fost conceput în nelegiuire, mama lui a născut în păcate și îi va sfârși stomacul în ticăloșie, iar dacă nu se îmbunătățește, va fi fără cap " Averea lui Menshikov a fost calculată în zeci de milioane de ruble cu banii noștri Sub un patronaj atât de înalt, care a venit de la înălțimea Senatului, delapidarea și mita au atins proporții fără precedent înainte - cu excepția abia după

- și Peter nu a putut ghici cum să prindă banii statului, "care merg pe mâneci" Odată, în timp ce asculta rapoartele de delapidare în Senat, acesta și-a pierdut cumpătul și a dispus promulgarea unui decret personal în care se precizează că dacă cineva fură din vistierie doar cât să cumpere o frânghie, va fi spânzurat de aceasta Procurorul general Iagujinski, ochiul suveranului la Senat, i-a obiectat lui Petru: "Vrei, Maiestate, să rămâi împărat singur, fără supuși? Furăm cu toții, doar unul este mai mare și mai vizibil decât celălalt " Petru a râs și nu a dat un decret În ultimul an de viață, Peter a urmărit îndeaproape cazurile de anchetă de delapidare de fonduri publice și a numit o comisie specială pentru aceasta Se spunea că șeful fiscal Myakinin, care a raportat aceste cazuri, l-a întrebat odată pe țar: "Ar trebui să tai doar crengile sau să pun un topor chiar pe rădăcini?" - "Tăiați totul la pământ", a răspuns Petru, astfel încât, adaugă naratorul contemporan, străinul Fokkerodt, care locuia atunci la Sankt Petersburg, dacă țarul ar mai fi trăit câteva luni, lumea ar fi auzit de mulți si mari executii În ultimii ani de viață, Peter a emis o serie de decrete, impregnate cu o dispoziție neobișnuită pentru el Acestea nu sunt ordine scurte și tăioase, ci învățături lungi, vagi, în care autorul se plânge de licențialitatea generală a funcționarului și deplânge neglijarea decretelor, care amenință statul cu o cădere definitivă, precum monarhia greacă, și se plânge că este bântuit de cereri private, că în mijlocul unui război crud, nu poate vedea singur: până la urmă, nu este un înger, iar îngerii nu sunt omniprezenti, dar fiecare este repartizat la locul lui: "unde el este, nu este altundeva " Tonul furios și în același timp jalnic al acestor decrete amintește de expresia feței sale din portretele sale de mai târziu RAZBOI Sfâșiate dintr-un alt stoc de concepte și moravuri, noile instituții nu și-au găsit propria hrană pe pământ străin, într-o atmosferă de arbitrar și violență Instrucțiunea magistratului exprimă dorința ca magistrații să fie onorați, ca și în alte state Magistratul Kolomna era alcătuit dintr-un om șobolan, trei executori judecătorești și un bătrân al orașului Generalul Saltykov l-a bătut în treacăt pe unul dintre ispravnic, iar pe celălalt cu șobolanul și șeful, ofițerul șef Volkov, care l-a înlăturat pe ambasadorul persan; stewardul supraviețuitor a raportat că, din cauza absenței celor bătuți, el singur nu a putut corecta toate cazurile Împotriva conducătorilor arbitrari și inepți, condușii aveau două mijloace de autoapărare: înșelăciunea și violența La verificarea recensământului pe cap de locuitor au fost descoperite până la / milion de suflete ascunse, aproximativ % din totalul populației impozabile Decrete ordonau cu strictețe căutarea fugarilor și trăiau în mod deschis în așezări întregi în curțile spațioase ale domnilor puternici din Moscova - pe Pyatnitskaya, pe Ordynka, în afara Porților Arbat Un alt refugiu pentru fugari era pădurea Știrile contemporane despre Peter vorbesc despre o dezvoltare fără precedent a jafului Bandele de tâlhari, conduse de soldați fugari, s-au unit în detașamente de cavalerie bine organizate și bine înarmate și au atacat "în ordine regulată", au distrus sate populate, au oprit taxele guvernamentale, au pătruns în orașe Un alt guvernator i-a fost teamă să călătorească în jurul pământului care i-a fost încredințat, iar prințul Menșikov însuși, guvernatorul general al Sankt Petersburgului, care se considera capabil să sape Canalul Ladoga, fără să se înroșească, a anunțat Senatului că nu poate face față tâlhari ai provinciei sale Cu tâlhărie, partea de jos a răspuns arbitrarului vârfului: era o garanție reciprocă tăcută a fărădelegii și a incapacității aici și a unei disperări incalculabile acolo Grefierul capitalei, generalul în

trecere, nobilul de provincie au aruncat pe fereastră decretele formidabilului reformator și, împreună cu tâlharul de păduri, nu s-au îngrijorat prea mult de faptul că în capitale era un Senat semiputernic și nouă , iar apoi zece colegii aranjate în mod suedez cu departamente delimitate sistematic Fațade legislative impresionante au fost folosite pentru a ascunde lipsa generală de ținute Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SEMNIFICAȚIA REFORMEI LUI PETRU CEL MARE JUDECĂȚI OBIECTULUI DESPRE REFORMĂ VASCULAȚII ÎN ACESTE HOTĂRÂRI JUDECĂTA LUI SOLOVIEV LEGĂTURA JUDECĂȚILOR CU IMPRESIA CONTEMPORANILOR PROBLEME DE LITIGIE) DESPRE ORIGINEA REFORMEI,) DESPRE PREGĂTIREA EI ȘI) DESPRE FORȚA ACȚIUNII SA ATITUDINA LUI PETER FĂRĂ BĂTRÂNUL Rus' RELATIA SA CU EUROPA DE VEST RECEPȚII DE REFORMĂ CONCLUZII GENERALE CONCLUZIE SEMNIFICAȚIA REFORMEI LUI PETRU CEL MARE Am făcut o schiță departe de a fi completă a activității reformatoare a lui Petru, nu am atins nicio măsură de îmbunătățire publică și educație publică, sau schimbări de concepții și obiceiuri, în general, în viața spirituală a oamenilor Aceste măsuri și schimbări fie nu au fost incluse în sfera sarcinilor directe ale reformei, fie nu au avut timp să-și arate efectul în timpul vieții reformatorului, fie, în cele din urmă, au fost resimțite doar de anumite clase ale societății; La vremea potrivită, voi încerca să completez unele dintre aceste lacune Am spus că reforma, în punctul ei de plecare și în scopul ei final, a fost militar-financiară și mi-am limitat trecerea în revistă a ei la fapte care, decurgând din sensul ei dublu, au atins toate clasele societății, au rezonat cu toți oamenii Pe aceste fapte, consider că este posibil să-mi întemeiez judecata pe semnificația și natura activității transformatoare a lui Petru, cel puțin din unele dintre aspectele ei JUDECĂȚI OBIECTULUI DESPRE EA Întrebarea semnificației reformei lui Petru este în mare măsură o problemă a mișcării conștiinței noastre istorice În decurs de aproape două sute de ani, s-au scris multe și s-au vorbit și mai mult despre activitățile lui Petru S-a considerat necesar să spunem ceva despre asta ori de câte ori discursul trecea de la fapte individuale ale istoriei noastre la legătura lor generală Oricine dorea să arunce o privire oarecum filozofică asupra trecutului nostru a considerat că este o cerință a decenței învățate să-și exprime judecata cu privire la activitățile lui Petru Adesea, chiar și întreaga filozofie a istoriei noastre a fost redusă la o evaluare a reformei lui Petru cel Mare: printr-o anumită perspectivă științifică, cum să spun, întregul sens al istoriei ruse a fost comprimat într-o singură întrebare despre semnificația activității lui Petru, despre relaţia noii Rusii transformată de el în cea veche Reforma lui Petru a devenit punctul central al istoriei noastre, combinând rezultatele trecutului cu cele ale viitorului Din acest punct de vedere, după o sistematizare simplificată, întreaga noastră istorie s-a împărțit în două perioade: în Rus veche, pre-petrină și nouă, Petru cel Mare și post-petrin Activitățile lui Petru au fost judecate foarte diferit; dar multă vreme această diferenţă nu a venit deloc din succesul studiului şi înţelegerii ei În decurs de o sută patruzeci de ani de la moartea lui Petru până la apariția volumului XIV al Istoriei lui Solovyov în , aproape nimic nu s-a făcut pentru studiul istoric al reformei Abia la sfârșitul secolului al XVIII-lea Negustorul din Kursk Golikov a publicat o colecție extinsă de materiale pentru biografia lui Petru sub titlul Faptele lui Petru cel Mare cu adăugiri (-) Dar chiar și această lucrare a avut puțin efect asupra conștiinței istorice a contemporanilor: a fost un imn în de volume către reformator, așa cum îl numea Solovyov, un panegiric - prea stângaci și voluminos pentru a

trezi dorința de a studia reforma lui Petru și, de asemenea, laudativ să înțeleg de ce îl laudă pe reformator În tot acest timp, reforma a fost luminată nu din interior, prin studiu, ci din lumina care cădea din afară A fost judecată după impresia pe care și-a lăsat-o asupra ei, iar impresia a fost percepută după starea de spirit a momentului, după vremea publicului, care a fost creată de tendințele externe VASCULAȚII ÎN JUDECĂȚIA După moartea reformatorului în societate, surprins de reformă și de farmecul personalității sale, a dominat multă vreme o atitudine față de activitățile sale, care poate fi numită un cult reverent al lui Petru Simplul strungar Nartov, care a trăit de ani sub Petru, l-a amintit mai târziu: "Deși Petru cel Mare nu mai este printre noi, spiritul lui trăiește în sufletele noastre, iar noi, care am avut fericirea de a fi alături de acest monarh, vom muri credincioși lui și dragostea noastră arzătoare pentru să-l îngropăm pe zeul pământesc cu noi " Lomonosov l-a numit pe Petru om ca un zeu, iar Derzhavin a întrebat: "Nu a coborât Dumnezeu din cer în el?" Dar contemporanii lui Derzhavin, care erau pasionați de filosofia franceză, au început să privească altfel cazul lui Peter Minților, obișnuite cu construcțiile sociale abstracte și cu cele mai subtile comploturi ale moralității academice, nu le-ar putea plăcea activitatea reformatorului, devotat celor mai concrete fleacuri ale treburilor militare și ale economiei de stat Trebuie să li se fi părut prea josnică și materială, nedemnă nici de mintea, nici de poziția lui Petru Le plăcea să exprime o astfel de părere, comparând reforma lui Petru I cu activitățile Ecaterinei a II-a Heraskov a cântat: "Peter Rossum a dat trupul, Ekaterina a dat sufletul" Înalta societate de atunci, care a primit atât de mulți filozofi pe tron, nu-i plăcea regii în rolul de muncitori Problema a devenit mai complicată atunci când motivele morale și naționale au fost incluse în evaluarea reformei Prințul Șcerbatov, în nota sa Despre corupția moravurilor în Rusia, recunoaște reforma lui Petru ca fiind "necesară, dar poate fi de prisos", care a satisfăcut nevoile oamenilor, dar a fost prea radicală, prea multilaterală Nemulțumit de inovațiile necesare - legislative, militare, economice, educaționale, Petru a căutat, de asemenea, să corecteze comunitatea privată, să introducă umanitatea, să înmoaie obiceiurile străvechi aspre, iar această atenuare a dus la licențiere și a marcat începutul unor daune extreme aduse moravurilor La Viena, la cina cu Prințul Kaunitz în , Prințesa Dashkova, condamnând pasiunea lui Petru pentru bord și alte meșteșuguri ca fiind fleacuri nedemne de un monarh, printre altele, a recunoscut interlocutorului ei că, dacă Petru ar avea mintea unui mare legiuitor, ar fi Au asigurat munca corectă a timpului ar duce treptat la îmbunătățiri pe care le-a introdus prin violență, iar apreciind bunele calități ale strămoșilor noștri, el nu ar denatura originalitatea caracterului lor prin obiceiuri străine Directorul Academiei de Științe, o doamnă inteligentă cu mâinile albe, nu a putut privi munca de servici a lui Peter dintr-un punct de vedere mai puțin exaltat și mai puțin patriotic Secolul trecut a adus în Rusia noi curente mentale și noi puncte de vedere asupra lui Petru Revoluția Franceză a creat o teamă de răsturnări, un atașament senil față de antichitate, iar Karamzin a fost un exemplu viu al acestei întorsături și un purtător de cuvânt îndrăzneț al conservatorismului obosit, care părea a fi o revoluție în criza impetuoasă și nervoasă realizată de Petru Odată, în anii tinereții sale, pornind de la teza cosmopolită că toți oamenii nu sunt nimic înaintea omului, a glorificat reforma iluministă a lui Petru și a considerat reproșurile lui Petru pentru schimbarea caracterului rusesc, pentru pierderea fizionomiei morale

rusești, ca nişte ieremiade mizerabile Și de ani mai târziu, în Nota despre Rusia Antică și Nouă, el însuși a devenit un Ieremia mizerabil, a plâns că schimbarea instituțiilor și obiceiurilor civile care începuse cu țarul Mihai, treptată, liniștită, abia sesizabilă, fără impulsuri și violențe, a fost întreruptă brusc de suprimarea impetuoasă a spiritului poporului, constituind puterea morală a statului - violență fără lege chiar și pentru un monarh autocrat: "Am devenit cetățeni ai lumii, dar în unele cazuri am încetat să mai fim cetățeni ai Rusiei - vina lui Petru !" Revenirea Europei la antichitate, determinată de un sentiment de iritare față de violența agresivă a revoluției franceze și a imperiului, a provocat o mișcare națională, dorința popoarelor suprimate sau fragmentate ale Europei de a restabili identitatea și integritatea politică Și pentru această emoție națională, reforma lui Petru a trebuit să plătească cu noi acuzații În anii și , disputa despre Rusia antică și nouă a reînviat În respingere la adresa occidentalizatorilor, care au arătat Rusiei calea culturală străbătută de Europa Occidentală, spre care Petru a împins Rusia, slavofilii, în special Homiakov, repetând reproșurile anterioare, au subliniat îngrozitor vinovăția reformei, abia remarcată de Karamzin, că făcuse o ruptură în viața morală a poporului rus, smulgând din el, din tradițiile și obiceiurile sale, o societate luminată, pe care Homiakov o compara cu o colonie europeană aruncată în țara sălbaticilor Este necesar să se caute începuturi vitale nu pe această cale vest-europeană, nici măcar în antichitatea lor natală pre-petrină, unde le căutau prințul Șcerbatov și alți "liubo-ruși", ci în Rusia de astăzi, neatinsă de reforma cu iluminismul ei occidental JUDECĂTA LUI SOLOVIEV Astfel, reforma lui Petru a devenit piatra pe care s-a șlefuit gândirea istorică rusă timp de mai bine de un secol Vedem că, pe măsură ce această reformă atârna o acuzație după alta, a avut loc o dublă lucrare, o idealizare intensificată a Rusiei pre-petrine și dezvoltarea unui cult sau căutarea unui spirit popular misterios Ambele lucrări s-au desfășurat cu ușurință, fără o povară savantă excesivă; presupuneri duhovnicești au fost luate drept fapte istorice, visele inactiv au fost prezentate ca idealuri populare Întrebarea științifică despre semnificația reformei lui Petru s-a transformat într-o zgomotoasă dispută de revistă și salon despre Rusia antică și nouă, despre relația lor reciprocă; perioadele istorice adiacente au devenit principii cotidiene ireconciliabile, perspectiva istorică a fost înlocuită de construcții filozofice și istorice a două lumi culturale opuse - Rusia și Europa Sub astfel de impresii, a început studiul științific al reformei și a luat contur Solovyov, primul istoric rus, care și-a documentat cursul în legătură cu mișcarea generală a istoriei noastre Citiți expunerea finală a acestui punct de vedere la sfârșitul capitolului III al volumului XVIII al Istoriei sale, publicat în ; te va uimi prin amploarea opiniilor și, împreună cu tensiunea, exaltarea tonului și o oarecare subestimare a gândirii: acesta nu este doar rezultatul cercetărilor academice, ci și o mustrare polemică la adresa cuiva, o apărare a cauzei lui Petru din partea unora infractorii Iată principalele caracteristici ale acestui look Nicio națiune nu a realizat vreodată o asemenea ispravă precum a fost realizată de poporul rus sub conducerea lui Petru; istoria niciunei națiuni reprezintă o transformare atât de mare, de multe fețe, chiar de întreg, însoțită de consecințe atât de mari atât pentru viața internă a poporului, cât și pentru semnificația ei în viața comună a popoarelor, în istoria lumii Noi principii de ordine politică și civilă au fost puse în viața interioară a oamenilor În ordinea politică, inițiativa societății a

fost trezită prin introducerea unei structuri colegiale, a unui principiu electiv și a autoguvernării orașului în conducere și prin introducerea unui jurământ nu numai către suveran, ci și către stat, pentru prima dată, oamenilor li s-a dat o idee despre semnificația reală a statului În viața civilă privată, s-au luat măsuri pentru a proteja individul: ea a fost eliberată de lanțurile uniunii tribale prin atenția exclusivă a lui Peter pentru meritul personal, impozitul pe vot, interzicerea căsătoriilor sub constrângerea părinților sau a stăpânilor și înlăturarea o femeie din turn Consecințele istorice mondiale ale reformei au fost:) aducerea unui popor, slab, sărac, aproape necunoscut, la stadiul istoric cu semnificația unei figuri puternice în viața politică comună a popoarelor prin civilizație,) unirea pe ambele divizate până acum jumătăți din Europa, estică și vestică, într-o activitate comună prin introducerea în această activitate a tribului slav, care acum a luat parte activ la viața comună a Europei doar prin reprezentantul său, prin poporul rus CONTEMPORANI ȘI ISTORICI Viziunea de mai sus îmbină, mai pe deplin dezvoltată și mai clar formulată, judecățile care au fost mult timp exprimate în literatura noastră și parțial chiar împărtășite de oponenții reformei Aceste judecăți se rezumă la propunerea de bază conform căreia reforma lui Petru a fost o răsturnare profundă în viața noastră, renovând societatea rusă de sus în jos, până la fundamentele și rădăcinile ei, o răsturnare celebră, chiar teribilă, așa cum o numește Solovyov; doar unii au considerat această lovitură un mare merit al lui Petru în fața omenirii, în timp ce alții au considerat-o o mare nenorocire pentru Rusia O astfel de viziune asupra reformei a fost moștenită direct de la contemporanii și colaboratorii reformatorului: acești oameni, chiar și cei care nu simpatizau cu cauza lui Petru, au ieșit și ei din opera sa transformatoare cu convingerea că au fost prezenți la desăvârșirea și restructurare cuprinzătoare a vieții rusești, la un punct de cotitură fără precedent, care i-a dat nu numai forme noi, ci și începuturi complet noi Această impresie a contemporanilor este de înțeles și naturală Oamenii prinși într-un vârtej de evenimente zgomotoase și importante, uitându-se la ele după aceea, sunt în general dispuși să exagereze dimensiunea și semnificația a ceea ce au trăit Unul dintre cei mai tineri și mai talentați angajați ai lui Petru, Neplyuev, după ce a primit vești despre moartea convertizorului la Constantinopol, unde era rezident, a notat în notele sale: "Acest monarh a adus patria noastră în comparație cu alții, ne-a învățat să recunoaștem că suntem oameni; într-un cuvânt, orice ai privi în Rusia, totul are începutul său și indiferent de ceea ce se va face în viitor, ei vor trage din această sursă Aceeași idee a fost exprimată de cancelarul contele Golovkin într-un discurs solemn adresat lui Petru la octombrie , în timpul sărbătoririi încheierii Tratatului de la Nystadt cu Suedia: inexistența în a fi produsă și adăugată la societatea popoarelor politice Deci, punctul de vedere științific exprimat de Solovyov în urmă cu de ani, stă pe punctul de vedere care fusese stabilit cu mai bine de un secol și jumătate înaintea lui, reproduce impresia luată de la lovitura de stat de cele mai apropiate figuri ale sale Poate fi oprit acest aspect? Se pare că nu totul este clar în ea; apar mai multe probleme controversate ORIGINEA SI PROGRESUL REFORMEI În primul rând, cum a devenit Petru un reformator? În numele lui Petru cel Mare, ne amintim în primul rând transformările lui; ideea de reformă este indisolubil legată de ea Petru cel Mare și reformele sale sunt expresia noastră stereotipată obișnuită Titlul convertorului a devenit porecla lui, o caracteristică istorică Tindem să credem că

Petru I s-a născut cu ideea de reformă, a considerat-o chemarea sa providențială, numirea sa istorică Între timp, Peter însuși nu a observat o astfel de perspectivă despre sine pentru o lungă perioadă de timp El nu a fost crescut în ideea că va trebui să conducă un stat care nu are valoare, supus unei transformări complete A crescut cu ideea că era țar și, în plus, persecutat și că nu putea vedea puterea, nici măcar să trăiască, în timp ce sora lui era la putere cu Miloslavskii ei Jocul soldaților și corăbiilor a fost sportul său din copilărie, inspirat de zvonurile celor din jur Dar a avut devreme o premoniție că, atunci când va crește și a început să domnească în realitate, va avea nevoie în primul rând de o armată și de o flotă, dar de ce anume ar avea nevoie, părea să nu se grăbească să-și dea seama clar Abia cu timpul, odată cu descoperirea planurilor Sophiei, a început să înțeleagă că are nevoie de un soldat împotriva arcașului, sprijinul surorii sale Pur și simplu a făcut ceea ce l-a îndemnat momentul, fără să se deranjeze cu considerente preliminare și planuri îndepărtate, și tot ceea ce a făcut, părea să ia în considerare afacerea lui actuală, următoarea, și nu reformă: el însuși nu a observat cum aceste treburi actuale a schimbat totul în jurul lui - atât oameni cât și ordine Chiar de la prima călătorie în străinătate, a adus la Moscova nu planuri transformatoare, ci impresii culturale cu visul de a aduce acasă tot ce a văzut în străinătate și cu gândul la mare, adică războiul cu Suedia, care a luat marea din bunicul lui Abia în ultimul deceniu al vieții sale de de ani, când activitățile sale s-au arătat deja suficient, începe să se exprime cu conștiința că a făcut ceva nou și chiar o mulțime de lucruri noi Dar o asemenea viziune apare în el, ca să spunem așa, în retrospectivă, ca rezultat a ceea ce s-a făcut, și nu ca scop al activității Petru a devenit un reformator cumva din întâmplare, parcă fără tragere de inimă, involuntar Războiul l-a adus și l-a împins spre reforme până la sfârșitul vieții În viața statelor, războaiele externe și reformele interne de obicei nu se combină, ca condiții reciproc opuse De obicei, războiul este o frână a reformei care cere pace În istoria noastră a operat o corelație diferită: un război cu deznodământ favorabil a întărit situația existentă, ordinea existentă, iar un război cu un deznodământ obscen a provocat nemulțumirea publică, ceea ce a forțat guvernul la o reformă mai mult sau mai puțin decisivă, care i-a servit ca un fel de reexaminare În acest din urmă caz, guvernul a evitat ciocnirile externe în măsura în care a redus semnificația internațională a statului Astfel, succesele vieții politice interne au fost dobândite cu prețul nenorocirilor externe Petru I a intrat într-o corelație diferită a ciocnirilor externe cu munca internă a statului asupra lui însuși, asupra autoorganizarii Sub el, războiul este decorul reformei, cu atât mai mult - a avut o legătură organică cu activitatea sa reformatoare, a provocat-o și a condus-o Leagănul reformei în alte vremuri, războiul sub Petru a devenit școala sa, așa cum a numit-o însuși Petru Dar chiar și cu el, această combinație nefirească de forțe care se opune reciproc a avut un efect: războiul a rămas o frână a reformei, iar reforma a târât războiul, provocând opoziție populară plictisitoare și rebeliuni deschise, care au împiedicat poporul să adune forțe pentru finalul final lovitură pentru inamic Într-un astfel de circuit închis de contradicții, Peter a trebuit să-și conducă propria afacere PREGĂTIREA EI Mai mult, ei s-au certat mult dacă reforma a fost suficient de pregătită și a îndeplinit nevoile percepute ale oamenilor sau dacă Petru a impus-o oamenilor ca un act neașteptat și violent al voinței sale autocratice În dispută, proprietatea pregătirii nu a fost

clarificată: dacă a fost pozitivă, ca un început normal de creștere naturală, sau negativă, ca o boală care pregătește un leac, sau ca o cale de ieșire dintr-o situație disperată pe un drum nou, la o noua viata În acest ultim sens, Soloviev a înțeles pregătirea reformei lui Petru când a scris că aceasta a fost pregătită de întreaga istorie anterioară a poporului, "cere de popor" Am văzut inovații parțiale, printre care împrumutate din Occident sub bunicul, tatăl, fratele mai mare și sora lui Petru Mai important, chiar înainte de Petru cel Mare a fost conturat un program de transformare destul de coerent, care în multe privințe a coincis cu reforma lui Petru și, în alte moduri, chiar a mers mai departe decât aceasta Adevărat, acest program nu poate fi asimilat pe deplin de Rusia antică A fost gândit de mințile unui nou tip, care în multe privințe a reușit să iasă din vechiul cerc de concepte rusești Se pregătea o transformare în general, și nu o reformă a lui Petru Această transformare ar putea merge într-un fel și în altul, cu un curs pașnic al treburilor s-ar putea răspândi pe un număr de generații Ulterior, reforma țărănească se pregătea pentru un secol întreg Sub Fiodor și Sophia, în cuvintele unui contemporan, au început să "lustruiască în manieră poloneză" în trăsuri și costume, în știința latinei și poloneze, au desființat vechea haină stângace, lată și cu boruri lungi din Rusia curtea, ei puteau, extinzând programul de reformă, să înlocuiască caftanul cu un kuntush, iar dansul rusesc al mazurcii poloneze, ca după Petru, timp de aproape o sută cincizeci de ani, bătrâna barbă rusească tunsă de convertizor a fost readus în drepturile statului Petru a condus reforma în felul olandezilor, apoi al suedezilor și a înlocuit Moscova cu Petersburg, care crescuse din mlaștină, cu decrete crude obligând nobilii și comercianții să construiască în ea și din acest motiv mii de muncitori au fost strămuți din interiorul Rusiei Reforma, așa cum a fost realizată de Petru, a fost afacerea lui personală, o afacere inegalabil de violentă, și totuși involuntară și necesară Pericolele externe ale statului au depășit creșterea naturală a oamenilor, care stagnaseră în dezvoltarea lor Oamenii din vremea Ecaterinei au înțeles deja că reînnoirea Rusiei nu putea fi lăsată în seama muncii treptate, liniștite a timpului, nu forțată cu forța Prințul Șcerbatov, am văzut, a privit cu degete reforma lui Petru și, în aria sa largă și violentă, a văzut rădăcina corupției morale a societății ruse Era departe de a fi un adept al autocrației, recunoscând-o ca un mod necondiționat dăunător de guvernare pentru popor Totuși, același istoric-publicist a făcut un calcul cronologic nu lipsit de inteligență: "Oricât de ani, în împrejurările cele mai favorabile, Rusia ar putea de una singură, fără autocrația lui Petru cel Mare, să ajungă în starea în care se află acum , în discuția despre iluminare și glorie" Conform acestui calcul, s-a dovedit că Rusia, chiar în acea stare departe de perfectă în care se afla la sfârșitul secolului al XVIII-lea, ar fi ajuns doar o sută de ani mai târziu, până în , și chiar și atunci, cu condiția ca în timpul acestui multă vreme nu s-a produs nicio nebunie, nici internă, nici externă, și dacă în acel moment nu ar fi apărut suverani care, prin măsuri nerezonabile, ar fi distrus ceea ce au făcut doi sau trei dintre strămoșii lor și astfel ar fi întârziat reînnoirea Rusiei Între timp, unii Carol al XII-lea sau Frederic al II-lea ar fi smuls părți din Rusia pentru ei înșiși și, cu atât mai mult, i-ar fi încetinit dezvoltarea A privit atât de neîncrezător posibilele succese ale reînnoirii Rusiei, eliberat de împingeri mecanice, "de către propriul său popor prin propriul său impuls", scriitorul, care era în general înclinat să idealizeze viața originală a Rusiei antice ACȚIUNEA EI Cea

mai confuză întrebare este despre puterea influenței, despre profunzimea reformei Acesta este punctul principal al întrebării despre semnificația ei Pentru a afla soluția sa, este necesar să se analizeze compoziția sa complexă Atât de multe interese, motive și influențe s-au ciocnit în reforma lui Petru, încât este necesar să se separe în ea ceea ce a fost pregătit din interior de ceea ce a fost împrumutat din afară, pentru a distinge între ceea ce a fost prevăzut și ceea ce a apărut dincolo de așteptări Reforma este iluminată unilateral, iar vederea ei este brusc refractă atunci când ne uităm la un singur set de condiții, omițând alte condiții Ar trebui privit dintr-un triplu punct de vedere:) în raport cu atitudinea lui Petru față de Europa de Vest,) în raport cu Rusia antică și) în raport cu influența operei sale asupra vremurilor ulterioare Și acest al treilea punct de vedere nu ar trebui să pară ciudat Munca unui om puternic îi supraviețuiește de obicei, are o continuare postumă Evaluarea reformei lui Petru ar trebui să includă consecințele acesteia, care au început să fie dezvăluite abia după moartea reformatorului Deci, ce i-a dat lui Petru Rusia prereformă, ce a luat din Europa de Vest și ce a lăsat Rusiei, transformată de el, mai exact, ce s-a făcut din opera sa după el - acestea sunt cele trei părți în care întrebarea generală a semnificației reformei se destramă ATITUDINA LUI PETER FĂRĂ BĂTRÂNUL Rus' Petru a moștenit de la vechiul Rus o putere supremă stabilită în mod deosebit și o structură socială nu mai puțin particulară Puterea supremă în timpul aderării noii dinastii a fost recunoscută de pământ ca ereditară, dar, pierzând caracterul patrimonial al fostei dinastii, ea a rămas fără o formă juridică definită, nu a avut un volum normalizat și, de fapt, nici restrâns sau extins, în funcție de circumstanțe și de natura purtătorilor săi Petru a moștenit această putere în întreaga ei sferă actuală și chiar și-a extins-o, eliberându-se odată cu înființarea Senatului de ultimele fantome ale pretențiilor boierești asociate cu Duma boierească și cu desființarea patriarhiei, de pericolul scandalului lui Nikon și din reverența timidă și rigidă pentru titlul ecumenic de Patriarh al Rusiei Dar Petru are meritul important al primei încercări de a da puterii sale fără formă și fără margini o definiție morală și politică Înaintea lui, în conștiința politică umblă a poporului, ideea de stat s-a contopit cu chipul suveranului, așa cum într-un cămin privat gospodarul se contopește legal cu casa lui Petru a împărtășit aceste concepte, legitimând să jure separat suveranului și statului Repetând cu insistență în decretele sale despre interesul statului ca fiind cea mai înaltă și necondiționată normă a ordinii statului, chiar l-a plasat pe suveran într-o relație de subordonare statului ca purtător suprem al legii și paznic al binelui comun El a privit activitățile sale ca pe un serviciu adus statului, patriei; ca un oficial, el scrie despre victoria sa asupra suedezilor la Good: "Când am început să slujesc, nu am auzit sau văzut niciodată un asemenea foc și acțiune decentă a soldaților noștri" Chiar aceste expresii: interesul statului, binele comun, binele întregului popor - apar aproape pentru prima dată în legislația noastră sub Petru Dar tradiția istorică acționează ca un instinct, în mod inconștient, iar Petru și-a experimentat puterea Privind transformările sale ca slujind interesul statului, folosul întregului popor, și-a sacrificat fiul acestei legi supreme Sfârșitul trist al principelui a fost Carta din februarie privind succesiunea la tron: în istoria legislației ruse, aceasta este prima lege cu caracterul celei principale; se scria: "Noi am hotărât să facem această carte, ca aceasta să fie mereu în voia suveranului conducător, căruia îi dorește,

acesta să-i determine moștenirea, iar unui anume, văzând ce nedecență, va anula pachete " Carta, în justificarea sa, se referă la exemplul Marelui Duce Ivan al III-lea, care a dispus arbitrar succesiunea la tron, numind mai întâi nepotul său ca succesor, iar apoi pe fiul său Înainte de Petru cel Mare, în legea rusă nu exista o lege cu privire la succesiunea la tron, ci doar obiceiurile și împrejurările stabileau diverse ordine de succesiune Sub vechea dinastie, care își vedea patrimoniul în stat, un astfel de ordin era trecerea prin testament a tronului de la tată la fiu Din a început să se stabilească o nouă procedură de transfer al puterii supreme prin alegeri conciliare În secolul al XVII-lea sub noua dinastie, pentru care statul nu era un feud, primul ordin a căzut în desuetudine, iar al doilea nu a avut timp să se înființeze; noua dinastie a fost recunoscută ca ereditară într-o singură generație: în pământul a jurat credință lui Mihai și viitorilor săi copii - nu mai departe Dar legea de bază privind succesiunea la tron încă nu exista, iar tronul a fost lăsat moștenire indiferent de ce, sub pretextul unei alegeri conciliare sau a apariției moștenitorului de către tatăl poporului în Piața Moscovei, ca țarul Alexei a făcut cu țareviciul Fedor, precum și cu ajutorul unei rebeliuni streltsy și a unei false catedrale Zemstvo , modul în care a fost stabilită puterea duală a țarilor Petru și Ivan Petru a înlocuit alegerea conciliară și moștenirea prin obicei sau ocazie cu numirea personală cu dreptul de renumire, adică a restaurat testamentul, a legitimat absența legii și a reîntors dreptul public la baza patrimonială învechită Gândul legii din februarie este același cu cel exprimat de Ivan al III-lea cu o ocazie: "Cei vreau eu, îi voi da domnia" Aceeași înclinație inexplicabilă de a reproduce ecourile trecutului în inovații se remarcă și în măsurile sociale ale lui Peter Nu a atins temeliile depozitului social, consacrat în Cod - nici împărțirea în clasă după tipul de îndatoriri, nici iobăgie Dimpotrivă, a complicat vechile obligații moșiale cu altele noi După ce a stabilit educația obligatorie a nobilimii și împărțind serviciul obligatoriu al acesteia în două căi speciale, militară și civilă, el a închis mai îndeaproape averile impozabile ale orașului cu o administrație de clasă specială, colibe zemstvo și apoi magistrați, iar pe clasa de sus a orașului, cetățenia breslei, el a atribuit mai mult decât serviciile anterioare de stat datorie specială, în industria minieră și prelucrătoare, predând fabricile și uzinele de stat companiilor formate cu forța din clasa comercianților Fabrica sub conducerea lui Petru, după cum am văzut, nu era în întregime întreprinderi private, ghidate doar de interesele personale ale întreprinzătorilor, ci primea caracterul operațiunilor de stat pe care guvernul le desfășura prin agentul său obligatoriu, cetățeanul breslei: pentru aceasta, comerciantul , producător sau proprietar de fabrică s-a bucurat de nobilul privilegiu de a dobândi la fabrica și uzina satului cu mâini de lucru iobag Pe de altă parte, fără a schimba esența iobăgiei, Petru a schimbat compoziția socială a iobăgiei: diferite tipuri de iobăgie, juridice și economice, acum s-au fuzionat în cele din urmă cu iobagii într-o singură clasă de iobagi impozabil, iar oamenii liberi care mergeau au fost parțial atribuiți în orașe pentru a scădea cetățenia, astfel încât "petrecerii să se apuce de meșteșugul și nimeni să nu se clătinească fără să se oprească", au căzut parțial în soldați sau iobagi Așadar, continuând munca Codului, simplificând compoziția socială prin eliminarea straturilor intermediare, tranzitorii, legislația lui Petru le-a forțat în cadrul claselor principale Acum societatea rusă a primit în sfârșit depozitul pe care legislația de la

Moscova din secolul al XVII-lea a încercat să i-o dea, a apărut din reformă cu contururi de clasă mai clare și mai rotunjite, iar fiecare clasă cu o povară mai complicată de îndatoriri pe umerii ei Așa a fost atitudinea generală a lui Petru față de statul și ordinea socială a vechii Rus, pe care am remarcat-o de mai multe ori în fenomenele individuale: fără a atinge vechile temelii din ea și fără a introduce altele noi, fie a finalizat procesul început în ea, sau a modificat combinația de componente care s-au dezvoltat în ea, apoi separând elementele îmbinate, apoi conectând pe cele separate; Prin ambele metode, a fost creată o nouă situație cu scopul de a provoca o activitate intensificată a forțelor sociale și a instituțiilor guvernamentale în favoarea statului RELATIA SA CU EUROPA DE VEST Cum a simțit Peter despre Europa de Vest? Predecesorii i-au pus, apropo, pe Petru și o astfel de sarcină - "să facă totul după exemplul țărilor străine terțe", și anume ținuturile Europei de Vest A fost multă descurajare în această sarcină, disperare în forțele naționale, abnegație Cum a înțeles Petru? Cum a privit atitudinea Rusiei față de Europa de Vest, a văzut-o pe cea din urmă ca un model veșnic pentru prima sau lumea vest-europeană a avut pentru el doar sensul unui profesor, de care se desparte la sfârșitul pregătirii? Cea mai grea pierdere suferită de statul moscovit în secolul al XVII-lea, Petru a considerat pierderea ținuturilor baltice, care a lipsit Rusia de comunicarea cu popoarele luminate din Occident Dar care a fost scopul acestei comunicări? Petru a fost adesea înfățișat ca un occidental orb, dezinteresat, care iubea tot ceea ce era occidental, nu pentru că era mai bun decât rusul, ci pentru că era diferit de rus, care dorea să nu apropie Rusia, ci să asimileze Rusia cu Europa de Vest Este greu de crezut că Peter, mereu prudent, era dispus la astfel de hobby-uri platonice Dintr-o trecere în revistă a vieții lui Petru, am văzut cum în , sub acoperirea unei ambasade solemne, în alaiul căreia Petru s-a implicat și sub un nume de familie asumat, a fost echipată o expediție secretă de hoți cu scopul de a fura marine echipamente și cunoștințe tehnice din Europa de Vest Acesta este motivul pentru care Petru avea nevoie de Europa de Vest Nu avea o predilecție oarbă sau duioasă pentru ea, dimpotrivă, o trata cu neîncredere sobră și nu se lăsa înșelat de visele relațiilor ei sincere cu Rusia, știa că Rusia se va întâlni mereu acolo doar neglijență și ostilitate Compilând în un program al unei ode solemne sau ceva asemănător pentru celebrarea aniversării Tratatului de la Nystadt, Petru a scris, printre altele, că toate popoarele s-au străduit în mod deosebit să ne împiedice să ajungem la lumina rațiunii în orice, mai ales în treburile militare; dar l-au trecut cu vederea, de parcă li s-ar fi încețoșat ochii, "de parcă asta ar fi închis înaintea ochilor lor" Petru a considerat această ocrotire un miracol al lui Dumnezeu și li se ordonă să o exprime cu o forță deosebită în versete festive: "Acest lucru trebuie să fie întins pe larg, dar este suficient pentru a simți", complotul oferă o sursă abundentă de idei De aceea vrem să credem legenda care a ajuns până la noi prin multe mâini despre cuvintele rostite cândva de Peter și scrise de Osterman: "Avem nevoie de Europa pentru câteva decenii și atunci trebuie să-i întoarcem spatele " Așadar, apropierea de Europa a fost în ochii lui Petru doar un mijloc pentru un scop, și nu scopul în sine Ce a vrut să obțină prin acest mijloc? Ca răspuns la această întrebare, este necesar să ne amintim de ce Petru a trimis zeci de tineri ruși în străinătate și ce fel de străini a comandat din străinătate Cei trimiși erau instruiți în matematică, științe naturale, construcții navale, navigație; au fost eliberați ofițeri, constructori de nave, marinari,

fabrici și alți meșteri, ingineri minieri, iar apoi avocați și cameriști care cunoșteau știința managementului, în special a celor financiare Cu ajutorul ambilor, Peter a început în Rusia ceea ce a văzut util în Occident și ceea ce nu a fost în Rusia Rusia nu avea o armată regulată - a format una; nu era flotă - el a construit-o; nu exista o rută maritimă convenabilă pentru comerțul exterior - a cucerit coasta de est a Mării Baltice cu armata și flota; industria extractivă era slabă, iar industria prelucrătoare era aproape absentă - mai mult de de fabrici și fabrici au rămas după el; pentru toate acestea, au fost necesare cunoștințe tehnice - o academie maritimă, școli de navigație și medicină, școli de artilerie și inginerie, școli de latină și matematică și până la cincizeci de școli digitale elementare în orașe de provincie și provincie au fost înființate în capitale, precum și același număr de școli de garnizoană pentru copiii soldaților; trezoreria nu a fost suficientă pentru a acoperi cheltuielile guvernamentale - Petru a mărit bugetul de venituri de trei ori prea mult; ceea ce lipsea era o administraţie aranjată raţional, capabilă să se ocupe de toate aceste noi treburi complexe - specialiştii străini au ajutat la înfiinţarea unei noi administraţii centrale Acesta nu este tot ceea ce a făcut Peter, dar exact asta a vrut să facă cu ajutorul Europei de Vest Cunoștințe militare, economice, financiare, administrative și tehnice - acesta este un domeniu vast în care Petru a făcut apel la vest-europenii să lucreze și să-i învețe pe ruși cum să lucreze Nu a vrut să împrumute fructele gata făcute ale tehnologiei locale din Occident, ci să le asimileze, să transplanteze în Rusia însăși producțiile cu pârghia lor principală - cunoștințele tehnice Ideea care a fulgerat vag în cele mai bune minți ale secolului al XVII-lea, despre necesitatea de a crește mai întâi productivitatea muncii oamenilor, îndreptându-l cu ajutorul cunoștințelor tehnice spre dezvoltarea bogăției naturale neatinse a țării pentru a-i permite să ducă scoaterea sarcinilor sporite ale statului - această idee a fost asimilată și dusă la bun sfârșit de Petru, ca niciodată înainte sau după el: aici el stă singur în istoria noastră Iar în politica externă a îndreptat toate forțele poporului către soluționarea chestiunii care i se părea cea mai importantă pentru economia națională - problema baltică El a introdus în circulația economică națională o astfel de cantitate de muncă nouă productivă, încât este greu de cântărit și evaluat Însă semnele tangibile ale acestei îmbogățiri s-au găsit nu în creșterea nivelului general al bunăstării oamenilor, ci în situațiile veniturilor statului Războiul, cu consecințele sale, a interceptat tot surplusul de câștiguri ale oamenilor Reforma economică s-a transformat într-una financiară, iar succesul obţinut a fost pur financiar, nu economic Când ( ) Posoșkov i-a scris lui Petru însuși că nu a fost dificil să umple vistieria țarului, dar "este o sarcină mare și dificilă să îmbogățim întregul popor", el a exprimat nu adevărul simplu al economiei politice, ci observația tristă a contemporanilor gânditori asupra a ceea ce se întâmpla în fața ochilor lor Generația muncitoare care l-a luat pe Petru nu a lucrat pentru ei înșiși, ci pentru stat și, după o muncă intensificată și îmbunătățită, au plecat aproape mai săraci decât părinții lor Petru nu a lăsat în urmă nici un ban de datorie de stat, nu a petrecut o singură zi lucrătoare cu urmașii, dimpotrivă, a lăsat moștenire succesorilor săi o abundență de fonduri, cu care au completat mult timp fără a le adăuga nimic Avantajul său față de ei era că nu era un debitor, ci un creditor al viitorului Cu toate acestea, acest lucru se aplică deja consecințelor reformei, care vor fi discutate mai târziu Calculând rezultatele activității lui

Petru, care a fost îndreptată nu spre apărarea externă și poziția internațională a statului, ci către organizarea bunăstării oamenilor, putem spune că în planurile economice naționale largi ale lui Petru - ideea principală a reforma sa, eșecul acestor planuri a marcat progresul acestei reforme, principalul rezultat a fost exprimat în succesul financiar al acesteia RECEPȚII DE REFORMĂ Așadar, Petru a luat de la vechiul Rus forțele statului, puterea supremă, legea, moșiile, iar din Occident a împrumutat mijloace tehnice de organizare a armatei, marinei, economiei de stat și naționale și instituțiilor guvernamentale Unde este, vă întrebați, revoluția radicală care a reînnoit sau a distorsionat viața rusească de sus în jos, dându-i nu doar forme noi, ci și noi începuturi, binefăcătoare sau dăunătoare - totuși? Totuși, așa a fost impresia contemporanilor reformei, care au transmis-o urmașilor lor imediati Reforma, dacă nu a fost reînnoită, măcar agitată, a entuziasmat până la capăt viața rusească nu atât cu inovațiile sale, cât cu unele metode, nu prin caracterul ei, ci cu temperamentul, ca să spunem așa Rezultatele reformei au fost îndreptate mai mult spre viitor, sensul ei era departe de a fi clar pentru toată lumea; dar metodele ei au fost simțite de contemporani în primul rând, au făcut o impresie directă, iar Peter a trebuit să țină seama de el Aceste tehnici au fost dezvoltate cu participarea caracterului personal al lui Petru, sub influența situației în care s-a desfășurat activitatea sa reformatoare și sub influența atitudinii în care această situație l-a plasat față de viața, conceptele și obiceiurile oamenilor Condițiile reformei au fost create de războiul extern și de lupta internă Războiul a avut efectul cel mai nefavorabil asupra cursului și succesului său, slujind drept principalul izvor al reformei Reforma a continuat în mijlocul frământării năucite care însoțește de obicei războiul Nevoile și dificultățile pe care ea le provoca la fiecare pas l-au forțat pe Peter să se grăbească Războiul a dat reformei un puls nervos, febril, un ritm dureros de accelerat În mijlocul anxietăților militare, Petru nu a avut liber să se oprească, să discute cu răceală situația, să-și cântărească măsurile, să ia în considerare condițiile de fezabilitate a acestora, să aștepte cu răbdare creșterea lentă a întreprinderilor sale El le cerea acțiuni rapide, rezultate imediate și, în cazul oricărei dificultăți sau întârzieri, îi îndemna pe interpreți cu amenințări teribile, care erau revărsate atât de extravagant încât și-au pierdut puterea excitantă Pentru orice: pentru depunerea unei petiții la suveran în plus față de locurile corespunzătoare, pentru tăierea unui stejar măsurat (dimensiuni specificate) sau a unui molid catarg, pentru neprezentarea unui nobil la o revizuire, pentru comerț cu haine rusești - confiscarea proprietate, privarea de toate drepturile, bici, muncă silnică, spânzurătoare, moarte politică sau fizică Pedeapsa neconsiderată a legii la unii sporea curajul infracțiunii, la altele producea confuzie și jenă, tetanos neurastenic și un sentiment general de povară Unul dintre angajații zeloși ai țarului, generalul-amiralul Apraksin, a descris în mod viu această stare de spirit într-o scrisoare din către secretarul de cabinet al țarului Makarov: mari supărări au început în toate și nu știm unde să apelăm și ce să facem în viitor; banii nu se iau de nicăieri; toate lucrurile, citește, oprește-te Pe de altă parte, reforma a continuat în mijlocul unei lupte interioare plictisitoare și încăpățânate, de mai multe ori spărgând zgomotos: patru revolte teribile și trei sau patru conspirații - toate inovații opuse, au fost construite în numele antichității, conceptele sale și prejudecăți De aici atitudinea ostilă a lui Petru față de antichitatea națională, față

de viața poporului, persecutarea tendențioasă a unora dintre trăsăturile sale exterioare care exprimau aceste concepte și prejudecăți Această atitudine a fost stabilită la Petru sub influența directă a educației politice pe care a primit-o Concepțiile și sentimentele sale politice au crescut pe fondul frământărilor generate de lupta dintre cele două direcții în care era împărțită societatea rusă în secolul al XVII-lea: adepții inovațiilor, care căutau ajutor și lecții în Occident, s-au ciocnit cu Vechii Credincioși politici și ecleziastici Aceștia din urmă, în luptă, au pus drept banner câteva trăsături exterioare care deosebeau vechiul rus de vestul european - barba, tăietura rochiei etc Aceste apariții, desigur, nu au interferat cu reforma; dar sentimentele și convingerile pe care le ascundeau o interferau foarte mult: acestea erau semne de opoziție, simboluri de protest Luând de partea inovațiilor, Petru a luat cu ardoare armele împotriva acestor fleacuri, care erau folosite ca acoperire pentru legendele antichității, dragi poporului rus Impresiile din copilărie l-au determinat pe Petru să acorde o importanță exagerată acestor subiecte Era obișnuit să vadă aceste semne pe rebelii statului, arcașii și vechii credincioși; vechea barbă rusească era pentru el nu un detaliu fizic al fizionomiei unui bărbat, ci o expoziție de dispoziție politică, un semn al unui rebel de stat la egalitate cu o rochie cu mâneci lungi Mai mult, a vrut să-și radă și să-și îmbrace supușii într-un mod străin pentru a le facilita apropierea de străini În , după ce s-a întors la Moscova din străinătate la vestea unei noi revolte streltsy, a început imediat să-și taie barba și să taie podelele lungi ale anturajului său cu un singur rând și ferezeys și a introdus peruci Este greu de imaginat ce zarvă legislativă și polițienească s-a născut din cauza acestei reimbracări și re-imbracări a poporului rus pentru un stil străin Clerul și țăranii nu au fost atinși: au păstrat privilegiul de clasă de a rămâne ortodocși și de modă veche În ianuarie , alte clase au fost proclamate cu bătaie de tobă în piețe și străzi un decret pentru Shrovetide, nu mai târziu, să poarte o rochie - caftane maghiare În , un nou decret: ca bărbații să poarte haine exterioare săsești și franceze, iar lenjerie de corp, camisole, pantaloni, de asemenea cizme, pantofi și pălării - germană; femei - pălării, kuntushi, fuste și pantofi sunt de asemenea germane La porțile orașului au fost plasați observatori jurați de bărbi și costume, care au amendat bărbații și purtătorii de îmbrăcăminte ilegală, iar rochia în sine a fost imediat tăiată și biciuită Nobilii, care apăreau la recenzia suveranului cu barbă și mustață nerasă, au fost bătuți fără milă cu batogi Schismaticilor cu barbă li se prescrie un costum special și chiar și soțiilor lor, care prin natura lor sunt scutite de taxa pe barbă, li se ordonă să poarte franjuri lungi și pălării cu coarne ca pedeapsă pentru barba unui bărbat Negustori pentru târguire cu o rochie-bici rusească, confiscare și servitute penală Toate acestea ar fi amuzante dacă nu ar fi urât Pentru prima dată, legislația rusă, schimbându-și tonul serios, a coborât la astfel de subiecte de bază, intervenind în cabinetul unui coafor și al unui croitor Câtă iritare s-a cheltuit pe aceste mofturi și câtă ostilitate, înseamnă că obstacolele din cauza reformei au dat naștere acestor lucruri legislative inutile în societate! Obstacole atât de mici, dar numeroase, explică disproporția disproporționată dintre succesele obținute de Petru în structura internă a statului cu costul realizării lor, cu sacrificiile cheltuite pentru ele, ceea ce este izbitor pentru observator Mersul reformei este surprinzător, cu ce dificultate Petru a obținut chiar și succese modeste A trebuit să recunoască un admirator atât de înflăcărat al lui precum Pososkov și a

descris frumos cât de prost se certau lucrurile în mâinile lui Peter, care singur trage în sus, dar milioane de oameni trag în jos O altă persoană apropiată lui Petru, strungarul său Nartov, în notele sale, deplânge "ce s-a făcut împotriva acestui monarh, ce a îndurat, ce a îndurat și cum a fost rănit de dureri" Peter a mers împotriva vântului și a sporit rezistența care se apropie cu propria sa mișcare accelerată A existat o contradicție morală în activitatea sa, pe care nu a putut-o depăși - diferența dintre motive și modul de acțiune De-a lungul anilor, după ce a trăit o tinerețe dezordonată, el s-a impregnat impasibil și nedivizat cu gândul la bunăstarea poporului, ca niciunul dintre regii noștri, și a îndreptat către aceasta toată energia indestructibilă a naturii sale puternice Această abnegație a legat irezistibil de el oamenii care gândeau, care îl priveau cu atenție și binevoință, precum episcopul Mitrofan, Neplyuev, Pososkov, Nartov și mulți oameni necunoscuți: ei au ghicit cu sensibilitate baza morală profundă a energiei sale "Noi", adaugă același Nartov, numindu-l pe Petru zeu pământesc, "noi ne proclamăm pe tatăl nostru fără teamă, pentru că am învățat de la el nobila neînfricare și adevărul" Dar mijloacele și metodele de acțiune îi respingeau pe cei indiferenți cu gânduri neînduplecate Petru a acționat prin puterea puterii, nu prin spirit și nu a contat pe impulsurile morale ale oamenilor, ci pe instinctele lor Conducând statul dintr-un vagon de tabără și dintr-o stație poștală, el s-a gândit doar la afaceri, nu la oameni și, încrezător în puterea puterii, nu a cântărit suficient puterea pasivă a maselor Entuziasm transformator și omnipotență încrezătoare în sine - acestea erau cele două mâini ale lui Petru, care nu s-au spălat, ci s-au strâns unul pe altul, paralizându-și energia unul altuia Sperând să compenseze lipsa fondurilor disponibile cu creativitatea puterii, reformatorul s-a străduit să facă mai mult decât a fost posibil, iar interpreții, intimidați și neîndemânatici, și-au pierdut capacitatea de a face ceea ce puteau și la fel cum Peter în cursa sa transformatoare nu știa cum să cruțe forțele umane, așa că oamenii din rezistența lor apropiată și permanentă nu au vrut să-i aprecieze eforturile CONCLUZII Așadar, fără a exagera sau a disprețui faptele lui Petru cel Mare, se poate exprima în acest fel semnificația lui Reforma a apărut de la sine din nevoile stringente ale statului și ale poporului, resimțite instinctiv de o persoană imperioasă, cu o minte sensibilă și un caracter puternic, talente îmbinate armonios într-una dintre acele naturi excepțional de fericit construite, care, din motive încă necunoscute, apar din când în când în omenire Cu aceste calități, încălzite de simțul datoriei și hotărârea de a "nu-și cruța pântecele pentru patria", Petru a devenit capul unui popor, cel mai puțin de succes din punct de vedere istoric dintre toate popoarele europene Acest popor a găsit puterea de a construi până la sfârșitul secolului al XVI-lea un stat mare, unul dintre cele mai mari din Europa, dar în secolul al XVII-lea a început să simtă o lipsă de mijloace materiale și spirituale pentru a-și susține clădirea de secole opt Reforma realizată de Petru cel Mare nu a avut ca scop direct reconstruirea ordinii politice, sau sociale sau morale instaurate în acest stat, nu a fost direcționată de sarcina de a așeza viața rusească pe fundații vest-europene, neobișnuite pentru acesta, introducând noi principii împrumutate în el, dar sa limitat la dorința de a înarma statul rus și poporul cu mijloace gata făcute din Europa de Vest, mintale și materiale, și astfel să aducă statul la nivelul poziției pe care a câștigat-o Europa, ridicați munca oamenilor la nivelul forțelor pe care le-au arătat Dar toate acestea trebuiau făcute în mijlocul unui război

străin încăpățânat și periculos, în grabă și cu forța și, în același timp, luptat împotriva apatiei și inerției oamenilor, crescute de birocrația prădătorie și de nobilimea nepoliticosă latifundiară, și luptat împotriva prejudecăților și temerilor inspirate de clerul ignorant Prin urmare, reforma, modestă și limitată în designul său inițial, vizând restructurarea forțelor militare și extinderea resurselor financiare ale statului, s-a transformat treptat într-o luptă internă încăpățânată, a stârnit întregul tipar stagnant al vieții rusești, a agitat toate clasele de societate Pornită și condusă de puterea supremă, conducătorul obișnuit al poporului, a adoptat caracterul și metodele unei răsturnări violente, un fel de revoluție A fost o revoluție nu în scopurile și rezultatele sale, ci doar în metodele sale și în impresia pe care a făcut-o asupra minții și nervilor contemporanilor săi A fost mai mult un șoc decât o lovitură de stat Această răsturnare a fost o consecință neprevăzută a reformei, dar nu a fost scopul ei deliberat CONCLUZIE În concluzie, să încercăm să stabilim atitudinea noastră față de reforma lui Petru Contradicțiile în care și-a pus afacerile, greșelile și ezitarile, înlocuite uneori cu hotărâre necugetată, slăbiciune a sentimentelor civice, cruzimi inumane de la care nu s-a putut abține, iar alături de această iubire dezinteresată pentru patrie, devotament de nezdruncinat față de cauza sa , o privire amplă și strălucitoare asupra sarcinilor lor, planuri îndrăznețe concepute cu sensibilitate creatoare și realizate cu o energie fără egal, în sfârșit, succese obținute prin sacrificiile incredibile ale oamenilor și eforturile mari ale reformatorului - astfel de trăsături eterogene sunt greu de încadrat în o singură imagine Predominanța luminii sau a umbrei în impresia elevului a evocat laudă unilaterală sau cenzură unilaterală, iar cenzura era cu atât mai insistentă cu cât faptele benefice erau săvârșite cu violență respingătoare Reforma lui Petru a fost o luptă între despotism și popor, împotriva rigidității lor Spera, printr-o furtună de putere, să provoace activitatea amatorilor într-o societate înrobită și, prin nobilimea deținătoare de sclavi, să stabilească în Rusia știința europeană, învățământul public ca o condiție necesară pentru activitatea de amator social, el dorea sclavul, în timp ce ramanand sclav, sa actioneze constient si liber Acțiunea comună a despotismului și a libertății, a iluminismului și a sclaviei este pătratul politic al cercului, o ghicitoare care a fost rezolvată la noi de pe vremea lui Petru două secole și până acum nerezolvată Cu toate acestea, deja oamenii din secolul al XVIII-lea a încercat să găsească un mijloc de a reconcilia simțul umanității cu reforma Prințul Șcerbatov, un dușman al autocrației, a dedicat un întreg tratat, o "conversație", explicării și chiar justificării autocrației și viciilor lui Petru El recunoaște iluminarea introdusă de Petru în Rusia ca pe o binefacere personală adusă lui de reformator și se revoltă împotriva detractorilor care au primit de la autocrație chiar iluminarea care i-a ajutat să înțeleagă răul autocrației Credința în puterea miraculoasă a educației, de care a fost impregnat Petru, cultul său reverențial al științei a aprins cu forța o scânteie de iluminare în mințile sclavilor, care a aprins treptat într-o luptă semnificativă pentru adevăr, adică pentru libertate Autocrația în sine este respingătoare ca principiu politic Nu va fi niciodată recunoscut de conștiința civilă Dar se poate suporta o persoană în care această forță nefirească se îmbină cu sacrificiul de sine, atunci când autocratul, necruțându-se, merge înainte în numele binelui comun, cu riscul de a fi zdrobit de obstacole de netrecut și chiar împotriva propria lui afacere Așa suportă o furtună furtunoasă de

primăvară, care, spargând copaci seculari, împrospătează aerul și cu ploaia ei ajută lăstarii noilor culturi Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SOCIETATEA RUSĂ ÎN PROCES-VERBAL MORTII LUI PETRU CEL MARE SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ A RUSIEI IMPRESIA MORTII LUI PETRU ÎN OAMENI ATITUDINA POPORULUI FAȚĂ DE PETER LEGENDA DESPRE REGELE IMPOSTER LEGENDA DESPRE REGELE ANTI-HRISTOS SEMNIFICAȚIA AMBELE LEGENDE PENTRU REFORMĂ O SCHIMBARE ÎN COMPOZIȚIA CELE MAI ÎNALTE CLASE EDUCATIONAL FACILITATILE LOR FORMARE STRĂINĂ ZIAR TEATRU EDUCAȚIE PUBLICĂ SCOALE SI PREDARE GIMNAZIUM GLUCK ȘCOALA PRIMARĂ CĂRȚI, MONTAJ; MANUAL DE CURS SOCIAL CLASA DOMINANȚĂ ȘI ATITUDINA EI FAȚĂ DE REFORMĂ Mă întorc la a treia parte a întrebării despre semnificația reformei lui Petru, la întrebarea ce sa făcut din această reformă după moartea reformatorului Determinând acest sens, după cum vă veți aminti, am făcut o rezervă că nu este pe deplin exprimat în fenomenele observate în viața lui Petru, că consecințele reformei, relevate după moartea reformatorului, ar trebui incluse în evaluare a operei sale Aceste consecințe aruncă o lumină suplimentară și strălucitoare asupra reformei, luminând-o dintr-o latură nouă, care a rămas în umbră pentru însuși Petru Fără a realiza tot ceea ce urmărea reforma, ea a adus sau a pregătit o mulțime de lucruri pe care reformatorul nu le-a prevăzut și pe care, poate, n-ar fi fericit dacă le-ar prevedea Să încercăm să ne imaginăm societatea rusă așa cum a părăsit-o Petru POZIȚIA INTERNAȚIONALĂ Pentru a înțelege starea de spirit a societății ruse în momentul morții lui Petru, ar fi util să ne amintim că acesta a murit, începând cu al doilea an pașnic al domniei sale, la cincisprezece luni după încheierea războiului persan A crescut o întreagă generație care a știut și a simțit cu noi taxe și truse de recrutare că Rus' era în război cu toate - cu turcii, cu suedezii, cu perșii, chiar și cu ea însăși, cu astrahanii, cu cazacii În cele din urmă, ea nu este în război cu nimeni De la Tratatul de la Nystadt, poziția internațională a Rusiei a fost destul de solidă, deși oarecum gâdilată Suedia, principalul ei dușman, multă vreme nu a putut decât să răzbune; de altfel, micul Gustav Adolf, care era Carol al XII-lea, nu i s-a întâmplat, iar după moartea lui, restabilirea puterii senatului aristocratic a făcut din Suedia o adevărată Polonie anarhistă, conform reamintirii rusului rezident de atunci la Stockholm Alianța defensivă cu Suedia din februarie a protejat flancul nordic drept al poziției europene a Rusiei Curând, în august , și flancul sudic stâng a fost întărit printr-o alianță cu Austria, după ce guvernul Ecaterinei I nu a reușit să vândă interesele rusești către Franța pentru căsătoria fiicei lui Petru Elisabeta, care deranjase întreaga lume diplomatică, cu rege francez, sau cel puțin cu vreun prinț francez al sângelui Dintre cele două coaliții care se conturau atunci, cea austro-spaniolă și cea anglo-franceză-prusacă, poziția internațională a Rusiei cu forțele ei transformate nu a inspirat o mare anxietate în rândul patrioților ruși Armata terestră rusă s-a bucurat de onoarea Poltavei în Occident și, în timp ce flota rusă își uza pânzele Gangud, Rusia a fost considerată chiar o putere maritimă solidă Petersburg a devenit capitala diplomatică a Estului Europei Mai puțin confortabile au fost relațiile culturale ale Rusiei cu Occidentul Înainte de vechea Europă romano-germanică cu forme dezvoltate de viață comunitară, cu norme de ordine care s-au transformat în obiceiuri sociale și chiar în prejudecăți, cu un stoc uriaș de cunoștințe, idei și economii materiale care s-au acumulat aproape de pe vremea lui Romulus și Remus , a apărut o nouă Europă rusească cu numai abilități , care nu dădea decât speranță, cu un număr mare de recruți și materii prime exportate, dar fără rezerve

culturale puternice: căminul era păstrat doar de inerția cotidiană, bazată pe credința în imuabilitatea spontană a paternului si legenda bunicului; în loc de ordine, a existat doar obiceiul de a asculta până la prima răzvrătire, în loc de cunoaștere, doar curiozitate, tocmai trezită; toată conștiința juridică a constat doar într-un sentiment vag al nevoii de lege, toată bogăția - în capacitatea de a lucra cu răbdare Și aceste valori istorice incomensurabile, precum Rusia și Europa de Vest, au devenit nu numai vecine, ci și rivale, au intrat în diverse contacte directe și chiar s-au ciocnit; cel puțin unul nu era deloc înclinat să-l cruțe pe celălalt, în timp ce celălalt se străduia să țină pasul cu primul de teamă să nu devină victima lui Acesta este interesul primei întâlniri ochi la ochi dintre Europa de Vest și de Est Aici, în primul rând, este important să lămurim pentru noi înșine ceea ce observăm - dacă relația dintre două culturi, avansată și înapoiată, care va fi despărțită pentru totdeauna de o distanță o dată stabilită, sau doar o întâlnire a diferitelor epoci istorice cu un inegalitatea culturală accidentală și temporară Pentru a face acest lucru, să încercăm să ne imaginăm societatea rusă, pe cât posibil, în momentul morții lui Petru, starea de spirit a fundului și a vârfului său, atitudinea ambilor față de reformă IMPRESIA MORTII LUI PETER Martorii oculari, ai lor și alții, descriu manifestări de durere, chiar de groază, provocate de vestea morții lui Petru La Moscova, în catedrală și în toate bisericile, conform raportului unui observator de rang înalt, la slujba de pomenire "s-a făcut un asemenea urlet, strigăt, strigăt în lacrimi, încât femeile nu mai pot urlă și plânge amar, și cu adevărat eu N-am văzut o asemenea oroare a oamenilor de la nașterea mea și nu am auzit niciodată" Desigur, a existat și partea ei de lacrimi stereotipe, ceremoniale: așa a fost îngropat oricare dintre țarii Moscovei Dar durerea neprefăcută, sesizată chiar și de străinii din armată și în tot poporul, este și de înțeles Toată lumea a simțit că a căzut o mână puternică, până la urmă, dar menținând ordinea, iar în jurul lor au văzut atât de puține suporturi puternice de ordine încât s-a răscolit involuntar o întrebare alarmantă: ce se va întâmpla mai departe? Sub ea, printre masele de oameni, reforma avea un teren nesigur, instabil ATITUDINA POPORULUI FAȚĂ DE PETER În toată continuarea lucrării de reformă a lui Petru, poporul a rămas într-o nedumerire nedumerită, nu putea înțelege bine ce se face în Rus' și încotro era îndreptată această activitate: nici originea, nici scopurile reformei nu-i erau suficient de clare Încă de la început, reforma a stârnit o opoziție plictisitoare în rândul maselor populare prin faptul că i-a fost adresată poporului doar de cele două părți cele mai dificile ale sale:) a adus munca forțată a poporului pentru stat la extrem grad de tensiune și) poporului i se părea o ruptură de neînțeles a obiceiurilor vechi, a vechiului mod de viață în Rusia, a vieții, a obiceiurilor și a credințelor populare cinstite de timp Cu aceste două părți, reforma a trezit atitudinea necompletentă și suspectă a maselor O colorare deosebită a fost conferită acestei relații de două impresii făcute de oameni de la evenimentele din secolul al XVII-lea La acea vreme, oamenii din statul moscovit au văzut o mulțime de lucruri ciudate: în primul rând, au trecut în fața lor o serie de impostori, guverne ilegale, care au acționat în mod vechi, uneori prefăcând cu succes puterea obișnuită reală; apoi, în fața ochilor poporului, s-au întins o serie de conducători legitimi, care au acționat într-un mod cu totul diferit, au vrut să distrugă prețuita ordine civilă și bisericească, să-și zguduie vechimea natală, să-l introducă pe german în stat, pe Antihrist în biserică Sub influența

acestor două impresii s-a conturat atitudinea populară față de Petru și reforma sa Oamenii au privit în felul lor activitățile lui Petru Din acest punct de vedere, s-au dezvoltat treptat două legende despre Petru, în care a fost exprimată cel mai clar atitudinea oamenilor față de reformă, care chiar și în mare măsură i-au determinat cursul și rezultatele: o legendă spunea că Petru era un impostor, iar cealaltă că el era Antihrist LEGENDA DESPRE REGELE IMPOSTER Când au început să apară semne de opoziție surdă și încăpățânată față de reformă din partea poporului Pentru a o suprima, Petru a înființat poliția secretă, Preobrazhensky Prikaz, numită după satul de lângă Moscova, unde a apărut pentru prima dată această instituție Din această ordine, ne-au ajuns multe cazuri interesante, care servesc drept material pentru studierea stării de spirit populare sub Petru Aceste articole de papetărie ne arată clar originea și dezvoltarea ambelor legende Ambele au avut propria istorie, au trecut printr-o serie de momente în mișcarea lor poetică, reprezentând, de altfel, o formă rară de artă populară, trecută prin filtrul poliției secrete Gândul inițial, motivul principal al legendei despre impostura lui Petru, a fost determinat de acele observații care au lovit oamenii încă de la începutul domniei lui Petru În primul rând, Petru i-a făcut pe oameni să-și simtă activitatea ca noi poveri ale statului Greutățile de stat nu erau noi pentru popor: au fost resimțite dureros chiar și în secolul al XVII-lea, dar apoi nu țarul însuși, ci instrumentele sale guvernamentale au fost învinuite pentru ele Țarul stătea undeva departe și sus deasupra oamenilor, apărea rar în fața lor și era înconjurat în imaginația populară de un halou orbitor de grandoare nepământeană Tot ce se făcea nepopular în stat era pus pe seama mediastinului care despărțea țarul de supușii obișnuiți, adică guvernului boieresc și prikaz Pentru prima dată, Petru a coborât de pe înălțimile transcendentale pe care se ascundeau predecesorii săi, a intrat în contact direct cu oamenii, a devenit înaintea lor așa cum era, a încetat să mai fie un mit politic pentru popor, așa cum i se păreau foștii regi Murmurul poporului se îndrepta acum direct împotriva regelui Petru a apărut în fața oamenilor ca un om simplu, un rege complet pământesc Dar ce rege ciudat era! A apărut în fața oamenilor cu o înfățișare atât de neobișnuită, cu maniere și accesorii atât de nemaiîntâlnite, nu în coroană și nu în mov, ci cu un topor în mâini și o pipă în dinți, a lucrat ca un marinar, îmbrăcat și afumat ca un neamț, a băut vodcă ca un soldat, înjurând și luptându-se ca un ofițer de gardă La vederea unui țar atât de neobișnuit, complet spre deosebire de foștii suverani evlavioși ai Moscovei, poporul și-a pus involuntar întrebarea: este acesta un țar adevărat? În această chestiune stă germenul legendei despre impostura regelui Întrebarea a provocat o muncă intensă a minții oamenilor, mai exact, a imaginației oamenilor Lucrările ordinului Preobrazhensky fac posibilă urmărirea tuturor fazelor imaginației populare, care a dezvoltat legenda din boabele indicate Plângerile oamenilor au crescut acest bob, au hrănit fantezia În primul rând, gândirea populară s-a oprit la întrebarea însăși Discuțiile oamenilor au mers, auzite de poliție Ţăranii se plângeau: precum Dumnezeu l-a trimis în împărăţia noastră, aşa n-am văzut zile luminoase; o povară pentru lume, ruble și cincizeci și căruțe; nu e odihnă pentru frații noștri pentru țărănime Fiul boierului, care a auzit acest murmur, a răsunat țăranului cu durerile sale de moșie: ce rege e A târât pe toți frații noștri în slujbă și i-a recrutat pe poporul și pe țăranii noștri; nu vei scăpa de ea nicăieri, toată lumea a plecat pe plute (pe clădiri offshore); Și cum să nu-l omoare? De parcă l-ar fi ucis, așa slujba ar fi trecut și gloata ar fi

devenit mai ușoară Soțiile de soldați și-au dezvoltat propriul jurnalism conservator special: ce țar este! Ne-a luat soții în soldați, a distrus toți țăranii cu curți și ne-a lăsat orfani pe noi și pe copiii noștri și ne-a făcut să plângem timp de un secol - Ce rege este! - iobagul a ridicat: este un duşman, un leşin lumesc; cu toate acestea, oricât ar galopa în jurul Moscovei, va fi fără cap "Miroeater! au strigat alții - Toată lumea a mâncat, totul se traduce prin capete bune; doar că nu există nicio traducere pentru el " Peter însuși a ajutat acest protest coral de toată clasă să treacă de la întrebarea despre personalitatea sa misterioasă la răspuns, a susținut zborul imaginației populare Țarul ducea un mod ciudat de viață și făcea lucruri ciudate: i-a executat pe arcași, și-a închis sora și soția într-o mănăstire, el însuși se făcea cu totul și bea în Preobrazhensky cu străinii, după înfrângerea Narvei, clopotele au început să fie scos din biserici si turnat in tunuri Călugărul a amenințat: toate acestea nu vor merge în zadar, toate acestea nu se vor termina cu bine De aici vine răspunsul la întrebare În primul rând, s-au grăbit să ghicească că germanii l-au răsfățat pe țar; Nervozitatea și irascibilitatea lui Peter au susținut presupunerea "Nemții l-au ocolit: va găsi o oră bună - totul este în regulă, dar la altă oră vomită și se bate: acum a călcat pe Dumnezeu, scoate clopotele din biserici " Mai mult, un sentiment național iritat a început să vorbească sub jugul afluxului și influenței neîncetate a străinilor Dar toate acestea nu au dat un răspuns satisfăcător la întrebarea principală: părea incredibil cum ar putea apărea un asemenea țar în Rus, deși corupt, care nu prețuiește obiceiurile și credințele populare Aici vine a doua fază în dezvoltarea legendei Răspunsul la întrebare este și sub forma unei întrebări: este rus? El este fiul unei germane, au spus unii Da, Lafert, au sugerat alții Și așa au venit cu legenda despre impostura lui Petru: regina a născut o fată, care a fost înlocuită de un german Odată ce poliția a auzit următoarea conversație politică într-un port din Moscova: țăranii erau toți epuizați, toți s-au ridicat în fața suveranului și au strigat: ce rege este! Născut dintr-o femeie germană fără lege; el este un schimbător, un copil găsit; cum țarina Natalya Kirillovna a plecat din această lume și în vremea aceea i-a spus: nu ești fiul meu, ești un înlocuitor; aici poruncește să poarte o rochie germană - este de remarcat că s-a născut dintr-o femeie germană Din această considerație pornește legenda în dezvoltarea sa ulterioară, legând fenomenele timpului în felul său Călătoria lui Peter în străinătate i-a arătat direcția și a facilitat mișcarea Petru a început să inoveze, să radă bărbi, să introducă îmbrăcămintea germană, să-și lase deoparte țarina Avdotya Feodorovna, să ia Monsova germană, să ordone să se fumeze tutunul blestemat - totul la întoarcerea din țări străine Această călătorie la necreștini a servit drept fir de ghidare pentru fantezia populară Probabil că în societatea rusă au ajuns zvonuri că regele suedez Carol al XII-lea, părăsind Suedia în pentru a lupta cu Petru și aliații săi, a lăsat-o acasă pe sora sa Ulrika-Eleanor, care mai târziu i-a devenit succesor după moartea fratelui ei De asemenea, au auzit că la Riga autoritățile suedeze în i-au cauzat niște probleme lui Petru, nu l-au lăsat să inspecteze fortificațiile din Riga Fantezia populară a profitat de acest lucru pentru a arunca zvonuri într-o întreagă legendă Peter a plecat în străinătate - așa este; s-a întors Petru din străinătate? Ca răspuns la această întrebare, deja în se dezvoltase un astfel de basm Deoarece suveranul cu vecinii săi se afla peste mare, el a mers prin ținuturile germane și a venit în Regatul de sticlă (Stockholm), iar apoi Regatul de sticlă din țara germană este deținut

de o fată, iar fata aceea a abuzat de suveran, a pus el pe o tigaie încinsă și, scoțându-l din acea tigaie, a poruncit să fie aruncat în temniță Și fiindcă acea fată era aniversară, prinții și boierii ei au început să-i spună: poate, împărăteasă, de dragul unei asemenea zile, eliberează-l, suveran Ea le-a spus: du-te și vezi dacă mai zăce în viață, îl voi elibera pentru tine Acei, uitându-se, i-au spus: tomen, împărăteasă - Ei bine, dacă tomen, atunci scoate-l Și l-au scos afară și i-au dat drumul A venit la boierii noștri, și ei, făcând cruce, au făcut un butoi, au băgat cuie în el și au vrut să-l bage, suveran, în butoiul acela Arcașul a auzit despre asta și, alergând la suveran, i-a spus: Țar-suveran, dacă vrei, ridică-te și ieși, nu știi nimic din ce se face asupra ta Iar el, suveranul, s-a ridicat și a ieșit, iar arcașul s-a culcat în locul lui Au venit boierii și acel arcaș, apucându-l din pat, a pus un butoi în acel butoi și l-a aruncat în mare Legenda la început nu a terminat de vorbit, nu știa ce s-a întâmplat mai departe cu suveranul Dar apoi sfârşitul a fost ataşat legendei, au început să spună printre oameni: acesta nu este suveranul nostru, acesta este un german; suveranul nostru în germani este înlănțuit într-un butoi și băgat în mare La scurt timp după moartea lui Petru, această poveste s-a schimbat: Petru a fost considerat mort în timpul vieții sale și a înviat după moarte Noua ediție spunea că suveranul domnitor era un german, iar adevăratul țar a fost eliberat din captivitatea germană, comerciantul rus care se afla în Regatul de sticlă a fost cel care l-a eliberat prin înșelăciune Naratorul a adăugat: "Și cum se face că suveranul nu a apărut încă în starea lui?" LEGENDA DESPRE REGE-ANTIHRIST Legenda imposturii lui Petru, toate construite pe motive de proiect, s-a dezvoltat evident într-un mediu taxabil, mai ales în rândul maselor care, fiind până acum scutite de impozite, au fost cuprinse dureros de decrete privind noile taxe și servicii O altă legendă, despre Petru Antihrist, a apărut sau s-a dezvoltat într-o societate ecleziastică entuziasmată de inovațiile lui Nikon și împletită din alte motive Activitatea transformatoare a lui Petru i s-a părut oamenilor o continuare directă a acelei încălcări de neînțeles și fără scop din partea guvernului asupra purității credinței și obiceiurilor native, care a început sub țarul Alexei O nouă îmbrăcăminte străină, frizerie și inovații similare au afectat opiniile religioase ale societății antice rusești La sfârșitul anului , au urmat vești care erau și mai tulburătoare decât portul german sau tutunul: calendarul ortodox rus a fost schimbat, s-a ordonat să se păstreze cronologia de la nașterea lui Hristos, și nu de la crearea lumii, și sărbătorim noul an nu la septembrie, în mod bisericesc, ci la ianuarie, așa cum făceau neortodocșii Această inovație a interferat direct cu ordinea bisericii Oamenii, alarmați deja de frica latină a timpului lui Nikon, sunt acum și mai treziți în apărarea vechii credințe Scene foarte ciudate au avut loc uneori în poliție și pe străzi sub Peter Odată în , un locuitor din Nijni Novgorod, un simplu orășean Andrei Ivanov, a venit la Moscova cu un avertisment, adică cu un denunț - împotriva cui ați crede - împotriva suveranului însuși, că el, suveran, distruge credința ortodoxă , poruncește să se radă bărbii, să poarte haine nemțești, să tragă tutun: să-l expună pe suveran în toate acestea, și a venit, Andrei Ivanov În , la Iaroslavl, mitropolitul Dimitri de Rostov, în drum spre locul său de la catedrală într-o duminică, s-a întâlnit cu doi bătrâni cu barbă încă bătrâni care l-au întrebat cum să fie: li s-a ordonat să-și radă bărbii și ar fi mai bine să-și taie capul decât să-și radă bărbii "Și ce va crește înapoi, este un cap tăiat sau o barbă ras?" - a întrebat domnul Mulți dintre cei mai

buni orășeni au venit la casa mitropolitului și a început o dispută pe marginea bărbii, despre pericolul bărbirii pentru mântuirea duhovnicească, căci bărbierirea înseamnă pierderea chipului și asemănării lui Dumnezeu Învățatul Vladyka a trebuit să scrie un întreg tratat despre chipul și asemănarea lui Dumnezeu în om Oamenii cu un mod de gândire mai serios nu se puteau mulțumi cu legenda răspândită în masa întunecată despre impostura lui Petru și căutau o sursă mai profundă a inovațiilor sale de neînțeles și periculoase Batjocorind o conștiință înfricoșată cu fleacuri precum frizerie sau urâțenia unei catedrale bețiv, Petru a evocat o discuție superstițioasă tulburătoare despre moartea finală a evlaviei, despre sfârșitul vremurilor și despre nevoia unei suferințe libere de dragul mântuirii sufletului Aceste zvonuri, referindu-se la vinovatul lor, au dat naștere legendei regelui Antihrist O întâlnim la Moscova într-un caz de investigație încă din Cineva Talitsky, un scrib, adică o persoană relativ educată, a întocmit caiete pentru a le distribui oamenilor despre sfârșitul timpurilor și despre venirea lui Antihrist în lume în persoana suveranului Episcopul Tambov a fost atins până la lacrimi de aceste caiete, iar boierul Prințul Hovanski i-a strigat lui Taliţki că i-a fost trimisă o coroană de chin, dar a pierdut-o, acceptând să-și radă barba și apoi acceptând numirea clovnească la mitropoliții celebrei catedrale atot-beate Însă legenda a fost răspândită mai ales în Oloneți și Zaonezhsky Nord, în regiunea cea mai afectată de schismă, unde mulți asceți ai evlaviei antice au fugit de persecuție chiar și sub țarul Alexei Deja la sfârșitul secolului al XVII-lea acești fugari, în fanatismul lor, au dezvoltat în lupta împotriva bisericii eretice și a statului Antihrist o formă teribilă de suferință liberă pentru evlavie - autoinmolarea de către mase Potrivit unui Old Believer care scrie din acea vreme, au fost peste de mii de auto-imolatori care au ars în - În nordul surd al Pomeraniei, plin de păduri, toate știrile care veneau din Rusia Centrală se reflectau într-o formă întortocheată: o fantezie înspăimântătoare le transforma în fantome monstruoase Într-o curtea bisericii din raionul Oloneţ, cândva un preot şi un diacon, care au părăsit biserica după liturghie, au început să vorbească despre ce se întâmplă în lume Diaconul a spus: acum comandă o cronică (cronologie) de la nașterea lui Hristos și o rochie maghiară de îmbrăcat Preotul a adăugat: și am auzit în volost că săptămâna Postului Mare se va scurta, iar după Fomina se învață miercurea și vinerea tot anul să mănânce lapte Având în vedere ultimele mijloace de salvare a Pomortsy, auto-inmolarea, diaconul a spus: de îndată ce aceste decrete vor fi trimise în cimitirul nostru și oamenii vor trăi și vor arde în păduri, iar eu voi merge cu ei în păduri să trăiesc și arde Preotul a adăugat: ia-mă cu tine; știi că viața se apropie de sfârșit Cazul datează din În același an, arcașul Ladoga, întorcându-se acasă din Novgorod, s-a întâlnit cu un bătrân necunoscut care a început o conversație cu el astfel: acum slujbele sunt frecvente; Ce este creștinismul astăzi? Acum credința este totul într-un mod nou: am cărți vechi, iar acum aceste cărți sunt arse Când conversația s-a îndreptat către suveran, bătrânul a continuat: ce suveran este pentru noi creștinii! Nu este suveran, ci leton, nu ține postul; este un linguşitor (înşelător), antihrist, născut dintr-o fecioară necurată; că își mișcă capul și se poticnește cu piciorul și apoi, desigur, duhul necurat se rupe; i-a mustrat și pe arcași pentru că îi cunoșteau erezia, iar arcașii erau creștini direcți, nu busurmani; iată soldații - deci toți sunt busurmani, nu respectă postul; acum toată lumea a devenit străină, toată lumea se plimbă în haine germane și în bucle (peruci) și se rade pe bărbi

Săgetător, la datorie, s-a ridicat pentru suveran și a observat că Petru era regele, din tribul regal Dar bătrânul a obiectat: mama lui este regină? Era eretică, a născut toate fetele Bătrânul era un ascet pomeranian de evlavie străveche care a fugit în păduri Întrebat de arcaș de unde a venit, bătrânul a răspuns: Eu sunt din Zaonezhye, din păduri; nu există drum până la mine vara, ci doar iarna, apoi pe schiuri În această poveste, starea de spirit a minților din nordul Pomorie este dezvăluită în mod viu În , întâlnim aceeași legendă în sud, în districtul Belgorod (provincia Kursk) Doi preoți au intrat în discuție, iar unul a spus: Dumnezeu știe ce s-a întâmplat în împărăția noastră: toată Ucraina a dispărut de la impozite; astfel de taxe au devenit - de neînțeles pentru minte, dar acum a ajuns la frații noștri de preoți, au început să ia din băi, din colibe, de la albine, despre care părinții și străbunicii nu auziseră; Nu există un suveran în împărăția noastră? Acest preot din rugăciunile bisericii a scăzut informația că Antihrist se va naște dintr-o legătură neplăcută, dintr-o soție murdară și o fecioară închipuită, din seminția lui Dan S-a gândit ce fel de trib era Danovo și unde se va naște Antihrist, dacă nu în Rus Odată a venit la el un steag retras al regimentului Belgorod, Anika Akimych Popov, un om sărac care trăia într-o meserie alfabetizată, care îi învăța pe copii să citească și să scrie Preotul i-a spus nedumerirea sa despre Antihrist: "Ne-a devenit greu astăzi în lume, dar este scris în cărți că Antihrist se va naște în curând din tribul lui Dan" Anika Akimych s-a gândit o clipă și a răspuns: "Antihristul există deja; în împărăţia noastră, nu suveranul domneşte, ci Antihrist; cunoaște-te singur: seminția lui Dan este un trib regal și totuși suveranul nu s-a născut din prima soție, ci din a doua; și așa s-a întâmplat că s-a născut dintr-o legătură neplăcută, pentru că soția legitimă este doar prima Și așa a început legenda regelui Antihrist SEMNIFICAȚIA AMBELE POVESTI PENTRU REFORMĂ Ambele legende, desigur, au pus oamenii în cea mai nefavorabilă atitudine față de reformă și au afectat mult succesul acesteia Oamenilor li s-a atras atenția nu asupra acelor interese educaționale cu care reformatorul a încercat să le satisfacă, ci asupra acelor planuri antibisericești și antipopulare care păreau gânduri superstițioase în activitățile sale Cu o dispoziție atât de tulbure, reforma li s-a părut oamenilor ceva extrem de dificil, întunecat Puțini dintre oamenii care l-au văzut pe țar la lucru nu au putut să ofere decât o rezistență slabă la zvonurile negre și bârfele Au ajuns până la noi astfel de legende care arată ce impresie fermecătoare ar putea face transformatorul asupra maselor cu personalitatea sa, opera sa Un țăran al Teritoriului Oloneț, dând mai departe povești despre Petru, despre cum a fost în Nord, cum a lucrat, și-a încheiat povestea cu cuvintele: iată regele, deci regele! Nu am mâncat pâine gratis, am muncit mai mult decât un țăran Dar o astfel de impresie a fost dată doar câtorva dintre oamenii care l-au putut observa pe Petru în forma sa reală de lucru sau care, sub acoperirea unei puteri crude, au fost capabili să simtă forța morală interioară care a pus în această activitate aparent dezordonată și uneori nesăbuită mişcare Unul dintre cei care fac profit (Ivan Filippov), într-o notă transmisă lui Peter însuși, a lăsat un comentariu bine țintit despre el, pe care istoricul îl poate invidia - l-a numit "cap multigând și agitat", cine știe cum pentru a înțelege pe cineva care caută "adevărul și apărarea poporului" Dar fantezia mulțimii, căreia biciul și călugărul le-au conturat limitele permise ale gândirii, l-a îmbrăcat pe Petru în imaginile cele mai urâte care s-au găsit în gunoiul ideilor ei Aceste legende au hrănit și sfințit moral nemulțumirea generală a tuturor claselor, generată de greutățile

statului și inovațiile germane, despre care observatorii lor și alții spun că până la sfârșitul domniei ajunsese la limita extremă Cu toate acestea, nu era de așteptat o răscoală deschisă din cauza lipsei unui conducător și a conta pe ascultarea sclavă a poporului Forțele rebele de luptă care erau disponibile au fost cheltuite pentru revoltele anterioare - Streltsy, Astrakhan, Bulavinsky Litigiul dezarmat cu autoritățile a fost acum transferat de popor la cea mai înaltă instanță a conștiinței lumești La scurt timp după moartea lui Petru, arcașii schismatici au spus: când suveranul a murit, el și-a spus: dacă aș putea trăi, dar lumea m-a blestemat Nici măcar nu s-a pomenit despre marile lucrări și planuri ale lui Petru în folosul oamenilor în zvonurile populare Reforma a cuprins oamenii ca un uragan puternic, înspăimântând pe toată lumea și rămânând un mister pentru toată lumea CLASE SUPERIOARE Clasele superioare ale societății, care au stat mai aproape de reformator, au fost mai profund implicate în reformă și au putut înțelege mai bine sensul acesteia Reforma le-a încurajat mult să promoveze cu sârguință aspirațiile lui Petru Prin diverse fire, aceste clase au reușit să se conecteze cu lumea vest-europeană, de unde au venit excitațiile transformatoare Guvernul, recrutat din acest mediu, vrând-nevrând a trebuit să susțină poziția influentă a Rusiei în Europa creată de Petru, iar pentru succesul relațiilor diplomatice să nu slăbească legăturile culturale cu ea Schimbările în componența socială și tribală a acestor clase trăgeau și ele în aceeași direcție Sub Petru, rămășițele slabe ale vechii nobilimi din Moscova au rămas în cercul guvernamental sub Petru: câțiva prinți Golitsyn și Dolgoruky, prințul Repnin, prințul Shcherbatov, Sheremetev, Golovin, Buturlin - aceștia sunt aproape toți reprezentanți ai arborelui genealogic boieresc care au devenit proeminenți oameni de afaceri sub Peter Miezul clasei guvernamentale, care s-a format în secolul al XVII-lea, a fost format din cea mai înaltă nobilime metropolitană, din curteni, așa cum erau numiți sub Petru, Pușkini, Tolstoi, Bestuzhevs, Volynskys, Kondyrevs, Pleshcheevs, Novosiltsevs, Voyeikovs și multe altele Aici a existat un aflux continuu din partea nobilimii provinciale, căreia, de exemplu, Ordin-Nashchokin îi aparținea sub țarul Alexei, Neplyuev sub Petru, chiar și din "nobilimea nenorocită" și din straturile "de sub noblețe", precum Naryshkins , Lopukhins, Menshikov, Zotov și, în cele din urmă, direct din servilism - Kurbatov, Ershov și alți producători de profit În , eminentului negustor Stroganov i s-a acordat titlul de baron Invazia acestor novici în rândurile funcționarilor, fără a contribui la unanimitatea clasei conducătoare, distrugându-i componența genealogică și morală, a adus totuși acolo o oarecare renaștere, asemănătoare rivalității, a înțărcat-o de aroganța boierească și de rutina ispravnicului Alături de veteranii novici de acasă, mulți străini, străini și străini au devenit și au câștigat importanță: baronul Shafirov, fiul unui evreu captiv și botezat, care a slujit la curtea boierului Khitrov, iar apoi un fost deținut în magazin a unui negustor din Moscova; Iaguzhinsky, după cum spuneau ei, era fiul unui organist al bisericii luterane care părăsise Lituania, care păștea porci în copilărie; Sankt Petersburg General-Maestru de poliție Devier, un băiețel care a ajuns pe o navă portugheză în Olanda și a fost observat de Peter acolo; Baronul Osterman, fiul unui pastor din Westfalia, contele Bruce, generalul Genning, organizatorul uzinelor miniere, inginerul Minich, și apoi rudele Ecaterinei I, țărani greu de găsit în satele lituaniene, plini de titluri, ranguri și bogății la Sankt Petersburg, diverse Skavronsky, Efimovsky , Gendrikovs Mulți dintre acești nou-veniți erau oameni educați și onorați, precum Bruce,

Shafirov, Osterman, și nu erau dispuși să rupă legăturile noii lor patrii cu lumea vest-europeană, dar cu educația și meritele lor ciuleau ochii majorității ignorante și parazite a nobilimii ruse FORMARE STRĂINĂ În cele din urmă, chiar și începuturile educației au legat cumva clasele superioare ale societății ruse de aceeași lume Sub Petru, în prima jumătate a domniei sale, când erau încă foarte puține școli, principala cale de educație a fost trimiterea unor mase de nobili ruși în străinătate pentru educație Unii, de bunăvoie sau prin decret, rătăcind prin Europa, fiind deja oameni de familie, în anii lor, și-au consemnat observațiile în străinătate, arătând cât de anevoios și inutil a fost acest drum educațional Nepregătiți și indiferenți, cu ochii și gura larg deschiși, priveau obiceiurile, ordinele și atmosfera căminului european, fără a deosebi minunile culturii de trucuri și fleacuri, fără a lăsa deoparte gândurile din mintea lor de impresiile neobișnuite Unul, de exemplu, un important prinț al Moscovei, care a rămas necunoscut, își descrie în detaliu cina din Amsterdam într-o casă, cu servitoare complet dezbrăcate, iar când a văzut biserica Sf Petru la Roma, nu a venit cu nimic mai bun să-l studieze, cum să-i măsoare lungimea și lățimea în trepte, iar în interior descrie tapetul care atârna pereții templului Prințul B Kurakin, un bărbat cu experiență în Europa, care a studiat la Veneția, sosind în Olanda în , descrie astfel monumentul lui Erasmus din Rotterdam: și pentru asta a fost făcut ca un semn La Leiden, a vizitat teatrul de anatomie al prof Bidloo, pe care îl numește Bovine, a văzut cum profesorul "a sfâșiat" cadavrul și "a furnizat" părți din acesta studenților, a examinat cea mai bogată colecție de preparate, îmbălsămat și "in spiritus" Toată această muncă de gândire științifică despre cunoașterea vieții prin studiul morții l-a condus pe observatorul rus la sfatul tuturor celor care se află în Olanda, prin toate mijloacele să-i vadă pe "coryusiții" din Leiden, ceea ce va aduce "multa amuzament" În ciuda lipsei de pregătire, Peter și-a pus mari speranțe în trimiterea de colete educaționale în străinătate, gândindu-se că cei trimisi vor scoate de acolo atâtea cunoștințe utile cât a dobândit el însuși la prima călătorie Din câte se pare, el dorea cu adevărat să-și oblige nobilimea să studieze serviciul naval, văzând în el principalul și cel mai de încredere fundament al statului său, așa cum li se părea oamenilor care aveau relații cu ambasada Rusiei în Olanda în Din acel an, el a condus zeci de nobili în străinătate tineri să învețe științele navigației Însă marea a stârnit cel mai mare dezgust nobilului rus, iar acesta a plâns din străinătate, cerându-i să fie numit cel puțin ca ultimul soldat obișnuit sau într-un fel de "științe terestre", dar nu în navigație Cu toate acestea, de-a lungul timpului, programul de pregătire străină a fost extins Din însemnările lui Neplyuev, care, spre deosebire de compatrioții săi, și-a folosit inteligent călătoria de studii în străinătate (în -), vedem ce au studiat atunci rușii în străinătate și cum au stăpânit știința locală Partide ale unor astfel de studenți, toți din nobilime, erau împrăștiate prin cele mai importante orașe ale Europei: la Veneția, Florența, Toulon, Marsilia, Cadiz, Paris, Amsterdam, Londra, au studiat în academiile de acolo pictură, trăsuri, mecanică, navigație , inginerie, artilerie, desen visători, cum se construiesc corăbiile, contramau, articol de soldat, dans, luptă cu săbiile, călărie pe cai și tot felul de meșteșuguri, aramă, tâmplărie și construcții de nave, a alergat de la știință la Muntele Athos, a vizitat "redute" , case de jocuri de noroc, unde s-au luptat și s-au omorât între ei, bogații au învățat bine să bea și să cheltuiască bani, risipindu-și, și-au vândut bunurile și chiar satele

pentru a scăpa de închisoarea datoriilor externe, iar săracii, primind inexact puțin salariile, aproape au murit de foame, alții au intrat în serviciul străin din lipsă și toți au susținut în general slab reputația dobândită în Europa de "domni buni" La întoarcerea acasă, obiceiurile și impresiile științifice străine au strălucit cu ușurință din acești conducători de cultură, ca o patina de praf de drum, și a fost adus acasă un amestec de vicii străine cu obiceiuri proaste native care i-au surprins pe străini, care, după observația unui străin observator, a condus numai la stricăciunea duhovnicească și trupească și cu muncă a lăsat loc virtuții adevărate - adevărata frică de Dumnezeu Totuși, ceva s-a blocat Petru a vrut să facă din nobilime un teren de reproducere pentru echipamente militare și navale europene S-a dovedit curând că științele tehnice nu s-au înrădăcinat bine în clasă, că nobilul rus a reușit rar și cu mare dificultate să devină inginer sau căpitan de navă, iar cunoștințele dobândite nu și-au găsit întotdeauna aplicație acasă: Menshikov s-a cățărat împreună cu Peter, a învățat să facă catarge, iar în patrie a fost cel mai terestre guvernator general Dar șederea în străinătate nu a trecut neobservată: învățământul obligatoriu nu a oferit un stoc semnificativ de cunoștințe științifice, dar totuși l-a obișnuit pe nobil cu procesul de învățare și a stârnit o oarecare apetit pentru cunoaștere; nobilul a învățat totuși ceva, chiar dacă nu pentru ce a fost trimis ZIAR Peter a avut grijă să înceapă și să acopere facilitățile educaționale Pentru a face acest lucru, a fost necesar în primul rând să-l scoată pe rusul din singurătatea sa națională, să-și avanseze orizonturile dincolo de granițele patriei sale Mijloace pentru aceasta, Peter a citit ziarul și teatrul Prin decretul său, din ianuarie , la Moscova a început să apară periodicul Vedomosti După - zile, uneori mai târziu, la sosirea corespondenței străine, numărul Vedomoștilor a ieșit în una sau mai multe coli, de mărimea unui opt, tipărit cu fontă bisericească oarbă și conturând "scrisorile", corespondența ziarelor străine adus din diferite orase ale Europei S-a ordonat ca știrile rusești să fie livrate din comenzi la Tipografie (pe Nikolskaya), unde a fost tipărit ziarul În numărul , care este condus de țar însuși, s-a raportat, printre altele, că "la comanda Majestății Sale, școlile (academia) din Moscova se înmulțesc, iar de oameni ascultă filozofie și au absolvit deja din dialectică, în școala de navigatori matematici (navigație) mai mult de de oameni învață și se descurcă bine știința este acceptată"; la Moscova, între noiembrie și decembrie ( ), s-au născut de bărbați și femei și "scriu din Oloneț" că preotul local Ivan Okulov a recrutat o mie de vânători, a trecut granița cu Suedia, a bătut de oameni din cavaleria suedeză și de infanterişti, a ars până la o mie de gospodării şi a dat prada "soldaţilor" săi, iar "din armata preotului" au fost răniţi doar soldaţi Nu numai știri străine, ci uneori rusești au ajuns la cititorii ziarului Moscova din surse străine în extras literal, fără colorare și fără teamă de sancțiuni administrative Așadar, de la Nyenschantz pe Neva, cu luni înainte de întemeierea Sankt-Petersburgului acolo, știrea suedeză a fost tipărită în numărul : "Trăim aici într-o guvernare proastă, pentru că Moscova se comportă foarte neplăcut în acest ținut", locuitorii fugi de frică la Vyborg luând din proprietate care este mai bun În au fost publicate de numere ale ziarului TEATRU Țarul Alexei a încercat să amenajeze un teatru de curte la Moscova cu ajutorul unei trupe străine (lectura LIII) Nu îndrăznesc să spun ce efect puternic a avut această încercare asupra gustului artistic al societății alese, care a avut o vizită la curte Dar Moscova avea și propriile sale pepiniere de gust scenic, capabile

să servească drept suport național pentru acest divertisment importat Prințul B Kurakin scrie că printre oamenii nobili ai timpului său, iobagii lor jucau "tot felul de istorii amuzante" în perioada Crăciunului Misterele au fost puse în scenă la Academia din Moscova; erau jucați de "bebe de stat", întrucât studenții academiei, chemați sau trimiși să joace roluri în aceste spectacole, erau porecți în afișe; porecla se explică prin prezența fiilor nobilimii de serviciu de la Moscova în componența de atunci a studenților academicieni În primii ani tulburi ai războiului suedez, abia revenind de la Narva, Peter s-a ocupat cu amenajarea unui teatru public la Moscova În , o trupă germană rătăcitoare de actori sub conducerea unui anume Kunsht, actor și dramaturg, a fost concediată pentru mii de efimki pe an, mii pentru de ruble pentru banii de astăzi; trupa cuprindea și "studiouri" germane Pe Piața Roșie s-a construit un teatru public pentru public, pentru "spectatorii dornici", o "horomină de comedie", sau "cabana de comedie", unde se dădeau spectacole de două ori pe săptămână Traducătorii lui Posolsky Prikaz au tradus în rusă piesele din repertoriul Kunshtov, printre care Scipius Africanul, comedia despre Don Pedre și Don Yan (Don Juan), despre Bayazet și Tamerlan și chiar și Doctorul Forțat Moliere Piesele au introdus și un element muzical din "acțiuni de cântare", adică din opere sub formă de arii, și un element comic în persoana inevitabilului Hanswurst, un bufon de farsă, un erou al scenei populare germane, al cărui nume este: Moscova comandă traducători redate în cuvinte Hare fat Fidel regulii nu numai de a folosi maeștri străini, ci și de a-și stabili abilitățile în Rusia, Peter i-a ordonat lui Kunsht să-i învețe pe ruși "științe de comedie cu bună râvnă și cu toată revelația", pentru care funcționarii îmbrăcați în această abilitate din diverse ordine au avut pentru a merge la așezarea germană, Unde a locuit Kunsht? SCOALILE Una dintre cele mai puternice impresii pe care le-a făcut Peter de la prima călătorie în străinătate, dacă nu cea mai puternică, se pare, a fost senzația de surprindere: cât de mult învață acolo și cât de repede lucrează, și muncesc repede tocmai pentru că învață mult! Sub această impresie, se pare că și-a făcut un plan pentru a stabili în Rusia ceva asemănător cu o universitate sau o politehnică La scurt timp după întoarcerea sa, într-o conversație cu patriarhul, el și-a exprimat nemulțumirea față de Academia din Moscova, unde puțini oameni învață și nu există o supraveghere adecvată Și-a dorit să aibă o școală din care "pentru tot felul de nevoi să vină oamenii, în slujba bisericească și în serviciul public, să lupte, să cunoască structura și arta medicală doctorală" și care să salveze tații care vor să-și învețe copiii "științele libere" de a fi nevoite să solicite acest lucru străinilor Nu din lipsă de fonduri și de pregătire, planul larg conceput al unei instituții de învățământ superior a fost împărțit în mici școli elementare sau tehnice Peter și-a îndreptat preocupările de educație publică în primii ani ai secolului al XVIII-lea, înainte de a avea timp să înțeleagă întreaga amploare a lucrării de transformare care îi avea în față și să se limiteze doar la problemele actuale urgente, militare și financiară Odată cu permisiunea de a călători liber "în statele europene pentru știință", odată cu deschiderea unui teatru public și publicarea primului ziar, prințul Kurakin în autobiografia sa analistică notează înființarea școlilor de matematică și "alte științe și arte (meșteșuguri)), ca a face pălării, pânză, piele pe elan devin, figuri de ipsos din ipsos, construiesc arhitectura camerei Dar, desigur, înaintea tuturor nevoilor educaționale erau nevoile armatei și marinei În , Peter l-a convins pe Farvarson, profesor la Universitatea

Aberdeen, să intre în serviciul rus în Anglia, care a devenit profesor la școala de navigație pentru copiii nobililor și ai altor rânduri de oameni, deschisă în pe Turnul Sukharev din Moscova El a fost fondatorul educației matematice și de navigație în Rusia, iar mai târziu s-a scris despre el că aproape toți marinarii ruși, de la cel mai înalt la cel mai de jos, au fost antrenați de el sub conducerea lui Petru Împreună cu alți doi englezi, a condus doctrina "birocratic", așa cum ar trebui să fie; numai că uneori, după cum informa Kurbatov, care era responsabilul școlii, britanicii mergeau la plimbare sau dormeau mult timp și nu se grăbeau deloc în munca lor, ei certau "înțeleși bine" studenții care mergeau înainte în predare, își așteptau camarazii care rămâneau în urmă Farvarson a fost ulterior transferat la Academia Navală, deschisă la Sankt Petersburg în pentru copiii nobilimii nobiliare "în loc să fie trimise în străinătate" În , o școală de inginerie din Moscova a devenit faimoasă cu un "supraveghetor" locotenent colonel fan Strous și un profesor inginer colonel Lyamkin, iar o școală de artilerie a apărut la Sankt Petersburg Dacă, în același timp, amintim Academia slavo-greco-latină din Moscova cu programul său teologic conceput pentru nevoile educaționale ale clerului, atunci obținem două instituții de învățământ superior cu presupusa compoziție de clasă și trei școli speciale în funcție de ranguri, în total obținem cinci idei false Nici titlurile lor oficiale, nici clasificările noastre sociale și academice nu merg la aceste școli Toate erau școli de diferite clase și mai degrabă elementare, încununându-și programele doar cu unele specialități În școala de navigație din Moscova, alături de prinți erau copiii curților Erau recrutați studenți de pretutindeni, ca vânătorii din regimentele de atunci, doar pentru personalul instituției de studenți au fost recrutați la Școala de Inginerie din Moscova Peter a cerut să aducă setul la și chiar până la de persoane, doar cu condiția ca două treimi să fie de la copii nobili Autoritățile educaționale nu au respectat instrucțiunile; un nou decret furios - să recruteze cu forța cei de studenți dispăruți din toate treptele, și din copiii curții, din nobilimea capitalei, în spatele cărora se află cel puțin de gospodării țărănești Acest caracter al școlii de atunci în componența și programul Academiei Navale se remarcă și mai clar Conform planului, în această instituție predominant nobilă și tehnică specială, din de studenți, erau doar de la noblețe, restul erau raznochintsy În clasele superioare, s-a predat astronomie mare, navigație plată și rotundă, iar în clasele inferioare, raznochintsy au studiat alfabetul, din nobilime și raznochintsy au predat ore, psaltiri - din noblețe și raznochintsy, scriere - raznochintsy Scoala a fost plina de multe dificultati Deja era greu de predat și de studiat chiar și atunci, deși școala nu era încă constrânsă de reglementări și supraveghere, iar țarul, ocupat cu războiul, ținea din toată inima la școală Mijloacele didactice necesare lipseau sau erau foarte scumpe Tipografia de stat - Tipografia din Moscova, care a publicat manuale, a cumpărat în de la propriul referent, corector, Ierodiacon Herman, lexicul italian necesar "pentru treburile școlare" cu / ruble cu banii noștri Școala de ingineri din a cerut de la Tipografie de geometrii și de cărți de sine Printing Yard a emis geometrie pentru ruble o copie cu banii noștri, dar a scris despre sinusuri că nu le avea deloc Nu este ușor să ne imaginăm limba în care profesorii străini prescriși predau studenții ruși care abia începeau să se familiarizeze cu limbile străine La toate acestea este necesar să se adauge mai multe metode pedagogice Directorul Academiei Navale, baronul francez S -Hilaire, un om ignorant în științe, conform retragerii șefului șefului academiei, contele

Matveev, prin tratarea academicienilor, l-a adus pe unul dintre ei să se plângă Țarului însuși că directorul l-a bătut în obraji și cu un băț în timp ce toată școala În departamentul educațional s-a creat o atmosferă străină și chiar ostilă științei Îndrăznesc să încalc regula pedagogică de a nu-mi cufunda studenții în deznădejde, prezentându-vă câteva trăsături ale instrucțiunilor academiei navale, aprobate de Petru în Garda marină, așa cum sunt numiți studenții academiei, se adună zilnic în sala de rugăciune dis de dimineață, cerând Domnului Dumnezeu milostivirea necesară și despre sănătatea maiestății sale împărătești și bunăstarea armelor sale, sub pedeapsă Atunci fiecare să se așeze la locul lui "fără nicio jenă, fără a se enerva, sub pedeapsă" Elevii trebuie să asculte ceea ce îi vor învăța profesorii și să aibă respectul cuvenit pentru ei, sub pedeapsă Profesorii trebuie să antreneze Garda Marină cu toată diligența și în cel mai bun mod inteligibil, sub pedeapsă Profesorii nu ar trebui să ia nimic de la studenții lor "direct dedesubt într-un mod străin", de teama să nu returneze ceea ce a fost luat de patru ori și în caz de repetare a "acest păcat - prin pedeapsa corporală" Școala, care a transformat creșterea tinerilor în dresarea animalelor, nu a putut decât să se îndepărteze de ea însăși și a contribuit la dezvoltarea în rândul elevilor săi o formă particulară de rezistență - evadare, o modalitate primitivă, încă neperfecționată, pentru școlari de a lupta cu școala lor Fugații școlii, împreună cu cei recrutați, au devenit boli cronice ale educației publice rusești și ale apărării statului rus Această dezertare școlară, apoi o formă de grevă educațională, va deveni un fenomen pe deplin de înțeles pentru noi, fără a înceta a fi trist, dacă este greu de imaginat limba în care predau profesorii înscriși străini, la stângaci și, în plus, greu de obținut manuale, la metodele de pedagogie de atunci, care nu voiau deloc să-i placă elevilor, să adăugăm viziunea guvernului despre predarea școlară nu ca o nevoie morală a societății, ci ca o datorie firească a tinerilor, pregătindu-i pentru obligativitatea serviciu Când școala era considerată pragul cazărmii sau al biroului, atunci și tinerii au învățat să privească școala ca pe o închisoare sau o muncă grea, din care este întotdeauna plăcut să evadezi În , Senatul a publicat pentru informare publică cel mai înalt decret cu solemnitate, potrivit doar manifestelor privind convocarea Dumei de Stat Acest decret al Majestății Sale Împăratul și Autocratul Întregii Rusii a declarat public că de școlari au fugit de la școala de navigație din Moscova, care depindea de Sf fugit" Decretul îi invita cu delicatețe pe fugari să vină la școală la ora stabilită sub amenințarea cu o amendă pentru copiii nobilii și cu o "pedeapsă" mai sensibilă pentru gradele inferioare La decret a fost atașată și o listă a fugarilor, ca persoane care merită atenția întregului imperiu, care a fost înștiințat că de studenți au fugit din noblețe, printre care și prințul A Vyazemsky; restul erau copiii reiters, soldații paznici, raznochintsy și oameni din iobagi boieri - componența școlii de atunci era atât de eterogenă LICEUL GLUKA Așa a fost zorii vagi ai educației școlare rusești Un episod ciudat în cursul acestei iluminări este școala lui Gluck Sas de nastere, profesor si misionar entuziast, care a primit o buna educatie filologica si teologica la universitatile germane, a mers ca pastor in Livonia, in orasul Marienburg, invatat in letona si rusa pentru a traduce Biblia direct din textul ebraic și grecesc pentru letonii locali, iar pentru rușii care locuiau în Livonia de Est, din slavă, pe care nu o înțelegeau bine, în rusă simplă, s-a ocupat cu înființarea școlilor letone și rusești și a tradus manuale în rusă pentru acesta din urmă În , în timpul cuceririi Marienburgului de

către trupele ruse, a fost capturat și a fost escortat la Moscova Departamentul de Externe al Moscovei de atunci avea nevoie de interpreți și traducători și i-a obținut în tot felul de moduri, a invitat străini în serviciul lor sau le-a instruit să predea rușilor limbi străine Așadar, în , directorul școlii din Cartierul German, Schwimmer, a fost invitat de ordinul ambasadorului la postul de traducător și a fost instruit să predea limbile germană, franceză și latină celor fii de funcționar, care au fost menite să servească drept traducători în această ordine Iar pastorului Gluck, plasat în așezare, i s-a dat câțiva dintre studenții lui Schwimmer să predea limbi străine Dar când s-a dovedit că pastorul putea preda nu numai limbi străine, ci și "multe școli și științe matematice și filozofice în diferite limbi", în i s-a dat o întreagă instituție de învățământ secundar în Moscova, pe Pokrovka, un "gimnaziu" cum se numeste in acte Petru l-a apreciat pe învățatul pastor, în a cărui casă, remarc în treacăt, locuia schones Madchen von Marienburq, așa cum o numeau localnicii țărancii livoniene, mai târziu împărăteasa Ecaterina mii de ruble au fost alocate pentru întreținerea școlii Gluck, aproximativ mii pe banii noștri Gluck a început afacerea cu un apel pompos și ispititor către tineretul rus, "ca lut moale și orice imagine plăcută"; apelul începe cu cuvintele: "Bună ziua, rodnici, dar numai sprijin și stamine care necesită divinuri!" Programul școlii a fost imediat tipărit cu o listă de profesori, toți eliberați din străinătate: fondatorul s-a oferit voluntar să predea geografie, ifficus, politică, retorică latină cu exerciții de oratorie, filozofie carteziană, limbi străine - franceză, germană, latină , greacă, evreiască, siriană și caldeană, arta dansului și pașii curtoaziei germane și franceze, călărie cavalerească și dresajul cailor Conform documentelor supraviețuitoare și publicate recent, datând de la începutul anului ; când școala a fost aprobată prin decret, se poate întocmi o istorie destul de detaliată a acestei curioase, deși de scurtă durată, instituție de învățământ generală Mă voi limita la doar câteva caracteristici Potrivit decretului, școala era destinată predării gratuite a diferitelor limbi și "înțelepciunea filozofică" copiilor boierilor, okolnichy, duma și vecinilor, precum și tuturor gradelor de serviciu și comercianți Gluck a pregătit pentru școala sa în rusă o scurtă geografie, gramatică rusă, un catehism luteran, o carte de rugăciuni în versuri proaste rusești și a introdus un ghid pentru studiul paralel al limbilor de către un profesor ceh din secolul al XVII-lea Comenius, dintre care Orbis pictus, Lumea în chipuri, a parcurs aproape toate școlile primare din Europa La moartea lui Gluck în , unul dintre profesorii săi, Paus Werner, a devenit "rectorul" școlii; dar pentru "multa violență și corupție" lui, pentru că a vândut manuale școlare în favoarea sa, i s-a refuzat școala I-a rămas lui Gluck să invite profesori străini atât cât avea nevoie În erau ; locuiau la școală în apartamente mobilate de stat, formând o tovărășie de masă; Văduva lui Gluck i-a hrănit pentru o recompensă specială; în plus, au primit un salariu în numerar cu cantine de la la de ruble pe an (- de ruble pentru banii noștri); în timp ce toată lumea a cerut o mărire de salariu În plus, școala se baza pe servitori și cai Din programul magnific al lui Gluck, s-au predat efectiv doar limbi - latină, germană, franceză, italiană și suedeză, al căror profesor a predat "Istoria", fiul lui Gluck a fost gata să expună filozofia tuturor vânătorilor de "dulciuri teologice", dacă existau, și profesorul Rambur, maestru de dans, s-a oferit voluntar să predea "splendoarea corporală și complementele în grad de germană și franceză" Cursul a fost format din trei clase: elementar, mijlociu și superior

Studenților li s-a promis un avantaj important: celor care au absolvit cursul "nu vor fi luați în serviciu fără voință", vor fi primiți în serviciu atunci când doresc, după condiția și priceperea lor Școala a fost declarată liberă: oamenii se înscriu la ea "din propria dorință" Dar principiul libertății academice s-a spulberat în curând împotriva indiferenței științifice: în erau doar de elevi în școală, iar profesorii au constatat că se mai pot adăuga alți "Au fost aduși la acea școală fără nicio serviciu și au studiat din alocațiile lor și a hrani " Dar această măsură, se pare, nu a completat școlile la setul dorit La început, printre studenții ei s-au numărat prințul Baryatinsky, Buturlin și alți oameni nobili, copii pe propriul lor conținut; dar apoi toți oamenii cu nume obscure intră în școală și în cea mai mare parte sunt "studenți de furaje", pe burse de stat de - de ruble pentru banii noștri Probabil că aceștia erau în majoritate fii de funcționari, care studiau din ordinul autorităților părinților lor Compoziția studenților era foarte diversă: sunt copii de nobili fără pământ și patrimoniali, maiori și căpitani, soldați, orășeni, în general, oameni insuficienți; un student, de exemplu, locuia pe Sretenka cu un diacon, închiria un colț cu mama sa, iar tatăl său era soldat; elevii celor "neplângați", egoiști erau în minoritate În , s-a înființat un personal de de studenți, cărora "să le dea un anumit salariu", mărindu-l odată cu trecerea la clasa superioară, "ca să învețe mai de bunăvoie, și în acea încercare pe cât posibil să studieze în grabă " Pentru elevii care locuiau departe de școală, profesorii au cerut să amenajeze un cămin prin construirea a sau colibe mici în curtea școlii Studenții erau considerați un fel de corporație: petițiile lor colective erau luate în considerare de autorități Sunt puține indicații în lucrările de papetărie despre cursul predării la școală; dar conform decretului privind înființarea lui, cei care s-au înscris la el puteau studia "orice științe dorește cineva" Evident, ideea unui sistem de subiecte nu era străină nici de atunci Școala nu s-a consolidat, nu a devenit o instituție permanentă: elevii ei s-au răspândit treptat, unii s-au mutat la Academia slavo-greco-latină, alții la școala de medicină de la spitalul militar din Moscova, amenajată în pe râul Yauza sub îndrumarea al Dr Bidloo, nepotul celebrului profesor din Leiden; alții au fost trimiși în străinătate pentru cercetări suplimentare sau s-au stabilit într-o tipografie din Moscova; mulți dintre copiii moșierului s-au împrăștiat arbitrar în sate, adică au fugit, ducându-le dor de mame și surori În , ultimii profesori care au rămas la școală au fost transferați la Sankt Petersburg, se pare, la academia navală care se deschidea atunci Mai târziu, școala lui Gluck a fost amintită ca o întreprindere amuzantă a pastorului din Marienburg, a cărei inutilitate a fost în cele din urmă observată de Peter Gimnaziul lui Gluck a fost prima noastră încercare de a începe o școală seculară de educație generală în sensul nostru al cuvântului Gândul sa dovedit a fi prematur: nu erau necesari oameni educați, ci traducători ai Posolsky Prikaz, iar școala Gluck a fost schimbată cu școala de corespondenți străini, lăsând o amintire vagă a "Academiei diferitelor limbi \u b\ u band științe cavaleri pe cal, pe săbii", etc , așa cum a descris școala lui Gluck Prințul B Kurakin După această școală, la Moscova a rămas doar Academia Grecolatină cu caracter educațional general, concepută pentru nevoile bisericești, deși nu își pierduse încă componența tuturor moșiilor Weber, rezident din Brunswick, care în nu a mai găsit școala lui Gluck, vorbește foarte favorabil despre această academie, unde până la de studenți au studiat cu călugări învățați, "oameni ascuțiți și inteligenți" Un student din

clasa superioară, un fel de prinț, i-a spus lui Weber un discurs latin destul de priceput, preînvățat, care consta în complimente Curiosă este vestea lui despre școala de matematică din Moscova, că profesorii din ea sunt ruși, cu excepția șefului lor, un englez, care a predat excelent pe mulți tineri Acesta este, evident, profesorul din Edinburgh Farvarson, deja familiar pentru noi Aceasta înseamnă că pachetele educaționale străine nu au fost complet nereușite, ele au făcut posibilă aprovizionarea școlii cu profesori ruși Dar succesele nu au fost obținute cu ușurință și nu fără păcat Studenții străini, prin comportamentul lor, i-au împins la disperare pe paznicii care le-au fost repartizați; cei care au studiat în Anglia erau atât de obraznici, încât le era frică să se întoarcă în patrie În , a urmat un decret de aprobare prin care i-a invitat pe ticăloși să se întoarcă fără teamă acasă, iertându-i în toate și încurajându-i cu bunăvoință în nepedepsire, promițând chiar și recompense cu "salarii și case" ȘCOALA PRIMARĂ În componența totală a școlilor capitalei, ideea de educație pentru întregul popor pâlpâie deja Acest gând a rătăcit în mintea vremii, surprins de reformă; numai că este greu de spus dacă a fost rodul unei febre reformatoare sau un plan practic deliberat, viabil Posoșkov a recunoscut că este posibil să se introducă învățământul obligatoriu pentru toți copiii țărani, chiar și într-o anumită perioadă de timp, în - ani: diaconii trebuiau să-i învețe să citească, să citească și să scrie Gândul unei școli populare elementare l-a ocupat și pe Peter însuși Școala de matematică din Moscova avea să devină un focar al învățământului primar în Rusia În , când s-a dat un decret cu privire la învățământul obligatoriu al nobilimii, s-a ordonat de la această școală să trimită elevi în toate provinciile "pentru știința copiilor mici din toate treptele oamenilor" la aritmetică, sau, după cum erau ei numite și, digitale, școli, cărora li s-a poruncit să înceapă la casele episcopale și în mănăstiri nobiliare; profesori să dea salarii în hrivna pe zi, de ruble pe an cu banii noștri Lucrurile nu au mers bine: copiii nu au fost trimiși la școli noi; erau recrutați cu forța, ținuți în închisori și în spatele paznicilor; la vârsta de ani, aceste școli erau puține pe alocuri; orășenii au cerut Senatului copiii lor din știința digitală, pentru a nu le distrage atenția de la treburile tatălui lor; din cei de profesori trimiși în provincie, optsprezece nu au găsit elevi și s-au întors înapoi; În școala Ryazan, deschisă abia în , au fost recrutați de elevi, dar dintre ei au fugit Guvernatorul Vyatka Chaadaev, care dorea să deschidă o școală digitală în provincia sa, a întâmpinat opoziția autorităților diecezane și a clerului Pentru a recruta studenți, a trimis soldați de la biroul voievodatului din jurul raionului, care i-au luat pe toți cei apți pentru școală și i-au livrat la Vyatka Cazul, însă, a eșuat În școlile digitale, ei predau alfabetizare, scriere, aritmetică și o parte din geometrie: acest lucru se limita la programa școlii primare de atunci Până la sfârșitul domniei lui Petru, existau până la cincizeci de astfel de școli: au fost înființate în multe orașe de provincie, dar nu în toate cele de provincie Petru nu a reușit să le facă la nivel național: ei au pregătit în principal, dacă nu exclusiv, "copiii grefierului și funcționarului", adică tinerii destinați serviciului de comandă În general, învățământul public a fost introdus în mod repetat, prin eforturi aleatorii ale fanilor individuali, cum ar fi guvernatorul Vyatka Cunoscutul profitator Kurbatov, ajuns la Arhangelsk ca viceguvernator, a recrutat oameni din patruzeci de orfani de soldați și a început o școală, i-a învățat pe mulți dintre ei să citească și să scrie și chiar a vrut să predea tsifiri și navigație Aceeași șansă a

predominat în școala acasă: în , prințul Kurakin, pe care l-am menționat de mai multe ori, și-a trimis copiii să studieze alfabetizarea germană, după ce a găsit un "maestru" pentru de ruble Predarea unei limbi germane a costat aproximativ de ruble pentru banii noștri Ofițerii suedezi capturați au fost de asemenea utili în această chestiune: au fost luați de mari domni să-și învețe copiii și au predat chiar și cu mai mult succes decât profesorii din școlile guvernamentale Mijloacele educaționale erau cerșetoria, ca pomana, și luau tot ce a trimis Dumnezeu CĂRȚI ASAMBLARE MANUAL DE APRECIERE O nouă tăietură de rochie, peruci, bărbi ras, precum și instituțiile colegiale, școlile secundare și primare, au fost componente ale unui plan general și larg - de a înfățișa, furnica rușii în interior și în exterior, în asemănarea popoarelor iluminate, pentru a le oferi aspectul, managementul, gândirea și căminul în sine este un depozit care nu înstrăinează, ci aduce mai aproape de lumea europeană, de care soarta istorică a legat poporul rus Din această parte, detaliile care par lipsite de importanță își capătă semnificația Forțând nobilimea să studieze științe tehnice, Petru a vrut să-l facă dirijor al obiceiurilor seculare europene și al decenței în societatea rusă Din , prin decretul său, cărțile cu conținut non-spiritual au început să fie tipărite într-un font nou, "civil", asemănător ca litere cu latină, la fel cum vechiul font bisericesc rusesc slav era asemănător cu cel grecesc Prima carte tipărită în noul font, desigur, a fost Geometrie, topografie slavonă, a fost tipărită dintr-un manuscris presărat cu corecțiile proprii ale lui Petru, care și-a găsit timp liber pentru cenzură și corecturi Dar este de remarcat faptul că a doua carte a fost Butts, cum sunt scrise diferite complemente, o traducere a unei cărți de scrisori germane cu exemple de scrisori pentru diferite ocazii și pentru diferite persoane Pe un alfabet tipărit, în care literele noului stil au fost, de asemenea, corectate de Petru însuși, el a notat: "Aceste litere ar trebui folosite pentru a tipări cărți istorice și manufacturiere" Așa că fontul tipografic, ca și croiala unei rochii, a devenit un indicator al unei anumite ordini de idei și cunoștințe, un simbol al perspectivei lumii Sub Peter, au fost tipărite multe cărți traduse de diferite conținuturi, inclusiv cele despre istorie și tehnologie, iar trei ani mai târziu, după moartea sa, cărți poloneze au fost stocate și pe piața de carte din Moscova Tipografia a dat mostre de corespondență politicoasă și decentă; poliția a emis ordonanțe obligatorii pentru un cămin decent În , șeful poliției din Sankt Petersburg Devier a publicat un ordin cu privire la întruniri, întruniri gratuite care se deschideau seara în casele nobiliare conform procedurii stabilite pentru nobili, oameni de rang înalt până la ofițerii șefi, comercianții nobili și artizanii șefi Adunarea este atât un schimb, cât și un club, și un zhurfix prietenos și o seară de dans Aici au vorbit despre afaceri, despre știri, au jucat, au băut, au dansat Fără ceremonii: fără întâlniri, fără rămas-bun, fără regale; toată lumea a venit, a băut, a mâncat ce a pus proprietarul pe masă și a plecat la discreția lui Pentru încălcarea regulilor, amenda este de a scurge vulturul, un pahar mare de vin tare cu imaginea emblemei statului, pentru a deveni subiect de râs vesel general În , din ordinul sau cu permisiunea lui Petru, a fost publicată cartea tradusă a Tineretului, o oglindă cinstită sau un indiciu pentru comportamentul de zi cu zi Ideea cărții este cea mai tentantă - să înveți regulile despre cum să te comporți în societate pentru a avea succes la curte și în lume Prima regulă generală este să nu fii ca un țăran de la țară care se bate la soare; nu un nume glorios și nu o familie înaltă duc la

noblețe, ci fapte evlavioase și virtuți care împodobesc o norăție, dintre care sunt trei: prietenie, smerenie și curtoazie O tânără nobilă îmbunătățită, care dorește să devină un curtean direct, trebuie să fie învățată, mai ales, limbi străine, călărie, dans, luptă cu sabia, elocventă și bine citită în cărți, să poată conduce o conversație bună, să nu-și anunțe intențiile de a oricine, pentru a nu-l preveni de către altul, trebuie să fie curajos, nu timid: cine se sfiește la curte, el părăsește curtea cu mâinile goale Acestea sunt calitățile care duc la obiectivul nobil al vieții - de a deveni un văl secular lustruit și un necins la curte Cartea a fost pe placul tău: sub Peter, a trecut prin trei ediții și a fost publicată de mai multe ori și după Ea a dat instrucțiuni utile, deși greu de digerat, pentru o tânără noblețe rusă: să-ți apleci capul și cu ochii în jos pe stradă, să nu te plimbi și să te uiți cu neîncredere la oameni, să te uiți vesel și plăcut, cu o constantă grațioasă, când te întâlnești cu un prieten pentru trei pași o pălărie să-ți dai jos într-un mod plăcut și să nu te uiți în jur în timp ce treci, să nu dansezi în ghete, să nu scuipi în cerc în societate, ci în lateral, într-o cameră sau într-un biserică, nu vă suflați nasul și nu strănutați tare într-o batistă, nu vă curățați nasul cu degetul, nu vă ștergeți buzele cu mâna, nu vă sprijiniți de masa de la masă, nu cutreierați masa cu mâinile , nu vă scuturați picioarele, nu vă lingeți degetele, nu roade oasele, nu vă spălați dinții cu un cuțit, nu vă zgâriați capul, nu înghiți mâncarea ca un porc, nu vorbiți fără să înghiți o bucată, pentru că așa fac țăranii În concluzie, sunt enumerate de virtuți care ar trebui să împodobească fecioarele nobile Sfatul a fost deosebit de amabil cu "tinerii tineri" să nu vorbească rusă între ei, pentru ca slujitorii să nu înțeleagă și să se distingă de proștii ignoranți, să nu comunice cu slujitorii, să-i trateze cu neîncredere și dispreț, să se umilească și umiliți-i în toate modurile posibile Oglinda nobilă germană a lovit rădăcina nervului stării de spirit a nobilității rusești Petru nu s-a uitat la prejudecățile și pretențiile de clasă, a lucrat în folosul întregului popor După el, cursul afacerilor a stabilit celei mai înalte societăți ruse sarcina de a transforma toate roadele muncii reformatorului în favoarea unei clase conducătoare, poate separând-o brusc de alte clase care nu cunosc prostii, în special de țărani si iobagii Nu degeaba insignifianta carte germană a devenit educatoarea sentimentului public al nobilului rus CLASA CONDUCATOARE Școala trecută sub conducerea lui Petru nu i-a învățat pe oamenii clasei conducătoare să privească cu ochi limpede lucrarea la care au luat o parte atât de activă, iar în înțelegerea esenței ei au stat puțin mai sus decât restul societății Această clasă a simțit dificultățile create atunci când i-au lovit, dar nu și-a găsit în cap ideile călăuzitoare pentru eliminarea lor Nu avea de unde să-și aprovizioneze astfel de idei: toți erau oameni de afaceri autodidacți, ca și liderul lor, doar că nu împovărați cu talente Au învățat afaceri în mijlocul cazului în sine, din mers, fără pregătire, neobișnuiți să se gândească la planul general al cazului și la scopurile acestuia Acum se simt de două ori liberi Reforma, împreună cu portul veche, le-a îndepărtat vechile obiceiuri care crescuseră odată cu această rochie, i-au scos din vechea ordine de viață primitivă și strictă a Rusiei O asemenea emancipare a fost o mare nenorocire morală pentru ei, pentru că acest rang totuși le înfrâna oarecum înclinațiile rele; acum dădeau dovadă de o neînfrânare fără egal Pierderea terenului obișnuit sub picioarele cuiva nu poate decât să explice un lucru atât de incredibil: omul din curte Sheremeteva Kurbatov, despre care am menționat de atâtea ori, călătorind cu stăpânul său în Italia, în s-a

adresat papei cu o petiție în care, declarându-se fiu credincios al Bisericii Catolice, a cerut să-i furnizeze, conform listei anexate, cărți cu conținut religios și dogmatic și, încurajând pe papa în succesul propagandei catolice în Rusia, a sfătuit să trimită acolo oameni cunoscători, promițându-le că le va oferi acces la casele nobilimii moscovite Și pe de altă parte, lucrătorii reformei involuntar, acești oameni nu au fost în inima lor adepți sinceri ai acesteia, nu au susținut-o atât de mult, cât ei înșiși s-au ținut de ea, pentru că le dădea o poziție avantajoasă Petru și-a slujit patria rusă, dar a-l sluji pe Petru nu însemna încă slujirea Rusiei Ideea patriei era prea înaltă pentru servitorii săi, nu în funcție de statura lor civilă Oamenii cei mai apropiați de Petru nu erau liderii reformei, ci slujitorii lui personali din curte Uneori îi bătea, alteori era gata să-i vadă ca pe angajații săi, pentru a-și ușura sentimentul de plictiseală din el însuși cu singurătatea lui autocratică Prințul Menșikov, Duce de Izhora, un curajos maestru al luării, furtului și uneori minciună, care nu s-a putut curăța nici măcar de reputația unei monede contrafăcute; Contele Tolstoi, o minte subtilă, un cap deștept recunoscut chiar de Petru, care a știut să stăpânească totul, să întoarcă orice afacere pe dos și pe dinafară; Contele Apraksin, potrivitorul lui Petru, cel mai terestre general-amiral, care nu știa nimic despre afaceri și nu cunoștea primele principii ale navigației, dar cel mai ospitalier ospitalier, din a cărui casă era greu să plece sobru, servitorul de lanț al convertitorul, dar un adversar ascuns al transformărilor sale și un urător de moarte a străinilor; baron, iar apoi contele Osterman, preot Westfalia, valetul vice-amiralului olandez în prima tinerețe și general-amiral rus la bătrânețe, în domnia mizerabilă a Annei Leopoldovna, un om atotputernic, care a fost numit pe jumătate în glumă "cel rege al întregii Rusii", un mare diplomat cu manieră de lacheo, care niciodată în cazul care a apărut, nu a găsit imediat ce să spună și, prin urmare, a fost cunoscut drept impenetrabil de secretos și forțat să vorbească, fie a căzut instantaneu bolnav de greață sau gută ascultătoare, sau a început să vorbească atât de misterios, încât a încetat să se înțeleagă pe sine - un suflet timid și trădător de șmecher; în cele din urmă, freneticul Yaguzhinsky, mereu violent și adesea beat, urcând cu insolență și cu pumnii la primul venit, apt pentru primii tragedieni ai unei trupe de teatru rătăcitor și a aterizat în primul procuror general al Senatului: aceștia sunt cei mai influenți oameni din ale cărui mâini soarta Rusiei s-a aflat în momentul morții Petru Au început să se prostească cu Rusia imediat după moartea reformatorului La trei săptămâni după înmormântare, pe martie , Yaguzhinsky a zburat seara în Catedrala Petru și Pavel în timpul priveghiului și, arătând spre sicriul lui Petru care stătea în mijlocul bisericii, a început să se plângă tare de infractorul său, Prințul Menshikov, iar a doua zi, dis-de-dimineață, Petersburg a fost trezit de o alarmă teribilă: această văduvă-împărătease de neconsolat a jucat o păcăleală capitalei - de dragul zilei de aprilie Voința dură a reformatorului i-a unit pe acești oameni cu spectrul unei cauze comune Dar când fetișul puterii a apărut pe tron în persoana Ecaterinei I, s-au simțit și au aruncat o privire sobră asupra relațiilor lor reciproce, precum și asupra poziției lor în țara condusă, s-au urât ca prieteni vechi și au început să comercializeze Rusia ca pe propria lor pradă Nicio lucrare importantă nu putea fi făcută fără să le dea mită; tuturor li s-a dat un preț exact, cu condiția ca niciunul să nu știe cât a primit celălalt Aceștia erau adevărații copii ai statului fiscal-polițienesc care îi crescuse, cu arbitrariul său, cu disprețul său

pentru statul de drept și persoana umană, cu tocirea simțului moral Oameni de afaceri proeminenți ai acelei epoci, precum Artemy Volynsky, un contemporan mai tânăr și înființat al lui Petru cel Mare, nu au găsit nimic rușinos într-un denunț secret și să-și dovedească denunțul în mod deschis, printr-o procedură de investigație, confruntări față în față și " alte trucuri murdare", în cuvintele lui Volynsky, este dezonorabilă chiar și pentru ultimul nobil, și un escroc care s-a justificat public "și cu adevărul său va fi dezgustător pentru el însuși" Acești oameni nu au avut nici puterea, nici dorința de a continua sau de a distruge lucrarea lui Petru; nu puteau decât să o strice Sub Peter, obișnuit să meargă după ordinele lui crude, păreau a fi cantități mari, iar acum, lăsate în pace, s-au dovedit a fi simple zerouri care își pierduseră unitatea de conducere S-a întâmplat să se adună pentru a judeca o chestiune importantă, iar Osterman, fără de care instanța rusă nu ar putea face un pas, s-ar rupe pentru a-și umfla propria valoare, nu va veni, descurajându-se de vreuna din bolile sale politice Arbitrii destinelor domestice vor sta o vreme și, după ce au băut un pahar, se vor împrăștia și apoi se vor încolăci în jurul baronului pentru a împrăștia starea proastă a Mefistofelei din Sankt Petersburg din Westfalia Dar în fața lui Osterman ei nu onorau nici inteligența, nici cunoașterea, nici sârguința, îl disprețuiau ca pe un străin, se temeau de el ca pe un intrigant și îl urau ca pe un rival Numitul socrul lui Petru al II-lea, prințul Menșikov și tutorele împăratului, baronul Osterman, care au acționat la unison în intrigile curții, s-au luptat odată într-o conversație amicală Prințul l-a numit pe baron ateu, devastând conștiința credincioasă a tânărului monarh și l-a amenințat pe baron cu Siberia, iar baronul, emoționându-se, i-a obiectat prințului că este peste puterea lui să-l exileze pe el, baronul, la el , prințul, dar el, baronul, l-a putut aduce pe el, prințul , până la executarea prin stropire, pe care el, prințul, o merită din plin Dar, fără să se gândească la sensul reformei, acești oameni au ghicit cu sensibilitate gafele acesteia, benefice pentru ei și pentru clasele societății cu care ei înșiși erau asociați Aici, la aceste clase, au știut să profite de supravegherea legislativă a lui Petru, care a ridicat ultimele restricții asupra iobăgiei, dar nu a vrut să suporte poverile impuse pentru aceasta și s-au indignat mai ales de această știință străină cu conceptele și Vamă Neplyuev spune că, atunci când el și tovarășii săi s-au întors de la antrenamentul străin, nu erau doar urâți de semenii lor, ci și de rudele lor pentru obiceiul european, notat în ei, "ridiculari cu batjocură și înjurături" Templul neterminat, așa cum a numit Menșikov Rusia după Petru, nu mai era finalizat conform planului lui Petru, iar Feofan Prokopovici a luat un păcat considerabil asupra sufletului său, spunând în celebra sa predică la înmormântarea lui Petru, ca o mângâiere pentru rușii orfani: de parcă reformatorul "și-ar fi lăsat spiritul în seama noastră" Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul EPOCA - SUCCESIUNEA DUPĂ PETR I ROLUL CATHERINEI I ROLUL LUI PETRU II ALTE SCHIMBĂRI PE TRON GARZI ŞI NOBILITATE DISPOZITIE POLITICĂ A CLASEI MAI ÎNALTE CONSILIUL PRIVAT SUPREM PRINȚUL D M GOLITSYN SUPREMA EPOCA - Mă întorc la prezentarea evenimentelor care au urmat morții lui Petru Perioada de la la constituie o epocă aparte, remarcată prin anumite fenomene noi din viața noastră de stat, deși fundamentele ei rămân aceleași Aceste fenomene sunt relevate imediat după moartea reformatorului și sunt strâns legate de unele dintre consecințele activității sale Conferința trecută s-ar putea să vă fi stârnit surpriză, cât de slabe au fost mijloacele educaționale create de

reformă, cât de nesiguri erau oamenii de afaceri aleși de Petru, cărora le putea lăsa moștenire continuarea afacerii sale, cât de puțină simpatie a atras pentru această cauză în rândul oamenii şi chiar în înalta societate Toate acestea nu au inspirat speranța că după Petru reforma va fi continuată și completată cu energie și în spiritul inițiatorului; dar fenomenele pe care urmează să le observăm au depășit cele mai mari temeri ale noastre Cu toate acestea, să nu trecem înaintea cursului evenimentelor, să pronunțăm sentințe asupra lor până când nu se condamnă SUCCESSEREA LA TRON În primul rând, așa cum se cuvine într-un stat cu putere absolută, soarta tronului rus a avut un efect decisiv asupra cursului afacerilor și acțiunilor care nu erau în concordanță cu spiritul și planurile reformatorului Trebuie să ne amintim succesiunea puterii supreme după Petru În momentul morții sale, casa domnitoare s-a destrămat în două rânduri - imperială și regală: prima provenea de la împăratul Petru, al doilea de la fratele său mai mare, țarul Ivan De la Petru I, tronul a trecut la văduva sa împărăteasa Ecaterina I, de la ea la nepotul reformatorului Petru al II-lea, de la el la nepoata lui Petru I, fiica țarului Ivan, Ana, ducesa de Curland, de la ea la copilul ei Ivan Antonovici, cel fiul nepoatei ei Anna Leopoldovna de Braunschweig, fiica Catherine Ivanovna, ducesa de Mecklenburg, sora Annei Ivanovna, de la copilul demis Ivan la fiica lui Petru I, Elisabeta, de la ea la nepotul ei, fiul unei alte fiice a lui Petru I , Ducesa de Holstein Anna, lui Petru al III-lea, care a fost destituit de soția sa Ecaterina a II-a Niciodată în țara noastră, da, se pare, și în niciun alt stat, puterea supremă nu a trecut pe o linie atât de întreruptă Această linie a fost ruptă în așa fel de modul politic în care aceste persoane au obținut puterea: toți au ajuns la tron nu după vreo ordine stabilită prin lege sau obicei, ci întâmplător, printr-o lovitură de palat sau intrigi la curte Vinovatul a fost însuși reformatorul: prin legea sa din februarie , după cum am văzut, a anulat ambele ordine de succesiune la tron care mai fuseseră în vigoare, atât testamentul, cât și alegerea conciliară, înlocuindu-le pe ambele cu o ordine personală numirea, discreția suveranului domnitor Această lege nefastă a apărut dintr-un lanț fatal de nenorociri dinastice Conform ordinii obișnuite și firești de succesiune, tronul după Petru a trecut la fiul său din prima căsătorie, țareviciul Alexei, care a amenințat că va distruge afacerea tatălui său Salvându-și cauza, tatăl în numele său și-a sacrificat atât fiul, cât și ordinea firească a succesiunii la tron Fiii din a doua căsătorie, Petru și Pavel, au murit în copilărie A rămas un tânăr nepot, fiul prințului decedat, un răzbunător firesc pentru tatăl său Cu probabilitatea morții bunicului înainte ca nepotul să ajungă la majoritate, oricare dintre cele două bunici ar putea primi custodia, ceea ce înseamnă putere: una este un divorț direct, amar, o călugăriță care și-a tuns părul, Evdokia Fedorovna, născută Lopukhina , un urător al tuturor inovațiilor; celălalt este o parte, căsătorită, străină, un simplu țăran de origine întunecată, o soție de o legitimitate îndoielnică în ochii multora, iar dacă va obține puterea, probabil că își va da voința primului favorit al țarului și primului delapidator în stat, prințul Menșikov Ne putem imagina starea de spirit a lui Petru când, după ce a aruncat războiul suedez de pe umeri, el a început să se uite la viitorul imperiului său Obosit, scufundându-se de la o zi la alta atât de boală, cât și de conștiința gloriei sale fără precedent și a măreției sale binemeritate, Petru și-a văzut deșertul din jurul său și munca lui în aer și nu a găsit o persoană de încredere pentru tron, pentru reforma unui sprijin de încredere, nici în angajații pe care îi cunoștea prețul, nici în

legile fundamentale, care nu existau, nici în oamenii înșiși, care au fost lipsiți de forma veche de a-și exprima voința, Zemsky Sobor, şi împreună cu voinţa însăşi Petru a rămas față în față cu puterea lui nelimitată și, din obișnuință, a căutat o cale de ieșire în ea, lăsând doar ei numirea unui succesor Rareori autocrația s-a pedepsit atât de crud ca în persoana lui Petru cu această lege pe februarie Un decret al lui Petru spunea că este inutil să scriem legi dacă nu sunt respectate Iar legea din februarie a fost scrisă în zadar, pentru că nu a fost executată chiar de legiuitor Ani de zile, Petru a ezitat să aleagă un succesor și, deja în ajunul morții, și-a pierdut limbajul, a reușit să scrie doar Dă-i tot și căruia - mâna slăbită nu a terminat de scris clar Privind puterea supremă de o instituție legală și aruncându-și instituțiile în vânt, Petru prin această lege și-a stins și dinastia ca instituție: indivizii de sânge regal au rămas fără o poziție dinastică definită Așa că tronul a fost lăsat la voia întâmplării și a devenit jucăria lui De atunci, timp de câteva decenii, nici o schimbare a tronului nu a fost lipsită de confuzie, cu excepția poate uneia: fiecare aderare a fost precedată de tulburări judecătorești, intrigi tacite sau o lovitură deschisă de stat De aceea, perioada de la moartea lui Petru I până la urcarea Ecaterinei a II-a poate fi numită epoca loviturilor de palat Lovituri de palat în țara noastră în secolul al XVIII-lea a avut o semnificație politică foarte importantă, care a depășit cu mult sfera palatului, afectând însăși temeliile ordinii de stat O trăsătură, un fir strălucitor care trece prin întreaga serie de aceste răsturnări, le-a dat un astfel de sens Când nu există nici o lege sau nu există o lege inactivă, problema politică este de obicei decisă de puterea de guvernământ În secolul al XVIII-lea la noi, gărzile, o parte privilegiată a armatei regulate create de Petru, sunt o forță atât de decisivă În timpul domniei Annei, două noi, Izmailovsky și Horse Guards, au fost adăugate regimentelor de gardă ale lui Petru, Preobrazhensky și Semenovsky Aproape nicio schimbare pe tronul Rusiei în perioada de timp indicată nu ar putea face fără participarea gărzii; se poate spune că gărzile au făcut guverne care au alternat cu noi în acești de ani, iar deja sub Ecaterina am câștigat porecla de "Ieniceri" de la ambasadorii străini Să trecem în revistă pe scurt aceste revoluții DISFUCREA CATERINEI I Petru a murit la ianuarie , fără a se numi succesor Cu toate acestea, oamenii care urmau să arunce coroana aruncată nu au rămas fără instrucțiuni despre ce să facă Oricât de vag ar fi fost declarată Carta din februarie, aceasta conținea propria sa interpretare, comparând decretul lui Petru privind succesiunea la tron cu decretul său privind moștenirea unică, bazat pe aceleași considerații și principii Și în acest decret, ordinea moștenirii este stabilită nu numai prin testament, ci și prin lege și anume: în lipsa de fii, moștenește cea mai mare dintre fiice Dar fiica cea mare a lui Peter Anna, când s-a logodit cu Ducele de Holstein în , printr-un contract de căsătorie sub jurământ, împreună cu logodnicul ei, a refuzat tronul Rusiei pentru ea și pentru urmașii ei Moștenirea legală a trecut celei de-a doua fiice a lui Petru - Elisabeta Fără motiv, văduva împăratului nu putea fi în linia moștenirii: conform decretului din , precum și conform dreptului rusesc original de moștenire, văduva-mamă are copii și poate avea grijă de moștenitorii minori , dar nu moștenește Totuși, în executarea legii, a urmat ceea ce o contrazicea cel mai mult Cert este că rămășițele nobilimii nobiliare, prinții Golitsyn, Dolgoruky, credincioși vechiului obicei de succesiune la tron, l-au recunoscut pe moștenitorul legitim al Marelui Duce Petru, singurul om supraviețuitor din casa regală Dar nobilimea birocraților,

crescută de Petru I - Menșikov, Tolstoi și mulți alții au fost hotărâți împotriva acestui moștenitor, a cărui aderare la ei, dușmanii tatălui său, țareviciul Alexei, precum și Ecaterina însăși, au amenințat cu mari necazuri Pentru ei, nu era o chestiune de drept și legalitate, ci cine ar lua: dacă vor pierde, vor fi exilați sau iobișnuiți din bici, iar Ecaterina și fiicele ei vor obține o mănăstire Fie de frica de nepotul altei bunici, fie de pofta de putere trezită, Catherine însăși a vrut să domnească, și nu să patroneze și a văzut rivali în fiicele ei L-a grăbit pe regele din ce în ce mai epuizat cu căsătoria ambelor prințese pentru a scoate din timp rivalii de pe scenă Părintele voia să le aranjeze, ca fiice ale unui puternic potentat european și, în plus, frumuseți rare și femei deștepte, conform depeșelor ambasadorilor străini, eventual partide dinastice strălucite, să le citească pentru cei mai de seamă prinți ai sângelui, și pentru francezi, și pentru spanioli și pentru prusaci, trimițându-și portretele la Versailles și Madrid Această licitație a mireselor regale a derutat și a făcut dificil pentru Petru să rezolve problema deja dificilă a succesiunii la tron Când apropierea morții sale a devenit evidentă, Menșikov și Tolstoi au pus în mișcare toate izvoarele agitației pentru ei și pentru Catherine Cel mai important lucru a fost să dobândești o armată, în special paznicii, ceea ce nu a fost dificil: paznicii erau complet devotați creatorului lor și îi iubeau soția-soldat militar Cu toate acestea, s-au promis recompense bănești, au fost atenuate greutățile oficiale, au fost plătite salarii neplătite și au fost luate măsuri de precauție După ce și-au luat rămas bun de la țarul deja tăcut, ofițerii de gardă au fost duși de Menșikov la țarina și, cu suspine, i-au jurat mai degrabă să moară la picioarele ei decât să permită pe altcineva să urce la tron Totul a fost tratat cu promptitudine și rațiune, în timp ce cealaltă parte stătea cu nerăbdare În noaptea de ianuarie , când Petru zăcea în chinurile morții, senatorii și alți demnitari s-au adunat la palat pentru o întâlnire despre un succesor S-au certat mult timp, au căutat voința împăratului muribund peste tot, dar nu unde poate fi găsită, nu în lege pe februarie, l-au chemat pe secretarul de cabinet al lui Makarov, l-au întrebat dacă există ceva pe acest subiect, și a primit un răspuns negativ Susținătorii Marelui Duce le-au oferit oponenților o înțelegere - să-l ridice pe tron, astfel încât Catherine și Senatul să conducă până la vârsta majoratului; dar dubiosul Tolstoi s-a opus la aceasta cu o mare dialectică În timpul acestor dezbateri din colțul sălii de conferințe, s-au trezit cumva ofițeri de gardă, nimeni nu știe de cine și din ce motiv au fost chemați aici Asemenea corului unei drame antice, fără a lua parte direct la jocul care se desfășoară pe scenă, ci doar ca și cum ar fi gândit cu voce tare, ei și-au exprimat în mod obscen și sincer judecățile despre mersul întâlnirii, declarând că vor rupe capetele boieri bătrâni dacă au mers împotriva mamei lor Ecaterina Deodată, din piață s-a auzit o bătaie de tobă: s-a dovedit că ambele regimente de gardă erau înșirate în fața palatului sub arme, nu se știe nici de cine și de ce au fost chemați aici din cazarmă Prințul Repnin, președintele colegiului militar, a întrebat furios: "Cine a îndrăznit să aducă aici regimente fără știrea mea? Nu sunt eu un mareșal de câmp?" Buturlin, comandantul regimentului Semionovski, i-a răspuns lui Repnin că el, Buturlin, a chemat regimentele la porunca împărătesei, căreia toți supușii erau obligați să se supună, "nu excluzându-vă pe tine", a adăugat el impresionant Cu ajutorul gărzilor, voința dorită a împăratului a fost unanim, fără dispută, găsită la încoronarea Ecaterinei, care a avut loc în ; prin acest act, a fost numită

moștenitoare la tron în virtutea legii la februarie; Senatul ei și a proclamat-o pe împărăteasa autocrată După ce a abrogat legea cu interpretarea ei, Senatul, printr-un manifest din sine, precum și din partea Sinodului și a generalilor, care nu au participat deloc la ședința Senatului, a anunțat aderarea Ecaterinei nu ca act electoral al său, ci numai ca voință a suveranului defunct interpretată de Senat: și-a cinstit soția cu coroană și ungere; în acest scop, se anunță știrilor de la nivel național, pentru ca toată lumea să știe despre asta și ea, autocrata întregii Rusii, a slujit cu fidelitate Nu se menționa Zemsky Sobor, care fusese văzut anterior ca principalul izvor al dreptului, când statul rămânea fără suveran, acum nu se menționa: trecutul recent devenise o antichitate de mult uitată, deși Petru însuși a fost ales pe tron de ceva ca un Zemsky Sobor Sub Peter, nu era obișnuit să se vorbească despre Zemsky Sobor și numai excentricul Pososhkov l-a făcut pe Petru o amintire întârziată a convocării tuturor gradelor pentru a elabora un nou cod Pe parcursul scurtei domnii a Ecaterinei, guvernul a mângâiat cu grijă gardienii În ziarul oficial, rapoartele guvernamentale au apărut de mai multe ori despre felul în care guvernului îi pasă de gardian Împărăteasa la recenzii în cortul ei din propriile mâini i-a tratat pe ofițerii de gardă cu vin Sub o astfel de acoperire, Catherine a domnit mai bine de doi ani în siguranță și chiar veselă, făcând puține afaceri pe care nu le înțelegea bine, a dus o viață agitată, obișnuită, în ciuda bolii și a plinului ei excesiv, să stea până la cinci dimineața la sărbătorile printre oameni apropiați, a demis administrația, în care, potrivit unui ambasador, toată lumea se gândește doar la cum să fure, iar în ultimul an al vieții ei a cheltuit până la / milioane de ruble pe banii noștri din moftul ei, în timp ce nemulțumiții din culise la adunările secrete beau sănătatea Marelui Duce ocolit și în fiecare zi poliția secretă spânzura vorbitori neglijenți Astfel de zvonuri au ajuns la tribunalele europene din Sankt Petersburg VOCARENIE PETRA II Aderarea lui Petru al II-lea a fost pregătită printr-o nouă intrigă de curte, nu fără participarea gardienilor Ecaterina, împreună cu Menshikov și ceilalți adepți ai ei, desigur, a vrut să părăsească tronul după sine uneia dintre fiicele ei; dar, conform opiniei generale, singurul moștenitor legitim al lui Petru cel Mare era nepotul său, Marele Duce Petru Discordia amenința între susținătorii nepotului și mătușilor, între cele două familii ale lui Petru I din ambele soții - o eternă sursă de neliniște în stat, unde curtea regală era ca un conac iobag Vicleanul Osterman a propus o modalitate de a împăca părțile care se înăbușau una pe cealaltă - să se căsătorească cu un nepot de ani cu o mătușă Elizabeth de ani și să justifice căsătoria într-o relație atât de strânsă, el nu a disprețuit astfel de considerații biblice despre reproducerea inițială a rasei umane pe care chiar și Ecaterina I le-a acoperit cu timiditate acest lucru cu proiectul ei de mână Diplomații străini de la curtea rusă au venit cu o lume mai inteligentă: Menșikov își trădează partidul, devine nepotul său și o convinge pe împărăteasa să-l numească pe Marele Duce ca moștenitor cu condiția de a se căsători cu fiica lui Menșikov, o fată cu doi ani mai mică decât mătușa Elisabeta În , când Catherine s-a îmbolnăvit periculos cu puțin timp înainte de moartea ei, membrii celor mai înalte instituții guvernamentale s-au adunat în palat pentru a rezolva problema succesorului ei Consiliul Suprem Suprem, care s-a ivit sub Ecaterina, Senatul, Sinodul și președinții colegiilor, dar au fost invitați la ședință și maiorii gărzii, ca și când ofițerii de gardă ar constitui o corporație specială de stat, fără a cărei participare era imposibil să rezolvi o problemă atât de importantă Această întâlnire

supremă a preferat în mod hotărât nepotul ambelor fiice ale lui Petru Cu greu, Catherine a fost de acord să numească acest nepot drept succesor al ei Se spunea că, cu doar câteva zile înainte de moartea ei, ea și-a anunțat cu hotărâre lui Menshikov dorința de a-și transfera tronul fiicei ei Elisabeta și, fără tragere de inimă, a cedat părții opuse doar când a fost făcută să pară că altfel nu ar putea garanta oportunitatea ca ea să domnească calm Înainte de moartea ei, a fost întocmit în grabă un testament, semnat de Elisabeta în locul mamei ei bolnave Acest "testament" trebuia să împace părțile ostile, adepții ambelor familii ale lui Petru I Patru persoane au fost chemate pe rând la tron: Marele Duce-nepot, Tsarevna Anna și Elisabeta și Marea Ducesă Natalya (sora lui Petru al II-lea), fiecare om cu urmașii, cu "descendenții" săi; fiecare persoană ulterioară moștenește predecesorul în cazul decesului descendentului său În istoria succesiunii la tron, acest testament este un act lipsit de sens: după Petru al II-lea, care era considerat moștenitorul legitim chiar și fără el, tronul a fost înlocuit într-o astfel de ordine, încât testamentul cel mai prevăzător nu ar fi putut să o prevadă Dar acest testament își are locul în istoria legislației ruse privind succesiunea la tron, introducând în el, dacă nu o nouă normă, atunci o nouă tendință Folosind legea lui Petru I, a urmărit să umple golul format chiar de această lege, a făcut prima încercare de a stabili o ordine juridică permanentă a succesiunii la tron, de a crea o adevărată lege de bază a statului: testamentul însuși se definește ca lege de bază care trebuie să rămână în vigoare pentru totdeauna, niciodată supusă anulării Prin urmare, testamentul citit în ședința solemnă a familiei regale și a celor mai înalte instituții ale statului din mai , a doua zi după moartea Ecaterinei I, poate fi recunoscut drept precursor al legii din aprilie privind succesiunea la tron Pentru istoria gândirii legislative ruse, nu ar fi de prisos să remarcăm că testamentul Ecaterinei I a fost întocmit de ministrul ducelui de Holstein, Bassevich, aflat atunci la Sankt Petersburg ALTE SCHIMBĂRI PE TRON Când în ianuarie Petru al II-lea a răcit și s-a îmbolnăvit periculos, lucrătorii temporari Prințul Alexei Dolgoruky și fiul său Ivan, favoritul băiatului împărat, au decis să păstreze puterea în mâinile lor prin înșelăciune Au adunat un consiliu de familie, la care Prințul Alexei a propus să accepte testamentul fals al împăratului pe moarte, transferând puterea supremă miresei sale, Prințesa Catherine, fiica Prințului Alexei Un alt Dolgoruky, mai inteligent, feldmareșalul prințul Vasily Vladimirovici s-a îndoit de succesul acestei acțiuni ridicole Prințul Alexei a obiectat că, dimpotrivă, era destul de încrezător în succesul cazului și, pentru a-și justifica încrederea, a spus: "La urma urmei, tu, prințul Vasily, ești locotenent colonel în regimentul Preobrazhensky și prințul Ivan este un major și nu va fi nimeni care să argumenteze împotriva asta în Semenovsky" Aceasta înseamnă că oamenii de la curte, cei mai apropiați de tron, erau deja obișnuiți atunci să creadă că în nicio chestiune politică importantă nu este imposibil să se facă fără participarea gardienilor, că, dimpotrivă, succesul unui astfel de o chestiune este garantată, de îndată ce ofițerii de pază o susțin După moartea lui Petru al II-lea, Consiliul Suprem Suprem, pe neașteptate, pe lângă orice coadă și fără știrea altor instituții superioare, a ales-o la tron pe fiica țarului Ivan, văduva-ducesă Anna de Curland, limitându-și puterea Întreprinderea, după cum vom vedea, a căzut din cauza intervenției ofițerilor de pază și a nobilimii Amânată de Biroul Secret și de ani de tăcere rusească, Anna, până la vârsta succesorului ei, un copil de două luni, în ajunul morții sale (octombrie), l-a numit pe

Biron regent cu puteri autocratice A fost o provocare grosolană pentru simțul rusesc al onoarei naționale, ceea ce l-a stânjenit pe Biron însuși - Probabil, l-a încurajat Anna, murind Dar germanii, după domnia lor de zece ani sub Anna, care i-a amărât pe ruși, s-au așezat lângă tronul Rusiei, ca niște pisici flămânde lângă o oală de terci și, după ce au mâncat suficient, au început să se roadă în timpul liber Minich, după ce a luat masa și a petrecut cu bunăvoință seara de noiembrie , cu regent, noaptea cu ofițerii de pază a palatului și soldații regimentului Preobrazhensky, al cărui comandant era, l-a arestat pe Biron în pat, iar soldații, după ce au bătut el în ordine și băgându-i o batistă în gură, l-a învelit într-o pătură și dus la garnitură, iar de acolo, într-un pardesiu de soldat aruncat peste haine de noapte, au fost duși la Palatul de Iarnă, de unde au fost apoi trimiși cu familia lor la Schlusselburg Anna Leopoldovna, mama împăratului, s-a proclamat conducătorul statului, iar atunci guvernul a fost complet supărat Osterman l-a smuls de la putere pe Minich prin intrigi, iar Anna, o prințesă complet sălbatică, care stătea zile în șir în camerele ei, dezbrăcată și fără păr, era în dezacord cu soțul ei Anton Ulrich din Brunswick, generalisim al trupelor ruse, care în forță mintală nu voia să rămână în urma soției sale Profitând de slăbiciunea guvernului și de popularitatea ei, în special în cazărmile de gardă, Țesarevna Elisabeta, fiica lui Petru I, în noaptea de noiembrie , cu compania de grenadieri a regimentului Preobrazhensky, a făcut o nouă lovitură de stat cu caracteristici Detalii După ce s-a rugat cu ardoare lui Dumnezeu și a jurat că nu va semna mandate de moarte pe toată durata domniei ei, Elisabeta îmbrăcată în cuirasă peste rochie, doar fără coif și cu cruce în mână în loc de suliță, fără muzică, dar cu vechiul ei profesor de muzică Schwartz , apărut ca un nou Pallas în cazarma Regimentului Preobrazhensky, a amintit Grenadierii deja pregătiți, a căror fiică este, au îngenuncheat și, arătând crucea grenadiilor îngenunchiați, au spus: "Jur că mor pentru voi; juri sa mori pentru mine?" După ce a primit un răspuns afirmativ, i-a condus la Palatul de Iarnă, a intrat fără rezistență în dormitorul domnitorului și a trezit-o cu cuvintele: "Este timpul să te trezești, soră!" - "Cum, ești tu, doamnă?!" - a întrebat Anna trează și a fost arestată de prințesa însăși, care, după ce l-a sărutat pe copilul-împărat răsturnat, și-a dus mama la palatul ei Prințul-tată, trezit în dormitorul său, stătea nedumerit pe pat; grenadierii l-au înfășurat într-o pătură, ca acum un an pe Biron, l-au cărat jos și l-au dus după soția lui la palatul Elisabetei Acolo s-au adunat și cele mai importante figuri ale guvernului căzut, printre care Munnich și Osterman, care au fost stricat de soldați în timpul arestării lor, iar după prizonieri, adepții ei s-au înghesuit la noua împărăteasă, așteptând rândul guvernului Întâmpinată cu entuziasm de oameni și de gardieni, Elizabeth s-a mutat în aceeași zi la Palatul de Iarnă, curățat Așa că o extravaganță de noapte reușită a împrăștiat tabăra Courland-Brunswick, care se adunase pe malurile Nevei pentru a zgudui puterea supremă lăsată de Petru cel Mare imperiului său După urcarea lui Elisabeta, când s-au dezlănțuit limbi patriotice, predicatorii bisericești, cu curaj sigur, au spus că conducătorii germani au transformat Rusia, transformată de Petru, într-un magazin comercial, chiar într-un bârlog de tâlhari În orice caz, Braunschweig-Lüneburg nu a devenit strămoșul unei noi dinastii rusești, ci a căzut de pe tron într-o cetate rusească, făcând loc lui Holstein-Gottorp Apoi, în Rusia, un palat și o fortăreață au stat una lângă cealaltă, sprijinindu-se și schimbând chiriași Succesorul și nepotul Elisabetei, Ducele de Holstein, Petru al

III-lea, a domnit fără confuzie, dar șase luni mai târziu a fost destituit de soția sa, care a devenit șeful regimentelor de gardă GARZI ŞI NOBILITATE Astfel, repet, aproape toate guvernele care s-au schimbat de la moartea lui Petru I până la urcarea Ecaterinei a II-a au fost opera gărzii; cu participarea ei la vârsta de de ani, la tribunal au avut loc cinci sau șase lovituri de stat Cazarma Gărzilor din Petersburg a fost un rival al Senatului și al Consiliului Suprem Privat, succesorul lui Zemsky Sobor din Moscova Această participare a regimentelor de gardă la hotărârea chestiunii tronului a avut consecințe politice foarte importante; mai presus de toate, a avut un efect puternic asupra stării de spirit politice a gardienilor înșiși La început, un instrument ascultător în mâinile conducătorilor ei, Menshikov, Buturlin, ea și-a dorit apoi să fie un motor independent al evenimentelor, intervenind în politică din proprie inițiativă; loviturile de palat au devenit pentru ea o școală politică pregătitoare Dar garda de atunci nu era doar o parte privilegiată a armatei ruse, izolată de societate: avea o semnificație socială influentă, era reprezentantul unei clase întregi, din mijlocul căreia era recrutată aproape exclusiv Culoarea moșiei a slujit în gardă, ale cărei straturi, împărțite anterior, sub Petru I s-au unit sub numele comun de nobilime sau nobilime, iar conform legilor lui Petru, a fost școală militară obligatorie pentru această moșie Gusturile și pretențiile politice dobândite de gardian prin participarea la treburile palatului nu au rămas între zidurile cazărmii din Sankt Petersburg, ci s-au răspândit de acolo în toate colțurile nobilimii, urbane și rurale Această legătură politică dintre gardieni și clasa din fruntea societății ruse și consecințele periculoase care ar putea rezulta din aceasta au fost simțite viu de puternicii oameni de afaceri din Petersburg din acea vreme Când, după moartea împărătesei Anna, Biron a devenit regent, un murmur s-a răspândit rapid în gărzi împotriva aventurierului din Curland, care ajunsese într-o asemenea putere într-un mod rușinos Biron s-a plâns de încăpățânarea gardienilor, i-a numit ieniceri și a văzut rădăcina răului tocmai în componența lor de clasă, a spus cu enervare: "De ce sunt nobili obișnuiți în gardieni? Ei pot fi transferați ca ofițeri în regimentele armatei și, în locul lor, să recruteze o gardă din rândul oamenilor de rând Această teamă de a fi împrăștiați în rândul regimentelor armatei a fost cea care a ridicat cel mai mult gărzile împotriva lui Biron, determinându-i în să-l urmeze pe Minich Așadar, concomitent cu loviturile de palat și sub influența lor evidentă și în starea de spirit a nobilimii, se dezvăluie două schimbări importante:) datorită rolului politic pe care cursul treburilor curții l-a impus gărzii și atât de bine învățat de aceasta, o asemenea viziune pretențioasă asupra semnificației ei în stat a fost stabilită în rândul nobilimii, pe care nu o văzuse înainte;) cu ajutorul acestui punct de vedere și al împrejurărilor care l-au stabilit, s-au schimbat atât poziția nobilimii în stat, cât și relațiile acesteia cu alte clase ale societății DISPOZITIE POLITICĂ A CLASEI MAI ÎNALTE Activitățile lui Petru în întreaga societate rusă au trezit o muncă neobișnuită și intensificată de gândire politică Au trăit atâtea situații neașteptate, au întâlnit și au perceput atât de multe fenomene fără precedent, astfel de impresii neexperimentate au lăsat gândul că până și mințile care nu răspundeau au început să se gândească la ceea ce se întâmplă în stat Subliniind zvonurile populare sub și despre Peter, am subliniat cât de animat discutau cei mai simpli oameni despre fenomene actuale, departe de orizontul lor cotidian Dar fenomenele ciudate care au stârnit atât de mult atenția generală nu s-

au oprit nici după Petru Rusul antic nu a văzut niciodată femei pe tron, iar după moartea reformatorului, pe tron s-a așezat o femeie și chiar și un străin care venise de nicăieri Această veste a provocat multe neînțelegeri în rândul oamenilor, triste sau amuzant Așa că, în timpul jurământului către împărăteasa-văduvă, unii simpli din Moscova au refuzat să depună jurământul, spunând: "Dacă o femeie a devenit rege, atunci femeile să o sărute și crucea" Această emoție a gândirii politice ar fi trebuit să se manifeste mai întâi și cel mai puternic în clasa superioară, în nobilimea, care era mai aproape decât alte moșii de treburile statului, ca instrument obișnuit de guvernare Dar această trezire s-a manifestat în mod inegal în diferitele pături ale clasei Între timp, ca și în nobilimea obișnuită, alungată fără milă de la moșiile provinciale la regimente și școli, ideea s-a rafinat prin inventarea unor modalități de retragere din știință și serviciu, în păturile superioare, mai ales în mediul guvernamental, mințile au muncit din greu la mai înalte subiecte Aici au mai supraviețuit rămășițele vechii nobilimi boierești, formând un cerc destul de apropiat de câteva nume de familie Din entuziasmul politic general, aici s-a dezvoltat un fel de program politic, s-a format o viziune destul de definită asupra ordinii care ar trebui să se stabilească în stat Diverse condiții au ajutat la tensiunea mai timpurie și mai profundă a gândirii politice în această pătură bine-născută și, în același timp, de rang înalt a nobilimii În primul rând, aici nu s-au stins încă unele tradiții politice care au venit din secolul al XVII-lea și din secolul al XVII-lea boierii moscoviți au făcut mai multe încercări de limitare a puterii supreme, iar una dintre ele, întreprinsă sub țarul Fedor și aproape eșuată (lectura XLIV), a fost amintită și după moartea lui Petru de către bătrânii care făceau parte din această nobilime Da, iar Petru însuși, oricât de puțin i-ar semăna, cu descentralizarea sa regională, aceste opt regate provinciale din cu proconsuli plenipotențiari în frunte, nu au putut decât să împrospăteze memoria nobililor guvernanți conceputi în proiectul boieresc din , și arbitrariul lui Peter, disprețul lui față de rasă au alimentat aceste amintiri, pe de altă parte Știm deja că ultimele decenii ale secolului al XVII-lea, în special în timpul domniei Țarisei Natalya, au fost remarcate de contemporani ca epoca inițială a căderii primelor familii nobiliare și a ascensiunii oamenilor din "cea mai joasă și nenorocită noblețe" " Sub Petru, acești oameni au devenit primii nobili, "mari stăpâni ai statului" În mințile care au memorat zeci de generații din strămoșii lor genealogici numerotați, antagonismul vechii și noii nobilimi a transformat tradițiile proaspete ale trecutului în vise strălucitoare ale viitorului Proiectoarele lui Peter nu au putut afecta în mod semnificativ conștiința politică a societății ruse Proiectele lor nu au fost făcute publice, s-au discutat în principal probleme practice, financiare, industriale, polițienești, fără să se atingă de bazele ordinii de stat, din cartele europene au ales doar ceea ce "se cuvine numai autocrației" Este imposibil de exagerat impactul asupra minții ruse a literaturii politice, compilată și tradusă, tipărită și scrisă de mână, acumulată sub Petru I Aprobând lectura lui Puffendorf, Hugo Grecia, Tatishchev se plânge de răspândirea unor scriitori atât de dăunători precum Hobbes, Locke, Boccalini, liberalul și satiric italian din secolele XVI - XVII, care în opera sa, înfățișând curtea parnasiană a lui Apollo și experții asupra conducătorilor lumii, reprezintă modul în care toți suveranii, spre marea supărare a curții învățate, se alătură prințului de Moscova, care și-a mărturisit ura față de știință și iluminism Mers și inofensiv pentru cititorul rus ideile

jurnalismului vest-european despre originea statelor, despre formele de guvernare, despre puterea suveranilor sunt expuse de F Prokopovici în Pravda voinței monarhului, dar această scurtă enciclopedie a legea de stat, cu tot interesul intrebarii care a provocat-o, nu s-a epuizat in ani nici macar de exemplare O mare parte a fermentației, deși într-o sferă limitată de acțiune, a fost introdusă în starea politică a clasei superioare prin cunoașterea strânsă a ordinelor politice și a obiceiurilor sociale din Europa de Vest, care a fost dobândită de oamenii din această clasă prin educație și trimiteri diplomatice în străinătate Oricât de slabă i s-ar părea ordinea vieții în străinătate pentru înțelegerea observatorului rus, el nu a putut decât să-și oprească atenția surprinsă asupra unora dintre ele A călătorit în străinătate cu gândul, ridicat de întregul depozit al vieții rusești, că nicio decență, nicio ordine publică nu este posibilă fără o înăsprire a bisericii și fără teama polițienească - și aici omul de afaceri Petrovski Tolstoi notează în jurnalul său că "Veneții "Trăiește vesel și în nimic nu se disprețuiesc, și nimeni nu se teme de nimeni în nimic, fiecare face după voia lui, cine vrea ce, dar trăiesc în toată pacea, fără supărare și fără taxe împovărătoare Lucrurile au fost observate și mai surprinzător în Franța de un alt om de afaceri al lui Peter, Matveev, fiul educatorului luminat al mamei lui Petru: "Niciunul dintre nobili nu are cel mai mic motiv sau mod, chiar și ultimul din acel regat, să provoace vreo amărăciune sau să jignească Regele, cu excepția impozitelor generale, deși suveranul autocrat, nici un viol nu poate lua nimic de la nimeni, decât vina în sine, după adevărul judecat din parlament Copiii lor (nobilimea franceză) nu au inerție , fără amărăciune de la părinți, nici de la profesori, ci cu voință directă și curaj ei sunt crescuți și fără nicio dificultate își învață științele Oameni care trăiesc după propria voință și nu se devorează unii pe alții, mari care nu îndrăznesc să jignească pe nimeni, un autocrat care nu poate lua nimic de la supușii săi fără un decret parlamentar, copii care învață cu succes fără bătaie - toate acestea erau absurdități imposibile pentru mintea Moscovei de atunci, capabilă să ducă doar la anarhie completă, și observatorul rus au văzut toate aceste imposibilități absurde cu propriii ochi, ca fapte sau reguli cotidiene, a căror încălcare era considerată un scandal CONSILIUL PRIVAT SUPREM Reminiscențe politice de acasă și observații străine s-au trezit în cercurile conducătoare, dacă nu gândul la libertatea publică, atunci cel puțin gândurile de securitate personală Aderarea Ecaterinei părea un moment favorabil pentru a se proteja de arbitrar, pentru a-și consolida poziția în conducerea instituțiilor de încredere Proclamată de Senat nu în întregime legal, sub presiunea gardienilor, Ecaterina a căutat sprijin în oamenii apropiați de tron în momentul morții lui Petru și aici, mai ales, le era frică de întărirea obrăzniciei lui Menșikov și de la chiar în primele zile ale noii domnii s-a vorbit despre adunări frecvente ale nobilimii de rang înalt, prinții Golițîn, Dolgoruki, Repnin, Trubetskoy, contele Apraksin; Scopul acestor adunări este acela de a obține o mare influență în consiliu, astfel încât regina să nu hotărască nimic fără Senat Senatul însuși, simțindu-se ca un guvern, s-a grăbit să-și aprovizioneze cu sprijin de încredere și imediat după moartea lui Petru a încercat să-și însușească comanda gărzii Încă din ianuarie , observatorul ambasador francez Campredon a raportat curții sale că majoritatea nobililor din Rusia se străduiau să modereze puterea despotică a împărătesei și, fără să aștepte ca Marele Duce Petru, nepotul reformatorului, să crească sus și domni, oamenii care speră să primească ulterior o participare influentă la bord, vor

încerca să o aranjeze pe modelul englezei Dar susținătorii Ecaterinei se gândeau și la măsurile de autoapărare: deja în mai , a existat un zvon despre intenția de a stabili un consiliu apropiat la biroul țarinei de la prietenii ei intimi nenăscuți cu Menșikov în frunte, care, stând deasupra Senatului , ar decide cele mai importante chestiuni Consiliul de Cabinet a apărut, doar cu compoziție și caracter greșit În timpul vieții lui Petru, Canalul Ladoga nu a fost dezgropat La sfârșitul anului , Munnich, care o săpa, a cerut de soldați de la Senat pentru a finaliza lucrarea O dezbatere aprinsă a izbucnit în Senat Menșikov a vorbit împotriva cererii lui Munnich, considerând că o astfel de muncă este dăunătoare și nepotrivită soldaților Alții au insistat asupra trimiterii ca fiind cea mai ieftină modalitate de a finaliza lucrarea utilă lăsată moștenire de Petru cel Mare Când senatorii adversari au vorbit suficient, Menșikov s-a ridicat și a încheiat disputa cu o declarație neașteptată că, indiferent de modul în care a decis Senatul, dar prin voința împărătesei, nici un soldat nu va fi trimis la canal în acest an Senatorii au fost jigniți și au murmurat, indignați, de ce prințul i-a forțat să se certe atât de mult timp fără motiv, în loc să prevină dezbaterea cu această afirmație chiar de la începutul chestiunii și de ce numai el se bucură de privilegiul de a cunoaște voința a împărătesei Unii au amenințat că nu vor mai merge la Senat Un zvon s-a răspândit în jurul capitalei că nobilii nemulțumiți se gândeau să-l întroneze pe Marele Duce Petru, limitându-i puterea Tolstoi a soluționat cearta printr-o înțelegere cu nemulțumiții, din care a rezultat Consiliul Suprem Privat, înființat prin decret la februarie Această instituție dorea să liniștească sentimentul jignit al vechii nobilimi, îndepărtată din administrația supremă de parveniți nenăscuți Consiliul Privat Suprem era compus din șase membri; cinci dintre ei cu străinul Osterman aparțineau noii nobilimi (Menșikov, Tolstoi, Golovkin, Apraksin), dar al șaselea a fost adoptat de cel mai proeminent reprezentant al boierilor nobili - prințul D M Golitsyn Potrivit decretului din februarie, Consiliul Suprem Privat nu este o instituție complet nouă: era alcătuit din adevărați consilieri privati care, în calitate de "prim-miniștri", în funcția lor aveau deja dese consilii secrete pe cele mai importante treburi de stat, format din senatori și trei, Menșikov, Apraksin și Golovkin, precum și președinții consiliilor principale: militară, navală și străină Eliminând inconvenientul unei astfel de "munci ocupate", decretul a transformat întâlnirile lor frecvente într-un birou permanent cu scutire de atribuțiile senatoriale Membrii Consiliului au înaintat împărătesei un "aviz" în mai multe puncte, care a fost aprobat ca regulament al noii instituții Senatul și colegiile au fost puse sub supravegherea Consiliului, dar au rămas cu vechile lor statute; numai chestiuni de importanţă deosebită, neprevăzute în acestea sau supuse celei mai înalte hotărâri, adică care necesită legi noi, trebuiau să-şi transmită avizul Consiliului Aceasta înseamnă că Senatul și-a păstrat puterea administrativă în limitele legii actuale, pierzând puterea legislativă Consiliul funcționează sub președinția împărătesei însăși și este inseparabil de puterea supremă; nu este un "colegiu special", ci, parcă, o extindere a puterii supreme unice într-o formă colegială În plus, regulamentele au decretat că nu ar trebui emise decrete înainte ca acestea să fie "luate în mod absolut" în Consiliul Privat, să fie înregistrate și citite împărătesei "pentru aprobare" În aceste două puncte - ideea principală a noii instituții; orice altceva sunt doar detalii tehnice care îl dezvoltă În aceste paragrafe:) puterea supremă a renunțat la acțiunea exclusivă în

maniera legislației, iar aceasta a eliminat intrigi, abordări ale ei pe căi secrete, munca temporară, favoritismul în conducere;) s-a făcut o distincție clară între lege și un simplu ordin de actualitate, între acte, a căror modificare a lipsit administrația de caracterul de regularitate Acum nicio chestiune importantă nu putea fi raportată împărătesei în afară de Consiliul Suprem Privat, nicio lege nu putea fi promulgată fără o discuție și o decizie prealabilă în Consiliul Suprem Privat Pentru ambasadorii străini la curtea rusă, acest Consiliu părea a fi primul pas către o schimbare a formei de guvernare Dar nu forma s-a schimbat, ci esența guvernării, natura puterii supreme: păstrându-și titlurile, ea s-a transformat dintr-o voință personală într-o instituție de stat Totuși, în unele acte dispare și titlul de autocrat Cineva, însă, s-a speriat, ghicind ce se întâmplă, iar decretul din anul următor, , parcă ar explica ideea principală a instituției, o ascunde cu rezerve, detalii minore, chiar contradicții directe Astfel, ordonând ca orice chestiune legislativă să fie înaintată în prealabil la Consiliu spre dezbatere și promite să nu accepte "rapoarte speciale" asupra unor astfel de cazuri de la nimeni, decretul prevedea cu dezinvoltură: "Oare chiar de la noi i se va porunci să facă ceva deosebit și mai ales " Această rezervă a distrus însăși instituția Dar inițiativa a fost făcută; importanța Consiliului Privat Suprem părea să crească: voința Ecaterinei I l-a inclus în regență sub succesorul ei minor și i-a atribuit puterea deplină a unui suveran autocrat Cu toate acestea, cu toată această putere, Consiliul era complet neputincios în fața capriciilor băiatului rău-împărat și a arbitrarului favoriților săi Nevoia de a reglementa puterea supremă, care se manifestase sub Ecaterina I, ar trebui să se intensifice acum în oameni cumsecade din nobilimea tribală, care așteptau atât de multe de la Petru al II-lea și erau înșelați atât de insultător PRINȚUL D M GOLITSYN În prințul D M Golitsyn, această nobilime a avut un lider convins și bine pregătit În , deja în vârstă de peste de ani, a fost trimis să studieze în străinătate cu o mulțime de tineri nobili ruși, a vizitat Italia și alte țări Din Occident, a adus un interes puternic pentru structura statelor locale și pentru literatura politică europeană, păstrând în același timp dragostea pentru antichitatea internă Bogata bibliotecă pe care a adunat-o în satul său Arhangelskoye de lângă Moscova și a jefuit-o după exilul său în a combinat, alături de monumentele valoroase ale dreptului rus și ale vieții de zi cu zi, până la mii de cărți în diferite limbi și în traducere rusă despre istorie, politică și filozofie Aici au fost adunate toate lucrările remarcabile ale gânditorilor politici europeni din secolul al XVI-lea, al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, începând de la Machiavelli, și printre ele mai mult de o duzină de lucrări speciale despre aristocrație și tot atâtea despre constituția engleză Aceasta arată în ce direcție a fost îndreptată gândul colecționarului și ce formă de guvernare l-a ocupat cel mai mult În calitate de guvernator la Kiev, Golitsyn a ordonat ca unele dintre aceste cărți să fie traduse în rusă la academia locală Din învățăturile politice ale vremii, Golitsyn a fost atras mai ales de școala moralistă a raționaliștilor cu capul său Puffendorf, care a fost apreciat și de Petru, care a ordonat traducerea și tipărirea sa Introducere în istoria statelor europene și a unui tratat despre îndatoririle omului şi cetăţeanului Pentru Golitsyn au fost traduse și alte lucrări ale aceluiași publicist, împreună cu tratatul lui Hugo Greece Despre legea războiului și păcii; dar lucrările lui Hobbes, șeful școlii materialiste a publiciștilor, precum și On Government a lui Locke, nu se găsesc în aceste traduceri

Golitsyn, ca și Peter, era mai de înțeles și părea mai instructiv, teoria dezvoltată de moraliști a originii statului nu din războiul tuturor împotriva tuturor, așa cum a învățat Hobbes, ci din nevoia fiecăruia în fiecare și a fiecăruia unul în celălalt - o teorie care considera la baza ordinii de stat nu drepturi, ci îndatoriri ale unui cetățean față de stat și concetățeni În același mod, Locke, cu învățătura sa democratică despre participarea poporului la legislație, nu corespundea părerilor boierești ale prințului Golitsyn Golitsyn a fost unul dintre cei mai educați oameni ruși ai secolului al XVIII-lea Scopul muncii sale mentale intense a fost de a lipi într-o privire integrală dragostea pentru antichitatea națională și pretențiile boierului din Moscova cu rezultatele gândirii politice vest-europene Dar, fără îndoială, el a reușit în ceea ce oamenii educați ruși din secolul său atât de rar au reușit să dezvolte convingeri politice construite pe ideea libertății politice Ca admirator al științei și al ordinelor politice din Europa de Vest, el nu putea fi un oponent de principiu al reformei lui Petru, care a împrumutat ideile și instituțiile statului de acolo Dar nu a suportat metodele și condițiile reformei, cu modul de acțiune al reformatorului, cu morala celor mai apropiați angajați ai săi și nu a stat în rândurile lor Petru l-a onorat, dar nu l-a plăcut pe Golițin pentru caracterul său încăpățânat și dur, iar sub el, guvernatorul Kievului cinstit, afacerist și zelos a ajuns la senator cu greu, dar nu s-a bucurat de o influență semnificativă La evenimentele petrecute în Rusia sub Petru și după el, Golițin privea cu cei mai posomorâți ochi; totul l-a insultat aici ca o încălcare a antichității, a ordinii, chiar a decenței Nu a fost singurul care a fost împovărat de două afecțiuni politice, de care, mai ales în ultima vreme, toată lumea a suferit: aceasta este puterea care operează în afara legii, și favoarea, care deține o putere slabă, dar arbitrară Gândurile lui s-au concentrat pe vindecarea patriei de aceste boli A studiat instituțiile de stat europene pentru a alege dintre ele pe cele mai potrivite pentru Rusia, a vorbit mult despre asta cu cunoscutul Fick Bazându-se pe ideea, formată subiectiv sau genealogic în el, că numai nobilii nobili sunt capabili să mențină ordinea legală în țară, s-a stabilit pe aristocrația suedeză și a decis să facă din Consiliul Suprem Privat bastionul planului său VERHOVNYKS În noaptea de ianuarie , la Moscova, în Palatul Lefortovo, împăratul Petru al II-lea, în vârstă de ani, nepotul reformatorului, a murit de variolă fără a-și numi succesor Împreună cu el, dinastia s-a stins, linia masculină a dinastiei Romanov a fost întreruptă În același timp, succesiunea la tron a rămas fără norme legislative puternice și moștenitori legitimi Legea lui Petru I, neclară, interpretată în mod arbitrar și lăsată fără acțiune de către însuși legiuitor, își pierdea forța normativă, iar testamentul Ecaterinei nu o avea, ca document controversat Pentru a înlocui tronul, au sortat întreaga casă regală disponibilă, numită regina-călugăriță, prima soție a lui Petru, fiica sa cea mai mică Elisabeta, fiul de doi ani al fiicei celei mai mari decedate Anna, Ducele de Holstein, cele trei fiice ale țarului Ivan și nu se puteau opri la nimeni, nimeni nu putea găsi un drept incontestabil la tron: legea lui Petru I încurca toate conceptele și relațiile dinastice Candidații au fost evaluați din motive politice, pentru simpatii personale sau familiale, și nu din motive legale În mijlocul acestei confuzii de opinii și interese, Consiliul Suprem Privat, în calitate de șef al departamentului, a preluat conducerea în înlocuirea tronului În aceeași noapte, imediat după moartea lui Petru al II-lea, a deliberat asupra acestei chestiuni, desemnând pentru dimineața următoare o

întâlnire a tuturor celor mai înalți funcționari ai statului pentru a rezolva împreună cu ei o problemă atât de importantă În același timp, Consiliul s-a completat: în componența sa de cinci membri erau deja trei aristocrați, prințul D M Golitsyn și doi prinți Dolgoruky; acum au fost invitați un alt Golitsyn, fratele lui Dimitri și încă doi Dolgoruki Prezența a șase persoane din doar două dintre cele mai nobile familii boierești a conferit Consiliului de opt membri nu doar un caracter aristocratic, ci și de-a dreptul oligarhic La întâlnire, au vorbit mult și mult timp, "cu divergență considerabilă", în cuvintele lui Feofan Prokopovich Declarația prințului Dolgoruky, tatăl celei de-a doua mirese a lui Petru al II-lea, despre dreptul fiicei sale la tron, ca și cum ar fi lăsat-o moștenire de regretatul logodnic, și propunerea cuiva pentru o regină-bunica au fost respinse ca "obscene" Atunci prințul D Golițin, ridicând glasul, a spus că Dumnezeu, pedepsind Rusia pentru păcatele ei nemăsurate, mai ales pentru asimilarea viciilor străine, a luat de la ea suveranul, pe care se sprijinea toată nădejdea ei, și din moment ce genunchiul masculin al casa regală a fost întreruptă de moartea sa, atunci este necesară trecerea la linia feminină mai veche, la fiicele țarului Ivan, mai ales că fiicele lui Petru I însele nu au dreptul la tron, ca fiind ilegale, născute înainte tatăl lor s-a căsătorit cu mama lor, testamentul Ecaterinei nu are niciun sens, deoarece această femeie, fiind de naștere slabă, ea însăși nu avea dreptul la tron și nu putea dispune de el; dar cea mai mare dintre fiicele țarului Ivan, Ecaterina de Mecklenburg, este incomodă, ca soția unui prinț străin, în plus, o persoană extravagantă; cea mai convenabilă este cea de-a doua prințesă, văduva Ducesă de Curland Anna, fiica unei mame rusești dintr-o familie veche și bună, o femeie înzestrată cu toate calitățile minții și inimii necesare pentru tron "Asa si asa! Nu mai este nimic de argumentat, o alegem pe Anna", au foșnit liderii cu o singură voce Dar, oferindu-i-o pe neașteptat pe Anna, Golitsyn a adăugat și mai neașteptat: "Voința ta, cui vrei; Trebuie doar să te simți mai bine " - "Cum pot să mă fac să mă simt mai bine?" întrebă cancelarul Golovkin - "Și să te simți mai bine pentru a-ți adăuga voință", a explicat Golitsyn "Deși concepem, să nu-l păstrăm", a obiectat unul dintre Dolgoruky - "Serios, îl vom păstra", a insistat Golitsyn Toată lumea a acceptat de bunăvoie oferta ducesei de Curland, dar au tăcut cu privire la creșterea voinței Golitsyn a continuat: "Fii voința ta; este necesar doar, după scris, să trimită puncte maiestăţii sale Între timp, într-o altă sală a palatului, senatorii și generalii de vârf așteptau să vadă ce vor decide liderii Deja cunoscut de noi, Yaguzhinsky, fostul procuror general al Senatului, a luat deoparte una dintre mulțimile Dolgoruky care se înghesuiau aici și i-a exprimat un mod de gândire pur golitsin: "Cât timp putem îndura că ni se biciuie capetele! Acum este momentul să nu existe autocrație " Când liderii au ieșit și au anunțat alegerea Annei, nimeni nu s-a opus, iar Yaguzhinsky a alergat la unul dintre ei și a strigat, ca și cum ar fi auzit cuvintele lui Golitsyn: "Tărinții mei! Dă-ne cât mai multă voință!" Dar a fost un joc al inocenței: Yaguzhinsky, ca majoritatea demnitarilor, fiind de acord cu alegerea liderilor, s-a împrăștiat, amărât de faptul că nu au fost invitați la întâlnire În dimineața zilei de ianuarie, Sinodul, Senatul, generalii și alte ranguri înalte s-au adunat la Kremlin, Consiliul Suprem Privat a anunțat atribuirea tronului Rusiei Prințesei Anna, adăugând că acordul întregii patrii reprezentată de este necesar gradele asamblate Toți erau deplin de acord Nimic altceva nu a fost anunțat adunării Între timp, în aceeași zi, paragrafe, sau "condiții", care îi limitează

puterea, au fost întocmite în grabă și, sub mantia celui mai strict secret, au fost trimise Mitavei când îi scria Annei La acceptarea coroanei ruse, împărăteasa promite să nu se căsătorească pentru tot restul vieții și să nu desemneze un succesor nici în prezența ei, nici pe cont propriu și, de asemenea, să conducă împreună cu Consiliul Suprem Suprem "în opt persoane" și fără consimțământul acestuia:) să nu declanșeze un război,) să nu încheie pacea,) să nu împovărească supușii cu noi taxe,) să nu favorizeze gradele superioare ale colonelului și "nu numiți pe nimeni la fapte nobile" și gărzile și celelalte trupe să fie sub jurisdicția Consiliului Suprem Privat,) nobilimea vieții, moșia și să nu ia onoarea fără proces,) să nu favorizeze moșiile și satele,) nici rușii și nici străinii "nu fac produc fără avizul Consiliului Suprem Privat" în rândurile curții și) nu folosesc veniturile statului pentru cheltuieli (fără acordul Consiliului) Aceste obligații s-au încheiat cu cuvintele din partea împărătesei: "Dar dacă nu îndeplinesc și nu țin această promisiune, atunci voi fi lipsit de coroana rusă" Între timp, zelosul Yaguzhinsky, în noaptea de ianuarie, atât de înfierbântat împotriva autocrației, s-a înfuriat când a văzut că nu va avea voie să intre în Consiliul Suprem Suprem și a trimis în secret la Anna din Mitava cu avertismentul că ar trebui nu-i cred pe deputații Consiliului în toate până când ea însăși a ajuns la Moscova, unde el află tot adevărul Anna a acceptat fără ezitare condițiile și le-a sigilat cu semnătura ei: "Prin urmare, promit să susțin totul fără nicio excepție Anna" După două sau trei zile, ea a decis să plece la Moscova, cerând mii de ruble de la trimișii Consiliului să se ridice Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul FERTILIZARE ÎNTRE NOBILITATE CAUZAT DE ALEGEREA DUCESEI ANNE LA TRON PROIECTE SHLIAKHETSKIE NOUL PLAN AL PRINȚULUI D GOLITSYN CRASH MOTIVELE LUI LEGĂTURA CAZULUI CU TRECUL IMPĂRATEASA ANNA ȘI CURTEA EI POLITICA EXTERNA MIȘCAREA ÎMPOTRIVA GERMANilor FERTILIZARE ÎNTRE NOBILITATE Alegerea ducesei Anna de către Consiliul Suprem Privat, devenită curând cunoscută, a provocat o mișcare extraordinară la Moscova O împrejurare accidentală ia dat nu o semnificație locală, doar Moscova, ci și o semnificație integrală rusească În aceeași zi, ianuarie, când a murit împăratul, a fost programată nunta lui cu Prințesa Dolgoruky În urma regimentelor cu generalii și ofițerii lor, mulți nobili provinciali au venit la Moscova în așteptarea festivităților de la curte După ce s-au adunat pentru nuntă și au ajuns la înmormântare, nobilii s-au trezit într-un vârtej de lupte politice Ideea liderilor a fost întâmpinată pentru prima dată cu un murmur înfundat în societate Contemporan care a urmărit vigilent evenimentele din acea vreme și a luat parte activ la ele împotriva conducătorilor, arhiepiscopul Feofan Prokopovici de Novgorod trasează în mod viu cursul mișcării în nota sa: "Pătuț peste tot în oraș, viziunea și auzul au devenit; oriunde te-ai duce, la orice adunare de care te-ai ţine, nu era nimic altceva de auzit, doar reproşuri jalnice la adresa acelor animatori cu opt feţe; toată lumea i-a condamnat aspru, toată lumea și-a blestemat îndrăzneala neobișnuită, delicatețea nesățioasă și pofta de putere Nobilii care se adunaseră la Moscova s-au rupt în cercuri, s-au adunat noaptea și au purtat o discuție plină de viață împotriva conducătorilor; Feofan a numărat până la de oameni, capturați de febra agitației Conducătorii, "cei mai nobili dintre nobilimi", au format o alianță de opoziție în care s-au luptat două opinii: susținătorii uneia, "obscenați", s-au gândit să-i atace brusc pe lideri cu armele în mână și să-i omoare pe toți dacă nu vor să rămână în urmă intențiilor lor; adepții unei opinii

diferite, "blânzi", au vrut să apară în Consiliul Suprem Privat și să declare că nu este treaba câtorva membri ai statului să refacă și să conducă o astfel de afacere în secret de la alții, chiar de la persoane guvernamentale: " miroase neplăcut și pute " Dar Feofan a aflat că energia opoziției "se răcește vizibil" în fiecare zi din cauza discordiei interne: partea sa cea mai slabă, conservatorul, dorea să păstreze vechea autocrație ancestrală cu orice preț; cel mai puternic și liberal a simpatizat cu întreprinderea conducătorilor, dar personal era iritat împotriva lor pentru că "nu i-au chemat în prietenie lor" Cu toate acestea, nici în această parte liberală, ambasadorii străini nu au observat unanimitate "Aici", a scris secretarul ambasadei Franței, Magnan, de la Moscova, "pe străzi și în case se aude doar vorbind despre constituția engleză și despre drepturile parlamentului englez" Ambasadorul prusac Mardefeld a scris curții sale că, în general, toți rușii, adică nobilii, își doresc libertatea, dar nu se pot pune de acord asupra măsurării acesteia și asupra gradului de restrângere a absolutismului "Sunt nenumărate petreceri", a scris ambasadorul spaniol de Liria de la Moscova în ianuarie, "și deși totul este calm până acum, poate că ar putea apărea un fel de focar" În primul rând, desigur, s-au îndreptat spre Occident - cum este? Ochii treceau peste constituțiile de acolo, de parcă ar fi lucruri frumoase într-un magazin de bijuterii - una e mai bună decât alta - și au rămas nedumeriți pe care să o aleagă Toată lumea este acum ocupată să se gândească la o nouă formă de guvernare, citim în depeșele ambasadorilor străini: planurile nobililor și ale micii nobilimi sunt infinit variate; toată lumea este indecisă cu privire la ce formă de guvernare să aleagă pentru Rusia: unii vor să limiteze puterea suveranului prin drepturile parlamentului, ca în Anglia, alții - ca în Suedia, alții încă vor să aranjeze un guvern electoral, ca în Polonia; în cele din urmă, al patrulea dorește o republică aristocratică fără monarh În lipsa unui ochi politic, în absența obiceiului de a măsura distanțe politice, părea atât de aproape de camera de tortură până la Parlamentul englez Dar cu o asemenea confuzie de opinii, o sperietoare stătea în fața ochilor tuturor, forțându-i pe cei care nu erau de acord să se ghemuiască unul de celălalt: aceasta este o favoare, o boală a puterii slăbite și neîngrijite După ce au experimentat exaltarea Dolgoruky, au scris ambasadorii, rușii se tem de puterea lucrătorilor temporari și cred că sub un țar absolut va exista întotdeauna un favorit care îi va controla cu un toiag, un scuipat și un lemn de foc, așa cum au făcut Dolgoruky sub răposatul Petru al II-lea Aceasta înseamnă că nobilimea nu era împotriva ideii de limitare a puterii, ca măsură de protecție împotriva lucrătorilor temporari Dar a fost revoltat de planul liderilor, ca o întreprindere oligarhică care amenința să înlocuiască puterea unei persoane cu arbitrariul atâtor tirani câți membri sunt în Consiliul Suprem Privat În cuvintele istoricului și publicistului din vremea Ecaterinei, prințul Șcherbatov, liderii lor înșiși "în loc de o mulțime de suverani compusă" Ei au privit chestiunea în același mod în Într-o notă, care a trecut apoi din mână în mână sub forma unei scrisori către cineva din Moscova în numele noilor mijlocii, citim: "Aud aici ce se întâmplă gata cu tine sau sa făcut deja să fie avem o republică; Sunt foarte îndoielnic în privința asta: Doamne ferește, ca în loc de un suveran autocrat să nu devină zece familii autocrate și puternice! Și astfel noi, nobilimea, vom dispărea cu desăvârșire și vom fi siliți să ne închinăm idolilor cu mai multă amărăciune decât înainte și să căutăm milă de la toată lumea și, de asemenea, va fi greu de găsit Fermentul a ajuns la extrem atunci când, la o ședință solemnă a Consiliului Suprem

Privat din februarie, Senatului, Sinodul, generalilor, președinților colegiilor și altor oficiali civili li s-au citit "condițiile" semnate de Anna și se presupune că ea scrisoare, bineînțeles pregătită în prealabil în numele ei la Moscova, în care, fiind de acord cu alegerea ei, declara că "în folosul statului rus și spre plăcerea supușilor săi loiali", a scris și a semnat prin ce mijloace vrea să conducă acel guvern Obligațiile impuse Annei ca o condiție indispensabilă pentru alegerea ei s-au dovedit a fi sacrificiul ei voluntar pentru binele statului Această trădare, brodată cu fir alb, a lăsat adunarea cu uimire totală Conform descrierii picturale a lui Feofan Prokopovich, toți își lăsau urechile în jos ca bieții măgari, șopteau și nimeni nu îndrăznea să răspundă cu indignare Stăpânii supremi înșiși și-au șoptit în liniște unul altuia și, privind cu ochi ascuțiți, s-au prefăcut surprinși de o asemenea surpriză Un prinț D M Golitsyn a strigat adesea, "până la sațietate", repetând în diferite moduri: așa este de milostivă împărăteasa; Dumnezeu a mutat-o la această Scriptură; De acum încolo, Rusia va fi fericită și înfloritoare Dar, întrucât toată lumea tăcea cu încăpățânare, el a spus cu reproș: "De ce nu spune nimeni un cuvânt? Dacă vă rog să-mi spuneți ce crede toată lumea, deși nu este nimic de spus, ci doar să-i mulțumesc împărătesei În cele din urmă, cineva din mulțime a spus cu voce joasă și cu mare ezitare: "Nu știu și sunt foarte surprins de ce i-a venit împărătesei ideea să scrie așa" Dar această voce timidă nu a găsit niciun ecou Ei s-au pregătit și s-au oferit să semneze procesul-verbal al ședinței, în care scria: după ce au ascultat scrisoarea și punctele trimise de împărăteasă, toată lumea a fost de acord că "că mila Majestății Sale este foarte mulțumită și semnăm cu propriile noastre mâini" În acest moment, bieții măgari și-au pierdut răbdarea și au refuzat să semneze, spunând că o vor face într-o zi Toți păreau să îmbătrânească brusc, "decrepiți și gânditori", spune Feofan Sentimentul lacheului a fost lovit prea tare; nimeni nu se aştepta ca împărăteasa să fie răsucită atât de tare Verhovnikovii au fost întrebați cum va continua să fie acel guvern În loc să declare că răspunsul la această întrebare fusese deja dat de însăși Anna într-o scrisoare și paragrafe și că testamentul ei nu a fost supus revizuirii, Golitsyn i-a lăsat pe cei prezenți să scrie singuri o schiță despre aceasta și să o trimită în următorul zi Cu aceasta, a dezvăluit cărți prost ascunse Până acum, cazul părea a fi corect Consiliul Privat Suprem, rămânând de fapt singurul organism al guvernului suprem, a ales-o pe tron pe Prințesa Anna fără succesiune; toate gradele superioare până la brigadierul, care erau considerați reprezentanți oficiali ai poporului, "care își arată fețele în toată patria", în cuvintele lui Prokopovici, au aprobat în unanimitate alegerea Consiliului Aleasa neașteptată, dar dezirabilă, prin drept de generozitate, a adus în folosul patriei lepădarile autocrației ancestrale care supraviețuise după Petru I și, în puncte semnate cu propria ei mână, a indicat în ce feluri vrea să-i conducă domnia Un dar plin de har nu este privit ca o marfă cumpărabilă, ci pur și simplu acceptat cu mulțumirea cuvenită Și Golitsyn a aruncat acest dar în discuția celor mai înalte ranguri, chiar până la maistru și, prin urmare, a descoperit că standardele nu erau un dar generos de la împărăteasa către popor, ci relația ei din culise cu liderii Piesa a fost pusă în scenă pe o scenă șubredă: într-o atmosferă de legalitate falsă, s-a jucat un truc simplu și autentic Mai mult, problema reglementării puterii supreme personale s-a încurcat, estompându-se într-o revizuire generală a instituțiilor statului Propunerea forțată sau neglijentă a lui Golițyn a stârnit un răspuns furtunos: a început o

febră de opinii, note, declarații orale despre o nouă formă de guvernare, cu care toate gradele până la colonel și chiar nobilii fără rang au asediat Consiliul Conducătorii au fost nevoiți să asculte și să citească multă durere Confuzia a ajuns în punctul în care era posibil să se teamă de o răscoală Consiliul Suprem a vrut să intimideze politicienii dispersați, amintindu-le că a avut generali, detectivi și tortură împotriva rebelilor , a fugit de la o cunoștință la alta, iar apoi noaptea, deghizat PROIECT SHHLACHETSKIE Chemarea oficialilor să participe la discuția cazului a dat intrigii oligarhice aspectul unei mișcări politice mai largi Până acum, problema s-a învârtit în jurul cercurilor guvernamentale: Consiliul Suprem Privat se ocupa de cele mai înalte instituții - Senatul, Sinodul, generalii, președinții colegiilor Din momentul în care proiectele sunt depuse, societatea, nobilimea familiilor nobiliare în grade și chiar fără grade, intră în afaceri Funcțiile guvernamentale sunt împrăștiate în cercuri, demnitarii se amestecă în rândurile fraților lor de clasă; opiniile sunt transmise nu de la oficiile guvernamentale, nu de la colegi, ci de la grupuri de oameni cu gânduri asemănătoare Noi interese intră în mișcare Sunt cunoscute până la opinii, note, proiecte depuse sau pregătite pentru a fi transmise Consiliului Suprem Privat din diferite cercuri nobiliare; sub ele întâlnim mai mult de o mie de semnături Doar proiectul întocmit de Tatișciov și înaintat de Senat și generali a fost dezvoltat într-un tratat istoric și politic integral Restul au fost adunate în grabă, gândurile dezvoltate cumva; prin urmare, aici se poate căuta o expresie nevoiată, sinceră, a dispoziției politice a nobilimii Proiectele nu privesc direct nici punctele, nici alegerea Annei cu putere limitată, de parcă ar recunoaște un fapt realizat tacit Numai Tatișciov, ca istoric-publicist, și-a scuturat cunoștințele cu istoria rusă și cu literatura politică occidentală, ca adept al școlii moraliste a lui Puffendorf și Wolff El pune cazul pe bazele generale ale dreptului de stat și demonstrează că, potrivit poziției ei, conducerea autocratică este cea mai utilă pentru Rusia și că, după suprimarea dinastiei, alegerea unui suveran "conform dreptului natural, ar trebui să fie consimțământul tuturor subiecților, unii personal, alții prin avocați " Tatishchev cunoștea sistemul bicameral de reprezentare în Occident și poate și-a amintit și de compoziția naționalei Zemsky Sobor din secolul al XVII-lea Prin urmare, el este revoltat nu atât de restrângerea puterii Annei, cât de faptul că câțiva au făcut-o în mod arbitrar, pe ascuns, călcând în picioare dreptul tuturor nobiliștilor și a celorlalte ranguri, și face apel la oameni care gândesc asemănător să se apere acest drept cel puțin posibil Alte proiecte sunt mai de bază: nu țin de teoria și organizarea puterii supreme; își concentrează atenția asupra a două subiecte - pe administrația superioară și pe beneficiile dezirabile pentru nobilime Cu caracteristici incomplete și neclare, proiectele desenează un astfel de plan de management "Guvernul Suprem" fie rămâne Consiliul Suprem Suprem, fie Senatul devine Mai presus de toate, proiectele sunt preocupate de componența numerică și familială a acestui guvern Nu ar trebui să formeze un cerc atât de strâns ca actualul Consiliu Suprem Privat format din opt membri Ar trebui să conțină de la la de persoane; este cel mai necesar să nu se permită să intre în ea mai mult de doi membri din aceeași familie: cvadruplu de prinți Dolgoruky din Consiliul Suprem din ianuarie, evident, a scos o vorbire enervantă în ochii întregii nobili Toată conducerea superioară trebuie să fie aleasă și a nobilimii Nobilimea nu este o clasă integrală, omogenă: ea distinge între "oamenii familiei", nobilimea tribală, "generalii militari și civili", nobilimea

birocratică și nobilimea Din aceste rânduri sunt selectați membrii Consiliului Suprem Privat Senat, președinți de colegii și chiar guvernatori În aceste funcții sunt aleși generalii și nobilimea, conform unor proiecte - doar "nobilii" și împreună cu Consiliul Suprem Privat și Senatul Această întâlnire electorală în proiecte se numește societate; ii este asimilata puterea legislativa si chiar constituanta; clerul și negustorii participă la elaborarea unui plan de reformă a statului numai pe probleme speciale care îi privesc În unele proiecte, se exprimă dorința de a ușura povara fiscală a țăranilor, adică responsabilitatea de plată a nobililor înșiși; dar nu s-a găsit un singur nobil care să rostească o vorbă nu despre emanciparea iobagilor - înainte de asta, ci măcar despre definirea legală a rechizițiilor și îndatoririlor de stăpân O parte semnificativă a proiectelor sunt beneficii pentru nobilimea în serviciu și proprietatea pământului: numirea unui termen de serviciu, dreptul de a intra în serviciu direct ca ofițeri, desființarea moștenirii uniforme etc Aceste beneficii au implicat nobilii obișnuite în miscarea Cazul a fost condus de o nobilime bine-născută sau birocratică; mica nobilime, indiferentă la zvonurile despre diferite forme de guvernare, nu a acționat independent, nu a format cercuri politice speciale, ci s-a înghesuit în jurul unor "persoane" importante care le-au promis beneficii tentante și și-au făcut ecou conducătorilor lor cu atât mai ascultător, încât majoritatea dintre ei erau gărzi și ofițeri de armată, obișnuiți și în rânduri să se supună acelorași conducători, colonelilor și generalilor lor: din de semnături în cadrul diverselor proiecte, peste sunt de ofițer Toate proiectele sunt construite pe ideea că nobilimea este singura clasă eligibilă cu drepturi civile și politice, un popor real în sensul legal al cuvântului, un fel de plătește legal; prin el puterea și guvernează statul; restul populației este doar o masă condusă și muncitoare, plătind atât, cât și pentru conducerea ei, și pentru dreptul la muncă; este un inventar de stat viu Oamenii în sensul nostru al cuvântului nu au fost înțeleși sau recunoscuți în cercurile care au scris schițele NOUL PLAN AL PRINȚULUI GOLITSYN În timp ce nobilimea din proiectele lor se grăbea să-și declare dorințele de clasă, prințul D Golitsyn a elaborat și a discutat cu Consiliul Suprem Privat un plan pentru o constituție reală Conform acestui plan, împărăteasa conduce doar propria curte Puterea supremă aparține Consiliului Suprem Privat, format din sau membri din cele mai nobile familii; în acest Consiliu, Împărăteasa i s-au dat doar două voturi; Consiliul comandă toate trupele: toate urmând exemplul consiliului de stat suedez în timpul luptei sale cu nobilimea Sejm în - Goliţîn mai are trei instituţii sub sovietic:) Senatul de de membri, care discută preliminar toate cazurile decise de Soviet;) Camera nobilității (camera) formată din de membri, la alegerea nobilității, protejează drepturile patrimoniului împotriva încălcării de către Consiliul Suprem Privat și) Camera Reprezentanților orașului gestionează afacerile comerciale și industriale și protejează interesele oamenii de rând Deci, cele mai nobile familii domnesc, iar reprezentanții nobililor, împreună cu negustorii, se apără și apără poporul de această stăpânire Acest plan nu a stins focul, ci doar a adăugat ulei boieresc la focul nobilimii Bătrânul Don Quijote al boierilor inveterati de la Moscova, în vederea apropierii alesei sale de la Mitava, a făcut în cele din urmă concesii, a hotărât să deschidă ușor ușile administrației supreme închise cu gelozie și chiar să permită ceva asemănător cu reprezentarea intereselor populare, ideea care a fost atât de dificil pentru conștiința claselor conducătoare El surprinde interesele claselor

sociale și mai larg sub forma unui jurământ către împărăteasa pe care a întocmit-o Și aici se încăpățânează asupra compoziției aristocratice și asupra monopolului puterii legislative a Consiliului Suprem Privat, dar risipește avantaje și avantaje importante clerului, comercianților, în special nobilii nobiliare, și promite întregii nobilimi ce au făcut ei nu îndrăznesc să ceară în proiectele lor: libertate deplină de la serviciul obligatoriu cu dreptul de a intra voluntar în marina, armată și chiar în gardă direct ca ofițeri Acest fel de carte de moșii ale nobilității era încununată cu o promisiune, mai ales dezirabilă pentru el, că oamenii din gospodărie și țăranii nu aveau voie să facă nimic Țăranul Petrovsky Posoșkov și un număr de oameni de afaceri administrativi și financiari, scoși din gospodăria boierească de Petru cel Mare, au fost pronunțați excomunicare politică CRASH Drama politică a prințului Golitsyn, prost repetită și și mai rău jucată, a ajuns repede la epilog Discordia în cercurile guvernamentale și starea de spirit a gardienilor i-au încurajat pe oponenții restricției, care până acum ascunseau sau prefăceau că aderă la opoziție S-a format un partid special, sau "o altă companie", după spusele lui Feofan, cu aceeași compoziție de chilipir ca și ceilalți: includea rudele împărătesei și prietenii lor, demnitari jigniți, precum prinții Cerkaski, Trubetskoy, pe care Consiliul Privat Suprem nu a lăsat să intre în componența sa; li s-au alăturat oameni indeciși sau indiferenți Aici și Osterman a prins viață: tot timpul a stat acasă bolnav, era pe cale să moară, s-a împărtășit și aproape a luat ungerea, dar acum a devenit inspiratorul unei noi companii Relațiile, interesele și fețele au fost lămurite și nu a fost de mirare să fie de acord cu tovarășii, asigurându-i că vor obține mai degrabă ceea ce vor de la împărăteasa autocrată decât de la Consiliul Suprem autocrat, i-a consolat pe senatori restabilind Senatul în sensul guvernului suprem, a generalilor și a gărzilor - prin scăparea echipei de lideri supremi, toate - desființarea Consiliului Suprem Privat Clopotelul petrecerii a fost Feofan Prokopovici: era epuizat, sunând în toată Moscova despre tirania îndurată de suveranii împărătesei, pe care balaurul care o păzește V L Dolgoruky l-a adus până la punctul în care "respira cu forța", încât mulți, înflăcărați prin ea, "contemplă ceva foarte groaznic" Apropiindu-se de Moscova, Anna a simțit imediat un teren solid sub ea, pregătită de agitația conspirativă a unui german care avea o reputație de ateu și a unui episcop rus care a fost primul prezent la Sfântul Sinod și a devenit cu îndrăzneală șeful unei conspirații împotriva ei însăși, împotriva cuvântului ei cinstit Mitav În Vsesvyatsky lângă Moscova, contrar celor spuse, ea s-a declarat locotenent colonel al regimentului Preobrazhensky și căpitan al gărzilor de cavalerie, tratându-i personal cu vodcă, care a fost acceptată cu cel mai mare entuziasm Chiar înainte de sosirea Annei, ofițerii de pază au spus deschis că ar fi mai degrabă de acord să fie sclavii unui tiran-monarh decât al multor Anna a intrat solemn la Moscova pe februarie și, în aceeași zi, înalții oficiali din Catedrala Adormirii Maicii Domnului au jurat credință pur și simplu împărătesei, nu autocratului, ci "patriei" - și nimic mai mult Neobservând intriga care a apărut în jurul Annei, susținătorii Consiliului Suprem Privat s-au bucurat, au spus că în sfârșit a venit o guvernare decentă directă; împărătesei i se atribuie de mii de ruble pe an și nici un ban în plus, nici ultima cutie de priza din trezorerie fără permisiunea Consiliului și chiar și atunci la primire; ușor, deși într-un mod mic, ea încalcă poziția care i-a fost dată - acum înapoi în Curlandia ei; și că a fost făcută împărăteasă și apoi numai pentru prima dată o perie pe buze Dar liderii nu mai credeau în succesul

muncii lor și, potrivit zvonurilor, ei înșiși i-au oferit Annei autocrația Și astfel, la februarie, o sută opt senatori, generali și nobili din sala mare a palatului i-au cerut Annei să formeze o comisie care să revizuiască proiectele înaintate Consiliului Suprem Suprem pentru a stabili o formă de guvernare plăcută întregului popor Împărăteasa a fost chemată să devină un intermediar în propria afacere între conducători și adversarii lor Unul dintre lideri a sugerat ca Anna, conform condițiilor, să discute mai întâi petiția împreună cu Consiliul Suprem Privat; dar Anna, încălcând din nou cuvântul, a semnat imediat hârtia Liderii au rămas uluiți Dar deodată s-a auzit un zgomot de neînchipuit: aceștia erau ofițerii de pază, deja într-o dispoziție potrivită, împreună cu alți nobili, au început să strige la rând: "Nu vrem să i se prescrie legi împărătesei; ea trebuie să fie o autocrată, la fel ca toți foștii suverani Anna a încercat să-i liniștească pe țipete, iar aceștia au îngenuncheat în fața ei cu o mustrare frenetică pentru serviciul lor loial și cu o exclamație finală: "Ordonați și vă vom aduce capetele ticăloșilor voștri în picioare" În aceeași zi, după o masă la împărăteasă, la care au fost invitați și conducătorii, nobilimea i-a înaintat Annei o altă cerere, cu de semnături, în care "cei mai smeriți slujitori" au adus cu cea mai mare supunere și toți au rugat cu umilință să fie atotputernic acceptă autocrația strămoșilor lor glorioși și demni și au trimis de la Consiliul Suprem Suprem și articolele sale semnate pentru a le distruge - "Cum? întrebă Anna, pretinsă surprinsă de ignoranța ingenuă "Aceste puncte nu au fost întocmite la cererea întregului popor?" - "Nu!" - a fost răspunsul - "Deci m-ai înșelat, prinț Vasili Lukici!" îi spuse Anna lui Dolgoruky Ea a ordonat să aducă punctele semnate de ea la Mitău și imediat le-a sfâșiat în fața tuturor Tot timpul conducătorii, în cuvintele unui ambasador străin, nu scoteau nici un cuvânt, altfel ofițerii de gardă i-ar fi aruncat pe ferestre Și la martie, în toate catedralele și bisericile, "paks" i-au jurat credință împărătesei autocrate: conștiința loială a fost împinsă în stânga și în dreapta cu binecuvântarea clerului Astfel s-a încheiat monarhia rusă constituțional-aristocratică de zece zile din secolul al XVIII-lea, construită de conducerea temporară de săptămâni a Consiliului Suprem Privat Dar, restabilind autocrația, nobilimea nu a refuzat să participe la guvernare: în aceeași petiție de după-amiază din februarie, ei au cerut, prin desființarea Consiliului Suprem Privat, să redea importanța anterioară Senatului de de membri, pentru a permite nobilii să aleagă senatori, președinți colegiali și chiar guvernatori prin vot și, conform petiției de după-amiază, de a stabili o formă de guvernare pentru viitor Dacă această petiție ar fi fost respectată, administrația centrală și provincială ar fi fost compusă din agenți aleși ai nobilimii precum căpitanii de poliție ai Ecaterinei Imperiul Rus nu a devenit "sora Poloniei și Suediei" așa cum sperase Fick; dar alături de Polonia republicană-gentry, Rusia a devenit autocratic-gentry MOTIVELE LUI Cazul anului li s-a părut observatorilor moderni o luptă care a apărut din cauza restrângerii autocrației în rândul clasei conducătoare, între aristocrația tribală și nobilime: celelalte clase ale poporului nu au luat parte la această mișcare: este imposibil să Acordați o semnificație de clasă alergării agitate a nobilii Moscovei de către casele Arhiepiscopului Feofan Prokopovici Dar la început Consiliul Suprem Suprem a dat o formulare foarte restrânsă a lucrării întreprinse de acesta Aceasta nu a fost, de fapt, restrângerea autocrației prin reprezentare de clasă sau populară, ci doar exercitarea în comun a prerogativelor puterii supreme de către persoana

chemată la aceasta și instituția care a chemat această persoană la putere Puterea supremă și-a schimbat compoziția sau forma, a încetat să mai fie unică, dar și-a păstrat atitudinea anterioară față de societate Clauzele restrictive dădeau un singur drept la libertatea civilă, și chiar și atunci doar la o moșie: "Gentry nu poate lua pântecul, proprietatea și onoarea fără un proces" Însă punctele liderilor nu spun un cuvânt despre libertatea politică, despre participarea societății la guvernare: statul este condus la nesfârșit de împărăteasa și Consiliul Suprem Privat, iar Consiliul Suprem Privat nu a reprezentat pe nimeni decât pe sine: unii dintre membrii săi au fost numiți de puterea supremă încă înainte de aceasta restricții, alții cooptați, invitați chiar de Consiliu în ședința de noapte din - ianuarie Astfel a gândit Consiliul că va conduce afaceri de acum înainte; doar opoziţia l-a obligat să promită că va convoca toţi oficialii pentru o conferinţă, şi numai pentru o conferinţă, despre cea mai bună structură a administraţiei de stat Conducătorii erau cei mai puțin reprezentați de nobilimea rusă bine născută Cea mai mare parte a nobilimii antice din acea vreme, Șeremetevii, Buturlinii, prinții Cherkassky, Trubetskoy, Kurakins, Odoevsky, Baryatinsky, nu erau mai răi decât prinții Dolgoruki din genealogia Moscovei, iar membrii acestor familii s-au opus Consiliului Suprem Suprem Liderii Supremi nu și-au putut uni nici măcar propriile rude în jurul lor: numele Golitsyns și Dolgoruky apar în semnăturile proiectelor de opoziție Această nobilime de opoziție a fost sufletul mișcării, a entuziasmat mica nobilime, promițându-le beneficii tentante în serviciu și proprietate asupra pământului, a condus cercurile nobililor, dictându-le note pentru a le supune Consiliului Suprem Privat Gentry-ul de rangă a acționat în cauză nu ca o figură, ci ca un figurant, adus pe scenă pentru a da impresia de forță cantitativă Tabelul de ranguri nu a avut încă timp să amestece costumele pedigree și să elibereze rangul de opresiunea rasei În această nobilime, întunecată și sărăcită, în nevoie de binefăcători de rang înalt, venerația obișnuită a iobagilor coexista încă în armonie cu servilismul sclavist în curs de dezvoltare "Nobilimea slujește cu sclavie familia și își împlinește voința în toate felurile, iar prin acest serviciu pentru îmbogățire ei primesc comandante și comandamente de la alte interese regale importante " - Așa înfățișează proiectorul lui Petru, Ivan Filippov, relația dintre nobilimea obișnuită și nobilimea, care nu a avut timp să se schimbe la scurt timp după Petru Dar conducătorii nobilimii erau și înalți funcționari, membri ai instituțiilor guvernamentale, înaintea tuturor senatorilor și generalilor, care nu erau doar o grămadă de generali, ci o instituție specială, principalul consiliu al Statului Major cu anumite state și salarii Primul proiect, înaintat Consiliului Suprem Privat și cel mai opozițional, a venit tocmai de la Senat și de la generali Asta înseamnă că, în cazul anului , nu indivizii și nici clasele sociale au luptat, ci cele mai înalte instituții guvernamentale, să nu cunoască pe cei vechi, bine-născuți, cu cei noi, birocratici, sau amândoi cu nobilii obișnuiți, ci Senatul, Sinodul și generalii cu Consiliul Suprem Suprem, care și-au arogat monopolul administrației supreme - într-un cuvânt, nu guvernul și societatea au luptat pentru putere, ci organele guvernamentale au luptat între ele pentru repartizarea puterii Dar instituțiile sunt doar roțile mașinii guvernamentale, puse în mișcare de guvern sau de forța socială Liderii doreau ca familiile nobile, sau oamenii de familie, să fie o astfel de forță; dar şi adversarii lor au vrut la fel: cei de familie se întreceau cu cei de familie De pe vremea oprichninei, clasa conducătoare a devenit atât de complicată și

confuză, încât a devenit dificil de a înțelege cine și în ce măsură este familie sau non-familie Forța socială, care era această clasă mixtă, se agăța acum de instituții guvernamentale gata făcute, pentru că nu existau instituții publice de care să se agațe Vechea organizare militaro-genealogică a clasei de serviciu a fost distrusă de abolirea parohialismului și a armatei regulate, iar încercarea lui Petru de a implica în guvernare societățile nobile locale a eșuat Numai instituțiile au unit interese necoordonate și opinii neclare ale indivizilor și claselor; conducătorii înșiși, împărțiți de relatările de familie și dușmanii personale, au acționat dacă nu în unanimitate, atunci cel puțin compact, nu dintr-un sentiment de solidaritate aristocratică, ci din camaraderie în Consiliul Suprem Privat A rămas să transforme cele mai înalte instituții guvernamentale în publice, alese, adică reprezentative Acest gând a rătăcit în mintea vremii Dar atât conducătorilor, cu posibila excepție a unuia D Golitsyn, cât și adversarilor lor le lipsea fie o înțelegere a esenței reprezentării, fie un acord asupra detaliilor structurii acesteia; prin aleși din nobilime se înțelegeau pe cei recrutați dintre nobili care s-au întâmplat în capitală Astfel, nici relațiile sociale stabilite, nici conceptele politice predominante nu au oferit mijloacele de desfacere a nodului în care s-au prelungit interesele și neînțelegerile conflictuale Problema a fost rezolvată cu forța, printr-o lovitură mecanică a gardienilor Nobila gardă a înțeles chestiunea în felul ei, pe calea cazărmii: au fost împinși împotriva autocrației câtorva în numele dreptului tuturor, dar au atacat pe toți în numele autocrației unei singure persoane - s-au întors volanul în direcția greșită: a cere o administrație electivă, a restabili autocrația, însemna să-și ascundă capetele după copac A doua zi după depunerea jurământului, autocrata Anna, îndeplinind o parte din cererea nobilității, a alcătuit Senatul din de membri, dar i-a numit ea însăși, fără alegeri Deci cursul cazului dezvăluie principalele motive ale eșecului său În primul rând, însăși ideea prințului D Golitsyn nu avea nici forță internă, nici sprijin extern El a limitat puterea supremă nu printr-o lege permanentă, ci printr-o instituție cu o compoziție instabilă și o valoare accidentală; pentru a-i conferi stabilitate, Golițin a vrut să facă din ea un organ și un bastion al aristocrației tribale - o clasă care nu mai exista: au rămas doar câteva familii nobiliare, împrăștiate și chiar ostile între ele Golitsyn construia o monarhie limitată de o fantomă În plus, Consiliul Privat Suprem, cu componența sa întâmplătoare și nepopulară, păstrând cu încăpățânare monopolul administrației supreme, a înstrăinat de sine majoritatea clasei guvernamentale și a provocat opoziție cu participarea gardienilor și a nobilității, răsturnând chestiunea, răsturnând situația problema limitării autocrației într-un protest împotriva propriei uzurpare În cele din urmă, opoziția și membrii individuali ai Consiliului Suprem Privat însuși au privit în direcții diferite: Consiliul a vrut să limiteze autocrația fără a atinge administrația supremă; opoziţia a cerut o restructurare a acestei administraţii, fără să atingă autocraţia sau să tacă despre aceasta; masa gărzilor și nobilimii au căutat privilegii de clasă, fiind ostili sau indiferenti atât față de limitarea puterii supreme cât și față de restructurarea guvernării Cu o asemenea discordie și nepregătire politică, cercurile de opoziție nu au putut elabora un plan coerent și acceptabil pentru sistemul de stat, justificând opinia ambasadorului prusac Mardefeld că rușii nu înțeleg libertatea și nu vor putea face față acesteia, deși au vorbește mult despre asta Golitsyn însuși a explicat eșecul întreprinderii sale prin

faptul că a depășit puterea oamenilor pe care i-a chemat la angajații săi În acest sens, trebuie să înțelegem cuvintele sale, cu care el însuși și-a celebrat opera Când autocrația a fost restabilită, el a spus: "Sărbătoarea era gata, dar cei care au fost invitați s-au dovedit a fi nevrednici de ea; Știu că voi deveni victima eșecului acestei cauze; așa să fie, voi suferi pentru patrie; Am deja puțin de trăit fără asta; dar cei care mă fac să plâng vor plânge mai mult decât al meu" În aceste cuvinte, propoziția lui Golitsyn este și peste el însuși: de ce, după ce și-a asumat rolul de stăpân al afacerii, a numit astfel de oaspeți sau de ce a început un festin când nu era pe cine să-l invite în vizită? CONEXIUNEA CU TRECUL În întreprinderea prințului Golitsyn, două trăsături provoacă nedumerire: aceasta este alegerea unei persoane care nu se află pe linia ereditară și falsificarea actului electoral, care a transformat condițiile alegerii într-un cadou voluntar al alesului Prima caracteristică sugerează o anumită implicare a influenței suedeze Urmărirea Annei amintește oarecum de urcarea pe tronul suedez a surorii lui Carol al XII-lea, Ulrika-Eleanor, în : aceeași alegere a unei femei pe lângă moștenitorul direct (ducele de Holstein) cu o restrângere a puterii celui ales; aceeași hărțuire a consiliului de stat aristocratic pentru a deveni suveran și aceeași opoziție a nobilimii În sfârşit, cercetătorii ruşi ai evenimentelor din , cu ajutorul istoricilor suedezi, au indicat urme evidente ale influenţei actelor constituţionale suedeze în clauzele restrictive, în planul şi proiectul jurământului, întocmit de Golitsyn Dar, în asemănarea circumstanțelor, condițiile erau departe de a fi aceleași Când Anna a fost aleasă, Golitsyn și-a amintit și a putut ține cont de ceea ce i se întâmplase Ulrika-Eleonora: a reușit acolo - de ce să nu reușească aici? Evenimentele suedeze au oferit doar un exemplu încurajator, actele și instituțiile suedeze au fost modele și formule gata Dar motivele, interesele și tacticile convenite cu ei erau proprii, nu împrumutate Acest lucru a fost valabil mai ales într-un alt aspect al cazului De ce a avut Golitsyn nevoie de falsificarea actului electoral? Aici este necesar să ne întoarcem la trecutul rusesc Intriga din culise în schimbarea formei de guvernare a avut o istorie lungă și neprevăzută cu noi În , nu pentru prima dată, s-a pus problema veche și fundamentală a ordinii de stat ruse - problema stabilirii logice a puterii supreme A fost cauzată de suprimarea dinastiei Rurik, ca o necesitate istorică, și nu ca o nevoie politică Până în , suveranul Moscovei a fost privit ca stăpân al pământului, și nu al poporului În conștiința juridică a poporului nu era loc pentru ideea poporului ca uniune de stat; nici pentru ideea de libertate populară nu putea fi loc Biserica a învățat că toată puterea este de la Dumnezeu și, din moment ce voința lui Dumnezeu nu este supusă vreunei definiții legale, întruparea ei pământească a devenit în afara legii, legea, a fost considerată anomie pură Din , gândirea politică rusă a fost în mare dificultate Conceptul ecleziastic al puterii ar mai putea fi oarecum atașat suveranului ereditar - proprietarul pământului; dar țarul ales, făcut deși de zemstvo, dar totuși de mâini pământești, cu greu se încadrează în ideea puterii desemnate de Dumnezeu Starea politică era împărțită Înțelegând prost ce fel de țari au mers cu Boris Godunov, masele de oameni au păstrat o idee biblică pur abstractă a puterii țariste; dar deja sclavă și mai înainte doar în stare să scape de opresiunea autorităților, în secolul al XVII-lea ea încă a învăţat să se răzvrătească împotriva boierilor şi funcţionarilor La rândul lor, boierii, sub influența unor experimente amare și a observațiilor asupra ordinelor vecine, s-au obișnuit cu ideea unui rege contractual; dar,

pornind de la clasa conducătoare, și nu de la masele poporului, care merită neîncredere în ea, această idee s-a străduit întotdeauna să se arunce și s-a modelat de două ori în aceeași formă de înțelegere în culise, care a apărut în forma unui dar voluntar al puterii sau s-a manifestat într-o frâiele slăbite ale guvernării O astfel de formă era o ieșire din situația dintre două incendii, în care oamenii cădeau, încercând instinctiv sau conștient să vindece țara de creșterea dureroasă a puterii supreme Cazul din a fost a șaptea încercare de extorcare a libertății prin negociere mai mult sau mai puțin deghizat de către un cerc guvernamental și a patra încercare de restricție deschisă și formală a puterii Extorcarea nespusă a libertății a fost cauzată de neîncrederea morală față de puterea politică prost crescută și frica de oamenii neîncrezători în clasa conducătoare; restricția formală a eșuat din cauza discordiei dintre clasele conducătoare IMPĂRATEASA ANNA ȘI CURTEA EI Mișcarea din nu a făcut absolut nimic pentru libertatea poporului Poate că a dat un impuls gândirii politice a nobilimii Adevărat, entuziasmul politic din această clasă nu s-a stins nici după eșecul liderilor; dar sub influența domniei Annei, a fost refractat semnificativ, a luat o cu totul altă direcție Această domnie este una dintre cele mai întunecate pagini ale istoriei noastre, iar cea mai întunecată pată de pe ea este însăși împărăteasa Înaltă și corpulentă, cu o față mai bărbătească decât feminină, insensibilă din fire și și mai întărită în timpul văduviei timpurii, în mijlocul intrigilor diplomatice și aventurilor de curte din Curland, unde a fost împinsă ca o jucărie ruso-pruso-poloneză, ea, deja de ani ani, a adus la Moscova o minte rea și prost educată, cu o sete aprigă de plăceri tardive și distracție grosolană După ce a scăpat din greșeală din bietul mahalal Mitavian, în întinderea largă a puterii rusești nesocotite, ea s-a predat festivităților și distracțiilor care i-au lovit pe observatorii străini cu luxul și prost-gustul lui Motov În viața de zi cu zi, ea nu se putea lipsi de biscuiți-zocănitori, pe care îi căuta în aproape toate colțurile imperiului: cu vorbăria lor neîncetată, potoleau în ea un sentiment caustic de singurătate, înstrăinare de patria ei, unde trebuia să-ți fie frică de tot; a fost o mare plăcere pentru ea să umilească o persoană, să-i admire umilința, să-și bată joc de gafa lui, deși ea însăși a poruncit cândva ca Sfântul Sinod să fie compus din membri din două jumătăți egale - Marele Rus și Micul Rus Neavând încredere în ruși, Anna a plasat o grămadă de străini aduși din Mitava și din diverse colțuri germane pentru a-i păzi securitatea Germanii s-au revărsat în Rusia, ca gunoiul dintr-o pungă cu scurgeri, blocați în jurul curții, s-au așezat pe tron, s-au urcat în toate locurile profitabile din guvern Acest raid a fost alcătuit din "kleotura" a doi patroni puternici: un "canal al Curlandei", care nu știa decât să caute câini de pursânge, așa cum vorbeau despre Biron, și un alt canal, un livonian, ucenic și chiar rival al lui Biron în favoarea, contele Levenvold, stăpânul șef al calului, un om înșelător, jucător pasionat și mită Într-o curte răvășită, amuzată din când în când de festivitățile strălucitoare pe care le făcea un alt Levenvold, mareșalul-șef, care și-a întrecut fratele cu malignitatea sa, toată turma aceasta și-a hrănit săturat și s-a distrat până la cădere pe banii escroci stors din oameni Nu e de mirare că instanța sub Anna a costat de cinci până la șase ori mai mult decât sub Petru I, deși veniturile statului nu au crescut, ci au scăzut "Cu luxul nemaiauzit al curții, în trezorerie", au scris ambasadorii, "nu există nici un ban și, prin urmare, nimeni nu este plătit cu nimic" Între timp, conducerea a fost efectuată fără nicio demnitate Consiliul Suprem Suprem a fost

desființat, dar Senatul extins nu și-a păstrat fostul primat În , un cabinet de miniștri format din trei membri, creat de Osterman, a preluat-o și a stat în el ca inspirator suveran și nerostit al tovarășilor săi nesemnificativi: prințul Cerkasski și cancelarul Golovkin Cabinetul nu este nici biroul personal al împărătesei, nici o parodie a Consiliului Suprem Privat: a discutat cele mai importante chestiuni ale legislației și, de asemenea, a scris iepuri pentru curte și a căutat prin facturi pentru dantelă pentru împărăteasă Ca organ direct și iresponsabil al voinței supreme, lipsit de orice formă juridică Cabinetul a confundat competența și munca de birou a instituțiilor guvernamentale, reflectând mintea din culise a creatorului său și natura domniei întunecate Cele mai înalte manifeste s-au transformat în afișe de auto-laudă obscenă și persecuție a nobilimii ruse în fața poporului Execuțiile și cetățile i-au hărțuit pe cei mai importanți nobili ruși - Golișinii și un întreg cuib din Dolgoruky Biroul Secret de Investigații, reînviat din Preobrazhensky Prikaz, închis sub Petru al II-lea, a lucrat neobosit, prin denunțuri și torturi, păstrând respectul cuvenit față de puterile existente și protejându-i siguranța; spionajul a devenit serviciul public cel mai încurajat Toți cei care păreau periculoși sau incomozi erau supuși înlăturării din societate, fără a-i exclude pe episcopi; un preot a fost chiar tras în țeapă Au exilat în mase, iar exilul a primit o dezvoltare rafinată și crudă Toți cei exilați sub Anna în Siberia erau considerați a fi peste de mii de oameni; dintre aceștia, mai mult de mii erau dintre cei despre care nu s-a găsit nicio urmă, unde au fost exilați Adesea au fost exilați fără nicio înregistrare la locul potrivit și cu o schimbare a numelor exilaților, fără să informeze măcar Cancelaria Secretă despre asta: o persoană era dispărută Între timp, economia națională, și odată cu ea economia de stat, era în dezordine Comerțul a scăzut: câmpuri vaste au rămas necultivate cinci și șase ani; locuitorii regiunilor de frontieră au fugit în străinătate din ordinul intolerabil al serviciului militar, astfel că multe provincii au fost devastate ca de război sau de ciumă, după cum scriau observatorii străini Sursele de venit ale statului au fost extrem de epuizate, forțele de plată ale poporului au fost epuizate: în , conform estimării, veniturile din vamă și alte impozite indirecte erau de așteptat să fie de până la / milioane de ruble și doar de mii de ruble colectate La arieratele de mai multe milioane de dolari, ochii lui Biron au fugit Pentru a se potrivi cu greutățile pe care natura le-a vizitat atunci Rusia, scăderea recoltelor, foametea, bolile epidemice, incendiile, s-a organizat o ședință de privare a oamenilor: au fost echipate expediții extorsionate; conducătorii regionali defecte au fost făcuți în lanțuri, proprietarii de pământ și bătrânii au fost înfometați în închisori, țăranii au fost bătuți în dreapta și tot ce le-a venit la îndemână era vândut de la ei Invaziile tătarilor s-au repetat, doar din capitala națională Un geamăt și un strigăt au trecut prin țară În diferite clase de oameni au interpretat: Biron și Minich au luat mare putere, și totul a dispărut de la ei, străinii ne-au luat totul; strângând tiranic taxe lacrimogene și sângeroase de la supușii săraci, le folosesc pentru supraalimentare și beție; Țăranii ruși erau considerați mai răi decât câinii; starea noastră pierdută! Pâinea nu se va naște, pentru că sexul feminin stăpânește împărăția; cum este viața pentru o femeie acum? Ura populară față de guvernul german a crescut, dar acesta a avut un sprijin de încredere în garda rusă Chiar în primul an de domnie, a fost întărită de cel de-al treilea regiment de infanterie, format din miliția minoră ucraineană; Imitând vechile

regimente ale lui Petru I, cel nou a fost numit Izmailovsky - după satul de lângă Moscova, unde Anna îi plăcea să trăiască Pomenitul mai sus, coleg-șef maestru de cai Levenvold a fost numit colonel și a fost, de asemenea, instruit să recruteze ofițeri pentru regiment din livonieni, estonieni, curlandezi și din alte națiuni de străini, printre altele, din ruși Aceasta era deja o amenințare directă pentru toți rușii, o provocare nespusă la adresa sentimentului național Sprijinind un jug străin, paznicul a servit Bironovshchina în colectarea restanțelor: ofițerii de gardă au fost plasați în fruntea detașamentelor extorsionate Creația preferată a lui Petru, culoarea armatei pe care a creat-o - paznicul era un jandarm și un călău fiscal al unui nou necinstit Baionetele loiale ale gărzilor acopereau ororile pe care extratereștrii, neînfrânați de neputința oamenilor, le făcuseră Chiar de la începutul furiei germane, ambasadorul polonez, ascultând zvonurile despre nemți în rândul poporului, și-a exprimat secretarului ambasadei Franței teama că rușii vor face acum germanilor același lucru pe care l-au făcut și ei polonezii sub falsul Dmitri "Nu-ți face griji", a obiectat Magnan, "atunci nu aveau paznic" Nobilii gărzi au plătit scump cererea lor cea mai umilă din februarie , pentru restabilirea autocrației și pentru magnifica cină dată de împărăteasa ofițerilor din gardă la aprilie a aceluiași an, cinstindu-i cu onoarea de a lua masa cu ei: germanii i-au arătat acestui gardian partea greșită a autocrației ruse restaurate POLITICA EXTERNA Biron cu creaturile sale nu a luat o participare directă, sau mai degrabă, deschisă la conducere: a mers pe furiș, ca un hoț, în spatele tronului Deasupra o grămadă de nenorociri ale lui Biron se ridicau adevărații șefi ai statului - vicecancelarul Osterman și feldmareșalul Munnich Au fost nevoiți să înece mormăiala tot mai mare despre proasta desfășurare a afacerilor interne cu succese externe zgomotoase, iar guvernul german al împărătesei ruse de la Mitava a fost chiar obligat, pentru propria sa siguranță, să-și mențină prestigiul în Rusia și în Europa Nu a fost surprinzător să reușesc acest lucru, pozând cu pricepere între Franța și Austria, în dușmănie reciprocă, ei se încântă în egală măsură Rusia cu excelenta ei armată petrină, pe care încă nu reușiseră să o supere complet Cunoscători ai artelor diplomatice și militare, precum Osterman și Munnich, au avut două ocazii excelente de a arăta cât de bine știu să conducă afaceri decât ignoranții și leneșii ruși de origine autohtonă În , a murit regele August al II-lea al Poloniei, un aliat ghinionist al lui Petru I, și a fost necesar să-și sprijine fiul în lupta pentru tronul Poloniei împotriva candidatului francez, bătrânul Stanislav Leshchinsky În , într-un asemenea caz, a fost suficient să se mute armata rusă încă neorganizată la granița cu Lituania pentru a-i oferi triumful asupra prințului francez acestui August al II-lea Acum au adus în adâncul Poloniei o întreagă armată regulată de de oameni sub comanda celor mai buni generali străini, și chiar și atunci nu un german, ci un scoțian, Lassie, un favorit al soldaților Dar la Sankt Petersburg, întreprinderea era atât de prost pregătită, iar prietenul lui Osterman, mocasnul Ober-Stalmeister Levenvold, care a fost trimis să rezolve lucrurile în Polonia, a pus armata rusă într-o poziție atât de insuportabilă încât timp de de luni l-au asediat pe Stanislav Danzig, care se adăpostise în spatele zidurilor sale, sub care el însuși l-a înlocuit pe Lessie Munnich, a depus peste mii de soldați ruși În timpul războiului polonez, prietenii lui Osterman nu au adus un singur soldat în Polonia pentru a ajuta trupele ruse aliate, iar când Franța a declarat război Austriei pentru Polonia și, împreună cu aliații ei, i-a luat Napoli, Sicilia, Lorena și aproape toată Lombardia

, atotputernicul și gloriosul diplomat din Petersburg l-a mutat pe același Lessy pe Rin cu un corp de și, prin urmare, l-a salvat pe jalnic și perfidul său aliat În legătură cu războiul polonez și despre raidurile din Crimeea din , au început un război cu Turcia Ei sperau, în alianță cu Persia și aceeași Austria, să-i intimideze pe turci printr-o campanie ușoară și rapidă pentru a netezi impresia neplăcută a respingerii cuceririlor caspice ale lui Petru cel Mare, pentru a împiedica Turcia să se amestece în treburile poloneze iar pentru a scăpa de dureroasele condiţii ale Tratatului de la Prut din Împovărat cu toate cele mai înalte posturi militare Spălat de dorinţe ambiţioase şi inspirat de vise, Minich dorea şi el acest război pentru a-şi reîmprospăta gloria militară, care se stinsese oarecum lângă Danzig Într-adevăr, trupele ruse au obținut succese răsunătoare: au fost făcute trei invazii devastatoare în principalul cuib tătăresc, au fost luate până acum Crimeea impenetrabilă, Azov și Ochakov, după victoria Stavuchany din , Khotin și Iași au fost ocupate, iar cucerirea principatului Moldovei a fost sarbatorit aici Eroul de război Minich și-a întins aripile larg Având în vedere războiul turcesc din Bryansk, un șantier naval a fost deschis pe râul Desna și s-au construit rapid pe acesta nave care, după ce au coborât Niprul în Marea Neagră, ar fi trebuit să acționeze împotriva Turciei Navele au fost construite conform sistemului tyap-gafa și la sfârșitul războiului au fost recunoscute ca fiind lipsite de valoare Totuși, după capturarea lui Ochakov în , Minikh a scris cu lăudăroși că pe această flotilă, după ce a aruncat în aer repezirile Niprului, anul viitor va intra în Marea Neagră și va merge direct la gurile Nistrului, Dunării și mai departe la Constantinopol Se spera că toți creștinii turci se vor ridica ca un singur om și a fost nevoie doar de a debarca douăzeci de mii de nave rusești inexistente în Bosfor pentru a-l forța pe sultan să fugă din Istanbul La congresul austro-ruso-turc de la Nemirov din , Rusia a cerut de la turci toate ţinuturile tătare de la Kuban până la gurile Dunării cu Crimeea, inclusiv, şi independenţa Moldovei şi a Ţării Româneşti Războiul a fost teribil de scump: în stepă, în Crimeea și sub cetățile turcești, au fost așezați până la de mii de soldați, s-au cheltuit multe milioane de ruble; au arătat lumii minunile curajului trupelor lor, dar a ajuns să predea chestiunea în mâinile ostile ale ambasadorului francez la Constantinopol, Villeneuve, care nu era de primă clasă, potrivit reamintirii rezidentului rus Dar a gestionat excelent interesele Rusiei, a făcut pace la Belgrad (septembrie) și a calculat următoarele rezultate principale ale tuturor eforturilor, victimelor și victoriilor rusești: Azov cedează Rusiei, dar fără fortificații care ar trebui dărâmate; Rusia nu poate avea nave militare sau chiar comerciale pe Marea Neagră; sultanul a refuzat să recunoască titlul imperial de împărăteasă rusă La asta au ajuns flotila Bryansk, expedițiile din Crimeea și asaltul asupra Ochakov și Stavuchany și zborul aerian al lui Minikh la Constantinopol Villeneuve pentru astfel de servicii către Rusia i s-a oferit o notă de mii de taleri, pe care, totuși, a refuzat-o cu generozitate - până la sfârșitul întregii afaceri, iar Ordinul Sf Andrei și coabitul său au primit un inel cu diamante Rusia a încheiat în mod repetat tratate de pace dificile; dar ea nu încheiase niciodată un tratat atât de rușinos de ridicol ca cel de la Belgrad în și poate că nu va face niciodată Toată această fanfară scumpă a fost opera talentelor de primă clasă ale guvernului de atunci de la Sankt Petersburg, afacerile diplomatice ale maestrului Osterman și aceleași afaceri militare ale maestrului Munnich cu colegii lor de trib și asociații ruși Cu toate acestea, serviciile lor către Rusia au

fost răsplătite cu generozitate: Osterman, de exemplu, a primit cel puțin de ruble din banii noștri în diferitele sale funcții până la Amiralul General MIȘCAREA ÎMPOTRIVA GERMANilor Materialul combustibil al indignării, care se adunase abundent timp de ani, mocnea imperceptibil El a fost împiedicat să se aprindă de reverența obișnuită față de purtătorii puterii supreme, de împlinirea unora dintre dorințele noilor din și de ceva asemănător cu rușinea politică: ei înșiși și-au pus acest jug asupra lor Dar moartea Annei a slăbit limbile, iar regența insultătoare a lui Biron a împins la acțiune Paznicul scoase un zgomot; ofițerii, convergând pe străzi cu ostașii, le strigau cu voce tare că regența i-a fost dată lui Biron de către părinții împăratului, iar soldații i-au certat pe ofițeri, de ce nu au zămislit Căpitanul Brovtsyn de pe insula Vasilyevsky a adunat o mulțime de soldați și s-a întristat împreună cu ei că Biron fusese numit regent Ministrul cabinetului Bestuzhev-Ryumin, o creatură a regentului, a văzut acest lucru și, transformându-se într-un polițist, l-a urmărit pe Brovtsyn cu o sabie scoasă, care abia a reușit să se ascundă în casa lui Munnich Locotenent-colonelul Pustoșkin, amintindu-și anul , i-a convins pe mulți, inclusiv ofițeri de gardă, să depună o petiție din partea nobilității ruse pentru a-l numi pe prinț-tată drept regent Pustoșkin a vrut să-și transmită cererea prin intermediul ministrului de cabinet al prințului Cherkassky, unul dintre liderii nobililor din , și i-a dat-o lui Biron Ofițerii vorbeau despre regent fără să se atingă de copilul împărat; rangurile inferioare au înțeles ideea mai simplă și mai radicală a tronului însuși Sub fiul ducelui de Brunswick, oricine ar fi regent, dominația va rămâne în continuare în mâinile germanilor Pe tron este nevoie de o persoană care să se descurce fără regent și fără germani Furia față de germani a stârnit sentimentul național; acest nou flux de entuziasm politic transformă treptat mințile în direcția fiicei lui Peter Mergând de la jurământul către copilul-împărat, soldații gărzii au vorbit despre prințesa Elisabeta Unul din caporal din acea zi le-a spus camarazilor săi: "Dar nu este păcat? asta merita împăratul Petru I din Imperiul Rus: fiica împărătesei-Tsarevna a fost destituită din tatăl încoronat Emoția cercurilor Gardienilor a fost comunicată și păturilor inferioare care intrau în contact cu acestea Când manifestul privind urcarea lui Ivan Antonovici și regența lui Biron a fost trimis la Schlusselburg, la biroul Canalului Ladoga, un funcționar era bătut Cei din jurul lui l-au sfătuit să se pună în ordine pentru jurământ, dar el a obiectat: "Nu vreau - o cred pe Elizabeth Petrovna" Cei mai umili oficiali au vrut să aibă propriile convingeri politice Astfel, la noiembrie s-a pregătit lovitura de gardă de noapte, care a înscăunat-o pe fiica lui Petru I Această lovitură a fost însoțită de bufnii patriotice violente, manifestare frenetică a sentimentului național, jigniți de dominația străinilor: au spart casele unde locuiau germanii și i-au zdrobit decent chiar și pe cancelarul Osterman și pe însuși feldmareșalul Munnich Ofițerii de gardă au cerut noii împărătesi să elibereze Rusia de jugul german Ea a dat demisia unor germani Paznicul nu a fost mulțumit, cerând expulzarea totală a tuturor germanilor din străinătate În campania finlandeză (la acea vreme a existat un război cu Suedia) în tabăra de lângă Vyborg împotriva germanilor, s-a iscat o rebeliune deschisă a gărzii, liniștită doar datorită energiei generalului Keith, care, după ce a pus mâna pe primul rebel care a dat peste, a ordonat să cheme imediat preotul să pregătească soldatul pentru executare Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SEMNIFICAȚIA EVOLUILOR REVOLUȚILOR DE PALAT ATITUDINEA GUVERNELOR DUPĂ

PETER I FAȚĂ DE REFORMA SA PUTEREA ACESTE GUVERNE ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ PROCUROR ȘEF ANISIM MASLOV NOBILITATE ȘI iobăgie BENEFICII DE SERVICIU ALE NOBILITĂȚII COLONA EDUCAȚIONALĂ ȘI SERVICIUL DE SERVICIU ÎNDARIREA PROPRIETĂȚII DE PĂMÂNURI NOBILE; ANULARE A UNITĂȚII DE PATRIMONIUL BANCĂ DE CREDIT NOBIL, DECRET PRIVIND fugitivi EXTINDEREA iobăgiei: CURĂȚAREA MOȘIEI A PROPRIETAȚII PĂMÂNURILOR NOBILITĂȚII ANULAREA SERVICII OBLIGATORII A NOBILITĂŢII A TREIA FORMARE DE iobăgie PRACTICA DE DREPT SEMNIFICAȚIA EPOCEI Sub împărăteasa Anna și succesorul ei cântec de leagăn, starea de spirit a societății nobile rusești s-a rupt Influențele cunoscute de noi i-au stârnit entuziasm politic, i-au îndreptat atenția către chestiuni neobișnuite ale ordinii statului Venindu-și în fire de la reforma lui Petru și privind în jur, oamenii care gândeau deloc au făcut o descoperire importantă: au simțit, în prezența unei legislații prea abundente, absența completă a legii Căutarea legalității a fost interesul care a unit părțile care au luptat în în cazul unui dezacord Pentru entuziasmul inept al clasei superioare pentru politică, întregul popor a fost pedepsit de bironism; după ce au experimentat fărădelegea Rusiei sub Menshikov și Dolgoruky, sub Biron și Levenvold au încercat nelegiuirea germană Dominația germanilor a ajutat foarte mult la unificarea morală a societății nobile rusești Vorbeau un interes mai puțin complex, dar capabil de o amploare mai largă decât nevoia de legalitate, un sentiment de onoare națională, resentimentele oamenilor Mai mult, vârfurile mândri de strămoșii lor, prinții Golitsyn, Dolgoruky, au fost smulse de către nou-veniți; oamenii supraviețuitori ai familiei au adăpostit aroganța boierească și s-au apropiat mai mult de masa noilor, au devenit nobili Odată dimineață, secretarul Ecaterinei a II-a Khrapovitsky a vorbit cu ea "despre frica boierilor din timpul Elisabetei Petrovna" Catherine a răspuns, tăindu-și unghiile: "Toate cuțitele au capete tocite și nu pot înțepa" Dacă era vorba de o posibilă izbucnire a pretențiilor boierești care se estompează în , atunci sub Elisabeta puteau încă tulbura ca un vis neliniştit; dar mai bine de o jumătate de secol mai târziu, au fost amintiți în glumă ca fiind o pacoste care fusese deja eliminată Jugul străin a risipit încă o altă prejudecată, care a păstrat sentimentul de indignare națională în adepții reformatorului Străinii sub Petru I au fost agenți activi ai reformei; dominația străinilor a fost confundată cu mișcarea de reformă; guvernul naţional a fost identificat cu reacţia, cu o întorsătură către antichitatea prepetrină Mutarea curții la Moscova sub Petru al II-lea este o întoarcere la întunericul Moscovei: așa au înțeles-o cu frică străinii și susținătorii ruși ai reformei "Nu vreau să merg pe mare ca un bunic" - aceste cuvinte ale lui Petru al II-lea sunau ca un program întreg: ei bine, un nepot mic va transforma în curând în nimic marile planuri ale unui străbunic, s-au gândit străinii Politica externă și internă în timpul domniei Annei și în timpul domniei nepoatei sale au aflat că maeștrii germani au putut să deranjeze cauza lui Petru I nu mai rău decât autodidact rus Dar poate că cel mai liniștitor remediu pentru tulburările politice a fost pentru nobilime satisfacerea legislativă a celor mai importante nevoi și dorințe enunțate în proiectele nobiliare din : beneficii pentru serviciu și proprietate asupra pământului, despre care voi vorbi în curând, îi făcea semn latifundiarul din regiment, de la capitală la moșia iobagilor, unde, în timpul liber, putea simți toată plăcerea de a fi rus și să-și dezvolte în sine un sentiment național Deci, de la moartea lui Petru I, societatea nobilă rusă a cunoscut o serie de momente sau stări de spirit Problema a început cu un plan de limitare a puterii supreme la înființarea unui consiliu apropiat al nobilimii

supreme; acest plan a provocat o încercare de a introduce participarea constituțională a unui cerc mai larg de nobili în administrația superioară Când nici oligarhismul aristocratic, nici constituționalismul nobiliar nu au reușit, ambele eșecuri au lăsat în urmă un patriotism nobil puternic entuziasmat, obișnuind moșia cu o viziune sobră a poziției sale în stat: este mai bine să se dispună de sine în patrie decât să suporte șefia străinilor Trecerea de la discuțiile neliniștite și neobișnuite despre constituțiile europene la condițiile reale ale țării natale și la interesele general înțelese ale clasei a pus capăt entuziasmului politic care a durat ani Nu a trecut fără urmă pentru structura statului și ordinea socială: sub influența sa directă sau indirectă, nobilimea a ajuns treptat într-o nouă poziție oficială și economică De fapt, aceste schimbări sunt importante pentru istoria statului și a societății ruse din secolul al XVIII-lea Visele politice ale oamenilor din s-au estompat odată cu trecerea timpului, dar rolul politic pe care a avut de jucat garda nobilă în evenimentele din acea vreme a lăsat în sine urme care nu s-au netezit decât la mijlocul secolului al XIX-lea ATITUDINEA GUVERNELOR FĂRĂ REFORMĂ Poziția statală a nobilimii a fost aranjată în strânsă legătură atât cu acest rol, cât și cu nevoile statului, așa cum au fost înțelese de guvernele care au reușit după moartea lui Petru I Starea statului și economia națională au inspirat guvernarea cu cele mai alarmante preocupări Activitatea febrilă a lui Petru până în vremea a acoperit epuizarea extremă a forțelor țării prin greutăți insuportabile impuse muncii oamenilor Deja cu un an sau mai mult înainte de moartea lui Petru, ambasadorii străini ghiciseră despre această epuizare a plăților și scriau că țara nu era în stare să mai dea nimic și că singura resursă financiară încă capabilă să se întindă era puterea despotică a țarului, care nu recunosc dreptul de proprietate supușilor săi după moartea sa, aceștia au început să dezvăluie consecințele triste ale imensei munci pe care a atribuit-o muncii poporului Dar, de îndată ce reformatorul a închis ochii, acești angajați au început să vorbească nu despre epuizarea fiscală a oamenilor, ci direct despre moartea iminentă a statului Procurorul general Yaguzhinsky s-a grăbit să transmită împărătesei o notă fierbinte: a descris sumbru starea de lucruri cu mulți ani de scăderi de recolte, mulți murind de foame, cu o colectare ruină de taxe electorale, cu sărăcirea completă a poporului și exodul în masă către Polonia, Don și chiar către Bashkirs, cel care depune nota și-a terminat o imagine a unei tulburări generale cu un avertisment atât de rău augur: "Și dacă continuăm așa, atunci fiecare fiu al patriei ruse ar trebui să-și aducă condoleanțe cu condoleanțe, astfel încât aceia care se află atât de glorios prin privirea nepăsătoare nu vor fi lăsați la moartea finală și la dezastru " Întrebările ridicate de Yaguzhinsky au fost dezvoltate în continuare în noul Consiliu Suprem Privat Opiniile exprimate de membrii săi au fost rezumate într-un întreg program decret al împărătesei la ianuarie Începe cu o afirmație decisivă și tristă că, oricât de mult a lucrat Petru cel Mare la aranjarea treburilor spirituale și laice, totuși , nimic nu a rezultat din asta, "care nu a fost comis" și aproape toate cazurile sunt în stare proastă și necesită o recuperare rapidă Se părea că întreprind o revizuire generală a reformei pentru a finaliza ceea ce fusese început și a corecta neajunsurile a ceea ce s-a făcut Consiliul a discutat problemele și propunerile care i-au fost aduse prin decret și au urmat o serie de legalizări: au decis să faciliteze colectarea capitației, să scoată rafturile din apartamentele eterne și să se stabilească în așezările suburbane, să reducă costul administrației, să

desfiinţeze Colegiul de manufactură, postul de reketmeister pe lângă Senat, unele cancelarii şi oficii recunoscute de prisos, precum şi instanţele de judecată, punând toate onorariile şi represaliile guvernatorului şi guvernatorilor, precum şi magistraţii subordonaţi acestora "pentru o mai bună protecţie a orăşenilor" Acesta a fost sfârşitul revizuirii În decretul din ianuarie s-a ridicat o întrebare fundamentală: având în vedere restanţele, cum se percepe un impozit direct: de la toate sufletele de audit sau de la unii muncitori, din gospodării, din impozite, sau, în fine, de pe pământ? În această chestiune, s-a dispus formarea imediată a unei comisii speciale de membri ai Consiliului Suprem Privat şi ai Senatului, cu participarea unor persoane din nobilii nobili şi mijlocii, care trebuia să discute şi să decidă această chestiune până în septembrie acelasi Consiliul Suprem Privat, în observaţiile sale, nu a intrat în considerare problema, lăsând-o în sarcina comisiei, dar comisia nu a făcut nimic şi cu greu a fost adunată Guvernele de după Petru nu au fost la înălţimea întrebărilor fundamentale, nu la începuturile şi sarcinile reformei: cu greu au putut face faţă chiar şi primelor dificultăţi întâmpinate Inovaţiile scumpe ale lui Peter au împovărat vechiul buget cu deficite cronice; majorarea impozitelor pentru a-l acoperi a produs restanţe, a căror colectare a sporit fuga plătitorilor, iar aceasta, la rândul său, a sporit deficitele şi a susţinut deficitul Instituţiile reformate nu au ştiut să iasă din acest cerc financiar vicios, dimpotrivă, au îngreunat ieşirea, au făcut afaceri nici mai bune, dacă nu mai proaste decât vechile comenzi În , în direcţiile regionale pentru taxele de stat, auditorul Senatului a găsit, în loc de cărţile de venituri şi cheltuieli, însemnări întinse pe bucăţi putrede şi a descoperit "furturi şi răpiri de neînţeles" de bani de stat, pentru care a decis chiar să spânzureze un copist şi un semnal sonor Instituţiile locale subordonate au urmat exemplul centralelor guvernante Ei şi-au amintit multă vreme cum preţuia Petru I banii statului, "s-a strâns pentru un ban", în expresia prea figurativă a unui soldat în După Petru, situaţiile financiare au căzut din ce în ce mai mult, chiar şi sub Elisabeta, care atât de insistent şi-a declarat loialitatea faţă de regulile tatălui ei În , Senatul a obţinut cu greu de la Colegiul de Camere o declaraţie de încasări şi cheltuieli pentru ; dar s-a dovedit a fi diferit de cel trimis anterior pentru anumite articole în valoare de până la un milion de ruble În , pentru a obţine declaraţii de la acelaşi colegiu pentru anii - , Senatul şi-a ameninţat preşedintele şi membrii să-i atribuie un subofiţer cu soldaţi şi să nu-i lase din colegiu până nu se vor corecta Cu o astfel de întreţinere, guvernul uneori nu ştia câţi bani are şi unde se află În , erau necesare de mii de ruble pentru clădirile din Kronstadt Am trimis anchete, am căutat în diferite locuri unde erau bani şi, în cele din urmă, am găsit în Colegiul de Camere Oficiul de stat, departamentul de cheltuieli, până în acumulase subplăţi de peste milioane, iar până în - milioane, şi răspundea tuturor cererilor că, din lipsa totală a veniturilor statului, nu mai exista nicăieri şi nimic să-l plătească , "Provinciile, trimiţând bani fără speranţă, nici măcar nu au suficient pentru cheltuielile lor" Ajutorul deficitului era însăşi puterea supremă Elizabeth a economisit personal bani pentru ea însăşi, de parcă ar fi fost pe cale să fugă din Rusia şi a luat veniturile actuale ale statului, lăsându-i pe miniştri să se ferească cât de bine au putut Epuizarea impozitului direct a forţat căutarea altor surse financiare mai durabile; au fost găsite în monopoluri de stat, sare şi vin În senatorul elisabetan, contele P I Shuvalov, a reînviat un activ fictiv

Petrovsky, care produce profit Finanțator, codificator, geodeză, organizator militar, fermier, inginer și artilerist, inventator al unui obuzier special "secret" care a făcut minuni în Războiul de Șapte Ani, după cum spuneau ei, Shuvalov a găsit un răspuns gata la fiecare întrebare, la fiecare dificultate, mai ales financiară, avea în buzunar un proiect chibzuit Pentru a asigura întreținerea armatei, Șuvalov a propus o metodă inepuizabilă de multiplicare a veniturilor statului, reprezentând o "circulare cu un singur apel fără sfârșit" Această infinitate circulară a fost atinsă prin faptul că vistieria putea primi orice sumă de care avea nevoie, ridicând prețul vinului și sării după cum este necesar, deoarece sarea este necesară pentru toată lumea, chiar și pentru persoanele neimpozabile, iar fiecare taxă suplimentară pentru vin va fi plătiți de risipitori care nu-și economisesc banii, pe care toți îi vor bea din vin scump, dar și ieftin Prețurile sării în diferite locuri erau foarte diferite, de la la de copeici; media a fost de de copeici, iar profitul a fost de aproximativ de mii de ruble Aruncând copeici pe preț mediu și vânzând peste tot cu de copeici pud, vistieria, cu același consum de sare (circa / milioane pud), a mărit profiturile cu încă un milion prea mult Proiectul lui Shuvalov a fost aprobat în , iar în , la începutul Războiului de Șapte Ani, prețul sării a fost ridicat la de copeici Tradusă în banii noștri, o liră de sare a costat cel puțin copeici (acum copecă) Profiturile de sare au crescut, dar sunt departe de a fi împotriva calculului, deoarece vânzările de sare de stat au scăzut în câțiva ani cu peste un milion de puds Populația fie a subsat, fie a compensat cu sare de tavernă, iar taxa pe sare a încurajat fie scorbutul, fie contrabanda Surplusul de profituri de sare s-a transformat într-o scădere a impozitului pe sondaj, reducându-l cu - copeici pe suflet Ca recompensă pentru proiectul său, Shuvalov a primit de mii de ruble (mai mult de de mii cu banii noștri) Repetând parțial încercarea finanțatorilor moscoviți în (lectura LI), măsura lui Shuvalov a fost o întoarcere față de politica financiară a lui Petru, o încercare de a returna predominanța pre-petrină a impozitării indirecte asupra impozitării directe Pe de altă parte, a fost în spiritul politicii reformatorului de a consolida elementul credit în circulația monetară În , când, după ce a intervenit în Războiul de Șapte Ani, guvernul a văzut epuizarea totală a numerarului său, mereu gata pentru orice și orice, Shuvalov a propus să bată atât de multe monede mici de cupru, cântărind de două ori mai ușor decât una de mers, încât Trezoreria a câștigat / milioane de ruble la această operațiune, iar proiectul i-a consolat pe cetățeni cu faptul că va fi de două ori mai ușor să transportați o monedă nouă Dar în sferele structurii statale, cărora Petru I a pus cea mai mare grijă, guvernul de după el nu a putut ține pasul cu sarcinile puse de el Comisia pentru comerț, care a acționat sub președinția lui Osterman, a luptat împotriva agriculturii și a monopolurilor de stat, a încercat să extindă comerțul liber, să eficientizeze importul și exportul, să susțină cursul de schimb, a întocmit o carte de schimb, dar nu a putut face mare lucru Negustorii ruși înșiși au exportat puțin în străinătate, iar comerțul de export a rămas în mâinile străinilor, care și acum, ca sub Petru, în cuvintele unui străin, precum țânțarii, au sugat sângele poporului rus și apoi au zburat în țări străine Cum a încercat Petru să-și îmbrace armata în pânză rusească! El a stabilit termene limită pentru fabricile de pânze și, totuși, mulți ani după el nu s-au putut lipsi de pânza de uniformă engleză sau prusacă, plătind pentru aceasta sute de mii de ruble O povară grea a căzut asupra comerțului moștenit de la vechiul Rus și a susținut sub Petru taxele

vamale și diverse taxe mărunte, până la la număr, cu nenumărate spărturi și abuzuri de la colectori Același Șuvalov a propus în desființarea vămilor interne cu toate taxele și taxele, în schimb creșterea taxei la prețul de import și export (aproximativ milioane de ruble), în locul taxei anterioare de cinci copeici, punând copeici pe rublă costul mărfurilor importate și exportate Trezoreria și-a mutat astfel veniturile de la o sursă la alta fără pierderi și chiar, conform calculelor lui Shuvalov, cu un profit de peste de ruble Această măsură corespundea stăpânirii lui Petru, pe care, totuși, nu a reușit bine, - să facă profit pentru vistierie fără a împovăra poporul Subiectul principal al exportului era materiile prime rusești, care aveau un caracter aproape de monopol al mărfurilor, numai din Rusia și exportate; prelucrarea acestuia într-un produs de valoare a făcut ca creșterea taxei de export să fie insensibilă, fără a reduce exporturile, iar furnizorul sau producătorul rus a fost scutit de taxe împovărătoare, fără a pierde nimic la cerere Aceasta înseamnă că taxa de export ridicată a scăzut cu cea mai mare pondere asupra consumatorului străin, iar taxa de import asupra trezoreriei și claselor înstărite, principalii clienți ai mărfurilor importate A fost cea mai de succes și poate singura măsură financiară de succes în timpul celor șase domnii de după Petru Dar cu o reverență vizibilă pentru memoria reformatorului, succesorii săi nu au putut să țină afacerile militare pe înălțimile Poltava și Gangud Contemporanii, precum și documentele acelei vremi, vorbesc despre dezordinea armatei după Petru, despre corpul sărac de ofițeri, despre declinul echipamentului militar, de luptă, artilerie, inginerie, despre "starea foarte slabă și regretabilă a regimentelor ", după cum a raportat feldmareșalul Lessie, despre exodul în masă a soldaților din regimente și țărani din străinătate de la recrutare Numai Războiul de Șapte Ani a tras armata frustrată, devenind pentru el aceeași școală plătită scump ca și Războiul din Nord Și mai tristă a fost soarta care a avut flotei: a rămas tot timpul în totală neglijare Stocul de ofițeri de marină și marinari cu experiență, adunat de Petru, a fost epuizat fără a fi reînnoit, iar scăderea a fost completată cu soldați de infanterie O duzină sau trei nave de război împodobeau porturile, pregătindu-se pentru recenzii și nu mai erau potrivite pentru nimic; dintre ei, abia o duzină puteau merge în larg La începutul domniei Annei, flota era considerată în pieire; în campania suedeză din , nici o singură navă nu putea părăsi portul, iar în o escadrilă, oarecum echipată, nu îndrăznea să atace flota suedeză, deși numărul navelor era mai mare decât acesta PUTEREA GUVERNULUI Așa au acționat guvernele după Petru Ei nu și-au pus întrebarea generală ce să facă cu reforma lui Petru - dacă să o continue sau să o desființeze Fără a o nega, nu au fost în măsură să o completeze în întreaga sa compoziție, ci l-au schimbat doar parțial în funcție de nevoile lor actuale și de discrețiile aleatorii, dar, în același timp, prin incompetența sau neglijența lor, i-au supărat părțile principale Necunoscând starea de fapt în stat, "guvernul superior" și-a bâjbâit drumul, urmând instrucțiunile subordonaților săi, care nu știau să întocmească o singură declarație corectă și distinctă Decretele Ecaterinei I recunoșteau voievodul drept lupi care pătrundeau în turmă, iar magistrații orașului le erau subordonați, tribunalul și li se puneau tot felul de taxe Sub Elisabeta, manifestul din , care ierta / milioane de arierate pe cap de locuitor din până în , a anunțat public că imperiul a ajuns într-o stare atât de prosperă, în care nu mai fusese niciodată, atât ca venit, cât și ca populație aproape o cincime din fostul stat depășește", iar decretul

din august vorbește deja despre starea deplorabilă a multor treburi din stat și, făcând o mustrare severă Senatului pentru dezordinea și fărădelegea dușmanilor interni, explică că acești dușmani interni, cu care sunt obligați să lupte cu judecata și administrația, mai presus de toate judecătorii și administratorii înșiși Un decret furios și înflorit-vâscos, care i-a inspirat pe senatori, în calitate de cei mai înalți judecători, cu obligația de a "respecta patria lor ca rudenie și onestitatea ca prietenie", a strecurat legislația într-un nor frumos și fără urme Singurul câine de pază activ și conștiincios și ceasul deșteptător al guvernelor latente a fost penuria constantă El a forțat elita conducătoare să privească în profunzimile vieții pe care o conduceau, iar oamenii capabili să observe acolo au văzut un haos complet sau, în cuvintele decretului din august, "multe circumstanțe dăunătoare"; menținând dezinteresat echilibrul european cu peste o sută de mii de armate, guvernul nu a găsit croitori care să-l doteze la timp, deși erau foarte mulți "pentru un lux dăunător statului"; căruțele făcute de ruși pentru armată ajungeau rar la destinație și nu era nimic de scris pentru meșteșugarii străini, deoarece era o lipsă extremă de bani pentru nevoile necesare; în cazul unui război cu retragerea trupelor din regiunile interioare, tâlharii și răscoale țărănești s-au intensificat acolo; Decretele Senatului au ajuns de la Moscova la Saratov în aproape luni; Pentru livrarea la timp a diaconilor vociferi de la Moscova la Sankt Petersburg până în Joia Mare, la cererea împărătesei Elisabeta, a trebuit suspendat tot traficul poștal între cele două capitale Toate acestea au justificat opinia observatorilor străini de atunci că Rusia era mai săracă decât toate puterile europene în ceea ce privește mijloacele proprii, culturale, să adăugăm, și nu naturale ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ Oamenii de afaceri, care se gândeau la poziția statului, și-au oprit atenția îngrijorată asupra țărănimii Imediat după moartea lui Petru, nerăbdătorul procuror general al Senatului, Yaguzhinsky, a vorbit mai întâi despre situația țăranilor; apoi au început discuții vii în Consiliul Suprem Privat despre necesitatea de a atenua această situație "Țărănimea săracă" a devenit o expresie guvernamentală ambulantă De fapt, nu țăranilor înșiși le-a păsat, ci lăstarilor lor, care au jefuit guvernul de recruți și de plătitori de taxe Au fugit nu numai de gospodării individuale, ci și de sate întregi: din unele moșii, toți au fugit fără urmă; din până în au fost aproape de mii de fugari - cifra oficială, de obicei rămasă în urma realității Însuși zona de zbor s-a extins pe scară largă: înainte, iobagii alergau de la un proprietar de pământ la altul, iar acum îi aruncau în Don, Urali și în orașe îndepărtate din Siberia, la Bashkirs, la despărțire, chiar și în străinătate , în Polonia și Moldova În Consiliul Suprem Privat sub Ecaterina I, ei au motivat că, dacă lucrurile ar merge așa, s-ar ajunge la punctul în care nu vor fi luate taxe sau recruți de la nimeni, iar adevărul incontestabil a fost exprimat într-o notă de către Menshikov și alți demnitari că, dacă era imposibil ca statul să stea fără o armată, atunci trebuie să aveți grijă și de țărani, pentru că soldatul este legat de țăran, așa cum sufletul este cu trupul, iar dacă nu există țăran , atunci nu va fi nici un soldat Pentru a preveni evadarile, s-a redus taxa de vot si s-au adunat restanțele; fugarii au fost înapoiați la vechile locuri, la început simplu, apoi cu pedepse corporale Dar și aici necazul este: fugarii întorși au fugit din nou cu noi tovarăși, care au fost convinși de povești despre o viață liberă pe fugă, în stepă sau în Polonia Mici revolte țărănești, provocate de arbitrariul proprietarilor și ale conducătorilor acestora, s-au

alăturat evadărilor Domnia Elisabeta a fost plină de indignări tăcute locale ale țăranilor, în special ale mănăstirilor Au trimis echipe de liniște care i-au bătut pe rebeli sau au fost bătuți de aceștia, în funcție de cel pe care l-au luat Acestea au fost focare mici de probă, care au fuzionat cu incendiul Pugaciov în - de ani Inutilitatea măsurilor polițienești a fost scoasă la iveală prin metoda obișnuită a guvernărilor rele - prin suprimarea consecințelor răului, prin intensificarea cauzelor acestuia Conducătorii mai obișnuiți cu reflecția au pătruns în rădăcina răului Atunci a început să pătrundă în mintea sferelor de conducere ideea că persoanele impozabile nu sunt doar un inventar viu al economiei de stat, ci vor să fie un membru legal și capabil al uniunii de stat, având nevoie de o definiție corectă a drepturile şi obligaţiile lor faţă de stat Până și Pososkov i-a considerat pe iobagi țărani de stat, dăruiți moșierilor doar pentru stăpânire temporară și a insistat asupra normalizării legislative a relațiilor lor cu proprietarii În rândul oamenilor, gândurile despre voință, despre aplicarea legală a drepturilor rătăceau deja sub Petru I, încântați de disputele publice pe care le producea reforma Din acel moment, a venit o petiție "despre libertate", presupusă înaintată lui Petru de către boieri împotriva prinților și boierilor, cu care ei, "ca în Sodoma și Gomora", sunt chinuiți, iar în Consiliul Suprem Suprem, anul următor după ce Petru moarte au existat zvonuri, nu dacă să se permită comerțul liber, deoarece "chiar și negustorii își cer voința" Nevoile fiscale și noile concepte care s-au strecurat până în vârf au inspirat o încercare de a da o nouă formulare a chestiunii țărănești, mai precis, a iobăgiei Explicând în proiectul său din prejudiciul obiceiurilor interne pentru țărănime și comercianți, contele Șuvalov a adăugat că "principala forță de stat constă în oamenii care primesc un salariu de șef" Aceasta a însemnat să se declare că clasele scutite, nobilimea și clerul, nu sunt forța principală a statului, iar Senatul a acceptat cu laude, iar puterea supremă a aprobat proiectul cu o asemenea declarație Aceasta înseamnă că, în vârf și în jos, problema țărănească era gata să ia pe o bază socio-politică, a devenit sarcina organizării legale a societății ANISIM MASLOV Chiar mai devreme de Shuvalov, aceeași idee a unui popor impozabil a fost dezvoltată în prevederi practice, în norme legale de către Anisim Maslov, unul dintre acei oameni de afaceri de stat care apar chiar și în vremurile întunecate ale vieții oamenilor, ajutând cu aspectul lor să se supună nu cu vremurile astea, ci cu tara care ii permite in viata În calitate de procuror-șef al Senatului, Maslov, în rapoartele sale către împărăteasa Anna și Biron, a denunțat inexorabil necinstea și lenevia conducătorilor puternici și a senatorilor înșiși și, după ce a primit un ordin greu și opus de a alege arierate fiscale de mai multe milioane, el a neîncetat a vorbit despre necazul țăranilor Chiar și astfel de crackeri morali precum împărăteasa și favoritul ei s-au supus acțiunii morale a perseverenței sale imparțiale și curajoase, iar în Maslov a emis un ordin strict miniștrilor de cabinet să întocmească o "instituție" pentru proprietarii de pământ, "în orice condiție ar putea să-și întrețină satele și în fiecare ajutor necesar le-a fost oferit" Fără a socoti însă pe agilitatea Cabinetului, Maslov s-a grăbit să întocmească și să depună Annei un proiect de decret crud găsit recent în arhivă, care, dând vina pentru acumularea de restanțe pe cap de locuitor pe proprietarii "fără scrupule" care își împovărau țăranii cu muncă și cotizații inutile, a ordonat Senatului să discute cu sârguință metoda taxei de votare neplătite și neîmpovărătoare și să stabilească pentru stăpâni o măsură a cedarilor țărănești și a muncii, amenințând

Senatul cu o pedeapsă severă dacă nu va stabili în curând "o astfel de instituție utilă" Problema arzătoare a normalizării legislative a iobăgiei a fost ridicată cu îndrăzneală și, pentru a discuta chestiunea, Senatului i s-a ordonat să cheme câte oameni dorește din rândurile militare și civile: de parcă Maslov l-ar fi citit pe Pososkov, care a oferit Petru ceva asemanator (lectura LXIII) Proiectele gentry din au ocolit cu prudență această problemă, limitându-se la dorința unei posibile scutiri de impozite țărănești Senatul s-a transformat într-o casă sigură, a conferit, a trimis secretari, parcă pentru a-l liniști pe neliniștitul procuror-șef, care era deja în pat din cauza bolii, și a respirat în voie când în a murit Maslov Pe proiectul de decret întocmit de acesta, s-a păstrat marca secretarului împărătesei "așteaptă" Cazul s-a scufundat în apă de mai bine de o sută de ani V-am ținut atenția asupra lui Maslov, pentru că el este strămoșul speranskiilor, al miliutinilor și al altor oameni de afaceri de stat, care au lucrat cu un gând puternic și filantropic pentru a rezolva problema iobagilor NOBILITATE ȘI iobăgie Proiectul lui Maslov a fost abandonat pentru că legislația începuse deja drumul către o altă soluție a problemei țărănești Guvernul nu căuta o stabilire legală a relațiilor iobagilor, ci o metodă de taxare de vot fără taxe Procedura barbară introdusă în timpul cantonării regimentelor de către comisarii din pământ cu comenzi regimentare nu a putut decât să ruineze și să împrăștie țăranii și prin aceasta să mărească restanțele Sub Ecaterina I, am văzut, s-a hotărât demiterea echipelor militare și taxa pe guvernator; totodată, s-a exprimat opinia că capitația nu trebuie luată direct de la țărani, ci "să plătească proprietarii înșiși" Dar lucrurile nu au mers mai bine: guvernanții cu funcționarii lor prădători meritau comandamentele militare Sub conducerea Annei, în , s-au întors la ordinul militar Petrin În fine, în noile regulamente ale Colegiului de Cameră (iunie), după ce au ales cele mai la îndemână din experimentele anterioare nereușite, au stabilit o procedură simplificată de colectare: trebuia să desființeze comisarii zemstvi aleși din nobilimea comitatului, să adună proprietarii înșiși sau administratorii lor în șase luni înainte de șase luni și la timp, fără a aștepta citația, pentru a le duce la guvernator Cine nu plătea la timp, în satul său era repartizată o echipă de execuție din regimentul în al cărui raion se afla plătitorul defectuos, iar ea se pronunța asupra restanțelor însuși proprietarului sau managerului acestuia Plătitorul responsabil a devenit și perceptorul obligatoriu Această colectare a căzut asupra proprietarilor de terenuri cu un nou ordin guvernamental pe lângă cele anterioare: instanței patrimoniale, supravegherii polițienești a iobagilor lor, răspunderii pentru utilitatea lor impozabilă și să mijlocească pentru ei în cauzele cu străinii În persoana proprietarului terenului, executorul judecătoresc, șeful zemstvo și, parcă, un avocat iobag, erau acum combinați Acest ordin nu a sporit drepturile iobăgiei ca instituție civilă, ci doar a complicat puterea administrativă a proprietarului, extinzând sfera arbitrarului său ca agent de poliție Obligația de colectare a impozitelor a fost urmată curând de o alta, care decurgea de la sine În acei ani, eșecurile recoltei erau frecvente Anul a fost deosebit de nefericit: până la sfârșitul lui, țăranii au inundat orașele în mulțime, cerând de pomană În aprilie s-a dat un decret prin care moșierii să-și hrănească țăranii în anii slabi, să le împrumute semințe pentru ca pământul să nu zacă în zadar; un decret suplimentar din același an amenința cu tortură severă și ruina definitivă pentru încălcarea legii din aprilie După ce i-a încredințat proprietarilor de

terenuri exploatarea unei surse financiare atât de importante precum impozitul electoral, a fost necesar să o protejăm împotriva epuizării de către exploatatori BENEFICII DE SERVICIU ALE NOBILITĂȚII Astfel, chestiunea țărănească, atât de viu trezită, s-a întors de la o cale social-politică, inaccesibilă înțelegerii mulțimii guvernamentale, la o cale fiscal-polițienească, care a dus la schimbări importante în poziția nu a țărănimii, ci a nobilimea Acest lucru s-a întâmplat pentru că tocmai în această problemă s-au întrunit nevoile vistieriei la unison cu aspirațiile nobilimii, Tezaurul căuta instrumente locale de încredere; colonei cu comandamente militare și guvernatori cu guvernatori s-au dovedit complici fără valoare ai interesului statului Ideea de a-l face pe proprietar un astfel de complice a fost exprimată în atribuirea lui a obligației de a colecta impozitul electoral de la iobagii săi și de a le împrumuta cereale în anii slabi, adică de a fi administratorul lor economic Diverse împrejurări au contribuit la această întorsătură a moșiei către ocupații agricole și de poliție Pentru Petru, importanța nobilimii ca instrument de guvernare și cu atât mai mult ca clasă de serviciu militar, care asigura o rezervă de ofițeri, alcătuia personal instruit și comanda regimentelor obișnuite, era importantă Poziția economică a nobilimii l-a ocupat pe reformator doar datorită legăturii sale cu capacitatea de serviciu militar a clasei Serviciul militar al nobilimii a devenit mai puțin necesar de către guvern datorită calmului care a venit în Europa de Vest și în Rusia după războaiele de Succesiune Spaniolă și de Nord Pe de altă parte, în ochii guvernului, importanța nobilimii ca clasă latifundiară a crescut, pe măsură ce restanțele și fuga, dezvăluind epuizarea taxabilă și lipsa de apărare a țărănimii, a sporit nevoia unui management rural grijuliu La acea vreme, încă domina punctul de vedere al latifundiarului ca patron natural al iobagilor săi; dar pentru aceasta era necesar să-l facă stăpân deplin în satul său și să-l elibereze de alte îndatoriri Prin urmare, în legislația de după Petru I alternează două serii de măsuri: unele întăresc proprietatea nobiliară a pământului, altele facilitează serviciul obligatoriu al nobilimii Odată cu absența oficială continuă a moșierilor, iobagii acestora au rămas la dispoziția completă a guvernanților și funcționarilor În , două treimi dintre ofițerii și soldații nobilimii aveau voie să plece acasă fără plată, pentru a-și putea pune ordine în satele și, bineînțeles, pentru a le proteja de diverși "lupi" Nobilimea, după cum se poate observa din proiectele sale din , era foarte împovărată de serviciul său nedeterminat, în plus, combinată cu obligația de a o începe ca soldați, soldați sau marinari În , s-a înființat corpul de cadeți nobiliari pentru , iar apoi pentru de stagiari, de unde au intrat în serviciu, în funcție de succes, direct în ofițer sau gradele civile corespunzătoare, iar decretul din decembrie a limitat perioada de serviciu nobiliar obligatoriu până la de ani, lăsându-i pe taţii a doi sau mai mulţi fii să păstreze unul acasă pentru gospodărie, fără a-l da în serviciu Așa că în noblețe, alături de militari și de funcționari civili, s-a ivit o a treia clasă specială - nobili-proprietari neslujitori; totusi, cei care erau obligati sa slujeasca, incepand-o conform legii de la varsta de de ani, se puteau pensiona inca stapani destul de apti Atractia pentru mediul rural a fost atat de puternica, incat la sfarsitul razboiului turcesc ( ), nobilii care isi ispasisera timpul s-au repezit cu cereri de demisie intr-o multime care ameninta sa devasteze corpul ofiterilor din regimente: legea din trebuia interpretată în așa fel încât interpretarea să o anuleze ÎNDARIREA PROPRIETĂȚII PĂMÂNURILOR NOBILE ANULAREA UNITĂȚII DE

MOTRIVIRE Alături de petrecerea timpului liber pentru activitățile agricole, pe care privilegiile oficiale le confereau nobilimii, proprietarul a adus în satele sale o viziune mai fermă asupra atitudinii sale juridice față de acestea Am văzut (lectura LXII), nobilimea privea decretul cu privire la moștenirea unică ca pe o atribuire a moșiilor proprietății ereditare a proprietarilor și doar sa obosit de ordinea restrictivă a moștenirii impusă acestora Îndeplinind dorința nobilimii din , împărăteasa Anna a anulat acest ordin și a dat temei juridic interpretării nobiliare pretențioase a decretului din Acest decret nu a adus rezultate bune, pe care le aștepta legiuitorul, dar a dat naștere multor dificultăți și a introdus discordie cumplită în familii nobiliare, ajungând la paricid Clasa a încercat să o ocolească prin toate mijloacele, ceea ce însă nu a făcut decât să deranjeze gospodăriile nobiliare Slab în capital bănesc și dorind să întrețină fiii și fiicele lipsiți, părinții în timpul vieții au vândut o parte din moșiile lor, și-au scris datorii imaginare asupra lor în testamente, care cădeau asupra moștenitorilor, care, pentru a le plăti, vindeau părți a moșiilor tatălui lor către o familie străină Sau, tâlcuind subtil legea și luând pâine și vite pentru bunuri mobile, testatorul a tăgăduit moșia unui singur fiu și a împărțit inventarul între restul copiilor; comoștenitorul nu știa ce să facă cu pământul fără inventar, iar frații și surorile lui nu știau ce să facă cu inventarul fără pământ Potrivit raportului Senatului cu privire la inconvenientele moștenirii unice, decretul din martie a desființat această procedură, dispunând atât moșii cât și moșii să numească același imobil-patrimoniu și să împartă astfel de bunuri între copii, conform Codului" totul e la fel " Așa că un stoc uriaș de terenuri populate de stat, cum ar fi moșii, a fost în cele din urmă și gratuit înstrăinat în posesia privată, iar proprietarul terenului, care anterior fusese un oaspete rar pe moșia sa, acum a început să se simtă un stăpân complet acolo, având a primit valoarea unui patrimoniu BANCA DE CREDIT Dar la prima încercare de a îmbunătăți economia curții neglijate, proprietarul terenului s-a confruntat cu o grămadă de dificultăți în lipsa capitalului de lucru, în procese nesfârșite despre granițe, confiscări de terenuri și fugari, în frământările legale ale relațiilor iobagilor și majoritatea totul în propria lui ignoranţă Legislația i-a oferit proprietarului terenului o mână de ajutor la fel de priceput Cu costul ridicat al unui împrumut privat, ajungând până la %, prin decret din mai , Banca Nobiliară de stat a fost deschisă în cu un capital fix de de mii de ruble (aproximativ milioane pentru banii noștri) din vinul lui Shuvalov profituri; Proprietarul ar putea lua un împrumut unic de până la mii de ruble de la % cu plata în ani pentru securitatea unei proprietăți imobile SUSPECTĂ GENERALĂ Pentru eficientizarea proprietății nobiliare a pământului, total încurcate de legi din diferite vremuri și practici nerezonabile, s-a întreprins un sondaj general conform instrucțiunilor de sondaj din mai , cu expediții de sondaj de la sediu și ofițeri șefi și topografi cu reguli stricte privind verificarea drepturilor de proprietate și a fortărețelor posedate, despre distrugerea pământului dungat, despre delimitarea separată a dachas-urilor comune etc Dar sondajul terenului, care a început cu provincia Moscova, a tachinat furnicarul nobil, a stârnit o opoziție acerbă din partea proprietarilor , a provocat nenumărate procese între ei și, în cele din urmă, a fost suspendată Decret fugari Evadarile țărănești bulversau teribil economia proprietarilor de pământ, precum și economia statului: era un flagel cu care guvernul și moșierii se pedeau pentru arbitrar și prostie Sălile de judecată au

fost inundate de procese despre fugari, arhivele lor cu decrete de evadare Senatul nu a știut sau nu a avut grijă să elaboreze o procedură convenabilă pentru procedurile judiciare în aceste cazuri Vechiul Cod ordona căutarea și extrădarea fugarilor conform cărților de scrib și de recensământ din anii - În satul raionul Kolomna, o carte cadastrală din a consemnat fugarul Sidorov O sută de ani mai târziu, detectivul proprietarului acestui sat a prins undeva în stepa Voronej pe un țăran pe nume Sidorov și l-a adus în judecată ca descendent al unui fugar Judecătorul l-a întrebat pe cel adus dacă descinde din Sidorov în De frică, a spus ce se întâmplă și a fost dat reclamantului Dar un vecin din sat pe același scrib s-a dovedit a avea fugarul său Sidorov: l-a apucat pe cel proaspăt eliberat și l-a adus în judecată, unde acest țăran, neștiind pe cine va primi, a răspuns la aceeași întrebare a judecătorului pe care a era descendent din acest Sidorov Pentru "vorbire variabilă" - tortură: cunoaște-ți mai ferm linia ascendentă În , la insistențele împărătesei, Senatul a hotărât în cele din urmă extrădarea fugarilor conform poveștilor primei revizuiri, nu mai departe de Ruperea nobilimii obișnuite din evadarile țărănești a fost ajutată în special de frații ei mai mari, care au luat şi adăpostit ţăranii lor în satele lor Sub Petru I, ea încă se temea de decret, iar în , când s-a ordonat, sub pedeapsa severă și o amendă uriașă (până la de ruble pentru banii noștri pentru fiecare an de folosire a unui suflet fugar), să se întoarcă țăranii însușiți, ea înspăimântată a cerut comandanților să trimită pe cei jefuiți de nobilii ei din regimente în capitală pentru o înțelegere privată cu ei, ca să nu se plângă După Petru, nobilimea a devenit mai îndrăzneață EXTINDEREA iobăgiei Prin eficientizarea și întărirea proprietății nobiliare a pământului și a proprietății sufletești, legislația a extins și iobăgia în sine Totuși, aici legea nu a consacrat decât practica, dând puține norme noi, iar moșierul a țesut practica ca pe o pânză de păianjen, ca perceptor de taxe și paznic al economiei țărănești Puterea judecătorească și polițienească a moșierului a fost îmbogățită prin decretul din mai , care îi dădea dreptul de a stabili pedeapsa unui iobag pentru evadare; decretul din mai , obligând, mai precis, autorizarea moșierului să respecte comportamentul iobagilor săi; în sfârşit, printr-un decret din decembrie , cu privire la dreptul moşierilor de a exila iobagi în Siberia pentru a fi aşezaţi cu creditul lor pentru recruţi, iar apoi (prin decret din) chiar la muncă silnică "pentru starea lor prezumtivă" Totodată, legea l-a depersonalizat din ce în ce mai mult pe iobag, ștergând din acesta ultimele semne ale unei persoane apte din punct de vedere juridic Proprietarul l-a făcut comerț ca pe o marfă vie, nu numai că l-a vândut fără pământ oamenilor de toate gradele în recruți, ci și l-a smuls din familie; singura cale legală de ieșire din captivitate era închisă prin intrarea voluntară în soldați; țăranul nu putea fi obligat prin facturi și să intre în garanții; în cele din urmă, la începutul domniei Ecaterinei a II-a, iobagii au pierdut dreptul de a se plânge de stăpânii lor Proprietarii, împreună cu un astfel de constructor de societate precum Senatul, puteau considera toate aceste drepturi și avantaje importante drept privilegii de clasă ale nobilimii și să le folosească în acest sens Dar norma juridică, venită din atelierul legislativ în circulația cotidiană, primește de la ea un sens vital deosebit, adesea independent de gândirea legiuitorului și neprevăzut de acesta O astfel de interpretare neascultătoare a revizuirii legii, viața se apără de tutela încrezătoare în sine a autorităților miope De fapt, aceste privilegii de moșie erau puteri guvernamentale, nici măcar legate de

dreptul de proprietate asupra pământului, pentru că erau atribuite și conducătorilor de palat și țăranilor de stat, iar însuși dreptul de proprietate nobiliară a fost absorbit de aceste puteri, transformându-se din o instituție de drept civil într-o instituție de stat Această transformare s-a reflectat în faptul că guvernul a măturat clasele nesăbuite ale societății cu iobăgie: de exemplu, prin decretele din și fugari, vagabonzi și bisericești șomeri au primit ordin să fie dați în iobăgie proprietarilor de pământ care ar fi de acord să plătească o taxă pe suflet pentru ei Extinzând iobăgie la puterile puterii polițienești, legislația a abordat ideea, apoi abandonată de aceasta, a necesității de a asigura folosirea corectă a unui drept atât de larg; a căutat o astfel de prevedere în învățământul obligatoriu De aici și insistența cu care se cerea pregătire nobilimii: nu erau permise concesii în această îndatorire Admiterea în corpul de cadeți nu era obligatorie și nu putea accepta toți adolescenții nobili Pentru cei care nu au căzut în ea, decretul din a stabilit procedura de deservire a serviciului educațional Tufișurile de la ani erau trimise la regele armelor sau guvernanților, iar aceștia erau repartizați în școlile primare, săracii cu "salariatul" pe care îl primeau școlari din copiii soldaților Cei luați la școală acasă mai aveau trei apariții de antrenament la împlinirea vârstei de , și de ani, când au fost testați succesiv la citire și scriere, apoi la legea lui Dumnezeu, aritmetică și geometrie, iar în final la fortificație, geografie și istorie După aceea, au fost repartizați în serviciul cu drept de promovare mai mult sau mai puțin rapidă în grade, în funcție de succesul în științe; cei care nu au promovat al doilea examen au fost dati la marinari fara vechime Primele două teste au fost supuse și tufișurilor, pe care tații lor le-au lăsat acasă pentru gospodărie Edictul vorbește despre necesitatea ca fermierul să cunoască aritmetica și geometria și nu se așteaptă la niciun beneficiu în economia gospodăriei de la cel care nu a dat dovadă de zel în studiul unor științe atât de ușoare și utile MONOPOLIZAREA iobăgiei În secolul al XVII-lea dreptul de a deține pământ și iobagi aparținea tuturor oamenilor de serviciu "după patrie", fără deosebire de rang Lista numelor de familie de serviciu, întocmită după desființarea parohialismului, așa-numita Carte de catifea, a stabilit componența familiei clasei de serviciu ereditare, care a primit titlul de nobilime sub Petru și a fost învestită cu dreptul de proprietate personală asupra pământului cu iobagii Încetarea compoziției locale, vechimea în serviciu a nobilimii ereditare cu gradul de ofițer șef, amestecarea moșiilor cu moșii, precum și amestecarea iobăgiei cu iobagii, apariția țăranilor de fabrică și de fabrică și alte măsuri ale lui Petru legislaţia patrimonială a confundat conceptele consacrate atât ale componenţei nobilimii cât şi ale spaţiului drepturilor personale proprietatea populată Între timp, puteri guvernamentale importante, luate pentru a ademeni privilegii de clasă, au trezit nevoia unei definiții precise a acestei compoziții și spațiu Dar legislația nu a elaborat norme ferme pe acest subiect - fie a vrut să vadă iobăgia ca un mijloc fiscal, fie ca un privilegiu de clasă: în a interzis oamenilor care nu aveau sate să dobândească iobagi, iar în instrucțiunea de revizuire din era permis să scrie iobagi pentru soldați și funcționari din cauza plății votului S-au acumulat decrete contradictorii, iar Senatul a confundat în continuare chestiunea cu interpretările lor arbitrare și cu aplicațiile inepte Așadar, unele decrete permiteau orășenilor să dețină curți, altele interziceau Unii dintre acești proprietari au cerut înșiși să-și ia servitorii, fiindu-i greu să plătească sondajul pentru ei Dar Senatul,

referindu-se la decrete permisive, a refuzat cererea, a transformat permisul într-un ordin, dreptul într-o datorie În proiectele noilor din a fost necesară întocmirea unei noi liste, un fel de canon al nobiliei "veritabile", stabilind semnele exacte de apartenență la moșie și condițiile de alăturare la drepturile acesteia Trei categorii de persoane de rang nenobiliar, într-o măsură mai mare sau mai mică și cu inegală legalitate, s-au bucurat de drepturi de proprietate sufletească și de proprietate asupra pământului:) oameni liberi boieri și episcopi și slujitori monahali,) oameni liberi puși pe cap salariu, negustori, orășeni și țărani de stat, cărora le erau și colegi de clasă, jumătate nobili și jumătate țărani,) oameni de serviciu care nu au urcat la gradul de ofițer șef și au primit ulterior titlul de nobili personali Printr-o serie întreagă de decrete (, , , tot instrucțiunea de sondaj din), toate aceste categorii, una după alta, au fost lipsite de dreptul de a dobândi pământuri populate și iobagi fără pământ, iar pământurile deja dobândite erau obligate să vândă la ora stabilită Astfel, nobilimea ereditară a fost separată legal de clasele care intrau în contact cu ea sau îi împărtășeau avantajele și monopoliza în mijlocul ei iobăgie și proprietatea pământului Pentru a întări această izolare și acest monopol, în s-a dispus întocmirea unei noi cărți genealogice; la intrarea în listele nobiliare se cerea dovada dreptului la nobilime Atât de atent păzit puritatea genealogică a legislației de clasă; dar această preocupare nu aducea nobilimii nici integritate genealogică, nici morală Vechea nobilime tribală a privit cu dispreț noul, a plătit și a slujit, de sus și de sus Legea susținea discordia fraților vitregi, favorizând pe cel mai mare Instrucțiunea de sondaj din indică să scrieți pământurile nobililor care au slujit pentru copiii lor, care s-au născut în gradele de ofițer principal; dar decretul din prevede ca non-nobilii, care sunt promovați la gradele de ofițer șef în serviciul civil, să nu fie considerați cu personal militar efectiv din nobilime și să nu aibă sate în spate Acest decret se explică prin legislația ulterioară, care a ridicat rangul care dă dreptul la noblețe în serviciul public față de cel militar Non-nobilii au încercat să se infiltreze în clasa nobiliară în principal prin serviciul public, care era mai ușor și mai profitabil MANIFEST DESPRE LIBERTATEA NOBILITĂȚII Deci, de-a lungul a de ani (-), nobilimea ereditară a dobândit o serie de avantaje și avantaje în ceea ce privește proprietatea pe cap de locuitor și a pământului și anume: puterea judiciară și polițienească a moșierului asupra iobagilor până la cele mai grave pedepse penale,) dreptul de a vinde iobagi fără pământ, inclusiv țărani,) o procedură simplificată de depistare a fugarilor,) un împrumut ieftin de stat garantat cu imobiliare Toate aceste avantaje au echivalat cu o izolare legală puternică și o înstrăinare morală a nobilimii ereditare de alte clase ale societății Totodată, serviciul oficial al nobilimii a fost facilitat treptat prin acordarea dreptului de a intra în serviciul militar direct ca ofițeri pe calificarea de studii și stabilirea unei perioade de serviciu obligatoriu Aceste drepturi de proprietate și prestații de serviciu au fost încununate de scutirea nobilimii de serviciul obligatoriu În timpul domniei patriotice a Elisabetei, lângă tron stăteau ruși de origine nobilă ereditară și cazac, care nu împărtășeau planurile boierești din , dar păzeau cu gelozie interesele moșiei în care s-au născut sau adăpostiți ca copii adoptivi În cercul acestor oameni, a crescut ideea eliberării definitive a nobilimii din serviciul obligatoriu, concepută în fruntea prințului D M Golitsyn, înspăimântat de servilitatea nobilă Învârtindu-se în cercul acestor oameni, nepotul

Elisabetei, prințul Holstein, numit de aceasta ca moștenitor al tronului, a putut asimila această idee patriotică în timpul vieții mătușii sale La urcarea sa pe tron sub numele lui Petru al III-lea, oamenii acestui cerc - Roman Vorontsov, tatăl favoritului său, și alți liberali naționali l-au "afirmat" în tăcere, în cuvintele unui contemporan, despre eliberarea nobili din serviciu Această dorință a fost îndeplinită printr-un manifest din februarie , prin care se acorda "libertate și libertate întregii nobilimi nobiliare ruse" Iată conținutul acestui act seminar-pomp și clerical-analfabet Toți nobilii care sunt în orice serviciu îl pot continua atât timp cât doresc; numai militarii nu pot cere demisia în timpul campaniei sau cu trei luni înaintea acesteia Un nobil care nu slujește poate să plece în alte state europene, chiar să intre în slujba altor suverani europeni și, la întoarcerea în patrie, să fie acceptat cu un grad servit în străinătate; doar "când este nevoie de apeluri", toată lumea este obligată, la chemarea guvernului, să se întoarcă imediat din străinătate Dreptul autorităților de a chema nobilii la slujbă a fost păstrat atunci când "necesitatea specială o cere" Nici datoria educațională nu a fost înlăturată: nobililor li s-a permis să-și educe copiii în școlile rusești, sau în alte puteri europene, sau acasă cu o confirmare strictă, "pentru ca nimeni să nu îndrăznească să-și crească copiii sub furia noastră grea fără a învăța științele demne de nobilimea nobilă" Manifestul a oferit clasei un stimulent indirect, dar sever, de a sluji: exprimând speranța că nobilimea, neascunzându-se de serviciu, o va continua cu onestitate, nobilii care nu slujiseră niciodată nicăieri și nu și-au învățat copiii nimic în folosul patrie, manifestul le poruncea tuturor adevăraților fii ai patriei, "parcă neglijenți față de binele în general, să disprețuiască și să umilească, să nu ducă la tribunal și să nu îndure în adunările publice Nu este greu de înțeles ideea principală a manifestului: a vrut să transforme datoria cerută de lege într-o cerere de decență de stat, conștiință publică, a cărei eșec este pedepsit de opinia publică Dar conform dezvoltării logice a acestei idei în manifest, rezultă că el i-a acordat nobilului dreptul de a fi o persoană dezonorantă, doar cu unele greutăți de curte și sociale Îndepărtând din clasă o datorie veche, încurcată cu o lume întreagă de interese diverse, manifestul nu a oferit nicio instrucțiuni practice deliberate despre procedura de implementare a acesteia și consecințele care decurg din aceasta Este ușor de înțeles cum clasa a obținut această nouă favoare Contemporanul Bolotov, în cele mai curioase însemnări ale sale, remarcă: "Nu pot descrie ce plăcere de nedescris a produs această bucată de hârtie în inimile tuturor nobililor patriei noastre dragi; aproape toți au sărit de bucurie și, mulțumită suveranului, au binecuvântat momentul în care a avut plăcerea să semneze acest decret Unul dintre poeții acelei vremuri, nobilul Rjevski, a scris cu această ocazie o odă, în care a vorbit despre împărat, că a dat libertate Rusiei și ia dat prosperitate A TREIA iobăgie Manifestul din februarie, înlăturând serviciul obligatoriu de la nobilime, nu spune o vorbă despre iobăgia nobiliară, care decurgea din ea ca din izvorul ei La cererea logicii istorice sau a dreptății sociale, a doua zi, februarie, ar fi trebuit să urmeze desființarea iobăgiei; a urmat a doua zi, abia după de ani O astfel de anomalie legislativă a pus capăt procesului inconsecvent din punct de vedere juridic în poziția statală a nobilimii: pe măsură ce îndatoririle oficiale ale moșiei erau facilitate, drepturile sale de proprietate, bazate pe aceste îndatoriri, s-au extins Legea a introdus iobăgia în a treia fază a dezvoltării ei, pregătită încă de la prima

revizuire: o obligație contractuală personală a țăranului prin înțelegere cu proprietarul de pământ înainte de Cod, în epoca Codului, transformată într-o datorie de stat ereditară a țăranilor asupra teren proprietate privată pentru a menține funcționalitatea clasei de serviciu militar, iobăgia cu desființarea serviciului obligatoriu al nobilimii a primit o formație greu de definit legal Și-a pierdut justificarea politică, a devenit o consecință care și-a pierdut cauza, fapt elaborat de istorie În această fază a dreptului, robia iobagilor a primit o compoziție juridică și economică destul de complicată Împreună cu alte clase plătitoare de impozite, iobagii plăteau statului sub forma unei taxe electorale o indemnizație pentru întreținerea trupelor O parte mult mai mare a muncii iobagilor sub formă de quitrents, corvée și rechiziții naturale a mers în beneficiul proprietarilor Această parte era compusă din două cote doar distinse din punct de vedere psihic:) din chiria pentru împărțirea pământului, pe care țăranul ar plăti-o dacă nu ar fi iobag, și pentru asistența gospodăriei, și) din contribuția specială de impozit pe iobag pentru întreținerea proprietarului, obligat să servească, necesitând cheltuieli speciale Puterile judiciare si de politie au servit drept mijloace auxiliare pentru ca proprietarul terenului sa-si indeplineasca in mod corespunzator indatoririle care i-au fost atribuite inca dinaintea desfiintarii serviciului obligatoriu, si anume, perceperea impozitului electoral de la iobagi si asistenta economica acordata acestora in caz de esec a recoltei Dând libertăți nobilimii, trecând problema din temeiul militar-politic în cel fiscal-polițial, statul și nobilimea au împărțit iobagul între ele: statul a cedat moșiei drepturile sale asupra personalității și muncii iobagului pentru obligația de a să plătească pentru el un impozit pe suflet și să aibă grijă de economia lui, în măsura în care era necesar pentru a menține productivitatea pământului ca sursă financiară, "pentru ca pământul să nu stea inactiv", în cuvintele decretului din Aceleaşi drepturi şi instrucţiuni au fost date conducătorului palatului şi iobagilor bisericii Astfel, circa de iobagi, care reprezentau cel puțin % din totalul populației impozabile conform celei de-a doua revizuiri ( ), au fost dați la dispoziție economică și judiciară și polițienească a persoanelor fizice și instituțiilor private datorită unei plăți anuale de mii ruble Indiferent de posibilele definiții legale, în practică, o astfel de operațiune fiscală a fost foarte asemănătoare cu o moșie ereditară cu transformarea personalității și a muncii unui iobag într-o regalie profitabilă Prin urmare, iobăgia acestei a treia formații poate fi numită agricultură sau fiscal-poliție, spre deosebire de cele două anterioare, personal-contractual și serviciul militar ereditar Terenurile bisericești cu țărani au fost în curând secularizate Natura celei de-a treia iobăgie a fost dezvăluită pe deplin și clar pe pământurile proprietarilor de pământ, pe care, conform celei de-a doua revizuiri, se aflau până la / milioane de suflete de iobăgi, care reprezentau mai mult de jumătate, și anume %, din populaţia rurală a imperiului Există chiar mai puțină legitimitate în această lege decât în cele dintâi Legea și practica, adică conivența autorităților, au șters și acele dispoziții slabe pentru personalitatea și munca iobagului, pe care Codul le-a cruțat, și a adăugat noi abuzuri la cele dintâi Transferuri arbitrare ale țăranilor, acordări de moșii populate chiar la alegerea celor reclamați, aservirea în masă a neconstruiților, vagabonzilor, bisericești șomeri etc , din salariul șefului, amestecarea pământului arabil țărănesc cu pământul domnesc în prima revizuire, care s-a mutat impozitul de la pământ la suflete, care era

extrem de dificilă normalizarea repartizării pământului a țăranilor și a îndatoririlor acestora, dimpotrivă, lipsirea pământului țăranilor a fost facilitată prin extinderea arăturii domnești și, în final, admiterea vânzarea fără pământ a țăranilor cu amănuntul - toate acestea au dat o direcție complet greșită întrebării iobagilor În secolul al XVII-lea proprietarii de pământ au căutat să pună oamenii din curte pe pământ arabil ca țărani, interferând cu tipurile de robie Prima revizuire a consolidat această confuzie, înscriindu-i toți iobagii neimpozabili la salariul de șef pe bază de egalitate cu țăranii Profitând de acest amestec, socotit să întărească, și nu să înrobească, munca oamenilor, după Petru guvernul și nobilimea au început să transforme iobagii în servitute taxabile S-a format cel mai rău fel de iobăgie pe care îl cunoștea Europa - atașamentul nu față de pământ, așa cum era în Occident, nici măcar față de stat, așa cum am avut în epoca Codului, ci față de persoana proprietarului, adică , la pur arbitrar Astfel, pe vremea când iobăgia noastră și-a pierdut justificarea istorică, tocmai în acel moment a început întărirea ei intensificată la noi A venit din ambele părți - guvernul și nobilimea Guvernul, care mai pretindea în fața nobililor, ca fiind îndatorat față de servitorii lor, a încercat acum să-i cruțe pe aceștia, ca agenți liberi, trimiși în propriile sate pentru a menține ordinea O comparație relevă un punct de cotitură în conceptele nobilimii, care a avut loc pe parcursul a - de ani În timpul domniei Prințesei Sofia, prințul V V Golitsyn a găsit posibil să elibereze țăranii prin mijloace legale prin cedarea pământurilor pe care le-au cultivat Ruda sa, prințul D A Golitsyn, un prieten al lui Voltaire, a decis să dea primul exemplu pentru eliberarea țăranilor prin acordarea proprietății acestora Prințul liber gânditor era înțeles de parcă ar fi insistat să cedeze pământurile pe care le cultivau țăranilor În , prințul scria cu delicatețe în apărarea sa că nu i-a trecut niciodată prin minte o asemenea absurditate: "Pământurile ne aparțin; ar fi o nedreptate gravă să-i luăm de la noi" Prin acordarea proprietății țăranilor, el însemna doar emanciparea lor personală, adică "proprietatea lor asupra propriei persoane", dreptul la bunuri mobile și permisiunea de a dobândi pământ celor care pot Evident, decretul din , care acorda foste moșii moșiilor, a schimbat viziunea moșierilor asupra pământurilor lor, iar manifestul din februarie a întărit această viziune schimbată Anterior, din mediul său regimentar sau clerical, proprietarul știa că pământul său era o posesie limitată, înghesuită, condiționată Serviciul obligatoriu, coborând de pe umerii nobilimii, a purtat cu el amintirea originii și semnificației iobăgiei Cuibărit în moșia sa cu puterile sale judiciare și polițienești, printre practica necontrolată a puterii, s-a obișnuit să-și vadă teritoriul statului în moșia pe care o deținea, iar "supusii" săi în populația sa, întrucât actele guvernamentale l-au învățat să-și numească iobagii Guvernul s-ar putea aștepta ca propriul său interes să-l oblige pe moșier să aibă grijă de țăranii săi, de gospodăria lor, pentru a-și menține capacitatea de plată, a cărei slăbire l-ar răni pe însuși proprietarul pământului, ca plătitor de impozit responsabil pentru iobagii săi Dacă a fost pregătit de serviciu pentru agricultură - această întrebare, aparent, nu a preocupat prea mult guvern, deși în printre nobilii înșiși se temea că "nobilimea ticăloasă", nobilimea inferioară, care era considerată mai mult decât de mii, desființat din armată la casele lor, totuși, nu se va obișnui să se hrănească din pământ cu munca lui, dar în majoritatea lor va vâna jafuri și tâlhări și va păstra debarcaderul hoților în casele sale PRACTICĂ DREPT Iobăgia celei de-a treia formații a fost mai degrabă un

fapt ilegal decât un drept Decretele au dat doar linii generale, complete, în cadrul cărora practica în felul ei a completat lacunele din legislație Dar a existat o încercare de a remedia această practică cu norme legale Comisia de codificare din , deja cunoscută nouă, pe lângă codul penal amintit, a întocmit și o carte asupra justiției și a procedurilor judiciare și dispoziții privind statele În această a treia parte a noului Cod, care era în curs de pregătire, se poate vedea viziunea sferelor de conducere asupra iobăgiei, care a servit drept bază de practică Nu există nici măcar capitole speciale despre clasele impozabile rurale: ele sunt considerate în capitolele despre moșiile funciare nu ca state sociale, ci doar ca articole de proprietate și impozitare Iobagii din gospodărie și iobagii sunt state care nu diferă între ele din punct de vedere juridic; Mai exact, un iobag este același iobag, doar că nu un iobag "Nobilimea", citim în proiect, "are putere deplină asupra poporului și țăranilor lor și asupra proprietăților lor, fără excepție, cu excepția faptului că îi ia stomacul și îi pedepsește cu biciul și îi tortură" Nobilul este liber să-și înstrăineze iobagii, să dispună de munca și personalitatea lor, până la permisiunea căsătoriei și a căsătoriei și "a aplica tot felul de pedepse, altele decât cele de mai sus" În , Senatul a recunoscut necesitatea unei a doua revizuiri, printre altele, pentru a preveni "transferurile arbitrare" ale iobagilor Proiectul acordă proprietarilor dreptul de a traduce fără nicio restricție sau "reținere" de la oficiile guvernamentale, numai "pentru propriul interes", dar fără a ține cont de interesele traducătorilor Gândurile despre definirea legală a îndatoririlor unui iobag sunt complet imperceptibile Nobililor li s-a dat dreptul de a-și elibera iobagii "la libertate pentru totdeauna", cu sau fără copii, adică cu fragmentarea familiilor; dar acest drept este înconjurat de astfel de dificultăți încât nu ar putea primi o aplicare semnificativă Proiectul este impregnat de neîncredere și desconsiderare față de personalitatea iobagului Iobagul este prins în supraveghere, ca un sclav, în fiecare minut gata să fugă sau să comită o crimă, și doar din această parte este subiectul unei atenții deosebite a codificatorilor: capitolele despre fugari din proiect sunt printre cele mai atent dezvoltat Aceasta este aceeași atitudine față de alți țărani, palat și chiar stat O astfel de școală de cetățenie nu putea să crească decât un pugaciovit sau un muncitor automat Potrivit proiectului, Rusia este un regat strict deținător de sclavi de tip antic sau oriental A căpătat această formă în momentul în care problema iobagilor a fost rezolvată în Danemarca și Austria și chiar și în Junker Prussia guvernul a fost preocupat de măsurile de protejare a iobagilor de arbitrariul proprietarilor Deci Rusia a rămas chiar în urma țărilor din Europa Centrală - prin iobăgie, cu o întreagă epocă istorică, care a durat pentru noi secole și jumătate Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul STATUL RUS PE JUMĂTATEA SECOLULUI XVIII SORTEA REFORMEI LUI PETRU CEL MARE SUB SUCCESORII ȘI SUCCESORII ȘI MAI APROPII IMPĂRATEASA ELIZABETH Imparatul Petru III STATUL RUS ÎN JUMĂTATEA SECOLULUI XVIII Șase domnii de-a lungul a de ani au clarificat suficient soarta lucrării reformatoare a lui Petru după moartea reformatorului Cu greu și-ar fi recunoscut opera în această continuare postumă a acesteia S-a comportat despotic; dar, personificând statul în sine, identificându-și voința cu voința poporului, a realizat mai clar decât toți predecesorii săi că bunăstarea poporului este adevăratul și singurul scop al statului După Petru, legăturile de stat, juridice și morale, se rup una după alta, iar în mijlocul acestui decalaj ideea de stat se estompează, lăsând în

sine un cuvânt gol în actele guvernamentale Cel mai autocratic imperiu din lume, s-a trezit fără o dinastie stabilită, cu doar câteva rămășițe fără loc ale unei case regale pe moarte; tron ereditar fără succesiune legitimă la tron; un stat închis într-un palat cu stăpâni întâmplători și care se schimbă rapid; o clasă conducătoare de compoziție mixtă, bine născută sau de rang înalt, dar ea însăși complet neputincioasă și amestecată în fiecare minut; intrigă judecătorească, acțiune de gardă și anchetă polițienească - tot conținutul vieții politice a țării; o frică generală de arbitrar, care a suprimat orice simț al dreptului: astfel sunt fenomenele care au lovit ochii diplomaților străini de la curtea rusă, care au scris că totul aici se schimbă în fiecare minut, fiecare se sperie de propria umbră la cel mai mic cuvânt despre guvernul, nimeni nu este sigur de nimic și nu știe cărui sfânt să se roage Oamenii gânditori, dintre care erau foarte puțini în cercul conducător al vremii, au înțeles poziția periculoasă a statului, care este ținută împreună nu prin lege, ci prin fapte întâmplătoare și coeziune mecanică până la prima lovitură din interior sau din exterior Era nevoie de baze legale puternice ale ordinii și de convergența guvernului cu o societate guvernată I I Shuvalov a înaintat împărătesei Elisabeta un proiect "despre legile fundamentale"; Contele P I Shuvalov a reprezentat Senatului despre beneficiile pentru starea "liberei cunoașteri a opiniei societății"; dar astfel de proiecte și-au găsit odihna veșnică în arhivele Senatului Nu numai o chestiune constitutivă atât de dificilă precum crearea legilor fundamentale, ci și simpla simplificare a statutelor și decretelor publicate, care a fost gestionată cumva sub țarul Alexei, a depășit puterea guvernului în secolul următor, când a putut folosi mijloace ale științei vest-europene Din s-au luptat neputincios pentru noul Cod, au numit comisii interdepartamentale și pur și simplu departamentale pentru aceasta, de la unii funcționari sau cu reprezentanți ai clasei; la sugestia lui Osterman, chiar și unui german i s-a încredințat întreaga codificare a legilor rusești Odată, la martie , la o ședință solemnă a Senatului, cu participarea membrilor colegiilor și oficiilor în prezența împărătesei , au vorbit despre o tulburare cumplită a procedurilor judiciare Contele întotdeauna plin de resurse P I Shuvalov a explicat că durerea poate fi ajutată doar de un cod de legi și nu există nimic din care să întocmească un astfel de cod, pentru că, deși există multe decrete, nu există legi în sine care să fie clare și de înțeles pentru toata lumea După ce și-a regretat supușii loiali care nu au putut să obțină dreptate, împărăteasa Elisabeta a exprimat că în primul rând este necesar să se compună legi clare, apoi a motivat că obiceiurile și obiceiurile se schimbă în timp, de ce este necesară și o schimbare a legilor și, în concluzie, ea a observat că nu există nicio persoană care să cunoască în detaliu toate decretele, "ar avea abilități angelice" Acestea fiind spuse, Elisabeta s-a ridicat și a plecat, iar Senatul a decis să înceapă să scrie legi clare și de înțeles, pe care le-a compus timp de de ani, dar nu le-a compus Totuși, în același timp, s-a format o comisie pentru acest caz în subordinea Senatului, care includea un "profesor al Academiei de Științe" Într-un an și ceva, comisia a elaborat două părți ale codului, dar a găsit în activitatea sa atât de puțin sens juridic și pregătire, încât nu au îndrăznit să-și pună în aplicare munca Impotența timidă în fața ordinii cu putere nelimitată asupra persoanelor, care a distins toate guvernele acestei epoci printre noi, este o trăsătură comună a statelor de design est-asiatic, cel puțin cu o fațadă decorată european Aceeași trăsătură a fost reflectată și într-o altă chestiune, a cărei finalizare Petru a

lăsat-o succesorilor săi - în definirea relațiilor de clasă Aici nu era străin să niveleze aspirațiile tocmai pe baza îndatoririlor statului A extins unele îndatoriri speciale de clasă la mai multe clase, cum ar fi, de exemplu, taxa pe care o impunea tuturor tipurilor de servilism, iar serviciul militar a devenit chiar de toate clasele Această generalizare a îndatoririlor avea să stea la baza ecuației juridice a claselor sociale de-a lungul timpului Această ecuație trebuia începută de jos, prin stabilirea legislativă a taxelor țărănești, în special plățile și munca iobagilor pentru stăpâni Această întrebare a rătăcit deja printre oamenii sub Petru, după cum se poate vedea din lucrarea lui Posoșkov, a fost discutată în Consiliul Suprem privat sub Ecaterina I, în Cabinetul de miniștri sub Anna, a găsit un mijlocitor neobosit pentru nevoile țărănești în șeful procurorul Senatului Maslov, a stârnit mințile demnitarilor și a scos ca după Petru toate întrebările despre reformele sociale fundamentale "În cea mai mare parte", ia scris Yaguzhinsky Ecaterinei I, "numai în conversațiile despre această și acea nevoie, se întâmplă cu regret și angoasă, dar nimeni nu își pune direct munca zeloasă" Odată cu neputința guvernului, lucrurile au mers spontan, dirijate de forța dominantă Puterea absolută, fără calitățile personale ale purtătorului ei care o justifică, devine de obicei un slujitor fie al mediului său, fie al clasei sociale, de care se teme și în care caută sprijin Împrejurările au făcut din nobilimea cu gărzile în frunte o asemenea forță la noi După ce a primit libertatea, masa nobiliară s-a așezat în cuiburile lor rurale cu dreptul sau oportunitatea de a dispune în mod necontrolat de personalitatea și munca populației iobagilor Această apropiere moșială dintre nobilime și țărănime a introdus cel mai caustic jet în procesul acelei înstrăinări morale, care, începând încă din secolul al XVII-lea pe o bază legală și extinzându-se treptat, se află între stăpâni și oamenii de rând, corodând energia vieții noastre sociale, a ajuns până la noi și va supraviețui tuturor celor care trăiesc astăzi În același timp, compoziția socială a pierdut echilibrul elementelor sale constitutive Conform celei de-a doua revizuiri (-), aproximativ de mii de suflete impozabile erau numărate în cele provincii ale Rusiei la acea vreme cu Siberia Secretarul ambasadei Prusiei la curtea rusă, Fokkerodt, în descrierea sa despre Rusia, a plecat la ani de la moartea lui Petru I, raportează date digitale despre clasele neimpozabile ale societății ruse, legate de sfârșitul domniei Annei și aparent obţinute din surse oficiale Potrivit mărturiei sale, în regiunile indigene ale imperiului, fără provincii nou anexate, se considera că există aproximativ jumătate de milion de nobilimi ereditare de ambele sexe, funcționari, nobili personali - până la de mii, clerici albi și negri cu familiile din primul - până la de mii Aceste indicații, desigur, au prețul doar aproximativ, departe de a fi date exacte Comparând aceste cifre ale claselor neimpozabile cu totalul populației incluse în salariul de șef în a doua revizuire, constatăm că pentru de contribuabili, urbani și rurali, întreținerea a persoane neimpozabile de ambele sexe direct sau indirect căzut Greutatea acestei poveri privilegiate, care stă pe umerii impozabil, va deveni și mai palpabilă pentru noi dacă o comparăm cu raportul cantitativ al acelorași clase de ani mai târziu în de provincii ale Rusiei europene cu o populație predominant rusă (fără provincii din regiunile baltice, Vistula și Lituania, fără Finlanda și regiunea Basarabiei) Pentru o sută de bărbați din statele impozabile, au existat neimpozabile de ambele sexe: s Nobili ereditari , Personal nobili și angajați Clerul Rusia indigenă a secolului al XIX-lea nu poate fi numărat printre țările slab înzestrate cu clase privilegiate:

clerul, de exemplu, în provinciile ruse ortodoxe în era de șase ori mai mult decât în provinciile catolice Vistula și aproape de șase ori mai mult decât în cele baltice protestante Cu toate acestea, creșterea naturală a vieții oamenilor, contracarând munca socială forțată a statului, a scos din munca fiscală două treimi din masele privilegiate care erau hrănite de acesta Se poate înțelege și chiar simți de ce s-au acumulat atât de puține economii culturale în rândul oamenilor muncitori, care au muncit atât de mult și insuportabil pentru clasele alese Această povară, din vina legii din februarie , a fost mărită și mai mult pentru iobagi prin nedreptate, o repartizare neuniformă a sarcinilor Anterior, iobagii, împreună cu alte clase impozabile, plăteau armata, grefierii și clerul sub pretextul securității externe, ordinii interne și păstoririi spirituale În plus, iobagii plăteau moșierilor lor în plus pentru serviciul lor obligatoriu și existau cel puțin astfel de proprietari de pământ cu familiile lor la dintre iobagii lor bărbați (de mii de nobili de ambele sexe la de mii de suflete de iobagi moșieri conform celui de-al doilea revizuire fără provincia Sankt Petersburg) Dar sub ce pretext și după desființarea serviciului obligatoriu al nobililor iobagii lor au continuat să-i hrănească cu munca lor obligatorie, împărțind în același timp cu restul impozitelor plata pentru întreținerea pensionarilor celorlalți trei clase neimpozabile? Supraîncărcarea iobagilor proprietarilor de pământ s-a arătat în două feluri Populația impozabilă în perioada primelor două revizuiri a crescut cu peste %; dar această creștere a fost distribuită extrem de inegal între clasele plătitoare de impozite În timp ce populația urbană a crescut cu peste %, iar țărănimea de stat chiar cu nu mai puțin de %, creșterea populației iobagilor s-a exprimat doar la aproximativ %; motivul principal pentru aceasta nu putea fi decât evadarile întărite din greutățile iobăgiei Un alt semn a fost intensificarea revoltelor țărănești Masele de oameni sunt foarte sensibile la nedreptatea socială a cărei victime devin Focare minore în rândul iobagilor, care nu au izbucnit odată cu mulțumirea comparativă generală în timpul domniei Elisabetei, după ce ea, imediat după publicarea manifestului din februarie, au crescut în asemenea proporții încât Ecaterina a II-a, la urcarea la tron, a trebuit să pacifice până la de mii de țărani moșieri și până la de mii de fabrici SORTEA REFORMEI LUI PETRU CEL MARE Petru a adus în activitatea sa transformatoare nu numai energia personală, ci și o serie de idei, ce înseamnă conceptul de stat și viziunea științei ca stat și o serie de sarcini, parțial moștenite, parțial stabilite de el pentru prima data Aceste idei și sarcini s-au format într-un program destul de larg Petru a vrut să-și facă poporul bogat și cunoscător, iar pentru a folosi cunoștințele pentru a-și ridica munca la nivelul nevoilor statului, chiar dacă este posibil, la nivelul Europei de Vest, prin dobândirea coastei baltice, să deschidă o cale directă și liberă cale pentru produsele acestei forțe de muncă către piețele occidentale și pentru a asigura o poziție internațională influentă pentru comunicarea țării lor cu Occidentul și un aflux continuu de mijloace tehnice și culturale de acolo El știa foarte bine că nu a îndeplinit acest program, a făcut statul mai puternic și mai bogat, dar nu a îmbogățit și a luminat poporul și, când a celebrat încheierea păcii cu Suedia în , a spus Senatului că cazul ulterioar era despre măsurile din care primeau oamenii ar fi o ușurare S-a realizat reforma militaro-financiară; în continuarea ei urma să devină socio-economică, vizând întărirea forţelor productive ale ţării cu ajutorul iniţiativei publice A început chiar să pregătească o astfel de continuare: prin încredințarea

treburilor politice, militare și financiare către administrația centrală birocratică, compusă din experți experți de origini diverse și chiar diverse, a încercat să transfere preocupările economiei și îmbunătățirii naționale către administrația locală, dându-i un caracter public, chemând la spectacole de amatori două moșii: nobilimea și clasa superioară de negustori Dar lucrurile nu au mers bine: industria după Petru nu a făcut progrese notabile, comerțul exterior, așa cum era, a rămas pasiv în mâinile străinilor; carieră internă, subminată de metoda absurdă de încasare a restanțelor - prin intermediul unui inventar al curților și al bunurilor comercianților; mulți au renunțat la tranzacționare, sperând să-și justifice restanțele Orașul, conform celei de-a doua revizuiri, a înghețat la % ca parte a întregii populații impozabile Iar conducerea nu a fost deloc reorganizată în spiritul dublei sarcini încredințate de Petru A primit întăriri armate: armata, care stătea de pază asupra securității externe, a început acum să transforme frontul în țară: garda - pentru a sprijini guvernele care își priveau puterea ca pe o sechestrare, armata - pentru a colecta taxe, pentru a lupta cu jafurile , evadarile taranesti si nelinistea Administrația centrală nu a devenit nici aristocratică în ceea ce privește compoziția socială, nici birocratică în ceea ce privește pregătirea în afaceri: era condusă de oameni din nobilimea nobiliară intercalate cu veterani ai raznochintsy; dar amândoi, cu rare excepții, erau administratori improvizați, conform recenziilor vremii despre ei, care își înțelegeau afacerile la fel de mult ca fierăria Senatul însuși a primit de mai multe ori cele mai mari mustrări pentru ineptitudine și neglijență; şeful suprem al administraţiei, i-a pus locurile subordonate în aşa fel încât să nu poată obţine de la ele o listă generală detaliată de venituri şi cheltuieli, solduri şi restanţe pe de ani (-) Administrația regională a fost și ea reorganizată Magistrații orașului, subordonați guvernatorilor și guvernatorilor sub Ecaterina I, Elisabeta a redat în sensul lor anterior; dar consiliile nobililor landrat de sub dregători au dispărut sub Petru I, făcând loc "comisarilor din pământ", care erau aleși de nobilimea din comitate După Petru I, participarea nobilimii la administrația locală a fost și mai localizată, împrăștiată pe moșiile proprietarilor de pământ, care au devenit centrele curții iobagilor și secțiilor de poliție Așa că nobilele societăți provinciale, apoi județene, nefiind întărite, au spart în cuiburi moșiere În timp ce nobilii nobili și de rang înalt dominau la vârf, în centru, cei de jos și mijloc se aflau în provincii, pe fundul cetății Totuși, a existat ideea de a reuni acești șefi rurali moșieri în societăți moșiere, extinzându-și puterea dincolo de granițele satului iobagilor: în , Senatul le-a permis moșierilor să aleagă din mijlocul lor în orașe guvernatori care aveau sate în apropierea acestora orase Deci reprezentantul ales al nobilimii a luat locul oficialului de coroană, care a domnit cu colegiul nobiliar ales Cam în aceeași perioadă, comisia de codificare, care întocmia noul Cod, a conceput un fel de "congrese zemstvo pentru provinciile" nobilimii, dar nu a avut timp să întocmească prevederi cu privire la acestea Între timp, în cercurile guvernamentale circula deja un plan pentru stabilirea generală a nobilimii în guvernare, care avea ca scop eliminarea lipsei de administratori și judecători pregătiți Contele P I Shuvalov, mai bine decât mulți, era conștient de răul provocat de "conducătorii incapabili", în timp ce vorbea despre acești improvizatori oficiali care transformau afacerile în locurile guvernamentale de atunci Într-un amplu memoriu din despre conservarea poporului, el explică Senatului cum să se aranjeze "pregătirea

oamenilor pentru administrarea provinciilor, provinciilor și orașelor și prin aceasta pregătirea oamenilor pentru guvernarea principală" Administrația regională ar trebui să devină "o școală pentru tineri care practică jurisprudența rusă" Așadar, în instituțiile provinciale, este necesar să se aducă "junkeri" din nobilime, care, începând să studieze treburile din treptele cele mai de jos, să urce treptat, pe măsură ce reușesc, la rangurile de secretari, guvernatori, consilieri provinciali la guvernatorii înșiși și apoi la cele mai înalte niveluri ale guvernului central Planul lui Șuvalov pare să fie doar o elaborare a ideii lui Petru I, care a adus și junkeri din tufișul nobiliar la colegii pentru a se pregăti de afaceri și a prescris ca secretari să fie făcute numai din nobilime Era material administrativ gata făcut pe care îl avea la îndemână; dar nu s-a gândit să monopolizeze serviciul public pentru nobilime, dimpotrivă, a vrut să reînnoiască nobilimea însăși cu veterani ai oamenilor de rând Nobilimea lui Shuvalov a restaurat vechiul tip de guvernare birocratică de clasă din Moscova, a creat un focar inepuizabil de birocrație din partea nobilimii și a adăugat o nouă alimentare oficială a moșiei celei dintâi, pe uscat Rădăcinile acestui plan trebuie căutate nu în măsurile lui Petru I, ci în petiția nobilității, care a restabilit autocrația Annei, pentru a i se acorda înlocuirea celor mai înalte funcții ale administrației centrale și regionale În aceste măsuri, planuri și proiecte individuale asupra nobilimii, un mare fapt general, dezvoltat din toate frământările din acea epocă, căuta o formă juridică potrivită: acesta este începutul nobilimii Și acest fapt este unul dintre semnele unei întorsături brusce de la reforma lui Petru I după moartea sa: munca care vizează creșterea productivității muncii oamenilor prin intermediul culturii europene s-a transformat într-o exploatare fiscală sporită și înrobirea polițienească a poporului însuși Instrumentul acestei ture a fost moșia, pe care Petru a visat să o facă dirijorul culturii europene în societatea rusă Este greu de spus dacă oamenii din vremea elisabetană au simțit că nu se află pe calea indicată de reformator Dar contele elisabetan Kirill Razumovsky, fratele favoritului, un bărbat educat, ceva mai târziu, uneori, a exprimat acest sentiment În , când celebrul vârtej ecleziastic Platon, propovăduind în Catedrala Petru și Pavel în prezența împărătesei și a curții, o predică despre victoria din Chesme, a coborât teatral de pe amvon și, lovind cu toiagul său mormântul lui Petru cel Mare, l-a îndemnat să se ridice și să se uite la invenția lui bună, pe flotă, Razumovsky, printre încântarea generală, șopti cu bunăvoință celor din jur: de ce îl cheamă? Dacă se trezește, o vom obține cu toții S-a întâmplat că Elisabeta, care declara atât de des legămintele sacre ale tatălui ei, a pregătit împrejurările care au contribuit la faptul că în moșie, care fusese până acum instrumentul obișnuit de guvernare în conducerea societății, sa născut o dorință să conducă societatea însăși prin guvernare IMPĂRATEASA ELIZABETH Împărăteasa Elisabeta a domnit douăzeci de ani, de la noiembrie până la decembrie Domnia ei nu a fost fără glorie, nici măcar fără folos Tinerețea ei nu a fost instructivă Prințesa nu putea suporta reguli stricte sau amintiri plăcute din a doua familie fără adăpost a lui Petru, unde primele cuvinte pe care un copil a învățat să le pronunțe au fost mătușă, mamă, soldat, iar mama s-a grăbit să-și căsătorească fiicele cât mai curând posibil, pentru ca în cazul morţii tatălui lor să nu aibă în ei rivali în succesiune la tron Crescând, Elizabeth părea o domnișoară care a fost crescută în camera unei fete Toată viața ei nu a vrut să știe când să se ridice, să se îmbrace, să ia cina, să se culce Nuntile servitorilor i-au oferit o

mare distracție: ea însăși a făcut curățenie pe mireasă până la coroană și apoi a admirat din spatele ușii cum se distrau nuntașii În adresa ei, fie era prea simplă și afectuoasă, apoi s-a rătăcit din pricina fleacuri și a certat pe oricine întâlnea, un lacheu sau un curtean, cu cuvintele cele mai nefericite, iar doamnele de serviciu au primit și mai dureros Elisabeta a căzut între două curente culturale opuse, a fost crescută printre noile tendințe și tradiții europene ale antichității interne pioase Ambele influențe și-au lăsat amprenta asupra ei și a știut să combine conceptele și gusturile ambelor: de la vecernie mergea la bal, iar de la bal ținea până la utrenie, cinstea cu evlavie sanctuarele și riturile bisericii rusești, a scris descrieri ale banchetelor de la curtea Versailles de la Paris și festivaluri, a iubit spectacolele franceze până la o pasiune și a cunoscut toate secretele gastronomice ale bucătăriei rusești până la o subtilitate Fiica ascultătoare a mărturisitorului său, pr Dubyansky și elevă a maestrului francez de dans Rambour, ea a respectat cu strictețe posturile la curtea ei, astfel încât cancelarul gastronomic A P Bestuzhev-Ryumin, numai cu permisiunea Patriarhului Constantinopolului, a avut voie să nu mănânce ciuperci, iar în întregul imperiu nimeni mai bun decât împărăteasa nu putea interpreta menuetul și dansul rusesc Starea religioasă era încălzită în ea de un sentiment estetic Mireasă a tot felul de pretendenți din lume, de la regele francez până la propriul nepot, sub împărăteasa Anna, salvată de Biron din mănăstire și mahalaua ducală Saxa-Coburg Meiningen, și-a dăruit inima corului de curte din Cernigov Cazacii și palatul s-au transformat într-o casă muzicală: au scris atât cântăreții mici ruși, cât și cântăreții italieni și, pentru a nu încălca integritatea impresiei artistice, amândoi au cântat împreună atât masă, cât și operă Dualitatea influențelor educaționale explică contradicțiile plăcute sau neașteptate din caracterul și stilul de viață al Elisabetei Vioaie și veselă, dar ținându-și ochii pe ea însăși, în același timp mare și zvelt, cu un chip frumos rotund și mereu înflorit, îi plăcea să impresioneze și, știind că i se potrivește mai ales costumul de bărbat, a înființat mascarade fără măști la curte, unde bărbații trebuiau să sosească îmbrăcați în haine de femeie, în fuste întinse, iar doamnele în haine bărbătești Cea mai legitimă dintre toți succesorii și urmașii lui Petru I, dar ridicată la tron de către baionetele gărzilor rebele, ea a moștenit energia marelui ei tată, a construit palate în douăzeci și patru de ore și a parcurs drumul de atunci de la Moscova la Sankt Petersburg în două zile, plătind în mod regulat pentru fiecare cal condus Pașnică și lipsită de griji, a fost nevoită să lupte aproape jumătate din domnie, l-a învins pe primul strateg al vremii, Frederic cel Mare, a luat Berlinul, a așezat abisul soldaților pe câmpurile Zorndorf și Kunersdorf; dar de la domnia prințesei Sofia, viața în Rus' nu a fost niciodată atât de ușoară și nici o singură domnie înainte de nu a lăsat o amintire atât de plăcută Cu două mari războaie de coaliție care au epuizat Europa de Vest, se părea că Elisabeta, cu armata ei de de oameni, ar putea deveni arbitrul destinelor europene; harta Europei îi stătea la dispoziția ei, dar se uita la ea atât de rar, încât pentru tot restul vieții era sigură de posibilitatea de a călători în Anglia pe uscat; și a fondat și prima universitate adevărată din Rusia - Moscova Leneșă și capricioasă, înspăimântată de orice gând serios, detestată de orice ocupație de afaceri, Elisabeta nu a putut intra în relațiile internaționale complexe ale Europei de atunci și să înțeleagă complexitățile diplomatice ale cancelarului ei Bestuzhev-Ryumin Dar în camerele ei interioare, ea și-a creat un mediu politic special de

agățați și povestitori, bârfe, în frunte cu un cabinet intim de solidaritate, unde prim-ministru a fost Mavra Yegorovna Shuvalova, soția inventatorului și proiectorului cunoscut de noi, iar membrii erau Anna Karlovna Vorontsova, născută Skavronskaya, o rudă a împărătesei, și unii tocmai Elizaveta Ivanovna, care era numită ministrul de externe "Toate cazurile au fost înaintate împărătesei prin intermediul ei", notează un contemporan Subiectele acestui studiu au fost poveștile, bârfele, șmecheria, tot felul de șmecherii și persecuția curtenilor unii împotriva altora, ceea ce i-a făcut Elisabetei o mare plăcere Acestea erau "sferele" ale vremii; de aici s-au auzit trepte importante și locuri de pâine; aici s-au făcut afaceri majore ale guvernului Aceste studii de cabinet alternau cu festivități Încă din tinerețe, Elisabeta a fost visătoare și, pe când era încă Mare Ducesă, odată în uitare fermecată, a semnat o hârtie de afaceri în loc de numele ei cu cuvintele Flacăra de Foc După ce a urcat pe tron, a vrut să-și împlinească visele de fetiță în realitate magică; spectacole, excursii de plăcere, terenuri, baluri, mascarade întinse într-un șir nesfârșit, izbind cu strălucire uluitoare și lux până la greață Uneori, întreaga curte se transforma într-un foaier de teatru: zi de zi se vorbea doar despre comedia franceză, despre opera comică italiană și proprietarul ei Locatelli, despre intermezza etc Dar camerele de zi, unde locuitorii palatului părăseau sălile luxuriante, au fost loviți de strâmtorare, condiții de mizerie, dezlănțuire: ușile nu s-au închis, ferestrele au suflat; apa curgea peste scânduri, camerele erau extrem de umede; Marea Ducesă Ekaterina avea crăpături uriașe în dormitorul ei în cuptor; lângă acest dormitor, servitori s-au înghesuit într-o cameră mică; mobilierul era atât de slab încât oglinzile, paturile, mesele și scaunele erau transportate după cum era nevoie din palat în palat, chiar din Sankt Petersburg până la Moscova, sparte, bătute și așezate sub această formă în locuri temporare Elisabeta a trăit și a domnit într-o sărăcie de aur; a lăsat în urmă și în garderoba ei de rochii, două cufere cu ciorapi de mătase, o grămadă de facturi neplătite și uriașul Palat de iarnă neterminat, care absorbise deja peste milioane de ruble din banii noștri din până în Cu puțin timp înainte de moartea ei, își dorea foarte mult să locuiască în acest palat; dar în zadar a încercat în zadar ca constructorul Rastrelli să se grăbească să-și termine măcar propriile camere de zi Magazinele franceze de mercerie refuzau uneori să elibereze pe credit bunuri noi la palat Cu toate acestea, în ea, nu ca în predecesorul ei din Curland, undeva adânc sub o crustă groasă de prejudecăți, obiceiuri proaste și gusturi stricate, încă mai trăia un om care uneori scăpa, apoi într-un jurământ înainte de a prelua tronul nimeni nu ar fi vrut să fie executat prin moarte și în îndeplinirea acestui decret de jurământ din mai , care a desființat efectiv pedeapsa cu moartea în Rusia, apoi în refuzul de a aproba partea feroce penală a Codului, întocmită în Comisia din și deja aprobată de Senatul, cu tipuri rafinate de pedeapsa cu moartea, apoi în prevenirea cererilor obscene ale Sinodului despre necesitatea abandonării acestei împărătese de jurământ, apoi, în cele din urmă, în capacitatea de a plânge dintr-o decizie nedreaptă, smulsă de intrigile lui acelaşi Sinod Elisabeta a fost o doamnă rusă inteligentă și bună, dar dezordonată și capricioasă a secolului al XVIII-lea, care, după obiceiul rusesc, a fost certată de mulți în timpul vieții și, după obiceiul rusesc, toată lumea a jelit după moartea ei Imparatul Petru III Doar un chip nu a jelit-o, pentru că nu era rusoaică și nu știa să plângă: acesta este moștenitorul tronului desemnat de ea - cel mai neplăcut dintre toate neplăcutele pe care împărăteasa Elisabeta le-a

lăsat în urmă Acest moștenitor, fiul surorii mai mari a Elisabetei, care a murit la scurt timp după nașterea sa, Ducele de Holstein, este cunoscut în istoria noastră sub numele de Petru al III-lea Printr-un joc ciudat de întâmplare, în persoana acestui prinț, a avut loc o reconciliere în viața de apoi între cei mai mari rivali de la începutul secolului al XVIII-lea Petru al III-lea era fiul fiicei lui Petru I și nepotul surorii lui Carol al XII-lea Drept urmare, proprietarul micului ducat de Holstein era în serios pericol de a deveni moștenitorul a două mari tronuri, suedez și rus La început a fost pregătit pentru primul și obligat să învețe catehismul luteran, gramatica suedeză și latină Dar Elisabeta, urcând pe tronul Rusiei și dorind să-l asigure dincolo de linia tatălui ei, l-a trimis pe maiorul Korf în misiune să-și ia cu orice preț nepotul din Kiel și să-l predea la Petersburg Aici Ducele de Holstein, Karl-Peter-Ulrich, a fost transformat în Marele Duce Petru Fedorovich și obligat să studieze limba rusă și catehismul ortodox Dar natura nu i-a fost la fel de favorabilă ca soarta: probabil moștenitor a două tronuri străine și mari, după abilitățile sale, nu era potrivit pentru propriul său tron mic S-a născut și a crescut un copil fragil, slab dotat cu abilități Ceea ce natura nefavorabilă nu a bănuit să refuze, absurdul pedagogi holstein a reușit să-i ia de la el Devenit devreme orfan, Peter in Holstein a primit o educație fără valoare sub îndrumarea unui curtean ignorant care l-a tratat nepoliticos, l-a supus la pedepse umilitoare și vătămătoare, chiar biciuind prințul Umilit și stânjenit în toate, a căpătat gusturi și obiceiuri proaste, a devenit iritabil, absurd, încăpățânat și fals, a căpătat o tendință tristă de a minți, crezând în propriile fantezii cu un entuziasm ingenu, iar în Rusia a învățat și să se îmbete În Holstein, a fost învățat atât de rău, încât a venit în Rusia ca un tânăr ignorant de ani și chiar a lovit-o pe împărăteasa Elisabeta cu ignoranța sa Schimbarea rapidă a circumstanțelor și a programelor educaționale i-au încurcat complet capul deja fragil Forțat să studieze asta și asta fără legătură și ordine, Peter a ajuns să nu învețe nimic, iar diferența dintre situația Holstein și cea rusă, nesimțirea impresiilor din Kiel și Petersburg l-a înțărcat complet de la înțelegerea împrejurimilor Dezvoltarea sa s-a oprit înainte de a crește; în anii curajului, a rămas la fel ca în copilărie, a crescut fără să se maturizeze Felul lui de a gândi și de a acționa dădea impresia a ceva surprinzător de prost conceput și neterminat Privea lucrurile serioase cu o privire copilărească și trata angajamentele copiilor cu seriozitatea unui soț matur Era ca un copil care se imagina a fi adult; de fapt, a fost un adult care a rămas pentru totdeauna copil Deja căsătorit în Rusia, nu s-a putut despărți de păpușile sale preferate, în spatele cărora era adesea prins de vizitatorii curții Vecin al Prusiei prin proprietate ereditară, îi plăcea gloria militară și geniul strategic al lui Frederic al II-lea Dar de vreme ce în mintea lui în miniatură orice ideal măreț se putea încadra numai făcându-i frânturi de jucărie, această pasiune militantă l-a condus pe Peter doar la o parodie amuzantă a eroului prusac, la un simplu joc de soldați Nu știa și nu voia să cunoască armata rusă și, din moment ce soldații adevărați, în viață, erau prea mari pentru el, a ordonat să-i facă soldați de ceară, plumb și lemn și i-a așezat în biroul său pe mese cu astfel de dispozitive că dacă trageți șireturile întinse peste mese, atunci se auzeau sunete care lui Peter i se păreau ca un foc rapid de pușcă Uneori, într-o zi de slujbă, își strângea gospodăria, îmbrăca o uniformă elegantă de general și făcea o trecere în revistă a trupelor sale de jucărie, trăgând șireturile și ascultând cu plăcere sunetele bătăliei Odată, Catherine, care a intrat în soțul

ei, a rămas uimită de priveliștea care i s-a prezentat Un șobolan mare atârna de o frânghie întinsă din tavan Întrebat de Catherine ce înseamnă asta, Peter a spus că șobolanul a comis o infracțiune, cea mai aspru pedepsită conform legilor militare: s-a urcat pe o fortăreață de carton care stătea pe masă și a mâncat doi paznici din amidon Infractorul a fost prins, dus la Curtea Marțială și condamnat la moarte prin spânzurare Elizabeth a disperat de natura și comportamentul nepotului ei și nu a putut petrece un sfert de oră cu el fără durere, furie și chiar dezgust În camera ei, când s-a vorbit despre el, împărăteasa a izbucnit în plâns și s-a plâns că Dumnezeu i-a dat un astfel de moștenitor Din limbajul ei devotat, s-au rupt recenzii complet neplăcute despre el: "nepot blestemat", "nepotul meu este un ciudat, diavolul să-l ia!" Asta spune Catherine în notele ei Potrivit acesteia, la tribunal s-a considerat probabil ca Elisabeta la sfârșitul vieții ar fi fost de acord dacă i s-ar fi oferit să-și trimită nepotul din Rusia, numindu-l ca moștenitor pe fiul său, Pavel, în vârstă de ani; dar favoriții ei, care s-au gândit la un asemenea pas, n-au îndrăznit să-l facă și, răsturnându-se ca un curtean, au început să-și aducă favoare viitorului împărat Neconștient de nenorocirea trecută, admonestat de recenziile de rău augur ale mătușii sale, acest bărbat pe dinafară, ale cărui concepte despre bine și rău erau confundate, a urcat pe tronul Rusiei Și aici a păstrat toată îngustimea și meschinăria gândurilor și intereselor în care a fost crescut și crescut Mintea lui, îngustă ca Holstein, nu se putea extinde în niciun fel la măsura geografică a imperiului fără margini pe care l-a moștenit accidental Dimpotrivă, pe tronul Rusiei, Petru a devenit chiar mai holsteiner decât era acasă Calitatea pe care natura, însemnă pentru el, l-a înzestrat cu o generozitate nemiloasă, vorbea cu o forță deosebită în el: era lașitate, combinată cu nepăsare frivolă Îi era frică de tot în Rusia, o numea o țară blestemată și el însuși și-a exprimat convingerea că va trebui cu siguranță să piară în ea, dar nu a încercat deloc să se obișnuiască și să se apropie de ea, nu a recunoscut orice în ea și a ocolit totul; ea l-a speriat așa cum se sperie copiii când sunt lăsați singuri într-o cameră goală Călăuzit de propriile gusturi și temeri, s-a înconjurat de o societate care nu se vedea nici sub Petru I, atât de ilizibilă din acest punct de vedere, și-a creat propria mică lume în care a încercat să se ascundă de Rusia, ceea ce era groaznic pentru el A înființat o gardă specială Holstein din orice turmă internațională, dar nu din supușii săi ruși: erau în mare parte sergenți și caporali ai armatei prusace, "un bastard", în cuvintele prințesei Dashkova, "constă din fiii cizmarilor germani " Considerând că armata lui Frederic al II-lea este un model pentru el însuși, Petru a încercat să învețe manierele și obiceiurile unui soldat prusac, a început să fumeze o cantitate exorbitantă de tutun și să bea o mulțime insuportabilă de sticle de bere, crezând că fără aceasta ar fi fost imposibil să devii un "adevărat ofițer curajos" După ce s-a urcat pe tron, Petru a trăit rar până seara treaz și, de obicei, s-a așezat la masă bătut În fiecare zi erau sărbători în această societate Holstein, la care se alăturau din când în când cometele rătăcitoare - cântărețe și actrițe în vizită În această companie, împăratul, potrivit lui Bolotov, care îl văzuse îndeaproape, obișnuia să spună "atâte prostii și atâtea neconcordanțe" încât inima supușilor săi loiali sângera de rușine în fața miniștrilor de externe: fie ar începe brusc să se dezvolte planuri de reformă imposibile, sau cu entuziasm epic ar începe să vorbească despre campania sa victorioasă fără precedent împotriva taberei de țigani de lângă Kiel, apoi va scoate pur și simplu un secret

diplomatic important Din nefericire, împăratul s-a simțit atras de cântat la vioară, considerându-se destul de serios un virtuoz și s-a suspectat de un mare talent comic, pentru că a făcut destul de abil diferite grimase amuzante, a imitat preoții din biserică și a înlocuit în mod deliberat vechiul arc rusesc la curte cu un ghemuit francez, pentru ca apoi să-ți imaginezi reverențele incomode ale doamnelor în vârstă de la curte O doamnă deșteaptă, pe care o amuza cu grimasele sale, a spus despre el că nu se aseamănă cu totul cu suveranul În timpul domniei sale, au fost emise mai multe decrete importante și practice, cum ar fi, de exemplu, decrete privind desființarea Cancelariei Secrete, pentru a permite schismaticilor care fugiseră în străinătate să se întoarcă în Rusia cu interdicția de a-i persecuta pentru o scindare Aceste decrete s-au inspirat nu din principiile abstracte ale toleranței religioase sau ale protecției individului împotriva denunțurilor, ci din calculele practice ale unor apropiați lui Petru - Vorontșov, Shuvalov și alții, care, salvându-și poziția, doreau să întărească popularitatea al împăratului prin favoruri regale Din aceleași considerente a venit și decretul privind libertatea nobilimii Dar lui Peter însuși puțin îi păsa de poziția sa și în curând a reușit să trezească un murmur unanim în societate prin modul său de acțiune Parcă ar fi încercat în mod deliberat să înarmeze toate clasele împotriva lui și, mai ales, a clerului Nu l-a ascuns, dimpotrivă, și-a etalat cu fervoare disprețul față de riturile bisericești ortodoxe, a tachinat public sentimentul religios rusesc, în biserica de la curte în timpul slujbelor divine primea ambasadori, umblând înainte și înapoi, parcă în birou, vorbind zgomotos, scoţând limba duhovnicilor, odată în ziua Treimii, când toţi îngenuncheau, râzând zgomotos, a părăsit biserica Arhiepiscopul Dimitri Sechenov de Novgorod, care a fost primul prezent la Sinod, a primit ordin să "curățească bisericile rusești", adică să lase în ele doar icoanele Mântuitorului și ale Maicii Domnului și să scoată restul, rusești preoti sa-si rade barba si sa se imbrace ca pastori luterani Executarea acestor ordine a fost amânată, dar clerul și societatea au fost alarmate: Luthorii înaintează! Clerul negru a fost mai ales enervat de secularizarea imobilelor bisericești întreprinsă de Petru al III-lea Colegiul de Economie care i-a condus, anterior subordonat Sinodului, era acum pus în dependență directă de Senat și s-a ordonat să se dea țăranilor toate pământurile bisericești și cu cele pe care le-au arat pentru mănăstiri și episcopi și să se atribuie de la veniturile încasate din moșiile bisericești la întreținerea instituțiilor bisericești au limitat salariile Petru nu a avut timp să ducă la îndeplinire această măsură; dar impresia s-a făcut Mult mai periculoasă era iritația paznicilor, acea parte gâdilată și încrezătoare în sine a societății ruse Încă de la urcarea la tron, Petru a încercat în toate modurile posibile să-și facă reclamă închinarea nemărginită a lui Frederic al II-lea A sărutat cu evlavie bustul regelui în fața tuturor, în timpul unei cine ceremoniale în palat în fața tuturor, a îngenuncheat în fața portretului său Imediat după urcarea sa pe tron, a îmbrăcat o uniformă prusac și a purtat adesea un ordin prusac În garda rusă a fost introdusă și o uniformă prusac pestriță și antică, înlocuind vechiul caftan spațios, verde închis, dat de Petru I Considerându-se un ucenic militar al lui Frederic, Petru al III-lea a încercat să introducă cea mai strictă disciplină în rusul ușor disolut trupe Au fost exerciții în fiecare zi Nici gradul, nici vârsta nu sunt scutite de marș Demnitarii, care nu mai văzuseră de mult terenul de paradă și, în plus, reușiseră să se aprovizioneze cu gută, au fost nevoiți să se supună exercițiului de

balet militar al ofițerilor prusaci și să facă toate articolele militare La exercițiu trebuia să se prezinte feldmareșalul, fost procuror general al Senatului, bătrânul prinț Nikita Trubetskoy, în gradul său de locotenent colonel de gardă, și să mărșăluiască împreună cu soldații Contemporanii nu puteau fi surprinși cum s-au schimbat vremurile, cum, după spusele lui Bolotov, acum cei bolnavi și nu bolnavi și bătrânii sunt cei mai ridicati picioarele și, alături de tineri, mărșăluiesc și călcă în picioare și frământă pământul la fel precum și soldații Ceea ce a fost cel mai ofensator dintre toate - Peter a dat preferință gărzii Holstein în orice față de cea rusă, numindu-i pe aceștia din urmă ieniceri Și în politica externă a Rusiei, trimisul prusac era responsabil, responsabil de tot la curtea lui Petru Ziarist prusac înainte de aderarea sa, care i-a trimis informații despre armata rusă lui Frederic al II-lea în timpul Războiului de Șapte Ani, Petru de pe tronul Rusiei a devenit un ministru prusac loial Înaintea sentimentului indignat de demnitate națională ofensată, a apărut din nou spectrul urat al celei de-a doua Bironovshchina, iar acest sentiment a fost alimentat de teama că garda rusă va fi împrăștiată printre regimentele armatei, pe care Biron o amenințase deja În plus, întreaga societate a simțit în acțiunile guvernului instabilitate și capriciu, lipsa unității de gândire și a unei direcții definite Era evident pentru toată lumea că mecanismul guvernamental era în dezordine Toate acestea au provocat un murmur prietenesc, care a coborât din sferele superioare și a devenit popular Limbi s-au slăbit, de parcă n-ar fi simțit frica polițistului; pe străzi și-au exprimat deschis și tare nemulțumirea, fără nicio teamă să-l vină pe suveran Murmurul s-a dezvoltat imperceptibil într-o conspirație militară, iar conspirația a dus la o nouă lovitură de stat Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul REVOLUȚIA IUNIE Persoana în numele căreia s-a întreprins mișcarea a fost împărăteasa, care a reușit să câștige o mare popularitate, mai ales în regimentele de gardă Împăratul a trăit rău cu soția sa, a amenințat că va divorța de ea și chiar o va întemnița într-o mănăstire și i-a pus în locul ei o persoană apropiată lui, nepoata cancelarului conte Vorontsov Catherine s-a ținut la distanță multă vreme, îndurându-și cu răbdare poziția și neintratând în relații directe cu cei nemulțumiți Dar Peter însuși a chemat-o la acțiune Pentru a umple paharul durerii rusești și a aduce murmurul națiunii la o explozie deschisă, împăratul a făcut pace (aprilie) cu același Friedrich, care, sub Elisabeta, a fost împins la disperare de victoriile rusești Acum Petru a renunțat nu numai la cuceririle, chiar și la cele pe care Frederic însuși le-a acordat, din Prusia de Est, nu numai că a făcut pace cu el, dar și-a atașat trupele prusacilor pentru a acționa împotriva austriecilor, aliații ruși recenti Rușii au scrâșnit din dinți de enervare, notează Bolotov La o cină ceremonială din iunie, cu ocazia confirmării acestui tratat de pace, împăratul a proclamat un toast pentru familia imperială Ekaterina și-a băut paharul în timp ce stătea Întrebată de Petru de ce nu s-a ridicat, ea a răspuns că nu consideră că este necesar, întrucât familia imperială este formată în întregime din împărat, din ea însăși și fiul lor, moștenitorul tronului - Și unchii mei, prinții Holstein? - a obiectat Peter și a ordonat adjutantului general Gudovici, care stătea în spatele scaunului său, să se apropie de Catherine și să-i spună o înjurătură Dar, temându-se că Gudovici nu va înmuia acest cuvânt nepoliticos în timpul transmisiei, Piotr însuși l-a strigat peste masă cu voce tare Împărăteasa a plâns În aceeași seară i s-a ordonat arestarea ei, lucru care însă nu a fost

efectuat la cererea unuia dintre unchii lui Petru, vinovații fără să vrea ai acestei scene Din acel moment, Catherine a început să asculte cu mai multă atenție propunerile prietenilor ei, care i-au fost făcute, începând cu chiar moartea Elisabetei Întreprinderea a fost simpatizată de multe persoane din înalta societate din Petersburg, în cea mai mare parte ofensată personal de Petru Așa a fost contele Nikita Panin, un diplomat elisabetan și tutore al Marelui Duce, moștenitorul Paul; așa a fost doamna în vârstă de ani Prințesa Dashkova, sora favoritei, care prin soțul ei avea legături grozave în gardă Arhiepiscopul de Novgorod, Dimitri Sechenov, a simpatizat și el cu cauza și, din cauza rangului său, desigur, nu a putut participa direct la conspirație Dar, mai ales, liniștitul Micul hatman rus și președintele Academiei de Științe, contele Kirill Razumovsky, un om bogat, extrem de iubit pentru generozitatea sa în regimentul său de gardieni Izmailovsky, a ajutat cauza cel mai mult Adevărații oameni de afaceri ai întreprinderii au fost tinerii ofițeri de gardă, preobrajenienii Passek și Bredikhin, Lasunsky Izmailoviți și frații Roslavlev, paznicii cai din Khitrovo și subofițerul Potemkin Centrul în jurul căruia s-au unit acești ofițeri a fost un întreg cuib de frați Orlov, dintre care doi s-au remarcat mai ales, Grigori și Alexei: bărbați voinici, înalți și frumoși, vântosi și disperat de îndrăzneți, maeștri în aranjarea băuturilor și a pumnilor la marginea St Petersburg, până la moarte, ei erau cunoscuți în toate regimentele ca idoli ai tineretului de gardă de atunci Cel mai mare dintre ei, Grigore, ofițer de artilerie, intrase de mult în contact cu împărăteasa, care se ascundea cu pricepere Conspiratorii erau împărțiți în patru secțiuni, conduse de lideri speciali care se adunau la întâlniri Cu toate acestea, nu a existat un ritual conspirativ obișnuit: fără întâlniri adecvate, fără metode calculate de propagandă; nu există un plan de acțiune vizibil și detaliat Da, nu era nevoie de asta: gărzile fuseseră de multă vreme atât de educate de o serie de lovituri de palat încât nu aveau nevoie de o pregătire specială pentru o astfel de întreprindere, dacă ar exista o persoană populară în numele căreia a fost întotdeauna posibil să crească regimente În ajunul loviturii de stat, Catherine a numărat până la de ofițeri și până la mii de soldați de gardă de partea ei Lovitura de stat nu a fost întâmplătoare: toată lumea o aștepta Cu doar o săptămână înainte, în mijlocul tulburărilor din ce în ce mai mari, mulțimi de oameni, în special paznici, s-au plimbat pe străzile capitalei și aproape în realitate l-au "blestemat" pe suveran Observatori impresionanți au numărat orele în așteptarea exploziei Bineînțeles, denunțurile s-au îndreptat către Petru, iar el, vesel și nepăsător, neînțelegând gravitatea situației, nu a băgat în seamă nimic și a continuat să se învârtească în Oranienbaum, fără să-și ia nicio precauție, chiar și el însuși, ca un conspirator activ împotriva el însuși, a avântat focul mocnit După ce a încheiat un război inutil pentru Rusia, Peter a început un altul, și mai puțin util, rupând cu Danemarca pentru a-i returna Schleswig-ul, luat din Holstein, de ea Mutând militant forțele Imperiului Rus în Mica Danemarca pentru a restabili integritatea Holsteinului său natal, Peter a susținut în același timp libertatea de conștiință în Rusia Pe iunie, Sinodul a primit un decret care prescrie egalitatea confesiunilor creștine, neobligația de a post, necondamnarea păcatelor împotriva poruncii a șaptea, "căci nici Hristos n-a osândit", alegerea tuturor țăranilor mănăstirii la trezorerie; în concluzie, decretul cerea de la Sinod executarea incontestabilă a tuturor măsurilor împăratului Ordinele extravagante ale lui Peter au determinat să creadă cele mai incredibile zvonuri Așadar, ei au spus că vrea să

divorțeze de toate doamnele curții de soții lor și să se căsătorească cu alții aleși de el și, de exemplu, să divorțeze de propria sa soție și să se căsătorească cu Elizaveta Vorontsova, ceea ce, totuși, s-ar putea întâmpla Devine clar acordul general tacit de a scăpa cu orice preț de un astfel de autocrat Ei au așteptat doar o ocazie favorabilă, iar Petru însuși a pregătit-o cu războiul său danez Gărzile așteptau cu tristețe ordinul de a pleca într-o campanie în străinătate, iar Panin a considerat sosirea suveranului la Sankt Petersburg pentru a-l trimite pe Panin un moment oportun pentru o lovitură de stat Dar explozia a fost accelerată de o împrejurare întâmplătoare Un caporal alarmat al lui Preobrazhensky a dat peste Passek, întrebând dacă împăratul va fi răsturnat în curând și cu vestea că împărăteasa a murit; anxietatea soldaților era cauzată de zvonurile că conspiratorii înșiși răspândeau despre Catherine Passek l-a trimis pe soldat afară, asigurându-l că nu s-a întâmplat așa ceva și s-a repezit la un alt ofițer care nu aparținea conspirației și i-a spus același lucru, adăugând că deja fusese la Passek Acest ofițer a raportat superiorilor săi ceea ce a auzit, iar la iunie Passek a fost arestat Arestarea lui i-a ridicat pe toți conspiratorii, care se temeau că persoana arestată nu-i poate trăda sub tortură Noaptea, s-a decis trimiterea lui Alexei Orlov pentru Ecaterina, care locuia la Peterhof în așteptarea zilei onomastice a împăratului (iunie) În dimineața zilei de iunie, A Orlov a dat fuga în dormitorul Ekaterinei și a spus că Passek a fost arestat Cumva îmbrăcată, împărăteasa s-a urcat în trăsura lui Orlov, care încăpea pe capre, cu domnișoara de onoare, și a fost adusă direct la regimentul Izmailovsky Soldații cu pregătire lungă au fugit în piață la tobe și au jurat imediat credință, sărutând mâinile, picioarele și rochia împărătesei A apărut însuși colonelul contele K Razumovsky Apoi, precedați de preotul depunând jurământul, cu crucea în mână, s-au mutat la regimentul Semionovski, unde s-a repetat același lucru În fruntea ambelor regimente, însoțită de o mulțime de oameni, Ecaterina a mers la Catedrala din Kazan, unde a fost proclamată împărăteasă autocrată la o slujbă de rugăciune De aici, ea a mers la Palatul de iarnă nou construit și a găsit Senatul și Sinodul deja adunate acolo, care i s-au alăturat fără îndoială și i-au jurat credință Mișcării i s-au alăturat gărzile de cai și Preobrajenski cu câteva unități de armată, iar în număr de peste mii au înconjurat palatul, primind-o cu entuziasm pe Catherine, care ocoli regimentele; mulţimile de oameni au răsunat trupele Fără obiecții și ezitare, atât oficialii, cât și oamenii de rând și-au jurat credință, toți cei care au intrat în palat, care era atunci deschis tuturor Totul a fost făcut cumva de la sine, de parcă o mână invizibilă ar fi ajustat totul dinainte, a fost de acord cu toată lumea și a anunțat la timp Însăși Catherine, văzând cât de cordial o salută toată lumea, a prins-o de mână, a explicat această unanimitate prin caracterul popular al mișcării: toată lumea a luat parte voluntar la ea, s-a simțit a fi figuri independente în ea, și nu marionete de poliție sau spectatori curioși Între timp, s-a întocmit în grabă și s-a împărțit poporului un scurt manifest, care anunța că împărăteasa, prin dorința clară și neprefăcută a tuturor supușilor ei credincioși, s-a urcat pe tron, apărând Biserica Ortodoxă Rusă, Rusă glorie victorioasă și ordine interioare, complet răsturnate În seara zilei de iunie, Ecaterina, în fruntea mai multor regimente, călare, în uniforma de gardă a vechii tăieturi Petrine și într-o pălărie împodobită cu o creangă de stejar verde, cu părul lung desfăcut, alături de prințesa Dașkova, tot călare și în uniformă de gardian, s-a mutat la Peterhof, unde în ziua aceea împăratul urma să sosească de la Oranienbaum cu

alaiul său pentru a lua masa la Monplaisir, pavilionul Peterhof, unde a fost plasată Ecaterina Cu o mare societate de curte, Peter a mers cu mașina până la Monplaisir - s-a dovedit a fi gol Au jefuit toată grădina - ea nu este nicăieri! Au aflat că împărăteasa plecase în secret la Sankt Petersburg dis-de-dimineață Toată lumea era nedumerită Trei demnitari, inclusiv cancelarul Vorontsov, ghicind care era problema, s-au oferit voluntar să meargă la Petersburg pentru a afla ce se întâmplă acolo și pentru a o liniști pe împărăteasa Catherine a asigurat public după aceea că li s-a ordonat chiar să o omoare dacă era necesar Cercetașii, ajungând la Petersburg, i-au jurat credință împărătesei și nu s-au mai întors După ce au primit câteva știri de la Petersburg, în Peterhof au început să trimită adjutanți și husari de-a lungul tuturor drumurilor către capitală, să scrie ordine, să dea sfaturi despre ce să facă S-a decis capturarea Kronstadt-ului pentru a acționa de acolo asupra capitalei, folosind forțele navale Dar când împăratul cu alaiul s-a apropiat de cetate, de acolo s-a anunțat că vor trage în el dacă nu pleacă Petru nu a avut curajul să, la sfatul lui Munnich, să sară pe mal sau să navigheze spre Revel, iar de acolo în Pomerania și să devină șeful armatei ruse care se afla în străinătate Peter s-a înghesuit chiar în fundul galerei și, printre suspinele doamnelor de la curte care însoțeau expediția, sa întors la Oranienbaum O încercare de a intra în negocieri cu împărăteasa a eșuat; propunerea de a împăca și împărți puterea a rămas fără răspuns Apoi Petru a fost nevoit să copieze și să semneze cu propria sa mână actul de abdicare presupusă "spontană" a jurământului trimis lui de Catherine Când Catherine cu regimentele ei au ocupat Peterhof în dimineața zilei de iunie, iar Peter și-a permis să fie dus acolo de la Oranienbaum, a fost cu greu protejat de soldații iritați În Palatul Peterhof, din cauza unor șocuri insuportabile, a leșinat După ceva vreme, când a venit Panin, Piotr s-a repezit la el, i-a prins mâinile, cerându-i mijlocirea, ca să-i fie îngăduit să-i păstreze patru lucruri deosebit de dragi: o vioară, un câine iubit, un chef negru și Elizaveta Vorontsova I s-a permis să păstreze primele trei lucruri, iar al patrulea a fost trimis la Moscova și căsătorit cu Polyansky Oaspete accidental al tronului Rusiei, a fulgerat ca o stea căzătoare pe cerul politic rusesc, lăsând pe toți să se întrebe de ce a apărut pe el Fostul împărat a fost mutat la Ropsha, o moșie de țară dată lui de împărăteasa Elisabeta, iar a doua zi Ecaterina a intrat solemn în Petersburg Așa s-a încheiat această revoluție, cea mai veselă și delicată dintre toate cunoscute nouă, care nu merită nici măcar o picătură de sânge, o adevărată revoluție a doamnelor Dar a costat mult vin: în ziua în care Catherine a intrat în capitală, iunie, toate localurile de băut au fost deschise trupelor; soldații și soldații încântați încântați târau și turnau în căzi, butoaie, în orice, vodcă, bere, miere, șampanie Trei ani mai târziu, Senatul încă mai proceda cu cazul Sfântului Înălțare, băuturi de struguri de către soldați și alte persoane Cazul din iunie, completând o serie de lovituri de palat în secolul al XVIII-lea, nu a fost ca ei în toate Și s-a realizat prin intermediul gărzii; dar a fost susținut de simpatia exprimată în mod deschis a populației metropolitane, care îi dădea o culoare populară Mai mult, avea un cu totul alt caracter politic În , și garda a stabilit sau a restabilit puterea supremă obișnuită într-una sau alta persoană, pe care conducătorii ei i-au prezentat-o drept moștenitorul legitim al acestei puteri În , ea a acționat ca o forță politică independentă, în plus, nu protectoare, ca înainte, ci revoluționară, răsturnând purtătorul legitim al puterii supreme, căruia i-a jurat de

curând credință Sentimentului național indignat i s-a amestecat în ea o conștiință mulțumită de sine pe care o creează și dă patriei propriul guvern, deși ilegal, dar care îi va înțelege și va respecta interesele mai bine decât pe cel legal Explicând entuziasmul gardienilor, care s-a manifestat în lovitură de stat, Catherine a scris curând că ultimul soldat din gardă s-a uitat la ea ca și cum ar fi opera propriilor mâini Și ca răspuns la această loialitate revoluționară a gardienilor ei, Catherine s-a grăbit să declare că uzurparea ar putea deveni o garanție de încredere a ordinii statului și bunăstării publice Când mișcarea stârnită de lovitura de stat s-a domolit la Sankt Petersburg, excesele de jubilare patriotică stradă au fost acoperite cu un act solemn care a explicat sensul evenimentelor care au avut loc A fost publicat cel de-al doilea manifest "detaliat" din iulie Aceasta este atât o justificare pentru capturare, cât și o mărturisire și o denunțare a conducătorului căzut și un întreg program politic Cu o sinceritate nemiloasă, sunt expuse faptele criminale sau rușinoase și intențiile rele ale fostului împărat, care, conform manifestului, ar fi trebuit să ducă la răzvrătire, regicid și moartea statului Văzând patria pierzând și ținând seama de " supusii loiali aleși trimiși de la popor", împărăteasa s-a dat fie ca jertfă pentru patria ei iubită, fie pentru a o elibera de pericole amenințătoare În persoana împăratului destituit, manifestul denunța și critica nu un accident nefericit, ci însăși structura statului rus Niciodată până acum guvernul rus de la înălțimea tronului nu a spus atât de sincer poporului său un adevăr atât de trist încât coroana clădirii statului în care locuiește, cu construcția sa fragilă, să amenințe mereu să distrugă clădirea în sine Pentru a preveni acest dezastru, împărăteasa "cel mai solemn" a promis cu cuvântul ei imperial să legitimeze astfel de instituții ale statului care "chiar și pentru posteritate" să protejeze integritatea imperiului și a puterii autocratice și să conducă slujitorii credincioși ai patriei" din deznădejde și insultă" Dar chiar și această revoluție, care s-a desfășurat atât de veselă și amiabilă, a avut propriul ei epilog trist și inutil În Ropsha, Petru a fost așezat într-o cameră, nu i-a fost interzis să iasă nu numai în grădină, ci și pe terasă Palatul era înconjurat de paznici Gardienii au tratat prizonierul nepoliticos; dar observatorul șef, Alexei Orlov, a fost amabil cu el, l-a ocupat, a jucat cărți cu el, i-a împrumutat bani Încă de la sosirea în Ropsha, Petra nu era bine În seara aceleiași zile de iulie, când a fost semnat manifestul, Ekaterina a primit un bilet de la A Orlov, scris cu o mână înspăimântată și cu greu treaz Un singur lucru putea fi înțeles: în ziua aceea, Petru s-a certat la masă cu unul dintre interlocutorii săi; Orlov și alții s-au grăbit să-i despartă, dar au făcut-o atât de stângaci, încât fragilul prizonier s-a dovedit a fi mort "Nu am avut timp să ne despărțim, dar el era deja plecat; Nu ne amintim ce am făcut" Catherine, potrivit ei, a fost mișcată, chiar uimită de această moarte Dar, a scris ea o lună mai târziu, "trebuie să mergem direct - suspiciunea nu trebuie să cadă asupra mea" În urma manifestului solemn din iulie, în biserici s-a citit un altul, din iulie, trist, care anunță moartea fostului împărat căzut în cea mai crudă colică și invită să se roage "fără rănire" pentru mântuirea sufletul defunctului A fost adus direct la Lavra lui Alexandru Nevski și acolo a fost înmormântat modest lângă fostul domnitor Anna Leopoldovna Întregul Senat i-a cerut lui Catherine să nu fie prezentă la înmormântare REVIZUIRE Citind manifestul din iulie, simțim că ne aflăm la un moment de cotitură important în viața rusă A promis ceva nou sau nereușit până acum, și anume o stare naturală Să ne uităm puțin înapoi pentru a vedea cât de

puțin a fost pregătită o astfel de stare, cum gândul la ea, fulgerând din când în când, a dispărut curând Până la sfârșitul secolului al XVI-lea am observat statul rus, care se sprijinea încă pe bazele ordinii patrimoniale, în care statul era considerat nu o uniune populară, ci proprietatea familiei a suveranului, subiectul nu cunoștea decât îndatoririle sale, neavând drepturi garantate de lege Se părea că Timpul Necazurilor trebuia să curețe starea de ultimele rămășițe ale acestui ordin, oamenii cu propriile forțe au ieșit din dezordine, au ales o nouă dinastie care nu a construit un stat, ca predecesorul său, și nu a putut consideră că este feuda lor; a arătat că a putut deveni un participant activ în structura statului, încetând să mai servească drept material de construcție simplu Într-adevăr, după Epoca Necazurilor, observăm două curente în viața de stat a Moscovei, dintre care unul și-a spălat un nou canal Zemstvo, deși celălalt a fost atras de malurile abandonate ale comandamentului Dar pe măsură ce s-a îndepărtat de izvorul său, noul pârâu s-a înclinat treptat spre cel vechi, iar până la sfârșitul secolului al XVII-lea contopit cu ea Odată cu noua dinastie au prins viață vechile concepte și obiceiuri patrimoniale Strămoșul noii dinastii în actele sale de guvernare a încercat să arate oamenilor că nu vede în el însuși alegerea poporului, ci nepotul țarului Fedor, iar în această relație el crede adevărata bază a puterii sale Inițiativa populară provocată de vremea necazurilor a fost însă consolidată în Zemsky Sobor; dar, în același timp, temelia sa naturală, autoguvernarea zemstvo locală, se prăbuși, iar zemstvo soborul în sine nu s-a format într-o instituție permanentă solidă, și-a pierdut curând compoziția inițială a tuturor moșiilor și, în cele din urmă, a înghețat, măturat de vârtejul reformei lui Petru Cu conceptele și aspirațiile sale, Petru I s-a apropiat de ideea unui stat de drept: a văzut scopul statului în binele comun, în bunăstarea poporului, nu în interesul dinastic, ci ca un mijloc de a realizează-l - în legalitate, în păstrarea puternică a "drepturilor civile și politice"; el considera puterea sa nu proprietatea sa ereditară, ci poziția regelui, activitatea sa - slujirea statului Dar împrejurările și obiceiurile l-au împiedicat să-și aducă munca în deplin acord cu propriile sale idei și intenții Circumstanțele l-au forțat să lucreze mai mult în domeniul politic decât al dreptului, iar de la predecesorii săi a moștenit două prejudecăți politice dăunătoare - credința în puterea creatoare a puterii și încrederea în inepuizabilitatea puterii oamenilor și a răbdarii oamenilor El nu s-a oprit la dreptul nimănui, sau înaintea sacrificiului vreunui popor Devenit un reformator în spiritul european, a păstrat în sine prea mult din țarul de la Moscova, pre-petrin, nu a ținut cont nici de conștiința juridică a poporului, nici de psihologia poporului și a sperat că va eradica epoca -vechiu obicei, pentru a stabili un nou concept la fel de usor ca schimbarea croielii unei rochii sau a latimii unei stofe de fabrica Introducând totul prin forță, chiar provocând inițiativa publică prin constrângere, a construit o ordine legală pe lipsa generală de drepturi și, prin urmare, în starea sa de drept, lângă putere și drept, nu a existat un element atot-revitalizator, o persoană liberă, un cetățean Peter nu a reușit să-și consolideze ideea despre stat în mintea populară, iar după el a ieșit în mintea guvernului Succesorii legitimi ai lui Petru, nepotul și fiica lui, erau inaccesibili ideii sale de stat Restul schimburilor au adus la tron conducători neintenționați, chiar și străini care nu puteau vedea în Rusia nu numai patrimoniul lor, ci și patria lor Statul s-a închis în palat Guvernele care păzeau puterea nici măcar ca proprietate dinastică, ci pur și simplu ca o sechestrare,

pe care nu o puteau justifica în fața poporului, aveau nevoie nu de oameni, ci de sprijinul militar-poliției Dar valul noroios de lovituri de palat, favoruri și dizgrație, cu răsuflarea lui, a provocat treptat în jurul tronului ceva asemănător clasei conducătoare cu o compoziție socială pestriță, dar cu un depozit monoton de concepte și moravuri Era doar o nouă formație a clasei de serviciu militar, care funcționa de multă vreme la curtea suveranilor patrimoniali moscoviți sub comanda boierilor În oprichnina din Grozny, această clasă a primit o culoare politică strălucitoare - ca un corp de gardă de poliție, îndreptată împotriva boierului și a sediției zemstvo În secolul al XVII-lea stratul său superior, nobilimea mitropolitană, absorbind rămășițele boierilor, și-a luat locul în guvernare, iar sub Petru cel Mare, transformată în gardă și asezonată cu o doză de străini, mai mult, s-a intenționat să devină dirijor de Occident cultura si tehnologia militara Statul nu s-a zgârcit în răsplătirea nobilimii pentru meritele sale administrative și militare, a sporit povara fiscală a oamenilor pentru întreținerea nobililor, le-a împărțit o cantitate imensă de pământuri de stat și chiar a înrobit până la două treimi din populația rurală lor În cele din urmă, după Petru, nobilimea în întregime, prin gărzi, face guverne ocazionale, este eliberată de serviciul obligatoriu și, cu noi drepturi, devine moșia domnitoare, ținând în mâini atât administrația, cât și economia națională Așa s-a format această moșie din secol în secol, întorcându-se după nevoile statului și după influențele percepute pe parcurs Până la urcarea Ecaterinei a II-a, ea a constituit poporul în sensul politic al cuvântului și, cu ajutorul său, statul de palat al succesorilor lui Petru I a primit aspectul unui stat de moșii și nobilime Statul de drept al oamenilor era încă înainte și nu aproape Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul FACT PRINCIPAL AL EPOCEI Imparateasa CATHERINE II ORIGINEA SA CURTEA ELIZABETEI POZIȚIA CATHERINEI LA TRIBUNALĂ ACTIVITATEA CATHERINEI ACTIVITĂȚILE EI TESTARE ȘI SUCCES CONTE A P BESTUZHEV-RYUMIN CATHERINA SUB ÎMPĂRATUL PENTRU III CARACTER FACT PRINCIPAL AL EPOCEI Manifestul Ecaterinei a II-a din iulie anunța o nouă forță care va continua să conducă viața de stat a Rusiei Până acum, singura forță motrice a acestei vieți, recunoscută în singura lege fundamentală a imperiului, în carta lui Petru cel Mare privind succesiunea la tron, a fost voința suverană a suveranului, discreția personală Catherine a declarat în manifestul său că autocrația autocratică în sine, fără un căpăstru accidental, opțional, de calități bune și filantropice, este rea, dăunătoare statului S-au promis solemn legi care să indice tuturor instituțiilor statului limitele activității lor Cum a fost adus începutul proclamat al legalității în viața statului, acesta este interesul domniei Ecaterinei a II-a și al succesorilor ei; cum s-a întâmplat ca Ecaterina a II-a să fie cea care a trebuit să anunțe acest început, acesta este interesul personalității ei, soarta și caracterul ei Imparateasa CATHERINE II Lovitura de stat din iunie a făcut-o pe Ecaterina a II-a o împărăteasă rusă autocrată Încă de la începutul secolului al XVIII-lea purtătorii puterii supreme printre noi erau oameni, fie extraordinari, precum Petru cel Mare, fie întâmplători, care au fost urmașii și urmașii săi, chiar și cei care au fost numiți la tron în virtutea legii lui Petru I printr-un accident anterior, ca a fost cazul copilului Ivan al VI-lea și al lui Petru al III-lea Ecaterina a II-a închide seria acestor fenomene excepționale ale noastre în tot dezordonat secolul XVIII: ea a fost ultimul accident pe tronul Rusiei și a petrecut o domnie lungă și extraordinară, a creat o întreagă epocă în istoria noastră Domniile ulterioare vor urma

ordinea legală și în spiritul obiceiului stabilit ORIGINEA SA Catherine pe mama ei aparținea familiei princiare Holsteingottorp, una dintre numeroasele familii princiare din Germania de Nord, iar pe tatăl ei - unei alte familii conducătoare locale și chiar mai mici - Anhaltzerbst Tatăl Ecaterinei, Christian August din linia Zerbstdoornburg a Casei Anhalt, la fel ca mulți dintre vecinii săi, prinți mici din Germania de Nord, a fost în slujba regelui prusac, a fost comandant de regiment, comandant și apoi guvernator al orașului Stettin , a candidat fără succes pentru ducii de Curland și și-a încheiat serviciul extrateritorial în fața mareșalului prusaci, ridicat la acest rang sub patronajul împărătesei ruse Elisabeta În Stettin, și i s-a născut (aprilie) fiica Sophia-Augusta, Catherine noastră Astfel, această prințesă a unit în persoana ei două mici case domnești din nord-vestul Germaniei Această Germania de Nord-Vest reprezentată în secolul al XVIII-lea colț curios al Europei în multe privințe Aici s-a uzat feudalismul german medieval, ultimele sale regalii dinastice și tradițiile genealogice Cu diviziuni și diviziuni familiale nesfârșite, cu prinții de Brunswick-Lüneburg și Brunswick-Wolfenbüttel, Saxa-Homburg, Saxa-Coburg, Saxa-Gotha și Saxa-Coburg-Gotha, Mecklenburg-Schwerin și Mecklenburg-Strelitz, Schleswig-Holstein, Holstein- Gottorp și Gottorp-Eitin, Anhalt-Dessau, Anhalt-Zerbst și Zerbst-Dornburg era un furnicar feudal întârziat, mofturos și în mare parte sărac, complet renascut și certat, războindind prin împrejurimi înghesuite, cu un buget slab și cu o imaginație care zbura de bunăvoie departe de cuiburile indigene apropiate În acest cerc, totul trăia din speranțe pentru o șansă fericită, calcule pe legăturile de familie și conjuncturi străine, pe împletirea dorită a împrejurărilor neașteptate Prin urmare, mirii mici care căutau mirese mari și miresele sărace, tânjind după miri bogați și, în cele din urmă, moștenitorii și moștenitorii, care așteptau tronuri vacante, erau întotdeauna mântuiți în rezerva necesară Este clar că astfel de gusturi au adus cosmopoliți politici care nu s-au gândit la patria lor, ci la o carieră și pentru care patria a fost oriunde a avut succes o carieră Aici, a trăi în străini era o afacere de familie, a sluji la o curte străină și a moșteni pe a altcuiva era un legământ dinastic De aceea, această lume mică princiară a primit în secolul al XVIII-lea semnificație internațională importantă: micii prinți au ieșit de aici de mai multe ori, jucând uneori roluri majore în soarta marilor puteri europene, inclusiv a Rusiei Mecklenburg, Braunschweig, Holstein, Anhalt-Zerbst, la rândul lor, ne-au trimis astfel de străini politici-străini sub formă de prinți, prințese și simpli servitori salariați Datorită faptului că una dintre fiicele lui Petru cel Mare s-a căsătorit cu Ducele de Holstein, această casă a devenit semnificativă în istoria noastră Rudele materne ale Ecaterinei, drepte și laterale, încă de la începutul secolului al XVIII-lea fie au slujit într-o țară străină, fie prin căsătorii au căutat tronuri în lateral Bunicul ei (pe linia laterală) Friedrich Karl, căsătorit cu sora lui Carol al XII-lea al Suediei, la începutul Războiului de Nord, și-a întins capul într-o singură bătălie, luptând în trupele cumnatului său Unul dintre verii ei, fiul acestui Friedrich Karl, Ducele Karl Friedrich, s-a căsătorit cu fiica cea mare a lui Petru I Anna și avea planuri nereușite pentru tronul Suediei Dar fiul lui Karl Peter Ulrich, născut în și înmormântându-și mama până la naștere, a fost ales de suedezi în , la sfârșitul unui război nereușit cu Rusia, ca moștenitor al tronului Suediei pentru a-și liniști mătușa, rusoaica Împărătească, cu această curtoazie și înmoaie condițiile de pace; dar Elisabeta îl interceptase deja pe nepotul ei pentru tronul ei și, în schimb, le-a

impus suedezilor, nu fără a aduce atingere intereselor ruse, un alt prinț Holstein - Adolf Friedrich, unchiul Ecaterinei, pe care guvernul rus îl escortase anterior la ducii de Curland Un alt unchi nativ al Ecaterinei din Holstein, Karl, a fost declarat mirele Elisabetei însăși pe când era încă prințesă și doar moartea iminentă a prințului l-a împiedicat să devină soțul ei Având în vedere astfel de cazuri familiale, un vechi canon din Braunschweig putea, fără a-și încorda darul profetic, să-i spună mamei Ecaterinei: "Văd cel puțin trei coroane pe fruntea fiicei tale" Lumea era deja obișnuită să vadă în micul prinț german capetele pe care le așteptau coroanele altora, care au rămas fără cap Catherine s-a născut într-un mediu modest al unui general prusac din prinți germani mărunți și a crescut o fată jucăușă, jucăușă, chiar supărătoare, căreia îi plăcea să facă farse bătrânilor, în special gardienilor, să-și etaleze curajul în fața băieților și știa cum să nu facă cu ochiul când era lașă Părinții ei nu au împovărat-o cu preocupările lor educaționale Tatăl ei era un slujitor sârguincios, iar mama ei, John Elizabeth, o femeie certată și neliniştită, care a fost atrasă de o ceartă şi de calomnie, de o intriga ambulantă, de o aventură întruchipată; Era bine peste tot, dar nu acasă În timpul vieții ei, ea a călătorit aproape toată Europa, a vizitat orice capitală, l-a servit pe Frederic cel Mare în astfel de chestiuni diplomatice pe care adevărații diplomați au fost jenați să le asume, ceea ce i-a câștigat marele respect de la marele rege și, cu puțin timp înainte de urcarea fiicei sale, ea a murit la Paris într-o poziție foarte înghesuită, deoarece Frederick a plătit cu moderație pentru serviciile agenților săi Catherine nu putea decât să mulțumească soartei pentru faptul că mama ei era rareori acasă: în creșterea copiilor, comandantul Stettin a respectat cele mai simple reguli, iar Catherine însăși a recunoscut mai târziu că pentru fiecare greșeală era obișnuită să aștepte palmele mamei Nu avea nici măcar ani când unul dintre unchii ei Holstein, care era în serviciul sașilor, apoi în serviciul prusac, s-a îndrăgostit de ea și chiar a obținut acordul nepoatei ei să se căsătorească cu el Dar o întâlnire pur Holstein a circumstanțelor favorabile a distrus această idilă timpurie și a luat-o pe prințesa Anhalt-Zerbst din partea modestă a unui colonel prusac sau a soției unui general pentru a justifica profeția canonului Brunswick, oferindu-i nu trei, ci doar o coroană, dar în valoare de zece germane În primul rând, împărăteasa Elisabeta, în ciuda pasiunilor ulterioare ale inimii ei zdruncinate, până la sfârșitul vieții a păstrat o amintire duioasă a logodnicului ei Holstein care a murit atât de devreme și a arătat atenție nepoatei și mamei sale, trimițându-le mărturii precum portretul ei, decorate cu diamante în mii din rublele de atunci (cel puțin mii curente) Astfel de daruri au servit familiei guvernatorului Stettin, apoi mareșalului prusac, ca de mare ajutor în zilele ploioase ale vieții Și atunci Catherine a fost ajutată foarte mult de nesemnificația ei familială La acea vreme, curtea din Sankt Petersburg căuta o mireasă pentru moștenitorul tronului Rusiei, iar politicienii prevăzători din Sankt Petersburg au sfătuit-o pe Elisabeta să îndrepte căutarea către vreo casă suverană modestă, deoarece o noră a lui o mare origine dinastică, probabil, nu ar arăta ascultarea și respectul cuvenite față de împărăteasa și soțul ei În cele din urmă, printre asociații care au încercat să o găzduiască pe Catherine la Sankt Petersburg, a existat o persoană destul de semnificativă în Europa la acea vreme - însuși regele Frederic al II-lea al Prusiei După capturarea prădătoare a Sileziei din Austria, a avut nevoie de prietenia Suediei și Rusiei și s-a gândit să o întărească prin

căsătoria cu moștenitorii ambelor puteri Elisabeta își dorea neapărat să-și căsătorească nepotul cu o prințesă prusacă, dar lui Friedrich îi pare rău că-și cheltuiește sora pe barbari ruși și a plănuit-o pentru moștenitorul suedez al sus-menționului slugăr al Elisabetei din Holstein, Adolf-Friedrich, pentru a-și consolida agenți diplomatici la Stockholm, iar pentru moștenitorul rus a vrut să se folosească de fiica credinciosului său mareșal, fostul guvernator al orașului Stettin, sperând să o facă și un agent de încredere în capitala unui imperiu teribil pentru el El însuși recunoaște în însemnările sale cu mare mulțumire de sine că căsătoria lui Petru și Ecaterina este afacerea lui, ideea lui, că a considerat-o necesar pentru interesele statului Prusiei și în Catherine a văzut persoana cea mai potrivită pentru asigurarea lor de la St Petersburg Toate acestea au decis alegerea Elisabetei, în ciuda acestui fapt, sau mai bine zis, apropo, pentru că mireasa de partea mamei era verișoara secundă a logodnicului ei Elizabeth a considerat rudele Holstein ca fiind familia ei și și-a văzut afacerea de familie în această căsătorie A rămas să-l liniștească pe tatăl, un luteran strict din vechea școală ortodoxă, care nu permitea gândul ca fiica sa să intre în erezia greacă, dar era convins că religia rusă era aproape luterană și nici măcar venerarea sfinților nu era acceptabil pentru ei Gândurile Ecaterinei de ani s-au îndreptat către calculele subtile ale marelui rege Instinctul de familie s-a trezit în ea devreme: potrivit ei, de la vârsta de ani, gândul la o coroană a început să rătăcească în capul ei, desigur al altcuiva, iar când Prințul Peter de Holstein a devenit moștenitorul tronului Rusiei, ea "în adâncul sufletului ei s-a intenționat la el", pentru că a considerat această petrecere cea mai semnificativă dintre toate posibile; mai târziu, ea recunoaște sincer în notele ei că la sosirea în Rusia i-a plăcut mai mult coroana rusă decât persoana logodnicului ei Când (în ianuarie) de la Sankt Petersburg a venit mamei ei din Zerbst o invitație de a merge imediat cu fiica ei în Rusia, Catherine și-a convins părinții să decidă această călătorie Mama a fost chiar jignită de fratele ei îndrăgostit, căruia Catherine îi dăduse deja cuvântul "Și fratele meu Georg, ce va spune?" - întrebă cu reproș mama "Nu poate decât să-mi dorească fericirea", a răspuns fiica roșind Și astfel, învăluite într-un secret profund, sub un nume fals, parcă s-ar fi adunat pentru o faptă rea, mama și fiica au plecat în grabă spre Rusia și în februarie s-au prezentat Elisabetei la Moscova Întreaga lume politică a Europei a fost uimit să afle despre această alegere a împărătesei ruse Imediat după sosire, Ecaterinei i-au fost repartizați profesori ai legii lui Dumnezeu, limba rusă și dansuri - acestea au fost cele trei discipline principale ale învățământului superior la curtea națională ortodoxă și de dans a Elisabetei Nestăpânind încă limba rusă, memorând doar câteva fraze comune, Catherine a reiterat, "ca un papagal", mărturisirea de credință compilată pentru ea, iar cinci luni mai târziu, la sosirea în Rusia, în timpul ritului de aderare la Ortodoxie, ea a rostit această mărturisire în biserica palatului clar și tare, nicăieri fără să se clatine; i s-a dat numele ortodox Ekaterina Alekseevna în onoarea mamei-împărătease a ei Aceasta a fost prima ei reprezentație solemnă pe scena curții, care a stârnit aprobarea generală și chiar lacrimi de emoție din partea publicului, dar ea însăși, conform observației unui ambasador străin, nu a vărsat nicio lacrimă și s-a ținut de o adevărată eroină Împărăteasa a acordat noului convertit un grafic și o pliu de diamant în valoare de câteva sute de mii de ruble A doua zi, iunie , cuplul a fost logodit, iar în august s-au căsătorit, sărbătorind nunta cu sărbători de zile, înaintea

cărora poveștile Orientului s-au stins CURTEA ELIZABETEI Catherine a venit în Rusia ca o mireasă foarte săracă; ea însăși a recunoscut mai târziu că a adus cu ea doar o duzină de cămăși și trei sau patru rochii, apoi cusute pe un bilet la ordin trimis de la Petersburg pentru cheltuieli de călătorie; ea nu avea nici măcar lenjerie de pat Acest lucru a fost foarte puțin pentru a trăi decent la curtea rusă, unde în timpul unui incendiu de palat, doar o parte din garderoba ei a ars la Elisabeta - până la mii de rochii, drum murdar Palatul era fie o mascarada cu haine, fie o casa de jocuri de noroc Doamnele își schimbau costumele de două-trei ori pe zi, împărăteasa chiar și de până la cinci ori, aproape niciodată purtând aceeași rochie de două ori De dimineața până seara se jucau jocuri de noroc pentru sume mari printre bârfe, intrigi subterane, bârfe, minciuni și flirturi, flirturi fără sfârșit Seara, împărăteasa însăși a luat parte activ la joc Cărțile au salvat căminul de la curte: acești oameni nu aveau niciun alt interes comun de împăcare, care, întâlnindu-se zilnic la palat, se urău din suflet Nu aveau nimic pentru ei să vorbească decent între ei; au ştiut să-şi arate mintea numai în calomnii reciproce; să înceapă să vorbească despre știință, artă sau ceva de genul acesta, se fereau să nu fie complet ignoranți; jumătate din această societate, potrivit lui Catherine, probabil că abia știa să citească și cu greu o treime știa să scrie Era un lacheu uniform de curte, moravuri și concepte puțin diferite de livrea, în ciuda prezenței în mijlocul ei a unor nume de familie vechi de înalt nivel, intitulate și simple Când a jucat contele favorit A Razumovsky, ținând el însuși banca și pierzând intenționat pentru a menține gloria domnului umflat, doamnele de stat și alți curteni i-au furat bani; un adevărat consilier privat și președinte al colegiului patrimonial, un ministru de felul său, prințul Odoevski, a târât odată o mie și jumătate în pălărie, dând bani furați pe hol servitorului său Acești demnitari au fost tratați ca niște lachei Soția celui mai vioi om de afaceri de stat sub Elisabeta, contele P I Shuvalov, a slujit rugăciunile când soțul ei s-a întors de la vânătoarea aceluiași Razumovsky, necioplit de un favorit bun, care era violent când se îmbăta Catherine spune că odată la o sărbătoare la Oranienbaum, Petru al III-lea și-a sculptat favoriții în fața corpului diplomatic și a sutelor de oaspeți ruși: maestrul calului Naryshkin, generalul locotenent Melgunov și consilierul privat Volkov Autocratul pe jumătate înțelept și-a tratat favoriții de rang înalt așa cum favoritul bețiv al unui autocrat deștept ar putea trata orice demnitar al curții Tonul vieții de curte a fost dat chiar de împărăteasa Simbolând dimensiunea și bogăția imperiului ei, ea a apărut la ieșirile publice în tancuri uriașe și împânzite cu diamante, a mers la Treime să se roage în toate ordinele rusești care existau atunci În viața de zi cu zi a palatului domneau neglijența și capriciul; nici ordinea vieții de curte, nici încăperile, nici ieșirile din palat nu erau aranjate cu simț și comod; s-a întâmplat ca, ca să întâlnească un ambasador străin venit la palat în audiență, să scoată tot felul de gunoaie din camerele interioare Doamnele de la curte trebuiau să o imite în toate pe împărăteasa, dar să nu o depășească în nimic; cei care au îndrăznit să se nască mai frumoși decât ea și să se îmbrace mai elegant au mers inevitabil la mânia ei: pentru aceste calități, ea odată, în fața întregii curți, a tăiat cu foarfecele un "decor fermecător din panglici" pe capul lui Șeful Jagermeister Naryshkina Odată a trebuit să-și rade părul blond, pe care l-a vopsit în negru Acum ordinul este ca toate doamnele de la tribunal să se radă pe cap Plângând, s-au despărțit de coafuri, înlocuindu-le cu peruci negre urâte Și apoi într-

o zi, iritată de neînțelegerile celor patru favoriți ai ei, în prima zi de Paște, și-a certat toate cele de slujnice, le-a dat o mustrare coralilor și preotului, a stricat tuturor dispozițiile de Paște Iubitoare de distracție, dorea ca cei din jur să o distreze cu o conversație veselă, dar necazul era să spună chiar și un cuvânt în fața ei despre boli, morți, despre regele prusac, despre Voltaire, despre femeile frumoase, despre științe, și în cea mai mare parte au tăcut cu precauție Elizabeth și-a aruncat șervețelul pe masă supărată și a plecat POZIȚIA CATHERINEI LA TRIBUNALĂ Catherine a plecat în Rusia cu un vis de coroană, și nu de fericirea familiei Dar la început, la sosire, a cedat iluziei unui viitor fericit: i se părea că Marele Duce o iubește chiar cu pasiune; împărăteasa a spus că o iubește aproape mai mult decât pe Marele Duce, a umplut-o cu mângâieri și cadouri, dintre care cele mai mici erau - mii de ruble Dar ea s-a trezit curând, simțind pericolele pe care o amenința curtea, unde era modul de a gândi, transpunându-și cât mai blând expresia, joasă și coruptă (lache et corrompue) Pământul se cutremură sub picioarele ei Odată stau la Trinity cu mirele pe fereastră și râd Deodată, medicul ei personal Lestok iese în fugă din camerele împărătesei și îi anunță pe tânărul cuplu: "Distracția voastră se va încheia în curând" Apoi, întorcându-se către Catherine, a continuat: "Împachetează-ți lucrurile; vei fi pe drumul tău acasă în curând!" S-a dovedit că mama Ecaterinei s-a certat cu curtenii, s-a implicat în intrigile comisarului francez, marchizul de Chétardie, iar Elisabeta a decis să-l trimită pe guvernatorul neliniștit cu fiica ei în străinătate Mai târziu a fost expulzată, doar fără fiica ei Cu acest pericol de despărțire neașteptată, mirele i-a spus clar miresei că se va despărți de ea fără regret "În ceea ce privește, eu", adaugă ea, ca pentru a răzbuna, "cunoscând proprietățile lui și nu mi-aș fi milă de el, dar nu am fost atât de indiferent față de coroana rusă" Cu puțin timp înainte de nuntă, s-a gândit la viitorul ei Inima ei nu-i promitea fericirea; căsătoria nu i-a promis decât necazuri "O ambiție m-a susținut", adaugă ea, amintindu-și aceste zile mult mai târziu în însemnările ei, "în adâncul sufletului meu, nu știu ce este, că nici un minut nu m-a lăsat în îndoială că mai devreme sau mai târziu Mi-aș atinge scopul, voi deveni o împărăteasă rusă autocrată Acest presimțire a ajutat-o să nu observe sau să suporte cu răbdare mulți spini cu care era presărat calea vieții ei După nuntă, visătorul profetic de ani a intrat într-o școală lungă de încercări Cenușie și insensibilă și-a început viața de familie cu o tânără veșnică de ani Cu toate acestea, cele mai grele lecții nu au fost din partea soțului ei Cu el, ea încă s-a înțeles cumva cu păcatul la jumătate El s-a jucat cu păpușile și soldații săi, după ce făcuse lucruri stupide, a apelat la soția lui pentru sfat, iar ea l-a ajutat, i-a trădat capul în dificultățile ei, apoi a început să-și învețe tehnicile cu armele și să pună în gardă, apoi a certat-o când el i-a pierdut cărți, i-a încredințat faptele sale amoroase cu domnișoarele și slujnicele ei, nu a fost deloc interesat de gândurile și sentimentele ei și a lăsat-o să se ocupe de lacrimile și cărțile ei după pofta inimii Așa că, zi de zi, printr-un lung șir de ani, viața conjugală s-a târât, în care domnea indiferența deplină unul față de celălalt, indiferența reciprocă aproape prietenoasă a soților care nu aveau nimic în comun, nici măcar ura reciprocă, deși trăiau sub aceeași acoperiș și purta titlul de soție și soț - nu cea mai înaltă, dar destul de familiară fericirea familiei în acele cercuri Adevăratul tiran al lui Catherine a fost "dragă mătușă" Elizabeth a ținut-o ca o pasăre sălbatică în cușcă, nu i-a lăsat să iasă fără să ceară o plimbare, chiar să meargă la baie și

să rearanjeze mobilierul din camerele ei, să aibă cerneală și pixuri Înconjurul nu îndrăznea să-i vorbească pe un ton mic; nu putea trimite decât scrisori părinților ei întocmite la Colegiul de Afaceri Externe; au urmat-o la fiecare pas, fiecare cuvânt a fost auzit și transferat împărătesei cu calomnii și ficțiune; prin găurile cheii aruncau cu ochiul ce făcea ea singură în camerele ei Oamenii din slujitori, cărora ea le-a arătat încredere sau atenție, au fost imediat expulzați din palat Odată, la un denunț jignitor, a fost nevoită să postească la un moment nepotrivit doar pentru a afla prin mărturisitorul ei relația cu un chipeș lacheu, cu care a schimbat câteva cuvinte pe hol în prezența muncitorilor, iar în pentru a o face să simtă mai viu că nimic nu este sacru pentru o curte evlavioasă, în numele împărătesei, i s-a interzis să plângă mult timp după tatăl ei mort pe motiv că nu era rege: pierderea nu este Grozav Până în ultimii ei ani, Catherine nu și-a putut aminti o asemenea lipsă de inimă fără indignare sinceră Mângâieri și daruri nebun de generoase alternau cu mustrări mai dese grosolane, cu atât mai jignitoare cu cât erau trimise adesea prin lachei; făcând asta personal, Elizabeth a ajuns la o frenezie care amenința cu bătăi "Nu a trecut nicio zi", scrie Ekaterina, "în care să nu m-au certat și să nu mă strice" După una dintre scenele obscene, când Elisabeta a rostit "o mie de lucruri urâte", Catherine a cedat unui impuls teribil: servitoarea care a intrat în ea a găsit-o cu un cuțit mare în mână, care, din fericire, s-a dovedit a fi atât de tocit încât nici nu a depășit corsetul ACTIVITATEA CATHERINEI A fost o descurajare de moment înaintea greutăților vieții Dar Catherine a venit în Rusia cu o pregătire considerabilă pentru tot felul de greutăți lumești Ea a văzut multe în prima tinerețe Născută la Stettin, a trăit multă vreme în grija bunicii ei la Hamburg, a vizitat Braunschweig, Kiel și Berlinul însuși, unde a văzut curtea regelui prusac Toate acestea au ajutat-o să adune o cantitate abundentă de observații și experimente, și-au dezvoltat dexteritatea lumească, obiceiul de a recunoaște oamenii, au trezit reflecția Poate că această observație și chibzuință lumească, cu vivacitatea ei naturală, a fost motivul maturității ei timpurii: la vârsta de ani părea a fi o fată adultă, i-a uimit pe toți cu statura ei înaltă și dezvoltarea dincolo de ani Catherine a primit o educație care a eliberat-o devreme de prejudecăți inutile care împiedicau succesul lumesc La acea vreme, Germania era inundată de hughenoți francezi care fugiseră din patria lor după revocarea Edictului de la Nantes de către Ludovic al XIV-lea Acești emigranți aparțineau în cea mai mare parte harnicului filistinism francez; au preluat curând meșteșugurile urbane din Germania și au început să stăpânească educația copiilor din cele mai înalte cercuri ale societății germane Catherine a fost învățată legea lui Dumnezeu și alte subiecte de către predicatorul de la curtea franceză Pater Perard, un slujitor zelos al papei, pastorii luterani Dove și Wagner, care îl disprețuiau pe papa, profesorul de școală calvinist Laurent, care disprețuia atât pe Luther, cât și pe papa , iar când a ajuns la Sankt Petersburg, mentorul ei în greacă a fost numit în credința rusă arhimandritul ortodox Simon Todorsky, care, cu studiile sale teologice finalizate la o universitate germană, nu putea decât să fie indiferent față de papă, și față de Luther, și lui Calvin, tuturor împărțitorilor confesionali ai unicului adevăr creștin Se poate înțelege ce stoc variat de viziuni religioase despre lume și vederi lumești ar putea fi dobândit cu o astfel de selecție enciclopedică de profesori religioși Acest soi, care s-a contopit într-un cap plin de viață de ani într-o indiferență religioasă haotică, i-a fost foarte util Ecaterinei când, abandonați Sf unei coroane cerești, și anume unei

coroane pământești, au susținut spiritul și curajul Pentru realizarea acestor vederi au fost necesare toate mijloacele disponibile, pe care natura și educația i-au împrumutat și pe care le-a dobândit prin propriile eforturi În copilărie i s-a spus, iar ea însăși știa de la șapte ani că este foarte urâtă, chiar și destul de urâtă, dar știa și că este foarte deșteaptă Prin urmare, neajunsurile înfățișării trebuiau compensate prin dezvoltarea sporită a calităților spirituale Scopul pentru care a plecat în Rusia a dat o direcție specială acestei lucrări Ea a hotărât că, pentru a-și îndeplini visul ambițios care i se afundase adânc în suflet, trebuie să mulțumească tuturor, în special soțului ei, împărătesei și poporului Această sarcină s-a format deja în capul ei de ani într-un întreg plan, despre care vorbește pe un ton elevat, nu fără inspirație religioasă, ca fiind una dintre cele mai importante fapte din viața ei, care a fost îndeplinită nu fără voinţa providenţei Planul a fost întocmit, potrivit ei, fără participarea nimănui, a fost rodul minții și al sufletului ei și nu i-a părăsit niciodată mintea: "Tot ceea ce am făcut s-a îndreptat mereu spre asta, iar întreaga mea viață a fost o căutare a mijloacelor, cum ar fi să realizez acest lucru " Pentru a face acest lucru, nu și-a crușat nici mintea, nici inima, punând în circulație toate mijloacele de la afecțiunea sinceră până la simpla obsechiozitate Sarcina a fost ușurată de faptul că a vrut să facă pe plac oamenilor potriviți, indiferent de meritele lor și de atitudinea ei interioară față de ei; cei deștepți și buni i-au fost recunoscători că i-a înțeles și i-a apreciat, în timp ce cei răi și proști au observat cu plăcere că îi considera buni și deștepți; I-a făcut pe amândoi să se gândească mai bine la ea decât credea ea la ei Ghidată de această tactică, ea a tratat pe toată lumea cât mai bine posibil, a încercat să se mulțumească cu toată lumea în general, mari și mici, sau măcar să atenueze ostilitatea oamenilor care nu erau dispuși față de ea, și-a făcut o regulă să creadă că avea nevoie de toată lumea, nu ținea nicio petrecere, nu se amestеca în nimic, arăta mereu o privire veselă, era de ajutor, atentă și politicoasă cu toată lumea, nu dă nicio preferință nimănui, arăta un mare respect față de mama ei, pe care nu o iubea , supunere nemărginită față de împărăteasa, de care râdea, o atenție excelentă față de soțul ei, pe care îl disprețuia - "într-un cuvânt, prin toate mijloacele a încercat să se mulțumească cu publicul", la care a clasat în egală măsură atât mama, cât și împărăteasa, si sotul Făcând ca regula ei să fie pe placul oamenilor cu care trebuia să trăiască, le-a asimilat modul de acțiune, manierele, moravurile și nu a neglijat nimic pentru a se obișnui cu societatea în care soarta a împins-o Se transformase cu totul, în cuvintele ei, într-o spectatoare, foarte suferindă, foarte modestă și chiar aparent indiferentă, între timp recurgea la întrebările servitorilor, asculta cu ambele urechi poveștile vorbărețului camera-frau, care cunoștea seducătorul cronică a tuturor familiilor de curte rusești de pe vremea lui Petru cel Mare și chiar mai devreme, ea se aprovizionase de la ea cu multe anecdote, care i-au fost foarte utile pentru înțelegerea societății din jurul ei și, în cele din urmă, nu a disprețuit nici măcar să asculte cu urechea În timpul unei boli lungi și grave, la scurt timp după sosirea ei în Rusia, Catherine s-a obișnuit să mintă cu ochii închiși; crezând că doarme, femeile de curte care i-au fost repartizate nu au ezitat să-și împărtășească povești, din care, fără a le distruge amăgirile, a învățat o mulțime de lucruri pe care nu le-ar fi învățat niciodată fără un asemenea truc "Am vrut să fiu rus, ca să mă iubească rușii" După felul în care învățase să mulțumească, asta însemna și să trăiască în

rusă, adică așa cum trăiau curtenii ruși care s-au împodobit în fața ei La început, potrivit ei, ea "a plonjat cu capul în cap" în toate disputele de pe teren, unde jocul și toaleta umpleau ziua, a început să aibă grijă de ținute, să se afunde în bârfele instanței, să parieze și să joace din greu, în cele din urmă, observând că la curte toată lumea iubește cadourile de la ultimul lacheu la marele duce - moștenitorul, a început să arunce bani în dreapta și în stânga; De îndată ce cineva a lăudat ceva în fața ei, i se părea că îi era deja rușine să nu-l prezinte de mii de ruble i-au fost atribuite pentru cheltuieli personale nu destul, iar ea s-a îndatorat, pentru care a primit mustrări jignitoare de la împărăteasa Ea a împrumutat zeci de mii chiar și cu ajutorul ambasadorului Angliei, care era deja aproape de mită politică, iar până la sfârșitul vieții Elisabetei își adusese meritul până la o epuizare atât de mare încât nu mai avea ce să coasă rochii de Crăciun Până în acel moment, conform estimărilor ei, fără a număra datoriile pe care și le-a asumat față de mama ei, ea datora mai mult de jumătate de milion - nu mai puțin de / milioane de ruble cu banii noștri - "o sumă groaznică, pe care am plătit-o în rate abia după urcarea mea pe tron" Ea și-a aplicat regula unei alte particularități a curții elisabetane, pe care a remarcat-o bine, unde sentimentul religios era complet schimbat cu îndatoririle bisericești îndeplinite din frică sau din decență, uneori nu fără sensibilitate, dar fără nicio grijă pentru conștiință Din momentul în care a ajuns în Rusia, a studiat cu sârguință riturile bisericii ruse, a ținut cu strictețe posturile, s-a rugat mult și cu ardoare, mai ales în public, depășind uneori chiar dorințele cuvioasei Elisabeta în acest sens, dar teribil de supărată pe ea soțul În primul an de căsătorie, Catherine a postit în prima săptămână a Postului Mare Împărăteasa și-a exprimat dorința de a post a doua săptămână Catherine i-a răspuns cu o cerere de a o lăsa să mănânce slab pentru toate cele șapte săptămâni Nu o dată a fost surprinsă în fața icoanelor cu o carte de rugăciuni în mână ACTIVITĂȚILE EI Oricât de flexibilă ar fi, oricât de aplecată s-a aplecat sub obiceiurile și gusturile curții rusești, cei din jurul ei au simțit și au făcut-o să știe că nu se află în curtea lor, nu în boaba lor de câmp Nici distracția curții, nici cochetariile precaute cu cavalerii de la curte, nici opririle lungi în fața unei oglinzi, nici călăria pe tot parcursul zilei, nici rătăcirile de vânătoare de vară cu pistolul pe umăr de-a lungul coastelor de lângă Peterhof sau Oranienbaum, nu au înecat sentimentul de plictiseală și singurătatea care se trezea în clipele ei de gândire Să-și părăsească patria într-o țară îndepărtată, unde ea spera să găsească o a doua patrie și să se găsească printre oameni sălbatici și ostili, unde nu există nimeni care să spună cuvinte sufletului și nimeni nu poate fi îmblânzit de orice fel de acomodație - într-o asemenea situație, visul strălucitor al ambiției s-a stins minute în șir, ceea ce a condus-o într-un astfel de deșert nelocuit La început, Catherine a plâns mult în secret Dar mereu pregătită de luptă și autoapărare, nu a vrut să renunțe și, din descurajare, și-a făcut un mijloc de autoeducare, de călire spirituală Ceea ce se temea cel mai mult era să apară ca o victimă mizerabilă, fără apărare Necazurile împărătesei au revoltat-o ca persoană; neglijența din partea soțului ei a jignit-o ca soție și ca femeie; mândria ei a suferit, dar din mândrie nu și-a arătat suferința, nu s-a plâns de umilirea ei, pentru a nu deveni obiectul unei compasiuni jignitoare În privat, ea a vărsat lacrimi, dar imediat și-a șters în liniște ochii și, cu o față veselă, a fugit la doamnele ei de serviciu Catherine a întâlnit într-o carte un aliat adevărat și de încredere în

lupta împotriva plictiselii Dar ea nu și-a găsit imediat literatura În Germania, și pentru prima dată după sosirea ei în Rusia, ea nu a manifestat nicio dorință specială pentru lectură Cu puțin timp înainte de nuntă, un străin educat și respectat de ea, temându-se de influența corupătoare a curții ruse asupra minții ei, a sfătuit-o să citească cărți serioase, printre altele, Viața lui Cicero și Montesquieu despre cauzele măreției și declinului a Republicii Romane Cu mare dificultate [ea] a obținut aceste cărți la Sankt Petersburg, dar a citit două pagini despre Cicero, apoi s-a ocupat de Montesquieu, care a pus-o pe gânduri, dar, neputând să citească în ordine, a început să căscă și, zicând, aici este o carte bună, a aruncat-o să revină la ținute Cu toate acestea, viața insuportabil de stupidă pe care Elizabeth i-a aranjat-o nepoatei, compania vulgară (linsipite compagnie) de care era înconjurată Catherine, conversațiile fără sens pe care le auzea în jurul ei în fiecare zi au învățat-o să citească mai atent, au făcut din carte un refugiu pentru ea din melancolie și plictiseală După nuntă, ea, potrivit ei, nu a făcut altceva decât să citească "Niciodată fără carte și niciodată fără durere, dar întotdeauna fără divertisment" - așa își conturează Catherine distracția de atunci Într-un epitaf jucăuș pe care și-a scris pentru sine în , ea mărturisește că în cei ani de plictiseală și singurătate (căsătorie) a avut timp suficient să citească multe cărți La început, ea a citit romane fără discernământ; apoi a dat peste operele lui Voltaire, care au adus o schimbare decisivă în alegerea ei de lectură: nu se putea smulge de ele și nu voia, adaugă ea într-o scrisoare către Voltaire însuși, să citească orice nu era la fel de bine scrise și de la care era imposibil să se obțină atâtea foloase Dar lectura nu a fost doar distracție pentru ea Apoi preia istoria Germaniei, publicată în de canonicul francez Barr în volume grele, citind cu sârguință un volum în zile, la fel cum studiază în mod regulat uriașul dicționar filozofic al lui Bayle în patru volume voluminoase, citindu-l în șase luni Este greu de imaginat cum s-a descurcat cu acest dicționar, trecând prin desișul de citate științifice, învățături teologice și filozofice, neînțelegând totul în ele și cum a produs în capul ei un aranjament logic al cunoștințelor extrase din sursă în alfabet tulburare În același timp, ea a citit câte cărți rusești pe care a putut să pună mâna fără să se teamă de cele care au fost foarte stângace în prezentarea lor Ekaterina și-a transformat sportul în muncă obișnuită și îi plăcea să-și ducă munca la extrem, petrecând cu răbdare ore îndelungate în camera ei în spatele lui Barr sau Bayle, deoarece vara în Oranienbaum rătăcea cu un pistol pe umăr sau călărea timp de ani ore pe zi Nu se temea de suprasolicitare De parcă s-ar fi testat pe ea însăși, făcând o trecere în revistă a puterii ei, fizice și psihice; parcă era ocupată să citească nu atât de conținutul a ceea ce se citește, cât de exercitarea atenției, de gimnastica minții Și și-a ascuțit atenția, și-a extins capacitatea gândirii, a citit fără dificultate chiar și a lui Montesquieu Duhul legilor, publicată în același , nu a aruncat-o, căscând, spunând că este o carte bună, așa cum făcuse ea cu o altă carte înainte aceeași scriitoare, iar Analele lui Tacit, cu tristețea lor politică profundă, au făcut chiar o revoluție neobișnuită în capul ei, obligând-o să vadă multe lucruri într-o lumină neagră și să se adâncească în interesele care mișcă fenomenele care fulger în fața ochilor ei TESTARE ȘI SUCCES Dar Catherine nu putea studia cu atenție cărțile ei învățate ca un pustnic academic calm: politica de curte, de care era respinsă gelos și grosolan, a atins-o repede, a lovit-o la dreapta în sensul securității personale Ea a fost eliberată din

Germania cu unicul scop de a obține un moștenitor de rezervă pentru tronul Rusiei, pentru orice eventualitate, în caz de neîncredere fizică și spirituală a obișnuitului Multă vreme, până la ani, ea nu a putut îndeplini acest ordin și a suferit multe dureri pentru o astfel de încetinire Cu toate acestea, nașterea Marelui Duce Paul (septembrie) nu merita tratamentul ei decent Dimpotrivă, au început să o trateze ca cu o persoană care terminase lucrarea comandată și nu mai avea nevoie de nimic Nou-născutul ca proprietate a statului a fost imediat luat de la mamă și i s-a arătat pentru prima dată abia după de zile Bolnava, izbucnind în plâns și gemând, a rămas singură fără paznic într-o cameră proastă între uși și ferestre prost închise, nu i-au schimbat lenjeria, n-au lăsat-o să bea În acest moment, Marele Duce, de bucurie, a băut cu compania lui, abia întorcându-se către soția lui să-i spună că nu are timp să stea cu ea Împărăteasa i-a dat Ecaterinei de mii de ruble pentru nașterea unui fiu - De ce nu mi-au dat nimic? - spuse Peter, teribil de supărat Elizabeth i-a ordonat să dea aceeași sumă Dar nu era nici un ban în birou și, de dragul lui Dumnezeu, secretarul de cabinet i-a cerut Catherinei un împrumut din banii care i-au fost acordati pentru a-i transfera Marelui Duce Ea a încercat să-și consolideze poziția precară, prin toate mijloacele și cu succes meritat, câștigând simpatie în societate Vorbea bine rusă și chiar scria decent în rusă; analfabetismul care a predominat la tribunal i-a scuzat greșelile de sintaxă și mai ales de ortografie, unde a făcut patru greșeli într-un cuvânt de trei litere (ischo - mai mult) Ei au observat în marea ei cunoștințe despre statul rus, care atunci era rar întâlnit în ignoranța curții și a guvernului Potrivit lui Catherine, ea a reușit în sfârșit că au început să o privească ca pe o domnișoară interesantă și foarte inteligentă, iar ambasadorii străini, cu puțin timp înainte de Războiul de Șapte Ani, au scris despre Catherine că acum nu numai că o iubesc, dar sunt de asemenea, frică, și mulți, chiar și cei care sunt în cele mai bune relații cu Împărăteasa încă caută o oportunitate la îndemână pentru a-i face pe plac Marii Ducese CONTE A P BESTUZHEV-RYUMIN Dar opinia publică din Rusia chiar și atunci, ca întotdeauna, a fost un suport slab pentru orice situație politică Catherine căuta un aliat mai de încredere Extrem de viclean și suspicios, de nezdruncinat în opiniile sale, încăpățânat, despotic și răzbunător, certăreț și adesea meschin, așa cum îl caracterizează Catherine, cancelarul contele A P Bestuzhev-Ryumin s-a remarcat puternic din mulțimea de neînțelegeri de curte de care Elizabeth s-a înconjurat Student străin al lui Petru cel Mare, care a deținut mulți ani posturi diplomatice în străinătate, Bestuzhev-Ryumin cunoștea bine relațiile cabinetelor europene Apoi - creatura lui Biron din cabinetul de miniștri al împărătesei Anna, condamnat la încadrare, dar grațiat după căderea regentului și chemat din exil de împărăteasa Elisabeta, a dobândit priceperea de a rămâne la curtea din Sankt Petersburg, într-un mediu lipsit de orice stabilitate morală şi politică Mintea lui, toată țesută din trucuri de judecată și conjuncturi diplomatice, este obișnuită să gândească fiecare gând până la capăt, să țese fiecare intrigă până la ultimul nod, până la toate consecințele posibile Odată ce și-a făcut o opinie, a dus-o cu orice preț, fără să cruțe nimic și pe nimeni El a decis că captivantul rege al Prusiei este periculos pentru Rusia și nu a vrut să încheie nicio înțelegere cu statul tâlhar, așa cum Prusia era cunoscută atunci în Europa A întâlnit-o pe Catherine cu ostilitate, văzând-o ca pe un agent prusac Iar acestui dușman, de la care aștepta orice fel de rău, ea a fost prima care a întins mâna, luată cu credulitate nediplomatică Și s-au împrietenit, ca niște oameni care s-au înțeles în tăcere și au știut

să uite în timp, ceea ce nu ar trebui să-și amintească, păstrând însă în sânul lor o piatră unul împotriva celuilalt Au fost aduși împreună de dușmani și pericole comuni Crizele dureroase au început cu împărăteasa În cazul morții ei sub împăratul Petru al III-lea, un adevărat agent prusac, Bestuzhev a fost amenințat cu exilul din cauza Prusiei, Catherine - un divorț și o mănăstire din cauza Vorontsova Luptele personale și de partid au exacerbat pericolul În domniile feminine ale secolului al XVIII-lea favoritele au înlocuit rolul fostelor regine, care și-au adus rudele la curte, ceea ce a tulburat viața curții Elisabeta decrepita a avut o nouă favorită tânără, I I Shuvalov, care a ridicat cursul de curte al numelui său de familie cu adepții ei Au sporit numărul dușmanilor teribilului și urâtului cancelar, de care curtea era deja plină; au devenit dușmani ai Ecaterinei pentru prietenia ei cu Bestuzhev Ambii prieteni au devenit atenți și au început să se pregătească Bestuzhev a alcătuit și a informat-o pe Catherine un plan conform căruia, în cazul morții Elisabetei, aceasta va fi proclamată co-conducător al soțului ei, iar cancelarul, rămânând șeful politicii externe, va deveni șeful regimentelor de gardă și întreaga administrație militară, terestră și mare Dar co-guvernarea cu soțul ei i-a promis lui Catherine că nu va avea mai mult succes decât a fost căsătoria Ea a vrut putere deplină, nu împărtășită, ea a decis, în cuvintele ei, să domnească sau să piară "Ori mor, ori voi domni", le-a scris ea prietenilor ei Ea a început să se aprovizioneze cu fonduri și susținători, a solicitat un împrumut de mii de lire sterline pentru cadouri și mită de la regele englez, jurându-și cuvântul de onoare să acționeze în interesele comune anglo-ruse, a început să se gândească la implicarea gardienilor în evenimentul morții Elisabetei, a încheiat un acord secret în acest sens cu hatmanul K Razumovsky, comandantul unuia dintre regimentele de gardă; a intervenit pe clandestinitate în participarea cancelarului la treburile politice curente Dar Războiul de Șapte Ani a cuprins ca un vârtej asupra ambilor conspiratori; cancelarul s-a prăbușit Catherine rămase pe picioare Bestuzhev-Ryumin era obișnuit să unească Prusia și Franța în vrăjmășia sa, să se împrietenească cu Anglia, iar pensia engleză de de ruble, întărirea celui de-al -lea salariu al cancelarului rus, i-a alimentat convingerea neîncetată în unitatea intereselor Rusiei și Angliei Acum relațiile internaționale s-au răsturnat: Franța s-a trezit de partea dușmanilor Prusiei, iar Anglia era prietenă cu Frederic al II-lea Bestuzhev nu știa să se ferească; Şuvalovii au subminat încrederea Elisabetei în el, iar în februarie a fost arestat El și Ekaterina au reușit să ardă hârtii periculoase; dar ancheta a scos la iveală relațiile lor secrete, corespondența ei cu comandantul-șef al armatei ruse acționând împotriva lui Frederic, amestec strict interzis în politică Împărăteasa era teribil de enervată În societate se vorbea că Catherine urma să fie expulzată din Rusia "Trebuie să zdrobim șarpele", i-au șoptit dușmanii lui Catherine lui Peter Curtenii se temeau să-i vorbească de parcă ar fi în dizgrație Trucul obscen al Marelui Duce i-a făcut poziția și mai gâdilată În acea perioadă, ea s-a pregătit din nou să devină mamă Soțul nebun cu această ocazie și-a exprimat nedumerirea extremă celor din jur Catherine s-a ridicat la toată înălțimea ei și s-a pregătit pentru autoapărare Ea a răspuns la amenințarea deportării cu o mișcare contrară, i-a scris împărătesei o scrisoare decisivă în limba rusă, cerându-i să o lase să plece acasă în Germania, din moment ce trăirea în Rusia în mijlocul urii soțului ei și a disfavorului împărătesei devenise de nesuportat pentru ea Elizabeth a promis că va vorbi cu ea; dar conversația i-a ținut să aștepte o

perioadă agonizant de lungă Catherine a fost epuizată și a plâns, a slăbit și, în cele din urmă, a spus că este bolnavă și a cerut un confesor Alarmat Contele A Șuvalov a adus medicii, dar ea i-a anunțat că, murind, are nevoie de ajutor spiritual, că sufletul ei este în pericol, iar corpul ei nu mai are nevoie de medici Dubiansky, ea și mărturisitorul împărătesei, după ce i-au ascultat relatarea detaliată despre situația ei, au aranjat imediat chestiunea O zi mai târziu, după miezul nopții, a fost sunat-o pe Catherine Favorita a sfătuit-o să-i arate împărătesei măcar puțină smerenie pentru succes Catherine s-a dus la cel mare, s-a aruncat în genunchi în fața Elisabetei și nu s-a ridicat când a încercat să o ridice "Vrei să te las să mergi la familia ta? - spuse Elizabeth cu lacrimi în ochi, - dar tu ai copii - "Sunt în mâinile tale și nimic nu ar putea fi mai bun pentru ei" - "Dar cum să explici societății această expulzare?" a obiectat Elizabeth - "Maestatea Voastră, anunțați, dacă vi se pare convenabil, cum v-am atras dizgrația și ura față de Marele Duce" - "Și cum vei trăi cu rudele tale?" - "Ceea ce am trăit înainte să te demnezi să mă duci aici" Elizaveta a fost doborâtă din poziție și, după ce i-a ordonat lui Catherine să se ridice pentru a doua oară, s-a dat la o parte gândindu-se pentru a-și da seama ce să facă în continuare Aducându-și aminte că venise să o certa pe Marea Ducesă, a început să-i reproșeze că s-a amestecat în altele decât treburile ei, în politică, i-a reproșat o mândrie excesivă, și-a amintit că în urmă cu patru ani nu a vrut să se încline în fața ei, împărăteasa, corect și a adăugat: "Îți imaginezi că nimeni nu este mai deștept decât tine Catherine a răspuns la toate clar și respectuos și, până la ultimul reproș, a obiectat că, dacă s-ar fi gândit la ea așa, nu s-ar fi lăsat într-o poziție cu adevărat stupidă În tot acest timp, Marele Duce șoptește la distanță cu contele Shuvalov Încrezător că Catherine nu se va vindeca, el, bucuros, chiar în acea zi, i-a dat cuvântul lui Vorontșova să se căsătorească cu ea de îndată ce vaduvă Acum, absorbit de conversație, enervat că Catherine nu avea de gând să moară deloc, se năpusti asupra ei Ea a răspuns ferm și reținut la discursurile lui amărâte și absurde Mergând în sus și în jos prin cameră, Elizabeth s-a înmuiat din ce în ce mai mult și, urcând la Catherine, i-a spus amabil pe un ton subțire: "Mai am multe de vorbit cu tine", și, în același timp, a făcut-o să înțeleagă că ea nu a vrut să vorbească în fața martorilor "De asemenea, nu pot să vorbesc, oricât de mult aș vrea să-mi deschid inima și sufletul pentru tine", se grăbi Catherine să spună cu o voce abia auzită O șoaptă sinceră a ajuns la destinație, o atinse pe Elizabeth; lacrimile îi curgeau și, pentru a-și ascunde entuziasmul, "ne-a lăsat să plecăm" sub pretextul unei ore târzii Așa descrie însăși Catherine această conversație plictisitoare de o oră și jumătate Cei doi invadatori ai tronului s-au luptat, iar viitorul a învins: a fost rugată atunci să nu facă ceea ce a fost amenințată, să renunțe la ideea de a se întoarce în patria ei, ceea ce a întristat foarte mult pe împărăteasa și pe toți oamenii cinstiți Impresia luată din conversație, Elizabeth a exprimat-o celor din jur într-o reamintire că nepotul ei era un prost, iar Marea Ducesă era foarte deșteaptă CATHERINA SUB IMPĂRATUL PENTRU III Așa că Catherine și-a luat poziția cu o luptă și până la sfârșitul domniei Elisabetei o întărise atât de mult încât a trecut cu succes prin toate vicisitudinile curții Știind să cedeze circumstanțelor triste, ea s-a împăcat cu poziția de neinvidiat a unei tinere soții abandonate, chiar și-a obținut propriile beneficii din această poziție Discordia conjugală a ajutat la separarea soartei politice a soților: soția a mers pe drumul ei Spre sfârșitul vieții, Elizabeth s-a scufundat

complet; activitățile ei zilnice, conform lui Catherine, au devenit un lanț continuu de capricii, ipocrizie și licențiere; nervii ei, răsuciți de iritații mărunte de invidie și vanitate, nu-i dădeau odihnă; era chinuită de teama că și ea ar putea suferi soarta pe care ea însăși o aranjase Annei Leopoldovna Femeie fără reguli ferme și fără vreo treabă serioasă, dar atât de deșteaptă încât să înțeleagă absurditatea poziției sale, a căzut într-o plictiseală fără speranță, din care a scăpat doar dormind cât mai mult Într-o asemenea stare, ea ar putea ceda insistențelor celor apropiați nevoii de a schimba succesiunea la tron La tribunal, unii s-au gândit la țareviciul Pavel, în vârstă de șase ani, cu îndepărtarea ambilor părinți din Rusia, alții au vrut să-și trimită doar tatăl, văzând în mama sa susținerea ordinii; amândoi aşteptau cu nerăbdare moartea Elisabetei, nu ceaiul de la nepotul ei pentru Rusia, cu excepţia dezastrelor În Elizabeth însăși, această anxietate a ajuns la momente de groază, dar, după ce și-a pierdut obiceiul de a se gândi serios la orice, a ezitat, iar favoriții nu au inspirat-o hotărâre Domnea Petru al III-lea Încă din primele zile ale domniei sale, Catherine a început să fie tratată cu dispreț Dar rolul victimei îi era deja familiar; ambasadorul francez Breteuil a ținut un jurnal al execuției sale în depeșele sale La începutul lui aprilie , el scria: "Împărăteasa încearcă să se înarmeze cu filozofie, deși acest lucru este contrar caracterului ei" Într-un alt mesaj, el raportează: "Oamenii care o văd pe Împărăteasa spun că ea este de nerecunoscut, că lâncește și probabil că va merge în curând în mormânt" Dar ea nu a coborât în mormânt, ci tot timpul, cu un pas ferm, deși inaudibil, a mers pe poteca marcată, strecurându-se până la tron Tot Petersburg, venind la palat să se închine în cenușa Elisabetei, a văzut-o pe Catherine, într-un doliu profund, stând cu evlavie la sicriul defunctului În timpul înmormântării, ea a îndeplinit cu cea mai mare sârguință ritualurile funerare ale bisericii rusești; iar clerul și poporul au fost foarte mișcați de aceasta și cu atât mai mult încrederea lor în ea devenea mai puternică în mijlocul murmurului din ce în ce mai mare față de nebunia împăratului Potrivit aceluiași ambasador, ea a respectat cu strictețe toate sărbătorile și posturile, tot ceea ce împăratul a tratat atât de ușor și față de care rușii sunt atât de indiferenți Același ambasador, contrar profeției din aprilie despre moartea iminentă a împărătesei, la începutul lunii iunie urma să scrie că împărăteasa dă dovadă de curaj, este iubită și respectată de toată lumea în aceeași măsură în care împăratul este urât Am văzut cum Ecaterina a profitat de nemulțumirea generală, mai ales la gărzi, și cu complicii ei a dat o lovitură de stat care a pus capăt domniei de șase luni a lui Petru al III-lea NATURĂ Ea s-a născut într-o parte inospitalieră și a recunoscut devreme greutățile și anxietățile care sunt inseparabile de o poziție nesigură Dar din mediul ei natal, sărac și înghesuit, soarta din prima tinerețe a aruncat-o pe scenele politice largi și zgomotoase, în care au acționat oameni mari și s-au făcut lucruri mari Aici Ecaterina a văzut multă faimă și putere, abundență de splendoare și bogăție, a cunoscut oameni care au riscat totul pentru a dobândi acest lucru, precum Frederic al II-lea, a văzut și oameni care, prin risc, au realizat toate acestea, precum împărăteasa Elisabeta Exemplele văzute au sedus, au stârnit apetitul de ambiție, determinând să încordeze toate forțele în această direcție, iar Catherine prin fire nu a fost lipsită de calități din care, cu o dezvoltare corespunzătoare, se fac talentele necesare succesului într-un domeniu atât de seducător și alunecos Catherine a crescut cu ideea că ea însăși trebuie să-și prevadă propriul drum, să-și facă o carieră, să dezvolte

calitățile necesare pentru aceasta, iar căsătoria i-a oferit o practică excelentă în astfel de muncă, nu numai că a indicat scopul ambiției ei, dar a făcut-o și atingerea acestui scop o chestiune de securitate personală Și și-a condus cu pricepere munca Din copilărie i s-a spus că este urâtă, iar asta devreme a făcut-o să învețe arta plăcerii, să caute în suflet ceea ce îi lipsește aspectul Pentru a fi orice în lume, scria ea, amintindu-și gândurile din copilărie, trebuie să avem calitățile necesare pentru asta; hai sa ne uitam bine in interiorul nostru, daca avem astfel de calitati, iar daca nu le avem, atunci le vom dezvolta Și ea a descoperit sau a dezvoltat în ea însăși calități de înaltă valoare lumească, o cunoaștere clară a inventarului ei spiritual, stăpânire de sine fără uscăciune, vioitate fără entuziasm, flexibilitate fără agitație, hotărâre fără nesăbuință Era greu să o ia prin surprindere; ea a fost întotdeauna complet asamblată; recenzii frecvente i-au ținut forțele la îndemână, într-o stare de mobilizare, iar în ciocnirile de zi cu zi le îndrepta cu ușurință împotriva oamenilor și împrejurărilor Adresându-se, ea a folosit o capacitate incomparabilă de a asculta, de a asculta cu răbdare și cu atenție orice prostie, a ghici starea de spirit, gândurile timide sau fără cuvinte ale interlocutorului și a mers în ajutor A mituit, a inspirat încredere, a dispus la sinceritate; interlocutorul se simțea ușor și în largul său, parcă vorbind singur În plus, spre deosebire de înclinația obișnuită a oamenilor de a observa slăbiciunile altora pentru a le folosi în detrimentul celorlalți, Catherine a preferat să studieze punctele forte ale altora, care, dacă era necesar, puteau fi transformate în avantajul ei și știa cum pentru a le arăta însăși proprietarului Oamenilor, în general, nu le plac căutările celorlalți în sufletul lor, dar nu se înfurie, chiar sunt atinși atunci când în ei se descoperă virtuți, mai ales greu de observat pentru ei înșiși În această capacitate de a face o persoană să simtă ceea ce este mai bun în el este secretul farmecului irezistibil, pe care, potrivit prințesei Dashkova, care l-a experimentat pe ea însăși, Catherine l-a produs pe cei cărora dorea să-i mulțumească și a vrut să mulțumească tuturor și întotdeauna, având în vedere asta meșteșugul ei Modul de a trata cu oamenii pe care îi învățase i-a servit serviciul neprețuit în activitățile guvernamentale Ea poseda într-un grad înalt arta, care se numește de obicei darul sugestiei, știa să nu ordone, ci să-și sugereze dorințele, care în mintea inspirată degenerau imperceptibil în propriile sale idei și erau împlinite cu atât mai sârguincios Manevrarea atentă a oamenilor a învățat-o să-și recunoască patinele, iar punând un astfel de om de afaceri pe patina lui, ea l-a lăsat să alerge ca un băiat călare pe un băț, iar el a alergat și a alergat, îndemnându-se cu sârguință să mai continue A știut să transforme mândria altcuiva într-un instrument al ambiției ei, să transforme slăbiciunea altcuiva în puterea ei Cu manierele ei, ea a înnobilat viața curții rusești, care în domniile anterioare semăna fie cu o tabără de țigani, fie cu un loc de distracție S-a instituit ordinea distracției; Nu se cerea morală strictă, dar se cereau maniere decente și un comportament decent Simplitatea politicoasă a lui Catherine însăși, chiar și cu servitorii palatului, a fost o inovație completă după grosolănia obișnuită din trecut Abia la bătrânețe a început să slăbească, să fie capricioasă și să strige, totuși, cerându-și mereu scuze față de jignit, recunoscând că devenea nerăbdătoare Ca și în cazul oamenilor, ea a făcut același lucru cu circumstanțele A încercat să se adapteze oricărei situații în care a căzut, oricât de contrar gusturilor și regulilor ei "Eu, ca și Alcibiade, mă voi înțelege atât

în Sparta, cât și în Atena", obișnuia ea, adorând să se compare cu eroii antichității Dar asta înseamnă sacrificarea afecțiunilor locale, chiar și a convingerilor morale Şi ce dacă? Până la urmă, a fost o emigrantă care și-a schimbat voluntar patria naturală cu una politică, pe un pământ străin ales ca domeniu de activitate Dragostea pentru patrie a fost pentru ea o amintire din copilărie, și nu un sentiment actual, nu un motiv constant al vieții Originile ei ca o prințesă măruntă din nordul Germaniei, flexibilitatea naturii ei, în cele din urmă, spiritul secolului au ajutat-o să renunțe la patriotismul teritorial Din coșul Anhalt-Zerbst nu i-a fost greu să se ridice la punctul de vedere cosmopolit, asupra căruia s-a așezat gândirea filosofică a Europei de atunci, iar Catherine însăși a recunoscut că este "liberă de prejudecăți și de natura minte filozofică" Cu toate acestea, era o persoană prea concretă, își simțea poftele reale prea viu pentru a se ridica în deșertul cosmopolit transcendental, mulțumită cu ideea flămândă a întregii omeniri Ea a fost atrasă de distanța pământească, și nu de înălțimile cerești Justificându-se în asimilarea modului de viață al curții ruse, despre care a vorbit în cel mai rău mod posibil, ea a scris în însemnările ei că și-a făcut o regulă să-i placă oamenii cu care trebuia să trăiască Nevoia de a trăi cu oameni nu prin alegere a forțat-o, cu ajutorul analizei filozofice, să completeze această regulă pentru a salva măcar o umbră de independență morală: printre străini și oameni urât, trăiește în felul lor, dar gândește-te în propriul lor fel Pentru Catherine, a trăi de la o vârstă fragedă a însemnat să muncească și, din moment ce scopul ei lumesc era să convingă oamenii să o ajute să iasă din lotul ei întunecat, munca ei lumească a devenit procesarea oamenilor și a circumstanțelor Prin însăși natura acestei lucrări, ea avea nevoie de alții mult mai mult decât de ea Mai mult, soarta a forțat-o să se rotească multă vreme printre oameni mai puternici, dar mai puțin prevăzători, care și-au amintit de ea doar atunci când aveau nevoie de ea Prin urmare, ea a învățat de la început ideea că cea mai bună modalitate de a profita de circumstanțe și de oameni este să mergi cu curgerea celor dintâi deocamdată și să servească nu ca un orb, ci ca un instrument ascultător în mâinile celuilalt din urmă Nu o dată s-a dat în mâna altora, dar numai pentru a fi dusă în locul pe care și-a dorit-o, la care nu a putut ajunge singură Această regulă lumească este sursa punctelor forte și slăbiciunilor caracterului și activității ei Aplicându-se oamenilor pentru a-i îmblânzi, ea se aștepta și la reciprocitate din partea lor, la dispoziția de a deveni îmblânzit Nu-i plăceau oamenii care erau încăpățânați, cu un caracter neînduplecat sau gata să meargă înainte; nu s-au apropiat de ea și nici nu o părăseau, astfel încât victoriile ei asupra sufletelor altora au fost facilitate de selecția unor subiecte insensibile la ea Pe de altă parte, ea era capabilă de efort, de muncă intensă, chiar epuizantă, și de aceea i se părea și ea și altora mai puternică decât ea însăși Dar ea era mai obișnuită să lucreze la manierele ei și la modul de a trata oamenii decât la ea însăși, la sentimentele și motivele ei; prin urmare, manierele și tratamentul ei față de oameni erau mai bune decât sentimentele și motivele ei Era mai multă flexibilitate și receptivitate în gândirea ei decât profunzime și atenție, mai multă rezistență decât creativitate Lipsa atenției morale și a gândirii independente au condus-o pe Catherine pe calea corectă a dezvoltării, pe care a fost plasată de natura ei fericită Ea și-a dat seama devreme că cunoașterea oamenilor trebuie să înceapă de la sine Catherine a aparținut numărului de oameni destul de rari care se pot privi din lateral, așa cum se spune, în mod

obiectiv, ca un trecător curios Ea a observat slăbiciunile și neajunsurile în ea însăși cu un fel de mulțumire de sine, fără să le înfrumusețeze, numindu-le pe numele lor adevărate, fără nici cea mai mică remuşcare, fără nici un impuls de regret sau pocăinţă La ani, ea și-a pictat în grabă portretul filozofic pentru un străin educat După ani, ea a recitit această imagine a "filozofului ei la ani" și a rămas uimită că la acea vârstă cunoștea deja atât de bine toate întorsăturile și secretele sufletului ei Această surpriză a fost o picătură de otravă tentantă care a căzut în autocunoașterea ei Ea nu și-a luat ochii de la trecătorul curios, iar în fața ochilor ei el a devenit o imagine fermecătoare; mândria firească și împietrirea sufletului în mijlocul durerilor făceau insuportabil pentru el gândul de a fi nefericit; a fost un cavaler de onoare și noblețe și chiar a început să renaște dintr-o femeie într-un bărbat Catherine își scrie în note că are o minte și un caracter incomparabil mai masculin decât feminin, deși a păstrat toate calitățile plăcute ale unei femei demne de iubire Arborele autocunoașterii, fără o fertilizare morală suficientă, a produs un fruct nesănătos - îngâmfarea de sine Scrierile Ekaterinei reflectau diverse interese și hobby-uri ale gândului ei entuziasmat Germană prin naștere, franceză prin limba și educația ei preferată, ea ocupă un loc proeminent printre scriitorii ruși ai secolului al XVIII-lea Avea două pasiuni, care de-a lungul anilor s-au transformat în obiceiuri sau nevoi cotidiene - să citească și să scrie A citit nenumărate cărți în viața ei Deja în anii ei avansati, ea i-a mărturisit secretarului ei Khrapovitsky că a citit șase cărți deodată Erudiția ei i-a entuziasmat productivitatea literară A scris mult în franceză și chiar în rusă, deși cu greșeli despre care a glumit I-a fost la fel de greu să se descurce fără o carte și un stilou, precum i-a fost lui Petru I fără un topor și un strung Ea a recunoscut că nu a înțeles cum poți să-ți petreci o zi fără să mânjești măcar o coală de hârtie Recent, Academia noastră de Științe și-a publicat lucrările în volume voluminoase Ea a scris într-o mare varietate de forme: povești moralizatoare pentru copii, instrucțiuni pedagogice, pamflete politice, piese dramatice, note autobiografice, a colaborat la reviste, a tradus viața lui Alcibiade din Plutarh și chiar a compilat viața Sf Serghie din Radonezh Când a avut nepoți, a preluat cronici rusești pentru ele, a comandat extrase și certificate de la profesorul Cebotarev, contele Musin-Pușkin și alții și a alcătuit note lizibile despre istoria Rusiei în părți cu tabele sincronistice și genealogice "Îmi tot spui că sunt un ticălos", i-a scris ea lui Grimm, "dar o să-ți spun că am devenit un adevărat șobolan de arhivă" Scrierile ei nu arată niciun talent original Dar era foarte perceptivă și a adoptat atât de ușor ideea altcuiva încât și-a însușit-o; ea aude din când în când ecouri și repetături ale doamnei Sevigne, Voltaire, Montesquieu, Moliere etc Acest lucru se observă mai ales în scrisorile ei franceze, la care a fost o mare vânătoare Corespondența ei cu Voltaire și cu baronul Grimm, un agent străin, este în volume întregi Ea a stăpânit perfect stilul și maniera modelelor ei, scriitori francezi moderni, în special glumele lor elegante și pline de spirit Conținutul este foarte divers, dar tonul este același peste tot, aparent relaxat și extraordinar de jucăuș, și pe un astfel de ton ea scrie despre sacramentul Euharistiei și despre politică, despre curtea ei și despre sănătatea proastă a unui câine de poală În litere, cuvintele sunt mult mai bune decât gândurile Catherine a atribuit dramaturgiei un loc foarte mare în scrisul ei A fost principalul furnizor de repertoriu pentru teatrul din Schitul ei, unde a adunat o societate selectă Ea a scris proverbe sau vodeviluri,

comedii, opere comice, chiar și "reprezentații istorice din viața lui Rurik și Oleg, o imitație a lui Shakespeare" Oleg a fost jucat la teatrul orașului din Sankt Petersburg cu ocazia păcii cu Turcia la Iași ( ) cu un fast extraordinar: pe scenă au jucat peste de interpreți și figuranți Bietul Khrapovitsky și-a petrecut nopțile rescriind piesele împărătesei și compunând arii și cuplete pentru operele și vodevilurile ei - însăși Catherine nu putea face față poeziei În piesele ei, Catherine i-a portretizat pe regele suedez, pe martiștiști și pe curtenii ei Este greu de spus cât de mult și-a afectat ea însăși drama Adevărat, a existat multă mișcare dramatică în caracterul și modul ei de acțiune Veselă din fire, nu se putea lipsi de societate și ea însăși a recunoscut că îi plăcea să fie în public În cercul ei intim era simplă, bună, jucăușă, iar toată lumea din jurul ei se simțea veselă și în largul ei Dar ea s-a schimbat când a intrat în sala de recepție, și-a luat un aer maiestuos reținut, a pășit încet, cu pași medii, i-a întâmpinat pe cei care se prezentau cu un zâmbet stereotip și o privire oarecum vicleană de ochi cenușii deschis Modul de desfășurare s-a reflectat în toate activitățile, formând împreună cu ea o compoziție integrală a caracterului Indiferent în ce societate s-a mutat Catherine, indiferent ce a făcut, ea s-a simțit întotdeauna ca pe scenă și, prin urmare, a făcut prea mult pentru spectacol După ce a conceput problema, ea s-a gândit mai mult la ceea ce vor spune despre ea decât la ceea ce va ieși din cazul conceput; situația și impresia erau mai importante pentru ea decât cazul în sine și consecințele acestuia De aici și slăbiciunea ei pentru reclamă, zgomot, lingușire, care i-au întunecat mintea limpede și i-au sedus inima rece Ea prețuia mai mult atenția contemporanilor săi decât opinia posterității; pentru asta, ea a fost apreciată mai mult în timpul vieții decât au început să aprecieze după moarte După cum ea însăși a fost o creație a minții fără nicio participare a inimii, tot așa în activitatea ei există mai mult efect, strălucire decât măreție, creativitate Părea că vrea să fie amintită mai mult decât faptele ei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul POZIȚIA CATHERINEI PE TRON PROGRAMUL EI POLITICA EXTERNA URMĂTOARELE SARCINI EKATERINA PASNICA CONTE N I PANIN SI SISTEMUL LUI AVANTAJE ALE UNIRII CU PRUSSIA RĂZBOI CU TURCIA EXTENSIREA ÎNTREBĂRII ORIENTALE RELAȚII CU POLONIA SECȚIUNEA POLONEI ALTE SECȚIUNI SEMNIFICAȚIA SECȚIUNILOR REZULTATE ŞI CARACTERUL POLITICII EXTERNE Secolul istoriei noastre, început de țarul-dulgher, s-a încheiat cu împărăteasa-scriitoare Lucrarea materială a puterii părea să ducă în mod constant la influență spirituală, să lucreze asupra minții Aceasta este perspectiva care se deschide când ne uităm la secolul al XVIII-lea Nu o vom lăsa din vedere când studiem domnia Ecaterinei a II-a POZIȚIA CATHERINEI PE TRON Asumând tronul, Catherine cunoștea superficial starea de lucruri din imperiu, fondurile guvernamentale și dificultățile care o așteptau, dar între timp a trebuit să netezească impresia unei lovituri de stat prin care a urcat pe tron, pentru a justifica deturnarea puterii În primele minute de la urcarea ei pe tron, nu se putea abține să nu fie îmbătată de noroc, care-și realizase un vis vechi, care la Stettin sau Zerbst nu putea să pară decât un delir copilăresc Dar acest extaz a fost otrăvit de gândul la fragilitatea lui pe tron Adesea, în societatea de curte, gândea a trecut peste ea și, cu toată capacitatea ei de a se comporta, nu și-a putut ascunde starea de anxietate Nu toată lumea, chiar și participanții la lovitura de stat, au fost mulțumiți de aceasta, deoarece nu au fost suficient de recompensați Norocul unora le-a întors capetele altora, a incitat la repetare, a susținut mormăitul și a

existat o scuză pentru a mormăi Catherine a făcut o dublă captură: a luat puterea de la soțul ei și nu a transferat-o fiului ei, moștenitorul natural al tatălui ei În gărzi, circulau zvonuri, tulburătoare pentru Catherine, despre înscăunarea lui Ivanushka, așa cum era numit fostul împărat Ivan al VI-lea, și, de asemenea, despre motivul pentru care țareviciul Pavel nu a fost încoronat Se spunea chiar în societate că Ecaterina, pentru a se întări pe tron, nu ar strica să se căsătorească cu fostul împărat Ecaterina l-a văzut la scurt timp după urcarea ei și a poruncit să fie convins să fie tonsurat călugăr În gardă s-au format cercuri, "partide", dar nu au avut timp să formeze o conspirație Caterina a fost în mod special alarmată în de încercarea pe jumătate înțeleaptă a locotenentului de armată copleșit Mirovich de a-l elibera pe Ivanushka din cetatea Shlisselburg și de a-l proclama împărat - o încercare care s-a încheiat cu uciderea unui prizonier nebun în închisoare, o victimă teribilă a fărădelegii, a cărei creșă a fost tronul Rusiei după moartea lui Petru I O mulțime de necazuri și durere i-au provocat pe Catherine și complicii ei, care au pregătit și au dus lovitura de stat din iunie Au simțit cât de mult le datora Catherine și, bineînțeles, au vrut să profite de poziția lor Regele Frederic al II-lea a avut dreptate când, mulți ani mai târziu, i-a spus ambasadorului francez Segur, aflat în călătorie la Sankt Petersburg, că Ecaterina nu este atât vinovata, cât instrumentul loviturii de stat: slabă, tânără, singură pe o țară străină, pe în ajunul divorțului și închisorii, s-a dat în mâinile unor oameni care o doreau să o salveze, iar după lovitura de stat nu a mai putut gestiona nimic Acești oameni, înconjurați acum de Ecaterina, având în frunte cinci dintre frații Orlov acordați conților, se grăbeau să culeagă roadele "marelui incident", așa cum numeau ei afacerea din iunie Aceștia au fost, după cuvintele străinilor, toți rușii înveterați, care au lovit cu lipsa de educație și în acest sens erau mai mici decât oamenii de afaceri din vremea elisabetană, Paninii, Șuvalovii, Vorontșov Obișnuiți chiar și în timpul conspirației să o trateze cu ușurință pe Catherine, nu au vrut să rămână în urma acestui obicei nici după lovitură de stat În momentul morții împărătesei Elisabeta, căpitanul gărzilor, soțul prințesei Dashkova, a trimis să-i spună Ecaterinei: "Ordinați, vă vom înscăuna" Acum acești oameni erau gata să-i spună: "Te-am pus pe tron, așa că ești a noastră" Nu au fost mulțumiți de premiile primite, de faptul că Catherine le-a dat până la mii de suflete de țărani și până la de mii de ruble (cel puțin milion pentru banii noștri) dachas de o singură dată, fără a lua în calcul pensiile pe viață Au asediat-o pe împărăteasa, i-au impus părerile și interesele, uneori au cerut direct bani Într-o conversație cu ambasadorul Breteuil, ea s-a comparat cu un iepure care este cules și urmărit din toate puterile ei, așa că o frământă din toate părțile cu idei care nu sunt întotdeauna rezonabile și oneste Catherine trebuia să se înțeleagă cu acești oameni A fost neplăcut și neîngrijit, dar nu deosebit de complicat Și-a folosit mijloacele obișnuite, capacitatea ei inimitabilă de a asculta cu răbdare și de a răspunde cu amabilitate, pentru a se afla într-o situație dificilă În însemnările Prințesei Dashkova găsim un exemplu de artă cu care împărăteasa a folosit aceste mijloace În a patra zi după lovitură de stat, când ambele doamne vorbeau împreună, locotenentul general I I Betskoy se repezi și, căzând în genunchi, aproape cu lacrimi, o roagă pe Catherine să-i spună cui se consideră îndatorată la tron "Către Dumnezeu și alegerea supușilor mei", răspunde Catherine "Deci nu merit această distincție", exclamă Betskoy și vrea să-și dea jos panglica lui Alexandru "Ce înseamnă?" -

întreabă Catherine "Sunt cel mai nefericit dintre muritori, dacă măria ta nu mă recunoaște singurul vinovat al urcării tale! Nu i-am incitat eu pe gardieni la asta? Nu aruncam cu bani în oameni? La început, rușinată Catherine s-a trezit curând și a spus: "Recunosc cât de mult vă datorez și, din moment ce vă datorez coroana, atunci cine, dacă nu ție, ar trebui să încredințeze pregătirea coroanei și a tot ceea ce voi purta în timpul incoronarea? Îți pun la dispoziție toți bijutierii imperiului " Betskoy, depășit de încântare, se înclină în fața doamnelor, care nu puteau râde mult timp Catherine avea nevoie de puțin timp și răbdare pentru ca susținătorii săi să aibă timp să-și revină în fire și să intre într-o relație adecvată cu ea Era mult mai dificil să justifice noul guvern în ochii oamenilor Catherine știa puțin despre poziția acestui popor înainte de aderarea ei și avea foarte puține mijloace de a-l recunoaște: curtea rusă sub Elisabeta se afla prea departe de Rusia, nu numai geografic, ci și mai mult moral După ce a urcat pe tron, Catherine și-a dat seama curând că acolo era complet nefavorabil: a observat "semne de mare murmur împotriva formei de guvernare din ultimii ani"; țăranii fabrici și mănăstirii erau aproape toți în vădită neascultare față de autorități, iar moșierii au început să li se alăture pe alocuri În , decretul fals al Ecaterinei s-a răspândit printre oameni, impregnat de o puternică iritare împotriva nobilimii, "neglijând legea lui Dumnezeu și drepturile statului, care smulsese și alungase adevărul din Rusia" Departe de capitală, masele profunde ale oamenilor nu au experimentat farmecul personal al împărătesei, mulțumindu-se cu zvonuri întunecate și un simplu fapt care putea fi dedus din manifestele populare: era împăratul Petru al III-lea, dar soția sa, împărăteasa , l-a răsturnat și l-a băgat în închisoare, unde a murit curând Aceste mase, aflate de mult în stare de fermentare, nu puteau fi potolite decât prin măsuri concrete de dreptate și de bine comun pentru toți PROGRAMUL EI Astfel, Catherine, prin preluarea revoluționară a puterii, a strâns nodul complex al diverselor interese și așteptări care i-au indicat direcția de activitate Pentru a netezi impresia de capturare, Catherine a trebuit să devină populară în cercurile largi ale oamenilor, acționând contrar predecesorului ei, corectând ceea ce fusese stricat de el Predecesorul ei a jignit sentimentul național, disprețuind tot ce este rusesc, trădând Rusia ca pe un cap pentru dușmanul ei; Ecaterina a fost obligată să acționeze stăruitor în spiritul național, pentru a restabili onoarea călcată în picioare a poporului Fostul guvern i-a înarmat pe toată lumea împotriva lui însuși cu arbitrariul său fără scop; noi măsuri liberale rezonabile urmau să întărească statul de drept în guvern, ceea ce a fost promis în manifestul din iulie Dar Ecaterina a fost ridicată pe tron de către garda nobiliară, iar nobilimea nu s-a mulțumit cu legea privind libertatea nobililor, a cerut extinderea și întărirea drepturilor lor ca clasă conducătoare Vocea gărzilor și nobilimii a fost, desigur, cea mai impresionantă pentru puterea supremă făcută de mișcare pe iunie Așa că activitatea populară a noului guvern trebuia să urmeze simultan direcția naționalului, liberalului și nobilului imobiliar Este ușor de observat că această triplă sarcină a suferit de o contradicție internă inconsistentă După legea din februarie, nobilimea a devenit contrară tuturor intereselor populare și chiar nevoilor reformatoare ale statului Activitățile guvernului în spiritul acestei moșii nu puteau fi nici liberale, nici naționale, adică nu puteau fi populare Mai mult, reforme liberale în spiritul ideilor secolului nu au putut fi găsite în organele guvernamentale, în clasa muncitoare, nici ghiduri și

interpreți instruiți, nici simpatici: aceste idei erau atât de străine de toate tradițiile, conceptele și obiceiurile guvernului rus Fie din motive de gândire flexibilă, fie pentru îndrumarea experienței și a observației, Catherine a găsit o cale de a ieși din inconvenientele programului ei Nefiind capabilă să împace sarcinile conflictuale și neîndrăznind să sacrifice niciuna în beneficiul celorlalți, ea le-a împărțit, fiecare petrecut într-o zonă separată de activitate guvernamentală Intereselor și sentimentelor naționale li s-a acordat o gamă largă în politica externă, care a fost dat în plină desfășurare O reformă amplă a administrației regionale și a curții a fost întreprinsă conform planurilor publiciștilor avansați de atunci ai Europei de Vest, dar în principal cu scopul nativ de a ocupa nobilimea inactivă și de a-și întări poziția în stat și societate Ideilor liberale ale secolului li s-a dat și ele propria lor zonă: au construit sistemul proiectat de legislație; au fost realizate ca principii în legalizări separate, introduse în circulația zilnică a opiniilor, permise ca podoabă a muncii clericale guvernamentale și a vieții publice, desfășurate în convorbirile private ale împărătesei, în saloanele înaltei societăți, în literatură și chiar și la școală ca instrument educațional Dar conținutul practic al legislației actuale a consolidat faptele native care se dezvoltaseră încă înainte de Ecaterina, sau a dus la îndeplinire dorințele declarate în principal de aceeași nobilime - fapte și dorințe cu totul străine de ideile răspândite Tripla sarcină s-a dezvoltat în următorul program practic: o politică externă strict națională, cu îndrăzneală patriotică, metode de guvernare liberă, poate omenească, instituții regionale complexe și bine organizate, cu participarea celor trei moșii, propagandă de salon, literar și pedagogic al ideile lămuritoare ale vremii și o legislație conservatoare prudentă, dar consecventă, cu o atenție specială pentru interesele unei moșii Ideea principală a programului poate fi exprimată astfel: difuzarea permisivă a ideilor secolului și consolidarea legislativă a faptelor locului POLITICA EXTERNA Acum să revizuim implementarea acestui program și să începem cu politica externă Nu voi repovesti evenimentele, binecunoscute de voi, din relațiile internaționale ale Rusiei în acea epocă, războaie, bătălii, tratate de pace, ci voi face doar rostul, voi compara planurile pe care le-a conceput și realizat cabinetul rus cu rezultatele obtinute URMĂTOARELE SARCINI Politica externă este cea mai strălucită latură a activității de stat a Ecaterinei, care a făcut cea mai puternică impresie asupra contemporanilor și urmașilor imediati Când vor să spună tot ce se poate spune despre această domnie, vorbesc despre războaiele victorioase cu Turcia, despre diviziunile poloneze, despre vocea imperativă a Ecaterinei în relațiile internaționale ale Europei Pe de altă parte, politica externă era domeniul în care Ecaterina putea câștiga cel mai convenabil favoarea poporului: aici se rezolvau întrebări care erau de înțeles și simpatice pentru toată lumea; polonezul şi tătarul erau cei mai populari duşmani pentru Rus' de atunci În cele din urmă, nu era nevoie să inventăm programe sau să cauți entuziasm: sarcinile erau gata, stabilite direct de indicii vechi ale istoriei și mai insistent decât cereau alții soluții Prin urmare, cea mai mare atenție a împărătesei a fost atrasă de această parte După Tratatul de la Nystadt, când Rusia a pus piciorul ferm pe Marea Baltică, două probleme de politică externă au rămas în coadă, una teritorială, alta națională Prima a fost împingerea graniței de sud a statului până la limitele sale naturale, la coasta de nord a Mării Negre cu Crimeea și Marea Azov și până la lanțul Caucazului Aceasta este o întrebare estică în

contextul său istoric de atunci Apoi a fost necesar să se finalizeze unificarea politică a poporului rus, reunind cu Rusia partea de vest ruptă de ea Aceasta este o întrebare occidentală În esența lor, ambele întrebări erau de importanță locală, au apărut din punct de vedere istoric din relațiile reciproce ale statelor vecine, în plus, nu aveau nicio legătură istorică între ele Prin urmare, pentru soluția lor de succes, acestea trebuiau localizate și împărțite, adică trebuiau rezolvate fără intervenția terților, fără participarea terților și nu ambele trebuie rezolvate împreună, ci unul și celălalt separat Dar împletirea relațiilor internaționale și incompetența sau aroganța oamenilor de afaceri au dat cursului afacerilor o altă direcție EKATERINA PASNICA La început, la aderare, Catherine, prea preocupată să-și consolideze poziția precară, nu și-a dorit deloc complicații în Europa și a împărtășit setea generală de pace Războiul de șapte ani se apropia de sfârșit; toți participanții săi au fost extrem de obosiți și extrem de cheltuiți Ecaterina nu sa retras din pacea cu Prusia încheiată de Petru al III-lea, și-a retras trupele din regiunile prusace pe care le cuceriseră și a oprit pregătirile pentru războiul cu Danemarca Prima cunoaștere a stării de lucruri din imperiu a dispus, de asemenea, pe Catherine să se comporte calm La urcarea ei pe tron, armata rusă din Prusia nu a primit un salariu pentru luna a opta Biroul de stat avea datorii de milioane, neîndeplinite de trezorerie, cu un milion mai mult decât suma anuală a veniturilor statului, după cum știa Senatul Deficitul anual în timpul Războiului de Șapte Ani a ajuns la milioane Creditul rusesc a scăzut: împărăteasa Elisabeta căuta în Olanda să împrumute milioane de ruble și nu existau vânători pentru acest împrumut Flota, conform lui Catherine, era în omisiune, armata era în dezordine, cetățile s-au prăbușit Ceva mai târziu, în , Catherine a revizuit flota baltică Creația preferată a lui Petru cel Mare a apărut în fața ei ca un orfan mizerabil: navele s-au lovit una de cealaltă, s-au spart uneltele, arbitrii nu s-au putut alinia în niciun fel și nu au lovit ținta când trăgeau Catherine a scris că acestea erau nave de prindere a heringului, și nu o flotă și a recunoscut că avem fără măsură o mulțime de nave și oameni pe ele, dar nu există nici flotă, nici marinari? În , ea a recunoscut cu sinceritate și tăgăduință ambasadorului Franței, care nu era deloc prietenos, că are nevoie de cel puțin cinci ani de pace pentru a-și pune ordine în treburile, dar deocamdată se comportă cu toți suveranii Europei ca un cochetă iscusită Dar s-a înșelat cu domnii ei CONTE N I PANIN SI SISTEMUL LUI Afacerile poloneze au adus-o pe Catherine înainte de termenul limită din calea neintervenției Ei așteptau moartea iminentă a regelui polonez Augustus al III-lea S-a pus problema noilor alegeri regale, care de obicei i-au tulburat pe vecinii Poloniei Pentru Rusia, era totuși cine avea să fie angajat în rolul Moliere inventat de istoria poloneză ca rege al republicii: conform statului Commonwealth, regele, ostil Rusiei, era inofensiv pentru ea, prietenos - inutil ; cu ambele, ea a trebuit, în egală măsură, să-și atingă scopul prin mită și arme Dar Catherine avea un candidat pe care voia să-l dețină cu orice preț Era Stanislav Poniatowski, un om gras născut pentru budoar, și nu pentru vreun tron: nu putea face un pas fără un cuvânt frumos și un act prostesc Două motive principale ale persistenței Ecaterinei pot fi bănuite: Stanislav i-a lăsat Ecaterinei amintiri foarte plăcute din timpul petrecut în Sankt Petersburg în timpul domniei împărătesei Elisabeta Odată cu candidatura lui Stanislav, Ecaterina și-a făcut o plăcere considerabilă să forțeze o scrisoare a lui Frederic al II-lea cu o mărturisire că pepenii Astrahan care i-au fost trimisi erau

infinit de scumpi pentru a-i primi din mâna care distribuie coroane Motivele care au fost invocate deschis nu mai sunt valabile Această candidatura a presupus un șir de ispite și dificultăți În primul rând, a fost necesar să se pregătească sute de mii de monede roșii pentru a mitui magnații polonezi care făceau comerț în patrie cu un primat, un mare episcop în frunte, apoi să pună de mii de soldați ruși la granița poloneză și să păstreze încă un alt mii gata să mențină libertatea și independența republicii; În cele din urmă, întregul curs al politicii externe a trebuit să fie inversat Până atunci, Rusia menținuse o alianță cu Austria, la care Franța se alăturase în Războiul de Șapte Ani La început, la aderare, încă neînțelegând lucrurile, Ecaterina a cerut părerile consilierilor ei despre pacea cu Prusia încheiată sub Petru al III-lea Consilierii nu au recunoscut această pace ca fiind utilă Rusiei și s-au pronunțat în favoarea reluării alianței cu Austria Acest lucru a fost susținut și de vechiul prieten al Ecaterinei, întors de ea din exil, A P Bestuzhev-Ryumin, a cărui părere a apreciat-o atunci în mod deosebit O mică dificultate în afaceri - îi vine o notă scrisă de mână: "Tată, Alexei Petrovici! Vă rog să ajutați cu un sfat " Dar lângă el se afla un diplomat mai tânăr decât el, un student și oponent al sistemului său, contele N I Panin, tutore al Marelui Duce Paul El nu a fost doar pentru pace, ci direct pentru o alianță cu Frederick, dovedind că fără ajutorul lui nimic nu se putea realiza în Polonia Ecaterina s-a întărit de ceva vreme: nu a vrut să continue politica urâtă a predecesorului ei, să fie un aliat al regelui, pe care l-a numit public răufăcător al Rusiei în manifestul ei din iulie, dar Panin a învins și a devenit mult timp Cel mai apropiat colaborator al lui Catherine în politica externă În acest moment, Catherine credea ferm în talentele diplomatice ale lui Panin, dar uneori nu era de acord cu opiniile lui, era nemulțumită de mintea lui lentă și caracterul nehotărât, dar l-a folosit ca un interpret flexibil al opiniilor ei Tratatul de alianță cu Prusia a fost semnat la martie , când în Polonia, după moartea regelui August al III-lea, a avut loc o campanie electorală Dar această uniune a fost doar o parte integrantă a sistemului complex planificat de relații internaționale Panin a fost un diplomat de un nou tip, spre deosebire de Bestuzhev Mulți ani, deținând dificila funcție de ambasador la Stockholm, a dobândit cunoștințe și pricepere în afaceri diplomatice, dar nu și-a îmbinat harnicia profesorului cu mintea sa După moartea sa, Catherine s-a plâns că a suferit destul cu el, ca și cu un leneș, în primul război turcesc După harnic și practic până la cinism, Bestuzhev, un diplomat cu mijloace mărunte și cu scopuri imediate, Panin a acționat în diplomație ca un vestitor al ideilor, principiilor și, ca gânditor inactiv, iubea planurile larg concepute, îndrăznețe și complexe, cu un curs indecis de acțiune, dar nu le-a plăcut să studieze detaliile implementării lor și condițiile pentru ele fezabilitatea Era un diplomat cu mâinile albe, iar din moment ce planurile sale largi se bazau pe spectrul păcii și al iubirii dintre puterile europene, cu sibaritismul său diplomatic, a fost și un diplomat idilic, sensibil și visător până la manilovism Panin a devenit dirijorul unei combinații internaționale fără precedent în Europa Cu toate acestea, primul gând despre ea nu i-a aparținut În , cu puțin timp înainte de tratatul din martie, ambasadorul Rusiei la Copenhaga, Korf, a înaintat împărătesei o declarație dacă este posibil să se formeze o alianță puternică de puteri în nord, care să se opună sudului, Austro-Franco -Spaniolă Panin a perceput și a dezvoltat în mod viu această idee Potrivit proiectului său, statele necatolice din nord, însă, cu includerea Poloniei catolice, unite pentru sprijin reciproc,

pentru a-i proteja pe cei slabi de cei puternici Misiunea de luptă, opoziţia directă faţă de alianţa sudică revenea şefilor alianţei nordice, membrii ei "activi", cu Rusia, Prusia şi Anglia; din statele de importanță secundară, de la membrii "pasivi", precum Suedia, Danemarca, Polonia, Saxonia și alte state mici care trebuiau să se alăture alianței, se cerea doar ca acestea să nu rămână în sud în ciocnirile dintre ambele alianțe, rămân neutre Acesta a fost sistemul nordic, care a fost senzațional la vremea lui Este ușor să-i vezi inconvenientul A fost dificil să acționăm împreună și pe cale amiabilă pentru state atât de divers structurate precum Rusia autocratică, Anglia aristocratică constituțională, Prusia monarhistă soldată și Polonia anarhistă republicană În plus, membrii uniunii aveau prea puține interese comune: Angliei nu-i pasă de continentul european în afară de relațiile sale comerciale și coloniale; Prusia nu era deloc înclinată să apere Saxonia, care era atrasă de Austria, ba chiar dorea să o cucerească, întrucât cucerise Silezia O grămadă de membri pasivi ai alianței, patronați de Anglia, Rusia și Prusia - o căruță diplomatică înhămată de știucă, lebădă și raci Frederic al II-lea a întâmpinat planul lui Panin cu obiecții iritate sau batjocoritoare, au insistat că alianța rusă îi este suficientă, în care nu se temea de nimeni, nimeni nu se va atinge de alți aliați, nu are nevoie Fiedrich avea, în general, o părere slabă despre susținătorul său rus și scria că Panin nu avea idei adevărate nici despre interese, nici despre politică, nici despre gradul de putere al suveranilor europeni Panin nu l-a putut convinge pe rege, Anglia s-a sustras și ea de la unire, iar sistemul nordic nu s-a îmbrăcat în niciun act internațional (a murit înainte de naștere, fără să se fi născut), rămânând o simplă tendință a cabinetului rus, unul dintre cei simpli la minte Planuri diplomatice rusești, despre care diplomații prezenți vorbesc cu un zâmbet condescendent AVANTAJE ALE UNIRII CU PRUSSIA Tratatul din martie nu a fost atât de inutil și a provocat consecințe multiple, nefavorabile Rusiei În primul rând, el nu era necesar pentru Rusia Condițiile sale principale au constat în securitatea reciprocă a posesiunilor și în obligația reciprocă de a nu permite nicio modificare a constituției poloneze și, de asemenea, de a căuta înapoi dizidenților drepturile anterioare sau cel puțin libertatea de opresiune Dar după Războiul de Șapte Ani, Frederick fie a fost inutil Rusiei în toate aceste puncte, fie, cu o alianță, i-a dăunat intereselor la îndemână nu mai puțin decât ar putea dăuna el fără o alianță Singur și neajutorat, îi era cel mai mult frică de o ruptură cu Rusia, chiar s-a îmbolnăvit de o nouă boală - frica de război și nu a putut uita vizita la Berlin în a cazacilor și kalmucii, el însuși a recunoscut mai târziu că a visat la acestea musafiri mult timp si des Mai mult decât atât, această alianță, al cărei scop a fost de a facilita sarcinile Rusiei în Polonia, nu a făcut decât să le îngreuneze și mai mult Rusia s-a bazat acolo pe partidul patriotic al prinților Czartoryski, care, împreună cu noul rege, au căutat să-și scoată patria din anarhie prin reforme, înlocuind Sejm liberum veto cu votul majoritar, instituind o monarhie ereditară, abolind dreptul de veto confederații etc Panin însuși nu a fost împotriva reformelor și a considerat prea crud pentru a-i împiedica pe polonezi să părăsească barbaria, mângâindu-și ambiția cu visul de a fi cunoscut drept restauratorul Poloniei Aceste reforme nu au fost periculoase pentru Rusia; a fost chiar benefic pentru ea ca Polonia să devină mai puternică și să devină un aliat util în lupta împotriva inamicului comun, Turcia Dar Frederick nu a vrut să audă despre trezirea Poloniei din letargia politică, în cuvintele sale, și a

împins-o pe Catherine la un acord cu Polonia (februarie), potrivit căruia Rusia garanta inviolabilitatea constituției poloneze, s-a angajat să nu permite orice modificare a acestuia Astfel, alianța prusacă a forțat-o pe Catherine să înstrăineze partidul reformator al lui Czartoryski, un pilon important al politicii ruse în Polonia Aceeași alianță și-a înarmat pe vechiul aliat Austria împotriva Rusiei, iar Austria, pe de o parte, împreună cu Franța, a incitat Turcia împotriva Rusiei ( ), iar pe de altă parte, a tras un semnal de alarmă european: o garanție unilaterală a Rusiei amenință independența și existența Poloniei, interesele puterilor vecine și întregul sistem politic al Europei Frederick a fost invitat de la Viena să ofere în comun Poloniei o garanție austro-prusace pentru constituția ei, pe lângă cea rusă O singură garanție a fost înlocuită cu una colectivă, iar republica a devenit un triplu protectorat al puterilor vecine Friedrich a răspuns prompt apelului, simțind prada și locația favorabilă a cărților: împărțirea influenței în Polonia ar putea fi luată ca bază pentru împărțirea teritoriului, iar alianța cu Rusia ar putea fi transformată într-un mijloc de contracarare a acesteia Nu degeaba împăratul Iosif al II-lea a luat dintr-o întâlnire cu Frederic despre această combinație vieneză ( ) impresia care a fost exprimată în recenzia sa despre rege: "Acesta este un geniu, spune minunat, dar în fiecare cuvânt el vorbește un necinstit " Înspăimântând Austria cu Rusia, Rusia cu Austria și pe amândouă cu Franța în eventualitatea unirii lor, el a denaturat relațiile stupide încurcate ale cabinetelor europene, compensând lipsa de forță cu neruşinare care a stânjenit până și conștiința diplomatică a acelui secol Bazându-se pe o alianță cu Rusia, el a tras afacerile ruso-polone și ruso-turce într-un singur nod și a îndepărtat ambele cazuri din sfera politicii ruse, făcându-le probleme europene, privând astfel politica rusă de mijloacele de a le rezolva în mod istoric corect - separat și fără participarea unei terțe părți Așa au fost inconvenientele și stânjenile create pentru Rusia de sistemul nordic și de alianța prusacă Cu acest sistem, Catherine a luat calea politicii viselor, și-a propus obiective prea departe de nevoile actuale, chiar de neatins, și cu această alianță s-a subordonat politicii altcuiva; în cele din urmă, acest sistem și această alianță împreună au făcut dificilă realizarea scopurilor directe și imediate pe care le-a indicat istoria O trecere în revistă a cursului și metodelor politicii externe în domnia studiată este suficientă pentru a vedea efectul acestor neajunsuri asupra soluționării ambelor sarcini imediate RĂZBOI CU TURCIA Să începem cu întrebarea orientală S-a reflectat mai ales clar în lipsa unui ochi politic, înclinația de a privi cele mai apropiate obiective, fără a se gândi la numerar Întrebarea era de a înainta teritoriul statului din sud până la limitele sale naturale, până la Mările Negre și Azov, iar la vremea aceea nu consta din altceva Dar un astfel de obiectiv părea prea modest: stepele deșertului, tătarii din Crimeea - acestea sunt cuceriri care nu vor plăti praful de pușcă cheltuit pentru ele Voltaire i-a scris în glumă Catherinei că războiul ei cu Turcia s-ar putea termina cu ușurință odată cu transformarea Constantinopolului în capitala Imperiului Rus Politețea epistolară a coincis cu meserii serioase din Sankt Petersburg și suna ca o profeție Războiul turcesc a fost un test pentru Catherine La vârsta de șase ani, împărăteasa a reușit să bată larg din aripi, să-și arate zborul spre Europa cu fapte în Polonia, acasă - prin convocarea unei comisii reprezentative în Numele ei era deja învăluit într-o ceață strălucitoare de grandoare A se scufunda la pământ și a merge, așa cum merg suveranii obișnuiți, însemna pentru Catherine să permită

strălucirii să se prăbușească în lumini de mlaștină; atunci toată invidia și mânia, zdrobite de succesele ei, se vor ridica și Dumnezeu știe ce va urma Într-o dispoziție atât de înaltă, Catherine a întâlnit războiul turcesc, pentru care nu era deloc pregătită Era imposibil să disperi "Hai să mergem înainte cu bucurie - o vorbă cu care am petrecut la fel de buni și răi, iar acum am trăit patruzeci de ani, și ce înseamnă adevăratele probleme înainte de trecut?" - așa că Catherine i-a scris cunoștinței ei străine chiar la începutul ostilităților - și la început, nu pe deplin reușit Și a dezvoltat o energie uimitoare în ea însăși, a lucrat ca un adevărat șef al statului major, a intrat în detaliile pregătirilor militare, a întocmit planuri și instrucțiuni, s-a grăbit cu toată puterea să construiască flotila și fregate Azov pentru Marea Neagră, a căutat toate colțurile Imperiului Turc în căutarea, cum să aranjeze un tam-tam, o conspirație sau o răscoală împotriva turcilor în Muntenegru, Albania, printre minoți, în Kabarda; hotărând să trimită o expediție navală pe țărmurile Mărilor, ea i-a cerut ambasadorului ei la Londra să-i trimită o hartă a Mării Mediterane și a Arhipelagului, de asemenea pentru a obține un turnător de tunuri mai precis decât al nostru, "care toarnă o sută de tunuri , și multe zece sunt potrivite", încercând să ridice Transcaucazia, s-a întrebat unde se află Tiflis, pe litoralul Caspic sau al Mării Negre, sau în interior Starea de spirit s-a schimbat odată cu schimbarea impresiilor "Vom da un apel la care nu ne așteptam", a scris ea la scurt timp după ce a primit vestea pauzei (noiembrie) "Am gătit o mulțime de terci, va fi delicios pentru cineva", a scris ea gânditoare șase luni mai târziu, când războiul a izbucnit Dar reflecția care se apropie a fost împrăștiată de asemenea capete atrăgătoare precum frații Orlov, care nu știau decât să decidă, și nu să gândească La una dintre primele ședințe ale consiliului, care s-a întrunit pe probleme de război sub președinția împărătesei, Grigori Orlov, pe care Ecaterina l-a numit erou pe Frederic al II-lea, la fel ca vechii romani din cele mai bune vremuri ale republicii, a propus trimiterea unei expediții spre Mediterana Puțin mai târziu, fratele său Alexei, care se recupera în Italia, a indicat și scopul direct al expediției: dacă te duci, atunci mergi la Constantinopol și eliberează pe toți ortodocșii de jugul greu și, după cuvântul lui Petru cel Mare , își alungă mahomedanii necredincioși pe câmp și în stepele goale și nisipoase, pe fostele lor locuințe El însuși s-a oferit voluntar pentru a fi liderul revoltei creștinilor turci A fost necesar să avem multă credință în providență pentru a trimite o flotă pentru așa ceva, ocolind aproape toată Europa, pe care însăși Catherine a recunoscut-o ca fiind lipsită de valoare în urmă cu patru ani Și s-a grăbit să justifice recenzia De îndată ce escadrila, care naviga din Kronstadt (iulie) sub comanda lui Spiridov, a intrat în larg, o navă de cea mai recentă construcție s-a dovedit a fi nepotrivită pentru navigație ulterioară Ambasadorii ruși în Danemarca și Anglia, care au inspectat escadrila care trecea, au fost loviți de ignoranța ofițerilor, lipsa marinarilor buni, mulți oameni bolnavi și deznădejdea întregului echipaj Escadrila se mișcă încet Ecaterina și-a pierdut cumpătul cu nerăbdare și l-a rugat pe Spiridov, pentru numele lui Dumnezeu, să nu zăbovească, să adune puteri spirituale și să nu o facă de rușine în fața lumii întregi Din cele nave mari și mici ale escadronului, doar opt au ajuns în Marea Mediterană Când A Orlov i-a examinat la Livorno, părul i s-a încremenit, iar inima i-a sângerat: fără mâncare, fără bani, fără doctori, fără ofițeri cunoscători și "dacă toate serviciile", a raportat el împărătesei, "au fost în această ordine și neștiință, ca și

această mare, atunci patria noastră ar fi cea mai săracă Cu un detașament rusesc nesemnificativ, Orlov a ridicat-o repede pe Morea, dar nu a putut oferi rebelilor un dispozitiv solid de luptă și, eșuând din partea armatei turcești care se apropia, i-a lăsat pe greci în voia sorții, enervat de faptul că Temistocle nu i-a găsit în ei Catherine a aprobat toate acțiunile sale Alăturându-se cu o altă escadrilă Elphingston care se apropiase între timp, Orlov a urmărit flota turcă și în strâmtoarea Chios, lângă cetatea Chesme, a depășit armada în număr de nave de peste două ori mai puternică decât flota rusă Temericul s-a speriat când a văzut "această structură", dar oroarea situației respira un curaj disperat, care a fost comunicat întregului echipaj, "să cadă sau să distrugă inamicul" După o luptă de patru ore, când, în urma "Evstafiy" rusului, nava amiralului turc, incendiată de acesta, a decolat în aer, turcii s-au refugiat în Golful Chesme (iunie) O zi mai târziu, într-o noapte cu lună, rușii au lansat nave de incendiu, iar până dimineața flota turcească înghesuită în golf a fost arsă (iunie) În , Catherine i-a scris unuia dintre ambasadorii săi despre expediția pe mare pe care tocmai o întreprinsese: "Dacă Dumnezeu vrea, vei vedea miracole" Și miracolele începuseră deja, un lucru era evident: în Arhipelag era o flotă mai proastă decât cea rusă, iar Orlov însuși scria despre această flotă rusă de la Livorno că "dacă nu am fi avut de-a face cu turcii, toată lumea ar fi fost trecut cu ușurință " Dar Orlov nu a reușit să finalizeze campania, să străpungă Dardanelele până la Constantinopol și să se întoarcă acasă la Marea Neagră, așa cum se presupunea Victorii navale surprinzătoare din Arhipelag au fost urmate de victorii terestre similare în Basarabia pe Larga și Cahul (iulie) Moldova şi Ţara Românească sunt ocupate, Bendery este luat; în au cucerit Dunărea de jos de la Zhurzhi și au cucerit întreaga Crimeea Se părea că problema teritorială a politicii ruse din sud era rezolvată; Însuși Frederic al II-lea a considerat anexarea Crimeei la Rusia ca o condiție moderată pentru pace Dar politica de la Sankt Petersburg, prea îndrăzneață în acțiuni, a fost mai degrabă timidă în calcularea rezultatelor obținute De teamă să alarmeze Europa cu anexări atât de mari precum Crimeea și stepele Azov-Marea Neagră, unde tătarii Nogai cutreierau între Kuban și Nistru, au venit cu o nouă combinație - toți acești tătari nu ar trebui să fie anexați Rusiei, ci doar smuls din Turcia și declarat independent, sau mai bine zis, forțat să schimbe dependența ușoară de sultanul aceleiași credințe pentru patronajul formidabilei regine necredincioase Nogaiul a cedat propunerii ruse, dar Hanul Crimeei a înțeles planul complicat și l-a numit fără îndoială discuții goale și nesăbuință în răspunsul său către comisarul rus Crimeea a fost cucerită în tocmai pentru a-i impune libertatea Rusiei Printre condițiile de pace rusești s-a numărat eliberarea Moldovei și a Țării Românești cucerite de Rusia din Turcia, iar Frederic al II-lea a considerat această problemă posibilă Să comparăm acum sfârșitul războiului cu începutul lui, pentru a vedea cât de puțin converg Două eliberări de creștini au fost întreprinse în diferite periferii europene ale Imperiului Turc, greci în Morea, români în Moldova și Țara Românească L-au abandonat pe primul pentru că nu au reușit să-l îndeplinească, au fost nevoiți să-l abandoneze pe cel de-al doilea pentru a-i face pe plac Austriei și au ajuns cu al treilea, i-au eliberat pe mahomedani de mahomedani, pe tătari de turci, lucru pe care nu l-au planificat atunci când începerea războiului, și de care absolut nimeni nu avea nevoie, chiar și ei înșiși eliberați Crimeea, străbătută de trupele rusești sub împărăteasa Anna și acum recucerită, nu a meritat nici măcar un război și din cauza lui au luptat de două ori Cel

de-al doilea război cu Turcia a fost cauzat de ochiurile care l-au pregătit sau l-au însoțit pe primul Crimeea pseudo-independentă sub auspiciile Rusiei i-a provocat și mai multe probleme decât înainte cu luptele acerbe ale partidelor ruse și turcești, schimbarea forțată a hanilor În cele din urmă, au decis să-l atașeze Rusiei, ceea ce a dus la al doilea război cu Turcia Având în vedere acest război, au părăsit sistemul nordic cu alianța prusacă și au revenit la fostul sistem al alianței austriece Personalul de politică externă a lui Catherine s-a schimbat și el: Potemkin și Bezborodko l-au înlocuit pe Panin Dar cu noi relații și oameni, vechea gândire, înclinația obișnuită de a construi "castele spaniole", așa cum și-a numit Catherine planurile îndrăznețe, s-a păstrat În vederea celui de-al doilea război cu Turcia, două castele au fost construite și oferite ( ) noului aliat al Austriei: între cele trei imperii, Rusia, Austria și Turcia, se formează un stat independent din Moldova, Țara Românească și Basarabia sub vechiul numele Daciei și sub controlul suveranului confesiunii grecești; în cazul unui rezultat cu succes al războiului, Imperiul Grec este restaurat, pe tronul căruia Ecaterina și-a prezis al doilea nepot Constantin Ecaterina i-a scris împăratului Iosif al II-lea că existența independentă a acestor două noi state pe ruinele turcești va asigura pacea veșnică în Orient Iosif a fost de acord fără îndoială că va asigura cu siguranță, mai ales dacă Austria ar anexa ceva din Turcia El și ministrul său Kaunitz au întocmit un plan de valorificare a acestui proiect grec al diplomației ruse cetatea turcească Khotyn de pe Nistru și o fâșie largă de la Olta, afluent al Dunării, până la Marea Adriatică cu Țara Românească Mică , Serbia, Bosnia și chiar cu Istria și Dalmația, regiuni ale Republicii Venețiane, care pentru asta a fost recompensată din fondul teritorial turc de Morea, Creta, Cipru și alte insule Și toate acestea pentru un fel de Dacie și pentru Imperiul Grec fără Grecia! Politica de restaurare arheologică s-a întâlnit aici cu politica intereselor reale, cu calcule de prădare a terenurilor Al doilea război (-), victorios și teribil de costisitor în oameni și bani, s-a încheiat așa cum ar fi trebuit să se termine primul: cu reținerea Crimeei și cucerirea lui Ochakov cu stepa până la Nistru, coasta de nord a Negru Marea a fost întărită în spatele Rusiei, fără Dacia și fără un al doilea nepot pe tronul Constantinopolului EXTENSIREA ÎNTREBĂRII ORIENTALE Aceasta însă nu a desființat problema răsăriteană Lupta cu Turcia, în timp ce rezolva unele sarcini, a adus altele care au extins-o Apelul popoarelor supuse Porţii a servit la început doar ca mijloc de agitaţie pentru a complica inamicul; i-au incitat pe tătari, și pe greci, și pe georgieni și pe kabardieni, au dat foc Turciei, după cuvintele Ecaterinei, din toate cele patru colțuri, fără să se gândească la ce să construiască pe conflagrație Aleksey Orlov a visat doar cu tandrețe cum, după izgonirea turcilor din Europa, evlavia va fi din nou instaurată în locul lor Până și mintea constructivă a lui Nikita Panin în proiectul unirii Rusiei cu Prusia și Austria ( ) în scopul expulzării turcilor din Europa s-a liniștit la gând, răsplătind Austria de pe ținuturile turcești, zonele lăsate în urmă de către Turcii, împreună cu Constantinopolul însuși, să se transforme într-o republică: acest tripartit uniunea este noul ham al lui Panin la căruța diplomatică, iar Republica Turcă se potrivește evlaviei lui Oryol în locurile turcești pustii Abia înainte de cel de-al doilea război turcesc, iluziile diplomatice au început să prindă contur în planuri mai precise, construite pe amintiri istorice sau pe legături religios-naționale Dar creatorii acestor planuri nu au înțeles nici interesele religioase, nici interesele naționale ca bază a

construcțiilor politice, regiunile slave din Turcia au fost anexate Austriei, regiunile ortodox-grecești la Veneția catolica; În ajunul primului război turcesc de la Sankt Petersburg, ambasadorul austriac a fost avertizat că este mult mai profitabil pentru Austria să dețină Belgradul cu districtul decât Silezia și i-a sfătuit să acționeze în această direcție Totuși, în realitate, evenimentele nu au urmat întorsăturile imaginației diplomatice, ci mișcările armatelor în funcție de distanțe geografice Prin urmare, încercarea de eliberare a grecilor moreani s-a încheiat cu eliberarea tătarilor din Crimeea; a ridicat Georgia ortodoxă și a inclus în termenii tratatului de pace anexarea lui Mohamed Kabarda În Tratatul de la Kainarji ( ), s-a pronunțat doar o amnistie pentru grecii care s-au răzvrătit pentru libertate, iar domnitorii Moldovei și Țării Românești, care nu au ridicat un deget pentru a-și elibera principatele, au primit dreptul, sub protecția ambasador rus la Constantinopol, să mijlocească prin avocați pentru afacerile lor în fața Porții, iar această lege a devenit baza autonomiei Principatelor dunărene Patronatul moldo-valahi al ambasadorului rus, extinzându-se, s-a transformat în patronajul rusesc al tuturor creștinilor turci În această alcătuire, problema estică a fost pe ordinea de zi în politica externă a Rusiei încă de la începutul secolului al XIX-lea Sub acoperirea protectoratului rus, o parte a Turciei europene după alta a fost ruptă complet sau condiționat de ea, în ordinea apropierii geografice de Rusia; doar uneori această ordine a fost tulburată de trezirea politică relativ mai mult sau mai puțin timpurie a uneia sau alteia naționalități Începând cu Principatele dunărene, cazul a continuat cu Serbia și Grecia și s-a oprit în Bulgaria RELAȚII CU POLONIA Mai puține himere politice au fost permise în chestiunea rusă occidentală sau poloneză, dar au existat multe iluzii diplomatice, auto-amăgiri (neînțelegeri) și, mai ales, contradicții Problema era reunificarea Rusiei de Vest cu statul rus; asa a devenit in secolul XV și un secol și jumătate rezolvat în aceeași direcție; așa că a fost înțeles chiar în Rusia de Vest la mijlocul secolului al XVIII-lea Din mesajele episcopului Belarusului Georgy Konissky, care a venit la încoronare în , Ecaterina a putut vedea că ideea nu era în partidele politice, nu în garanțiile sistemului de stat, ci în instinctele religioase și tribale, dureroase la intestin masacrarea partidelor, si fara tratate, nici protectorate in puterea de a dezlega in mod pasnic acest nod religios-tribal; era necesară ocuparea armată, nu intervenția diplomatică Când Ecaterina a întrebat ce beneficii ar putea obține statul rus din protecția ortodocșilor din Polonia, un stareț local a răspuns răspicat: statul rus le poate lua pe bună dreptate polonezilor de mile din cel mai fertil pământ cu nenumărați oameni ortodocși Catherine nu a putut încadra o prezentare atât de grosolană directă a problemei în tiparele gândirii sale politice și a condus problema psihologică a oamenilor pe calea întortocheată a diplomației Problema generală național-religioasă este înlocuită cu trei sarcini parțiale, teritoriale, patronate și polițienești: trebuia să avanseze granița de nord-vest până la Dvina de Vest și Nipru cu Poloțk și Mogilev, pentru a realiza restabilirea ortodocșilor în drepturile luate de la ei de către catolici și să ceară extrădarea a numeroși fugari ruși cu încetarea acceptării lor ulterioare Aceasta a fost limita programului original al politicii ruse Cazul disident despre patronajul coreligionilor și al altor dizidenți, așa cum s-a exprimat atunci, despre egalizarea drepturilor acestora cu cei catolici, a fost deosebit de important pentru Catherine, ca caz cel mai popular, dar și deosebit de dificil, deoarece a stârnit multe

sentimente bolnave și interese fierbinți Dar tocmai în acest caz politica lui Catherine a scos la iveală o lipsă deosebită a capacității de a se gândi la cursul acțiunii cu starea lucrurilor Cazul disident a trebuit să fie dus cu mâna puternică și imperioasă, iar regelui Stanislaus Augustus al IV-lea, o persoană deja slabă de voință, nu i s-a dat nici putere, nici putere, angajându-se, printr-un acord cu Prusia, să nu permită nicio reformă în Polonia care ar putea întări puterea regelui Stanislav, din cauza neputinței, a rămas, după spusele sale, "în deplină inactivitate și inexistență", a trăit în sărăcie fără subvenție rusească, uneori neavând hrană zilnică cu curtea și trăind din împrumuturi mici Cu garanția lor au susținut constituția poloneză, care era anarhie legalizată, și ei înșiși erau indignați că cu o asemenea anarhie nu se putea realiza nimic din Polonia Mai mult, Panin a dat cazului dizidenților o declarație foarte falsă Egalizarea drepturilor lor cu cele catolici, pe care guvernul rus o cerea, ar putea fi politică și religioasă Ortodocșii așteptau de la Rusia, în primul rând, ecuația religiei, libertatea religiei, întoarcerea eparhiilor, mănăstirilor și bisericilor luate de la catolici și uniați, dreptul uniților involuntari de a reveni la credința de părinţii ortodocşi Ecuația politică, dreptul de a participa la legislație și administrare nu era atât de dorită și chiar periculoasă pentru ei În Commonwealth, doar nobilimea se bucura de drepturi politice Straturile superioare ale nobilimii ruse ortodoxe au devenit polonizate si catolice; ceea ce a supraviețuit a fost sărac și needucat; printre nobilii ortodocși era greu să găsești o persoană capabilă să fie deputat în Sejm, să stea în Senat, să ocupe orice funcție publică, deoarece, așa cum scria ambasadorul rus la Varșovia la curtea sa, toți nobilii ortodocși ara ei înșiși pământul și fără nicio educație Nici episcopul Belarusului Georgy Konissky, șeful ortodocșilor Rusiei de Vest, care, după rangul său, trebuia să stea în Senat, nu putea să aibă loc acolo fără să fie de origine nobilă Mai mult decât atât, ecuația politică a înspăimântat slaba nobilime ortodoxă cu o amărâre și mai mare a nobilii catolice conducătoare, care au fost nevoite să împărtășească dominația cu dușmanii lor Toate acestea au frânat dorința dizidenților pentru drepturi politice Panin, dimpotrivă, era cel mai preocupat de egalizarea politică Vorbind în numele libertății de conștiință ca ministru al unui stat ortodox, el a găsit întărirea ortodoxiei, precum și a protestantismului în Polonia, dăunătoare Rusiei Religia protestantă îi poate scoate pe polonezi din ignoranță și poate duce la o îmbunătățire a sistemului lor de stat, care este periculoasă pentru Rusia "Nu poate exista un astfel de inconvenient în ceea ce privește coreligionarii noștri", adică nu se poate teme de la Ortodoxie nici de eradicarea ignoranței, nici de îmbunătățirea sistemului de stat, dar ortodocșii, care au fost întăriți inutil de noi, vor deveni independent de noi Lor trebuie să li se acorde drepturi politice doar pentru a-i transforma într-un partid politic de încredere, cu dreptul legal de a participa la toate treburile poloneze, dar nu altfel decât sub protecția noastră, "pe care ne-o însușim pentru totdeauna" Idilicul visător al sistemului nordic este aici un machiavelic pozitiv Prin confederații forțate, adică revolte armate organizate sub presiunea trupelor ruse, arestări ale celor mai încăpățânați oponenți precum episcopul Soltyk de Cracovia, guvernul rus și-a atins scopul, desfășurat la Sejm, alături de garanția rusă a constituției și libertății a religiei pentru dizidenți și egalizarea lor politică cu nobilii catolice Dar Panin a greșit în calcule, iar temerile dizidenților s-au adeverit Ecuația dizidentă a pus foc toată Polonia

Sejm, care a aprobat tratatul la februarie, cu greu se împrăștiase, când în Bar avocatul Puławski a ridicat confederația împotriva lui Cu mâna lui ușoară, confederațiile anti-disidente au început să se aprindă ici și colo în toată Polonia Toți cei fără adăpost și rătăciți din neamul încâlcit, din neamul tigăilor, din orașe și sate s-au adunat sub stindardul acestor confederații și, împrăștiindu-se prin țară în cete mici, jefuiau pe oricine în numele credinței și al patriei; a fost dat și ai lor, dar dizidenții și evreii au suferit cel mai mult Conform dreptului confederat cutumiar, oriunde au funcționat confederațiile, autoritățile locale au fost desființate și a fost instaurată anarhia totală Era un fel de pugaciovism polonez-gentry, în moravuri și metode nu mai bune decât țăranul rus, și este greu de spus care dintre ei a făcut mai multă rușine sistemului politic care l-a dat naștere, deși motivele ambelor mișcări erau diferit de extrem: acolo - tâlhăria asupritorilor pentru oprimarea dreaptă, aici - tâlhăria celor asupriți pentru eliberarea de asuprire Împărăteasa Rusă, pentru ordinea și legile republicii; guvernul polonez ia permis să înăbușe rebeliunea, în timp ce ea însăși a rămas o spectatoare curioasă a evenimentelor Erau până la mii de soldați ruși în Polonia, această divizie a luptat cu jumătate din Polonia, așa cum se spunea atunci Majoritatea trupelor erau garnizoate în orașe și doar un sfert i-au urmărit pe confederați; dar, după cum a raportat ambasadorul rus, oricât de mult ar urmări acest vânt, nu pot ajunge din urmă și doar suferă în zadar Confederații au găsit sprijin peste tot; nobilii mici și mijlocii le-au furnizat în secret tot ce aveau nevoie Fanatismul catolic a fost încălzit de cler la cel mai înalt grad; sub influența sa, toate legăturile sociale și morale au fost rupte Menționatul episcop Soltyk, înainte de arestarea sa, s-a oferit voluntar ambasadorului rus pentru a-i convinge pe catolici să facă concesii dizidenților, dacă ambasadorul i-ar permite să continue să se comporte ca un luptător dezinteresat pentru credință pentru a-și menține creditul în partidul său , adică i-ar permite să fie un ticălos și un provocator Cabinetul rus era convins că nu poate face față consecințelor propriei sale politici și l-a instruit pe ambasadorul rus să convingă ei înșiși dizidenții să sacrifice o parte din drepturile care le-au fost acordate pentru a păstra restul și să facă o petiție împărătesei pentru permisiunea de a face un asemenea sacrificiu Catherine a permis, adică a fost forțată să refuze admiterea dizidenților în Senat și Minister și abia în , după prima împărțire a Poloniei, li s-a acordat dreptul de a fi aleși în Sejm împreună cu accesul la toate posturile Unul dintre motivele formulării indirecte a întrebării disidente au fost considerentele polițienești atașate acesteia Ordinele stăpânirii autocratice-nobile rusești au căzut atât de greu asupra claselor inferioare, încât din timpuri imemoriale mii de oameni au fugit în Polonia dezbrăcată, unde viața era mai tolerabilă pe pământurile noilor măiestrie Panin a considerat deci deosebit de nociv să-i înzestreze pe ortodocșii din Commonwealth cu drepturi prea largi, pentru că atunci evadările din Rusia s-ar intensifica și mai mult "cu libertatea credinței, combinată cu beneficiile unui popor liber în toate" Politica rusă a privit și oamenii de rând ortodocși ai Commonwealth-ului cu [aceeași] înfățișare domnească: în ea, ca tovarăși de credință, au văzut un pretext pentru a se amesteca în treburile poloneze, dar nu au vrut să-l folosească ca material pentru agitația politică împotriva domnia, aflându-se ei înşişi în poziţia aceleiaşi clase Cauza dizidentă din Ucraina a agravat lupta neîntreruptă de lungă durată a ortodocșilor cu uniații și catolicii, i-a încurajat pe dreptaci la fel de mult pe cât i-a amărât pe cei din urmă Răspunsul

ortodocșilor la Confederația Barourilor a fost răscoala Haidamaka ( ), în care, împreună cu haidamakii, fugarii ruși plecați în stepă, cazacii conduși de Zeleznyak, au așezat cazaci și iobagi împreună cu centurionul Gonta și alții liderii s-au ridicat A existat și o scrisoare falsă de la împărăteasa Catherine cu un chemare de a se ridica împotriva polonezilor pentru credința lor Rebelii i-au bătut pe evrei și nobilimea în mod vechi, l-au masacrat pe Uman; Fanatismul și iobăgia grecească, așa cum a spus regele Stanislav despre răscoală, au luptat cu foc și sabie împotriva fanatismului catolic și nobili Rebeliunea rusă a fost stinsă de trupele ruse; rebelii, care scăpaseră de rug și spânzurătoare, s-au întors în fostele lor state Cu o politică rusă atât de ambiguă, dizidenții ortodocși ai Rusiei de Vest nu au putut înțelege ce voia Rusia să facă pentru ei, dacă ea venise să elibereze complet ei din Polonia sau doar pentru a egala, fie că voia să-i salveze de un preot catolic și un preot uniat, fie de o tigaie poloneză SECȚIUNEA POLONEI În cursul a șase sau șapte ani de frământări care au apărut în Polonia după moartea regelui August III ( ), gândurile despre reunificarea Rusiei de Vest au fost imperceptibile în politica rusă: a fost ștearsă de întrebări despre garanții, dizidenți, confederații Preocuparea lui Panin pentru patronajul Rusiei asupra dizidenților "pentru eternitatea" indică mai degrabă că această idee îi era complet străină Cabinetul rus la început s-a mulțumit (doar s-a gândit) cu corectarea graniței pe partea poloneză și cu un fel de recompensă teritorială pentru asistența lui Friedrich în Polonia Dar războiul ruso-turc a dat problemelor un curs mai larg La început lui Frederic s-a temut de acest război, temându-se că Austria, supărată pe alianța ruso-prusacă, va interveni în el, va reprezenta Turcia și va implica Prusia Pentru a abate acest pericol de la Berlin încă de la începutul războiului, a fost pusă în mișcare ideea împărțirii Poloniei Această idee este o remiză; s-a dezvoltat de la sine din întregul sistem, viață și mediul vecin al Commonwealth-ului și a fost purtat în cercurile diplomatice mult timp, deja din secolul al XVII-lea Sub bunicul și tatăl lui Frederic al II-lea, lui Petru I i s-a oferit împărțirea Poloniei de trei ori și întotdeauna fără greșeală cu o concesie regelui prusac din vestul Prusiei, care despărțea Brandenburgul de estul Prusiei printr-un decalaj nefericit Frederic al II-lea nu deține ideea în sine, ci dezvoltarea ei practică El însuși a recunoscut că, temându-se de întărirea Rusiei, a încercat fără război, fără victime și riscuri, doar prin dexteritate să beneficieze de succesele ei Războiul dintre Rusia și Turcia i-a oferit oportunitatea pe care și-o dorea, pe care, după cum spunea el, a apucat-o de păr Conform planului său, Austria, ostilă celor doi, a fost implicată în alianța Rusiei cu Prusia pentru asistență diplomatică - doar deloc armată - a Rusiei în războiul cu Turcia, iar toate cele trei puteri au primit recompense pe pământ nu de la Turcia , dar din Polonia, care a dat pretext de război După trei ani de negocieri purtate cu "conștiinciozitate prefăcută", așa cum spunea Panin, participanții, amestecând regiuni și populații precum cărți de joc, au rezumat jocul Moldova și Țara Românească, principate creștine cucerite de la turci de trupele ruse, s-au întors tocmai la insistențele lui Frederic, aliat, sub jugul turcesc, eliberare de care li s-a promis solemn, iar în schimbul acestei concesii, cabinetul rus, angajamentul de a proteja integritatea teritorială a Poloniei creștine de vecinii prădători, a forțat Rusia, împreună cu aceștia, să participe la jefuirea ei S-a dovedit că unele regiuni poloneze au plecat în Rusia în schimbul celor turcești pentru cheltuieli militare și victorii, în timp ce altele - în

Prusia și Austria pentru nimic, sau la prima, parcă, pentru o comisie și pentru o nouă setare a caz, pentru stil, iar la al doilea sub formă de compensare pentru vrăjmășia față de Rusia, cauzată de alianța acesteia cu aceeași Prusia În cele din urmă, în (iulie), a urmat un acord între cele trei puteri-acţionari, conform căruia Austria a primit toată Galiţia cu districtele capturate chiar înainte de împărţire, Prusia - Prusia de vest cu alte ţinuturi şi Rusia - Belarus (acum provinciile Vitebsk și Mogilev) Ponderea Rusiei, care a suportat greul războiului turc și a luptei împotriva frământărilor poloneze, nu a fost cea mai mare: conform calculelor pe care le-a prezentat Panin, aceasta ocupa locul de mijloc în ceea ce privește populația, iar ultimul în ceea ce privește rentabilitatea; ponderea cea mai populată era austriacă, cea mai profitabilă - prusacă Totuși, când ambasadorul austriac și-a anunțat partea lui Frederick, regele nu a rezistat să exclame, privind pe hartă: "La naiba, domnilor! Văd că ai un apetit excelent: partea ta este la fel de mare ca a mea și a rusului împreună; Ai cu adevărat un apetit excelent " Dar a fost mulțumit de secțiune mai mult decât de restul participanților Plăcerea lui a ajuns la uitarea de sine, adică la dorința de a fi conștiincios: a recunoscut că Rusia are multe drepturi să facă asta cu Polonia, "ceea ce nu se poate spune despre noi cu Austria" A văzut cât de rău și-a folosit Rusia drepturile atât în Turcia, cât și în Polonia și a simțit cum a crescut noua lui putere din aceste greșeli Au simțit-o și alții Ministrul francez l-a avertizat cu bucurie pe plenipotențiarul rus că Rusia va regreta în cele din urmă întărirea Prusiei, la care a contribuit atât de mult În Rusia, Panin a fost acuzat și pentru întărirea excesivă a Prusiei și el însuși a recunoscut că a mers mai departe decât și-a dorit, iar Gr Orlov a considerat acordul privind împărțirea Poloniei, care a întărit atât de mult Prusia și Austria, o crimă demnă de pedeapsa cu moartea Oricum ar fi, un fapt rar în istoria europeană va rămâne cazul când statul slavo-rus din timpul domniei cu direcție națională l-a ajutat pe electorul german cu un teritoriu împrăștiat să se transforme într-o mare putere, o fâșie largă continuă care se întinde pe ruinele statului slav de la Elba la Neman Din vina lui Friedrich, victoriile din au adus Rusiei mai multă glorie decât bine Ecaterina a ieșit din primul război turcesc și din prima împărțire a Poloniei cu tătarii independenți, cu Bielorusia și cu o mare înfrângere morală, stârnind și nejustificând atâtea speranțe în Polonia, în Rusia de Vest, în Moldova și Țara Românească, în Muntenegru, in mare ALTE SECȚIUNI Nu voi intra în detalii despre celelalte două diviziuni ale Poloniei, care au fost o continuare inevitabilă a primei, au fost cauzate de aceleași motive și au fost însoțite de fenomene similare Aceiași deținători de capital și aceleași metode de împărțire Polonia și acum plătea cu pământurile sale cheltuielile Austriei și Prusiei pentru războiul cu Franța revoluționară, așa cum plătise înainte cheltuielile rusești pentru războiul turcesc Jocul anterior a continuat doar cu o schimbare: Rusia nu a mai acționat în alianță cu Prusia împotriva Austriei, ci invers Cu toate acestea, aliatul actual nu a fost mai bun decât fostul inamic, iar prada comună a împăcat prietenii și inamicii În timpul Sejmului de patru ani (-), partidul reformator din Polonia a elaborat o nouă constituție, realizată într-un mod oarecum revoluționar la mai , cu putere regală ereditară, cu un Sejm fără liberm veto, cu admiterea deputaților din orășeni, cu egalitatea deplină a dizidenților, cu desființarea confederațiilor Dar adepții antichității încă constituiau o confederație (la Târgovice) și chemau trupele rusești, în timp ce prusacii apăreau fără apel Din nou, jumătate din Polonia a fost

cucerită de ruși Fostele pretexte pentru intervenția străină au fost complicate de noua "doctrină infernală", otrava "spiritului democratic", care a infectat Polonia cu un pericol extrem pentru vecinii săi După a doua împărțire ( ), Commonwealth-ul de milioane de oameni, care se întindea "de la mare la mare", a fost redus la o fâșie îngustă între Vistula mijlocie și superioară și Neman - Viliya cu o populație de trei milioane, cu fosta constitutie si cu subordonarea politicii externe a regelui supravegherii rusesti Răscoala din cu declararea de război Rusiei și Prusiei și dictatura lui Kosciuszka a fost chinul morții Poloniei Țara a fost din nou cucerită de trupele rusești Convenția celor trei puteri, care a împărțit restul Poloniei între ele, a asigurat căderea statului polonez printr-un act internațional (octombrie) SEMNIFICAȚIA SECȚIUNILOR Să aducem sfârșitul la început în problema poloneză A fost necesară reunirea Rusiei de Vest; în schimb a împărțit Polonia Evident, acestea sunt în esență acte diferite - primul a fost cerut de interesul vital al poporului rus; a doua a fost o problemă de violență internațională Soluția nu s-a potrivit cu problema Adevărat, Rusia de Vest a intrat în diviziune și din partea rusă, dar, ca să spunem așa, sub un alt titlu politic - nu ca urmare a unei lupte unu-la-unu dintre Rusia și Polonia în numele unificării politice a poporul rus, ci ca o cotă în acordul de achiziție a trei puteri vecine în numele drepturilor puterii Rusia a anexat nu numai Rusia de Vest, ci și Lituania și Curlanda, dar nu toată Rusia de Vest, după ce a cedat Galiția în mâinile germanilor Se spunea că în timpul primei împărțiri, Catherine a plâns din cauza acestei concesii; de ani mai târziu, în timpul diviziei a doua, ea a spus cu calm că "la vremea potrivită este necesar să schimbi Galiția cu împăratul, ea este nepotrivită pentru el"; cu toate acestea, Galiția a rămas cu Austria chiar și după a treia împărțire Polonia nu a fost un membru suplimentar în familia statelor nord-est europene, servind drept intermediar slab între trei vecini puternici Dar eliberată de Rusia de Vest, care o slăbea, și transformându-și sistemul politic, așa cum au încercat să facă cei mai buni oameni ai epocii diviziunilor, ar fi putut să facă un serviciu bun slavilor și echilibrului internațional, stând ca un puternic bastion împotriva Prusiei, care se îndrepta cu toată puterea spre răsărit Odată cu căderea Poloniei, ciocnirile dintre aceste trei puteri nu au fost slăbite de niciun tampon internațional și ar fi trebuit să răspundă mai dureros precis Rusiei, a cărei graniță de pe Neman nu a devenit mai sigură de apropierea de avanposturile prusace Ecaterina a povestit degeaba, în glumă, cum succesorul lui Frederic, sfântul Friedrich Wilhelm al II-lea, "a mers două săptămâni în cămașă cu sabie pentru a vedea spiritele și, după ce a avut o întâlnire cu Hristos, nu ne-a declarat război pentru a-l interzice" Spiritul văzător s-a bucurat de gândurile celor sănătoși la minte Mai mult, "regimentul nostru a murit" - un stat slav mai puțin; a devenit parte a două state germane; aceasta este o pierdere majoră pentru slavi Rusia nu și-a însușit nimic primordial polonez, și-a luat doar ținuturile străvechi și o parte din Lituania, care le-a atașat cândva de Polonia Dar cu participarea Rusiei, cimitirul slav, unde erau deja îngropați atât de mulți dintre colegii noștri de trib, slavii de vest, s-a deschis cu un nou mormânt vast Istoria i-a spus [Catherinei] să se întoarcă din Polonia ceea ce era în spatele rusului ei, dar nu a inspirat-o să împartă Polonia cu germanii A fost necesar să se aducă Polonia în granițele sale etnografice, să o facă adevărată Polonia poloneză, fără a o face Polonia germană Motivul vieții oamenilor cerea să salveze Rusia de Vest de la polarizare și doar politica cabinetului putea preda

Polonia germanizării Fără regiuni rusești, în limitele sale naționale, chiar și cu un sistem statal corectat, o Polonie independentă ar fi incomparabil mai puțin periculoasă pentru noi decât aceeași Polonia sub forma provinciilor austriece și prusace În cele din urmă, distrugerea statului polonez nu ne-a scăpat de lupta împotriva poporului polonez: nu au trecut de ani de la a treia împărțire a Poloniei, iar Rusia s-a luptat deja cu polonezii de trei ori (, și) Fantoma Commonwealth-ului, răsărind din mormântul său istoric, a dat impresia puterii unui popor viu Poate că, pentru a evita dușmănia cu poporul, ar fi trebuit păstrată starea acestuia REZULTATE ŞI CARACTERUL POLITICII EXTERNE Ambele probleme de politică externă care stăteau la coadă au fost rezolvate, deși cu ezitare, sacrificii inutile și abateri de la calea directă Coasta de nord a Mării Negre a fost fixată de la Nistru până la Kuban Stepele din sudul Rusiei, refugiul inițial al nomazilor prădători, au intrat în circulația economică națională rusă, s-au deschis colonizării și culturii așezate Au apărut o serie de orașe noi (Ekaterinoslav, Herson, Nikolaev, Sevastopol etc) Înainte de primul război turcesc, potrivit Ecaterinei, nici măcar o barcă rusească nu se afla pe Marea Neagră; tratatul din a deschis navigația liberă pe acea mare pentru navele comerciale rusești, iar cifra de afaceri a comerțului rusesc din Marea Neagră, care în nu a ajuns la de ruble, a crescut până în la aproape milioane O nouă forță politică a fost adăugată economiei beneficii: Prin alăturarea Crimeei, marina din Sevastopol a oferit posesiuni de coastă și a servit drept sprijin protectoratului rusesc asupra creștinilor răsăriteni În , vice-amiralul Ushakov a luptat cu succes cu flota turcă în vederea Bosforului, iar ideea posibilității de a merge direct la Constantinopol s-a luminat din nou în capul Ecaterinei Pe de altă parte, aproape toată Rusia de Vest a fost reunită, iar formula titulară a tuturor Rusului a căpătat un sens care era în contact cu realul În achizițiile de terenuri din vest, până la de mii au fost considerate a fi majoritatea populației indigene ruse, în sud - cu un mic de mii de mahomedani și creștini Anexările occidentale formează acum zece provincii, sudice - trei Metodele politicii internaționale a lui Catherine au scăzut semnificativ prețul succeselor obținute în rezolvarea ambelor probleme La începutul domniei sale, Catherine și-a propus să trăiască în prietenie cu toate puterile, pentru a putea lua mereu partea celor mai asupriți și prin aceasta să fie arbitrul Europei (l'arbitre de l'Europe)) Era greu să joace un asemenea rol în Europa politică de atunci La acea vreme, în politica internațională europeană a statelor mari și a celor mai mici state continentale, nu au acționat popoarele, ci tribunalele sau birourile Interesele populare au fost subordonate calculelor și gusturilor diplomației sau au pătruns în politică prin prisma gândirii diplomatice, care le-a refractat, și deseori le-a rupt Toți acești maeștri de cabinet - Choiseuls, Kaunits, Herzbergs - și-au jucat ultimele jocuri până când revoluția și-a aruncat cărțile pe fereastră, unde s-au întins în fața Congresului de la Viena, care a transformat din nou Europa într-o casă de jocuri de noroc a diplomației de cabinet Cunoscând prea bine prețul meșteșugului lor, acești jucători căutau simpli, nu orice arbitri Catherine era familiarizată cu această lume politică prin reprezentanții săi din Sankt Petersburg și a înțeles că aici succesul este creat de efect și nu îl creează, iar modestia puterii este luată ca un semn de slăbiciune Mai mult, avea nevoie de efect pentru impresia internă Ea a intrat în această lume cu un pas îndrăzneț, luând un ton mândru și arogant, de care se plângeau ambasadorii străini În sfera imediată a relațiilor sale externe, în

Curland, Polonia, Suedia, ea nu a fost un mediator mondial, ci un partid plin de veselie, și-a înființat propriile partide, a intrigat, a mituit, și-a creat dușmani și, în cele din urmă, și-a derutat politica internațională că ea însăși l-a comparat cu un loc lipicios: de îndată ce scoți o labă din noroi, cealaltă se va bloca În loc de prietenie cu toate puterile, în cei de ani de domnie, ea s-a certat cu Rusia cu aproape toate statele mari din Europa de Vest și a introdus una dintre cele mai sângeroase domnii în istoria noastră, a purtat șase războaie în Europa și înainte de moartea ei s-a pregătit pentru al șaptelea - cu Franța revoluționară Devenind în practică amestec direct în treburile altora, arbitrajul european al Ecaterinei, cu mijloacele și puterea ei, neîngrădit de simțul responsabilității, ar putea cauza multe necazuri dacă politica Ecaterinei nu ar suferi de o lipsă de vedere care slăbește pericolul, capacitatea de a pune problema direct în dimensiuni executabile și de a-l conduce constant până la capăt Recunoscând un început bun ca jumătate din bătălie, Catherine începea de obicei cu discursuri zgomotoase cu un program larg, apoi, privind în jur, împiedicându-se în obstacole, făcea înțelegeri, concesii, își reduce părerile, strigând uneori ministrului: "Ține-te bine - și nici un pas înapoi," și încă s-a retras Și apoi va construi un plan cu un gând înapoi, acoperindu-l cu un principiu plauzibil Când a izbucnit Revoluția Franceză, Ecaterina și-a dat seama de semnificația ei serioasă, s-a indignat de lașitatea lui Ludovic al XVI-lea, a prezis soarta lui Carol I al Angliei încă din , a cerut unanimitatea și eroismul prinților, frații regelui, a spus că ar trebui să-și bage sufletul în burtă, să se bată cu capul de zid, în cuvintele ei, pentru a muta Austria și Prusia împotriva Franței revoluționare în numele principiului monarhic, dar a recunoscut în secret celor ei că vrea să-i implice pe austrieci iar prusacii în treburile franceze pentru a avea ea însăși mâinile libere: "Am multe întreprinderi neterminate și este necesar ca amândoi să fie ocupați și să nu se amestece în mine Catherine a vrut să se stabilească cu Polonia în felul ei Dar austriecii și prusacii au deslușit clar viclenia brodată cu fir alb, s-au îndreptat leneș spre Franța, indiferenți față de principii, au suferit pierderi pe Rin fără supărare în speranța pradei pe Vistula și au completat perfect Polonia cu ajutorul și participarea Rusiei Comparativ, Rusia din vest nu a devenit mai puternică, pe cât s-a întărit cu prețul unor mari sacrificii, a permis și oponenților săi să devină mai puternici fără niciun sacrificiu Dar acest lucru nu a fost considerat important ca detaliu: Catherine a recunoscut că, după ce s-a obișnuit cu lucrurile mari, nu-i plăceau lucrurile mărunte Și lucruri mari sunt evidente: milioane de subiecte noi și o impresie puternică în străinătate și acasă Lumea politică a recunoscut pentru Catherine "un mare nume în Europa și puterea care îi aparține în exclusivitate" În Rusia, în păduri îndepărtate, și-au amintit multă vreme și au spus că în timpul acestei domnii vecinii nu ne-au jignit, iar soldații noștri au învins pe toți și au devenit celebri Bezborodko, cel mai proeminent diplomat după Panin, și-a exprimat într-o formă elegantă această cea mai simplă impresie generală, spunând la sfârșitul carierei tinerilor diplomați: "Nu știu cum va fi cu voi, dar cu noi nici o armă în Europa a îndrăznit să tragă fără permisiunea noastră" Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul STARE NOTE DE CĂLĂTORIE ÎNCEPUTURI TRANSFORMAȚIONALE PROIECTUL CONSILIULUI IMPERIAL IDEI POLITICE ALE CATHERINEI II ORIGINEA, COMPOZIȚIA ȘI SURSE "OBLIGATORII" CENZURA SI CRITICA LUI "NAKAZ" CONȚINUTUL "OBBLIGATORULUI" GÂNDUL DE "UN INSTRUCȚIUNE" Politica internă a

Ecaterinei în sarcinile sale nu a fost mai simplă decât cea externă În aceasta din urmă, era necesar să se arate puterea imperiului și să satisfacă sentimentul național; în primul, era necesar să se arate strălucirea puterii, să se întărească poziţia purtătorului ei şi să se împace interesele publice aflate în conflict Mai mult decât atât, instrumentele de acțiune nu erau în favoarea politicii interne: în locul forței armate, merituos faimoasă, și a diplomației cu combinațiile ei subtile, aici birocrația cu inerția (rutina) ei fără speranță și nobilimea cu ignoranța și "lenea străveche a ei" ", despre care fostul cancelar Bestuzhev-Ryumin STARE Studiul cursului afacerilor în imperiu, început chiar înainte de aderarea ei, Catherine a continuat cu stăruință acum, când i s-au deschis căi noi și mai largi către aceasta Ea a fost adesea prezentă în Senat, a ascultat rapoartele și hotărârile senatorilor, a citit ea însăși unele cazuri, a făcut anchete, i-a chestionat pe fiecare Așa că avea o imagine a stării imperiului în momentul aderării lui - și un tablou, cu totul sumbru, pe care îl pictează în notele și notițele ei timpurii și târzii Am văzut deja starea în care a găsit forțele și finanțele militare Elisabeta și Petru al III-lea și-au luat veniturile statului și, când li s-au cerut bani pentru nevoile statului, ei au răspuns cu furie: "Căutați bani oriunde doriți, iar banii amânați sunt ai noștri" Pentru că vistieria nu a plătit aproape pe nimeni Pâinea în Sankt Petersburg și-a dublat prețul Aproape toate ramurile comerțului au fost transformate în monopoluri private ruinoase Tortura crudă și pedeapsa pentru un fleac au împietrit mințile atât de mult încât nu și-au putut imagina o altă dreptate, mai umană: închisorile erau supraaglomerate; Împărăteasa Elisabeta a eliberat până la mii înainte de moartea ei, și totuși la încoronarea Ecaterinei în au fost până la mii dintre ei În cruzime, dreptatea a fost vândută celui care a plătit mai mult Erau un număr nenumărat de legi, se schimbau din când în când, dar instanțelor nu le păsa deloc de protecția lor; erau folosite numai acolo unde erau utile celor mai puternici Toate instituțiile judiciare au depășit granițele lor; unii și-au încetat activitățile; altele au fost suprimate Peste tot oamenii s-au plâns de scăpare, de mită, iar guvernanții și birourile lor erau hrănite cu mită, pentru că nu primeau salariu Ordinele Senatului au fost executate doar prin al treilea decret Senatul însuși, atât de prețuit de Petru I, cel mai înalt gardian al legii și ordinii, s-a transformat într-o instituție complet inactivă cu procurorul său general Glebov, "un ticălos și un escroc", așa cum îl numea Catherine Senatorii au audiat cazurile de apel în întregime, nu în extrase, iar timp de șase săptămâni a durat doar lectura dosarului privind izgonirea munților Masalska Senatul numea guvernatori pentru toate orașele, dar nu avea o listă de orașe și nu știa câte erau; atunci când făceau judecăți, nu se uita niciodată la harta imperiului, așa că uneori ei înșiși nu știau ce judecau Și nu a avut o hartă de la bun început; Odată Ecaterina, prezentă în Senat, a scos ruble, a trimis la Academia de Științe să cumpere un atlas tipărit și l-a prezentat Senatului Controlorul suprem al economiei de stat - Senatul nu a putut stabili o listă exactă a bugetului La aderarea Ecaterinei, acesta i-a dat un registru de venituri, conform căruia erau înscriși ca milioane, Catherine a dispus recalcularea veniturilor, iar comisia de numărare le-a numărat de milioane; milioane de Senat au fost necunoscute Dar în risipa proprietății și veniturilor statului, el a dat dovadă de o mare energie El a dat toate vamele la mila a milioane, iar când au fost luate de Catherine în administrația statului, o vamă din Sankt Petersburg a dat venituri de peste milioane La sfârșitul domniei

Elisabetei, fabricile de stat au fost transferate în mod arbitrar de către Senat în proprietatea privată a primilor curteni: Shuvalov, Vorontsov, Chernyshev etc , și li s-a dat, de asemenea, până la milioane de ruble pentru a face afaceri Patronii de fabrici au risipit împrumutul în capitală, țăranii fabrici erau plătiți prost sau deloc pentru munca lor și s-au răzvrătit printre cei ; A trebuit să trimit echipe de pacificare cu arme și să returnez fabricile pentru datorii către trezorerie În total, sub formă de împrumuturi și alte metode, au smuls până la milioane de bani și peste milioane de terenuri și mine și s-au indignat de nedreptatea trezoreriei când a cerut restituirea banilor cheltuiți de mult Nu era încredere în guvern, dar toată lumea era obișnuită să creadă că de la el nu poate veni nicio altă ordine, în afară de cele dăunătoare pentru binele comun Aceasta înseamnă că statul și-a pierdut sensul în opinia populară și chiar s-a transformat într-un fel de conspirație împotriva poporului, de care, potrivit Catherinei, au fost ascunse greșelile judecătorilor și ale altor funcționari Dacă adăugăm la aceasta absența legilor fundamentale, cu excepția poate cartei anarhice de succesiune la tron, atunci imaginea desenată de Ecaterina va oferi o imagine completă a despotismului asiatic, unde operează arbitrariul persoanelor în locul legilor și instituțiilor Petru I a părăsit Rusia "un templu neterminat" sub forma unei case mari din lemn fără acoperiș, fără ferestre și uși, dar doar cu deschideri pentru ele După el, sub stăpânirea angajaților săi, apoi pe străini în vizită și apoi pe oameni de afaceri elisabetani, nu s-a făcut absolut nimic pentru a reconstrui clădirea, ci doar materialul pregătit a fost stricat sub formă de instituții, regulamente, charte etc IMPRESII DE CĂLĂTORIE Urcându-se pe tron, Ecaterina a vrut să vadă oamenii, țara, atât de prost condusă, să-și privească viața de aproape, direct, nu din depărtarea palatului și nu din poveștile de curte În acest scop, în primii ani ai domniei ei, a întreprins o serie de călătorii: în a mers la Rostov și Iaroslavl, în a vizitat provinciile baltice, în a călătorit de-a lungul Canalului Ladoga, pe care l-a găsit frumos, dar abandonată și, în cele din urmă, în primăvara anului , a decis să viziteze Asia, așa cum a exprimat ea, adică să călătorească de-a lungul Volgăi Însoțită de un mare alai (până la mii de oameni) și de întregul corp diplomatic, ea s-a îmbarcat într-o barjă în Tver și a coborât la Simbirsk, de unde s-a întors la Moscova pe uscat În timpul acestei călătorii, ea a adunat multe observații instructive În primul rând, a văzut cât de material convenabil pentru conducere are la supușii săi, cât de puțin trebuie făcut pentru acest popor pentru a-i atrage favoarea: împărăteasa a fost întâmpinată peste tot cu o încântare de nedescris Catherine a scris de pe drum, că chiar străinii, adică ambasadorii străini, de mai multe ori au izbucnit în plâns la vederea bucuriei oamenilor, iar la Kostroma, contele Cernîșev, care era responsabil de expediție, a plâns întreaga cină ceremonială, atins de tratamentul "decan și afectuos" a nobilimii locale În Kazan, erau gata să se așeze în loc de covor sub picioarele împărătesei, "și într-un loc de-a lungul drumului", scria Catherine, "țăranii dădeau lumânări pe care să le pună în fața mea, cu care îi mânau departe " A fost un simplu răspuns de la Volga la filozofii parizieni, care au numit-o pe Catherine Tsarskoye Selo Minerva Observațiile trecătoare de călătorie ar putea inspira pe Catherine o mulțime de considerații guvernamentale Ea a întâlnit orașe pe parcurs, "situația este frumoasă, dar structura este ticăloasă" Oamenii din cultura lor erau mai mici decât natura înconjurătoare "Iată-mă în Asia", i-a scris Catherine lui Voltaire din Kazan Acest oraș a frapat-o mai ales prin diversitatea populației

"Acesta este un regat special", a scris ea, "există atât de multe obiecte diferite care merită atenție și puteți colecta idei timp de ani aici " Simbirsk este cel mai mizerabil oraș, iar toate casele au fost confiscate pentru restanțe Oamenii de-a lungul Volgăi i s-au părut bogați și foarte bine hrăniți: toată lumea mănâncă pâine și nimeni nu se plânge; prețurile sunt mari în orașe, iar la sate stocurile nelactate de anul trecut sunt în exces; țăranii se agață să vândă cereale de frica unei recolte eșuate ÎNCEPUTURI TRANSFORMAȚIONALE În timp ce observațiile acumulate nu avuseseră încă timp să se transforme într-un plan coerent de transformare, iar politica externă nu a atras atenția, Catherine se grăbea să repare cele mai mari lacune în guvernare marcate în imaginea ei Având în vedere tulburările țărănești și zvonurile, decretul emis în a șasea zi după aderare a încurajat moșierii în posesia inviolabilă a moșiilor și țăranilor Multe ferme și monopoluri au fost desființate; pentru a reduce costul pâinii, exportul acesteia în străinătate este temporar interzis; prețul oficial al sării a fost redus de la la de copeici pe pud, iar pentru a umple pierderea veniturilor din sare, Catherine a redus cu de mii de ruble conținutul său de cameră de milion, obținut din aceeași colecție de sare În același timp, împărăteasa a declarat Senatului că, aparținând însuși statului, ea consideră că toate aparțineau ei și de acum înainte nu ar trebui să existe nicio diferență între ea și interesul său Senatorii s-au ridicat și cu lacrimi în ochi au mulțumit "pentru astfel de sentimente prudente", adaugă Ekaterina A fost stabilită o listă de venituri și cheltuieli Catherine a limitat în mod persistent folosirea torturii și confiscarea proprietăților de la criminali, dar nu a îndrăznit să desființeze ambele instituții prin lege A fost emis un manifest strict împotriva luării de mită; Populației din Petersburg i s-a oferit spectacolul instructiv al secretarului-șef al Senatului, așezat la pilon în piața din fața Senatului cu inscripția pe piept: "criminal de decrete și mită" Au fost introduse noi cadre de angajați și au fost înființate pensii; dar prețul sării a fost crescut pentru a acoperi noua cheltuială Pedeapsa nu a scăpat de volanta mașinii birocratice, Senatului înflorit: în a fost mustrat sever "pentru dezacorduri intestine, vrăjmășie, ură" și apartenență la partid procurorul nu a disprețuit A fost finalizată lucrarea dificilă de secularizare a moșiilor bisericești populate, care a livrat vistieriei de mii de ruble doar în Rusia Marii venit net din cheltuielile de personal pentru biserici si institutii caritabile (decret februarie) În cele din urmă, în , a fost întocmită o comisie de topografie a terenurilor de stat, o întreprindere majoră care a eșuat sub împărăteasa Elisabeta Aceste măsuri din primii trei ani trebuiau să facă o impresie favorabilă și chiar un efect practic, să ușureze o parte din povara fiscală, să contribuie la liniștea generală, să aducă o oarecare revigorare mlaștinii stagnante, să ofere o intimidare funcționarului și ceea ce a fost cel mai important pentru Catherine - inspiră o oarecare încredere în guvernul ei Ea însăși, ca de obicei, a fost foarte mulțumită de succesul măsurilor luate Într-o notă timpurie, ea scrie că comerțul este reînviat, monopolurile sunt desființate, rebelii sunt pacificati, lucrează și plătesc, justiția nu mai este de vânzare, legile sunt respectate și aplicate, toate scaunele de justiție au revenit la atribuții etc PROIECTUL CONSILIULUI IMPERIAL Dar toate aceste măsuri au fost doar detalii, în cea mai mare parte aproape fleacuri În manifestul din iulie s-a promis o reformă generală a guvernării, au fost proclamate instituții ale statului, care vor funcționa constant în limitele legii Între timp, în administrația

centrală a rămas un decalaj foarte vizibil: puterea legislativă, fiind concentrată într-o singură persoană a suveranului, nu avea nicio structură regulată; nu exista nicio instituție care să găzduiască această lucrare Procurorul General al Senatului a deținut o inițiativă legislativă, dar numai întâmplătoare, când în competența administrativă și judiciară a Senatului a existat un caz care necesita o nouă lege N I Panin, redactorul Manifestului din iulie, Catherine la scurt timp după aderarea ei a instruit să elaboreze un plan pentru instituția dispărută Panin a prezentat un raport și un proiect de manifest despre Consiliul Imperial și despre transformarea Senatului cu împărțirea acestuia în departamente Din aceste două instituții s-a dispus o nouă administrație supremă Panin critică sever dominația elisabetană, în care "puterea persoanelor acționa mai mult decât puterea locurilor de stat" și, folosind biroul de acasă al împărătesei, "mută și fără nicio imagine a statului, nu exista loc", favoriți, temporar muncitori, oameni la întâmplare și nebuni, care îi amintește lui Panin de "acele vremuri barbare" când nu exista nici un guvern stabilit, nici legi scrise Din câte se poate înțelege prezentarea languidă, obscură din punct de vedere diplomatic, a lui Panin, Consiliul său imperial, împărțit în patru departamente cu un secretar de stat în fruntea fiecăruia, este o instituție pur deliberativă care nu a încălcat câtuși de puțin deplinătatea puterii supreme Primește toate cazurile care necesită legi noi, cu excepția celor care urcă la cea mai înaltă discreție prin Senat, iar secretarii de stat subiecți sunt transformați în proiecte de lege, care sunt discutate de consilierii imperiali și supuse celei mai înalte aprobări Consiliul - o instituție naturală, înființată public, cu o procedură oficială pentru munca de birou; fiecare nouă lege pornește din ea sub semnătura monarhului și contrasemnată de secretarul de stat subiacent Cu toate acestea, acesta nu a fost fostul Consiliu Suprem Suprem, care, contopindu-se cu chipul monarhului, a devenit membru al puterii legislative Senatul a rămas independent de noul Consiliu ca instituție supremă Consiliul Proiectului Manifestului este "însuși locul în care lucrăm asupra imperiului" Acesta este un atelier legislativ, care desfășoară lucrarea pregătitoare a legislației în forma și ordinea potrivită, cu care "bunul suveran, cu marile sale osteneli, s-ar limita la greșelile inerente omenirii" Puterea supremă nu a fost limitată, ci doar restrânsă în practică, prin însăși organizarea afacerii legislative Proiectul lui Panin conturează vag și stângace viitorul Consiliu de Stat Speransky, care s-a dovedit a fi destul de sigur din punct de vedere politic Ecaterina a semnat manifestul (decembrie) și a numit membri ai Consiliului, dar apoi s-a gândit, care s-a consultat cu cine și a îngropat chestiunea Fie că ghicește gândul secret al Ecaterinei, fie din zelul sincer servil al curteanului, Felzeigmeister Villebois a vorbit deosebit de lung, declarând că Consiliul instituit prin lege îl va ridica în cele din urmă pe co-conducător la importanță, aduce subiectul prea aproape de suveranului și ar putea da naștere unei dorințe de a împărți puterea cu el, că mintea împărătesei nu are nevoie în nici un Consiliu, ci doar pentru a atenua gravitatea treburilor care urcă la ea, este necesar să-și împartă oficiul privat în departamente, pentru a spune mai simplu, pentru a înlocui consilierii de stat cu secretari de casă Numai ideea lui Panin de a împărți Senatul în departamente a fost realizată, dar conform unui proiect diferit (decembrie) Acesta a fost sfârșitul reformei administrației centrale; funcția legislativă, rămânând dezordonată, a folosit mijloace accidentale sau temporare; pe anumite probleme, Senatului i s-au conferit puteri legislative sau s-au format

comisii, iar comisia pentru drepturile nobilimii din , împreună cu multe alte cazuri, a fost însărcinată să întocmească un nou proiect privind împărțirea Senatului în departamente De la începutul primului război turcesc, Ecaterina a început să convoace un consiliu în principal pentru afaceri militare, care în curând a devenit permanent, rămânând nerostit IDEI POLITICE ALE EKATERINEI Ea a vrut să urmeze o politică pur personală, neacoperită de nicio instituție din apropiere, chiar dacă doar deliberativă, dar oficializată și responsabilă din punct de vedere legal În sfera de guvernare cea mai apropiată de ea, ea nu a permis nici măcar o umbră de lege care ar putea întuneca strălucirea autocrației sale de gardian Potrivit acesteia, sarcina legii este de a gestiona guvernele subordonate; ar trebui să acționeze ca căldura soarelui în atmosfera pământului: cu cât mai sus, cu atât mai slab Puterea, nu numai nelimitată, ci și nedefinită, lipsită de orice formă juridică, este principalul fapt al istoriei statului nostru, care se dezvoltase pe vremea Ecaterinei Ea a protejat acest fapt al locului de orice încercare de a da o ordine firească administrației supreme Dar a vrut să acopere acest fapt nativ cu ideile epocii Prelucrarea pe care aceste idei o primiseră în mintea ei a făcut posibil ca acestea să fie atât de greu de aplicat logic Încă înainte de aderare, am văzut, ea și-a concentrat lectura sârguincioasă pe literatura istorică și politică, și mai ales pe literatura de curent educațional Admiratorii exotici și admiratorii acestei literaturi au perceput-o diferit Unii au extras din el un depozit de începuturi abstracte și metode radicale și, vorbind despre structura societății umane, le plăcea să o construiască pe fundamente derivate din rațiune pură și netestate în realitatea istorică, iar când s-au îndreptat către societatea existentă, reală, ei a considerat că merită doar o defalcare completă Alții au făcut din această literatură o utilizare nu hrănitoare, ci, ca să spunem așa, gustativă, s-au lăsat duși de ideile sale abstracte și de planurile îndrăznețe nu ca o ordine lumească dezirabilă, ci pur și simplu ca răsturnări distractive și picante ale unui gând curajos și inactiv Catherine a reacționat la această literatură mai precaută decât radicalii politici și mai serios decât elicopterele liberale Din această sursă abundentă de idei noi, ea a încercat să extragă doar ceea ce, în cuvintele ei, a hrănit marile calități spirituale ale unui om cinstit, un om mare și un erou și care împiedică vulgaritatea să întunece "vechiul gust pentru onoare și vitejie" Urme ale unui asemenea studiu și reflecții, inspirate de acesta, s-au păstrat în notele, extrasele și însemnările trecătoare în franceză sau rusă care au rămas după ea "Îmi doresc, vreau numai bine pentru țara unde m-a adus Dumnezeu", scrie ea chiar înainte de aderare, "slava țării este propria mea glorie; iată principiul meu; M-aș bucura foarte mult dacă ideile mele ar putea contribui la acest lucru Îmi doresc ca țara și subiecții să fie bogate - acesta este principiul de la care plec Puterea fără încrederea populară nu înseamnă nimic pentru cineva care vrea să fie iubit și glorios; acest lucru este ușor de realizat: luați binele poporului și dreptatea, nedespărțite unul de celălalt, ca regulă a acțiunilor voastre, a actelor voastre - libertatea, sufletul tuturor lucrurilor Fără tine, totul este mort Vreau să mă supun legilor, nu sclavilor; Îmi doresc un scop comun care să-i facă pe oameni fericiți, nu capriciu, fără ciudățenie, fără cruzime Așa cum aceste însemnări amintesc de îndrăgitele caiete ale institutului din vremurile bunicului, unde se încadrează poeziile preferate și primele vise ale fetiței Dar "principiile" ale Ecaterinei, cu toată libertatea lor de gândire mulțumită, aveau pentru ea o valoare

mai de afaceri, educativă: o învățau să se gândească la problemele statului și ale vieții publice, să înțeleagă conceptele de bază ale dreptului și ale vieții comunitare; numai în rândul ei sau în spiritul literaturii citite a dat principiilor ei un sens neobișnuit Pentru ea, rațiunea și tovarășii ei - adevăr, adevăr, egalitate, libertate - nu erau principii de luptă, luptă ireconciliabil pentru dominația asupra umanității cu tradiția și tovarășii ei - minciuna, neadevărul, privilegiul, sclavia - acestea sunt aceleași elemente ale vieții comunitare ca și adversarii lor, doar mai îngrijiți și mai nobili decât ei De la crearea lumii, aceste principii nobile au fost în umilință; acum stăpânirea lor a venit Ele pot coexista cu începuturi de alt ordin; orice întreprindere, oricare ar fi scopul ei, trebuie, pentru a reuși, să adopte aceste principii pentru sine "Cea mai grosolană greșeală", ia scris Catherine lui d'Alembert, "pe care a făcut-o ordinul iezuit și pe care o poate face orice instituție, este să nu se bazeze pe principii pe care niciun motiv nu le poate respinge, pentru că adevărul este indestructibil" Aceste principii sunt un bun instrument de propagandă "Când adevărul și rațiunea sunt de partea noastră", citim într-una dintre însemnările ei, "ar trebui să le expunem în fața ochilor oamenilor, să spunem: așa și cutare motiv m-a condus la așa și cutare; ratiunea trebuie sa vorbeasca de necesitate si sa fie sigura ca va predomina in ochii multimii Abilitatea de a fi de acord în gestionarea începuturilor diferitelor ordine este înțelepciunea politică Ea a inspirat-o pe Catherine cu idei complicate "Este contrar religiei și justiției creștine", scrie ea, "să înrobești oamenii care sunt toți născuți liberi În unele țări ale Europei, un consiliu bisericesc i-a eliberat pe toți țăranii; o astfel de revoluție în Rusia acum nu ar fi un mijloc de a câștiga dragostea proprietarilor de pământ plini de încăpățânare și prejudecăți Dar iată o modalitate ușoară - de a decide să elibereze țăranii atunci când vinde moșii; în de ani, toate sau aproape toate terenurile își schimbă proprietarii - iar acum oamenii sunt liberi Sau: imperiul nostru are nevoie de o populație, de aceea nu este de folos convertirea străinilor la creștinism, printre care predomină poligamia "Vreau să stabilesc că ei îmi spun adevărul din lingușire: chiar și un curtean va face asta, văzând în aceasta calea către milă " Cu o viziune utilitarista a principiilor, tranzactiile sunt posibile cu ele "Am descoperit că în viața umană, onestitatea a ajutat în dificultăți " Nedreptatea este permisă dacă aduce beneficii; numai nedreptatea inutilă este de neiertat Vedem că citirea și gândirea au dat gândurilor Ecaterinei flexibilitate dialectică, agilitate în orice direcție, au oferit o abundență de maxime, locuri comune, exemple, dar nu au dat nicio convingere; ea avea aspirații, vise, chiar idealuri, nu convingeri, pentru că recunoașterea adevărului nu era impregnată de hotărârea de a construi pe ea o ordine morală în ea și în jurul ei, fără de care recunoașterea adevărului devine un simplu tipar de gândire Ecaterina a aparținut acelor construcții spirituale care nu înțeleg ce este convingerea și de ce este nevoie de ea atunci când există considerație Auzul ei suferea și el de un defect asemănător: nu suporta muzica, dar râdea cu poftă, ascultând în Schitul ei o operetă comică, în care tusea era pusă pe muzică De aici variația și amabilitatea comună a opiniilor și simpatiilor ei politice Sub influența lui Montesquieu, ea a scris că legile sunt cel mai mare bine pe care oamenii îl pot da și primi; iar în urma mișcării libere, necaptive a gândului ei, ea s-a gândit că "indulgența, spiritul conciliant al suveranului va face mai mult de milioane de legi, iar libertatea politică va da un suflet tuturor" Dar,

recunoscând în sine un "suflet excelent republican", ea considera autocrația sau despotismul cea mai potrivită formă de guvernământ pentru Rusia, pe care nu o distingea în mod fundamental; publiciștilor academici, de asemenea, le este dificil să facă distincția între aceste tipuri de aceeași formă de guvernare Ea însăși a practicat cu atenție această formă de guvernare, deși a fost de acord că ar putea părea minunat să îmbine "temperul sufletului" republican cu practica despotică Dar, la fel cu despotismul, ea a mers în Rusia și aristocrație "Deși sunt eliberat de prejudecăți și de natura minții filozofice, simt o mare înclinație de a cinsti familiile străvechi, sufăr, văzând aici pe unele dintre ele în sărăcie; Vreau să le ridic" Și a considerat posibil să le ridice, refacerea majoratului, decorarea bătrânilor din familie cu ordine, funcții, pensii, pământuri Acest lucru nu a împiedicat-o să recunoască Planul aristocratic al liderilor drept un act nesăbuit În mintea ei încăpătoare, tradițiile feudalismului german se potrivesc cu obiceiurile guvernării ruse și cu ideile politice din epoca iluminismului și ea a folosit toate aceste mijloace în funcție de înclinațiile și considerațiile ei Se lăuda că, la fel ca Alcibiade, se va înțelege atât în Sparta, cât și în Atena Ea i-a scris lui Voltaire în că motto-ul ei era albina, care, zburând din plantă în plantă, adună miere pentru stupul său, dar stocul conceptelor ei politice seamănă mai mult cu un furnicar decât cu un stup ORIGINEA, COMPOZIȚIA ȘI SURSE "OBLIGATORII" Catherine a găsit în curând o aplicare largă pentru ideile ei Potrivit acesteia, într-o notă târzie din primii ani ai domniei sale, din petițiile care i-au fost înaintate, cazuri senatoriale și colegiale, din raționamentul senatorial și din interpretările multor alte persoane, ea a văzut că nu s-au stabilit reguli uniforme despre nimic și legi emise în momente diferite sub diferite dispoziții ale minții, păreau multora în contradicție și, prin urmare, toată lumea cerea și dorea ca legislația să fie pusă într-o mai bună ordine De aici ea a tras concluzia că "modul de gândire în general și dreptul civil în sine" nu pot fi corectate altfel decât prin stabilirea unor reguli scrise și aprobate pentru întreaga populație a imperiului și pentru toate subiectele de legislație Pentru a face acest lucru, ea a început să citească și apoi să scrie "Instrucțiunea" a Comisiei Codului Timp de doi ani a citit și a scris Într-o scrisoare (martie) către prietena ei pariziană, doamna Geoffrin, foarte faimoasă la acea vreme pentru salonul ei literar, Catherine scria că timp de două luni în fiecare dimineață a lucrat la legile imperiului ei timp de trei ore în fiecare dimineață : acesta este un indiciu la compilarea "Comandă" Aceasta înseamnă că lucrarea a fost începută în ianuarie , iar la începutul lui "Instrucțiunea" era deja gata În ediția critică a textului "Instrucțiunii", executată de Academia noastră de Științe ( ), a fost demontat cu grijă materialul abundent din care a fost produs acest monument și au fost indicate sursele acestuia "Instruire" - o compilație compilată din mai multe lucrări ale literaturii iluministe de atunci Principalele sunt celebra carte a lui Montesquieu Spiritul legilor și lucrarea criminologului italian Beccaria, Despre crime și pedepse, publicată în , care a căpătat rapid notorietate în Europa Catherine a numit cartea lui Montesquieu o carte de rugăciuni pentru suverani cu bun simț "Instrucțiunea" era compusă din de capitole, la care ulterior s-au adăugat încă două; capitolele sunt împărțite în articole, prevederi succinte, cum sunt scrise cartele Toate articolele din "Comanda" tipărită ; dintre acestea, sunt împrumutate de la Montesquieu Folosit pe scară largă tratatul lui Catherine și Beccaria îndreptată împotriva rămășițelor procesului penal

medieval cu torturi și probe judiciare similare, realizând o nouă privire asupra răspunderii infracțiunilor și oportunității pedepselor Cel mai extins capitol X din "Nakaz" "despre ritul instanței penale" este preluat aproape în întregime din această carte (articole din) Un studiu critic al textului "Instrucțiunii" a găsit în el urme de împrumuturi din Enciclopedia Franceză și din scrierile publiciștilor germani de atunci, Bielfeld și Justi În întregul Nakaz, cercetătorii găsesc doar aproximativ un sfert din articolele neîmprumutate, și chiar și cele în cea mai mare parte sunt titluri, întrebări sau inserturi explicative inspirate din aceleași surse, deși există articole originale cu conținut foarte important Însăși Catherine nu a exagerat, ba chiar și-a slăbit participarea autorului său la "Instrucțiune" Trimițându-i lui Frederic al II-lea o traducere germană a operei sale, ea a scris: "Veți vedea că eu, ca o cioară în fabulă, sunt îmbrăcat în pene de păun; în acest eseu, dețin doar aranjamentul materialului și, în unele locuri, un rând, un cuvânt Lucrarea s-a desfășurat în această ordine: Catherine a scris din sursele sale locurile potrivite pentru programul său textual sau în repovestirea ei, uneori distorsionând gândirea sursei; extrase au fost tăiate sau completate, împărțite în capitole cu o împărțire în articole, traduse de secretarul Kozitsky și corectate din nou de împărăteasa Catherine însăși nu îndrăznea să traducă în acel moment, nefiind încă stăpânit bine limba rusă Cu o astfel de ordine de lucru, neajunsurile erau inevitabile în lucrare: fraza, scoasă din contextul sursei, a devenit neclară În traducerea rusă a raționamentului complex cu terminologie instabilă, uneori este dificil să găsești sensul; în astfel de locuri, traducerea franceză a "Instrucțiunii", făcută în același timp, este mai inteligibilă decât originalul rusesc, deși împrumutat din aceeași sursă franceză Incomprehensibilitatea multor părți ale "Ordinului" a fost indicată de persoanele pe care Catherine le-a prezentat părți ale lucrării sale înainte de finalizarea acesteia Pe alocuri au alunecat și contradicții: într-un articol, preluat de la Montesquieu, este permisă pedeapsa cu moartea; în alte articole întocmite după Beccaria, este respinsă CENZURĂ ȘI CRITICA "CIPILOR" Nakaz a suferit foarte mult din cauza cenzurii sau criticilor pe care le-a primit înainte de a fi publicată Potrivit poveștii lui Catherine, când munca ei a avansat suficient, ea a început să o arate în părți diferitelor persoane, după gustul fiecăruia N Panin a comentat la "Instrucțiune" că acestea sunt axiome care pot răsturna pereții Fie sub influența remarcilor pe care le-a auzit, fie după propria ei reflecție, ea a tăiat, a rupt și a ars o bună jumătate din ceea ce scrisese - așa l-a informat pe d'Alembert la începutul anului , adăugând: " Și Dumnezeu știe ce se va întâmpla cu restul " Și asta s-a întâmplat cu restul Când deputații Comisiei s-au reunit la Moscova, Catherine a făcut apel la "mai multe persoane de mare disidență" pentru o discuție preliminară a "Instrucțiunii" "Aici, cu fiecare articol, s-a născut o dezbatere; Le-am dat libertatea de a înnegri și șterge tot ce doreau; au mânjit mai mult de jumătate din ceea ce a fost scris de mine, iar "Instrucțiunea Codului" a rămas, parcă tipărită Dacă aceasta a fost, după cum s-ar putea crede, o criză secundară de contracție, atunci în "Instrucțiunea" tipărită nu citim mai mult de un sfert din ceea ce a fost scris inițial Acest lucru, desigur, trebuie să fi deteriorat foarte mult armonia lucrării Capitolul XI, despre iobăgie, suferă mai ales de incoerență; motivul este că, din versiunea originală a capitolului, în ediția tipărită au fost publicate până la de articole despre tipurile de iobăgie, despre măsurile împotriva abuzului de putere a stăpânului și despre

modalitățile de eliberare a iobagilor De asta s-au speriat cel mai mult cenzorii-deputați din nobilime În ciuda obiecțiilor și reducerilor, Catherine a fost foarte mulțumită de munca ei ca mărturisire politică [Ea] a scris chiar înainte de a apărea tipărit, că ea a spus totul în ea, și-a golit toată geanta și nu va mai spune un cuvânt pentru tot restul vieții, că toți cei care au văzut-o lucrând spun în unanimitate că aceasta este culmea perfecțiunii , dar i se pare că mai trebuie curățate CONȚINUTUL "OBBLIGATORULUI" În de capitole, "Nakaz" vorbește despre puterea autocratică în Rusia, despre organele guvernamentale subordonate, despre depozitul de legi (Senat), despre starea tuturor celor care trăiesc în stat (despre egalitatea și libertatea cetățenilor), despre legile din generale, despre legi în detaliu, și anume despre armonizarea pedepselor cu infracțiuni, asupra pedepselor, în special asupra moderarii acestora, asupra producerii unei instanțe în general, asupra ritului unei instanțe penale (drept penal și procese judiciare), asupra iobăgiei, despre reproducerea oamenilor în stat, despre lucrul cu ac (meșteșuguri) și comerț, despre educație, despre nobilime, despre genul mijlociu (a treia stare), despre orașe, despre moșteniri, despre întocmire (codificare) și stil a legilor; ultimul, al XX-lea capitol prezintă diverse articole care necesită explicații, și anume, vorbește despre un proces pentru lesa majestate, procese de urgență, toleranță religioasă, semne ale căderii și distrugerii statului Două capitole suplimentare tratează decanatul sau poliția și economia statului, adică veniturile și cheltuielile Vedem că, în ciuda reducerilor, "Nakazul" a captat destul de pe scară largă aria legislației, a vizat toate părțile principale ale sistemului de stat, puterea supremă și relația acesteia cu cetățenii, administrația, drepturile și obligațiile cetățeni, moșii, mai ales legislație și instanță În același timp, el a oferit poporului rus o serie de dezvăluiri versatile El a proclamat că egalitatea cetăţenilor constă în faptul că toţi sunt supuşi aceloraşi legi, că există libertate de stat, adică libertate politică, şi constă nu numai în dreptul de a face tot ceea ce permit legile, ci şi în nu a fi obligat să facă ceea ce nu ar trebui să-și dorească și, de asemenea, în liniștea sufletească care vine din asigurarea propriei securități; pentru o astfel de libertate este nevoie de un guvern în care un cetăţean să nu se teamă de altul, iar tuturor să se teamă de aceleaşi legi Un cetățean rus nu a văzut niciodată așa ceva Nakazul a învățat că rușinea naturală, și nu flagelul puterii, ar trebui să prevină crima și că, dacă nu le este rușine de pedepse și numai pedepse crunte îi feresc de vicii, atunci administrația crudă este de vină pentru aceasta, călirea oamenilor, obișnuindu-i la violenţă Folosirea frecventă a execuțiilor nu a corectat niciodată oamenii Nefericit este guvernul în care sunt forțate să se stabilească legi crude Tortura, la care instanța rusă a recurs cu atâta bunăvoie, este aspru condamnată de Nakaz ca instituție contrară bunului simț și sentimentului omenirii; recunoaște și cerința prudenței de a limita confiscarea bunurilor infractorului ca măsură inechitabilă, dar obișnuită în practica judiciară rusă Se știe cu ce cruzime fără sens și cu ce arbitraritate au fost conduse cazurile de lesa maiestate: un cuvânt nepăsător, ambiguu sau stupid despre putere a provocat un denunț, un "cuvânt și faptă" teribil și a dus la tortură și execuție Cuvintele, spune "Instrucțiunea", nu sunt niciodată imputate unei infracțiuni dacă nu sunt legate de acțiuni: "totul perversează și răsturnează, care dintre cuvinte comite o crimă demnă de pedeapsa cu moartea" Pentru practica judiciară și politică rusă, revizuirea "Nakazului" despre instanțele de urgență este deosebit de instructivă

"În guvernele autocratice", spune el, "cel mai inutil lucru este să îmbraci uneori judecători speciali pentru a judeca unul dintre supușii lor" Toleranța religioasă a fost permisă în Rusia și apoi numai din motive de stat în limite foarte înguste Nakazul recunoaște nepermisiunea diferitelor credințe într-un stat atât de eterogen precum Rusia ca un viciu foarte dăunător pentru pacea și securitatea cetățenilor și consideră, dimpotrivă, toleranța religioasă drept singurul mijloc de "conducere a tuturor oilor pierdute" la turma adevărată credincioasă" "Persecuția", continuă "Instrucțiunea", "irită mințile omenești, iar permisiunea de a crede conform propriei legi înmoaie chiar și cele mai dure inimi" În cele din urmă, Nakaz abordează de mai multe ori întrebarea dacă statul, adică guvernul, își îndeplinește obligațiile față de cetățeni El subliniază mortalitatea îngrozitoare a copiilor în rândul țăranilor ruși, care ia până la trei sferturi din "această speranță a statului" "Ce stare înfloritoare ar fi pentru această putere", exclamă cu amărăciune "Instrucțiunea", "dacă am putea preveni sau preveni acest rău prin instituții prudente!" Alături de moartea copiilor și de o boală infecțioasă contagioasă, printre ulcerele care devastează Rusia, Nakazul mai enumeră și exactiuni stupide cu care moșierii își împovărează iobagii, obligându-i să-și părăsească casele și familiile timp de mulți ani pentru a câștiga bani și a "cutreiera" în jurul întregului stat" Fie cu ironie, fie cu o plângere despre nepăsarea autorităților, Nakaz notează că "ar fi foarte necesar să se prescrie proprietarilor de pământ prin lege" o metodă mai deliberată de impozitare a iobagilor Este greu de explicat cum aceste articole au ocolit cenzura deputaților nobilimii și și-au făcut loc în Nakazul tipărit Capitolul despre reproducerea poporului în stat pictează, după Montesquieu, un tablou îngrozitor al pustiirii țării din cauza bolilor cronice și a guvernării proaste, unde oamenii, născuți în deznădejde și sărăcie, în mijlocul violenței, sub jugul eronat considerații ale guvernului, văd exterminarea lor, neobservând cauzele ei înșiși, își pierd curajul, energia muncii, astfel încât câmpurile care pot satura un întreg popor abia hrănesc o familie Această imagine amintește în mod viu de zborul în masă al oamenilor din străinătate, care a devenit în secolul al XVIII-lea un adevărat dezastru pentru stat În lista mijloacelor de prevenire a infracțiunilor, Nakaz, așa cum spune, enumeră, după spusele lui Beccaria, restanțele guvernului rus "Vrei să previi criminalitatea? Faceți legile mai puțin favorabile diferitelor ranguri dintre cetățeni decât oricărui cetățean anume; fă oamenii să se teamă de legi și să nu se teamă de nimeni în afară de ei Vrei să previi criminalitatea? Faceți ca iluminarea să se răspândească printre oameni În cele din urmă, cel mai de încredere, dar și cel mai dificil mijloc de a face oamenii mai buni este îmbunătățirea educației Toată lumea știa că guvernului rus nu îi pasă de aceste fonduri Cartea Legilor Bune ar reduce, de asemenea, înclinația de a face rău altora Această carte ar trebui să fie atât de comună încât să poată fi cumpărată cu un preț mic, ca un manual, și ar trebui prescrisă pentru a preda alfabetizarea în școli folosind o astfel de carte, intercalate cu cele bisericești Dar nu exista încă o astfel de carte în Rusia; pentru compilarea sa, a fost scrisă însăși "Instrucțiunea" Astfel, actul, semnat de cei mai înalți, a informat cetățenii ruși că au fost lipsiți de beneficiile de bază ale societății civile, că legile care îi guvernează nu sunt de acord cu rațiunea și adevărul, că clasa conducătoare este dăunătoare statului și că guvernul nu și-a îndeplinit îndatoririle esențiale față de popor GÂNDUL DE "UN INSTRUCȚIUNE" Sub această formă, realitatea rusă a apărut înaintea ideilor proclamate de

"Instrucțiune" Cum ar putea fi ținute într-un mediu atât de puțin familiar pentru ei? "Comanda" găsește niște mijloace și conturează un ghid În introducerea sa, el face propunerea generală că legile trebuie să se conformeze stării naturale a oamenilor pentru care sunt întocmite Din această teză în articolele ulterioare, el trage două concluzii În primul rând, Rusia, prin poziția sa, este o putere europeană Dovadă în acest sens este reforma lui Petru I, introducând obiceiuri și obiceiuri europene în rândul poporului european, a avut cu atât mai mult succes cu cât vechile obiceiuri din Rusia nu semănau deloc cu climatul său și ne-au fost aduse de la popoare străine Să presupunem că toate acestea sunt așa, contrar tuturor probabilităților Concluzia nespusă decurge de la sine că legile ruse trebuie să aibă fundamente europene Aceste fundamente sunt date de "Instrucțiunea" în concluziile gândirii politice europene pe care le-a adunat Se dovedește ceva asemănător cu un silogism cu o concluzie implicită, pe care Catherine i s-a părut incomod să-l termine Nakaz nu-și dezvăluie sursele Montesquieu, Beccaria și alți publiciști occidentali pe care i-a folosit, în ochii deputaților ruși ai Comisiei Noului Cod, nu aveau nicio autoritate legislativă: au acceptat regulile "Nakazului" doar ca expresie a gândirii și vointa puterii supreme ruse Cu un astfel de silogism, ar trebui mai degrabă să atragem publicul educat din Europa de Vest, care s-ar putea îndoi dacă Rusia a atins o asemenea maturitate politică încât idei atât de înalte ar putea sta la baza codului ei de legi O altă concluzie desprinsă din poziția naturală a Rusiei este că aceasta trebuie controlată de un suveran autocrat asupra întinderii sale vaste: "Este necesar ca viteza de soluționare a cazurilor trimise din țări îndepărtate să compenseze încetineala cauzată de îndepărtarea locurilor" Dacă, vorbind în limba de atunci, întreg "motivul" autocrației stă în distanța lui Chița de Sankt Petersburg, atunci pe a doua concluzie se poate construi și un silogism, mult mai neașteptat Cartea lui Montesquieu, principala sursă a Mandatului, este o descriere ideală a unei monarhii constituționale Prima premisă a silogismului este aceeași: legile statului trebuie să corespundă poziției sale naturale A doua premisă: Rusia, prin extinderea sa naturală, adică geografică, trebuie să aibă o formă autocratică de guvernare Concluzie: principiile unei monarhii constituționale ar trebui să stea la baza legislației acesteia Silogismul are aspectul paralogismului, între timp, acesta este adevăratul gând al Ecaterinei Eliberată de convingeri politice, ea le-a înlocuit cu tactica politicii Fără a renunța la un singur fir de autocrație, a permis participarea indirectă și chiar directă a societății la guvernare și a cerut acum cooperarea în elaborarea unui nou cod de reprezentare a oamenilor Puterea autocratică, în opinia ei, a primit o nouă înfățișare, a devenit ceva de genul absolutismului personal-constituțional Într-o societate care își pierduse simțul dreptului, chiar și un astfel de accident precum personalitatea de succes a monarhului putea trece drept garanție legală Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ÎNCERCĂRI DE CODIFICARE FĂRĂ RUCĂ COMPOZIȚIA COMISIEI ALEGERI PENTRU COMISIE ORDINE Adjuncte DISPOZITIVUL COMISIEI DESCHIDEREA COMISIEI ȘI EXAMINAREA LUCRĂRILOR SA DEZBATE DOUA NOBILITATI DISPUTA PENTRU iobăgie COMISIE SI NOI REGULAMENTE SCHIMBAREA OBIECTIVULUI COMISIEI VALOAREA COMISIEI SORTEA "INSTRUCȚIUNII" GÂNDIRE PRIVIND REFORMA GUVERNULUI LOCAL ȘI A TRIBUNALEI ÎNCERCĂRI DE CODIFICARE FĂRĂ RUCĂ În , o comisie era compusă din grade superioare cu mai mulți grefieri, care a fost însărcinată să completeze Codul din cu legalizări care au avut loc după publicarea lui De atunci, o serie de comisii au

lucrat fără succes la acest caz Au încercat diferite moduri de lucru, fie l-au bazat pe vechiul lor cod, completându-l cu noi decrete, fie l-au adus împreună cu codul suedez, înlocuind clauze nepotrivite ale acestuia din urmă cu articole din fostul sau cu noi reglementări: numiți sau aleși experții erau atașați codificatori improvizați din grade militare și civile, "oameni buni și cunoscători", uneori doar de la ofițeri și nobili, mai des din alte clase, clerici și negustori În această componență a comisiilor de codificare, a fost afectată o vagă amintire a participării consiliilor zemstvo la pregătirea celor mai importante coduri legislative ale Rusiei antice, Codul de lege din și Codul din de Pyrmont, a pregătit două părți ale noului cod, iar în , la propunerea Comisiei pentru o examinare secundară comună a lucrării sale, Senatul a ordonat să cheme din fiecare provincie doi reprezentanți aleși din nobilime și unul dintre comercianți, iar Sinodul - să propune alegerea deputaților din cler Cauza nu a fost finalizată nici de această dată; ales în a fost dizolvat, dar Comisia a durat până la convocarea de noi deputați în COMPOZIȚIA COMISIEI Catherine a trebuit să termine o afacere de lungă durată, eliminând, după indicațiile experienței, motivele eșecului încercărilor anterioare Acum a fost pusă în multe privințe diferit de ceea ce fusese înainte Au început direct cu un manifest din decembrie , privind convocarea deputaților la Comisia propusă pentru elaborarea unui nou cod, așa cum se numea oficial Reprezentarea a fost extinsă semnificativ Comisia era compusă din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și din deputați din diverse categorii sau clase ale populației Senatul, Sinodul, toate colegiile și birourile principale ale guvernului central au trimis câte un reprezentant Pentru a înțelege procedura de alegere a deputaților din populație, trebuie amintit că la acea vreme imperiul era împărțit în de provincii, care erau subdivizate în provincii, iar provinciile în județe A fost numit câte un deputat pentru fiecare oraș din proprietarii de case, pentru fiecare județ din nobili - proprietari de pământ și pentru fiecare provincie, un deputat din one-dvortsev, din soldații arabi, din țăranii cu părul negru de stat și din străinii stabiliți din fiecare popor, botezați sau nebotezați , în total patru deputați din provincia unde erau prezente aceste patru clase de populație Numărul deputaților din cazaci a fost lăsat să-și determine comandanții de vârf Alegerile au fost directe pentru județ și oraș și în trei etape pentru provincii Nobili - proprietari de teren ai județului, sub președinția unui conducător nobil ales pentru doi ani, iar orășenii-proprietari, conduși și ei de un primar ales timp de doi ani, au ales direct un deputat în Comisie; numai orașele foarte mari au putut la început să aleagă alegătorii prin diviziuni de oraș Odnodvortsy și alți locuitori rurali liberi din categoriile menționate, "având o casă și un teren într-o curtea bisericii (parohia rurală)", au ales avocați din curtea bisericii, care au ales procurori județeni, iar dintre aceștia a fost ales un deputat provincial Astfel, Comisia a fost reprezentată de agenții guvernamentale centrale, unele clase, triburi străine și locuri de reședință Conform scrisorii "ritului" alegerilor orașului, la acestea au participat toți gospodarii, care puteau fi persoane de orice rang Acest lucru sugerează natura tuturor claselor a alegerilor din oraș, care contrazice întreaga structură a societății ruse de atunci Dar să ne amintim că în acel moment Catherine visa să creeze în Rusia o "clasa de mijloc de oameni" asemănătoare cu clasa de mijloc din Occident În această clasă, numită și filisteni, "Ordinul" include oamenii [care], nefiind nici nobili, nici cultivatori, sunt angajați în arte, științe, navigație, comerț și meșteșuguri, [precum]

toți non-nobilii care vor părăsi case de învăţământ şi şcoli ruseşti şi, în sfârşit, copiii funcţionarilor Principalele semne ale unui comerciant sunt deținerea unei "case și moșii" în oraș și plata taxelor de oraș Dar o astfel de clasă nu exista încă în Rusia și existau doar câteva dintre elementele ei dezbinate; pentru alegeri, a existat un semn perceptibil al unui comerciant - proprietatea casei După Catherine, orașul este și o moșie, dar una fictivă, prin urmare, în realitate, alegerile orașului au ieșit nu ca moșii și nu ca toate moșiile, ci pur și simplu fără moșii Din cazurile supraviețuitoare, vedem că la alegerile orașului au participat și clerul cu grefieri Senatul nu a aprobat deputații aleși de unii negustori, unde erau gospodari de alte trepte În Micile orașe rusești, alături de filistinism, nobilimea a acționat și la alegeri În Sankt Petersburg, care a fost construit cu case ale nobilimii conform decretelor lui Petru, proprietarii de case din nobilimea nobilimii i-au umbrit complet pe negustori; comandantul șef a fost ales primar, iar contele A G Orlov a fost ales deputat din capitală După exemplul Sankt-Petersburgului, alegerile din vechea capitală au căpătat și ele același caracter, unde prințul Vyazemsky a fost ales primar, iar prințul Golițin a fost ales deputat Cu o reprezentare extinsă, Comisia, însă, departe de a cuceri prin componența sa toate secțiunile populației de atunci a imperiului, ca să nu mai vorbim de iobagi, nu vedem deputați din clerul parohial, deși au participat la alegerile orășenești din țărani ai palatului și chiar fostele bisericești sau economice, așa cum erau numiți cu numele de Colegiul de Economie care îi conducea, deși încă de pe vremea secularizării ( ) s-au alăturat locuitorilor rurali liberi Toți deputații au fost aleși Distribuția cantitativă a reprezentării nu corespundea nici numărului de grupuri de populație reprezentate, nici importanței acestora în stat Majoritatea deputaților s-au dus în orașe, pentru că fiecare oraș, mare și mic, și capitala Moscova și orașul de județ Bui, în care erau doar câteva sute de locuitori, trimiteau câte un deputat Comisia deputaților orașului a fost de %; între timp, locuitorii orașului nu reprezentau nici măcar % din populația totală a imperiului Relația proporțională de reprezentare pe clasă este în această formă Agentii guvernamentale -ok % Nobleţe -" treizeci% Orase -" % Locuitori din mediul rural -" % Cazaci, străini, alte clase - " % ALEGERI LA COMISIE Catherine a trebuit să depășească indiferența și neîncrederea adânc înrădăcinată cu care populația era obișnuită să răspundă apelului guvernului de asistență publică, știind din experiență că nimic din asta, cu excepția unor noi greutăți și ordine stupide, nu va rezulta din asta Așa a reacționat la decretul Senatului din , care chema "societatea", nobilimea și negustorii să ajute guvernul cu sfaturi și fapte la redactarea unui nou cod, amintindu-le "fiilor patriei" de datoria lor și oportunitatea "de a lăsa o amintire despre ei înșiși de neuitat în viitoarele nașteri" Asemenea cuvinte din decretul Senatului sunau ca un truc ridicol pentru laic, mai ales pe lângă amenințarea comisiei de codificare de a se dezabona de la nobilii satului pentru neprezentare Acum au încercat să pună un semn ridicat de încredere subiecților autorităților într-un mod mai decent Manifestul privind convocarea deputaților a fost citit în toate bisericile în trei duminici la rând și el a anunțat că din partea tronului milostivirea se presupune că stă la baza legilor, iar de la supuși se așteaptă recunoștință și ascultare Deputații au fost chemați la "marea cauză" Alegerea lor urma să aibă loc "cu liniște, curtoazie și tăcere" Deputaților li s-au dat salarii; titlul lor a fost ridicat la o înălțime fără precedent și a devenit cel mai privilegiat din Rusia Erau

sub "propria ocrotire" a împărătesei, pe viață, "în orice păcat" cădeau, erau scutiți de pedeapsa cu moartea, tortură și pedeapsa corporală; averea li s-a confiscat numai pentru datorii, securitatea personală era păzită printr-o dublă pedeapsă, li s-au dat insigne speciale pe care să le poarte, pe care deputații nobilimii, la finalul cauzei, au fost lăsați să le adauge la steme pentru ca posteritatea să știe ce mare cauză au fost participanți" Niciunul dintre supușii ruși nu s-a bucurat de asemenea avantaje la acea vreme În Rusia Mare, alegerile au mers în general bine; cazuri precum lupta munţilor Gorokhovets cu guvernatorul pentru adjunctul său sau refuzul unui nobil nebun din Novgorod de a participa la alegeri, deoarece nobilimea este scutită de serviciul obligatoriu - astfel de cazuri erau rare Pe de altă parte, în Rusia Mică, alegerile au provocat tulburări zgomotoase, stârnind dușmănia care se acumulase de mult între Marea administrație rusă și societatea autohtonă, între nobilii și mica burghezie, cazacii de rând și maiștrii lor ORDINE Adjuncte Cea mai importantă noutate a Comisiei din au fost instrucțiunile cu care alegătorii erau obligați să-și furnizeze deputații, expunându-și în ele "nevoile și sarcinile publice", fără a introduce chestiuni private hotărâte de instanță Alegătorii au răspuns cu ușurință acestei cereri, simțind în ea, dacă nu un drept, atunci o permisiune care a deschis calea directă către tron pentru petițiile lor lumești În același timp, ordinul deputatului i-a comunicat deputatului însuși sensul familiar, de înțeles, al unui plimbător despre nevoile lumii sale: înțelegerea de atunci a reprezentării populare nu a mers mai departe de aceasta Deputații au adus de două ori mai multe comenzi decât au fost ei înșiși, aproape Mai ales multe, peste o mie, au fost livrate de deputații rurali O astfel de abundență se explică prin ordinea în care au fost emise ordine acestor deputați În timpul alegerilor alegătorilor direcți, orășenești și nobili, după ce și-au ales un deputat, ei au format dintre ei o comisie de cinci membri, care timp de trei zile a ascultat declarațiile alegătorilor despre nevoile lor, iar apoi pentru celelalte trei zile le-a redus pe acestea declarații la un ordin, pe care le-a citit alegătorilor și le-a înmânat cu semnăturile lor deputat La alegerile în trei etape ale deputaților provinciali din statele rurale, alegătorii din curtea bisericii sau parohiile au alcătuit "cea mai mică petiție" cu privire la nevoile lor, pe care avocatul lor a transmis-o procurorului județean, iar el adjunctului său provincial Aceasta înseamnă că un deputat provincial, unic sau cu părul negru, aducea cu el la Comisie atâtea petiții sau ordine câte cimitire erau cu orășenii de rangul său în provincia pe care o reprezenta; deputatul țăran al provinciei Arhangelsk a adus de ordine de curtea bisericii Totuși, mai des din petițiile curții bisericii s-a întocmit un mandat consolidat de district și chiar provincial Primul ordin, audiat de Comisie în , a fost de la țăranii cu urechi negre din districtul Cargo-Pol, provincia Belozersky provincia Novgorod Neînțelegerile publice au contribuit și la reproducerea ordinelor, când alegătorii nu se puteau pune de acord asupra nevoilor lor și întocmirea unui ordin a devenit imposibilă Acest lucru s-a întâmplat mai ales în orașe, pe care Catherine le-a imaginat ca fiind societăți strânse unite, cu o înțelegere prietenoasă a nevoilor și intereselor lor Împărțite în păreri, clasele urbane au ieșit din discordie în diverse moduri, sau au dat deputatului mai multe ordine, inconsecvente și chiar ostile între ele, sau au alcătuit un ordin general al orașului din articole dictate de reprezentanți ai diferitelor clase ale populației urbane, nu stânjenit de inconsecvența internă a unui astfel de ordin, în cele din urmă, și mai simplu: au

cusut diverse comenzi cu inscripții: "de la clerul alb", "de la negustori", "de la proprietarii de fabrici", etc (Toate acestea metodele au fost clarificate în detaliu de domnul Kizevetter într-un articol despre ordinele orașului) Astrahanul, contrar regulamentului privind alegerile, a ales chiar cinci deputați și a oferit fiecăruia un mandat special În cele din urmă, în ordinele deputate din , oraș și nobili, găsim împrumuturi unul de la celălalt, așa cum se întâmpla în "basmele" aleșilor la consiliile zemstvo din secolul al XVII-lea Deputatul era responsabil în fața societății alegătorilor săi pentru depunerea la timp a petițiilor lor la locul potrivit Dar i s-a dat dreptul de a mijloci și dincolo de ordinul, ceea ce îi place, nu putea doar să-și contrazică ordinul, iar în caz de dezacord cu el, trebuia să-și renunțe la puteri DISPOZITIVUL COMISIEI Fostele comisii de codificare din gradele cele mai înalte nu s-au amestecat cu deputații de clasă, care erau chemați să-i asiste în munca lor: ei, de fapt, au întocmit proiecte ale noului cod, folosindu-i pe deputați ca mijloc auxiliar Acum, reprezentanții instituțiilor guvernamentale făceau parte din Comisie pe picior de egalitate cu deputații de clasă și nu erau liderii acesteia, chiar participanți inactivi: având în vedere ocupațiile lor oficiale, li se permitea să stea în Comisie doar două zile pe săptămână în loc de cinci Manifestul din decembrie a indicat Comisiei o dublă sarcină: deputații erau convocați nu numai pentru a auzi de la ei nevoile și neajunsurile fiecărui loc, ci și li s-a permis să fie în Comisie pentru a elabora un nou cod Conform acestei sarcini, Comisia a primit un dispozitiv foarte complex Din Marea Comisie, așa cum se numea adunarea ei în întregime, s-au remarcat la alegerea ei trei mici, fiecare din cinci deputați Comisia directivă, cea administrativă, a propus ședinței plenare să formeze, după caz, comisii private de codificare, fiecare din cel mult membri, care să elaboreze părți individuale ale Codului și apoi le-a observat activitatea, a comparat proiectele pe care le-au întocmit cu "Marele Ordin", cum se numea "Ordinul" "Împărăteasa, spre deosebire de deputați, le-a corectat și le-a prezentat în ședința plenară, explicându-și mereu amendamentele Comisia Expediționară, cea editorială, prezenta sau dirija proiectele comisiilor private și rezoluțiile Marii Comisii însăși "după regulile de limbaj și stil", eliminând din ele cuvintele și discursurile ambigue, obscure și de neînțeles; fără ea, toate celelalte comisii și însuși Bolșoi sunt "în afara acțiunii" din cauza analfabetismului care a predominat chiar și în cercurile conducătoare și a incapacității de a exprima orice fel de concepte abstracte A treia comisie, cea pregătitoare, a analizat ordinele deputaților, a făcut extrase din ele "pe chestiuni" și le-a supus ședinței plenare Aceste trei comisii mici constituiau, parcă, Biroul celor Mari Președintele întregii adunări, mareșalul sau adjunctul conducătorului, așa cum era numit, era numit de împărăteasă dintre candidații propuși de Comisie și de procurorul general Mareșalul a acționat mână în mână cu acest reprezentant al autorității supreme la Comisie, de comun acord cu acesta a stabilit procedura pentru ședințele întregii adunări și împreună cu acesta a stat în toate comisiile private Principala activitate a Procurorului General a fost să nu permită nimic contrar minții "Nakazului" în deciziile Comisiei Catherine a acordat o importanță deosebită jurnalului ședințelor comisiei: trebuie păstrat în așa fel încât vremurile viitoare în producerea "marii cauze" a Comisiei să poată găsi indicii despre cum să se stabilească mai ferm; iar clădirea noastră actuală, citim în Ritul de administrare al Comisiei, "ar fi mai puțin o povară pentru noi", dacă am avea note similare din secolele trecute

Pentru biletele de zi din colecția completă și din toate comisiile private, era prescris să identifice oameni capabili din nobilime și unul să fie "directorul biletului de zi", care era subordonat împărătesei însăși; împreună cu mareșalul și procurorul general, cei trei au constituit, parcă, prezidiul Comisiei și s-au așezat în holul plenului la o masă specială, directorul la mijloc, mareșalul și procurorul general la capetele mesei Structura complexă a Comisiei a fost egalată și de activitatea sa de birou Cauza legislativă inițiată în plenul adunării, cu hotărârile sale prealabile, a trecut la comisia de direcție, care l-a transmis în funcție de apartenența sa la una sau alta codificare privată Acesta din urmă, după ce a întocmit proiectul, l-a prezentat colegiului sau biroului central al cărui departament îl viza și, cu avizul și cu încheierea sa, l-a transmis direcției, iar acesta, comparând proiectul cu "Instrucțiunea" , fie a returnat-o înapoi spre corectare, fie a predat comisiei expediționare de corectare gramaticală și literară și abia apoi, prin aceeași comisie directivă, proiectul a fost supus întregii adunări spre discuție finală Vedem că doar ideea generală a lui Moscova Zemsky Sobor a participat la construirea Comisiei din , dar în detaliile structurii, în ordinea de desfășurare a afacerilor, au urmat obiceiurile parlamentare ale țărilor constituționale ale Europa de Vest DESCHIDEREA COMISIEI ȘI EXAMINAREA LUCRĂRILOR SA Împreună cu observații plăcute, Catherine a adus peste de petiții din călătoria la Volga, dintre care majoritatea erau pline de plângeri ale iobagilor cu privire la severitatea rechizițiilor maestrului Petițiile au fost returnate cu ordin de a nu mai depune astfel de petiții pe viitor Dar țăranii nu s-au lăsat Au existat zvonuri că țăranii stăpânului vor fi duși la vistierie, așa cum au fost luați recent cei de la biserică Iobagii au început să înainteze direct împărătesei cereri de eliberare de la moșierii din sate întregi și au răspuns cu încăpățânare la îndemnurile autorităților că nu vor să rămână în ascultare față de moșierii lor Acesta părea a fi un semn alarmant, iar Senatului i s-a ordonat să elaboreze remedii decente împotriva lui Senatul a venit cu doar două: prin decret le-a interzis iobagilor să se plângă de stăpânii lor și a ordonat că solicitanții de libertate să fie pedepsiți public cu bici Au fost și cazuri de masacre între țărani și proprietari de pământ Țăranii fabrici proaspăt supuși s-au ridicat din nou În același timp, o sectă care a respins biserica rituală de stat se răspândea rapid printre oamenii cu un singur palat din sud Sectarii au fost dați în soldați; Satul a devenit înfundat și ciudat În acest moment, la iulie , Ecaterina a deschis Comisia Noului Cod cu o recepție solemnă la Kremlin, unde a sosit de la Palatul Golovin cu un tren ceremonial cu bastoane de mareșal, alergători, mauri, doamne de stat și altele decorațiuni impunătoare care epoca sentimentelor formale și a gândirii simbolice Comisia s-a întrunit la Kremlin în Camera cu fațete În primele ședințe, Comisia s-a stabilit, a ales un mareșal, care a fost aprobat de adjunctul nobilimii Kostroma A I Bibikov, a ascultat "Instrucțiunea" și alte prevederi referitoare la aceasta, a ales membri în trei comisii mici "Instruirea", conform remarcii notei zilei, a fost ascultată cu admirație, chiar și cu lăcomie Deosebit de izbitoare au fost articolele pe care persecuția irită mințile omenești, că este mai bine ca suveranul să le încurajeze și legile să amenințe că, în ciuda lingușitorilor care spun zilnic suveranilor că națiunile au fost create pentru ei: "Noi gândim și pentru propria noastră glorie suntem imputati sa spunem ca Noi am creat pentru poporul nostru " Mulți au plâns Încântarea a atins cel mai înalt grad din cuvintele de încheiere ale aceluiași articol: "Doamne ferește

ca după terminarea acestei legislații, ce fel de oameni ar fi mai drepți și, deci, mai prosperi pe pământ - nenorocire la care nu-i doresc a trai " Un exces de entuziasm a provocat un exces de zel: Comisia a cerut împărătesei să ia titlul: Mare, Înțeleaptă, Mamă a Patriei Catherine, într-un frumos răspuns personal adresat deputaților, nu a acceptat sau respins titlul prezentat și, într-o notă către mareșal, a părut chiar să-și exprime supărarea față de deputați: "Le-am ordonat să facă legi pentru Imperiul Rus, și își cer scuze pentru calitățile mele " În ciuda acestui Senatul, alăturându-se Comisiei în această chestiune, s-a lăsat să găsească prilejul de a-și îndeplini dorința Lucrarea de codificare a Marii Comisii a început abia de la a opta ședință cu citirea și discutarea ordinelor de la țăranii cu părul negru și soldații arabi Primul dintre ei a fost citit ordinul de la țăranii cu părul negru din raionul Kargopol; a generat de discursuri și opinii scrise În ședințe au fost citite și discutate doar ordine rurale; atunci nu s-a citit nici măcar un mandat de deputat în plenul adunării Părăsirea mandatelor parlamentare Comisia a trecut la citirea și discutarea legilor privind drepturile nobilimii, ceea ce a stârnit dezbateri aprinse După ce a dedicat ședințe acestui subiect și a transmis legile citite cu opiniile audiate unei comisii private "de analiză a clanurilor de stat" (moșii) Marea comisie s-a îndreptat către citirea și discutarea legilor privind comercianții, ceea ce a durat de ședințe Intercalate cu judecăți despre comercianți și alte întrebări ridicate aleatoriu, privilegiile livoniene și estoniene au fost citite și discutate în cadrul a întâlniri În decembrie , ședințele Comisiei de la Moscova au încetat și aceasta a fost transferată la Sankt Petersburg, unde la februarie , în Palatul de Iarnă, și-a reluat activitatea citind și discutând legi privind justiția Pe parcursul a cinci luni, au fost consacrate acestui subiect până la de ședințe, la care au fost audiate de opinii adjuncților Între timp, în plen a intrat un proiect de "drepturi nobile", adică drepturi nobile, întocmit de o comisie privată pentru nașterea de stat Acest subiect, deja discutat de deputați, le-a ocupat din nou atenția timp de trei luni întregi Trebuia să returneze proiectul unei comisii private, pentru ca aceasta să revizuiască și să fie de acord cu numeroasele opinii ale deputaților După aceea, deputații au început să citească și să discute legile cu privire la moșii și moșii La această lecție, Marea Comisie a fost capturată în decembrie printr-un decret privind încetarea claselor sale Zvonurile despre Comisie au fermentat printre oameni, au provocat zvonuri despre schimbarea legilor, iar apoi, apropo, a avut loc un război cu Turcia, care a cerut deputați de la armată la armată, iar decretul a ordonat dizolvarea adunării generale până la o nouă convocare, rămânând doar comisii private, care încă au funcționat mulți ani Nu a existat o a doua convocare a ședinței complete Într-un an și jumătate de studii, Comisia Mare a avut de ședințe DEZBATE Din această trecere în revistă, vedem că planul lecției nu a fost stabilit, subiectele au fost repartizate aleatoriu, întrebările au fost înlocuite cu altele inepuizabile Din anumite motive, au început cu ordine de deputat, citindu-le în întregime, deși exista deja o comisie privată pentru dezasamblarea lor preliminară Declarațiile de mandat au fost supuse unor analize meschine, au stârnit neîncrederea, cerința verificării pe teren Țăranii din Kargopol, în ordinea lor, au cerut să li se permită să prindă păsări și animale tot timpul anului, contrar decretului Acest lucru a fost obiectat; Chuprov, un deputat din Arhangelsk Cernososhny, a acoperit disputa cu observația că "dacă permit pescuitul în orice moment, atunci nu va exista o scădere a

animalelor și păsărilor, iar dacă este interzis, atunci nu va exista o creștere - o reducere iar înmulțirea este în puterea lui Dumnezeu" Dar automulțumirea nu a fost tonul dominant al dezbaterii Aceiași țărani le-au cerut să amenajeze magazine de rezervă de stat, de unde țăranii săraci să ia pâine primăvara odată cu întoarcerea împrumutului din noua recoltă Nobilul deputat din Novgorod a obiectat că astfel de magazine nu sunt deloc necesare, că țăranii, în speranța pâinii de stat, vor renunța la agricultura arabilă, iar deputatul Vereya din nobilime, Stepanov, i-a numit pe țăranii din Kargopol leneși și încăpățânați Această asprime a stârnit o obiecție delicată din partea nobilului deputat Koporye, contele G G Orlov, că, probabil, deputatul Vereisk nu a spus asta, iar scribul și-a notat din greșeală cuvintele Stepanov a fost depășit de un alt deputat nobil - Glazov, care a prezentat Comisiei o opinie atât de obscenă, în care îi denunța atât de indecent pe toți țăranii cu părul negru și adjuncții lor, încât mareșalul a încetat să-și citească biletul; s-a pus problema expulzării lui din Comisie și numai din clemență l-au amendat cu cinci ruble și l-au obligat să ceară iertare celor jignit în fața întregii adunări Treptat, odată cu extinderea câmpului de discuție, Comisia a trecut de la detalii locale la probleme generale de ordine de stat Aici, mai ales când se discuta despre legile nobilimii și negustorilor, dezbaterea ei a fost târâtă într-un nod încâlcit de interese reciproce și transversale Înainte de Petru I, guvernul de la Moscova a desfășurat o dezvoltare legislativă și administrativă intensificată a taxelor succesorale, pentru a căror executare moșiilor li se asigurau anumite beneficii sau beneficii Acum, spre deosebire de această politică de impozitare, ordinele și discursurile adjuncților din cadrul Comisiei au insistat cu insistență ca aceste beneficii să fie recunoscute drept drepturi de clasă, indiferent de îndatoririle lor Mai mult, clasele superioare doreau ca fiecare drept să devină monopol în detrimentul intereselor altor clase Nobilimea și-a arogat numai dreptul de a deține pământ cu iobagi, clasa negustorului - dreptul la comerț și industrie, lăsând populației rurale libere doar agricultura arabilă, chiar și fără dreptul de a vinde liber produse rurale Politica economică a lui Petru I a introdus o nouă refracție în conceptele de clasă, reflectând în sine, ca într-un mediu acvatic, normele de clasă inversată ale Codului din teren cu populație fortificată Acum nobilii, apărându-și monopolul asupra proprietății pământului și asupra proprietății sufletești, nu doreau să renunțe la dreptul de a avea fabrici și fabrici, iar negustorii pretindeau dreptul de a poseda suflete de iobagi DOUA NOBILITATI Subiectele de dezbatere în cadrul Comisiei indică structura societății; în argumentarea lor s-a manifestat clar starea de spirit a publicului și nivelul de conștiință politică Instrucțiunea Comisiei a permis fiecărui deputat să-și exprime părerea "cu curajul necesar în folosul acestei chestiuni" Iar deputații au folosit pe scară largă acest drept, nefiind frică nu doar de putere, ci și de prostie Nobilimea a acționat în Comisie ca "prima moșie de stat" Iar un luptător pentru drepturile sale a fost cel mai proeminent orator al întâlnirii ceva mai târziu, un istoric și publicist rus, iar acum un adjunct al nobilimii Iaroslavl bine citit și inteligent, dar mai înflăcărat decât rezonabil, prințul M M Shcherbatov Am văzut deja cum, pe măsură ce drepturile nobilimii au crescut după Petru I, moșia a încercat să se curețe, scuturând elementele terțe care s-au lipit de ea din fundul social Decretele lui Petru I privind ridicarea raznochintsy la nobilii ereditari, care au urcat la gradul de ofițer, au ciulit ochii nobilimii native Prințul Șcerbatov a luat armele împotriva

acestor decrete și a nobilimii bine servite În același timp, a dezvoltat teoria istorică și politică a nobilimii, conform căreia s-a dovedit că nobilii adevărați, care, prin drept de moștenire, dețin monopolul onoarei și nobilimii, precum și iobăgie, sunt naturali, nobili vechi, în spatele cărora stau rândurile strămoșilor nobili cu fapte glorioase Prin aceasta, desigur, a înarmat împotriva lui numeroși nobili de lungă durată, care au acuzat vechea nobilime de aroganță și exclusivitate de clasă, de nesocotire pentru meritul și demnitatea personală Unul dintre adjuncții lor a afirmat că nobilimea, după cum se vede din legile despre ea citite în Comisie, a început din cele mai umile familii prin merit în serviciu Printre cei de deputați care au fost de acord cu această opinie, nu a existat un singur nobil, ceea ce l-a dezechilibrat pe prințul Șcerbatov: într-un discurs extrem de entuziasmat, cu o voce tremurândă, a chemat pe toți nobilii fie din Rurik, fie capete încoronate străine, sau de la străini foarte nobili care plecaseră în slujba marilor duci ruși și, după ce a făcut o provocare atât de îndrăzneață istoriei, a chemat chiar și sanctuarele Kremlinului drept martori, presupus eliberați de jugul neamurilor de către nobilii din vechime familii Un alt apărător al nobilimii servite a întrebat dacă domnii nobililor ruși ar putea spune despre strămoșii lor că toți s-au născut din nobili și l-a adus astfel pe prințul Șcerbatov la întrebarea: cine a fost primul nobil din care s-a născut? Nimeni din nobilimea naturală nu a răspuns la aceasta, iar întrebarea primului nobil nu a fost rezolvată cu atâta succes ca problema doamnei Prostakova despre primul croitor Dar prințul Șcerbatov a fost depășit și de Naryshkin, un deputat din nobilimea Mihailovski, care, epuizând subiectul până la capăt, a declarat fără rost că "considerăm demnitatea nobilă ca fiind ceva sacru care distinge o persoană de ceilalți: îi dă lui și descendenților săi dreptul de a deține propria lor specie " " După aceea, a rămas doar să vorbim despre canonizarea bisericească a nobilimii Cu nu mai puțină dificultate, nobilimea s-a apărat împotriva negustorilor, slăbită de propria lor inconsecvență Prințul Șcherbatov și alți deputați nobili au susținut separarea strictă a moșiilor, astfel încât fiecare clasă, în cuvintele unui ordin nobiliar, "avea propriile sale avantaje și nu intra în prerogativele celeilalte" Dar, nemulțumită de monopolul lor latifundiar, nobilimea a vrut să folosească și dreptul de fabrică Și aici, prințul Șcerbatov a pornit de la cele mai înalte principii și a derivat această afirmație într-un mod foarte ciudat din "însăși esența plantelor și fabricilor" Statul este puternic când se întemeiază pe familii nobile și suficiente, ca pe stâlpi de neclintit Măreția statelor spaniole și franceze se bazează pe familii nobiliare Implicația este că familiile nobile trebuie să fie bogate într-un fel Proprietatea asupra pământului este dreptul unor nobili; minereurile se vor naște în pământ, prin urmare, plantele minerale ar trebui să fie unul dintre drepturile nobilimii Deputații din clasa negustorului au obiectat cu reproș batjocoritor că fabrica și tot felul de meserii comerciale nu erau în fața nobilii nobilimi rusești, că era treaba lor să încerce să îmbunătățească agricultura țăranilor lor Un deputat al orașului a subliniat diferența puternică dintre un comerciant și un proprietar de teren în afacerile unei fabrici: un comerciant, după ce a construit o fabrică, dă un venit unui întreg district rural, ajutându-o să plătească în mod regulat impozite și cotizații de stăpân și un proprietar-producător de terenuri nu-și împovărează iobagii decât cu noi lucrări gratuite și, într-adevăr, se comportă rău, neștiind secretul său DISPUTA PENTRU iobăgie Dar orașul a invadat și "prerogativele" altor oameni Deputații comercianți au căutat

cu insistență dreptul de a avea funcționari și muncitori iobagi, având în vedere lipsa de încredere a civililor: luau banii în avans și fugi fără să fi rezolvat Slujitorii angajați de la moșieri sunt în special defectuoși, leneși, hoți - semn al educației pe care au primit-o de la stăpânii lor Iobăgia a fost un os pe care puterea de stat l-a aruncat tuturor claselor societății ruse Din manifestul din februarie și-a pierdut justificarea politică în mâinile nobilimii, deși rămânând legală, a încetat să mai fie corectă După cum se vede din ordine, chiar și atunci ideea a dispărut din conștiința nobililor că proprietatea lor asupra pământului cu suflete de iobagi este un drept condiționat, o obligație legală a statului, că ei sunt doar jumătate proprietari, jumătate polițiști (judiciari) responsabil agenţi ai statului Un ordin a cerut să se confirme în proiectul noului cod că "legalizat încă din cele mai vechi timpuri, puterea moșierului asupra oamenilor și țăranilor nu este luată irevocabil, așa cum a fost până acum și va continua să fie" Dar o asemenea viziune asupra nobililor le-a subminat propriul monopol iobag: dacă dreptul de proprietate asupra pământului locuit este o simplă proprietate privată, nu exista niciun motiv să-l refuze non-nobililor Alte clase ale societății nu au contestat acest drept cu nobilimea, ci doreau ca moșia să-l împartă A fost necesar să se inventeze cele mai înalte considerații de stat pentru a-și justifica apartenența exclusivă la nobilime, adică a fost necesar ca prințul Șcerbatov să vorbească: acesta era rolul său în Comisie A venit cu un nou silogism politic Titlul îi obligă pe nobili să slujească suveranul și patria cu un zel deosebit Acest serviciu constă în guvernarea celorlalți supuși ai suveranului propriu și trebuie să se pregătească pentru aceasta prin educație Pentru o astfel de pregătire, nobililor li se acordă dreptul de a avea sate și sclavi, în care învață din copilărie să gestioneze părți ale imperiului Concluzia vine de la sine Sclavia ar trebui să fie privilegiul numai al clasei conducătoare Deci, iobăgia este o școală de oameni de stat ruși și un sat de sclavi - un exemplu de management al imperiului rus Impetuosul prinț nu a putut să tacă nici de această dată Totuși, nu mai puțin remarcabilă este opinia nobilimii Kerensky, care a justificat în ordinea lor puterea nelimitată a proprietarului de pământ asupra iobagilor prin faptul că poporul rus "nu are nicio comparație în calități cu cei europeni" Mai mult, comercianții puteau dobândi iobagi, dacă li se permitea să facă acest lucru, numai fără terenuri de vânzare cu amănuntul "Ne va fi rușine", a continuat prințul Șcherbatov, "de gândul de a ajunge la o asemenea severitate, încât cel care este egal cu noi prin natură să fie comparat cu vitele și să fie vândut unul câte unul" Dar prințul nu s-a bazat pe modestia nobilă, știind cu câtă bunăvoință nobilii făceau comerț cu iobagi la vânzare cu amănuntul și și-a exprimat convingerea fermă că Comisia va interzice prin lege vânzarea oamenilor unul câte unul fără pământ - faptă rușinoasă, la simplu gând despre care, prin admiterea lui, tot sângele s-a agitat în prinț Deci discursul, îndreptat împotriva pretențiilor negustorului, s-a întors involuntar în vorbitor împotriva propriilor săi frați nobili Între timp, în urmă cu aproape jumătate de secol, Petru I a exprimat Senatului dorința sau cererea de a opri vânzarea cu amănuntul a iobagilor Prințul Șcerbatov a dovedit și prejudiciul economic al achiziționării iobagilor de către comercianți prin calcul statistic Din / milioane de suflete țărănești, nu există mai mult de de cultivatori adevărați - muncitori pentru milioane din toți locuitorii Rusiei: în consecință, fiecare plugar trebuie să pregătească pâine pentru mai mult de persoane Dacă din de comercianți cumpără fiecare câte două familii, vor scădea alți de plugari Dar

aceleași statistici, pe care prințul Șcerbatov le-a folosit pentru a apăra monopolul nobil al proprietății țărănești, au fost folosite și de negustori, apărându-și monopolul comercial împotriva țăranilor; unul dintre adjuncții lor a calculat că, în urma activităților comerciale ale cultivatorilor, nu au mai rămas nici măcar milioane, din care abundență de terenuri pustii și prețuri mari Nobilimea nu s-a mulțumit cu proprietatea ei în numerar, a răspândit cu țăranii vederi despre fostele pământuri bisericești: în mandatele nobilimii întâlnim clauza "cu privire la vânzarea satelor economice către nobilime" Cu "inteligența" absolut impenetrabilă deținătoare de sclavi a maselor nobile, era inutil să ridicăm direct problema abolirii iobăgiei Un deputat din nobilimea Kozlov, Korobyin, a încercat să abordeze problema inviolabilă cu o parte: atunci când Comisia discuta despre evadările țăranilor, el a subliniat ca principal motiv al lor arbitrariul scandalos al proprietarilor de pământ în cedarea muncii și proprietăților țărănești și a propus , fără a atinge puterea moșierului asupra iobagului, să-și limiteze dreptul la ceea ce iobagul a dobândit prin propria muncă Korobin a susținut "Instrucțiunile" împărătesei, al cărei articol afirmă că "legile pot stabili ceva util pentru propriile lor sclavi de proprietate" Însă Comisia a considerat imposibilă o astfel de împărțire a puterii proprietarilor, iar Korobin a câștigat doar voturi în favoarea sa, în timp ce voturi au fost împotriva lui Între timp, propunerea lui Korobin a fost începutul potrivit pentru afaceri Puterea asupra feței iobagului aparținea proprietarului terenului în calitate de agent de poliție al guvernului Korobin a separat această putere de drepturile proprietarului privat al sufletelor iobagilor Iobagul a fost făcut lucru prin refuzul legii de a-și proteja proprietatea Protecția juridică a proprietății unui iobag trebuia să conducă la protecția juridică a muncii sale și a persoanei însăși, în calitate de plătitor de impozite Regulamentul din februarie se deschide și cu separarea puterilor judiciare și polițienești și a drepturilor de proprietate ale proprietarului, Amestecul acestor elemente eterogene conținea toate minciunile guvernului și ale viziunii proprietarului asupra problemei iobagilor, care au încurcat și au încetinit soluția sa de mai multe generații Această confuzie a șters orice distincție între drept și abuz El explică, de asemenea, apariția unui articol în mandatul de deputat al unuia dintre locurile guvernamentale "cu privire la intrarea în vigoare a legii, ce trebuie făcut în cazul în care oamenii mor din bătaia proprietarilor" În vechea Rus', legea nu pedepsea prin bătaie stăpânul care provoacă moartea iobagului său, care era considerat un lucru Dar în secolul al XVIII-lea omul iobag nu era un lucru, nu era un sclav, cum îl numeau prințul Șcerbatov și alți deputați ai nobilimii pe nepăsător, dar un suflet revizionist, un om de stat, numai fără drepturi depline, și să-i facă bătăi de moarte era supus imputației ca o crimă obișnuită Chiar dacă locul guvernării a simțit nevoia unei legi speciale pentru acest caz, asta însemna doar că puterea de stat nu înțelegea și nu știa să aplice propriile legi Catherine a fost revoltată de punctul de vedere al deputaților despre iobagi ca sclavi Într-una dintre izbucnirile ei de indignare, ea a scris o notă: "Dacă un iobag nu poate fi recunoscut ca persoană, prin urmare, el nu este o persoană; dar cu vitele lui, dacă vă rog, recunoașteți că ni se va atribui gloriei și filantropiei considerabile din întreaga lume; tot ce urmează despre un sclav este o consecință a acestei poziții caritabile și se face în întregime pentru vite și de vite Dar, în Comisie, iobăgia era privită nu ca o problemă legală, ci ca o pradă, în care, ca într-un urs prins, toate clasele

societății: negustori și funcționari, cazaci și chiar țărani cu părul negru - se aflau într-un grăbiți-vă să le smulgeți partea Și clerul nu a omis să se regăsească în divizie și au apucat marginea urechii ursului: într-unul dintre mandatele de deputat al orașului, au efectuat o petiție de permis pentru cler și cler, împreună cu negustorii și raznochintsy , să cumpere țărani și oameni de curte COMISIE SI NOI REGULAMENTE Nici organizarea, nici activitatea de birou a Comisiei nu a fost adaptată la sarcina care i-a fost atribuită, iar starea de spirit revelată a deputaților a interferat direct cu implementarea cu succes a acesteia În fața guvernului au apărut reprezentanți ai celor mai diverse condiții sociale, credințe, concepte și grade de dezvoltare Alături de generali și senatori din Sankt Petersburg s-au așezat aleși din Kazan cheremis și Orenburg tepteri; Dimitri Sechenov, membru al Sfântului Sinod, mitropolitul înalt educat de Novgorod și Velikolutsk, Dimitri Sechenov și Abdulla-Murza Tavyshev, un deputat al Meshcheryaks din provincia Iset din Urali și chiar un reprezentant al Kazanului nebotezat Chuvașii, Anyuk Ihelin, au fost chemați să lucreze pe aceeași și foarte complexă chestiune Deputații de la Samoiezi au declarat în Comisie că sunt oameni simpli, nu au nevoie să fie reglementați, atâta timp cât le este interzis de către vecinii și șefii ruși să-i asuprească, nu au nevoie de nimic altceva Au trimis chiar și două animale sălbatice siberiene care aveau diplome pentru un principat de la țarul Boris Godunov: erau prinții Obdorski și Kunovatsky de la nomazi din gurile Ob Este dificil să compun o expoziție etnografică rusească mai completă decât Comisia din Acești purtători de perspective asupra lumii atât de departe unul de celălalt nu au făcut decât să completeze lungul lanț de varietăți intelectuale și morale de la capete opuse, din care era formată societatea rusă Disonanța nevoilor și opiniilor care răsuna în discursurile deputaților, toată incoerența intereselor în mandatele diferitelor moșii, este firească Dar cum a putut legiuitorul să aducă toate vocile în armonie, să prindă motivele dominante, să extragă o normă legislativă conciliantă din interesele conflictuale, să coasă, după spusele Ecaterinei, o rochie potrivită pentru toate popoarele, pe care le-a numărat până la douăzeci în Kazan singur Mai mult, astfel de ordine și discursuri neplăcute ale deputaților sunt doar una dintre sursele din care au trebuit să se tragă normele noului cod Înainte de codificatorii ruși mai existau două surse: pe de o parte, Nakazul, care le-a dezvăluit ideile politice profunde ale gânditorilor occidentali, pe de altă parte, o grămadă nesortată de legi rusești de diferite vremuri, lipsite de un gând comun , adesea contradictorii Astfel, deputații s-au situat între trei ordine de idei și interese complet eterogene Ori aceste legi nu s-au înțeles cu articolele "Nakazului", ori nevoile populației s-au îndepărtat de legi, iar în alte cazuri, amândoi și alții au spus lucruri diferite Un caz a arătat ce neînțelegeri ar putea provoca această discordie "Mandatul", după cum am văzut, se referea la oamenii "neutri" sau la clasa urbană, de altfel, artiști și oameni de știință nu din nobilime O comisie privată de analiză a locuitorilor statului a clasat clerul drept clasa de mijloc Sinodul a obiectat, argumentând că clerul este o clasă specială și ar trebui comparat în drepturi cu nobilii Comisia privată a explicat că a clasat clerul, ca profesori ai poporului, printre rândurile cărturarilor Dar apoi oamenii de știință de la Academia de Științe au protestat, jigniți că au fost puși pe picior de egalitate cu comercianții din categoria persoanelor supuse taxei de votare și de recrutare În cele din urmă, înainte, în și , aleșii au fost chemați să asculte și să revizuiască proiectul deja pregătit al

codului sau părților acestuia, întocmit de o comisie specială guvernamentală Acum, deputații au constituit însăși Comisia și au luat parte direct la pregătirea proiectului, care a necesitat multe cunoștințe speciale și un studiu preliminar amplu al legislației ruse, iar astfel de experți erau prea puțini în Comisie Împărțind părțile codului în comisii private formate din aceiași deputați, adunarea în plen, în așteptarea proiectelor acestora, a discutat chestiuni generale și a citit legile și mandatele de deputați în întregime Un astfel de ordin a încetinit extrem de mult mersul lucrurilor: într-un an și jumătate a fost pregătit un singur capitol din cod - despre drepturile nobilimii SCHIMBAREA OBIECTIVULUI COMISIEI Toate aceste inconveniente de codificare ridică întrebarea: a fost elaborarea unui nou cod scopul real al Comisiei? Încă de la începutul domniei sale, Catherine a auzit în jurul ei zvonuri despre necesitatea punerii în ordine a legilor rusești Dar chiar înainte de Comisie, ea însăși a învățat ideea completă inutilitate a acestor legi și în a scris de la Kazan că aici a văzut cât de puțin corespundeau cu starea imperiului: au epuizat nenumărați oameni și le-au distrus doar fântâna -fiind La întocmirea manifestului privind convocarea deputaților, ea a ezitat ce cale să aleagă în acest manifest, dacă să continue simplificarea legilor rusești începute înaintea ei, să le fie de acord cu "Instrucțiunea", sau să declare toate grijile cu privire la acest lucru inutil și inutil începe treaba "de la celălalt capăt", și cu ce - asta nu a terminat-o în schița supraviețuitoare În manifestul ei din decembrie , ea a ales prima cale, dar dacă prin a doua a vrut să spună un cod complet nou, atunci cursul treburilor din Comisie i-a indicat a treia cale, pe care a urmat-o În mandatele de deputat, oraș și nobili, alături de nevoile locale și revendicările de clasă, există declarații despre absența medicilor, farmaciilor, spitalelor, pomanelor, orfelinatelor, depozitelor de cereale deținute de stat, băncilor, posturilor, școlilor - cel mai simplu mijloc de a un hostel civil confortabil Acesta nu mai este un răspuns la un sondaj guvernamental al orășenilor cu privire la nevoile lor, ci o solicitare filistină adresată guvernului cu privire la eșecul său de a-și îndeplini atribuțiile Petru I începea deja să înceapă aceste fonduri, dar domnia mizerabilă care a urmat morții sale nu și-a continuat angajamentele și chiar a lansat și a supărat ceea ce fusese început Potrivit acestor declarații, Rusia pare a fi un fel de casă ruinată sau nelocuită, cu doar pereți goi și colțuri întunecate, cu contribuabili și birouri Plângerile cu privire la starea justiției sunt deosebit de amare: acesta este poate cel mai dureros loc de ordine fără distincție de moșii Nobilii se plâng de multitudinea jurisdicțiilor, sunt amărâți împotriva mită, sugerând cu bunăvoință că o persoană ordonată poate fi ferită de ceva prin vocea conștiinței, crezând și neavând încredere în conștiința ordonată, ei propun ca toți angajații din locurile publice să fie obligat să oblige cu un jurământ special "nu te atinge de mită", iar cei care încalcă acest jurământ de a supune moartea în natură, oricât de mică ar fi mită; nu vor să aibă nimic de-a face cu voievodatul și alte funcții în afară de autoritățile lor alese; nobilul deputat Lermontov a propus chiar desființarea Colegiului de Justiție, ca o creșă de birocrație și furiș judiciar, și transferarea cauzelor de la instanțele locale direct la Senat Orășenii cer reducerea instanțelor și amenzile pentru judecători, iar locuitorii aceluiași palat și țăranii cu părul negru - "despre inexistență pentru ei în orice caz, cu excepția salariului de capitație, efectuat în locurile guvernamentale" Moșiile se feresc de curțile și scândurile coroanei, ca de la paradisurile spiritelor rele În locul instanțelor

costisitoare (formale) cu evidență scrisă îndelungată, atât nobilii, cât și orășenii și țăranii cer cazuri de instanță verbală neimportantă (în primă instanță) apropiată, rapidă și ieftină, cu judecători aleși dintre ei, cărora ar trebui să li se adreseze poliția cei subordonați sau aleși speciali ar trebui să fie încredințați poliției Nobilii și-au propus să înființeze judecători de pace după exemplul Angliei și Olandei În legătură cu instanța electivă, se străpunge dorința de a se închide în societățile imobiliare, de a se stabili corporativ Mandatele orașului exprimă dorința ca primarii, numiți temporar să aleagă deputați în Comisie, să devină o funcție permanentă și să fie aleși "în general de toți cetățenii" Odnodvortsy și plugarii fac cerere pentru alegerea judecătorilor "de către întreaga societate a întregului județ" și din mijlocul lor, dacă nu numai de la nobili, care acționează după obiceiurile lor, cer căruțe, provizii de mâncare și alte lucruri și luptă când ţăranul obiectează Această dispoziție corporativă a fost exprimată cu o forță deosebită în ordinele nobilimii, combinată cu pretenția de a ocupa o poziție dominantă în societatea și administrația regională Ei fac petiții pentru congrese județene periodice, care ar avea dreptul de a supraveghea mersul treburilor din județ și, în caz de încălcare a legii sau hărțuirea cuiva dintre judecători și guvernanți, să raporteze la Senat La congrese sunt alese autorități judiciare și de poliție, cărora le sunt subordonați nu numai nobilii și iobagii lor, ci și țăranii palatiști și economici Unele ordine chiar vor să înlocuiască administrația coroanei districtuale cu una aleasă din nobilime, cerând să se acorde moșiei dreptul de a alege guvernatorul și tovarășii lor Ordinea particulară a nobilimii Dmitrov iese puternic în evidență de la nivelul general Frumos scris, este complet nepretențios, recunoscând principalul neajuns local al nobilimii ca certuri continue și violențe între țărani ai diferiților proprietari, pe care nici proprietarii individuali, nici îndelungata și "aproape nesfârșită" curtea coroanei cu propriile instanțe și proceduri scrise nu le pot a face fata la Pentru o instanță rapidă, apropiată și ieftină în aceste cazuri, de obicei de mică valoare, ordinul propune împărțirea județului în patru districte cu un judecător de district ales din nobilime în fruntea fiecăruia; acești judecători, acționând sub conducerea mareșalului, "în chiar viteza" hotărăsc disputele dintre iobagi pe cale verbală, pedepsind țăranii vinovați și "pacindu-i pe moșieri pe cale amiabilă" În fiecare an nobilimea se adună, alege un mareșal (în doi ani) și noi judecători zemstvo și acceptă un raport de la cei dintâi La sfârșitul alegerilor, congresul se transformă într-o întâlnire agricolă: nobilii fac schimb de gânduri asupra gospodăriei, se informează reciproc despre măsurile de organizare a satelor, despre experimentele lor agronomice, vin cu noi experimente și le distribuie între ei În plus, mareșalul și judecătorii zemstvoi sunt obligați să-i convingă pe nobili să-și învețe copiii științe și limbi utile, mai ales să încerce ca ei să-și cunoască bine limba maternă și, de asemenea, să încline "foarte" proprietarii de pământ să angajeze o sută de metri profesor priceput să-i învețe pe copiii țărani să scrie și să citească și primele reguli de aritmetică , explicând fiecărui proprietar de pământ cât de mult mai util îi este un țăran alfabetizat "Statul are nevoie de un țăran pentru mai mult de un plug, dar alfabetizarea nu strica la arat, cu atât mai mult cu cât acei ani în care copiii pot fi învățați să scrie și să citească dispar aproape fără niciun beneficiu " Imediat, mareșalul reamintește proprietarilor de teren cum gospodăria lor de prisos îi distruge și în orice mod posibil îi convinge pe toți "să prescrie legea pentru ei înșiși", "pentru ca nici o bucată mică de pământ să nu fie risipită,

nimeni nu o are" și judecătorii Zemstvo au grijă de asta Oamenii educați, pătrunși de simțul datoriei față de patrie, îi cheamă pe frații lor proprietari de pământ să lucreze la fața locului pentru agricultură și iluminarea țărănească, protejându-se de autoritățile statului printr-o autoguvernare modestă Aceeași atracție pentru activitatea din localități, doar în forme brute de egoism moșiar și dominație cu sechestrarea drepturilor altora, este o trăsătură foarte remarcabilă în alte mandate nobiliare Separarea moșiilor, asupra căreia a insistat prințul Șcherbatov, împărțirea exactă a drepturilor între moșii, închise în societățile locale, este interesul predominant al claselor reprezentate în Comisia Codului Dar nu se mulțumesc cu codificarea drepturilor lor: articolele legii sunt jucării în mâna grefierilor Ordinele vor ca articolele referitoare la drepturile succesorale să fie redactate în instituții patrimoniale alese, cu care nu este atât de ușor de tratat Această dorință declarată atât de persistent a ajutat-o pe Catherine să scape de îndoielile ei cu privire la natura noului cod pe care îl concepea Văzând că din lucrările Comisiei nu vor ieși nici un set de legi vechi, nici un cod nou în spiritul "Instrucțiunii", ea și-a îndreptat gândurile către reforma regională VALOAREA COMISIEI În grija pentru drepturile de clasă, care predomină în discursurile și ordinele deputaților, pentru noi semnificația principală a Comisiei din Catherine a judecat această semnificație în felul ei, s-a lăudat cu această Comisie, comparând-o cu adunările reprezentative franceze sub Calonne și Necker , a scris ea: "Deputații mei de ședință au ieșit cu succes, pentru că le-am spus: să știți, acestea sunt începuturile mele; acum exprimă-ți plângerile, unde îți apasă pantoful pe picior? Vom încerca să o reparăm " Mulți ani mai târziu, cu puțin timp înainte de moartea ei, Catherine și-a amintit că Comisia i-a dat "lumină și informații despre întregul imperiu, cu cine avem de-a face și despre cine ar trebui să ne pese" Ea nu a spus cum a înțeles ea societatea cu care a de-a face; dar societatea a înțeles bine momentul în care Catherine l-a adus cu Comisia ei Până în prezent, legislația a dezvoltat cel mai sârguincios un subiect al ordinului de stat - impozitul de stat Societatea era împărțită în funcție de tipul de atribuții repartizate între clasele sale; nu cunoștea drepturi în sens politic; i s-au oferit doar beneficii (sau privilegii, avantaje) ca ajutor pentru îndeplinirea sarcinilor de clasă Dar de la moartea lui Petru I, o clasă a început să primească avantaje, nu numai că nu sunt legate de noi greutăți, ci și însoțite de ușurarea celor vechi Acest lucru a fost acceptat de moșiile ocolite ca pe o nedreptate și le-a insuflat sentimente corespunzătoare pentru guvern și nobilime, care s-au exprimat puternic în tulburările țărănești, care erau în creștere Chiar înainte de aderarea ei, Catherine a venit cu un mijloc de a preveni erorile legislative - să răspândească zvonul despre legea planificată pe piață și să asculte ce spun ei despre aceasta Acum, în același scop, a fost convocată o astfel de adunare reprezentativă în care să se audă "vocea poporului" Dar aici discordanța nu s-a auzit mai bine decât cea de piață Un deputat a proclamat o nouă dogmă ierarhică despre demnitatea sacră a nobilimii, iar altul a fost instruit în ordinul de a cere ca militarii, de obicei aceiași nobili, să nu aducă insulte și bătăi negustorilor și să plătească pentru bunurile luate din negustorii Astfel de note disonante au răsunat în discursurile deputaților, încât deputații bine intenționați au considerat că este de datoria lor în numele "Instrucțiunii" să cheme adunarea la pace, iubire reciprocă și unanimitate La cererea de eliberare a nobililor de pedeapsa corporală, tortură și pedeapsa cu moartea, deputații din orașe

au obiectat aspru că legea, atât sacră cât și naturală, nu tolerează parțialitatea, că un hoț este întotdeauna un hoț, fie că este un ticălos (plebe) sau nobil, iar nobilimea este respectată numai faptele nobile, că în Rusia guvernul este monarhic, și nu aristocratic, și atât ticălos cât și nobil - în egală măsură supuși ai împărătesei cele mai milostive Într-un cuvânt, a avut loc o schimbare legală în conștiința politică cu permisiunea autorităților; ea însăși a întrebat subiecții ce le lipsește, iar subiecții au răspuns: drepturi de clasă și autoguvernări de clasă Este greu de spus ce ar fi ieșit din a doua convocare promisă a Comisiei, dar și fără asta, legislația, vrând-nevrând, trebuia reorganizată într-o ordine juridică din una fiscală Cererea de drepturi este semnul cel mai caracteristic care exprima starea de spirit a societății ruse de atunci, iar Comisia a scos acest semn Prin aceasta, ea nu numai că i-a indicat Catherinei în ce direcție să-și îndrepte munca de transformare, ci și ce să facă în această direcție În urmă cu mai bine de o sută de ani, aleșii din moșii erau chemați să asculte, să completeze și să sigileze Codul cu semnăturile lor Acest cod a fixat dezmembrarea societății în funcție de îndatoririle statului, asupra cărora legislația de la Moscova a lucrat cu cea mai mare atenție Fiecare clasă a fost atașată serviciului public prin propriul său impozit de clasă specială, care era legat de un beneficiu economic special, care a ajutat la retragerea regulată a acestuia, proprietatea pământului, comerțul urban și agricultura Întâlnindu-se din nou în , deputații moșiilor au văzut că ordinea și morala lor socială nu s-au mutat de la temelia pusă de Codul din , că interesele și conceptele lor erau înrădăcinate în aceeași împărțire a moșiilor, care era consacrată în acest cod Dar acum deputații au venit cu alte gânduri, pentru că erau chemați în alte scopuri Apoi, electivii au citit proiectul Codului pentru a afla dacă terenul ar putea sau nu să facă ordinul fiscal conturat pentru acesta Fără tragere de inimă, aleșii au răspuns afirmativ și au procurat doar câteva beneficii pentru a ușura impozitul Uneori, mai ales sub Petru I, povara devenea insuportabilă, slujitorii și oamenii duri au făcut-o celebru Dar consiliile zemstvo nu au fost convocate, iar nemulțumirea populară a fost exprimată fie în revolte și mici tulburări locale, care au fost înăbușite cu brutalitate, fie în plângeri lumești, care în cel mai bun caz au fost ignorate Între timp, reforma lui Petru a confundat distribuția pe clasă a îndatoririlor statului și a beneficiilor economice, a oferit comercianților-producători avantaje nobile și a implicat nobilii în întreprinderi industriale, a făcut serviciul militar de toate clasele O asemenea generalizare a sarcinilor și avantajelor speciale de clasă, cu dezvoltarea ei legislativă consecventă, eliberând în același timp moșiile, ar duce la egalizarea acestora prin drepturi și îndatoriri comune Dar după moartea lui Petru, guvernele aleatorii au început să înzeleze o moșie cu avantaje care nu sunt asociate cu noi greutăți, dar însoțite încă de ușurarea celor vechi Printr-o astfel de eliberare unilaterală de taxele succesorale, avantajul economic asociat cu aceasta a fost rupt și [care] a devenit un privilegiu pur, nejustificat În fundul societății, un astfel de dezechilibru între drept și datorie a fost resimțit ca o nedreptate de stat, iar la începutul domniei Ecaterinei, zvonurile s-au răspândit printre oameni că nobilimea a uitat legea lui Dumnezeu și drepturile statului și a alungat adevărul din pământ rusesc Dar în nobilimea însăși și în clasele care se aflau mai aproape de ea pe scara socială, pe care Catherine le-a unit cu titlul de "tip de oameni neutri", o astfel de contradicție juridică era înțeleasă ca un drept de clasă

Fiecare dintre aceste moșii, apărându-și vechile interese și căutându-le pe ale altora, a încercat să scape de obligațiile legate de ele, adică să le mute pe alte clase Așadar, litigiul pentru drepturile patrimoniale în cel mai puternic val trece prin ordine de deputat și dezbateri în Comisie Dar scăpări de mișcare în conștiința publică, un oarecare succes al sentimentului civic trec prin acest litigiu: egoismul patrimonial încearcă în mod jenant să se ascundă în spatele unor motive plauzibile sau provoacă o respingere din partea indivizilor și a anumitor grupuri sociale SORTEA "INSTRUCȚIUNII" Catherine a scris mai târziu despre "Instrucțiunea" ei că a introdus unitatea în reguli și în raționament, spre deosebire de cea precedentă, și "mulți au început să judece florile după culori și nu ca orbii despre flori; macar au inceput sa cunoasca vointa legiuitorului si sa actioneze conform acesteia "Instrucțiunea" a fost distribuită deputaților, citită în plen și în comisii private la începutul fiecărei luni; s-a făcut referire la el în dezbatere; procurorul general, împreună cu mareșalul, trebuiau să împiedice orice în deciziile Comisiei care era contrar minții "Nakazului" Catherine s-a gândit chiar să organizeze o lectură a ei cu ocazia aniversării promulgării sale în toate locurile judecătorești ale imperiului Dar Senatul, desigur, cu cunoștințele împărătesei, i-a dat o numire specială, l-a trimis doar la cele mai înalte instituții centrale, refuzând să facă acest lucru la birourile regionale Da, iar în instituțiile centrale era disponibil doar membrilor puternici; nici funcționarilor obișnuiți, nici străinilor nu li s-a permis nu numai să scrie, ci și să-l citească "Ordinul" stătea mereu pe masa judecătorului și doar sâmbăta, când nu se raportau cazuri curente, acești membri îl citeau într-un cerc apropiat, în timp ce citeau într-un birou, închizându-se, o carte interzisă oaspeților selectați "Instruirea" nu era destinată publicului, a servit drept călăuză pentru unele sfere de conducere și numai prin manierele și acțiunile lor subordonații și condușii simțeau calitatea acelor axiome pe care puterea supremă a considerat că trebuie să le predea în folosul lor a subiectilor lor "Ordinea" trebuia să lumineze scena și sala, rămânând ea însăși o lumină invizibilă Senatul a venit cu un asemenea truc teatral pentru a preveni zvonurile false în rândul oamenilor, dar însăși secretul "Ordinului" nu putea decât să contribuie la răspândirea zvonurilor despre unele legi noi Deputații și conducătorii care au citit sau au ascultat "Instrucțiunea" au scos din ea mai multe idei noi, flori de gândire, dar este greu de înțeles efectul lor asupra managementului și modului de gândire al societății Numai Catherine însăși, în decretele ulterioare, în special în cazurile de tortură, a reamintit autorităților articolele "Nakaz" ca decizii obligatorii și, spre meritul ei, trebuie adăugat, ea a insistat cu strictețe că "sub nicio formă nu trebuie tortura corporală să fie făcută oricui în timpul interogatoriilor " nu a avut" În ciuda efectului practic slab, "Ordinul" rămâne un fenomen caracteristic domniei în spiritul întregii politici interne a Ecaterinei Ea i-a scris lui Frederic al II-lea explicându-i creația sa că trebuie să se adapteze prezentului, fără a închide, însă, drumul către un viitor mai favorabil Cu "Instrucțiunea" ei, Catherine a aruncat în circulația rusă, deși foarte constrânsă, multe idei, nu numai noi în Rusia, dar neasimilate pe deplin de viața politică din Occident și nu s-a grăbit să le traducă în fapte, să reconstruiască rusă ordinea de stat după ei, argumentând : ar exista idei, iar mai devreme sau mai târziu ei își vor aduce faptele, așa cum cauzele le aduc consecințele GÂNDIRE PRIVIND REFORMA GUVERNULUI LOCAL ȘI A TRIBUNALEI Până în , Ecaterina pusese capăt trei războaie

dificile: cu Polonia, Turcia și cu soțul ei înviat, marchizul Pugaciov, așa cum îl numea ea Împreună cu timpul liber, boala ei a revenit la ea, "nebunia legală", așa cum spunea ea Ideea unui nou cod nu a fost complet abandonată; comisiile private și-au continuat activitatea; dar Catherine nu s-a gândit să convoace o ședință completă O altă întreprindere legislativă a fascinat-o Diverse motive i-au îndreptat atenția în această direcție Chiar și în instrucțiunile ei adresate guvernatorilor din , ea a recunoscut provinciile ca astfel de părți ale statului, "care mai presus de toate necesită corectare" și a promis că va aborda această chestiune în timp util Administrația locală tocmai și-a dovedit funcționarea defectuoasă, nereușind nici să avertizeze, nici să stingă incendiul din Pugaciov la timp Mai mult, toate moșiile reprezentate în Comisia din și-au declarat atât de insistent și unanim dorința de a-și gestiona treburile cu aleșii lor Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul STARE NOTE DE CĂLĂTORIE ÎNCEPUTURI TRANSFORMAȚIONALE PROIECTUL CONSILIULUI IMPERIAL IDEI POLITICE ALE CATHERINEI II ORIGINEA, COMPOZIȚIA ȘI SURSE "OBLIGATORII" CENZURA SI CRITICA LUI "NAKAZ" CONȚINUTUL "OBBLIGATORULUI" GÂNDUL DE "UN INSTRUCȚIUNE" Politica internă a Ecaterinei în sarcinile sale nu a fost mai simplă decât cea externă În aceasta din urmă, era necesar să se arate puterea imperiului și să satisfacă sentimentul național; în primul, era necesar să se arate strălucirea puterii, să se întărească poziţia purtătorului ei şi să se împace interesele publice aflate în conflict Mai mult decât atât, instrumentele de acțiune nu erau în favoarea politicii interne: în locul forței armate, merituos faimoasă, și a diplomației cu combinațiile ei subtile, aici birocrația cu inerția (rutina) ei fără speranță și nobilimea cu ignoranța și "lenea străveche a ei" ", despre care fostul cancelar Bestuzhev-Ryumin STARE Studiul cursului afacerilor în imperiu, început chiar înainte de aderarea ei, Catherine a continuat cu stăruință acum, când i s-au deschis căi noi și mai largi către aceasta Ea a fost adesea prezentă în Senat, a ascultat rapoartele și hotărârile senatorilor, a citit ea însăși unele cazuri, a făcut anchete, i-a chestionat pe fiecare Așa că avea o imagine a stării imperiului în momentul aderării lui - și un tablou, cu totul sumbru, pe care îl pictează în notele și notițele ei timpurii și târzii Am văzut deja starea în care a găsit forțele și finanțele militare Elisabeta și Petru al III-lea și-au luat veniturile statului și, când li s-au cerut bani pentru nevoile statului, ei au răspuns cu furie: "Căutați bani oriunde doriți, iar banii amânați sunt ai noștri" Pentru că vistieria nu a plătit aproape pe nimeni Pâinea în Sankt Petersburg și-a dublat prețul Aproape toate ramurile comerțului au fost transformate în monopoluri private ruinoase Tortura crudă și pedeapsa pentru un fleac au împietrit mințile atât de mult încât nu și-au putut imagina o altă dreptate, mai umană: închisorile erau supraaglomerate; Împărăteasa Elisabeta a eliberat până la mii înainte de moartea ei, și totuși la încoronarea Ecaterinei în au fost până la mii dintre ei În cruzime, dreptatea a fost vândută celui care a plătit mai mult Erau un număr nenumărat de legi, se schimbau din când în când, dar instanțelor nu le păsa deloc de protecția lor; erau folosite numai acolo unde erau utile celor mai puternici Toate instituțiile judiciare au depășit granițele lor; unii și-au încetat activitățile; altele au fost suprimate Peste tot oamenii s-au plâns de scăpare, de mită, iar guvernanții și birourile lor erau hrănite cu mită, pentru că nu primeau salariu Ordinele Senatului au fost executate doar prin al treilea decret Senatul însuși, atât de prețuit de Petru I, cel mai înalt gardian al

legii și ordinii, s-a transformat într-o instituție complet inactivă cu procurorul său general Glebov, "un ticălos și un escroc", așa cum îl numea Catherine Senatorii au audiat cazurile de apel în întregime, nu în extrase, iar timp de șase săptămâni a durat doar lectura dosarului privind izgonirea munților Masalska Senatul numea guvernatori pentru toate orașele, dar nu avea o listă de orașe și nu știa câte erau; atunci când făceau judecăți, nu se uita niciodată la harta imperiului, așa că uneori ei înșiși nu știau ce judecau Și nu a avut o hartă de la bun început; Odată Ecaterina, prezentă în Senat, a scos ruble, a trimis la Academia de Științe să cumpere un atlas tipărit și l-a prezentat Senatului Controlorul suprem al economiei de stat - Senatul nu a putut stabili o listă exactă a bugetului La aderarea Ecaterinei, acesta i-a dat un registru de venituri, conform căruia erau înscriși ca milioane, Catherine a dispus recalcularea veniturilor, iar comisia de numărare le-a numărat de milioane; milioane de Senat au fost necunoscute Dar în risipa proprietății și veniturilor statului, el a dat dovadă de o mare energie El a dat toate vamele la mila a milioane, iar când au fost luate de Catherine în administrația statului, o vamă din Sankt Petersburg a dat venituri de peste milioane La sfârșitul domniei Elisabetei, fabricile de stat au fost transferate în mod arbitrar de către Senat în proprietatea privată a primilor curteni: Shuvalov, Vorontsov, Chernyshev etc , și li s-a dat, de asemenea, până la milioane de ruble pentru a face afaceri Patronii de fabrici au risipit împrumutul în capitală, țăranii fabrici erau plătiți prost sau deloc pentru munca lor și s-au răzvrătit printre cei ; A trebuit să trimit echipe de pacificare cu arme și să returnez fabricile pentru datorii către trezorerie În total, sub formă de împrumuturi și alte metode, au smuls până la milioane de bani și peste milioane de terenuri și mine și s-au indignat de nedreptatea trezoreriei când a cerut restituirea banilor cheltuiți de mult Nu era încredere în guvern, dar toată lumea era obișnuită să creadă că de la el nu poate veni nicio altă ordine, în afară de cele dăunătoare pentru binele comun Aceasta înseamnă că statul și-a pierdut sensul în opinia populară și chiar s-a transformat într-un fel de conspirație împotriva poporului, de care, potrivit Catherinei, au fost ascunse greșelile judecătorilor și ale altor funcționari Dacă adăugăm la aceasta absența legilor fundamentale, cu excepția poate cartei anarhice de succesiune la tron, atunci imaginea desenată de Ecaterina va oferi o imagine completă a despotismului asiatic, unde operează arbitrariul persoanelor în locul legilor și instituțiilor Petru I a părăsit Rusia "un templu neterminat" sub forma unei case mari din lemn fără acoperiș, fără ferestre și uși, dar doar cu deschideri pentru ele După el, sub stăpânirea angajaților săi, apoi pe străini în vizită și apoi pe oameni de afaceri elisabetani, nu s-a făcut absolut nimic pentru a reconstrui clădirea, ci doar materialul pregătit a fost stricat sub formă de instituții, regulamente, charte etc IMPRESII DE CĂLĂTORIE Urcându-se pe tron, Ecaterina a vrut să vadă oamenii, țara, atât de prost condusă, să-și privească viața de aproape, direct, nu din depărtarea palatului și nu din poveștile de curte În acest scop, în primii ani ai domniei ei, a întreprins o serie de călătorii: în a mers la Rostov și Iaroslavl, în a vizitat provinciile baltice, în a călătorit de-a lungul Canalului Ladoga, pe care l-a găsit frumos, dar abandonată și, în cele din urmă, în primăvara anului , a decis să viziteze Asia, așa cum a exprimat ea, adică să călătorească de-a lungul Volgăi Însoțită de un mare alai (până la mii de oameni) și de întregul corp diplomatic, ea s-a îmbarcat într-o barjă în Tver și a coborât la Simbirsk, de unde s-a întors la Moscova pe uscat În timpul acestei

călătorii, ea a adunat multe observații instructive În primul rând, a văzut cât de material convenabil pentru conducere are la supușii săi, cât de puțin trebuie făcut pentru acest popor pentru a-i atrage favoarea: împărăteasa a fost întâmpinată peste tot cu o încântare de nedescris Catherine a scris de pe drum, că chiar străinii, adică ambasadorii străini, de mai multe ori au izbucnit în plâns la vederea bucuriei oamenilor, iar la Kostroma, contele Cernîșev, care era responsabil de expediție, a plâns întreaga cină ceremonială, atins de tratamentul "decan și afectuos" a nobilimii locale În Kazan, erau gata să se așeze în loc de covor sub picioarele împărătesei, "și într-un loc de-a lungul drumului", scria Catherine, "țăranii dădeau lumânări pe care să le pună în fața mea, cu care îi mânau departe " A fost un simplu răspuns de la Volga la filozofii parizieni, care au numit-o pe Catherine Tsarskoye Selo Minerva Observațiile trecătoare de călătorie ar putea inspira pe Catherine o mulțime de considerații guvernamentale Ea a întâlnit orașe pe parcurs, "situația este frumoasă, dar structura este ticăloasă" Oamenii din cultura lor erau mai mici decât natura înconjurătoare "Iată-mă în Asia", i-a scris Catherine lui Voltaire din Kazan Acest oraș a frapat-o mai ales prin diversitatea populației "Acesta este un regat special", a scris ea, "există atât de multe obiecte diferite care merită atenție și puteți colecta idei timp de ani aici " Simbirsk este cel mai mizerabil oraș, iar toate casele au fost confiscate pentru restanțe Oamenii de-a lungul Volgăi i s-au părut bogați și foarte bine hrăniți: toată lumea mănâncă pâine și nimeni nu se plânge; prețurile sunt mari în orașe, iar la sate stocurile nelactate de anul trecut sunt în exces; țăranii se agață să vândă cereale de frica unei recolte eșuate ÎNCEPUTURI TRANSFORMAȚIONALE În timp ce observațiile acumulate nu avuseseră încă timp să se transforme într-un plan coerent de transformare, iar politica externă nu a atras atenția, Catherine se grăbea să repare cele mai mari lacune în guvernare marcate în imaginea ei Având în vedere tulburările țărănești și zvonurile, decretul emis în a șasea zi după aderare a încurajat moșierii în posesia inviolabilă a moșiilor și țăranilor Multe ferme și monopoluri au fost desființate; pentru a reduce costul pâinii, exportul acesteia în străinătate este temporar interzis; prețul oficial al sării a fost redus de la la de copeici pe pud, iar pentru a umple pierderea veniturilor din sare, Catherine a redus cu de mii de ruble conținutul său de cameră de milion, obținut din aceeași colecție de sare În același timp, împărăteasa a declarat Senatului că, aparținând însuși statului, ea consideră că toate aparțineau ei și de acum înainte nu ar trebui să existe nicio diferență între ea și interesul său Senatorii s-au ridicat și cu lacrimi în ochi au mulțumit "pentru astfel de sentimente prudente", adaugă Ekaterina A fost stabilită o listă de venituri și cheltuieli Catherine a limitat în mod persistent folosirea torturii și confiscarea proprietăților de la criminali, dar nu a îndrăznit să desființeze ambele instituții prin lege A fost emis un manifest strict împotriva luării de mită; Populației din Petersburg i s-a oferit spectacolul instructiv al secretarului-șef al Senatului, așezat la pilon în piața din fața Senatului cu inscripția pe piept: "criminal de decrete și mită" Au fost introduse noi cadre de angajați și au fost înființate pensii; dar prețul sării a fost crescut pentru a acoperi noua cheltuială Pedeapsa nu a scăpat de volanta mașinii birocratice, Senatului înflorit: în a fost mustrat sever "pentru dezacorduri intestine, vrăjmășie, ură" și apartenență la partid procurorul nu a disprețuit A fost finalizată lucrarea dificilă de secularizare a moșiilor bisericești populate, care a livrat vistieriei

de mii de ruble doar în Rusia Marii venit net din cheltuielile de personal pentru biserici si institutii caritabile (decret februarie) În cele din urmă, în , a fost întocmită o comisie de topografie a terenurilor de stat, o întreprindere majoră care a eșuat sub împărăteasa Elisabeta Aceste măsuri din primii trei ani trebuiau să facă o impresie favorabilă și chiar un efect practic, să ușureze o parte din povara fiscală, să contribuie la liniștea generală, să aducă o oarecare revigorare mlaștinii stagnante, să ofere o intimidare funcționarului și ceea ce a fost cel mai important pentru Catherine - inspiră o oarecare încredere în guvernul ei Ea însăși, ca de obicei, a fost foarte mulțumită de succesul măsurilor luate Într-o notă timpurie, ea scrie că comerțul este reînviat, monopolurile sunt desființate, rebelii sunt pacificati, lucrează și plătesc, justiția nu mai este de vânzare, legile sunt respectate și aplicate, toate scaunele de justiție au revenit la atribuții etc PROIECTUL CONSILIULUI IMPERIAL Dar toate aceste măsuri au fost doar detalii, în cea mai mare parte aproape fleacuri În manifestul din iulie s-a promis o reformă generală a guvernării, au fost proclamate instituții ale statului, care vor funcționa constant în limitele legii Între timp, în administrația centrală a rămas un decalaj foarte vizibil: puterea legislativă, fiind concentrată într-o singură persoană a suveranului, nu avea nicio structură regulată; nu exista nicio instituție care să găzduiască această lucrare Procurorul General al Senatului a deținut o inițiativă legislativă, dar numai întâmplătoare, când în competența administrativă și judiciară a Senatului a existat un caz care necesita o nouă lege N I Panin, redactorul Manifestului din iulie, Catherine la scurt timp după aderarea ei a instruit să elaboreze un plan pentru instituția dispărută Panin a prezentat un raport și un proiect de manifest despre Consiliul Imperial și despre transformarea Senatului cu împărțirea acestuia în departamente Din aceste două instituții s-a înființat o nouă administrație supremă Panin critică sever dominația elisabetană, în care "puterea persoanelor acționa mai mult decât puterea locurilor de stat" și, folosind biroul de acasă al împărătesei, "mută și fără nicio imagine a statului, nu exista loc", favoriți, temporar muncitori, oameni la întâmplare și nebuni, care îi amintește lui Panin de "acele vremuri barbare" când nu exista nici un guvern stabilit, nici legi scrise Din câte se poate înțelege prezentarea languidă, obscură din punct de vedere diplomatic, a lui Panin, Consiliul său imperial, împărțit în patru departamente cu un secretar de stat în fruntea fiecăruia, este o instituție pur deliberativă care nu a încălcat câtuși de puțin deplinătatea puterii supreme Primește toate cazurile care necesită legi noi, cu excepția celor care urcă la cea mai înaltă discreție prin Senat, iar secretarii de stat subiecți sunt transformați în proiecte de lege, care sunt discutate de consilierii imperiali și supuse celei mai înalte aprobări Consiliul - o instituție naturală, înființată public, cu o procedură oficială pentru munca de birou; fiecare nouă lege pornește din ea sub semnătura monarhului și contrasemnată de secretarul de stat subiacent Cu toate acestea, acesta nu a fost fostul Consiliu Suprem Suprem, care, contopindu-se cu chipul monarhului, a devenit membru al puterii legislative Senatul a rămas independent de noul Consiliu ca instituție supremă Consiliul Proiectului Manifestului este "însuși locul în care lucrăm asupra imperiului" Acesta este un atelier legislativ, care desfășoară lucrarea pregătitoare a legislației în forma și ordinea potrivită, cu care "bunul suveran, cu marile sale osteneli, s-ar limita la greșelile inerente omenirii" Puterea supremă nu a fost limitată, ci doar

restrânsă în practică, prin însăși organizarea afacerii legislative Proiectul lui Panin conturează vag și stângace viitorul Consiliu de Stat Speransky, care s-a dovedit a fi destul de sigur din punct de vedere politic Ecaterina a semnat manifestul (decembrie) și a numit membri ai Consiliului, dar apoi s-a gândit, care s-a consultat cu cine și a îngropat chestiunea Fie că ghicește gândul secret al Ecaterinei, fie din zelul sincer servil al curteanului, Felzeigmeister Villebois a vorbit deosebit de lung, declarând că Consiliul instituit prin lege îl va ridica în cele din urmă pe co-conducător la importanță, aduce subiectul prea aproape de suveranului și ar putea da naștere unei dorințe de a împărți puterea cu el, că mintea împărătesei nu are nevoie în nici un Consiliu, ci doar pentru a atenua gravitatea treburilor care urcă la ea, este necesar să-și împartă oficiul privat în departamente, pentru a spune mai simplu, pentru a înlocui consilierii de stat cu secretari de casă Numai ideea lui Panin de a împărți Senatul în departamente a fost realizată, dar conform unui proiect diferit (decembrie) Acesta a fost sfârșitul reformei administrației centrale; funcția legislativă, rămânând dezordonată, a folosit mijloace accidentale sau temporare; pe anumite probleme, Senatului i s-au conferit puteri legislative sau s-au format comisii, iar comisia pentru drepturile nobilimii din , împreună cu multe alte cazuri, a fost însărcinată să întocmească un nou proiect privind împărțirea Senatului în departamente De la începutul primului război turcesc, Ecaterina a început să convoace un consiliu în principal pentru afaceri militare, care în curând a devenit permanent, rămânând nerostit IDEI POLITICE ALE EKATERINEI Ea a vrut să urmeze o politică pur personală, neacoperită de nicio instituție din apropiere, chiar dacă doar deliberativă, dar oficializată și responsabilă din punct de vedere legal În sfera de guvernare cea mai apropiată de ea, ea nu a permis nici măcar o umbră de lege care ar putea întuneca strălucirea autocrației sale de gardian Potrivit acesteia, sarcina legii este de a gestiona guvernele subordonate; ar trebui să acționeze ca căldura soarelui în atmosfera pământului: cu cât mai sus, cu atât mai slab Puterea, nu numai nelimitată, ci și nedefinită, lipsită de orice formă juridică, este principalul fapt al istoriei statului nostru, care se dezvoltase pe vremea Ecaterinei Ea a protejat acest fapt al locului de orice încercare de a da o ordine firească administrației supreme Dar ea a vrut să acopere acest fapt nativ cu ideile secolului Prelucrarea pe care aceste idei o primiseră în mintea ei a făcut posibil ca acestea să fie atât de greu de aplicat logic Încă înainte de aderare, am văzut, ea și-a concentrat lectura sârguincioasă pe literatura istorică și politică, și mai ales pe literatura de curent educațional Admiratorii exotici și admiratorii acestei literaturi au perceput-o diferit Unii au extras din el un depozit de începuturi abstracte și metode radicale și, vorbind despre structura societății umane, le plăcea să o construiască pe fundamente derivate din rațiune pură și netestate în realitatea istorică, iar când s-au îndreptat către societatea existentă, reală, ei a considerat că merită doar o defalcare completă Alții au făcut din această literatură o utilizare nu hrănitoare, ci, ca să spunem așa, gustativă, s-au lăsat duși de ideile sale abstracte și de planurile îndrăznețe nu ca o ordine lumească dezirabilă, ci pur și simplu ca răsturnări distractive și picante ale unui gând curajos și inactiv Catherine a reacționat la această literatură mai precaută decât radicalii politici și mai serios decât elicopterele liberale Din această sursă abundentă de idei noi, ea a încercat să extragă doar ceea ce, în cuvintele ei, a hrănit marile calități spirituale ale unui om

cinstit, un om mare și un erou și care împiedică vulgaritatea să întunece "vechiul gust pentru onoare și vitejie" Urme ale unui asemenea studiu și reflecții, inspirate de acesta, s-au păstrat în notele, extrasele și însemnările trecătoare în franceză sau rusă care au rămas după ea "Îmi doresc, vreau numai bine pentru țara unde m-a adus Dumnezeu", scrie ea chiar înainte de aderare, "slava țării este propria mea glorie; iată principiul meu; M-aș bucura foarte mult dacă ideile mele ar putea contribui la acest lucru Îmi doresc ca țara și subiecții să fie bogate - acesta este principiul de la care plec Puterea fără încrederea populară nu înseamnă nimic pentru cineva care vrea să fie iubit și glorios; acest lucru este ușor de realizat: luați binele poporului și dreptatea, nedespărțite unul de celălalt, ca regulă a acțiunilor voastre, a actelor voastre - libertatea, sufletul tuturor lucrurilor Fără tine, totul este mort Vreau să mă supun legilor, nu sclavilor; Îmi doresc un scop comun care să-i facă pe oameni fericiți, nu capriciu, fără ciudățenie, fără cruzime Așa cum aceste însemnări amintesc de îndrăgitele caiete ale institutului din vremurile bunicului, unde se încadrează poeziile preferate și primele vise ale fetiței Dar "principiile" ale Ecaterinei, cu toată libertatea lor de gândire mulțumită, aveau pentru ea o valoare mai de afaceri, educativă: o învățau să se gândească la problemele statului și ale vieții publice, să înțeleagă conceptele de bază ale dreptului și ale vieții comunitare; numai în rândul ei sau în spiritul literaturii citite a dat principiilor ei un sens neobișnuit Pentru ea, rațiunea și tovarășii ei - adevăr, adevăr, egalitate, libertate - nu erau principii de luptă, luptă ireconciliabil pentru dominația asupra umanității cu tradiția și tovarășii ei - minciuna, neadevărul, privilegiul, sclavia - acestea sunt aceleași elemente ale vieții comunitare ca și adversarii lor, doar mai îngrijiți și mai nobili decât ei De la crearea lumii, aceste principii nobile au fost în umilință; acum stăpânirea lor a venit Ele pot coexista cu începuturi de alt ordin; orice întreprindere, oricare ar fi scopul ei, trebuie, pentru a reuși, să adopte aceste principii pentru sine "Cea mai grosolană greșeală", ia scris Catherine lui d'Alembert, "pe care a făcut-o ordinul iezuit și pe care o poate face orice instituție, este să nu se bazeze pe principii pe care niciun motiv nu le poate respinge, pentru că adevărul este indestructibil" Aceste principii sunt un bun instrument de propagandă "Când adevărul și rațiunea sunt de partea noastră", citim într-una dintre însemnările ei, "ar trebui să le expunem în fața ochilor oamenilor, să spunem: așa și cutare motiv m-a condus la așa și cutare; ratiunea trebuie sa vorbeasca de necesitate si sa fie sigura ca va predomina in ochii multimii Abilitatea de a fi de acord în gestionarea începuturilor diferitelor ordine este înțelepciunea politică Ea a inspirat-o pe Catherine cu idei complicate "Este contrar religiei și justiției creștine", scrie ea, "să înrobești oamenii care sunt toți născuți liberi În unele țări ale Europei, un consiliu bisericesc i-a eliberat pe toți țăranii; o astfel de revoluție în Rusia acum nu ar fi un mijloc de a câștiga dragostea proprietarilor de pământ plini de încăpățânare și prejudecăți Dar iată o modalitate ușoară - de a decide să elibereze țăranii atunci când vinde moșii; în de ani, toate sau aproape toate terenurile își schimbă proprietarii - iar acum oamenii sunt liberi Sau: imperiul nostru are nevoie de o populație, de aceea nu este de folos convertirea străinilor la creștinism, printre care predomină poligamia "Vreau să stabilesc că ei îmi spun adevărul din lingușire: chiar și un curtean va face asta, văzând în aceasta calea către milă " Cu o viziune utilitarista a principiilor, tranzactiile sunt posibile cu ele "Am descoperit că în

viața umană, onestitatea a ajutat în dificultăți " Nedreptatea este permisă dacă aduce beneficii; numai nedreptatea inutilă este de neiertat Vedem că citirea și gândirea au dat gândurilor Ecaterinei flexibilitate dialectică, agilitate în orice direcție, au oferit o abundență de maxime, locuri comune, exemple, dar nu au dat nicio convingere; ea avea aspirații, vise, chiar idealuri, nu convingeri, pentru că recunoașterea adevărului nu era impregnată de hotărârea de a construi pe ea o ordine morală în ea și în jurul ei, fără de care recunoașterea adevărului devine un simplu tipar de gândire Ecaterina a aparținut acelor construcții spirituale care nu înțeleg ce este convingerea și de ce este nevoie de ea atunci când există considerație Auzul ei suferea și el de un defect asemănător: nu suporta muzica, dar râdea cu poftă, ascultând în Schitul ei o operetă comică, în care tusea era pusă pe muzică De aici variația și amabilitatea comună a opiniilor și simpatiilor ei politice Sub influența lui Montesquieu, ea a scris că legile sunt cel mai mare bine pe care oamenii îl pot da și primi; iar în urma mișcării libere, necaptive a gândului ei, ea s-a gândit că "indulgența, spiritul conciliant al suveranului va face mai mult de milioane de legi, iar libertatea politică va da un suflet tuturor" Dar, recunoscând în sine un "suflet excelent republican", ea considera autocrația sau despotismul cea mai potrivită formă de guvernământ pentru Rusia, pe care nu o distingea în mod fundamental; publiciștilor academici, de asemenea, le este dificil să facă distincția între aceste tipuri de aceeași formă de guvernare Ea însăși a practicat cu atenție această formă de guvernare, deși a fost de acord că ar putea părea minunat să îmbine "temperul sufletului" republican cu practica despotică Dar, la fel cu despotismul, ea a mers în Rusia și aristocrație "Deși sunt eliberat de prejudecăți și de natura minții filozofice, simt o mare înclinație de a cinsti familiile străvechi, sufăr, văzând aici pe unele dintre ele în sărăcie; Vreau să le ridic" Și a considerat posibil să le ridice, refacerea majoratului, decorarea bătrânilor din familie cu ordine, funcții, pensii, pământuri Acest lucru nu a împiedicat-o să recunoască Planul aristocratic al liderilor drept un act nesăbuit În mintea ei încăpătoare, tradițiile feudalismului german se potrivesc cu obiceiurile guvernării ruse și cu ideile politice din epoca iluminismului și ea a folosit toate aceste mijloace în funcție de înclinațiile și considerațiile ei Se lăuda că, la fel ca Alcibiade, se va înțelege atât în Sparta, cât și în Atena Ea i-a scris lui Voltaire în că motto-ul ei era albina, care, zburând din plantă în plantă, adună miere pentru stupul său, dar stocul conceptelor ei politice seamănă mai mult cu un furnicar decât cu un stup ORIGINEA, COMPOZIȚIA ȘI SURSE "OBLIGATORII" Catherine a găsit în curând o aplicare largă pentru ideile ei Potrivit acesteia, într-o notă târzie din primii ani ai domniei sale, din petițiile care i-au fost înaintate, cazuri senatoriale și colegiale, din raționamentul senatorial și din interpretările multor alte persoane, ea a văzut că nu s-au stabilit reguli uniforme despre nimic și legi emise în momente diferite sub diferite dispoziții ale minții, păreau multora în contradicție și, prin urmare, toată lumea cerea și dorea ca legislația să fie pusă într-o mai bună ordine De aici ea a tras concluzia că "modul de gândire în general și dreptul civil în sine" nu pot fi corectate altfel decât prin stabilirea unor reguli scrise și aprobate pentru întreaga populație a imperiului și pentru toate subiectele de legislație Pentru a face acest lucru, ea a început să citească și apoi să scrie "Instrucțiunea" a Comisiei Codului Timp de doi ani a citit și a scris Într-o scrisoare (martie) către prietena ei pariziană, doamna Geoffrin, foarte

faimoasă la acea vreme pentru salonul ei literar, Catherine scria că timp de două luni în fiecare dimineață a lucrat la legile imperiului ei timp de trei ore în fiecare dimineață : acesta este un indiciu la compilarea "Comandă" Aceasta înseamnă că lucrarea a fost începută în ianuarie , iar la începutul lui "Instrucțiunea" era deja gata În ediția critică a textului "Instrucțiunii", executată de Academia noastră de Științe ( ), a fost demontat cu grijă materialul abundent din care a fost produs acest monument și au fost indicate sursele acestuia "Instruire" - o compilație compilată din mai multe lucrări ale literaturii iluministe de atunci Principalele sunt celebra carte a lui Montesquieu Spiritul legilor și lucrarea criminologului italian Beccaria, Despre crime și pedepse, publicată în , care a căpătat rapid notorietate în Europa Catherine a numit cartea lui Montesquieu o carte de rugăciuni pentru suverani cu bun simț "Instrucțiunea" era compusă din de capitole, la care ulterior s-au adăugat încă două; capitolele sunt împărțite în articole, prevederi succinte, cum sunt scrise cartele Toate articolele din "Comanda" tipărită ; dintre acestea, sunt împrumutate de la Montesquieu Folosit pe scară largă tratatul lui Catherine și Beccaria îndreptată împotriva rămășițelor procesului penal medieval cu torturi și probe judiciare similare, realizând o nouă privire asupra răspunderii infracțiunilor și oportunității pedepselor Cel mai extins capitol X din "Nakaz" "despre ritul instanței penale" este preluat aproape în întregime din această carte (articole din) Un studiu critic al textului "Instrucțiunii" a găsit în el urme de împrumuturi din Enciclopedia Franceză și din scrierile publiciștilor germani de atunci, Bielfeld și Justi În întregul Nakaz, cercetătorii găsesc doar aproximativ un sfert din articolele neîmprumutate, și chiar și cele în cea mai mare parte sunt titluri, întrebări sau inserturi explicative inspirate din aceleași surse, deși există articole originale cu conținut foarte important Însăși Catherine nu a exagerat, ba chiar și-a slăbit participarea autorului său la "Instrucțiune" Trimițându-i lui Frederic al II-lea o traducere germană a operei sale, ea a scris: "Veți vedea că eu, ca o cioară în fabulă, sunt îmbrăcat în pene de păun; în acest eseu, dețin doar aranjamentul materialului și, în unele locuri, un rând, un cuvânt Lucrarea s-a desfășurat în această ordine: Catherine a scris din sursele sale locurile potrivite pentru programul său textual sau în repovestirea ei, uneori distorsionând gândirea sursei; extrase au fost tăiate sau completate, împărțite în capitole cu o împărțire în articole, traduse de secretarul Kozitsky și corectate din nou de împărăteasa Catherine însăși nu îndrăznea să traducă în acel moment, nefiind încă stăpânit bine limba rusă Cu o astfel de ordine de lucru, neajunsurile erau inevitabile în lucrare: fraza, scoasă din contextul sursei, a devenit neclară În traducerea rusă a raționamentului complex cu terminologie instabilă, uneori este dificil să găsești sensul; în astfel de locuri, traducerea franceză a "Instrucțiunii", făcută în același timp, este mai inteligibilă decât originalul rusesc, deși împrumutat din aceeași sursă franceză Incomprehensibilitatea multor părți ale "Ordinului" a fost indicată de persoanele pe care Catherine le-a prezentat părți ale lucrării sale înainte de finalizarea acesteia Pe alocuri au scăpat și contradicții: într-un articol, preluat de la Montesquieu, este permisă pedeapsa cu moartea; în alte articole întocmite după Beccaria, este respinsă CENZURĂ ȘI CRITICA "CIPILOR" Nakaz a suferit foarte mult din cauza cenzurii sau criticilor pe care le-a primit înainte de a fi publicată Potrivit poveștii lui Catherine, când munca ei a avansat suficient, ea a început să o arate în părți diferitelor persoane, după gustul

fiecăruia N Panin a comentat la "Instrucțiune" că acestea sunt axiome care pot răsturna pereții Fie sub influența remarcilor pe care le-a auzit, fie după propria ei reflecție, ea a tăiat, a rupt și a ars o bună jumătate din ceea ce scrisese - așa l-a informat pe d'Alembert la începutul anului , adăugând: " Și Dumnezeu știe ce se va întâmpla cu restul " Și asta s-a întâmplat cu restul Când deputații Comisiei s-au reunit la Moscova, Catherine a făcut apel la "mai multe persoane de mare disidență" pentru o discuție preliminară a "Instrucțiunii" "Aici, cu fiecare articol, s-a născut o dezbatere; Le-am dat libertatea de a înnegri și șterge tot ce doreau; au mânjit mai mult de jumătate din ceea ce a fost scris de mine, iar "Instrucțiunea Codului" a rămas, parcă tipărită Dacă aceasta a fost, după cum s-ar putea crede, o criză secundară de contracție, atunci în "Instrucțiunea" tipărită nu citim mai mult de un sfert din ceea ce a fost scris inițial Acest lucru, desigur, trebuie să fi deteriorat foarte mult armonia lucrării Capitolul XI, despre iobăgie, suferă mai ales de incoerență; motivul este că, din versiunea originală a capitolului, în ediția tipărită au fost publicate până la de articole despre tipurile de iobăgie, despre măsurile împotriva abuzului de putere a stăpânului și despre modalitățile de eliberare a iobagilor De asta s-au speriat cel mai mult cenzorii-deputați din nobilime În ciuda obiecțiilor și reducerilor, Catherine a fost foarte mulțumită de munca ei ca mărturisire politică [Ea] a scris chiar înainte de a apărea tipărit, că ea a spus totul în ea, și-a golit toată geanta și nu va mai spune un cuvânt pentru tot restul vieții, că toți cei care au văzut-o lucrând spun în unanimitate că aceasta este culmea perfecțiunii , dar i se pare că mai trebuie curățate CONȚINUTUL "OBBLIGATORULUI" În de capitole, "Nakaz" vorbește despre puterea autocratică în Rusia, despre organele guvernamentale subordonate, despre depozitul de legi (Senat), despre starea tuturor celor care trăiesc în stat (despre egalitatea și libertatea cetățenilor), despre legile din generale, despre legi în detaliu, și anume despre armonizarea pedepselor cu infracțiuni, asupra pedepselor, în special asupra moderarii acestora, asupra producerii unei instanțe în general, asupra ritului unei instanțe penale (drept penal și procese judiciare), asupra iobăgiei, despre reproducerea oamenilor în stat, despre lucrul cu ac (meșteșuguri) și comerț, despre educație, despre nobilime, despre genul mijlociu (a treia stare), despre orașe, despre moșteniri, despre întocmire (codificare) și stil a legilor; ultimul, al XX-lea capitol prezintă diverse articole care necesită explicații, și anume, vorbește despre un proces pentru lesa majestate, procese de urgență, toleranță religioasă, semne ale căderii și distrugerii statului Două capitole suplimentare tratează decanatul sau poliția și economia statului, adică veniturile și cheltuielile Vedem că, în ciuda reducerilor, "Nakazul" a captat destul de pe scară largă aria legislației, a vizat toate părțile principale ale sistemului de stat, puterea supremă și relația acesteia cu cetățenii, administrația, drepturile și obligațiile cetățeni, moșii, mai ales legislație și instanță În același timp, el a oferit poporului rus o serie de dezvăluiri versatile El a proclamat că egalitatea cetăţenilor constă în faptul că toţi sunt supuşi aceloraşi legi, că există libertate de stat, adică libertate politică, şi constă nu numai în dreptul de a face tot ceea ce permit legile, ci şi în nu a fi obligat să facă ceea ce nu ar trebui să-și dorească și, de asemenea, în liniștea sufletească care vine din asigurarea propriei securități; pentru o astfel de libertate este nevoie de un guvern în care un cetăţean să nu se teamă de altul, iar tuturor să se teamă de aceleaşi legi Un cetățean rus nu a văzut

niciodată așa ceva Nakazul a învățat că rușinea naturală, și nu flagelul puterii, ar trebui să prevină crima și că, dacă nu le este rușine de pedepse și numai pedepse crunte îi feresc de vicii, atunci administrația crudă este de vină pentru aceasta, călirea oamenilor, obișnuindu-i la violenţă Folosirea frecventă a execuțiilor nu a corectat niciodată oamenii Nefericit este guvernul în care sunt forțate să se stabilească legi crude Tortura, la care instanța rusă a recurs cu atâta bunăvoie, este aspru condamnată de Nakaz ca instituție contrară bunului simț și sentimentului omenirii; recunoaște și cerința prudenței de a limita confiscarea bunurilor infractorului ca măsură inechitabilă, dar obișnuită în practica judiciară rusă Se știe cu ce cruzime fără sens și cu ce arbitraritate au fost conduse cazurile de lesa maiestate: un cuvânt nepăsător, ambiguu sau stupid despre putere a provocat un denunț, un "cuvânt și faptă" teribil și a dus la tortură și execuție Cuvintele, spune "Instrucțiunea", nu sunt niciodată imputate unei infracțiuni dacă nu sunt legate de acțiuni: "totul perversează și răsturnează, care dintre cuvinte comite o crimă demnă de pedeapsa cu moartea" Pentru practica judiciară și politică rusă, revizuirea "Nakazului" despre instanțele de urgență este deosebit de instructivă "În guvernele autocratice", spune el, "cel mai inutil lucru este să îmbraci uneori judecători speciali pentru a judeca unul dintre supușii lor" Toleranța religioasă a fost permisă în Rusia și apoi numai din motive de stat în limite foarte înguste Nakazul recunoaște nepermisiunea diferitelor credințe într-un stat atât de eterogen precum Rusia ca un viciu foarte dăunător pentru pacea și securitatea cetățenilor și consideră, dimpotrivă, toleranța religioasă drept singurul mijloc de "conducere a tuturor oilor pierdute" la turma adevărată credincioasă" "Persecuția", continuă "Instrucțiunea", "irită mințile omenești, iar permisiunea de a crede conform propriei legi înmoaie chiar și cele mai dure inimi" În cele din urmă, Nakaz abordează de mai multe ori întrebarea dacă statul, adică guvernul, își îndeplinește obligațiile față de cetățeni El subliniază mortalitatea îngrozitoare a copiilor în rândul țăranilor ruși, care ia până la trei sferturi din "această speranță a statului" "Ce stare înfloritoare ar fi pentru această putere", exclamă cu amărăciune "Instrucțiunea", "dacă am putea preveni sau preveni acest rău prin instituții prudente!" Alături de moartea copiilor și de o boală infecțioasă contagioasă, printre ulcerele care devastează Rusia, Nakazul mai enumeră și exactiuni stupide cu care moșierii își împovărează iobagii, obligându-i să-și părăsească casele și familiile timp de mulți ani pentru a câștiga bani și a "cutreiera" în jurul întregului stat" Fie cu ironie, fie cu o plângere despre nepăsarea autorităților, Nakaz notează că "ar fi foarte necesar să se prescrie proprietarilor de pământ prin lege" o metodă mai deliberată de impozitare a iobagilor Este greu de explicat cum aceste articole au ocolit cenzura deputaților nobilimii și și-au făcut loc în Nakazul tipărit Capitolul despre reproducerea poporului în stat pictează, după Montesquieu, un tablou îngrozitor al pustiirii țării din cauza bolilor cronice și a guvernării proaste, unde oamenii, născuți în deznădejde și sărăcie, în mijlocul violenței, sub jugul eronat considerații ale guvernului, văd exterminarea lor, neobservând cauzele ei înșiși, își pierd curajul, energia muncii, astfel încât câmpurile care pot satura un întreg popor abia hrănesc o familie Această imagine amintește în mod viu de zborul în masă al oamenilor din străinătate, care a devenit în secolul al XVIII-lea un adevărat dezastru pentru stat În lista mijloacelor de prevenire a infracțiunilor, Nakaz, așa cum spune, enumeră, după spusele lui Beccaria, restanțele guvernului rus

"Vrei să previi criminalitatea? Faceți legile mai puțin favorabile diferitelor ranguri dintre cetățeni decât oricărui cetățean anume; fă oamenii să se teamă de legi și să nu se teamă de nimeni în afară de ei Vrei să previi criminalitatea? Faceți ca iluminarea să se răspândească printre oameni În cele din urmă, cel mai de încredere, dar și cel mai dificil mijloc de a face oamenii mai buni este îmbunătățirea educației Toată lumea știa că guvernului rus nu îi pasă de aceste fonduri Cartea Legilor Bune ar reduce, de asemenea, înclinația de a face rău altora Această carte ar trebui să fie atât de comună încât să poată fi cumpărată cu un preț mic, ca un manual, și ar trebui prescrisă pentru a preda alfabetizarea în școli folosind o astfel de carte, intercalate cu cele bisericești Dar nu exista încă o astfel de carte în Rusia; pentru compilarea sa, a fost scrisă însăși "Instrucțiunea" Astfel, actul, semnat de cei mai înalți, a informat cetățenii ruși că au fost lipsiți de beneficiile de bază ale societății civile, că legile care îi guvernează nu sunt de acord cu rațiunea și adevărul, că clasa conducătoare este dăunătoare statului și că guvernul nu și-a îndeplinit îndatoririle esențiale față de popor GÂNDUL DE "UN INSTRUCȚIUNE" Sub această formă, realitatea rusă a apărut înaintea ideilor proclamate de "Instrucțiune" Cum ar putea fi ținute într-un mediu atât de puțin familiar pentru ei? "Comanda" găsește niște mijloace și conturează un ghid În introducerea sa, el face propunerea generală că legile trebuie să se conformeze stării naturale a oamenilor pentru care sunt întocmite Din această teză în articolele ulterioare, el trage două concluzii În primul rând, Rusia, prin poziția sa, este o putere europeană Dovadă în acest sens este reforma lui Petru I, introducând obiceiuri și obiceiuri europene în rândul poporului european, a avut cu atât mai mult succes cu cât vechile obiceiuri din Rusia nu semănau deloc cu climatul său și ne-au fost aduse de la popoare străine Să presupunem că toate acestea sunt așa, contrar tuturor probabilităților Concluzia nespusă decurge de la sine că legile ruse trebuie să aibă fundamente europene Aceste fundamente sunt date de "Instrucțiunea" în concluziile gândirii politice europene pe care le-a adunat Se dovedește ceva asemănător cu un silogism cu o concluzie implicită, pe care Catherine i s-a părut incomod să-l termine Nakaz nu-și dezvăluie sursele Montesquieu, Beccaria și alți publiciști occidentali pe care i-a folosit, în ochii deputaților ruși ai Comisiei Noului Cod, nu aveau nicio autoritate legislativă: au acceptat regulile "Nakazului" doar ca expresie a gândirii și vointa puterii supreme ruse Cu un astfel de silogism, ar trebui mai degrabă să atragem publicul educat din Europa de Vest, care s-ar putea îndoi dacă Rusia a atins o asemenea maturitate politică încât idei atât de înalte ar putea sta la baza codului ei de legi O altă concluzie desprinsă din poziția naturală a Rusiei este că aceasta trebuie controlată de un suveran autocrat asupra întinderii sale vaste: "Este necesar ca viteza de soluționare a cazurilor trimise din țări îndepărtate să compenseze încetineala cauzată de îndepărtarea locurilor" Dacă, vorbind în limba de atunci, întreg "motivul" autocrației stă în distanța lui Chița de Sankt Petersburg, atunci pe a doua concluzie se poate construi și un silogism, mult mai neașteptat Cartea lui Montesquieu, principala sursă a Mandatului, este o descriere ideală a unei monarhii constituționale Prima premisă a silogismului este aceeași: legile statului trebuie să corespundă poziției sale naturale A doua premisă: Rusia, prin extinderea sa naturală, adică geografică, trebuie să aibă o formă autocratică de guvernare Concluzie: principiile unei monarhii constituționale ar trebui să stea la baza legislației acesteia Silogismul are aspectul paralogismului, între

timp, acesta este adevăratul gând al Ecaterinei Eliberată de convingeri politice, ea le-a înlocuit cu tactica politicii Fără a renunța la un singur fir de autocrație, a permis participarea indirectă și chiar directă a societății la guvernare și a cerut acum cooperarea în elaborarea unui nou cod de reprezentare a oamenilor Puterea autocratică, în opinia ei, a primit o nouă înfățișare, a devenit ceva de genul absolutismului personal-constituțional Într-o societate care își pierduse simțul dreptului, chiar și un astfel de accident precum personalitatea de succes a monarhului putea trece drept garanție legală Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul ÎNCERCĂRI DE CODIFICARE FĂRĂ RUCĂ COMPOZIȚIA COMISIEI ALEGERI PENTRU COMISIE ORDINE Adjuncte DISPOZITIVUL COMISIEI DESCHIDEREA COMISIEI ȘI EXAMINAREA LUCRĂRILOR SA DEZBATE DOUA NOBILITATI DISPUTA PENTRU iobăgie COMISIE SI NOI REGULAMENTE SCHIMBAREA OBIECTIVULUI COMISIEI VALOAREA COMISIEI SORTEA "INSTRUCȚIUNII" GÂNDIRE PRIVIND REFORMA GUVERNULUI LOCAL ȘI A TRIBUNALEI ÎNCERCĂRI DE CODIFICARE FĂRĂ RUCĂ În , o comisie era compusă din grade superioare cu mai mulți grefieri, care a fost însărcinată să completeze Codul din cu legalizări care au avut loc după publicarea lui De atunci, o serie de comisii au lucrat fără succes la acest caz Au încercat diferite moduri de lucru, fie l-au bazat pe vechiul lor cod, completându-l cu noi decrete, fie l-au adus împreună cu codul suedez, înlocuind clauze nepotrivite ale acestuia din urmă cu articole din fostul sau cu noi reglementări: numiți sau aleși experții erau atașați codificatori improvizați din grade militare și civile, "oameni buni și cunoscători", uneori doar de la ofițeri și nobili, mai des din alte clase, clerici și negustori În această componență a comisiilor de codificare, a fost afectată o vagă amintire a participării consiliilor zemstvo la pregătirea celor mai importante coduri legislative ale Rusiei antice, Codul de lege din și Codul din de Pyrmont, a pregătit două părți ale noului cod, iar în , la propunerea Comisiei pentru o examinare secundară comună a lucrării sale, Senatul a ordonat să cheme din fiecare provincie doi reprezentanți aleși din nobilime și unul dintre comercianți, iar Sinodul - să propune alegerea deputaților din cler Cauza nu a fost finalizată nici de această dată; ales în a fost dizolvat, dar Comisia a durat până la convocarea de noi deputați în COMPOZIȚIA COMISIEI Catherine a trebuit să termine o afacere de lungă durată, eliminând, după indicațiile experienței, motivele eșecului încercărilor anterioare Acum a fost pusă în multe privințe diferit de ceea ce fusese înainte Au început direct cu un manifest din decembrie , privind convocarea deputaților la Comisia propusă pentru elaborarea unui nou cod, așa cum se numea oficial Reprezentarea a fost extinsă semnificativ Comisia era compusă din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și din deputați din diverse categorii sau clase ale populației Senatul, Sinodul, toate colegiile și birourile principale ale guvernului central au trimis câte un reprezentant Pentru a înțelege procedura de alegere a deputaților din populație, trebuie amintit că la acea vreme imperiul era împărțit în de provincii, care erau subdivizate în provincii, iar provinciile în județe A fost numit câte un deputat pentru fiecare oraș din proprietarii de case, pentru fiecare județ din nobili - proprietari de pământ și pentru fiecare provincie, un deputat din one-dvortsev, din soldații arabi, din țăranii cu părul negru de stat și din străinii stabiliți din fiecare popor, botezați sau nebotezați , în total patru deputați din provincia unde erau prezente aceste patru clase de populație Numărul deputaților din cazaci a fost lăsat să-și determine comandanții de vârf Alegerile au fost directe pentru județ și oraș și

în trei etape pentru provincii Nobili - proprietari de teren ai județului, sub președinția unui conducător nobil ales pentru doi ani, iar orășenii-proprietari, conduși și ei de un primar ales timp de doi ani, au ales direct un deputat în Comisie; numai orașele foarte mari au putut la început să aleagă alegătorii prin diviziuni de oraș Odnodvortsy și alți locuitori liberi din mediul rural din categoriile menționate, "având o casă și un teren într-o curtea bisericii (parohie rurală)", au ales avocați din curtea bisericii, care au ales procurori județeni, iar dintre aceștia a fost ales un deputat provincial Astfel, Comisia a fost reprezentată de agenții guvernamentale centrale, unele clase, triburi străine și locuri de reședință Conform scrisorii "ritului" alegerilor orașului, la acestea au participat toți gospodarii, care puteau fi persoane de orice rang Acest lucru sugerează natura tuturor claselor a alegerilor din oraș, care contrazice întreaga structură a societății ruse de atunci Dar să ne amintim că în acel moment Catherine visa să creeze în Rusia o "clasa de mijloc de oameni" asemănătoare cu clasa de mijloc din Occident În această clasă, numită și filisteni, "Ordinul" include oamenii [care], nefiind nici nobili, nici cultivatori, sunt angajați în arte, științe, navigație, comerț și meșteșuguri, [precum] toți non-nobilii care vor părăsi case de învăţământ şi şcoli ruseşti şi, în sfârşit, copiii funcţionarilor Principalele semne ale unui comerciant sunt deținerea unei "case și moșii" în oraș și plata taxelor de oraș Dar o astfel de clasă nu exista încă în Rusia și existau doar câteva dintre elementele ei dezbinate; pentru alegeri, a existat un semn perceptibil al unui comerciant - proprietatea casei După Catherine, orașul este și o moșie, dar una fictivă, prin urmare, în realitate, alegerile orașului au ieșit nu ca moșii și nu ca toate moșiile, ci pur și simplu fără moșii Din cazurile supraviețuitoare, vedem că la alegerile orașului au participat și clerul cu grefieri Senatul nu a aprobat deputații aleși de unii negustori, unde erau gospodari de alte trepte În Micile orașe rusești, alături de filistinism, nobilimea a acționat și la alegeri În Sankt Petersburg, care a fost construit cu case ale nobilimii conform decretelor lui Petru, proprietarii de case din nobilimea nobilimii i-au umbrit complet pe negustori; comandantul șef a fost ales primar, iar contele A G Orlov a fost ales deputat din capitală După exemplul Sankt-Petersburgului, alegerile din vechea capitală au căpătat și ele același caracter, unde prințul Vyazemsky a fost ales primar, iar prințul Golițin a fost ales deputat Cu o reprezentare extinsă, Comisia, însă, departe de a cuceri prin componența sa toate secțiunile populației de atunci a imperiului, ca să nu mai vorbim de iobagi, nu vedem deputați din clerul parohial, deși au participat la alegerile orășenești din țărani ai palatului și chiar fostele bisericești sau economice, așa cum erau numiți cu numele de Colegiul de Economie care îi conducea, deși încă de pe vremea secularizării ( ) s-au alăturat locuitorilor rurali liberi Toți deputații au fost aleși Distribuția cantitativă a reprezentării nu corespundea nici numărului de grupuri de populație reprezentate, nici importanței acestora în stat Majoritatea deputaților s-au dus în orașe, pentru că fiecare oraș, mare și mic, și capitala Moscova și orașul de județ Bui, în care erau doar câteva sute de locuitori, trimiteau câte un deputat Comisia deputaților orașului a fost de %; între timp, locuitorii orașului nu reprezentau nici măcar % din populația totală a imperiului Relația proporțională de reprezentare pe clasă este în această formă Agentii guvernamentale -ok % Nobleţe -" treizeci% Orase -" % Locuitori din mediul rural -" % Cazaci, străini, alte clase - " % ALEGERI LA COMISIE Catherine a trebuit să depășească

indiferența și neîncrederea adânc înrădăcinată cu care populația era obișnuită să răspundă apelului guvernului de asistență publică, știind din experiență că nimic din asta, cu excepția unor noi greutăți și ordine stupide, nu va rezulta din asta Așa a reacționat la decretul Senatului din , care chema "societatea", nobilimea și negustorii să ajute guvernul cu sfaturi și fapte la redactarea unui nou cod, amintindu-le "fiilor patriei" de datoria lor și oportunitatea "de a lăsa o amintire despre ei înșiși de neuitat în viitoarele nașteri" Asemenea cuvinte din decretul Senatului sunau ca un truc ridicol pentru laic, mai ales pe lângă amenințarea comisiei de codificare de a se dezabona de la nobilii satului pentru neprezentare Acum au încercat să pună un semn ridicat de încredere subiecților autorităților într-un mod mai decent Manifestul privind convocarea deputaților a fost citit în toate bisericile în trei duminici la rând și el a anunțat că din partea tronului milostivirea se presupune că stă la baza legilor, iar de la supuși se așteaptă recunoștință și ascultare Deputații au fost chemați la "marea cauză" Alegerea lor urma să aibă loc "cu liniște, curtoazie și tăcere" Deputaților li s-au dat salarii; titlul lor a fost ridicat la o înălțime fără precedent și a devenit cel mai privilegiat din Rusia Erau sub "propria ocrotire" a împărătesei, pe viață, "în orice păcat" cădeau, erau scutiți de pedeapsa cu moartea, tortură și pedeapsa corporală; averea li s-a confiscat numai pentru datorii, securitatea personală era păzită printr-o dublă pedeapsă, li s-au dat insigne speciale pe care să le poarte, pe care deputații nobilimii, la finalul cauzei, au fost lăsați să le adauge la steme pentru ca posteritatea să știe ce mare cauză au fost participanți" Niciunul dintre supușii ruși nu s-a bucurat de asemenea avantaje la acea vreme În Rusia Mare, alegerile au fost în general un succes; cazuri precum lupta munţilor Gorokhovets cu guvernatorul pentru adjunctul său sau refuzul unui nobil nebun din Novgorod de a participa la alegeri, deoarece nobilimea este scutită de serviciul obligatoriu - astfel de cazuri erau rare Pe de altă parte, în Rusia Mică, alegerile au provocat tulburări zgomotoase, stârnind dușmănia care se acumulase de mult între Marea administrație rusă și societatea autohtonă, între nobilii și mica burghezie, cazacii de rând și maiștrii lor ORDINE Adjuncte Cea mai importantă noutate a Comisiei din au fost instrucțiunile cu care alegătorii erau obligați să-și furnizeze deputații, expunându-și în ele "nevoile și sarcinile publice", fără a introduce chestiuni private hotărâte de instanță Alegătorii au răspuns cu ușurință acestei cereri, simțind în ea, dacă nu un drept, atunci o permisiune care a deschis calea directă către tron pentru petițiile lor lumești În același timp, ordinul deputatului i-a comunicat deputatului însuși sensul familiar, de înțeles, al unui plimbător despre nevoile lumii sale: înțelegerea de atunci a reprezentării populare nu a mers mai departe de aceasta Deputații au adus de două ori mai multe comenzi decât au fost ei înșiși, aproape Mai ales multe, peste o mie, au fost livrate de deputații rurali O astfel de abundență se explică prin ordinea în care au fost emise ordine acestor deputați În timpul alegerilor alegătorilor direcți, orășenești și nobili, după ce și-au ales un deputat, ei au format dintre ei o comisie de cinci membri, care timp de trei zile a ascultat declarațiile alegătorilor despre nevoile lor, iar apoi pentru celelalte trei zile le-a redus pe acestea declarații la un ordin, pe care le-a citit alegătorilor și le-a înmânat cu semnăturile lor deputat La alegerile în trei etape ale deputaților provinciali din statele rurale, alegătorii din curtea bisericii sau parohiile au alcătuit "cea mai mică petiție" cu privire la nevoile lor, pe care avocatul lor a transmis-o

procurorului județean, iar el adjunctului său provincial Aceasta înseamnă că un deputat provincial, unic sau cu părul negru, aducea cu el la Comisie atâtea petiții sau ordine câte cimitire erau cu orășenii de rangul său în provincia pe care o reprezenta ; deputatul țăran al provinciei Arhangelsk a adus de ordine de curtea bisericii Totuși, mai des din petițiile curții bisericii s-a întocmit un mandat consolidat de district și chiar provincial Primul ordin, audiat de Comisie în , a fost de la țăranii cu urechi negre din districtul Cargo-Pol, provincia Belozersky provincia Novgorod Neînțelegerile publice au contribuit și la reproducerea ordinelor, când alegătorii nu se puteau pune de acord asupra nevoilor lor și întocmirea unui ordin a devenit imposibilă Acest lucru s-a întâmplat mai ales în orașe, pe care Catherine le-a imaginat ca fiind societăți strânse unite, cu o înțelegere prietenoasă a nevoilor și intereselor lor Împărțite în păreri, clasele urbane au ieșit din discordie în diverse moduri, sau au dat deputatului mai multe ordine, inconsecvente și chiar ostile între ele, sau au alcătuit un ordin general al orașului din articole dictate de reprezentanți ai diferitelor clase ale populației urbane, nu stânjenit de inconsecvența internă a unui astfel de ordin, în cele din urmă, și mai simplu: au cusut diverse comenzi cu inscripții: "de la clerul alb", "de la negustori", "de la proprietarii de fabrici", etc (Toate acestea metodele au fost clarificate în detaliu de domnul Kizevetter într-un articol despre ordinele orașului) Astrahanul, contrar regulamentului privind alegerile, a ales chiar cinci deputați și a oferit fiecăruia un ordin special În cele din urmă, în ordinele deputate din , oraș și nobili, găsim împrumuturi unul de la celălalt, așa cum se întâmpla în "basmele" aleșilor la consiliile zemstvo din secolul al XVII-lea Deputatul era responsabil în fața societății alegătorilor săi pentru depunerea la timp a petițiilor lor la locul potrivit Dar i s-a dat dreptul de a mijloci și dincolo de ordinul, ceea ce îi place, nu putea doar să-și contrazică ordinul, iar în caz de dezacord cu el, trebuia să-și renunțe la puteri DISPOZITIVUL COMISIEI Fostele comisii de codificare din gradele cele mai înalte nu s-au amestecat cu deputații de clasă, care erau chemați să-i asiste în munca lor: ei, de fapt, au întocmit proiecte ale noului cod, folosindu-i pe deputați ca mijloc auxiliar Acum, reprezentanții instituțiilor guvernamentale erau membri ai Comisiei pe picior de egalitate cu deputații de clasă și nu erau liderii acesteia, chiar participanți inactivi: având în vedere ocupațiile lor oficiale, li se permitea să stea în Comisie doar două zile pe săptămână în loc de cinci Manifestul din decembrie a indicat Comisiei o dublă sarcină: deputații erau convocați nu numai pentru a auzi de la ei nevoile și neajunsurile fiecărui loc, ci și li s-a permis să fie în Comisie pentru a elabora un nou cod Conform acestei sarcini, Comisia a primit un dispozitiv foarte complex Din Marea Comisie, așa cum se numea adunarea ei în întregime, s-au remarcat la alegerea ei trei mici, fiecare din cinci deputați Comisia directivă, cea administrativă, a propus ședinței plenare să formeze, după caz, comisii private de codificare, fiecare din cel mult membri, care să elaboreze părți individuale ale Codului și apoi le-a observat activitatea, a comparat proiectele pe care le-au întocmit cu "Marele Ordin", cum se numea "Ordinul" "Împărăteasa, spre deosebire de deputați, le-a corectat și le-a prezentat în ședința plenară, explicându-și mereu amendamentele Comisia Expediționară, cea editorială, prezenta sau dirija proiectele comisiilor private și rezoluțiile Marii Comisii însăși "după regulile de limbaj și stil", eliminând din ele cuvintele și discursurile ambigue, obscure și de neînțeles; fără ea, toate celelalte comisii și

însuși Bolșoi sunt "în afara acțiunii" din cauza analfabetismului care a predominat chiar și în cercurile conducătoare și a incapacității de a exprima orice fel de concepte abstracte A treia comisie, cea pregătitoare, a analizat ordinele deputaților, a făcut extrase din ele "pe chestiuni" și le-a supus ședinței plenare Aceste trei comisii mici constituiau, parcă, Biroul celor Mari Președintele întregii adunări, mareșalul sau adjunctul conducătorului, așa cum era numit, era numit de împărăteasă dintre candidații propuși de Comisie și de procurorul general Mareșalul a acționat mână în mână cu acest reprezentant al autorității supreme la Comisie, de comun acord cu acesta a stabilit procedura pentru ședințele întregii adunări și împreună cu acesta a stat în toate comisiile private Principala activitate a Procurorului General a fost să nu permită nimic contrar minții "Nakazului" în deciziile Comisiei Catherine a acordat o importanță deosebită jurnalului ședințelor comisiei: trebuie păstrat în așa fel încât vremurile viitoare în producerea "marii cauze" a Comisiei să poată găsi indicii despre cum să se stabilească mai ferm; iar clădirea noastră actuală, citim în Ritul de administrare al Comisiei, "ar fi mai puțin o povară pentru noi", dacă am avea note similare din secolele trecute Pentru biletele de zi din colecția completă și din toate comisiile private, era prescris să identifice oameni capabili din nobilime și unul să fie "directorul biletului de zi", care era subordonat împărătesei însăși; împreună cu mareșalul și procurorul general, cei trei au constituit, parcă, prezidiul Comisiei și s-au așezat în holul plenului la o masă specială, directorul la mijloc, mareșalul și procurorul general la capetele mesei Structura complexă a Comisiei a fost egalată și de activitatea sa de birou Cauza legislativă inițiată în plenul adunării, cu hotărârile sale prealabile, a trecut la comisia de direcție, care l-a transmis în funcție de apartenența sa la una sau alta codificare privată Acesta din urmă, după ce a întocmit proiectul, l-a prezentat colegiului sau biroului central al cărui departament îl viza și, cu avizul și cu încheierea sa, l-a transmis direcției, iar acesta, comparând proiectul cu "Instrucțiunea" , fie a returnat-o înapoi spre corectare, fie a predat comisiei expediționare de corectare gramaticală și literară și abia apoi, prin aceeași comisie directivă, proiectul a fost supus întregii adunări spre discuție finală Vedem că doar ideea generală a lui Moscova Zemsky Sobor a participat la construirea Comisiei din , dar în detaliile structurii, în ordinea de desfășurare a afacerilor, au urmat obiceiurile parlamentare ale țărilor constituționale ale Europa de Vest DESCHIDEREA COMISIEI ȘI EXAMINAREA LUCRĂRILOR SA Împreună cu observații plăcute, Catherine a adus peste de petiții din călătoria la Volga, dintre care majoritatea erau pline de plângeri ale iobagilor cu privire la severitatea rechizițiilor maestrului Petițiile au fost returnate cu ordin de a nu mai depune astfel de petiții pe viitor Dar țăranii nu s-au lăsat Au existat zvonuri că țăranii stăpânului vor fi duși la vistierie, așa cum au fost luați recent cei de la biserică Iobagii au început să înainteze direct împărătesei cereri de eliberare de la moșierii din sate întregi și au răspuns cu încăpățânare la îndemnurile autorităților că nu vor să rămână în ascultare față de moșierii lor Acesta părea a fi un semn alarmant, iar Senatului i s-a ordonat să elaboreze remedii decente împotriva lui Senatul a venit cu doar două: prin decret le-a interzis iobagilor să se plângă de stăpânii lor și a ordonat că solicitanții de libertate să fie pedepsiți public cu bici Au fost și cazuri de masacre între țărani și proprietari de pământ Țăranii fabrici proaspăt supuși s-au ridicat din nou În același timp, o sectă care a respins biserica

rituală de stat se răspândea rapid printre oamenii cu un singur palat din sud Sectarii au fost dați în soldați; Satul a devenit înfundat și ciudat În acest moment, la iulie , Ecaterina a deschis Comisia Noului Cod cu o recepție solemnă la Kremlin, unde a sosit de la Palatul Golovin cu un tren ceremonial cu bastoane de mareșal, alergători, mauri, doamne de stat și altele decorațiuni impunătoare care epoca sentimentelor formale și a gândirii simbolice Comisia s-a întrunit la Kremlin în Camera cu fațete În primele ședințe, Comisia s-a stabilit, a ales un mareșal, care a fost aprobat de adjunctul nobilimii Kostroma A I Bibikov, a ascultat "Instrucțiunea" și alte prevederi referitoare la aceasta, a ales membri în trei comisii mici "Instruirea", conform remarcii notei zilei, a fost ascultată cu admirație, chiar și cu lăcomie Deosebit de izbitoare au fost articolele pe care persecuția irită mințile omenești, că este mai bine ca suveranul să le încurajeze și legile să amenințe că, în ciuda lingușitorilor care spun zilnic suveranilor că națiunile au fost create pentru ei: "Noi gândim și pentru propria noastră glorie suntem imputati sa spunem ca Noi am creat pentru poporul nostru " Mulți au plâns Încântarea a atins cel mai înalt grad din cuvintele de încheiere ale aceluiași articol: "Doamne ferește ca după terminarea acestei legislații, ce fel de oameni ar fi mai drepți și, deci, mai prosperi pe pământ - nenorocire la care nu-i doresc a trai " Un exces de entuziasm a provocat un exces de zel: Comisia a cerut împărătesei să ia titlul: Mare, Înțeleaptă, Mamă a Patriei Catherine, într-un frumos răspuns personal adresat deputaților, nu a acceptat sau respins titlul prezentat și, într-o notă către mareșal, a părut chiar să-și exprime supărarea față de deputați: "Le-am ordonat să facă legi pentru Imperiul Rus, și își cer scuze pentru calitățile mele " În ciuda acestui Senatul, alăturându-se Comisiei în această chestiune, s-a lăsat să găsească prilejul de a-și îndeplini dorința Lucrarea de codificare a Marii Comisii a început abia de la a opta ședință cu citirea și discutarea ordinelor de la țăranii cu părul negru și soldații arabi Primul dintre ei a fost citit ordinul de la țăranii cu părul negru din raionul Kargopol; a generat de discursuri și opinii scrise În ședințe au fost citite și discutate doar ordine rurale; atunci nu s-a citit nici măcar un mandat de deputat în plenul adunării Părăsirea mandatelor parlamentare Comisia a trecut la citirea și discutarea legilor privind drepturile nobilimii, ceea ce a stârnit dezbateri aprinse După ce a dedicat ședințe acestui subiect și a transmis legile citite cu opiniile audiate unei comisii private "de analiză a clanurilor de stat" (moșii) Marea comisie s-a îndreptat către citirea și discutarea legilor privind comercianții, ceea ce a durat de ședințe Intercalate cu judecăți despre comercianți și alte întrebări ridicate aleatoriu, privilegiile livoniene și estoniene au fost citite și discutate în cadrul a întâlniri În decembrie , ședințele Comisiei de la Moscova au încetat și aceasta a fost transferată la Sankt Petersburg, unde la februarie , în Palatul de Iarnă, și-a reluat activitatea citind și discutând legi privind justiția Pe parcursul a cinci luni, au fost consacrate acestui subiect până la de ședințe, la care au fost audiate de opinii adjuncților Între timp, în plen a intrat un proiect de "drepturi nobile", adică drepturi nobile, întocmit de o comisie privată pentru nașterea de stat Acest subiect, deja discutat de deputați, le-a ocupat din nou atenția timp de trei luni întregi Trebuia să returneze proiectul unei comisii private, pentru ca aceasta să revizuiască și să fie de acord cu numeroasele opinii ale deputaților După aceea, deputații au început să citească și să discute legile cu privire la moșii și moșii La această lecție, Marea Comisie a fost

capturată în decembrie printr-un decret privind încetarea claselor sale Zvonurile despre Comisie au fermentat printre oameni, au provocat zvonuri despre schimbarea legilor, iar apoi, apropo, a avut loc un război cu Turcia, care a cerut deputați de la armată la armată, iar decretul a ordonat dizolvarea adunării generale până la o nouă convocare, rămânând doar comisii private, care încă au funcționat mulți ani Nu a existat o a doua convocare a ședinței complete Într-un an și jumătate de studii, Comisia Mare a avut de ședințe DEZBATE Din această trecere în revistă, vedem că planul lecției nu a fost stabilit, subiectele au fost repartizate aleatoriu, întrebările au fost înlocuite cu altele inepuizabile Din anumite motive, au început cu ordine de deputat, citindu-le în întregime, deși exista deja o comisie privată pentru dezasamblarea lor preliminară Declarațiile de mandat au fost supuse unor analize meschine, au stârnit neîncrederea, cerința verificării pe teren Țăranii din Kargopol, în ordinea lor, au cerut să li se permită să prindă păsări și animale tot timpul anului, contrar decretului Acest lucru a fost obiectat; Chuprov, un deputat din Arhangelsk Cernososhny, a acoperit disputa cu observația că "dacă permit pescuitul în orice moment, atunci nu va exista o scădere a animalelor și păsărilor, iar dacă este interzis, atunci nu va exista o creștere - o reducere iar înmulțirea este în puterea lui Dumnezeu" Dar automulțumirea nu a fost tonul dominant al dezbaterii Aceiași țărani le-au cerut să amenajeze magazine de rezervă de stat, de unde țăranii săraci să ia pâine primăvara odată cu întoarcerea împrumutului din noua recoltă Nobilul deputat din Novgorod a obiectat că astfel de magazine nu sunt deloc necesare, că țăranii, în speranța pâinii de stat, vor renunța la agricultura arabilă, iar deputatul Vereya din nobilime, Stepanov, i-a numit pe țăranii din Kargopol leneși și încăpățânați Această asprime a stârnit o obiecție delicată din partea nobilului deputat Koporye, contele G G Orlov, că, probabil, deputatul Vereisk nu a spus asta, iar scribul și-a notat din greșeală cuvintele Stepanov a fost depășit de un alt deputat nobil - Glazov, care a prezentat Comisiei o opinie atât de obscenă, în care îi denunța atât de indecent pe toți țăranii cu părul negru și adjuncții lor, încât mareșalul a încetat să-și citească biletul; s-a pus problema expulzării lui din Comisie și numai din clemență l-au amendat cu cinci ruble și l-au obligat să ceară iertare celor jignit în fața întregii adunări Treptat, odată cu extinderea câmpului de discuție, Comisia a trecut de la detalii locale la probleme generale de ordine de stat Aici, mai ales când se discuta despre legile nobilimii și negustorilor, dezbaterea ei a fost târâtă într-un nod încâlcit de interese reciproce și transversale Înainte de Petru I, guvernul de la Moscova a desfășurat o dezvoltare legislativă și administrativă intensificată a taxelor succesorale, pentru a căror executare moșiilor li se asigurau anumite beneficii sau beneficii Acum, spre deosebire de această politică de impozitare, ordinele și discursurile adjuncților din cadrul Comisiei au insistat cu insistență ca aceste beneficii să fie recunoscute drept drepturi de clasă, indiferent de îndatoririle lor Mai mult, clasele superioare doreau ca fiecare drept să devină monopol în detrimentul intereselor altor clase Nobilimea și-a arogat numai dreptul de a deține pământ cu iobagi, clasa negustorului - dreptul la comerț și industrie, lăsând populației rurale libere doar agricultura arabilă, chiar și fără dreptul de a vinde liber produse rurale Politica economică a lui Petru I a introdus o nouă refracție în conceptele de clasă, reflectând în sine, ca într-un mediu acvatic, normele de clasă inversată ale Codului din teren cu populație fortificată Acum nobilii, apărându-și monopolul

asupra proprietății pământului și asupra proprietății sufletești, nu doreau să renunțe la dreptul de a avea fabrici și fabrici, iar negustorii pretindeau dreptul de a poseda suflete de iobagi DOUA NOBILITATI Subiectele de dezbatere în cadrul Comisiei indică structura societății; în argumentarea lor s-a manifestat clar starea de spirit a publicului și nivelul de conștiință politică Instrucțiunea Comisiei a permis fiecărui deputat să-și exprime părerea "cu curajul necesar în folosul acestei chestiuni" Iar deputații au folosit pe scară largă acest drept, nefiind frică nu doar de putere, ci și de prostie Nobilimea a acționat în Comisie ca "prima moșie de stat" Iar un luptător pentru drepturile sale a fost cel mai proeminent orator al întâlnirii ceva mai târziu, un istoric și publicist rus, iar acum un adjunct al nobilimii Iaroslavl bine citit și inteligent, dar mai înflăcărat decât rezonabil, prințul M M Shcherbatov Am văzut deja cum, pe măsură ce drepturile nobilimii au crescut după Petru I, moșia a încercat să se curețe, scuturând elementele terțe care s-au lipit de ea din fundul social Decretele lui Petru I privind ridicarea raznochintsy la nobilii ereditari, care au urcat la gradul de ofițer, au ciulit ochii nobilimii native Prințul Șcerbatov a luat armele împotriva acestor decrete și a nobilimii bine servite În același timp, a dezvoltat teoria istorică și politică a nobilimii, conform căreia s-a dovedit că nobilii adevărați, care, prin drept de moștenire, dețin monopolul onoarei și nobilimii, precum și iobăgie, sunt naturali, nobili vechi, în spatele cărora stau rândurile strămoșilor nobili cu fapte glorioase Prin aceasta, desigur, a înarmat împotriva lui numeroși nobili de lungă durată, care au acuzat vechea nobilime de aroganță și exclusivitate de clasă, de nesocotire pentru meritul și demnitatea personală Unul dintre adjuncții lor a afirmat că nobilimea, după cum se vede din legile despre ea citite în Comisie, a început din cele mai umile familii prin merit în serviciu Printre cei de deputați care au fost de acord cu această opinie, nu a existat un singur nobil, ceea ce l-a dezechilibrat pe prințul Șcerbatov: într-un discurs extrem de entuziasmat, cu o voce tremurândă, a chemat pe toți nobilii fie din Rurik, fie capete încoronate străine, sau de la străini foarte nobili care plecaseră în slujba marilor duci ruși și, după ce a făcut o provocare atât de îndrăzneață istoriei, a chemat chiar și sanctuarele Kremlinului drept martori, presupus eliberați de jugul neamurilor de către nobilii din vechime familii Un alt apărător al nobilimii servite a întrebat dacă domnii nobililor ruși ar putea spune despre strămoșii lor că toți s-au născut din nobili și l-a adus astfel pe prințul Șcerbatov la întrebarea: cine a fost primul nobil din care s-a născut? Nimeni din nobilimea naturală nu a răspuns la aceasta, iar întrebarea primului nobil nu a fost rezolvată cu atâta succes ca problema doamnei Prostakova despre primul croitor Dar prințul Șcerbatov a fost depășit și de Naryshkin, un deputat din nobilimea Mihailovski, care, epuizând subiectul până la capăt, a declarat fără rost că "considerăm demnitatea nobilă ca fiind ceva sacru care distinge o persoană de ceilalți: îi dă lui și descendenților săi dreptul de a deține propria lor specie " " După aceea, a rămas doar să vorbim despre canonizarea bisericească a nobilimii Cu nu mai puțină dificultate, nobilimea s-a apărat împotriva negustorilor, slăbită de propria lor inconsecvență Prințul Șcherbatov și alți deputați nobili au susținut separarea strictă a moșiilor, astfel încât fiecare clasă, în cuvintele unui ordin nobiliar, "avea propriile sale avantaje și nu intra în prerogativele celeilalte" Dar, nemulțumită de monopolul lor latifundiar, nobilimea a vrut să folosească și dreptul de fabrică Și aici, prințul Șcerbatov a pornit de

la cele mai înalte principii și a derivat această afirmație într-un mod foarte ciudat din "însăși esența plantelor și fabricilor" Statul este puternic când se întemeiază pe familii nobile și suficiente, ca pe stâlpi de neclintit Măreția statelor spaniole și franceze se bazează pe familii nobiliare Implicația este că familiile nobile trebuie să fie bogate într-un fel Proprietatea asupra pământului este dreptul unor nobili; minereurile se vor naște în pământ, prin urmare, plantele minerale ar trebui să fie unul dintre drepturile nobilimii Deputații din clasa negustorului au obiectat cu reproș batjocoritor că fabrica și tot felul de meserii comerciale nu erau în fața nobilii nobilimi rusești, că era treaba lor să încerce să îmbunătățească agricultura țăranilor lor Un deputat al orașului a subliniat diferența puternică dintre un comerciant și un proprietar de teren în afacerile unei fabrici: un comerciant, după ce a construit o fabrică, dă un venit unui întreg district rural, ajutându-l să plătească în mod regulat impozite și cotizații de stăpân și un proprietar-producător nu-și împovărează iobagii decât cu noi lucrări gratuite și, într-adevăr, se comportă rău, neștiind secretul său DISPUTA PENTRU iobăgie Dar orașul a invadat și "prerogativele" altor oameni Deputații comercianți au căutat cu insistență dreptul de a avea funcționari și muncitori iobagi, având în vedere lipsa de încredere a civililor: luau banii în avans și fugi fără să fi rezolvat Slujitorii angajați de la moșieri sunt în special defectuoși, leneși, hoți - semn al educației pe care au primit-o de la stăpânii lor Iobăgia a fost un os pe care puterea de stat l-a aruncat tuturor claselor societății ruse Din manifestul din februarie și-a pierdut justificarea politică în mâinile nobilimii, deși rămânând legală, a încetat să mai fie corectă După cum se vede din ordine, chiar și atunci ideea a dispărut din conștiința nobililor că proprietatea lor asupra pământului cu suflete de iobagi este un drept condiționat, o obligație legală a statului, că ei sunt doar jumătate proprietari, jumătate polițiști (judiciari) responsabil agenţi ai statului Un ordin a cerut să se confirme în proiectul noului cod că "legalizat încă din cele mai vechi timpuri, puterea moșierului asupra oamenilor și țăranilor nu este luată irevocabil, așa cum a fost până acum și va continua să fie" Dar o asemenea viziune asupra nobililor le-a subminat propriul monopol iobag: dacă dreptul de proprietate asupra pământului locuit este o simplă proprietate privată, nu exista niciun motiv să-l refuze non-nobililor Alte clase ale societății nu au contestat acest drept cu nobilimea, ci doreau ca moșia să-l împartă A fost necesar să se inventeze cele mai înalte considerații de stat pentru a-și justifica apartenența exclusivă la nobilime, adică a fost necesar ca prințul Șcerbatov să vorbească: acesta era rolul său în Comisie A venit cu un nou silogism politic Titlul îi obligă pe nobili să slujească suveranul și patria cu un zel deosebit Acest serviciu constă în guvernarea celorlalți supuși ai suveranului propriu și trebuie să se pregătească pentru aceasta prin educație Pentru o astfel de pregătire, nobililor li se acordă dreptul de a avea sate și sclavi, în care învață din copilărie să gestioneze părți ale imperiului Concluzia vine de la sine Sclavia ar trebui să fie privilegiul numai al clasei conducătoare Deci, iobăgia este o școală de oameni de stat ruși și un sat de sclavi - un exemplu de management al imperiului rus Impetuosul prinț nu a putut să tacă nici de această dată Totuși, nu mai puțin remarcabilă este opinia nobilimii Kerensky, care a justificat în ordinea lor puterea nelimitată a proprietarului de pământ asupra iobagilor prin faptul că poporul rus "nu are nicio comparație în calități cu cei europeni" Mai mult, comercianții puteau dobândi iobagi, dacă li se permitea să facă acest

lucru, numai fără terenuri de vânzare cu amănuntul "Ne va fi rușine", a continuat prințul Șcherbatov, "de gândul de a ajunge la o asemenea severitate, încât cel care este egal cu noi prin natură să fie comparat cu vitele și să fie vândut unul câte unul" Dar prințul nu s-a bazat pe modestia nobilă, știind cu câtă bunăvoință nobilii făceau comerț cu iobagi la vânzare cu amănuntul și și-a exprimat convingerea fermă că Comisia va interzice prin lege vânzarea oamenilor unul câte unul fără pământ - faptă rușinoasă, la simplu gând despre care, prin admiterea lui, tot sângele s-a agitat în prinț Deci discursul, îndreptat împotriva pretențiilor negustorului, s-a întors involuntar în vorbitor împotriva propriilor săi frați nobili Între timp, în urmă cu aproape jumătate de secol, Petru I a exprimat Senatului dorința sau cererea de a opri vânzarea cu amănuntul a iobagilor Prințul Șcerbatov a dovedit și prejudiciul economic al achiziționării iobagilor de către comercianți prin calcul statistic Din / milioane de suflete țărănești , nu există mai mult de de cultivatori adevărați - muncitori pentru milioane din toți locuitorii Rusiei: în consecință, fiecare plugar trebuie să pregătească pâine pentru mai mult de persoane Dacă din de comercianți cumpără fiecare câte două familii, vor scădea alți de plugari Dar aceleași statistici, pe care prințul Șcerbatov le-a folosit pentru a apăra monopolul nobil al proprietății țărănești, au fost folosite și de negustori, apărându-și monopolul comercial împotriva țăranilor; unul dintre adjuncții lor a calculat că, în urma activităților comerciale ale cultivatorilor, nu au mai rămas nici măcar milioane, din care abundență de terenuri pustii și prețuri mari Nobilimea nu s-a mulțumit cu proprietatea ei în numerar, a răspândit cu țăranii vederi despre fostele pământuri bisericești: în mandatele nobilimii întâlnim clauza "cu privire la vânzarea satelor economice către nobilime" Cu "inteligența" absolut impenetrabilă deținătoare de sclavi a maselor nobile, era inutil să ridicăm direct problema abolirii iobăgiei Un deputat din nobilimea Kozlov, Korobyin, a încercat să abordeze problema inviolabilă cu o parte: atunci când Comisia discuta despre evadările țăranilor, el a subliniat ca principal motiv al lor arbitrariul scandalos al proprietarilor de pământ în cedarea muncii și proprietăților țărănești și a propus , fără a atinge puterea moșierului asupra iobagului, să-și limiteze dreptul la ceea ce iobagul a dobândit prin propria muncă Korobin a susținut "Instrucțiunile" împărătesei, al cărei articol afirmă că "legile pot stabili ceva util pentru propriile lor sclavi de proprietate" Însă Comisia a considerat imposibilă o astfel de împărțire a puterii proprietarilor, iar Korobin a câștigat doar voturi în favoarea sa, în timp ce voturi au fost împotriva lui Între timp, propunerea lui Korobin a fost începutul potrivit pentru afaceri Puterea asupra feței iobagului aparținea proprietarului terenului în calitate de agent de poliție al guvernului Korobin a separat această putere de drepturile proprietarului privat al sufletelor iobagilor Iobagul a fost făcut lucru prin refuzul legii de a-și proteja proprietatea Protecția juridică a proprietății unui iobag trebuia să conducă la protecția juridică a muncii sale și a persoanei însăși, în calitate de plătitor de impozite Regulamentul din februarie se deschide și cu separarea puterilor judiciare și polițienești și a drepturilor de proprietate ale proprietarului, Amestecul acestor elemente eterogene conținea toate minciunile guvernului și ale viziunii proprietarului asupra problemei iobagilor, care au încurcat și au încetinit soluția sa de mai multe generații Această confuzie a șters orice distincție între drept și abuz El explică, de asemenea, apariția unui articol în mandatul de deputat al unuia dintre locurile

guvernamentale "cu privire la intrarea în vigoare a legii, ce trebuie făcut în cazul în care mor oameni din bătaia proprietarilor de pământ" În vechea Rus', legea nu pedepsea prin bătaie stăpânul care provoacă moartea iobagului său, care era considerat un lucru Dar în secolul al XVIII-lea iobagul nu era un lucru, nu era un sclav, așa cum îl numeau prin nepăsare prin nepăsare prințul Șcerbatov și alți deputați ai nobilimii, dar un suflet revizionist, un om de stat, numai fără drepturi depline și să-i facă bătăi de moarte la imputarea ca o crimă obișnuită Chiar dacă locul guvernării a simțit nevoia unei legi speciale pentru acest caz, asta însemna doar că puterea de stat nu înțelegea și nu știa să aplice propriile legi Catherine a fost revoltată de punctul de vedere al deputaților despre iobagi ca sclavi Într-una dintre izbucnirile ei de indignare, ea a scris o notă: "Dacă un iobag nu poate fi recunoscut ca persoană, prin urmare, el nu este o persoană; dar cu vitele lui, dacă vă rog, recunoașteți că ni se va atribui gloriei și filantropiei considerabile din întreaga lume; tot ce urmează despre un sclav este o consecință a acestei poziții caritabile și se face în întregime pentru vite și de vite Dar, în Comisie, iobăgia era privită nu ca o problemă legală, ci ca o pradă, în care, ca într-un urs prins, toate clasele societății: negustori și funcționari, cazaci și chiar țărani cu părul negru - se aflau într-un grăbiți-vă să le smulgeți partea Și clerul nu a omis să se regăsească în divizie și au apucat marginea urechii ursului: într-unul dintre mandatele de deputat al orașului, au efectuat o petiție de permis pentru cler și cler, împreună cu negustorii și raznochintsy , să cumpere țărani și oameni de curte COMISIE SI NOI REGULAMENTE Nici organizarea, nici activitatea de birou a Comisiei nu a fost adaptată la sarcina care i-a fost atribuită, iar starea de spirit revelată a deputaților a interferat direct cu implementarea cu succes a acesteia În fața guvernului au apărut reprezentanți ai celor mai diverse condiții sociale, credințe, concepte și grade de dezvoltare Alături de generali și senatori din Sankt Petersburg s-au așezat aleși din Kazan cheremis și Orenburg tepteri; Dimitri Sechenov, membru al Sfântului Sinod, mitropolitul înalt educat de Novgorod și Velikolutsk, Dimitri Sechenov și Abdulla-Murza Tavyshev, un deputat al Meshcheryaks din provincia Iset din Urali și chiar un reprezentant al Kazanului nebotezat Chuvașii, Anyuk Ihelin, au fost chemați să lucreze pe aceeași și foarte complexă chestiune Deputații de la Samoiezi au declarat în Comisie că sunt oameni simpli, nu au nevoie să fie reglementați, atâta timp cât le este interzis de către vecinii și șefii ruși să-i asuprească, nu au nevoie de nimic altceva Au trimis chiar și două animale sălbatice siberiene care aveau diplome pentru un principat de la țarul Boris Godunov: erau prinții Obdorski și Kunovatsky de la nomazi din gurile Ob Este dificil să compun o expoziție etnografică rusească mai completă decât Comisia din Acești purtători de perspective asupra lumii atât de departe unul de celălalt nu au făcut decât să completeze lungul lanț de varietăți intelectuale și morale de la capete opuse, din care era formată societatea rusă Disonanța nevoilor și opiniilor care răsuna în discursurile deputaților, toată incoerența intereselor în mandatele diferitelor moșii, este firească Dar cum a putut legiuitorul să aducă toate vocile în armonie, să prindă motivele dominante, să extragă o normă legislativă conciliantă din interesele conflictuale, să coasă, după spusele Ecaterinei, o rochie potrivită pentru toate popoarele, pe care le-a numărat până la douăzeci în Kazan singur Mai mult, astfel de ordine și discursuri neplăcute ale deputaților sunt doar una dintre sursele din care au trebuit să se tragă normele noului cod Înainte de

codificatorii ruși mai existau două surse: pe de o parte, Nakazul, care le-a dezvăluit ideile politice profunde ale gânditorilor occidentali, pe de altă parte, o grămadă nesortată de legi rusești de diferite vremuri, lipsite de un gând comun , adesea contradictorii Astfel, deputații s-au situat între trei ordine de idei și interese complet eterogene Ori aceste legi nu s-au înțeles cu articolele "Nakazului", ori nevoile populației s-au îndepărtat de legi, iar în alte cazuri, amândoi și alții au spus lucruri diferite Un caz a arătat ce neînțelegeri ar putea provoca această discordie "Mandatul", după cum am văzut, se referea la oamenii "neutri" sau la clasa urbană, de altfel, artiști și oameni de știință nu din nobilime O comisie privată de analiză a locuitorilor statului a clasat clerul drept clasa de mijloc Sinodul a obiectat, argumentând că clerul este o clasă specială și ar trebui comparat în drepturi cu nobilii Comisia privată a explicat că a clasat clerul, ca profesori ai poporului, printre rândurile cărturarilor Dar apoi oamenii de știință de la Academia de Științe au protestat, jigniți că au fost puși pe picior de egalitate cu comercianții din categoria persoanelor supuse taxei de votare și de recrutare În cele din urmă, înainte, în și , aleșii au fost chemați să asculte și să revizuiască proiectul deja pregătit al codului sau părților acestuia, întocmit de o comisie specială guvernamentală Acum, deputații au constituit însăși Comisia și au luat parte direct la pregătirea proiectului, care a necesitat multe cunoștințe speciale și un studiu preliminar amplu al legislației ruse, iar astfel de experți erau prea puțini în Comisie Împărțind părțile codului în comisii private formate din aceiași deputați, adunarea în plen, în așteptarea proiectelor acestora, a discutat chestiuni generale și a citit legile și mandatele de deputați în întregime Un astfel de ordin a încetinit extrem de mult mersul lucrurilor: într-un an și jumătate a fost pregătit un singur capitol din cod - despre drepturile nobilimii SCHIMBAREA OBIECTIVULUI COMISIEI Toate aceste inconveniente de codificare ridică întrebarea: a fost elaborarea unui nou cod scopul real al Comisiei? Încă de la începutul domniei sale, Catherine a auzit în jurul ei zvonuri despre necesitatea punerii în ordine a legilor rusești Dar chiar înainte de Comisie, ea însăși a învățat ideea completă inutilitate a acestor legi și în a scris de la Kazan că aici a văzut cât de puțin corespundeau cu starea imperiului: au epuizat nenumărați oameni și le-au distrus doar fântâna -fiind La întocmirea manifestului privind convocarea deputaților, ea a ezitat ce cale să aleagă în acest manifest, dacă să continue simplificarea legilor rusești începute înaintea ei, să le fie de acord cu "Instrucțiunea", sau să declare toate grijile cu privire la acest lucru inutil și inutil începe treaba "de la celălalt capăt", și cu ce - asta nu a terminat-o în schița supraviețuitoare În manifestul ei din decembrie , ea a ales prima cale, dar dacă prin a doua a vrut să spună un cod complet nou, atunci cursul treburilor din Comisie i-a indicat a treia cale, pe care a urmat-o În mandatele de deputat, oraș și nobili, alături de nevoile locale și revendicările de clasă, există declarații despre absența medicilor, farmaciilor, spitalelor, pomanelor, orfelinatelor, depozitelor de cereale deținute de stat, băncilor, posturilor, școlilor - cel mai simplu mijloc de a un hostel civil confortabil Acesta nu mai este un răspuns la un sondaj guvernamental al orășenilor cu privire la nevoile lor, ci o solicitare filistină adresată guvernului cu privire la eșecul său de a-și îndeplini atribuțiile Petru I începea deja să înceapă aceste fonduri, dar domnia mizerabilă care a urmat morții sale nu și-a continuat angajamentele și chiar a lansat și a supărat ceea ce

fusese început Potrivit acestor declarații, Rusia pare a fi un fel de casă ruinată sau nelocuită, cu doar pereți goi și colțuri întunecate, cu contribuabili și birouri Plângerile cu privire la starea justiției sunt deosebit de amare: acesta este poate cel mai dureros loc de ordine fără distincție de moșii Nobilii se plâng de multitudinea jurisdicțiilor, sunt amărâți împotriva mită, sugerând cu bunăvoință că o persoană ordonată poate fi ferită de ceva prin vocea conștiinței, crezând și neavând încredere în conștiința ordonată, ei propun ca toți angajații din locurile publice să fie obligat să oblige cu un jurământ special "nu te atinge de mită", iar cei care încalcă acest jurământ de a supune moartea în natură, oricât de mică ar fi mită; nu vor să aibă nimic de-a face cu voievodatul și alte funcții în afară de autoritățile lor alese; nobilul deputat Lermontov a propus chiar desființarea Colegiului de Justiție, ca o creșă de birocrație și furiș judiciar, și transferarea cauzelor de la instanțele locale direct la Senat Orășenii cer reducerea instanțelor și amenzile pentru judecători, iar locuitorii aceluiași palat și țăranii cu părul negru - "despre inexistență pentru ei în orice caz, cu excepția salariului de capitație, efectuat în locurile guvernamentale" Moșiile se feresc de curțile și scândurile coroanei, ca de la paradisurile spiritelor rele În locul instanțelor costisitoare (formale) cu evidență scrisă îndelungată, atât nobilii, cât și orășenii și țăranii cer cazuri de instanță verbală neimportantă (în primă instanță) apropiată, rapidă și ieftină, cu judecători aleși dintre ei, cărora ar trebui să li se adreseze poliția cei subordonați sau aleși speciali ar trebui să fie încredințați afacerilor poliției Nobilii și-au propus să înființeze judecători de pace după exemplul Angliei și Olandei În legătură cu instanța electivă, se străpunge dorința de a se închide în societățile imobiliare, de a se stabili corporativ Mandatele orașului exprimă dorința ca primarii, numiți temporar să aleagă deputați în Comisie, să devină o funcție permanentă și să fie aleși "în general de toți cetățenii" Odnodvortsy și plugarii fac cerere pentru alegerea judecătorilor "de către întreaga societate a întregului județ" și din mijlocul lor, dacă nu numai de la nobili, care acționează după obiceiurile lor, cer căruțe, provizii de mâncare și alte lucruri și luptă când ţăranul obiectează Această dispoziție corporativă a fost exprimată cu o forță deosebită în ordinele nobilimii, combinată cu pretenția de a ocupa o poziție dominantă în societatea și administrația regională Ei fac petiții pentru congrese județene periodice, care ar avea dreptul de a supraveghea mersul treburilor din județ și, în caz de încălcare a legii sau hărțuirea cuiva dintre judecători și guvernanți, să raporteze la Senat La congrese sunt alese autorități judiciare și de poliție, cărora le sunt subordonați nu numai nobilii și iobagii lor, ci și țăranii palatiști și economici Unele ordine chiar vor să înlocuiască administrația coroanei districtuale cu una aleasă din nobilime, cerând să se acorde moșiei dreptul de a alege guvernatorul și tovarășii lor Ordinea particulară a nobilimii Dmitrov iese puternic în evidență de la nivelul general Frumos scris, este complet nepretențios, recunoscând principalul neajuns local al nobilimii ca certuri continue și violențe între țărani ai diferiților proprietari, pe care nici proprietarii individuali, nici îndelungata și "aproape nesfârșită" curtea coroanei cu propriile instanțe și proceduri scrise nu le pot a face fata la Pentru o instanță rapidă, apropiată și ieftină în aceste cazuri, de obicei de mică valoare, ordinul propune împărțirea județului în patru districte cu un judecător de district ales din nobilime în fruntea fiecăruia; acești judecători, acționând sub conducerea mareșalului, "în chiar viteza"

hotărăsc disputele dintre iobagi pe cale verbală, pedepsind țăranii vinovați și "pacindu-i pe moșieri pe cale amiabilă" În fiecare an nobilimea se adună, alege un mareșal (în doi ani) și noi judecători zemstvo și acceptă un raport de la cei dintâi La sfârșitul alegerilor, congresul se transformă într-o întâlnire agricolă: nobilii fac schimb de gânduri asupra gospodăriei, se informează reciproc despre măsurile de organizare a satelor, despre experimentele lor agronomice, vin cu noi experimente și le distribuie între ei În plus, mareșalul și judecătorii zemstvoi sunt obligați să-i convingă pe nobili să-și învețe copiii științe și limbi utile, mai ales să încerce ca ei să-și cunoască bine limba maternă și, de asemenea, să încline "foarte" proprietarii de pământ să angajeze o sută de metri profesor priceput să-i învețe pe copiii țărani să scrie și să citească și primele reguli de aritmetică , explicând fiecărui proprietar de pământ cât de mult mai util îi este un țăran alfabetizat "Statul are nevoie de un țăran pentru mai mult de un plug, dar alfabetizarea nu strica la arat, cu atât mai mult cu cât acei ani în care copiii pot fi învățați să scrie și să citească dispar aproape fără niciun beneficiu " Imediat, mareșalul reamintește proprietarilor de teren cum gospodăria lor de prisos îi distruge și în orice mod posibil îi convinge pe toți "să prescrie legea pentru ei înșiși", "pentru ca nici o bucată mică de pământ să nu fie risipită, nimeni nu o are" și judecătorii Zemstvo au grijă de asta Oamenii educați, pătrunși de simțul datoriei față de patrie, îi cheamă pe frații lor proprietari de pământ să lucreze la fața locului pentru agricultură și iluminarea țărănească, protejându-se de autoritățile statului printr-o autoguvernare modestă Aceeași atracție pentru activitatea din localități, doar în forme brute de egoism moșiar și dominație cu sechestrarea drepturilor altora, este o trăsătură foarte remarcabilă în alte mandate nobiliare Separarea moșiilor, asupra căreia a insistat prințul Șcherbatov, împărțirea exactă a drepturilor între moșii, închise în societățile locale, este interesul predominant al claselor reprezentate în Comisia Codului Dar nu se mulțumesc cu codificarea drepturilor lor: articolele legii sunt jucării în mâna grefierilor Ordinele vor ca articolele referitoare la drepturile succesorale să fie redactate în instituții patrimoniale alese, cu care nu este atât de ușor de tratat Această dorință declarată atât de persistent a ajutat-o pe Catherine să scape de îndoielile ei cu privire la natura noului cod pe care îl concepea Văzând că din lucrările Comisiei nu vor ieși nici un set de legi vechi, nici un cod nou în spiritul "Instrucțiunii", ea și-a îndreptat gândurile către reforma regională VALOAREA COMISIEI În grija pentru drepturile de clasă, care predomină în discursurile și ordinele deputaților, pentru noi semnificația principală a Comisiei din Catherine a judecat această semnificație în felul ei, s-a lăudat cu această Comisie, comparând-o cu adunările reprezentative franceze sub Calonne și Necker , a scris ea: "Deputații mei de ședință au ieșit cu succes, pentru că le-am spus: să știți, acestea sunt începuturile mele; acum exprimă-ți plângerile, unde îți apasă pantoful pe picior? Vom încerca să o reparăm " Mulți ani mai târziu, cu puțin timp înainte de moartea ei, Catherine și-a amintit că Comisia i-a dat "lumină și informații despre întregul imperiu, cu cine avem de-a face și despre cine ar trebui să ne pese" Ea nu a spus cum a înțeles ea societatea cu care a de-a face; dar societatea a înțeles bine momentul în care Catherine l-a adus cu Comisia ei Până în prezent, legislația a dezvoltat cel mai sârguincios un subiect al ordinului de stat - impozitul de stat Societatea era împărțită în funcție de tipul de atribuții repartizate între clasele sale; nu cunoștea drepturi în

sens politic; i s-au oferit doar beneficii (sau privilegii, avantaje) ca ajutor pentru îndeplinirea sarcinilor de clasă Dar de la moartea lui Petru I, o clasă a început să primească avantaje, nu numai că nu sunt legate de noi greutăți, ci și însoțite de ușurarea celor vechi Acest lucru a fost acceptat de moșiile ocolite ca pe o nedreptate și le-a insuflat sentimente corespunzătoare pentru guvern și nobilime, care s-au exprimat puternic în tulburările țărănești, care erau în creștere Chiar înainte de aderarea ei, Catherine a venit cu un mijloc de a preveni erorile legislative - să răspândească zvonul despre legea planificată pe piață și să asculte ce spun ei despre aceasta Acum, în același scop, a fost convocată o astfel de adunare reprezentativă în care să se audă "vocea poporului" Dar aici discordanța nu s-a auzit mai bine decât cea de piață Un deputat a proclamat o nouă dogmă ierarhică despre demnitatea sacră a nobilimii, iar altul a fost instruit în ordinul de a cere ca militarii, de obicei aceiași nobili, să nu aducă insulte și bătăi negustorilor și să plătească pentru bunurile luate din negustorii Astfel de note disonante au răsunat în discursurile deputaților, încât deputații bine intenționați au considerat că este de datoria lor în numele "Instrucțiunii" să cheme adunarea la pace, iubire reciprocă și unanimitate La cererea de eliberare a nobililor de pedeapsa corporală, tortură și pedeapsa cu moartea, deputații din orașe au obiectat aspru că legea, atât sacră cât și naturală, nu tolerează parțialitatea, că un hoț este întotdeauna un hoț, fie că este un ticălos (plebe) sau nobil, iar nobilimea este respectată numai faptele nobile, că în Rusia guvernul este monarhic, și nu aristocratic, și atât ticălos cât și nobil - în egală măsură supuși ai împărătesei cele mai milostive Într-un cuvânt, a avut loc o schimbare legală în conștiința politică cu permisiunea autorităților; ea însăși a întrebat subiecții ce le lipsește, iar subiecții au răspuns: drepturi de clasă și autoguvernări de clasă Este greu de spus ce ar fi ieșit din a doua convocare promisă a Comisiei, dar și fără asta, legislația, vrând-nevrând, trebuia reorganizată într-o ordine juridică din una fiscală Cererea de drepturi este semnul cel mai caracteristic care exprima starea de spirit a societății ruse de atunci, iar Comisia a scos acest semn Prin aceasta, ea nu numai că i-a indicat Catherinei în ce direcție să-și îndrepte munca de transformare, ci și ce să facă în această direcție În urmă cu mai bine de o sută de ani, aleșii din moșii erau chemați să asculte, să completeze și să sigileze Codul cu semnăturile lor Acest cod a fixat dezmembrarea societății în funcție de îndatoririle statului, asupra cărora legislația de la Moscova a lucrat cu cea mai mare atenție Fiecare clasă a fost atașată serviciului public prin propriul său impozit de clasă specială, care era legat de un beneficiu economic special, care a ajutat la retragerea regulată a acestuia, proprietatea pământului, comerțul urban și agricultura Întâlnindu-se din nou în , deputații moșiilor au văzut că ordinea și morala lor socială nu s-au mutat de la temelia pusă de Codul din , că interesele și conceptele lor erau înrădăcinate în aceeași împărțire a moșiilor, care era consacrată în acest cod Dar acum deputații au venit cu alte gânduri, pentru că erau chemați în alte scopuri Apoi, electivii au citit proiectul Codului pentru a afla dacă terenul ar putea sau nu să facă ordinul fiscal conturat pentru acesta Fără tragere de inimă, aleșii au răspuns afirmativ și au procurat doar câteva beneficii pentru a ușura impozitul Uneori, mai ales sub Petru I, povara devenea insuportabilă, slujitorii și oamenii duri au făcut-o celebru Dar consiliile zemstvo nu au fost convocate, iar nemulțumirea populară a fost exprimată fie în revolte și mici tulburări locale, care au fost

înăbușite cu brutalitate, fie în plângeri lumești, care în cel mai bun caz au fost ignorate Între timp, reforma lui Petru a confundat distribuția pe clasă a îndatoririlor statului și a beneficiilor economice, a oferit comercianților-producători avantaje nobile și a implicat nobilii în întreprinderi industriale, a făcut serviciul militar de toate clasele O asemenea generalizare a sarcinilor și avantajelor speciale de clasă, cu dezvoltarea ei legislativă consecventă, eliberând în același timp moșiile, ar duce la egalizarea acestora prin drepturi și îndatoriri comune Dar după moartea lui Petru, guvernele aleatorii au început să înzeleze o moșie cu avantaje care nu sunt asociate cu noi greutăți, dar însoțite încă de ușurarea celor vechi Printr-o astfel de eliberare unilaterală de taxele succesorale, avantajul economic asociat cu aceasta a fost rupt și [care] a devenit un privilegiu pur, nejustificat În fundul societății, un astfel de dezechilibru între drept și datorie a fost resimțit ca o nedreptate de stat, iar la începutul domniei Ecaterinei, zvonurile s-au răspândit printre oameni că nobilimea a uitat legea lui Dumnezeu și drepturile statului și a alungat adevărul din pământ rusesc Dar în nobilimea însăși și în clasele care se aflau mai aproape de ea pe scara socială, pe care Catherine le-a unit cu titlul de "tip de oameni neutri", o astfel de contradicție juridică era înțeleasă ca un drept de clasă Fiecare dintre aceste moșii, apărându-și vechile interese și căutându-le pe ale altora, a încercat să scape de obligațiile legate de ele, adică să le mute pe alte clase Așadar, litigiul pentru drepturile patrimoniale în cel mai puternic val trece prin ordine de deputat și dezbateri în Comisie Dar scăpări de mișcare în conștiința publică, un oarecare succes al sentimentului civic trec prin acest litigiu: egoismul patrimonial încearcă în mod jenant să se ascundă în spatele unor motive plauzibile sau provoacă o respingere din partea indivizilor și a anumitor grupuri sociale SORTEA "INSTRUCȚIUNII" Catherine a scris mai târziu despre "Instrucțiunea" ei că a introdus unitatea în reguli și în raționament, spre deosebire de cea precedentă, și "mulți au început să judece florile după culori și nu ca orbii despre flori; macar au inceput sa cunoasca vointa legiuitorului si sa actioneze conform acesteia "Instrucțiunea" a fost distribuită deputaților, citită în plen și în comisii private la începutul fiecărei luni; s-a făcut referire la el în dezbatere; procurorul general, împreună cu mareșalul, trebuiau să împiedice orice în deciziile Comisiei care era contrar minții "Nakazului" Catherine s-a gândit chiar să organizeze o lectură a ei cu ocazia aniversării promulgării sale în toate locurile judecătorești ale imperiului Dar Senatul, desigur, cu cunoștințele împărătesei, i-a dat o numire specială, l-a trimis doar la cele mai înalte instituții centrale, refuzând să facă acest lucru la birourile regionale Da, iar în instituțiile centrale era disponibil doar membrilor puternici; nici funcționarilor obișnuiți, nici străinilor nu li s-a permis nu numai să scrie, ci și să-l citească "Ordinul" stătea mereu pe masa judecătorului și doar sâmbăta, când nu se raportau cazuri curente, acești membri îl citeau într-un cerc apropiat, în timp ce citeau într-un birou, închizându-se, o carte interzisă oaspeților selectați "Instruirea" nu era destinată publicului, a servit drept călăuză pentru unele sfere de conducere și numai prin manierele și acțiunile lor subordonații și condușii simțeau calitatea acelor axiome pe care puterea supremă a considerat că trebuie să le predea în folosul lor a subiectilor lor "Ordinea" trebuia să lumineze scena și sala, rămânând ea însăși o lumină invizibilă Senatul a venit cu un asemenea truc teatral pentru a preveni zvonurile false în rândul oamenilor, dar

însăși secretul "Ordinului" nu putea decât să contribuie la răspândirea zvonurilor despre unele legi noi Deputații și conducătorii care au citit sau au ascultat "Instrucțiunea" au scos din ea mai multe idei noi, flori de gândire, dar este greu de înțeles efectul lor asupra managementului și modului de gândire al societății Numai Catherine însăși, în decretele ulterioare, în special în cazurile de tortură, a reamintit autorităților articolele "Nakaz" ca decizii obligatorii și, spre meritul ei, trebuie adăugat, ea a insistat cu strictețe că "sub nicio formă nu trebuie tortura corporală să fie făcută oricui în timpul interogatoriilor " nu a avut" În ciuda efectului practic slab, "Ordinul" rămâne un fenomen caracteristic domniei în spiritul întregii politici interne a Ecaterinei Ea i-a scris lui Frederic al II-lea explicându-i creația sa că trebuie să se adapteze prezentului, fără a închide, însă, drumul către un viitor mai favorabil Cu "Instrucțiunea" ei, Catherine a aruncat în circulația rusă, deși foarte constrânsă, multe idei, nu numai noi în Rusia, dar neasimilate pe deplin de viața politică din Occident și nu s-a grăbit să le traducă în fapte, să reconstruiască rusă ordinea de stat după ei, argumentând : ar exista idei, iar mai devreme sau mai târziu ei își vor aduce faptele, așa cum cauzele le aduc consecințele GÂNDIRE PRIVIND REFORMA GUVERNULUI LOCAL ȘI A TRIBUNALEI Până în , Ecaterina pusese capăt trei războaie dificile: cu Polonia, Turcia și cu soțul ei înviat, marchizul Pugaciov, așa cum îl numea ea Împreună cu timpul liber, boala ei a revenit la ea, "nebunia legală", așa cum spunea ea Ideea unui nou cod nu a fost complet abandonată; comisiile private și-au continuat activitatea; dar Catherine nu s-a gândit să convoace o ședință completă O altă întreprindere legislativă a fascinat-o Diverse motive i-au îndreptat atenția în această direcție Chiar și în instrucțiunile ei adresate guvernatorilor din , ea a recunoscut provinciile ca astfel de părți ale statului, "care mai presus de toate necesită corectare" și a promis că va aborda această chestiune în timp util Administrația locală tocmai și-a dovedit funcționarea defectuoasă, nereușind nici să avertizeze, nici să stingă incendiul din Pugaciov la timp Mai mult, toate moșiile reprezentate în Comisia din și-au declarat atât de insistent și unanim dorința de a-și gestiona treburile cu aleșii lor Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SORTEA ADMINISTRAȚIEI CENTRALE DUPĂ MOARTEA LUI PETRU I TRANSFORMAREA ADMINISTRAȚIEI REGIONALE PROVINCIE INSTITUȚII PROVINCIALE, ADMINISTRATIVE ȘI FINANCIARE INSTITUȚII JUDICIARICE PROVINCIALE CONTRADICȚII ÎN ORGANIZAREA INSTITUȚIUNILOR PROVINCIALE CARACTERISTICI LA NOBILITATE SI ORASE SEMNIFICAȚIA INSTITUȚIILOR PROVINCIALE ÎN SORTEA DEPARTAMENTULUI CENTRAL LA MOARTEA LUI PETRU I Comisia nu a elaborat un proiect de cod nou, dar mandatele și dezbaterile de deputați au scos la iveală nevoile și aspirațiile diferitelor clase ale populației Din acest punct de vedere, însăși Catherine a apreciat Comisia; ea a scris că "Comisia i-a dat lumină și informații despre cine avem de-a face și despre cine ar trebui să ne preocupe" Noile instituții provinciale introduse de Catherine au fost prima aplicare practică a acestor griji Este necesar să ne amintim ce schimbare a făcut Petru I în structura administrației centrale și regionale Vechea administrație a statului Moscova avea un caracter dublu - era de clasă-birocratie Sub Petru, acest caracter dublu nu a fost eliminat; numai proprietățile sale fuzionate anterior sunt acum împărțite între diferite sfere de guvernare Administrația centrală a primit o compoziție și un caracter pur birocratic, iar elementul moșiar a fost susținut în administrația locală - participarea a două clase de societate Am văzut cum a fost

organizată administrația regională sub Petru cel Mare Urmașii lui Petru au schimbat substanțial această administrație; au considerat mecanismul guvernamental al lui Peter prea complicat și au început să închidă numeroase birouri și birouri, pe care le-au găsit de prisos, și să comaseze departamente care, în opinia lor, erau prea divizate Petru a muncit din greu pentru a separa curtea de administrația din administrația regională și a înființat tribunale în principalele orașe de provincie, care acționau independent de guvernatori Sub Ecaterina I, aceste curți au fost desființate; instanța și represaliile erau încredințate organelor administrative ale guvernului central - guvernanți și guvernanți În același mod, Petru s-a ocupat de dezvoltarea autoguvernării orașului, creând mai întâi primăriile, iar apoi magistrații orașului, care au acționat și independent de guvernanți, sub conducerea magistratului șef din Sankt Petersburg În , în timpul domniei Ecaterinei I, magistrații orașului erau subordonați guvernatorilor, iar în același an, în timpul domniei lui Petru al II-lea, magistratul principal a fost desființat complet, iar magistrații orașului au primit o compunere mai simplă - au fost transformate în fostele primării cu o singură jurisdicție civilă Astfel, după moartea lui Petru, elementul de clasă a fost slăbit în administrația regională, participarea claselor din societatea locală a fost constrânsă Sub această formă, administrația regională a rămas până la Ecaterina a II-a Administrația centrală a început să se schimbe într-o cu totul altă direcție Bătrânul şi obişnuit conducător al acestei administraţii, boierii, s-au prăbuşit; locul lui a fost luat de o nouă nobilime birocratică, formată din veterani oameni de afaceri administrativi Parțial conform obiceiurilor și tradițiilor moștenite de la vechii boieri, parțial sub influența cunoașterii ordinelor politice din Europa de Vest, această birocrație a adoptat unele dintre obiceiurile politice ale aristocrației și s-a străduit să se transforme dintr-un simplu instrument de guvernare într-un guvern clasa, într-o forță politică originală și, prin urmare, poate fi numită birocratică aristocrație Sub influența gusturilor și aspirațiilor acestei aristocrații, în administrația centrală au fost introduse schimbări după moartea lui Petru Pentru a acorda un loc privilegiat reprezentanților acestei nobilimi, care nu voiau să se amestece în mulțimea senatorilor, o serie de noi instituții superioare cu autoritate legislativă sunt plasate succesiv deasupra Senatului, conducătorul suprem și controlorul administrației și tribunale Astfel au fost Consiliul Suprem sub Ecaterina I și Petru a II-a, Cabinetul de Miniștri sub conducerea Annei, Conferința sub Elisabeta și Consiliul format din nouă membri sub Petru al III-lea Aceste aspirații ale aristocrației birocratice s-au manifestat într-un mod deosebit într-un alt mediu; cel mai birocratic element din instituțiile colegiale guvernamentale a fost parchetul condus de procurorul general de pe lângă Senat; procuratura era "ochiul suveranului", gardianul legilor Este clar că ea a împiedicat aristocrația birocratică Drept urmare, ceva neașteptat s-a întâmplat la scurt timp după moartea lui Petru: în , deodată nu a existat nici procuror general, nici procuror la Senat, nici procurori obișnuiți la consilii și nimeni nu știa unde au plecat, deși oamenii care a ocupat aceste posturi; apoi, de exemplu, fostul procuror general Yaguzhinsky era încă în viață În manifestul ei din octombrie , împărăteasa Anna, în timp ce restaura procuratura, a recunoscut că "prin ce decret a fost demis acest grad după moartea unchiului nostru și de cine a fost demis, nu știm" Parchetul, restaurat sub Anna, a fost desființat pentru a doua oară în regența Annei Leopoldovna și este curios că vinovatul a fost

nimeni altul decât unul dintre reprezentanții de seamă ai aristocrației birocratice - contele Osterman, care deținea rangul de Amiral general și era responsabil de afacerile externe ale Rusiei Astfel, elementul birocratic a început să crească în administrația centrală, în timp ce participarea zemstvo-ului - elementul moșiilor - a scăzut din ce în ce mai mult în administrația regională Prin toate aceste schimbări, în centru o clasă a primit preponderență asupra legii, iar în provincii indivizilor li sa acordat preponderență asupra claselor societății Eliberată de presiunea nobilimii din centru și de supravegherea societății din provincii, noua aristocrație birocratică a introdus în conducere un arbitrar personal neîngrădit, care a bulversat ordinea administrativă aranjată de Petru Catherine era bine conștientă de aceste neajunsuri ale managementului; într-un ordin secret adresat procurorului general, prințul Vyazemsky, ea a scris că "toate locurile guvernamentale și Senatul însuși au ieșit din fundațiile lor, parțial din cauza lipsei de diligență în treburile predecesorilor săi, parțial din dependența unor oameni la întâmplare cu ei " Catherine era clar conștientă de sarcina pe care o avea în față: era necesar să ofere locurilor guvernamentale baze solide și să indice legile și limitele exacte ale activităților lor Aceste două promisiuni au fost exprimate solemn în manifestul din iulie O persoană apropiată lui Catherine s-a grăbit să vină la ea cu un proiect pentru o instituție bazată tocmai pe aceste principii; Contele Nikita Panin, la scurt timp după lovitură de stat, i-a propus împărătesei un proiect de Consiliu de Stat permanent Contele Nikita nu era complet străin de ideile aristocratice din Nu degeaba a trăit multă vreme ca trimis la Stockholm, iar Consiliul de Stat Suedez cu o compoziție aristocratică a fost pentru el un model al celei mai înalte instituții guvernamentale Ideea principală a lui Panin a fost că "puterea suveranului va acționa cu beneficii numai atunci când este împărțită în mod rezonabil între un anumit număr mic de persoane alese numai pentru asta" Sensul simplu al acestei expresii complicate este explicat în prezentarea sursei, din care provin principalele neajunsuri ale ordinii existente Această sursă, potrivit lui Panin, a fost că în management există mai mult "puterea persoanelor decât puterea locurilor de stat", și de asemenea că guvernului îi lipsesc niște fundamente inițiale care să dea mai multă putere formelor sale; Pur și simplu, Panin a vrut să spună că în Rusia nu existau legi de bază care să limiteze arbitrariul personal Catherine a acceptat proiectul lui Panin și chiar a semnat un manifest asupra unui nou consiliu permanent, chiar și-a numit membrii, dar cineva i-a explicat ideea lui Panin, iar manifestul semnat a rămas nepublicat Din când în când, pe probleme importante, Catherine a convocat o conferință de oameni apropiați, dar această conferință nu era o instituție obligatorie pentru ea, precum consiliul permanent al lui Panin, nu era recunoscută prin lege directă Astfel, chiar și sub Catherine, administrația centrală a rămas în aceeași stare nedeterminată, nestabilită, în care a funcționat înainte TRANSFORMAREA ADMINISTRAȚIEI REGIONALE Guvernul regional era un teren convenabil pentru Catherine, pe care putea să semăneze ideile politice pe care le împrumuta din scrierile ei preferate Mai mult, considerente speciale au determinat-o să acorde o atenție prioritară reorganizării administrației regionale În primul rând, la scurt timp după finalizarea lucrărilor Comisiei de redactare a unui nou cod, în - , a izbucnit o teribilă rebeliune Pugaciov, pe care administrația locală nu a putut nici să o prevină, nici să o oprească la timp În al doilea rând, nobilii deputați ai comisiei de codificare din au insistat asupra reorganizării

administrației regionale cu o forță deosebită, motive care au determinat promulgarea instituției de administrare a provinciei la noiembrie PROVINCIE Voi face o scurtă schiță a acestui monument legislativ Manifestul din noiembrie , care însoţea promulgarea "Instituţiei", arăta următoarele neajunsuri ale administraţiei regionale existente: în primul rând, provinciile reprezentau circumscripţii administrative prea extinse; în al doilea rând, aceste raioane au fost dotate cu un număr prea insuficient de instituţii cu personal slab; în al treilea rând, în acest departament s-au amestecat diferite departamente: același loc era însărcinat cu administrația în sine, și finanțele, și instanța, penală și civilă Noile instituții provinciale au fost concepute pentru a elimina aceste neajunsuri În primul rând, Catherine a introdus o nouă diviziune regională: în locul celor de provincii vaste în care era împărțită atunci Rusia, acum întregul imperiu a fost împărțit în provincii Granițele fostelor provincii și regiuni au fost stabilite parțial conform geografic, parțial în funcție de semne sau condiții istorice; în baza diviziunii provinciale a Ecaterinei, a fost acceptat doar numărul populației Provinciile Ecaterina sunt districte de - de mii de locuitori; au fost împărțite în județe cu o populație de - mii locuitori INSTITUȚII PROVINCIALE, ADMINISTRATIVE ȘI FINANCIARE Fiecare provincie a primit o structură uniformă, administrativă și judiciară Principala instituție din sistemul de administrare provincială este guvernul provincial condus de un guvernator sau viceregе Aceasta este o instituție executivă, polițienească și, în același timp, administrativă: ea promulgă și pune în aplicare decretele și ordinele celui mai înalt guvern din provincie, monitorizează cursul corect al afacerilor în alte instituții, le obligă să-și îndeplinească sarcinile, monitorizează funcționalitatea locurilor guvernamentale, ordinea și liniștea din provincie Organul județean al administrației provinciale era instanța inferioară zemstvo, condusă de polițistul sau căpitanul zemstvo; este și o agenție executivă de poliție Căpitanul de poliție pune în aplicare decretul locurilor provinciale, supraveghează comerțul în județ, ia măsuri de precauție împotriva infecțiilor, are grijă de "conservarea și vindecarea rasei umane", monitorizează funcționarea drumurilor și podurilor, precum și moralitatea și politica seriozitatea locuitorilor județului, ajută instanța, adică efectuează o cercetare prealabilă, acționează în general, potrivit legii, "cu râvnă, cu blândețe atentă, bunăvoință și filantropie față de popor" Autoritatea polițistului se extinde pe întreg județul, cu excepția orașului de județ; aici corespunde primarului sau comandantului Managementul financiar era concentrat în Camera Trezoreriei, care se ocupa de taxele guvernamentale, contracte, clădiri Camera de trezorerie este subordonată taxelor de trezorerie Trezoreriei, trezoreriile provinciale și raionale sunt subordonate Camerei Trezoreriei, care păstrează veniturile statului INSTITUȚII JUDICIARICE PROVINCIALE Un dispozitiv extrem de complex a fost dat instanței Cele mai înalte instanțe provinciale erau două camere: camera cauzelor penale și camera cauzelor civile Acestea erau locuri de judecată pentru toate moșiile Cazurile din acestea au fost distribuite strict pe fond Sub aceste instituții judiciare din provincie existau tribunale de clasă, în care cauzele erau amestecate în esență, dar separate pe clase: curtea superioară zemstvo pentru nobilime, magistratul provincial pentru comercianți și mica burghezie și masacrul superior pentru rural liber locuitori Aceste două cele mai înalte instanțe erau situate în orașul de provincie; autorităţile inferioare au fost împrăştiate prin oraşele de judeţ

Acestea erau: tribunalul județean pentru nobilime, magistratul orașului pentru comercianți și burghezie și represaliile inferioare pentru locuitorii rurali liberi În plus, administrația de poliție a districtului a fost concentrată în instanța inferioară zemstvo, condusă de șeful poliției Instituțiile moșiale judiciare din județ erau subordonate moșiei provinciale, iar aceasta din urmă - camerelor fără moșie în ordinea apelului și revizuirii, adică se treceau cauzele de la instanța inferioară la cea superioară sau pe baza plângerilor de la părților, fie să verifice hotărârile luate de instanța inferioară, fie să pronunțe soluțiile definitive În orașele de provincie existau și locuri judiciare cu scop special Unele cauze penale și civile de natură specială au fost concentrate în instanța de conștiință provincială Din cauzele penale, instanța conștiincioasă era în sarcina celor în care sursa infracțiunii nu era voința conștientă a criminalului, ci fie nenorocirea, fie un defect fizic sau moral, pruncie, demență, fanatism, superstiție etc ; a cauzelor civile, instanța conștiincioasă s-a ocupat de acele cauze cu care justițiabilii înșiși au apelat la aceasta În astfel de cazuri, instanța de conștiință a procedat ca instanța noastră mondială: trebuia în primul rând să încerce să împace justițiabilii Pentru a gestiona instituțiile de învățământ, casele de pomană, orfelinatele și alte locuri caritabile, a fost înființat un ordin de caritate publică Atât curtea de conștiință, cât și ordinul de caritate publică în componența lor erau locuri guvernamentale de toate clasele Evaluatorii din acestea au fost aleși din toate cele trei clase principale ale societății locale În plus, s-au creat tutele la instituțiile moșie-judiciare ale județului: la tribunalul nobiliar județean, prezidat de mareșalul județean al nobilimii, tutela nobilimii pentru a gestiona treburile văduvelor și orfanilor nobili, iar sub magistratul orașului, prezidat de primarul judeţului, tribunalul orfanilor de tutelă a văduvelor şi orfanilor negustori şi micii burghezii CONTRADICȚII ÎN ORGANIZAREA INSTITUȚIUNILOR PROVINCIALE Este ușor de observat, în primul rând, complexitatea extraordinară a mecanismului guvernamental provincial creat de Catherine Vedem aici, în primul rând, influența puternică exercitată asupra acestor instituții de ideile răspândite de literatura politică de atunci a Occidentului, în principal ideea de separare a puterilor Fără o separare strictă a puterilor - legislativă, executivă (administrativă) și judecătorească - publicistul de atunci avansat nu a conceput o structură corectă a statului Catherine a adus un omagiu foarte generos acestei idei în instituțiile ei provinciale Din altă sursă a izvorât o structură complexă de instanțe judiciare de clasă Adevărat, în "Instrucţiunea" s-a repetat ideea lui Beccaria că pentru o procedură judiciară corectă este utilă înfiinţarea unei instanţe de egalitate pentru a limita presiunea exercitată asupra curţii de către clasele superioare - nobilimea şi clerul; dar scaunele de judecată moșii create, cu ideea exprimată în "Instrucțiunea" egalității tuturor în fața legii, au ecou într-un fel de împărțire a moșiilor feudale, medievale Trecând în revistă ordinele deputaților nobili în Comisia din , este ușor de observat această sursă Multe ordine au exprimat dorința puternică a clasei - de a obține un loc de muncă în corporațiile de clasă județene și de a lua parte activ în administrația locală și tribunale Pentru alegerea deputaților în Comisie, nobilimea se întrunea în județe și alegea mareșalii județeni; acum nobilii au declarat în Comisie dorința ca moșia să aibă dreptul să aleagă acești conducători de district, să se întâlnească la anumite date și să controleze cursul guvernării locale Unele mandate chiar impuneau ca guvernatorii districtuali -

guvernatori - să fie aleși de nobilimea locală Ordinea acestei participări a nobilimii la conducere a fost definită mai ales precis în ordinul nobililor Borov: ordinul cerea ca nobilimea județului să se întrunească la un congres la fiecare doi ani și să aleagă un candidat din întregul județ care să acționeze cu ajutorul a unui comisar ales din fiecare tabără sau district Landratul județean execută judecată și represalii împotriva oamenilor de toate condițiile; comisarul lagărului sau districtului îl ajută prin efectuarea unei anchete preliminare În instituțiile provinciale din , dorințele exprimate în ordinele nobilimii s-au reflectat vizibil; Evident, ideea de landrats de raion a fost realizată în persoana polițistului raional; doar ideea unui comisar de district, sau executor judecătoresc, a fost amânată și realizată mai târziu, în timpul împăratului Nicolae I Deci, sursa contradicției, remarcată în structura instituțiilor provinciale, au fost dorințele exprimate de nobilime Legiuitorul, îndrumat de publiciştii vest-europeni, s-a confruntat cu nobilimea, care era condusă de interese practice est-europene Analizând personalul instituțiilor administrative și judiciare create de Catherine, este ușor de observat că această contradicție a fost inspirată de interesele unei moșii Ideea că fiecare trebuie să fie judecat după egalul său, exprimată în "Instrucțiune", nu a fost pusă în aplicare în mod consecvent în instituțiile provinciale După cum am văzut, aceste instituții constau din trei straturi În fruntea acestora erau instituții non-estatale: guvern provincial, camere - de stat, penale și civile Tot personalul din aceste instituții a fost numit din coroană, fără nicio participare a societății locale Al doilea strat era format din curțile provinciale de clasă: curtea superioară zemstvo, magistratul provincial și masacrul superior, precum și instituțiile de toate clasele - curtea conștiincioasă și ordinul de caritate publică Personalul instituțiilor din acest al doilea nivel era de natură mixtă: președintele era numit de coroană, dar asesorii, numiți consilieri și asesori, erau aleși în fiecare instituție de o proprietate cunoscută, iar într-o instanță conștiincioasă și ordinul de caritate publică - de către toate cele trei moșii În același mod, al treilea strat inferior, care consta din tribunale județene cu o instanță de poliție inferioară Zemstvo, erau instituții colegiale, dar personalul din ele era tot de origine Zemstvo: atât președintele, cât și asesorii erau aleși de moșii Numai președintele represaliului zemstvo inferior, sau judecătorul de represalii care se ocupa de treburile cultivatorilor liberi, era numit dintre funcționari de cea mai înaltă autoritate locală Aparent, participarea la administrația locală și la instanță a fost distribuită destul de uniform în instanțele inferioare și a doua între toate clasele societății Este lesne de observat, însă, o anumită predominanță acordată unei moșii - nobilimii; curtea inferioară de zemstvo era o instituție de poliție pentru întreg județul, deși printre asesorii săi în cazurile privind cultivatorii liberi se numărau evaluatori ai represaliilor inferioare, dar președintele instanței inferioare de zemstvo - ofițerul de poliție - era ales doar de nobilime Mai mult, represaliile inferioare nu erau nicidecum în toate județele: deschiderea lor era lăsată la latitudinea guvernanților și erau instituite numai în astfel de raioane unde se aflau un număr suficient de oameni sub jurisdicția lor, adică fermieri liberi; pedeapsa inferioară a fost instituită numai în raionul în care erau de la la de mii de suflete ale acestor state Astfel, ordinea poliției în județ, menținerea securității și tăcerii, și curtea fără distincție de avere s-au concentrat în instituțiile nobilimii Mai era o formă în care se

exprima și predominanța unei clase - în administrația provincială Cele mai înalte scaune provinciale nu aveau un caracter patrimonial, dar guvernul recruta de obicei personalul acestor instituții din aceeași clasă, ai căror reprezentanți erau aleși în instituțiile nobiliare de succes: guvernatorul, președintele și asesorii celor mai înalte instituții administrative și judiciare provinciale, precum și camerele, de obicei aparținând prin origine nobilimii Astfel, importanța predominantă a moșiei în administrația locală s-a exprimat în două forme:) în alegerea personalului instituțiilor nobiliare moșiale,) în proveniența patrimonială a personalului instituțiilor generale nestatale Datorită acestei predominări, nobilimea a devenit clasa de frunte în administrația locală și centrală Nobilul domina administrația locală ca reprezentant ales al proprietății sale; l-a dominat și ca oficial al coroanei numit de autoritatea supremă CARACTERISTICI LA NOBILITATE SI ORASE După ceva timp, organizarea administrației regionale a fost completată cu două scrisori de moșie acordate nobilimii și orașelor Ambele scrisori au fost semnate în aceeași zi, aprilie Acestea sunt principalele trăsături ale ambelor acte În cartea nobilimii, structura corporativă a moșiei a fost completată : pe lângă adunările nobiliare din județ cu conducătorii lor, reunite pentru prima dată pentru a alege deputați în comisie în , acum au apărut adunări nobiliare provinciale cu lideri provinciali la capul Instituțiile provinciale din au fost introduse timp de douăzeci de ani, iar când au fost introduse, nobilii din toate județele s-au adunat în orașele de provincie și au ales reprezentanți provinciali ai nobilimii Dreptul de a alege conducătorii de provincie a fost recunoscut pentru moșie printr-o carte din Această carte definește în cele din urmă drepturile nobilimii: nobilul își folosește imobilul împreună cu țăranii pe dreptul de deplină proprietate, își transferă titlul soției sale și copii, nu pierde acest titlu decât prin hotărâre judecătorească pentru infracțiuni cunoscute; verdictul asupra crimei unui nobil primește forță numai cu aprobarea autorității supreme Nobilul este scutit de taxele personale, de obligația de recrutare și de pedeapsa corporală; adunările nobiliare au dreptul de a mijloci cu privire la nevoile lor de clasă în fața guvernului suprem În același mod, au primit amenajarea finală și orașele state Până acum, cauzele judecătorești, împreună cu supravegherea protopopiatului din orașe, erau concentrate în magistrații de provincie și oraș; conform unei scrisori de lauda către orașele Imperiului Rus din , alături de magistrat au apărut instituții de oraș, poliție și economice ca instituție judiciară Populația urbană a fost împărțită în șase state - și cetățeni eminenți, în locuitori adevărați, adică cei care au case și pământ în oraș, fără a fi angajați în comerț și industrie, în negustori de bresle, în artizani de bresle, în străini și neprofesionali -oaspeți rezidenți și, în sfârșit, pe orășeni, care fac comerț cu muncă de servici sau meșteșuguri, neavând imobile în oraș Aceste averi diferă fie ca origine, fie ca valoare a capitalului Deci, comercianții au fost împărțiți în trei bresle: cea mai mică sumă de capital pentru comercianții breslei a treia este de de ruble Comercianții care nu aveau un astfel de capital erau clasificați drept filisteni și împărțiți între atelierele de artizanat Economia şi administraţia oraşului erau conduse de două Dume: generală şi cu şase vocale; cea generală era condusă de primarul de vocale din toate gradele și avea semnificație administrativă, întrunindu-se la anumite ore sau la nevoie; Duma formată din șase membri, formată din șase membri, câte unul din cele șase state, prezidată de același primar, era o instituție executivă și acționa constant, întrunindu-se săptămânal

Ambele aceste autoguvernări - nobile și oraș - s-au dezvoltat cu succes inegal Instituțiile provinciale au introdus o renaștere extraordinară în rândul nobililor provinciali La fiecare trei ani, nobilii se adunau în orașul de provincie și erau aleși în diferite funcții printre sărbători și divertisment, cu care erau tratați de frații lor - mareșalul provincial și guvernatorul Dimpotrivă, guvernul orașului a acționat foarte lent sub mâna grea a viceregelui sau guvernatorului Reînvierea care a caracterizat așezământurile nobilimii a trezit chiar o teamă exagerată în străini: doi francezi care au călătorit prin Rusia la începutul anilor , după ce au ascultat aceste discursuri, au profețit în notițele lor că "mai devreme sau mai târziu aceste întâlniri vor duce cu siguranță la o mare revoluție" Acum rămâne de explicat motivele succesului deosebit al autoguvernării nobile alături de autoguvernarea orașului slab funcțională În explicarea acestor motive, revenim pentru câteva minute la istoria nobilimii pe care am studiat-o deja SEMNIFICAȚIA INSTITUȚIILOR PROVINCIALE ÎN Instituțiile provinciale și de clasă au fost dezvoltate sub o influență notabilă:) idei politice împrumutate de Catherine din literatura politică vest-europeană și) din nevoile și influențele native Dar influența acestor idei asupra structurii guvernului local din Rusia a fost aproape exclusiv formală; aceste idei s-au reflectat în elaborarea tehnică a instituțiilor, în formele lor, în organizarea lor și în relațiile reciproce; s-au reflectat în împărțirea strictă a departamentelor, în determinarea limitelor activităților instituțiilor individuale, dar noile începuturi s-au desfășurat inconsecvent și nu au avut un efect sesizabil asupra activității spirituale a noilor instituții Adevărat, au fost create două instituții, pe baza unor sarcini necunoscute vechii administrații ruse - acestea erau ordinul carității publice, care era responsabil de procese și instituții de caritate, și instanța conștiincioasă, care decidea cauzele în conștiință mai mult decât pe bază de probe formale În fostul ordin de guvern nu exista un departament special al instituțiilor centrale sau locale de învățământ public și caritate publică; acum astfel de instituții erau ordinele provinciale de caritate publică În același mod, în fostele proceduri judiciare rusești, ca și în procedurile judiciare din toate celelalte țări ale Europei de atunci, nu a existat o instanță de conștiință; dar este curios că aceste două instituții au avut cea mai puțină activitate vizibilă, au avut cea mai mică influență asupra mersului treburilor Ordinul carității publice a apărut într-o perioadă în care aproape că nu existau școli publice, iar orașelor nu se acordau fonduri pentru a le înființa Curtea conștiincioasă a fost pusă în condiții care i-au paralizat activitățile; Astfel, în cauzele civile, o instanță conștiincioasă cu semnificația unei instanțe mondiale a decis astfel de cauze care i-au fost transferate prin acordul justițiabililor Dacă partea dreaptă a fost dispusă să transfere cazul la instanța de conștiință, atunci partea greșită s-a opus, iar atunci instanța conștiincioasă nu numai că ar putea să ia în considerare cazul, ci și să forțeze partea care opune să se prezinte în instanță Înființarea unei curți conștiincioase a fost binevenită cu voce tare atât în Rusia, cât și mai ales în străinătate Publicistul francez Mercier, cunoscut lui Catherine, a întâmpinat această instituție cu cuvinte atât de entuziaste: "Zorii prosperității rasei umane au răsărit în Nord Conducători ai universului, legiuitori ai popoarelor, grăbiți-vă la miezul nopții Semiramide și, aplecându-vă genunchi, învață: ea a fost prima care a înființat o curte conștiincioasă!" Însă judecătorul conștiincios Ufa a recunoscut că în cei ani de judecată, cauze nu au

ajuns la instanța sa, pentru că valetul său, la cererea vinovaților de la justițiabili, alunga de obicei pe toți petenții care apelau la judecătorul conștiincios Exact la fel, potrivit contemporanilor, a fost și în alte instanțe conștiincioase; pentru întreaga domnie a Ecaterinei, nu se poate număra nici măcar o duzină de cazuri soluționate în toate instanțele conștiincioase într-un mod adecvat Pe de altă parte, instituțiile provinciale ale Ecaterinei au intensificat și mai mult contradicțiile introduse în managementul reformelor lui Petru Se știe că managementul acționează corect doar atunci când se sprijină pe aceleași principii atât în centru, cât și în regiuni Sub Catherine, elementul de clasă introdus de Petru în administrația regională a fost întărit; instituțiile provinciale au deschis și mai mult spațiu pentru participarea nobilimii și a populației urbane în administrația locală Dar administrația centrală, care și-a păstrat fostul caracter birocratic chiar și sub Catherine, nu a avut acele legături cu societatea care existau în secolul al XVII-lea Astfel, contradicția dintre principiile pe care se baza managementul în centru și în provincii a devenit și mai acută sub Catherine Pe de altă parte, predominanța nobilimii a perturbat și mai mult echilibrul drepturilor și obligațiilor diferitelor clase ale societății Fosta nobilime s-a bucurat de o semnificație guvernamentală în administrația locală în măsura îndatoririlor lor de stat; acum a căpătat o importanță și mai mare în administrația locală, eliberându-se de cele mai grele îndatoriri ale statului În al doilea rând, instituțiile provinciale s-au bazat pe principiul care era dus la îndeplinire în "Instrucțiune", pe principiul că o persoană din fiecare stat ar trebui să fie judecată și condusă de oameni din același stat cu el Dar în dezvoltarea sa practică, acest început s-a transformat într-o predominanță decisivă a unei moșii, nobilimea, în administrația locală În cele din urmă, un dezavantaj important al ordinii administrative și judiciare create de Catherine a fost complexitatea sa extremă; deci, datorită diviziunii stricte a departamentelor și structurii complexe a curții, birocrația, aleșii și coroanei, s-a înmulțit până la exces; unde înainte treburile erau conduse de zece, cincisprezece oficiali, acum erau o sută întreagă Acest lucru a crescut costul de administrare Mult mai importantă este semnificația instituțiilor provinciale și de clasă în istoria societății noastre: ele exprimau mișcarea caracteristică a timpului pe care îl studiem În ele s-a realizat eliberarea de stat a celor două clase superioare ale societății Am văzut că în carta nobilimii au fost formulate drepturile nobilimii create de legislația anterioară; la fel, drepturile populaţiei urbane au fost formulate în carta către oraşe Aceste drepturi nu au fost distribuite în mod egal între toate clasele populației urbane, dar totalitatea lor a eliberat populația urbană, înlăturând de la ea acele îndatoriri speciale de stat care i-au fost impuse în Rus' antic Orașele-state au primit autoguvernare imobiliară și curte imobiliară În plus, cetățenia breslei, adică cea mai înaltă strată a populației urbane, a fost scutită de taxa electorală, care a fost înlocuită cu un impozit de un procent pe capital declarat de comerciant în bună conștiință În același mod, cetățenii breslei au fost scutiți de obligația de recrutare personală: un cetățean - un comerciant de breaslă își putea răscumpăra serviciul personal cu bani Mai departe, toți cetățenii breslelor și filistenii erau scutiți de acele "servicii" de stat sau de "ținute" pentru diverse taxe de stat, care în Rus' antic constituiau cea mai grea datorie a populației urbane În cele din urmă, negustorii primelor două bresle erau scutiți de pedepse corporale, iar stratul cel mai înalt al negustorilor, numiți

"cetățeni eminenți", putea, în anumite condiții, să ajungă la nobilime Deci, în istoria societății noastre, instituțiile provinciale, împreună cu scrisorile de laudă moșiale, au fost primele acte în care s-au formulat precis și detaliat drepturile a două moșii și potrivit cărora s-au înlăturat îndatoririle speciale ale statului de pe aceste moșii Aceasta este legată de o altă latură a instituțiilor provinciale, și mai importantă pentru istoria societății noastre După cum am văzut, în secolul al XVII-lea repartizarea taxelor de stat între moșii a distrus legăturile lor reciproce și a distrus activitățile lor comune Datorită acestei dezbinări, Zemsky Sobors au căzut în secolul al XVII-lea De atunci, fiecare moșie și-a dus serviciul și a acționat singură, fără comunicare cu cealaltă În instituțiile provinciale, Catherine a încercat pentru prima dată să aducă din nou moșiile împreună pentru activități prietenoase comune În ordinul carității publice și al conștiincioșilor curți inferioare zemstvo, sub conducerea reprezentanților coroanei, existau evaluatori aleși de trei moșii libere: nobilimea, populația urbană și clasa locuitorilor rurali liberi Adevărat, ambele instituții, după cum am văzut, au ocupat un loc secundar în structura administrației publice locale, dar sunt importante ca prima licărire a unei idei de restabilire a activității comune a moșiilor, iar aceasta este una dintre cele mai bune caracteristici ale instituţiilor provinciale ale Ecaterinei Dar cele mai importante au fost instituțiile provinciale din istoria nobilimii: acestea și-au consolidat predominanța decisivă în administrația locală Am văzut că această predominanță s-a exprimat sub două forme: în componența electivă a instituțiilor de clasă ale nobilimii și în originea nobiliară a personalului instituțiilor non-estatale ale coroanei De atunci, nobilimea a luat un rol dominant în administrația locală, care este complet dependentă de aceasta; autoguvernarea orașului, plasată sub supravegherea unui guvernator nobil, s-a dezvoltat încet și a acționat lent; dar autoguvernarea nobilimii a mers cu viteză Motivul acestei dezvoltări mai reușite a autoguvernării nobiliare a fost pregătirea istorică a moșiei pentru spectacolul amator În acest sens, instituțiile provinciale din , cu scrisoarea de acordare a nobilimii care le-a completat, nu au realizat decât pe deplin aspirațiile vechi ale moșiei Știm că deja în vechea Rus', nobilimea (oamenii de serviciu) din raioane s-au închis în corporații dense de clasă Baza acestor uniuni județene a fost proprietatea terenurilor de servicii și servicii Nobilii comitatului și-au apărat orașul de județ, alcătuindu-și garnizoana, au făcut campanii cu regimentele teritoriale de județ, au ales dintre plătitorii lor să conducă serviciul și treburile pământului și, în cele din urmă, au fost legați unul de celălalt pe cauțiune Crearea unei armate regulate sub conducerea lui Petru, dacă nu a fost distrusă, atunci a supărat foarte mult aceste corporații județene; în locul miliţiilor de circumscripţie teritorială au fost aduse regimente obişnuite, care nu aveau componenţă teritorială Astfel, în locul corporațiilor raionale au apărut corporațiile regimentare Ofițerii regimentelor și diviziilor formau un parteneriat, o corporație, conform legilor lui Petru cel Mare, ofițerii șefi ai regimentului erau numiți la alegerea și garanția tuturor ofițerilor regimentului; ofițeri de sediu - la alegerea și garanția tuturor ofițerilor și generalilor de divizie Dar Petru, aranjand aceste corporații nobiliare regimentare, a încercat să sprijine fostele uniuni provinciale locale ale nobilimii Sub el, la sfârşitul domniei sale, nobilimea devine importantă în economia naţională Guvernul a început să privească proprietatea ca fiind personalul și agenții de poliție din

mediul rural Prin urmare, Petru a încercat, de asemenea, să susțină legăturile proprietarilor de pământ ale nobilimii cu poliția, oferind participarea moșiei în administrația locală Această participare a fost exprimată, după cum știm, în alegerea de către nobilii provinciei landrats, consilieri ai guvernatorului, precum și în alegerea comisarilor zemstvo județeni După moartea lui Petru, pe măsură ce îndatoririle oficiale ale nobilimii erau slăbite, legăturile sale cu provinciile au fost întărite și, astfel, solidaritatea sa corporativă a fost întărită De când legea din decembrie din , care recunoștea moșiile, împreună cu moșiile, drept proprietate ereditară completă a nobilimii, moșia a devenit mai sedentară, a primit o semnificație moșierească mai stabilă în provincii Legea din februarie a scos serviciul obligatoriu de la nobilime și a ajutat-o să curgă din centre către provincii De atunci, nobilimea a avut o singură semnificație moșierească, iar această semnificație a atașat-o provinciei În conformitate cu aceste schimbări, s-au schimbat și gusturile politice ale nobilimii Serviciul obligatoriu îl lega de capitală, de administrația centrală; de aceea au fost ataşate centrului toate interesele nobilimii până în Am văzut cum nobilimea în prima jumătate a secolului al XVIII-lea guvernul a făcut, așa cum a făcut, chiar și sub Anna, într-o cerere de restabilire a autocrației, a solicitat să i se acorde dreptul de a alege membri ai Senatului, colegii și guvernatori, adică de a exercita o influență directă asupra componenței guvern central și regional Odată cu desființarea serviciului obligatoriu al nobilimii, centrul de greutate al intereselor nobiliare s-a mutat din capitală în provincii În Comisia din , nobilimea și-a exprimat pretenții largi de participare la administrația locală, dar nici un singur deputat nobil nu a spus un cuvânt despre participarea nobilimii la guvernul central Instituțiile provinciale din au consolidat această aspirație de lungă durată a clasei de a deveni o clasă guvernamentală în provincie, unde aproape jumătate din populație erau iobagi și erau deja în mâinile nobilimii Aceasta înseamnă că instituțiile provinciale, în ciuda contribuției aduse acestora de ideile publiciștilor francezi, întăresc un fapt socio-politic de lungă durată al istoriei noastre Astfel, în structura guvernării locale, a fost dezvăluită o trăsătură care a distins toate activitățile statului Catherine: în fiecare întreprindere existau idei care nu erau familiare societății ruse; dar sub acoperirea acestor idei au fost dezvoltate şi consolidate faptele vechi ale istoriei noastre Pentru a ne aminti mai bine de semnificația instituțiilor provinciale în istoria nobilimii, se poate desemna în acest fel un moment în dezvoltarea guvernării locale a semnificației nobilimii În statul moscovit, nobilimea nu conducea, ci era doar un instrument de guvernare - a slujit întotdeauna și, în plus, a servit atât în centru, cât și în provincii În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, în timp ce înființa un guvern central, a continuat să slujească neapărat în centru și abia a început să domnească în provincii; în a doua jumătate a secolului, făcând ultima dată guvernare în , această moșie a încetat să mai servească neapărat în centru și din , după ce a preluat în cele din urmă administrația locală, a început să domnească în provincii Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul DEZVOLTAREA iobăgiei DUPĂ PE PETR I SCHIMBAREA STATUTULUI Iobăgiei sub Petru I ÎNDARIREA iobăgiei DUPĂ PETRU I LIMITE PUTERII TEAMARE LEGISLATIE PRIVIND ȚĂRANI SUB SUCCESORII LUI PETRU I CATHERINA a II-a ŞI ÎNTREBAREA ŢĂRANNICA Iobăgie în Ucraina LEGISLATIA CETATEEI CATHERINE II iobagii ca proprietate privată a proprietarilor de pământ CONSECINȚELE iobăgiei CREȘTEREA CHIRIEI SISTEM DE DEZVOLTARE

OAMENII din curte ADMINISTRAREA TERENULUI COMERȚUL CETĂȚILOR INFLUENȚA iobăgiei asupra economiei moșiere INFLUENȚA iobăgiei asupra economiei naționale INFLUENȚA iobăgiei ASUPRA ECONOMIEI STATULUI DEZVOLTAREA iobăgiei după Petru I Participarea largă deschisă nobilimii în administrația locală în timpul domniei Ecaterinei a fost o consecință a semnificației proprietarilor de pământ a acestei clase Nobilimea a condus guvernul local, deoarece aproape jumătate din populația locală - iobagii, pe lângă semnificația guvernamentală a nobilimii, era în mâinile lor, trăiau pe pământul lor Această valoare de proprietate a moșiei se baza pe iobăgie O astfel de legătură între iobăgie și structura administrației locale ne obligă să ne oprim asupra soartei acestei instituții Există o legendă că Ecaterina, după ce a emis charte pentru drepturile a două moșii, a conceput un al treilea, în care se gândea să determine drepturile locuitorilor liberi din mediul rural - țăranii de stat, dar această intenție nu a fost îndeplinită Populația rurală liberă sub Catherine era o minoritate din întreaga populație rurală; majoritatea decisivă a populației rurale din Marea Rusie sub Ecaterina a II-a era formată din iobagi SCHIMBAREA SITUAȚIEI iobagilor SUB PETRU I Știm ce schimbare a avut loc în poziția populației iobagilor în timpul domniei lui Petru I: decretele privind prima revizuire amestecau din punct de vedere juridic două state iobagești, distinse anterior prin lege, servilitatea iobagilor și țărănimea iobagilor Țăranul iobag era puternic în fața moșierului, dar în același timp era și atașat de statul său, din care nici moșierul nu-l putea scoate: era un impozit de stat veșnic obligat Iobagul, ca și iobagul, era personal puternic față de stăpânul său, dar nu suporta impozitul de stat care era asupra iobagului Legislația lui Petru cel Mare a extins impozitul de stat al iobagilor și la iobagi Astfel, izvorul cetății s-a schimbat: după cum știți, înainte de această sursă era o înțelegere personală între un iobag sau un țăran cu un stăpân; acum o astfel de sursă a devenit un act de stat - revizuire Iobagul era considerat nu cel care a intrat într-o obligație de iobag prin contract, ci cel care a fost consemnat ca persoană cunoscută în povestea de revizuire Această nouă sursă, care a înlocuit vechiul contract, a oferit iobăgiei o extensibilitate extraordinară Deoarece nu existau iobagi sau iobagi și ambele state au fost înlocuite cu un singur stat - iobagi sau suflete, a devenit posibil să se reducă sau să se extindă atât numărul de iobagi, cât și granițele iobagilor Anterior, statul țărănesc era creat printr-un acord între o persoană și o persoană; acum a fost livrat pe baza unui act guvernamental De la moartea lui Petru, iobăgia sa extins atât cantitativ, cât și calitativ, adică, în același timp, un număr tot mai mare de oameni au devenit iobagi, iar granițele puterii proprietarului asupra sufletelor iobagilor s-au extins din ce în ce mai mult Trebuie să urmărim ambele procese ÎNDARIREA iobăgiei DUPĂ PETR I Iobăgie s-a înmulțit în două moduri - postscriptie și premiu Postscriptul a constat în faptul că oamenii care nu au avut timp să se alăture principalelor clase ale societății, după ce și-au ales un mod de viață permanent pentru ei înșiși, prin decretul lui Petru I au fost obligați să-și găsească un maestru și o funcție, să se înscrie pentru un salariul de capitație pentru orice persoană sau societate În rest, atunci când nu au găsit o astfel de persoană sau societate, au fost consemnați printr-un simplu ordin de poliție Astfel, conform revizuirilor a II-a și a III-a (și), diverse mici categorii de persoane care anterior erau libere au căzut treptat în iobăgie - nelegitimi, liberi, care nu-și amintesc de rudenie și alți vagabonzi, copii de soldați, duhovnici de provincie, adoptați copii, străini

capturați și așa mai departe În acest sens, ambele revizuiri au continuat purificarea și simplificarea compoziției sociale, care a început în secolul al XVII-lea Întrucât atribuirea s-a făcut uneori împotriva voinței persoanelor atribuite, aici au fost permise multe abuzuri Ulterior, legea a recunoscut toate aceste abuzuri, lipsind pe cei cărora li s-a atribuit forțat dreptul de a se plânge de ilegalitatea înregistrării lor Senatul nobiliar, acţionând în interesul clasei conducătoare, a închis ochii la aceste violenţe, astfel că postscriptia, întreprinsă în scopul poliţiei - pentru a elimina vagabondajul, a primit apoi caracterul de jefuire a societăţii de către clasa superioară Numărul iobagilor a crescut și mai mult prin intermediul granturilor, despre care voi vorbi acum Premiul s-a dezvoltat din fostul conac dachas; dar premiul era diferit de dacha imobiliară și subiectul proprietății și cuantumul drepturilor de proprietate Înainte de Cod, o casă boierească a oferit unui soldat doar folosirea terenurilor guvernamentale; de când s-a înființat robia iobagilor față de țărani, deci de la mijlocul secolului al XVII-lea, dacha conacului asigura moșierilor folosirea muncii obligatorii a iobagilor stabiliți pe moșie Proprietarul era proprietarul provizoriu al moșiei, având ordin pentru proprietar, sau iobagul scris pentru el în cartea cadastrală a fost întărit de toți urmașii săi, deoarece era atașat la uniunea țărănească impozabilă, sau societatea, pe terenul proprietarului Fiind atașat unei societăți țărănești impozitate, iobagul era obligat să lucreze pentru orice proprietar de pământ căruia i se dădea în stăpânire pământul Deci, repet, proprietarul a dobândit dreptul la o parte din munca obligatorie a pământului a iobagului prin pământ În măsura în care moșiile erau amestecate cu moșii, această muncă obligatorie a unui țăran iobag a intrat și în posesia proprietarului pământului pe același drept cu pământul - pe dreptul de deplină proprietate ereditară Această confuzie a dus la înlocuirea dahas-ului local cu premii - de la Petru I Totalitatea îndatoririlor care intră sub incidența legii asupra unui iobag, atât în raport cu domnul, cât și în raport cu statul aflat în responsabilitatea domnului, a constituit ceea ce a fost numit suflet de iobag din prima revizuire Dacha locală a oferit proprietarului pământului doar utilizarea temporară a pământului de stat și a muncii țărănești, iar grantul a oferit posesia pământului de stat împreună cu sufletele țăranilor enumerate pe acesta În același mod, dacha imobiliară diferă de atribuire în ceea ce privește domeniul de aplicare al dreptului În secolul al XVII-lea, o dacha boierească a dat proprietarului teren de stat în stăpânire condiționată și temporară, și anume, în posesie, condiționată de serviciu și a continuat după moartea proprietarului cu un drept limitat de a dispune - nici de a da drumul, nici a lăsa moștenire, nici a refuza după bunul său plac Dar după legea din martie , care a amestecat în cele din urmă moșii cu moșii, hotărârea prevedea pământuri ale statului cu iobagi în deplină și proprietate ereditară fără astfel de restricții Premiul a fost în secolul al XVIII-lea mijlocul de reproducere cel mai răspândit şi activ al populaţiei de iobagi Din vremea lui Petru, statul populat și pământurile palatului au fost date în proprietate privată în diferite ocazii Păstrând caracterul fostei dacie locale, premiul avea uneori valoarea unei recompense sau a unei pensii pentru serviciu Așadar, în , ofițerilor-nobili care slujeau la fabricile miniere de stat li se acordau, pe lângă salariile bănești, zece gospodării în sate de palat și de stat; ofițeri de la raznochintsy - jumătate Apoi în curte se considera o medie de patru suflete de revizie; aceste patruzeci sau douăzeci de suflete au fost date

ofițerilor aflați în posesia ereditară, dar cu condiția ca nu numai ei, ci și copiii lor, să slujească la fabricile de stat Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea au încetat și astfel de subvenții condiționate cu caracter local și au continuat în diverse ocazii doar simple împărțiri ale pământurilor populate în deplină proprietate: țăranii cu pământ s-au plâns de victorie, pentru încheierea cu succes a campaniei către generali sau pur și simplu "pentru distracție" , pe crucea sau dintele nou-născutului Fiecare eveniment important de la curte, o lovitură de stat de palat, fiecare faptă a armelor rusești a fost însoțită de transformarea a sute și mii de țărani în proprietate privată Cele mai mari state proprietari de pământ din secolul al XVIII-lea au fost create prin grant Prințul Menșikov, fiul unui mire de curte, după moartea lui Petru a avut o avere care, potrivit poveștilor, se întindea la de mii de suflete În același mod, soții Razumovsky au devenit mari proprietari de pământ în timpul domniei Elisabetei; Contele Kirill Razumovsky a dobândit și prin acordarea a până la de mii de suflete Nu numai Razumovskys înșiși, de origine simpli cazaci, ci și soții surorilor lor au fost ridicați la rangul de nobilime și au primit premii bogate în suflete Așa au fost, de exemplu, tăietorul Zakrevsky, țesătorul Budlyansky, cazacul Daragan Fiul lui Budlyansky în avea peste mii de suflete de țărani Rusia a devenit, fără îndoială, mult mai iobag decât era la începutul acestui secol EXTINDEREA PUTERII TERENARE În același timp, se extindeau și limitele iobăgiei Conținutul juridic al iobăgiei era puterea proprietarului asupra persoanei și muncii sufletului iobagului în limitele specificate de lege Dar care au fost aceste limite ale puterii? Ce a fost iobăgia pe la mijlocul secolului al XVIII-lea? Aceasta constituie una dintre cele mai dificile întrebări din istoria dreptului nostru Până acum, juriștii nu au încercat să formuleze cu exactitate compoziția și sfera iobăgiei O caracteristică esențială a iobăgiei, așa cum au înțeles-o oamenii din secolul al XVIII-lea, a fost punctul de vedere al iobagului ca proprietate personală deplină a proprietarului Este greu de urmărit cum s-a dezvoltat această viziune, dar nu există nicio îndoială că nu este pe deplin de acord cu legislația care a instituit iobăgia țăranilor În secolul al XVII-lea, când s-a înființat această robie, țăranul a intrat într-o dependență similară față de proprietar pe un împrumut, în care au devenit iobagii în robie Dar iobagul era temporar, dar proprietatea deplină a proprietarului, proprietarului și iobagului reprezenta aceeași proprietate Acest punct de vedere și-a găsit limita doar în impozitul de stat care a căzut asupra iobagului O astfel de viziune putea fi susținută atâta timp cât legea permitea unui om liber să aibă un control nelimitat asupra personalității sale, a libertății; conform contractului, un om liber putea fi dat în slujire altuia, dar Codul a distrus un astfel de drept al unui om liber de a dispune de libertatea sa personală Potrivit Codului, un om liber este obligat să servească statul ca serviciu personal sau impozit și nu poate fi dat în proprietate privată prin contract personal Această legislație a transformat iobăgia țăranului din dependență contractuală în dependență legală Robia iobagilor nu l-a eliberat pe țăran de îndatoririle de stat, deoarece l-a eliberat pe iobag Prima revizuire a netezit în cele din urmă această diferență prin impunerea acelorași îndatoriri de stat asupra iobagilor ca și asupra țăranilor Aceștia și alții, conform legii, formau aceeași stare de iobagi, sau suflete de iobagi Potrivit legii, puterea proprietarului asupra sufletului iobagului era compusă din două elemente, corespunzătoare dublului înțeles pe care proprietarul îl avea pentru iobag Proprietarul era, în primul rând, cel

mai apropiat administrator al iobagului, căruia statul îi încredința supravegherea economiei și comportamentului iobagului cu responsabilitatea pentru îndeplinirea corespunzătoare a îndatoririlor statului de către acesta, iar în al doilea rând, proprietarul avea dreptul la muncă al țăranului ca proprietar al pământului folosit de țăran și ca creditor al său care i-a dat un împrumut cu care țăranul lucra În calitate de agent guvernamental, proprietarul a colectat taxe de stat de la iobagii săi și le-a supravegheat comportamentul și economia, i-a judecat și pedepsit pentru abateri - aceasta este puterea polițienească a proprietarului de pământ asupra personalității țăranului în numele statului În calitate de proprietar și creditor, proprietarul a impozitat țăranul cu muncă sau cu taxe în favoarea lui - aceasta este puterea economică asupra muncii țăranului în temeiul obligațiilor civile asupra pământului Deci, puteți determina limitele puterii proprietarului pământului conform legii până la sfârșitul domniei lui Petru LIMITE PUTERII TERENARE Dar chiar și în Rus' antică, ambele drepturi, atât polițienești, cât și economice, adică dreptul de supraveghere, și instanța, și dreptul de a impozita iobagii cu muncă sau cu taxe, erau plasate în anumite limite Astfel, de exemplu, jurisdicția proprietarului de pământ în secolul al XVII-lea era limitată doar la "treburile țărănești", adică cazurile care decurg din relații funciare, procese civile și alte procese mărunte, care sunt acum în sarcina curții mondiale Însă moșierul nu avea dreptul să examineze infracțiunile țăranilor săi Kotoshikhin spune răspicat că în cauzele penale importante "nu se dispune căutarea și fixarea unui decret de către patrimoniali și proprietari de terenuri" Codul conține un decret conform căruia un proprietar de teren care își pedepsește el însuși iobagul pentru tâlhărie, fără a-l prezenta la instanța de judecată este lipsit de averea sa, iar dacă proprietarul unui tâlhar iobag nu are moșie, atunci el este pedepsit cu bici pt represalii neautorizate împotriva sa În același mod, existau obiceiuri sau legi care protejează munca țărănească de arbitrariul proprietarului de pământ De la moșier, care și-a ruinat țăranii cu rechiziții, pământul cu țăranii a fost luat la visterie și dat rudelor, dacă era pământ cumpărat patrimonial În cele din urmă, în secolul al XVII-lea, țăranilor li s-a dat dreptul de a se plânge guvernului despre proprietarii lor După moartea lui Petru, aceste limite ale iobăgiei au fost șterse treptat din cauza incompletitătii și inconsecvenței legislației legislația secolului al XVIII-lea nu a încercat să definească mai precis limitele puterii moșierului, chiar extinzându-le în alte privințe, întărind puterea proprietarului Acest decalaj a deschis un spațiu larg pentru dezvoltarea în rândul proprietarilor a aceleiași atitudini față de iobagi, în care se aflau moșierii din secolele al XVI-lea și al XVII-lea la iobagi LEGISLATIE PRIVIND ȚĂRANI SUB SUCCESORII LUI PETRU I Legislația slabă a urmașilor lui Petru, referitoare la relația iobagilor cu proprietarul pământului, considera aceste relații doar din două părți: definind, în primul rând, puterea proprietarului asupra personalității țăranului și, în al doilea rând, dreptul stăpânului de a gestiona munca țărănească Proprietarul şi conform legislaţiei secolului al XVIII-lea a rămas agent guvernamental, supraveghetor al economiei țărănești și colector de taxe de stat Competența sa, care înainte fusese insuficient definită, acum a început să se extindă uneori chiar și dincolo de lege; Deci, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea moşierii au început să-şi asume jurisdicţia penală asupra ţăranilor cu dreptul de a-i supune pedepsei corespunzătoare vinovăţiei lor În timpul domniei Elisabetei, dreptul

moșierului de a pedepsi iobagii a fost extins prin lege: prin decretul din , proprietarilor de pământ li s-a permis să-și exileze țăranii "pentru fapte prezumtive" în Siberia pentru a se stabili Acest drept a fost acordat proprietarilor de pământ în interesul întăririi colonizării Siberiei, unde erau multe terenuri goale convenabile pentru cultivare Dar acest drept era constrâns de anumite condiții: proprietarul nu putea exila un țăran decât la o așezare, în plus, un țăran sănătos, apt de muncă și nu mai în vârstă de de ani Conform legii, sotia a urmat exilul; dar moșierul putea ține copii mici cu el; dacă îi dădea drumul cu părinţii, visteria lui îl răsplătea după rata stabilită Dreptul la dispoziție economică a muncii țărănești a rămas, de asemenea, incert În secolul al XVII-lea, moșierul își transfera liber țăranii de la un teren la altul, îi vindea cu pământ și fără pământ, îi schimba, îi lăsa moștenire Dreptul de import și dreptul de vânzare în baza lui Petru nu au fost desființate, dar Petru a încercat să restrângă dreptul de import prin anumite condiții Deci, de exemplu, un proprietar de pământ care dorea să-și transfere țăranul dintr-un sat în altul trebuia să depună o petiție la Colegiul de Cameră și era obligat să plătească un impozit pe suflet pentru persoana transferată conform vechiului său loc de reședință Această procedură complexă i-a ținut pe moșieri de transferurile țărănești În timpul domniei lui Petru al III-lea, această constrângere a fost eliminată printr-un decret al Senatului în ianuarie Senatul, "alegând cea mai ușoară cale de a face pe plac proprietarilor de pământ", le-a acordat dreptul de a transporta țărani, declarând acest lucru doar la taxa de vot regimentală locală colecționari La fel, legea nu restricționa vânzarea țăranilor de către familii întregi și la vânzare cu amănuntul, cu sau fără pământ Vânzarea fără pământ și cu amănuntul a țăranilor îl stânjenea deja pe Petru, dar nu spera la succes în lupta împotriva acestui obicei În , într-un decret către Senat, el a exprimat doar dorința nehotărâtă ca în viitorul cod, care se pregătea atunci, un articol să fie interzis vânzarea cu amănuntul a oamenilor, "precum vite, care nu se găsește în intreaga lume " A rămas doar bunăvoința convertizorului În sfârșit, legislația secolului al XVIII-lea nu a atins deloc problema importantă a limitelor puterii proprietarului asupra proprietății țăranului, precum și asupra muncii acestuia În secolul al XVII-lea legea, aparent, definea clar "pântecele" țăranilor, adică inventarul țăranului, ca proprietate comună a acestuia cu moșierul Aceste "burte" au fost create prin munca țărănească, dar cu ajutorul împrumuturilor proprietarilor Această proprietate comună a proprietății țărănești s-a exprimat în faptul că proprietarul de pământ nu putea lipsi țăranii de bunurile lor mobile, la fel cum țăranul nu-și putea înstrăina "pântecele" fără acordul proprietarului către persoane care nu aparțineau numărului de iobagi ai moșierului În secolul al XVII-lea în practica relațiilor, o asemenea viziune asupra proprietății țărănești ca proprietate comună a ambelor părți era ținută de obicei și nu era fixată de o lege exactă În secolul al XVIII-lea obiceiul a început să se clatine, iar legislația ar trebui să stabilească limitele până la care se întinde puterea proprietarului pământului asupra proprietății țăranului și de la care începe dreptul acestuia din urmă; dar legislaţia nu a umplut acest gol Pe de altă parte, două legi i-au ajutat pe moșieri să adopte o viziune asupra proprietății țăranului ca proprietate totală a lor Petru i-a obligat pe proprietarii de pământ să-și hrănească iobagii săraci, impunând pentru aceasta o taxă specială țăranilor bogați; legea împărătesei Anna, publicată în , îi obliga pe proprietarii de pământ să-și hrănească țăranii în anii de foamete și să-i aprovizioneze cu

pâine pentru însămânțarea câmpurilor, "pentru ca pământul să nu stea inactiv" Datorită acestei noi îndatoriri, încredințată proprietarilor de pământ, s-a stabilit printre aceștia părerea că statul nu recunoaște decât munca țăranului, iar proprietatea țăranului este creată și întreținută de către proprietar La fel, nu ne întâlnim în cursul primei jumătate a secolului al XVIII-lea legalizarea sumei muncii și a cotizațiilor, pe care proprietarul terenului are dreptul să le impoziteze pe iobagii săi În Rusia antică, se pare, nu exista un stimulent pentru a stabili astfel de norme prin mijloace legislative, atunci relațiile economice ale proprietarului de pământ și ale țăranilor erau determinate de lupta dintre cerere și ofertă Cu cât moșierul cerea mai mult de la țăranul său, cu atât acesta din urmă îl putea părăsi mai repede pentru un alt moșier care oferea condiții mai favorabile În secolul al XVIII-lea, când toți țăranii erau atașați fie de indivizi, fie de societăți, definirea normelor pentru munca țărănească și plățile în favoarea proprietarilor de pământ a devenit o problemă esențială a ordinii statului, dar astfel de norme nu au fost stabilite O PRIVIRE LA ȚĂRANUL iobag CA O PROPRIETATE COMPLETĂ A PROPRIETĂRII În general, în legislaţia primei jumătăţi a secolului al XVIII-lea despre iobagi există mai multe lacune și omisiuni decât definiții clare și precise Aceste omisiuni și lacune au făcut posibilă stabilirea concepției țăranului ca fiind proprietatea completă a proprietarului Să reamintim că conceptele și obiceiurile proprietarilor de pământ ale Rusiei antice s-au dezvoltat pe baza sclaviei; moșierii antici și-au exploatat moșiile în principal cu ajutorul sclavilor Profitând de omisiunile legii, ei au început treptat să transfere aceste concepte și obiceiuri către iobagi, contrar legii, care privea țăranii drept plătitori de impozite de stat Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea o astfel de viziune era deja destul de pregătită și oficialii guvernamentali o vor asimila În ordinul unei agenții guvernamentale către un deputat în comisia din , găsim o declarație a dorinței de a se institui o lege cu privire la modul de a trata moșierul, din ale cărui bătăi este provocată moartea unui țăran Această dorință este izbitoare în ciudățenia ei: cum au putut ei să uite legea secolului al XVII-lea, care a rezolvat exact acest caz? Potrivit Codului, latifundiarul, din a carui tortura avea sa moara taranul, era el insusi supus pedepsei cu moartea, iar familia orfana a taranului era asigurata din proprietatea ucigaului Catherine în "Instrucțiunea" ei și-a exprimat dorința ca legislația să facă ceva util "pentru proprii sclavi ai proprietății" Cum i-a putut veni lui Catherine ideea că un iobag este un sclav, când știa că acest țăran suportă impozitul de stat, iar sclavii nu sunt supuși impozitului? În aceeași "Instrucțiune", Catherine exprimă ideea că acolo nu poate înflori agricultura, unde "nimeni nu are nimic al lui"; vorbim evident despre iobagi Dar legea a declarat proprietatea țăranului proprietatea deplină a proprietarului? Nu exista o astfel de lege; dimpotrivă, se știe că sub Petru vistieria a încheiat înțelegeri cu iobagii, care luau contracte guvernamentale și erau ei înșiși răspunzători în instanță de obligațiile lor Astfel, oamenii guvernamentali înșiși în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea a recunoscut consecințele deja cunoscute ale concepției iobagilor, stabilite imperceptibil în prima jumătate a secolului CATHERINA a II-a ŞI ÎNTREBAREA ŢĂRANNICA Acum este ușor de înțeles cu ce sarcină s-a confruntat legislația Ecaterinei în aranjarea relațiilor dintre proprietarii de pământ și iobagi: această sarcină a constat în completarea lacunelor făcute în legislația privind relațiile funciare de ambele părți Ecaterina trebuia să proclame principiile generale care

urmau să stea la baza relațiilor lor funciare și, în conformitate cu aceste principii, să indice limitele exacte până la care se extinde puterea proprietarului pământului asupra țăranilor și de la care pornește puterea statului Definirea acestor limite, se pare, a ocupat-o pe împărăteasa la începutul domniei sale În comisia din , din unele părți s-au auzit pretenții îndrăznețe de a servi munca țărănească: clasele care nu o aveau, de exemplu, negustorii, cazacii, chiar spirituali, au cerut extinderea iobăgiei, spre rușinea lor Aceste pretenții de sclavie au iritat-o pe împărăteasa, iar această iritare a fost exprimată într-o scurtă notă care a ajuns până la noi din acel moment Această notă spune: "Dacă un iobag nu poate fi recunoscut ca persoană, atunci el nu este o persoană; deci, dacă vă rog să-l recunoașteți ca vite, vom fi atribuiți gloriei și filantropiei considerabile din întreaga lume Dar această iritare a rămas un focar patologic trecător al unui conducător uman Oameni apropiați și influenți, familiarizați cu starea de fapt, o sfătuiau și ei să intervină în relația țăranilor cu proprietarii de pământ Se poate presupune că eliberarea, abolirea completă a iobăgiei [era] atunci încă dincolo de puterea guvernului, dar a fost posibil să se introducă în mintea și legislația ideea unor norme de relații reciproc inofensive și, fără a desființa corect, reține arbitrariul Oamenii de afaceri de stat au sfătuit-o pe Catherine prin lege să stabilească valoarea plăților și a muncii țăranilor, pe care proprietarii de terenuri erau îndreptățiți să o solicite Contele Pyotr Panin, unul dintre cei mai buni oameni de stat ai vremii Ecaterinei, într-o notă din scria despre necesitatea limitării puterii nelimitate a proprietarului asupra țăranilor și a stabilirii normelor pentru munca și plățile țăranului în favoarea proprietarului Panin a recunoscut astfel de norme pentru corvee nu mai mult de patru zile pe săptămână, pentru taxe - nu mai mult de ruble din suflet, care este de - ruble cu banii noștri În mod caracteristic, Panin considera că este periculos să promulge o astfel de lege; a sfătuit să o raporteze în mod confidențial guvernanților, care urmau să o transmită în secret moșierilor pentru informare și conducere Un alt om de afaceri, un administrator exemplar al vremurilor Ecaterinei, guvernatorul Novgorod Sievers a găsit și rechizițiile proprietarilor de pământ de la țărani "depășind orice probabilitate" În opinia sa, a fost, de asemenea, necesar să se determine cuantumul plăților și al muncii pentru proprietarul pământului prin lege și să se acorde țăranilor dreptul de a se răscumpăra pentru o anumită sumă Legea lui Petru al III-lea, emisă la februarie , a adăugat un alt stimulent semnificativ pentru a rezolva problema într-un fel sau altul Iobăgia avea unul dintre stâlpii săi serviciul obligatoriu al nobilimii; acum că acest serviciu a fost scos din clasă și iobăgia în forma ei anterioară și-a pierdut sensul de odinioară, principala sa justificare politică, [a devenit] un mijloc fără scop Acum, cu o asemenea diferență de motive, este curios să vedem cum a reacționat Catherine la întrebarea dificilă pe care a moștenit-o de la predecesorii ei Iobăgie în Ucraina Din cele spuse, este clar ce sarcini trebuia să rezolve legislația Ecaterinei a II-a în problema relației populației iobagilor cu clasa proprietarilor de pământ Munca de iobag a unui țăran era un mijloc pentru nobilimea de a efectua serviciul militar obligatoriu, prin urmare, odată cu încetarea acestui serviciu, împărțirea pământurilor populate de stat în proprietate privată ar fi trebuit să înceteze de la sine Mai mult, nu toată munca iobagilor țărănești era dată nobililor în posesie privată, o parte din această muncă era supusă impozitelor de stat, prin urmare, munca iobagilor țărănești era

deținută în comun de proprietarii de pământ și de stat Prin urmare, legislația trebuia să tragă limite precise între drepturile proprietarilor și puterea statului Cu toate acestea, Catherine nu a încetat să distribuie terenuri de stat cu țărani în proprietate privată; dimpotrivă, le-a distribuit și mai generos decât predecesorii ei Urmărirea ei la tron a fost însoțită de un premiu de aproape mii de suflete pentru dintre complicii ei Pe tot parcursul domniei, aceste subvenții au continuat, uneori în mase mari, creând rapid averi uriașe de proprietari de pământ Un mic nobil din Smolensk de origine, Potemkin și-a încheiat cariera de proprietar de pământ care, după cum se spune, deținea două sute de mii de suflete țărănești Fără a enumera toate premiile individuale, mă voi limita la un singur rezultat general: până acum, conform documentelor, s-au făcut cunoscute de mii de suflete de revizuire, împărțite sub Ecaterina din moșii de stat și palate în proprietate privată; de mii de suflete de revizuire - aproape un milion de suflete sunt valabile Dar sub Catherine, iobăgia s-a răspândit într-un alt mod - prin încetarea legislativă a tranziției țărănești libere O astfel de tranziție liberă în secolul al XVIII-lea încă permis prin lege în regiunile Mici Rusiei; aici țăranii comunității, așa cum erau numiți, încheiau cu proprietarii de pământ contracte pe termen scurt, pe care le rupeau liber, mutându-se pe pământ, unde erau acceptați în condiții mai favorabile Bătrânii cazaci au căutat de mult să oprească aceste tranziții, asigurându-și nu numai țăranii din Commonwealth, ci și cazaci liberi pe iobăgie Kirill Razumovsky, care a fost hatmanul Rusiei Mici din până în , a fost deosebit de util în această problemă Această distribuție a fost realizată la o scară atât de mare încât, la scurt timp după ce Razumovsky s-a pensionat, în toate regiunile Rusiei Mici care aparțineau statului rus, nu erau considerate mai mult de mii de gospodării țărănești care nu au fost distribuite în proprietate privată Catherine încă din timpul domniei a început să ia măsuri pentru a opri tranziția liberă a Micii Commonwealth Ruse Prin decretul din , țăranii puteau părăsi proprietarii de pământ numai după ce au primit certificate de concediu de la aceștia Proprietarii, desigur, au îngreunat [obținerea] acestor certificate pentru a-i menține pe țărani pe pământul lor În cele din urmă, imediat după finalizarea celei de-a patra revizuiri, a fost emisă o lege la mai , conform căreia toți țăranii de rând din viceregii sau provinciile Kievului, Cernigov, care includeau atât actuala Poltava, cât și Novgorod-Severskaya, ar trebui să rămână în acele locuri și pentru acei proprietari unde se aflau am găsit și am notat o revizuire care tocmai fusese terminată Curând, acest ordin a fost extins în provincia Harkov cu o parte din Kursk și Voronezh Astfel, peste un milion de țărani din Commonwealth, înregistrați conform celei de-a -a revizuiri în provinciile indicate, s-au trezit în proprietate privată și în curând au egalat iobagii centrali ai Marii Rusi Succesul acestei înrobiri a fost facilitat și de faptul că Ecaterina a extins drepturile nobilimii ruse asupra bătrânilor cazaci Astfel, numărul iobagilor a crescut sub Ecaterina în două moduri - prin acordarea și desființarea libertății tranziției țărănești acolo unde aceasta mai exista Datorită acestui fapt, spre sfârșitul domniei Ecaterinei, Rusia, fără îndoială, a devenit mult mai iobag decât înainte La sfârșitul domniei Elisabetei, conform revizuirilor a II-a și a III-a, se considerau în Rusia aproximativ / milion de suflete de revizuire ale țăranilor de palat; până la sfârșitul domniei Ecaterinei în aceleași provincii, conform revizuirilor IV și V, erau mult mai puțini țărani de palat LEGISLATIA DE SERVICIU A CATHERINEI II Legislația Ecaterinei privind spațiul

puterii moșierului asupra iobagilor se distinge prin aceeași incertitudine și incompletitudine ca și legislația predecesorilor ei În general, era îndreptată în favoarea proprietarilor de pământ Am văzut că, în interesul aşezării Siberiei, prin legea din , Elisabeta le-a acordat proprietarilor de pământ dreptul "pentru fapte prezumtive" de a exila iobagi sănătoşi în Siberia pentru aşezare fără drept de întoarcere; Prin legea din , Ecaterina a transformat acest drept limitat de exil la o așezare în dreptul de a exila iobagii la servitute penală fără nicio restricție pentru orice timp, cu întoarcerea exilatului după bunul plac la fostul proprietar Mai departe, în secolul al XVII-lea guvernul a acceptat petiții împotriva proprietarilor de terenuri pentru tratamentul crud, a efectuat investigații asupra acestor plângeri și i-a pedepsit pe cei responsabili În timpul domniei lui Petru, au fost emise o serie de decrete care interziceau oamenilor de toate condițiile să se aplice la cel mai înalt nume, în afară de funcțiile guvernamentale; aceste decrete au fost confirmate de succesorii lui Petru Cu toate acestea, guvernul a continuat să accepte plângerile țăranilor împotriva proprietarilor din societățile rurale Aceste plângeri au stânjenit foarte mult Senatul; la începutul domniei Ecaterinei i-a propus Ecaterinei măsuri pentru încetarea completă a plângerilor țărănești împotriva proprietarilor de pământ Ecaterina a aprobat acest raport, iar la august , în același timp în care deputații Comisiilor ascultau articolele "Instrucțiunii" despre libertate și egalitate, a fost emis un decret care spunea că dacă cineva "nu are voie să-și facă o petiție proprietarilor de pământ, mai ales Majestatea Sa în propriile mâini îndrăznește să se supună", atunci atât petiționarii, cât și compilatorii petițiilor vor fi pedepsiți cu biciul și exilați la Nerchinsk pentru muncă grea veșnică, cu un merit pentru cei exilați la proprietarii de pământ ca recruţi Acest decret s-a dispus să fie citit duminica și sărbătorile în toate bisericile rurale timp de o lună Propunerea Senatului, aprobată de împărăteasă, a fost întocmită în așa fel încât să împiedice țăranii orice posibilitate de a se plânge de moșier Mai mult, sub Catherine, limitele jurisdicției patrimoniale nu erau clar definite În decretul din octombrie , se spunea că moșierul putea judeca țăranii numai pentru acele infracțiuni care, potrivit legii, nu erau însoțite de privarea de toate drepturile statului; dar nu era indicat cuantumul pedepselor pe care proprietarul pământului le putea pedepsi pentru aceste infracțiuni Profitând de aceasta, proprietarii de pământ pedepseau iobagii pentru infracțiuni minore cu pedepse care se datorau numai pentru infracțiunile cele mai grave În , pentru a opri comerțul public indecent al țăranilor, a fost emisă o lege care interzicea vânzarea țăranilor fără pământ pentru datoriile moșierilor la licitație publică, "sub ciocan" Legea a rămas fără efect, iar Senatul nu a insistat asupra implementării ei În , un nou decret a restabilit dreptul de a vinde țăranii fără pământ pentru datorii proprietarilor la o licitație publică numai fără folosirea ciocanului În The Order, Catherine și-a amintit că, chiar și sub Petru, a fost emis un decret conform căruia proprietarii de pământ nebuni sau cruzi erau dați "sub supravegherea gardienilor" Ecaterina spune că acest decret a fost pus în aplicare, în ceea ce îi privea pe nebuni, dar decretul său privind proprietarii cruzi de pământ nu a fost executat și ea își exprimă nedumerirea de ce efectul decretului a fost constrâns Cu toate acestea, ea nu i-a restabilit puterea deplină de odinioară În sfârşit, într-o carte către nobilimea din , în care se enumera drepturile personale şi de proprietate ale clasei, ea nu i-a deosebit nici pe ţărani din componenţa totală a imobilelor nobilimii,

adică i-a recunoscut tacit ca fiind parte integrantă a inventarului proprietarului agricol Astfel, puterea proprietarilor de pământ, după ce și-a pierdut fosta justificare politică, a dobândit granițe legale mai largi sub Catherine iobagii ca proprietate privată a proprietarilor de pământ Acestea sunt toate ordinele importante și demne de remarcat ale lui Catherine despre iobagi Incompletitudinea acestor ordine a consolidat acea viziune asupra iobagilor, care, pe lângă lege, chiar contrară acesteia, s-a stabilit în rândul nobilimii la mijlocul secolului al XVIII-lea Acest punct de vedere a constat în recunoașterea iobagilor drept proprietate privată a proprietarilor de pământ Legislația lui Catherine a aprobat acest punct de vedere nu atât prin ceea ce spunea direct, cât prin ceea ce a tăcut, adică prin ceea ce a recunoscut în mod tacit Ce modalități de determinare a relațiilor populației iobagi au fost posibile în timpul domniei Ecaterinei? Am văzut că iobagii erau atașați de persoana proprietarului [ca] cultivatori de stat veșnic obligați Legea le-a determinat la față cetatea, dar nu a determinat relația lor cu pământul, munca la care plăteau taxele de stat ale țăranilor S-a putut dezvolta relația iobagilor cu proprietarii de pământ în trei moduri: în primul rând, aceștia puteau fi desprinși de fața proprietarului pământului, dar nu atașați de pământ, prin urmare, aceasta ar fi eliberarea fără pământ a țăranilor Nobilii liberali din vremea Ecaterinei visau la o astfel de eliberare, dar o astfel de eliberare era cu greu posibilă, cel puțin ar aduce haos complet în relațiile economice naționale și, poate, ar duce la o teribilă catastrofă politică Era posibil, pe de altă parte, prin separarea iobagilor de persoana proprietarului pământului, atașarea lor de pământ, adică făcându-i independenți de stăpâni, legându-i de pământul răscumpărat de vistierie Aceasta i-ar pune pe țărani într-o poziție foarte apropiată de cea pe care februarie le-a creat pentru prima dată: i-ar transforma pe țărani în pământ stabil de plătitori de stat În secolul al XVIII-lea cu greu a fost posibil să se facă o astfel de eliberare, combinată cu o tranzacție financiară complexă pentru cumpărarea de teren În cele din urmă, era posibil, fără a detașa țăranii de persoana proprietarilor de pământ, să-i atașeze de pământ, adică să se mențină o anumită putere a proprietarului asupra țăranilor, plasați în postura de cultivatori de stat atașați pământului Aceasta ar crea o relație de legătură între țărani și proprietari de pământ; legislaţia într-un asemenea caz trebuia să determine exact relaţiile funciare şi personale ale ambelor părţi Această metodă de distribuire a relațiilor era cea mai convenabilă și tocmai Polenov și oamenii practici apropiați de Catherine au cunoscut starea de lucruri din sat, precum Pyotr Panin sau Sievers, au insistat asupra ei Catherine nu a ales niciuna dintre aceste metode, ea pur și simplu a consolidat dominația proprietarilor asupra țăranilor în forma în care s-a dezvoltat la mijlocul secolului al XVIII-lea și, în unele privințe, chiar și-a extins această putere Datorită acestui fapt, iobăgia sub Ecaterina a II-a a intrat în a treia fază a dezvoltării sale, a căpătat o a treia formă Prima formă a acestui drept a fost dependența personală a iobagilor de proprietarii de pământ în baza unui acord - înainte de decretul din ; iobăgia a avut această formă până la mijlocul secolului al XVII-lea Conform Codului și legislației lui Petru, acest drept s-a transformat prin lege într-o dependență ereditară a iobagilor de proprietarii de pământ, datorită serviciului obligatoriu al proprietarilor de pământ Sub Ecaterina, iobăgia a căpătat o a treia formă: s-a transformat în dependență completă a iobagilor, care au devenit proprietatea privată a proprietarilor de pământ, necondiționată

de serviciul obligatoriu al acestora din urmă, care a fost îndepărtat de la nobilime De aceea, Catherine poate fi numită vinovată de iobăgie, nu în sensul că ea a creat-o, ci în faptul că acest drept sub ea dintr-un fapt fluctuant, justificat de nevoile temporare ale statului, s-a transformat într-un drept recunoscut de lege, nejustificată de nimic CONSECINȚELE iobăgiei Să studiem acum consecințele iobăgiei în această a treia și ultima formație pe care a adoptat-o Aceste efecte au fost extrem de variate Iobăgia era un izvor ascuns care se mișca și dădea direcție celor mai diverse sfere ale vieții oamenilor A dirijat nu numai viața politică și economică a țării, ci a pus o amprentă puternică asupra vieții sociale, intelectuale și morale Voi prezenta doar câteva dintre cele mai vizibile consecințe ale legii într-o scurtă listă și, în primul rând, voi indica ce efect a avut iobăgie asupra economiei moșiere rurale Timp de un secol întreg, de la manifestul din februarie până la manifestul din februarie, dezvoltarea socială, intelectuală și morală [a avut loc] sub jugul iobăgiei și poate mai trece un secol întreg până când viața și gândirea noastră se vor elibera de urmele acestei opresiune Sub acoperirea iobăgiei în satul moșierului s-a dezvoltat în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea relații și aranjamente unice Voi sublinia mai întâi modalitățile în care proprietarii exploatează munca iobagului Până în secolul al XVIII-lea în economia proprietarilor de pământ dominată de un sistem mixt, quitrent-corvee de exploatare a pământului și muncă iobag Pentru un teren ce le-a fost acordat spre folosință, țăranii cultivau parțial pământul pentru proprietar, parțial îi plăteau cotizații În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, acest sistem mixt a început să se separe: serviciul obligatoriu al nobilimii nu i-a permis să ia o parte activă directă în afacerile agricole, așa că unii moșieri, după ce le-au oferit aproape toate pământurile țăranilor, i-au impozitat pentru asta, alții, împărțind o parte din pământul lor țăranilor, restul era prelucrat prin muncă corvee Nu putem spune în ce măsură ambele sisteme - corvée și taxe - au fost larg răspândite; putem doar presupune că corvée era la fel de comun ca și quitrent De la eliberarea din serviciul obligatoriu, nobilimea, se pare, ar fi trebuit să fie mai aproape de agricultura lor: acum au mai mult timp liber pentru asta; mai mult, întrucât în mâinile acestei moșii se concentra o cantitate enormă de pământ, cea mai productivă forță din economia națională de atunci a Rusiei, nobilimea trebuia în același timp să devină conducătorul întregii economii naționale Studiind viața agricolă de la începutul domniei Ecaterinei, observăm că situația din sat era exact invers față de ceea ce s-ar fi putut aștepta Sistemul quitrent nu numai că nu a dispărut în economia moșierului, dar s-a răspândit din ce în ce mai mult; acest lucru este indicat atât de studiile statistice ulterioare, cât și de mărturiile contemporanilor Catherine din Nakaz s-a plâns, spunând: "Aproape toate satele sunt în quitrent", iar fermele de quitrent sunt recunoscute ca "metode nou stabilite" La sfârșitul domniei Ecaterinei, statisticianul Storkh și agronomul Rychkov s-au plâns în unanimitate de consecințele dăunătoare pentru agricultură care rezultă din dominația sistemului quitrent asupra proprietăților moșiere Unii contemporani au explicat acest fenomen neașteptat prin faptul că cea mai mare parte a nobilimii era angajată în serviciul orașului și nu a fost întotdeauna posibil să se încredințeze economia corvée funcționarilor Dar această mărturie nu este justificată de datele culese de guvern în : în serviciul public erau doar aproximativ mii de nobili, adică o foarte mică parte a acestei clase, dar majoritatea decisivă a nobilimii, care nu ocupă posturi guvernamentale, nu locuiau

și în satele lor, concentrându-se în orașele de provincie sau de județ Explicând acest fenomen ciudat, găsim două motive care l-au provocat: unul politic, celălalt economic Domnia Ecaterinei a început cu numeroase revolte locale ale țăranilor, care s-au contopit în curând într-o uriașă rebeliune Pugaciov Înspăimântată de aceste revolte, nobilimea s-a înghesuit multă vreme în jurul orașelor la frații lor imperioși - guvernanți și ofițeri de poliție Iată un motiv pentru absenteismul proprietarilor de pământ al nobilimii; celălalt era pur economic Ea este menționată în "Instrucțiunile" Ecaterinei Aici citim că "proprietarii (adică proprietarii de pământ), nefiind deloc sau puțin în satele lor, vor taxa fiecare suflet cu o rublă, două și chiar până la cinci ruble, indiferent de modul în care țăranii lor obțin acești bani" Aceasta înseamnă că agricultura carentrentă a fost preferată ca fiind cea mai convenabilă și profitabilă: ea, în primul rând, ia eliberat pe proprietarii de pământ de preocupările economice mărunte; în al doilea rând, îi dădea proprietarului, cu drept nelimitat de a majora quitrentul, posibilitatea de a primi un asemenea venit pe care nu l-ar fi primit niciodată dacă el însuși ar fi găzduit în sat Astfel, contrar așteptărilor, în secolul al XVIII-lea, când moșia a devenit mai lejeră, a devenit și mai quitrentă decât era înainte, moșierul a devenit și mai departe de pământul său și "suflete de iobăgi" decât era înainte Datorită acestui fapt, în economia moșierului rural s-au stabilit relații economice și juridice deosebite, pe care le voi sublinia acum CREȘTEREA CHIRIEI Datorită formulării nedefinite a iobăgiei prin lege, în timpul domniei Ecaterinei, exigența proprietarilor de pământ în raport cu munca iobagilor sa extins; această exigenţă a fost exprimată în creşterea treptată a cotizaţiilor Cotizațiile, conform condițiilor locale, au fost extrem de variate Următoarele cotizații pot fi recunoscute ca fiind cele mai normale: p (p curent) - în anii , p - în anii , p - în anii și p (curent) - în anii din fiecare suflet de revizuire După prețurile cerealelor, puteți determina valoarea de piață a acestor cantități Rubla la începutul domniei Ecaterinei era aproximativ egală cu cele - ruble ale noastre; rubla la sfârșitul domniei - aproximativ - ruble ale noastre Deci, o renunțare normală la începutul domniei cu banii noștri a fost de aproximativ ruble, la sfârșitul domniei - aproximativ de ruble Acesta este un tribut din partea fiecărui suflet; semnificația sa economică ar putea fi determinată prin transferarea lui pe pământ Cea mai comună alocare de pământ la sfârșitul domniei Ecaterinei era de acri de pământ arabil în trei câmpuri pentru impozitare; un impozit era un muncitor adult cu o soție și copii mici care nu puteau încă locui la o fermă separată Contemporanii se bazează pe fiecare taxă pentru / suflete de revizuire Deci, pentru fiecare impozit la sfârșitul domniei Ecaterinei, cedarea proprietarului terenului a scăzut cu aproximativ de ruble, înmulțite cu / ; Aceasta înseamnă că pentru fiecare zecime de alocare de pământ țărănesc erau aproximativ ruble cotizatii Așa este quitrentul în provinciile centrale, pe lutul Volga de Sus; în regiunile sudice de pământ negru, unde populația era mai puțin frecventă, impozitul reprezenta un pic mai mult pământ în general frecați din zecime - aceasta este de multe ori mai mare decât chiria actuală pentru pământ în provinciile centrale Marii Ruse SISTEM DE DEZVOLTARE Mai mult, în unele moșii a dominat sistemul corvée La începutul domniei Ecaterinei, s-a format o societate patriotică din mai mulți oficiali de rang înalt conduși de prințul Grigori Orlov, cu întregul studiu și promovarea dezvoltării agriculturii în Rusia În , Catherine a aprobat această societate sub numele de Societatea Economică Liberă din Sankt

Petersburg Societatea a trimis întrebări autorităților provinciale cu privire la starea agriculturii din provincii Raspunsurile transmise societatii sunt extrem de curioase Conform informațiilor culese la începutul domniei Ecaterinei a II-a, s-a dovedit că în multe provincii țăranii le acordau moșierilor jumătate din timpul lor de lucru; totuși, pe vreme bună, țăranii erau nevoiți să lucreze pentru moșier pe tot parcursul săptămânii, astfel încât țăranii aveau posibilitatea de a lucra pentru ei înșiși abia după terminarea suferinței domnului În multe locuri, proprietarii de pământ cereau patru sau chiar cinci zile de muncă de la țărani În general, observatorii au găsit că munca în satele iobagilor rusești pentru proprietarul pământului este mai dificilă decât munca țărănească în țările vecine ale Europei de Vest Pyotr Panin, un liberal într-o măsură foarte moderată, a scris că "extorcările de măiestrie și munca corvée în Rusia nu numai că depășesc exemplele celor mai apropiați rezidenți străini, dar ies adesea în evidență față de tolerabilitatea umană" În cele din urmă, agronomul Rychkov ne-a lăsat dovezi care indică consecința extremă a întinderii nelimitate a puterii proprietarilor de pământ la dispoziția muncii țărănești Se plânge de acei moșieri care "în fiecare zi își îmbracă țăranii pentru munca de stăpân și li se dă o lună de pâine pentru mâncare" Așadar, profitând de absența unei legi exacte care să determine măsura muncii țărănești obligatorii pe proprietar, unii proprietari de pământ au lipsit complet de pământ țăranii lor și și-au transformat satele în plantații de sclavi, greu de diferențiat de plantațiile nord-americane înainte de emanciparea negrii OAMENII din curte Pe de altă parte, amploarea acordată puterii moșierilor a contribuit la înmulțirea clasei de oameni de curte, care era împovărătoare pentru țărani Când nobilimea îndeplinea serviciul obligatoriu, nobilul trebuia să țină cu el un efectiv de oameni de curte cu care mergea în campanie sau cărora le încredința, în lipsa sa, conducerea agriculturii; odată cu încetarea serviciului obligatoriu, acest personal urma să fie redus Cu toate acestea, de la mijlocul secolului al XVIII-lea este în creștere vizibil Observatorii vieții de moșier în Rusia sub Ecaterina a II-a mărturisesc că în casele proprietarilor ruși există în general de trei ori, chiar de cinci ori mai mulți servitori decât în casele proprietarilor germani de aceeași prosperitate Despre nobilii nobililor, după Storch, nu este nimic de spus; în alte țări, un asemenea număr de casnici nici nu-și pot imagina O parte din această gospodărie a servit proprietarului pământului ca instrument al administrației țărănești Latifundiarul era managerul deplin al lumii țărănești, încredințat supravegherii sale: a creat aici instanță și represalii, a îngrijit protopopiatul și ordinea, a aranjat toate relațiile economice și sociale ale țăranilor Cu toate acestea, aceste activități administrative, cu toată complexitatea lor, nu necesitau un număr atât de mare de gospodari pe cât îl păstrau proprietarii: surplusul servea nevoilor personale capricioase ale proprietarilor, care nu se sfiau în acest sens, punând întreținerea gospodarilor pe ţăranii lor ADMINISTRAREA TERENULUI La noi au ajuns câteva monumente ale administrației și curții maestrului în secolul al XVIII-lea Contele Petr Alexandrovich Rumyantsev a întocmit un ordin pentru managerul său în , când era încă un ofițer tânăr Obișnuit cu disciplina militară, Rumyantsev a stabilit pedepse stricte pentru faptele și crimele țăranilor Astfel de pedepse erau amenzi de la copeici până la ruble, un lanț, bețe și un bici Lui Rumyantsev nu-i plăceau lansetele, preferându-le bețe, care fac o impresie mai puternică asupra celor pedepsiți Pentru nemersul la biserică fără un

motiv întemeiat, făptuitorul a plătit copeici în favoarea templului; pentru cel mai mic furt, un iobag era pedepsit cu luarea tuturor bunurilor mobile si, prin pedeapsa corporala, cu intoarcerea la soldati fara raport la stapan Potrivit Russkaya Pravda, o astfel de pedeapsă a fost numită "pârâu și jaf", dar a fost presupusă pentru cele mai grave infracțiuni penale - tâlhărie, incendiere și furt de cai Astfel, moșierul secolului al XVIII-lea a reușit să fie mai strict decât "Adevărul rus" al secolului XV Pentru o insultă adusă unui nobil, iobagul era pedepsit cu batog la cererea acestuia din urmă, "până se mulțumește"; în favoarea proprietarului său, a mai plătit încă ruble amenda Dar pedepsele aspre impuse de Rumyantsev sunt hotărâte răsfățat în comparație cu pedepsele impuse de alți proprietari Din anii ' s-a păstrat "Jurnalul managementului casei" - un caiet în care erau înscrise comenzile economice ale unui proprietar de teren Aici au căzut sute de bici asupra iobagilor pentru fiecare lucru mărunt, vergele - mii de lovituri; raportul dintre o genă și o genă a fost strict diferențiat: o genă este egală cu de tije Proprietarul locuia la Moscova, unde câțiva dintre cei din curtea lui locuiau cu rentă sau în pregătire în meșteșuguri În fiecare sărbătoare, aceste curți trebuiau să vină la casa stăpânului să se închine; au fost numite o mie de vergele pentru neprezentare Dacă un iobag ținea post, dar nu se împărtășea, era pedepsit pentru asta cu de toiag Cel aspru pedepsit putea merge la spitalul maestru; cu toate acestea, s-a stabilit exact câte zile putea minți fiecare persoană pedepsită: termenul depindea de numărul de lovituri Pedepsit cu de bice sau mii de undițe ar putea minți o săptămână; care a primit nu mai mult de mii de lansete - o jumătate de săptămână Cine zăcea mai mult era lipsit de pâine și i-a dedus o cotă corespunzătoare din salariul său lunar Este bine dacă acest monument sălbatic [a venit] de la un oarecare donquijote rus de arbitrar moșier, care nu dispunea de suflete vii, ci de suflete imaginare, așa cum Sobakevici făcea comerț cu suflete moarte Profitând de aceeași amploare, proprietarii de pământ au dezvoltat o putere extinsă la dispoziția personalității iobagului Acest lucru a fost ajutat de legea din privind dreptul proprietarului de a exila iobagi în Siberia pentru muncă silnică, cu compensarea celor exilați ca recruți; cu ajutorul acestei legi, proprietarii au încercat să slăbească dezavantajele legate pentru ei de îndeplinirea sarcinii de recrutare de către țăranii lor Înainte de fiecare set, moșierii exilau țăranii defecte sau slabi în Siberia, primind pentru ei chitanțe de recrutare În acest fel, ei și-au salvat lucrătorii sănătoși și utili de la sarcina de recrutare, desigur, cu pagube mari aduse armatei ruse Sivers, într-o scrisoare către Catherine, spune că în timpul recrutării din , armata rusă, datorită acestui drept, a pierdut cel puțin mii de soldați buni Sievers își exprimă îndoielile dacă chiar și o pătrime din acest număr dintre cei exilați a ajuns la locul respectiv Academicianul Pallas, călătorind prin Siberia, i-a văzut acolo pe aceşti exilaţi; mulți dintre ei trăiau fără soții și copii, deși legea Elisabetei interzicea separarea soțiilor de soți în timpul exilului Exilații s-au plâns lui Pallas, spunând că le este foarte dor de casă pentru copiii lor abandonați și că, dacă ar fi exilați împreună cu familiile lor, s-ar considera mai fericiți în exil decât în patria lor sub mâna proprietarilor de pământ În anii ' , în Tobolsk și parțial în provinciile Ienisei, peste de mii au fost considerați a fi exilați din COMERȚUL CETĂȚILOR Cu o asemenea amploare a puterii moșiere în timpul domniei Ecaterinei, comerțul cu suflete de iobagi cu pământ și fără pământ s-a dezvoltat chiar mai mult decât înainte; s-au stabilit

preţurile pentru ele - indicate, sau de stat, şi gratuite, sau nobile La începutul domniei Ecaterinei, la cumpărarea de sate întregi, sufletul unui țăran cu pământ era de obicei evaluat la (de ruble curente), odată cu înființarea unei bănci de împrumut în , prețul unui suflet a crescut la de ruble (mai mult de de ruble), deși banca a acceptat moșii nobiliare ca garanție pentru doar de ruble pentru suflet La sfârșitul domniei Ecaterinei, era în general dificil să cumperi o proprietate pentru mai puțin de de ruble pentru suflet În comerțul cu amănuntul, un muncitor sănătos care a fost cumpărat ca recrut a fost evaluat la de ruble (aproximativ de ruble) la începutul domniei și de ruble - la sfârșitul acesteia (aproximativ mii de ruble) INFLUENȚA iobăgiei asupra economiei moșiere Acum este ușor de văzut ce efect a avut iobăgie asupra economiei proprietarilor rurali și asupra poziției proprietarilor de pământ a nobilimii Eliberată de serviciul obligatoriu, nobilimea urma să devină o clasă de proprietari rurali și liderul economiei naționale ruse; datorită iobăgiei, nu a devenit nici una, nici alta În sat trebuia să se ocupe nu atât de operațiuni agricole, cât de ordine de conducere a țăranilor Preocupările legate de cultura agricolă, agronomie, de folosirea unor noi metode și unelte îmbunătățite de cultivare a pământului, treptat treptat în plan secundar, au făcut loc preocupărilor legate de exploatarea muncii țărănești și gestionarea sufletelor țărănești Astfel, moșierii s-au transformat treptat din proprietari de pământ în proprietari de suflete și administratori de poliție ai țăranilor lor Așa că unii proprietari de pământ prudenti au început să se privească deja în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea Unul dintre ei scrie că îi privește pe proprietari ca pe "funcționari ereditari cărora guvernul, dând pământ pentru populație, le-a încredințat prin acea grijă oamenilor care trebuie să locuiască din el și pentru ei în toate cazurile responsabilitatea" Așa a fost influența iobăgiei asupra poziției proprietarilor de pământ a nobilimii: din proprietatea nobiliară s-a transformat în proprietatea sufletească; [proprietarul] însuși - de la agronom la un administrator de poliție al țăranilor Cu o asemenea influență asupra agriculturii moșierilor, iobăgia a dat o direcție greșită agriculturii în moșiile nobiliare și le-a insuflat obiceiuri economice proaste Fiecare nouă nevoie economică a proprietarului pământului a fost satisfăcută prin instituirea unui nou impozit asupra sufletelor iobagilor Munca țărănească liberă a luat nobilului dorința de a acumula capital de lucru În iobăgie, sursa principalelor neajunsuri care marcau până de curând economia nobilimii a fost ascunsă: ele explică lipsa de prevedere, întreprindere, cumpătare, antipatie pentru metodele de economie îmbunătățite, indiferența față de invențiile tehnice care au fost aplicate în agricultură în alte țări ţări Întinderea puterii - posibilitatea de a obține totul pentru nimic, printr-o simplă comandă de la birou, a înlocuit capitalul de lucru și cunoștințele agricole În fine, iobăgia i-a lăsat și pe țărani fără conducerea stăpânului și un inventar suficient: țăranul iobag, în relația stabilită cu moșierii, a fost lipsit de instrucțiuni de cunoștințe tehnice, pe care proprietarul însuși nu le avea, precum și de un inventar suficient, care proprietarul terenului nu a acumulat Trebuia să cultive pământul cât putea mai bine, adică așa cum era obișnuit Mai mult decât atât, plătind o quitrentă grea, a fost nevoit să recurgă la muncă pe margine, la muncă sezonieră, care compensa lipsurile economiei sale agricole interne; aceasta i-a forțat pe țărani să fie separați de familiile lor Din aceasta, țăranii au dobândit pentru ei înșiși neajunsuri asemănătoare cu cele pe care le-au suferit

proprietarii - incapacitatea de a trece de la vechile moduri obișnuite de cultivare a pământului la cele noi, care erau impuse de schimbarea condițiilor economice, înclinația de a ară cât mai mult pământ pe cât posibil și incapacitatea de a-l ară mai bine, lipsa de înțelegere a beneficiilor agriculturii intensive INFLUENȚA iobăgiei asupra economiei naționale Dar iobăgia a avut un efect dăunător nu numai asupra agriculturii proprietarilor de pământ, ci și asupra economiei naționale în general Aici a întârziat distribuția geografică naturală a muncii agricole Datorită împrejurărilor istoriei noastre externe, din timpuri imemoriale populația agricolă s-a condensat cu o forță deosebită în regiunile centrale, pe sol mai puțin fertil, mânată de inamicii externi din cernoziomul rusesc de sud Astfel, economia națională de secole a suferit de o discrepanță între densitatea populației agricole și calitatea solului De când au fost dobândite regiunile de pământ negru din sudul Rusiei, două-trei generații ar fi fost suficiente pentru a elimina această discrepanță dacă munca țărănească ar fi permisă libera circulație Dar iobăgia a întârziat această distribuție naturală a muncii țărănești pe câmpie Este suficient să rețineți că în fosta provincie Moscova, care înainte de "înființarea" din corespundea actualei provincii Moscova și tot ceea ce îi este adiacent, fără Smolensk și Tver, dar cu adăugarea lui Yaroslavl și a unei părți din Kostroma, aproximativ jumătate al secolului al XVIII-lea s-a concentrat în această zonă, conform datelor III revizuire, mai mult de o treime din totalul populației iobagești a statului Sub Ecaterina, odată cu anexarea Novorossiya, a început o ieșire foarte slabă a populației agricole, și chiar și atunci în mare parte nu iobagi, în stepele din sudul Rusiei Chiar și la mijlocul secolului actual, au putut fi observate urme ale acestei discrepanțe, create de istorie și susținute de guvern Conform ultimei revizuiri, X (-), în provincia Kaluga, necernoziom, iobagii reprezentau % din populația sa totală; într-una şi mai puţin fertilă Smolensk - , iar în pământul negru Harkov - doar , în aceeași provincie pământ negru Voronezh - doar % Acestea au fost obstacolele întâlnite în iobăgie de către munca agricolă în timpul desfășurării acesteia Mai mult, iobăgia a întârziat creșterea orașului rus, succesul meșteșugurilor urbane și industriei Populația urbană s-a dezvoltat foarte lent după Petru; am văzut că, conform primei revizuiri, era mai puțin de % din totalul populației impozabile a statului; la începutul domniei Ecaterinei, conform revizuirii a III-a, - doar %, prin urmare, creșterea sa timp de aproape jumătate de secol abia se observă Catherine s-a ocupat mult cu dezvoltarea a ceea ce se numea atunci "oamenii de mijloc" - clasa urbană, artizanală și comercială Potrivit manualelor ei de economie, această clasă de mijloc era principalul conducător al bunăstării și educației oamenilor Neobservând elementele gata făcute ale acestei clase care existau în țară, Catherine a venit cu tot felul de elemente noi din care să se poată construi această moșie; inclusiv întreaga populaţie a orfelinatelor Aspirațiile Catherinei sunt exprimate în corespondența ei cu cunoscuta ei din Paris, doamna Geoffrin Madame Geoffrin a insistat cu tărie ca Catherine să creeze o a treia proprietate în Rusia; Ecaterina a promis aceasta: "Încă o dată, doamnă, vă promit (a scris ea în) să introduceți a treia stare; dar cât de greu va fi să o creez!" Dar eforturile ei nu au avut succes; populaţia urbană s-a dezvoltat încet şi în timpul domniei Ecaterinei Conform datelor celei de-a -a revizuiri, făcute în ultimii ani ai domniei Ecaterinei, pentru / milioane de suflete ale populației impozabile, au existat ceva mai mult de de mii de suflete de revizuire ale statelor urbane, adică mai puțin

de % Mai mult, o anumită creștere a procentului populației urbane trebuie atribuită nu atât creșterii naturale a populației urbane în regiunile centrale, cât provinciilor de sud-vest anexate de cele trei partiții ale Poloniei, unde populația urbană era mai mult dezvoltate decât în Marii Rusi Principalul motiv pentru această creștere lentă a populației urbane a fost iobăgia A afectat meșteșugurile urbane și industria în două moduri Fiecare moșier bogat a încercat să dobândească meșteri de curte din sat, începând cu un fierar și terminând cu un muzician, pictor și chiar un actor Astfel, artizanii iobagilor au acționat ca concurenți periculoși pentru artizanii urbani și industriașii Proprietarul a încercat să-și satisfacă nevoile urgente acasă, iar cu nevoi mai rafinate a apelat la magazinele străine Astfel, artizanii și comercianții urbani autohtoni au fost lipsiți de cei mai profitabili consumatori și clienți în persoana proprietarilor de pământ Pe de altă parte, puterea din ce în ce mai mare a proprietarului pământului asupra proprietății iobagilor i-a împiedicat din ce în ce mai mult pe aceștia din urmă să dispună de câștigurile lor; ţăranii cumpărau şi comandau din ce în ce mai puţin în oraşe Această muncă din oraș a fost lipsită de clienți și consumatori ieftini, dar numeroși Contemporanii au văzut în iobăgie motivul principal al dezvoltării lente a industriei urbane rusești Ambasadorul Rusiei la Paris, prințul Dmitri Golițin, scria în că comerțul intern în Rusia nu va înflori "dacă nu introducem dreptul de proprietate al țăranilor asupra bunurilor lor mobile" INFLUENȚA iobăgiei ASUPRA ECONOMIEI STATULUI În cele din urmă, iobăgie a avut și un efect copleșitor asupra economiei de stat Acest lucru se poate vedea din situațiile financiare publicate ale domniei Ecaterinei; dezvăluie fapte interesante Taxa de votare în secolul al XVIII-lea a crescut extrem de încet; stabilit sub Ecaterina I în valoare de de copeici, a fost ridicat la rublă abia în Dimpotrivă, quitrentul de la țăranii de stat a crescut mult mai repede: sub Petru I a fost stabilit la de copeici, în a fost ridicat la o rublă, în - până la ruble, în - până la ruble Cum putem explica această diferență în creșterea per capita și a cotizațiilor? Taxa electorală a crescut mai lent decât quitrent, pentru că a căzut și asupra țăranilor moșieri, iar aceștia nu puteau fi împovărați cu impozitele de stat în aceeași măsură ca și țăranii de stat, pentru că surplusul câștigurilor lor, care putea plăti pentru votul ridicat impozit, a mers în favoarea proprietarilor de pământ, economiile iobagului interceptate de la stat de către proprietar Cât de mult a pierdut vistieria din aceasta poate fi judecat după faptul că sub Ecaterina populația iobagilor reprezenta aproape jumătate din întreaga populație a imperiului și mai mult de jumătate din populația totală impozabilă Între timp, nevoile statului erau în creștere, iar guvernul a fost nevoit să recurgă la mijloace indirecte pentru a le satisface, neputând ridica impozitele directe Aceste fonduri sunt, de asemenea, prezentate în situațiile financiare Aceasta a fost, în primul rând, creșterea sumelor de răscumpărare din vânzarea de băuturi Situațiile financiare oferă indicii curioase despre cursul răscumpărării sub Catherine Comparând creșterea impozitelor directe cu creșterea veniturilor statului, a impozitului indirect pe băutură, vom observa succesul inegal pe care l-a avut trezoreria în ambele venituri Sub Catherine, impozitele directe au crescut de mai puțin de ori în complexitate; venit din băutură - prea de ori Dacă descompunem întreaga sumă a impozitelor directe, adică pe cap de locuitor și cotizații, cu numărul de suflete de recensământ la începutul domniei Ecaterinei și la sfârșitul acesteia, apoi facem o distribuție similară a întregului venit din băutură între cei vii suflete, vom obține următoarele

rezultate Sufletul de audit la începutul domniei Ecaterinei a plătit din munca ei în favoarea statului p k , la sfârșitul domniei - p k , adică impozitul direct a crescut de mai puțin de / ori Pe de altă parte, pentru fiecare suflet viu de venit de băut la începutul domniei, au existat copeici, la sfârșit - de copeici, adică fiecare suflet în complexitate a început să bea în favoarea trezoreriei de mai mult de ori, ceea ce înseamnă că de aceeași număr de ori a devenit mai puțin capabil să muncească și să plătească Un alt mijloc a fost creditul de stat În , a fost fondată o bancă de atribuire cu un fond de schimb de un milion de ruble; au fost emise bancnote pentru aceeași sumă La început bancnotele s-au bucurat de încredere și au mers la egalitate cu banii metalici, dar al doilea război turcesc, care a crescut îngrozitor costurile trezoreriei, a obligat guvernul să majoreze emisiunea de monedă de hârtie peste mărimea fondului de schimb, astfel încât la sfârșitul războiului, banii de hârtie erau în circulație pentru de milioane de ruble Odată cu aceasta, a scăzut și cursul rublei bancnotei: la sfârșitul celui de-al doilea război turcesc, în , a costat doar de copeici de metal pe piață În același timp, Catherine a fost nevoită să recurgă la împrumuturi în străinătate Până la sfârșitul domniei, astfel de datorii externe s-au acumulat în valoare de până la de milioane, interne - până la / , cu un buget de stat de de milioane de ruble Dacă la suma datoriei externe se adaugă datoria de cesiune, care se ridica la de milioane de ruble, atunci constatăm că Catherine a împrumutat aproape patru ani bugetari de la urmașii ei Astfel, iobăgia, după ce a secat sursele de venit, pe care vistieria le primea prin impozite directe, a obligat vistieria să apeleze la astfel de mijloace indirecte, care fie au slăbit forțele productive ale țării, fie au pus o povară grea asupra generațiilor viitoare Acestea au fost cele mai vizibile consecințe juridice și economice ale iobăgiei în faza a treia Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul SOCIETATEA NOBILĂ PROGRAM DE EDUCAȚIE NOBILĂ ACADEMIA DE ȘTIINȚE ȘI UNIVERSITATE INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT PUBLICE ȘI PRIVATE EDUCAȚIA ACASĂ MORALA SOCIETĂȚII NOBILE INFLUENȚA LITERATURII FRANCEZE DIRECTORI DE LITERATURĂ FRANCEZĂ REZULTATE ALE INFLUENȚEI LITERATURII EDUCAȚIONALE REPREZENTANȚI TIPICI AI SOCIETĂȚII NOBILITĂȚII EDUCATE SEMNIFICAȚIA DOMNII ÎMPĂRATĂSEI CATHERINA II CREȘTEREA RESURSELOR MATERIALE CONTRIBUIREA DIFERENTELOR SOCIALE NOBILITATE ȘI SOCIETATE INFLUENȚA iobăgiei asupra vieții mentale și morale a societății ruse Am studiat consecințele iobăgiei pentru economia națională și de stat, dar iobăgia și-a extins acțiunea mult mai departe decât relațiile materiale ale societății ruse, a avut un efect profund asupra vieții sale mentale și morale Voi atinge cele mai generale trăsături ale acestei influențe La prima vedere, poate părea de neînțeles cum un fapt istoric și juridic, ceea ce a fost iobăgia, ar putea influența o latură atât de intimă a vieții oamenilor, cum este viața morală și intelectuală? Conducătorul acestei influențe a iobăgiei asupra minții și obiceiurilor a fost nobilimea Iobăgia a creat o poziție destul de anormală pentru această moșie în societatea rusă În primul rând, această anomalie a fost observată în partea de jos - clasele inferioare Dacă vă amintiți structura societății ruse în vremurile pre-petrinești, în vârful acesteia se afla și nobilimea sau o mare clasă de oameni de serviciu Acești oameni de serviciu s-au bucurat de avantaje importante, dar au plătit aceste avantaje cu o datorie grea: nobilimea a apărat țara, a servit ca instrument principal al administrației, din vremea lui Petru cel Mare, a devenit și dirijor obligatoriu al educației în societatea rusă Văzând ce sacrificii aducea moșia țării, clasele de jos au

suportat avantajele de care se bucura De la mijlocul secolului al XVIII-lea acest echilibru de drepturi și obligații, pe care s-a bazat sistemul politic din Rusia, este încălcat: o moșie continuă să se bucure de toate avantajele anterioare și primește unele noi, în timp ce fostele îndatoriri au căzut una după alta din ea Acest dezechilibru a fost resimțit viu de clasele inferioare și cu atât mai viu cu cât expresia tangibilă a acestei încălcări a fost iobăgia, care le-a afectat cel mai mult De la mijlocul secolului al XVIII-lea în păturile inferioare ale societății noastre, o idee vagă răzbate vizibil că ordinea politică în Rusia se bazează pe nedreptate; acest sentiment vag s-a exprimat într-o formă deosebită Masa poporului s-a răzvrătit adesea, s-a răzvrătit atât în secolul al XVII-lea, cât și în secolul al XVIII-lea, dar revoltele din secolul al XVIII-lea au fost cauzate de motive cu totul diferite - nu aceleași cu cele provocate de revoltele din secolul precedent În secolul al XVII-lea revoltele populare erau de obicei îndreptate împotriva organelor administrației - guvernatorului și funcționarilor; este extrem de greu de prins un curent social în aceste răscoale, erau răscoale ale celor conduși împotriva conducătorilor Domnia Ecaterinei a II-a, în principal prima sa jumătate, a fost bogată și în revolte țărănești, dar acestea au căpătat un alt caracter la acea vreme: erau colorate cu o culoare socială, erau revolte nu ale celor conduși împotriva administrației, ci ale clasele inferioare - împotriva celor superioare, conducătoare, împotriva nobilimii Astfel, iobăgia, în faza de dezvoltare atinsă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, a schimbat în primul rând starea de spirit a claselor inferioare, atitudinea acestora față de ordinea existentă Mai mult, iobăgia a dat o direcție particulară vieții intelectuale și morale a celei mai înalte societăți însăși Această direcție a fost o consecință directă și firească a aceleiași poziții ciudate în care nobilimea a fost plasată de iobăgie Această moșie era cea mai privilegiată: conducea întreaga administrație locală, în mâinile ei era concentrată o cantitate uriașă din capitalul fix al țării și munca oamenilor Dar aceste privilegii, plasând moșia nemăsurat de sus deasupra restului societății, l-au separat și mai mult de restul societății, au izolat-o, au făcut-o mai străină nu numai de mediul rural iobag, ci și de restul claselor sociale libere Între timp, datorită iobăgiei, clasa privilegiată nu a făcut nimic Participarea largă în administrația locală nu i-a oferit o cauză publică serioasă Autoguvernarea nobilimii, deja în timpul domniei Ecaterinei, a reușit să-și piardă semnificația gravă, a devenit o caricatură, de care a fost râs de restul claselor societății și literaturii Alegerile nobilimii au devenit arena intrigilor familiale sau prietenești, congresele nobilimii - o școală de vorbă inactivă și elocvență Iar agricultura nu l-a ocupat serios pe nobil; folosind munca gratuită, nobilul însuși nu a intrat în treburile economice, nu a introdus îmbunătățiri reale în agricultură, nu a încercat să ia o parte productivă la munca poporului, nu a condus, ci a stăpânit asupra sufletelor iobagilor și a ordonat Astfel, nobilimea, eliberată de serviciul obligatoriu, s-a simțit fără o afacere reală, serioasă Această lenevie a nobilimii, politică și economică, a fost un moment extrem de important în istoria societății noastre educate, și deci în istoria culturii noastre Ea, această lenevie, a servit drept sol fertil din care a crescut în a doua jumătate a secolului o comunitate urâtă cu concepte, gusturi și atitudini ciudate Când oamenii dintr-o anumită clasă se desprind de realitate, de viața pe care o trăiește societatea din jurul lor, își creează un cămin artificial plin de interese iluzorii, ignoră

interesele reale, precum visele altor oameni și își iau propriile visuri pentru realitate Au umplut golul căminului cu cuvinte străine zgomotoase, golul sufletului lor era locuit de idei capricioase și inutile și din amândouă au creat o existență zgomotoasă, dar iluzorie și fără scop O astfel de pensiune prinde contur în mediul nostru nobil încă de la mijlocul secolului al XVIII-lea; cu toate acestea, a fost pregătit chiar mai devreme Voi nota cu câteva trăsături cele două puncte principale în dezvoltarea acestei societăți CERINȚE CULTURALE ALE SOCIETĂȚII NOBILE Prima dintre ele datează de la mijlocul secolului al XVIII-lea - până la domnia împărătesei Elisabeta Din moment ce nobilimea, eliberată de serviciul obligatoriu, s-a simțit pe îndelete, a început să încerce să umple acest timp liber, să ocupe lenea plictisită cu roadele eforturilor mintale și morale ale altora, cu florile unei culturi împrumutate Din aceasta s-a dezvoltat printre el o cerere crescută pentru ornamentele elegante ale vieții, pentru distracții estetice S-a întâmplat că urcarea pe tron a împărătesei Elisabeta a fost sfârșitul dominației germane străine la curtea rusă, dar această stăpânire germană străină a fost înlocuită cu o altă influență, străină, doar franceză Gusturile, modele, costumele, manierele franceze în timpul domniei Elisabetei au început să se stabilească la curtea din Sankt Petersburg și în înalta societate rusă Printre aceste mode și distracții franceze, teatrul a devenit apoi o afacere serioasă de zi cu zi, pasiunea pentru spectacole se intensifică atât la curte, cât și în înalta societate Cererea crescută de divertisment dramatic a provocat, alături de teatrul francez și german, și teatrul rus, care apoi a început la Sankt Petersburg Amintiți-vă că a fost vremea primilor dramaturgi și artiști ruși, vremea lui Sumarokov și Dmitrievsky În urma capitalei, teatrele rusești au început să apară în provincii Succesul acestor gusturi a crescut nevoia unei educatii adaptate acestora Distracțiile estetice împrumutate se disting prin particularitatea că a fost necesară o pregătire pentru ele pentru a simți un gust real în ele, este necesară o anumită prelucrare a sentimentului estetic, cel puțin impresionabilitatea Acest lucru a avut un efect decisiv asupra programului de educație nobiliară PROGRAM DE EDUCAȚIE NOBILĂ Sub Petru, nobilul a studiat fără greșeală după "ținută" și după programul "decretului"; era obligat să dobândească anumite cunoștințe de matematică, artilerie și navigație, care se impuneau în serviciul militar, să dobândească anumite cunoștințe de ordin politic, juridic și economic, necesare în serviciul public Această datorie educațională a nobilimii a început să cadă odată cu moartea lui Petru Învățământul tehnic, încredințat de Petru moșiei ca o datorie firească, a început să fie înlocuit cu altul, voluntar La noi a ajuns un document curios, care atestă viteza cu care a căzut fostul învățământ tehnic - acesta este un raport al Colegiului Amiralității, înaintat Senatului în Sub controlul consiliului se aflau două academii maritime, mai multe mai exact, doua scoli de navigatie, una in Sf Moscova (pe turnul Sukharev) În , personalul acestor academii a fost stabilit: de studenți au fost numiți pentru Academia din Sankt Petersburg, pentru Academia din Moscova Dar ambele academii nu au putut recruta un număr de studenți cu normă întreagă Sub conducerea lui Petru, nobilii nobili și prosperi și-au trimis copiii la aceste academii; în timpul domniei Elisabetei, numai copiii deposedați și ai micilor nobili puteau fi ademeniți acolo Acești copii nobili săraci, primind un salariu mic (stipendii), rub pe lună, "din picioarele goale" nici măcar nu puteau frecventa academia și erau obligați, potrivit unui raport, să nu vâneze despre științe, ci despre propria lor subzistență,

pe partea de a dobândi fonduri pentru întreținerea lor Din păcate, a căzut creația preferată a lui Peter - știința navigației Conform acestei idei, pe insula Vasilyevsky a fost organizat Corpul de cadeți navali Învățământul de artilerie și navigație a fost înlocuit cu o școală de cămine seculară, care preda ceea ce sub Petru se numea "calmarea curtoaziei franceze și germane" În , a apărut o carte tradusă în limba rusă, care a devenit un ghid pentru convertirea laică, un fel de manual de decență seculară, adică "O oglindă cinstită a tinereții" În această carte, urmând alfabetul și tsyfir (calcul), sunt stabilite regulile despre cum să te adresezi în lume, cum să stai la masă și să te descurci cu o furculiță și cuțit, cu un nas și o batistă, la ce distanță să-ți scoți pălăria atunci când te întâlnești cu cunoscuți și ce postură să iei când te înclini Aceasta carte a fost publicata de a doua "scriptura" in prin "decret al maiestatii sale imperiale", asa cum apare pe foaia de iesire, apoi a fost retiparita de cateva ori, ceea ce inseamna ca a fost la mare cautare pe piata ACADEMIA DE ȘTIINȚE ȘI UNIVERSITATE O astfel de schimbare a programului de educație al nobilimii a avut un efect trist asupra instituțiilor de învățământ general care existau atunci În fruntea acestor instituții de învățământ se aflau două universități - mai întâi academice la Sankt Petersburg, apoi alta la Moscova Peter, când se afla în Franța, a fost acceptat ca membru al Academiei Franceze și a fost atât de purtat de această instituție încât a decis să înceapă același lucru la Sankt Petersburg El a dorit imediat să pună Academia Rusă de Științe pe o bază științifică fermă și a apelat la mulți oameni de știință străini, după ce a determinat de mii de ruble pentru întreținerea academiei, ceea ce echivalează cu aproape de mii de ruble a noastra Academia a fost împodobită cu câteva nume strălucitoare în știința europeană de atunci, precum cei doi Bernoulli (mecanic și matematician), astronomul Delisle, fizicianul Bilfinger, "Greci și alte antichități" - Bayer, de Ligny și alții Dar la Academie, pentru a răspunde nevoilor urgente ale societății ruse, au fost înființate două instituții de învățământ - un gimnaziu și o universitate Cei care au absolvit cu succes cursul la gimnaziu au fost nevoiți să asculte prelegeri ale academicienilor, formând o universitate cu trei facultăți Cursurile care se predau aici îmbrățișau cercul științelor, după expresia de atunci a mathesia (mathesions sublimioris), care cuprindea matematică, fizică, filozofie și humaniora eloque studium antiquitatis, istorie și drept Datele supraviețuitoare descriu predarea la o universitate academică în cea mai tristă formă Lomonosov a spus că la această universitate "nici imaginea și nici asemănarea universității nu sunt vizibile" De obicei, profesorii nu țineau prelegeri, erau recrutați studenți, în principal din alte instituții de învățământ și, în cea mai mare parte, s-au dovedit a fi "foarte în stare nebună de a primi prelegeri de la profesori" Deși nu s-au ținut prelegeri, studenții au fost biciuiți pentru că sunt nepoliticoși În , mai mulți studenți s-au plâns Senatului că profesorii nu le-au dat cursuri Senatul a invitat profesori la prelegeri; profesorii au citit puțin, i-au examinat pe studenți și le-au dat "certificații bune pentru afișare", și asta a fost sfârșitul chestiunii Între timp, până în anii , academia, pe lângă veniturile sale obișnuite, a reușit să acumuleze datorii de de mii de ruble; Împărăteasa Anna le-a plătit În timpul domniei Elisabetei, academia își făcuse o nouă, aproape aceeași îndatorire; Elizabeth a plătit și ea Un adjutant contemporan Minikha Manstein mărturisește că toate beneficiile primite de educația rusă de la academie în cei de ani de existență (a fost deschisă imediat după moartea lui Petru) au

constat în următoarele: au publicat un calendar, au publicat dosarele academice în limba latină și rusă, și a recrutat mai multe perechi de adjuncți germani din de ruble salariu, adică aproximativ mii de ruble cu banii noștri În cercetările lor științifice, academicienii s-au ocupat de matematica superioară, studiul "structurii corpului uman și bestial", după spusele lui Manstein, și căutările pentru limba și locuințele "popoarelor antice imemoriale" Nici Universitatea din Moscova, fondată în , nu era în cea mai bună poziție La deschiderea universității, avea de studenți; de ani mai târziu, avea doar de studenți În , era un student pe listele din întreaga facultate de drept; câțiva ani mai târziu, unul a supraviețuit cu medicină Pe toată durata domniei Ecaterinei, niciun medic nu a primit o diplomă științifică, adică nu a promovat examenul Prelegerile au fost susținute în franceză sau latină Nobilimea superioară a mers la universitate fără tragere de inimă; unul dintre contemporanii săi spune că nu numai că nu se poate învăța nimic din asta, dar se poate pierde și manierele respectabile dobândite acasă Deci, scopul lui Petru a eșuat - să insufle nobilimii "educația pentru cetățenie și economie" INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT PUBLICE ȘI PRIVATE Pe de altă parte, învățământul public și-a construit un cuib acolo unde s-ar fi putut aștepta cel mai puțin - în instituții de învățământ militare speciale La începutul domniei Elisabetei, existau două dintre ele - corpul de cadeți terestre, înființat în domnia Annei, conform planului lui Minich în , și corpul de cadeți navali, care a apărut mai târziu, conform raportului lui consiliul în Primul nu era specific militar Elevii erau ocupați cu exerciții militare doar o zi pe săptămână, "ca să nu existe obstacole în predarea altor științe" La începutul domniei Ecaterinei, a fost publicată o nouă hrisovă a gentiilor terestre a corpului de cadeți, marcată la septembrie Aceasta este o carte neobișnuit de subțire și elegantă, elegantă chiar și în sensul literal, adică elegant publicată şi decorată cu multe viniete excelente În acest statut, programul de pregătire este curios Științele au fost împărțite în materii care duceau la cunoștințe, de preferință necesare rangului civil, și în cele utile sau artistice Apoi au existat "îndrumarea către cunoașterea altor arte": logică, matematică elementară, elocvență, fizică, istorie sacră și seculară (din nou nu există rusă), geografie, cronologie, limbi - latină și franceză, mecanică; [științe], de preferință necesare gradului civil, la care au mers unii studenți: predare morală, drept natural, național (internațional) și de stat, economie de stat; științe utile: fizică generală și experimentală, astronomie, geografie în general, nautică (știința navigației), istorie naturală, artă militară, fortificații și artilerie Apoi - "artele necesare tuturor": desen, gravură, arhitectură, muzică, dans, scrimă, realizarea de statui Am primit date despre modul în care a fost derulat acest program amplu Corpul de cadeți a acceptat copii , nu mai mari de ani Au trebuit să rămână în corp ani, împărțiți în vârste; trei ani pentru fiecare vârstă La clasa mai mică, de la la ani, li s-a alocat [pe săptămână] pentru limba rusă ore, pentru dans - aceeași sumă, pentru franceză - ore, pentru legea lui Dumnezeu - nici una singură La a treia vârstă, de la la ani, apropo, trebuia să predea cronologia și istoria, dar cronologia nu a fost studiată pentru că nu cunoșteau geografia care a fost trecută la vârsta anterioară și la vârsta anterioară nu au trecut prin asta de dragul unui concept slab al studenților și al folosirii mult timp pe limbi Astfel, modificarea programului de educație al nobilimii a schimbat și programul școlilor de stat, care au fost nevoite să se adapteze la gusturile și nevoile societății nobiliare Programul

școlilor de stat a fost adoptat și de instituțiile de învățământ private, de pensiuni, care au început să înceapă în timpul domniei Elisabetei Nobilul Smolensk Engelhardt ne oferă informații despre internatul în care a studiat în anii ' Directorul acestei pensiuni era un anume Ellert Era un mare ignorant în toate științele Programul școlilor a constat într-o predare sumară de tot felul de științe: legea lui Dumnezeu, matematică, gramatică, istorie, chiar mitologie și heraldică A fost un profesor feroce, un adevărat tiran, cum îl numește Engelhardt Limba franceză a fost predată cu cel mai mare succes, deoarece elevilor le era strict interzis să vorbească rusă; pentru fiecare cuvânt rusesc rostit de elev, el era pedepsit cu o ferulă de piele În pensiune erau întotdeauna mulți oameni mutilați, dar instituția era mereu plină, în ciuda faptului că la antrenament se luau de ruble, egal cu cele ale noastre De două ori pe săptămână erau cursuri de dans în pensiune, la care fete nobile veneau din oraș să studieze menuetul și dansul la țară Nici Ellert nu a stat la ceremonie cu sexul frumos: din moment ce în fața tuturor și-a bătut mâinile pe spătarul unui scaun de o fată adultă obtuză Toate aceste trăsături ale educației, care s-au răspândit în rândul nobilimii, au avut un efect puternic asupra obiceiurilor societății nobiliare EDUCAȚIA ACASĂ Nobilimea superioară își creștea copiii acasă; educatorii au fost mai întâi germanii, apoi, din timpul domniei Elisabetei, francezii Acești francezi au fost profesori atât de faimoși în istoria iluminismului nostru Sub Elisabeta, a avut loc primul lor import în Rusia Acești tutori de primă importanță erau profesori foarte simpli; decretul din ianuarie privind înființarea Universității din Moscova se plânge amarnic de ei În acest decret citim: "La Moscova, proprietarii au un număr mare de profesori cu întreținere costisitoare, dintre care majoritatea nu numai că nu pot preda științe, dar ei înșiși nu au început pentru aceasta; mulți, nefiind găsit profesori buni, primesc oameni care și-au petrecut întreaga viață ca lachei, coafor și alte meserii asemănătoare Decretul vorbește despre necesitatea înlocuirii acestor profesori importați fără valoare cu oameni "naționali" demni și cunoscători în științe Dar a fost greu să ajungă oameni "naționali" în starea descrisă a ambelor universități MORALA SOCIETĂŢII NOBILE Sub o asemenea influență într-o societate nobilă până la mijlocul secolului al XVIII-lea au fost doi reprezentanți tipici curioși ai hostelului, care au strălucit în timpul domniei Elisabetei; au primit denumirile caracteristice "petimetru" și "cochetă" Petimetre - un cavaler de înaltă societate, crescut în franceză; Rusul nu a existat pentru el sau a existat doar ca obiect de ridicol și dispreț; disprețuia limba rusă ca și germana; nu voia să afle nimic despre Rusia Comedie și satira secolului al XVIII-lea descrie aceste tipuri neobișnuit de viu În comedia lui Sumarokov "Monștri", unul dintre petimetre, când vine vorba de Codul țarului Alexei Mihailovici, exclamă surprins: "Cod! Ce este acest animal? Nu numai că nu vreau să cunosc legea rusă, dar nici limba rusă nu mi-aș dori Limbaj înfricoșător! De ce m-am nascut rus? Pentru a învăța să mă îmbraci, să-mi pun o pălărie, să deschid o cutie de tuns, să adulmec tutunul durează un secol întreg și am învățat asta în mod oficial pentru a putea face servicii patriei mele "Cu adevărat, este o maimuță", a remarcat un alt personaj "Numai importate", a adăugat un al treilea Cocheta este o doamnă de înaltă societate, crescută în franceză, s-ar putea numi sora petimetrului, dacă nu s-au stabilit adesea relații frățești între ei Se simțea ca acasă peste tot, dar nu acasă; tot catehismul ei lumesc era să se îmbrace cu gust, să iasă cu grație, să se încline plăcut, să zâmbească cu grație În golul greu al

acestui hostel a fost mult atât tragic, cât și comic, dar treptat acest gol a început să fie umplut datorită înclinației dezvoltate pentru lectură La început, această lectură a fost pur și simplu un mijloc de a umple timpul liber, de a ocupa lenea plictisită, dar apoi, așa cum se întâmplă adesea, o înclinație involuntară s-a transformat într-o modă, o cerință a decenței seculare, o condiție a bunelor maniere Au citit fără discernământ tot ce le-a venit la îndemână: istoria lui Alexandru cel Mare după Quintus Curtius și Piatra credinței a lui Stefan Yavorsky și romanul Gilles Blas Dar apoi această lectură a luat o direcție mai precisă; Chemați să ajute în lupta împotriva petrecerii timpului liber, de la care nu știau încotro să plece, această lectură a înclinat gusturile unei societăți educate spre belles-lettres, poezie sensibilă Acesta a fost momentul în care au început să apară primele tragedii ale lui Sumarokov, între ele una împrumutată din istoria Rusiei - "Khorev" O societate curioasă s-a năpustit cu lăcomie asupra acestor tragedii, a memorat dialogurile și monologurile lui Sumarokov, în ciuda stilului său greu Comediile și tragediile au fost urmate de o serie întreagă de romane rusești sensibile, dintre care același Sumarokov a scris destul de multe; aceste romane au fost și ele memorate și nu au părăsit limbajul doamnelor și domnișoarelor deștepte Observator bun al societății moderne, om din ambele jumătăți de secol, Bolotov mărturisește în însemnările sale că jumătate de secol a fost tocmai momentul în care "viața seculară și-a luat temelia" De îndată ce acest nou element educațional a intrat în circulația înaltei societăți, lectura elegantă, iar stocul de tipuri sociale s-a complicat Autorul notelor din prima și a doua jumătate a secolului ne atrage aceste tipuri în dezvoltarea lor istorică consecventă În adâncul societății, în partea de jos a acesteia, se afla un strat puțin atins de noua influență; era format din mica nobilime rurală Un om din prima jumătate a secolului, maiorul Danilov, o desenează viu în însemnările sale Vorbește despre mătușa lui, un proprietar de pământ din Tula - o văduvă Nu știa să scrie și să citească, dar în fiecare zi, deschizând o carte, orice ar fi, citea pe de rost, din amintire, un acatist Maicii Domnului A fost o vânătoare de ciorbă de varză cu carne de oaie, iar când le-a mâncat, i-a poruncit bucătarului care le-a gătit să fie biciuită în fața ei, nu pentru că a gătit prost, ci doar pentru a-i stimula pofta de mâncare Pe acest subsol cultural rural se sprijinea lumina aristocratică la modă a capitalei și orașelor de provincie Era o societate a limbii franceze și un roman ușor, constând, în limba de atunci, din "dandi la modă și heliportatori seculari", adică aceleași petimetre și cochete Această societate (folosind propriul jargon) a satirizat o carte la modă "fără nicio distragere a atenției" și a scos din această lectură "vorbirea descheiată și gândurile săritoare" Revista satirică a vremurilor Ecaterinei "Pictorul" parodiază cu extrem de succes limbajul amoros al acestei societăți, reproducând o notă a unei doamne la modă către domnul ei: "Omule! Trage-te la mine: sunt dispus sa te vad, o, ce glorios esti! Aceste distracții elegante, devenind treptat mai complicate, au afectat profund nervii societății ruse educate Această acțiune se vede în mod clar la oamenii care ajunseseră deja la maturitate la începutul domniei Ecaterinei Divertismentul fin a dezvoltat o sensibilitate estetică, o receptivitate nervoasă în această societate Se pare că un rus educat nu a fost niciodată atât de slăbit ca la acea vreme Oamenii de rang înalt, precum și cei care abia gustaseră educația, plângeau cu fiecare ocazie care îi atingea viu Deputații din Comisia din au plâns ascultând citirea Mandatului Vicleanul om de afaceri al curții Cernîșev plânge

lacrimi de bucurie la o cină nobilă din Kostroma, atins de decența cu care nobilii au întâlnit-o pe împărăteasa; nu-și putea aminti de Petru cel Mare fără lacrimi, numindu-l "adevăratul zeu al Rusiei" Toate aceste influențe au lăsat un reziduu puternic în conceptele și obiceiurile societății, care caracterizează momentul elisabetan în dezvoltarea societății nobile Acest precipitat consta dintr-o purtare seculară, o predominanță a unei înclinații pentru plăcerile estetice și o sensibilitate slabă nervoasă INFLUENȚA LITERATURII FRANCEZE Al doilea moment poate fi numit al lui Catherine A fost complicată de un element educațional nou și foarte important: dorinței de a decora viața i se alătură dorința de a decora mintea În timpul domniei Elisabetei s-au făcut pregătiri bune pentru acest nou moment; o astfel de pregătire a fost o cunoaștere a limbii franceze și o înclinație pentru lectură elegantă S-a întâmplat ca Franța să devină un model de secularism și cămin pentru societatea rusă chiar în momentul în care literatura franceză a primit o direcție specială Această societate, pregătită sub Elisabeta, a început să asimileze cu ardoare noile idei care se dezvoltau atunci în această literatură; de la mijlocul secolului al XVIII-lea în Franța au început să apară cele mai mari lucrări, care au avut cel mai puternic efect asupra minții educate ale Europei La acea vreme, asimilarea acestor idei în Rusia a fost facilitată și prin diferite mijloace În primul rând, instanța a încurajat studiul literaturii educaționale franceze Chiar și sub Elisabeta, au început unele relații între curte și regii literaturii franceze Chiar și atunci Voltaire a fost numit membru de onoare al Academiei Ruse de Științe și a fost însărcinat să scrie istoria lui Petru cel Mare; Voltaire a fost ajutat în acest sens de I I Shuvalov, un înfocat admirator al modei și literaturii franceze, o persoană influentă la curtea Elisabetei și curator al Universității din Moscova Catherine, după cum știm, a fost pasionată de literatura franceză în tinerețe; urcând pe tron, ea s-a grăbit să stabilească relații directe cu liderii mișcării literare Dusă de o parte a tendinței generale, Catherine s-a ghidat și de unele considerații diplomatice; ea a încercat să câștige favoarea scriitorilor francezi, acordând o mare valoare părerilor pariziene despre ea și despre treburile ei O corespondență curioasă a ajuns până la noi cu Voltaire, care a început în și a continuat până în : - până la moartea lui Voltaire În această corespondență, ambii corespondenți nu și-au cruțat complimente unul altuia Ecaterina s-a oferit chiar să preia creșterea moștenitorului tronului Rusiei, Marele Duce Paul, colaboratorului lui Diderot la publicarea Enciclopediei d'Alembert, multă vreme și i-a reproșat ferm lui d'Alembert că a refuzat această ofertă Și Diderot însuși nu a fost ocolit de favorurile ei Aflând că editorul Enciclopediei are nevoie de bani, ea a cumpărat de la el o bibliotecă uriașă cu de franci și a lăsat-o la d'Alembert, numindu-l bibliotecar cu un salariu de o mie de franci pe an DIRECTORI DE LITERATURĂ FRANCEZĂ Aceste legături cu lumea literară franceză s-au reflectat și în aspirațiile educaționale ale nobilimii cu studii superioare În casele nobiliare, tutorele francez și-a păstrat un monopol pedagogic chiar și sub Ecaterina, dar acesta era un nou tutore, spre deosebire de precedentul, un tutore de a doua importanță Unii dintre ei, aflati la culmea vocatiei, erau familiarizati cu ultimele cuvinte ale literaturii franceze de atunci si chiar apartineau curentului extrem al miscarii politice de atunci Curtea însăși a susținut această mișcare în nobilime cu un exemplu îndrăzneț: am văzut că d'Alembert aproape că a devenit educatorul moștenitorului tronului rus Catherine nu s-a oprit la primul eșec și a vrut măcar să-și educe

nepotul în spiritul vremurilor; în acest scop, ea l-a invitat pe elvețianul La Harpe să-l educe pe Marele Duce Alexandru, care a vorbit deschis despre convingerile sale republicane Casele nobiliare imitau curtea; Contele Stroganov, o figură marcantă la începutul domniei lui Alexandru I, a fost crescut de francezul Romm, un adevărat republican, care mai târziu a devenit membru marcant al partidului Muntelui în Convenție Copiii lui Saltykov au fost crescuți sub îndrumarea fratelui său Marat Nici acest profesor nu și-a ascuns convingerile republicane, deși nu împărtășea extremele fratelui său, cu elevii săi apărând adesea la curte în compania Marelui Duce Alexandru Nobilimea superioară a plătit cu generozitate munca pedagogică a tutorelor importate Unul dintre ei, Brikner, a primit de mii de ruble pentru ani de muncă pedagogică în casa prințului Kurakin (peste de mii de ruble pentru banii noștri) Numai cea mai înaltă nobilime folosea mijloace de educație atât de înalte ca tutori educați, dar masa de lectură a nobilimii nu a fost lipsită de mijloacele de a asimila idei noi Operele literare franceze în originale și traduceri au început să circule liber în societatea rusă din timpul domniei Ecaterinei Catherine a dat aici un exemplu pentru supușii ei; ea a recunoscut solemn nu numai opere inofensive, ci și utile ale literaturii franceze, luându-și osteneala să le propagă în "Instrucțiunea" ei Datorită acestui patronaj, lucrările francezilor au început să se răspândească rapid chiar și în colțurile îndepărtate ale Rusiei Cu greu ne putem imagina acum câte lucrări franceze au fost traduse în rusă în timpul domniei Ecaterinei și au intrat în librării Unul dintre Micii nobili ruși, Vinski, care a slujit în gardă, relatează în notele sale fapte curioase din istoria mișcării ideilor liberale în societatea rusă de atunci În timp ce locuia la Sankt Petersburg, a găsit în bibliotecile tinerilor săi prieteni militari și civili aproape toate cele mai bune lucrări ale literaturii franceze contemporane Pentru o viață dezordonată, a fost judecat și a fost exilat la Orenburg; a găsit aceleași lucrări ale lui Rousseau, Montesquieu și Voltaire Din plictiseală, a început să citească și să traducă aceste lucrări, distribuindu-le în manuscris; caietele traduse au fost împrăștiate cu viteză printre cunoscuți, meritând laudele traducătorului Câțiva ani mai târziu, Vinsky a avut plăcerea de a primi propriile traduceri, aduse din adâncurile Siberiei, ca o noutate curioasă În Kazan și Simbirsk, adaugă el, [ei] erau foarte cunoscuți Sub influența noilor nevoi literare, călătoriile tinerilor nobili ruși în străinătate au primit un alt scop; sub Petru, nobilul a călătorit în străinătate pentru a studia artileria și navigația; după aceea s-a dus acolo pentru a învăţa maniere din înalta societate Acum, sub Ecaterina, s-a dus acolo să se închine în fața filozofilor "La hanul Europei", cum îi spunea Voltaire casa din Ferney, din când în când apăreau și călători ruși Catherine într-una dintre scrisorile ei către Voltaire spune: mulți dintre ofițerii noștri, care au fost primiți de tine atât de condescendent la Ferney, s-au întors nebuni după tine și primirea ta Tinerii noștri sunt dornici să te vadă și să audă conversații REZULTATE ALE INFLUENȚEI LITERATURII EDUCAȚIONALE Datorită tuturor acestor moduri atât de diverse, influența literaturii educaționale franceze, împreună cu moda și obiceiurile franceze, s-a revărsat în societatea nobiliară rusă într-un flux larg de-a lungul domniei Ecaterinei Este greu de imaginat cu ce zel a fost asimilată această influență; unii au dobândit o virtuozitate colosală inutilă în reușita acestei asimilări Unul dintre nobilii ruși educați - Buturlin, discutând cu un francez în vizită, un parizian, l-a surprins cu acuratețea cu care vorbea despre străzile, hoteluri, teatre și

monumente pariziene Surpriza străinului s-a transformat într-o adevărată uimire când a aflat că Buturlin nu fusese niciodată la Paris, iar toate acestea le știa doar din cărți Deci, la Sankt Petersburg, oamenii cunoșteau mai bine capitala franceză decât vechii ei Cam în același timp, lumea literară franceză din Paris și Petersburg a admirat piesa anonimă Epistola către Ninone, care a fost scrisă într-o [poezie] franceză atât de excelentă, încât mulți au atribuit-o condeiului lui Voltaire însuși S-a dovedit că autorul acestei piese a fost nimeni altul decât actualul consilier de stat, contele Andrei Petrovici Shuvalov, fiul unui cunoscut om de afaceri diplomatic în timpul domniei Elisabetei Călătorii francezi care au venit la Sankt Petersburg la sfârșitul domniei Ecaterinei au mărturisit că "tinerii educați autohtoni sunt cei mai luminați și mai filozofi din Europa" și că știu mai multe decât cei care absolvă universitățile germane Această influență a literaturii educaționale franceze a fost ultimul moment al procesului care, de la moartea lui Petru, a avut loc în viața intelectuală și morală a societății ruse Ce reziduu a mai rămas din această influență? Această întrebare are un anumit preț în istoria pensiunii noastre Natura acestui sediment este explicată prin cunoașterea influenței în sine Vă rog să vă amintiți semnificația literaturii educaționale franceze a secolului al XVIII-lea După cum știți, aceasta a fost prima revoltă destul de neglijentă și imprudente împotriva ordinii bazate pe tradiție și împotriva viziunii morale obișnuite asupra lumii care predomina în Europa Ordinea publică s-a bazat pe feudalism, concepția morală a fost ridicată de catolicism Literatura educațională franceză a fost o revoltă, pe de o parte, împotriva feudalismului, pe de altă parte, împotriva catolicismului Semnificația acestei literaturi era de origine mai degrabă locală, era cauzată de interese destul de străine Europei de Est, care nu cunoștea nici feudalismul, nici catolicismul Dar sporind loviturile îndreptate împotriva feudalismului și catolicismului, scriitorul francez al secolului al XVIII-lea a însoțit aceste lovituri cu un întreg flux de locuri comune, idei abstracte Oamenii Europei de Est, nefamiliarizați cu feudalismul și catolicismul, nu puteau decât să asimileze aceste locuri comune, idei abstracte Trebuie să presupunem că aceste locuri și idei din locul patriei lor aveau un sens destul de arbitrar; oamenii care au luptat împotriva catolicismului și feudalismului au acordat un sens lumesc, real, termenilor abstracti precum libertatea politică sau egalitatea Cu acești termeni au acoperit interese vii, deseori chiar de bază, pentru care au luptat clasele jignite ale societății Acest sens condiționat al termenilor abstracti nu era familiar oamenilor din Europa de Est care i-au asimilat, ei i-au luat la propriu, de aceea locuri comune, termeni condiționati, abstracti s-au transformat în dogme politice, religioase și morale necondiționate, care au fost asimilate fără reflecție și chiar mai mult a smuls mințile care le-au asimilat din realitatea din jurul lor, care nu avea nicio legătură cu aceste idei Datorită acestei influențe a literaturii educaționale în societatea rusă, precum și în scrisul rusesc din secolul al XVIII-lea, două trăsături au fost dezvăluite de pe vremea Ecaterinei: în primul rând, pierderea obișnuinței, pierderea dorinței de reflecție și, în al doilea rând, pierderea înțelegerii realității înconjurătoare Ambele trăsături au avut un efect la fel de puternic sub Catherine în societatea educată și în literatură Fără îndoială, primul dintre scriitorii din a doua jumătate a secolului a fost cel mai talentat și mai de succes Fonvizin, dar comediile sale, sau tratatele de virtute, personificate în tipurile de Pravdins și Starodums, nu se știe din ce

real pământ luat, sau caricaturi - Tufof și Brigadier; acestea nu sunt chipuri reale, ci anecdote comice Un astfel de efect al literaturii educaționale a fost relevat și de apariția unor noi tipuri în componența societății ruse, care erau imperceptibile sub Elisabeta Ideile abstracte, locurile obișnuite, cuvintele zgomotoase care împodobeau mințile oamenilor din vremea Ecaterinei nu aveau niciun efect asupra sentimentelor; sub aceste decorațiuni, s-a păstrat o uimitoare nesimțire, o lipsă de simț al aspirațiilor morale REPREZENTANȚI TIPICI AI SOCIETĂȚII NOBILITĂȚII EDUCATE Câteva mostre din această societate sunt suficiente pentru a vedea acest lucru, poate, un efect neașteptat al literaturii educaționale Prințesa Dashkova a fost înaintea doamnelor luminate ale timpului ei; nu degeaba a ocupat scaunul prezidențial la Academia Rusă de Științe Chiar și în tinerețe, - ani, a citit până la criză nervoasă lucrările lui Bayle, Voltaire, Rousseau După ce și-a încheiat cariera strălucitoare, s-a izolat la Moscova și aici s-a dezvăluit așa cum era; aici nu primea aproape pe nimeni, era indiferentă față de soarta copiilor, lupta fără ceremonie cu servitorii ei, dar toate sentimentele ei materne și impulsurile civice se concentrau asupra șobolanilor, pe care reuși să-i îmblânzească Moartea fiului ei nu a întristat-o; nenorocirea care s-a abătut pe șobolanul ei a atins-o până în miez Doar oamenii din vremea lui Catherine puteau începe cu Voltaire și se termină cu un șobolan îmblânzit Un bogat proprietar Nikita Ermilovich Struysky a trăit în provincia Penza, a fost guvernator în Vladimir, apoi s-a retras și s-a stabilit în moșia sa Penza Era un mare versificator și își tipăria poeziile în propria sa tipografie, poate cea mai bună din Rusia la acea vreme, pentru care cheltuia sume uriașe; îi plăcea să citească lucrările lui prietenilor săi Fără să observe el însuși, în entuziasmul lui a început să ciupească pe ascultător de vânătăi Poeziile lui Struysky sunt notabile, cu excepția faptului că le depășesc în mediocritate chiar și poeziile lui Trediakovsky Dar acest mare iubitor al Muzelor era încă un mare jurist de pasiune, iar în mediul său rural a înființat jurisprudența după toate regulile jurisprudenței europene El însuși și-a judecat țăranii, a întocmit rechizitori, a rostit el însuși discursuri de apărare pentru ei, dar, cel mai rău, toată această procedură judiciară civilizată a fost combinată cu vechiul instrument rusesc și barbar de investigație - tortura; beciurile din casa lui Struisky erau pline cu instrumente de tortură Struisky era un om destul de pe vremea lui Catherine, înaintea unui astfel de om din acea vreme, încât nu putea să-i supraviețuiască Când a primit vestea morții lui Catherine, a suferit un accident vascular cerebral și în curând a murit ÎNsemnificația domniei împărătesei CATHERINE După ce am subliniat principalele fenomene ale domniei împărătesei Ecaterina a II-a, vom încerca să facem o evaluare istorică pe baza rezultatelor activităților sale Semnificația unei anumite epoci istorice sau a unui om de afaceri istoric se apreciază cel mai bine după cât de mult au crescut sau au scăzut remediile populare în această epocă sub influența unei persoane istorice Mijloacele de care dispune oamenii sunt fie materiale, fie morale; Deci, [ar trebui] să rezolve întrebarea, cât de mult au crescut sau scăzut resursele materiale și morale ale statului rus în timpul domniei Ecaterinei? CREȘTEREA RESURSELOR MATERIALE În primul rând, resursele materiale au crescut în proporție enormă În timpul domniei Ecaterinei, teritoriul statului aproape că și-a atins granițele naturale atât în sud, cât și în vest Din achizițiile făcute în sud, s-au format trei provincii - Taurida, Herson și Ekaterinoslav, fără a număra ținutul Gazdei Mării Negre care a apărut în același timp Din

achizitiile facute in vest, din Polonia, s-au format provincii pe care le enumar in ordine de la nord la sud: Vitebsk, Curland, Mogilev, Vilna, Minsk, Grodno, Volyn si Bratslav (actualul Podolsk) Deci, din de provincii în care a fost împărțită Rusia, până la au fost dobândite în timpul domniei Ecaterinei Aceste succese materiale sunt și mai palpabile dacă comparăm populația țării la începutul domniei și la sfârșitul acesteia La începutul domniei Ecaterinei, în și , a fost făcută a treia revizuire; conform calculului proporției sufletelor de revizuire față de populația totală a acestora din urmă, conform celei de-a treia revizuiri, au fost luate în considerare - de milioane de suflete de ambele sexe și toate condițiile La sfârșitul domniei Ecaterinei, în , a fost întreprinsă o revizuire, deja finalizată de succesorul Ecaterinei a V-a; după același calcul, raportul dintre sufletele de revizuire și populația totală de locuitori din imperiu era considerat, conform celei de-a cincea revizuiri, cel puțin de milioane de oameni Deci, populația în timpul domniei Ecaterinei a crescut cu trei sferturi În același timp, au crescut și resursele financiare ale statului; cursul acestei creșteri este reprezentat clar de situațiile financiare anuale pe toată perioada domniei În , trezoreria statului a considerat că toate veniturile statului erau de milioane de ruble Conform situaţiei financiare din , suma veniturilor statului s-a extins la / milioane Astfel, populaţia statului aproape sa dublat în timpul domniei; veniturile guvernamentale au crescut de peste patru ori Aceasta înseamnă că nu doar numărul plătitorilor a crescut, ci și plățile de stat, a căror creștere este de obicei considerată un semn al creșterii productivității muncii oamenilor Deci, resursele materiale din timpul domniei Ecaterinei au fost extrem de intensificate CONTRIBUIREA DIFERENTELOR SOCIALE Dimpotrivă, mijloacele morale au devenit mai slabe Mijloacele morale de care dispune statul pot fi reduse la două ordini de relații: în primul rând, ele constau în unitatea de interese care leagă între ele diferitele părți constitutive tribale și sociale ale statului; în al doilea rând, în capacitatea clasei conducătoare de a conduce societatea La rândul său, această capacitate depinde de poziția juridică a clasei conducătoare în societate, de gradul în care aceasta înțelege poziția societății și de gradul de pregătire politică pentru a o conduce Aceste mijloace morale ale statului în timpul domniei Ecaterinei au căzut semnificativ În primul rând, s-a intensificat conflictul de interese ale părților tribale, constitutive ale statului; un element nou, extrem de ostil, a fost introdus în componența pestriță a populației acestui stat de către partițiile poloneze, care nu numai că nu s-au întărit, nu au ridicat, dar au împiedicat semnificativ forțele disponibile ale statului Anterior, la periferia vestică, exista un element pe care societatea rusă trebuia să depună un efort considerabil; acest element consta în populația germană din provinciile baltice cucerite de Petru Acum, acestui element, care s-a dizolvat chimic cu greu în componența populației ruse, i s-a alăturat altul, poate la fel de neclintit, - populația poloneză din provinciile cucerite ale Commonwealth-ului Elementul polonez din vechile regiuni rusești nu ar fi constituit cea mai mică dificultate pentru statul rus, ar fi dispărut sub influența primului vânt favorabil dinspre est, dar acest element a devenit o forță datorită faptului că, în plus în regiunile de sud-vest, au fost introduse pe teritoriul statului rus și în unele părți ale Poloniei reale Pe de altă parte, una dintre regiunile importante ale Rusiei de Sud-Vest, legată organic de restul, Galiția sa aflat în afara granițelor statului rus, intensificând discordia introdusă în relațiile

noastre internaționale occidentale În plus, s-a intensificat discordia între componentele sociale ale societății indigene ruse; această întărire a fost o consecință a relațiilor în care cele două clase principale ale societății ruse erau plasate de legislația Ecaterinei - nobilimea și iobagii Pentru a explica originea și semnificația acestei lupte, este necesar să ne amintim cursul vieții noastre interioare de stat de pe vremea lui Petru Petru a rezolvat o serie de întrebări de politică internă, care toate se rezumă la un singur lucru - problema organizării economiei de stat în legătură cu creșterea productivității muncii oamenilor Toate activitățile interne ale lui Petru aveau un caracter economic; fundamentele fundamentale ale ordinii juridice au rămas intacte sub el Dar legislația lui Petru, după ce a aranjat viața poporului și a statului, a lăsat un gol politic important; acest decalaj a constat în distrugerea vechii ordini obișnuite de succesiune la tron Conform legii din , numirea unui moștenitor era lăsată la latitudinea personală a suveranului domnitor Deoarece după Petru nu a existat un moștenitor obișnuit, această lege a lăsat tronul la voia întâmplării De atunci, grație acestui decalaj, de câteva decenii, în administrația publică s-a stabilit arbitrariul indivizilor, s-a stabilit dominația hazardului, mai bine să spunem, s-a stabilit voința indivizilor la întâmplare Dintre această luptă a șanselor, ordinul de stat completat de Petru a fost distrus După cum știm, acest ordin a constat în repartizarea obligatorie a atribuțiilor statului între toate clasele societății, în atribuirea de stat a moșiilor Datorită acțiunii întâmplării, o moșie a reușit să dispună de tron de mai multe ori și a început să se transforme dintr-un simplu instrument guvernamental într-o clasă conducătoare, eliminându-și una după alta fostele îndatoriri de stat, dar fără a-și pierde drepturile anterioare și chiar dobândind altele noi Astfel, o clasă a obținut emanciparea statului, a avut ocazia de a trăi pentru ea însăși, a fost ghidată de interesele clasei sau personale În urma acestei moșii, o alta - comercială și industrială - a fost eliberată Ambele clase constituiau o parte nesemnificativă a întregii populații, dar acum au ajuns într-o poziție excepțională Consecința logică a emancipării ambelor moșii a fost să fie relaxarea îndatoririlor de stat care revin restului claselor, adică o repartizare mai egală a acestor îndatoriri Dar această emancipare a restului claselor trebuia să aibă loc într-un mod diferit, nu la fel ca emanciparea nobilimii Noua poziție a unui nobil a fost recunoscută prin lege, dar a fost pregătită nu printr-o ordine completă juridică, prin mijloace revoluționare Eliberarea nobilimii de la serviciul obligatoriu nu ar fi avut loc atât de ușor și rapid dacă moșia nu ar fi trebuit să ia parte activ la crearea guvernelor superioare, adică la loviturile de palat după moartea lui Petru Aceste lovituri de palat au pregătit scutirea legislativă a nobilimii de la serviciul obligatoriu Exact la fel și populația țărănească iobagă s-a gândit la obținerea libertății: în urma nobilimii, au vrut să obțină libertatea și printr-o serie de răscoale ilegale Acesta este sensul numeroaselor revolte țărănești care au început în timpul domniei Ecaterinei a II-a și care, răspândindu-se treptat, s-au contopit într-o uriașă revoltă Pugaciov În numele ordinii publice, aceste moșii nu ar fi trebuit să fie îngăduite să fie emancipate atât de forțat: poziția lor ar fi trebuit aranjată în mod legal, printr-o definire legitimă a raporturilor cu pământul Această definiție legitimă nu a fost făcută de guvernul Ecaterinei Astfel, relațiile celor două clase principale ale societății ruse spre sfârșitul domniei Ecaterinei erau și mai puțin armonioase decât înainte; distanțarea socială a devenit și mai accentuată Astfel, în

timpul domniei Ecaterinei, discordia s-a intensificat atât în componența tribală, cât și în cea socială a statului NOBILITATE ȘI SOCIETATE Pe de altă parte, capacitatea clasei conducătoare de a conduce societatea a scăzut Această clasă de conducere și în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea a rămas nobilimea Mijloacele sale morale și politice au fost create treptat prin serviciul obligatoriu, care era o școală politică și socială pentru clasă Să ne amintim cum s-a desfășurat acest serviciu în cursul secolului al XVIII-lea Sub Petru, nobilul a fost supus pregătirii militare-tehnice obligatorii; sub urmașii săi, această pregătire a fost înlocuită cu exercițiul secular, care se deosebește de pregătirea de gardă sau navigație anterioară prin faptul că nu era necesară pentru serviciul în sine, ci era necesară pentru succesul în serviciu Sub Ecaterina a II-a, nici una, nici cealaltă pregătire nu era necesară - nici știința navigației, nici exercițiul secular, deoarece serviciul obligatoriu în sine nu era necesar; dar nobilimea dusă din cele două școli prin care trecuseră, în ciuda deosebirii lor interioare, dacă nu conștiința nevoii de a primi o educație, atunci măcar vreun obicei de a învăța, vreun impuls instinctiv pentru educație (sau educație) , amintirea studiului a trecut Cu această pricepere, sau cu această reamintire, nobilimea a intrat în funcția care a fost creată pentru moșie prin legea din februarie privind libertatea nobilimii, de către instituțiile provinciale din și prin hrisovul acordat moșiei lui Gusturile dobândite în serviciu, vrând-nevrând acum, dezvoltându-se liber, au început să caute hrana cea mai convenabilă În timpul domniei Ecaterinei, sub influența exemplelor venite de la curte, la fostul exercițiu secular i s-a adăugat cererea de lustruire literară Timpul amplu de petrecere a timpului liber care s-a deschis moșiei odată cu eliberarea din serviciul obligatoriu i-a dat ocazia să dobândească acest polonez Tendința de a citi sub Elisabeta, fără scop și dezordonat, sub Catherine a luat o direcție mai clară; pentru a reînvia mintea adormită, ofilită de lenevie, pentru a gâdila gândul adormit, stratul superior al nobilimii a început să împrumute cu nerăbdare idei îndrăznețe și picante care se răspândeau în literatura străină Astfel, se pot identifica principalele puncte trecute de nobilime pe calea educației: după un timp, artileristul și navigatorul lui Petru s-au transformat într-un petimetru elisabetan, iar sub Ecaterina a II-a, petimetrul, la rândul său, s-a transformat într-un homme de lettresa, care până la sfârșitul secolului a devenit liber gânditor, francmason sau voltairian ; iar acea strată superioară a nobilimii, care a trecut prin momentele indicate de dezvoltare în cursul secolului al XVIII-lea, trebuia să conducă societatea după Catherine Este ușor de observat lipsa mijloacelor politice și morale pe care această clasă le avea la dispoziție pentru conducerea societății sale Este necesar să ne imaginăm poziția acestui strat la sfârșitul secolului, fără a arăta fețele, căci toate fețele care au servit ca reprezentanți ai acestui strat erau asemănătoare între ele ca trăsături de bază Poziția acestei clase în societate s-a bazat pe nedreptatea politică și a culminat cu lenevia socială; din mâinile unui diacon-profesor, o persoană din această clasă a trecut în mâinile unui tutor francez, și-a finalizat educația într-un teatru italian sau într-un restaurant francez, a aplicat conceptele dobândite în sălile capitale și și-a încheiat zilele la Moscova sau birou din sat cu Voltaire în mâini Cu o carte Voltaire în mână, undeva în Povarskaya sau în satul Tula, acest nobil reprezenta un fenomen foarte ciudat: manierele pe care le adoptase, obiceiurile, conceptele, sentimentele, chiar limba în care gândea - totul era

străin, totul importat, iar acasă nu avea legături organice vii cu cei din jur, nici afaceri serioase, căci știm că nici participarea la administrația locală, nici agricultura nu i-au cerut o muncă atât de serioasă Astfel, interesele vii, vitale, nu-l legau de realitate; străin între ai săi, a încercat să devină unul dintre străini și, desigur, nu a făcut-o: în Occident, în străinătate, l-au văzut ca pe un tătar deghizat, iar în Rusia îl priveau [ca] pe un Francez care s-a născut accidental în Rusia Așa că a ajuns în postura de mezheumka, inutilitate istorică; considerându-l în această funcție, suntem gata să-l regretăm, gândindu-ne că uneori a devenit inexprimabil de trist din această funcție Au existat cazuri de manifestare a unei astfel de tristețe sau disperare din gândul imposibilității reconcilierii cu realitatea înconjurătoare Un exemplu de astfel de disperare este proprietarul terenurilor din Iaroslavl Opochinin A fost crescut în conceptele și sentimentele care alcătuiau stratul superior al mișcării intelectuale și morale de atunci din Europa Desigur, idealurile învățate de aici îl pun pe Opochinin într-o dușmănie ireconciliabilă cu realitatea înconjurătoare; incapabil să se împace cu ea, Opochinin, mai sincer decât alți oameni de același mod de a gândi, s-a sinucis în În testamentul său pe moarte, el scrie, explicându-și actul: "Dezgustul pentru viața noastră rusă este chiar impulsul care m-a forțat să-mi hotăresc soarta în mod intenționat" Conform testamentului, Opochinin a eliberat două familii de curți și a ordonat ca pâinea stăpânului să fie împărțită țăranilor; nu i-a eliberat pe țărani, pentru că conform legislației de atunci se mai punea întrebarea dacă proprietarul are dreptul să elibereze țăranii și să-i elibereze Cel mai interesant lucru din testament este rândul despre biblioteca proprietarului terenului "Cărți", scrie el, "dragile mele cărți! Nu știu cui să le las moștenire: sunt sigur că nimeni nu are nevoie de ele în țara asta; Rog cu umilință moștenitorilor mei să le dea foc Au fost prima mea comoară, nu m-au hrănit decât în viața mea; dacă nu ar fi ei, atunci viața mea ar fi într-o durere continuă și aș părăsi de mult această lume cu dispreț Cu câteva minute înainte de moartea sa, Opochinin a avut încă curajul să înceapă să traducă poezia lui Voltaire "O, Doamne, pe care nu-l cunoaștem" Dar Opochinin este un fenomen excepțional; oamenii din modul lui de a gândi nu împărtășeau durerea lui cosmopolită, nu erau triști și nici măcar nu se plictiseau; au început să se simtă triști puțin mai târziu, în timpul lui Alexandru I, și s-au plictisit și mai târziu, în timpul lui Nicolae Voltairianul din vremea Ecaterinei era vesel și nimic mai mult; își sărbătorește retragerea după un secol de serviciu obligatoriu și, ca un cadet eliberat din corp, nu se putea opri din privirea la uniforma sa nobilă, cu care a fost eliberat din serviciu Din câte se pare, ideile de care era îndrăgostit, cărțile pe care le-a citit, ar fi trebuit să-l pună, asemenea lui Opochinina, într-o dușmănie ireconciliabilă cu realitatea înconjurătoare, dar pe Voltairianul de la sfârșitul secolului al XVIII-lea Nu era în dușmănie cu nimic, nu simțea nicio contradicție în poziția lui Cărțile îi împodobeau mintea, îi dădeau strălucire, chiar îi zguduiau nervii; se știe că un rus educat nu a plâns niciodată atât de ușor de cuvinte bune ca în secolul trecut Dar acţiunea ideilor dobândite nu s-a extins mai departe; ei, fără a se reflecta în testament, serveau purtătorilor lor ca distracție patologică, exercițiu nervos; atenuează senzațiile, nu a corectat relațiile, a decora capul, nu a îmbunătățit ordinea existentă Nu se poate crede însă că generația acestor voltairieni a fost un fenomen complet infructuos în istoria noastră; această generație în sine nu și-a folosit ideile, dar a servit ca un important punct de

transmitere; fără a-și aplica rezerva intelectuală cauzei, această generație a salvat-o deocamdată și a transmis-o generației următoare, care a folosit-o mai serios Astfel, clasa conducătoare, aflată în fruntea societății ruse la sfârșitul secolului al XVIII-lea, nu a putut deveni un lider activ al acestei societăți; cel mai mare serviciu pe care l-ar putea face acestei societăţi nu putea consta decât în hotărârea de a nu-i face rău Am terminat acum de revizuit acea epocă a istoriei noastre care începe cu moartea lui Petru și se termină cu domnia Ecaterinei Acum trebuie să facem cea mai scurtă trecere în revistă a fenomenelor care au urmat domniei Ecaterinei până la urcarea pe tron a împăratului Alexandru al II-lea Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul REVENDERE A FENOMENELOR DE LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA PÂNĂ LA JUMĂTATEA SECOLULUI AL XIX-lea (-) FAPTE GENERALE DOMNIA IMPARATULUI PAUL I POLITICA EXTERNA A RUSIEI IN SECOLUL XIX EXPANSAREA TERITORIALA ÎNTREBARE EST RUSIA ȘI SCLAVII DE SUD REZULTATE ALE POLITICII EXTERNE REVENDERE A FENOMENELOR DE LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA PÂNĂ LA JUMĂTATEA SECOLULUI AL XIX-lea (-) FAPTE GENERALE Mă întorc acum la o trecere în revistă a ultimei secțiuni a perioadei studiate din istoria noastră Această ultimă epocă se întinde de la începutul domniei împăratului Pavel până la sfârșitul domniei lui Nicolae (-) Diferă în unele caracteristici de precedentul Nu întâlnim în ea schimbări fundamentale: statul și ordinea socială rămân pe aceleași temelii, vechile relații funcționează, dar de sub aceste vechi temelii și relații încep să străpungă noi aspirații, sau cel puțin noi nevoi, care pregătesc trecerea ordinii de stat la noi fundaţii Aceste idei sau aspirații noi se regăsesc atât în politica externă a statului, cât și în viața internă a acestuia În politica externă, în prima jumătate a secolului trecut, vechea lucrare de unificare teritorială și națională a pământului rusesc continuă și este finalizată Teritoriul statului rus în Europa își atinge granițele geografice naturale - îmbrățișează întreaga câmpie est-europeană și mai departe în unele locuri depășește-o; în același mod, poporul rus la acea vreme realizează unificarea politică, cu o singură excepție: o părticică din pământul rusesc, o ramură a poporului rus continuă să rămână în afara statului rus Dar, în timp ce teritoriul european al statului ajunge la granițele sale naturale, o nouă sarcină se pune în politica externă a Rusiei: o Rusie rotunjită geografic și unită la nivel național începe să ceară existență politică diferite naționalități mici din Peninsula Balcanică, având tribale sau religioase , sau afinitate religioasă cu ea - tribal Această chemare a popoarelor înrudite la existența politică este o trăsătură a politicii externe a Rusiei, care se dezvăluie în epoca studiată Și în cadrul vieții politice se simt noi aspirații, care pun bazele unor noi transformări De când Petru I [a dezvăluit] un fapt dublu - legislația trebuia:) să egaleze moșiile cu drepturi [și] îndatoriri comune;) chemați-i la activități comune prietenoase încercări guvernamentale din secolul al XVIII-lea pentru a stabili egalitatea şi a restabili activitatea comună a moşiilor au fost fie timide, fie inconsecvente Apariția evaluatorilor de clasă în unele instituții provinciale ale Ecaterinei, de exemplu, în ordinele de caritate publică, în instanțele conștiincioase și altele, a fost prima încercare în această direcție, slabă și inconsecventă:) Catherine a susținut dezbinarea prin inegalitatea drepturilor, ca înainte - prin inegalitatea îndatoririlor, nobilimea era și ea paralizată de aceste inițiative timide de nivelare De la sfârşitul secolului al XVIII-lea guvernul, cu mare energie, dar nu cu mare consecvență, continuă această

dublă revizuire; în primul rând, slăbind poziţia exclusivă, privilegiată a unei clase - nobilimea, începe să reunească diferite clase ale societăţii, echivalându-le în faţa legii, restrângând privilegiile unora, mai precis, definind şi extinzând drepturile altora; în al doilea rând, prin apropierea moșiilor, guvernul continuă să le pregătească pentru activitate comună; această pregătire este finalizată în afara perioadei studiate de instituțiile zemstvo ale împăratului Alexandru al II-lea Acestea sunt principalele fenomene pe care le voi prezenta în scurtul meu eseu În conformitate cu direcția schimbată a vieții statului în epoca studiată, există și un nou instrument de guvernare Până atunci, nobilimea a servit ca principal organ de conducere; acum, pe măsură ce poziţia privilegiată a acestei clase a slăbit, principalul instrument direct al guvernării este birocraţia, iar sub Nicolae I, administraţia nobiliară locală este introdusă în sistemul general al ierarhiei oficiale (Regulamentul din decembrie) iar nobilimea [transformă] într-un simplu clerical rezerva din care guvernul, mai presus de toate celelalte clase, cheamă funcţionari în instituţiile sale exorbitant de proliferare Perioada de la la poate fi numită epoca dominației, sau dezvoltarea intensificată a birocrației în istoria noastră În prealabil, voi indica și succesiunea cu care s-au dezvoltat aceste fenomene ale vieții noastre interioare în epoca studiată Se pot distinge mai multe momente, ca să spunem așa, de abordări ale rezolvării dublei sarcini a politicii interne pe care am indicat-o În fiecare dintre aceste momente, fenomene similare au avut loc aproape în aceeași ordine Într-o anumită domnie, s-au auzit voci timide sau puternice împotriva ordinii existente, declarând noi nevoi, noi aspirații ale societății; urmatoarea domnie a asimilat aspiratiile declarate si a inceput sa le indeplineasca timid sau hotarat in activitate transformatoare interna Dar de fiecare dată când s-a întâmplat ca vreun obstacol, extern sau intern, sau război, sau caracterul personal al conducătorului suprem, a oprit guvernul la jumătatea drumului în munca sa reformatoare Atunci mișcarea care începuse a pătruns în adâncul societății și a căpătat forme variate, în funcție de împrejurările vremii și de natura mediului social care și-a însușit mișcarea lăsată mai sus Deja la sfârșitul domniei Ecaterinei, s-au auzit voci singuratice împotriva ordinii existente, în special împotriva relațiilor care se stabiliseră între principalele clase ale societății - nobilimea și iobagii Guvernele lui Pavel și Alexandru I au ascultat aceste declarații și păreau să le întâmpine, deși cu voință și conștiință inegale, dar izbucnirea războiului l-a oprit pe Alexandru I pe calea sa, pe care a pornit-o atât de hotărât Apoi mișcarea începută a intrat în interiorul societății, a fost asimilată de o parte a acesteia, iar acest lucru a dus la binecunoscuta catastrofă din decembrie Împăratul Nicolae, înăbușind această mișcare, și-a amintit însă câteva dintre aspirațiile declarate de oameni pe decembrie și a încercat să pună și să decidă în felul său întrebările vieții interioare care erau pe ordinea de zi Eșecul acestei încercări a crescut neliniștea în societate de la sfârșitul anilor , a provocat un murmur plictisitor, iar rezultatul războiului Crimeei l-a transformat într-o stare de spirit întreagă publică; aspirațiile declarate în acest moment au stat la baza programului transformator al viitoarei domnii, dar această domnie se află deja dincolo de epoca pe care o studiem DOMNIA IMPARATULUI PAUL I Împăratul Paul I a fost primul țar, în unele dintre actele căruia păreau să fie vizibile o nouă direcție, noi idei Nu împărtășesc desconsiderarea destul de comună față de semnificația acestei scurte domnii; degeaba îl consideră un episod întâmplător al

istoriei noastre, un capriciu trist al unei destine neprietenoase cu noi, neavând nicio legătură internă cu timpul precedent și nu dă nimic viitorului: nu, această domnie este legată organic ca un protest - cu trecut, ci ca prima experiență nereușită a unei noi politici, ca o lecție instructivă pentru succesori - cu viitorul Instinctul de ordine, disciplină și egalitate a fost impulsul călăuzitor al activității acestui împărat, lupta împotriva privilegiilor moșiale a fost sarcina sa principală Întrucât poziția exclusivă dobândită de o moșie își avea sursa în absența legilor fundamentale, împăratul Pavel a început crearea acestor legi Principalul gol care a rămas în legislația de bază a secolului al XVIII-lea a fost absența unei legi privind succesiunea la tron, suficientă pentru a asigura ordinea statului La aprilie , Pavel a emis o lege privind succesiunea la tron și o instituție privind familia imperială - acte care determinau ordinea succesiunii la tron și relația reciprocă a membrilor familiei imperiale Aceasta este prima lege de bază pozitivă din legislația noastră, deoarece legea lui Petru din avea un caracter negativ Mai mult, importanța predominantă a nobilimii în administrația locală s-a bazat pe acele privilegii care au fost aprobate pentru această moșie în instituțiile provinciale în și în carta din Pavel a anulat această carte, precum și carta emisă simultan orașelor, în părțile lor cele mai esențiale și au început să înlăture nobilimea și autoguvernarea orașului A încercat să înlocuiască administrația nobiliară electivă cu birocrația coroanei, limitând dreptul nobililor de a înlocui anumite funcții provinciale cu alegeri Acesta a marcat motivul principal în continuarea mișcării managementului - triumful birocrației, biroului Semnificația locală a nobilimii s-a bazat și pe structura sa corporativă; Pavel a întreprins distrugerea corporațiilor nobiliare: a desființat adunările nobiliare provinciale și alegerile; la funcții elective ( ), și chiar conducătorii lor provinciali ( ), nobilimea aleasă în adunările districtuale A fost desființat și dreptul de petiție directă (legea din mai) În cele din urmă, Pavel a desființat cel mai important avantaj personal de care se bucurau clasele privilegiate pe scrisorile de laudă - libertatea de pedepse corporale: atât nobilii, cât și păturile superioare ale populației urbane - eminenti cetățeni și comercianți ai breslelor I și II, în conformitate cu clerul alb conform rezoluției din ianuarie și prin decretul Senatului din același an, au fost supuși la pedepse corporale pentru infracțiuni penale în condiții de egalitate cu persoanele din statele impozabile Ecuația este transformarea privilegiilor unor clase în drepturi generale ale tuturor Pavel a [transformat] egalitatea drepturilor [în] lipsă generală de drepturi Instituțiile fără idei sunt pur arbitrar Planurile [lui lui Paul] au apărut din surse neplăcute, fie dintr-o înțelegere politică greșită, fie dintr-un motiv personal Cei care au suferit cel mai mult au fost incertitudinea și arbitrariul atitudinii proprietarilor de pământ față de iobagi În sensul său inițial, iobagul era un fermier muncitor care era obligat să tragă impozitul de stat, iar ca impozit de stat, trebuia să aibă de la proprietarul său un teren din care să poată extrage impozitul de stat Dar legislația neglijentă și nerezonabilă după Cod, mai ales sub Petru cel Mare, nu a fost capabilă să protejeze munca țărănească iobag de arbitrariul domnesc și în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea nu a devenit neobișnuit ca stăpânul să-și lipsească complet de pământ țăranii, să-i pună pe un corvée zilnic și să le dea o lună, o lună de hrană, de parcă ar fi fost iobagi gospodărești fără stăpân, plătind impozite pentru ei Satul fortificat rusesc se transforma într-o plantație negru nord-americană de pe vremea

unchiului Tom Pavel a fost primul dintre suveranii epocii studiate care a încercat să determine aceste relații printr-o lege exactă Prin decretul din aprilie s-a stabilit măsura normală a muncii ţărăneşti în favoarea moşierului; această măsură a fost stabilită trei zile pe săptămână, mai mult decât latifundiarul nu putea cere muncă țăranului Aceasta a interzis deposedarea țăranilor Dar această activitate în direcția de nivelare și organizare a fost lipsită de suficientă fermitate și consecvență; motivul pentru aceasta a fost educația primită de împărat, relația sa cu predecesorul său - mama sa și, mai ales, natura cu care s-a născut Științele i-au fost rele, iar cărțile l-au uimit prin înmulțirea lor necruțătoare Sub îndrumarea lui Nikita Panin, Pavel a primit o educație nu deosebit de restrânsă, iar relațiile încordate cu mama sa au avut un efect nefavorabil asupra caracterului său Pavel nu a fost doar îndepărtat din treburile guvernamentale, ci și de propriii copii, el a fost forțat să închidă sus în Gatchina, creându-și aici o lume mică în care s-a rotit până la sfârșitul domniei materiei Supraveghere invizibilă, dar resimțită în mod constant ofensatoare, neîncredere și chiar neglijare din partea mamei, grosolănie din partea lucrătorilor temporari - îndepărtarea din treburile guvernamentale - toate acestea au dezvoltat furie în Marele Duce și așteptarea nerăbdătoare a puterii, gândul a tronului, care l-a bântuit pe Marele Duce, a intensificat aceasta este o insultă Relația astfel formată și continuată timp de mai bine de zece ani a avut un efect dezastruos asupra caracterului lui Pavel, l-a ținut prea mult timp în acea dispoziție care poate fi numită febră morală Datorită acestei dispoziții, el a adus la tron nu atât gânduri chibzuite, ci s-a fiert cu o întârziere extremă, dacă nu cu o totuși totuși a conștiinței politice și a sentimentelor civice și cu natura urâtă distorsionată a sentimentelor amare Gândul că puterea venise prea târziu, când nu ai avea timp să distrugi tot răul făcut de domnia anterioară, l-a făcut pe Pavel să se grăbească în toate, ne gândindu-se suficient la măsurile luate Astfel, datorită relațiilor în care Pavel se pregătea pentru putere, îndemnurile lui reformatoare au primit o amprentă de opoziție, o căptușeală reacționară a luptei împotriva domniei liberale anterioare Conform ideii întreprinderii, cei mai buni au fost stricați de sigiliul vrăjmășiei personale puse asupra lor Această direcție de activitate apare cel mai clar în istoria celei mai importante legi emise în această domnie - cu privire la succesiunea la tron Această lege a fost condusă de motive mai mult personale decât politice La sfârșitul domniei Ecaterinei, au circulat zvonuri despre intenția împărătesei de a-și detrona fiul neiubit și recunoscut ca fiind incapabil, înlocuindu-l cu nepotul ei cel mai mare Aceste zvonuri, care aveau o anumită bază, sporeau anxietatea în care trăia Marele Duce Ambasadorul francez Segur, plecând din Sankt Petersburg la începutul revoluției, în , a trecut la Gatchina pentru a-și lua rămas bun de la Marele Duce Pavel a intrat în discuție cu el și, ca de obicei, a început să mustre aspru acțiunile mamei sale; mesagerul i-a obiectat; Paul, întrerupându-l, a continuat: "În sfârșit, explică-mi de ce în alte monarhii europene suveranii urcă calm pe tron unul după altul, dar la noi e diferit?" Segur a spus că motivul pentru aceasta este lipsa legii succesorale, dreptul suveranului domnitor de a numi un succesor de liberă voință, care servește drept sursă de ambiție, intrigi și conspirații "Așa este", a răspuns Marele Duce, "dar așa este obiceiul țării, care nu poate fi schimbat în siguranță " Segur a spus că o schimbare ar putea fi făcută cu o ocazie solemnă, când societatea are chef de încredere, cum ar fi o încoronare "Da, trebuie să te gândești la asta!" răspunse Pavel

Consecința acestui gând, cauzată de relațiile personale, a fost legea succesiunii la tron, publicată la aprilie , în ziua încoronării Datorită atitudinii nefericite a lui Pavel față de domnia anterioară, activitatea sa reformatoare a fost lipsită de consistență și fermitate Începând o luptă cu ordinea stabilită, Pavel a început să urmărească chipuri; dorind să corecteze relația greșită, a început să persecute ideile pe care se bazau aceste relații În scurt timp, activitatea lui Pavel s-a transformat în distrugerea a ceea ce a fost făcut de predecesor; chiar și acele inovații utile care au fost făcute de Ecaterina au fost distruse în timpul domniei lui Pavel În această luptă cu domnia anterioară și cu revoluția, gândurile reformatoare inițiale au fost treptat uitate Pavel a venit la tron cu ideea de a da mai multă unitate și energie ordinii de stat și de a stabili relații patrimoniale pe baze mai juste; între timp, din ostilitate față de mama sa, a desființat instituțiile provinciale din provinciile baltice și poloneze anexate Rusiei, ceea ce a făcut dificilă fuzionarea străinilor cuceriți cu populația indigenă a imperiului Urcându-se pe tron cu ideea de a defini prin lege relațiile normale ale proprietarilor de pământ cu țăranii și de a îmbunătăți situația acestora din urmă, Pavel nu numai că nu a slăbit iobăgia, ci a contribuit foarte mult la extinderea acesteia De asemenea, ca și predecesorii săi, a distribuit cu generozitate palatul și țăranii de stat în proprietate privată pentru servicii și vechime; urcarea sa la tron a costat Rusiei de țărani cu un milion de acri de pământ deținut de stat, împărțiți adepților și favoriților aflați în posesia privată POLITICA EXTERNĂ A RUSIEI ÎN SECOLUL XIX Domnia împăratului Pavel a fost prima și nereușită încercare de a rezolva problemele care se aflau pe ordinea de zi încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea Succesorul său a fost mult mai atent și mai consecvent în urmărirea unor noi principii atât în politica externă, cât și în cea internă EXTINDEREA TERITORIULUI Fenomenele de politică externă se dezvoltă extrem de consistent din poziția internațională a Rusiei, care s-a dezvoltat în cursul secolului al XVIII-lea de pe vremea lui Petru cel Mare Aceste fenomene sunt atât de strâns legate între ele încât le voi trece în revistă până la ultimul război turcesc, - , fără a face distincție între domnii În cursul secolului al XVIII-lea Rusia aproape își finalizează aspirația de lungă durată de a intra în limitele naturale etnografice și geografice Această aspirație a fost finalizată la începutul secolului al XIX-lea dobândirea întregii coaste de est a Mării Baltice, anexarea Finlandei cu Insulele Åland în baza unui acord cu Suedia în , înaintarea graniței de vest, anexarea Regatului Poloniei, sub actul Congresului Viena, și granița de sud-vest, anexarea Basarabiei în temeiul Tratatului de la București din Dar de îndată ce statul a intrat în granițele sale naturale, politica externă a Rusiei s-a împărțit în două: urmărește diverse aspirații în sud-vestul asiatic, est și european Diferența dintre aceste sarcini se explică în principal prin diferența dintre acele condiții geografice și acel mediu istoric, pe care Rusia l-a întâlnit, ajungând la granițele sale naturale, în est și în sud-vest Granițele rusești din est nu erau bine definite sau închise: în multe locuri erau deschise; mai mult, nu existau societăţi politice dense dincolo de aceste graniţe, care, prin densitatea lor, ar fi înfrânat extinderea în continuare a teritoriului rus De aceea, în curând Rusia de aici a trebuit să treacă peste granițele naturale și să pătrundă adânc în stepele Asiei Acest pas a fost făcut de partea ei împotriva propriei sale voințe Conform Tratatului de la Belgrad din , posesiunile Rusiei din sud-est au ajuns la Kuban; Pe Terek există de

multă vreme așezări cazaci ruși Astfel, stând în Kuban și Terek, Rusia s-a trezit în fața Munții Caucaz La sfârşitul secolului al XVIII-lea, guvernul rus nu s-a gândit deloc să treacă prin această creastă, neavând nici mijloacele pentru a face acest lucru, nici vânătoarea; dar dincolo de Caucaz, în rândul populației mahomedane, au vegetat mai multe principate creștine, [care], simțind apropierea rușilor, au început să apeleze la ei pentru patronaj În , regele georgian Heraclius, presat de Persia, s-a predat sub protecția Rusiei; Catherine a fost nevoită să trimită un regiment rus dincolo de lanțul Caucazului, la Tiflis Odată cu moartea ei, rușii au părăsit Georgia, unde perșii au invadat, devastând totul, dar împăratul Pavel a fost nevoit să-i sprijine pe georgieni și în l-a recunoscut pe succesorul lui Heraclius George al XII-lea drept rege al Georgiei Acest George, pe moarte, a lăsat moștenire Georgia împăratului rus, iar în , vrând-nevrând, a trebuit să accepte testamentul Georgianii încercau cu sârguință să-l determine pe împăratul rus să-i ia sub stăpânirea lui Regimentele ruse, întorcându-se la Tiflis, s-au trezit într-o situație extrem de dificilă: comunicarea cu Rusia era posibilă doar prin Lanțul Caucazului, locuit de triburi sălbatice de munte; Detașamentele rusești au fost desprinse din Marea Caspică și Marea Neagră de posesiunile autohtone, dintre care unele hanate mahomedane, în est, se aflau sub patronajul Persiei, altele, mici principate din vest, sub protectoratul Turciei Era necesar ca siguranța să străpungă atât spre est, cât și spre vest Principatele vestice erau toate crestine, erau: Imereti, Mingrelia si Guria de-a lungul Rionului După exemplul Georgiei, ei au recunoscut unul după altul, ca și ea, puterea supremă a Rusiei - Imeretia (Kutais) sub Solomon [în] ; Mingrelia (sub Dadian) în ; Guria (Ozurgety) în Aceste anexări au adus Rusia în conflict cu Persia, din care au trebuit cucerite numeroase hanate dependente - Shemakha, Nukhin, Baku, Erivan, Nakhichevan și altele Această ciocnire a provocat două războaie cu Persia, care s-au încheiat cu Tratatul de la Gulistan din și Tratatul de la Turkmanchay din Dar, de îndată ce rușii s-au aflat pe țărmurile Caspice și ale Mării Negre ale Transcaucaziei, ei au trebuit în mod firesc să-și asigure spatele prin cucerirea triburile de munte Din momentul însușirii Georgiei a început această lungă cucerire a Caucazului, care s-a încheiat în memoria noastră După componența populației, creasta caucaziană este împărțită în două jumătăți - vestică și estică Cea vestică, orientată spre Marea Neagră, este locuită de circasi; cea de est, cu vedere la Marea Caspică, de ceceni și lezghini Din , începe lupta cu ambii Anterior, Caucazul de Est a fost cucerit de cucerirea Daghestanului în ; în anii următori s-a încheiat cucerirea Caucazului de Vest Sfârșitul acestei lupte poate fi recunoscut în , când s-au supus ultimii auls circasieni independenți O serie atât de complexă de fenomene a fost cauzată de testamentul lui George al XII-lea al Georgiei Purtând această luptă, guvernul rus a recunoscut în mod sincer și în mod repetat că nu a simțit nicio nevoie și nici un beneficiu de pe urma extinderii în continuare a granițelor sale de sud-est Teritoriul de dincolo de Marea Caspică, în adâncurile Asiei, s-a extins exact în același mod Granițele sudice ale Siberiei de Vest au fost mult timp perturbate de către nomazii Kirghizi care locuiau Turkestanul de Nord În timpul domniei lui Nicolae, acești kirghizi au fost pacificați, dar această pacificare a adus Rusia în conflict cu diferite hanate din Turkestan - Kokand, Bukhara și Khiva Sprijinită de colegii lor de trib, populația acestor hanate a început să perturbe mai puternic granițele de sud-est ale Rusiei Aproape de campaniile din - sub comanda lui Cernyaev și Verevkin, hanatul Kokand,

apoi Buhara, a fost aproape cucerit Din posesiunile cucerite în , s-a format guvernatorul general al Turkestanului pe Syr Darya Apoi rolul tâlharilor, pe care ambele hanate au trebuit să-l abandoneze, a fost asumat de către Khivani, despărțiți de noile granițe ale Rusiei de stepe nisipoase Odată cu campaniile începute în sub comanda guvernatorului general al Tașkent Kaufman și finalizate de expediția Teke de la Skobelev, - , Khiva a fost și el cucerită Astfel, granițele de sud-est ale Rusiei au atins fie bariere naturale puternice, fie bariere politice Astfel de bariere sunt: Hindu Kush, Tien Shan, Afganistan, India engleză și China ÎNTREBARE EST Deci, în cursul secolului al XIX-lea Granițele de sud-est ale Rusiei sunt treptat împinse înapoi dincolo de limitele lor naturale de inevitabila confluență a relațiilor și a intereselor Politica externă a Rusiei la granițele din sud-vestul Europei ia o direcție complet diferită Am spus că de la începutul secolului aici s-au învățat noi sarcini După finalizarea unificării politice a poporului rus, adunarea teritorială a câmpiei rusești, aici Rusia întreprinde eliberarea politică a altor naționalități legate de poporul rus prin rudenie, fie tribală, fie religioasă, fie religios-tribală Dar această sarcină nu a fost dată imediat Rusiei, s-a dezvoltat și s-a asimilat treptat, chiar și fără sugestia unei terțe părți În secolul al XVIII-lea, în timpul domniei Ecaterinei, ei nu au înțeles încă sarcinile religioase și tribale ale politicii externe, nu s-au străduit în mod deliberat pentru eliberarea politică a popoarelor înrudite În politica externă în raport cu Turcia și Polonia, a dominat un simplu obiectiv, care poate fi notat prin cuvintele: "tăierea teritorială a unui vecin ostil pentru a ne rotunji propriile granițe" Pământurile adiacente au fost pur și simplu luate de la inamici pentru a-și corecta propriile limite; corectându-şi hotarele, au ajuns în sfârşit la limitele din sud, dincolo de care era imposibil de urmat politica anterioară, imposibil din două motive Acum trupele rusești s-au oprit în fața unor astfel de regiuni ale Turciei care fie nu puteau fi anexate la imperiu fără a stârni o alarmă teribilă în Occident, fie era incomod să le anexăm din cauza lipsei legăturilor geografice directe cu imperiul Astfel, din politica de reducere teritorială a vecinului s-a dezvoltat un alt plan - politica de fragmentare a vecinului Privind atent la Turcia, am văzut că acesta nu este un întreg corp, ci o grămadă de naționalități diverse Apoi au decis să izoleze treptat aceste părți constitutive într-un mod dublu: fie prin împărțirea lor între puterile puternice ale Europei, fie prin restabilirea din ele a statelor care existau cândva în granițele Turciei de astăzi De aici se dezvoltă o politică dublă față de Turcia - politica diviziunii sale internaționale, similară celei poloneze, și politica restaurărilor istorice Ambele aspirații erau uneori amestecate în mod bizar în aceleași planuri, dar ambele aspirații erau complet străine de principiile religioase-tribale Un exemplu curios al acestui amestec este faimosul proiect grecesc al lui Catherine Pregătindu-se pentru cel de-al doilea război cu Turcia, în Rusia a intrat într-o alianță cu Austria în următorii termeni: s-a format un stat dac independent din Moldova, Țara Românească și Basarabia (termen citit de cronicarii medievali); din regiunile indigene ale Turciei europene și, dacă este posibil, asiatice, se formează un Imperiu Bizantin restaurat; Bosnia și Serbia sunt date Austriei, împreună cu posesiunile Veneției de pe continent, care, drept răzbunare, primește Morea, Creta și Cipru Este imposibil de imaginat mai mult haos în termeni politici și mai multă prostie în combinații internaționale: se reface un stat inexistent (un fel de Dacie), pământurile slave sunt date Austriei

germane, regiunile ortodox-grece sunt alăturate Veneției catolice Planul propus în de Rostopchin împăratului Pavel se remarcă și printr-un asemenea haos Considerând că Turcia nu poate exista, Rostopchin a considerat că este mai bine să o împartă cu Austria și Franța; Rusia ia Moldova, Bulgaria și România, dă Austriei Țara Românească, Serbia și Bosnia, iar Franța - Egipt; Morea cu insulele arhipelagice devine o republică independentă Există totul în acest plan - împărțirea Turciei și restaurarea politică cu granițe care nu au avut niciun sprijin în istorie și nesocotirea intereselor și relațiilor religioase și tribale Acest haos i-a determinat pe unii politicieni să meargă împotriva oricărei împărțiri a Turciei; așa a fost trimisul nostru la Constantinopol, contele Kochubey În , i-a scris împăratului că împărțirea Turciei este cel mai rău lucru, iar cel mai bun lucru este păstrarea ei: "Turcii sunt cei mai pașnici vecini și, prin urmare, pentru binele nostru, cel mai bine este să ne păstrăm dușmanii naturali " RUSIA ȘI SCLAVII DE SUD Dar de la începutul secolului al XIX-lea diverse condiții, parțial apărute în mediul ortodox-slav însuși, parțial inspirate din exterior, au sugerat noi principii politicii ruse, după care trebuia să se ghideze Toate aceste condiții au provenit dintr-o singură sursă, care a constituit un fenomen caracteristic vieții internaționale europene a secolului trecut - această sursă a fost principiul național Acest principiu s-a manifestat cu o forță deosebită în Europa nu fără participarea revoluției franceze Revoluția Franceză și politica de cucerire adoptată de succesorul său, Imperiul Napoleonic, au avut un efect extrem de puternic asupra întregii Europe, dar nu au acționat peste tot în același mod, în funcție de poziția diferitelor naționalități care au fost afectate de ei În acest sens, popoarele europene pot fi împărțite în trei categorii Unii dintre ei, constituind organisme politice independente și integrale, au fost lipsiți de libertatea internă, precum Spania, Portugalia; alții se bucurau de independență externă și au fost, de asemenea, lipsiți de libertate internă, dar în același timp nu aveau încă integritate politică, erau fragmentați în mai multe state independente, cum ar fi Germania, Italia În cele din urmă, alții au fost lipsiți atât de independența externă, cât și de libertatea internă, cum ar fi triburile ortodox-slave sau slavo-catolice din Peninsula Balcanică și Austria În primele naționalități, Revoluția Franceză și Imperiul au trezit dorința de libertate interioară, în a doua, de unificare politică alături de libertatea internă, iar în a treia, de eliberare național-politică de sub jugul străin Aspirațiile acestor din urmă popoare au fost cele care au inspirat Rusia cu o nouă direcție în politica ei externă Încă din primii ani ai secolului, diferitele triburi din Peninsula Balcanică au început să se agite; ridicând revolte, au apelat la Rusia pentru ajutor, amintindu-i de rudenia lor religioasă sau tribală cu ea Aceste legături religioase și tribale au indicat începuturile politicii ruse, în numele căreia ea a început să acționeze împotriva Turciei Prima expresie a acestor începuturi o găsim în opera unui publicist slav, provocată de răscoala sârbilor La sfârşitul anului s-au ridicat sârbii din răsăritul Serbiei; Mitropolitul sârbilor austrieci Stratimirovici, pentru a-i ajuta pe semenii de trib, a trimis în o notă la Sankt Petersburg, sau "o inscripție despre restaurarea unui nou stat slavo-sârb" În această notă, el subliniază asemănarea religiei, limbii și modului de viață al sârbilor cu rușii și pune întrebarea guvernului rus: "Nu este posibil și nu merită munca unor rude bune ruși slavi pentru a aduce existența politică și, eventual, în comunitatea politică?" De asemenea, propune o formă de eliberare: partea înălțată a

sârbilor poate rămâne sub puterea supremă a Turciei, primind doar independența administrației interne și fiind sub protecția Rusiei Vrând-nevrând, acest program a fost adoptat de politica rusă și a dus la un proces surprinzător de monoton de eliberare a diferitelor naționalități mici din Peninsula Balcanică Deja în secolul al XVIII-lea guvernele Moldovei și Țării Românești au fost plasate în relații oarecum independente cu Turcia; o serie de tratate în secolul al XIX-lea cu Turcia, aceste regiuni și-au câștigat treptat independența completă Prin tratatul de la București din , Turcia a fost lipsită de dreptul de a-și păstra trupele în aceste zone; conform acordului de la Akkerman din , ambele regiuni sunt guvernate de conducători aleși, aleși de "boierii" locali timp de șapte ani de la aprobarea Rusiei și sunt guvernate independent de Turcia Conform acordului de la Adrianopol din , puterea de șapte ani a conducătorilor aleși a fost transformată într-una pe viață În , contrar obiceiului, ambele principate au ales un singur conducător, prințul Kuza; trei ani mai târziu, Türkiye a trebuit să recunoască această fuziune Șase ani mai târziu, în , românii, așa cum a început să fie numită populația principatelor unite, l-au alungat pe Cuza Atunci puterile europene i-au indicat pe români drept conducătorii prințului Charles de Hohenzollern; a fost ales principe al principatelor unite dunărene Pentru participarea la ultimul război dintre Rusia și Turcia, - , conform Tratatului de la San Stefano, România, fost principat vasal, s-a transformat într-un regat independent Eliberarea altor triburi din Peninsula Balcanică a procedat exact în aceeași ordine: tribul s-a răsculat împotriva Turciei; turcii și-au trimis forțele la el; la un moment dat, Rusia a strigat Turciei: "Stop!"; atunci Turcia a început să se pregătească de război cu Rusia, războiul a fost pierdut, iar prin acord tribul rebel a primit independență internă, rămânând sub puterea supremă a Turciei Cu o nouă ciocnire între Rusia și Turcia, vasalajul a fost distrus Așa s-a format Principatul Sârbesc prin Tratatul de la Adrianopol din , Regatul Grec - în temeiul aceluiași acord și în baza Protocolului de la Londra din Principatul Bulgar - în baza Tratatului de la San Stefano din Privind poziția otomanului Porte, trebuie să ne gândim că acest proces, început în secolul trecut, încă nu s-a încheiat (soarta Macedoniei, Bosniei, Herțegovinei, Albaniei) REZULTATE ALE POLITICII EXTERNE Așadar, la granițele de sud-vest, politica externă a Rusiei a rezolvat cu totul altă sarcină decât a rezolvat-o la periferia sud-estului Această sarcină poate fi exprimată în următoarele cuvinte - chemarea la existența politică a triburilor slave și ortodoxe din Peninsula Balcanică pe măsură ce se trezesc politic Această aspirație aduce un nou început vieții internaționale a Europei În secolul al XIX-lea, așa cum am spus, principiul național își face loc cu o forță deosebită în viața internațională a Europei Acest principiu a determinat popoarele europene să se străduiască să se contopească în mari organisme naționale, să unească într-un singur întreg părțile fragmentate anterior ale unui singur popor Europa de Vest s-a contractat treptat, s-a cristalizat, formând mari puteri naționale Programul politicii externe ruse este o contrabalansare a acestei cristalizări național-politice a Europei: Rusia introduce treptat mici triburi în familia statelor europene, dându-le o existență politică Este greu de spus dacă acest efort este într-adevăr un nou început internațional sau este doar primul moment al aceluiași proces care a avut loc în Occident Este puțin probabil ca aceste state mici ortodox-slave să inițieze fragmentarea politică a Europei, sau ele însele vor fuziona în cele din urmă într-un singur stat ortodox-slav uriaș Aceasta este o întrebare a

cărei soluție se află dincolo de orizonturile noastre istorice Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul DOMNIA IMPĂRATULUI ALEXANDRU I EDUCAȚIA LUI ALEXANDRU I CARACTERUL LUI ALEXANDRU I TRANSFORMAREA EXPERIENȚELOR ÎN PRIMII ANI SPERANSKY SI PLANUL LUI DE TRANSFORMARE DISPOZITIV CENTRAL DE CONTROL CONFORM PLANUL SPERANSKY DOMNIA IMPARATULUI ALEXANDRU I Alexandru, succesorul împăratului Pavel, a venit la tron cu un program mai larg și l-a dus la îndeplinire mai deliberat și mai consecvent decât predecesorul său Am evidențiat două aspirații principale care au fost conținutul politicii interne a Rusiei de la începutul secolului al XIX-lea: aceasta este egalizarea moșiilor în fața legii și introducerea lor în activitatea comună de stat prietenoasă Acestea erau sarcinile principale ale epocii, dar erau complicate de alte aspirații, care erau o pregătire necesară pentru rezolvarea lor sau urmate inevitabil din rezoluția lor Egalizarea moșiilor în fața legii a schimbat în mod firesc însăși temeliile legislației; astfel, a fost nevoie de codificare pentru a armoniza diverse legalizări, vechi și noi În plus, restructurarea ordinii de stat pe bază de nivelare legală a necesitat o creștere a nivelului de educație al oamenilor, iar între timp, desfășurarea atentă, parțială a acestei restructurări a provocat dubla nemulțumire în societate: unii erau nemulțumiți de faptul că vechii era distrus; alţii erau nemulţumiţi că lucrurile noi erau introduse prea încet Prin urmare, guvernului i s-a părut că este necesar să conducă opinia publică, să o frâneze din dreapta și din stânga, să orienteze și să educe mințile Niciodată cenzura și educația publică nu au fost atât de strâns integrate în planurile generale de reformă ale guvernului precum au fost în ultimul secol În cele din urmă, o serie de războaie și reforme interne, care s-au schimbat odată cu poziția externă, internațională a statului, structura internă, socială a societății, au zguduit economia statului, au deranjat finanțele, au forțat oamenii să încordeze forțele de plată ale oamenilor și îmbunătățirea îmbunătățirii statului, a scăzut bunăstarea oamenilor Iată o serie de fenomene care au fost țesute în faptele de bază ale vieții noastre în prima jumătate a secolului; principalele probleme ale vremii: socio-politice, constând în stabilirea de noi relaţii între clasele sociale, în organizarea societăţii şi managementul cu participarea societăţii; la ei - problema codificării, care a constat în eficientizarea noii legislații, problema pedagogică, care a constat în îndrumarea, direcția și educarea minții și, în sfârșit, problema financiară, care a constat în noua structură a economiei de stat EDUCAȚIA LUI ALEXANDRU I Împăratul Alexandru I a pus la coadă și s-a apucat cu îndrăzneală să rezolve toate aceste probleme În primirea acestei permisiuni, un rol important a avut, în primul rând, ideile politice pe care le-a asimilat și, în al doilea rând, considerațiile practice, opiniile politice asupra poziției Rusiei, care se dezvoltaseră în el din experiențele și observațiile personale Aceștia și alții - atât ideile politice, cât și opiniile personale - erau strâns legate de educația pe care a primit-o acest împărat și de caracterul său, care s-a format sub influența creșterii sale De aceea, creșterea lui Alexandru I, precum și caracterul său, capătă importanța unor factori importanți în istoria vieții noastre de stat Și apoi, cred că personalitatea lui Alexandru I a avut mai mult de un sens local: a fost un indicator al momentului general trăit de toată Europa Alexandru a stat la începutul a două secole, care diferă puternic unul de celălalt Secolul al XVIII-lea a fost secolul ideilor libere, culminând cu o revoluție majoră Secolul al XIX-lea, cel puțin în prima sa jumătate, a fost o epocă a reacțiilor, rezolvate prin triumful ideilor

libere Aceste modulații ale stărilor de spirit trebuiau să creeze tipuri deosebite Le cunoaștem în reproduceri artistice literare Împăratul Alexandru I în sine, nu după poziția sa socială, după calitatea lui naturală, era un om de talie medie, nici mai mare, nici mai scăzută decât nivelul general A trebuit să experimenteze influența ambelor secole, așa că neprietenos s-a întâlnit și s-a împrăștiat Dar era o persoană mai receptivă decât activă și, prin urmare, percepea impresiile timpului cu cea mai mică refracție Mai mult, era o imagine istorică, reală, nu artistică Și cum aș putea spune, poate, în urma creșterii lui Alexandru I și a depunerii personajului său, vom clarifica ceva pentru noi înșine în întrebarea cum astfel de contraste precum Napoleon, care a jucat rolul unui Mefistofel care râde în epilogul reacționar al revoluția și asta și Alexandru, care a primit rolul romanticului-visător și dezamăgit de Byronic Privindu-l pe Alexandru I, observăm o întreagă epocă nu numai a istoriei ruse, ci și a Europei, pentru că este greu de găsit un alt chip istoric care să întâlnească atât de multe influențe culturale diverse ale Europei de atunci Nu împărtășesc părerea destul de răspândită că Alexandru, datorită eforturilor bunicii sale, a primit o bună educație, a fost crescut supărător, dar nu bine și nu bine tocmai pentru că era prea supărător Alexandru s-a născut la decembrie , din a doua căsătorie a Marelui Duce Paul cu Maria Feodorovna, Prințesa de Württemberg Mai devreme, prea devreme, bunica l-a smuls din familie, de la mama lui, pentru a-l crește în regulile pedagogiei filosofice de atunci, adică după legile rațiunii și ale naturii, în principiile raționalului și virtutea naturală Locke este autoritatea supremă, Emile lui Rousseau era atunci manualul privilegiat al unei asemenea pedagogii; ambele au cerut ca educația să dea unei persoane un temperament puternic împotriva greutăților fizice și lumești Când Marele Duce și fratele său Konstantin, care l-au urmat, au început să crească, bunica a întocmit un plan filozofic pentru creșterea lor și a ridicat un personal de educatori Colonelul La Harpe, un republican elvețian, un admirator entuziast, deși prudent al ideilor abstracte ale filozofiei iluministe franceze, o carte liberală ambulantă și foarte vorbăreț, a fost ales ca principal mentor, educator al gândirii politice a Marilor Duci Mihail Nikitich Muravyov, o persoană foarte educată și un foarte bun scriitor în direcția liberal-politică și sentimental-didactică, a fost invitat să-l predea pe Marele Duce limba și istoria rusă, precum și filozofia morală În cele din urmă, supravegherea generală a comportamentului și sănătății marilor duci a fost încredințată generalului-șef contele N I Saltykov, nu un nobil genial, dar tipic al școlii Ecaterinei, care știa sigur un lucru: cum să trăiască la curte ; a făcut ce a spus soția lui, a semnat ceea ce a dat secretara Cu toate acestea, scorul său real în această orchestră pedagogică, conform lui Masson, a fost să îi protejeze pe marii duci de vânt și înfundarea stomacului La Harpe, după propria sa recunoaștere, și-a luat sarcina de profesor foarte în serios, conștient de îndatoririle sale față de oamenii mari pentru care pregătea un conducător; a început să citească și, în spiritul convingerilor sale republicane, să explice marilor prinți clasicii latini și greci - Demostene, Plutarh și Tacitus, istoricii și filozofii englezi și francezi - Locke, Gibbon, Mably, Russes Tot ce spunea și citit elevilor săi s-a discutat despre puterea rațiunii, despre binele omenirii, despre originea contractuală a statului, despre egalitatea naturală a oamenilor, despre dreptate și, cel mai insistent, despre libertatea naturală a omului, despre absurd și răul despotismului, despre ticăloșia sclaviei Aceste fenomene au fost considerate nu ca

fapte istorice sau posibilități practice, ci unele ca cerințe ale rațiunii și precepte ale unui catehism filozofic, altele ca prostii, ignoranță și crime ale despotismului [Laharpe] nu a explicat cursul și structura vieții umane, ci a selectat fenomene potrivite, polemicizate cu realitatea istorică, pe care le-a învățat să nu le înțeleagă, ci doar să le disprețuiască Amabilul și istețul Muravyov a dat combustibil focului citind copiilor, ca exemple de stil, propriile idile despre dragostea pentru umanitate, despre lege, despre libertatea gândirii și i-a forțat să traducă în rusă același Rousseau, Gibbon, Mably etc Rețineți că toate acestea au fost spuse și citite viitorului autocrat rus la vârsta de până la ani, adică puțin prematur În acești ani, când oamenii trăiesc prin impresii și instincte imediate, ideile abstracte sunt de obicei îmbrăcate în imagini, iar principiile politice și sociale renasc în sentimente și devin credințe Învățătura lui La Harpe și Muravyov nu a oferit nici cunoștințe științifice reale exacte, nici alinierea logică a minții, nici măcar obiceiul muncii mentale; nu introducea pe cineva în realitatea înconjurătoare și nu putea încă excita și direcționa gândirea serioasă Ideile înalte au fost percepute de politicianul și moralistul de ani ca basme politice și morale, umplând imaginația copilului cu imagini care nu erau copilărești și agitându-i inima imatură cu sentimente foarte adulte Dacă la toate acestea îl adăugăm pe contele Saltykov cu cursul său de casă de maniere de salon și igiena curții, atunci este ușor de observat decalajul care a fost făcut în creșterea Marelui Duce A fost învățat cum să simtă și să se comporte, dar nu a fost învățat să gândească și să acționeze; nu și-au pus întrebări științifice sau cotidiene pe care să le rezolve el însuși, făcând greșeli și corectându-se: i s-au dat răspunsuri gata făcute la toate - dogme politice și morale pe care nu era nevoie să le verifice și să le inventeze, ci doar trebuiau să le verifice fi solidificat și simțit Nu a fost forțat să-și frângă creierul, să se încordeze, nu era educat, dar, ca un burete uscat, era impregnat de moralitate politică și universală distilată, saturat de delicatese ale gândirii europene Nu a fost introdus în munca școlară, cu necazurile și bucuriile ei în miniatură, cu acea muncă, care singură, poate, dă școlii o valoare educativă A preda La Harpe a fost pentru Alexandru o plăcere estetică; dar în notele unuia dintre educatorii ruși ai Marilor Duci - Protasov, găsim adesea plângeri amare despre "lenevia, încetineala și lenea" lui Alexandru, despre antipatia lui pentru exercițiile serioase, pentru ceea ce educatorul numește "filosofare puternică" Când marii duci au început să crească suficient pentru a înțelege, și nu a simți doar ideile lui La Harpe, s-au atașat sincer de republicanul idealist, i-au ascultat lecțiile cu plăcere, cu plăcere și nimic mai mult; erau sesiuni artistice, nu muncă mentală Este o mare nenorocire când între elevi și profesor se formează o atitudine a publicului față de artist, când lecția mentorului devine distracție pentru elevi, deși una estetică Datorită unei recepții atât de abundente a idilei politice și morale, Marele Duce a început devreme să viseze la singurătatea rurală, nu putea trece pe lângă o floare sălbatică sau o colibă țărănească fără încântare, a fost entuziasmat la vederea unei tinere într-o rochie elegantă , devreme s-a obișnuit să alunece peste fenomenele cotidiene cu acel aspect lejer pentru care viața este o distracție plăcută, iar lumea este un vast studiu pentru experimente și exerciții estetice De-a lungul anilor, aceasta s-ar fi corectat de la sine, visele ar fi fost înlocuite cu observații sobre, sentimentele, răcorindu-se, s-ar fi transformat în convingeri, dar s-a întâmplat ca acest proces necesar și util să fie întrerupt prematur

Știind din experiență cum virtutea, chiar degerată de filozofie, se topește cu ușurință sub razele arzătoare ale patimilor, împărăteasa Catherine s-a grăbit să asigure inima nepotului ei împotriva lor și s-a căsătorit cu el în , când acesta nu avea încă ani Nimic nu se poate spune împotriva căsătoriei, dar totuși Undergrowth Fonvizinsky are dreptate: cel mai adesea căsătoria sau căsătoria reprezintă sfârșitul predării, pregătirea școlară pentru viață cu știința ei strictă: alte sentimente și interese vor merge acolo, va începe o altă viziune asupra lumii, o altă viziune asupra lumii , va începe dezvoltarea adultului, nu asemănătoare primei, tinerească, iar dacă prima este întreruptă prematur, va rămâne pe viață o pierdere irecuperabilă, o cicatrice de neșters, dureroasă Grecia și Roma, libertatea, egalitatea, republica - ce, vă întrebați, în acest caleidoscop de imagini eroice și idealuri politice, ce loc a ocupat Rusia în ea cu trecutul și prezentul său nedescris? Cum s-a încadrat realitatea rusă în șeful Marelui Duce cu ceea ce a predicat sensibilul republican și nu mai puțin sensibilul consilier de stat rus activ Muravyov? Dar este foarte simplu: au recunoscut-o, această realitate, ca pe un fapt de ordin inferior, ca pe un fenomen elementar nerezonabil, au recunoscut-o și au ignorat-o, adică nu au vrut să știe nimic mai mult despre ea, precum Voltaireieni leneși din epoca Ecaterinei În această privință, Laharpe s-a comportat ca bătrânele servitoare - guvernante care ne-au crescut domnișoarele pe vremuri: profesorul va desena pentru elev o lume fermecătoare a celor mai bine crescute relații umane bazate pe regulile celei mai stricte modestii și decență inexorabilă , conform căreia chiar și scoaterea vârfului pantofului de sub o rochie era considerată aproape deloc o cădere muritoare în păcat și, dintr-o dată, ambele fecioare chiar acolo în casă vor zbura într-un stadiu rusesc cel mai natural, care le va arăta cum bărbații iar femeile ceartă și împing, fac zgomot și se sărută Tânăra îi va fixa pe cea bătrână o privire înspăimântată, iar jenat va începe să o liniștească: "Așa e nu-i nimic nu te privește, uită, hai să mergem la noi " Cu o abundență de imagini antice impunătoare și cele mai recente idei politice, Alexandru a intrat în viața reală; ea l-a întâlnit oarecum ambiguu sau cu două fețe: trebuia să se rotească între bunica și tatăl său, iar acestea nu erau doar două fețe, ci chiar două lumi speciale Erau două curți, deloc asemănătoare între ele, între care distanța morală era mult mai mare decât cea geografică În fiecare vineri, Marele Duce se deplasa la Gatchina pentru a participa la parada de sâmbătă, unde studia manierele aspre, neceremonioase ale cazărmii, împreună cu lexicul neimprimabil al cazărmii; aici Marele Duce comanda unul dintre batalioane, iar seara s-a întors la Sankt Petersburg și a apărut în acea sală a Palatului de Iarnă în care Ecaterina își petrecea serile, înconjurată de societatea aleasă: era Schitul Aici s-au discutat doar cele mai importante chestiuni politice, s-au purtat cele mai duhovnicești conversații, s-au glumit cele mai elegante glume, s-au urmărit cele mai bune piese franceze, iar faptele și sentimentele păcătoase erau îmbrăcate în cele mai îngrijite coperți Rotindu-se între două curți atât de diferite, Alexandru a trebuit să trăiască în două minți, să păstreze două înfățișări ceremoniale, cu excepția celei de-a treia - cotidian, domestic, un dublu dispozitiv de maniere, sentimente și gânduri Cât de diferită era această școală de auditoriul de la La Harpe! Forțat să spună ce le plăcea altora, obișnuia să ascundă ceea ce credea el însuși Stealth s-a schimbat de la o nevoie la o nevoie Odată cu aderarea tatălui său, aceste dificultăți au fost înlocuite de neliniști cotidiene constante: Marele Duce a fost numit guvernator general al

Sankt Petersburgului și comandant al corpului de gardă Vinovat de nimic, el a insuflat devreme neîncredere din partea tatălui său, a trebuit să tremure împreună cu alții în fața suveranului înfierbântat De data aceasta, deși scurtă, a pus pe personajul lui Alexandru o nuanță de tristețe care nu l-a lăsat în cele mai însorite momente ale vieții sale PERSONAJUL LUI ALEXANDRU I Așa a fost crescut Alexandru Trebuie să recunoaștem că nu a mers pe tron pe un drum deosebit de lin Din leagăn, i-au fost încercate multe experimente educaționale: a fost rupt de mama sa la momentul nepotrivit pentru experiența pedagogiei natural-raționaliste, a fost transformat dintr-un Emil neterminat într-un politician și filosof prematur, un student care abia început să se dezvolte s-a transformat într-un om de familie imatur, iar cursul liniștit al vieții de familie și studiile incomplete au fost întrerupte de distracția societății ușoare Hermitage, iar apoi de anxietatea cazărmii, disciplina Gatchina Totul fie nu a fost la timp, fie nu a fost necesar Alexandru a trebuit mereu să se învârtească între două curente opuse, dintre care nici trecerea lui, să stea între două contradicții, în pericol de a deveni al treilea, de a cădea în discordie cu el însuși: în copilărie - între bunica și părinți, în prima tinerețe - între tatăl și mama lui, în camera de studiu - între ateul La Harpe și ortodoxul Samborsky, între mentori disidenzi care au jucat asupra lui, asupra minții și conștiinței sale, dușmănia gusturilor și credințelor lor, în cele din urmă, pe tron, între constituționale idealuri şi obiceiuri absolutiste Asemenea condiții nu puteau dezvolta un caracter deschis A fost acuzat de dublă minte, de prefăcătorie (nord Talma, greacă bizantină), de tendință de a părea, de a nu fi [Este] inexact Alexandru nu avea nevoie să se prefacă a fi ceea ce voia să fie; pur și simplu nu voia să pară a fi ceea ce era cu adevărat Pretenția este un viciu, secretul este un dezavantaj, precum surditatea etc Marele Duce avea nevoie, în primul rând, de obiceiul muncii de afaceri, răbdătoare și persistente, mai ales, cunoașterea vieții pe care era chemat să o ducă în timp Nici unul, nici celălalt nu se putea aproviziona nici în creșa lui Emil, nici în sala La Harpe, nici în salonul bunicii, nici la parada ceasurilor tatălui Marele Duce nici măcar nu a fost învățat în mod corespunzător limba sa maternă: un contemporan spune că până la sfârșitul vieții nu a putut conduce o conversație detaliată în rusă despre o problemă dificilă Chiar și totul a fost făcut pentru a îngreuna pentru Marele Duce să se familiarizeze cu realitatea pe care trebuia să o gestioneze Încă din creșterea sa, Marele Duce a îndurat un secret care i-a inspirat neîncredere, o tendință de a apărea și de a nu fi [el însuși], un dispreț ascuns pentru oameni, un cerc de idei și sentimente politice care ar fi trebuit să-i provoace extrem de multe necazuri Chiar și în timpul domniei Ecaterinei, el i-a mărturisit prințului Czartoryski că a luat parte din inimă la Revoluția Franceză, a urât despotismul în toate manifestările sale, a iubit libertatea, care ar trebui să aparțină tuturor, că a recunoscut ereditatea puterii [ca] un stabilire nedreaptă și absurdă că puterea supremă ar trebui să fie încredințată nu din întâmplarea nașterii, ci de vocea națiunii, care va putea alege pe cel mai demn să o guverneze Ce ar putea face marele duce cu o cantitate abundentă de astfel de idei și sentimente inutile? Aceste idei și sentimente, [și] mai ales, educația au împiedicat dezvoltarea în el a unui simț al realității, a unui ochi practic Acest fler și ochi sunt dobândite prin muncă asiduă și agitație îndelungată în noroiul din care constă viața; iar Marele Duce nu era obișnuit nici să muncească din greu, nici să lucreze independent, nici să se încurce în acest noroi

Cunoștea murdăria elegantă a salonului bunicii sale, precum și murdăria neîngrijită a cazărmii tatălui său, dar nu a fost introdus în acea murdărie lumească sănătoasă, în care Domnul însuși binecuvânta o persoană să se murdărească, spunându-i: "În sudoarea feței tale, ia-ți pâinea" Astfel, Alexandru a ajuns la tron cu o rezervă de aspirații înalte și binevoitoare, care trebuiau să stabilească libertatea și prosperitatea oamenilor conduși, dar nu a dat socoteală despre cum să facă acest lucru Această libertate și prosperitate, i se părea, ar fi trebuit să fie stabilite imediat, de la sine, fără muncă și obstacole, printr-un fel de "brut" magic Desigur, la primul experiment au fost întâlnite obstacole; neobișnuit să depășească dificultățile, Marele Duce a început să se enerveze pe oameni și cu viața, s-a descurajat Neobișnuit cu munca și lupta, a dezvoltat tendința de a renunța prematur, de a obosi prea devreme; abia incepand afacerea, Marele Duce era deja obosit de el; obosit înainte să se apuce de treabă În , la vârsta de ani, se simțea deja obosit și recunoștea că visul său era să abdice în cele din urmă de la tron, să se stabilească cu soția sa pe malul Rinului și să ducă viața unei persoane private în compania prietenilor și în studiul naturii Dificultăților , întâlnit acasă în timpul implementării programului planificat, a instalat treptat în el o răceală față de activitatea internă Apoi toate idealurile împăratului au părăsit treptat Rusia, de la Neva până la Vistula, s-au concentrat asupra Poloniei și au trecut chiar granița, în Europa de Vest Se știe că în a doua jumătate a domniei sale, împăratul a fost foarte puțin implicat în treburile interne ale Rusiei, toată atenția sa s-a concentrat treptat pe organizarea ordinii politice în Polonia, pe menținerea ordinii politice în Europa de Vest cu structura Sfintei Alianţe Astfel, fosta idilă național-politică rusă a fost înlocuită cu o idilă istorică mondială - Sfânta Alianță, care trebuia să aranjeze o ordine politică în Europa de Vest, pe regulile Evangheliei, adică pe principiile personalului privat moralitate După țarul Alexei Mihailovici, împăratul Alexandru [a produs] cea mai plăcută impresie, și-a trezit simpatie cu calitățile sale personale; era o floare luxoasă, dar numai de seră, care nu avea timp sau nu știa să se aclimatizeze pe pământul rusesc A crescut și a înflorit luxos în timp ce vremea era bună, dar pe măsură ce au suflat furtunile nordice, când a venit vremea urâtă a toamnei noastre rusești, s-a ofilit și s-a scufundat Astfel de neajunsuri, scoase din educație, s-au reflectat cel mai puternic în programul reformator inițial EXPERIENȚE DE TRANSFORMARE ÎN PRIMII ANI Voi trece în revistă principalele fenomene ale activității interne de transformare a împăratului Alexandru Acest împărat a urcat pe tron la martie Urcarea sa pe tron a stârnit cea mai zgomotoasă încântare în societatea rusă, în principal nobilă; domnia anterioară pentru această societate a fost un Post Mare strict Karamzin spune că zvonul despre urcarea unui nou împărat a fost acceptat ca un mesaj de mântuire Tensiunea prelungită a nervilor de frică a fost rezolvată prin lacrimi copioase de tandrețe: oamenii pe străzi și prin case plângeau de bucurie; la o întâlnire, cunoscuții și străinii s-au felicitat și s-au îmbrățișat, ca în ziua învierii strălucitoare Dar în curând noul împărat, în vârstă de de ani, a devenit subiectul unei atenții entuziaste și al adorației Însăși înfățișarea lui, maniera lui, apariția lui pe stradă, ca și împrejurimile, produceau un efect fermecător Pentru prima dată l-au văzut pe suveran plimbându-se pe jos în capitală, fără nici o suită și fără nicio decorație, chiar și fără ceas, și răspunzând amabil la plecăciuni ale celor pe care i-a întâlnit Noul guvern s-a grăbit să declare direct direcția în care intenționa să

acționeze În manifestul din martie , împăratul și-a asumat obligația de a guverna poporul "după legile și după inima înțeleptei sale bunici" În decrete, precum și în conversațiile private, împăratul a exprimat regula de bază după care se va ghida: să stabilească în mod activ legalitatea strictă în locul arbitrarului personal Împăratul a subliniat în repetate rânduri principalul neajuns de care suferea ordinea statului rus; acest neajuns l-a numit "arbitrăria guvernului nostru" Pentru a elimina acest neajuns, el a subliniat necesitatea unor legi fundamentale, adică fundamentale, care aproape nu existau în Rusia În această direcție, au fost efectuate experimente transformatoare în primii ani Încă din primele zile ale noii domnii, împăratul a fost înconjurat de oameni pe care i-a chemat să-l ajute în lucrarea de transformare Au fost oameni crescuți în cele mai avansate idei ale secolului al XVIII-lea și cunoaște bine ordinele de stat din Occident; au aparținut generației care i-a urmat direct pe oamenii de afaceri din vremea Ecaterinei În a doua jumătate a acestei domnii, ei aparțineau tineretului din înalta societate, care, împreună cu manierele saloanelor franceze, au asimilat în liniște ideile politice ale literaturii franceze a iluminismului Erau contele Kochubey, nepotul omului de afaceri al lui Catherine, Bezborodok Novosiltsev, contele Stroganov, o rudă cu Novosiltsev, și prințul polonez Adam Czartoryski Acești oameni au format un cerc intim, un comitet informal care s-a întrunit după cină cafeaua în camera retrasă a împăratului și, împreună cu el, au pus la punct un plan de transformare Datorită faptului că unul dintre membrii acestei comisii, contele P A Stroganov, ținea evidența întâlnirilor sale secrete în limba franceză (iunie - noiembrie), putem urmări activitățile acestui comitet El a atins imediat o mare varietate de probleme de stat Sarcina acestui comitet era să-l ajute pe împărat "în lucrarea sistematică privind reforma clădirii fără formă a administrației imperiului" - această sarcină a fost exprimată într-o singură intrare A fost necesar să se studieze mai întâi starea actuală a imperiului, apoi să se transforme părți individuale ale administrației și să se completeze aceste reforme individuale cu "un cod (cum traduc eu cuvântul constituție), stabilit pe baza adevăratului spirit național" Am început cu controlul central Catherine, după cum am văzut, a lăsat neterminată clădirea administrației centrale; creând o ordine complexă și armonioasă a administrației locale și a curții, ea nu a dat instituțiilor centrale corecte cu departamente precis repartizate, cu o desemnare clară a "limitelor dure", ceea ce era promis în manifestul din iulie Nepotul a continuat lucrarea bunicii, dar vârful clădirii guvernamentale a scos-o în spirit și ordine, a ieșit spre deosebire de trup, nu corespundea fundației sale Consiliul de Stat, care s-a întrunit la discreția personală a împărătesei Ecaterina la martie , a fost înlocuit cu o instituție permanentă, numită "Consiliul Indispensabil", pentru examinarea și discutarea treburilor și deciziilor statului A fost organizat în grabă, a fost format din demnitari de rang înalt, fără împărțire în departamente Apoi colegiile Petrine s-au transformat, deja sub Catherine, își pierduseră caracterul inițial Prin Manifestul din septembrie , acestea au fost transformate în opt ministere Acestea au fost Ministerul Afacerilor Externe, Armata, Marina, Interne, Finanțe, Justiție, Comerț și Învățământ Public, cu un Comitet de Miniștri pentru a discuta chestiunile care necesită considerații generale Aceasta din urmă este prima dată în sistemul nostru de sediu Fostele colegii erau subordonate ministerelor sau intrau în noile ministere ca departamente ale acestora; diferența principală dintre noile organe ale guvernului

central era singura lor putere: fiecare departament era controlat de un ministru în locul fostei prezențe colegiale; fiecare ministru era răspunzător în faţa Senatului Aceasta a fost prima încercare de restructurare a administrației centrale întreprinsă de noul împărat Concomitent cu reformele administrative, au fost afectate și relațiile sociale Și aici, direcția în care s-a propus să se acționeze a fost enunțată tranșant; această direcţie a constat în ecuaţia tuturor condiţiilor sociale din faţa legii Printre primele măsuri ale noului împărat a fost restaurarea hărților de moșii, anulate, după cum am văzut, de către fostul împărat în părțile lor principale Însă într-un comitet neoficial, împăratul a recunoscut că a restituit nobilimii nobilimii împotriva voinței sale, pentru că exclusivitatea drepturilor de proprietate acordate de aceasta i-a fost întotdeauna dezgustătoare A fost atinsă problema timid de delicată a iobăgiei O serie de măsuri de la începutul domniei au fost declarate intenția guvernului de a pregăti treptat mințile pentru desființarea acestui drept Astfel, în periodicele guvernamentale era interzisă tipărirea publicațiilor despre vânzarea țăranilor fără pământ Din , distribuirea moșiilor locuite în proprietate privată a fost interzisă La decembrie , de ziua de naștere a împăratului, a fost promulgat un decret și mai important, care prevedea ca persoanele din toate statele libere să dobândească proprietatea asupra imobilelor în afara orașelor fără țărani; acest drept putea fi folosit de negustori, filisteni, tarani de stat Legea din decembrie a distrus vechiul monopol moșier al nobilimii, care până acum avea singura dreptul de a dobândi pământ pentru proprietate personală Încurajați de această primă întreprindere, unii moșieri liber-cugetatori au avut dorința, încheind o înțelegere cu iobagii lor, să-i elibereze în libertate prin sate întregi Până acum nu a existat o lege cu privire la o asemenea emancipare în masă a țăranilor Deci, moșierul din Voronej, Petrovo-Solovovo, a făcut o înțelegere cu de suflete ale țăranilor săi, dându-le proprietatea asupra pământului pe care l-au cultivat, cu condiția de a-i plăti / milion de ruble la vârsta de ani Fiul feldmareșalului Ecaterina, contele Serghei Rumyantsev, a decis să elibereze de suflete ale țăranilor săi cu pământ prin acord voluntar cu aceștia, dar în același timp a înaintat guvernului un proiect de lege generală privind tranzacțiile dintre proprietarii de pământ și iobagi Guvernul a acceptat acest proiect, iar la februarie a fost dat un decret privind cultivatorii liberi: proprietarii de pământ puteau încheia o înțelegere cu țăranii lor, eliberându-i fără greșeală cu pământul în sate întregi sau familii individuale Acești țărani eliberați, fără să se înscrie în alte state, formau o clasă specială de "cultivatori liberi" Legea din februarie a fost prima expresie decisivă a intenției guvernului de a desființa iobăgie Acestea au fost primele încercări de restructurare a managementului și a relațiilor sociale; ele constituie prima eră a activității transformatoare a lui Alexandru Aceste experimente au fost insuficient gândite și au suferit deficiențe importante: nu au fost suficient de de acord între ele, au fost realizate extrem de grăbit; Astfel, noile departamente și ministere centrale au devenit instituții individuale, în timp ce instituțiile provinciale pe care le-au condus și-au păstrat fostul sistem colegial Au urmat apoi binecunoscutele evenimente exterioare, care l-au distras o vreme pe împărat de la munca sa interioară; a fost participarea la două coaliții împotriva Franței - în în alianță cu Austria, în - în alianţă cu Prusia În timpul acestor războaie, cercul intim al primilor consilieri ai împăratului a fost supărat Campaniile și eșecurile au răcit starea inițială de spirit

liberal-idilic a lui Alexandru; observaţiile pe care le-a adunat au lăsat în el nemulţumire faţă de cei din jur Membrii comitetului informal l-au părăsit pe împărat unul câte unul Locurile lor goale au fost luate de o persoană care a devenit singurul angajat de încredere al împăratului Acesta a fost Mihail Mihailovici Speranski SPERANSKY SI PLANUL LUI DE TRANSFORMARE Voi transmite doar principalele trăsături ale vieții sale până la momentul când s-a apropiat de împărat Speransky a ieșit dintr-un mediu social pe care foștii oameni de afaceri de stat nu îl cunoșteau Speransky s-a născut în și era fiul unui preot din satul Cerkutin, provincia Vladimir El a primit educația inițială la Seminarul Teologic Suzdal și și-a finalizat studiile la Seminarul Principal din Sankt Petersburg, care sub conducerea lui Pavel a fost transformat într-o academie teologică După ce și-a terminat excelent cursul aici, a rămas profesor la academie; mai întâi a predat materia lui preferată - matematică, apoi elocvență, filozofie, franceză etc Speransky a predat toate aceste diverse materii cu mare succes Setea de cunoștințe l-a obligat să meargă la serviciul public S-a gândit să plece în străinătate și să-și termine studiile la universitățile germane Recomandat ca secretar al familiei prințului Kurakin, Speransky, sub patronajul său, a intrat în biroul procurorului general, care atunci a devenit acest nobil Așa că în , maestrul de teologie în vârstă de de ani a fost transformat în consilier titular Speransky a adus la biroul rusesc dezordonat din secolul al XVIII-lea o minte neobișnuit de îndreptată, capabilă să lucreze la nesfârșit (de ore pe zi) și o abilitate excelentă de a vorbi și de a scrie În toate acestea, desigur, a fost o adevărată descoperire pentru lumea papetăriei Acest lucru l-a pregătit pentru o carieră de serviciu neobișnuit de rapidă Deja sub Paul, a câștigat faima în lumea birocratică din Sankt Petersburg La urcarea lui Alexandru, acesta a fost transferat în Consiliul Permanent nou format, unde, în rang de secretar de stat, i s-a încredințat conducerea unei expediții de afaceri civile și spirituale Când au fost formate ministerele, ministrul de Interne, contele Kochubey, l-a chemat înapoi în biroul său, lăsându-l în fosta sa funcție de secretar de stat la Consiliul de Stat Toate cele mai importante proiecte de legi emise începând cu au fost editate de Speransky în calitate de șef al departamentului Ministerului de Interne Din , când primii angajați ai împăratului se îndepărtau unul după altul de el, Speransky a fost trimis odată cu un raport la împărat din cauza bolii lui Kochubey Alexandru, care-l cunoștea deja pe abil și agil secretar de stat, a rămas uimit de arta cu care a fost întocmit și citit raportul De atunci, au devenit apropiați Mergând la o întâlnire cu Napoleon la Erfurt ( ), împăratul l-a luat cu el pe Speranski pentru rapoarte pe probleme civile La Erfurt, Speransky, care vorbea excelent franceza, s-a apropiat de reprezentanții administrației franceze, i-a privit mai atent și a învățat multe de la ei Odată la un bal, spun ei, împăratul l-a întrebat pe Speransky cum îi plac pământurile străine în comparație cu patria "Mi se pare", a răspuns Speransky, "există instituții aici, dar avem oameni mai buni" "Întors acasă", a remarcat împăratul, "vom vorbi mult despre asta" La întoarcerea sa în Rusia, Speransky a fost numit ministru adjunct al justiției și, împreună cu împăratul, a început să lucreze la un plan general de reformă a statului Acest plan se distinge prin caracteristici care sunt strâns legate de caracterul și mentalitatea compilatorului său Impresionant, mai receptiv decât activ, Alexandru a fost mituit de farmecul acestei minți strălucitoare, tare ca gheața, dar și rece ca gheața Speransky a fost cel mai bun, cel mai talentat reprezentant al vechii educații

spiritual-academice Prin natura acestei educații, el era un ideolog, așa cum se spunea atunci, sau un teoretician, așa cum l-ar numi ei acum Mintea lui a crescut într-o muncă încăpățânată asupra conceptelor abstracte și s-a obișnuit să trateze cu dispreț simple fenomene lumești sau, vorbind în jargon filozofic, fapte concrete, empirice ale vieții Filosofia secolului al XVIII-lea, după cum știm, a dat naștere multor astfel de minți; Academia Teologică Rusă a produs întotdeauna destule dintre ele Era Voltaire într-o formă teologică ortodoxă Dar Speransky avea nu numai o minte filosofică, ci și o minte neobișnuit de puternică, dintre care sunt întotdeauna puține, iar în acea epocă filosofică erau mai puține ca niciodată Munca persistentă asupra abstracțiilor a conferit o energie și o flexibilitate extraordinare gândirii lui Speransky; a venit cu ușurință cu cele mai dificile și bizare combinații de idei Datorită unei astfel de gândiri, Speransky a devenit un sistem întruchipat, dar tocmai această dezvoltare sporită a gândirii abstracte a constituit un neajuns important în activitatea sa practică Prin muncă îndelungată și grea, Speransky și-a pregătit un depozit extins de cunoștințe și idei diverse Exista mult lux în acest stoc, satisfacând exigențele rafinate ale confortului mental; a fost, poate, chiar mult de prisos și prea puțin din ceea ce era necesar pentru nevoile de bază ale omului, pentru înțelegerea realității (are mai multe scheme politice decât idei); în aceasta semăna cu Alexandru și în aceasta erau de acord unul cu celălalt Dar Speransky se deosebea de suveran prin faptul că primii aveau tot luxul mental aranjat și așezat ordonat la locul lor, ca niște mărțișoare scumpe în dressingul unei femei laice îngrijite De pe vremea lui Ordin-Nashchokin, nicio altă minte atât de puternică nu a ajuns la tronul Rusiei; dupa Speransky nu stiu daca va fi al treilea Era un sistem încorporat Pătruns de nervii săi cerebrali puternici, nefolositi, în societatea din Sankt Petersburg, obosit de lenevia în afaceri, Speransky l-a entuziasmat și l-a alarmat, ca un curent de aer proaspăt care și-a făcut loc în camera înfundată a unui bolnav, saturat de miasme parfumate Dar el nu a introdus o astfel de mișcare în ordinea statului rus, precum în mediul guvernamental din Petersburg din jurul său Motivul pentru aceasta era însăși natura minții lui Era una dintre acele minți puternice, dar suprasolicitate, care, analizând și abstragând neobosit totul, ajung să înceteze să mai înțeleagă concretul Speransky și-a făcut drum până la această nenorocire Era capabil de construcții politice surprinzător de corecte, dar în acea perioadă îi era greu să înțeleagă realitatea, adică istoria Începând să întocmească un plan general de reformă a statului, el a privit patria noastră ca pe o tablă mare de ardezie pe care se putea desena orice structuri statale corecte din punct de vedere matematic El a întocmit un astfel de plan, care este remarcabil prin armonia sa uimitoare, consecvența în realizarea principiilor acceptate Dar atunci când acest plan a trebuit să fie realizat, nici suveranul, nici ministrul nu l-au putut ajusta în vreun fel la nivelul nevoilor reale ale Rusiei și al resurselor disponibile Nu este nevoie să detaliați acest plan neîmplinit Potrivit lui Speransky, "totul motiv al planului său a fost de a stabili puterea guvernului pe o bază permanentă prin intermediul legilor și, prin urmare, să confere acțiunii acestei puteri mai multă demnitate și putere adevărată" Speransky a adus un omagiu generos ideilor politice ale secolului al XVIII-lea în planul său despre voința poporului ca adevărată sursă a puterii etc Planul său a conturat bazele ecuației moșiilor rusești în fața legii și a unui nou sistem de guvernare: țăranii primeau libertate fără pământ, conducerea era compusă dintr-un

triplu fel de instituții - legislativă, executivă și judiciară Toate aceste institutii de sus in jos, de la volost rural pana la varful administratiei, aveau un caracter zemstvo electiv În fruntea acestei clădiri se află trei instituții: legislativă - Duma de Stat, formată din deputați de toate clasele, executivă - ministerele responsabile în fața Dumei și sistemul judiciar - Senatul Activitățile acestor trei instituții superioare sunt unite de Consiliul de Stat, format din reprezentanți ai aristocrației, aranjați ca englezii Această aristocrație este gardianul legilor în toate ramurile guvernului și paznicul intereselor poporului Iată acest plan uimitor de îndrăzneț, din câte îl știm noi Planul a fost întocmit cu o viteză extraordinară: a fost început la sfârșitul anului și la începutul lui octombrie , deja complet gata pe masa împăratului Cu greu mai trebuie adăugat că acest plan nu a putut fi realizat în totalitate, pentru că nu a fost deloc calculat pe resursele politice disponibile ale țării A fost un vis politic care a luminat imediat două dintre cele mai bune minți strălucitoare din Rusia: una strălucitoare, dar disprețuitoare realitatea, cealaltă caldă, dar neînțelegând-o Cu toate acestea, o parte din acest plan a fost realizat și acum voi indica aceste fragmente implementate ale acestuia DISPOZITIV CENTRAL DE CONTROL CONFORM PLANUL SPERANSKY Părțile implementate ale planului de reformă al lui Speransky aparțin toate administrației centrale, iar implementarea lor a conferit acesteia din urmă un aspect mai armonios Aceasta a fost a doua abordare, mai decisivă, a dispozitivului unei noi ordini de stat Acest atac a fost precedat de două măsuri private care au avut o legătură internă cu reformele în curs de pregătire, acestea le-au dat celor din urmă spiritul și direcția acestei reforme, indicând ce fel de oameni de afaceri sunt necesari noilor instituții guvernamentale La aprilie a fost emis un decret cu privire la gradele de curte Rangurile de camerlan și junker de cameră nu erau legate de îndatoriri oficiale certe și permanente, dar ofereau avantaje importante Prin decret, s-a propus tuturor celor care purtau acest titlu, dar nu se aflau în vreun serviciu, militar sau civil, să intre într-un asemenea serviciu în termen de două luni, cu precizarea în ce departament doresc să servească; rangul însuși se transformă de acum înainte într-o simplă distincție, fără legătură cu niciun drept oficial Un decret din august a aceluiași an a stabilit procedura pentru introducerea în gradele civile a unui evaluator colegial (clasa a VIII-a) și a unui consilier de stat (clasa a V-a) Aceste trepte, care determinau în mare măsură numirea în funcții, erau dobândite nu numai prin merit, ci și prin simplă vechime, adică prin termenul de serviciu stabilit; noul decret a interzis promovarea în aceste trepte a angajaților care nu aveau certificat de absolvire a cursului la una dintre universitățile ruse sau nu au promovat examenul la universitate conform programului stabilit, care era atașat decretului În cadrul acestui program, cei care doreau să primească gradul de asesor colegial sau consilier de stat erau obligați să cunoască limba rusă și una dintre limbile străine, cunoașterea drepturilor naturale, romane și civile, a economiei de stat și a legilor penale, a cunoaștere temeinică cu istoria națională și informații elementare din istoria generală, în statistica statelor ruse, în geografie, chiar și în matematică și fizică Ambele decrete au făcut cu atât mai multă agitație în societatea judecătorească și în cercurile birocratice, deoarece au fost emise destul de neașteptat Ele au fost dezvoltate și compilate de Speransky în secret din cele mai înalte sfere guvernamentale Decretele exprimau clar și ferm cerințele pe care trebuie să le îndeplinească angajații

din birourile guvernamentale; legea cerea interpreți "pregătiți prin experiență și trecerea treptată a serviciului, neintrățiți de impulsuri de moment", în cuvintele decretului din aprilie, - "interpreți cunoscători, cu o educație solidă și casnică", adică școlarizați la nivel național spirit, ridicându-se nu prin vechime în serviciu, ci "merite reale și cunoștințe excelente", așa cum spune decretul din august Într-adevăr, era nevoie de noi oameni de afaceri care să acționeze în spiritul acelor principii pe care au încercat să le ducă la îndeplinire în instituțiile guvernamentale deschise din Aceste instituții au fost denumite cu modesta denumire de "noi formațiuni de foste instituții" apărute în primii ani ai domnia Totuși, începuturile și formele introduse în conducerea acestor "noi formațiuni" au fost atât de noi pentru Rusia, încât transformarea a informat locurile guvernamentale despre natura noilor instituții La ianuarie a fost deschis Consiliul de Stat transformat; această instituție, în temelii, funcționează încă după planul lui Speransky, atât de ciudat încât merită atenție chiar și într-o scurtă trecere în revistă a domniei Semnificația sa în sistemul de management este exprimată în manifestul de la ianuarie prin definiția că în acesta "toate părțile administrației în relația lor principală cu legislația sunt consistente și prin aceasta urcă la puterea supremă" Aceasta înseamnă că Consiliul de Stat discută toate detaliile structurii statului, în măsura în care necesită legi noi, și își supune considerațiile la aprecierea autorității supreme Deci, Consiliul de Stat nu este puterea legislativă, ci doar instrumentul ei și, mai mult, singurul care adună întrebări legislative în toate părțile guvernului, le discută și își ridică concluziile la latitudinea puterii supreme Astfel, se stabilește o ordine fermă de legislație În acest sens, Speranski definește semnificația Consiliului în răspunsul său adresat suveranului asupra activităților instituției pentru , spunând că Consiliul "a fost înființat pentru a da o nouă contur de constanță și uniformitate puterii legislative, până acum împrăștiat și împrăștiat" O astfel de marcă, comunicată legislației, caracterizează noua instituție cu trei trăsături indicate în lege:) Consiliul ia în considerare legi noi în toate ramurile guvernului;) le consideră singur, iar) nici o singură lege considerată de el nu este dată spre executare fără aprobarea autorităţii supreme Aceste trăsături indică dubla semnificație a Consiliului - legislativ și unificator: acesta, în primul rând, discută problemele legislative ridicate în toate ramurile guvernului; în al doilea rând, prin hotărâri aprobate de puterea supremă, el unește activitățile tuturor acestor ramuri, dându-le aceeași direcție Dar anumite limite au fost stabilite pentru ambele valori În actele legislative trebuie să se distingă două elemente - o normă legislativă care stabilește anumite relații în stat și o autoritate legislativă care conferă acestor norme forță de lege Autoritatea aparține puterii supreme, dezvoltarea normei este treaba Consiliului Dar neîmpărțind autoritatea legislativă, Consiliul, ca să spunem așa, intră în contact cu aceasta; un astfel de contact este opinia Consiliului - a majorității și a minorității, precum și a membrilor individuali, supuse examinării puterii supreme Dezacordurile exprimate, împreună cu concluziile, adică proiectele de legi, sunt luate în considerare de autoritatea supremă în hotărârea definitivă a cauzei Prin urmare, Consiliul nu poate fi numit o simplă mașină de întocmire a proiectelor de lege în sens preconceput: rezolvă chestiunile legislative nu după un program specificat, ci după propria rațiune, "se bucură de toată libertatea de opinie", așa cum spune legea Dar, pe de altă parte, nu

poate fi numită instituție legislativă în sensul adunărilor legislative occidentale Atunci când un decret adoptat de o adunare reprezentativă legislativă este respins de coroană, statul rămâne fără lege până când se ridică o nouă chestiune legislativă; în Rusia, puterea supremă, după ce a recunoscut decizia Consiliului ca incomodă, îi poate ordona să examineze din nou cazul și să elaboreze o nouă decizie, nu sugerând-o, ci atrăgând atenția Consiliului asupra circumstanțelor cazului care a trecut cu vederea În Occident, dreptul este un târg politic între două puteri, coroana și legislativul; o avem voinţa unei singure autorităţi supreme, dar de obicei inspirată de Consiliu, care se exprimă în însăşi formula celor mai înalte opinii afirmate ale Consiliului de Stat: "ascultând opinia Consiliului", "fii conform cu aceasta " Dar ordinea occidentală a legislației se bazează pe ideea egalității a două puteri, pe dorința de a nu oferi uneia dintre ele un avantaj față de cealaltă; ne bazăm această ordine pe ideea mijloacelor și condițiilor pentru dezvoltarea cât mai corectă și prudentă a noilor norme legislative Exact în același mod, semnificația Consiliului, legislativă și unificatoare, și a conducerii tuturor părților administrației se exprimă nu în supravegherea detaliilor de administrare și implementare a legilor, care este treaba Senatului, ci în luarea în considerare a condițiilor generale care asigură aplicarea corectă a legilor; de aceea, îi revine Consiliului de Stat să explice adevăratul sens al legilor, să ia măsuri generale pentru buna funcționare a acestora, să distribuie veniturile și cheltuielile statului și, în final, să ia în considerare rapoartele tuturor ministerelor privind gestionarea părților încredințate lor Toate aceste caracteristici fac din organizarea Consiliului de Stat un fenomen destul de ciudat în dreptul statului Dispozitivul care i-a fost dat corespunde și acestui sens al Consiliului Consiliul este condus de Suveranul însuși, care numește și membrii Consiliului, al căror număr era de Consiliul era format dintr-o adunare generală și patru departamente - legislativ, afaceri militare, afaceri civile și spirituale și economie de stat Pentru a conduce activitatea de birou a Consiliului, împreună cu acesta a fost înființată o Cancelarie de Stat, cu o secție separată pentru fiecare departament Secretarul de stat raportează treburile fiecărui departament separat din departamentul său, iar secretarul de stat conduce întregul birou, raportând treburile în adunarea generală și prezentând jurnalul Consiliului la cea mai înaltă discreție În mod firesc, Speransky, organizatorul șef al instituției, a fost numit secretar de stat, ceea ce, atunci când s-a anunțat știrea cazului, i-a dat importanța șefului întregului sovietic În urma Consiliului de Stat, ministerele, stabilite prin manifestul din septembrie , au fost transformate după planul lui Speransky Speransky a găsit în aceste ministere un dublu dezavantaj: lipsa unei definiții precise a răspunderii miniștrilor și a repartizarea incorectă a treburilor între ministere Ele au fost reformate prin două acte - un manifest din iulie privind împărțirea treburilor statului în departamente speciale și "Înstituirea generală a ministerelor" la iunie Potrivit noului ordin, unul dintre cele opt ministere anterioare, și anume comerțul, a fost desființat, ale cărui afaceri erau împărțite între ministerele de finanțe și cauzele interne; pe de altă parte, cazurile de securitate internă au fost separate de jurisdicția acesteia din urmă, pentru care s-a format un minister special de poliție În plus, au fost înființate mai multe departamente speciale sub denumirea de "departamente principale" cu semnificația de ministere individuale: "departamentul principal pentru auditul conturilor statului" (sau controlul de stat),

"departamentul principal al afacerilor spirituale ale confesiunilor străine" " și, în sfârșit, chiar mai devreme, în , "principalul departament al comunicațiilor" Astfel, erau unsprezece departamente centrale separate, printre care cazurile erau repartizate în executiv, adică ordinea administrativă, în locul celor opt anterioare "Instituțiile generale" defineau componența și activitatea clericală a ministerelor, limitele puterii ministerelor, responsabilitățile acestora și alte detalii ale administrației ministeriale Ambele acte, prin care ministerele și direcțiile principale speciale au fost transformate, prin armonia planului, succesiunea logică a desfășurării acestuia, prin originalitatea și acuratețea prezentării, sunt încă recunoscute drept lucrări exemplare ale legislației noastre, pe care însuși autorul , nu fără motiv, s-a mândrit, iar ordinea administrativă stabilită de el, chiar și în detalii, sunt încă valabile S-a propus și reforma Senatului Proiectul de transformare a fost pregătit la începutul anului și înaintat Consiliului de Stat în iunie Acest proiect s-a bazat pe o separare strictă a problemelor administrative și judiciare, care erau amestecate în fosta structură a Senatului În conformitate cu aceasta, Senatul trebuia să fie transformat în două instituții speciale, dintre care una, numită Senat ca fiind cea de guvernare și concentrare a afacerilor guvernamentale, urma să fie formată din miniștri cu tovarășii lor și șefi de părți speciale (principale) ale administrația, acesta este fostul comitet de miniștri; un altul numit Senatul Judiciar a fost împărțit în patru ramuri locale, care sunt situate în cele patru districte judiciare principale ale imperiului: la Sankt Petersburg, Moscova, Kiev și Kazan Particularitatea acestui Senat judiciar era dualitatea componenței sale: unii dintre membrii săi erau numiți din coroană, alții erau aleși de nobilime Acest lucru a stârnit în special scânteia acelor idei pe care s-a construit planul reformator general al lui Speransky Acest proiect a provocat obiecții puternice în Consiliul de Stat; mai ales, desigur, au atacat dreptul nobilimii de a alege membri ai Senatului, văzând aceasta ca o limitare a puterii autocratice În ciuda faptului că la vot, majoritatea membrilor Consiliului s-au exprimat în favoarea proiectului, iar suveranul a aprobat opinia majorității, dar diverse obstacole, externe și interne, au împiedicat implementarea noii reforme, iar Speransky însuși a sfătuit să o amâne Datorită acesteia, Senatul a păstrat confuzia anterioară a departamentelor, introducând unele discordie în depozitul general al administrației centrale Aceasta înseamnă că dintre cele trei ramuri ale administrației superioare - legislativă, executivă și judecătorească - doar primele două au fost transformate; al treilea nu a fost afectat de reformă Transformarea guvernului provincial nu a fost și a început Din diverse motive, care aveau o semnificație mai mult biografică decât politică, Speransky a fost demis din funcție de îndată ce instituțiile pe care le transformase au început să fie introduse Și-a primit demisia în martie și, dincolo de așteptările sale, a fost exilat la Nijni, instruit de cele mai sincere abuzuri din partea înaltei societăți și de furia amară din partea poporului Motivele urii celui dintâi sunt ușor de înțeles; mai puţin de înţeles era murmurul care se ridica împotriva lui Speransky printre oameni Motivul principal al acestei nemulțumiri a fost un alt plan reformator întocmit de Speransky Activitățile minunat de variate ale acestui om de afaceri au inclus organizarea finanțelor, aflate într-o stare tristă din cauza războaielor și a dificultăților comerciale cauzate de sistemul continental Conform estimării din , toate bancnotele puse în circulație erau considerate a fi de milioane;

datoria externă - milioane Estimarea veniturilor pentru promitea o sumă de milioane în bancnote, estimarea costurilor necesita o sumă de milioane, astfel încât deficitul a fost de milioane, ceea ce a reprezentat mai mult de jumătate din suma totală a statului veniturile Aceasta a fost situația pe care Speransky a vrut să o elimine cu planul său larg de reforme financiare Acest plan s-a bazat pe două principii - pe încetarea completă a emiterii de bancnote noi și retragerea treptată a celor vechi din circulație; în continuare, cu privire la majorarea tuturor impozitelor, directe și indirecte Prin legile din februarie și februarie , toate taxele au fost majorate - unele s-au dublat, altele s-au mai mult decât dublu Deci, prețul unui pud de sare de la de copeici a fost ridicat la rublă; taxa de cap cu rub a fost ridicat la ruble Este curios că acest plan a inclus și un nou, fără precedent înainte de impozitare - "venitul progresiv"; s-a impus veniturilor proprietarilor de pe pământurile lor Cel mai mic impozit a fost perceput pe de ruble venituri și însumau % din acestea din urmă; cel mai mare impozit a căzut pe moșii care au dat peste mii de ruble venituri și a reprezentat % din acestea din urmă Creșterea impozitelor a fost motivul principal al mormăielii poporului împotriva lui Speransky, de care au reușit să profite dușmanii săi din înalta societate În , a început o nouă pauză în activitățile interne ale acestei domnii Evenimentele externe au deturnat multă vreme atenția guvernului și a societății de la treburile interne Când au trecut furtunile din anii de război, guvernul nu s-a întors la direcția anterioară Evenimentele din acești ani au avut un efect inegal asupra societății și asupra guvernului: în primul au provocat o emoție politică și morală extraordinară; societatea s-a animat neobișnuit, încântat de marile evenimente la care a trebuit să participe atât de activ Această emoție nu s-a putut domoli mult timp nici după întoarcerea armatei ruse din străinătate Ne este greu acum să ne imaginăm puterea acestei emoții; a fost comunicată și sferelor guvernamentale, pătrunsă în publicațiile oficiale ale guvernului S-au tipărit articole despre libertatea politică, despre libertatea presei; administratorii raioanelor de învățământ, la ședințele solemne ale instituțiilor pe care le conduceau, țineau discursuri despre libertatea politică ca pe ultimul și cel mai frumos dar al lui Dumnezeu Jurnalele private au mers și mai departe: au publicat direct articole sub titlul "Despre Constituție", în care încercau să demonstreze "bunătatea unei instituții reprezentative" Emoția a fost comunicată și, poate, chiar susținută de militari care s-au întors din campaniile străine S-au constituit societăți în cercuri de ofițeri în care se citeau discursuri despre insuficiența învățământului militar-tehnic special pentru militari, despre necesitatea citirii acestora, exerciții științifice de învățământ general Evenimentele externe au avut un cu totul alt efect asupra guvernului, în special asupra împăratului însuși: acesta a ieșit din neliniștea anilor de război cu un sentiment de oboseală, cu reticență de a continua angajamentele transformatoare din primii ani, chiar și cu o oarecare dezamăgire în ceea ce privește fostele idealuri politice Diverse cauze au determinat această schimbare în starea de spirit a guvernului; una dintre ele poate fi recunoscută drept rezultatul transformărilor efectuate Aceste rezultate nu au fost la înălțimea așteptărilor, nu au adus o îmbunătățire vizibilă a vieții publice și nu au eliminat numeroasele abuzuri vechi Guvernul a fost descurajat de aceste eșecuri; mai mult, politica externă a început să facă presiuni asupra cursului afacerilor interne Evenimentele externe au pus Rusia într-o luptă cu consecințele Revoluției Franceze; guvernul

rus a devenit cumva, prin însuși cursul lucrurilor, un conservator în relațiile internaționale, un gardian al statului de drept și, în consecință, un campion al restaurării antichității Această direcție a fost transferată involuntar de la relațiile internaționale la politica internă La urma urmei, a fost cu adevărat imposibil să susținem principiile de protecție în Occident cu o mână și să continui angajamentele de transformare acasă cu cealaltă Astfel, în a doua jumătate a domniei, guvernul a început treptat să abandoneze programul care a fost proclamat atât de tare la început și spre implementarea căruia s-au făcut atacuri atât de puternice Ca urmare a acestui efect inegal al acelorași evenimente asupra guvernului și asupra societății, ei, guvernul și societatea, s-au depărtat unul de celălalt, așa cum nu s-au separat niciodată înainte Datorită acestei discordie, în societate a început să se dezvolte descurajarea, care, alimentată de condiții din ce în ce mai noi, tot mai mari, s-a transformat treptat într-o nemulțumire profundă Conform obiceiurilor învățate în masonerie în secolul al XVIII-lea, această nemulțumire, înrădăcinată în cercuri cele mai înalte și educate ale societății ruse, a dus la formarea unor societăți secrete, iar societățile secrete au dus la o catastrofă la decembrie Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul A DOUA JUMĂTATE A DOMNII LUI ALEXANDRU I SCHIMBĂRI ÎN POLITICĂ CONSTITUȚIA REGATULUI POLON ELIBERAREA ŢĂRANILOR OSTSEY ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ REACŢIE DECABRISTI REVOLTA DECEMBRISTĂ DISPOZITIA SOCIETATII DECABRIȘTII ȘI REALITATEA RUSĂ SOCIETATE SECRETE MOARTEA LUI ALEXANDRU I DISCURSUL DIN DECEMBRIE SEMNIFICAȚIA DISCURSULUI DIN DECEMBRIE EȘECUL TRANSFORMĂRILOR LUI ALEXANDRU I A DOUA JUMĂTATE A DOMNII LUI ALEXANDRU I SCHIMBĂRI ÎN POLITICĂ Afaceri externe - a avut o influență puternică asupra cursului afacerilor interne; s-ar putea spune chiar că rareori politica externă a schimbat atât de mult direcția vieții interne în Rusia; poate că acest lucru s-a întâmplat pentru că Rusia rar a experimentat astfel de evenimente precum a trăit în acei ani Aceste evenimente au avut un efect foarte diferit asupra societății ruse și asupra guvernului rus În primul, au provocat o emoție politică și morală extraordinară Poporul rus, care tocmai experimentase astfel de pericole, a ieșit din ei cu un simț mai viu al puterii lor Această emoție s-a arătat și în literatură, chiar în literatura oficială; în periodicele oficiale, continuând tonul vechi care se instaura în presă încă de la începutul domniei, au apărut articole pe teme precum libertatea presei etc Această emoție era și mai vie în periodicele neoficiale; aici au fost tipărite direct articole sub titlul "Despre Constituție", în care se dovedea "bunătatea instituțiilor reprezentative" Administratorii districtelor de învățământ la acte solemne au ținut discursuri despre libertatea politică, numind-o "ultimul și cel mai sublim dar al lui Dumnezeu" Și astfel, liderii de vârf ai societății, adică militarii-civili, erau dispuși la cele mai largi așteptări, sperau acum că guvernul nu numai că va propune, ci și va extinde programul anterior Între timp, atitudinea guvernului nu mai era aceeași ca înainte de reforme; nici nu era dispusă să realizeze fostul program Guvernul a fost afectat de starea de spirit cu care liderul său a ieșit din pericolele pe care le îndurase Împăratul Alexandru a fost foarte obosit în acești ani; succesiunea rapidă de victorii și înfrângeri i-a tulburat fostul echilibru moral; Nu e de mirare că în , întorcându-se din străinătate, a adus acasă părul gri Evenimentele trăite au insuflat guvernării un sentiment de oboseală, răcorire către o activitate internă energică, chiar și o oarecare dezamăgire față de fostele idealuri politice; în

plus, mersul celor mai importante evenimente l-a pus într-o luptă încăpățânată cu consecințele revoluției franceze, vrând sau nu, l-a făcut reprezentantul conservatorismului în relațiile internaționale, restauratorul și paznicul ordinii juridice bazate pe tradiție de antichitate Această direcție protectoare din politica externă a fost transferată în mod necesar politicii interne; a fost cu adevărat imposibil să susținem principiile conservatoare în străinătate cu o singură mână și acasă să continui activitatea transformatoare, revoluționară, așa cum spuneau ei atunci Ca și cum ar fi răspuns la schimbarea stării de lucruri, guvernul a continuat slab activitățile fostei direcții; iar această activitate slăbită s-a concentrat nu asupra regiunilor indigene ale Rusiei, ci la periferie, situate mai aproape de Europa de Vest; aparent, calea gravitațională a politicii interne s-a mutat și mai aproape de granița de vest CONSTITUȚIA REGATULUI POLON O reflexie slabă a fostei direcții s-a reflectat în a doua jumătate a domniei lui Alexandru în acele măsuri guvernamentale care priveau Regatul Poloniei și provinciile baltice Conform definiţiilor Congresului de la Viena, Rusia, ca o răsplată pentru tot ceea ce făcuse pentru a elibera popoarele europene de sub jugul francez, a primit Ducatul de Varşovia; Acest Ducat al Varșoviei, după cum se știe, a fost format de Napoleon după războiul cu Prusia din - din acele provincii ale fostei Republici Polone, care, conform a trei secțiuni, mergeau în Prusia Ducatul Varșoviei, format de Napoleon, a fost redenumit acum Regatul Poloniei odată cu adăugarea unor părți ale statului polonez, conform diviziunii moștenite de Rusia și anume Lituania Regatul Poloniei a fost dat Rusiei fără nicio condiție, dar Alexandru însuși a insistat la Congresul de la Viena ca un act internațional al congresului să includă o rezoluție care obligă guvernele acelor state în care se aflau fostele provincii poloneze să acorde acestor provincii un structura constitutionala Alexandru a acceptat această obligație; sub această obligație, regiunile poloneze din granițele Rusiei urmau să primească reprezentare și instituții pe care împăratul rus le-ar găsi utile și decente să le ofere Din această cauză a fost elaborată constituția Regatului Poloniei, aprobată de împărat în În virtutea acestei constituții, în a fost deschis primul Sejm polonez Polonia era condusă sub conducerea guvernatorului, care era fratele lui Alexandru Constantin; Puterea legislativă în Polonia aparținea Sejm-ului, care era împărțit în două camere - Senatul și Camera Deputaților Senatul era format din reprezentanți ai ierarhiei bisericești și ai administrației de stat, adică reprezentanți ai nobilității, comunităților urbane și rurale libere Prima Dietă a fost deschisă cu un discurs al împăratului, în care se anunța că instituțiile reprezentative au fost întotdeauna subiectul gândurilor grijulii ale suveranului și că, aplicate cu bună intenție și sinceritate, ele pot servi drept bază a adevăratei prosperități naționale S-a întâmplat ca țara cucerită să primească instituții mai libere decât cele guvernate de țara cuceritoare Discursul de la Varșovia din a rezonat dureros în inimile patrioților ruși Au existat zvonuri că un nou sistem de stat era în curs de dezvoltare pentru imperiu; acest proiect ar fi fost încredințat unui fost angajat al împăratului Novosiltsev ELIBERAREA ŢĂRANILOR OSTSEY Eliberarea țăranilor baltici ar putea părea și o continuare a activității în aceeași direcție; încă din , nobilimea estonă a propus guvernului să-și elibereze țăranii de iobăgie; apoi s-a format o comisie specială care să elaboreze un regulament cu privire la țăranii plecați în libertate În , activitatea acestei comisii, întreruptă de război, a fost reluată;

Rezultatul acestei activități a fost elaborarea unui regulament privind eliberarea țăranilor baltici Acest regulament a fost aprobat în Problema emancipării a fost adusă și în Curlanda și Livonia; regulamentele elaborate privind eliberarea acestor țărani au fost aprobate în și Toate aceste poziții au fost construite pe aceleași principii Țăranii din Ostsee au primit libertate personală, dar această libertate a fost constrânsă de interdicția de a se muta în alte provincii și de a fi repartizați în societățile urbane Anterior, când vechiul statut suedez era încă în vigoare în provinciile baltice, iobagii baltici își foloseau în mod ereditar parcelele, pe care proprietarul de pământ nu le putea lua Acum această ordine a fost schimbată O anumită parte din pământul deținut de fiecare proprietar de pământ, în funcție de situație, trebuia să fie în folosință constantă de către țărani, dar proprietarul a dat fiecare parcelă individuală țăranului pentru o anumită perioadă de timp în arendă prin acord voluntar cu acesta, adică fiecare proprietar de pământ putea să-și alunge țăranul din parcelă numai cu obligația de a-l înlocui pe cel mânat cu altul Pământul moșierului era împărțit în două jumătăți: o putea folosi el însuși, pe cealaltă o dădea mereu în arendă țăranilor; dar alegerea și termenii acordului au fost prezentate părților de negociere, a căror preponderență, desigur, a aparținut celor puternici, ceea ce înseamnă că țăranii baltici au fost eliberați de dependența personală, dar fără pământ și în relații funciare au fost lăsați în seama discreţia arbitrarului proprietarilor de pământ Au fost înființate instanțe speciale pentru a se ocupa de litigiile dintre țărani și moșieri, dar proprietarii de pământ erau președinții lor: la fel, poliția patrimonială a rămas în mâinile proprietarilor de pământ Sensul emancipării baltice era următorul: moșierul și-a păstrat toată puterea de odinioară asupra țăranului, dar, potrivit legii, a fost eliberat de toate îndatoririle în raport cu țăranii; a fost unul dintre faptele artistice ale nobilimii baltice Poziția țăranilor baltici s-a deteriorat imediat ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ Este clar că emanciparea Baltică nu ar putea fi un model de dorit pentru rezolvarea problemei iobagilor în regiunile indigene ale Rusiei Oamenii bine intenționați, familiarizați cu starea de fapt, au considerat că este mai bine să nu se pună problema emancipării țăranilor decât să o rezolve pe calea Ostsee Cu toate acestea, problema a fost discutată în cercurile guvernamentale Guvernului [a fost] prezentată o serie de proiecte, majoritatea construite pe ideea eliberării fără pământ a țăranilor, mulți au înțeles nevoia eliberării cu pământ Este curios cum oamenii de afaceri de stat au fost împărțiți în părți, în partide în această chestiune Dintre toate proiectele, două prezintă un interes deosebit: unul dintre ele aparține persoanei liberale și talentate - amiralul Mordvinov, celălalt - omului de afaceri iliberal și netalentat Contele Arakcheev, al cărui nume devenise deja unul dintre numele urâte din Rusia Cum credeți că acești oameni de afaceri au imaginat eliberarea țăranilor? Este greu de ghicit dinainte metodele de rezolvare inventate de ei, din punct de vedere al calitatii lor sunt invers proportionale cu mintile si talentele ambilor oameni de afaceri Amiralul Mordvinov a considerat că este corect și posibil să cumpere libertatea personală, nu era vorba de eliberare cu o alocare de pământ, pământul ar fi trebuit să rămână totul în posesia proprietarilor de pământ; dar țăranii au primit dreptul de a răscumpăra libertatea personală, pentru aceasta autorul proiectului a alcătuit o taxă - suma răscumpărării corespunde vârstei mântuitorului, adică capacității sale de muncă De exemplu, copiii de la la ani plătesc câte de ruble; cu cât vârsta este

mai mare, cu atât taxa este mai mare; un angajat - de ani - mii (pe piața de atunci, aceasta este egală cu - mii de ruble noastre); un angajat de - de ani plătește mai puțin etc in functie de forta de munca Este clar care țărani vor fi eliberați în cadrul acestui proiect - aceștia sunt kulacii rurali care ar putea să acumuleze capitalul necesar pentru răscumpărare Într-un cuvânt, a fost greu să vină cu un proiect mai puțin practic și mai nedrept decât cel dezvoltat în nota lui Mordvinov Nu se știe cine a întocmit proiectul pentru Arakcheev, căruia i-a fost încredințat acest lucru de către împărat, este puțin probabil ca persoana care l-a semnat să fie autorul acestuia Acest proiect s-a remarcat prin unele avantaje: Arakcheev a intenționat să elibereze țăranii sub conducerea guvernului - cumpără treptat țăranii cu pământ de la proprietari prin înțelegere cu aceștia la prețurile zonei În acest scop, aloca capital în fiecare an; Acest capital se formează fie prin deducerea unei anumite sume din venitul din consum, fie prin emiterea unei sume adecvate de % obligațiuni ale Trezoreriei Statului Țăranilor li se eliberează pământ în valoare de două acri pe cap de locuitor În proiectul lui Arakcheev, au fost subliniate beneficiile unei astfel de operațiuni pentru proprietarii de pământ; autorul a păstrat cu prudență tăcerea cu privire la beneficiile operațiunii pentru țărani Moşierii, care au suferit mult în război, printr-o asemenea eliberare a ţăranilor, s-au eliberat de datorii care le împovărau moşiile, au primit capital de lucru, pe care nu-l aveau, şi nu şi-au pierdut mâinile în scopul care era lăsat lor, pentru că ţăranii, primind un lot atât de mic, au fost nevoiţi să închirieze pământurile moşierilor În acest proiect pot fi evidențiate multe neajunsuri, poate că a existat puțină bunăvoință față de țărani, dar proiectul nu poate fi numit nepractic, cel puțin nu există prostii în el, implementarea acestui proiect nu ar fi însoțită de înfrângerea stat, la care ar duce cu siguranță proiectul lui Mordvinov Toate acestea arată doar cât de puține mințile de stat erau pregătite pentru rezolvarea acestei întrebări, la care, se pare, ar fi trebuit să se gândească cu mult timp în urmă Cel mai bun proiect a aparţinut unui om de afaceri fără culoare, care nu putea fi numit nici liberal, nici conservator; acest proiect a fost întocmit la voința suveranului și a contrazis, în principiu, punctele de vedere ale acestuia din urmă; autorul acesteia a fost Kankrin, care mai târziu a devenit ministrul de finanțe Proiectul a fost construit pe răscumpărarea lentă a pământului țărănesc de la proprietari în cantitate suficientă; întreaga operaţiune a fost concepută pentru de ani, astfel încât în relaţiile dintre ţărani şi moşieri s-au deschis în sfârşit fără datorii, adică fără impozit pe ţărani să plătească dobândă la suma de răscumpărare de stat plătită pentru ţărani proprietarilor de pământ Unii oameni de stat s-au speriat chiar de ideea eliberării țăranilor, care li s-a părut o răsturnare teribilă Astfel de oameni prudenti au inclus un cunoscut om de stat la vremea lui, care a fost considerat printre primii șefi politici, contele Rostopchin În limbajul său laconic obișnuit, el a descris viu pericolele care aveau să apară după eliberarea țăranilor Rusia va experimenta toate dezastrele pe care le-a suferit Franța în timpul revoluției și, poate, cele mai grave pe care le-a suferit Rusia în timpul invaziei Batu REACŢIE Din toate aceste proiecte și discuții inițiate în guvern nu a ieșit nimic practic; întrebarea a fost abandonată, la fel ca și alte presupuneri transformatoare La aceasta, evenimentele externe au avut și o oarecare participare, care au absorbit în principal atenția suveranului Fondatorul Sfintei Alianțe politice, adică conservatorismul religios-politic în politica

internațională, s-a convins din ce în ce mai mult în fiecare an cât de șubrede erau temeliile pe care se sprijinea atunci ordinea politică europeană: izbucniri izbucneau ici și colo, popoarele nu doreau să stea liniștit pe locurile unde erau așezați de Congresul de la Viena În , studenții germani creează revolte și sărbătoresc de ani de la Reforme în Wartburg Au făcut o grămadă de bătăi de tineret, pe care liderii politicii germane le-au luat extrem de în serios, adică pur și simplu, lași; au fost elaborate noi reguli pentru universitățile germane, care au supus supravegherii nu numai comportamentul tinerilor, ci și al profesorilor În anii , în Spania a avut loc o revoluție, care a răspuns cu mișcări pe Peninsula Apenini, la Napoli, Clermont În grecii s-au răsculat împotriva turcilor Clădirea Congresului de la Viena a căzut din diferite părți Pe măsură ce tulburările s-au intensificat în Occident, au existat temeri de fenomene similare în Rusia Din acel moment, politica educaţiei populare capătă o semnificaţie serioasă, poliţia minţii devine o chestiune serioasă; s-a exprimat într-o serie întreagă de măsuri alarmante luate pentru a da o direcție adecvată literaturii și învățământului public, adică școlilor După cum știți, sub Paul, cenzura a fost instituită în principal pentru cărțile care veneau din străinătate, dar în curând a încetat să funcționeze, deoarece importul de cărți a fost interzis, cu excepția celor scrise în limba tungus În timpul domniei lui Alexandru, au fost publicate regulamentele de cenzură din , foarte chibzuite și în general prietenoase cu succesele literaturii ruse; doar acest statut s-a dovedit a fi nesatisfăcător, pentru că a înfrânat prost gândirea rampantă O nouă organizație a fost creată pentru a supraveghea presa Dar această supraveghere, prin natura ei, necesita instrumente experimentate și reflexive; este mult mai greu să țină actele în ordine decât să țină ordinea în stradă, iar tipurile nu mai bune decât cei care stăteau la posturi în stradă au fost făcuți instrumentele acestei supravegheri În locul direcției potrivite în literatură, au apărut o serie de anecdote amuzante sau triste care i-au deranjat sau i-au amuzat pe cei mai conservatori Şişkov, ministrul Educaţiei la sfârşitul domniei lui Alexandru, un reprezentant al conservatorismului, povesteşte el însuşi o anecdotă despre un cenzor care a fost stânjenit de asemenea versete într-o carte supusă procesului său; poetul trist s-a plâns de soarta sa, spunând: "Ce este lumea pentru mine, unde totul este asupra mea - atât moartea, cât și soarta domnesc " Cenzorul a constatat că este indecent pentru un bun creștin să se plângă de soartă, încrucișat scoateți cuvântul "rock" și trimis la tipărire; a ieșit: "Ce este în lume pentru mine, unde totul este asupra mea - și moartea domnește" Șișkov adaugă că cenzura trebuie să fie nu numai strictă, ci și inteligentă Un scriitor a publicat o carte, al cărei titlu, se pare, l-a eliberat pe cenzor de obligația de a o citi - aceasta este "O conversație despre nemurirea sufletului la sicriul unui prunc", o carte bună, edificatoare Ministrul Educației, Prințul Golițin, a găsit dezacord cu învățătura creștină și a stârnit o întreagă furtună: autorul a fost trimis în străinătate, cartea a fost luată din magazine, iar cenzorul, inspectorul academiei teologice, arhimandritul Innokenty, a fost mustrat , iar apoi a demisionat din postul său Sub Shishkov, acest caz a fost reluat [A fost] însărcinat de mai mulți ecleziastici să reexamineze cartea Despre nemurirea sufletului, iar preoții care au examinat-o au constatat că nu numai că era de acord cu învățătura creștină, ci chiar dezvăluia o râvnă arzătoare pentru credință și biserică Cartea a fost retipărită pe cheltuială publică și pusă în circulație Noua direcție a răspuns și mai

greu învățământului superior, care a plătit întotdeauna pentru păcatele societății În timpul domniei lui Alexandru, au apărut trei universități noi - Kazan, Harkov și Sankt Petersburg, formate inițial sub forma unor institute pentru pregătirea profesorilor pentru școlile secundare Au existat multe instituții de învățământ secundar în timpul domniei lui Alexandru Sub Catherine s-a întocmit încă un proiect pentru școlile secundare și inferioare, care a rămas nerealizat; la începutul domniei lui Alexandru, acest proiect a fost realizat cu modificări, au apărut o serie de gimnazii și școli parohiale Pentru a pregăti profesorii pentru noi instituții de învățământ, la Sankt Petersburg a fost înființat principalul Institut Pedagogic, care în a fost transformat în universitate Pentru prima dată, atenția era îndreptată acum spre universitate, dar această atenție nu era îndreptată spre ceea ce se preda, ci spre modul în care gândeau și simțeau Pentru a oferi o direcție adecvată școlii, a fost înființată Direcția principală a școlilor sub Ministerul Educației Publice și sub Direcția principală a școlilor - un comitet educațional, care trebuia să monitorizeze în mod specific manualele educaționale publicate în Rusia Prin Manifestul din octombrie , Ministerul Învățământului Public era chiar legat de Departamentul de Afaceri Spirituale, adică de Departamentul Sfântului Sinod; Prințul Golitsyn a fost numit ministru al educației publice și al afacerilor spirituale Această combinație a celor două departamente a fost explicată în manifest cu un astfel de scop încât "adevărata evlavie creștină a servit întotdeauna ca bază pentru iluminarea minților" S-a întocmit o instrucțiune pentru comitetul de învățământ, care a indicat ce direcție trebuie să primească învățământul public Acesta din urmă ar trebui să urmărească "stabilirea, prin intermediul celor mai bune cărți educaționale, a unei armonii permanente și salutare între credință, cunoaștere și rațiune", adică între conștiința religioasă, între educația intelectuală și între ordinea politică Aceste bune principii, care constituie idealul oricărei educații, au fost dezvoltate practic în așa fel încât "credința, cunoașterea și rațiunea" s-au simțit a fi dușmani și mai mari decât înainte Printre asociații plini de viață ai lui Speransky în timpul său în Consiliul de Stat a fost un anume Magnitsky, care și-a încheiat cursul nu fără succes la Universitatea din Moscova și apoi a servit în Regimentul de Gardă Preobrazhensky Acest Magnitsky a căzut împreună cu Speransky în , dar apoi s-a căit de hobby-urile sale și, după ce a preluat postul de guvernator Simbirsk, a arătat o mare gelozie în direcția opusă, iliberală Această gelozie, nu după rațiune, a servit chiar drept motiv pentru pierderea scaunului de guvernator Simțind o schimbare în vânt, Magnitsky a intrat în serviciul Ministerului Educației și a devenit membru al Direcției principale a școlilor La ministru au ajuns zvonuri că predarea la Universitatea din Kazan mergea pe un drum greșit; a fost numit un audit al universității și Magnitsky a fost trimis ca auditor A percheziţionat universitatea, a scotocit, a stat doar şase zile la Kazan şi, întorcându-se, a raportat că universitatea, în toată dreptatea şi severitatea legilor, era supusă distrugerii, de altfel, sub forma distrugerii ei publice Împăratul a pus o rezoluție asupra raportului: "De ce să distrugi, poți să o repari" Același Magnitsky, numit administrator al districtului Kazan, a fost trimis să corecteze universitatea, pentru care, cu participarea sa, a fost elaborată o instrucțiune pentru rectorul și directorul Universității Kazan (directorul corespundea actualului inspector) Instrucțiunea a fost aprobată în , avea drept scop punerea pe calea dreaptă a profesorilor și studenților Principalul viciu remarcat de Magnitsky în predare este

"spiritul liber-gândirii și al înțelepciunii false" care amenință să distrugă ordinea socială Magnițki, cu instrucțiuni în mână, s-a întors la Kazan pentru a înființa, așa cum spunea el, învățătura pe baza Sfintei Alianțe Instrucțiunile pentru administrarea Universității din Kazan date lui Magnitsky au determinat în detaliu direcția de predare a fiecărei discipline și viața studenților; chiar capătă semnificația unui fapt din istoria iluminismului nostru, pentru că a fost aplicat și la alte universități Magnitsky, examinând listele de membri de onoare ai Universității din Kazan, a întâlnit cu groază numele abatelui Gregoire, care, după cum știți, a fost membru al Convenției și a votat pentru moartea lui Ludovic al XVI-lea Din cauza unei neglijențe, universitatea a uitat să taie acest nume veche Magnitsky și a pus-o pe deplin ca dovadă a Maratismului și a lui Robespierre, care intraseră în posesia Universității din Kazan Instrucțiunea a indicat cum și în funcție de ce linii directoare ar trebui predate subiectele cursului universitar, de exemplu, filosofia ar trebui să fie ghidată mai ales de epistolele apostolului Pavel, începuturile științei politice ar trebui extrase din lucrările lui Moise , David și Solomon, și numai în cazul oricărei deficiențe - din scrierile lui Aristotel și Platon; profesorul de istorie generală a trebuit să vorbească mai puțin despre societatea primitivă și a trebuit să arate cum s-a dezvoltat întreaga omenire dintr-un cuplu; profesorul de istorie a Rusiei a fost obligat să arate că sub Vladimir Monomakh statul rus a devansat toate celelalte state pe calea iluminismului și a trebuit să dovedească acest lucru cu legislația lui Monomakh privind învățământul public, deși instrucțiunile nu indicau din ce surse profesorul urma să extragă știrile despre această legislație Predarea tuturor disciplinelor a fost îndreptată în acest spirit A fost determinată ordinea exactă de viață a studenților, o parte semnificativă din care, conform structurii de atunci a instituțiilor superioare, locuia chiar la universitate Întrucât principala îndatorire a unui creștin este să se supună autorităților, autoritățile trebuiau să dea un exemplu de cea mai strictă supunere conform instrucțiunilor Directorul, care urmărea studenții, selectează un personal de asistenți cu frică de Dumnezeu, face întrebări de la poliție despre viața de acasă a studenților care nu locuiau la universitate Studenții de stat erau aranjați într-o comunitate monahală, în care trebuia să prevaleze o asemenea morală strictă, în comparație cu care instituțiile feminine strict organizate păreau disolute Elevii erau repartizați nu în funcție de cursuri, ci în funcție de grade de conținut moral; fiecare categorie locuia la un etaj special al clădirii universității, lua masa separat pentru ca viciosul să nu poată infecta : dacă un student este vinovat, atunci trebuie să suporte un anumit curs de corecție morală El a fost numit nu vinovat, ci păcătos; a fost pus într-o cameră specială, numită "camera singurătății" (într-o traducere ulterioară, această cameră se numește celulă de pedeapsă); ferestrele și ușile acestei încăperi erau zăvorâte cu gratii de fier; deasupra intrării era o inscripție din Sfintele Scripturi; chiar în încăpere, pe un perete atârna un crucifix, pe celălalt - un tablou al Judecății de Apoi, pe care cel pedepsit trebuia să-și marcheze viitorul loc printre păcătoși Studentul a fost adus în cameră în pantofi de bast, într-o haină de țărănesc; trebuia să stea în cameră până se corecta În timpul închisorii, tovarășii săi trebuiau să se roage pentru el în fiecare dimineață înainte de prelegeri; prizonierul era vizitat în fiecare zi de un preot, care, la sfârșitul cursului de probă, îl spovedi și îl împărtășea Cursul vieții universitare a căpătat o culoare duhovnicească, monahală; unele

prelegeri diferă și ele în această colorare La actele solemne se cântau imnuri spirituale, se citeau discursuri despre perfecțiunea morală, despre armonizarea educației cu adevărurile credinței; aceste cuvinte onorabile erau împinse la fiecare pas Unii profesori, intrând în spiritul instrucțiunilor, și-au reorganizat cursurile în conformitate cu acesta, chiar și acele cursuri care, în conținutul lor, nu prea aveau de-a face cu chestiunile de credință și morală Un profesor s-a gândit chiar să construiască matematică pură pe principiile moralității și a citit odată un discurs în această direcție, susținând că matematica nu contribuie deloc la dezvoltarea liberului gândire, confirmând cele mai înalte adevăruri ale credinței; de exemplu, așa cum nu poate exista un număr fără o unitate, tot așa lumea nu poate fi fără un singur creator Ipotenuza într-un triunghi dreptunghic nu este altceva decât un simbol al legăturii dintre pământesc și divin, muntos cu pământesc Denunţurile înseле intră în programul educaţional ca mijloc suplimentar de supraveghere Profanarea altarului a fost însoțită de dezvoltarea ipocriziei și de cea mai frivolă atitudine față de obiectele pe care toată lumea le prețuiește în general O direcție similară a fost realizată și în alte universități La Universitatea din Sankt Petersburg, la primii pași ai activității sale de a o transforma în universitate, această direcție a provocat chiar un proces cât se poate de seducător de patru profesori, care a făcut mult gălăgie la vremea ei Procesul a constat în faptul că patru profesori: filozofie - Galich, istorie generală - Raupakh și statistică - German și Arseniev - au fost suspectați de direcție rău intenționată și au fost supuși unui proces atât de nedrept și dezordonat, încât cel mai înalt guvern i-a respins decizia, iar următoarea domnie a fost încheiată acolo a fost procesul în sine; totuși, toți cei patru profesori au fost demiși, iar aceștia erau cei mai bine intenționați și mai conservatori profesori, care se deosebeau de ceilalți doar prin faptul că știau mai multe decât alții; bunele lor intenții au fost apreciate chiar și de succesorul lui Alexandru Nikolai, care l-a numit pe unul dintre profesori - Arseniev - ca profesor al fiului său cel mare Așa că au vrut să pună cuvântul tipărit rusesc și gândul rusesc Aceeași direcție s-a dus și în alte sfere ale vieții statului Celebrul Arakcheev a fost stindardul acestei noi tendințe Din , el devine aproape de suveran, se îmbracă cu deplina lui încredere și devine ceva ca primul ministru Din , el a fost singurul vorbitor al suveranului în toate chestiunile, chiar și pe departamentul Sfântului Sinod; șefii departamentelor individuale ale administrației au venit cu un raport către Arakcheev, care și-a prezentat deja mesajele suveranului Pentru a nu intra în detalii, este suficient să descriem activitățile lui Arakcheev în cuvintele unui contemporan care a spus că Arakcheev a vrut să construiască o cazarmă din Rusia și chiar să pună un sergent major la ușă Rezultatul a fost o stare de spirit dureroasă, care din ce în ce mai mult a pus stăpânire pe societate Această dispoziție ne este transmisă în mod viu de oamenii din acea vreme, fără nicio diferență în modul de gândire Poate că o astfel de dispoziție nu a fost nouă în istoria societății noastre, dar nu a fost niciodată însoțită de asemenea consecințe: a dus la o tristă catastrofă la decembrie DECABRISTI Până acum, în rândul nostru au prevalat păreri care nu sunt în întregime clare, nu în totalitate de acord cu privire la evenimentele din decembrie; unii o văd ca pe o epopee politică, alții o consideră o mare nenorocire Pentru a stabili o viziune corectă asupra acestui eveniment, trebuie să avem în vedere cursul care a pregătit societatea pentru el; aceasta ne va readuce la istoria societății, adică la istoria sentimentelor și gândurilor care

au prevalat la un moment dat Mișcarea decembrie a ieșit dintr-o singură clasă, din cea care până acum a făcut istoria noastră - din nobilimea de învățământ superior Dar nu toată această clasă a luat parte direct la ea; acest eveniment făcea parte din această clasă, în care domina un anumit mod de a gândi, o anumită dispoziție Dar această parte a fost de fapt o anumită vârstă, o anumită generație; catastrofa din decembrie a fost făcută de tineretul nobil educat Acest lucru este ușor de observat când ne uităm la coloana de vârstă din lista persoanelor care au fost trimise în judecată în dosar pe decembrie Toate persoanele au fost chemate la socoteală ; dintre aceștia, doar aveau de ani, marea majoritate a restului nici măcar de ani EDUCAȚIA DECABRIȘTILOR Știm ce fel de dispoziție s-a instaurat în nobilimea cu studii superioare datorită influențelor mentale care au pătruns în societatea noastră încă de la mijlocul secolului al XVIII-lea Comparând ultimele generații din vremea Ecaterinei cu generația ai cărei reprezentanți au fost pedepsiți pentru fapta din decembrie, găsim asemănări și deosebiri între ele Relația dintre ei era atât morală, cât și genealogică; modul de a gândi pe care tații adoptați pentru ei înșiși era împărtășit de copii; oamenii din decembrie, chiar și în sensul literal, sunt copiii unor oameni care au aparținut liber gânditorilor sub Catherine Dar există o diferență semnificativă între ele Gândirea liberă a adus la Voltairieni raționalism rece, gândire uscată, în același timp înstrăinată de viața din jur; ideile reci din cap au rămas inutile, nu s-au arătat în aspirații, nici măcar în moravurile liber-cugetătoarelor O caracteristică complet diferită a fost generația din care au plecat oamenii pe decembrie În ele remarcăm o abundență uimitoare de simțire, predominanța lui asupra gândirii și, în același timp, o abundență de aspirații binevoitoare, chiar și cu sacrificarea intereselor personale Tații erau liberi gânditori, copiii erau liberi gânditori De unde această diferență? Această întrebare prezintă un oarecare interes în istoria fiziologiei noastre sociale Această umbră, care este adesea uitată în istoria societății din acea vreme, a trecut prin înalta societate la începutul domniei lui Alexandru Știm că în educația pe care a primit-o cea mai înaltă nobilime rusă a secolului trecut, doi oameni de afaceri s-au schimbat; erau tutori de două importuri diferite: primul era tutore, un coafor care nu se gândea la nimic, al doilea era un liber gânditor La sfârşitul secolului al XVIII-lea începe un aflux de emigranți francezi în Rusia, care au fost nevoiți să se despartă de patria lor revoluționară; toți erau fie stareți, fie reprezentanți ai nobilimii franceze; o parte semnificativă a nobililor proveneau de la stareți Au fugit în Rusia din dezastrele revoluției, au adus cu amărăciune împotriva noilor idei politice o cantitate extraordinară de sentimente catolice, care au ieșit la suprafață în ei după raționalismul filozofic, după cum știți, multă vreme a fost distracția de salon a nobilimii franceze Acești emigranți, primiți cu căldură de Rusia, au văzut cu groază succesul raționalismului religios și politic în societatea educată rusă Atunci începe schimbarea educatorilor tineretului nobil rus În locul tutorelui-liber gânditor devine starețul - un conservator și un catolic, acesta a fost tutorele celui de-al treilea import Sub Paul, după cum știți Ordinul de Malta, al cărui teritoriu a fost cucerit de Franța, și-a asigurat patronajul împăratului rus O serie de maltezi au venit la Sankt Petersburg cu aceleași sentimente catolice: acest lucru a întărit și mai mult influența noilor veniți În secolul al XVIII-lea sub influența ideilor liberale, Papa Clement a închis ordinul iezuit, dar aceștia au rămas sub diverse pretexte și titluri și au început să se strecoare prin

Polonia până în Rusia Mulți astfel de iezuiți au apărut la Sankt Petersburg sub numele de maltezi Influența catolică, în special iezuită, preia acum peste voltairianism Printre emigranții născuți care au venit în Rusia sub conducerea Ecaterinei s-a numărat și contele Choiseul-Goufier A venit cu toată familia; tutorele la fiul său era un anume stareț Nicole Choiseul a expus acest profesor domestic doamnelor din înalta societate ca un profesor excelent; doamnele au început să-i ceară contelui permisiunea ca fiii lor să-l asculte pe Nicolas împreună cu fiul lor Treptat, sala de studiu a Choiseul Jr s-a transformat într-un auditoriu al înaltei societăţi, care nici măcar nu putea găzdui toţi elevii săi Nicol a forțat să întemeieze o instituție de învățământ pentru nobilimea superioară; iezuiții s-au alăturat acestei cauze, desigur, sub semnul altcuiva Nicole a devenit instrumentul lor; a cumpărat o casă lângă magnificul Palat Yusupov, lângă Fontanka, iar tinerii nobili ruși s-au turnat în această pensiune Pentru a nu lăsa raznochintsy și mica nobilime să vină aici, a fost stabilită o plată fără Dumnezeu pentru educație - de la la mii de ruble pe an, care era egal cu actualul de mii Lista internaților strălucea cu nume aristocratice; aici îi vedem pe Orlov, Menshikov, Volkonsky, Benkendorf, Golitsyns, Naryshkins, Gagarin etc Dar părinții nu au rămas fără influența noilor profesori; Propaganda catolică se dezvoltă cu un succes uluitor Cazul a început cu o văduvă tristă, Prințesa Golitsyna, soția unui nobil liberal și lipsit de Dumnezeu din vremea Ecaterinei, care a interzis chiar să pronunțe numele lui Dumnezeu; fiind văduvă la vârsta de de ani, prințesa a căutat mângâiere religioasă; o consolare religioasă pentru ea era cavalerul Dogardt; era un iezuit foarte inteligent Consolarea s-a încheiat cu trecerea prințesei la catolicism, iar surorile ei au urmat-o, și Protasova, și prințesa Vyazemskaya și alții; o mulțime întreagă de doamne din înalta societate au devenit prozeliți ai catolicismului Sub Pavel, au închis ochii la asta, pentru că iezuiții au reușit să afirme la curte ideea că nu există nicio diferență esențială între catolicism și ortodoxie, ci că catolicismul este o confesiune care este cel mai în măsură să educe poporul într-un mod conservator, monarhic aspiratii si principii S-a întâmplat ca un anume Gruber să-l ajute pe împărat într-o singură boală; i s-a oferit o recompensă, pe care a refuzat-o, declarând că și-a folosit medicamentul nu pentru interes propriu, ci pentru slava numelui lui Dumnezeu Acest Gruber a fost conducătorul unui număr de iezuiți, devenind educator și lider al tinerilor din înalta societate și șeful pensiunei Nicolas O parte semnificativă a persoanelor pe care le-am văzut pe lista celor condamnați în dosarul decembrie au părăsit acest internat sau au fost crescuți de asemenea tutori Aceasta este o trăsătură foarte curioasă la care nu ne-am aștepta la oameni pe decembrie Se pare că influența iezuită catolică, întâlnindu-se în acești tineri [oameni] cu tradițiile voltairiene ale părinților, a înmuiat în ei atât intoleranța catolică, cât și raționalismul filozofic rece; datorită acestei influenţe a devenit posibilă fuziunea ambelor influenţe, iar din această fuziune a ieşit un sentiment patriotic cald, adică ceva la care educatorii nu se aşteptau Doar în această ipoteză devine posibilă urmărirea creșterii morale a generației ai cărei reprezentanți au luat-o în piață pe decembrie DISPOZITIA SOCIETATII Voi aminti legătura în care am considerat fenomenele din a doua jumătate a domniei supuse studiului; la sfârșitul războaielor, societatea era mai entuziasmată decât la începutul domniei și se aștepta ca guvernul să continue activitățile interne pe care le-a început, dar guvernul era obosit și nu dorea să le continue Astfel societatea și guvernul s-au separat mai mult ca

niciodată; ca urmare, mișcarea înălțată a intrat în interiorul societății și aici a căpătat o direcție revoluționară Pentru a explica această schimbare în mișcarea socială, am început să studiem starea de spirit a societății, caracterul ei la începutul secolului al XIX-lea și am remarcat o trăsătură nouă: influența literaturii filosofice franceze din secolul al XVIII-lea a început să fie acum înlocuit în societatea rusă educată de propagandă catolică și iezuită Această propagandă, combinată cu încercările iezuiților de a stăpâni educația înaltei societăți ruse, a dus la un rezultat care nu a putut fi inclus în scopurile propagandiștilor - la trezirea unui sentiment patriotic Poate părea ciudat un astfel de rezultat, atât de inconsecvent cu sursa din care a ieșit; dar propaganda catolico-iezuită l-ar putea pregăti direct și indirect În primul rând, trebuia să schimbe, ca să spunem așa, temperatura stării de spirit a publicului; în cercurile educate a oprit și a slăbit fostul joc al ideilor liberale din înalta societate, înlocuindu-l cu un sentiment religios fals sau sincer înclinat Generația mai tânără, crescută în acea vreme, a trebuit să suporte din copilărie diferite impresii față de părinții lor; în locul unor părinți și mame liber-cugetătoare fără rost și fără sens au apărut acum tați și mame care căutau un Dumnezeu nedefinit, fie ortodox, fie catolic Mai departe, crescând, această generație, datorită succesului propagandei iezuite, a fost nevoită să se întrebe: cât timp va fi mintea rusă victimă a influențelor extraterestre? Aceasta înseamnă că succesul propagandei iezuite trebuie să fi trezit o nevoie vagă de a încerca în sfârșit să trăiască după propria minte Mulți tineri din lumea mare au fost crescuți sub îndrumarea iezuiților, care i-au înlocuit pe foștii tutori, liberi gânditori Cred că această schimbare de profesori ar putea fi utilă, precum și o schimbare a idealurilor; iar iezuitul, după cum știți, este un bun profesor în tot ceea ce nu privește propaganda religioasă; el știe perfect să evoce și să exploateze puterea mentală a elevului, în timp ce fostul tutore francez și-a hrănit animalul de companie doar cu idei înalte și inutile, fără a excita munca de gândire Cred că oamenii care au plecat de la pensiunea lui Nicolas ar putea fi personaje distorsionate, dar mai obișnuite cu gândirea în comparație cu tații lor, elevii lui Baudry sau La Harpe Astfel, generația care a intrat în activitate spre sfârșitul domniei lui Alexandru, cred, a fost crescută într-o stare de spirit diferită a societății și a crescut mai bine decât părinții lor; este adevărat că educația lui i-a dat foarte puțină cunoștință cu realitatea; Privind pe lista celor urmăriți în dosarul decembrie, rubrica despre educația fiecăruia, vedem că majoritatea decembriștilor studiati în corpul de cadeți, pământ, mare, pag, iar corpurile de cadeți erau atunci focare de o educație generală liberală și cel mai puțin asemănătoare instituțiilor de învățământ tehnic și militar; unii au fost crescuți în străinătate, la Leipzig, la Paris, alții în numeroase pensiuni rusești conduse de străini, printre care și pensiunea Nicolas; din acesta din urmă au venit, de exemplu, prințul decembrist Golițin și soții Davydov Foarte mulți dintre cei de acuzați au studiat acasă, dar și sub îndrumarea unor străini Poate că nu este lipsit de interes să enumeram câțiva dintre membrii proeminenți ai societății secrete, cu o notă a anilor lor și o remarcă despre educația lor Unul dintre cei mai importanți membri ai societății - prințul Serghei Trubetskoy, colonelul Regimentului de Gardă Preobrazhensky (în după arestarea sa - de ani), a studiat acasă Profesorii erau străini Prințul Evgeny Obolensky, locotenent al Regimentului de Gardă finlandez, de ani; a studiat acasă sub îndrumarea profesorilor francezi, care au trecut de la la persoane Frații

Muravyov-Apostoli, copii ai trimisului nostru spaniol; ambii au studiat la Paris, la pensiunea Giks Panov, locotenent al Regimentului Preobrazhensky - de ani - a studiat acasă; profesorii erau străini; și-a terminat studiile la internatul din Sankt Petersburg Zhakino etc , toate de genul ăsta DECABRIȘTII ȘI REALITATEA RUSĂ Dar această educație, care a apropiat atât de puțin elevii de realitatea înconjurătoare, s-a întâlnit cu o mișcare națională puternic trezită, care a continuat și după Țara a cunoscut invazia francezilor nu fără motiv: multe iluzii inspirate de profesorul francez sau francez literatura a trebuit să se risipească Aceste eforturi de a lepăda jugul gândirii și cărților franceze au fost exprimate, de exemplu, într-o poezie a tânărului de atunci Aksakov, autorul Cronicii familiei; această poezie a fost scrisă în Poetul este dezamăgit de așteptările sale că invazia franceză ne va elibera complet de sclavia franceză, că "dezastrele trăite îi vor dezgusta pentru totdeauna pe francezi", că "ne vom fi rușine de imitarea celor curajoși și apelează la obiceiuri, la limba noastră maternă " Autorul se plânge că "cu mâna biruitoare, dar în sclavie suntem minți, blestemăm francezi cu cuvinte franceze" Acest impuls de a studia realitatea nativă afectează apoi partea de sus și de jos a societății Mai mult, este necesar să reamintim impresia istorică sub care generația tânără a intrat în contact cu viața reală Mulți dintre acești oameni și-au amintit încă de neliniștea entuziastă care a cuprins tinerii educați la primii pași ai noii domnii; atunci acești oameni au trebuit să îndure multe încercări; aproape toți erau militari, majoritatea paznici Au făcut campania din - ; mulți dintre ei s-au întors răniți Au călătorit prin Europa de la Moscova și aproape până la periferia ei vestică, au participat la evenimente zgomotoase care au decis soarta popoarelor vest-europene, s-au simțit eliberatori ai naționalităților europene de un jug străin; toate acestea i-au înălțat, au stârnit gânduri; în același timp, campania externă le-a oferit material abundent pentru observații Cu un gând emoționat, cu conștiința forțelor pe care tocmai le testaseră, au văzut alte ordine în străinătate; niciodata o asemenea masa a tinerei generatii nu a avut ocazia sa observe direct ordinele politice straine; dar tot ceea ce au văzut și observat avea o semnificație pentru ei nu în sine, ca și pentru părinții lor, ci numai în raport cu Rusia Tot ce au văzut și tot ce au citit din cărți străine, au aplicat patriei lor, au comparat ordinele și tradițiile ei cu cele străine Astfel, chiar și cunoașterea directă cu o lume străină a susținut doar interesul pentru nativ Fie ca mediul familial schimbat din care au iesit, fie calitatea experientelor pe care le-au trait, le-a dat un caracter aparte, as spune, o amprenta aparte În cea mai mare parte, erau tineri amabili și educați, care doreau să fie de folos patriei, erau pătrunși de cele mai pure motive și erau profund indignați când întâmpinau fiecare, chiar și cea mai familiară, nedreptate la care părinții lor o priveau cu indiferență Foarte mulți dintre ei au lăsat în urmă note autobiografice; unii chiar au ieșit drept scriitori buni Toate lucrările au o amprentă aparte, o culoare aparte, astfel încât după ce le-a citit, chiar și fără referințe autobiografice speciale, puteți ghici că această lucrare a fost scrisă de un decembrist Nu știu cum să numesc această culoare Aceasta este o combinație a unui gând moale și uniform, deloc tăietor, cu un sentiment sincer și îngrijit, care este ușor nuanțat de tristețe; au cea mai mică sare și bilă amară; deci scriu tineri bine crescuți în care viața încă nu a pustiit speranțele tinereții, în care prima ardoare a inimii a aprins nu gânduri de fericire personală, ci o străduință pentru binele comun Cu toate acestea, nu mai trebuie să spun

multe despre acest ton; îl cunoaștem foarte bine din cea mai serioasă operă politică a literaturii ruse a secolului al XIX-lea; acest tip, parcă viu, stă în fața noastră în figura agitată și vorbăreț, veșnic indignată și de neînvins vesela, dar în același timp neobosit gânditoare a lui Chatsky; Decembristul a servit drept original din care a fost eliminat Chatsky Cu o dispoziție atât de personală, care a fost rezultatul unei educații mai bune și al unor împrejurări de natură pur politică, interesul pentru realitatea înconjurătoare a oamenilor din primul sfert al secolului al XIX-lea trebuie să fi primit o tensiune aparte și să fi dus la impresii deosebite pe care părinții lor nu le-au experimentat Acești oameni încă știau puțin despre cei din jur, ca și tații lor, dar aveau o atitudine diferită față de realitate Părinții nu cunoșteau această realitate și au ignorat-o, adică nu au vrut să o cunoască, copiii au continuat să nu o cunoască, dar au încetat să o ignore Evenimentele militare, severitatea campaniei, observațiile străine, interesul pentru realitatea nativă - toate acestea ar fi trebuit să fie extrem de incitante de gândit; observaţiile estetice ale părinţilor aveau să se transforme într-o dorinţă mai clară şi mai practică de a fi folositoare Este ușor de înțeles sub ce formă ar fi trebuit să se prezinte realitatea înconjurătoare de îndată ce acești oameni au început să se adâncească în ea Trebuia să le prezinte imaginea cea mai sumbră: sclavie, lipsa de respect pentru drepturile individului, disprețul pentru interesele publice - toate acestea trebuiau să aibă un efect deprimant asupra tinerilor observatori, să le producă descurajare; dar erau prea încântați pentru ca descurajarea să-i facă să-și încrucișeze mâinile Unul dintre puținii participanți non-militari la mișcarea din decembrie, Küchelbecker, în timpul interogatoriului Comisiei Supreme de Investigare, a recunoscut sincer că principalul motiv care l-a forțat să participe la o societate secretă a fost durerea față de deteriorarea moravurilor găsite în rândul lor poporul ca urmare a opresiunii "Privind", spune el, "la calitățile strălucitoare cu care Dumnezeu a înzestrat poporul rus, singurul din lume în glorie și putere, într-o limbă puternică și puternică, care nu are egal în Europa, în cordialitate, bunătate, am mâhnit cu sufletul meu că toate acestea zdrobite, ofilite și, poate, vor cădea în curând, fără să dea niciun rod pe lume Aceasta este o schimbare importantă care a avut loc în generația care i-a succedat liber-gânditorilor lui Catherine; sentimentalismul vesel cosmopolit al părinților s-a transformat acum în copii în întristare patriotică Părinții erau ruși care doreau cu pasiune să devină francezi; fiii erau francezi de creștere, care doreau cu pasiune să devină ruși Asta e toată diferența dintre tați și copii Starea de spirit a generației care a făcut decembrie explică întregul mers al lucrurilor SOCIETATE SECRETE Istoria societății secrete și rebeliunea pe care aceasta a provocat-o poate fi spusă în câteva cuvinte Loji masonice, tolerate de guvern, au obișnuit de mult nobilimea rusă cu această formă de cămin Sub Alexandru, societățile secrete s-au format la fel de ușor ca acum societățile pe acțiuni și nu era nici măcar mai revoluționar în ele decât în cele din urmă Membrii societății secrete se adunau la întâlniri secrete, dar ei înșiși erau cunoscuți de toată lumea, și mai ales de poliție Guvernul însuși a considerat că este posibil nu numai ca un cetățean, ci și ca un funcționar să aparțină unei societăți secrete și nu a văzut nimic criminal în asta Numai prin decret din , oficialii au primit ordin să ia mărturiile dacă aparțineau unei societăți secrete și să ia o semnătură că de acum înainte nu vor mai aparține nici unei societăți Tinerii, ofițeri în timpul unei campanii,

pe bivuacuri sunt obișnuiți să înceapă să vorbească despre poziția patriei, pentru care și-au vărsat sângele; acesta era conținutul obișnuit al conversațiilor dintre ofițeri în jurul focului de tabără Întorcându-se acasă, au continuat să formeze cercuri care arătau ca niște mici cluburi Baza acestor cercuri era de obicei o masă comună; adunându-se la o masă comună, ei citesc de obicei la sfârșitul cinei O revistă străină, un ziar străin erau nevoi pentru un ofițer de pază educat, obișnuit să urmărească cu vigilentă ceea ce se întâmplă în străinătate Lectura era de obicei întreruptă de discuții despre ce să faci, cum să servești Niciodată în istoria armatei noastre nu ne-am întâlnit și nu se știe dacă vor apărea vreodată astfel de fenomene, care erau atunci frecvente în barăcile armatelor și gărzilor Adunați, vorbeau de obicei despre urgiile Rusiei, despre inerția poporului, despre situația ostașului rus, despre indiferența societății etc pedepsele corporale vor dispărea Așa a fost în regimentele de gardă Preobrazhensky și Semenovsky La sfârșitul campaniei, soldații de aici nu au fost bătuți; un ofițer ar rămâne în serviciu nu mai mult de o oră dacă și-ar îngădui un pumn sau chiar un cuvânt grosolan în legătură cu un soldat Un ofițer educat, adică de gardă, a dispărut din societatea din Sankt Petersburg; în teatre era imposibil să întâlnești un semenovit: stătea în cazarmă, îi învăța pe soldați să citească și să scrie Ofițerii Semyonov au fost de acord să nu fumeze, pentru că șeful lor, domnule, nu fumează O astfel de morală strictă nu a existat niciodată printre corporațiile de ofițeri Ofițerii sunt obișnuiți să se adune și să vorbească; aceste cercuri s-au transformat imperceptibil în societăţi secrete În , la Sankt Petersburg s-a înființat o societate secretă din mai mulți ofițeri, în principal din ofițerii de gardă ai statului major sub conducerea lui Nikita Muravyov, fiul profesorului Alexandru cunoscut de noi, și a prințului Trubetskoy Această societate a fost numită "Unirea Mântuirii" sau "fii adevărați și credincioși ai patriei"; și-a stabilit un obiectiv destul de vag - "să asiste guvernului în acțiuni bune în eradicarea oricărui rău din guvern și din societate" Această societate, în expansiune, a elaborat o carte în , al cărei model era statutul cunoscutei societăți patriotice germane Tugenbund, care a pregătit o revoltă națională împotriva francezilor Societatea a adoptat apoi un alt nume - "Unire prosperitate"; sarcina lui a fost definită ceva mai precis Fixându-și același scop - "promovarea bunelor angajamente ale guvernului", a decis, în același timp, să caute o ordine constituțională, ca formă de guvernare cea mai convenabilă în acest scop Totuși, nu se considera revoluționar; în societate, s-a considerat mult timp ideea de a cere permisiunea suveranului însuși, în credința că va simpatiza cu scopurile lor Expandându-se în compoziție, societatea s-a diversificat în opinie; În ea apăreau capete înnebunite, care propuneau proiecte violente nebunești, dar peste aceste proiecte fie au zâmbit, fie s-au retras îngroziți Această diversitate de opinii a dus, în , la prăbușirea Uniunii de Bunăstare Când Uniunea Prosperității s-a prăbușit, din ruinele sale au apărut două noi uniuni - de Nord și de Sud La început, Uniunea de Nord a fost condusă de binecunoscutul nou Nikita Muravyov, ofițer al Statului Major și consilier de stat Nikolai Turgheniev Era cunoscut în acea vreme ca autorul unei cărți excelente despre teoria impozitelor; s-a ocupat mult de probleme politice și economice; visul lui din suflet era să lucreze pentru eliberarea țăranilor În , Kondraty Ryleev, un artilerist pensionat, s-a alăturat Societății de Nord, care a servit la alegerile nobilimii din Sankt Petersburg și a gestionat împreună afacerile Companiei de comerț nord-americane A devenit liderul

Societății de Nord; aici dominau aspiraţiile constituţional-monarhiste Mult mai hotărâtă era Societatea de Sud; era alcătuită din ofițeri ai armatei a doua, situate în provinciile Kiev și Podolsk Apartamentul principal al acestei armate se afla în Tulchin (provincia Podolsk) Conducătorul Societății de Sud era comandantul regimentului de infanterie Vyatka Pestel, fiul fostului guvernator general siberian, un om educat, inteligent, cu un caracter foarte hotărâtor; grație acestui lider, aspirațiile republicane au câștigat predominanța în societatea sudică Cu toate acestea, Pestel nu a creat o formă specifică de guvernare în convingerea că adunarea generală zemstvo va rezolva acest lucru; a sperat să fie membru al acestei adunări și și-a pregătit programul, având în vedere subiectele care vor fi discutate la consiliu MOARTEA LUI ALEXANDRU Este destul de greu de spus dacă societățile ar ieși Nord și Sud, în stradă sub steagul revoluționar, dacă nu pentru un accident nefericit Împăratul Alexandru nu avea copii; tronul de după el, conform legii din aprilie , trebuia să treacă la următorul frate, Konstantin, iar Konstantin a fost și el nefericit în viața de familie, a divorțat de prima sa soție și s-a căsătorit cu un polonez; întrucât copiii acestei căsătorii nu puteau avea dreptul la tron, Constantin a devenit indiferent față de acest drept și în a renunțat la tron printr-o scrisoare către fratele său mai mare Fratele mai mare a acceptat refuzul și, într-un manifest din , l-a numit pe următorul frate după Konstantin, Nikolai, moștenitorul tronului Toate acestea au fost destul de simple, pentru că era necesar Dar este ciudat că acest manifest nu a fost făcut public și chiar adus în atenția celui mai nou moștenitor Trei exemplare ale acestui manifest au fost puse sub sigiliu la Moscova în Catedrala Adormirea Maicii Domnului, la Sankt Petersburg - în Senat și în Consiliul de Stat cu inscripția proprie a suveranului: "Deschide după moartea mea" Astfel, Nicholas, spun ei, nu avea informații exacte despre soarta care îl aștepta Pe lângă suveran și Konstantin, numai împărăteasa-văduvă, împărăteasa-mamă și prințul A N Golițin și chiar Filaret, mitropolitul Moscovei, care a editat textul manifestului, știau despre acest lucru Nimic rezonabil nu poate explica misterul în care a fost îmbrăcat ordinea succesiunii; trebuie adăugat că societatea care era atunci în funcţiune nu a fost niciodată un secret pentru Alexandru Poveștile despre escroci care ar fi dezvăluit secretul nu înseamnă nimic Alexandru știa totul: membrii principali ai ambelor sindicate, obiectivele lor, chiar citeau unele dintre proiectele lor Când N Turgheniev era liderul societății nordice, din moment ce i s-a dat un îndemn din partea împăratului să renunțe la amăgirea; îndemnul nu a fost dat ca o poruncă, ci ca "sfat de la un creștin la altul" Ascultând de acest sfat bun și indiferent la formele de guvernare, la programul politic al societății secrete, ocupat doar cu gândul eliberării țăranilor, Turgheniev a părăsit Rusia și a părăsit societatea Apoi Ryleev a devenit liderul Uniunii de Nord În , Alexandru s-a dus în sudul Rusiei pentru a-și înlătura împărăteasa bolnavă și la noiembrie a murit la Taganrog de febră tifoidă Datorită secretului cu care era îmbrăcată problema succesiunii, această moarte a fost însoțită de o confuzie importantă: Marele Duce Nicolae a depus jurământul lui Constantin, iar la Varșovia, fratele mai mare, Konstantin, a depus jurământul celui mai mic, Nicolae Au început relațiile care, odată cu drumurile de atunci, au luat mult timp Acest timp de interreg a fost folosit de Societatea Secretă de Nord Participanții înșiși au spus că decembrie nu s-ar fi întâmplat niciodată dacă guvernatorul general al Sankt Petersburgului ar fi luat măsuri preventive sau dacă manifestul privind succesiunea la tron ar fi fost anunțat din timp Guvernatorul

general Miloradovici a încercat să se convingă că colecțiile private ale Uniunii de Nord aveau doar un scop literar; cunoştea bine rostul acestei societăţi DISCURSARE DECEMBRIE Nicolae a fost de acord să preia tronul, iar pe decembrie a fost desemnat jurământul trupelor și al societății În unele barăci, unde numele lui Constantin era popular, membrii Societății de Nord au răspândit un zvon că Constantin nu voia deloc să renunțe la tron, că se pregătea o preluare violentă a puterii și chiar că Marele Duce fusese arestat Unii dintre soldații Gărzii au fost duși de aceste zvonuri; o parte semnificativă a Regimentului de Gardă din Moscova a refuzat la decembrie să depună jurământul Cu steaguri desfășurate doar în redingote, soldații s-au repezit în Piața Senatului și s-au aliniat aici într-un pătrat; li s-au alăturat o parte din Regimentul de Grenadier de Gărzi și întregul echipaj naval de gardă; în total, două mii de oameni s-au adunat în Piața Senatului Membrii societății secrete au decis cu o zi înainte să acționeze la insistențele lui Ryleev, care, totuși, era sigur de eșecul cazului, dar a continuat să repete: "mai trebuie să începem, va ieși ceva" Prințul S Trubetskoy a fost numit dictator, dar nu a apărut în piață și l-au căutat în zadar; Pușchin, care era pensionat și purta o redingotă simplă, era responsabil de tot, parțial - Ryleev Cu toate acestea, piața rebelilor a stat inactiv pentru o parte semnificativă a zilei de decembrie Marele Duce Nikolai, care aduna în jurul său regimentele care i-au rămas loiale și situate lângă Palatul de Iarnă, a rămas și el inactiv pentru o parte semnificativă a zilei O companie care se alăturase rebelilor, luptă pentru Piața Senatului, a fugit în curtea Palatului de Iarnă, dar s-a întâlnit cu soldați care au rămas loiali lui Nicholas, apoi s-au repezit în piață; Nicholas a întrebat: unde sunt? "Acolo", au spus soldații, iar Nikolai le-a arătat calea, cum să ajungă la rebeli Un rebel a avut ideea că ar putea decide problema prin forță; punând în ambele buzunare un pistol încărcat, se aşeză pe bulevardul Amiralteisky; Nikolai a trecut pe lângă el de câteva ori, de câteva ori a cerut ajutor; ofițerul știa bine că are un pistol în ambele buzunare, dar nu a avut curajul să folosească violența Așa că ambele părți s-au certat cu generozitate În cele din urmă, Nikolai a fost convins să termine treaba înainte de căderea nopții, altfel o altă noapte de decembrie le-ar oferi rebelilor ocazia de a acționa Tol, care tocmai sosise de la Varșovia, s-a apropiat de Nikolai: "Domnule, poruncește ca piața să fie curățată cu țesătură sau renunțați la tron" Au tras o salvă în gol, nu a mers; împușcat cu bombă - pătratul s-a risipit; a doua salvă a mărit numărul cadavrelor Aceasta a pus capăt mișcării pe decembrie Liderii au fost arestați; în sud, Muraviev-Apostol a târât cu el o mână de soldați, dar a fost luat cu armele în mână Comisia Supremă de Investigație a investigat cazul, iar Curtea Extraordinară a pronunțat un verdict, care a fost comutat de noul suveran Potrivit acestui verdict, cinci participanți la dosar au fost pedepsiți cu moartea prin spânzurare, iar restul au fost exilați în Siberia Toți implicați în anchetă - de persoane Liderii ambelor sindicate au fost spânzurați: Pestel, Ryleev, Kakhovsky (care a avut curajul să-l împuște pe Miloradovici când s-a întors la Nikolai după o încercare nereușită de a-i convinge pe rebeli), Bestuzhev-Ryumin (unul dintre cei mai activi administratori din Piața Decembrie)) și S Muravyov-Apostol , luate în sud, în provincia Kiev, cu armele în mână Astfel s-a încheiat această mișcare, care, după cum am văzut, a fost posibilă doar printr-o combinație de circumstanțe neașteptate Am rezumat pe scurt evenimentul din decembrie, având în vedere o carte care poate fi consultată pentru o cunoaștere mai apropiată a

evenimentului: acestea sunt "Ascesiunea împăratului Nicolae la tron", baronul Korf (eseu publicat de cea mai înaltă comandă)); cartea reproduce foarte fidel evenimentele, dar nu toate; o notă cu privire la succesiunea la tron este prezentată mai detaliat; este descrisă în treacăt istoria societății secrete, precum și condițiile care au pregătit-o Această carte a fost întocmită la cererea regretatului suveran, pe când acesta era încă moștenitorul, și a fost păstrată în manuscris pentru o lungă perioadă de timp, apoi a fost tipărită de mai multe ori într-un număr limitat de exemplare și nu a părăsit zidurile palatului ; a fost făcută publică abia după urcarea pe tron a lui Alexandru al II-lea SEMNIFICAȚIA CUVĂRII DIN DECEMBRIE Evenimentul din decembrie a primit o semnificație pe care nu o avea; i s-au atribuit consecinţe care nu au rezultat din ea Pentru a-l aprecia mai corect, nu trebuie să uităm în primul rând aspectul lui În aparență, aceasta este una dintre acele lovituri de stat din paznicii palatului care au avut loc după moartea lui Petru în cursul secolului al XVIII-lea De fapt, mișcarea a ieșit din barăcile gărzilor, era condusă de aproape numai ofițeri de pază, reprezentanți ai nobilimii indigene, stâlpii rusești Mișcarea a fost ridicată pe problema succesiunii, întrucât au fost ridicate toate mișcările secolului al XVIII-lea, iar pe steagul mișcării a fost scris un nume personal Există atât de multe asemănări în mișcarea din decembrie cu loviturile de stat ale gardienilor din secolul al XVIII-lea, încât contemporanii care au observat acest eveniment nu au putut să nu-și amintească loviturile de stat ale gardienilor În cea mai curioasă însemnare a unei rude a împărătesei-mame, prințul Eugen de Württemberg, care a ajuns la Sankt Petersburg cam în acea perioadă, găsim următoarea poveste caracteristică Când s-a primit la Sankt Petersburg vestea despre moartea suveranului, cu puțin timp înainte de decembrie, prințul Eugene s-a întâlnit în palatul Sfântului Nicolae, deoarece garda, potrivit lui Miloradovici, este foarte atașată de Konstantin "Despre ce succes vorbești, conte? - spuse Eugene, - Aştept trecerea firească a tronului la Marele Duce Nicolae, dacă Constantin insistă la abdicare, ce legătură are garda cu asta? "Sunt de acord cu tine", a răspuns Miloradovici, "desigur, paznicii nu ar trebui să se amestece în asta, dar din timpuri imemoriale s-au obișnuit cu asta și s-au asemănat cu un astfel de concept" Deci, pe decembrie, oamenii și-au făcut treaba, așa cum au făcut-o de mai multe ori în cursul secolului al XVIII-lea Acum, pentru ultima dată, garda nobilă rusă a vrut să dispună de tron, iar apoi garda a încetat să mai fie nobilă În ciuda tuturor asemănărilor mișcării din decembrie cu loviturile de stat ale palatului din secolul al XVIII-lea, în același timp diferă semnificativ de acestea din urmă Această diferență constă nu numai în caracterul liderilor mișcării, ci și în scopul Steagul pe care era scris numele personal al lui Konstantin a fost aruncat doar pentru soldații cărora li s-a asigurat că se ridică pentru cei asupriți - Marele Duce Konstantin și pentru soția sa "Constituția" (Marele Duce a fost căsătorit cu un polonez, iar uneori polka de poartă nume foarte ciudate) Conducătorii mișcării au fost la fel de indiferenți față de ambele nume: au acționat nu în numele unui chip, ci în numele ordinii Nici o singură mișcare de pază din secolul al XVIII-lea nu a urmărit o nouă ordine de stat Cu toate acestea, a fost doar o dorință pentru o nouă ordine; ordinea în sine nu a fost elaborată de liderii mișcării Ieșind în stradă, nu purtau în spate un plan hotărât de guvernare; au vrut pur și simplu să profite de confuzia de la instanță pentru a chema societatea la acțiune Planul lor este următorul: dacă are succes, se adresează Consiliului de Stat și Senatului cu o propunere de formare a

unui guvern provizoriu de cinci membri; aceşti membri au fost chiar desemnaţi; între ei, alături de Pestel, cel mai eficient șef dintr-o societate secretă, M M Speransky, pe care îl cunoșteam, trebuia să se așeze Guvernul provizoriu trebuia să gestioneze afacerile până la întâlnirea Zemstvo Dumei, aceeași Zemstvo Duma, al cărei plan a fost conceput de Alexandru și Speransky într-un proiect transformator Duma Zemstvo, ca adunare constituantă, trebuia să dezvolte o nouă structură statală Astfel, conducătorii mișcării și-au propus scopul unei noi ordini, lăsând dezvoltarea acestei ordini în seama reprezentanților pământului, ceea ce înseamnă că mișcarea a fost cauzată nu de un anumit plan de guvernare, ci de sentimente mai intense pe care îndemnat să orienteze cumva problema pe o altă cale Cu toate acestea, nu este nevoie să atribuim consecințe deosebit de importante acestei mișcări Un demnitar de rang înalt, întâlnit cu unul dintre decembriștii arestați, bunul său prieten, prințul Evgheni Obolensky, a exclamat îngrozit: "Ce ai făcut, prințe Ați împins Rusia înapoi cu cel puțin de ani " Această opinie a fost confirmată ulterior; evenimentul din decembrie a fost considerat o mare nenorocire, care a determinat natura următoarei domnii, după cum știți, foarte neliberală Aceasta este o noțiune complet falsă; natura viitoarei domnii nu a fost determinată la decembrie; această domnie ar fi avut același caracter fără decembrie; a fost o continuare directă a ultimului deceniu al domniei lui Alexandru Chiar și mai devreme, pe decembrie, predecesorul lui Nikolai a pornit deja cu hotărâre pe drumul pe care îl urma succesorul său Mai mult, ideea că rebeliunea din decembrie ar putea împinge Rusia cu de ani înapoi este de necrezut, fie și doar pentru că în ultimii de ani a făcut câțiva pași înainte: nu a existat unde să se întoarcă înapoi O astfel de semnificație a fost atașată zilei de decembrie, amintindu-se și de fraza care a rupt de mai multe ori din limba lui Nicolae în timpul domniei sale; la întâlnirea cu o manifestare enervantă a unui spirit liber în societate, spunea uneori: "Ah, ce sont tougours mes amis de quatorse" Dar a fost în zadar să dau acestor cuvinte un sens literal decembrie nu a fost cauza direcției viitoarei domnii, ea însăși a fost una dintre consecințele cauzei care a dat o astfel de direcție viitoarei domnii Motivul pentru aceasta a fost rezultatul pe care l-au avut toate întreprinderile reformatoare ale lui Alexandru EȘECUL TRANSFORMĂRILOR LUI ALEXANDRU I Cunoaștem angajamentele lui Alexandru I; cu toții nu au avut succes Cele mai bune dintre ele sunt cele care au rămas infructe, altele au avut un rezultat mai rău, adică au înrăutățit starea de lucruri De fapt, visele unei ordini constituționale s-au realizat la marginea de vest a Rusiei, în Regatul Poloniei Funcționarea acestei constituții a cauzat un prejudiciu incalculabil istoriei Acest rău a avut șansa să fie simțit chiar de vinovatul constituției poloneze Polonezii au răsplătit în curând constituția acordată cu o opoziție încăpățânată la Sejm, care a forțat abolirea publicității întâlnirilor și instituirea în Polonia, pe lângă constituție, a unui guvern într-un spirit pur rusesc Una dintre cele mai bune legi ale primilor ani a fost decretul din februarie , privind cultivatorii liberi; în această lege s-au pus mari speranțe, s-au gândit că se va pregăti treptat și pașnic pentru eliberarea țăranilor Timp de de ani de la publicarea legii, de mii de suflete de iobagi, adică aproximativ , % din întreaga populație de iobagi a imperiului, au fost eliberate în baza unui acord voluntar cu proprietarii de pământ (conform celei de-a VI-a revizuire din , acesta a fost considerat până la milioane duș de revizuire) Acest rezultat microscopic a fost adus de legea care a făcut atât de multă mișcare Nici măcar reformele

administrative, noile instituții centrale, nu au adus deloc reînnoirea așteptată în viața rusă, dar au crescut foarte vizibil inconsecvența mecanismului administrativ rusesc Până atunci, în centru, ca și în provincii, existau, cel puțin în aparență, instituții colegiale Consiliul de Stat Senatul și Comitetul de Miniștri au fost construite pe aceeași bază colegială care se desfășura în instituțiile provinciale din Catherine, iar instituțiile care au servit ca intermediari între unul și celălalt, ministere și departamente principale, s-au bazat pe principiul singura putere și singura responsabilitate a conducătorilor lor; varful si josul administratiei s-au construit pe un alt inceput, nu pe cel pe care s-a sprijinit mijlocul administratiei (acesta este un sistem de institutii de transmisie) În general, dacă un observator extern care a avut ocazia să se familiarizeze cu ordinea de stat rusă și viața publică rusă la sfârșitul domniei Ecaterinei, s-a întors în Rusia la sfârșitul domniei lui Alexandru și a privit cu atenție viața rusă , nu avea să observe că a existat o eră transformări guvernamentale și sociale; nu ar fi observat domnia lui Alexandru Care a fost motivul acestui eșec al acestor eforturi de transformare? A constat în inconsecvența lor internă, pe care am avut deja ocazia să o subliniez În această inconsecvență se află evaluarea istorică a activităților lui Alexandru Noile instituții guvernamentale, implementate sau doar concepute, s-au bazat pe principiul legalității, adică pe ideea unei legi ferme și identice pentru toți, care trebuia să restrângă arbitrariul în toate sferele statului și vieții publice , în administrație, precum și în societate Dar conform recunoașterii tacite sau publice a legii actuale, o jumătate întreagă din populația imperiului, care era considerată atunci a fi peste de milioane de suflete de ambele sexe, o jumătate întreagă din această populație depindea nu de lege, ci asupra arbitrarului personal al proprietarului; în consecință, relațiile civile private nu erau în concordanță cu fundamentele noilor instituții publice care au fost introduse sau concepute La cererea logicii istorice, noile instituții ale statului trebuiau să stea pe terenul pregătit al noilor relații civile coordonate, trebuiau să iasă din relații, ca urmare a creșterii cauzelor sale Împăratul și colaboratorii săi au decis să introducă noi instituții ale statului înainte de a se crea relațiile civile convenite cu ei, au vrut să construiască o constituție liberală într-o societate din care jumătate era în sclavie, adică sperau să obțină consecințe înaintea cauzelor care le-a produs Cunoaștem și sursa acestei iluzii; constă în importanţa exagerată acordată atunci formelor de guvernare Oamenii acelor generații erau siguri că toate părțile relațiilor sociale se vor schimba, toate problemele private vor fi rezolvate, se vor stabili noi moravuri, de îndată ce planul de guvernare tras de o mână îndrăzneață, adică sistemul instituțiilor guvernamentale , a fost implementat Ei erau cu atât mai dispuși la o astfel de opinie, încât este mult mai ușor să introduci o constituție decât să duci misiunea de a studia realitatea, opera de reformă Prima lucrare poate fi desenată în scurt timp și poate culege glorie; rezultatele celei de-a doua lucrări nu vor fi niciodată apreciate, nici măcar observate de contemporani, și oferă foarte puțină hrană pentru ambiția istorică În același punct de vedere, pe care s-au aflat Alexandru I și angajații săi, au stat și oamenii din decembrie; dacă se gândeau la ceva și vorbeau mult, era vorba despre acele forme în care ar trebui să ia ordinea statului, despre aceeași constituție Adevărat, tot ceea ce au conceput ei era cert și practic fezabil, totul fusese deja spus înaintea lor, în proiectul lui Speransky Au atins și relațiile civile

private, adică relațiile reciproce ale indivizilor și moșiilor, dar gândurile lor s-au atins la aceasta, ca niște ulcere ale patriei, neștiind cum să elimine, cu ce sistem de relații să înlocuiască ordinea socială actuală Atât colaboratorii lui Alexandru, cât și oamenii din decembrie, purtați unilateral de ideea libertății personale și sociale, nu au înțeles deloc relațiile economice care servesc drept sol pentru ordinea politică Această unilateralitate a ambilor, atât educatori, cât și elevi (căci decembriștii erau elevi ai lui Alexandru și Speransky), a fost exprimată în mod special în chestiunea iobăgiei; atât guvernul lui Alexandru, cât și decembriștii erau ferm convinși că merită să acorde țăranilor libertate personală pentru a le asigura bunăstarea; nu s-au gândit la situația lor materială, la relația lor cu pământul, la asigurarea muncii lor sau s-au gândit foarte puțin Deci, nu atribui mișcării din decembrie nici semnificația și nici consecințele care i se atribuie Dar a existat o consecință foarte importantă în istoria unei clase, și anume nobilimea: până atunci, nobilimea era clasa conducătoare în societatea rusă; după cum știm, o astfel de poziție politică a fost creată în principal prin participarea gărzilor nobiliare la loviturile de stat ale palatului din secolul al XVIII-lea Mișcarea din decembrie a fost ultima lovitură de palat a gardienilor; pune capăt rolului politic al nobilimii ruse Ea va rămâne încă ceva timp în afaceri, ca moșie, va lua parte activ în instituțiile regionale, dar nu va mai fi clasa conducătoare, ci se va transforma în același instrument de guvernare, același mijloc auxiliar al instituțiilor birocratice , așa cum era pe vremuri, în secolul al XVII-lea Aceasta, după părerea mea, este cea mai importantă consecință a zilei de decembrie Nu numai prin lege, ci și prin mijloace morale, nobilimea avea să-și piardă importanța anterioară după aceea După decembrie, cei mai buni oameni ai moșiei au trecut dincolo de Urali, după care au fost multe locuri care nu au fost ocupate în timpul următoarei domnii A fost o pierdere care a fost greu de compensat chiar și cu o cantitate mai abundentă de forțe morale ale clasei Au renunțat atât de mulți oameni de afaceri, care ar putea restabili și întări autoritatea politică a clasei dacă ar rămâne în rânduri În următoarea domnie, nobilimea nu a putut avea aceeași importanță, deja pentru că a devenit slabă ca putere după catastrofa din decembrie Să trecem acum la o scurtă privire de ansamblu asupra următoarei domnii și, în primul rând, să indicăm acele izvoare adevărate din care a izvorât direcția ei Capitolul următor""Capitolul precedent înapoi la conținutul cărții Cursul DOMNIA LUI NICOLA I OBIECTIVE ÎNCEPUTUL DOMNII LUI NICOLA I CODIFICARE BIROUL PROPRIU CONDUCEREA PROVINCIALE CREȘTEREA BIROCRAȚIEI ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ DISPOZITIVUL TARANILOR DE STAT LEGISLATIE PRIVIND TARANII SEMNIFICAȚIA EI DOMNIA LUI NICOLA I OBIECTIVE Voi face o scurtă trecere în revistă a principalelor evenimente din timpul domniei lui Nicolae, limitându-mă însă doar la evenimentele vieții guvernamentale și sociale Cu aceste două procese, schimbarea ordinii guvernamentale și restructurarea relațiilor sociale, se leagă toate fenomenele principale ale acestui timp Domnia lui Nicolae este de obicei privită ca o reacție îndreptată nu numai împotriva aspirațiilor care au fost declarate de popor la decembrie, ci și împotriva întregii domnii anterioare O astfel de judecată nu este în întregime justă; domnia anterioară a urmărit în diferite momente aspirații inegale, și-a propus sarcini inegale După cum am văzut, în prima jumătate a fost dominată de dorința de a da imperiului o ordine politică construită pe noi baze, iar apoi de a pregăti relații private, coordonându-le cu noua ordine politică; Pentru a spune simplu, prima jumătate a fost dominată de speranța că ar fi

posibil să se acorde țării libertate politică, menținând în același timp sclavia pentru o perioadă Mai târziu, când s-a dezvăluit ilogicitatea acestei sarcini, ar fi necesar să se treacă de la prima ei jumătate la a doua ei, adică la o restructurare prealabilă a relațiilor sociale private; dar apoi nu mai era suficientă energie, iar a doua sarcină a fost rezolvată fără speranță și fără dorința de a o rezolva pe prima Această a doua sarcină a fost preluată de succesorul lui Alexandru Respingând restructurarea ordinii de stat pe temeiuri noi, a vrut să aranjeze relații publice private, astfel încât să poată construi ulterior o nouă ordine de stat Consider domnia lui Nicolae o continuare logică directă a celei de-a doua jumătate a domniei precedente O sarcină atât de modestă a domniei lui Nicolae I se datorează parțial calităților personale ale noului împărat ÎNCEPUTUL DOMNII LUI NICOLA I Împăratul Nicolae I s-a născut în iunie , așadar, cu câteva luni înainte de moartea bunicii sale; a aparținut împreună cu fratele său mai mic Mihai, celei de-a doua generații a fiilor lui Pavel și, prin urmare, a primit o educație diferită, spre deosebire de cea dată fraților săi mai mari - Alexandru și Constantin A fost crescut cumva, deloc după programul lui Rousseau Al treilea frate se pregătea pentru o carieră militară foarte modestă; nu a fost inițiat în probleme de politică superioară, nu i-au dat participarea la treburile serioase ale statului Până la ani nici măcar nu a avut deloc anumite ocupații oficiale; abia anul acesta a fost numit director al corpului de geni si i-au dat o brigada de paza care sa comande, deci, doua regimente Urmărirea lui Nicolae I la tron, după cum știm, a fost un pur accident Dar, neavând o ocupație serioasă, Marele Duce petrecea câteva ore în fiecare dimineață în anticamerele palatului, pierdut în mulțime care aștepta o audiență sau un reportaj Cu el, ca și cu al treilea frate, nu s-au sfiat; Marele Duce putea observa oamenii în forma în care erau ținuți în față, adică în forma cea mai convenabilă pentru observarea lor Aici a recunoscut relații, chipuri, intrigi și ordine, întrucât în zona în care se mișca, intrigile erau sinonime cu ordinea Această mică cunoaștere era foarte necesară pentru el pe tron; a venit pe tron cu un stoc foarte modest de idei politice, dintre care fratele său mai mare a adus atâtea aici De aceea ar putea privi ordinea existentă din cealaltă parte, din care monarhul rareori reușește să o privească Alexandru a privit Rusia de sus, de la înălțimea sa politică filozofică și, după cum știm, la o anumită înălțime, contururile sau neregularitățile reale ale vieții dispar Nikolai a avut ocazia să privească existentul de jos, de unde muncitorii privesc mecanismul complex, nefiind ghidați de idei, nefăcând planuri Nicolae și-a pus sarcina de a nu schimba nimic, de a nu introduce nimic nou în fundații, ci doar de a menține ordinea existentă, de a completa golurile, de a repara semnele dărăpănate care au fost descoperite cu ajutorul legislației practice și de a face toate acestea fără niciun fel participarea societății, chiar și cu suprimarea independenței sociale, numai prin mijloace guvernamentale; dar nu a scos din coadă acele întrebări arzătoare care s-au ridicat în domnia precedentă și, se pare, a înțeles arderea lor chiar mai mult decât predecesorul său Deci, un mod de acțiune conservator și birocratic este caracteristica noii domnii; a susține existentul cu ajutorul oficialităților - aceasta este o altă modalitate de a desemna acest personaj La început, poate sub impresia proaspătă a evenimentelor recente, noul împărat a fost aproape de ideea reformelor, dar și-a pus sarcina imediată de a intra mai întâi în starea de lucruri și a început să studieze cu sârguință cele mai murdare detalii El însuși a auditat personal cele mai apropiate instituții metropolitane: s-a întâmplat să

zboare într-o cameră de stat, să sperie funcționarii și să plece, lăsând pe toată lumea să simtă că le cunoaște nu numai treburile, ci și trucurile lor În provincie, a trimis demnitari de încredere pentru a efectua un audit strict Au fost dezvăluite detalii terifiante; s-a dovedit, de exemplu, că în Sankt Petersburg, în centru, nu fusese verificată vreodată nici măcar o casă; toate situațiile financiare au fost în mod deliberat false; mai mulți oficiali cu sute de mii au fost dispăruți În locurile de judecată, împăratul [a găsit] două milioane de cazuri, în care de mii de oameni erau în închisoare Decretele Senatului au fost lăsate fără consecințe de către instituțiile din subordine Guvernatorii au primit un mandat de un an pentru a curăța cazurile restante; împăratul a redus-o la trei luni dându-le guvernanților defectuos o promisiune pozitivă și directă de a-i aduce în fața justiției Pentru a corecta funcționarea mecanismului guvernamental, care era atât de dezordonat, a fost întocmită o comisie, cunoscută sub numele de senatorul Engel Comisia urma să elaboreze un proiect al unui nou sistem judiciar Proiectul dezvoltat s-a remarcat prin principii foarte liberale: producția secretă clericală a fost distrusă, s-a introdus inamovibilitatea judecătorilor și o separare mai strictă a cauzelor judecătorești de cele administrative Împăratul a aprobat pe deplin aceste proiecte, dar le-a găsit mai calculate pentru viitor decât pentru prezent și le-a lăsat fără consecințe În această atitudine a împăratului față de proiectele transformatoare s-a exprimat principiul principal după care s-a ghidat; a aprobat toate sugestiile bune care ar putea îmbunătăți problema, dar nu a îndrăznit niciodată să le ducă la îndeplinire Deci, menținerea ordinii existente este programul noului guvern CODIFICARE Pentru ca ordinul existent să funcționeze corect, a fost necesar să se acorde instituțiilor un cod strict Ei au lucrat la crearea unui astfel de cod din , iar munca nu a avut succes Un astfel de cod ar putea fi elaborat în cadrul programului indicat: dacă se decide menținerea ordinii existente, atunci legalizările existente ar trebui luate în codul de legi; noul cod de legi trebuie să fie un cod de legi în vigoare, și nu un cod creat de gândirea abstractă Această problemă a fost abordată în primul rând de Nikolay Pentru a face acest lucru, a înființat un departament special al propriului său birou (departamentul II) și a chemat o persoană care fusese mult timp tentată în această lucrare, cunoscută nouă M M Speransky, să conducă cazul După exil, Speransky a fost numit guvernator al Penzai, apoi guvernator general al Siberiei, a studiat Siberia vastă și a elaborat o nouă structură pentru aceasta, cu care a ajuns la Sankt Petersburg în A fost lăsat în Consiliul de Stat, deși a făcut-o nu se bucură de aceeași influență; Nikolai l-a recunoscut hotărât ca fiind o victimă a intrigilor politice și, în același timp, s-a referit la mărturisirea fratelui său mai mare, care i-ar fi spus odată că îi este îndatorat lui Speranski, că nu poate face față intrigii atunci, deși știa că acuzația adusă lui Speransky , - calomnie Încă din , Speransky a început să se pocăiască de marile sale angajamente politice, realizând toată prematuritatea și nepotrivirea lor, iar acum, mai mult, a trecut printr-o școală administrativă excelentă, pentru ceea ce se poate imagina mai bine pentru edificarea și cunoașterea cazului, precum exilul și guvernarea Speransky i s-a încredințat elaborarea unui cod de legi După ce și-a revenit din angajamentele sale, Speransky și-a păstrat harnicia tinereții și acum, în scurt timp, a realizat fapte uimitoare conform programului care i-a fost atribuit În primul rând, din diverse oficii și arhive, a tras la sine toate decretele, începând cu Codul din și terminând cu ultimul

decret al împăratului Alexandru I A aranjat toate aceste decrete, hărți și regulamente în ordine cronologică și le-a tipărit , dând colecției titlul "Legile de colecție completă ale Imperiului Rus Aceasta este o colecție de de volume uriașe, fiecare dintre ele nu poate ridica toată lumea Această colecție include de numere Colecția, pe care Speransky a început să o alcătuiască în , a fost publicată în cu desene, tabele și diverse instrucțiuni Până acum, această colecție completă de materiale rămâne principala pentru istoria legislației ruse Acesta a fost această colecție completă de legi pe care a pus-o la temelia legilor existente; din diverse indicii, a luat legalizări potrivite pentru acțiune, le-a îmbrăcat în articole scurte, aplicându-se la textul originalului, iar cu trimiteri la sursă, a aranjat aceste articole într-o ordine sistematică, reducându-le la carte speciale Așa a fost întocmit Codul de legi al Imperiului Rus, publicat în în volume În cea mai mare parte a compoziției sale, acest monument rămâne codul actual în țara noastră "Codul de legi al Imperiului Rus" este aranjat într-o manieră sistematică Primele trei volume conțin legi "de bază și constitutive", adică care definesc limitele puterii și ordinea muncii agențiilor guvernamentale, Consiliului de Stat, Senatului, ministerelor, administrației provinciale etc În următoarele cinci volume (în , , , ,) sunt expuse legile "forțelor statului", adică mijloacele prin care se hrănește statul, legile privind obligațiile statului, veniturile și proprietatea Volumul al nouălea stabilește legile "asupra statelor", adică asupra moșiilor Volumul al -lea conține legile civile și de hotar În următoarele patru (, , și) - legile "ameliorării statului și protopopiatului", adică poliției, iar în ultimul (volumul) - legile penale Iată un sistem de legi, în care fiecare articol nu reprezintă nimic nou, ci este extras din legea publicată și își găsește doar un loc în sistemul general Astfel, codul de legi era compus din de mii de articole; sunt prea multe legi pentru a le cunoaște; abundența legilor este principalul dezavantaj al codului, iar Speransky însuși era conștient de acest lucru Au fost adăugate legalizări suplimentare la cod, iar acum există mai mult de de mii de astfel de articole Speransky a privit codul de legi doar ca pe o lucrare pregătitoare, brută, pentru dezvoltarea unui cod utilizabil Este greu de imaginat un monument care exprimă mai mult ideea principală a domniei: nu introduceți nimic nou și doar reparați și puneți în ordine vechiul Codul de legi, am spus, a fost publicat în ; dar, în plus, Speransky a pus în ordine o serie de legislații speciale și locale: de exemplu, deține un set de decrete militare în volume; codul de legi al provinciilor baltice și occidentale; Codul de legi al Marelui Ducat al Finlandei Codul de legi trebuia să devină un ghid pentru activitățile agențiilor guvernamentale BIROUL PROPRIU Este ușor de prevăzut în ce direcție urma să se schimbe ordinea guvernamentală Bazele sistemului de guvernare au rămas aceleași, dar, după ce s-a angajat să conducă un vast imperiu fără nicio participare a societății, Nicolae a trebuit să complice mecanismul guvernării centrale De aceea, în timpul domniei sale, au fost create un număr enorm de noi departamente, fie în instituții vechi, fie noi birouri, comisii etc În tot acest timp a fost o epocă a unui număr imens de comitete și comisii care au fost create pentru fiecare nouă problemă de stat Ideea acestor schimbări guvernamentale a fost cel mai bine exprimată în crearea unei întregi administrații complexe Însuși îndreptându-se cele mai importante chestiuni, intrând în considerarea lor, împăratul trebuia să aibă propriul său serviciu; un astfel de birou a fost creat de patru departamente sub același nume - biroul propriu al Majestății Sale, care

încă există, dar nu într-un set complet de departamente Iată o listă a acestor departamente, care, poate, va fi nevoie pentru a vedea ce gamă de afaceri dorea să conducă direct purtătorul puterii de stat Primul departament pregătea lucrări pentru un raport către împărat și monitoriza executarea celor mai înalte ordine; a doua ramură s-a format din fosta comisie de redactare a legilor, a fost angajată în codificarea legilor și a fost sub controlul lui Speransky până la moartea sa în ; departamentului al treilea i s-au încredințat treburile poliției superioare aflate sub controlul șefului, care era și șeful jandarmilor (acum această direcție a fost desființată); a patra filială conducea instituții de învățământ caritabil, al căror început a fost pus de împărăteasa văduvă Maria Feodorovna; este departamentul împărătesei Maria Sub Nicholas, a existat chiar și o a cincea ramură a propriei sale e v birou - să pregătească o nouă ordine de administrare și proprietate a statului, despre care vom vorbi mai târziu CONDUCEREA PROVINCIALE Administrația regională sub Nicolae I a rămas pe aceeași bază, chiar și în forma sa anterioară; nu era complicat, ca cel central; doar conducerea moşiilor, nobilimea, a suferit unele modificări După cum știm, instituțiile din au conferit nobilimii o dominație decisivă în administrația locală Sub împăratul Paul, unele dintre instituțiile judecătorești și provinciale au fost desființate; sub Alexandru, participarea nobilimii la administrația locală a fost chiar oarecum extinsă; fără a da toate detaliile, voi sublinia că, potrivit instituțiilor din , camerele judiciare (penal și civil, care au servit ca instanță supremă pentru instituțiile de succes superioare, de exemplu, magistratul provincial, tribunalul superior zemstvo) nu au un caracter de clasă, format din membri din coroană Conform legii din , nobilimii și negustorilor li s-a permis să aleagă doi asesori în ambele camere, care acționau împreună cu președintele și consilierul din coroană Conform legii din , nobilimii a primit dreptul de a alege președinții ambelor camere Astfel, curtea generală, non-momentară, din provincie a fost pusă la dispoziția nobilimii, dar dreptul de participare al nobilimii la administrația provincială a fost limitat prin stabilirea unei calificări În instituțiile provinciale din , la congresele nobiliare, fiecare nobil ereditar sau cel mai înalt grad de ofițer de stat major avea dreptul de a alege Regulamentul din a determinat mai precis participarea nobililor la congrese și alegeri: și anume, unii nobili puteau participa la congrese cu vot, alții fără vot Dreptul de a participa cu voce era un nobil ereditar care a împlinit vârsta de de ani, care avea proprietăți imobiliare în provincie, a primit cel puțin rangul de clasa a -a în serviciu activ sau a servit trei ani în alegerile nobiliare, acestea sunt condițiile principale Nobilii ereditari care nu i-au satisfăcut au participat la congrese fără vot Mai mult, dreptul de vot era dublu: unii nobili votau în toate chestiunile discutate în ședință, alții în toate, cu excepția alegerilor; dreptul de a participa la toate treburile și la alegeri era acordat nobililor ereditari care aveau cel puțin de suflete de țărani în provincie sau cel puțin mii de acri de pământ convenabil, deși nelocuit Vocea în toate chestiunile, cu excepția alegerii, aparținea nobililor ereditari, care aveau mai puțin de de suflete sau mii de acri de pământ în provincie O clasă de nobili avea dreptul la vot imediat, alta o voce mediocră prin comisari; micile parcele erau împăturite într-unul singur, astfel încât totalitatea lor era un complot normal de de suflete și au ales un reprezentant pentru congresul nobiliar Legea din a complicat organizarea poliției zemstvo, după cum știți, condusă de nobilime Ofițerul de poliție, șeful poliției raionale, a procedat ca

înainte, dar fiecare raion a fost împărțit în tabere, iar în fruntea taberei era așezat o tabără; stanovoy - un oficial al coroanei care este numit de administrația provincială numai la recomandarea adunării nobiliare Luând în considerare toate schimbările aduse guvernului provincial, trebuie spus că influența nobilimii asupra guvernului local nu a fost întărită; participarea a fost extinsă, dar în același timp slăbită de introducerea calificărilor și combinarea funcțiilor alese cu cele ale coroanei Până acum nobilimea fusese clasa de conducere în administrația locală; de la emiterea legilor din si nobilimea a devenit un instrument auxiliar al administrației coroanei, un instrument de poliție al guvernului Acestea sunt toate schimbările importante care au fost făcute în administrația centrală și provincială Este ușor de observat că aceste schimbări strica echilibrul dintre una și alta; administrația centrală s-a extins teribil, iar cancelaria a primit o dezvoltare extraordinară în ea; administrația locală a rămas aceeași Dacă ne imaginăm activitatea intensificată pe care împăratul a introdus-o în instituții, atunci vom înțelege principalul neajuns al managementului Toate cazurile au fost conduse în ordine clericală, pe hârtie; Instituțiile centrale înmulțite aruncau anual zeci, sute de mii de hârtii în cancelarii, camere, potrivit cărora aceste camere și cancelarii trebuiau să stabilească execuția Acest flux continuu de hârtii, care curgea din centru spre provincii, a inundat instituțiile locale, le-a luat orice ocazie de a discuta probleme; toată lumea se grăbea să le curețe: nu să facă treaba, ci să "curățeze" hârtia - asta era sarcina administrației locale; toate scopurile ordinii publice, care era păzită de administrație, toate se rezumau la conținutul îngrijit al unei foi de hârtie scrise; societatea și interesele ei s-au retras mult în fundal înaintea oficialului Întreaga direcție era un mecanism imens și nu în totalitate corect, care funcționa neobosit, dar care era mult mai lat, mai greu în partea de sus decât în partea de jos, astfel încât părțile inferioare și roțile erau în pericol de a se crăpa din cauza prea multă activitate în partea superioară cele Cu cât un astfel de mecanism s-a dezvoltat mai mult, cu atât mai puține oportunități au rămas pentru liderii săi de a monitoriza funcționarea pieselor sale Niciun mecanism nu putea vedea în spatele lucrării tuturor roților, în spatele ruperii și reparației lor la timp Astfel direcția afacerilor mergea de la centru în jos; fiecare ministru nu putea decât, privind toată această uriașă mașinărie a ordinii de stat, să fluture mâna și să lase totul la voia întâmplării; adevăratele motoare ale acestui ordin au fost oficialii inferiori care au eliberat hârtiile Acest neajuns a fost exprimat de însuși împăratul observator, care a spus odată că Rusia nu era condusă de împărat, ci de grefierii șefi Așa a fost înfățișarea edificiului birocrației așa cum a fost plasat în această domnie, adică așa cum a fost apoi finalizat CREȘTEREA BIROCRAȚIEI Dacă acest mecanism birocratic a atins obiectivul statului mai bine decât înainte, un răspuns simplu la acesta este o cifră La începutul domniei sale, împăratul a fost îngrozit când a aflat că a efectuat de cauze numai în toate birourile justiției În , ministrul Justiției a înaintat suveranului un raport, în care se afirma că încă de milioane de cazuri nu au fost soluționate în toate locurile oficiale ale imperiului, care au fost expuse pe cel puțin de milioane de foi scrise Acestea sunt rezultatele edificiului birocratic finalizat în această domnie Acumularea de documente, însă, nu a îmbunătățit deloc funcționalitatea și responsabilitatea instituțiilor Sub acoperirea secretului clerical s-au făcut lucruri care și acum par a fi basme pure La sfârșitul anilor și la începutul anilor , se desfășura un caz uriaș

despre un anumit fermier; această afacere era condusă de secretari numiţi pentru asta, fără să socotească cărturarii; carcasa a crescut la o dimensiune terifiantă, până la câteva sute de mii de coli Un extras din dosar, pregătit pentru raport, a fost prezentat pe mii de pagini În cele din urmă s-a ordonat ca aceste documente să fie colectate și trimise de la Departamentul Moscova la Sankt Petersburg; au angajat câteva zeci de cărucioare și, după ce încărcat cazul, l-au trimis la Petersburg, dar totul lipsea până la ultima foaie, astfel încât niciun polițist, niciun polițist nu putea face nimic, în ciuda ordinului cel mai strict al Senatului; cearșafurile, cărucioarele și cabinele au dispărut Un astfel de mecanism guvernamental dezvoltat necesita multă muncă Domnia lui Nicolae I a fost perioada dezvoltării birocrației, a nobilimii, a tabelului gradelor Din păcate, nu avem date statistice exacte pentru a judeca proliferarea birocrației; nu se poate înţelege decât cât costă trezoreria întreţinerea acestui muncitor administrativ Pe lângă salarii, pentru merite deosebite, funcționarilor li s-au dat arendă de pe terenuri proprietate de stat, de obicei pe ani, așa cum se face până în prezent Până în s-au eliberat arendă anual diverșilor funcționari [pentru] [ruble]; determinând venitul din teren la %, constatăm că suma de închiriere a fost de de milioane de ruble (aceasta este doar o remunerație suplimentară pentru funcționari) În plus, oficialilor li s-au dat terenuri nelocuite, dar profitabile, proprietate de stat și terenuri pentru merite; Până în , mai mult de un milion de acri de astfel de pământ fuseseră distribuite Asta a costat întreținerea acelei administrații pe statul, care a știut să piardă dosare expuse pe câteva sute de mii de pagini ÎNTREBARE ȚĂRANNICĂ Am observat că noul guvern, acţionând în spirit conservator şi prin mijloace birocratice, nu a scos din coadă problemele de organizare internă Încă de la începutul domniei sale, noul împărat a avut curajul să se angajeze în problema țărănească; dar a permis ca aceasta să fie condusă în secret de societate, prin mijloace pur birocratice La începutul domniei, sub influența mișcării decembrie, în rândul populației țărănești s-au răspândit zvonuri despre eliberarea iminentă Pentru a-i opri, noul împărat a emis un manifest în care afirma în mod direct că nu se va face nicio schimbare în poziția iobagilor, dar în același timp i s-a insuflat în secret prin guvernanții moșierilor că respectă "legal și creștin" tratament" cu ţăranii Ideea eliberării țăranilor l-a ocupat pe împărat în primii ani ai domniei sale, iar el a căutat cu atenție oamenii care ar putea îndeplini această faptă importantă Prezența acestui gând în împărat a fost găsită de mai multe ori; așa că, în , în timp ce vorbea cu Kiselev, împăratul a arătat spre cutiile mari de carton care stăteau în biroul său; el a adăugat că în aceste cartoane de la începutul domniei sale a adunat toate hârtiile legate de proces, "ce", a spus Nicolae, "vreau să conduc împotriva sclaviei când va veni vremea să eliberez țăranii din tot imperiul" Pentru a rezolva această problemă în timpul domniei, s-au format mai multe comitete secrete sau foarte secrete; discutau o chestiune dificilă; privind situația nu numai a iobagilor, ci a tuturor țăranilor, ei au dezvoltat proiecte, dintre care majoritatea au rămas neîmplinite Nu este nevoie să transferați activitățile acestor comitete secrete sau extrem de secrete; este suficient să spunem că în s-a format primul comitet secret pentru a elabora un nou regulament "privind organizarea tuturor condiţiilor umane" Am spus că împăratul nu a fost la început străin de vreun gând de reformă; acest comitet a elaborat un proiect de organizare a moșiilor; Problema iobagilor a fost adusă în discuție de o notă a lui Speransky, care acum a privit

problema mai clar decât în - Acest proiect fusese deja pregătit pentru semnare, dar fusese trimis anterior la Varșovia guvernatorului, Marele Duce Konstantin, care s-a înarmat împotriva lui, a făcut multe observații și a oprit astfel distribuirea lui Aceste comitete au lăsat însă urme ale activității lor în legislația privind problema iobagilor Pentru a înțelege aceste urme, trebuie să ne imaginăm în termeni generali compoziția societății ruse la acea vreme Să luăm datele celei de-a -a revizuiri făcute în ; conform acestor date, s-a dovedit că în Rusia europeană fără Regatul Poloniei și fără Finlanda, dar cu Siberia, populația s-a extins la de milioane sau nobili, sau unele instituții caritabile și de învățământ, sau fabrici și fabrici private (după legea lui Petru) Statul țărani cu specific a fost considerat sau milioane; acesta din urmă, conform revizuirii a VIII-a, erau prea milion de suflete de ambele sexe Toate figurile pe care le prezint înseamnă suflete reale, și nu cele de revizuire, adică suflete de ambele sexe Toate celelalte clase, deci, reprezentau - milioane, inclusiv aici armata; numărul clerului, inclusiv , era considerat dificil negustorii celor trei bresle erau considerați a fi aproximativ de mii Dacă vă imaginați din aceste cifre cum a fost calculată societatea, veți vedea ce aspect ciudat prezenta Clasele superioare - cetăţeni de breaslă, negustori de bresle, clerici - reprezentau în termeni numerici mici nereguli, abcese abia sesizabile pe corpul poporului; între timp, doar aceste nereguli sunt mici și s-au bucurat de plenitudinea drepturilor civile; masa populației rurale era constrânsă în aceste drepturi, astfel încât în realitate nu exista nicio diferență între țăranii de stat sau liberi Deoarece principiul iobagilor domina pretutindeni, țăranii de stat i-au tratat și pe nobilii polițiști sau pe funcționarii coroanei - lagăre - aproape în același mod în care iobagii și-au tratat stăpânul Să ne imaginăm acum că toată această populație rurală era, în cea mai mare parte, responsabilă de propria administrație, sau proprietarii de pământ, sau funcționarii de poliție zemstvo, și că instituțiile guvernamentale generale erau responsabile de cei liberi, doar de clasa superioară Ce material social avea mecanismul guvernamental complex descris, ce conducea de fapt aceste instituții birocratice - Consiliul de Stat, ministerele etc ? Ei au condus peste o mână minusculă de oameni, poate un milion și ceva de suflete; restul masei era în sarcina propriilor autorități speciale, iar munca lor nu ajungea la instituțiile generale Un administrator de atunci, ținând cont de inegalitatea numerică dintre oamenii liberi și cei care nu sunt liberi, a calculat că, din moment ce agențiile guvernamentale sunt responsabile doar de oameni complet liberi, statul rus este de de ori mai mic decât Franța în ceea ce privește numărul de oameni liberi DISPOZITIVUL TARANILOR DE STAT Cel mai important rezultat al activităților comitetelor, compuse pentru organizarea populației țărănești, a fost înființarea unei administrații speciale pentru țăranii de stat Pentru a pregăti o soluție la problema iobagilor, guvernul lui Nicolae a hotărât să o ușureze prin mijloace indirecte, să ofere țăranilor de stat un sistem care, în același timp, să le ridice bunăstarea, să servească în același timp și ca model pentru organizarea viitoare a iobagilor Țăranii de stat, am spus, erau considerați atunci - milioane, dacă îi excludem de la ei pe cei de palat Pe lângă pământurile folosite de acești țărani, vistieria mai avea în stăpânire directă și o mulțime de pământuri nelocuite și păduri; aproximativ de milioane de acri au fost considerate astfel și aproximativ milioane de acri de pădure de stat Anterior, țăranii de stat, precum pământul cu păduri, erau în fruntea unui departament special al Ministerului de

Finanțe; acum s-a hotărât alocarea acestei uriașe capitale de stat unei administrații speciale Ministerul Finanțelor, ocupat cu alte chestiuni și urmărind un singur scop - extragerea celor mai mari venituri din toate articolele, nu a putut monitoriza în mod corespunzător viața țăranilor de stat, motiv pentru care aceștia au rămas fără protecție în mâinile nobilei administrații, care i-a exploatat în favoarea ţăranilor moşieri Cele mai grele îndatoriri naturale erau impuse țăranilor de stat, cruțând proprietarii de pământ Datorită tuturor acestora, viața țăranilor de stat a fost bulversată; s-au sărăcit și au devenit o povară grea pe umerii guvernului Fiecare eșec de recoltă a obligat vistieria să emită sume uriașe pentru hrana acestor țărani și pentru însămânțarea câmpurilor Așadar, s-a decis organizarea țăranilor de stat în așa fel încât să aibă proprii apărători și paznici ai intereselor lor Succesul înființării țăranilor de stat a fost de a pregăti succesul eliberării iobagilor Pentru o sarcină atât de importantă a fost chemat un administrator, pe care nu mă tem să-l numesc cel mai bun administrator al vremii, unul dintre cei mai buni oameni de stat ai secolului nostru Acesta a fost Kiselev, care la începutul ultimei domnii, la încheierea Păcii de la Paris, a fost numit ambasador la Paris; a fost însărcinat să aranjeze o nouă administrare a țăranilor de stat și a proprietății Conform planului său, în a fost deschis un nou Minister al Proprietății de Stat, în fruntea căruia a fost plasat Camerele Proprietății de Stat au fost create pentru a gestiona proprietatea de stat la nivel local Kiselev, un om de afaceri cu idei, cu mari cunoștințe practice în materie, se remarca printr-o bunăvoință și mai mare, acea bunăvoință care pune binele comun, interesul statului mai presus de orice, ceea ce nu se poate spune despre majoritatea administratorilor de atunci În scurt timp a creat o conducere excelentă a țăranilor de stat și le-a ridicat bunăstarea În câțiva ani, țăranii de stat nu numai că au încetat să mai fie o povară pentru vistieria statului, dar au început să trezească invidia iobagilor Câțiva ani slabi - și următorii - nu numai că nu au cerut împrumuturi țăranilor de stat, dar nici Kiselev nu a cheltuit pe aceste împrumuturi și pe capitalul de rezervă pe care și-l constituise De atunci, iobagii au devenit cea mai grea povară pe umerii guvernului Kiselyov deținea structura societăților rurale și urbane, ale căror principale trăsături au fost ulterior transferate în situația din februarie pentru iobagii care au fost eliberați LEGISLAŢIA PRIVIND ŢĂRANI Pe lângă toate acestea, Kiselev a deținut și ideea unei legi importante privind iobagii După cum știm, la februarie a fost emisă o lege cu privire la cultivatorii liberi; în temeiul acestei legi, proprietarii de pământ puteau elibera în sălbăticie iobagii cu alocații de pământ prin acord voluntar cu aceștia Această lege, slab susținută de guvern, a avut un efect redus asupra vieții iobagilor; în decursul a de ani, puțini țărani au fost eliberați în acest fel Mai presus de toate, proprietarii au fost opriți de nevoia de a da pământul în proprietatea țăranilor Kiselev s-a gândit să sprijine funcționarea acestei legi prin înlăturarea acestui obstacol principal În capul său oarecum impresionabil (un defect de care toate capetele binevoitoare nu sunt libere) a fulgerat gândul că este posibil să se realizeze o emancipare treptată a țăranilor, lăsând această problemă la inițiativa privată Ideea legii era că moșierii puteau, prin acord voluntar cu țăranii, să le cedeze pământurile lor pentru uz ereditar permanent în anumite condiții Aceste condiții, odată întocmite și aprobate de guvern, nu urmau să fie schimbate; astfel țăranii vor fi atașați de pământ, dar personal liberi, iar proprietarul pământului va păstra proprietatea

asupra pământului de care sunt atașați țăranii Proprietarul a păstrat puterea judecătorească asupra țăranilor, dar deja pierdea puterea asupra proprietății și muncii lor; ţăranii lucrau pentru moşier sau îi plăteau cât era pus în condiţie Pe de altă parte, proprietarul pământului a fost scutit de obligațiile care îi revin pentru proprietatea iobagilor, de responsabilitatea pentru impozitele acestora, de obligația de a hrăni țăranii în anii slabi, de a mijloci pentru ei în instanțe etc Kiselev a sperat că în acest fel, după ce au înțeles beneficiile unor astfel de tranzacții, proprietarii de terenuri înșiși se vor grăbi să elimine necazurile Odată cu păstrarea iobăgiei, era deja gata în amenajarea rurală a țăranilor de stat un model de aranjare a țăranilor, care astfel au ieșit liberi, împărțiți în voloști și comunități cu administrații alese, curți, cu adunări libere etc Proiectul lui Kiselyov a fost modificat și, îmbrăcat în lege la aprilie , nu a fost la înălțimea așteptărilor; este legea țăranilor îndatorați; i s-a dat o astfel de redactare care aproape i-a distrus acțiunea În plus, a doua zi, după publicarea legii, a urmat o circulară a ministrului, care atunci era Perovski; această circulară a împărțit legea; s-a confirmat cu accent că drepturile nobililor la iobagi rămân inviolabile, că nu vor suferi prejudicii în aceste drepturi dacă, în virtutea legii, nu fac înțelegeri cu țăranii Proprietarii au fost alarmați în așteptarea decretului; au fost de mult obișnuiți să-l privească pe Kiselyov ca pe un revoluționar; în Moscova și orașele de provincie, această lege a provocat discuții în direct Când s-a citit decretul ministrului, toată lumea s-a liniștit, toată lumea a văzut că e o furtună la ceașcă, că guvernul doar, din decență, a dat acest decret pentru a șterge hârtia De fapt, doar doi proprietari de teren au profitat de această lege Au fost emise o serie de alte legi cu privire la problema țărănească, dintre care unele au fost elaborate de comitete Pot enumera doar cele mai importante dintre ele; Deși nu a definit dimensiunea muncii țăranilor pentru proprietarii de pământ, legea nu a stabilit dimensiunea terenului obligatoriu pe care proprietarul ar trebui să-l dea țăranilor Adevărat, o lege privind o corvee de trei zile a fost emisă încă din , dar a rămas inactivă, dar o lege privind mărimea alocației obligatorii nu a existat; ca urmare, au apărut uneori neînțelegeri triste În , un proprietar de de suflete a ipotecat aproape tot pământul de sub țăranii ei, astfel încât țăranii aveau doar acri proprii Acest incident a dat naștere legii, care spunea că, dacă moșia țăranilor avea mai puțin de / acri de pământ pe cap de locuitor, atunci o astfel de moșie ar trebui luată în administrația statului sau acestor iobagi ar trebui să li se acorde dreptul de a fi transferați spre orașe-state libere Aceasta a fost prima lege importantă prin care guvernul a pus mâna asupra dreptului nobilimii la proprietatea sufletească În anii , parțial la sugestia lui Kiselev, au mai fost publicate câteva legalizări, iar unele dintre ele sunt la fel de importante ca legea din De exemplu, în a fost interzisă vânzarea țăranilor cu amănuntul; în nobililor fără pământ li s-a interzis să dobândească țărani; astfel, nobilii fără pământ au fost lipsiți de dreptul de a cumpăra și vinde țărani fără pământ; în i s-a acordat ministrului proprietății de stat să dobândească populația moșiilor nobiliare pe cheltuiala vistieriei Chiar și atunci, Kiselev a prezentat un plan de a răscumpăra în ani toți țăranii cu un singur divorț, adică iobagii aparținând single-dvortsy, o anumită clasă din provinciile sudice, care combinau unele dintre drepturile nobililor cu îndatoririle țăranilor (Plătind taxa de vot, odnodvortsy, ca descendenți ai foștilor oameni de serviciu, și-au păstrat dreptul de a deține iobagi) Kiselev

i-a răscumpărat pe acești iobagi odnodvorye cu o rată de / pe an În același an, , s-a dat un decret și mai important, prin care țăranilor se acordau moșii care erau vândute pe credit pentru a fi răscumpărate cu pământ după bunul plac În cele din urmă, la martie , a fost emisă o lege prin care țăranilor dreptul de a dobândi proprietăți imobile SEMNIFICAȚIA EI Este ușor de înțeles cât de importante ar fi putut fi toate aceste legi Până acum, în rândul nobilimii, a dominat viziunea iobagilor ca o simplă proprietate privată a proprietarului, alături de pământ, utilaje de lucru etc , - acest gând a fost uitat în tranzacțiile zilnice, al căror subiect erau iobagii Totalitatea legilor emise în timpul domniei lui Nicolae trebuia să schimbe radical această viziune; toate aceste legi aveau ca scop protejarea interesului statului asociat cu pozitia iobagilor Aceste legi au transferat dreptul de a deține suflete iobagi din pământul dreptului civil în pământul dreptului de stat; în toate se afirmă ideea că un iobag nu este o simplă proprietate a unei persoane private, ci, în primul rând, un subiect al statului Acesta este un rezultat important, care în sine ar putea justifica toate eforturile depuse de Nicolae pentru rezolvarea problemei țărănești Dar a existat un alt rezultat de o asemenea importanță, care a reieșit imperceptibil din ideea principală a legii la aprilie Acest rezultat trebuie atribuit în întregime contelui Kiselyov Legea spunea pur și simplu că proprietarul poate încheia o înțelegere voluntară cu țăranul, cedându-i dreptul de folosință permanentă a pământului în anumite condiții, după care țăranul a încetat să mai depindă de proprietar, iar acesta din urmă a fost eliberat de îndatoririle asociate cu deținerea de iobagi; tocmai asta spunea legea Între timp, era posibil să privim legea din cealaltă parte Evident, libertatea personală era dobândită de țăran degeaba, fără răscumpărare; legea a intrat în tăcere în legislaţia actuală Moşierii, vorbind de eşecul legii, râdeau de el, dar nu observau ce revoluţie se făcuse în legislaţie; libertatea personalității țărănești, așadar, nu a fost plătită; și ne amintim cum oamenii de stat, chiar și cei foarte deștepți, precum amiralul Mordvinov, impozitau un țăran, atribuind o anumită sumă pentru vârstă De îndată ce acest principiu a fost recunoscut tacit prin lege, din lege s-a putut deduce imediat că personalitatea țăranului nu este proprietatea privată a proprietarului pământului, că acestea sunt legate prin raporturi cu pământul, din care este imposibil să se facă conduce majoritatea plătitorilor de stat Pe baza legii din au devenit posibile doar Regulamentul din februarie, al cărui articol primul prevede că țăranii primesc libertatea personală "fără răscumpărare" Repet că această lege trebuie atribuită în întregime contelui Kiselyov Deci, în timpul domniei lui Nicolae, legislația cu privire la iobăgie a luat o nouă bază și a obținut un rezultat important - o recunoaștere generală tacită a faptului că iobagul nu este proprietatea privată a proprietarului pământului; legea din a realizat o schimbare în dreapta, dar nu în poziţia ţăranilor În același timp, legislația ar putea obține și rezultate practice, iar aceste rezultate ar fi ieșit din legislația lui Nicolae dacă legile ar fi fost aplicate diferit Cu toate acestea, în istoria noastră internă a secolului al XIX-lea nu este nimic mai curios decât aplicarea legilor cu privire la iobagi în timpul domniei lui Nicolae, nimic atât de sugestiv pentru natura ordinii de stat Voi da un caz separat Am văzut cât de importantă este legea din cu privire la patru acri și jumătate de pământ; această lege a fost inclusă în prima ediție a Codului de legi După Speransky, a doua ramură a Own E V biroul a publicat cea de-a doua ediție a Codului de legi Ne-am uitat în ea: nu există lege din ;

nu a fost anulat, ci pur și simplu a dispărut fără urmă, așa cum a dispărut și cunoscutul caz al taxarului Se poate înțelege cât de importantă ar fi putut fi legea din octombrie , care prevedea țăranilor moșii vândute la licitație publică, pentru a fi răscumpărate cu pământ: două treimi din moșiile nobiliare erau în datorii neachitate către instituțiile statului Suma acestor datorii era de aproape un miliard Strict vorbind, eliberarea țăranilor s-ar putea realiza printr-o operațiune pur financiară, stabilirea unui termen de plată a datoriilor, iar apoi confiscarea moșiilor, acestea fiind acum confiscate de băncile private Dar nu au vrut să recurgă la o asemenea stratagemă politică, profitând de situația dificilă a nobilimii Au fost multe moșii care se vindeau la licitație publică, dar pentru ca țăranii să fie răscumpărați, a fost necesar să se organizeze o procedură de licitație care să le fie convenabilă, să se aranjeze o anumită procedură de înștiințare a țăranilor despre vânzare și, în final, aranjați ca ei să primească împrumuturi (o moșie rară ar putea colecta imediat o sumă suficientă banii lor), nimic din toate acestea nu a fost prevăzut Legea a fost pur și simplu aruncată în sala de licitații, iar ideile despre dificultățile întâmpinate în aplicarea legii s-au revărsat din toate părțile Guvernul ar putea acţiona în două moduri: recunoscând neajunsurile legii elaborate, ar putea să o abroge public; dându-și seama de utilitatea acestei legi, ar putea-o dezvolta și corecta; ar putea face pe bună dreptate pe amândouă, căci fiecare guvern poate atât să abroge legea, cât și să o corecteze, mărturisind o greșeală; toate acestea sunt în ordine Au acționat diferit Cea mai înaltă autoritate nu a abrogat legea, dar câteva luni mai târziu a fost publicată o nouă ediție a Codului de legi; legea de octombrie nu era acolo Moșiile au fost vândute la licitație, țăranii au solicitat guvernului; li s-a spus că nu există lege în acest sens, li s-a arătat ediția, iar petenții nu au găsit-o acolo Puterea supremă nu a abolit legea; birocrația, dispusă să stabilească ordine strictă în toate, reprezenta singurul guvern din lume care fură de la popor legile emise de cea mai înaltă autoritate; acest lucru nu s-a întâmplat niciodată în altă epocă decât în timpul domniei lui Nicolae și probabil că nu se va mai întâmpla niciodată Legea din , care acorda țăranilor dreptul de a dobândi proprietăți imobile, a fost împărțită exact în același mod A fost atât de pronunțat încât țăranii au refuzat să folosească această lege Țăranii puteau dobândi proprietăți imobile cu acordul proprietarului; trebuiau să-i declare proprietarului dorința și capacitatea de a dobândi proprietate; moşierul putea refuza acest consimţământ, dar ştia că ţăranul are capital şi, exercitându-şi dreptul, putea să-l ia sau să-şi dea consimţământul la cumpărarea proprietăţii, iar apoi să-l ia de la ţăran, căci mai exista în plină vigoare articolul care spunea că ţăranul nu are dreptul să înceapă un proces Aceasta înseamnă că legea, cu o parte, a acordat succesiunii dreptul, iar cu cealaltă parte a subordonat folosirea acestui drept unui arbitrar nelimitat Așa putea birocrația de atunci să exprime gândurile puterii supreme; exprimând gândirea legii într-un mod atât de ciudat, a desființat prin aceasta voința cea mai înaltă Trebuie să știi asta pentru a înțelege trista dreptate a cuvintelor împăratului, care spunea că grefierul stăpânește imperiul Datorită lipsei de hotărâre, toată legislația lui Nicolae asupra țăranilor a rămas fără consecințe practice, care trebuie distinse de modificările legii Este greu de explicat această inconsecvență și această indecizie; chiar şi proprietarii feudali au fost surprinşi Printre zvonurile provocate de legea din aprilie, lucrările lui Kiselyov conțin și o obiecție

curioasă, care apoi a fost repetată adesea Un anume nobil a spus: "De ce suntem chinuiți de aceste jumătăți de măsură? Nu există în Rusia o putere supremă care să poată ordona proprietarilor de pământ să-și elibereze țăranii în sălbăticie cu sau fără pământ? Acesta este dreptul de a face puterea supremă Nobilimea, mereu devotată cu fidelitate tronului, primind ordin să facă acest lucru, ar fi făcut-o Ce s-ar putea spune împotriva acestei obiecții, venită din rândul moșierilor, care erau împotriva emancipării țăranilor? Trebuie să ne gândim că lipsa de hotărâre și consecvență, teama de a folosi puterea supremă, se explică prin lipsa de familiarizare cu mediul și prezentul acelei clase, ale cărei interese erau legate în principal de iobăgie Nobilimea sub Nicolae a inspirat mai multă frică decât sub Alexandru Examinând actele comitetului neoficial care s-a întrunit sub Alexandru la începutul domniei sale, găsim acolo astfel de judecăți ale contelui Stroganov despre nobilime, care arată că oamenii de stat din acea vreme nu îl considerau deloc un mediu capabil să se opună către guvern
Capitolul următor""Capitolul precedent